Coniuratio mali tp̄is & tempestatis ante q̄ cadat ī terraʒ./

In nōie patris + & filii + et spūs sancti. Coniuro te ventus: aqua: grandines et tēpestates p patrem + et filium + et spiritum ~~san~~sanctum + per celestes karactelas per virgam moysi que de celo cecidit in qua filii israel fuerūt substentati et aliti annis quadraginta. Coniuro te p tabulas lapideas manu dei descriptas in quibus decem p̄cepta legis sunt scripta: Coniuro te p montem synai in quo deus dedit legem moysi suo: Coniuro te p illud nomen + Kurtioy oxion alpha et ω primum et novissimum nomen. Coniuro te p alia nomina dei ut subito ~~recedatis de~~ locis ~~et~~ finibus istis recedatis. et fines istos nō tangatis: sed ~~tte~~ potius ad loca deserta ubi nō est habitatio hominum: et nullum malum nec damnum faciatis, nec homines nec bestias ledatis. amē.

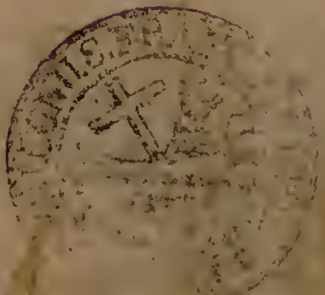
postea dicatur pater noster et ave maria tribus vicibus signando tempus singula vice et cū gratia dni nri iesu christi et bndictione dni sine damno recedet./

Iosephi Mathathie Filii Hebrei genere sacerdotis ex Hierosolimis de bello iudaico in libros septem prologus per Ruffinum aquilensem traductos.

Quoniam bellum quod cum Romanis gessere Judei omnium maximumque nostra etas vidit queque auditu percepimus: ciuitates cum ciuitatibus gentesue comisisse cum gentibus: quidam non quod rebus interfuerint: sed vana et incongrua narrantium sermones auribus colligentes: oratorum more perscribunt: qui vero presto fuerunt aut Romanorum obsequio aut odio iudeorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio: partim laudatio continetur: nusquam vero exacta fides reperitur historie. Idcirco ego statui que retro barbaris antea misi: patria lingua digesta: Greca nunc his qui Romano reguntur imperio exponere. Josephus Mathatie filius Hebreus genere: sacerdos ex Hierosolymis qui et in initio cum Romanis bello conflixi: posteaque gestis quod necessitas exigit interfui. Nam cum hic vt dixi motus exortus esset grauissimus Romanum populum domesticus morbus habebat: iudeorum autem qui etate validi et ingenio turbulenti erant manu simul: ac pecunia vigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt: vt pro tumultus magnitudine hos possidendarum spes: illos amittendarum partium orientis metus inuaderet. Quoniam iudei quidem cunctos qui trans Euphraten essent: gentes nostre gentiles etiam suos secum rebellatores esse crediderant. Romanos autem et finitimi Galathe irritabant: nec manus celtica quiescebat: dissentionumque erant plena omnia post Neronem: et multos quidem Reges tempus adhortabatur. Lucri autem cupidine pars militaris mutationem presentium desiderabat. Itaque indignum esse duxi errantem in tantis rebus dissimulare veritatem: et Parthos quidem ac Babylonios Arabumque remotissimos: et vltra Euphraten gentis nostre incolas: itemque Adiabenos mea diligentia vero cognoscere vnde cepisset bellum quantisque cladibus constitisset: quo ve modo desiysset. Grecos vero et Romanos qui militiam secuti non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire: atque historias audent eas inscribere qui preter hec vt mihi quidem videtur: quod nihil sanum referunt etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere iudeorum res extenuant et in humilitatem deiciunt. Non autem intelligo quoniam pacto magni esse videantur qui parua superauerint. Et neque longitudinem temporis eos pudet quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum quam in ea malitia labor exercuit. Neque ducum magnitudinis quorum profecto gloria minuetur: si cum multum pro Hierosolymis desudauerint rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumque sine vllo mendacio prosequar. Dicta vero de factis reponam: dolori atque affectioni mee in deflendis patrie cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissentionibus est euersa: et in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem iudeorum tyranni traxere. testis est qui eam vastauit ipse Cesar Titus per omne bellum miseratus quidem populum quod a seditiosis custodiretur. sepe autem consulto differri passus ciuitatis excidium: protracto obsidionis spatio: dum belli peniterent auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumque latrocinium accusatorie putet loqui: vel patrie miseros ingementem calumniari preter legem historie: dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim que romano imperio parent: solam nostram ciuitatem contigit ad summum felicitatis gradum procedere eamque ad vltimos casus deponi. Deniquè omnium post condita secula res aduersas: si cum iudeorum calamitatibus conferantur superant.

contra historicos
Josephi conductio
contra historicos
gentiles meos
Cesar Titus

-Ch. Harris
April 11, 1916
W

sri non ambigo. Et hoꝝ auctor nullus externus est: vnde nec fieri potest: vt a questi-
bus temperetur. Si quis aūt durioris misericordie sit iudex: res quidē tribuat hy
storie: lamenta vero scriptori: q̄ꝫq̄ꝫ merito grecoꝝ disertos increpauerim: qui tantis re
bus sua memoria gestis: quaꝝ cōparatione preterita olim bella exigua monstrantur.
iudices resident alioꝝ facundie detrahentes. Quoꝝ et si doctrina superāt: uoluntate
vincuntur. Ipsi vero assirioꝝ et medoꝝ gesta perscribunt veluti minus recte a scripto
ribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eoꝝ viribus cedant: q̄ꝫtuꝫ
sententie. Erat enim vnicuiqꝫ studium que vidisset facta scribere: qm̄ interfuisset rebꝰ
gestis efficaciter quod promittebat impleret: mentiriqꝫ apud scientes inhonestū esse
videretur. Enimuero noua quidem neqꝫ ante cognita memorie tradere: suiqꝫ tempo
ris res cōmendare posteris: laude ac testimonio dignū est: industrius autem habetur
non qui alienam dispensationem atqꝫ ordinem transfert: sed qui noua dicendo etiam
corpus proprium cōficit hystorie. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo: qui cū
essem alienigena grecis simul et romanis gestaꝝ rerum memoriaꝫ repono. Ipsis au
tem indigenis ad questū quidem ora patent ac lites: lingueqꝫ solute sunt. Ad hysto-
riam vero in qua uerum dicendum est: summaqꝫ ope negotia colligenda sunt obmu-
tescunt: concessa infirmioribus neqꝫ scientibus licentia scribendi res a principibꝰ ge-
stas. Honoretur itaqꝫ apud nos hystorie veritas: que a grecis negligitur ab origine
quidem iudeos repetere: qui fuerint: quoue pacto ab egyptijs discesserint: quasqꝫ re-
giones errando peragrauerint: et quas uel quotiens incoluerint: et quemadmodum
inde migrauerint. Neqꝫ huius esse temporis: et preterea superuacuū existimaui: qm̄
multi ante me iudeoꝝ de maioribus huius gentis verissima composuerunt: et nōnulli
grecoꝝ que illi scripserant patria voce prosecuti non multum a ueritate deuiarūt. Ex
inde autem hystorie principium sumam quo scriptores eoꝝ et nostri prophete desie-
runt: et bellum quidem meis temporibus gestum latius quoqꝫ potuero diligentia re-
feram. Que vero etate maiora sunt: summe breuiter percurram. Quomodo antiochꝰ
cognomento epiphanes deuictis penitus hierosolymis cum per trienniū sexqꝫ men
ses eaꝫ tenuisset a somanei filijs expulsus est. Deinde quod eoꝝ posteri de regno dis
sentientes ad res suas occupandas populū romanuꝫ pompeiūqꝫ traxerunt: quodqꝫ
herodes antipatri filius eoꝝ potentiam deposuerit auxilio sossij: quomodo herode
mortuo et Octauiano cesare plebis in eos orta seditio est. Augusto quidem imperan
te romanis. Quintilio auteꝫ uaro in locis degente. Quodqꝫ bellū anno duodecimo
post imperium neronis erupit: quamqꝫ multa per sossiū acciderint: q̄ꝫtaqꝫ ad p̄mos
impetus armis iudei p̄suaserint q̄ꝫ mō accolas p̄munierit: et q̄d nero ꝓpter cestij p̄tā
sūme rei metuens bello Vespesianū ꝓposuerit: et q̄d is cū maiori filiorū iudeā intra
uerit q̄ꝫtūqꝫ romanorū exercitū ducens: q̄ꝫtaqꝫ manus auxilioꝝ per omneꝫ cesa fue-
rit galileam: et q eius ciuitates quasdam victoria reperit alias deditione. Ubi etiam
romanorum in bello disciplinam curamqꝫ rerum et vtriusqꝫ galilee spacia: et naturaꝫ
finesqꝫ iudee. Necnon et peculiarē terre equalitatē: lacusqꝫ et fontes captarūqꝫ ciui-
tatū mala: cū fide sicut vidi: aut ptuli expediaꝫ. Nec etiā miserias meas celauerim:
cū scientibꝰ eas relaturus sim. Deinde q̄d iam fessis rebus iudeoꝝ nero q̄dem mor-
te obierit. Vespesianꝰ aūt in hyerosolymā ꝓperans imperij causa retractꝰ sit: queqꝫ
signa de hoc ei contigerūt: romeqꝫ mutationes: et q inuitus a militibꝰ imꝑator decla
ratus sit. et q eo disponende reipub. gratia in egypto digresso: iudeoꝝ statꝰ seditōibꝰ
agitatus sit: quoqꝫ mō tyrānis succubuerint: eorūqꝫ inter se discordias mouerint. Et
q ex egypto Titus reuersus: his iudeoꝝ fines ingressus sit: quoqꝫ mō exercitum: et
quo in loco congregauerit: uel qualiter: et quotiens ciuitatem affecerit ipso p̄nte sedi-
tio. Aggressꝰ nūerosos et q̄ꝫtos erexerit aggeres triūqꝫ muroꝝ ābitū et magnitudinē

aduocatorum natura
contra historicos
Et quicquid grecia mendax audet in historia
Qui fuerint iudei

sine mensurã et munitõnem ciuitatis et fani templiqꝫ dispositionem: ad hec are spatiũ mensuramqꝫ diligentissime dicam festoꝝ quoqꝫ dierũ mores aliquos septẽqꝫ lustrationes et munera sacerdotum. Itemqꝫ pontificis vestes: sanctaqꝫ templi cꝰmõi fuerint sine aliqua dissimulatione vel adiectõne memorabo. Narrabo deinde tyrannoꝝ in suos gentiles crudelitatem: Romanorumqꝫ in alienigenas humanitatem: quotiensqꝫ Titus ciuitatem simul ac templum seruare cupiens ad concordie federa dissidentes ꝓuocauit. Discordiam vo populi et vulnera et calamitates quanqꝫ multa mala nunc bello: nunc seditõnibus: nunc fame perpessi postea capti sunt. Nec vo aut ꝑ fugaꝝ clades aut captiuoꝝ supplicia pretermittam vel quemadmodum templum inuito cesare conflagrauerit: q̃taqꝫ multa sacre opes flamma rapte sint ac totius que reliqua erat ciuitatis excidium et que precesserant portenta atqꝫ ꝓdigia vel Tyrannorũ captiuitatem: vel qui buitio abducti sunt multitudinẽ: aut cui quisqꝫ fortune sit distributus: et quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt vicorunqꝫ munimina funditus eruerunt. Titus vero peragato territorio cuncta restituit eiusdemqꝫ reuersionem in Italiam ac triumphum. Hec omnia septem libris comprehensa perscripsi: neqꝫ vituperatõnes rerum scientibus: et qui bello interfuerunt sustineaꝫ: veꝝ amãtibus ꝓut verius potui cuncta explicaui. Narrandi autem initium faciam hoc ordie quo capitula sunt digesta.

Ruffini aquilensis traductio in Josephum historiographũ clarissimum de bello Judaico. Liber primus.

Um potentes Judeorum inter se dissiderent: eo tẽpore quo de tota Syria cum Ptholomeo sexto Antiochus qui epiphanes dictus est ambiebat. Erat autem illis cõtentio de potentia ꝙ honoratus quisqꝫ grauiter ferret similibus subiugari Onias quidem de pontificibus postq̃ preualuit: Tobie filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt petentes: vt se met cum ducibus in iudeam irrumperet. Idqꝫ rei ꝑsuasum est iam pridem sic animato. Quare cũ magnis militum copijs egressus: et ciuitatem fortiter expugnatam capit: et maximam eorum multitudinem: quibus Ptholomeus carior erat interfecit. Dataqꝫ passim militibus predandi licentia: ipse et templum spoliauit: et quotidiane religionis assiduitatem per annos tres sexqꝫ menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugi vad Ptholomeum acceptoqꝫ ab eo in Heliopolitana regione solo ibi opidum condidit Hierosolymis simile: templumqꝫ edificauit: de quibus iterũ opportune referemꝰ Uerũtñ ãtiocho neqꝫ ꝑter spẽ victa ciuitas: neqꝫ ꝑplatõ: neqꝫ tãte cedes satis fuere sed in temperantia vitiorum: eorumqꝫ memoria que in obsidione ꝑtulerat iudeos cogere cepit: vt abrogato more patrio: nec infantes suos circunciderent: porcosqꝫ super aram immolarent: qbus omnes quidem aduersabant. Optimꝰ vo quisqꝫ ꝓpterea trucidabatur. Et Bacchides presidijs ab Antiocho prepositus ad naturalem crudelitatẽ suã ꝑceptis ipijs obsecũdãs oiodam iniqtatẽ excessit: cũ et sigillatĩ viros honorabiles vberaret: et cõiter quotidie spẽm capta vrbis exhiberet: donec eos attrocitate icõmodoꝝ q ea patiebãt ad vidicte audaciã irritauit. Deiqꝫ Matatias Asamonei filius vnus ex sacerdotibus ex vico cui nomẽ ẽ moneir cũ mãu domestica. Nã qnqꝫ filios hẽbat: sic his armatꝰ Bacchidẽ occidit: et stati qd ẽ ꝑsidioꝝ mltitudinẽ vitꝰi mõtes refugit. Multis vo ex populo sibi societatis recepta fiducia descẽdit. Cõmissoqꝫ prelio supatos duces Antiochi ex iudee finibus exegit. Secũdis aũt rebꝰ potẽtiã

Septem lustrationes

nactus suisqȝ volentibus: vt ab alienigenis eos liberasset imperans moritur relicto iude principatu: qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille aūt nec enim cessaturum existimabat antiochū: ⁊ indigenarum cōflabat exercitū: ⁊ cū romanis primus amicitiā pepigit: antiochū epiphanemqȝ iterum fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc aūt feruente victoria in presidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cesa fuerant: habitoqȝ conflictu: milites de superiori ciuitate que ps sacra dicitur ad inferiorem compellit. Fano autem potitus ⁊ locū purgauit omnem muroqȝ cinxit: ⁊ vasa noua diuinis rebus curandis fabricata in templū intulit: veluti prioribus prophanatis: aramqȝ aliam edificauit: ⁊ religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito moritur quidem antiochus. Regni autem eius in iudeos filius eius antiochus heres exigit. Quare congregatis peditū militibus quinquaginta: equitum autem prope ad quinqȝ milia octoginta vero elephantes montana iudee per partes aggreditur. Et bethson quidem municipium capit. In loco vero cui bergazzarie nomen est: qua transitus erat angustior: iuda cū suis copijs occurrit. Et priusqȝ congrederentur agmina: eleazarus frater eius prospecto preter alios excelso elephante turriqȝ maxima: ⁊ munimentis aureis ornato illic antiochū esse ratus a suis procul excurrit: ruptaqȝ hostili acie ad elephantem vsqȝ peruenit. Sed illū quidē quē regē esse opinabatur: contingere quod multū supemineret minime potuit. Beluam vero in aluo percussam super se deposuit ⁊ obtritus interijt: nulla re alia gesta nisi qȝ magnum opus conatus aggredi post vitam gloriam habuit. Qui tamen regebat elephātum priuatus erat. Et si casu fuisset antiochus nihil plus eleazaro profuisset audacia: qȝ vt sola spe preclari facinoris mortem videretur optasse. Hoc autem fratri eius totius prelij presagium fuit. Nam fortiter quidem iudei diuqȝ decertauerunt: sed a regijs secunda fortuna vsis: numeroqȝ prestantibus superati sunt: multisqȝ interfectis iuda cum ceteris ignosniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad hierosolymā profectus: ibiqȝ dies paucos cōmoratus vtensilium penuria inde dirigitur: relicto quidem ibi presidio quod satis eē arbitrabatur: cetera vero multitudine ad hiemandum ducta in syriam. Capitulum .II.

Discessu aūt regis iuda non quiescebat: sed accersione multorum sue gētis animatus. aggregatis etiam quos ex prelio receperat apud vicum adasa cum antiochi ducibus cōgreditur. factisqȝ fortibus in prelio cognitus: multis hostibus interfectis occubuit. Et in diebus paucis frater eius ioannes occiditur: insidijs eorum captus qui cū antiacho sentiebant. Ca. III.

Cum aūt successisset ei frater eius ionatha ⁊ in alijs que ad indigenas pertinerent. cautius sese ageret: suamqȝ potentiā romanorum amicitia corroboraret: antiochi quidem filio recōciliat. Nō tamen horum ei quicqȝ profuit ad depellendū periculū. Namqȝ triphon tyrannus antiochi quidem filij tutor: sed insidijs eum captans: ⁊ preter hec amicis nudare cupiens ionathā cū ad antiochū paucis comitatus Ptolomaida venisset dolo cōprehendit. Eoqȝ vincto cōtra iudeā mouit exercitum. Unde repulsus a simone ionathe fratre quodqȝ ab eo superatus esset iratus eundem ionathan interfecit. Ca. IIII.

Simon aūt fortiter regendis rebus intentus Zachē ⁊ Iopā ⁊ iamnā capit. Euertit aūt ⁊ acharan subactis presidijs: aduersus tryphonē antiocho auxilium prebuit. quē doris an militiā quā in melos habuit obsidebat. Sed regis auiditatē satiare nō potuit quāquā neci triphonis suā quoqȝ operam adhibuisset. Nō multo eni post antiochus cendebeū ex ducibus suis ad vastandā iudeā: opprimendūqȝ seruitio simonem cū exercitu misit. Ille aūt quāquā senior erat bellū: tamen iuueniliter administrat. ⁊ filios quidem suos cū validissimis premisit: partem vero multitudinis co

mitatus alio latere aggreditur: multisqꝫ p̄ multa loca insidiis etiam mōtana disposit[is]
in omnibus superat. Clarissimaqꝫ potitus victoria pontifex declarat: ⁊ .clxx. post an
nos iudeos liberata dn̄atōne Macedonū: ⁊ h̄ moritur in conuiuio captus insidiis
Ptholomei generi sui: qui eius coniuge duobusqꝫ filiis in custodia conclusis certos
misit qui ioannem tertiū cui etiam Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognito au
tem impetu qui parabatur adolescens ad ciuitatem ꝑperabat: multosqꝫ populo fret⁹
⁊ ꝓpter memoriam paterne v̄tutis ⁊ iniquitas Ptholomei cunctis esset inuisa. Vo
luit autē Ptholome⁹ etiam alia porta ingredi ciuitatē: sed a populo reiectus est: qui
maturius Hyrcanum susceperunt. Et is quidem statim recessit in aliquod vltra hie
ricunta castellum quod dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pon
tificis assecutus: postq̄ deo sacrificia reddidit velociter. Ptholomeū petiit ⁊ matri
simul ⁊ fratribus adiumēto futurus: castellumqꝫ aggressus: aliis quidem rebus supe-
rior erat: iusto autem dolori cedebat. Ptholomeus enim quotiens premeret mr̄em
eius fratresqꝫ in murum ꝓductos palam vt possent conspici flagellabat eosdemqꝫ p̄
cipitaturū: nisi q̄ primum recederet minitabat̄: vn̄ Hyrcanum quidem plus timor
ac misericordia q̄ iracundia commouebat. Mater v̄o eius nihil plagis aut intenta
ta nece perterrita manus pretendens filiū precabatur ne vel suis fractus iniuriis p-
ceret impio. Sed quidem ipsa sibi mortem a Ptholomeo ꝓpositam immortalita
te duceret meliorem: dummodo ille penas eorum que in domum suā contra fas ad
misisset expenderet. Joannes autem nunc obstinatōnem matris cogitans ac preces
eius audiens ad irruendū impellebatur: modo verberari eam lacerariqꝫ conspiciēs
effeminabatur: totusqꝫ plenus doloris erat. Ob hoc aūt diu tracta obsidione feriatus
annus aduenit. Quem septimo quoqꝫ orbe apud iudeos cessare moris est: exemplo
septimorum dieꝝ. Et in hoc Ptholomeus obsidionis requiem nactus fratrib⁹ ioā-
nis vna cum matre occisis ad Zenonem confugit: qui cotila cognominatus est phi-
ladelphie tyrannū. Ca. V.

Antiochus autem ob ea q̄ p̄ Simonem passus fuerat iratus i iudeā ducit ex
ercitū: ibiqꝫ assidens Hierosolymis Hyrcanum obsidebat. Ille āt patefa
cto sepulchro Dauid qui regum ditissimus fuerat ablatisqꝫ inde pecuniis
plus q̄ tribus millib⁹ talentoꝝ ⁊ Antiocho psuasit: datis ei trecentis talētis ab obsi
dione recedere p̄miusqꝫ iudeoꝝ p̄uatis opib⁹ alere pegrina cepit auxilia. Ca. VI.

Ursusqꝫ tn̄ qn̄ Antiochus ꝯtra medos bello suscepto tempus ei vindicte p̄
buit: ꝯfestim ꝯtra ciuitates prexit: vacuas ꝓpugnatoribus esse rat⁹ qd̄ verū
erat. Medabā quidē ⁊ Samagā cū ꝓximis necnon ⁊ Sicimā ⁊ Argarizi
ipse cepit: ⁊ sup his cutheorū genus adiacentia fano loca incolētiū: exemplo ei⁹ qd̄
ē Hierosolymis edificato. Capit autem idumee nō paucas alias ciuitates: ⁊ ꝑterea
Adoreon ⁊ Maresā. Samariā v̄o vsqꝫ ꝓgressus vbi nūc ē Sebaste ciuitas ab hero
de rege ꝯdita ex oi ea pte ꝯcludit: filiosqꝫ suos Aristobū ⁊ antigonū obsidioni p̄fecit
Quib⁹ nihil renitentib⁹ ad hoc famis qui erant intra ciuitatē venerūt: vt etiā insuetā
carnē cogeret̄ attingere. Igit̄ Antioch⁹ adiutorē sibi aduocauit spondiū sibi ꝯgnoia
tū. Qui cū ei ꝓmpta volūtate paruisset ab Aristobolo ⁊ Antigono supat̄. Et ille q-
dē ad Scitopoli vsqꝫ psequētib⁹ ꝯmemoratis fratribus effugit hi v̄o ad Samariam
reuersi ⁊ multitudinē tātā itra muꝝ ꝯpellūt: ⁊ expugnata ciuitate ipam qdē diruunt
Habitatores v̄o ei⁹ captos abducūt. Prospe aūt ita cedētib⁹ reb⁹ alacritatē refrigescere
nō sinebant: sed cū exercitu Scitopoli vsqꝫ ꝓgressi: ⁊ ipam puaserunt: ⁊ agros intra
carmelū oēs intra se ptiti sunt. Ca. VII.

Ecūdaꝝ āt rerꝝ ioānis ⁊ filioꝝ ei⁹ inuidia seditōnē gētiliū ꝯcitauit: multiqꝫ
aduersus eos collecti non quiescebāt: donec apto bello deuicti sūt Reliquū

vero tempus ioannes cũ fortunatissime viueret: ⁊ optime rebus ꝑ annos triginta ⁊ tres administratis: quinqꝫ relictis filijs moritur. Vir plane beatissimus: ⁊ qui nullã dedisset occasionem: cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Deniqꝫ tria vel maxime precipua solꝰ habebat. Nam ⁊ gentis princeps ⁊ pontifex erat: ⁊ preterea propheta cum quo deus ita loquebatur: vt futurorꝫ nihil penitus ignoraret. Quinetiã de duobus maioribus filijs suis ꝙ rerum domini ꝑmansuri nõ essent: anteuidit atqꝫ predixit. Quorꝫ vite qui fuerit exitus narrare non indignum videtur. q̃tumcunqꝫ a paterna felicitate diuerterint. Ca. VIII.

Patre namqꝫ mortuo natu maior aristobolus translato in regnum principatu diadema sibi primus imposuit: quadringentis ⁊. lxxx. annis ac tribꝰ mensibus postq̃ populus in eam terram deuenit: seruitio quod apud babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero a se secundum antigonum: namqꝫ illum diligere videbatur: in honore pari producebat: alios vero vinctos custodie tradidit. Matremqꝫ itidem colligauit. ausam aliquid de potestate contendere. Namqꝫ hanc rerũ dominam ioannes reliquerat. Eaqꝫ crudelitas ꝓcessit vt vinctã fame necaret. Horum autem facinorum penas antigonus nihil crudelius aristobolo fratri morte ꝑsoluit: quem plurimum amabat: quemqꝫ regni participem habebat. Nam ⁊ hunc interemit adductus criminationibus per maliuolos regni compositis. Itaqꝫ primo quidem aristobolus dictis fidem non habebat: quin vt fratrẽ perderet. Pleraqꝫ fingi liuore arbitraretur. Sed cũ antigonus ex militia clarus rediisset: festiuis diebꝰ quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat: euenit eodem tempore: vt aduersa valitudo aristobolũ corriperet. Antigonus vero circa festorum solenniũ finem armatis comitatus ad eum adorandum q̃maxime potuit: plusqꝫ in honorẽ fratris ascendebat ornatus. Tumqꝫ delatores nequissimi regem adeuntes: ⁊ armatorꝫ pompam ⁊ antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur. q̃dqꝫ maxima multitudine stipatus vt illum interficeret eo venisset. Nec enim perpeti honorem solum ⁊ regnum habere: cui ipsum liceat regnum obtinere. His paulatim: q̃uis inuitus: tamen credit aristobolus. Ac ne vel suspicari quicq̃ videretur ꝓspiciẽs ⁊ vt incerta precaueret: suosqꝫ satellites in quendam subterraneum ⁊ tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello bariante: post aũt antonio cognominato vt ⁊ inermi quidem parerent. Occiderent autem antigonũ precepit: si cũ armis audiret. Necnon ⁊ ipsi antigono qui preciperent misit: vt inermis veniret. Ad hec regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. Namqꝫ his qui ad eũ missi fuerant persuadet: vt mandata quidem regia taceant: dicãt vero antigono quod frater audisset: arma sibi: q̃ pulcherrima in galylea ornatumqꝫ bellicosum fabricasse: que ne sigillatim inspiceret morbum impedimento fuisse: nunc autem presertim cum alio discessurus sit: libenter eum videret armatum. His autem antigonus ne qd eni mali suspicaretur. fratris suadebat affectus: cum armis velut ostensurus se veniens ꝓperabat. Sed vbi ad obscurum transitum qui stratonis pyrgus vocabatur accessit a satellitibus interemptus est: ceterumqꝫ documentum prebuit. Omnem beniuolẽtiam iusqꝫ nature criminationibus cedere: nullamqꝫ optimarꝫ rerum affectionem tm̃ valere: vt inuidie perpetuo possit obsistere. In hoc autem etiam iudam quis non recte miretur? Esseus erat genere qui nunq̃ diuinando peccauit neqꝫ mentitꝰ est. Is antigono transeunte ꝑ templum mox vt eum vidit ad notos qui aderant exclamauit Non paucos autem discipulos papas sine consultatores habebat. Nunc mihi pulchrum est mori qñ ante me veritas interijt: mearũqꝫ predictionũ aliquod mendaciũ deprehensum est. Viuit enim iste antigonus qui hodie debuisset occidi. Locus autẽ neci eius apud stratonis pyrgum fato fuerat distributus: ⁊ ille quidem sexcentorũ ab hinc stadiorũ interuallo distat. Hore vero diei sunt iiii

Ubi pinguissima hydumea regio ꝛ palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cui⁹ inciso lapidibus acutis robore stillanté lacbrymam ex vulneribus colligunt. Cũqꝫ illic pernoctasset mane in hierosolymam properabat. Itaqꝫ hoc eius impetu perterritus Aristobolus supplex occurrit: pecunia pollicitus quodqꝫ semetipsum ei cũ ciuitate ꝑmitteret. Pompeium mitigat seuientem. Nec tamen quicq̃ eoꝝ que ꝑmisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniaꝫ missus fuerat: nec in oppidum quidem Aristoboli socij receperunt. His commotus Pompeius Aristobolum in custodiam collocat: ad ciuitatem vero profectus explorabat qua facilior eẽt accessus. Nam ꝛ murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non videbat. Uallemqꝫ pro menibus horribilem fanũqꝫ illic cernebat proximum: adeo tutissima munitione circundatum: vt etiam si ciuitas caperetur: secundum esset hostibus ꝓfugium. Capitulũ. XIIII.

Hoc autem diu quid faceret hesitante: seditio intra ciuitaté orta est. Aristoboli quidem socijs belligeri potius regemqꝫ liberare dignum esse firmantibus: qui vero cum Hyrcano sentirent Pompeio portas aperire. Metus autẽ hos plures faciebat romanorum constantiam respicientes. Deniqꝫ victa pars Aristoboli concessit in templum: ꝛ ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso vt ad vltimum vsqꝫ resisteret instruebatur. Cum autem alij romanos recepissent in ciuitatem his ꝙ domum regiam tradidissent: ad hec optinenda Pompeius vnũ ex ducibus sibi obedientibus pisonem cum militibus intromittit. Hisqꝫ presidijs in ciuitate dispositis: q͛ nemini eorũ qui in templum confugerant pacem persuadere potuit. Omnia que circumerant expugnare parabat: hyrcano eiusqꝫ amicis ad consilia conferenda: ꝛ ad efficienda que iuberet alacriter animatis. Ipse vero partes septẽtrionales fossamqꝫ vallemqꝫ replebat omni genere materie per milites comportato: cum per se op⁹ esset difficillimum propter immensam altitudinem: ꝛ preterea iudei modis omnibus desuper obsisterent. Mansissetqꝫ opus imperfectum nisi Pompeius obseruatis diebus septimis quibus religio iudeos ab omni opere manus abstinere compellit per eos aggerem cumulare precepisset inhibitis a prelio militibus. Pro solo enim corpore iudeos etiam per sabbata pugnare licet. Capitulum. XV.

Situr iam valle repleta: ꝛ impositis aggere turribus admotisqꝫ machinis cito portatis moliri tentabat. Desup obstantes lapidibus repellebant. Cum diu turres obsidentiũ magnitudine simul ꝛ pulchritudine prestantes vim repugnantiũ sustinerent. Ueruntamen romanis tunc plurimum defatigatis Pompeius iudeorũ tolerantiam ꝛ in alijs admiratus est: ꝛ ꝓcipue ꝙ nihil de sup̄stitõnis sue ritu inter media tela pereuntes derogari passi sunt: sed velut in alta pace ciuitas ageret ꝛ quotidie sacrificia ꝛ victimas oẽmqꝫ dei cultũ diligẽtissime celebrarũt: nec vł in ipso excidio cũ ad aram in dies singulos trucidarent: legitimis religionis sue muneribus abstinuerũt. Mẽse nãqꝫ obsidiõis tertio vix vna turre deiecta fanũ irruptũ ẽ. Ca. XVI

Prim⁹ aũt muꝝ transcendere ausus ẽ cũ suis agmib⁹ sylle fili⁹ faust⁹ cornelius ꝛ p⁹ eũ cẽturiones duo Furi⁹ ꝛ Fabi⁹ cũ suis agmib⁹. Et circũsepto vndiqꝫ fano alios alio ꝯfugientes vel etiã paulisper repugnantes interficiũt. Ubi plurimi sacerdotũ q̃q̃ hostes strictis gladijs irruentes videbãt intrepidi tñ in pagendis reb⁹ diuinis ꝑseuerabãt ꝛ i ipso libãdi tẽplũ adolẽdi misterio mactabãt saluti quoqꝫ ꝑferẽtes ꝛligiõis obsequ. Multos ãt sui gẽtiles aduerse ptis studiose trucidabãt plĩmi se metipos i rupes ꝑcipitabãt. Nonulli furibũdi ꝯctis q̃ circa muꝝ erãt i desparõe ꝛ succẽsis piter ꝯflagrabãt. Itaqꝫ iudeoꝝ qdẽ milia. xij. occubuerũt romanoꝝ vo pauci sꝫ plures sauciati sunt. Nihil aũt grauius in illa clade iudeorũ gẽti visum est: q̃ sãctum illud arcanũ neqꝫ cuiq̃ ꝑus visum alienis esse directũ. Deniqꝫ Pompeius

vna cũ suis comitib⁹ templũ ingressus vbi neminẽ preter pontificẽ adesse fas erat:q̃ intus erãt candelabra cũ lychnis ꝛ mensas ꝛ in q̃bus libare atq̃ adolere moris erat vascula ex auro cuncta ꝓspexit:congestãq̃ pigmẽtoꝝ molẽ sacreq̃ pecunie ꝓpe ad duo milia talẽtoꝝ. Nec tñ vl' hec vel aliud q̃cq̃ de sacrosanctis opib⁹ siue instrumẽtis attigit. Sed postero die post excidiũ curare templũ ne quid haberẽ sordidũ edituos iussit:ꝛ solennia sacra celebrare. Ipse aũt hyrcano pontifice declarato.q̄ se ꝛ in alijs rebus alacrẽ obsidionis tpe prebuisset:ꝓmptãq̃ ad bellũ agrestiũ multitudinem ab aristobolo reuocasset:p que sicut imperatorem bonũ decuit beniuolentia potius q̃ timore plebẽ sibi recõciliauit. Inter captiuos etiã cõprehensus aristoboli socer idẽq̃ patruus tenebatur:ꝛ illos q̃dem qui maxime belli causa fuisset securi ꝑcussit faustũ vero ꝛ q̃ vna fortiter fecerãt ꝓclaris ꝑmijs donat:ꝛ in hierosolymis tributũ indicit ablatas aũt genti etiam quas in syria ceperat ciuitates romanoꝝ qui tunc erant militũ ducibus pere iussit:ꝓprijsq̃ tantũ terminis circũclausit. Instaurat aũt in gratiã cuiusdam ex libertis suis Demetrij gaderensis etiã gadara quã iudei subuerterãt. Mediterraneas preterea ciuitates eoꝝ de potestate liberauit quas preuenti nõ exciderãt hypison ꝛ scitopoliũ ꝛ pellã:ꝛ samariam ꝛ marissam itẽq̃ azotum ꝛ iamniã: maretusam:necnõ ꝛ maritimas garam ꝛ iopam ꝛ doram ꝛ pridem stratonis pyrgus vocabatur. Post aũt ab herode clarissimis edificijs transformata cesarea nominata ẽ easq̃ omnes indigenis ciuib⁹ redditas viri ꝓuincie syrie nõ iunxit. Hui⁹ aũt ꝛ iudee cunctorũq̃ administratione ad egyptios fines ꝛ flumen euphraten cũ duab⁹ cohortibus scauro ꝑmissa Romã ipse ꝑ ciliciã ꝓperauit captiuũ ducens aristobolum cũ familia. Erant aũt filie due totidemq̃ filij quoꝝ vnus alexander ex itinere fugit:minor aũt antigonus cũ sororibus romã vectus est. Ca.XVII.

Preterea scaurus in arabiã ingressus ad petrã quidem regionũ asperitate ꝓhibebatur accedere:que aũt circumerãt omnia vastabat:multis ꝛ in hac malis afflictus. Nam exercitũ fames cõprimebat. Cui tñ hyrcanus ꝑ antipatrum victui suppeditabat necessaria. Quem velut arcte familiarem etiam scaurus ad eum allegauit:vt bellũ pactione deponeret. Itaq̃ ꝑsuasum est arabis. ccc. talentis decedere:atq̃ ita scaurus ex arabia transduxit exercitũ. Alexander aũt aristoboli filius qui pompeiũ fugerat:magna manu dilapso interea tpe cõgregata hyrcano grauius imminebat iudeamq̃ populabat. Quã quidem mature debellare posse credebat: q̃m disturbatũ quoq̃ a pompeio murũ hierosolymis renouatũ esse confidebat nisi gabinius in syriam missus qui scauro succederet:cum in alijs fortem se prebuissẽ tunc etiam in alexandrũ mouisset exercitũ. Huius autem ille impetũ veritus:ꝛ ampliorem militum manũ congregabat:donec facta sunt decem milia peditum ꝛ mille quingenti equites:villasq̃ oportunas mutis hoc est alexandriũ ꝛ hyrcanũ ꝛ machereunta nõ longe arabie montib⁹ muniebat. Igitur gabinius cũ parte militũ premisso Marcoantonio ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem antipatri comites: aliaq̃ iudeoꝝ multitudo quoꝝ malichus ꝛ pytbola⁹ principes erant: iunctis cum Marcoantonio virib⁹ suis alexandro obuiã ꝓcesserunt: neq̃ ita multopost aderat cum suis copijs gabinius. Alexander autem cum quidem in vnum confertã hostiũ multitudinem sustinere non poterat abscessit. Cumq̃ hierosolymis propinquasset coactus prelium suscepit. Amissisq̃ sex milibus quorum tria viua capta sunt tria vero prostrata cum reliquis effugit. Gabinius aũt vbi alexandriũ venit quia multos deseruisse castra cognouit promissa delictoꝝ venia conabat̃ sibi eos ante plurimum coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent:plerisq̃ interfectis: reliquos in castellum concludit. In hoc bello dux marcusantonius multa preclare gessit:ꝛ quamuis semper ꝛ vbiq̃ vir fortis apparuisset:tamen tunc etiam suũ vicit exemplũ.

Sabinius autem relictis qui castellum expugnarent ipsi ciuitati subuenire: et intactas quidem confirmare: subuersas autem erigere curabat. Deniq; iussu eius scitopolis habitare cepit: et Samaria et Antedon: et Appollias: et Jamnia: et Arabia: et marissa: et Dora: et Gadara: et Azotus: alieq; multe lectis ciuibus atq; incolis ad eas concurrentibus. Js autem recte dispositis regressus ad Alexandrium vehementius vrgebat obsidium. Quare territus Alexander omnibus desperatis legatos ad eũ misit: et ignosci delictis orans et que sibi parerent castella macherunta et Hyrcanium tradere non dubitans: quin etiam Alexandrium eius potanti permisit. Que quidez Sabini⁹ omnia consilio matris Alexandri funditus eruit: ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat tamen quo suis Sabinium palparet obsequijs viro suo ceterisq; captiuis metuens qui Romam fuerant adducti. Ca. XVIII

Ost hec vero Sabini⁹ Hyrcano Hierosolymã deducto eiq; fani cura mãdata ceteris reip. partibus optimates prefecit. Omẽmq; iudeorum gentem in conuẽtus quinq; diuisit: vno Hierosolymis: altero Doris: itemq; tertio vt apud Amathunta respondeat: destinatis quarto hierico et quinto sephoris. Galilee ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatõne liberati: libenter ab optimatibus regebant. Ueruntamen non multo post euenit: vt turbatũ his qui fieret initium elapsus Roma Aristobolus qui magna iterum iudeorum manu conflata partim cupida mutatõnis partim qbus olim dilectus erat: primum occupat Alexandrium: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito q Sabinius Sisennam et Antonium et seruilium duces contra se cum exercitu misit in macherunta concedit. vulgiq; in bellis onere deposito solus armatus ppe ad octo milia militum secum duxit inter quos erat Pitbolaus secũdarum partium rector cum mille viris et Hierosolymis pfugus. Romani autem sequebantur: habitoq; conflictu aliquãdiu cum suis Aristobolus fortiter dimicando perseuerabat: donec vi Romanorũ subacti: cesa sunt virorum quinq; milia. Prope vo ad duo milia in quendam tumulum confugerunt. Ceteriq; mille cum Aristobolo perrupta Romanorum acie in macherunta coacti sunt. Ubi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset: sperabat quidem aliam se manum p induttias belli posse contrahere: castellumq; bene munire. Jmpetum autem Romanorũ supra quã poterat p biduum remoratus postremo capitur: et cum Antigono filio q Rome secum fuerat vinctus ad Sabinium atq; inde Romam perductus. Sed illum quidem senatus custodia coercuit. Filios vero eius in Judeam remisit q: Sabinius scripserat per Epistolas id pro traditõne castellorũ coniugi Aristoboli spospondisse. Parato autem Sabinio bellum partbis inferre Ptbolomeus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate petebat egyptum Hyrcano et Antipatro amicis vsus ad omnia que militie necessitas exigebat. Nã et pecunijs et armis eum et frumẽto Antipr auxilijs adiuuit. Et iudeis in ea pte vias q pelusiũ ducerẽt obhuantib⁹ transmittere Sabiniũ psuasit. Alia vo Syria discessu Sabinij cmota et iudeos iterum Alexander Aristoboli fili⁹ ad dissẽsionẽ reduxit: et maxia mltitudie cflata Romanos omẽs q poẽm terrã degerent obtrũcare decreuerat. Quã rẽ Sabini⁹ metuẽs iã ei ex Egypto redierat. Hoc tumultu istãte nõnullis dissidẽtiũ pmisso Antipatro cordiã psuasit. Cũ Alexãdro aũt milia. xxx. remanserãt: et ille ad bellũ pmpt⁹erat Jtaq; ad pugnã egredit. Occurrũt ãt iudei et circa mẽtẽ itabiriũ cgressi: decem milia sternũt: ceterã vo mltitudinẽ fug⁹ dispsit. Et gabini⁹ i hierosolymã rgressus. id ei ãti pr voluit rẽp. ei⁹ cposuit. deide hic pfect⁹ Nabatheos pugna superat: et mitridatẽ et orphanẽ a ptbis p fugas clã dimittit: eosq; militib⁹ aufugisse firmauit. .XIX.

Nterea crassus ei successor pat⁹ syriã suscepit. is i ptbice militie sũptũ et oẽ aliud aurum tẽpli qd Hierosolymis erat abstulit: et a qb⁹ Pompei⁹ tẽpauerat duo milia talẽtorum

Euphraten vero transgressus ⁊ ipse periit ⁊ exercitus eius: de quo nō est huius tem-
poris cōmemorare. Post crassum aūt parthos in syriam properantes cassius inhi-
buit receptus. Prouintia autem fauore eius quesita in iudeā festinabat: captisqꝫ ta-
richeis prope ad tria milia iudeoꝝ adducit in seruitiū. Occidit aūt etiam pitilaum se
ditiosos aristoboli colligentē: cuius necis suasor erat antipater. Ca. XX.

Hic aūt nupta fuit ex arabia nobilis femina nomine Cypris: vnde filios
quatuor: phaseluꝫ ⁊ regem herodem ⁊ iosephum ⁊ pheroram ⁊ Salome fi
liam habebat. Cum autem omniū qui vbiqꝫ potentes essent amicitia hos-
pitijs familiaritates conquireret: precipue regem arabū per affinitatem sibi sociauit:
eiusqꝫ fidei cōmendans filios suos ad eū misit. quoniam bellū cum aristobolo geren
dum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones alexandro ad
euphraten reuersus est parthos transitu ꝓhibiturus de quibus alio loco referemus.
Cesar aūt post senatus ⁊ pompeij fugam tranl mare ionium rebus omnibus romaqꝫ
potitus solutum vinculis aristobolum cum duabus cohortibus velociter in syriam
misit: ⁊ hanc facillime ⁊ cuncta iudee proxima per illū subijci posse ratus. Uerum ⁊
spem cesaris ⁊ aristoboli alacritatem precessit inuidia. Nam veneno peremptus a
pompeij studiosis aliquādiu etiam sepultura in solo patrio carebat: corpusqꝫ mortui
seruabatur melle conditū. Donec ab anthonio iudeis iussum est in monumentis re-
galibus sepeliendū. Occiditur autem alexander quoqꝫ filius eius a scipione securi
ꝑcussus antiochie secundū pompeium litteras accusatione ꝓ tribunali prius habita
super his que in romanos admiserat. Ptolomeus autem manei filius qui apud cal
chida sub libano morabatur captis eius fratribus filium suum philippionem q eos
accerseret: mittit ascaloneꝫ atqꝫ ille abstractum ab aristoboli coniuge antigonū eiusqꝫ
sorores adducit ad patrem. Amore autem minorem earum coniugio suo copulat: ob
eamqꝫ postea causam a patre occidit. Accepit eni ptolomeus in matrimoniū alexan
dram ꝑempto filio: huiusqꝫ affinitatis gr̄a fratris eius ꝓpensiore cura tuebat. Anti-
pater aūt pompeio iaꝫ mortuo in clientelā cesaris sese contulit: ⁊ quia mitridates par
gamenus ab accessu pelusij prohibitus cum exercitu quem ducebat in egyptuꝫ apud
ascalonem morabatur. Non solum arabas q̄uis hospes esset auxilium ferre ꝑsua-
sit. Uerum ⁊ ipse armata iudeorum tria circiter milia secum mouit. Excitauit autem
presidio syrie quoqꝫ potentes ⁊ incolam libani ptolomeū etiam plicum ⁊ ptolomeū
quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt
Iāqꝫ fretus mitridates auctis propter antipatrum copijs pelusium proficiscitur. Et
quia transire vetaretur ciuitatē obsidebat. Antipater vero ⁊ in hac oppugnatione cla
rus enituit. Effracto enim ex parte sua muro primus in ciuitatem cum suis comitib⁹
insiluit. ⁊ pelusium quidem capta est: vlterius autem progredi non sinebant iudei et
egyptij terraꝝ incole qui appellantur onium. Quibus tamen antipater non modo
ne obstarent: verumetiam vt uictui necessaria preberent militi persuasit. Unde factū
est vt nec memphite in manus venirent: vltroqꝫ sese traderent mitridati atqꝫ ille dela
to peragrato pugnam cum ceteris cōmisit egiptijs in loco cui nomen est iudeon stra-
ton pedon: eūqꝫ in acie oī dextro cornu ꝑiculo liberauit antipr̄ circūgressus fluminis
ripā. Leuū eni cornu ꝯtra se positū supabat. Facto aūt in eos impetu q mitridatem
ꝑsequeret multos occidit: tādiu q̄ reliquos fugiētes angebat: donec etiā castris eoꝝ
potitus ē. lxxx. tm̄ de suoꝝ nūero amissis. Octingentos aūt fere mitridates cū fuge-
rat ꝑdidit. Preter spē v̄o huat⁹ ex ꝑlio vacuus inuidia testis reꝝ ab ātipatro gestaꝝ
fuit apd̄ cesarē. Un̄ ille tūc qdeꝫ ātipatꝝ petit laudib⁹ incitatū ad subeūda ꝓ se ꝑicu
la reddidit ꝓmptiorē. In qb⁹ oīb⁹ bellator audacissim⁹ ꝯprobat⁹: multaqꝫ ꝑpessus
uulnera toto corpore gerebat: signa v̄tutis diserte. Postq̄ aūt rebus in egypto com

uentum quod corpora mortuorum melle condita seruabantur.

positis ad Syrias rediit et Romana cum ciuitate simul et immunitate donauit: aliisque rebus honorando amicissimeque tractando dignum emulatione constituit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit hyrcano. Ca. XXI.

Eodemque tempore Antigonus quoque Aristoboli filius cum venisset ad cesarem maioris preter opinionem felicitatis causam prebuit Antipatro. nam qui de patris morte queri deberet propter inimicitias pompei: veneno quantum putabatur perempti: et crudelitatis in fratrem accusare scipionem: nullumque inuidie dolorem admi scere miseriis. Ultro hoc Hyrcano et Antipatro criminabatur veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent: multisque gentem iniuriis afficerent: dummodo sociarentur quoque in egyptum auxilia ipsi cesari non beniuolentia: sed timore veteris di scordie miserint: et vt amore pompei deprecarentur. Ad hec Antipater veste proiecta multitudinem vulnerum demonstrabat: et qua fide quidem cesarem coluisset verbis non esse opus dixit. Nam corpus etiam se tacente clamare: antigoni autem mirari audaciam: qui cum hostis Romanorum sit filius et fugitiui Romanorum nouarumque rerum studium votumque seditiosum patris habeat apud Romanorum principem alios accusare conetur: hominique aliquid adipisci tentaret quem hoc solum oporteret amplecti: quod viueret. Nanque eum tam nunc propter inopiam desiderare facultates: sed vt in eos qui se dedissent iudeorum seditiones accenderet. Que vbi cesar audiuit Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronuntiauit Antipatro autem cuius velit potesta tis detulit optionem. Qui permissa dignitatis mensura ipsi qui daret iudee procurator declaratus est. Et preter hoc impetrauit subuersa patrie menia renouare sibi licere. hos quidem honores cesar incidendos in capitolium misit: vt iusticie sue virtutisque signum Antipatri memorie traderetur. Antipater vero vbi de Syria cesarem prosecutus est in iudeam reuersus ante omnia patrie muros a pompeio dirutos reparabat: omniaque lustrando ne quid in illis regionibus turbaretur esset: nunc in terminando: nunc etiam sua dendo curabat vnumquemque admonens: quod si cum Hyrcano sentirent in otio atque opulentia victuri essent fortunis suis et omni pace potituri sin spe vana ducerentur: eorum qui priuati questus gratia res nouas optarent. Se quidem non procuratorem sed dominum omnium Hyrcanum vero tyrannum pro rege: itemque Romanos et ce sarem hostes pro amicis et rectoribus habituri: neque enim passuros huius potestatem la befactari: quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hoc diceret tamen etiam per se quoniam Hyrcanum segniorem videret: nec tam efficacem sicut regni posceret solli citudo: statum prouintie componebat. Et sic phaselum quidem natu maximum filiorum suorum militi prepositum Hierosolymis eiusque territorio prefecit. Herodem ve ro etate posteriorem nimisque adolescentem galilee destinat similia curaturum: qui cum natura strennuus esset cito materiam vbi animi magnitudinem exerceret inuenit: captumque la tronum principem Ezechiam quem preclari maximo agmine continentia Syrie deprehendit: ipsumque aliosque latrones multos interfecit. Eaque res adeo grata fuit Syris: vt per vicos et opi da caneretur herodes veluti per eum pace reddita et possessionibus restitutis. Ex huius de niq operis gloria sexto etiam cesari propinquo magni cesaris et Syriam tunc admini stranti est cognitus. Ca. XXII

Uin et phaselus frater eius idolem contentione bona superare certabat augendo erga se beniuo lentiam hierosolymis habitantium atque illam quidem ciuitatem possidens nihil autem crudeliose per ipso lentiam potestatis admittens. hic autem antipater et obsequiis regalibus ab ea gente colebatur: et honores ei tanquam regi domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Uerum fieri non potest vt liuorem quisque in secundis rebus effugiat. Namque hyrcanus quamuis et antea ta cite sua sponte mordebatur adolescentium gloria maxime rebus ab Herode bene gestis et crebris nuntiis laudes eius per singula facta predicantibus augebatur.

A multis tamen inuidis qui regnis adherere solent: quibusqꝫ antipatri eiusqꝫ filioꝝ probitas officiebat instigabatur: dicentibus ꝙ Antipatro ꝛ filijs eius rebus traditis solo contentus ꝛ hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et q̄diu sic errabit vt in se reges producat. Nec enim eos uel simulare iaꝫ procuratiōem: sed certe esse dn̄os ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis preter iudeorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumqꝫ nisi regnet: sed adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere rationem tam ipsi regi quam patrijs legibus redditurum: que indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur hyrcanus. Ad extremum autem ad iracundiam prouocatus causam dicturum herodem iubet accersiri: atqꝫ ille ꝛ patrijs monitis: ꝛ ꝙ ei fiduciam res geste darent munita prius galilea presidijs ad regem proficiscitur. Ibat tamen cum forti caterua ne vel derogare videretur hyrcano: si plures duceret vel inuidie nudus pateret. Sextus autem cesar adolescenti metuens ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret ad hyrcanum mittit: qui ei manifeste denunciarent: vt homicidij crimine liberaret herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret: per se quoqꝫ id cupiens absolutioneꝫ decernit. Atqꝫ is inuito rege fugisse ratus damascuꝫ recessit ad sextum: nequaq̄ paratus obedire si denuo fuisset accitus. Rursumqꝫ a nequissimis irritabatur hyrcanus firmatū herodem abijsse firmantibus: ꝛ vt se contra eū instrueret ꝑperasse. Hec autem rex vera esse existimans quid ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicū videbat. Cum vero a sexto cesare dux militū per Syriam itemqꝫ samariam declaratus esset herodes: neqꝫ solum propter gentis fauorem: sed etiam viribus suis terribilis putaretur: ad timorem vltimū decedit: iamiamqꝫ illum cōtra se credens cum exercitu esse venturū. Neqꝫ opinione deceptus est. Nāqꝫ herodes intentate sibi occisionis iracūdia: ꝯflataꝫ militū multitudinē hierosolimā ducebat: vt hyrcanū regno deponeret. Idqꝫ fecisset nisi pariter egressi pater ꝛ frater fregissent eius impetū deprecantes vt ꝛ ipse ad vindictaꝫ ministrandā: solaqꝫ indignatione mitigaretur: regi aūt parceret sub quo ad hoc potentie processisset: ac si propterea ꝙ in iudicium vocatus esset indignaretur quia tn̄ absolutus est gratias ageret: neqꝫ tristibꝰ quidem paria referret saluti vero esset ingratus. Quod si etiam momenta belloꝝ reputanda viderentur iniquitatem militie cōsideraret: neqꝫ omnino de victoria bene speraret qui cum rege cōgressus esset vna secū educato: ꝛ sepe quidem benemerito: seuo autē nunq̄: nisi ꝙ maliuoloꝝ consilijs impulsus vmbrā ei tantum iniquitatis admouisset. Paruit his herodes q̄ speratis putauerat posse sufficere: suasqꝫ vires demōstrare natiōi. Ca. XXIII.

T inter hec discordia Romanoꝝ circa appamiā bellūqꝫ domesticū oritur: q̄m cecilius bassus fauore Pompeij sextū cesarē dolo necauerat: eiusqꝫ militeꝫ occupauerat. illi vero cesaris duces mortis eius vlciscende gr̄a cunctis viribus bassuꝫ petebant. Quibꝰ cū tam interempti q̄ superstitis cesaris causa ambobus esset amicus antipater ꝑ filios suos misit auxilia. Cū aūt bellū traheretur ex italia quidem successor antedicti sexti venit Marcus. Ca. XXIIII.

Odem tp̄e bellū inter romanos cōflatur: dolo bruti ꝛ cassij cesare interfecto Postq̄ trienniū septemqꝫ menses tenuit principatū. maximo autem motu cedis eius gratia cōcitato: ꝛ optimatibꝰ inter se dissidentibꝰ ꝓpria spe q̄sqꝫ ducebaꝫ ad id quod existimabat esse cōmodius. itaqꝫ cassius syriam petit occupaturus militē qui appamiā circūsedebat: vbi ꝛ marcū ꝛ dissidentes cohortes basso cōciliauit: simulqꝫ obsidione liberauit appamiā. ipse vero exercitū ducens stipendiū ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionū. Cuꝫ autē iudeos quoqꝫ septingēta talenta iussisset inferre: minas eius veritus antipater filijs suis ꝛ alijs amicis mature pecunie cogende curam distribuit. ꝛ inter eos maliccho cuidaꝫ ex inimicis necessitas

adeo vrgebat. Prim⁹ aũt herodes cassij fauorẽ ꝓmeruit:q ex galilea pte sua centuꝫ talenta portauit: ꝓptereaqꝫ inter eximios amicos numerabatur. At vero ceteros tar ditatis arguens cassius ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoqꝫ regusnam ꝛ tamaum et duas alias ex vilioribus depopulatus: ibat quidem quasi malichum interfecturus: φ remissior in exigendo fuisset. Nẽ ꝛ huius ꝛ ceteraꝝ ciuitatuꝫ interitũ repressit an tipater centum illico talentis cassio delinito. Nequaqꝫ tamen malichus p⁹ obitum cassij beneficioꝝ antipatri memor fuit. Sed illi ipsi quem sepe numero seruatorem fu isse sui nouerat periculum moliebatur iniquitatis sue impedimentũ abolere festinans itaqꝫ antipater ꝛ vires eius ꝛ calliditatẽ metuens: flumẽ trans iordanem abijt ad vl ciscẽdas insidias ꝯgregaturus exercitum. Deprehensos autem malicheus antipatri filios imprudentia superat. Nam ꝛ phaselum apud hierosolymam presidijs apposi tum: ꝛ herodẽ qui custodias curabat ad murum multis excusatõibus ꝛ sacramen tis circumuẽtos impellit: vt ipsis intercedẽtibus recõciliaretur antipatro. atqꝫ ita de nuo p antipatrum exorato Marco tunc in Syriaꝫ militem regente seruatus est: qui malichũ statuerat occidere. quod nouis rebus studuisset. Cesare vͦo adolescente: et Antonio cum bruto ꝛ Cassio bellũ gerentibus: Marcus ꝛ Cassius exercitu de sy ria ꝯflato: φ magna pars vbi vsus poscit Herodes fuisset: ipsum quidem totius Sy rie ꝓcuratorem preficiunt equitum illi⁹manu peditumqꝫ attributa. Si autem bellum dedisset: regnum quoqꝫ iudee Cassius se eidem declaratuꝝ esse pollicitus est: eueit autem vt antipatro ꝛ spes ꝛ fortitudo ꝛ filij causa mortis fieret. Horũ eniꝫ metu Ma lichus ministro quodam regio pecunia corrupto mixtum ei veneno poculum dari ꝑ suadet. Atqꝫ ille quidem iniustitie Malichi palma fuit: post conuiuium mortuus vir ad alia strennuus rebusqꝫ administrandus idoneus: ꝛ qui regnum recuperatum cõs uasset Hyrcano ꝛ Malichus infensum propter suspitionem veneni populum per negando placabat: simulqꝫ vt validior esset: armatoꝝ sibi copias cõquirebat. Nec ei Herodem cessaturum arbitrabatur: quin etiam mox cum exercitu necis paterne vl tor adueniret. Sed Phaseli fratris consilio qui eum palam minime ꝑsequendũ esse dicebat: ne vulgi seditio concitaretur: ꝛ purgantem se tunc Malichum patienter ad misit: ꝛ suspitione liberum esse concedens clarissimas paterno funeri celebrauit exeq as. Conuersus autem in Samariam ꝛ ciuitatem composuit seditione turbatam: p q̃ dies festos in Hierosolymam remeabat premissis comitibus armatis: nã timẽs im petũ ꝯpellebat Hyrcanus. Malichus autem alienigenas introduci sup indigenas quod dies festos agerent ꝓhibebat. Herodes autem ꝛ ipso quiqꝫ precepit causisqꝫ ꝯtemptis nocte ingressus est. Iterumqꝫ Malichus ad eũ veniens antipatꝝ flebat. Cõtra quod ille se falli cuꝫ vix dolorẽ premeret simulabat ꝛ tamen de nece patris a pud Cassium ꝑ epistolas questus est. Cui preterea Malichus inuisus erat. Itaqꝫ non mõ vt mortẽ patris vlcisceret ei scripsit: sed etiam chiliarchis quib⁹ p̃ceperat vt i causa iusta herodi opem ferent occulte precepit. Et quoniam capta leodicia vndiqꝫ ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus ꝛ coronis ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id tyri fore suspicabatur: ꝛ filiũ suuꝫ tunc apud Tyrios obsidione statuit sbducere: ꝛ in iudeam fugam patabat. Salutis autem desperatio stimulabat: vt etiam maiora cogitaret nam ꝛ iudeoꝝ gentem cõtra romanos excitatuꝝ se credidit: dum bello aduersus Antonium cassius occupabatur deiectoqꝫ hyrcano facillime regnatuꝝ. Sed ꝓfecto irridebat ei⁹spem fatale decretuꝫ Etenim quo intenderet animum suspicatus: herodes ꝛ ipsum hyrcanum prope assiã tem ad cenam vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie intromit tit. Sed res erat vt chiliarchis ꝑdiceret ad insidias aggredi: atqꝫ illi preceptoꝝ cas sij memores ad lit⁹ciuitati ꝓximũ armati gladijs exierũt. Ibiqꝫ circũseptũ malichuꝫ

multis vulnerib⁹ interficiūt. Hyrcan⁹ aūt statī cōcidit stupore dissolut⁹: vixq̄ aīa re-
cepta herodē pcōtabat̄: qs malichū occidissꝫ. Et cū ex chiliarchis vn⁹ rn̄disset cassij
preceptū: plane inquit ꝛ me ꝛ patriā meā cassius seruabit incolumem: qui amboꝝ in-
sidiatorē pemit. Utrū aūt id inuidia dixerit: an ꝗ timore factū ꝓbaret: incertū est. Sꝫ
eni in malichū hoc est mō vltus herodes. Postq̄ vero cassius excessit e syria iterū
hierosolymis orta seditio est. Cū felix in phasellū mouisset exercitū ꝛ in herodē fra-
tris pena vellet necē malichi vindicare. Casu aūt herodes cū fabio romāo duce apđ
damascū habitabat. Et ne cupiēs auxilio foret morbo ipediebat̄. Interea tn̄ pha-
sellus etiā sine cuiusq̄ p̄sidio supauit felicē ꝓbrūq̄ ingrati obijciebat hyrcano: qui ꝛ
felici studuisset fratrēq̄ malichi castella occupantē cōiurauerat. Jā eni multa tenue-
rat oiumq̄ tutissimū masadā. Nec tn̄ ei quicq̄ ꝯtra vim herodis potuisset sufficere: q
mox vt cōualuit alia recepit. Et illū ex masada supplicē dimisit ꝛ marionē tyrioꝝ
tyrannū ex galilea pepulit. Trienniū castella possederat: tyrijsq̄ quos ceperat vitam
cōcessit omnib⁹ nōnullos etiā donatos abire pmisit: vna ꝛ sibi ciuitatis beniuolentiā
ꝛ tyrāno cōparans odiū. Marion aūt a cassio qdem meruerat tyrannidē qui tot sy-
rie tyrānos p̄fecerat. Sed ob herodis inimicitias etiā antigonū ꝛ aristobolū secū du-
cebat ꝛ ptolomeū ꝓpter fabianū quē antigonus pecunia sibi sociatū adiutorē incepti
habebat. Cūcta vero socer ptolomeus antigono subministrabat. Cōtra quos hero-
des instructus in aditu iudee cōmisso p̄lio victoria potit̄. Fugatoq̄ antigono redit in
hierosolymā: ꝓ merito geste rei omnib⁹ carus: vt etiam qbus antea despect⁹ erat: tūc
in eius familiaritatē sese dederint ꝓpter hyrcani affinitatem. Nāq̄ is herodes iam
pridem ex indigenis habebat vxorem nō ignobilē que dosis vocabat̄: ꝛ antipatrum
ex ea susceperat filiū. Tūc aūt dux erat alexandri cui⁹ pater fuit aristobolus: filiā ma-
rianem hyrcani neptem ex filia atq̄ inde regi familiaris erat. Sꝫ vbi cassio circa phi-
lippos iterfecto cesar i ytaliā ꝛ antoni⁹ in syriā discesserūt: ꝛ legatis ab alijs ciuitati-
bus ad antoniū missis in bithyniā etiā iudeoꝝ optimates accusatū veniūt phasellū
ꝛ herodē ꝗ illis rerū summā vi possidentib⁹ nomē tm̄ honorabile supesset hyrcano.
Atq̄ herodes qui presto erat magna pecunia placatū sic antoniū affecit: vt ne verbū
quidem inimicoꝝ eius pateret̄ audire. ꝛ tunc quidem ita digressi sunt. Cū aūt denuo
iudeoꝝ principes centū viri antiochie ꝓximā daphniem ad antoniū venisset iam amo-
ri cleopatre seruientem: delecti a ceteris qui eloquentia ꝛ dignitate prestabant aduer-
sus fratres accusatoꝝ proponūt. Respōdebat aūt messala cause defensor astante etiā
ꝓpter affinitatem hyrcano. Auditis deinde vtrisq̄ ptib⁹ antonius percontabat̄ hyr-
canū: quinam essent regendis rebus aptissimi. Cūq̄ is herodem eiusq̄ fratres alijs
pretulisset voluptate repletus. Nam ꝛ hospes eoꝝ paternus erat: humanissimeq̄ ab
antipatro susceptus eo tempore quo in iudeam cum gabinio venerat tetrarchos am-
bos declarat: totius eius iudee procuratione permissa. Legatis autem id egre feren-
tibus. xv. eorum correptos carceri tradidit: quos etiam pene occidit. Ceteros autem
reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus hierosolymis excitatus est. Deinde mille
legati iterum tyrum missi sunt vbi cōmorabatur antonius in hierosolymam paratus
irruere. Et contra eos vociferantes magistratus tyriorum directus: data ei licentia
vt quos comprehendisset occideret: preceptoq̄ vt eorum potestatem confirmare cu-
raret: qui tetrarche ipsius essent antonij suffragio constituti. Ante hoc autem herodes
vsq̄ ad littus cum hyrcano progressus multis eos admonebat: ne ꝛ sibi interitus ꝛ
patrie belli causa fierēt: dū incōsiderate cōtendūt. Illis aūt tantomagis id indigne
ferētib⁹: antoni⁹ missis armatis multos occidit: multos etiā vulnerauit. Quoꝝ ꝛ sau-
cios cura ꝛ mortuos sepultura hyrcan⁹ dignat⁹ ē. Nō tn̄ ideo q effugerāt qescebāt:
pturbando eni ciuitatē antoniū irritabāt: vt etiā quos in vinculis haberet occideret.

Brazaphanes autem parthorũ satrapa Syriam biennio post tamen cum regis filio pacoro detinenti lysanias: patris sui mortui successor Ptolomei manei filij mille satrape talenta pollicitus ⁊ mulieres quingẽtas: ei persuadet vt antigonũ in regnũ iducere: ⁊ hyrcanũq; dponeret. Impulsus igitur ab eo pacorus: ipse quidez p maritima loca prexit. Baratranem autẽ itinere mediterraneo iussit irrũpere. Sed maritimorũ tyrij pacorum excluserũt. Cum ptolomeus eum ⁊ sidonij receperũt. Ille aũt quẽdã regium ministrum cognomine suum: equitatus ei parte attributa ad iudeos iussit accedere: ⁊ exploraturũ hostium consilia: ⁊ vbi vsus exegisset presidio futurũ antigono. Plurimi autẽ eorum qui carmelum populabãtur iudei: vltro ad antigonum currũt ad irruendum acriter animati. Ille autẽ ad locum qui drimas dicitur occupandum eos premittit: vbi cõmissa pugna depulsisq; hostibus ⁊ fugatis: hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine vsq; ad regiam processerũt. Excepti autẽ ab hyrcano ⁊ phaselo: forti acie in foro confligunt. Ibiq; hostes in fugam versos: pars herodis in fanum cõcludit: custodesq; his sexagita viros apponit: per edes ,pximas collocatos. Sed hos quidem infensior fratribus populus igni cõsumit. Herodes aũt iracũdia peremptorũ: congressus cum populo multos obtruncat: inq; dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus assidue cedes erant. Instante vero die festo qui pentecoste vocatur: omnia circa templum totaq; ciuitas plebe rustica repleta ẽ: ⁊ pleraq; armata. Et phaselus quidẽ muros: herodes quidem cum paucis domũ regiaz custodiebat. Inuasisq; de improuiso hostibus in suburbano cõplures quidẽ pemit: omnes autem in fugam conuertit. Et hos in ciuitate: alios in fanum: alios in extremum vallum concludit.

Cap. XXV.

Nterea pacis arbitrum pacorum Antigonus ⁊ petit ⁊ admittit. Exoratus autem faselũs ⁊ ciuitate ⁊ hospitio eum equitibus quingẽtis parthum recepit: sed ante quidez specie concordie venientẽ. Re autem vera vt adiuuaret antigonũ. Deniq; faselum dolo pepulit ad Brazaphanem legatos de cõpositione mittere: quãuis multa dissuadẽte herode: atq; vt insidiatorẽ occideret. Ne ve se eius fallacijs dederet: admonẽte enim natura barbaros fidem negligere. Exijt etiam pacorus cũ hyrcano quo minus suspectus esset: nõnullisq; relictis equitibus apud herodez: quos eleuitheros vocant: cũ ceteris faselum psequebatur. Sed vbi ad galileã venerunt: indigenas quidẽ dissidentem atq; armatos offendũt. Satrapam vero conueniũt satis callide: ⁊ officijs amicicie dolos tegentez. Deniq; postq; dona eis dedit redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimũ quẽdam locum deducti cui nomen est edipon: fraudem intelligũt. Ibi enim de promissis mille talentis audierũt: ⁊ q Antigonus plerasq; mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingẽtas partes deuouisset: quodq; sibi semper a barbaris pstruerentur insidie. Olim eniz capti eẽnt nisi mora fuisset: dum hierosolymis caperetur herodes: ne sibi presciens que de his agerẽtur caueret. Hec iam nõ verba erant solum: nã ⁊ custodes haud procul abesse cõspiciebat. Et tamen faselus hyrcanũ deserere nõ passus est: quãq; eum sepius moneret vt fugeret: cui Saramalla syriorũ tunc ditissimus dixerat: quẽadmoduz essent omnia de insidijs cõstituta. Sed cõuenire satrapã maluit atq; mox exprobrare: q se insidijs appetijsset: ac maxime q pecunie causa talis extitisset: cũ plus ipse ,p salute daturus esset: q pro regno ,pmisisset antigonus. Ad hoc parthus subdola satisfactione: iurisq; iurandi suspitionẽ deprecatus prexit ad pacorum. Statiq; a parthis qui remanserãt: quibus iussum erat faselus atq; hyrcanus comprehenderẽtur: p iniuriaz simul ac per inuidiam execrãtes. Et interim minister ad hoc missus herodem capere moliebatur. Eũq; fallere vt extra muruz procederet: sicut sibi mandatum fuerat conabatur. Ille aũt suspectos haber solitus ab initio barbaros: ⁊ tũc minime dubitãs

in hostes incidisse litteras: que insidias pderēt indicare nolebat: quāq̄ʒ satis idoneā cām pacorus pretēderet: epistolas portātibus obuiā ire debere: nec eniʒ aut ab hostibus eē captos: aut quicq̄ʒ de insidiis: sed que phaselus gessisset his cōtineri. Jādudum aūt ab aliis audierat herodes fratrem suū phaselū esse corruptū: ⁊ hyrcani filia Mariāne prudētissima feminarū: multis cum precibus ne pderet orabat: ne ve se crederet manifestis iam conatibus barbaroꝝ. Adhuc autem pacoro cū sociis deliberante: quonā modo clam pararet insidias: nec eni fieri posset vt tante sapientie vir ex aperto circūueniretur. Nocte herodes cum ppinquissimis sibi psonis ad idumeam ignaris hostibus pficiscitur. Eo cognito parthi eum psequebantur. Et ille matrem quidem fratresqʒ suos: desponsatāqʒ puellā cum matre: minimosqʒ fratres ptendere iter iussit. Ipse aūt caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisqʒ p omnes conflictus interemptis: ad castellum Masada pperabat. Grauiores autem in fuga parthis iudeos exptus est. Qui cum semp molesti fuissent: a sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquādiu etiaʒ acie decertauerūt. Ubi herodes victoria potitus cū multos iterfecisset: ipsūqʒ locum in memoriam clari facinoris edificatum locupletissima exornauit regia: arceqʒ in eo munitissimā condidit: ac de suo nomine herodion vocauit. Et tunc quidē cuʒ fugeret multi se applicabāt. Postea vero q̄ʒ de idumea venit occurrit ei frater Josippus: turbāqʒ sequentiū diminui persuadet: nec enim capaceʒ esse multitudinis Masadā. Erat autem supra q̄ʒ nouem milliū multitudo. Itaqʒ paruit herodes eius consilio: ⁊ impares quidē necessitati per idumeam dimisit cum viatico: lectissimos aūt maximeqʒ necessarios tenuit: atqʒ ita in castellum receptus. Deinde octingentos qui mulieres defenderēt: itēqʒ cōmeatu qui satis esset obsessis ipse in petram ciuitatē arabie prexit. Parthi autē apud hierosolymā in predā versi: in fugientiū domos ac regiam irruebant: solis hyrcani pecuniis abstinētes: que. ccc. talenta superabāt: alioruʒ vero spe minores inueniebant. Quoniā herodes iam pridē barbarorū perfidiam suspicans: quicquid erat in opibus pretiosuʒ in idumeā multo ante cōportauerat: eiusqʒ socioꝝ itidem quisqʒ fecerat. Uerūtamen postq̄ʒ preda potiti sunt parthi ad hoc iniurie pcesserunt: vt omnē terram illam bello implicato replerent. Marisacum quoqʒ ciuitate vastata: nec solum Antigonū regem constituerent: verum etiam phaselum ⁊ hyrcanū vinctos ei traderent verberādos. At ille hyrcani quidē auriculas dentibus truncat: ne solutus quidē mutatis rebus vnq̄ʒ pontificatū recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli vero virtute preuētus est. Qui cū nec ferri copiam: nec manus liberas haberet: ad saxum fracto capite interiit: atqʒ ita pbato ꝙ verus herodis frater esset: hyrcanusqʒ degenerasset viriliter vita functus: dignum operibus humanis obitum assecutus. Fertur tamen ⁊ aliud: ꝙ ex illa quidem plaga resipuerit: sed veluti curādi eius causa missus ab Antigono medicus venenis malis vulnus expleuerit: eoqʒ illum pacto pemerit. Utrūuis autem verius sit: preclarū habet initium. Deniqʒ aiunt euʒ priusq̄ʒ efflaret animā: cognito ex quadam muliercula ꝙ herodes euasisset dixisse. Nunc bono animo decedā: qui vltoreʒ inimicoruʒ viuum reliquerim. Ille quidē sic moritur. Parthi autem quāq̄ʒ mulieribus caruerūt quas maxime cupiebant: rebus tamē Antigono apud hierosolymā compositis: vinctum in parthiam hyrcanū ducunt. Herodes aūt obstinatus in arabiaʒ velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias ab rege accipet quibus solis exoratā iri p phaselo sperabat auaritiā barbarorū. Eteni reputabat si arabs minus memor fuisset paterne amicicie: animoqʒ liberali parcior: vel mutuum ab eo sumere qd̄ redemptionis causa preberet: pignori opposito ipsius filio quē redimeret. Secuʒ enim habens fratris filiuʒ septem annis natum. ccc. que talenta dare decreuerat interpositis precatione tyriis. Sed profecto studiū fortuna puenerat: ⁊ phaselo mortuo

ne quicq̃ fratrem diligebat herodes. Non tamen vel apud arabas saluam esse amiciciam reppit. Deniqȝ Malicbus rex eorum premissis qui hec admonerēt quāprimum reuerti eum a finibus suis iubet: simulatione quidē parthos p legatos petisse: vt herodem arabia pelleret. Certa vero causa fuit q vicem Antipatro debitā negare pposuerat. Neqȝ beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratie rependeret cō solatione egentibus. Impudentie vero suasores habebat qui antipatri vellent obiurare. Deposita erant autem circa eum potētissima. Proinde herodes quidē vbi arabas ex ea causa hostes esse deprehendit: vnde amicissimos existimabat: eaqȝ respondit nuntijs que dolor impabat: egyptum versus recedit. Et prima quidez vespera in quodam agresti fano dum post venientes recipiebat tendit. Postero autez die cum rinocururam puenisset: fratris ei mors nūciatur. Acceptoqȝ tanto luctu quāto curaꝝ deposuit: ibat vlterius. Itaqȝ arabam sero facti penituit: ⁊ qui reuocarent eum quez cōtumeliose tractauerat velociter misit. Herodes autē etiam hoc in pelusium puenerat: ibiqȝ transitu prohibitus: ab eius rei speculatoribus rectores adit: ⁊ illi euz famā viri dignitatēqȝ reueriti: alexandriam prosequūtur. Transgressus autē ad ciuitatem a Cleopatra honorifice susceptus est: ducem sibi militum fore: eū ad ea que parabat existimante. Deceptus autē regine precibus: neqȝ hiemis asperitatez: neqȝ marina discrimina: quominus nauigaret romā extimuit. Circa pamphiliam vero piclitatus maiore oneris parte relicta: vix in rhodum vehemēter bello cassij sollicitante saluus euadit. Amicorum autē suoꝝ ptolomei ⁊ Saphini receptus hospitio: licet rei pecuniarie pmeretur inopia: maximaz tamen edificat nauem triremem: eaqȝ cum amicis delatus brundusium: atqȝ inde continuo romam pfectus: familiaritatis paterne gratia primū conuenit Antonium: eiqȝ tam suas q̃ȝ totius generis clades exponit: qðqȝ affectibus suis in castello atqȝ obsidione derelictis ad eum hieme supplex nauigassꝫ. Itaqȝ tante miserationis casum miseratus Antonius: ⁊ memoria quidez iuncte cū antipatro dextere: tunc vero ipsius qui erat contēplatione virtutis: etiam tunc regem constituere pposuit iudeorum: quoniā ipse tetrarcham ante fecerat. Non minus aūt q̃ȝ fauore herodis odio ducebatur antigoni. Hunc enim ⁊ seditiosum ⁊ romanis inimicū esse arbitrabat. Cesarem quidem habebat multo q̃ȝ ipse paratius renouantez Antipatri expeditiones quas in egypto cū eius patre ptulerat: ⁊ hospitiū ⁊ in rebus cunctis beniuolentiā: cum preter hec ipsius quoqȝ herodis efficatiam cerneret. Verūtamen ⁊ senatum cōuocabat: vbi Messala: ⁊ post eum Attratinus astante herodē patris eius merita: ⁊ ipsius circa populum romanū fidem psequebantur: quo simul ⁊ hostem antigonū demonstrarent: non solum q intra breue tempus bis dissidere se pisset: verum etiam q antea quoqȝ populo romano despecto parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem cōmoto senatu cum Antonius bello contra parthos gerendo: vtile esse dicebat herodem regem creari omnes assentiūt. Dimisso consilio Antonius quidem ⁊ Cesar egrediebātur medium stipantes herodem. Cōsules autem cū alijs magistratibus antecedebāt cesuri hostias: decretūqȝ senatus in capitolio posituri. Primo autem die regni herodis apud Antoniū cenatū est.

Capitulum. XXVI.

Odem vero tempore Antigonus apud massala inclusos obsidebat: alijs qdē victu necessarijs abundātes: aque aūt inopes. Unde Josephus quoqȝ frater regis cū ducētis familiaribus suis ad arabas cōfugere cogitabat: audito q eorū que in herodē cōmiserat malichū peniteret: castellūqȝ reliqsset: nisi circa noctē qua egressurus erat plurimū imbriū cōtigisset effundi. Aqua eni repletis puteis fugiēdi cā nō erat: vt iā vltro in ātigoni milit eruptōis auderēt: multosqȝ nūc apto plio: nūc isidijs necidarēt: nō tamē illis oia p voto cedebāt: sed ipsi quoqȝ interdū cum aduerso casu

reuertebātur. Interea dux romani militis ventidius ꝓhibitum missus parthos a syria post illos in iudeā venit: verbo quidē vt iosepho: ⁊ qui vna obsidebātur ferret auxiliū: re aūt vera vt pecunias auferret antigono. Itaq; cum nō longe ab hierosolymis tetendisset questu expletus: ipse quidē cū plurima exercitus parte discedit. Silonē vero cum paucis ne furto deprehenderet si omnes abduxisset reliquit. Antigonus aūt sperans iterum parthos sibi adiumēto: silonē interim placabat: vt pendente spe nihil iquietaret. Jam vero naui ex italia in ptolomaidaz deuectus herodes: non parua manu coacta extraneoꝝ atq; gentiliū ꝑ galileā aduersus antigonū ꝓperabat ventidij ⁊ silonis fultus auxilio: quibus dellius ab antonio missus vt herodez in regnū adducerēt ꝑsuasit. Horum aūt ventidius quibusdam turbas in ciuitatibus que ꝓpter parthos euenerāt cōponebat. Silonē vero antigonus in iudea mercede corruperat. Non tamē herodes opis egebat. In dies eni singulos quo magis iter ꝓmouebat: augebātur eius copie. Preter paucos eni omnis ei galilea cōsensit: ⁊ ꝓpositū habebat primū necessariū masadam vt primū affectus suos liberaret: sed impedimēto fuit ioppe. Hec eni prius ꝙ hostilis eēt eximēda videbat: ne dū ipse peteret hierosolymā tutamen a tergo aliquod inimicis relinquereṫ. Etiam silo iungit agmina īuenisse gaudens resistendi occasionē: ꝙ eum ꝑsecutio premeret iudeorū. Hos autē herodes parue manus excussione ꝑterritos mature in fugam vertit: ⁊ silonē male repugnantē periculo eripit. Deinde capta ioppe suos deliberaturus ad masadā festinabat: cū indigenaꝝ alios amicicia paterna sibi sociaret: alios ipsius gloria: nōnullos vtriusq; vicissitudo ōbita beneficijs: plurimos tamē spes vt a rege certissimo. Jāq; validissimas quesierat militū copias: ⁊ ātigonus iter eius ipediebat: loca insidijs opportuna ꝑueniēs: vnde nullū aut minimū afferebat hostibus detrimentū. Herodes āt facile receptis ex masada pignorib⁹ suis ⁊ reb⁹: a castello in hierosolymā ꝑrexit. Cui se tam silonis milites: ꝙ̄ ceteri de ciuitate iunxerūt: virium eius timore ꝑculsi. Castris aūt positis in occidua regione oppidi: custodes eius partis ipsum sagittis ⁊ iaculis impetebāt. Ab alijs vō ꝑ cuneos excurrētibus prime frontis acies tētabanṫ. Herodes aūt primo circa muros ꝑ̄conaria voce declarari iussit: populi se bono ⁊ ciuitatis aduenisse: penasq; ab nullo ꝙ̄ māifesto inimico repetiturū: sed discordissimis etiā offensarum obliuionē daturū. Deinde cū allocutionibus cōtrarijs pars āntigoni obstaret: quominus aut ꝑ̄cones exaudiret: aut voluntatē mutare quispiā possꝫ: quod reliquū erat suis impat murorū defensores adulcisci: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterūt. Ibiq; tūc silonis detecta corruptio est. Multis eni militū subornatis qui rebus egere se necessarijs acclamarēt: pecuniāq; alimētis poscerent. atq; hiemādi gratia in loca opportuna dimitti. Nam ciuitati ꝓxima deserta erant. Ita oibus ab āntigono ante ꝓuisis ⁊ icitabat exercitū: ⁊ ipe recedere conabaṫ. Herodes aūt non solū rectores qui siloni parerēt: sed etiā milites vbi essent plurimi cōueniēdo rogabat: ne se destituerēt quē scirēt a cesare ⁊ Antonio ⁊ senatu deductū in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deīde hoc ꝑcatus ipse in agros abijt: tantāq; his copiaꝫ cōmeatus exhibuit: vt silonis oēs causatōes ꝑimeret: simulq; ꝓspiciēs ne vel in posterū ministrare desinerēt: accolas samarie ꝑ epistolas admonebat. Nam ciuitas eius se cliētele dederat: vt alimēta ⁊ vinū ⁊ oleū ⁊ pecora in iericunta deferrēt. Hec vbi audiuit āntigonus statim qui frumēto hostes ꝓhiberēt atq; īsidias ꝗbus opprimerenṫ ꝑ agros dimittit. Illiq; iussis obediūt: ⁊ magna iam manus armatoꝝ sup iericunta fuerat cōgregata. Discreti aūt mōtibus insidebāt: si qui exportarēt victui necessaria speculātes. Non tamē herodes ociosus erat: sed decē cohortibus comitatus: ꝗnq; romanorū ⁊ quiq; iudeoꝝ: ꝗbus ꝑmixti erāt etiā mercede conducti: ac ꝑ̄terea paucis eꝗtibus iericunta ꝑuenit: ⁊ ciuitatē quidē vacuaꝫ hitatoribus

repperit:quingētos vero cū mulieribus ac familijs montium occupasse cacumina: ⁊
hos quidē captos dimittit. Romani aūt in reliquā ciuitatē irruūt eāqꝫ diripuere: cū
plenas domos offendissent omnigenū cōditionū. Rex aūt apud iericuntha presidio
collocato reuersus est romāqꝫ militē in his que sibi cesserant ciuitatibus hoc est idu-
mea ⁊ galilea ⁊ samaria hiematurū dimisit. Antigōus quoqꝫ silonis corruptiōe me-
ruit: vt exercitus partē loddis susciperet in ātigoni gratiā. Et romani quidē armoꝝ cu
ra soluti rebus oībus abundabāt. Herodes nō quiescebat: sed idumeā duobus mi-
libus peditū ⁊ quadringētis equitibus: misso etiā fratre suo iosepho cōmouit: ne qd
noui cū antigono fieret. Ipse aūt matre cū alijs quos ex masada liberauerat affecti
bus suis in samariam translata: ibiqꝫ tutissime collocata: vt cetere Galilee subueni-
ret atqꝫ Antigoni presidium expelleret proficiscitur. Cunqꝫ semphorim licet ve-
hementissime ningeret peruenisset: facillime ciuitatem capit: custodibus eius an-
te eggressionē fuga dilapsis: ibiqꝫ suis militibus quos hiems fatigauerat rcreatis.
Erat eni magna copia cōmeatus aduersus latrones in spelūcis agentes direxit ani
mū: qui pleraqꝫ illius regionis icursantes: nō minoribus q̄ belli cladibus afficiebāt.
Premissis aūt tribus peditū cohortibus vnaqꝫ ala equitū in vicū arbella: ipse dieb⁹
quadragita post cū reliqua manu supuenit. Nec tamē incursū hostes extimuer: sed
armati obuiā pcedebāt pitia bellatoris fisi ⁊ ferocitate latrōis. Deniqꝫ prelio cōmis
so: dextro ipsoꝝ cornu sinistrū herodis in fugā pellitur. Ille aūt de suo dextro circū-
gressus velociter subuenit: ⁊ suos quidē a fuga retrahit. Irruendo aūt in hostes ipe-
tū psequentiū refrenabat: donec a fronte pugnātis violētie cōcesserūt: qui tamen eos
vsqꝫ ad iordanen cedēdo psequebat: ⁊ magna fugientiū parte pempta: ceteri trās flu
uiū disiecti sunt: ⁊ galilea metu est purgata: nisi q in spelūcis latitātes reliquerāt: eo-
rūqꝫ causa diutius ibi morandū fuit. Quāobrem primū laboris fructū militibus repē
debat. cl. nūmorum drachmas singulis diuidēdo: eorūqꝫ rectoribus multiplicatam
summā ad hiberna mittēdo. Pherori aūt fratri minimo scripsit: vt ⁊ foro venaliū cō-
suleret: muroqꝫ castellū alexandriū cingeret: que ab illo curata sunt. Itaqꝫ circū athe
nas versabat antōius. Ventidius aūt ad bellū contra parthos silonē atqꝫ herodem
accersit: mandato eis p epistolas: vt iudee statū ante cōponerēt. Sed herodes libēter
ad ventidiū silone dimisso: ipse aduersum latrōes in spelūcis habitātes mouet exer-
citū. Iste aūt spelūce in pruptis mōtibus erant vndiqꝫ iaccesse: trāsuersoqꝫ tantū ac
p angustos ascensus habebāt: saxūqꝫ ab earū fronte vsqꝫ ad fauces altissimas ptine-
bat: rectū vallibus iminens: vt aliquādiu quidā rex incertus esset p loci difficultate
quid ageret. Postremo aūt mūimine vteret satis incauto. Eteni valētissimus qsqꝫ
dimissis arculis exponebat in hostia speluncarū. Hiqꝫ cū familijs eos mactabant:
igneqꝫ repugnātibus inijciebāt. Cunqꝫ aliquos ex his cōseruare vellet herodes: vt
ad se accederēt voce pconis edixit. Sed illoꝝ neqꝫ voluntariū se quisq̄ ei tradidit.
Sed quos vis coegerat: multi eorū mortē captiuitati ptulerūt. Ubi etiā senior quidā
septē filiorū pater orantes cū matre pueros vt egredi sibi ad federa pmitteret occidit
hoc modo iussit singulis exire: ipse ad hostiū stabat: ⁊ pdeuntem quēqꝫ filiorum tru
cidabat. Herodes aūt e specula hec pspiciens: ⁊ dolore cōficiebatur: ⁊ vt filijs par-
ceret: seni dexterā cum precibus porrigebat. Ille autē dictis eius nequaq̄ mitior fa
ctus: insuper velut humilis animi cōtempsit herodē. Et post filios occidit vxorem:
deiectisqꝫ desup mortuis: postremo semetipsum precipitē misit. Speluncis ⁊ qui in
his erant ita subactis. Herodes relicta exercitus parte quantū ne quis rebellare ten
taret satis esse arbitrabatur: eiqꝫ ptolomeo preposito in samariam redijt: armatorum
quidem tria milia: sexcentos vero equites in Antigonū ducentes. Tuncqꝫ propter
eius abscessum nacti licentiam quibus galileam turbare mos erat. Ptolomeū vero

militum rectorem aggressi nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant in
paludes atq3 in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis herodes mature suc
currit: τ magnā quidem multitudinē morte consumit. Omnibus autez castellis ob-
sidione liberatis huius mutationis causa mulctam exigit a ciuitatibus centuz talen-
ta. Jam vero parthis expulsis occiso etiam pacoro Ventidius Antonij litteris mo
nitus equitum mille auxilia duarumq3 cohortum aduersus Antigonum mittit hero
di. Eorum autem ducem Macheram ut se adiutum veniret per epistolas rogauit
Antigonus τ de vita herodis multa conquestus: τ pecuniam dare pollicitus. Sed
ventidius nec enim a quo missus erat negligendū putabat cum presertim plura da-
ret herodes proditionē quidē ei non paruit simulata vero amicitia res Antigoni ex-
ploratum perrexit non admisso herodis consilio dissuadentis id fieri. Antigonus
autem quia presensit quid cogitaret ciuitatem ei clausit: τ tanq̄3 hostem ex menibus
vlciscebatur. Donec macheram incepti puduit: τ in Amathuntam ad herodem re-
cessit. Jratus autem ꝙ res aliter cesserat quoscūq3 iudeos offendisset interficiebat:
nec uel herodianis parceret: sed Antigonianis omnibus abutebatur. Hec cū age-
re ferret herodes in macheram quidem vindicare voluit: tanq̄3 in hostem iracundiā
vero repressit: τ ad Antonium approperabat: apud eum accusaturus machere ini-
quitatem. Jlle autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: utq3 in gra-
tiam secum redeat multis precibus efficit. Neq3 tamen herodes a proposito reuoca
tus quominus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus op-
pugnare Samosatam iuxta Euphraten validissimam ciuitatem acrius festinabat:
Opportunum hoc tempus esse prospiciens demonstrande virtutis: τ ut magis ma-
gisq3 placeret antonio. Deniq3 mox ut ad eum venit finem detulit obsidioni multis
barbaris interfectis. Magnaq3 prede parte destinata: ut Antonius quidem quāq̄3
eius virtutem ante mirabatur: tamen etiā tunc magis eandem opinionem haberet:
multūq3 ad honores eius spemq3 regni adderet Antiochus vero tradere Samosata
cogeretur. Dum hec agerentur: res herodis in iudea fracte sunt. Reliquerat eniz io
sephum fratrem qui omnia procuraret cum mandatis huiusmodi: ut ne quid ante re
uersionē suā aduersus Antigonum cōmoueret: quia non firmum esset auxiliū Ma-
chese quantū delictis superioribus probaretur. Verū3 iosephus vbi fratrem procul
abesse cognouit immemor preceptorū iericūtha cu3 quinq3 cohortibus a Machera
secum missis petit: ut maturo messium tēpore frumenta diripiat. Jncursu autem ho-
stium per montana atq3 aspera loca oppressus τ ipse cadit magnam viri fortis in ea
pugna gloriā consecutus: τ omnes romani milites pereunt. Decem eni lecte de sy-
ria cohortes erant: nec veterū militū queq̄3 permixtū habebant: q belli posset ex ope-
ribus opitulari. Antigonus autē victoria minime contentus: sed eo ꝓcessit iracundie
ut mortuū quoq3 iosephū verberaret. Deniq3 nactus corpora mortuorū etiam caput
eius ante abscidit: q̄3. L. talenta pheroras frater eius pretiū redēptionis offerret: tan-
ta vero nouitas post Antigoni victoriā galilee res occupauit: ut q ptibus eius magis
fauerēt ꝓductos optimates herodis studiosos lacu sūmergerent multaq3 in idumea
mutarēt: vbi macheras castelli cuiusdā instaurabat menia cuius nomē est tongitha
nec horū quidē quicquā herodes audierat: captis eni somosatis Antonius τ prepo
sito syrie sossio: iusso quoq3 ut herodē aduersus Antigonū adiuuaret discessit in egy
ptū. Sossius aūt duabus cohortibus in iudeā premissis quarū herodes vteret auxi-
lio ipse cū cetera manu militū sequebat. Herodi autē prope degēti apud Daphnen
ātiochie mortē fratris somnia māifesta significāt. Cūq3 turbat⁹ ꝓsiluisset stratis ecce
nuntij cladis intrabant: quare pro dolore paululū questus maxima parte luctus de-
lata i hostes ꝓperabat vltra vires iter accelerans. Et vbi ad libanū venit octingētos

montis accolas assumit auxilio: nãq3 bis iungit romanorum cohortem. Cũ quibus non expectata luce in galileam ingressus est: hostesq3 obuios in eum quez reliquerãt locum auertit: z assidue quidem castellum oppugnare tentabat. Sed priusq3 id cape ret: asperrima hieme coactus in vicos primos recepit exercitum. Paucis autez di ebus post auctus etiam alterius presidio cohortis: quaz Antonius miserat: tanto ho stibus terrori fuit: vt castellum nocte desererent. Jãq3 per iericuntha pperans ibat: vt quãprimum interfectores fratris sui posset vlcisci. Ubi etiã mirabilis ei mõstroq3 similis casus euenit. Unde preter spem liberatus: z opinionẽ q deo carus esset ade ptus est. Nam cum multi honorati vespera illa cenauissent: postq3 dimisso conuiuio omnes egressi sunt: confestim cenaculum concidit. Jd autem cõmune sibi tam picu lorum q3 salutis indicium quantũ ad futurum bellum ptineret esse conyciens: mane primo castra cõmouet: hostiũq3 sex milia circiter de montibus decurrẽtes prima ten tabãt agmina: z manum quidem cum romanis conserere non satis fidebant. Lapi dibus autẽ ac telis eos dũmodo plurimos sautiarẽt eminus appetebant. Ubi hero des quoq3 ipse preteriens: latus iaculo vulneratur. Antigonus autẽ se non solũ au dacia suorum: sed etiam multitudine supiorem videri cupiens pappum quẽdam ex contubernalibus suis: cũ manu militum in samariam mittit. Quibus quidem Ma cheras erat palma victorie. Herodes vero terram puagatur hostilem: z municipia capit. Duoq3 habitatorũ milia consumit. Exustisq3 domibus ad exercitum redit cir ca vicum qui appellatur Canacome tendẽtem. Jn dies autem singulos magna ei multitudo iudeorum: vel ex ipsa iericuntha: vel ex alijs regionibus accedebat. Cuz hos odiũ moueret Antigoni: alios ipsius herodis pclara facinora. Enimuero mul tos ratione carẽtes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autẽ congredi festinante pappi milites neq3 multitudine hostium neq3 impetu pterriti: acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed vbi agmina cõflixerunt: ceteri quidẽ paulisper restiterũt. Herodes autẽ fraterne cedis recordatiõe piculosius dimicans: dũmodo vlcisceret auctores: aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediendo vniuersos in fugam vertit. Erat enim plurima occubẽtium strages: cum alij quidem in vicum vnde venerant compellerẽtur. Nouissimus autẽ ipse instaret: atq3 infinitos occideret. Postremo ruens inter fugientes hostes: in ciuitatẽ incidit: cum oẽs quidẽ armatorũ domus essent referte: plenaq3 ppugnatorum desuper tecta: z quoniã foris deprehensos facillime supabat: disturbando edes intus abditos extrahebat: alios cõ uulsis obrutos fastigijs multos simul necabat. Si quis autẽ subterfugisset ruinã cuz gladijs armati milites excipiebãt. Tantaq3 cadauerum p omnes vias multitudo cõ gregata est: vt etiam victoribus ipsis transitus obstrueret. Hanc plagã hostes adeo non tulerunt: vt cõfluentium turba conspectis q in vico perijssent: fuga discederent. Statiq3 successu fretus herodes ad hierosolymã prexisset: nisi eũ hiemis asperitas p hibuisset. Hec enim pficiende victorie fuit impedimẽtum. Et ne penitus opprime retur Antigonus obstitit: qui ciuitatẽ iam deserere cogitabat. Herodes autez ad ve speram cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset: ipse adhuc ab armis calidus: more militis lauatum ibat. Siquidẽ vnus tantum puer eum sequebat. Et priusq3 in balneum pueniret: obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus excur rit. Deinde alter z tertius z plures. Hi confugerant armati ex acie in balneum: sed pculsi etiam tum metu: ac latitantes vt regem viderunt: illum quidẽ stupore debilitati ac trementes: cum inermis esset pretereunt. Exitus vero qua fugerãt cursu petebãt. Jtaq3 cum alius casu qui eos cõprehenderet nullus adesset. Herodi autẽ nihil pati satis fuisset: omnes effugiunt. Postero autẽ die pappum quidem Antigoni militũ ducem abscisso capite obtruncat. Jd pherore magistro exercitus fratri suo mittit: in

pempti fratris vltionē. Nāq3 pappus erat qui iosephū interfecerat. Ubi autē rigor hiemis cessit i hierosolymā ꝑfectus ē:murisq3 admoto milite ānus aūt terti⁹ agebaẗ ex quo rome rex fuerat declaratus: ꝓ tēplo castra posuit:qua facilior erat expugnatō ⁊ antea pōpeius ceperat ciuitatē. Exercitu aūt i opera distributo suburbanis diuisis tres quidē leuare aggeres:⁊ sup eos turres edificare iubet. Relictis aūt qui opibus instarēt efficacissimis amicorū:ipse in samariā vadit vxorē accepturus alexandri filij Aristoboli filiā sibi desponsatā:ut dixim⁹:⁊ domū obsidet q subcisiua opera nuptias curatur⁹ quippe iam hostē despiciebat. Igiẗ vbi eam duxit ad hierosolymam redijt auctus militū copijs:eiq3 sossius cū magna manu equitū peditūq3 sociaẗ: q̄ mediter raneo itinere p̄missa p phenicē ipse remeauit. Uniuerso aūt exercitu congregato ad peditū legiones vndecim equitūq3 sex milia preter auxilia syriorū nō ꝓ minima pte ducēda:prope a septētrionali muro castra collocarūt. Ipse quidē herodes senat⁹ cō sulto fretus:quib⁹ rex fuerat declaratus:Sossi⁹ vō Antonio a quo milites quibus preerat sciret missos herodis auxilio. Iudeoꝝ aūt intra ciuitatē agētiū populus va rie turbatus erat. Nam circa tēplū infirmior multitudo conueniēs furore agebatur: multaq3 veluti diuinit⁹ de tēporibus dictitabat:⁊ qui audaciores essent in collegio cō globati multis modis latrocinabanẗ:maxime ⁊ locis oppido ꝓximis victui neces saria diripiētes:neq3 aut equis aut viris alimēta relinquebāt. Bellatorū aūt constā tiores obsidētibus oppositi e muris opus aggerū ꝓhibebāt. ⁊ cōtra instrumēta op pugnantiū semp nouū aliquod obstaculū moliebāẗ. In nulla aūt re sicut i cuniculis superabāt. Rex aūt aduersus latrocinia quidē occultas excogitauit militū3 insidias quibus eorū reprimerenẗ excursus:inopiam vero alimentorū longinquis transuecti onibus adiuuare disposuit:ac pugne intēti q̄uis oēm modū audacie supgrederētur: romanorū tamē peritia vincebanẗ. Nihilomin⁹ apte cū his certa morte proposita cō fligebāt. Ex improuiso aūt romanis p medios emergentibus in cuniculis priusq3 muri aliqua pars dirueretẗ:alterā ei⁹ vicē muniebāt. Prorsus neq3 manib⁹ neq3 ma chinis deficiebāt:quoniā vsq3 ad vltimū repugnare decreuerāt. Deniq3 tanto exer citu circūsedēte p qnq3 mēses obsidiū tolerauerūt:donec qdā ex his quos lectos ha bebat herodes ausi murū trāsgredi ciuitatē irrupere:⁊ post eos sossij cēturiones. Igi tur ante oīa fano ꝓxima capiebanẗ:⁊ infuso exercitu plurima vbiq3 mox capta erāt: romanis quidē ꝓpter obsidionis moras iratis. Herodes vero manu iudaica sūmo īntēta studio:ne qs penit⁹ ex aduersarijs resideret. Mactabanẗ aūt q̄3plurimi: ⁊ per āgustiores vicos oppidi:⁊ in domos cōpulsi:uel si ad tēplū etiā cōfugissent: nec vlla erat aut senectutis aut muliebris īfirmitatis miseratio. Deniq3 lic3 rex vbiq3 dimi cās rogaret ut pcerēt:nemo tñ dexterā cōtinuit:s3 veluti furētes oēm psequebāẗ etatē Ibi tūc etiā Antigonus:neq3 priorē neq3 p̄sentē fortunā cogitans domo descēdit: ⁊ ad pedes sossij ꝓsterniẗ. Ille aūt nihil eū tāte mutatiōis causa miserat⁹: ⁊ intēperā ter derisit ⁊ Antigonā appellauit. neq3 tamē etiā custodia liberū dimisit ut femineā. Itaq3 ille quidē vinct⁹ esseruabatur. Herodes aūt quoniā hostes vicisset: ut exter na quoq3 auxilia sub iugū mitteret prouidebat. Uisendi eni tēpli sanctorūq3 ei⁹ stu dio oīs multitudo pegrina fuerat incitata. Ob eāq3 rem hos minis alios precib⁹ nō nullos armis etiā refrenabat:acerbiorem q̄3 si victus fuisset existimans fore victoriā si quod videri nephas esset:culpa sua visum fuisset. Mox autem etiā rapinas in ci uitate prohibuit:multa inuectus in sossium:si vacuefacto viris ⁊ pecunijs oppido ro mani regem solitudinis reliquissent:qui pro tanta ciuiū cede totius orbis terre imper rium vile preciū iudicaret. Illo autē iustū esse dicente:ut p labore obsidionis pclarā licentiā milites haberēt:ipse de suis facultatib⁹ mercedē singulis distributuꝝ esse fir mauit. Atq3 ita redēptis patrie religis ꝓmissa ꝯpleuit. nāq3 militū q̄q3 liberaliter ⁊

pro merito duces: ipsumq3 sossiu regia largitate donauit: vt nemo eges pecuniis abiret. Post hec sossius aurea corona deo dedicata ex hierosolymis remeauit: atonio vinctu antigonu duces. Et illum quide vana spe cupidu vsq3 ad vltimu diez ignauia digna securis excepit. Rex aut herodes discreta multitudie ciuitatis: suaru quide partium studiosos quo magis beniuolos faceret sibi honorifice tractabat. Antigonianos autez neci tradebat. Et cu pecunie defecissent: quicqd ornameto2 heret: diuisum Antonio eiusq3 comitibus misit. Non tame oino nequid pateref ademit. Jam eni antonius Cleopatre amore corruptus: in oi re cupidini cesserat. Cap. XXVII.

Teni cleopatra vbi tota cognatione suaz seuitia psecuta est: vt neq3 ppinquus ei sanguie supesset: cedis rabie cotulit in extraneos: syrio2uq3 optimates apud Antoniu criminado suadebat iterfici: vt eo modo cuiusq3 possessioes dnio suo facile qreret. Postea vero q3 in iudeos atq3 arabas vsq3 extedit auaritia: vt reges eo2u herodes z Malichus interiret occulte moliebat. Deniq3 cu vel in pte pcepto2 resipuisset atonius occidere quide bonos viros tatosq3 reges iniustu esse dixit: q autez his morte ppius erat: inter aicos vltra no habuit: sed multa terra z bo2uz pcisa finibus: z quod erat in iericutha palmetu quo balsamu gignit: ciuitates pter Tyru z sidonez cuctas intra flume eleutru ipsi dedit. Quo2u potita dominio ad eufraten vsq3 partbis bellu inferetez: secuta atoniuz p Appamia z damascu in iudea venit. Atq3 hic herodes licet magnis muneribus ifensuz eius animu mitigasset: tame ducetis taletis anuis abscissas regno suo possessiones ipetrat sibi locari. Ipsaq3 oibus obsequiis placas: in pelusiu vsq3 duxit. Nec multu interea tepus z atigonus ex parthis aderat: captiuuq3 Artabazen tigranis filiu dono cleopatre ducebat. Nam cuz pecuniis omniq3 preda parthus illi statim codonatus est. Concitato aut bello actiaco herodes quide cu Antoio pficisci paratus erat. Et aliis p iudeam turbis liberatus: z hyrcania potitus que vicum Antigoi soro2 tenebat. Verumtamen cleopatra callide ne piculorum atigoni pticeps fieret: itercluſus est. Regibus eni vt diximus insidias tendes: bellu in arabas vt herodi comitteret psuadet atonio. Quos si vicisset: arabie domina: sin at victus esset: iudee domina costitueref: alteruq3 potentatu p alterum psuaderet. Sed hec eius volutas ad herodis cessit arbitriu. Naq3 primu pigno2ibus hostiuz captis maximu quem coflauerat equitatu: circa diospoliz in eos imittit: z quauis fortiter resistetes supauit. Cum aut iam victi essent maiore motu arabes suscitanf: z ifinita manus in vicum syrie celescanthan cogregata expectabat iudeos. Ubi rex eos herodes cu exercitu aggressus: bellum cosultius administrare tetabat: castraq3 muro cingi pcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo: sed priore victoria freti arabas impetut. Et prima coitione in fugam versos vrgebant. In psecutione vero insidiis piclitatur herodes: vici Nanathan indigenis ab Athenione dimissis: qui ex Cleopatre ducibus semp ei fuerat inimicus. Naq3 ho2um incursu recreati arabes pugnam repetut: iunctisq3 agminibus circa saxosa loca z deuia herodis militem fugant: plurimis cede pstratis. Qui vero ex prelio seruati sunt: in vicum Ormiza confugiut. Ubi etiaz castra eorum cum hominibus circugressi arabes sicut erat plena ceperut. Neq3 multo post accepta clade herodes aderat cum auxiliis serius q3 vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit ppositorum militibus contumacia: q iussis obedire noluerit. Non eni repentino comisso prelio vllum Atheno insidiandi tepus habuisset. Rursus tamen vltus e arabas: assiduis eo2u fines icursionibus inquietas: quodq3 semel victus est: sepe reuocauit. Sed du inimicos psequif: icurrit ei diuinit9 alia calamitas: septio regni ano z actiaco bello feruete. Naq3 veris inito terremota ifinita qde peco2: trigita vo hominu milia pemit: cu exercit9 masisset icolumis: qm sub diuo tedebat: ibiq3 tu arabas in maiore ferocia fama sustulit: tristibus nutiis grauius semp aliquid affiges.

Palmetum q° balsamu gignitur

Unde velut omni subuersa iudea terre obtinende spe: quia neminē superesse credebant: in eam ruunt legatis prius in interfectis qui ad se venerant a iudeis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorū multitudinem tamq̄ magnitudine q̄ assiduitate calamitatū fractam ad repugnandū in ciuitate tentabat. Hec dicens rationem habere non videtur: cur non presens formido pertulerit. Nam diuine quidem indignationis plagas merori vobis esse non miror. Ignauum est autē perpeti enim idem: cum incursus hominum impellendi sunt. Ego autem tantum estimo ut hostes post terremotum pertimescam quod magis putauerim deum hanc illis illecebram dimisisse ut penas redderent. Non enim tantum manu armisq̄ freti quantum nostris calamitatibus veniunt. Fallax autem spes est que non suis viribus nititur: sed alienis aduersis. Neq̄ vero uel secunde res uel contrarie apud homines certe sūt: sed in vtranq̄ partem videas fortunam mutare vicissim: & exempla vobis propria demonstrabunt. Nam per prelia superiora victores: post ab hostibus victi sumus: & nunc ergo quantum existimare licet illi capientur victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaq̄ mihi quidē hoc ipsum quod timetis fiduciam suggerit. Nam cum ferociores q̄ opus erat fuistis: & preter voluntatem meam in hostes egressi estis. Athenion insidiandi tēpus inuenit. Nunc autē vestra cunctatio & minus alacer animus: ut videtur: certam mihi victoriam spondet. Conuenit autem ante prelium sic esse affectos in ipso autē opere virtutem erigere: consceleratisq̄ hostibus planum facere q̄ neq̄ humanum aliquod malum: neq̄ ira celestis vnq̄ deprimit fortitudinem iudeorum: donec spiritum vite ducant: uel eorum quisq̄ in bonis suis arabas dominari patietur: quos aliquotiens pene captiuos abduxit. Nihil aūt vos terreat rerum anima carentium metus: neq̄ arbitremini terre concussionem alicuius fortune esse uel cladis portentum. Naturalia nanq̄ sunt elementorum quoq̄ vitia: nullumq̄ damnū inferunt nisi quod ex ipsis euenerit. Nam pestilentie quidem uel famis uel terremotus signum aliquod tardius fortasse precesserit. Ipsa vero cum extiterint sui magnitudine finiuntur. Ceterum quod nobis amplius q̄ terre concussio bellum nocere poterit etiam victis: immo enim vero maximum imminentis exitii monstrum non sponte sua neq̄ alienis manibus inimicis accedit: qui legatos nostros preter omnium hominum legis crudeliter immolauerunt. talesq̄ deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non eni effugient maximum eius lumen inuictamq̄ dexteram: sed continuo penas dabunt: si primo repleti spiritu in vindictam violati federis animos excitemus. Pergite quisq̄ nō pro coniugibus neq̄ pro liberis aut pro patrie periculis pugnaturi: sed legatorum cedis vltores. Illi melius q̄ nos qui viuimus exercitum regent: vobisq̄ mihi obedientibus periclitabor ipse pre ceteris. Pro certo enim sciatis fortitudinem vestram sustineri nō posse nisi temeritate ledatur. His adhortatus milites vbi eos alacres vidit sacra deo celebrauit. Deinde cū exercitu iordanē fluuiū transgressus est. Castris aūt philadelphie positis: haud procul ab hostibus quasi de interiacente castello contenderet: pugnam eminus irritabat: q̄ primū cupiens congredi. Nam & hostes permiserant qui castellum occuparent. Sed illos quidē regii facile reppulerunt: collemq̄ tenuerūt. Ipse vero quotidie producto ad pliū milite: instructaq̄ acie arabas lacessebat. Cū aūt nemo cōtra procederet: quedā eni eos vehemens formido tenebat: & ante multitudinē dux Alchinius timore obriguerat: vallū eorum disturbat ipse aggressus: eoq̄ modo coacti ad pugnā confusis ordinibus: mixteq̄ cū peditibus equites egrediūtur: & si multitudine superiores a iudeis tamē alacritate impares: q̄si audaciores eos faceret victorie desperatio. Et q̄diu quidē steterint: nō magna eorum cedes facta ē. Ubi vero terga nudauerūt multi a iudeis: multi a semetipsis conculcati perierūt. Deniq̄ milia quinq̄ i fuga

nimis cōfidens incautus est: & metus prouidentiam docet.

ceciderunt: ceteraq3 multitudo in vallum compulsa est. Eosq3 statim circunseptos
obsidebat herodes. Et licet armis prope adesset excidium: tamen aque penuria ve-
hementer vrgebat. Cum rex arrogantius eorum legatos despiceret: ⁊ talenta quin-
genta pro redemptione offerentibus magis instaret. Deniq3 ardescente siti: cater-
uatim exeuntes vltro se iudeis tradebant: adeo vt quinq3 diebus quatuor milia vin
cirentur: sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus
congressus herodes iterum septem milia circiter strauit: tam magna plaga vltus ara
biam extincto virorum eius spiritu tantum profecit: vt etiam patronus ab ea gente
optaretur. Mox autem illum excepit presumpta rerum sollicitudo: propter amici-
ciam Antonij post victoriam cesaris apud actium. Veruntamen plus timoris ha-
bebat q̄3 ipse patiebatur. Nec enim cesar victum iudicabat Antonium: donec hero
des cum eo superesset. Itaq3 rex periculis decreuit occurrere: rhodūq3 trāsmissus
vbi cesar eo tempore morabatur: adit eum sine diademate: veste quidem cultuq3 pri
uato: sed fastu regio: neq3 dissimulata veritate coram hec dixit. Ego cesar rex factus
ab Antonio: fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neq3 dubitauerim dicere q̄ — verba herodis ad cesarem.
omnimodo armis quoq3 me gratum expertus esses: nisi arabes prohibuissent. Ve
rūtamen ⁊ auxilia ei pro viribus meis misi: ⁊ multa frumenti milia: sed nec accepta
apud actium plaga: bene de me meritum deserui. Nam cum auxilij minus commo-
darem: optimum ei consilium vnam esse dicens cleopatre mortem aduersorum corre
ptionem. Quam si occidisset: ⁊ pecunias ei ⁊ muros ad tuitionem: ⁊ exercitum ⁊ me
metipsum belli contra te sotium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatre a-
mores: ⁊ deus qui tibi victoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum Antonio victus
sum: ⁊ regni coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni: spem salutis de
virtute presumens: ⁊ ne in examen adducerer properans: qualis amicus alicuius fu
erim. Ad hec cesar: immo vero saluus esto inquit: ⁊ nunc regnato certius. Nam me — verba cesaris ad herodem.
ritus es qui plurimos regas: cum amiciciam tanta fide tuearis. Experire autem vt
etiam felicioribus fidus permaneas. Siquidem ego preclarissimam spem de tua ma
gnanimitate mihi p̄mitto. Recte tamē fecit ātonius: qui magis Cleopatre q̄3 tibi pa
ruit. Te nanque lucrati sumus propter eius dementiam. Prior ab officijs autem ce
pisti quantum appareat: cum ad eorum gladiatores idonea auxilia misisse perscribit.
Quare interim tibi decreto firmitatem regni prebeo. Experiar autem ipse quoq3 be
ne tibi aliquid facere: vt non queras Antonium: huius sermonis humanitate regem
ne quid penitus de amicicia sua dubitaret hortatus: ⁊ diadema illi imposuit: ⁊ indul
gentiam decreto consignat. In quo multa honorifice in eius laudem locutus est. Il
le autem prius eum mulieribus delinitum rogabat: vt Alexandrum quendam sup-
plicem ex amicis antonij iuberet absolui. Sed vicit iracundia cesaris multa illum et
grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis: quibus reppulit deprecantē. Postea
vero ad egyptum euntem per syriam cesarem herodes cūctis acceptis regni diuitijs:
tuncq3 primū cū3 eo militem inspiciente: circa ptolomaida equo vectus est: cenāq3 il
li cū omnibus amicis exhibuit: atq3 insup exercitui epulis cūcta distribuit. Prospe-
xit enim vt per arida loca p̄ficiscentibus ad pelusium atq3 inde redeuntibus aquarū
copia nō deesset. Nec defuit cuiq3 vtensilium quod desideraret exercitus. Pro his
deniq3 meritis paruum esse herodis regnu3 tam cesar q̄3 milites estimabāt. Ideoq3
postq̄3 venit in egyptum: iam Cleopatra ⁊ Antonio mortuis: non solū ceteros eius
honores auxit: verū etiā regno partē finium addidit: quā Cleopatra dempserit. Et
preterea gadaram hippon samariam: maritimarūq3 insuper ciuitatum gazem ⁊ Ar-
chedonam: ⁊ ioppen ⁊ pirgon stratonis: ⁊ ad hec satellites quadringētos galathas ei
donauit: quos antea Cleopatra stipatores hēbat. Nulla res aūt magis liberalitatē

cesaris incitauit q̄ magnus animus accipientis. Post primam vero aliadam etiaꝫ regionem que tracon vocatur eius ditioni subdidit: eiq̄ꝫ cōtinentē Bataniam: itēq̄ꝫ aurantem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus lisarie conductor erat non cessauit vnq̄ꝫ ex regione que tracon dicitur: latrones damascenis immittere. Illi aūt ad varronē tunc rectorem syrie confugerunt: eūq̄ꝫ deprecati sunt: quo suas miserias cesari declararet. Cesar autē his cognitis ei rescripserat: vt latrociniū penitus curaret extinguere. Uarro autem cū milite aggressus loca suspecta expurgauit latronibus terram ipsam zenodoro abstulit. Quam cesar ne latronū denuo contra damascum receptaculum fieret. herodi dedit: eumq̄ꝫ preterea totius syrie procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouintiam: ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare precepit: ac zenodoro mortuo terram omnē que inter draconem ꝛ galileam erat eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat herodes a cesare quidem post aggrippam amabatur: ab aggrippa autem post cesarē Hinc ad summū felicitatis euectus: ꝛ ad maiorem subleuatus animum: maximam prouidentie partem obsequio pietatis impendit. Itaq̄ꝫ anno regni sui quitodecimo ꝛ templum instaurauit: ꝛ duplum terre spatium quam fuerat circa templū muro amplexus est: ingenti sumptu ꝛ munificentia singulari. Augmento erant in ambitu fani magne porticus: eiq̄ꝫ victum a septentrione castellum. Et illas quidem a fundamētis erexit. Hoc autem nulla re minus: q̄ꝫ regni sedes esset largis opibus renouatū. Antoniam vocauit in honore Antonij. Qui etiaꝫ domo ibi regia in superiori parte ciuitatis extructa duas edes in ea maximas atq̄ꝫ pulcherrimas: quibus ne templum quidem vsq̄ꝫ conferri posset edificauit: easq̄ꝫ amicorum vocabulis vnam Cesariam Aggrippium alteram nominauit. Nec vero solis tectis memoriam eorum ꝛ cognomina circunscripsit: sed in totas etiaꝫ ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in samaratica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circundatuꝫ sebasten appellauit: deductis eo sex milibus colonorum: terraq̄ꝫ fecundissima his attributa. Ubi templum quoq̄ꝫ maximum inter edificia collocauit: ꝛ circum id aream trium semis stadiorum cesari dedicauit: eiusq̄ꝫ oppidi habitatoribus precipua legum beneficia prestitit. Insuper his alterius terre adiectione donatus a Cesare aliud tēplum circa iordanis fontem candido marmore posuit: qui locus appellatur panium Ubi montis quidam vertex in precelsum editus propter subiecti lateris vallem specus aperit vmbrosum: qua profunde altitudinis rupes ad immensuꝫ liquentis gutte receptaculum concauatur ꝛ stagnantis aque copia dimittentibus aliquid donec terrem inueniat longitudo nulla sufficiat. Foris autem de spelunce radicibus oriuntur fontes. ꝛ ut quidam putant: hoc est iordanis principium: Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin ꝛ apud iericuntha inter castellum cyprum ꝛ priores domos regias: meliores alias: ꝛ que commodiorem vsum preberent aduenietibus fabricatas eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus: quem honore cesaris nudum reliquerit. Postea vero q̄ꝫ fines suos templis repleuit in prouincia quoq̄ꝫ honores suos effudit ꝛ multis ciuitatibus templa que cesaria vocantur instituit. Cum autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate fessam que stratonis pyrgus vocabatur: ꝛ pro loci natura munificentie sue capacem. Totam eam candidissimo saxo reparatam clarissima regia decorauit. ꝛ in ea maximam in natura sui animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter doram ꝛ ioppen. quarum media ciuitas sita est. Omnis ora maritima adeo fuit importuosa: ut omnes qui ad Egyptum ex Phenice nauigarent in salo fluctare cogerentur minas Aphrici metuentes. Cuius etiam mediocris aura tantas vndarum moles ad scopulos erigit: Ut remeante estu Gurgitis per aliquantū spatium

maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura pyreo ma
iorē portuꝫ fabricauit: ⁊ i eius penetralibus alias nauibus statiões fecit altissimas.
Et quāq̄ȝ omnis ei locus aduersabatᷓ: tamen ita cum difficultate certauit: ut firmitas
quedam structure nequaq̄ȝ mari cederet. Pulcbritudo vero tanta esset: quam nulla
res ardua perpedisset ornatum. Metitus enim quantū diximus portui spacium per
viginti vlnas in ꝓfundum saxa demisit. Quorum pleraqȝ pedum quinquaginta lon
gitudinis: ⁊ altitudinis nouem: ⁊ latitudinis decem. Nonulla vero etiaȝ maiora fue
runt. Expleto autem spacio quod vnda celabat: in ducentorū pedum muerum dila-
tauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante cōstructi: vnde etiā ꝓcy-
mia dicebatur. Ceteri autē saxeo quo portus cingitur muro subiecti sunt magnis tur
ribus interpositis: quarum maxima atqȝ pulcberrima ex parēte Cesaris drusum co-
gnominata est. Crebri autem fornices ad ducenda que portus baberet proqȝ fornici-
bus: ⁊ circum eos pila saxea ⁊ lata que naues egrediētes exciperet ambulatu. Adi-
tus autem a septētrionali erat. Uentorū enim pro situ loci placidissimus est boreas.
Ad bostium vero statue sue colossi tres vtrinqȝ fulti columnis: quarū a leua quidem
intrātibus stantis solida turris sustinet. Dextra vero duo ꝓceri lapides iuncti: ⁊ par
tis aduerse turris magnitudinē superantes. Domus autem portui cōnexe candido
itidem lapide: pariqȝ mensura spatiorū ciuitatis vice tendētis in portum. Contra bo
stiū vero portus in colle cesaris templū magnitudine simul ⁊ pulcbritudine ꝑcipuuȝ:
statuaqȝ in eo cesaris siue colossus nō minor q̄ȝ iouis apud olympia: cuius ad exem
plar factus. Romano autē par ⁊ iunoni que argis est. Oppidum autem ꝓuincie de-
dicauit: rebusqȝ aduectitījs portum. Cesaris vero conditoris bonorem: vnde ciuitati
cesarie nomen imposuit. Quin etiam ⁊ cetera opera forum tbeatrum ampbitbeatruȝ
digna vocabulo collocauit: ⁊ quinquēnali certamine instituto nomen ei cesaris dona
uit. Primusqȝ ipse in centesima nonagesima ⁊ secūda olympiade maxima premia
ꝓposuit: vt non solum victores: sed ⁊ proximi ⁊ tertij successores eorum regalibus di
uitijs potirentur. Antbedona quoqȝ reparatam: quam bella subuerterant agrippiuȝ
vocauit: nimiaqȝ beniuolentia nomen amici etiam porte inscripsit: quam ipsi in tēplo
edificauit. Sed nec parentes suos ita quisq̄ȝ dilexit: nam ⁊ patris monumento opti-
mo regni campo ciuitatem condidit: fluminū arborūqȝ ditissimam: eāqȝ antipatridaȝ
nuncupauit. Et super iericunta castellum natura tutum ⁊ pulcbritudine precipuum
muro cinxit: atqȝ in bonorem matris Cyprum vocauit. Fratriqȝ pbaselo turrim cō
gnomie bierosolymis dedicauit: cuius babitus ⁊ in magnitudine claritas postea de-
clarabitur. Aliamqȝ ciuitatem in regione qua de iericunta in boream itur Pbaselū
nominauit. Cognatis autem ⁊ amicis eterne glorie traditis: nec sui quidem fuit im
memor: sed castellum contra montem arabici lateris propugnaculo permunituȝ de
suo nomine berodium vocauit: tumulūqȝ asta idem qui manu factus stadiorum se-
xaginta spatio ab bierosolymis aberat: similiter nominatum municentius accura-
uit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambituȝ au
tem compleuit edibus regijs liberalissime exornatis: vt non solum interna membro-
rum facies clarior esset: verum etiam foris parietes ac materie tectaqȝ largis infusa
diuitijs elucerent. Aquam enim plurimam ingenti sumptu ac labore ex longo inter-
uallo induxit: perqȝ ducenta gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum.
Erat autem totus collis manufactus ⁊ clementer excelsus. Qui ⁊ aliam circum ra
dices eius regiam ac diuersoria que sarcinas ⁊ amicos recipere possent edificauit:
vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur. Castellum vero do-
mus regalis circūscriptione: tantis autem constructis edificijs animi sui magni-
tudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit.

Nãq3 apud tripolim τ Damascu3 τ ptolomaida publicas balneas que gymnasia dicunt. bibli autē murum: exedras vero τ porticus fora: que τ tēpla briti ac tyri: nec non τ sidonem apud τ Damascū theatra condidit. Maritimis autē laodicensibus aque ductū: apud ascalon vero nymphea sine lacus ornatissimos τ balneas. Itēq3 pistilla tam opere q̄3 magnitudine miranda cōstituit. Sunt quibus etiam lucos portusq3 prebuit. Multe ciuitates ab eo tanq̄3 regni socie agris quoq3 donate sunt. Ad exhibitionē vero thermarū alijs redditus ānuos ac ppetuos delegauit: quēadmodū comis ne quādo beneficij gratia deficeret. Ad hec frumenta cūctis ministrauit egentibus: τ insulis rhodiorū ad instruendā classem pecunias sepe: multisq3 in locis prebuit: incensūq3 pythium in meliorem formā reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in licbios aut Samos libertate3: per que omnē ioniam eorum que desiderasset quisq3 largitiones. Nōne Athenienses τ lacedemonij τ Nicopolitani: τ in Misia pgamus herodis sunt plena donarijs. Nōne antiochensiū syrie plateam cū plena ceni esset ab oibus vitaretur per viginti stadia plixam statuit: polito marmore declinandisq3 imbribus q̄3 longa esset ornauit. Sed hec quidē propria quis dixerit illorū quibus ea detulit populorū. Quod autē elidēsibus prestitit: non solum Achaie commune: sed etiā totius orbis terre munus esse videtur: per quē Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cū hos deficere sumptuū videret inopia: quodq3 solum ex veteri grecia restabat effluere: nō solum agonithetā ipse factus est: eo lustro q̄ cum romam nauigaret offendit: sed ppetuos pecuniarū questus instituit: vt nunq̄3 eius memoria agonithete munere fungi desineret: inextricabile opus erit debitorū remissiōes exponere: sicut phaselitas τ balaonetas. Alia que circa Ciliciam municipia leuauit ānuis pensionibus: licet multu3 eius animi magnitudinē timor fregerit: ne quam pateretur inuidiā veluti maius aliquid aucuparetur: si beneficijs amplioribus afficeret ciuitates: q̄3 qui eas haberēt. Quin τ corpore vsus est quod animo cōueniret. Cūq3 summus venator esset: in hoc tamē ipso equitandi peritia que cuperet assequebatur. Deniq3 vno die quondam quadraginta feras subegit. Est aute3 aprorum altrix illa regio: sed magis ceruis τ onagris frequentatur. Bellator autem erat qui sustineri nō posset. Itaq3 multos etiam in exercitatione terrebat: quibus τ torquendo iaculo directissimus: τ sagittarum librator videbatur egregius. Preter animi autē corporisq3 virtutem: fortuna quoq3 secunda vsus est. Raro aute3 contra votum eius belli cessit euentus. Et si quando id accidit: non ipsius culpa: sed aut proditione quorundam: aut temeritate militum factum est. At vero publicam ei felicitatem memores inuidere domestici: τ aduersi casus ex muliere ceperunt: quam maxime diligebat. Na3 quia regis meruit potestatem: repudiata quam priuatus acceperat vxore ex hierosolymis genus ducente que dosis vocabatur: Mariannem sibi coniunxit Alexandri filiam Aristoboli filij: vnde domus eius in discordiam venit. Et ante quidem maxime vō postq̄3 roma egressus ē. Nā primū Antipatrū ex doside filiorum causa: quos de mariāne susceperat expulit ciuitate: solis festis diebus eo cōmeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis hyrcanum ex parthis ad se reuersum propter insidiarum suspitionem peremit. Quem captum quidē occupata syria Barzaphranes adduxerat: miserati vero gentiles liberauerunt: qui vltra eupbraten colebant. Et si monitis eorum paruisset ne ad herodē transiret: non interijsset. Uerum mortis eius fuit illecebra neptis matrimonium. Hoc enim fretus multoque amplius patriam desiderans venit. Herodem autem commouit non q̄ regnum affectaret: sed q̄ ipsi iure deberetur. Quinq3 autem filiorum quos ex Marianne susceperat: due femine ceteri mares erant. Horūq3 minimo rome in studijs mortuo: duos maiores τ propter matris nobilitatem: τ q̄ iam regnanti sibi fuissent geniti regie producebat.

Sed enim fortior amor his Marianes suffragabatur: que in dies singulos ꝓficiēs succendebat adeo herodem: vt eorum nihil sentiret: que ꝓpter dilectam sibi doleret. Tantum nāq3 in eum Marianes erat odium: quantū ipse illa3 amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimiciciarū probabiles causas: ex amore vero fiduciā meo ei que hyrcano auo suo fecisset obijciebat: queq3 in fratrē ionathen egisset. Nec enim vel huic quicq3 qui puer erat parcebat: quem pontificem in decimosexto etatis anno creatum: post honorē statim occidit. Atq3 ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die populus omnis illachrymauit: ꝛ tamen noctu missus in iericuntha: ibi sicut mandatū fuerat lacu submersus a galathis interijt. Hec igit̃ herodi Marianē ꝓbro dabat: sororēq3 eius ꝛ fratrē maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autē indignatione mulier seuiebat: ꝛ quo maxime cōmoueretur herodes isimulabat eum adulterum. Preter alia multa que verisimilia fingerētur hec accusantis: ꝙ in egyptum imaginē suam misisset Antonio: proq3 imoderata libidine absentem se ꝓperasset ostendere viro mulierū cupidine insanienti: ꝛ qui vim posset afferre. Id veluti fulmen aliquod emissum ꝑturbauit heroden: maxime quidem amoris causa emulatione succensum. Deinde etiam cogitante Cleopatre seuitiam: cuius gratia ꝛ lisanias rex: ꝛ Malichus arabs erant perempti. Non eni3 coniugis amissionē: sed morte sua periculū metiebatur. Itaq3 ꝓfecturus romam Iosippo salome sororis sue viro quem fidum habebat: ꝛ ꝓ affinitate beniuolum cōmendabat vxorem: mandato ei clam vt eam interficeret: si etia3 se occidisset Antonius. Uerum iosippus nō maligne: sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare: ꝙ ab ea neq3 mortuus pateretur diuelli: secretu3 ei sermonē aperit. Et illa reuerso herode multaq3 inter fabulas de affectu iurante: qđq3 nunq̄3 ess3 alterius mulieris amore captus: valde inquit amor nos tuus mandatis iosippo comprobatus est: quibus vt me occideret precepisti. His auditis que occulta credebat amens erat herodes ilico: nec vnq̄3 iosippū mandata sua ꝓditurum fuisse ratus: nisi eam corrupisset pre dolore isaniebat. Cūq3 stratis exiluisset in regia spaciatur: ibiq3 tūc Salome soror eius accepto tempore criminādi suspitionē de iosippo cōfirmauit. Unde herodes immoderato emuli dolore furens confestim vtrunq3 iussit interfici. Deinde penitudo sequebatur insaniam: ꝛ postquam iracundia concidit: amor iteru3 calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat: vt ne mortuam quidem putaret eam: sed egritudine quasi viuam alloqueretur. Donec processu temporis funere cognito meroris magnitudine quam superstitem dilexerat equauit affectum. Materne autem iracundie succedunt filij: ꝛ immanitatem sceleris reputantes: non aliter suspectum patrem q̄3si hostis esset habebant. Idq3 ꝛ antea quādiu rome in studijs erāt: ꝛ multo magis postquam in iudeam reuersi sunt. Siquidem cum etatibus eorū mentium quoque roborabatur affectio. Iam vero maturi coniugio vnus amite sue Salomes que matrem amborum accusauerat filiam duxit: alter Archelai cappadocu3 regis. Unde accessit etiā libertas odio: ꝛ occasiōes ex eorū confidentia delatoribus date sunt. Itaq3 apertius quidam cum rege loquebatur: ꝙ ei per vtrunque filium instruerentur insidie. Alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus. Alter vero hoc est Archelai gener socero fretus etiam fugam pararet: ipsu3 apud cesarem accusaturus heroden. His igitur criminationibus repletus herodes veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios adducit Antipatrum ex doside susceptum. Hisq3 illum proponere modis omnibus cepit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent: ac priuata matre editum proficientem viderent: indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderent̃ iram ꝓdebāt. Et illi quidē in dies singulos magis magisq3 negligebāt̃.

Antipater autē sui causa fauorabilis erat: nam ꝛ patri blandiri callide nouerat: ꝛ varias inter fratres suos calūnias conferebat: quedam ipse dictans: amicos vero suos ad alia vulganda submittens: donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamēto enim ipse quoqꝫ aperte iam successor fuerat declaratus. Deniqꝫ tanqꝫ rex etiā ad cesarem missus est: cultuqꝫ regio ꝛ ceteris obsequijs preter diadema vtebatur. Tempore aūt sequenti valuit suā matrem in cubile Mariānes inducere: duobusqꝫ armoꝝ generibus in fratres vsus: blanditijs ꝛ opinationibus regi obrepsit: vt etiam de filioꝝ morte cogitaret. Quapropter Alexandrū quidē secum romā pater abstractum: veneni sibi dati reum apud cesarem postulauit. Ille autē vix deplorādi copiā nactus: ꝛ licet imperitissimū iudicem: tamen herode ꝛ Antipatro prudentiorē: delicta quidem pr̄is verecūde repressit: in se vero delata crimia diluit: piculorūqꝫ socio fratre purgato: mox de Antipatri calliditate ꝛ de suis iniurijs questus est: cū preter inocentie constantiā eloquentia iuuaret. Erat autē acerrimus in dicendo. Postremo plocutus ꝙ eos pater libēter occideret: auxit facinus ꝛ lachrymas quidē cunctis excussit. Uerum cesarem sic affecit: vt eorū accusatiōibus spretis herodē statim reuocauit in grām. Hac autem lege recōciliatio facta est: vt adolescentes quidē patri in oībus obedirent: ille aūt relinqueret regnum cui vellet. Postea rex roma reuersus: licet soluisse criminibus filios videret: nōdum tamen erat suspitionibus liberatus: quoniā argumentū odij sequebatur antipater: ꝛ si verecundia reconciliatoris palam proferre inimicicias nō auderet. Cum vero siciliam preternauigās eleusinam venisset: suscepit eum benignissime Archelaus: ꝓ salute generi gratiā referens: ꝛ reintegrate concordie causa letus: quippe nihil moratus amicis rome scripserat: vt in causa dicenda suffragarentur Alexandro: ꝛ vsqꝫ ad zesirium deduxit talentis. xxx. donatū. Postea vero qꝫ hierosolymā peruenit herodes: populo cōuocato tribusqꝫ filijs prope se stantibus cām reddit ꝓfectionis: multasqꝫ deo gratias agit: multas etiam cesari qui domus sue perturbationē sedasset: quod regno maius esset: concordiā filijs prestitisset: qꝫ ego inquit arctius cōpilabo. Nam ille quidē me regni dominū ꝛ successoris iudicem cōstituit. Ego autē cum mea cōmoditate gratias refero: tresqꝫ filios meos reges designo: huiusqꝫ sentētie me socium primū dominum fieri precor: deinde vos. Nāqꝫ huic etas: illis nobilitas successionē regni conciliat quidē magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autē cesar vinxit: ꝛ pater constituit obseruate. Non iniustis eos neqꝫ disparibus: sed meritis colentes honoribus. Nec eni tanta quis reficiet cum leticia qui preter etatē obsequitur: quantū ei quem despiciet doloris infliget. Quos aūt seniles coniunctos esse oporteat: ꝓpinquos atqꝫ amicos ego distribuam: ꝛ cōcordie sponsores illos constituā: ꝓ certo sciens seditionū contentionūqꝫ causas ex cōtubernaliū nasci malicia. Hosqꝫ si boni fuerint affectiones tueri. Rogo aūt vt non solum isti: sed etiā primates ordinū exercitus in me solū spem habeāt in presentia. Nō eni regnū: sed regni honorē filijs meis trado: ꝛ iocūditatē quidē quasi rectores patiuntur: pondus aūt rerum tametsi nolim meū est. Consideret aūt quisquis vestrum etatem meā: viteqꝫ institutū necnon etiā pietatē. Nam neqꝫ senex adeo sum vt de me cito desperet: neqꝫ voluptatibus assuetus: que adolescentiū quoqꝫ vitam spacio breuiter cōcludunt. Diuinitatem vero ita colimus: vt in longum nos euum ꝓgressuros esse credamus. Quod si quis in cōtemptū meum filijs meis placere maluerit: etiā pro illis mihi suppliciū dabit. Ego enim non ꝙ inuideam de me genitis honorifice eos haberi veto: sed qꝛ noui hec adolescētibus studia ferocie nutrimēta suggerere. Itaqꝫ sic cogitēt qui ad eos se applicāt: bonis quidē apud me paratū esse p̄miū: seditiosis vero apud ipsos quibus lenocinabuntur: infructuosam fore malignitatē. Oēs ꝓfecto mecū hoc est cū filijs meis sentiēt. Nāqꝫ his expedit me regnāte neqꝫ his esse cōcordem.

verba herodis.

Nos autez o boni filij sacrā primū retinentes mente figurā: cuius affectiones inter feras bestias salue sūt. Deinde cesarē q nos reduxit in gratiāmeqz tertiū qui ea que iubere liceat rogem fres pmanete. Iā nunc autez vobis: & vestimenta & obsequia dabo regalia. Deumqz oro conseruare iudicium meū si concordes eritis. Hec locutus singulos benigne consalutauit: populūqz dimisit alia ɔuenientia dictis eius optantes qui vero mutatiōis erāt cupidi nec audisse quidez se quicqz simulātes: fratres autem dissensio nō reliquit: sed peiora suspicātes alius de alio digressi sūt. Nāqz alexander & aristobolus egre ferebāt confirmatum esse antipatro meritum. Antipater autē succensebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille ꝓ varietate morum & reticere secreta nouerat: & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autez ꝓ nobilitate in lingua erat quicquid venisset in mentē. Et multi quidem his instigandis operā dabāt: plures autem amicorū sese explorādi cā insinuabāt. Itaqz omne quod dictū esset apud alexandruz statiz apud antipatruz erat: & ab antipatro ad herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel similiter aliquid ꝓlocutus: adolescens innoxius habebat: sed cuncta eius verba in crimia vertebātur: maximaqz mimis affingebant: sic vbi liberior paulo fuisset. Semp autez qui eū irritarent submittebat antipater: vt mendacia sua veras occasiones haberent: multisqz falso vulgatis vnum quid cōprobatū fidez omnibus faceret. Sed huius quidez amicorū quisqz aut natura tacisturnus erat: aut muneribus parabat: ne quid occultū expromeret negasset aliquis si antipatri vitā malitie dixisset arcanuz: alexādri vero fāiliares aut pecunia corruptos aut impulsos blāditijs quibus expugnauit oia: ꝓditores ac fures eorū que ɔtra se dicerent: siue agerent effecerat. Cū caute vniuersa cōmitteret: astutis etiā criminationibus aditus ad herodē moliebat: fratrisqz psonā gerens alijs delatoribus vtebat. Si quid in alexādrū nunciassent fauore simulato id quidē primo reprehēdisset: mox otiose adstruendo regis iracundiaz ꝓuocabat: omniaqz ad isidias referebat: & ut necem patris alexāder optare videret. Nihil enim maiorē fidē calumnijs suggerebat qz si eū purgaret antipater his accensus herodes quantū in dies singulos de affectu adolescentiū detrahebat: tātum adijciebat antipatro. In eandē vero ptem inclinati sunt etiā qui regno parebant: hi volentes alij ꝓ impio sicut ptolomeus amicoruz carissimus: regisqz fratres ac tota ꝓgenies: omnia nanqz in antipatro sita erant: & qđ alexandro fuit acerbissimū cuncta in eorū pniciē matris antipatri cōsilio gerebātur. Nouerca enim senior erat: multoqz plus qz priuignos oderat: quos regina mr edi derat. Sed quanqz oēs vt antipatro magis obsequerent spes inducebat: nō minus tamen precepta regis queqz ab adolescentibus sepabant: qui carissimis dixerat: ne quis ad aristobolū vel eius fratrē accederet: aut se ad eos applicaret: nō solis eniz regalibus erat formidini: verū etiam externis. Nulli enim regū tantum potestatis cesar dederat: vt fugitiuos suos quāuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere Adolescentes autē delata in se facinora nesciebāt: hisqz propterea capiebantur icautius. Nullus enim palam incausabatur a patre: sed affectu refrigescente paulatiz intelligentes dolorē asperius excitabant. Eodem autē modo etiā pherorام patruū & Salomen amitam contra illos cōmonuit antipater assidue: velud cuz vxore sermocinando: quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitijs conspirabat alexādri quoqz vxor glaphira multa de sua nobilitate cōmemorans: cunctarumqz se que in regno viuerent dominam esse dictitans: paternū enim genus a temeco: maternū ab dario histaspis filio ducere: multumqz ignobilitatem despiciens sororis & vxoris herodis: quarū queqz ꝓpter formam non propter nobilitatē eēt electa. Nā multas ei fuisse diximus vxores: quod licet & iudeis more prio plures habere: quodqz rex pluribus oblectaret. Omnibus igit propter superbiam & ɔtumelias glaphire iuisus erat.

Alexander. Salomen autẽ aristobolus: ⁊ si socrus eius erat: ipse inimicã sibi reddi-
dit: ⁊ ante quidem propter maledicta glaphire seuientẽ: ⁊ frequẽter ei hũilitatẽ gene-
ris obijciebat vxori ꝙꝙ ipse plebeiã: reginã vero frater suus duxisset alexander: hoc
salomes filia cũ fletu mr̃i nunciauit. Addebat autẽ ꝙ aliorũ quoqꝫ fratrũ matres idẽ
alexãder ⁊ aristobolus si regnũ obtinuissent: textrices cũ ancillis facere minitarẽtur
ipsos quoqꝫ vicorũ scribas scilicet irridẽtes ꝙ litterarꝫ studijs operã darent. His cõ-
mota salomes ꝙ iracũdiã cobibere non posset herodi cuncta indicauit. Satis autẽ
idonea videbantur cõtra generũ dicẽs. Et preter hec alia quedã criminatio diuulga-
ta est: que succẽdit animũ regis. Audiuit enim alexandrũ ⁊ aristobolũ crebro mr̃ẽ
iplorare: casumqꝫ eius cũ gemitu atqꝫ imp̃cationibus conqueri: ac sepe illum quedã
ex mariannes vestimentis posterioribus diuidentem coniugibus minitari solitos eẽ
ꝙ cito ꝑ regalibus delitijs eas factis vestibus indueret. His de causis herodes li-
cet prestantẽ animũ adolescẽtiũ formidaret: tamen ne spẽ correptionis eis abscinde-
ret: ad se eos vocauit. Romã eni nauigaturus erat: ⁊ quasi rex pauca interminatus
pluribus quasi pater monuit: rogauitqꝫ vt fratres diligerẽt ꝑmissa priorũ peccatorũ
venia si post hec meliores fierent. Illi autẽ criminationũ inuidiam deprecando fi-
ctas eas eẽ dicebãt: purgationisqꝫ sue fidẽ rebus ipsis posse constare: verũ quoqꝫ ip-
sum debere omissa facilitate credẽdi aditũ maledictis obstruere. Nunꝙ enim calũ-
niatores defore: dũ cui persuadeat extabit. Cũ his eum mature placuissent: qui vt
patrẽ presenti metu reiecto: de post futuris merere ceperunt. Etenĩ cognouere Sa-
lomen sibi esse infensã: ⁊ patruũ pheroram: vtriqꝫ autẽ seui ⁊ graues erant: sed ampli-
us pheroras qui totius quidẽ regni preter diadema socius erat: ꝑprios autem reddi-
tus habuit. c. talenta totiusqꝫ trans iordanẽ fructus ipse caperet a fr̃e sibi dono data.
Quin etiã tetrarcham eũ fieri beneficio cesaris idẽ herodes impetrauerat: regaliqꝫ cõ-
iugio dignatus erat: sorore vxoris sue nuptũ ei collocata. Et post illi⁹ mortẽ despõde-
rat ei filiarũ suarũ maximã. ccc. talẽtis in dotẽ datis. Sed regale cõiugium pheroras
ãcille amore captus refugerat. Quãobrẽ iratus herodes filiã quidẽ nuptũ dedit fr̃is
filio: qui post a parthis occisus ẽ. Mox autẽ morbo pherore venia data idignatiões
remisit. De hoc etiã erat opio ꝙ viua regina herodẽ opprimere voluisset veneno. Sꝫ
tunc plurimis delatorib⁹ aditus erat: vt ꝙuis amãtissimus frater eẽt herodis: fide
tamẽ eorꝫ que audisset adduceret ad metũ. Itaqꝫ de multis qui suspecti erant habi-
ta questione postreo ad pherore amicos venit: quorꝫ nulla quidẽ fuit de maleficijs ap-
ta confessio: sed ꝙ amica suspecta in parthos cogitasset effugere ꝑdiderunt. Huius
autẽ cõsilij ⁊ fuge cõsciũ eẽ aristobolũ salomes maritũ cui rex eã tradidit. Postꝙ su-
perior adulterij cã perẽptus ẽ: sed nec salome crimiatione libera mãserat. Nã ⁊ hãc
pheroras accusabat ꝙ cũ sillaeo ꝑcuratore obedire regi arabũ de nuptijs cõstituissꝫ
quẽ inimicissimũ herodes habet: cõuicta autẽ ⁊ in hoc ⁊ in omnibus: que pheroras
detulerat indulgentiã meruit: atqꝫ ipsũ etiã pherorã criminibus soluit. Domus ve-
ro tẽpestas in alexandrũ transijt: totaqꝫ capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi re-
gi carissimi: ⁊ ex genere fãulatus neminẽ id latebat. Uni eni vinũ ministrare fuit cu-
ra: alteri cenã apponere: tertius autem dormitũ eum collocabat: ⁊ cum ipso cubabat
hos muneribus maximis alexander cupiditati sue subiecerat. Itaqꝫ postꝙ regi hec
sunt indicata vi tormentorum coacti ⁊ stuprum confessi sunt: ⁊ quibus essẽt ad hoc ꝑ-
missis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset alexander nullam in herode spẽ
habendam esse: improbo sene cõmemorans: ⁊ qui capillos inficeret: nisi ob hoc solũ
eum etiam adolescentem putarent: verum se coli oportere: qui etiam inuito eo regni
esset futurus successor. Neqꝫ multo post ab inimicis penas repeteret: fortunatosqꝫ
amicos suos beatosqꝫ faceret ac pre ceteris ipsos. Quin ⁊ obsequa potẽtiũ alexãdro

clam parare: militumqꝫ rectores. Itemqꝫ ordinum principes occulte ad eum cõuẽi re dixerunt. Hec herodes adeo pertimuit: vt nõ auderet stati delata ꝓferre: sed exploratores die noctuqꝫ submittẽs dicta factaqꝫ singl'a scrutabat: ⁊ ꝺ qb⁹ suspitio eẽt illico trucidabat. Itaqꝫ regnũ eius acerbissima iniquitate repletum est. Nã pro suo quisqꝫ odio vel inimicitijs calumnias fingere: multiqꝫ regis iracundia cedis cupida contra aduersarios abutebãtur: ⁊ mendacio quidem confesti fides habebat. Erant autẽ criminationibus ipsis velociora supplicia. Deniqꝫ accusabat qui modo accusauerat: ⁊ cum eo qui ãte iustus eẽt ducebat ad penã. De vita nanqꝫ periculũ regis questiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem seuitia ꝓcesserat: vt nec eorum quenqꝫ humãitus aspiceret: q accusati non essẽt: veruꝫ etiã amicis imitissimũ sese preberet. Itaqꝫ multis etiã regno interdixit: ⁊ in quos potestateꝫ non haberet in eos dictis asperis seuiebat. Accessit malis antipater collectaqꝫ amicorũ caterua nullum criminationis genus omisit. Tantus etiam ineptia sua regem cõmentisqꝫ delatorum timor inuasit: ut stricto instare sibi gladio videret Alexandrum. Deniqꝫ subito ⁊ ipsum correptũ in vincula coniecit: ⁊ in amicoꝝ eius tormenta perrexit: m'lti autem taciti moriebantur: nulla uite supra conscientiam proditi. Alij uero quibus mendatium impatientia doloris extorsit: de patris eum insidijs cuꝫ fratre Aristobolo cogitasse dixerũt tẽpusqꝫ obseruare: vt illo dũ venaretur occiso romã ꝓfugerẽt. His tametsi verisimila nõ erãt: sed necessitate cruciatus ex tempore fingebãt: libenti tam animo rex credebat ꝑ consolatione accipiens vincti filij ne id fecisse videret iniuste Veruꝫ alexander suspitionẽ patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur: vltro malis assentiendum putauit ac digestis aduersus inimicos. iiii. libris fatet isidias: eorumqꝫ se plurimos socios habere ꝓscribit: ante omnes auteꝫ pherorã ⁊ salomen. Hanc enim etiã stupro sibi quondã eẽ mixtã: cũ vim noctu adhibuissꝫ inuito. Iãqꝫ libri in manibus erant herodis: multa ⁊ grauia de optimatibus fere clamantes cuꝫ mature in iudeaꝫ archelaus venit metuens genero simul ac filie quibus etiam pronti dentissimo consilio succurrit: regisqꝫ minas arte dissoluit. Mox enim cũ eo congressus vbi naꝫ est: clamat exitialis gener meus: aut vbi parricidiale caput aspiciã: quod meis manibus ipse lacerabo: addãqꝫ filiã meaꝫ bono marito nouo. Nã ⁊ si consilij pꝛiceps non est: quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit inquinata est. Miror autem patientiã tuã cuius periculũ agitur ꝙ adhuc viuit alexander: ego nanqꝫ ita ex cappadocia properans veniebã: vt qui ⁊ illũ olim reperirẽ dedisse suppliciũ: ⁊ de filia questionẽ tecũ haberem: quã vite atqꝫ contẽplationis dignitate illi desponderã. At nunc de vtroqꝫ nobis consulendum est: licet nimiuꝫ pater sis: ⁊ ad puniẽduꝫ insidiatoreꝫ filiũ minus fortis. Permutemus dexteras: ⁊ alter alteri⁹ iracũdie vicarie succedamus. Talibus increpans ꝙuis pertinacem fallit herodẽ. Itaqꝫ quos alexander perscripserat libros legendos ei prebet singulisqꝫ capitulis insistens cũ eo deliberabat. Unde occasionẽ sui consilij nactus archelaus paulati causas in eos qui scriptis continebant: ⁊ in pherorã contulit. Cũ autẽ sibi credere regẽ videret: ꝯsiderandum est inquit ne forte adolescentulus tot nequissimoꝝ insidijs circũueniatur: nõ tu ab adolescentulo: nec eni apparere causã cur in tantũ ruerit scelus: qui ⁊ nunc regno potiretur: ⁊ successionem regni speraret nisi aliquos haberet huius persuasionis auctores: qui ad sinistram partem lubricum etatis impellerent. Ab eiusmodi nanqꝫ hominibus non solum adolescentulos falli: verum etiã senes domosqꝫ clarissimas totaqꝫ regna solere subuerti. Consentiebat dictis herodes: iramqꝫ paulatim remittebat in alexandro: ⁊ in pherorã excitabatur. Nanqꝫ hoc erat librorum quattuor argumentũ: qui vbi propensioreꝫ esse regis animũ sensit: ⁊ in omnibus apud eũ amicitiã archelai preualere: ꝙ honeste non possit ex ipudentia saluteꝫ quesiuit. Relictoqꝫ

alexandro confugit ad archelaum. Et ille non inquit videt quo se pacto existimat tantis criminibus inuolutum: quibus manifeste conuinceretur regem insidijs voluisse decipere omniumq; malorum presentium adolescenti causa fuisse: nisi mallit omissis artibus callidis et negandi pertinacia quibus insimularetur omnia confiteri: et a fratre presertim cum dilectus eet veniam petere. Nanq; ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturum paruit archelao pherooras: atraq; veste cum lacrymis: vt q; miserabilis appareret instructus ad pedes herodis accessit: sicque meruit veniam postulans: et se quidem sceleratum esse fatebatur. Nanq; omnia que sibi obijcerentur fecisse. Horum autem causam esse dicebat diminutionem mentis atq; insaniā ex mulieris amore conceptam. Itaq; postq; stetit pherooras semetipse accusator ac testis tunc eum iam archelaus excusando herodis iracundiam mitigabat proprijs vsus exēplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpessum. Naturale ius dicebat anteposuisse vindicte: quippe in regnis velut in magnis corporibus semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem nō oportet: leui vero curari.

Multa in hunc modum locutus archelaus. Herodem quidem pherore placidū reddidit: ipse autem alexandro tam diu manebat iratus: filiamque ab eo distractam secum abducturum esse firmabat: donec herodem compulit vltro pro adolescentulo deprecari: vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem cum grauitate archelaus cui vellet eam preter Alexandro collocari promisit: maxime enim impendere que iura inter se affinitatis inuiolata permaneant: regem autem sibi filium ab eo donatū infirmante nisi matrimonium diremisset: q; et liberos iam haberent: vxor quoq; ab adolescente diligeretur: que si remaneret: peccatorum foret obliuio: si vero discederet causa de omnibus desperandi molliorem nanq; fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur. Vix tandem cessit: vnaq; et ipse redijt cum adolescente in gratiam et patrem eius reduxit. Proculdubio tamen eum Romam mitti debere: ait cum cesare collocuturum: de omnibus eni sese litteras ad eū fecisse. Consilium quidem Archelai quo generum periculo liberauit peractum erat: et reintegrata gratia in epulis et humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta: solio quoq; aureo gēmis ornato. Et eunuchis et concubina donat herodes que panichis vocabatur. Itemq; amicorū eius quiq; pro merito: quin et cognati regis omnes iussu eius Archelao dono dederunt: eumq; tam ipse q; optimates eius Antiochiam vsq; prosecuti sunt. Non multo autem post quidam in iudeā venit Archilai consilijs multo potentior: qui non solū reconsiliationem gratie Alexandro quesitā fecit irritā: verū etiā causa fuit vt periret. Laco erat genere nomine Ericles ad regni desiderium amore pecunie corruptus. Iam eni luxū eius regia tolerare non poterat. His āplissimis donis herodi oblatis: velut eorū que aucuparetur illecebra: cū stati multiplicata recepisset imaculatā liberalitatem nihil esse ducebat: nisi regnū sanguine cōparasset. Itaq; regē adulatione falsisq; de ipso laudibus: et sermonis calliditate circūuenit: matureq; prospecto eius ingenio dictis simul et factis ne illi placerent inter primos eius amicos habetur. Nam et rex et omnes eius comites libenter ciuē sparthe patrie causa precipuo dignū honore ducebant. Ille autē postquā fragilitatē domus animaduertit: fratrūq; inimicitias et quēadmodū pater in singulos esset aiatus: Antipatri que quidē hospitio preuentus erat. Simulata vero amicitia fallebat Alexandrū oli se et Archelai sociū esse mentitus: quo etiā citius quasi probatus obrepsit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobolo cōmendatus est. Pertentatis autē personis oibus aliā alio modo subibat: ac primū fit antipatri mercenarius et alexandri proditor: illū exprobrando castigans: q; cū fratrū sit maxim⁹ spei sue negligit insidiatores. Alexandrū vero q; regina creat⁹

ꝛ regie coniugis vir filiū priuate mulieris pateretur regno succedere. Presertī cū ha bebat magnā occasionē Archelaū: que quidē adolescenti vera fide suadere videbat ꝙ amicitiā simulasset archelai. Unde nec alexander quicꝙ metuens: ꝛ de antipa tro que se mouerent apud eū querebatur: ꝛ ꝙ nihil mirū faceret herodes si cum ma trē illoꝝ interemerit: ipsis quoqꝫ regnū auferret: quoꝝ cause Euricles ꝛ misereri e os ꝛ dolere pariter simulans etiam aristobolū ad ea dicenda pellexit: atqꝫ ita que relis in patrē vtroqꝫ deuicto referens ad antipatrū secreto discedit: affīcto insidiaruꝫ quoqꝫ mendacio quas ei fratres firmasse parabat: ac pene iā strictis gladijs in eum irruere. Ob hoc autē multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat apud patrē: ꝛ ad extremū necis alexandri: ꝛ aristoboli redēpta opera ipse accusatoris par tibus fungebatur. Cūqꝫ adijsset herodē vitā ei se rependere beneficijs sibi pro dela tis: ꝛ lumen referre dixit hospitio. Nanqꝫ oli alexandrū exacuisse gladiū ꝛ ꝯfirmas se dexterā: veruꝫ sceleri tanto fuisse impedimento ꝙ societatē facinoris assimulasset. Alexandrū eni dicere non bene secū herodē actū putare: ꝙ regnū obtinuisset alienū ꝛ post matris eoꝝ necē principatū eius dilacerasset: nisi eā degenerē coaptaret he rodē: auitūqꝫ ipsoꝝ regnū antipatro spurio propinaret. Proinde semet hyrcani ma nes ꝛ Mariannes vltū iri. Nec eni decere successionē regni ab huiusmodi patre si ne cede suscipere: multis enim rebus ad hoc excitari quotidie: quia nihil omnino lo qui sine calūnia liceret. Nā si de nobilitate alioꝝ fiat mentio sine ratione se contūe lijs affici patre dicente solus generosus alexander: ꝛ cui pater sit pro ignobilitate de cori inuentionibus quoqꝫ offendere si taceat. Si vero laudet cauillatorem appellari prorsus vbiqꝫ imitem sibi patrē offendere: soliqꝫ antipatro indulgentē: ob que velle mori non recusare: nisi ex voto insidie successissent: sin eū occidisset: primū salutis oc casionē fore archelaū socerū suū ad quē facile possit effugere. Deinde cesarē q nunc vsqꝫ ignoraret mores herodis: nec eni sic ei astaturū vt antea patris presentiaꝫ formi dando: nec de suis tantū criminibus locuturū: sed primū toti⁹ gentis erūnas: ꝛ quos ad necē vsqꝫ tributis opprimeret vulgaturū. Deinde in quibus delitijs quibusqꝫ ac tibus parte sanguine pecunie consumpte sint: ꝛ qui vel quales ex illis fuerint locu pletati: qua causa ciuitates plagate: ibi autē quesiturū: ꝛ aui ꝛ matris neceꝫ: ꝛ omnia scelera regis retexturū: quibus cognitis nemo se iudicauerit parricidā. His Euri cles in alexandruꝫ falso delatis antipatri laudes prosequebatur illū solū qui patreꝫ diligeret esse confirmans: quiqꝫ adhuc insidias retardasset. Rex autē nondū pre terite suspitionis dolore compresso intolerabilis iracundie feritate turbatur: in hoc tē pus nactus antipater alios accusatores fratribus subornauit: qui eos dicerent cū io cundo ꝛ tyranno clā colo qui solitos esse equitum regis oli principibus: tunc vero ꝓ pter quasdam offensiones ordinibus motas. Hac denique predignatione succens⁹: confestī eos tormentis herodes subdidit. Illi autē nihil eoꝝ se que crimini darētur scire confessi sunt: sed oblata est quedā velut ad propositū castelli alexandri ab alexā dro scripta epistola deprecante: vt cū aristobolo fratre se in castellum reciperet: si pa trem iterfecissent: tam armis q̄ꝫ alijs subsidijs eos vti permitteret: hāc alexāder dio phāti cōmentum eē dicebat: qui regis erat notarius hō audacissimus: ꝛ cuiuslibꝫ ma nus litteras imitari pcallidus. Itaqꝫ multis sepe falso conscriptis ad hoc postremo occisus ē. Torto autē castelli quoqꝫ preposito: nec eius indicio quicꝙ herodes eoꝝ: que delata erant vera esse cognouit. Sed quāuis nullū documentū validū proferret filios: tamē interī absolutos asseruari precepit. Euricles vero domus sue pestem ac totius sceleris fabricatorem bene de se meritū datoremqꝫ salutis appellans: talentis quinquaginta donauit. Ille autem priusq̄ꝫ certuꝫ fama nūciaret ad archelaū ꝓpe rat: ausus qꝫ dicere: ꝙ herodem reconciliasset alexandro: ab illo quoqꝫ pecunias ca

pit. Deinde in achaiam transgressus ad similia facinora male quesitis abusus est. Postreo apud cesarē accusatus φ dissensionib⁹ repleuisset achaiā ⁊ ciuitates spoliaret: inde fugatur: atq3 hoc eū modo pene Alexādri ⁊ aristoboli persecute sunt: hoc loco dignum est Coumeuaristum huic spartiate conferre. Nāq3 is cum amicissim⁹ eēt alexādro: eodēq3 tēpore quo Euricles ibidē erat aduēisset pcontanti regi super his que ille insimularet: iuratus nihil se ab adolescētibus audisse firmauit. Nec tamen id quicq3 miseris profuit apud heroden solis maledictis aures paratissimas aperientē eūq3 gratiosissimum sibi iudicantē: qui secū eadem crederet: hisdemq3 moueretur. Incitabat preterea Salome crudelitatē ei⁹ in filios. Nanq3 hanc aristobolus quo periculis inuolueret: quā ⁊ socrum habebat: ⁊ amitā monitum miserat: vt saluti sue consuleret: quasi rex eā decreuisset occidere iterū insimulatā quoꝝ ante fuerat accusata: φ eni Silleo arabi nubere cupiens: que3 sciret eius inimicū: occulta illi secreta regis nūtiaret. Et hoc fuit extremū quō tanq3 tempestate oppressi adolescentes: non secus ac turbine pessundati sunt. Salome eni protinus contendit ad regē eiq3 monita aristoboli prodit: atq3 ille vlterius durare non passus: vtrunq3 filium vinxit: ⁊ separatos asseruari precepit. Deinde volumū militie magistrū: ⁊ ex amicis suis olimpū descripta ferentes indicia proficisci iussit ad cesarē: qui postq3 Romā naui delati sunt: regisq3 litteras reddiderunt: vehementer quidem cesar in adolescentes exarsit: verū etiam potestatem in filios a patre auferendam esse non duxit. Denique rescribit ei vt ipse sui dominus eēt arbitrij: melius tamen facturum dicens: si in communi consensu propinquorum suorum prouincieq3 rectorū de insidijs quereret: eosq3 si delato crimini reperiret astrictos occideret. Si vero fugam tātum eē meditatos mediocri supplicio contentus eēt. Parit scriptis herodes: cunq3 beritū quo cesar iusserat peruenisset cogit iudicium. Presederunt autem iudicio rectores: quibus a cesare scriptum fuerat: saturninus ⁊ penaius legati: ⁊ cum his volumnius procurator. Itemq3 propinqui regis ⁊ amici: necnon ⁊ Salome ⁊ pheroras: ⁊ post hos optimates Syrie preter archelaum regem. Nanq3 hunc herodes φ alexandri socer eēt suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio i iudiciū non produxit: sciebat eni φ si tantū visi fuissēt omni modo ad misericordiā cunctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nacti eēnt facillime alexandrum obiecta diluere. Igitur illi quoq3 custodiebantur in platene vico sidoniorum. Exorsus autem rex veluti cū presentibus ageret commouebatur: ⁊ insidias quidem timide obijciebat. Nam pbationibus deficiebat maledicta vero ⁊ probra ⁊ iniurias: ⁊ peccata plurima in se admissa prosequebatur: eaq3 morte grauiora eē confessoribus demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret semetipsum argui miserabiliter questus: acerbamq3 victoriā vincere singulos sententiam rogat in filios: ⁊ primus saturninus condemnandos eē adolescentulos: sed non morte pronunciauit: nec enim fas eē cum tres ipse astantes habet filios mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visu3 est: eosq3 nonnulli alij secuti sunt. Tristem vero sententiam primus volumnius dixit cunctiq3 post eum herodis emulatione vel odio: neque indignatione quisq3 necādos eē adolescentes iudicauit. Tunc autem vniuersa iudea ⁊ Syria suspensa quidē operiebatur huius tragedie finem: sed nemo estimabat herodis crudelitatem ad parricidium vsq3 processuram. Ille tantum filios tyrū traxit: atq3 inde naui cesaream deuectos: quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles Tyro nomine: qui ⁊ filium habebat alexandro assuetū atq3 amicū: ⁊ ipse diligebat adolescentulos: pre nimia indignatione mentis in postremo hos circumiens clamabat conculcatam eē iustitiam veritatem perijsse: naturam eē confusam: vitamq3 hominū iniquitatis eē plenam: ⁊ omnia que dolor contēptori vite dictasset: deide ip-

sum etiam regē ausus adire: mihi vero inquit omnium videris eē infelicissimus: qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem pherozas ⁊ Salome fidē apud te advers⁹ filios habēt: quos sepe ipe mortis supplicio dignos eē iudicasti: neqꝫ adversus hoc eos agere: vt iustis successoribus destitutus cū solo remaneas antipatro capi facile regē optantes. Verūtamen cogita ne ille quoqꝫ militibus odios⁹ sit ꝓpter cedē omniū fratruꝫ. Nullus eni est qui nō adolescētiū misereatur. Principum aūt plurimi etiā palā graviter ferūt. Hec dicens simul eos: quibus res indigna videretur noiabat. Rex autē stati illos ⁊ ipsū cuꝫ filio comprehendi iubet. Ibiqꝫ cuꝫ alijs quidā regalis tonsor nomine tripho: nescio qua exagitatus insania semetipsū idicās ꝓsilit: ac mihi quoqꝫ tyro inquit iste persuasit vt occasione tondēdi novacula te occiderē: magnaqꝫ alexandrū daturū munera pollicebat. His auditis herodes: ⁊ tyronē eiusqꝫ filiū: ⁊ tonsorē subdidit questioni. Cunqꝫ illi pernegarent: tonsor autem amplius nihil diceret tyronē vehementius torqueri iussit: tū que filius eius pr̄is miseratione cōmotus cuncta se regi: si eū sibi cōdemnasset indicaturū promisit. Eoqꝫ relaxato ipsius occidendi patrē suū habuisse voluntatē: dixit impulsū ab alexandro Hoc autē quibusdā factū ab adolescente videbat: quo tormentis eriperet patrem. Nonnulli verum eē firmabāt. Herodes tamen ⁊ militū principibus ⁊ tyrone pro concione accusatis: ita in eos armavit populū: vt ibideꝫ cū tonsore lignorū ⁊ lapidū ictibus interirēt. Filios vero in sebasten missos: quos non longo a cesario intervallo distaret: offocari precepit ea que re mature perfecta in castellū alexādriū mortuos asportari cū alexandro materno avo sepeliendos. Hic finis quidē aristobolo ⁊ alexandro vite fuit. Antipatro cū iam sine controversia successorē regni speraret: intolerabile gentis excepit odiū cunctis scientibus illū omnes fratribus suis conservisse calūnias: nihiloqꝫ minus timor eū non mediocris sollicitabat crescente sobole peremptorū. Erant eni alexandro ex Glaphira filij duo Tygranes ⁊ alexander: iteqꝫ aristobolo ex beronice salomes filia herodes ⁊ agrippa ⁊ aristobolus: filieqꝫ herodias ⁊ marianne. Sed glaphirā quideꝫ herodes cuꝫ dote sua in Cappadociam dimisit postqꝫ alexandrū interfecit. Beronicem autē aristoboli coniugē avūculo antipatri nuptū dedit: qui vt salomen quā offensā habebant sibi reconciliare istas nuptias excogitavit. Idē vero etiam pherozam muneribus alijsqꝫ obsequijs atqꝫ amicos ꝑterea cesaris ambiebat: magnas romā mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriā donis expleverat: hoc autē magis invisus erat cunctis ꝙ plura donabat: velut ope tantas non munificentia largiretur: sed metu consumeret. Itaqꝫ eveniebat vt nec accipiendum benivolentia quicqꝫ profecerit: quibusque nihil dedisset acerbiores inimicos haberet. In distributionibus munerum quotidie largior erat: cum preter spem videret orbos pueros ab herode curari quantūqꝫ illū peremptorū cedis peniteret prolis eorum miseratione significari. Convocatis enim propinquis ac amicis suis: ⁊ pupillis astantibus cum lacbrymis opplesset oculos dixit: horum quidem mihi patres fortuna quedā tristis eripuit: ipsos autē orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaqꝫ vt si pater infortunatissimus fui: avus tamen sim providentior: ⁊ a quibus post me regantur amantissimos mihi relinquā. Despondeo igitur filiā tuam pherora maximo filiorum alexandri vt ei curator sis necessarius. Tuo vero antipater filio aristoboli filiam: eris eni hoc modo pater orbate. Sororem vero eius meus herodes accipiet: ⁊ pontifice avo materno pronatus. Et de his quidem sit iudicium meum: neqꝫ quisqꝫ dirimet quin me amabit. Precor autem deū etiā bono regni mei: meorumque nepotū copulare nuptias: atque hos pueros placidioribus: ꝙ patres eorum oculis aspicere. Postqꝫ

hec locutus effleuit τ puerorum dexteras iunxit:benignissime consalutatis singulis dimisit consiliū:stati diriguit antipater quantūq; dolore affectus eēt neminem latuit pupillorum. Nanq; honorē apud patrē quoq; sibi derogatū existimabat:iterūq; de rebus cunctis periculū fore:si alexandri filius preter archelaū etiam pherorам ad iutorez haberet:ad hoc reputabat odiū suum:τ orbitatis miserationem qua tota gēs flectebatur quanto viuentium puerorum studio:τ quanta memoria mortuorum scele re tenerentur iudei. Itaque omnimodo dirimere sponsalia studuit:τ callide qui dem patri surripere timuit seuienti:acriterq; vigilanti ad suspicandum. Palam ve ro eum supplex adire ausus est coramque deposcere:ne se honore priuari quo dignū esset iudicasset: nudūque regis nomen habere vellet: regni autem substantiam pe nes alios esse: nec enim posse rerum obtinere dominatum:si preter auum Archela um etiam Pherōras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantissime vero pre cabatur:quia numerosa eēt regia progenies nuptias permutari. Nouem nanq; regi vxores erant:sed harum septem vnde filios susceperat ipsum antipatrum ex do side herodem autē ex Marianne pontificis filia:itemq; antipan τ Archelaum ex Martha cesamaritide filiamque Olympiaden:quaz frater eius Josephus habu erat: ex hierosolomytide vero Cleopatra heroden τ Philippum:necnon ex Pal lade Phaselum. Habebat autem filias quoque alias Rosamen τ Salomen:vnā ex Phedra:τ alteram ex lopide:duasque vxores sine filijs consobrinam τ sororem ac preter has Alexandri τ aristoboli sorores duas ex marianne. Cum igitur tan ta prolis copia superesset aliter nuptias iungi postulabat antipater. Rex autem perspecto eius animo quid de pupillis cogitaret vehementer iratus est:quippe fili orum quos interfecerat casum reputans formidabat:ne etiam hi quandoque crimia tionū antipatri premiū fierent:sed tunc quidem senioribus dictis protelat. Postea vero blanditijs eius abductus sponsalia reformauit: ac primum ipsi antipatro Ari stoboli filiam collocat:filium vero eius iungit filie Pherore. Hinc licebit aduer tere quantuz antipatri valuerit adulatio:ꝙ ipsi in simili causa impetrare salome non potuit. Hanc enim quāuis soror esset:atque hoc sepe intercedente Julia vxore Ce saris postulasset arabum regi nubere non passus est:sed inimicissimam sibi fore iura uit:nisi ab hoc studio destitisset. Posteaq; inuitam Alexe cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit:eiusque filiarum vnam alexandri filio: alteram antipatri a uunculo tradidit. Natarum autem Mariannes vna sororis filium habebat An tipatrum. Altera fratris Phaselum. Sic interrupta pupillorum spe antipater τ pro sua commoditate affinitatibus iunctis expectatiōe certa nitebať:adiectaq; maligni tati fiducia nequaq; erat tolerabilis:nā quia singulorū odiū vitare nō potuit: securi tatem sibi extorquere querebat. Cū ꝑterea pheroras ei veluti iā cōfirmato regi ob secundaret:qn τ mulierū cōflata in aula ꝯflatio nouas turbas excitabat. Eteni phe rore vxor cū matre ac sorore sua:necnon τ matre antipatri multa in regno isolēter age bat:ausa etiā duas regis filias ꝯtūeliose tractare:cui rei maxīe ab antipatro erat ab iecta. Itaq; cū illi iuise eēnt:alis quidē morigeras hēbāt:sola vero salome aduersa bať eorū cōcordie ꝙq; nō bono regis coirēt apud ipsū insimulabat. Cognita vero ei⁹ delatiōe mulieres quodq; herodes egre tulisset:apto quidē cōuētu τ fāiliaritate abstinuerūt:cōtra vero etiā discordare iter se rege audiēte simulabāt. Cū his collu deret ātipater:vt palā pherore mīme dubitaret offēdere:occultos āt cet⁹ τ nocturnas commessationes habebant:earumq; confessionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome: sed herodi cuncta nunciaret. Ille autē ardens ira cundia maximeque contra Pherore coniugem ꝙ eā ꝑ ceteris accusaret salome cō uocato cognatorū amicorū cōsilio:τ talia multa mulieris τ filiaꝝ ꝯtumelias crimini

dedit:quodq3 pbariseis mercedem contra prebuisset:fratremq3 sibi bostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conuersus ad pberoram: vtrum ait se fratrem an vxorem vellet optare. Cunq3 ille se citius vita dixisset q̃3 coniuge cariturum incertus quid ageret ad antipatrum sermonem contulit:ac ne cum pberora:vel eius coniuge.aut quouis alio qui ad eam pertineret vnquã colloqueretur edixit. Uerum ille palam precepta custodiens in occulto cum bis pernoctabat. Metuensq3 obseruatiõem salomes per amicos in italia degentes vt romam proficisceretur effecit:ipsorum perlatis litteris vbi antipatrum aliquanto post tempore ad cesarez mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nibil moratus eum misit cunctis q̃ vsui forent magnaq3 pecunia liberaliter instructum. Testamentumq3 vna portandum ei dedit in quo Rex ipse Antipater inscriptus erat. Et Antipatri successor Herodes ex Marianne põtificis filia procreatus. Quin τ silleus arabs itidem Romam neglecto cesaris precepto nauigauit. De bis cum Antipatro certaturus:de quibus cum Nicolao causam antedixerat. Non leue autem cum areta rege suo certamen babebat:cuius τ alios amicos interfecerat:τ senium in petra oppido potentissimum:redemptoq3 pbabato dispensatore cesaris fautore vtebatur etiam in beroden. Sed maiore pecunia data berodes pbabatum a silleo remouit:ac per semetipsum que cesar iusserat exigebat. Ille autem cum nibil dedisset:accusabat apud cesarem pbabatum dispensatorem esse dicens:non que ipsi:sed que berodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam pbabatus adbuc autem apud beroden maximus babebatur:secretorum sillei proditor factus est regiq3 indicauit q̃ Silleus corintbum eius satellitem pecunia corrupisset:eumq3 asseruari oporteret:neq3 rex id facere dubitauit:quoniam corintbus iste licet in aula regis esset educatus ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi:sed etiam duos alios Arabas iussit eum apud repertos vnum sillei amicum:alterum pbilarcbum. Qui subditi questione magna pecunia corintbo: vt beroden occideret persuasisse confessi sunt. Illi quidem etiam a Saturnino rectore syrie interrogati Romam trãsmissi sunt. Herodes autem pberore vebementius imminebat:vt repudiaret vxorem. Aliquid enim quod mulierem plecteret excogitabat quia multas in eam odij causas baberet:donec ipsum etiã fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pberoras autem equo animo accepta iniuria in tetrarcbiaz suam recessit:iuratus vnum sui exilij finem sibi fore mortem berodis. Neq3 se ad eũ reuersurum esse dum vixerit. Deniq3 nec egrotum quanuis sepe accitus fratrem visere voluit cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem preter spem conualuit. Postmodum autem pberoras in morbum incidit: tumq3 berodis patientia demonstrata est. Nam τ venit ad eum τ bumanissime curatum voluit. Sed morbum superare non quiuit:in diebus enim paucis est mortuus. Quem licet ad vltimum vite diem dilexisset Herodes:tamen q̃ illuz quoq3 veneno peremerit fama vulgatum est. Uerum eius corpore in bierolymam portato luctum maximuz cuncte genti denuntiauit:clarissimaq3 funus sepultura dignatus est. Unus quidem interfector Alexandri τ Aristoboli bunc exituz vite sortitus est. Transijt autem in Antipatrum auctorem pena sceleris ex interitu pberore nacta principium. Quidam enim ex eius libertis cum regem tristes adijssent fratrem ipsius pberoram veneno interemptum esse dicebant. Nam quendaz ei cibuz obtulisse coniugem suã non eo quo solebat modo conditum:eoq3 sumpto illuz morbo protinus esse corruptũ venisse autẽ ante biduum matris ac sororis eius accitu quandaz veneficam mulierculã ex Arabia:vt venenũ pberore ↄficeret amatoriũ τ p̄ amatorio dedisse mortiferũ sillei consilio. Namq3 illi notum fuisse:perculsus igitur plurimis suspitõib9 rex:ãcillas τ nonnullas libertinas questioni subijcit. Ibiq3 tum exclamat aliqua doloris im-

patiens. Deus celi terreq; rector in matrē Antipatri que borū nobis maloꝝ causa est vindicet. Hoc rex indicium nactus persequebatur vlterius indaginem veritatis. Mulier vero et matris antipatri familiaritatem cum pherora eiusq; vxoribus et occultos eorum conuentus: aperuit: quoq; pheroras et Antipater redeuntes a rege: tota cum illis nocte potare soliti essent seruis omnibus exclusis et ancillis. Una quidē libertinarum hoc indicauit. Cum autem ancille separatim: singule torquerentur: patuit omnium dicta congruere: qua de causa romam quidem Antipater ex composito pheroras autem trans flumen recedere curauisset. Nam sepe illos in sermone dixisse q post alexandrum et Aristobolum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset herodes. Nec alicui posse parcere: qui marianne eiusq; filijs minime pepercisset: ideoq; melius esse ab hac bestia: q; longissime fugere. Sepe autem dixisse matri antipatrum conquerentem q cum ipse iam canus esset pater in dies singulos iuuenesceret seq; fortasse priusq; regnare incipiat moriturum: aut si vnq; ille decesserit quando autem istud fiet: voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare preterea hydre capita hoc est Alexandri et aristoboli filios: sibi autem filiorū quoq; spē ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenq; post mortem suam regni successorem: sed Mariannes filium scripsisset heroden. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare: si testamentum suum standū arbitraretur. Se nanq; vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. quin etiam cum omnes patres quibus inuisum q; filij fuerunt nomen odio vindicat. Plus tamen eū etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi ne cum pherora colloqueretur. c. talenta donasse atq; cum pheroras diceret quid enim per nos ledebatur: respondisse Antipatrum vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. verum hoc nequaquā fieri potest vt tā pestiferā bestiam quisquam effugiat: sub qua nec amicis esse palam liceret. Deniq; nunc occulte inquit conuenimus: licebit autem aperte si virorum spiritū manusq; habeamus. Hec in tormentis ancille prodiderunt: et q pheroras cum illis petram fugere cogitasset: vt omnibus autem dictis herodes crederet. c. talentis effectum est. De his eni soli antipatro dixerat. Igitur ante alios in dosiden antipatri matrem furor eius erupit: eamq; omni ornatu quem illi donauerat spoliatam multis comparato talentis expellit. Deinde ira deposita pherore mulieres a tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat et ad omnes suspitiones excitabatur multosq; innocentes metu ne quē nocentium pretermitteret in tormenta ducebat. Hinc ad samaritam se conuertit antipatrum qui procurator erat antipatri: et ex illius commentis comperit necandi sui cā ex egypto antipatrum venenum malum petijsse per aliquem antiphili collegam: idq; ab eo antipatri auunculum accepisse hesdionem ac pherore tradidisse. cui mandasset Antipater: vt Heroden occideret: dū ipse rome abessꝫ: ac suspitione careret: pheroram vero venenum vxori sue dedisse seruandum. Itaq; hanc euocatam statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa vero quasi allatura egressa de tecto se precipitem dedit: vt eo modo exprobrationis et regis verbera preueniret. Sed dei prouidentia sicut apparet que ab Antipatro penas repeteret non in caput: sed in alteram delata partem periculū mortis euasit. Portataque ad regem vbi recipiscere potuit. Nā casus eam perturbauerat: et quam obrem se precipitasset interrogata iurante rege: q vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset: corpus eius tormentis absumeret. Neq; sepulture quicq; relinqueret: paulispe tacuit. Deinde qd inqt secreta custodio cū pheroras obierit antipr̄o q nos omnes pdidit seruatura? Audi rex et tecū deus testis veritat/ qui falli nō potest. Cū pherore morituro lacrymās assiderem: tūc ille me ad se vocauit: et multū inquit mulier de fratris erga me aio suꝫ

deceptus. Nam qui sic me diligeret inuisum habui: et necare cogitaui: qui tanto nunc mei: licet nec dum mortui: dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietatem preti um fero: tu vero quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum huc af fer propere: meqꝫ vidente consume: ne ad inferos quoqꝫ vltricem huius sceleris con scientiam deferam. Ita vt iussit attuli: et magnam quidem veneni partem sub obtuti bus eius in ignem effudi: modicum vero mihi per dubios casus et que te metuerem reseruaui. His dictis illa quidem omnino paululum quiddaꝫ veneni habentem pi xidem profert. Rex quidem in matrem fratremqꝫ Antiphili contulit questionem. Verum hic quoqꝫ antiphilum ex egypto attulisse pixidem fatebatur: illumqꝫ vene num a fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circueuntes Alexandri et Aristoboli manes ipsi erant incertarum re rum exploratores atqꝫ iudices: et a suspitionibus remotissima approbationes trahe bant. Deniqꝫ etiam pontificis filiam mariannem consciam esse maleficiorum patuit Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam fi lii quoqꝫ penuria coercuit. Nam quem illa pepererat herodem Antipatri successorem scriptum ex testamento deleuit. Post hec etiam batillus nouissima consiliorum An tipatri fides documentis accessit. Namqꝫ is erat quidam libertus eius: aliud auteꝫ venenum ferens: hoc est aspidum virus aduenerat: aliorumqꝫ serpentum sucos: vt si prius fuisset inualidum: hoc se pheroras cum coniuge in regem armaret. Idem ve ro preter susceptam contra salutem patris audaciam velut operam subsiciuam habe bat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem rome in stu diis archelaus et philippus iam adolescentuli magniqꝫ animi regis filii quos Anti pater velut imminentes spei sue remouere festinans: quasdaꝫ in eos litteras ipse fin xit amicorum nomine rome degentium. Nonnullis auteꝫ corruptis scribere persua sit. quod multis patrem maledictis carperent: Ac de Alexādri et Aristoboli nece mani feste quererentur: seque accitos esse grauiter: iam eniꝫ pater eos redire preceperat: id qꝫ maxime sollicitabat Antipatrum. Enim etiam priusquam proficisceretur in iudea constitutus Antipater: eiusdem modi contra eos rome litteras mercabatur: pa trem adeundo vitande suspitionis causa fratres purgare simulabat: quedam falsa scripta: quedam vero adolescentie peccata esse commemorans. Quo quidem tempo re scriptoribus epistolarum quas in fratrum perniciē simulabat: plurimis pecuniis datis sumptuum confundere tentabat indicia. vestem pretiosam: variaqꝫ stragula: po culaqꝫ argentea: necnon et aurea comparando: aliaqꝫ plurima instrumenta: vt pretio rum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Deniqꝫ. cc. talenta retulit ex pensa et maria fuit occasio causa sillei. Uniuersis aūt malis eius tūc minoribus ma iore conceptis: cuꝫ omnia quideꝫ tormenta de parricidio: epistole vero de iteratis fra tricidiis conclamarent. Nemo tamen ex iudea venientium: quo in loco fortune do mus essent nunciauit: quāuis inter scelus ꝓbatum et eius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indi candi voluptas fuit: per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Deniqꝫ Ro mam litteras misit continuo se conuenturum esse: quodqꝫ honorifice dimissus esset a ce sare nuntians. Rex autem insidiatorum manus tenere desiderans: timensqꝫ ne si qd precississent forte cauerent ipse quoqꝫ litteris beniuolentiam simulans: et alia familiaris sime scripsit: et vt reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset matris sue quoqꝫ offensionem posset componere: quam expulsam esse non ignorauit Anti pater. Primam quidem de morte Pherore acceperat epistolam apud tarentum eumqꝫ vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur causa doloris erat quod insidie ꝓ voto non cesserāt. Neqꝫ

taꝫ pberoꝛā flebat q̄ꝫ maleficioꝛum̄ ministrum. Preterea metus eum quidam ob ea que confecerat occupabat: ne quando foꝛte deprehenderetur venenum. Cum autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supꝛa memoꝛaui: statim quidem festinabat: sed postq̄ꝫ in celenderium delatus est: subit eum quedam materni casus cogitatō anima iam per semetipsam diuinante. Et amicoꝛum quidem pꝛudentioꝛes ei suadebant: ne pꝛius patrem conueniret: q̄ꝫ pꝛo certo cognosceret. quibus ex causis matrem suam repudiasset. Nanqꝫ timere ne foꝛte criminationes eius aucte fuissent. Minus autē pꝛudentes ꝛ visende patrie cupidi magis q̄ꝫ ꝙ antipatro esse vtile considerantes vt pꝛoperaret monebant: ne ex ipsa moꝛa: ꝛ patri causam pꝛaue suspitionis ꝛ calumniam pꝛeberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est in absente esse factum nec enim pꝛesente illo quenq̄ꝫ id ausurum fuisse. Absurdum enim videri pꝛopter suspitiones incertas certis bonis carere. Neqꝫ enim mature se patri reddere: ab eoqꝫ regnꝫ accipere quo solo ipse niteretur. Paruit his antipater impellente foꝛtuna trāsmissusqꝫ in sebastuꝫ cesarie poꝛtum defertur. Occurrit autem illi pꝛeter opinionē maxima solitudo: cum omnes eum deuitarent: nullusqꝫ auderet accedere. Naꝫ ꝛ si semper eque inuisus erat odio tamen vt pꝛoderetur: tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex Rege foꝛmido: quoniam cunctas iam ciuitates de antipatro fama repleuerat: solusqꝫ de se quid ageretur antipater ignoꝛabat. Nec enim vel clarius eo quisq̄ꝫ deductus est: cum romam nauigaret: vel ignobilius inde susceptus est. Enim uero clades ille domesticas intelligens calliditate celabat: metuqꝫ pene moꝛtuꝰ vultu confidentiam simulabat. Et neqꝫ fuge spes vlla erat: neqꝫ ex circunstantibus malis emergere poterat: certumqꝫ nihil ei de domo ne ibi quidem nuntiabatur: id enim regis interminatio pꝛohibuerat. Unde interdum etiam spes eum pertentabat hilarioꝛ: aut nihil esse deprehensum: aut si quid esset. Hoc sese impudentia sua diluiturum ac dolis que sola instrumenta salutis haberet. Itaqꝫ his armatus sine amicis in regiam venit ꝙ a pꝛima ianua cum iniuria sunt repulsi. Foꝛte autem Uarꝰ syrie rectoꝛ intus aderat. Ingressus inde ad patreꝫ confirmatusqꝫ audacia velut eius salutandi causa pꝛopius accedebat. Cuꝫ ille obiecta manu ꝛ capite declinato exclamabat. Et hoc parricide est vt me amplexari velis: qui tot maleficijs inuolutus coꝛruptum habes impium caput: neqꝫ me attingas pꝛiusq̄ꝫ criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium ꝛ iudicem qui opoꝛtune pꝛesto est varum. Abi ꝛ quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam ꝛ tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hec metu obstupefactus Antipater quia respondere nihil potuit: reuersus est. Cum autem ad eum venisset mater ꝛ vxoꝛ cunctas enim pꝛobationes exposuerunt. Cumqꝫ recepta mente quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die rex exhibito pꝛopinquoꝛum atqꝫ amicoꝛum consilio antipatri quoqꝫ amicos vocat. Ipse auteꝫ cum Uaro residens: cūctos indices iussit adduci in quibꝰ erāt hui matris Antipatri quidam pꝛidem compꝛehensi qui ab ea litteras ad eum poꝛtauerunt huiuscemodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt: caue ne ad eum venias: nisi aliquod auxilium a cesare impetraueris. Itaqꝫ is vna cum alijs introductis ingreditur Antipater. Cumqꝫ pꝛonus ante pedes patris cecidisset: oꝛo inquit pater ne quid de me pꝛeiudices: sed integras aures satisfactioni mee pꝛebeas. Demonstrabo enim me innoxium si tu velis. Ille autem magna ei voce impetrato silentio ad Uaruꝫ locutus est ꝙ ꝛ tu vare ꝛ quilibet iustus iudex antipatrum moꝛte dignum iudicauerit certe scio. Uereoꝛ autem ne mea quoqꝫ tibi sit inuisa foꝛtuna omniqꝫ calamitate dignum deputes qui tales filios genuerim. An qui magis hoc tibi miserandus videri debeo: ꝙ erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis pꝛioꝛibus adhuc adolescentulis regnū ꝯtulerā: eosqꝫ rome educatos amicos cesarꝫ fecerā. Sꝫ ꝙ alijs inuidēdos

Regibus emulandosq; constitui mee salutis hostes inueni quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim ꝙ adolescens ⁊ successor meus futurus essꝫ maxie securitas querebat. At vero h adolescétul⁹ belua patiētia mea plusq̃ȝ necesse erat explet⁹ i me satietatē suā ꝓfudit: eiq; diu viuere sū vis⁹. meāq; senectutē grauiter tulit rexq; fieri ñ nisi parricidio pass⁹ est: q̄ quidē nō profecto iniqua ratōne cogitauit: ꝙ ex agro abiectum reduxerim: ⁊ exclusis quos mihi regina pepererat filijs regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi vare confiteor mee mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tātum de illis quantum de isto bene sum meritus: cui viuus etiam potestatem meaȝ pene concessi. aperte autem regni successioneȝ testamento reliqui: ⁊ preter destinatos ei separatim quinquaginta reddit⁹ talentorum sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi. ccc. talenta quēq; solum ex omni familia mea tanquam patris seruatorem celari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris quantum antipater admiserunt: quod ne de his habui tale indicium quales demonstraui huius insidias: at etiaȝ probo qui ausus est aliquid parricida rursumq; veritatem dolis querat obtegere: quod tibi Uare cauendum sit. Nam ego istam beluā noui: ⁊ q̄ȝ sit verisimilia dicturus: iam non prospicio fletusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat vt viuum Alexandrum cauerem. neq; meum corpus omnibus crederē. Hic ē qui vsq; ad cubile meum solebat ingredi ⁊ circunspicere ne quis mihi pararet insidias. Hic somni mei custos erat: ⁊ securitatis dator qui consolaretur somnium peremptorum ⁊ viuentium fratrum beniuolentiaȝ diiudicaret. Hic propugnator ⁊ satelles meus. Cuȝ eius calliditas Uare in mentem venerit: ⁊ quemadmodum singula simulasset vix me credo viuere tanq̄ȝ grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Uerumtamen quia fortuna quedam excitat contra me domum meaȝ mihiq; amicissimi semper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo: ⁊ me cum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit ebibetur: etiam si per omnes filios meos indicia ventura sint. Hec dicens ipse quidem interrupto sermone tacuit dolore confusus. Nicolao auteȝ vni ex amicis probationes iussit exponere. Inter hec auteȝ Antipater sublato capite: cuȝ prostratus ante patris pedes maneret exclamat. Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras. Aut si ficta vt dicis simulataq; mea pietas fuit. Cur in alijs tam callidus in hoc adeo demens fui: vt non intelligerem ꝙ si homines lateret tanti sceleris cogitatio: celestem latere iudicem omnino non posset: qui vbi que presto esset: ⁊ cuncta conspiceret. An fratrum exitum ignorabam: quos ob ea deus vltus ē: que de te male tractauerāt? Quid autem fuit cur me tua salus offenderit? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspitio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? An quin tui seruans alijs timendus eraȝ? Sed egestas causa fuit? multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem: immanisque bestie animum gererem: certe mansueti patris bñficijs vinceret: quē sicut tu dixisti reduxeris: totq; filijs anteposueris viuusq; Regem declaraueris: aliorumq; bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserum acerbissimamque peregrinationem meam: q̄ȝ longum laboris tempus: magnumq; insidiantibus spatium prebui. Sed tantum tibi pater tuisq; rebus aberam: ne Silleus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est: pietatis ⁊ princeps orbis terre cesar: qui me patris amatorem sepe vocitabat. Accipe pater has eius litteras fictis in me criminationibus veriores: hisq; me defendo. Hec affectus erga te mei argumenta certissima recordare: q̄ȝ ingrate hinc nauigantem scis: latentes in regno contra me inimicicias non ignorantem. Tu

Tu pater inuitus me perdidisti:tu compulisti vt darem accusandi tempus inuidie.
Verũ ad indicia veniã. Ecce adsuʒ terra marique nihil vsqꝫ parricida perpess⁹. Sʒ
nondũ me hoc argumẽto diligas. Nam ⁊ apud deũ ⁊ apud te pater ꝯdẽnatũ me esse
scio. Condẽnat⁹ deprecor ne aliorum tormentis fidem habeas i me feratur ignis:per
viscera mea pergant instrumenta penarum:ne parcas scelesto corpori. Nam si parri-
cida sum tormentorum expars mori non debeo. Talia cu lacbrymis atqꝫ vlulatu vo
ciferans:⁊ omnes alios ⁊ Varum ad misericordiam prouocauit:solum autem He
rodẽ quo minus fleret iracundia continebat documentis veris intentum. Ibi autem
Nicolaus iussu regis multa de Antipatri calliditate prefatus ⁊ misericordie spem
sustulit:⁊ accuratissimam accusationem instituit:cuncta quideʒ regni maleficia illi a-
scribens:maxime vero fratrum interitum:quos ipsius calumnijs interfectos esse de-
monstrans etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirma
bat. Nam qui patri venenum parasset multo minus a fratribus abstineret. Cum au
tem ad veneni probationes venisset:per ordinem proferebat indicia:etiam de phero-
ra crimen exaggerans veluti illum quoqꝫ Antipater fratricidam fecisset: corruptis
qꝫ regis amicissimis scelere omnem domum repleuisset. Atqꝫ ita multis alijs dictis
exprobratis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset antipatruʒ ⁊ ille nihil
aliud locutus:qꝫ deus testis est innocentie mee silens iaceret:venenuʒ petit:idqꝫ a-
licui damnatorum capitis ex custodiẽdis bibendum dedit:eoqꝫ statim mortuo que-
dam in secreto cum Herode sermocinatus gesta in concilio cesari scripsit. Postero
qꝫ die inde discessit:nihiloque minus Rex Antiparro vinculis tradito cladis sue nũ
tios ad Cesarem misit. Post hec etiaʒ Salomen appetisse insidijs arguebatur An
tipater. Quidam enim de seruis Antiphili Roma venerat epistolas ferens alicui⁹
Acmes nomine ancille iulie. quibus ad regem scriptis indicauerat Salomes episto
las inter litteras iulie repertas clam ei beniuolentie causa misse. Ipsius autem Sa
lomes epistolis ⁊ maledicta in regem acerbissima:⁊ accusatio maxima continebatur
Sed omnes Antipatro erant ficte. Isqꝫ acmen pecunia corruptã ad Heroden eas
mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem muliercule ad ipsum scripta id prodidit
cuius verba hec sunt. Sicut voluisti patri tuo scripsi. ⁊ illas epistolas misi:certo sciẽs
regem sorori sue minime posse parcere:si eas recitauerit. Bene autem facies si consu
matis omnibus pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola ⁊ que in salo-
men sunt composita deprehensis regem subijt cogitatio:ne forte etiã Alexander fal
sis epistolis fuisset oppressus. quque pene sororem propter Antipatrum occidisse an
xius erat. Itaqꝫ non est vltra cunctatus:quo minus ab eo sumeret omniũ causa sup
plicium:sed ne propositis satisfaceret graui morbo impeditus est. De acme tamẽ an
cilla ⁊ in salomen factione conflata dedit litteras ad cesareʒ:ac propterea testamento
mutato exemit nomen Antipatri regemqꝫ scripsit ex archelao ⁊ philippo natu maio
rem. Nam ⁊ hos Antipater insimulauerat. Cesari autem post alia pecuniaria mu-
nera mille talenta:⁊ vxori eius ac filijs itemqꝫ amicis ex libertis prope. l. ceteris om
nibus agrorum:⁊ pecunie non parum distribuit:ac sororem salomen clarissimis do-
nis honorauit. In testamento quidem ista correxit. Morbus autem ingrauescebat
q⁹ eum senectus pariter ac meror vrgebat:⁊ annos iam. lxx. natus:⁊ filiorum cladi-
bus animum adeo habebat afflictum. vt nec in bona valitudine quicqꝫ iocunditatis
admitteret. Acriorem autem faciebat egritudinem q⁹ Antipater viueret. Hunc eniʒ
non opere superuacuo:sed cum ipse conualuisset cogitabat occidere. Ad has ei cala
mitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophiste duo qui
summe scire leges patrias videbantur. Et propterea p oẽm gentem maxima gloria
pdicabantur:iudas fili⁹ sephorei:⁊ alter magnali mathias. Hos ñ pauci adolescẽtiũ

Epistola Acmes ancille Iulie.

sectabantur: cum leges exponerent: et in dies singulos puberum exercitus congrega bant. Qui cum regem audissent merore ac morbo tabescere: apud notos loquebantur oportunum iam tempus esse vt deus vindicaretur: fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit: imagines aut vultus aut cuiuslibet animalis cognomine simulacbrũ baberi. Hoc propterea dicebatur quod supra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant sophiste vt tollerent pulcrum esse dicentes: etiam si quod inde periculum immineret: pro legibus patris mori non recusare. Sic enim decedentibus et animam immortalem et bonarum rerum sensum manere perpetuo: minus autem fortes: et sapientie sue nescios amare animam: imperitia magisque morbo cupere quam virtute defungi. Dum hoc illi differerent rumor subito peruagatur regem fere iam mori. Unde etiam confidentius adolescentes conamen adorti sunt: ipsoque meridie cum plurima multitudo versaretur in templo: crassis dimissi funibus aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nuntiata: non parua ille manu comitatus ad templũ cucurrit: et prope ad quadraginta iuuenes comprebensos regi exbibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream concidere ausi essent fecisse confessi sunt. Deinde quo iubente lege patria responderunt. Cum vero quid exultarent tantum: quibus mors immineret ab bis quereretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent asseruerunt. His itaque rex commotus magnitudine morbum superat: atque in contionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus: et quod occasione legis patrie quedam maiora tentassent veluti impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metu ne per multos questio iret precabatur vt primum facinoris suasoribus: deinde in eo comprebensis pene subditis ceteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus: et ipsos rex qui funibus demiserant cum sopbistis viuos incendit. Et reliquos qui vna comprebensi sunt: obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum corpus morbo occupatum varijs doloribus afficiebatur. Nam febris quidem nõ mediocris erat: prurigo autem intolerabilis babebat omnem corporis superficiem. Assiduis enim vexabatur colli tormentis: pedesque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin et inflatio ventriculi putredoque testiculorum vermiculos generans: ac preterea creber anbelitus: et irrupta eum suspiria: membrorũque omnium contractio fatigabat: vt qui bec ad diuinitatem referrent penas eas esse dicerent sopbistarum. Ille autem quãuis cum tot vitiorum cruciatibus luctaretur: vite tantum cupidus erat: et remedijs excogitatis salutem sperabat. Denique iordanem transgressus apud calliroen aquis calidis vtebatur: que in lacum feracem bituminis que aspbaltidis vocatur affluentes pro dulcedine potui sunt. Ubi autem corpus eius quod medicis oleo calidiori foueri placuerat in arcam plenam demersum ita dissolutum est: vt etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant ad clamorem quidem illorũ respicere iussus est. Desperata vero salute militibus quinquagenas dragmas militamque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autem rediens et ad iericũtba venisset. atra iam bili correptus: et pene ipsi morti minitabatur: factum nepbarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici et omni iudea nobiliores i locum cui nomen est bippodromo concludi precepit. Deinde salome sorore: et Alexandro marito eius ad se vocatis: scio inquit mortem meam festis gaudijs celebraturos esse iudeos Uerum per alios lugeri potero et preclarissimos bonores sepulture consequi si que precipio feceritis. Hos viros qui babentur in custodia cum animam efflauero statim militibus circundatos occidite: vt etiam in vita omnis mibi iudea: omnisque domus illacbrymet. Et simul bis mandatis legatorum quos romã miserat epistole sũt allate: quibus acmẽ ancillã iussu cesaris interemptã. et antipatrũ morte dãnatũ eẽ iudicabat.

Quin et si pater eum in exiliũ dare mallet: id quoq3 permisisse cesarez scriptum erat. Herodes autem paululũ hoc nuntio recreatus doloribusq3 rursum victus. Nam inedia tussisq3 pariter violentia distendebatur fatum preuenire conatus est: sumptoq3 malo etiam cultellũ poposcit: sectum eni comedere cõsueuerat. Deinde circunspecto ne quis arbiter impediret: tanq3 se percussurus dexterã sustulit. Cum vero Aciab9 consobrinus eius adcucurrisset: manũq3 continuisset: vlulat9 maxim9 in regia statim quasi rex mortuus esset excitatus est. Eoq3 propere audito Antipater fiduciam repetit: Letusq3 iam custodes promissa etiam pecunia rogabat vt se soluerent atq3 dimitterent: qd eorum princeps non solũ ne fieret obstitit: s3 etiã regi velociter nuntiauit. Ille autẽ fortius exclamans q3 vires egrotantis valebant: continuo satellitibus missis occidit antipatrũ: mortuũq3 sepeliri precepit in hyrcania. Deinde rursum corrigit testamentum: et successorem quidem Archelaum natu maximũ antipatri fratrem scripsit: tetrarcham vero Antipã. Post interitum autem filij quinq3 diebus exactis moritur: annos quidem. xxxiiij. ex quo interfecit Antigonũ regno potitus. xxx. et septez postq3 rex a Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus secũda fortuna vsus est acsi quis alius. Regnum enim qd priuatus sibi quesierat tanto conseruato tẽpore filijs suis reliquit. In rebus autẽ domesticis infelicissim9 fuit. Salome autem antequã recitaret mortem regis exercit9 cuz marito progressa vinctos absoluit: quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consiliũ: et vnũquenq3 iussisse domũ dimitti. Atq3 ita his abeũtibus militibus indicatur. Quibus in contionẽ cuz alia turba in Amphitheatrũ apud iericuntha collectis. Ptolomeus anuli regis custos: quo signare solitus erat: et fortunatum illum esse cepit dicere: et multitudinẽ consolari. Relictã q3 ab eo militibus epistolã recitauit in qua multum rogabat: vt beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat: in quo philippum quidẽ heredem traconidis proximarumq3 regionuz. Tetrarcham vero sicut supradiximus Antipam Regem aũt Archelaum scripserat: eidemq3 anulum ad cesarem ferre mandauerat: obsignatamq3 regni administrati notitiam. Omniũq3 nãq3 dispositionũ suarum dominũ et confirmatorẽ cesarem esse voluit: cetera vero seruari iuxta superius testamentũ. Quo perlecto confestim clamor secutus est omniũ archelao gratulantium: milites q3 per cuneos et populos adeuntes suamq3 pmittebãt deiq3 beniuolentiã precabant. Hinc ad sepeliendum regem operã contulerunt. Nihil autẽ munificentie pretermisit Archelaus: sed omnẽ ornatum extulit regium in funeris põpa ducendum. Lectus quidem totus erat gemmis auroq3 distinctus: thorus autem purpura variatus: corpusq3 super eum velatum itidem purpura. Capiti autez diadema erat impositum. Corona vero desuper aurea: sceptrũq3 ad dexteraz: et circa lectũ filij cum propinquis. Preterea satellites agmenq3 terachiuz: germaniq3 et galathe velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cetera vero militum manus armata duces suos ordinumq3 principes sequebantur. Quingenti autem serui ac liberti odores ferebant corpus autem per. cc. stadia portatum est in castellum herodion ibiq3 secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem hic finis fuit.

Josephi de bello iudaico liber primus explicit Incipit secundus feliciter.

Turbarum autem nouarum principium fuit Arcbelao romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patre consumptis: epulisq3 feralibus prolixe populo exbibitis. Hic autem mos apud iudeos necessarios multos ad inopiam redegit. Nam qui eum neglexerit impius estimabitur: candida ve ste indutus procedit ad templum. Ibiq3 varijs fauoribus exceptus a plebe: ipse quoq3 in excelso tribunali solioq3 aureo residens bumanissime vulgus admisit: eisq3 et q sepulturam patris sedulo curauissent gratias egit: et q sibi quasi certo iam regi magnos bonores adbibuissent. Uerum se tamen ait non potestate solum interim: sed etiã ipso regis nomine temperare: donec a Cesare sibi fuerit confirmata successio: qui etiam testamento rerum esset omniũ do minus constitutus. Iccirco enim se apud iericuntba voluntati exercitus restitisse cu3 sibi diadema voluisset imponere. Ceterum alacritate ac beniuolentia eque militibus etiam populo plenam se vicissitudinem relaturum si ab bis quorum etiã impium certus rex declaratus esset: studiumq3 sibi esse: vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo statim eius mentem magnis tentare petitionibus cepit. Nanq3 alij tributa leuari: alij vestigalia tolli: quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis in gratiam populi facile annuebat Arcbelaus. Deinde celebratis bostijs cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi: vbi cõis luctus de rege cessauit: propria lamenta suscipiunt flentes eorum casum quos propter abscissam ex porta tẽpli aquilam auream berodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat: sed clarissimis questibus fletuq3 iusto et planctu ciuitas personabat virorum causa videlicet: quos pro templo ac legibus patrijs interijsse dicebant. Eoru3 autem mortis penas ab illis quos berodes pecunijs donasset repetendas esse clamitabant: ac primum quem bis constituerat pontificem rejciendum: aliumq3 pietate prestantem: magisq3 purum coaptari debere. Quibus et si mouebatur. Arcbelaus ad vltione3: tamẽ eum velut per profectionis metum continebat festinatio: ne si multitudinem reddidisset inimicam: motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis q̃3 vi experiebatur sedare turbatos: missoq3 magistro militum vt quiescerent rogabat. Sed illu3 seditionis auctores vbi ad templum venit: priusq̃3 verbum faceret: lapidibus perturbarunt: et alijs post eum mulcendi sui gratia missis: multos enim allegabat Arcbelaus iracunde omnia responderunt. Neq3 si numero aucti fuissent: occisi fore videbantur Itaq3 instante azimorum die festo qui apud iudeos pascba vocitatur: plurima victimarum copia plenus: infinita quidem ad templum ex Agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sopbistas lugebant: in templo consisterent nutrimenta seditioni querẽtes. Hoc autem metu arcbelaus anteq̃3 omnem populum morbus iste corrumperet: coboortem militum et cbiliarcbũ qui etiam seditionis principes comprebenderent eo dirigit: contra quos omne vulgus excitatum multos lapidum ictibus interfecit. Sautius vero Cbiliarcbus vix elabitur. Et illi quidem statim veluti nibil mali actum esset ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed arcbelao sine cede iam multitudo comprimi posse non videbatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum pedites per ciuitatem simul omnes equitesq3 per campum qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent: prope ad.ix.milia bominum occidunt: reliquam vero manum per muros proximos deiecerunt. Precones autem sequebantur Arcbelaum iussu eius vnumquẽq3 vt domum rediret admonendo. Itaq3 cuncti neglecta diei festiuitate abiere. Ipse autem cum matre necnon et popla et Ptolomeo et nicolao amicis ad mare descendit relicto pbilippo regni procuratore: itemq3 rerum familiarium

curatore. Una vero egressa est cum filijs suis Salome fratrisq3 regis filij genere: spe
cie quidem velut Archelao ad successionem firmandam adiumento futuri: certa ve-
ro causa que contra leges in templu3 dimissa fuerant delaturi. Interea fuit illis Ce
sarie obuiam sabinus syrie procurator ad iudeam veniens ad pecunias custodiēdas
herodis. Quem vlterius progredi varijs inhibuit multis accitis Archelai precibus
intercedente Ptolomeo. Et tunc quidem sabinus in gratiam Vari neq3 ad arces
venire properauit: neq3 thesauros paterne pecunie clausit Archelao: sed vsq3 ad cog
nitionem Cesaris se otiosum manere pollicitus apud cesaria3 commorabatur. Po
stea vero q3 sibi obstantium vnus Antiochiam petit: alter hoc est Archelaus roma3
nauigauit: mature profectus in hierosolymam regiam tenet: custodumq3 principibus
idemq3 dispensatoribus euocatis: rationes pecuniarum discutere conabatur: ꝛ arces
occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant
sed in obseruando singula queq3 perseuerabant: causam custodie magis Cesari q̃3
Archelao tribuentes. Cum hoc autem Antipas quoq3 de regno certabat: posterio-
re superius herodis testamentum firmius esse defendens in quo res ipse Antipas
fuerat scriptus: eiq3 tam Salome q̃3 multi alij cognati qui cum archelao nauigarent
suffragio esse promiserant. Ducebant autem secum fratrem matreque nicolai Pto
lomei in quo pro fide apud herodē probata non nihil videbatur esse momenti. Nā-
q3 illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem hirinio propter dicendi acrimoniā
plurimum confidebat vnde etiam qui se monerent vt archelao pro etatis merito ꝛ se
cundi testamenti voluntati cederet audiendos esse non censuit. Rome vero migraue
runt ad eum cunctorum studia propinquorum quibus inuisus erat archelaus: quiq3
precipue liberi omnes suiq3 iuris esse cupiebāt: ꝛ aut romano magistratu administra
ri aut si hoc non impetrarent antipam rege3 habere ad hoc etia3 sabino petebatur an
tipas qui archelaum per epistolas accusauerat apud cesarem: antipam vero multum
laudauerat itaq3 digesta crimina salome ꝛ ceteri qui cū ea sentirent cesari tradiderunt
ꝛ post eos Archelaus gestorū suorum perscripta capitula patrisq3 anulum per Pto
lomeū rationesq3 administrationis intromisit ad cesarem. Ille autem premeditatis
eisq3 ab vtraq3 parte dicerentur: vbi ꝛ regni magnitudinem multitudinēq3 redditum3
aiaduertit. Atq3 insuper herodis familiam numerosam prelectis etiam Vari ac sabi
ni litteris optimates romanorum ad consilium vocat. In quo tunc primum ex agrip
pa quoq3 ac filia sua natum gaium sedere iussit filium adoptiuum: atq3 ita partibus
prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater. Namq3 eis erat ora
tor acerrimus eorum qui aduersabantur archelao: accusationē proposuit insimulans
archelaum quasi verbis quidē nunc de regno videretur contendere: re autem vera iā
dudū rex esset effectus: ꝛ apud aures modo cesaris cauillaretur: quē iudicem successi
onis expectare noluisset. Nā post herodis mortē quibusdā vt diadema sibi impone-
rent subornatis regis eum more in solio aureo residentem partim ordines militie per
mutasse: partim condonasse ꝓmotiones: ꝛ insuper his omnia annuisse populo: que ve
lut a rege impetrāda petijsset: maximorūq3 reos criminū quos pater su⁹ vinxerat ab
soluisse quiq3 ista fecisset: modo regni vmbrā a domino postulaturus venisse: cuius si
bi corp⁹ ipse rapuisset: vt non rerū: sed vocabuloꝝ dn̄m esse cesarē demonstraret. Ad
hec ei ꝙ etiā luctū p̄ris assimilasset obijciebat: cū interdiu quidē personam compone
ret i merorē: noctu vero ad cōmessatiōes vsq3 potaret. Deniq3 seditionē vulgi ex hac
indignatione conflatam eē dicebat: totius aūt orōnis sue vires eoru3 multitudine qui
circa templum cesi fuerant astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse:
ad hostias vero quas ipsi mactauerant crudeliter esse iugulatos: tantūq3 in templo
funerum esse congestum quantum nullum ab externis illatū bellū implacabile con-
gessisset. Itaq3 huius crudelitatis herode presso ne spe quidē regni vnq3 eū dignu3

esse visum: nisi cum sane mentis inops erat: anima deterius egrotante q̃ꝫ corpore: ꝛ quem in secundo testamento scriberet ignorabat: presertim qui priore testamento scriptum incusare nihil posset: sed incolumi corpore omniq̃ꝫ vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium ipsum se Archelaũ abdicasse regia dignitate: multis in eam contra leges admissis. Nã qualẽ fore si acciperet a cesare principatum: qui anteq̃ꝫ acciperet tantum populum peremisset? Occulta in hunc modum persecutus Antipater multis ex numero circũstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem nicolaus defensor archelai ꝛ ante omnia cedem in templo necessario factam esse perdocuit. Nã quorũ necis argueretur: non regni solũ sed etiã ipsius iudicis idest cesaris hostes fuisse: aliorũ autem criminũ suasores aduersarios demonstrauit. Secundũ vero testamẽtum iccirco ratum manere postulabat: q̄ herodes in eo successoris sui firmatorẽ cesarẽ constituisset. Nã qui tantũ saperet vt rerũ domino potestas succederet. Nec vnq̃ꝫ in herodis errasse iudicio: sed sano corde quem constitueret elegisse qui per quem cõstitui deberet non ignorauit. Cum aũt omnibus expositis etiam Nicolaus perorasset in medium progressus Archelaus ad genua cesaris accedit otiose. Quo benigne a cesare erecto eo q̄ paterna quidem successione dignus esset ostendit certum vero nihil pronũtiauit. Sed illo die dimisso consilio: secum ipse de cognitis deliberabat: vtrũ ex his qui testamento continerentur aliquem regni oporteret constitui successorẽ: an toti familie distribui principatum. Multitudo enim personarũ egere subsidio videbatur. Sed anteq̃ꝫ de his quicq̃ꝫ statueretur a cesare: mater archelai marchace morbo corrupta moritur. Et varie littere de syria prolate sunt iudeos defecisse nuntiãtes quod varus ferre prospiciens hierosolymam postquã archelaus nauigaret ascendit vt incensores seditionis cohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur ex tribus quas e syria duxerat secum cohortibus vnam in ciuitate reliquit: atq̃ꝫ ita in antiochiam ipse remeauit. At sabinus cum postea in hierosolymã venisset causas nouarum rerum iudeis prebuit: modo vim custodibus vt arcas sibi idem arces traderent adhibendo: nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non aũt solis relictis a Varo militibus fretus erat sed etiã seruorum suorũ multitudine: quos etiaꝫ omnes armatos auaritie ministros habebat. Festo autem quinquagesima dieq̃ꝫ pentecoste a iudeis vocatur: septies septem diebus ex actis rediens ex eorum numero vocabulum nacta non religionis solẽnitas populum: sed indignatio ꝯgregauit. Deniq̃ꝫ cõcursus infinite multitudinis ex galilea idemq̃ꝫ idumea ꝛ iericũthe trans iordanenq̃ꝫ positis regionib⁹ factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate popul⁹ iudeorũ ex numero simul ꝛ alacritate prestaret: ꝛ tripartita manu terna castra collocauerunt: vna in septentrionali regione templi: altera in meridionali hippodromũ versus: tertiaq̃ꝫ in occiduo ꝓpe regiã tractu circũsessosq̃ꝫ Romanos vndiq̃ꝫ obsidebant. Sabin⁹ aũt multitudine pariter eorũq̃ꝫ spiritu perterritus: crebris quidem Varũ nuntijs precabat: vt q̃ꝫ mature ferret auxiliũ quasi lanianda cohorte si quid more interuenisset. Ipse vero in altissimã castelli turrimq̃ꝫ phaselus vocabat euadit fratris herodis cognomine: queꝫ Parthi necauerunt. Hinc militibus cohortis: vt in hostes irruerent signũ dabat. Nã pre timore quibus ipse preerat descendere null⁹ audebat. Eius aũt preceptis milites obedientes in templũ volãt: vehementiq̃ꝫ cuꝫ iudeis pugna cõfligũt: in qua dũ nemo desuper adiuuaret imperitos belli peritia superabant. Postea vero q̃ꝫ multi iudei porticib⁹ occupatis a vertice sagittis eos appetebant: plurimi conterebant: ꝛ neq̃ꝫ ex alto iaculantes vlcisci facile poterant: neq̃ꝫ ꝯmi⁹ dicantes ferebãt. Ab vtrisq̃ꝫ iñ afflicti succendũt portic⁹: opere magnitudine atq̃ꝫ ornatu mirabiles. Ibiq̃ꝫ cum multi flamma subito cõprehensi aut ea consumebant: aut in hostes desilientes: ab ipsis occide

bant: alij introrsum cedentes precipitant ex muro. Nonnulli desperata salute incēdijs periculum suis gladijs preueniebant. Qui tamen ex menib⁹ obrependo in Romanos fecissent impetum metu attoniti nullo negotio subigebant: donec omnib⁹ aut interemptis aut timore deiectis thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt: et quadringenta ex eo talenta diripuere. Quorumq; furto sublata nō sunt cōgregauit sabinus. At iudeos multo plures: magisq; pugnantes tam virorum q̄ opū interitus in romanos contraxit. Obsessaq; regia minitabant exitiū: nisi q̄primū inde secederent: sabino si vellet vna cū coorte militū abeundi copiā pollicentes. Quibus opitulabant regalium plurimi qui ad eos sponte transfugerāt. Pars tamen bellicosior. Erat sebastenorum tria milia. Hisq; rufus et gratus prepositi vn⁹ peditū rector: at vero equitum rufus. Quorum vterq; vi corporis atq; prudētia: etiā si nullā manū obedientem haberent: magnum tantū momētū belli romanis addidissent. Itaq; iu dei quidem instare obsidioni simul: et castelli menia tentantes: et ad sabinum clamantes: vt nullo impediente discederet: habituros tanto post tempore patriam libertatē. Sabinus autem q̄q̄ optaret euadere: fidem tamen pollicitationib⁹ non habebat sed eorum lenitatem insidiarū esse illecebrā suspicabat: simulq; auxilium vari sperās obsidionis periculum perferebat. Eodē tempore per iudeā plurimis locis tumult⁹ erat multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat. Nam in idumea quidem duo millia veteranoꝝ qui sb herode militauerūt congregati armis instructi cū regalibus decertabant. Quibus Aciabus regis consobrin⁹ ex vicis munitissimis repugnabat campestre prelium declinando. Inferiori aūt galilee iuda filius Ezechie latronū principis ab herode quondam rege capti: qui tunc illas regiones vastauerat: nō parua multitudine collecta raptisq; regis armentarijs: et omnib⁹ quos circa se habebat armatis contra potentie cupidos manus mouebat. Trans flumen quoq; simon quidā ex regalibus seruis pulchritudine siml' et vastitate corporis fretus imposito sibi diademate cū latronibus quos congregauerat ipse circuiens: et apud iericūtha regiam: et multa alia magnifica diuersoria igni corripit: facilem sibi predā ex incendio comparās. Omnesq; hitationes in quibus aliquid decoris erat cōcremasset nisi gratus regionū peditū rector ex trachone sagittarios: itemq; sebastenoꝝ pugnacissimos ducēs ꝓperasset occurrere. Ubi peditum quidē in pugna multi consumpti sunt: ipse autē simonē cōpendio preuenit ardua valle fugientem: et ex trāsuerso percussum in vertice deiecit. Incense sunt aūt et quecūq; iordani ꝓxima fuerūt sedes regie apud betherātes quorundam alioꝝ manu conflata ex locis vlterioribus: tunc etiā pastor quidā cui nomen erat atronga eo regnum affectare ausus est: qđ vt speraret vi corporis aīeq; fiducia morē contemnentis impulsus est. Ac preterea fratrum sibi similiū robore quoꝝ singulis tā quā ducibus et Satrapis attributa manu armatorum ad incursus vtebat. Ipse autē veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem sibi etiā corouā imposuit: non paruo aūt post tempore cum fratribus suis vastādo territoria et occidēdo precipue romanos itemq; regios pseuerauit: cum nec iudeorum quisq; effugeret: qui lucꝝ aliqđ ferens venisset in manus. Ausi sunt aūt apud Amathōtā cōpertū romanoꝝ agmen obsidere: qui frumenta coorti atq; arma portabāt. Ubi ariū quidē centurionē: et. xl. fortissimos iaculis confecere. Ceteri vero in periculo constituti similia sustinēdi auxilio grati qui cū sebastenis aduenit elapsi sunt. Multis in hūc modū cōtra indigenas itēq; alienigenas per omne bellum gestis post aliqđ tēpus tres ex his ꝯprehēsi sūt natu quidem maximus ab Archelao. Duo vero qui etate seq̄bātur in man⁹ grati ac ptolomei delati. Nā quartus Archelao pactione ꝯcessit. Sz hic finis eos postea secut⁹ est. Tūc aūt latrocinali bello cūctā inflāmabāt iudeā. Uar⁹ aūt accept⁹ sabini et principū litteris toti coorti metuēs opē his ferre ꝓperabat. Itaq; cū duab⁹ reliqs

cohortib⁹ ꝛ q̃ttuoꝛ alijs equitū in ptolomaida ꝓfect⁹ eodē regū atq̨ optimatū auxilia cōuenire iussit. Ad hec ab herodoꝝ etiā cū per eoꝝ trāsiret oppidū: mille ꝛ quingētos accepit armatos. Ubi vero in ptolomaidē tam cetera man⁹ auxilioꝝ q̨ꝫ propter hero dis inimicicias aretas rex Arabū nō cū exiguo numero equitū peditūq̨ꝫ peruenit. sta tim exercitus ptem in galileā q̄ ptolomaidi ꝓpinquioꝛ erat dirigit amici sui galli filio his rectoꝛe pꝛeposito. Qui mox ꝛ aduersus quos ierat omnes in fugā vertit: ꝛ seppho re ciuitatē captā ipsā quidē incendit: incolas vero eius seruitio subiugauit. Uar⁹ autē ipse cum omni samaria potit⁹ ciuitate quidē abstinuit: qꝛ inter alioꝝ turbas nihil eā mo uisse depꝛehendit. castris aūt ad vicū positis q appellat Aron ptolomei possessionem ꝓpterea direptam a barbaris: ꝛ ab amicis herodis qui ptolomeo infensi erāt. Inde sapho ꝓgredit alteꝝ vicū tutissimū: quē similiter oēsq̨ꝫ reddit⁹ sibi repertos fuerāt de populati. Cedis autē ignisq̨ꝫ plena erāt oīa: nec ꝑde Barbaroꝛum quicq̨ꝫ obstabat. Exusta ē āt emaus iussu vari nec̄carij ceteroꝝq̨ꝫ idigne ferēt3 hitatoꝛib⁹ ei⁹ fuga dispꝰ Hinc ꝓgressus ad hierosolymā cū exercitu solo visu: iudeoꝝ castra disiecit: ꝛ alij q̨dem ꝑ agros abiere fugientes. Qui vero intra ciuitatē degebāt suscepto eo seditionis cās in alios cōferebāt: nihil quidē se penitus mouisse dicētes sed ꝓpter diē festū rece ptā necessario multitudinē in ciuitate obsessos esse potius cū romanis q̨ꝫ cū seditiosis ꝯspirasse. Ante vero obuiā ei venerāt Iosephus archelai cōsobꝛinus: ꝛ cū grato ru fus agentes exercitū regiū ꝛ sebastenes: ꝛ ex romana cohoꝛte milites oꝛnatos oꝛnatu ꝯsueto. Sabinus enim nec in eos Uari venire passus iādudū ex ciuitate ad mare di scesserat. Uarus autem dispartitū aduersus auctoꝛes tumult⁹ ꝑ agros dimisit exerci tum: multisq̨ꝫ sibi exhibitis: quos minus turbulētos inuenisset custodie tradidit: ma xime vero nocentiū pꝛope ad duo milia crucifixit. Adhuc autē sup idumeā supeē de cem armatoꝝ milia nuntiato. Confestim Arabas domū redire iubet: qꝛ eos nō auxi liantiū moꝛe vti militia: sed ꝓ sua libidine ꝛ vltra q̨ꝫ ipse vellet agros vastare perspe xit: suis autem cōuocatis agminib⁹ in aduersarios pꝛoperabat. Uerum illi se Uaro anteq̨ꝫ in manus venirent Aciabi consilio tradiderunt. Uarus aūt mltitudini venia data duces eius interrogādos misit ad cesarē. At ille cum ignouisset ceteris: non nullos regis cognatos: erant enim quidā inter eos herodis pꝛopinqui: supplicio sub iugari pꝛecepit qꝛ omnino cōtra regem suū arma accepisset. Uarus aūt hoc modo re bus apud hierosolymā compositis eademq̨ꝫ cohoꝛte que dudū in pꝛesidio ciuitatis fu erat ibi relicta Anthiochiā abijt. Rome aūt Archelao alia rursus cū iudeis causa cō flata est: qui ante seditionē permissu Uari legati exierant: ius genti sue libeꝝ petituri Erāt aūt numero quiquaginta q venerāt astātib⁹ vna cū3 populo qui rome degerent octo milib⁹ iudeoꝝ. Itaq̨3 cōuocato a cesare optimatū romanoꝝ amicoꝝ cōcilio i pa latini Apollinis templū qđ ꝑuatū ipsius erat edificiū admirādis opib⁹ exoꝛnatū: mlˀ titudo quidē iudeoꝝ constitit cū legatis cōtraq̨3 Archela⁹ cū amicis. Cognatoꝝ aūt amici ab vtraq̨3 parte secreti aderant. Nā ꝛ cū Archelao stare ꝓpter odiū atq̨3 iuidi am recusabant: ꝛ cum accusatoꝛib⁹ conspici pudoꝛe cesaris ꝓhibebant. Inter quos erat etiā philippus archelai frater beniuolo aīo duab⁹ ex causis ꝑmissus a Uaro vt ꝛ Archelao subueniret: ꝛ si regnū herodis nepotib⁹ distribui placuisset: partē aliquā me reret. Iussit aūt accusatoꝛes exponere q̄ nā cōtra leges fecisset herodes: pꝛimū non se regē s3 oi3 qui vsq̨ꝫ fuissent: tyrānu3 crudelissimū tolerasse dicebāt. Deinde mult3 ab eo trucidatis ea ptulisse supstites vt beatioꝛes moꝛtui putarent. Nō enim toꝛmen tis solū eū lacerasse coꝛpoꝛa subiectoꝝ: sed etiā gentis sue ciuitatibus defoꝛmatis exte ras oꝛnauisse: populisq̨3 alienis iudee sanguinē ꝯdonasse. Pꝛo antiqua vero felici tate ac patrijs legib⁹ nationē suā tāta egestate simul ab eo: atq̨3 iniq̄tate repletā: ꝓlˀ vt plures ex herode clades paucis ānis sustinuerit: quā omni euo maioꝛes sui postq̨ꝫ

ex babylõe discessere ꝓpessi sunt. Xerxe tũc regnãte ad discordiã cõcitati. Uerꝝ se tñ ad hãc mediocritatẽ ⁊ aduerse fortune cõsuetudinẽ ꝓcessisse vt etiã successiõem volũ tariã acerbissime feritatꝫ subirẽt q ⁊ archelaũ tãti tyrãni filiũ patre mortuo regẽ appel lassent: nihil morati: ⁊ vna cũ eo luxissent mortẽ herodis: ac pro eiꝰ successore vota ce lebrassent. Illũ aũt quasi metueret: ne nõ certꝰ eiꝰ filiꝰ videret̃ ex cede trium miliũ ci uium regni sumpsisse ꝑmordia: ⁊ quia principatũ meruit tot immolasse deo hoim vi ctimas: tot festo die templũ cadaueribꝰ ipleuisse. Recte igit̃ eos qui de tantis mal̃ su peressent: aliquãdo respexisse calamitates suas: ⁊ belli lege cupere vulneribꝰ excipiẽ dis ora ꝑbere: atq; ab romanis precari: vt iudee reliqas misericordia dignas̃ existima rent: ne ve qđ ex ea natiõe restaret his obijcerent a qbꝰ crudelissime lacerabat̃: sꝫ pa triã suã ꝯiũgi syrie finibꝰ ac ꝑ iudices romanos admistrari decernerẽt. Hoc eñi mõ ꝓbatũ iri iudeos. q nũc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehẽdunt̃: moderatis re ctoribꝰ obedire. Iudeoꝝ quidẽ accusatio eiusmodi petitiõe cõclusa ẽ. Cũ ãt surrexis set ꝯtra nicolaus ꝑmũ criminibꝰ q̃ in reges erãt ꝓposita dissolutis: natiõem cepit ar guere: qꝛ neq; gubernari facilis esset natura q̃ regibꝰ vix pareret. Una vero etiã ꝓpi quos Archelai q se accusatores ꝯtulerãt isimulabat. Sꝫ tũc quidẽ partibꝰ cesar audi tis cõuentũ diremit. Paucis ãt diebꝰ post mediã regni ꝑteꝫ sub tetrarche noie dedit Archelao: etiã regẽ si se dignũ ꝑbuisset facturꝝ esse pollicitꝰ. Reliquã vero dimidiam in duas tetrarchias diuisit: duobꝰ q; alijs herodis filijs attribuit: vnã philippo: alterã illi q cũ Archelao de regno certauerat. Huius ãt parti cesserat trãs flumẽ regio qua rũ ducẽta talenta redditꝰ erãt. Batbanea vero ⁊ Tracon ⁊ Auranites: ⁊ q̃dã ꝑs do mus zenonis circa vnã vicũ philippo destinata sunt q̃ talẽtoꝝ. c. redditꝰ ministrabant Archelai vero ethnarca idumeã oẽmq; iudeã ⁊ samariaꝫ hẽbat: q̃rta tributoꝝ ꝑte le nata ꝓ munere qꝛ nõ rebellasset cuꝫ ceteris. Ac ciuitates qbꝰ iperaret ⁊ ei tradite sũt Stratonis Pyrgus̃ ⁊ Sebaste ⁊ Ioppe ⁊ Hierosolyma. Grecas vero Gazam ⁊ Gaderam ⁊ hioppon regno auulsas Syrie cesar adiecit. Erãt aũt redditꝰ archelai. xl. talẽta. qn ⁊ Salome ꝑter illa q̃ testamẽto regis ⁊ relicta erãt iãnie dominã ⁊ azoti ⁊ phaselidis idẽ cesar ꝯstituit: regiãq; apud Ascalonã largitꝰ est ex qbꝰ oibꝰ talẽtoruꝫ lx. redditꝰ colligebãt̃. Domũ vero eiꝰ Ethnarce ſbiugauit archelai. Cũ ãt ceteris he rodis ꝓpinquis testamẽto relicto soluisset: duas eiꝰ filias virgines extrinsecꝰ quingen tis milibꝰ pecunie donauit: easq; nuptũ pherore filijs collocauit. Diuiso aũt herodis patrimonio etiã sibi relictas ab eo facultates ad mille talẽtũ hisdẽ distribuit: exceptis suo noie qbusdã rebus vilissimis ꝓpter honorẽ defuncti. Capl̃ꝫ II.

Interea qdã iuuenis natiõe iudeꝰ apud aliquẽ libertinũ romanoꝝ i sidonio rũ oppido educatꝰ: illũ se format silitudine quẽ herodes necauerat Alexãdꝝ esse mẽtitꝰ fallẽdi spe Romã venit. Huiꝰ aũt facinoris hẽbat sotiũ quẽdam gentilẽ suũ: oẽs regni actꝰ optime sciẽtẽ: a quo instructꝰ affirmabat eoꝝ se misericordia q sui atq; aristoboli occidẽdi cã missi fuerãt silibus corporibꝰ ſbditis morti eẽ ſbreptos. Deniq; his multos iã iudeos fefellerat in creta degentes: ac liberaliter illic acceptꝰ malumq; inde trãsmissꝰ ibiq; ãpliore questu cumulatꝰ etiã hospites suos magna ve risilitudine romã secuꝫ nauigare pellexerat. Postremo delatꝰ indice archina multis q; muneribꝰ ab iudeis eiꝰ loci donatꝰ q̃si rex a paternis amicis̃ deducebat̃. Ad hoc ei fidei ꝓcesserat forme silitudo: vt q alexãdꝝ illũ viderãt: planeq; nouerãt hunc euꝫ eẽ iurarẽt: igit̃ oẽs etiã rome visendi eiꝰ studio circunfusi ꝓperabãt: ⁊ ifinita multitudo ꝑ vicoꝝ angustias quocũq; referebat̃ ꝯueniebãt. Tãta nãq; demẽtia multos ceperat vt illũ sella portarẽt: ac regale obsequiũ ꝓprijs eiꝰ sũptibꝰ exhiberẽt. Sꝫ cesar alexãdri vultũ optime sciẽs: accusatꝰ ei fuerat ad eũ ab herode: ⁊ si ꝑusq; vidret hoieꝫ: fallaciã silitudis aiaduerterat: hilariori tñ animi spe nõnihil idulgẽdũ putauit: ⁊ ladũ quẽdaꝫ

q alexādꝝ bñ ꝯgnosceret misit: vt ad se adolescētē adduceret. Quo ille cōspecto stati
ꝑsone drām ꝯiectura dep̄bēdit. Marie āt vbi corporis eiꝰ duritiā ⁊ seruilē formā ꝯsi
derauit: intellexit oē cōmētū. Satis āt ꝯmotꝰ est dictoꝝ eiꝰ audacia Aristobolū ꝑcon
tantibꝰ saluū qdē illum esse memorabat consulto vero nō adesse: q apud Cypꝝ de⸗
geret cauēdo insidias: minꝰ eni se circūueniri posse disiūctos. Itaqꝫ ladꝰ ei ab alijs se
perato vitā dixit a cesare p̄mū fore tante fraudis si ꝑdidisset auctorē. Id aūt se factu⸗
rū pollicitꝰ ad cesarē sequiᵗ: ⁊ iudeū indicat: q forme sue silitudie abusus eēt ad que⸗
stuꝫ. Tāta eni dona ex ciuitatibꝰ euꝫ singulis abstulisse docuit: quāta viuꝰ Alexāder
accepisset. Risit bis cesar ⁊ falsuꝫ quidē alexādruꝫ ꝓpter hitudinē corporis remiguꝫ
numero inseruit: suasorē vero eiꝰ interfici iussit. Meliꝰ autē sumptuꝫ detrimētuꝫ ꝓ a⸗
mentie p̄tio satis eē idicauit. Ethnarchia vero suscepta memor discordie superioris
archelaus nō solū iudeis: sed etiā samarientibꝰ crudeliter abusus est. Nono q̄ p̄nci⸗
patꝰ sui anno legatis ꝯtra se ab vtrisqꝫ ad cesarē missis: ip̄e quidē in exiliū pellitᵗ Vi⸗
ennā gallice ciuitatē: patrimoniū vero eius thesauris cesaris adiudicatᵗ. Quē quidem
priusqꝫ euocaretᵗ ad cesarē: huiuscemodi somniū vidisse cōmemorauit. Nouē aristas
plenas: ⁊ maximas a bobus comedi somniauit. Accitos deinde vates chaldeoꝝ q̄
nōnullos quidā illo putarent indicari somnio ꝯsuluerat. Alijs autē aliter interp̄tanti
bꝰ Simon quidā esseus genere dixerat. Aristas annos arbitrari bouesqꝫ rerū mutatō
nes: eo q agros arando verterent ac mutarēt. Ideoqꝫ regnatuꝝ esse tot annis quot
significasset numerꝰ aristaꝝ: varias aūt rerū mutationes expertū esse moriturū. His
auditis quinqꝫ diebꝰ post idē archelaꝰ ad cām dicendā est euocatꝰ. Dignū āt dixi me
moria etiā cōiugis eiꝰ glaphyre somniū archelai filie Cappadocū regis referre. Quā
cū alexander p̄mus habuisset vxorē: frater huiꝰ de quo loqmur herodis filiꝰ a quo ille
interfectus est: sicut iā designauimꝰ post illiꝰ mortē. Iube regi libye nuptā: eoqꝫ defū
cto domū reuersam: domiqꝫ apud patrē in viduitate degentē: Ethnarches archelaꝰ
vbi ꝯspexit ad hoc amoris accensus est: vt eā statiꝫ repudiata cōiuge sua Marianne
sibi copularet. Hec igitᵗ in breui tempore postqꝫ in iudeā redijt: videre visa est instan⸗
tem sibi alexādrū dicere. Satis fuerat tibi libycū matrimoniū: sꝫ tu illo nō ꝯtenta rur
sus ad meos penates reuerteris audacissima viri tertij q̊qꝫ grauis est: fratris mei iū
cta matrimonio. Equidē nō dissimulabo ꝯtumeliā: te que licꝫ inuitā recuperabo. At
qꝫ hoc exposito somnio vix biduū sup̲uixit. Igitᵗ archelai finibꝰ i ꝓuintiā circūscriptisᵗ
ꝓcurator equitū apud romanos ꝯponiꝰ a cesare missus est ea sibi a cesare p̄tāte man
data. Hoc disceptāte Galileꝰ quidā simon noīe defectiōis arguebatᵗ: q indigenas
increparet: si tributum romanis pendere paterentᵗ: dn̄osqꝫ post deum ferre mortales.
Erat aūt ꝓprie secte sophista: nulla in re alijs similᵗ. Eteni tria sūt apud iudeos gene
ra philosophie. Hoꝝ vnū pharisei ꝓfitentᵗ: alteꝝ saducei: tertiū aūt ꝓbabiliꝰ habetur
essei colunt: gente quidē iudei. Heꝝ inter se mutuo amore cōiunctissimi ⁊ qui preter
ceteros voluptatē quidē quasi maleficia vitare. cōtinentiā vero seruare neqꝫ cupidita
ti succūbere: virtutē maximā ducere. Itaqꝫ nuptias quidē fastidiūt: alienos vero fili
os dum adhuc molles sunt erudiunt: traditos ꝓ cognatis habentes suis moribꝰ dili
genter instituūt. Nō q ꝯiugia vel humani generis successiōem censeāt ꝑimendā: sed
q cauendā putēt itemperātiā feminaꝝ nullā eaꝝ vni viro fidē seruare credētes. Qui
⁊ diuitiaꝝ contemptores sūt: rerūqꝫ apud eos cōicatio admirationi habetᵗ: neqꝫ inue
nias alteri alteꝝ opulentia p̄stare legēqꝫ sibi dixerūt: vt qui disciplinā suā sectari vel⸗
lent: bona ꝯtubernio publicarēt. Ita eni fore ne vel pauꝑtatis humilitas: vel diuitia
rū dignitas appareret: sꝫ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter fratres vnū eē oim patrimo
niū. Probo āt ducūt oleū: ⁊ si qs vel inuitꝰ vnctꝰ fuerit: mūditijs corpꝰ abstergere: qm̄
squalorē decori putāt dūmō semꝑ in veste sint cādida. Designatos āt cōium reꝝ ꝓcu

ratores hñt: τ ad vsus oim indiuisos. Nō est āt ill' vna ciuitas certa: sȝ in singulas mł ti domicilia trāsferunt: τ aliunde aduenientibus secte sue ꝓfessorib⁹ qd habeāt ꝓmptū exhibent q̄si ꝓpriū. Deniqȝ tanq̄ cōsuetissimi ad eos ingrediunt̄ quos nunq̄ ante vi derūt. Hinc est q: cū peregrinant̄ ꝓpter latrocinia tantū armant̄: neqȝ preterea qcq̄ ferunt. In singulis aūt ciuitatib⁹ ex eodē collegio specialis curator hospitū constituit̄ qui eoꝝ vestimenta ceteraqȝ vsui necessaria tueatur. Amict⁹ āt cultusqȝ corporis oi bus pueris in metu τ sub cura magistri agentib⁹ par ē. Nec vero vestitū siue calceos mutant: nisi aut oio concisis poribus aut longi temporis: vsu cōsumptis. Nihil autē inter se mercant̄ aut vendūt: sed egēti quisqȝ qd habeat pbens refert ab eo qd ipse nō habeat. Quāuis etiā sine pmutatiōe cunctis libera sit facultas a quib⁹ libuerit accipi endi qd opus sit. Precipue circa deū religiosi sunt. Nāqȝ ante solis ortū nihil ꝓfa ni loquūtur. sed ei patria quedā vota celebrāt: quasi vt orīat pcantes. Deinde ad quas venerūt singuli artes a curatorib⁹ dimittūt. Cūqȝ ad horā quintā studiose fuerit ope rati rursus in vnū ꝯgregāt̄: lintheisqȝ pcinctis velaminib⁹ ita corp⁹ aquis frigidis ab luunt. Atqȝ hac lustratiōe in eadē secreta coeunt. Quo neminē alterius secte hoīeȝ as pirare concessū est ipsiqȝ purificati: velut in sanctū qddā templū in cenaculum cōueni unt: quib⁹ cū silētio sedētib⁹ pistor qdē panes ordine vnū āt vasculuȝ ex vno pulmēto singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neqȝ gustare quen q̄ fas est: nisi prius deo celebratur oratio. Post finem quoqȝ prandij vota repetunt. Nam τ cum icipiunt τ desinunt quasi datorem victus deum laudibus canunt. Tūc veluti sacris ill' depositis vestimētis vsqȝ post meridiē ad opera se cōferūt. Reuersiqȝ inde similiter cenāt cōsedētib⁹ etiā hospitib⁹ si quos fortasse iteruenisse repperit. Ne qȝ vero clamor vnq̄ tecū illud: neqȝ tumult⁹ ingetat: cū etiā loquēdi ordine alijs alij cedāt: eoꝝqȝ silentiū extra tectū ꝯstitutis Arcanū qddā videat̄ horribile. Cui⁹ qdem rei ꝑpetua sobrietas cā ē: qdqȝ apd eos edēdi aut potādi mod⁹ saturitate diffinit̄. Sȝ quāuis aliqꝝ reꝝ nihil sn̄ pcepto faciūt curatoris: tn̄ in his duob⁹ hoc ē i iuuādo τ mi serēdo sui iuris sūt. Nā τ subuenire dignis cū op⁹ ē suo arbitrio cuiqȝ licȝ atqȝ idigēti b⁹ alimēta porrigere. Sane cognatis dare aliqd sn̄ curatorib⁹ iterdictū. Idē iracūdie moderatores iusti sūt: idignatiōem cohibēt: fidē tuēt̄: patri obsecūdāt: τ oē qd dixerūt iureiurando fortius habent. Ipsum autē iusiurādum quasi periuro deterius vitant. Jam enim mendacio condemnatum arbitrantur: cui sine deo non creditur. Summuȝ autem studium veteruȝ scripris adhibent ea maxime indeqȝ que anime τ corpori expediāt eligētes. Hinc illis morboruȝ remedia stirpes medicas quāqȝ vim propriam singuli lapides habeant rimantibus conquirantur. Secte vero sue studio sis non statim cum eius vna collectio: sed per annum integrum extrinsecus cōmoran ti cuiqȝ eundem victus ordinem tribuunt. Dolabram quoqȝ τ qd predictum es pe rizoma τ albam vestem tradentes. Cum vero processu temporis experimentū conti nentie dedit: accedit etiam ad cōmunem cibum: τ purioribus ob castificationem scili cet aquis participat: neqȝ tamen in conuictum assumitur. Post oñsiōem quippe ꝯti nentie duobus annis alijs mores ei⁹ ꝓbant̄. Cūqȝ dignus apparuerit tunc demum in cōsortiuȝ assumit̄. Prius vero q̄ incipiat cōem habere cibum magnis execratio nibus abiurat se primum quidem colere deum: deinceps quoqȝ erga homines serua re iustitiā: τ neqȝ propria sponte nocere cuiquā: neqȝ ex pcepto obesse: qnimo iiquos oēs odisse: τ cōlaborare semp iustitie sectatorib⁹ fideȝ oib⁹ seruare: maxime vero pnci pib⁹. Neqȝ ei absqȝ volūtate dei cuiq̄ ꝯsentire posse ad principatus potentiā acced re. Si vero ipse ceteris presit nunq̄ abuti nunq̄ se abusuruȝ viribus potestatis ad cō tumeliam subiectorum sed neqȝ veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere veritatem semper diligere: τ habere propositum conuincere mentiētes. Man⁹ vero a furto τ animā purā seruare ab iniustis compendijs: τ neqȝ aliquid de misterijs con

secrantes celare. Neq3 profanis eorum quippiam publicare:etiam si intentata quispiā morte ɔpellat. Sup hec autem addūt nihil se de dogmatib⁹ aliquid q̄3 ipi su scepint trader. Fugere āt latrocinia:ꝛ ɔseruatū iri silr dogmatis sui libros:angeloꝝ noīa his quidē execratiōib⁹ explorāt:ꝛ q̄si pmuniūt accedētes. Deprehēsos vō i pec catis a sua ɔgregatiōe depellunt:ꝛ qui talr fuerit ɔdēnat⁹ miserabilii plerūq3 morte ɔsūif:illis quidē sacris sacratib⁹ obligat⁹:neq3 cape ab alijs oblatū cibū pōt. Per has vō pecudū more decerpēs:ꝛ fame exesa mēbra corrūpunt. Ob quā etiā plimos plerunq3 miserati:ꝛ extremū spiritū agētes receperūt sufficiētē ꝓ peccatis eoꝝ que vsq3 ad mortē adduxerat penā fuisse censētes:in iudicijs vero sūt diligentissimi atq3 iustissimi. Disceptāt āt nō min⁹ q̄3 cētū i vnū coacti:quod āt ab his decretū fuerit im mobile manet. Ueneratio quoq3 apud eos p⁹ deū magna legiferi ē: ita vt si qs blas phemauerit morte dānet. Senib⁹ vero obedire:ꝛ plurimū quorumq3 deprobabile arbitrant officiū:cu3 silr deniq3 sederint.x.null⁹ vn⁹ nouē loquit inuitis. Expōere quoq3 in mediu3 eoꝝ vel in dexterā sui ptē qsq3 deuitat. Sabbatis quoq3 opatōem aliquā ɔtigisse oib⁹ iudeis diligenti⁹ cauēt neq3 cibū sibi solū p̄die p̄pant:ne videlicet illo die ignē accēdant:sed neq3 vas aliquod trāspōere presumūt imo nec aliū purgāt Alijs aūt dieb⁹ fodiētes foueā vno verbi gr̄a pede altera illi cum illa dolabra quā tradi nup accedētib⁹ dixim⁹ demissa veste sese diligētissime ɔtegētes:ne sc3 splēdori diuino iniuriā faciāt:in eadē fouea ab onere vētris leuāt:ac deinceps ter rā quā effoderāt reducūt:idq3 ipsū faciūt in locis secretissimis:ꝛ nēpe cū naturalr sit ista purgatio:nihilomin⁹ tamē solēnē habent vt q̄si ab imūditia diluant: decernūt āt inter se sm suscepte abstinētie tēpora in ordines.iiij.tantūq3 hi qui minores sūt iferio res precedētib⁹ estiant vt si aliquos eoꝝ ɔtigerit q̄si a ɔtrectatu alienigene diluant viuūt āt q̄3 lōgissime:ita vt plimi eorū vsq3 ad centenariā preferāt etatē pp simplicita tē.s.vict⁹:quod eis nimiꝝ accedere puto pp institutiōem bn̄ in oib⁹ ordinatā. Sūt āt aduersoꝝ cruciat⁹ siquidē vincūt firmitate ɔsilij. Mortē vero si cū decore obeūda sit iudicāt ēt imortalitate meliorē: ꝓdit āt eoꝝ in oibus negotijs animos bellū gestū cū romāis. Tūc siqdē p artuū ɔfractiōes ꝛ ignes ac p tormēta omnigena trāseūtes: vt videl3 in legislatores aliquid loquerent iniuriam: vel ciboꝝ quippiā quos n̄ solēt e derent:ad neutrū boꝝ potuerunt ipelli:sed neq3 deprecari suos tortores: aut ipsa fer supplicia:in medijs quinimo cruciatib⁹ subridētes:ꝛ eis qui tormēta admouerant: illudētes ɔstātes aios cū q̄dā hilaritate reddebāt.s.q̄i qui eos eēnt denuo recepturi Opio q̄ppe apud illos firmata ɔstitit:corruptibilia quidē eē corpa:materiāq3 eorum nō esse ppetuā:aias āt imortales sp manere:ꝛ de ethere subtilissimo cōmeantes q̄si carcerib⁹ ita corpib⁹iplicari:velut qs illecebra carnalr attraxerat. Cū vero fuerit a cā nalib⁹ releuate vicul' q̄si de huitute lōgissia libertas ita ilico letari:eas sublimesq3 fer ri. Et quidē bōis ɔtinentes i hoc grecoꝝ fn̄is ꝓnūciāt vltra Oceanū deger:vbi eis sit iposita pfruitio: illic quippe esse regiōem :q̄ neq3 ibrib⁹:neq3 niuib⁹:neq3 estibus aggrauet:sed quā oceano oriēs 3ephyr⁹ ꝛ leniter aspirās amenet. Malis āt aiabus ꝓcellosa loca ꝛ hiberna delegāt plena gemitib⁹ exercendaꝝ sie fie penarū:vidēt āt mihi h3 hāc ipi itelligētiā greci quoq3 fortib⁹suis quos heroas ꝛ sēideos vocāt htorū isulas seq̄strasse:i ꝓhoꝝ āt aiab⁹ locū apud iferos ipioꝝ: i quo ēt cruciari quosdā ɔm̄ tati sūt:sisyphos vi3 ꝛ tātalos ꝛ ixiōes ꝛ tityos p̄ncipio q̄dē imortales eē aiantes:ob ad hortatōe3 vtriq3 v̄tutis dehortatōnēq3 neqtie bonos q̄ppe fieri i h⁹ vite ɔuersatōe3 me liores p spē hoꝝ ēt p⁹ lucē redihēdoꝝ:i ꝓhoꝝ āt ipetū retardari estiantiū: qm̄ ꝛsi h⁹ vite spatio latuerit:p⁹obitū tn̄ sint imortalia tormēta passuri. Hec sūt ergo:q̄ essei de diuinitate anime philosophantur. Plane illecebram is qui semel deorum sapien tiam gustauerint reponentes. Sunt autem in eis qui ēt futura nosse ꝓmittāt.sacris videlicet libris:ꝛ varijs sanctificatiōibus:prophetarumq3 dictis a'primis etatib⁹ ed

herentes: raro āt accidit: vt pdictiōes eorū frustratio ɔsequatᷣ. Est autē aliud etiā eē notū collegiū3 cibos quidē ⁊ mores legumq3 silia cum porib⁹ būs. Distat autē opinione ɔiugij: maximā siquidē vite hominū partē successiōem. s. āputare eos: qui abstineant nuptijs arbitrantᷣ: quippe si in eandē velint ire sñiam: defecturum ɔfestī3 genus humanum fore. Nihilominus tantum ipsi tanta moderatiōe ɔueniunt vt p triennium explorent valitudinē feminarū. Et si ɔstanti purgatiōe appuerint idonee ptui ita eas in mr̄imonia adsiscunt. Nemo tñ eorum cū pgnante ɔcumbit: vt oñdant: qa nō voluptatis nuptias: sed cā inierint liberorum. Lauantib⁹ autē feminis: ita vt viris pizomatum inest amict⁹: tales mores hui⁹ collectiōis: duo autē porū3 q̄si ordies sunt. Ex quibus pharisei dicunᷣ qui certiorē legaliū ritnū notitiā ɔfitenᷣ: ⁊ hi pmū dogma habent: vt imarinene ⁊ deo vniuersa deputēt: ⁊ quidē vel agere q̄ iusta sunt vel negligere bm maiorē ptem esse beniuolentie in hoib⁹ ɔfitenᷣ adiuuante tātū in singulis ⁊ imarinene: aiam autē quidē oēm incorruptā eē: transire āt in alia corpora solas bonoꝝ: improborū āt interminabili supplicio cruciari. Saducei porro. i. sedis collectio imarinenē omnifariā negant: ⁊ deū extra oēm mali patrationē inspectionemq3 ɔstituunt. Aiunt āt electioni hoium vel bonū vel malū eē ɔpositū: ⁊ bm voluntate3 ɔpam alterutrū vnumquēq3 ɔiungi. Aiarū autē generalr̄ vel supplicia denegāt vel hōres: ⁊ pharisei quidē sotiabiles: ⁊ qui studeāt se mutua dilectiōe ɔplecti. Saducei vero ⁊ inter se feris morib⁹ discrepātes: ⁊ ɔuersatio eorū ita circa pticipes vt erga exteros inhumana: hec sunt que de iudeorum philosophis dicenda repperi: nūc ad inceptū reuertor.

Capitulum. III.

Archelai regno in ordine ɔuincie iā decedēte reliquit idē philipp⁹ ⁊ herodes qui ɔgnoiabaᷣ Antipas tetrarch⁹ suas regebant. Salome āt moriens Julie augusti ɔiugi regiōem quā rexerat: ⁊ iamniā ⁊ in phaselide palmito testamēto reliquit. Delato āt ad Tyberiū iulie filiū romāo impio post mortē. s. augusti qui pfuit reb⁹ annis septē ⁊ quinq̄ginta mensib⁹ sex dieb⁹ duob⁹ manentes in tetrarchijs suis: herodes. s. ac philipp⁹: h quidē iuxta fontes ipsos: de quib⁹ iordāis flumē exoriᷣ in paniada ɔdidit ciuitatē: quā cesariā vocitauit: aliāq3 inferiori gaulanite: quā iuliadē noiauit. Herodes vo in galilea tyberiadā impia aūt ɔgnomine iulie Missus āt a Tyberio in iudeā pilat⁹ qui curandā accepat regiōem nocte itēpesta optas in hierosolymā intulit imagines cesaris: q̄ res postridie grādē inter iudeos suscitauit tumultū: nā qui aderant stupore pmoti sūt: q̄si ia3 ɔfanatas leges suas viderent. Nullū. n. fas eē dicunt collocari in vrbe simulachrū. Ad q̄relā autē eorū qui i ciuitatē erant: subito ēt de agris multitudo ɔfluxit. Euntes aūt ilico cesariā ad pilatū intentissime depcabanᷣ: vt ab hierosolymis auferrenᷣ imagines: ⁊ eis iura patria huarenᷣ. Pilato autē supplicantib⁹ abnuēte circa domū ei⁹ ɔni corruerant: ⁊ immobiles. v. dieb⁹ ɔtinuis noctibusq3 mansere. Post aūt pilat⁹ tribunal ascēdēs i studio magno ɔuocat multitudinē iudeorū q̄si qui eis vellet dare rn̄sū: cū subito milites ac cepto signo: sic. n. fuerat preparatū: armati circūsteterunt iudeos: circundataq3 triplici acie. Judei quidē stuporis erant pleni vidētes insperatam rerū faciē. Tūc pilatus denūcians trucidaturū se oēs nisi imagines cesaris suscepissēt: annuit militib⁹: vt educerēt gladios. Judei autē q̄si ex vno ɔsilio oēs subito corruerunt: ⁊ ceruices nudatas ad excipiēdos ict⁹ pararūt vociferantes vniuersi magis se interfici velle q̄3 legē Tūc pilatus circa religionē studiū ppl̄i demirat⁹ ɔfesti de hierosolymis statuas iussit auferri: deinde vo ɔturbatiōem altera3 ɔmouebat: erat apud eos sacer thesaur⁹ que3 chorboan dn̄t: hūc ad iductiōe3 aq̄rū iussit expēderᷣ: erat aūt iducēda aq̄ ab stadijs. ccc ad hoc itaq3 vulgi oriebanᷣ q̄rele ita vt ēt pilati q hierosolymā vērat eū clamor circūdarēt tribūal: ille āt puiderat: s3 qdē tumltū eoꝝ pplo pmiscuit armatos milites: qui

tunc eēnt priuatoꝝ vestib⁹ induti. Precepit gladijs quidē nō vterent: fustib⁹ autem acclamātes ferirēt. Sicq3 cōpositis reb⁹ dat ex tribūali signū cōfestimq3 cedebātur iudei: quoꝝ multi quidē pierunt plagis: multi vero se inuicē trucidātes in fugā mise ra cōtritiōe versi sūt tunc ad calamitatē interfectoꝝ stupēs multitudo cōticuit: atq3 ob hoc accusator herodis tetrarche agrippas fuit fili⁹ aristoboli: quē pater herodes iter fecit: ad tyberiū venit. Illo aūt nō suscipiēte accusationē residens rome ad aliquotū quidē potentiū notitias abiebat. Maximis āt colebat officijs germāici filiū Caium cū adhuc esset priuat⁹. Et quodā die inter copiosū epulaꝝ apparatū quib⁹ eū deme rebat: ad vltimū extensis māib⁹ apte deū cepit precari: celeriter illū mortuo Tybe rio dn3 cūctorū3 videf. Hoc cū qdā de fāiliarib⁹ ei⁹ Tyberio nūciasset stati ɔcludi iussit agrippā qui ꝛ sub grādi erumna vsq3 ad mortē Tyberij in carcere p mēses sex tenebaf. sed defuncto eo p⁹ regnu3 ānorum duoꝝ ꝛ viginti dieru3 triu3 succedēs im perium. C. Cesar absoluit agrippā vinculis ꝛ tetrarchiā philippi: iā enim iste deces serat ei tradidit: regemq3 appellauit. Cum venisset autē in regnum agrippas: hero dis tetrarche cupiditatis ꝑ inuidiā suscitauit. Irritabat āt eum maxie in spe3 regni herodias vxor: exprobrans ei secordiā ꝛ dicēs: q2 ꝑ id quod noluerat ad cesarē naui gare careret potestate maiore: nā cū agrippā ex puato regē fecisset: quo mō dubitaret illū ex tetrarcha eodē hōre donaf. His adduct⁹ herodes vēit ad Caiū: a quo ob a- uaritiā vehemēter increpat⁹ ad hispaniā fugit: secut⁹ eū quippe fuerat accusator agrip pas: cui etiā tetrarchiā illius. C. Cesar adiecit. Atq3 ita herodes quide3 in hispāia pegrināte secum ēt vxore decessit. Cai⁹ vero cesar in tātū ɔtūeliose abusus ē fortuna: vt ēt ꝛ deū se putaret: ꝛ vellet vocari. Patriā quoq3 sua3 multorū nobiliū cede trūca uit. Extendit aūt impietatē suā ēt in iudea3: petroniū deniq3 cum exercitu hierosoly mas direxit: pcipiens vt i tēplo statuas ei⁹ leuaret: quod nisi suscipent iudei ɔtradi- centes quidē ex his interficeret: reliquā vero multitudinē captiuaret: pmouebat aūt hoc ꝓfecto deū. Et petroni⁹ quidē cū trib⁹ cohortib⁹ multisq3 de Syria habitatori- bus ꝓperabat in iudeā de antiochia. Iudeorū vero quidā nō credebant fame preli um nuncianti. Qui vero credebant nihil de resistētib⁹ poterant cōminisci. Celeriter aūt in omnes puadit metus: nā3 ia3 ptolomaidā puenerat exercit⁹. Est aūt hec ciui tas Galilee littore in magno ɔposita: circundaf aūt montib⁹ ab oriētali plaga p sexa ginta stadia dispatis: sed ad Galileā ptinētib⁹: a meridiano autē carmelo qui abest stadijs cētum viginti: a septētriōali quoq3 mōte qui ē altissim⁹: que3 vocāt ēt icole sca lā tyrioꝝ: ꝛ h āt distat stadijs. c. ab ea aūt vrbe q̄si ab duob⁹ stadijs pterlabif fluuio lus quē vocāt beleu3 exigu⁹ prs⁹: cui ꝓpe ē sepulchru3 mēnōis hās iuxta se. c. fer cu bitoru3 spatiū ɔtinētē: sed admiratiōe dignissimū: ē aute3 spēs vallis rotunde vitreā emittēs harenā: qua3 cu3 exhauserint multe naues piter accedētes: loc⁹ hisdē rurs⁹ implef: venti siquidē q̄si edita opa cōuebunt de circūstātib⁹ supcilijs harenā ista3 v- tiq3 cōe3. Loc⁹ aūt metalli stati metalla in vitru3 q̄ suscepit mutat. Mirabile quoq3 mihi illud videf: qm̄ ɔuerse ia3 harene in vitru3 q̄cunq3 ps sup margines loci ipius fuerit iacta in cōem harenā denuo ɔuertif. Igif loci ei⁹ natura tal' est. Iudei aūt cū mulierib⁹ ꝛ filijs collecti in campu3 in quo ē sita ptolomais petronio supplicabant pncipio ob patrias leges: deinceps vo ēt ꝓ suo statu: ille autē ob multitudiem pcan tium ꝛ pcum inflex⁹ exercitum quidem ꝛ statuas in ptolomaide reliqt: ꝓcedens au tē in galileam ꝛ ɔuocans in tyberiade ta3 populum iudeorum q3 omnes eorum no biles: ꝛ vim romani exercitus cepit exponere: ꝛ minas cesaris. His addēs: qm̄ ꝛ cō tumeliosa eēt supplicatio iudeoru3: cu3 ōnes siquidē gentes q̄ parerent ipio ro. i suis vrbib⁹ inter reliquos deos: imagines quoque Cesaris locauissent soli iudei istud abnuerent. Siquidem quasi ab imperio deficere esset etiam cu3 iniuria presidentis

Illis vero ꝯtra legẽ moresq; patrios allegãtibus: ⁊ q; ne dei quidẽ simulacbrũ nedũ hoĩs: neq; solũ in tẽplo: sed neq; in ꝓphano aliquo totiꝰ regionis loco fas sibi esset locarꝭ: arripiẽs dictũ petroniꝰ rñdit. Sed ⁊ mihi dñi mei lex seruãda ẽ. Si eã quippe trãsgrediar vobisq; ꝑcam iuste aĩaduersionẽ subibo ĩpugnabit sane vos: nõ petronius: sed ille a quo sũ directus: siquidẽ ita ⁊ ego vos cogã implere q̃ iussa sunt. Ad hoc oĩs multitudo succlamauit añ legis temerationẽ oẽm se libenter subire ꝑniciem Sedato ãt eorũ clamore petroniꝰ ait. Pugnare ergo inquit aduersꝰ cesarẽ estis parati? Respõderũt iudei ꝓ cesare quidẽ ⁊ pp'lo ro. nobis semꝑ ꝑ dies singulos vsũ ẽ offerrꝭ sacrificia: si ãt in templo imagines estimet collocandas debere eũ totã iudeorũ gentem primitus innouare: preberꝭ se quippe iugulos cum mulieribus ⁊ ꝑuulis ei qui interficere voluisset. Ad hec admiratio petroniũ miseratioq; peruasit. intuentem ⁊ insuperabilez religionem viroꝝ: ⁊ tantũ vulgus ad mortez constanter paratũ. Et tunc quidem infectis omnibꝰ recesserunt. Postridie autez ac deinceps sũmates eorũ priuati viritimq; cõpellans: populũ quoq; publice alloquẽs: tũc quasi ꝯsulẽs admonebat. Interdũ etiã minabatꝭ extollẽs ⁊ virtutẽ romanã ⁊ indignationẽ cesaris inter hec etiã suã necessitatẽ cui eẽnt exequẽda p̃cepta: sed illis ad nulla hoꝝ experimenta cedẽtibꝰ: cũ videret ẽt sementẽ regiõis intercipi ipsũ quippe anni tẽpus erat: ⁊ quinq̃ginta pene diebꝰ multitudo in vrbe otiose morabatꝭ ad vltimũ cõuocatis oĩbꝰ ait se etiã periculosã rẽ velle aggredi. Aut eni deo cooꝑante placabo cesarẽ: ac vobiscũ saluabor libẽter: aut illũ in vltionẽ irritabo: ꝓ tãta multitudine impẽdo animã meam. Atq; ita dimissis turbis multa ꝓ eo vota faciẽtibus Antiochiã ab ptolomaida reuocauit exercitũ: atq; illinc ꝯfesti missis ad cesarẽ referẽs: ⁊ quo apparatu in iudeã irruisset: ⁊ q' tota gens supplicasset: qbꝰ si abnuendũ putaret: nosset cũ viris etiã prouinciã ꝑdendã. Seruarꝭ siquidẽ ipsos legẽ patriã: ⁊ nouis preceptis vehemẽter obsistere. His epistolis respõdit Caius imodice cõminãs petronio mortẽ: quoniã iussionũ suarũ segnis executor fuisset. Sed scriptorũ taliũ vectores ꝑ tres cõtinuos mẽses cõtigit aduersa tẽpestate retineri. Alii aũt exitiũ. C. cesaris nũciãtes ꝓspere nauigauerũt: deniq; ãte septẽ ⁊ viginti dies ep'las petroniꝰ accepit finẽ cesaris idicãtes q̃ illi ꝑuenirẽt: qui ꝯminãtia scripta portabãt: Caio ꝑ dolũ interẽpto: qui regnauerat annis tribꝰ mẽsibꝰ sex rapitꝭ in regnũ ab eo exercitu qui rome erat claudiꝰ. Senatꝰ aũt referẽtibꝰ ꝯsulibꝰ ignatio Saturnillo ⁊ põpõio scd̃o mãdat tribꝰ legiõibꝰ vt eẽnt p̃sidio ciuitati: ⁊ ipse frequẽs i capitoliũ deuẽit. Quia ꝓp imãitatẽ caii bellũ agi cũ claudio decernebat: volens impiũ ad optimates reducerꝭ: vt sicut oli fuerat ad regẽdũ dignissimi eligerentꝭ. Accidit aũt vt agrippas adueniret: quẽ cũ ⁊ senatꝰ in cõsiliũ ⁊ in castra claudiꝰ euocasset: vt. s. eo strenuo adiutore vteretꝭ in quibꝰ res posceret: videns agrippa claudiũ iã eẽ opibꝰ cesarẽ ad eũ prexit: quẽ ille ilico legatũ ad senatũ misit idicãtẽ suũ ꝓpositũ: qm̃ p̃mo quidẽ inuitꝰ ab exercitu raptꝰ sit iiquũ eẽ se militũ erga se studiũ tã religiosũ desererꝭ iã tutã aliter suã nõ eẽ fortunã: iã eni ad iuidiã satis esse q̃ in regnũ vocatꝰ sit. Deinde admistratũ ire paratũ eẽ in rẽpub. nõ vt aliq̃s tyrãnus sed vt p̃sul benignꝰ sufficerꝭ sibi q̃ppe horẽ nois. De singulis ãt negotiis cõem oiuz stare sñiam. Nã ⁊ si nõ natura eẽt modestꝰ: locuples tamẽ moderãde ꝑtãtis exemplũ caii morte eẽ ꝓpositũ. q̃ cũ detulissz agrippas rñdit curia: q̃si q̃ exercitui ⁊ hõis ꝯsiliis fideret nolle se subire volũtariã seruitutẽ: sz accepto p̃rm rñso claudiꝰ rursus misit agrippã nũciare eis: qm̃ nõ posset adduci vt eos ꝓderet: quoꝝ ꝯcessu in impiũ eẽt accitꝰ. inuitũ ãt se ituꝝ eẽ pugnã aduersꝰ eos cũ qbꝰ cõfligere mime vellet: ꝓinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent: neque enim sanctũ esse propter illorum peruersitatem patriaz ciuili cede fedari. Et agrippa quidẽ ista senatui nunciauit.

Capitulum. IIII.

Iter hec autē vn⁹ de his militib⁹ qui cū patrib⁹ erāt educēs gladiū. Cō militōes inquit quib⁹ pturbati causis parricidia pperrare cupimus impatorē aduers⁹ ppinquos nr̄os claudiū secutos maxime cuz hēam⁹ imperatorez quē in nullo culpare possim⁹: τ ad quē cū iustis magnis allegatiōib⁹: q̄ꝫ cum armis egredi debeam⁹. Hec dicēs p mediā egressus ē curiā: oib⁹ se militib⁹ ꝯsecutis: hoc exēplo optimates deserti in magno metu eē ceperūt: ac deinceps vidētes sibi aduersionē tutā non eē iter secuti militum ad claudiū trāsierūt: occurrebāt āt eis p muris nudatos gladios ferētes hi qui fortūe regis ābitiosi⁹ adulabanť: τ pene accidit: vt pgressi quinqꝫ interficerenť: añ. s. q̄ꝫ militū impetū cesar agnosceret: nisi pcurrēs agrippas iminētis ei facinoris piculū nunciasset: dicēs qm̄ nisi coercuisset exercitū iaz in sanguine ciuiū furentē ꝯfestim missur⁹ eēt oēs p quos ꝯspicuuz eēt impiū: fieretqꝫ solitudinis imperator. Hec audiens claudi⁹ cōtinuit militū impetū. Suscepit aūt in castris aduēientē senatū: τ indulgēti honore ꝯplex⁹: egress⁹ cū patrib⁹ confestim obtulit deo victimas: vt mos ē p impio supplicari. Agrippā quoqꝫ ptinus mūerať regio pr̄imonio: omnia adijciēs ei: etiā illa q̄ Augusť⁹ herodi donauerat: traconitiden scilicet τ aranitiden. Preter hec āt aliud quoqꝫ regnū quod Lysanie vocabať. Et pplo qdē donationē hāc per edictum vindicauit. Patrib⁹ autē pcepit: vt incise eris tabule in capitolio collocarenť. Donat autē ei etiā fratrē suū heroden qui gen⁹ eiusdem erat hernici iunctus regione Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippe dati regni census maximus effluebat: qua sane pecunia non ille in rebus exiguis abutebatur: sed talem murum hierosolymis circundare cepit: qualez si potuisset absolui inefficacē prsus obsidionē romāis oppugnantib⁹ effecisset. Sed āteq̄ꝫ impleret op⁹ decessit in cesaria. Regnauit āt annis trib⁹. Ante quoqꝫ cū tetrarchiaz regeret: aliis trib⁹ ānis tenuerat potestatē. Reliq̄t vero filias quidē tres de cypro natas Bernicen: mariannen atqꝫ drusillam: filium autē ex eadem ipsa coniuge noīe agrippam: qui nō nimis paruulus erat. Tunc Claudius regnū eius in prouinciā redegit in cuius procuratione missus est Cestius festus. Post hunc autem Tyberiū Alexandrium: qui nihil de consuetudine patria imutātes gentē in pace tenuerunt. Post hec vero τ herodes qui regnabat in Chalcide decessit. Relinquens de sorore sua Bernice filios duos. Hermocianum τ heroden: de priore autē marianne Aristobolum: cuius frater mortuus fuerat aristobolus priuat⁹: relicta filia iotapata: hi quidem erant sicut supra dixi liberi aristoboli: qui fuerat herodis filius. Alexander autem τ aristobolus nati fuerant herodi de marianne: quos ipse parēs iterfecit. Alexandrie autem posteri in maiori Armenia regnauerunt. Cap. V.

Ost obitum autem herodis qui regnauit in Chalcide claudius agrippaz filiū agrippe in auunculi sui regno constituit. Alterius autem prouincie suscepit curā post alexandrum cumanus: sub quo oriri ceperunt tumultus: τ denuo iudeos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azimorum in hierosolymā stante legione romana super porticuluz templi armati quippe milites semp custodiebant festos dies: ne quid cōuenientes populi nouare auderēt. Vn⁹ ergo e militib⁹ reductis turpiter vestimentis inclināns posteriora sua obuertit ad faciē iudeoꝝ: τ ad hūc habitū vocē emittens similē succlamauit. Ob quod factū tota cepit multitudo conqueri: ita vt circūstarēt cumanū ad suppliciū militē deposcētes. Ex his autē incōsulti iuuenes: τ q̄si natura apti ad seditiōes mouēdas in litē grauissimā psiliebāt: hi ꝯtinuo quippe saxa rapiētes pcutiebant milites. Tūc verit⁹ cuman⁹ ne toti⁹ in eum vulgi impetus fieret pl'es euocauit armatos: qui cum essent pticibus imissi metus grauis incidit iudeis. Statimque in fugam versi relicto templo refugere ceperunt. Tanta autē per egressus de ꝯstipatione obtritio

facta ē:vt conculcatiōe mutua super.xxx.milia boium consumpta sint. Facta est au tē vniuerse gēti luctuosa festiuitas ⁊ planct⁹ p domos singulas psōabat. Ca.VI.

Accessit autē huic calamitati latrocinantiū tumultus. Juxta bethoro qp pe circa ascensum publicū stephanus quidā seruus cesaris suppellectilez quandā vehebat:que ab irruētibus direpta latronib⁹ ē. Cumanus autē ad inquisitionē mittens eos qui in pximis vicis eēnt:vinctos ad se adduci iussit: denū tians:vt conquisitos latrones in vincula conijcerent. qua occasione quidā militum in vico aliquo libros sacre legis offensos discidit atqꝫ cōbussit. Judei autē quasi to tā religionē inflāmatā viderint vndiqꝫ confluxerūt:⁊ velut machinamēto aliquo:ita vt supstitionis attracti oēs ad vnam euocationē ad cumanū cesariā concurrunt pre cantes vt militē qui tantā cōtumeliā deo legiqꝫ eius intulisset:non relinqueret impu nitū. Ad hec enim ille videbat multitudinē nequaqꝫ quieturā:nisi aliqua eēt satisfa ctione sedata. adiudicatum militem per medium populum: ad supplicium iussit ad duci:sicque iudei placatis animis recesserunt. Capi.VII.

Enuo autē galileorū ⁊ samaritanoꝝ conflictus exorit. Jn vico enīz:quem gēmā vocant qui ē in magno Samarie cōposit⁹:quidā galile⁹ de nūero iu deorū ad festiuitatē ascēdens interficit. Ad quod factū multi ex galilea re gione cōuenerūt vt cū samaritis cōfligerēt. Horuz āt nobiliores cōuenerunt in cuma num rogātes:vt anteqꝫ grauis calamitas orirec transiret in galileā: ⁊ in eos qui au ctores eēnt homicidij vindicaret. Cuman⁹ his negotijs que hēbat in manibus post ponēs illorū petitiones sine effectu pcatores emisit. Nūciato igit homicidio hiero solyma omnis multitudo cōmota ē:⁊ relicta diei solēnitate in Samariā vulgus impe tū fecit sine duce:ne cuiqꝫ pncipū suorū retinēti acquiescētes:latrocinio autē eorum ⁊ tumultu quidā Dinei fili⁹ Eleazar⁹ ⁊ alexāder perat:q in crabetene regiōe cōtermi nos irruētes pmiscuā dedere cedē a nulli⁹ etatis exitio tēperātes:vicos aūt inflāma uerūt. Cuman⁹ aūt hec audiēs adduxit secū vnā equitū alā q vocat sebastianorum vt auxilio his qui vastabant eēt: sicqꝫ eorū multos qui Eleazarū erāt secuti cōpre hēdit:plres quoqꝫ interfecit. Ad reliquā aūt multitudinē que in vastādos samaritāo rū fines irruerūt:pncipes gētis de hierosolyma cōcurrerūt: optiqꝫ cilicijs: ⁊ aspsis ci nere capitib⁹ pcabant:vt ab incepto desinerēt:nec ppter exercēdā in Samaritas vl tionē ad hierosolyme pnicē romāos cōmouerent:misererent aūt patrie sue atqꝫ tēpli filiorūqꝫ ⁊ cōiugū ppriarū:neqꝫ omnia piter in discrimē adducerēt. Neqꝫ ob vnius galilei vidictā cūcta dispderēt. His acqēscētes iudei a negocio recesserūt. C.VIII

Alti aūt p idē tēp⁹ in latrocinia cōspirabāt:sicut vere solet insolētia crescere reb⁹ quietis:p que oēm regionē agebant rapine:⁊ audaces quiqꝫ reliquis vim afferebant:tūc samaritarū pmates ad domitiū qdratū qui Syriā puin ciaz pcurabat tyrū venerūt vidicari de his qui regionē eoꝝ depdati fuerit postulan tes. Presto āt fuerāt ēt iudeoꝝ nobiles: et ionathas fili⁹ ananie pnceps sacerdotū obiecta diluēs allegabat:initiū quidē tumult⁹ samaritas fuisse:qui pmi homicidiū p petrassēt:cām tamē calamitatū postea secutarū pbuisse cumanū: qui inter pncipia in auctores cedis noluisset vlcisci:tūc qdrat⁹ vtranqꝫ ptē interīz distulit dicēs. Qm cuz ad ipsas regiōes vēissz diligēter singl'a iquireret:deinceps vo pcedēs cesariā omēs quos cuman⁹ vinctos reliquerat in crucē sustulit. Jnde cū Liddā vēissz denuo au diuit samaritanoꝝ qrelas ⁊ iudeorū decē ⁊ octo viros quos cōgnouit pugne fuisse pri cipes securi pcussit:duos āt ex sumātiū pōtificū sacerdotē ionathā ⁊ ananiaz eiusqꝫ filiū ananū:⁊ nōnullos alios iudeos nobiles cesariā destinauit: silr āt ⁊ samaritaruz no bilissimos quosqꝫ. Precepit quoqꝫ cumano ⁊ celeri tribūo romā nauigar redditur⁹ claudio rōnē p his q in regno gessērat. His ita cōpositis alidda ascēdebat hierosoly

mā ꝛ inueniēs multitudinē festiuitatē azimoꝛū celebꝛantē sine vlla cōturbatiōe Antiochiam rediit. Rome autē cesar auditis allegationibus cumani ꝛ samaritanoꝝ aderat autē Agrippas iudeoꝛū causā magna intentiōe defēdens: siquidē ꝛ cumanū multi potentiū oderant pꝛonūcians aduersus samaritas tres eoꝛū nobilissimos iussit interfici. Cumanū autez iussit vrbe discedere. Celerē vero tribunū victū bierosolymā mittens iudeis ad suppliciū dedit: vt per vrbē tractus capi cederet. Post bec felicē Palātis fratrē destinauit ad iudeos: qui ꝛ eoꝛū pꝛouinciā cū Samaria ꝛ Galileā ꝛ per eā curaret. Agrippā vero de Chalcide in regnū magnū trāstulit: tradens ei illā quoqꝫ pꝛouinciā que felicis fuisset. Erat autē ista traconidis ꝛ batanea ꝛ gaulanitis. Addidit aūt regnū etiā Lysanie ꝛ Tetrarchiā quā Var⁹ rexerat. C.IX

Pse autē per ānos tredecim: menses octo: dies triginta administrato ipeꝛio decessit successoꝛē regni Neronē relinquēns: quē suadelis agrippie vxoꝛis sue in impiū coartauerat: ꝛ quidem cū legitimum baberet filium bꝛitannicū ex Messalina natum pꝛioꝛe scilicet coniuge: ꝛ Octauiā filiam: quā ipse pꝛiuigno collocarat Neroni. Susceperat autē ex agrippina antoniā. Et Nero quidez quemadmodū per magnitudinem felicitatis: ꝛ opus abusus sit foꝛtuna: ꝛ qualr fratrem suū atque vxoꝛem matremque interfecerit. Post quos in omnes pꝛoximos immanitatem suam conuertit: atqꝫ vt ad vltimū per amentiam ad bistrionum opa scenamqꝫ peruenerit: quoniā scio esse ꝛ narrationem molestam tacitus pꝛeterire melius puto. Conuertar autem ad narranda: q̄ ab eo aduers⁹ iudeos gesta sūt. Ca.X.

Inoꝛem igitur armeniā regnandā aristobolo dedit berodis filio. Regno autē agrippe quattuoꝛ vrbes addit cū agris ad singulas pertinentibus i perea scilicet regione Abellā ꝛ Juliadam: in Galilea autem Tancbeam ꝛ Tyberiadam. Reliqua antez iudee felici pꝛocuranda dedit. Hinc pꝛincipez latronum Eleazarum: qui per viginti annos regionē depꝛedatus: aliosqꝫ multos cepit: vinctosqꝫ romā direxit: alioꝛūqꝫ quos in crucē sustulit latronū: vel in cōmunione sceleris depꝛebēsoꝝ populariuz: fuit pene innumerabilis multitudo. Sic eni regiōe purgata aliud gen⁹ latrocinantiū in bierosolymis oꝛiebat. Hi autē sicarij vocabantur. Die claro ꝛ in media ciuitate passim quosqꝫ interficiētes. Potissimū vero dieb⁹ festiuis imiscebant vulgo: ꝛ sicas sub veste gestātes. His diuersos quosqꝫ iterficiebāt ac deinceps collapsis bominibus illi inter reliquos de scelere querebant: qua fraude extra suspitionē māebant: diuqꝫ latuerunt. Prim⁹ igit ab eis ionatbas pōtifex interficit. Post būc autē quotidie plurimi cedebant: atqꝫ ipsis calamitatibus molestioꝛ timoꝛ ciuitatē pꝛemebat: sicut eni in medio bello p singula momenta omēs moꝛtē operiebantur. Circūspiciebant autē emin⁹ quosqꝫ appꝛopiquātes: ꝛ neqꝫ amicis suis fidere poterāt: dū tātuz in medijs suspitionib⁹ atqꝫ custodijs nibilomin⁹ interficiebant. Tāta erat latrocinantiū temeritas ꝛ ars quedā latēdi. Ad bec āt alia etiā maloꝛū collectio facta ē cede quidē abstinentiū: sed ꝯsilijs magis impioꝝ: q̄ ps nō min⁹ q̄ꝫ sicarioꝛū felicē vrbis statū coꝛrupit: seductoꝛes quoqꝫ boīes ꝛ circūuētores sub spē religiōis nouādis reb⁹ vulgus insanire fecerūt: nāz in solitudines egrediebant ꝓmittēſes deū signa eis ōnsurū libertatis. Cōtra quos felix: videbant qppe semia defectionis eē: mittēs eqtes atqꝫ pedites armatos magnam multitudinem interfecit. Capitulum.XI.

Aioꝛe aūt plaga iudeos afflixit egypti⁹ qdā pseudo ꝓpbete: aduēiēs qppe i ꝓuīciā magn⁹ cū eēt ꝓpbete opiōnē sibi arrogās. xxx. ferme milia boiuz congregauit quos vana seductōe decepat: ꝛ circūducēs eos de solitudie in mōtē q vocat oliuaꝝ: inde bierosolymā nitebat ascēdere: depulsoqꝫ romāoꝝ pſidio i ppl'ares exercēr dñatōnē vtebat sane stipatoꝛib⁹ qui ad facin⁹ conuenerāt: pꝛeuidit

sane eius impetū felix: et occurrens cum ipsis Romanis armatis quos etiam iudeorum reliqua multitudo iuuabat iniit conflictū. Et egyptius quidē cum paucis fugit. Plurimi autē qui cū ipso fuerant comprehensi: atque vinculis traditi sunt. Reliqua vero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis porro his etiam sicut in egro corpore: rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam et latrones collecti multis afflictionem inducebant: et quasi ad libertatem vocabant: mortem aptissimā cōminantes his qui romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos qui spōtaneam ferrent seruitutē. Dispersi ergo bipertitā regionē diripiebant quorūque potentiū domos: eosque insuper trucidabant: inflammabant etiā agros: ita vt desperatione eorū tota iudea protinus impleretur. Et hec quidem pugna indies grauius augebatur. Alter autē tumultus ortus circa cesariam inter iudeos scilicet qui ibi permixti habitabant: et syros commotione facta. Hi siquidem poscebant vt eorū fieret ciuitas iudeū eius fuisse conditorē dicentes: erat autem rex herodes. Emuli vero conditorē quidē confitentur iudeū: ipsam vero ciuitatē fuisse gentiliū vindicabant. Neque enim illic statuas et fana potuisse constitui si ad iudeos eā conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: et quotidie ad confligendū audaces quique partis alterutre prosiliebant. Neque enim iudeorum seniores cohibere tumultus gentis sue poterant: et grecis turpissimū videbatur a iudeis inferiores videri. Prestabant autē hi quidem diuitiis et corporum viribus. Greci vero auxilio militū: magna siquidem pars romane manus de Syria illo fuerat congregata. Et quasi cognati ad auxiliandū parati erant syris. Prefecti autem militum curabāt comprimere tumultū: et pugnaces quosque comprehendentes taureis vlciscebātur: ac vinculis. Neque tunc supplicia comprehensorū impedimentū aut timorem reliquis inferebant: immo magis hoc ipso seditionis irritabātur augmentum: tūc demū felix minaci edicto precepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autē immissis militibus interfecit nō paucos: quorum etiā substantie direpte sunt.

Post hec quoque cū videret seditionē manere nobiles vtriusque partis elegit: et susceptа legatione misit ad Nerone pro his que sibi cōpetere arbitrarētur acturos.

Successit autē ei Cestius et hos qui maxime infestabant prouinciā sollicite persecutus: latronū plurimos comprehendit atque interfecit. Ca. II.

Verū successor huius Albinus non eodē more negotiis prefuit. Neque enim fuit aliqua malignitatis species quā ille preterierit. Denique non solū ciuibus furabatur: et diripiebat substantiā singulorū: neque solū tributorū additamentis in cōmune gentē grauabat: sed etiā quos ob latrocinia vel decuriones ciuitatū cōprehenderant: vel quia prioribus iudiciis in custodiis erant relicti accepta a cognatis eorū pecunia liberauit. Et is solum qui non dedisset in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tēpus eorū quoque qui res nouare cupiebant: in hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sane qui erant opulēti Albinū largitione redimebant: vt eis tumultū mouentibus nō indignaretur. Pars autem popularis que nō satis gaudebat quiete Albini pricipibus iungebatur. Vnusquisque improborū cohorte propria circūdatus ipse quidē quasi princeps latronū: et tyrannus eminebat. Stipatoribus vero suis ad direptionē mediocriū abutebatur. Ita fiebat: vt hi quidē quorū vastabantur domus tacerēt. Illi autē qui extra incōmodum stetissent metu ne similia paterentur querelis deterrebantur: imo et officiis ābiebāt eos quos constabat dignos eē suppliciis. In cōmune autē omniū fuit intercepta fiducia. Et erat tūc multiplex dominatio: et semia captiuitatis future iam ab illo tēpore spargebantur. Cū sane eiusmodi morū fuisset albinus: tamen succedens ei Cestius Florus optimū

eum per compatõnẽʒ sui fecit videri. Ille siquidẽ plura occulte ⁊ cũ fraude nocuerat Cestius vero iniquitates suas in vniũersam gentem tam palam q̃ʒ si gloriaretur exercuit. ac velut non ad regendã ꝓuintiam: sed ad dãnatoꝝ penas carnifex missus neqꝫ rapinaꝝ vllũ morẽ nec afflictõnum pretermisit. in miserĳs autem crudelissim⁹ erat in turpib⁹ vo ipudẽtissim⁹ neqꝫ eniʒ quis illo amplius offendit fallacia veritatẽ neqꝫ commentus est callidiores nocendi vias. Hinc siquidem viritim illatis dispendĳs lucra querere exiguum visũ est: sed totas simul despoliauit vrbes ⁊ labes populis inferebat solum non voce ꝑ totam regionem edicens liberum esse omnibus latrocinari dum ipse predarum acciperet portionem. Deniqꝫ ob illius auaritiam contigit totam pene deseri regionem ita vt plurimi sedes patrias relinquentes ad externas ꝓuintias commigrarent donec autem in Syria cestius gallus ꝓuintiam regebat neqꝫ ausus quispiam iudeorum est aduersum florum ad eum mittere legatos. Cum vo instãte azimorum solennitate ipse Hierosolymam venisset occurrens multitudo que facile tricies centum miliũ fuit precabatur: vt gentis sue calamitatibus sbueniret: ⁊ pestẽ illam ꝓuincie florum: vt eĳceret clamitabat. Qui tantũ cũ sb populi ore esset: ⁊ gallo assisteret: non solum nihil mouebatur: sed voces illas etiam deridebat. Cestius tãtũ ꝯpescens impetũ populi: ⁊ edicens qđ deinceps placatiorem eis floꝝ redderet: regressus ẽ antiochiã. Deduxit ãt eũ vsqꝫ ad Cesaream florus illudens mendacĳs et iudeorum genti bellum sedulo commiscens: quo scilicet solo iniquitates suas occultum iri posse credebat. Pace siquidem ꝑmanente habituꝝ se apud cesarem accusatores. Judeis vo defectõem negotiatus fuisset maiore vt que malo abducendã a se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano obrumperetur imperio sedulo in diem augebat calamitates. ca. XIII.

Er idem tempus apud Neronem cesarienses victores extitere. Decreutʒque istud contestantes litteras attulerunt: ꝑ que hoc bello iudaico dabat exordium. Duodecimo. s. anno regni Neronis: septimo decimo autem regni Agrippe mense maio. Ad magnitudineʒ autem excitatorum de eo maloꝝ: nequaqꝫ idoneas causas habuisse deprehendit. In cesaria siquidem habitantes iudei hẽbãt synagogam: ꝑpter agrum cuius erat dñs gentilis quidem cesariensis ⁊ frequenter quidam egerant: vt ad illoꝝ ius illa possessio iungeretur: multis ptib⁹ maius preciuʒ q̃ʒ res meruerat offerentes. Dñs autem loci nõ solum preces eoꝝ despexisse contentus. Sed ad maiorem dolorem edificauit in loco tabernas ita vt angustũ eis transitũ relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum ꝓsilientes edificatõnem vetabãt. cũ vo florus hos a ꝓhibendo cohiberet: non habentes iudeoꝝ nobiles qd agerent inter quos erat Joannes telones inflectunt floꝝ oblatõne octo talentoꝝ: vt edificatõnem vetaret. Ille aũt ob capiendã tm̃modo rem ꝓmittens se cũcta facturũ accepta pecunia statim de cesaria egressus est: abĳtqꝫ in Sebaste: seditioni tribuens facultatẽ q̃si qui pugnat spaciũ iudeoꝝ ꝓ̃matib⁹ vẽdidisset. Sequenti aũt die q̃ apud iudeos sabbatũ ẽ: cũ plebs ad synagogã coisset seditiosus quidã cesariensis vassamium ante ingressum eoꝝ ponens alites immolabat. Hoc factũ iudeos incoercibiliter accẽdit ⁊ legẽ suam quippe ꝯtũeliam ptulisse locũ ipm dicebant fuisse pollutũ. Pars aũt iudeoꝝ q̃ erat ꝯstantior atqꝫ moderatior denuo iudicib⁹ esse ꝯquerẽdũ rebat. Seditiosi aũt ⁊ iuuẽtute turgẽtes iudei effũdebant in litẽ. Stabãt aũt ad ꝯfligenduʒ pati ẽt cesariensium tumultuosiores. Ex consilio quippe directus fuerat q ꝑ synagoge forib⁹ immolaret. Sicqꝫ ꝯtinuo ex pugna ꝯmissa. Interueniens aũt iocũdus: qui ad ꝓhibẽdũ erat relictus p̃fectus equitũ. vas illud qdẽ qđ positũ fuerat iussit auferri ⁊ tumultũ sedare ꝑgebat. cũ vo supatus esset p̃ cesariensiũ violentia iudei stati libros legi rapiẽtes secesserũt in narbata regio q̃dã eoꝝ hoc noĩe appellat: direpta cesaria stadĳs

quadraginta. Primates aũt eoꝝ duodecim cũ ioanne in sebaste ad floꝝ venerũt: de his que acciderãt cõquerentes: ꝛ vt auxilio esset rogabãt: q̃uis reuerenter tunc eum ꝛ de octo talentis admonentes. Ille vero ilico cõprehensos eos vinciri iussit: arguens cur leges de cesaria auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur apud hierosolymas graussima iurgia nascebanẽ. Uerũtamen adhuc indignatõẽ suã frenabant. Florus vero quasi ad hoc operã suam locasset: vt bellũ inflammaret misit ad sacrum thezaurũ vt inde decem ꝛ septem talenta auferrenẽ: quasi eam pecuniã impense cesaris flagitaret. Tunc vero statim inuasit populũ multa cõfusio: cõcurrentes ad templũ maximis vocibus nomen cesaris appellabant: vt a tyrãnide flori liberarenẽ orãtes. Quidam aũt seditiosoꝝ in floꝝ maledicta iaciebant vltima ꝛ canistrũ circũferentes stipẽ eius nomine postulabãt: quasi inops ꝛ miserrimus talibus indigeret auxilijs. His aũt omnibus nihil est a cupiditate deterritus: sed multomagis ad depredandũ irritatus est. Deniq̃ cũ debuerat cesariã veniens ignem belli illic nascentis extinguere: causasq̃ tumultuũ submouere: pro quo etiam pecuniã acceperat pactus: tm̃ cum exercitu equitũ atq̃ peditũ hierusalem cõtendit vt romanis ad que volebat vteretur: ac timore ꝛ minis vrbem nudaret. Tunc populus lenire eius impetũ volens obuiam militibus ꝑcessit: cũ solitis vtiq̃ fauoribus ꝛ floꝝ honorare offitijs patus. Ille vero ꝑmittens cũ equitibus. L. centurionẽ noĩe capitonem discedere eos iussit. Neq̃ euẽ in quem tam grauia maledicta iecissent: falso denuo honore deluderẽt. Oportere q̃ppe eos si viri sunt fortes animisq̃ cõstantes etiã in p̃ntem effundere cõtumelias: nec solũ eos in verbis: sed etiã in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo simul etiã eq̃tibus: qui cũ capitone venerãt: in mediũ vulgus irruẽtibus diffugerũt: anteq̃ floꝝ salutarẽt: aut militib⁹ officia cõsueta redhiberent. Discedẽtes igitur in domos cũ metu atq̃ humilitate ꝑuigilem duxere noctẽ. Florus aũt tunc q̃dem degit in regia. Postridie aũt aduersum eos extructo tribunali sublimis resedit: cõuenientesq̃ sacerdotũ principes ꝛ ciuitatis vniuersa nobilitas astiterũt tribunali. His precepit florus: vt omnes qui maledicta in eũ succlamassent ꝓtinus dederent edicens in ipsos esse: nisi eos ꝓduxerint vindicandũ. Ad hec r̃ndent iudei: populũ quidem pacifica queq̃ sentire: illis vero qui errauissent in verbis veniã cõferendam postulabant. In tanta siquidem multitudine nihil esse mirandũ offendi aliquos temerarios: ꝛ ꝑ etatem insipientes: esse aũt impossibile eoꝝ qui deliquerint discrimen agitari: cũ ꝛ singulos nimirũ peniteat: ꝛ ꝑ timorem ad negandũ sint pati. Debere tãtum illuẽ si cõsuleret gentis qeti: ꝛ vellet romano impio suare vrbẽ. Magis ꝓpter mltos inoxios dare veniã ẽt paucis delinq̃ntib⁹ q̃ ꝓpter paucos d̃linq̃ntes iꝓbos ꝑturbarẽ multitudinẽ tm̃ bonoꝝ. Ad hec v̾o ille magna indignatõe inflãmat⁹ militib⁹ exclamauit: vt foꝝ venaliũ qđ erat in supiori pte diripent: ac passim obuios trucidarent. Illi v̾o ad lucri sui cupiditatẽ addita auctoritate rectoris: nõ solũ illũ diripuerũt locũ in quem fuerãt immissi: sed in vniuersas insilentes domos interficiebãt habitatores. Fuga aũt erat ꝑ angiporta oĩa ꝛ cedes eoꝝ qui ꝯprehendebanẽ: direptõis quoq̃ nulla species ꝑtermittebaẽ. Multos aũt etiã nobiliũ cõprehendẽtes adduxerũt ad floꝝ: quos ille verberib⁹ laniatos in crucẽ sustulit. Deniq̃ oĩs nũerus illo interfectoꝝ die cũ puulis: ꝛ mulierib⁹ neq̃ eni lactãtib⁹ pepcerant fuit ducẽti ꝛ. xxx. grauiorem aũt faciebat calamitatẽ videri nouitas romãe calamitatis: q̄ eni nemo vnq̃ prius tunc florus ausus ẽ: vt viros. s. equestris ordinis ꝓ tribunali flagellẽ cederet ac patibulis affigeret. Quoꝝ ꝛ si origo iudea tñ romana dignitas erat. Ca. XIIII.

Er idem temp⁹ rex q̃dam agrippa alexandriã erat ꝓfect⁹: vt alexandrũ q̃ egyptũ ꝓcurabat: missus a nerone iure hospitis cõueniret. Germanã autẽ suã beronicẽ hierosolymis inuentã ꝛ iniq̃tatem militũ videntẽ grauis ꝓ hac

angoꝛ inuaſerat: ⁊ frequenter q̄dem p̄fectos eq̄tū ſuoꝝ: cuſtodes coꝛpis mittēs ad flo
rū p̄cabat̄ vt a ſede deſineret. Jlle vͦo neq̃ in multitudinē interfectoꝝ: neq̃ in nobili
tatem peccatricis: ſed tantum in lucra ſua: q̄ de rapinis ꝯgregarent̄ aſpiciens ꝯtemp
ſit abnuere. impetꝰ aūt militū in reginā efferatꝰ ē. Nō ſolū q̄ppe ſb oculis eius obui-
os quoq̃ multabāt: ſed etiam ipſam niſi ꝯfugiſſet in aulā interficerēt. ibi āt puigilem
noctē cū intēta cuſtodia egit verēs vtiq̃ irruptōem militū. Uenerat āt hieroſolymā
vt vota deo ſolueret. His enim q̄ moꝛbo vel aliis neceſſitatibus implicant̄: mos eſt
oꝛare per. xxx. dies anteq̃ immolēt hoſtias obſtinere quoq̃ vino ⁊ capillos radere.
Quem moꝛem heronice Regina exercuit diebꝰ: nudipes etiā an̄ tribunal ſtetit depꝛe
cans floꝝ: ⁊ pꝛeter qd̄ nihil honoꝛis hita ē ⁊ etiā de vita ſua periclitata ē. Ca. XV.

Ec aūt facta ſunt ſextodecimo die menſis maii. Poſtridie aūt conueniens
multitudo in foꝝ qd̄ erat in ſupioꝛi p̄te ciuitatis ꝯfluēs magniſ clamoꝛibus
de his q̄ interfecti fuerant querebātur. Potiſſimū aūt inuidioſa in floꝝ vo-
ces erant ꝙ vertii p̄matel q̄q̃ ⁊ pōtifices diſruptis veſtibꝰ ⁊ viritim ſingulos ꝯp̄hen
dentes poſtulabant: vt ab his verbis quoꝝ cauſa mala tanta p̄tulerāt deſinerēt neq̃
in maioꝛē idignatōem floꝝ mouerēt. Sicq̃ ſedata ē multitudo: tā reuerentia pꝛecāti
um q̃ ſpe ꝙ nequaq̃ floꝛus vltra in eos ſeuiret. ille āt vidēs m̄ltitudinē eē ſedatā an
gebat̄: ⁊ denuo eā inflāmare cupiēs pōtifices cū nobilibus aduocauit. itaq̃ vnū ait
argumētū foꝛe ꝙ nihil vlteriꝰ de nouādis rebꝰ pp̄l̄s cogitaret. ſi obuiā p̄cederet mi
litibꝰ de ceſaria veniētibꝰ. veniebāt aūt due cohoꝛtes: q̄ cū vocaſſet populū ad occur
rēdū mādat cēturiōibꝰ: vt nullā ſalutatōez r̄dderēt obuiātibꝰ iudeiſ. Ad qd̄ ſi offenſi
petulāter q̄ppiā eēnt locuti ſtati i eos vterent̄ armis. Pōtifices ergo collectā multi
tudinē in templo p̄cabant̄ vt occurrerent romanis ⁊ ante graue incōmodū cohoꝛtes
ſolenniter ſalutabāt. His hoꝛtatōibꝰ ſeditōſi quiq̃ annuebāt: ⁊ ob iterfectoꝛū doloꝛē
reliqua m̄ltitudo iūgebat̄ audacibus. Tunc vͦo ⁊ omnis ſacerdos oēſq̃ leuite ſacra
vaſa p̄ferētes: oꝛnatūq̃ tēpli: citbariſte etiam ⁊ cantoꝛes cū muſicis oꝛganis p̄cede-
bāt an̄ multitudinē: ⁊ obnixiſſime p̄cabāt̄ vt illū tēpli honoꝛē cuſtoditū eē vellēt: ne-
q̃ ad direptōnē vaſoꝝ ſacroꝝ rōanos ꝯtumeliis incitarent. Erat aūt videre: ipſoſ ſa
cerdotū p̄ncipes ſparſis cinere capitibꝰ ⁊ pectoꝛa diruptis veſtibꝰ nuda mōſtrantes
nomiati ſinguloſ quoſq̃ nobiliū ꝯpellare: ac denuo in cōe multitudinē pꝛecari: ne ob
modicū peccatū patriam ſuam p̄derent his qui direptōi eius inhiarent. Quā enim
vtilitatē vl̄ militibꝰ eſſe de iudeoꝝ ſalutatōne tribuenda: vel illis que acciderant coꝛ-
reptōem ſi in p̄nti p̄dire ceſſaſſent. At ꝯtra ſi officioſe ſuſceperint ſolēniterq̃ venien
tes auferri floꝛo occaſionem pugne: ipſos vera ſaluare p̄riam ſuā ⁊ p̄uidere. Ne q̄d
vltra q̃ p̄tulerant expirēt. His addunt q̄m pauciſ ſeditioſ ſi tāta multitudo iūgatur
quo magis ad pacificū ꝯſiliū ſua debuerint auctoꝛitate tranſferre. Tali hoꝛtatu multi
tudinē inflectentes: etiam ipſos ſeditōnis auctoꝛeſ: quoſdam quidē minis: quoſdam
aūt ſui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps p̄cedētes cū quiete omni pp̄l̄o ſequente
militibꝰ obuiā p̄dierūt. Jāq̃ cōminꝰ factos ſalutauerūt. Jllis āt nihil reſpōdentibꝰ
ſeditioſi iudeoꝝ aduerſum Floꝝ cuius hec fierent ꝯſiliis ſucclamauerunt. Cōfeſtī
q̃ milites ꝯpꝛehendentes eos cedere fuſtibus adoꝛti ſunt: atq̃ in fugā verſos p̄ſeq̄n
tes equites p̄culcabāt. Coꝛruebāt aūt multi quidē cū a romanis cederēt: plures aūt
cū ſe mutuo p̄pellerēt. Jn ipſis aūt poꝛtis grauis facta ē ꝯpꝛeſſio: ⁊ vnoquoq̃ alteꝝ
p̄uenire cupiente tardioꝛ fuga ꝯctis fiebat. Collabentiū vͦo erat durus interitꝰ: Suf-
focato enim atq̃ ꝯflato miſeri diſperibāt: ⁊ neq̃ ad ſepulturā quiſq̃ p̄ximis ſuis co-
gnoſcendꝰ remanebāt. irruebāt aūt pariter milites imoderate eos quoſ ꝯp̄hendiſſent
cedētes: ⁊ p̄ ingreſſū q̄ hecethā vocat̄ detrudebāt multitudinē trāſire cupiētes: vt an
toniā ⁊ tēplū obtinerēt. Quos etiā floꝛꝰ ꝯſecutꝰ eduxit de regia eos qui ſecū erāt: ⁊ in

arcem transire nitebat. Frustratus tunc est eius impetus. Cōuersus quippe aduersum eos popul⁹ repugnauit: ꝛ p tecta euadētes obruebāt saxis romanos. Qui cum supne sagittis vincerent venientib⁹: nec possent defendere multitudinē que p angustos arctabat ingressus: ad reliquū se exercitū qui erat in regia receperūt. Seditiosi aūt verentes ne supueniēs denuo florus templū occuparet p antoniā ex tēplo ascendentes porticus ad templū p antoniā cōtinentes interciderūt: quaten⁹ auaritiā flori desperatōe cōpescerēt. Nam cū diuinis inhiaret thesauris ꝓpterea hoc in antoniaꝫ transgredi niteret: vbi intercisas porticus vidit: ab impetu conquieuit. Et cōuocans sacerdotū principes: atqꝫ curiaꝫ se quidē ait vrbe digredi: presidiū tunc apud eos relinquere q̄ntum ipsi voluissent. Ad hec illis r̄ndentib⁹ nihil nouandū fore si vnaꝫ tm̄ relinq̄ret apud eos cohortem. Dū tm̄ non illam que cū ciuib⁹ pauloante cōflixerat ob ea si quidem que ptulere populū illis militibus infensum: cohorte sicut precabant mutata cum reliqua manu cesariam regressus est. Ca. XVI.

Liud aūt denuo pugne consiliū cōminiscēs rettulit ad cestiuꝫ: ꝛ iudeos defectionis criminat⁹ impudenti mendacio illos ppetrasse dicens quecūqꝫ eos ptulisse cōstabat. Nec sane principes hierosolymoꝝ tacuerūt: sed ꝛ ipsi ꝛ beronice ad celestium de his que inique in vrbe egerat rettulerūt. Ille aūt susceptis litteris ptis vtriusqꝫ quid facto opus esset cū principib⁹ deliberabat. Et quibusdam q̄dem videbat cum exercitu in iudeam cestium ire debere: ꝛ aut vindicare defectioneꝫ si fuisset admissa: aut magis fidos reddere iudeos: eorumqꝫ accolas. Ipsi tm̄ magis placuit aliquem de suis preire: qui ꝛ negocia ꝛ cōsilia iudeoꝝ possit ei fideliter nunciare. Direxit eo tribunū Neapolitanū qui ab alexandria reuertenti agrippe circa iamniam occurrens: vel a quo fuisset directus vel ob quas causas indicat. Quo loci iudeorum etiam pontifices reliquiqꝫ nobiles eorūqꝫ curia adesse curauerant: vt regem circa scilicet officia nouarent. Postea vero q̄ꝫ cōgrua humanitate coluerūt cōquesti sūt q̄ꝫ potuerūt flebiliter de calamitatib⁹ ꝓprijs: ꝛ inhumanitatē flori explicauerūt. Quā licet argueret agrippas tm̄ vt ducis auctoritati competebat inuentōꝫ suam in iudeos transtulit: quoꝝ maxime miserebat volens scilicet frenare eoꝝ motus: vt p hoc ipsuꝫ q̄d viderent nihil passi iniurie ab vltionis desinerēt appetitu. Ad hec ergo quicunqꝫ egregij erāt: ꝛ ꝓpter sua predia desiderabant q̄eteꝫ: intelligebāt regis redargutōꝫ eē plenā benignitatis. Popul⁹ aūt hierosolymoꝝ sexaginta stadijs obuius ꝓgressus officiose agrippā ꝛ neapolitanū suscepit. Lamentabant tamen interfectos cōiuges mulieres: quaꝝ plāgorib⁹ reliqu⁹ quoqꝫ popul⁹ ad lamēta cōuersus precabat agrippam vt genti cōsuleret. Succlamabāt etiaꝫ neapolitano: vt ingrederet vrbē videretqꝫ q̄ essent a floro gesta: ꝛ ita ostendebāt foꝝ q̄deꝫ desertū domosqꝫ vastatas. Deinceps vero p agrippā suasere neapolitano vt is cū vno tm̄ famulo vsqꝫ ad soloā totam circuiret ciuitatē: quaten⁹ ipsis cognosceret oculis iudeos q̄dem omnibus alijs parere romanis: soli aūt floro aduersari ꝓpter magnitudineꝫ in eos crudelitatis. Ille igit̄ cū circuisset vrbem ꝛ mansuetudinis ppl'i sufficiēs documentū teneret: ascendit in templū quo etiā multitudinē cōuocauit: ꝛ plurimis verbis fideꝫ eoꝝ cuꝫ circa romanos collaudasset: multa etiā ad cōseruatōꝫ pacis hortatus adorauit eū eiusqꝫ sancta in eo tm̄ cōsistens loco in quo licebat p religionē: sicqꝫ regressus ad cestium est. Vulgus āt iudeoꝝ ad regē pontificesqꝫ cōuersus petebat: vt legati aduersuꝫ floꝝ ad neronē mitterent: neqꝫ de tāta cede tacentes suspitōꝫ sue defectōis p̄berent: visuri quippe eos p̄ncipes capiēdoꝝ armoꝝ fuisse nisi pueniētes ōndissent illū esse q̄ dedisset exordiuꝫ cōstabat aūt multitudinē nō esse q̄eturaꝫ si legatōꝫ aliq̄s impedisset. Ad hec agrippa ordinari q̄deꝫ legatos qui floꝝ accusarēt inuidiosuꝫ putabat: despicere aūt iudeos in bella cōmotos neqꝫ sibi expedire cernebat. Ca. XVII.

Conuocata igit̃ ↄtõne in xistũ: ⁊ i suggestu ↄstituẽs germanã suã beroicẽ masa mõ eoꝝ domo ea siquidẽ xisto imiebat cõtra supiorẽ ptem vrbis. Naʒ xisto templũ erat ponte ↄiũctũ eiusmõi orõnẽ babuit. Siquidem nõ viderem vos oẽs ad pugnã cũ romanis esse cõcitatos. neqʒ populi puriorẽ sincerissimamqʒ pacem velle seruare. Neqʒ pcessisseʒ ad vos: neqʒ consulere confisus essem: superuacua gp pe de vtilibus oratio quando omniũ babitatoꝝ ↄspirat ad deteriora consensus. Quõ ṽo aliquos quidem etas: maloꝝ belli nescios facit. Quosdam ṽo incõsiderara spes libertatis. nõnullos ṽo auaritia succendit ⁊ in cõfusione reꝝ capiendũ de minoribus lucrum quemadmodum ipsi ab boc errore corrigantur: ⁊ nõ p paucoꝝ improba con silia etiam boni disspareant existimaui oportere: vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerẽ que arbitror expedire. Perstrepet auteʒ nemo si non ea audierit que ip sius fert libido. His siquideʒ qui sunt ad defectõnem irreuocabiliter incitati: licebit ẽt p⁹ meos monit⁹ manere in pristina volũtate. Mea aũt ẽt ad illos q audire cupiũt intercipietur oratio: nisi ab omibus vobis silentium prebeaẽ. Noui quidem q̃ʒ mul ti ⁊ iniurias pcurantium puintias ⁊ preconia libertatis quasi tragice psequanẽ. Ego autem anteq̃ʒ discutiam qui sitis ⁊ contra quos pugnam suscipere tentetis: primũ se pabo cãs quas cõnexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci: cur liber tatem magna laude sustollitis? Si vero istud ipsum seruire intolerabile ducitis super flua est aduersum rectores querela. Et illis siquidẽ vel moderatissime agentibus: ni bilominus turpe erit seruire. Cõsiderate aũt sigillatim ⁊ videte q̃ʒ exigua sit materia belloꝝ. Et primũ quidẽ ipsa rectoꝝ ↄsideranda sunt crimina. Colere siquidem offi tijs non exasperare oʒ iurgijs prãtem. Cũ ṽo modicoꝝ peccatoꝝ exprobratõnes ma ximas facitis: aduersum vos pfecto eos quibus infertis ↄtumelias irritatis. Relin quentes quippe ⁊ q̄ ante clanculo: ⁊ cũ quadam verecundia nocebant: palã vos cõ fidẽterqʒ populanẽ. Nibil aũt ita plagas coercet: vt patientia ⁊ violatoꝝ quies q̃ vi gilantibus indicit pudorem. Fac aũt eos qui a rõanis in puintias dirigantur eẽ gra uiter molestos. Non tamen etiã rõani oẽs violãt vos: neqʒ ipse cesar aduersum quẽ pugnare multis. Neqʒ enim ex precepto illoꝝ improbus ad vos quisq̃ʒ venit: neqʒ possunt illi que in oriẽte gerũtur positi in occidẽte ↄspicere. Sed neqʒ facile ea que bic fiũt: illic audiuntur. Est aũt importunissimũ ⁊ ppter exiguas cãs tantis: ⁊ ea de qui bus q̃rimur nescientib⁹ velle ↄfligere. Et quidẽ nostroꝝ criminũ cito erit futura cor rectõ. Neqʒ enim vnus idem puintie semp curam tenebit ⁊ successores eius credi bile est modestiores futuros. Motũ aũt semel bellũ neqʒ deponere facile ẽ absqʒ ma gnis calamitatibus neqʒ sustinere. Libertatis ṽo dona sitientibus prouidendũ atqʒ certandũ est: vt pncipio non ea careant. Molesta enim est nouitas seruitutis quã ne vtiqʒ sbeas iustũ suscipi certamen videẽ. Qui ṽo semel sbiectus est ⁊ deinceps deficit ↄtumax magis seruus q̃ʒ amator libertatis ostendiẽ. Tunc igitur oportuit oĩa agere ne susciperentur rõani cũ in puintiam Pompeius intraret. Maiores ṽo vestri eorum qʒ reges pecunia corporibus animis multo vobis meliores exigue parti virtutis Ro mane obsistere nequiuerunt. Uos aũt qui bereditariã obedientiam suscepistis rebus aũt omnibus ab illis q p̃mi paruere q̃ʒ longissime inferiores estis: ↄtra oĩne romanũ regnũ obsisteẽ arbitramini? Et atbeniẽses qdẽ q ob grecoꝝ libertatẽ patriã suã quõdã ignib⁹ tradidere: q supbissimũ illũ Xerxẽ p terraʒ nauigãtem: p mare ṽo ãbulãtẽ et cuius classem non capet amplitudo pelagi latiorẽ aũt Europa duceret exercitũ. bũc inquam cum vna naue fugientem gloriosissime persecuti sunt. Circa paruam autem salaminã qui tantas opes asie ↄfregere: nũc tamẽ buiũt romanis: ⁊ illã regiã grecie ci uitatẽ administrant italie iussiones. Lacedemonij quoqʒ p⁹ thermopylas ⁊ plateas et Agesilauʒ asiã pscrutatũ eosdẽ dños venerãẽ Macedones ṽo q adbuc pene liber

taté imaginant̄ phìlippū videre cū alexandro ꝓmittentē sibi orbis impiū: ferūt tñ rerū mutatōꝫ ⁊ adorāt eos ad quos fortūa migrauit. Alie quoqꝫ multe gētes ad libertaté fiducia subnixe: ⁊ multo maiores cesserūt tñ ⁊ obediūt. Uos aūt soli seruire dedignamini his qbus videatis vniuersa esse subiecta? Cui militie? quibus confiditis armis? Ubi classis vestra que puaget̄ romanoꝝ maria? Ubi aūt q expensis possūt sufficere thesauri? Cōtra egyptios forte aut arabas existimatis vos belluꝫ mouere? Nō circūspicitis romanoꝝ impiū? Nō metimini vestrā imbecillitatē? Nōne scitis vestram ciuitatem a cōterminis gentib⁹ frequenter esse superatam? Illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit: immo etiaꝫ hoc orbe plus aliquid q̄sierūt. Neqꝫ eni sufficit eis ad orientē qdem totus euphrates: ad sepentrionem v̄o Ister neqꝫ meridietenus solitudine libya pscrutata: neqꝫ in occidente gadira: sed vltra oceanū aliū quesierūt orbem. Usqꝫ ad britānias inaccessas prius arma ⁊ exercitū transtulerūt. Quid ergo? Uos ne ditiores gallis: fortiores germanis: prudētiores grecis? Postremo plures estis oibus in toto orbe degentib⁹? Que vos fiducia aduersum romanos erigit? Sed dicit aliqs seruire molestissimū est. Ac q̄to magis id grecis: q vniuersis sub sole habitantib⁹ videbant̄ prestare nobilitate: ⁊ taꝫ latā quondā ꝓuinciam possidētes: tūc bis ternis fascib⁹ rōanoꝝ obediūt. Parib⁹ aūt macedones obsequunt̄: q certe multo vobis iustius deberēt libertatē meri. Quid aūt qngente asie ciuitates? Nūquid nō absqꝫ vllo p̄sidio vni tantūmō rectori parēt: ⁊ fascib⁹ cōsulis obsequūt̄. Quid aūt pgaꝫ enumerare heniochos: ⁊ colchos: ⁊ tauroꝝ gentē: bosphoranos quoqꝫ ⁊ habitātes circa ponti litora: natōnes meoticasqꝫ gētes? Apud quas nimirū olim neqꝫ domesticus aliquis dn̄s noscebat̄. Nūc v̄o militū subijciunt̄ tm̄ tribus milib⁹: ⁊ .xl. naues longe innauigabile p̄us marei pace custodiūt. Quāta bithynia ⁊ cappadocia ⁊ pāphylioꝝ gens lydi quoqꝫ ⁊ cilices ꝓ libertate dicere valerēt. Tñ nūc sine armis tributa pendūt. Quid aūt thraces qnqꝫ quidē dieb⁹ in latū: septem aūt in longū cōmeabilē ꝓuinciā possidētes aspiorēqꝫ multo q̄ꝫ vestra est: ac multis ptib⁹ fortiorē altissimoqꝫ gelu eos q irruerint retardantē duob⁹ milib⁹ romanoꝝ in p̄sidio manētib⁹ obsequunt̄. Post hos illyrij vsqꝫ ad dalmatiā: ⁊ istrio tenus incolentes duab⁹ tm̄ legiōib⁹ obediūt: cū quib⁹ ⁊ ipsi impetus cōpescūt dacoꝝ. Ipsi quoqꝫ dalmatie qui tā multa de libertate cōati sunt sepiusqꝫ capti: rursuꝫ cū maiorib⁹ opib⁹ rebellarūt. Nūc sub vna romanoꝝ legione agūt quietē. Uerumtñ si aliquos magne cause ad defectōꝫ incitare deberēt: gallos potissimū oporteret assurgere: quos videlicet tantis munimētis natura cinxisset. Ab oriētali quippe plaga alpiū mōtib⁹ a septentrionali rheno flumie: a meridie pyreneis mōtib⁹: ab occidēte vero occeano. Sꝫ tali munitōe gaudētes trecētis ⁊ .xxv. gētibus nūero si fontes aūt: vt ita dixerim: felicitatis domestice habētes: oibusqꝫ bonis totū pene orbē irrigātes ferūt: nihilominus vectigales esse romanoꝝ: ac felicitatē suā in eoꝝ felicitate reponere. Idqꝫ sane ipsum: nō p aioꝝ mollitiē: nec ꝓpter ignobilitatē gentū quippe octoginta ānos ꝓ libertate pugnauerūt: sed romanoꝝ admirati sunt: horruerūtqꝫ cū v̄tute fortunā: q̄ illi plura sepe obtinuere q̄ꝫ bellis. Deniqꝫ sub mille ⁊ .cc. militib⁹ suiūt: quib⁹ pene plures habuerāt ciuitates. Neqꝫ iberis nascens in agris aurū ad gerēda ꝓ libertate bella sufficit. Neqꝫ tm̄ terraꝝ marisqꝫ spacia. Rōanis dirempte gētes luscitani. s. ⁊ a cātabroꝝ armenia: nec vicin⁹ occean⁹: etiā accolis suis fragore terribili satis fuit vincētibus rōanis: sed vltra colūnas herculis ꝓtulerūt arma: ⁊ ipsas nubes pyreneoꝝ mōtiū egressi vertices ditioni sue subdiderūt rōani atqꝫ ita pugnacib⁹ gētib⁹ tantoqꝫ: vt p̄dixi: spacio dirēptis legio in p̄sidio vna satis est. Quis vestrū nō audiuit multitudinē germanoꝝ: virtutē quoqꝫ ⁊ magnitudines corpoꝝ vt arbitror sepe vidistis. Siquidem vbiqꝫ rōani eaꝝ gentiū captiuos habēt. Sꝫ illi quidē ita ingentē spatijs regionē

icolẽtes spũs aũt maiores corplb⁹ gerentes ꝛ aiam quidẽ ꝯtẽptricẽ mortꝭ: indignatõ⸗
nes aũt vehemẽtiores feris: nũc aũt limitẽ rhenũ hñt: ꝛ octo rõanorum legionib⁹ do⸗
mãť: ꝛ seruiunt quidem qui capti sunt: reliq̃ aũt eoꝝ gens vniuersa salutẽ in fuga non
in armis reponit. Cõsiderate ẽt britannoꝝ muros qui Hierosolymoꝝ ꝯfiditis mu⸗
ris. Illos siquidẽ circũdatos occeano: ꝛ pene nõ minorem q̃ȝ nr̃ orbis est hitantes ro
mani nauigãtes redegerũt in ditõnẽ suã: q̃tuorq; legiones tante magnitudis isulã tu
enť. ꝛ qd op⁹ ẽ pl'a dicere: cũ ẽt parthi bellicosissimũ gen⁹ tãtis p̃us ppl's ipantes et
tã magnis opibus circũdati obsides tñ mittũt rõanis: ẽq; cernere sb spẽ pacis huien
tẽ in italia p̃cipuã orientis libertatẽ. Uniuerſ quippe qui sb sole icolũt rõanoꝝ arma
venerãtib⁹ vos soli bellũ geretis: Neq; carthaginensiũ ꝯsiderabitis finẽ: qui magno
illo hãnibile gloriãtes: ꝛ ex nobilitate phenicũ stirpe venientes tñ sb scipionis dexte
ra corruerũt. Sed neq; cirenei lacedemõe oriũdi: neq; marmaridaꝝ gen⁹ vsq; ad dip
sadẽ ꝓtẽtũ neq; terribil' ẽt audiẽtib⁹ syrtes: nasamones quoq; ꝛ mari ꝛ inũerabil' mul
titudo nomadũ ṽtutes ipediere rõanas Sed tertiã ptẽ orbis terraꝝ: cui⁹ neq; nũera⸗
re quidẽ natões facile ẽ q̃. s. ab atlantico mari ꝛ colũnis herculis vsq; ad rubꝝ mare
ifinitos nũero ꝛ locis ethiopes continet: totã tñ suscepũt armis ꝛ p̃ter fruges ãnuas
q̃bus rõanam multitudinẽ octo mẽsibus pascũt alia quoq; vectigalia pẽdũt. Expen
sas quoq; deuotissimi ipio ministrant. Nihil de his que iubenť: sicut vos cõtũeliosũ
putãtes. Equidẽ vna cũ illis tm̃ legio ꝯmorať. Sed qd op⁹ ẽ lõge petitis exẽplis po
tẽtiã explicare rõanã: Quom eã possitis de uicina vobis egypto diligẽter inspicere.
Hec ei cũ vsq; ad ethiopas porrigať: opulẽtãq; arabiã: ꝯtigua quoq; sit indie qnqua
ginta ꝛ septigẽta cẽtena milia icolaꝝ hñs p̃ter alexandrioꝝ plebẽ tñ vectigalia quoꝝ
magnitudinẽ de cẽsu singuloꝝ capitũ estiari licet deuotissime penditãs: rõanũ nõ de⸗
dignatur ipiũ. Et certe q̃ȝ magnũ stimulũ defectõis hñs: alexãdriã. s. multitudie ꝛ di
uitijs abũdãtẽ: magnitudine quoq; nõ imparem. Hȝ siqdẽ in lõgitudie stadia. xxx.
in latitudine ṽo nõ min⁹ q̃ȝ decẽ: tributoꝝ ṽo multo ampli⁹ p menses singulos ifert:
q̃ȝ vos toto anno pẽditis: ꝛ preter pecuniam. iiij. mẽsiũ rõane plebi ãnonam mistrat.
Muniť aũt vndiq;: aut in ꝯmeabili solitudie aut importuoso mari: aut fluminib⁹ aut
siluoſ paludib⁹: quoꝝ tñ oim nihil rõana fortuna fortius fuit. Due ẽt legiones ciui⸗
tati insidẽtes ꝓfundã egyptũ cũ illa macedonũ nobilitate frenãt. Quos igiť in bella
de solitudinib⁹ aliquib⁹ socios assumetis: Siquidẽ oẽs qui in orbe hitabili degũt ro
mani sunt. nisi forte quis vestꝝ spes suas vltra euphratẽ porriget: ꝛ adiabenoꝝ regio
nem gentiles suos estimet adiutores. Porro nec illi ꝑpter irrõnabilẽ cãm tanto se
bello implicabunt: nec si tam ꝓbroso operi assensum dabunt parthus tamen sineret.
Est siquidem ei cura tuende cũ Romanis amicitie ꝛ arbitrabiť fedus esse temeratũ
si quis de his qui sbiecti sunt eius imperio aduersum romanos in bello ꝓcedat. Su⸗
per est ad diuinum confugiatur auxiliũ. Uerum ꝛ hoc apd̃ Romanos. Sine deo qp
pe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem quemadmodũ hec
ipsa erga ipam religionẽ imoderatio: etiaȝ si cũ lõge inferioribus bellũ geratis: tñ ad
dispẽsandũ sit vobis difficillima atq; eadẽ trãsgrediẽdo offẽdatꝭ deũ: p q̃ eũ auxiliatu
rũ putatis. Si ei huetis sabbatoꝝ ꝯsuetudinẽ: ꝛ ad nullũ actũ moueami facile ꝓfec⸗
to capiemi. Sic quippe ẽt maiores v̾ri experti sunt hos dies Pompeio ad bellũ de
stinante in quib⁹. s. hi qui oppugnabanť otio gerebãt. Transgredientes aũt in bello
legem patriam nescio ꝑpter quid in reliquum dimicetis. Una siquidẽ nunc vobis
intẽto est: ne quid de patria institutõe soluať. Queadmodũ aũt aduocabitis ad adiu⸗
torium deum si cultum indebitum sponte violetis: Assumunt autẽ singuli quiq; bel
lum vl' diuine v̾tuti: vel hũanis opib⁹ ꝯfidentes. Cũ v̾o vtraq; hec quantũ ad ipsam
ptinet ꝯsequẽtiã deseruntur: in manifestã vtiq; captiuitatẽ volentes pugnare ꝓsiliunt

Quid aūt ꝓhibet ꝓpriis manib⁹ filios vestros cōiugesq; laniare: ⁊ pulcherrimā inflāmare patriā. Erūpētes siquidē in furorē lucrabimini vel ignominiā supatoꝝ. Bonū est o amice bonū est: cū adhuc stat nauis in portu precauere tempestatē futurā: et nō eo tpe quo in medias irrueris ꝓcellas ne quiq; trepidare. His siquidē qui i improuisa mala inciderint supest: vt indigni vel miseratōe videant: qui vero se in aptum discrimen iniecerint etiā ex ꝓbrationib⁹ onerent: nisi forte aliquis vestrū estimet ƀm peccata conflictū ire: romanos aūt postq̄ vicerint mediocriter vobiscū acturos: ⁊ non in exemplo aliaꝝ gentiū sacram hanc vrbem inflammaturos: interfecturos autē vniuersum vestrum. Neq; enim qui supfueritis armis vsq; locū fuge habebitis: vniuersis. s. gentib⁹: vel iam habētib⁹ romanos dn̄os: vel hr̄e metuentib⁹. Periculū autē nō solum in vos manebit: sed etiā in reliquis ciuitatib⁹ habitantes iudeos. Neq; eni est in toto orbe ppl's in quo nō vestra portio sit: quos certe oēs vobis rebellantib⁹ cede crudelissimā diuersi quiq; cōficient: ⁊ ꝓpter paucoꝝ viroꝝ praua cōsilia: vniuerse vrbes iudaico sanguie redundabūt. Manet aūt venia eos qui talia patrauerunt: ꝙ sint nimirū vestro vitio ꝯgregati. Si vō eadem exequi supsederint ꝯsiderate q̄ʒ impium sit aduersuʒ tam benignos arma mouisse. Subeat autē vos miseratio: ⁊ si non filioꝝ vestroꝝ atq; cōiuguʒ saltē istius ciuitatis: que mater vrbiuʒ vestre regionis vocatur. Parcite menib⁹ sacris: pcite venerabilib⁹ adytis: templūq; vobis ⁊ sancta sanctoꝝ ƀuare. Neq; eni vltra victores romani his abstinebūt quib⁹ primo parcētes nullā receperūt gratiaʒ. Protestor aūt ego quideʒ sancta vestra sacrosq; angelos dei patriāq; cōem qn̄ nihil eorum consiliorum que vobis viderim expedire subtraxeriʒ vos autem decernentes: que oportet mecū in pace degetis. Si vero ꝓtuleritis iras absq; me piculis subdemini. His dictis astante etiaʒ sorore lacbrymauit: ⁊ multā ptem de eorum impetu lacbrymis infregit. Succlamabant autē non se aduersum romanos: sed aduersum florum ob ea que pertulissent pugnam gerere. Ad quos rex agrippa. Sed opera vestra inquit talia sunt qualia aduersum romanos pugnantium. Neq; enim cesari vectigal dedistis: ⁊ antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectōis. Si ⁊ porticus denuo construatis: ⁊ tributa reddere maturetis Neq; enim flori hoc presidiū est aut pecuniā floro dabitis. His consultis populus acquieuit: ⁊ cum rege ac bernice ascendentes in templū porticus edificare adorti sunt Per vicos ⁊ regiones principes decurionesq; dispersi vectigal colligebant: celeriterq; quadraginta talenta. tantum enim erat reliquum. redacta sunt. Et belli quideʒ imminentes minas eo tunc tempore agrippas compescuit. Deincepſ vero psuadere populo tentabat: vt parerent floro: donec successor ei a cesare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa nec a verborum in rege contumeliis tēperauit: sed protinus cum vrbe pepulerunt: ausiq; sunt nonnulli seditiosorum etiā saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem ipetū ⁊ conquerentem ꝙ contumeliis esset affectus. Principes quidem eorum vna cuʒ aliis potentibus misit ad florum cesariam: vt ipse ex eis eligeret qui de tota regione vectigal exigerent. Ipse vero discessit in regnum. Ca. XVIII.

Er idem tempus quidam eoꝝ qui bellū maxime mouebāt congregati irruebāt in quoddā presidiū: qđ vocabat masada: ⁊ occulte eo puasor: rōanos oēs interfecerūt. Alios aūt de suis posuerūt custodes. In tēplo quoq; hierosolymoꝝ Eleaʒarus qdā filius ananie pōtificis iuuenis audacissim⁹ dux illo tpe militū psuasit his q sacrificiis ministrabāt: vt nulli⁹ mun⁹ aut hostia q nō essʒ de iudeoꝝ gēte susciperet. Id aūt erat rōani belli semē atq; materia. Reiecit siqdeʒ hostias cesaris q̄ ꝓ rōano ppl'o offerri solite erāt. Plurimū aūt sup hoc pōtificib⁹ aliisq; nobilibus depcatis vt nō pterirent eum morem quo supplicabat ꝓ regibus. Nihil tamen

acquieuerūt nō paꝝ quidē ⁊ sue multitudini ꝯfidentes:robur siquidē oē res nouare cupientiū eoꝝ volūtates iuuabat:maxie autē aspiciebāt ad eleazaꝝ:qui ꝑ idē tēpus vt dixi:princeps erat. Cōueniētes igiť potētes quiq; cū pontificib⁹ ⁊ pharisaeoꝝ nobilissimis: ⁊ vidētes ꝙ grauibus malis ꝑgerent sbqcere ciuitatē:decreuerūt seditiosorū animos expiri:⁊ ante portā que erea vocať ꝯtōnē aduocātes:erat aūt in interiori ꝑte tēpli posita que respicit ad solis exortum:ac pmo quidē multa de temeraria eoꝝ defectione conquesti:⁊ ꝙ tā breuiter bellū patrie ꝯmouerent. Deinceps irrōnabilitatē cāe ipsius arguebāt dicentes:maiores quidem eorum ornasse tēplū ex magna parte de mūerib⁹ gentiū:semꝑq; eoꝝ qui foris essent pploꝝ munera suscepisse:⁊ non solū ꝓhibuisse aliquoꝝ hostias id siquidē esse impiissimū:sed etiā eas qui viserētur ꝑmanerēt que ad pñs vsq; tēpus oblatōes eoꝝ in tēpli cultib⁹ collocasse. At nūc eos qui rōana arma irritarēt:⁊ despōderēt eoꝝ bella nouū statuere moreꝫ religionis atq; tūc in piculꝰ ēt ream facere ciuitatē ipietatis:videri siquidem ea sit in qua preter solos iudeos nullus alter immolet externus. Neq; ad orandū linatur accedere. Et siquidē circa vni⁹ alicui⁹ puati ꝑsonā lex ferreť eiusmōi possit nimiꝝ iure nos inhūanitatis arguere. Nūc aūt despiciūtur rōani:⁊ iudicať cesar ꝓphanus. Unde verēdū ē: ne qͥ imolādas ꝓ illis hostias repellūt ipsi in reliquū etiā ꝓ se sacrificia ꝓhibeātur offerre. Fiatq; vͦe extra pͥncipatū ciuitas nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias:ac pͥ usq; ad eos in quoꝝ ꝯtūelia idē tentatū ē h⁹ ausus fama ꝑueniat. Simꝰ aūt ista dicentes ꝓducebāt in medio scientissimos moꝝ paterno ⁊ sacerdotes quosq; narraturos quō oēs eoꝝ maiores exteraꝝ gentiū semꝑ sacrificia suscepissent. Attendebat aūt nemo res nouare cupiētiū his ꝗ dicebanť:sed neq; ꝓcedebāt i medio altaris mistri vt belli materiā pparent. Uidentes igiť nobiles quiq; seditōnē eo iā ꝓcessisse:vt eoꝝ non possit auctoritate ꝯpesci:⁊ rōanoꝝ armoꝝ piculū se pͥmos eē māsuros inquātū poterāt ꝯsulētes amoliri cās ꝑabāt ⁊ legatos quidē ad floꝝ miserūt quoꝝ erat pͥnceps filius ethei Symō:alios aūt ad agrippā:inter quos nobilissimi stil⁹ ⁊ antippas ⁊ costobarus erāt q ēt regē ꝓpinquitate tangebāt. Precabāť aūt vtrūq; vt cū exercitu ascenderēt in ciuitatē ⁊ seditōnē opprimerēt pͥusq; ea intolerabilis fieret. Et floro qͥdē malū istud quasi bonus nunti⁹ fuit volēsq; inflāmare bellū nihil rñdit legatis. Agrippas aūt pariter vtriusq; ꝑcēs.s.deficientib⁹ vel is ad aduersum quos bellū mouebatur:volēsq; ⁊ rōanis ꝯseruare iudeos:⁊ iudeis templū atq; priaꝫ ad hec aūt nec sibi ꝯducere talē conturbatōnem sciens misit in auxiliū equites duo milia. Cū his auteꝫ erat pfect⁹ equitū darius:dux vͦo agminis iachimus philippi. His vͦo venientibus optiates q̄q; cū pōtificib⁹:⁊ oi multitudie que optabat qͥetē supiorē occupāt ciuitatem inferiorē siqͥdem ⁊ templū seditioso ⁊ manus tenebat. Missilibus igitur ⁊ fundis indesinētib⁹ vtebanť ⁊ ꝯtinuo erat emissio sagittaꝝ ex vtraq; .s. parte. Erat autem quādo ex insidiis ꝓcurrentes cōminus dimicabāt. Prestabant autem audacia quidem seditiosi:belli vero scientia regii pollebāt. Et his quidem erat ꝓpositū maxie tēpluꝫ obtinere:ꝓphanatoresq; eius expellere. Seditiosis vero qui cū Eleazaro agebāt vt preter ea que optinebāt etiaꝫ supiorem inuaderēt vrbem. Per septē igiť dies grauis vtriusq; partis cedes fiebat:⁊ neutri de eo loco quem tenuerant depellabantur. Deinceps vero adueniente ea festiuitate que ex illo phorias dicitur:in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum:quatenus nunq̄ ignis deficiat esca:sꝑ ei inextinguibibilꝰ ꝑseuerat:quosdā quidem cura religiōis exclusit. iter īfirmiorē āt vulgū multi irrūpētes. Sicarioꝝ sic ei vocāt latrones gladios i sinib⁹ gerētes audacissime vtebāť ope qđ adorti erāt. Regū aūt audacia ⁊ mltitudie vicebātur. Ita supiore ciuitate cesserūt:cū isti ꝓtinus irruētes Ananie pōtificis domū: ⁊ agrippe ac bernices palatiū inflāmauerūt. Postq̄ ignē archiuo intulerūt volētes oia cre-

ditoꝝ documēta diſpdere:nec eſſet vñ ratio credite pecūie pateret atqꝫ oīs ad eos debitoꝝ ſe iungeret multitudo:ꝛ aduerſuꝫ locupletes quaſi metu libertatis haberēt inſurgēdi liberā facultatē.Fugiētib⁹ ergo chartaꝝ publicaꝝ cuſtodib⁹ ignē edib⁹ iniecerūt:atqꝫ ita ſuccēſis ciuitatis neruis hoſtib⁹ irruebāt. Quo loco pontificū atqꝫ nobiliū qdā in cloacis qdē latuerūt:qdā vo cū regijs i ſupiorē regiā ꝯfugerūt:portas celeriter obſtruētes.Inter quos ananias pōtifex:ꝛ ezechias frater ei⁹ erāt:ꝛ illi quos apud agrippā vſos legatōe dixim⁹.Tūc ergo victoria quidē ꝛ inflāmatione cōtenti ceſſauerūt. Ca.XIX.

Poſtridie āt.xv.ſcꝫ die auguſti mēſis fecerūt ipetū in ātoniā:ꝛ oēs i eo pſidio agētes p biduū obſeſſos ceperūt atqꝫ iterfecerūt:pſidiūqꝫ icenderūt.Poſtea vo trāſierūt i regiā:ad quā ꝯfugerāt agrippe milites:ꝛ in.iiii. ptes agmē ſuo diuidētes muros moliebāt.Eoꝝ vo q int⁹ erāt erūpe null⁹ audebat ꝓpter multitudinē oppugnātiū.Diſtribuit āt ꝓpugnacula:ꝛ turres ſubeūtes iterficiebāt:ꝛ freqnter qdē latrones ſub muris cadebāt.Nec die āt ꝯflict⁹:nec nocte ceſſabat:ſeditioſis videlicꝫ eſtimātib⁹ i deſpatōꝫ cogi eos qui i pſidio erāt ꝓpter inopiā vict⁹: regijs vo credētib⁹ oppugnatores ſuos ceſſuros labori.In his āt erat manaim⁹ vn⁹ de filijs iude galilee callidiſſim⁹ rhetor:qui etiā quōdā ſub cyrino exprobrauerat iudeis:qm poſt deū ſubijcerēt rōanis.Is ergo aſſūptis qbuſdā nobiliū prexit i maſada vbi armamentariū herodis erat.Eoqꝫ prapto populares alioſqꝫ latrones diligēter armauit.Hiſqꝫ vtēs ſtipatorib⁹veluti rex hieroſolymā reuertit factuſqꝫ pnceps ſeditōis oppugnatōꝫ diſponebat.Machinamentoꝝ āt inopia erat:ꝛ nec poterat palā ſuffodere muros:ſupne hoſtib⁹.tela iaciētib⁹.Funiculū igit lōge ceptū ſb vnā turri agētes ſuſpēderūt cū materie ſubiecta ac poſtea i ſuſtinētia ligna ignē imittētes agreſſi ſunt. Sicqꝫ ſubijcib⁹ exuſtis turris qdem ex tēplo emota eſt.Alter aūt murus intus edificatus appuit.Regij quippe molitōes eoꝝ pſentientes fore etiā de cōcuſſione turris: aliū ſibi muꝝ celeri⁹ edificauerūt.Inter hoc āt hi qdē q oppugnabāt:ꝛ ſtatī ſe victores credebāt cū vidiſſēt aliſ murū ſtupore defecti ſūt:regij tñ ad manaimū alioſqꝫ ſeditōis pncipes mittebāt:pcātes vt eis deſcēdere liceret:idē regijs eiuſqꝫ religs. Qd cū manaim⁹ ānuiſſꝫ ꝓtin⁹ diſceſſerūt.Rōanos āt q ſoli relicti erāt grādis aīi occupauit defect⁹.Neqꝫ eni vi cōtra tātā multitudinē pares erāt:ꝛ pcari vt exire liceret ignominiā vindicabāt:q̄qꝫ ꝛſi tribuerēt nequaqꝫ tutū putabāt.Derelinqntes igit inferiorē locū q ſtratopedō vocabat qppe q̄ſi capi faciles i turres regias ꝯfugerūt:qꝝ vna appellabat hippicos:alia phaſelus:tertia mariānes.Hi vo q cū manaimo erāt ꝓtinus irruētes ea loca de qb⁹ milites fugerāt ſi quos eoꝝ ꝯphēderūt trucidātes oēꝫ reliquū appatū diripiētes ſtratopedū incēderūt.Hec igitur acta ſunt ſexto die menſis ſeptēbris. Ca.XX.

Sequēti āt die pōtifex ananias circa euripos regie domui latēs capit: ꝛ a latronib⁹ iterficit cū ezechia frē.Circūſedētes aūt turres ſeditioſi cuſtodiebāt ne qs militū poſſꝫ effugere.Manaimū āt ꝛ mūitoꝝ locoꝝ deſtructio ꝛ pōtificis ananie mors i crudelitatē erexit:ꝛ neminē parē ſibi i negotijs arbitrās itolerabilis erat tyrān⁹.Inſurrexerūt āt duo ꝺ ſotijs eleazari ꝛ mutuo collocuti:qꝛ ñ deceret a rōanis deſiderio libertatis recedētes eādē populari ſuo pdere:dñmqꝫ ferre:ꝛſi nō violētuꝫ: tñ ſeipſis hūiliorē.Nā ſi oporteat cūctis aliqnē pēſſe:quēuis magis aliū q̄ illū deceret.Atqꝫ ita pacti adoriūt eū i tēplo.Sobar⁹ eni adoraturus acceſſerat regali hitu indut⁹:ꝛ ſtudioſos ſui i armis hēbat.Cū igit hi q circa eleazaꝝ erāt i illū pſiluiſſēt:reliqu⁹ vo ppl's rapiēs ſaxa iterfecit ſophiſtā:eſtimātes quo mō illo pempto tota ſeditio ſolueret.Paululū aūt ſtipatores manaimi reſiſtētes poſtq̄ viderūt totaꝫ aduerſū ſe m'ltitudinē irruere quiqꝫ quo potuit diffugeꝛ ꝛ cedes qdē eoꝝ q ꝯphēſi ſūt:pſcrutatō

aũt latētiũ sequebat̃:paucíq3 ex eis latētes in masadã ꝑfugerũt.cũ quibus ꝛ eleaza/ rus filius airi ꝓpinquus genere manaimo. Qui postea etiam in masadam tyranni/ dē egit. Ipsum autem manaimum cum confugisset in locum qui atblans vocatur: atq3 illic hũiliter delitesceret capientes extraxerũt in publicũ:multisq3 supplicijs af/ fligentes interfecerũt.Silr aũt sb eo agētes ꝓncipes precipuũq3 tyrannidis adiutorē ei⁹ absalomō nōie. Et pp̃lus quidē sicut dixi in bis adiutor fuit:suspicās aliquã toti us seditōis correctōnē futurã Hi vo nō ad ꝯpmãdã pugnã:sed vt cũ maiori licentia bellũ agerent interfecerũt manaimum. Deniq3 cũ pp̃lus multũ precaret vt oppug/ natōnē militũ relaxarēt vehemētius insistebãt donec vlteri⁹ resistere nō valētes:inuti li⁹.s. Hic ei erat rōanoꝝ prefect⁹:ꝛ reliq mittũt ad eleazaꝝ dicentes:vt solas eorum pacisceretũr aĩas:arma aũt ꝛ reliqua q̃ hērent ipsis tradentibus sumerent. Qui pca/ tōem ilico rapientes remittũt ad eos Curionē nicodemi filiũ ꝛ ananiã seduci:ꝛ iudã ionathe:sed eis dextras ꝛ sacrm daturos. Quib⁹actis deducebat milites inutili⁹:s3 q̃3 diu rōani arma retinebant nemo aduersus eos seditioꝝ fraudis aliquid molit⁹est Postea vo q̃3 secũdũ pactōes omnes scuta gladiosq3 posuerunt neq3 q̃cq̃3 vlterius suspicantes descenderũt facto in eos impetu stipatores eleazari ꝯprehensos trucida/ bãt:neq3 resistentes neq3 supplicantes:solas aũt pactōnes ꝛ iuramenta que dederãt inclamantes. Et hi quidē ita crudeliter interfecti sunt preter inutiliũ. Hũc ei depre/ cãtē ꝛ vsq3 ad circũcisionem iudaizare se ꝓmittentem tm̃mō huauerunt. Detrimētũ aũt rōanis q̃dem erat leue de potentia siquidem amplissima pauci fuerũt interemp/ ti:iudeoꝝ aũt captiuitatis illud exitiũ ꝓbat̃. Uidentes aũt graues ia3 stare cãs bello rũ:vrbē tamē tali facinore fuisse repressam:ex quo nimiꝝ diuina indignatō iminebat etiam si a romanis nulla vltio timeret̃. lugebant publice ꝛ iustitia ciuitatis premebat̃ vnusquisq3 aũt mediocriũ quasi ꝓ seditiosis cãs redditurus turbabat̃. Siquidē sab/ bato illã cedem ꝯtigerat ꝑpetrari in quo.s.die ꝓpter religionē a sanctis quoq3 opib⁹ agũt quietē. Eodē aũt die eadēq3 hora q̃si ex aliq̃ celesti ꝓuidētia cesarienses quoq3 iudeos apō se hitantes trucidauerũt:ita vt vno tpe sup.xx.milia hoim cederet̃:ꝛ cũ ctis iudeis vacuata cesarea remaneret.nã ꝛ eos qui effugerãt ꝯprehendens florus vi ctos in arenã deduxit. Ca.XXI.

Ost cesariensiũ vo plagã tota gēs efferata ē. Diuisiq3 iudei syroꝝ vicos eis/ q3 ꝯtinētes rurales ꝓtin⁹ vastauerũt:idē philadelphiã ꝛ gebdeonitē ꝛ gera sam ꝛ pellã ꝛ scythopoli. Deicepſ vo irruerũt in gadara ꝛ ioppē ꝛ gauarniti dē. Et alia q̃dē sbruētes loca:alia vo inflãmãtes ēt in cadasam tyrioꝝ ꝛ ptholomai/ dã:gabã quoq3 cesariãq3 tēdebãt. Obstitit aũt eoꝝ incursui:neq3 sebaste:neq3 asca/ lō:s3 quoq3 inflãmat⁊ anthedona ꝛ gazarã euerterũt. Multa ãt circa fines haꝝ cita tũ diripiebãt̃:vici.s.ꝛ agri eoꝝ qui capiebãt̃ viroꝝ imēsa cedes fiebat neq3 tñ syrij mi norē nũero m̃ltitudinē de iudeoꝝ vastabãt:s3 ēt eos qui i ciuitatib⁹erãt ꝯphēsos disꝑ debãt:ñ solũ ob vet⁹odiũ:s3 vt ꝛ discrimē iminēs ꝑueniret. Grauis ergo ꝯturbatō to tã syriã ꝑuaserat:ꝛ ōis ciuitas i binos diuidebat̃ exercit⁹:vnaq3 alterutr⁊ sal⁹erat: si ãticipassent alteros cedes faciēdo.ꝛ dies quidē ducebãt̃ i sãguie.noctes ãt molestio res formido faciebat.nã l3 videret̃ ãmoliri iudeos:tñ ēt de alijs gētib⁹iudaizãtes co gebãt̃ hēri suspectos:ꝛ ꝑ h ip̃3 q̃d i eis videbat̃ ãbiguũ:neq3 temere eos placebat iter fici ꝛ rursus ꝑ ipa3 r̃ligiōis ꝯmixtō3 q̃i peit⁹externos tiebãt:ꝓuocabãt ãt ad cedes adũ soꝝ ēt illos qui ꝑus fuerãt mãsueti auaritia:siquidē sbas cesoꝝ passĩ diripiebãt ꝛ q̃i vi ctores eoꝝ ꝑdã trucidauert i domos alias transferebant. Gloriosior autem erat q plu ra collegisset:quasi.s.plures vtute supasset. Erat ãt cernere citates plēas cadauerib⁹ isepultis ꝛ ihũatos passi3 iacere cũ ꝑuul̃ senes. Feias ãt neq3 verecũdia ꝯtectas:et ōis quidē ꝓuintia plena erat.ienarrabiliũ calãitatũ maior ãt his met⁹ audendorum

malo℞ ipsis que acta erant facinorib⁹ imminebat: ⁊ bacten⁹ qdem iudeis aduersuꝫ alienigenas cōflictus erat. Incurrētes aūt in scytbopoleos fines etiā iudeos: q illic babitabāt: experti sunt bostes. Hi enim cū scytbopolitis cōspirassent: ⁊ cōsanguinitatem vtilitati ꝓprie postponētes aduersuꝫ iudeos cū gentilib⁹ dimicabāt: suspecta tñ eo℞ ipsa belli fuit auiditas. Deniqꝫ scytbopolite veriti ne ciuitatē noctu adurerēt: ⁊ magna sua calamitate ciuib⁹ excusarent defectōꝫ. Dixerūt eis: vt si velint in eos firmare consensum ⁊ circa alienigenas ōndere fidem: transirēt cū omnib⁹ famulis suis in ꝓxime locū paludis. Quib⁹ que fuerāt iussa sine suspitiōe facientib⁹ dieb⁹ quideꝫ secutis duob⁹ quieuerūt scytbopolite. Tertia vero nocte explorātes alios incautos alios vero dormiētes inuadūt: subitoqꝫ oēs interfecerūt q fuerūt. xiij. milia. Postqꝫ eo℞ substantiā cunctam diripuerunt. Ca. XXII.

Ignū aūt etiaꝫ videt̄ simonis interitū enarrare. Hic eni sauli cuiusdā non ignobilis viri filius erat. Fortitudine quoqꝫ corporis ⁊ audacia animi insignissimus: quib⁹ vtrisqꝫ ad incōmoda sue gētis abusus multos siquidē inde orum appropinquātes scytbopolim quotidie obtruncabat: ⁊ frequenter integros cuneos fudit fugauit: ita vt totius aciei mora ⁊ momentū solus existeret. Cōprebendit aūt eū digna ciuili inter fectōe pena. Nā cuꝫ scytbopolite circūfusi essent iudeis: ⁊ in paludeꝫ ꝑcipites agerēt educēs simon gladiū in nullū qdeꝫ bostiū impetū fecit. Nibil se qdem in tāta multitudine ꝓmoturū videbat. Exclamās aūt miserabiliter digna inqt scytbopolitane bis q̄ gessi patior: qppe q tā multa cede ciuiū meo℞ benignitati erga vos nr̄e fidei feci. Digne eni nobis extera gens infida ē: q in nr̄m gen⁹ tāta impietate delinqm⁹. Morior ergo q̄si ꝓpban⁹ ꝓprijs māib⁹: neqꝫ eni dignū ē bostibus subiacere. Iste aūt ipse finis: ⁊ mibi sceleris digna pena: ⁊ aut virtutis ydoneū decus erit: vt nemo. s. bostiū de meo interitu glorief: neqꝫ insultet cadenti. Hec dicēs miserantib⁹ simul ac furentib⁹ oculis circūspicit oēm familiā suaꝫ. Erāt aūt ⁊ vxor ⁊ filij ⁊ ꝓuecti in senectutē pentes. Ille qdeꝫ patreꝫ trabēs cesarea ⁊ cū supstans ense penetrauit post quē nō sane inuitā matrē interfecit. Sup bos aūt cōiugi ⁊ filijs intulit ferrū singulis sane bo℞ pene currentib⁹ gladio ⁊ bostes ꝑuenire cupientib⁹. Cū vero omnē suaꝫ necessitudinem trucidasset cesis superstans extendit dexteram: vt neminē posset latere: ⁊ totum in viscera sua ensem demersit. Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atqꝫ animi firmitatem. Ceterum q̄tum ad fidem quā alienigenis prestitit digno fine consumptus. Ad cedem autem que in scytbopoli facta est: relique quoqꝫ vrbes iudeis apud se babitantibus irruebant: ⁊ duo milia quingentos ascalonite: ptolomais autem duo milia interfecit. Uinxerunt quoqꝫ non paucos Tyrij: multos quidem trucidauerūt: plures autem vinctos custodibus tradidere. Hippinei quoqꝫ ⁊ gaddiri similiter audacissimos quidem amoliebantur: terribiles autem sollicite obseruabant. Relique quoqꝫ vrbes aduersum iudeos singule: ⁊ prout babebant vel timore vel odio mouebantur: soli auteꝫ antiocbini ⁊ sidonij ⁊ apamei suis cobabitatoribus pepercerunt: ⁊ neqꝫ interfecere quemqꝫ iudeorum neqꝫ vinculis tradiderunt. Forte autem ⁊ propter multitudinem suam despexerunt: eorū si qui motus fuissent: mibi autem videntur magis erga eos miseratione moti quos vtiqꝫ nibil moliri videbant. Gerraseni autem neqꝫ in eos qui apud se remanere delegerunt quicq̄ꝫ gesserunt mali: ⁊ egredientes vsqꝫ ad fines suos deduxerunt.

Capitulum. XXIII.

Excitata est autem etiam in regno agrippe aduersum iudeos pernicies. Ipse siquidem prexerat ad cestium gallum antiocbiam: relicto super negocia sua quodam ex socijs nomine Uaro issemo qui regi genere erat propinquus. Uenerunt ad eum de Batanea regione septuaginta numero

vĩri ꝛ nobilitate ꝛ prudētia ciuiū suoꝝ pstātissimi posceēdi psidij gr̄a: vt si qui. s. apd eos quoqꝫ mot⁹ fierent hērent idoneā custodiā p quā possent insurgētes quosqꝫ ꝯprimere. Hos varus quosdam armatos de regijs pmittens interfecit in itinere omnes. Ausus aūt ē tale facin⁹ ꝑpter ꝯsiliū Agrippe ꝛ ꝑpter nimiā auaritiā ipse in gētiles suos agere nō recusans regnū oē corrupit: pseuerās. s. post talē pncipatū in totū gen⁹ exercere iniqnitatē. Donec discussus agrippa rebus animaduertere quidē in vaꝝ veritus ē ꝑpter ꝑpinquitatem isseomi. Pro curāda tamen eū regione summouit. Seditiosi autem ꝯprehendentes psidiū: qđ appellat cyptus iminēs finib⁹ hiericūthe custodes vō quidē interfecerūt munimēta aūt destruxerūt. ¶Ca. XXIIII

P Er eosdē dies etiam in macherūte multitudo iudeoꝝ psuadebat in presidio relictis romanis deserere castellū eisqꝫ tradere. Illi aūt ꝙ rogabāt cogi metuentes pacti sunt cū eis discessionē suā ꝛ accipientes fidē tradūt psidiū: qđ diligēter cepūt macherūte custodijs optinere. In Alexandria aūt semp quidē erat icolis aduersum iudeos seditio. Iā ab illo tempore: ex quo strennuus Alexander cōtra Egyptios vsus iudeis premium societatis tradidit eis: ꝛ habitandi apud Alexandriam facultatem ꝛ ius orbis equale cum gentibus. Permanebat aūt eis honor iste apud successores quoqꝫ Alexandri. Deniqꝫ ꝛ in pte ciuitatis locū eis ꝑprium deputauerunt: quatenus haberent ꝯuersatōnem p omīa mūdiorē a cōmotōne. s. gentiū sequestratā prestiteruntqꝫ eis vt etiam macedones appellarentur. Deinceps vō cū in possessionem Romanoꝝ egyptus venisset: neqꝫ cesar primus: neqꝫ post eum quispiam honores quos Alexander iudeis decreuerat minuit. Cōflictus autem eorum aduersus grecos pene continuus erat: ꝛ iudicibus multis quotidie ab vtraqꝫ pte luciꝝ reuehentib⁹ seditio accendebat. ¶Ca. XXV.

N Unc vero cum apud alios turbata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionē venissent vt ordinarent p certis negotiis largitōnem ad Nerone ferendam concurrere in amphiteatrꝝ pmixti grecis plurimi iudeoꝝ. Quos cū vidissent emuli ex templo clamare ceperunt: iudeos hostes: ꝛ exploratores eē: ac deinceps insilientes intulerunt eisdē man⁹ ꝛ reliqui quidem fugientes dissipati sunt tres ex his viros ꝯprehendētes trahebāt q̄si viuos incēsuri. Cōmota est aūt omnis terra iudeoꝝ ad vltionē ferendā: ꝛ pmū qdem in grecos sara iacebāt. Postea etiā vō facib⁹ raptis i anphitheatꝝ ipetū fecerūt: cōminantes ꝙ in ipso loco tantū simul populū ꝯcremarent ꝛ pene minas implessent rebus: nisi iras eoꝝ compressisset tyberius alexander princeps ciuitatis. Nec tñ ipse coercendi pncipiū ab armis sumpsit: sed nobiles eorum quosqꝫ summittens hortabat vt desinerent: neqꝫ aduersum se militiam romanam ꝯmouerent. Seditōsi aūt benignā depcationē ridentes tyberiū ꝯtumelijs appetebant. Qui postq̄ꝫ vidit absqꝫ calamitate tumultuosos nō posse ꝯpessi imisit in eos duas rōanoꝝ legiones: q̄ in ciuitate erāt. Cū his alios quinqꝫ milia eqtes casu ad iudeoꝝ interitum de libya veniētes pcepitqꝫ vt nō solū interficerēt: sed etiam sbstantias eoꝝ diriperēt domosqꝫ inflāmarent. Qui ꝓtinus ꝯcurrētes i locū qui vocat delta: illo qppe erat iudeoꝝ multitudo collecta exequebātur strennue iussiones nec sane sine cruenta victoria. Collecti quippe in vnū iudei et eos qui de suis optime armati erāt ante reliquā multitudinē statuētes aliquādiu restiterunt. Postquam vero in fugam inclinati sunt: passim trucidabantur: ꝛ erat eorum grandis interitus. Tum que sibi mandata fuerant exequuntur. Conglobati enim iudei his quos melius armatos habebant in fronte positis aliq̄ꝫdiu quidē restiterunt. Semel in fugam versi mactabantur: nec vnius exitij mod⁹ cū alij sb diuo atqꝫ in campo deprehenderentur: in edes aūt alij ꝯcluderētur: ꝛ eas quoqꝫ icēderēt rōani vna ēt diripiendo que in his reperissent: neqꝫ illos aut infantiū misericordiā aut reuerētia se.

nectutis moueret. sed in oẽs etates pari cede seuirẽt. Unde totus qdez ille loc⁹ sanguine redũdabat. Quinqꝫ vero ꝯgesta sunt milia mortuoꝝ: nec tñ saltẽ reliquie remã sissent: nisi ad pces se cõtulissent eorũqꝫ misertus alexander romanos iussisset abscedere. Sed illi qdem quib⁹ erat cõsuetum obedire pceptis primo eius nutu discedũt: populares aũt alexandrini ꝓpter odij magnitudinẽ difficulter ab incepto reuocabãtur: vixqꝫ a corporib⁹ distrahebant. Apud alexandriã qdem talis casus euenit. Cestio vero iam qescendũ esse nõ videbat: infensis vbiqꝫ iudeis: sed duodecimã legionem integrã ex antiochia secũ ducẽs: ⁊ ex reliquis bina milia lecta peditũ: ⁊. iiii. alas eqtum insup regũ auxilia: hoc est antiochi duo milia equitũ ⁊ peditũ tria milia sagittarios oẽs. Agrippe vero tantundẽ peditũ ⁊ eqtũ mille: cuz ⁊ cestius sequeret. iiii. milib⁹ cõitat⁹: quoꝝ tertia ps equitũ erat: pluresqꝫ sagittarij: ptolomaida ꝓgressus ẽ plurimi aũt ex ciuitatib⁹ auxilio cõuenere: peritia qdem militibus inferiores: qꝺ vero scientie deerat in iudeos odio: idemqꝫ alacritate supplẽtes. Aderat aũt ipse quoqꝫ agrippa cestio: ⁊ eorũ que cõduceret simul ⁊ itineris principes: ibi tũ adducta exercitus pte cestius inualidissimã galilee ciuitatẽ cõtendit zabulon que appellat virorum. ⁊ ab iudeoꝝ finib⁹ ptolomaida discernit. Cũqꝫ offendisset eam ciuib⁹ destitutã in mõtes eni multitudo refugerat oigenuz aũt rerũ plenã: illas qdem militib⁹ diripiendas cõcessit: ipsum vͦo oppidũ q̃uis admiratus esset eius pulchritudinẽ quippe dom⁹ habebat similiter vt apud tyrũ ⁊ sidona ⁊ beritũ edificatas incendit. Deinde cursu territorio pagrato quicquid inuenisset obuiã depopulatus inflãmatis etiã circũ eam positis vicis in ptolomaidã regressus est. Syris aũt adhuc prede inherẽtib⁹: ⁊ precipue biritis recepta iudei fiducia: cestiũ eni recessisse cognouerãt repente in eos qui remanserãt irruũt: ⁊ ꝓpe duo milia morte cõsumunt. Ca. XXVI.

Cestius aũt ex ptolomaide reuersus ipse qdem cesareã puenit in ioppã vero ptez pmisit exercitus: cũ preceptis huiusmodi vt oppidũ custodirent si eo potiri potuissent: aut si oppidãi impetũ presensissent: tam suũ q̃ ceteroꝝ militũ prestolarent aduentũ. Illoꝝ igitur alij mari alij terra ꝓfecti vtrinqꝫ ioppem facillime capiunt: ita vt ne fuge qdem habitatores copiã reperirent: nedũ ad pugnã se pararent. Aggressi aũt cunctos interficiunt cũ familijs direptãqꝫ ciuitatẽ incendunt. Interfectoꝝ aũt numerus octo milia quadringenti fuerũt. Simili modo ⁊ infinitã samarie nabatbite. Nam toparchiã non paucos direxit equites: qui ⁊ partem finiũ vendicauerũt: magnãqꝫ indigenaꝝ multitudinem pemerũt: direptisqꝫ patrimonijs etiã vicos igni dederunt. Ca. XXVII.

In galileã quoqꝫ misit ceseniũ gallũ ductorẽ duodecime legiõis eiqꝫ tantaz militũ manũ attribuit: q̃taz gẽti expugnande sufficere posse credebat: ⁊ euz validissima galilee ciuitas sephoris cũ fauore suscepit. Huiusqꝫ prudẽs cõsiliũ: secute ciuitates alie qescebãt. Qui vͦo seditõib⁹ ⁊ latrocinijs opaz dabãt i galilee montẽ vndiqꝫ mediũ recessere: q est ꝯtra sephori ⁊ vocat asamõ. Aduersus eos gallus ducebat exercitũ. Illi ãt q̃diu supiores erãt facile romanos ad se ascendẽtes vlciscebant: ⁊ ex his plures q̃ ducẽtos interfecerũt. Ubi vͦo eos viderũt circũacto itinere ad celsiora ꝓgressos mature victoriã cõcesserũt: ⁊ neqꝫ pugnã min⁹ armato ferebãt. Neqꝫ si terga dedissent eqtũ poterãt man⁹ effugere: adeo vt pauci locis aspis delitescerẽt: ãplius vero q̃ duo milia trucidarent. Gall⁹ qdẽ cũ nihil iã tentari nouitatis apud galileã videret cesariã cũ exercitu remeabat. Cestius vero cũ oĩ multitudie reuersus i antipatridẽ prexit. Cognitoqꝫ nõ puaz multitudinẽ iudeoꝝ in turri q̃ aphecí vocabat esse collectã: q ⁊ his ꝯgrederent pmisit. Sed priusq̃ in manus venirent iudei metu dispsi sunt: eorũqꝫ castra iam desolata milites adorti cũ vicis circumpositis incenderũt. Ex antipatride aũt cestius in liddam ꝓfectus vacuã viris ciuitatez

offendit. Nam ppter scenopheiorum dies festos cũ in hierosolymã ppl'u' ois ascende rat. Quinquaginta vo quos ibi comprehendit occisis exustoqz oppido vlterius pce debat per que bethiron pfectus in quodam loco cui nomẽ ẽ gabao castra ponit distã te a hierosolymis stadijs quinquaginta: iudei vo cũ iam ciuitati ppinquare bellũ vi derẽt: omissis dierum festorum solennibus ad arma pperabant: satisqz freti multitudie incõpositi ad pugnã ⁊ cũ clamore psiliebãt. Ne dierum quidẽ septẽ bita rõe feriatorũ erat ei sabbatũ quod apud eos religiõe maxia curabat. Idẽ aũt furor qui eos ab ob sequio pietatis emouerat in prelio quoqz supiores effecit. Tanto nãqz ipetu rõanos aggressi sunt vt eorum ⁊ aciẽ prũperent viaqz apta cedib' in medio ruerent: ac nisi ei mi litũ parti que nec dũ locũ amiserat equites ex circuitu sbuenissent: quiqz non satis de fecerunt pedites in periculo totus cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt aũt quingẽ ti ⁊ quindecim romani milites ex quib' quadringenti pedites: ceteri equites erant: iudei vo viginti duo: quorum fortissimi videbãt monobari regis adaibene ppinqui: mo nobazus ⁊ cenedecus: ⁊ p'hos pera ita iugiter ⁊ syrus babylonius qui ad iudeos ab agrippa rege trãsfugerãt cui pridẽ militabãt. A fronte quidem repulsi iudei ad ciui tatẽ reuertebant. Rõanos autem ad bethrorõ ascẽdentes giore filius Symõ inua dit: multosqz postremi agmis coactores laniauit: ac multa carra cũ sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio vo in agris triduo commorante iudei locis superioribus oc cupatis obseruabãt eius transitũ neqz necessaturos eos certum erat: si romani pficisci cepissent.

Ca. XXVIII

Taqz dũ agrippa cũ infinita hostiũ multitudine mõtes amplexa ne rõanos qdem a piculo tutos esse pspiceret verbis iudeos expiri decreuit: vel omẽs sibi parituros existimãs: vt bello desisterent vel siqui aduersarent seuocãdos esse: qui ab eorum sententia discreparent. Misit igit ex comitibus suis portatũ ⁊ phebũ quos illis sciebat esse notissimos: ⁊ a cestio fedus amicitie: certamqz a peccatis po pulo Ro. veniã polliceret: si piectis armis secũ sentire voluissent. Uerum seditiosi me tu ne cuncta multitudo spe securitatis ad agrippã sese pferret legatos obtruncare sta tuerũt: ⁊ phebũ quidem pusqz verbũ faceret pemerũt. Nam portatus vulnerat' effu git: populares autem id indigne ferentes factum cedẽdo fustib' atqz lapidib' i oppi dũ compulerunt. Cestius vo quia intestinam eorum discordiam opportunũ ad irruen dum tempus inuenit totũ in eos duxit exercitũ: inqz fugam versus vsqz Hierosoly mam psecutus est. Castris autem in loco positis qui appellat Scopos interuallo se ptem studiorum a ciuitate discedẽs: nihil p triduũ aduersus oppidũ conabat: sperans fortasse intus degentes aliqd remissuros. In vicos aũt circa ciuitatẽ nõ puaz militũ manũ ad rapienda frumenta dimisit. Quarto aũt die qui trigesim' mensis erat octo bris ordinatũ in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem a seditiosis custo diebat: ipi aũt rõanorum disciplina territi exteriorib' cessere partib' ciuitatis ⁊ in ptem interiorẽ tẽplũ q refugerũt. Cesti' vo transgressus Pedestã: q sic vocat ⁊ cenopolim: ⁊ forum qd appellat Dacon incendit. Deinde cũ ad supiorẽ ciuitatẽ venisset ppe aulã regiã castra posuit. Et si tũc voluisset intra muros violẽter irrũpere ciuitatẽ ilico pos sedisset: belloqz finẽ dedisset. Sed tyrãnus pposit9 castris ⁊ prisc' ⁊ plures eqtum mgri a floro pecunia corrupti conatũ ei' auertere ⁊ iudeos intolerandis malis reple ri cladibusque ptingit.

Ca. XXIX.

Atera plurimi populariũ notissimi ananias vanati filij cestiũ qsi portas ei pa tefacturi vocabãt. ille ãt ⁊ ira fastidiẽs ⁊ qd nõ sat ei credẽdũ putaret tã diu id neglexit donec pditõe pta seditõsi ananũ qdẽ cũ ceteris de muro deiectis lapidib' i do mos suas fugere pulerũt. ipi vo p turres dispoiti murorum tẽtãtib' rpugnabãt: p dies qdẽ qnqz rõanis vndiqz conãtib' iexplicabil' erat ipet'. sexto ãt die Cestius cũ plurimis

eisdem que sagittarijs a septentrionali tractu templū aggredit̄ iudeis ex portícu resi-stentibus. Qui repente quidez romanos ad murū adeuntes auertere. Postremo au-tem repulsi teloꝝ multitudine recesserunt. Itaqꝫ romanoꝝ qui anteibant scutis suis muro nixis: ⁊ qui eos sequebant̄ alijs ac p ordinem alijs similiter adiunctis: que sic appellatur: testudinem cotexuerunt. Unde sagitte in eam delate irrite delabebantur ⁊ sine aliqua noxa milites menia suffodiebāt: templiqꝫ portas incendere moliebāt̄: Uehemens aūt seditiosos stupor inuaserat: iamqꝫ multi ex ciuitate diffugiebant: ve luti continuo capetur. His aūt populus alacrior efficiebat̄: ⁊ q̄tum nequissimi cede-bant: tm̄ vt ipsi portas aperirent. Cestiūqꝫ tanq̄ de se optime meritū recipent appro-pinquabant. Et ꝑfecto si paululū in obsidione pseuerasset: statim ciuitatem obtinu-isset. Sed credo iam tunc infestus deus pessimis eiusqꝫ sancta illo die finez bello da re ꝓhibuerūt. Deniqꝫ cestius neqꝫ ais populi neqꝫ obsessoꝝ desperatōe pspecta mi litem reuocat: ⁊ sine vlla spei repulsa incōsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata vero eius fuga latronū fiduciā recreauit: insecuti nouissimos aliquos equitū peditūz qꝫ ꝑemere. Et tunc quidem cestius in castris q̄ apud scopon munierat tendit: altero aūt die vlterius recedendo magis hostes ꝓuocauit: tamq̄ postremis appositi mul-tos necabant: quoꝝ utraqꝫ itineris parte vallata in transuersos tela iaciebant: ⁊ neqꝫ in eos se retorquere: a quibus a tergo sauciabant̄ nouissimi audebāt quandā infinitā multitudinē insequi existimātes. Et a lateribus instantis vim repellere minime suf-ficiebant: cum ipsi qdem graues essent: ordinemqꝫ interrumpere formidarent: vide-rent autez iudeos leues: ⁊ ad excurrendū faciles esse. Unde eueniebat vt multa ma la ppeterentur: cū nihil etiam inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi deiectiqꝫ ag mine sternebantur: donec multis occisis in quibus erat priscus sexte legionis dux: ⁊ longinus chiliarchus: ⁊ emilius iocundus ale prefectus vir in gabao peruenerunt: vbi castra prius posuerant: multis instrumentis amissis. Hic autem cesti⁹ biduo cō moratus inops consilij quid ageret: cū tertio die maiorem hostium vidisset numerum ⁊ omnia circū loca plena iudeis tarditatem sibi obfuisse cognouit: ⁊ si adhuc ibi ma-neret pluribus se inimicis vsurum. Itaqꝫ ꝑ compendio fuge cunctaqꝫ militibus im pedimento erant amputari precepit. Occisisqꝫ tunc mulis atqꝫ asinis alijsqꝫ iumen tis: preter illa que sagittas ⁊ machinas ferrent. Hec enim velut vsui futura seruabat maxime quia timebat ne iudeis contra se capta ꝓdessent. Bethoron versus antece-debat exercitū. At iudei latioribus quidem locis minus instabant: contractos vero in angustias atqꝫ descensus qui discessissent ab exitu ꝓhibebant. Alij postremo sup agmen impingere: fusaqꝫ omnis multitudo p itineris fuga militem sagittis operuit. Ubi etiam peditibus ꝑ pacto sibi subuenirent hesitantibus equitū piculuz ꝓmpti⁹ erat. Nec enim ordinate viam ꝑsequi poterant obstantibus iaculis: ⁊ ne contra ho-stes irent ascensus ardui ꝓhibebant equitantib⁹ inuij. Laterib⁹ aūt rupes ac valles in quas deiecti qui aberrassent ꝯsumebant̄. Nullusqꝫ locus aut fugiendi aut vlcisce di rationem habebat. Itaqꝫ incerti quid agerent ad vlulatus quos desperati solent: fletusqꝫ conuersi sunt. Quibus resonabat iudeoꝝ cohortatio cū clamore letantiū pa-riter ac seuientiū. Totusqꝫ pene qui cū cestio fuerat perisset exercitus nisi nox adue-nisset. Qua romani qdem in bethoron ꝯfugerūt: iudei vero obsessis circū omnibus locis eoꝝ transit⁹ custodiebant. Deniqꝫ ibi cū cestius aperto itinere desperato iaz de fuga cogitabat. Lectosqꝫ ad quadringentos omniū fortissimos milites tectoꝝ fasti-gijs imposuit. Hisqꝫ precepit vigilū qui in castris excubant signa clamare: vt eo mō iudei oēm illic militū numerū arbitrarent̄ remanere. Ipse aūt cū ceteris otiose vsqꝫ ad triginta stadia ꝑgreditur. Unde mane cū iudei locū in quo romani tetenderāt de solatū vidissent in quadringentos a quibus decepti fuerāt cōcurrerūt: ⁊ illos quidem

sine mora iaculis cõfecerunt: mox autem cestium psequi properabãt. Sed ille cuz no cte non paruum spatium itineris pegisset: die vehementius quoqz fugiebat: adeo vt metu perculsi milites machinas siue tormenta muralia: itẽqz ballistas: multaqz alia instrumẽta relinquerẽt. Quibus tunc ablatis iudei rursus contra illos qui ea relique rant vsi sunt. Insequendo autẽ romanos antipatridã vsqz venerũt. Deinde cuz eos assequi nõ potuissent inde redeuntes: et machinas secum asportarũt: mortuosqz spoli arunt: et predam que remãserat collegerunt: et peana canẽtes in metropoli remearũt. suis quidẽ paucis amissis. Romanorũ autem auxiliorũ quinqz milibus peditum ac trecẽtis: itẽqz nonigẽtis et octuaginta equitibus interẽptis. Hec quidẽ nouẽbris mẽsis octauo die gesta sũt: anno duodecio Nerõis pncipatus. Ca. XXX.

Ost cestij vero casus aduersos: nobiliũ multi tanqz e naui pessum itura ex ciuitate enatabãt. Deniqz castabarus et Saulus vna cuz Philippo iacbanis filio qui princeps erat exercitus regis Agrippe: inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui vero cũ his in aula regia fuerat obsessus: antippas fuga despecta quẽadmoduz a seditiosis pemptus sit alias indicabimus. Cestius aũt Saulum et ceteros in achaiã ad neronẽ misit: et ppriaz necessitatẽ indicaturos: et belli causas deriuaturos in florum. Sperauit eni et iram in illum excitatum iri: et sua pericula sũmouenda. Tunc ãt Damasceni cede romanorũ cognita: iudeos apud se degentes ptinere studuerunt: et cum eos in publicis terminis collectos haberẽt: nãqz id olim pter suspitiones meditabãtur. Facile quidẽ sui conatus exitum fore putabãt. Verebantur autẽ mulieres suas fere omnes preter paucas iudaizantes: et eoruz religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi quid agerent. Judeoruz autem decem milia quippe in angusto loco atqz omnes inermes aggressi: vna hora sine metu iugulauerũt. Qui vo cestium fugauerãt in hierosolymã reuersi: quos adhuc romanoꝝ studiosos iuenissẽt: partim vi partim blanditijs sibi etiam sotiabant. Et in templum congregati plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Josippus curionis filius: et pontifex ananus oia que in ciuitate gerenda esset impaturos: maximeqz vt ciuitatis muros erigerent. Filium nãqz Simonis Eleazarũ romanoruz quãuis pdam et ereptas cestio pecunias: et insup his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet: tamẽ nullis necessitatibus preposuerũt: qꝫ et ipsum tyrannidis supbia uiderent ferri: eiusqz studiosos siue imitatores satellitũ more versari. Verum paulatim Eleazarus ambitione pecunie: itẽqz astutia psuasit populo: vt in omnibus sibi pareret. In iudeã vero quos mitterẽt alios militũ duces optarunt: hieruz filium asapha vnũ ex pontificibus: eleazarum pontificis filium: nigro aũt mandauerũt qui tũc idumeam regebat: ex regione trãs iordanẽ posita genus ducẽs: vnde parartes cognominabãtur ducibus obtempare. Sed ne alias quidẽ regiones omittendas putabãt. Nãqz in iericũtha iosippus filius simonis: et trans flumen thapna: et ioãnes esseus topchias administraturi directi sunt. Hinc aũt lydda et ioppe et ãmanum erant addite. Copbnitie autẽ et accabatine regionibus ioãnes filius anne rector erat designatus: et vtriusqz galilee iosippus mathathie filius: huius administratõni iuncta erat et gamala munitissima ciuitatũ: que ibi fuere aliorũ quidẽ rectorum p alacritate ac prudentia sua quisqz res sibi creditas admistrabat. Josippus aũt cuz in galileã venissz primũ cure habuit indigenaꝝ sibi cõciliare beniuolentiã: multa sciens ea cõfici posse licet in alijs peccauisset. Deinde cõsiderato qꝫ potẽtissimos quidez amicos habebit: si eos participes potestatis fecisset: omnem vero multitudinẽ si pleraqz p indigenas et consuetos fieri pciperet. Lxx. de senioribus eius gentis prudẽtissimos elegit: eosqz rectores totius galilee constituit. Septem vero per singulas ciuitates: minoruz litiuz iudices ordinare maiora negotia causasqz capitales ad se referre iussisset iam. lxx.

dispositos ꝑ ciuitates: quo iure inter se vterentur: etiam queadmodum extrinsecus vsi essent aiaduertit: certusq; in galileã romanos esse venturos opportuna loca muro cingebat: hoc ẽ iotapata ⁊ bersabee ⁊ seloim necnõ ⁊ capbe recho ⁊ iaphac ⁊ sicophoh: mõtẽ cui nomẽ est itabirio ⁊ tharice ⁊ tiberiada: ad hec etiã circa genesareth lacũ speluncas in ea que inferior galilea vocabat͛ muniuit. Superioris aũt galilee achabarõ ⁊ petrã q̃ sic dicit͛ ninetimero in gaulanitidẽ vo seleuciã: ⁊ sogẽnã gamala munitiõe circũdedit. Solis aũt sephoritꝭ pmisit ut muꝝ sibimetipsis fabricarent: qa eos pecuniosos esse: ⁊ ad bellũ prõptos etiã sine p̃cepto videret. Similiter autẽ etiã giscalã iosippi iusti sup se muꝝ cinxit ioannes: ceteris autẽ castellis oibus ipse iosippus itererat iubendo: simul atq; opem ferendo: Quin ⁊ exercitũ ex galilea supra cẽtum milia viroꝝ cõparauit: quos omnes vndiq; collectis armis veteribꝰ instruebat. Deinde reputans hoc maximã romanoꝝ inuictã esse virtutem ꝙ edicto essent audientes rectoribus suis: ⁊ exercitationi operã darent. Doctrinã qdem vrgente necessitate despexit: parendi autẽ facultatem ratꝰ regentium multitudine posse cõtingere ita ut romani solent diuisit exercitũ: pluresq; fecit agminũ principes. Diuersis q̃ militum generibꝰ ordinatis alios de cadarchis: alios chiliarchis subdidit: ⁊ insup his rectores maiorum rerum administratores. Docebat autem signorum disciplinas ⁊ prouocationes reuocationesq; buccinarum. ⁊ principia cornuum ⁊ circundationes: ⁊ quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores. ⁊ circum defatigatis partiri ꝑicula queq; ad fortitudinẽ animi corporisq; tolerantiã ꝑtinerent instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum: vsq;quaq; Romanoꝝ referens disciplinã: ⁊ ꝙ cum viris essent preliaturi qui ⁊ viribꝰ corꝑis ⁊ aĩ obstinatione totũ pene orbem superent. His addidit quo pacto belli tp̃e suis essent parituri preceptis: iã nunc periculũ fore nisi consuetis delictis hoc est furtis ⁊ latrociniis ⁊ rapinis abstinuissent: s; neq; aut gentilibꝰ fraudẽ facerent aut cõsuetissimorũ damna ꝓpriũ questũ putarent. Illa eni bella optime administrari: quoꝝ milites bonã conscientiã gererent. Qui vero ꝑ se praui fuissent: his nõ solum inimicos sed etiã deũ hostẽ futurũ. Multa in hũc modũ admonendo ꝑseuerabat: ⁊ iam quidẽ quantũ ꝑliũ paratũ esset cõflatũ erat. Nam septuaginta peditũ milia ⁊. cc. xl. equites ac preter hos etiã mercenarios quibꝰ maxie fretus erat habebat quattuor milia. d. necnon ⁊ sexcẽtos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis aũt mercenariis facile ceteri milites a ciuitatibꝰ alebant͛. Nãq; singule quas enumerauimus cũ mediam sui multitudinẽ mitterẽt i militiam: reliquos ad cõparandũ eis victũ tenebant: ut pars armis pars faciẽdi operis dirimeretur: ⁊ armati securitatem rependerent suggerentibus cõmeatum. Iosippo aũt hoc modo administranti galileã insurrexit quidã insidiator patrie Giscalon ortus Lesim filiꝰ noie ioannes callidissimꝰ ac dolis plenus ⁊ nequitia quidẽ nobilissimus omniũ: antea vero parũꝑ ⁊ aliquantum militie sue impedimẽtũ passus inopia: facile mentiri paratꝰ mirusq; ad fidẽ adhibere mendacio: ⁊ q fallaciã virtutẽ putaret: eaq; aduersus amicissimos vteret͛ simulator humanitatis ⁊ spe lucri appetentissimus cedium: q semꝑ quidẽ imoderata cõcupisset: spem vero leuioribus maleficiis aluisset. Latro eni erat sui moris ac solitarius: deinde comitatũ inuenit audacie: primo quidẽ paruũ ampliorẽ autem ꝓficiens. Cure autẽ habebat neminẽ ignarum asciscere: sed qui ⁊ habitudine corporis ⁊ animi magnitudine bellorũq; ꝑitia prestaret hos eligebat: donec quadringentorũ virorũ caterua congregauit: quorũ plures ex Tyriorum finibus ⁊ vicis erant. Isq; omnẽ galileã depopulabat͛: ⁊ multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hũc igit͛ iandudũ regendi milites cupientẽ ⁊ maiora desiderantẽ diu pecunie retardabat inopia. Cum autẽ videret Iosippum sua viuacitate letari: ꝑsuadet ei primũ fabricandi muri patrie solicitudinẽ sibi cõmitteret. In qua re

q̄stus magnos a locupletibus fecit. Deide callidissima fraude ꝯposita velut oleo qd̄ nō a gētilibus suis tractatū esset vti cauerēt oēs apud syriā iudei: vt ad cōfinia oleum mitteret ꝺpōscit. Nūmosq3 tyrio q.iiij.atticos faceret emptis.iiij.āphoris eodē p̄cio āphore dimidiū venūdabat. Cūq3 galilea ferax eēt olei: maximeq3 illo tēpoꝛ magna vbertate redūdaret: in ea loca vbi erat pēuria solus multūq3 mittēdo: ifinitā summa3 pecūie cōgregauit. Qua mox in eū vsus ē: q hoc sibi beneficiū pstitisset. Deniq3 existimās iosippū dispofuisse rectoꝛē se eē galilee futurū qbus p̄erat latrōibus impauit: p̄das vehemētius exercere ꝙ multis rebus nouis p regiones excitatis aūt isidijs ali cubi rectoꝛē pimeret si cui ferret auxiliū: aut si latrocinia negligeret. Ob hoc eū apud idigenas accusaret. Jam dudū autē rumoꝛē dissipauerat: ꝙ res galilee iosippus ꝓdere cogitaret: multaq3 in hūc modū ad eius pniciē cōpabat. Ca.XXXII.

Taq3 illo tēpoꝛe cū qdā ex vico damaritaꝝ in magno cāpo custodias agentes ptolomeū agrippe ꝛ bernicis ꝓcuratoꝛē aggressi: oēs q̄s ferebat sarcinas abstulissent: in qbus erāt nō parue vestes ptiose: plurimaq3 argēti pocula: ꝛ sexcenti aurei. neq3 hāc p̄redā occulte administrare possent: oia taricheas ad iosippū cōpoꝛtarūt. Jlle autē rep̄hensa violētia quā regijs itulissent: reponi res ablatas apud aliquē eius ciuitatis potētissimū iubet: patus eas dn̄is oppoꝛtūe remitteꝛ. Unde maximū ei⁹ piculū cōpatum ē. Nāq3 raptoꝛes earū ꝛ quia p̄rede nullā ptem accepissent: egre ferētes et ꝓspiciētes quod iosippus cogitauerat laboꝛē suū regibus cōdonare: p vicos nocte discurrūt: oibusq3 indicāt iosippū ꝓdidisse: edēq3 tumultu ciuitates ꝓxias repleuerūt: adeo vt centu3 armatoꝝ milia cōtra iosippum p̄ma luce cōcurrerēt. Deniq3 multitudo in circo apud Taricheas cōgregata plurima p iracundiā cōclamabat: parti depōi parti cōcremari vociferās ꝓditoꝛē. Plerosq3 icitabat ioānes: ꝛ cu3 eo filius taphnā ꝛ iesus quidā. Tunc mgr̄atus tyberiadis iosippi quidē aici ꝛ satellites tāte multitudinis icursu pterriti oēs p̄reter paucos diffugerunt. Jpse vero doꝛmiēs ꝓpe cu3 iam ignis admoueretꝛ exurgens: ꝛ monētibus eum.iiij.q remāserāt: neq3 solitudine sua: neq3 illoꝝ qui cōtra se venerāt copijs pturbatus: in cōspectu eoꝝ ꝓsilijt veste discissa infusoq3 capite puluere: auersusq3 post tergū manibus suoq3 ceruici gladio admixto. Nec āt amicioꝛes ei maxie taricheatas ad mi̅ſicoꝛdiā cōmouerāt. Rustica vō plebs ꝛ finitimoꝝ quibus molestioꝛ videbatꝛ: nō sine maledictis eu3 iubebāt publicas ꝓferre pecunias: ꝛ facta ꝓditōis fateri. Nam ex habitu eius opinabātꝛ nihil eoꝛu3 de qbus nata fuerat suspitio penitus negatuꝝ: ꝛ impetrāde venie cā fecisse oia que misericoꝛdiā ꝓuocarēt. At illius ista humilitas cōsiliu3 pstruebat: ꝛ cōtra se indignantes arte circūueniēs: vt sup his vnde irascerentꝛ inter se ipsi discoꝛdarēt: omia cōfessus est. Deide sibi facultate cōcessa: ego inqt has pecunias neq3 agrippe remittere cogitabā neq3 in ꝓpꝛia lucra cōuertere: absit eni vt amicū putē vnq̄3 qui vobis sit inimic⁹: aut questū ex re capiā que vos cōiter lederet. Sed qꝛ videbā o taricheate maximā ciuitatē vr̄am monitōis egere: ꝛ ad extruēda menia minus hēre pecūie: timebāq3 tiberiensem populū ꝛ alias ciuitates raptas pecūias inhiātes: pedetentiq3 eas retinere ꝺcreui: vt vos muro circūdarem. Si hoc nō videtur ꝓfecto que oblata sunt ꝛ diripienda ꝓpono. Si recte cōsului: bene de vobis meritū coercetis? hec taricheate quidē ab eo dicta cū fauore receperūt. Tyberiēses vero cū alijs depꝛauādo isup etiā minitabātꝛ: vtriq3 autem relicto iosippo inter se litigabant. Jlle autem fretus iam secum sentientibus: erant enim ꝓpe ad.xl.milia taricheate: cū multitudie liberius loquebatꝛ: multum in eoꝛum temeritatem inuectus: ex p̄resenti quidē pecunia tarichea ait esse muniendā. Cure autem sibi foꝛe similiter vt etiam cetere tute sint ciuitates. Nec enim pecunias defoꝛe si concoꝛdare velint in eos vnde pande sunt: ꝛ non in eum moueantur qui parat. Itaq3 cum alia quidē multitudo que decepta fuerat quāuis irata recederet

duo vero armatorũ milia impetũ in eũ fecere. Cũqȝ se ille tecto ante recepisset insta bant ei minitantes. Iterũ autem iosippus in hos altera fraude nititur. Cũqȝ ad fastigiũ culminis euasisset cõpresso dextra strepitu: nescire ait se quid peterent sibi prestari: voces eni se non exaudire confusas. Omnia vero que iuberent esse facturum si aliquos intromisissent: qui secum ociose colloquerentur. His auditis ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. Quos ille in edium partes inductos clausa ianua tamdiu verberauit: donec eorum intestina nudata sunt. Circunstabat autem interim populus existimans eos prolixis allegationib⁹ cõcertare. Cũ subito iosippus foribus patefactis cruentos eos dimisit. Unde tanto terrore qui minabant̃ affecti sũt: ut protectis armis aufugerẽt. Ob hoc ioannis etiã atqȝ etiaȝ crescebat inuidia: aliasqȝ nihilominus iosippo moliebat̃ insidias: morboqȝ simulato p epistolam postulauit: ut sibi medicine gratia tiberiensibus ei aquis calidis vti pmitteret. iosippus aũt nondum ei suspectus erat insidiator ad prefectos ciuitatis litteras fecit: ut hospitium ⁊ vtensilia ioanni preberent. Quibus ille potitur biduo post cui⁹ rei causa venerat agebat. ⁊ his fraude circũuentis: alijs vero pecunia corruptis ut iosippuȝ desererent psuasit. His cognitis sylla quem iosippus custodie preposuerat: propere de insidijs ei scripsit: atqȝ ille accepta epistola noctuqȝ itinere maturato matutinus ad tiberiadam peruenit. Et cetera quidem multitudo obuiã ei processit. Joannes aũt q̃uis eũ contra se venisse suspicaretur: tamẽ direpto quodam ex notis infirmitate simulata ꝙ lectulo detineret̃ obsequio se defuisse mandauit. Tiberiensib⁹ aũt a iosippo in amphitheatri stadium cõgregatis ut eos que sibi scripta fuerant alloqueret̃ missis armatis ioannes iussit eũ iterfici. Quos cũ iam nudare gladios pspexisset populus exclamauit atqȝ ita cõuersus ad eius vocẽ iosippus vbi ferrũ prope iugulo suo iminere prospexit in litus disiluit e tumulo excelso cubitis sex: i quo verba faciens cum populo steterat: ascensaqȝ nauicula cum duobus satellitibus suis que illic applicuerat in mediũ lacum refugit. Milites vero eius ilico raptis armis contra isidiatores irruebant. Mox aũt veritus iosippus ne bello intestino suscitato ꝓpter paucorum inuidiã ciuitas cõsumaretur nunciũ suis misit: qui eos moneret: ut ꝓprie tantũ saluti cõsulerent. Neqȝ vero quẽq̃ȝ occiderent uel arguerent noxiorũȝ. Et illi quidẽ dicto parentes cõquieuerũt. Qui vero circũ ciuitatem p agros hitabãt auditis insidijs ⁊ quis earũ fabricator fuisset cõtra ioannẽ veniebant. Sed ille prim⁹ in iscala patriã suam fuga receptus est. At galilei totis iã ciuitatib⁹ ad iosippũ confluebant. Et cum multa essent armatorũ milia congregata: qui se aduersus ioannem coẽm insidiatorẽ adesse clamabãt: vnaqȝ cũ eo ciuitatẽ que illum suscepisset ignibus tradituros: ad ea iosippus ꝓbare quidẽ se eorum beniuolentiã impetum aũt cohibẽdum esse dicebat prudentia magis inimicos vincere cupiens q̃ȝ perimere. His vo qui de singulis ciuitatib⁹ cum ioanne rebellassent nominatim exceptis quippe alacri animo suos quisqȝ populus indicabat preconũ voce denũciabat intra quiqȝ dies eorum q ioannem nõreliquissent patrimonia diripienda: domosqȝ eorum cum familijs exurendas. Et tria quidem milia statim ab eo reuocauit: qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis autem ioannes prope mille viris syris fugitiuis transtulit se iturũ in occultas insidias ex apertis ac p nuntios in hierosolymã clam direptos iosippum accusabat ꝙ magnum exercituȝ collegisset: iamqȝ nisi preueniatur vi tyrannus metropoleos venturus esset. Uerum ea populus quideȝ presciens negligebat: liuore autem potentes non nulliqȝ magistratuum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere ioanni: ut per eos bellum cuȝ iosippo gereret. Decretum que inter se conceperunt: quo idem iosippus militum administratione decederet. non tamen id satis esse credebant: ideoqȝ duo milia ⁊ quingentos

armatos ꝛ quattuoꝛ nobiles viros iurisꝑiti filiũ iosandrũ ꝛ ananiã sadduci' ꝛ simonẽ ꝛ iudaꝫ ionathi filios omnes eloquentia validissimos: vt eoꝛum scilicet monitu auer teretur ab iosippo beniuolentia multitudinis. Et siquidem ipse sponte sua veniret pa terentur eum rationem reddere. Sin remanere contenderet: velut hoste vterentur. Amici autem iosippi militem quidem ad eum venturum esse perscripserant: causaꝫ vero non indicauerunt quomodo secretum fuit inimicoꝛum eius consilium. Unde factum est vt quod pꝛecauere nõ potuit: quattuoꝛ statim ciuitates ad inimicos postq̃ venere deficerent. Hoc est sephoꝛes ꝛ gabꝛa ꝛ giscala ꝛ tiberias: quas tamen conti nuo sine armis recepit. Captos autem quattuoꝛ duces consilijs armatoꝛũq; foꝛtis simos remisit ad hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus: ipsos ꝛ a quibus permissi fuerant occidisset: nisi ante fugissent.

Capitulum. XXXIII.

Dannem vero iam intra muros iscalon iosippi timoꝛ custodiebat. Et paucis di ebus post iterum rebellauit tyberias: habitatoꝛibus eius Agrippam regeꝫ im ploꝛantibus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset: paucique romani equites ibi tum comparuissent: a iosippo alienati sunt. His q; apud taricheas cognitis: statiꝫ defectio consecuta est. Cum vero cunctos iosippus milites misisset frumentatũ: neq; solus egredi contra destitutoꝛes: neq; se continere patiebatur: metuens nedũ ipse tar daret: ante in ciuitatem regij trãsgrediretur. Nec enim postero die obstante sabbato quicq; facere poterat. Dolo autem qui se deseruerant circũuenire cogitabat. Et poꝛ tas quidem tarichearum claudi iussit: ne quis consilium suum illis pꝛoderet contra quos suscipiebatur. Omnibus autem scaphis quas in lacu repperit congregatis: du cente autem ꝛ triginta fuerunt: quaterniq; naute non amplius singulis inerant: matu re ad tyberiada nauigat. Cumq; tanto ab ea distaret spatio vnde facile videri nõ pos set: inanes scaphas in salo relictas septem ipse solus inermes satellites secum habẽs pꝛopius vt conspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex mu ro cospexissent: metu perterriti: ꝛ scaphas armatoꝛum esse plenas existimãtes: arma pꝛoijciunt: manusq; supplices agitantes vt ciuitati parceret pꝛecabantur. Iosippus autem postq̃ multis eos minis ꝛ castigationibus expꝛobꝛauit: pꝛimum q̃ bello con tra populum romanum suscepto: intestinis dissensionibus vires suas ante consume rent inimicoꝛum vota complerent. Deinde q̃ securitatis sue curatoꝛem de medio tol lere pꝛoperarent: ciuitatẽq; non erubescerent sibi claudere: qui eam muro cinxisset nõ repudiaturum se ait: si qui sibi satisfacerent: quibusq; interuenientibus amiciciã cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem tyberiensium potentissimi descẽderũt. His autem in vnam receptis nauiculam piscatoꝛiam: ꝛ pꝛocul abductis alios quin quaginta curiales venire iussit maxime notissimos: velut illi quoq; fidem sibi pꝛebeř deberent. Deinde nouas causationes excogitans: alios insuper atq; alios obtẽtu fe deris euocabat: vt mature taricheas recurrerent gubernatoꝛibus nauium impletarũ imperabat: quosq; auexissent in carcerem collocarent. Donec omnem curiam que sexcentos haberet viros: duoq; milia popularium compꝛehẽsa in taricheas scaphis abduxit. Relictis autem vociferantibus clitum quendã esse maxime defectionis au ctoꝛem: irãq; ipsius pena illius pꝛecantibus satiari: illum quidẽ iosippus nolebat oc cidere. Suoꝛum vero satellitum quendã leuin egredi iussit: qui cliti manus absciderꝫ Cum vero is pꝛe timoꝛe solum globo inimicoꝝ cõmissurum negasset: eaq; causa idi gnari iosippum stantem in scaphã clitus cerneret: ipsũq; velle descẽdere ac de se sup pliciũ sumere: vt saltem vnam manum sibi concederet oꝛabat. Neq; hoc abnuẽte io sippo: dũmodo alterã sibimet clitus pꝛescideret: educto ille dextera gladio leuaꝫ sibi truncauit: tantus eum timoꝛ iosippi inuaserat. Ita tunc iosippus vacuis scaphis ꝛ

satellitib⁹ septē populo capto rursus tiberiadā sibi sotiauit. Paucisqꝫ dieb⁹ post cuꝫ etiā sepborim defecisse inter alias repisset militibus eā depredari pmisit: oiaqꝫ inde lecta popularib⁹ dedit eā sepboritis. Nam ꝛ captus rapinaꝝ dāna corrigere voluit: reddibitione reꝝ rursus eos ad beniuolētiā reuocare. Hacten⁹ apud galileā motus iamqꝫ ab intestinis dissensionibus quiescentes aduersus romanos instruebant: bie rosolymis autē Ananias pontifex ꝛ potentiores qui non cū Romanoruꝫ parte sentirent muros instaurabant: multaqꝫ bellica instrumēta pqꝫ oē oppidū sagitte aliaqꝫ arma fabricabantur. Exercitationibus aūt sismanus iuuenū operam dabat. Erātqꝫ vniuersa plena tumultus: magnaqꝫ tristitia mediocres occupauerat: multiqꝫ futuras clades prospicientes fletum cobibere non poterant: infestaqꝫ pacem cupientib⁹ oia videbantur. Belli autem in centoribus que illis placerent extemplo refingebantur statusqꝫ iam tunc quasi periture ciuitatis erat. anteqꝫ romani venirent. Anano autē apparatuꝫ belli negligere cura fuit: ꝛ studiosorum quos emulatores vocabant amētiam ad vlteriora couertere. Ui tamen victus est: ꝛ quis illius finis fuerit posterioribus explanabimus. Antina crabrittena caparcbia agiore filius simon: multis nouarum rerum cupidis congregatis ad rapinas conuersus non solū domos locupletuꝫ perturbabat: verum etiam corpora verberibus conficiebat. Jamqꝫ tunc certus erat incipiens tyrannidē. Ab Anano aūt missis aduersus eum militibus magistratuum ad latrones q erant magade cū bis quos babebat effugit: ibiqꝫ manens donec ananus ꝛ alij ei⁹ inimici perempti sunt: idumeam cum ceteris populabatur: adeo ut magistratus eius gētis ꝑpter cedium multitudinē ꝛ predarum assiduitatē collecto milite vicos presidijs tuerent: ꝛ idumee quidem res ita se babebant.

Josepbi liber secūdus explicit. Incipit tertius.

n Eronem autem vbi res apud iudeam non prospere gestas accepit. Latens quidē quod necesse fuit cum stupore timor inuadit: aperte autem supbiam simulans: vltro etiam indignabatur: magisqꝫ ducis negligentia: qꝫ virtute bostium que contigerāt esse dicebat. Dicere se putans ꝑpter pondus imperij tristiora cōtemnere videriqꝫ malis omnibus superiorem animum gerere. Uerūtamē curis arguebatur mentis eius perturbatio cum deliberaret cui nam motum crederet orientem qui vna ꝛ iudeos rebellantes vlcisceret᷑ proximasqꝫ bis nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solū Uespasianum bis necessitatibus parem ꝛ qui tanti belli magnitudinem sustinere posset virū ab adolescentia vsqꝫ ad senectutē bellis exercititatū: ꝛ qui populo ro. iam pridem pacasset besperiam germanorum tumultu cōcussam: armisqꝫ ante illud tēpus icognitā britāniā vindicasset. Unde patri quoqꝫ ipsi⁹ claudio prestiterat: ut sine proprio sudore triumpbaret. Itaqꝫ bis velut omnibus fretus nero: etatemqꝫ illi⁹ cum peritia stabilem cernens obsidesqꝫ fidei liberos: eoruꝫ florū manus esse paterne prudentie: iam tum fortasse de tota republica deo āliqd ordināte. mittit eum ad regēdos exercitus in syria constitutos: multis pro tempore blandimentis atqꝫ obsequijs animatum qualia necessitas imparare consueuit. Ille autem protinus ex acbaia vbi cū nerone fuerat: titum quidem filium suum dirigit alexandriam ut inde quintam item decimam legiones moueret. Ipse vero transmissus ad bellespontuꝫ terreno itinere sic syriam peruenit ibiqꝫ romanas vires multaqꝫ a vicinis regibus auxilia congregauit. At iudei post malā cestij pugnam insperata felicitate sublati: animorū impet⁹ cobibere nō poterāt. Sed tanqꝫ fortuna eos exagitante pciti bellū vlteri⁹ ꝑducebāt.

Deniqꝫ omni quanta fuit manu pugnacissima cõgregata ascalonẽ petierunt. Ea ci-
uitas antiqua est septingentoꝝ ⁊.xx.stadiorum spatio ab hierosolyma distans: ⁊ iu-
deis semꝑ inuisa:que res fecit vt etiã tunc primis eorum incursibus ꝓprior videret.
Tres autem viros aggressionis duces habebant:⁊ corporis viribus ⁊ prudẽtia pre-
stantissimos:nigrum peraitam:⁊ syllam babyloniũ:⁊ ioannẽ myseum. Ascalon eni
validissimo quidẽ muro cincta erat:sed vacua pene presidijs. Una enim cohors eã
peditum ⁊ vna equitum ala tuebatur:quibus prefectus erat antonius. Illi quidem
ira multa velocius itinere peracto:quoniam ex propinquo venirent presto erant. An-
tonius vero nec enim eorum fore impetum nesciebat equites iam de ciuitate duxerat
⁊ neqꝫ multitudinem veritus vel audaciam: primas hostium coitiones fortiter susti-
nuit:murũqꝫ properantes aggredi refrenauit. Itaqꝫ iudei ꝙ cum peritioribus impe
riti:⁊ pedites cum equitibus cõstipatis:aut inordinati leuiterqꝫ armati cũ instructis
plusqꝫ indignationi ꝙ̃ consilio tribuentes:cum morigeris ⁊ nutu rectoris omnia faci
entibus dimicaturi:facilis erat aduersarijs labor. Nam vt semel eorum prime ab eq
tibus turbate sunt acies fugam petunt: ⁊ murum versus se a tergo vrgentibus ince-
dentes suimetipsi hostes erant:donec omnes incursibus equitum victi per totũ cam
pum dispsi sunt:qui fuit plurimus totusqꝫ habilis equitantibus: quod quidẽ roma-
nos iuuit:vt magna quidem strage iudeos prosternerent. Nam ⁊ fugientes preuer-
tendo torquebant:⁊ quos occupassent curriculo transfigendo infinitos pemere. Alij
vero alios quocũqꝫ se vertissent circũdatos exagitantes facile iaculis opprimebant.
Et iudeis quidem ꝓpria multitudo per desperationem salutis solitudo videbatur.
Romani vero licet in bello pauci essent:rebus tamen secundis animati etiaꝫ supflui
residui videbantur. Et illi quidem res aduersas supare certabant dum cito pudet fu
gere:mutariqꝫ fortunam sperant. Romanis autem in his que prospere agerent mini
me laborantibus:ad maiorem vsqꝫ diei partem pugna protracta est: donec iudeorum
quidem perempta sunt.x.milia:duoqꝫ duces ioannes ⁊ scyla. Ceteri vero ⁊ pleriqꝫ
saucij cum nigro qui vnus restabat ex ducibus:in ciuitatem idumee que challis dici-
tur confugere. Nõnulli tunc etiam romanorũ in illo prelio vulnerati sunt. Sed nõ iu
deorum spiritus clade tanta sedatus est:multoqꝫ magis eorum dolor incitauit auda-
ciam:⁊ conijcientes quantum ante pedes mortuorũ iaceret: pristinis rebus feliciter
gestis ad plagam alteram illiciebantur. Deniqꝫ paruo tempore intermisso ꝙ ne cu-
randis quidem vulneribus satis esset:cunctisqꝫ aggregatis viribus maiore cum indi
gnatione:multoqꝫ plures ascalonẽ recurrebant:eadem se preter impitiam:aliaqꝫ bel
li vitia comitante fortuna. Etenim cum antonius qua transituri fuerant posuisset insi
dias:ex improuiso in eas dilapsi ⁊ ab equitibus circũdati: priusqꝫ se ad pugnaꝫ com
ponerent:iterum sup octo milia ꝓcubuerunt:ceteri vero omnes aufugerunt. Cunqꝫ
his niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: ⁊ quoniaꝫ ho
stes instarent in turrim quandam tutissimã compellũtur alicuius vici: cui nomen est
baldezel. Antonius vero cũ suis ne vel moras circũ turrim que inexpugnabilis esseꝫ
diu tenerent:vel ducem hostium fortissimũ viuũ relinquerẽt: ignem muro supponũt:
turriqꝫ inflãmata romani quidẽ exultantes recedũt: quasi etiã nigro cõsumpto. Ille
autẽ in castelli specus intimũ ex turri saltu demissus euadit: triduoqꝫ post socijs cum
fletu eum ad sepulturã inuestigãtibus:sese ostendit gaudioqꝫ insperato repleuit oẽs
iudeos:tanqꝫ dei ꝓuidẽtia dux eis in posterũ reseruatus. Cap. II.

T vespasianus antiochiã exercitũ ducens que syrie metropolis est:magnitudi
ne simul aliaqꝫ felicitate sine dubio tertiũ inter oẽs que in romão orbe sunt locũ
obtinẽs:vbi etiã aduẽtu suo regẽ agrippã cũ oi manu ꝓpria offẽderat pstolari ad pto
lomaidã ꝓperabat. In hac ãt ciuitate occurrerunt ei sephori ciues oppidum galilee

colētes: solimēte pacata: q tā sue salutis ꝓuidētia q̄3 romanoꝝ viriū gnari etiā p̄usq̄3 Vespasian⁹ veniret: senrio gallo fidē dederant: dextrasq3 iūxerāt: ꝛ p̄sidiū militare su scepāt. Itaq3 ꝛ benignissime a duce suscepti alacri aīo etiā cōtra gētiles suos auxilia ꝓmiserāt. Quib⁹ iteri Vespasian⁹ vltiōis causa poscentib⁹ eqtū peditūq3 tm̄ numeꝝ tradidit: q̄3tū obstare posse arbitrabat̄ icursib⁹: si qd iudei cōmouere tentassent. Nō enī minimū esse videbat̄ futuri belli periculū: auferri ciuitatē sephori galilee maximā ꝛ in loco tutissimo cōditā: totiusq3 gentis futurā p̄sidio. Cap. III.

Ue sūt autē galilee q̄ supior ꝛ inferior appellāt̄: easq3 phenice ꝛ syria cingunt. Discernit vō ab occidēte ptolomais territoriū sui finib⁹ quōdā ꝛ galileoꝝ. Nūc autē mons tyrioꝝ carmel⁹ cui cōiūcta est gaba ciuitas hippeō hoc est eqtū q̄ sic appellat̄ ex eo ꝙ eqtes ab herode rege dimissi coloni deducebant̄: a meridie autē samaritis ꝛ scythopolis vsq3 ad flumē iordanen: ab oriēte vero ioppa ꝛ gadaris: s3 ꝛ gaulanitide diffinit̄ q̄ etiā regi agrippe fines sūt. Septētrionalis aūt ei⁹ tract⁹ tyro itēq3 tyrioꝝ finibus termiat̄. Inferiores quoq3 galilee fines q̄3 lōgi sunt ex tiberiade ad zabulō cui vicina ē in locis maritimis ptolomaiēsiu3 ciuitas ꝓpagat̄. Latitudie aūt patet ex vico salothi q i magno cāpo sit⁹ est vsq3 ad bersaben: vnde etiā supioris galilee latitudo icipit vsq3 ad bacauicū q t'rā dirimit tyrioꝝ. Lōgitudo vō ei⁹ a talla vico iordani ꝓxio vsq3 ad berothe tēdit̄. Sed cū tanta sint vtreq3 magnitudine: tātisq3 gētib⁹ alienigenis cincte: sp tamē oib⁹ belli piculis restiterūt. Nā ꝛ pugnaces sunt ab īfantia galilei: ꝛ oī tpe plurimi: neq3 aut formido vnq̄3 vires aut eoꝝ penuria regiones illas occupauit: qm̄ tote opime ꝛ fertiles sunt: oiumq3 geneꝝ arborib⁹ cōsite: ut ēt mime agri colendi studiosos vbertate sui prouocēt. Deniq3 exculte sunt ab incolis tote: nec ps vlla ēst otiosa: qn ꝛ ciuitates ibi crebre sint: vbiq3 multitudo vicoꝝ ꝓpter opulētiā populosa: ut q sit breuissim⁹ supra. xv. milia colonoꝝ habeat ꝓfusus: ut etiā si qs magnitudie minorē galileā dixerit q̄3 trās fluuiū regionē virib⁹ tn̄ eā ptulerit. hec ei ois ē i ope assidueq3 fructuū ferax: ut illa q̄ trās flumē ē l3 multo maior sit: pleraq3 tn̄ aspa atq3 deserta ē: ꝛ nutriēdis fructib⁹ māsuet' ihabil'. Galilee vō mollicies ꝛ ingeniū fructuosū cāpos h3 cū varijs arborib⁹ cōsitos: tū maxie oliuet' ac vineis ꝛ palmetis excultos. Irrigat̄ aūt abūde mōtanis torrētib⁹ a fontib⁹ aq̄ pennis: quotiēs illis sirio estuāte defecerint. Et lōgitudo qdē ei⁹ ē a macherūta i pellā. Latitudo vō a philadelphia vsq3 ad iordanē. Et pella qdē quā supradixim⁹ septētrional' ei⁹ ē tractus. Occidu⁹ vō iordanis: meridian⁹ āt moabites regio termiat̄. Ab oriēte āt arabia ꝛ salbonitide necnō ꝛ philadelphia: itēq3 geraphidis claudit̄. Samariēsis āt regio iter iudeā qdē ꝛ galileā sita ē. incipiēs ei a vico i planicie posito: cui nōm genanie meccabaite nā desinit toparchiā: s3 nā nihil ab iudea discrepat. Nā vtreq3 mōtuose sūt ꝛ cāpestres agroq3 collēdo molles atq3 opie necnō ꝛ arborib⁹ plene pomisq3 tā siluestrib⁹ q̄3 māsuet' abūdāt eo ꝙ nūq̄3 natura sint aride ibriūq3 sat' hn̄t. Dulces āt p eas m'ti modis aq̄ sūt: boniq3 graminis copia. pter alias eaꝝ pecora lact' abūdant: qōq3 maximū virtut' atq3 opulentie specimē est vtraq3 viris referta ē. His āt finitimis Annath vic⁹ q etiā borceas appellat̄ iudee limes a septētrione. Meridiana vō ps ei⁹ si i longitudine metiare adiacēti vico arabū finib⁹ terminat̄: cui nomē ē iordano. At iudee latitudo ex iordane flumie vsq3 ad ioppen explicat̄: media vō ciuitas ei⁹ ē hierosolyma. Vn̄ qdā nō sine rōne ūbilicū ei⁹ terre id oppidū vocauerūt. S3 nec marinis qdē delitijs caret a ptolomaida vsq3 loc' extēta maritimis. in. xi. āt sortes diuisa ē. q̄ꝝ pima ē regnū quod optinet hierosolymoꝝ ciuitas p ceteris inter oēs accolas eminēs vl' ut caput i corpe. Alijs vero post hec toparchie sūt distribute. Gosna est secunda: ꝛ post eam atrabata est. Deinde theana ꝛ lydda itemq3 amineus ꝛ pelle ꝛ idumee ꝛ angada ꝛ herodium ꝛ hiierichus post quas iānia ꝛ ioppe finitimis presunt: ꝛ preter hanc gamalitica ꝛ gaulanitis ꝛ bathania ꝛ traconidis: que etiam regni agrippe ptes

sunt. Eadem vero terra incipiens ex monte libano τ fontibus iordãis: vsq; ad tyberiadis ꝓximũ lacũ latitudie pãdit. Ex vico aũt q appellat̃ pharphasus q ad iuliada oppidũ tẽdit latitudinẽ τ bitat̃ ab icolis iudeis vna syrisq; pmixtus. Ca. IIII.

E iudea quidẽ τ qbus eẽt cincta regiõibus: q̃ maxie potui breuiter exposui. Dǒ ãt Vespasiãus miserat auxiliũ sephoritis: hoc est eqtes mille: sexq; milia peditũ: placido eos regẽte chiliarcho castris in magno cãpo positis biffariã diuidũt̃. Et pedites qdẽ in ciuitate ipsius tñẽde cã: eqtat⁹ vero in castello degebãt. Vtrinq; aũt assidue ꝓdeũdo τ circũ eas regiões loca oĩa icursando: magnis incõmodis iosippũ eiusq; sotios q̃uis qetos afficiebãt. Et pterea ciuitates extrisecus depdabant̃ eorũq; conatus si quãdo excurrẽdi hũissent fiduciã repellebãt. Sed iosippus qdẽ; aduersus ciuitatẽ ipetũ fecit: sperãs eã ita cape quã ipse ãteq̃ a galileis desisteret ita muris cixerat: vt romãis quoq; ess; iuicta. Vnde etiã de spe decidit: cũ τ vi τ suasu infirmior sephoritis fuisset iuẽtus: magnũq; i iudea bellũ accẽdit romãis idigne ferẽtib⁹ isidias. Et ꝓpterea nec die nec nocte ab agroꝝ depopulatõe cessantib⁹: s; passim diripiẽtib⁹ quicqd reꝝ i bis repissent. Qui tamẽ cũ morte pugnacib⁹ scp iferrẽt: ibelles ad huitiũ capiebãt. Ignis vero τ sãguis galileã totã repleuerat: nec quisq̃ exps ei⁹ acerbitatis aut cladis erat: vnã salutis spem fugiẽtes hẽbant in ciuitatibus quas muroꝝ ambitu iosippus cõmunierat. Cap. V.

Itus aũt alexandriã trãsmissus ex achaia citius q̃ p hiemẽ sperabat̃ manum quidẽ militũ cuius cã direct⁹ fuerat suscepit: contẽptoq; vsus itineř mature ad ptolomaidã puenit. Cũq; ibi pr̃em suũ repisset duobus q̃ illũ secũ hẽbat agminibus erãt aũt nobilissime qnta τ decia legiões: iũxit ẽtiã quas ipse adduxit qntã τ decimã Eas ãt sequebãt̃ etiã decẽ τ octo cohortes qb⁹ accessere ex cesaria cũ vnaquaq; ala equitũ. Decẽ aũt cohortũ singule mille pedites hẽbant: in ceteris vero tresdeci sexcẽti pedites: τ cẽteni viceni eqtes erãt. Satis ãt auxilioꝝ etiã regibus cõgregatum est. Antioch⁹ eni τ agrippa τ semus bia milia peditũ τ sagittarios eqtes mille ꝓbuerũt: cũ Arabie quoq; rex malchus ꝑter quinq; milia peditũ equites mille misisset: quoꝝ ps maior erãt sagittarij: vt tota mãus cõputata cũ regijs: decẽ milia circiter peditũ eqtũq; colligeret ꝑter colões q plĩmi seq̃bant̃: τ meditatõi bellice assueti nihil a pugnacissimis aberãt: cꝫ tẽpe quidẽ pacis dñoꝝ exercitatõibus itereſſẽt: belli ãt picula cu; ipsis expirẽt̃: τ neq; pitia neq; virib⁹ a quoq̃ nisi a dñis vincerẽt̃. Ca. VI.

Va quidẽ in re nimis admirãdã quis existiauerit romãoꝝ ꝓuidẽtiã ita seruos istimẽtiũ: vt nõ solũ vite misterio: sed ẽt necessitatib⁹ vtiles sint. Dǒ si qs eoꝝ aliã quoq; respexerit militie disciplinã: ꝑfecto cognoscet tñ eos impium nõ fortune munere: sed ꝓpria virtute quesisse. Armis eni vti nõ ex bello ceperũt: neq; solũ si necesse sit mãus mouẽt: cũ in pacis ocio cessauerit: s; armis veluti natura cohercẽtes nullas capiũt exercitatõis idutias: nec tẽpa pstolant̃. Meditatões eoꝝ nihil a vera cõtẽtiõe discrepãt: s; in dies singl'os militũ quisq; oĩbus aĩs tanq̃ in ꝓcictu posit⁹ exercet̃: quo ẽt facillie pl'ia tolerãt. Nec eni vel ordo neglect⁹ eos a cõsueta dispositõe dispgit: neq; met⁹ ab assũptis dimouet aut lassitudo. Vñ seqt̃ vt sp supẽt quos nõ itidẽ cõfirmatos iuenerit. Nec errauerit si qs eoꝝ meditatões cõflict⁹ eẽ dixerit sine sãguie: cõtraq; pl'ia meditatões eẽ cũ sãguie. Nec eni cursu capi faciles sũt hostib⁹: sed quocũq; in hostilẽ terrã irruperit ãte castroꝝ mũitionẽ nunq̃ pl'iũ sumũt. Que quidẽ nõ leui ope neq; iniquo loco erigũt nec oẽs inordiate describũt: sed si quidẽ inequale solũ fuerit cõplanat̃. iiij. vero ãgulis eoꝝ dimẽsio designat̃. Nã τ fabroꝝ multitudo τ ferramẽtoꝝ copia que vsus extructionis poscit: sequit̃ exercitũ: τ interior quidẽ ps castrorũ tabernaculis distribuit̃: ambitus autẽ eorũ extrinsecus muri faciem prefert: ordinatis etiã turrib⁹ pari spatio dispositis: quaꝝ interualla telis atq; balistis alijsq;

machinis saxa iacentib⁹ oībus instrumentis missiliū cōplent: ut cūcta scꝫ iaculoꝝ ge-
nera in prōptu sint. Et oī aūt muri pte .iiii. portas edificant tā iumentis aditu faciles
q̄ꝫ ipsis si qd vrgeat intro currentibus latas: intus autēꝫ castra vici spatijs interposi-
tis dirimūt mediaqꝫ rectorū tabernacula collocant: ⁊ inter hec ducis maximi mediū
tēplo simillimū prorsus ut quasi repentina quedā ciuitas existat forūqꝫ ⁊ opificū sta-
tiones ⁊ sedes militū primatib⁹ ordinumqꝫ principib⁹ vbi sique sint inter alios ambi
guitates iudicent. Ipse vero ambitus ⁊ oīa que in eo sunt ⁊ scia fabricantiū opione
citius cōmunit̃. Quasi res vrgeat fossa extrinsec⁹ cingit̃ depressa cubitis .iiii. pariqꝫ
spatio lata. Armis aūt septi per cōtubernia cū decore atqꝫ otio in tētorijs agūt: oīaqꝫ
ab his ordinate etiā alia caute que p cōtubernia expediūt̃: veluti si ligno aqua ue op⁹
sit aut frumento. Nec eni cena uel prandiū cū voluerit in ptāte cuiusqꝫ est. Siml'aut
oībus somn⁹ ⁊ excubie ⁊ vigilandi tēpora buccina significāt̃. Neqꝫ eni est oīno ge-
quā quod sine edicto gerat̃. Mane aūt milites quidē ad cēturiones: illi vero ad chi-
liarchos cōueniūt salutatū: cū quib⁹ ad summū omniū ducē vniuersi ordinū pricipes
Ille aūt his signuꝫ aliaqꝫ dat ex more precepta pfereda subiectis: que quidē etiā cū
in acie sunt agentes citius parent: ut si res exigat incursibus eius itemqꝫ reuocationi
bus vniuersi pariter obsecundent. Cum autē castris egrediunduꝫ est tuba indicium
facit: nemoqꝫ ociosus est. Sed uel solo nutu moniti tabernacula colligunt: oīaqꝫ ad
pfectionē instruūt. Deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi autē cuꝫ mulos
⁊ iumenta sarcinis onerauerit velut in curruli certamie signū expectant. Castra vero
incēdunt ⁊ ꝙ sibi alia munire facile sit: ⁊ ne quādo hostib⁹ eadē vsui sunt. Et tamen
tertio quoqꝫ tube signo indicant: ut exeatur: vrgēdo aliqua ex causa morantes ne qs
ordinē deserat. Dextraqꝫ duci preco astans ter si ad bellum parati sunt: voce patria
percontat̃. Illiqꝫ totiens alacri ⁊ magna voce paratos esse se respondēt interrogan-
tēqꝫ preueniūt ⁊ martio quidē spiritu repleti cum clamore dexteras erigunt. Deinde
ociose: ⁊ cū omni decore ꝓgrediētes ambulāt suū quisqꝫ ordinē velut in bello custo-
diens: pedites quidē thoracib⁹ ⁊ galeis septi: ⁊ ex vtroqꝫ latere sicas ferentes. Leu⁹
autē gladius multo est longior cū dexter mensuram palme nō excedat. Qui vͦo ducē
stipant lecti pedites scuta ⁊ lanceas portant: cetera manus hastas ⁊ clypeos longos
ferāqꝫ ⁊ corbem ⁊ sarculū ⁊ securim ⁊ habenā ⁊ falcē ⁊ catenam triduiqꝫ viaticum ut
parum intersit inter onusta aīalia ⁊ pedites. Equitibus autē ad dexterā gladius est
longior: ⁊ contus in manu transuersusqꝫ ad equi latera clypeus ternaqꝫ sup pharе-
trā uel amplius dependent lata cuspide iacula nihil ab hastis magnitudine differen
tia. Cassides vero ⁊ thoracas peditibus habent similes: nulloqꝫ armorum gener̃ dis
crepāt: ⁊ in his eqtū lecti qui circū ducē morant̃. Agmē aūt semp cui sorte id obtige-
rit antecedit. Talia qdē sunt romanoꝝ itinera ⁊ māsiones: itemqꝫ armoꝝ varietas.
Nihil vͦo nec in plījs incōsultū aut subitū agunt sed oīa sp sequūt̃ facta sentētia op⁹
q̄ꝫ adhibet̃ ante decretis. Unde aut mime peccant: aut si peccauerint facilis est er-
rati correctio. Fortune aūt successib⁹ meliores cōsilioꝝ etiā si aliter cesserit arbitrant̃
euent⁹: quasi bonū quidē fortuitū illiciat: ut diuina prouidentia nō esse credat̃ que vͦo
ante cogitata fuerint etiā si aduersus casus exceperit bene iā meditatos exhibeāt ad
cauēdū ne idē rursus eueniat ⁊ bonoꝝ quidē fortuitorū nō is auctor sit cui cōtigerint:
totū vͦo q̄ innoxijs acciderint: saltē ꝙ rectū cōsilium ceperint videat̃ esse solatio. Ar-
morū quidē exercitatione cōpant: ut nō mō corpora: sꝫ aī quoqꝫ militū fortiores sint.
Maior tamen illis est ex timore diligentia. Nanqꝫ leges apud eos non desertio-
nis solū: verumetiam minime negligentie sunt capitales: ducesqꝫ magis q̄ꝫ ipse le-
ges terribiles. Nanqꝫ bonos honorando redimunt: ne in coercendis noxijs sint
crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent: ut ⁊ in pace ornamento sint:

τ in acie corpus vnũ totius cõspiciat exercitus. Sic eorũ copulati sunt ordies: ita circũduci sunt mobiles: τ acutis auribus ad pcepta: oculisq; ad signa: τ ad opa mãibus vnde facere quidẽ semp strenui sunt: pati vero tardissimi. Nec ẽ vbi pliantes aut multitudinẽ hostiũ vt cõsilia sensere ducũ: aut difficultatẽ regionũ: sed ne fortũe quidẽ succubuere. Nam τ eã certiorẽ putãt esse victoriã. Quor igitur actus ex cõsilijs icipiũt deliberãtibus: adeo strenuus paret exercitus: qd mirũ si euphrates ab oriẽte τ occeanus ab occidẽte: itẽq; a meridiano tractu libye fertilissima regio: τ septẽtrione rhenus atq; ister sunt impij limites: cũ minorẽ eẽ possidẽtib⁹ possessionẽ recte qs dixerit. Hec ego psecutus sũ nõ tam pposito laudãdi romãos: q̃ solatio deuictor: τ vt nouarũ rerũ cupidos deterrerẽ: fortasse ãt ad expientiã pderit bonar artiũ studiosis romane istituta militie nesciẽtibus: redeo tamẽ vñ digressus sum. Ca. VII.

Vespasiãus qdẽ vna cũ tito filio suo in ptolomaide iterim degẽs ordiabat exercitũ. At vero q galileã psuaserat placidus vbi maximã eor quos cõphendisse multitudinẽ iteremit: hec ãt fuit galileor ibecillior turba aimisq; deficiẽs: pugnacissimos ãt vidit semp in ciuitates cõfugere: qs iosippus conierat: in iotapata q̃ oim tutissima erat ipetũ vertit: existimãs eã repẽtino aggressu facillime captum iri: magnãq; τ sibi ex ea re alios apud rectores gloriã compandã: τ illis cõmodum ad reliqua maturius explicãda: quasi metu cessuris alijs ciuitatibus: si que validissima esset occupata vidissent. Multum tunc opinione deceptus est: iotapatẽ enim cum eius impetum precessissent pe ciuitatem aduenientẽ excipiunt: egressiq; cum romanis ex improuiso plurimi τ ad pugnam pati: necnõ τ alacres quippe vt pro salute patrie: item cõiugum liberorũq; dimicantes: in fugam eos vertunt multosq; sauciant: septẽ solũ interfectis: quia neq; solum inordinate pugna discessere: septisq; vndiq; corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum iudei magis quoq; eminus iaculari q̃ manus cõserere inermes: cum armatis confiderent. Ex ipsis autem iudeis tres ceciderunt: paucis preterea sauciatis. Placidus quidẽ q impetu suo languidior iuentus esset aufugit.

Capitulum. VIII.

Vespasianus vero ipse galileã cupiens iuadere: ex ptolomaide pficiscit ordinato militũ itinere: sicut romani cõsueuerunt. Auxiliatores vero qui leuius armati essent: itemq; sagittarios preire iussit ad repentinos incursus hostium cohibendos: τ vt suspectas atq; opportunas siluas insidijs scrutarentur: cum quibus etiam erat romanorum armata portio. Eos autem sequebantur de singulis hecatontarchis Deinde equites peditesq; armaturam suam ferentes mensurasq; castrorum. Post hos stratores viarum ibant: qui aggeris maligna corrigerent: ac deuia complanarent: siluasq; obstantes preciderent: ne pplexo itinere fatigaretur exercitus. Deide suas itẽq; subiectorũ sibi rector sarcinas: τ tuitionis causa multos cum his equites ordinauit. Post quos ipse veniebat: lectos pedites equitesq; necnon τ lancearios secum ducens; Equitũq; preterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum τ viginti equites deputatos habebat. Hos sequebantur qui expugnandis ciuitatibus machinas τ cetera tormenta portarent. Deinde rectores: itemq; prefecti cohortibus: chiliarchi stipati lectis militibus. Et post hos circum aquilam signa alia: que omnibus apud Romanos agminibus preest: quod τ vniuersarum auium regnum habeat: τ sit validissima. Itaq; illam τ principatus insigne putant: omenq; victorie quodcunq; bello petierint. Sacras vero signorum effigies: itidem sequebantur cornicines: τ post eas acies in latitudinem senis digesta militibus. Hisq; adherebat ex more quidam hecatontarchus: discipline atq; ordinis custos. Serui autem singulorum agminum cincti cum peditibus erant: mulis alijsq; iumentis aduehentes militum sarcinas.

Omniū vero agminū postrema erat mercenaria multitudo:eamqȝ armorū coactores sequebantur armati pedites equitesqȝ nō pauci. Itaqȝ peracto itinere Vespasian⁹ cum oī exercitu ad fines galilee puenit:ibiqȝ positis castris quāuis prōptos ad bellū milites continebat:vna ꝛ ostendendo exercitū quo hostes metu pcelleret:spatiūqȝ indulgendo penitudinis:si quis ante preliū voluntatē mutaret. Nihilominus autē murorū instruebat obsidium. Itaqȝ multos quidem rebellionis fugere uel solus fecit ducis aspectus:metum vero vniuersis incussit. Iosippus enim eiusqȝ socij q non longe a sephori in castra posuerunt:vbi bellum appropinquare cognouerunt:ꝛ iam iāqȝ romanos ꝑlio secum cōgressuros non modo ante pugnaȝ:sed anteqȝ hostes oīo conspicerent fuga disiecti sunt. Cum paucis aūt relictis iosippus vbi se aiaduertit neqȝ ad excipiendos hostes sufficientem manū habere:iudeorūqȝ animos cōcidisse ac si fides his haberet:plerosqȝ libēter ad hostes defectū ire. iam tum quidē bello oī quiescebat qȝ longissime autē piculis abesse decreuit abductisqȝ qui secum remanserant in tiberiada confugit. Capitulū. IX

Vespasian⁹ autem gadarensiū ciuitatem aggressus primo impetu capit:cꝫ eā pugnaci multitudine vacuā reppérisset. Deinde hinc transgressus interi⁹ cūctos etiā puberes interfecit:cū romanos odio gētis ꝛ cladis memoria quā ptulerat cesti⁹ nullius etatis misericordia cōmoueret. Incēdit aūt non solum ciuitatē:sed etiaȝ oēs circū vicos ꝛ municipia quedā penitus desolata. Nonnulla vero quorum habitatores ipse cepisset. Iosippus aūt qȝ tuitionis causa optauerat ciuitatem ipse metu repleuit. Nā tiberienses nusqȝ eum nisi de coī bello desperasset in fugam versū iri credebant:neqȝ in hoc eos volūtat? ei⁹ fallebat opinio. Videbat eni res iudeorū quorsū euaderēt:vnāqȝ illis viā salutis esse si ꝓpositū mutauissent. Ipse vero qȝuis adhuc speraret a romanis veniam tribuendā mori cū spe voluisset qȝ prodita patria cum dedecore administrationis sibi credite apud illos feliciter ageret contra quos fuerat missus. Decreuit igitur hierosolymam primatibus quemadmodū sese res haberent cum fide pscribere:ne uel nimis extollēdo vires hostiū timiditatis postmodū argueretur. Vel minus aliquid nunciando fortasse cepti etiā penitentes ad ferociam reuocaret:atqȝ si fedus eis placeret cito rescriberent aut si bellandum esset dignū ei contra romanos exercitum mitterent. ille quidē hac epistola scripta mature dirigit qui in hierosolymā litteras ferret. Capitulū. X

Vespasianus autem iotapata excindere cupiens:nam in eam plurimos hostiū refugisse cognouerat:ꝛ preterea validissimum hoc eorum esse receptaculū premittit pedites cum equitibus qui montanū iter coequarent saxis asperūi ac peditib⁹ quoqȝ difficile:oīo vero equitibus inuiū. Et hoc quidē quatriduo fecere quod iussū est latāqȝ apuere exercitui viā. Quinto aūt die iosippus q mēsis maij vigesim⁹ ꝛ primus erat:prior in iotapata ex tiberiada venit:abiectosqȝ iudeoꝝ spūs erigit. Cū vo trāsitū ei⁹ Vespasiano qdā transfuga nūciasset:utqȝ mox ciuitatē peteret icitaret:veluti cū ea totā iudeā cape posset. si iosippū subiugasset. Hoc ille nuntio ꝓxia felicitate pcepto dei ꝓuidētia factū rat⁹:ut q hostiū prudētissim⁹ videref:vltro se etiā i custodiā traderet volūtariā:stati qdē cū eqtib⁹ mille placidū pmittit:vnaqȝ ducē primū ebuciū tā māu qȝ prudētia viꝝ isignē circūuallare ciuitatē iussos:ne clā ide iosippus elaberef. Postero aūt die cūcta māu comitat⁹ ipse cōseqf. ꝛ post meridiē vsqȝ acto itinere ad iotapata puenit. Abductoqȝ in septētrionalē ei⁹ pte exercitu i quodā tumulo castra ponit distātē ab vrbe stadijs vij. cōsulto āt qȝ maxie ꝯspici ab hostib⁹ affectabat:ut visu attoniti mirarēf. Qd etiā factū ē eosqȝ tāt⁹ ꝯtinuo stupor iuasit:ut muris egredi null⁹ auderet. At rōanos qtidie ābulādo fatigatos ciuitatē stati aggredi piguit ob eādē causā duplici acie circūdato oppido:tertiū extrinsec⁹ agmē eqtū posuere:oēs

iudeis exitus obstruentes: sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaqꝫ postridie ipetu in muros fa-
cto iudei primo quidem locis suis manentes: romāis castra ante muros habentibus resistebāt. Postea vero q̄ꝫ vespasianus ꝛ sagittarios ꝛ fundibulatores: omnēqꝫ iacu-
lorum multitudinem adhibitā: missilibus in eos permisit vti: atqꝫ ipse cum peditibꝰ in aduersum collem vnde murus expugnabilis erat niti cepit: tunc ciuitati metuens iosippus ꝛ cum eo cuncta iudeorum ꝓsiluit multitudo: omnesqꝫ in romanos pariter irruentes: ꝓcul a muris eos deterruere multa manu simul ꝛ audacia patrando faci-
nora: neqꝫ minora patiebātur tunc q̄ꝫ faciebant. Naꝫ quantū ipsos salutis desꝑatō tantum pudor incendebat romanos. Et hos quidem ꝑitia cum fortitudine: illos aūt duce iracundia ferocitas armabat. Deniqꝫ cum toto die pugnatum fuisset: prelium nox diremit: in quo romanorū plurimis sauciatis tresdecim interfecti sunt: iudeoruꝫ autem cum sexcenti essent vulnerati septem ꝛ decem ceciderūt. Nihil quoqꝫ minꝰ romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multoqꝫ fortius restiterūt: ex eo sci-
licet fiduciā nacti: ꝙ eos pridie preter spem sustinuerūt. Sed eos quoqꝫ pugnatiores exꝑti sunt: ꝙ eorū iracundiā pudor incēderat: vinci credentiū nisi cito vicissēt. Itaqꝫ ꝑ dies quinqꝫ romanis minime ab aggressione cessantibus: iotapatenoꝝ excessus an-
gebātur: muriqꝫ fortius oppugnabātur. Et neqꝫ iudei vires hostium formidabant: neqꝫ romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Eteni iotapata paulominus to-
ta rupes est: ex alijs quidem ꝑtibus vndiqꝫ vallibus īmensis preceps: vt earum alti-
tudinē oculis deprehendere cupientiū aspectus ante deficiat. Ab vna vero tantū bo-
ree parte adiri potest. vbi ꝑ transuersum latus desinentis montis edificata est. Quod quidē ipsum muro ciuitatis iosippus fuerat amplexus: quo inaccessa esseni hostibus suꝑiora cacumina. Alijs vero circū montibus tecta priusq̄ꝫ in eam ꝑueniretur: a nul-
lo poterat cōspici. Iotapata q̄dē sic erat cōmunita. Vespasianus aūt ꝛ cum natura loci simul certandū putans: ꝛ cum audacia iudeoꝝ incipere obsidionem acriter sta-
tuit: aduocatisqꝫ sibi subditis de aggressu deliberabat. Cumqꝫ aggerem fieri placuis-
set: qua parte murus facilis erat accessui: totum ad comꝑandā materiem misit exer-
citum: oppidoqꝫ ꝓpinquis montibus excisis: magnaqꝫ vi lignorum ꝛ lapidum con-
gregata: scutisqꝫ minoribus siue ancillibus ad euitāda iacula desuꝑ missa per valles dispositis: sub eorum defensione aggerē construebāt. Nulla auteꝫ noxa vel minima telorū erat que de muro iacerent. His autē alij terram ex ꝓpinquis tumulis eruen-
tes sine itermissione suppeditabāt: cunctis trifariam distributis: nullus erat ociosus. At iudei suꝑ eorum tegmia saxa ingētia ꝛ omne teloꝝ genus imitterent: que licꝫ mi-
nime penetrarēt: magnos quidē crepitus dabāt: ꝛ horribile ipedimentū erat operan-
tibus. Tūc igit Vespasianus machinis missiliū circūpositis: erāt autem oēs. clx. in eos qui suꝑ murū astarēt iussit tela cōtendi: simulqꝫ ex balistis lancee ꝑcurrebāt: sa-
xaqꝫ tormētis igentia mittebāt: ignisqꝫ ꝛ sagittaꝝ frequētissima multitudo: que nō so-
lū murū: sed etiā totuꝫ intra iactū earū spatiū iudeis iaccessum fecere. Arabū vero sa-
gittarioꝝ manus ꝛ iaculatores: itēqꝫ fūdibulatores ꝛ oēs machine telis oꝑabantur. Neqꝫ tñ his iudei ꝓhibiti ne desuꝑ vlciscerēt qeti erāt: sed excurrēdo ꝑ cuneos mor latronū tegmia oꝑantiū dissipabāt: nudatosqꝫ feriebāt: vl si qñ illi cessissēt aggerē dis-
sipabāt: vallorūqꝫ munimēta cū ācillibꝰ igni tradebāt: donec vespasianꝰ cognito huiꝰ icōmodi cām ex distributōe opeꝝ cōtigisse: ꝙ iteriecta spatia iudeis locū aggrediēdi p̄berent: adunauit tegmina cōiunctisqꝫ ꝑiter viribus obreptiones hostiū p̄pedite sūt. Erecto autem prope aggere: pauloqꝫ minus equato ꝓpugnaculo: indignum esse ratus iosippus nihil contra moliri quod oppido saluti foret: conuocat fabros mu-
rūqꝫ altiꝰ iubet extolli. Cū illi iā m̄ltis obstātibꝰ iacul mime edificaꝛ posse firmarēt:

hāc eis defensionē excogitauit. Sudibꝰ fixis p eos boū coria extēdi pcepit: q missos
tormētis lapides sinuata susciperēt: quibusqꝫ repulsa tela cetera dilaberent: ⁊ ignis
humore lāguesceret. hisqꝫ ante fabros oppositis illi murū die noctuqꝫ opādo: ad. xx
cubitoꝝ altitudinē erexerūt crebris etiā turribꝰ i eo cōstruct⁊ minisqꝫ validissimis ap
tatis: q qdē res romanis iā itra ciuitatē se eē credētibꝰ magnū soniū comparauit: tam
iosippi molitione q̄ꝫ oppidanoꝝ obstinatiōe pterritis. Cap. XI.

Uespasianꝰ ⁊ calliditate cōsilij ⁊ hostiū audacia magis irritabat: qm̄ rece-
pta ex munitiōe fiducia romanos vltra icursabāt: qnqꝫ dies singulos plia ca-
teruati ⁊ cuiuscunqꝫ modi latrocinales doli ⁊ eoꝝ q casus obtulisset rapine alioꝝqꝫ
icēdia fiebāt: donec Uespasianꝰ retēto milite a pugna statuit obsidere ciuitatē: ut eā
vsui necessarioꝝ penuria caperet. Aut eni coactos iopia sibi supplicaturos: aut si ad
finē vsqꝫ i eadē ptinacia durauissent fame ꝯsumēdos eiꝰ bitatores putabat: multoqꝫ
faciliores pugne fore: si post iteruallū rursus anxijs icubuisset. Itaqꝫ oēs exitꝰ eoꝝ
asseruari pcepit: illi āt frumti qdē aliaꝝqꝫ oiū rerū intꝰ hēbāt copiā salē pter aq vo pe
nuriā qa neqꝫ fons erat itra ciuitatē ⁊ ibre cōtētis eiꝰ bitatoribꝰ rara ē i illo tractu esti-
uis mēsibꝰ pluuia. Quo tpe obsessi etiā hoc vehemētiꝰ afficiebāt: quod arcēde siti fu-
erat excogitatū quodqꝫ fieri ac velut ois aq iā defecisset egre ferebāt. Iosippꝰ eni ⁊
cū ciuitatē videret abūdare alijs rebus fortesqꝫ aio viros esse quo lōgiorem romanis
obsidionē faceret: quā sperabāt iā tunc potꝰ mēsurā ciuibꝰ ministrabat. Illis aūt cō-
seruari aquā penuria grauiꝰ esse videbat: āpliorēqꝫ cupiditatē mouebat q ius bibē-
di liberꝝ nō hērēt: ac velut ad extremā siti puentū essent labori cedebāt. Hoc aūt mō
affectos romanos latere nō poterāt q eos ex aduerso colle trans muꝝ i vnū cōfluere
locū: ⁊ aq mēsurā accipe ꝓspectabāt. Quo etiā ballistaꝝ puenientibꝰ telis plurimos
occidebāt. Uespasianꝰ qdē nō multo post exhaustis puteis ipsa sibi necessitate tradi
tū iri ciuitatē spabat. Iosippꝰ aūt ut hāc eiꝰ spē frangeret iussit qꝫ plurimos p muroꝝ
minas dimersa vndis atqꝫ humida vestimēta suspēdere: ut oēs repēte aqua pfluerēt
Ex quo meror sil' rōanis ac timor erat: cū tm̄ aq viderēt eos ludibrio cōsumere quos
potus indigere credebant. Deniqꝫ dux belli etiā cū ipse quia penuria ciuitatē posse
capere dispasset: iterū consiliū ad vim atqꝫ arma conuertit. Iudeis id quoqꝫ maxie
cupientibus. Nanqꝫ nec se nec ciuitatē saluā fore credebāt priusqꝫ fame uel siti peri
rent mortē bello optabant. Iosippus tamē preter hoc aliud cōsilium quo sibi copia
pareiur per quādam vallem deuiā: ppterea quia minus curiose habitā a custodibus
excogitauit. Mittendo eni per occiduas eiꝰ ptes litteras ad quos vellet iudeos ex-
tra ciuitatē degentes ab his oia vsui necessaria ⁊ que in ciuitate defecerāt accipiebat
mandato commeatibus ut plerunqꝫ ad excubias repararent terga velleribus te-
cti: qui si eos nocte vidissent canū similitudinē mentirent. Idqꝫ factitatū est donec
eius fraudem vigiles psenserunt: vallemqꝫ cinxerunt. Itaqꝫ tunc iosippus nō diu
ciuitatē sustinere posse prospiciens: suamqꝫ piter salutē si vellet remanere desperans
cū optimatibus de fuga tractabat. Uerū id populus sensit: ⁊ circūfusus ne sese negli
geret precabat in quo solo recūberent. Ipsū eni saluti esse ciuitatis manentē: velut
oēs eius causa alacri essent aio certaturi. Quod si etiā capiant eūdē solatio esse. De-
cere aūt illū nec iimicos fugere nec aicos deserere: aut quasi ex naui tēpestate oppssa
desilire q ad eā trāqllo mari uenisset. Ipsū eni magis demersuꝝ esse ciuitatem cū iā
nemo audebit hostibꝰ repugnare si discessisset cui cōfiderēt. iosippꝰ āt qd sibi caueret
occultās illoꝝ cōmodo se exitū pare dicebat. Nā itra ciuitatē manēdo neqꝫ seruatis
grāde aliqd se eē ꝓfuturꝝ: ⁊ si capet vna cū his eē frustra pituꝝ. Obsidiōe vo liberatꝰ
extrinsecꝰ maxio eiꝰ emolimēto fore. Mature eni cōgregat⁊ ex territorio galileis alio
bello rōanos ab eoꝝ ciuitate reuocaturꝝ. nūc āt n̄ videre q apud eos residēs vtilitat⁊

afferret: nisi q romanos ad obsidioné magis incitaret: vt se caperét magnipédentes. Quem si fugisse cognouissent multū esse de obsidionis ipetu remissuros. Non flexit his populuz iosippus: sed hoc circūsistere se magis incendit. Deniqz pueri z senes itéqz muliercule cū infantibus flentes ad pedes eius accedebāt: eūqz omnes cóplexi tenebāt: z vt fortune sotius sibi remaneret cū vlulatibus supplicabāt. Non inuidia salutis eius quantū ego arbitror: sed ꝓpria spe. Nihil eniz se mali remanēte iosippo existimabāt esse passuros. Ille autem siquidé paruisset hec p̄ces esse ratus: custodiā vero si p vim cogeretur: multum eni ex itentione discessus etiam querelarū misericordia fregerat remanere statuit. Cómuniqz despatione ciuitatis armatus: z nunc tempus est dicens pugnā incipere: cum spes nulla salutis est: pulchrūqz vitam pacisci ꝓ laude ac forti aliquo patrato facinore in memoriā posteritatis occūbef: ad opera sese cóuertit. Cum pugnacissimis egressus disiectis custodibus vsqz ad romāoꝝ castra excurrebat: z nunc pelles aggeribus ipositas sub quibus tendebāt discerpere: nunc opibus ignez imittere. Posteroqz die similiter ac tertio p aliquot dies ac noctes bellando nō laborabat. Sed Vespasianus romanos his incursibus male affectos aspiciens. Nam z terga dare iudeis pudebat: z fugiētes insequi armorū pondere tardabātur: cum iudei semp aliquid agentes priusq̄z paterenf in ciuitatem refugerent: armatis impat vt eorum ipetum declinarét: ne vel cū hominibus mortis auidis manū cósererent. Nihil esse fortius despatis. Restingui auté illorum ipetus si ꝓposito careant quasi flāma si materiam non iueniat. Ad hoc oportere romāos cautius querer̄ victoriā augende possessionis causa: nō ex necessitate bellantes: p sagittarios autem arabum z syrie z fundibulatores: perqz saxa tormētis emissa plerūqz repellebat iudeos. Nulla eni telorū machina quiescebat. Illi auté his quidé male acceptis cedebant: verū eminus missa inter iactū subeūtes seuius romanis instabāt: cū neqz corpi: neqz aime parcerét: sed p vicem vtrinqz pugnarét: suorunm quisqz laboribus subuenientes.

Cap. XII.

Gitur Vespasianus vltro se existimās lógitudine téporis hostiūqz icursibus obsideri: cum ꝓpe iam muris aggeres equarétur: arietem admoueri p̄cepit: est aūt aries imensa materia malo nauis assimilis: cuius sūmuz graui ferro solidatuz est in arietis effigie fabricatū: vnde etiā nomen accepit. Dependet aūt funibus medius ex trabe alia velut ex trutina palis vtrinqz fultus bene fundatis. Retrorsum autem magna viroꝝ multitudine repulsus: hisdéqz simul rursus ipellentibꝰ missus in frōte ꝓminēte ferro menia pcutit: nec est vlla tam valida turris: aut muroꝝ ambitus adeo latꝰ: vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit: assiduos vicat. Ad huius piculū rei duci romāo trāsire placuit: vi cape oppidū ꝓperāti: quoniaz pniciosa videbaf obsidio iudeis mime qescētibus. Itaqz romani quidé balistis ceterisqz missiliū machinis vt facilius ferirētur qui de muris obstare tentassent: adhibitis vtebātur: neqz sagittarij aut fundibulatores lógius aberant. Cum vero ea causa muros nemo auderet ascendere ipsi arieté applicabāt gradibus desup: itéqz pellibus septū tam ꝓ sui defensiōe q̄z machine: Et primo quidé impetu menia concussa sunt: clamorqz oppidanoꝝ velut iam capti eēnt maximus factus ē. Iosippus aūt eundé locū feriri: neqz multo post murū disturbatū iri ꝓspiciés: quo cómēto vim machie paulati falleret excogitauit. Saccos eni paleis refertos qua semp ipetū arietis feriri viderent demitti iussit ex muro: vt eo mō secūdi ictus errarét: aut etiā excepta vulnera laxitas frustraref. Que qdé res multū romāis more attulit. Nā quocūqz hi machinā cóuertissét: cótra illi q sup murū stabant palearum traducentes saccos ictibus supponebant: nihilqz murus percussione ledebatur: donec etiam romani aduersus hoc aliud machinati sunt. Proceris enim contis exhibitis: in his summis falces quibus saccos inciderent alligarunt.

Cū autem hoc modo efficax esset opus arietis ac murus quia recens edificat⁹ erat ictibus cederet: quod reliquū erat Josippus: eiusq3 socij ad ignis auxilium se contu lerunt accensūq3 totum quod aride fuit materie: tribus ex locis pariter inflammare: vnaq3 machinas ⁊ propugnacula romanorū ⁊ aggeres concremarūt. Illi vero non sine malo subueniebant audacia simul eorum territi: ⁊ ne adiumento essent flammis preuertentibus impediti: que aridum nacte fomitē ⁊ preteria bitumen ac picem: nec non etiam sulfur opinione citius volitabant operaq3 romanorū multo labore curata vnius hore spatio possiderant. Capitulū .XIII.

Hic etiam vir quidē iudeus predicatione ac memoria dignus inuentus est addi filius Eleazarus: cui Salab galilee patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum tanta vi sup arietē ex muro dimisit: ut machine caput obrumperet: idq3 ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret: nulloq3 metu reportaret ad murum. Postremo tanq3 signo quo tela mitterent hostibus positus nudo corpore quinq3 sa gittarū vulneribus fixus est: earūq3 nulla respecta vbi murū ascendit vnde videri ab omnibus poterat eius audacia ibi constitit: cōpunctusq3 dolore plagarum cu3 ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neciras ⁊ Philippus de vi co Roma galilei. Qui cum super milites decime legiōis prosiluissent tanto impetu viq3 transgressi sunt ut ⁊ aciem romanorū perrumperent quousq3 aduersu3 ierāt oēs in fugam verterent. Preter hos Josippus quoq3 ⁊ cetera multitudo raptis ignib⁹ machinas ⁊ refugia cum opibus quinte itemq3 decime ⁊ eius que terga dederat le gionis incendunt. Ceteri autem qui mox consecuti sunt ⁊ instrumenta ⁊ omne gen⁹ materie obruere. Capitulum .XIIII

Rursus autem romani post meridiem erectum arietem ad eam muri partem q̄ pridem quassata fuerat appulere: ibiq3 defensorum eius quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat: q̄uis teli spatio defecisset. Maximam tunc id romanis perturbationem fecit. His enim qui prope aderant viso sanguine perterritis per omnem fama cucurrit exercitum: relictaq3 obsidione pleriq3 cū stupo re atq3 formidine ad ducem belli concurrebant: ⁊ ante omnes Titus aderat metu ens patri. Unde cōtigit ut ⁊ beniuolētia circa rectorē ⁊ filij trepidatio ɔfūderet mul titudinem. Facile tunc pater ⁊ timore filium ⁊ perturbatione liberauit exercitū. Su perato enim dolore vulneris ⁊ ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici stu dens bellum in iudeos seuius incitauit. Nam velut vltor ducis quisq3 omne peri culum adire cupiebat: ⁊ clamore alius aliū adhortantes murum petebant. Josipp⁹ autem cum suis socijs licet assiduis balistarum itēq3 tormentorum ictibus caderent nequaq̄3 tamē deterrebantur a muro: sed flammis ⁊ ferro ⁊ saxis eos aspere qui ari etem protecti palmis impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant cū sine inter missione procūberent in conspectu hostium positi: quos ipsi contra videre non possēt. Nanq3 ⁊ suis ignibus collucentes tanq̄3 si dies esset ⁊ certum erat hostibus signu3 quo tela dirigerent: machinisq3 procul non apparentibus missilia cauere non pote rant. Ergo propterea non tam balistarum q̄3 iaculorum vi simul multi transfigeban tur: missaq3 machinis saxa ⁊ murorum minas auferebant ⁊ frangebāt angulos tur rium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant: ut non vsq3 ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis huius machi ne uis quātum valet ex his que illa nocte contigere in muro cuidā ex circunstantib⁹ Josippo caput auulsū est: eiusq3 ad tertiū stadiū veluti funda excussa caluaria. in terdiu quoq3 pregnātis femine secto vtero ad dimidiū stadiū ifans abactus est: tāta tormēto vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus ⁊ missiliū strepitus. Crebri aūt mortui cū ad mortuos deijcerēt sonabāt ⁊ acerbissim⁹ qdē int⁹ excitabāt mulier

tumultus extrinsec⁹ aũt occũbentiũ gemit⁹ ꝯcrepabat:totusq; ambit⁹ muri: ad quẽ pugnabatur sanguine cõfluebat:iãq; ascẽdi poterat ꝯgestiõe cadauerũ. Mõtib⁹ aũt resonãtib⁹ multo ãpli⁹ horror his ex clamoribus accedebat:nec quicq; illi nocti de fuit: vel quod aurib⁹ vel oculis terrorẽ posset icutere. Plurimi quidẽ ꝑ iotapata de certantes fortiter ceciderũt plĩmi ẽt sauciati:ꝛ tamẽ vix circa matutinas vigilias mu rus assiduis machiarum ictib⁹ cessit. Cunq; illi quidẽ corpib⁹ atq; armis septi eaꝫ ptem:que deiecta fuerat priusq; romani pontes apponerent muniere. Cap. XV.

Ane autẽ Vespasian⁹ ad occupandã ciuitatẽ iam ducebat exercitũ ex nocturno labore paululũ recreatũ. Ideq; cupiẽs de ꝯuulsi muri pte alio ꝓpu gnatores adducere equitũ quidẽ fortissimũ equis dispositis trifariã collocat vt tecti armis dirutũ lat⁹ vndiq; obsiderent:cũctosq; ꝑ mãibus ferrent:q̄ si põtes ad moueri cepissent ipsi plures introirent. Post illos ãt pedites validissimos ordina uit. Reliquã vero equitũ multitudinẽ hꝫ muri spatiũ per mõtana loca distẽdit:ne qs fugiens excidiũ ciuitatis lateret. Deinde qui hos seq̄rent ꝯstituit sagittarios para tas sagittas habere iussos. Fundibulatores quoq; silr ꝛ appositos machinis. Alios autẽ integris muri ptib⁹ scalas applicari recepit:vt qui hos ꝓhibere tentassẽt de iecte ptis defẽsionẽ relinq̄rent:ceteriq; oĩbus simul telis oppressi violẽtia irrũpentiũ cederẽt. Josipp⁹ autẽ hoc ꝯsilio cognito ꝑ murũ quidẽ itegrũ labore fatigatos:iteq; senes posuit q̄si ledi nõ possent. In parte vero collapsa validũ ꝛ potẽtissimũ quẽq; senosq; ãte oẽs viros in quib⁹ ꝛ ipse fuit ad picula subeũda:sortitus ẽ:hisq; precepit vt agminũ vlulatib⁹ ne metu q̄terẽtur aures obstruerent:ꝯtra sagittaꝝ vero multitu dinẽ ꝯmuniti ꝓtegerent desup scutis paulatiq; recederẽt donec sagittarij pharetras exinanirẽt. Si vero põtes a romãis appõerent:ipsos presilire mãdauit hostib⁹ atq; ꝑsuasit ꝛ eorũ istrumẽtis resistere:vnũquẽq; vero ita certari deberi nõ q̄si ꝯseruãdam tueret:sed quasi ꝑditã iã patriã vidicaret:atq; oculis suis ꝓpõere mactari senes ac liberos cõiugesq; suas ꝓpemodũ ab hostib⁹ capi:iãq; future cladi irã nũc collectã in auctores ei⁹ effũderent:ita quidẽ in vtroq; disposuit. Ciuitatis aũt vulg⁹ otiosum mulieres ac pueri postq; oppidũ triplici acie videre circũdatũ: null⁹.n.ad pugnam trãslat⁹ fuerat a custodijs strictisq; gladijs ad ptẽ muri deiectã hostes istare:armisq; mõtana oĩa desup collucere:atq; arabã quẽdã sagittarijs tela suggerere:tunc extrẽo vlulatu q̄si capta vrbe ꝯsonuerũt:nõ vt ipẽdere mala sed vt adeẽ iã crederes. Quare iosippus mulieres ne misericordia suorũ aĩos effemiarẽt intra domos cũ intermiatiõe ꝯcludit silere iussas:ipse vero ad ptẽ muri q̄ sibi obtigerat trãsijt: ꝛ põtes quidẽ applicãtib⁹ animũ nõ itẽdit:sed tãtũ speculabat ipetũ sagittarũ:silr ãt ac tubicines vniuersorũ agminũ ꝯgregati sũt piter ꝛ grauiter ifremuit exercit⁹:signoq; dato missis vndiq; sagittis lux obscurari cepit. Josippi sotij mẽores ꝑceptorũ: ꝛ aduers⁹ clamorẽ obstructis aurib⁹ ꝛ ꝯ sagittarũ vulnera corpib⁹ ꝯmunitis cũ admonerent põtiũ ma chine ipsi eas cursu:ꝛ ãteq; hostes pedẽ i his põerẽt occupãt:eosq; ascẽdere nitẽtes ꝑlio deterrebãt varia mãu:iteq; animi facinora demõstrãtes:ꝛ ne vel i extrẽis calami tatib⁹ deteriores illis viderent:i q̄sine piculo fortes ꝯtra illos ẽt curabãt. Nec prius a romãis diuellebant q̄ vel caderẽt vel occiderẽt. Qui romãis desiliẽtib⁹ ꝯflictu iã liberi facillime tela dirigebant Capitulum. XVI.

Taq; iudeis ppetuo dimicãtib⁹ cũ nec vñ mutarẽt ꝓpugnatores haberẽt defessis ãt assidue substitueret proq; his quos violẽtia repulissent alij suc cederent iuicẽ se adhortati latera copulãt: ꝓtectiq; desup lõgiorib⁹ scutis in expugnabilis glob⁹ effecti sunt:totaq; acie velud vno corpe repellẽdo iudeos i mu ro iã pedẽ põebãt:cuꝫ Josipp⁹ his reruꝫ ãgustijs ꝯsilio necessitatis adhibito mira ẽ eni machinis excogitãdis cuꝫ despatiõe stimulat. Feruenti oleo ꝓfundi milites

iubet scutoꝝ ꝯiunctiõe defẽsos. Id ãt iudei multi qui ⁊ patũ hñt: ⁊ plimũ cito romanis ifundũt: ipsis ẽt in eis lacunis mĩſſis calore buliẽtibꝰ hec res romãoꝝ ardentiũ aciẽ diſſipauit: ⁊ cũ dolore seuiſſimo deuoluebant a muro. Siquidẽ facile a vertice ad pedes vſqꝫ sub armatura oleũ ꝑ totũ corpꝰ fluebat: carnẽqꝫ nõ secꝰ ac flamma epascebatur: ꝙ natura facile calesceret: seroqꝫ pro sui piguedine refrigesceret. Thoracibꝰ ãt ⁊ galeis illigatis icẽdij fuga nõ erat. Nũc aũt saliẽtes: nũc icuruati dolore de põtibꝰ decidebãt. Ad suos ãt tuto recedere ꝯtra nitẽtes nõ poterãt: quoniã facile ab isequẽtibꝰ capiebant. Sed neqꝫ romanis virtꝰ in rebꝰ aduersis: nec iudeis prudẽtia defuit: romani. n. lꝫ oleo ꝑfusi mirabilia pati viderẽt: tñ i eos qui ꝑfuderãt ferebãtur ꝓcedẽtẽ quisqꝫ icursando tanqꝫ ipse ipetũ retardaret. Iudei vero ꝓgressũ eorũ dolo altero deceperũt cũ feno greco decocto põtiũ tabulata ꝑfunderẽt: quibꝰ illi dilabẽtes retrahebant: ⁊ neqꝫ fugiẽtiũ quisqꝫ neqꝫ aggredientiũ firmo posset eniti vestigio. Sed alij quidẽ resupiati ꝑ ipsas põtiũ tabulas calcarentur: multi vero sup aggeres deijcerent: ⁊ qui cecidiſſẽt a iudeis feriebant: qui romanis desiliẽtibus cõflictu iã liberi facillime tela dirigebant. Cum autẽ multa milites mala in hoc perpeti prelio dux videret: pꝰ meridianas eos horas a pugna reuocat: quorũ nõ paucis obtruncatis plres sũt vulnerati. Ex iotapata vero sex viris mortuis: plres qꝫ trecenti saucij trãslati sunt. Hoc autẽ mõ pugnatũ ẽ iunij mẽsis die vigesimo. Capi. XVII.

T vespasianus eoꝝ cã qui occiderãt cõsolatꝰ exercitũ postqꝫ ita videt accẽsũ neqꝫ iã exhortatiõem qꝫ opus deposceret: aggeres quidẽ altius tollit.

Tres vero turres quinqꝫgenum pedum in excelsũ iubet erigi ferro vndiqꝫ tectas: ⁊ vt põdere stabiles eẽnt: neqꝫ ignibꝰ expugnarent: easqꝫ sup aggeres collocat iaculatoribus ⁊ sagittarijs: itẽqꝫ leuioꝝ missiliũ machinis plẽas fudibulariorũ quoqꝫ fortiſſimis. Qui cũ non ꝯspicerent ꝓꝑ altitudinẽ turriũ ⁊ loricas: ipsi eos qui sup murũ astarẽt facillime cernerẽt: telisqꝫ appeterẽt: cũ illi neqꝫ a vertice venientes sagittas facile decliarẽt: neqꝫ vlcisci poſſẽt quos nõ viderẽt: altitudie quidẽ turriũ libra ta mãu iacula supante ferro aut quo erãt septe flãmis obstãte. Ob hoc igit defensionẽ muri deserũt: magisqꝫ aggredi tẽtãtibus occurrebãt. Et iotapateni quidẽ ita resistebãt: qꝫuis multi i dies singlos occũberẽt: neqꝫ ꝯtra mali quicqꝫ hostibus facerẽt: ꝙ eos sine periculo ledere non poterant. Capitulum. XVIII.

Isdẽ autẽ diebus Vespasianꝰ ad finitimã qndã iotapate ciuitatẽ euocatꝰ cui nomẽ ẽ Aphaca nouas res affectãtẽ: ⁊ ꝓpterea ꝙ iotapatenos preter spẽ restitiſſe audierat isolescẽtẽ: mittit eo traianũ decie legiõis rectorem: dãs ei duo milia peditũ ⁊ equites mille. Ille ãt cũ oppidũ ꝯtra expugnatiõem mũitiſſimũ reppiſſet: nã ꝓter naturã q̃ tutũ erat ẽt muro duplici cingebat: hitatores vero eiꝰ vidiſſet ꝑatos ad pugnã sibi obuios ꝓceſſiſſe preliũ cũ his ꝯmittit: eosqꝫ paulisꝑ reluctatos i fugã vertit: quos vestigijs ꝯsecuti romãi exterioris muri ãbitũ quo confugerãt cũ ipsis irrũpunt. Secũdũ ãt murũ petẽtibꝰ ciues sui clausere ciuitatẽ metu. s. ne cũ his rursꝰ hostes itrarẽt: ꝑfecto aũt deꝰ galileoꝝ clades romãis dabat: qui etiã tũc ciuitatis eiꝰ vniuersũ populũ exclusũ mãibꝰ ꝓprijs ad iteritũ hostibꝰ dedit auidissimis cediũ: multi. n. simil ruẽtes ad portas multũqꝫ noiati ꝓpositos iclamãtes iter ipsas ꝓces imoriebant: quibꝰ hostes vnũ muꝝ alteꝝ ciues clauserãt ⁊ iter medios coacti muroꝝ ãbitꝰ: multi quidẽ socioꝝ suis gladijs trãsfigebãtur: ifiniti vero a romãis interficiebant: ne vel adolescẽtiũ quidẽ recepta fiducia. Nã ꝓter hostilẽ metũ etiam domestica proditio eorũ animos fregerat. Deniqꝫ moriebãtur non romanos sꝫ iudeos execrantes: quoad omnes interire numero hominũ. xij. milia. vnde traianꝰ vacuam eſſe ciuitatem pugnatoribus reputans: ⁊ si qui adhuc intus eẽnt: nihil eos ausuros eẽ existimãs pre timore impatori excidiũ reseruauit. Miſſisqꝫ nuntijs ad ves

pasianum petit: vt filiū Titum dirigeret finē victorie impositurum: ille autē laboris aliquid supeē ratus cū milite filium misit: hoc est quigētis equitibus et peditib9 mille. Qui mature ad ciuitatē pfect9 sic ordiauit exercitū: vt in leuo quidē latere Traianum cōstitueret: ipse vero in dextrū obsidiōi pcēt. Itaqꝫ miltib9 scalas muris vndiqꝫ applicātibus: cuꝫ paulisp desup galilei obstitissent ɔtinuo menia reliquerūt. Titus vero comitesqꝫ saltu demissi mature ciuitatē obtinuere: tuncqꝫ vehemēs cuꝫ his qui se intus ɔgregauere pugna cōmissa ē. Nunc p angusta viarū irruētib9 validissimis: nūc feminis ex tectoꝝ culmibus que forte inuenissent tela iactātib9. Et hoc quidem mō vsqꝫ ad sextā horā sustinuere ɔflictū. Assumptis āt bellatoribus cetera multitudo et sub diuo et p domos senes pariter ac iuuenes mactabant. Deniqꝫ virilis sexus preter ifantes null9 remāsit: qui cū mulierib9 abducti sunt seruitio. Interēptoꝝ quidē in ciuitate et in pmo congressu nūerus fuit quīdecim miliū: captiuoꝝ autē duo milia.c.xxx. Hec galileis clades cōtigit quīto et vigesimo die iunij mensis. .C.XIX

Ed ne Samarite quidē alieni a calamitatib9 remāsere: hi nāqꝫ in mōte garizin qui ē illis sanctissim9 ɔgregati locis suis expectabāt: belli āt minas eorū connētus ac spē habere videbat: nec saltē vicinoꝝ malis corrigebātur: sed iconsulta suarū viriū infirmitate secūdis romanoꝝ rebus exterriti: pna in tumultū volūtate pendebāt. Vespasiano autē placebat motus antecape: eorūqꝫ impetus preuēire: nā et si presidijs tota samaritica regio cincta erat: tamē eoꝝ multitudo qui coierāt: et cōspiratio timebat. Eaqꝫ cā cerealē quinte legiōis rectorē cū sexcētis equitibus tribusqꝫ peditū milib9 mittit. Ille āt ad mōtē quidē accedere prelioqꝫ cōgredi nequaqꝫ tutū eē duxit: quoniā hostes plurimi desup eēnt: milites vero circūuallatis vndiqꝫ mōtib9 radicibus tota eos die custodiebant. Euenit āt aque tūc idigentibus samaritis etiā graues accendi est9: erat eni tēp9 estatis: neqꝫ se reb9 necessarijs vulg9 istruxerat: adeo vt nōnulli quidē vna die siti morirent: multi vero eiusmodi morti seruitiū preferētes ad romāos trāsfugere: ex quib9 cognito cerealis illos ēt qui adhuc perseuerarēt malis ifractos mōtē ascēdit: et circū hostes exercitu ɔstituto primū eos a dextera pte hortabat: atqꝫ vt salui eē mallēt rogabat si arma piecissēt tutos fore pmittens. Deniqꝫ qr psuadere nō posset aggress9 eos occidit oēs. Erāt autem vndecim milia et sexcenti. Hec iunij mensis vigesimo et septimo die gesta sunt atqꝫ his calamitatibus Samarite vsi sunt. Capitulum.XX.

Otapatenis āt diu durātibus: et preter spē aduersa tolerātib9 q̄dragesimoqꝫ quidē ac septio die romanoꝝ aggeres sup muroꝝ altitudinē sūt elati. Quidaꝫ vero ad Vespasianū eodē die pfug9 venit paucitatē ciuiū et ifirmitatē enūtiās: simul qꝫ diuturnis vigilijs prelijs assiduis cōsūpti mime quidē vlteri9 vi ferre possēt: verū dolo ēt capent si quis istaret. Circa extremā nanqꝫ vigiliā qn̄ et maloꝝ requiē hr̄e viderent: et marie defatigatos custodes matutinus son9 occupat dormire eos dicebat eadēqꝫ hora inadēdos eē dicebat. Vespasiāo āt qui fidē noscet iter se iudeoꝝ q̄taqꝫ supbia penas ɔtēnerent trāsfuga suspect9 erat: nā et ātea quidā ex iotapata capt9 oē tormētoꝝ gen9 fortiter ptulit: et tū ne flāmis quidē coact9 quid it9 agere hostib9 exquirētib9 pdidisset mortē deridēs cruci suffixus ē. Fidere tūc pditori ɔiectura faciebat. Et fortasse quidē illū vera dicere: ipse āt nihil ex ei9 fallacia magnū sibi existiās eē metuēdi asseruari hoiem iussit: et ad occupādā ciuitateꝫ parabat exercitū. Hora igit que fuerat idicata ociose ibat ad muros: pmusqꝫ icedebat Tit9 cū vno ex Chiliarchis Domitio sabino: paucis ex qntadecia legiōe comitat9: interfectis āt vigilijs i ciuitatem igrediunt: et p9 eos sextus quidā Caluar9 chiliarchus et placidus subiectos milites itroducendo. Arce vero occupata cū hostes i medio oppido versarent: iāqꝫ plane dies esset: nec tunc quidem illi qui capti tenerent adhuc

excidiū sentiebāt multo labore sōnoq; pariter dissoluti. Et siquis euigilasset: nebula visus ei⁹ hebetante: que casu tūc pluria se circū oppidū funderet: donec tot⁹ irrupit exercit⁹: soloq; malorū periculo exsuscitati morientesq; demū se perisse crediderūt: romanos aūt memores q̄ obsidiōis tpe pertulissent: neq; pcēdi cuiq; neq; miserendi quēq; tangebat cura. Sed ex arce plebē ad prona cōpulsā facillime trucidabant: vbi loci difficultas pugnacib⁹ negaret copiā resistēdi. Circūulatū nanq; angustijs pressi ac p declina dilabētes fluēte desup bello obtegebantur: id multos etiā qui circa iosippum lecti erāt vt māib⁹ proprijs liberarēt imitauit: nā cū se viderēt romāoꝝ nēinē posse occidere ne romāorū manib⁹ oppeterēt puenerūt: ⁊ i extrēa pte ciuitatis ꝯgregati semet interfecerūt. Quicunq; tn̄ vigilū pmi captā ciuitatē sēserūt i q̄dā turri septētriōali fuga recepti aliq̄diu quidē restiterūt. Deide circūclusi hostiū multitudie sero dextras dedere: hisq; istātib⁹ mortē suā equo aio pbuerūt. Potuissēt āt icruēte romāi obsidionis fine gloriari: nisi vn⁹ ex ipsis occidisset Hecatontarch⁹ antoni⁹ peremptus insidijs: nā quidā ex his qui ad spelūcas ꝯfugerāt: erāt āt plīmi: rogabant antoniū dextram sibi porrigere ad fidē salutis ac presidiū quo tut⁹ ascēderet. Cūq; his manum porrexisset icaute sup ille hasta preuētū in iguine pculit statiq; ꝯfecit: illo die q̄ō imanissimā multitudinē peremer romāi. Postea vero secutis dieb⁹ scrutando latebras p cunilos ⁊ spelūcas oēm vlciscebantur etatē pter ifantes ac feminas. Itaq; captiui quidē mille ducēti ꝯgregati erāt: q̄dragita vero milia ꝯnūerata sūt excidij tēpore pugnisq; supiorib⁹ mortuoꝝ. At Vespasian⁹ ciuitatē ipsā excidi iubet: castellaq; ei⁹ oia adhuc exurit. Iotapata quidē ita deuicta est tertiodecimo imperij Neronis anno calēdarum iuliarū die. Capitulum. XXI.

Romani vero iosippū requirentes ⁊ proprie indignationis cā: ⁊ quod impatori operepreciū videbatur: captus eni maxia pars belli eēt: mortuos itaq; abditos rimabantur: ille āt in exitio ciuitatis fortune quodā vsus auxilio p medios se hostes surripuit ⁊ in quendā pfundū puteū saltu demissus ē: cui amplum spec⁹ adiunctū erat: latere quod supra scrutantes videre nō possent. Ubi. xl. quidē isignes viros latitantes offendit: rerūq; vtiliū apparatū: qui nō paucis dieb⁹ sufficeret. Hostib⁹ aūt ōnia ꝯplexis iterdiu quidē se occultauit. Nocte vero ascēdens vigilias explorabat vt fugeret. Cunq; oia vndiq; ipsius cā maxie custodirentur. neq; fallēdi spes eēt in spelūcam iterū descēdebat: biduūq; ibi delituit. Tertia vero q̄dā die capta q̄dam mulier q̄ cū ipsis fuerat idicatus ē. Cūq; Vespasian⁹ ppere duos chiliarchos Paulinū: ⁊ Callicanū iussos pacē dare iosippo ⁊ bene hortari eū vt ascēderet mittit. Quibus tamen ille rogantib⁹ postq̄ ad eū venerunt fidemq; p salute dantibus mime paruit Ex his aūt magis que pati meritus eēt qui pluria ꝯmisisset: q̄ ex naturali māsuetudine rogātiū suspitionē colligens velut ad penam euocaretur timebat: donec Vespasianus tertiū quoq; chiliarchū nicanorē iosippi notū atq; olim consuetum direxit: is autē q̄ dulce in eos romanorum esset ingeniū: quos semel subiugasset referēs q̄ōq; ipse iosippus virtutis causa magis admirabilis q̄ inisus ducibus haberetur: eētq; imperatori studium nō eum ad suppliciū ducere: quod etiā sine deditione sibi liceret exigeret: sed cōseruare potius viru fortē. His addebat q ne Vespasianus si q̄d dolo molliretur amicū ad id mitteret vt i re optia pessimā hoc est perfidiā pretexeret amicitia: neq; semetipsum illi vt amicū falleret obtēperaturum fore. Uerum iosippo etiam post Nicanoris dicta hesitante milites quidē irati spelunce ignē submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor viuum iosippū capere plurimi pēdens. Nicanore autem vehemēter instante vbi etiā hostilis multitudinis minas compit iosippus. nocturna somnia reminiscitur quibus ei deus ⁊ futuras iudeorum clades: ⁊ que romanis eēnt euētura principibus ostendit. Erat autem interpretandis quoq;

somnijs idoneus ⁊ cōiectaꝛ q̄ ambigue diuinitus diceretur sciebat. Qui ⁊ sacros ꝓ
phetarū libros nouerat q̄ ⁊ ipse sacerdos eēt ⁊ parētibꝰ sacerdotibus ꝓcreatus: il-
la igiꝛ hora q̄si deo plenꝰ ⁊ recētiū sōnioꝝ q̄ viderat horrēda simulacbra mēte cōple
xus occultas preces deo offert. Et q̄ iudeoꝝ iquit labefactari tibi rē placuit. For-
tuna vero ad romanos tota migrauit: aiamq̄ȝ meā q̄ futura p̄diceret elegisti. Do q̄-
dem mānus spōte romāis ⁊ viuo. Testor autē q̄ non ꝓditor: sed tuus minister ad
eos ibo. Simul his dictis nicanori ꝯsentiebat. Uerū qui vna confugerant iudeorū
postq̄ȝ intellexerūt iosippū rogātibus cedere vniuersi circūstātes clamabāt. Certe
plurimū ingemiscēt leges patrie vbi sūt q̄ iudeis deꝰ abnuit: quibꝰ morté contēnētes
animas ididit vita iosippe. Captus es: lucēq̄ȝ pateris itnem seruientē: q̄ȝ cito tui ob-
litus es: q̄ȝ multos ꝓ libertate mori ꝑsuasisti: Falsā profecto opinionē fortitudinis
habeas: falsamq̄ȝ prudētie si salutē apud eos speras cū quibus ita dimicasti: aut si
hec etiā certa sunt ab illis tamē te seruari cupis. Sed q̄uis te romanoꝝ fortuna tui
obliuione ꝑfuderit: ⁊ nos tamē patrie glorie ꝯsulentes ⁊ dexterā tibi ⁊ gladiū cōmo-
dabimꝰ. Tu vero siquidē spōte moriare dux iudeoꝝ: sin vero inuitus: ꝓditor morieris
Uix hec elocuti sunt: ⁊ intētatis ei gladijs occidēdum illū cōminabanꝛ si romāis pa
reret. Timēs igitur impetū iosippus ⁊ se dei preceptoꝝ ꝓditorē esse ratus: si ea nō
enūciasset morte preuētus argumētis eos philosophie necessario tractare incipit. Et
quid eni tantoꝑe inquit o socij ꝓprie cedis auidi sumꝰ: aut cur amicissimas inter se
res corpus ⁊ aiam in dissensionē vocamus: mutatū me eē quispiā dicet: Sed roma-
ni hoc sciunt optimū eē in bello mori: sed lege belli hoc ē a victoribus trucidari: ꝓin
de siquidē romāoꝝ ferrū deprecor vere meo gladio meaq̄ȝ māu sim dignꝰ. Sin illi
hosti ꝑcendū putant: q̄ȝ iustius nosipsi nobis pepcerimꝰ: Quippe stolidū ē eadē cir-
ca nos admitteꝛ: ꝓ quibus ab illis dissēsimꝰ. Pulchruȝ eni eē pro libertate mori: et
ipse fateor: pugnādo tamē ⁊ illorū māibus qui eā preripueꝛ: nūc autē neq̄ȝ prelio no-
bis obstāt: neq̄ȝ nos interficiūt. Itidem aūt timidus ē habendus qui mori non vult
cū opus ē: ⁊ qui vult cū nō oportet. Preterea quis nō metus ꝓhibet ad romāos a-
scēdere: nēpe mortis. Ergo eā que ab hostibꝰ dubie suspecta formidis ē: eā certē ip
si nobis irrogauimꝰ. Uerum seruitutē dicet aliquis: Ualde quidē nunc liberi su-
mus. At viri fortis ē semet occidere: imo vero ignauissimi q̄ȝtū opinor. Nā ⁊ guber
natorē timidissimū puto: qui tēpestatē metuens āte vim turbinis nauē spōte submer
git. Quin etiā propria manu perire a cōi ōnium animaliū natura discrepat: eoq̄ȝ mō
in creatorē nostrū ūeū scelus admittiꝛ. Nullū ē aial quod ex industria vel per se mo
riaꝛ. Siquidē nature lex validissima vt velit viueꝛ in ōnibus sita ē: iccirco ⁊ quod no
bis adimēdū id putāt hostes ducimus ⁊ insidiatores pena ꝑsequimur. Deū vero i
digne ferre nō arbitramur: cū domū eius homo despiciat: Ab illo eni accepimꝰ vt es
semus: rursūq̄ȝ vt eē desineremus illi reddendū ē. Corpa quidē cunctis mortalia sūt
ex caduca materia fabricata. Anima vero semper imortalis ē: deniq̄ȝ picula in cor-
poribus collocata. Si quis ergo depositū hois surripuerit aut male tractauerit: pessi
mus stati ac perfidiosus habeꝛ. Sic dei deposītū ex ꝓprio corpe qui eiecerit eū se la
tuisse quē leserit estimabit: Et seruos quidē fugiētes vlcisci iustū creditur: q̄ȝuis ne-
quā dominos fugerint: ipsi vero deū fugiētes: ⁊ optimū deum impie facere nō vide-
bimur. An ignoratis q̄ eoꝝ qui lege nature vita exeūt acceptūq̄ȝ deo debitū soluunt
cum id qui dedit recuperare voluerit ꝑpetua laus domusq̄ȝ ac fāilia stabiles sūt: pu
re aūt ⁊ que inuocantes exaudianꝛ anime retinent locum in celo adepte sanctissimū
atq̄ȝ inde rursum voluentibus seculis casta corpora iubentur incolere: quorum vero
manus in seipsos insanierūt eorū animas tenebrosior orcus suscipiet. Pater autem
illarum deus auctores iniurie per nepotes vlciscitur. Hinc ⁊ deo inuisum est: ⁊ a sa

pientissimo legis nostre conditore coercet. Denique si qui se occiderint apud nos qui dē vsque ad solis occasū isepultos abijci decretū ē: cū ēt hostes sepeliri fas eē ducam⁹ apud alios ēt dextre iubent abscidi eiusmodi mortuorū que in ipsos armate sūt: qm̄ vt corpus ab anima: ita manū esse a corpore alienā existimarent. Pulchrū est igit̄ o socij iusta sētire: neque hūanis cladibus addere vt creatorē oium ipietate ledam⁹: si sal ui eē volum⁹ salui simus. Nec eniz salus apud eos ignobilis est: quibus tantis vir tute operibus demonstrauimus. Sin mori placet ab his occidi pulchrū est qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locū: vt ipse mei proditor fiam. Multo eniz stolidior sim: q̄z qui ad hostes vltro profugiunt. Siquidem illi salutis causa id faci unt: ego vero interitus ꝛ quidē mei romanorum tamen insidias expeto. Nam si me post vinctas dexteras perimant magno animo paratoque moriar mendacij perfidiaz pro victorie solatio mecum auferens. Capitulum. XXII.

Alta quidem in hunc modum iosippus vt a cede propria socios dehorta retur dicebat. Illi aūt obstructis auribus desperatiōe q̄ se iā dudū mori de-nouerant concitantur: ꝛ alius aliunde cū gladijs accurrētes ignauiā expro brabant: ꝛ quasi eū mox percussurus quisque adoriebat. Ille aūt cum aliū noiatiz vo caret: aliū vultu iudeis intueret: alterius dexterā prebēderet: aliū precibus exoraret varia mētis affectiōe: vt i tali necessitate potuit distractos: ferrū oium a cede sua ꝓhi bebat: nō secus vt fere bestie circūclusē ad eū semp: qui se cōtingeret ora cōuertēs. Illorum autē qui ducē in extrēa quoque clade reuerēdum putarēt debilitabantur de xtre: gladijque de māibus labebātur: multi spōte cū manus ei afferrent frameas di mittebant: iosippo aūt nō defuit in ea desperatōe cōsiliū: sed fretus dei ꝓuidētia salu tem in ꝑiculū mittit. Et quoniā mori decretū est inqt: agite: cedes mutuas sortiamur ꝛ cui obtigerit: manus sequētis occūbat: atque ita oīuū fortuna ꝑambulet: neque sua de xtera quisque subiaceat. Iniustū est eni ceteris iterēptis ex alijs nequaquam si penituerit saluū eē. Visus ē vera dicere: ꝛ quod persuasit agit sors cuique obtigit paratā ei: qui sequeret necē suā prebebat q̄si mox etiā duce ꝑituro. Cū iosippo eni ꝑire vita dulci us estiabant. Remāsit autē ipse cū altero siue fortuna dici poterat siue dei ꝓuidētia. Cōsultoque ꝓspiciēs ne vel forte grauaret: vel si nouissimus recessisset gentilis cede pollueret: illi quidē fide iterposita vt viueret ꝑsuasit: ille quidē hoc mō ꝛ romanoruz ꝛ domestico bello liberat⁹ ad Vespasianū ꝑ nicanorē ducebat. Oēs aūt romāi vidē di eius gratia occurrebāt ꝛ cū se circa ducē premeret multitudo varius tumultus erat His exultantibus ꝙ captus esset alijs minitantibus: nōnullis aū ꝓpius eū videre certātibus. Et qui lōgius erāt hostem interficiendū esse clamabāt. Qui vero propius erant: facta eius reputātes mutatiōe stupescebant. Rectorum autem nemo fuit: qui licet āte irasceretur nomini: eius viri aspectu nō mitior factus sit. Titū vero preter a lios ꝛ fortis iosippi animus in calamitatibus ꝛ etatis eius mira capiebat: qualisque pridem fuisset in prelijs reminiscentem: ꝛ qualis nunc sit in hostium manibus intuē tem. Jubebat intelligere quanta esset fortune potentia: q̄zque velox belli momentuz humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum: q̄z multos etiam tunc ita vt sentiebat ipse vt iosippum miserarentur affecit: plurimaque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen quasi missurus eum cesari vt cautissime cu stodiretur precepit. Quo audito iosippus aliquid soli se dicere velle ait. Sūmotisque ab illo omnibus alijs preter filium Titum aliosque duos amicos. Tu quidez inquit Vespasiane tantum hoc putas iosippum te habere captiuum. Ego autem maiorū ad te nuntius venio premissus a deo vt iudeorum legem viderem: ꝛ quemadmodū duces exercituum mori deceret ad Neronem me mittis. Quid ita? quasi qui Ne roni vsque ad te successuri sint maneāt. Tu ꝛ Cesar ꝛ Vespasiane ꝛ imperator atque

hic filius tuus nunc:me autem colligatum arctius tibi asseruato:nam dominus qui-
dem non mei solum es tu Cesar:verum etiam terre marisq3 ac totius hominum ge-
neris. Me āt ad maiorē penā custodiri oportet si ex tpe aut subito in dominu3 ista
confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur ea
que 7 iosippum existimabat salutis gratia comminisci. Paulatim vero ad creden-
dum impellebatur:iam pridem illum excitante ad imperium deo sceptraq3 multis
premonstrante portentis:sed 7 in alijs veracem esse iosippum deprehenderat. Alte-
ro nanq3 amicorum qui secretis intererant admirari dicente quemadmodum nisi hec
deliramenta sint:neq3 iotapatenis de excidio:neq3 sibi de captiuitate qcq3 diuinass3
vt a se irā depelleret. Josippus iotapatenis ait se predixisse q post diem septimum
7 quadragesimum eos maneret exitium:quodq3 ipsum romani viuum essent in cu-
stodia retenturi. Hec in secreto quesita Vespasianus vbi vera esse comperit a cap
tiuis etiam que de se dixisset credibilia ceperat existimaret:sed neq3 custodiam iosip
po nec vincla remittebat:vestimentis autem alijsq3 muneribus eum donarē benignis
simeq3 fouere ñ desinebat ēt Tito magnā honori ei9 operā ꝯmodāte. .C.XXIII

Varto autem die mensis iulij Vespasianus in ptolomaida reuersus: inde
in loca maritima cesaream peruenit:iudee maximam ciuitatem 7 que maio
rem incolarum partem grecos haberet:igitur 7 exercitum 7 rectorem indi-
gene omni fauore ac benignitate suscipiunt affectu quidem quo romanos diligerent
plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi quidem simul vt de
iosippo supplicium sumeret cum clamore precabantur. Vespasianus autem de
ista quidem petitione velut ab inconsulta multitudine oblata nihil respondendo dis
soluit. Legionum vero duas quidem hiematum apud Cesaream posuit:q oppor
tunam videret esse ciuitatem. Decimam vero 7 quintam Scitopolim misit:ne toti9
exercitus molestia Cesaream premeret. Erat autem illa quoq3 aprica per hyemem
quantum estatis caloribꝰ estuosa vt in planitie sita atq3 maritima. Ca.XXIIII.

Vm hec autem aguntur collecta non exigua multitudo que vel ab hostib9
seditione defecerant: vel ex ciuitatibus euersis effugerant Tyoppam si-
bi receptaculo renouauit quā ante vastauerat Cestius. Et quia terra qua3
vastauerat arcebantur migrandum in mare censuerunt ac piraticis nauibus fabrica
tis in Syriam 7 phenicem:itemq3 in egyptum commeantes plurimos latrocinijs
predabantur:omnibusq3 nauigijs inuium faciebant illarum partiū pelagus. Sed
Vespasianus cognito quid constituissent equites in Tyoppam necnon 7 pedites
mittit:hiq3 nocte in ciuitatem q incustodita erat ingressi sunt. Eius autem habitato
res postq3 irruptio presens erat ne tunc romanos arcerent metu deterriti naues fuga
petierunt:7 in his vltra contiguum sagitte spatium pernoctauere. Cu3 vero Hyop
pa natura esset importuosa:nanq3 in asperum: ceteraq3 arduum litus desinit:ac sum
mis vtrinq3 cornibus leuiter in curuum que vaste supersunt: 7 ingentibus procellis
pelagus turbant. Vbi etiam nunc Andromade catenarum signis extantibus fabu
le veteris fides ostenditur. Aduersus autem aquilo feriens litora summos in obie-
ctas cautes fluctus affligit:eo q solitudinem in tutiorem efficit stationem: in eo salo
fluctuantibus hyoppenis prima luce volans:quem illac nauigantes melam poria3
vocant flatus incumbit:7 alias quidem naues inter se alias vero collisit in scopulos
Multe autem cum magna vi aduerso estu niterentur ad pelagus. Nam 7 litus sa-
xis infestum: 7 hostes in eo constitutos timebant sublate i sublimi gurgite mergebā
tur. Et neq3 fuge vspiam locus erat neq3 manentibus spes salutis cum 7 mari ven
torum 7 ciuitate romanorum violentia pellerentur. Itaq3 multi vlulatus collisis na
uibus audiebantur:7 multi crepitus fractis: ioppenorum autem fluctibꝰ ps obruti:

pars naufragijs implicati moriebantur. Nonnulli autem ferro se interficientes veluti satius esset mori preueniebant: plurimi autem euecti fluctibus scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret: omnisq; ora maritima cadaueribus oppleret cum etiam ad litus appulsos in eo stantes romani milites trucidarent. Eiectorum autem corporum quattuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prelio ciuitatem romani funditus eruunt. Tyoppa quidem hoc modo breui tempore bis a romanis excisa est. Vespasianus autē ne rursus eo pirate confluerent castris in arce munitis ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes eadem castra defenderent: equites vero omne circum territorium pagrantes ad fines tyoppe vicos & municipia simul eximerent. Illi quidem preceptis obedientes in dies singulos incursando excindebāt totas regiones atq; vastabant.

Capl'm. XXV.

Hi vero Tyotapate apud Hierosolymā casus nuntiatus est. Primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis: & quod nemo qui se vidisse diceretq; iactabantur aduenerat non credebant. Nec enim vel nuntius aliqs superfuerat: sed ipsa per se fama excidiū predicabat. Unde per matura tristium paulatim per finitimos veritas ambulabat & apud omnes ambiguitate certior habebatur Quinetiam rebus gestis pluraq; facta non erant affingebantur: & excidio ciuitatis interemptus dicebatur esse iosippus. Que res maximo luctu repleuit hierosolymam. Et per singulas domos itemq; cognationes amissorum quisq; lugebatur a suis. Luctus vero ducis publicus erat. Et hi quidem hospites alij propinquos amicos: alij nonnulli etiam fratres flebant. Iosippum autem vniuersi: adeo vt per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent: magnaq; mercede conducerentur tibicines neniarum. Tempore autem veritate reuelata: vbi de iotapata quidem vt res habebat: fictum vero quod de iosippi morte vulgabatur: cumq; viuere & cum romanis eē compertū comprobatum est: ac supra captiui fortunam a ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam quantam prius cum mortuum crederent beniuolentiā coeperunt. Et ab alijs quidem ignauie: apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione atq; conuitijs. Ultro autem his vulneribus excitabantur magisq; accendebantur rebus aduersis & offensio que prudentibus ne similia perferant: cautionis & custodie causam prebet ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum que semper accipiebant ex fine principium. Deniq; maiore in romanos impetu ferebantur velut in iosippum pariter vindicaturi Hierosolymorū quidem habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

Capl'm XXVI.

Espasianus autem studio visendi regnum Agrippe. Nam & ipse rex inuitabat rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs ac per eos egras partes regni compescere: motis ex cesarea maritima castris in eā que Philippi dicitur cesareā demigrauit: ibiq; per dies .xx. milite recreato. Ipse quoq; rerū gestarū gratias deo referens in epulis erat. Postq; vero Tyberiada quidem nouas res cupere ac rebellare Taricheas audiuit ad regnū autē Agrippe utraq; pertinebat decreto apud eos undiq; iudeos excidere: opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere: simul ut Agrippe hospitio vicem rependeret potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suū Titum in Cesareā ut inde militem Scitopolim traduceret mittit. Hec autē ciuitas decem ciuitatum maxima et Tyberiadi vicina est. Quo cū ipse venisset: ibi filiū prestolabatur. Deinde cum tribus vltra legionibus progressus ad trigesimū a tyberiade stadiū in quadam mansione cōspicua rebellantibus cui nomē est Enabris castra ponit: atq; hinc Decurionem Ualeriū cum equitibus quinquaginta dirigit: qui pacifico sermone oppidanos alloqueret & ad

fidem inuitaret. Audierat enim q pacem populis desideraret añ nullis ad bellũ eũ cogentibus seditionem pateretur. Itaqȝ valerinus vbi muro appropinquauit et ipse de equo dissiluit: et suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prelij causa potius venisse videretur. Sed priusq̃ȝ verbũ faceret armati excurrere in eũ: seditiosi q erant validiores rectore quodam nomine iesu Tobie filio latrocinalis agminis principe. Ualerinus autem neqȝ propter mandata ducis prelio congredi tutum ratus etiam si de victoria certus pugnamqȝ periculosam esse: si cũ multis pauci et instructis imperiti confligerent. Inopinata preterea iudeorum stupefactus audacia: et ipse pedes refugit: et quinqȝ alijs similiter equis relictis: quos iesus eiusqȝ socij veluti pugna non in sidijs captos leti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores ꝛ q prestare populis videbantur in romanorum castra profugiunt: adhibitoqȝ sibi rege ad Uespasiani genua suppliciter accedunt: ne se despiceret obsecrantes: neue q̃ paucorũ esset totius ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret qui semp amica romãis sentiret: magisqȝ vltum iret defectionis auctores: a quibus ipsi olim ad fedus venire properantes nunc vsqȝ ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus q̃ȝq̃ȝ toti ciuitati propter equorum rapinam infensus esset indulsit. Nam ꝛ Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autem per eos populo data iesus eiusqȝ socij tutũ sibi nõ esse rati apud tyberiada cõsistere: ad taricbeas effugiũt. Ca. XXVII.

Posteroqȝ die Uespasianus in arcem premittit cum equitibus Traianum: qui multitudinem an omnes pacem cuperent experiretur. Cognito autẽ populum eadem sentire: quin simpliciter ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi aũt portis ei patefactis cũ laudatõibus obuiã ꝓdeũt: salutis datorẽ ac benemeritũ acclamãtes. Cũ vero militẽ angusti aditus remorarẽt: muroꝝ partẽ dirui Uespasianus ex meridiano latere iussit: eoqȝ pacto dilatauit ingressuȝ: vt preda tamẽ ꝛ iniurijs abstinerẽt in gratiã regis edixit: eiusdẽqȝ causa muris pepcit: spondẽtibus bitatorib⁹ eius. Post hec cũ reliquis fore cõcordes: alijsqȝ modis malis affectatã ciuitateȝ ex dissensione recreauit. Deinde ab ipsa digressus: inter ipsaȝ ꝛ taricbeas castra posuit: muroqȝ firmauit: belli sibi moras illic fore ꝓspiciẽs: quod oĩs turbarũ cupiẽs multitudo ad taricbeas cõflueret: munitiõe cõfisa ciuitatis: ꝛ lacu gẽnesar q ab indigenis sic appellabať. Eteni ciuitatẽ ita vt tyberias sub mõte positã qua lacu nõ alluebatur vndiqȝ muro validissimo: sed minore q̃ȝ tyberiada iosippus cixerat. Nam illã qdẽ in pncipio defectionis pecuniaꝝ: itẽqȝ virũ copia cõnumerat. Taricbeis vero largitatis eius reliquie ꝓfecerũt. Scaphas aũt plurimas in lacu patas hẽbant: vt in eas videlicet si terrestri ꝑlio vincerent refugerẽt: simulqȝ ad nauale bellũ si opus eẽt instructaſ. Romãis aũt castra muniẽtibus iesus eiusqȝ socij neqȝ mulitudie hostiũ neqȝ discipline militie pterriti: cursu in eos irruũt: primoqȝ ipetu disiectis muri fabricatorib⁹ ac pte aliq̃ edificij dissipata: vbi armatos cõgregati viderũt: anteq̃ȝ aliqd paterenť ad suos refugiũt: eosqȝ isecuti romãi ad nauigia cõpulere. Et illi qdẽ tm̃ ꝓuecti vnde ro mãos cõtigere missilib⁹ possẽt ancoras iaciũt: ꝛ sicut acies assolẽt dẽsatis iter se nauibus hostes aduersus i terra cõstitutos nauali ꝑlio decernebãt. Ca. XXVIII.

Udito ãt vespasian⁹ magnãqȝ mulitudinẽ i ꝓxia ciuitati planicie cõgregatã: filiũ suũ cũ sexcẽtis eqtib⁹ lectis eo mittit. Qui cũ ifinitũ hostiũ nũerũ repisset pr̃i qdẽ maiorib⁹ auxilijs opus eẽ mãdauit. Ipse v̾o eqtũ plerosqȝ etiã pusq̃ȝ subsidia venirẽt alacres eẽ vidẽs: cũ nõnulli eoꝝ multitudinẽ iudeoꝝ formidarẽt: vñ exaudiri posset cõstitit: ꝛ o romãi ait pulchrũ ẽ nãqȝ in pncipio ꝥmõis admõere vos generis vr̃i: vt q cũ qb⁹ pugnaturi sum⁹ sciatis: nr̃as eni man⁹ nemo vnq̃ȝ toto orbe hostiſ vllus euasit: iudei v̾o vt ẽt ꝓ his dicam⁹ aliqd ad hoc vsqȝ tẽpus victi nõ defatigãť. Itaqȝ oportȝ illos in aduersis reb⁹ cõstãter dimicãtes: etiã nos i secũdis ꝑseuerãti⁹ laborare. Aperta quidẽ fronte vobis plurimũ alacritatis inesse conspiciens gaudeo:

Vereor autem ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisq3 iterū cogitet qualis cū quibus decertabit: qq3 iudei licet satis sint audaces morteq3 contēnant: icompositi tamē belloꝝq3 impiti sūt ꝛ vulg⁹ recte potius q̄3 exercitus appellādi. De vestra vero pitia atq3 ordinatiōe refert quid op⁹ ē? Nēpe iccirco soli armis exercemur pacis etiā tēpore: vt ne i bello nos cū3 hostibus nūero cōferam⁹: nā quod erat ppetue militie cōmodū si pares cū rudib⁹ cōgrediamur: qn reputate q armati cū inermib⁹ ꝛ equites cū peditibus ꝛ duces tuti cōsilio cu3 vagis neq3 rectorē hñtib⁹ decertabitis: qq3 nos he vtutes multo plꝰes efficiāt. Multū aūt vitia de hostiū nūero detrahāt: nec sola hoium multitudo q̄3uis pugnacissimi fuerint in bello obtinet: sed etiā si vel in paucis sit fortitudo: hi enim ꝛ ordinari faciles sunt ꝛ sibimet subuenire: numerose aūt copie plus incōmodi ex semetipsis q̄3 ex hostibus capiunt: itaq3 iudeos audacia ꝛ ferocitas ac desperatio mentis vitia ducunt. Que rebus secundis aliquantum valent minimis offensiōib⁹ extiguunt. Nos autem virtus regit ꝛ morigera voluntas iteq3 fortitudo: que ꝛ in prospera fortūa viget nec ad finē vsq3 inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores sūt q̄3 iudeis cause certaminis: nā si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent: quid ē nobis inclita fama prestantius? Et ne p⁹ orbis terre imperiū videam⁹ hostiū aduersarioꝝ loco iudeos habere. Preterea considerate q ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est. Multos enim nos in proximo adiutores habem⁹. Rapere aūt victoriā possumus ꝛ quos a patre mitti nobis speramus auxilio conuenit antecapere vt ꝛ maior sit: et sotiū non habeat virtutis effectus. Equide3 puto nunc de me ac patre meo vobisq3 pariter iudicium fieri. Siquidem ille rebus ante gloriose gestis dignus fuit. Ego vero eius sum filius: vosq3 milites mei: nam illi vincere consuetum est. Ego vero reuerti ad eū non perpetiar victus. Quo pacto autem vos non puduerit: duce vestro periculis occurrente non superare? Appetam enim pericula mihi credite: primusq3 in hostes irrūpā. Nemo autem vestrum a me discesserit persuasum habens impetum meum sustentari opere diuino: ꝛ manifestissime presumite q multo plus mixti hostibus efficiemus q̄3 si extrinsecus pugnaremus. Postq̄3 hec locutus est Tit⁹ diuina quedam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum trecētis equitibus ante prelium contigit egre ferebant tanq̄3 si minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus Silonem ꝛ Antonium cum duobus milibus sagittariorum: vt occupato monte: qui ex aduerso erat oppido murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidē ita vt preceptu3 fuerat circūuenti sunt ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes ꝛ post eum ceteri cum clamore pro tanto spatio fusi quantum aduersa acies occupauerat. Unde multo etiam plures q̄3 erant apparuerunt. Judei vero licet icursu eorum ꝛ disciplina cōterriti paulisper quidem primos sustinuere congressus. Perculsi aute3 contis equorumq3 impetu deturbati conculcabantur atq3 ita multis passim peremptis dispergūtur: ꝛ in ciuitatem vt quisq3 velocitatis habebat effugiunt. Titus aūt aliquos tergo instans alios per transitum occidebat: nonnullos cursu antecapiens ictu ora transuerberabat. Multos autem alium super lapsos inuoluens conficiebat: omnesq3 ad menia confugientes preueniens detorquebat ad campum: donec sue multitudinis elapsu in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba dissensio. Nanq3 indigenis ꝛ fortunarum suarum ꝛ ciuitatis gratia: ꝛ ab initio bellum gestum maxime q male pugnatum fuerat non placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esse3 vim adhibebat: ꝛ inter se discordantium clamor erat: quasi iam arma caperent. Quibus auditis nec procul a muris aberat Titus exclamat: hoc tempus est. Quid moramur commilitones? Deo nobis dedente iudeos: Suscipite victoriam.

victoriã. Nõ auditis clamores qui manus nostras euadere discordãt: habemus ciuitatem si modo pperam⁹. Uerũtamẽ cum velocitate animis opus est. Nihil eni magnum effici sine piculo consueuit: non solum autẽ hostium concordiã quos cito necessitas in gratiam reuocabit: sed etiã nostrorũ auxilia puenire debem⁹: vt preter victoriã quantas copias pauci superamus etiã ciuitate soli potiamur. Simul his dictis incẽdit equũ atq3 ad lacũ decurrit: ꝛ p eum ppere ciuitatẽ ingredit quem ceteri cõsecuti sũt. Pauor aũt eius audacie murorũ defensores inuasit: ꝛ pugnare quidẽ vel phibere vehementẽ nemo sustinuit. Relictis aũt excubijs iesus quidẽ cum socijs in agros effugit: alij vero decurrentes ad lacum: in manus hostiũ contra veniẽtiũ incidebãt. Macrabãtur alij cum scaphas scãderent itemq3 alij cum iã puectas esseq natãdo conarẽtur: plurimaq3 per ciuitatem agebat hoim cedes: aduenarum quidem resistentiũ qui nõ effugissent: indigenarũ vero sine pugna: quoniã spes eos federis ꝛ cõscia: qd belli consilium non habuerãt prelio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerãt ac ciuitatẽ captaz viderunt q3 longissime ab hostibus recesserunt.

Capl'm. XXIX.

Titus vero missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille cõpertis q necesse fuit ꝛ filij virtute ad modũ let⁹ ꝛ facinoris claritudine. Maxima ei belli pars videbat exempta: tum quidẽ statim circũdari ciuitatẽ custodib⁹ iussit: ne quis ex eadẽ subterfugeret: neq3 a cedib⁹ temperaret. Postero aũt die cum descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eo refugerãt fabricari iussit. Que tam materiarũ copia q3 artificũ multitudine mature contexte sunt.

Capl'm. XXX.

Lacus autẽ Genesar quidẽ a terra appellatur. Quadraginta vero stadijs in latitudine patens centumq3 in longitudine aque dulcis ẽ atq3 potabil'. Palustri enim crassitudine tenuioris habet latices ꝛ vndiq3 in litora ꝛ arenas desinens purus est: ac preter hoc temperatus ad hauriendum ꝛ fluuio quidem siue fonte leuior. Semper enim frigidior q3 lacus diffusio patitur manet: estiuisq3 noctibus eius aque sub diuo perflate nequaq3 cedibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Uariaq3 sunt in eo piscium genera: ab alterius loci piscibus tam sapore q3 specie discreta: mediusq3 est in fluuio iordane Panium nomine: qui terra cõditus fertur ex ea que vocatur phiale. Hec autem est que intra conitidi ascenditur ad centesimũ3 vigesimum stadium cesarie: non longius in dextro itineris latere ꝛ proprie ex rotunditate phiala dicitur lacus rote speciem preferens. Semper autem inter eius labia cohibetur vnda nunquam deficiens vel exuberans. Cumq3 interim hoc esse iordanis principium nesciretur a tetrarcha quondam traconidis philippo deprehensum. Is namq3 missis in phialem paleis inuenit eas apud Panium reditas vnde ante fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij regis opibus ꝛ Agrippe diuitijs magnificẽtijs accurata est. Manifestum autẽ flumen iordanis ex hoc antro incipiens semecunitidis quidem lacus paludes secat ꝛ margines: centum autem. xx. alijs preteritis stadijs post oppidum Juliada Genesara lacum medium trãsgre mensus. Deinde multam per solitudinem in Asphaltidem lacum exit. Ad Genesara vero lacum eiusdem nominis terra pretenditur natura simul ꝛ pulchritudine admirabilis: nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum totaq3 plantis conseuere cultores. Celi vero temperies etiam diuersis aptissima est. Nuces enim que arborum maxime frigoribus gaudent infinite florescunt: vbi etiam palme quas nutrit calor estiuus: has iuxta ficus ꝛ olee quibus aura mollior destinata est vt nature magnificentiam hanc esse qui dixerit vim adhibentis vt in vnum

tis vt in vnum conueniant inter se repugnantia anniqꝫ temporum contentione bona velut singula peculiari studio terre fouerēt. Nō eni solum nutrit preter opinionē po ma varia: sed etiā seruat: egregia quidē ꝛ quodāmō regnātia. Uuas ꝛ carices sine in termissione. x. mensibus suggerit: ceteros vero fructus anni spatio senescētes. Nā p ter aeris lenitatē ꝛ fonte quoqꝫ irrigat̄ vberrimo: qui capharneū ab indigenis appella tur. Eū nōnulli venā esse. Nili fluminis opinant̄ ꝙ similes coracino sicut lac⁹ gene rat pisces. Longitudo aūt regiōis eque ac littora cognominis lac⁹. xxx. stadijs exten dit̄ ꝛ latitudo. xx. Hoꝝ quidē natura eiusmodi est. Capl'm. XXXI.

Uespasian⁹ āt pfectis ratibus iposita manu militū quāta in eo q lacu effuge rāt satis esse vna ꝑuebitur. Illi āt neqꝫ cōpulsi ad terrā euadēdi facultatem habebāt infestis oībus neqꝫ nauali bello pari ꝯditiōe pugnandi. Nā ꝛ sca phe parue atqꝫ piratice aduersus rates infirme erāt ꝛ cum paucis singuli veherentur cunctis astantib⁹ romanis appropinq̄re metuebāt. Uerūtn̄ circū rates nauigādo nō nunqꝫ etiā ꝑpe accedēdo lapidib⁹ romanos emin⁹ appetebant: aut cōminus etiā irri tando feriebant plus aūt ipsis vtroqꝫ modo nocebat̄. Nec eni saxis qcqꝫ preter cre bros sonit⁹ agebāt: qm̄ cōtra septos armis iacebant̄ contiguiqꝫ sagittis eoꝝ efficiebāt̄ Etsi accedere ꝑpius ausi fuissent priusqꝫ facerēt aliqd patiebant̄: cūqꝫ his nauigijs mergebant̄. Multos aūt vulnera inferre tentātiuꝫ qui plus cōtingi possent alios de siliendo in scaphas romani gladijs trāsfigebāt. Nonnullos cōcurrētibus inter se ra tibus in medio deprehēsos cum nauiculis capiebāt. Submersoꝝ autē qui capita su stulissent aut sagittis preueniebantur aut ratibus occupabantur: ꝛ si desperatione com pulsi inimici ad nare tentassent: eis vel manus vel capita truncabant̄: plurimusqꝫ pas sim ac varius erat interitus eorum: donec in fugam versi ceteri terre appulsi sūt: circū clusis nauiculis suis. Effusi autem multi quidē in ipso lacu telis cōfigebant̄: multos vero in terrā egressos peremerunt romani. Mixtū autem sanguine plenumqꝫ cada uerib⁹ cerneres totum lacuꝫ. Nullus eni saluus euasit. Acerbus aūt secutis diebus odor illam regionē oppressit ꝛ facies. Nam litora quidē naufragijs simul plena erāt ꝛ corporibus tumidis. Calescētes āt ac tabefacti mortui celi tractū corrūpebāt: vt non iudeis solum ille casus miserabilis videret̄: verum etiā factoribus ipsis esset inuisus Iste quidē illius prelij naualis exitus fuit. Perierūt cum his qui pridem in ciuitate cecidere sex milia ꝛ quingenti. Capl'm. XXXII.

T Uespasian⁹ pugna pacta pro tribunali apud Taricheas residens adue nā populū ab idigenis secernebat: qui actor belli extitisse videbatur: ꝛ an hi quoqꝫ seruādi essent cū rectorib⁹ deliberabat. Tūc aūt affirmātib⁹ eoꝝ libe ratiōem detrimēto futurā. nec eni dimissos qescere posse hoīes: qui ꝛ patrijs carerent vimqꝫ adhibere ac bellū iferre possēt ad quos ꝯfugissent Uespasian⁹ salute qdē indi gnos eē eos ꝯqꝫ seruatores suos nouerat euasuros: sꝫ de eoꝝ mortis q̄litate cogitabat Nā si ibi occiderentur non ꝑpessuros suspicabatur indigenas tot apud se supplices obtruncari fideqꝫ interposita deditis vim pigebat afferre. Uerum ab amicis supera batur: nihil in iudeos committi posse dicentibus. qđqꝫ vtile esset honesto debere pre ponere: cum vtrūqꝫ obtinere non posset. Indubitata igitur concessa licentia solo eos itinere qđ Tiberiada duceret exire permisit. Cunqꝫ illi facile his que cuperent credi dissent: ꝛ quia iussum fuerat comitari: neqꝫ pecunijs suis quicqꝫ metuentes abirent totam quidem a tiberiada vsqꝫ viam romani ne quis euaderet occupauerūt: eosqꝫ in ciuitatem conclusos mox insecutos Uespasianus omnes in amphitheatri stadio cō stituit. Et seniores quidē cū imbellib⁹ q mille ducēti erant iussit occidi: iuuenū āt vli dissimos sex milia lectos ad isthmō neroni trāsmisit. Ceterā ꝟo m̄ltitudinē xxx. mi lia ꝛ q̄drigētos vēdidit: pter alios q̄s agrippe donauerat. Nā his q̄s ex ei⁹ rgno eēnt

facere qd vellet ipse pmisit. Verū et istos rex vendidit. Reliquū tamē vulgus q erat Traconide et Gaulanite et coppeni: pluresqz et Cadarite seditiosi et fugitiui: et quib9 p pacis bello conciliarent. Capti sunt autem sexto idus septembris.

Josephi de bello iudaico liber quartus Incipit.

Vbicūqz aūt iudei iotapatis excisis a romanis defecerāt: hi se ad eos postq̄ taricheate supati sūt applicabāt: oiaqz romani castella et ciuitates ceperāt: preter iscala et qui montez itabiriū occuparant. Cum his āt rebellarat gamara ciuitas ꝯtra taricheas posita supra lacuz q̄ ad fines ptinebāt Agrippe: itēqz Sotanin et seleutia. Et he quidē gaulanitidis regiōes erāt ābe. Sotanin supioꝝ pt9 cui nomē ē Gaulana et iferioꝝ gamala. Seleutia vo ad lacū semecoli. xxx. latū et. lx. stadijs lōgū. paludesqz suas ad daphnē vsqz tēdentē. Que regio cū alias sit delitiosa: tn̄ fontes habet qui minorē quē sic appellāt iordanē balantes sub aureo iouis templo in maiorē deducunt. Sotanin quidē ac seleutiā colētes in principio defectionis Agrippa sibi federe sotiauerat: gamala vero ei nō cedebat freta locorū difficultate ampli9 q̄ iotapata: iugū nāqz asperz ex alto monte deductū mediā ceruicē erigit: et vbi supeminet in lōgitudinē tendit: tantū contra decline q̄tū a tergo vt cameli silitudinē preferat: vt nomē etiā duxit nisi q expressam vocabuli significatiōem indigene seruare nō possunt. Et a fronte quidem ac lateribus in valles inuias scindit. Post vero q̄ de monte pendet paululū difficultate refugit. Verū et hanc partem per obliquū excisa fossa indigene deuiā fecerāt. Dom9 aūt crebre et vicissim p pna erāt edificate: et nimio precipitio casuro similes. Ciuitas intra se decurrebat i meridiem vergens. Australis vero collis imensa editus altitudine vsum arcis sine muro ciuitati prebebat: rupesqz superior ad pfundā ptinēs vallē. Fons aūt intra muros erat in quē oppidū desinebat. Quāuis aūt natura nō expugnabilis esset ciuitas: tamē etiā iosippus cū muroꝝ eā ambitu cingeret fossis et cuniculis reddidit fortiorē. Eius āt hitatores natura quidē loci ꝯfidentiores erant q̄ hyotapateni sed multo pauciores minusqz pugnatores sit9 qz freti difficultate plures esse hostib9 putabant. Naz plena erat ciuitas: multisqz in eā q esset tutissima ꝯfugientib9. Vn̄ ab Agrippa quoqz premissis ad obsidionē per menses septem restitere. Vespasian9 aūt pfect9 ex amathūte vbi p tiberiade posuerat castra: amat9 āt si quis nomē interpretat aque calide vocant ibi eni eiusmōi fons est sanādis corpoꝝ vitijs idoneus: gamala puenit: et totā quidez ciuitatē ita: vt dixim9: positā custodia circūuallare nequibat. Qua vero fieri posset excubias collocauit mōtēqz occupat supiorē. In quo milites castris ita vt assolet et muro circūdatis opus aggerū postremo aggrediūt. Et a pte quidē oriētis sūmo supra ciuitatē loco turris erat: vbi et qntadecima legio necnon et qnta ꝯtra mediā ciuitatē opabāt: fossas āt decia repleuit et valles: et inter hec agrippā regē cū accessissz ad muros eoꝝqz defensorib9 de traditiōe log tentaret: fūdibuloꝝ qdā ad dextꝝ cubitū lapide pcutit. Et ille qdē ppterea familiarib9 suis circūsept9 est: romanos āt ira simul ob regē suiqz met9 ad obsidiōem ptin9icitauit nullū iudeos crudelitatꝭ moduz in alienigenas atqz hostes pretermissū ire credētes: q circa gētilē suū et eoꝝ q̄ ipsis ꝯducerēt suasorē tā imanes fuissēt. Aggerib9 āt man9 mltitudine opisqz ꝯsuetudine cito pfectꝭ machinas applicabāt. Cares āt et iosipp9: nāqz ipi erāt oppidanoꝝ potētissimi: armatos qdem lz metu pculsos ordinauere: et q̄zq̄ nō diu obsidionē posse sustinere arbitrabāt: qbus aq̄ itēqz alia vsui necāria n̄ sufficerēt: adhortati tn̄ eos ad mēia pduxerūt. Et paulisp qdēz machinis adueniētib9 repugnarūt. Balistꝭ āt tormētisqz pculsi i oppidū recesse

runt. Itaq; romani tribus ex locis aggressi murū; arietibus quatiunt & qua deiect⁹ fuerat infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu ipsi quoq; insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interi pertinaces romanis ne vltra progrederentur obstabant. Ceterū; vi multitudinis superati vndiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incūbunt: eosq; impingendo per decliuia locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autē; cum neq; a uertice iminētibus repugnare: neq; in partē; aliquam euadere possent pronos eos vrgentibus sociis in domos hostium plano contiguas refugiebant. Sed replete labebātur q pondus sustinere non poterant. Unaq; deiecta multa inferiores: item ille alias deturpabant. Ea res plurimos romanorum morte ɔsūpsit. Incerti ei qd facerēt q̄uis ībsidere tecta vīdērēt: tn̄ eo ɔuolabāt atq; ita mlti qdē ruinis opp̄mebāt. Nō pauci vo ībterfugiētes pte corpis occupabāt. Plurimi āt puluere suffocati moriebāt. Sz ea gamalēses p se fieri existimabāt: ꝓpaq; icōmoda negligentes magis instabant: hostesq; in tecta sua labentes sustentando compellebant. Qui vero per angustos viarum cliuos cecidissent: eos telis desuper missis interficiebant. Et ruine quidem lapidum copiam ferrum vero mortui hostes eis dabant. Cesorum enim gladios auferentes his contra semineces vtebantur: multis iam procūbentibus tectis semet proiciendo moriebantur: tergaq; dantibus ne fuga quidem facilis erat. Uiarum nāq; ignorantia & caligine pulueris alius alium non agnoscentes perrabant & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu ab oppido recesserunt.

Caplm. II.

Uespasian⁹ autē qui laborantib⁹ semp interfuit: seuissimo dolore perculsus cū super militem ruere ciuitatem videret: ꝓprie tuitionis oblitus clam paulatī superiore oppido locum prendit: ibiq; inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. Nec enim aderat tunc ei filius Titus ad Mutianū pridē Syriā missus. Et dare quidē terga neq; tutū neq; honestū sibi putabat. Rerum autem q̄s ab adolescentia gesserat ac ꝓprie virtutis memoria quasi deo repletus corpora sotiorū atq; arma condēs & cū quib⁹ hi bellū his vna vertice deuouēs sustinebat. & q neq; virorum neq; telorum multitudinem formidās manebat: donec ei⁹ animi obstinationē; hostes diuinā esse reputātes impetū remiserūt. Illis āt iā infirmi⁹ oppugnātib⁹ ipse pedem referēs nō prius terga ondit q̄ extra muros egressus est. Plurimi quidē romani milites in ea pugna ceciderūt: & inter eos Ebutius decarharcus non eo tn̄ plio quo perijt: sz vbiq; antea fortissim⁹ ɔprobat⁹ quiq; plurimis malis iudeos affecisset. In ea pugna gallus quidam nomine Ecatonthareus cum. x. militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatores dum cernerent qd in romanis fuisset consiliū; populis inter se fabulantibus. Hoc audito: nā & ipse Syrus erat: & hi quos secū habebat nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad romanos salu⁹ cum militibus euadit.

Caplm. III.

Uespasian⁹ āt merere exercitū aduersis casib⁹ vidēs: qq; nullā interim tātā; exptī fuerāt cladē: hui⁹q; rei magis eos pudere q solū ducē in periculis reliqssent ɔsolādos putabat. De se quidē nihil dicēs ne quē vel initio culpasse videret. Oportere āt ingenī q̄ cōia eēnt fortiter ferre naturā belli cogitātes: qq; nusq̄ eueniat sine cruore victoria: iterūq; bēat fortuna regressū. Multis tūc iudeorum milib⁹ interfectis exiguā ꝓ his stipē sepe pendisse fortune. Atq; vt iactātiū eēt nimis secūdis rebus isolescere: ita esse ignauorum in offensiōib⁹ trepidare. Uelox enī eēt; in vtrūq; mutatio: & ille vir fortis sc; maneat cuius sobri⁹ erit & aius in reb⁹ quoq; ifeliciter gestꝭ vt idē bēat rectis ɔsilijs pccā restituēs: q̄q; ea q nūc acciderūt neq; molitia vr̄a neq; iudeorum virt⁹ effec. Nā & illꝰ pugne meliorꝭ & nobis deteriorꝭ cā fuit difficltas locorum

Qua in re nimiū quis reprehenderit alacritatis vestre temeritatē. Nā cū hostes in excelsiori loco refugissent man⁹ cōtinere debuistis: neq3 summo vertice ɔstituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate: paulatim eos qui refugerāt ad tuitiorē vobis ꝛ stabilem pugnam reuocare. Nunc autē imoderata festinatione vincendi q̃3 id incaute fieret nō curastis. Inconsultus aūt ꝛ furibund⁹ impetus belli a romanis alienus ē: qui cuncta ordine piitaq3 pficim⁹: barbarisq3 ɔueniens ꝛ quo iudei maxime possidentur Oportet igit̄ nos ad ꝓpriā virtutē accurrere atq3 idignitati offensiōis irasci potiusq3 merere. Optimū autē3 quisq3 de sua manu solatiū querat. Ita eni3 fiet ꝛ amissos vlciscamur: ꝛ in eos a quibus perempti sunt vindicem⁹. Ipse aūt ita vt nunc feci expirar: atq3 nos pugnādi prius ad bella ꝑgere ꝛ nouissim⁹ inde discedere. Ille quidē his dictis recreauit exercitu3. At gamalenses bene gesta re paulisper animos erexere: q̄ nulla ratiōe magnificeq3 ꝑuenerāt. Mox autem reputantes ablatam sibi esse federis spem: qđq3 mīme possent effugere: iam enim victus eos defecerat: vehemēter dolebant: animosq3 remiserant. Nec tamen quaten⁹ valebant salutē suā negligebant: s3 tam disturbatas partes muri qui erant fortissimi quā integras ceteri amplexi custodiebant. Romanis autem construentibus aggeres iterumq3 tentantibus irruptionem multi ex ciuitate per valles deuias qua nulli custodes erant ꝛ per cloacas diffugiebāt Eos qui metu ne caperentur ibi remanerent inopia consumebat. Solum autem vndiq3 alimenta qui pugnare possent congerebant. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant. Capl'm. IIII.

Espasianus autem inter curas obsidionis subsidium opus aggreditur aduersus eos qui montem ita birium occupauerant inter campum magnu3 ꝛ Scitopolim situm: cuius altitudo quidem .xxx. stadijs consurgens septentrionali tractu inaccessa est. In vertice autem viginti stadiorum planicies patet tota muro circundata. Hunc autem totum ambitū quadragita diebus edificauerat iosippus: ꝛ alias ei materias ꝛ aquas suggerentibus locis inferioribus. Solam enim incole pluuiam habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata Uespasianus placidum cum sexcentis equitibus dirigit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. Moltos autem federis ac venie spe hortabatur ad pacem: ꝛ descendebant ad eum: ipsi quoq3 insidias molientes. Nā ꝛ placidu eo studio mitissime cū his loquebat̄ vt eos in planitie caperet: illiq3 tanq̃3 dictis obedientes ad eum veniebant vt incautum aggrederentur. Uicit aūt astutia placidi. Cepto enim a iudeis ꝓlio assimulat fugam: ꝛ postquā insequentes ad magnam partem campi bellum exŷt: reflectit in eos equitū manus: plurimisq3 in terga versis aliquos interfecit. Semotā vero multitudinem ceteram ab ascensu coercet. Itaq3 alŷ itabirio relicto in Hierosolymam refugiebant. indigene autem fide accepta ꝙ eis aqua defecerat ꝛ se ꝛ montem placido tradiderūt. Capl'm. V.

Apud gamalam vero degentium audacissimi quiq3 dispersi latebant. Imbelles autem fame corrumpebantur. At vero pugnantium manus obsidionem sustinebat donec euenit secundo ꝛ vigesimo die mensis octobris: vt tres ex quinta legione milites circa matutinas vigilias editissimam pre ceteris turrim que in sua parte fuerat subirent: eamq3 occulte suffoderent cum appositi ei custodes neq3 adeuntes eos: nox ei erat: nec postquam adire sensissent: ide3 milites cauendo ne strepitus fieret quinq3 saxis durissimis euolutis resiliunt. Subitoq3 cum magno sonitu decidit: vnaq3 custodes precipitantur. At vero qui per alias custodias erant perturbati fugiebant: multos euadere ausos pemere romani. Inter quos etiam iosen super dirutam muri prem quidā iaculo percussum interfecit. Int⁹ autē ciuitatem degentib⁹ sono ɔcussis multus erat pauor atq3 discurs⁹ tanq̃3 oēs essent hostes

ingressi. Tuncq3 glares egrotus z iacēs defecit cum timoris magnitudo morbū eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani aūt tunc temporis peccati memores vsq3 ad vigesimā z tertiā diē supradicti mensis oppidum nō sunt ingressi. Tit9 āt aderat indignatione vulneris qd romanos se absente ꝑculerat ducentis equitib9 pter pedites lectis ociose ciuitatē introiuit. Eoq3 ꝑtergresso vigiles quidē vbi senserūt ad arma ꝓperabāt. Cognito autem intus constituto eius ingressu: alij raptis liberis trahentes etiam cōiuges cū vlulatu z exclamatiōib9 in arcē refugiebāt: alij Tito occurrentes sine itermissione trucidabant. Qui vero ꝓhibiti essent in arcē recurrere: nescij quid facerēt romanoꝝ ꝑsidijs incidebāt. Ubiq3 āt infinit9 morientiū gemit9: perq3 ꝓna loca effusus cruor totum oppidum diluebat. Caplm. VI.

In eos qui arcē occupauerāt oēm Uespasian9 inducit exercitū. Erat autez saxos9 z accessu difficillim9 vertex i immēsū edit9: z vndiq3 circū bostiū multitudine ꝑceps. Unde romanos ad se adeūtes: alios telis z pterea saxis deuolutis vlciscebantur iudei cum ipsos excelso loco positos nulle sagitte contingerēt Ueruz ad eorum interitū diuino munere quodā turbo exorit romanoꝝ quidē tela in eos ferens: ipsoꝝ autem a romanis pellens z obliqua traducēs vt neq3 in ꝑruptis cōsistere ꝓpter violentiā flat9 possent cum nihil esset immobile: neq3 hostes ad se accedentes videre. Itaq3 supgressi romani eos circūueniūt: z alios quidē repugnātes aū capiebant. In omnes autē vehemēti9 seuiebāt illoꝝ memoria: quos in primo cōgressu ꝑdiderāt. Multi āt vndiq3 circūclusi desꝑatiōe salutis filios z ꝯiuges z semetipsos in vallē ꝑcipites dabant: q̄ sub arce in ꝓfunduz patebat. Euenit autem vt ipsoꝝ in se qui capti fuerant imanitate lenior existeret iracundia romanorum. Ab his enim quattuor milia pempta sunt. Qui vero se ꝑcipitauerūt quinq3 milia sunt repti. Neq3 q̄sq̄ preter duas mulieres saluus euasit: q̄ sorores erāt philippi filie: qui philippus iacuno genitus esset insigni viro z qui sub agrippa rege tetrarches fuerat. Seruate sūt autem ꝙ excidij tempore romanorum impetum latuere. Nec eni vel infantib9 pepcere quorum multos singuli raptos ex arce ꝓijciebant. Gamala quidē hoc modo excisa est tertio z vigesimo die mensis octobris: q̄. xx. z ꝑmo die mensis septembris ceperat rebellare Caplm. VII.

Amq3 solum giscala municipium galilee restabat idomitū: cuius multitudo pacis studio tenebatur: ꝙ erāt pleriq3 agricole spemq3 suā semper i fructib9 collocauerāt. Nō parue autē manus latrocinali ꝑmixtiōe corrupti erāt quo morbo etiā nonnulli ciuiū laborabāt. Hos autē ad defectiōez ipellebat leui cuiusdā fili9 iohānes hō venefic9 z fallax: variusq3 morib9 z imoderata spare ꝓmptus: miroq3 mō q̄ sperasset efficiens atq3 oibus iaz cognit9 qd affectāde sibi potētie cā bellū amaret. Huic apud giscala seditiosoꝝ turba parebat: quoꝝ cā popul9 etiā legatos fortasse de traditione missur9 romanoꝝ tn̄ ꝯgressum in pte belli ꝑstolabat. Et vespasianus contra hos quidē Titum cum equitib9 mille decimā vero legionē circa Scitopolim mittit: cum reliquis autez duab9 Cesareā ipse regredit: dādaz his ex labore cōtinuo requiem putās ex ciuitatum copijs eoꝝq3 corpa: itemq3 aios ad futura certamia existimās esse refouendos. Nec eni exiguū sibi laborez supesse de hierosolymis ꝑuidebat que z regalis esset ciuitas: z cuncte nationi prestaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus etiam naturalis munitio: itemq3 murorum eius constructio non minimam ei sollicitudinē comparabat: cum virorum spiritum z audaciam z sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamq3 rem milites velut Athletas ante certamina oportere curari. Tito autem giscala: equitando eniz ad eaz accesserat aggressione capi facilis videbatur. Sciens tamen ꝙ ea vi capta passim a militib9 populus: absumeretur. Namq3 satiatus erat ipse iam cedibus miserans multitudinem

etiam sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem: pactione magis subigere ciui tatem volebat. Itaq3 plenis hominum muris: quorum pleriq3 perdite factionis erāt mirari se ait quonam freti consilio cunctis iam ciuitatibus captis illi soli Romanorum arma operirentur: cum viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse submersa: securos autem fortunis suis potiri qui Romanorum dextris credidissent. Quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere. neq3 ob insolentiam succensere: quia spem libertatis ignoscendam putaret. Non tamen etiam si quis impossibilia vellet pseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruisset fidem dextris habuissent experturum iri arma crudelia iam cognituros esse menia sua ludum fore machinis Romanorum: qui confidentes soli sese ostentarent arrogantes esse capturos. His dictis populariam quidem neminem non quidem respondere: sed ne ad murū quidem licuit ascendere: quia totum latrones preuenerant et custodes erant portis appositi ne quis vel ad fedus pdiret: vel equitum quenq3 in ciuitate reciperet. Joannes autem et ipse complecti pditiones ait ita aut psuasum aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tunc diem iudeorum legi oportere concedi: quoniā sicut arma mouere: ita etiam de pace conuenire nephas esse putaretur. Nam et romanos scire q ab omni cessarent opere dierum septem circuitu. Quam si temerassent non minus cetus q̄3 q agerent piaculum commissuros: ipsumq3 Titū nullū sibi ex mora stipendium formidādum. quod enim vnius noctis spacium preter fuge consilium ceperit presertim cū id obseruare circumsedenti nemo phibeat. sibi autem magnum esse lucrum nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere qui pacem non sperantibus indulgent: legem quoq3 seruare seruatis. His titum ioannes fallere conabatur: nō tantum p se ptimi diei religione quantū p sua salute solicitus. Verebatur ne statim capta ciuitate solus destitueretur: qui totum in nocte ac fuga vite spem collocasset. Verum pfecto dei nutu in excidium Hierosolymorum Joannem saluum esse cupientis factum est: vt non solum induciarum causationem. Titus admitteret: verum etiam in superiori parte ab oppido castra poneret ad dissam qui meditaraneus est Tyriorum vicus validissimus galileis semper exosus. Nocte autem Joannes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret arrepto tempore non solū his quos circa se habebat armatos: sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis in Hierosolymam fugiebat. Sed vsq3 ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur: vt mulieres ac pueros aliamq3 multitudinem secum duceret homo quem captiuitatis itemq3 salutis metus vrgeret. Ultra vero procedente eo relinquebatur et oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisq3 procul a suis aberat: tanto ppiorem se hostibus credebat. Jamq3 affore qui se caperent existimantes necessario pauitabāt: et ad crepitum ipsorum cursus faciebat assidue respectabant: velut instantibus quos fugissent: multiq3 simul ruebant et circa viam plurimos certamen precedentium conterebat. Miserabile autem feminarum et infantium erat excidium. Aut si quam iactare vocem: nonnulle viros aut ppinquos vt se operirentur orabant. Sed Johannis exhortatio supabat vt seipsos seruarent inclamantis eoq3 confugerent. vnde remanētibus etiam si raperentur penas a romanis peterent. Multitudo quidē eorum qui fugerant vt cuiq3 virium fuit cito dispersa est. Luce vero Tytus ad muros aderat federis causa. populus autem portis ei patefactis cum coniugibus adeuntes tanq3 bñmerito: et qui custodia ciuitatem liberasset laudibus predicabant. Simulq3 ioannis fugam significantes vt et sibi parceret obsecrabant et eos qui nouarum rerum cupidi reliqui superessent vlcisceretur: ille autem precibus populi postulatus equitum partē vt ioannem persequeretur dirigit. Sed eum quidem occupare nequiuere: q anteq3 venerant in Hierosolymam sese receperat. Una vo fugientes prope ad duo milia

perimunt: mulieres ac pueros paulominus q̃ȝ tria millia circũactos reducunt. Titus aũt indigne ferebat non statim a ioanne penas fraudis exactas. Irato vero animo satis esse quod spe deciderat ad solatiũ putans captiuoꝝ ꝛ qui trucidati fuerant multitudinem in oppidũ cum fauoꝛe ingreditur: iussisqȝ militibus minimã muri partem iure possessionis abrumpere minitando magisq̃ȝ puniendo repꝛimebat ꝑturbatꝛe ciuitatis auctoꝛes. multos eniȝ ꝓpter odia domestica vel ꝓpꝛias inimicitias delatoꝛes innocentie foꝛe credebat: si dignos pena discerneret: melius noxium relinqueret metu suspensum: q̃ȝ immeritũ quemq̃ȝ cum eo ꝑdere gratius existimabat. Illũ eniȝ foꝛtassis modestioꝛem futurũ: vel metu supplitij: vel quod erubesceret pꝛeteritoꝝ criminum venia: sine causa vero moꝛientiũ pena nullo modo coꝛrigi posse. Pꝛesidijs tũc ciuitatem circũdedit: que tam nouarũ rerum studiosos cõpescerent q̃ȝ ꝓ pace sentientes quod sibi relicturus erat maioꝛe fiducia firmarent. Galilea quidem tota postq̃ȝ multo sudoꝛe romanos exercuit hoc modo subacta est. Ca. VIII.

Apud hierosolymã vero ad ioannis introitũ omnis populus erat effusus: ꝛ circa singulos qui vna cõfugerent numerosa turba collecti: quos fines cladis experti essent ꝑcontabant: illoꝝ autem feruens anhelitus necessitatem significabat. Uerũ tunc in malis quoq̃ȝ sibi arrogabant. Non romanoꝝ vim fuisse dicentes sed sponte venisse: vt cũ his ex cautioꝛi loco pugnarent. Inconsultoꝝ enim atq̃ȝ inutilium esse hominũ incaute ꝓ giscalis ꝛ inualidis municipijs periclitari: cuȝ arma vigoꝛemq̃ȝ opoꝛteat ꝓ metropoli suscipe atq̃ȝ seruare: significando tamen excidium giscaloꝛum etiam quam dicebant honestam discessionem suã: vt pꝛimi fugã esse intelligerent ꝓdiderunt. Auditis autem que captiui ꝑtulere non mediocris populũ ꝑturbatio tenuit: magnumq̃ȝ id esse argumentũ ꝓpꝛij reputabant excidij. At ioãnes qui eoꝝ quos reliquerat causa minus erubescebat: singulos autem circuiens spe ad belluȝ incitabat: infirmitatem romanoꝝ asserens: ꝓpꝛiamq̃ȝ virtutem extollens: ꝛ impatoꝝ ea cauillatione inscitam decipiens: q etiam si penas sumerent: nunq̃ȝ hierosolymoꝝ murũ transgrederentur romani: qui ꝓ galileoꝝ vicis tanta mala ꝑtulissent atq̃ȝ in eoꝝ muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quideȝ coꝛrũpebatur iuuenũ manus. Pꝛudentioꝛuȝ autem atq̃ȝ senioꝝ nemo erat qui non futura pꝛospiciens velut iam ꝑditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At vero per territoꝛium manus agrestiũ ante seditionem que hierosolymis oꝛta est discoꝛdare iam ceperat. Titus enim a giscalis cesaream. Uespasianus autem a cesarea Iamnũ ꝛ azotum pꝛofectus vtrunq̃ȝ subegit: impositisq̃ȝ illic pꝛesidijs reuertebatur: maximã ducens eoꝛum multitudinem qui se federe sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus belluq̃ȝ intestinum exagitabat q̃ȝtumq̃ȝ a romanis respirassent in seipsos manus vertebant: cum inter amatoꝛes belli ac pacis cupidos esset seua contentio dudumq̃ȝ concoꝛdiũ pertinacia pꝛimo intra domos accenderetur. Deinde inter se amicissimi populi dissiderent: ꝛ ad similia volentes quisq̃ȝ conueniens aperte iam coacta multitudine rebellaret. Itaq̃ȝ dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armoꝛumq̃ȝ cupientes senib⁹ ac sobrijs iuuentute atq̃ȝ audacia pꝛestabant. Pꝛimo autem indigenarum singuli pꝛedari ceperunt. Deinde ex composito confertis cuneis per territoꝛium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atq̃ȝ iniusticiam spectat nihil a romanis gentilis abessent: atq̃ȝ ab ipsis qui vastabantur illatum a romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum vero custodes partim quia defatigare pigeret: partim odio nationis aut nulli aut minimi erant male affectos auxilio: donec rapinarum societate vndiq̃ȝ congregatim collegioꝛum latrocinalium pꝛincipes atq̃ȝ in agmen conflati hierosolymis irrumpũt. Que ciuitas a nullo regebatur: ꝛ moꝛe pꝛimo gentiles omnes sine obseruatiõe recipiebat: tũc pꝛecipue

existimantibus vniuersos qui superinfluerent adiumento et beniuolētia venire. Que quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit: eo q̄ iners et inutilis multitudo que pugnacibus sufficere possunt alimenta consumpsit. Hi sq; preter bellū etiam seditionem famemq; comparauit: aliiq; latrones ex agris eo trāsgressi ac multo seuiores quos intus inuenere sociati nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis et expoliationibus metiebantur audaciam: sed vsq; ad cedes ruine fiebant non clam neq; per noctez aut quoslibet homines verum luce palā nobilissimos quosq; adoriendo. Nam primum Antipan regii generis virum et adeo potentissimū ciuiū vt etiam publicos thesauros fidei sue permissos haberet comprehensum custodia tradiderunt. Post hunc etiam Leuiam quendam insignem virum et Sopheriam filium Rageti et ipsum Ragetum regalis similiter vtrunq; familie omēsq; preterea qui preteritorum prestare aliis videbantur. Grauis autem metus populum possidebat: et velut occupata ciuitate salutem propriam quisq; curabat. illi autem clausorū vinculis non fuere contenti: neq; tutum arbitrabātur e potentia viros diutius custodire. Nam et ipsos et domos eorum nō paucos viros frequentare ac per hoc ad ulciscendū esse idoneos et preterea rebellaturum fortasse populum iniquitate commotu. Decreto igitur eos occidi mittūt quendam de suo nūero ioannem ad cedes promptissimum: qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alii decē armati gladiis secuti ad carcerem: ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam cum romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse: cōmunisq; libertatis proditores iteremisse dicebant: prorsus vt audacia sua tanq; seruatores ciuitatis ac bñ de ea meriti gl'iarēt. Euēit āt ppl'z qdē ad h huilitatis ac formidis illos vo inso lētie pgredi: vt in eorum esset arbitrio et pontificū designatio. Deniq; familiis abrogatis vnde per successionem pontifices creabantur: incognitos atq; ignobiles cōstituebant: vt impiorum facinorum socios haberent. Nam qui supra meritum summos honores adepti erant his obediebant necessario qui sibi eos prestiterant quoniam et dignitate preditos variis machinis fictisq; sermonibus committebant opportunitatez ex eorum qui se prohibere poterant contentione captantes: donec hominum persecutōne saciati in diuinitatem contumelias transtulerunt: pedibusq; pollutis in sanctū locum introire ceperunt. Jamq; populo contra eos concitato: nanq; auctor erat Ananus euo maximus pontificum itemq; sapientissimus et qui fortassis ciuitatem conseruasset si insidiatorum manus potuisset effugere illi templum dei aduersus populi turbā castellū ac refugiū sibi fecere: qd' pro domicilio hēant tyrānidis. Acerbis aūt admiscebat etiam cauillatio: que pre ceteris eorum factis erat dolori. Tentando enim quanto metu populus teneretur suasq; vires explorando sorte pontifices creare conati sunt: cum his: vt diximus: ex familiis successio deberetur. Huic autem fraudi mos antiquitus obtendebatur. Nam et solum sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re aūt vera lege de genere erat abrogatio firmatus atq; his ad potentiam que sibi designandorum mgratuum licentiam compararent. Itaq; vna sacratarum tribuū accita que Emacin appellat pontificem sortiebantur: casuq; locus exiit homini per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est sancti quidam filius Meli ex vico Aratha non solum non ex pontificibus orto: sed aperte quid esset pontificatus propter rusticitatem penitus nesciente. Deniq; inuitum eum rure abstractum vt in scena fieri solet: aliena ornauere psona: indutunq; sacra veste quid facere deberet subito instituebāt: ludūq; et iocū eē tm̄ nefas arbitrabāt. Ceteri quidem sacerdotes procul spectante ludibrio legez haberi lachrymas vix tenebant: honoresq; sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus tm̄ hanc eorum audaciam non tulit sed omnes quasi ad deponendā tyrannidez animos intenderant. Nam qui prestare ceteris videbantur glo-

gion iosippi filius ꝛ symeon gamalielis taȝ singulos circũeuntes q̃ȝ simul vniuersos
in contionibus hortabantur: quo tandem aliq̃n libertatis corruptores vltuȝ irent: san
ctumq̃ȝ locum hominibus sceleratis purgare ꝓperarent. Pontifices etiam ꝓbatis-
simi gamala quidem filius iezuram aut ananus populũ frequenter in cetibus expro
brando eius segnitiem contra zelotas excitauerunt. Ita enim seipsi vocabant: vti bo
narum professionum emuli: ac non qui pessimam facinoꝝ immanitatem superassent
Itaq̃ȝ in contionem populo congregato: cunctisq̃ȝ indignantibus occupationes san-
ctorum itemq̃ȝ rapinas ꝛ cedes: nondum aũt promptis ad vlciscendũ propterea q̄ in
expugnabiles. id enim verum erat. zelote putabantur: stans inter eos medius ananꝰ
ꝛ ad legem crebro respectans cuȝ lachrymis opplesset oculos. Magis ait mihi mo
ri satis est anteq̃ȝ dei domicilium videam tantis refertum doloribus atq̃ȝ inaccessa ꝛ
sancta loca sceleratoꝝ pedibus frequentari. Uerum sacerdotali veste amictus ꝛ san
ctissimum venerabilium nominum ferens viuo: atq̃ȝ anime amore teneor ne pro sene
ctute quidem mea mortem sustinens gloriosam: igitur solus ibo: ꝛ tanq̃ȝ in solitudine
animam meam solam dabo pro deo. Nunquid opus est viuere in populo clades su
as minime sentiente: ꝛ apud quos malorum presentium defensio interiit. Siquidem
rapti patimini ac verberati reticetis: ꝛ ne gemitu quideȝ aperto quisq̃ȝ prosequitur in
teremptos. O acerbam cõminationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non a
nobis nostra potentia nutriti sunt? Nunquid non despectis qui mecum ierant cum
adhuc pauci essent. vos dum tacetis plures eos fecistis atq̃ȝ illis armatis quiescen-
tes in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi:
quando cognatos cum vitiis appetebant. Uos autem negligendo ad depredationẽ
noxios irritastis: quia vastatis domibꝰ nulla ratio ducebatur. Itaq̃ȝ iam dominus
ipse rapiebatur: eiq̃ȝ cum per mediam ciuitateȝ traheretur nemo erat auxilio. Illi au
tem a nobis proditos etiam vinculis affecere. Non dico quales ꝛ q̃ȝtas: sed quod
accusatos indemnatos nemo audiuit. Restabat eosdem videre trucidare. Hoc etiã
vidimus velut e grege brutorum animalium: que precipua ducitur hostia ne vocem
quidem quisq̃ȝ emisit: nedum dexteram moueret. Patiemini ergo patiemini etiam
sancta conculcari videntes? Cũq̃ȝ omnes audacie gradus nepharijs hominibus sub
ieceritis eoꝝ prestantiam reueremini? Nunc eniȝ ꝑfecto ad maiora ꝓcederent: si qd
maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus:
nunc autem phanum appellatur arcis arx quedam siue castellum. Tanta igitur con
tra vos tyrannide munita ꝛ inimicis sup verticem positis. vt videtis. quid cogitatis?
aut quibus sententias applicatis? An romanos expectatis vt sanctis nostris opitulẽ
tur? Ita quidem se nostre ciuitatis habent res: eoq̃ȝ iam calamitatũ ventuȝ est: vt mi
sereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis o laboriosi respectisq̃ȝ vulneribus vestris
quod etiam feras bestias facere vidimus vltum ibitis in hos qui vos ꝑcussere. Nõ
suas quisq̃ȝ recordabitur clades: ꝛ ante oculos positis que pertulerit ad vltioneȝ ani
mos acuetis. Periit apud vos nisi fallor affectionum omniũ carissima ꝛ maxime na
turalis cupiditas libertatis. Seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus
tanq̃ȝ subiugari a maioribus didicerimus. Atq̃ȝ illi quidem multa ꝛ maxima bella
vt in libertate viuerent pertulerunt. Nec aut egyptiorum aut medorum potentie ces-
sere: dummodo ne facerent que iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui?
Hoc ipsum bellum quod cum romanis nunc gerimus vtrum commode an con-
tra incommode non palam: quid habet cause nisi libertatem? Ergo qui dominis
totius orbis seruire non patimur: gentiles nostros ferimus tyrannos? Quamq̃ȝ ex-
ternis obedientes ad fortunam semel adire fecerunt: cuius iniuria victi sunt. At vero
pessimis suorum cedere ignauorum est ꝛ cupientium seruiendi. Ad hec autem quia

romanorum mentio facta est: non vos celabo quid dum loquor interuenerit mentem q3 retraxerit. Quod etiam si ab his capti fuerimus: absit autem dicti huius periculum nihil acerbius experiemur q̄ isti nos effecere. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit illorum quidem in templo donaria cernere? Gentiliu3 vero spolia qui nobilitatem huius: maxime omnium ciuitatis compilauerūt eosq3 viros truci datos videri: quibus etiam illi post victoriam obtemperassent. Et Romanos quidē nūq3 transgredi ausos esse limitem ꝓphanorum aut sacrate quicq3 consuetudinis ꝑterire. Sanctorum autem ambitum q̄uis ꝓcul aspectum perhorrescere. quosdam vero in his locis natos ac sb nostris moribus educatos: ⁊ qui iudei vocarentur inter media sancta deambulare manibus adhuc sui gentili cede calentibus. Quis igitur externum bellum metuat ex comparatione domestici: multo nobis equiores inimicos. nā si ꝓprie rebus sunt aptanda vocabula reperiretur legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos: hostes vero intus habere. Uerum hos insidiatores libertatis exitio debere neq3 facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium. Certum ē idemq3 omnibus vobis ⁊ ante oratōnem meam esse persuasum atq3 ipsis vos rebus quas pertulistis in eos esse commotos. Plerique autem fortasse multitudinem eoru3 atq3 audaciam reformidant: ⁊ preterea q͡ in loco superiore consistunt. Sed hec vt vestra negligentiā conflata sunt ita nunc magis ꝓficiunt si morabimur. Nam ⁊ numerus illorum in dies singulos alitur eo q͡ nequissimus quisq3 ad similes ꝓfugiat: ⁊ audaciam plus accendit: quod nullum adhuc eius impedimentu3 interuenit locoq3 superiore vtuntur: ⁊ quidem cum apparatus his tempus demus. Quod si aduersus eos ire ceperimus: humiliores erunt mihi credite: cōscientie celsioris loci beneficium ratio perdet. Fortasse autē dei spreta maiestas in ipsos tela retorserit suisq3 missilibus consumentur imperij. Uideant nos tantummō ⁊ deiecti sunt q̄3q̄3 pulchrum est vt etiam si quod periculum immineat pro sacris ianuis moriamur: ac si non ꝓ liberis ⁊ cōiugibus: ꝓ deo tamen eiusq3 sanctis animas ꝓfundamus. Prebebo autem manu3 atq3 sententiam: ⁊ neq3 consilium vobis vllum deerit ad cautionem: neq3 me corpori meo parcere videritis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non q̄dem nesciens iam expugnari vix posse per multitudinem ac iuuentutem animorūq3 pertinaciam multoq3 magis ꝓpter conscientiam commissorum. Nec enim concessuros extremam veniam his que perpetrauerant sperabant. Ueruntamen quid vis ꝑpeti prestabilius existimans q̄3 in tanta rerum perturbatōne tumultu3 cohibere. Populus autem duci se clamabat in eos contra quos rogabatur: ⁊ ad subeunda quisq3 pericula ꝓmptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret atq3 ordinaret ad prelium Zelotes cunctis conatibus eius cognitis: certos eni3 qui omna sibi nūtiarent habebant in pontificem commouentur ac mō per cuneos simul vniuersi ꝓsiliunt neq3 obuio cuiq3 ꝑcebat. Cito aūt et Ananus populū congregauit: multitudine quidē supiorē. Armis vero constipatis nō erant Zelote inferiores. Alacritas vō qd̄ deerat in vtrisq3 ꝯplebat. Nam ⁊ ciues armis iram conceperant fortiorem: ⁊ qui de templo exierāt q̄3 multitudine maiorē audaciam. Quippe illi quidē habitare se in ciuitate minime posse arbitrabāt nisi Zelotes exirent. hi vō nisi vicissent nullū se non subituros eē suppliciū. Manus aūt ꝯserere ꝓ ducibus obedientes motibus aīorum. Et primo quidem in ciuitate ac ꝓ templo eminꝰ missis lapidibꝰ semet inuicē appetebāt. Si vō aliqua ps terga vertisset victores gladijs vtebant. Cūq3 plīmi sauciarētur multe cedes vtrobiq3 fiebant. Et populares quidē in domos referebant a suis zelotarum aūt quicūq3 vulneratus fuisset in templū ascendebat: sacrā humū cruore ꝑfundens: vt solo eoꝝ sanguine violatā religionē recte qs dixerit. Semꝑ q̄dē latrones

excurrendo ingressib⁹ pualebāt. Irati vero populares, pficiente quotidie nūero suo cū desides increparent quiqȝ a tergo sequebant̃ nō aperiendo fugientib⁹ viam inuitos eos repugnare cōpellerent: vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. Illis aūt qui vim ferre nō poterāt paulatim ad templū recedentib⁹ irrūpit vna cum sotijs ananus. Unde factum est vt eos ꝙ ambitu exteriori caruissent met⁹ inuaderet: ideo qȝ in murū interiorem fuga recepti mature ianuas occluderent. Uerū anano portis qdem sacris manus afferre non placebat: hostibus quoqȝ desup tela torquentibus nephas esse existimans etiā si vicisset non lustratū prius populū introducere. Ex oi aūt sua multitudine sex fere armatoꝝ milia sortitus custodes eos in porticibus collocat. His aūt qui succederēt i excubijs alios p ordinē ponit. Multi aūt honestoꝝ ab optimatib⁹ ad id electi mercede cōductos paupes vice sua psidijs destinabant. Fit aūt his oibus exitij causa ioannes: quem ex giscalis effugisse pdiximus. Is eni dolis plenus ⁊ acerbissimā dnationis cupiditatem mente circūferens iamdudū rebus cōmunibus moliebat̃ insidias. Itaqȝ tunc eadem q̄ populus sentire se simulās aderat Anano tam diebus cū pcerib⁹ capienti consiliū qȝ noctibus pagranti custodias: oiaqȝ secreta zelotis renunciabat: nullūqȝ populi consiliū nō priusqȝ caperet̃ inimici sciebāt eius indicio. Immoderatis vero ⁊ ananū ⁊ populi principes placabat obsequijs ne in aliqua suspitōe veniret affectus. Sed hec eius honorificentia in contrariū vertebat̃. Erat enim ex adulationū varietate suspectior eoqȝ ipso ꝙ etiaȝ non accit⁹ assiduus erat: arcanoꝝ pditor habebatur. Eteni pspiciebat ananus oēs qui ad se cōcurrerent intelligere que ioannes faceret suspitōȝ nunciatōis habebāt. Submouere aūt illū non erat facile neqȝ possibile ꝙ malitia pualeret ac pter hoc multoꝝ non ignobiliū q summis rebus adhibebant̃ patrocinio succinctus erat. Uisuȝ est igitur ab eo sacramentū beniuolentie causa peti: nihilqȝ dubitās ⁊ fidem populo se seruaturū iurauit: ⁊ neqȝ factū eius itiimicis vllum neqȝ consiliū pditurū: vnaqȝ deponendis rebellibus ⁊ manu ⁊ volūtate opaȝ collaturū. Itaqȝ ananus eiusqȝ sotij qm̄ iurato crediderūt nulla iam suspitione suis eū consilijs adhibebant: moxqȝ ab eis cōcordie cā legatus intromittit̃ ad zelotas: cure nāqȝ hēbant ne phanū culpa sua pollueret̃: ne ue quisqȝ in eo pcumberet iudeoꝝ. ille aūt quasi zelotis ac nō cōtra p beniuolentia iurauisset egressus ad eos medius cōstitit: ⁊ sepe qdem se illoꝝ causa in magno piculo fuisse dixit: ne quid secretoꝝ ignorarēt: que in eos ananus cū sotijs cogitasset. Nunc aūt ingens cū ipis oibus subituꝝ esse discrimē nisi diuinū quoddā presto fuerit adiumentū. Nihil eni iam morari ananū: sed psuasisse qdem populo ad vespasianū legatos mittere: vt ad capiendā ciuitatē q̄ȝprimū venire pperaret. indixisse aūt lustratōȝ postero die vt religione simulata intromissi vel etiā in prelio manus consererent. Se aūt nō videre q̄ȝdiu aut custodias sustinebūt: aut cū tanta manu acie cōgrediant̃. Ad hec addebat ꝙ ipse dei puidentia transactōis esset causa legatus. Hac eniȝ spe ananū his pponere: ꝙ nihil suspicātes eos subito aggrederet̃. itaqȝ oportere si quis habendā vite rōnem duceret aut custodib⁹ supplicare aut foris qdem psidium petere. Quos aūt si victi essent venie spes foueret: imemores esse audacie sue credere: aut simul ac factores penituerint admissoꝝ: in gratiā statiȝ eos q ppessi sunt redituros. Sȝ nocentiū qdem sepe inuisaȝ etiā penitudinē fieri. Lesis aūt iraȝ in licentiaȝ senioris: iminere aūt illis ait interfectoꝝ amicos atqȝ cognatos tm̄qȝ populū p dissolutis legibus ac iudicijs indignatōe flagitantē. Ubi etiā si qua ps misericordie fuerit maior eā irascentiū turba celabit. Talia qdem variabat ioannes terrorē incutiens multitudis Externū vero auxiliū apte qdem indicare qđ diceret nō audebat idumeos aūt significabat. Uix principes zelotaꝝ priuati etiā cōmouerat: crudelitatis ananū arguebat ipsis eum minitari confirmans.

Cap. IX.

Rat autē eleazarus gionis filius: qui etiā preter alios idoneus esse videbatur: et recte ꝯsulere: et que consuluisset efficere: itemq; zacharias filius āphebali vter q; a sacerdotibus genus ducens. Hi preter cōmunes etiam priuatis in termi natio nibus cognitis: quodq; anani factio potentie sibi comparande causa romanos accer seret. Nam et hoc ioannes affinxerat diuq; quid agerent dubitabant angusti tempo ris festinatione conclusi: populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant. Externi vero subsidij facultatem insidiarū sibi celeritate prereptam pri us fore vt omnia paterent: q̄ vt auxiliator quisq; ista cognosceret aduocari placuit idu meos scriptaq; breuiter epistola q circūuento populo ananus vellet romanis metro polim ꝑdere. Ipsi aūt pro libertate dissidentes in templo costodirentur: minimiq; temporis spem salutis sibi ꝓmittere. Ac nisi mature subuenirent ipsos qdem anano atq; inimicis: at vero ciuitatem romanis ilico subiugandā. Et pleraq; nuntijs ad re ctores idumeorum referenda mandabat. Ad hoc etiam lecti sunt viri strenui et dicendi peritissimi: et ad ꝑsuadendum satis idonei: quoq; his rebus esse vtilius impetum ve locitate prestantes. Nam idumeos cōfestim parituros certum erat q turbarum cupi ens et incognita esset natio: sempq; ad motus facilis atq; suspensa et rerum mutatio nibus leta: minimisq; petentiū blanditijs ad bella ꝓmptissima et velut ad festorum quandam solennitatem sic ad prelia properans. Celeritatem aūt auncius exigebat: ad quam istis nihil deerat alacritatis. Vterq; aūt ananias vocabantur. Jamq; re ctores aderant idumeorum. illi aūt simul epistola mandatisq; attoniti quasi furibundi circumcursare gentem militiamq; denunciare ceperunt. itaq; mox et dicto citius mul titudo conuenerat: omnesq; ꝓ libertate metropoleos arma rapiebant. Cōgregati au tem ꝓpe ad viginti milia cum ducibus quatuor hierosolymā veniunt: hoc est ioanne et iacobo sosse filio: et preterea symone thacei et phinea cusoih filijs. Ananū autem ꝑ fectio legatorum itemq; et vigiles eius non latuit: necnon et impetus idumeorum. Hoc eni ante cognito portas eis clausit et muris custodes apposuit. Non tñ ei visum est bello cū his cōgredi: sed verbis eis añ ꝑsuadere cōcordiā. Stās ergo in aduersa turri post ananū iesus euo pontificū longissimus. Cū multe inquit et varie turbe tenuere ciuitatē in nulla re sic miranda fortūa est: vt i eo q pessimis etiā inopinata cōspirant. Etenim ꝑditissimis hoibus cōtra nos auxilio venistis tāta cū alacritate: q̄ta nec in barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et siquidem viderem cōsensiōem vestram similē esse horum hominū q vos rogauerūt: nō existimarem impetum cape ratōem. Nihil eni eque ac morum cognatio concordiā firmat. Nūc vero illi si quis eorum singulos explo rauerit mille mortibus digni reperirent. Nam ludibria et purgamēta totius rusticie ple bis luxu absumptis patrimonijs suis postq̄ in vicis et ciuitatibus ꝓximis audaciem exercuere. Postremo in sacrā ciuitatem clam influxere vt latrones: solūq; religiosū immanitate polluerūt scelerū eosq; videas sine metu inter sancta ebrios: et auidita te ventris peremptorum spolia cōsumens. Vestra vero multitudo armatorūq; talis ap paratus est: qualem deceret esse: si publico vos cōsilio metropolis inuitaret: in alieni genas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit: nisi ꝓ fortitudine iniuriam: cū ꝓ nequissimis cōuenisse integre nationis vestre arma videant conspirare. iam du dum qdem reperire nequeo quidnā fuerit qd vos tam cito cōmouerit. Nec eni sine magna causa fieri potuisset: vt arma ꝓ latronibus aduersus cognatū populū caperetis q romanos audistis et ꝓditionem. His enim qdam vestrū obstrepebāt nūc liberari de metropoleos causa venisse dicentes. Vnde mirati sumus preter alia noxiorum tale cōmentum. Viros eni naturalis libertatis amatores aliter cōtra nos efferare nō pote rant: eoq; cū externis hostibus pugnare paratissimos q̄ si vastate libertatis ꝓditione mentita. Sed enim vos considerare oportet qui nos insimulauerint: fidemq; in nos

veritatis ex rebus cōmunibus:nō ex ficto sermone colligere. Quid enim posse nunc demū nos dederim⁹ romanis cū ab initio licuerit aut ab his nō deficere:aut quia defecimus cito venire in gratiā:priusq̄ȝ circa nos omnia vastarent. Nāq̄ȝ iam ne volentibus qdem nobis transactio facilis est:cū ꝛ supbos eos effecerit galilea sub iugum missa:morteq̄ȝ grauiorem afferat turpitudinē appropinquātes placere qdem qd in me est:pacem morti antepono. Semel aūt bello appetitus postq̄ȝ pugna cōmissa est:gloriosam mortem vita captiui existimo potiorē. Sed vtrū nos populi principes aiūt clam misisse aliquem ad romanos:an etiaȝ totū populū cōmuni suffragio. Siquideȝ nobis dicant quos amicos miserim⁹:qui serui fuerint ꝓditionis ministri. Cū iret aliquis deprehensus est. Rediens captus est:litteras nacti sunt. Quemadmodū autē ciuiū multitudinem latuerimus:cū quib⁹ omni hora versaremur. Paucis etiā atq̄ȝ his inclusis qui de templo ne in ciuitatē qdem ꝓdire possent quo pacto sunt cognita que occulte extra ciuitatem fierēt. An vero nunc cognouere:qn̄ ausoꝝ pene reddende sunt. Donec aūt sine metu fuere neminem nostrum ꝓditorem suspicabant. Sin ad populū causaȝ referūt:publicū habuit nempe consiliū Nemo aberat cōtioni:ideo q̄ȝ manifestior ad vos nuncia hui⁹ fama ꝓperasset. Quid aūt opus erat legatos mittere cum certa nobis esset de transactione sententia. Et quis designat⁹ sit dicant. Sȝ he quidem male pituroꝝ ꝛ instantes penas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiaȝ si ciuitatē manentē ꝓdi sors afferret:ideoq̄ȝ ipsos q nos criminant: ausuros quoq̄ȝ audacie vnū malū videret eē ꝓditio. Uos āt oportet:q̄ȝ semel cū armis adestis. Primū id quod est iustissimū adiuuare metropolim: ꝛ vna nobiscū tyrannos eximere ꝑ quos iudicia dissoluta sunt:qui calcatis legibus iura suis gladijs ꝑmisere Deniq̄ȝ nobiles viros nō incusatos ex medio raptos foro primū vinculis cruciarūt. Deinde non voce neq̄ȝ prece eoꝝ morari neci tradiderūt. Licet autem vobis nō belli lege ingressis hoꝝ videre argumentū que dixi. Desolatas domos rapinis: cōiuges in veste lugubri ac familias ꝑemptoꝝ:ꝛ ꝑ totam ciuitatem vlulatus ꝛ fletus. Null⁹ eni non ꝑsecutionem exptus est imploꝝ. Qui ad hoc insanie ꝓrupere vt latrocinalē audaciam non solū ex agris atq̄ȝ alienis ciuitatibus in hanc que ꝛ caput ꝛ facies est: sed in ꝓhanū etiam ex ciuitate transferrēt. Deniq̄ȝ hoc sibi ꝛ ad excursus ꝛ ad ꝑfugiū elegerūt:isq̄ȝ fiscus illoꝝ est que in nos cōparantur ꝛ locus toti orbi terre venerabilis quiq̄ȝ ab vniuersis alienigenis ab extremo limite mundi veniētibus honorat. Per has que apud nos ꝑter nate sunt bestie cōculcaturi. Extutis aūt rebus desperatis populo comite populis ꝛ ciuitatibus ciuitates gentesq̄ȝ in sua viscera delectū habere:cū debueritis qd factū esset optimū ac deceret nobiscū nocentes eximere: atq̄ȝ hanc ipsam fallaciam vltū ire quod auxilio vos aduocare ausi sunt:quos metuere vindices debuissent. Qd si eiusmodi hominū preces reuerendas putatis:attamen licet nobis armis depositis cognatoꝝ habitu introire ciuitatem:medioq̄ȝ inter hostes atq̄ȝ auxiliatores suscepto noīe de nostris discordijs iudicare:q̄ȝq̄ȝ reputare qd habebūt cōmodi:cū de manifestis ac tantis criminib⁹ apud vos causaȝ dicturi sunt:qui hoīb⁹ nō accusatis ne verbū qdam facere ꝑmisere. Ferāt igitur hanc ex vestro aduentu gratiam Si vero neq̄ȝ nobiscū indignari neq̄ȝ iudicare vultis:tertiū restat:vt relictis vtrisq̄ȝ ꝑtibus nec nostris cladibus insultetis.nec cū insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam ꝛ si maxime quēq̄ȝ nostrū suspicamini romanis collocutū:obseruare vobis itinera licet:tūq̄ȝ demū tueri metropolim cū factū aliquid huiusmodi patuerit:quale delatū est ꝛ in auctores eius si cōuicti fuerint vindicare.non eni vos ꝑuenirent hostes iuxta ciuitatē sedib⁹ positis. Sin hoꝝ nihil vobis gratū aut mediocre videt ne portarū claustra miremini quatenus arma portabitis. Cap.X.

Hec quidem iesus loquebat. Idumeorum aūt neq̄ȝ multitudo animū appēde-

bat ardens iracundia q nõ paratũ habuisset introitũ pq̄ armis inter se duces indig nabantur captiuitatem esse existimãtes si ea qbusdam iubentib⁹ deposuissent. Un⁹ aũt symon filius cathla vir placato suoꝝ tumultu stans in eo loco vnde exaudiri a põtificibus posset nõ iã mirari se ait: si libertatis ppugnatores in templo custodirent̃ inclusi: cũ illi cuncte genti cõem clauserint ciuitatẽ. Et romanos qdem fortasse coronatis etiã portis recipe sint pati. Idumeos aũt ex turribus alloquant̃: captaq₃ iubeãt p libertate arma pijcere: cognatisq₃ nõ credẽtes custodiã ciuitatis: iudices eos discordiarũ fieri vellent ⁊ alios accusarẽt q indẽnatos ciues occiderit: ipsi totã damnãt ignomina nationẽ. Deniq₃ vrbẽ oibus alienigenis religionis causa patentẽ: nũc domesticis pclusistis. Ualde eni cõtra vos fest inabim⁹ ⁊ ad gerendũ cũ gentilib⁹ bellũ q ob hoc adesse pperauim⁹ vt vos seruarem⁹ liberos. Sepe talia vos etiam his quos obsidetis lesere tanq̄ verisimiles puto suspitões in illos quoq₃ colligitis. De inde qui reip. defensores intus in custodia tenẽtes genere cõiunctissimis gentib⁹ sil' vniuersis ciuitatẽ pclausa₃ tyrannidẽ pferre dicitis: cũ tam cõtumeliosis nos iubeatis obtẽperare pceptis: nomẽq₃ potẽtie alijs q vos tyrãnos patiunt̃ ãnectitis. Quis cauillatõ₃ vestri smonis tulerit cũ res repugnantiũ videat̃? Eteni vobis etiã nũc idumeos excludentib⁹ ciuitate nãq₃ ipsi nos patrijs sacris arcetis: recte qs eos incusauerit qui custodiũt̃ i tẽplo? Dõ cũ ausi essent plectere pditores quos viros nobiles ⁊ innocẽtes p societate facinoris dictitatis: nõ a nobis incipent sũmaq₃ pditionis mẽbra preciderint. Sed licet illi molliores q̄₃ res poscebat inuenti sunt: nos iñ domicilium dei huabimus idumei ⁊ p cõmuni patria ppugnabim⁹ tãq₃ foris irruẽtes q̄₃ intus insidiãtes hostes pariter vlciscemur. Hic aũt manebim⁹ p muris armati donec aut vos romani aspiciẽdo laborent aut ipsi recupata libertatis cura mutemini.

Capitulum. XI.

His dictis idumeoꝝ quidem multitudo clamore cõsensit. Jesus aũt tristis recessit cũ nec idumeos quicq̄₃ sentire moderatũ ⁊ duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe ne idumeoꝝ tumor ⁊ spũs quiescebat indigne ferentiũ q essent ciuitate phibiti ⁊ q zelotarũ vires esse infirmas crediderãt erubescẽtiũ postq̄₃ nihil auxiliari posse videre iam venisse peniteret. Pudor aũt nulla re penitus gesta redeũdi penitudinẽ supabat. Itaq₃ ibide₃ ppe murũ temere tabernaculis positis manendũ esse statuere. Infinita vo hiems nocte illa venit ⁊ violentia cu₃ imbribus ortis ⁊ crebra fulgura horrendaq₃ tonitrua cõcusseq₃ terre vasti mugitus: certũq₃ erat apud omnes hominũ exitio mundi statum esse turbatum neq₃ paruum qd rerum hec signa portendere. Una vero idumeis ⁊ oppidanis erat opinio. His quidem irasci deum militie causa existimantibus neq₃ se posse euadere si aduersus metropolim arma mouissent. Anano autem eiusq₃ socijs etiam sine prelio vicisse: deum q₃ pro se bellum administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorum ⁊ que sui passuri essent contra hostes fore diuinabant. Uerum idumei caternatim autem densatis corporibus inuicem se defendebant scutis contextis protecti capita minus pluuia ledebantur. Zelote autem magis illorum q̄₃ suo periculo cruciabantur. Collectiq₃ deliberabant: si quam reperire subsidij machinam illis potuissent. Horum autem ardentioribus videbatur vi armorum custodes inuadere: atque ita in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. Nam ⁊ custodes ex improuiso: ⁊ q plures inermes ac belli expertes essent facile turbatum iri ⁊ multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq₃ propter hieme₃ cõtineretur. Quin ⁊ si piculũ aliqđ interuenerit quiduis subire: q̄₃ negligere tot copias sui causa turpiter pituras. At q prudentiores erant: vim qdem adhiberi disuadebãt.

Non enim sui tantum custodes ampliores: sed etiam ciuitatis murum videbant pro
pter idumeos diligentius custodiri: ⁊ vbiqꝫ adesse ananum omnibus horis inuisere
custodias existimabant: sed hoc alijs noctibus ita habuerat. Ille vero nō sua desidia
requieuerat: sed vt ⁊ ipse ⁊ custodū fata interirent. Nāqꝫ iam nocte ꝓuecta ⁊ gliscen
te hyeme custodes in porticū dispositos opprimit somnus. Accedit zelotis consilium
subito: vt seris templo sacratis portarū vectes secarēt. Affuit aūt illis ne exaudiretur
crepitus ventoꝝ sonus ⁊ crebra tonitrua: phanoqꝫ egressi ad murū clāculo veniunt
secretāqꝫ portā que ad idumeos erat aperiunt. Illi aūt primū ananū conari aliquid
suspicati vnusquisqꝫ idumeoꝝ ad gladiū quasi rebellaturi se applicāt mature: deinde
his qui ad se venerāt agnitis introibāt. Qui quidem si tunc manꝰ vertere in ciuitatē
voluissent nihil obstat quin totus populꝰ interiret tanta ira ferebant. Verū zelote pri
mo eximere custodias festinabāt: illis quoqꝫ multū precantibꝰ qui eos recipēt ne de
spicerent malis obsessos: quoꝝ gratia venerāt: neqꝫ his acerbius ꝑiculū importarent
Captis eni custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetū fore: sed si semel eos con
citassent iam illos cōtineri nō posse: cū si senserint ꝯgregarent: ⁊ ꝑ ascensus nitentibꝰ
se opponerent. Idem igitur idumeis visum est: iamqꝫ in templū ꝑ ciuitatē subibant:
cū suspensi zelote aduentū eoꝝ ꝑstolarent. Deniqꝫ his ingressis etiam ipsi confiden
ter ex interiori phano ꝓgressi sunt: mixtiqꝫ idumeis in custodes irruerūt. Cesis autē
nonnullis quos somnus oppresserat: omnis multitudo ad clamorē vigilantiū suscita
ta est: raptisqꝫ armis ad vlciscendū non sine stupore ꝓcedebāt. At primū qdem zelo
tas solos conari aliquid suspicantes quasi eos superaturi numero cōfidebant. Ubi
vero foris alios circūfundi videre idumeos irrupisse sensere. Et maior qdem ꝑs eo-
rum armis ꝑiter scutisqꝫ depositis in questibus erāt. Pauci vero iuuenū fortiter cō-
muniti occurrendo idumeis aliqꝫdiu segniorem multitudinē ꝓtegebant: alij cladem
ciuitatis habitatoribꝰ nunciabāt. Illoꝝ aūt auxilio venire nullus audebat: cognito
idumeos irrupisse. Sed ipsi quoqꝫ irrita vociferantes cū fletibus respondebāt: pluri
musqꝫ mulierū vlulatus suscitabat: siqñ custodū quisqꝫ in ꝑiculū aliquod incidisset
Quin ⁊ zelote idumeoꝝ clamorem geminabāt magisqꝫ horribiles tēpestas faciebat
omniū voces. Nemini aūt idumei ꝑcere ꝙ natura crudelissimi ad cedes erant ⁊ hyē
me grauiter afficiebātur: ꝓptereaqꝫ his qui se excluserāt vt inimicis vtebant tamqꝫ
supplicantibꝰ q̄ꝫ repugnātibꝰ infensi. Multos etiā cognatoꝝ reuertentes vt que cōe
phanū reuerent orantes gladijs trāsfigebāt. Nullꝰ aūt fugiendi locꝰ neqꝫ spes salu-
tis erat. Cōpulsi aūt circa se magisqꝫ vi oppssi laniabāt: cū recedēdi spaciū nō daret
nec interfectores a cedibus temperarēt. Incerti aūt quid agerēt in ciuitatē se precipi-
tabant: miseri. vt mihi videt. eo ꝙ fugiebāt voluntariū subeuntes exitiū: donec tēplū
exterius sanguine redūdauit. Octo aūt milia qngentos dies mortuos inuenit. Nec
tamen his idumeorum ira saciata est: sed versis in ciuitatem manibus omnes domos
diripiebant: quemqꝫ fortuitu inuenissent morti dabant. Et certe quidem multitudi-
nis mortem supernacuam esse ducebant. Pontifices autem peruestigabāt ⁊ in illos
pleriqꝫ ferebant: statimqꝫ comprehensos obtruncāt: astantesqꝫ super eorum cadaue-
ra nūc anano populi beniuolentiā: nunc iesu que de muro dixerat exprobrabāt. In
hoc autem impietatis progressi sunt: vt insepultos eos abiecerint: cum presertim iude
is tanta sepulture cura sit: vt etiam iudicio cruci suffixos post occasum solis deponāt
atqꝫ sepeliant. Et quidem non erraueri si anani mortem dixero excidij ciuitatis fuis
se principiū: ⁊ ex illo die muros euersos: rēqꝫ publicā iudeoꝝ ꝑisse: quo pontificē re
ctorēqꝫ suū iugulatū in media ciuitate viderūt. Erat aūt ⁊ alias vir laudabilꝭ atqꝫ iu-
stissimꝰ: ⁊ ꝑter nobilitatis ac dignitatis ⁊ honoris quo erat ꝑditꝰ āplitudinē infimis
amabat eq̄ri. Libertatis āt maxīe fautor erat ⁊ q ppl'i affectaret ipiū. Cōmodis aūt

ꝓprijs cōmunes semꝑ vtilitates āteponebat:suꝑ oia pacis studēs. Sciebat enī roma nos nō expugnatū iri ac ꝓspiciebat vt si pacisci vtiliter nequiuisset iudei vel inimici su passent vt breuiter dicā cū Anano ad transactōnem venissent. Mirus enim diceret mirus ꝑsuadere que vellet. Jam vo impedientes bellātesqȝ sbegerat. Plurimū eiȝ more sb tali duce attulissent romanis. Huic vinctus erat ab vtraqȝ: Jesus illo quidē cōpatōne inferior:sed prestans ceteris vtpote qui tantā violatā ciuitatē perire flāmis purgarique sancta vellet: consulto defensores eorum ꝛ qui ea carissima ducereȝ amputasset. Jtaqȝ paulo ante sacris indumentis amictos hoc toto orbe celeberrime religioni auctores:quiqȝ vndiqȝ ciuitatē cōmeantibꝰ venerabiles habebantur iacere nudos pdā canibꝰ ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem tātū licuisse vitijs flentem.

Josephi de bello iudaico Liber quintus incipit.

Anano quidē ꝛ Jesu eiusmōi finis venit. Pꝰ illos tā zelote qȝ idumei passim plebem quasi nefandoꝝ aialiū gregē irruendo mactabāt. Et vulgus quidē in quolibet loco deprehensū necabat. correptos aūt nobiles ꝛ adolescentes vinctos in carcerē ꝯcludebāt spe:nōnullos eoꝝ sibi posse sotiari nece dilata. Uerum hec nullū mouebant:sed cuncti morteȝ preoptauerāt dummō ne aduersus patriam cōem nequissime conspicerent: seuissima tamen ante sedeȝ verbera sustinebāt exulcerati plagis atqȝ tormentis. Cunqȝ iam corpus non sufficeret cruciantibus tandē gladiū merebāt. Quos āt die cepissent eos in custodiā nocte ducebant:extractosqȝ inde si quos mori ꝯtigisset abijciebant vt vinctis alijs locus esset. Tātꝰ aūt pauor occupauerat atqȝ formido vt ne flere quidē palā quisqȝ siue sepelire ꝓpriū funus auderet. Sed erāt occulte clausoꝝ etiā lachryme ꝛ ne quis inimicoꝝ audiret circūspectantes gemebāt. Paria nāqȝ hec que lugebantur etiaȝ qui luxissent ilico patiebāt. Exiguā vo nocte sblatā terrā manibꝰ corporibꝰ ijciebāt. ꝛ nōnūqȝ die si qs fuisset audacior. Duodecim āt milia hoc mō nobiliū piere. illi aūt iā cedis exosi nullo pudore iudicij vim ꝛ cognitōnis cauillādo imitabāt. itaqȝ cū illustriū quēdā zachariā Baris filiū interficere decreuissent. irritabāt enim ꝙ neqssimis iimicꝰ nimis erat ꝛ ꝓbis amicus. itemqȝ locuples nō solū fortunaꝝ eiꝰ direptōnē spe optarēt sed etiā remotū ire viꝝ ad se adijciendos potentes septuaginta plebeioꝝ honestissimos ex pcepto ꝯuocāt iudiciū spē populi pferētes ꝛ apd eos zachariā quasi res ꝓderet rōanis accusant:ꝙqȝ ad Uespasianū ꝓditōis cā misisset. Sed neqȝ argumētū:neqȝ ullā ꝓbatio criminis erat. ipi āt misisse dixerūt ꝛ hoc hēri ꝓ fide veritatis volebāt. zacharias aūt vbi nullā spē salutis relictam esse vidit per insidias non in iudicium sed in carcerem ducto vite sue desperationem libertate non priuauit:sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit:ꝛ illata sibi crimina breuiter diluit. in accusatores autem ratiōe conuersa omnes eorum iniquitates prosecutus est: multaqȝ de perturbatōne rerum querebatur. Zelo vero obstrepentes vix a gladijs temperabant: speciem cauillationemque iudicij sui vsqȝ ad finem permanere cupientes ꝛ preter hoc iudices experiri an periculi sui tēpore iustitie memores forent. igit oēs lxx. ꝓ eo sniaȝ ferūt. et ꝓ eo mori qȝ sibi ascribi eius interitū maluere. illo vero absoluto Zelotarum clamor tollit ꝛ vniuersi quidem iudicibus irascebantur:qui simulatōem date sibi potestatis non intellexerant. Duo vero ex audacissimis aggressi zachariam in medio tēplo interficiūt:ꝛ illudendo habes inquiūt ꝛ a nobis de absolutōe sententiā certiorem:eūqȝ statim in subiectā val

lem de tẽplo ꝓiciunt. Iudices vero cõtumelie causa versis gladijs ferientes templi
ambitu pepulere. Cedi enim eoꝝ pepcerãt vt disiecti ꝑ ciuitatem nuntij fierent apd
oẽs seruitutis. Idumeos iam venisse penitebat: neq̃ his gesta placebãt. Quibus
collectis zelotarũ quidam secreto indicabat vniuersa: ⁊ quecũq̃ hi qui eos aduoca-
uerãt scelerate fecissent oia demonstrabat: arma qdem cepisse eos quasi romanis a
pontificibus metropolis ꝓderetur: reperisse aũt nullũ ꝓditionis inditiũ. Illos vͦo
qui tutari eam simularent: ⁊ belli facinora ausos ⁊ tyrannidis ab initio quidẽ ꝓhibẽ
dos fuisse. Verũ quia semel in societatem intestine cedis incedissent finem delictis
adhibendũ neq̃ vires oibus suggerendas morem patrum destruẽtibus. Nam ⁊ si
qui portas grauiter ferrent: sibi atq̃ in oppidum aditum esse preclusũ penas ab his
qui ꝓhibuerant esse repetitas: ⁊ ananũ quidem ꝑemptum vna vero nocte populũ to
tum pene consumptũ. Quarum rerum multos quidem suoꝝ penitere sentirent: eorũ
autem viderent a quibus rogati essent crudelitatem immensam: ne ipsos quidem ꝑ
quos salui erant erubescentiũ: in oculis enim auxiliatoꝝ pessima facinora cõmittere:
illorumq̃ iniurias idumeis imputari quatenus ea non ꝓhibeãt neq̃ ab his separẽ-
tur. Debere igitur qm̃ pro deditione que dicta sunt calumnia fuisse patuissent: nullusq̃
q̃ romanoꝝ impetus timeretur: aduersus ciuitatem vero inexpugnabilis esset potẽ-
tia corroborata: illos domũ recedere: malorumq̃ societatem vitando cũcta diluere fla
gitia: quorum non sponte sed decepti participes extitissent: ꝑsuasũ est idumeis. Et
primũ eos qui erant in custodijs soluunt prope ad duo milia popularium: statimq̃ re
licta ciuitate ad symonem veniunt: de quo paulopost cõmemorabimus. Deinde do-
mum ex hierosolymis abire. Euenit autem eorum discessum vtrisq̃ pariter inopina
tum videre. Nam ⁊ populus nescius penitudinis paulum fiducia recreatus est ve-
lut inimicis leuatus ⁊ zelotaꝝ creuit insolentia quasi nõ auxilijs caruissent: sed ex ip-
sis esse liberati: quoꝝ pudore ac reuerentia criminibus temperabãt. Deinde nulla iã
erat facinoꝝ mora neq̃ cũctatio: sed festinatis qdem ꝯsilijs in rebus singulis vtebã-
tur. Que vͦo placuissent ipsa cogitatiõe citius ꝑagebãt. Maxie aũt in viros forte atq̃
insignes cedib⁹ seuiebãt: cũ inuidia nobilitatẽ assumerent metu virtutũ: vnamq̃ cau
tionem putarent nullũ optimatũ sup̃esse. Itaq̃ occisus est ⁊ cũ multis alijs girion di
gnitate simul ⁊ genere p̃stãs ⁊ plus posse populũ gaudẽs: pleni⁹ isq̃ libertatis ama
tor vt nullus ali⁹ iudeoꝝ: quem tñ libertas p̃ter alias virtutes ꝑdidit. Sed ne ꝑ abdi
ta qdem niger eoꝝ manus effugit: bellis cũ romanis gestis vir strennu⁹ cõprobatus
q etiã sepe vociferans ⁊ cicatrices oñdens ꝑ mediã ciuitatẽ trahebat. Ductus vero
extra portas desperata iam salute ne sepultura careret supplicabat. Illi aũt prius in-
terminati ꝙ humũ ei quã desiderabat cõcessuri nõ essent: mox etiam mortẽ intulere.
Qui tñ cũ occiderent romanos eis vltores iprecatus est: famemq̃ preter bellum ac
pestilentiam ⁊ ad hec omnia ipsorum mutuas manus eaq̃ vniuersa confirmauit a-
pud impios deus: ⁊ quod iustissimum esset effecit: vt audaciam suam q̃primum ex-
perirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus quod habebant de oppressio-
ne sui metus leuauit. Pars autem plebis nulla erat: cui non ad interitum excogita-
batur occasio. Namq̃ alij ꝙ iamdudum alijs restitissent interficiebantur: qui vero
nihil offenderant subitas pacis tempore excipiebãt causas: ⁊ qui omnino libere eos
non adissent ꝓ cõtemptorib⁹. qui vͦo obsequẽtes ꝓ insidiatoribus hẽbant vnaq̃ ma
ximoꝝ criminũ ⁊ mediocriũ pene mors erat. Neq̃ euasit quisq̃ nisi aut ignobilitate
aut fortuna ꝑhumilis. Ca. II

Romani aũt oẽs qdem alij duces ad ciuitatẽ aios intẽdebãt ostiũ dissensioꝫ
lucrũ sibi esse cẽsentes. At vespasianũ penes quẽ sũme rei ptãs erat icitabãt
diuie ꝓuidẽtie firmãtis auxilio i semet hostes eẽ cõuersos. Verũtñ velox eẽ momẽtũ

ꝛ iudeos cito in concordiam redituros aut intestinis malis defessos aut redactos in penitudinem: Ad quos Vespasianus ait. Plurimū eos quid fieri conueniat igno rare tanꝗ̄ in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cū periculo ꝙ̄ secum ipsi quid esset vtile reputātes. Nam si statim ciuitatem aggrede rentur ipsos cām hostib⁹ fore ꝯcordie ac vires eoꝝ etiam nunc vigentes in se ꝓuocatu ros. Sin operirētur paucioꝛib⁹ ac moderatioꝛib⁹ his vsuros domestica seditiōe ꝯsūptis. Deum namqꝫ melius ꝙ̄ ipsi disponere qui sine laboꝛe iudeos Romanis traderet: nulloqꝫ periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus ꝓpꝛiis intereū tibus inimicis maxioqꝫ malo: hoc est seditōne turbatis opoꝛtere se magis periculoꝝ spectatores eē debere: ꝙ̄ cū hoīb⁹ moꝛtē appetentib⁹ atqꝫ iestina rabie insaniētib⁹ ma nu confligere. Si quis aūt putauerit victoꝛie gloꝛiam sine pꝛelio fieri viliorem. Sciat inquit armoꝛum incerto exitu cōmodius esse cōmode ꝑficere quod intendit. Neqꝫ ei manu pꝛeclaros esse minus laudabiles qui paria gesserint moderatōne atqꝫ pꝛuden tia. Simul aūt dū hostes imminuētur etiam milites ex laboꝛibus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Preterea nō id esse tempus vt mature occupāda videatur vic toꝛie claritudo. Nec enim armis constituendis aut muris vel auxiliis congregandis iudeos opā dare: atqꝫ iō moꝛas differētib⁹ nocituras: sed bello domestico ac dissentiō ne tumidos miserabilioꝛa pati quotidie ꝙ̄ ipsi eos captos afficerent intromissi. Pro inde sine qui studiose ꝯsideret sinendos esse qui semet assumerent siue facti ad gloꝛiā clarioꝛē nequaꝗ̄ manus intestino moꝛbo laboꝛātib⁹ afferendas. Siquidem rēe recta dicetur nō ipoꝝ sed discoꝛdie fuisse victoꝛiā. Ca. III.

Ec Vespasianus eiqꝫ dicenti rectores militū ꝯsentiebant: moxqꝫ apparuit ꝙ̄ vtile fuerit eius consilium. nanqꝫ in dies singulos multi ad eum veniebāt fugiendo zelotas. Erat aūt fuga difficilis ꝙ omnes exitus custodib⁹ obside bantur. Et si quis ibi qualibet ex causa depꝛehensus fuisset velut ad Romanos ire cu peret interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniā saluus abibat: ꝛ qui non dabat so lus ꝓditoꝛ habebatur. Restabat igitur pecuniosis fugā redimentibus solos pauperes iu gulari. Moꝛtui vō p omnes vias congregabantur innumeri: multiqꝫ etiam transfu gere cupientiū rursus in ciuitate perire pꝛeoptabāt. nam spe sepulture in patria moꝛi tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuenerant: vt neqꝫ intus: neqꝫ p itinera occisis humum concederēt: sed veluti cū patriis legib⁹ ēt nature iura di sturbare pepegissent: suaqꝫ in homines iniusticia diuinitatem quoqꝫ polluerent. ita sb sole putrescere moꝛtuos relinquebant. Sepelientib⁹ aūt suoꝝ funera idē qđ transfu gis iminebat suppliciū moꝛtis: statimqꝫ sepultura indigebat qui hanc alteri ꝓstitisset Et vt bꝛeuiter dicam nulla tam bona ꝙ̄ misericoꝛdia perierat in illis cladib⁹ mentis affectio: hisqꝫ irritabantur noxii ꝗ̄ miseranda vidissēt a viuis in moꝛtuos: a moꝛtuis in viuos iracundiam transferentes. Modū aūt excedente metu supstitibus moꝛtui ve lut adepti requiem beatioꝛes videbātur. ꝛ qui erāt in custodiis ꝯparōne sui cruciatus in sepultos quoqꝫ foꝛtunatissimos demonstrabāt. Omne quidem ab illis ius hoīm cal cabatur. Ridebatur etiam diuinitas ꝓphetaꝝ qui responsis tanꝗ̄ vulgarib⁹ fabulis illu debāt. Cū vō multa ꝯtempsissent de virtute ac vitiis statuta maioꝛum etiā ꝗ̄ in patria oli pꝛedicta fuerāt vō exitu ꝓbauere. Ver⁹ ei quidā hmo ferebatur tunc demū ciuitatē captum iri sancta quoqꝫ flaminis exurenda esse cum lege belli seditio fuisset exoꝛta: phanumqꝫ dei pꝛopꝛie manus ante vigilassent. Quibus Zelote nihil de eoꝛum fide dubitantes ministros se pꝛebuerant. Ca. IIII.

Ioannes iandudum tyrannidē affectās parē cū similib⁹ honoꝛē hre de dec⁹ existiabat: paulatiqꝫ sibi neqoꝛes adiūgēs ab eoꝝ affectōe separatur. Sēp autem alioꝛum decretis non obediendo: suaque iubendo imperiosius:

ꝙ solus dominari cuperet non latebat: eiq̃ȝ sociebanť nonnulli metu: alij gratia. Ml rus enim erat oratione atq̃ȝ fallacia psuadere que vellet. Multi vero ꝓpterea ꝙ sibi tutum esse ducebant priorum delictorum causas vni potius ascribi q̃ȝ omnibus. Ad hec quia manu strennu⁹ erat ⁊ bonus consilio: satellites nō paucos habebat: ⁊ si ma gna pars vim contrarie factionis reliquerat. Apud quos etiam liuor nonnihil vale bat graue putantes vt pauloante pari succumberēt. Plus aūt metus eos ne sub vni us potestate viuerent exagitabat. nec enim facile sperabant eum si semel obtinuisset deijci posse: occasionemq̃ȝ in se habituruȝ timebant ꝙ in principio restitissent. Pro inde quisq̃ȝ bello quid vis pati decreuerat: q̃ȝ sponte seruiens mancipij loco perire. His quidem seditio diuiditur ⁊ ioannes in cōtraria dissentientib⁹ pte regnabat. Sȝ inter ipsos munita omnia erant custodibus: nihil aut paruū agebatur: si quando ar mis prelium lacessebant. In populum vero vel maxime contentionem susceperunt ⁊ quis maioreȝ predaȝ caperet vtrinq̃ȝ certabāt. Cum tū ciuitas trium malorum in gementiuȝ tempestate laboraret: hoc est belli dominationis: itemq̃ȝ seditionis eorum comparatione belluȝ popularibus mediocrius videbatur. Deniq̃ȝ relictis sedibus patrijs ad alienigenas ꝓfugiebant: ⁊ romanoꝝ beneficio saluteȝ quam inter suos de sperauerant assequebantur. Ca. V.

Uartū preterea bellum cōmotum est gentis exitio. Haud procul ab hiero solymis castelluȝ erat validissimuȝ reponendis opibus ad mométa belli tu tādisq̃ȝ corporibus ab antiquis regibus edificatuȝ: quod messadum diceba tur. Id occupauerant q uocanť sicarij ꝙ a rapinis āplioribus tiore ↄtinebātur. Hi cum romanorum exercitum otiosum esse viderent: apud hierosolymam vero iude os dominatione atq̃ȝ discordia secessisse in maiora facinora aggrediuntur. Dieq̃ȝ fe sto asimorum qui apud hebreos ad memoriam salutis quo ex egyptiorum seruitio li berati in terram patriam deuenerunt: solenniter celebratur. Nocte deceptis qui ibi earnt oppositi municipium quoddam galaadin peruasere: vbi pugna quidem iu deos ante preuentos atq̃ȝ dispersos q̃ȝ arma caperent siue concurrerent ciuitate pe pulere. Eos vero qui in fuga defecerunt: mulieres videlicet ac pueros supra q̃ȝ sep tingentos interfecerunt. Edibusq̃ȝ deinde cōpilatis fructus quoq̃ȝ iam maturos de populati in messada portauerūt. Et illi quidem omnes circū castellum vicos totāq̃ȝ regionem populabanť: non puo vndiq̃ȝ pditoꝝ ad eos numero in dies singulos con fluente. Simul aūt cōcitati sunt etiaȝ p singulos iudee tractus in latrocinia: qui inte rim quiescebant. Ac velut in corpe si qñ principale membruȝ timor afficit oia pariter egrotare necesse est: ita ꝓpter ciuitatis tumultū atq̃ȝ discordiā etiā qui foris erāt negl simi predaꝝ inuenere licentiā. Singulis vo vicis ꝓprijs dilaceratis deinde in solitu dinē recedebāt. Cōgregati aūt ⁊ p collegia cōiurantes exercitu qdem pauciores: plu res vero q̃ȝ latrocinalis cōspiratio in tēpla ⁊ oppida ferebanť. Et sequebať qdeȝ vt in bello fieri solet: ab his eos male affici quos petijssent. Uerū preueniebať vltio mox cū latrones a pda refugerēt: nullaq̃ȝ ps erat iudee que nō vna cū hierosolymis precellentissima ciuitate interiret. Ca. VI.

Ec vespasiano a trāsfugis indicabāť. Nā licet oēs exitus a seditiosis custo dirent: ⁊ qūo qs ad eos accessisset interficerenť: tū erāt q ad romanos clam ꝓfugerēt: ducēq̃ȝ romanoꝝ opē ferre ciuitati ⁊ rehuare ppl'i reliqas hortarē tur: multos eni ꝙ bñ rōanis vellēt perijsse: multos adhuc in piculo dicebāt esse sup stites. Ille aūt iam tuȝ miserans eoꝝ calamitates ꝓpius ad eos velut hierosolymā obsessur⁹ accedit: re aūt vā vt ciuitatē obsidiōe liberaret: spe aūt añ reliq̃ subigēdi nul lūq̃ȝ impedimentū extrinsec⁹ obsidiōi relinq̃ndi. Cū igiť venisset in gadara trāsamā ce regionis metropolim validissimā mensis martij q̃rta die ciuitatē ingrediť. Iā eni

optimates ignorantibus seditiosis legatos ad eum de traditione miserant tam pacis desiderio q̃z suis patrimonijs metuentes. Multi enim apud Gadara locupletes habitabant: quorum legationem inimici nesciebant nisi q Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant: q intestinis inimicis numero inferiores erant: neq̃z procul abesse videbant a ciuitate Romanos. Si vero fugere decreuissent sine sanguine id facere nullaq̃z a noxijs pena repetita nõ honestũ sibi putabãt. itaq̃z dolosum comprehensum: nanq̃z is non dignitate solum ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur: sed etiam legationis auctor erat interficiunt: nimiaq̃z iracundia mortuo verberato extra ciuitatem dilapsi sunt. iam vero propius accedente Romano exercitu gaderensium populus. Vespasiano cum laudibus in ciuitate recepto fidei dextras ab eo accepit: equitũq̃z et peditum presidia contra fugitiuorum excursus. Muros enim priusq̃z Romani peterent ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset q pacem diligerent si bellum gerere ne volẽtes quidem posse viderentur.

Ca. VII.

Vespasianus autem misso placido cũ equitibus ac tribus milibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant ipse cuz ceteris militum copijs. Caesaream regreditur. At fugitiui postq̃z equites repente a tergo insequẽtes videre priusq̃z in manus venirent in vicum quendaz cui nomen est Bethanabrin se recepere. Ubi repta ñ paucorum iuuenũ multitudie his q̃ pti volẽtib⁹ pti vi armat⁹ specietẽus cõtra placidũ eiusq̃z milites psiliũt. illi aũt pmo ipetu paululũ recesserũt ea sit arte vt eos a muro lõgius puocarẽt. Deinde loco opportuno circũdatos telis agentes enim⁹ satiabãt. itaq̃z fugientes quidem ab equitibus preueniebantur iudei. Qui vero man⁹ cõseruissent a peditibus corruebãt: nihil plus audacia demonstrantes: cõdensos enim aggrediendo romanos armis nõ secus ac muro septos. Qui ipsi quidẽ telis aditũ nõ inueniebãt neq̃z sufficiebãt aciẽ rũpere. illoꝝ aũt trãsfigebãt sagittis imanissimis feris siles ruebãt vltro in ferrũ et decidebãt: alij gladijs ora pcussi: alij ab equitib⁹ dissipati. qm cura erat placido cursũ eoꝝ a vico intercludere assidueq̃z ptercurrẽs ea parte: cedentesq̃z reflectens vna etiam libratis sagittaꝝ ictibus vtebat: hisq̃z proximos iterficiebat. Metu vero lõge fugiẽtes reuocabat: donec viz lapsi qui fortiores erãt ad muros effugere. Ei⁹ aũt custodes qd agerent nesciebant. Nec enim excludi gaderenses suoꝝ cã patiebãt: et si eos recepissent vna cũ his pituros esse videbãt qd ẽt cõtigit. illis enim cõpulsis ad muꝝ pene cũ his rõanoꝝ equites irrupere. portis aũt ante pclusis admoto milite placid⁹ p⁹ meridiẽ vsq̃z acerrimo certamie muro pariter ac vico potit⁹ ẽ. ibiq̃z tũc vulg⁹ qdẽ iners occidebat: fortiores vero fugã petebãt. Dom⁹ vero a militib⁹ diripiebãt et vicus igni tradit⁹. Qui vero ide euaserãt totã secũ illã regionẽ ad fugã incitarũt et extollẽdo pprias calamitates in mai⁹ totũq̃z rõanoꝝ exercitũ aduentare dicẽdo metu oẽs vndiq̃z cõmouerũt: plrimi aũt nũero aucti i iericuntha secesserunt. Nec ei ẽt tũc eoꝝ spem salutis fouebat: q esset valida et populosa. Placid⁹ vero eqtib⁹ rebusq̃z aĩ psspere gestis fret⁹ eos inseqbat et vsq̃z ad iordanẽ qdẽ sp quos occupabat morti dabat. Dẽm vero ad flumẽ coactã multitudinẽ fluminis ipetu phibitaz quod auctũ imbrib⁹ vadũ trãsire nõ poterat aperto prelio cõgredit. itaq̃z necessitas eos ad pugnã cõpulit q fuge locũ nõ haberẽt: pretentiq̃z ad ripe lõgitudinẽ tela eqtũ et incursus excipiebãt. A quib⁹ multi pculsi in flumie ceciderũt. Nã q manib⁹ eoꝝ interire tresdeciz milia fuerũt. Alij cũ vim sustinere nõ possent: in iordanẽ spõte desilierũt Erat autem numerus infinitus. Et preterea capta sunt prope ad duo milia virorum ducenti cum preda maxima ouium et asinorum: itemq̃z camelorum et boum. Judeis quidem hoc vulnus inflictum quamuis parum superioribus maius tamen seipso visum est et non solum q eam totam regionem quam fugerant cedes repleuerant: sed

q̄ erat refertus mortuis iordanis prius non erat. Et alphaltidis quoq₃ lacus reple tus erat cadaueribꝰ que p̄ multa flumina deuoluta sunt. Placidus aūt secunda fortuna vsus in vicos ꝓximos ⁊ municipia contendit. Captisq₃ adila ⁊ iuliade ⁊ besemoth omnibusq₃ ad lacū asphaltidenidoneos ex transfugis vbiq₃ collocat. Deinde milite scaphis imposito eos qui in lacū refugerant subegit. Et trans fluuiū quidez tota regio romanis cessit: vbiq₃ omnia vsq₃ ad mecherunta deuicta sunt. Ca. VIII.

Um hec aūt agunt motus circa Galiciam nunciatur: ⁊ q̄ vindex vna cum optimatibꝰ indigenaꝝ a nerone defecisset: de quibꝰ alibi diligentius scriptū est. Uespasianū vero ad impetū belli que nunciata sunt incitarunt: iam tunc futura bella ciuilia toti vsq₃ imperij p̄icula ꝓspicientem: cum se partes orientis ante pacasset minus ytalie metuendum existimaret. Obstante autez hieme p̄ subactos interim vicos atq₃ oppida presidia collocabat: ⁊ decatarchos ciuitatibꝰ opponens multa etiam que vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militū copijs q̄s cesaream adduxerat in antipatridem venit: ibiq₃ p̄ biduum ciuitate composita tertia die vastando inflāmando: omnesq₃ subuertendo circum Tannan toparchias in liddam ⁊ iamniam ꝓcedebat. Et cum sese vtraq₃ tradidisset constitutis illic habitatoribus idoneis in amathunta p̄uenit: occupatisq₃ ad metropolim eoꝝ omnibus vicis castra muro circumdat. Quintaq₃ in his relicta legione cum cetera manu in belephō toparchiam ꝓficiscitur: eaq₃ ex vicina regione itemq₃ circum idumeam igne cōsumptis castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autez duobus vicis in medio idumee positis: hoc est begabri ⁊ caphartophran plusq₃ decem milia hominū p̄emit ꝓpe autem ad mille cepit. Exactaq₃ inde cetera multitudine non p̄uam militum suorum partem ibi constituit: qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse aūt cum reliquo exercitu in iamniam redijt: vnde per samaritidam ac p̄ neapolim: que dicebatur ab indigenis marbota secundo iunij mensis die in coream descendit: ibiq₃ positis castris postridie iericuntha p̄uenit. In qua vnus ei rectoꝝ traianus quem locis vlterioribus ducebat militem iungit cunctis sub iordanem deuictis. Sed ex iericuntha quidem multitudo ante romanoꝝ aduentum in aduersam hierosolymis mōtanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere p̄imuntur. Desolatā vero offenderat ciuitatem: cui in planicie site nudus mons ac sterilis imminet: idemq₃ longissimus. A septentrionali enim regione vsq₃ ad scitopolitanos agros. A meridiana vero vsq₃ ad terram sodomiticam ⁊ asphaltide lacus terminus extenditur. Nō totus autem inequalis est: ⁊ q̄ nihil gignit non habitatur. Huic adiacet circa iordanem mons alius incipiens a iuliade a septentrionali regione prolixius autem in meridie vsq₃ ad bacca que petram disterminat arabie ciuitatem. In hoc est etiam ferreus mons appellatus ad moabidem vsq₃ longus. Inter duos autem montes regio que magnus campus vocabatur a gennabra vico ad lacum asphaltiden vsq₃ patens habet ducentorum ⁊ triginta stadiorum longitudinem: latitudinem vero centum ⁊ viginti: mediusq₃ ab iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus asphaltides ⁊ tiberiensis natura contraria. Nāq₃ alter salsus ac sterilis est. Tiberiensis vero dulcis ⁊ fecundus: estatisq₃ tempore illa planicies ardore solis incenditur ⁊ vitijs opprimitur: aeris tractu omnibus circum aridis preter iordanem. Unde euenit vt palme que in ripis sunt magis floreant ⁊ fertiliores sint. Minꝰ autem que longe remote sunt. Ad ipsam vero hiericho largissimus fons est: rigandisq₃ aruis vberrimus: iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam iesus naue filius hebreorum ductor primam in cananeorum terra bello possederat. Hunc fontem ferunt non solum terre atq₃ lignorum fructus: sed etiam feminaꝝ partū obtundere solitum: cunctaq₃ pariter morbo ac peste corrumpere. Postea mansueuisse contraq₃ saluberrimum ac feracissimuz esse factū

ab Heliseo quodam propheta: qui helie notus fuerat atq; successor. Receptus enim hospitio ab iericuntibus habitatoribus quod humaniores eos expertus erat: ipsos et omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontem Lagenam futilem salsis plenam in profluentem aquam misit. Iustam deinde ad celum dexteram tendens: fontiq; inuergens blanda libamina ipsum quidem precabantur vt fluenta leniret: ac dulciores aquarum venas aperiret. Deum vero vt fecundioribus auris flumina temparet orabat: tamq; vbertatem fructuum quam successionem prolis daret indigenis. Nec eorum genitrices filiorum aqua deficeret: quoad iusti manerent. Ad has preces ex disciplina manibus multa opatus fontem imutauit: et qui antea causa erat his orbitatis ac famis: idem victus ac fecunditatis auctor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est: vt si attigerit modo terram sapidior sit aquis diu perseuerantibus. Unde eo qui largius abutuntur exiguum emolumentum habent: qui vero partius plurimum. Amplius tamen quam ceteri fontes spatium rigat. Et septuaginta quidem stadijs longam. xx. autem latam planitiem permeat. Optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat palmarumq; irriguarum genera tam sapore quam nominibus varia. Quarum pinguissime calcibus presse plurimum mellis emittunt: non multum alio melle deterius: quamq; et mellis altrix est illa regio et opobalsami ferax: qui omnium carissimus est fructus: ibi nascentium. itemq; Cyprum mirobalsamum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit non errabit: vbi et larga et opima generantur que sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis leta. Aeris calor: cum hic pro nocet quam nata fuerint atq; diffundat. Liquor autem firmis singula radicibus stringat viresq; suggerat: estiuo tempe quo sic pusta est illa regio: vt nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamen si ante solis ortum hauriatur: aure spiritu refrigescit: naturamq; contrariam aeri sumit. Hieme vero contepescit: eaq; mersis mitissima efficitur. Tanta est autem celi temperies: vt quo tempore in alia iudee regione ningit: lino illic tamen indigene vestiuntur. Distat autem ab hierosolymis. cl. stadijs: et ab iordanis stadijs sexaginta: totumq; habet ab hierosolyma spatium desertum atq; saxosum: ad iordanem vero et lacum asphaltiden licet humilius: eque tamen incultum ac sterilem. Cap. IX.

Ed de hiericho quam sit fortunatissima satis dictum est. Commemoratione autem dignum puto Asphaltidis quoq; naturam exponere lacus. Is enim sterilis est: nimia vero leuitate etiam que grauissima sunt in eum iacta referuntur. Demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Deniq; vespasianus qui eius visendi causa illuc venerat: iussit quosdam natandi inscios vinctis post terga manibus in altum proijci: et euenit omnibus tamquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hec mirabilis est coloris atq; mutatio terre que in singulos dies superficiem vertit et solis radijs variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas: que super vndam et habitu et magnitudine tauris sine capitibus assimiles natant Ad eas autem cum lacus exercitatores accesserint: nacti quod aggestum est ad naues trahunt: et quia lentum est repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi replicata scapha pendet a cumulo: donec menstruo mulieris atq; vrina soluatur. Est autem vtile non modo ad compagines nauium: sed ad corporum etiam curationem multis remedijs admiscetur. Huius lacus longitudo est quingentorum et octoginta stadiorum: qui a zoara vsq; ad Arabiam tenditur. Latitudo autem. cl. stadijs patet: que sodomite terre vicina est. Olim quidem tam fructibus quam substantia ciuitatum fortunata. Nunc autem omnis exusta vtiq; habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Deniq; adhuc in ea reliquias ignis et oppidorum quinq; videre licet imagines: et renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt et lilij similes: carpentium vero manibus

in fumū dissoluūť ⁊ cinerem. Terre quidē sodomitice fabula eiusmodi finem habet ex facie. Capitulū. X.

T Vespasian⁹ hierosolymoꝝ habitatores muniri vndiq3 cupiēs apud Hiericon ⁊ Amullā castellis erectis vtrobiq3 auxiliatoꝝ pariter ac romanoꝝ presidia collocat. Mittit autē Gephasion Locutiū Annium: eqtatus ei parte multisq3 peditib⁹ attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta mille iuuenes: qui ne fugerent pueniti erant interficit familias captiuas ducit: bona militib⁹ predari pmittit. Incēsis deinde domib⁹ ꝓximos petijt: erat aūt fuga potentiū ⁊ interit⁹ infirmoꝝ: quodq3 occupatū fuisset flammis dabať: oībusq3 tam montanis locis q̄3 tota planicie bello oppressis apud Hierosolymā degentes exeundi copiam nō habent cū transfugere quidā cupientes a zelotis asseruarenť. Eos vero qui etiā tūc a romanis dissidebāt vndiq3 ciuitate vallata cohiberet exercitus. Capitulū. XI.

Espasiano autē Cesareā reuerso ⁊ cū oībus copijs in ipsam hierosolymā ꝓficisci paranti nūciať Nero peremptus cū p annos tresdeci ⁊ octo dies impasset. De quo referre quēadmodū dehonestarit imperiū: nequissimis hoīb⁹ Ninphidio ⁊ Tigillino ⁊ indignissimis libertoꝝ ꝓmissa re. pu. ꝙq3 hoꝝ captus insidijs ab oīb⁹ suis seruatorib⁹ destitut⁹ cū quatuor libertis fidelib⁹ in suburbanū fugerit ibiq3 semet occiderit. ⁊ ꝙ multo post tempore qui eū deposuerāt penas dederint: belluq3 p Galaciam quo pacto desierit: ⁊ ꝙ galba creatus imperator Romā redierit ab Hispania. ⁊ quemadmodū incusatus a militibus tāq3 humilioris esset ai in medio foro necatus sit: ⁊ Otho declaratus sit impator eiusq3 militiā in Vitellij duxisset exercitu3 nec nō ⁊ Vitellij turbas ⁊ circū capitoliū pugnā. ⁊ quēadmodū vł Antoni⁹ prim⁹ ⁊ Mutianus Vitelliū interfecerint uel germanoꝝ agmina bellum ciuile sedauerint. Hec omnia recusaui narrare cū fide: ꝙ ⁊ a multis grecoꝝ itēq3 romanoꝝ ⁊ a cūctis copiose pscripta sunt. Ordines autē rerū cōtinuandi gratia ac ne intercisa pendeat historia sūmati singula designabo. Capitulū. XII.

Gitur Vespasian⁹ primo quidē in hierosolymā militiā differebat expectans quo nam vergeret imperium post Neronē. Deinde vbi Galbam iperare cognouit nihil conari decreuerat pusq3 ille quoq3 ad se de bello aliqd ascriberet. Mittit autē ad eum Titum filiū suū ⁊ salutatū simul: ⁊ ut de iudeis mandata acciperet. Ob easdem causas ⁊ rex Agrippa nauigauit ad Galbam. S3 dū Achaiā ꝙ hiems erat longis nauibus pteruehunť interfici Galbam contigit septē mensib⁹ ⁊ totidem diebus. Deinde Otho suscepit impiū: ac tres mēses rem publicā gubernauit Agrippa vero nihil mutatione deterrit⁹ Romā pgere statuit. Titus vero diuino quodā impulsu ex Achaia ad Syrā nauigat: ⁊ mature inde Cesaream venit ad patrē. Suspēsi autē de omnib⁹ quasi nutante romano iperio iudeoꝝ militiā negligebant. Patrie quoq3 metuētes aggredi alienigenas iportunū eē arbitrabanť. Cap. XIII.

Nterea tamē bellum aliud in hierosolyma excitať. Erat Simon Giore fili⁹ patria gerasenus etate iuuenis: sed calliditate posterior Joanne: a quo iāpdē ciuitas possidebať: viribus autem corporis audaciaq3 pstantior. Ob quam ex agrabactena quoq3 Toparchia: cuius rector erat pulsus ab Anano pōtifice ad latrones peruenerat: qui Massadam occupauerant. Js aūt primo quidē ita suspectus erat: ut eū ad inferi⁹ castellū cū mulierib⁹ quas secū adduxerat transire pmitterent ipsi excelsius incolētes. Rursus aūt ꝓpter necessitudinē morū fidelis esse videbať. Nā ⁊ ductor erat pdaꝝ exeūtib⁹ ⁊ cū ipsis territoriū Messade populabať: nec tn̄ eos ad maiora exhortanda metuebat. Dominādi eni cupidus magnoꝝq3 appetens qa mortē Anani cōperit i mōtana discessit ac voce pconū seruis libertate ꝓmissa: itēq3 liberis pmio cūctosq3 q vbiq3 fuerāt nequissimos cōgregauit. Jam valido cōflato collegio

montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus eius sotijs: au-
debat etiā in humiliora loca descendere: ⁊ ciuitatibus quoq; iam terribilis erat: mul
tosq; potentium vis eius ⁊ ꝓspera facta sollicitabant. Nec iam seruorū tantum siue
latronū exercitus erat: sed multorum etiam populariuꝫ tanq̄ꝫ regi parebat obsequio.
Excursus autē agebatur Agrabattenā Toparchiā ⁊ in maioreꝫ vsq; idumeā. Ui-
cum enim cui nomen est Aliam muro amplexus ad tuitionē sui pro castello habebat.
In valle enim que appellat̄ Pharagata occultas quidē dilatauit speluncas: mul-
tas vero patas inuenit: atq; is conditorū prede receptaculis vtebat̄. Quin ⁊ direptos
illic fructus reponebat: multaq; collegia diuersabātur: neq; dubitabat̄ ꝙ in hieroso-
lymis copijs ⁊ apparatu ꝓluderet. Unde insidias veriti zelote ac preuenire eum q̄
contra se cresceret cupientes pleriq; cum armis egrediunt̄. His autē Simon occur
rit: cōmissoq; prelio multos occidit ⁊ reliquos compellit in oppidum. Nondum au
tem viribus fretus ab obsidione deterretur. Prius autem idumeaꝫ subiugare cona
tus est. Itaq; cum viginti milibus armatorū ad fines eius ꝓperabat. Idumeoruꝫ
autem princeps mature ex agris quinq; fere milibus pugnantium ciuium congrega
tis: pluribus autem qui sua seruarent domi dimissis propter Sicariorū qui Messa-
de versabātur incursus. Simonem in finibus ꝑstolabantur: vbi conflictu habito ac ꝑ
totum diem detracto prelio: neq; victor neq; victus abscessit. Et ipse quidem in Aliā
vicum: idumei vero domū regressi sunt. Non multo autem post Simon cum maio-
ribus copijs eorum fines petebat: castrisq; in quodam vico cui nomē est Thecoe po
sitis ad custodes Herodij quod nō longe aberat de sotijs suis Eleazarū misit: vt ca
stellum sibi traderent ꝑsuasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes cause
nescij cur venisset. Mox aūt de traditione prolocutum strictis gladijs ꝑsequebātur:
donec fuge locum nō reperiens de muro in subiectam vallem se ꝓiecit: ⁊ ille quidem
hoc modo statim moritur. Idumeis autē vires Simonis formidātibus placuit pri-
usq̄ bello congrederent̄ explorare hostium copias. Huic auteꝫ se in ministrū obtulit
parato animo Jacobus quidā e rectoribus cogitans ꝓditionem. Deniq; ꝓfectus
ab Aluro: in hoc enim vico tunc idumeorū collectus erat exercitus: ad Simonē ve-
nit: primūq; se patriam suam traditurum esse paciscitur accepta fide ꝙ semꝑ ei caris-
simus foret. Mox etiam de tota idumea operam pollicet̄. Ob quas res humanissi-
me apud Simonē cenatus clarissimisq; ꝓmissionibus animatus vbi ad suos redijt:
primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebat̄ esse maiorem. Deinde recto
ribus etiam paulatimq; multitudine vniuersa perterritis vt simonē reciperent suade-
bat: eiq; sine pugna rerum omniū ꝑmitterent principatū. Simul autē ⁊ hoc agens et
Simonē per nuncios euocabat disiecturū se pollicitus idumeos quod ⁊ ꝑstitit. Nā
cum iam appropinquaret exercitus: equū primus inscendit ⁊ cuꝫ sotijs corruptionis
effugit. Pauor autem occupat vniuersam multitudinē: ac priusq̄ ad manus veniret
domū quisq; suam soluti ordine recesserunt. Simon preter opinionem sine sanguine
idumeam introiuit: primūq; aggressus ex improuiso Cebron municipiū capit: ī quo
maxima preda potitus est: multosq; fructus diripuit. Cebron autem indigene ferūt
nō eiusmodi terre ciuitatum: verū etiam egyptia mēphia antiquiorū. Deniq; duo mi
lia ⁊ trecenti eius cōnumerantur anni: hec autem fabula est. Abraam quoqꝫ parenti
iudeorum fuisse domiciliuꝫ: posteaq̄ꝫ Mesopotamie sedes reliquit eiusq; posteros
hinc ad egyptum esse ꝓfecturos. Quorum etiam nunc monumenta extant in eadem
ciuitate poptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur aūt sexto ab oppido stadio
arbor maxima Terebinthus: eāq; memorant ab initio mundi creati nūc vsq; durat̄.
Hinc totam Simon peruasit idumeam: non modo vicos eius ⁊ ciuitates depopulā
do: sed excitando etiā territoria. Nam ꝑter armatos quadragita eum milia seq̄bant̄

ut his nec victui quidē necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat ei⁹ crudelitas insup iracūdia quo magis vastari contingit idumeā ut quemadmoduꝫ post locustas silua cerni solet ꝛ frondibus spoliata: sic etiam qua Simonis transisset exercitus a tergo solitudinē relinquebat: ꝛ aliqua quidē cōburendo: alia diruendo: ꝛ quicquid in ciuitate uel in agris natū est conterendo calcibus aut depascēdo delebāt perqꝫ quā terram cultam iter agendo faciebant eam steriliorē. Prorsus ut ne signū quidem vastitatis relinqueretur quod aliquando fuisset. Hec omnia rursus zelotas incitauerunt: ꝛ aperto quidem bello confligere timuere: insidijs vero p itinera collocatis vxorē Simonis rapiunt: eorumqꝫ pterea quos habebat in obsequio plurimos. Deinde tāqꝫ Simonē ipsum cepissent: in ciuitatem exultantes recedunt. Continuo nāqꝫ sperabant armis eum depositis ꝓ vxore sibi supplicaturū. Illū autē nō misericordia sed ira coniugis rapte pseuerat. Cūqꝫ ad muros Hierosolymorum venisset ut fera sautia que pcussores prendere nequisset. ita in quos reperisset effundebat insaniam. Deniqꝫ olerū sarmentoꝝqꝫ causa ꝓgressos ad murū imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem ut animi indignatione id solum abesse videret: ꝙ nō etiam vesceret corporibus mortuorū. Multos autem abscissis manib⁹ dimittebat in ciuitatem vna pterrefaciens inimicos ꝛ populum reuocare cupiens a nocentibus. Hisqꝫ mandabat ut dicerent ꝙ iuraret Simon p deum qui cuncta regeret: nisi cito sibi redderent coniugem suā muro prerupto oīb⁹ q in ciuitate essent similiter vteret: neqꝫ cuiqꝫ etati pceret: aut ab innocentib⁹ discerneret noxios: donec his ei⁹ mādatis nōmodo populus sed etiā zelote metu pculsi remiserunt ei mulierē atqꝫ ita delinitus paulisp ab assidua cede requieuit. Cap. XIIII.

On solū autem p iudeā erat seditio bellūqꝫ ciuile: verū etiam p italiā. In medio nāqꝫ romanorū foro Galba pempto: creatus Otho impator cuꝫ Vitellio imperāte pugnabat: quem germanorū tunc manus elegerat. Habito aūt apud Bebriacū galacie plio cum Valente ꝛ Cinna Vitellij ducib⁹ primo die Otho supauit: altero Vitellij milites: multisqꝫ trucidat ꝛ aduerse ptis audita victoria. Otho apud Brixellū semet occidit: postqꝫ biduū tresqꝫ menses imperium tenuit. Accesserunt autē Vitellij ducib⁹ Othonis milites ꝛ ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat. Capitulū. XV.

Um interea Vespasianus quinto die iunij mensis Cesareā ꝓfectus est: eas quas nondū subuerterat idumee partes petiuit ꝛ i montana regione quo pmū ascendit toparchias duas Cosniticā ꝛ Acrabiticam subegit. Deinde post has Vitbrega ꝛ Vphre municipia: ibiqꝫ psidijs collocatis vsqꝫ hierosolymam equitabat. Multos vero tunc depbensos necabat: multosqꝫ capiebat. Rectorum autē vnus cerealis cū equitū parte ac peditū superiorem que dicit vastabat idumeā ꝛ Capheram quidē pseudo municipiū aggressione captuꝫ incendit. Alterū vero quod caphaphin dicitur admoto milite obsidebat muro satis valido cinctū. Diutius autē ibi se moraturū speranti subito portas aperuere: ꝛ cum precibus adorātes ei se tradidere. Quibus subiugat cerealis in crebron alterā ciuitatē antiquissimā tēdit sitam: ut dixi: i mōtanis locis haud ꝓcul ab hierosolymis. Vbi autē intromissus in eam reliquā multitudinē quam ibi offendit cū puberib⁹ interemit: oppidū vero ipsū exurit. Omibusqꝫ iā captis pter castella Herodiū ꝛ Messada ꝛ Macherūtha que a latronib⁹ tenebantur sola iā hierosolyma romanis ante oculos erat: que expugnanda restabat. Simō autē vbi vxorem suam a zelotis recepit ad reliquias iudee regredit psequēdas: ꝛ vndiqꝫ circūacta natione hierosolymaꝫ cōpulit plerosqꝫ fugere: cum ipse quoqꝫ ad eā sequeret. Deinde cum muro eius obsesso operariorū ex agris adeuntē multitudinē cepisset interficiebat. Eratqꝫ populo foris Simon romanis terribilior: intus zelote

vtriusq; seniores: quos etiam galilei nouis inuentis & audacia factionum corrumpe-bant. Nam & ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et ioannes & potentia quaz sibi comparauerant: vicem referens omnia que desiderarēt vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas erat: domorūq; locupletum perscrutatio. Cedes autem virorum & feminarum & iniurie pro ludo habebantur: predāq; cū san guine deuorantes sine aliquo metu: post satietatem muliebri libidine tabescebāt: cōptiq; crines ac feminarum veste induti lotiq; vnguentis: & vt forma placeret oculos illiti non solum ornatum: sed impudentiam quoq; mulierum imitabantur: & obsceni-tate nimia nephарios coitus exigentes vt in lupanari versabantur: ciuitatēq; totam vt impuris facinoribus prophanabant. Effeminantes autem vultum dextras ad cedem promptas habebant: delicatoq; incessu eneruati subita incursione bellatores fiebant. Et de paludamentis versicoloribus eductis gladijs: casu obuios transuer-berabant. Eos autem qui ioannem fugissent excipiebat senior in cedibus Simon: quiq; intestinum euasisset tyrannum: ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autē fuge via transire cupientibus ad romanos abscissa spes erat. Inter ioannis autez co pias quantum erat idumeorum dissidebant: separatiq; ab alijs aduersum tyrannum tam liuore potentie q̄ crudelitatis eius odio armātur. Deinde pugna congressi mul tos zelotarum perimunt: ceterosq; in aulam regiam compellunt: quam Grappe edi ficauerat. Hec autem fuerat cognata Size regis adiabenorum. Una vero irrupere iudei atq; inde zelote in phanum pulsi ioannis pecunias predabantur. In aula eni supradicta & ipse degebat: & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hec autem zelotaꝝ qui per ciuitatem dispersi ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eosq; ioā nes aduersus populum & idumeos educere cogitabat. Istis autem non tam impe-tus eorum metuendus erat: cum pugna plus possent q̄ confidētia: ne de templo no-cte subreperent: seq; pariter occiderent: atq; oppidum concremarent.

Capitulum. XVI.

Taq; collecti cum pontificibus deliberabant: quoniam pacto impetum preca uerent. Sed profecto deus sententias eorum in deterius vertit: & interitu acer-bius excogitabāt salutis remediū. Nam vt ioannem deijcerent: Simonem recipeř statuerunt: & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtem-peratur: missoq; Mathia pontifice rogant Simonem vt ad se introiret: quem sepe ti muerant. Cum his autem precatores erant etiam qui zelotas ex hierosolymis fuge rant. Domus quisq; sue desiderio & fortunarum. Ille autez nimis superbe se domi-num fore pollicitus velut ciuitatem liberaturus ingreditur: cum salutis eum datorez ac defensorem sui populi clamor designaret. Ubi vero cum suis copijs introijt: mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat q̄ eos contra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Joannes autem cum multitudine zelota rum in templo exire prohibitus amissis etiam que in ciuitate habebat. Nam statim rex eorum Simon cum socijs diripuerat: salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autez in porticibus per que propugnacu la stantes impetum repellebant: multiq; a Simonis parte oppetebant: multi sautij referebantur: quoniam zelote ad dexteram superiores erant: eoq; ictus impenetrabi les habebant. Et quāuis loco plus possent: turres tamen quattuor maximas fabri-cauerant: vt ex alto videlicet missilia torquerent. Unam ad orientalē angulum: & se-ptētrionalem alteram: super xistum tertiam: in angulo alio contra ciuitatem inferiorē Quarta vero turris supra verticem pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnuz de sacerdotibus astantem post meridiem quod septimus quisq; incipet tuba signifi-care: rursusq; vesperi qd̄ desineret nūc ferias populo: nūc vt opus faciat denūtiantē.

Per turres autē disposuerūt balistas saxorūqȝ tormenta ꝛ sagittarios ꝛ fundaꝝ sci/entes. Itaqȝ tūc Simon pigrius ad impetus mouebat: cū pleriqȝ mollescerēt: am/plioribus tamen copijs fretus propius accedebat. Machinaruȝ enim missilia dela ta longius multos pugnantiū perimebant. Cap. XVII.

Et idem tempus romanos quoqȝ seuiora mala circūueniūt. Aderat enim ex germania Uitellius cū exercitu: aliā preterea in gentē multitudinē secum tra/hens. Et cum eum destinata militi spatia nō caperent totā vrbem ꝓ castris habebat oēmqȝ domū replenit armatis. Illi aūt cōspectis romanoꝝ diuitijs oculis insuetis ꝛ auri argentiqȝ stupore pfusi vix cupidinē cōtinebant: adeo ut i rapinas se cōuerterēt ꝛ eos qui obstare conarent̄ occiderent. Et in italia qdem ita res erant. Uespasian⁹ aūt postqȝ Hierosolymis ꝓxima depopulat⁹ Cesaream reuertebat̄ audijt romano rū tumult⁹ ꝛ Uitelliū principē. Hoc autē licet ipse imperiū pati sicut bene imperare nosset ad indignationē pdictus est: dominū dedignabat̄ eū qui veluti desertū inuasis set imperiū. Dolore aūt sauci⁹ cruciatū ferre nō poterat: neqȝ alijs vacare bellis cum patria vastaret̄. Uerūtamēt quātū ira ipellebat̄ ad vlciscendū: tātū longinquitatꝭ co/gitatio reprimebat. Multa eni fortunā posse noua facere priusqȝ ad italiam ꝑsertim hiemis tēpore ipse transiret: plusqȝ crescentē iracundiā cohibebat. Rectores aūt cuȝ militib⁹ cōuenientes apte iam de mutatione tractabant: ꝛ cū indignatione vociferan/tes incusabant Rome cōstitutos milites ꝛ in delitijs agentes: qui ne famam qdem belli sustineant: quib⁹ libuerit discernere principatū: ꝛ spe questus impatores creare. Se autē laborib⁹ tot exactis sub galeis senescentes alijs condonare potestatem: cuȝ apud se digniorē habeant imperio. Cui si hanc amiserint quā iustiorē uel quando re ficerent erga se beniuolentie gratiā. Tanto autē Uespasianū qȝ Uitelliuȝ dignius esse principē fieri: quanto illis qui eum declarassent ipsi ꝑstarent. Non enim se mino ra ptulisse bella: qȝ qui ex germania venissent: neqȝ illis qui tyrannum inde ducerēt in armis deteriores esse. Nullum aūt in creando Uespasiano fore certamē. Nō eni senatū populū ve romanū vitellij libidines ꝓ Uespasiani pudicicia ppessuros: nec ꝓ bono imperatore crudelissimū tyrānū: aut filiū ꝓ patre optaturos principē. Ma/ximū enim pacis tu tamē veram in imperatore prestantiam. Ergo siue peritie sene/ctutis debeat̄ imperiū: habere se vespasianū: siue adolescentie viribus Tituȝ: ex am borum etate quod erit cōmodū tēperabit̄. Non soluȝ autē se ministraturos declara/ti imperij vires: qui tres legiones regumqȝ habētes auxilia cōseruassent oīa ad oriē/tē atqȝ ad Europā Uitellij timorib⁹ separata: sed etiā q essent i italia ꝓpugnatores ve spasiani fratrē atqȝ aliuȝ filiū: quoꝝ alteri multos dignitate pditos iuuenes sotiatuȝ iri spectarent: alteri vō etiā vrbis esset cōmissa custodia. Que pars ad iperij principia nō parū valeret. Postremo si ipsi cessarent senatū fortasse declaratuꝝ eū principem quē cōseruatores milites dehonestarent. Hec primo p cuneos milites loquebant̄. Deinde adhortati se inuicē Uespasianum imperatorē appellant: eumqȝ ut in peri/culo constitutuȝ imperiū cōseruaret: orabāt. Illi autē olim quidē reꝝ oiuȝ cura fuit: nequaqȝ vero imperare volebat. Dignū qdē se factis existimās: ꝑuate aūt vite secu ritatē clarioris fortune piculis anteponens. Recusanti autē rectores magis istabāt: ꝛ circunfusi milites cum gladijs mortē ei minitabant̄ nisi viuere vellet ut dign⁹ esset Diu tamē reluctat⁹ ꝙ renuebat imperium. Postremo cuȝ his qui se designauerāt minime dissuadere posset: accepit. Mutiano autē ceterisqȝ qui eum ad imperiuȝ in/uitauerāt: ꝛ exercitu alio vociferante ut se in hostes omnes duceret: prius res alexan drinas ꝓcurādas putauit: sciens egyptuȝ plurimā esse ptē iperij ꝓpter frumentariā functionē: eaqȝ si potitus esset vi quoqȝ si ꝑstaret Uitelliū dejiciēdū sperabat. Nec eni ppessuꝝ esse populuȝ fame oppressum. Simul etiam duas legiones: que apud

Alexandriam degerēt sibi cupiebat adiungere. Cogitabat eni etiam ꝓpugnaculo si- bi fore illā regionem aduersus incerta fortune. Nam ⁊ terra difficilis accessu mariq₃ ipor tuosa est: ⁊ ab occidente quidē aridā lybiam habet obiectā: a meridie vero limitē qui Sienē ab ethiopia dirimit: nauibusq₃ iuias Nili fluminis cataractas. Itēq₃ ab oriente mare rubꝝ ad Cosotō ciuitatē vsq₃ diffusum. Septētrionale vero munimētū habet terram vsq₃ ad syriam: ⁊ qđ dicitur egyptiū pelagus totum portibus carens. Hoc quidē modo egyptus ex oī pte tuta ē. Inter pelusiū vero ⁊ Sienē p duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinicine autem ad Pelusium nauigio stadiorum trium milium ⁊ sexcentoum. Nilus autem ad Elephantinē vsq₃ nauibus ascen- ditur. Nāq₃ vlterius ꝓgredi vt supra dixim⁹ cataracte nō sinūt. Ca. XVIII.

Portus aūt alexādrinus etiā in pace nauibus aditu difficilis est. Naꝫ ⁊ hostiū pangustum habet: saxisq₃ latētibus a directo cursu deflectit: ⁊ leua quideꝫ pars manufactis brachijs cingit. A dextera vero pharus obiecta insula turrim maximaꝫ sustinet: ad trecēta vsq₃ stadia nauigantibus igne lucentē: vt q̄ꝫ longissime difficultatē applicandaꝝ nauiū precaueāt. Circū hanc aūt insulam opere istructo ingentes muri sunt: quibus afflictuū pelagus ⁊ auersis obijcibus fractū asperiorē facit meatū: eoq₃ piculosum p angustiam aditum. Intus tamē portus ipse tutissimus est: ⁊ triginta sta dijs magnus. In quē tam que desunt illi terre ad beatitudinē deuehunt: q̄ꝫ que su- perāt ex bonis domesticis ⁊ indigenis in totū orbem diuisa exportātur. Itaq₃ nō si- ne ratione Vespasianus alexandriā rumore cupidus occupauit: ad totius impij fir- manentū. Proinde statim ad Tyberiū Alexandrū litteras dedit: qui egyptū ⁊ ale xandriā regebat: indicās militum alacritatē: qđq₃ ꝙ ipse necesse fuit suscepto muner principatus operā atq₃ adiumentū eius assumeret. Alexander autē simul vt vespasi ani legit epistolā ꝓmpto animo: ⁊ legiones eius sacramēto rogauit ⁊ populuꝫ: vtriq₃ autē libētissime paruere virtutē viri ex ꝓrima administratione scienes. Et ille quidē pmissa sibi ptāte: oīa que impij vsus exigeret aduentui quoq₃ principis necessaria iā parabat. Opinione vero citius declaratū in oriente Vespasianū impatorem vbiq₃ fa ma nūciauit. Et vniuerse quidē ciuitates festos dies habebāt: nūtijq₃ leti ꝓ eo simul ⁊ sacrificia celebrabāt. Agmina vero apud Mesiam pānoniāq₃ degētia: que ꝓpter Vitellij audaciā paulo ante fuerāt cōcitata: iusiurandū Vespasiano maiore gaudio pbuerunt. Vespasianus aūt cesareā reuersus iam Beritū venerat: vbi multe quidē e Syria: multe vero ab alijs ꝓuintijs legatōes aderant obuiā ei coronas ⁊ gratulato ria decreta a singulis ciuitatibus offerētes. Affuit autem rector etiā ꝓuintie Muti- anus: populorū alacritatē iurataq₃ p ipsum principi sacramenta renuntians. Vbiq₃ autē vespasiani votis obsecundāte fortuna: rebusq₃ ad eum plurima ex parte inclina- tis cogitare cepit: ꝙ nō sine ꝓuidentia sumpsisset impium. Sed iusta quedam fati ra tio ad eius ptātem circūduxisset rerum omniū principatū. Recordatus autem signa ⁊ alia: multa eni sibi cōtigerant impium pmonstrātia: ⁊ iosippi dicta quibus eū Ne- rone viuo ausus fuerat appellare impatorem. Admirabat autem viruꝫ quem adhuc hēbat in vinculis: aduocatoq₃ Mutiano cū amicis ⁊ rectoribus alijs: primo q̄ꝫ stre- nuus fuisset iosippus: quantūq₃ in iotapatis expugnādis ꝓpter eum laborasset expo nit. Deinde vaticinatōes eius quas ipse quidē timoris cā suspicaret esse figmenta: tempus aūt diuinū fuisse vt rerum exitus ꝓbauisset. Cūq₃ inhonestuꝫ esse ait: vt qui sibi augurasset impium vocisq₃ dei minister ac nūtius extitisset adhuc captiui loco ha beret: fortunāq₃ sustineret aduersam. Vocatūq₃ ad se iosippū solui iubet. Hoc autē facto alij quidē rectores ex ea grā quā alienigene retulisset: pclara etiā de se speranda eē arbitrabāt. Titus vō qui cū pre aderat: iustū est inqt pr vna cū ferro etiā ꝓbro io- sippū solui. Erit aūt tanq̄ꝫ nec initio vinct⁹ si nō dissoluerim⁹: sed iciderimus catenas

Nā q; id agi solet in his q nō recte fuerit vincti. Eadē vespasiano placebāt: r quidā interueniens securi catenas abrupit. Josippus. quidē ꝑ his que predixerat premio fame donatus: r de futuris iam dign⁹ cui iam credēdu; esse habebat. Cap. XIX.

Espasian⁹ aūt responso legationib⁹ reddito: iusteq; r ꝑ meritis administratio-nib⁹ ordinatis Antiochiam venit. Et quo primū tenderet cogitans Alexādri no itinere pstabili⁹ esse duxit q̄ Rome agerent curare. Alexādriā eni stabilē esse: ro manas aūt res a Vitellio ꝑturbari. Mittit igit in italiā Mutianū cū multis eqtū peditūq; copijs. Qui tñ ꝑpter hiemis asperitatē verit⁹ nauigare p Cappadocias et Phrygias ducit exercitū. Inter hec aūt Antoni⁹ pm⁹ aduocata legiōe tertia ex his q̄ apud Mesiā morabāt: illā ei regebat ꝑuīciā: bellū gerere cū vitellio ꝑpabat. Vi telli⁹ āt cū magna manu Ceciniū cominiū obuiā ei mittit. Is āt roma ꝑfect⁹ q̄ꝫpmū circa Cremonā Gallie Antoniu; cōseqt: q̄ cōfinis Italie ciuitas ē: ibiq; cōspecta hostiu; ordinatiōe ac multitudine ꝑlio qdē cōgredi nō audebat. Discessu; autē picu losu; reputans de ꝑditione deliberabat. Conuocat; āt Ecatontarchis r Chiliarchis sibi subditis ut transirent ad Antoniu; suadebat. Vitellij qdē reb⁹ detrahens. Vespasiani aūt vires extollens: r alteꝝ nomē imperij tātū: alteꝝ virtutē habere ꝯmemo rans: ipsis quoq; meli⁹ esset si id gratū faciant: qđ necesse est. Cumq; se multitudi-ne superatum iri sciant voluntati periculum preuenire. Nam Vespasianum qdem idoneū esse etiā sine ipsis ad reliqua vindicanda: vitelliū vō nec cū ipsis qdē ꝑsentia posse seruare. Multa i hūc modū quod voluit psuasit: r cū milite transfugit ad An-toniū. Eade; vō nocte milites penitudo simul ac metus ei⁹ si vicisset a quo missi fue rāt occupauit: eductisq; gladijs cecinam obtruncare voluerunt. Fecissentq; nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent. Quāobrē cede qdem se abstinuerunt: vinctu; autē quasi proditorē Vitellio transmittendū habebant. His auditis prim⁹ cōtinuo An-tonius suos mouet: eosq; armis indefectores ducit. Illi aūt instructi ad preliū pau-lisꝑ qdē restiterunt. Mox autē loco pulsi romani Cremonam fugerunt. Prim⁹ aūt comitatus equitibus cursus eorum preuertitur: r per ciuitatem circūclusam plerāq; multitudinē peremit. Aggressus autem reliquos oppidum militibus predari permi sit. In quo multi quidē hospites mercatores: multi vero indigene periere. Tot⁹ Vi tellij exercitus virorum triginta milia r ducēti. Quin r Antonius eoꝝ quos de Me sia adduxerat quatuor milia r quingentos amittit. Solutū autem vinculis Ceciniū rerum gestarum nunciū ad Vespasianum dirigit. Qui ad eum intromissus r collau-datus est: r proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Rome autem Sabi nus vbi Antonium appropinquare cognouit fiducia recreatus est: collectisq; vigi-lum militum agminibus nocte occupat capitolium. Luce vero facta multi nobiliu; sotiati sunt ei: r Domitianus fratris filius pars ingens obtinende victorie. Sed Vitellius de primo quidem minus curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant r nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens immittit capitolio quam secum adduxerat militum manum. Ubi multa ab his itemq; alijs qui tem-plum tenebant pugnantibus audacter admissa sunt. Postremo autem germani q̄ꝑ multitudine superabant collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus diuina quadam ratione saluus euasit. Reliqua vero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occidit. Mi-lites autem direptis donarijs templum incendunt. Cumq; postero die cum exerci-tu venit Antonius: eumq; Vitellij milites excipiunt: r trifario cōmisso intra vrbem prelio omnes interiere. Procedit aūt ebri⁹ de palatio vitelli⁹: r ut assolet i extremis longiore luxu prodige mense refert⁹. Tract⁹ aūt per populū varioq; verboꝝ genere dehonestatus in media vrbe iugulat. Octo mēses ac dies qnq; potit⁹ iperio: quem

si vixere diutius contigisset: ut opinor: eius luxurie mi me sufficere potuisset imperiũ. Aliorum vero mortuorũ supra quinquagita milia numerata sunt. Hec quidem gesta sunt die tertio mensis octobris. Cap.XX.

Ostero ãt die mutian⁹ cũ exercitu romã igredit̃: ⁊ ãtonij militib⁹ a cede repssis adhuc ei hospitia pscrutãdo: ⁊ Vitellij milites ⁊ ex populo plurimos q cũ illo sense rãt occidebãt: examinatõis diligẽtiã iracũdia pueniẽtes. Domitianũ pductũ populo rectorẽ insinuat: vsq ad patris aduentũ. Populus aũt iam timore liberatus impatorem pdicat vespasianũ: simulq ⁊ illum cõfirmatũ: ⁊ Vitelliũ esse deiectum festa le titia celebrabat. Cum autẽ vespasianus Alexandriã venisset: gesta ei rome nunciata sunt: ⁊ legati ei ex toto orbe cõgratulãtes affuerunt. Cũq maxima post romã ciuitas esset: angustior multitudini pbabatur. Firmato aũt iam totius orbis impio rebusq populo pter spem cõseruatis Vespasianus in iudee reliquias itendit animũ. Et ipe quidẽ exacta hieme roma pficisci parabat: resq apud Alexandriã mature cõponẽr pponebat. Filium vero Titũ cũ externis copijs ad liberandã hierosolymã dirigit. Qui terreno itinere Nicopolim vsq pgressus ab Alexandria ciuitate viginti stadiorũ interuallo distantẽ inde militẽ longis nauibus iponit. Jsq Nilo flumine post mẽsium tractus Thmuũ vsq vehit̃. Hinc autem egressus in terrã apud Thãnim ciuitatẽ diuertit. Unde secũda ei mansio fuit ciuitas Heraclius: ⁊ Pelusium tertia Hinc autẽ milite p biduũ recreato tertio die pelusij fines transijt: vnãq mansionem pfectus p solitudines ad Cassij iouis tẽplũ castra posuit. Posteroq die apd Ostracinen: que mãsio aque inops est: ob quam cãm aduẽtitia vtunt̃ indigene. Hinc apd Rinocoruriã requiescit: ⁊ inde pgressus in quartã mansionẽ Rasiã venit: que prima occurrit Tyrie ciuitatẽ. Gaza vero quinte mãsionis castra suscepit: ⁊ postea in Ascalonẽ atq hinc iamniã: deinde ioppam: ⁊ ex ioppa Cesaream peruenit: Decreto apd se alias militũ copias cõgregare.

Josephi de bello iudaico liber sextus incipit.

t Jtus quidem ad eum modum quem prediximus emensa vltra egyptum ad Syriam ad solitudinẽ cesaream venerat. Jbi enim exercitum decreuerat ordinare. Jllo autẽ adhuc apud Alexandriam vna cũ patre impium quod nup eis deus pmiserat dispo nente: contigit etiam seditionẽ que apud hierosolymã erat aucta trifariã diuidi: ⁊ aliorũ partem in alterã verti. Quod vt in malis optimũ quis dixerit factũq iustitie. Nam zelotarũ quidẽ in populũ dominatio que auctor erat excidij ciuitatis: vnde ceperit ⁊ p quos creuerit diligenter superius declaratum est. Hanc autem non errauerit quisq dicens seditionem in seditione esse factam: ac veluti rabida fera externarum penuria in sua viscera seuire solet. Sic Eleazar⁹ Simonis filius qui ⁊ ab initio zelotas in templum a populo separauerat: velut indignari simulans ob ea que in dies singulos Joannes auderet. Cum ne ipse quidem a cedibus quiesceret. Re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens summe rei desiderio proprie potentie cupiditate ab alijs defecit. Ascitis etiam iuda Chalie filio ⁊ Ezenonis Simonis potentissimis: preter quos erat etiam Ezechias chobari filius non ignobilis. Hor singulos zelote nõ exigui seqbant̃. Occupatoq iteriore tẽpli ãbitu sup ei⁹ portas in sacris forib⁹ arma ponũt: ⁊ abũdare qdem se suis necessarijs cõfidebãt: sacrar enim rer copia suppetebat nihil ipiũ existimãtib⁹ paucitati vo suor timẽtes plerũq i locis suis otiosi mãebãt. Joãnes ãt quãto supior erat viror multitudie tanto loco supabat̃: hostesq hẽns a vtice: neq sine metu conabat̃ incursus: ⁊ pre iracundia cessare non poterat.

Plus aũt mali pferens q̃ Eleazari partẽ afficiens tñ nõ remittebat. Crebri eni fie bant impet⁹ ꝛ missiliũ iactus totũq̃ polluebat cedib⁹ tẽplũ. Fili⁹ aũt Gioꝛe Simon quẽ rebus desperatis inuitatũ vltro sibi tyrannũ spe auxilij popul⁹ introduxerat: ꝛ su perioꝛẽ ciuitatis retinẽs partẽ ꝛ inferioꝛis plurimã partẽ animosius iam Joannem eiusq̃ socios adoꝛiebat: quasi q desup ipugnaret. Subiectus aũt illoꝝ manib⁹ erat sicut ꝛ illi superioꝝ. Et Joannẽ eueniebat duplex pliũ pferentẽ ledi pariter ac lede re: quantoq̃ vincebat: eo ꝙ Eleazaro esset humilioꝛ: tanto pl⁹ habebat Simone cel sioꝛ cõstitut⁹: cũ inferioꝛes aggressus etiã sola manu sine laboꝛe ꝓhiberet. Desup vo ex phano iaculantes machinis deterrerent. Quippe balistis ꝛ nõ paucis lanceis vte bant saxoꝛũq̃ toꝛmentis: quib⁹ nõ solũ bellantes vlciscebant: sed multos etiã sacra celebꝛantiũ perimebant. Quãq̃ eni ad oẽ ipietatis genus rabidi ferebant: tamẽ eos q sacrificare caperent recipiebant cũ suspitione ꝛ custodibus indigenas pscrutando. Hospites eni etiã qui exoꝛassent eoꝝ crudelitatẽ post exituri subsiciua seditiõis opa cõsumebant. Missilia nãq̃ machinaꝝ vi ad arã vsq̃: templũq̃ puenientia i sacer dotes sacra celebꝛantes cadebant: ac multi qui ꝓperantes ab vltimis finib⁹ terre ad sanctissimũ locũ venissent ante ipsas hostias ꝓcubuerunt: arãq̃ vniuersis grecis et barbaris adoꝛandã suo sanguine imbuere. Indigenis aũt moꝛtuis alienigene ac sa cerdotes cũ pꝛophanis miscebant p que atria diuina stagnũ fecerat diuersoꝝ cadaue rũ sanguis. Quid tantũ passa es miserrima ciuitas a romanis: qui tua intestina scele ra purgaturi flammis introire. Jã eni dei locus nõ eras neq̃ manere poteras dome sticoꝝ facinoꝝ facta sepulchꝝ: ꝛ q̃ phanũ ciuili bello tumulũ cõstitueras: poteris aũt denuo fieri: poteris si vnq̃ vastatoꝛẽ tui deũ placaueris. Sed eni repꝛimenda sunt q̃ dolent lege scribẽdi: ꝙ nõ domestici luctus sed exponẽdarũ rerũ hoc tẽpus ẽ. Pro sequar aũt seditionis facinoꝛa cetera.

Capitulũ. II.

Ergo diuersis trifarie insidiatoꝛib⁹ Eleazarus qdẽ eiusq̃ socij q sacras pꝛimi tias cõseruabãt in Joannẽ ebꝛij ferebant. Qui vero huic parerent plebem di ripientes in Simonẽ rebellabant cũ ipsi quoq̃ Simoni cõtra diuerse ptis seditiosos adiumẽto esset ciuitas. Siqñ igitur vtraq̃ pte patiebat Joãnes obuertebat socios ꝛ de ciuitate qdẽ subeũtes missis ex poꝛticib⁹ telis de tẽplo vero iaculãtes machinis vlciscebat. Quotiẽs autẽ desup istantiũ molestia caruisset: freqũẽter eni ebꝛietate et laboꝛe cessabãt libẽti⁹ i Simonẽ eiusq̃ socios q̃plurib⁹ irruebat. Semp ãt quãtũ in ciuitate pepulisset i fugã versos edes frumẽti plenas diuq̃ vtẽsiliũ incẽdebat: idẽq̃ hoc illo egrediẽte Simõ isecut⁹ agebat: veluti ꝓ romanis oia cõsilio corrũperẽt q̃ ad obsidionẽ ciuitat erãt pparata: suarũq̃ viriũ neruos abscinderẽt. Deniq̃ cõtigit vna exuri oia circũ tẽplũ ꝛ iter ꝓpꝛias acies solitudinẽ atq̃ areã pugne fieri ciuitatẽ cõcre mari ãt paulomin⁹ oẽ frumẽtũ qđ nõ paucis ãnis sufficere potuiss obsessis. Deniq̃ fame capti sunt ꝙ mime quiissent nisi eã sibimet cõparauissent. Undiq̃ aũt insidia toꝛib⁹ ꝛ cõfinis oppugnantib⁹ ciuitatẽ medi⁹ popul⁹ quasi aliquod magnũ coꝛp⁹ la cerabat. Senes vero ac muliercule intestinis malis attonite ꝓ romanis vota facie bãt: externũq̃ bellũ quo domesticis malis liberarent expetebãt. Grauis aũt met⁹ ac terroꝛ fedissim⁹ occupauerat: ꝛ neq̃ cõsilij capiẽdi tẽp⁹ erat ut voluntatẽ mutarent neq̃ pactiõis aut fuge spes cupientib⁹. Eteni custodiebãt oia: diffidentesq̃ latronũ pncipes quoscũq̃ romanis pacatos esse vl trãsfugere ad eos velle sentirẽt q̃si coẽs hostes interficiebant: solumq̃ in occidendis vita dignis cõcoꝛdes erant. Et pugnã tiũ qdẽ nocte dieq̃ clamoꝛ perpetu⁹ oꝛiebat: s metu acerbioꝛes erãt lugentiũ quest⁹ Et assiduas quidem lamentatiõis causas calamitates pbebant: timoꝛ aũt include bat vlulatus: atq̃ obmutescente doloꝛe pꝛe foꝛtitudine tacito gemitu cruciabantur: neq̃ iã aut reuerẽtia viuis apud domesticos erat: neq̃ moꝛtuis cura sepulture hẽbat

Quorū amborū hec causa erat q quisqȝ de se sperabat. In omni eni re amicos remi serāt: qui cū seditiosis nō erant: quasi cōtinuo modis oibus morituri. At vero seditōsi cōgesta in tumulū cadauera cōculcantes dimittebāt: ⁊ ex mortuis haurientes audaciā quos sub pedibus cernerēt imanius seuiebāt: sempqȝ aliquid in se pnitiosum excogitātes: ⁊ quod visum fuisset sine miseratōe faciētes: nullā cedis aut crudelitatis viam ptermisere: adeo vt etiā sacris materijs ad bellica cōficienda instrumēta ioānes abuteret. Nam cū olim fulcire templū populo itēqȝ pōtificibus placuisset: idqȝ viginti cubitis altius edificaret: rex quidē Agrippa ex mōte libano aptas ei materias maximis sumptibus ⁊ labore deuexit: hoc ē ligna ⁊ magnitudine simul directa pceritate spectabilia. Interuētu aūt belli opere iterrupto ioannes his sectis q sufficere lōgitudinē credidit: turres edificauit ⁊ aduersus eos cōstituit qui desup a tēplo pugnarent. Post muri ambitū cōtra exedrā occidentalē admotis qua solū poterat q alie partes ratibus ex lōginquo fuerūt occupate. Et ille quidē fabricatis ex ipietate machinis subactū iri sperauit hostes. Deus vero laborē eius inutilē demōstrauit: ⁊ priusqȝ i his quicqȝ poneret romanos adduxit. Eteni Titus postqȝ partē ad se collegit exercitus alijs vero vt ad hierosolymā occurrerēt scribit: cesareā pfectus est. Erant aūt tres legiones que pridē sub eius patre iudeā vastauerāt: ⁊ duodecima que olim cū Cestio male pugnauerat: queqȝ licet p id fortitudie esset isignis: tūc tamē eoꝝ etiā memoria que ptulerat alacrius ad vindictā pperabat. Harum quidē quintā legionē iussit sibi p amaus occurret. Decimā vero ascendere p iericūtha. Ipse quidē cū ceteris regressus est: quo reguȝ quoqȝ subsidia plurima quādudū multiqȝ syri auxiliatores comitabātur. Suppletū est autē quattuor legionū quantū Vespasianus electum cū Mutiano miserat in italiā: ex his qui cū Tito accesserant. Duo nāqȝ milia de alexandrino exercitu lecta: tria milia vero ex Euphrate eū sequebātur ⁊ amicoꝝ spectatissimus beniuolētia simulqȝ prudētia Tyberius alexander: qui antea quidē egyptū administrauerat: tunc aūt dignus qui exercitū regeret: ppterea iudicatus q primus insipiēti fuit hospes impio: ⁊ cū fide clarissima incerte fortune sotiatus est: idēqȝ consultor in vsus bellicos etate ac pitia pcipuus aderat. Cap. III

Rogredientē vero in hostilē terrā Titum antecedebāt regia oiaqȝ auxilia post eos viarū stratores castrorūqȝ metatores. Deinde rectoruȝ sarcine atqȝ armati. Post hos ipse Titus ⁊ alios lectos habens ⁊ signiferos: quoꝝ agmē eqtes sequebantur. Hi vero ante machinas ibant: ⁊ ḡm illos vna cum lectis Chiliarchi ⁊ pfecti cū cohortibus. Post autem circū aquilam signa: ⁊ ante signa tubicines: deinde acies senum viroꝝ ordinibus dilatata. Seruile aūt vulgus a tergo cuiusqȝ agminis: ⁊ ante hos sarcine. Omniū vero nouissimi mercēnarij eorūqȝ custodes coactores armoruȝ. Procedens autem decenter exercitus: ita vt mos est romanis in Susnā per Samaritidē venit: que ⁊ prius ab eius patre fuerat occupata: ⁊ tūc presidijs tenebatur. Ibi autem vnam moratus est vesperam: mane inde proficiscitur: peractaqȝ in die mansione: castra ponit in loco quem iudei sermone catrio Achāto canlona vocitant: iuxta vicum quendam Gabe Saul nomine: quod significat vallem Saul: distantem ab hierosolymis stadijs fere triginta. Hinc sexcentis prope lectis equitibus comitatus perrexit in ciuitatem qȝ tuta esset: iudeorūqȝ animos exploraturus: si forte se cōspecto priusquam ad manus veniretur metuerent. Audierat enim quod erat verum a seditiosis et latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset nihil conari. Quandiu quidem mane per viam que ad murum duceret equitabat. Nemo autem portas aperuit. Ubi vero itinere ad turrim saxeam declinato transuersum agmen equitum duxit infiniti subito prosiliunt: qua muliebres turres vocātur: ⁊ p eam q̄ cōtra monumētū helene porta ē

egressi equitatũ intercedunt: atq3 alios etiã tunc via currentes ne cũ his qui deuerterent sese iungerent a fronte oppositi ꝓhibuerunt. Titũ vero cu3 paucis sepant. Ille autẽ vltra quidẽ minus ꝓgredi poterat: a muro enim cũcta fossis patebant. ⁊ trãsuersi erant hostes: multisq3 materijs impedita. Ad suos aũt in aggere cõstitutos recursus intercidente hostili manu desperabat. Quoꝝ pleriq3 iperatoris periculũ nesciebant: sed existimantes eum secum reuerti ipsi etiam fugiebant. Titus autem i sua tantũ fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis flectit equũ: ⁊ ut sequerent̃ cu3 clamore comites adoratus in medios hostes irruit vi ad eos transire festinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit ⁊ belli momẽta ⁊ imperatorũ pericula deũ curare. Tot eni aduersus Titũ missilibus quom neq3 galea neq3 torace sept⁹ esset nõ bellator eni sed expoliator: ut dixi: ꝓcesserat: nullũ i ei⁹ corpus delatũ est: sed tãq3 ne eum ferirent ex industria mitterent̃ oĩa preteruolabant. Gladio vͦo semp̃ a lateribus instantes dirimens multosq3 ante ora subuertens sup̃ cadentes agebat equum Illorũ autẽ clamor erat ꝑpter audaciã cesaris ut eum aggredirent̃ cohortatio. Fugaq3 ⁊ discessio repentina quocũq3 diuerteret cursum. Huic autẽ se periculo participes cũ a te. gͦ ⁊ a laterib⁹ foderent̃ adiunxerant. vna enim erat cuiq3 spes salut⁊ viã cito patefacere priusq̃3 circũuentus opprimeret̃. Deniq3 duo ex minus ꝑtinacibus alter cum equo ꝑcussus est: altero vero deiecto ⁊ occiso equus eius abduct⁹ ẽ. Titus vero iam cum ceteris in castra saluus euadit. Iudeis quidẽ ꝙ aggressione prima superiores fuerant incõsulta spes aĩos extollit: magnãq3 his in posterũ fiduciam momentũ temporaneũ cõparauit. Capitulũ. IIII.

Esar autẽ postq̃3 ex amaus agmẽ sibi sociatũ ẽ nocte luce inde digressus ad locum qui Scopos appellatur accedit. Unde iam ⁊ ciuitas ⁊ clari templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalẽ regionẽ continens ciuitas humili ora ꝓprie Scopos noiat⁹ est: distans a ciuitate stadijs septẽ: ibiq3 duabus legionib⁹ sil quinte vero retrorsũ stadijs tribus castra muniri iubet. Labore nãq3 nocturni itineris attritos milites ꝓgredi visum est ut sine fortitudine murũ struerent. Mox aũt cepto edificio decima quoq3 legio p̃ iericunthã aderat a Uespasiano preoccupata: vbi q̃dã pars armatorũ in p̃sidio fuerat collocata. His autem p̃ceptũ erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere qua in parte mons qui appellatur Elacon contra ciuitatem ab oriente situs est atq3 interiacente valle discernit̃: cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem vero sine requie confugiẽtiũ dissensionẽ tũ primũ ingens subito bellum foris interueniẽs refrenauit: ⁊ cũ stupore seditiosi romanoꝝ castra inspectantes trifariam distributa malam inter se iniere concordiã: rationẽq3 inuicẽ regrebant q̃dnã expectarent: q̃d ve ꝑpessi tres muros cõtra vitam suã paterent̃ opponi: bellaq3 tanta se fundente licentia tanq̃3 spectatores bonorũ operũ sibiq3 vtiliũ residerẽt menib⁹ clausis remissisq3 armis ac manibus in nosmetipsos ꝓfecto exclamat aliquis tantũmodo fortes sumus: romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidũ cedet. His alios atq3 alios cõgregãtes exhortabãt̃: raptisq3 armis subito i legionẽ decimã ruunt: pq3 vallẽ facto ipetu cũ ingẽti clamore muꝝ edificantes romanos aggrediũt̃. Illi aũt i ope distributi armis ob eã causã pleriq3 deposit⁊: nec eni excursũ iudeos ausuros esse credebant: ⁊ si maxie vellẽt aĩos eoꝝ seditione distractũ iri arbitrabant̃. Preter opinionẽ perturbati sunt: atq3 ope quisq3 derelicto confestim alij recedere. Multi aũt ad arma ꝑperãtes priusq̃3 se in hostes corrigerent feriebantur. Plures autẽ iudeis semp̃ adijciebantur eoꝝ freti victoria qui precesserant: ⁊ ꝙ cum pauci essent multiplex numerus ⁊ sibi ⁊ hostibus videbant̃: ꝙ secunda fortuna vterentur. Romani aũt maxime ordinari consueti cũ decore atq3 preceptis bellũ gerere scientes ex ꝑturbatõe trepidabãt. Unde tunc quoq3 preuenti aggressione cedebant.

Siquando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati ꝛ a cursu reprimebāt iudeos ꝛ ob impetum minus cautos feriebant. Semper vero excursione gliscēte magisq3 turbati postremo castris pulsi sunt:totaq3 legio in periculum ventura fuisse videbatur:nisi hoc mature sibi nunciato Titus eis tulisset auxilium:multisq3 increpās ignauiam ꝛ suos a fuga reuocasset:iudeosq3 a latere ipse cum his irruens quos circa se habebat electos:multos quidem occidisset:plures vero sauciasset. Omnes autem in fugam vertisset: atq3 in vallem precipites compulisset. Illi autem in prono loco multa mala perpessi postq̄3 in aduersam partem euasere. flectunt se iterum ꝛ valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad mediu3 diem bellatū est. Paulo autem post meridiem Titus his qui secum erant in subsidio collocatis:alijsq3 cohortibus aduersus excurrentes oppositis:reliquum agmen ad murum in summotis edificandum remisit. Judeis autem hec fuga esse videbatur. Cunq3 speculator quē in muro posuerant amictu agitato signum dedisset:frequentissima multitudo tāto impetu prosilijt:vt eorum cursu immanissimis bestijs esset assimilis. Deniq3 in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit:sed tanq̄3 machina percussum agmen cōtinuo dissipatum est:pulsiq3 in monte3 refugiunt. In ascensu autem medio Titus cū paucis relictus:multumq3 monentibus amicis qui ꝓ imperatoris reuerentia cōtempto periculo ꝑdurante vt mortem appetentibus iudeis cederet. Neq3 pro his in discrimē veniret:quos ante ipsum saluos esse non oporteret:sed potius fortunam suam reputaret ꝙ non militis officio fungeretur: verum ꝛ belli ꝛ orbis terre dominus esset: ne in fugam verti videret in quo omnia niterentur. Hec autem ne audiret simulās ꝛ ad se recurrentibus obstabat: eosq3 in ora feriens cum vi obniterentur occidebat: ꝛ in galeam repente incumbens multitudinem repellebat. Illi autem ꝛ viribus eius ꝛ obstinatione perterriti:ne tum quidem in ciuitatem fugere:sed in vtrumq3 latus ab eo declinantes rursum fugientes insequebantur. Quos tamen aggressus a latere ipsorum quoq3 impetum prepediebat. Dum hec aguntur etiam illos qui superiora castra muniebant:vbi fugere inferiores videre metus ac turba occupat: totumq3 agmen dispergitur suspicantium: excursum quidem iudeorum ferre non posse. Titum vero in fugam reuersum. Nec enim vnq̄3 illo manente alios fugituros fuisse: ꝛ tanq̄3 laruali terrore circundati alius alio ferebantur: donec quidam cu3 in medio bello versari imperatorem vidissent: plurimum metuentes vniuerso agmini suorum eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaq3 pudore reuocati ꝛ fuga maius aliquid sibi exprobrantes ꝙ Cesarem deseruissent: totis viribus in iudeos vtebantur: ꝛ semel ad descensum transuersi vrgebant eos in decliuia. Illi autem in pedem recedentes pugnabant. Cunq3 romani plus possent:eo ꝙ superiores erant:in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: ꝛ legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse vero cum his quibus antea resistēdo hostes arcebat. Itaq3 si me nihil addentem obsequio neq3 inuidia detrahentem verum dicere oportet: ipse Cesar his totam legionem periculo liberauit: atq3 ipse castra muniendi copiā militibus prebuit.

Cap. V.

Emisso autem paulisper bello externo:iterum intestinn seditio suscitauit. Azimorumq3 instante die qui est aprilis mensis quartusdecimus. Hoc enim se primum tempore opinantur iudei ab egyptijs esse liberatos. Eleazarus quidem cū socijs portam subaperiens introire cupiebat: ex populo qui templum adorare cuperent. Joannes autem die festo ad protegendas insidias ausus est: ꝛ suorum quosdam ignotiores armis sub veste latentibus instructus. Quorum pleriq3 de industria aggressi erant occulte: inter alios ꝓbani occupandi gratia submittit. Illi autem postquam intrauere vestimentis abiectis: subito armati apparuerunt.

Magna vero stati turba circa tēplū ac tumult⁹ erat: cū alienus quidē a seditione populus omnib⁹ discrimē iputaret. Zelote vero sibimet solū isidias cōparatas. Verū bi quidē relicta portarū custodia ⁊ alij expugnaculis desilientes priusq̄ʒ manus conferent in templi cloacas cōfugere. Populares aūt ad aram delati ⁊ circū tēplū appulsi cōculcabant: cū lignis passim ferroqʒ cederent. Multos ociosoꝝ inimici priuato odio quasi diuerse factionis socios interficiebāt. Et quicūqʒ ante hec insidiatorē aliquem offenderat tunc agnitus quasi zelotes ducebat ad mortem. Sed q atrocitate magna innocentes afficeret indutias cōcessere nocentib⁹: pgressosqʒ ex cloacis dimiserūt. Ipsi autē interius templū ⁊ oēs eius apparatus tenentes cōfidenti⁹ oppugnabant Simonē. Seditio quidē hoc modo que triptita fuerat i duas ptes diuisa est. Titus aūt castra ppius ciuitatē trāsferre cupiēs de Scopo contra excursus quidem lectos equites ac pedites quos satis esse arbitrabatur: alium vero exercitū iussit totū qd erat vsqʒ ad muros spaciū cōplanare. Cunctis igit materijs ac sepibus dirutis: qbus hortos ac lucos incole premunierant: oiqʒ opposita: q̄ʒuis māsueta silua: excisa repletū est quicqd erat cauum ⁊ vallibus impeditū. Saxorū autē eminentissimis ferro truncatis humiliorē totū illum tractū a Scopo vsqʒ ad Herodis monumenta fecerunt: serpentiū stagnū cōtinētia q̄ Colibethara vocat. Ca. VI

Is deniqʒ dieb⁹ iudei romanis huiuscemodi insidias parauere. Seditiosorū audacissimi extra muliebres que sic appellantur pgressi turres simulato ꝙ pacis eos studiosos pepulissent: eo ꝙ timerent impetum romanorum: ibidē versabant ⁊ alter sub altero vitabundi latebant. Alij vero p muros dispositi populumqʒ se esse simulantes clamore pacem implorabant: fedusqʒ poscebant portasqʒ se patefacturos esse pollicentes inuitabant romanos. Hoc autem vociferātes vna etiam cōtra illos veluti portis eos ambigerent lapides iaciebant. Illiqʒ se vi perrūpere aditus velle simulabant ⁊ ciuibus supplicare. Cūqʒ ad romanos sepissime ire conarent: reuersiqʒ pturbatis similes videbant. Verū hec eorū calliditas apud milites quidē fide nō carebat: sed tanq̄ʒ hos quidē in manib⁹ haberent paratos ad suppliciū. Illos vō ciuitatē sibi aperturos sperabant: opusqʒ aggredi festinabāt. Tito aūt suspecta erat inuitatio: qa rationē nō haberet. Capitulū. VII.

Ridie nāqʒ puocatos eos ad pactionez per Josephū: nihil mediocre sentire cognouerat. Etiā nunc milites manere loco suo precepit. Jā vō qdā opib⁹ oppositi raptis armis ad portas excurrere ceperant. Hi aūt q expulsi videbant: primo quidē cedebant: deinde vbi ad turres porte ppinquabant cursu eos circūueniūt ⁊ a tergo persequebant. Qui vero in muro stabant lapidū his multitudinē oigenūqʒ teloꝝ sil' infundūt: adeo ut multos quidē necarēt plurimos quidē sauciarēt. Nec eni facile erat a muro diffugere: alijs retro violēter instantibus. Et pter hoc pudor ꝙ rectores peccauerāt: itēqʒ met⁹ i dilecto pseuerare suadebat. Quāobrē hostes diu decernētes mult⁹ vulnerib⁹ accept⁹ neqʒ paucioribus redditis. Postremo eos a qb⁹ circūuenti fuerāt repulere. Quos tn̄ recedentes vsqʒ ad Helene monumentum iudei vrgendo iaculis sequebant. Deinde isolenter fortune maledicētes ⁊ romanos vituperabāt fraude pellectos: scutaqʒ alta sublata crispātes trepudiabāt ⁊ cū leticia voci ferabāt. Milites aūt itermiatio principū ⁊ Cesar irat⁹ huiusmodi oratiōe corripuit. Judei quidē quos sola regit desperatio oia cū deliberatiōe faciūt atqʒ prudētia: fraudes ⁊ isidias cōponēdo: eoꝝqʒ dolos fortuna psequit ꝙ sūt morigeri: sibiqʒ iuicē beniuoli ac fideles. Romani vō qb⁹ ad disciplinā ⁊ cōsuetudinē obediendi rectorib⁹ fortuna famulat. Nunc cōtrario peccant ⁊ intēperātia manuū debellāt: qa oiuʒ ē pessimum psente cesare sine rectore dimicātes. Certe inqt plurimum igemissent militie leges: plurimū pater cū hoc vulnus audierit. Ille quidē cū bellādo senuerit nunq̄ʒ

isto modo peccauit. Leges autem si cum in eos qui minimũ aliquid preter ordinem mouerint mortem vindicent: nunc totum deseruisse exercitum videant. Modo autẽ scituros esse qui arroganter egere: q apud romanos etiam vincere sine precepto du-cis infamie est.

Cap. VIII.

Ec Titus ad rectores locutus cum indignatione: certuz erat quia lege in oẽs erat vsurus. Et hi quidem abierunt animis quasi iam iãqz iuste morituri. Cir-cũfusa vero agmina Titum pro cõmilitonibus obsecrabant: paucorũqz temeritatez condonari cunctorum obedientie precabantur emendaturos: peccatum enim psens future compensatione virtutis. Placatus est cesar vtilitate simul ac pcibus. Nãqz vnius hominis animaduersionẽ vsqz ad factum promouendum putabat: multitudi-nis vero ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est multum monens: vt post hec prudentius agerent. Ipse vero quemadmoduz iudeorum vlcisceretur insidias cogitabat. Interuallo quod vsqz ad muros ciuitatis erat per quadriduuz coequato sarcinas aliãqz multitudinem cupiens tuto traducere militũ validissimos a septen-trionali tractu in occiduum septenos per ordinem contra murum pretendit altius val le depressa. Peditibus autem in fronte ac post eos equitibus acie terna dispositis: cum singuli ordines septenos haberent: semoti sagittarij stabant. Excursibus autem iudeorum tanto agmine circũclusis impedimenta trium legionum: itẽqz alia multitu do sine timore transijt. Ipse quidem Titus cum prope duobus stadijs adesset mu-ro: ad anguli eius partẽ contra turrim que appellat psophines castra ponit. Ad quã muri ambitus ex aquilone pertinẽs flectitur ad occidentem. Altera vero pars exer-citus eam turrim versus que appellatur hippicus muro circũdatur. Duum stadiorũ spatio similiter a ciuitate descendens. Decima tamen legio in Cleonos monte vbi erat manebat. Ciuitas autem trino muro circũdata erat: nisi qua vallibus inuijs cin-gebatur. Ex ea nãqz parte vnius muri habebat ambitum: τ ipsa quidem super duos colles erat condita contrarijs frontibus semet aspicientes interueniente valle discre-tos: in quam domus creberrime desinebant. Collium vero alter quo superior ciuitas sedet: multo est excelsior τ in prolixitate directior: adeo vt quoniam tutum erat castel-lum quondam a Dauid rege vocaretur. Is pater Salomonis fuerat: qui primus tẽ plum edificauerat. A nobis autem forum superius edificatum est. Alter autem qui appellatur Acra: inferiorem sustinet ciuitatem: τ vndiqz decliuis est. Contra hunc autem tertius collis erat natura humilior q̃z Acra: τ alia lata valle ante diuisus. Ue rum postea quã tempestate Samonei regnabant: τ vallem aggeribus repleuerunt. vt templo coniungerent ciuitatem: τ Acre altitudinem cesam humiliorem fecerant: vt ex ea quoqz phanum supereminens cerneretur. Uallis autem que Propeon ap pellatur qua parte diximus superioris ciuitatis collem dirimi: ab inferiori vsqz ad Siloam pertinet. Ita enim fontem qui dulcis est ac plurimus vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur: τ vtrinqz obstantibus rupibus nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus qui-dem propter valles imminentemqz his desuper collem quo erat conditus: facile ca pi non poterat. Ad hoc autem quod loco prestabat etiam firmissime structus erat Dauid τ Solomonis aliorumqz interea regum largissimis impensis operis sump-tibus decore. Hac vero parte incipiens a turri cui nomen est Hippico: τ ad eam que dicitur Xistus pertinens. Deinde curie coniunctus in occiduam templi porticũ desinebat. Parte autem altera ad occidentem ex eodem loco ductus: per eum qui vocatur Beciso descendens in Essenorum portam. Deinde supra fontem Si-loam in meridiem flexus: atqz inde rursus in orientẽ versus qua stagnũ Solomõis ẽ τ vsqz ad locũ ptinẽs quem Opblan vocãt: cũ orientali porticu templi coniungitur.

Secundus autē murus ex porta quidē habebat initiū quam Genetham appellabāt Hec autē fuerant muri prioris. Septētrionalē vero tantūmodo tractū ambiēs vsq3 antoniā ascēdebat. Tertio muro turris Hippicos principiū dabat vnde ab Beroe tractū ptinens. Deinde ad Sephinā turrim veniens cōtra monumentum Helene que Adia benorum regina fuerat Azite regis filia: et p speluncas regias in longum ductus: a turri quidē in angulo posita flectebat cōtra phullonis quod dicit monumētum. Cū vetere autē ambitu iunctus in Cedronā vallē que sic dicit desinebat. Hoc muro eā partē ciuitat quam ipse addiderat Agrippa cinxerat: cū esset ois ante nuda. Exuberans eni multitudine paulatim extra menia serpebat: templiq3 septētrionali regione colli pxima ciuitate adiuncta nō paululum pcesserant: quin et quartus collis incollebat cui nomen est Abisade: situs quidē ex aduersum antonie fossis aūt altissimis separatus que de industria ducte sunt ne antonie fundamentis colli adherentibus et accessui facilis sit et minus editus: vnde etiam fosse altitudo plurimū turribus celsitudinis adijciebat. Nominata est pars addita ciuitati voce indigena Zabathana: quod greco sermone dicit noua. Eius autē partes incolis ptegi desiderantibus pater huius regis eodē noie Agrippa murum quidē: ita ut prediximus: inchoarat. Veritus autē Cladium cesarē ne magnificentiā constructionis ad nouarū rerum ac discordie suspisionē traheret: fundamentis tantūmodo iactis ab ope destitit Nec eni expugnabilis esset ciuitas si pfecisset muros ut cepat. Saxa enim viginti cubitis longa. et decem lata cōtexebant: que neq3 ferro facile suffodi possent: neq3 machinis demoueri. Hisq3 murus dilatabat: pfecto aūt tantu3 altitudinis quoq3 pl9 habuisset: si eius magnificentia qui edificiū aggressus erat minime fuisset inhibita. Rursus autē idem murus etiam iudeorū studie fabricatus ad viginti cubitos creuit et murus quidē binis cubitis: ppugnacula vero trinis habebat: totaq3 multitudo ei9 ad vigintiquinq3 cubitos erigebatur. Murū aūt supereminebāt turres: viginti qdem cubitis in altitudinē: viginti vero in longitudinē quadratis angulis structe sicut ipse murus plene ac solide. Preterea structura ac pulchritudo saxoꝝ nihil erat tēplo deterior. Post altitudinē vero turriū solidū viginti cubitis elatā: celle desuper ac cenacula erant: aquarūq3 pluuialiū receptacula ex tortuoso latiq3 singulorum ascensus. Eiusmodi quidē turres nonaginta tertius murus habebat. A turris aūt interuallo cubitos ducentos. Medius vero murus in quatuordecim turres: et antiquus in sexagita diuisi erāt. Dē autē ciuitatis in gyro spatiu3 trigintatrib9 stadijs finiebat. Cū autē tot9 admirabilis esset terti9 mur9 admirabilior sephini turris ad septētrionē occidentēq3 surgebat in angulo: qua pte Titus castra posuerat. Ex ea nāq3 p septuaginta cubitos edita sole orto Arabia pspici poterat: et vsq3 ad mare: itemq3 ad vltima finium hebreorum. Erat autem octo angulis. Contra eam vero turris Hippicos et iuxta due: quas Herodes rex in antiquo muro edificauerat: queq3 magnitudine siue pulchritudine ac firmitate vniuersis que toto orbe essent prestabant. Nā pter naturalē animi libertatē rex p amore ciuitat operū excellentiā pprijs affectibus indulgebat psonisq3 tribus carissimis: quarū noib9 turres appellauit fratri et amico et cōiugi memoriā dedicando. Illi quidē: ut dixi: amoris causa pempte. His aūt bello amissis cum fortiter decertassent. Hippicos quidē turris amici vocabulo dicta quatuor angulis erat. Singule autē. xxv. cubitos in latitudine. itēq3 longitudine hēbant et excelse triginta cubitos erāt nusquā inanes supra soliditatē saxis q adunatā cōpaginē: puteus viginti cubitis alt9 erat imbrib9 excipiendis. Sup hunc aūt duplici tecto domus vigintiqnq3 cubitis alta: in que varia mēbra diuisa: et desup eā mine qdē3 binis ppugnacula vero ternis cubitis ambiebant: et ois altitudo ad octogintaquinq3 cubitos numerat. Secunda vero turris quam fratris noie Phaselō appellauerat:

eque lata fuerat ac lõga cubitis q̃dragenis. Per totidẽ aũt cubitos in pile modum facta ⁊ solida eiꝰ altitudo surgebat: ⁊ sup̃ hanc decẽ cubitis edita porticꝰ erat istructa brachijs: itẽq; ꝓpugnaculis septa. In media vero porticu supeminens alia turris stabat i mẽbra magnifica ⁊ balneas: nequid regalis ei vsus videret̃ deesse. In sũmo aũt ꝓpugnaculis nimisq; erat ornata: cũ oĩs eiꝰ celsitudo ꝓpe ad nonagĩta cubitos tolleret̃: ⁊ specie q̃dẽ videbat̃ assimilis Phari ⁊ turri: q̃ alexãdriam nauigantibus ignẽ procul ostẽdit: ãbitu vero ãpliore dilatabat̃. Tũc ãt tyrãnicum domiciliũ existebat Simõi. Tertia vero turris mariãnes: sic eñi regia vocabat̃ vsq; ad vigiti cubitos facta: p̃ vigiti alios patebat i latitudinẽ tẽdebat ⁊ magnificẽtiora ceterisq; ornatiora diuersoria sustiebat: cũ id ꝓpriũ seq; dignuz eẽ rex putauisset vt vxoris noĩe appellata turris plꝰ haberet pulchritudis q̃z q̃ viroꝝ noĩbus vocitate sũt: sicut illa mũitior erat cui femia nom̃ dederat: ⁊ cuiꝰ oĩs altitudo p̃ quĩq̃gitaq̃ncq; cubitos erigebat̃. Sz q̃q̃ tres turres tãte magnitudis erãt: ex loco tamẽ quo erãt site multo videbant̃ eẽ maiores: nã ipse ãtiquꝰ murus i quo erãt excelso loco fuerat cõditus: ⁊ ipsiꝰ collis velut quidã vertex altiꝰ ꝓpe ad trigita cubitos emiebat: supra quẽ turres posite multum sublimitatis assũpserãt. Mirabilis etiã fuit lapidũ magnitudo: nec eniz ex vulgaribus saxis: aut q̃ hoĩes ferre possẽt: verũ secto marmore cãdido ⁊ singulis p̃ vigiti cubitos lõgis latisq; decẽ ac per quiq; altis erãt edificate: q̃ ita inter se copulata erãt: vt singule turres singula saxa viderẽt̃. Sic ãt mãibꝰ artificũ i faciẽ ãgulosq; formata vt nusq̃ iũctura ꝯpaginis appe̲ret. His ãt i septẽtriõali p̃te positis itꝰ aula regia ꝯiũgebat̃ narratiõe oĩ p̃stãtior: nec. n. vel magnificẽtia vl' structura opis aliq̃ ex p̃te supabat̃: sed tota quidẽ muro p̃ trigita cubitos edita cicta erat. Eq̃li autẽ ãbitu turribꝰ ordinatissimis ambiebat̃: itẽq; muroꝝ receptaculis ex cenaculis lectoꝝ centuz capacibus. Inenarrabilis ãt fuit saxoꝝ varietas: collectisq; ibi plurimis q̃ vbiq; rara videbant̃: ⁊ fastigia simul ꝓceritate trabiũ ⁊ ornamẽtoꝝ claritudĩe mirabilia. Mẽbrorũ autẽ altitudo ⁊ inumerose spẽs edificij plẽaq; oĩa suppellectilis cũ pleraq; in singulis ex auro eẽnt atq; argẽto. Ad hec multe porticus aliã p̃ aliã in circulũ flexe colũneq; in singulis: ⁊ que iter eas sub diuo patebãt spatia cũ eẽnt vtiq; viridi siluisq; variata: cũ ꝓlixas ãbulatiões habebat altis euripis cinctas: ⁊ cisternis vbiq; signorũ eneorũ plẽis: quibꝰ aqua effũdebat̃: multeq; turres mãsuetarũ circũ latices colũbarũ. Sed enim neq; ꝓ merito expõi regia q̃lis fuerit põt. Hẽt mẽoria cruciatũ r̃ferẽs quãtas res latrocialis flãma ꝯsũpserit: nec. n. hec a romãis icensa sũt sed ab insidiatoribꝰ intestinis: vt supra mẽorauimꝰ in p̃cipio dissẽsiõis. Et ab antonia quidẽ corripuit ignis: trãsijt aũt in regiã triũq; turriũ tecta corripuit. Phanũ aũt conditum erat: vt dixi supra durissimũ collẽ. Et initio quidẽ vix tẽplo atq; aree sufficiebat: iacens i sũmo planicies: q̄ vndiq; preceps erat atq; declinis. Cũ autẽ rex Salomon qui etiã tẽplũ edificauerat: muro eiꝰ partẽ ab oriẽte cinxisset: vna porticꝰ aggeri ẽ iposita: ⁊ mãebat ex alijs partibus nudum q̄ a seculis posterioribus semper aliquid aggeris accumulante populo coequatus collis effectus est. Perrupto autem septentrionali quoq; muro tantum assumpsere spatium quantũ postea totius phani ambitus incluserat. Triplici autẽ muro colle circundato sepe maius opus extructum: in quo lõga secula ꝯsũpta sunt omnesq; thesauri sacri quos toto orbe missa deo munera repleuerant tam in superiore ambitu q̃z inferiore templo edificatis: cuiꝰ quod humillimũ fuit trecentenis cubitis munierant. In quibusdam vero locis pluribus nõ tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat: multũ vallibꝰ obrutis: vt angustas vias oppidi coequarent. Saxa vero quadragenũ cubitoruz magnitudis erãt: Nã ⁊ pecũiaꝝ copia ⁊ populi largitas maiora dictu conabãtur: quodq; nunq̃ posse perfici sperabatur: diuturnitate ac perseuerãtia explicabile videbatur. Tãtis aũt

fundamentis digna erant opera imposita duplicis porticus. Omnes quas columne sustinebant quinis ⁊ vicenis cubitis alte de singulis saxis marmore candido ⁊ laquearia cedrina protegabant. Quorum naturali magnificentia quodq; ligno rasili erant apteq; coherebant opere pretium spectantibus exhibebant: nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabantur. Late autem pro. xxx. cubitis erant: omnesq; gyrus earum sex mensura stadiorum cum antonia concludebatur. Totum autem sub diuo spatium variabatur omnium quidem generum lapidibus stratum: qua vero ad secundum templum ibatur: cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis: nimiũ q; grato opere factis: vbiq; equis dispositę internallis columne stabant: legem castimonie premonentes alie grecis alie latinis in sanctum locum trãsire alienigenas nõ debere. Sanctum enim vocabatur alterum phanum ⁊ quattuordecim gradibus ascẽdebatur a primo: quadratumq; sursum erat ⁊ proprio muro circundatum. Cuius exterior celsitudo quãuis quadraginta cubitis surgeret tamen gradibus tegebatur. Interior vigintiquinq; cubitis erat: quoniam in altiori loco per gradus edificata non tota pars interior cernebatur colle obtecta. Post quattuordecim autem gradus spaciũ erat vsq; ad murum. ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinq; gradus ⁊ scale ad portas ducebant: a septentrione quidẽ ac meridie octo quaterne vtriq; videlicet: due vero ex oriente. Necessario nanq; proprius locus religionis causa mulieribus destinatus muro discernebatur: altera quoq; parte opus esse videbatur. Contra primam vero secreta erat ex alijs regionibus vna porta meridiana ⁊ vna septentrionalis: quibus ad mulieres introiebatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enĩ locus ille pariter indigenis ⁊ hospitibus feminis religionis causa venientibus. Occidua vero pars nullam portam habebat: sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus a muro itro prope ad thesauros aduerse magnis ac pulcherrimis columnis sustinebantur. Erant autem simplices ac preter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem alie quidem auro ⁊ argento vndiq; tecte erant itemq; postes ac frontes. Una vero extra templum ere corinthio que multum argento inclusas ⁊ inauratas honore superabat. Et bine fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis alte: quisdenis etiã late. Post introitum vᵒ vbi latiores fiebant tricenis vtrinq; cubitis exedras habebant exemplo quidem turrium longas: ⁊ latas: supra q̃ vero quadraginta cubitis celsas. Singulas autem bine columne duodenum cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. Que vero supra corinthia posita erant quo mulieres conueniebãt ab oriente aperiebatur. Porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens quadraginta cubitorum fores habebat: ornatumq; magnificentiorem: quoniam crassiori argento atq; auro vestiebatur: quod quidem nouem portis ĩfuderat Tyberij pater Alexander. Gradus autem quindecim a muro qui mulieres segregabant ad maiorem portam ducebant. Nanq; illis qui ad alias portas iter dirigerent quinq; gradibus erant breuiores. Ipsum vero templum in medio positum hoc est phanum sacrosanctum duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo eius ⁊ latitudo centenos cubitos habebat: pene autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim veluti quibusdam humeris vtrinq; vicenum cubitorum producebant. Prima vero eius porta septuaginta cubitis alta erat: ⁊ vigintiquinq; lata: neq; fores habebat: celi. n. secreta ꝙ interclusa erat significabat. Erãtq; tote frõtes auratę: ac pma edes oĩs plucebat extrinsecᵘ auro: que circũ phani portã splendida cuncta cernẽtibus occurrebãt. Cũ ãt interior eiᵘ ps duplici tecto fulgeret: adiacẽs ei prima porta patebat in altitudiuẽ perpetuã p q̃ nonagita cubitos tollebatur cũ lõga q̃

draginta cubitis esset ac viginti transuersa. Ipsius vero edes tota inaurata erat: vt di xi: ⁊ circum eas saxeus paries. Desuper autem habebat aureos pampinos vnde ra cemi statura hominis dependebant: ⁊ quod duplex tectum erat templi exteriori humili or videbatur: ⁊ fores habebat aureas quinquaginta ⁊ quinq; cubitis altas: sexdecim vero latas. Et ad hec aulaeum longitudine pari: hoc est velum Babyloniu; hiacyn tho ⁊ bysso ⁊ cocco ⁊ purpura variatum mirabili opere factum: neq; rationis inopia colorum permixtione: sed velut omniu; rerum imaginem preferens. Cocco enim vi debat igne imitari: ⁊ bysso terra: ⁊ hiacyntho aere ac mare purpura. His quide co loribus: bysso autem ac purpura natiuitatem: quoniam byssum quidem terra: mare autem purpuram gignit. Eratq; in eo perscripta omnis celi ratio preter signa. Intro gressos autem in templum planities excipiebat: cuius altitudo habet quidem sexa ginta cubitos ⁊ longitudo totidem: ac latitudo viginti. Rursus autem quadraginta cubitis diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadragita cubitos auulsa. Hec tria mirabilia ⁊ predicanda opera cunctis hominibus habebat. Candelabru; ⁊ mensa; ⁊ thuribulum. Septem vero lucerne stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro diuidebantur. Duodecim vero panes in mensa positi signorum circulu; atq; annum. Thuribulum autem per. xiij. odores quibus replebatur ex mari ⁊ in hos pito ⁊ inhabitabili designabant omnia dei esse deoque seruire. Intima vero templi pars viginti cubitorum erat. Discernebatur autem similiter velo ab exteriore nihil quod prorsus in ea erat positum inaccessa vero ⁊ inuoluta ⁊ inuisibilis omnibus habebat sanctiq; sanctum vocabatur. Circa latera vero inferioris templi multa erant membra pnia triplici tecto suspesa: ⁊ ad vtrunq; latus ad ea introitus a porta patebat. Desup aute; ps eade membra non habebat: quo minus erat angustior: celsior aute;. xl. cubitis nec ita vt inferior ambitiosa. Colligitur enim ad xl. cubitos omnis celsitudo: cum in so lo centum cubitos habebat. Exterior autem facies nihil quod animus aut oculi mi rarentur non habebat. Crustis enim aureis grauissimis vndiq; tecta vala primos or tus igneo splendore lucebat: vt cum intuerentur contendentium oculi quasi solis ra dijs auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus procul monti niueo similis vide batur. Nam vbi deauratum non erat templum candidissimum erat. In summo au tem aureis veribus horrebat acutissimis: ne ab insidentibus auibus pollueretur. No nullorum autem saxorum eius longitudo. xlv. cubitis erat: altitudo quinq; ⁊ latitudo sex. Ara vero pro templo quindecim cubitis alta: lata vero ⁊ longa cubitis quadrage nis quadrataq; stans veluti cornutis angulis eminebat: ⁊ a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat: nec vnquam ea; ferrum tetigerat. Templum autem aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gra tissima vsq; ad cubitum surgens: que populum a sacerdotibus segregabat. Canoru tos hoc est semine fluentes itemq; leprosos tota ciuitas arcebat: ⁊ feminis menstrua soluentibus clausa erat. Predictum autem limitem ne puris quidem mulieribus tras gredi permittebatur. Viri autem qui non per omnia casti fuissent: ab interiori aula ⁊ qui essent a sacerdotibus prohibebantur. Qui vero ex origine sacerdotum genus du centes cecitatis causa munere non fungebantur cum incolumibus intra limitem aderant partesq; generis consequebantur: vestibus tantum vtebantur plebeis: quonia; sacer dotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare vero templumq; accedebant carentes omni vitio sacerdotes veste quidem amicti byssina: maxime vero mero ab stinentes ac sobrij religionis causa ne quid res diuinas faciendo peccarent. Ponti fex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat: sed diebus quibusq; septimis ⁊ per singulos menses calendis: vel si quando prima festiuitas atq; annua ab omni po pulo agebatur. Et sacrificabat velamine precinctus eoq; tectus femora vsq; ad geni

talia: lintheum vero habens intrinsecus demissum vsqȝ ad pedes: hiacynthinum de super indumentum rotundum ex quo fimbrie pendebant aurea tintinabula malaqȝ granata sustinentes tinnabulis quidem tonitrua: malis vero fulgura designantibus. Pectoris autem tegmentum vite cingebant quinqȝ variate coloribus hoc est auri ꝛ purpure cocci bissi ꝛ hiacynthi: quibus etiam vela templi diximus esse cõtexta. Habebat etiam chlamidem temperatam: in qua plus auri erat: habito quidem indumẽto thoraci similis videbatur. Duabus autem fibulis aureis aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximique sardonices: scripta tribuum gẽtis iudee nomina preferentes. Ex altera vero parte. xij. pendebant alij lapides in quattuor partes terni diuisi: hoc est sardium: topacion: smaragdus: antrax: iaspis: saphirus: achatis: ametistus: ligurius: onix: berillus: chrysolithus: quorum singulis singula iterum cognomina erant scripta. Caput autẽ bissinus thiaras tegebat hiacynthis coronatis ꝛ circa eam alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras: que sunt quattuor elementa vocalia. Ea quidem veste post tempus: minus autem ambitiosa vtebatur: si quando adyta introibat. Solus autem atqȝ semel in anno intrabat quo die cunctos ieiunare deo mos erat.

Capl'm. IX.

De ciuitate quidem ac templo iterum ꝛ moribus ꝛ legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed antonia quidem in angulo duarum porticuum sita erat prioris templi que ad occidentem septentrionemque spectarent. In saxo autẽ fuerat extructa. l. cubitis alto ꝛ vndiqȝ prerupto: quod opus Herodis fuit: vbi maxime ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim a radicibus saxumque ipsum leuatis crustis obtegebatur: quo ꝛ decus aderat operi ꝛ facile dilaberẽtur qui vel ascendere vel descendere tentauissent Deinde ante priores turres edificium murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spatium antonie in. xl. cubitis erigebatur. Intus autem regie latitudinem ac descriptionem habebat diuisam in omnem vsum habitationem ꝛ genera ꝛ species: idest atria ꝛ balnea ꝛ aulas castris aptissimas vt quantum ad vsum necessariam pertinet ciuitas videretur magnificentia vero palatium: instar vero turris toto habitu formata quattuor alijs per angulos turribus cingebatur. Quarum cetere quinquaginta cubitis erant alte: que vero ad meridianum orientalemqȝ angulū sita erat. lxx. cubitis eminebat: vt ex ea tantum templum videri potuisset. Qua vero porticibus iungebatur in vtrinqȝ descensus habebat vnde custodes commeabant. Semper nanqȝ in ea romani milites residebant: ꝛ cum armis circa custodes positis ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. Castrum enim erat impositum oppido ꝛ oppidum quidem templo: templum vero antonie. In hac autẽ porticu custodes erant ꝛ superioris ciuitatis aliud castellum regia Herodis erat. Besathe autem collis: ita vt dixi: ab antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus etiam parti noue ciuitatis coniungebatur: temploqȝ septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidẽ ac muris eius iterum scribere plenius cupiens in presentia satis dixi.

Capl'm. X.

Pugnacissima quidem maximeqȝ dissentiens multitudo circa Simonem erat hominum decem milia preter idumeos: quinquaginta vero. x. miliũ duces quibus ipse quasi dominus omnium preerat. Idumei autem qui erant eius partium cum essent numero quinque milia duces habebant. Horum autem principes videbantur Sosie iacobus ꝛ Catie filius Simon. Joannes autem qui templum occupauerat: sexqȝ armatorum milia habebat: quos. xx. duces regebant. Tunc autem illi accesserant etiam zelotarum depositis discordijs duo milia trecenti qui eleazaro quem ante habuerant ꝛ Simone Arimini filio vtebãtur ducibus. His

autem: vt diximus: bellum inter se gerentibus populus erat premium ꝛ plebis pars que non eadem que ille committeret ab vtrisq3 diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem murumq3 maiorem vsq3 ad cedron: ꝛ antiquioris muri quantum a Siloa flectitur ad orientalem ꝛ vsq3 ad Monebazi aulaz descēdit. Is autez rex est Adiabane gentis vltra Euphraten habitantis. Tenebat autē etiam frontem Acre: que inferior est ciuitas vsq3 ad helene regiam: que Monobazi fuerat mater. ioannes autem templo ꝛ circum templum aliquatenus incensis omnibus itemq3 Ofla ꝛ valle que Cedron appellatur ꝛ alijs que interiacebant mediuz bello qđ inter se gerebant spatium apuere. Nec enim castris romanorum prope murum positis intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta mox ad morbum pristinum redire. Rursumq3 discreti pro sua quisq3 parte pugnabat: omnia faciendo que obsidentes optarent. Nihil enim impiꝰ a romanis passi sunt: q̄3 ipsi se tractarunt: neq3 post illos ciuitas aliquid noue calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores casus pertulit antequaz subuerteretur. Qui vero eam debellarant maius aliquid perfecere. Dico enim ꝙ seditio ciuitatem romani vero seditionem cepere: quia multo erat menibus tutior. Et res quidem ad uersas suis: iustitiam vero recte quis romanis ascribit. Intelligit autez quod dies cuiq3 suggesserit. Uerumtñ his intra ciuitatem ita se habentibus. Titus cuz lectis equitibus foris circuiens q̄3 muros aggrederetur explorabat. Hesitanti autem quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua valles erāt ꝛ ab alio latere prior murus instrumentis sine machinis firmior videbatur placuit ad ioannis pontificis monumentum Hec enim tantummodo ꝛ prius humilior erat nec secundo muro coniungebatur inuadere. Neglecta enim munitio propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem ꝛ per antoniam templum capi posse cogitabat. Hoc eo collustrante quidam ex amicis eius Nicanor nomine ad humerum leuum sagitta percutitur: cum propius vna cum iosippo accessisset: pacemq3 in muro stantibus: dicendi enim peritus erat: suadere tētaret. Unde cognitis eorum conatibus Cesar ex eo ꝙ nec ad salutem se hortātibus abstinuere excitatur in obsidionem simulq3 suburbana militibꝰ vastare ꝑmittit. Collectaq3 omni materia iubet aggerem construi. Tripertito autez exercitu ad opera medios in aggeribus iaculatores ꝛ sagittarios constituebat: ꝛ ante eos balistas aliasq3 machinas atq3 tormenta: quibus ꝛ excursus hostiū in opera prohiberet: ꝛ qui ex muris obstare tentarent. Cesis autem arboribus momento suburbana spoliata sūt. Col lectis autem lignis in aggeres cum totus operi intentus esset exercitus nec iudei segnes erant: populum quidem in rapinis ꝛ cedibus constitutum fiducia tunc habebat ꝙ respiraturus esset. Illorum aduersus hostes distractis existimantem penas se ab noxijs repetiturum si romani superassent. Ioānes autem q̄uis in externos fortj sui re vera properassent: metu tamen Simonis manebat. Uerū3 Simon quiescebat. ꝓximus enim erat obsidioni missilibus per murum dispositis: que pridem romanis abstulerat: cum presidium quod apud Aniam fuerat cepit. Sed horum possessio propter imperitiam plerisq3 non erat vtilis. Pauci autem a transfugis docti male vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus ꝛ sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant: per que cuneos excurrentes manus etiā conferebant. Operantes autē minora scuta super vallum exposita protegebant: omnibusq3 agminibus excursus cōtra erant machine comparate mirabiles. Precipue vero decime legionis baliste vehementiores ꝛ tormenta saxorum: quibus non solum irruentes: sed etiam super murum stantes euertebantur. Nam ꝛ singula saxa talenti pondus equabant ꝛ vltra stadij modum torquebantur. Ictus autem non solum primis quos offendisset: sed ali

quando posterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudei primo quidem cauebant a lapidibus q erant candidi: nec tantum sono ac fremitu noscebantur: sed etiam claritudine prospiciebantur. Deniq; speculatores in turribus presidentes predicabant quando impelleretur machina saxumq; ferretur: patria lingua clamantes filius venit: itaq; prescìebant in quos veniret atq; ante vitabant: & hinc eueniebat vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde romani cogitabant atramento decolorare lapides. Tunc enim missi non similiter incertos ictus habebāt multosq; simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne male quidē affecti iudei aggeris instruendi copiā dabāt Omni vero molitione atq; audacia die noctuq; prohibebant. Perfectis autem operibus plumbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murum spatium metiuntur. Nec iam aliquid fieri poterat quoniam desuper telis petebantur. Cunq; pares interuallo arietes inuenissent eos applicant propiusq; dispositis machinis. Titus ne ex muro arietes prohiberentur ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem clamor ingens ciuium sublatus est: itemq; seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisq; videbatur: communiter iam repugnare cogitabant. Vociferantibus inter se discordibus quia omnia pro commoditate hostium facerent cum non si perpetuam concordiam deus illis prebeat saltē in presentia contra romanos oporteat conspirare. Simon autem precone misso volentibus ex templo ad murum aggrediendi copiam fecit: idemq; & ioannes ne minus crederet misit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum in vnum corpus coeunt: murumq; amplexi faces inde q̄; plurimas iaciebant contra machinas romanorum contraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi vero cateruatim prosilientes machinarum tegmina dissipabant. Hisq; appositis irruentes peritia quidem pauca: plura vero audacia perficiebant. Semp autem erat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta eas machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes vero a turribus reprimebat nocendi tempus arietibus faciens & tamen murus ictibus non cedebat: nisi q quinte legionis aries comouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. Nec enim statim cum turri periculum sensit que multo altius eminebat: nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus paulatim quieuissent obseruato romanos per opera & castra dispersos: quia labore & formidine iudeos discessisse arbitrarentur excurrunt omnes qua turris erat hippicus porta latenter: ignemq; operibus iniiciunt. Usq; ad castrorum quoq; munimenta in romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature & qui erant propius excitati sunt: & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam iudeorum & quos prius offenderant in fugam versis alijs qui colligerentur instabant. Grauis autem circa machinas pugna commissa est illis incendere his incendium prohibere certantibus. Incertusq; clamor vtrinq; tollebatur: & multi qui in fronte steterant ceciderunt. Sed iudei confidentia superiores erant ignisq; opera tetigerat. Incensaq; omnia cum instrumentis penitus essent nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; p̄ter opinionem sui viriliter dimicantes. Nam gloriosissime in hoc bello preliati sunt: donec imperator equitum potentissimis comitatus in hostes irruit: & ipse quidē duodecim repugnatores peremit. Metu autem cladis eorum cetera multitudine in fugam versa omnes compulit in ciuitatem: eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna vnum ex iudeis viuum capi contigit: eumque Titus crucifigi pro muro iussit. Si forte reliqui vel hoc spectaculo territi considerent. Post eius vero discessum etiam dux idumeorum ioannes dum ante muros cum noto milite loquitur a quodā arabe pectus sagitta percussus continuo perijt: magnumq; & iudeis

luctum τ seditiosis merorem reliquit. Nam τ manu promptus erat τ sapientia nobilis. Capl'm. XI.

Octe vero quē secuta est incredibilis tumultus romanis incidit. Nam cum tres turres imperator Titus quinquagenum cubitorum construi precepisset vt his per aggeres singulos positis: hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret: vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. Ingenti vero sonitu facto metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid iudeos suspicati ad arma currebāt: eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat. Cunq; nemo quid accidisset referre posset: diu queruli alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumq; diligenter singuli a proximis requirebant tanquam idumei castra iam possiderent: larualiq; terrore capti videbantur donec Titus cognitis que res erant verum cunctis indicari iussit: tandemq; tumultus eo nuntio conquieuit. Judei quidem cetera fortiter sustinentes male turribus affecti sunt. Machinis enim leuioribus τ iaculatoribus ac sagittarijs saxorumq; tormentis inde feriebantur Sed neq; harum equare ipsi poterant celsitudinem τ turres excidendi spes nō erat Cunq; euerti propter grauitatē neq; incendi ꝓpterea ꝙ ferro tegebātur facile nō possent vltra iactum teli fugientes arietum impetum non vitabāt: qui sine intermissione ferientes paulatim aliquid ꝓficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arieti romanorum: quem iudei Niconam vocabant ꝙ omnia vinceret q̄uis τ antea defessi erāt pugna τ vigilijs cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia vel q̄d male consulerent murum sibi supuacuū esse credentes: quibus alia duo munimenta superessent lassatiq; plurimi recessere. Capl'm. XII.

Am autem romani qua primum murum Niconas perruperat ascendissent ad secundum omnes iudei relictis custodibus refugerunt. Portis autem romani qui transierunt patefactis exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro die. xv. mensis maij τ partem eius maximam diruunt: ad septentrionalem ciuitatis regionem quam ante Cestius vastauerat. Titus autem notato quia assyriorum castrū est militem transfert: occupato enim q̄d inter cedrona fuerat spatio τ vltra sagitte iactum a secūdo muro sepatus expugnatiōem statim ingressus est. Tunc igit̄ partiti murū iudei fortiter restiterūt. Et ioānes quidem eiusq; socij ex antonia τ septētrionali portico templi ab Alexādri monumēto pugnabāt. Simonis aūt manus iuxta monumētū ioānis aditū clauserant vsq; ad portā qua in Hippico turrim aqua inducebat̄. Sepe aūt ꝓsilientes e portis cōminus dimicabāt: fugatiq; a muris in cōflictu quidē romanorū disciplina ꝓpter impitiā vincebant̄: in murali aūt certamine supabant. Eos aūt fortuna atq; scia: iudeos vero etiam audacia quā timor aleret sustentabat ꝙ natura erāt in calamitatib⁹ duri Capl'm. XIII.

Ð hec aūt τ istis suberat spes salutis τ romanis cite victorie. Neutros aūt lassitudo fatigabat: sed aggressiōes murorumq; oppugnatiōes τ excursus crebri per cuneos diebus totis agebant̄: nullaq; preliorum species aberat cū a p̄ma luce incipientia vtrisq; in somnis τ die grauior nox dirimeret. His quidem occupatum iri murum continuo metuentibus: illis vero ne iudei castra ꝑuaderēt: itaq; in armis ꝑnoctātes prima luce vtriq; pugne parati erāt. Et iudei quidē certabāt quis esset promptior ad piculū eoq; mō gratia emineret a ducib⁹ suis. Maxime vero Simonis eos met⁹ ac reuerētia cōmouebat: illum singuli subiectorum colebāt: vt ad semet quoq; interficiēdos pati essent: si hoc ille iussisset. Romanos āt ad virtutē hortabat̄ cōsuetudo vincēdi: τ q̄ vinci nō assueuerāt: crebreque militie exercitatiōesque ꝑpetue τ imperij magnitudo. Ante oīa vero Titus semp vbiq; p̄ns. Nam τ inertiā spectante atq; opitulāte Cesare grauissimū facin⁹ videbat̄: τ ei qui bene decertasset te

stis aderat qui repēderet pmiū. Preterea fructus erat vel cognosci solū principi viꝝ fortē: iccirco multoꝝ maloꝝ rebus alacritas demonstrata est. Caplm. XIIII

Eniqȝ istis ipsis diebus validissima iudeorum acie instructa ꝑ menib⁹ telisqȝ vtrinqȝ missis quidā lōgin⁹ de numero equitū ex acie romana ꝑgressus i mediā acieȝ iudeoꝝ irruit: bisque deiectis hoc ipetu duos fortissimos pimit vnius obuiā tendētis ore ꝑcusso: alteri⁹ eodē telo: qđ priori extraxerat trāsfixo latere refugiētis ⁊ ex medijs hostibus ad suos pmos occurrit. Ille quidē ob virtutē isignis erat: emuli aūt eius fortitudinis multi extiterūt. Et iudei quidē negligenter qđ paterentur tantummō qualiter afficerent considerabant: morsqȝ his leuissima ducebatur: si quo iterfecto hoste cecidissēt. Titus aūt nō min⁹ saluti militis q̄ȝ victorie cōsulebat ⁊ temerarios ipet⁹ desperatiōem dicēs: solā vero esse virtutē si quis prudenter ⁊ caute sine ꝓprio incōmodo fortiter faceret in ea re potius qua periculū nō haberet viros eē precipiebat. Caplm. XV.

Taqȝ septētrionali pte medie turri applicat arietē: in qua iudeus qdā versut⁹ ac subdol⁹ castor noie cū. x. alijs militib⁹ suis delituerat fugatis ceteris formidine sagittaꝝ. Ibi cum pauidi soporatib⁹ aliquādiu quieuissent concussa turri surgunt. Extentisqȝ manibus castor veluti supplex cesarē iplorabat: ⁊ voce miserabili vt si hi parceret obtestabaꝰ. Cui Titus ꝑ simplicitate sua credul⁹ iāqȝ iudeos existimās belli penitere: arietes quidē impulsiōe cessare iubet ac sagittarios a supplicib⁹ ꝓhibet. Castori aūt qđ vellet eloqui pmittit. Cūqȝ ille respōdisset ad fedus velle descēdere: Titus gratulari se ait si oēs eadē sentire voluissent: patoqȝ aio fidē pacꝭ etiā ciuitati datuꝝ. Sed cū ex illis. x. castoris sotijs quinqȝ iridē supplicesꝭ esse simularent: ceteri nunq̄ȝ se romanis seruituros clamāt duȝ mori liberis liceat. Diuqȝ illꝭ sup hoc ābigētib⁹ cessabat expugnatio. Castor aūt interea Simonē p internūtios admonebat: vt dū vacuū eēt tēp⁹ de reb⁹ vrgētib⁹ consiliū caperet: paulisp enim se illudere iperatori romano. Simul āt hoc agēsꝭ ad pacē rogare ꝯdicētesꝭ sotios videbaꝰ. Illi aūt velut hec referētes in thoracas nudos fixere gladios hisqȝ ꝑcussis velut interfecti ceciderūt. Titus vero eiusqȝ sotij obstupuere tanta eoꝝ ptinacia cū ex inferiori loco qđ factū erat vere videre nō potuissent: mirabāꝰ qȝ simul audaciā ⁊ calamitati miserabāꝰ Interea castorē ad natē quidā sagitta ꝑcutit. Cūqȝ ille telū extractum imperatori ondens iniq̄ se ꝑpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat astantē iosippum dirigit vt castori dextrā porrigeret. Uerꝝ is neqȝ se iturū nihil eni sanū supplices cogitare rñdit: ⁊ amicos qui voluere ire ꝓhibuit. Cū vero quidā ex ꝓfugis Eneas iturū sese dixisset ad eū ⁊ inuitante Castore vt etiā ꝙ secū ferret argētū aliqđ susciperet. Ad hec cū ille studiose aperto sinu cucurrisset: ille sup eū saxū demisit. Et ipsū qdē quō p cauerat ferre nō potuit: alteꝝ vero militē q aderat vulnerauit. Cesar vero fallaciā reputās itellexit misericordiā in bello nocere: min⁹qȝ decipi calliditate seuitiā: arietis i pulsiōib⁹ iracūdia fraudis vehemēti⁹ vtebaꝰ. Castor āt eiusqȝ sotij turri ictib⁹ iā cedēte icēdūt: pqȝ flāmas in eiusdē missi cuniculis iteꝝ magni aimi opiniōeȝ apud romanos habuere tāq̄ȝ se ignib⁹ tradidissent. Capit āt hac pte muꝝ tit⁹ die qnto postq̄ȝ pmū cepat: fugatꝭqȝ ide iudeis itro cū lectꝭ mille trāsijt: quos circa se hēbat armatꝭ vbi noua citas ⁊ lane vēditores erāt: fabriqȝ erarij vestiūqȝ mercat⁹: ⁊ ad muꝝ āgustie vie trāsuerse tēdebāt. Eniuero si vlꝭ stati muri disturbassȝ maxiaȝ ptē vel q̄ cepat lege belli vastassȝ: nullū credo dānū victorie fuissȝ admixtū. Nūc āt iudeosꝭ male tractādo exoratū iri spans cū liceret cape facilē discessiōi aditū nō dilatauit. Nec. n. qb⁹ ꝯsulebat insidiatores sibi putabat. Caplm. XVI.

Eniqȝ p⁹q̄ȝ igress⁹ē: neqȝ occidi quēq̄ȝ pmisit eoꝝ q ꝯphēdebāꝰ neqȝ dom⁹ icēdi sȝ tā seditiosꝭ si pugnare vellēt sn̄ populi dtrimēto copiā dabat q̄ȝ ipi pplo fortunas proprias se rediturū pollicebatur. Plurimi nanqȝ petebant sibi ciui

taté seruari:templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea que hortabatur et antea paratum habebat: bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem. Titūq3 in belli animo q ceterā ciuitaté teneř nō posset has ꝓpōere cōditiōes puta bant:morté populo deñūciātes:et si verbū quisq3 de traditiōe fecisset pacéue noiasset mox iterficiendū eū eé minitātes. Romanis qui itroire aliȷ p viarū angustias obsta bant:aliȷ ex edib⁹ aliȷ murū p superiores partes egressi pugnare ceperūt. Quib⁹ re bus perturbati custodes de muro sese demiserāt relictis turrib⁹ in castra recesseř. Clamor auté audiebatur militū intra ciuitaté q ab hostibus cingerétur:foris auté de gentiū clausis cōtubernalibus metuétiū crescéte nūero iudeorum: et ꝓpter locorum peritiā viarūq3 sciam preualéte multiq3 romanorū trucidabātur:et ab icūbentib⁹pel lebantur cū magis necessitate resisterent. Nec eni multi simul fugiendi copia p an gustias muri patebat:omnesque pene qui trāsierāt pempti fuissēt nisi Titus eis opē tulisset. Dispositis.n.p sūma viarum sagittariȷs:et vbi pl⁹ erat multitudis astās mis silibus hostes abigebat:et cū eo Domiti⁹ Sabinus vir bon⁹etiā in illo prelio cōpro batus:durauitq3 tādiu sagittis eos ꝓhibēs irrueř:donec omnes milites recessere. Romani quidē ita secundo muro potiti ad extremū pulsi sunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant spiritus creuit et secundis reb⁹amentes erant:neq3 romanos au suros eé ad ciuitaté acceder suspicātes:neq3 vinci se posse si ad preliū3 processissent Nam quia iniqui erant officiebat eorum sétentiȷs deus: et neq3 romanorum multo maioré illa q̄ pulsa fuerat supereé cernebant:neq3 famé iāiāq3 serpenté. Adhuc eni malis publicis alebanť:et sanguiné ciuitatis bibebant: ꝓpter bonos autem conti nebaŧ exitium et penuria victus iā multi defecerant:populi tamé interitū seditiosi p velamine sui ducebāt:et solos eos qui pacé non probarēt saluos eé cupiebant quiq3 viueř cōtra romanos optarent. Contrariā vero multitudiné velut onus quoddam consumi gratulabantur:et ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem q ci uitatem iterum ingredi conabantur armati prohibuerunt disiectis muri partibus ob iectu corporum premunitis:ac per triduū sustinuere fortiter dimicantes. Quarto au tem die Titum vehementius aggressum nequaq3 ferre potuerunt:sed vi coacti rur sum quo antea refugerunt:ille aūt interim muro potitus totam eius septentrionale3 parté statim deposuit. In meridiana vero per turres presidia collocauit:iāq3 tertiū murū aggredi cogitabat. Videbaŧ āt breuissimi tēporis ei⁹ obsidio:spatiūq3 consiliȷ seditiosis eé dandum si quid disturbatione secūdi muri aut famis metu dimitterent nec enim diutius eis predas posse sufficere:et ipse otio commode vtebatur: nam cū dies aduenisſ3 quo militibus oportebat alimenta distribui i cōspicuo hostibus loco iussit duceš ordiato exercitu pecuniā singulis numerare. Illi auté prolatis armis:et inuolucris et vaginis septiq3 ꝓcedunt equitib⁹ ornatos equos ducétib⁹:locaq3 sub urbana per multū spatiū auro argétoq3 lucebāt:illo aūt spectaculo nihil aut iocundi us suis aut horribili⁹ hostibus videbatur. Spectantibus.n.et vetera plena erāt me nia et septentrionalis regio. Quin et domos refertas intuentibus cerneres:nullāq3 ciuitatis partem non infusa multitudo regebat. Metus autem quanuis audacissi mos ceperat omnem simul exercitum armorumque pulchritudinem conspicientes: et ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissēt: nisi malorum immanitate que in populum commiserant dandam sibi veniam a ro manis desperassent imminente si destitissent morte suppliciȷ bello mori prestabilius esse ducebant. Preualebat etiam fatum quod innocentes cum innocētibus:et ciui taté cum seditiosis perire decreuerat:quatriduo per singulas legiones alimenta cō secuti sunt. Quinto autem die cum omnia faciens Titus nihil iudeis pacatum co gitare sensisset:bifariam diuiso exercitu antoniam versus ad ioannis monumentu3 aggeres ichoauit:ista pte supioré ciuitatem captum iri cogitans et per antoniā tēplū.

Nanque hoc nisi cepisset: nec oppidum quidem tutum erat obtinere: in vtraqz autem parte duo aggeres erigebantur: a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumentu3 quidem operantes a iudeis: et Simonis socijs infestantibus probibebantur: ad antoniã vero ab ioãnis socijs cum multitudine zelotarum non solu3 quia de superiore loco pugnabant: verum etia3 quia machinis iam vti didicerant. Paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam: habebant autem balistas trecentas: et quadraginta tormenta saxorum: quibus difficiliorem aggerum extructionem romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens et perituram esse ciuitatem vna et obsidioni vehementer instabat: nec penitudinem iudeis suadere cessabat: consiliumque factis admiscens et orationem sepe armis efficaciorem cognoscens tam ipsos vt saluari vellent rogabat: tradita sibi ciuitate que iam capta videretur: q3 et iosippum allegabat patria lingua verba facturum: sperans eos hominis gẽtilis monitu aliquid remissuros. Capi. XVII.

Taq3 iosippus murum circuiens simulque extra teli iactu3 stans vnde et audiri facilius posset multis orabat: vt sibi ac populo parcerent templo ac patrie neue contra hec fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri cũ quibus nulla sibi societas esset: manusque suas ad hoc vsq3 cohibere Ipsos vero in his edoctos conseruare possent sponte ad eorum interitum ruere qui potiꝰ videre muros concidisse firmiores: excisis vero infirmiores superesse romanorumque vires cognoscerent sustinere non posse: hisque seruire nõ esse nouũ: neq3 inexpertũ iudeis. Nã licet pulchrum sit pro libertate pugnare tamẽ id in pricipio decere fieri. Semel ãt subditũ qui multo tempore paruisset imperio ingu3 excuti: male mortis cupidũ nõ libertatis morẽ videri. Debere ãt dedignari dominos hũiliores nõ quorũ in potestate sũt oia. Nã quid romãos effugisse: nisi q ꝓpter estꝰ aut frigora eẽt iutile: imo vero trãsisse ad eos vndiq3 fortunã: deũq3 p singulas natiões ducẽtem imperiũ tũc eẽ in italia. Hãc ãt validissimã legem tã feris bestijs q3 hoibus eẽ prefinitã potẽtioribus cedere: quosq3 armis igentes obedire victorie. Jccirco ẽt maiores eoꝝ q3 multũ et aĩs et corporibus et alijs subsidijs meliores cessissent romanis q nisi deũ scissent illis fauere nunq3 ꝑpessi fuissẽt: ipsos vero q2 tũc refertos resistere: cũ ex magna pte capta sit ciuitas: ciues ãt etiã si muros integros hrent excidio piter affecti sũt. Nec. n. latere romãos q̃ fames teneat ciuitatẽ et mõ quidẽ cõsumi populũ ↄtinuo vero ẽt bellatores ĩterituros: nã et si romãi desierint et ab obsidiõe cessauerint neq3 ciuitate strictis gladijs irruerit: iudeis tamẽ iexpugnabile bellũ intus assidere q horis singulꝭ aleret: nisi forte quoq3 ↄ famẽ arma capent ac dimicarẽt: soliq3 possẽt ẽt clades supare. His addebat optimũ esse ãte itolerabilẽ calamitatẽ mutare sẽtẽtiã dũq3 liceret salutare cõsiliũ sequi: nec. n. antea gestorũ cã succẽsere romãos nisi ad finẽ vsq3 insolẽtes fuissẽt: natura eos ẽe i impio mãsuetos atq3 iracũdie preferre: quod vtile ẽ. Utile aũt putare neq3 ciuitatẽ vacuã viris neq3 desertã habere ꝓuinciã: iccirco velle impatorẽ cũ his dexterã iũgere: nec. n. cuiq3 salutẽ daturũ si ceperit ciuitatẽ pser tim qui nec i extrẽis ei cladibus rogati paruerũt. Breui aũt murũ quoq3 tertium captũ iri priores qui capti sũt fidẽ facere. Et q3uis perrũpi tutamia nõ possint famẽ ꝓ romãis pugnaturã. His monentem iosippum multi in muro stantes vituperabant multi vero conuitijs: nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibꝰ mime flecteret ad gẽtiles trãsit historias. Cap. XVIII.

Miseri vociferans virorumque auxiliatorum immemores armis et manibus cum Romanis bellum geritis: quasi quem alium sic vicerimus: Quando autem non deus omnium conditor iudeorum defensor est: si ledantur: non respicietis. Unde progressi pugnatis quãtunque auxiliatorẽ violastis?

Non recordamini opera diuina parentum:atq3 hunc sanctum locum quanta bel/ la nobis aliquando peregit. Ego aũt facta dei narrarẽ aurib⁹ indignis horresco: sed tñ audite vt cognoscatis ñ solũ vos romãis sʒ ẽt deo resisterẽ. Nechias q tũc erat rex egy ptiorũ:ideq3 pharao vocabatᷣ cũ ĩfita mãu descẽdit:reginãq3 Sarã nr̃i gẽris rapuit. Quid igiẽ vir eius Abraam proauus noster? Armis credo vlt⁹ ẽ iiuriã. At quin.ccc x.xviij.prefectos habebat:quorũ singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidẽ quiescerẽ maluit absẽte deo? Puras aũt man⁹ ad hũc locũ tẽdens:quẽ vos polluistis inuictũ sibi auxiliatorẽ ad militiã legit. Nonne secunda vespa incorrupta regina re/ missa ẽ ad maritũ? Adorãs ãt quẽ vos gentili cede cruentastis: ac tremẽs nocturnis sõnijs egypti⁹ exagitat⁹ aufugit:auroq3 x argẽto amãtissimos deo donauit hebreos dicã trãslata in egyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cũ annos.cccc.tyrãnis ac regibus alienigenis subiacerent:armis ac mãibus vlcisci possent semetipsos deo poti⁹ permisere. Quis nescit egyptũ repletã omni genere serpẽtium:omniq3 morbo corruptã? Quis terrã infructuosã? quis Nili defectionẽ x cõtinuas decẽ plagas? x ob hoc parẽtes nr̃os cũ presidio incruẽtos x sine piculo deduci:quos deus sibi sacerdo tes ducebat. Sed ab assyrijs raptã nobis sãctã arcã palestia x dagon simul egrũ ge/ nuit:x iã tota gẽs q̃ rapuerat:corruptis vero occultis corpoꝝ:ac p ea cũ cibo visceri/ bus exhaustis cymbalorũ ac tympanorũ sono mãibus noxijs reportarũt sanctũ pla cationib⁹ expiãtes deus erat qui hec parẽtib⁹ admĩstrabat:ꝓpterea ꝙ omissis armis ac mãibus eius se iudicio pmisere. Rex assyriorum sennacherib cũ totã ducẽs asiaʒ ad hãc vrbẽ castra posuisset:manib⁹ nõ humanis cecidit:nã ab armis quiescẽtes in votis erãt:x angelus dei vna voce ĩfinitũ deleuit exercitũ. Posteroq3 die excitatus assyri⁹.clxxxv.milia repperit mortuorũ:atq3 ita cũ reliquis hebreos inermes:nec p sequẽtes fugiebat. Scitis ẽt in babylone seruitiũ:vbi p ãnos.lxx.populus exultãs nõ ante libertatẽ respexit q3 eã dñs donaret qui eos ẽt est psecutus:iterũq3 auxiliato ri suo socerdotũ more seruiebãt. Breuiter dicã:nullũ ẽ opepreciũ quod armis pentes nostri pfecerẽ:aut nõ sine armis deo pmissa potestate impiã. Domi ãt manẽtes vt pla cebat iudici supabãt. Pugnãtes vero semp de spe ceciderunt. Nã vbi rege baby loniorũ oppidũ obsidente cõtra hieremie predicatiõem Sedechias rex noster cũ eo cõgressus ẽ:tã ipse capt⁹ ẽ q3 cũ tẽplo ciuitatẽ vidit excindi. At quin videte q̃to ille rex vestris ducibus:eiusq3 popul⁹ vobis erat mediocrior. Deniq3 hieremiã vocife rantẽ iuisos eẽ deo ꝓpter delicta que in eũ cõmiserãt captũ iri:aut nisi traderẽt ciui/ tatẽ:neq3 rex neq3 popul⁹ interfecit. Sed vos vt itus gesta pretermittaʒ:neq3 digne possũ iniquitates vestras exponere:me qui vobis salutem suadeam querimini: telis que appetitis irati:ꝙ vos vestrorum cõmonefacio peccatorũ ne dici ea toleratis:quo rum quotidie facta cõmittitis. Idem tunc fuit cum antiocho qui dictus est Epipha nes:obsidente ciuitatem multis modis offensa diuinitate maiores nostri cuʒ armis progressi:ipsi quidem in pugna pempti:oppidum vero ab hostibus direptum est:sã/ ctumq3 per triennium sexq3 menses penitus desolatũ est. Et quid pluribus opus est Ipsos romãos qs te cõtra iudeorum gentes ad militiam prouocauit. Nõne indigẽa rũ ipietas:vnde seuire cepimus. Nõne a seditione maiorũ quando Aristoboli x hir cani furor:x inter eos contentio Põpeium intulit ciuitati: x romanis deus indignos libertate subiecit. Deniq3 tres menses obsessi q3q3 nihil quale vos in sanctum le gesq3 deliquerant:x maioribus ad bellum subsidijs vtebantur sese tradiderunt. An tigoni autem filij aristoboli nescimus exitum. Quo regnum obtinente: deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et herodes quidem Anti/ patri fili⁹ Sossiũ x romanũ adduxit exercitũ. Circũdati vero p sex mẽses obsidebãẽ dõec capti pccõꝝ suorũ supplicia pepẽderẽ:direptaq3 ẽ ab hostib⁹ ciuitas:ita nũq3 gẽti

arma data sunt. Oppugnationi vero sine dubio coheret excidium. Oportet ergo vt opinor sacri loci possessiones iudiciū deo de oibus pmitter māusq3 tūc humanas cō tenere: cū a superno sibi duce nō recedant. Uos āt qui ex his q̄ legis cōditor bene dixit egistis? Quid quod is execratus ē pretermisistis? Quantū āt illos: qui cito pietate impietate superastis: nā occulta dedignātes peccata: hoc ē furta: insidias atq3 adulteria: rapinis: cedibus certatis: nouasq3 maleficioꝝ excogitastis vias. Sanctū vero tēplū factum ē oium receptaculū ꝛ indigenarū māibus pollutus ē locus: quem romani ex tā longinquo adorabāt: multa per legē nr̄am de suis morib⁹ derogātes. Deinde post hec in quem fuistis impꝗ hunc auxiliatorem sperastis? Ualde quidem iusti estis supplices purisq3 māibus adiutorem vestrū rogastis? Talibus rex vester p̄cibus aduersū Assyriū supplicauit: cū magnum illum exercitum deus vna nocte pstrauit? Similia vero assyrijs romāi cōmittunt vt etiā similem vltiōem speretis: nā ille quidē ab rege nostro accepta pecunia vt vastitati parceret ciuitatis neglecto iure iurādo ad incendiū tēpli descendit. Romāi āt solenne poscūt tributū: quod pentes nostri eorum pentibus pensabāt. Et si hoc ipetrauerit neq3 populātes ciuitatē neq3 sancta oio tāgunt. Cōcedūt aūt nobis fāilias liberas ꝛ possessiōes tener: sacrasq3 leges saluas māere patiūtur. Insania ē pfecto sperar deū talē circa iustos fore: qualis iniustis appuit: preserti qui stati vlcisci nouerit cū oportet. Deniq3 assyrios p̄ma nocte qua castra ciuitati admouerāt: fregit: ꝙ si etiā vestrā progeniē liberaret: romanos vero dignos pena iudicaret: cōfesti eis illo tēpore sicut assyrijs irasceret: quo gēti manus Pōpeius attulit: quo post illū Sossius ascēdit: quo Galileā Uespasianus excidit. Postrēo nō nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq3 magnus neq3 sossius passi sūt: ꝛ ciuitatē victoria ceperunt. Uespasian⁹ aūt ex bello quod nobiscū gessit etiā imperiū adeptus ē. Nā Tito quidē etiā fontes vberiores pfluunt: qui prius vobis aruerāt. Deniq3 āte huius aduētū scitis ꝛ siloam ꝛ oēs extra ciuitate3 fontes adeo defecisse vt ad vtrunq3 aq̄ mercaret. Nūc āt ita hostibus nr̄is largi sūt vt non mō ipsis ꝛ iumētis eorū: sed etiā hortis sufficiāt. Deniq3 hui⁹ pdigij: ꝛ āte periculū factū ē in excidio ciuitatis quādo supra mēoratus babylonius rex cum exercitu venit: q ꝛ captā ciuitatē incendit ꝛ tēplum q̄uis vt opinor nihil tunc illi quātū vos impie nūc cōmisissent. Itaq3 sāctis relictis deū fugisse putaueri. Uisq3 nūc adeē qb⁹ cū bellū geritis. An bon⁹ quidē vir domū flagitiorē fugiet ꝛ domesticos oderit? Deum vero malis vestris inherer arbitramini q etiā occulta cōspicit ꝛ audit oia q̄ tacentur. Quid āt apud vos tacet? quid celat? qd nō ēt planū iimicis factū ē? iiquitates.n. vr̄e velut i pmptu nēinē latent: inq3 dies singulos quis peior sit certamē hētis atque ita nequitiā vt virtutē demr̄are cōtenditis. Uerumtamen reliqua salutis via est si velitis ꝛ diuinitas confessis ac penitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proijcite: pudeat vos patrie ia3 dirute: conuertite oculos ꝛ prospicite eius quam proditis pulcbritudinem: quale oppidum: quale templum: q̄3multarum gentium munera. Quis in hoc flammas adducit? quis hec iam non esse desiderat? Et qd ē hoc quod saluum eē debeat digni⁹? o lapidibus duriores. Si hec nō veris luminibus cernitis saltē familiarū vestraꝝ misereminī. Uersent in cōspectu cuiusq3 filij cōiuges: ꝛ pentes: quos paulo post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia vna cum his periclitabitur mihi mater ꝛ coniunx: ꝛ familia non ignobilis domusq3 olim clarissima: et fortasse propterea me quisq̄3 hec suadere crediderit. Interficite illos: accipite mercedē salut; vr̄e sāguinē meū. Ipse quoq3 mori parat⁹ sū si p⁹ me r̄sipiscit;. C.XIX.

Ec Iosippo vociferante cum lacbrymis seditiosi quidem: neque animos flexerunt: neq3 tutā sibi mutationē fore iudicauerūt. Popul⁹ vero ad pfugiēdū ꝯmot⁹ ē: ꝛ alij qdē possessiōib⁹ suis alijsq3 reb⁹ carissimis exiguo p̄cio

venundatis solidos quidē ne latrones eos deprēhenderent trāsglutiebāt. Qui vero
ad romāos elapsi fuissēt exonerato ventre habebāt vsui necessaria. Tit⁹ aūt plerosqȝ
ꝑ agros quo vellet quisqȝ pergere dimittebat: idqȝ magis eos ad ꝓfugiū hortabat̃:
ꝙ intestinis malis carebant romanis conseruire: ioānes aūt ⁊ simon cū socijs ne his
magis pateret exitus q̄ȝ ne romanis adit⁹ obstruebant: ⁊ qui vel vmbra suspitionis
dedisset continuo necabat̃. Ditioribus quidē manere ēt sicut ꝓfuger̃ par cā erat pe
reundi: nam q̄si transfuger̃ voluisset ꝓpter patrimoniū quisqȝ occidebat̃. Cū fame
aūt crescebat desparatio sediciosorū: ⁊ in dies singulos virūqȝ malū ampli⁹ accēdeba
tur. Et palā quidē nulla erant frumēta: irrūpentes aūt scrutabant̃ domos. Et siq
dem iuenissent aliqd eos qui negauerūt verberabāt: si vero nihil inuēissent q̄i dilige
tius celauissēt tormētis iudē afficiebant. Mūdi aūt argumēto erāt corpa miserorum
cū ea que solidis viribus starēt abundar̃ cibo putarēt. Tabidi āt trāsfigebātur: nec
rōnis eē videbat̃ stati fame morituros occider̃: multi vero clā substātiā suā vno frum
ti modio q ditiores eēnt: itēqȝ paupes ordei permutarūt. Inclusi deide intimis ediū
tectis quidā sūma penuria infectū triticū comedebāt. Panē alij conficiebāt vt neces
sitas metusqȝ monuisset. Et mēsa quidē nusq̄ȝ appōebatur: sed incoctū subtrahētes
igni cibū diripiebāt: miserabilis āt erat vict⁹ dignūqȝ lacbrymis spectaculū: cū potē
tiores quidē plus hr̃ent: infirmiores āt iniuriā deplorarēt: quippe fames super omēs
clados hr̃etur: nihil sic ꝑdit hoiem vt pudor: nā quod reuerētia dignū ē in fame negli
gitur. Deniqȝ vxores viris ⁊ filij pentib⁹: ⁊ quod miserrimū mr̃es cibū infātibus ex
ipso ore rapiebāt: ⁊ marcescētibus iter māus carissimis nemo ꝑcebat qn vite guttas
auferret. Edentes vero tl'ia nō latebāt: sed vbiqȝ aderāt qui ista diriperent: nā sicubi
clausā domū vidissent: eos qui itus erāt cibū cape hoc suspicabāt̃ indicio: statiqȝ ru-
ptis foribus irruebāt: victūqȝ iā cōtusū dentibus ex gutture pene reuocabant ipꝭ fau
cibus strāgulātes. Pulsabātur autē senes ne cibū defenderent: lacerabant̃ mulie-
res ea q̄ hr̃ent in māibus occulentes: nullaqȝ miseratio vel cani capitis vel ifantie:
sed abstractos pueros ⁊ ex buccello pēdentes humo allidebāt. Si quis aūt incurrē
tes āteuenisset quodqȝ rapturi fuerāt deuorasset: tāq̄ȝ si lesi cruētiores erant. Acer-
bissimos aūt cruciatus excogitabāt dūmō alimēta reꝑirent: nūc extruentes genitali
um vias: nūc virgis acutis podices trāsfigēdo. Horrendaqȝ ēt auditu quis patieba
tur in vni⁹ pāis ꝯfossionē ⁊ vnū pugnū farie abditū indicaret. Tortores aūt nec esu
riebant: minus. n. crudele videret̃ quod necessitas speraret. Exercētes āt dementiā
suā sexqȝ sibi dierū viatica preparātes hisqȝ occurrētes qui ꝑ romāoꝝ custodias agre
stis oleris herbarūqȝ gratia colligendaꝝ nocte repꝑissent: cū iā se hostes euasisse cre
debāt: que attulissent eripiebant: multūqȝ supplicātibus ⁊ horribile dei nomen iplo
rātibus vt aliquā partē sibi cōcederent: eorūque cū periculo sibi collegissent nihil pe
nitus dabant: gratūqȝ videbat̃ si spoliati nō perirēt. Hec quidē hūiliores a satelli-
tibus patiebant̃. Honorati vero ac diuites ad tyrānos ꝑducebant̃: quorū alij insidi
arū falso accusati occidebant̃: alij quia romāis proderent ciuitatē. Et plerunqȝ dela
tor subornatus agebat ꝙ profuger̃ voluissent. Sic vero quē Simō expilassȝ eum ad
ioānem remittebat: ⁊ quem ioannes expoliasset eū Simon excipiebat: sibiqȝ inuicē
propinabant sanguinem popularium miserorumqȝ cadauera partiebantur. Et do-
minandi quidem erat causa in vtrunqȝ dissensio: scelerum vero concordia. Nam q
ex alienis malis partem alteri sibi totum vendicans non dedisset nequissimus vide
batur. Et qui non accepisset velut boni alicuius damno dolebat: quia crudelitatis
parte doluisset. Sigillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt au-
tē breuiter dicā neqȝ aliam ciuitatem vnq̄ȝ talia perpessam puto: neqȝ vllam natio-
nem post hominum memoriā malicia ferociorē fuisse. Postrēo ēt gētib⁹ hebreorū

maledicebant vt minus imperij viderent in alienos. Verũtamen q erãt ⁊ seruos se ⁊ degeneris gentis abortiões eẽ ꝯfessi sunt. Deniqꝫ ciuitatẽ ipsi euertere: ⁊ romanos inuitos hãc tristẽ admittere victoriã coegere: tardiusqꝫ veniẽtẽ in tẽplum ignez penetraxere. Deniqꝫ cũ hi arder supiorẽ ciuitatẽ vidissẽt: neqꝫ doluer neqꝫ illacbrymauere: sed apud romanos qui hec paterent inũti sũt. Uerum que per territorium gesta sunt postea cũ rerũ documentis dicemus. Capitulum. XX.

Ito autẽ aggeres ꝑficiebãt q̃uis a muro milites male afficerent: pte vero equitatus directa iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant ãt in his nõnulli etiã pugnatores: quibus iã mime preda sufficeret: maior vero ps ex populo pauperes: quos ꝑfugere deterrebat ꝓ affectibus suis met⁹: nec clã eni seditiosis fieri posse sperabãt: vt cũ coniugib⁹ ac liberis diffugerẽt: eosqꝫ latronib⁹ relinqre nõ patiebant vice sua iugulãdos. Audaciores ãt faciebat ad exeũdũ fames: restabatqꝫ iã latitãtes egredi ⁊ ab oibus capi. Deprehẽsi aũt necessitate repugnabãt: metu supplicij rerũqꝫ videbant supplicare. Post pugnã itaqꝫ verberati: ⁊ ãte mortẽ modis oib⁹ excruciati cõtra murũ excruciabant. Tito quidẽ miserabilis videbat ista calamitas cũ iudei i die singulos quingẽti nõnũq̃ etiã plures capent: sed neqꝫ captos dimittere tutũ erat tantãqꝫ asseruare multitudinẽ custodũ videbãt eẽ custodiã: maxie vero ꝓpterea nõ ꝓhibuit citi⁹ eos existimãs ea facie remissuros: tãq̃ similia passuros nisi se dedissent. Milites aũt diuersis modis suffigebãt: ira ⁊ odio ⁊ ludibrij cã ⁊ ꝓpter multitudinẽ quã cepissent. Iãqꝫ spatiũ crucib⁹ deerat: ⁊ corpibus cruces. Seditiosis vero tãtũ defuit vt ea clade mouerent: quod ẽt in cõtrariũ eis cessit ad decurrẽdã reliquã multitudinẽ. Trãsfugarꝫ.n. familiarib⁹ ad murũ tractis: ⁊ siqui erãt populariũ ꝓniores ad pacẽ: ⁊ q̃ paterẽtur q ad romanos ꝑfugerẽt demõstrabãt: ⁊ qui cõprehensi tenebant eos supplices nõ captiuos eẽ ducebãt. Ea res multos ꝑfuger cupiẽtiũ donec verũ ꝯgnoscerent inhibuit. Fuerũt ãt qui stati dilapsi sũt q̃si ad verũ suppliciũ ꝓperãtes. Illatã eni ab hostibus mortẽ compatiõe famis requiẽ eẽ ducebãt: multis aũt captiuorꝫ Tit⁹ etiã man⁹ abscidi precepit: eosqꝫ ad ioãnem ⁊ simonẽ itromisit vt ꝓpter calamitatẽ nec viderent ꝑfugi: nec crederent: saltẽ nunc desinerẽt admonẽs: nec vere cõpellerẽt ad excidiuz ciuitatis: lucrarent i extrẽis mutata volũtate: ⁊ ꝓpas aias ⁊ ꝑriã tãtã ⁊ tẽplũ cui⁹ pticipẽ nõ hẽbant. Simul aũt dictis aggeres circũeundo opantes vrgebat veluti facta verbis nõ multo p⁹ secutura. Ad hec in muros stãtes ⁊ ipsi cesari: ⁊ ꝑri eius maledicebant: mortẽqꝫ se ꝯtẽner clamabãt: eãqꝫ seruituti recte ꝑferr: mlta vero mala in romanos facer dũ sperãt se nec patriã curar vt ipse diceret pituros mũdũqꝫ deo tẽplũ hoc melius eẽ q̃uis ⁊ his secutus sit q icoleret: quẽ ipsi quoqꝫ auxiliatorẽ hẽntes oibus itermiatiõib⁹ illusores quibus facta non addere finẽ enim dei esse. Talia cõuitijs admiscẽtes vociferabantur. Capitulum. XXI.

T inter hec antiochus quoqꝫ aderat Epiphanes: multos alios armatos ducẽs: ⁊ preterea caterua stipat⁹ q macedões appellabant: oẽs etate pares ⁊ paulo magis ꝓceres adolescẽtuli more macedonũ istructi armis ⁊ eruditi vñ ẽt nomẽ hẽbant: plerigꝫ tamẽ famã gẽtis equare nõ poterãt. Oium.n. regum q romanis parebãt felicissimũ cõmagenũ fieri cõtigit priusq̃ fortũa mutaret. Ostẽdit ille quoqꝫ in senecta etate nullũ ante mortẽ beatũ dici oportere. Ceterũ filius ei⁹ adhuc eo vigẽte ꝑsens se mirari aiebat: quidnam esset quod romãos adire pigebat muros. Erat enim bellator ipse naturaqꝫ promptissimus: tantusqꝫ viribus vt multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset: laboremqꝫ communem esse dixissꝫ: sicut erat ãtioch⁹ cũ macedõib⁹ in murũ ipetũ fecit: ⁊ ipse qdẽ ꝓ virib⁹ suis ac peritia cauebat tela iudeorum sagittis eos appetens adolescentuli autem omnes

preter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerat:⁊
ad extremũ multi saucij recessere:hoc reputãtes ꝙ etiã viris macedonibus vincere cit
piẽtibꝰ fortuna opus sit alexandri. A romãis eni duodecio die mẽsis maij aggeres
incboati vix nono ⁊ vigesimo ꝑfecti sũt:cum totos dies septẽ ⁊ decem laborassẽt in-
gentes eni q̃ttuor acti sunt:⁊ vnꝰ quidẽ qui erat ad antoniã ⁊ a quita legiõe fuerat ex
tructꝰ cõtra mediũ stagnũ quod struntbiũ vocat̃:alter vero a.xij.viginti cubitis distãs
Decima vero legio q̃ supra mẽoratis prestabat in septẽtrionali pte opꝰ erexerat:vbi
stagnũ ẽ quod appellat̃ amigdalon. Adhuc ãt quintadecia legio.xxx. descendentẽ
cubitis aggerẽ fecit ad põtificis monumentũ. Iã vero admotis aggeribus ioannes
suffossa intus terra vsqꝫ ad aggeres antoniã versus dispositis ꝑ cuniculũ sudibus opa
suspẽdit:illataqꝫ silua pice ac bitumine illita ignẽ imittit. Succensis ãt fulcimẽtis fos
sa repente subsedit:cunqꝫ magno sonitu in ea aggeres decider̃:ac p̃mo quidẽ cũ pul
uere fumꝰ ex alto excitatus ẽ cum ignẽ ruina cõcluderet. Peresa vero materia:qua
premebat̃ flãma iã clarior appebat. Et romãos repentini quidẽ facti stupor occupat
molitionẽ iudeoꝝ egre ferebãt:iãqꝫ se vicisse credentiũ:⁊ spes eos cassa refrixit:⁊ in
posterũ subuenir̃ aduersus ignẽ minꝰ vtile videbat̃ etiã si esset extinctꝰ semel aggeri
bus deuoratis. Biduo vero pꝰ alios ẽt aggeres Simõ cũ socijs aggredit̃. Illa enim
pte romãis admotis arietibꝰ cõcutere murũ ceperãt. Testeus autẽ quidã ex Gar-
si ortus ciuitate galilee ⁊ Magassariꝰ ex regalibꝰ familijs mariãnes:cunqꝫ his A-
diabenꝰ quidã filius Nabate nomen habens ex fortuna Egiras: cuiꝰ ẽ interpreta
tio claudus:raptis facibus in machinas euolarunt:hisqꝫ viris neqꝫ audaciores in il
lo bello extra ciuitatẽ apparuer̃ neqꝫ magis horrendi. Nã velut in amicos:nõ vt in
agmen hostiũ excurrerẽt nihil cõtati sunt aut substitere:sed ꝑ medios inimicos facto
impetu machinas icender̃. Acti ãt missilibꝰ ⁊ gladijs detrusi nõ prius a ꝑiculo dimo
ti sunt q̃ꝫ ignis instrumẽta corripet. Sublata vero iã flãma romani quidẽ cõcurrẽtes
e castris auxilio ꝓperabãt:iudei võ ex muro eas ꝓhibebãt:mãusqꝫ cũ his ꝯferebãt
qui flãmas extiguere conarent̃ ꝓprijs corꝑibus nullo mõ parcẽtes. Et illi quidem
arietes igni subtrahere cũ eoꝝ tegmina cremarent̃:iudei ẽt ꝑ flãmas eos retiner̃ cer
tabãt:⁊ q̃ꝫuis feruẽs nacti eẽnt:ferrũ tñ arietes nõ amisere. Hic ãt auxiliantes flam
ma trãsijt:⁊ aggeres iã occupabat icendiũ. Itaqꝫ romãi flãma circũdati:quoniã ser
uare posse opa despabãt in castra descẽdunt. Iudei vero magis instabãt:cũ semper
eoꝝ numerꝰ cresceret ex ciuitate accedẽtibꝰ adiumẽtis minusqꝫ cautos hr̃ent ipetus
freti victoria. Progressi ãt vsqꝫ ad munimẽta castrorũ prelio cum eoꝝ custodibus di
micabãt. Est ergo q̃dã pro castris ꝑ vices stantiũ armatorum ⁊ acerbissima i eos san
ctio romanoꝝ:vt qui loco de q̃libet cã cessisset occideret̃: hi penali loco de gloriosa
morte prelata steterunt fortiter:eorũqꝫ necessitate simul ac pudore plurimi fugiẽtiũ re
dierũt:balistisqꝫ in muro dispositis ex ciuitate accedẽtẽ multitudinẽ ꝓhibebãt: nihil
ꝓ cautiõe siue tutamie suoꝝ corporum ꝓuidẽtẽ:nã quoscunqꝫ obuios habuissent cũ
his ꝯgrediebant̃ iudei:⁊ i spicula irruẽtes incaute ipsis corꝑibꝰ inimicos feriebant.
Sed neqꝫ hi iactus magis q̃ꝫ fiducia supabãt:⁊ romãi plus audacie q̃ꝫ ꝙ male tra
ctarentur cedebant. Iam vero Titus aderat ab antonia quo secesserat locum alijs
aggeribus ꝓspiciens:multũqꝫ increpatis militibus si cũ hostibus muros optinebãt
in suis periclitarentur:⁊ velut ex carcere contra se dimissis iudeis obsessorum pate-
rentur ipsi fortunã cum electis militibus hostes a latere circũuenit:illi autẽ cũ mora
ferirent̃ cõtra eũ cõuersi durabant: mixta vero acie puluis q̃dem lumina: clamor ve-
ro aures exuperabat. Neqꝫ autem amicum quisq̃ꝫ internoscere poterat aut inimi-
cum. Iudeis autem non tam virium fiducia quantum salutis desperatione per-
seuerantibus: etiam Romanos pudor armorum ⁊ glorie ⁊ presentie periclitantis

Cesaris reddidit fortiores. Itaq3 putauei eos ad extremū nimia ferocitate animorū vel totā multitudinē iudeorū fuisse rapturos nisi preuento pugne momēto in ciuitatē se recepissent. Corrupt⁹ autē aggeribus romāi sono tenebant q tā longu3 laborē vna hora pdiderāt: ⁊ m̄lti qdē solut) machinis captū i ciuitatē iā despabāt. C.XXII

Itus aūt cū ducib⁹ quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidē placebat omni admoto milite vi muros expiri: adbuc eni iudeos cu3 exercitus pte dimicasse: vniuersi vero militis ipetū tolerare nō posse verū sagittis esse obruēdos. Prudētiores aūt rursus aggeres fieri suadebāt: alij ⁊ sine aggerib⁹ assideri gressus eo⁊ tantūmō obseruātes: ac ne vict⁹ intro ferret mōebāt: ⁊ ciuitatē fami relinquere: neq3 cū boste māu cōfligere: nec eni expugnari eo⁊ cōfidētiā posse: qb⁹ optatū ē ferro pcūbere: vel etiā sine boc interficeret: que senior ē cupiditas: ipsi āt Tito cesari quidē prsus tāto cū exercitu bōestū nō videbat ⁊ pugnare cū bis supuacuū qui semetipsos pdituri eēnt. Aggeres āt fieri ipendio⁊ penuria oposū iudicabat: egressus vero ciuitatis obseruari oposius. Nec.n.circūdari eā pter magnitudiem loco⁊ūq3 difficultatē ab exercitu posse: ⁊ pterea ad excurs⁹ incautū: ɔtra māifesta3 vero viā obseruatā occultas vias excogitaturos iudeos tā necessitate q3 loco⁊ scia. Si quid āt clā eēt illatū diuti⁹ obsidionē trabēdā verendūq3 ne victorie gloriā diminuat tēpo⁊s lōgitudo. Nec.n.quidē effici posse: s3 celeritatē ante gloriā duci debere tamē si celeritate vti velit ⁊ cautiōe totā muro cigere ciuitatē. Hoc.n.mō oēs exitus posse pcludi: ⁊ iudeos aut omnib⁹ modis salute despata ciuitatē tradituros aut fame victos facillie capiēdos: aliter.n.se nō posse quiescere: verū ⁊ aggeres curaturū eē: cū infirmiores bēat qui pbibēt: q si cuiq3 magnū op⁹ ⁊ inextricabile videat eū cōsiderare debere q neq3 puū opus romāos decebat facere: ⁊ sine labore magnū quid pficere ne deo quid facile sit. Capitulū.XXIII.

Is duces exbortatus iubet eos exercitus in opa distribuere. Diuinus aūt quidā ipetus militib⁹ incidit: ābitūq3 ptiti nō solū rectores inter se: ve⁊ ipi et ordies certabāt. Et miles qdē decatarcbo. Decatarcb⁹ āt Ecatontarcbo issq3 Cbiliarcbo placere pperabat. Cbiliarcbo⁊ vero ostētatio ad duces vsq3 ptiebat Ducū vero certamina cesar ipse diiudicabat. In dies eni singulos circuiens op⁹ se pissime inspiciebat. Ceptū eni a castris assyriorū: vbi ipe sedebat ad iferiorē cenopolim mu⁊ duxit. Hinc p cedronē ad Elcona mōtē reuertēs a meridie monte3 cōplectitur vsq3 ad saxū quod p insterconos vocat: eiq3 proximū collē qui sup vallē imiet Siloā ac ide ad occidētē flexo edificio ad vallē fōtis descēdit. Hinc subiēs ad Anani pōtificis monumētū circūdato mōte vbi Pōpeius castra posuerat: ad septētriōalē redit regionē eā cū pcessisset ad vici partē cui nomē ē crebitonicus. Post illū Herodis monumētū ab oriēte clausū castris suis cōiūxit vn̄ cepat mur⁹ quidē vno min⁹ xl.stadijs erat. Adbuc āt foris castella.xiij.edificata sūt: eo⁊ gyr⁹ denis stadijs nūerabat. Totū āt op⁹ triduo ɔstructū ē vt id quidē dignū mēsib⁹ videret: celeritas vo fide careret. Muro āt circūclusa ciuitate p castella custodib⁹ collocatis: pmā quidē vigiliā noctis ipe circuiēs explorabat. Secūdā vero Alexādro pmiserat. Tertia vero obtigit agminū ducib⁹. Sōnos āt vigiles iter se sortiebātur: totaq3 nocte p castellorum spatia circuibant. Capitulum.XXIIII.

Udeis aūt cū exeūdi facultate: ois etiā spes salutis adēpta ē: auctaq3 iā fames tota domus ac familias depascebat. Et tecta quidem plena erāt mulieribus examinatis atq3 infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi velut vmbra mortuorum per oppidu3 volutabant ⁊ vbi quem casus occupauerat decidebant. Sepelire autem funera neq3 poterant pre labore: ⁊ eos quibus aliqua vis supererat pigebat ⁊ pter multitudinē

mortuorū: et quod de ipsis erat incertū. Deniqȝ sup eos quos sepelierāt multi morie bant. Multi autē ad sepulchra priusqȝ fati dies veniret et vivi pperabāt: neqȝ luct⁹ in illis calamitatibus neqȝ fletus erat: sed fame supabant affectus. Siccis āt oculis et corruptis oribus qui tardius morerent eos qui ante se requiescerēt tuebātur. Altū vero silentiū civitatē plenaqȝ mortuis nox cōprehenderat. Et latrōes bis acerbiores domus enim tantū sepulchra erant: et cadauera spoliabāt velamina corporib⁹ detra bentes cū risu egrediebant. Hisqȝ gladiorū mucrones pprinabāt: nōnullosqȝ iacen tiū adbuc spirantes ferro expiendi cā transuerberabāt. Si quis autez manū rogasset aut ferrū sibi cōmodari quo famē euaderet: supbissime negligebat. Animas vero ef flantiū quisqȝ in morte templū obtutibus intuebat cū vivos relinqret seditiosos. Illi aūt primo quidē sumptu publico iubebāt mortuos sepeliri cū odorē ferre nō possent. Deinde qȝ nō sufficiebāt in valles eos ex muro pcipitabāt. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit: altaqȝ sanie tabefactis corporibus defluētes igemuit et extentis manibus deum testabatur factum illud suum non esse. Civitas quidem ita erat affecta. Cap. XXV.

Omani vero cū nemo iam seditiosorū auderet excurrere: nā etiā eos meror fa mesqȝ tāgebat: dies letos agebāt. Frumēti aliarūqȝ rerū necessariarū bēntes co piā de syria pximisqȝ puincijs. Multi aūt iuxta murū stantes magnāqȝ alimētorūȝ abundantiā demōstrātes satietate sui famē bostiū incēdebāt. Seditiosis autē nihilo magis calamitate cedētibus Titus reliqas populi miserat⁹: et pperās saltē boc libe rare quod supest: iterū aggeres incboabat quāqȝ difficulter materiā repiret. Oēs eni civitati pximas siluas opa prima cōsumpserāt. Ex nonagesimo vero stadio milites alias cōgregabāt et ad antoniam solam ex qttuor ptib⁹ maiores porib⁹ aggeres strue bant. Cesar aūt agmina circuiēs atqȝ opus vrgēs demōstrabat: qȝ in manibus eorum latrōes bēret. Sed illis penitudo plane pierat: et aīmis et corporib⁹ sepati vtrisqȝ ve lut alienis vtebātur. Nec eni vel aīas affectio māsueta vel corpora dolor tangebat: q etiā mortuā plebē qsi canes lacerabāt: replebātqȝ lāguētib⁹ carcerē. Ca. XXVI.

Eniqȝ Simō et mathiā quidē p quē obtinuerat civitatē in cruciatū pemit boecbi filius erat ex pōtificibus populo maxime fidelis et carus. Is cū a zelotis ma le populus tractaret: quibus iam ioānes accesserat vt adiutorē Simonē recipet po pulo psuasit: nulla cū eo prius bita pactione: aut aliquid mali metuēs. Ingressus āt ille. postqȝ obtinuit civitatē: inimicū eū eque atqȝ alios eē dicebat: qui p se cōsiliū de derat: velut boc simplicitate suasisset pductū eū et accusatū qȝ cū romāis sētiret morte dānauit: ne purgatōis ei facultate ɔcessa cū trib⁹ filijs suis. Quart⁹ eni ad Titū ante pfugerat. Prius autē se occidi qȝ filios obsecrantē: atqȝ banc p illa qȝ civitatem ei apuissent grām postulantē: vt augeret eius dolorē nouissimū iussit iterfici. Ille qdē sup cesos in cōspectu suo filios iugulat corā romāis pductus: ita eni Simō Anano magadi filio pcepat: qui erat eius satellitū crudelissim⁹: cauillatus si quid eū iuuarēt ad quos exire voluissȝ. Corpa vero sepeliri pbibuit: post bos ananias quidā pōtifex filius Masābali nobilis et scriba curie vir fortis ex Amua gen⁹ ducēs: et cū bis. xv. ex populo clariores necabant. Iosippi vero patrē cōclusuȝ asseruabāt: missoqȝ pco ne denūciant ne quis in civitate degentiū vel colloqueret cū eo: vel in vnū veniret p ditōis metu pposito: et eos q bec cū illo deflerēt āte qstionē pimebāt. Ca. XXVII.

Sta vidēs quidā iudas filius Dudi vnus ex nūero pfectorū Simonis qui tur rim ab eo sibi creditā custodiebat. Fortasse quidē nō nibil etiā misericordia cru deliter peuntiū: magis āt sui puidētia cōuocatis. x. fidissimis cōtubernaliū: quousqȝ tandē inquit bec mala sustinebim⁹? quā ve salutis spem bēmus buātes pessimo fidē? Ecce iā fames oppugnat: romāi vero pene intus sunt. Simō aūt bene quoqȝ meritis

ĩfidelis eſt:metuſqꝫ ſibi etiã apud eum pene ⁊ apud romanos certa federis dextera. Ergo age tradito muro ⁊ noſmet ſeruemꝰ ⁊ ciuitatẽ. Nibil aũt graue Simon patieť ſi cũ oe ſe deſꝑauerit penas citiꝰ pẽdet. His vbi decẽ aſſenſi ſũt mane ceteros quos ſubiectos babebat ꝑ diuerſũ dimittit:ne quid eoꝝ q̃ cogitauerat ꝓdereť. Ipſe v̄o de turri bora tertia romanos inuocabat:illoꝝ aũt alij ſuꝑbia cõtẽnebãt:alij nõ credebãt: alios etiã pigebat velut mox capturos ciuitatẽ nullo ꝑiculo. Interea v̄o cũ Titꝰ ad muꝝ cũ armatiſ accederet:ante rẽ Simon cognouit:turrimqꝫ velociter occupat. Romanis eos inſpectãtibꝰ pemit:⁊ ꝑ muꝝ ꝓiecit corpora mortuoꝝ. Ibiqꝫ circuiẽs Joſippus:nec eni rogare ceſſabat:caput vulnerať lapide:ſtati attonitꝰ cadit. Excurſus aũt ad eiꝰ caſuꝫ factꝰ eſt iudeoꝝ:abreptuſqꝫ eſſet in ciuitatẽ niſi Ceſar miſiſſet: q euꝫ ꝓtegerent. Illis aũt pugnãtibꝰ Joſippꝰ quidẽ tolliť nibil quod agereť intelligens. Seditioſi vero tãq̃ĩterfecto quẽ maxie cupiebãt cũ leticia cõclamauerunt. Diciť aũt bic nũciꝰ ꝑ ciuitatẽ ex quo reſiduã multitudinẽ meror tenuit vere periſſe credẽtẽ:cuiꝰ fiducia ꝓfugere cogitabãt. Audito aũt ioſippi mater in carcere mortuũ eſſe filiũ ſuuꝫ ad cuſtodes quidẽ ex iotapatis bec ait:certo ſe credere nec eniꝫ viuo potiri. Secreto autẽ flens ad ancillas:bunc inquit fecũditatis recepiſſe fructũ ꝙ ne ſepelire qdẽ ſibi filiũ licuiſſet a quo ſepeliri ſꝑaſſet. Veꝝ ne illã qdẽ mendaciũ diutiꝰ cruciauit: neqꝫ latrones refecit. Cito eni curato vulnere Joſippꝰ reſipuit:ꝓgreſſuſqꝫ clamabat illoſ quidẽ nõ ſibi multo poſt vulneris penas daturos:populũ aũt rurſuꝫ ad fidẽ rogabat Unde populo qdẽ fiducia:ſeditioſis v̄o ſtupor incidit eiꝰ aſpectu. Profugoꝝ auteꝫ alij ſtatim de muro neceſſitate ꝓſiliebant:alij velut ad pugnã cũ lãpadibꝰ ꝓgreſſi ſimulantes mox ad romanos ꝓfugiebãt. Hos aũt ſeuior ea quã intꝰ ꝑtulerãt fortuna cõſequebať ⁊ fame quã domi reliquerãt velociorẽ apud romanos inueniebãt ad exitiũ ſatietatẽ. Aderant aũt inflati ex media ⁊ velut morbo intercutis aq̃ turgidi. Deinde vacuata replentes corpora diſrũpebanť:niſi ꝙ periti deſideria cobibuiſſent: paulatimqꝫ cibũ deſueto corꝑe obtuliſſent. Veꝝ ⁊ eos q boc modo ſeruarenť alia plaga ſuſcepit. Quidã eni apud ſyrios ex tranſfugis deꝓ̄bendiť e fimo ventris aureos colligens. Tranſglutientes aũt:ut ſupra diximus:eo veniebãt ꝙ cunctos ſeditioſi ſcrutabanť:⁊ maxima vis auri fuerat ĩ ciuitate. Deniqꝫ.xii. atticis ꝯparabãt quod ãtea xxv. valebat. Veꝝ bac arte ꝑ vnũ detecta totis caſtris fama ꝑcrebuit ꝙ auro tranſfuge pleni venirent. Arabũ autẽ multitudo ⁊ Syri ſciſſis ventribꝰ ſuppliciũ minitabãť Et bac ego clade nullã credo ſeuiorẽ cõtigiſſe iudeis:vna deniqꝫ nocte duorũ miliũ patefacta ſũt viſcera. Et bac Titꝰ iniuſticia cognita pene iuſiſſet auctores circunfuſo eq̄tatu iaculꝭ appeti:niſi magna fuiſſet multitudo noxioꝝ:multoqꝫ plures puniendi q̃ꝫ q fuerant iterempti. Cõuocatis aũt auxiliatoꝝ ducibꝰ itẽqꝫ militũ romanorũ:naꝫ etiã militũ quoſdã bec tãgebat iuidia vtriſqꝫ iratꝰ dicebat:ſi q militũ ſuoꝝ bec cõmitterẽt lucri cauſa ĩcerti nec arma ꝓ̄pa qſq̃ꝫ erubeſceret auro argẽtoqꝫ facta. Arabi ãt ⁊ Syri ꝑ̄mo qdẽ ĩ alieno bello iure ſuo calamitatibꝰ vterenť. Deinde q crudelitateꝫ ĩ cedibꝰ ⁊ ĩ iudeis odia romanis aſcriberẽt. Hac eni quoſdã eoꝝ milites ĩfamia ꝑticipare. Et bis qdẽ mortẽ interminatꝰ eſt:ſi quis in eadẽ poſtea reptꝰ fuiſſet audacia. Ad legiones aũt litteras dedit ut ſuſpectos ĩueſtigarent atqꝫ ad ſe referrẽt. Veꝝ ꝑfecto auaritia cõtẽnit oẽ ſuppliciũ ſeuuſqꝫ boibꝰ lucrandi amor inatꝰ eſt nullaqꝫ oio calamitas plꝰ babẽdi cupidie cõparať:imo v̄o bec alios ⁊ modũ bñtẽ metꝰ ſubiũgiť. Deꝰ ãt q dãnauerat populũ oẽmqꝫ viã ſalutiſ ad iteritũ verterat. Deniqꝫ id qđ cum pena interdixerat Ceſar occulte in profugos admittebatur. ⁊ ſi quis tranſfugiſſet circunſpectantes aũt ne quis romanoꝝ videret:eos ſcindebant:⁊ ex viſceribus q̄ſtum nefariuꝫ trabebant. In paucis autem reperiebať:⁊ pleroſqꝫ ſola ſpes conſumebat Hic quidem caſus multos tranſfugarum ſeduxit.

Cap. XXVIII.

Joannes aūt vbi rapine ex templo defuere: ad sacrilegiū sese cōuertit: multaqꝫ donaria templi retinēs: multaqꝫ vasa diuine rei ministerio necessaria crateras ꝛ lances ꝛ mensas: vrceolis quidē abstinuit quos Augustus eiusqꝫ vxor miserat. Romanoꝝ quidem impatores honorauerūt semp templū atqꝫ ornauerūt: tunc autē iudeus etiam alienigenarū dona detrahebat: ad sotios autē dicebat sine metu diuinis abuti debere: qui ꝓ deo: qui ꝓ templo militarēt. Ex ipso alij ꝓptereaqꝫ sacrū vinū ꝛ oleū quod sacerdotes sacrificijs reseruabāt: tutum erat effudisse. Nāqꝫ in templo ꝛ multitudini distribuisse: ꝛ illi sine horrore vngebātur ꝛ potabāt. Non equidē recusabo dicere que dolor iubet. Puto si romani cōtra noxios venire tardassent: aut hiatu terre deuorandā esse ciuitatē: aut diluuio piturā: aut fulgura: aut sodomitana incendia passurā. Multo eni magis impiā ꝓgeniem tulit: q̄ que illa ptulerant. Deniqꝫ cum eorum pertinacia desperata totus populus interijt. Et quid opus est sigillatim narrare cades? Ac Aninus Eleazari filius trāsgressus ad Titum p vnā portā que sibi credita fuerat: centū ꝛ.xv.milia ꝛ.lxxx.dixit elata cadauera: ex quo die castra ꝓpe ciuitatē posita sunt. Et die quartadecia mensis aprilis vsqꝫ ad calēdas iulij. Nec aūt imensa est multitudo: nec tamē vel ipse fuit appositus porte: sed publicā mercedē diuidens mortuos ex necessitate numerabat. Ceteros eni ꝓpinqui sepeliebāt. Sepultura āt fuit elatos ex oppido ꝓijcere. Post hunc āt nobiles ꝓfugi oia mortuorū sexcenta milia portis eiecta nunciabāt. Alioꝝ vero numerū minime posse cōprehēdi. Cum āt paupes ferendos nō sufficerēt: cōgesta in maximis edibus cadauera essent inclusa. Et frumenti quidē modiū venisse talento. Post vbi āt muro circūdata ciuitate ne herbas quidē legere iam liceret: ad hoc necessitatis quosdā fuisse compulsos vt cloacas rimarent: boūqꝫ veterem fimū alimentū hērent. Stercus inde collectū ꝛ qd nec vsui quidē tolerabile fuerat cibus erat. Hoc romani puidē audientes mirati sunt: seditiosos āt ne videntes quidē penitebat: sed patiebantur vsqꝫ ad ea progredi: fatum enim eos reddiderat cecos: quod iam ꝛ ipsis erat ꝛ ciuitati.

Josephi de bello iudaico liber septimus incipit feliciter.

Clades quidem hierosolymoꝝ in peius quotidie ꝓcedebāt: cū ꝛ seditiosi magis accēderent iclusi: postq̄ populū fames ipsosqꝫ iam possederat. Quin ꝛ multitudo cōgestoꝝ in ciuitate cadaueꝝ ꝛ visu horrenda erat: odorēqꝫ pestiferū emittebat: cum excursus etiā pugnātium moraret. Nam veluti p aciem ruerent plurima cede exercitata cōculcare mortuos cogebātur: ꝛ qui sup eos pedē ponerēt neqꝫ supabant neqꝫ horrebāt: nec saltē sibi augurio fore putabāt cōtumeliā mortuorū. Gentili āt cede polluti dextras ad extremū bellū preparabāt: tanq̄ exprobrātes deo: vt mihi videt: supplicij sui tarditatē. Non enim spe victorie maior pars eorū: sed desperatione salutis ferocius ferebāt. Romani āt q̄uis plurimū in aggregāda materia laborarēt: tñ intra.xxi.dies aggeres erexerūt attonsis oibus ad nonagita vsqꝫ stadia circum oppidū lucis: erat aūt miserabilis terre facies. Nāqꝫ antea arboribus ꝛ padisis ornata fuerat: ea tunc debta precisis vndiqꝫ arboribus cernebat: nec vllus qui prius iudeā viderat alienigena ꝛ suburbana pulcherria ciuitatis: cū eius solitudinē tunc videret cōtinere lachrymas poterat: vel non gemere mutationē nature q̄ntū pristine derogassent. Oia nāqꝫ isignia pulchritudis bellū delerat: ne si quis subito adueniēs qui locū pus scierat eū cognosceret: sꝫ psens q̄reret ciuitatē. Romāis āt ac iudeis finitū opus aggeꝝ par faciebat timoris initiū. Nāqꝫ hi nisi eos quoqꝫ exuerēt captū iri ciuitatē putabāt. Romāis āt fortasse nec volūtatē

sibi fore illis icensis: nā ꝛ materie defecerant: ꝛ labori quidē corpora militū crebris āt offensionib⁹ cessarant. Uerū ciuitatꝭ cladib⁹ tristius romani q̄ȝ ciues ea habitātes afficiebant. Ad mala eni q̄ hinc accedebant etiā pugnatorib⁹ nihilo segnius vtebant Sed eorū spes frangebat cū aggeres insidijs machine siue soliditate muri: man⁹ v̄o cōflict⁹ audacia repugnātiuȝ superaret: ꝛ p̄cipue ꝙ cū seditione fameqȝ ac bello: totqȝ malis p̄stantiores iudeorū aios inuenirent. Uirorū quidē inexpugnabiles esse ipet⁹ arbitrabant: inuictā v̄o aiorū magnitudinē q̄ calamitatib⁹ aleret. Nam quis eos i rebus secūdis sustineat qui malis ad virtutē incitarent. Illi quidē ꝑpterea cauti⁹ custodias p̄parabant. Joannis aūt factio apud Antoniā sil' ꝛ futura timebant. Si dissceret mur⁹ cauebat ꝛ anteq̄ȝ arietes admouebant opibus instabat: nisi quia conatus irritus fuerit. Aggressi eni cū facibus aggerē spe decepti remeare. Nam p̄mum ne cōcordare quidē eorūm videbat cōsiliū paulatim ꝛ p interualla ꝛ cuntanter nō sine metu ꝓsilientiū neqȝ iudeorū more: ut breuiter dicam: Deerant eni q̄ ꝓpria gentꝭ essent audacia cursus ꝛ oiuȝ simul impet⁹: ꝛ ut sine offensiōe recederent. Languidiores ꝓgressi q̄ȝ solebant etiā romanos solito promptiores offēdere: qui corporib⁹ q̄dē atqȝ armis ita vndiqȝ aggeres sepsere: ut nusq̄ȝ igni aditū relinquerent. Animuȝ v̄o ita cōfirmauerūt ne quis loco anteq̄ȝ occūberet moueret. Nam p̄ter oiuȝ rerū despationē si etiā illud opus esset exustū acerbissim⁹ pudor milites occupauerat: si aut calliditati virt⁹ cederet aut arma temeritati aut piria multitudini aut iudeis romani. Simul aūt missilia cū illis faciebant i ꝓsilientes delata: ꝛ qui cecidisset posteriores ipediebat ac piculū antecedētes meliores afficiebat. Qui v̄o intra celi iactū venire ꝓperassent: alij disciplina hostiū ꝛ densitate pterriti: alij cōfixi hastis retrocedebant: ꝛ ad extremū alius alium timiditatis arguens re infecta reuertebant. Calendis aūt iulij tentata fuerat expugnatio. Judeis aūt inde digressis romani machinas admouere: qui cū ab antonia saxis atqȝ igni ferroqȝ peterent: ꝛ q̄ōcūqȝ hostib⁹ telū necessitas attulisset. Nam licet multū menibus iudei cōfiderent machinasqȝ cōtēnerent: tamē eas applicare ꝓhibebant romanos. Illi autē iudeis studiuȝ esse ratione murorum ne infirmitate antonia lederet: ꝛ fragilibus eam fundamentis suspicātes cōtra certabant. Nec tn̄ ꝙ feriebat ictib⁹ obediebat sed ipsi quidē crebris in se missilib⁹ iactis cū nullis periculis desup venientib⁹ lassarent arietum opus vrgebant. Cū v̄o inferiores essent ac lapidibus frangerentur: alij scutis sup corpore cōcameratis: fūdamēta manibus ꝛ vectibus suffodiebant. Itaqȝ saxis quatitur obstinato labore concussis. Quietē vtrisqȝ nox attulit: ꝛ in ea murus arietib⁹ labefactatus ex qua pte prioribus Joānes aggerib⁹ insidiando murū suffoderat subsidente cuniculo repēte labit parū preter spem muriqȝ: ꝛ ai affecti sunt. Nam iudei quidē q̄b⁹ memoria esse oportebat q̄ō ruina preter spem acciderat ꝛ aduersuȝ eā p̄cauti nō fuerant tanq̄ȝ māsura eēt antonia cōfidebant. Romanorū aūt inopinatā leticiā sub celeri sbuersione natam: conspectus alius murus quē intrinsec⁹ Joānes edificauerat cito restrinxit. Uerūtamē prior facilior impet⁹ videbat. Tunc eni ꝛ ascensū p ruinas promptiorē ꝛ antoniā satis esse infirmiorē. Mur⁹ quoqȝ q̄ recēs erat cito destrui posse arbitrabat. Nemo tn̄ eū audebat ascēdere ꝙ q p̄mus id tētauisset certissimū esset exitū. Capitulū. II.

Itus v̄o spe atqȝ ratione putans alacritatē pugnantiū excitari: ꝛ adhortatione atqȝ ꝓmissis sepe q̄dē piculorū nasci obliuia: interdū āt mortē solere ac cōtēni i vnū cōgregatos fortissimos expiebat dicens. O cōmilitones hortari quidē ad ea q̄ piculū nō afferunt apte ꝛ ipsis qui rogant ꝛ qui eos rogāt ignauie rep̄hensionē parit Exhortatione aūt opus ē in solis rebus ambiguis: quippe illa p se queqȝ gerere dignū est. Itaqȝ difficilē vobis in murū esse ascensū ipse ꝓfiteor: ꝙ aūt ul' maxie oporteat glorie cupidos pugnare difficillimis rebus pulchrūqȝ sit cum laude mori. Nec

expe ē. cuȝ laude mori

erit infructuoſum:qui primi fortiter fecerunt ꝓſequar. Primũ quidez vos illud hor
tet:q̄ nõnullos fortaſſe deterreat iudeorũ patiens animus:⁊ in aduerſis rebus dura
cõſtantia. Romanos enim eoſq̄ʒ milites quibus in pace bella diſcere:in bello autez
vincere cõſuetum eſt:a iudeis manu vel animo ſuꝑari turpiſſimuz eſt:idq̄ʒ in fine vi-
ctorie cum etiã dei nitamur auxilio. Nãq̄ʒ offenſionis noſtre iudaice deſperationes
ſunt. Illorũ autẽ clades fauore dei veſtriſq̄ʒ virtutibus creſcũt. Eteni ſeditio fames
obſidio murorũq̄ʒ ſine machinis caſus:quid ſit aliud q̄ʒ in illos ira dei noſtrũq̄ʒ adiu
mẽtum. Igitur nõ ſolum deterioribus inferiores videri: ſed etiam diuinũ preſidium
ꝑdere vobis nõ cõuenit. Quo pacto autẽ non turpe videat̃:iudeos quidẽ quibuſ nõ
magni pudoris eſt vinci:qui ſeruire didicerint:quo minus in poſterũ patiant̃ mortez
contẽnere:atq̄ʒ in nos medios frequẽter excurrere non victorie ſpe: ſed oſtentationis
gratia. Vos autẽ totius pene terre mariſq̄ʒ victores:quibus etiã nõ vincere ꝓbro ha
bet̃ otioſos ſedẽtes:ne ſemel quidẽ in hoſtes aliquid audaciter exꝑtos: famã ac for-
tunã cum his armis opiri:maxime cũ paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. De-
niq̄ʒ iã in Antoniã ſi aſcenderimus hẽbimus ciuitatẽ. Nam etſi pugnandũ ſit aduer
ſum intus poſitos qđ non arbitror:attamẽ capta hac reſpiratõe hoſtium incedere vi-
ctoriã nobis pleniſſimã repromittit. Et ego p̄termiſſa nunc meorũ laude: qui in bel-
lo cecidere ⁊ imortalitate qui martio furore ꝓſtrati ſunt ex morbo pacis tẽpore mortẽ
aliter ſentiẽtibus impcabor:quorum anima cũ corpore ſepultura dãnatur. Quis eniʒ digna imperatoris verba
virorũ fortium neſcit:q̄ animas in acie ferro corporibuſq̄ʒ abſolutas puriſſimum ele
mẽtum ether hoſpitio receptas inter ſidera collocat: maneſq̄ʒ ſe bonos ac propicios
heroas vidẽdos offerre poſteris ſuis. Quas vero morb⁹ corporis tabeſq̄ʒ cõſumpſe
rit:⁊ ſi maxime ꝓbris ac piaculis purgate ſunt: ſubterranee tenebre operiunt altaq̄ʒ
obliuio ſuſcipit:⁊ corporis ſimul ac vite ac memorie fine circũſcriptas. Qđ ſi neceſſa
rio mors homini fato decreta ẽ:ad hoc omni morbo leuius ẽ ferri miniſteriũ:qui non
videat̃ ignauũ negare vſui qđ debito redditurus ſit. Et hec quidẽ veluti huari neq̄-
ant:vel qui conati fuerint ꝓſecutus ſum. Eſt ãt ſalutis ſpes in maximis quoq̄ʒ ꝑicu
lis:qui virilẽ animũ gerunt:primũ eni quod didicit patet inceſſu. Deinde totũ quod
edificatũ eſt facillime diſſolui põt. Voſq̄ʒ plures hoc opus aggrediẽtes: alius alij ꝓ
adhortatione fiet atq̄ʒ ſubſidio:veſtraq̄ʒ obſtinatio in breui aios hoſtiũ franget: ac for
taſſe nobis ſi eam tm̃ cepimus incruẽta res efficiet̃. Etenim aſcendẽtes quidez nos
ꝓhibere ſcilicʒ conabunt̃. Si vero clam vel etiã ꝑ vim aliquid egerimus ſemel q̄ʒuiſ
paucos nõ ſuſtinebũt. Me autẽ ꝑfecto pudeat niſi qui p̄mus hoc fecerit: iuidẽdum
remuneratõibus fecero:⁊ q vixerit quidẽ ſimilibus p̄ſit:beatiſſima vͦo p̄mia ſequant̃
occiſos. Talia dicẽte Tito:cetera quidẽ multitudo ꝑiculũ magnitudine timuit: eoꝝ
vͦo vnus qui in cohortib⁹ militarẽt Sabinus quidẽ genere ſyrus vir ⁊ manu ſimul et
aio fortis apparuit:licet ſi quis eũ ante vidiſſʒ:quantũ ex hitu corpis ne ſpecie quidẽ
militẽ eẽ crediſſet. Erat eni colore nigro exilis hitudine: ſed aia quedaʒ heroica in
macro corpore atq̄ʒ ãguſtiore viribus ſuis hitabat. Cũ primus ſurrexiſſet:itaq̄ʒ dedo
me inquit tibi alacri aio Ceſar:⁊ ante oẽs in murũ aſcẽdo:atq̄ʒ opto quidez vt vires
ac volũtatẽ meã ſequat̃ fortuna tua. Qđ ſi ceptũ caſus iuiderit:ſcito me nõ p̄ter ſpem
q̄ res aliter ceſſerit:ſed q̄ ſic decreuerim ꝓ te moriturũ. His dictis ⁊ ſcutũ leua ma-
nu capiti p̄tendẽs:ſtrictoq̄ʒ dextera gladio circa horam diei ſextã murũ petebat. Se-
quebant̃ autẽ ex alijs qui ſoli eius virtuti emuli eẽ cupiebãt. xi. viri. Multo aũt oẽs
añcedebat diuino quodã impetu excitatus:cũ de muro cuſtodeſ iaculis ⁊ ſagittis vn
diq̄ʒ ifinitis appeterẽt:atq̄ʒ ingẽtia ſaxa deuoluerẽt:qui nõnullos de. xi. deceperunt.
Sabinus ãt miſſilibus occurrẽs:licet obſtrueret̃ ſagittis:nõ tñ ante ipetum cohibuit
q̄ʒ ſũmã muri p̄tẽderet hoſteſq̄ʒ in fugã ꝯteret. Viribus ãt ei⁹ atq̄ʒ ai ꝑtinacia territi

pluresq; ascendisse rati nõ steterunt. Qua in re fortunã quis veluti virtutib⁹ inuideat spq; pclaris facinorib⁹ officiat nõ incusauerit? Siquidẽ hic vir neq; ab incepto erra uit ꝛ offensione lapidis cũ maximo crepitu pronus decidit. Unde factũ est ut iudei reuersi vbi solũ ꝛ iacentẽ viderent ex oi eũ pte iaculis peterent. Ille genibus nixus ꝛ scuto ꝓtectus primo qdẽ vlciscebat̃ hostes multosq; ad se appropinquantes saucia-uit: vulnerũ aũt multitudine remisit dexterã: ꝛ ad extremũ priusq; redderet animam sagittis est obrutus vir dignus ꝓ fortitudine qui meliori fortuna vteret̃. Pro mensu ra vo cepti facinoris cedit. Ceteri aũt tres pene iam summa tenentes obtriti lapidi-bus perierunt: ꝛ octo sauciati detracti ꝛ in castra relati sunt. Hec quidem tertia die mensis iulij gesta sunt. Capitulũ. III.

Iduo aũt post. xx. de numero excubantiũ p aggeres militũ cõgregati signifeꝝ ordinis sui ꝛ duos quosdã ex ala equitũ ꝛ tubicinẽ vnum ad se vocant: nonaq; noctis hora p ruinas ad Antoniã ociose ꝓcedunt: occisis aũt primis custodib⁹ som-no oppressis muꝝ obtinent: ac buccina signũ dari pcipiunt: quo ceteri quidẽ vigiles subito exsuscitant̃ ꝛ fugiunt priusq; multitudinẽ que murũ ascenderat cernerent. Nã ꝛ timor illis ꝛ tuba imaginẽ quandã vbi magnũ hostiũ numerũ ascendisse crederent ostendit. Cesar aũt signo audito propere armat exercitũ: ꝛ cũ ducibus primis lectoꝝ caterua comitatus ascendit. Cum aũt iudei ad tẽplũ interius cõfugissent: ipsi quoq; p cuniculũ irrupunt: quẽ Joannes aduersũ romanoꝝ aggeres aperuerat. Dispositiq; amboꝝ agminũ seditiosi tam Joannis q̃ Simonis arcebant eos sũma vi atq; alacritate repugnandi. Si quidẽ excidij finẽ putabant locũ sanctũ penetrasse roma-nos quod ꝛ his victorie principiũ fuit. Ad ipsum aũt ad ytũ validissima pugna com mitit̃. His quidẽ templũ vi occupare certantib⁹: iudeis vero antoniam versus eos repellentibus. Et sagitte quidẽ atq; haste vtrisq; inutiles erant. Strictis aũt ensib⁹ dimicabant. Neq; conflictu discerni poterat: ex qua parte quisq; pugnaret pmixtis viris ꝛ ꝓpter angustias pmutatis: cum ꝛ vocis intellectũ magnitudo confunderet: multaq; mors esset vtrinq; arma simul ꝛ cadauera iacentiũ cõculcata frangerent pre liantes. Semp aũt si bellũ fluens grauasset alterã partẽ potioꝝ exhortatio ꝛ inferio-rũ cõquestio nascebat̃: neq; aut fuge aut psecutioni locus erat sed ꝓpinque mutatio-nes cõfligentiũ ꝛ inclinationes pmixte fiebant exercitus. Qui vo inter primos stetis-sent aut occidendi aut moriendi necessitatẽ habebãt: q̺ refugere nõ dabat̃. Nã ꝛ po steriores vtriusq; ptes suos in frontẽ vrgebant: nullũq; inter dimicantes bello vacuũ interuallũ reliquerant. Cũ aũt iudeoꝝ ai romanoꝝ pitiã vincerent iamq; oino tota acies pelleretur: ex nona eni hora noctis ad septimã vsq; diei pugnabant. Hi qui-dẽ simul oẽs ꝛ excidij piculũ ꝓ nutrimẽto virtutis habẽtes: romani vo exercit⁹ parte nondũ eni ascenderant agmina illisq; spes pugnantiũ nitebat̃ satis esse visum est in psentia Antoniam obtinere. Capitulũ. IIII.

Ulianus vo quidã ecatontarchus ex Bithynia nõ ignobilis quidẽ in illo bel lo ꝛ armoꝝ pitia ꝛ viribus corporis ꝛ cũ spũ oium fortissimũ ipse cognoui vbi romanos iam cedere ꝛ male repugnare cõspexit: ꝓpter Titũ aũt qui apud antoniã stabat: subito ꝓsiliit: iãq; iudeos vincentes solus ad interiorẽ vsq; templi angulũ pse cutus est. Fugiebat aũt vniuersa multitudo: neq; vim eius neq; audaciã hois esse opinantes. At ille p medios ruens quo alios alio disiecerat p ipsos quem occupas set interficiebat: eaq; facie nihil Cesari admirabilius aut alijs horribilius visum est Uerum ꝛ ipsũ profecto fata psequebant̃ que ab homine vitari nõ possunt. Calceos nãq; habens creberrimis atq; acutis: ut ceteri solent milites: fixos: Dum strato sa-xeis crustis solo occurreret labit̃: magnoq; cũ armoꝝ sono deiectus in tergũ fugien-tes reduxit. Et romanoꝝ quidẽ clamor ex antonia sublatus saluti eius metuentiũ:

iudei vero multis simul gladijs ꝛ hastis vndiqꝫ feriebant. Ille autem multā quidē ferri vim scuto excipiebat: sepe autem conatus erigere ꝑcutientiū multitudine reuolutus est. Et iacens tamen gladio multos perculit. Nec enim cito ꝑemptus est: qñ galea ꝛ thorace omnia membra neci opportuna septus erat. Nāqꝫ diu verticem contraxerat: donec concisis alijs eius membris remisit vires: cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor cesarem tenuit: vbi tante fortitudinis virum in conspectu tante multitudinis vidit occidi: ꝛ ꝙ locus se quidem intercludebat auxiliū ferre cupientem. Alios autem ne possent metus impediebat. Julianus quidem diu cū morte luctatus: cum non paucos interfectorum suorum sautios reliquisset egre ꝑemptus est: magna sui gloria non apud romanos tantum ꝛ cesarem: verum apud hostes quoqꝫ relicta. Iudei vero etiam mortui rapto corpore romanos in fugam versos in Antoniam cōclusere. Fortiter autē in eo prelio decertare Alexas quidam egyptius ex agmine ioannis: ex parte vero Simonis Malchius ꝛ Militonis filius iudas ꝛ iosue filius iacobus duces idumeorū. Zelotarum vero fratres duo iuuenes Arsimon ꝛ iudas. Cap. V.

Itus autē militibus suis imꝑat Antonie fundamenta dirruere: facilēqꝫ ascensum cuncto exercitui ꝑparare. Ipse vero iosippo ad se vocato: nanqꝫ audierat eo die qui erat mensis iulij septimusdecimus diuinā obseruantiā que entelechismos vocatur virorū penuria defuisse: eaqꝫ re populum nimis dolere: iterum dici ioanni ꝑcepit que ante mandauerat: quod etiam si quis eum pugnandi seuus amor teneret: cum qua placeret ei multitudine ad bellum ꝓgredi liceret. Dūmodo non vna secum ꝛ ciuitas interiret simul ꝛ templum: sanctum tamen locum violare desineret: ne ve in deum nephas admitteret. Potestatem autē hēre si vellet sacra intermissa celebrare ꝑ iudeos quos ipse delegisset. Itaqꝫ iosippus ne soli ioanni hec intimarētur: sꝫ etiaꝫ pluribus: vnde exaudiri posset constitit ꝛ mandata Cesaris hebraico sermone dissemit. Multum autē ab his quo patrie parcerēt precabat̄: ignēqꝫ depellerent iam templo contiguū: deoqꝫ vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul ꝛ silentio tegebatur. Multis autē conuitijs tyrānus iosippo cum execrationibus lacerato: postremo addidit nunqꝫ sibi excidium esse metuendū: quoniā dei ciuitas esset. Atqꝫ cum exclamatione sane vero inquit iosippus eam puram deo cōseruasti: inuiolataqꝫ sancta mansere. Nec in eum cuius speras auxilium quicqꝫ impiū deliquisti: sed solēnia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisqꝫ quotidianum auferat cibum impium eum hostem putabis? Deum vero quem perpetua religione priuaueris belli auxilio speras futurum? Et romanis peccata imputas: qui nostras leges etiā nūc tuentur: ꝛ que ipse intercidisti sacra deo reddi compellunt. Quis non inopinate mutationis causam gemat ac defleat ciuitatem: cum alieni quidem hostesqꝫ impietatem tuam corrigant? Tu vero iudeus ꝛ inter leges educatus illis quoqꝫ in has seuior iueniaris? At quin ioannem etiā quidem penitere malorū non est turpe in rebus extremis bonorūqꝫ tibi exemplo patriam seruare cupienti ꝓpositum est. Jechonias rex iudeorum qui quondā babylonis bellum sibi inferentibus: sponte ciuitatem priusqꝫ caperetur excessit: ꝛ cum cognatione sua voluntariam captiuitateꝫ sustinuit. Ne hec sancta hostibus ꝓderet: deiqꝫ domum videret exuri. Ob hec sacra iudeorum cōmemoratione laudatur: eūqꝫ memoria transmissa ꝑ secula semper nouam imortalitatem posteris tradit. Bonum o ioannes exemplar: ꝛ si piculum presto sit: ego autē veniaꝫ quoqꝫ tibi a romanis spondeo: dum memineris ꝙ gentilis moneo: ꝛ iudeis ista permittam spectari que oporteat qui sit victor ꝛ vnde consilium. Absit enim vnqꝫ ita captiuum viuere: vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris ꝛ clamas mihiqꝫ maledicis. Etiā acerbiora mereor ꝙ hec aduersus fata suadeo: deiqꝫ sentētia

condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum & responsum impendens miserrime ciuitati. Jam tunc enim eius excidium predixere cum his homicidium gentile cepisset. Vestrorum autē cadauerū non ciuitas tantum: sed etiam templum omne repletum. Deus plane deus ipse cuꝫ romanis ignē sibi lustrationis infert totqꝫ scelerum plenam eximit ciuitatem. Hec Josippo cum fletu & lachrymis prosequente vox eius singultibus interrupta est. Et romani quidem miserati dolorem admirati sunt. Joannes autem eiusqꝫ socij magis contra romanos irritabantur: illum quoqꝫ capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio & nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes locis suis manebāt: iam dudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem qui capto discessionis tempore ad romanos confugere: in quibus erant pontifices Josippus & iesses. Filij vero pontificum tres quidem Hismaeli: cui apud Cyrenem fuerat caput abscissum: et Mathie quattuor: alterius vero Mathie vnus: qui post interitum patris aufugerat: quem Simon Giore cum tribus filijs: ut supra dictum est: interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus deferre: eosqꝫ imperator cum per alia humane suscepit: tunc sciens aliegenis moribus illic versari molestum esse: in gnophnam dimisit ut ibi manerent: interim monitos etiam pollicitus possessiones cuiqꝫ peracto bello redditurum esse. Illi quidem in destinatum municipium leti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis rumor seditiosis iterum diffamatus est ꝙ romani trasfugas occidissent ut hoc metu videlicet a fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hec calliditas eorum sicut antea valuit: timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postqꝫ eos Titus reuocatos in gnophnā cū Josippo muruꝫ circumire & populo conspici iussit multi ad romanos fugiebant. In vnum vero congregati & ante romanos stantes cum lachrymis atqꝫ vlulatu seditiosos rogabant. Primo quidem paucos in ciuitate romanos susciperent patriamqꝫ seruarent. Si hoc displiceret saltem de phano certi exirent templumqꝫ sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur: multiqꝫ transfugas vociferati conuitia supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta: ut omne quidem circum phanum spacium multitudine mortuorum sepulchro: templum vero ipsum castello simile videretur. In loca vero sancta & inaccessa cum armis adhuc et manibus gentili cede calentibus insiliebant: & hanc processere legis iniuriam ut quam iudeos indignationeꝫ oporteret exercerre si hec romani admitterent: & tunc in iudeos propria sacra temerantes vterentur romani milites. Nemo tamen fuit eorum qui non cum honore templuꝫ aspiceret atqꝫ adoraret: latronesqꝫ optaret anteqꝫ intolerānduꝫ malum contingeret penitere.

Capitulū. VI.

Titus autem dolens vicem eoruꝫ iterum ioanneꝫ eiusqꝫ socios increpabat dicens. Nonne vos o sceleratissimi cancello sancta loca protexistis? Non litteris grecis ac nostris incisas tabulas constituistis? quibus ne septa cuiqꝫ transgredi liceret edicitur. Non eos qui transissent qꝫuis romanus quis esset vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis o nocentissimi. Aut cur templum & extremi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos: et si quis nunquam hunc locum ante aspexit: nunc enim neminem credo: itemqꝫ testor & exercitum meum et iudeos qui apud me sunt et vosipsos quod non ego vos violare hec compellam: quin et si locum acies vestra mutauerit: neqꝫ accederet ad sancta quispiam romanorum: neqꝫ quicqꝫ in eius contumeliam faciet. Seruabo autem vobis etiam templum nolentibus. Cap. VII.

Ec iosippo iternūciante pncipis dicta: latrōes ac tyrāni existimantes non beniuolentia sed timiditate hos sermones fieri in superbiaꝫ tollebantur. Titus autem qui neqꝫ seipsos miserari eos: neqꝫ templo parcere perspiciebat: rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vniuersum quidem his militem ꝙ locus eum non caperet inferre non poterat. Tricenis enim de singulis centurijs viris fortissimis lectis etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisqꝫ duce preposito Cereali hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoqꝫ in armis esset vnaqꝫ descendere statuisset: amici eum propter periculi magnitudinem ducūqꝫ dicta continuerunt. Plus enim operis Antonia sedentem: q̄ꝫ militum certamine facturum esse dixerunt: q̄ꝫ si periculum subisset. Omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores: his dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites: vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisq̄ꝫ indonatus abiret: aut cōtra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse: qui ꝛ vlciscendi ꝛ remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratuꝫ est dimisit. Progressus autem ad Speculam de Antonia quid fieret expectabat. Uerum hi qui missi fuerant nō ita vt sperabant somno oppressos inuenere custodes: sed excitatis cum clamore confestim manus conseruere excubitorum intus. Mane autem ceteri cateruatim excurrere. Itaqꝫ primorum quidem impetum excipiebant romani. Qui autem illos sequerentur: in agmen proprium incidebant: multisqꝫ suorum velut hostibus vtebantur. Uocis nanqꝫ agnitionem confusus partim clamor oculorum singulis nox ademerat: cum preterea quosdam furor cetus: alios iracūdia alios timor officeret: iccirco obuium quenqꝫ sine discretione feriebant. Romanis quidem scutorum coniunctione septis ꝛ per globos prosilientibus ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisqꝫ meminerat. Judei vero disiecti tam impetus q̄ꝫ recessus temere facientes: sepe imaginem inter se hostium alius alij demonstrabant: cum reuertentem suum quisqꝫ per tenebras romanum quasi aggrediētem exciperet. Deniqꝫ plures a suis q̄ꝫ ab hostibus sauciati sunt: donec orto die visu iam pugna discerneretur: ꝛ in acie stantes ordine sagittis atqꝫ lapidibus agerētur. Neutri vero cedebant neqꝫ labore fatigabantur. Sed romani quidem ꝛ sigillatim ꝛ multi simul in cōspectu imperatoris de virtute certabant. Illumqꝫ diem sibi quisqꝫ promotionis initium fore putabat: si fortiter dimicasset. Judeis autem et proprium cuiusqꝫ periculum: ꝛ quod templo metuerent ministrabat audaciam: ꝙ tyrannus stans hos rogaret: alios verberaret: ad pugnandum interminationibus incitaret. Comminus autem plerunqꝫ pugnantium. Sed cito ꝛ breui momenta prelij mutabantur. Neutra enim pars prolixum fuge spatium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu et Antonia tumultus erat: ꝛ confidere superantibus: ꝛ stare si fugerent: acclamantium eratqꝫ veluti quoddam belli theatrum. Nec enim vel Titum vel alios qui vna erant quicq̄ꝫ eorum que in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cepto prelio: quinta diei dissoluti sunt. Cum neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga cessissent. Uerum mediam in ancipiti prelio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Judeorum partis quidem Simonis iudas Marion filius: ꝛ Simon iosaie. Idumeorum vero iacobus et Simon alter Carthe filius: Jacobus autem iosie. De ioannis autem sotijs Getheus ꝛ Alexander. De zelotis antem Simon filius Tagire.

Cap. VIII.

T romanoꝝ reliqua manus die septimo submersis antonie fundamētis: latā viā vsq̄ꝫ ad templū cōposuit. Admotaqꝫ muro agmia mox aggeres ichoabāt: vnū ꝯtra iterioꝝ tēpli āgulū q ad septētrionē oriētēqꝫ spectabat: alterū ꝯtra exedrā ad

aquilonis partem inter duos muros edificatũ. Alioꝝ duoꝝ vnũ cõtra portã occidẽ- talẽ tẽpli exterioris: alteꝝ ab aqlone. Magno tñ opꝰ cũ labore ac miserijs pficiebat cũ materias sexcẽtesimo vsqꝫ stadio deportarẽt. Interdũ aũt insidijs ledebãt: cũ ipsi qdẽ vicẽdi facultate minime cauerẽt: iudeis vo ppter desperationẽ salutis audacioribꝰ vte rẽt. Nõnulli eni eqtũ quotiẽs ad ligna siue fenũ colligẽdũ exissent: interea dũ id fa cerent equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos iudei p cuneos erũpentes ra- piebant. Itaqꝫ dum id crebro fieret cesar existimans quod erat veꝝ negligẽtia suo- rum magis q̃ꝫ iudeoꝝ virtute rapinas cõtingere: tristi aiaduersione ceteros ad equo- rũ custodiã reuocare statuit: vnoqꝫ milite qui equũ pdiderat morte dãnato eo metu equos suos ceteris conseruauit. Nunq̃ꝫ eni eos post hec in pascua dimittebant: sed tanq̃ꝫ natura his cõnexi ad necessitatẽ egrediebant. Illi quidẽ templũ oppugnabãt aggeresqꝫ erigebant. Altera vo die post eoꝝ ascensũ multi seditiosorũ quos rapine defecerant ꝛ fames vrgebant: cõgregati in presidia romanoꝝ que Elenoã montem versus collocata erant circa vndecimã diei horã impetũ faciunt. Sperabãt eni pmo quidẽ inopinatos: deinde curandi corporis causa qescentes facile decipi posse. Ue rũ cognito illorũ conatu romani ꝛ de pprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis murũ transcendere ac perrũpere violenter conatis. Conflato autẽ vehementi prelio multa quidẽ ꝛ alia ab vtraqꝫ pte fortiter gesta sunt cũ romani preter fortitudinẽ etiã bellandi pitia: iudei vo imoderato impetu ꝛ effrenatis animis vterẽt. Dux aũt his pudor erat: illis necessitas. Nam ꝛ amittere iudeos veluti laqueis irretitos romãis turpissimũ videbat ꝛ illi vnã spem salutis si murũ vi prũpere potuissent habebant. Ibi tum quidã ex alia equitũ Pedanius noie iudeis in fugam versis atqꝫ in vallẽ coactis: equo in aduersũ montẽ a latere incitato preteruectus rapit vnũ ex hostibꝰ fu- gã petentem iuuenẽ ꝛ grauẽ corpore ꝛ armis vndiqꝫ septũ: talo cõprehensũ tantũ se inclinauit equo currente: tanqꝫ dextere vim iteqꝫ ceteri corporis ꝛ equestris pitiã de- monstrauit. Iste quidẽ tanq̃ꝫ munus aliquod rapuisset captiuũ ferens ad cesarẽ ve- nit. Titus autẽ vires eius q cepat admiratus ꝛ captũ quia ad murũ vl̕ aggredi ten- tauerat supplicio affici iussit. Et ipse quidẽ templi oppugnationẽ curabat: utqꝫ agge res mature fierent vrgebat. Capitulũ. IX.

Uterqꝫ iudeos aduersis prelijs male tractatos timescẽte paulatim bello ꝛ in serpente tẽpli pnicie sicut in putrefacto corpore ad sola membra peste occupata puenientes ne vlterius pcederet abscindebat. Porticus eni parte que ab aquilone in orientẽ ptinens antonie iungebat incensa. Deinde ad. xx. fere cubitos abrupere: imisso sanctis icendio manibꝰ suis. Biduo aũt post idꝰ predicti mẽsis vicesimo ꝛ quar to die romani porticũ inflammare: ꝛ vsqꝫ ad quartũdecimũ cubitum igne progresso: iudei similiter culmẽ abijciunt: neqꝫ oino recedentes operibus ꝛ antonie cõtinentia diruentes: cum liceret eis ac deberent incendium phibere. Itaqꝫ immisso igne cur- sum eius ociose pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nũq̃ꝫ prelia ces sauere: sed frequens paulatim contra se excurrentium bellum. Hisdem autẽ diebus quidam ex iudeis vir ꝛ corpore breuis ꝛ vultu despicabilis tanqꝫ genere q̃ꝫ rebꝰ alijs vilissimus Jonathes nomine progressus ad Joannis pontificis monumentum: cum alia multa superbe ad romanos prolocutus est: tum quem fortissimum haberẽt ad singulare preliũ prouocauit. At qui contra stetere multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos ut assolet etiam qui timerent: quosdam vero nõ inconsulta mo- ueret ratio cũ mortis cupidine nõ debere ɔfligere. Nã q de salute desperassẽt eos neqꝫ cautos ipetꝰ neqꝫ deũ habere placabilẽ: ꝛ cũ his i discrimẽ venire quos neqꝫ vincere magnũ sit ꝛ vinci cũ dehonestamẽto piculosũ nõ fortitudis sꝫ ferocitatis videri. Cũ ãt diu nemo pcederet mltaqꝫ iudeꝰ eoꝝ timidati illuderet: erat arrogãtissimꝰ qdã sũphꝰ

e romanis ex ala equitum putans nomini addere verba: et insolentiam eius exosus.
Fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus incõsulte ꝓsilijt: et ceteris cõmissa
cum eo pugna risum prebuit: sed a fortuna ꝑditus est. Ipsum eni ionathes iterfecit:
deinde pede supra mortuũ posito: leua scutum dextraqʒ cruentũ gladium coruscabat
armisqʒ cũ fremitu cõcussis exercitui et iacẽti insultans spectantes romanos icrepa-
bat: donec eum tripudiantẽ et vana iactantẽ quidam priscus centurio sagitta trãsfixit.
Eoqʒ facto et iudeorum et romanoꝝ clamor excitatus est. ille autẽ dolore in vertiginẽ
tortus supra corpus hostis incubuit: belliqʒ felicitatẽ ratione carentem q̃ʒ velox vltio
sequeretur ostendit. Cap. X.

Editiosi v̄o templum tenẽtes aperte quidem et quotidie militibus in aggerib⁹
positis repugnabãt. Vicesimo ãt septio die predicti mensis huiusmodi doluʒ
excogitant. Occidentalis porticus spatium quod inter culmẽ et trabes erat vacuum
siluis aridis: itẽqʒ sulfure ac bitumie repleuere. Deinde velut oppſſi cedebãt. Quar̄
multi quidẽ temerarij fugientibus instabãt: et in porticũ ascendere positis scalis nite-
bant. Qui vero prudentiores erant nullã fuge cãm iudeis fuisse cogitantes locis suis
manebãt. Verũ porticu repleta his qui ascenderãt ignem immittunt iudei. Excitata
vndiqʒ subito flãma: romanos et qui extra periculũ steterunt ingens stupor inuasit: et
desparatio quos incẽdium ceperat occupauit. Flãmis enim cincti semetipsos in oppi-
dum: alij vero in hostes p̄cipitabant. Multi spe salutis desilientes in puteos ilico de
bilitabãtur. Alios dum conant̄ preueniebat incẽdiũ: alij ferro flãmam antecedebãt.
Statim vero et alios fugientes ignis cõprehendebat plurimuʒ ꝑuagatus. Cesarem
vero licet premorientibus indignaret̄: q̄ iniussi porticum ascenderãt: misericordia ta
men eorum tetigit. Cũqʒ nemo ꝓhibere posset incẽdium: hoc erat tamen solatio pe-
rentibus: quia videbant eius dolorem ꝓ quo ipsi animã ꝑderent. Vociferans enim
et ante alios prosiliens: et comites suos q̃ʒ possent auxilium ferre obsecrãs cernebat̄
Eiusqʒ voces et affectiones quisqʒ velut aliquam preclarissimã sepulturam secuʒ af
ferens moriebat̄. Nõnulli tamen recepti in partẽ porticus latiorem: flãmaruʒ quidẽ
periculum euasere. Obsessi autem iudei cum diu fautij restitissent: postremo vniuersi
cecidere. Cap. XI.

Ost omnes autem quidam iuuenis nomine Longustoti huic ornamento fuit ca
lamitati: et quãuis sigillatim digni sint memoria qui periere: omnium tamen
fortissimus demonstratus est. Quem iudei quidem et quia fortis erat: et quia interfi
cere eum cupiebant: ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater vero eius
Cornelius qui ex altera parte stabat: ne gloriam suam romanãqʒ militiam dehone-
staret orabat: cui magis obtemperauit: sublatoqʒ altius gladio vt ab vtrisqʒ partib⁹
cerneretur semetipsum occidit. Eorum quos ignis obsederat Argorius quidaʒ cal
liditate seruatus est. Appellato enim clara voce Lucio quodam commilitone et con
tubernali suo: heredem te inquit relinquo totius patrimonij mei: si me exceperis.
Cum autem ille prompto animo accurrisset: ipse quidem qui se in eum proiecerat vi
xit. Lucius vero pondere oppressus: constratoqʒ lapidibus solo allisus cõtinuo mo
ritur. Ea calamitas paulisper quidem romanis tristitiam comparauit. In poste-
rum tamen cautiores effecit: et aduersus iudeorum insidias inijt: quibus plerumqʒ
loca moresqʒ hominum nescientes ledebantur. Exusta est vero porticus ad turrim
vsqʒ ioannis: quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat supra postes que
in Xistum ducerent edificauerat. Reliquum vero iudei quoniam consumpti fue-
rant qui ascenderant absciderunt. Postero autem die Romani quoqʒ porticum
que in boree parte fuit ad orientalem vsqʒ totam incendunt: cõtinentẽ angulos eius
q appellat̄ cedron⁹ sup vallẽ edificata: vnde etiã ꝓfũda erat et horribilis ei⁹ altitudo

Irca templum quidem ita res se habebant. Eorum vero qui per ciuitatē fa-
me corrūpebāť īfinita mľtitudo moriebať. Inenarrabiles āt clades eueniebāť
In dies nāq3 singulos si uel vnq3 aliquid cibi apparuisset bellū ilico gerebať ꝛ ami
cissimi inter se ad man⁹ veniebant miseris diripiētes aīe viaticū. Fides aūt penurie
nec moriētib⁹ hēbať: sed etiā quos viderent expirare scrutabanť latrones: ne quem
forte cibū sinu occultans quispiā moreref. Ipsos aūt spes egestate vict⁹ hiantes ve-
luti canes rabidos decipiebat: ꝛ impingētes in hostia tanq3 ebrij ferebanť: easdēq3
domos bis ac ter eodē momēto desparatione inquietabāt: oīaq3 dentib⁹ necessitas sbi-
gebat: ꝛ ea colligentes q̄ nullū q̄uis sordidissimū mutoꝝ aīaliū nō horreret comede
re patiebanť. Deniq3 nec cingulis nec calciamētis abstinuere coriaq3 scutꝫ detracta
mandebant. Quin etiā feni veteris laceramenta victui habebanť: cuius nōnulli exi
guū pōdus quattuor atticis venūdabant. Et quid op⁹ est famis iprobitatē ex rebus
aīa carentib⁹ demonstrare? Factū eni relatur⁹ sum neq3 apud grecos neq3 apud bar
baros cognitū ꝛ dictu quidē horrendū: auditu v̄o incredibile. Itaq3 libenter hāc ca
lamitatē intermitterē ne mentiri me posteri estimarent: nisi testes multos haberem ꝛ
fortasse aliquā p̄rie referrē gratiā ptius ea differēs quoꝝ facta ꝑpessa est. Cap. XIII

Ulier q̄dā ex plebe trans iordanē habitantiū incolaꝝ Maria noīe Eleaza-
ri filia de vico Batezbbra quod significat domos Esopi genere ac diuitijs
nobilis cū alia multitudine fugiens i hierosolyma recepta cum ceteris obsidebatur.
Huius alia quidē bona tyrāni diripuerunt: q̄ ex transamnanis locis in oppidū cō
portauerat. Reliqas v̄o cōditoꝝ ꝛ si alimēta repperissent irrūpētes domū ei⁹ satelli-
tes quotidie auferebāt. Grauiter autē mulier indignabať: ꝓptereaq3 sepissime ra-
ptorib⁹ maledicēs: ꝛ imp̄cans eos cōtra se vehemēti⁹ irritabat cū neq3 iratus neq3
miserans eām quisq3 vellet interficere. Sed victum quidē patrando alijs parabat.
Undiq3 aūt adempta iam erat ei etiā reperiendi facultas famesq3 visceribus ꝛ me-
dullis irrepserat. Plus v̄o q̄ fames iracūdia succēdebat. Igiť vi animi ac neces-
sitate impulsa rebus aduersus naturā excitať: raptoq3 filio quem lactentē habebat
miserū te ait infans in bello ꝛ fame ꝛ seditione cui te seruauero? Apud romanos etiā
si vixeris seruiturus es: fames aūt ꝑuenit seruitutē. His v̄o seditiosi seuiores sunt.
Esto igitur mihi cibus ꝛ seditiosis furia ꝛ humano vite fabula q̄ sola deest calamita
tibus iudeorum. Et hoc simul dicens occidit filiū coctūq3 mediū comedit. Adoptū
autem reliquum seruauit. Ecce aderant seditiosi ꝛ contaminatissimi nidoris odore
capti mortem ei statim nisi quod parasset ostenderet minabantur. Illa vero bonam
partem se reseruasse respondens aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror
cepit atq3 dementia visuq3 ipso diriguerunt. At mulier ꝛ hic inquit est vere filius ꝛ
facinus comedite: nam ꝛ ego comedi. Nolo ut sitis aut femina molliores: aut ma-
tre misericordiores: ꝙ si vos pietatē colitis ꝛ mea sacrificia repudiatis: ego quidē co
medi: reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidē trementes exierunt: ad hoc
solū timidi vixq3 hoc cibi matri cessere. Mox āt repleta est eo scelere tota ciuitas: ꝛ
vnusquisq3 ante oculos sibi cladem illam ꝓponens tanq3 hoc ipse admisisset horre-
bat. Ab oībus autē quos fames vrgebat properabatur ad mortem ꝛ beati appella-
bantur qui priusq3 id paterentur interijssent. Cito aūt romanis nunciata est illa cala-
mitas: eorumq3 alij non credebant: alij miserabantur: multos autem vehemēti⁹ eius
gentis odium cepit. Cesar autem super hoc deum placabat: siquidem iudeis pacem
obtulisset eisq3 liberam ꝓposuisset omniū obliuionē que cōmiserant. Illos autem ꝓ
cōcordia seditionē: bellū ꝓ pace: ꝓ satietate atq3 opulentia famē optasse: ꝛ q ꝓprijs
manibus templū qđ ipse eis seruasset incendere cepant: huiusmodi alimētis eos eē
dignissimos. Veꝝtamē scelus huius nefandi victus ruina sese patrie opertuꝝ: neq3

relicturum in orbe terre: vt sol inspiciat ciuitatē in qua matres sic vescerent. Ante matres autē patribus huiusmodi alimēta deberi: q nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hec dicēs desperationem hostium reputabat: nec eos sanam mentem recepturos existimabat: qui cuncta iam pertulissent quibus anteq̄ ea paterentur mutare sententiam sperabantur. Cap. XIIII.

Octauo autem die mensis augusti: cum due legiōes aggeres pfecissent ad exedram occidentalē templi exterioris admoueri arietes iussit. Cum diebus autē sex qui firmissimus erat aries parietē sine intermissione pulsando nihil oīno pfecisset. Uerum et huius et ceterorū magnitudines structura lapidū supabat. Septētrionalis autem porte alij fundamēta suffodiebāt: multūq̄ fatigati exteriores tantū lapides euellere potuere. Ab interioribus autē porte sustinebantur: iaq̄ diu mansere donec instrumentorū et vectium conatibus desperatis romani scalas porticibus applicuer. Judei vero preuenti ne eos subire pbiberent cum his cōgressi dimicabāt. Et alios quidem retro depellentes precipitabāt: accedentes alios subsidio trucidabāt. Multos de scalis egredientes priusq̄ scutis obtegerent ferientes gladijs preueniebant. Nōnullas autē scalas armatorum plenas in latus deijcientes declinabant. Unde romanorū quoq̄ non parua cedes sequebat. Alij signis ablatis p his decertabant: rapinā eorum grauissime fore turpidini ducentes. Postremo tamē iudei et signis potiunt: et eos qui vna ascenderēt interficiunt. Ceteri vero clade intereuntiū pterriti descendunt. Romanorū quidem nemo nō aliquo facto opere pcubuit. Seditiosorum autē qui prioribus prelijs etiā tunc fortiter pugnauerunt. Et pterea Eleazarus fratris Simonis tyrāni filius. Titus autē cum videret se alienis et templo cū damno et necem militū parcere: ignem portis subijci iussit. Inter hec autē ad euz profugi veniūt Ananus ex Maue Simonis satellites crudelissimus: et Archelaus filius Magaditi: ideirco sperātes veniam q iudeos victores relinquerant. Titus autē cum hanc eorum in iudeos crudelitatē audiuit: vtrūq̄ obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate nō voluntate venisse: nec salute dignos eē incensam ipsorum causa patriam deserētes. Uerūtamen cohibuit iracundiam fides: eosq̄ dimisit: sed nisi eo loco habendos quo et iam alios credidit. Jam vero portis milites ignem admouerāt: liquefactoq̄ argento cito lignum flāme absumpserāt: cum subito aucte pximas inde porticus corripuere. Judeis vero ignem circū se videntibus: corpora simul animeq̄ ceciderūt: et stupore attoniti adiuuare quidē vel extinguere nemo conatus est. Stantes vero aspiciebāt: nec tñ his q̄ absumerēt dolētes: saltē vt qd reliquū eēt saluū hērent animū colligebāt. Illo quidē die et que secuta ē nocte crescebat icendiū: paulati eniz nec simul vndiq̄ inflāmare portic⁹ potuerūt. Postero āt die Titus partē militū iussit icendiū restrigere: perq̄ pxia portis loca viā sterner: vt facilior agmibus eēt ascensus: rectores ad se cōuocat: sexq̄ collectis q erant pceres: Tiberio Alexādro totius militie pfecto: et Sexto cereali qnte legiōis pposito: et Largio lepido decime: et Tito phrygio qntedecie: cū quib⁹ erat etiā fronto ac terni⁹ mgr duaꝝ alexādrinaꝝ legionū et M. ātonius iulian⁹ pcurator iudee. Cōgregatisq̄ pterea chiliarchis et pcuratoribus cōsiliū de tēplo pposuit. Alijs qdē videbat lege belli vtēdū eē: nunq̄ eni iudeos a nouis reb⁹ posse desiner tēplo manēte: quo oēs vbicūq̄ eēnt colligerent. Nōnulli monebāt: vt si templū reliquissent iudei neq̄ armis p eo quisq̄ certaret: cōseruandū eē suadebāt. Si vo id pugna obtinuissent ignib⁹ cōsumendū: qm castellū iaz videret eē nō templū et piaculū: nō ipse verū illi qd fieri coegere cōmitterēt. Tito āt nec si stātes dimicarēt iudei p hoibus aio carētib⁹: vlciscēdū eē dicēte: neq̄ se vnq̄ tm̄ opus icensuꝝ: iā eni romanoꝝ fore hoc dānū: sic ornamētū quoq̄ foret impij si māeret: iam certi quid vellet: ad eius accedūt sentētiā fronto Alexāder et Cerealis tunc quidem

cōsiliū dimisit. Jussisq3 militib⁹ requiescere itēq3 ducib⁹ ut his i pcinctu validiorib⁹ vteref: viā sternere p ruinas lectis ex cohortib⁹ impat ignēq3 restinguere. Illo qdē3 die iudeos labor itēq3 timor ab impetu cōtinuit. Postremo aūt collect⁹ virib⁹ z rece-pta fiducia p orietalē portā cōtra tēpli exterioris custodes secūda hora diei pcurrit. Illi aūt pmā quidē cōcionē fortiter excepe: septiq3 scutis a fronte murū cōdēsa acie inclinant. Certū tn̄ erat eos nō diu duraturos q̄ z multitudine infestātiū z ais vin-cerent. Cesar aūt pusq3 verterent acies: nā pugnā3 ex antonia pspectabat: cū equiti bus lect⁹ venit auxilio. Impetū vo ei⁹ nō sustinuere iudei: sed pmis iterfect⁹ pleriq3 fugā petunt. Et cedentib⁹ quidē romanis reuertentes instabant. Cū aūt illi retrorsis sent iterū refugiebant: donec circa horā quītā iudei vi coacti templo introire conclusi sunt. Tit⁹ aūt discessit in antoniā decreto postridie mane cū oi exercitu aggredi tem-pluq3 obsidere. Sed id plane dei sententia iādudū igne dānauerat: euolutisq3 tēpo-rib⁹ aderat fatalis dies q erat decim⁹ mēsis augusti: quo etiā pus a rege babyloniorum fuerat cōcrematū. Ex edib⁹ aūt causā pncipiūq3 sūpsit incēdiū. Nā cū paulisp Titi discessu seditiosi qeuissent romanos rursus aggrediūt custodumq3 templi cum ignē interioris pbani restinguentibus pugna cōmittit. Hicq3 iudeis in fuga3 versis vsq3 ad templum transierunt. Capitulū. XV

Jc itaq3 tūc militū vn⁹ nō expectato cuiusq3 edicto neq3 tantu3 facin⁹ verit⁹: s3 diuino quodā mot⁹ ipetu a cōtubernali suo sustollit: z ex ardente materia raptū ignē i fenestrā inserit aureā inde mēbra circū tēplu3 edificata de septētrionali regione adit⁹ erat. Flamma vo excitata iudeorum qdē calamitati dignus clamor exorit: z ad vl ciscendū pperabāt: neq3 iam vite pcendū rati neq3 virib⁹ tēperandū: amisso eo cuius grā cautissimi videbant. Mature aūt hoc Tito qdā nunciat. Et ille nāq3 casu i ta-bernaculo qescebat sicut a plio redierat: exilit tēpluq3 curriculo petit phibitur⁹ incē-diū: oēsq3 post eū duces z hos agmina pterrita sequebant. Clamor autē ac tumult⁹ erat tanto exercitu sine ordine cōcitato. Cesar aūt voce simul ad dextera pugnātibus signo dato ignē iubebat extingui. Sed neq3 vox ei⁹ audiebat q̄ aures eorum maior cla mor obstrueret: nutūq3 dextere nō attendebant cū alios bellu3 alios ira distraheret. Introcurrētiū vo agminū ipetum nō pcepta neq3 itermiatio ptinebant: s3 quo furor ea duceret sequebant. Ad ipsos autē itroit⁹ obstrusi multi qdē sese iuicē cōculcabant multi vo ardētib⁹ adhuc z fumātib⁹ porticū icedētes ruinis liuore quidē vtebāt. Cū vo ad tēplū accessissent edicta quidē cesaris nō audire simulantes: pcedētē quisq3 ut ignē imitteret hortabat. Seditiosis aūt iam subeūdi quidē spes nulla erat: sed fuga z cedes oia possidebat. Magna vo populi multitudo inalida z iermis vbicūq3 occu-pati fuerant interficiebant: z circū aram quidā ingens mortuorum numer⁹ cōgerebat. Per grad⁹ vo tēpli z sanguis mult⁹ pfluebat: z eorum corpora q supra ceciderāt dela-bebant. Cesar aūt vbi neq3 ipetū insanietiū militū cōtinere poterat: z flāma dnabat itro cū rectorib⁹ igressus z scm̄ tēpli z qcqd illic erat aspexit: ea quidē q̄ apd alienige nas erāt fama maiora. Pōpa vo z opione domestica nō miora. Cū aūt flāma nōdū ex vlla pte ad iteriora penetrasset: nec mēbra q̄ circū erant tēplū depasceret: qd erat verum existimans adhuc illud op⁹ posse suari: z ipse psiluit milites q3 rogare ut ignē re stiguerēt conabat: z liberalē z becatōtarchū de stipatorib⁹ suis fuste mulctatos: q non obedirēt iussit arcere. Illorum āt furor belliq3 iper⁹ qdā vehemētior iudeorumq3 odia z cesar⁹ reuerētiā z phibēt⁹ metū supabāt. Plerosq3 āt pdarum spes icitabat suspicātes it⁹ oia pecunie referta eē: qm̄ fores auro factas cōspicerēt. Preterea qdā miles ex his qui intrauerāt: cū cesar ad ihibēdū icēdiū cucurrisset ignē iā cardinib⁹ porte sbiecerat. Tūq3 sbito postq3 flāma int⁹ appuit: z duces cū cesare discedebāt: z stātes extra suc cēdere nemo phibebat. Templum quidē hoc modo inuito Tito exurit. Ca. XVI.

Sed hoc multū qs deflēdū putet: vt op⁹ omniū q̄ audiuim⁹ aut vidimus maxie admirabile tā extructōis generē q̄3 magnitudis: itēq3 mūificētie in singulis reb⁹ τ glorie que de sanctis hēbant: maximū tamē ex fato capiet solatiū: quod vt aialibus ita opibus locisq3 fatū sit ineluctabile. Mirabit̄ aūt in eo etiā circūacti tēporis fidē. Naz τ mēsem vt dictū est eūq3 diē seruauit: quo primū ab babylōis tēpluz erat incē sum. Et a prima structione tēpli quā Solomō rex incboauerat: vsq3 ad hoc excidiuz quod euenit secūdo āno principis vespasiāi: mille. cxxx. colligunt̄ āni: τ septē mēses ac dies. xv. A posteriore vero q̄3 secūdo āno Cyri regis aggeus fecerat: vsq3 ad excidiū quod vespasiano impante sustinuit ciuitas āni. dcxxxix. τ dies. xlv. Dum tēplū aūt incēderet̄ etiā quicqd in manus forte venisset rapiebat̄: τ cedes erat ifinita deprehensoꝝ. Nec acte fuit etatis miseratio aut reuerētia castitatis: sed τ pueri τ senes τ sacri ac ꝓbani similiter iterficiebātur: atq3 oē genus hominū belli calamitas pseq̄bat̄ vnaq3 supplices cū repugnātibus necabant̄: flāmaq3 vlterius ꝓgrediēs cuz gemitu occūbētiū cōcrepabat. Et ꝓ altitudie quidē collis ardētisq3 opis magnitudie totam quis ardere crederet ciuitatē. Illo āt clamore nihil maius aut horribilius excogitari pōt. Nā τ romāoꝝ agminū fremit⁹ erat τ seditiosoꝝ: ferro igniq3 clausoꝝ clāor ingēs tollebat̄: τ popl'i sursuz dep̄hensi ad hostes fuga cū stupor̄ ac calamitate cōq̄stio. In colle āt cōstitutis etiā multitudo oppidi cōsonabat. Jam vero multi fame marcidi in mortē pene lumib⁹ clausis postq̄3 ignez tēpli videre in q̄stus interi clamorēq3 viresq3 recepunt. Resonabat āt τ trans fluuiū regio: τ mōtes circūpositi grauiorē impetum faciebāt: τ tn̄ erant clades acerbiores tumultuū. Nam collē quidē in quo tēpluz erat euelli radicit⁹ quis putaret: ita vndiq3 belli plenus videbat̄ τ sanguis igne largior eē pluresq3 iterfectorib⁹ iterfecti oisq3 terra cadauerib⁹ tegebat̄: τ supra corpa mortuorū gradiētes milites cursuz fugientiū seq̄bant̄. Latrocialis quidē multitudo tandē pulsis romāis in exterius templū: deinde ciuitatē euadit. Populi āt quod fuit reliquuz in exteriorē porticū cōfugerūt. Sacerdotū autē iudeorūq3 nōnulli p̄mū quidez virib⁹ itēq3 sedibus suis que ex plūbo facte erāt: auulsis in romāos ꝓ missilib⁹ vtebantur. Deinde cū nihil ꝓficerent ignisq3 in eos euomeret̄: in parietē descendētes octo cubitis latū ibi manebāt. Duo tn̄ ex nobilib⁹ cū ad romāos trāseundo seruari possēt aut cōem cū ceteris durare fortunā: semetipsos in ignē iniecere: τ cū tēplo cōcremati sunt Hynerius filius Belge: τ iosippus Daree. Romani āt q̄ frustra se circū templuz edificijs pcere iudicabāt: cū ipsuz templū arderet oia simul icendūt: τ quicqd ex porticibus reliquū erat τ portis: p̄ter vnā ex pte orientali: alterā ex meridiana: quāuis eas quoq3 postea funditus euerterit: quin etiā arculas que gazophylatia vocant̄ incēdūt in quibus magna vis erat pecunie ac plurimū vestium: aliaq3 substātia. Et vt breuiter dicā oēs iudeoꝝ cōgeste diuitie q̄ opulētissim⁹ quisq3 illuc totas domos exhauserāt. Venerunt autem etiam super eam que restabat vnam porticum extra templum quo confugerant ex populo muliercule: itēq3 pueri τ promiscue multitudinis prope ad sex hominum milia. Sed priusq3 de his Cesar quicq̄3 decerneret vel ducib⁹ imperaret: ira flagrantes milites incendunt porticum. Hincq3 contigit vt alij cum se ex flamma precipitarent morerentur: alios ipsa corrumperet. Ex tanto autez numero nemo seruatus. His causa interitus quidam pseudo propheta fuerat: qui eo die predicauerat in ciuitate: q̄ eos in templum deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim a tyrannis tunc subornati prophete populo denunciabant vt expectarent dei auxilium: quo propterea minus profugerent: τ eos qui supra timorem τ custodiam fierēt spes retineret: cito āt in aduersis psuadet̄. Nā si etiā malorū instantium liberationē polliceatur qui fallit: necessario qui ea patit̄ spei totus efficit̄.

Capitulum. XVII

Eniq3 miserabilis populis illis qdē fallacib⁹ deūq3 calūniantib⁹ credul⁹ erat Certis vero ꝓdigijs ꝛ futurā solitudinē ꝓnunciātib⁹ neq3 attendebant animo neq3 credebant: sed velut attoniti nec aut oculos habentes aut aīas edicta dei dissimulauere: modo cū supra ciuitatē sidus stetit simile gladio ꝛ p annū pseuerauerit cometes: modo cū ante defectionē pmiq3 belli mot⁹ ad diē festū asymoꝝ populo conueniente. Octauus aūt dies erat aprilis mensis: nona hora nocturna circū aram itemq3 tēplū tantū lumē effulsit ut clarissim⁹ dies putaret. Et hoc vsq3 ad mediā pmāsit horā quod iperit⁹ quidē bonū augurīū esse videbat: sacroꝝ vo pitis priusq3 veniret stati diiudicatū est. Eodēq3 festo die etiā bos cū ad hostiā duceret agnu3 in medio phani pepit. Orientalis aūt porta interioris tēpli cū esset enea atq3 grauissima: ꝛ post meridiē vix a. xx. viris clauderet: ferisq3 ferro iūctis obseraret: pessulosq3 altos haberet in saxeū limē dimissos vno ppetuo lapide fabricatu3 visa est noct⁹ hora sexta patere. His aūt curriculo p custodes tēpli magistratui nūciatis ascēdit: ille vixq3 eā potuit claudere. Uerꝝ ꝛ hoc iteꝝ ignaris qdē signū optimu3 videbat. Deu3 nāq3 bonoꝝ portā sibi aperuisse dicebāt. Prudētiores vo tēpli tutamē sponte sua dissolutū iri cogitabant ꝛ hostiū domū esse. Portas apiri solitudinē vo illo ostento signari inter se ꝓnūciabāt. Post dies aūt festos i dieb⁹ paucis vicesimopmo die mēsis maij Larū aiis quedā imago visa est fidē supans. Monstꝝ autē fortasse quod dictur⁹ sum etiā his est cognitu3 q viderunt ꝛ q̄ secute sunt clades digne psagijs extitere. Nāq3 ante solis occasu3 visi sunt p inane ferrei currus totis regionib⁹ ꝛ armate acies tranantes nubula ꝛ ciuitatib⁹ circunfuse. Festo aute3 die quā pentecosten vocant nocte sacerdotes intimū tēplū more suo ad diuinas res celebrandas ingressi primū qdē motum quendāq3 strepitū senserunt. Postea vero subitā vocē audiere q̄ diceret migremus hinc. Quid autē his horibilius fuit? Jesus qdā fili⁹ Anani plebeius ꝛ rustic⁹ quadrienniū priusq3 bellū gereret in summa ciuitatis pace atq3 opulentia cū ad festū diē venisset quo Attegias i honore dei cōponi i tēplo ab hoib⁹ mos est repēte exclamare cepit. Uox ab oriente. Uox ab occidente. Uox a quattuor ventis. Uox in Hierosolymā ꝛ templū. Uox in maritos nouos nouasq3 nuptas. Uox in oēm hunc populū: atq3 hec interdiu noctuq3 oēs ciuitatis vicos clamitans circuibat. Nōnulli āt viroꝝ insigniū aduersū omen indigne ferentes corripiunt hoiem: multis verberibus afficiunt. Jlle aūt neq3 ꝓ se nec ad eos qui se mulctabant secreto qcq3 locut⁹ eadē q̄ prius vociferans pseuerabat. Magistratus aūt rati qd erat veꝝ: magis diuinu3 esse hois motū: ducunt eū ad romanoꝝ pfectū vbi plagis vsq3 ad ossa lacerat⁹: neq3 supplex qcq3 fuit neq3 lachrymauit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter vocē ad singulos ictus respondebat. Heu heu hierosolymis. Albino autē iterrogāti: is nāq3 iudex erat: qs esset uel vnde ortus: aut cur ista diceret: nihil rettulit. Non prius autē cessauit luctus misere ciuitatis donec eū Albinus furere iudicatū dimisit. Jlle autē ad belli vsq3 tēp⁹ neq3 adibat quēq3 ciuiū nec quēq3 vidit: sed quotidie velut oratōe3 quandā meditatus: heu heu hierosolymis querebat. Sed nec iprecatus ē cū in dies singulos mulctaret: nec victū offerentib⁹ benedicebat. Sola vo eius respōsio ad oēs erat i triste psagiū. Maxime aūt dieb⁹ festis vociferabat: idq3 p ānos septē ꝛ qnq3 mēses cōtinuos faciens neq3 voce raucior fuit: neq3 laborauit donec obsidionis tempore pspect⁹ augurijs ipse qeuit. Supra muꝝ eni3 circuiens iteꝝ: heu heu ciuitati ac phano ac populo voce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidisset: heu etiam mihi: lapis tormento missus eum statim peremit: animāq3 adhuc illa oia lugentem dimisit.

Capitulū. XVIII.

Ec si quis reputet ꝓfecto inueniet. Deū quidē hoib⁹ cōsulere: modisq3 oibus pmonstrare que sunt eoꝝ generi salutaria: ipsos autē ad dementiā suā malis

voluntarijs interire: qñquidem ⁊ iudei post antoniã captã quadratũ pbanũ fecerant: cũ in sacris libris scriptũ haberent capiẽdam ciuitatẽ ac tẽplum: si pbanum quattuor angulis esset effectum. Sed ꝙ maxime eos ad bellum excitauerat responsũ erat ambiguum itidem in sacris libris inuẽtum ꝙ eo tpe quidem eẽt ex eoꝝ finib⁹ orbis terre habiturus impiũ. Id eni illi qdem quasi ꝓpriũ acceperunt: multiqꝫ sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc aũt plane responso Uespasiani designabatur impiũ qui apud iudeam creatus est impator. Sed etiã hoies fatum vitare nõ pñt etiã si preuiderint. At vero his signoꝝ quedã ꝓ sua libidine interpretati sunt: alia ꝯtẽpsere: donec patrie excidio suaqꝫ pnicie eoꝝ iniquitas ꝯfutata est. Ca. XIX.

Romani qdem postq̃ seditiosi ad ciuitatẽ confugere tẽplo itẽqꝫ oibus circũlocis ardentib⁹ signa in phano reposuere cõtra portã orientalẽ: hicqꝫ ibi sacrificio celebrato maximis cuꝫ clamoribus declarant titum impatorem. Usqꝫ adeo vero preda satiati sunt milites vniuersi vt in Syria dimidio q̃ꝫ pridẽ fuerat ꝑcio pond⁹ auri venisset. Ex his aũt sacerdotib⁹ qui in tẽpli piete pdurauerant: puer sitiẽs romanis custodibus pacem petebat: sitiqꝫ fatebatur. Sed vbi illi tã etatis q̃ꝫ necessitatis miserati dedere ei dextrã: ⁊ ipse bibit. ⁊ quã secũ attulerat lagenam repletã sursũ refugiens abijt ad suos. nec eũ quisq̃ꝫ custodũ insequi valuit: sed eius pfidie maledicebant. Ille aũt nihil se preter placita fecisse dicebat. Dextra eni sibi data nõ vt apud ipsos remaneret: sed vt tm̃ descenderet atqꝫ vt aquã acciperet: que cũ fecerit i fide mãsisse. Astutiaꝫ quidem preter etatẽ maxime pueri qui decepti fuerant mirabanť. Quita vero die sacerdotes oppressi fame descendunt: ⁊ a custodibus ad Titum perducti vt salutẽ sibi cõcederet orabant. Ille aũt venie quidẽ tẽpus illis preterisse fatus: perisse vero id cuius eos gratia merito ꝯseruasset. Decere aũt sacerdotes interire cuꝫ tẽplo duci homines ad supplicium iubet. Sed tyrãni cũ socijs qm̃ bello vndiqꝫ tenebanť: circũdatis aũt nusq̃ꝫ erat fugere copia: Titũ ad colloquia ꝓuocãt. Ille ãt pro humanitate naturali saltẽ oppidũ seruare cupiẽs ⁊ amicis pterea suadentib⁹. Latrones eni iã moderatiores factos esse arbitrabanť: in pte occidua tẽpli exterioris consistit. Hac eni sup xistũ erant porte ac pons q ciuitatẽ tẽplo iungebat: isqꝫ tunc inter tyrannos ac Titũ interueniebat. Multitudo aũt vtrinqꝫ densi astabãt: iudei quidẽ circũ Simonẽ ac Joannẽ suspensi venie spe. Romani vero ad cesarẽ speculãdi studio qualiter eos recipet. Edicto aũt dato militib⁹ titus vt ⁊ iracundiã ⁊ sagittas cõtinerent: adhibitoqꝫ iterprete: quo argumẽto supior ostendebať prior alloqui cepit. Etiaꝫ ne saturati estis patrie malis? O viri qbus neqꝫ virtutis nostre neqꝫ infirmitatis ꝓpe venit in mentẽ: sed incõsulto ipetu ac furore pditis populo ⁊ ciuitate simul ac templo ipsi quoqꝫ iuste pituri. Qui primũ quidẽ postq̃ꝫ vos Pompei⁹ fortiter debellauerat nouas res affecta re nõ debuistis. Deinde etiã bellũ apertũ ꝯtra romanũ populum extulistis. Utrũ ne multitudine freti? an ꝙ pua manus vobis romani exercitus satis restitit auxiliatoꝝ fide? Et q̃ gens impio nostro libera iudeos pre romanis optaret? sed virib⁹ corpoꝝ? Atqui scitis nobis seruire germanos. Firmitate muroꝝ ⁊ maior oceano murus atqꝫ obstaculũ quo septi britãni adorant arma romanoꝝ. Animorum obstinatione vel astutia ducũ. an qn etiã carthaginenses captos esse noueratis? itaqꝫ vos ꝯtra romanos ipsoꝝ excitauit humanitas q primũ vobis ⁊ terrã dedim⁹ possidẽdã: ⁊ gentiles iposuim⁹ reges. Deinde leges seruauim⁹ patrias: ⁊ viuere vos nõ solum discretos: sed cũ alijs etiã vestra volũtate cõcessim⁹: qđqꝫ maximũ ẽ: tributũ capere dei noie ac donaria colligere pmisim⁹: eaque offerentes neqꝫ monuim⁹ neqꝫ ꝓhibuim⁹: vt hostes nobis efficeremini ditiores: nostraqꝫ pecunia vos ꝯtra nos istrueretis. Ergo tãtis bonis affecti satietatẽ in eos q hec vobis prestiterant extulistis ⁊ imitiũ exemplũ serpentiũ virus blãdiẽtib⁹ infudistis. Esto Neronis negligentiam

contempsistis & veluti ruptū aliqđ membꝝ siue contractū alias male quieti in maiore vitio detecti estis: & ad spes improbas etiā cupiditates imodicas explicastis. Uenit pater meus ad patriā vestram non vt penas a vobis ob ea que incerte cōmiseratis exigeret: sed monitis emendaret. deniqꝫ cū deberet si depopulāde nationis causa venisset stirpem vestram petere atqꝫ hanc delere ciuitatē galileā & circa eam loca vastare maluit vt penitendi vobis preberet indutias. Sed hec eius humanitatis infinitas videbatur: nostraqꝫ lenitate aluistis audaciā. Et nerone mortuo fecistis qđ nequissimi solent: & ex intestinis vestris dissensionib⁹ fiduciam presumpsistis meqꝫ ac patre meo digressis ad egyptū ad struendū bello tempus illud vtile putauistis. Neqꝫ vos puduit pturbare principes declaratos: quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniqꝫ vbi ad nos confugit imperiū & omnib⁹ in eo quiescentibus p legatos aūt gratulātibus exteris nationib⁹ iterū hostes iudei & legatōes qdem a vobis trans euphraten vsqꝫ nouaꝝ rerū gratia misse: muroꝝ aūt ambitus repabant. Seditio vero tyrannorūqꝫ cōtentio & bellū intestinū que sola huiuscemodi nequissimos decent. Iussus eo ab initio patre cū mandatis tristibus ad ciuitatem venire letabar: cognito populū de pace sentire. Ante bellū rogabā vos desistere pugnantib⁹ aliqꝫdiu pcebā sponte aduenientibus dexteram dedi fideꝫ seruaui cōfugientib⁹: multos captiuos miseratus verberib⁹ vrgentes bellū coercui: muris vestris machinas inuitus admoui: semp cedis vestre cupidos milites cōtinui. Quotiens vici totiens vos ad pacē tāqꝫ victus puocaui. Cū ppe ad templū accessissem: cōsulto iterū legis belli oblitus pcere vos ppriis sanctis orabā templū seruare data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tpe si velletis in alio loco facultates prebui. ista omnia spreuistis & templū manib⁹ vestris incendistis. Deinde celeratissimi nūc me ad colloquꝫ puocatis: vt quid tale conseruetis q̄le pijt? Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidiū iudicatis? Quin etiā nunc armati statis & nec in extremis supplices assimilatis. O miseri que fiducia? Nōne populus vester examiatus? Templū vero perijt: mihiqꝫ subdita est ciuitas: in manib⁹ aūt meis habetis aias vestras. Et tamē fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Non cōtendaꝫ cū ptinacia vestra. Proiectis aūt armis traditisqꝫ corporib⁹ vitā vobis indulgeo: & sicut in priuata domo dn̄s mitis vltus grauiora cetera mihi seruo. Ad hec illi rn̄derunt: fidem qdeꝫ se ab eo minime posse accipe. Nā iurasse nunq̄ꝫ id esse facturos: exeūdi vero p munitiōes quā murū sepserat cū cōiugibus ac liberis facultateꝫ petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsisqꝫ oppidū relicturos. Hoc titus vehementer iratus ꝙ in sorte captoꝝ cōstituti victoꝝ cōditōes sibi ponerēt. Declarari qdem his iussit voce preconis ne vlterius ad se pfugerent: ne ue fidem sperarēt: nulli eni esse pcendū: cunctis aūt viribus dimicarent q̄ꝫtum possent saluti sue cōsulerent. Iam eni se oia iure belli gesturū: militibus aūt diripe ciuitatē atqꝫ inflāmare pmisit. Illi aūt ipso quidē die nihil egerunt. Postremo aūt die archiū & acrā & curiā & qui vocat̄ ephlā succendere: & pgrediebatur ignis vsqꝫ ad helene regiā: que in media erat acra: nec min⁹ ciuitatis mortuis plene. eodeꝫ die galeꝫa regis filia & fratres cū his multi nobiles ex populo cōgregati vt fidem sibi daret cesari supplicarūt. Ille aūt q̄ꝫ q̄ꝫ ceteris oibus iratus erat: mores tn̄ nō mutauit: sed eos suscepit. Et tunc qdem oēs in custodia habebat: regis aūt filios ac ppinquos posteā vinctos romā pduxit fidem obsiduꝫ pstaturus. Ca. XX.

Editiosi aūt ad domū regiā pfecti vbi q: tuta erat multi facultates suas deposuerāt & romanos hinc pellūt: & oibus popularib⁹ qui eo cōuenerāt ppe ad octo milia & .cccc. occisis pecuniā etiā diripuere. Uiuos aūt duos milites romanos cepe vnū eqtem alterū peditē: & peditē qdem interfectū p oēm traxere ciuitatem velut vno corpore oēs romanos vlciscerent. Eques vero quidam his quod

saluti foret suadere pollicitus deducit ad Simonem. Cūq; qđ diceret nihil saperet: Ardali cuidam ex numero ducū trahitur puniendus. is aūt reuinctis post terga manibus: ceruice atq; oculis in ꝯspectu romanoꝝ veluti capite cesurus ꝑduxit. Uerum ille dū gladium iude⁹ educeret ad romanos refugit. Hūc Titus qm̄ ab hostib⁹ esset lapsus non est passus qdem occidere. idignū v̄o eē romanoꝝ militē iudicauit. q: viu⁹ fuerat captus: ꝛ armis ablatis eum agmine pepulit. Que res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Capi. XXI.

Ostero aūt die romani versis in fugam ex interiori ciuitate latronibus omia Siloā vsq; igni tradidere: ꝛ oppidū quidē gaudebant assumi rapinis vero carebant: qm̄ latrones ex inanitis prius oibus in superiorem ciuitatē recedebant. Erat nanq; illis maloꝝ quidē nulla penitudo: arrogantia aūt tanq̄ in reb⁹ secūdis. Deniq; ardere ciuitatē letis vultibus aspicientes alacri voto mortē expectare dicebant ꝙ pempto populo incenso tēplo ꝛ flagrante oppido nihil essent hostibus relicturi. Sed tn̄ iosippus in extremis eoꝝ rebus ꝓ reliquijs ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa qdem in eoꝝ crudelitatē atq; impietatē locutus multa v̄o ꝓ salute adhortat⁹ nihil amplius q̄ elusus est: q: neq; se tradere ꝑpter iusiurandū patiebant: neq; pugnare cū romanis ex equo iā poterāt veluti custodia circūuallati: cedisq; insuper consuetudo dexteras cōmouebat. Dispersi aūt ꝑ ciuitatē ꝑ ruinas latitabant ꝓfugere paratí insidiantes. Multi aūt capiebant oēsq; interficiebant. Nam ꝑpter inediā fugere nō valebant: mortuos aūt canib⁹ ꝓijciebant. Omne aūt pereundi genus fame leuius videbatur: adeo vt ad romanos quoq; sine licentia desperata misericordia tn̄ fugerent atq; in seditiosos a cede nō cessantes sponte incederent: nullusq; in ciuitate loc⁹ vacuus erat: sed cūcta mortuos habebant: quos fames aut latrones cōfecerant: ꝛ cadaueribus eoꝝ plena erāt oia: qui alimentoꝝ penuria vel seditione perierant. Tyrannos aūt fouebat factionū que latronū spes vltima sita i cloacis. Quo si fugissent minime inueniri posse arbitrabant. Sed pacto excidio post romanoꝝ digressū ꝓdire ac fugere cogitabant. Id eni plane illis erat somniū. Nec eni vel deū vel romanos fuerant latituri. Tūc quidē subterraneis freti plura q̄ romani cōcremabant. ꝛ q ex incēdijs fugientes in cuniculos descendissent eos improbe necabāt itēq; spoliabāt. Qui etiā cibū sic vbi repperissent concretū sanguine deuorabant. Erat aūt inter se illis iā rapinarum cā bellum: eosq; putauerim nisi excidio preuenti essent nimia crudelitate mortuoꝝ quoq; corpa degustaturos fuisse. Cap. XXII.

Esar aūt fieri nō posse ꝓspiciens vt sine aggerib⁹ superiorem caperet ciuitatē in prerupto vndiq; loco sitā. distribuit opibus militē vicesimo die mēsis augusti. Erat aūt transuectio ipendioꝝ difficilis oib⁹. vt dictū ē. circū ciuitatem vsq; ad centesimū stadiū in prioꝝ aggeꝝ extructionē detōsis. Quattuor qdē legionū opus in occidentali pte ciuitatis ꝯtra aulā regiā erigit. auxiliatoꝝ v̄o manus ꝛ cetera multitudo xistū v̄sus ac pontē ꝛ Simonis turri quā Joannes bellū gerens ꝓ castello sibi edificauerat. His aūt dieb⁹ idumeoꝝ duces clā ꝯgregati ꝯsiliū de sui traditione cepe missis ad Titū qnq; viris vt dexterā sibi darēt p̄cabant. ille tyrānos sperans eē cessuros idumeis abstractis qm̄ belli ps videbant: sero qdē veꝝ tn̄ vitā his pollicit⁹ legatos remisit. Discessū aūt parātib⁹ Simon ꝓsensit. ꝛ eos qdem q ad Titum preterant qnq; viros statī occidit. duces v̄o quoꝝ nobilissimus erat Sose filius Jacobus correptos in custodiā ꝯijcit. nec multitudinē idumeoꝝ abductis rectorib⁹ qͥd ageret nescientē sine custodia hēbat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur ꝛ tamē custodes ꝓfugientib⁹ obstare non poterant. Quāuis multi necarentur: plures tamē erant qui fugerent. Omnes aūt suscipiebantur a romanis: ꝙ Titus nimia lenitate priora precepta neglexerat: ipsiq; milites iam ꝛ spe lucri ꝛ satietate cedibus

tpabant. sola enim relicta plebe aliud vulgus cũ cõiugibus ac liberis paruo quemqȝ pretio venundabāt. Cũ multi autem distraherent̃ ⁊ emptores pauci essent: q̃ȝq̃ȝ voce preconis edixerat ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerēt: tñ hos quoqȝ recipiebat: appositisqȝ qui ab his secerneret si quis digno supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo venit. Ex populo vero seruati sunt plusq̃ȝ milia. xl. quos imperator quõcuiqȝ gratũ erat dimisit. Ca. XXIII.

Jsdem aũt diebus etiam sacerdotũ aliquis filius nebuthi nomine iesus accepta fide salutis a cesare vt de sacris donarijs q̃dam traderet: egreditur ac tradit ex phani pariete candelabra duo. His que in templo erant posita similia mensasqȝ ⁊ crateras omnia ex auro solido ⁊ grauissimo facta. Tradit etiā vela ⁊ pontificũ indumenta cum gemmis ⁊ vasa multa sacrificio cõparata. Quin etiaȝ custos sacre pecunie cõprehensus phinees noie vestes ⁊ cingula sacerdotũ oñdit: multaqȝ purpurā ⁊ coccbum que ad vsum reposita catapitismatis seruabant. Cum qbus aliq̃ȝtum cinami erat casie pigmentorũqȝ aliorum multitudo qbus cõmixta deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt aũt ab eo ⁊ ex alijs opibus multa ⁊ sacra ornamēta nõ pauca: quorum gratia licet vi capto trāsfuge tñ data est venia. Ca. XXIIII.

Jam vero pfectis aggeribus septembris mensis die septimo: qui erat cepto opere octauus ⁊ decimus dies: romani quidem machinas admouebāt. Seditiosorum quidem alij qui ciuitatem desperauerāt muris relictis in acram recedebant: alij aũt se in cloacas demittebant. Multi aũt dispositi vlciscebant̃ eos qui arietes applicarent: ⁊ hos aũt supabant multitudine ac virtute romani. quodqȝ maximũ est. leti mestos atqȝ iam debiles. Cum aũt pars esset aliqua muri subruta nõnulleqȝ turres arietibus pulsate cessissent: statim quidem ꝓpugnatores earuȝ diffugiũt timor aũt etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam ⁊ priusq̃ȝ transgrederent̃ hostes torpore tenebantur: ⁊ ad fugiendũ suspensi erant. Videres aũt paulo ante superbos ⁊ factis impijs arrogantes ita tunc humiles esse ac tremere vt miseranda esset. q̃ȝq̃ȝ in nequissimis. tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu ⁊ muro quo menia cingebantur inuaso atqȝ prupto custodes pellere atqȝ egredi. Cũ vero quos antea fideles habuerāt nusq̃ȝ viderent fugiebant quo quēqȝ necessitas impulisset. Adeuntes aũt alij totum ab occidente murum subuersum esse nunciarēt: alij subijsse romanos aciem ꝓpinquare querentes: alij etiam videre hostes in turribus affirmarēt metu fallente cõspectum in ora ꝓstrati pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos qua fugerent hesitabant. Unde ⁊ maxime quis ⁊ virutem dei pspexerit cõtra iniustos ⁊ fortunā romanorum. Tyranni quidem semetipsos tuitione priuauere: ac sponte de turribus descendere: vnde vi nunq̃ȝ sola vero fame capi poterant. Romani vero qui tantũ in muris infirmioribus laborauerant: eos quos instrumentis non potuissent nunc fortuna cepere. Omnibus eni machinis tres turres validiores erāt de quibus supra memorauimus. Relictis itaqȝ his vel. quod est verius. dei nutu in his deprehensi confestim quidem ad vallem siloam confugere. Rursum autem ibi a metu paululũ respirauerunt munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte partire. Usi autem infirmiori audacia q̃ȝ necessitate. iam enim vires eorum labor metus: ⁊ calamitas fregerat. a custodibus retruduntur: ⁊ per diuersa disiecti in cloacas delitescunt. Romani vero muris potiti signa in turribus posuere: ⁊ plausu atqȝ letitia victoriam cantu celebrant: ꝙ principio finem belli multo senserant leniorem. Deniqȝ sine sanguine murum nacti nouissimum non esse credebant. cunqȝ nulluȝ reluctantem viderent. pro incerto mirabantur. Jn angustias autem viarum strictis gladijs fusi ⁊ quos cepissent interficiebant: nullo discrimine: domosqȝ totas cum omnibus qui eo confugerant igni tradebant. Multas vero vastantes quas prede causa

penetrassent. integras mortuoꝝ familias ꝛ plena mortuis tecta quos fames ꝯfecerat offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectuз vacuis manib⁹ egrediebant᷑. Nec tamē eodē mō ꝑemptos miserātes. Non idem aūt circa viuos patiebant᷑: sed vnum quēqз obuium transfigendū ꝛ angusta viaꝝ cadaueribus obstruxere: totāqз ciuitatē sanguine diluere vt plerosqз incisoꝝ cedes extinguerent. Et occidentes qdem vespe cessabant. nocte v̄o crescebat incendiū. Ardentib⁹ aūt Hierosolymis illuxit dies se ptēbris mensis octauus ciuitati tot clades cū obsideret᷑ experte: quot bonis si vsa eēt ex quo cōdita inuidenda mansisset. nulla tamē alia re tantis infelicitatib⁹ digna: nisi qm̄ talē ꝓgeniem qua subuersa est edidit. Intro aūt Titus ingressus ꝛ alia ꝛ ciuitatis munitiones ac turrium cās miratus est. quas tyranni ꝑ dementiā deseruerāt. Cōspecta qdem eaꝝ solida altitudine itemqз magnitudine subtiliqз lapidū ꝯpagine singuloꝝ quantūqз paterent vel quantū erigerent᷑: deo inquit plane adiuuāte pugnauimus: ꝛ de⁹ erat qui detraxit ab istis munimētis iudeos. nam que hominū man⁹: aut que machine ad istas valerent᷑: Tunc qdem multa eiusmodi cū amicis collocutus ē Quos v̄o a tyrannis vinctos in castellis repperit relaxauit. Cū aūt alia ciuitatis deleret murosqз subuerteret eas turres fortune sue monumentum reliquit: qꝛ eo militāte his potitus fuisset que capi nō potuissent. Cū ergo milites interficiēdo laborabāt magna adhuc extabat supstitum multitudo: solos qdem armatos Cesar ꝛ qui manū opponerent iubet interfici. reliquā v̄o multitudinē saluā esse. Illi aūt cū his quos occidi mandatū fuerat: etiā senes ac debiles trucidabant. vegetos aūt atqз vtiliores coactos in tēplum indestinatū mulieribus ambitū cōcluserunt. Custodes aūt his Cesar apposuit: vnū ex libertis ꝛ amicis suis Frontonē: q fortunā quā meritus esset quisqз decerneret. Ille aūt latrones qdē oēs atqз seditiosos cū alius ab alio iudicarent᷑: occidit. Iuuenes aūt lectos q ꝓcero atqз formoso essent corpe triumpho seruabat. Ex residua multitudine septē ꝛ decē milia maiores annis vinctos mittit ad egyptū operibus deputandos. Plurimos aūt ꝑ ꝓuincias Titus distribuit in spectaculis ferro ꝛ bestijs ꝯsumēdos. Qui v̄o infra decimum ꝛ sextum annū etatis agerent vendidere. Hisdē aūt diebus quib⁹ secernebant᷑ a Frontone mortui sunt fame. xij. milia quib⁹ ꝑtim odio custodū nō ꝓbebatur cib⁹. ꝑtim qm̄ ipsi victus fastidio tenebant᷑. Erat āt pre multitudine hominum frumēti penuria. Cap. XXV.

T captiuoꝝ quidē omniū q toto bello ꝯprehensi sunt. xc. ꝛ. vij. milium comprehensus est numerus. Hostiū v̄o ꝑ omne tempus obsidionis decies centena milia. Hoꝝ pleriqз gentiles fuere: sed nō indigene. A totis eni regionibus ad azimoꝝ diem festum ꝯgregati bello subito circūfusi sunt: vbi primo qdem illis pestifera lues ex loci angustia nasceret᷑. deinde citius fames. qꝛ autem caperet tantam hominū multitudinē ciuitas certum erat ex his q sub Cestio fuerant. enumeratis enim tunc viris ciuitatis ac florus neroni significare cupiens cōtēnenti nationem a pontificibus petijt vt si quo mō possent multitudinē numerarent. Illi aūt cū dies fest⁹ adesset qui pascha vocat᷑ quando a nona quidem hora vsqз ad vndecimaз hostias cedūt ꝑ singula quidē contubernia nō paucioꝝ q̄з decem hominū fiunt: solū eni epulari nō licet: multi etiā vicini cōueniunt. Hostiaꝝ qdem ducenta ꝛ quiquaginta milia ꝛ qngentas numerauere. Fiunt aūt vt denos epulatores ꝑ singulas imputemus vicies centena ac septingētena milia sancti omēs ꝛ puri. nec enim leprosis siue vitiliginosis ꝛ semine fluentib⁹: quos gonotitos vocant: neqз mulierib⁹ menstruo cruore pollutis neqз alijs inquinatis participare sacrificia ꝑmittebantur: sed nec alienigenis qdē nisi qui legionis causa venissent. Magna vero hec multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamē tota gens fato conclusa est ꝛ farta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaqз superat omnem humanā ꝛ diuinitus emissam ꝑestē numer⁹ peremptoꝝ.

relegionis

quos ptim palam occidere ptim cepere romani. Rimātes enim cloacas et sepulchra ruentes quos offendissent iugulabant. Inuenti sunt aūt ibi quoq3 plusq3 duo milia quoꝝ alij manu sua plures autem mutuis se vulneribus interfecerāt: cum alios fames corrupisset. Seuus aūt corpoꝝ odor introeuntibus excurrebat adeo vt statim multi re cederent: alij pluris habendi cupidine cōgesta cadauera calcantes se immergerent. Multe nāq3 opes in cuniculis inueniebantur: nepbasq3 omnem viam lucri faciebat Subducebant autem multi quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis a crudeli tate cessauerant. Ultus est aūt deus vtrunq3 merito. Et ioannes quidem oppressus fame cū fratribus in cloacis: quā sepe despexit a romanis dextram sibi dari precatus est. Simon vero multa vi cū necessitate luctatus. sicut designabimus. semet tradidit. Seruatus est aūt alter triumpho. Joannes aūt vinculis sempiternis. Romani vero extremas oppidi ptes incendunt: murosq3 subuertunt. Ca. XXVI.

Ta quidem hierosolyma capta est secundo anno principatus vespasiani sep tembris mensis octauo die. Quinquies aūt prius capta tunc iterum vastata est. Egyptioꝝ quidem rex asobeus et post eū antiochus: deinde pompeius et post hos cū herodes et sossius captū oppidū seruauere. Antea vero rex babylonio rum eo potitus excidit. Post annos ex quo edificatū est mille. ccclx. et menses octo et dies sex. Primus aūt cōditor eius fuerat chanā eoꝝ potentissimus qui prīa lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis ideoq3 sacerdotiū deo primus exhibuit et phano primū edificato hierosolymā ciuitatē vocauit cū ante solyma vocaretur cha naneoꝝ qdem populo rex iudeoꝝ leobius pulso colendā suo tradidit: et. cccclxiiii. anno post ac mensibus tribus a babylonijs euersa est. A rege aūt leobio qui primus iudeus in ea regnauit vsq3 ad id quod titus fecit excidiū anni. mille. clxxiiii. Ex quo primū aūt condita est vsq3 ad excidiū anni. Mclxxvij. sed enim neq3 antiquitas neq3 ingentes diuitie neq3 p totū orbem terre diffusa notio nec magna religionis gloria qc q3 iuuit quo minus periret. Talis qdē finis hierosolymoꝝ obsidionis fuit: qꝛ vbi quos occideret quidue raperet nō habebat exercitus qꝛ iratis animis oia deerant: nec enim pcendo si esset qd agerent abstinuissent: iubet eū cesar totā funditus iam eruere ciuita tem ac templū relictis qdem turribus que preter alias eminebāt: phaselo et hyppico et marianne: muriq3 tanto q3to ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem vt esset castrum illis custodie causa relinquendis: turres aūt vt posteris indicarent: qualem ci uitatem q3ue munitissimā romanoꝝ virtus obtinuisset. Alium vero totū ambitū ciui tatis ita cōplanauere diruentes vt qui ad eam accessissent habitatā aliqn vix esse cre derent. Hic quidem finis eoꝝ dementie: qui nouas res mouere tentauerūt hieroso lymis fuit clarissime ciuitati et apud omnes hoies predicatissime. Cesar aūt presidio quidē illic statuit relinquere decimā legionē: nōnullasq3 alas equitū ac peditū cuneos Omnibus aūt belli ptibus administratis et laudare vniuersum cupiebat exercitū p re bus fortiter gestis et debita viris fortibus premia psoluere. Cōposito aūt in medio an hec castris magno tribunali stans in eo cū pcerū eminentissimis vnde ab oi milite posset audiri: magnā illis ait habere se gratiā qꝛ beniuolentia erga se vtendo pseueras sent. Laudabat aūt qꝛ p omnia bella morigeri fuissent quāq3 preliando fortitudinem in multis magnisq3 piculis mōstrassent patrie p se amplificantes imperiū omnibus q3 planū facientes hominibus: quia neq3 hostium multitudo neq3 munitiones regio num: neq3 magnitudines ciuitatum vel audacia incōsulta et immanitates effere ad uersantium possint vnq3 romanoꝝ vires vel manus effugere: q3uis in multis rebus aliqui fortunā opitulantē habuerint. Bonū qdem esset ait illos etiam bello finem po nere: quod et multo tpe gestū sit. Nec eni optasse his quicq3 melius cū id ingrederē tur. Hoc aūt pulchrius atq3 pclarius qꝛ duces romani et pcuratores imperij ab his

declaratos ac premissos imperiū cuncti libēter suscipiunt. Et his que ipsi decreuere manendū putāt agentes his gratias qui legissent: mirari aūt se eos ac diligere omēs q: nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamē qui p maiore vi clarius decertassent vitāque suā condecorassēt fortibus factis etiā re bene gesta militiā suam nobiliorem fecissent. Dixit se τ honores τ pmia redditur nec vllum eorum qui plus alio laborare voluissent iusta vicissitudine cariturum: magnāqꝫ sibi huius rei fore diligentiam q magis vellet honorare vtutes eorum qui militie socij fuissent q̄ꝫ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum ptes sunt indicare: quos nā sciret fortiter aliquid in bello fecisse: τ nominatim singulos appellatos pñtes collaudabat: quasi qui domesticis recte gestis nimium letaretur: τ coronas eis aureas imponebat τ torques longasqꝫ hastas. τ signa ex argento facta donabat: τ vniuscuiusqꝫ ordinē mutabat i melius. Qui τ ex manibus aurum τ argentum itemqꝫ vestes aliamque predam largiter distribuebat. Cap. XXVII.

Omnibus aūt ita donatis vt quisqꝫ se meritum prebuerat: votisqꝫ cū vniuerso exercitu factis magno fauore descendit vertitqꝫ se ad sacra p victoria celebranda. magnaqꝫ astante boū multitudine circū aras imolatos omēs exercitui dedit ad epulas. Ipse cū honoratis p triduum letatus milites qdem alios quo quēqꝫ conueniret: dimittit. Hierosolymorum aūt custodiā decime legioni credit. Neqꝫ ad Euphratē qui pridem ibi fuerāt misit duodecime legionis memor: quod Cestio duce iudeis concesserat. totā quidē illā de Syria pepulit. Erat aūt olim apud Caphaneos ad militē aūt qui sic vocatur misit. Hec ad Euphratē in confinio Armenie τ Cappadocie sita est. Duas vero sibi obsequi satis esse dixit: donec ad Egyptum pueniret quinta τ decima legiones. Deinde cū ad maritimam Cesareā cū exercitu descendisset in eam manubiarum multitudinē reposuit: captiuosqꝫ ibi asseruari precepit: q ad Italiā nauigare tēpus hyemis phibebat. Capi. XXVIII.

Er idem vero tēpus quo Titus cesar obsidionis causa apud hierosolymā cōmorabatur ascensa naui onoraria Vespasianus Rhodum transmittit. hic aūt vectus triremibus postq̄ꝫ omnes quas pternauigauit ciuitates inuasit. τ ab his cū votis exceptus in Greciam ex Ionia transijt. egressus deinde Cercica in Apigiam delatus est vnde iam terra iter agebat. Titus aūt ex maritima Cesarea reuersus in Cesaream que Phillippi vocat aduenit: diuqꝫ ibi cōmorabatur: celebrās omnia genera spectaculorum: multiqꝫ in ea captiui consumpti sunt. Alij bestijs obiecti. Alij aūt cateruatim more hostiū iter se depugnare coacti. Capi. XXIX.

Ic Simonē etiā minorem Gorgie filium cōperit hoc mō cōprehensum. iste Simon cū Hierosolyma obsideretur in supiore ciuitate constitutus postq̄ꝫ muros ingressus fuit exercitus totā vastare ciuitatē ceperat: tunc fidelissimis amicorum ascitis τ lapidarijs cū ferramētis eorum necessitati congruis τ alimētis q̄ multis diebus sufficere possent. vna cū illis omnibus in aliquā occultiorem cloacam sese demittit: τ quoad fossa patebat illa pgrediebant: vbi vo soliditas obstitisset: eā suffodiebāt spantes posse vlterius pgressos tuto emergere atqꝫ ita seruari. Sed hanc expectationē verā nō esse rei piculū repellebat. Vix eni paululū fossores pcesserant: iāqꝫ alimēta q̄ꝫuis ex pte his vterent eos deficiebāt. Et nūc igit velut stupore possit romanos fallere: albis tunicis inexaqꝫ fibula ac chlamide purpurea idutus illū ipsū ex terra editus vbi tēplū fuerat añ appuit. Ac pmo qdē obstupuere q eū viderūt locisqꝫ suis manebāt. Deide ppius cū accessissent q eēnt pcōtati sunt. τ id qdē Simon nō dicebat iubebat aūt ad se ducē vocari. statiqꝫ accersitus ab his q ad eū cucurrerāt venit terētius rufus. nāqꝫ is rector militie relictus erat. oi aūt ab eo vitate cpta ipm qdē vinctū custodiebat. cesari vo quēadmodū eēt cōphēsus idicauit. simonē qdē i vltionē crudelitatis

quā in ciues suos amare ac tyrānice fuerat i ptāte hostiū qbus maxime inuisus erat ita deus posuit. nō vi subditū eoꝝ manib⁹: sed sua sponte ad suppliciū adductū ꝓpterea ꝙ plurimos ipse crudeliter interemerat falsis crimiationib⁹ insimulatos defectionis. s. ad romanos: nec enī pōt irā dei effugere neqcia: nec inualida ē res iusticia: sed qñqꝫ sui temeratores vlciscit̃: ⁊ grauiorē penā ingerit crimiosis cū iaꝫ se liberatos eē crediderint: eo ꝙ nō statiꝫ luere cōmissa. Id etiā simon didicit postqꝫ in iras rōanoꝝ incidit. illius aūt ascensus e terra magnā etiā alioꝝ seditiosoꝝ multitudinē hisdē diebus fecit in cloacis dep̄hendi. Cesari aūt maritimā cesareā reuerso vinct⁹ simon oblatus ē: ⁊ illū qdeꝫ triūpho quē rome acturus erat ƀuari iussit. Ibi āt morat⁹ fris sui natalē diē clarissime celebrabat multā ptem dānatoꝝ ei⁹ honori attribuēs. Nūerus eni eoꝝ q cū bestijs depugnarūt quiqꝫ ignib⁹ cremati sūt ⁊ iter se digladiatores pierē Duo milia qngentos excessit. Omnia itā rōanis videbant̃ hec licet mille modis illi cōsumerent̃ minus esse supplicij. Postea cesar beritū venit: hec aūt est ciuitas phenicis ꝓuincie: Colonia romanoꝝ: ⁊ in hac quoqꝫ diutius demoratus est: maiore vsus claritudine circa natalē patris dieꝫ tam magnificentia spectaculoꝝ qꝫ sumptib⁹ alijs excogitatis cū etiā captiuoꝝ multitudo eodem quo antea mō piret. Ca. XXX.

Uenit aūt p idem tēpus iudeos q apud antiochiā reliq erāt acerba ⁊ exiciosa picula ppeti cōcitata in eos antiochensiū ciuitate taꝫ ꝓpter criminatiōes illatas eis in p̄ntia qꝫ ꝓpter eas q̄ fuerāt nō multo ante cōmissa. De qb⁹ necessariū mihi videt̃ pauca predicere: vt etiaꝫ que postea gesta sunt ꝯsequenti narratōe referamus. Iudeoꝝ nāqꝫ gens multū qdem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimū aūt syris in ciuitate pmixta precipue apud antiochiā versabat̃ ꝓpter magnitudinē ciuitatis. Maxime vero his liberā domicilij facultatē reges qui post antiochū fuerāt prebuerūt. Nāqꝫ antioch⁹ quideꝫ qui epiphanes duct⁹ est vastatis hierosolymis templū spoliauit. Qui vero post eū regnū assecuti sunt: quicqd eneū in donarijs fuit hoc iudeis apud antiochiā degētibus reddidere: in eoꝝ synagoga dedicatū est. Cōcesseruntqꝫ vt pari cū grecis iure ciuitatis vterent̃. A secutis quoqꝫ eodem postea regib⁹ mō tractata ⁊ multitudine pfecere ⁊ extructiōe: itemqꝫ magnificētia munerū templū clarius reddidere: sempqꝫ religiōe sibi sociātes magnā paganoꝝ multitudinē etiā illos quodāmō sui ptem fecerūt. Quo tpe bellū aūt fuerat cōclamatū ⁊ recens in syriā vespasian⁹ delat⁹ est nauigio: iudeoꝝ vero odiuꝫ apud oēs pullulabat tūc vnus eoꝝ antiochus quidā plurimū pris cā honorabilis: erat eni princeps apud antiochiā iudeoꝝ cū antiochensiū ppl's cōcionaret̃ in theatro ꝓgressus in mediū patrem suū ⁊ ceteros deferebat: insimulās eos ꝙ vna nocte totā ciuitatē incēdere statuissent: ⁊ veluti gestoꝝ pticipes quosdā hospites iudeos tradidit. His āt auditis ppl's irā cohibere nō poterat: sed in eos qdeꝫ qui traditi fuerāt ignē iussit afferri: statiqꝫ oēs in theatro cōcremati sūt. In multitudine v̄o iudeoꝝ ꝓperabat irruere: si eos celeriter vlti essent patriā suā ƀuatū iri existimātes. Antiochus aūt iracundiā magis accendere mutato quidē volūtatis argumēto qđqꝫ iudeoꝝ mores exhibere se credēs si paganoꝝ ritu sacrificaret. itemqꝫ iussit ⁊ ceteros cōpelli facere: renuēdo eni māifestos insidiatores fore. hui⁹ item rei piculo ab ātiochensib⁹ facto pauci quidē ꝯsenserūt: alij v̄o qui noluerūt pempti sūt. Antioch⁹ aūt acceptis a rōanoꝝ duce milítib⁹ seuus instabat suis ciuib⁹ nequaqꝫ eos die septimo ab ope cessare pmittēs: sed oia cogēs facere q̄ dieb⁹ alijs agerēt. Tāqꝫ validā necessitatē iposuit: vt nō mō apđ ātiochiā vt septimi diei ferie soluerēt̃: sed ad hoc exordio in ceteris quoqꝫ ciuitatib⁹ ad breue sil'r tēpus fieret. Ca. XXXI.

Iudeis aūt apud antiochiam qui tunc erant eiusmodi mala perpessis: altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati hec quoqꝫ ꝓsecuti fuim⁹. Nanqꝫ ꝙ quadratum foꝝ exuri cōtigit ⁊ archiua monimētorūqꝫ receptacula publi-

coꝝ: itēqꝫ basilicas vix ꝙ ignis inhibitus est: sup omnē ciuitatē magnanimus viuens Huius facti Antiochus iudeos accusat: ꝛ antiochenses quo scilicet bis ifesti antea non fuissent recenti ex incēdio tumultu facile calūnia perpulisset: multomagis ex anteactis fidem habere dictis suis psuasit: vt pene se vidisse ignē ab iudeis inijci arbitrarentur: ꝛ tanq̄ꝫ furore correpti magno cū ardore cūcti aduersus eos qui accusabantur: impetum facerent. Vix aūt motus eoꝝ potuit reprimere colligas adhuc iuuenis legatus postulans sibi pmitti referre ad cesarem gesta. Rectorē nanqꝫ Syrie cesenniū Priscū. Iam qdem Vespasianus eū miserat: nōdū aūt ille puenerat. Habita vō diligenti qōne collega repperit vitatē. ꝛ eoꝝ iudeoꝝ qdem quos Antiochus accusauerat nēo ɔsci⁹ fuit. Oē āt facin⁹ admisere hoīes qdā nocētissimi necessitate debitoꝝ rati: qd̄ si foꝝ ꝛ scripta publica cōcremassēt: exactiōe liberarēt. iudei qdē p suspectus cōsultatiōe criatiōib⁹ futura expectātes magna fluctuabāt. .Capi.XXXII.

Titus autem cesar a patre sibi allato nuncio ꝙ vniuersis qdam italie ciuitatib⁹ desiderabilis peruenisset: maxime vō ꝙ vrbs eū Roma summa cum allacritate ꝛ claritudine suscepisset: in maximā letitiam voluptatēqꝫ translatus est. curis de eo sibi erat suauissimum liberari. Vespasianum enim etiā longe absentē omnes hoīes Italie voluptatibus vt presentē colebant expectatione sua ꝙ nimis eū venire cupiebāt p eius aduētu ducentes: ꝛ oī habētes necessitate liberā erga illum beniuolentiā Nā ꝛ senatus memor calamitatuꝫ q̄ mutatione principū ɔtigissent: optatū erat impatorē suscipe senectutis honore: bellicoꝝqꝫ gestoꝝ maturitate decoratū: cuius presentiam sciebant soli saluti subiectoꝝ cōmodaturā: quod ꝛ populus malis intestinis sollicitus magis eum venire cupiebat. tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluēdū esse ɔfidens: antiquā vō libertatē cū opulentia receptuꝝ: pcipue ps militaris ad eū respiciebat. Hi eni maxie belloꝝ p illū patratoꝝ nouerāt magnitudinē: impitiam vō alioꝝ ducū expti atqꝫ ignauiā magna qdē se optabāt turpitudine liberari. Eū vō q se ꝛ seruare ꝛ honestare solus posset recipe pcabant. Cū vō hac beniuolētia diligeret ab oībus honore qdē pcipuis viris vlteri⁹ expectare intolerabile videbat. sed eū longissime ab vrbe Roma ɔuenire ante ppabāt: nec tū qsq̄ꝫ moras ei⁹ coueniēdi ferebat: sed ita sil' oēs effundebant ꝛ vniuersis facili⁹ ꝛ pmpti⁹ ire q̄ꝫ manere videbat vt etiā ciuitas ipsa tūc pmū iter se iocūdā sētiret hominū raritatē. Erāt aūt pauciores abeūtib⁹ remanētes. Ubi vō eū appropinq̄re nūciatū ē: q̄ꝫqꝫ māsuete singulos suscepisset q pcesserāt nūciatū ē. oīs iā reliq̄ multitudo p vias cū ɔiugib⁹ ꝛ liberis pstolabant. ꝛ quo trāsiēs aduenisset: vidēdi ei⁹ volūtatē vult⁹qꝫ lenitatē oīuꝫ geneꝝ vocib⁹ pseq̄bāt hn̄ meritū ꝛ salutis datorē soluq̄ꝫ dignū rōanoꝝ pncipē appellātes. tota vō ciuitas veluti tēplū erat sertis atqꝫ odorib⁹ plena. cū āt vix p circūstātiā multitudinē i palatiū vēire potuisset. ipse qdē penatib⁹ dn̄s aduēt⁹ sui gratulatiora sacra celebrauit vtūt āt se ad epulas turbe pqꝫ trib⁹ ꝛ genera ꝛ vicinias ɔuiuia exercētes deo delibabāt ꝛ ab eo pcabāt ipꝫ vespasianū q̄ꝫplīmū tpis i rōano ipio pseuerare ꝛ filiū ei⁹: ꝛ q ex his nascerent huari iexpugnabilem pncipatū. vrbs qdē romana vespasiano ita susscepto statim maxima feliciate crescebat. Capit.XXXIII.

Ante hec vō tpa qb⁹ vespasian⁹ qdē apud alexādriā erat. tit⁹ vō hierosolymaꝫ obsidebat. magna ps germanoꝝ ad defectionē mota ē: qb⁹ etiā galataꝝ pximi ɔspirātes magnā spē ɔtulerāt ꝙ ēt rōanoꝝ dn̄o liberarēt. germanos āt deficere velle bellūq̄ꝫ iferre sustulit pmo nā hōīs ɔsilijs vacua puaqꝫ spes appetēs piculoꝝ deīn odiū pncipū: qm̄ soli sciūt p ceteris gētē suā vi coactā huire rōanis. necnō eqdē maximam tēp⁹ ei⁹ fiduciā dedit. nā cū viderēt rōanū ipiuꝫ crebris ipatoꝝ imutationib⁹ itestina seditiōe turbari: oēmqꝫ his subditā orbis terre ptē pēdere ac nutare cognoscerēt. hoc sibi optimū tēpus ex illoꝝ rebus aduersis atqꝫ discordijs oblatum esse putauerunt. Id aūt consiliū dabant: ꝛ hac eos spe decipiebāt classicus qdem ꝛ hailis ex eoꝝ po

tentissimus: qui olim quidem res nouas cupiebāt: tc aūt abducti suam sententiam pdidere. iamq3 alacriter affecte multitudinis piculum facturi erant. Uerum maxia pte germanoꝝ defectione pollicita: ⁊ ceteris fortasse nō dissentientibus: veluti diuina ꝓuidentia vespasianus ad petiliū cerealem qui pridez germaniā rexerat litteras mit tit: quibus eū cōsulem declarauit: iussitq3 ad britannias administrandas ꝓficisci. igi tur ille qđ iussus erat abijciens audita rebellione germanoꝝ in eos iaz cōgregatos in uadit ordinata acie magnū in cōflictu numeruz peremit: depositaq3 amentia ad sobri etatem coegit. Sed q̄to cito illi ad loca nō peruenissent: tunc aut multo post erant sup plicia luituri. Nam vt primū defectionis eoꝝ nuncius allatus est romam. Domitia nus cesar hoc audito non sicut alter in illa etate fecisset. Nā omnino adolescens erat tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed a patre habens ingenitā for titudinem ⁊ supra etatem exercitatus ilico tendebat in barbaros. illi aūt expeditiōis fama pculsi ei se pmiserunt: lucrum hoc existimare maximū nacti: vt sine vlla clade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa galitiam vt oportuit ordinatis: ne fa cile rursus vnq̄ turbarent. Domitianus clarus atq3 insignis etate supantib⁹ factis ⁊ patrium decus afferentibus romam ingreditur. Ca. XXXIIII.

Um supradicto vero germanoꝝ defectōe hisdem dieb⁹ etiā scythaꝝ conue nit audacia. Nāq3 appellat scythaꝝ sarmate maxia multitudo clā trāsgres si flumē istrū violēti atq3 seuissimi ꝓpter inopinatū impetū: multos qdez ro manoꝝ quos in psidijs offendere interficiūt. Et cōsularez virū seniorē pōpeiuz agrip pā qui fortiter his obui⁹ pugnauerat occidūt: ꝓximasq3 regiones totas feriendo atq3 ducēdo oīa q̄ incendissent puagabant. Uespasian⁹ aūt hoc facto ⁊ vastitate mesie co gnita rubꝝ gallū dirigit penas his impositurū: a quo multi qdem in plijs trucidati sunt. Qui vo salui esse potuere cū timore domū refugere. Hoc aūt bello magister mi litū diffinito etiā futuri tpis cautōi ꝯsuluit. Plurib⁹ eni ⁊ maiorib⁹ psidijs loca circū dedit: vt oio barbaris esset impossibilis transitus. In mesia qdem bellum ea celeri tate discretum est. Ca. XXXV.

Rinceps vo titus aliq̄ādiu qdez beriti cōmorabat ita. vt dixim⁹. Inde aūt reuersus ⁊ p oēs q̄s obiret syrie ciuitates magnificentissima celebrās specta cula iudeoꝝ captiuis ad ostentatōz cladis eoꝝ abutebat. Cōspicit aūt i iti nere fluuiū cognitōe dignissimū. is fluit medius inter arcas ⁊ raphaneas agrippe reg ni ciuitates. Habet quoddā peculiare miraculū. Nā cū sit qn̄ fluit plurim⁹ neq3 me atu segnis: tn̄ interpositis sex dieb⁹ a fontib⁹ deficiēs siccū exhibet locū videre. De inde q̄si nulla mutatōe facta septimo die similis exorit: atq3 hūc ordinē semp eū obs uare pcerto cōpertū est. Un̄ etiā sabbaticus appellat⁹ ē: a sacro iudeoꝝ septimo die sic noiatus. Ciuitatis aūt ātiochensiū ppl's qm̄ titū aduentare cognouit: manere qdē intra menia p gaudio nō patiebat. Oēs aūt obuiā ei pgere ꝓperabāt vsq3 ad tricesi mū vel eo āpli⁹ stadiū ꝓgressi nō mō viri sed etiā femie cū pueris expectabāt. Et cū appropinquātez vidissent ex vtroq3 vie latere stātes dextras cū salutatōe tendebāt: multisq3 fauorib⁹ exultātes cū ipso reuertebant. Crebro aūt inter oēs alias laudes pcabant vt iudeos expelleret ciuitate. Titus qdez nihil pcib⁹ istis indulsit: sed ocio se q̄ dicebant audiebat. incerti aūt qd sentiret q due facturus eēt iudei magno ⁊ atro ci metu tenebāt. Nec eni cōmorat⁹ est antiochie titus: sz cōtinuo ad zeuma euphratē vsus iter cōtendit. Quo missi etiam ab rege parthorum venere aureā ei ferētes coro nam ꝙ iudeos vicisset. Eaq3 suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs: atq3 ita anti ochiam remeauit. Curia vero ⁊ populo antiochensi multum petentibus vt in thea truz veniret vbi omnis eum multitudo prestolabatur humanissime paruit. Rursus autem fortiter ijsdem instantibus ⁊ crebro postulantibus expelli ciuitate iudeos

ingeniose respondit patriã eorum dicens quo expellēdi fuerāt interijsse: nullūq3 iā esse locū qui eos recipet. Unde ad aliam petitionē sese cōuertunt antiochenses q priorē impetrare nō potuerunt. Eneas enim tabulas eū pcabantur eximere quib9 incisa essent priuilegia iudeorum. Sed ne id quidē titus adnuit. verum in eodem statu relictis omnibus que habebāt apud Antiochiam iudei: ad Egyptum inde discessit. Iter autē agendo cū ad Hierosolymā venisset tristemq3 solitudinē quā videbat antique ciuitatis claritudini cōpararet. Disiectorum operum magnitudinē et veterem pulchritudinē recordatus miserebatur excidiū ciuitatis nō sicut alius fecisset exultās q talē et tā fundītus excidisset. Uerum multa imprecans seditionis auctoribus: et qui hanc penam ei inferri coegere: ita certus erat q nunq3 virtutē suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis eni diuitijs nō minima pars in ruinis adhuc inueniebat. Quedam eni eruebāt romani. Plura vero captiuis indicātibus auferebāt aurum atq3 argentum aliaq3 instrumēta pciosissima: que dñi pter incertam belli fortunā terre cōdidere. Titus aūt ppositum iter ad Egyptum tēdens emēsa velociter solitudine puenit Alexandriā. decretoq3 ad Italiā nauigare cū se due legiones comitarent vtrāq3 vñ venerat remisit. quintā quidē in Mysiam: quintā vero decimā in Pannonias. Captiuorum aūt duces Simonē et Ioannē et alios numero septingētos viros electos tam magnitudine corporum q3 pulchritudine pstātes ilico ad italiā portare pcepit: cupiens eos triumpho preterducere. Capi. XXXVI.

Exacta vero nauigatione p voto similiter quidē Roma in eo suscipiēdo erat affecta: et excursus exhibuit ei quos patri. Claritudinē vero tito pater attulit qui venit obuiā eū que suscepit. Multitudini aūt ciuium diuinam quandam leticiam suggerebat q videbat in vnum tres cōuenisse. Non multis aūt dieb9 post vnū coēm triumphum ob res gestas agere statuere. q̄uis vtrisq3 senatus pprium decreuisset: predicto aūt die quo futura erat pompa victorie: nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes aūt cum exissent loca vbi tantū stare possent preuenerant: quantus spectandus imperatoribus modus sufficeret concesso necessario transitu. Cuncta vero parte militari ante lucem per turmas atq3 ordines progressa cum rectoribus suis et circa hostia constituta non palatij superioris: s3 prope Isidis templū ibi enim principes nocte illa quiescebant. prima iā aurora incipiente procedunt Uespasianus et Titus lauro quidem coronati. amicti vero patria veste purpurea: et ad octauianas ambulationes transeunt. Ibi enim senatus et ducum proceres et honorati equites eorum prestolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat: selleq3 eburnee in eo preparate. Quo cum ascendissent consederunt. Statimq3 partis eos militaris fauor excepit: multis virtutum testimonijs predicans. Illi autem inermes erant in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Uespasianus cum dicere adhuc vellent silentij signum dedit. Magnaq3 omnium quiete facta surrexit: et amictu magnam partem capitis adopertus solēnia vota celebrauit: idē q3 titus fecit. Perfectis autem votis Uespasianus in cōmune omnes breuiter allocutus est. Milites quidem ad prandium quod bis ex more ab imperatore parari solet dimittit. Ipse vero ad portam recedit que ab eo q per illam semper triumphorū pompa ducitur nomen accepit. ibi et cibum prius capiebant et triumphalibus vestibus amicti dijs ad portam collocatis: cesa hostia inter spectacula transeuntes triumphum ducebant vt multitudini facilior preberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo illorum spectaculorum et magnificentia nō pōt in oībus que quisq3 cogitauerit vel artium factis vel diuitiarum opibus vel nature nouitate. Nam pene que cum hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim quesita sunt: alijs alia mirabilia atque magnifica. Hec vniuersa illa die romani imperij magnitudinem pbauere.

Etenim argenti auriq3:necnon eboris in omni genere specierum sive operum mul/titudinem:non vt in pompa ferre cerneres:sed si quis dixerit omnia fluere: τ alias q dem vestes ex rarissimis generibus purpura portari:alias diligentissima pictura va/riatas arte babylonia gemme autem clarissime τ tam multe alie coronis aureis alie speciebus alie fortune incluse traducte sunt:vt appareret frustra nos eoꝝ vsq3 verum esse aliquid suspicari. Ferebantur simulacrorum sigilla:que illi deos habebant τ ma gnitudine mirabili τ arte nõ defunctorie facta. Horũq3 nihil nõ ex preciosa materia. Quin τ animaliũ diuersa genera pducebantur ppriis ornamentis induta. Erãt aũt que etiam singula portarẽt magna hominũ multitudo purpureis vestibus atq3 inau ratis ornata. Ipsi etiã qui ad pompã fuerant alia turba discreti:precipua τ mirabili ornamentoꝝ magnificentia culti erant. Insup his ne captiuoꝝ quidem vulgus inor natum videres:sed varietas τ pulchritudo vestiũ natam ex fatigatione corpoꝝ defor mitatem oculis subtrahebat. Maxime aũt stupor erat machinarũ que portabantur siue pegmatũ fabricatio pro cuius magnitudine timendũ viribus portantiũ occurren tes putabant. Multa enim in tertiũ nidũ quartũq3 surgebant:τ magnificentia fabri ce cum admiratione delectabat:multisq3 aurata veste circumdatis cum aurum prete rea factum atq3 ebur omnibus esset affixũ. Multis autem imitationibus bellũ ali/ter in alia diuisum certam sui faciẽ demonstrabat. Erat enim cernere vastari fortuna/tissimã3 terrã:totas vero interfici acies hostiũ τ alios fugere:alios captiuos duci:mu rosq3 excellentes magnitudine machinis dirui:τ castelloꝝ excindi munimina τ po/pulosaꝝ ciuitatum menia disturbari:exercitumq3 intra muros infundi:cedisq3 oia lo ca plena:τ eoꝝ qui manu resistere non poterant preces:ignemq3 templis immissũ3 ediumq3 sup dominos:τ post multã vastatione3 euersionis atq3 omnis tristicie deflu entis:non arua culta neq3 ad hominũ vel pecorum potum:sed terram ex omni parte flagrante3. Hec enim iudei bello passuros esse ipsi experti sunt. Ars aũt τ confecto rum operũ magnitudo nescientib9 adhuc fieri tanq3 presentibus oñdebant. Erat au tem p singula pegmata capte ciuitatis dux ita vt captus fuerat ordinatus. Multe ãt naues sequebantur spolia vero alia:alia quidem passim ferebantur. Eminebant au tem duces eoꝝ que apud hierosolymã in templo reperta sunt:mensa aurea põderis talenti magni τ candelabꝝ qdem similiter auro factũ:sed opere cõmutato abusus no stra cõsuetudine. Nam media quidem columna basi herebat:tenues aũt ab eo cãnu le producebantur:formate ad similitudinem fuscine τ summũ cuiusq3 in lichni speci em fabricate. Erant autem numero septem septimi diei:qui apud iudeos est indicã tes honorem. Post hec autem portabatur lex iudeorum nouissima spoliorum. De/inde transibant plurimi victorie simulacra portantes:omnia ex auro τ ex ebore fa/cta. Post que vespasianus prior ibat:τ titus deinde sequebatur. Domitianus autẽ adequitabat:ipse quoq3 ornatus pulchritudine dignumq3 spectari exhibens equu3. Pompe autem finis fuit capitolini iouis templum. Quo postq3 ventum est consiste re. Erat autem vetus mos patrius operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat simon giore tunc inter captiuos in pompa traductus:laqueo vero circũdatus p publicum trahebatur:qui eũ simul cederent qui ducebant. Lex autem romanis est ibi necare criminũ reos morte dãnatos. Postq3 igit eũ fine3 vite habe re nunciatũ est omniũq3 fauor secut9 est tũc hostias incohoare. Hisq3 oino pactis se/cundo p vota solẽnia in palatiũ recessere. τ alios qdem epulis ipsi excepere:aliis aũt oibus domi cõuiuioꝝ instructi erãt appat9. Hũc eni diẽ vrbs rõana celebrabat victo rie quidem in hostes gratulatorium: finem vero maloꝝ ciuilium τ spei bo/ne pro felicitate principum.

Ca. XXXVII.

Post triumphos vero τ romani imperii firmissimum statum. Vespasianus

paci templum edificari decreuit. Itaqꝫ mira celeritate ⁊ que hominum cogitationem superaret effectum est. Magna enim diuiciarum largitate vsus insup sectis id picture ac pigmētorum operibus decorauit. Omnia nanqꝫ in illud phanum collecta sunt: quoꝝ visendoꝝ studio ꝑ totum orbeꝫ qui ante nos fuerunt vagabant̄ quō aliud apud alios situm eēt videre cupiētes. Hic aūt reposuit etiā que iudeoꝝ fuerant istrumenta hisqꝫ se magnifice ferens. Legem vͦo eoꝝ: ⁊ penetralium vela purpurea in palatio condita seruari precepit.

Capi. XXXVIII.

In iudeā vero legatus missus Locilius Bassus suscepto a Cereali Vitelliano militū magistro castellū quidē Herodion ab incolētibus sibi sociauit. Post aūt oi manu militari collecta. multi aūt in ꝑtes diuisi erāt. ⁊ legione decima bellum inferre macheruntis statuit. Valde eni necessariū videbat̄ id excindi castellū ne multos sui munimine ad defectionē inuitaret. Nā ⁊ salutis spem habitatoribꝰ certā ⁊ aggrediētibus hesitationē atqꝫ formidineꝫ natura loci ꝓstare maxie poterat. Nam ipsum qdem qͦ muro cinctū est saxosus est collis in ꝓcerā altitudinē surgens: et ob hoc etiā capi difficilis videret̄: sed ne vel accedi posse eo natura excogitarat: que vallibꝰ eū ex oi ꝑte vallauerat: quaꝝ altitudo oculis ꝯprehendi nō posset: nec transire erat facile: nec aggestu vlla rōne ꝯpleri possibile. nā ea que ab occidente sita erat vallis lx. stadijs distēdit̄: vñ Asphaltidis lacꝰ ei limitē facit. Ex hoc vͦo tractu ipse macherus altissimo vͦtice supeminet. a septētrione aūt ⁊ meridie valles magnitudine qdem supradicta vincunt̄. silr̄ vͦo sunt inextricabiles. Ad conatum vͦo eiꝰ vallis que ab oriente est altitudo non minor centum cubitis inuenit̄. Monte vͦo ex aduerso macherūti posito terminat̄. Ea loci natura ꝓspecta rex Alexander primitꝰ in eo castellū communiuit: quod postea Sabinius bello cū Aristobolo gesto deposuit. Herodi autem regnanti oibus locis dignior cura visa est ⁊ ꝯstructione tutissima ꝓpter arabū ꝑcipue vicinitatē. Nāqꝫ opportune situs ē eoꝝ fines ꝓspectans. Magno ergo locū muro amplexus ac turribꝰ ciuitatē illic fecit incolis vnde in arcem ipsam ferebant ascensuꝫ Quin ⁊ ipm vͦticem rursus edificauerat: turresqꝫ in angulis. clx. cubitis erexerat. In medio aūt ambitu regiā struxerat magnitudine simul habitationū ⁊ pulchritudine locupletē. Multas vͦo cisternas recipiēdis aqs abūdeqꝫ suppeditantibꝰ locis maxie idoneis fecerat: veluti cū natura certaret: vt qͦ illa situ loci iexpugnabile fecerat: ipse manu instructis munitionibus suparet. Insup eni ⁊ sagittaꝝ multitudinē machinarūqꝫ reposuit: ⁊ oēm apparatū excogitauit qui habitatoribꝰ posset magne obsidionis prestare contēptū. Erat aūt in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo eni caryce vel celsitudine vel magnitudine vincebat̄. Ferebant aūt eā ex Herodis temporibus ꝑseuerasse: māsissetqꝫ vlteriꝰ ꝓfecto: sed ab iudeis q locū ceperant excisa ē. Vallis aūt qua ciuitas a ꝑte septētrionali cingit̄ qdaꝫ locus Babras appellabat̄: vbi radix in eodē noie gignit̄ que flāme quidē assimilis ē colore. circa vesperā vͦo veluti iubare fulgurans accedentibꝰ eā q̄ euellere cupiētibus facilis nō est: sed tādiu refugit nec prius manet q̄ꝫ siqs vrinā muliebrem vel menstruū sanguinē sup eā fuderit. Qui etiam tunc siquis eam tetigerit mors certa est: nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoqꝫ modo sine periculo qui talis est. Totā eam cirūfodiunt ita vt minimum ex radice terra sit conditum. Deinde ab ea religāt canem illoqꝫ sequi eum a quo religatus est cupiente radix quidem facile euellitur: canis vero continuo moritur: tanq̄ꝫ eius vice a quo herba tollenda erat traditus. Null̄ enim postea accipientibus metus est. tantis autem periculis propter vnam vim capi eā ope ꝑciū'ē. Nāqꝫ vocāt̄ demonia pessimoꝝ hominū spiritꝰ viuis imersa eosqꝫ necantia quibꝰ subuentum non fuerit. Hec cito etiā si tm̄mō offerat̄ egrotantibꝰ abigit Fluunt aūt ex eo loco aquaꝝ fontes etiam calidaꝝ multum inter se sapore diuersi.

Alij nãq3 amari sunt:alijs nihil dulcedinis deest. Multi aũt frigide aque ortus non solũ in humiliorib9 locis fontes alternos habẽt:sed qd amplius quis miret in primo. Eteni q̃dam spelunca cernit nõ qdem alte caua:saxo aũt imminẽte pтecta. Super hoc veluti due mamme inter se paululũ distantes. Et altera quidez frigidissimũ fontem:altera calidissimũ fundit. Qui mixti lauacrũ suauissimũ prebẽt:multisq3 morbis ac vitijs salutare:maxime vero neruoꝝ curationi cõueniens:habetq3 idem locus metalla sulfuris τ aluminis. Bassus aũt cõtemplatus vndiq3 regionẽ valle orientali repletã expugnatione aggredi statuit:opusq3 incboauit pperans aggerez q̃plurimũ extollere faciléq3 p eum obsidionem facere. Qui vero intus fuerãt deprehensi ab externis segregati iudei:illos quidez coegere inane vulgus esse existimãtes inferiorem obseruare ciuitatẽ ac picula priores excipe:supi9 vero castellũ ipsi occupatũ tenebãt: τ pter munitionis firmitatẽ:τ vt saluti sue cõsulerent. Impetraturos eniz se veniã opinabant si locũ tradidissent romanis. Prius aũt spem volebãt expiendo obsidionis declinande conuincere. iudeiq3 alacri animo in dies singulos excursus habebãt τ cum his quos sors obtulisset cõsertis manib9 multi quidẽ moriebant multosq3 romanos interficiebãt:semp aũt vtriusq3 plus ex tpe victoria captabat:iudeis quidez si incautiores aggrederent:in aggere aũt positi si improuisum excursũ eoꝝ bene septi armis excipent. Sed nõ erat finis obsidionis futur9. Rex aũt q̃daz fortuitu gesta inopinatã castelli tradendi necessitatẽ iudeis imposuerat. inter obsessos iuuenis ex audacia ferox est τ manu strennu9 eleazarus noie. is aũt fuerat τ in cursibus nobilis multos aggredi aggestũq3 phibere obserans:etiam in prelijs semp grauiterq3 romanos afficiens:audaciaq3 sua socios psequens:impetũ quidẽ facilem his:piculo aũt vacuũ discessum afficiebat nouissim9 recedẽdo. itaq3 discreto quodã die pugna progressa ex vtraq3 pte ipe tanq̃3 despiciẽs oẽs existimãs neminẽ tunc hostiũ preliuz excepturum extra portam remansit:τ in muro stantes alloquebatur tutamen illoꝝ attẽdens. Hanc autem opportunitatẽ vidit quidam ex castris romanorum egypti9 nomine rufus:τ quod nemo sperasset impetu facto cum ipsis eũ armis repẽte correptũ cum hoc viso stantes in muro stupor teneret in castra romanoꝝ traduxit. Postq̃3 vero dux nudum precepit extendi τ in aperto constitutũ vt ex ciuitate conspiceret cedi verberibus vehementer iudeos cõfugit casus adolescentis vniuersaq3 ciuitas in fletu erat:τ questib9:vnius viri clade pculsa. Id vbi bassus animaduertit consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit:eorumq3 miserationem augere cupiens q̃tenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerẽt:qd sperauit adeptus est. Nã ipse quidem velut mox eleazaꝝ suspensurus crucẽ defigi iussit. Ea vero cõspecta maior castellanos dolor inuasit:τ vlulando querebant intolerabilem esse calamitatẽ vociferantes. Tunc igitur eleazarus eos orabat:ne vel se despicerent:mortem miserrimã se subiturũ sibiq3 ipsis salutem preberent:postq̃3 iam subacti omnes romanoruz viribus ac fortune cõcederent. illi autem τ eius sermone fracti τ quod multi intus p eo precabantur:ex magna enim τ populosa propinquitate genus ducebat:τ contra ingenium suum misericordia victi sunt. Et quibusdam celeriter missis colloquebantur castelli traditõz facere petentes ac reddito sibi eleazaro sine metu dimitti. Cũ aũt his accensus esset dux romanorum multitudo ciuitatis inferioris inita separatim cuz iudeis cognita pactione ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum vero portas aperuissent ab his qui deditionem pmiserant ad bassum nuncius venit:siue inuidia salutis eorum siue formidine ne eorum fuge causas ipsi prestarent. Sed fortissimi quidem fugientium qui precesserant euasere. Reliquorum autem viri quidem mille septingenti perempti sunt:mulriercule vero τ pueri in seruitium ducti. sponsiones autem cũ his qui castellum dedidere habitas:bassus cõseruandas esse ratus τ ipsos dimisit:

z Eleazarum reddidit. Cap.XXXIX.

Is aũt administratis in saltum q appellat̃ Jarden ducere ꝑperabat exer
citũ:multi eni illuc ↄgregati eẽ nũciabant̃:qui pridẽ tpe obsidionis ex Hie
rosolymis z Macberunibꝰ ꝓfugerãt.Ergo cũ ad locũ venisset neq̃ falsũ
fuisse nunciũ reppenisset.primo quidẽ oẽm locũ cũ equitibꝰ cingit:vt siquis iudeorum
conatus fuisset euadere:fugiẽdi p equites copiã nõ baberet. Pedites aũt siluã iuſ⸗
sit cedere ne inde cõfugerent. Hoc mõ ad necessitatẽ adducti sunt fortiter aliquid fa⸗
ciendi velut ex audaci certamine fortasse fugã etiã repperirent. Itaq̃ simul vniuersi
z cũ clamore ipetu facto in eos a qbus cincti fuerant irruũt. Illi aũt fortiter excipie⸗
bãt multaq̃ bis audacia illis cõtentione vsis:diu quidẽ preliũ factũ est. Nõ aũt siliis
euenit finis pugne certantibꝰ. Nã romanoꝝ qdem.xij.tm cõtigit occũbere neq̃ mul
tos sautiari. Judeoꝝ vo ex illo prelio nullꝰ euasit. Sed cũ ñ essent pauciores tribus
milibus ꝓstrati sũt oẽs: eorũque dux Judas Siari filius: de quo supra meminimꝰ
q̃ ordini cuidã prepositus cũ birosolyma obsideret̃:qbꝰ demersus fuerat cloacis la
tẽter effugit. Cap.XL.

Odẽ vo tpe Cesar etiã ad Liberiũ maximũ scripsit.erat ãt ꝓcurator.vt oẽs
terrã venderet iudeoꝝ. Nec eni ciuitatẽ i ea condidit ꝓpria seruans z priaq̃
suã.Solis vo octingentis militibus illic relictis locũ dedit quẽ incolerent:q vocatur
Amasia.distat aũt ab bierosolymis.xxx.stadijs.Stipendium vo vbicũq̃ degerent
iudeis indixit binas dracbmas singulis annis deferre in capitolium iussit:ita vt ante
bec bierosolymoꝝ tẽplo pendebãt:z res quidem iudeoꝝ illo tempore bunc statum
babebant. Capi.XLI.

Am vo quarto ãno Vespasiano administrante impium cõtigit Cõmagenẽ
regem Antiocbũ i maximas clades cũ tota domo incurrere ex cã buiusmõi
Cesennius petus q tunc Syriã administrabat siue re uera seu ꝓpter inimicicias an⸗
tiocbi.certũ nõ valde patefactũ est.litteras ad Cesarẽ misit.Antiocbũ dicens defice⸗
re ab romãis cũ Epipbane filio decreuisse:pactis babitis cũ rege partboꝝ: ꝓpterea
q̃ debere illos antecapere:ne si priores nouas res adorti essent:totũ romanoꝝ impiũ
bello pturbarent. Nõ erat aũt Cesar buiusmodi nunciũ ad se ꝑlatũ neglecturꝰ. nam
vicinitas regũ maiore negociũ ꝓuidentia dignũ eẽ faciebat.Samosata eni Cõmage
ne maxia ciuitas iuxta Eupbratẽ sita ẽ vt esset partbis: eo nãq̃ id cogitauere facilli⸗
mus transitꝰ:tutũ aũt receptaculũ.fide igit̃ babita z ptãte sibi ꝑmissa vt ageret qd ex
pedire videret̃:negligendũ nõ putauit.Subito tñ Antiocbo eiꝰq̃ socijs nibil opinã
tibus in cõmagenã ingressus ẽ ex legionibꝰ qdem sextã duceñs: z insup quosdã cune
os alasq̃ equitũ. Habebat aũt auxilio reges terre qdẽ q̃ cbalcbaica vocatur Aristo
bolum eius aũt fratrem Masadamum. Introitus aũt illis sine certamine:q̃ nemo
indigenaꝝ manus valebat opponere.Antiocbus eni inspato perculsus nuncio bel⸗
lum quidẽ cõtra romanos ne cogitatione cõcepit. Decreuit aũt toto regno in eo quo
erat tractu relicto cũ cõiuge ac liberis egredi. Hoc se romanis puꝝ ab ea suspitione
que sibi ingeret̃ ꝓbatuꝝ esse ratus. Progressusq̃ de ciuitate.cxxx.ꝓpe modũ stadi
is in cãpo tabernaculum ponit. Petus aũt in Samosata qui eã capesserent mittit:et
per eos ciuitatẽ tenebat. Ipse vero cũm alio milite in Antiocbum ire tendebat. Nõ
tamẽ rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum romanos aliquid belli congere⸗
re.Sed fortunam questus quiduis pati sustinebat.Adolescentibus autẽ belliq̃ peri
tis viq̃ corporis prestantibus filijs eiꝰ nõ erat facile in calamitate sine pugna durare.
Itaq̃ ad vtutẽ se ↄferũt Epipbanes z Callẽnicꝰ. Vebemẽti ãt pugna p totã diẽ ba
bita isigni fortitudine demõstrati sũt:nullaq̃ pte suaꝝ viriũ diminuta discedũt. Antio
cbo vo neq̃ pugna boc mõ pacta manere domi tolerabile videbat̃: s̃ abducta ↄiuge

cuȝ filiabus in ciliciam fugit:atq; hoc facto militū suoꝝ animos fregit. Nam veluti desperato ab eo regno defecere: ꝛ ad romanos se transtulere:omniūq; erat desperatō Ergo priusq; penitus destituerent auxiliis epiphani cū ceteris seruare se ex hostib⁹ erat necessariū. Fiuntq; omnes eq̄tes decem qui cū his vna transgressi sunt flumen euphraten:hinc iam sine metu ꝑfecti cū ad bologessen parthoꝝ regem venissent:nō quasi fugitiui despecti sunt:sed adhuc fortunā pristinam retinentes omni honore dig nati sunt. Antiochū vero vbi tharsum cilicie venit misso hecatōtarcho petus vinctuȝ romam transmisit. Vespasianus aūt ita regem ad se deduci non passus est:dignius esse ratus veteris amicitie habere rationē:q̄ belli occasione inexorabilē iracundiam obseruare. Itaq; iubet ei iter agenti auferri vincula intermissaq; interim ꝑfectione Romā apd lacedemoniā degere:magnos vero ei pecunie redditus prebȝ: vt nō mō copiose sed etiam regie victum haberet. His epiphanes ꝛ ceteri cognitis qui patri ante metuebāt magna cura ꝛ inextricabili animos relaxarūt: ꝛ ipsi quoq; spem recō ciliandi cum cesare cōcepere. Cū aūt etiam bologessus de his scripsisset ad cesarem nec enim q̄uis feliciter agerent:extra romanū viuere patiebant̄ imperium: ꝛ cū cesar his mansuete facultatem dedisset:romā venerunt. Patre autem ad eos ex lacedemone statim aduecto cum omni honore his haberetur ibi mansere. Ca. XLII.

Lanoꝝ autem natio qd̄ quidem scithe sunt iuxta flumen tanain ꝛ meotides paludes sedes habentes iam quodā loco memorauim⁹. His vero tp̄ibus inito consilio vt terram medicā ꝛ vlterius predandi causa ꝑuaderent cū rege hyrcanoꝝ colloquunt̄. Nāq; is est illius transitus dn̄s:quem rex alexander ita fecerat vt portis ferreis clauderetur. Aditu aūt sibi prebito vniuersi nihil suspicantib⁹ medis incumbūt:eorūq; fines populosos oigenumq; pecoꝝ plenus diripiebant:cū resistere nullus auderet. Nam qui regnū eius terre obtinebat Pacorus metu ꝑcul sus in difficiliora loca refugiens ceteris q̄dem bonis omnibus cesserat:vix autēȝ ab illis cōiugem ac cōcubinas captas datis centū talentis redemerat. Sūma ergo facul tate sine pugna predabundi ꝛ vsq; ad armeniā vastantes omnia ꝑcessere. Eius aūt rex tyridatis erat. Qui cū his obuius bello cōflixisset:nō multū abfuit quo viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidā misso laqueo circumdatū tracturus fuerat nisi celeriter gladio rupisset laqueū atq; ita fugisset. illi aūt pugna multo magis efferati terram quidem depopulati sunt:magnā vero hominū multitudinem aliāq; ducentes predam ex vtroq; regno ad sua domicilia redire. Ca. XLIII.

Pud iudeam vero mortuo basso flaui⁹ siluius in administratione succedit. Et aliam quidem terram bello subactam videns vnū aūt adhuc rebelle superesse castellū omni que in illis locis habebat̄ manu collecta aduersus id militem mouit. Nomen est aūt castello mesada. Princeps vero siccarioꝝ a quibus fuerat occupatū erat vir prepotens eleazarus ex origine iude:qui non paucis iudeis ꝑsuaserat. vt ante diximus. ne ꝑfessionem facerent quando censor cyrinus in iudeā directus est. Tunc enim se sicarios vocauere:qui romanis dicto audientes esse nollent:omniq; modo his quasi hostibus vtebantur. deripiendo quidem ꝛ circumagendo eoꝝ bona:ignem v̄o domib⁹ iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebāt:qui pugna etiam petendā iudeoꝝ libertatem tanta ignauia ꝑdidissent: magisq; se optare si romanis seruitiū spopondissent. Erat aūt id plane causatio ꝛ crudelitas atq; auaritie dicebat̄ obtentu: manifeste aūt rebus effectū est. Nam idē illi ꝛ defectionis socij fuerūt ꝛ bellū cū romanis cōiter suscepere. Causa vero peior illoruȝ in eos facta est: ꝛ cum mentita prior eoꝝ refelleretur occasio peius tractabant eos q nequitie sue iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tēp⁹ apud iudeos omniū generum malitie fecundissimū: vt nullum opus intermitteret̄

infectũ:ne siquis excogitãdo finger voluisset haberet quo magis nouuz aliquid ĩue niret:ita ꝛ priuatim ꝛ cõiter oẽs vnũ erant:ꝛ exupare aliũ ali⁹ tã impietate q̃ȝ iniqui tate in ꝓximos certabãt. Potẽtes quidẽ multitudinẽ male tractãdo:multitudo ve ro ad interitũ potentiũ ꝓpando:illis.n.erat dñandi cupiditas:his antẽ vim faciẽ di bonaq; locupletiũ diripiendi. Primo quidẽ Sicarij fuere iniquitatis in ꝓpin quos ꝛ crudelitatis auctores nullis neq; verbo idicto ad iniuriã:neq; facto itentato ad exitiũ eorum quib⁹ insidiarent penit⁹ pretermisso. Uerũ ꝛ hos ioãnes moderati ores eẽ demõstrauit. Non solũ.n.oẽs interficiebat qui necessaria ꝛ ꝓfutura suade rent tanq̃ȝ inimicissimos eiusque modi maxie ciues tractãs:sed etiã patriã malis plu rimis cumulauit. Qualia factur⁹ fuerat qui deũ q̃ȝ iã eẽt aus⁹ ipietate cõtemnere Nam ꝛ mensa nefaria vescebatur:ꝛ legitimam patriam: que exterminauerat casti moniã vt iã sit mime mirũ si mãsuetudinis cõmunionẽ mime seruabit hominibus: qui dei pietatẽ furore cõtempserat. Rursus igit Simon Giore quid mali nõ commisit: qua ve liberorum corporũ iniuria tẽperauit:qui eũ creauere tyrannũ. Que vero eos amicitia:que ue cognatio ad quotidianas cedes nõ ferociores effecit. Nã q̃ alienos quidem male tractare inertis nequitie opus eẽ arbitrabant. Clarissimã vero gloriã parere crudelitatẽ in familiarissimos existimabant. Horum furoris emuli etiam idu mei fuere:illi.n.sceleratissimi peremptis põtificibus ne qua pars conseruaret pietatis in deũ:totũ quod ex ciuitatis facie superat abscidere sũmamq; per oia iniustitiam in duxerunt:in qua illud hoim gen⁹ qui zelote appellati sũt viguit:qui nomẽ factis ve rũ probauerunt. Omne.n.malitie facin⁹ ꝑemulati sũt:nullo iemulato:quod ãte ꝯmis sũ meorie tradidit pretermisso q̃ȝuis nomen sibi ex bonorũ emulatiõe imposuissent: qui eos quos lederẽt ꝓpter efferã sui naturã cauillãdo fallebãt qui maloꝝ q̃ maxia eẽnt bõa ducebãt. Ita q̃ debitũ finẽ innuere merita illis pena dei voluntate decreta Cuncta.n.q̃ natura hois posset ferre supplicia in eos vsq; ad extremũ vite terminũ cõgesta sũt q̃ varijs ꝑempti cruciatibus pertulere. Uerũ fortasse dixerit aliquis mi nora eos q̃ȝ cõmisere ꝑpessos:verum his qui iuste ea paterent deberẽt. De illis aũt qui i eorũ crudelitatẽ inciderũt nõ huius temporis ꝓ merito cõqueri. Rursum igit ad eam narrationis partem redeam vnde digressus sum. Ca.XLIIII.

Enit autez dux romanorum cõtra Eleazarũ:ꝛ qui cum eo Mesadam te nebant Sicarios exercitum ducẽs:ꝛ fines quidẽ statim omnes obtinuit:psi dijs vbiq; locis opportunissimis collocatis. Castellũ autẽ muro circunde dit:ne quis obsessorum fugiẽdi facultatẽ haberet:vt que custodes perseuerassẽt:ipse vero castris locũ occupat ad obsidionẽ quidez idoneum:quẽ delegerat:q̃ȝ parte ca stelli rupes mõti ꝓximo applicabãt. Ceterũ difficilẽ ad copias vtensiliũ:non soluz eni commeatus ex longinquo ꝛ cum labore iudeorũ maxie portabãtur:quib⁹ hec fu erat cura mãdata:verum etiã potus aliunde in castra ducebat:quoniã in eo loco nul lus fons proxim⁹ nascebatur. His aũt dispositis Silui⁹ obsidionẽ aggressus ẽ:ma xime molis ac laboris egentem propter castelli munitionem:cuius natura huiusmo di est Saxum gyro non exiguum:ꝛ excelsuz longitudie vndiq; abruptis atq; altis vallibus cingitur ex inuisibili super fundo habens scopulos:ipseq; oium sũt aialium gressib⁹ inaccesse:nisi q̃ duob⁹ modis idẽ saxũ indifficilẽ explicatur ascensũ. Est ãt vnum iter ab lacu Asphaltide ad solis ortum:ꝛ alterum ab occidente facilius ãbu lari. Uocatur autem vnum coluber ex angustia crebrisq; flexibus cap:a similitudi ne. Que enim prominet rupes frangitur:ac sepe in se reuertens paulatim rursũ pro ducitur:vixq; illo itinere gradiens promouet pedez. Nanq; mutanti vestigiũ neces se est pede altero niti. Est autem certa ꝑnicies. Altitudo eni rupium vtrinq; debiscit vt que horrore quẽuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum.xxx.

stadios ascēdens quod restat verticis est non incautum finem coacti:sed vt habeat i summo planiciem. In hac primus quidem ionathes pontifex castellum edificauit ꝛ appellauit Mesadā. Post autem Herodi magno stadio fuit loci illius structio Nam ꝛ murum per omnem eius gyruȝ erexit stadiorum spatio.lx.|ꝛ candido lapide factum:ꝛ per.xij.altum latumque octo cubitis:ꝛ vigintiseptem turres quinquagenis cubitis in eo stabant ex quibus aditus mēbra per oēm muruȝ int⁹ edificata Rex enim verticem quo fecundus omnique planicie mollior esset culture destinauerat:vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset:hanc quidem laborarent qui salutem suam castello tradidissent. Quin ꝛ regiam sibi edificauerat ab occidentalis partis ascensu intra menia quideȝ arcis positā vergentē aūt ad septentrionē. Regie vero murus erat magnus ac firmissimus celsitudine quattuor sexagenū cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus ꝛ porticum:itēq; balnearū varia erat ꝛ sumptuosa constructio:columnis quidem ꝛ singularibus saxis vndiq; substitutis. Parietibus autem membrisq; solida compage lapidū variatis Ad singula vero habitacula ꝛ sursū:ꝛ circa regiā ꝛ ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat:custodes aquarū tantā molit⁹ abūdantiā quātā q fontibus vterent haberēt. Fosse vero iter ex regia in arcē sūmā ducebant:quas foris nemo cernebat. Sed ne mãifeste quidē vie facilē sui vsū prebere hostib⁹ poterāt. Naȝ oriētalis quidē via natura ē iaccessa:vt supra mēorauimus. Occidētalem vero magna in angustia posita turri cōclusit:que non minore mille cubitorū spatio ab arce distaret quā neq; trāsiri posse neq; capi facile videbat. Inextricabilis autē quāuis licēter ābulantibus fuerat fabricata. Ita quidē aduersus hostiles impet⁹ natura simul ꝛ mãu castellū erat cōmunitū:int⁹ autē repositi apparat⁹ magis ꝛ diuturnitatē ꝛ opulentiā iuuare:nā ꝛ frumentū multū erat cōditū:ꝛ quod in lōgum tēpus sufficere posset:vinūq; multū ꝛ oleū:sup āt cuiusq; leguminis fructus:ꝛ palme coaceruate. Cūctaq; repperit Eleazarus castello p dolū cum sicarijs occupato matura:nihilq; recens depositis deteriora q̄ȝq̄ȝ fere ex quo apparata sūt ad excidiū a romāis illatū.c. ānorū tempus agebatur. Quin etiam romāi fructuū reliquias icorruptas offēdere. Si quis āt cām diuturnitatis aurā eē existimet:nō errauerit ꝙ arcis altitudie ab ōni terrena ac feculēta materia sit remota:inuēta est āt oīgenū quoq; armorū multitudo ab rege cōdita:q decē milibus virorū sufficerēt:ferrumq; ifectum necnon eris ꝛ plūbi materia:quippe vt magnis de causis factū crederes apparatū. Aiunt.n. Herodem idipsū castellū sibi ad refugiū parauisse duplex piculū insuspicātem:vnū quidē ab iudeorū populo ne se deposito illos qui ātea reges fuerāt ad principatū reduceret Alterum vero maius atq; atroci⁹ ab regina egypti Cleopatra. Hec eni suā sñiam nō celabat:sed cū antonio sepe verba faciebat postulās herodē interfici:sibi autē obsecrās regnum iudeorum donari. Et magis quis miraret nondum eius imperio antonium paruisse male eius amore emācipatum:quā non dominaturā sperasset propter eiusmodi metus herodes cōdita mesada in extremū belli contra iudeos romanis opus dimisit. Nam ꝙ foris iā locum oēm muro cinxerat dux romanorum:sicut supra diximus:ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat:incipit obsidionem vno tantum loco reperto,qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turri que iter ab occidente quod ad regiam sūmumq; montem duceret precludebat: erat quedam continentia saxi vastior latitudine multumq; porrecta:celsitudine autē mesade trecentis cubitis inferior:quam Leucem appellabant:hinc igitur Siluius vt ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus iussit:illis autem alacri animo ꝛ magna manu operantibus solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Uerum neque firma neque sufficiens machinis ferendis hec mensura videbatur:sed super

eum tribunal constructis saxis ingentibus factum est altum itemq3 latum cubitis qn quaginta. Erat autem aliarum machinarum fabrica illis assimilis. Quas primo qdem Vespasianus ad obsidiones postea vero Titus excogitauerat turrisq3 quinqginta cubitis effecta est: tota ferro consepta. Unde multis balistarum tormentorūq3 iaculis romani cito eos reppulere qui de muro pugnabant: z caput exerere ꝓhibuere. Simul autē ingente etiam ariete fabricato Siluius crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiecit partē interruptā. Cito autem preuenere sicarii muro intus altero cōstituto. Qui ne machinis quidem simile aliquid pateret: mollis enim adhuc erat z impetus laxare violentiam poterat: hoc modo cōstructas trabes proceritate magnas: z que secte sunt cōtinentes cōposuere. Earum autē ordines erant duo similes tantūq3 distantes quantum eēt muri latitudo z inter eos amhos replebant aggeris spatium. Nec vero crescente cumulo terra deflueret aliis trāsuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis quidē opus edificio simile: sed quod cedendi inferebantur machinarum ictus euanescebāt lutoq3 subsidente structiōe fabricam faciebant. Ubi hoc Siluius considerauit igni magis murum captū iri putās multas quidem ardentes faces militibus intro iaculari precepit: murus autem quippe: vt maxia ex parte lignis constructus ignē cito comprehendit: z vsq3 ad imum sui laxitate calefactus ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio spirans aquilo romanis erat horribilis auertēs de super flammas in eos abigebat: z pene machinas quasi iam conflagraturas despe rauerant. Deinde flatu mutato veluti diuina prouidentia excitatus auster: multaq3 vi contra obuios eas referens muro appulit: iamq3 totus ardebat ex alto. Romani quidem cum dei vterētur auxilio ad castra leti digrediebātur decreto hostes luce aggredi: z nocte vigilias accuratiores facere ne qs eoꝝ clā subterfugeret. Ca. XLV

Ed neq3 ipse Eleazarus de fuga cogitabat: neq3 alii cuiq3 ꝑmissurus erat vt faceret. Uidens autem murum igne consumptum: alium vero nullū salutis modum neq3 virtutis excogitans: sed his quē romāi in se liberosque suos z coniuges facturi eēnt si vicissent ante oculos positis de omniū morte cōsiliū cepit: idq3 ex presentibus fortissimū ratus validioris animi socios vesperi congregatis talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cū oli vobis decretū sit viri fortes neq3 romāis neq3 cuiq3 alii seruire nisi deo: is eni solus ē verus z iust⁹ deus hominū: ecce nūc tēpus adest q factis vestros ꝓbare aios iubeat. Ne igit ipsi nos dehonestem⁹ āte quidē seruitutē nec sine piculo passi. Nunc āt cum seruitute itolerabiles penas āplexi viuemus sub romāis futuri. Primi. n. oium ab his defecimus: z nouissimi cū his bellū gerim⁹. Puto āt z hāc nobis a deo gratiā datā: vt bene ac libere possimus mori quod aliis non euenit: preter spē pauptatis: nobis āt certū ē orto die futurū excidiū. Libera ē āt strenua mortis cōditio cū affectib⁹: nec. n. ꝓhibere id hostes possūt: qui profecto nos optāt viuos abducere: neq3 nos illos iā possumus superare pugnādo. Nā fortasse quidē ab initio stati oportuit quādo libertatē defēdere cupiētibus oia z a nobisipsis acerba peioraq3 ab hostib⁹ eueniebāt. De dei volūtate cōiicere z scire q amica ei quondā natio dānata esset interitu: manens. n. propitius vel saltē nobis leuiter ifensus nūq3 tātorū quidē hoium perniciē neglexisset: sacratissimam vero vrbē suā igni hostiū excidioq3 ꝑdidisset. Nos āt soli. s. ex omni genere iudeorum sperauimus seruata libertate supare tāq3 nil in deū deliquissemus: nulliusque culpe pticipes fuissemus: qui alios quoq3 docuim⁹. Itaq3 videtis quēadmodum nos vana spectasse redarguit fortiore nobis insperatis rebus malorum necessitate illata. Nec. n. quicq3 nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed z alimētorū copias. Sed armorū multitudinē aliumq3 hētes abundantissimū apparatum

ipso māifestissime deo spē salutis auferēte perdidimus. Ignis.n.qui ferebat in hostes inedificatū a nobis murū nō spōte reuersus ē. Sed hec multorū ira sūt criminū: q̄ furore capti cōtra gētiles ausi sum⁹: p quibus queso ne romāis inuictissimis pēas: sed p nosipsos deo prestem⁹ iste āt illis moderatiores sunt: morient.n. cōiuges iniuria vacue: liberi seruitutis expertes. Post illos oūt ipsi nobil honestā inuicem grām prebeam⁹ libertate seruata optia sepultura. Prius tamē ⁊ pecunias ⁊ castellū igni comburam⁹. Merebunt.n. romani certe scio si neq3 corpora nr̄a tenuerint: cōpendio caruerit. Alimēta sola relinq̄mus: hec eni nobis erūt testimonio mortuis: q̄ non penuria victi sum⁹: sed ita vt ab initio statueram⁹ mortē seruituti pretulimus. Hec dicebat Eleazarus: sed nō in eūdē modū presentiū sn̄ie cōgruebant. Sed alij quidem ei obedire pperabāt: q̄si volūtate replebant pulchrā eē mortē existimātes. Qui vero molliores erāt cōiugū ac familiarū suarum misericordia: vel ēt propius quenq3 aspertissim⁹ deterrebat iterit⁹ alius aliū intuens cōtrariū volūtatis sue motū lacbrymis designabāt. Quos cū vidisset Eleazarus formidare ac magnitudinē consilij ais frāgi ptimuit: ne etiā qui fortiter dicta pceperūt effemiarent flentes ipsi ac deplorantes Ergo exhortatiōem nō intermisit: sed erectior multoq3 replet⁹ spū clariorē de imortalitate aie orōnē incipit magnaq3 vsus exclamatiōe lacbrymātes attēti⁹ expectans plurimū inquit opione deceptus sū: qui putarē viros fortes pro libertate certātes mori bn̄ malle q̄3 viuere. Uos autē nec cuilib3 quidē homini quicq̄3 neq3 audacia neq3 virtute prestatis qui etiā magna mala effugituri mortē timetis: cū oporteret vos super hoc neq3 cūctari neq3 expectare mōitorē. Olim.n. ⁊ a p̄mo sēsu nos eruditos patrie orationis ⁊ sacre maiorūq3 nostrorū factis ⁊ ais cōfirmādo pseuerabāt: quod viuere hois ē: nō mori calamitas. Nam mors quidē libertatē ais prestat ad ppriū purūq3 locū eas dimittit ab oi clade futuras intactas. Donec autē mortali corpore iūcte sūt. vnaq3 malis ei⁹ iplent: quod verisimile dicit mortue sunt. Diuina eni cū mortali societas turpis ē: multū quidē pōt aia iuncta cū corpore: istrumētū.n.facit suū latenter id mouēs: ⁊ vltra mortalē naturam gestis pducens. Uerūtamē cū pondere quo i terrā detrahit: quodq3 ab ea pēdet absoluta ppriū locū recepit: tūc beatā ⁊ vndiq3 liberā participat fortitudinē: ⁊ hūanis oculis: vt ipse deus inuisibilis manēs: nec.n.cum est i corpore cōspicit: nā ⁊ accedit occulte: neq3 rursus cū recedit videt vnā quidē ipsa habēs icorruptā naturā: corpori autē cām pbens mutatiōis: nā quod aia attigerit hoc viuit atq3 viuet. vnde vero digressa fuerit hoc marcidū morit tātū imortalitatis ei supabit. Hui⁹ orōnis argumētū vobis sit sōn⁹: in quo collecte aie nūq̄3 eas detrahēte corpe iocundissimā quietē agunt. Cū deo vero p cognatiōe degētes vbique adsunt: ac multa futura predicunt. Cur igit mortē timere cōueīat: qui sōni diligim⁹ qetē? Quēadmodu3 āt nō sit demētissimū breuitatē vite sequētes sibimet inuidere ppetuā. Oportebat quidē nos domestica istitutiōe meditatos alijs eē exēplū pmpte voluntatis ad mortē. Nā si ab alienigēis etiā rei fides petēda sit: indos videam⁹ sapiētes: qui sapiētiā profitētur: illi.n.cum sint boni viri vite quidē tēpus q̄si quoddā necessariū nature mun⁹ inuiti sustinēt: pperāt āt hoies corporibus soluere: nulloq3 vrgēte neq3 exagitāte malo ppter imortalis cōuersationis desideriū alijs quide3 pdicūt se eē abituros. Nec ē qui prohibeat quicq̄3: sed oēs fortunatissimos appellantes eos ad familiares suos litteras mittunt. Ita certā veraq3 ais eē inter se ɔsuetudinē credidere. Alij autē cū mandata perceperit: igni traditis corporib⁹ vt imaculata puraq3 aia secernat paulati moriunt. Facili⁹.n.ad mortē illos amicissimi psequūtur q̄3 exterorū hoium quisq3 suos ciues in longinquā pegrinationē ituros. Et se qde3 ipsos deflēt: illos autē beatos dicūt q̄ imortalitatis ordinē iam recipiant. Nō ergo vos pudebit si deterius indis sapiam⁹? ppriaq3 ignauia leges patrias q̄ omnibus

hominibus emulande viderent inhoneste despiciam⁹: q̄ꜫꜫ ꝛ si cōtraria nos a pnci-pio istituisset eruditio: quod ei sūmū bonum est hoibus viuere: mors autē calamitas attamē tempus nos adhortat eā bono aio ꝛ facile tolerare dei volūtate: ꝛ necessario morituros. Oli q̄ꝫtum.n. apparet cōtra oē iudeorum genus hoc decretū posuit deus vt vita careremus q ea non eramus queadmodū oportebat vsuri. Nec ausim.n. vo bismetipsis ascribere: ne ve Romanis gratificari ꝙ nos oēs eorum bellum assūpse rit. Non enim viribus illorum hec accidere: sed causa fortior interueniens illis pre stitit vt vincere viderētur. Quibus enim armis romanorum perempti sunt qui cesa rem incolebant iudei? Ac ne defecturos quidem ab illis dum diem septimum cele-brarent aggressa cesariensium multitudo: neꝗ manus referētes cum coniugibus ac liberis mactauerunt: ne vel ipsos erubuere romanos. qui nos tantummodo hostes ꝙ defeceramus putabāt. Sed dicet aliquis cesariensibus semp cum sue ciuitatis iu deis fuisse discordiam: tēpusꝗ nactos vet⁹ odiū exuperasse. Quid ergo de scytopoli tanis dicemus? Nobiscum enim illi propter grecos bellum gerere ausi sunt: an non cum propinquis nostris romanos vlcisci. Multum igitur his fides illorum ac be-niuolētia profuit: ac non ab ipsis cum totis familijs acerbissime trucidati sunt: ac pro auxilijs gratias eis reddere? Nam que illos a nobis pati prohibuere hec passi sūt: velut ea ipsi cōmittere voluissēt. Longū fit si velim nunc sepatim de singulis dicere Nostis eni ꝙ Syrie ciuitatum nulla est que non iudeos apud se habitantes occide rit nobis q̄ꝫ romanos plus inimicos. Ubi etiam damasceni quom ne causam qui-dē probabilē confingere potuissēt ciuitatē suam cede nefaria replenere. xviij. milibus iudeorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorum autē multitudineꝫ plagis in Egypto pemptorum. lx. milium numerum audiebamus excedere: illi quideꝫ for talle in aliena terra cum nullum inuēissent hostis aduersarium ita sunt mortui. Om-nibus autē qui domi cum romanis bellum suscipent: nihil deerat eorum que speꝫ to tam possēt prebere victorie. Arma.n. ꝛ muri ꝛ castelloꝝ iexpugnabiles fabrice: atꝗ interiri spiritus ad picula pro libertate subeunda cunctos ad defectionē reddit forti-ores: sed hec ad paucum tēpus cum suffecissēt: seꝗ sustulissēt maiorum maloruꝫ ex-titere principium. Omnia.n. capta sunt: omniaꝗ hostibus succubuerunt: velut illo-rum nobiliores causa victorie: non ad eorum salutem a quibus instructa fuerant ap-parata sunt. Et in prelio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnātes.n. ꝛ libertate non perdita piere. Eorum vero multitudinis qui a romanis subiugati sūt quis non misereatur? quis ve non anteq̄ꝫ illa patiatur mori properet? Quorum alij torti tamꝗ igne q̄ꝫ verberibus excrutiati periere: alij ferocissime a bestijs ad secūdū eorum cibum seruati viui sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt: qui ad hec viuunt qui sepe mortem optantes non accipiant. Ubi est auteꝫ illa magna ciuitas. Aut vbi est que totius gentis iudee metropolis fuit. Tantis quidē murorum septis munitissima: tot vero ante muros castellis turriūꝗ disiectis menibus tuta belliꝗue apparatum vix capiens: tot autem virorum pro se pugnantium multitudinē cōtinēs Quid nobis facta est: que deum hāre incolā credebatur: radicitus ex fundamētis ere pta ē: solaꝗ eius monumēta restant eorum a quibus excisa est: imposita reliquis ca-stra. Senes vero infelices ad cineres tēpli assidēt: ꝛ pauce mulieres ad turpissimaꝫ pudoris iniuriā ab hostibus reseruate. Hec secum reputans quisꝗ nostrorum aspi cere soleꝫ durabit? etiam si viuere sine piculo possit. Quis inimicus adeo patrie? quis tam imbellis aut parcus anime vt eum non peniteat huc usꝗ dixisse? Atque vtinā omēs fuissemus mortui priusq̄ꝫ illam sacram ciuitatem hostium māibus vi-deremus excindi priusq̄ꝫ tēplum sanctū tanta impietate funditus erui: sed quoniaꝫ spes nō istrenua nos illexit: quasi forte poterim⁹ ꝓ ea hostes vlcisci: nunc āt euanuit

ac solos necessitate dereliquit. Mori bene properemus nostri metipsi misereamur: et coniugum liberorum dum nobis licet a nobisipsis misericordiam capere: ad mortem namque ipsi nati sumus: et quos ex nobis genuimus: eamque fugere: ne fortissimi quidem possunt: iniuria vero et seruitus et videre coiuges ad turpitudinē duci cū liberis nō est malū hoibus ex nature necessitate pfectū: sed hec sua timiditate perferunt qui ante mori cum licuit noluere. Nos aūt multu freti fortitudine a romāis defecimus: et postréo nūc illis ad salutē hortantibus nō paruimus. Cui igit non ē eorum iracundia manifesta? si nos viuos subiugare potuerint: miserādi quidē adolescentes erunt: quorū vires corporis ad multos sufficiēt cruciatus: miserandi autē puectiores quorū etas clades ferre nō poterit: videbit alius coiugē abduci: alius maibus reuinctus vocē filij patrē implorantis exaudiet. Sed dū liberi sunt et gladios habent pulchrū ministerium nobis prebeāt expertes seruitutis hostiū: moriantur liberi cū filijs et coniugibus vita decedam⁹ nobis leges precipiūt: hec nos coiuges et filij deprecātur: horū necessitatē deus misit his contraria romani volūt: et ne quis nostrū ante excidiū pereat timēt. Festinemus igitur eis prosperata potiundi nostri voluptate stuporem mortis admirationemque relinquere audacie. Capitulum. XLVI.

Adhuc eum orare cupientē oēs interpellabant: et effrenato quodā ipetu plēi ad op⁹ incitabāt: ac veluti laruis exagitati alius aliū antecape cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis: rectiqe cōsilij existimātes ne quis extrem⁹ remāere videret tātus eos et coniugū et filiorum et proprie cedis amor inuasit. Sed nec id quod aliquis putauerit cū facinus accederet obtusi sunt: verū etiam seruare sētentiā quā cum dicta perciperent habuerūt: pprium quidē earumque effectū retinētibus cūctis: rōni vero cedētib⁹ quia iā optie filijs cōsuluissent. Simul. n. valere vxorib⁹ cū āplexu dicebāt: ac liberos gremijs captos extremū lacbrymantes osculabātur. Et simul quidē māibus alienis iussa pagētibus valētes eas cōfigebāt: malorumque sub diti hostib⁹ passuri fuerant cogitationē habētes pro solatio necessitatis ad cedē. Deniqe nēo hac audacia minor inuentus ē. Cuncti autē coniunctissimos transfixere miseri quibus id necesse fuit: quibusque filios atque vxores occidere: maiorū oium videbatur esse leuissimū. Igitur neque horum iam factorum dolorē tolerantes: et interfectos lesū existimantes si illis breuissimū tēpus ei superuiueret: cito quidē vniuersis bonis in vnū cōgestis ignē inijciūt. Sorte vero ex nūero suo decē lectis oium pcussoribus: vniuersi ēt ppter liberos ac coniuges pstratas cōposiūt: eosque complexi manibus cū cōmunicauissent parato animo se imactandos prebebant ifelicissimum illud exhibētibus misteriū: isti āt intrepide cūctis occisis eādē sortis legē i sua quoque morte statuerūt: vt cui obtigisset nouem pemptis semet super eos occideret. Ita omnes sibi confidebant: quod neque in audiendo neque in sustinendo facinore prestaret alius alij. Et ad extremum ceteri quidem se neci supposuere. Unus vero atque nouissimus circūspecta multitudine mortuorūm: ne quis forte in multa cede superesset qui sue manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos: ignem quidē imittit regie: vehementi vero manu toto per se transacto gladio iuxta suos affectus occūbuit. Et illi qdem perierant nullā credētes animā ex nūero suo romāis subditam reliquisse: latuit aūt vna mulier senior: et alia qdā Eleazari cognata plurimū doctria sapiētiaque mulieribus prestans. Et quinque pueri per cuniculos: qui aquam sub terra potui ducebant abditi: cum alij cedibus occupatas mentes haberent: qui erant noningenti numero: et sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Hec autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane desistunt et aggeribus scalarum pōtibus iunctis muros aggrediebantur. Cum vero hostium neminē viderent: sed vndique versum acerbam solitudinē

ignemq3 intus silentium quid factum ess3 conijcere non poterant: ⁊ ad extremum velut impellentes ictum arietis vlulatum siquidez forte prouocarent dederāt. Clamorem autem sensere mulieres ⁊ ex cloacis emerse factum romanis vt erat indicarunt altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen romani facile his verbis adducebant̄ ausi magnitudinē veri similem non credentes. Ignem vero extinguere conabantur per que hanc viam sectantes cito in regiam peruenere: conspectaque multitudine mortuorum non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem ⁊ obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur. Cap. XLVII.

Huiusmodi autem peracto excidio in castello quidem presidium dux reliquit: ipse vero cum exercitu cesaream profectus est. Nec. n. quisq3 supererat in illis regionibus hostium: sed iam tota iudea belli fuerat longinquitate subuersa: multisq3 suorum etiam procul incolentibus sensim perturbationis periculum exhibuerat. Nam ⁊ circum alexandriam egypti ciuitatez postea ꝯtigit multos iudeorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt non satis erat saluos esse: verum ⁊ illic nouas res conabantur vt libertatem defenderent: ⁊ romanos quidem nihil se meliores putarent: deum vero solum dominum dicerent. Cum autem quidam is iudeorum non ignobiles aduersarentur: illos quidē mactauere: alijs quidem instabant ad defectionē eos rogantes. Eorum autē videntes confidētiam principes seniorum iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabātur: sed congregatis omnibus in congregationē iudeis sicariorum temeritatem publicabant: illos omnium malorum causam esse demonstrantes: ⁊ nunc aiebāt eos ꝙ nec sic fugissent certam spem salutis habituri viderentur: a romanis enim cognitos statim eē pituros proprias calamitates explere. Ipsis autē qui nullius fuissēt eorū delicti pꝛincipes cauēdū eē ab eorū exitio: ⁊ multitudinē precabant̄ vt illorū causa romanis ipsorū traditiōe satisfacerēt. His dictis ꝓspecta pꝛiculi magnitudīe parriere: multoq3 ipetu sicarios aggressi corripuere: quorū sexcēti quidē statim capti sunt. Qui vero in egyptū ac Thebas qui in illo tractu erant elapsi sunt non multo post comprehēsi reducti sunt: quorum non est qui duritia siue confidētia siue pꝛtinacia voluntatis sit dicēda non obstupescat. Omni enim genere tormētorum ⁊ vexatione corporuz in eos excogitata ob hoc solummodo vt cesarē dominū faterētur: nemo cessit neq3 dicere velle visus ē: sed omēs ille necessitates validiorē sentētiam conseruare tanq3 brutis corporibus non animis ēt cruciatus ignēq3 susciperēt: maxime vero puerorꝫ etas miraculo spectantium fuit. Nec enim vel eorum quisq3 cōmotus vt dominum cesarem noiaret: vsq3 adeo corporū infirmitatē vis audacie supabat. Ca. XLVIII.

Lupus tūc Alexādriā rector administrabat: ⁊ de hoc ad cesarē motu velociter retulit. Ille autem inquietum iudeorum circa res nouas studium cauendum esse existimans ac veritus ne rursus in vnum congregarentur: et quosdam sibi adiungant precepit Lupo vt templum iudeorū quod cēt apud Thānis que sic appellatur ciuitatem destrueret: hec autem in Egypto. Que ob hāc causam ⁊ coli cepit: ⁊ nomen sumpsit. Capitulum. XLIX.

Onias Simonis filius vnus ex pontificibus ex hierosolymis fugat⁹ Antiocho rege Syrie cum iudeis bellum gerēte Alexandriam venit: ⁊ a ptolomeo suscipitur humanissime propterea ꝙ antiocho erat inimicus: ait se gētem iudeorum eius auxilio sociaturum si dictis suis obtēperassent. Cum autez rex ea que possēt fieri annuiss3 rogauit vt in aliqua parte egypti tēplū sibi edificare permitteret: ⁊ more patrio deū colere. Ita. n. ⁊ antiochū magis odiosū iudeis q̄ tēpluz apud hierosolymā vastauiss3: ipsiq3 beniuolētiores fore eoq3 multos ad eos religio

nis diligentia colligēdos. Paruit his ptolome⁹ eiq̧ locū dedit cētū ꝛ octuagita sta dijs a Mēphi distātem. Heliopolitanus aūt ille tractus dicit: vbi castello fabricato Onias téplū quidē dissimile ab eo quod ē in hierosolymis: turrim autē similē instruxit ingētibus saxis sexaginta cubitis erectā. Aree aūt fabricam ſm patriā imitatus ē: ꝛ donarijs similiter exornauit pter candelabri confectionez: candelabra. n. non fecit: sed iformatū aureum lignum tanq̧ iubare in luce radiante de aurea catena suspēdit. Totum vero circa téplum spatiū structo latere circūdedit saxeas portas habēte: concessit autē rex etiam multum agri modū ac pecunie redditus: vt ꝛ sacerdotibus essz copia ad multa que dei cultus desideraret: non tamen hec Onias sana volūtate faciebat sed erat ei contentio cum iudeis apud Hierosolymam degentibus ppter fuge memorem iracundiam. Et hoc templo edificato arbitrabatur ad id omnē ab hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim predictio quedaz annis noningentis septuaginta. Esaiasq̧ predixerat huius templi futuram in egypto constructionem a quodā viro iudeo: téplū quidē ita fuerat edificatū

Caplm. L.

Upus autem rector Alexandrie susceptis litteris imperatoris cum ad téplum aduenisset nonnullis ablatis donarijs templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus qui eius potestati successit: neq̧ donariorū quicq̧ reliquit: vehementer enim sacerdotibus comminatus est nisi omnia protulissent: neq̧ ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tēpus autem fluxerat vsq̧ clausū téplum ex quo fuerat conditum anni. ccc. xxxiij. Ca. LI.

Udacia vero sicarioꝝ veluti morib⁹ q̄dā ēt ea que circū Cyrenē oppida erant contigerat. Elapsus. n. ad eos Jonathes homo nequissimus: ꝛ arte geneciarius nō paucis impiorū vt se attenderēt psuasit: perduxitq̧ in solitudines cum signa vmbrarum imagines se polliceret ascēdere: ꝛ alios quidem hec agēdo atq̧ fallendo latebat. Dignitate vero prestātes cyrenē siue iudeoruz apparatum eius ꝛ profectionē pentapolitane Lybie rectori catullo pronūciant. Ille autez equitibus ac peditibus missis inermes facile comprehendit: ꝛ magna quidem pars manibus interijt. Nonnulli autem viui capti ad catullum perducti sunt. Auctor autem cōsilij ionathes tūc quidē potuit effugere: multū vero ac diligēter per omēs que situs regiōes incidit: adductus ē ad catullum sibi quidem moram pene moliebatur catullus autem iniquitatis prebuit occasionem: nam ipse quidem locupletissimos iudeorum falso insimulans auctores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autez criminatiōes alacri animo suscipiebat: remq̧ delatā multimode incumulabat. Tragicis etiam verbis exaggerans: vt ꝛ ipse quoddā bellū iudeorum patrasse videret: quodq̧ hoc atrocius ē preter credēdi facultatē etiam doctor erat calumniandi Sicarios. Denique cum vidisset iudeorum aliquez Alexandrum nomine: cui iamdudum infensus odium publicauerat etiam vxore eius Berenice criminationib⁹ implicata. hos quidem priores occidit. Deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios tria simul milia trucidauit. Et hec secure facere arbitrabatur: quod eorum patrimonia redditibus cesaris sociabat. Ne vero vel alibi degentium quisq̧ iudeorū eius iniustitiam confutaret: etiam longi⁹ mendacium propagauit ac ionathe nonnullisque alijs qui comprehensi fuerant persuadet nouarum rerum accusationem viris inferre probatissimis iudeorum apud Alexandriam Romamque degentium: Horum autem qui per insidias accusati sunt: vnus erat Josippus qui hec scripsit. Non tamen catullo factio: ita vt sperauerat: cessit. Nam Romam quidem Jonathen ceterosque vinctos ducens finemque arbitrabatur esse questionis apud se:

ac per illam conflatam calumniam. Vespasianus autem rem suspicatus veritatem requirebat cognitione: non iure hominibus accusationem illatam: illos quidem Titi studio criminibus soluit: merito vero penam in ionathen statuit. Prius enim verberatus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius reprehensibile experiretur. Non multo autem post multiplici morbo et insanabili correptus acerbissime liberatus est: non corporis tantum cruciatum sustinens: sed erat ei maior animi morbus et gravior. Terroribus enim expauescebat et crebro videbat sibi instantes vmbras eorum quos pemerat et clamitabat. Cumque se tenere non posset exiliebat stratis tanquam tormentis sibi et flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo extisque defluentibus ac intestinis exhaustis: ita est mortuus: nulla re alia minus diuine prouidentie factus indicio quam quod nequissimus vlciscatur.

Capitulum. LII.

Hic nobis est finis historie: quam promisimus nos cum omni veritate tradituros cognoscere cupientibus quemadmodum hoc bellum romanis ita gestum est cum iudeis: et qualiter sit quidem expositum lecturis vt dicant relinquatur. De veritate autem confidenter dicere non pigebit quod eam solam per omnia que scripsi habuerim coniecturam.

De bello Iudaico explicit feliciter Iosephi Mathathie filii hebrei genere sacerdotis ex hierosolymis de antiquitate iudeorum contra Appionem gramaticum alexandrinum

s

Ufficienter vt arbitror et per libros antiquitatum opulentissime virorum Epaphrodite legentibus eos aperui de nostro genere iudeorum: quia et vetustissimum est et primam conscientiam propriam habuit: quinque milia enim annorum numerum historiam continentem ex nostris sacris libris greco sermone conscripsi. Quoniam vero multos video respicientes blasphemiam quorundam insane prolatam: et ea que a me de antiquitate conscripta sunt non credentes: putantes mendacium nostrum sit genus: eo quod nulla memoria apud grecorum nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores. Pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hec dicta conscribere: et derogantium quidem vesanum spontaneumque increpare mendacium: aliorum vero ignorantiam pariter emendare: vniuersosque de nostra antiquitate qui scilicet veritatem amplectuntur edocere. Utar autem in meis dictis testibus eis: qui de omni antiquitate apud grecos fide digni sunt iudicandi: eos autem qui blasphheme de nobis atque fallaciter conscripsere aliqua per semetipsos conuicta indubitanter ostendam. Conabor etiam causas exponere propter quas non multi in grecis historiis gentis nostre fecere memoriam: necnon et eos quidem nobis nequaquam scribere voluerunt nescientibus aut nescire simulantibus indicabo. Primitus itaque satis admiror eos qui existimant oportere de rebus antiquis grecis tantummodo fidem habere et ab eis consulendam esse veritatis integritatem. Nobis autem et aliis hominibus non esse credendum. Sed ego omnia in his contraria video contigisse. Quapropter decet non varias opiniones inspicere: sed ex ipsis rebus iustitiam ponderare. Omnia siquidem grecorum noua et herius: vt ita dicam: nuper facta cognoui. Et hec fabricas ciuitatum et adinuentiones artium conscriptionesque legum cunctarumque rerum iunior apud eos est historie diligentia conscribenda. Apud egyptios autem atque Chaldeos et phenicas: desino ei nos illis connume- nova sunt grecorum inventa

rare sicut ipsi fatentur: res geste antiquissimam et permanentem habent memorie traditionem. Nam et locis omnes inhabitant que nequaquam aeris corruptioni subiaceant. Et multam prudentiam habuere: vt nihil horum que apud eos aguntur sine memoria linquerentur: sed in publicis conscriptionibus semper a viris sapientissimis dicerentur. Grecorum vero regionem innumere corruptiones inuasere: rerum memoriam delentes. Qui autem nouas constituentes conuersationes omnium se preesse credidere. Sciant quia etiam sero et vix naturam potuere agnoscere litterarum. Nam antiquissimum earum vsum habuisse creduntur a phenicibus: et a cadmo se didicisse gloriantur. Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare seruatam conscriptionem neque in templis: neque in publicis anathematibus: quando etiam de troianis rebus vbi tot annis militatum est. Postea multa questio atque contentio facta est: vtrum litteris vsi sunt. Et magis veritas obtinuit eo quod vsus modernarum litterarum illis fuisset incognitus. Constat autem quoniam apud grecos nulla inuenitur absolute conscriptio poemate Homeri vetustior. Et hunc etiam post bella troiana fuisse manifestum est. Et ante neque hunc litteris suum poema reliquisse: sed cantibus memoria reseruatum: postea fuisse compositum et propterea multam in eo conspexi dissonantiam. Qui autem historias apud eos conscribere tentauere. i. hi qui Circadamum milesium et acusilaus argiuus: et post hunc quicunque alii fuisse referuntur. Paululum tempus persicam apud bellanicum militiam precessere. Sed eos etiam qui de celestibus et diuinis primitus apud grecos philosophati: idem pherecidem Syrum et Pythagoram et thaletem omnes concorditer confitentur. Egyptiorum et chaldeorum fuisse discipulos: et breuiter conscripsisse que a grecis omnium antiquissima iudicantur: ita vix ea credant ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo non est irrationabile: vt tali facto vegetentur greci tanquam soli sciant vetera: et veritatem eorum sub scrupulositate de antiquis non ab ipsis conscriptoribus facillime discant: quia neque firmiter scientes aliquid conscripsere: sed quod vnusquisque opinatus est hoc studuit explanare. Unde etiam libris suis alterutros arguunt: et valde contraria ex rebus eisdem non piget edicere. Sed ego videbor ne potioribus esse superfluum si explanare voluero: quantis quidem locis bellanicus ab agesilao de genealogiis discrepat: et in quantis herodotum corrigit acusilaus. Aut quomodo ephorus quidem bellanicum in plurimis ostendit esse mendacem Ephorum vero timeus: Timeum qui post illum fuere. Herodotum vero cuncti: sed neque de singulis cum antiocho et philisto aut callia timeus concordare dignatus est. Neque rursus de atticis hi qui attidas conscripserunt: aut de argolicis: qui de argis historiam protulere: alterutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitatibus breuibusque rebus: quando de militia persica et his que in ea sunt gesta: tantum viri probatissimi discordasse noscuntur. In multis autem etiam thucydides tanquam fallax accusatur: licet scrupulosissimam secundum se historiam conscripsisse videatur. Cause vero huius dissonantie multe forsan et alie querere volentibus apparebunt. Ego vero duabus quas dicturus sum maximam huius summam diuersitatis ascribo. Et quidem primum dico eam que mihi propior esse videtur. Id est eo quod ab initio non fuerit studium apud grecos publicas de his que semper aguntur proferre conscriptiones. Hoc etenim precipue et errorem et potestatem mentiendi posteris vetus aliquid volentibus scriptitare concessit. Non enim solummodo apud alios grecos publica conscriptio est neglecta:

Sed neque apud ipsos Athenienses quos terrigenas esse dicunt: disciplineque cultores aliquid huiusmodi reperitur. Sed publicarum litterarum antiquissimas esse dicunt leges: que a dracone eis ex phenicibus sunt conscripte ante modicum tempus tyrannidis Pisistrati. De arcadibus autem in antiquitate gloriantibus quid oportet dici? Vix enim isti et postea litteris eruditi sunt. Cum ergo conscriptionem nullam proponeret que et discere volentibus edoceret: et mentientes argueret: multa inter alterutros conscriptores discordia gene

Litterarum inuentores.

Quid sentiat Josephus de Homeri versibus.

De celestibus signis.

Athenienses terrigene.

Legum inuentio.

rata est. Quonia3 qui ad pscribendū se pparabāt non studiū veritatis exhibuerūt. Licet hec promissio semp habeatur in promptu: s3 verbo⁊ magis habere platiōem maximā. Et queadmodum laudari se in hoc sup alios estimarēt: ad hoc poti⁹ semetipsos aptabant. Aliqui vero ad fabulas sunt conuersi. Aliqui autē ad gratiam aut ciuitates laudantes: aut reges. Alij semetipsos ad accusandas causas aut conscriptores tradidere. In hoc se forte pbabiles estimantes ⁊ oīno hoc agentes quod historie nimis aduersum est. Uere siquidē historie indicium est: si eisdem rebus omnes eadem dicant atq3 conscribant. Hi vero cum queda3 aliter cōscriberent q̄3 alij tunc se putabāt omnium veratiores ostendi. Qua propter causas quidem verborum ⁊ calliditatis eorum cedere nos grecis oportet. Non autē de antiqua historie veritate ⁊ maxime de rebus ppie vniuscuiusq3 puintie. Quoniā vero Egyptios ⁊ babylonios ex longissimis olim temporibus circa cōscriptiōes diligētia fuit: quādo sacerdotib⁹ erat iiunctū ⁊ circa eas ipsi philosophabāt. chaldei vero apud Babylonios: ⁊ quia precipue grecis imixti vsi sunt phenicis litteris circa dispēsatiōes vite: ⁊ cōmuniū operum traditionē. Dum cōsentiāt omnes tacēdu3 hoc puto. De nostris vero progenitorib⁹ q; eandem qua3 predicti habuerunt in cōscriptiōibus solicitudinē desino dicere: etiā potiorem pōtificibus ⁊ pphetis hoc imperātes. Et quia vsq3 ad nostra tempora cum multa integritate seruatum est: si oportet audētius etiā seruabitur. Conabor breuiter edocere: non enim solūmō ab iitio pbatissimos viros ⁊ inde placatiōe preparatos ad hec exercenda cōstituerūt. Sed quaten⁹ etiam genus sacerdotū sine pmixtione purumq3 cōsisteret puiderūt. Oportet enim eū qui sacerdotiū habitur⁹ est ex eiusdē gentis nasci muliere: ⁊ neq3 ad pecunias ⁊ neq3 ad honores inspicere. Et de hoc per antiquam lineā ⁊ multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solum in ipsa iudea: sed vbicūq3 nr̄i generis cōstitutio reperit: etia3 ibi integritas ista seruat circa nuptias sacerdotum: hoc est in egypto ⁊ Babylonia ⁊ quocūq3 terra⁊ orbe quilibet de sacerdotū genere sunt dispersi. Mittunt eni in herosolymā cōscribentes a patre nomē nuptie: ⁊ antiquorum pgenitorum quicūq3 huius rei testimonia prebuere. Si autē bella proueniant sicut iam crebro factum est. Dum antiochus epiphanes ad nostram venisset regionem ⁊ pōpeius magnus: ⁊ Quintilius varus: ⁊ precipue nostris gesta tēporibus: tunc hi qui de sacerdotibus supsunt: ex antiquis litteris iterum noua cōficiunt ⁊ probant mulieres que relinquūtur. Non enim ad captiuas accedūt alienigenarū consortia formidātes. Indiciū vero integritatis hoc maximū ē: q; pōtifices apud nos a duob⁹ milibus ānis denoiati filij a patre cōscripti sunt. His aūt qui pdicti sūt si qd puaricent iterdicit: ne vel ad altare accedāt: vel alia sanctificatiōe fungant. Recte siquidē poti⁹ āt necārie: cū neq3 cōscribēdi ptās oibus data: n3 alia sit in discretōne discordia. S3 solūmō pphetis antiquissima quidē ⁊ veterrima secūdum inspiratiōe3 factā a deo cognoscētib⁹. Alia vero secūdū se sicuti sūt facti palam cōscribentib⁹ infiniti libri non sunt apud nos discordātes ⁊ sibimet repugnātes: sed solummodo duo ⁊. xx. libri habentes temporis totius conscriptiōem: quorum iuste fides admittitur. Horum ergo quiq3 quide3 sunt Moyseos qui natiuitates continent: ⁊ humane generationis traditionē habent vsq3 ad eius mortem. Hoc tempus de tribus milibus annis paululū minus est. A morte vero Moyseos vsq3 ad Artaxerxē persaru3 rege qui fuit post Xerxem: prophete post Moysen: ⁊ que secundum eos sunt gesta cōscripserunt in. xiij. libris. Reliqui vero. iiij. hymnos in deum: ⁊ vite humane noscuntur pignora continere. Ab artaxerxe vero vsq3 ad nostrum tempus singula quidem conscripta nō tñ pori simili fide sūt habita eo qd̄ ñ fuerit certa successio pphāp. Palā nāq3 est ipsis opib⁹ queadmodū nos ppiis lr̄is credim⁹: tāto nāq3 sclō iā pterito neq3 addicere qcq̄3 aliqs nec auferre nec trāsformare psūpsit. Oib⁹ ei inhtu3 ē mox

Vere historie iudicium

de mō crevandi sacerdot[um] iudeorum.

Prophete a deo inspi[rati]

Prophete iudeorum historici fuerunt.

Iudeoꝝ constantia

⁊ prima generatiōe iudeis hec diuina dogmata noiare: ⁊ in his vtiqꝫ ꝑmanere. Et ꝓpterea si oporteat mori libenter. Jam itaqꝫ multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt: ⁊ mortes varias in theatris sustinuere: ne vllum verbum contra leges admitterent: aut conscriptiones habitas violarent. Qui grecorum aliquid tale perpessꝰ est? quando neqꝫ furtuitam sustinere lesionē volunt: licet omnia apud eos scripta destruantur. Uerba enim hec esse putant secundum conscribentium voluntates exposita. Et hoc iuste etiam de antiquis sapiunt quoniam aliquos nunc quoqꝫ vident presumentes de his rebus conscribere quibus neqꝫ ipsi interfuere: neqꝫ credere sciētibꝰ acquiescunt. Deniqꝫ de bello quod apud nos contigit nuper: quidam historias conscribentes ediderunt. Dum neqꝫ ad ea loca venerint: neqꝫ in proximo rerum gestaꝝ fuerint. Sed ex auditu quedam pauca componentes impudenter semetipsos videntur historie nomine iactitare.

Iosephus bello iudaico interfuit tamqꝫ dux belli · mox Vespasiani captiuus.

Ego vero ⁊ ex omni bello: ⁊ que ibi particulariter gesta sunt verā descriptiōem feci: dum ipse rebus oībus interfuerim. Dux eteni apud nos galileoꝝ eraꝫ: donec fuit defendendi facultas. Cōtigit aūt vt caper a romanis: ⁊ habentes me Uespasianus ⁊ Titus in custodia vniuersa semꝑ inspicere faciebāt: ꝑmo quidem vinctus: postea vero solutus cuꝫ Tito ab alexandria ꝓpter obsessiōeꝫ Hierosolymoꝝ directus suꝫ: eo tempe nihil est gestuꝫ ꝙ meam potuisset latere noticiam Nam videns romanorum exercitum vniuersa sub diligentia describebā. Et ea que nūtiabantur ab his qui semetipsos tradebant: ego solus integrius intelligens disponebā. Deinde rome tempus vacatōis habēs: omni iā negotio preparato vsus aliquibus cooperātibus mihi propter eloquētiaꝫ grecaꝫ rerum eruditiōem exhibui. Tantaqꝫ mihi securitas affuit veritatis vt primos omniū iperatores belli Uespasianuꝫ ⁊ Titum testes nō exposcerē. Primuꝫ nāqꝫ illis obtuli libros: ⁊ post illos multis quideꝫ romanorum qui bellis interfuere plurimis vero nostroruꝫ eos etiā venūdaui: qui greca sapiētia videbantur ibuti: quorū est iulius Archelaus. Herodes honestissimꝰ. ⁊ ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquideꝫ vniuersi testimoniū ꝑhibuere: quia veritatē diligens excolui: nō reprimens forsitan aut tacens: si quid gestoꝝ per ignorātiā aut per gratiam cōmutaui: aut pretermisi. Quidam vero praui homies derogare mee historie sūt conati tanquā in scolis adolescētiū ꝓpositū exercentes: ⁊ accusatiōis inspirate atqꝫ detractionis facientes opus: cum oporteat illud sciri: quia quod cōuenit promittentem alijs rerum veracium traditionem. Ipsum prius hec nosce certissime: aut rebus gestis adherendo: aut ab scientibus consulendo. Quod ego precipue circa vtrūqꝫ me credo fecisse negotium. Antiquitatis nāqꝫ libros sicuti dixi ex voluminibus sacris interpretatus sum: cum essem genere sacerdos: ⁊ participarē illarum sapiam litterarum.

Iosephus sacerdos.

Historiam vero belli conscripsi multarum quidem actionum ipse operator: plurimorum vero inspector existens: ⁊ omnino eorum que dicta vel gesta sunt nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos qui aduersū me nituntur de veritate contendere? Qui licet imperatorum cōmenta legisse dicuntur: nō tñ nostroꝝ repugnātium rebus interfuere. De rebꝰ itaqꝫ necessariā feci descriptiōem significare volēs facultatē eoꝝ qui historiā scribere ꝯpromittūt. Et sufficiēter sicuti reor palā faciūt: q̄ ꝯscriptio rerū apud Barbaros potiꝰ solēnior q̄ꝫ apud grecos ē. Uolo paululū ꝑmitus disputare aduersꝰ eos qui contēdūt nouellā esse nostrā ꝯuersatiōnē eo ꝙ nihil de nobis: vt aiūt illi: dictū sit a ꝯscriptoribꝰ grecꝭ. Deide testimōia antiqtatꝭ ex alioꝝ lrīs exhibebo: ⁊ eos q nr̄o blasphemāt generi: valde ipi rōe blasphemare mōstrabo. Nos igiť neqꝫ regiōem maritimā hitamꝰ: neqꝫ marcimonijs ꝯgaudemꝰ neqꝫ ꝑ hoc alterutrꝭ ꝑegrinatōibꝰ fatigamur. Sꝫ qdē nr̄e ciuitates ꝓcul a mari posite regionemqꝫ vberrimā possidētes. In ea assidue laboramꝰ ꝑcipue circa filioꝝ nutrimēta studētes legūqꝫ custodiā ⁊ traditiōeꝫ pietatꝭ totiꝰ opꝰ vite necāriū iudicamꝰ. Cum

Situs ciuitatū iudeoꝝ.

adſit igitur bis que predicta ſunt ꝯuerſationi noſtre etiam vitā remotior. Nibil fuit
in antiquis temporibus qđ faceret nobiſ ꝑmixtionē grecoꝝ ſicut Egyptijs marcimo
nia que ab eis reijciunt: ⁊ ad eos rurſus introducunt. Et iteruꝫ babitatorib⁹ pbenice
maritime ſtudentibus circa cōtract⁹ atqꝫ negotia amore pecunie requiſita. Sed neqꝫ
latrocinia ſicut quidam alij vacuare: aut amplius babere concupiſcētes patres noſtri
ad bella conuerſi ſunt licet regio noſtra multa millia virorum fortiū poſſideret. Pbe
nices ergo ꝓpter negotia ad Grecoꝝ prouintiā nauigātes repente ſunt agniti: ⁊ per
illos egyptij ⁊ omnes a quibus ad grecos bonorē deuebebāt immēſa maria proſcin-
dentes. Medi vero poſtea atqꝫ perſe palam in aſia regnauerunt: ⁊ vſqꝫ ad alterā epi
rum perſe militauerunt. Tbraces autē propter vicinitatem ⁊ Scytiā ab bis qui pon
tū nauigant cogniti ſunt: ⁊ oīo vniuerſa iuxta mare: vel orientale vel beſpiū babitātes
aliquid conſcribere volentibus cogniti facti ſunt: qui vero ſupius babitabant: ⁊ ꝓcul
a mari multis ſunt temporibus ignorati. Et boc apparet etiā circa Europā contigiſ
ſe: quādo de romanorum ciuitate tam longo tēpore adepta poteſtate tantaſqꝫ cauſas
belli conficiente. Neqꝫ berodotus neqꝫ Tbucydides: nec vllus qui fuit cum iſtiſ fe
cit aliquā mentionē. Sed ſero tandem ⁊ vix ad grecos potuit eoꝝ. De galatbis eniꝫ
⁊ byberis ſic ignorauere bi qui putantur ſubtiliſſimi conſcriptores: quorum eſt epbo
rus: vt vnam ciuitatem eſſe arbitrareť byberas. Qui tantā parteꝫ beſpie terre noſcun
tur inbabitare. Et neqꝫ mores eorum qui fiunt apud eos vel qui dicunť tanqꝫ ſic vtē
tibuſ referre preſumunt. Cauſa vero ignorantie veritatiſ eſt: eo ꝙ procul abeſſent. Vt
autē falſa cōſcriberent: eoqꝫ vellent videri aliquid ampliuſ ab alijs retuliſſe. Quomō
ergo mirari decet ſi neqꝫ noſtra gens plurimis erat certa: neqꝫ ad ſcribēdum de ſe ali
quaꝫ dedit occaſionē: ⁊ ita conſtituta procul a mari ⁊ ita cōuerſi deliberanſ. Pone igi
tur nos argumento vti velle grecorum. quia non eſt genus eorum antiquū eo ꝙ neqꝫ
in noſtris voluminibus de eis ſit aliquid dictum. Nōne oīno deridebūt cauſas bu-
iuſmodi a me probatas: ⁊ teſtes vicine regionis adducunt antiquitatis ſue. Igiť ego
boc conabor efficere. Egyptijs ⁊ pbenicibus precipue teſtib⁹ vtar: cum nullus eoruꝫ
potuerit tanqꝫ falſum accuſare teſtimoniū. Et videntur maxime circa nos inimici in
cōmuni quideꝫ oēs egyptij ⁊ pbenicū vero Tyrij. De cbaldeis aūt nequaqꝫ boc di-
cere potero: quoniā ⁊ generis noſtri principes conſtituti ſunt ⁊ propter cognatiōeꝫ in
cōſcriptionibus ſuis meminere iudeorum. Cum vero fidem de bis prebuero: ⁊ blaſ
pbemias falſas oſtendero: tunc etiam Grecorum conſcriptores memorabo: qui iude
orum fecere memoriam: vt neqꝫ buiuſmodi occaſio relinquatur in iudeis nobis faciē
de contentionis. Incboabo autem primitus a litteris Egyptiorum quas non arbi-
trantur commendare que noſtra ſunt. Manetbon itaqꝫ genere vir Egyptiorum gre
ca diſciplina participatus ſicuti palam eſt: ſcripſit enim voce belladica paterne reli-
gionis biſtoriam ex ſacris ſicut ait ipſe interpretatus libris frequenter arguit berodo-
tum in Egyptiacis ignoratione mentium. Ipſe quidem Manetbon in ſecūdo egy
ptiacorum bec de nobis ſcripſit. Ponam vero etiam ſermonum eius tanqꝫ teſtimo-
nij iure prolatum bonorabile nomē ſub boc: neſcio quomodo deuſ inſpirauit: ⁊ preter
ſpem ex partibus orientalibus bomines genere ignobiles adepta fiducia in prouin
tia Caſtrametati ſunt. Et facile ac ſine bello eam potenterqꝫ ceperunt: ⁊ principes
eius alligantes: de cetero ciuitates crudeliter incendere: ⁊ deorum templa vertere.
Circa omnes vero prouintiales inimiciſſime vſi ſunt alios quidem perimentes: alio
rum vero ⁊ filios ⁊ coniuges ad ſeruitia redigentes: nouiſſime vero ⁊ vnum regem
ex ſe fecere: cui nomen erat ſualitis: bic in menfidē veniēs ſuperiorē inferiorēqꝫ ꝓuin
tiā diuidens caſtra in opportuniſ reliquēs locis. Maxie etiā pres muniuit oriētales
ꝓſpiciēs: qm̄ aſſyrij aliqn̄ pl⁹ valētes erāt deſideraturi regnū eū iuadere. Inuenies

autem in Nomoto suati ciuitatem opportunissimā positam quidem ad orientez Bu liastitis fluminisque appellabatur a quadā antiqua theologia euaris. Hanc fabrica- tus est ꝛ muris maximis cōmuniuit: collocans ibi multitudinem armatorū vsqꝫ ad ducenta quadraginta milia virorum eam custodientium. Hic aūt messis tempore ve- niebat tam vt frumenta meteret ꝛ mercedes exolueret: q̄ꝫ vt armatos pro terrore ex- traneorum diligenter excitaret. Qui cum regnasset decēnouem annis vita priuat⁹ est. Post hunc autem regnauit alter quattuor ꝛ.xl. annis Beon nomine. Post quez al ter apachas sex ꝛ.xxx. annis ꝛ mensibus septem. Deinde ꝛ aposis vnum ꝛ sexagin ta: ꝛ Samnas quinquaginta ꝛ mense vno. Post autem omnes Ases nouez ꝛ.xl. ꝛ mensibus duobus. ꝛ isti quidem sex apud eos fuere primi reges debellantes semper ꝛ maxime Egypti radicem amputare cupientes. Uocabatur autem omne gen⁹ eo- rum Sesos: hoc est reges pastores: secūdum sed enim sacrarum linguarum regem si gnificat. Sos vero pastorem siue pastores secūduz sermonē cōmunis eloquij: ꝛ tantū compositū inuenitur. Hyesos quidam vero dicunt eos Arabas esse. In alijs autez exemplaribus non reges significari comperi per appellatiōez Hyc: sed e diuerso ca ptiuos declarari neqꝫ pastores. Hyc eni rursus egyptiaca lingua: ꝛ hac quando pin gui sono profertur captiuos apertos significat: ꝛ hoc potius verisimile mihi videtur: ꝛ historie antique conueniens. Hos ergo quos prediximus reges: ꝛ eos qui pastores vocābantur: ꝛ qui ex eis fuere obtinuisse Egyptum ait annis.xi. ꝛ quingētis. Post hec autem regum thebaidis ꝛ alterius Egypti factam dicit super pastores inuasiōez ꝛ bellūm maximum ꝛ longeuum eis illatū. Sub rege vero cui nomē erat Alis frag mutos victos dicit pastores: ꝛ alteram quidem vniuersaz Egyptum perdidisse. In clusos autem in locum habentem mensuram terre vlnarum vndecim milium. Cui locum nomen est Auarim. Hunc Manethon dicit omnem maximo muro atqꝫ ro- bustissimo circundedisse pastores: quatenus ꝛ oēm possessionez munitam haberent simul ꝛ predam suam. Filium vero alis fragmathoseos thumnosim dicit. Conatum quidem eos per obsessionem capere ꝛ fortiter cum quadringentis.lxxx. milibus ar- matoꝝ eoruz muris excubuisse. Cum vero obsessiōem desperasset: pacta cū eis fecis se vt egyptū relinquētes quo vellent innoxij oēs abirēt. Illos vero his ꝓmissiōibus ipetratis cū omni domo ꝛ possessionib⁹ non min⁹ ducēta.xl. milia numero ex egypto per desertū in Syriā iter egisse ꝛ metuentes assyriorū potētiā. tunc eni illi Asiā obti- nebant in terra que nūc iudea vocitaſ ciuitatez edificasse: que tātis millib⁹ hoim suffi cere potuisset: eamqꝫ hierosolymā vocitasse. In alio vero quodā libro Egyptiacorū Manethō hanc ipsā gentē. i. q vocabanſ pastoreſ in sacris suorum libris captiuos a scriptos rectissime dixit. Nā antiqs ꝓgenitorib⁹ nostris pascere moſ erat: ꝛ pascualē hñteſ vitā vocabanſ ita pastores. Sed ꝛ captiui nō irrationabiliter ab egyptijſ sūt: qm̄ ꝓgenitor noster ioseph dixit ad regē egyptioꝝ se eē captiuū: ꝛ fratreſ in egyptū poste rius euocauit rege precipiente. Sed de his quidez in alijſ examinationē subtili⁹ facie muſ. Nunc autez huius antiquitatis ꝓducam testes egyptios rursumqꝫ quō se ha- beant verba manethonis circa ordinē tēpoꝝ apte describaz sic eni ait. Postq̄ꝫ egreſ ſ⁹ est ex egypto popul⁹ pastoꝝ ad hierosolymaz: expulsor eoꝝ rex themusis regnauit post hec anniſ.xxv. ꝛ mensib⁹.iiij. ꝛ defunct⁹ ē. Assūpsit regnū filius Chrebron ānis xiij. hui⁹ aūt Amenosis āniſ.xxi. ꝛ mēsib⁹.ix. Mifris āt.xij. ꝛ mensib⁹ nouem. Mi- frātbuſ.xxv. ꝛ mēsib⁹ x. Et muſ aūt nouē ꝛ mensib⁹ octo. Amenosiſ vero.xxx. ꝛ mē sibus.x. Oruſ vero.xxx. sex ꝛ mensibuſ quinqꝫ. huiuſ autez filia Acencheiſ.xij. ꝛ mē se vno. Rathotiſ vero frater nouem. Acencheridiſ autem.xij. menseſ.iij. Armeſ vo iiij. ꝛ mense vno. Armesiſ autem vnum ꝛ menseſ.iiij. Armesismian⁹ vero sexagitasex ꝛ menses.ij. Amenosis.xix. ꝛ menses sex; Sedhossis autem equestrem ꝛ naualē vir

tutem habens fratrem quidē Armē procuratorē egypti constituit: ⁊ omnem ei aliā
regalem contulit potestatem: tantūmō aūt diademate vti ꝓhibuit: ⁊ ne reginā matreȝ
filiorꝫ opprimeret imperauit ⁊ vt abstineret etiam ab aliis regalibus cōcubinis. Ipse
vero ad cyprum ⁊ phenicem ⁊ rursus contra Assyrios atqꝫ medos castrametatꝰ vni
uersos quidem alios ferro alios sine bello terrore magno virtutis sibimet subiuga-
uit. His vero felicitatibus eleuatꝰ confidentius incedebat: orientales vrbes ac ꝓuin
tias subuertēdo: multoqꝫ tempore procedente Armes qui in Egypto fuerat dereli-
ctus omnia contraria que eum frater agere monuerat sine timore faciebat. Nam
⁊ reginam violenter abiecit: ⁊ aliis concubinis sine parcitate iugiter miscebatur: suas
vsque ab amicis vtebatur: ⁊ diademate: ⁊ rebellabat fratri. Is vero qui constitutus
erat super sacra Egyptia scribens librum Sedhossi direxit: ⁊ cuncta significans: ⁊
quia rebellaret ei suus frater Armes. Qui repente ad Pelusium destinauit: ⁊ prop-
um tenuit regnum. Prouintia verō vocata est ex eius nomine Egyptus. Dicit eniȝ
quia cethos Egyptus vocabatur. Armes autem frater eius Danaus. Hec equidē
Manethon. In palam vero est ex predictis annis tempore computato: quia hi qui
vocabantur pastores id est nostri ꝓgenitores ex egypto liberati: ante tres ⁊ nonagin-
ta atqꝫ trecentos annos hanc ꝓuintiam inhabitauere quā Danaus ad argos accede
ret: licet hunc antiquissimū Argiui esse confidant. Duas igitur res Manethon ma
ximas pro nobis Egyptiis litteris protestatus est: primam quidem quia aliunde ad
Egyptum: Deinde gressus eorum exinde ita temporibus antiquissimum: vt pene
mille annis bellum precedat iliacum. In his autem in quibus Manethō non egy-
pti litteris: sed sicut ipse confessus est ex fabulis quorundam sine noīe quodam adie-
cto postea ꝑticulariter hec redarguam oñdens ea sine verisimilitudine esse mendacia
Sed volo ab istis rursus migrare ad ea que apud phenicas de nostro genere cōscri-
pta: ⁊ eorum testimonio declarata sunt. Itaqꝫ apud Tyrios multorum annoruȝ pu
blice littere: ⁊ conscriptiones diligentissime custodite ex his que apud eos facta ⁊ in-
uicem gesta noscuntur: que tamen memoria digna sunt. Inter hec ergo conscriptum
est: quia in hierosolymis edificatum est templuȝ a Solomone rege ante annos pene
c.xliii. ⁊ menses octo q̄ꝫ Tyrii carthagineȝ charcedonā fabricauere. Descripta vero
est apud illos constructio templi nostri. Ironius enim Tyriorum rex amicus erat re
gis nostri Solomonis paternis amicitiis ei deuinctus. Is ergo munificētiā suā exhi
bens ad claritatē fabrice prebuit Solomoni auri quidem .xx. ⁊ centū talenta. Inci-
densqꝫ pulcherrimam syluā in mōte qui Libanus nuncupaẜ ad camerā destinauit ei
Quē redonauit quidē Solomō aliis quidem multis rebus sed etiā terra Galilee re-
gionis q̄ Zabulon vocaẜ. Precipue aūt eos ad amicitias sapie ꝯcupiscētia ꝯuoca
uit. Propositiōes eni soluēdas alterutris dirigebāt: ⁊ melior in his solomō erat: ⁊ in
aliis sapiētior apparebat. Hactenꝰ v̄o seruanẜ apud tyrios epistole multe q̄s illi scri
psere ad iuicē: ꝑ q̄ re liber ē a me ꝯpositꝰ lr̄arꝫ a tyriis directarꝫ. Vñ etiā testē ꝓducā
dionē: q̄ apud phenicē historias itegerrime approbatꝰ ē. Igiẜ i phenicis historicꝭ hoc
mō scribit. Abibalo moriēte filiꝰ eiꝰ ironiꝰ regnauit: h̄ ꝑtes oriētales ciuitatis āpliauit
⁊ vrbē potiorē fecit ⁊ olympii iouis tēplū destruēs terre coequās locū mediū menibꝰ
vrbis adiūxit: ⁊ aureis anathematibꝰ exornauit. Ascēdēs āt i lybanū siluas icidit ad
tēplorꝫ edificatiōeȝ. Regē v̄o hierosolymorꝫ solomonē misisse dicūt ad ironiū q̄dam
enygmata: ⁊ poposcisse ab eo solutōē/adiiciēs: vt qd nō possȝ discernere/pecūia soluē
ti ꝑsolueret. Cōfessꝰ qꝫ ironiū nō se posse ꝑsoluere ꝓpositas q̄ones ⁊ multas ꝑ expē
sis faciēdis pecunias ꝯdēnatū. Deide ad demonū quēdā virꝫ tyriū ꝓpositas soluis-
se q̄ones: ip̄mqꝫ alias ꝓposuisse: q̄s si nō solueret solomō mltas rursus pecunias iro-
nio regi conferret. Dyon igitur hoc mō de predictis testimoniū ꝑhibuit nobis. Sed

Menander ephesius.

post hunc, pduca quoq; Menandrũ Ephesiũ. Is enim singulorũ regum actus conscripsit apud grecos ⁊ Barbaros studẽs ex puincialibus vniuscuiusq; loci litteris historie veritatem pandere. Scribẽs eni de his qui in Tyro regnauere: ⁊ deinde veniens ad ironiũ Regẽ sic ait. Moriẽte vero Ababilo successit in eius regno filiꝰ eiꝰ ironius qui vixit annis. xxxiiij. hic statuit locum valde latissimũ auream q; colũnã iouis in templo reposuit: ⁊ ad siluam lignorum pficiscens abscidit de mõte qui Libanꝰ appellat ligna cedrina ad tegmia facienda templorum. Defouensq; antiquiora templa fanum edificauit Herculis. Fecit erectiorem mense peritio: castraq; mouit aduersꝰ Tyticeos minime tributa reddentes. Quos etiam subdẽs sibimet denuo remeauit

Abdemonus parabolorum expositor.

Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis qui semp parabolas supabat: quas Salomõ Hierosolymorũ rex destinabat: supputat vero tempus ab hoc rege vsq; ad constructiõem carchedonis hoc modo. Moriẽte ironio successit in eius regno Balbazerus filius. Qui cum vixisset annis quadraginta tribus septẽ regnauit annis. Post hunc Abdatratꝰ filiꝰ cũ vixisset ãnis. xx. regnauit nouem: hunc filij nutricis eius. iiij. peremere. Quorum senior Metusastartus filius leastrati regnauit. Qui cum vixisset annis. xliiij. regnauit annis. xij. Post hunc frater eius Astarimꝰ: ⁊ hic viuẽs annis. iiij. ⁊. l. regnauit annis nouẽ: ⁊ peremptꝰ est a fratre pellethe: qui suscipiẽs regnũ mẽsibus imperauit octo: cum vixisset annis. l. Hunc peremit Tythobalꝰ Astarte sacerdos: qui cum vixisset annis quadraginta octo: regnauit annis. xxxij. huic successit badezodus filius. Qui cum vixisset annis quadraginta quinq; regnauit sex. Huic successor factus est Mettinus filiꝰ: qui cum vixisset triginta duobꝰ nouẽ regnauit annis

Pigmalion. cartago data Dido. Carchadonia

Huic successor fuit Pigmalion: q ãnos egit i sua vita quĩqgita sex ex qbꝰ. xl. tenuit pncipatũ. Huius regni anno septimo soror Dido in Libya ciuitatẽ edificauit Carchedonã. Colligit etiam tempus a regno ironij vsq; ad edificatiõem carchedonis annorum centum quinquaginta quinq;: ⁊ mensiũ octo. Qua vero duodecimo ãno huiꝰ regni in Hierosolymis edificatum est templũ. Fit ab edificatiõe templi vsq; ad cõstructiõem carchedonis tempus annorũ. C. xliij. mensium octo. Testimonio siquidẽ phenicũ quid amplius oportet apponi? Cernit ipa veritas fortiter approbata ⁊ mlto clarius apparet: qm̃ precedit ɔstructionẽ templi pgenitorũ nostrorũ ad puintiã hãc aduentus. Cum eni eam vniuersam bello tenuissent: tunc aũt templum edificare cepere: ⁊ hec aperte ex litteris sacris etiam a me in antiquitate manifesta sũt. Nunc itaq; sunt dicẽda ea que apud chaldeos noscunt esse cõscripta: ⁊ de nobis ad historiã sunt delata. Que multã habens cõcordiã cum nostris voluminibꝰ etiã de alijs rebꝰ. Testis aũt horũ est Berosꝰ vir genere quidẽ chaldeꝰ: notus aũt eis qui doctrine eruditioniq; cõgaudent. Quoniã de astronomia: ⁊ de chaldeorũ philosophia ipse grecas cõscriptiões exposuit. Igitur Berosꝰ antiquissimꝰ secutꝰ historias de facto diluuij: ⁊ hominũ in ea corruptiõe sicuti mos est ita cõscripsit. Simul ⁊ de arca in qua generis nri princeps erutus est: deuecta scilicet ea in summitate montium Armeniorum. Deinde scribens eos qui ex noe pgeniti sũt: ⁊ tempꝰ eorum adijciens vsq; ad Nabulassarum peruenit Babyloniorũ ⁊ chaldeorũ regem: ⁊ huiꝰ actiones exponẽs ait. Quẽadmodũ misit in egyptũ ad nostram terram filiũ suum Nabugodonosor cũ multa potẽtia: qui dum rebellãtes eos inuenisset omnes suo subiecit imperio: ⁊ templũ in hierosolymis concremauit: cunctumq; generis nostri populũ auferẽs migrauit in Babylonẽ. Unde ciuitatẽ contigit desolari annis. lxx. vsq; ad cyrum regem Persarũ. Dicit autem quia tenuerit Babylonius Egyptum: Syriã phenicẽ Arabiã: vniuersos priores chaldeorum Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa vero verba que Berosus protulit hoc modo dicta necessario proferenda sunt. Audiens autẽ pater eius Nabolassarus: quia satrapa constitutus in Egypto ⁊ Syria inferiore ⁊

Berosus chaldeus

De arca noe.

Captiuitas Iudeorum per Nabuchodonosor

Cyrus.

Verba berosi.

Phenice rebellaret: cū non valeret iam ipse labores ferre tribuēs filio suo Nabucdonosor etate valēti ptē quandam exercitus sup eū misit. Nabucdonosor aūt cū Satrapa desertore congressus ꝓuinciam que ab initio eoꝝ fuerat ad ꝓprium reuocauit imperium. Eodem vero tēpore contigit patrem eius Nabolassaꝝ cū egrotasset i babylonia ciuitate defungi qui regnauit annis. xxi. Nabucdonosor aūt non post multū tēpus mortē patris agnoscens ꝛ negocia egyptiaca disponens reliquamqꝫ ꝓuinciam ꝛ captiuos iudeoꝝ ꝛ Phenicū atqꝫ Syrioꝝ qui in egypto fuerant cōmendans qbusdam amicis: vt cum magna virtute ꝛ reliqua vtilitate deueherentur ad Babyloniaꝫ Ipse cum paucis aggressus per desertum in Babyloniam venit. reperiensqꝫ cūcta a Chaldeis dispensari: seruatumqꝫ regnum ab optimatibus eoꝝ. Dominus factus totius paterni principatus: captiuis qdem aduenientibus precepit habitacula in oportunissimis babylonie locis edificari. Ipse vero de belli manubijs tēplum belli ꝛ reliqua loca munificentissime nimis exornans: ꝛ antiquam ciuitateꝫ ꝛ alteram extrinsecus adijciens cogitans quatenus nequaqꝫ possent obsidentes fluuium conuertere: ꝛ ad ciuitatē accedere. Tres qdem in interiori ciuitate per circuitum porticus: tres vo exteriori constituit. Quoꝝ alias ex cocto latere ꝛ bitumine: alias vero ex ipso latere fecit: ꝛ largissime muniens ciuitatē: portasqꝫ diuina pulchritudine cometis superedificauit in paternis regalibus: alia queqꝫ regalia celsitudinem illoꝝ multo valde precedentia. Quorum ornatum exponere valde longissimum est. Veruntamen sciendum quoniam hec maxima atqꝫ superba vltra credulitatē rei sunt. Perfecta diebus qnqꝫ ꝛ decem. In his ergo regalibus lapideas munitiones celsas edificauit: ꝛ aspectum montibus similem reddens: etiā ex arboribus vniuersis plātationes exhibuit. Fecit quoqꝫ hortū quod suspensibile vocabatur: eo ꝙ eius desideraret huiusmodi qualitateꝫ nutritā in medie locis. Hec itaqꝫ retulit de predicto rege: ꝛ multa super hec in libro chaldaicoꝝ: in quo culpat ꝯscriptores grecos ꝗsi vnā arbitratos a Semiramide Assyriā Babylonē edificatā: ꝛ mira opa ab illa circa eā fuisse cōstructa false ꝯscripsisse dicens ꝛ ipsa qdem chaldeoꝝ ꝯscriptionē fidedignā pudori existimandū ē: qñ cū archiuis phenicū cōcordare videt̄: que ab Beroso ꝯscripta sunt de rege Babylonioꝝ Quoniā ꝛ Syriā ꝛ vniuersam phenicē ille subuertit. In his quoqꝫ ꝯsonat ꝛ Philostratus in historijs dū Tyrie meminit obsessionis: ꝛ Magasthenis in quarto indicorum: vbi declarare contēdit predictū regeꝫ Babylonioꝝ Herculem fortitudine ꝛ actuum magnitudine precessisse. Dicit eni eū ꝛ maximam Lybie partē ꝛ Heberiaꝫ subuertisse. Que vero de templo Hierosolymoꝝ relata sunt: quia ꝛ concrematum ē pugnantibus Babylonijs: ꝛ cepit rursus edificari Cyro tenente Asye principatuꝫ Ex dictis Berosi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit. Nabucdonosor itaque postea inchoauit predictum murum incidens in langorem de vita migrauit: cū regnasset annis tribus ꝛ. xl. Huius regni dominus est effectus filius eius: ꝛ Helmaradochus ꝓpter iniquitates ꝛ luxurias passus insidias a marito sororis sue niriglissoris peremptus est: cum duobus regnasset annis. Quo defuncto sumens regnū qui ei fecit insidias Niriglissoris annis regnauit quattuor. Huius filius Laborosardochus principatum quidem tenuit puer existēs mensibus noueꝫ. Insidias vero passus eo ꝙ nimis appareret malorum esse moꝝ ab amicis extinctus est. Hoc itaqꝫ peeunte conuenientes hi qui fecerant insidias illi cōmuniter regnum imposuere nabonido cuidam qui erat ex babylone ex eadem gente. Sub hoc muri circa fluuium babylonie ciuitatis ex latere cocto ꝛ bitumine sunt ornati. Cūqꝫ regnum eius esset in anno septimodecimo constitutū: egressus Cyrus ex pside cum multa virtute vniuersam asiam subuertens impetum fecit ad babyloniam vrbem. Sentiens aūt Nabonidus inuasionem eius: ꝛ occurrēs cum exercitu suo: atqꝫ congressus pugna victus

Defungi · mor

Babylonis hedificatio.

hortus pensilis.

Semiramis.

Philostratus historicus

⁊ cum paucis fugatus incluſus eſt in borſipenſium ciuitate. Cyrus autem babyloniam comprehendens ⁊ deliberās exteriores muros deponere ciuitatis: eo ꝙ nimis videretur munita: ⁊ eſſet ad capiendū valde difficilis: reuerſus eſt ad borſipum nabonidem inſtanter expugnaturus. Nabonide vero obſeſſionem non valente perferre: ſed primitus ſupplicante vſus clementia cyri: ⁊ dans ei habitaculum in carcamone: expulit eum a babylone. Nabonidus itaqꝫ reliquum vite tempus in illa prouincia conuerſatus eſt. Hec concordant cum noſtris. Scriptum nanqꝫ in eis eſt: q: nabuchodonoſor octauodecimo regni ſui anno templū noſtrum ad deſolationem vſqꝫ perduxit: ⁊ fuit exterminatum annis ſeptem. Secundo vero anno regni cyri fundamentis depoſitis rurſus ſecundo regni darij anno perfectum eſt. His prolatis adijciam etiam phenicum hyſtorias: non enim probationum abundantia relinquenda eſt: eſt enim dinumeratio in illis annorum ſic enim habent ſub rege thobalo. Nabuchodonoſor obſedit tyrum ānis tribus ⁊ decem. Poſt hunc regnauit babal annis decem Poſt hunc iudices conſtituti ſunt: ⁊ iudicauere idem. Hec nibalus nalbaſei menſibus duobus. Chelbiſaddei menſibus decem. Abalus pontifex menſibus tribus. Mittinus ⁊ geraſtratus abdilimi iudices annis ſex: inter quos regnauit balatorus anno vno: quo moriente mittentes euocauere meraluꝫ ex babylone: ⁊ quatuor regnauit annis. Eo quoqꝫ moriente euocauere fratrem eius ironiuꝫ: qui regnauit ānis. xx. Sub hoc cyrus perſaruꝫ habuit ptātem. Quapropter omne tempus eſt annoꝝ. liiii. ⁊ menſium trium. Septimo ſiquidem anno regni ſui nabuchodonoſor cepit obſidere tyrum. Quartodecimo aūt anno regis ironij cyrus pſarum tenuit principatuꝫ. Cōſonant igitur que de templo ſcripta ſunt a chaldeis: ac tyrijs cū litteris noſtris. Manifeſtum vero ⁊ ſine contentione teſtimoniū eſt de predicta noſtri generis antiquitate ⁊ hi ſiquidem qui non valde contendunt ſufficere iudicio que ꝓmiſſa ſunt. Oportet autem non credentibus barbaricis conſcriptionibus: ſed ſolis grecis fidem habendam eſſe dicentibus. Adhuc multos exhiberet teſtes etiam grecos ſcientes noſtruꝫ genus: ⁊ opportuno tempore eorum habentium mentionem. Pythagoras igitur ſamius cum ſit antiqu⁹ quidem etate: ſapientia vero ⁊ diuina pietate philoſophos oēs excellens: non ſolum que noſtra ſunt agnouiſſe manifeſtum eſt: ſed etiam zelatus ea ex multis apparet. Et eius quidem conſcriptio nulla reperitur. Multi tamen de eo retulere: quorum inſignior eſt hermippus vir circa omnem hyſtoriam diligentiſſimus indagator. Refert itaqꝫ in primo pythagore libro: quia pythagoras vna cōfabulatorum ſuorum defuncto nomine calciphonte genere crotoniate. Illius aīam dicebat ſecum degere die noctuqꝫ: ⁊ quia preciperet vt non tranſiret de loco vnde aſinus onus portaret ⁊ ab aqua fetulenta ſemetipſum abſtineret: ⁊ ab omni blaſphemia recederet. Deinde ſequitur: hec autem agebat atqꝫ dicebat iudeorum ⁊ thracenſium opiniones imitatus ac tranſferens. Dicitur enim quia vere ille vir multas iudeorum leges in ſuam tranſtulit philoſophiam. Fuit autem etiam per ciuitates non ignotas olim gens noſtra ⁊ multe nationes ad quos tranſit etiam zelum eius habuere. Quod manifeſtat theophraſtus in his que ſcripſit de legibus. Ait enim quia ꝓhibent tyriorum leges peregrino ſacramento iurare. Inter ſacramentum quibuſdaꝫ alijs etiam iuſiurandum quod corbam appellatur enumerat: ⁊ apud nullum hoc inuenitur iuramentum: niſi apud iudeos ſolos. Quod interpretatur ex hebraica lingua ſignificat ei donum. Uerum neqꝫ herodotus alicarnaſſeus noſtram ignorauit gētem. Sed quodammodo eius meminiſſe cognoſcitur. De colchis enim referens in ſecundo libro ſic dicit. Soli autem inter omnes colchi ⁊ egyptij ⁊ ethyopes verenda ab initio circumcidunt: phenices vero ⁊ ſyri in paleſtina qui confitentur hoc ab egyptijs didiciſſe. Syri autem qui circa thermedontem ⁊ parthemium fluuiuꝫ cōmorant

Pythagoras nihil scripsit. Hermippus

iusiurandum corbonam appellatum

Herodotus

& Astygitones a Colchis dicuntur nuper didicisse. Hi iamq3 sunt inter homies so/
li qui circũciduntur: & isti sicut egyptij facere videntur. De egyptijs autem & ethiopi/
bus dicere non possum: vtrum alteri ab alteris didicere. Dixit ergo Syros qui in pa
lestina sunt circuncidi. Omnium autem qui habitant Palestinam soli iudei circunci
duntur. Quod de eis agnoscens: & Cyrillus antiquus poeta meminit hoc modo de
gente nostra dicens. Quia castrametati sunt nostri maiores cum Xerxe Persarum
rege apud Helladã: & dinumerãs vniuersas gentes: nouissimam nostram posuit: ita
dicens. Postremum vero transibũt genus mirabile visione: linguam quidem plenis/
simam ope proferentes. Habitantes autem in solis montibus: vbi palus amplissi/
ma est. Iuuenes capillis sub rotunditate detonsis sup equos erectos habentes vul
tus: & quasi fumo siccatos. Palam ergo est sicut arbitror: quia nostri meminerit: eo q
& montes in nostra regione sunt constituti in quibus habitamus. Et palus qui dicit
Aphaltis id est bituminalis. Hec enim inter omnes palus in Syria latior atq3 ma
ior est. Et Cyrillus quidem cum ita meminerit iudeos scissos dignoscitur: quẽ qui/
libet legerint admirantur. Non calumniosi grecorum: sed sapientia summa conspi/
cui. Clearchus enim Aristotelis discipulus: & ex peripato philosophorum nul/
lo secundus in primo libro de somno dicit Aristotelem doctorem suum de quodã vi/
ro iudeo ita referre: & ipsi Aristoteli eundem sermonem ascribit. Quod ita conscriptũ
est. Sed alia quidem longum est dicere. Que non habere poterant illius admiratio
ne quadam atq3 philosophiam occidi operepreciũ est referre. Et Hyperochides
venerantur inquit audire desideramus vniuersi. Porro secundum precepta Aristo/
telis inquit rhetorica eius genus primitus transeamus ne reluctemur doctoribus pre
ceptorum. Dic inquit Hyperochides ita si placet. Ille igitur genere quidem iude/
us erat ex inferiori Syria. Qui sunt ex propagine philosophorum indorum: vocant
vt aiunt philosophi. Apud Indos Calani: apud Syros autem iudei nomen acci/
pientes a loco. Locus enim vbi habitant appellatur Iuda. Nomen vero eorum ci/
uitatis valde difficile est. Vocant eni eã nomine Hierosolymam. Is igitur homo
multos hospicio recipiens: & de superioribus ad marina descendens gratissimus erat
non solum eloquio: sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Asiam quu3
diuinus homo venisset ad ea loca confabulari cepit nobiscum: & cum alijs scholasti/
cis eorum sapientiam tentans. Cunq3 multi eruditarum ꝯgregarẽtur tradebat poti⁹
aliquid. Habebat hec ait Aristoteles apud Clearchum: & super hec multam ac mi/
rabilem continentiam. Iudei vero in cibis & castitate narrant. Licet autem volenti/
bus hec ex ipsius lectione cognoscere. Ego enim refugio. plusq3 decet inserere. Cle
archus siquidem facta digressione cum aliud ꝓpositu3 haberet nostri generis ita me
minit. Hecateus autem abderita vir philosophus simul: & circa actiones industrius
cum Alexandro rege nutritus. & cum Ptolomeo lago commoratus non transitorie:
sed de ipsis iudeis conscripsit librum. Ex quo volo capitulariter vnum eorum que
ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendam. Meminit enim bel/
li quod circa Gaium ab Ptolomeo gestum est con tra Demeritum quod vtiq3 con
tigit. vndecimo quidem anno post mortem Alexandri Olympiade vero septima et
decima atq3 centesima sicuti refert Castor: adijciẽs ei hanc olympiadẽ dicit: sub hac
Ptolomeus Lagus vicit in gazabello Demetrium antigoni qui vocabatur obses/
sor. Alexandrum vero profitentur vniuersi centesima & quartadecima olympiade fu
isse defunctum. Palam ergo est: quia & secundum illud tempus: & sub Alexandro
genus florebat nostrum. dicitur igitur Hecateus: quia post Gaij bellum Ptolome
us locorum que sunt circa Syriam dominus est effectus. Et multi hominum cogno
scentes mansuetudinem & clementiam Ptolomei cum eo proficisci ad Egyptum

De circumcisione

Palus bituminalis

Vnde iudei dicti

Mors Alexandri

⁊ rebus communicare voluere. Quorum vnus inquit erat ezechias pontifex iudeo-
rum: homo etate quidem quasi sexaginta ⁊ sex annorum. Dignitate vero apud con-
tribules maximus ⁊ animo sapientissimus: potentissimus ad dicendum ⁊ circa cau-
sas sicut nullus alter expertus. dicit etiam omnes sacerdotes iudeorum qui decatas
accipiunt: ⁊ vniuersa in communi gubernāt: circa mille ⁊ quingentos existere. Rur-
sus autem predicti viri faciens mentionem inquit homo hunc honorem gerens ⁊ as-
suetus esse nobiscum: assumens aliquos suorum differentiam cunctam exposuit: ⁊
habitationem suam ⁊ conuersationem quam scriptam habebat pariter indicauit. de-
inde palam facit hecateus quales circa leges existimus: ⁊ quia omnia sustinere: ne
transcendamus eas eligimus: ⁊ hoc esse optimum indicamus. Dicit igitur hec
⁊ mala sepius ab astygitonibus audientes ⁊ omnes compulsionum vim passi: a per-
sicis regibus ⁊ satrapis non possunt mente mutari. Sed cuꝫ magna exercitatione de
his precipue omnibus respondere parati sunt. Perhibet autem etiam indicia fortis
animi circa leges non parua dicens alexandro quondam in babylone constituto: et
volente belli templum quod corruerat renouare: cunctisqꝫ militibus similiter sterco-
ra portare precipiente, solos iudeos hoc facere non fuisse perpessos: sed etiam multas
sustinuisse plagas: ⁊ detrimenta pertulisse non modica: donec eis ignoscente rege se-
curitas preberetur. Qui dum ad prouinciam inquit propriam reuersi fuissent: templa
⁊ altaria, fabricata omnia destruxere. Et pro alijs quidem multa satrape exoluere. p
alijs vero veniam consecuti sunt ad ciuitatem: quoniam iusticia apud eos mirabilis
est: ⁊ quia gens nostra fuit multorum hominum numero copiosa. Sed multa quideꝫ
milia nostrorum migrantes in babyloniam per se primitus collocarunt. Non parua
etiam morte alexandri in egyptum. ⁊ phenicem sunt translata: propter seditionem in
syriam factam: idem itaqꝫ vir, ⁊ magnitudinem prouincie quam incolimus pulchri-
tudinemqꝫ narrauit. Pene decies trecenta millia inquit integra terrarum optimarū
vberrime valde prouincie possidere noscuntur. Iudee nanqꝫ huius est amplitudinis
⁊ quia etiam ciuitatem ipsam hierosolymorum spaciosam: ⁊ maximam olim inhabi-
tamus: ⁊ virorum multitudine copiosam: necnon ⁊ templi constructione idem ipse sic
refert. Sunt autem iudeorum in alijs quidem multe munitiones per prouinciam at-
qꝫ vici. Una vero ciuitas munitissima habens precipue circuitum quinquaginta sta-
diorum in qua commorantur hominum circa centum ⁊ quinquaginta millia nomine
hierosolyma ... hierosolyma. Est autem in ipsa medietate ciuitatis lapidea quadriporticus centum
per circuitum cubitorum habens etiam duplices ianuas. Quo ara est quadrianguli
figuratione composita ex lapidibus non dolatis: sed collectis atqꝫ iacentibus vnum
quoqꝫ latus viginti cubitorum latitudinem habens: altitudinem vero decem. Et cir-
ca eam maxima fabrica vbi altare est constitutum ⁊ candelabra vtraqꝫ aurea duo ta-
Ad exemptũ fonis vestalis. lentorum pondus habentia: ⁊ inextinguibile lumen noctibus ⁊ diebus. Simulacrū
vero aut aliquod anathema ibi nequaqꝫ est nec vlla plantatio. Nullus ibi veluti lu-
cus aut aliquid huiusmodi. Habitant autem in eo ⁊ noctibus ⁊ diebus sacerdotes
quasdam purificationes agentes: ⁊ omnimode vinum non bibentes in templo. Su-
per autem quia et cum alexandri regis successoribus postea castrametati sunt. Te-
statur hoc modo dicens ea que cognouerit a viro iudeo in expeditione constituto.
Cuius verba hec habentia declarantur. Ait enim. Me siquidem eunte ad mare
rubrum vna secutus est quidam cum alijs equestrium iudeorum nos deducentium
nomine Mossolamus vir efficax animo bellator super omnes arcarios: ⁊ indu-
bitanter grecos ⁊ barbaros valde precipimus. Is igitur homo properantibus mul-
tis pariter ⁊ quodam vate ab ipso augurium capiente ⁊ petente: vt cuncti starent.

Interrogauit cur sustinerent omnes. Ostendente vero ei vate auem quem intuebat atqꝫ dicente. Quasi quidem expediret eis vt sustinerent omnes si staret auis. Si ergo surgens anterius euolaret procederent. Si vero post tergum iret: recedere cunctos oportet. Rursum tacens arcumqꝫ trahens sagittas emisit: ⁊ auem percutiens interemit. Indignantibus vero vate: ⁊ quibusdam alijs ⁊ maledicentibus ei. Quid furitis inquit mali demonij auem sumentes in manibus. hec enim suam salutem nesciens: de nostro itinere nobis salubritatē potuit indicare. Si eni prescire futura valuisset: in hunc locū nequaqꝫ venisset: metuens ne saggitta a Mosollamo iudeo periret: sed ⁊ ad eius testimonia iam quidem quiescant. Facile nāqꝫ est volentibus librum ipm legere: ⁊ hec apertius inuenire. Non vero me pigebit Agatharchidem introducere Licet homo minime malus: ⁊ ei visum est nobis detraxisse videatur. Is enim narrans de Stratonice quemadmodum venit quidem ex Syria de Macedonia ad virum suum Demetrium derelinquens Seleuco autem vxorem eam ducere non volente quod illa sperabat. Exercitu eius in Babylonia posito circa Antiochiam bella mouit. Deinde quomodo reuersus est rex: antiochia capta in seleutia Metilla fugiens: cum posset seipsam velotius interimere somno prohibita ne faceret: capta atqꝫ defuncta est. Hec ergo predicens Agatharchides ⁊ derogans superstitionis stratonicis vtitur inditio generis nostri prescribens. Qui vocentur iudei habitant omnium munitissimam ciuitatem quam vocare Hierosolymam prouinciales solent. Hi vacare consueti sunt septima die: ⁊ neqꝫ arma portare in predictis diebus: neqꝫ terre culturam contingere: neqꝫ alterius cuiuspiam curam habere patiuntur. Sed in templis extendentes manus adorare vsqꝫ ad vesperam soliti sunt. Ingrediente vero in ciuitatem Ptolomeo lago cum exercitu ⁊ multis hominibus dum custodire debuerint ciuitatem eis stultitiam obseruantibus. prouincia quidem dominum suscepit amarissimum. Lex vero manifesta est vnam natura habere solennitatem: huiusmodi autem casus preter solos illos alios docuit vniuersos. Ut tunc ad somnia ⁊ opiniones que tradebantur de lege hic confugiant. Dum circa res necessarias ratio nihil valet humana. Hoc quidem Agatharchidi videtur esse ridiculum. Eis autem hec examinātur integrius: apparet magnum: ⁊ precipua laude dignissimum: si ⁊ saluti ⁊ patrie quidam custodiam legum pietatemqꝫ diuinam proponere concupiscant. Quia vero non ignorantes quidam conscriptorum gentem nostram: sed pro quadam: aut alias causas non salubres memoriam nostri nunc reliquere. Hec inditium me arbitror esse p̄dicturum. Hieronymus enim qui de successoribus conscripsit historiam: ipse quidē tempore quo Hecateus fuit: ⁊ amicus existens regis Antigoni Syrie presidebat. Uerum ⁊ Hecateus quidem etiam librum conscripsit de nobis. Hieronymus autem nequaqꝫ nostri historiam meminit: licet pene in ipsis locis nutritus esset in tantum voluntates hominum differebant. Alio nanqꝫ placuit studium habere memoria dignum. Alium vero omnino circa veritatem quedam passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad comprobationem antiquitatis nostre Egyptiorum ⁊ Chaldeorū atqꝫ Phenicum historie: ⁊ super illas Grecorum pariter conscriptiones. Adhuc enim super ea Theophilus ⁊ Theodorus ⁊ Manaseas ⁊ Aristophanes ⁊ Hermogenes ⁊ Euemerus ⁊ Cinum ⁊ Zopirion ⁊ multi quidam alij simul. Non enim ego omnibus libris incubui: non transitorie nostri facere mentionem. Plurimi nanqꝫ predictorum virorum veritatem quidem antiquarum causarum frustrati sunt. quia lectioni sacre nostrorū nō incubuere librorū. Communiter tamen de antiquitate testati sunt: pro qua nunc referre proposui Phalereus autem Demetrius ⁊ senior Philon ⁊ Eupolemus non multum veritate frustrati sunt: quibus dari veniam dignum

De futuris augurijs.

De festiuitate diei dominice. Siue septimi diei. Oratio Iudeorum. a Strabo.

Hieronimus historicus. Hecateus de Iudaeorum

Theophilus. Theodorus. Manaseas. Aristophanes. Hermogenes. Euemerus. Cinon. Zopirion. Phalereus Demetrius. Philon senior et Eupolemus de Iudeorum antiquitate testati sunt.

est. Non enim inerat eis vt nostras litteras possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis vnum ad hunc mihi capitulum est relictum ex his que in principio libri posui. Quatenus derogationes ꝛ maledicta: quibus vtuntur quidam contra genus nostrum falsas ostendam ꝛ conscriptoribus eorum testibus vtar quando conscribentes hec cōtra semetipsos locuti sunt talia. Quia vero multis alijs hoc euenit propter quorundam vesaniam arbitror intelligere. Mens qui voluerit historias ipsas percurrere. Quedam igitur gentium ꝛ gloriosissimarum ciuitatum fedare nobilitatem ꝛ conuersationi detrahere tentauere. Theopompus quidem athenienſium lacedemoniorum vero pylocratis. His autem tripodem perdurabilem conscribens. Non enim Theopompus hoc fecit sicuti quidam putant etiam thebeorum momordit vrbem. Multi vero necnon ꝛ timeus in historijs de predictis ꝛ de alijs blasphemauit. Et hoc precipue faciunt quando gloriosissimi in aliqua parte calumniantur. Quidaꝫ propter inuidiam atqꝫ maliuolentiam: alij vero propter verbosam nouitatem memoria se dignos fieri iudicantes: ꝛ apud stultos quidem nequaqꝫ hac spe fraudantur. Qui non salubre noscuntur habere iudicium: multas vero eorum miserias condemnabūt. Blasphemiarum vero in nos sepe gestarum huiusmodi causa est. Volentes egyptij prestare aliquibus veritatem corrumpere tentauere. Et neqꝫ aduentum in egyptum nostrorum progenitorum sicuti contigit sunt confessi. Nec rursus egressum cum veritate dixere: multasqꝫ causas odij ac inuidie pariter habuere. Principio quideꝫ quia in eorum regione nostri progenitores potentes effecti sunt. Unde regressi ad propria denuo fuere felices. Deinde horum aduersitas multas inter eos fecit inimicitias. In tantum differente nostra pietate extra solennitates illorum quantum dei natura animalibus irrationabilibus sine dubitatione distinguitur. Communis nanqꝫ apud illos ritus est alios arbitrari deos: seorsum non singuli solent diuersis ea muneribus honorare. Uani ac fatui omnes homines ꝛ ab initio vti de his malis opinionibus consueti. Et ꝑpterea nequaqꝫ imitari nostrā honestatē de diuina rōne potuere. Videntesqꝫ multos nostram zelari conuersationem inuidiam habuere: ꝛ ad tantam fatuitatem ac pusalinimitatem quidam eo perducti sunt: vt non eos pigeret: etiaꝫ contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Quod cum hoc faciunt sibimetipsis aduersis conscribere passionem cecitatis ignorauere. In vno tamen ꝛ maximo viro verbum meum statuam: quo vsus sum ante paululuꝫ nostre antiquitatis teste. Manethon itaqꝫ qui egyptiacam historiam ex litteris sacris se interpretatum sum pollicitus est predicēs nostros progenitores cum multis millibus in egyptum aduenisse etenim incolas subiugasse. Deinde ipse confessus est: quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam que nunc iudea vocatur obtinuissent: ꝛ edificantes hierosolymam construxissent templum. Et vsqꝫ ad hoc conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde prebens sibimet potestatem cum vtiqꝫ videatur scribere ea que in fabula sunt atqꝫ dicuntur: incredibilia verba de iudeis inseruit: volens permittere nobis plebem egyptiorum leprosorum aliorumqꝫ languentium. Quod sicut ait abominatione ex egypto fuga dilapsi sunt. Amenophin etiam regem adiecit quod est falsitatis nomen. Et propterea tempus regni eius nequaqꝫ diffinire presumpsit: cum aliorum regum omnes annos perfecte protulerit. Hinc itaqꝫ quasdam annecti fabulas pene oblitus: qui egressum pastorum ab hierosolyma ante quingentos decem ꝛ octo annos factum esse protulerat. Themusis enim erat rex quando egressi sunt. Et ab hoc tempore regum qui postea fuere anni sunt. ccclxxxiij. vsqꝫ ad fratres nomine Sethonem ꝛ Hermetum: quorum Sethonem quidem egyptium: Hermetum vero Deneū denominatū: quem expellens inquit. Sethon regnauit annis quinquaginta

nō egiptios a progenitoribus ortos iudeos.

Manethon historicus.

⁊ nouem. Et post hunc senior scilicet Capsis annis sexaginta sex. Ante tantos igi-
tur annos egressos ex Egypto patres nostros casessus. Deinde Amenophin adij-
ciens regem hunc confitetur: ⁊ deorum fuisse contemplatorem sicut Osorem quendā
priorum regum: ⁊ implesse desiderium enim nominis sacerdotem. Idem Ameno-
phin natum ex patre Papio: qui videbatur quasi diuina participari natura Et secū-
dum hec sapientiam hanc habere prescientiam futurorum. Et dixisse regi hunc vni-
nocum eniz: quia posset videre deos: si prouinciam a leprosis ⁊ alijs maculatis homi
nibus purgare contenderet. In quo letatum regem omnes dicit corpore debiles ex
Egypto congregasse ⁊ fecisse multitudinem numero octuaginta. Eosq; ad sectiões
lapidum in partem nili orientalem misisse: ad hoc esse efficiendum. simul ⁊ alios egy
ptios quibus hoc erat iniunctum fuisse autem quosdā inter eos etiā rationabiliuz sa-
cerdotum lepra perfusos ait. Amenophin vero illum sapientem diuinumq; virum
refert timuisse: ⁊ circa semetipsum: ⁊ apud regem deorum vulcanum vt aperte suade
ret eis vim fieri: sed iecisse quoniam auxiliarentur quidam maculatis hominibus et
Egyptum obtinerent tredecim annis. Et hec eum non quidam presumpsisse regi di
cere: sed ex his omnibus conscriptum reliquisse librum: ⁊ per semetipsum ⁊ apud re
gem: ⁊ propterea regem in anxietatem maximam peruenisse pro iudeis: his verbis
hec refert. His itaq; rogatus rex vt ad requiem ⁊ tutamen eorum secerneret ciuitatē
Desertam vrbem que tunc fuerat pastorum nomine Auarin prebuit eis. Est autem
hec ciuitas secundum theologiam antiquam valde precelsa. Porro illi in hanc igres
si: ⁊ locum hunc ad resultandum habentes. Opimum ducem sibimet quendam He
liopolitanorum pontificum Osarsipha constituere: ⁊ huic se obedire in omnibus iu
rauerunt: vt ille primum quidem eis legem posuit: vt neq; deos adorarent: neq; ab sa
cris animalibus que precipue festina apud Egyptios erant: se penitus abstinerent:
nulliq; copularentur nisi cum quibus iusiurandum habere videbantur. Hec autem
sentiens: ⁊ alia plura maxime egyptiorum consuetudinibus inimica precepit multo
opere muros edificari ciuitatis: ⁊ ad bella preparari contra Amenophin regem. I-
pse vero assumens secum etiam alios sacerdotes ⁊ maculatorum quosdam: misit le-
gatos ad pastores qui videbantur a Thethmuse rege depulsi: ad Hierosolymorum
vrbem causas suas ⁊ aliorum qui simul fuerant exhonorati: significans ⁊ poscens: vt
pariter contra egyptum castrametarentur: promisitq; eos fore venturos. Primum
quidem in Auarin progenitorum suorum prouinciam: ⁊ necessaria populis abun-
dantius exhibenda: pugnaturos autem opportuno tempore: ⁊ prouinciam facillime
subdituros. Illi vero letitia cumulati omnes alacriter vsq; ad ducenta millia viroꝝ
pariter sunt aggressi: ⁊ non post multum ad Auarin vsq; venere. Amenophis autem
egyptiorum rex: dum illorum audisset inuasionem: non mediocriter vulneratus est.
Dum recordaretur quod ei predixerat Amenophis papie. Et primum quidem cō-
gregatis egyptiacam plebem. Facto consilio cum principibus eorum animalia sa-
cra: ⁊ que precipue a sacerdotibus honorabantur ante premisit ⁊ sacerdotibus parti-
culariter iussit: vt simulacra eorum caute celarent. Filium vero Sethonem qui etiam
Ramessi a rapso patris nomine vocabatur. Cum quinq; esset annorum apud suum
commendauit amicum. Ipse vero transiens cum alijs egyptijs vsq; ad trecenta mil
lia virorum bellatoribus viris occurrens congressus non est: putans enim semetipm̄
contra deum pugnare. Post tergum reuersus venit ad Memphin: ⁊ sumens apine
talia sacra mox in ethiopiam cum vniuersis nauibus ⁊ multitudine venit egyptioruz
Per gratiam nanq; erat ei subiectus egyptiorum rex. q suscipiens etiam populum
vniuersum prebuit alimenta hominibus necessaria. que prouincia ministrabat. Et

Solimite

ciuitates ac vicos .xiij. quatenus eis qui fuerant deducti ad fines egyptios: ꝛ in ethiopia quidem hec gesta sunt. Solymite vero descendentes cum viris pollutis egyptiorum sic pessime hominibus vsi sunt: vt eorum victoria esset nimis pessima. His qui tunc eorum impietates inspiciebantur: non soluȝ etenim ciuitates ꝛ vicos concremauere sacrilegia facientes: ꝛ deorum idola deuastantes: sed etiam ipsa sacra animalia que colebantur crudelissime disserpserunt. Per pretores ꝛ occisores horum sacerdotes atqȝ prophetas esse cogentes quos etiam expellebant nudos. Dicitur itaqȝ quia conuersationes ꝛ leges eis composuit. Sacerdos quidam genere Heliopolitis nomine Orsasiphas vocatus ex nomine Osireos heliopolitani dei quod dum conuersus fuisset ad hoc genus mutauit nomen: ꝛ vocatus est Moyses. Que vero egyptij de iudeis proferunt hec sunt. Sed ꝛ multa breuitatis causa pretereo. Dicit autem rursus Manethon quia postea amenophis ex egypto digressus est: cum magna virtute simul ꝛ filius eius Ransis: ꝛ ipse habens magnum exercitum. Et congressi contra pastores atqȝ pollutos vicerunt eos vsqȝ ad syrie fines. Hec equideȝ ꝛ huiusmodi manethon conscripsit. Quia vero anilia loquitur deliramenta atqȝ mentitur: aperta ratione monstrabo illud primo distinguens quod postea alterna gratia referenduȝ est. Is enim concessit nobis atqȝ professus est eo ꝙ ab initio non fuerint egyptij genere sed extrinsecus illuc aduenissent: ꝛ egyptum obtinuissent: ꝛ ex ea rursus egressi sunt nostri progenitores: quia vero nobis postea permixti non sunt. Egyptij corpore debilitati: ꝛ quia ex his non fuit Moyses qui populum eduxit ex egypto: sed ante multas generationes extitit per ea que ipse dixit conabor tendere. Primam itaqȝ causam posuit figmenti risibilem. Rex enim inquit Amenophis concupiuit videre deos: quos putas siquidem quia apud eos solennes erant: bouem ꝛ hircum ꝛ crocodilos ꝛ canicapatos volebat aspicere. Celestem autem quomodo poterat: ꝛ cur hoc habuit desiderium. quia vtiqȝ ꝛ prior enim rex alter hos viderat. Ab illo ergo audiens qualis essent ꝛ quemadmodum eos vidisset: noua nequaquam agebat arte: sed forte sapiens erat ille vates: per queȝ hec rex posse agere confidebat: quod si ita fuisset: quomodo impossibilitatis concupiscentiam non presciuit: non euenit quod voluit. Proinde quam rationem habere potuit: vt propter semimembrios aut leprosos ei inuisibiles essent. Dum irascuntur enim propter impietates: non ꝑpter corporꝝ diminutiones. Deinde tã multa millia leprosoꝝ ꝛ male habentiuȝ vna pene hora quomodo fuit possibile congregari: aut quomodo rex non obediuit vati. Ille nanqȝ precepit debiles egyptios exilio deportari. Hi autem eos ad sectiones lapidum destinauit: tanquam operarijs indigens: ꝛ non purgare prouinciam volens. Ait autem eo ꝙ vates qui dum semetipsum perimerit preuidens eorum iram ꝛ que erant in egypto futura: ꝛ conscriptum librum regi reliquit. Proinde ab initio vates etiam suum interitum non presciuit: quomodo nunc repente regi contradixit volenti videre deos q̃ȝ ꝙ se ipse perimere festinabat. Quod vero inter omnia est stultius videamus. Audiens enim hec inquit: ꝛ de futuris iam metuens. Debiles illos ex quibus egyptum purgare debuerat: neqȝ tunc de prouincia protulit: sed rogantibus eis sicut ait: ciuitatem dedit dudum a pastoribus habitatam que vocabatur auarin. Ad quam congregati principem inquit degere ex sacerdotibus Heliopolitanis qui eis exposuit: vt neqȝ deos adorarent. Neqȝ ad egyptiace festiuitatis animalibus abstinerent sed omnia perimerent atqȝ consumerent: nulli penitus miscerentur: nisi cũ quibus coniurati esse videbant: ꝛ iureiurando multitudinẽ obligatam: quatenus in eis legibus ꝑdurarent. Auarin ciuitateȝ munitã contra regeȝ dicit eos bella sumpsisse. Adiecit aũt subiecit ꝙ misit hierosolymã rogãs illos ꝑ auxilijs

Osiris

Moises secundum Manethon ex nomine osyreos dictus est prius Orsasiphas

Egipty a Iudeorum progenitoribus orti

D. egyptios

Hierosolima

exhibendis: et daturum auarin cōpromittens que foret ex hierosolymis egredientib⁹ exire maiorum: et ex qua procedens omnem egyptum obtinerent. Deinde subiungit illos quidem vetus secum ducentis millibus armatorū. Regem vero Amenophin egyptiorum: cum non cessaret repugnandum deo: mox ad ethiopiam refugisse: et Apinum cum alijs sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitis vero inuasione facta et ciuitates depopulatas: et templa concremasse: et equestres peremisse refert. et nulla iniquitate aut opere iniquitatis abstinuisse. Quod vero conuersationē et leges eis exhibuit. Sacerdos inquit erat genere Hieropolitis nomine Arsiphas vocatus ab appellatione Osireos heliopolitani dei. et mutato nomine dictus postea Moyses. Tertiodecimo vero inquit anno Amenophin postq̄ regno pulsus est ex ethiopia ꝑfectum cum multa milia dicit: et congressum contra pastores atq̄ pollutos habita cōflictione vicisse. Et multos interficientem vsq̄ ad fines Syrie persecutum. In his iterum non intellexit si verisimilitudine se mentiri leprosum: nanq̄ et cū eis ait multitudo collecta debilium. Licet primitus irascerentur regi circa se vtiq̄ talia facienti se cūdum premonitionē vatis. Tamen cum a sectione lapidū sunt egressi: et prouinciā percepere omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt. Porro si adhuc et illum odio habebāt seorsum magis insidiari potuissent non circa omnes bella committere cum scilicet plurimi existentes multorum illic cogitationes haberent. Proinde etiā si contra homines pugnare decreuere: non tamen contra deos impietatem gerere presumebant: nec contraria suis agere legibus in quibus inscripti esse noscuntur. Oportet itaq̄ nos Manethoni gratias agere: quoniam huius iniquitatis principes dicit. Non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi: sed illos ipsos egyptios esse probat et maxime sacerdotes atq̄ iurisiurandi vinculū illorum multitudine conuenisse. Illud autem quomodo nō irrationabile est. Nec pericula belli participatus est: sed misere maculatos ad Hierosolymam: et ab eis solatia poscerent. maxima stultitia nō illorum: sed hec fingentis ostenditur. Iste nanque etiam nomen positum ciuitati

id est a templorum spoliatione presumpsit edicere. Et hoc postea fuisse mutatū. Miranda res: quia posteris quidē turpe fuit tale nomē et otiosū. Ipsi vero qui fundauere vrbē ornare semetipsos est vocabulo credidere. Hic autem fortissimus vir multa detractionis imperitia non intellexit quia Hierosolymi non idem voce iudaica quod greca significat. Quid ergo amplius quilibet dicere contra mendacium tam imprudenter expositum. Sed quoniam congruam iam magnitudinem suscepit hic liber: aliud faciens principium: cetera p̄sentis operis explanare tentabo.

Phlauij Iosephi de antiquitate iudeorum ad Epaphroditum. Liber .II.

P

Riori quidem volumine charissime mihi Epaphrodite de antiquitate nostra monstraui Phenicum et Chaldeorum Egyptiorumq̄ litteris satisfaciēs veritati: multosq̄ grecoꝝ ꝯscriptores adducēs. Et meā e diuerso disputatiōē aduersus Manethonē et Chermonē et alios quosdā exhibui. Nūc aūt incohoabo reliquos arguere: qui contra nos

Apis.

Moyses

aliqua conscripsere. Impulsus enim sum contra appionem respondere grammaticũ
si tum assumi hoc oportet officium. Horum igitur que ab eo coscripta sunt: alia qui
dem similia sunt dictis aliorum: alia valde frigida. Plurima vero quandam tantum
modo detractionem habentia: ⁊ multam. vt ita dixerim. ineruditi probationem tan-
q̃ ab homine composita ⁊ moribus praua ⁊ totius vite sue temporibus importuna.
Quia vero multi hominum propter stulticiam suam his potius sermonibus capiun-
tur: q̃ illis que multo studio conscribuntur: ⁊ derogationibus quidem gaudent: pre
coniis vero mordentur: nihil horum nouit indoctus. Illud quoq; quod seminari di
cit: quo cum iudei essent. Alexandrini vocati sunt similis inscientie esse. Omnes ete-
nim: qui ad coloniam aliquam deuocantur: ⁊ plurimum alterutris genere differunt:
ab edificatoribus appellatõẽ accipiunt. Et quid opus est de aliis dicere? nostrorũ eni
ipsorum hi: qui antiochiam inhabitant antiocheni nominantur. Ius enim ciuiũ eis
dedit conditor peleucus. Similiter ⁊ qui in epheso commorantur in licaonia cum ci-
uibus exinde natis vniuoci sunt. Hec prebentibus regni eis per tempora successori

De colonie constitutione et qualitate.

bus. Romanorum vero clementia cunctis non paruulum donum appellationis sue
concessit. Non solum viris singulis: sed etiam maximis gentibus in communi. Hi
beri deniq; antiqui ⁊ tyrreni ⁊ sabini ⁊ romani vocantur. Si vero hunc modum au-
fert communis ciuitatis appion quiescat dicens semetipsum alexandrinum. Natus
enim in profundissima egypto quomodo erat alexandrinus iure ciuilitatis sicut ipse
in nobis dicit ablato: cum solis egyptiis nunc orbis domini romani participari cu-
iuslibet ciuitatis interdixisse videantur. Hic autẽ ita robustus est: vt dignitates quas
ipse impetrare prohibebatur adipisci non valens calumniari conetur eis: qui hec iu-
stissime percepere. Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis quam studio-
se edificabat alexander nostrorũ aliquos ibi collegit: sed omnes approbans diligen-
ter ex virtute ac fidedignos inueniens hoc preconium nostris exhibuit: cum gentem
nostram studeret non mediocriter honorare. Ait enim ecatheus. Quia propter man-

Mansuetudo et fides iudeorum

suetudinem atq; fidem quam ei prebuere iudei samariam regionem adiecit: vt eam

iudeorum laus.

sine tributis haberent. Similia quoq; sapuit post alexandrum etiam ptolomeus la-
gus de iudeis in alexandria commorantibus. Nam egyptiaca eis castra commisit:

Duo ptolomei.

arbitratus ea fide simul eorum ⁊ fortitudine conseruanda ⁊ in cyrine credens se tutis
sime regnaturum: ⁊ non in aliis lybie ciuitatibus ad ea loca partẽ iudeorũ habitan
di causa direxit. Post hunc aũt ptolomeus: qui philadelphus est appellatus non so
lum. si qui fuere captiui apud eos. nostrorũ omnes absoluit: sed ⁊ pecunias eius sepi
us condonauit: ⁊ quod maximũ est desiderauit agnoscere nostras leges: ⁊ sacrarum

Quanti fecerit iudeorum legem ptolomeus philadelphus.

scripturarũ volumina cõcupiuit: misitq; rogãs destinari viros: qui ei interpretauerũt
legem: ⁊ vt hec apprime conscriberentur diligentiam hanc cõmisit non quibuscunq;
viris: sed Demetrium phalerea ⁊ andream ⁊ aristeum ad hec implenda constituit:
quorum eruditionem propriarum litterarũ demetrius differebat. Alii vero habebãt
custodiam corporis eius iniunctam. His ergo hanc diligentiã imperauit. Non eni
leges ⁊ patrum nostrorum philosophiam discere concupiscet: si his vtentes despice-
ret ⁊ non potius valde miraretur. Que pene omnes in ordine progenitores eius ma
cedonium reges ignorauere: habentes erga nos precipuum familiaritatis affectum.

Ptolemeus tertius.

Tertius nanq; ptolomeus: qui vocatus est benefactor fortiter obtinens syriam vni-
uersam non diis egyptiacis pro victoria solennitates gratificãs immolauit. Sed veni
ens ad hierosolymã multas hostias sicut nr̃i moris est: deo gratificauit: dignissimaq;

Philometor ptolomeus.

dicauit ornamẽta victorie. philometor aũt ptolomeus: ⁊ eius vxor cleopatra oẽ regnũ
ɔmisere iudeis: ⁊ duces toti⁹ fuere militie onyas ⁊ dosythe⁹ iudei: quorũ noĩb⁹ dero-

gat Appion: cum debuisset opera eorum potius mirari ⁊ gratias agere: quoniam liberauere Alexandriam: quam veluti defendere se quis confingit. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatre regno: ⁊ periculum pessime perditionis insisteret: Istorum labore ciuitas intestinis prelijs est erepta. Sed postea inquit Onyas ad vrbem deduxit exercitum paruum cum esset illic Merinus preses romanorum legatus. Quod vt ita dicam, recte atque iuste factum est. Ptolomeus enim qui cognominatus est Physcon moriente suo patre Ptolomeo philometore: egressus est de cyrene volens reginam Cleopatram expellere: ⁊ filios regis: vt ipse regnum iniuste sibimet applicaret: propter hec ergo Onyas aduersus eum bellum pro Cleopatra suscepit. Et fidem quam habuit circa reges nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem deus iusticie eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolomeus cum aduersum exercitum quidem Onye pugnare presumeret: omnes vero iudeos in ciuitate positos cum filijs ⁊ vxoribus capiens: nudos atque vinctos elephantis subiecisset: vt ab eis conculcati deficerent. Et ad hoc etiam bestias ipsas debriasset: in contrarium que preparauerat euenere. Elephanti enim relinquentes sibi appositos iudeos impetu facto super amicos eius multos ex ipsis interemere. Et post hec Ptolomeus quidem aspectum terribilem contemplatus est: prohibentem se vt illis noceret hominibus. Concubina vero sua charissima quam alij quidem Hythacam. Alij vero Herenem denominant. supplicante ne tantam impietatem perageret: ⁊ concessit: ⁊ ex his que egerat: vel acturus erat penitentiam egit. Unde recte hanc diem iudei Alexandria constituti eo quod aperte a deo salutem promeruere celebrare noscuntur. Appion autem omnium calumniator etiam propter bellum aduersus Physconem gestum: iudeos accusare presumpsit: cum eos laudare debuerit. Is autem etiam vltime Cleopatre regine Alexandrinorum meminit. veluti nobis improperans: quoniam circa nos fuit ignorata: ⁊ non potius illam redarguere studuit: cui nihil omnino iniusticie ⁊ malorum operum defuit: vel circa generis necessarios vel circa maritos suos qui etiam dilexerint eam. Uel in communi contra romanos omnes ⁊ benefactores suos imperatores. Que etiam sororem Arsinoem occidit in templo nihil sibi nocentem. Peremit autem ⁊ fratrem insidijs: paternosque deos ⁊ sepulchra progenitorum depopulata est. Percipiensque regum a primo cesare: eius filio ⁊ successori rebellare presumpsit. Antoniumque corrumpens amatorijs rebus ⁊ patrie inimicum fecit: ⁊ infidelem circa suos amicos instituit. Alios quidem genere regali spolians: alios autem demens ⁊ ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet amplius dici: cum illum ipsum in nauali certamine relinquens id est maritum. Et parentem communium filiorum tradere cum exercitu a principatu ⁊ esse qui coegit. Nouissime vero Alexandria a Cesare capta: ad hoc vsque perducta est: vt saltem hinc sperare se iudicare si posset ipse manu sua iudeos perimere: eo quod circa omnes crudelis ⁊ infidelis extaret. Putas ne gloriandum nobis non est: si quemadmodum dicit Appion: famis tempore iudeis triticum non est mensa. Sed illa quidem penam subijt competentem. Nos autem maximo cesare vtimur teste solatij atque fidei: quam circa eum contra Egyptios gessimus: necnon ⁊ senatu eiusque dogmatibus ⁊ epistolis Cesaris Augusti: quibus nostra merita comprobantur. Hos litteras Appionem oportebat inspicere: ⁊ secundum genera examinare testimonia sub alexandro facta. Et omnibus Ptolomeis ⁊ que a Senatu constituta sunt. Necnon ⁊ a maximis romanis imperatoribus. Si vero Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit: hoc iudicium est sterilitatis ac necessitatis frumentorum non accusatio iudeorum. Quid enim sapiant omnes imperatores de iudeis in alexandria commorantibus palam est.

Ptolemeus Physcon

Cleopatra M. Antonij ... fuit de cuius iniustitia ... vide vide et ... in vita cesaris augusti ... de bello actiaco et alex...

Arsinoe Cleopatre soror

Nam administratio tritici nihilominus ab eis quam ab aliis alexandrinis translata est. Maximam vero eis fidem olim a regibus datam conseruauere: id est fluminis custodiam: totiusque custodie nequaquam his rebus indignos esse iudicantes. Sed super hoc quomodo ergo inquit si sunt ciues: eosdem deos: quos alexandrini non colunt? cui respondeo. Quomodo etiam cum vos sitis egiptii inter alterutros prelio magno et sine federe de religione contenditis. An certe propterea non vos omnes dicimus egyptios? et neque communiter homines quoniam bestias aduersantes nature colitis multa diligentia nutrientes. Cum genus vtrique nostrorum vnum itaque idem esse videatur Si autem in nobis egyptiis tante differentie opinionum sunt: quid miraris super his qui aliunde in alexandriam aduenerunt? Sin legibus a principio constitutis circa talia permansere. Is autem seditionis causas nobis apponit: qui si cum veritate ob hoc accusat iudeos in alexandria constitutos. Cur omnes nos culparique positos eo quod noscamur habere concordiam. Porro etiam seditionis auctores quilibet inueniet appiones similes alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim greci fuere et macedones hanc ciuilitatem habentes nullam seditionem aduersus nos gessere: sed antiquis cessere solennitatibus. Cum vero multitudo egyptiorum creuisset inter eos propter confusiones temporum etiam hoc opus semper est additum. Nostrum vero genus permansit purum. Ipsi igitur molestie huius fuere principium: nequaquam populo macedonicam habente constantiam: neque prudentiam grecam: sed cunctis scilicet vtentibus malis moribus egyptiorum et antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso nanque factum est quod nobis improperare presumunt. Nam cum plurimi eorum non opportune ius eius ciuilitatis obtineant peregrinos vocantes eos qui hoc priuilegium ad omnes imperasse noscuntur. Nam egyptiis neque regum quisquam videtur ius ciuilitatis fuisse largitus: neque nunc quilibet imperatorum. Nos autem alexander quidem introduxit: reges autem auxere. Romani vero semper custodiri dignati sunt. Itaque derogare nobis appion dignatus est quia imperatorum non statuamus imagines tanquam illis hoc ignorantibus aut defensione appionis indigentibus: cum potius debuerit admirari magnanimitatem mediocritatemque romanorum Quoniam subiectos non cogit patria iura transcendere. Sed suscipiunt honores sicut dare offerentes pium atque legitimum est. Non enim honoris gratiam habent: qui ex necessitate et violentia conferuntur. Grecis itaque et aliis quibusdam bonum esse creditur imagines instituere. Denique et patrum et vxorum filiorumque figuras depingentes exultant. Quidam vero etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. Aliis vero et seruos diligentes hoc faciunt. Quod ergo mirum est: si etiam principibus ac dominis hunc honorem prebere videantur? Porro autem legislator non quasi prophetans romanorum potentiam non honorandam: sed tanquam causam neque deo neque hominibus vtilem despiciens. Et quoniam totius animati multo magis del inanimati probatur inferius: interdixit imagines fabricari. Aliis autem honoribus post deum colendos non prohibuit viros bonos quibus nos et imperatores et populum ro. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: et non solum quotidianis diebus ex impensa communi omnium iudeorum talia celebramus. Verum cum nullas alias hostias ex communi neque pro filiis peragamus. Solis imperatoribus hunc honorem precipuum pariter exhibemus: quem hominum nulli persoluimus. Hec itaque communiter satisfactio posita sit aduersus appionem pro his que de alexandria dicta sunt. Admiror autem esse eos: qui ei huiusmodi fomitem prebuere: id est Possidonium et Apollonium molonis: quoniam accusant quidem nos quare nos eosdem deos cum aliis non colimus. Mentientes

autem pariter & de nostro templo blasphemias componentes incongruas: non se putant impie agere: dum sit valde turpissimum liberis qualibet ratione mentiri. Multo magis de templo apud cunctos homines nominato tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacrario Appion presumpsit edicere. Asini caput collocasse iudeos: & eum colere: ac dignum facere tanta religiõe. & hoc affirmat fuisse depalatum dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templum: & illud caput inuentum ex auro compositum multis pecunijs dignum. Ad hoc igitur prius quidem. Quoniam Egyptius vel si aliquid tale apud nos fuisset nequaquam debuerat increpare: cum non sit deterior asinus furonibus & hircis & alijs qui sunt apud eos dij. Deinde quomodo non intellexit operibus increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus nanque semper vtimur hisdem: in quibus sine fine consistimus. Et cum varij casus nostram ciuitatem sicut etiam aliorum vexauerint. Et Diuus ac Pompeius magnus ac Licinius Crassus: & ad nouissimum Titus cesar: bello vincentes obtinuerunt templum. Nihil huiusmodi illic inuenere: sed purissimam pietatem de quã nihil nobis est apud alios effabile. Quia vero Antiochus neque iustam fecit templi depredationem: sed de egestate pecuniarum ad hoc accessit cum non esset hostis: & super nos auxiliatores suos et amicos aggressus est. Nec aliquid dignum derisione illic inuenit. Multi & digni cõscriptores super hoc quoque testantur Polybius megalopolita: Strabon capadox: Nicolaus damascenus: Tymagenes: & Castor temporum conscriptor: & Apollodorus. omnes dicunt pecunijs indigentem Antiochum transgressum federa iudeorum. & spoliasse templum auro argentoque plenum. Nec igitur Appion debuit respicere: nisi cor asini ipse potius habuisset: & impudentiam canis: qui apud ipsos assolet coli. neque enim extrinsecus alia rõcinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus: sicut Egyptij crocodillis & aspidibus: quando eos qui ab istis mordentur: & a crocodillis rapiuntur felices: & deo digni arbitrant. Sed sunt apud nos asini: quod apud alios sapiẽtes viros onera sibimet imposita sustinentes. Et licet ad arehas accedentes comedant aut proposita non adimpleant multas valde plagas accipiunt. quippe operibus & ad agriculturam rebus necessarijs ministrantes: sed aut omnium gurdissimus fuit appion ad componendum verba fallacia. aut certe ex rebus initia sumens hec implere non valuit quãdo nulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram vero fabulam, derogatione nostra plenam de grecis apposuit: de quo hoc dicere sat erit. quoniam qui de pietate loqui presumunt: oportet eos non ignorare minus esse immundum per templa transire quam sacerdotibus scelesta verba confingere. Isti vero magis studuere defendere sacrilegum regem: quam iusta & veracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho prestare: & infidelitatem ac sacrilegium eius tegere: quo circa gentem nostram est vsus propter egestatem pecuniarum. Detrahentes nobis etiam que in futuris essent mẽtiti sunt. Propheta vero aliorum factus est Appion: & dixit Antiochũ in templum inuenisse lectum & hominem in eo iacentem: & propositam ei mensam maritimis terrenisque volatilium dapibus plenam: & obstupuisset his homo. Illum vero mox adorasse regis ingressum tanquam maximum ei solatium prebiturum: ac procidentem ad eius genua extensa dextera poposcisse libertatem. & iubente rege vt cõsideret & diceret quis esset: vel cur ibidem habitaret: vel que esset causa ciborum eius Tunc hominem cum gemitu & lachrymis lamentabiliter suã narrasse, necessitatem ait. Inquit esse se grecum: & dum peragraret prouinciam propter vite causam dirreptum se subito ab alienigenis hominibus: atque deductum ad templum: et inclusum illic: & a nullo conspici: sed cuncta dapium preparatione saginari.

notate mendaces.

Polibius. Nicolaus damas. Strabo. Tymagenes. castor. Antiochus sacrilegus. Apolodorus.

Et primum quidem hec sibi inopinabilia beneficia prodidisse ⁊ detulisse letitiam:
Deinde suspitionem: postea stuporem: ac postremum consulentem a ministris ad
se accedentibus audisse legem ineffabilem iudeorum pro qua nutriebatur: ⁊ hoc il-
los facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem
grecum peregrinum: eumqꝫ annali tempore saginare: ⁊ deductum ad quandam sil-
uam occidere quidem eum hominem eius corpus sacrificare secundum suas solen-
nitates: ⁊ gustare ex eius visceribus ⁊ iusiurandum facere in immolatione greci: vt
inimicicias contra grecos haberent. Et tunc in quandam foueam reliqua hominis
pereuntis abijcere. deinde refert eum dixisse paucos iam dies debita sibimet super-
esse atqꝫ rogasse vt erubescentes grecorum deos ⁊ superantes in suo sanguine insidi
as iudeorum. De malis eum circumstantibus liberaret. Huiusmodi ergo fabula
non tantum omnis tragedia plenissima est: sed etiam crudeli impudentia redundat.
Non tamen a sacrilegio priuat antiochum sicut arbitrati sunt: qui hec ad illius gra-
tiam conscripsere. Non enim presumpsit aliquid tale vt ad templum accederet: sed
sic autem inuenit non sperans. Fuit ergo voluntatibus iniquis impius: ⁊ nihilomi-
nus sine deo q̄sta iussit mendacij superfluitas: quam ex ipsa re cognoscere valde facil
limum est. Non enim circa solos grecos discordia legum esse dignoscitur: sed maxi
me aduersus egyptios ⁊ plurimos alios. Quem enim horum non contingit aliquā
do circa nos peregrinari: vt aduersus solos renouata coniuratione per effusionē san
guinis egeremus: vel quomodo possibile est vt ad has hostias omnes iudei collige-
rentur: ⁊ tantis millibus ad gustanda viscera illa sufficerent: sicut ait appion: vel cur
inuentum hominem quicunqꝫ fuit: non enim suo nomine conscripsit: aut quomodo
eum in suam patriam rex non cum pompa deduxit dum posset. Hoc faciens ipse q̄-
dem putari pius ⁊ grecorum amator eximius: assumere vero contra iudeorum odiū
solatia magna cunctorū. Sed hec relinquo: insensatos enim non verbis sed operibꝰ
decet arguere. Sciunt igitur omnes: qui videre constructionem templi nostri: qualis
fuerit ⁊ intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus
habuit in circuitu: ⁊ harum singule propriam ſm legem habuere custodiam. In ex-
teriorem itaqꝫ ingredi licentiam omnibus etiā alienigenis: mulieres tantummodo
menstruate transire prohibebantur. In secunda vero porticu cuncti iudei ingrediebā
tur: eorumqꝫ coniuges cum essent ab omni pollutione munde. In tertia masculi iu-
deorum mundi existentes atqꝫ purificati. In quarta autem sacerdotes stolis induti
sacerdotalibus. In adytum vero soli principes sacerdotum propria stola circumami
cti. Tanta vero est circa omnia prouidentia pietatis: vt secundum quasdam horas sa
cerdotes ingredi constitutum sit. Mane etenim aperto templo oportebat facientes
traditas hostias introire. Et meridie rursus dum clauderet templum. Deniqꝫ ne
vas aliquod portari licet in templum: sed erant in eo solummodo posita altera men-
sa turibulum: candelabrum que omnia ⁊ in lege conscripta sunt. Etenim nihil ampli
us neqꝫ ministeriorum aliquorum ineffabilium agitur: neqꝫ intus illa epitulatio mi-
nistratur. Hec enim que predicta sunt habent totius populi testimonium manifestū
rationemqꝫ gestorum. Licet enim sint tribus quatuor sacerdotum ⁊ harum tribuum
singule habeant hominum plusq̄ quinqꝫ milia: fit tamen obseruatio particulariter ꝑ
dies certos: ⁊ his transactis alij succedentes ad sacrificia veniunt: ⁊ congregati in tē-
plum mediante die precedentibus claues templi ⁊ ad numerum omnia vasa perci-
piunt nulla que ad cibū aut potū attineat in templo delata. Talia nanqꝫ etiam ad al-
taria offerre ꝓhibitū est: preter illa que ad sacrificia ꝑparant̄. Nō ergo appionē esse
dicimꝰ nisi nihil horꝫ examinantē verba incredula ꝓtulisse. Sed turpe ē: historie eni
verū notitiā se ꝓferre grāmaticus nō ꝓsit. Et sciens templi nostri pietatē hāc q̄dem

Sacrificiū humanū iudeis.
fabulosa historia.
Eximia templi et venerentia et pietas.

pretermisit. Homines autem greci comprehensione finxit: & pabulum ineffabile & ciborum opulentissimam claritatem. Et peruios ingredientes vbi nec nobilissimos iudeorum licet intrare nisi fuerint sacerdotes. Hec ergo pessima est impietas atque mendacium spontaneum ad eorum seductionem: qui noluerunt discutere veritatem. Per ea siquidē mala & ieffabilia que predicta sunt nobis detrahere tentauere. Rursumque tanquam pyssimus deridet adyciens fabule inna facta. Ait eni illum rettulisse dū bellum iudei ɔtra iudeos haberent. Longo quodā tēpore in aliqua ciuitate iudeorum qui in ea Apollinē colebat venisset ad iudeos: cuius hominis nomē dicit Zabidon Deinde qui eis ꝓmisisset traditurum se eis Apollinē deū doriensium venturumque illum ad nostrum tēplum. Si omnes ascenderent & credidissent omnē multitudinē iudeorum Zabidon vero fuisse quoddā machinamentum ligneum. Et circūposuisse sibi: & in eo tres ordines infixisse lucernarum: & ita ambulasse vt ꝓcul stantib⁹ appareret quasi stella p terram iter agentes. Porro iudeos inopinabili visione obstupuisse: & longe constitutos tenuisse silentium. Zabidon vero multa quiete ad tēplum venisse & aureum detraxisse asini caput. Sic eni vrbane ɔscribit: & rursus Doram velociter aduenisse. Igitur & nos dicere possumus: quia asinum hoc est] semetipsum Appion grauat & facit stultitia simul & mēdacijs oneratum. Loca nanque que non sunt ɔscribit: & ciuitates nesciens transfert. Idumea enim ꝓuincie nostre confinis est posita iuxta Gazam & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phenice vero iuxta montē Carmelū Dora ciuitas appellatur in nullo cōcordans Appionis oblocutionibus. Quattuor enim dierum itinere ꝓcul est ab iudea. Cur itaque nos rursus accusat eo quod nō habeam⁹ cōmunes cum alijs deos: si sic facile credidere patres nostri ad se venturum Apollinē & cū stellis eū ambulare super terram putauere? Lucernam enim primo nunquam videre. Qui licet & tāta & talia cōcelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti p ꝓuinciam ex tantis millibus obuiauit. Desolatos etiā viros custodib⁹ cōperit: & hoc tēpore prelij. Cetera iam relinquo. Ianue vero tēpli altitudine quidem erant cubitorum sexaginta: latitudine vero viginti. omnes deaurate & pene auro puro confecte. has claudebāt non minus quam viri ducenti diebus singulis: & relinquere eas apertas nefā dissimū nimis erat. Facile eas lucernifer ille apperuisse creditur: q sol⁹ etiā habuisse asini caput estimabatur: quapropter dubium est vtrum hoc caput Zabidon denuo reuocaui. An certe sumens Appion introduxit in tēplum vt Antiochus inueniret. Unde in secūdo Appioni aliquā mentiendi daret occasionē & ɔscribendū haurantium per deū factorem celi & terre & maris nulli iudeos facturos alienigene & maxie grecis. Oportebat aūt mentientem absolute dicere nulli facturos alienigene & magis egyptijs. Sic etenim ab initio poterant eius figmēta de iureiurando congruere ab egyptijs vtique non ꝓpter malignitatem suam: sed propter calamitates expulsi sunt. A grecis autem plus locis quam studijs sumus adiuncti: ita vt nulle inter nos & illos inimicitie & zelotypie esse noscuntur. E diuerso nanque multos eorum ad nostras leges contigit accessisse: quorum quidam permansere: quidam vero perdurare non ferētes denuo recessere. Hoc tamen iusiurandū nunquam se quisque audisse meminit apud nos habitum: sed solus Appion vt videtur audiuit. Ipse vtique composuit nimis. igitur hec maxima compositio etiam in futuro dicenda Appionis admiratione dignissima est. Quarum rerum hoc affirmat indicium: quia neque legibus iustis vtamur: nec deū colamus vt conuenit: & diuersis gentibus seruiamus: & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus cum vtique principalis ciuitas romanorum sit. cui⁹ ciues soli ab initio regnare atque nos seruire consueuerunt. Quis etenim ab horum magnanimitate se valeat abstinere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonē quem Appion locutus est: quando paucis contigit in principatū cōtinue p̄sidere: & nō rursus alijs

Quis sit Zabidon.

Idumea.

Dora.

Apollo.

facta mutatione seruire. Plurime naq3 gentes alijs obedire coacte sunt. Soli autē egyptij eo q refugiant sicut aiunt in eoꝝ prouincia dij atq3 saluentur migrantes in effigies bestiaꝝ. Honorē precipuū inuenerūt vt nulli famularent horu3 qui asiam europamq3 tenuere. Qui scilicet vnā diem ex euo toti9 seculi non habuere libertatē: neq3 apud indigenas dominos neq3 apud externos. Nam quemadmodū eis vsi sint ꝑ se: non semel solūmodo sed frequēter vastantes vrbes: templa vertentes amputatos apud eos interficientes deos improperare non studeo. Non enim cōuenit stultitia3 nos indocti appionis imitari: qui neq3 casus athenienſium neq3 lacedemonioꝝ animo suo concepit. Quoꝝ alios quidem fortissimos: quoꝝ summi diuersis vite sunt calamitatibus sauciati. Dimitto dirruta3 athenienſium arcem: templū ephesenū ꝛ delphos: aliaq3 multa pro quibus intulit: sed potius inferentibus improperia. Nouus autem accusator nostroꝝ appion inuentus est: maloꝝ suorum apud egyptū gestorum prorsus oblitus. Sed sesostris eum quem refert fabula regem fuisse egypti. vt credit excecauit. Uerūtamen possumus ꝛ nos dicere nostros reges dauid ꝛ salomonem: qui multas subdidere gentes. Sed de his modos supsedendū est: que vero cunctis nota sunt: appion modis omnibus ignorauit: qm persis ꝛ post illos principibus asie macedonibus: egyptij quidem seruiere nihil differentes a famulis. Nos aūt liberi consistentes etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatū annis viginti ꝛ centum vsq3 ad pompeium magnū: ꝛ du3 vniuersi sunt expugnati a romanis principibus omnium soli propter fidem suam maiores nostri auxiliatores ꝛ amici fuere. Sed queritur quia viros mirabiles non prebuimus vel vt quorundā artium inuentores: ꝛ inter hos enumerat socratem ꝛ zenonem ꝛ chleantem ꝛ aliquos huiusmodi Deinde qd potius est mirandum semetipsum is adiecit ꝛ beatificat alexandriam: quia ciuem talem habere meruit: quod rite facit. Oportebat enim vt ipse sui testis existeret: qui alijs omnibus sic importunus ꝛ callid9 esse videbatur: ꝛ vita verboq3 corruptus. Quapropter recte quilibet alexandrie condolebit: si super isto aliquid magni sapuerit. De viris autem qui fuere apud nos titulo nullo laudis inferiores sciunt qui voluerint nostre antiquitatis libris incumbere. Reliqua vero que in accusatione conscripra sunt dignum erat forte sine satisfactione relinquere: vt ipse sui potius ꝛ aliorum egyptioru3 accusator extaret. Queritur enim eo q animalia consueta sacrificemus: ꝛ non vescamur carnibus suillis: sed ꝛ circumcisionem genitalium vehemēter irridet. De nostrorum quidem animalium peremptione cōmunio nobis est cu3 alijs hominibus vniuersis. Appion autem sacrificantes nos redarguens increpat semet ipsum: cum genere sit egyptius. Non enim grecis aut macedonibus aduersatur. Isti enim optant sacrificare. echatumben id est centum boum suis dijs ꝛ sacerdotibus vtuntur ad epulas. Que cum ita sint non propterea contigit mundu3 animalibus desolari: quod appion expauit. Qui tamen si solennitates egyptioru3 sequerentur quidem mundus hominibus ferocissimis aut bestijs impleretur: quas isti iudicantes deos diligenter enutriunt. Etenim si quis eum consuleret: quos putaret omniū egyptioru3 esse sapientes atq3 deicolas sacerdotes sine dubio fateretur. Hec enim duo dicuntur sibimet ab initio a regibus esse precepta: vt deos colant ꝛ sapientiam diligant: quod illi facere precipue iudicantur: qui tamen ꝛ circumciduntur oēs: ꝛ a porcinis abstinent cibis. Sed neq3 vllus alter egyptiorum cum eis dijs sacrificare dignoscitur. Cecus igitur fuit appion: quando pro egyptijs nostras detractiones componens illos videtur potius accusare: qui non solum vtuntur solennitatibus: qs in nobis culpat iste: sed etiam alios circumcidi docent: sicuti dixit herodotus. Unde recte mihi videtur appion propter patrie sue leges mulctam soluisse blasphemie. Et enim necessario circumcisus circa genitalia vulnera ei facta nihil ei circumprofuerūt

Apion genere egiptius.
quid sit echatumbe.

Herodotus. li° 2 i folio 21
et eadē li° i folio 27
Apionis mors.
vbi multa dicit de circū
cisione.

⁊ putrefactus magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapientes in legibus proprijs circa pietatem integre permanere: ⁊ aliorum minime permanere. Iste vero suas quidem leges effugit. De nostris vero mentitus est. Hic itaqȝ terminus vite fuit Appionis. Sed ⁊ noster hic iam finem liber accipiet. Quoniam vero ⁊ Appollonius Molon ⁊ Lysimachus: ⁊ alij quidam tam per ignorantiam q̃ȝ per insaniam de legislatore nostro Moyse de legibus verba protulere: nec iusta nec vera. Dum illi quidem velut mago atque fallaci derogant. Leges autem malicie apud nos nulliusqȝ virtutis affirmant esse doctrices. Uolo breuiter ⁊ de omni conuersatione nostra ⁊ de particulari sicuti potero proferre sermonem. Reor enim fore manifestum: quia ⁊ ad pietatem alterutrum vniuersaleqȝ clementiam: insuper ad iustitiam laborumqȝ tolerantiam: ⁊ ad contemptum mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamen lecturos vt non cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos qui nos plurimum ⁊ fallaciter accusarunt: satisfactionem hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continue sicut Appion instituit: sed dispersim. Quippe tum aliquando quidem nos sine deo ⁊ hominibus odiosos appellet. Aliquando vero formidinem nobis improperat. Et e diuerso rursus aliquando de presumptione fastum gentis nostre queritur. Dicit autem etiam stultiores barbaris: et propterea nullum inuentum nos solos vite vtile comperisse. Hec autem omnia manifeste redarguuntur: dum vniuersa contrario q̃ȝ ab eo sunt dicta monstrantur. Et legibus imperata: ⁊ a nobis cum omni integritate gesta. Si vero coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum: cuius rei culpabiles illi sunt qui nostras solẽnitates tanq̃ȝ malas dicere voluere. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neqȝ quia eas habeamus leges: quarum ego capitales ⁊ summas ad increpandum positurus sum eque: quia precipue in legibus proprijs perduramus. Paulum ergo sumens onus volo prius edicere: quin eorum qui sine lege ⁊ ordine viuunt. Hi qui ordinis ⁊ cõmunium legum amatores extiterunt: ⁊ primi hoc incohoauerunt: recte mansuetudineȝ nostrãqȝ virtutem prestare dicendi sunt. Deniqȝ conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitateȝ referre: vt imitatores aliorum videantur existere: ⁊ non ipsi potius alijs: vt legitime viuere debeant exponere. His igit̃ hunc in modum habentibus virtus legislatoris est meliora considerare: ⁊ his q̄ vsuri sunt legibus quas posuerit satisfacere: quia recte sunt. Populi vero est vt in omnibus que constituta sunt perduret: ⁊ neqȝ felicitate procedente: neqȝ calamitatibus aliquid horum immutet. Dico igitur nostrum legislatorem quorumlibet qui memorantur legislatorum antiquitate precedere. Lycurgus enim ⁊ Solon ⁊ Zaleucus Locrenus: ⁊ omnes qui apud grecos mirabiles sunt nouelli atqȝ recentes quantum ad illum comparati esse noscuntur. Quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud grecos agnoscitur. Testis Homerus est qui nusquam in opere suo hoc vsus est nomine. Non enim secundum legem: sed indiffinitis sententijs ⁊ regum preceptionibus populus regebatur. Unde etiam multo tempore permansere tantuȝ moribus vtentes: ⁊ non scripto. Et multa horum semper secundum euentum casuum permittentes. Noster vero legislator antiquus existens: hoc etenim vndiqȝ manifestum est: etiam apud eos clarum qui semper contra nos loquuntur: semetipsum prebuit optimum principem populorum: ⁊ consiliatorem magnum. Sed instructionem totius legis vite constringens eis suasis hanc libenter excipere: ⁊ firmissime inclyta scientia custodire. Primitus autem eius magnitudinis opera videamus. Ille nanqȝ progenitorum nostrorum relinquentium Egyptum ⁊ ad terram propriam remeantiũ: multa milia sumens ex plurimis ⁊ impossibilibus rebus cautissime

p

qua morte mortuus fuit Apion

Doctrices

sententia auctoris.

inuentum.

De inuentione legum.

liberauit: ꝛ inaquosam eos ꝛ multum arenosam opoꝛtebat transire viam: bellaque deuincere: ꝛ filios ac vxoꝛes predamqꝫ bella seruare: in quibus dux egregius ꝛ cōsiliarius sapientissimus: ꝛ tutoꝛ veracissimus fuit vniuersoꝛum. Omnem siquidem multitudinem in semetipsum pendere facit: ꝛ cum omnia que vellet persuadere posset: in nullo hoꝛum vindicauit sibimet potestatem: sed in quo maximo tempoꝛe potestatem sibimet arrogant ꝛ tyrannidem presules rerum: ꝛ populum frequenter plurima iniquitate viuere consuescunt. In hac ille potentia constitutus e diuerso: magis iudicauit agendum pie ꝛ plurimam exhibere alijs equitatem ipse virtutem precipuā se credens cunctos ostendere: ꝛ salutem firmissimam prebere sequacibus bona voluntate. Et maximis actibus in singulis casibus vsus est. Quapꝛopter recte iudicabat ducem atqꝫ consillatoꝛem se deum habere: ꝛ pꝛimitus sibimet satisfaciens: qa secundum illius voluntatem vniuersa gereret atqꝫ tractaret. Credidit modis omnibus opoꝛtere vt etiam apud plebem hec opinio permaneret. Nanqꝫ dum respicere suam vitam credunt: delinquere non pꝛesumunt. Huiusmodi quidem noster legislatoꝛ fuit: non magus: non fallax: sicut derogatoꝛes iniuste pꝛonunciant: sed quales apud grecos gloꝛiantur fuisse Eimnuꝫ: ꝛ post eum legislatoꝛes. Alij nāqꝫ quidam eoꝛum leges positas animo dicebant. Alij vero eas in Apollinem ꝛ vaticinium delphicam referebant: siue pꝛo veritate hoc credentes: seu facile suadendum iudicātes populo. Qui vero precipuas leges instituerint: vel qui iustissime de dei fide cognouerint: licet hoc ex ipsis legibus facta comparatione conspicere. Jam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinite quidem particulatim gentiū atqꝫ legum apḋ cunctos homines differentie sunt. Alij siquidem monarchis: alij vero populo potestatem reipub. commisere. Noster vero legislatoꝛ nihil hoꝛum intendens: veluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat verbi diuinam rem publicam declarauit: deo pꝛincipaliter conuersationem nostram atqꝫ potestateꝫ excellēter assignans ꝛ satisfaciens eum cunctos inspicere tanqꝫ causam bonoꝛum omnium vniuersis hominibus existentem: ꝛ quecunqꝫ contingit eos in angustijs supplicasse illius non latuisse voluntatem. Neqꝫ quicqꝫ eoꝛū que gessere ul' si quid aliquis apud semetipsū potuit cogitare: vnum vero eum esse monstrauit: ꝛ ingenitum: immutabilem: per tempus eternum: ꝛ omni specie moꝛtali pulchꝛitudine differentem. Et pꝫ nobis notum qualis autem sit secundum substantiam pꝛoꝛsus ignotum. Hec itaqꝫ de deo saperent pꝛudentissimis grecoꝛūm: quia quideꝫ eruditi sunt: illo vtiqꝫ sciendi pꝛebente pꝛincipia nunc dicere pꝛetermitto: quia non optima ꝛ congrua dei nature atqꝫ magnificentie sunt valde testantur. Pythagoꝛas eniꝫ ꝛ Anaxagoꝛas ꝛ Plato ꝛ post illos philosophi stoici ꝛ pene cuncti videntur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem ad breue philosophantes populo superstitionum opinionibus iam conscriptaꝫ veritatem dogmatis pꝛoferre timuere. Noster vero legislator opera pꝛebens consonis verbis suis non solum his qui cum eo erant satisfecit: sed etiam qui ex illis semper erāt nasci turi: hoc immutabiliter insperauit: ꝛ causa in legislationis ad vtilitatis modum semper adduxit. Non enim partem virtutis dei culturam dixit: sed huius partes alias esse perspexit atqꝫ constituit. Idem foꝛtitudinem iusticiam ꝛ in omnibus ciuium concoꝛdiam ad alterutros. Cuncte nanqꝫ actiones ꝛ studia vniuersisqꝫ sermones ad diuinam referuntur per omnia pietatem. Non enim hoc inexaminatū aut indefinitum vlterius dereliquit. Duo siquidem sunt totius discipline ꝛ moꝛalis institutionis modi: quoꝛum vnus quidem sermone doctoꝛ est: alter vero excitatione moꝛum: que cum ita sint quidam legislatoꝛes sentiendi sunt discreti: ꝛ alterum hoꝛū modum sibi placitum assumentes alterum reliquerunt. Sicuti Lacedemonij quidē ꝛ Cretes moꝛibus erudiebantur: nō verbis. Athenienses vero ꝛ pene oēs alij greci

officium principis

Qualis sit natura dei

que quidem oportet agi percipiebant suis legibus. Assuescere vero ad hec operibus minime valuere. Noster autē legislator hec ambo multa diligentia cooptauit. Nam nec exercitatione morum dimisit non traditas: neqꝫ leges sermone reliquit incomptas. Sed mox a primo inchoans cibo ꝛ vnicuiqꝫ dicto conueniēte nihil neqꝫ minimarum escarum sub potestate voluntatis vtentium dereliquit. Sed ꝛ de cibis qbus conuenit abstineri: ꝛ qui sumendi sunt: vel que dicta cōmunis esse videantur. Nec non ꝛ de operibus labore simul ꝛ requie. Terminum atqꝫ regulam posuit legem: quatenus veluti sub patre atqꝫ domino viuentes: neqꝫ volentes quicqꝫ: neqꝫ per ignorantiam delinquamus. Non enim ignorantibus penam posuit: sed optimam ꝛ necessariam correptionem monstrauit legem. Quapropter non semel audire: nec secundo vel sepius. Sed in vnaquaqꝫ septimana alia opera relinquentes: ad legis auditionem congregari precepit vniuersos; eamqꝫ perfecte condiscere: quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscuntur. Et intantum plurimi hominum porro sunt: vt secundum proprias viuant: quia pene eas ignorant. Et cum peccauerint tunc agnoscunt ab alijs quam legem probantur esse preuaricati. Sed etiam viri maxima cum gloria ꝛ principalia gubernantes profitentur ignorationem. Scitos nanqꝫ sibi faciūt assidere ad dispensationem rerum: ꝛ experimentum legis habentium. Nostrorum vero quemlibet cum leges interrogat: facilius qꝫ nomen suum recitat. Uniuersas quidem mox a primo sensu eas discentes in animo velut inscriptas: ꝛ rarius quidē quilibet transgreditur. Impossibile autem est supplcium deuitare peccantem. Hoc itaqꝫ primū omnium mirabilem consonantiam nobis instituit. Nam vnam quidem habere ꝛ eandem de deo sectam: vita vero ac moribus differre nihil ab inuicem optimam moribus hominum potest celebrare concordiam. Apud nos etenim solos neqꝫ de deo quilibet sermones audet alterutris aduersarios: sicut multa similia apud alios fieri comprobantur. Cum non solum a fortuitis quod visum fuerit vnicuiqꝫ pfertur: sed etiam apud quosdam philosophorū hoc crebro presumitur. Quādo alij quidem totam dei naturam sermonibus perimere tentauere. Alij vero eius prouidētiam ab hominibus abstulere. Neqꝫ in studijs vite a differentia vlla conspicitur: sed cōmunia quidem opera omnium apud nos existunt. Unus nō de deo sermo cōcors est asserens illum cuncta respicere: sed etiam de ipsius vite studijs. Et quoniā oportet omnia alia ad terminum diuine pietatis adduci: a mulieribus nostris ꝛ a seruis quilibet audit. Pro qua re illatas nobis calumnias a quibusdam: cur non exhibeamus viros inuentores nouorum operum seu verborū contigit oriri. Alij siquidē in nulla re paterna perdurare optimum esse putant: ꝛ precipue transgressoribus sapientie robur assignant. Nos autem e diuerso vnam esse prudentiam atqꝫ virtutes existimamus; nihil penitus vel facere vel cogitare contrarium his que antiquitus sancita noscuntur: quod scilicet inditiū legis est optimo federe constitute. Nam ea que nunc non habent modum: experimento sepe correpta redarguuntur. Apud nos autem qui credimus ab initio positam legem diuina voluntate: nihil aliud pium est qꝫ hanc sub integritate reseruare. Quis eteni eius quicqꝫ monere potest: aut quid melius adinuenit: vel qui ab alijs tanqꝫ precellentius ad statum reipublice nostre migrauit: aut que poterit esse melior atqꝫ iustior: qꝫ ea que deum quidem principē omnium esse confirmat. Sacerdotibus autem in cōmuni quidem res precipuas dispensare permittit. Summo vero pontifici aliorum sacerdotum principatum competenter iniungit. Quos vtiqꝫ non diuitijs neqꝫ alijs quibusdam spontaneis auiditatibus precellentes. Legislator ad culmen huius honoribus instituit. Sed quicunqꝫ sapientia vel temperantia alijs prestare noscuntur: eis precipue culturam diuine placationis coniunxit. Apud hos igitur ꝛ legis ꝛ aliorum studiorum integra diligentia

septimana

consiliarij
Iudei legum suarum periti

inuentorum

p ẋ

custoditur. Contemplatores etenim omniū atqꝫ iudices contemptionum ⁊ punito-
res culpabilium ſacerdotum eſſe decreti ſunt. Quis ergo principatus quod regnum
erit hoc ſanctius: uel qui honor deo potius coaptabitur cū omnis quidē populus ſit
preparatus ad pietatem? Sūma vero diligentia ſacerdotibus ſit indicta ⁊ velut que-
dam feſtiuitas guberneiur vniuerſa res pu. Cum enim miniſteria ſua numero pau-
corum dierum alienigene cuſtodire nequiuerunt ea videlicet ſacrificia nominantes:
nos cum multa delectatione ⁊ incommutabili voluntate ſolennitatis opus ꝑ omne
ſeruamus euum. Que igitur ſunt precepta uel interdicta ſimplicia ſiue nota dicamꝰ.
Primū quidem de deo eſt dicens. Deus habet omnia perfectus beatiſſimꝰ ipſe ſi-
bi cunctiſqꝫ ſufficiens principium ⁊ medium ⁊ terminus. Inter omnia operibꝰ qui-
dem ⁊ muneribus clarus ⁊ totiꝰ rei manifeſtꝰ. Forma vō ⁊ magnitudine nobis ienar-
rabilis. Omnis nāqꝫ materies comparata ad huius imaginē licet ſit precioſa tamen
promem cunctaqꝫ ars ad illius imitationis inuentum extra eſſe artem cognoſcitur
nihil ſimile neqꝫ videmꝰ neqꝫ poſſumꝰ ſuſpicari neqꝫ cōijcere. Sanctū eſt: videmꝰ eiꝰ
opa lumē: celū: terram: ſolē: lunam: flumina: mare: animalium nationes: redditio-
nes fructuū: hec deus fecit: nō manibus neqꝫ laboribus neqꝫ quibuſdā indiguit ſibi
cooperantibus: ſed ipſo vidente bona repente facta ſunt. Hona nunc homines cō-
uenit vniuerſos: ſi qui eum que placere exercitatione virtutis. Modus enim diuine
placationis iſte ſanctiſſimus eſt. Unum templū vnius dei commune omniū cōmu-
nis dei cunctorū. Gratum nanqꝫ ſemper eſt omne quod ſimile ē. Hunc placāt qui
dem ſacerdotes ſemper. Precedit vero iſtos primus ſecundū genus: qui ante alios
ſacerdotes ſacrificauit deo cuſtodiet leges de dubijs iudicabit: ⁊ punet lege ꝯuictos
Huic quiſquis nō obedit ſupplicio ſubiacebit tāq̄ qui in ipſo deo impie geſſerit.
Hoſtias immolauit: non ad crapulam noſtram uel ebrietatē attinentes. Hec enim
non placent deo: que res occaſio potius iniuriarū ſimul ⁊ expenſarū eſt. Deus enī
temperatos ordinatoſqꝫ ⁊ boni generis diligit: ⁊ ut precipue ſacrificantes caſte vi-
uamus. In ſacrificijs autem pro communi ſalute primū oportet orare. Deinde ſin-
guli pro ſemetipſis. Quomodo omnes ſocij ſumus: ⁊ qui hoc conſortiū ſue vite pre-
ponit maxime deo gratiſſimum eſt: ſupplicatio vero fit ad deum votis ac precibꝰ non
ut bona preſtet. Nec enim ipſe ſponte contulit vniuerſis ⁊ vno depoſuit. Sed ut hoc
ſuſcipere valeamus ſuſcipienteſqꝫ ſeruemus: purificationes in ſacrificijs lex decre-
uit. Ex omni excubij excommunicatione a muliere facta ⁊ alia multa conſcriberet
valde longiſſimum eſt. Huiuſmodi ergo de deo ⁊ eius placatione ſermonibus eſt.
Ipſe autem ſimul etiam lex eſt: quoſdam autem nouit lex permixtionem per natu-
ram ad coniugem ſi tamen pro filiorū cauſa procreādorū agatur. Maſculorū vero
in maſculos valde iudicauit inimicas: ⁊ tētātes horum morte decreuit dignos. Nu-
bere vero iubēt nō reſpicientes ad dotem: neqꝫ violenter arripere: ſed neqꝫ dolo uł
fallacia ſuadere. Diſpenſationem vero potius fieri per eum cuius eſſe noſcitur po-
teſtatis ⁊ per cogitationem opportunā. Mulier autē inferior īquit eſt viro ꝑ omnia
Obedit igiẗ non ad iniuriā: ſed ut ſit ſub regimine conſtituta. Deus enī viro pote-
ſtatē dedit. Cum hac ergo coire decet maritum ſolūmodo. Alterius vero expientiā
habere nequiſſimū. Si quis autē hoc egerit declinatio nulla mortis: neqꝫ vim fieri
virgini alteri deſponſate: neqꝫ ſi ſuaſerit nupte filios nutrire precepit. Uniuerſis aūt
mulieribꝰ interdixit: uel celare quod ſtatum eſt: uel aliam machinationem corrum-
pere filij. Nanqꝫ necatrix eſt anima demoliens ⁊ genus imminuens. Igitur ſi qs
ad concubitum corruptionemqꝫ tranſierit immundus: oportet autem etiam poſt le-
galem cōmixtionē viri mulieres lauari. Hoc enī ꝑtē aīe polluere iudicauit: inflata
nāqꝫ corporibꝰ vulneraẗ. Dū ob hoc fit aliquā ꝓpter purificatiōis cauſā talibꝰ ipauit

Quid ſit deus.
Dei nomina.

Qualis debeat eē oratio
et dei placatio.

notate maledicti cinedi.

Notate maledicti
adulteri

…tendite mariti.

Sed neqꝫ in filiorꝫ natiuitatibus cōcessit epulationes. Aggregari ⁊ fieri occasiōes ebrietatis: sed temperatū esse repente principium: iussitqꝫ litteris erudiri ꝓpter leges ⁊ nosse progenitorū actiones aut actus imitentur: ⁊ cuꝫ legibus educati neqꝫ trāsgrediantur: neqꝫ cogitationem ignorationis habere iudicentur. Prospexit autem etiam funeribus mortuorū: beneqꝫ pretiose ad sepeliendum celebrantur exequie. Neqꝫ insignum fabrice sepulchrorꝫ: sed necessaria quidem circa ꝓlationem funeris impauit domesticos adimplere. Omnibus autē viuentibus legitimū esse constituit: vt aliquo moriente ⁊ cōcurrant: ⁊ gemitus lamētationis effundant. Purificari auteꝫ iubet etiam domesticos fauere celebratos: vt longe procul sit q̄ꝫ sit videatur quis mūdus eē: cum fecerit homicidium: parentum honorem post deum esse cōstituit: ⁊ qui nō repensat eorū gratie: sed in qualibet parte cōtristat: precepit esse lapidādum. Jubet etiam omnibus senioribus honorem iuuenes exhibere: quoniā cunctorum senior deus est. Nihil ꝑmittit celebrādum apud amicos: nō enim amicicie sunt apud eum cui omia nō credūtur. Et licet alique inimicicie proueniant: ꝓdita mens a rara prohibuit. Si quis arbiter munus acceperit: morte mulctat̄. Despiciens quod iustuꝫ est: ⁊ auxiliū reis offerens. Quod quisqꝫ nō potuit nō auferat: ⁊ aliena non tangat: mutuans non accipiat vsuras. Hec ⁊ his multa similia cōmunionē continent nostrorū inter alterutros. Quomodo auteꝫ etiā de domestica cura circa alienigenas habēda habuerit legislator: referri dignum est. Uidebit̄ enim omnibus optime ꝓspexisse: deum eo ita sentiente: neqꝫ propria corrumpimus: neqꝫ participari rebus nostris volētibus inuidemus. Quicūqꝫ enim volunt sub nostras cōuersari leges accedentes ad ea cum munificētia suscipit: non genere solūmodo: sed etiam volūtate vite putans esse cōsortiuꝫ. Eos autem qui trāsitorie misceri solēnitatibus: non alia tamē exhibenda constituit. Idem omnibus prebēdum: ignem: aquam: cibum: iter ostendere: nō sperner̄ aliquē insepultū: mitissime etiā circa hostes que sunt agenda sanciuit: vt neqꝫ terra eorū exuratur: neqꝫ arbores fertiles incidātur: sed etiam spoliari eos qui in bello cecidere interdixit: ⁊ captiuos ꝓspexit q̄tenus eorum āmoueat̄ iniuria: ⁊ maxime feminarum: Sic autem alūnos māsuetudinem atqꝫ clementiam studuit edocere: vt etiam de animalibus irrationabilibus nō taceret: sed horum tantūmodo vtilitatem legitimam cōcedens: ab omni nos alia causa ꝓhibuit. Quecūqꝫ enim veluti supplicantia oriuntur in domibus hoc iterdixit occidi. Sed neqꝫ parētes deniqꝫ precepit auferri. Et licet inimica sint aialia eis tamen parcendum esse sanciuit. Sic vndiqꝫ ea que ad mansuetudinem pertinēt obseruauit. Doctrinalibus quidem sicuti predictum est legis vtens ⁊ alia rursus cōtra transgressores causa punitionis sine excusatiōe defigens. Dānuꝫ nāqꝫ in plurimis causis transgrediendū mors est. Si adulterium cōmiserit aliquis: suum puelle fecerit. Si masculo turpe tentamētum ꝑsumpserit. I. c. aut patiatur sustinere tentatus. Similiter autē est lex ineuitabilis ⁊ in seruis: sed etiā de mensuris: vel si quis de pōderibus dolum fuerit operatus ⁊ de iniusta venditiōe ac fraude vel fide traxerit alienā rem: aut quod nō potuit abstulerit oimodi sunt vindicta nō qualia apō alios: sed ne valde maiora. De iniuria vero parentū vel impietate que sit in deo: licet tentet hoc aliquis mox peribit. His itaqꝫ ſm legem vniuersam honor tribuitur: non argenti: non auri: neqꝫ corone capitis: aut cuiusdam predicāde festiuitatis: sed vnusquisqꝫ testem habens cōscientiam suam valde ꝑficit legislatore ꝓphetante: ⁊ deo fidem cōdonante firmissimā his qui seruauerūt leges: licet ꝓ eis mori cōtingat aliquibus cōcurrunt alacri ad occasum. Dedit enim deus rursus fieri vt vita melior possit ex mutatione conferri. Piget itaqꝫ nunc hoc me conscribere: nisi opera essent omnibus manifesta. Quoniam multi ⁊ plerūqꝫ olim nostrorum progenitorum: ne vel sermonem solūmodo extra legem proferrent: omnia passi sunt sustinere viriliter: vel

Erudire patres filios debent litteris

Iuuenes senioribus honorem exhibere debent

Legis precepta iudeorum

si honorari contigit apud omnes homines nostrã legem ⁊ voluntariam legis con-
sequentiam esse manifestam imbuebant. Grecos maiores nostri etiã extra regionẽ
propriam constitutũ huiusmodi si quidem rectã habent ⁊ tam gloriosã de deo: talesq̃
leges multo seculo sic firmissime custodire omnes arbitror admirari propter frequẽ-
tes apud nos factas mutationes. Deniq̃ eos qui conscribere proxime de re. pu. et
legibus tentauere tanq̃ de incredibilibus cõpositionibus quidã frequenter accusãt
dicentes: quoniam impossibilia súpserint argumenta. Et alios quidẽ relinquo phi-
losophos: quicunq̃ huiusmodi negotiũ in suis conscriptionibꝰ habuere. Plato mi-
rabilis apud grecos tanq̃ de honestate vite precedens ⁊ virtute sermonũ ⁊ psuasio-
ne philosophie cunctos excellens ab his qui dicebant pessimũ esse de re. pu. cõscri-
bere illusus ⁊ diuulgatꝰ pene pemptus est. Cum vtiq̃ qui illius verba considera-
uerint frequenter ⁊ facile repiet: que etiam consuetudini plurimoꝝ proxima esse no-
scuntur. Ipse siquidem Plato confessus est: quia veram de deo opinionẽ propter
ignorantiam plebis ꝓferre securũ non est. Sed Platonis quidem verba vana esse
putant ⁊ multa potestate composita atq̃ conscripta ⁊ maxime de legislatione prola-
ta. Lycurgi vero mirant̃ ⁊ Spartani cuncti cõcelebrant: quoniam illorũ legibus plu
rimo tẽpore ꝑdurarũt. Ergo hoc manifestum virtutis inditiũ est in legibus permane
re. Si vero Lacedemoniorum admirant̃ illorũ tempus assumant: scientes amplius
duobus milibus annis nostram constitisse rem publicã. ⁊ suꝑ hec sciant quoniã La-
cedemonij quidẽ omni tempore quo apud se habuere libertatẽ perfecte vsi sunt custo
disse leges. Cum vero circa eos facte sunt fortune mutationes: pene cunctarũ legũ
obliti sunt. Nos autẽ multis casibus euolutis ꝓpter regum Asie mutationes neq̃
in nouissimis malis venientes a legibus sumus alienati: nõ vocationis nec epulatio
nis causa seruantes eas quando si quis considerare voluerit: multitudo ampliori te-
stimonio maiores excubias ⁊ labores nobis q̃ Lacedemonijs videbit impositos.
Illi siquidẽ operantes terram: ⁊ neq̃ circa artes exercitiũ habentes: sed ab omni
operatione remissiores pingues ⁊ corpore pulchri in ciuitate degebant. Alijs mini-
stris in omnibus vite necessarijs rebus vtentes: ⁊ cibum paratum ab illis accipien-
tes: solum opus bonum atq̃ clemens iudicantes ad faciendũ ⁊ patiendũ: quatenus
preualerent aduersus omnes cõtra quos bella susciperent: quia non neq̃ neq̃ hoc
adipisci potuerunt dicere superpono. Non enim singulis solũmodo: sed multis fre-
quenter eorum subito legis precepta negligentes semetipsos cum armis hostibus
tradere. Putas ne? ⁊ apud nos non dico tantis sed duo uel tres agniti sunt prodi-
tores effecti legum uel mortẽ. Non dico illam facile que solet preliantibus euenire
sed eam que cum multa corporum afflictione ⁊ multa crudelitate videtur accedere.
Quam ut ego puto quidam preualentes nobis non per odium subiectis imposuere
si qui sunt homines: qui non tantũmodo esse credant pessimũ si agere quicq̃ extra
leges suas uel sermonem apud eos dicere compellantur. Non tamen mirari decet
si mortẽ fortissime toleramus pro legibus ⁊ vltra alios vniuersos. Non enim que le
uia videntur nostris studijs alij facile patimur: hoc est operationem cibisq̃ simplici-
tatem: ⁊ ut nihil frustra neq̃ fortuito: quod quisq̃ desiderat vescatur: aut bibat: aut
ad concubitum quemlibet accedat: aut splendide vestiatur: aut sine nobilitate va-
cet. Sed illud attendendum est: si gladijs vtentes et hostes ab inuasione fugan-
tes precepta legis circa cibos nequaquam infringimus. Nobis itaq̃ gratum est
propter hec legibus obedire: et illis fortitudinis causas ostendere. Proinde Ly-
simachi ⁊ Molones ⁊ quidem huiusmodi alij conscriptores improbi sophiste ado
lescentium deceptores quasi vehementer nobis prauissimis existentibus derogare
contendũt. Ego nollem de legibus alienis examinationẽ efficere. Noster eni mos

Plato.
Plato dei cognitione
Lycurgus.
Lysimachus
Molon.

est ꝑpria custodire: nō aliena potius accusare. Et vt neqꝫ irridere neqꝫ blasphemare debeamus eis qui apud alios putantur dij: aperte nobis legislator interdixit: propter ipsam appellationem. De accusatoribus autem proiectiones suas non increpare volentibus tacendum non est. Cum vtiqꝫ non a nobis nunc sermo compositus eos arguere videatur: sed a multis probabiliter iam premissus. Quis igitur eorum qui apud grecos sapientia sunt mirabiles non redarguit nobilissimos poetas ⁊ precipue legislatores? quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis inseruere? Dicentes eos autem e numero quidem quantos ipsi voluere: ex alterutris vero ⁊ diuersis natiuitatibus procreatos. Hos autem diuidentes locis habitaculis tanqꝫ generationes animalium: alios quidem sub terra: alios i mari: seniores autem eorum in tartaris vinctos esse dixere quibuscunqꝫ distribuere: celum his sermone quidem patrem: operibus autem tyrānum atqꝫ dominum superposuere. Propterea aduersus eum constituere insidias per vxorem ⁊ fratrem ⁊ filiam: quam ex eius capite fingunt generatā: vt alligatenses eum appendere: sicut ipse ille suum dicitur patrem. Hec iuste accusatione digna cōqueruntur: qui sapientie virtute precellunt. Hic super hec deridentes adijciunt. Si deorum alios quidem ephebos ⁊ adolescentes: alios autem seniores ⁊ barbatos esse credēdum est: alios cōstitutos superantes: ⁊ quēdam fabrum: aliaꝫ vo textricem: alium vero peregrināteni ⁊ cum hominibus contēdentem. Alios autem cytharizātes aut arcu gaudentes. Deinde inter alterutros seditiones effectas: ⁊ propter homines cōtentiones constitutas: vt non solum alterutris manus mitterent: sed etiam ab omnibus vulnerari lugerent malaqꝫ perferrent: ⁊ super omnia est luxuriosius si intemperantia permixtionis vterētur. Quomodo non erit incōgruum amores ⁊ cōcupiscentias ad vniuersos attingere simul masculos ⁊ ad feminas. Deinde fortissimus ⁊ primus eorum pater seductas a semetipso impregnatasqꝫ mulieres diruptas submersasqꝫ sperneret: ⁊ eos qui ex eo sunt nati neqꝫ liberare potest. Factos cōscriptos neqꝫ sine lachrymis eorum perferre mortes. Bona sunt hec ⁊ his alia cōsequentia: id est adulterio in celo viso: ⁊ sic impudenter a dijs celebrato: vt iam alij zelare se protererentur tali passione conscripti. Quid enim alij facturi non essent: dum neqꝫ senior atqꝫ rex valuisset impetum suum a mulieris permixtione retinere. Alij vero dum seruientes hominibus ⁊ nunc quidem edificantes causa mercedis: nunc vero pascentes. Alij autem malignorum modo in ferro carcere colligati. Quem igitur sapientium talia non accedant: vt hoc componentes redarguant: ⁊ multam stultitiam his credentium reprehendant. Alij vero ad terrorem quendam vel metum: necnon ⁊ rabiem atqꝫ seductionem omnesqꝫ pessimas passiones: ⁊ formam in dei naturam fingere presumpsere. Et horum quidem nobilioribus etiaꝫ ciuitate sacrificare suaser. Si quidem simulata necessitate consistunt: vt quosdam deorum putent honorum esse largitores. Alios autem vocent aduersarios: quando eos veluti malignissimos homines muneribus atqꝫ donis placere contendunt: magnum quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes: nisi mercedeꝫ eis studiose prebuerint. Que igitur causa sit tante huius iniquitatis atqꝫ delicti circa deum. Ego quidem arbitror eo ꝙ neqꝫ veram dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint: neqꝫ quantum precipere potuere: perfectam sententiam diffinientes reipub. tradidere. Sed velut aliud quidam prauissimum reliquerunt: dantes potestatem poetis si quidem vt quos vellent deos introducerent. Hec omnia patientes rhetoribus: aut vt de re publica scriberent: ⁊ de pegrinis dijs decreta proferrent: sed etiā pictores ⁊ gypsoplaste in hoc apud grecos multā hūere ptātem: vt vnusqsqꝫ formā quā vellꝫ sm modū sue opiniōis exponeret. Alter qdē ex luto qd vellet fingēs. Alius vo pingēs opificis itaqꝫ q maxime putant esse pcipui ebur ⁊ auruꝫ hēnt ad hoc sue semp nouitatis argumentum.

nota cōtra deos gētiliū

Gipsoplaste

Proinde apud eos priore quidē dij florentes honorib⁹ senuerūt. Sic enī ꝓferendū est. Alij vero noui clam introducti religione potiunt̄ ⁊ templorū alia quidē desolata: alia vero nuper secundū eoꝝ volūtatē edificant̄: quapropter ut arbitror e diuerso nosse magis indigent: qualis facta sit circa deū ⁊ quomodo ei honor imobili religiōe seruet̄. Apollonius si quidē Molō vnus fuit stultoꝝ atq3 tumētiū. Eos aūt qui vere in greco philosophati sunt: neq3 predictoꝝ aliquid latuit: neq3 frigide allegorie causas ignorauere. Quapropter illos qdē iuste spreuere: ⁊ circa verā decentēq3 circa deū opinionē nobis fore concordes. Quod Plato respiciens neq3 illū queq3 poetarum dicit in re. pu. esse suscipiendū: ⁊ Homerū honorabiliter admonet fanū ei constituēs ⁊ vnguenta supfundens: ne rectā opinionē de deo fabulis forte destrueret. Precipue nāq3 Plato nostrū legislatorē imitatus: licet nullam eruditionē huiusmodi suis ciuibus imperasset: idest ut oēs perfecte discerent leges: ut ne fortuite aliquid extraneorū ciuibus miscerent̄: sed esset pura res pu. ⁊ in legum custodia pduraret. Hoꝝ nihil cogitans Apollonius Molomnos voluit accusare quoniā nō recepimus eos qui alijs sunt opinionib⁹ preoccupati: neq3 de deo cōmunicari patimur eis: quia alia vite cōsuetudine degere: cum neq3 hoc ꝓpriū nostrū sit sed cōmune cunctorū: nō morum: sed etiam qui inter grecos cautissimi fuisse noscunt̄. Lacedemonij nanq3 peregrinos etiam expellebant corruptionē extra leges ex vtroq3 metuentes. Illoꝝ igit̄ citius seuitiā poterit quilibet arguere qui nulli neq3 cōuersationis neq3 cohabitationis sue participiū exhibebant. Nos autē aliorū quidē res zelare nō sinit: participari vero cupientes que sūt nostra libēter suscipimus: quod vtiq3 reor inditium magnanimitatis atq3 clementie. Sed desino iam de Lacedemonijs ampli⁹ disputare. Athenienses vero qui cōmunē esse suam gloriātur omnibus ciuitatē quomodo de his rebus habuerint Apollonius ignorari. Hi nāq3 uel verbo solummodo preter illorū legem de dijs loquentes ineuitabiliter punierūt. Cuius etenim rei gratia Socrates est mortuus: nō enim hostibus tradidit ciuitatē neq3 templa vastauit: sed quia noua iumenta iurauit ⁊ quoddam demoniū significans se referebat: seorsum ludēs sicuti quidam dicunt. Propter hoc veneni poculo morte mulctatus est. Insup etiā corrumpere iuuenes eum accusator aiebat: ⁊ conuersionem patrie legesq3 contemnere. Et Socrates quidem ciuis Atheniensis huiusmodi tormenta sustinuit. Anaxagoras autem Clazomeneius fuit. Et quia existimantibus Atheniensibus solem esse deum: ille eum insensatum ⁊ ignotum asseruit: paucorum sentētia morte damnatus ē ⁊ aduersus Diagoramelium talentū decreuerunt. Si quis occiderit eum: quoniam eorum mysteria deridere ferebatur. Pythagoras autē nisi cito fugisset cōprehēsus occideret̄: eo ꝙ dubiū de dijs Atheniensiū cōscripsisse putabatur. Quid oportet mirari: si circa viros fidedignos talia gessisse noscantur: qui neq3 mulieribus pepercere? Nunc enim sacerdotē quendam: quoniā eum quidā accusauit peregrinos colere deos decretū aduersus eos qui peregrinū introducerent deum suppliciū mortis inferebat̄. Igit̄ qui tali lege vtebantur palam est: eo ꝙ aliorū nō crederent esse deos. Non enim si crederent aliquibus inuiderent: quasi quiddam maius habētib⁹. Sic his vero cedibus congaudentes humanis ⁊ paululum differentes a bestijs: arbitrātur tamen sua mysteria oportere esse custodienda: ⁊ Anacharsim sapientia mirabilē apud grecos aduenientem interemerunt: quoniam videbat̄ grecorū deorum ad eos venisse plenissimus. Multos autē apud Persus quilibet inueniet etiā pro eadem causa tormentis affectos. Sed palam est: quoniam Apollonius Persarum legibus congaudebat. illosq3 mirabatur. Quippe cum greci eorum fortitudinem atq3 concordiam vnanimitat̄ quam habuere de dijs: hanc scilicet fortitudinem quam in templis eorum concrematis habuerunt. Is etiam studiorū omniū imitator extitit.

Persicorum vxoribus alienis cōtumelias faciens: filiosqȝ cōcidens. Apud nos au
tem mors decreta ē: si quis vel irrationabilia mala hoc modo noceat: ⁊ ab his legib⁹
nō abducere: neqȝ timor potuit prepotētiū prīatum: neqȝ zelus eorū qui apd̄ alios ho
norant: sed neqȝ fortitudinē ideo exercemus vt bella auaritie causa suscipiamus: sed
vt legū iura huemus: ⁊ dū alia detrimēta litis sustineamus. Si quos de legibus mo-
uere tētauerint: tunc etiā vltra virtutē rebellare cōtendimus: ⁊ vsqȝ ad calamitates no
uissimas pduramus. Cur itaqȝ nos zelemus leges: cū eas neqȝ a legislatoribus suis
seruatas esse videamus. Uel quō Lacedemonij nō erant de impmixta sui cōuersati
one reprehendēdi: ⁊ de defectu pariter nuptiarū. Elliaci vero ⁊ Thybei coitum ipu-
dentē ⁊ extra naturā olim in masculos agebant: ⁊ optime atqȝ vtiliter facere se puta-
bant. Ergo cū ipsi oīo rebus afficerēt etiam suis legibus miscuere: quod tantū aliqñ
valuit apud grecos: vt etiā dijs suis masculoꝝ cōcubitum applicarēt. Itaqȝ deniqȝ
germanorū nuptias rettulere. Huiusmodi satisfactionē rerum incōgruarū ⁊ extra na
turam ꝓ libidine componētes. Desino nūc de supplitijs dicere: ⁊ quātas ab initio ꝓ
buerint plurimi legislatores absolutiones malignis hominibus: in adulterio quidē pe
cuniarū: in corruptione autem etiā nuptias sanciētes. Quantas aūt occasiones conti
neant de abnegatione pietatis examinare longissimū est. Jam eniȝ apud plurimos
olim meditatio facta est trāsgrediendi leges: quod nō agit apud nos quādo propter
eas ⁊ diuitijs ⁊ ciuitatibus ⁊ bonis alijs priuati sumus. Lex autē apud nos seruatur
vsqȝ ad mortem. Nullius vero iudeorū neqȝ si procul abeat ⁊ ꝓuintiam ob regeȝ q̄ȝ
acerbum sic metuit: vltra illum legis videat timere preceptū. Igitur si ꝓpter virtutē
legum taliter apud eos sumus: cōcedant quoniā potētissimas leges hēmus. Si vero
circa prauas nos leges iudicant pdurare: quid ipsius iustis me nō patiant meliores
non custodiētes opere sancionis? Quia igitur lōginquitas tēporis verissima creditur
omniū esse ꝓbatio. Hanc ego testē faciā virtutē legislatoris nostri: ⁊ opinionis quaȝ
ille de deo cōtradidit. Nam cū sit infinitū tēpus si quis eū cōparet aliorū legislatorū
etatibus: hunc vltra oēs ineniet. A nobis itaqȝ declarate sunt leges: ⁊ cūctis alijs sp
hominibus zelum sui potius ꝓbuerūt. Primi quippe grecoꝝ ad faciem: qui deiura
patri cōseruabāt. Ipsis aūt rebus philosophie: que tractatu illa secuti sunt. De deo
similia sapiētes: humilitateqȝ vite cōmunionē inter alterutros edocētes. Sed etiā po
pulis olim mult⁹ fuit zelus nostre maxia pietate culture nomē est. Itaqȝ pietas gre
coꝝ nec vllus quisqȝ barbarus: nec vna gēs vbi septimāe in q̄ vacam⁹ cōsuetudo mi
nime discurrit: atqȝ ieiunia ⁊ cādelabroꝝ incēdia: sed etiā ciboꝝ apd̄ nos solēnia plu
rima apd̄ multos iugiter obhuare conāt. Insup imitari etiā ꝯcordiā: quaȝ nos inter
alterutros obtinem⁹: ⁊ reꝝ pticipari suaꝝ: ⁊ operū dilectionē in artibus: ⁊ pduratōeȝ
necessitatū hēre ꝓ legibus. Illud eni mirabilius ē: q꞉ pter ipulsorē hui⁹ obseruatōis
ipsa p se lex homies ita valuit obligare: ⁊ queādmodū deus in vniuerso mūdo ꝯsistit:
ita lex p cūctos ambulauit. Unusqsqȝ eni si suam regionē domūqȝ cōspicit: his que
discunt Homerus recessauit. Oportet igit cunctoꝝ hominū maliciā reprehendere:
aut enim volūt nos isti aliena ⁊ praua iura ante ꝓpria ⁊ meliora zelari: aut certe si hoc
volūt quiescāt nobis p inuidiā accusatiōes ingerere. Nō eni ꝓ cuiuslibet malivolētia
defendimus hanc cām: sed nostrū honoramus legislatorē: atqȝ credimus que ab illo
ꝓphetata d̄ deo sūt. Deniqȝ nisi itelligerem⁹ ipsi virtutē legū: nūq̄ȝ magna sape sup
his tantus populus zelatur. Sed de legibus qdē ⁊ de repub. nostra certissimaȝ feci
rationem: in his que de antiquitate conscripsi. Nunc autem eorum nemini quantuȝ
necessariū fuit: neqȝ aliorū vitupare iura: neqȝ nostra laudarē ꝓponēs: sȝ hoc agēs vt
de nobis iniuste cōscribētes: ⁊ ꝯtra ipam ṽitatē impudētissime ꝯtēdentes arguerem.
Arbitror itaqȝ p hāc ꝯscriptionē abūdanter me que ꝓmisi cōplesse. Deniqȝ in prin-

longīqtas tpris verissima creditur omniū esse pbatio.

cipio demonstraui genus accusatoꝝ esse certissimū atq₃ nouū ꝛ multos veterū i cō-scriptiōibus suis memoriā habētiū nostri ex illis testes exhibui. Dixere itaq₃ Egy-ptios fuisse ꝓgenitores nostros ꝛ ostensū est: qa in egyptū venerint aliunde. Deinde sunt mentiti: quoniā exinde propter cladem corporeis sint expulsi: ꝛ apparuit q̄m vo-lūtate ꝛ magnitudine fortitudinis ad ꝓpria sint reuersi. Alij vero tanq̄ nequissimo viro legislatori nostro derogare cōtendunt. Cuius virtuti dudū quid ipse post illum tempus vero longissimū ꝓhibet testimoniū. De legibus autē loqui ampliori sermōe nō fuit opus. Ipse nanq₃ p semetipsas apparuere pie ꝛ verissimā habentes inten-tionē: ꝛ nō ad humanū odium: sed ad rerū cōmunionē potius inuitantes iniquitatum inimice cultricesq₃ iusticie segnitia est. Et multas expēsas ꝓcul abijcientes sufficiē-tiā ꝛ amorē laboris erudientes bellū causa auaricie nesciētes. Fortes aūt ꝑ se eē po-pulo preparantes ad supplicia retribuēda semp ineuitabiles verbis nequaq̄ circū-ueniri possibiles preparationes semp opibus exequentes. Hec eni nos semp opa manifestiora litteris exhibemus. Quapropter ego confidēs dico: qa multaꝝ atq₃ me-liorū rerū nos potius q̄ alij preceptores sum⁹. Quid eni intranscensibili pietate me-lius est? quid iustius q̄ legibus obedire? quid vtilius q̄ in alterutros vnanimes eē? Et neq₃ i calamitatib⁹ ab inuicē recedere: neq₃ tēpore felicitatū p iniurias discrepare sed i bello quidē mortē cōtēnere: in pace vero artib⁹ aut agriculture vacare: ꝛ semp ꝛ vbiq₃ credere deū respicere ꝛ solū oia gubernare. Hec igit̄ si qdē apud alios aut scri-pta sūt primitus aut seruata firmiorē debem⁹ nos gratiā illis tanq̄ eoꝝ facti discipu-li vero nequaq̄ primitus extitere. His ꝑcipue nos vtentes cognoscimur: ꝛ primam eoꝝ inuētionē nostrā fuisse declaramus. Appiones igit̄ ꝛ Molones ꝛ qcūq₃ men-dacij derogatiōe cōgaudēt cōiuncti ꝓcul abscedāt. Tibi aūt Epaphrodite veritatem maxie diligēti ꝛ p te similia nosse de nr̄o genere cogitantib⁹: hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

Josephus antiqtatē approbās iudaici populi duos libros scripsit cōtra Appio-nē alexādrinū grāmaticū: ꝛ tanta seculariū ꝓfert testimonia: ut mihi miraculū subeat quō vir hebre⁹ ab infantia sacris litteris erudit⁹ cunctā grecoꝝ bibliothecā euoluerit.

Impressum in inclyta ciuitate Venetiarum per magistrum Raynaldum de Nouimagio almanū. Anno salutis. M.cccc.lxxxi. Ultima die Martij.

a Primū vacat
Josephi Ma
siue mensurā ꝛ
mitatus alio la
ab hinc stadio
b Brazaphanes
ne quicq̄ frēm
repperit: qngē
mōtis accolas
c Nos aūt o bo
clam parare:
ꝛ regine cōiugis
sum etiam regē
d Turbarū aūt no
esse visum: nisi

cohortibus ꝛ
q alexandrum
e eū p cōpationē
angor inuaserat
Aduocata igit̄
incolētes spūs
f sine mora iacu
quest⁹ magnos
armatos ꝛ qua
Deniq₃ oi quā
g tumultus extri
pasianū petit: vt
somnijs idone⁹
hic filius tuus
h etiā sine vllo

existimantib⁹
romanoꝝ mē
Erat aūt Elea
i ab Heliseo
mōtanos vicos
vtriusq₃ seniores
Alexandriā de
k eque lata fuerat
draginta cubi
aūt: vt dixim⁹:
luctū ꝛ seditiosis
l mortuoꝝ: ꝛ qd
Joannes aūt
erit infructuosū
iudei po multis

m volūtarijs interire
saluti foret suade
penetrassent
declaratos ac
n infectū: ne quis
eū tribunal cō
hominibus emu
ignemq₃ intus
o Phenice rebel
ꝛ Astygitones a
Interrogauit cur
ꝛ nouē.
p ꝛ putrefactus
que quidem
Sed neq₃ in

Josephi iudei historiographi viri clarissimi prologus in libros antiquitatum vigiti icipit feliciter: ⁊ de greco in latinum traductos per venerabilem presbyterum Ruffinū Aquiliensem virum doctissimum.

Istoriā conscribere disponētibus nō vnam nec eādem video eiusdē studij causā sed multas existere: ⁊ ab alterutro plurimū differentes. Nā quidā eorū sui sermonis pandere volentes ornatū: ⁊ ex hoc gloriā aucupantes: ad partē huius discipline accedūt. Alij vero illis gratiā referentes: de quibus ipsā descriptionē esse cōtigerit in opere eodē vltra virtutē coacti sunt laborare. Quidam aūt ipsa rerū necessitate vi passi sunt: vt ea quibus interfuerunt cū agerentur: scripture declaratione colligerēt. Multos autē magnitudo rerū vtiliū in occulto iacentiū inuitauit: vt historiā ex his ad vtilitatem deberēt proferre cōem. Harū itaq̄ quas predixi causarū: due nouissime mihi etiā ꝓuenerunt. Bellū nanq̄ quod inter Romanos ⁊ nos iudeos fuit: ⁊ qui actus ei quiq̄ finis accesserit: experimento ipse cognoscens narrare coactus sū: ꝓpter eos qui veritatē in ipsa cōscriptione corrūpunt. Presens autē opus assumpsi: credens etiā dignū studium Grecis oibus apparere alias apperiri. Cōtinebit itaq̄ omnē antiquitatē nostram ⁊ cōuersationis ordinē ex hebraicis litteris interpretatū. Dudū siquidē cū bella cōscriberē ꝓposuerā declarare qui fuerint i inicio iudei: ⁊ quibus sint vsi fortunis: ⁊ ꝑ quē legislatorē sint eruditi hoc quod ad pietatē aliāq̄ virtutis continentiā noscitur attingere: ⁊ q̄ꝫ longis pugnantes temporibus: inuiti nouissime venerint ad certamina Romanorū. Sed quōm igens erat operis eius ordo: ⁊ valde perplexus in ipso libro diuidēs disponēsq̄ principia: atq̄ finē cōscriptionē ipsam abbreuiare tētaui. Tēpore nanq̄ ꝓcedente hꝫ illud qđ solet accidere grādia cogitantibus: mihi quoq̄ segnicies tarditasq̄ successit tantam arripiendi materiā in vsum extranee quippe lingue: ⁊ a nostra cōsuetudine ꝑegrine. Erāt autē qui me historie desiderio ꝓ rebus talibus inuitarēt: ⁊ precipue bonꝫ oium epafroditus vir qui vniuersas quidē diligere disciplinas: maxīe autē reꝝ gestarū cognitōe gauderet vtiq̄: cū ⁊ ipse magnis rebus ⁊ multimodis causis interfuisset: ⁊ in omnibus mirabilē nature fortitudinē: ⁊ imutabilē volūtatē sue virtutis ostēderet. Huic eni viro semꝑ obediens qui vtiliter ⁊ bene agētiū cooperator existeret: ne videret desidia potius q̄ optimo labore gaudere: ad hoc me ꝓtinus armaui: illud quoq̄ super ea que iā dicta sunt nō trāsitorie cogitans. quia ꝑ hec ⁊ de nostra ꝓsapia aliqđ tradere nostris volui: ⁊ de Grecis si quis eoꝝ scire que nostra sunt voluerit. Cōperi siquidē quomodo Ptolomeoꝝ secundus rex maxīe circa disciplinā ⁊ libroꝝ collectionē studiū habēs: in nostra precipue lege opus sue largitatis ostendit: ⁊ constituta eius festinauit greca voce transferri. Pontifex vero noster Eleazarus: nulli virtute secūdus nō inuidit: vt predictū regē hac vtilitate priuaret: cui oio forsitan restitisset: nisi patrie nostre cōgrueret: vt nihil bonoꝝ eius remaneret occultum. Ideoq̄ mihi scꝫ ipse cōuenire putaui. vt magnanimitatē quidē pontificis imitarer: ⁊ vt regie largitati similiter responderetur ab eis qui doctrine amatores esse noscuntur. Neq̄ enīꝫ ille omnē descriptionē a translatoribus accepit: quando ea tm̄modo que legis sunt: hi q ad explanationē missi fuerant Alexandriā tradiderūt: cū sint alia innumera que per sacras litteras indicantur: vtpote quiq̄ miliū historia in istis exposita: ⁊ diuerse quidem in his continentie sunt. multe vero ciuitatū fortune: ⁊ fortia facta ducum: ⁊ mutabilitates cōuersationū: qđ totū ex ipsa historia precipue poterit quilibet agnoscere.

si eam voluerit lectitare: In qua etiam reperitur: quod eis qui voluntatem propriam non sequuntur: et ea que bene sancita sunt transcendere non presumunt omnia ad terminum fidi tendentia prospere peraguntur: et honoris felicitas prebetur a deo: quando vero recesserint aliqui ab huius diligentie veritate: fiunt eis omnia sub inopia: que videbantur in abundantia constituta: et in calamitatem importabilem eis vertitur: quicquid quasi bonum agere festinabant. Iam itaque eos qui lecturi sunt hos libros exoro: ut voluntatem suam deo submittant: et legislatorem nostrum probent si naturam eius digne consideravit: et semper decentes actus virtutis eius exposuit: puram rationem de illo custodiens ab omni que refertur ab aliis turpitudine fabularum licet ex longitudine temporis: et etate vetustiore potuisset multam figmentorum fallaciam habere licentiam. Fuit enim ante annos duo milia. In qua longitudine seculi: neque ipsorum deorum generationes poete: nisi forte hominum actus aut leges dicere presumpserunt: integritatem videlicet eorum que a me conscripta sunt: procedens sermo ordine proprio declaravit. Hoc facturum me in negotio sisto proposui: ut nihil adiiciam: nec iterum pretermittam. Quia vero pene omnia ex moyseos legislatoris sapientia apud nos pendere noscuntur: necesse mihi est pauca de illo predicere. ne qui legentium querant: cur nostri sermo studium descriptionis habens de dictis et factis in tantam nature rationem processerit. Sciendum itaque quod legislator ille omnium rerum necessarium indicavit ut quisquis suam vitam bene gubernaturus et legem esset aliis positurus: dei primitus deberet considerare naturam: operamque eius mente contemplaretur. et eius exemplum imitaretur: et quantum esset virtus hunc sequi tentaret. Neque enim vel ipsi legislatori fuit sufficiens mens: dum in ipsius utique contemplatione deficeret: nec eis qui conscripturi sunt pro causa virtutis aliquis prosper eventus erit: nisi pre omnibus doceantur quia pater omnium et dominus deus existens: et universa respiciens: sequentibus se vitam felicissimam prebet: a virtute vero digredientes: maximis calamitatibus subdit. Hoc ergo docere desiderans Moyses suos cives ac populos legis constitutionem non ab ore communi: nec a propriis placitis inchoavit: sed ad deum et mundi fabricam eorum mentes erigens et persuadens: quoniam creaturarum terrenarum opus dei precipuum homines sumus: dum habuisset eos iam ad pietatem obedientes: de rebus reliquis eis facillime persuasit. Alii nanque legislatores/fabulas sequentes/humanorum delictorum confusionem/potius in deos suos sacrilego sermone verterunt: et multam malignis peccandi licentiam prebuerunt/noster vero legislator/summam virtutem deum habere pronuntians. infudit hominibus ea participari: et eos qui taliter non saperent nec crederent: iussit inevitabiliter castigari. Secundum hoc ergo argumentum facere examinationem lecturos exoro. sic enim considerantibus nihil irrationabile dictum nihil ad maiestatem dei atque clementiam videtur incongruum. Cuncta nanque circa naturam rerum affectionem consonam haberet noscuntur. alia quidem aperto vel simplici modo legislatore tangente. alia vero cum sua honestate allegorice proferente. quia qui clare dici poterat: hec manifeste declaravit. Volentibus autem etiam causas rerum singulas considerare: contemplatio multa nimis: et valde philosophica reperitur. Quod ego nunc quidem dicere suppono: sed deo tempus prebente nobis post hoc opus tentabo conscribere. Convertar autem ad rerum narrationem: reminiscens primitus eorum: que de mundi fabrica Moyses dixit. Hec autem in sacris libris comperi ita conscripta.

Capitula in librum primum incipiunt.

Moyses

Qui se et alios regere uult: deum pre oculis habeat: et ab ipso sapientiam pos[cere] [illegible]

Josephi antiquitatis iudaice liber primus incipit feliciter.

IN principio creauit deus celum ⁊ terram: sed dum terra ad aspectum non veniret: ⁊ profunditate tenebris celaretur: ⁊ spiritus dei desuper portaretur deus fieri iussit lumen: quo facto considerans omnem materiam: separauit lumen ⁊ tenebras: ⁊ alie quidem rei nomen imposuit noctem: aliud vero vocauit diem: vespere ⁊ mane appellans initium lucis ⁊ requiē. Et hic quidem est primus dies: moyses autem eum vnum esse dixit. Et licet sufficiat causam hui⁹ rei etiā nunc dicere: tamē quia pollicitus sum rationem causarum singularum seorsum tradere: illud ad huius rei interpretationem me necessarium est differre. Post hec secunda die celum super omnia collocauit: ipsumq; ab alijs distinguens: in semetipso constitutum esse precepit: ⁊ ei cristallum circumfigens: humidum eum ⁊ pluuialem ad vtilitatem que fit ex terre imbribus: congrue fabricatus est. Tertia die statuit terram: circa eam mare diffundens. Ipsa vero die repente virens herba ⁊ semen de terra sunt orta. Quarta autem die ornauit celum sole ⁊ luna: alijsq; sideribus: motus eis tribuens atq; cursus: quibus horarum distinctiones manifeste designarentur. Quinta die animalia natatilia ⁊ volatilia: alia quidem in profundo alia vero in aere esse constituit: copulans ea ad cōmunionem atq; permixtionem causa prolis profuture: ⁊ vt eorum natura multiplicari potuisset ⁊ crescere. Sexto vero die creauit quadrupedum genus: masculinum faciens atq; femininum: in quo etiam hominem finxit. Ita ergo mundum cunctum sex diebus ⁊ omnia que in eo sunt facta Moyses ait. Septimo die deum ab operibus manuū suarum requieuisse dicens. Unde etiam nos eo die laboribus proprijs vacare dignoscimur: eum sabbatum appellantes: quod nomen requiem hebraica lingua significat. Ca. II.

POst septimam vero diem cepit de hominis natura moyses reddere rationem: ita dicens. Finxit deus hominem: puluerem de terra sumens: ⁊ in eum spiritum inspirauit ⁊ animam. Hic autem homo Adam vocatus est: quod nomen hebraica lingua significat rubeus: quoniam cōspersa rubea terra factus est. Talis ē enim virgo tellus ⁊ vera. Presentauit quoq; deus ade animalia ꝫm genus femininū masculinumq; demonstrans: ⁊ his nomina imposuit: quibus etiam nunc vocantur. Uidens ergo deus adam non habentē societatem ad feminā neq; cohabitatōm cum vtiq; non esset: delectatus aūt in alijs aialibus que copulata videbantur: vna dierū eo dormiente: auferens costam eius: finxit ei mulierem: ⁊ adam sibi iunctam: cognouit de se fuisse plasmatam. Issa hebraica lingua mulier appellatur. Nomen vero mulieris illius erat eua: quod significat omniū viuentiū matrem. Dicit autem deus etiam ad orientem plantasse padisum omni germinatione florentem: in hoc enim esse ⁊ vite plātationem: ⁊ aliā prudentie: qua cognosceretur quid esset bonū: quidue malū: ⁊ in hūc ortum introduxisse adam ⁊ eius vxorem: precipientē plantationū eos habere sollicitudinem. Rigatur vero ortus hic ab vno flumine: circa omnem terrā vndiq; pfluēte. Hic in quattuor diuiditur partes: ⁊ phison quidem nomē est vni: quod inundatiōm significat: eductus in indiam: in pelago late diffunditur: quod geta nuncupatur a grecis: euphrates aūt ⁊ tigris in mare rubrum feruntur. Uocatur euphrates quidem foras: quod significat dispersiones seu flos: tigris aūt diglat. quod indicat acutū aliqd ⁊ angustum. Geon quoq; ꝑ egyptum fluens: ostendit eū qui nobis ab oriente reddit quem greci appellant nilum. Ca. III.

Deus igitur adã ⁊ mulierẽ ex alijs quidẽ plantationibus gustare precepit. De prudentie vero plantatione voluit abstinere: predicens contingentibus ex ea ꝑditionem esse venturaꝫ. Et dum illo tempore cuncta animalia concordarent: serpẽs cohabitans cum adam atq₃ muliere inuidiam habuit: in quibus eos arbitrabat esse felices obedientes vtiq₃ preceptis dei. Quos reputans per inobedientiam calamitatis succumbere: persuasit mala voluntate mulieri: vt de prudẽtie plantatione gustaret: dicens in ea esse boni maliq₃ cognitionem. Quo facto: beatam eis vitam: et cui nihil diuine cognitionis deesset dicebat accedere: ⁊ seduxit quidem mulierem: vt dei mandata contemneret. Que cum ex illa plantatione gustasset: ⁊ tali epulatione gauderet: etiam ade exinde vt vesceretur persuasit. Quo facto: semetipsos cognouerunt esse nudos: confusionẽq₃ manifestam habentes: tegumentum sibimet requirebant. Illa nanq₃ plantatio causa acuminis erat ⁊ intellectus. Folijs ergo fici semetipsos operuerunt: ⁊ hec genitalibus opponentes: videbantur sibi in his magis esse felices que prius reputabant se difficilius inuenire. Deo autem in hortum veniẽte: adaꝫ ne ad eius veniret colloquium: conscius iniquitatis sue discessit. Deus itaq₃ intendens quod egerat: causam requirebat ꝑpter quam prius eius alloquio delectaretur: postea vero refugeret atq₃ confunderetur. Illo ergo nihil loquente: eo ꝙ se cognouerat dei transgressum fuisse mandatum: deus ait. Mihi quidem de vobis notum est: quemadmodum felicem vitam extra omnium malorum passionem habueritis: nulla sollicitudine animum vestrum conturbante: cum vobis sponte ad fruendum et ad voluptatis abundantiam orirentur vniuersa: me ꝓuidente virentia sine vestro labore ⁊ miseria: sed nunc male presentibus senectus velox vobis adueniet: ⁊ non lõga vita succedit: quoniam mihi contumeliam tali voluntate fecistis: mea mandata preuaricãdo. Neq₃ enim virtutis causa taciturnitate constringeris: sed mala conscĩetia retineris. Adam vero peccati veniam postulabat: rogabatq₃ deum: ne eum nimis affligeret: ⁊ de facto coniugem accusabat: dicens se ab ea seductum deliquisse. Que rursus de serpẽte qui eam seduxerat querebatur. Deus autem adam victum cõsilio mulieris: pene subiecit: precipiens terre: ne quicq₃ eis sponte ꝓferret: sed laborantibus ⁊ opatione contritis: alia quidem fruges daret: alia denegaret. Euam vero partu ⁊ conceptionum doloribus castigauit: quõ adam in quibus ipsa fuerat a serpente decepta seducẽs: calamitatibus implicita. Abstulit ⁊ serpẽti vocem: iratus eius malignitati quam gesserat in adam: ⁊ venenum ei sub lingua ponẽs: ꝙ esset hominibus inimicum: ꝑcepit vt mulier eius capiti plagas inferret: ille vero iacẽs hominibus eẽt aduersus: ⁊ interitum facilem eis ꝑ vindicta portaret. Quem etiam pedibus ꝑuauit: vt volutatus in puluere traheretur. Et deus quidẽ hec eos pati ꝑcipiens: trãsmigrauit adam ⁊ euam ex horto in aliam regionẽ. Ca. IIII.

Nati sunt autẽ eis filij duo masculi: quoꝝ vnus quidẽ prior appellabatur cain: quod nomẽ interꝑtatũ significat possessionẽ. Abel vero secundus: quod significat: nihil hoc. Quibus nate sunt etiam filie. Germani siquidẽ diuersis studijs luctabant. Abel quidẽ iunior iusticiam colebat: ⁊ in omnibus quecunq₃ gerebat: deũ putabat esse ꝑsentẽ: virtutiq₃ ꝓspiciebat: cuius erat cõuersatio pastoralis. Cain autẽ erat circa alia malignissimus: ⁊ ad lucra solummodo semp intẽtus. Terram arare primus comperit: ⁊ fratrẽ huiusmodi causa peremit. Nam cum eis placuisset sacrificare deo: cain quidẽ de culture germinationibus optulerat fructuꝫ: abel autem lac: ⁊ ꝓmogenita gregum: agnum deus potius in hoc sacrificio delectatꝰ est: ꝙ spõtaneis ⁊ naturaliter ortis fructibus fuerat honoratꝰ: ⁊ nõ in illis que ex inuẽtione hominis auari nata videbant. Quapropter cain indignatꝰ: eo ꝙ abel fuisset ei a deo ꝓpositꝰ: fratrẽ interemit. Quẽ cum necasset: ⁊ mortuũ occultaret: credidit latere commissum.

[Handwritten marginal notes:]
prudentiae
Vnde senectus homini prouenit.
Cain et Abel primi duo filii ex Adam et Eua progeniti
Inuentum cultus terrae
quomodo et quidem causa cain Abel fratrem suum interemerit.

Deus aũt sciens quod erat factum: venit ad cayn: de fratre perquirens vbi esset: q̄ eum diebus plurimis non videret: dum cetero tempore illum cũ eo cõuersari respiceret. Cayn aũt hesitans: nec habẽs quod deo potuisset dicere: ipseq̃ prius se q̄ fratrem nõ viderit dicere cogitaret: cũ dñs vehementer instaret ꝛ pscrutaret: indignatus ille: nõ se esse pedagogũ nec custodem eius: nec actuum fratris affatus est. Deus ergo repente cayn increpauit interemptorem fratris effectũ: ꝛ ait. Ammiror si de frẽe nescis dicere quid factũ sit: quẽ ipse pemisti? Cui tñ sacrificiũ celebranti: atq̃ poscenti: ne ob hoc iram susciperet: seniorẽ penã homicidij relaxauit: maledictũq̃ esse ↄstituit ꝛ eius sobolẽ vsq̃ ad generatõẽ septimã minatus est esse puniendã: ꝛ ex illa terra eũ cũ vxore ꝑiecit. Quo formidante: ne bestijs capiend⁹ incideret: ꝛ eo mõ periret: iussit vt nihil triste de tali cogitatõe metueret: nec enim ei ꝓpterea mali quicq̃ eueniret ꝑ bestias: ac ꝑ oẽm terrã eum sine formidine signo ei posito quo notus fieret: abire precepit. Multã ergo pagrans terram cũ sua vxore cayn collocat⁹ in loco qui naida nũcupatur: vbi moratus est: quo etiã ei filij nati sunt. At vero penã illam non habuit ꝓ emendatione: sed ꝓ incremẽto mali: libidinẽq̃ potius nutriuit in corpore: licet cũ iniuria secũ cõmorantiũ hanc haberet: augens domũ multitudine pecuniaꝝ: ex rapinis ꝛ violentia cõgestaꝝ. Ad luxuriã quoq̃ ꝛ latrocinia suos familiares inuitans: quoꝝ doctor in scelestis studijs erat: ꝛ simplicitatẽ quidẽ cũ qua prius viuebant hoies adinuentõe mensuraꝝ ꝛ ponderũ pmutauit: integrãq̃ eoꝝ vitã ex earũ rerum ignorãtia ꝛ magnanimitate ad calliditatẽ corruptionẽq̃ ꝑduxit. Terminos terre prim⁹ posuit ciuitatẽq̃ cõstituit: murisq̃ muniuit: illicq̃ coegit suos cõuenire domesticos. Hanc ergo ciuitatẽ ab enoch filio suo seniore enoichã appellauit. Enoch võ iraih filius fuit: ex quo maiuahel: cuius fuit filius matusahel qui habuit filiũ lamech: cui filij ꝛ filie septẽ ꝛ septuaginta fuerũt ex duabus vxorib⁹ eius nati sella ꝛ ada. Hoꝝ iobal quidem qui fuit de ada. tabernacula fixit: ꝛ greges amauit: tubal cõsanguineus eius existens: musicã coluit: ꝛ psalteriũ: citharãq̃ laudauit. Tubalcain qui ex altera nat⁹ ẽ: fortitudinẽ cũctos excellẽs: res bellicas decẽter exercuit: ex his etiam q̄ ad libidinẽ attinẽt corporis enutriuit: ferrariã artẽ primus inuenit: habuitq̃ sororẽ noĩe noemma Et qm̃ lamech diuinas res sapiẽter sciens: videbat se subiacere pene cayn ob necẽ fratris: hoc suis vxoribus indicauit. Adhuc aũt viuẽte adam: cõtigit cayn sobolẽ ꝑ successiõẽ eẽ nequissimã: ꝛ aliũ alio peiorẽ existere: q vtiq̃ ad bella incõtinẽtes erãt ꝛ ad latrocinia ꝓperabãt. Si quis eoꝝ segnis eẽt ad effundendũ sanguinẽ: alijs rebus pessimis iminebat: cõtumeliã faciẽs ꝛ auarus existẽs. Adam võ qui primus de terra fact⁹ est: ꝛ de quo nos exigit ratio adhuc habere ſmonẽ: abel quidẽ extincto cayn aũt ꝓpter necẽ eius effugato: de ꝓcreatõe filioꝝ cogitabat: ꝛ vehemẽter eũ generatõis amor hẽbat: agentẽ annos ducẽtos ꝛ triginta: sup quos alteris viuens septigẽtis defunctus est. Fuerũt aũt ei ꝛ alij filij plurimi: inter quos etiã seth: sed de alijs quidẽ longũ est dicere: conabor vero de seth dicere tm̃modo. Is nanq̃ nutritus ꝛ ꝑueniẽs ad etatẽ q̄ iam posset ea que sunt bona discernere: virtuti studuit: ꝛ cũ fuisset vir egregius: imitatores sui filios dereliquit. Illi quoq̃ oĩs cũ boni fuissent orti: in eadem terra sine vexatõe viuentes: felicissime cõmorati sunt: nihilq̃ eis vsq̃ ad vite terminũ crudele ꝓuenit. Disciplinã võ rerũ celestiũ ꝛ ornatũ eaꝝ primit⁹ inuenerũt: ꝛ ne dilaberẽtur ab hoibus q̄ ab eis inuẽta fuerãt: aut anteq̃ veniret ad cognitõẽ depirent: cũ predixisset adam exterminatõẽ rerũ omniũ: vnã ignis virtute: alterã aquaꝝ vi ac multitudie fore venturã: duas faciẽtes colũnas: aliã ex laterib⁹: aliã ex lapidib⁹ ambab⁹ q̄ inuenerãt cõscripserunt: vt ꝛ si cõstructa lateribus extermiaret ab ymbribus: lapidea pmanẽs pberet hoib⁹ scripta cognoscere: simul ꝛ q: laterale aliã posuissẽt: q̄ tamẽ lapidea ꝑmanet hactenus i terra syria. Et isti quidẽ septem generatõibus

[Marginal notes:]
...nus maledixit cayn et eius sobolẽ vsq̃ ꝛ septimã generationẽ.
Cayn auarissimus ista ... inuentum ponderis et mensure. terminos ꝛ muros ciuitatis.
De musica. ferraria arte
Lamech vero diuinarum scientissimus.
...inuent[ores] celestis discipline
adam predixit exterminationem vero omnium vnã ignis virtute. alteram aquarum vi ac multitudine.

pmāserūt:deū iudicantes esse dñm omniū:ꝛ ad ꝟtutē semꝑ inspiciētes. Ca.V.

Einde tpe ꝓcedēte de pr̄nis solēnitatib⁹ ad mala ꝓgressi sunt:neqꝫ legitimos bonores vlteri⁹ pbentes deo:neqꝫ circa bomines iusticie verba faciētes:sed ꝫelum quē prius babuerunt ꝓ virtute:in duplam maliciā postea ꝑ ea q̄ gerebāt mōstrauerunt. Ob boc itaqꝫ cōtra se deum irritauerunt. Nam multi angeli dei mulierib⁹ coeuntes iniuriosos filios genuerūt:qui omne bonū despiciētes ꝓpter ꝯfidentiam fortitudinis similia bis qui dicti sunt a grecis gigantes ꝑpetrare traduntur. Noe aūt grauiter ferens eoꝝ actus:ꝛ babens eoꝝ ꝯsilia nimis ingrata: agebat vt ad meliora eoꝝ mentē actusqꝫ transferret. Cū ergo videret nō acqescētes ad talia:sed vebemēter eos maloꝝ libidine detineri:metuēs ne ip̄m quoqꝫ cū vxore ꝛ filiꝫs ꝛ suis oibus iterficerent discessit ab ea terra. Deus itaqꝫ Noe quidē iusticiam dilexit: ꝯdemnauit aūt non solum illoꝝ maliciā:sed omne genus bumanum. Qd dū ei disperdere placuisset:ꝛ aliud ꝯstituere genus malignitate priuatum:ꝛ minuere bominū vitam:annisqꝫ non quātis prius vixerant:sed vsqꝫ ad centum.xx.annos eē mansurā:tunc aridā conuertit in maria:ꝛ sic vniuersi inundatione pierunt. Noe ꝟo liberatus est solus:dicēte ei deo:vt sibi fabricā ad salutē buiusmodi faceret.i.arcam q̄ttuor cameras babentem: ꝛ longitudinē cubitoꝝ trecentoꝝ:quinquaginta ꝟo latitudinem:ꝛ triginta altitudinē: in quā cū matre filioꝝ:ꝛ eoꝝ vxoribus introiuit. Et alia quidem q̄ sibi ꝓ solatio vite erant necessaria posuit cunctoꝝqꝫ animalium ad seruandū genus eoꝝ: masculos simul ac feminas pariter introduxit:alioꝝ ꝟo animaliū numeꝝ septuplum. Erat itaqꝫ arca parietibus atqꝫ camera fortis:vt ex nulla parte fluctuaret:nec aque violētia vincere͂. Et noe qdem cū suis ita saluatus est. Erat aūt ꝛ ipse quidem ab adā decimus lamecb ꝟo filius:cuius pater fuit matusalan. Hic fuit ex enocb qui fuit iaretb:iaretb aūt fuit ex malaleel:qui de cainan natus est:qui fuit ex enos cū sororibus plurimis. Enos ꝟo setb filius fuit:qui natus est ex adā. Contigit quoqꝫ bec passio sexcentesimo anno natiuitatis noe mense secundo:qui a macedonibus dyo nuncupatur:ab bebreis aūt maracbat:seu anmarsuane. Hi eni in egypto annum ꝯstituerunt. Moyses aūt nisan mensem q est xanticus:primū in festiuitatibus definiuit:in quo ex egypto bebreos eduxit. Hic ergo apud eū etiā in cunctis muneribus diuinis valde pollebat:in vēditionib⁹ aūt ꝛ emptionib⁹:ꝛ alia gubernatione prioris seculi decreta seruauit. Pluuiā ꝟo incboasse dicit die septima ꝛ vigesima die p̄ntis mensis:ꝛ vsqꝫ ad boc tēpus ab adam q prim⁹ creatus est.anni fuerunt duo milia:sexcenti qnquaginta sex. Qd tēpus in sacris libris ꝯscriptū:multa integritate signatū est:vna cū natiuitatibus insignium viroꝝ:qui tūc fuerunt simul ꝛ terminis. Adā siquidē cū eēt ducētorum annoꝝ ꝛ.xxx.setb filius nat⁹ ē:q nongentos ꝛ.xxx. vixit annos. Setb centesimo ꝛ qnto anno genuit enos. Qui cū qnqꝫ ꝛ nongentis vixisset annis: caine filio suo diligentiā tradidit reꝝ:quē genuerat anno nonagesimo. Hic vixit annis.xiꝫ:ꝛ nongētis. Caina cū vixisset.x.ꝛ nongentis ānis:malaleel filiū dereliqt:annoꝝ septuaginta Iste malaleel cū vixisset nonaginta:ꝛ octingentisqnqꝫ annis defunctus est:iaretb filium derelinquēs:quē genuit cū.lx.iā ꝛ centū eēt ānoꝝ. Cui octo ꝛ.lx.sup bec ꝛ nōgentis ānis viuēti:enocb fili⁹ successit:nat⁹ cū.lx.duoꝝ ꝛ centū annoꝝ pr̄ eius existeret. Qui viuēs trecentis.lxv.annis:discessit ad deū. Ūn nō finis ei⁹ inuenit͂ eē ꝯscriptus. Matusalas aūt enocb filius qnto ei ꝛ cētesimo āno natus:lamecb filiū babuit cū eēt ānoꝝ .lxxvꝫ.ꝛ centum:cui tradidit principatū quē ipse tenuerat annis nongentis sexaginta ꝛ nouē. Lamecb itaqꝫ cū babuisset principatū ānis septigentis ꝛ septē Noe suū filiū reꝝ pceptorē ostendit:q de lamecb natus ē agente:annū etatis secūdū ꝛ octogesimū:qqꝫ qnquaginta ꝛ nongentis annis reꝝ extitit p̄sul. Isti ꝟo anni q collecti sunt:tēpus qd pri⁹ ꝯscriptū est ꝯpleuerunt. Nullus itaqꝫ pscrutet͂ p̄scoꝝ fines

vita hominis ad quatuor [illegible] restricta.

[illegible] nauis quam nos arcam appellamus.

[illegible]

[illegible]

Ab Adam usque Noe anni 2656 fluxerunt.

qñ cũ suis filijs: eorũq3 auis aut attauis suã qs extendebat etatẽ: sed tñ ordinẽ generationis eorum intendat. Igitur decernẽte deo: & incipiente pluere: aqua cunctis diebus. xl. ferebatur: ita vt vsq3 ad qndecim cubitos trãscenderet terrã. Qd propterea factum est: ne plurimos fuge occasio liberaret. Quiescẽte aũt pluuia: aque vix centũ qnquaginta dieb9 defecere: quasi mense. vij. Quo instãte paulatim incboauit latens berba parere. Deinceps dum arca circa summitatẽ cuiusdã montis in armenia constituti se disset: intelligens noe aperuit eam: & respiciens modicã terrã circa eam: in spe meliore constitutus: tunc quidem siluit. Post paucos vero dies aqua amplius recedente misit coruũ volens agnoscere: si quid etiam aliud terre fuisset ab aqua derelictũ: & ad egrediendũ iam tutũ esse videretur. Qui cuncta reperiens inundãtia non regressus ẽ ad noe. Post septẽ ergo dies colũba quã miserat vt aliquid de terra cognosceret: lutulenta remeãte simul & ramũ oliue portante: cognoscẽs terrã diluuio liberatã: manẽsq3 adbuc. vij. alijs dieb9: aialia ex arca dimisit: & ipse cũ generatõe sua simul egressus: sacrificansq3 deo cũ suis epulabatur. Nunc aũt locũ armenij egressoriũ vocant: illic eni arce saluate reliquias nunc vsq3 puinciales oñdunt. Huius vero diluuij & arce memoriã faciũt omnes qui bistorias barbaricas cõscripserunt: quorum vnus berosus chaldeus narrans de diluuio: taliter est affatus: Dicitur & nauis eius que in armeniam venit: circa montẽ cbordieũ adbuc aliqua ps esse: & quosdã bitumẽ exinde tollere: quo maxime boies ad expiatões vtunt. Meminit aũt eorum & bieronym9 egyptius: qui antiqtatẽ pbenice noscit descripsisse. Sed & manaseas damascen9 in nonagesimosexto bistoriarum libro ita de eis dicit. Est & sup miniadã excelsus mons in armenia: q paris appellat: in quo multos cõfugiẽtes: fmo est diluuij tpe liberatos & quẽdã sil' in arca deuectũ in mõtis ocile venisse summitatẽ: lignorũq3 reliqas mlto tpe conseruatas. Fuit aũt iste quẽ etiã moyses legislator iudeorum scpsit. Ca. VI.

Noe vero metuens: ne p annos singulos diluuiũ terre deus induceret: bumanũ genus decernẽs oĩno deleri: fana incendẽs omnia: supplicabat de cetero deum p statu priori: vt nullã vlterius buiusmodi vastatoẽ sup eam induceret: quo piret genus omne aialium: sed punitis malis pceret eis qui propter bonitatẽ fuerãt derelicti: & decreuerũt mala vitare: nam infeliciores scilicet essent ab illis & peiori afflictione dãnati si non saluarentur ad integrũ sed magis alteri diluuio seruarentur: cũ priores qui dẽ terrorẽ expimentũq3 vidissent: posteri vero pditoẽ nouissimã sustinerẽt: rogabatq3 vt eius bostias ppicius suscipe dignaretur: & nullã iracundiã similem vlterius terra suscipet: vt eius opibus impinguati & ciuitates constituentes vitã babere possent feliciorem: & nullo bonorum quibus ante ymbrem adepti fuerant fraudarentur: ad longam vtiq3 senectutem & vite longitudinem peruenturi. Ca. VII.

Noe ergo bas effundẽte pces: de9 p iusticia virũ diligẽs ãnuit: vt eius vota ad finẽ vsq3 pduceret: neq3 defũctos dicens ipse se pdidisse s3 penã p malicia ppria ptulisse: neq3 vt tales eẽnt boies q ita pderent fuisse factos: cũ vtiq3 castus eis nosset eẽ pncipiũ: neq3 donasse vitã q corruptõi delectaret: s3 p q cõtumeliã ingt mee pietati & vtuti fecerũt: p ea quoq3 cõpulerũt me vt penã bãc eis inferrẽ. Cessabo nãq3 de cetero post bãc irã ab eis p suis iniqtatib9 pẽas exigere: & multo poti9 te rogãte: & si in aliquo ãpli9 aliqñ peccauerit: iã nõ op9 erit ymbriũ magnitudo: neq3 eni aq vlteri9 terras ita rigabo. Moneo tñ vt ab bũane nece oẽs abstineãt: & sint ab bõicidio puri: faciẽtes qppe tale aliqd: pũituri sũt. Utimi vo cũctis aialib9 alijs vt vltis: & desideriũ qsqs babuerit: dños eni vos oiu3 eẽ feci terrenorum: & natatiliũ: & qcũq3 volatilẽ bñt motũ: & in aere qcũq3 vegetat abstinẽtes a sanguie i quo ẽ aia. Designo ãt vobis futurã requiẽ arcu meo. Arcus enim dei apud illos yris esse putat. Et deus bec quidem dicens atq3 promittens: siluit. Ca. VIII.

Noe vo cũ vixisset post diluiuũ trecẽtis & quinqgita ãnis: oẽ tpus feliciter agẽs

Hyeronimus historicus. Manaseas historicus.

Sacrificium noe.

Dominus carnium usus ... t ... qui ... voluerit ... carne

mortuus est anno vite sue nongentesimo quinquagesimo. Nullus ergo ad vitã modernã: et annorum breuitatẽ quib⁹ nũc viuimus vitã cõparans antiquorum: putet falsa q̃ de illis sunt dicta: et ex eo q nũc vita tãto nõ ducatur tp̃e: credat neq3 illos ad vite illi⁹ longitudinẽ puenisse. Illi nanq3 cũ eẽnt religiosi: et ab ipso deo facti: et cũ eis pabula oportuniora ad maius tẽpus existerent p̃parata: tantorum annorum circulis rite viuebant. Deinde ꝑpter v̓tutes et gloriosas vtilitates q̃s iugiter ꝑscrutabantur. i. astrologiã: et geometriã: deus eis ampli⁹ viuẽdi solacia ꝯdonauit: q̃ nunq3 ante adiscere potuissent nisi sexcẽtis viuerẽt ãnis. Per tot eni annorum curricula magn⁹ ãnus implet. Testes aũt mei dicti sunt: oẽs q antiq̃tatẽ apud grecos et barbaros ꝯscribere maluerunt. Nã et manethon q descriptionẽ fecit egyptiorum: et Berosus q chaldaica deflorauit: et mochus et estius: ad hec et Hieronym⁹ egyptius q phenicã disposuerunt: cõcordãt cu3 meis dictis. Isiodus quoq3 et egatheus: et bellanecus: et acusilaus: et iter hos ephorus: et nicolaus in historijs suis memoriã faciunt antiquorum ãnis mille viuentiu3. De his itaq3 sicut singulis gratũ est: ita ꝯsiderent. Filij aũt noe tres erãt Sem Cham et iaphet: q ante centũ ãnos diluuij fuerãt generati. Hi primũ de mõtib⁹ ad cãpestria descenderunt: vt habitaculũ illic haberent: et alios valde metuẽtes ꝑpter diluuiũ ad cãpos descẽdere et segniter habẽtes: ab excelsis loc̃ ad iferiora venire coegerũt: q̃ppe vt eorum fiducie imitatores existerẽt. Et cãp⁹ q̃dẽ i quo p⁹ habitauerũt: sennaar appellat. Deo ãt iubẽte eos ad cremẽtũ hoiu3 pueire dispsi sũt: ne iter se dissẽsiões efficerẽt s3 vt multa terrarum ihabitãtes spacia: abũdãtia fructuũ potirẽt. Qui cũ eẽnt ierudīti: et deo inobedẽtes existerẽt: i calamitatib⁹ icidẽtes: sua grauiter pccã sẽserũt. Et q2 iuuẽtutis multitudine feruebãt: rursus eos deus a semeipsis migrare fecit: q̃m nõ illi⁹ ꝓpitiatione putabãt se bõa h̃re: s3 ꝓpriã fortitudinẽ sibi putabãt cãm eẽ diuitiarum. Vñ apposuerunt vt voluntati dei inobediẽtes existerent: putantes q per inuidiam eius ab alterutris migrarentur: vt diuisi facilius possent subiugari deo. Cap. IX.

Fecit aũt eos eẽ elatos ad iniuriã dei et ꝯtẽptũ nẽbroth fili⁹ cham: filij noe. Qui cũ eẽt audacior et manu fortissim⁹: suadebat eis: vt nõ deo ascriberent: q2 hoib⁹ ꝑ illũ felicitas eueniret: sed q eis ꝓpria v̓tute p̃berẽt: et cognatos generis sui ad cãm tyrannidis adduxit: sol⁹ ipse ꝑsumẽs hoies a dei timore reuocare: et spem suã in ꝓpa virtute reponere: vlcisciq3 se demẽtes in deũ putabãt: interminantẽ ferre diluuiũ terre Ob quã cãm turri altiorẽ edificandã suadebat: vbi aq̃ nõ posset ascẽdere. Multitudo aũt ꝓna erat: vt nẽbroth p̃ceptionib⁹ obediret: graue putãtes seruitiũ obseq deo: et turrim edificabant in nullo sua studia deserentes. Sumebat ergo altitudo facilitatẽ: et plusq3 spare q̃s posset: mult̃ manib⁹ fabricata crescebat. Latitudo tñ ita erat fortissima: vt ꝓpe eã respicientib⁹ lõgitudo videret iminui. Edificabat aũt ex latere cocto colligato ex bitũmine: ne forte penetraret: ac solueret aq̃s. Sic illos insaniẽtes deus intẽdens exterminare oẽs nõ decreuit: quõ nec alijs dudũ pditis formidabant: s3 discordiã illis imisit diuersarum linguarum: vt p multas absonasq3 voces itellectu carere potuissent. Locus aũt in quo turri edificabãt: nũc babilon vocat: dicta ꝑpter ꝯfusione3 quã circa locutionẽ suã tũc habuerunt. Hebrei nãq3 babel ꝯfusionẽ appellãt. De hac v̓o turri diuersisq3 vocib⁹ hominũ meminit et sibylla dicẽs. Cum oẽs homies vnius vocis existerent: quidam turrim edificauerunt excelsam: tanq3 ascensuri p ea3 in celum. Dij v̓o immitẽtes ventos: euerterunt turrim: et vocẽ ꝓpriã vnicuiq3 partiti sunt: ꝑpterea et vocari cõtigit babyloniam ciuitatem. De campo quoq3 qui vocatur sennaar in regione babylonis: meminit estius ita dicens. Qui de sacerdotibus sunt ereptitionis sacre sumentes: in sennaar babylonis venerunt. Cap. X.

Diuisit aũt itaq3 post hec diuersitate linguarum migratões agentes vbiq3: et terrã apprehendẽtes vnusquisq3 felicem: et ad quã eos deus deduceret: ita vt omnis terra p eos compleretur: mediterranea simul atq3 maritima. Quidã etiam nauibus

transeūtes insulas habitauerūt: vnde et alique gentes ab institutorib⁹ positas appellationes hactenus seruant. Quidā vero placita sibi noīa mutauerunt: alij aūt vt inhabitatoribus clarius esse visum est: conuersatōz hominū fecerūt. Greci tñ rei hui⁹ auctores: qui posteris tpibus cōfortati: etiam antiquoꝝ gloriam ꝓpriam effecerūt: exornarunt et gentes nominibus: vt eis sapiens esse videbatur: ornatū vtiqz ponētes eoꝝ reipublice velut a se constitute. Ca. XI.

Fuerūt aūt noe filijs filij: quoꝝ nomina propter honorez gentibus imposuerūt homines qui quācunqz terram apprehendere potuerunt. Japhet ergo noe filius habuit filios. vij. Isti habitauerunt regionem a tauro et aman montibus incipientem et ptingentem in asiam: vsqz ad flumē tanaim. In europa vō terra gaziroꝝ cum nullus eoꝝ qui supradicti sunt ibidem habitator existeret: gentes eius diuersis se noīb⁹ appellabāt. Qui nūc a grecis galathe nuncupant: olim dicti sunt gomorite quos gomer instituit. Magog vō magogas a se nominatos instituit: isti a grecis scyte sunt appellati. Item filioꝝ iaphet madeus et ianus fuerūt: et ex madeo qdez sunt gentes q̄ a grecis medi vocant: de iano vō oēs ionij belladiciqz descendūt: qui et greci. Vñ et mare ionicū appellatur. Cōdidit aūt iobel iobelos: qui nostris tpib⁹ hyberes qui et hyspani: a qbus postea celtiberi nūcupati sunt. Moga vō primū dicebatur: que postea cappadocia: nūc aūt cesarea: a romanis sortito hoc vocabulo id est a cesare. Moschum amorochū plantati sunt qui nunc cappadoces nuncupant: quorum antique appellatōis signū ostendit. Nam ciuitas est apud eos q̄ hactenus modicha dr: ondens intelligere valentib⁹: eo φ aliqñ oēs gentes regionis ipsi⁹ ita vocate sūt. Thyras aūt thyrenses appellauit suos quoꝝ pnceps fuit: a qb⁹ greci traiū nomē cōmutauerūt. Tāte siquidē gētes p iaphet filios institute sunt. Gomer autē habente tres filios: astenegas quidem astinegos instituit: qui nūc regini vocātur a grecis. Riphaat aūt riphheos: qui dicuntur paflagones: tygran vō tygrameos: qui friges a grecis sunt nuncipati. A iano iaphet filio et ipso tres habente filios: belisas beliseos vocauit eos quoꝝ princeps fuit: qui nunc sunt eolij: tharsis vero tharsos: sic enim antiquitus cilicia vocabatur. Tharsus nāqz apud eos maxima ciuitatū metropolis appellat than lra ꝑ theta mutata. Cethim aūt cethimā insulā habuit: q̄ nūc dicit ciprus et ab ea oēs insule: et maritima loca cetim hebraice appellant. Testis enim est hmōi mei vna in cipro ciuitatū: q̄ antiquā appellatōz valuit retinere. Cithis eni ab his q ei grecū nom̄ imposuerūt vocat: neqz sic fugiēs scithij nom̄. Japhet itaqz filij seu nepotes has habuerūt gētes: q̄ forsan ignorant a grecis. Hoc ergo ꝑdicēs ad narratōz reuertar eoꝝ vñ digressus suz. Noīa siquidē ꝓpter scripture decorē greci ad delectationē legentiū mutauerūt. Neqz eni ꝓuincie nr̄e est huiusmōi formis vti: sed licz vnū qdez scema: et finis noīuz sit vn⁹: vltimas tñ noīuz sillabas aliter illi declināt. Noe itaqz apud eos noehus appellat: et abraā abramus: et sic hec forma in omni scemate custoditur. Ca. XII.

Filij āt cham a ꝓuincia syriā et aman: et libano mōte cūctas terras obtinuerūt q̄cunqz ad mare sūt posite: apphendētes etiā eas q̄ vsqz ad occeanū sūt: et ꝓprias faciētes appellatōes īn alioꝝ qdez oīo pierūt: in alias vō alioꝝ trāsmutate et trāsformate nimis ignote sūt. Quatuor eni filijs exñtib⁹ chā: chuso qdē nihil nocuit tēp⁹ Nam ethiopes quorum princeps fuit hactenus: et a semetipsis: et ab omnibus asianis chusei vocitantur. Seruata vero etiam merseis secundum appellationem prisca memoria. Egyptum nanqz mersin: et merseos omnes vocamus egyptios. Instituit aūt et phut lybiam: phutos a se vocans ꝓuinciales. Est autem et fluui⁹ in mauritania prouincia: q isto noie nūcupatur. Unde et plurimos grecoꝝ historiographoꝝ inuenim⁹ huius fluminis memoriā faciētes: et ex adiacēti ꝓuincia q̄ phut vocatur ei

nomē impositum. Mutatum est aūt ei nomē qđ nūc est ab vno filiorum mersain: qui lybius dictus est. Post paululum quoqꝫ d cernus et cām p qua contigit affricā noīari

Chananeus vo quartus existēs filius Cham: que nunc iudea vocatur inhabitās regionem a se chananeā appellauit. Fuerunt itaqꝫ filij ex istis: chuso quidem sabas: ex quo sabei: eiulas a quo eiulei: q nūc getuli appellāt: sabath ex quo sabatheni: qui nominantur a grecis vstabarri. Condidit etiam saba sebathenos. Ram vero rameos instituit: et duos filios habuit: quorum iudas qdem egyptiacā gentē hesperiorum inhabitans: iudeis cognomen suum reliquit: sabas aūt sabatheos. Nembroth quoqꝫ filius chusi pmanens apud babylonios: tyrannidē exercuit: sicut a me primitus etiaꝫ declaratum est. Porro mēbroth cū essent octo filij: oēm terram a gaza egyptum vsqꝫ tenuerunt. Solius aūt philistim cognomen puincia custodiuit: cuius partē greci palestinam appellant. Ex alijs vo id est nomeo: et anamia: et iabim: solus iabim a se puinciam lybiam nominauit. Nedin aūt et petrosim: et ceslim: et cephytos: vltra noīa nihil scimus. Bello eni ethiopico de quo postea declarabimus. eorum ciuitates euerse sunt. Erant et chanaan filij sichem: qui et ciuitatē sui noīs edificauit in phenice. Sydon vo a grecis appellata est. Amath amatheos instituit: que etiā nunc est: et a puincialibus amathi vocatur: macedonesqꝫ eā ephaniam ab vno priscorum nomine vocauerunt. Aratheus aradū insulā habuit: eruceus aūt arcē: que in lybano posita est. De alijs vero. vij. id est Eugeo: Cytheo: Jebuseo: Amorreo: Gergeseo: Eueo: Sineo: Samareo: pter nomina in sacris libris nihil habuimus. Hebrei nanqꝫ eorum destruxere ciuitates: huiusmodi causa calamitatibus apprehensas. Cap. XIII.

Noe itaqꝫ post inundationē terra ad ppriam reuertente naturā: venit ad opera. Et cū vineam in ea plantasset: videns fructum in ea pfectum: vindemiauit: et ad vsum vino deducto sacrificans erat in epulis. Inebriatus aūt in sopore resolutus est: nudatusqꝫ inhoneste iacebat. Quē cū vidisset iunior filiorum: fratribus irridendum ostendit. Illi vo operuerunt patrem. Quod dū Noe sensisset: alijs qdem filijs felicitatem optauit. Cham vo pter cognitionem sui nō quidē maledixit: sed eius proli: et alijs effugientibus maledictū: deus chananei filios emigrauit: et de his quidem dicemus in reliquis. Capitulum. XIIII.

Sem vo tertio noe filio qnqꝫ fuerunt nati: q vsqꝫ ad occeanum seorsum habitāt asiam ab euphrate facientes initiū. Elam siqdē elamites: q psarum sunt principes dereliqt. Assur aūt ninū cōstituit ciuitatē: et subiectos sibi syros noīauit q fuerunt valde felices. Arphaxat aūt q nūc chaldei vocant arphaxatheos noīauit cū pnceps eorūꝫ eēt. Aran vo aramenos istituit: quos greci syros appellāt. Quos āt nūc lydos vocāt luth tūc lndos noīauit. Arā filijs. iiii. existētibus. Cis qdē istituit traconitidē: et damascū q media palestie syrieqꝫ ɔiūcta ē: armeniā otrus: geter batrianos: mes āt meseneos q nc arax vocat ab oibus. Arphaxat āt filius fuit Sela: de quo natus ē heber: a quo iudeos hebreos i iitio vocauerūt. Heber iectan genuit et phalech: dictus ē āt phalech: quō ƀm diuisionē habitationū natus ē. Phalech diuisionē hebrei vocāt. Jectan vo q filius fuit heber: habuit filios: helmodath: saletha: sormoth: iare: adorā: vgal: debela: sebal: abimahel: sapha: ophir: ebila: iobal. Isti a flumie cophino idie: et posita circa syrie loca qdā ihabitāt. Hec itaqꝫ de filijs sem dicta sufficiāt. Faciā vo de hebreis quoqꝫ sermonē. Phalech. n. filio heber: fuit qdē filius reu: huius aūt saruch: de quo nachor filius generatus ē: cuius filius fuit thares: q fuit pr abraā. Nūc didicimus decimū eē a noe. Scđo āt āno et nonagesimo: sup ducētos ps diluuiū natus ē thares: et septuagesimo anno genuit Abraā. Nachor cū esset viginti et centū annorum genuit thare. De saruch autem Nachor nascitur: circa annos triginta centum. Reu vero Saroch habuit cuꝫ esset annorum triginta centū Hisdem annis habuit phalech reu. Heber aūt qrto et tri

cesimo τ centesimo anno genuit Phalech: natus τ ipse de Sela: tricesimum annuʒ habente: atqʒ centesimū: quem Arfaxat genuit quinto tricesimo: τ centesimo anno natus. Sem filius Arfaxat natus est post annos duodecim facti diluuij. Abraam autem habuit fratres nachor τ Aram. Quorum aram quidem filio derelicto Loth: τ Sara: τ Melcha filiabus inter chaldeos mortuus est in ciuitate chaldeorum que dicitur Ur: τ hactenus sepulture eius ostenditur. Dixerunt auteʒ vxores fratris sui filias: Melcban quidem Nachor: Saram vero Abraam. Porro Thares dum odio habuisset terram Chaldeorum propter luctum Aran: migrauerunt omnes in Charran mesopotamie ciuitatem. Ubi etiam Tharē morientem sepeliunt: cum vixisset annis ducentis quinqʒ. Recidebatur enim iam vita hominuʒ: fiebatqʒ paulatim breuior vsqʒ ad generationem moysi: postquā terminus vite centum τ viginti positus est annorum: hos annos statuente deo quantos τ Moysen prouenit vixisse.

Nachor ergo de Melcha octo fuerunt filij. Uxui. Baus. Camuel. Zachams Zaus. Zadephaus. Zadaphus. Bathuel. Isti Nachor filij fuerunt legitimi. Thabeus autem τ Gadam. τ Thath. τ mauhas de concubina eius nati sunt. Bathuel autem filio nachor nata est Rebecca filia: τ filius laban.

Capitulum. XV.

ABraam vero loth filium fratris sui Aran: vxoris sue Sare germanum adoptauit: filium legitimuʒ non habens: dimisitqʒ chaldeam cum septuaginta τ quinque annorum esset: deo iubēte vt migraret in chananeā: in qua etiam habitauit eamqʒ proli sue reliquit: prudens existens nimis τ intelligēs in omnibus rebus: τ sapiens in his que audierat: τ de quibuslibet aliquid cogitaret. Propterea τ virtute τ sapientie maior alijs fuit: τ opinionē quā de deo tunc cūcti habebant: τ innouare τ imutare preualuit. Primus itaqʒ presumpsit pronunciare deum creatorē vnū esse cunctorum. Reliqua vero licet ad felicitatem post preceptum: prebentis singula queqʒ dari: τ non propria subsistere virtute confessus est. Hec conijciebat per terre passionem τ maris: τ ea que contingunt circa solem τ lunam: τ ex omnibus que circa celum semper eueniunt. Uirtute enim eis presente τ prouidentia ordinationis eoruʒ cuncta disponi dicebat: quibus quicunqʒ priuarentur manifesti fierent: ꝙ neqʒ ea que ad vtilitatem nobis necessaria sunt sua potestate potuerunt possidere que secundum iuuentutis fortitudinem ministrantur: cui bonum solummodo est: honorem τ actionē tribuere gratiaꝝ. Propter que chaldeis τ alijs mesopotamitis in eū cōsurgentibus: migrationē eligens sequi: ꝑ voluntatē τ adiutoriū dei: terrā chananeā late possedit: vbi collocatus altare edificauit: τ hostias imolauit deo. Meminit aūt patris nostri abraā berosus: nō quidē nominās eū: sed ita dicens. Post diluuiū decima generatiōe apud chaldeos fuit quidā vir iustus τ magnꝰ: in celestibus rebꝰ exptus. Hecateus aūt etiā memoriā eius plus aliquid fecit. Librū eni de eo cōficiens dereliquit. Nicolaus vero damascenus in quarto historiarū sic ait. Abraā regnauit i damasco: veniēs aduena cū exercitu de terra q̄ sup babylonē dicit̄ chaldeorū. Igit̄ post nō multū tempꝰ exurgēs etiā de hac regione cū populo suo: terrā que tunc chananea: nūc vero iudea dicit̄ habitauit: τ hi q de illo multipliciter sūt ꝓgeniti: de qbus in alio libro q̄ dicenda sūt explanabo. Abraā nūc vsqʒ in damascena ciuitate nomen habet in gloria: τ vicus ostēdit̄: q ab eo habitatio dicit̄ abraā.

Ca. XVI.

FAme vero posteris temporibus apprehendēte chananeā. Abraam egyptios viuere feliciter audiens: ad eos proficisci tendebat: vt eorum abundantia participaret: τ sacerdotū simul auditor eēt: τ agnosceret que de dijs exponerēt: τ aut meliores iueniēs seq̄ret̄: aut eos sua prudētia i ornatū meliorē trāsponeret: deducēs ꝑiter sarā: metuēs āt vesaniā egyptioꝝ circa mlieres: ne rex eū ꝓpter vxorē spēʒ trucidaret

Abraam primus unum deum creatorem ad omne bonum pronuntiauit

hanc exquisiuit artē: vt se fratrē3 eius assimularet: sed ⁊ illā hoc docens respōdere eo ꝙ sibi prodesse considerat. Qui cū venisset egyptum: ptulit Abrae ꝙ ipse ꝓuiderat. Tūc ei pulchritudo vxoris ei⁹ innotuit. Vñ ⁊ Pharao nō sufficiēs de his q̄ de ipsa dicebant̄ etiā ipsam inspicere festinauit: arbitratus se Saram contingere posse. Sed deus impediuit desiderium eius iniustū egritudine scilicet: ⁊ tumultu causaꝝ. Cūq3 ꝓ libertate sacrificaret: ꝓ irā dei pestem sacerdotes aduenisse significabant: eo ꝙ vxori pegrini iniuriā voluisset inferre. Ille vō ptimescens interrogauit Saram: vt dicer3 ipsa que eēt: ⁊ ille qui eam adduxerat. Qui cum veritatē audisset: excusabat se apud Abraam: dicens putasse sororem: ⁊ nō eius vxorē: ⁊ festinasse circa eā cognatione3 facere sibi: ⁊ nō iniurie causa suum desideriū perpetrare. Cui multa quoq3 munera cōdonauit: ⁊ vt eēt inter sapientissimos egyptioꝝ instituit: virtutēq3 eius ⁊ gloriā ex hoc contigit esse clariorem. Nam cū essent egyptij diuersis moribus complacentes: ⁊ ad inuicem leges ꝓprias reprobantes: ⁊ a se ꝓpterea dissidentes: sibimet eos cōparās ⁊ vnumquēq3 despiciens: verba eoꝝ inania: nihilq3 verum habētia demonstrabat. Erat igitur in āmiratione cunctoꝝ tanq3 vir sapiens: atq3 paratus nō solum ad intelligendū: sed ad satisfaciendū: ⁊ ad loquendū quecunq3 docere niteret̄. Arismetricam eis quoq3 contulit: ⁊ que de astrologia sunt ipse quoq3 cōtradidit. Nam ante aduentum Abraam in egyptum hec egyptij penitus ignorabant. A chaldeis enim hec plantata noscuntur in egypto: vnde etiā peruenisse noscuntur ad grecos. Et cum venisset in chananeam: partit⁹ est terrā cū Loth. Dum pastores eoꝝ iurgia inter se facerent ꝓpter loca pasture: electionē tunc atq3 conditionē cōcessit Loth. Sumēs itaq3 ipse partem ab eo relictam: habitauit in ciuitate ebron: q̄ est antiquior annis septē: ciuitate egyptia ꝓthanide. Loth igitur terrā que ē posita in campo circa iordanem fluuium habitauit: nō longe a ciuitate sodomoꝝ: que tunc iā erat bona: nunc aūt ꝓbatur exterminata voluntate dei. Quā cām loco ꝓprio designabo. Ca.XVII.

Abraã apd Egyptios: qñ extitit.

inventio arismetice et astrologie

Illo nanq3 tēpore assyrijs asiam obtinentibus: reges sodomitaꝝ valde florebāt diuitijs: ⁊ iuuētute multa: quib⁹ erant qnq3 reges: eoꝝ ꝓuinciam gubernātes: Ballas: Baleas: Sinnabarus: Sinoborus: ⁊ Ballinoꝝ rex. Singuli nanq3 eoru3 habebant ꝓprium principatum. Aduersum quos congressi assyrij: ⁊ quattuor partes sui exercitus facientes: obsidebant eos. Dux erat vnusquisq3 suis ordinatus. Commisso igitur ꝑlio vincētes assyrij: tributū imposuerunt regibus sodomoꝝ. duodecim siqdem annis isti seruientes: tributum sibimet impositum soluere passi sunt: terciodecimo abstinuerunt. Quaꝓpter exercitus assyrioꝝ sup eos aduenit: ducentibus simul exercitum: Rabsido: Arioco: chodorlaomor: Thadallo. Isti nanq3 ⁊ vniuersā diripuerūt asiā: ⁊ gigantum sobolē subuerterūt. Qui cū venissent sodomis: castra posuerunt in valle q̄ dicit̄ puteus bituminis. Illo nanq3 tpe putei erāt in eo loco. Nūc.n. exterminata ciuitate sodomoꝝ: vallis illa palus effecta est: que dicitur asfaltilis: id ē bituminalis. de hac itaq3 palude: rursus non post multa dicemus. Sodomitis igitur cū assyrijs congressis: ⁊ prelio forti cōmisso: multi quidem eorum mortui: reliqui vero captiui ducti sunt: cum quibus ⁊ loth ductus est captiuus qui sodomitis aduenerat.

Abraam cum audisset calamitatē eius: timor simul de Cap.XVIII. loth cognato eius: ⁊ misericordia in eum ingressa est propter sodomitas atq3 amicos vicinos. Et cum festinaret eis ferre solatium: non tardauit sed accessit: ⁊ quinta nocte irruens super assyrios circa dan: sic enim alter iordanis fons appellatur: ⁊ inueniens eos anteq3 armarēt̄: alios quidē in lectulis cōstitutos occidit: q neq3 suspectionē cladis haberent: alij vō nondū in soporem conuersi: pre ebrietate pugnare non valentes effugerunt. Abraam autē persequens eos expoliatos vsq3 ad terram damascеноꝝ: ostendens victoriam non in multitudine: nec in plurimis manibus esse: sed

ꝯfidentiã pugnatoꝝ ⁊ fortitudinē preualere in deo: cōtra totius numeri quantitatē cum trecentis decem ⁊ octo vernaculis ⁊ tribus amicis tantum exercitum superauit Quicunq; igitur hostium manus effugerunt: inglorii sunt reuersi. Abraam autem captiuos eripiens sodomitarum qui capti fuerant ab assyriis: cum pace reuersus est. Occurrit ergo ei rex sodomorum ad colloquendū: in loco qui vocatur vallis regia: in via solime ciuitatis. Suscepitq; eum rex melchisedech: quod significat rex iustus: ⁊ erat vtiq;: ⁊ sine dubio talis: ita vt propter hanc causam etiam sacerdos dei esset solimoꝝ. Quam ciuitatem postea hierosolymam vocauerunt. Ministrauit autē iste melchisedech abraam exercitui xenia: ⁊ multam abundantiam rerum opportunarum simul exhibuit: ⁊ super epulas collaudare eum cepit ac benedicere deum: qui ei subdiderat inimicos. Abraam vero dante ei etiam decimas spolioꝝ munus accepit. Rex autem sodomoꝝ predam quidem de abraam non poscebat: homines vero qui eius essent recipe precabatur: quos ab assyriis eripuerat. Abraā ergo ait non hoc solum se facere: sed nec aliam vtilitatem ex illa habiturū preda: nisi quecunq; pro cibo seruorum eius impensa videbantur: partem vero quandam amicis suis fore prebendam qui cum eo pugnabant: quorum primus escol vocabatur: ner alius: mambre tertius. Laudans igitur virtutem eius deus ait. Non perdes mercedes tuas dignus es pro talibus actibus habere gratiam. Et que putas fuit hec retributio mercedis: cum nondum esset qui ei succederet: erat enī adhuc sine filio. Deus ⁊ filium ei promisit generandum esse: ⁊ multam ex illo sobolem: ⁊ proximam stellarū numero profuturam. Et ille quidem hec audiens: deo sacrificium obtulit: ab eo iussus hoc facere. Erat enim huiusmodi sacrificium: vitula triennis: ⁊ capra triennis: ⁊ aries similiter triennis: ⁊ turtur ⁊ columba: que diuidi iusserat: auium vero nihil diuisū est: ⁊ anteq; constitueretur ara alitibus superuolantibus pro concupiscentia sanguinis/vox affuit diuina: significans/malignos proli eius vicinos fore/annis quadringentis in egypto: in quibus afflicti superessent inimicis: ⁊ vincentes bello chananeos: habituri essent eorum terras ⁊ ciuitates. Abraam igitur habitauit quidem circa luzam q̃ vocatur ogygi. Est enim regio chananeorum non longe ab ebron ciuitate. Et cum grauiter haberet super non pariente muliere: deprecatus est deum: vt ei sobolem masculi condonaret: deo igitur iubente: vti confideret pro aliis omnibus bonis: in quibus a mesopotamia eductus fuerat: etiam filios promisit ei futuros. Tunc sara precipiente deo/vnam ancillarum cui nomen erat agar: egyptiam genere: collocauit ei tanq̃ ex ea filios habitura. Et cum concepisset ancilla: iniuriā facere sare presumpsit: quasi rex foret filius: qui ex ea fuerat procreatus. Hanc dum abraam pro vindicta sare tradidisset: fugam meditata est: ⁊ afflictiones non sustinens deprecata est deū: vt eius misereretur. occurritq; per desertum eunti diuinus angelus: iubens eam ad dominos remeare: ⁊ vitam habituram potiorem caste viuentem. Tunc nanq; eo ꝙ in dominā superba ingrataq; fuerat: mala talia pertulisse: que si inobediens esset deo: ⁊ longius abscederet: eam perire dicebat: si vero rediret: fieret mater pueri in illa terra postea regnaturi. His obediens illa: veniam a dominis reuersa impetrauit: ⁊ post non multa peperit ismael: ac si quis dicat: a deo nobilitatam: eo ꝙ exaudierit preces abraam. Itaq; cum sex annorum esset ⁊ octoginta: natus est ei ismael quē prediximus. In nonagesimonono autem anno eodem constituto apparuit deus: promittens ꝙ filius ei de sara nasceretur: iussitq; eum vocari isaac: significans gentes magnas ex eo futuras: ⁊ reges: ⁊ quia pugnantes omnem terram chananeā a sydone vsq; ad egypti terminos obtinerent: precepit: vt genus quod ei nasceretur: aliis non misceretur: suaq; genitali circumcidere: ⁊ hoc faciendum octaua die post partum. Causam vero circumcisionis nostre in aliis indicabo. Consulenti autem abraam: vtrū ismael

viueret lōgeuus: significauit deus eū prem gētiū fore magnaꝝ. Et abraā qdē in his gratias agens: repente circūcisus ē: ⁊ oēs qui apud eū erant: ⁊ puer pariter ismael q die illa. xiii. erat annoꝝ. ipse vero nonaginta ⁊ nouē ānos habebat. Ca. XIX.

Odē scilicet tēpore sodomite diuitiis ⁊ abūdātia pecuniaꝝ elati: hoibus cōtumeliā faciebāt. ⁊ erāt ipi circa deū: ut nequaq̄ recordarēt bñficioꝝ eius. auersiq̄ sūt a susceptiōe pegrinoꝝ: ⁊ circa eos affectus hēre destiterūt. Ex aspatus igit in his deus: disposuit punire eoꝝ supbiā: ⁊ ciuitatē eoꝝ subuertere: regionēq̄ cūctā silr extermiare. ita vt neq̄ plātatio neq̄ fructus vltra ex ea ꝯsurgeret. Cū hec de sodomitis deus ꝺcreuisset explere: abraā respiciēs tres āgelos: dū sederet ad ilicē mābre circa ianuas dom⁹ sue: putaretq̄ eē pegrinos: cōsurgēs āplexatus est. ⁊ ibidē eos retinēs: rogabat q̄tenus xenia eis impēderet. Quib⁹ ānuētibus: panes repēte de simila pcepit fieri. ⁊ occidēs vitulū ⁊ assans: eis obtulit sub quercu iacētib⁹. At illi ei glām pbuerūt. Et cū adhuc comederēt: de muliere reqrebāt vbi eēt sara. Quo dicēte ims eā eē: vēturos se i futuꝝ eē dixerūt: ⁊ inētūros eā iā matrē existēr. In hoc vero subridēte muliere: ⁊ ipossibile sibi fore filiū hēre dicēte. cū ipsa qdē nonagita annoꝝ eēt: vir aūt eius centū. tūc illi iā nō se celare cōtinuerūt: sed ꝓnūciauerūt semetipsos āgelos dei eē: ⁊ q̄ missi sūt vt vn⁹ significaret ꝺ filio: duo vō sodomitas euerterēt. Hec audiēs abraā: doluit sup sodōitis: exurgēsq̄ deū ꝺpcat⁹ ē: ne iustos ⁊ bonos silr pderet cū malignis. Deo vero dicēte: nullū sodomitaꝝ eē bonū. nā si īter eos eēnt. x. ex oibus: rmitteret peccati suppliciū. abraā qdē cessauit: āgeli vero i ciuitatē sodomā pueneūt. quos loth ꝓ susceptiōe rogabat: cū eēt circa pegrinos valde hūan⁹: ⁊ abraam bēignitatis discipul⁹. Sodōite vero respiciētes iuuēculos nimio vultus decorē pcipuos: ⁊ apō loth eo successisse cognoscētes: ad vi ⁊ iniuriā eoꝝ pulchritudis sunt cōuersi. Loth āt monēte vt casti eēnt: ⁊ nequaq̄ ad pegrinoꝝ cōfusionē accederēt. sꝫ reuerētiā i eoꝝ successiōe hrēnt. q̄ si ita itēperātes eēnt: filias suas ꝓ illis ꝯcupiscētie eoꝝ se pbituꝝ dicebat: neq̄ sic queuerūt. Deus ergo eoꝝ psūptiōibus idignat⁹: alios eqdē excecauit: ita vt nō possēt ad igressuꝫ dom⁹ accedere: ⁊ sodōitaꝝ oēm pplm pestifere morti dānauit. Loth itaq̄ deo dicēte ei futurā sodomoꝝ pniciē: erept⁹ ē cū ꝯiuge filias duas assumēs: q̄ adhuc virgies erāt. Sponsi egredi ꝯtēnētes: cōsuetudinē hāc verboꝝ loth eē dixerūt. Deus ergo imisit gladiū in ciuitatē: eāq̄ cū hitatorib⁹ cōcremauit: terrāq̄ simili extermiauit icēdio. sicut dudū a me dictū ē: cū bellū iudaicū describsissē. Uxor āt loth descēdēs: cū respiceret sep⁹ ciuitatē: ⁊ ei⁹ curā hēret: iterdicēte deo ne hoc faceret: i statuā salis cōuersa dinoscit. Uidi siqdē eā: hacten⁹ eni manet. Fugit āt ille cū filiab⁹: i puo quodā agro se ꝯtinēs ab igne liberato. q loc⁹ segor hacten⁹ appellat. sic eni hebrei modicū vocāt. Illic igit desolatōe hoim: ⁊ iopia ciboꝝ afflict⁹ hitabat. Uirgies āt oē gen⁹ hūanū exterminatū existimātes: cuicūq̄ misceri voluerit se licere credebāt. hoc āt faciebāt ne ꝺficeret gēus hūanū. Fuerūt igit filii ꝺ seniore qdē moab: ac si qs dicat ex pre. iunior āt genuit āmon: qꝺ nomē significat fili⁹ generis. Et istituerūt: alter qdē moabitas: quoꝝ hacten⁹ magna gēs ē. alter vō āmonitas: vtraq̄ enim gens est in valle syrie. Et loth quidē huiuismodi eē contigit de sodomitis egressum. Ca. XX.

Braā vero migrauit i gerara palestine: i loco sororis sarā hēns: filia priorib⁹ silans ꝓ timor. Metuebat eni abimelech locoꝝ regē: q et cū adamassꝫ sarā credēs eā se posse corrūpe: ꝓpter ꝯcupiscētiā i egritudinē icidit dei volūtate. medicisq̄ despātib⁹ eū: cōsopitat⁹ p somniū ne cōtumeliā faceret vxori pegrini iubet. Et aliquantulum leuigatus: amicis exposuit: q̄ deus egritudinem hanc ei intulerat pro vltione peregrini: vt eius vxorem sine iniuria conseruaret: quod non sororem eam haberet idem: sed lege iunctam vxorē: ⁊ ꝓmisisset pbituꝝ se ei decetero

contra genethliacos

Quare contra deum sodomite contra...

sospitatem: si p vxore ille sine timore consisteret. Et cum hec dixisset: abraam amicis suadentibus euocauit: nihilqꝫ vlterius eundem cõiugi quasi aliquid turpe passuram formidare precepit: deũ eius habere curã dicens: cuius auxilio vxorẽ suã pmanentẽ sine iniuria reputaret. Deo enim prestante conscientiaqꝫ mulieris: dicebat neqꝫ eam se ab initio appetisse si vxorem esse scisset: sed tãqꝫ p sorore seductum rogabat: vt mitis circa eũ esset: et deũ ei ppicium faceret: et si apud eum manere vellet: omnẽ vbertatẽ ei cõferret. volenti vero discedere: danda munera rex omniũ: quibus ad eũ indigẽs aduenisset. Hec illo dicente: abraam non se de cognatõne mulieris mentitũ esse dicebat: fratris eam filiã referens: et eo q preter hoc figmẽtũ aduentũ suum non fuisse securum arbitraretur: nec esse suam culpã in illius egritudine predicabat: et debere regem habere de salute fiduciam paratũqꝫ se manere apud eum dicebat. Abimelech autem et terraꝫ ei distribuit et pecunias constituerũtqꝫ inter se: vt sine dolo cõuersarentur: facientes ad quendam puteum fedus: quem bersabee vocant: qd fedus putei poterit dici. sic enim hactenus a puincialibus noiatur. Post nõ multũ vo tpis natus est filius Abraam de Sara: sicut fuerat ei a deo predictũ: quẽ nominauit Ysaac: quod significat risum. Nam eo q Sara riserat dicente domino q pareret: nec iaꝫ p senectute speraret partum. ideo filius ita vocat. Hec itaqꝫ annos tunc agebat nonaginta. Abraam vo centũ. Natus est ergo filius vtroqꝫ sene: quẽ repente post dies octo circunciderunt. et ex illo post totidem diem mos est iudeoꝝ circuncisiones efficere. Arabes autem post annos. xiij. circũcidunt eo q Ismael gentem eoꝝ instituit filius Abrae de concubina. hoc fuerit tempore circuncisus de quo certissime oẽ tempus exponam. Ca. xxi.

Sara natum de ancilla agar pmitus diligebat Ysmael: nihil in eo fauoris iminuens quem vtiqꝫ quasi ppriũ filiũ: et principatus nutriebat heredem. Ysaac autem filio procreato: non dignabatur eum cũ Ismael nutrire cuꝫ senior esset: eunqꝫ posset opprimere patre moriente. Suadebat ergo Abrae: vt eũ in aliam regionem cũ matre transmitteret. Ille vo in initio suam nõ apposuit volũtatem ad ea que Sara fieri festinabat: crudele nimis arbitratus paruulum filiũ cũ muliere et necessarijs indigentes abijcere. Postea vero cum deo placuisset ad que Sara precipiebat consentiens: matri tradidit Ismaelẽ q nõdũ a se poterat gubernari et aquã in vtre et panem ferentẽ iussit abire: quo itineris necessitas imparet. Dum ergo abeũti necessaria deficerent: erant in malis: cum esset aqua difficilis: et exponens pueruꝫ sb arbore quadam ptrahentẽ animã ne ea presente deficeret: pcul abscessit. Ad quã veniẽs diuinus angelus dixit ei adesse fontẽ et monuit: vt puideret pueruꝫ et recrearꝫ dicens grandia esse ei conferẽda de pueri sospitate. Illa confidens de pmissionib⁹ et studens alere pueꝝ adhibendo curã: declinauit erumnas. Cum vo puer ad virilẽ puenisset etatem: vxor ei cõiuncta est egiptia genere: vnde erat ipsa antiquitus oriunda. de q filij Ismaeli nati sunt. xij. Nabaioth. Dar⁹. Abdeilus. Marsam⁹ Masmar⁹. Ydumas. Masmisus Quodam⁹ Themasus Iecbur⁹ Naphles⁹ Cadomas Isti nanqꝫ omnem terram ab eufrate ad mare rubꝝ positam vsqꝫ tenuerũt. Nabatheam nominantes puinciã. Sunt autẽ isti qui gentẽ Arabicã ßm tribũ ab eis vocãt et ppter vtuteꝫ eoꝝ: et ppter Abrae dignitatem. Ysaac aũt filiũ suum pater abraam diligebat cũ esset vnigenitus: eiqꝫ a deo p munere in senectute cõcessus. Prouocabat enim ad fauorem amorẽqꝫ suũ ipse potius puer parentes: eo quia omni vtute studuerit: et parentũ haberet solicitudinem: et affectum circa dei religionẽ. Ca. xxij.

Abraam aũt cum felicitatẽ suam filio legittimo relicturus esset morti vicinus hoc dei voluntate pmeruit. Qui tentare volens religionem eius: apparuit ei: cuncta que prestitisset dinumerans. et qm hostiũ melior fuisset effectus: et

puteus federis abrae cum abimalech

Arabes post annos 13 circunciduntur.

pñtē felicitatē eo studio pcepisset:⁊ ysaac filiū habuisset:eundem filiū eius sibi sacra
immolatione pcepit offerri:in mōte noīe morim eleuatū:ara ibidē collocata: sic enim
appariturā religionē eius:si etiā saluti filij pponeret qđ deo placeret. Abraā aūt in
nullo iustū eē decernēs nō obediri deo:sed cūctos ei mīstrare debere:tāqȝ ei⁹ puiden
tia viuant oēs qbus ē ipse ppiti⁹ celans ꝯiugē dei pceptum:⁊ quā ipse habuisset de
nece filij voluntatē:sed neqȝ seruoꝝ cuiqȝ hoc palā faciens:ne forte deo parere phibe
ret:sumēs ysaac cū duob⁹ seruis:⁊ q̄ erant ad sacrificiū necessaria imponens asino
ibat ad montē:⁊ duob⁹ qdē dieb⁹ iter cū eo serui fecerunt. Tertia vo cū iā circa locū
mōtis eēnt:reliquos in cāpo relinquēs q cū eo erant:cū solo filio venit ad montē: in
quo templum rex dauid postea collocauit. Portabāt aūt cetera secū sacrificio necessa-
ria:pter victimā. Ysaac vo cū pñtē felicitatē eius studio pcepisset:cūqȝ qnqȝ ⁊ viginti
eēt annoꝝ:altare cōstructo interrogabat quid eēt sacrificaturus pr̄:cū victima deesset
Ille aūt dicebat deū ad prebendū hoc idoneū:q etiā que nō sunt abundanter hoib⁹
cōdonauit:⁊ ea que sunt ab his q in semetipsis cōfiderent posset auferre datuꝝ ⁊ illi
victimā:si ppitius ad sacrificiū suū dignaret accedere. Dū ergo altare fuisset cōstru-
ctum:⁊ ligna sup imposita:⁊ oīa pparata dicit ad filiū. O puer:quē inumeris votis a
deo optaui mihi ꝯferri:⁊ dū puenisses ad vitā:nihil ē qđ p alimēto tuo nō feci: neqȝ
me feliciorē arbitrabar:nisi cū te viderē ad virilē iuuētutē puenisse:⁊ moriens te succes
sorē mei honoris ⁊ principat⁹ relinqre cōgauderē:q dei volūtate tu⁹ pr̄ sum fact⁹: de-
nuo sm ei⁹ placitū te repono:hāc fortiter portari dicationē. Deo nanqȝ te cedo:q hūc
honorē a nobis dignatur accipe:eo ꝙ placitus mihi fuit:ac p oīa suffragator. Nat⁹
ergo feliciter morere:nō cōi mō hanc vitā egrediens:sed a patre ppio oblat⁹ deo pa
tri cunctoꝝ ob legitimū sacrificiū. Reor eni qꝛ te dignum iudicauerit:nec egritudine:
nec bello:nec q̄libet alia passione que solēt hoibus accidere ex hac vita liberare: sed
cū orōnibus ⁊ sacrificijs animā tuā suscipe:⁊ apud se nihilomin⁹ obtinere: eritqȝ de-
cetero mei curā habēs:senectutēqȝ regēs:qua grā maxime te nutriebā: hec mihi deo
s. p te phituro. Ysaac aūt habēs patrem fortissimū:sapiētiaqȝ delectat⁹: ⁊ libētissime
ei⁹ sermones accipiēs:ait:qꝛ neqȝ iustū eēt:vt initio nasceret:si dei ⁊ patris iudiciū eēt
refutaturus:aut nō se monstraret amboꝝ voluntatibus prepatum:qñ liceret solo pr̄e
hec volēte facere:si non obediret eēt iniustū. Hoc dicens accessit ad cedem: piter
⁊ ad altare. Sed idem opus infirmatum est:offerēte deo impedimentum. Clamauit
ergo noīatim deus abraam:suspendēs eū a nece filij. Non eni quasi sanguinē deside
raret humanū:necem filij se ei impasse dicebat:neqȝ cui⁹ pr̄em eū fecerat:hunc ei au
ferre cum tanta impietate poscebat: sed eius mentem probare se velle:si etiam talia
iussus audiret. Cognoscens vero eius obediētiam:⁊ excellētiam religionis intendēs
delectari quidem se in his que ei prebuerat: nec vnquaȝ fraudādum eum omni cura
dicebat: ⁊ genus eius honorandum: futurumque filium eius longeuum: feliciterqȝ
victurum in omnibus bonis prebiturumqȝ se magnum soboli eius principatuȝ: atqȝ
genus eorum:⁊ multis gentibus ⁊ diuitijs esse constituendum:⁊ memoriam sempi-
ternam generis eius principibus affuturam:chananeamqȝ terram filios eius armis
possessuros:⁊ exemplum boni futuros cunctis hominibus. Hec cum dixisset deus
arietem ad sacrificium produxit ex improuiso. Illi vero preter spem semetipsos am
plexantes:quippe qui bonorum talium promissiones audirent osculabantur. Alte-
ro vero die sacrificio celebrato reuersi sunt ad saram feliciterqȝ degebant cuncta que
vellent eis prebente deo.

Capitulum. XXIII.

Abraam parat sacrifici[um]

Discant filij ab Ysaac obediam.

VT sara nõ quidē multo tp̄e defuncta ē: cū vixisset ānis centū vigintiseptē: sepultaq̧ ē in hebron p̄mittētib⁹ chananeis: sepulcrūq̧ eius publice factū ē: abraam emēte agrū siclis quadringētis: a quodā ephron de hebron: ⁊ sepulchra sibi abraā ⁊ eius soboli constituit. Post hec aūt abraā duxit vxorē noie cethurā ex qua ei filij vi. nati sūt: ⁊ ad labores validi: ⁊ sapia cauti: zambri: iezar: madan: magiani: iesuoch: ⁊ esue. Nati sunt etiā his filij: ⁊ esue quidē sabati fuit ⁊ dadā. Huic v̄o fuerint asuriz ⁊ iacusim: ⁊ iomni. Madan aūt habuit aphar: ⁊ apher: ⁊ noch: ⁊ abida: ⁊ belda. His oibus filijs filiorūq̧ natis abraā ex p̄prijs dona p̄buit: qui ⁊ trogodi ten apprehenderūt: ⁊ felicē arabiā: inq̄ztum in mare rubꝝ ptingit. Dicit aūt: q̄ dū apher castra fixisset in libiā: ⁊ filioꝝ eius filij habitassent in ea terrā illā ex illius noie affricā vocauerūt. Testat meo s̄moni alexander qui dicit polibystor: id est multaꝝ historiaꝝ: sic dicēs. Cledemus aūt p̄pheta q ⁊ malchus: scribēs historiā iudeoꝝ: sicut etiaz moyses legislator eoꝝ retulit: ait: q̄ de cethura abrae fuerūt filij multi. Dicit aūt eoꝝ etiā noia tria: epheran: surin: iaphran: ⁊ de surim q̄dez assyriā nuncupatā: ex duobus aūt reliquis iaphran ⁊ epheran: ciuitatē abiran p̄uinciāq̧ affricā nūcupatā: his auxiliū p̄buisse herculē in libia: ⁊ duxisse vxorē: filiā iepharā noie echeā: ⁊ genuisse ex ea dodoꝝ filiū cui⁹ filius phoron: ex quo barbari sorophaci noiant. Ca. XXIIII.

Saac aūt iam circa. xl. ānos ꝯstituto a p̄re abraā vt vxorē duceret rebeccā q̄ fuit neptis f̄ris eius nachor: filia bathuelis: seniorē s̄uoꝝ suoꝝ misit ad sponsandā eā magnis fidei sacramētis obstrictū: qd̄ hoc more faciebāt: s̄b femore manū mittētes deinde inuocātes deū: in testimoniū futuroꝝ. Misit aūt ⁊ mūera ibidē cōmonētibus q̄ apud illos rariora eēnt: aut nec oino reperirent in illa regione. Qui tp̄e multo vadēs: eo q̄ sit iter agētibus: dira mesopotamia: hyeme q̄dez p̄pter luti p̄fūditatē: estate v̄o p̄pter aq̄ defectōz: insup etiā latronib⁹ ibidē cōmanentib⁹: quos diffugere nō eēt facile: nisi p̄uidētia viatorib⁹ inhereret: venit i ciuitatē carrenoꝝ. Et cū eēt in suburbanis v̄gines vidit plures eūtes ad aquā: orauitq̧ deū: vt rebecca ob quā desponsandā filio eū misit abraā: si s̄m voluntatē eius eēnt nuptie celebrāde: inter illas ita cognosceret: vt alijs quidē aquā poscēti negātib⁹ illa p̄beret: ⁊ ille quidē hāc volūtatē h̄ns: venit ad puteū: rogauitq̧ v̄gies: vt potū ei p̄berent. Illis aūt auertētib⁹ se indicātibusq̧ aquā domi portare: ⁊ nō p̄bere illi: q̄ vtiq̧ difficile possit hauriri: vna ex illis oibus increpās eas p̄ pegrino q̄si nō eēt hoibus ad illas aliq̄n cōio: q̄ neq̧ aquā p̄ticiparēt egeno: sola ei p̄buit abūdanter. Ille aūt in spē oiuz reꝝ veniēs: volēs cognoscere v̄itatē laudabat ei⁹ nobilitatē: atq̧ benignitatē: q̄ etiā cū suo labore egētibus sufficientiā p̄bere minime declinasset: interrogabat v̄o: de q̄b⁹ p̄entib⁹ esset: optauitq̧ qd̄ illi gratissimū foret: vt in domū boni viri veniret: filios ei p̄itura germanos. Illa vero neq̧ hec inuidit volēti cognoscere: sed ⁊ genus indicauit: ⁊ rebecca inquit ego dicor: pater aūt bathuel fuit: sed ille iam defunctus est: laban v̄o frater est n̄r: qui ⁊ domui p̄spicit simul ⁊ matri: ⁊ moe virginitatis sollicitudinē gerit. Ille gaudebat de his que f̄cā fuerāt atq̧ dicta: deū ita vidēs suo itineri clare p̄spicere: ⁊ p̄ferens redimicula: ⁊ alia p̄iter ornamēta: quib⁹ v̄gines decet vti: dedit puelle: vt ei cā p̄p̄ l̄i hec retributio foret ⁊ honor: iustū esse dicens: vt talia mereret que fuerit bōa p̄ter v̄gines vniuersas. Poscebat aūt succedere apud eos: q̄n ad eaz integrius aliter p̄uenire nequiret: cū iā nox supesset. Portabat nanq̧ ornamēta muliebria valde preciosissima: estimās nihil sibi esse cautius: q̄z quib⁹ iam videbat expt̄us ⁊ cōijcere ex ea matris fratrisq̧ clemētiā: ⁊ q̄ nihil esset eoꝝ v̄tuti difficile: neq̧ se eos grauaturū sed mercedē pegrinatōis p̄bituꝝ: ⁊ p̄prijs expēsis vsurū eē dicebat. Illa v̄o de p̄entū quidē suoꝝ clemētia recte eū asseruit arbitratū: culpauit autem de mercedis verbo: cum oia sine mercede eēt habiturus. Sed vt nunciaret prius laban: quo p̄mittente accersiendum esse dicebat.

Quod cũ factum fuisset: pegrinus adductus ẽ: ꝛ camelos quidẽ sumẽtes qui erãt laban famuli: eis diligẽtiã adhibebãt: ipse vero cenatur⁹ cũ eo ingrediebaꝛ: ꝛ post cenaꝫ ad eũ matrẽqꝫ puelle locutusqꝫ ẽ dicẽs. Abraã thare qui ẽ filius: vester ṽo cognatus nachoꝛ. n. boꝫ o mulier pueroꝛũ au⁹ vr̃ ex eodẽ patre vel mr̃e misit ad vos: petẽs vt hãc puellã filio suo vxoꝛẽ detis iũgendã: qui solus ẽ ei legitim⁹: i oibus bõis enutrit⁹ cui possibile quidẽ fuit felicissimã inde mulierẽ ei copulare: sed noluit. Hõꝛans autẽ genus nuptias postulat: cui⁹ studiũ ac volũtatẽ nolite cõtẽnere. Dei. n. volũtate alia nũqꝫ pꝛeter ꝓspera p iter cõtigerũt: ꝛ puellã citius ꝛ vestrã inueni domũ. Dũ ꝓxim⁹ eẽm ciuitati: virgies vidẽs plurimas veniẽtes ad puteũ: oꝛaui vt in istã iciderẽ: quod ꝛ factũ ẽ. Nuptias ergo diuina ꝓsciẽtia desponsatas vos quoqꝫ firmate. Illi vero ꝑ ea que eis fuerãt secũde collata dispõnẽ diuine volũtatis intellexerũt: miserũtqꝫ sicut petebat virginẽ: quã duxit ysaac potitus omniũ rerum Abrae. Nam qui fuerũt de cetbura nati: exinde migrauerunt. Capitulum. XXV.

Ost paululũ vero tẽpoꝛis moꝛtu⁹ ẽ etiã abraã: vir qdẽ omni virtute sũmus: ꝛ digne a deo ꝓ studio quod circa eũ habuerat bonoꝛat⁹. Uixit ãt oẽ tẽpus suũ annis cẽtũ septuagitaquinqꝫ: ꝛ in ebꝛon cũ sara cõiuge sua a suis filijs ysaac ꝛ Ismaele sepultus est. Capitulum. XXVI.

Orro post moꝛtẽ abraã cõcepit vxoꝛ ysaac: cuius vẽtre nimis itũescẽte: hesitãs cõsuluit deũ: respõditqꝫ geminos paritura foꝛe rebeccã: ꝛ in oibus gẽtibus eẽ nominãdos: maioꝛis autẽ pꝛimatũ eẽ minuẽdũ. Pepit ergo paulati ꝺm diuinũ eloquiũ geminos filios: quoꝛũ senioꝛ vt crodimus a capite vsqꝫ ad pedes erat vehementer hirsutus quẽ iunioꝛ ꝓcedẽtẽ tenebat a planta. Diligebat pater senioꝛẽ quidẽ q vocabatur Esau ꝺm ethimologiã piloꝛũ: hebꝛei nanqꝫ capillaturam seiron dicũt: iacob autẽ iunioꝛ carus erat genitrici. Fame vero supueniẽte: duꝫ placuisset ysaac: vt iret in egyptũ vbertuosã valde ꝓuiciã: pgebat in geraris deo pꝛecipiẽte. Hũc suscepit rex abimelech ꝓ muneribus ꝛ amicitijs abraã. Et cũ multo circa eũ fauoꝛe fuissꝫ visus initio: in hoc ꝑmanere semper inuidia faciẽte ẽ pꝛohibit⁹. Uidẽs nanqꝫ deũ in ysaac eẽ ꝑsentẽ: ꝛ tanto eũ fouẽtem expulit eũ. Ille vero huiusmodi iuidia tẽtatus ꝑ abimelech tunc equidẽ discessit in agruꝫ: qui dicit pharan. i. cõuallis nõ lõge a geraris: vbi cũ foderet puteũ: irruẽtes pastoꝛes in lite cõgressi sunt: ꝓhibẽtes illud opus impleri quo nolẽte cõtẽdere pꝛeualuisse videbãtur. Discedẽtes autẽ aliũ fodiebat: quẽ etiaꝫ alijs iniuriã faciẽtibus quibusdã abimelech pastoꝛibus relinquẽs: abscessit expectãs bone voluntatis gratioꝛẽ licẽtiam. Quod dũ eẽt ei spõte concessũ: vt puteũ sine ꝓhibitione foderet roboth puteũ appellauit: quod nomẽ significat spaciosũ. Pꝛioꝛum vero alius quidẽ Escon appellat: quod põt dici litigiũ: alius vero suennã: quod nomẽ significat inimicitias: ysaac itaqꝫ rerum magnitudine pullulabat. Abimelech ãt cõtra se crescere putãs ysaac: ꝑpter hoc ꝙ cũ eo litigãs ex incertis inimicitijs egerat metuẽs ne pꝛioꝛ amicitia nihil ei ꝓdessꝫ: cõuerso ysaac ad vltionẽ eoꝛũ que videbãt esse ꝑpessus: amicitias rursus cũ eo firmauit: ꝛ vnũ ad hũc suoꝛũ ducũ philocũ noie destinauit. Et cũ oia que popo scerat abimelech meruissꝫ ꝑpter ysaac bonitatẽ qui recẽti iracundie pꝛiscã grãm in se: inqꝫ patrẽ suuꝫ habitã ꝓposuerat: tulit eũ in pꝛopria ysaac vero fili⁹ esau circa quẽ maximuꝫ hẽbat pr̃ affectũ: cuꝫ eẽt ãnoꝛũ. xl. duxit vxores agamidam edonis filiã: ꝛ alybamin eusebonis viroꝛũ inter chananeos valde potẽtium: semetipsũ faciẽs dominũ in potestate nuptiarũ: ꝛ neqꝫ pr̃is consiliũ sumens: quod nec ꝑmisissꝫ ysaac: si in eius volantate iaceret: nõ. n. libẽter hẽbat ad ꝓuinciales suã copulare cognatiõem. Nolẽs ergo molestus eẽ filio: vt iuberet eũ a mulieribus abstinere: tacere decreuit. Cũ senex ãt eẽt: ꝛ aspectum penitus nõ hr̃et: euocãs esau: ꝛ senectutẽ indicans: ꝙ ꝛ pꝛo cecitate ꝛ passione visus impedimẽtum ei iam

Ysaac vxorat⁹ rebecce [illegible]
niiui.

Mors abrae q vixit
annis 175

Pepit rebecca gemios filios
esau & Iacob.

eēt deo seruire/iussit euz egredi ad venādum: vt dum capet quodcunqz potuissz: ei p pararet ad cenā postqz dño supplicaret: vt auxiliator ei in oi vita: z coopator existeret incertumqz eē dicēs: quādo eciā moriret: z āte hoc eis se prebiturūz: vt deum ꝓpicium eius orōnibus hēret mereret. Et esau quidē ad venationē egressus ē. Rebecca vero deuz ꝓ fauore iacob rogabat: z ꝑter ysaac voluntatē: iussit hedos ei occidere: cenāqz preparare. Jacob ministrabat mr̄i ei sēper obediēs. Cum vero fuissz parata cena: hedi pelle brachia cōuoluit iacob vt pater ꝓpter pilos eē crederet esau. Nā cum in ōnibus alijs similarēt eo ꝙ eēnt gemini: in hoc tātummō differebāt: trepidusqz Jacob ne āteqz fierēt orōnes reptus in hac calliditate: patrē vt cōtraria faceret irritaret: ꝓferebat prī cenā. Ysaac vero sentiēs vocez iacob ꝓprio eum noie vocabat. Illo autē brachiū porrigente cui pellē circundederat: cōtingēs eū ysaac ait. Uoce quidez iacob ꝓximus/ſm pellis vero ꝓfunditatē esau videris eē: nihilqz suspicās mali cuz cenassz cōuersus ē ad orōnes z dei preces. Dn̄e inquit oium seculorūz z creator vniuerse substātie/tu prī meo cōcessisti magnā fortitudinē bonorūz: z me dignuz reb⁹ pn̄tib⁹ effecisti: z ex me ꝓcedētibus promisisti adiutorē: z ꝓpicium: z datorē te semꝑ meliorūz. Hec ergo cōfirma: z noli me despicere ꝓpter pn̄tē necessitatē: ꝓpter quā z ꝑcipue a te deposco: z hunc filium ꝓpicius serua mihi: z ab ōni malo sine passiōe custodi: dans ei felicem vitam: possessionemqz bonorum quorumcunque tibi potestas est prebere. Fac eū metuendum eqdē inimicis: amicis hōrabilē atqz gratissimū Et ille quidē arbitrat⁹ ꝓ esau se orōnes efficere: rogabat deū. Mox aūt vt cessauit a benedictiōe: affuit esau: ysaac sentiēs quod egerat: cessabat. Esau vero petebat silia que fratri iā fuerāt collata. Prē negante: eo ꝙ oēs in iacob fuissēt orōnes expense: luctū agebat: ꝙ eēt orōne frustrat⁹: eiusqz lachrymis afflictus pr̄: eo ꝙ circa venationē z fortitudinē corpis eēt aptus in armis z oībus opibus esau ꝓbabilē fore dicebat eumqz fructū eaꝝ reꝝ: z gloriā sēpiternā: etiā genus quod ab eo descenderet habiturum: fratri vero esse seruiturum.

Capitulum. XXVII.

Jacob autē metuētē fratrē vlcisci se i illo volētē mater eripuit. Marito āt ꝑsuasit: vt iacob de mesopotamia cognatā suā daret vxorē: cū iā ismaelis patrui filiā basamin: esau vxorē cōiugē accepissz. Nō.n. deuoti erāt chananei circa isaac in ꝑorib⁹ ei⁹/hellis valde grauati: cū harenati cepissz: circa quā ꝑcipue laborauerat. Jacob āt in mesopotamiā miss⁹ a mr̄e pp nuptias filie Laban eius germāi: ꝑmittēte ysaac nuptias celebrari: eo ꝙ fuisset ei vxoris cōsilio ꝑsuasū/ꝑ chananeā ꝓperabat: z ꝓpter odiū ꝓuincialiū: apud nullū quidez succedere voluit: sed sub diuo iacebat: caput suū lapidibus subditis supponens: ibiqz ꝑ somniū vidit huiuscemodi visionē: astitisse sibi scalā a terra ꝑtingētē ad celū: z per eā descēdentes figuras: hōestiorē naturam hētes qz hoies: z ad vltimū sup eā deū manifeste sibimet apparētē: noiatimqz vocātem: z huiusmodi verba faciētē. Jacob cū patris hōi sis filius: z aui qui gloriaz magne virtutis iuenit fatigare te in pn̄tibus nō oportet: sed sperare meliora: erit ei opulentissima tibi maximoꝝ bonoꝝ meo solatio erit vbiqz presētia. Abraā itaqz ex mesopotamia ego huc deduxi a cognatis expulsū: z patrē tuū cunctis felicē ostēdi: quoꝝ nō minorē partē in te quoqz reponā. Cōfidēs ergo ex hoc itinere tuo ꝓficiscere me ꝓtegente securus. Impetrabis eni nuptias ad quas valde festinas: erūtqz tibi filij hōiquoꝝ multitudo nūero maior erit: z potētiores filios derelinquēt: quibus ego huius terre dominatū cōdonabo: eorūqz filijs, qui replebunt oēm quā sol respicit terram simul z maria. Sed neqz vllū ꝑiculuz timeas: nec laboruz multitudinez metuas: me ꝓuidēte omnia q̄ tibi cōferēda sunt: z i pn̄tib⁹: z multomagis in ꝓſpis. Hec itaqz de⁹ iacob ꝑdixit: ille vero let⁹ effect⁹ in hijs q̄ viderat: fuerātqz ꝓmissa: clarificauit illos lapides: quippe cū tātorum hōrum illic factum ei fuissz alloquium: votumqz fecit

locus sacrificij jacob
bethel .i. dīne diuitię.

imolaturum se sup eos: si acquirēs vitā impassibilē remearet: deoqȝ ꝓmissū exsoluit denuo remeās. Nā ⁊ ipsū agrū honorādum eē decreuit: eiqȝ bethel nomē imposuit quod diuias diuitias latina lingua significat. Procedēs ad mesopotamiā lōgo tēpore venit in carrā: pastoresqȝ in suburbanis inueniēs: ⁊ pueros adolescētulos ac virgies ad quendā puteū aquā haurituros: morabat cū eis potū querēs: ⁊ verba cū eis faciēs pcunctabaturqȝ ab eis si noscent quendā laban: adhuc si supesset. Illi vero oēs se nouisse dixerunt: taleqȝ virū eē qui ignorari nō possit: eiusqȝ filiā vna cū eis gregē pascere: quā mirabant nō eē pntē: dicentes ei. Ab ipsa integri⁹ agnoscere poteris: quecunqȝ de illo audire desideras. Hec itaqȝ illis dicētibus: astitit puella cū pastoribus: qui vna descēderāt: eiqȝ iacob ostēderūt dicētes. Peregrinus iste venit de patre tuo cōsulēs: illa vero leta facta p infantiā ꝓpter iacob pntiaȝ: requirebat eū quis eēt ⁊ ad eos vnde vēisset: ⁊ qua cā adduct⁹ fuisset: orabatqȝ simul vt eēt possibile prestādi ei quibus vēisset egēs. Jacob autē nō ꝓpter cognatiōis causā: neqȝ ꝓpter fauorem pntem: sed amore puelle victus obstupescebat: pulchritudinē ei⁹ talē eē conspiciens vt pauce mulierū ita florerēt: ⁊ ait. Mihi ad te ⁊ prem tuū: si tamē tu filia es laban familiaritas ē ⁊ antiqua mea tuaqȝ generatiōe cōsistēs: de Thare.n.abraā ⁊ arā ⁊ nachor filij sūt progressi. Batuel tu⁹ auus filius ē nachor. De abraā autē ⁊ Sara que nata ē de aran: ysaac pater me⁹ ē. Vicinū ⁊ nouū cognatiōis pignus inuiceȝ possidemus. Rebecca autē mea mr: laban tui pris soror ē ex eodē simul patre ⁊ mre ꝓgenita. Cōsobrini siquidē sum⁹ ego ⁊ tu. Nūc veniēs āplectior vos: antiquāqȝ nobilitatē renouaturus assisto. Illa vero recordata sicut iuuēibus accidere solet q̄ pandisset a pre de rebecca: ⁊ parētes sciēs nomē eius desiderāter audire: ꝓpter paternū fauorē ad lacbrymas adducta ē: ⁊ āplexata iacob. Quē cū osculata fuissȝ: pducere maxima delectatiōe optabat ad prem: oibusqȝ domesticis mēoriam matris eius eē dicebat: intēditqȝ ei totius bōi retributiōem: eūqȝ ad prem iā venire iubebat: ⁊ sequi se p cedentē: nec eius delectatiōe fraudari āpli⁹ illo tardāte poterat. Hec dicēs ducebat eū ad laban. Cognitusqȝ ab auūculo: ⁊ ipse sine formidie inter amicos erat: ⁊ illi delectationē mrnam conferebat inopinabiliter eis oñsus. Post nō paucos itaqȝ dies laban gaudere se quidē in ei⁹ maxie pntia: ⁊ vltra q̄ȝ indicare possit sermōe dicebat causā ꝑ qua venisset: prem matrēqȝ senes derelinquēs: ⁊ eius pntie solatijs indigentes ab eo q̄rebat: prebiturūqȝ se oia quibus op⁹ hret ꝓmisit. Jacob āt oēm ei cām narrabat: dicēs ysaac fuisse gemios filios: se: ⁊ esau: quē dū pro paternis orōnibus matris sapia fefellisset: illū se interficere voluisse dicebat: tanq̄ȝ ablato sibi a deo regno: ⁊ bonis q̄ pater optasset: ⁊ hāc fuisse cām sue pntie: materno mandato facte. Omibus.n.inquit nobis sūt fratres: sed mater āplius illi⁹ ɔgnationē metuēs: ita mihi prospexit: ꝙ vtiqȝ solū mee puericie munimē iudicauit. Vñ deū respiciens in ꝑ sētibus sū secur⁹. Laban āt ⁊ propter pentes eius promisit oēm se ei pticipar clementiā: ⁊ ꝓpter mrem pro cuius fauore licet absētis studiū suū circa eū se dicebat ostēdere: gregis.s.curā eū habiturū cōstituere se dicebat: ⁊ preponēdū his exoptabat: volentēqȝ ad propos remeare parētes cū talibus donis ⁊ hōrib⁹ dimittēdū: qualib⁹ talis cognat⁹ iuste promeritus eēt. Jacob libēter hec audiēs: donec eēt quideȝ apud eos: hūc laborē ferre gratissime se rñdit: mercedē vero pro tali labore rachel nuptias postulauit: cū etiā propter alia hōre digno haberet: ⁊ maxime ꝙ mistra ei⁹ fuisset aduent⁹. Amor nanqȝ puelle cū huiusmodi verba facere cōpellebat. Laban gauisus in his ānuit ei puelle nuptias: nec aliū generū meliorē sibi optasse: si tamen apud eū aliq̄ȝtū māeret tēpus ad chananeos nō se missurū filiā: quādo etiaȝ de sororis cura penitentiā agere se dicebat ꝙ eam ibidem direxisset. Cū vero iacob hoc fieri cōsentiret: septē promisit annos: tantum.n.socero iudicaui: mistrandū: virtutis sue.

prebens experimentū:vt quis esset magis agnosceretur. Laban suscipiens sermonē tēpore trāsacto preposuit epulas nuptiarū. Nocte ergo superueniēte: ignorante iacob collocauit ei alterā filiarū Lyam seniorē:et nō decorā aspectu:ille vero per ebrietatē nocte ei permixtus:die facto apud laban de iniusticia querebat. Qui dādam veniā necessitati poscebat:ob quā talia gesserat:nō.n.p malignitatē ei lyam dedisse:sz alia maiore causa victū se hoc fecisse dicebat:q̄ tamē impedire nō possz: sed amanti datu rū se eā post septē ānos alios pmittebat. Cōsēsit ergo iacob:nihil.s.aliud ei amor puelle facere pmittebat:et preteritis alijs septē ānis rachel accepit vxorē. Erant am habus mistre quas dederat pater:zelpha quidē lye. Rachel aūt bala nō quidē ācil le:sed subdite. Et lye magna erat sollicitudo de amore viri:quē hēbat circa sororem sperabatq3 se existētib9 filijs horandā:et exorabat cōtinue deū:natoq3 masculo filio et pter hoc cōuerso ad eā viro ruben filiū noiauit:eo quia dei misericordia ei fuisset cōcessus:hoc.n.significat istud nomē. Habuit āt post tēpora etiā alios tres filios: simeon:quod nomē significat exaudibilē ei fuisse deū:deide leui quasi firmator societatis:post hūc iudā quod grārū significat actionē. Rachel autē metuēs ne pter copiā ptus sororis minorē apud virū partē hēret collocauit cū iacob suā famulaz balā ex qua nascit dan:quod a deo iudicatū latina significat lingua:et post hūc neptalim tanq3 ex machinatioib9:eo q̄ cōtra part9 sororis copiā arte fuerat vsa. Hoc et lya fecit cōtra op9 sororis denuo machiata:collocauit ei et ipsa suā famulā:et natus ē de zelpha filius gad.quod quis potuerit appellare fortuitū:et post hūc aser:quod beatificū poterit dici:qui lye gloriā cumulauit. Cū aūt ruben senior filiorū lye matri mādragore mala portaret:rachel aspiciēs dari sibi poscebat:quia cupierat cibū: illa non cōsentiēte:sed sufficere ei dicēte:q̄ eā viri hōre puasset:rachel mitigans sororis iram cōcessura se ei dicebat:vt cū ea vir illa nocte māeret. Qua hoc pcipiēte munus iacob cū lya dormiuit. Rursus ergo nati ei filij sūt:ysachar quidē quod significat mercede factū:zabulō quod idicat fauoris pignus ad eā. Nata ē āt et filia dina. P9 hec tēpora natus ē et rachel filius iosepb:quod significat augmētū alicui9 faciēdū. Hoc ergo oē tēpus quod sūt āni viginti pascebat soceri greges. Post hoc rogabat vt sūptis vxorib9 ab eo discederet. Socero hoc nō pmitēte latēter hoc facere cogitabat: vxores requirebat quid de pfectiōe tractarēt. Illis āt discedere libēter dicētibus rachel et simulachra deorū quos coler patria lex erat piter furata cū lya sorore fugiebat et vtriusq3 pueri:et puelle cū filijs:et quecūq3 possessio eis erat. Ducebat etiā gregū medietatē nō respiciēte laban. Rachel deorū simulachra portabat:licet docuisset eaz iacob huiusmodi deorum honorē spnēdū:vt si cōprehēderētur sequēte patre veniez illa ad hec cōfugiēs impetraret. Laban autē post pmū diē cognoscēs iacob discessuz simul et filiarū multū malo aio psequebat maxia virtute circūdat9:et septia die in quodā colle pcul eos collocatos inuēit:et tūc equidē qa erat vespa requieuit. Uisio ergo ei apparuit monēs:quatenus sinēs generū atq3 filias cōquiescere:nihil i eos p furore psumeret:sed vt pacta faceret cū iacob:q̄ si eius cōtēnens paucitatē:aggrederetur cū eo pugnare ei auxiliū dicebat illa visio prebiturā. Laban āt dū huiuscemodi ei factū a deo fuisset alloquiū:orto die iacob euocans et māifestans ei visionē:cui credēs ad talia declinassz:cepit eū culpare dicēs:quō eū et pauperē veniētē ad se: et oium suscipet indigentē:eiq3 cunctā possessionis sue vbertatē pbuerit. Nā et filias meas inquit cōiunxi tibi:fauorē tuū circa nos p hec agēdū eē confidēs:tu vero neq3 mris tue aut cōmunionis quā circa me p cognationē hēs:neq3 vxorū quas duxisti pudorē gerens:neq3 filiorum quorū sū auus:lege apud me vsus es belli:possessionē meam q dem auferens:filiabus autem genitorem suum fugere persuadēs:sacra quoq3 prna diripiens:domi vtiq3 portatur9:que et a meis parētibus honorata sunt: et a me religi

Generatio Jacob ex lya et rachel sororibus Laban filiabus et mistris earum.

Q uerelatio Laban aduersus generum suum Jacob.

one ipsa coluntur:τ hec quidem que nec expugnantes suos inimicos faciunt:tu per
petrasti cognatus:τ sororis qdē mee filius:filiarū vero maritus τ coepulator meus
domui mee talia ingerere nequaq̃ dubitasti. Cū hec dixissꝫ Laban:ita satisfaci
ebat iacob dicēs. Ego nō solū deū patrie desideraui:sꝫ etiā oēs vna cognatos:τ post
tantū tēpus dignū ē me ad propria remeare. Pro preda vero quod dicis alio in
dicante tu potius inuēieris iniustus: cū te deceret gratias nobis soluere pro his que
a me custodita τ facta maiora sunt:quō in hoc iusticia non priuaris: cum mihi ingra
tus existis. Cur partē eius paruā absumētes abscessimus. Filie vero tue nō mea ma
lignitate secute sunt:sed iusta deuotiōe quā scimus vxorib⁹ legitimis circa viros pos
se cōpetere. Sequuntur non tantum me:q̃tum filios. Et hec quidē ipse dicebat: ne
aliquod gereret incongruū:querebat autē accusationē quā faciebat:quia cū mrīs ei⁹
videret eē germanus:τ filias ei iunxissꝫ:imperijs eū vulnerassꝫ asprimis. xx. annis
eum detinēs:τ alia quidē nuptiarū occasione fecissꝫ:que lꝫ crudelia leuiter sustinuis
set:peiora tamē facta post nuptias:q̃ quilibꝫ etiā inimicus effugeret. Reuera valde
crudeliter laban vsus ē iacob. Uidens.n.ei deum ad quodcunq̃ voluisset esse p̄sta
bilem ꝓmittebat vt quicquid natū fuissꝫ ei p̄beret:interdum quicquid albū procede
ret:aliquando vero queq̃ nigra nascerētur. Crescēte sub nomine iacob gregū partu
aliquando quidē fidē de p̄nti non custodiebat:aliquando aūt in alterum annū prebi
turum se eē dicebat:eo ꝙ multitudine gregum videret eum abundare:cum in futuro
tantum fore potius desparet:fallebatq̃ rursus in his q̃ nata conspiceret. De sacris
autē furatis iussit inquisitionē fieri. Cū accepissꝫ ergo laban p̄scrutandi potestatem:
rachel hoc audiēs posuit ydola in stratorio cameli qui portabat eam:τ sedēs natura
lem sibimet purgationē dicebat imminere. Et laban quidē cessauit amplius p̄scruta
ri:non credēs ꝙ cū tali passione ad ydola accederet:fecitq̃ cum iacob fedus:in nul
lo eorū q̃ gesta fuerant memoriam habiturus:sed τ ille filias suas se dilecturum. Et
has pollicitationes fecerunt sup montes quosdam:in quibus columnam statuerūt
sub climate are:vnde collis ipse dicitur galaath:ex quo hactenus terrā galaditen ap
pellant. Et cū factis pactionibus immolassent: laban quidē reuersus est: iacob
in chananeam procedēte:subinde visiōes apparebant:de futuro ei spem optimā pol
licētes. Et locū illum quidē appellauit dei castra. Uolēs autē nosse quid cogitaret
eius frater:singula cogniturus cum integritate p̄misit:metuensq̃ propter priscā su
spitionē:p̄cepit his quos mittebat vt dicerent esau:quia iacob putans iniustum esse
vt hic te irascēte cōuiueret:de prouincia sponte discessit:τ nūc sufficiens tēpus eē pu
tans reconciliatiōis reuersus ē ducēs vxores τ filios:cū diuitijs acq̄sitis:τ cū precio
sis rebus semetipsū tibi traditurus:quod maximū bonū fore iudicat:vt cum frē fru
atur his que ei sunt a diuinitate collata. Et illi quidē hec iudicauerunt. Esau ve
ro letus effectus:fratri cum quadringētis occurrit armatis. Jacob audiens ve
nire eum in occursū sibi cū tantis armatis expauit. Deo tamē spē salutis sue ꝯmisit
τ ꝓuidētiā rerū p̄ntiū fecit:quaten⁹ τ ipse suū sine passiōe seruaret:inimicisq̃ p̄ualeret
si aliquod iniustū facere voluissēt. Distribuēs ergo qui cū eo erāt:alios equidē p̄mit
tebat:alios autē post tergū proxime seq iubebat:vt si vim paterent̃ qui premissi fue
rant insistente fratre refugium sequentes haberēt:τ omnes qui cum eo erant hoc mo
do disponens:misit quosdam fratri munera deportantes. Erant iumenta que mitte
bantur:τ quadrupedum multitudo variorum:que grata suscipientibus forent:eo ꝙ
illi rarius hec haberēt. Mittebantur autē diuersis vicibus:vt frequenter aduenien
tes multi esse putarentur. Placabat ergo p dona iram eius:si adhuc aliqua idigna
tio remansissꝫ:sed etiā sermonibus blandis iubebat vti:quos mittebat ad eum.
Hec disponens per totum diem nocte veniente mouebat suos. Cūq̃ fluuiū

quēdam transiss₃ nomine iabos:iacob ibi remanēti visio quedā apparuit:cū qua luctabat̄:illa vtiq₃ visiōe initiū certamis faciēte:q̄ etiā voce vsa ē:simul ꝛ verbis: letariq₃ eū in his monēs que facta videbantur:nec modico se ꝑualuisse crederet:sed grādē āgelū dei vicisse:ꝛ hoc signū arbitrari magnoꝛū sibi foꝛe bonoꝛū:ꝛ q̄ nūq̄₃ eius deserereƭ genus:nec foꝛtioꝛē hoium quenq₃ illius eē virtutis:pꝛecepitq₃ eū vocari israel:quod hebꝛaica lingua significat reluctantem angelo sacro. Hec igiƭ iacob poscente illa visio pꝛedicebat. Qui sentiēs angelū dei eē:rogabat: vt quā partē biturus ess₃ ei significaret. Et visio quidē cū ista dixiss₃ disparuit. Letatus āt iacob in his/pbanuel locū denoīauit. Cūq₃ ei pp certamē doloꝛ fuisset fact⁹ circa nerūū latū:ꝛ ipse abstinuit eo cibo:ꝛ ꝓpter illū neq₃ nobis ē comestibilis. Proximū iā audiēs eē fratrē iussit precedere vtranq₃ cōiugē seoꝛsū cū ancillis suis:vt de longe cōspiceret opa viroꝛū pugnantiū:si hoc voluiss₃ esau. Fratrē autē sibi pꝛoxime veniētē ipse salutauit:nihil de eo dolose cogitantē. Et esau āplexus eū reqrebat de multitudie filioꝛū₃ ꝛ mulierū. Et cū cognouiss₃:ipse quidē venire eos rogabat ad patrē. Jacob ergo excusāte eos de iumentoꝛū laboꝛe:esau discessit in seir:illic.n.cōmoꝛabaƭ:appellauitq₃ villam de sua.s.hirsuta capillatura. Jacob āt venit ad scenas.i.ad tabernacula que hectenus sic vocanƭ. Vñ in sicimiā quoq₃ ꝓfectus ē:que ciuitas ē chananeoꝛū. Sicimitis aūt solennitatē agētibus:dina q̄ fuit filia iacob:sola trāsiuit ad ciuitatē:emptura oꝛnamentū ꝓuincialiū mulierū. Videns ergo sichem regis emmoꝛ filius:eā coꝛrupit abreptā:ꝛ amoꝛe confectus depꝛecaƭ patrē:vt ei puellā acciperet in vxoꝛē. Ille vero ↄsentiēs venit ad iacob supplicās vt filio suo sichem dina₃ lege contingeret Jacob igiƭ neq₃ ↄtradicere valēs ꝓpter dignitatē supplicātis:neq₃ legittimu₃ iudicans alienigene filiā copulare petit cōcedēdū sibi spaciū:vt deliberaret de q̄bus poscebat. Abscessit ergo rex sperās iacob nuptias filio suo ↄcessurū. Jacob aūt indicans filijs:ꝛ coꝛruptionē soꝛoꝛis ꝛ supplicatiōem emmoꝛ:petebat cogitandū eē quid fieret:ꝛ plurimi q̄dē tacebant:ↄsiliū nō inuenientes. Symeon vero ꝛ leui puelle fratres ex matre eadē nati:huiusmodi sibi cōstituerunt actionē adinuicē:vt cū eēt festinitas ꝛ sicimite reqeie:ꝛ epulis vtereƭ:incūctanter pꝛimis custodijs assistentes dormientes occiderent:ꝛ veniētes in ciuitatē interficerēt oēm masculū:ꝛ regē cū eis ꝛ filiū eius:solisq₃ parcerēt mulierib⁹. Hec efficiētes pꝛeter ↄscientiā patris reuocauerunt dinā. Jacob autē factoꝛū magnitudinē admirāti:ꝛ filijs irascēti deus assistens:iussit eū ↄfidere:ꝛ purificantē tabernacula:sacrificia celebꝛare:que pꝛius cū iret in mesopotamiā ꝓ somni appaꝛitiōe deo vouerat. Cū igiƭ purgaret/suos labān deos iuenit neq₃.n.sciebat a rachel furatos eē:ꝛ quia eos celasset in terra sub arboꝛe quadā:hos ergo inde tollēs sacrificabat in bethel vbi sōniū viderat cū mesopotamiā pri⁹ iret:hic eni ꝓficiscēs venit in effrata:vbi rachel ex partu moꝛtuā sepeliuit:q̄ sola inter cognatos in ebꝛon hōꝛē sepulture hr̄e nō meruit. Et valde flens filiū ex ea natū beniamin appellauit:ꝓpter doloꝛē qui ob eū m̄ri ꝓuenerat. Isti sūt ergo filij iacob omnes: masculi quidē duodeci:femina vero vna. Hoꝛū octo legittimi:de lya sex quidē: duo vero de rachel:q̄ttuoꝛ autē de famulab⁹:bini ex vtraq₃: quoꝛum ꝛ nomina superius dixi.

Capitulum. XXVIII.

Venit ergo hinc i ciuitatē ebꝛō positā inter chananeos. Illic āt ysaac cōmoꝛabatur:ꝛ paululū quidē piter vixerunt. Rebeccā iacob viuā nō reppit. Moꝛitur ꝛ ysaac: nō post multū q̄₃ filius ei⁹ aduēit: ꝛ sepultus est a filijs cum vxoꝛe in ebꝛon:vbi erat sepultura eius parētum. Fuit ergo ysaac deo vir carus:ꝛ multa eius pꝛouidentia dignus:post abꝛaam valde longeuus. Cunq₃ vixisset centum octuaginta quinq₃ annis:cum virtute defunctus est.

Dina: Jacob filia: ab Emmor Sichem regis emmor rapitur.

Jncipit liber secundus antiquitatis iudaice.

p Ost mortem vero ysaac filij eius inuicem tabernacula diuiserūt: τ non ea que acceperant tenuerunt: sed esau quidem ebron ciuitatem fratri dans habitabat in seir: τ in idumea regnabat: quaz regionem a semetipso ita vocauit. Edom enim nominatus est: quam nuncupationem huiusmodi venationis causa sortitus est. Aliquando labore venationis esuriens rediebat: dum adhuc puer esset etate: inueniensq; fratrem lentez preparantem sibi ad prandium rubeum colorem nimis hñtē: τ propterea potius incitatus rogabat vt preberet sibi cibum. Qui vendere sibi primatum propter cibuz p eius esuriem compulit fratrem. Jlle fame compulsus concessit cum sacramento primatum. Quamobrem propter ruborem cibi a coetaneis infantie tempore edom vocatus est. Hebrei nanq; edom rubeuz dicunt. Et ideo regionem sic appellauit: quā greci honestius idumeam denominauerunt. Fuit autem pater filiorum nūero qnq; quorum hieus quidem τ hielon: τ chore ex vna muliere sunt geniti: oolibama noie reliquorum vero eliphas quidem ex ada: rahuel autem de basemath ethei sunt nati:

Hieus quidem filij non fuerunt: beliphas vero fuerunt legittimi quinqꝫ: theman: omath: sepphu: gathan: cenes. Amalech enim naturalis non erat: de cōcubina thamna nomine procreatus: isti siquidem habitauerunt in idumea que gobolitis est dicta et ab amelech amalechitis est appellata. Cum enim aliquando magna fuissꝫ idumea: et in tota regione nomen integrum retineret: in patribus appellationem ab habitatoribus conseruabat. Contigit autem iacob: vt ad tantam felicitatis magnitudinem perueniret: que facile ab alijs apprehendi non possit. Diuitijs enim cunctis prouincialibus eminebat: et filiorum virtutibus imitabilis et conspicuus erat: nec vllius rei penitus indigebat: quando illi ad opus manuū et laborum tolerantiam erāt prōpti: et ad intelligentiam preparati: in tantum vero eius habuit diuinitas felicitatis curam: vt etiam ex his que tristia videbantur esse: bonorum ei preberetur sublimitas: feceritqꝫ eum: et qui ex eo procreati sunt auctores reuersionis ex egypto: quo patres nostri huiusmodi causa morati sunt. Capitulum. II.

Oseph ex rachel filium suscipiens iacob: et propter honestatem corporis et animi virtutē: cum vtiqꝫ alijs sapientia precelleret: eum amplius alijs filijs diligebat. Huic siue paterna dilectio odium concitauit fratrum siue somnia. Que cum vidissꝫ: patri et eis protinus indicauit: eo ꝙ profectum eius annunciarent: cum sepius celentur homines: etiam suorum felicitates. Visiones que apparuerunt ioseph erant huiusmodi. Missus a patre cum fratribus vt colligerent messes: et maturas fruges: vidit nimis precipuam visionem: et vltra ea que solent per somnia prouenire. Quā visionē dū surrexit frībus suis tanqꝫ sibi somnium discernentibus enarrauit: dicens vidisse se transacta nocte manipulum suum de tritico stantem in quo eū posuerat loco: illorum vero concurrentes adorare eum: sicut dominum serui. Illi intelligentes virtutem eius: et rerum magnitudinem predicere visionem: et contra se potestatem eius futuram: ioseph quidem tanqꝫ ignorantes somnia nihil explanauerunt: consilium vero fecerunt: ne ad profectum ea que arbitrabantur acciderent: et circa eum graues amplius existebant. Impugnans autem diuinitas eorum inuidiam: secundam prestitit ioseph visionem multo mirabiliorem qꝫ primam. Vidit enim solem simul et lunam et ceteras stellas in terram descendere: et se adorare: quam visionem patri nihil de fratribus mali formidans: etiam his presentibus indicauit: et interpretari sibi quod hoc significare velit poscebat. Ille vero somnio gaudens: cum expositionem mente conspiceret: et cum sapientia non sine consideratione conijceret letabatur: magnisqꝫ significationibus felicitatem filio nunciabat: tempusqꝫ largiente deo futurum: quo a parentibus et fratribus esset honorandus: et adorari dign⁹: lunam quidem et solem patri et matri comparans: eo ꝙ illa augeat et nutriat vniuersa: ille vero formet: et aliam fortitudinem prestet: stellas vero fratribus: cum et ipsi. xi. essent: sicut et stelle vigorem a sole et luna percipientes. Et iacob quidem huiusmodi non insipienter discretionem protulit visionis: fratres vero ioseph vehementer ea q̄ sunt predicta contristauerunt: et incitati aduersus eum: velut extraneum bona que significata fuerant illis somnijs habiturum: et non quasi de fratre gaudentes: dum etiam cum eo potuissent his adipisci bonis: nempe qui cognatione communicarent: et felicitatis socij forent: interimere adolescentulum sunt aggressi. Cūque hoc statuissent consilium ad perficiendum illud tendebant: in sicimis abeuntes. Hec autem prouincia pastorum est ouium optima: et gregum alimentis valde copiosa. Quo dum gregum curam haberent: et patrem scire non fecerunt: quia ibidem remoti essent.

Ille ignorans hec: eo ꝙ nullus ad eum a gregibus adueniret: qui quod essꝫ verum de filijs nunciaret: tristemqꝫ pro illis animum gerens: et in formidine ꝯstitutus: misit ioseph ad greges vt de fratribus suis agnosceret: et quid agerēt indicaret. Illi

Visiones Joseph

...lia visio ipsi Joseph fac fa.

autem fratrem videntes ad se venire: gauisi quidem sunt: sed non quasi familiaris sui presentia: et a patre directi: sed quasi super inimico: et manibus eorum diuina voluntate contradito. Ad internitionem ergo eius nolentes differre presens tempus/ protinus accesserunt. Quos dum ruben senior eorum inspiceret ita conspirare: et ad actum iam videret vnanimes: eos retinere tentabat magnitudinem presumptionis: et scelus eis ostendens: quia malignum quidem deo et hominibus eet abbominabile/ etiam non consanguineum hominem perimere: multo magis autem scelestius/ cedem in fratrem ita perficere: quo .s. interfecto pater vna perimeretur: et mater in luctu/ ex filij non humana lege facta priuatione consumeretur. Etiam eis hoc dicebat vt vno animo perciperent quid ipsi paterentur mortuo sibi filio: et iuuenculo: et recederent a tali presumptione deum timentes: qui inspector simul et testis eet: et ab huiusmodi actione recederent: penitentiamque diligerent: et potius temperantie deseruirent: nam accedentes ad hoc opus: omnem penam pro fratris nece persoluerent: videntes vtique dei prouidentiam vbique presentem: cui neque quod in deserto: neque quod in ciuitatibus agitur est absconsum: vbicunque enim homo est: oportet scire illic esse deum: sed et conscientiam suam eos habituram inimicam in his presumptionibus edicebat: quam neque bonam habentes aliqui: neque talem qualis in eis tunc habitaret post mortem fratris esturgeret. Adijciebat dictis etiam hec: quia fratrem neque iniustum aliquid facientem/ sanctum esset occidere: bonum esse vero etiam inimicis obliuisci: si quid forte peccauerint: ioseph autem in nullo malignum circa eos extitisse: cur eum occiderent: cuius etatis infirmitatem mensurare deberent: quando ipse eorum tutelam potius expectaret. Causa vero huius interitus/ multo peiorem eorum actionem faceret: eo quod propter inuidiam futurorum bonorum eum vita priuare niterentur: quibus bonis simul cum illo vterentur: eius communioni pariter participantes: cum non extraneus sed domesticus eorum existeret: vnde deberent sua putare: quecunque ioseph largitas diuina conferret: sed et iracundiam supernam propterea seueriorem sibimet futuram: si eum qui a deo iudicatus fuerat dignus: occiderent: et auferrent deo eum cui eet talia donaturus. Et ruben quidem hec dicens et his potiora supplicans: eos a fratricidio conabatur auertere. Cum vero in nullo eos mitiores videret: sed festinantes ad necem/ suadebat vt malum sceleris/ aliquatenus leuigarent. Nam vlcisci se volentes prius credebat flecteri. Cum vero preualuisset vt fratrem occiderent: dicebat non esse valde futuros malos: si in his que nunc hortaretur obedirent in his .n. eet et opus quo festinarent: non tamen huiusmodi: sed leuius in comparatione mali. Petebat eos manus quidem in fratrem non inijcere: sed proiectum in lacum vicinum eum illic desinerent mori: et scelus manuum suarum vel ita leuigari. Illis autem consentientibus sumens ruben adolescentulum et caute ligans eum in lacum cum quiete deposuit: erat .n. sine aqua Et ille quidem dum hoc fecisset abscessit querens loca oportuna pasture. Capi. III.

Iudas autem qui et ipse filius erat iacob videns negociatores arabes ex ismabelitarum genere aromata: et onera syria portantes egyptijs de galaath post discessum ruben fratribus persuasit vt extrahentes ioseph venderent arabis/ quo longius constituto: vel si moreretur apud peregrinos: ipsi forent a scelere liberi. Hoc dum placuisset: ioseph extrahentes: negociatoribus vendiderunt: precio nummorum .xxx. cum decem et sex esset annorum. Ruben autem nocte ad lacum veniens: latens fratres vt liberaret ioseph: dum clamante eo non responderet: metuens ne post abscessum eius interimerent eum/ culpabat fratres. Illis quod gestum fuerat edicentibus: cessauit a luctu ruben. Cumque hec circa ioseph gesta viderentur a fratribus quid agerent postea vt extra suspitionem patris fierent exquirebant: tunicamque qua venerat indutus ad eos ioseph/ quam abstulerant dum eum in lacum deponerent: placuit eis discerpere: et hirci sanguine maculatam portare: patrique monstrare vt ei videretur quasi a bestijs deuoratus. Quod facientes venerunt ad senem. Et cum ab eis de filij cognitione inquireret: dicebant se quidem ioseph neque vidisse: neque si qua calamitas ei accidisset nouisse

Ruben ad fres.

Inuidia: fres ioseph mouebat ad internitionem eius fratrum

Arabis uenundatus est Ios

illam vero tunicā inuēisse se sanguine maculatā atqꝫ disruptā ⁊ arbitrari se ꝙ incidēs i
bestias interissꝫ: si tamē ex tunica agnosceretur: ⁊ si hac idutus fuissꝫ de domo profi-
ciscēs. Jacob autē cum prius in leuiori spe fuissꝫ: tāq̃ꝫ forte predato suo filio: hāc
spem deseruit: cū tunica eius mortis indiciū ei faceret manifestū. Cognouerat eni eū
ipsa vestitum cū properaret ad fratres: ⁊ velud sup mortuū decetero videbat afflictꝰ
adolescētem lugēs: ⁊ tanquā si vnius filij pater eēt: aliorūqꝫ consolatione priuaret:
sic erat apud semetipsum male: prius fratribus eum estimans comparatum qui a be
stijs credebatur eē consumptus. Sedebat sacco vestitus: tristitia grauissimus: vt neqꝫ
a filijs consolationē sumēs leuior fuissꝫ: neqꝫ laborando doloribus interdicere p̄ua-
leret. Joseph autē venditum a negociatoribus comparans putiphares vir egyp-
tius qui erat super coquos regis pharaonis: habebat in omni honore: doctrināqꝫ li-
beralium edocebat: ⁊ ali eum meliori cibo q̃ꝫ conueniret: seruili fortune iubebat: com
misitqꝫ ei domesticam curam. Ille vero cum his frueretur: virtutem humilitatis que
circa eum erat: neqꝫ hac mutatione dereliquit: sed ostēdit prudētiam cum certissime
affuerit preualere posse rebus in vita difficillimis: nec felicitatibus solūmodo tempo
ralibus inherere. Itaqꝫ dum vxor eius domini propter pulchritudinē ⁊ opportu
nitatem actuum eius: essꝫ illius amore confecta: ⁊ putaret quia si hoc ei faceret: mani
festum facile eum suaderet venire ad suū concubitū: quasi ille iudicaret felicitatem
eo ꝙ ei domina supplicaret: ⁊ ad figuram illius tunc seruitij: ⁊ non ad modum respi-
ceret castitatis: desiderium suum ei prodit: ⁊ verba de permixtiōe fecit. Cuius respu
ebat ille preces: dicendo non esse iustum huiusmodi sibi imponi seruitium. vnde em
ptorem a quo tanta dignitate fuerat honoratus: iniquitatis contingeret iniuriam susti
nere: sꝫ rogabat eam comprimere passionē: desperationē quippe ei huius desiderij p̄
ponens: quia si non esset spes: hoc ei facile possit auferri: se vero omnia potius ferre
dicebat q̃ꝫ in hoc quodammodo consentire. Nāꝫ si seruum inquit domine sue nihil
facere oportet aduersum: contra hec precepta maxime conuenit resultare. Illius
autem amor potius augebatur: eo ꝙ non speraret omnino deuiare ioseph. Et dū ve
hementer obsideretur a passione: secūdū rursus fecit experimentum. Igitur dum fe
stiuitas publice celebrationis instaret: in qua ad cerimonias etiam mulieres interes-
sent: egritudinem marito simulauit: captans ob hoc solitudinem atqꝫ silentium: vt ex
oraret ioseph. Qui dum accessissꝫ vberiores prioribus obtulit ei sermones: quia bo-
num quidem fuisset vt precibus priscis flecteretur: nec in aliquo contradiceret pro-
pter reuerentiam domine deposcentis: ⁊ excellentiam passionis: qua cogeretur do-
mina de sua dignitate descendere: sed nunc melius ageret: si que pridem contempse
rat emendaret. Nam si secundas preces expectaret: hoc illa etiam studio maiore se
fecisse referebat: egritudinem simulasse: ⁊ festiuitati vel cerimonijs preposuisse eius
amplexum: sibi autem ꝙ primis sermonibus non credendo resultauerat: nulla fa-
ctum fuisse malicia iudicaret: signumque crederet vtilitatis bonorum presentium: ꝙ
ipsa in ea voluntate persisteret: que bona iam quasi possideret si eius amore flecte-
retur: ⁊ maioribus frueretur obediens: vindictam vero ⁊ odium eum asserens
suscepturum: si eius contemneret dignitatem: sed etiā domine castitatē ꝯferre videret
Neqꝫ enim hoc illum iuuare posse dicebat: sed ipsa ad accusationem accederet illi
us: ⁊ temptatam se ab illo marito proprio mentiretur: magisqꝫ crediturum vxoris ser-
monibus q̃ꝫ illius: licꝫ eos ex veritate proferret. Hec dicente muliere: simul ⁊ flē
te: nec misericordia eum recedere a castitate suasit: nec metus coegit: sꝫ ⁊ preces respu
it: ⁊ minis non cessit: metuens iniusticiam sustinere: ⁊ pati magis quodlibꝫ seuiꝰ ele
git: q̃ꝫ letus vti presentibus: in quibus etiam conscius esset perditionis sue. Com

Putiphares.

Calliditas mulieris.

memorabat autem eam nuptais: τ viri societatem: τ bis potiora distribuenda: q̃
temporalis ardoris libidini supplicabat: nam talibus perpetratis: que penitentiam
magis augerent: dolorem sumeret τ nequaquā quod deliquerat emendaret: τ timorē
nimium eiset babitura: quando causa buius mali nullatenus possit abscondi: viri au⸗
tem sue societatis adoptionez babitura sine periculo: insuper magnā conscientie apō
deum fiduciam simul τ apud homines: tanquam in eius manens amplexibus mun
da τ apud eum domine potestatem: τ non pro peccato babitura confusionem: multo
q̧ melius esse babere fiduciam in bonis que cognoscuntur: q̃ in malis que timo⸗
re celantur. Hec dicens: τ bis multo maiora: ardorez mulieris retinere: eiusq̧ pas
sionem conuertere ratione nitebatur. Illa vero studio suo vebementius incitata: im⸗
mittens manus: cum verbis suadere desperasset: eum cogere tentabat. Cunq̧ fugis⸗
set iratus ioseph: illa eius tenente vestem qua se exuerat: exiliuit domo. Que in formi
dine constituta: ne viro suo boc diceret: iniuriamq̧ volens preuenire: q̃tenus aduer⸗
sus ioseph mentiretur: excogitauit: vt boc modo vlcisceretur iniuriaz: que fuerat ita su
perbe contempta. Precedere vero in accusatione sapientissimuz fore simul τ mulie
bre credens: sedebat quidem deiecta atq̧ confusa ob tristiciam qua cupiditate sua fu
erat decepta: temptamentum corruptionis sue cum ira frangens al's iungens. Ueni
ente autem viro: vultu turbato causamq̧ consulenti fecit ioseph accusationis initium:
τ velut mortua dixit mariro. Seruum nequam cubile tuum violare volentem castiga:
qui neq̧ qualis in domum nostram venerit recordatus timuit: neq̧ quantum ex tua
bonitate promeruit: mente percepit: sed pro bis cum rebus omnibus bonum se pre⸗
bere debuisset: insidiatus nobis est: vt lectum tuum contumeliis afficeret: τ bec in fe⸗
stiuitate captans absentiam tuam. Qui licet bumilis primitus videretur: propter tu⸗
um quiescebat metum non quia esset natura benignus. Hoc autem factum est: eo q̧
indigne: τ preter spem ad bonorem accesserit. Qui dum fidez totius possessionis tue
τ dispensationem obtinere preualuisset: τ senioribus famulis prepositus esset: tuam
quoq̧ violare tentauit vxorem. Dum vero quieuisset in verbis: ostendebat ei vestem
quasi dum tentasset ei vim facere reliquisset eam. Putiphares neque lacbrymis
vxoris: neq̧ bis que dicebat illa: vel videbat ipse discredēs: τ eius amori cūcta distri
buens: examinationem quidem veritatis fieri non permisit: vxori tribuens castitatez
Joseph vero nequam esse decernens: τ illum quidem malignorum misit in carcerez   Joseph carcere maceratur
vxori vero potius castitatis ornamentuz inesse testificatus est. Joseph itaque deo
omnia sua committens: neque ad satisfactionem: neque ad integram factorum mani⸗
festationem conuersus est: sed vinculis τ necessitate tacitus mansuetusq̧ succubuit:
meliorem esse confidens deum: causam calamitatis: τ veritatem scientem: q̃ illos: q
eum iniuste pene contraderent: cuius prouidentie experimenta repente suscepit. Cu
stos nanq̧ carceris (diligentiam fidemque eius considerans: τ videns dignitatem eius
forme substraxit vincula: τ quod erat pessimum leuius ei fecit/ciboque eum vti q̃ vin
ctis conueniebat: meliore precepit. His vero qui in eisdem calamitatibus erant:
dum ab erumnarum onere cessarent: ad colloquiuz vt assolet communionis τ similis
calamitatis venientibus: τ adinuicem causas pro quibus condemnati fuerant requi
rentibus: pincerna regis τ ab eo vebementer bonoratus: eiusque affectu deuinctus
τ cum ioseph babens compedes: familiarior ei magis effectus est. Sapientia nan
q̧ ei videbatur excellere: cunque somnium vidisset exposuit: petens: vt quid signifi⸗
caret: insinuaret: accusans quia supra mala regis adbuc ei diuinitas sollicitudinem
apponeret somniorum. Dicebat ergo se vidisse triū palmitū natos botros: ex vnoquo   Somnium
q̧ pēdere: grandes iam: τ ad vindemiādū speciosos: eosq̧ se ꝯprimere i poculo regis

mustumqꝫ offerre bibituro:⁊ illū grate suscipere. Qđ ergo viderat:hoc eē dicebat:po scebatqꝫ vt q̄cunqꝫ ioseph in his sortiret intellectū:ei suo manifestaret elogo. Jlle v̄o exhortabatur eum confidere:⁊ separare in diebus se tribus a vinculo absoluendū: re ge desiderante ministerium eius:⁊ rursum in eo esse constituendum. Fructum enim vinee significauit in bonum deum hominibus prebuisse:quod etiam ipsi libatur:⁊ fi dem hominibus amiciciamqꝫ paciscitur. Soluit ergo lites passionesqꝫ ⁊ tristiciam au fert his quibus offertur:⁊ ad delectationes sepe conuertit. Hoc ergo quod dicis in quit ex tribus compressum botris manibus suscepisse regem tuis:bonam visionem scito tibi futuram ⁊ presentis necessitatis indulgentiam in tot diebus prenunciantem de quātis palmitibus fructum visus es per somnium vindemiasse. Sed memor esto mei cum fueris hec exptus:qui tibi pronunciaui bona:⁊ in potestate constitutus: nō obliuiscaris in quibus nos derelinquis. Nihil enim peccantes ad vincula venimus sed pro causa veritatis ⁊ castitatis:ea que reorum sunt sustinere damnati sumus:quā do nec in propria delatione eum qui nobis hec intulit iniuriam sustinere voluimus.

Sonnij iterptatio

Et pincerne quidem vt assolet audiente huiusmodi expositionem somnij gaudium erat:expectabatqꝫ interpretationis finem. Seruus autem quidam supra pistores constitutus:cum pincerna vinctus in carcere:cum talem ioseph protulisset de illius vi sione sententiam:in spe bona constitutus:cum ⁊ ipse somniū vidisset:petit ioseph: vt ⁊ illi que preterita nocte viderat:quid vellent significare depromeret. Erat enim inqt huiusmodi. Canistra tria super caput meum ferre me vidi: duo quidem panibus ple na:tercium obsonio:varijsqꝫ cibis:⁊ qualia solent regibus ministrari: superuolantes autem alites:omnia consumpsisse. Et ille quidem credebat sibi similem expositionē futuram:quam pincerne dixerat. Joseph autem concipiens animo somnium: di xit ad eum:velle quidem se interpretem ei fore bonorum:⁊ non talium:qualium visio demonstraret. duas inquit ei vite superesse dies:hoc dicens canistra significare:tertia vero eum crucifigendum:cibumqꝫ volatilium esse futurum:nihilqꝫ fore:quod ei auxi lium posset ferre. Hec ergo similem terminum in ambobus vt ioseph dixerat su sceperunt. Predicto nanqꝫ die cum natalis esset regis:non sicut rex agens:pisto rem quidem crucifixit:pincernam vero vinculis absoluens:in proprium ministerium reuocauit. Joseph vero cum duobus annis vinculorum mala sustineret:nihilqꝫ a princerna predictorum memoraretur:deus eripere eum volens e carcere: huiusmodi ei machinatus est libertatem. Rex pharao vna nocte visiones somniorum duas vi dens:⁊ cum his vtriusqꝫ expositionem:interpretationē quidem oblitus visiones re coluit:afflictusqꝫ in his que viderat:nempe cum ei tristia viderentur:die facto conuo cauit sapientes egyptiorum:volens agnoscere somniorum discretionem. Hesitantib⁹ autem illis rex potius turbabatur. Pincerna vero regis vidente confusionem:me moria reddita est ioseph:eiusqꝫ circa somnia sapientie:⁊ accedens ad regem: indica uit ei de ioseph:⁊ visionem quam ipse vidisset in carcere:pariter ⁊ euentum: ⁊ quia ip se dixerit crucifigendum ea die pistorem:⁊ sibi omnia secundum interpretationē som nij euenisse predicente ioseph:vinctumqꝫ eum asserens a putiphare principe cocorum vt seruum:cum diceret semetipsum nō humilis hēbreorum esse generis:nec glorie pa tris. Hunc inquit euocans:nec propter modernam culpam eum calumnians: que tuis somnijs indicantur agnosces. Jubente rege ioseph ad suū vultū adduci:obedi unt famuli diligentia ei precepto regis adhibita. Rex vero eius dextram apprehen dens: o iuuenis inquit:tu mihi nunc optimus:⁊ prudentia dignissimus testimonio mei famuli nunciatus es. His ergo bonis quibus iste participatus est:etiam fac me esse consortē:pandens q̄cunqꝫ mihi somniorū prenunciant visiones. Nolo āt te vllo terrore ꝯstrictū:blandiri sermōe fallaci:⁊ delectatiōez facere:si reuera sit triste qđ vidi

Aliud somniu

Interpretatio

Joseph: duobus in uinclis stetit.

Putabam circa fluuium ambulans videre me boues pinguissimas: simul & magnitudine precipuas numero septem gradientes de pascuis ad paludem: alias vero tantas numero perspexi maximas de palude concurrere valde tenuissimas & ad videndum deformes. Que dum deuorassent pingues & magnas: nihil adiute sunt: crudeli fame detente. Et post hanc visionem de somnis surgens: & turbatus quid esset hec visio apud me considerans: rursus in soporem solutus sum: & vidi secundum somnium multo mirabilius priori: que etiam me terrent potius atque conturbant. Spicas vij. vidi ex vna radice natas capite grauatas & reclinatas a fructu: & aptas ad messem & ad hec alias septem spicas inanes: & infirmas nimia siccitate. Que conuerse: vt consumerent & comederent spicas speciosas: stuporem mihi fecerunt. Joseph autem respondens ait. Uisio quidem ista rex licet duabus formis apparuit vnum terminum tamen eundemque significat futurorum. Quod enim boues vidisti animal in aratri labore fortissimum a peioribus deuoratas: & spicas a minoribus fuisse consumptas: famem & sterilitatem egypto totidem annis prenunciat: e quibus scilicet primo temporibus felicitatem ferentibus quorum vbertas totidem posteriorum annorum sterilitate consumitur. Erit ergo rerum difficultas necessariorum: que inemendabilis vehementer existat Signum autem hoc est: quomodo exhauste boues meliores consumpserunt: saciari que minime valuerunt. Deus tamen non vt tristificet: futura predicit hominibus: sed vt prescientibus leuiora faciat experimenta prenunciatarum rerum. Tu siquidem congregans bona tempore primo futura facias: vt calamitatem venturam: egyptiorum terra non sentiat. Mirante itaque rege prudentiam sapientiamque ioseph: & consulente quemadmodum vbertatis tempora dispensarentur: vt posterior sterilitas leuior esse videretur huiusmodi consilium dedit: vt frugum parcitas haberetur: & non affluenter egyptios his vti permitteret: sed quantum sufficeret ad pabulum erogaret: que vero superessent sterilitatis in tempore seruari: recondique monebat triticum ab agricolis perceptum: vt ad sata tantummodo ministrarentur expensa alimentorum. Pharao vtrunque in ioseph miratur: & discretionem somnij pariter & consilium dispensationemque eius rei ipsi commisit: quatenus ageret ea: que populo egyptiorum & regi sciret vtilia: inuentorem scilicet huiusmodi: vite etiam dispensatorem optimum esse confidens. Ille vero potestate sibi a rege collata: ita vt eius frueretur signaculo: & purpura vestiretur: per vniuersam terram ductus: in curru vehebatur: frumentumque agricolis sufficiens ad semen: & pabulum singulis metiens: nulli significabat causam: pro qua talia peragebat

Triginta siquidem etatis iam annos transierat: & omni honore fruebatur sibimet a rege collato: quem appellauit psonpthom panicos: videns eius intellectum inopinabilem. Significat autem hoc nomen inuentorem absconditorum. Duxit autem vxorem valde dignissimam: filiam petefres: qui vnus fuit heliopolitanorum sacerdos: adhuc virginem: nomine aseneth: cooperante sibimet rege. Ex hac fuerunt ei filij duo: ante sterilitatis tempus: manasses quidem senior: quod nomen significat obliuionem eo quod per felicitatem obliuio ei infelicitatis accesserit: iunior vero effraim: quod restitutionem significat: eo quod esset redditus libertati maiori. In egypto siquidem secundum somniorum expositionem ioseph septem annis beatissime transeunte: fames annum iam tangebat octauum: & ex eo quod non presensissent casurum super se malum laborantes in eo crudeliter omnes ad regis ianuas confluebant. Ille vero ioseph vocabat: qui eis frumentum vendidit: factus multitudinis sine dubitatione saluator: & mercedem omnium non comprouincialibus tantummodo faciens: sed etiam paratus vendere peregrinis: omnesque homines secundum cognationes suas: solatium merebantur Josep felicitate eius vtentes. His ita gestis dum chananea fame crudeliter vexaretur omnem denique terram hec pestis inuaserat: misit etiam Jacob filios vniuersos

Somnium Pharaonis.

Aliud somnium.

Interpretatio somniorum.

Joseph dispensator factus pharaonis et populi egyptiorum [illegible]

psonphton panicos.

Aseneth. Joseph vxor.
Manasses, Effraim — Joseph filij.

in egyptum comparaturos frumentum:confidens licere tritici commertium fieri pe-
regrinis:beniamin tm̄modo retinens qui ei ex rachel fuerat generatus:⁊ erat ioseph
consanguineus. Illi in egyptum venientes adierunt ioseph:frumentum emere sup-
plicantes. Nihil enim erat:quod non illius consilio gereretur:nam ministratio regia
tunc vtilis erat hominibus:quando ioseph exhiberetur honor. Qui dum cognouisset
fratres nihil de se cogitantes:eo ꝙ adolescens quidem ab eis abscesserit: ad hanc ve
ro etatem ita peruenerat:vt figura etiam eis ignotus esse videretur:cum magnitudine
quoqꝫ dignitatis eis neqꝫ suspectio proueniret:temptabat eos vt dicerent:quam ha-
berent de rebus omnibus voluntatem. Quibus frumenta quidem non venundabat
exploratores vero rerum principis esse dicebat:⁊ ex multis quidē locis eos esse con
gregatos:excusationis vero causa se cognatos asserere:impossibile dicēs esse viro idio
te tales filios:⁊ forma ita clarissimos enutrire:cuꝫ regibus tot filiorum copia essꝫ val
de difficilis:vt per hec etiam de patre que prouenissent latenter agnosceret:similiter ⁊
vt de fratre suo beniamin audiret. Metuebat enim ne forsitan ⁊ in illum vt in se pec
cauerūt:aliquid deliquissent Illi nanqꝫ erant in tumultu pariter ⁊ timore maximo
constituti:periculum putantes sibimet imminere:nihilqꝫ de fratre mente sua percipiē
tes:⁊ astantes reddebant de singulis rationem ruben ita concionante primitus: qui
eorum senior existebat. Nos inquit non pro lesione venimus huc:neqꝫ regis negotijs
aliqua mala facturi:sed egentes salute ⁊ negocio ⁊ malorum refugio:que nostram re-
gionem obtinere noscuntur:vestram vtiqꝫ scientes clementiam:quos non solum sub-
uenire ciuibus proprijs:sed etiam peregrinis mercimonium audiuimus proposuisse
frumenti:vt omnibus indigentibus salutem maximam prestaretis. Quia vero sum⁹
fratres:⁊ communis nobis est sanguis:clarum quidem hoc facit etiam familiaritas
forme non valde mutate. Pater autem est nobis iacob vir hebreus:cuius existimus
filij duodecim:ex mulieribus quattuor:quibus omnibus viuentibus felices eramus
vno vero fratre nostro moriente ioseph:res nostre ad peiora conuerse sunt. Naꝫ ⁊ pa
ter immensum in eo trahit luctum:⁊ nos ex calamitate defuncti:⁊ erumna senis affli-
gimur. Venimus igitur pro comparatione frumenti:curamqꝫ patris ⁊ nostrorum ꝓ
uidentiam beniamin iuniorem fratrem reliquimus. Poteris autem mittendo ad no
stram domum agnoscere si quicquam dicimus mentientes. Et ruben quidem hu
iusmodi verbis tentabat persuadere ioseph vt de eis meliora decerneret. Ille vero ia
cob cognoscens viuere:fratremqꝫ beniamin minime deperisse:tunc equidem in car-
cerem eos/quasi de vacantia/al's die vacanti/discutiendos iniecit. Tertia die dedu
cens eos:quomodo inquit asseritis neqꝫ pro malignitate rerum principis huc venisse
⁊ esse fratres:⁊ vnius patris filios de quo dicitis:hec ita esse mihi manifestabitis:si re
linquentes quidem vnum ex vobis apud me:nihil iniuriabile passurum:portantesqꝫ
papula genitori:denuo reuersi fueritis ad me:fratrem quem reliquisse vos vobiscum
pariter adducentes:hoc enim erit signum veritatis. Illi in maioribus malis adducti
flebant inter alterutros:de calamitate ioseph frequenter ingemiscentes:tanquam pro
pter id quod in illum cogitauerant deo vlciscente in eis:talia sustinerent. Ruben
autem nimius erat:⁊ eos in eiusmodi sermonibus penitentie increpabat:ex qua nul-
la quidem generaretur vtilitas de ioseph:illos vero quicquid mali sustinerent pro vin
dicta illius faciente deo:fortiter tolerare poscebat. Hec autem dicebant ad inuicem
non credentes suam linguam ioseph intelligere. Omnes autēꝫ ruben increpante:ha
bebat deiectio:⁊ penitentia rerum gestarum:cum ipsi non cogitassent illo tempore:ꝓ
qbus eū tūc punirent:indicabāt deū esse iustissimū Vidēs āt eos ioseph sic estuātes:
ꝑ cōpassiōem cessit in lachrymas:nolēsqꝫ fratrib⁹ apparere discessit. Et postqꝫ reliqt
eos iterꝫ veit ad eos. Et retinēs obsidē simeō:ꝓ reuersiōe frm̄:illos sumētes merci-

...es Joseph: dante deo: qr vendiderat eu · ceciderunt in manus eius.

moniū tritici: abire precepit: iubens ministro: vt pecuniā quam pro emptiōe frumenti
detulerant: oneribꝰ eoꝝ latēter immittēs dimitteret eos: illā pecuniā pīter portaturos
Et ille quidem imperata perfecit. Jacob autem filij/venientes in chananeam: nū
ciauerunt patri que eis in egypto contigerant: ꝛ quia quasi exploratores regis illuc ve
nissent sunt crediti: dicentibusqꝫ se fratres esse: vndecimum apud patrem domi reli
quisse: creditum eis non sit: ꝛ quomodo simeon reliquerunt apud principem milicie
donec beniamin iret: ꝛ fidem de his que a se apud eum dicta fuerant perficeret: roga
bantqꝫ patrem nihil metuentem: vt cum eis iuuenculum destinaret. Jacob vero
nihil omnino placebat ex his que a filijs suis gesta sunt: ꝛ dum de simeon detentione
grauiter ferret: stultissimum iudicabat: beniamin quoqꝫ his malis adijceret. Et ille q
dem neqꝫ ruben sermonibus supplicantis flexus est: suos filios tradentis: vt si quid
beniamin in itinere pateretur: eos occideret auus. Jllos hesitantes in his malis: po
tius conturbabat argentum: quod in saccis missum latenter inuenerant. Tritico vero
quod delatum fuerat iam deficiente: fame magis inualescente: coactus necessitate ia
cob: beniamin deliberauit cum fratribus destinare. Non enim poterant in egyptum
venire: nisi cum sua promissione pergerent. Cumqꝫ famē quotidie augeri conspiceret:
filijs supplicantibus: quod aliud de presenti faceret non habebat. Judas autem
cum esset ꝛ in alijs vir audax: ꝛ in his apud eum fiducialiter vsus est: dicens: non euꝫ
debere de fratre metuere: neqꝫ aliquid aduersum suspectionem conspicere: quomodo
nihil circa eū agendū foret: vbi deus adesset: ꝛ quia ei quicquid immineret etiam apō
eum manenti omnino contingeret: eos autem sic palā in perditione pueri adijcere nō
debere: nec alimentum ex vbertate pharaonis permissum: propter puerum irrationa
biliter auferendum: cogitandum vero de salute simeon: ne dum parceretur profectui
beniamin: ille perimeretur: deo autem esse credendum de illo. Quo exhortante atqꝫ
dicente: aut saluum reuocare filium: aut se cum eo remansurum atqꝫ victuruꝫ: credēs
ei iacob: tradidit beniamin: ꝛ duplex tritici precium: simul ꝛ que apud chananeos na
scuntur: vnguenta balsami: ꝛ stacten: ꝛ therebintum: ꝛ mel: munera ioseph direxit esse
portanda. Multe vero a patre in egressione filioꝝ ei effunduntur lacbryme: pariter
ꝛ ab illis. Jlle nāqꝫ si filios saluos de itinere suo reciperet cogitabat illi vero si fratrē
incolomem repperirent: nihilqꝫ pro eorum tristicia mali perpessuꝫ: quotidieqꝫ eis me
ror ingerebatur. Et senior quidem fessus tolerabat: illi vero ibant in egyptuꝫ: spe me
liori tristia rebus curaturi presentibus. Cum vero egyptum peruenissent: successe
runt al's secesserunt quidem apud ioseph. Timor autem eos non fortuitus perturba
bat: ne propter tritici precium crimini subiacerent: velut ꝛ ipsi furtum sub calliditate
egissent: ꝛ apud prepositū ioseph multis satisfactionibus vtebantur: domi in suis sac
cis dicentes se inuenisse pecuniam: eamqꝫ nunc reportasse. Jllo itaqꝫ respondente: ꝛ
se iam quid dicerent ignorare: releuati sunt a timore: soluensqꝫ repente simeon: cū fra
tribus esse permisit. Veniente autem ioseph a ministerio regis: ei munera ꝓferebant
ꝛ sciscitanti de patre: dicebant: ꝙ eum incolomem reliquissent. Jlle quoqꝫ cognoscēs
superesse beniamin: si is esset iunior frater interrogabat quem vtiqꝫ in presenti cerne
ret. Quibus respondentibus eum esse: ait deum semper omnium ei esse suffragatorē
Jpse vero passione motus ad lacbrymas discedebat: nolens semetipsum fratribus
demonstrari: sumptosqꝫ eos ad cibos fecit discumbere: sicut erant soliti apud patrem
Qui dum circa cunctos recumbentes benignus existeret: beniamin partibus dupliei
bus honorabat. Dum vero post cenam fuissent in soporem conuersi: iussit preposito
vt eis triticum mensuratum traderet: preciumqꝫ rursum in eorum saccis absconderet
monere vero Beniamin etiam poculum argentum quo bibere congaudebat im
mitteret. Hec itaque faciebat: experimentum fratrum sumere volens:

vtrum auxilium aliquando ferrent beniamin pro furto detento: ⁊ patienti periculum
an certe relinquētes eum: tanquam ipsi nihil gerentes mali: ad paterna limina reme
arēt. Cū v̄o famul⁹ mādata fecisſ;: die facto: iacob filij nihil boꝝ sciētes discedebāt: re
cipiētes etiā simeon: ⁊ duplici gaudio ꝯgaudētes: tā ꝓpter eū: ꝗ etiā beniami reuocā
tes: sicut ꝓmiserāt patri. Qui dū abirēt: insequebant̄ eos equites: ducētes famulū: a quo
in sacco beniamin poculum videbatur immissum: ⁊ inopinabili equestrium inuasione
turbatos: causamqꝫ sciscitantes: pro qua sic venissent: illi maliuolos eos appellabant
qui dum honore ⁊ muneribus potiti a domino suo fuissent: neqꝫ munerum: neqꝫ ho-
spitalitatis Joseph memoriam retinentes: presumpserint in eum iniqua committere
⁊ scyphum quo ille in conuiuio bibere congauderet auferentes: iniusta lucra secū por
tarent: amiciciamqꝫ ioseph ⁊ suumqꝫ periculum si inuenirentur in fraude secundo loco
ponētes: minabāt̄qꝫ eis suppliciū esse venturū: quia nec deū latuerit: nec cū furto fugien
tes euaserint: licet ministerij famulum latuissent. Cognoscetis igit̄ dicebant: quid igno
rantes de poculo passi fuerimus: scituri tn̄ repente vos esse puniēdos. Hec ⁊ his ma
iora in eo dicens famulus increpabat. Illi vero nescientes factum eius verba irride-
bant: leuitatemqꝫ verborum illius famuli mirabantur: ꝙ talem causam presumeret vi
ris inferre: qui dum precium in suis saccis inuentum nequaquā retinuissent: sed quod
gestum fuerat nullo sciente reuocassent: multo potius ab huius maleficij voluntate di
scederent: ⁊ quia rei perscrutatiōem negatione iudicabant esse fideliorem: requirere fa
mulum imperabant: ⁊ si quisquam rapuisset: cum reperiretur omnes esse puniendos.
Nihil enim sibi conscij: fiduciam habebant: vt putabant omni periculo cariturā. Il-
li vero inquisitionem fieri exigebant: vniusqꝫ fore supplicium: qui in furto fuisset inuē
tus. Et dum quererent: omnesqꝫ iam ceteros pertrāsissent: secundum modum inqui
sitionis beniamin nouissime peruenerunt: non ignorantes: quō in illius sacculo pocu
lum abscondissent: sed subtilem inquisitiōem se facere simulantes: alijqꝫ de suo timo-
re liberati: videbātur esse solliciti de beniamin: confidebant tamen: quia nec i illo pos
sent maleficium inuenire: increpabantqꝫ eos qui fuerant persecuti: velut eis multū ꝓ
cessuris impedimētū itineris attulissent. Cum vero scrutantes omnes: de sacculo ben
iamin inuentum poculum protulissent: in luctum ⁊ gemitum omnes repente conuer
si sunt: ⁊ indumenta rūpentes: flebant fratrem suum pro furti crimine puniendum: se
qꝫ mentitos patri de salute beniamin. Crescebat autem eis hoc malum: eo ꝙ iam se
credentes tristitiam deuitasse: rursus in fratris sui malis inciderent: ⁊ paterne super il
los tristicie causam se fore dicētes: qui vim patri fecissent: vt eum cum eis vna dirige-
ret. Equites ergo sumentes beniamin: ad ioseph adduxerunt: fratresqꝫ pariter se
quebantur. Ipse dum cerneret illum in custodia positum: illud autē luctuoso scema-
te laceratos: quod ait: o maligni aut de mea clementia: aut de prouidentia dei cogitan
tes: talia in peregrinum ⁊ benefactorem facere presumpsistis. Illis autem in sup-
plicium se tradentibus pro salute beniamin: ⁊ rursus recordantibus dicentibusqꝫ: be
atiorem esse ioseph: qui si quidem mortuus esset: ⁊ a vite tristicia liber existeret: si vero
viueret: certum: quia pro illo super eos deus vindictam inferret: asserentibus se esse a-
maritudinem patris: quia tristicie quam pro illo haberet hactenus: etiam de beniami
ipsi ei rursus adijcerent: ruben eos etiam vehementer increpante. Joseph ergo dicen
te: illos quidem a se absolui: a quibus in nullo fuerat lesus: solamqꝫ ei sufficere penā
fratris: neqꝫ iustum esse illum propter eos dimitti qui in nullo deliquerant: neqꝫ illos
cum fure puniendos: sed etiam abeuntibus prebere se securitatem: omnes quidem
tenuit stupor: ⁊ dolore huiusmodi passionis obmutuerunt. Judas autem qui
etiam patri persuaserat: vt adolescentulum dirigeret: ⁊ in alijs erat vir efficax: pro fra
tris salute se decreuit opponere. Licet crudelia inquit opera commiserimus

in te:⁊ supplicio digna:iustumqꝫ sit omnes nos subiacere tormēto:licet nō sit iīgtas
oīm sed vnius iunioris:tamē desperantibꝰ de eius salute:spes relicta ē nobis de tua
benignitate ⁊ euadēdi nobis te pollicēte ꝑiculum. Et nūc nō ad nos respiciēs:neqꝫ
malefacta ꝯsiderās:sꝫ ad tuaꝫ naturā ꝯuersus:ꝟtutē ꝓpiciꝰ exerce nō irā:qua aliꝗ cū i
fortitudine pari sint:nō i maxis solūmō:sꝫ etiā in fortuitis sumētes vtuntur. Tu esto
magnanimis:neqꝫ vincaris ab ira:vt eos perimas:qui neqꝫ suam potuerint tueri sa
lutem:sed a te sumere eam poposcerunt. Non enim modo eam primitus nobis do-
nas:sed dum frumentorum venissemus ad emptionem:velociter ⁊ opulentiam do-
nasti ciborum:⁊ nostris familiaribus vberrime deferenda prebuisti:que periculuꝫ su
stinentes a peste famis eripuerunt. Ne despicias pereuntes egestate rerum neces-
sariarum nec punias qui videntur deliquisse:⁊ circa beneficiuꝫ quod a te nobis splē-
didissime collatum est:inuidie calamitate damnati sunt. Permaneat tua gratia:alio
modo tantū data. Saluabis eniꝫ:quos ob hoc etiam nutristi:aiasqꝫ quas fame labo-
rare nō passus es:a morte tuis muneribus liberabis:quatenus hoc ita mirabile sit ⁊
magnuꝫ:vt ⁊ animas nobis dones:prebeasqꝫ vnde possint indigentibꝰ permanere.
Reor enim deuꝫ causam hanc ꝓparasse:virtutē tuam circa nos volētem cunctis osten
dere:nosqꝫ in hac erumna ꝯstituisse:vt iniquitatibus in te peccātiū videaris ignosce-
re:⁊ nō solis ob aliam causaꝫ indigētibus tue clemētie amminicula condonares:quā
quā ⁊ hoc magnū est:si bene fiat inopibus:principale tamē existet:saluare quēquam
eos:qui pro delicto commisso in se penas debeant exoluere. Nam si paruas lesiones
dimittere delinquētibus laudem attulit multis:iracundiā cohibere in his:pro quibꝰ
vita peccātiuꝫ sit obnoxia:diuine cognoscitur esse nature. Et ego quidē nisi scirē pa-
trem quemadmodum in amissione filiorum affligitur:propter ioseph mortem:nequa
quā quantuꝫ ad nos attinet salutis verba ꝓferreꝫ nisi forsan tuis moribus hoc donas
sem:quorum est ꝓprium etiam hos saluare:qui tribulantur in huius morte:sed etiam
preberemus nos passuros quecunqꝫ velles. Nūc autē nō nr̄i miserātes lꝫ iuuenes
simus:⁊ nōdum fruentes vite bonis moriamur:sed de patre ea cogitantes:⁊ senectu
tis illius miserantes:has tibi preces offerimus:⁊ commendamus animas nostras:
quas tibi malignitas nostra tradidit ad supplicia perferenda. Naꝫ non ille malignꝰ
est:neqꝫ tales nos futuros genuit:sed cuꝫ sit benignus:⁊ vt experiatur talia non sit iu
stum etiam nunc nobis suspectus affligitur. Cum autem audierit perditos:etiaꝫ cau
sam mortis amarissime sustinebit:⁊ ob hoc multo citius vitam suam derelinquet: ita
vt eum conuersationis nostre turpitudo corrūpat:pessimumqꝫ faciat de presenti luce
discessum:⁊ dum ad alios studeret nostra bona plantare:vt nostri actus neqꝫ sentian
tur efficiet. In hac ergo ratione constitutus licet te nostra mala cōmoueant:tuam iu-
stitiam dona patri:vt propter illius misericordiā maiora possis ꝙ cogeris facere pro
nostra malicia:ne senectus eius in desolatione consistat:aut nostra perditione deficiat
Verere patrum nomina hoc eis condonans munus. In hoc itaqꝫ ⁊ tuum honora-
bis genitorem:tibiqꝫ prestabis:cum iam hac appellatione potiaris:⁊ in ea sine passi-
one seruaberis a deo patre cunctorum:in qua per communioneꝫ huius nominis pie
agere comprobaueris:nostri patris habendo misericordiam:ne fraudatus filijs aliqd
patiatur. Tua sunt ergo que nobis prebuit deus:habens vtiqꝫ potestatem ⁊ auferre
⁊ dare:nihilqꝫ ab eius gratia differes. Nam dum quilibet in vtrunqꝫ habuerit pote
statem:optimum est:vt hac in bonis vtatur: ⁊ potestatem que in malo est tanquam si
non sit obliuiscatur:quasi hoc solum concessum sit vt de salute sit cogitanduꝫ. Tu ve
ro omnes nos saluabis ignoscendo fratri:in quibus infeliciter egit:neqꝫ eniꝫ vita no
bis est hoc punito:quo defuncto: ad patrem non licet remeare. Supplicamus
igitur domine:vt si decreueris fratrem nostrū occidi:cū eo nos pariter punias:tāquā

delicti participes. Non eni patimur nosipsos quasi ꝓpter mortui tribulationem affice
re: sed tanquam similes eius malicie existẽtes ita debem⁹ interimi. Et qm̃ vt iuuenis
deliquit ⁊ nõ prudẽtia roborat⁹: ⁊ humanũ erat talib⁹ veniã tribui: hoc tibi relinquo: ⁊
vlteri⁹ ṽba ꝓferre cessabo: ⁊ siqdẽ nos ꝯdẽnare volueris: ea que dicta non sunt nõ vi
debuntur nos ad tristitiã deducere: si vero absolueris illa etiam in tue benignitatis cõ
sciẽtia reuoluẽs: nõ solũmodo nos saluabis: sed etiã vitã redonabis: ꝑ qd̃ poti⁹ iustior
appareas: qñ plus a nobisipsis ꝓbaris de nostra salute sollicit⁹. Si aũt castigare cul-
pam mauis: me magis ꝓ illo castigans: hũc patri remitte: si vero aliquẽ tibi retinẽduz
iudicas seruũ: ego vtilitatibus tuis potior ero minister: quãto aptior ad vtrasq; passio-
nes sicut vides existo. Judas itaq; oĩa sustinere ꝓ fratris salute libenter habẽs: ꝓstra
uit semetipsum ante pedes ioseph: si quõ eius irã flectere potuisset. Prostrati sũt etiã
fratres vniuersi flentes semetipsos ꝓ aĩa beniamin tradẽtes neci. Joseph aũt ani-
mi sui passiõibus victus: ⁊ nequaquã valẽs ire tolerare figmentũ: iussit quidẽ abire p̃
sentes: vt fratrib⁹ se tãtũmõ demõstraret. Discedẽtibus igit̃ omnib⁹: semetipm̃ fratri-
bus indicauit dicẽs. Uirtutẽ quidẽ vestrã atq; fauorẽ circa fratrẽ vestruz collaudo: ⁊
meliores q̃ sperabã ex his que in me cogitastis inuenio. Hec autem oĩa feci experi
ri volẽs amorẽ vestre fraternitatis. Naturaliter aũt neq; circa me malignos vos arbi
tror extitisse: sed dei volũtate factũ: quo bonorum etiã nunc adoptio al's adeptio: ⁊ in
futuro si ꝓpicius deus nobis fuerit: cõferẽda sit. Patris ergo salutẽ inopinatam co-
gnoscẽs: talesq; vos circa fratrẽ inueniens: neq; illoꝝ que in me cõmisisse putamini
vlteri⁹ recordabor. Cessabo autem ⁊ ab odio malignitatis qd̃ sup hiis habebã: ⁊ tan-
quã fuerint voluntate dei cõpleta: ⁊ in rebus p̃ntibus vos mihi eritis occasio gratiam
me habere ꝓfiteor: vosq; ipsos volo (illoꝝ etiã obliuionẽ sumẽtes) delectari magis i il-
lo: qd̃ tunc incõsiderate fecistis: dum ad hui⁹ termini qualitatẽ causa ꝑuenerit: q̃ con-
fusionẽ grauiter ferre ꝓpter hec que putamini deliquisse. Non ergo videat̃ vos cõtri
stare: q̄ aduersuz me malignã ꝓtulistis sniam: nec penitentia eius vos afficiat: quan-
do impleri non potuerunt que fuerant cogitata. Exultantes ergo in his que a deo fa
cta sunt: ite hec nunciantes patri: ne etiam pro vestra consumptus sollicitudine: splen
dorem mee felicitatis obscuret: si antequã ad meum veniens vultum: p̃ntiumq; rerũ
potitus: hac luce priuetur. Ipsum ergo: vestrasq; coniuges: liberosq; ⁊ cunctam cog-
nationẽ sumentes: huc migrate. Non enim absentes bonorum meoruz oportet mihi
charissimos esse: insup ⁊ fame annis adhuc quiq; mẽsura. Hec cũ dixisset ioseph
amplex⁹ est fratres. Illi vero in lachrymis ⁊ tristitia cõstituti: super hoc quod cogita
uerant contra illum: potius eis videbatur esse supplicium bona voluntas fratris. Et
tunc quidem erant in epulis. Rex autem audiẽs venisse ad ioseph fratres: letatus
est eximie: ⁊ tanquã in propriis bonis affectus prebenda eis vehicula tritico plena: au
rumq; simul ⁊ argentum portandum patri decreuit: sumentesq; dona regis illi: ⁊ am
pliora fratris: alia quidem patri ferenda: alia vero sibi singuli donata gaudebant: ma
ioribusq; muneribus donato beniamin exultantes abibant. Caplm̃. IIII

Cum ergo reuertentibus filiis: Jacob de ioseph agnouisset: quia non solum
euasisset mortem pro qua degebat in luctu: sed etiaz viueret clare felicitate: ⁊ cũ
rege totam egyptum sua prouidentia gubernaret: nihil quidem horum que ei nuncia
ta fuerant incredibile iudicabat: cogitans de maximis operibus dei: ⁊ ipsius equita-
te: ⁊ licet multo tempore afflictione defecisset: repente tamen profectus est ad ioseph
Et cum venisset ad iuramenti puteum: sacrificans ibi deo: metuensq; ne propter
felicitatem egypti filiis amantibus habitationem prouincie: nequaquam ad chana-
neã soboles eoꝝ reuersa teneret eã sicut de⁹ ꝓmiserat: aut ne p̃ter dei volũtatẽ in egy
ptũ eoꝝ aduẽt⁹ oriret̃: formidãs quoq; ne pri⁹ a via recederet: q̃m ioseph faciẽ ꝑuiret

Vide clementiam Joseph erga fratres suos.

dum has haberet cogitationes in soporem resolutus est: astititq; ei deus: et secundo noie vocans respondenti quis esset: ait. Nõ est iustũ te ignorare deũ: qui semp psidio tuis maioribus fuit: et post eos etiã tibi. Nã cũ te et pater primatu priuasset: hũc tibi ego restitui: et meo fauore in mesopotamiã missus solus: et bonas nuptias adept⁹ es: et filiorũ multitudine pecuniarũq; plenus ad ppria remeasti: pmãsitq; tibi omne gen⁹ puidentia mea salubre: et ioseph filiũ quẽ te pdidisse putabas: ad maiorẽ bonorũ adoptionẽ culmẽq; pduxi: et egypto dñm vt paululũ videat a rege differre cõstitui. Ast sum vero nũc dux tibi futurus in hac via: vitãq; tuam in manib⁹ ioseph finiẽdam esse nũciaturus: longũq; seculũ tuam sobolẽ in principatu et gloria fore pnuncians: eamq; in terram quam pmisi cõstituẽdã. In hac igitur visiõe cõfidens: pronior in egyptum cum filijs et eorũ oibus properabat. Erãt ergo oẽs septuaginta. Noia vero eorum significare mihi non videtur: et pcipue pter difficultatẽ eorũ. Attamẽ attendens eos qui nõ arbitrantur nos de mesopotamia esse: sed ex egypto: necessariũ iudicaui noim quoq; ferre memoriã. Iacob quidẽ filij erãt duodecim: quorum ioseph iam prius abierat. Eos vero qui post eum pfecti sunt: eorũq; sobolẽ demõstrabo. Ruben itaq; fuerunt quattuor filij: enoch: phalech: esrom: charmi. Simeon aũt sex habuit: iamuel. iamin: aoth: iachim: salier: saul Leui filij tres fuerũt gerson: gaath: merari. Iude autẽ filij fuerũt tres: sylon: phares: zare. Duo vero nati de phares: esrom: et amor. Isachar quattuor habuit Tholas: Furas: iob: semrom Tres vero zabulon habuit filios: sarat: ilon: iachili. Hoc ergo genus de lya descẽdit: cuz qua ascenderat etiam filia eius Dina. Sunt ergo isti oẽs trigintatres. Rachel filij fuerunt duo: quorum ioseph qdẽ fuerũt filij: manasses: et effraim. Beniamin aũt decẽ bela: Bechor: Asbelus: iera: Naama: Ysar: Mobim: Ophim: Areth: ros. Isti decem supiorib⁹ additi: fiunt numero quadragintaseptẽ: et legitimuz quidẽ iacob genus hoc fuit. De Bala vero famula Rachel: fuerũt Dan: et Neptalim: quẽ sequebant filij quattuor: Enol: gunis: Saris: et Sylim. Dan autẽ habuit vnigenitũ hui⁹. His itaq; additis super illos quos dixim⁹: quinquaginta quattuor adimpletur numerus. Gad aũt et Aser nati sunt de zelpha: que fuit famula lye: fuerũtq; filij gad septẽ: Gophoron iaphim: Anin: Zabron: aurim: rothin: ariel. Aser aũt fuit filia Sara: et masculi numero sex: quorũ noia sũt: iomnis: iſus: iose: vbhares: Aber: et melchel. Isti cũ sint sedecim: adiectis eis predictis quinquagintaquattuor memorat⁹ numer⁹ cõpletur: reputato cum eis iacob. Cognoscẽs aũt ioseph aduenire patrẽ: nã iudas pcedẽs: eius nũciauerat aduẽtum: occursur⁹ egressus est: eiq; in ciuitate q̃ heroum vocatur apparuit. Ille ex inoppinata magnaq; leticia pene vsq; ad defectũ mortis puenit: sed eum recreauit ioseph: licet nec ipe retinere al's retineri potuerit: vt propter nimiã leticiã talia mime sustineret: nõ tñ qua pater passiõe deuictus est. Deinceps illũ quidẽ cũ gete venire iubẽs: ipse quiq; fratrũ secũ suorũ sumẽs: pgebat ad regem: dicturus ei aduenisse genitorẽ suum iacob. Ille letus hoc audiuit: iussitq; ioseph: vt diceret eis: quã vitã habere delectarent: vt eos degere ita decerneret. Ille vero optimos eos esse pastores respõdit: nihilq; aliud pter hoc solũmodo velle: vt nõ separati sed vt oẽs pariter habitarent: atq; prouidentiam facerẽt patris: quatenus et egyptijs gratus esset: et nihil quod illorum esset istis imponeretur. Egyptijs enim erat abominabilis conuersatio pastoralis. Veniente vero iacob ad regem: et salutante pariter et pro regno eius orante: Pharao sciscitabatur: quanto tempore iam vixisset. Illo centum triginta annorum se esse dicente: longinquitatem vite iacob miratus est. Cum vero dixisset: quia pauciores annos vixerit q̃ eius maiores: concessit ei vt cum filijs suis in heliopolitana vrbe conuersaretur. Illic enim pascua etiam pastores eius habuerunt. Fames ergo egyptijs augebatur: et pestis eos potius inno-

Iacob alloquitur deus per visionem.

Posteritas iacob cu filiis eius

pes faciebat:cum neqꝫ fluuius terrā irrigaret:non ei crescebat vt mos erat:neqꝫ plue
rat deus:cum vtiqꝫ per ignorātiā futura ꝓuideri nequiuerit Joseph autem ad pe
cunias dante frumenta:cum eis etiā he deficerent:de suis opibus ꝛ mācipiis triticū
cōparabant:ꝛ quibuscunqꝫ esset pars aliqua terre:hanc ꝑ precio alimenti cedebant.
Sic itaqꝫ rege omniū passionū dn̄o facto:alii alibi migrauerunt:quatenus regiones
eorum fierent firma possessio regi preter solummō sacerdotum. His eni regio iпа ser
uata est. Non solum ergo eorum corpora ad seruitutem pestis adduxit:sed etiā men-
tes:ita vt decetero ad turpē egestatē alimētorū venire cogerentur. Imminuēte vero se
fame:ꝛ fluuio terras inundante:ꝛ fruct⁹ abundanter ea ferēte:ioseph ad vnamquāqꝫ
veniens ciuitatē:eiusqꝫ multitudine cōgregata:eandē terrā quā ipsis cedentib⁹ rex ha
bere poterat:solusqꝫ frui:in toto redonabat:ꝛ velut possessiōis ꝓprie laborē eos ama
re poscebat:q̄ntā partē frugū solūmō regi soluturos:ꝑ terra quā illis dabat. Illos er
go inopinate terre dn̄os constitutos leticia cōprehendit:ob quā rem precepta quoqꝫ
sunt constituta. Hoc igitur modo dignitas apud egyptios ioseph potior habebatur:
maiorqꝫ fauor ab eis regi collatus eit:ꝛ vt quintā frugū partē persoluere deberent.
etiā apud reges posteros lex ista permansit. Caplm̄. V.

Jacob autem decimoseptimoqꝫ anno in egypto cōmoratus:ꝛ languore cōfect⁹
p̄ntibus ibi filiis:cū optasset aliis quidem possessionē bonorū ꝛ p̄dixisset per ꝓ
phetiā:quēadmodū ex eorū generatione habituri essent posteri chananeā:quod etiā
multis post temporib⁹ est effectum:cunqꝫ ioseph magnis p̄coniis p̄tulisset:quia malo
rum memoriā circa fratres non habuerit:sed benignus potius fuerit in eos: ꝛ dona-
uerit bonis innumeris: que nec benefactorib⁹ soleāt repensari:p̄cepit quoqꝫ filiis suis
vt ioseph natos effraim ꝛ manassen in numerū suum reciperent:diuisuri cū eis chana
neam:de quibus post hec loquemur:poposcitqꝫ simul:vt ei sepultura fieret in ebron
ꝛ mortuus est cum vixisset omnes annos. vii. ꝛ. xl. simul ꝛ centum:in nullo maiorū
suoꝝ cultu diuine pietatis inferior:retributionēqꝫ ꝓmeruit:quā iustū erat ita benignū
accipere. Joseph concedēte sibimet rege:patris corpus in ebron reducēs: multa
largitate sepeliuit. Fratribus autē reuerti nolētibus cū eo:cū eos terror haberet:
ne illos patre mortuo castigaret:ꝓpter nequitiā quā ei fecerant:nec vlteri⁹ circa eos
mitis existeret:satisfecit eis:vt nihil metuerēt:neqꝫ talium habere deberēt suspectio-
nē:multaqꝫ bona que secum detulerat donauit nihilqꝫ qđ circa eos benigne debuis-
set impendere dereliquit. Mortuus ē autem ꝛ ipse:cum vixisset annos cētum ꝛ
x. virtute mirabilis:ꝛ omnia ratione disponens:potestatēqꝫ suā humiliter agens qđ
vtiqꝫ huiusmodi felicitatis causa fuit ei apud egyptios:ꝛ aliunde scilicet veniente.
ꝛ talem qualem dudum diximus passum calumniā. Mortui sunt etiam eius fra
tres in egypto feliciter conuiuentes:quorum corpa in ebron post mortē reportātes po
steri sepelierunt. Ossa vero ioseph nouissime quando hebrei egressi sunt ex egypto
in chananeā reportauerunt:sic enim eos cōiurauerat ioseph. Hoꝝ igit̄ vnusquisqꝫ q̄-
liter se habuerit:quibusqꝫ laboribus obtinuerint chananeā significabo:causamqꝫ nar
rabo primitus:pro qua egyptum deseruisse videant̄ Caplm̄. VI.

Egyptiis siquidem delicatis:ꝛ desidiosis in labore existētib⁹:ꝛ aliis libidinib⁹
valde subiectis:etiā ꝓpter amorē lucri contigit vt pessime circa hebreos inuidia
eoꝝ felicitatis afficerent̄. Vidētes eni isrlitaꝝ gen⁹ augeri:ꝛ ꝓpter v̄tutē ꝛ laboris i-
geniū diuitiaꝝ affluētia valde nobilitatos:ↄtra se eos augeri suspicabant̄:oblitiqꝫ bo
norum ꝓpter longinquitatē temporū q̄ meruerāt per ioseph:regnoqꝫ trāslato ad ali
am domū:crudeliter opprimētes isrlitas:studebāt eis varias inferre miserias. Flu-
uiū nāqꝫ eos ꝑ multas deriuatiōes diuidere:murosqꝫ ciuitatib⁹ edificare ꝛ fossata cir
cūducere:vt eas inundare fluuius non valuisset:ꝛ piramidas edificare. precipiebāt vt

A Sagina libertas ioseph

Inuenies

In Ebron sepultus est Jacob

translatio de Egypto in Ebron fratres ioseph et ipse

Ingrati Egyptii: obliti sunt bonorum ioseph

nostrum hoc modo genus attererent. Omnes artes ergo efficiētes: ꝛ in laboribus as-
sueti: quadringentorũ annorum tempus in his miserijs extiterũt: eratq̄ hec inter eos
pugna: vt egyptij quidē laboribus vellent israhelitas expendere: illos vero meliores
semꝑ eorum se preceptiōibus exhiberēt. Dum vō in his essent rebus vtriq̄: causa ꝓ
qua potius studerēt in exterminatiōe generis nostri semꝑ egyptijs huiusmodi fuit.
Quidā sacrorꝝ scriba: cum sint experti de futuris predicere veritatē: enũciauit regi pa
riendũ quendam illo tēpore inter israhelitas: qui humiliaret quidē egyptij principatũ
Augeret autē suo cremento israhelitarꝝ genus: virtuteq̄ transcenderet vniuersos: et
gloriā in ꝑpetuũ memorabilē possideret. Cuius cōsilio iussit vt omne masculinū q̄d
ex israhelitis nasceret̄: iactantes in fluuio consumerēt. Custodientesq̄ cōceptus mu
lierũ hebrearum: ꝛ partus earũ obseruare ꝑcipiens egyptias obstetrices. Ab eis eni
hoc officiũ iubebat impēdi: quas ꝓpter cognationē credebat regis non transcendere
iussionē. Eis aũt qui contēnerent hoc preceptũ: ꝛ partum earũ occulte saluare presu-
merēt: perimi cũ sua generatiōe ꝑcepit. Hanc ergo illi sustinebāt crudeliter passionē:
ꝛ non tantũ dolētes q̄ filijs priuarētur: aut quia dũ parentes essent ad perditionē fili
orũ sibi nascentiũ ministrarēt: sed etiā ex illa cogitatione qua eorum deleretur genus:
quando quidē nati eorũ necabātur: ipsi vero paulatim redigebant̄ ad nihilū. Et illi
quidē erant in illo malo iacētes: cōtra dei vero voluntatem nemo poterat ꝑualere: etsi
inumeris hoc artibus exercerēt. Puer itaq̄ quē predixerat ille sacer scriba: latēter
regia cautela nutritus ē: ꝛ verax in his que ꝑ eum facta sunt ille qui ꝑdixit iuentus ē:
q̄d hoc modo gestũ est. Amaramis vnus hebreorꝝ nobilis: cum metueret ꝑ cuncta
gente: ne defectio in nutriēda iuuētute ꝓueniret: ꝛ grauiter hoc ferret ne eius vxor pa
reret: dũq̄ in hesitatione cōsisteret: ad dei supplicationē cōuersus ē rogans: vt aliquā
miserationũ haberet: qui in nullo eius religionē preuaricasse viderent̄: daretq̄ eis re
rum libertatē: ꝑ quibus illo nati affligebātur in tēpore. Deus aũt misericordiā eius
habēs: ꝛ ad supplicationē aures inclinās: astitit ei ꝑ somniũ: ꝛ nequaq̄ eum desꝑare
de futuris exhortabat̄: pietatisq̄ eorum se dicebat hēre memoriā. Et ꝓpterea retribu
tionē esse ꝑbiturũ: ꝛ dudum quidē eorꝝ donasse maioribus: vt ex paucis magna eorꝝ
fieret multitudo. Et abraam quidē solum de mesopotamia in chananeā venisse: fa-
ctũq̄ locupletē: ꝛ inter alia dum vxor eius ad genus ꝑmitus fuisset sterilis: deide eiꝰ
volũtate ad hoc habilis facta genuisset filiũ: ꝛ reliq̄sset ismaeli quidē ꝛ qui ex eo erāt
arabiā regionē: ceture aũt filijs tragoditen: ysaac vero chananeā. Qui dũ meo fortiter
pugnasset auxilio: semꝑ vicit. Jacob etiam cōtribulibus fuit ignotus: qui deinceps
magnitudinē felicitatis qua vixit: suis posteris dereliquit. Quo cũ septuaginta solũ-
modo in egyptũ veniēte: vltra sexcēta milia iam estis effecti. Nunc aũt me vtilitatis
vestre ꝛ tue glorie scito ꝓuidentiā cōiter habiturũ. Is eni puer cuius generationē me
tuētes egyptij: cuncta ꝑdere decreuerũt: que ex israhelitico semie generant̄: tuus erit:
ꝛ disꝑdet quidē eos qui eius interitũ intēdebāt: nutritusq̄ mirabiliter: hebreorꝝ q̄dē
genus ab egyptiorũ necessitate liberabit: eritq̄ eius memoria quantiscũq̄ tēporibus
vixerit vniuersa apud homies: nō solũ hebreos: sed etiā alienigenas gentes: me vtiq̄
ꝛ alia prebēte tibi: ꝛ his qui de te nascituri sunt. Erit aũt ei etiā frater huiusmodi: qui
meũ hēat sacerdotiũ: ꝛ ipse ꝛ qui de eo fuerint cũcto tēpore ꝓcreati. Dum ergo hec
visio illi ostensa fuisset: surgēs Amaramis indicauit hoc iohuel cōiugi sue: maiorq̄ ti
mor eis alloquio huiusmodi visionis instabat. Nō eni de filio solũmodo eē videbat̄
eis formido: sed etiā ꝑ magnitudine future felicitatis. His tamē que prenũciata fue
rāt a deo: fidē partꝰ ꝑbuit mulieris: q custodes latuit ꝑ cōceptus sui silentiũ: ex eo q̄
nō vehemēter ei dolores insisterēt. Et tribꝰ q̄dē mēsibus apd semetipsos occulte nu
triret infantē. Deinceps aũt metuēs amaramis ne captus regie ire succũberet: ꝛ ipse

cū puero depiret: ɀ dei ꝓuidētiā excluderet: deliberauit pot᷑ hoc modo pueri ꝯsulere
saluti ꝓuidentiāq₃ latēdi esse hāc iudicauit. Nā illud erat incertū: cū ꝑiculū imineret
nō solū puero q occulte nutriebaṫ: ſ₃ etiā nutriēti: deūq₃ iudicauit oīu₃ habituꝝ caute
lā: q̄ren᷑ i nullo q̄ ꝓmiserat eēt mēdax. Hec cogitātes: vas rotūdū ex vimie cōplici-
tū: velut alueoli magnitudine p̄pararūt: quod sufficeret ut infans spaciose ibi iaceret.
Deinde vixerūt illud bitumie: natura ei bitumis est: ut in viminalib᷑ vasculis acces-
sit possit aq̄ coercere. Illic ergo ifantē mittētes: ɀ circa fluuiū ponētes: ei᷑ salutē deo
reliquerūt. Et fluui᷑ qdē eū suscipiēs deportabat: maria v̄o pueri soror matr̄ iussio-
nē custodiebat: quo illud vasculū deportareṫ itendens. Tūc itaq₃ de᷑ ońdit: nō huma-
na ꝓuidētia: ſ₃ oīa q̄cūq₃ vult ip̄e fieri: effectū optimū ꝓtin᷑ adipisci: nec p̄ualere qdē
eos q ꝑ cautela sua alios ꝯdēnare nituṫ iteritu m̄ltoq₃ studio hoc iplere conāṫ: cū iop
pinabil̄r illi saluēṫ: ɀ penit᷑ d̄ medio maloꝝ iueniāt ꝑicl̄oꝝ ereptō₃ dei soli᷑ volūtate
Tale aliqd q̄ circa hūc ifātē gestū apta v̄tute dei ꝓbatū ē. Thermut igiṫ erat filia re-
gis: q̄ dū circa lit᷑ fluis luderet: portari a fluuio illud vas ꝯspiciēs: p̄cepit ut ad se ille
alue᷑ portareṫ. Venietib᷑ aūt q ad hoc fuerāt destinati cū alueo vidēs ifātē valde ga
uisa est: ꝓpter magnitudinē ɀ speciē ei᷑. Tāto ergo studio de᷑ circa moysen vsus est:
ut ab ipsis qui ꝓpter natiuitatē ei᷑ decreuerūt iterimere gen᷑ hebreoꝝ: alimēto ɀ cura
dign᷑ habereṫ: iussitq₃ mulierē adduci Thermut regis filia: q̄ daret infanti mamillā
Quo nō accedente ad illi᷑ vbera: ſ₃ euitante: ɀ hoc in mult̄ mulierib᷑ faciente: maria
assistens his q̄ fiebāt: non ut q̄si videreṫ ex opib᷑: sed inter alias astare ait. Frustra o
regina has mulieres ad nutrimētū ifant̄ vocas: q̄ nullā ad eā cognationē habēt. Si
v̄o quandā hebraicaꝝ mulieꝝ adduci p̄cepis: puto tanq̄₃ cōtribule sue poterit vbera
excipe. Cūq₃ putareṫ bñ dixisse: iussit: hāc ire ut aliquā q̄ lactare eū possit adduce-
ret. Illa v̄o accepta huiusmodi ptāte: reuersa est: agens matri soli cognitū: infansq₃
grate quodāmodo accessit ad ei᷑ vbera: ɀ supplicāte regina cōmissu₃ est ei cum oi dili
gentia pueri nutrimentū. Cui ſm euentū reꝝ nomē ipositū est: eo q̄ de flumie sit sal-
uat᷑. Aquā ei egyptij moy vocāt: ses v̄o saluat᷑. Cōponētes itaq₃ hec ex ambob᷑:
moyses ei nomē iposuerūt: id est. ex aq̄ saluat᷑. Et erat indubitāter ſm dei ꝓloquiū
prudentie magnitudine ɀ laborib᷑ sapiētū hebreoꝝ nimiū idustri᷑ Huic igiṫ abraā
pr̄ septim᷑ erat. Erat eni iste fili᷑ amaramis: q fuit de pr̄e caath: qui nat᷑ est de Leui:
leui v̄o de iacob qui fuit ex Ysaac filio abraā. Erat aūt ei sapia nō ꝓ etate cōcessa:
ſ₃ sua mensura multo supior: ɀ seniorē hui᷑ rei facultatē i ifantia demonstrabat: maio-
rēq₃ spem actio ei᷑ iā tunc q̄₃ viri ꝑfecti gerebat. Et cū trimus fuisset effect᷑ de᷑ mi-
rabiliter ei᷑ stature eleuauit spaciū. Nam quātū ad speciē: null᷑ erat ita seuer᷑: ut vi-
dēs moysen: ei᷑ pulchritudinē nō amaret: multisq₃ cōtingebat dum eum cernerent ꝑ
plateā ferri: ut cōuerteréṫ quidē ad aspectū pueri: ɀ ea in quib᷑ videbāṫ studiū hr̄e de
sererēt: delectati poti᷑ ei᷑ visiōe. Erat eni i eo multa infantulis grā: ɀ excellēter decē-
terq₃ circa eu₃ existēs: retinebat inspiciētes. Hūc ergo cu₃ talis esset: thermut sibi
filiū adoptauit: dum sobolē legitimā nō haberet. Et cum aliqñ eum portasset ad pa-
trē: ońdit eum q̄si de successione nō cogitaret: ſ₃ voluntate dei ꝓp̄u₃ filiū nō haberet
dicebatq₃. Nutriui ifantē forma diuinū: ɀ prudētia valde fortissimū: mirabiliterq₃ de
fluis grā cōdonatū: quē meu₃ quidē filiu₃ esse decreui: tui impij successorē. Hec di-
cēs: posuit i manib᷑ patr̄ ifantē. Ille v̄o sumēs eū: ɀ ad pect᷑ applicās ꝑ amorē: pro
filie grā iposuit ei diadema. Moyses autē cōuoluēs illud ꝓiecit i terra: q̄si ꝑ ifantiā
ꝯculcauitq₃ suis pedib᷑: qd̄ regi auguriū ferre videbaṫ. Cōtēplat᷑ autē ille sacer scri
ba: q ei᷑ natiuitatē p̄dixerat: ita futuꝝ ad humiliādū p̄ncipatū egypti: ipetum fecit, ut
eū occideret: ɀ terribiliter clamās ait. Hic ē puer ille o rex quē de᷑ nobis occidēdū
ońdit: ut de cetero timore caream᷑. Testimonijs eni ostēdiṫ qa tuum inuasurus est

Vide q cautellose nutr[illegible] fuit aput eos Moyses.

Unde extractum fuerit nomen Moyses.

Moy q sit lingua egyptiaca

Aspectus pueri Moysi.

Thermut regis filia in filium adoptat Moysem.

principatũ. Isto nãq3 pempto: egyptijs quidé eius timor tollet: hebreis ãt spes cõfidétie quã ꝓpter eũ hére credunt auferet. Quod cũ dixisset: vix ꝑualebat eũ abripere thermut: cũ etiã rex segnior eét ad eius necé: deo hmôi ꝓpter ꝓuidentiã salutis moysayce faciéte. Alebat itaq3 multa sollicitudie: ꝛ hebreis quidé in eo erat spes optima circa cũcta: suspitiõis võ eius cremétũ generabat egyptijs. Et cũ nullus eét certus: vt vel si occideret rex infanté ꝛ cognatũ ꝓpter adoptioné: aut aliorũ3 quilibet: quid amplius ad egyptijs vtilitate3 ꝓdesset: quo iam nõ metuerent de presentia futurorũ3 abstinebant omnes ab eius nece. Cap. VII.

MOyses itaq3 ꝑdicto mõ natus ꝛ nutrit⁹: ꝛ trãsiens ad etaté ꝑfectã: egyptijs formã sue virtutis ostédit: ꝛ ad humiliatõe3 quidé illorũ: augmentũ vero hebreoꝝ factũ est: vt hmôi occasio ꝓueniret. Ethiopes cũ sint ꝓximi egyptijs: negocia sua in eorũ regioné portabãt: ꝛ referebãt egyptioꝝ. Illi irati castrametati sunt: vidicaturi cõtéptũ: prelioq3 cõmisso deuicti: alij ceciderũt: alij vero turpiter domi reuertétes euadere potuerũt. Secuti ãt ethiopes ꝛ arbitrãtes defecisse illos: ꝑsumptiõe sua oém egypti ꝑ uintiã obtinere poti⁹ exarserũt: gustãtesq3 eorũ3 bona: ab eis se nõ abstinebãt. Cũq3 vicinas ptes adeuntib⁹ nõ ꝑsumerét repugnare: accesserũt vsq3 ad mépbis: ꝛ mare nulla ciuitate. s. resistere ꝑualéte. His ergo malis obstricti: ad respõsa ꝛ diuinatiões egyptij sunt cõuersi: ꝛ deo eis ꝑbente cõsiliũ: vt auxiliatore vterent hebreo: iussit rex filie vt daret moysen ducé a se ꝯstituédũ. Illa sacramétis ꝑbitis: vt nihil ei fieret mali: tradidit moysen: ꝑ magno quidé bñficio indicãs eius auxiliũ: ꝛ adnihilãs sacerdotes: qui eũ velut hosté ꝑdixerãt occidédu3: quasi nesciétes ꝙ aliqñ vtile foret eius auxiliũ.

Moyses võ a thermut exorat⁹ pĩter ꝛ a rege: libéter hoc suscepit opus. Gaudebãt ergo sacri vtriusq3 gétis scribe: egyptioꝝ quidé tanq3 ei⁹ virtute hostes deuincerétur: ꝛ moysen ipso dolo cõprimerét: hebreoꝝ ãt tanq3 hec eis occasio foret: egyptios oino diffugere: quo moyses eoꝝ dux eét. Ille anteq3 hostes cognoscerét eius inuasione3 sumés ducebat exercitũ: nõ ꝑ fluuiũ iter faciés: sed ꝑ terrã: vbi sapiétie quoq3 sue mirabile fecit indiciũ. Nam cũ terra valde sit seua iter agétib⁹: ꝓpter reptiliũ multitudiné: q2 illic hec oia nascunt: ita vt etiã que apd alios nõ sunt: sola illa terra nutriat virtute atq3 malicia: ꝛ aspectu solito differétia: quoꝝ sunt aliqua etiã volatilia: vt cũ ð terra nocere nequeãt: supuolãdo nõ ꝓuidétes occidãt: ꝑ cautela exercit⁹ ꝛ itinere eoꝝ inoxio: hoc mirabiliter adinuenit. Plectas ex papiro fecit in modũ arcaꝝ: easq3 cõplens de hibicib⁹ secũ portabat. Hoc ãt aial ẜpentib⁹ inimicũ é: fugiũt eni eas aduenietes: ꝛ cũ se celare voluerit: velut flatu ceruoꝝ abrepte deuorãt. Hibices valde sunt mansuete: ꝛ generi tm̃ ẜpentino feroces. Et de his quidé ꝑtereo nũc scribere: nõ ignorãtibus grecis q̃le sit genus hibicis. Dum võ ad terrã nutricé bestiaꝝ venisset: ꝑ eas vt dixi naturã ẜpentu3 expugnabãt: eisq3 velut aduersus hostes vtebãt. Hoc ergo mõ iter agens: añq3 ethiopes agnoscerét superuenit: ꝛ ꝯgressus cũ eis pugna deuicit: speq3 quã hébant ꝯtra egyptios ꝛ eoꝝ ciuitates abstulit: ibatq3 subuertés oia: ꝛ terrã ethiopũ maxia virtute deuastabat. Tũc ꝑ felicitate al's ꝑ felicitaté: moyseos cũ de labore suo gustassent: egyptioꝝ exercit⁹ fatigationé mime sentiebat: tanq3 ꝑter eu3 seruituté ꝛ nouissimũ subuersiõis ꝑiculũ potuissent egyptij sustinere. Post hec aũt insequẽtib⁹ egyptijs cunctos ethiopes in Saba ciuitate regia ethiopie: qua3 postea cãbises meroinde noiauit: a sororis sue noie obsidebant. Erat eni inexpugnabilis locus ille cu3 ꝛ Nilus circũdaret eũ ꝛ circũcluderet: ꝛ alia flumia astabus ꝛ astabusras: fluct⁹ difficiles obijcerent eis: qui illic transire tentarét. Ciuitas eni interior existés habitabat. vt insula muro circũdata vallo fortissimo: ꝛ cõtra hostes quide3 ꝓpositus habet fluuios. Fossata vero grandia inter muros ꝛ flumina sunt: q̃tenus iundari non possit ciuitas: aque illic violétia deportata: hec3 res illa flumia trãseuntib⁹ difficilé faciebãt

Ethiopes: egyptios deuic[...]

Vbi nascuntur magni et vene[...] nosi serpentes. s. i ethiopi[...]

plectas. al' c.

bibices. aialia [...]

Moyses ethiopes debellat

sabba

Moyses inoratur.

ciuitatis inuasionē. Cū ergo grauiter ferret moyses segniciē exercit⁹: qn̄ hostis nequaq̄ȝ venire p̄sumeret ad man⁹ tunc aliqd tale p̄uenit. Tharbis filia regis ethiopū fuit. Que dū moysen circa muros exercitū applicātē: fortiterq̄ȝ videret pugnantē ei⁹ efficaciā expiētiāq̄ȝ mirata: ꝛ desperantib⁹ iam pridē egyptijs: libertatis auctorē eū extitisse bonos sue euent⁹ felicitat⁹ existimans: ethiopib⁹ scilicet exultantib⁹: in his que circa eos gesserant: eūq̄ȝ tunc piculis inherere cōspiciens: in amorē eius est lapsa crudeliter. Et cū passio p̄ualeret: misit ad eū fidelissimos seruoꝝ: ut ei de nuptijs loq̄rēt Illo vō sermonē eius suscipiētē: ut traderet ciuitatē: prebitiq̄ȝ federib⁹: ut ꝛ vxorem eā duceret: ꝛ ciuitatē obtinēs: nequaq̄ȝ pacta trāscenderet: effect⁹ verba p̄uenit: ꝛ post necē ethiopū grās agens deo moyses: nuptias celebrauit: ꝛ egyptios in p̄priā terrā reduxit Illi vō ex quib⁹ saluabanť a moyse: ex his odiū aduersus eū habebāt: ꝛ feruentiorib⁹ aduersus eū cōsilijs vtebāt arbitrātes: nō p̄pter bonos act⁹ eū i egypto ita creuisse: inotuerūtq̄ȝ regi: qd de facta cede p̄uenerit. Ille itaq̄ȝ apud se idustriā viri cōtinuit: inuidia vō ducatus Moyseos: ꝛ oppressiōis sue formidine tactus: cōpulsusq̄ȝ a sacris scribis: nitebať i moyseos cede grassari. Capitulum. VIII

Qui dum cognouisset insidias ei⁹: latenter effugit: ꝛ itinerib⁹ obsessis: p desertū fugā expleuit. Cūq̄ȝ ei ciboꝝ esset inopia: virib⁹ tolerantie p̄ualebat: veniensq̄ȝ ad ciuitatē madian circa mare rubrū positā: cognomē habentē ab vno filioꝝ abraam de cethura p̄genito: sedens sup quendā puteū: ex labore atq̄ȝ miseria quiescebat existente meridie: nō p̄cul a ciuitate. Quo ei act⁹ accessit huiuſmōi ex vsu prouincialiuȝ cumulū eius virtutis oñdens: ꝛ occasionē ad meliora prebens. Nam cū sint loca inaquosa precedebant pastores ne forte a puteis aq̄ exhaurirent ab alijs: ꝛ oues potu necessario priuarenť. Astiterūt itaq̄ȝ tunc ad puteū septē virgines sorores: raguelis filie sacerdotis: qui multo honore apud p̄uinciales habebať. Que gregū patris curaȝ agentes: eo q̄ hoc ministeriū etiā mulierib⁹ regionū sit trogolidaꝝ: sufficientē aquam de puteo leuauerūt: expectantes ut greges suos abūdanti irrigatiōe satiarent. Superuenientib⁹ vō pastorib⁹ ꝛ virgines expellentib⁹: ut aquā ipsi occuparēt Moyses crudele iudicans puellas despicere iniusticiā patiētes: violentiāq̄ȝ viroꝝ sinere potiorem q̄ȝ virginū: illos quidē p̄hibuit violentos esse: virginib⁹ aūt opportunū prebuit adiutoriū. Que beneficio impato: venerūt ad patrē: iniuriāq̄ȝ pastorū narrantes: ꝛ solaciū sibi prebitū pegrini rogabāt ne eius bn̄ficiū esset vacuū: ne retributione debita priuareť. Ille autē ꝛ filias approbauit circa benefactorē ita studētes: ꝛ Moysen ad vultuȝ suū iussit adduci: iustissime gratie premia merituꝝ. Cūq̄ȝ venisset ꝛ filiaꝝ testimoniū ei de suo solacio declarareť: eius virtutē admiratus: nō fore ei⁹ auxiliū sine bona repensatione dicebat: sed idoneuȝ se ad reddendā gratiam: ita ut magnitudine repēsationis: mensurā possit transcendere bn̄facti. Fecitq̄ȝ euȝ quasi filiū: ꝛ vnā filiarum ei dedit vxorē: gregumq̄ȝ suoꝝ in quib⁹ omnis erat antiquis barbaris possessio: eum voluit habere curā ꝛ dominū. Et moyses quidē dū hec impetraret a gethegleth alr̄s theleo: hoc eni cognomē erat ragueli: degebat ibi pascēdo ei⁹ greges. Ca. IX.

Moyses gregem pascit.

Post hec autē tempora dū pasceret gregē in monte qui vocať syna: ducebat oues qui mons ē excelsus: ꝛ ad pasturas egregi⁹ optimas herbas hn̄s. Hic dū esset opinio habitare deū: primitus nemo pascebat: quia pastores illic minime ambulare presumebant quo tamē p̄digiū ei mirabile nimis apparuit. Ignis nāq̄ȝ depascens rubi viriditatē: eiusq̄ȝ florē transit innoxius: fructiferosq̄ȝ ramos nullo incēdio dissipauit. Cūq̄ȝ flāma vehemens ꝛ velocissima esset: ille etiā ipsā visionē inopinabilem formidat⁹ obstupuit: ꝛ potius dū vocē ignis emitteret: ꝛ noīe ei⁹ vocaret verbaq̄ȝ facere videreť: qb⁹ etiā ei⁹ fiduciā presumētis ad loca accedere vbi null⁹ homȝ primit⁹ ambulasset: eo q̄ essent diuina redarguit eiq̄ȝ suasit: ut procul ab igne recederet: ꝛ ut

Prodigiū apparuit Moysi.

Ignis in rubo verba sonans.

sufficerent ei que viderat:cum esset bonus vir:magnorũqz proles viroꝝ nihil ampliꝰ indagaret. Predicatqz ei futuram gloriã ⁊ honorẽ apud homies ꝑsente deo:iussitqz vt cum fiducia abiret in egyptum:dux ⁊ princeps futurus multitudinis hebreorum: ⁊ cognatos ꝓprios ab illorũ iniuria liberaturus. Nam ⁊ terram inquit hitabunt hãc felicem:quam hitauerat pater vester abraã:omnibusqz adepturi sũt bonis: ad hec vtiqz te eos tuaqz sapientia deducẽte: iussitqz vt educens hebreos ex egypto sacrificium gratiarũ actionis veniẽs ad illa loca celebraret. Hec ergo ex illo igne diuina voce ꝓlata sunt. Moyses ergo obstupescẽs in his que viderat: multo potius que audierat:virtuti inquit me nõ credere domine:quã ⁊ ipse colo: ⁊ maioribꝰ meis apte apparuisse nõ dubito:vesanissimũ ꝫm meam sapientiã esse puto. Uerũtamen hesito quẽadmodũ vir ignarus ⁊ nullius virtutis idoneus:aut suadeã verbis:quatenus cognati relinquẽtes terrã quam nũc hitant: me sequant̃ ad quã eos ipse deducam: aut vel si ipsis satisfiat:quõ potero exigere pharaonẽ vt dimittat hebreos:quorũ laboribꝰ ⁊ operibus virtus eiꝰ felicitatis auget̃. Deus ãt eum in oibus cõfidere seqz adesse ꝓmittens:⁊ vbi quidẽ opus eẽt suasione:verba prebiturũ:vbi aũt operibus: virtutem ministraturũ:iussit vt baculo in terram ꝓiecto fieret serpens:quo signo crederet ꝓmissa se ꝑcepturũ. Hoc dum fecisset:draco cõuolutus repebat spiris ingẽtibus:⁊ tanqz contra se ꝑsequentes suũ caput seuissimũ insurgebat:qui deinceps factus est virga. Post hoc vero mittere eum dextrã in sinum ꝑcepit: obediensqz eã candidaz ⁊ velut coloris niuei ꝓtulit:post quod tamẽ ad solitum ẽ reuersa. Jussus iterum aquã de ꝓximo sumere:eam in terram ꝓijcere:vidit colore sanguineo factã:mirantẽqz in his cõfidere ꝑcepiebat deus: ⁊ adiutorẽ sibi eũ nosse maximũ: ⁊ signis his ad credẽdũ apd oẽs vsurum:dicebatqz:missus a me:ꝫm mea mandata facies vniuersa. Jubeo ergo te in nullo te tardantẽ:ad egyptum festinare:die noctuqz laborantem:ne tua tarditas maius tẽpus faciat hebreos in ꝫuitute consistere. Moyses aũt non diffidẽs in his que diuinitas ꝓmittebat:inspectorqz taliũ indiciorũ: ⁊ auditor factus orabat: vt hac virtute eodẽ modo experiretur in egypto:supplicabatqz ne nominis sui deus notitiã ei celaret:vt dũ voci eius participatus fuisset pariter ⁊ aspectu: insup agnosceret ⁊ vocabulũ:quatenus sacrificans nomiatim eũ adesse hostijs supplicaret. Et deus quidẽ ei suam significauit appellationẽ:quã primitus homines nequaqz videbant̃ audisse: de qua mihi fas dicere non ẽ. Moyses itaqz illa signa nõ tunc solũmodo:sed semper ⁊ vbicũqz cõtingeret faciebat. Ex quibus oibus plus maiorẽ veritatẽ signis distribuẽs:deũqz ꝓpicium ⁊ suffragatorẽ habiturũ se credens: ⁊ domesticos se saluare sperabat: ⁊ egyptios malis afficere. Cap.X.

Audiens quoqz egyptiorũ regem pharaonẽ fuisse defunctũ: sub quo ipse defugerat:petijt raguel vt eius ꝑmissu ꝓ vtilitate cognatorũ iret in egyptuz:sumẽsqz Sephoram vxorẽ filiã raguelis: ⁊ filios quos hẽbat ex ea Gersan ⁊ eliezer: tetendit ad egyptũ. Nominũ vero horum gersa quidẽ hebrea lingua significat in terra ꝑegria Eliezer aũt qui adiutore patrio deo vsus: egyptios effugisset. Cum vero venisset iuxta montẽ:frater Aaron deo iubẽte occurrit ei. Cui moyses significauit que in mõte cõtigerunt:pariter ⁊ diuina mandata. Procedẽtibus aũt eis:occurrebãt nobiles hebreorum eius ꝑsentiam cognoscẽtes. Quibus moyses quõ verbis suadere nõ poterat:signa sibimet ostensa monstrabat. Illi stupore eorũ que inopinabiliter inspiciebant:oĩno credebant: ⁊ ex oibus erant in spe maxima cõstituti:deo scilicet eorũ prouidẽte securitatẽ. Dum vero iam obedientes hẽret hebreos moyses: ꝓmittẽs securos se que iuberet:libertatẽqz respicere:venit ad regem illũ qui nuꝑ susceperat principatũ:⁊ in quocũqz iuuerat olim egyptios ab ethiopibus cõpressos:cuz fuisset eorum direpta ꝓuincia:declarauit: ⁊ qr militia ⁊ laboribus magnis vsus tanqz ꝓ suis: post

Signa adeo facta . cora moyse
ut i ipz deu cofider i oibz

diuersa pícula nō dignā retributionē accepit intimauit: pariter etiā q̄ illi i monte syna cōtingerant: deiq3 voces: τ signa singula ab eo monstrata ꝓpter fidē rerū decēter exposuit: rogauitq3 ne discredēs in his: impedimētū faceret dei voluntati. Deridēte vō rege: moyses ope fecit: ut/cōspiceret signa q̄ fuerant i monte syna mōstrata. Ille ergo dedignatus: illū quidē malignissimū appellauit: τ prius egyptioꝝ fugisse seruitiū: τ nūc ꝑ seditione alꝰs seductione remeasse: τ ꝓdigioꝝ opus stuporēq3 factū magicaꝝ artiū appetisse remedia. Cūq3 hec dixissꝫ: iussit sacerdotes easdē quas ille facere visiones: tāq3 egypti etiam in hac disciplina sapiētes existerēt: τ quasi nō solus moyses pitꝰ eēt reꝝ: quas ipsē ꝑ deū possit explere: ut qd erat valde mirabile: si etiā ab alijs fieret oñderet: quō humana doctrina cōstaret. Et ponētibꝰ illis virgas: oracones facti sunt. Moyses autē nō expauit sꝫ ait. Nec ego quidē o rex egyptioꝝ despicio sapiētiā: sꝫ tanto meliꝰ hec a me q̄3 hoꝝ magica arte sunt facta: quāto humanis diuina esse cōstat meliora. Ostēdā vō non artibꝰ magicis: nec errore: sꝫ subsistere veritate: q̄ mihi sūt dei ꝓuidētia τ virtute patefacta. Cūq3 hec dixissꝫ: ꝓiecit in terram virgā: iussitq3 eā ut in colubrū verteret. Illa obediēs etiaꝫ egyptiorū virgas q̄ videbanť esse dracones deuorauit: insiliēs donec cōsumeret vniuersas. Quā in suo scemate redeuntē: sumpsit denuo moyses. Rex aūt nihil maiꝰ in hoc actu se vidisse simulauit: sꝫ iratꝰ: τ in nullo eū ꝓferri dicēs egyptioꝝ sapie τ integritati iussit ei q sup hebreos videbať esse constitutꝰ ut nullā eis ꝓberet requiē: sꝫ maioribꝰ q̄3 prius eos malis affligeret. Ille ergo cū prius eis ꝓberet paleas ad lateres: nihil vlteriꝰ dedit: sed diē quidē opibus eos faciebat affligi: nocte vō paleas cōgregare. Cuꝫ eis duplex hoc malū existeret: τ erūna ꝑ illū crudelior institisset: ille neq3 minis regis fatigatꝰ est neq3 increpationibꝰ cessit hebreoꝝ: sꝫ animā suā cōstituit ad vtraq3: ut τ laboraret: τ libertatē cognatꝫ acqreret: veniēsq3 rursū ad regē suadebat ei ut dimitteret hebreos ad montē syna: sacrificaturꝰ deo. Hoc ei ꝓcepisse oñs dicebat: τ i nullo ꝯtradicēdū illiꝰ iussiōi exorabat: deūq3 ꝓpiciuꝫ fore cūctis: si eos dimitteret egredi/ne ꝓhibēdo illos sibimet reputaret patiēdū q̄cūq3 patiūť q ꝓceptiōibꝰ dei cōtradicūt: qñ eis q irā in se cōmouerit diuinā i oibꝰ oboriunť aduersa. Ex quibꝰ vtiq3 neq3 terra: neq3 aer suauis existit: nec soboles eoꝝ naturali mō ꝓgredit: sꝫ iimica oia τ aduersa sentire egyptios edicebat: τ hebreoꝝ ppl'm abire ex illoꝝ ꝓuītia etiā illis nolētibꝰ affirmabat. Rege vō moyses despiciente sermōes: nullāq3 cōuersionē sui ad talia faciēte: passiōes pessime q̄s singulas explanabo egyptios iuaserūt: nec priꝰ flectebāť q̄3 eoꝝ expimēta ꝑciperēt simul: τ quia vellet deꝰ moysen i nullo eoꝝ q̄ ꝓdixerat mōstrari mēdacē: τ qa ꝓdesset hominibꝰ: ut discerēt obseruare τ facere ea: in quibus nō posset offendi diuinitas: ne ad iracundiā cōuersus: in eoꝝ iniquitatibꝰ vlcisceť. Fluuiꝰ eni eis sanguineus dei voluntate ꝓfuit: τ qui bibi nō posset: cū fontē aquaꝝ aliū nō haberent: non colore solūmodo talis erat: sed etiā se cōtingentibꝰ doloris amari gemituꝫ inferebat: eratq3 talis egyptijs: hebreis aūt dulcis τ potabilis existebat: licet naturaliter videreť esse mutatus. In hoc miraculo rex timēs atq3 hesitās ꝓpter egyptos: abire ꝑmisit hebreos. Cūq3 malum fuisset aliquomodo releuatū/rursus sentētiam ꝑmutauit τ nec eos abire ꝑmisit. Deus aūt illo cōtemnēte post calamitatis ablationē: τ nolente a sua malicia tēperare/aliam intulit egyptijs plagam. Ranaꝝ nāq3 infinita multitudo eorum terram late depasta ē: plenusq3 erat his etiā fluuius: τ polluebať eorum potus: τ aialibꝰ ibi putrescētibꝰ: fetor cūctis noxius exalabat ex aqua: eratq3 cuncta regio huiusmodi malo plena: ebuliētibꝰ ranis τ morientibꝰ: q̄ etiam domestica eoruꝫ habitacula valde vexabant: dum in cibis sepius inuenirenť τ poculis: τ in cubilibus eoꝝ inambulantes: fetorq3 crudelis erat: τ abbominabilis: morientibꝰ ranis ac putrescētibꝰ. Dum his ergo malis egypti premerenť: iussit rex Moysen tollentem

Moyses hortat regē egyptior. hebreos dimittere

fluuii 1a plaga

plage date pharaoni

Ranar 2a plaga

hebreos abscedere. Cūq3 dixisset hoc: repente ranarū extermiata ē multitudo: τ terra simul τ fluuius in suam reuersi sunt naturā. Pharao vō mox vt passionibus terra priuata ē:oblitus calamitatis illius: rursus retinuit hebreos: τ tanq̃ si plurimas passiones expiri velit: nequaq̃ dimisit moysen populūq3 discedere: quē prius timore potius q̃3 prudēti animo abire decreuerat. Rursus ergo alterius mali pcussione ei⁹ fallaciam diuinitas vulnerauit. Pedunculoꝝ nāq3 infinita multitudo egyptijs pullulauit: ex interioribus ebulliēs: ex quibus mali male ɔsumebant: neq3 lauacris: neq3 medicamentorum vnguentis/genus hoc exterminare preualentes. Ob hanc ergo pestem Egypti rex turbatus: metuensq3 simul pestem sui populi: licet fatue verecundiam se deuicti viri putaret habiturum: cogebatur tamen a malo temperare: hebreisque concessit egressionem. Cunque hoc iterum leuigaretur: filios obsides τ vxores reuersionis sue eos relinquere sanciebat. Unde irritauit potius deū: credēs se eius quoq3 ꝓuidētiam fallere: sicut moysen. Sed illū latere non potuit egyptū puniente ꝓpter hebreos. Bestijs nāq3 multigenis τ multimodis quorū aspectib⁹ nullus occurrit: eorū prius impleuit regionē: quib⁹ τ ipsi cōsumebant: τ terra agricolaꝝ cultura nudabat. Si quis enim primarū passionū pditionē euaderet: hoc languore τ interitu hominū talia sustinētiū succūbebat. Cūq3 pharao neq3 sic dei iussionib⁹ obediret: sed vxores quidem abire cum viris diceret: relinquendos vō filios postularet: non defuit deo: vnde calliditatem eius diuersis malis τ maioribus denuo superuenientibus castigaret. Crudeliter nāq3 eorum corpora vulnerabantur interius corrupta. Ita passim egyptiorum multitudo consumebatur. Rege vero neq3 hac plaga temperante/grando vehemēs: cum neq3 prius in egypto aer aliquid tale protulerit: neq3 similis apud eos hiemis tempore descēderet: maiorq3 q̃ apud habitatores boree partis τ septētrionalis aeris rigore deferret effluxit τ fructus earū vsq3quaq3 cōfregit. Deinde genus locustaꝝ germē quod nō fuerat vexatū grandie deuorauit: vt eis generaliter spes terrenoꝝ fructuū depiret. Sufficiebat nāq3 quēlibet sine calliditate fatuū: etiā ea que pdicta sūt mala ad intellectū τ cogitationē vtilitatis adducere.

Pharao itaq3 tm̄ imprudēs q̄ntū malignus sentiēs cām: deo tn̄ cōtradicebat: iussitq3 moysen cū vxoribus suis hebreos abducere: facultatē vō eis deserere: eoꝝ dpopulādas domus. Moyse vō nō acquiescēte ita dimitti eos: quos oporteret deo sacrificiū de suis reb⁹ offerre: cū ꝓpter hanc cām multo tēpore morarent/tenebre ꝓfundissime τ partē lumis nō hēntes: egyptijs sunt diffuse: ꝓ quib⁹ τ visus eoꝝ aeris crassitudine clausi sunt: eosq3 mori miserabiliter cōpulerūt. Metuebāt eni ne caligine simul absorberētur. Deinde his excussis post tres dies totidēq3 noctes: dū nullaten⁹ penitētiā ageret pharao ꝓpter egressum hebreoꝝ: accedēs ad eū moyses ait. Quousq3 inobediēs es volūtati dei? Jube dimitti hebreos: nō eni poteritis ab his malis eripi: nisi hec volueritis iplere. Rex āt iratus in his que fuerāt dicta: minat ei⁹ se caput auferre: si ad eū ob hanc iportunitatē denuo remearet. Tunc moyses nequaq̃ se de his vba facturū dixit: sed illū ipsum cū ꝓceribus egyptioꝝ depcaturū fore: vt hebrei discederēt. Et ille quidē cū hec dixisset abscessit. Deus aūt ostendēs adhuc vna plaga feriēdos egyptios: vt dimitterēt hebreos: iussit moysen pcipe populo: vt sacrificiū paratū hērent: essentq3 pstructi a decima die xantici mēsis: vsq3 ad q̄rtādecimā q apd egyptios quidē parmuthi: apd hebreos āt nisan vocat: macedōes vō xanticū eū appellāt. Et egressuros hebreos oiaq3 portaturos asseruit. Et ille quidē iam ppa ratos hēns ad egressionē hebreos: τ cōstitutos p tribus ibidē retinebat. Cū autem istaret quartusdecim⁹ dies: oēs ad egressionē tendētes τ imolātes sanguinē: domus ꝓprias ysopi frondib⁹ emūdabāt. Cūq3 cenassent: reliquias carniū tanq̃ egressuri cōcremauerūt. Unde hacten⁹ sm̄ hūc morē ita sacrificam⁹. Jllāq3 festiuitatē pascha

Alter pharao.

3 plaga. pedunculorum

4 plaga. bestiarum multigenum.

5 plaga. pestis.

6 plaga. grandinis

7 plaga. locustarum

8 plaga. tenebrarum

Moysi loquitur deus

Pascha .i. transitus

vocauerũt: qđ significat transcẽsionẽ: eo q̃ illa die deus trãscẽdere eos pestẽ voluit: q̃ scilicȝ egyptios visitauit. Mors ei p̃mogenitoꝝ ita egyptijs facta ẽ: ut plurimi ꝑceꝝ ꝯgregati circa regalia Pharaoni p̃suaderẽt: q̃ten⁹ hebreos sub velocitate dimitteret. Qui vocatũ moysen abire p̃cepit: arbitrat⁹: ut si de ꝓuintia recederẽt: iminẽtẽ egyptiorũ castigationẽ cessare: mulieribusq̃ȝ honorabãt hebreos: alij qđẽ ut citi⁹ egredirent: alij v̾o ꝓpter vicinitatẽ eoꝝ cõsuetudinẽ. Et illi qđẽ egrediebant: flẽtib⁹ egyptijs ⁊ pniam agentib⁹: eo q̃ fuerint eis sic crudeles: tẽdebãtq̃ȝ ad ciuitatẽ noĩe licus: q̃ tunc erat deserta: vbi babylon postea fabricata est: dũ cambises egyptũ deuastaret: celeriterq̃ȝ agentes iter ad locũ beelsephon: tertia die ad rubrũ mare deuenerũt. Et ꝓpter desertũ nihil de terra possent habere ciboꝝ: fermẽtata farina azimis panib⁹ ex modico tp̃e tm̃modo coagulatis vescebant: hisq̃ȝ triginta sunt vsi dieb⁹: longiori eni tp̃e eis nõ suffecerũt q̃ tulerũt ex egypto: cũ etiã is cib⁹ sub necessitate custodiret: nec ad satietatẽ eodẽ vterẽt. Vñ ad memoriã illi⁹ inopie: festiuitatẽ octo dieꝝ agim⁹ q̃ dicitur azimoꝝ. His itaq̃ȝ multitudo mulieꝝ pariter ⁊ infantũ egressoꝝ/cõsiderantib⁹ inestimabilis erat. Qui v̾o etatẽ habebãt aptã ad expeditũ: sexcẽta milia fuerũt: reliq̃rũtq̃ȝ egyptũ: mẽse xantico: luna. xv. post ãnos. xxx. et. cccc. q̃ p̄r noster abraã venisse i chananeã: post iacob aũt aduentũ in egypto: anno. cc. ⁊ quito. Moyses autẽ erat qđẽ anno iã. lxxx. frater autẽ eius aaron tribus annis maior extabat. Portabãt etiã ossa ioseph: dum hec ille suos filios facere p̃cepisset. Cap. XI.

Egrediunt egyptu hebrei. duce moyse.

festiuitas azimorum unde ortu habuit

Qn fuit de egypto exitus Israhel. Et joseph ossa portabant.

Pro cũ egyptios/hebreoꝝ peniteret egressus: rexq̃ȝ grauiter ferret: tãq̃ȝ veneficijs moyseos signa illa facta fuissent: deliberauerũt sup eos irruere. Et sumentes arma p̃seq̃bant: tãq̃ȝ reuocaturi eos: vbicũq̃ȝ cõprehẽdissent: nec eos vlteri⁹ deo dimitterẽt: seq̃ȝ cõtra eos facillime p̄ualere iudicabãt: cũ ⁊ inermes essent illi: ⁊ itinere fatigati. Et a singulis occurrentib⁹ req̃rẽtes quo abierẽt: p̃seq̃ cũ studio festinabãt licet molesta sit illa terra iter agẽtib⁹: nõ solũ expeditis: sed etiã singulariter ambulãtibus. Moyses aũt p̃ ea loca prouide ducebat hebreos: ut siqđẽ peniteret egyptios ⁊ p̃sequi vellent hebreos: supplicium malicie sue: ⁊ transgressionis indubitanter exoluerent. Per palestinã vero grauiter ferebat transire: propter antiquã molestiã: volebatq̃ȝ quolibet modo latere pergens. Confinis enim est egyptiorũ hec prouincia: ⁊ propterea via quidẽ ducente ad palestinam populum non eduxit: p̃ desertum vero multum iter agens: malaq̃ȝ perpessus innumera: ad chananeam studuit ꝑuenire: insuper ⁊ propter mandata dei iubentis adduci populum ad montem syna: sacrificiuȝ illic oblaturos. Apprehensis ergo hebreis/egyptij ad prelium parabant: ⁊ multa virtute prosecuti: concluserant eos in paruulo quodam loco. Sexcẽti enim currus eos persequebantur: ⁊ equites quinquaginta milia: ⁊ ducenta milia pariter armatorum. Et itinera quidẽ clauserunt quibus hebreos fugere iudicabant: inter rupes intransgressibiles eos ⁊ mare claudẽtes: vbi terminatur mons ex asperitate viarum: nimis immensus. Et fugam eis penitus amputantes: a maritima ⁊ montis congressione hebreos militibus obsederunt: os ipsum fuge claudentes: ut egressum eis ad campestria denegarẽt. Non itaq̃ȝ tolerabant obsessionis modum hebrei: ꝓpter egestatem necessariorum: neq̃ȝ fuge facultatẽ habẽtes: armisq̃ȝ priuati qui licet si pugnare vellẽt: eis spes rerum omnium amissa videretur: nisi semetipsos traderent voluntati egyptiorum. His ita factis: moysen in omnibus culpabant: oblitiq̃ȝ signorũ que eis fuerant a deo pro sua libertate monstrata: vsq̃ȝ ad hoc venerunt: ut etiam ꝓphetam qui eis salutis dona promiserat: pro incredulitate lapidibus niterentur obruere: seq̃ȝ tradere cogitarent: eratq̃ȝ luctus ⁊ gemitus mulierum ⁊ infantum: ante oculos habentium mortem: montibusq̃ȝ se ⁊ mari claudentibus: sil' ⁊ hostib⁹ ⁊ fugã

Numerus militus egyptiorum currentium sup hebreos.

nullatenus ex istis inuenientib⁹. Moyses āt licet esset in eū exasperata multitudo:
ipse tamē circa ꝓuidentiā eoꝝ nō cessabat:sed hec oīa iactabat in deū:qui eis etiā iaꝫ
alia que ꝓdixerat ꝑ eorū libertate cōtulerat: ꝛ neqꝫ in hoc relinquēdos eē inimicis di⸗
cebat:neqꝫ ſuituros:neqꝫ ꝑituros:stansqꝫ in medio ait. Nec hoībus quidē bene con
uersantib⁹ circa nos iustū erat nō credere:de dei vō ꝓuidētia vos desperare opus nō
est: a quo vobis oīa ꝓuenerūt quecūqꝫ ꝑ me ad salutē ꝛ libertatē ſuitutis vestre neqꝫ
sperātibus ꝓmisit:cū potius in hesitatione sicut putastis veniētes:oporteret nos ad⸗
iutoriū dei sustinere:cuius opus erit etiā nūc in tali nos difficultate ꝯclusos:ex despe
ratiōe sicut vos creditis hituros salutē: ꝛ ex hostibus libertatē: qui fortitudineꝫ vtiqꝫ
suā circa nos ē ostēsurus: ꝛ ꝓuidentiā factur⁹. Non eni in paruis diuinitas auxiliuꝫ
sui fauoris solet accōmodare:sed poti⁹ in quibus humanā spem ad meliora nō videt
accedere. Unde tali auxiliatori credētes:cui virtus ē etiā parua/grādia facere: ꝛ tan⸗
tarū infirmitatē reꝝ suo munimie roborare. Nolite egyptioꝝ arma metuere: nec q̄a
mare ꝛ posteri mōtes viā fuge ꝓhibēt:ꝓpterea salutis spacia desꝑare: fiēt eni vobis
hec quasi campi dei ꝓuidētia: ꝛ pelagus cōuertet in terrā. Cūqꝫ hec dixisset: duce
bat eos ad mare egyptijs intuētibus. Erāt eni e diuerso positi: ꝛ labore ꝑsecutiōis af
fecti:in crastinū differre ꝑliuꝫ vtile fore credebāt. Dum vō moyses ꝑuenisset ad litus:
sumēs virgā rogabat deū: ꝛ auxiliatorē atqꝫ adiutorē inuocabat dicēs. Neqꝫ tu quidē
ignoras q̄ effugere nobis mala ꝑsentia:nec fortitudie:nec auxilio licet humano:sꝫ tu
prebe aliquod salutare exercitui:tua volūtate egyptū relinquēti. Tuū est eni nos eri⸗
pere:q̄ nūc omni spe ꝛ cōsilio desolati ad tua solius subsidia cōuolam⁹: ꝛ quicquid ex
ꝓuidētia tua nobis accesserit:qd̄ nos ab egyptioꝝ ira liberare nūc possit inspiciam⁹:
velociterqꝫ tuā nobis ostēde virtutē: ꝛ populū desꝑatione ruentē in peius:ad securita
tē dignare ꝛ ad fiduciā pietatis ꝑducere. Non eni in extraneis sumus:sed tuū quidē
est mare:tuus ē ꝛ mons qui nos circundat:ita vt hic aperiri te ꝑcipiēte: ꝛ mare ꝯuerti
possit in terrā. Ualebimus etiā effugere ꝑ desertum:sed tue placeat virtuti hac etiam
nos parte saluare. Talia siquidē cū orasset:ꝑcussit virga mare. Quod repēte ꝑcussi
one incisuꝫ: ꝛ in se diuisum terrā reliquit nudā:vt hebreis via esset ꝛ fuga. Moyses
aūt vidēs ad destinationē dei ꝛ pelagus cessisse eis:ꝓpriam terrā prim⁹ intrauit: ꝛ he
breos diuino itinere facto ꝓpter periculū ꝑsentiū hostiuꝫ sequi se ꝑcepit. Qui delecta
bātur in hoc:agebātqꝫ deo gratias:ꝓpter salutē que ꝑ eum vltra modū rōnis acces⸗
serat:quos iam nequaq̄ꝫ tardātes:sed cū festinatōe ꝑgētes: velut sibi ꝑsente deo: ve⸗
sanos quidē egyptij primit⁹ iudicabāt: ꝛ tanq̄ꝫ ad intermiationē manifeste mortis in
tētos. Cum vō vidissent eos illesos abire:nullūqꝫ ipedimētū eis nec difficultatē ali⸗
quā obuiare:ꝑsequi eos aggressi sunt:tanq̄ꝫ ꝛ illis pelagus ita quietū existeret. Pre
ordinantes ergo equos:ingrediebatur totus exercitus in mare. Hebrei vero illis se
armantibus atqꝫ tardantibus:ad terram cōtra positam ꝑuenerūt: sine aliqua passiōe
illos effugientes:Quapropter illi audaciores effecti ꝑsequebantur: tanq̄ꝫ nec ipsi ali
quid essent passuri:cum nescirent hebreis proprie factam: ꝛ non esse cōmunem viam
Que vtiqꝫ pro salute/periculum patientium fuisset ostensa: ꝛ non propter eos qui ad
perditionem eorum accedere festinabant. Dum ergo egyptiorum exercitus omnis
in mare intrasset:rursum effusum est: ꝛ descendens ventorum procella: omnes egy⸗
ptios comprehendit:ymbresqꝫ simul ꝛ tonitrua valde grauissima e celo descenderūt:
chorus cationesqꝫ lampadātes:nihilqꝫ fuit rerum euenientiū ꝑ iram dei ad ꝑditionē
hominū qui eis nimie tunc nō accessit. Nox caliginosa insuꝑ ꝛ fluctuosa apꝑhendit.
Et isti quidē ita sūt ꝑditi:vt nemo ex eis reliq̄ret:hebrei vō neqꝫ retinerī poterāt gau
diū iopinabilis sue salut̄: ꝛ hostiū ꝑditōe firmissie libertatis: q̄n ꝺfecerūt q̄ eos ſuirī
cogebāt:deūqꝫ sic apte suū adiutorē ispiciebāt. Et illi q̄dem ꝑiculuꝫ ita effugientes

populum alloquitur Moyses.

Moyses ad deum orat

insup ⁊ iimicos punitos sic eē respiciētes ut nulli vnq̄ꝫ pōꝝ boīuꝫ poterāt reminisci: hymnū tota nocte dixerūt. Moyses āt cāticū in deū ⁊ laudē grāꝝq̄ꝫ actionē ꝓpiciatiōis ei⁹: exametro cōposuit. Ego itaq̄ꝫ ut iueni i sacris libris ita hec singula queq̄ꝫ tradidi. Null⁹ vō discredat vbi miraculū: si antiq̄s hoib⁹ ⁊ malicia ꝑuatꝫ via salutꝫ lꝫ ꝑ mare facta ē sine volūtate dei: sine sponte reuelata: dū ⁊ eis q cū alexādro rege macedonie fuerūt olim antiq̄t⁹ resistētib⁹ pāphilicū mare diuisuꝫ sit: ⁊ cū aliud nō eēt iter trāsitū ꝑbuit eis: volēte deo ꝑ eū destruere psaꝝ ꝑncipatū: hocq̄ꝫ cōfitēt̄ oēs: q actus alexādri cōscripserūt. De his itaq̄ꝫ sicut placuerit cuilibet estimet. Postea vō armis egyptioꝝ ꝑ fluct⁹ violētia vētoꝝ allatꝫ: exercitui hebreoꝝ: moyses ⁊ hoc arbitrat⁹ dei ꝑmissiōe factū: ut neq̄ꝫ armis egerēt: hec exȳt colligēs: hebreosq̄ꝫ his muniēs: duxit eos ꝑ desertū ad montē syna: illic immolat⁹ deo: ⁊ ꝓ salute multitudinis hebreoꝝ ut dictum fuerat munera redditurus in pace.

Incipit tertius liber antiquitatis iudaice.

I Gitur inopinabiliter hebreos tali salutē donatos grauiter iterū cōtristabat: dū syna ducerent̄ i montē: essetq̄ꝫ regio valde deserta: ⁊ necessarijs alimētꝫ egena: ⁊ aq̄ difficilꝫ: q nō solū ut ꝑberet aliq̄d hoib⁹ idigebat sꝫ etiā nec aliq̄ aīalia ut aleret erat idonea. Est eni sterilꝫ nullusq̄ꝫ nou⁹ fruct⁹ ex ea valet oriri. Per h⁹mōi siq̄dē regionē necessarie ꝓpabant q̄n vn̄ irēt ad aliā nō habebāt. Portabat̄ autē aq̄ ex locis iā trāsactis duce iubēte: ⁊ ea expensa ad effodiēdos puteos cuꝫ labore ꝓpter terre

duriciam accedebant: ⁊ cum inueniretur erat inoptabilis: sed amara simul ⁊ parua. Hoc itaqꝫ modo faciētes circa meridiana iter: vespere venerunt in locū quē propter aque maliciam mar nominauerūt. Amaritudo eni hebraica lingua sic dicitur. Ibi fatigati itineris violētia: indigētiaqꝫ ciboꝝ qui eis defecerant oino māserūt. Erat ibi puteus valde durus: qui nec sufficere quidē tanto exercitui poterat: paruam tamē eis consolationē prebebat: ꝙ in illis locis fuisset inuētus. Audierant enim ab exploratoribus: qꝛ nihil ambulantes vlterius inuenirēt. Illa siquidē aqua amara grauiter nō solū hominibus: sed etiā subiugalibus existebat. Uidens itaqꝫ moyses populū in angustia cōstitutum: ⁊ simul cām cui cōsultari non poterat: neqꝫ enim inimic⁹ erat hostis: quatenus vim inferēti de necessitate potuisset sua fortitudine resistere. Et dū isto modo eoꝝ deficeret virtus: infantūqꝫ ⁊ mulierū multitudo debilior: nihilqꝫ ꝓdesset doctrina verboꝝ: calamitatē omniū suam moyses ꝓpriam faciebat. In vnuꝫ itaqꝫ cōcurrebant: eiqꝫ cūcti instabant: mulieres quidē ꝓ paruulis: viri autē ꝓ semetipsis ne eorum vtilitatē sperneret: sed eoꝝ saluti quocūqꝫ ordine ꝓuideret. Ad hoc ergo cōuersus ē: vt solūmodo deo supplicaret: vt aquam ex malicia p̄senti cōuerteret: eāqꝫ illis potabilē cōdonaret. Et cōcedēte deo tantā grām: sumens summitatē virge quā in p̄senti gerebat diuisit ꝑ medium: ⁊ in lōgitudine ipsam incisionē faciens: deinceps iactauit in puteum: satisfaciens hebreis: eo ꝙ deus ei⁹ orationes audisset: ⁊ ꝓmisisset aquam se eis qualē concupiscerēt p̄biturum: si tamē iussis eius nō segniter sꝫ ꝓmptissime ministrarēt. Illis vō dicētibus qd̄ vellet se facturos: si aqua cōuerteret in melius: iussit eos qui iuuētute valebāt haurire dicēs: ꝙ p̄us effusa plurima q̄ vltima remaneret aqua possit eis eē potabilis. Illi quidē laudauerūt dictū: ⁊ aqua freqūētib⁹ cōtusionibus exercitata: purgataqꝫ facta ē potabilis. Hinc itaqꝫ castrametati: venerūt in helim: que ꝓcul quidē bona videbat̄ aspectu. Habebat eniꝫ palmarū arbores De ꝓximo autē maligna cōprobabatur. Nam palme ille septuaginta non amplius erant increscibiles: nec multum eminētes a terra: ꝓpter aque inopiam: qꝛ dum esset locus omnis harenosus: neqꝫ eis ex duodeci fontibus humectatio quedā: aut ad rigandū spes vtilis hēbatur: sed dum germinare nō possent: steriles erant indubitāter ⁊ pauce. Cūqꝫ ꝑ harenam discurrerent: nihil eis occurrebat: vel si paucum aque in manibus sumerēt: inutile inueniebāt atqꝫ cenosum. Fructum vero ferre erant ille arbores nimis inualide: ꝓpter aque vt dixi sterilitatē. Pro hac ergo causa culpabāt ducem: clamabātqꝫ suaꝫ eē miseriā: ⁊ experimentūqꝫ maloꝝ ꝑ eum se pati dicebant: triginta dierū ambulantes viam. Quecūqꝫ eim portabāt cōsumpserant: ⁊ nihil penit⁹ inuenientes: erant in desperatione rerum cunctaꝝ. In p̄senti nāqꝫ malo animū hn̄tes ⁊ nō recordantes quāta eis fuissent a deo ⁊ moyseos virtute sapiētiaqꝫ collata: irascebant̄ aduersus ducem: ⁊ lapidare eum simul aggressi sunt: quasi ipse causa tante calamitatis existeret. Ille vero ita multitudine ꝓuocata: ⁊ contra eum amare cōmota: de deo confidēs: ⁊ consciētia pura ꝓuidentie sue: quam gerebat contra cōtribules suos: semetipsum dedit in mediū: ⁊ cōclamantes atqꝫ ad lapides manus hn̄tibus: cū esset ille ⁊ aspectu gratissimus: ⁊ ad loquendum multitudinē suasibilis: mitigare cepit iras eorum: neqꝫ eis priorum beneficiorum obliuionem habere poscebat: propter recordationem malorum presentium: nec quia nunc laborarent: ideo deberēt perpetua dei munera proijcere: quorum iam magna ⁊ inopinabilia meruissent. Sed sperare potius etiam de presenti anxietate se dei prouidentia liberandos: qui eorum virtutē probare vellet: si haberent tolerantiam: ⁊ animo bono precedentia retinerent. Quia si non ad illa bona propter presentia mala respicerent: exercerentur in malis: ⁊ arguerentur non esse boni. Neqꝫ circa patientiam: neqꝫ circa priscorum bonorum memoriam: cum ita deum eiusqꝫ voluntatem cōtemnerent: ꝑ quam egyptuꝫ reliquissent

⁊ ita circa eundē ministrū eius affecti esse viderent̄: cū in nullo fuisset mentit⁹ de qb⁹ dicendū aut faciendū dei mandato iuberet. Enumerabat igit̄ oia: queadmodū pemπti fuissent egyptij qui eos cōtra dñi cōpresserāt volūtatē: ⁊ queadmodū idē fluuius illis quidē sanguineus esset: ipsis vo potabilis atq3 dulcis: ⁊ quō p mare ne longius fugientes nouā viā aggressi ipsi quidē ex illo saluati sunt: inimici aūt eoꝝ prorsus absorpti: ⁊ quia dum arma nō haberēt: etiā hoc eis de⁹ abūde prebuerit: ⁊ alia q̄cūq3 ad ꝑdendos inimicos: ipsosq3 saluādos necessaria fuissent: eis vltra spem virtutis sue more cōtulerit. Nō ergo debetis inquit etiā in pn̄ti de eius ꝓuidētia desꝑare: s3 sine iracūdia sustinere: ⁊ cogitare eius auxiliū nō quidē tardū eē: s3 ideo nūc differri ut vos hac difficultate ꝓbet vtiq3 credentes deū nō ꝓ defectū eē segnē: s3 ꝓ experimēto virtutis vr̄e ⁊ desiderio libertatis: ⁊ cognoscat vtrū ⁊ ciboꝝ inopiā: ⁊ sterilitatē aq̄ pro eo fortiter ferre possitis: an seruire poti⁹ eligatis: sicut iumēta dominantib⁹ sibi: ⁊ eis ꝙ ꝓpter ministeriū suū3 hec pinguissime nutrire consueuerunt adijciens sup hec: dicebat nō se tantū de sua salute metuere: qñ vtiq3 nihil mali pateret̄: si moreret̄ iniuste: s3 potius ꝓ illis cogitare: ne ꝑ lapides quos mitterent sup eum deū iudicarent̄ cōtemnere. Sic itaq3 mitigauit illos: ⁊ ab impetu lapidatiōis abstinere fecit: ⁊ ad penitētiā3 sceleris cōuertit: dicēs eos nō hoc rationabiliter: s3 necessitate fecisse: cogitauitq3 oportere: ut ad diuinā supplicationē precesq3 veniret. Et ascēdēs quēdā scopulū: deposcebat: ut questum populo auferret deus: ⁊ eos ab inopia liberaret: in ipso eni eē salutē suam: ⁊ in nullo alio: atq3 cōcederet veniam his que in pn̄ti fuerant necessitate populi gesta: cū generi hominū res opportune ꝓueniētes: ⁊ difficile placeant: ⁊ eius accusatio sit amica. Deus autē: ⁊ prouisuru3 se cōpromisit: ⁊ occasiones eorum desiderijs p̄biturū. Moyses vo a deo hec audiēs descēdit ad plebē. Illi cum viderēt eum promissionib⁹ letū: a mesticia ad hilaritatē conuersi sunt: stetitq3 ille in medio: venisse se a deo dicens: ⁊ portare eis ꝓ hesitationib⁹ pn̄tibus libertatē. Et post paululū ortigiarū at̄s ortigometraꝝ multitudo quas p̄cipue nutrit sinus arabicus: transcēso medio mari supuolauit: ⁊ post laborē volatus quasi ad terrenā requiē descendit inter hebreos. Illi ergo tanq3 alimētum sibi a deo collocatū comp̄hendentur eas. Tunc Moyses ad orationes dei repēte cōuersus ē: qui ꝓmissionis sue compleuit auxiliū. Mox autē post occasionē cibi prioris: etiam secundū eis deus emisit. Extēdēte nāq3 Moyse manus ad orationē: ros descēdit ex aere. Cūq3 fuisset eius manib⁹ illinit⁹. Moyses arbitrat⁹ ē etiam hoc ad cibum eorū a deo fuisse collatū: gustauitq3: ⁊ let⁹ effectus: ignorante multitudine: ymbrē esse credēte: ⁊ tēporis esse pluuiarum qd̄ agebatur. Ille docebat eos: ꝙ non ɓm eorum opinionē ros e celo descēderet: s3 ad salutē eorum cibūq3 venisset. Et cu3 gustaret: fidē credēdi p̄bebat eis. Illi vo imitantes ducē: delectabant̄ in cibo. Meli⁹ eni dulcedinē ⁊ delectationē habebat valde suauē. Simile autē erat aromatib⁹ p̄cipuis: ⁊ magnitudo eius similis semini coriandri. Festinabant quoq3 singuli colligere vehemēter. Quibus p̄cipiebat̄: ut oēs exequo ꝑ oēs singulos assarij mēsurā colligerēt: nec eēt ille cib⁹ in crastinū relinquēd⁹: hocq3 fiebat: ne debilib⁹ colligēdi difficultas existeret: virtute valētiū: ⁊ hoc ad necē accederet Qui tamen plus a precepta mensura colligissent: nihil amplius q̄3 labores habebāt cum maius nihil illic q̄3 assarium inuenirēt: ⁊ quod remaneret in crastinum: nulli vtilitati proficeret: quando vermes illud ⁊ amaritudo consumeret. Sic ergo erat ille cibus diuinus ⁊ inopinabilis: ⁊ huiusmodi vltio fiebat ipsarum rerum priuationes seruantibus. Hactenus autem sic rigatur ymbribus locus ille: sicut etiam tunc a Moyse prestandum diuinitas misit hunc cibum. Uocant autem hebrei hunc cibum manna. Manna itaq3 interrogatio est in nostra lingua dicentis: quid est hoc. Illi igitur gaudium in his que eis fuerant celitus missa celebrabant.

Quo cibo.xl.ānis vsi sunt:quāto tēpore in deserto fuerūt. Cū vero inde migrassēt:vene-rūt in rafidi:passi nouissimas ꝓ itolerabili siti miserias. Nā cū pcedētibꝰ diebꝰ paucā aque difficultatē hūissent:tūc oīo cōperiētes terrā iaquosā:in malis erāt:rursusqꝫ ira-scebāť in ducē. Ille ergo paululū multitudīs ipetū deuitās:dei cōuertebať ad pces rogās vt sicut cibū eis idigentibꝰ pbuit:sic etiā potū daret:cū peteret eis grām cibi nō existēte potu. Qui donū diu nō distulit:sꝫ pbiturum se moysi tantā aque multitudinē vn̄ nō possit spare ꝓmisit:iussitqꝫ vt virga pcuteret petrā que ibidē erat apposita:ꝛ ex ea sumeret abūdātiā reꝝ quibꝰ egerēt. Curabat eni vt neqꝫ cū labore potꝰ eis adeēt.

Quanto tempore usi sunt manna

Virga silice percutit moyses

Hec ergo moyses a deo sumēs veniebat ad populū sustinētē ꝛ i eū cōspicientē: viderāt nāqꝫ iam eū de mōte descēdere. Cū vo venissꝫ:liberatuꝝ eos etiā de hac necessitate dicebat deū:donatāqꝫ salutē nō speratā:ꝛ de petra eis fluuiū manare ꝓmissuꝫ. Quibꝰ obstupescētibꝰ hūc auditū:si eis siti ꝛ itinere fatigatis necessitas ad hec fieret: vt petrā iciderent:moyses virga pcussit petrā:illaqꝫ scissa:aqua manauit copiosa ꝛ valde pspicua. Illi igiť inopiabile factū mirati sunt. Qd cū viderēt:iaꝫ eis etiā ipsa sitis cupiditas ē ablata:bibētibusqꝫ dulcis ꝛ suauissimꝰ erat potꝰ:ꝛ quale donū eē deo donāte videreť. Tūc ergo moysen mirati sūt:qui a deo sic fuerat honoratꝰ: ꝛ sacrificia ꝓ dei ꝓuidētia collata sibimet ipendebat. Declarat āt scriptura in tēplo reposita: eo ꝙ deus pdixerit moysi aquā hoc mō de petra manaturā.

Cap. II.

CUm vo hebreoꝝ nomē iā valde vbiqꝫ diuulgareť:ꝛ de his smo cresceret: in timore nō paruo ꝓuinciales erāt:ꝛ mittētes legatos adiuicē solatia deposcebant. vt simul viros illos iterimere niterenť. Erant āt in hoc istantes:qui gobothe petram inhitant. Qui vocāť qdē amalechite:pugnatores āt maximi illaꝝ tūc gētiū existebāt Quoꝝ quiqꝫ reges inuicē semetipsos:ꝛ circūhitantes ad bella cōtra hebreos rogabāt dicētes exercitū alienū ꝛ egyptioꝝ suitia fugientē:sibi inuasiōes inferre: nec bonū sibi fore si tale factū despicerēt:sꝫ vt anteqꝫ eoꝝ fortitudo ad maiorē tēderet ptātem: ꝛ ipsi magis pugnare incipent cōfidētes:eo ꝙ illis nullꝰ resisteret: destruēdos eos eē cautissimū atqꝫ sapiētissimū edicebāt. Et penā etiā de deserto ꝛ actibus quos illic gesserāt exigendā:qd nō ita possit euenire:cū ciuitatibꝰ.atqꝫ bonis eoꝝ manus inycerēt. Alij ergo ichoantē inimicoꝝ virtutē mollire ꝛ deycere optimū eē: magisqꝫ iam ꝓficienteꝫ ꝓhiberi credebāt. Alij vo hoc supfluū putabāt. Alij nullā occasionē eis ad vsus se fieri pmittebāt. Hec ꝛ his similia p multas ꝓuincias adiuicē legatōibus agitātes:deliberauerāt aduersus hebreos bella suscipe. Moyses itaqꝫ cū nihil belli speraret. hesitationē ꝛ turbā hūit repente ꝓuincialiū:ꝛ ad cōgressionē iam pparatā: subitaqꝫ pericula hebreoꝝ multitudinē pturbabāt:qꝛ licet oīum rerū hērent inopiā:potiorē tamē necessitatē pugnandi cū hoibus qui eēnt rebus oibus bene ꝯditi putabāt. Moyses aūt cōsolari cepit eosqꝫ cōfidere deposcebat:decretoqꝫ dei credere quo sepe fuerant liberati. Et quia debellarent eos etiā qui eorum hostes existerent: arbitrari exercitum quidem multū ꝛ omnibus armis instructū:sed pecunias:alimēta: aliasqꝫ res in qbꝰ solent homies cōfisi pugnare:in auxilio diuino cōsistere:ꝛ sibi p deū omnia hec adeē. Inimicoꝝ vero manū paruam:inertem:debilem : tanqꝫ nō fuerint que istos habere cōstaret:deo volente facile superari. Scire aūt eos oportere dicebat:qualis eoꝝ auxiliator fuisset in multis iam experimētis ꝛ grauioribus. Et qꝛ in presenti quideꝫ bello hērent laborem aduersus homines:cum vero fuerat eis sitis ꝛ famis inopia:ꝛ in mōtibus atqꝫ mari periculū:vbi fugam inuenire nō poterant:hec omnia diuino solatio deuicissent. Ergo rogabat eos promptiores esse : tanquam omnium rerum facultas eis esset : ita vt hostibus preualerent . Et moyses quidem populum huiusmodi verbis exacuens : ad prelium conuocauit tribuum principes . Et postea singulos adinuicem . Iuuenes quidem exorabat senioribus obedire . Illos autem vt

Qui primi ceperunt bellum gerere cum hebreis post exitum egypti.

Moyses hortatur hebreos

verba ducis audirent. Erant aūt eoꝝ aīe in periculo cōstitute: ⁊ ad presentia prepate spabantqꝫ aliqñ a malis huiusmōi liberari. Jubebāt quoqꝫ moysē: ut ad bella piret neqꝫ tardaret: ne dilatio eoꝝ fiduciā ipediret. Ille v° ex mltitudie pugnacē eligens iuuētutē: sup eos istituit iesū naue filiū de tribu effraim: valde robustū: ⁊ labores tolerare fortissimū: ad cogitādū sil' ⁊ loquēdū nimis idoneū q nosset decēter deū ⁊ moysē colere doctorē pietate: essetqꝫ apud hebreos aptꝰ. Paucos v° circa aquā constituit.

Jesus naue.

Plurimos autē totiꝰ exercitꝰ circa ifantū mulierūqꝫ custodiā: ⁊ tota nocte erant pparati: q̄cūqꝫ fecerāt arma sumētes: ⁊ duces ꝓprios itēdētes: tanq̄ꝫ pliū aggressuri dū eis pcipent. Inuigilabat aūt ⁊ moyses iesū docēdo: quēadmodū exercitum collocaret. Incipiēte v° die iā pandi: rursus poscebat iesum: ne minor iueniret i ope q̄ꝫ circa eū spes esset vniuersoꝝ: gloriā p̄sent̄ militie in futuris natiōibꝰ possessurꝰ. Hebreoꝝ v° nobilissimos seorsū rogabat: cūctāqꝫ piter multitudinē exhortabat armatā. Et ille quidē cū ita cōstituisset exercitū sermōibꝰ ⁊ opeꝝ pparatiōibꝰ: discessit ad mōtē: deoqꝫ sil' ⁊ iesū credidit expeditū. Miscebant itaqꝫ hostes: ⁊ i manibꝰ erat bellū: fiduciaqꝫ ⁊ viribꝰ vtebant in inicē. Deniqꝫ donec moyses manꝰ extēdebat ad celū: hebrei cōpmebant amalechitas. Cūqꝫ laborē ex defectu manuū moyses ferre nō posset: qa quotiēs manꝰ deponebat: totiēs hebreos pdere cōtingebat: iussit fratrē aaron ⁊ sorores marie virū noie Ur: sibi assistere: eiusqꝫ manꝰ vtroqꝫ latere cōtinere: ⁊ adiuuātes eū nō permitterēt laborare. Quo facto hebrei amalechitas fortiter deuicerūt: ⁊ omnes iterissent vtiqꝫ nisi nocte supuēiēte: ppl's recessisset a cede. Victoriā quoqꝫ optimā atqꝫ pfectā nostri habuere maiores: iferētesqꝫ sibi bellū vicerūt: ⁊ circū habitātes deterruerūt: abūdantiāqꝫ potiti sūt magnoꝝqꝫ bonoꝝ q̄ suis laboribꝰ habuerūt. Deuincētes nāqꝫ exercitū hostiū: maximas diuicias ⁊ publice ⁊ priuatim possederūt oēs: cū pmitꝰ etiam alimēt̄ necessarijs indigerēt. Fuit aūt eis nō solū in p̄senti: sꝫ etiā i futuro bonoꝝ causa huiꝰ quā p̄diximꝰ pugne pfectio. Nō tm̄modo eni corpa hostiū seruitio sbdiderūt: sꝫ etiā mētes: ⁊ cūct̄ circūhabitātibꝰ post illoꝝ deuictōnē affuere terribiles: eisqꝫ diuiciarū maximū culmē adiectū est. Nam fugiētes iimici: magnā copiā argēti sil' ⁊ auri reliquerūt in castris: ⁊ vasa erea qbꝰ ad vescēdū vtebant multāqꝫ ⁊ insignē abundantiā vtrarūqꝫ reꝝ id est ornamētoꝝ textiliū pariter ⁊ armoꝝ: ⁊ alioꝝ q̄ pparabāt ad p̄liū: diuersaqꝫ iumēta: ⁊ quecūqꝫ moris est sequi iter agētē exercitū: prudētiaqꝫ repleti sūt hebrei ope fortitudinis: ⁊ multū desideriū virtutis erat in eis. Sēp eni laboribꝰ insistebant: oīa se cape iudicantes. Huiꝰ ergo belli hic extitit finis.

amalachitarum cedes ex diuino nutu

Postea vero moyses exuebat mortuos hostiū: ⁊ arma fugientiū colligebat: ⁊ hec viris pugnatoribus exhibebat: ducēqꝫ militie iesū pconijs attollebat: exercitu testificāte cūcta q̄ gesserat. Nemo ergo hebreoꝝ mortuus est: hostiū v° tanti: quantos neqꝫ numero comprehēdi possibile est.

Pro gratiaꝝ vero actione Moyses sacrificās: altare construit: quod dei victoriā nominauit: ꝓphetauitqꝫ oēs fore perituros amalechitas: nihilqꝫ eoꝝ in futuro relinquendū: eo ꝙ contra hebreos i solitudine dimicassent: ⁊ nequaq̄ꝫ positis in calamitatibꝰ pepercissent. Tunc exercitū fessuꝫ: cōuiuioꝝ opulentia reparauit. Hoc ergo bello contra hostes suos post egressus ex egypto pmitꝰ ita pugnauerūt. Cum v° pacificas post victoriā Moyses hostias obtulisset: fecissetqꝫ nō paucis diebꝰ hebreos cessare post pugnā: produxit ordinatū exercitū: multa nāqꝫ eis iam copia erat armoꝝ. Et procedēs paulisp tribus mensibus postq̄ꝫ mouit ex egypto: venit ad montem syna: vbi ei circa rubum multas visiones factas fuisse prediximus.

Altare constitutum a moyse post deuictionem amalechitarum quod dei victoria denotatum fuit

Capitulum. III.

CUi raguel socer audiēs eius felicitateꝫ: libenter occurrit. Et moyses excipiēs cum eo sephorā vxoreꝫ suā ⁊ filios: delectatus aduētu eius: facto sacrificio epulas copiosissimas populo ministrabat iuxta rubuꝫ qui flāmas euaserat: ⁊ multitudo

Sephora moysis uxor.

quoqȝ p cognatōes epulis vescebat̄. Aaron aūt sumens raguel ꝛ q cū eo erant: hym nos canebant in deū: qui eius salutis ꝛ libertatis ꝛ egressionis auctor extiterat. Simulqȝ laudabāt ducem: q̄si eius virtute cūcta eis ꝓspera ꝯtigissent. Et raguel quidē preconia multa plebis apud moysen de eorum fortitudine dixit: quia pro cunctorum salute sic laborauerint vniuersi. Cap. IIII.

DEinde videns raguel moysen in rerū multitudine cōstitutum: cūctis ad eū euntibus vt lites decideret postulātibus: ꝛ tantūmodo se iustitiā impetrare credentibus: si ille eis arbiter iudicaret: eis eni qui vincebātur leuius esse pdere videbat̄ p iustitiā moyseos: q̄ȝ victores sententiā cuiuslibet auaricia sustinere: tūc equidē tacuit nolens ipedire volentibus ducis vti virtute. Cum vo quieuisset a turba: sumens euȝ solū seorsum: dicebat que eū oporteret facere: cōsiliūqȝ dabat quaten⁹ minorē quidem reruȝ curā aliȷs cōmitteret. De maioribus aūt ꝛ salute plebis ipse tanttūmodo ꝓuideret. Nam ad iudicandū etiā alios hebreoꝝ dignos iueniri dicebat: cogitare vo pro salute tantoꝝ nō quēq̄ȝ aliuȝ nisi moysen posse solūmodo. Sciens inquit vtuteȝ tuā ꝛ qualis fueris in misterio dei ad saluandū populū: rerū arbitriū cōmitte aliȷs examinandū. Tu vero ad solū dei misteriū retine temetipsuȝ: in cogitādo ꝛ requirēdo quēadmodū populū ab hac possis inopia liberare. Meis ergo cōsiliȷs vtere de reb⁹ humanis: ꝛ exercituȝ pfecte dispone p dena milia viros: deinde p mille: ita post hec diuides eos p quingētos: ꝛ rursus in centū: deinde quiquagenos: ꝛ iudices cōstituens sup eos. Qui p triginta rursuȝ diuisi: p vicenos ꝛ denos hēbunt ꝓprios iudices: eorū negocia finiētes. Sit aūt aliquis sup istos vnus: vocabulū a principio numeri sumēs Et hi siquidē sint approbati ex oi plebe: boni ꝛ iusti: qui diuersis rebus iudicēt eos: ꝛ si quid ē supra ꝛ mai⁹: ad maiores veniat dignitates: qđ vo etiā apđ eos difficile fuerit: hoc deducat̄ ad te. Sic eni fiet vtrūqȝ: q̄ten⁹ ꝛ hebrei iustitiā ipetrare mereant̄: ꝛ tu soli deo ministrādo facias eū exercitui eē ꝓpitium. Cap. V.

HEc āt monēte raguel: moyses libēter excepit: ꝛ ƀm eiusmōi dictū fecit: nō celās cōsiliū ei⁹: nec suā faciēs illi⁹ suasionē: sȝ iuentorē hui⁹ rei oi populo māifestās. Nā in libris suis raguelē cōscripsit iuentorē p̄dicte rei: optimū esse credens vt oibus notā faceret v̄itatē: sȝ ei soli potuisset p̄bere gloriā: q̄ ab alio sunt iuenta. Factū ē itaqȝ quaten⁹ v̄tus moysi potuisset etiā ex hac volūtate cognosci. Sed de his q̄dē oportūe in scriptura alia ꝺclarabim⁹. Moyses vo cōuocata multitudie: ipse quidē ad mōteȝ syna iturū se eē dicebat: tanq̄ȝ cū deo māsur⁹: ꝛ aliquid ab eo vtile pcipiēs: ad eos sit remeatur⁹: illos vo p̄cepit iuxta mōtē tabernacula sua ponere: ꝛ vicinitatē dei tenere.

HEc cū dixisset ascēdebat in mōtē syna: qui excellētissim⁹ ē in il Ca. VI. lis regiōib⁹: ꝛ ꝓpter altitudinē magnitudinis sue ꝛ scopuloꝝ ꝓceritate: nō soluȝ hoibus iaccessibilis: sȝ etiā q videri sine aspect⁹ labore nō possit. Et cū ƀmo eēt circa eū deū hitare: terribilis oibus ꝛ iadibilis erat vniuersis hebreis. Siquidē ƀm moysi mādata tabernacula mutauerūt: ꝛ radicē mōtis apphenderūt: eleuātes man⁹ suas ad deū: tanq̄ȝ cū ꝓmissiōe bonoꝝ q̄ eis ꝓmiserat moyses reuerteret̄ a deo: ꝛ festiuitateȝ celebrātes sustinebāt ducē: purgātes semetipos alia purgatōe: necnō ꝛ a coitu mlieꝝ trib⁹ dieb⁹ sicut eis ipe p̄dixerat abstinētes: rogabāt deū vt placide suscipet moysen: ꝛ dona p̄pararet q̄bus decetero viuer̄ bn̄ possint. Vtebāt̄ ergo ꝯuiuiȷs opulētis: ꝛ ornamēto decēter cū ꝯiugib⁹ ꝛ filiȷs abstinebāt: ꝛ duob⁹ quidē dieb⁹ erāt in epulis ꝯstituti. Tertia vo die anq̄ȝ sol oriret̄: nubes opuit cūctū hebreoꝝ exercitū: ꝛ locū vbi tabernacl'a fixerāt oēm circūdedit: ꝛ fulgura facta sūt v̄etiqȝ vehemētes pluuiā nimiaȝ ꝯcitātes vndiqȝ ferebāt̄: ꝛ chorus catiōes erāt vidētib⁹ valde terribiles: ꝛ fulgura crebro dimissa: dei p̄sentiā oibus indicabāt. Et de his quidē vnusquisqȝ legētiū sapiat vt voluerit: mihi vo necessitas ē hec r̄ferre sicut i sacris libris scripta sūt. Hebreos itaqȝ

inuentio magistratuum et offitialium a Ragule factuz

Raguel magistratuum inuentor.

Discant qui uolunt ad deum accedere.

ea q̄ visa fuerāt: ⁊ clangor aurib⁹ redditus valde terrebat: etiā sermo quo ferebat̄ q̄a de⁹ habitaret i monte: retinebātq̧ semetipsos in tabernaculis suis afflicti. Sed et moysen ira dei perisse putabāt: ⁊ de ipso similia sustinebat. Cū v̄o ita cōsisterēt: apparuit Moyses letus ⁊ nimis exultās: qui ⁊ formidinē eis abstulit: ⁊ de futuro meliora ꝓmisit: serenusq̧ repēte aer ⁊ prius q̄ añ paululū fuerat cōturbat⁹: moyse aduenīēte reuersus est. Igit̄ inter hec cōuocabat populū i ecclesiā: ut audirēt q̄ dixisset deus. Quibus collectis: stans in excelsiori loco vnde eū oēs audirēt ait ad hebreos: Deus equidē sicut ⁊ pri⁹ ꝓpici⁹ me suscepit: vitāq̧ vobis ꝓmittēs felicē: ⁊ cōuersationis ornatū: etiā nūc ipse assistet in exercitu. Eū siquidē ⁊ opa q̄ ꝓpter illū nobis sūt facta ꝯsiderātes nō despiciatis ea q̄ dicunt̄: nec me q̄ hec dico respiciētes: nec quia ꝑ me lingua humana de⁹ vobis loquit̄ attēdat̄: s̄z virtutē ei⁹ cōsiderate: ⁊ magnitudinē eius excellētie quoq̧ cognoscetis: ⁊ quō ꝓ vtilitate cūctoꝝ ad me loqui dignatus est. Non eni me respiciatis moysen amarami filiū ⁊ iocbabel: s̄z eū qui nilū ꝓ vobis cōuerti fecit in sanguinē: varijsq̧ plagis domuit egyptioꝝ astuciā qui ꝑ mare iter nobis ostēdit: quiq̧ cibū de celo fecit hesitantib⁹ aduenire: qui potū de petra estuātib⁹ manare fecit: ꝑ quē adam de fructib⁹ terre marisq̧ comedit: ꝑ quē noe ex ymbribus est ereptus: ꝑ quē abraā ꝓgenitor nr̄ obtinuit terrā chanaā: ꝑ quē Ysaac de seniorib⁹ parētib⁹ est edit⁹: ꝑ quē Jacob. xij. filioꝝ v̄tutib⁹ est ornat⁹: ꝑ quē Joseph ꝑtātis egyptioꝝ dn̄s est fact⁹: ille vobis me interp̄te hec dignat̄ verba ꝓferre. Fiant itaq̧ vobis amabiliora: q̄z vxores ⁊ filij. Felicē nāq̧ habebitis vitā ista seruātes: terrāq̧ eritis potituri fructiferā sine fluctib⁹ maris: ⁊ ꝓle filioꝝ naturaliter nascēdoꝝ: ⁊ hostib⁹ valde terribiles. Ad dei nāq̧ ego veniēs vultū: icorupte vocis auditor effect⁹ sū: ille ꝓ v̄ro genitore al's genere s̄p ei⁹ est eternitate sollicit⁹. Cūq̧ hec dixisset: eduxit populū cū mulierib⁹ ⁊ ifantib⁹: ut deū ipsū sibi loquētē de rebus agēdis audirēt ne vilior videret̄ dictoꝝ virt⁹ ad aures eoꝝ hūana lingua ꝑueniēs. Oēsq̧ audiebāt vocē ex alto veniētē ad vniuersos: ita ut nullū effugeret. Et verba quidē q̄ Moyses i duab⁹ tabulis dereliq̄t: fas nobis nō est h̄m vnūquēq̧ sermonē apte depromere: virtutes āt eoꝝ insinuabim⁹. Docet itaq̧ nos p̄in⁹ h̄mo: q̄a de⁹ ē vn⁹ ⁊ hic solūmodo ē colēd⁹. 2⁹ aūt iubet: nulli⁹ aialis factā imaginē penit⁹ adorādā. 3⁹: ut ꝑ deū i nulla re debeat aliq̄s frustra iurare. 4⁹: ut seruāde sint septimane: ⁊ ab oī ope cessandū. Quit⁹: parētes honorādos. Sext⁹: abstinēdū a cede. Septim⁹: nō adulterādū. Octau⁹: furtū nō faciēdū. Nonus: falsū testimoniū nō dicēdū. Decim⁹ aūt: nulli⁹ alieni rei h̄ndā esse cōcupiscētiā. Et plebs q̄dē cū hec audisset ꝑcipiētē ipsū de reb⁹ q̄b⁹ moyses fuerat locut⁹: gaudēs i his q̄ ꝑdicta sūt: a cōgregatiōe discessit. Succedētib⁹ aūt dieb⁹ aduenīētes ad tabernaculū: poscebat ab eo etiā leges sibi a deo debere ꝓferri. Ille vero ⁊ istas posuit: ⁊ de oīb⁹ quocūq̧ modo gerēda forēt reliq̄s t̄p̄ib⁹ singula designauit: quorū memoriā opportuno t̄p̄e ero factur⁹. Plurimas āt leges i alia sc̄ptura disponā seorsū de ipsis expositur⁹. Igit̄ cū circa eos ita res agerēt̄: moyses iteꝝ i mōtē syna ꝯscēdit ꝑdicēs hebreis: eisq̧ vidētib⁹ ascēdebat. Cūq̧ illic tardaret: q̄m. xl. dieb⁹ eis abfuit: timor iuasit hebreos: ne moyses aliq̄d ꝑtulisset: ⁊ inter mala diuersa nihil eos sic affligebat: q̄z q̄ putarēt se ꝑdidisse ducē. Erat ei tumult⁹ iter hoīes: aliq̄s q̄dē dicentibus eū ꝑisse i bestias icidētē ⁊ maxie illi hec dicebāt: q̄ circa eū odiū h̄re videbāt̄: alij v̄o ad deū eū secessisse narrabāt. Prudētes āt ⁊ nihil hoꝝ q̄ dicebāt̄ a pp̄lo ꝓ sua delectatiōe al's dilectōe suscipiētes: s̄z ⁊ bestijs icidētē ꝑisse hūanū putātes: aut certo a deo trāslatū ꝓpter v̄tutē ꝓp̄ā verisil'e iudicātes: min⁹ q̄dē hec ferre rō faciebat̄: s̄z p̄sule se desolatos arbitrari: atq̧ tutore q̄lē aliū h̄re n̄ possēt: vehemēt̄ affligebāt̄: ⁊ neq̧ oppinari poterāt i tāta mora viro bono q̄d accidiss̄z: n̄z sine tristicia aut deiectiōe degere ꝑualebāt: exercitū v̄o neq̄q̄ ꝓmouere ꝯfidebāt cū moyses eos ꝑdixiss̄z ibidē sustinere.

Moyses ad populum.

[illegible] sunt decem legis precepta a deo populo iudaico prolata i monte syna moyse interprete.

Cumqꝫ iam q̄draginta transissent dies: totidéqꝫ noctes: moyses astitit: nullo cibo hominibus ꝯsueto participatus: ⁊ gaudio apparens: totum ꝯpleuit exercitū: ꝓuidē tiamqꝫ dei quā circa eos haberet exposuit: simul ⁊ ordinē ſm quem viuētes eēnt habituri felicitatē: dicens ostensum sibi per hos dies ⁊ tabernaculum: quale sibi de⁹ vellet fieri in quo descendens ad eos ipse veniret: vt etiā migrantes ex inde illud portarent: ⁊ nequaq̄ꝫ ad montē syna egerent ascendere: qn̄ ad eos ipse descenderet de⁹: vt eoꝝ adesset orationib⁹. Fiat inquit tabernaculum mensuris ⁊ opibus que ipse monstrauit: vobis vtiqꝫ ad hoc opus insegniter accedentibus. Et cū hoc dixisset: duas tabulas ostendit eis: habētes scripta illa decē precepta: in vtraqꝫ quina. Erat in ea iscriptio manus dei. Illi vero gaudētes in his que videbant ⁊ audiebant a principe: quo possent eū laudare studij sui munificentia non cessabant: sed deferebant argentū ⁊ auꝝ: simul ⁊ es: lignaqꝫ ⁊ magnā valde materiā: q̄ nequaq̄ꝫ potuisset putredie violari: capraꝝqꝫ pilos: ⁊ ouiuꝫ pelles: alias quidē hiacinto: alias v̄o coccino: alias purpureo flore tinctas: alias album colorem p̄bentes: lanasqꝫ p̄dictis fucatas coloribus ⁊ linū byssinū: lapidesqꝫ isertos auro: qb⁹ hoies ornamēti gr̄a solēt vti: pecudūqꝫ multitudinē offerebāt pariter. Ex tali nāqꝫ materia tabernaculū fabricatū ē: qđ migratū: et ꝑ loca diuersa deuectū: nihil differebat a tēplo. His itaqꝫ a singulis cū magno studio oblat͛: supra modū vniuscuiusqꝫ v̄tutis: atqꝫ donatis architecto: mādato dei i his ꝯstituuntur operibus: quos populus elegerat sibi potestate collata quorum nomina hec sunt: que sacris inscripta libris inueniunt᷑. Beseleel vri filius de tribu iuda: ⁊ marie sororis moysi: ⁊ heliphas isamach filius de tribu dan. Et populus sigdem tanto studio in cūctis rebus obediebat: vt etiā moyses eos suspenderet: dicens sufficere ea que data fuissent. Hoc etiā artifices iam predixerāt abundare. Accedebant ergo ad opus tabernaculi faciendū: ⁊ moyses eos singulam quāqꝫ mensuram ſm ostensiones dei simul ⁊ magnitudinē: quantaqꝫ oporteret fieri vasa sacrificijs ministratura diuinis edocebat. Mulieres aūt largitatē suam circa sacra velamina: ⁊ circa alia quecunqꝫ huiusmodi operibus erāt necessaria: ꝓpter deū in ornamēto ⁊ preciosis lapidibus offerebant. Omnibus itaqꝫ in preparatione iam cōstitutis, auro: argento: ⁊ ere ⁊ textilibus rebus: predicēs festiuitatē moyses: ⁊ sacrificia ꝓ vniuscuiusqꝫ virtute facienda: ad instituendū tabernaculi opus accessit: ⁊ atriū pri⁹ mensus ē ita. Ca. VII

Latitudinē quidē qnquaginta cubitoꝝ centum v̄o longitudinē: tabulasqꝫ ad instar columnaꝝ statuit ereas qnqꝫ cubitoꝝ habētes altitudinē: in vtroqꝫ latere tabernaculi. xx. ꝑ longū: ꝑ latum v̄o. x. Anuli tabulis singulis inerant: ⁊ capita tabulaꝝ argentea. Bases aūt deaurate ⁊ celate ꝑ circuitum: ⁊ in terra ꝯfixe: ꝑtingebātqꝫ funes ab anulis ducti vsqꝫ ad capita clauoꝝ eneoꝝ qui erāt magnitudine cubiti: ⁊ ꝑ singulas tabulas in terrā valide positi: vt ex violētia ventoꝝ tabernaculū imobile custodirent. Cortina v̄o mollissima ex bysso ꝑ oia vndiqꝫ pendebat a capite tabularuꝫ descendens ad basem vsqꝫ cōclusa al's diffusa: ⁊ cōcludens oēm ꝑ circuitum locū: vt nihil a piete differre videret᷑. Sic itaqꝫ habuerunt tria latera atrij ꝑ circuitū: quartum v̄o latus fuit qnq̄ginta cubitoꝝ: qđ frons erat totius opis: vbi. xx. qdem cubiti erant aperti: quattuor habētes tabulas in modū portaꝝ: oēsqꝫ ope argēti factas p̄ter bases erātqꝫ enee. Ex vtroqꝫ eni latere portaꝝ terne erant tabule constitute: ⁊ ꝓpter portarum fortitudinē incastrate: ⁊ ꝑ eas cortina byssina circūibat. Et cū eēnt porte. xx. cubitoꝝ longitudine: altitudine v̄o qnqꝫ: velum in eis erat ex purpura: ⁊ cocco: hiacinto: ⁊ bysso factum multis floribus ⁊ varijs: exceptis animalium figuris ornatū. Intra ianuas aūt aspsorium erat eneū: similē habens basem: ex quo sacerdotibus man⁹ diluere: pedesqꝫ perfundere moris erat: ⁊ ambitus quidem atrij erat ornatus hoc mō

Tabernaculum aūt statuit in medio eius loco conuersum ad orientē: vt mox cum

Tabernaculum portanuum en deus deuoret: orationes [illegible]

Ornatus Tabernaculi.

sol oriretur: in eum radios suos emitteret. Cuius longitudo quidem.xxx.cubitorum erat: latitudo vero.x.cubitoꝝ habebat spacium: ⁊ alter quidem paries erat australis: alter vero conuersus ad aquilonem: postergū vero eius relinquebatur occasus: cuiꝰ altitudinem tantam oportebat ascendere: quātam latitudinem esse constabat. Erantqꝫ tabule ex ligno: ex vtroqꝫ latere.xx.cubitoꝝ scemate quadrangulo facte: latitudine q̄dem vnius ⁊ dimidij cubiti: altitudine vero quatuor digitoꝝ. Lamine autem facte ex auro erant ꝑ interiorem exterioremqꝫ ꝑtem: quibus singulis tabulis erant cardines bini immissi ꝑ duas bases que erant argentee ⁊ in suis foraminibus tabularum cardines suscipiebant. Parietis vero occidentalis tabule sex erant quidē alterutris omnes ꝑfectissime copulate: vt aptissime his compaginatis: vnus earum paries esse videretur: intrinsecus ⁊ extrinsecus deaurate. Ex lateribus autem erant tabule nūero.xx.quarum latitudo habebat mensuram vnius ⁊ dimidij cubiti: altitudo tertiam ꝑtem palme: ⁊ ita.xxx.cubitos adimplebant. Posterioris vero parietis.ix.cubitos sex tabule faciebant: quibus cōiuncte sunt alie due tabule ex medio cubito facte: q̄s angulares posuerunt ad instar maioꝝ tabularum. Singule vero tabule anulos habebant aureos ꝑ exteriores partes eminētes: velut quibusdam radicibus confixos per ordinem: adinuicem ꝑ circuitum respicientes: ⁊ ꝑ eos deaurati vectes immissi: vno quoqꝫ habente magnitudinem cubitorum.v.erantqꝫ ad coniunctionē tabularum: intrabatqꝫ caput vectis vniuscuiusqꝫ in alio vectis capite: veluti in modum coclee al's conche: ⁊ postergum parietū in longitudine positoꝝ vnus erat ordo: ꝑ tabulas omēs vadens: quo ꝑ vncinos vtriusqꝫ parietis latera cōtinebantur incastrationibus factis ⁊ immissis adinuicem. Quod propterea sic exquisitum est: vt neqꝫ a ventis mouerentur: neqꝫ alia causa tabernaculum conturbaret: sed immobile secura quiete seruaretur

Intrinsecus autem longitudinē eius triꝑtite diuisit: id est decem cubitos ad interiorē partē profuturos distribuit. Quibus dimensis: in medio quatuor tabulas similiter oꝑatas statuit paululum abinuicem disiunctas ab alterutris que seꝑarent.x.cubitos a reliquis.xx.⁊ quod interius erat eorum aditus vocabatur: reliquum vero tabernaculum sacerdotū erat. Hanc itaqꝫ tabernaculi dimensionem ad instar rerum nature constituit. Tertia siquidem pars eius que erat intra quatuor tabulas: que sacerdotibus intransgressibilis videbatur: velut celū dei erat reliqui vero.xx.cubiti sicut terra ⁊ mare gressibilis est hominibus: ita solis sacerdotibus adiacebat. Per frontē vero vnde ingressus erat factus: columne stabant ex auro facte: ⁊ eneis basibus supposite numero.v. Tegebatur autē tabernaculum cortina ex bissino ⁊ purpureo: ⁊ iacintino: ⁊ coccineo coloribus facta. Et cortina quidē prima cubitoꝝ erat.x.⁊ vndiqꝫ eas tabulas obtegebat: que diuidentes templū: introitum interius habebant: ⁊ hoc erat quod faciebat: vt a nullo videretur. Et omne quidem templum sanctum vocabatur: quod vero erat interius ⁊ inaccessibile: vltra quatuor tabulas sanctum dei. Cortina autem erat speciosa: quasi floribus vniuersis de terra germinantibus variata: alijsqꝫ omnibus intexta quecunqꝫ preter animaliū formas poterant exornare picturis. Alia vero huic ⁊ magnitudine: ⁊ textu ⁊ colore vicia.v.columnas in ingressu positas obtegebat: ab angulo sūmitatis vniuscuiusqꝫ colūne cortina: anulis cōtinentibus vsqꝫ ad medietatem columne depositam. Reliquū vero ingressus erat sacerdotibus accedētibus: suꝑ quam linea erat alia cortina eiusdem magnitudinis: funibus eam ꝑ annulos ducentibus ac retrahentibus: vt tegeret omnia: ⁊ impediret aspectū intuēdi sacrificia ⁊ maxime in diebus insignibus. Nam ⁊ in reliquis diebus: ⁊ precipue q̄n videret nubilū: textus eius tegminis fortis erat: ⁊ laborē facilem sustinebat. Unde ꝑmansit ista consuetudo etiam edificantibus nobis templū: quatenus velum huiusmodi in ingressu appendatur. Decē vero alie cortine erant singule latitudine cubitoꝝ quatuor:

longitudine vo octo: z.xx.aureos habētes vncios: ad copulandū alterutris vncinis z anulis: vt coniūcte simul: vnam viderent efficere. Que extense: templum z qd erat desup obtegebant: z parietes a lateribus z a tergo stantes a terra vno pede suspense. Eiusdem vo latitudinis z alie cortine vna plus numero. i. xi. erant: lōgitudine tamē excellētes. Erant eni iste. xxx. pedū: texte vero de pellibus: sicut ille de lana: similes omnes sigillata varietate contexte erant vsq ad terraz tegmine suo diffuse: ad instar thalami culmen velaminis exhibētes: vna cortina ante frontē pendēte. Undecima namq cortina ad hoc erat assumpta: alie super has ex pellib9 facte: pro tegmine z adiutorio desuper erant imposite: pter estū: aut imbrium certe diffusionem. Multos itaq stupor habebat inspiciētes a longe: nam colorem eius in nullo differre putabāt celo. He vo ex pilis z pellibus facte pendebāt: sicut illud velum portaz: z estuum pariter z imbriū iniurijs repugnantes. Hoc ergo mō tabernaculum cōstitutum est

Facta est aūt z arca deo ex lignis natura fortissimis: Cap. VIII.
z que nequaq putredinem sustinerent: que hebraica lingua vocantur heron. Cuius cōstructio erat huiusmodi: longitudinis qdem. v. cubitoz: latitudinis triū ex auro purissimo. Intrinsecus aūt z extrinsecus sic tegebatur: vt eius ligna celarēt z aureis cardinibus tegmē cōpaginatuz habuit valde mirabile: z vndiq simul equale: nullaq pars eius cōpaginationem poterat violare. Per vtrunq vero latus lōgitudinis eius anuli erant aurei bini: totū lignū penetrantes: z per eos vectes deaurati immissibiles per vtrunq latus: vt quotiens opus eēt per eos arca moueret. Nō eni in vehiculo: sed a sacerdotibus portabatur. Super tegmen vo eius erant figuratiōes due: quas hebrei cherubin appellant. Sunt eni aialia volatilē habētia figuram: que a nullo hominum est inspecta. Hec dixit moyses se vidisse in dei sede figurata. In hac ergo arca duas tabulas recōdidit: in quibus fuerant decē verba cōscripta: quina quidē per singulas tabulas binas: semis aūt p vnāquāq paginulam: z has in aditu collocauit. Cap. IX.

In tēplo vo mensam posuit proxime velut delfigam als deificā: habentē longitudinem duos cubitos: latitudinē vero vnum: z altitudinem triū palmoz. Erant aūt pedes eius ex medietate inferioris ptis: facti per circuitum rotundi z tornatiles: qd vero ad supiora tendebat: quadranguli operis erat: habebatq per circuitum vniuscuiusq lateris labiū exornatum: velut quattuor digitis alto ligno circūeuntem supiorez z inferiorem eius corporis partem: z per singulos eius pedes supius labio erāt anuli: per quos vectes deaurati mittebant in ligno qd eminebat. Sinum eni habebant: vbi anuli erāt cōmissi: z his p viam portabatur. Ponebatur aūt in tēplo ad aquilonem cōuersa: nō longe ab aditu: z. xij. panes azimos in ea ponebāt: senos per ptes mundos valde: ex farina duoz assarioz: que mensura hebraica. vij. cotilas atticas habet. Sup panes aūt ponebant due phiale auree thure plene. Post dies aūt. vij. itez panes alij portabantur: die qui a nobis sabbatum appellat. Septimanam siquidem nostri sabbatum vocant. Causam vo hui9 rei in alijs edicemus. Cap. X.

Contra faciem vo mense respicientis ad pietē meridianū constitutū erat candelabz ex auro factum fusile: pondus habens minas centum qd hebrei dicūt cinchares: qd greca lingua interpretatum: talētum nuncupat. Fecit aūt z sperulas: z lilia: cū calamis: z scyphis: erantq omnia. lxx. ex quibus in vna base compositum erat omne candelabz in altitudine: z in tantas cōstitutum ptes: in quantas distribuunt planetas z solē. Consumaturq in. vij. capita alterutra per ordinem cōstituta: in quibus lucerne ponuntur septē: imitantes singulas planetaz: respiciuntq ad orientem z meridiem: candelabro obliquo posito. Inter quod candelabz z mēsam interiorem sicut dixi thuribulum erat z altare: de ligno quidem vnde z priora sunt fabricata

imputribili & forti: ex vno quoq; latere cubitū latitudinis habens: altitudinem vero duplicē: eratq; craticula aurea in ea facta: habebatq; per singulos angl'os coronas aureas purissimas sex: & anuli & vectes inerant quibus p itinera a sacerdotibus portabatur. Erat autem & altare ante tabernaculū constitutum: & ipsum quoq; de ligno: mensuram vniuscuiusq; lateris quinq; cubitorum: altitudine vero trium: similiter exornatum: & ex laminis aureis al's ereis adopertum: cui suberat craticula in modum rhetiarum factum. Suscipiebat enim terra ignem qui de craticula ferebatur: quia bases ei non erant subiecte. Diuerse autē ponebantur fuscinule: & phiale: forcipes & sciphi: & quecunq; alia vasa ad sacrificium fuerant facta: omnia erant erea: & tabernaculum quidem huiusmodi erat: necnon & eius vasa. Ca. XI.

Facte sunt etiam sacerdotibus vestes omnibus alijs quos chananeos vocant pariter & principi sacerdotum: quem arabarchin appellant quod significat principem sacerdotum. Quotiens aūt sacrificia sacerdos adiret purificabatur. Lex enim purificationem fieri iussit: & aliorum quidem sacerdotum vestes erant huiusmodi.

Arabarchis

Vestes sacerdotum.

Primū quidem induebatur manachasin: quod constrictoriū poterat dici. Est aūt cinctorium circa femora subtile ex bisso contorto contextū: ingredientibus per eū pedibus velut deuastrapis. Scinditur vero vltra medietatem deorsum: & vsq; ad lumbos astringitur. Super hoc autem lineo indumento duplicis sindonis bissine vestit: qd cethomōe quidē vocat hebraica lingua: significat vo lineū. nos ei lineū cethon appellamus. Est aūt hec vestis tunica vsq; ad talos: corpus omne complectens: & manicis brachia valde constringens: accinguntur circa pectus modice sup ilium zonā circūducente latam: quasi digitis quatuor varie ita cōtextam: vt videatur pellis esse viperea: in qua flores intexti sunt coccinei purpure: cum iacinto & bisso cōmixti. Stamen eius zone est solūmodo bissus: & summens initiū cincture a pectore: & circūdare dicitur iterum ante pectus: & vsq; ad crura dimittitur: donec sacerdos nihil operiat. Pro decore nanq; videntium est ita cōpositum. Cum vero ad studia sacrificiorum: & ministeriū preparatur: ne impediatur opus in leuo humero eā portat. Quod moyses qdē arrabanech appellauit: nos aūt a babylonijs discentes: bemsaneā vocam⁹. sic enim apud eos hec tunica nuncupatur. Sinū vero nusq; habet hec vestis: sed larga est ad collum eius apertura: & nastali ex vtraq; parte oram eiusdem vestimenti a parte pectoris: & scapularū astringunt: hoc etiam bassabazan vocatur. Sup caput autem gestat pileum in modū paruuli calamaci: aut cassidis quod extenditur super summitatem capitis & modice verticis medietatē excedit: vocaturq; masnemphtis & tale est vt videatur ex lini factum textura: habens vitta: que inuolute sepius cōnectuntur: ne facile dilabatur. Deinde aliud vnum velamen desuper circūdatur: descēdens vsq; ad inferiora barbe: celans pillei illius ligaturam: & totam capitis superficiem: aptaturq; perfecte: ne laborante sacerdote circa sacrificia corruat. Quales sint ceterorum sacerdotum vestes declarabimus. Princeps sacerdotum ornatur quidē & istis: nihil ex predictis vestibus derelinquens: superinduitur autem tunica de iacinto facta: que & ipsa talaris est: vocaturq; mechir ḃm linguam nostram: que zona constringitur: coloribus predictis & floribus exornata: auro contexto variata: ornatusq; in fimbrijs eius inest velut malorum granatorum: & tintinnabulorum aureorum multo decore factorum: ita vt inter duo tintinnabula malumgranatum habeatur: itemq; inter duo malogranata tintinnabulum. Est autem hec tunica ex duabus incisionibus: vt sit suta super humeros: & p latera: sed vno velo in longum vndiq; circumtexta ad collum habens tantūmodo sectionem non e latere: sed in longū fissam a pectore ad medias scapulas. Uitta autem ei consuta est: ne possit eius apertio turpiter apparere. Similiter & vnde manus egrediuntur apertum est. Ad hec autem tertio induitur

Cethon

vestimento: qđ dicitur ephot. Simile est aũt superbumerali grecoꝝ. Fit eniʒ hoc mõ vt sit textus eius magnitudine cubiti de cunctis coloribus: auroqʒ variatus: amplectens omnẽ pectoris locum: ꝛ ad manus eiciendas aptum est: ꝛ omni scemate tunice simile est. Huic vestimẽto locus vacuus in medio pectore magnitudine palmi dimittitur vbi inseritur essin: quod greca lingua logion: latina rationale significat: ꝛ complet totum ephot: hoc est illum locũ quẽ texentes propterea reliquerũt vacuuʒ: vnitqʒ ephot cum rationali: anulis aureis ꝑ circulos singulos sub equalitate cõmissis ꝑ vittam hiacintinam: que imittitur ꝓ ligaturis ꝛ consertionibus alterutris anulorum. Ne autem vacua esset medietas anulorum: ꝛ rationalis: filis hiacintinis adinuentũ est vt ea loca ꝯsuerent. Superbumerale vᷣo duo sardonici lapides infibulabant ꝑ singulos humeros auro clausi: habẽtes ꝑ extremitatẽ circellos aureos: in quibus suscipiunt rationales ligaturas. His lapidibus inscripta sunt nomina filioꝝ iacob ꝓuincialibus litteris lingua nostra sena ꝑ lapidẽ: seniores aũt in humero dextro sunt. Inserti sunt aũt in essin: id est in rationale duodecim lapides: magnitudine ꝛ decore ꝑcipui. Hoc ornamẽtum ꝓpter eminẽtiam eius honoris ab hominibꝰ possideri non potest. Isti siquidem lapides per quattuor ordines terni ꝑ singulos ordines constituti sunt: habẽtes aureas ꝑ circuitum coronas: quibus inclusi consertiqʒ sunt: ne possit quocunqʒ modo textura corrupta defluere. Et in primo quidem ordine trium lapidum: incohoat sardonix: topasius: smaragdus. In secundo habet carbunculũ iaspidem: saphirum. In tertio incohoat ligurius: deinde ametistus: achates est tertius: qui ꝛ post alios est nonꝰ. In quarto ordine tenet chrisolitus principatũ: post quem onix: deinde berillus: qui est vltimus omnium. Littere autẽ in omnibus istis sculpte sunt nominibus filioꝝ iacob: quos tribuũ principes arbitramur: singulisqʒ vtiqʒ lapidibus eoꝝ nomina referentibus ƀm ordinem: quo nati esse noscuntur. Cũ ergo per se illi quos diximus anuli sint infirmi: nec possint pondus lapidũ sustinere: alij duo maiores in extremitate rationalis que respicit ad collum eminẽtes: ipsam texturam faciunt qui suscipiant catenas aureas opere plectili veniẽtes ꝑ fistulas quasdam ab extremitatibus humeroꝝ: quaꝝ catenaꝝ summitas ascendens ꝑducitur post tergum: ꝛ in circulo qui est ad dorsum in superhumerali conseritur: ꝛ hoc est rational' munimẽ eximium: ne possit aliqua ꝑte disrumpi. Zona vᷣo rationalis consuit' de colorib9 predictis auro conserta: que ex vtroqʒ latere circunducta: ꝛ iteꝝ reuoluta ãte pectus ex ambabus summitatibꝰ pendere dimittitur: ꝛ habet quasdam fimbrias ex aureis fistulis miro decore compositas in vtraqʒ zone summitate pendẽtes. Pilleum aũt priori similitudine operatum habet pontifex: sicut reliqui sacerdotes: ꝛ aliũ consutum ex hiacinto variatum. Circũdatur vᷣo ei ꝛ aurea corona: tribus versibus facta: supra quã surgit in media fronte quasi caliculus quidã aureus: similis herbe: que apud nos acchoro nuncupatur: quã greci hyoscoamos dicunt. Ne quis autem cum non viderit hanc herbã ꝑ ignorantiam naturam eius ignoret: significo huiusmõi hominibus eius modum. Hec herba frequenter vltra tres palmos oborit': radicem vᷣo rotundam habet: ꝛ quasi rape similẽ: folia vᷣo eius mẽte propinqua sunt. De ramis aũt eius oriuntur caliculi rotundi: ꝛ in circuitu habet oculos: vnde fructꝰ egreditur. Calicem ergo quẽ diximus supra coronam auream positum habet magnitudinem digiti minoris: cuius cauatio rotunda est: quasi cratheris: quem tamen latiꝰ condiscipulis explanabo. Est aũt quasi spera diuisa: ꝛ circa fundum aliam habet incisionem a radice rotundatam. Deinde paulatim cauatura colligitur: ꝛ ad superiora denuo decenter aperitur: ꝛ in labio ita colligitur: vt ꝓprie videatur emisperium mira rotunditate tornatum. Super hunc iterum oriuntur incisiones quasi extremitates malogranatoꝝ spinose: ꝛ in acutissimum deficientes cacumen: quia semper seruat et

Lapides ad ornamẽtũ uestis sacerdotaliũ duodecim

Accoro hba hebrayce. grece hyoscoamos. mire plenitudinis.

fructum huius caliculi superpositio seminis syderiditis vicium. Habet autem flores similem plangatini: et per circuitum tota corona his floribus est celata: ab occipitio vsq3 ad vtrunq3 tempus. A fronte vero hoc quidem non habet: sed lamina est aurea: sacrisq3 litteris nomen dei habet inscriptum. Hoc igitur est pontificis ornamentum

Mirari siquidem quilibet poterit odium hominum quod circa nos habere nō desinunt: quasi nobis hoc modo diuinitatem deridentibus quam ipsi non quiescunt colere. Siquis enim tabernaculi positionem consideret: et sacerdotalem inspiciat vestes et vasa quibus vtimur ad sacrificia celebranda: et legislatorem virum sacrum agnoscet et frustra nos ab alijs blasphemari percipiet. Nam singula queq3 hor ad similitudinem et formam rerum facta reperiet: si absq3 inuidia hec sapienterq3 velit considerare. Tabernaculum nanq3 triginta cubitorum trine diuisu3: in quo duas partes sacerdotibus cunctis distribuit: quasi profanū quendam cōmunemq3 locum terram et mare significat. Hec vtiq3 gressibilia cunctis sunt. Terciam partem soli dicauit deo: eo q celum ingressibile sit hominibus. Super mensam duodecim panes positi: significant annum mensium q̄titate tanta diuisum. Per candelabru3 de partib⁹ septuaginta compositū: septem planetarum decamonia tetigit. Et super illud septem lucerne ipsorum planetarum cursum ostendit. Tante nanq3 sunt numero. Cortine ex quatuor coloribus contexte: elementorum designant naturam. Bissus terrā declarat: eo q linum oriatur ex ea: purpura vero mare: eo q piscium sanguine coloratur. Aerem voluit significari p iacinctum: coccus vero est ignis indiciu3. Significat autem et pontificis linea tunica totam terra3: iacintina vero vestis polum que p malogranata chorusc ationes: per tintinnabuloru3 sonitum tonitrua indicare dinoscit.

Superhumerale etiam ad similitudine3 nature totius est: quando et illud deo placuit ex quatuor coloribus fieri: auroq3 contextum propter splendorem reor: qui mundo diffunditur. Rationale vero in medio superhumerali in modum terre constituit. Hoc vndiq3 nanq3 tenens medium locum 3one circulo significat oceanu3: qui vtiq3 cuncta suo limbo circundat. Indicat autem solem et luna3 vterq3 sardonix quos pontifex portat in humeris. Duodecim vero lapides seu menses: quis intelligere potest numerum stellarum: quem 3odiacū circulum greci vocant. Pileus videtur mihi celum imitari: cum sit ex iacinto: non eni3 aliter poterit superponi ei nomen dei. Et in corona designatur et in lamina aurea splendor quo diuinitas precipue gaudet. Et hec quidem tantūmodo declarata sufficiant: cum sepius et in multis virtus legislatoris oportune possit exponi. Ca. XII.

Igitur cum predictarum rerum terminus euenisset: nondū ministris sacris muneribus dedicatis: astitit deus moysi: et sacerdotium aaron fratri suo eum dare precepit: qui propter virtutis opus omnibus honore iustior haberetur. Tum ille colligens in ecclesiam multitudinem: virtutem eius et studium edicebat: et propter eos pericula passurum esse. Cunq3 in omnibus eum populus testaretur: et eius studium valde laudaret: Moyses ait. Uiri israelite: fabricā quide3 iam perfecta est: sicut ipsi deo gratum fuit: nobisq3 possibile. Quia vero tabernaculum oportet iam dedicari: decet prius fieri sacerdotem sacrificijs ministraturum: et pro nobis orationes facturum. Et ego quidem hac deliberatione mihi concessa: meipsum dignum hoc honore iudicabā3: eo q natura omnes sui potius amatores existant: et maxime: quia multū mihi sum conscius pro vestra salute laborasse. Nunc autem ipse deus aaron dignum hoc esse honore decreuit: et hunc sacerdotem nobis credidit iustiorem: sciens quia dignus induetur stola deo deuota: et curam habebit altaris: et ad hostias offerendas et orationes faciendas pro nobis libenter auditurus: qui curam habet generis nostri: virum quem ipse magis elegisse dinoscitur. Hebreis itaq3 placuere que dicta sunt: et

ordinationi dei prebuere consensum. Erāt enim aaron propter genus: ⁊ prophetiam ⁊ virtutem fratris: honore hoc dignior vniuersis: habebatqȝ filios illo tempore quattuor: nadab: abiud: eleazar: ithamar. Quecunqȝ vero ad fabricam tabernaculi preparata superauerant: hec iussit ad tegmen cortine ipsius tabernaculi: ⁊ lucerne: ⁊ thuribuli: aliorumqȝ vasorum expendi: quatenus hec per iter neqȝ pluuia neqȝ puluere vexarentur: ⁊ populum denuo colligens: singulos ad oblationem iussit offerre dimidium sicli. Siclus autem hebreorum nummisma quattuor dragmas atticas habet. Illi libenter que iusserat moyses: erat offerentiūqȝ multitudo sexcentorum quinqȝ milium ⁊ quingentorum quinquaginta virorum: offerebantqȝ argenti libras viginti: etate vsqȝ ad quinquaginta annos constituti: oblatumqȝ circa tabernaculi opus expendebatur. Purificauit autem ⁊ tabernaculum ⁊ sacerdotes hoc modo. Myrrhaȝ electam siclos quingenta: ⁊ totidem ireos cinamomi ⁊ calami. Est autem ⁊ hec species suauis odoris: priorem mensuram ⁊ medietatem: iussit horum contusa misceri: oleiqȝ oliuaꝝ pondus mensure prouincie que dicitur hin: duas coas atticas capiēs. Quibus permixtis: ⁊ coctis alias coactis: facta est arte vnguentariorum vnctio suauissima. Deinde sumens ipsos sacerdotes: ⁊ omne tabernaculum vnguens purificauit: offerens hostias multas ⁊ varias in tabernaculo: deinde aureum thuribulum: quod magni erat honoris al's oneris: ⁊ reliqua quorum pretereo narrare naturam: ne multiloquium fiat legentibus. Secundo autem die: id est ante solis ortum et occasum incensum fieri oportebat omnino: oleumqȝ purgantes: ad luminaria conseruabant. Quarum tres equidem lucerne super sacrum candelabrum deo tota die lucebant: relique vero accendebantur ad vesperum. Omniumqȝ facta sunt: optimi opifices beseleel: ⁊ heliab fuerunt. Nam ⁊ prioribus artificibus ipsi prepositi fuerant ad meliorem operationem iugiter exercendam: ⁊ intelligentiam rerum: quarum instructionem primitus ignorabant. Horum itaqȝ beseleel meliorem contigit iudicari. Igitur omne tempus ad opus faciendum transijt in mensibus septem: ⁊ post hoc ex quo egyptum reliquerant primus annus impletus est. Inchoante ergo anno sc̄do: mense xantico ẜm macedonas: nisan vō ẜm hebreos: in nono mense tabernaculum ꝯsecrarūt: ⁊ oīa vasa eius que iā declarata sunt. Ostendit aūt deus se gauisum in opibus hebreoꝝ: ⁊ non frustra eos laborasse in pulchritudine illius edificij: sed accessit ⁊ habitauit in eo tēplo. Presentiā suam nāqȝ hoc mō fecit. Celum siqdem mūdū erat: sup tabernaculum vō solūmō caligo facta est: non alta nube: satis aūt densa circūdans illud: vt tēpestas putaret esse: neqȝ rursus ita subtilis fuit: vt valeret ꝑ eam aspectus aliqd cōtueri: gratusqȝ al's gracilis ros ex inde defluebat: pandebatqȝ dei ꝑ̄sentiā his qui ⁊ volebāt ⁊ credebāt. Moyses aūt cū artifices qui talia fuerāt operati dignis muneribus honorasset: sacrificauit in tabernaculi vestibulo ẜm mandatum dei tauꝝ: ⁊ arietē: ⁊ hedū: pro peccatis. Dicturus aūt de his q̄ ad sacrificia ptinēt: etiā de his que circa sacrificia celebrantur indicaturus sum: simul ⁊ de qbus iussit holocausta fieri: ⁊ que comedenda tāqȝ cibos laxauit al's lex ait. Mactatis igitur aīalibus que predixi ex eoꝝ sanguine vestem aaron ipsumqȝ cū filijs aspergebat: purgās eos fontium aquis ⁊ vnguēto: vt dei fierent sacerdotes. Septē itaqȝ diebus hoc mō ipsos ⁊ eoꝝ vestes curabat: tabernaculum simul ⁊ eius vasa ex oleo ꝑlibato sicut iaȝ dixi: ⁊ sanguine hircoꝝ ⁊ tauroꝝ immolatoꝝ per singulos dies. i. vnoquoqȝ ẜm genus Octauam ergo festiuitatē denunciauit populo: ⁊ quēqȝ ẜm virtutē immolare precepit. Illi vō alterutros emulati: ⁊ sacrificijs supare semetipsos certātes: singuli festinanter dictis obediebant. Impositis aūt hostijs super altare: repente ex eis spōtaneus ignis accēsus est: ⁊ similis flamma fulguri chorruscationis emicuit: ⁊ oīa que erant sup altare ꝯsumpsit. Contigit aūt post hec ⁊ aaron calamitas quedā: vt tāqȝ

quid sit siclus hebraica lingu[a]

Quo ondit se ds grat[um] hebreis: pp tabnaculm.

Pertinētia ad sacrificia

Que mortui fuerunt duo filii Aaron ·

homo simul ⁊ pater de ea cogitaret: quam tñ fortiter tolerauit: q̃uo ⁊ circa casus anio fortis erat: ⁊ hoc voluntate domini ꝓuenisse iudicabat. Et quatuor nanqȝ filijs eius iam dixi duo seniores nadab ⁊ abiuth portantes suꝑ aram hostias: nõ quas predixe- rat moyses: sed quibus primitus vtebant̃ subito cõcremati sunt suꝑ eos igne magno impetu veniente: ⁊ pectora faciesqȝ eoꝝ inflammante: ita vt nullus eum valeret extin guere: ⁊ illi quidem ita defuncti sunt. Moyses ergo iussit patrem eoꝝ ⁊ fratres por- tare corpora extra castra deducentes: honore ꝯgruo sepelire luxitqȝ plebs eos nimis amare ꝓpter mortẽ q̃ eis sic inopinabiliter accessissȝ. Solos aũt frẽs eoꝝ ⁊ p̃rem nõ cogitare ex hac tribulatõe moyses exornauit: cũ deberẽt ꝑponere dei honorẽ sue tribu latõi. Iã eñi aaron sacerdotij stola videbat̃ indut⁹. Itaqȝ moyses oẽm honorẽ re spuens: quẽ sibi oẽȝ multitudinẽ videbat offerre: solũ dei ministeriũ celebrabat: ⁊ ali- q̃n q̃deȝ ad mõtẽ syna ibat: aliq̃n v̾o tabernaculũ ingrediẽs r̃n̄sa poscebat: de q̃b⁹ se orsuȝ rogabat deũ: ⁊ stola ꝑ̃uat⁹: ⁊ alijs se cũctis publicũ demõstrabat: i nullo ab alijs differre studebat: nisi vt eoꝝ curã ꝓuidere videret̃. Insuꝑ scribebat leges ẜm q̃s d̾o grati viuerẽt: ⁊ in nullo alterutros accusarẽt q̃s tñ dei ꝑ̃cepto ꝯstituit. Nũc igit̃ de cõuersatõe eoꝝ ⁊ legib⁹ exponã. Q̃d v̾o de veste põtificis ꝑ̃termisi: volo ꝓferre nullo mõ eñi malignitatib⁹ detrahentiũ reliq̃ occasiõȝ. Si qui tñ tales sint: vt cõtemnãt di- gnitatẽ dei cognoscere: oipotenteȝ deũ scire negligẽtes derelinquũt: siue ad sacra veni ant: siue adesse nolint: ⁊ hoc nõ solũ hebreis voluit eẽ manifestũ: sed etiã ꝑegrinis ista legentib⁹. Lapides aũt quos ferre suꝑ humerũ ꝑ̃dixi pontificẽ erant sardonices. Eoꝝ naturã puto ãplius oium ad humanã notitiã venientiũ effulgere. Dũ ergo ⁊ sa crificijs deus adesset: alter qui in dextro hũero portabat̃ micabat: ⁊ ex eo ita splẽdor exiliebat: vt etiã ꝓcul positis appareret: cũ prius hoc lapidi nõ inesset. Et hoc itaqȝ mirabile est: his tñ q̃ sapiaȝ nõ adiectõȝ diuinoꝝ opuȝ nãsciscunt̃. Q̃d v̾o est mirabi lius dicam. Per duodecim eñi lapides quos supra pect⁹ põtifex in essim sutos. i. in rõnale portat: victoriã pugnaturis deus ꝑ̃nũciauit. Tãtus ergo splendor fulgebat in eis: cũ nondũ exercitus moueret̃: vt oi fieret multitudini manifestũ: eoꝝ auxilijs ad- esse deũ. Vñ greci qui nostras solẽnitates honorãt: eo ꝙ nihil in his cõtradicere vale ant: essin rõnale vocãt. Cessauit itaqȝ ⁊ essin: ⁊ sardonix splẽdescere ãnis ducẽtis an teq̃ȝ hec ego ꝯscribereȝ: cũ de⁹ moleste ferret trãsgressiões legũ: de q̃bus sub oportu- nitate dicem⁹. Nũc aũt ad cõsequẽtia v̾ba cõuertar. Tabernaculo iã dicato: ⁊ or- natis sacerdotũ reb⁹: ppl̃s deũ apud se esse cũ tabernaculo iudicauit: ⁊ ad sacrificia sil̃r ⁊ regeȝ ẽ cõuersus: q̃si oẽȝ iam molestiã respuissȝ: ⁊ de futuris meliora desiderãtes mũera deo alia q̃deȝ cõiter: alia v̾o seorsuȝ de singulis trib⁹ offerebãt. Pricipes eñi tribuũ bini ⁊ bini cõuenientes vehiculũ ⁊ duos boues offerebãt: erãtqȝ vehicula sex: ⁊ ita tabernaculũ i itinerib⁹ deuehebãt. Ad hec aũt vnusq̃sqȝ eoꝝ phyalã: thuribulũ qȝ portabat: ⁊ capsaȝ capientẽ daricos decẽ: plenã thimiamatibus. Thuribula v̾o ⁊ phyale argẽtee erãt: habentia vtraqȝ siclos ducentos. In phyala tñ septuaginta so- lũmodo sunt expensi. Hec erãt plena farina: oleo cõspersa: q̃bus vtunt̃ ad sacrificia Suꝑ illas aũt oblatões vitulũ ⁊ arietẽ cũ agno ãniculo ad holocaustũ id est totũ incẽ- dendũ: ⁊ cũ his hircũ ꝓ oblatõe peccatoꝝ offerebãt singuli ꝑ̃ncipũ: sed ⁊ alia sacrifi- cia que salutares appellant̃ ꝑ singulos dies boues duos: ⁊ arietes quinqȝ cũ agnis anniculis ⁊ hedis. Isti eñi sacrificabant ꝑ duodecim dies: vn⁹ in tota die. Moy ses aũt nequaq̃ȝ ascendebat in montẽ syna: sed ingrediẽs tabernaculũ cõsulebat deũ de actu legũqȝ dispositõe: q̃s hũanã sapiaȝ ꝑ̃cellẽtes: oporteret firmissime oi tempe custodiri: ⁊ donũ dei esse cunctis ostendit: talesqȝ fore vt eas hebrei nec in pace ꝑ epu las: nec i bellica necessitate trãscẽderẽt. Sȝ de his q̃dẽ legibus dicere suppono aliaȝ scriptõȝ facturus: nunc tñ quarundã memorabor paucaruȝ: de purgatõe ⁊ sacrificijs

De conuersatione et legibus ·

positaꝝ. Eteni sermo mihi de sacrificijs faciendus ē. Duo sunt sacrificia: quoꝝ alíud qdē ab vnoquoqꝫ p̄o2e: alíud v̄o celebraꝛ a plebe: ꝛ hec qdē duob⁹ mōis effici unt: aliud qn̄ totū qd̄ imolatꝛ incenditꝛ: ꝛ ꝓpterea etiā nomē holocaustomatis habet: i. totū incensum: aliud v̄o qd̄ ꝓ gratiaꝝ actiōe psoluitꝛ: ꝛ ad immolationem epularuꝫ exhibetur. De priori nāqꝫ narrabo. Uir priuat⁹ holocaustū faciēs: imolat bouē: ꝛ agnū: ꝛ hedū: hec quidē ānicula. Boues aūt p̄mittuntꝛ imolare etiā iam maiores: sꝫ hec oia masculini generis fiant holocausta. His cesis: limbū altaris sanguine pfun dūt sacerdotes: deinde purgātes eā mēbrati incidūt: ꝛ oia sup altare iponunt: lignis instructū: ꝛ subiecto igne inflāmatū. Pedes cū iecore purgātes: ꝛ interi pinguedinē vna cū alijs offerūt: pellesqꝫ sacerdotes accipiunt. Et holocastomatis qdē iste ē modus. Pro grāꝝ v̄o actiōe hostias celebrātes hec aialia sacrificant: matura qdē et anniculis grādiora: masculina tm̄ feminis cōbinata: imolantesqꝫ hec: fundūt quideꝫ sanguinē sup arā: renes aūt ꝛ adipes: ꝛ oēm pinguedinē cū reticulis iecorum: ꝛ cum his caudas agni supponunt are. Pectora aūt ꝛ crura dextra sacerdotibus prebēt: ꝛ duobus dieb⁹ de reliqs carnibus epulantꝛ. Quecunqꝫ v̄o remāserint: concremātur.

Similiter p̄dicto mō sacrificij etiā ꝓ peccatis hostie celebrantꝛ. Qui v̄o maiora sacrificia nō h̄nt: offerūt colūbas aut turtures duos: quoꝝ ali⁹ qdē fit i holocaustū deo: alius sacerdotib⁹ datꝛ ad cibū. Tertius aūt de sacrificijs hoꝝ aialium i sacrificioꝝ ser mone dicem⁹. Qui. n. p ignorantiā i peccatū iciderit: agnā ꝛ hedū feminas eorūdem annoꝝ offert: ꝛ sanguinē quidē fundit sacerdos in arā: nō sicut pri⁹: sed angloꝝ tangit extremitates: ꝛ renes aliūqꝫ adipē cū rheticulo iecoris sup altare iponit. Sacerdotes aūt tollunt ꝛ pelles: ꝛ adipes: ꝛ carnes ea die ꝯsumēdas in tēplo: lex eni in cras relinq nō sinit. Qui v̄o peccat: sibiqꝫ ꝯscius ē: ꝛ nullū h̄et qui eū possit arguere: arietē immolat lege precipiente: cuius carnes in tēplo sacerdotes similiter comedūt ea die.

Principes in quib⁹ peccāt sacrificātes: ea quidē offerūt q̄ priuati: placant v̄o deū offerendo ad sacrificia tauꝝ ꝛ hedū masculos. Lex āt precipit in publicis priuatisqꝫ sacrificijs etiā farinā mundissimā adijci: in agno quidē assarij mensuram: in ariete v̄o duoꝝ: in tauro trium: ꝛ hoc sanctificant sup altare oleo mixtum. Nam ꝛ oleū offertꝛ ab immolantibus: in boue quidē hin medietatē: in ariete aūt hui⁹ mensure tertiā prē: ꝛ quartam in agno. Hin aūt mensura hebreoꝝ antiqua fert choas atticos duos: h̄m quam mensurā oleum offerebant ꝛ vinum. Uinum aūt circa aram libāt. Siquis sacrificium nō celebrans ꝓ voto simile primitias offerat: vnā dragmā sup arā mittit: reliquam v̄o ad vescendū sacerdotes accipiant aut ad coquendū. Nā ꝛ oleo fermētatꝛ aut certe ad faciendos panes sacerdoti tollēt: qd̄cūqꝫ ex ea ad holocaustū necessariū est. Prohibet aūt lex immolari alio die natum vna cū genitrice: sed nec aliter immolari p̄mittit: nisi cū octaua dies nati transierit. Fiunt ꝛ alia sacrificia ꝓ languorib⁹ eui tādis: aut ꝓ alijs causis: ꝛ equalia libamina cū hostijs expēduntꝛ: quoꝝ in crastinum aliqd remanere lex ꝓhibet: sacerdotib⁹. s. ꝓpriā sumētibus partē. Ex publico autē sumptu lex ē: agnū anniculū singulis dieb⁹ occidi: incohoāte die ꝛ termināte. Septia v̄o q̄ sabbatū nūcupatꝛ duos occidūt: eodē sacrificātes mō. In initio mēsis ꝛ quotidi ana sacrificia: ꝛ duos boues cū agnis āniculis septē ꝛ arietē mactāt: hedū v̄o ꝓ decli natione peccatoꝝ: si forte p casū obliuionis eueniant. Septio mense quē macedones hyperueretheū vocāt: adijciētes his q̄ p̄dicta sunt tauꝝ ꝛ arietē: ꝛ agnas. vij. imolāt: ꝛ hedū ꝓ peccatis. Offerūt sup hec duos hedos: quoꝝ alter qdē viu⁹ vltra termios deserti dimittitꝛ: futur⁹ ꝓ toto pplo expiatio ꝛ declinatio peccatoꝝ: alteꝝ v̄o in suburbanis in locū purissimū deducētes: cū ipsa pelle totū incendunt: nihil oino purgātes. Concrematur autem simul thaurus non oblatus a populo: sed ex proprio sumptu pontificis preparatus. Quo interfecto ꝛ allato in templuꝫ eius sanguine simul ꝛ hyr

ci: aspergit digito contra mensam als altare septies. Eodem autem numero ⁊ paui-mentum ⁊ totiens templum ⁊ auream aram: ⁊ reliquum quod est circa malus vesti-bulum: portans super hec extremitates ⁊ renes: ⁊ adipem cum rheticulo iecoris su-perimponunt altari. Prebet ⁊ arietem deo pontifex ad holocaustuꝫ. Quinta vero eiusdem mensis ⁊ decima: tempore ad hyemeꝫ vergente: tabernacula figere iussit sin-gulos per familias: metuentes frigus pro anni custodia. Dumqꝫ patriam peruenis-sent: in illa ciuitate quam propter templū metropolim haberent: festiuitatem eos sep-tem diebus agere ⁊ holocausta facere: ⁊ sacrificare deo: ⁊ pacificas offerre precepit: vtqꝫ in manibus portarent ramos mirre ⁊ salicis: summitatesqꝫ palmarum: ⁊ virgu-las malipersici. Prima itaqꝫ dierum in his fit holocaustū hostiarum ex tribus ⁊ decem bobus ⁊ agno vno aut pluribus: ⁊ arietibus duobus: adiecto hyrco pro decli-natione peccatorum. Sex autem diebus ipse quidem numerus agnorum ⁊ arietum cum hyrco sacrificatur: subtrahitur vero singulis diebus vnus bos: donec ad septi-mum veniatur: ⁊ ab omni tempore die octaua requiescunt: ⁊ deo sicut prediximus vi-tulum immolant ⁊ arietem: ⁊ agnas septem: ⁊ hyrcum pro declinatione peccatorum. Hec quidem hebreis tabernacula figentibus celebrare patrij moris est. Mense ve-ro xantico qui apud nos nisan appellatur: id est anni principium quartadecima luna sole opposito in ariete quo mense liberati sumus a seruitute egyptiorum: sacrificium quod tunc egredientes ex egypto fecerunt immolare nos ānis singulis quod pasca dicitur: celebrareqꝫ sanciuit: ⁊ vtiqꝫ celebramus illud per tribus nostras: nihil immo-latorum in crastinum reseruantes. Quintadecima succedit festiuitas azimorum: q̄ septem diebus celebratur in qua azimis vescuntur: ⁊ singulis diebus thauri occidun-tur duo ⁊ aries vnus: agni septem: ⁊ hec holocausta fiunt: hyrcus quoqꝫ pro peccato adijcitur: per dies singulos ad epulum sacerdotum. Secunda vero azimorum die que est sexta ⁊ decima frugum primitias quas metunt anteq̄ꝫ ex eis vescantur: deum indicantes iustuꝫ esse primitus honorari: quo sint hac vbertate completi offerunt isto modo. Siccantes spicarum manipulum ⁊ contundentes: ⁊ munda ad coquendum ordea facientes: are dei assarium offerunt: ⁊ vnam dragmaꝫ ex eo mittentes: reliquū sacerdotum vsui relinquunt: ⁊ tunc iam licebit omnibus pro sua metere voluntate. Immolant aūt in principijs frugū agnum in holocaustū deo. Septima vero sep-timana transacta post hoc sacrificium quoꝝ septem ebdomadaꝝ dies sunt quadragi-ta ⁊ nouem: penthecosten celebratur: quā hebrei asartha vocant: qđ significat penthe-costen id est quinquagesimā. In qua offerunt deo panes de alphita siccata factos cuꝫ fermento assarioꝝ duoꝝ: ⁊ ad mactandū agnas duas. Hec equidem duo offerunt solūmodo. Nam cenaꝫ sacerdotib⁹ p̄parant: nihilqꝫ ex his in crastinū relinqui p̄mit-tit. Immolāt aūt ad holocaustū vitulos tres: ⁊ arietes duos: ⁊ agnas quatuordeciꝫ duosqꝫ ꝓ peccato hyrcos. Nulla vero festiuitas est in q̄ holocaustū nō faciant: aut in qua ex opibus laboꝝ requiē non habeāt: sed in oībus ⁊ legitima imolatōis species: ⁊ certus vacatōis mod⁹ est: ⁊ eoꝝ q̄ ad epulandū imolant: ex cōi tñ simila coacta fer-mento carens dat assarioꝝ vigintiquatuor: ⁊ ad panes faciēdos expendunt. Coquē-tur eni duo diuisi añ sabbatū: ⁊ sabbato mane oblati sup sacrā mensā ponunt sibi ab alterutris cōuersi duab⁹ patenis aureis suppositis: thure plenis q p̄manent vsqꝫ ad aliud sabbatū: ⁊ tūc ꝓ illis alij deportant: illi vo sacerdotib⁹ exhibent: ⁊ thure incēso in igne sacro i quo oia holocausta fiūt: aliud thus sup aliud alios panes abijcit. Im-molat vo sacerdos de ꝓprijs expensis scđo p diē farinā oleo mixtā ⁊ modica coctōe duratam: quo fit mensura vnius assarij: cuius medietatem quidem mane: aliam ve-ro medietatem meridie igni solent offerre. De his itaqꝫ integriorem denuo non declarabo sermonem: sufficienter vero mihi etiam nunc de his videor enarrasse.

Moyses autem tribum leui a communione populi segregans: sacram vtiqȝ futu
ram sanctificauit fontiū aquis valde purissimis: ⁊ sacrificia pro talibus deo legitima
prebens: tabernaculum eis sacrataqȝ vasa: ⁊ reliqua quecunqȝ ad tegmē tabernaculi
videbantur fecisse cōtradidit: quatenus presidentibus ⁊ dicatis iam deo sacerdotib⁹
ministrarent. Et de animalibus discreuit singula que comederent: ⁊ a quibus se pe
nitus abstinerent. De quibus cum nobis occasio huius scripture prouenerit dicem⁹
adijcientes ⁊ causas: pro quibus motus: alia quidem nobis ad cibum esse precepit:
ab alijs autē abstinere imperauit. Sanguinis autē totius vsum ad vescenduȝ mo-
dis omnibus interdixit: animam illum ⁊ spiritum esse putans. Sed ⁊ carnes sponte
mortui animalis ab esu omnino prohibuit: ⁊ ab adipe ⁊ rheticulo caprino: ⁊ ouino: ⁊
bubalino: abstinendum esse predixit. Expulit autē a ciuitate etiam leproso corpore
maculatos: ⁊ semie defluētes: sȝ ⁊ mulieres quibus fit purgatio naturalis: remoueri
iussit vsqȝ ad septimam diem: post quā diem: quasi purgatas remeare permisit. Simi
liter autem ⁊ mortuo faciētes exequias: post totidem dies legitimuȝ est redire. Eos
autē q̄ super numerum horum dieꝝ in pollutione consistunt: sacrificare legitimum est
agnas duas: quarum alteram quideȝ sanctificare conuenit: alteram vero sacerdotes
accipiunt. Similiter autē immolant ⁊ pro eo cuius defluit semē: quotiens hoc ꝑ som
nium patitur: descendente eo prius in aquam frigidam. Idem facit qui cū legitima
vxore concumbit. Leprosos aūt omnino expulit de ciuitate: cum nullo penit⁹ cō-
uiuentes: ⁊ nihil a mortuis differentes. Si vero quilibet supplicando deo hac egritu
dine liberatur: saniqȝ colorem aliquando recipiat: diuersa deo sacrificia compensabit
de quibus post hec dicemus. Unde etiam quilibet irridebit eos: qui dicunt moysen
lepra fatigatum: ⁊ propter hanc cām similiū proiectoꝝ ducē factum in chananeā ve-
nisse cum eis. Si hoc fuisset verum: nequaqȝ moyses ad iniuriam suam hec sanxissȝ
cum magis rationabiliter etiam alijs hoc introducentibus contradicere preualeret:
quādo ⁊ apud gentes multas leprosi sint: ⁊ fruantur honore precipuo: ⁊ non solū in-
iuria ⁊ expulsione priuentur: sed etiam militias mereantur insignes: ⁊ ciuilia eis sin-
gula committantur: ⁊ in sacris: ⁊ in templis ingrediendi habeant potestatem. Qua-
propter in nullo prohibebatur moyses si aliqua huiusmodi passione circa colorem
ipse aut multitudo que cum eo erat vexaret: de istis meliora sancire nullumqȝ detri-
mentum huiusmodi passionibus cogebatur inferre. Sed palam est: quomodo hec de
nobis inuidia concitati loquuntur. Moyses autem ab his mundus existens: etiam
mundis contribulibus constitutis: de languentibus hoc modo sanciuit: ⁊ hoc pro dei
honore decreuit. Sed de his equidem vnusquisqȝ cogitet vt voluerit. Mulieres
vero quando pariunt: intrare in templum prohibuit: sacrificia contingere non permi-
sit vsqȝ ad quadragesimum diem: si masculus sit qui pariatur: duplicibusqȝ diebus:
si feminam generare contigerit. Ingredientes ergo post predicte dilationis tempus
sacrificia celebrabunt: que sacerdotes solenniter deo distribuūt. Si quis adulterā
suam suspicatur vxorem: offert farine ordeacee assarium: ⁊ vnum pugillum ex ea mit
tens in altare: reliquum dat sacerdotibus ad edendum. Mulierem vero constituat
aliquis sacerdotum ad ianuas que sunt conuerse ad templum: ⁊ velamen capitis ei⁹
detrahens: superscribi in membrano dei vocabulum iubeat ipsamqȝ iurare nihil vi-
ro nocuisse: nec pudicicie vinculum disrupisse: quod si commisit: vt femore dextro dis
iuncto vteroqȝ putrefacto moriatur: si vero amore nimio ⁊ huius rei zelo petulanter
maritus hac suspitione moueatur: vt mense decimo ei puer masculus generetur: per-
fectoqȝ iureiurando: dei nomen diluens e membrana: in phiala exprimat: sumensqȝ
terram de templo circa parietem iacentem: ⁊ superaspergens mulieri dabit bibēduȝ
Illa vō siq̄dē iniuste accusata est: concipit: ⁊ ꝑtus eius nutrit in vtero: si aūt de thoro

Anima ī sanguine cōsistit et spiritus secundum q placuit moysi deo iudei eo nō vescunt.

Tempus purificationis mulieꝝ.

maritali mentitur etiā deo: cum confusione vitam relinquā sustinebit. Nā ⁊ femur eius putrescit: ⁊ venter vertit in hydropem. Et de sacrificiis quidem ⁊ purgationibus eorum moyses contribulibus suis ita prospexit: leges autem eis tales exposuit Adulterium quidem omnino prohibuit: felicissimū esse credens: viros circa thorum esse securos: ⁊ ciuitatibus simul ⁊ domibus expedire: filios esse veraces. Sed ⁊ matribus misceri tanq̃ malū maximū lex negauit. Similiter vxori paterne ⁊ nutricibus ⁊ vxoribus: ⁊ sororibus coire quemq̃ filiorū tanq̃ prauam iniusticiam nimis odiuit. Prohibuit aūt ⁊ mulieri naturaliter pollute misceri: ⁊ iumētis ⁊ masculis: eo q̄ hec libido nequissima videatur: ⁊ aduersus eos qui hec presumunt: mortis supplicium puenire decreuit. Sacerdotū vero duplicem fecit purgationem. Nam ⁊ ab istis similiter eos abstinuit: ⁊ super hec neq̃ meretrices neq̃ concubinas eos habere pmisit: neq̃ ancillam: neq̃ captiuam eis nubere voluit: sed ⁊ eas que de cauponibus ⁊ pandocibus vitam agunt: ⁊ que prius maritos habentes: ⁊ pro causis quibuscunq̃ dimisse sunt: ab eorum coniunctione prohibuit. Summū pontificem neq̃ mortui viri permisit vxorem habere: licet hoc aliis concessisset: huic soli dedit nubere virginē eamq̃ seruare. Unde neq̃ ad mortuū summus sacerdos accedit: cum reliqui non phibeantur solennia fratribus ⁊ parentibus ⁊ omnibus suis mortuis exhibere: quos esse oportet simplices: omni vera simplicitate. Qui inter sacerdotes integer nō est: pasci quidē de oblationibus sacerdotis concessit: ascendere autē ad altare in templū q̃ introire prohibuit. Hos itaq̃ non solum circa sacrificia mundos: sed etiam circa cōuiuia ⁊ cultum suū studiosos ⁊ inculpabiles esse precepit. Ob quam causam stola sacerdotali vestiti immaculati ⁊ circa omnia mundi sunt: ⁊ sapientes existunt. Bibere vinū donec stola vestiti sunt phibentur: insuper ⁊ oues integras immolāt: ⁊ in nullo pollutas. Hec igitur etiam in tempore vite sue gesta tradidit moyses: quorum quedam ⁊ in deserto degens adinuenit: quatenus dum terram chananeam pciperēt: hec seruarent: id est vt anno septimo requiem terre prebeant: ab aratro ⁊ plantationibus sicut ⁊ ipsos septima die ab operibus cessare sanciuit: ⁊ vt que sponte oriunt de terra: essent volentibus in vsum cōmunia ⁊ contribulis ⁊ extraneis: nihilq̃ ex eis seruarent. Hoc autem fieri post septimam annorum septimanam iussit: qui sunt anni quinquaginta: vocaturq̃ ab hebreis hic annus quinquagesimus iubileus: in quo ⁊ debitores a credito relaxantur: ⁊ serui liberi dimittuntur: quia dum essent contribuli pro quadam transgressione legum eos seruitii scemate castigauit: mortemq̃ sustinere prohibuit. Instante siquidem iubileo quod nomen significat libertatem restituūt etiam agros antiquis dominis isto modo. Conueniūt venditor agri simul ⁊ emptor ⁊ reputantes fructus ⁊ expensas in agro factas fructus exuberasse compertas: venditor recipit agrum. Cum vero expense transcendunt: hoc quod deest recipiens emptor: a possessione discedit connumeratis scilicet ex equo fructibus ⁊ expensis prioribus possessoribus reddit agrum. Eandem legem voluit etiam in domibus obtinere: que per vicos quosq̃ venduntur. Nam de his que in ciuitatibus venundantur aliter definiuit. Siquidem anteq̃ impleatur annus recipiat pecunias: reddere domū cogit emptorem: si vero completus annus fuerit possessionem confirmat emptori. Hanc igitur moyses legum constitutionem dum sub monte syna moraretur exercitus a deo cognouit: ⁊ hebreis scriptam contradidit. Cum circa legislationem iam putaret ista sufficere: ab exercitii militaris iura conuersus est: habens in animo bellicas causas attingere: precepitq̃ principibus tribuum preter tribum leui: vt numerū pugnare valentium perfecte cognoscerent. Leuite sacrati erant: ⁊ ministerio alio fungi non poterant. Examinatione itaq̃ facta: inuenta sunt milia sexcenta ⁊ tria: ⁊ sexcenti quinquaginta: qui potuissent arma producere a vigesimo anno vsq̃ ad quinquagesimum

pandocibus

quinquagesimo anno debitores a credito relaxant[ur]

Lex circa militiam.

Pro leui tñ elegit inter principes tribũ manasse filij iosepb: ⁊ effraim ꝓ ipso iosepb Hec aũt fuit supplicatio iacob ad iosepb: dũ fecisset filios eius sibi preberi sicut predixi. Figentes aũt castra tabernaculum in medio statuebãt: ⁊ terne tribus per latera singula tabernaculi cõmanebant: ⁊ plateas ꝑ medium babebant: eratq; ornatus q̃si fori rerumq; venalium singulis in ordine cõstitutis ⁊ opifices artium singulaꝝ in stationibus erant: nulliq; alij loco: q̃z ciuitati competenter edificate ⁊ collocate similis erat. Ea siquidem que circa tabernaculũ erant sacerdotes tenebãt deinde cũcta leuite. Exquisiti eni sunt leuite masculi: qui vltra viginti annoꝝ eẽnt: inuentiq; sunt viginti duo milia: octingenti octoginta. Quotiens super tabernaculum nebulã stare contingebat: tanq; deo ibidẽ cõmorante quiescebant: cuz vͦ conuerteretur: procedebant.

Adinuenit aũt ⁊ modũ tube: ex argento facte: q est buiusmodi: longitudinẽ babẽs pene cubiti. Est aũt angusta fistula cantatoria calamo capacior: prebẽs latitudinem: que cõueniat ori ad susceptionem spiritus: ⁊ classice sono vicina: que bebraica lingua vocatur asofra. Facte sunt tales due: ⁊ vna quidem vtebantur ad iussionẽ ⁊ collectionẽ populi in ecclesijs celebrandam: altera vͦ: cũ oporteret ad cogitandũ de rebus necessarijs principes conuenire: ambab⁹ aũt multitudo colligebatur. Cunq; tabernaculum moueret̃ bec fiebant: ⁊ sonante priore: bi qui babitabant ad orientalẽ tabernaculi partem surgebant: cũ vͦ secunda sonuisset: qui ad austrum residebant parabant̃ ⁊ ita in tbecam inuoluta tabernaculi medietas: ꝓcedentibus sex tribubus portabat̃: ⁊ alia media sequẽtibus sex: leuite vͦ omnes circa tabernaculũ erant. Tertia sonãte pars que cõuersa erat ad occidentẽ ferebatur: ⁊ quarta: que circa septẽtrionem. Vtebantur bis tubis etiam in sacrificijs bostias offerentes: ⁊ sabbatis: ⁊ ceteris diebus: Sacrificauit autem tunc prius ꝓ discessu ex egypto: qđ pascba dicit̃ in deserto.

T post paululum ꝓcedens a monte syna: ⁊ loca quedam Cap. XIII. cõmutãs de quib⁹ dicemus: ad locũ qui dicitur eseriotb venit. Ubi multitudo rursus seditionẽ fecit: accusando moysen: ⁊ necessitatẽ profectus sui: dicendo: ⁊ quia de terra bona eis suasisset exire: ⁊ cũ illam ꝑdiderint pro felicitate quam eis se promiserat prebiturum: diuersis miserijs tenerentur astricti: ⁊ aqua priuati: ⁊ si contingeret vt ⁊ manna deficeret: eẽnt sine consolatione perituri. Cunq; multa seuiora in illũ dicerent: vnus quidem monebat eos: vt neq; moyseos laborumq; eius pro cunctorum salute exbibitorũ immemores esse deberent: neq; de dei adiutorio desperare. Plebs autem ad boc potius est commota: ⁊ contra moysen maior turba consurgens erat. Moyses itaq; confortans eos tali desperatione deiectos: licet turpiter ab eis fuisset contumeliam passus: tamen promisit carnium eis multitudinem se prebiturum: non vna die sed plurimis. Illis autem non credentibus: ⁊ dicente quodam vnde posset bec tantis milibus que predixerat ministrare: deus inquit ⁊ ego licet mala audientes a vobis non tamen recedimus operantes pro vobis: ⁊ istud non tarde proueniet.

Cunq; bec dixisset: coturnicibus repletus est omnis exercitus: colligebantq; eas circũastantes. Deus autem non tarde banc reddidit bebreis iniuriam ⁊ maledictuz in se commissum. Non parua siquidem multitudo eorum mortua est: ⁊ bactenus locus ipse cognominatur cabrotbalia: quod interpretari potest desiderij sepultura.

Educens ergo eos exinde moyses Cap. XIIII. in terram que vocatur conuallis iuxta cbananeorum terminos existentem ⁊ ad babitandum difficilem populum in ecclesiam congregauit: eisq; in contione locutus est dicens. Cum deus nobis duo bona promiserit: libertatem: ⁊ felicis terre possessionem: aliud deo dante iam possidetis: aliud estis percepturi celeriter. In finibus sedemus cbananeorum: arcebitq; nos decetero procedentes: neque rex: neque ciuitas: sed neque omnes eorum gentes. Exercitum ergo preparamus ad bellum.

Modus portãdi tabernaculum dei p̃ certa tem q etiãz ñris temporibz [illegible]

cabrothalia ebraice desiderij sepultura latine

non enim sine labore nobis hec terra conceditur: sed maximis eã prelijs obtinebim⁹ Mittamus autem exploratores: qui huius terre bona considerẽt: ⁊ que virtus in ea sit habitantium. Antea omnia vero vnanimes simus: ⁊ deum qui est in omnibus nobis adiutor: ⁊ pugnandi socius honoremus. Hec cum dixisset moyses: multitudo ei honorem exhibuit: elegitq3 exploratores duodecim notissimos viros: vnum de vnaquaq3 tribu. Qui circumeuntes omnem terram chananeorum: a partibus circa egyptum iacentibus vsq3 ad ciuitatem emathin: ad montem libanum puenerunt: naturamq3 terre ⁊ incolarum hominum considerantes validam: reuersi sunt: quadraginta diebus omne hoc opus explentes: insuper ⁊ fructus quos proferebat illa terra portantes: eorumq3 abundantiam ⁊ multitudinem bonorum terram illam habere narrabant: ⁊ a voluntate bellandi populum suspendebant: metuentes etiam sue paupertatis inopiam: dicẽtesq3 flumina impossibilia transituros: ⁊ esse montes insuperabiles iter agentibus ⁊ ciuitates muris valde fortissimis: ⁊ ambitus earum grandi munimine roboratos. In ebron autem ⁊ gigantum prolem se inuenisse dicebant. Et exploratores quidem videntes: quia cunctis quos ab egypto egredientes inspexerant: maiores essent chananei: ⁊ ipsi tabuerunt: ⁊ multitudinẽ hoc credere compulerunt. Illi autem ex his que audierant possessionem terre illius difficilem sibi iudicabant: solutoq3 concilio: cum vxoribus ⁊ filijs lugentes degebant: tanq̃3 eis deus nihil opere: s3 tantu3 verbo promitteret. Rursumq3 moysen increpabant: ⁊ inclamabant ei: eiusq3 fratri atq3 pontifici: ⁊ pessimam quidem licet cum illorum blasphemijs habuerũt noctem. Mane vero concurrerunt ad ecclesiam deliberationem habentes: interfecto moyse ⁊ aaron: ad egyptu3 denuo remeare. Unus autem exploratorum iesus filius naue de tribu effrem: ⁊ calep de tribu iuda: metuentes in medium processerunt: tenebantq3 multitudinem: confidere supplicantes eam: ⁊ neq3 deum falsitatis arguere: neq3 credere his que pro terrore non vere dicebantur de chananeis: sed sibi potius qui ad felicitatem ⁊ possessionẽ bonorum eos decentius inuitarent: quando nec montium magnitudo: nec altitudo fluuiorum: virtutem colentibus effectu3 impediret: maxime cum deus securitatem prebeat: ⁊ eorum propugnator existat. Pergamus ergo inquiunt simul ad hostes: nullam timoris suspitionem habentes: s3 duce credite deo: nosq3 sequimini quo uocamur. Et illi quidem dicentes hec: nitebantur iram populi mitigare. Moyses autem ⁊ aaron in terram prostrati: rogabant deum non pro salute sua: sed vt quiescere ignorantem faceret plebem: eorumq3 sedaret animos presentis hesitationis passione turbatos. Astitit ergo ⁊ nubes: ⁊ instans supra tabernaculum significauit dei presentiam. Moyses vero iam cõfidens: in media astitit multitudine: deumq3 permotum pro eorum precabatur a[l]s pandebat iniuria: perceptu rosq3 fore supplicium: non quidem delicto dignum: sed quale patres pro correptione inferunt filijs. Cunq3 transissent in tabernaculum coram deo pro futura eorum perditione deflebant: commemorabantq3 populum que passi sunt ab eo: ⁊ quantis beneficijs participati: ingrati circa eum existerent: quando etiam nunc exploratorum terrore decepti: sermones illorum potius q̃3 promissiones dei iudicarẽt veriores: ⁊ ob hãc causam non equidem perderet omnes: neq3 eorum exterminaret genus: quod omnibus hominibus potius apud se haberet honoratum: chananeorum vero terra nõ eos esse potituros: neq3 eius felicitate letaturos: sed etiam sine domibus ⁊ ciuitatibus in deserto quadraginta annis esse victuros: ⁊ hanc penam eos pro iniquitate soluturos filijs autem vestris dicebat: deus terram daturum se promisit: illosq3 participaturos bonis: ⁊ dñõs eoꝝ fore que vosipsi vobis inuidistis accipe. Cũ hec itaq3 moyses dei voluntate dixisset: in tristiciam ⁊ erumnam conuersa est multitudo: rogabantq3 Moysen: vt propicium eis faceret deum: ⁊ a deserto liberatis preberet vrbes.

Jesus naue.

Nubes sup[er] tabernac[u]lum p[rese]ntiam dei significabat.

Ille aūt dicebat deum huiusmodi nō habere consilium: neqʒ sm̄ leuitatē humanam ductum circa indignationem eoꝝ: sed habita deliberatione in eos sententiaʒ ꝓtulisse Non itaqʒ iudicandū est oportere hec discredi: si moyses cū vir vnus esset: tantam militiam hominum irascentium potuit mitigare: ꝛ ad mansuetudinis vota reducere: Deus enim assistens ei: sermonibus eius vinci multitudinem preparauit: quippe cū sepius inobedientes: inutilē sibimet inobedientiam fuisse cognouissent: in calamitatibus vtiqʒ incidentes. Mirabilis itaqʒ virtute ꝛ fortitudine fuit vir ille ad credendū sibi de quibuscunqʒ populus audiret: ꝛ hoc nō solum tempore quo vixit: sed etiā nūc est. Nullus enim est hebreoꝝ qui non tanq̄ȝ presente eo: ꝛ castigante si forte sit moribus incōpositus obediat sanctionibus eius: licet alios latere possit. Et alia quidem indicia vltra humanā virtutē eius existunt. Olim enim quidam trans euphratem fluuium habitantium: quattuor mensium itinere veniētes ꝓpter honorem nostri sacrificij cū multis periculis simul ꝛ sumptibus: sacrificantesqʒ non valuerunt imolatione participari: interdicēte hoc moyse quibuslibet: qui non sint nostris legibus eruditi: neqʒ nobis ex paterna traditione coniuncti. Et alij quidem nec sacrificarunt: alij vo semiplene sacrificantes reliquerunt: alij autē neqʒ initium ingrediendi in templum valētes facere discesserunt: obedire moyseos preceptis potius q̄ȝ suam voluntatē facere preponentes: ꝛ cum prohibentem se de talibus non metuerent: solam tamē conscientiam formidarunt. Sic legislatio que videbatur dei: fecit illum viꝝ melioreʒ sua natura putari. Sed etiā ante tempus modicum huius belli Claudio romanis imperante: ysmaele apud nos existente pontifice: cum fames nostram regionē talis obtinuisset: vt quattuor dragmis venderet assarium: allata farina ad festiuitatē azimoꝝ in choris septuaginta qui modij quidem singuli sunt vnus ꝛ triginta: attici auteʒ quadragintā ꝛ vnus: nullus sacerdotum presumpsit comedere cum scilicet terraʒ inopia tanta detineret: quippe cum metuerent legem ꝛ iram: quam etiam super iniquitates hominibus occultas solet inferre diuinitas. Igitur non oportet ammirari de his q̄ tunc gesta sunt: quando etiam nunc littere a moyse derelicte: tantam virtutem habent vt etiam inimici nostri fateantur: quia is cōstituit rempublicam nostrā per moysen eius qʒ virtutem: deus est. Sed de his quidem vt placuerit vnicuiqʒ consideret.

Hic liber continet tempus annorum quadraginta.

Incipit liber quartus antiquitatis iudaice.

Ebreos itaqꝫ deserti molestia atqꝫ difficultas cogebat etiā ꝓhibente deo ad chananeos accedere. Non enim moyses sermonibus acquiescebant obedire: sed etiam preter illius volū
b tatē superare se hostes existimātes: illū equidē accusabāt suspitionem habentes: eo ꝙ eoꝝ negociaretur inopiā: et vt semper eius viderent̄ egere solacio. Prelia vero aggressi sunt chananeos: dicentes deū nō ꝓpter moysen eis auxiliari: sed cōiter genti sue ferre solātiū propter maiores eoꝝ suamqꝫ virtutē quoꝝ semꝑ prouidentiam habuisse videbatur: et quomodo qui prius libertatem prebuisset: etiam tunc laborare volentibus ferre solacia non tardaret: dicebantqꝫ etiā solos se posse hostibꝰ preualere: licet velit moyses deū ab eis alienare: omnibusqꝫ hoc expedire: vt ipsi sui rectores essent: et non ab egyptioꝝ iniuria digressi: moyseos tyrānidem denuo sustinerent: et ſm eius voluntatem viuerent: nec decipent̄ quasi diuinitas ei soli vtilia pro eius deuotione prediceret: tanqꝫ non omnes essent de genere abraaꝫ: sed vnus esset hiſ auctor omniū: cui deus omnia nosse futura preberet: qui viderentur sapere si eius superbiā contemnentes et deo credentes: obtinerent terram quā eis volentibus ꝓmiserat: et non propter predictaꝫ causam sub dei nomine respiceret prohibentem. Ergo cogitantes inopiam atqꝫ desertum ꝓpter que ad hoc potius vrgebantur: ad chananeoꝝ bella sunt profecti: deum ducem existimantes: et non ad legislatorem solatium sustinentes: donec sibi meliora fore decerneret. Quo facto hostes aggressi sunt. Illi aūt eoꝝ nō expauescentes inuasiōꝫ seu multitudinē eos fortiter exceperūt: et hebreoꝝ multitudo ē interēpta. Reliq̄ vͦo militia cohortis eoꝝ soluta ē: separatiqꝫ in tabernaculū turpiter ꝯfugerūt: et eo ꝙ ꝑter speꝫ tāte calamitati occubuissēt: oino deiecti sūt: et nihil vtile ꝺ cetero ſpabāt: cogitātes ꝙ hec ꝑ dei iracūdiā euenissēt: accedētibꝰ ad bellū ꝯtra eiꝰ voluntatē. Moyses ergo vidēs suos ꝑditōe ꝯpssos: et metuens ne victoria cōfidentes inimici: et appetentes maiora sup eos accederent: indicauit exercitū in desertum procul a chananeis educere. Cunqꝫ multitudo ei cōsentiret: que vtiqꝫ cognouerat ꝙ absqꝫ preceptionibus eius ꝓuidentie preualere nō posset: eleuato exercitu abijt in heremū: faciens eos ibi qescere: nec prius chananeos adire: donec ad hoc oportunū tempus a deo accipet. Igitur quod in magno cōtingit exercitu: et precipue apud eos qui in erumnis calūniatores et inobedientes existunt: hoc etiam iudeis euenit. Nam dum essent sexcenta milia: et forte pre multitudine cōsilijs melioribus se minime subijcerent: inopia potius et erumnis irascebant̄: et aduersus alterutros: et aduersus ducem. Seditio enim talis: qualem nec apud grecos: nec apꝺ barbaros factā audiuimus tunc eos apprehendit: ꝑ quam omnes deserendos a deo atqꝫ ꝑditionis ꝑiculum suscepturos eripuit moyses: oblitus maloꝝ: licet paulominꝰ ab eis fuisset occisus. Pro cuius ꝑcibus deus nihil mali eos sustinere ꝑmisit: licet legislatorem suum cōtumelijs affecissent: et mandata que ipse ꝑ moysen dederat despexissent: eripuit tamen eos: qn̄ eis pro seditione sua mala prouenire potuissent: nisi ipse eorum ꝑiculo prospexisset. Seditionem vero et quemadmodū postea moyses cōuersatus est narrabo: predicens causam ꝓpter quā talia sunt cōmissa. Ca. II.

Chore hebreoꝝ ex genere nobilis: et abundans diuitijs: et lingua facilis: ac ad ꝑsuadendū plurimis idoneus: videns moysen in maximo honore constitutū ꝑ inuidiam grauiter hoc ferebat. Nam cū esset ex ea tribu erat et eius cognatꝰ: et mordebatur quasi iustius esset: vt eam gloriā ipse obtineret: qui et ditior illo: et genere apꝺ leuitas non videretur esse deterior clamabatqꝫ dicens esse crudelē moysen: gloriāqꝫ

sibimet occupasse: ꝛ hanc per calliditatē quesisse sub occasione: quasi videret deū: ꝛ cō
tra leges aaron fratri sacerdotium dederit nō cōi placito plebis: sed suo iudicio: ꝛ sup
hec modo tyrānico honores quib⁹ vellet: impenderet. Seuius aūt esse dicebat: ꝛ vl-
tra violentiam: q lesionē niteret̄ inferre latēter: qn̄ non solum nolētibus: sed neqꝫ in-
telligentibus insidias eius honores aufferre contēderet: q cū scierint inquit homies
nō se posse violētia preualere: hanc qdem volētes boni videri non inferunt: dolosa tn̄
arte machinant̄: quaten⁹ desideratum pueniant ad effectum. His ꝛ similib⁹ sua-
debat plebi: q vtile foret vt dū adhuc huiusmodi latere se crederent: punirent̄: nec si-
nerent̄ ad optiorem accedere cumulum: ne manifeste fierent inimici: adjciebatqꝫ di-
cens. Quā rōnem reddere poterit moyses: vt aaron ꝛ eius filijs daret sacerdotium.
Si eni ex tribu leui deus honorem alicui pbendū eē decreuit: ego hūc iustior sum ac-
cipere genere quidē ipso ꝯsistens quo moyses: diuitijs aūt ꝛ forma potētior. Si vero
maior tribus querit̄: dignū est vt ruben tribus potius honoret̄: ꝛ hunc accipiant da-
than: ꝛ abyron ꝛ falas. Isti eni seniores erant in illa tribu: ꝛ potētes facultate pecu-
niaꝝ. Hec itaqꝫ chore dicens: volebat videri quidem cōi vtilitate prodesse: opere
vo agebat: vt honorem hunc in se populi suffragatione transferret. Et ille qdem hec
maliuole plebi cū doloso dicebat eloquio procedente vo sermone: paulatim ad mul-
tos ꝛ crescentibus auditoribus: cōtra derogationē aaron omnis exercitus est agitat⁹
Erant eni cōcordantes cū chore ducēti ꝛ quiquaginta priores viri: studētes quaten⁹
fratrem moyseos sacerdotij iure priuarent: ꝛ per hoc eū exhonorarēt. Tunc itaqꝫ po
pulus: vt etiā moysen lapidaret aggressus est: ꝛ in ecclesiā inordinate ꝛ turbulenter
cōueniebant: ꝛ ante tabernaculum clamabant oēs. Exeat tyrannus: ꝛ populus ab
eius seruitio liberetur: qui sub occasione dei violēta mandata precipit. Dicebant eniꝫ
Qꝫ si deus ipse sacerdotē futuꝝ elegeret: dignissimum ad hunc honorem proueheret
ꝛ non eū multis inferiori daret: ꝛ si decreuisset hunc aaron dari coram populo faceret:
ꝛ non in fratris hoc potestate relinqueret. Moyses ergo cū derogationē chore iaꝫ
ex multo prescireꝫ: etiā irritatum populum nō expauit: sed ꝯfidens rebus quas fide-
li deuotione tractabat: ꝛ sciens fratrem dei voluntate sacerdotium: ꝛ nō suo munere
meruisse ad concilium venit: ꝛ multitudini quidē nihil oino locutus est: ad chore autē
clamans: cū esset dexter etiā in alijs: ꝛ ad loquendū nimis ingeniosus: mihi inquit o
chore ꝛ tu: ꝛ vnusquisqꝫ hoꝝ (ostendebat aūt ducētos ꝛ quiquaginta viros) honore di
gni esse videmini: ꝛ totum exercitum huiusmodi honore non priuo: licet non habeant
que vobis ex diuitijs ꝛ culmine alie dignitates existūt. Igitur sacerdotiuꝫ aaron nō
eo ꝙ diuitijs precellat: cū tu ambos nos pecuniarum multitudine videaris superare
neqꝫ propter genus: quando cōmune nobis hoc fecit deus: eundem progenitorē dās
nobis: neqꝫ ꝓpter fraternum amorem: ꝙ iustius alter habere potuisset: ego hoc con-
tuli fratri. Nam si non cogitarem de dei legibus: hunc honorem mihi potius prebuis-
sem: quando plus mihi ego sum vicin⁹ qꝫ alter: ꝛ mihi magis qꝫ alteri familiaris exi
sto: neqꝫ sapiens consilium erat memet periculis subdere: ꝛ alio ex tali causa felicita-
tis dona conferre. Sed a malicia ego sum remotus: deus vero se contemni nō despe-
xit: neqꝫ vos ignorare voluit: sed hoc facientes ei pstatis: ꝛ ipse eligens sacerdotē fu-
tuꝝ sibi a querela vos huiusmodi liberauit. Non eni aaron gratia mea hoc: sed iudi
cio diuino sortitus est. Vn̄ ponat hoc deus in medio quasi ad disceptandū: vt nunc q
dignus ad hoc inuenit̄: accedat. Qd dedit deus nō delinquimus: si volētes accepis-
se iudicamur: cū sit impiū: honorem quē ille pbet nō adire: ꝛ nimis irrōnabile vniuer
so tpe securitatē ꝓmittēte deo contēnere. Sed ꝛ nunc iteꝝ ꝓbare vult eū q pro vobis
ei debeat hostias immolare: ꝛ presul pietatis existere. Incongruum nāqꝫ est o chore
vt glibet appetēs honorem: deo hunc pbendi cui voluerit auferat potestatē. Igitur a

Moyses ad chore

Turibulum
Thimiamate

ſeditione ⁊ huiuſmodi murmure quieſcite:mane vero omnes qui ſacerdotiū queritiſ
thuribula ſingula portantes a veſtris domibus cū thimiamate ⁊ igne venite. Sed ⁊
tu chore cede deo iudicium:⁊ in his eius expecta ſniam ⁊ non temetipſum deo velis
facere meliorem:ſed potius adeſto:de hoc honore taliter iudicandus:necnō ⁊ abiron
arbitror intereſſe iudicandū cum ⁊ eiuſdem ſit generis:⁊ in nullo poſſit de rebus ſa-
cerdotij iuſte culpari:cōuenienteſqꝫ pariter coram omni populo incenſuꝫ facite:⁊ cuiuſ
cunqꝫ veſtruꝫ ſacrificiū ſuaue iudicauerit deus:hic vobis ordinabitur ſacerdos:⁊ ita
derogatione fraterna tanq̄ꝫ ei honorem ſacerdotij ego donauerim liberabor. Hec
moyſe dicente:⁊ a turba:⁊ a ſua ſuſpitōe multitudo ceſſauit ⁊ laudauerunt cūcti que
dicta ſunt. Erat enim vir optimus:⁊ loqui vtilia videbat. Tunc ſiquidem conciliuꝫ
eſt ſolutū. Altera autem die cuncti cōgregati ſunt in eccleſia:vt adeſſent ſacrificio ⁊
electioni de ſacerdotio concertantiū:eratqꝫ populus cōturbatus:cum eſſet multitudo
ſuſpenſa ſpe futuroꝝ:⁊ alijs delectabantur:ſi moyſes malignus oſtenderetur:ſapien
tes vero ſi huiuſmodi ſeditione liberarentur. Metuebant enim:ne procedente turba
ordinator eoꝝ diſcipline potius deperiret. Omne ſiquidem vulgus cum naturaliter
queri cōgaudeat de eis qui in poteſtate ſunt conſtituti:ad ea que forte placuerunt ſum
mopere ſententiam tumultus efficiebat. Moyſes autem miſſis ad dathan ⁊ abi-
ron miniſtris:eos ſm̄ conſtitutum venire iuſſit ⁊ ſacerdotium expectare. Cum vero
nec obedire eos nuncij retuliſſent:nec velle dicerent moyſi quaſi contra omneꝫ popu
lum malignitate creſcente ſuccumbere:audiens hec ab eis moyſes:ſequi ſe maiores
natu precipiens:ibat ad dathan ⁊ abiron:nec indignum eſſe putabat ad ſuꝑbos acce
dere. Illi vero nihil contradicētes ſecuti ſunt. Dathan aūt ⁊ qui cum eo erant cogno
ſcentes moyſen cū nobilibus populi ad ſe venire: accedentes cum vxoribus ⁊ filijs
ante tabernaculū reſpiciebāt que moyſes eſſet acturus:erantqꝫ circa eos cōſtituti fa-
muli:vt ſi vellet aliquā violentiam moyſes facere:vindicarent. Ille vero cum veniſ-
ſet in ꝓximum:manus ad celos tendens:multūqꝫ clamans ita:vt populus cunctus
audiret ait. Domine celi ⁊ terre:⁊ maris:tu enim mihi meoꝝ actuum fideliſſimus te
ſtis extitiſti:quō omnia tua voluntate feci:tu fugientibus prebuiſti obuiam miſericor-
diam:in omnibꝰ ſatiſfaciens neceſſitatibus hebreorum:eſto meus ⁊ in his verbis au
ditor. Tibi nāqꝫ nec quod agitaꝛ:nec qđ cogitaꝛ abſconſum eſt.⁊ ideo neqꝫ cōprimiſ
veritatem:vt hoꝝ contra me velis defenſare ingratitudinem. Antiquitateꝫ mee gene
rationis tu noſti certiſſime:non auditu cognoſcens:ſed viſu his que facta ſunt tunc aſ
ſiſtens. In his ergo que de me licet veritatem aperte ſcientes iniuſte ſuſpicantur:te
teſtem mihi precor exiſtere. Et ego vitam ſimplicem habens:mea quidem volunta-
te tua vero virtute:hanc mihi raguel relinquente ſocero:honoꝝ illorum adeptionem
deferentes:meipſum tradidi pro iſtorum erumnis:⁊ primo pro libertate eorum: nūc
vero pro ſalute maximos labores toleraui:omniqꝫ ꝑiculo me pro eis ſubieci. Nunc
vero quoniā vt malignus in ſuſpitione ſum viris:quoꝝ vita meo labore ſubſiſtit:tu q
mihi locutus es in monte ſyna ⁊ tue tunc vocis auditorem eſſe voluiſti:⁊ inſpectoreꝫ
prodigiorum que in illo loco feciſti:⁊ iuſſiſti ad egyptum properare:⁊ tuam volunta-
tem his innoteſcere:qui egyptioꝝ mouiſti felicitatem:⁊ a ſeruitute his prebuiſti refu
gium:mihiqꝫ poteſtatem pharaonis paruulam demonſtraſti:⁊ in terram neſcientibꝰ
itinera nobis pellagus conuertiſti ꝑmixtumqꝫ mare egyptiorum necibus cōturbaſti
qui nudis armoꝝ munimina cōtuliſti:qui corruptos fontes nimis heſitantibꝰ potabi
les feciſti: potūqꝫ nobis ex lapidibꝰ ꝓduxiſti:qui a terrenis cibis inopes:maritimiſ
ſatiaſti:qui etiam cibū celeſtē ꝓbuiſti primitus non inſpectū:qui legū modū cōdidiſti:
⁊ ordinē noſtre reipublice demonſtraſti:veni dn̄e omniū iudex ⁊ teſtis meus: ad quē
ſuffragia vlla non redimūt:tu noſti ꝙ nullū munus cōtra iuſticiam ab hebreis accepi

Oratio & supplicatio Moyses facta ad dnū Deum nostrū postulās castigari Judeos qui eū inuidia pseque bant.

nec cōtemsi ꝓpter diuitias paup̄tatē: nec cōtra vniuersitatis lesionē cōuersatus sū: q̄ nunc in extraneas meoꝝ studioꝝ suspitiones incurri: tanq̄ te nō iubēte: sed mea poti⁹ voluntate sacerdotium aaron dederim: ostende nūc: q̄ oīa tua ꝓuidētia gubernantur ꝛ nihil fortuitu: sed tue voluntatis interpositiōe ꝓueniunt ad effectū: ꝛ quō geris sollicitudinē generis hebreoꝝ: vindica in abiron ꝛ dathan: qui de insensibilitate te cōtemnunt: quasi mea videant arte ōpressi. Fac itaq̄ sup eos aptum iudicium ꝓuenire: ita cōtra tuā gloriam sentiētium: nō eos cōi mō faciens transire de vita: nec humana lege morientes: seculo p̄nti facias recedere: sed deglutiat eos simul ꝛ generationē ꝛ substantiam eoꝝ terra quā calcant. Hec eni erit tue virtutis ostensio: atq̄ doctrina cunctoꝝ sic eos castigabis: q̄ talia de te nō bene suspicant: sic ego minister p̄ceptoꝝ tuoꝝ fidelis omnib⁹ apparebo. Si aūt vere cōtra me derogasse noscunt: illos q̄dem innoxios ab oi lesione seruato: necē v̄o quam illis optaui facito meam: ꝛ penā ab eo exige qui tuā voluit nocere plebē: vt decetero pax cōcordiaq̄ succedat. Sana multitudinē tuis preceptis obediētē: illesam custodiēs eā: ꝛ a pena peccati huius exsortē. Tu siquidē nosti: q̄m iustū non ē supplicium ꝑ eoꝝ malicia cōiter sustinere cunctos israelitas.

Hec eo dicēte simul ꝛ flente: repēte terra cōmota est: ꝛ veluti violētia vēti turbatis fluctibus agitata. Populus aūt cunctus expauit: grauiq̄ ꝛ durissimo strepitu per eoꝝ tabernaculum cōcitato: terra scissa est: ꝛ oīa que erant illis gratissima: in ea sūt ꝓrsus absorpta. Quibus sic exterminatis: vt ne occurrerent q̄dem illud agnoscere: mox apertio terre sup eos reducta est: ꝛ ita reintegrata: quasi nihil hoꝝ que p̄dicta sunt factum eē videret inspiciētibus. Et illi ita perierunt. Probatiōe v̄o diuine virtutis effecta: cognati quidē illoꝝ dolebant non solum calamitatē que digna gemitu videret: sed etiam ꝓximitatis affecti. Sapiētes aūt quos euidenter voluntas latebat illorum euētus iudicij certos fecit: ꝛ decernētes: q̄ veluti erratici depissent: qui fuerant cū dathan: de eoꝝ nece non cōtristabātur. Igitur moyses euocauit eos q̄ de sacerdotio contēdebant ad sacerdotum ꝓbationē: vt scirent cuius sacrificiū deus susciperet: ꝛ illum constitui sacerdotē. Conueniētibus aūt ducētis quinquaginta viris: qui ꝛ ꝓpter patrū virtutē honorabant a populo: ꝛ ꝓpter suam illos etiā transcendebant: ꝓcesserunt quoq̄ aaron ꝛ chore: ꝛ ante tabernaculum omēs sanctificauit in thuribulis que ferebant. Ignis v̄o repente tantus effulsit: quantū nullus opifex vidit: nec de terra prolatus: vel cōcursione fluctuū: aut violētia spiritum materia adinuicē percussa: spōte aliq̄n visus ē exilire: sed qualis potuit dei voluntate succendi: clarus ꝛ flāme⁹: quo veniēte sup eos cuncti ducēti quinquaginta extincti sunt: ꝛ chore simul: ita vt nec corpora eoꝝ alicubi viderent. Solus aūt liberatus est aaron nihil ex igne lesus: q̄ vtiq̄ a deo videbat electus. Moyses igitur his ꝑeuntibus: volēs penam eoꝝ reseruare al's reseruari memorie: ꝛ futuros agnoscere: iussit eleazar filium aaron thuribula eoꝝ circa altare eneum collocare: vt in memoriā eēnt futuro generi: que illi sunt passi q̄ putabant virtutē dei se posse deludere. Et aaron quidē iam nō munere moyseos sacerdotium se hr̄e credebat: sed dei iudicio patefacto: cū filijs firme ipso honore fruebatur. Seditio tamē neq̄ ita cessauit: sed multomagis augebat: ꝛ crudelius accrescebat: erat tumultus valde deterior: ꝛ nunq̄ hoc malū finiri putabat: sed longe tēpore ꝑmanere. Hoies nanq̄ iam nihil p̄ter dei ꝓuidentiā geri credētes: ꝛ hec absq̄ dei gratia circa moysen gesta mime iudicantes: culpabant moysen: eo q̄ tāta ira dei non tā propter iniusticiam punitoꝝ: q̄ ꝓpter fauorem moysi ꝓuenerit. Illos. n. perisse dicebant: nihil delinquētes nisi q̄ circa dei religionē studium haberent: moysen v̄o in interitu talium viroꝝ ꝛ omniū optimoꝝ populum deleuisse: insup ꝛ fratri sacerdotium dedisse qd̄ auferri nequiret: nullūq̄ alium ad hoc vlterius promoueri: cū priores viderēt ita ꝑisse. Sup hec etiā ꝛ a cognatis extinctoꝝ supplicatio multa fiebat

Datan et Abyron terra absorbuit.

ad populũ:vt gloria moyseos minueret:hoc enim ad suã cautelam accidere indicabant. Moyses aũt diu in tumultu populũ constitutũ patienter audiebat: metuẽsq3 ne quid iterũ seditionis emergeret:⁊ magnũ malum aliqđ ꝓueniret in ecclesiã cõgregauit multitudinẽ:⁊ sustinens audiebat:nec ad satisfactõ3 veniebat:ne magis vulgus exacueretur auditu. Hoc vero solũ principib⁹ tribuũ ꝑdixit:vt nõia tribuũ suis virgis inscripta portarent. Illũ enim sacerdotiũ dicebat habiturũ in cuius virga de⁹ indicium glorie designasset. Portauerũt ergo omnes alij virgas:⁊ aaron scribens in virga sua tribũ leui:easq3 moyses in tabernaculo dei collocauit. Altera vero die ꝓtulit virgas: erant eñi cognite. Cũ vero omnes eas singuli viri signassent:⁊ corã multitudine deportassent:alias quidẽ in quo scemate eas moyses accepit:in eo ꝑmãsisse videbant:de aaron aũt virga germen ⁊ ramos ortos:⁊ fruccũ speciosu3 amigdale ex eo ligno ꝓcessisse mirabant. Tunc obstupescentes huiusmodi visione3:⁊ licet aliqđ fuisset odiũ circa moysen ⁊ aaron:linquẽtes hoc cõtinuo:mirariq3 ceperũt in illis dei iudiciũ:⁊ de cetero placito diuino fauentes:sinebant aaron pontificatũ habere. Ille siquidem tertio iam eũ deum ordinante:hunc honorẽ firmissime possidebat. Hebreoꝝ itaq3 seditio licet multo tpe viguerit:hoc tñ modo quieuit. Ca.III.

IGitur moyses leuitarũ tribũ seruituram deo a prelijs ⁊ milicia segregauit:ne ꝓpter inopiam aut questũ necessariũ ad vitam presentẽ essent circa sacrificia negligentes:iussitq3 vt deum ſm dei voluntatem chananeã obtinerent hebrei: leuitis octo ⁊ quadraginta ciuitates bonas ⁊ precipuas distribuerent:sed ⁊ terrã ante muros duorum miliũ cubitoꝝ ad eos ꝑtinere descripsit. Sup hec aũt ⁊ populũ cõstituit annuorũ fructuũ decimas ipsis leuitis sacerdotibusq3 prebere. Hec eñi sunt q̃ accepit hec tribus a pplo. Necessariũ aũt iudicauit:ipsoꝝ sacerdotũ que sint ꝓpria declarare. Quadragitaocto quidẽ ciuitatũ:tredecim ex eis leuitis cedere ꝑcepit: ⁊ decimaꝝ q̃s a populo ꝑ annũ accipiũt decimas eis diuidi:insup etiam primitias omniũ frugũ de terra nascentiũ:deo populũ iustum esse offerre sanciuit. Quadrũpedu3 que sacrificijs offeruntur qđ primitus nascitur:si masculus sit immolandũ preberi sacerdotibus iussit:⁊ vt ipsi cũ domo tota epularentur in ciuitate. Sacratoꝝ vero que comedi non pñt ab eis ſm patrias leges:dñs siclum ⁊ dimidiũ eis preberi fecit:ꝓ hõis vero primogenito quinq3 siclos. Sunt aũt eos primitie etiam tonsionis ouiũ ⁊ messiu3: vnde panes facti eis solenniter ministrantur. Siquis eoꝝ vouerit quos nazareos appellant comam nutrire:⁊ vino non vti:isti dum capillos suos dedicant ꝓpter sacrificia veniẽtes ad sacerdotes corban offerũt deo:quod significat munus:mulier quidem triginta siclos:vir aũt quinquaginta. De his vero qui eo sunt egeni pecunijs:sacerdotibus licet vt voluerint iudicare:sed etiam his qui domibus immolant epulationis causa non religionis:necesse est offerre sacerdotibus pectus ⁊ dextrũ brachiũ pecoris. Et sacerdotibus quidẽ moyses ex his que ꝓ peccatis populus sacrificans prebet sicut in precedenti libro significauim⁹:hoc dari cõstituit:omniũ vero que sacerdotibus offeruntur:ꝑticipari cõstituit:⁊ seruos ⁊ filios:⁊ mulieres:absq3 hostijs que offerũtur ꝓ peccatis. Illa enim in templo soli masculi sacerdotes ea die cõsumunt. Cu3 hec moyses constituisset:surgens cum omni exercitu ad terminos idumee venit:⁊ legatos ad regem idumeorum misit:poscens viam sibi concedi:quã se confidebat accipere:⁊ illum cum nihil lederetur sine dubitatione prebere. Necessaria nanq3 exercitui se ministrare dicebat:⁊ aque precium eos iubebat accipere. Ille vero his que moyses petebat non consentiens:neq3 viam cedens:sed castrametatus occurrit:prohibiturus eos qui transire violenter presumerent. Moyses autem cum deus pugne initium fieri non iussisset recedebat: ꝑ desertum iter faciens. Tunc itaq3 sororẽ3 ei⁹ mariam finis vite accepit:cum quadragesimum explesset annum ex quo egyptum

frumenti decimas

[illegible]omõ fieri debebant sacrificia et quomõ decime dabant sacerdotibz. et que res decimabant

Maria moysi soror finẽ vite dedit

derelliquit: decimi xantici mēsis initio sm lunam: sepelieruntq; eā publice nimis splē dide: sup quēdam montē qui vocatur syn: et post triginta dies a fletu populum moyses hoc modo purgauit. Uitulam feminā aratro et cultura inexptam: totāq; rubeam paululum ab exercitu ꝑcul ductā: in loco mundissimo pontifex imolauit: et eius sanguine septies digito aspersit tabernaculum dei: deinde incēsa: vt erat tota vitula cum pelle atq; viscerib⁹: lignum cedrinū in medium ignē miserunt: et hysopū et lanam coccineam: colligensq; omnē cinerem vitule vir mundus: posuit in locū purissimuz. Hi ergo qui morte polluti erant: paululum in fontē cineris mittētes: et hysopū baptizantes: et hoc cinere spargentes tertia et septima dieꝝ: erant in reliquo mundi. Hoc etiaz venturos ad ꝓmissam sortē seruare precepit. Postq; vo propter luctum sororis in exercitu huiusmodi purgatio facta est: duxit populum p desertum et per arabiam: venitq; ad locum quē arabes metropolim suam putāt: primo quidem archim nominatum: qui nunc petra vocitatur. Hic itaq; cū eēt excelsus mons: ascendens in eū aaron moyse sibi manifestante quia moriturus eēt: vidente cuncto populo: erat eni e diuerso locus: vbi erat populus constitutus: exutus pontificali stola: tradit eam eleazaro filio ad quē propter etatē pontificatus venit: et mortuus ē populo eū vidēte: ipso quidē anno quo soror videbatur eē defuncta: cū vixisset annis tribus: et triginta et centū. Defunctus autē est secūda luna initio mensis qui vocatur apud athenienses ecatonbeon apud macedones autē locbis: apud hebreos vo sadebat: apud romanos nuncupatr augustus. Cūq; luctus sup eū diebus triginta fuisset expletus post hec cessauit.

Aaron moritur.

SUmēs igitur moyses exinde exercituz venit ad fluuium Cap. IIII. arnon: qui de montibus arabie descēdēs: et p totum desertum fluēs in stagnum alfatiten erumpit: diuidēs moabitidem: et amonitidem. Hec autē terra est fructifera: et hominū multitudine nobilis: alere bonis ibi nascētibus copiosa. Ad seon itaq; regem illius regionis moyses misit: populo viam petens: vt federibus quibus vellz ille crederet factis: q in nullo lederentur: neq; terra: neq; qui sub eo constituti esse videbantur: sed etiam venalia populo sub precio fore vendenda: sicut illoꝝ procuraret vtilitas: et aquam pegrinis vt vellēt eos venundare deposcēs. Seon aūt hec negans proprium armauit exercitum: vt hebreos arnon fluuium transire ꝓhiberet. Tūc moyses videns hostiliter amorreū insistere: non passus vt hebreis per inertiam ꝓuenirz inopia: primitus accessit ad eos: et cum eēt difficile vt preualeret aduersus seon: consuluit deū: si eum pugnare ꝑmitteret. Cūq; deus victoriam ꝓmisisset: fiducialiter ipse ad certamē venit: et exercitum totum exacuit: dicēs eos bellandi nunc desiderio potituros: quod diuinitas iubebat. Illi vo vt desiderabant potestate ꝑcepta: sumētes arma ad prelia repente profecti sunt. Amorreus itaq; insistētibus populis cū iā nō essz equalis: ipse quidē obstupuit hebreos: exercitum aūt eius fortē se non opere sed timore respondit. Primam ergo ꝯgressionē non tolerantes: nec sustinere hebreos valētes in fugā conuersi sunt: hec sibi potius ꝓ salute q̄ pugnare vtile iudicantes. Confitebant eni in ciuitatibus valde munitis: in quibus cum reclusi fuissent: nihil ꝓfuit eis. Hebrei nāq; dū eos fuga declinare respicerent insistebant: et irrumpentes eorum aciem: eos insecutione perterruerunt. Illi siquidem disrupti fugiebant ad ciuitates: hebrei vero persequētes nequaq; fatigabantur: quando et ad labores preparati: et vti fūdibulis experti: et in omnib⁹ iaculis propter facilitatem armorum ad persequēdum videbantur aptissimi: ita vt dum hostes longius essent: fundibulis et iaculis sternerent vt proximi. Multa ergo cedes effecta tunc noscitur: quando etiam fugiētes vulneribus vexabantur: laborabantq; potius propter sitim q̄ propter pugnam. Erat enim tempus estatis. Et cum multi sitis desiderio ad fluuium concurrerent fugientes circūdantes eos hebrei percutiebant: omnesq; illos iaculatos sagittatosq; peremerunt:

Seon rex.

Confidebat

Hebrei victoriā hab[...] ꝯ arabes et amor[...]

ita vt etiam seon eorum rex simul extingueretur. Hebrei vero mortuos spoliabant: predamqз sumebant: multamqз copiam habuerunt ex illa terra: cum esset adhuc fructibus plena. Tunc igitur exercitus sine terrore iaз captis hostibus egrediebatur ad epulas. Nullum enim eis erat impedimentum pugne: cum omnes pariter deperissent. Amorreos siquidem huiusmodi peremptio comprehendit: qui nec prudentia videbantur astuti: nec opere necessario boni: quorз hebrei terrā late ceperunt. Est autē hic locus inter tria flumina positus: quasi naturam insule tenens. Quem locuз arnus als arctos quidem a meridiana parte circumdat: iabocb septentrionis circuit latus: qui in iordanis fluuium descendens: illi etiam nomen tradidit. Occidentalem vero partem eius regionis: iordanis ripa concludit. Cum ergo res ille ita consisterent: israelitis instabat og galadine ꝛ galanitidis rex: ducens exercitum copiosum: ꝛ festinans tanqз solacium amico seon prebiturus. Cum vero eum iam cognouisset extinctum: etiam tunc deliberauit congredi cum hebreis putans se preualere: eorumqз virtutem experimento cognoscere. Cunqз fuisset spe sua deceptus: ꝛ ipse bello mortuus ꝛ omnis ei⁹ exercitus est peremptus. Moyses autem iabocb fluuiuз transiens: regnum og regis perambulabat: ciuitates destruens: ꝛ omnes habitatores eius occidens: qui ꝛ diuitiis omnibus in illa terra: ꝛ virtutibus ꝛ opulentie magnitudine precellebat. Og igitur regis magnitudo ꝛ pulchritudo vehemens erat: qualis est paucorum. Erat enim manu vir fortis: vt operibus virtutis magnitudo ꝛ pulchritudo corporis videretur equalis. Fortitudinis vero ꝛ magnitudinis eius sunt experti: qui lectum eius viderunt: in ciuitate rabbatha regni ammanitidum factum ex ferro: quatuor cubitorum latitudinem habentem: longitudinem duplicem: ꝛ vno cubito fortiorez. Hoc igitur cadente non ad presens solummodo hebreis rerum fiducia est concessa: sed etiam in futuro causa eis bonorum moriens est effectus. Nam quadraginta vrbes als sexaginta clare nimis munitas illiqз subditas tenuerūt: predamqз copiosaз ꝛ seorsum singuli ꝛ cōiter omnes adepti sunt.

Ca. V.

Moyses itaqз castrametatus: deduxit exercitum ad iordanem: circa magna campestria: contra hiericho ciuitatem opulentissimam: ꝛ palmas atqз balsamum que solet ferre copiose. Ceperunt autem proni esse israelite: ꝛ desiderium habere bellandi. Porro moyses cum paucis dieb⁹ deo pacificas hostias immolasset populumqз epulari fecisset partem quandam amatorum misit: qui terram madianitarum explorarent: ꝛ eorum patrias obsiderent. Causa vero bellandi aduersus eos huiusmodi fuit. Balach moabitarum rex cum amicicias paternas haberet: atqз societatem circa madianitas ꝛ israelitas videret tanto cremento proficere: etiam de rebus suis in formidine nimis erat constitutus. Deniqз non credebat terram aliam hebreos querere nisi suam: cum promisisset vtiqз deus chananeam illos fore possessuros: velociterqз studuit amicos de hac re suis temptare sermonibus: ꝛ pugnare quidem ipse in felicitate constitutus: contra illos qui obstringerentur erumnis non iudicauit: sed prohibere magis eos: ne potiores efficerentur: deliberauitqз legationē pro eis ad madianitas protinus destinare. At illi dum esset quidam ab eufrate propheta preclarus illorum temporum: eisqз nimis amicus ad hunc miserunt cum legatis balach viros de suis fidedignissimos: rogātes vt veniret ille propheta: q̄tenus pro perditione israelitaruз maledictiones efficeret. Qui venientes legatos suscepit: ꝛ largitatem eis hospitalitatis exhibuit. Cunqз cenasset: dei volūtatem consuluit: qui forent de quibus madianite rogarent. Cum vero deus impedimentum eorum voluntati fecisset: ad legatos rediit: desiderium quidem suum ꝛ studium eis ostendens circa ea que ab eo requirerent: sed deum resistere sue voluntati dixit qui eum ad tantam gloriam propter veritatis eloquium perduxisset: exercitumqз pro quo maledicendo

Og rex p hebreos deuictus.

Og fortitudo.

Hierico opulenta civitas.

Balach.

eum venire rogarent: esse nimis deo amabilem: suadebatq3 eis simul: vt propter hāc causam inimicicias suas ab israelitarum gente suspenderent. Cumq3 hec dixisset: legatos dimisit. Madianite vero balach vehementer insistente: ꝛ preces maximas offerente: miserunt iterum ad balaam. Tunc ille studens aliquid viris illis prestare: denuo consuluit deum. Qui volens eum rem experimento probare: iussit ne legatis in aliquo contradiceret: sed cum eis iret. Qui arbitratus deum hec ei non pro deceptione iussisse: cum legatis mox ibat: angelo sancto occurrente ei per viam quodam angustissimo loco: qui erat accinctus gladio bis acuto. Asina autem in qua balaam sedebat intelligens spiritum diuinum eē: declinauit balaam ad vnam maceriam: non sentiens plagas quas ei balaam inferebat: dum percussus ad maceriam al's a maceria vexaretur. Cum vero angelus insisteret: asina percussa voluntate dei vocē loquētis emisit: balaam accusans velut iniustum: quia dum prioribus ministerijs nihil qđ de ea quereretur haberet: tunc ei plagas inferret: non intelligens: quomodo voluntate dei prohiberetur ab his que festinaret implere. Cumq3 balaam humana loquente asina perturbaretur: palam etiam angelus apparuit eumq3 increpare de plagis asine cepit: tanq3 non esset hec culpa iumenti: sed ꝙ eius iter contra dei voluntatem fieri ꝓhiberetur. Metuens autem balaam: studuit remeare: sed deus eum confortauit vt iret: precipiens: vt quicquid eius in mente poneret: hoc ille manifestaret. Et ille quidem: cum hec deus iussisset: venit ad balach. Rege vero decenter valde eum suscipiente: petebat vt ductus ad quendam montium: consideraret quemadmodum hebreorum exercitus esset constitutus. Balach autem ipse per se deduxit prophetam cum regio ministerio in montem qui supra eoꝛ3 caput videbatur existere: aberat enim ab exercitu stadijs sexaginta. Vidensq3 eos ille: precepit: vt septem aras rex constitueret: ꝛ totidem tauros ꝛ arietes adduci iuberet. Cumq3 rex celerrime ministraret: ille hec immolauit holocausta. Quo facto: cepit e diuerso benedicere dicens. Hic populus felix: cui dabit deus multorum possessionem bonorum: eritq3 eius auxiliator in omnibus: ꝛ presulem prouidentia sua ei concedit: ita vt nullum humanum genus sit: quod non virtutem eius ꝛ studia iudicet optima: ꝛ ab omni malicia segregata. Hec itaq3 ꝛ vos inquit habebitis: ꝛ melioribus filijs relinquetis. Deo quippe vos solos homines intendente: ꝛ vbicunq3 fueritis in omni terra sub sole posita feliciores habente: terram in quam vosipse misit obtinebitis: seruituram semper filijs vestris: quorum gloria complebitur omnis terra simul ꝛ mare: ꝛ sic abundabitis in orbe terrarum: vt omni terre habitatores ex vestro genere prebeatis. O admirandum te atq3 beatum exercitū qui tātus ex vno patre creatus es. Sed nunc quidē vos adhuc paucos chananeorum terra suscipiet: sciturі orbem terrarum vestrum fore habitaculum in eternum. Nam multitudo vestra ita ꝛ in insulas dilatabitur: ꝛ in omnes terras sicut nec in celo numerus est stellarum. Et cum tanti fueritis: nec vbertatem vobis negabit deus: in pace omnia bona ministrando: ꝛ victoriam atq3 potentiam in bello largietur: ꝛ filios inimicorum qui contra vos aliqua presumptione contenderint subiugabit. Non enim vltra reuerteretur aduersarius noster victor: qui filios suos letari faciat aut vxores. Tanta vobis fortitudo prouidentia dei prestabitur: cui grandia minuere virtus est: ꝛ latius augere que parua sunt. Talia siquidem ille sua sacratione proferebat: cum non esset in semetipso: sed dei potius spiritu vinceretur. Balach autem contristato ꝛ proclamante: eo ꝙ pacta transcenderet: quibus fuisset a suis amicis magnis muneribus inuitatus: ꝛ cum venisset pro maledictione hostium: eos ditaret: ꝛ beatiores omnium hominum ostenderet: ait ad eum balaam. O balach: de cunctis rebus cogitare putas in nobis esse: de talibus quicq3 dicere seu tacere: quando

Balaam ppha

Asina percussa voluntate dei voce loquentis emi[sit]

Contrarium

Sermo Balaam

dum nos spiritus dei percipiet: voces ⁊ verba que ipse vult nihil scientibus nobis emittit. Ego vero recordor: quomodo tu: ⁊ madianite supplicantes me desiderabiliter huc adduxistis: ⁊ propterea veni: fuitq₃ mihi votiuum: in nullo tuum desideriu₃ violare. Sed melior deus est horum q̃₃ que ego tibi prestare credebar. Nimis enim insani sunt: qui presentiam humanarum rerum apud semetipsos ita suscipiūt: quatenus non ea que diuinitas dictat edicant: sed magis illius violentiam faciant voluntati. Ego siquidem hunc exercitum neq₃ laudare proposui: nec in quibus bonis genus eorum deus habiturus sit aperire: sed deus propicius eis existens: ⁊ festinans eis felicem vitam gloriamq₃ prebere perpetuam: hec mihi verba promissionum talium ministrauit. Nunc autem quomodo mihi votum est: tibi ⁊ madianitis prestare: quorum preces repellere me nimis indecens est: veni rursus erigamus aras alias: ⁊ sacrificia proxima prioribus celebremus: si forte flectere potero deum: vt me permittat hos omnes maledictionibus obligare. Cunque balach fieri permisisset: ⁊ secundo sacrificanti nequaquam diuinitas vt israelitis malediceret annuisset: cadens pronus in terram: predicebat regibus affuturas passiones ⁊ quecunq₃ ciuitatibus erant euentura eximijs: quarum aliquas quidem nec habitari contingeret. Que etiam facta sunt: dum hec temporibus priscis per terram siue per mare vsq₃ ad memoriam meam hominibus euenissent. Et cu₃ hec omnia talem terminum exceperint: qualem ille predixit: quilibet conijcere potest: quomodo ⁊ in futuro sic erit: quemadmodū prefatus est ille. Balach autem indignatus eo q̄ nō maledicti essent israelite: remisit balaam: nullo honore remuneratum. Ille vero iam descendens ⁊ circa transitum eufratem veniens: ⁊ balach principibusq₃ madianitarum valedicens ait. O balach ⁊ madianite presentes: oportet me hec ⁊ preter voluntatem dei prestare vobis. Hebreorū quidem genus nulla pestis penitus apprehendit: nec bella: nec aliqua necessitas: nec sterilitas fructuum terrenorum: nec alia quelibet eos vesania corrumpit. Est enim cura deo liberare eos ab omni malo: nullamq₃ permittere super eos venire huiusmodi passione₃ quatenus omnes debeant deperire. Euenient autem eis pauca: ⁊ ad modicum tempus: quibus humiliari videbuntur. Sed deinde intelligēt: q̄ ꝑ tiore fuerit illa eis talis vexatio. Uos q̄sdā victorias ad breue tempus aduersus eos desiderates: quod impetrabitis: si hec q̄ moneo feceritis: filiarum vestrarum speciosas precipue virgines: quibus subdi ⁊ deludi castitas possit inspicientium propter pulchritudinis honestatem: circa exercitum eorum proxime destinate: ⁊ supplicantibus eorum iuuenibus: vt earum amplexibus misceantur precipite: quatenus dum eos concupiscētia obligatos viderint: deserāt rogantibusq₃ manere eas: non primitus audiant: q̃₃ eos patrias leges relinquere iubeant: simul ⁊ honorem dei qui eas posuit eis: ⁊ madianitarum atq₃ moabitarum colere ritum cogant. Sic enim illis indignabitur deus. Cunq₃ hec ille dixisset: abscessit. Madianite vero dum misissent filias suas sicut ille monuerat: hebreorum iuuenes decepti sunt pulchritudine puellarum: ⁊ ad earum colloquia venientes: rogabant quatenus earum pulchritudine fruerentur: nec consuetudinis proximitate recederent. At ille libenter hec verba suscipiētes consenserunt eis: obligantes eos amore suo. Quibus dum concupiscentia creuisset: eos ille cepere deserere. Dumq₃ illos angustia de mulierum discessione crudeliter inuasisset: vberrimis fletibus exorabant: ne eos ille desererēt: sed futuras vxores ⁊ dominas omnium possessionum vel substantiarum suarum manere poscebant. Hec autem cum iurisiurandi religione firmabant: deumq₃ mediatorem in promissione faciebant flentes: ⁊ vndiq₃ semetipsos misericordia dignos ōndentes mulierib⁹. Ille v̄o dū eos s̄uitute iam captos esse cognoscerēt

Balaam consiliu

vide hic deum fore mediatorem omnium bonarum actionum.

⁊ omni vinculo fede consuetudinis obligatos: eis talia ceperunt dicere. Nobis quidem o fortissimi iuuenes domus paterne sunt: ⁊ magna possessio bonorum parentuꝫ atqꝫ domesticorum fauor ⁊ dilectio: nihilqꝫ horum egentes: venimus ad vestrum eloquium: nec questum speciosi corporis requirentes: vestram nobilitatem adiuimus: sed viros bonos ⁊ iustos existimantes: honorare vos xenijs quibus indigetis aduenimus. Nunc quomodo dicitis circa nos habere dilectionē: ⁊ nostro contristari discessu: neqꝫ nos vestras preces abijcimus: sed tantummodo fidem volumus fauoris vestri percipere: per quam nos credere dignissimum iudicamus: vt vestram conuersationem videntes: vxores esse possimus. Formidamus etenim: nedum fueritis satietate nostre consuetudinis adimpleti: deinceps ɔtumelijs affectas: ad parentes nos proprios remittatis. Rogantibus autem illis: ⁊ vt vellent fidem daturos se pollicentibus: ⁊ ob amorem in nullo contradicentibus: dixerunt ille. Quomodo hec quidem vobis placent: moribus ⁊ vita vtimini: vt ab omnibus alienati populis sitis: ita vt etiam cibos proprios habeatis: ⁊ pocula cum nullo communia: necesse erit volentibus vobis habitare nobiscum: etiam deos colere nostros nec erit indiciū circa nos aliud vestri fauoris: nisi eosdē deos quos nos adoretis: nullusqꝫ culpabit vos: si terre ad quam venistis: eius colatis ⁊ numina: cum dij nostri sint communes omnibus: vester vero in nullo sit talis: dicebantqꝫ eis: vt aut que essent omnium: ea facerent: aut aliam quererent terram: in qua possent legibus proprijs conuersari. Illi autem amore earum deuicti: optima illas dicere iudicantes: ⁊ semetipsos tradere voluptatibus earum: patria iura transgressi sunt: deosqꝫ plurimos iam putantes: immolare eis lege prouincie proponētes: cibis etiā extraneis congaudebant: ⁊ omnes ad libidinem mulierum contra leges proprias insurgebant: ita vt etiam per omnem exercitum iuuenes agerent contra legem: ⁊ seditio priore multo peior incideret: cum omnino solennitates iam proprie depirent. Nam dum semel iuuenes mores attigissent extraneos: eos vberius appetebant. Sed ⁊ siqui priorum virorum propter virtutes patrum nobiles erant: cum eis vitio subiacebant. Deniqꝫ Samarias princeps tribus symeon: dum haberet chorami madianitidem mulierem: ducis cuiusdam filiam: viri inter illos valde potentis: vxore iubente ante solennitates mosaycas quod illam magis delectaret: effecit: non immolando lege patria: sed alienigene nuptias eligendo. Et dum hec ita gererentur: moyses metuens: ne quid peius accideret: congregans populum in ecclesiam nullum equidem nominatim culpauit: nolens quemquam desperatione deijcere: qr dū laterēt poterant penitere. Dicebat autem: quomodo non agerent digna se: aut suis patribus oportuna: dū libidinem deo ꝑponerent: ⁊ ei placentia violarent: oportere tamen: vt dum adhuc bene eis esset: reuerterentur ad fortitudinem: arbitrātes non ad vim inferendam leges esse positas: sed ad concupiscentiam repellendam. Super hec adijciebat non esse rationabile vt qui casti fuissent in heremo: nunc constituti inter bona tanta peccarent: ⁊ rerum quas adepti fuerant per indigentiam tempore vbertatis amitterent. Et ille quidem hec dicens: conabatur emendare iuuenculos: ⁊ ad penitentiam eorum que gesserant reuocare. Post quem surgens Samarias: ait. Tu quidem Moyses vtere legibus quas posuisti: ex ipsa consuetudine eis firmitatem attribuens: ⁊ quomodo iam frequenter castigasti hebreos qui non bene seducuntur: me in his que tyrannice imperas non habebis obnoxiuꝫ Non enim aliud quicquam hactenus sub figmento legum dei: qua iugum seruitutis nobis inferre machinaris: ⁊ tibimet defendere principatū: auferendo nobis desiderium: ⁊ proprium viuendi arbitrium: quod est liberorum ⁊ dominum nō habentiū.

xenie q̄ hec significāt

Digna mulierum elloquia.

Pepls: amore mulierum deceptus.

Samarias.

Itaqʒ crudelior circa hebreos vt solus eris egyptiorum: castigare nos volens: ⁊ ƀm leges tibi placitas singulorum voluntates astringere. Sed multo iustius est: vt tu potius puniaris: quando ea que omnibus indubitanter bene se habere videntur: solus exterminare contendis: ⁊ contra omnium placita tuam valere sententiam. Mulierem itaqʒ peregrinam sicut asseris duxisse me fateor. A me enim audies meos actus sicut a libero. Non enim latere proposui: nec pro me alter delator erit. Et sacrificaui dijs: quibus sacrificandum non iudicatis iustum existimans per multos me debere acquirere veritatem: ⁊ non velut sub tyranno viuere ⁊ omnem spem semper ex vnius conuersatione pendere. Dum hec autem samarias de his que ipse: ⁊ alij male gessserant edixisset: populus equidem quiescebat formidine futurorum legislatorem intēdens: nolentem illius superbiam ex aduerso litigio prouocare. Metuebat enim ne multi propter luxuriam verborum eius imitatores facti multitudinem perturbarent: ⁊ in his quidem dimisere conuentum: sed causa mali potius augebatur. Cumqʒ samarias ex tali causa mortuus non fuisset: finees vir ⁊ in alijs quidem rebus melior existens multorum iuuenum ⁊ dignitate patris transcendens coetaneos vniuersos: eleazari sacerdotis filios ⁊ fratres: moyseos nepos: dolens in his que gesserat samarias: ⁊ antequam per licentiam fortior efficeretur iniuria: opere volens vltionem inferre: ⁊ iniquitatem ne cresceret amplius prohibere: dum adhuc qui hec arripuerant minime punirentur: animo simul ⁊ corpore sic audacia confortatus est: vt non prius decertare quiesceret ꝙ victoriam in eo facto perciperet. Tunc ad tabernaculum samarie veniens: ipsum euaginato gladio ⁊ chorami simul extinxit. Iuuenes autem omnes quibus erat virtutis amor: ⁊ finees imitatores esse videbantur: perhibebant eos qui in culpa samarie similes existebant. Multi siquidem inique gerentium horum virtute perempti sunt: omnesqʒ pestilentia perierunt: deo illis post hec immittente languorem: ⁊ quicunqʒ eorum cognati fuerant: ⁊ cum prohibere deberent: magis ad iniuriam dei eos exacuerant pariter sunt extincti. Perempti sunt itaqʒ ex eorum cetibus: non minus quatuordecim al's vigintiquinqʒ milia virorum. Hac itaque causa exaggeratus moyses ad interitum madianitarum misit exercitum: de quorum prelio post paululum edicemus: narrantes primitus quod reliquimus. Iustum nāqʒ est legislatoris voluntatem: nequaquā in hoc sine laude transire. Balaam eniʒ qui petitus fuerat a madianitis: vt malediceret hebreis: ⁊ hoc quidem complere diuina prouidentia non preualuit: sed consilium dedit: quo hostes vtentes: hebreorum populum pene consumerent: moyses magnifice nimis honorauit eius diuinationis verba describens: cum posset huius gloriam propriam facere: quando nullus qui mēdacium probans argueret testis extaret. Illi nanqʒ testimonium reddidit: ⁊ eum memoria dignum fecit. Et hec quidem si voluerint quicunqʒ considerent. Moyses itaqʒ pro quibus predixi rebus ad terram madianitaruʒ misit exercitum ex vnaquaqʒ tribu: duodecim milia viros eligens: quorum ducem statuit finees: cuius fecimus paulo ante memoriam: qui leges custodiuit hebraicas: ⁊ zamariam transgredientem eas ipse percussit. Madianite vero videntes exercitum contra se venire ⁊ quantus nunquam aduersus eos accesserat: congregantes prouincie multitudineʒ expectabant hostes: ⁊ vndiqʒ muniti excipiebant eos. Venientibus autem eis congressione facta: madianitarum cecidit multitudo que computari non posset: numerumqʒ transcenderet. Sed ⁊ reges eorum quinqʒ pariter sunt perempti: quorum nomina erant Ocb: ⁊ Sur: Obeth: ⁊ Huir. Quintus vero rex est Arach: de cuius cognomine ciuitas in terra arabum constituta: hactenus ab omnibus de nomine regis edificantis arachen vocatur: que apud grecos dicitur patras. Hostibus igitur

victoria [contra] Madianitas

Patras Ciuitas.

effugatis: hebrei eorum tenuere prouinciaȝ: multamqȝ sumētes pdam: ꝛ possessores cum mulieribus perimentes: solas virgines reliquerunt. Hoc enim moyses duci finees iusserat. Qui reuersus: incolomem reduxit exercitum: ꝛ predam valde copiosaȝ: id est boues quinquagintaduo milia: ꝛ sexagintaseptem: asinos autem sexaginta milia: auri vero ꝛ argenti vasa innumere multitudinis quibus vtebantur in domo. Nam per longam felicitatem erant valde locupletes. Deducte sunt autem ꝛ virgines: quasi triginta vero milia. Moyses itaqȝ diuisa in duas partes preda: alteri᷒ quidem quinquagesimam partem eleazaro dedit ꝛ sacerdotibus: leuitis autem alterius quinquagesimam: reliquam vero vniuerso populo distribuit. Viuebantqȝ decetero valde feliciter: eratqȝ eis per virtutem omnium bonorum copia: nullaqȝ tristicia eorum voluptates impediebat. Moyses igitur cum esset senex: iosue successorem sibi cōstituit: ad prophetias: ꝛ ad militie principatum: sicubi necessarium foret iubente deo: vt iterum teneret imperium. Josue autem omni doctrina legum: diuinisqȝ ministerijs moyse docente erat instructus. Inter hec due tribus: gad: ꝛ ruben: ꝛ manasse dimidia quadrupedium multitudine ꝛ omnibus alijs valde diuites: habentes commune consilium: rogabāt moysen: vt eis precipue āmorream concederet: que pascuis optima videbatur. Ille vero existimans eos timuisse chananeorum pugnam: ꝛ occasionem honestam quasi pro pascuarum diligentiam requisisse: malignos eos appellabat: ꝛ turpem occasionem timoris adinuenisse: ipsosqȝ velle sine labore delicare: dum omnes adhuc in erumna consisterent: ꝛ terram ideo peterent obtinere: ne decetero cū eis laborarēt: quibus terrā traditurꝫ se deus promiserat: trans iordanem ꝛ aduersas gentes interempturum. Illi ergo conspicientes iratum ducem ꝛ contra se iustissime prouocatum: respondentes satisfaciebant non pro timore periculorum: neqȝ propter laboris defectum hoc petere: sed vt predam in oportunis constituentes locis: expediti ad certamen ꝛ ad bella venire possent: dicebantqȝ se preparatos: vt dū possiderent ciuitates ad custodiam filiorum ꝛ vxorum ꝛ facultatis sue: vbiqȝ cum exercitu properent Porro moysi dum iste sermo placuisset: vocans eleazaruȝ sacerdotem ꝛ iesum: ꝛ ad vltimum vniuersos: concessit eis amorream: ita vt auxilia conferrēt cognatis suis: donec omnia complerentur. Accipientes itaqȝ ista conditione prouinciam: ꝛ ciuitates fortissimas possidentes filios ꝛ coniuges: ꝛ alia quecunqȝ poterant circumeuntibus impedimentum facere in eis apte constituerunt. Edificauit autem ꝛ moyses decem ciuitates: que in numero quadragintanouem forent: quaruȝ tres distribuit: vt ad eas qui nolentes facerent homicidium confugerēt: ꝛ tempus fuge constituit habentes potestatem scilicet perempti cognati occidere homicidam: si eum extra terminos ciuitatis ad quam fugerat inuenissent: quod nulli alij permissum est perpetrare. He siquidem ciuitates fugacibus distribute sunt: bosor quidem in arabie finibus: arimnan autem in terra galaditorum: galalim vero in bataltidem regionem. Cumqȝ etiam chananeorum terram obtinerent: tres alias ciuitates inter vrbes leuitarum moyses fabricandas ad habitaculum fugatium delegauit. Moyses autē adeuntibus eum maioribus natu tribus manasse: ꝛ dicentibus virum insignem in tribu sua fuisse defunctum nomine orophatim: ꝛ filios quidem masculos non reliquisse sed filias: ꝛ consulentibus si earum fuisset hereditas: ait siquidem aliquos de tribu sua ducerent: cum hereditate ad eos irent: si vero ex alia tribu alicubi nuberent: hereditatem in paterna tribu relinquerent: ꝛ tunc manere vniuscuiusqȝ hereditatem in propria tribu constituit. Cap. VI.

Moyses cōstituit hereditatē manere in tribu seu familia vnius cuiusqȝ

CUm vero iam quadraginta minus triginta dies implerentur: moyses congregans ad iordanem: vbi nunc ciuitas est abilal: locusqȝ palmarum cōuentum: vniuerso populo ita locutus ē. O viri commilitones: ꝛ sicut deo placuit calamitatis lōge

participes: centum viginti annis senectute confectũ oportet me ab hac vita discedere In his que gerenda sunt trans iordanẽ: iam non ero vester adiutor: neq; pugnabo vobiscum: a deo prohibitus. Justum igitur credidi neq; nunc meam deponere pro vestra felicitate curam: sed propriam iudicare vestre vbertatis adeptionem: & memoriam meam in abundantia bonorum referre vestrorum. Nunc igitur explanans: quẽadmodum vos felices eritis: vestris filijs bonorum vestrorum relicturi possessionem ab hac vita discedo: dignusq; sum: vt mihi fides habeatur: & ꝓpter pristinas virtutes & eo: ꝙ anime ad vite huius terminum venientes: cum omni loquantur integritate. O filij israel cunctis hominibus causa bone possessionis propicius deus est. Hic enim solus dignis hoc distribuere: & auferre in se delinquentibus potest: cui vos exhibentes quales vos ipse vult esse: simul & ego voluntatem eius sciens: aperte vos moneo. Non enim eritis beatissimi: & omnibus mutabiles aut felices: si ex illi⁹ mãdatis aliquando cessaueritis. Possessio nanq; bonorum quam nunc tenetis: firma manebit: & presentium rerum celerrimam securitatem habebitis: si solummodo que vos deus vult sequi his obediatis: & neq; legum alienarum ordinem proponatis: neq; pietatem quam nunc circa deũ geritis spernentes: ad modum alium conuertamini. Hec autem agentes: fortissimi cunctorum eritis bella ferre: & inimicorũ nulli succumbere. Deo enim vobis auxiliatore presente: cunctos suos postponere rationis non est: premia siquidem magna virtutis vobis sunt posita: que omni vita possideatis. Virtus etenim primitus bonarum causarum est premium: deinceps etiam aliarum rerum prestat augmentum: ita vt dum inter vos ea vsi fueritis: magnam conferat vobis vitam: & inter alienigenas gloriosos efficiat: & apud posteros eminẽtes cõdat. Hec itaq; poteritis adipisci: si legibus quas dictante mihi deo constitui obediatis: easq; custodiatis: & earũ sapientiam meditemini. Ego gaudens discedo in vestris bonis: cõmendans vos castitatis legi: & bone conuersationis ornatui: virtutibusq; ducum: qui prouidentiam vestre vtilitatis exhibebunt. Deus autem qui hacten⁹ vestri presul extitit pro cuius voluntate & ego vobis vtilis fui: non vsq; ad presens stare faciet prouidentiam suam: sed quanto tempore ipsi volueritis eum habere patrocinantem: in virtutis studijs permanentes tanto presidium eius habebitis. Consilia nanq; vobis prebebunt optima: que sequentes: felices eritis: pontifex eleazarus & iesus: necnon & seniores: & principes tribuum quos audire vos conuenit: sciẽtes quoniam omnes qui bene sub principe consistunt: & principatum tenere: & libertati preesse possunt: nec indignemini in his que vos agere duces vestri poposcerint. Nunc etenim vt benefacientibus iniuriam faciatis in hoc fiduciam ponetis: ꝙ decetero declinantes meliores causas habebitis: nec huiusmodi iram aliquando sumatis quali circa me vti sepius presumpsistis. Nostis enim ꝙ frequenter peiora a vobis q̃ ab hostibus mortis pericula sustinui. Et hec non improperia ferens vobis edico: non enĩ in exitu vite dolentes contra me relinquere volens hec ad memoriam reuoco: quando nec tempore quo hec patiebar iratus agnoscor: sed vt de futuro a talibus temperetis: & in nullo vestris presulibus iniuriam propter diuitias faciatis: que vobis iordanem transeuntibus & chananeam obtinentibus affluenter aduenient. Nam si processes fueritis contemptores effecti: & virtutem deuotionemq; perdideritis: quam circa deum geritis: eum primitus habebitis inimicum: & terram quam armis obtinuistis iterum cum magnis obprobrijs amittetis: totumq; dispersi per orbem: vestro seruicio omnem terram & mare complebitis: eritq; vobis dum horum omnium experti fueritis inutilis iam penitentie memoria legũ non seruatarũ. Vñ si vultis hec apd̃ vos pmanere: dũ hostib⁹ ṕualueritis: nullũ relinquatis ex eis: sed oẽs pire decernite: ne viuẽtib⁹ eis illoꝝ studia degustãtes a conuersatiõe paterna recedatis. Sed & aras &

Digna moysis oratio ad populum dum e vita discedere putabat.

Quid sit virtus.

lucos ⁊ tẽpla, quecũqꝫ habuerint destruenda cõmoneo: ⁊ genus ⁊ memoriam eorum igne consumi. Sic eteni bonoꝝ vestroꝝ vobis erit firma securitas. Ne vͦo per ignorantiã melioris rei natura vestra ad peiora declinet: ⁊ leges vobis dictante mihi deo composui: ⁊ ordinẽ bone cõuersationis institui: cuiꝰ seruãtes ornatũ: felicissimi eritis omniũ reꝝ. Hec dicẽs: dedit eis in libro leges: ⁊ cõuersationis modũ ibi ↄscriptũ

Illi vͦo flebant: ⁊ multũ q̄rebant ducẽ: memoriã ꝑiculoꝝ eius habẽtes: ⁊ quãta ꝓ eoꝝ salute gessisset: desꝑantes etiã de futuris: q̄li nullꝰ ei princeps similis foret: minusqꝫ iã deũ sui curã ꝓuidere credẽtes: eo ꝙ moyses eũ potius exorasset. Tunc eoꝝ q̄ in deserto ei cũ ira locuti fuerãt/penitẽtiã agẽtes ingemiscebãt: ita vt oĩs populꝰ i lachrymas ꝓrũperet: ⁊ plusq̄ꝫ sermone dici pot: gemitꝰ cũ dolore ꝓferret. Moyses aũt ↄsolabat̃ eis: ⁊ licet dignꝰ vtqꝫ magna vterent̃ ↄuersatione poscebat. Tunc ergo conuentus ita dimissus est. Cap. VI.

Volo aũt cõuersationẽ dicere p̄mitꝰ moyseos: eiusqꝫ dignitatis virtutes exponere: vt q hec legerint: agnoscant: q̄lia initia nostri habuere maiores: ⁊ sic ad aliaꝝ reꝝ venire narrationẽ. Scripta sunt hec oĩa sicut ille reliq̄t/nihil nobis adijciẽtibꝰ ad ornatũ: qđ a moyse relictũ nõ ẽ. Hoc tm̃ nobis placuit mͦ nouitatis inducere: vt ƀm genꝰ nobis singula disponant̃: disꝑse q̄ ab illo in scriptis relicta sunt: ⁊ quẽadmoduꝫ deũ i singul' q̄busqꝫ ↄsuluit. Propterea nãqꝫ necessariũ iudicaui hec p̄dicere: ne aliq̄ nobis a cõtribulibꝰ hãc scripturã legẽtibꝰ q̄ͦ generet̃. Hic ergo ordo est legũ in nr̃a cõuersatione ↄpetẽtiũ. Quas aũt nobis cȭter ad alterutros dereliq̄t: has de moribꝰ ⁊ causis explanare ⁊ referre distuli: sed adiuuãte deo pꝰ nobis insinuare ꝓpositũ est.

Ait eni. Dũ chananeoꝝ terrã possideritis: ⁊ ad vsum bonoꝝ ꝑueneritis: ⁊ ciuitates iã edificare cepitis: ea faciẽtes q̄ deo placita sunt: fortissimũqꝫ pignꝰ felicitatis habebitis: sit vobis vna ciuitas sacra in terra chananeoꝝ in loco optĩo ⁊ v̄tute p̄claro quãcũqꝫ deꝰ sibi ꝑ ꝓphetã elegerit: ⁊ tẽplum vnũ in ea sit: ⁊ altare vnũ ex lapidibus nõ manu dolatis: ſꝫ passim iacẽtibꝰ q dealbati erũt: ⁊ ad decorẽ valde purissimi: accessus aũt ad eũ sit nõ ꝑ gradꝰ. In alia vͦo ciuitate: nec altare: nec tẽplũ sit. Deꝰ. n. vnus ⁊ genus hebreoꝝ ẽ vnũ. Qui blasphemauerit deũ: lapidatus suspendat̃ ꝑ diẽ: ⁊ sine honore: turpiterqꝫ sepeliat̃. Conueniãt aũt in ciuitatẽ in q̄ tẽplũ ↄstruũt ter in ãno a finibꝰ terre quã hebrei tenuerint: q̄tenꝰ deo ⁊ ꝓ illis q̄ possident gr̃as referãt: ⁊ de futuris p̄ces effundãt: ⁊ cõueniẽtes adinuicẽ: tunc epulãtes amici sint. Bonũ ẽ eni: vt semetipsos alterutꝝ cõtribuli nõ ignorẽt: ſꝫ sua studia sibi cõicẽt. Hoc aũt eis ex hac societate ꝓueniet: vt ⁊ aspectu: ⁊ loquela memoriã sui semꝑ obtineant. Si. n. alterutris impꝑmixti sunt: extranei sibimet putabunt̃. Sit ⁊ decia exceptio frugũ vobis p̄ter eaꝫ quã distribuit dñs sacerdotibꝰ ⁊ leuitis dare: q̄ vendat̃ q̄dẽ ꝑ ꝓuincias ⁊ ad epulas ministret̃ ⁊ hostias: q̄ in sacra vrbe sunt celebrande. Iustũ ẽ eni ex his q̄ de terra nascũtur quã deꝰ nos possidere ↄcesserit: vt ad honorẽ eiꝰ q hec tribuit ꝑfruãt̃. Ex mercede mulieris fornicarie nõ sunt sacrificia celebrãda. Nũq̄ꝫ eni ex his q̄ de ↄtumelia ꝓcedũt diuinitas delectat̃. Nihil nimiꝝ ↄfusione corpoꝝ peiꝰ ẽ. Silr̃ aũt siq̄s ꝓ coitu carnis: aut venatu: aut custodijs gregũ mercedẽ accepit: nũq̄ꝫ exinde deo sacrificandũ ẽ. Nullꝰ blasphemet eos quos p̄ncipes alie ciuitatis eẽ putãt. Sacra ꝑegrina nõ sunt curãda: neqꝫ vas denoiatum alicui deo ẽ sumẽdũ. Nullꝰ vestꝝ texta ex lana ⁊ lino tunica vestiat̃. Hec eni solũmõ sacerdotibus ẽ cõcessa. Cõueniẽte vͦo multitudine in vrbe sacra ad imolãdũ: post. vij. annos instãte festiuitate q̄ vocat̃ scenophegia. i. tabernaculoꝝ defixio: sũmus sacerdos stãs in excelso tribunali vnde possit audiri legat oĩbꝰ leges: ⁊ neqꝫ vxor: neqꝫ filij audire ꝓhibeant̃: sed neqꝫ serui. Bonũ ẽ eni: vt a manibus inscripte leges: etiam memoria ↄseruent̃: qua nũq̄ꝫ deleri possint. Sic ergo neqꝫ peccabũt: non volentes dicere: eo ꝙ decreta legum ignorare videant̃.

leges Moiseos ad populũ

Nota penã impositã hiis qui blasfemant deum

Ex mercede mulieris fornicarie sacrificia nõ fiat

qualis debet esse sacerdotum vestis.

Quid sit scenophegia

Leges itaq₃ multā habebūt cōtra peccātes audaciā: vtiq₃ ꝓdicentes eis q̄ sint pas suri delinquētes: ⁊ aīabus eoꝝ inscribētes q̄ ꝑcipiūt ꝑ auditū: qt̄us oīno in interiori bus eoꝝ cōsistat volūtas legū: in q̄ cū deficiūt: auctores ipsi sue lesionis existūt. Di scāt etiā pueri primū leges: q̄ est doctrina optima: ⁊ cā felicitatis eximia. Scd̄o āt ꝑ singulos dies mā̄e ⁊ vespe testificāda sunt dona dei: q̄ liberatis de terra egyptiaca cōcessit. Justa ē enī naturaliter graꝝ actio q̄ refert: ⁊ ꝓ ꝯpensatōe rerū iā₃ factaꝝ: ⁊ ꝓ inuitatōe futuroꝝ. Inscribēda v̄o in ianuis ea in qb⁹ eis de⁹ bn̄fecerit ⁊ brachijs singula q̄q₃ declaranda: q̄ v̄tutē dei valeāt designare: ⁊ fauorē ei⁹ circa vos oñdere: qt̄us vndiq₃ circa eos illuceat dei fauor. Principes aūt sint in vnaquaq₃ ciuitate viri. vij. q ⁊ v̄tute ⁊ iusticie studio sint exēpti: vnicuiq₃ v̄o p̄ncipatui duo viri ministri ꝑ beant ex tribu leuitaꝝ. In oīb⁹ honorē q in vrbib⁹ iudicare ꝯstituti fuerit hēant ita: vt illis p̄ntib⁹ neq₃ blasphemare: neq₃ aspe agere liceat aliq̄bus: sic vtiq₃ respiciēti bus pudorē dignoꝝ boniꝝ: tanq̄₃ sibi deū in illis cōtemnere videant. Judices autē₃ ptātē₃ habeāt ꝓnunciādi: q̄dcunq₃ videt eis: nisi forte pecunias eos quilibet accepisse ꝓ iudicij diuersitate demōstret: aut aliā cām ꝓferat: ꝑ quā eos nō bn̄ iudicasse couin cat. Nō eni lucrū attēdētes: aut dignitatē cōuenit iudicare: s₃ iusticiā reb⁹ oībus ꝑpo nētes. Nā hoc nō agēs: deū q̄lib₃ cōtēnere putat: eūq₃ infirmiorē credere q̄₃ illos: q̄ bus ꝯtra iusticiā timore ptātis sniā₃ ꝓpā₃ p̄stare cōtēdit. Dei eni v̄tus iusticia ē. Quis quis igit p̄stat eis q aut nō iuste q̄runt aliq̄d: aut nō iuste in dignitate sūt cōstituti: illos poti⁹ deo potiores facit. Si v̄o iudices nō intelligūt de reb⁹ sibi creditis iudicare: q̄n multa talia solēt hoīb⁹ ꝓuenire: integrā cā₃ i vrbe sacra remittāt: ⁊ cōuenientes pōtifex ⁊ ꝓpheta: ⁊ seniores q̄ eis videnť iusta: ꝓnūciēt. Uni testi nō credat: s₃ trib⁹: aut vltimū duob⁹: quoꝝ testimoniū veꝝ faciat vita poꝝ. / Mulieꝝ testimoniū nequaq̄₃ recipiēdū ꝓpter leuitatē: ⁊ ꝓcacitatē generis eaꝝ. S₃ neq₃ serui testimoniū ꝓhibeāt: ꝓpter ignobilitatē aī: quos aut ꝓpter lucꝝ: aut ꝓpter timorē v̄ilissime pōt credi: nō pos se vere testari. Siq̄s āt false testat⁹: ē cōiunct⁹: ea patiat q̄ passurus eēt is: cōtra quē₃ testimoniū dixit. Si homicidio facto in aliq̄ regiōe: nō inueniat hic q fecit: ne i sus pitiōe sit aliq̄s: q̄si ꝑ odiū ꝑpetrauit: q̄rat q̄dē₃ homicida cū multo studio: ⁊ de eo nū ciādo ꝓponāt edicta. Cū v̄o null⁹ eū nūciauerit: p̄ncipes ciuitatū vicinaꝝ regiōis il lius in q̄ cedes fcā ē: ⁊ seniores cōuenientes: metiāt a loco vbi iacet mortu⁹ regiō₃: ⁊ ps q̄ fuerit vicinior ciuitati: ppl̄i ei⁹ emētes vitulā: ⁊ deferētes eā ad vallē: ⁊ i locū in utilē aratro ⁊ plātatōib⁹: incidāt ceruices bouis: ⁊ sumētes aquā lauēt man⁹ suas su pra caput bouis sacerdotes ⁊ leuite sil̄: ⁊ seniores illi⁹ ciuitatis: ⁊ exclamēt ab homi cidio mūdas se man⁹ hře: neq₃ gessisse: neq₃ factori cōicare: ⁊ inuocēt deū sibi ꝓpiciū fore: ⁊ nūq̄₃ tā malā passiō₃ i illa terra cōtingere. Optima inq̄t ē huiusmōi dispositio: ⁊ cōuersatio talis: nec vobis alteri⁹ reipublice sit affectus: sed hāc diligite: dñas leges hn̄tes: ⁊ ꝭm ea oīa facientes: satis est eni: vt de⁹ sit vestri p̄nceps. Si abbeserit vo bis regis amor: sit quidē₃ iste cōtribulis: sitq₃ ei iusticie prouidentia semp: ⁊ virtutis alterius magnitudo. Sciat autē is legibus atq₃ deo plurimū inesse sapientiam: nihil q₃ gerat preter pontificis seniorumq₃ sententiam: nec multas nuptias vsurpet: neq₃ abundantiam sectetur pecuniarum: nec ornatus equorum: quibus rebus sibi colla tis vltra leges superbus erit. Prohibeatur etiam: si quis horum studium habuerit fieri: vltra modum vtilitatis vestre potentior. Terminos terre moueri non licet: nec proprie nec aliene: per quos vobis seruabitur pax: sed habeantur firmi ineternū₃ positi sicut diuina sententia: tanq̄₃ prelijs ex hoc ⁊ seditionibus mundus vexatur: dū accedere vltra terminos auari voluerint. Nanq₃ procul non est: vt transcendat leges qui terminos voluerit permutare. Qui in terra plantauerit: si ante quartum annum fructum attulerit: neque deo ex hoc primitias offerat: nec ipse comedat.

Nō eni ſm tēpus hoc illatū eſt: dū nature ṗter tēpus vim feciſſe videat̄. Unde hoc
neq; deo: neq; ꝓprio dn̄o cōpetit ad vtendū. Quarto v̄o ān̄o vindemiet oē qd̄ naſcit̄.
tunc. n. matuꝝ ē: colligenſq; ad ſacrā deportet vrbē: ⁊ cū decimis aliaꝝ frugū expen-
dat cū amicis ꝓprijs epulādo: ⁊ cū pupillis ⁊ viduis. Quinto aūt āno: ſint dn̄i ſui q̄
fuerint nata. Qui terrā vineis plātat nō ſeminet eā: ſatis ē eni hāc enutrire hoc ger
men: laboribuſq; aratri eē priuatā. Bobus terra aranda eſt: ⁊ nulla cū eis altera aia-
lia iungenda ſunt: ſed ꝓpriū hoc gen⁹ ſit ad arandū. Semina v̄o ſint mūda ⁊ impmi
xta: ⁊ nō duob⁹ aut tribus generib⁹ ſeminet̄: nō eni cōlone diſſimiliuz natura letatur
neq; iumēta pmiſceant̄: quecūq; cognata nō ſunt. Metuebat eni legiſlator: ne p hoc
iniuria tranſiret ad hoies: initium a minorib⁹ ⁊ turpib⁹ ṗmo ſumens. Nihil ergo hu
iuſmodi dz eē licitum: ex quo p ſimilitudinē cōuerſio quedā in cōibus reb⁹ hr̄e poſſit
acceſſum. Quapꝓpter neq; de reb⁹ vilibus legis negligentiā habuerūt: ſcientes oib⁹
ꝓuidere: ne in aliquo viderent̄ eē culpabiles. Metētes inqt ⁊ manipulos colligen
tes nō oēm decet meſſem excutere: ſz relinq̄re aliquos manipulos: qui ſint egētibus

alimētū. Silr̄ aūt ⁊ de vinea ramuſculos paupibus relinquēdos: ⁊ oliuaꝝ quēdā fru
ctum reſeruandū colligētib⁹: ⁊ eſcā ꝓpriā nō habētibus. Non eni tāta abūdantia ex
nimia colligēdi diligētia dn̄o vtilis erit: q̄zta gr̄a ex indigētiū ſatietate ꝓueniet. Tūc
diuinitas terrā ad illationē fructuū ꝓniorem efficiet: eoꝝ q non ſue tm̄mō vtilitate ꝓ-
ſpiciunt: ſz etiā ꝓ alioꝝ cibo cogitare noſcunt̄. Sed ⁊ boū ora dū ſpicas terunt i area
nō ſunt liganda. Nō eni iuſtū eſt: vt q ſimul laborauerunt in fructu ⁊ circa natiuitatē
eius fatigati ſunt: pticipare ꝓhibeant̄. Neq; poma matura contingere iter agētes ar
cendi ſunt: ſed tāq̄z de ꝓprijs eos debēt pmittere ſatiari: ſiue ꝓuinciales ſiue ſint pe-
grini: ⁊ cū gaudio p̄bendū ē eis ad comedendū: portare v̄o eis nihil liceat. Neq; vin
demiātes ex his q̄ ad torcular portant̄ guſtare ꝓhibeāt ſibimet occurrētes. Iniuſtū
eſt eni: bona q̄ dei voluntate ad vtēdū data ſunt: inuidere deſiderātib⁹ ea comedere:
dū pomū ſit in maturitate ſicut deo placuit: ⁊ mox abire feſtinet. Et licet p verecundi
am aliq cōtingere non p̄ſumāt: rogātes eos cū ſint qdē iſraelite tanq̄z ſocij: ⁊ ꝓpter co
gnitionē ſalt̄s cognationē piter dn̄i: ⁊ ex loco alio veniētes: vt munera ſuſcipiant depre
candi ſunt: q̄ de⁹ eos videre cōceſſit. Dāna ſiqdem iudicāda nō ſunt: q̄cunq; p beni
gnitatē tranſeuntib⁹ ꝯferunt̄: qn̄ de⁹ vbertatē bonoꝝ preſtat hoib⁹: nō vt vtant̄ ſoli: ſz
vt etiā alijs largiant̄: volēs hoc mō fauorem ſuū circa iſraeliticū populū ⁊ felicitatis
eoꝝ adminiſtrationē alijs apparere: cū eos ſuā abundantiā alijs pticipare precepit.
Qui v̄o p̄ter hec fecerit. xl. minus vna plagas habens publica accipe voluit: ⁊ liberꝝ
penam hanc turpiſſimā ſuſtinere: q: dū lucro ſeruit: fecit iniuriā dignitati. Bene inqt
vobis erit expertis erumnaꝝ egyptiaꝝ atq; deſerti: ſi habeatis curā eoꝝ q nunc i ſimi
lib⁹ ꝯſtituti ſunt: ⁊ adepti diuitias ex miſericordia ⁊ ꝓuidentia dei: eaſdē ſilr̄ egētib⁹
diuidatis. Sup decimas aūt duas quas annis ſingulis p̄dixi celebrandas: aliam
qdem leuitis: alterā v̄o ad epulationes: tertiaz quoq; p annum tertium expedit fieri:
ad diſtributionē inopū: mulierūq; viduaꝝ: ⁊ infantum ⁊ pupilloꝝ. Germina que
cūq; prius naſci cōtingit: ad tēplum p̄ferant: ⁊ pro terra hec proferētes quā eis preſti
tit poſſidere: deū benedicētes: ſacrificia que leges offerre eos iubēt celebrantes: hoꝝ
primitias ſacerdotibus tēpli diſtribuant. Cū v̄o hec quilibet impleuerit: ⁊ omnes de
cimas vna cū primitijs quas leuitis: ⁊ ad epulandū dari mos eſt obtulerit: diſceſſur⁹
domi: ſtans e diuerſo tēpli: gratias quidē agat deo: q eas ab egyptioꝝ iniuria libera-
uit: terrāq; eis magnam frui: multāq; conceſſit: teſtimoniū phibeat: q̄ ⁊ decimas ſm
leges moyſeos obtulit: exoret deū ſibi propitium ⁊ placidum ſemper eſſe: ⁊ cōiter cū
hebreis omnib⁹ pmanere atq; ſeruet bona que dedit eis: ⁊ addat q̄cūq; donare pōt.
Uxores aūt ducant nobiliū tpe conſtituto: virgines liberas: bonis pentibus ꝓcre

In vinea nō ē semināndū

atas. Qui vo virginez ducturus nō est: ei non iungat: quā discedere suasit ab alio: neqꝫ cōtristet poꝛem maritū eius. Ancillas liberi nō ducant vxoꝛes: nec si p amoꝛez ad hoc aliqui cōpellant. Cōcupiscentia nāqꝫ est: decoꝝ retinere: ⁊ congruū libera digni tate. Sed neqꝫ foꝛnicarie sequende sunt nuptie: pꝛo quib⁹ coꝛpoꝛis iniurijs nuptiales hostias non suscipit summa diuinitas. Sic itaqꝫ pꝛudentia filioꝝ erit libera: ⁊ ad virtutem rectitudinis pparata: si non fuerit de turpib⁹ nuptijs neqꝫ de cōcupiscentia nō legitime conuenientiū ꝓcreati. Siquis virginem desponderit: deinde non eaꝫ talē inueniat: causam dicturus: ipse qdem accuset: vtens ad ꝓbatoꝫ documentis suis: respondeat aūt puelle pater aut frater: aut quicūqꝫ post eos genere viciniōꝛ esse mōstratur: ⁊ dum iudicatū fuerit puellā non esse culpabilem: cū accusatoꝛe pmaneat: nullaꝫ habente viro vlterius ptātem dimittendi eam: nisi magne cause ꝓcesserint: ⁊ contra quas ne rn̄dere possit. Is qui audacter aut petulanter puelle cām viciauerit: ⁊ derogationes intulerit multas: cōdemnetur. xl. minus vna plaga. ⁊. l. siclos patri dare cogatur. Si conuicerit puellam fuisse coꝛruptam: siquidem popularis sit: eo ꝙ caste virginitatem vsqꝫ ad legitimas nuptias nō seruauerit lapidetur: si vero de sacerdote sit nata: viua pꝛotinus concremetur. Siquis duas vxoꝛes habuerit: ⁊ alia quidem in honoꝛe magno ⁊ fauoꝛe fuerit: aut ꝓpter amoꝛem: aut pulchꝛitudinem: aut ob aliam causam: altera vero in minoꝛi apud eū parte consistat: si ex dilecta filius cū sit iunioꝛ ab illo q ex alia ꝓcreatus est/petat ꝓpter fauoꝛē patris quē circa mr̄ez hꝫ puilegia senioꝛis: qtūs duplicē substantie paterne ptē accipiat: sicut in legib⁹ diffinitū est: non ei cōcedat. Iniustū nanqꝫ est: vt q natiuitate senioꝛ est: eo ꝙ min⁹ mr̄ eius a pr̄e diligit debita pte fraudet. Qui puellā coꝛruperit alio desponsatā: siquidē suadēs ei ⁊ ad coꝛruptōꝫ sibi cōsentientem habuerit: cū ea moꝛiatur. Maligni eni sunt vtriqꝫ: ille quidē eo ꝙ turpitudinē puellā voluntarie sustinere suaserit: ⁊ nuptijs liberis hec mala pferre coegerit: illa vo ꝙ semetipsam ꝓpter libidinē ꝓpꝛiā: aut ꝓpter lucrū ad cōtumeliā psuasam pbuerit. Si alicubi eam solā inueniēs: nullo adiutoꝛe pn̄te cōpꝛesserit: solus ipse moꝛiat. Qui vginē coꝛruperit: nondū alicui desponsatā: ipse eam ducat vxoꝛem. Si vo puelle nō placeat vt habeat eū: patri. l. siclos pciuꝫ iniurie soluat. Ab vxoꝛe copulata sibi volēs disiungi ꝓpter quascūqꝫ cās: que multimode hoib⁹ ꝓuenire nosciit: ex scripto eo ꝙ nūqꝫ postea cū ea cōueniat cōpꝛomittat. Sic eni hēbit ꝓtātem alie copulari: nam pus illa alteri iūgi nō pōt. Si aūt ⁊ illo moꝛiēte voluerit eam pꝛioꝛ vir recipe: nō ei liceat. Que sine filijs fuerit a marito derelicta: frater illius eā accipiat: ⁊ natū filium moꝛtui noie vocās: hereditatis nutriat successoꝛē. Hoc eni ⁊ publicis vtilitatib⁹ ꝓderit: domib⁹ minime destitutis: ⁊ cognatis possunt substātie ꝯseruari: ⁊ mulieribus reuelatio calamitatis auferri: qn̄ pꝛioꝝ maritoꝝ ꝓximis cōiungent. Si vo noluerit eam ducere frater: veniēs mulier: apud senioꝛes testimoniū hui⁹ rei phibeat: ꝙ volentē eā domi manere: ⁊ filiū ex eo hr̄e nō suscepit: iniuriā faciēs fratris defuncti mēoꝛie. Reqrentib⁹ vo senioꝛib⁹ ꝓ qua cā nuptijs eius abstineat: siue maximā cām siue puā dixerit: ad hoc veniendū est: vt soluēs vxoꝛ fr̄is caligulas illi⁹ viri: ⁊ expuēs in faciē ei⁹ dicat: hoc dignū eē ab ea pati: iniuriā defūcti mēoꝛie faciēti. Et ille qdeꝫ a senioꝛib⁹ abscedat: hoc obpꝛobꝛiū hn̄s oi tpe vite sue: illa vo si voluerit alio cui libꝫ se petentiū nubat. Siqs captiuā cepit vginē: siue iā nuptā: volēs ei copulari: nō pmit⁹ liceat ei⁹ cubile cōionemqꝫ cōtingere: anteqꝫ illa radēs caput suū: ⁊ lugubꝛe scema pcipiēs: pentes defleat: ⁊ amicos quos in bello pdiderat: qtūs de eoꝝ tristicia sanata: sic deiceps ad epulas cōuertat ⁊ nuptias. Bonū ē eni ⁊ iustū: acceptur⁹ de q̄ filiū habiturus est: vt eius satisfaciat volūtati: ⁊ nō tm̄modo libidinē sequēs ꝓpꝛiam qd̄ vxoꝛi future eaꝝ possit esse cōtemnat. Triginta vero in luctu diebus expletis: sufficiūt eni isti dies sapientib⁹ ad lachꝛymas amatoꝝ: tūc ꝓcedat ad nuptias. Si vo

Quam stricte leges.

cupiditate plenus: habere eam contemnat vxorem: ad seruiciū eā deducere non hēat potestatē: sed vbicunqȝ voluerit mulier ire discedat: hanc libertatē habens. Quicūqȝ iuuenum cōtemnūt parētes suos: ⁊ eis honorē non prebent: aut propter verecundiam: aut propter insipiētiam iniuriā faciētes eis: primū quidem sermonibus eos moneant ipsi parentes: sufficiunt enim ad hec huiusmodi iudices: dicētes nō se ꝓpter delectationē fuisse coitu naturali ꝑmixtos: neqȝ pro augmēto pecuniarū: dum essent facultates parēti vtriqȝ cōes: sȝ vt ipsi filios haberēt: qui eos i senectute gubernarent: ⁊ quibus egerēt ꝑ eos haberēt: quod dum grato fiet: deo ꝑcipue earum est: adijciāt etiā hec verba dicētes: fouētes studio magno nutriuimus: nulliqȝ rei pepcimus: que ad salutē tuam tēderet: ⁊ vtilitatē optime tibi eruditionis afferret: nūc autem quoniā decet veniā tribui iuuenum delictis: monemus te: respue in quocūqȝ pro nostra exhonoratione minor iuuentus es: ⁊ ad modum temperamenti conuertere: sciēs etiā deum ea q̄ contra parentes presumuntur nimis ingrate ferre: quomodo ⁊ ipse totius humani generis pater est: ⁊ vna cum illis exhonorari videtur: qui eandē appellatiōeȝ habere noscuntur. Indignū ē ergo a filijs hec suis sustinere: cum ⁊ lex talium sit vltrix ineuitabilis: cuius te fili experimētum sumere nō optamus. Et si in his verbis iuuenū tēperet audacia: ab obprobrijs liberantur q̄ ex ignorātia ꝓueniunt. Sic eni ⁊ legislator bonus inuenietur: ⁊ patres felices erunt: nō vidētes nec filiuȝ puniri nec filiā. Cum vero parētis sermōes atqȝ doctrina ꝓpter intēperantiā suam pro nihilo esse videbunt inimicas sine pacis federe sibi faciēs legis: cum frequētibus contra parētes ꝑsumptionibus incitatur: hic inquit eiectus extra vrbē: sequēte multitudine: lignoqȝ suspēsus ⁊ ꝑmanēs tota die ad visionē cunctorum: nocte sepeliat: sicut etiaȝ alij: qui quocunqȝ modo ꝑimi legibus decernūtur. Sepeliantur autē ⁊ hostes: ⁊ nullus mortuꝰ expers iaceat sepulture: soluēs penā vltra iustitiam. Nulli hebreorum ad vsuras liceat fenerare neqȝ cibum neqȝ potum. Non eni iustū ē a cōtribuli redditus sustinere: sȝ solaciuȝ vtilitatis eius lucrum eē decernere: ⁊ gratiarum actiōem ⁊ recōpensatiōem a deo referēdam ꝓ benignitate sufficere. Qui accepint siue pecunias: siue quoscūqȝ fructꝰ siccos vel humidos reminiscētes deum hec cum dilectione restituant: tanquā reponētes in proprijs loculis: ⁊ iterum cum opus fuerit hec tollentes. Qui vero circa redditionē impudētes extiterunt: non in domos eorum introeūdū ē: ⁊ pignus sumēduȝ: anquā ex hoc causa dicatur. Pignus enim a foris petēduȝ est: ⁊ debitor ꝑ se portare debet nihil resistēs ei qui cum auxilio legis ad euȝ venit. Siquidē idoneus sit cui pignꝰ ablatum est: teneat illud creditor: quousqȝ restituat quod debet: si vero ē paup: restituat antequā sol occumbat: ⁊ maxime si vestis sit in pignore cōstituta: vt eam habeat ad soporē: quando naturaliter deus pauperi miseretur. Mola vero ⁊ vasa ei congrua nō sunt accipiēda pro pignore: ne instrumētis necessarijs ad ciborum alimēta priuētur: ⁊ pro egestate aliquid pessimū patiantur. In furto hominis pena sit mortis: qui vero aurum aut argentum abstulerit: condēnetur in duplum. Qui iumētum rapuerit damno quadrupli condēnetur: ꝑter bouē: pro hoc eni quintuplum soluat. Qui ad soluēda multa fuerit inops: sit seruus eorum: quibus est cōdēnatus. Siquis fuerit contribuli vēditꝰ: sex annis seruiat: septimo aūt āno liber abscedat. Si vero filio ei ex ancilla nato apud emptorē ꝓpter affectum eiꝰ ex familiaritatis dilectōe seruire voluerit instante āno iubileo quē quīquagesimū noiamꝰ: liber efficiatur cū vxore simul ⁊ filijs. Si quis aūt aurum vel argētum ꝑ viam inuenerit: q̄rat eum qui ꝑdidit: ꝑconeqȝ mittēs: in quo eū loco inuenit restituat: ⁊ ex alio damno nō bonā vtilitatē esse decernat. Similiter autē ⁊ de pecudibus q̄cūqȝ in deserto errare compererit: nō inuēto repente dn̄o apud se reseruet: testē hn̄s in his deū: q͛ noluit aliena lucrari. Nulli liceat ptrāsire: cum iumētū alicuiꝰ tēpestate fatigatum in luto viderit cecidisse: sȝ alleuet illud

Nota q parentes cōtemn[...]

Dignissima reprehensio fienda p parentes filijs inobedientibus.

Nota falsi cristiani qu[...] ebreos nō decet: minus qȝ et cristicol[...]

pignus

videte vos vsurarij mortarienses.

pena furibꝰ [...]

Nō hic quod et tempore iudeorum cōstitutum fuit iubileum singulo quinquagesimo anno

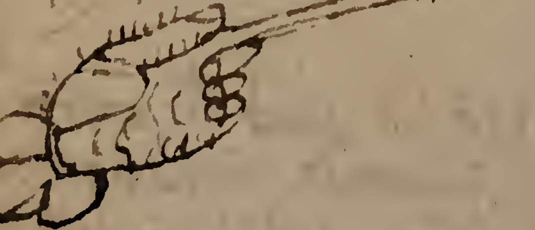
ꝛ ꝓprio adiuuãdo labore: ei adiutor existat: vias aũt ignorãtib⁹ demõstrãdas: ꝛ nõ ri-sum aucupãtes de eoꝝ errore alienis vtilitatib⁹ liceat ĩpedire. Nemo blasphemet absenté. Percussus in lite quis: vbi nõ est ferruꝫ: repente macteẽ: idem patiẽte eo qui ꝑcussit ꝙ fecit. Si vero portatus ad ꝓpria qui ꝑcussus est: egrotet diebus multis deinde moriatur sit innocẽs qui ꝑcussit. Sanato aũt illo ꝛ multas expẽsas in egritudi-ne faciẽte: restituat vniuersa ꝑcussor: q̃cunqꝫ in vulneris sanãdi tẽpus expẽdit ꝛ q̃cun-qꝫ medicis erogauit. Qui mulierẽ pregnantẽ calce ꝑcusserit: siquidẽ abortiuũ fece-rit mulier: pecunijs a iudicibus cõdẽnetur: tanquã per corruptionẽ vẽtris: plebis faci-ens detrimẽtum. Dentur ergo ꝛ viro mulieris ab eo pecunie. Moriẽte aũt ea ex ea plaga: ꝛ ipse moriaẽ: aĩa ꝓ anima cẽsente lege ponẽdã. Venenũ neqꝫ mortiferum neqꝫ aliud qð sit vtile lesioni: vllus isrlitarũ habeat. Si vero inueniaẽ quisqꝫ hoc pos-sidere: moriaẽ hoc patiẽs: quod toleraret ille cõtra quẽ venenũ ꝓbaẽ esse confectũ.

Qui cecauerit quẽquã similia patiaẽ: priueẽ quo priuauerit alios: nisi forte pecunias accipere voluerit qui cecatus ẽ: lege videlicꝫ illi dante licẽtiam qui passus est estima-re passionis sue casum: ꝛ concedẽte si seuerior esse voluerit. Bouẽ cornu ꝑcutiẽteꝫ dñs interficiat. Si aliqueꝫ interficiat ꝑcutiẽs taur⁹: ipse quidẽ lapidat⁹ moriaẽ: ꝛ neqꝫ ad cibum vtilis habeaẽ. Si vero etiã culpabilis approbeẽ dñs: p̃sciꝰ ei⁹ nature: nec cauẽs: ꝛ ipse moriaẽ: tanquã ipse ei⁹ qui a boue ꝑemptus est auctor mortis extiterit. Si seruuꝫ vel ancillã bos perimat: ipse quidẽ lapideẽ. xxx. vero siclos ei⁹ dño lapida-ti dñs dari damneẽ. Bos aũt si a boue ꝑcussus mortu⁹ fuerit: vẽdaẽ: ꝛ qui mortu⁹ est ꝛ q ꝑcussit: ꝛ p̃cium amboꝝ eorum dñi sibi distribuãt. Qui puteũ: siue lacũ offodi-ũt: diligẽtiã habeãt: vt tabulare illic faciãt tegumẽtum: nõ vt aliqui haurire ꝓhibean-tur: sed vt nullum ibi sit cadẽdi periculum. Et si in huiusmodi ꝓfũditatẽ nõ clausam i-cidẽs iumentum alicuius moriaẽ: eius p̃ciũ dño ꝓprio soluaẽ. Circũdanda est quo-qꝫ maceria in puteis siue lacis: q̃ ꝓ muro sit: q̃ten⁹ nõ sinat aliquos illic deuolutos ex-tingui. Depositũ siquis accepit: tanquã reꝫ sacrã aut diuinã ita custodiat: nullusqꝫ fraudare creditorẽ studeat neqꝫ vir neqꝫ mulier: nec si imẽsam auri lucratur⁹ sit quãti-tate: spernens quasi nullus sit: qui eum possit arguere. Generaliter itaqꝫ cõuenit vnũ-quẽqꝫ suã cõscientiã sciẽtẽ bene agere: ꝛ testimonio suo sibi sufficienteꝫ vniuersa age-re que ab alijs possint laudis p̃mia condonare: ꝛ maxime respicienteꝫ ad deũ: quem nullus malignorũ latere põt. Si vero nihil agens dolose: ꝑdiderit cui creditũ est depo-sitũ: veniẽs ad septẽ iudices: iuret ꝑ deũ: ꝙ neqꝫ eius ꝯsilio vel malicia perijt: neqꝫ ali-qua rei ꝑdite ꝑte sit vsus: ꝛ inculpabilis tũc abscedat. Si vero vel in aliq̃ ꝑte vsus fue-rit: rẽ sibi creditã ip̃e ꝑdat etiã vniuersaꝫ: ꝛ q̃cũqꝫ accepit: reddere cõdẽneẽ. Sicut aũt de reb⁹ depositis sancitũ est: ita ꝛ siquis mercedẽ fraudet operantiũ corpib⁹ suis: ha-beaẽ odibilis. Nã nõ est fraudãda viri paupis merces: sciẽtib⁹ vniuersis: q꞉ ꝓ terra a-lijsqꝫ possessioĩb⁹ ei de⁹ hoc p̃stitit. Sed neqꝫ differẽda solutio ẽ: sꝫ sub die p̃benda: tan-q̃ꝫ nolente deo fraudari quãquã vsu laboris sui. Pro iniusticia p̃ris nõ debere fi-lios puniri: sed ꝓpter suã potiꝰ virtutẽ eis misericordia p̃bẽda est nõ lesio: q꞉ filij pessi-moꝝ fuere patꝝ: neqꝫ odio habẽdi sũt ab iniquis nati. Sꝫ neqꝫ patrib⁹ filioꝝ sunt re-pẽsanda peccata: cũ multa iuuenes ex nr̃am doctrinã sibimet arrogẽt ꝑ sup biã: nolẽ-tes q̃ sũt vtilia doceri ꝛ coitũ fugere: ꝑ quẽ vna secũ ꝛ masculi virtutẽ ꝛ fructũ filioruꝫ ꝓcreatioĩs amittũt: q̃ꝫ nobis hoibus ad augmẽtũ generis p̃buit de⁹: qñ i nece futuro-rũ filioꝝ agiẽ: ꝛ ꝑ hoc eoꝝ extermiaẽ initiũ. Nã sicut aie illoꝝ debilitanẽ: ita ꝛ q̃ sunt corpis ꝑmutanẽ. Similiter aũt quicqd putaẽ esse vidẽtib⁹ mõstruosũ: nõ liceat fie-ri neqꝫ de hoib⁹ neqꝫ de ceteris aĩalib⁹. Hec siquidẽ vobis legũ vr̃e reipublice sit pacifica cõstitutio: ꝛ de⁹ ꝓpici⁹ ei⁹ decorẽ inuiolabilẽ ꝯseruabit. Nullũqꝫ fiat tempus qð in aliquo aliqs hec innouet: ꝛ in cõtrariũ mutet. Quia vero necesse est humanum

Lex talionis als pena dicitur.

Qui puteũ effodiunt aut effodi faciunt illum tabulare debent.

Depositum dicitur sacrum.

Q̃ꝫ tenẽtes mercedem paupis operarij.

gen⁹ īcōsiderata pīcula aut volūtarias turbas incidere: etiā de his breuia colloq̄mur
q̄ten⁹ pscientes q̄ oportet fieri: ad opus salutis sitis idonei: ⁊ nō tūc requirentes q̄ nos
ꝯueniat facere: minus instructi tpibus succūbatis. Terrā quā vobis sine laborib⁹ pꝛe-
buit deus: ⁊ sine virtutū exercitatiōe cōcessit: pstet quidē: vt ea sine bello fruamini: ne
q3 alijs in ea contra vos pliātib⁹: neq3 intestina seditiōe cōcussis: p quā cōtraria vr̄is
patribus gerentes: q̄ ab illis sūt custodita pdatis: s3 vtentes legib⁹ bonis quas vobis
de⁹ pbuit psistatis. Si vero casus belli aut nūc vobis: aut vr̄is filijs postea forte pue-
nerit: extra termios hoc agat. Bellaturi: legatiōes ⁊ pcones mittite ad volūtarios ho
stes. Ante arma nāq3 bonū est apud eos vti sermōib⁹ declarātib⁹: qm̄ ⁊ militiā copio
sam hn̄tes: ⁊ equos ⁊ arma: ⁊ an̄ hec ppiciū deū: ⁊ vobiscū piter dimicātē: tn̄ petite: vt
nequaquā cum eis pugnare debeatis: ne res eoꝝ auferre cogami. Et siquidē cōsen
tiunt: bonū vobis est seruare pacem: si vero confidentes in se: quasi virtute pcellant: ⁊
vos vexare conent: exercitū sup eos inducite: principe quidē vtentes oīpotente deo
sub principē vero ꝯstituite vnū: qui cunctos virtute pcellat. Multoꝝ nāq3 pncipat⁹
his qui agere quicq3 excellenter (al's celeriter) cōpellūt impedimentū est: ⁊ poti⁹ nouit
ledere q3 iuuare. Exercitus aūt ducat mund⁹: ⁊ inter omnes corporis robore ⁊ animi
audacia valde ppositus: timidi vero discerendi sūt: ne dum circa ꝯgressiōem belli con
uertunt ad fugā: hostib⁹ magis vires adijciāt. Eos qui nup edificauerint domos:
quib⁹ temp⁹ annale nō fuit ad fruēdū: ⁊ qui plātauerūt: ⁊ necdū pticipati sūt fructib⁹
in puincia dimittēdos censemus: s3 etiā eos qui spōsi sunt: ⁊ qui nup vxores duxerūt
ne desiderio eaꝝ pcentes vite ⁊ seruātes semetipos: vt illis fruant: arma tractare con
temnāt. Cum vero castra inquit ducitis puidete ne quid mali geratis. Obsidētes ci-
uitatem: ⁊ lignis egētes ad machinatiōis opus: non incidatis arbores terre fructife-
ras: s3 parcite sciētes eas a deo p vtilitate hoim esse productas. Que si vocem habe-
rent iurgium vobis inferrent: quia cum non sit in eis causa belloꝝ: inique sectionis
pindicia patiant: ⁊ si virtus eis foret: etiā demigrarent: ⁊ in aliā terrā recederēt. Vin-
centes aūt in pugna: rebelles occidite: alios vero ad tributa reddenda seruate: absq3
gente chananea. Hos eni cū omni domo cūctos oportet exterminari. Custodite i bel
lo pcipue: vt neq3 mulier vtat instrumento virili: nec vir tunica mulieri. Huiusmo
di siquidē moyses hebreoꝝ rempublicā dereliquit. Leges aūt pus q̄dragesimo āno
ꝯscriptas tradidit: de qb⁹ in alia sum ꝯscriptiōe dictur⁹. Reliquis vero dieb⁹ freqnen
tes bn̄dictiōes p ecclesias eis dedit: ⁊ sup eos qui nō legitime viuerēt: si q̄ in eis sunt
definita trascēderent maledictiōes iposuit: deinde exametꝝ eis carmē effecit: qd̄ in li
bro dereliquit in sacrario ꝯseruandū: eloquiū cōtinēs futuroꝝ: secūdū qd̄ oīa facta sūt
atq3 fient: nullaq3 veritate pūat. Hos igit libros simul ⁊ arcā in qua decē verba dua
b⁹ tabulis ꝯscripta recōdidit: ⁊ tabernaculū tradidit sacerdotib⁹: ⁊ populū adhortat⁹
est: vt dum obtinerēt terrā: ⁊ collocarent in ea: amalechitaꝝ nō obliuiscerēt iniuriā. s3
castrametati sup eos: penā de eis sumerēt: eo q eos i deserto positos afflixissent. Ca-
pta vero terra chananeoꝝ: ⁊ oēm eius multitudinē pimi iussit ⁊ altare erigēdū: qd̄ ad
solis respiceret ortū: tū nō longe ab vrbe sicimoꝝ inter duos mōtes: garizeo quidē a
dextris posito: a leuo aūt eo qui hebal nūcupat: diuisoq3 exercitu p sex trib⁹ in duo-
b⁹ mōtibus: ⁊ cū eis leuitis ⁊ sacerdotib⁹: pmū quidē eos qui in mōte garizeo eēnt o-
rare sanccīuit: bona sup eos accidere: qui circa religiōem dei legūq3 custodiā studium
haberēt: nec offenderēt in his q̄ moyses iperauit: ⁊ his fauere (alias trib⁹) rursūq3 his
orantib⁹: sex alias rn̄dere bn̄dicētes: deinde trasgressorib⁹ ponere maledicta: ⁊ i eoꝝ
ꝯfirmatione sibi trib⁹ adinuicē cōsonare. Cōscripsit aūt bn̄dictiōes eoꝝ: vt nequaquā
longo tpe hec doctrina deficeret. Quas etiam moriēs in altaris latere vtroq3 conscri-
psit: stāte populo: ⁊ secū sacrificia ⁊ holocausta celebrante: qd̄ nequaq̄3 vlteri⁹ fecit

i bello dominus sit dux

Militibus arborum fructi ferarum nō cedat

pronosticon Moysi ĩ trãsgressores legum

Hec igit̃ cõstituit moyses: ⁊ hebreoꝝ gens hec mandata sequẽdo cõstitit. Altera vero populũ cũ mulieribꝰ ⁊ infantibꝰ in ecclesiã ꝯuocauit: ita vt famuli etiã adessent ⁊ ei iusiurãdum ꝓ legũ custodia celebrarẽt: vt de dei volũtate perfecte cogitãtes: neqꝫ cognatis fauẽtes: neqꝫ terrore ꝑmoti: neqꝫ aliã quamlibet fortiorẽ causã q̃ꝫ legũ custodiã arbitrantes: eaꝝ p̃cepta trãscẽderẽt: sed siue quisquã eoꝝ cõsanguineꝰ temptaret huiꝰ cõuersationis iura cõfundere siue ciuitas foret: in eis vlciscerent̃ ⁊ singulariter ⁊ cõiter: ⁊ cũ eis p̃ualerẽt: etiã fundamẽta subuerterẽt: vt neqꝫ pauimẽtũ cõtemnẽtiũ si esset possibile remaneret: si vero nequirẽt inferre tormẽtũ: hoc ip̃m ondẽderent: q2 non sua voluntate fecissent. Et in his quidẽ multitudo iurabat Docuit autẽ eos quemadmodũ sacrificia q̃cipue deo placerẽt: ⁊ quõ p̃liãtes digni fierẽt vĩtẽtes cõlectura lapidũ: de quibꝰ p̃mitꝰ declaraui. Prophetauit vero ⁊ Jesus p̃n̄te moyse. Igit̃ moyses cũcta que forẽt ꝓ populi salute faciẽda in bellis simul ⁊ in pace tractãs: legibꝰqꝫ ꝯpositis: ⁊ distributis reipublice p̃iter ornamẽtis dicit: q2 ei diuinitas indicauerit ꝙ si trãsgrederent̃ eius religiõem hebrei experirent̃ aduersis: ita vt eorũ terra armis hostium ꝯpleret̃: ⁊ vrbes destruerent̃: ⁊ cõcremaret̃ tẽplũ: ⁊ viri venditi seruituri forent nullo eoꝝ calamitatibꝰ miserãte: eosqꝫ cũ talia sustinerẽt: frustra esse penituros. Deus tñ inquit qui vos creauit: ⁊ ciuitates ciuibꝰ vr̃is tẽplũqꝫ restituet: eritqꝫ haꝝ rerũ calamitas nõ semel sed sepiꝰ affutura. His dictis: exhortãs Jesũ ad chananeos exercitũ ducere tanquã deo coop̃ante in his q̃cunqꝫ tentarẽt: ⁊ omni multitudini b̃n̄dicẽs quõ ego inquit ad nostros ꝑgo maiores: ⁊ deꝰ hoc die me ad illos ire decreuit gr̃as quidẽ ei adhuc viuẽs vobisqꝫ p̃n̄s refero: ꝓpter ꝓuidẽtiã eius: quã nõ ꝓpter libertatem solũmõ vr̃aꝫ gerẽs: sed etiã ꝓ muneribꝰ optimis semꝑ exhibuit: laborãtiqꝫ mihi ⁊ oẽꝫ sollicitudinẽ adhibẽti ꝓ meliori vestra cõuersatiõe sua solacia non negauit: ⁊ in oĩbus placidũ nobis p̃buit semetip̃m: magis aũt ip̃e fuit: qui etiã bonã cõuersatiõem dedit: finẽqꝫ cõcessit: me vĩẽs sub p̃ncipe pariter ⁊ ministro: in quo vestrũ populũ voluit adiuuare. Pro quibus oĩbus b̃n̄dicere virtuti dei cui cura erit ⁊ in futuro cogitare pro vobis: moriẽs optimũ iudicaui. ⁊ ip̃e vtiqꝫ hoc debitum deo restituẽs: ⁊ vobis ad memoriã derelinquẽs: q2 colere vos semꝑ hũc oportet: ⁊ honorare: ⁊ leges rerum omniũ q̃s p̃stitit: placidusqꝫ ꝑmanẽs adhuc p̃behit: tanquã optima dona seruare. q2 pessimꝰ inimicus est ⁊ homo nequissimꝰ: qui legislatori facit iniuriã: ⁊ leges ip̃as frustra positas arbitrat̃. Deũ ergo nõ ꝓuocetis ad iracũdiã legibꝰ neglectis: quas ip̃e generans vobis dedit. Hec aũt moyse ad finẽ vite dicẽte: ⁊ cũ b̃n̄dictiõe singulis tribubꝰ futura ꝓphetãte: populꝰ cessit cunctꝰ ad lachrymas: ita vt etiã mulieres tundentes sua pectora: demõstrarent in eius morte lugubrẽ passionẽ. Sed ⁊ ꝑuuli flentes: cũ adhuc magis ad retinẽdam tristiciã inualidi forẽt declarabãt: quõ ⁊ ipsi virtutẽ eiꝰ ⁊ magnitudinẽ vltra ipsam infantiã sentiebant. Erat itaqꝫ iuuenibꝰ ac senioribꝰ erũna magne tristicie. Alij nãqꝫ sciẽtes: quali tutore p̃uarent̃: de futuro lugebãt: alijs vero maximꝰ ob hoc erat luctus: quõ cũ nonduꝫ bene eius viderent̃ degustare v̇tutẽ: tali principe fraudabant̃. Nimietatẽ vero gemitus populi: atqꝫ dolorũ: conijcere poterit vnusq̇sqꝫ ex eo: ꝙ tũc ip̃i legislatori ꝓuenisse dinoscit̃. Nã cũ omni tẽpore suaderet nõ oportere quẽquã ꝓ futura deijci morte: tanquã hãc volũtate dei ⁊ legis natura ferẽte: in his tñ q̃ gerebant̃ a populo: victus est vt defleret. Igit̃ ꝓperãtẽ quo erat auferẽdus: cuncti cum lachrymis sequebant̃. Moyses aũt alios quidẽ manu silẽtiũ faciens: ꝓcul quietos manere p̃cepit: ꝓximos vero suis cõsolabat̃ sermonibꝰ: ne sequẽtes lugubrẽ ei facerẽt finẽ. Illi etiam hoc ei p̃standũ iudicãtes: vt ꝓpria volũtate discederet: semetip̃os in alijs locis detinuere flẽtes: ⁊ abeũtẽ lachrymis currẽtibꝰ intuẽtes: quem solũmõ seniores deduxerunt: ⁊ põtifex eleazarꝰ: ⁊ princeps Jesus Cũqꝫ venissꝫ ad mõtẽ qui vocat̃ abarim: qui est excelsus ⁊ e diuerso positꝰ: hiericho terrã optimam

chananeoꝝ ⁊ amplam intuētibus ad viuendū pbens:seniores dimisit: ⁊ dū salutaret eleazarū:⁊ iesum:eisqꝫ adhuc loqref:nube subito sup eū astāte:in quadā ꝯualle sublat⁹est. Scriptū est aūt in sacris libris:eum fuisse mortuū ꝑpter metū:ne ꝑpter excellētiā virtutis q̄ erat circa eū:ad diuinitatē abisse putaref. Uixit itaqꝫ omne tempus ānorū.xx.⁊ cētum:ex quib⁹pte tercia princeps fuit:min⁹vno mēse. Defunctus ē aūt vltimo mense āni:qui a macedonib⁹vocaf distrus:apud nos aūt adari mensis initium est:sapiā cunctos hoies qui fuerūt quocūqꝫ tēpore superās:⁊ optime his q̄ intelligebat vtens:ad dicēdū vero ⁊ ad loquēdū populo valde gratissim⁹:⁊ alia multa bona possidēdo nimis idone⁹:sic quoqꝫ cunctis abstinēs passiōib⁹:vt neqꝫ esse in ei⁹aīa putarent:sꝫ solūmō eoꝝ noīa sciret:⁊ in alijs poti⁹:q̄ꝫ in se eē ꝯspiceret. Et dux quidē inter paucos illi similis fuit:ꝓpheta vero qualis ille:alter null⁹:ita vt quicquid eū cōtigisset loqui:deus putaref audiri. Luxit hunc popul⁹ triginta dieb⁹: ⁊ nūquam tristicie magnitudo hebreos tāta detinuit:quāta fuit in transitu moyseos. Diligebāt eteni eū nō solum qui fuerūt expti:sꝫ etiā qui ei⁹legebāt leges:questiōesqꝫ vehemētissimas faciebāt:⁊ ei⁹ virtutē ita cōsiderabant. Finis itaqꝫ moyses declaratus a nobis hoc modo sufficiat.

Incipit liber quintus.

Mois Moyseos

m

Moyſe itaqꝫ predicto modo ab hoībus abeunte Jeſus oībus
iam in eo legitimis finē habētibus: ⁊ luctu quieſcēte: precepit
vt populus eſſet ꝑparatus ad expeditū: miſitqꝫ exploratores
ad hiericho: q ⁊ virtutē eorūꝫ: ⁊ quā ipſi volūtatē habere vide
rent: agnoſcerēt. Ipſe vero diſponebat exercitū: tanquam
iordanē oportuno tpe trāſiturꝰ: ⁊ cōuocās principes tribuum
ruben ⁊ gad: ⁊ ꝑſides manaſſe: nā ⁊ huiꝰ tribꝰ mediā ptē in ar
non aſcripſerat habitare: q̄ eſt chananeoꝝ terre ps ſeptima: cō
memorabat eis quecūqꝫ moyſi ꝓmiſiſſent: atqꝫ poſcebat: vt ꝑſtantes ⁊ illius ꝓuiden
tie qui neqꝫ dum moreret circa eos defeciſſet: ⁊ vtilitati cōi ſemetipſos ad ea q̄ ꝑcipie⸗
bat ꝓntiſſimos exhiberēt: ⁊ cum equitibus quinquaginta milibꝰ armatorūꝫ a loco qui
dicitur abela ad iordanē acceſſit in ſtadijs .lx. Cūqꝫ fuiſſet illic caſtrametatꝰ: repen
te exploratores aduenerūt nihil hoꝝ q̄ agebant apud chananeos ignorātes. Lateter
eni prius oēꝫ vrbē eoꝝ licēter ꝯſiderauerūt ſimul ⁊ muros qcunqꝫ fortes: ⁊ qui nō ita
cauti eſſe viderentur: ſed ⁊ portas: q̄ dum eſſent fragiles: oportunū preberent inuaſu⸗
ris introitum. Non autem curabant ciues quicunqꝫ videbant eos iſta cōſiderare pu⸗
tantes viſionis gratia peregrinos aptiſſima eos ciuitatis loca ſingula perſcrutari: nō
voluntate tamen hoſtili. Cunqꝫ veſpere factum fuiſſet: ⁊ deſcendentes in habita⸗
culum quoddam muro vicinum veniſſent in quo cenaturi erant: eſſetqꝫ eis addiſcen⸗
di cura: nunciatum eſt regi cenanti: eo ꝙ exploratores quidam ex hebreorum exercitu
venientes eſſent in raab habitaculo: cū multa latēdi ꝓuidētia ꝯſtituti. Ille vero repē⸗
te eos ꝑcipit ꝯprehēſos adduci: vt eos torquēs agnoſceret, qd agere volētes adeſſent
Cūqꝫ inuaſiōem eoꝝ raab agnouiſſet: nā ſupra murū ſtipulā lini ſiccabat: explorato⸗
res quidē illic abſcondit. His aūt qui miſſi fuerāt a rege dicebat: ꝙ peregrini quidaꝫ
ignoti fuerint anī paululū q̄ꝫ ſol occūberet apud eam: ⁊ cenātes abſceſſerunt. Quos ſi
timorē ciuitati: ⁊ regi periculū ferētes veniſſe putarēt ſine labore cōprehēderēt ꝑſequē
tes. Illi vero muliere ita loquete: nullū eiꝰ ſentiētes dolū abſceſſerūt: neqꝫ ꝑſcrutan⸗
tes habitaculum eiꝰ. Cūqꝫ prexiſſent ꝑ vias ꝑ quas eos ꝑcipue ire credebāt: ⁊ q̄ du⸗
cerēt ad vada iordanis ⁊ nullū ſignū agnoſcerēt: a labore qeuerunt. Tumultu autem
ſedato: raab deducēs viros ⁊ periculū ꝓ eoꝝ ſalute faciēs ſuū: q̄ ſi capi in eorū occul⸗
tatione potuiſſet: neq̄quā ſupplicia regꝭ euaderet: ſꝫ cū oī domo peſſime depiſſet roga
uit vt haberēt ſui memoriā: ⁊ dum chananeoꝝ terrā obtinerēt: huiꝰ ſalutis repēſatiōeꝫ
eos ſibi ꝯferre poſcebat. Quo facto: dimiſit abire eos ad ꝓpria: iurātes: vt eā liberarēt
⁊ q̄ cū ea forēt: dū veniētes in ciuitatē vaſtarēt eā: ⁊ oēs habitatores eiꝰ: ſecūdū ſniam
apud ſe ꝑfinitā vna ꝑimerēt. Hec eni illa ſcire ſe dicebat ſignis dei virtute mōſtratis
Et illi de pn̄tibꝰ gratias referētes: ⁊ de futuris iurabāt ope ſe repauſaturos fore: ⁊ ſua
debant: vt dum ſentiret capiēdā ciuitatē: oēm poſſeſſiōem ſuā atqꝫ domeſticos in illo
habitaclo recōderet: ⁊ anī ianuas coccineū funē appēderet: q̄tenꝰ ſciēs domū princeps
ne quid ei mali fieret cuſtodiret. Adijciebāt eni. Nūciamꝰ ei: qꝛ tuo fuerimꝰ ſolatio li
berati. Siquis vero pugnādo ceciderit tuoꝝ: aut tu: nequaquā nobis hoc aſcribas: q
ꝓpter deū quē iurauimꝰ nūc tibi ꝓponimꝰ vt in nullo debeas quaſi de iuriſiurādi trāſ
greſſione dubitare. Et illi quidē hec ꝓmittētes abibant dimiſſi ꝑ murū: ⁊ ad ſuos
peruenientes nunciauerunt quecunqꝫ in vrbe geſſiſſent Jeſus autem pontifici ele
azaro ⁊ ſenioribus dixit que fuerant ab exploratoribus iurata raab: qui iuſiurandum
ſua quoqꝫ ſententia firmauerunt. Metuente vero duce tranſitum fluminis: cum eſſet
grandis eius impetus ⁊ non pontibus tranſiretur: nam primitus non erat iunctus: q
etiā ſi vellent ei pontem facere: nequaquā ſe arbitrabantur propter hoſtes habere ꝑ⸗
miſſionem inter hec deus ⁊ tranſibilem fluuium fieri ei ꝓmiſit: magnitudinē eius im⸗

Astutia mulieris

minuens: et duobus transactis diebus. Jesus transposuit cunctum exercitum: totamque multitudinem tali modo. Precedebant equidem sacerdotes habentes arcam: deinde leuite tabernaculum et vasa que ad sacrificiorum ministeria sunt necessaria deferentes. Sequebatur autem leuitas per tribus suas omnis exercitus habens in medio infantes atque mulieres. Metuebant enim propter eos: ne vim paterentur in flumine. Cumque sacerdotibus primis introeuntibus meabilis iam fluuius videretur: altitudine quidem eius imminuta: alueo vero eo quod multus non esset fluctus: quasi ad sicci pauimenti instar exposito: omnes iam confidenter fluuium transmeabant et qualem eum deus futurum esse predixerat: talem esse conspiciebant. Steterunt autem in medio sacerdotes donec turba transiret: et securitatem attingeret. Omnibus itaque transeuntibus: egressi sunt sacerdotes: liberum iam fluuium relinquentes: vt more suo decurreret. Et fluuius quidem egressis hebreis denuo creuit: et magnitudinem suam recepit. Illis vero quinquaginta stadijs precedentibus exercitus vsque ad decem stadia hierichuntis accessit.

Jesus autem altare ex lapidibus quos singuli principes tribuum tulerant de profundo iordanis iubente propheta constituens pro futuro signo interrupti fluminis: super eum sacrificauit deo: et festiuitatem pasce in illo loco cunctus populus celebrauit: et omnia que eis deerant primitus facillime tunc abundabant. Nam et messem iam maturam chananeorum metebant: et cetera opulentissima possidebant. Tunc eis etiam cibus manne defecit: ex quo aliti .xl. fuerunt annis. Cum hec vero israelite facerent: et chananei nequaquam contra eos exirent: sed clausi muro quiescerent: iesus eos obsidere deliberauit. Et prima die festiuitatis ferebant arcam sacerdotes: precedebantque septem bucinis suis tubas mittentes: rogabantque simul exercitum: vt viriliter circuirent murum: senioribus suis sequentibus: et tubas mittentibus solummodo sacerdotibus. Quo gesto: ea die nihil amplius facientes ad castra reuersi sunt. Cumque hoc .vi. diebus fecissent .vij. die omnem populum colligens armatorum iesus: captiuitatem vrbis annunciabat: et quia eis illa die deus eam sine eorum labore contraderet: muris eius sponte prostratis: omnia tamen occidenda quecunque animo placuisset habere precepit: et nullo labore ab hostium nece quiescendum: et vt neque misericordia cedendi: neque circa predam vacandam fugientes contemnerent inimicos: sed animantia cuncta perimerent: et nihil ad vsum proprie voluptatis auferrent: aurum vero et argentum quodcunque inueniretur iussit auferri: vt deo precipue gestorum primicie seruarentur: que primum fuissent ciuitate subacta percepte: solam vero raab liberandam decreuerunt: et generationem eius eo quod ei exploratores prebuerant iusiurandum.

Hec dicens iesus: atque disponens exercitum: deduxit ad ciuitatem. Circuibant autem iterum vrbem arca precedente: et sacerdotibus ad opus populum commonentibus. Cumque septies circuissent: et paulatim quieuissent repente cecidit murus: neque machina: neque alia violentia muro ab hebreis illata. Illi vero ingredientes vrbem iericho omnia in ea peremerunt: inopinabilem muri ruinam obstupescentibus mentibus vtique eorum: ad defensionem suam inutilibus subito constitutis. Necabantur autem per itinera constipati: et in domibus apprehensi: nullique penitus parcebatur: sed omnes pariter occidebantur: vsque ad mulieres etiam et infantes: eratque ciuitas plena mortuorum corporibus: et nullus effugit necis incursum. Ciuitatem quoque cunctam incenderunt: simul et regionem. Raab vero ad illud cenaculum cum suis confugientem exploratores eripuerunt. Quam dum ad se iesus venire fecisset: gratias egit pro exploratorum salute: et pro tali beneficio dixit non se retributionis fore minorem: donauitque eam repente multis agris: et rebus maximis honorabat. Si quem locum ciuitatis pertransiebat: ignis eum destruebat: et super habitatores eius deijciebat. Sed et siquis vastatam postea vellet instruere maledixit quatenus qui fundamenta murorum iaceret: priore filio careret: qui vero perficeret: et nouissimum simul amitteret. Hoc vero maledictum non neglexit diuinitas: sed imposterum dicturus sum passionem que propter eam factam aduenerit. Congregata est igitur innumera multitudo argenti simul et auri: necnon et eris: cum nulli placuerit aliquid exinde sustulisse nec ad vtilitatem propriam ea diripuisse. Et hec quidem iesus sacerdotibus thesaurorum recondenda con-

tradidit. Hoc ergo modo perijt hiericho. Achar vero charini fili⁹ ex tribu iuda dũ inuenisset clamidẽ regiã: totã auro cõtextã: habẽtẽ auri mazã al's massaꝫ: hoc est sicloꝝ põdus ducentoꝝ: crudele iudicãs: si is qui piculũ habuerat lucrũ inueniẽs qḋ i sua vtilitate cõferret: daret hoc deo: ⁊ nõ magis egenti: foueã faciẽs valde ꝓfundaꝫ in suo tabernaculo supfodiẽs eã: latere se iudicãs deũ: sicut potuit latere cõmilitones. Vocat⁹ ẽ aũt locus in quo castrametat⁹ est iesus galgala: qḋ nomẽ significat libertatẽ Trãseuntes enim fluuiũ: iam semetipsos ab egyptijs: ⁊ ab erumnis deserti confidebãt esse securos. Post paucos ergo dies vastationis hiericho: misit iesus. xxx. milia armatorum in ciuitatẽ adan: positã sup hiericho quaten⁹ dimicarẽt. Et congressis hostib⁹: ceciderũt hebreoꝝ viri sex ⁊ triginta. Cunqꝫ hoc nũciatũ fuisset israelitis: magnã tristiciã ⁊ crudelẽ angustiã ꝑtin⁹ habuerũt: nõ tm̃ ꝓpter cognatos amissos: licꝫ omnes viri boni ⁊ nimis exerciti pissent: quãtum ꝓpter desperatiõem suã. Credẽtes enim iã se terrã obtinuisse: ⁊ a prelijs iam exercitum vacare: hoc deo taliter ꝑmittẽte: potiores inopinabiliter videbant hostes: ⁊ saccos supinduẽtes stolis suis: tota die erant in luctu ⁊ lachrymis ꝯstituti: nulla re inherẽtes: nec cibo casu siquidẽ qui cõtigerat grauissime videbantur afflicti Vidẽs autem iesus exercitum ita ꝑcussum: ⁊ ex omib⁹ iam rebus pessima despatiõe deiectum: audacter accessit ad eũ: ⁊ ait. Nõ nostra petulantia venim⁹ vt hanc terrã armis subijcerem⁹: sꝫ moyse famulo tuo ad hoc nos adhortãte ꝓcessim⁹ dum multis signis possessiõem hui⁹ terre ꝓbiturum te nobis esse ꝓmiseris: exercitumqꝫ armis hostiũ facere meliorẽ. Que sũt hec q̃ nobis repente venerũt. Nunc aũt ꝓter spem decepti videmur: ⁊ tanquã nõ firma sint tua ꝓmissa q̃ moyses ꝓdixit afficimur: ⁊ deterior nunc de futuris metus nos desperabiles hꝫ: ꝓmuꝫ experimẽto talia sustinẽtes. Sed tu dñe quõ tibi virtus est malis his adhibere medicinã ⁊ pñti nr̃e tristicie ꝓbere victoriã: etiã de futura despatiõe tuo fauore nos libera Sic equidẽ iesus ꝓnus in terra iacẽs depcabat deũ. Cui responsio a deo data est: vt surgeret ⁊ exercitũ a sua pollutiõe purgaret: ꝓpter furtũ reꝝ ei dicataꝝ hãc deuictiõem nũc sup eos euenisse dicẽs: si vo regreret q fecerat ac puniret: victoria eis semp de hostib⁹ ꝓueniret Hec ergo pplo iesus enarrabat: ⁊ vocãs eleazarũ põtificẽ: ⁊ pncipes tribuũ: sortẽ sup eos mittebat. Cũqꝫ hoc delictũ in tribu iuda factũ ẽẽ declararet: rursuꝫ p gen⁹ sortẽ misit: ⁊ veritas hui⁹ iiqtatꝫ circa cognatiõeꝫ achar illuxit. Tũc denuo per vnũquẽqꝫ viꝝ iqsitiõe facta: apphẽsus ẽ achar. Ille vo cũ nõ potuissꝫ negare deo: dũ eũ ita ꝯstrixisse ꝓbabat: furtũ ꝯfess⁹ ẽ: ⁊ ꝓtulit i mediũ vestẽ. Et ille qdẽ repẽte ꝑpt⁹ turpẽ penã ⁊ icũctãter ꝯgruã sue ꝑsumptiõi ꝓmeruit sepulturã. Ies⁹ ergo purgatũ exercitũ deduxit ad adã vrbẽ: ⁊ nocte circa ciuitatẽ isidias ꝯstituẽs: diluculo hostib⁹ est ꝯgress⁹. Ill' ãt cũ fiducia ꝓpter piorẽ victoriã sup eos eũtib⁹: simulãdo se recedere popul⁹ hebreoꝝ: hꝫ mõ lõgi⁹ eos ꝑsequẽtes traxit a ciuitate: ⁊ tãqꝫ de victoria confidẽtes Dũ vo resilissꝫ exercit⁹ ꝯtra faciẽ eoꝝ: dedissꝫqꝫ signa q̃ ꝯstituerat eis: quos in isidijs collocauerat: eosqꝫ excitassꝫ ad pugnã: tũc illi in ciuitatẽ igressi sunt. Dũqꝫ eẽnt circa muros ciues intẽti: aliqui vero ⁊ circa aspectũ eoꝝ qui egressi fuerãt mẽtib⁹ occupati illi quidẽ ciuitatẽ ceperũt: ⁊ oẽs occurrẽtes sibimet extinxerũt. Iesus ãt ꝓcedẽtibus illis ad ꝑliũ occurrẽs oẽs ꝯuertit in fugã. Cũqꝫ refugerẽt quasi ad integrã ciuitatẽ: cũ ⁊ ipaꝫ captã inspicerent: ⁊ incensaꝫ cũ mulierib⁹ ⁊ filijs agnouissent: p agros dispersi sunt: defendere semetipsos solitudine nõ valentes. Cũ talis calamitas hostes apprehẽdissꝫ: infãtũ turba capta ẽ atqꝫ mulieꝝ: ⁊ reꝝ aliaꝝ vasorũqꝫ innumera multitudo necnon greges pecuduꝫ hebrei ceperunt ac multas pecunias. Erat enim locus idoneus. Et hec omnia iesus in galgalis positis militibus partitus est Gabaonite vero habitantes iuxta hierosolymam: videntes passiones que prouenerunt hiericho ⁊ adanitis: ⁊ ad semetipsos transire hanc vastationem existimantes. Iesum quidem a-

perte rogare noluerunt:neque enim hoc impetrare se quasi aliquid mediocre puta bant:dum in interitu potius chananeorum gentis eum pugnare cognoscernet. Che seritas autem & chiaterimitas que vicini eis erāt ad auxilium popoſcerunt:dicentes neq; illos periculū declinare:si iſtos iſraelite deuincerēt:adunati vero poſſēt magni tudinē eorū virtutis euadere. Et dū hec verba placuiſſēt:miſerūt legatoſ ad ieſū ami citias poſtulātes:quos pcipue iudicabāt idoneos:vt agerēt que oibuſ expedirēt. Il li vo cōfiteri ſe chananeos incautū exiſtimātes: fugere ſe hmōi piculū crediderunt ſi dicerent:nihil ſibi cū chananeis quolibet mō cōpetere:ſed lōgiſſime ab his hitare & veniſſe ſe p fide vtutis eorū:ābulantes itinere multo:& p cōiectura hmōis huius veſtiměta mōſtrabāt. Veſtes.n.cū noue fuiſſēt qñ egrediebanť:lōgo itineris tēpore attritas ſibimet aſſerebāt. Cilicinis.n.vt eorū vbis crederet veſtibus vtebanť. Stā tes ergo i medio dicebāt ſe miſſos a gabaonitis:& vicinis ciuitatib⁹ multū ab ea ter ra rēotis:facturos cū eis pacē:more federis patrie ſue:agnoſcētes dei gratia atq; do no chananeorū terrā eis poſſideř cōceſſā:his tributarios fore gratāter & ciues eoꝝ fi eri pmereri. Hec itaq; illi dicētes:& iudicia itineris oſtēdentes:rogabāt hebreoſ ad pacta amicitiaſq; deſcēdere. Jeſus āt dictis eorū credēs:ꝙ nō eēnt de gente chananeorū:amicitias fecit cū eis:& Eleazar pōtifex cū ſenioribus pbuit iuſiurādū hituros aicoſ & ſocios:nihilq; cogitare ſe aduerſus eos iiuſte:pplo.ſ.in iureiurando vna cōſentiēte. Et illi quidē q volueraṫ callido cōſilio pmerētes ad ſemetipſos ibāt Jeſus vo caſtrametat⁹ cōtra chananeos in cōfinio gabaonitarū:& agnoſcēs ñ pcul ab hieroſolymis gabaonitas ihabitare:& chananeorū generis eē:vocās eorū; pores de falſitate culpabat. Illis aūt nō aliā pter hāc ſalutis occaſionē ſe habuiſſe dicenti bus:& ppterea ad hec ex neceſſitate vēiſſe:ꝯuocabat pōtificē eleazaꝝ & ſēiores:eiſq; cēſentibus publicos eos famulos ne iuſiurādū trāſgredereť eē decretū ē. Et illi qui dē p calamitate cōphēderāt eos:hāc ſui cautelā atq; cuſtodiā iuenerūt. Cū vo rex hieroſolymoꝝ grauiter ferret:eo ꝙ gabaonite cū ieſu pacta feciſſēt vicinarū gentiū re ges cōtra eos pugnaturos ad ſolacia rogabat. Quib⁹ eis prebētib⁹:qttuor.n.erāt:et cū eo caſtrametātib⁹:circa quedā fontē nō pcul a ciuitate:dū iā pararēt obſeſſione; gabaonite auxiliatorē aduocauerūt ieſū. Ad hoc.n.vētū erat vt a ſuis qdē pimi ſe pu tarēt:& ab eis qui ad interitū chananeorū gētis caſtrametabanť ſaluari ſe pp amiciti as exiſtiarēt. Jeſus āt cū oi exercitu ad eorū ſolacia pperare feſtinās:& die noctuq; pambulās:diluculo vēit ad hoſtes:& fugiētes ſeqbať:pgēs in deſcēſu hethorō: vbi ēt dei quoq; opationē cognouit ſignificatā ſibi tonitruis & fulmib⁹:& grādinis demiſ ſiōe maiore q̃ ſolitū ē:iſup ēt die creſcēte:ne nox ſuccedēs hebreoꝝ ipetū refrenaret ieſus reges i q̃dā ſpelūca celatoſ circa maceda iuēit:oēſq; puniuit. Qꝫ vero lōgitudi ne tūc dies extēſus ē:& plus ſolito creuit:palā ē p ſcripturas:que ſunt in tēplo repo ſite. Sic igiť extermiatis regibus qui eduxerāt cōtra gabaonitas exercitū:reuerſuſ ē rurſū ad chananee mōtana ieſus:& multa cede i ea facta:ſumēs predā vēit ad exerci tū galgalis ꝯſtitutū. Et cū hebreorū vtute p circuitū habitāteſ ſermo diſcurreret:et ſtupor haberet omnes audiētes multitudinē pemptorū:caſtrametati ſūt ſuper eoſ re ges chananei:qui circa mōtē libanū habitabāt:& chananei qui cāpeſtribus erāt:pa leſtinos ſecū ducētes:venerūtq; ad ciuitatē berothi galilee ſupioris & deierſe:q loc⁹ nō pcul a galileis ē. Totius aūt exercituſ armatorū erāt.ccc.milia:& duo milia cur ruū. Turbabat itaq; hec multitudo & ipſū ieſū & iſraelitas:& ſperare meliora pter timoris magnitudinem dubitabant. Deo vero arguente timorē eorum:& ſi magis ſolacium ab eo quererent:promittente vt deuincerent inimicos: & iubente equos hoſtium ſubneruare: currus incendi:audax in promiſſionibus dei fact⁹ fidēs pre xit ad inimicos:& quinta die veniēs circa eos:cōgreſſus ē:pugnaq; fortiſ effecta eſt

ꝛ cedes fide potioꝛ: ꝙ̄ poſſit audiri. Perſequēs aūt eos multuȝ ꝑambulauit: ꝛ oēm exercitū hoſtiū ꝓter paucos extinxit: regeſq; ceciderūt vniuerſi: deficiētib⁹ hoībuſ ad interficiēdos: eo ꝙ ieſus eoꝝ equos occidit: ꝛ currus incēdit. Quo facto: ꝓuinciam licētius poſſidebat: nullo ꝑſumēte bellū ei iferre: ſed ciuitates obſeſſione capiebat: ꝛ quicq̄d potuiſſȝ ſumere deuaſtabat. Quītus iā annus tranſierat: ꝛ nullus remāſerat chananeoꝝ: niſi q̄ munitiōe muroꝝ effugerant. Jeſus aūt de galgalis denuo caſtrametat⁹: ſacrū tabernaculū cōſtituit circa ciuitatē Sylo: locus. n. oppoꝛtun⁹ pulchritudine videbaꝛ: donec edificari tēplū quietis cā ꝑmitteret. Et inde ꝓcedenſ ad ſicimā cū oī populo altare cōſtituit deo: vbi moyſes quoq; ꝑdixit: ꝛ diſtribuēs exercitū in mōte quidē garizi cōſtituit mediū: ꝛ in bael dimidiū: in quo ꝛ altare edificauit: necnō ꝛ leuitas ſacerdoteſq; diuiſit. Sacrificātes vero ꝛ maledicta faciētes: ꝛ eas in ara cōſcriptas relinquētes: ad ſyloam denuo ſūt reuerſi. Jeſuſ aūt cū eēt ſenex ꝛ chananeoꝝ ciuitates nō facile capi videret: tā ꝓpter locoꝝ munitionē: in q̄b⁹ erāt ꝙ̄ propter foꝛtitudinē muroꝛum: quos ꝑ naturali ciuitatum cuſtodia circūduxerant: ꝛ credebāt hoſtes deſpatiōe captiōis ab obſidiōe recedere: nā pp ſuū interitū chananei cognoſcētes iſraelitas egreſſos ab egypto: oī illo tpe erant ad faciēdas ciuitates foꝛtiſſimas occupati. Cōgregari ergo ieſus tūc populū in eccl'iam ſylo ꝑcepit. Quibus cū ſūmo ſtudio cōcurrētib⁹: cōmēoꝛans eis: ꝛ quib⁹ fuerant iā potiti: ꝛ act⁹ quoſ geſſerāt: ꝙ̄ eēnt optimi: ꝛ deo ꝓbēte digni: ꝛ ꝙ virtute legū quas ſeq̄baꝛ. xxx. ꝛ vnū reges ꝑſumētes eis bellū inferꝛ deuicerāt: ꝛ oēm exercitū quicūq; ſꝑauerāt cōtra eorū ſe foꝛtitudinē dimicaꝛ ita necauerant: vt neq; eoꝝ generatio relinq̄reꝛ: cū v̄o ciuitates alie quidē iā capte viderenꝛ: apud alios aūt lōgo tēpoꝛe oppſſiōe adhuc opus eēt: ꝓpter muroꝝ munitiōem: ꝛ hītantiū in eis audaciā: petebat eos q̄ trās ioꝛdanē erāt: vt laboꝛātes cū eis: ꝛ i ꝑiculo adiuuātes frēs ſuos ſoꝛtib⁹ ꝓꝓꝛꝫs fruereꝛ: grates vtiq; eis ꝑ laboꝛe reſtituēdas. Tūc etiā ſingulos ait ꝑ trib⁹ de quib⁹ teſtioniū dare tur: eo ꝙ v̄tute ꝓcellerēt dirigēdos q̄ terrā metiētes fidel'r: ꝛ i nullo malignātes eiuſ magnitudinē ſine dolo renūciarēt. Et ieſus quidē hec v̄ba faciēs: ppl'm ſibi habuit fauētē: ꝛ viros q̄ terrā eoꝝ deberēt metiri direxit: dās ciſ aliquos terre mēſoꝛes doctos: quos pp artē veritas nō lateret mādāſ eis: vt i ea mēſuras eſtiarēt: ꝛ felicē terrā ꝛ que minus eēt idonea. Natura nāq; terre chananeoꝝ hmōi ē: vt ꝛ planiciem magnā hēat: ꝛ fruct⁹ ferre ſit copioſa. Que cōpata quidē alie terre crediꝛ eē felix cuȝ locis aūt hierichūtis: ꝛ hieroſolymitarū eſtimata putaꝛ valde viliſſima. Licet omino hec ſpacia ꝑua: ꝛ eoꝝ multa mōtana ſint: magnitudie vero fructuū ꝛ ad cibos aptorū ex pulchritudie alia ſimilis nō ē: ꝛ ꝓpterea eſtiandas poti⁹ ꝙ̄ metiēdas decreuit has ſoꝛtes: dū ſepi⁹ vnū iugerū ꝑ mille ſit dignū. Uiri āt q̄ miſſi fuerāt cū eēnt decē circūeūtes ꝛ eſtimātes terrā: ſeptio ad eū mēſe reuerſi ſūt ad ciuitatē ſylo: vbi tabernaculū cōſtituerat. Tūc ieſus eleazarū ꝛ ſenioꝛes cū ꝑncipib⁹ tribuū ſumēs diuiſit hec nouē tribub⁹ ꝛ dimidie tribui manaſſe: ſʒ magnitudinē ſingularū tribuū mēſurā efficiēs. Cūq; miſiſſȝ ſoꝛtē: iude quidē trib⁹ ſoꝛte cadēte elegit ſupioꝛē idumeā. Que i lōgū quidē extēdiꝛ vſq; hieroſolymā: latitudie v̄o vſq; ad paludē que ſodome ꝯſtituta ē. Jn hac āt ſoꝛte citates erāt aſcalō ꝛ gaza. Simeō v̄o i ſecūda ſoꝛte ꝓuēit idumea que circa egyptū ē ꝛ arabie montē. Beniamite v̄o ſoꝛtiti ſūt a ioꝛdane quidē flumine vſq; ad mare lōgitudinē: latitudinē v̄o que hieroſolymis hethelisq; terminaꝛ Hec ſoꝛs āguſtiſſima fuit pp terre felicitatē: dierichon. n. ꝛ hieroſolymitaꝝ tulerūt vrbes. Effraim āt trib⁹ a ioꝛdāe flumine vſq; ad gazara lōgitudinē hūit: latitudinē v̄o ꝙ̄cūq; hūit beliſ q̄ vſq; ad cāpū maximū termiaꝛ: manaſſe v̄o medietas a ioꝛdane q̄dē vſq; ad ciuitatem doron: latitudinē autem ad hithiſanos: que nunc ſcitopolis appellatur. Poſt hos autem yſachar carmelum mōtē: ꝛ fluuiū in lōgitudie hūit

Diuisio terre facta p[er] noue tribus

tabariũ al's itabiriũ mõtẽ vero i latitudie. Zabulonite vero vſqꝫ geneſar deſcẽdẽ-
tẽ circa carmelũ ⁊ mare ſortiti ſũt: ⁊ cõuallẽ q̄ carmelũ nũcupatur: eo ꝙ ẽt huiuſmodi
ſit. Aſſerite vero oẽm terrã q̄ ad ſidonẽ cõuerſa ẽ habuerũt. Ciuitas aũt arce i ho
rũ ꝑte fuit: q̄ etiã hactipos nũcupaẛ. Partẽ vero ad oriẽtẽ cõuerſã vſqꝫ ad damaſcũ
ciuitatẽ: ⁊ galileã ſupiorẽ neptalite ſũpſerũt vſqꝫ ad mõtẽ libanũ: fõteſqꝫ iordãiſ: quo
rũ de mõtibus ẽ fluctꝰ collectꝰ. Danite aũt loca cõuallis ad occaſũ ſolis poſita te
nuerũt: azoto ⁊ doris: determiationẽqꝫ iamniã ſimul ⁊ geth a bethoron vſqꝫ ad mon
tẽ: ex quo tribꝰ iuda pẽdebat. Sic itaqꝫ diuiſit ieſus terrã: ⁊ nouẽ atqꝫ dimidie tri
hui eã tradidit poſſidẽdã. Nã amorreã q̄ ⁊ ipſa ab vno chananei filio ſic vocata eſt
moyſes dudũ capiẽs: tribubus duabꝰ: dimidieqꝫ diſtribuit. Hoc aũt ⁊ ꝓmitus idi-
caui. Loca vero circa ſidonẽ ⁊ archeos: ⁊ amatheos ⁊ aritheos iculta tũc erant. Je-
ſus aũt cũ eũ iã ſenectus impediret: vt nõ poſſꝫ ea q̄ cogitabat efficere: ⁊ dũ q poſt eũ
erãt pricipatũ ſumpturi negligẽter in cõi vtilitate cõuerſarẽtur: ꝑcepit ſingulꝰ tribubuſ
vt nullũ de chananeorũ genere in terra quã ſũt ſortite relinq̄rẽt. Hanc. n. cautelã eis
atqꝫ cuſtodiã pr̃narũ ſolẽnitatũ fore: hãc ẽt moyſen ꝑdixiſſe cõmẽorans: ⁊ hoc ei eſſe
credẽdũ dixit: ſꝫ ⁊ leuitis octo ⁊. xxx. ciuitates eẽ reſtituẽdas: q iã prius accepant in
amorrea. x. Quarũ treſ diſtribuit fugacibus hitandas. i. de tribu iuda ebron. Sichen
vero ex effrẽ. ⁊ cades de neptalim. Eſt ãt hic locꝰ ſupra galileã. Diuiſit eis ⁊ cũctaſ
ꝑde reliquias. Erat nanqꝫ terra ãpla: ⁊ magnas diuitias obtinebãt. Abũdabãt eni
⁊ cõiter oẽs ⁊ eorũ ſinguli auro ⁊ veſtibꝰ: ⁊ alijs vaſis: ⁊ quadrupedũ copia: quorũ
nũerus cõprehẽdi nõ poterat. Pꝰ hec aũt exercitu in eccl'iam cõuocato: eis qui ſup
iordanẽ in amorrea cõſtituti erãt: quorũ exercitꝰ quinquagita miliũ armatorũ eẽ vide
baẛ: ita locutꝰ ẽ. Cũ deꝰ pater ⁊ dominꝰ generis hebreorũ hãc terrã nobis poſſidere
cõceſſit: ⁊ poſſeſſã ſꝑ ſe nobis ſeruare ꝓmiſit: ꝓ cuius mãdato cognatis idigẽtibus
ꝓniſſime vos obtuliſtis ad oia: iuſtũ ẽ nulla vos difficultate vlteriꝰ detinẽte quiete ẽt
frui ſecuris vtiqꝫ nobis de volũtate vr̃a: q2 ſi rurſus opꝰ fuerit: ad neceſſaria eam iſi-
gniter offeretis: neqꝫ pꝰ hos labores eritis aliquãdo tardioreſ. Gr̃as ergo agimꝰ vo
bis ꝓ ꝑiculis in q̄bus vixiſtis nõ mõ ſolũ: ſꝫ ẽt ſemꝑ acturi ſumꝰ: ⁊ quia cũ ſitis hõi
mẽoriã hẽbitis oium: ⁊ mẽte retinebitis quecũqꝫ ꝑ vos ꝓuenerunt nobis: ⁊ quõ vſũ
hõrũ vr̃orũ ꝓpter nos diſtuliſtis: ⁊ laborãtes ꝓmiꝰ in q̄bus nũc dei fauore cõſiſtimꝰ
poſtea vr̃a ſorte frui vtile iudicaſtis. Acceſſerunt aũt ſupra vr̃a bõa ex laboribꝰ: quoſ
nobiſcũ habuiſtis multe diuitie ꝑdã ꝑcioſiorẽ augẽtes: ⁊ aurũ ⁊ argẽtũ ſuper hec oia
quod maius ẽ vr̃ fauor. Ob quã rẽ ita nos ad quodcũqꝫ volueritis in repẽſatiõe pa-
ratos hẽbitis: ꝙ nequaq̄ꝫ horũ que moyſes predixit eſtis obliti: illo ẽt in oibus certũ
habetote nõ ẽ quicq̄ꝫ in quo vobis gratiarũ debita nõ ſoluamꝰ. Gaudẽtes ergo vos
ad ſorteſ veſtraſ dimittimus: ⁊ rogamus vt nullũ eẽ terminũ noſtre cognationis exi-
ſtimetis: nec quia inter nos iſte fluuius ẽ: alteros nos: ⁊ non hebreos noſ eẽ credatis
Omẽs. n. ſumus ex abraã q h̄ ⁊ illic habitamꝰ: vnuſqꝫ deus q ⁊ nr̃os maioreſ ⁊ ve-
ſtros ad illoꝝ ꝑduxit vitã: cuiꝰ religiõis habetote curã ⁊ cõuerſatiõis: quaꝫ ꝑ moyſẽ
ipſe cõſtituit. Perdurãtes. n. in iſtis fauorẽ dei ⁊ eiꝰ ſolatiũ ſẽper hẽbitis: ꝯuerſiſ ve
ro vobis ad imitatiõem gẽtiũ externarũ auerſabiẛ veſtrũ genꝰ. Hec cũ dixiſſꝫ ſingu
los maiorũ: ⁊ cõiter eorũ multitudinẽ ſalutanſ: ipſe quidẽ reſtitit. Deduxit aũt eoſ po
pulꝰ: nõ tamẽ ſine lachrymis: ⁊ vix ſemetipſos abinuicẽ dimiſerũt. Trãſiẽs autẽ
fluuiũ tribꝰ ruben ⁊ gad: ⁊ quicũqꝫ de manaſſe ꝑiter ſequebanẛ: altare ſuꝑ ripã collo
care iordanis decreuerunt: vt memorabile ſignum generationis future cognationis
eorum : qui intra Jordanem habitare videbantur exiſteret. Audientes autem
qui intra iordanem erant : quia dimiſſi ab eis altare conſtituiſſent. Et neſcientes
q̄ hoc volũtate feciſſẽt: ꝓ nouitate tñ culture deoꝝ ꝑegrinoꝝ hoc celebratũ credẽtes

Jeſus naue ad pplm

ꝛ sacre religiōi derogatū verisimile iudicātes erāt armati ad vltionē eoꝝ qui colloca
uerant altare fluuiū trāsituri ꝛ punituri eos q̄si ꝓ p̄rnarū destructiōe solēnitatū. Nō
enim videbatꝰ eis iustū vt cognationē respicerēt: aut dignitatē eoꝝ: qui auctores fue
rant harū rerū: sꝫ dei āplectebantꝰ mandata: ꝛ cōmodo hōrari cōgaudebāt. Et illi q
dē armati sūt p furorē: retinuit autē eos iesus ꝛ pōtifex Eleazarus: ꝛ pariter seniores
ſmonibus suadētes: vt priꝰ expimēta eoꝝ volūtatis accipent: deide si male volūta-
tis agnoscerēt eoꝝ mētes: tūc armis sup eos incederēt. Miserūt itaqꝫ legatos ad
eos: fineen filiū Eleazari: ꝛ decē alios apud hebreos hōratos: cognituros sapiēter
cur altarꝰ transeūtes sup ripā flumis statuissēt. Cūqꝫ illis trāseūtibꝰ: ꝛ ad eos venie
tibus fuissꝫ ecclia cōgregata: stās finees hec dicebat. Magis equidē deliquistis q̄ꝫ
possitis correpti de futuro ſmonibꝰ emēdari: verūtamē nō ſm magnitudinē iniquita
tis nos reddituri vobis ad arma repēte vltionēqꝫ descēdimꝰ. Cognatos nanqꝫ ver-
bis p̄us corripe volētes: hāc celebrauimꝰ legationē: q̄tenus agnosceremus cām ꝓ q̄
accessistis: vt altare fabricetis: ne petulāter videremur armis adirꝰ vos: vtrūꝫ volūta-
te bōa fecistis hoc: an reuera culpa cōuincatꝰ: vñ in vobis iustiꝰ vlciscamur. Non. n.
credimꝰ vos ipso expimēto dei volūtatē sepiꝰ agnoscētes: ꝛ auditores legū: q̄s ipse
nobis cōtulit exn̄tes: diuisos a nobis: ꝛ in ꝓpriā sortē veniētes q̄ꝫ dei grā ꝛ ipius cir-
ca vos ꝓuidētia meruistis: obliuionē eius hr̄e: ꝛ tabernaculū arcāqꝫ deserētes: ꝛ alta
re quod nobis ē ꝓpriū: pegrios itroducerꝰ deos: chananeoꝝ mala sectātes. Sed ni-
hil iniq̄ fecisse optamꝰ: agētes pēitētiam: ꝛ nequaq̄ꝫ vesaniētes vlteriꝰ: legū p̄rnarūꝫ
pudorē: mēoriamqꝫ sumētes. Si vero in delicto cōsistitis: nequaq̄ꝫ laborē ꝓ legibus
refutamus: sꝫ trāseūtes iordanē defēdimꝰ eas: ꝛ añ oia deū nihil vos a chananeis dif
ferrꝰ credētes: sed sicut ipsos vos quoqꝫ silr̄ pimētes. Nō. n. putetis q̄ ga trāsistꝫ flu
uiū: ēt a dei virtute estis extranei. Ubiqꝫ i his q̄ sūt ipsius estis: ꝛ effugere potestatē
eius atqꝫ iudiciū nullo mō poteritis. Si vero creditis hūc locū vbi nūc estis positi ipe
dimētū eē correptiōis: nihil ꝓhibet denuo terrā diuiderꝰ: eāqꝫ ad pecudū pascua de-
putarꝰ. Sꝫ agite tēpanter: ꝛ a nouo delicto recedite. Rogamꝰ ergo vos p filios ꝛ vxo
res: ne nobis faciatꝫ necessitatē huiꝰ defēsiōis: quod nec vr̄e: nec ipsoꝝ saluti aut cau
sis expedit sic cogitarꝰ: vt ñ verbis vici potiꝰ q̄ꝫ expimētū velitis sustiere plioꝝ. Hec
finee dicēte: p̄sules ecclie ꝛ ois multitudo ceperūt de q̄rimonijs satisfacerꝰ: ꝛ ꝓfiteri:
neqꝫ ab eoꝝ se cognatiōe recessisse: neqꝫ ꝓ nouitate altarꝰ cōdidisse: sꝫ ꝛ deū vnū nos-
se: qui hebreis ē oibus cōis: ꝛ illud altarꝰ positū añ tabernaculū ad sacrificia faciēda
Hoc āt altare pp quod ꝛ suspecti estis facti: dicebāt nō ꝓ religiōe collocatū: sꝫ vt si
gnū fieret: ꝛ indiciū i futuro vr̄e fāiliaritatis. Et necesse ē nobis tēpare: ꝛ i patrijs le
gibus pmāere: nō vtiqꝫ transgressiōis indiciū sicut suspicami facere. Testis āt nobis
sit deꝰ: q istud altarꝰ nō ꝓ tali cā cōstruximꝰ. Uñ meliorē de his hn̄tes opionē nihil
culpetis vlteriꝰ: neqꝫ nos extra sortē iudicādos eē credatis: nec eoꝝ sil'es qui cū ge-
neris abraā sint: ad nouas solēnitates accedūt. Hec dicētes laudās finees: reuersꝰ
ē ad iesū: ꝛ eoꝝ verba pp'lo nūciabat. Ille vero gaudēs q̄ neqꝫ vlla pugnādi foret
necessitas: nec ad sāguinē bellūqꝫ deducerētꝰ ꝫ cognatos: pacificas deo ꝓ his hosti-
as imolauit: ꝛ dimittēs pꝰ hec multitudinē in ꝓp̄as sedes: iesꝰ ipse i sichem ꝯmora
tus ē. Pꝰ hec āno. xx. senior iā existens euocabat honoratos maxime ciuitatū ꝛ p̄n
cipes ꝛ seniores: ꝛ multitudinē quantamcūqꝫ congregari eēt possibile. Quibꝰ in v-
num conueniētibus cūcta beneficia dei cōmēorabat. Erant enim multa: per que ab
humili forma ad hanc gloriā ꝛ substantiam pueniſſēt: ꝛ seruari dei volūtatem: que ta
lis circa eos essꝫ orabat. Et pie cunctos poscebat agere: per quam solam' eis grata
diuinitas permaneret. Hoc enim bene se habere dicebat: vt transiturus a vita
huiusmodi eis mōita derelinq̄ret: poscebatqꝫ ab illis: vt q̄ ille diceret mēoriē retierēt

Et ille quidē talia presētibus loquēs: defunctus ē cū vixissʒ ānis cētū ꝛ decē: quoꝝ cū moyse quidē ꝓ doctrina vtiliū rerū cōmoratus ē quadragita: dux āt post illiꝰ morte sex ꝛ viginti annis fuit vir neqꝫ sapia indignus: nec earū que cogitabat vt m̄lta sapiēter ediceret inexptus: sʒ vbiqꝫ sūmꝰ ꝛ ad opa piculaqꝫ magnanimꝰ audaxqꝫ bella dispōeñ: ꝛ in pace dexter: ꝛ in oī tēpore pcipua virtute couenies. Sepultus ē āt in ciuitate thamna in tribu effraim. Eodē vero tēpore mortuus ē ꝛ Eleazarus pōtifex finee filio sacerdotiū dereliquēs: cuiꝰ sepultura ē facta i gabatha citate. Ca. II.

Mors Jesu ducis hebreor

POst hoꝝ itaqꝫ trāsitū fineës ꝓphetauit ꝺm dei volūtatē ad delēdū chananeorū genꝰ tribui inde pbendū eē pricipatū. Erat. n. studiū populo cognoscer: qd ēt placeret deo. Tūc assūpta ē ēt tribus Simeō ad pugnandū: qtenꝰ exterminatis hostibus sub ditiōe ēt eos qui in ipsa sorte cōsistebāt efficerēt. Chananeis aūt vīcētibus apud se illo tēpore rebus cū magno exercitu eos in bezedin expectabāt: regi bezedinoꝝ adonibezecb pncipatū credētes: quod nomē significat dominus bezedinoꝝ: adoni. n. hebrea lingua dn̄s indicat. Sperabant. n. vincere israelitas mortuo iesu. Cōgressi vero israelite duabus tribubus: quas pdixi: magnifice pugnauerunt: ꝛ occiderūt eoꝝ quidē. x. milia: fugātes āt reliquos: ꝛ insequētes: adonibezecb quoqꝫ ceperūt: eiusqꝫ manuū ac pedū sūmitates iciderūt: nō. n. poterat deū latere. Ille autē hec patiēs fert dixisse. Que cōtra vos egi: ꝛ septuaginta regibus facere non erubui: digna recōpensatiōe hodie redditū ē mihi. Et viuū quidē illum tulerūt ad hierosolymam: moriētē vero sepelierūt: ꝛ egrediebant vastātes ciuitates: ꝛ plurias capientes Inter hec obsederūt hierosolymā: sʒ hanc quidē lōgo post tēpore capiētes: oēs i ea habitantes iteremerūt. Erat aūt eis valde grauis desup munitio muroꝝ: ꝛ loci natura resistēdo. Unde castrametati sūt in hebron: ꝛ hanc capiētes oēs interfecerunt. Relinquebat adhuc genꝰ gigātū: qui pp corpoꝝ magnitudies atqꝫ formas i nullo aliis hoibus ꝓxiabāt: vltra modū mirabiles: vt hactenꝰ eoꝝ ossa mōstrāt: i nullo hīs de quibus fides habet eq̄lia: quoꝝ genꝰ leuites pcipue deleuerūt. Dunꝰ etiā cum duobus milibꝰ cubitis terrā denuo dederūt nato moyseos: hic. n. fuit vnus exploratoꝝ: quos misit moyses in chananeā. Dederūt āt ꝛ filiis ietro madianite qui fuit gener moysi terrā ad possidēdum. Nam patriā relinquētes secuti sunt eos: ꝛ fuerunt in deserto cum eis. Tribus itaqꝫ iuda ꝛ simeon ciuitates quidē chananeas in mōtanis ceperūt: in campestribus aūt ꝛ ad mare positarū ascalonē ꝛ azotū. Euasit vero eos gaza ꝛ accaron. Nā dū essēt in cāpestribus: ꝛ copiosā haberent curruum abundantiā: irruētes sibimet confligebāt. Et iste quidē tribus maxie bellādo locupletate ad ciuitates proprias recesserunt: ꝛ arma deposuerunt. Beniamin vero: quorū erat hierosolyma habitatores suos ꝯcesserūt tributa persoluere: ꝛ ita quiescentes oēs alios quidē interfecere: alios vero pericula sustinere: ad terrarū se tradidere culturaʒ Hoc autē ꝛ relique tribus imitantes beniamitas faciebant: ꝛ eoꝝ tributa pcipiētes permittebant chananeos sine preliis eē. Tribus autē effrem cum obsedissʒ bethelā: fineʒ dignum tēpore: ꝛ magna laborum obsessione inuenire non potuit: quando illi licet affecti in obsessione omni modo perdurabant. Deinde efframite capiētes q̄ndam in ciuitate commorantē: ꝛ necessaria eis deferētē fidē dederunt: vt si ciuitatē traderet: saluarēt eū ꝛ cognatos eriperēt. Et ille in his iurabat ciuitatē se traditurum. Qui tradens vrbem: cum suis hoc modo saluatus est. Illi autem interimentes cunctos ihabitātes ibi tenuerunt decetero ciuitatem. Capitulum. III.

Gigantes.

IGitur post hec circa hostes quidem molliores erant israelite: circa terram vero ꝛ eius operam diligētiam potius exhibebant. Qui ad diuitias se tradentes per epulas ꝛ libidinē iā virtute deficiebāt: ꝛ in conuersatiōe legū integri nō erāt: i his idignata diuitas suscitauit pmū qdē vt ita dicā sua volūtate chananeos q pꝰea hʒ

Hebrei negligentes circa que dei sunt.

eorum actus multa cōtra eos crudelitate vsi sūt. Hebrei nanq3 ꝛ circa ea q̄ dei sunt negligētes erant: ꝛ circa bella difficiles: cum multa chananei eis abstulissent: ꝛ ad labores iā erāt pp epulas dissoluti: agebat q3 vt eoꝝ optia iā ꝯuersatō depiret ꝛ seniores non audiebant: nec aliud preceptū: nec priorū vlla solēnia cōseruabant. Erant aūt in agris libidie lucrorum intēti: ꝛ ꝓpter multā requiē seditio eos crudelis iterū cōprehēdit: ꝛ ad hoc vsq3 pducti sunt: vt adinuicē huiusmodi pugnarēt causa: ꝓ q̄ deleta ē tribus beniamin: preter sexcētos viros. Uir de populo leuita: q erat sortis effrem ꝛ ibi habitabat: de bethleem duxit vxorē. Hic autē locus ē tribus iude. Cūq3 vehemēter amaret cōiugē: ꝛ eius pulchritudine vict⁹ afficeret: quādo ab illa nō similiter amabat: ꝛ ille pp passiōis eius amorē potius vreret: lites frequēter inter eos eueniebant. Ad vltimū vero mulier his grauata relinquēs virū abijt ad parētes mēse q̄rto. Uehemēter āt graue ferēs vir pp amorē vēit ad soceros: solutisq3 litibus placatus ē circa ea. Et quidē quattuor dieb⁹ ibidē cōmoratus p̄bentib⁹ ei hospitalitatē puelle pntibus q̄nta die abierūt: ꝛ circa meridiē sunt egressi. Tardius. n. dimittebant pntes filiā: ꝛ diei iā tarditas accedebat. Un⁹ aūt famulus eos seq̄bat: ꝛ asin⁹ erat eis in quo mulier vehebat. Cūq3 venissēt circa hierosolymā ābulantib⁹ stadijs. xxx. psuasit famulis vt māerēt: ne ꝛ pp noctē ambulantes difficultas aliq̄ com prebēderet: dū nec ꝓcul hostes existerēt: ꝛ tēp⁹ frequēter icautū faciat suspecta etiā q̄ putant eē tutissima. Illis aūt non placuit apud aliēigēas viros succedere. Erat vero ciuitas chananeorū: sed accedētes. xx. adhuc stadijs optabāt ad ꝓpriā descēdere ciuitatē. Cūq3 hec sñia valuisset venit in gabaa tribus beniamin iā vespe. Et cū null⁹ ciuiū eū in mansiōe suscipet: senior quidā ex agro descēdēs: qui de tribu quidē erat effrem in gabaa vero cōmorabat: vidēs eū quis eēt interrogabat: ꝛ pp quas cās n̄ mittens cū iā eēnt tenebre necessaria cene requireret. Ille leuitā quidē se dixit eē: mulierē aūt a pntib⁹ reducere: ad ꝓpria remeare: habitatōnē vero significabat hr̄e in sorte effrem. Quē senior ꝛ ꝓ cognatiōe: ꝛ eo ꝙ eandē possederat tribū: ꝛ pp colloquiū ad suum duxit hospitiū. Quidā vero iuuēculi gabaonitarū mulierē in platea vidētes: et pulchritudinē stupētes: dū apud illū senē eā successisse cognoscerēt: cōtēnentes eorū infirmitatē ꝛ paucitatē venerūt ad ianuas eius. Et cū eis senior vt abscederēt supplicaret: ꝛ vt ne violētiā inferrēt hospiti: nec iniuriā illi petebāt: vt data sibi muliere a rerū māsiōe recederēt. Seniore vero dicēte ꝙ ꝛ ꝯgnata esset leuite: ꝛ p libidinē inique i lege delinquerēt: deficiētes circa iusticiā deridebāt: minabanturq3 se eū iterficere: eo ꝙ eorū cōcupiscētiā ipediret. Cūq3 i necessitate vēisset nolens hospites in cōtūelia magna relinq̄re: suā eis filiā cessit: dicēs min⁹ eē peccati si ꝯcupiam suā i ea cōplerēt: q̄3 si iiuriā pegrinis iferrēt: ꝛ iiustitiā nō pferre quos susceperat: hoc mō putabat. Cū vo illi neq̄q3 a suo feruore ꝓ pegria recederēt: sed iminerēt vt eā accipent: ille q̄dē supplicabat: vt nihil iniq̄ presūerēt. At illi rapiētes ꝛ adijcientes ꝓ libidie violētiā: ad semetipsos mlierem deduxerūt: ꝛ p totā noctē vsq3 ad pncipiū diei i ei⁹ corpe ludibria sūt exercēti. Illa vero defecta i his q̄ ꝓuenerāt ad hospitē redijt: ꝛ cōtristata ꝓ his q̄ ptulerat: p̄ verecūdia ad faciē mariti mime presūebat accedere. Cūq3 circa se ꝓ his que cōtigerāt icurabilē reputaret: lectulo decūbēs aiam dereliquit. Uir āt ei⁹ arbitratus sopore graui mulierē detineri: nihil mali metuēs excitare eā tētabat ꝛ cōsolari: quia raptoribus nō spontanea volūtate se prebuisset iniurijs. Cū vero certe defunctā cognouisset a malorū magnitudie: iponēs iumēto mortuā ad se portare vxorē: ꝛ diuidēs eā per mēbra in ptes duodecim: per tribus singulas destinabat mādatū dās portantib⁹: vt ꝓderēt auctores mort⁹ ei⁹: ꝛ eiusmodi crudelitatē cūct⁹ tribub⁹ indicarēt. Illi aūt ꝛ aspectu ꝛ auditu graui hoꝝ maloꝝ affect⁹ nullū sumētes p̄mit⁹ hmōi exēplū ira itēpata ꝛ iustissima ꝯcitati i sylo sūt an̄ tabernaculū ꝯgregati: ꝛ i arma ꝓcedere repēte

Vide quātū malū ꝓsecutū ē ex stupro mulieris

tentabant: & insilire gabaonitis: vt hostibus. Retinuerunt autem eos seniores suadētes n̄ oporter̄: sic cito cōtribulis inferr̄ bellū: anteq̄ȝ verbis agerēt de criminibus quādo nec lex circa extraneos pmitteret pter legationē israelitas bella tractar̄: si forte pēitētiā agerēt qui iniuste aliquid psūpsissēt: bonū eē vt legi obediētes ad gabaonitas mitterēt: & mali auctores expeterēt: quibus pbitis eos punirēt: cōtenentes vero armis adirēt. Miserūt ergo ad gabaonitas accusātes iuuenes de mulier̄: & eos dari ad supplicia deposcētes: qui legittime nō egissēt: q̄si non eēt iustū: vt p oib⁹ illi potius morerētur. Gabaonite vero neq̄ȝ iuuenes tradiderūt: & crudele iudicauerūt timore belli aliēis obedir̄ pceptis: in nullo se putātes eē minores armis: neq̄ȝ multitudine: nec bellādi presūptione. Erant autē nimis istructi: & sup alias tribus idustrij despexerūtq̄ȝ illos: & idignati sūt e diuerso tanq̄ȝ opressuri violētiā faciētes. Cūq̄ȝ talia fuissēt israelitis enūciata: iusiurandū fecerūt: nullā suarū viro beniamiti dar̄ nuptijs filiā: sȝ armari sup eos: & āplius eis q̄ȝ aduersus chananeos resister̄: quos hebrei sepius expugnassēt. Repēte ergo eduxerūt sup eos exercitū quadringēta milia virorū. Beniamite vero habuerūt. xxv. milia armatorum: & aliorum sexcētorum: qui sinistris manibus fundibularij videbantur experti. Et commisso prelio circa gabaa fugauerunt israelitas bēiamite viri: ceciderūtq̄ȝ ex eis. xxij. milia: fuissentq̄ȝ plurimi forte necati: nisi nox eos retinuissȝ: & pugnā soluisset. Et bēiamite gaudētes abibant in ciuitatē: israelite vero obstupescētes se ita victos: ad exercitū remeabant.

Altera vero die rursum congressi beniamite vicerunt: & mortui sunt decem & octo milia israelitaꝝ: metuētesq̄ȝ exercitū reliquerunt. Veniētes autē in ciuitatē bethleem proxime constitutā: ea die ieiunantes: altera die depcabant̄ deum p fineen sacerdotem: vt eius ira quiesceret: & ei in duab⁹ eorū deuictionibus satisfieret: daretq̄ȝ eis potētiam cōtra hostes atq̄ȝ victoriā. Deus autē hec fieri finee prophetante pmisit. Duabus itaq̄ȝ partibus diuidētes exercitū: mediā quidē partē i isidijs circa vrbem nocte collocauerant: medij vero beniamitis congressi: paulatim eis imminētib⁹ recedebant: & beniamite psequebant̄: hebreis paulatim refugiētibus: & oio volentibus oēs eos ab vrbe protraher̄: quos quasi fugiētes insequebant̄: ita vt ēt seniores et iuniores in ciuitate pp̄ter infirmitatē relicti discurrerēt: adir̄ volētes hostes. Cum vero multū a ciuitate recessissēt: fuger̄ quidē hebrei cessauerunt: cōuersi autē steterunt ad pugnā: & illis qui in insidijs erant dederunt signū. Qui surgētes cū clamore hostes aggressi sūt. Illi vero vt sēser̄ se esse deceptos: in angustia cōstituti: in quodam coacti & cōcauo loco collecti sūt: & ibi iaculis sauciati: ita vt oēs interirēt preter sexcentos viros. Quiq̄ȝ cōuersi & cōstipati: & p medios hostes transeūtes effugerūt ad vicinos mōtes: quos tenētes ibidē cōmorati sunt. Illi vero circa viginti & quiq̄ȝ milia sunt extincti. Igitur israelite & gabaa ciuitatē igne cōcremauerunt: & mulieres: et infantulos masculos pemerunt: alijs beniamitarum ciuitatib⁹ similia facientes: sicq̄ȝ erāt econtra eos ifesti: vt etiā iabitas q erant galaditidis regiōis: eo q̄ eis auxiliū nō pbuissēt ɔtra bēiamitas: mittēs. xij. milia de suis armatis: iuberēt oēs iterimi: occiderātq̄ȝ bi q fuerāt missi oēs pugnaces ciuitatis cū filijs & vxorib⁹ pter q̄drigētas virgies. tāta ira succēsi sūt pp passionē correpte mlieris: & armorū ab eis electa ɔditiōe. Post hec āt israelite p calamitate bēiamitaꝝ pūiti sūt: & sup hoc ieiunar̄ pposuerūt: lȝ iusta passi eēnt: eo q̄ i lege peccauerit: tūc sexcētos q fugerāt euocāt legatiōibus. Erāt eni sup q̄ndā petrā q̄ suas appellat̄. Legati vero n̄ ill̄ tm̄mō calamitatē pueisse: sed etiā sibi cognatis peūtibus ingemiscētes: suadebāt eis vt patiēter ferrēt: & ad illorūȝ cetū ɔcurrerēt: ne oio q̄ȝtū ad se beniamitaꝝ tribū extermiari decernerēt: dicebātq̄ȝ eis. Cōcedim⁹ vobis terrā & pdā q̄ȝtūcūq̄ȝ toller̄ potueritis: illi vō his ɔ se dei decreto gessi: q̄n̄ i sua iiq̄tate sciētes pugnauerāt ad alīi ɔ tribū priā obediētes vocātib⁹ aduērt

Callidi hebrei fuerunt hac vice.

Israelite vero vxores eis quadringētas virgines iabitidas dederunt: et de ducentis reliquis cogitabant: quō et illi haberēt vxores vt filios procrearent: cū vtiq3 iurassent ante bellū: vt suas filias nulli beniamite cōiungerēt. Et alij quidē suadebāt illud ius iurandū non debere seruari: quod p irā non voluntate nec iudicio prouēisset: nihilq3 foret deo molestū: si tribum pituram saluare possēt: adijciētes piurium non quando necessitate fit eē pessimū: s3 quando fuerit malignitate commissū. Cūq3 seniores piurij nomē valde metuerēt: quidā ait. Hoc consilio et isti vxores habebunt: et religio iurisiurandi seruabit. Ter in anno in Sylo ad mercimoniū fit cōuentus: sequūturq3 mulieres et virgines. Sinant ergo beniamite vt raptu ducant vxores quascūq3 potu erint: nobis neq3 inuitantibus: neq3 prohibētibus. Et dū pr̄es eorum questi fuerint vindictamq3 poposcerint: dicemus eos poti9 eē culpabiles qui custodia3 non habuerunt filiarum. Oportet. n. beniamitas iram euadere: qua iā circa eos vsi sumus imēsa. His itaq3 consētiētes decreuerunt beniamitas raptu nuptias celebrare. Instante vero festiuitate: illi quidē. cc. viri bini vel terni ante ciuitatē p vineas et loca: in quibus se latere credebant positi: insidiabant virginibus vēientibus. Ille autē cu3 lusu: nihilq3 metuētes sine custodia propabant. Tunc illi surgētes tenuer dispersas eo modo ducētes vxores: et ad opa se terre dederunt studētes vt ad secūdam felicitatē denuo remearēt. Hoc itaq3 mō tribus Beniamin cū pene tota piss3: israelitarū sapiētia reparata ē. Floruit itaq3 repēte: et opulētie magnitudine: alijsq3 ditata rebus ē. Hoc itaq3 bellum ita sedatum esse dinoscitur. Capitulum. IIII.

Horum vero similia etiam tribum dan ex huiusmodi causa contigit sustinere. Cum israelite bellorū iam studiū reliquissēt: et ad opa se terre dedissēt: chananei contēnētes eos: nec aliquid se ab eis pati credētes: suum collegerunt exercitum: firmā hntes spem: q̄si hebreos affligerēt. et decetero ciuitates licēter inhabitarent: currusq3 faciebāt: et exercebant armis: et vrbes adinuicē sibi cōsētiebant. Et de tribu quidē iuda ascalonā ciuitatē: et accaron abstulerūt: et alias multas i cāpestrib9 cōstitutas: et ipsos danitas in mōtana fuger cōpulerūt: nec paululū eis locū in cāpestribus relinquētes. Et dū illi nec ad bellandū eēnt idonei: nec terrā sibi iam sufficiētē hrent: miserunt de suis. v. viros ad loca mediterranea: q terrā inspicerēt: in qua habitare decetero potuissēt. Illi autē non procul a monte libano: et iuxta iordanis fōtes circa maximū campū si dn̄s ciuitatis viā triū dierū pambulātes contēplantesq3 terrā bonā et nimis vberrimā significauerunt eis. Quo cū exercitu pcedētes: edificauerūt illic vrbē dan ɔgnominatā ab vno filiorū iacob: ex quo et ipsa tribus appellata videbat. Israelitis autē et cū iam eēnt in labore difficiles: et in diuinitatis cultu deficerēt: aduersa pueiebant. Nā dū fuissēt a sua cōuersatiōe transgressi: ferebant ad libidinē: vt pro sua viuerēt volūtate: ita vt imminētibus chananeis: malis oibus implerētur. Iratus ē igit eis deus: et felicitatē quā innumeris laborib9 acquisierāt pp epulas amiserūt. Castra siquidē ɔtra eos agēte cusarto rege assyrio2: multi pugnantes pierūt: et obsessi fortiter capti sūt: qdā vero pp timorē spōte se illi cōtradiderūt: et maiora q̄3 possēt tributa iposita sibimet exsoluebāt: et diuersas iiurias pferebāt p ānos viij. p9 quos hoc mō liberati sūt. Zenes qdā de tribu iuda vir idustri9: prudētiaque fortissim9 rn̄so sibi dato ne despiceret hebreos i necessitate hmōi cōstitutos: s3 vt poti9 reducer eos ad ius libertatis adiret paucos quosdā i his laborib9 pceptis diuis adhibēs sibi qb9 tūc i ill' rb9 positis aut pudor eēt: aut quos spes ɔfidētie nimis acueret pmū qdē cusarti castra dirupit. Cūq3 plimi hebreorū ad certamē accederēt: eo q hn̄ eis por ɔfidētia pcessiss3: cū assyrijs ɔgressi sūt: eosq3 valde psecuti: eufratē trāsmear coegerūt. Zenes autē cū ipso fortitudinis ope pbuisset effectum principatus accepit hōrē: vt populū iudicaret: i quo. s. xl. annis conuersatus est. Capitulū. V.

Periurium: malignitate factum: non tenet.

Tribus Benyamin quo reparata fuit ɔ filio hebreorum.

Cusartus rex.

Zenes.

HOc autē moriente: denuo res israbelitaꝝ sine principe vexabātur. Et dum bo-
norē deo nō referrēt: nec legibus obedirēt: magis ac magis afflictōibus subijcie
bantᷣ: ita vt Eglon rex moabitaꝝ despiciēs inhonestā cōuersationē eorū: bellū eis in Eglon
ferre ꝑsumeret: ꝛ multis eos ꝑlijs obtineret ac subderet: ꝛ oēm ꝑtātem eorū prorsus
humiliaret: eosq́ȝ iuberet tributa ꝑsoluere. Constituēs autē sibimet regnū in hiericho
nihil mali reliquit: quod populo nō imposuit: eosq́ȝ ad inopiā ꝑduxit annis octo ꝛ de
cem. Misertus āt ꝛ deus in his que patiebātur: ꝛ eoꝝ supplicatiōibus iclinatus: ab
iīuria moabitarū hoc mō eos eripuit. Quidā iuuēculus nomie aoth: de tribu benia- Aoth
min: ex patre Gera: audaciaq́ȝ fortissimus: ꝛ corpore ad opera exercēda robustus: in
leua manu maximā fortitudinē hñs: cum in hiericho hitaret: eglon regi factꝰ ē notus
muneribus eū placans: ita vt ꝑ hec etiā ceteris qui erant circa regē carus existeret.
Aliqñ autē cum duobus famulis munera regi ferēs: latēter gladio in dextro femore
ligato: introiebat ad eū. Erat autē estatis tēpus. Cūq́ȝ iam dies medius esset: regie
quiescebāt custodie: ꝑpter estum cūctis ad prandia recedētibus. Cū ergo iuuēculus
eglon munera ꝑbuisset: cōmoranti in quodā loco caloris tēporibus oportuno: eius se-
cretū petijt. Aderant āt soli famuli regis. Cūq́ȝ rex famulos abire iussisset: ꝛ cū aoth
loqueretᷣ: ꝛ sederet suꝑ soliū suū: ꝛ aoth terror ingressus fuisset: nec eū fortissime ꝑcu
tere valeret: relaturū se ei ex dei ꝑcepto somniū dixit. Cū ergo ille letus ꝑ somnij re-
citatiōe de solio surrexisset: aoth eū in corde ꝑcussit: ꝛ gladiū derelinquēs egressus est
clausam ianuā derelinquēs. Ministri vō qescebāt: credētes regē in soporē cōuersū.
Aoth vō iericūtis latēter hoc indicās: exhortabatᷣ eos vt suā defenderēt libertatem
At illi gratissime hoc audiētes tubis vtebanᷣ: mos eni est patrius his populū cōuo-
cari. Ministri itaq́ȝ eglon diu que ei cōtingerāt ignorātes: cū iam aduespasceret: me-
tuētes ne quid ei iopinabiliter accidisset: in eius cubiculū sunt igressi: eūq́ȝ mortuū cō
periētes: in stuporē cōuersi sunt: ꝛ anteq́ȝ sua castra colligerēt: israbelitaꝝ suꝑ eos irru
it multitudo. Et alij quidem repente perempti sunt: alij in fugam versi: tanq́ȝ in terra
moabitida liberādi. Erant āt ꝑemptoꝝ vltra .x. milia. Uiri israbelite vero ꝑoccu-
pātes iordanis transitū: eoꝝ multos interfecerūt: ꝛ nullus eoꝝ manus euasit. Et he
brei quidē hoc mō ab istoꝝ ꝓuitute ꝑuati sunt. Aoth vō ob hanc cām principatu ho
noratus a plebe: defunctus ē: dū hanc ꝑtātem .lxxx. tenuisset ānis: virtutiq́ȝ etiā pre
ter hanc cām maxima laude dignus existēs. Et post hūc Sanagar filius anath ele
ctus ad principatū: primo āno vitam expleuit.

Cap. VI.

IGitur israbelite calamitates quas passi fuerāt: nō colendo deū: nec legibus eiꝰ
obediēdo: correptionē nō assignātes deo: anteq́ȝ a moabitaꝝ ꝓuitio respirarent:
a rege chananeoꝝ Jabin nomie subiugati sunt. Hic āt ortus quidē videbatᷣ de ciui-
tate Aserotb: que posita ē suꝑ paludē samachonitidē: habebatq́ȝ armatoꝝ .ccc. milia
eqtū .x. milia: ꝛ curruū tria milia possidebat. In hac itaq́ȝ militia dux erat Sysara:
apud regē honore ꝑmus. Qui veniēs ad israbelitas: vehemēter eos afflixit: ita vt tri-
buta eis iponeret. Que .xx. quidē annis soluere passi sunt: cū nec ipsi ꝑ ifelicitatē suā
resipiscerēt: ꝛ deus maiore tēpore eos domare vellet: ꝑpter eoꝝ iniurias ꝛ igratitudi
nes nimis iniustas. Decetero āt tēperantes a malis suis: ꝛ agnoscētes has calamita
tes sibi ꝑ legū contēptu venisse: quandā ꝓphetissam noie Debboram: qđ nomē he
braica ligua significat apim: rogauerūt vt depcaretᷣ deū: quatenꝰ misericordiā haberet
eoꝝ: ne despiceret eos a chananeis oppressos. Deus āt ānuit eoꝝ saluti: ꝛ ducē ele-
git de tribu neptalim Barach: qđ nomē chorusciationē hebrea lingua significat. Euo
cās igiᷣ cū debbora: iussit eligere iuuenū .x. milia: ꝛ ad hostes ꝓcedere: ꝑsumebat eni
ꝑdicēte deo ꝛ victoriā ꝓmittēte. Cūq́ȝ barach dixisset: nō se exercitū fore ductuꝝ: nisi
ꝛ illa quoq́ȝ vna ꝓcederet: irata dixit. Tu quidē cedis mulieri dignitatē quā deꝰ tibi

cōtulit:ego vō nō refutabo. Et cōgregantes .x. milia viros castrametati sūt apud thabor mōtē. Quib⁹ sysara rege pcipiēte obuiā venit: ⁊ nō pcul ab eis castra fixit. Israelite vō ⁊ barach obstupescētes multitudinē hostiū: cū de fuga iā cogitarēt: debbora retinebat eos: ⁊ ipsa die dimicare pcipiebat victoresq; eos deo auxiliāte pollicebatur. Cōgressis ergo atq; pmixt⁹: eis ymber magn⁹ ifluxit. Et qa nimia sil' ⁊ grādo ⁊ pluuia i faciē chananeoꝝ versa: ⁊ vētus eoꝝ aspectib⁹ iminebat: ita obcecati sūt: ut arcus eoꝝ ⁊ fūdibule iutiles fierēt: ⁊ armati pter frig⁹ vti gladijs nō valerēt: israelitas vō tēpestas imissa: cū eis post terga esset: minus nocebat. Qui auxilio dei sumebāt valde fiduciā: ⁊ hostes i mediū circūdātes: multos eoꝝ iterfecerūt. Et alij quidē ab isrlitis extincti sūt: alij vō excussi pprijs ceciderūt: ita ut etiā multi eoꝝ cōculcati currib⁹ morerēt. Sysara vō exiliēs de curru cū videret fugā exercit⁹ sui factam: fugiēs venit ad quandā mulierē cenidelarū: noie Jalis. Quē rogātē ut celaret eū suscepit: ⁊ petenti potū dedit lactis. Erat eni fatigat⁹. Et cū nimie bibisset: cōuersus in somnū ē. Illa vō dormiēti ferreū clauū p tēp⁹ imisit: ⁊ cū malleo pcussū ad terrā vsq; deposuit: ⁊ hominib⁹ barach post paululū veniētib⁹ eū oñdit terra cōfossuʒ. Sic ergo victoria ꝯstitit ɓm ea q̄ a debbora dicta sūt: ut p mulierē hic triūph⁹ accideret. Barach aūt agens exercitū sup assur ⁊ obuiā veniētē iteremit iabin: ⁊ cadēte pncipe ciuitatē vsq; ad fundamēta deijciēs pnceps fuit p .xl. ānos hebreoꝝ. Capitulū. VII

Eodē tpe moriēte Barach ⁊ debbora madianite rogātes amalechitas ⁊ arabes castrametati sūt sup isrlitas: ⁊ cōgressos sibimet viros pugnantes interemerūt: eosq; manib⁹ alligātes cūcta depdabāt. Hoc aūt faciētib⁹ illis p annos .vij. israelitarū ppls p mōtana collect⁹ ē: ⁊ cāpestra dereliqt: foueas quasdā ⁊ spelūcas faciētes ut fugiēies ab illis potuissent quodāmō liberari. Nā madianite estatis tpe agētes exercitū: p hyemē israelitas colere terrā pmittebāt: ut laborātes cōpmere facillime possent. Erat igit fames: ⁊ ciboꝝ maxia difficultas. Tūc ergo cōuersi ad deū pcib⁹ hebrei: ut eos eripet exorabāt. Gedeō aūt iasi fili⁹ de tribu manasse paucos manipulos spicaꝝ ferēs: latenter eos terebat in torculari: cū metueret hoc publice in area facere pter hostes. Tūc visio appuit ei in forma iuuēculi: dixitq; eū felicē ⁊ caꝝ deo: hocq; eē maximū ei⁹ ppiciatiōis indiciū: eo ꝙ tūc vterer pprio torculari. Cūq; pcipet eū fiduciā hre ⁊ festinare: qten⁹ defenderet libertatē: ille hoc ipossibile eē dicebat: qñ trib⁹ ex q̄ esset multitudine priuarer: ⁊ puer eēt ad tātaꝝ reꝝ op⁹ infirmior. De⁹ aūt qđ deerat se ipletuꝝ esse dicebat: eoq; duce israelit⁹ se victoriā pbituꝝ. Et cuʒ hoc gedeon qbusdā iuuenib⁹ enerrassʒ: creditūq; fuisset ei: ac repēte ad certamia decē milia viroꝝ videret pparat⁹ exercit⁹ astitit gedeon p somniū de⁹: imbecillē naturā hoiuʒ sibi placere declarauit: ⁊ q̄ eēt fortitudine pcipua refutauit: ut victoriā nō sibi: sʒ deo ppie reputarēt: tāq; si multo hoc dignoq; gererer exercitu: ⁊ crederēt: qa ei⁹ auxilio victorie op⁹ fuissʒ ipletū: pcepitq; ut circa mediū diē in solis ardore ad fluuiū faceret venire exercitū: eosq; q iclinati biberēt magnanimos estimaret: q vō cū festinatiōe turbatā biberēt aquā: eos crederet hostiū formidine detineri. Et cū gedeon ɓm dei iussione hoc adimplessʒ: trecēti viri repti sūt: q aquā manib⁹ cū timore ⁊ tuba lamberent: dixitq; de⁹: ut istos duces hostes adiret. Posuerūt itaq; castra sup iordanē die altera trāsituri. Et cū gedeon cū timore cōsisteret quō ei pdictū fuerat: ut nocte hostes inuaderet: volēs eū de⁹ a formidine reuocare: pcepit: ut sumēs vnū' militē iuxta tabernacula madianitaꝝ accederet: ab eis cōsiliū belli cōfidentiāq; sumptur⁹. Obediens aūt ⁊ sumēs ppriū famulū noie phara: accedēs ad quoddam tabernaculuʒ ⁊ inuenit vigilātes in eo: ⁊ iuuēculuʒ aliquē suo cōmilitoni somniuʒ recitātē: ita ut gedeon audiret. Erat eni huiusmodi visio: quā dicebat: quasi vidisset panē ordeaciuʒ: q p vilitate sua incomestimabilis esset hominib⁹: p exercituʒ reuolutū regis apprehendisse

tabernaculū necnō ꝛ cetera deiecisse. Ille ergo visiōꝫ interitū exercit⁹ significare ꝓnū ciauit: dicēs vñ etiā hoc videret ei: oē inquit semē qd̄ vocat ordeaciū cōstat eē vilissimū: ꝛ inter oēm populū israelite videntᷣ abiecti velut gen⁹ ordei: ꝛ apd̄ israelitas nunc Gedeō exulat ꝛ eius exercit⁹. Qꝛ vero panē te videre dixisti: qui tabernacula nostra vastauit: metuo ne de⁹ cōtra nos gedeō victoriā cōdonet. Gedeon āt somniū audiēs spem magnā hūit pariter ꝛ fiduciā: iussitqꝫ suos armari: narrās eis etiā hostiū visionē. Illi vō in his q̄ dicta fuerāt pparati sunt: ꝛ circa primā vigiliā gedeō suum ducebat exercitū triptite diuisuꝫ: portabātqꝫ cūcti vacuas pharetras ꝛ lāpades ardētes: q̄ten⁹ grauis hostib⁹ videretᷣ inuasio: ꝛ in dextra manu cornua ferebāt: quibus ꝓ tubis vtebantᷣ. Multū itaqꝫ locū hostiū tenebat exercitus: hēbantqꝫ multitudinē camelorꝫ: ꝛ ɓm gentiū morē pascētes in vno circuitu erāt oēs. Hebreis āt pdictū fuerat: vt dū venissēt circa hostiū castra: signo dato tubis canerēt: pharetrasqꝫ cōcutiētes cū lāpadib⁹ ipetū facerēt iubilātes: qꝛ victoriā deus gedeō cōferret. Qd̄ cū fecissēt: stupor cōprehēdit homies adhuc dormiētes: erat eni nox: ꝛ hoc deus fieri ita pcepat: suntqꝫ pempti pauci quidē ab hostib⁹: plurimi vō a semetipsis: eo qꝛ linguis ꝓprijs discordarēt. Nā dū fuissent in turbā redacti: vnusquisqꝫ pimebat ꝓximū: dum eū crederet inimicū: ꝛ facta ē magna cedes. Fama vō victorie gedeōis ad israelitas pueniēte: cūcti simul armati sūt psequētes hostes: ꝛ cōprehēderūt eos in quadā valle scopulis valde circūdata: quā trāsire nō possēt: ꝛ circūstātes occiderūt oēs: duosqꝫ simul reges oreb ꝛ zeb Reliqui vō duces relictos milites colligētes: qui erāt q̄si. viij. et. x. milia: castrametati sunt multo ꝓcul ab israelitis. Gedeon āt labore non fessus: sed psequens cū oī exercitu: eisqꝫ cōgrediēs fortes vniuersos fundit⁹ interemit: ꝛ reliquos duces zebin et zarnon apphendēs captiuos duxit. Mortui sunt āt in ea pugna madianitarꝫ ꝛ arabū q eis solatia pbuerūt q̄si centū viginti milia: multaqꝫ pda auri ꝛ argēti ꝛ vestiū ꝛ camelorꝫ. ꝛ subiugaliū hebraice tūc ē collata victorie. Gedeō āt vadēs in effrē ꝓpriaꝫ regionē: occidit quosqꝫ madianitarꝫ reges. Tribus āt effrē ex qua erat gedeō eū grauiter ferret: qꝛ cū ea minime dimicasset: exercitū sup eū festinabat inducere: qꝛ eis nō indicasset qn̄ hostes inuaserat. Gedeō vō cuꝫ eēt hūilis aīo ꝛ oī virtute summ⁹: dicebat nō se auctoritatis sue cōsilio pter eos cōtra hostes: sꝫ deo iubēte pugnasse: victoriā vō nō min⁹ eorꝫ q̄ꝫ sui laboris eē fatebatᷣ. His ergo ɓmonib⁹ eorꝫ mitigās irā: plus hebreis ꝓfuit q̄ꝫ hostiū pda: eosqꝫ a pcipicio intestine seditōis eripuit. Iniurie tñ hui⁹ penā illa trib⁹ excepit: quā. s. oportuno tēpe declarabim⁹. Gedeō itaqꝫ principatū ponere volēs: coactus retinuit illuꝫ ānis iugiter. xl. populi iura disponēs: ꝛ diuersis ad ei⁹ iudicia cōcurrētib⁹: quecūqꝫ dixisset: firmissime oīa ɓuabantᷣ. Qui cuꝫ senex d̄functus fuisset: in effrē regione sepultus est. Cap. VIII.

IS habuit quidē filios liberos. lxx. plures eni hēbat vxores: vnuꝫ āt filiuꝫ hūit ex cōcubina oroma noie abimelech: qui post morē pr̄is pgens in sychē ad cognatos sue matris vñ fuerat orta: ꝛ sumēs ab eis pecunias: qm̄ iniquitatū magnitudine videbatᷣ isignis: cū eis ad pr̄na quoqꝫ pdia regressus ē: ꝛ oēs fratres occidit absqꝫ solo ioatha. Hic eni fuge bñficio ē liberat⁹. Abimelech āt assumpta tyrānide: dominū se ꝓ legitimis filijs in his q̄ vellet facerᷣ declarauit: qd̄ vehemēter iustitie presulib⁹ erat acerbū. Igitᷣ dū quodā tēpe publica in sychē festiuitas eēt: cunctaqꝫ illic multitudo cōsisteret: frater ei⁹ ioathan quē fugisse pdiximus: ascendēs in mōteꝫ garizim qui sicimorꝫ supeminet ciuitati: clamauit: ꝛ multitudie phēte silētiuꝫ precatᷣ vt qd̄ diceret libēter audirēt: factoqꝫ silētio dixit: qꝛ arbores facto sui concilio: humana voce petissent ficū: vt supra eas regnaret. Qua denegāte: eo qꝛ honore fruct⁹ ꝓprij frueretᷣ: nec aliū q̄rere d̄beret extraneū: arbores rursuꝫ cogitationē regni nō reliq̄rūt: visūqꝫ eis ē vt honorē viti pherēt. Sed ꝛ vitis electa hisdē ɓbis quib⁹ ficus vsa respuit regnum.

Hoc ipsũ faciẽtib⁹ ⁊ oliuis: ramn⁹ quã arbores petierãt ut regnum sumeret sup eas: hoc eni genus est inter ligna qḋ habet ignẽ ꝓferendi naturã: ꝓmisit se regnũ suscipe ⁊ insigniter impare: ita tñ ut sub eius vmbra requiescerẽt. Si v̄o ei cõtraria forẽt: eius igne cõcremarent. Hoc aũt inquit nõ risus causa dico: ſ3 quõ multoꝝ bonorũ expti gedeonis ea que nũc gerunt despiciunt: vidẽtes abimelech p̄ncipẽ hi q meos cu3 eo fratres interemerũt: cũ vtiq3 nihil ab igne differat. Cũq3 talia dixisset abscessit: ⁊ habitabat latenter in montib⁹ annis trib⁹: timẽs abimelech. Hinc post nõ multũ tẽpus: sycimite penitẽtiã agentes ꝓ nece filioꝝ gedeon: expulerũt ab vrbe abimelech pariter ⁊ a tribu. Ille ergo cogitabat affligere ciuitatẽ. Tẽpore aũt superueniẽte vindemie: metuebãt colligere fructũ: ne quid eis abimelech faceret mali. Ueniente v̄o ad eos quodã p̄ncipe: gaal noĩe: cũ armatis cognatis suis: sycimite q̄runt sibi ab eo p̄beri munitionẽ: donec vindemias cõgregarẽt. Quo eoꝝ faciẽte petitionẽ: ꝓcedebãt ad opus suũ: ⁊ cũ eis gaal suos ducebat armatos. Cũq3 fruct⁹ fuisset cum securitatẽ collectus: ⁊ p singulos choros abimelech apte iã p̄sumerẽt blasphemare: ſ3 ⁊ p̄ncipes insidijs loca circa ciuitatẽ apprehẽdẽtes: multos abimelech latẽter interfecissent: 3ebul quidã princeps sychemitaꝝ: cũ esset extraneus abimelech eis quib⁹ pplm̃ gaal exacuebat: abimelech missis nuncijs indicauit: ⁊ monuit ut insidias poneret añ vrbẽ seq3 suasuꝝ gaal ut egrederet de ciuitate: quo facto: irruere sup eũ deberet abimelech ⁊ agere: ut in eo se defenderet: ⁊ deinceps populi sibi amicicias copularet. Cũq3 abimelech in insidijs resedisset: ⁊ gaal incaute moraret in suburbano: ⁊ cũ eo 3ebul vidẽs paulatim ordinatos accedere gaal: ad 3ebul ait isistere sibi viros armatos. Quo r̃ndente vmbraculũ eẽ petrarũ: cũ magis appropinquaret: verius hoc aspectu cõsiderans: nõ vmbrarũ esse: ſ3 viroꝝ dixit insidias. R̃ndit ad eũ 3ebul. Nõne tu maliciã abimelech accusabas. Cur itaq3 tue virtutis magnitudinẽ nõ ostẽdis: ⁊ cũ eo pugna3 cõgrederis? Gaal ergo turbat⁹ cõgressus est cũ abimelech: ⁊ ceciderũt equitũ aliqui de eis armatis: ipse v̄o fugit i ciuitatẽ: ut alios euocaret. Et denuo 3ebul egit: ut gaal expelleret ex vrbe: accusans eũ quasi cõtra milites abimelech melior extitisset Abimelech v̄o cognoscẽs egressuros ad vindemiã denuo sychemitas: loca circa vrbẽ insidijs occupauit. Quib⁹ ꝓcedẽtib⁹: iam qdẽ ps exercitus apprehendit portas: ut ciuib⁹ auferret ingressu3: alij v̄o dispsos interemerunt: ⁊ vbiq3 cedes effecta est: ⁊ ciuitatẽ ad fundamẽtũ vsq3 subuertens: sal quoq3 sup eius ruinas seminans: victor abscessit Oẽs itaq3 sychemite hoc modo pempti sũt. Quicũq3 v̄o p ꝓuinciã dispsi picula fugierũt: sup quandã petrã munitissimã cõgregati morabant. Cũq3 eã murare niterẽt voluntatẽ eoꝝ abimelech p̄noscens: sup eos cũ exercitu venit: collectisq3 de silua lignis: iussit ut hec etiã exercit⁹ faceret vniuersus. Uelociter aũt saxo circundato lignis subiectus est ignis: ⁊ flãma surgẽte: nullus ex eo saxo defugit: ſ3 vna cũ vxoribus ⁊ filijs sunt extincti: viri quidẽ circa mille ⁊ quingẽtos. Reliquã v̄o oẽm multitudinẽ sychemitarũ: huiusmõi calamitas interemit. Quibus hec afflictio nata ẽ: eo q᷑ sup virũ sibimet vtilem: eiusq3 genus mala talia ꝓtulissent. Abimelech aute3 israelitas malis sycimoꝝ pterrẽs: presumebat etiã maiora tẽtare: ⁊ nequaq3 violẽtie sue modũ imponere donec pderet vniuersos. Ueniebat ergo ad thebes ⁊ ciuitatẽ quidẽ facto discursu cepit. Cũq3 esset in ea maxima turris: in q̃ vniuersi cõfugerant: obsidere hãc volẽs: dũ ꝓxime venisset ad murũ sumẽs mulier quedã fragmentũ mole caput eius repente pcussit. Qui du3 cecidisset saucius: armigerũ rogauit: ut eũ occideret: ne mors eius opus mulieris esse videret. Et ille quidem p̄ceptũ fecit. Abimelech autem huiusmodi pena pro fraterna morte: ⁊ his que in sychemitas presumpsisse probabatur exsoluit. Hec ergo calamitas ƀm diuinationẽ ioathã videt ipleta. Exercitus v̄o qui cũ abimelech fuit eo cadente dispsus discessit ad ꝓpa. Capitulũ. IX.

...uo subuertit... pempti fuere.

...ulier: Abimelech occiditur.

ISraelitarum principatũ post eum iamer al's iair galatinus ex tribu manasse pce pit: vir z in alijs felix: z filios bonos habens. xxx. nũero: z in equitatu pclaros z principatũ ciuitatum galadinarũ habẽtes. Hic duo z. xx. ãnis obtinẽs principatũ: senex defunctus ẽ: z sepulturã in gamon galadinorũ ciuitate ꝓmeruit. Res equidẽ hebreorũ ad inhonestã vitam: z iniuriã dei legũq3 ferebãtur. Quos ãmonite despiciẽtes z palestini: cũ magno exercitu ꝓuinciam deuastabãt: omnẽq3 regionẽ trans iordanẽ detinẽtes: reliqua cõprimere presumebãt. Hebrei vero malis afflicti: ad supplicationes dei cõuersi sunt: z sacrificia celebrabãt: rogantes eũ vt placatus eorum pcibus ab ira quiesceret. Deus vero placatus: eis suũ concessit auxiliũ. Interea ãmonitis castrametãtibus in terra galadinorũ: ꝓuinciales occurrerũt ad montes egentes duce.
Erat aũt quidã nomine iepte: vir nomine paterno potens ad exercitũ dispensandũ quẽ sub mercede poscebãt. Ad hunc ergo mittẽtes rogabãt vt cum eis pugnaret: ꝓmittẽtes vt ei cuncto tẽpore principatũ exercitus sui concederent. Ille vero nequaq3 pcibus obediuit: culpans eos q2 nõ ei phuissent auxiliũ: dum iniustitiã ppessus aperte fuisset a fratribus. Non eni cõsanguine9 eis erat: sed pegrinus. Cuius vtiq3 matrem ꝓpter amoris ardorẽ filijs supinduxerat pater. Ergo fratres expulerũt eum: despicientes eius infirmitatẽ. Et ob hoc in ꝓuincia galaditica morabat: z oẽs delõge ad se veniẽtes: sub mercede ꝓpria retinebat. Illis vo supplicãtibus atq3 iurãtibus: oẽm se principatũ eidem fore phituros: tandẽ aliquãdo cõsensit: z velociter diligẽtia rerum habita: in vrbe masphat exercitu cõstituto: legationẽ misit ad regem ãmonitarũ: cãm eius inasionis accusans. Ille remittens: potius israelitarum accusabat egressum ex egypto: petebatq3 vt ab amorreo recederẽt: quasi patrũ eius a tempore antiquo fuissꝫ
Cui respondẽs iepte ait: q2 irrationabiliter ꝓgenitores israelitarum de amorrea culparet: sed potius eis gratias agere deberet ꝓ ãmonitide al's ãmanitide terra sibi cõcessa: q2 dum possibile fuisset sm moysi iussionẽ vt eam tollerẽt: isti eos illic degere pmisissent: quã post annos trecẽtos dei auxilio reparauerãt: ob quã rem pugnaturũ se fore dixit. Et hec quidẽ effatus: legatos abire dimisit. Ipse vero deum pro victoria depcatus: et sacrificiũ ꝓmittens: vt si viuus reuerteret quicquid ei prius occurreret imolaret. Cõgressus copiose vicit: z occidẽs hostes psecutus ẽ vsq3 ad ãmanitã al's ammonitã ciuitatẽ. Et inde digressus in ãmaniten multas vastauit vrbes: predãque collegit: z a fuitute domesticos liberauit: quam decẽ z octo sustinuerãt annis. Reuersus aũt calamitatẽ incurrit: nullo mõ prisce felicitati equalẽ. Nam eius filia vnigenita z virgo: tunc ei primit9 cũ venerat occurrit. Qui grauiter igemiscẽs magnitudie tanti doloris afflictus: filiam sibi obuiã venisse culpabat: quam sacrificandã deo duo uerat. Que tamẽ in illo casu nõ doluit: ꝓ patris victoria z ciuium libertate moritura. Petiit autẽ duos menses sibi concedi: vt iuuentutẽ suam cum ciuibus lamẽtaretur: z tunc vota pferat. Quo tẽpore transeunte: filiam pater imolauit: nec legitimũ faciẽs holocaustũ: nec deo carum: non vtiq3 deliberans apud animũ suum: qualis apud ceteros huius facti cã videret: Igitur cũ tribus effrem sup eum exercitũ niteret iducere: eo q2 bellũ ammonitarũ al's ammanitarũ eis nõ indicasset: sed absq3 ipsis voluisset predam habere z gloriã: hoc satisfaciebat dicẽs: eo q2 primo quidẽ nõ eos latuisset cognatorũ oppressio: sed etiam vocati ad auxiliũ nõ venissent: cũ oportuisset eos añ preces occurrere. Deinde dicebat q2 hostibus quidẽ iniuste pugnãtibus non presumerent resistere: postea vero cognatis inferre bella tentarẽt: z interminatus est: si non temparent a talibus: deo auxiliante ab eis penas exigeret. Quibus dũ satisfieri non potuisset: sed contra eum cũ exercitu a galatina terra veniẽtes pugnarẽt: amplum eorũ dilatauit interitũ: z psequens fugientes: z preoccupans exercitu premisso vada iordanis: pene quadraginta duo milia virorũ occidit. Ipse vero cum principatum tenuissꝫ

Iepte: voto ppriam filiam ymmolauit:

sex annis defunctus est: ⁊ sepultus in sebasti patria sua q̃ ē in terra galadine. Mo-
riēte vō iepte tenuit principatū absanis de tribu iuda ciuitatis bethleē. Hic filios ha
buit .lx. xxx. masculos: ⁊ reliquas virgines: quos oēs dimisit viuos: filias viris tra-
dēs: ⁊ filiis dans vxores. Qui dum nihil gessit in septē annis ꝟmone ⁊ memoria di-
gnum: in senectute defunct⁹ ē: ⁊ sepulturā in pr̃ia sua ꝓmeruit. Igit' absani moriē-
te: neq3 is qui post eū decē annis habuit principatū: noīe ebilon: de tribu zabulon: ali
quā egit virtutē ꝑcipuā. Post hunc abdon hilonis filius de tribu effraim ciuitate
pharathonitorū existens principatū habuit: qui pro sola eruditiōe poterat habere me
moriam: nullūq3 opus ꝓpter pacē rerūq3 licentiā nec ipse clarū exercuit. Hic autē
filios habuit quadraginta: ⁊ alios ex eoꝝ semine descēdētes .xxx. erantq3 simul oēs
septuaginta: equis exerciti. Quos oēs suꝑstites derelinquēs: senectute defunctus ē:
⁊ opinabilē in pharathuni ꝓmeruit sepulturā. Hoc aūt mortuo: israelitis palesti-
ni ꝑualuerunt: ita ut ab his ꝑ quadraginta annos tributa ꝑciperent. A qua seruitute
hoc modo liberati sunt.   Capitulū. X.

Quidam manue de tribu dan: inter paucos egregius: ⁊ patrie sine dubio ꝑmus
habuit vxorem pulcherrimam: ⁊ q̃ inter cēterum cōprouinciales feminas emi-
nebat. Et cū filios nō haberet: grauiter ferens: deū ꝓ cara successione rogare cepit: i
suburbano suo in campo maximo frequēter adueniēs cū vxore. Erat autē ⁊ nimius
in vxoris amore: ⁊ ob hoc sine tēperatione zelus ipsius. Et quodā tēpore cu3 mu-
lier esset sola: apparuit ei āgelus dei pulchro iuueni similis ⁊ ꝓcero: eiq3 masculū fi-
lium futurū dei ꝓuidētia nūciauit: qui foret optimus: ⁊ fortitudine ꝑcipua clar⁹ a quo
crescente palestinos cōprimendos asseruit: monuitq3 ut eius come minime tōderēt:
nullū potum: nisi aq̃ deo ꝑcipiēte bibiturus. Et cum hec dixisset: abscessit. Illa vero
marito veniēti indicauit angeli visionē: ⁊ admirandi iuuenis pulchritudinē atq3 ꝓce-
ritatē ita: ut ille zelatus in eius laudib⁹ obstupesceret: ⁊ suspitionē quasi ex ei⁹ amore
extraneo cōcepit. At illa volēs irrationabilē eius tristiciā mitigare: rogauit deum: ut
angelum denno destinaret: quatenus maritus eius eum inspiceret. Et iterū ꝑ dei gra
tiā angelus venit in suburbano illoꝝ: ⁊ apparuit mulieri: viro remoto. Quē rogabat:
ut sustineret donec maritū adduceret: ꝓmittēteq3 al's ꝑmittēte angelo: manue vocat⁹
venit. Qui cū vidisset nec tunc a suspitione cessauit: rogauitq3: ut q̃cūq3 vxori eius di-
xerat: illi piter declararet. Cūq3 dixisset angel⁹: sufficere ut nosset illa q̃ dixerat: roga
bat eum: ut ei manifestaret qs esset: quatenus filio nato: gratias ei ⁊ munus offerrēt.
Illo vō dicēte: ꝙ nihil hoꝝ egeret: nec ob hāc causam futurū eis filium nūciaret: pe-
tijt: ut expectaret: q̃ten⁹ ei aliqđ munus offerret. Qui dum primitus nō annuisset: po-
stea eo ꝑcibus insistēte cōcessit: ut aliquid ei donodaret. Cum manue occidēs hedū:
eūq3 coquēdū vxori ꝑhens: dum gestū hoc fuisset: ꝑcepit ut poneret supra saxū ⁊ pa-
nes ⁊ carnes absq3 vasis. Quo facto: virga quā tenebat angelus tetigit carnes: ⁊ igne
protinus emicāte: carnes cū panib⁹ sunt absumpti. Tunc angelus sup fumum quasi
in curru eis celum ascendere videbat. Cūq3 manue metueret: ne quid ei ꝓpter visi-
onē dei proueniret aduersum: eum vxor ut confideret cōfortabat: ⁊ ꝓ sua vtilitate deū
se vidisse fatebat. Cū vō cōcepisset: custodiā habuit mandatoꝝ: natūq3 appellaue-
rūt samson: qđ nomē significat robustū. Crescebatq3 puer velociter: ⁊ tam ꝑ abstinē-
tiam ciboꝝ: q̃3 capilloꝝ remissionē ꝓpheta iā futurus agnoscebat. Hic itaq3 ve-
niēs cum parētibus thamna palestinorum ciuitatē: dum celebraret ibi festiuitas: vir-
ginē prouincialium concupiuit: rogauitq3 parētes ut ei puellam peterēt in vxorem.
Quibus negantibus: eo ꝙ esset de aliena gēte ꝓgenita: deūq3 dicētibus ei nuptias
ex hebreis cōgruas ꝑhiturū: vicit eius petitio ut ei virgo desponsaretur. Dūq3 fre-
quenter ad eius parētes iret: occurrit leoni: ⁊ cum esset inermis: tenēs eu3 manibus

[Sa]nsonis origo

Samson.

suffocauit: et in silua interiore extra viam proiecit. Rursumque dum iret ad puellam: inuenit agmen apum: fauum mellis in leonis illius ore fecisse: et tollens exinde tres fauos mellis cum donis reliquis que portabat: puelle contradidit. Cumque thamnite omnes essent in epulis nuptiarum: metuentes fortitudinem iuuenis: triginta circa eum pubertate precelsos constituerunt: sermone quidem velut socios futuros: opere vero custodes: ne quid vellet forte committere conuiuiorum sacietate crescente. Cumque in ludo consisterent: qualis solet tali tempore prouenire: samson ait. Proponam vobis parabolam: et si solueritis septem diebus propositam questionem: lineas singulas et stolas totidem propter honorem vestre sapientie: me dante percipietis: et cum hac largitate gloriam quoque et lucrum sapientie possidebitis. Illisque petentibus vt diceret ait. Qui cuncta vorat: cibum genuit de semetipso suauem: licet ipse nimis sit insuauis. Illis autem per tres dies questionem non valentibus inuenire: et dicentibus puelle vt a viro cognoscens eis annunciaret: cui etiam minati sunt incendium: nisi hoc studeret implere. Samson puella rogante vt diceret: primum quidem restitit. Cumque illa nimis insisteret et ad lachrymas peruenisset: et indicium hoc esse quereretur quod eam samson minus amaret: indicauit ei queadmodum leonem interimeret: et quod apes in ore eius inueniens: tres fauos mellis portasset ei. Et ille quidem nihil dolosum metuens omnia declarauit: illa vero sermonem hunc petentibus rursus exposuit. Septima vero die cum tempus esset vt propositam exoluerent questionem: antequam sol occumberet conuenientes dixerunt: neque a leone comprehensis quicquam insuauius esse: neque dulcius vtentibus melle. Quibus samson respondit. Nec quicquam aliud muliere dolosius: que vobis idem exposuisset verbum. Et illis quidem dedit quecumque promiserat: facta preda ascalonitarum qui ei per iter occurrerunt: nam et isti palestini sunt. Ille ergo nuptias refutauit: et puella que eum prouocauit ad iracundiam: duxit eius amicum. Pro qua iniuria exasperatus samson: deliberat vt palestinos omnes cum ea affligeret. Cumque esset tempus estatis et fructus messium preparatus appropinquaret: comprehendens trecentas vulpes: et caudis earum lignans ardentes lampades: dimisit in messes palestinorum: et hoc modo eorum depopulatus est fructus. Palestini vero scientes esse opus samson et causam pro qua talia perpetrasset: miserunt principes in thamna: vxoremque eius cum parentibus suis interemerunt: tanquam qui mali huius auctores existerent. Samson autem cum multos in palestinorum campestribus occidisset: habitabat in ethan: est enim saxum valde munitum in tribu iuda. Palestini itaque contra tribum iuda castrametati sunt. Illis vero dicentibus: iniuste eis inferri supplicium propter delicta samson: dum vtique tributa persoluerent: dixerunt vt si hoc nollent pati: samson contraderent alligatum. Qui volentes euadere: venerunt ad saxum vbi samson habitabat cum tribus milibus armatorum: et culpantibus eum pro his que contra palestinos viros egerat: qui possent omni genere hebreorum calamitates inferre: rogabant vt descenderet: quatenus eum ditioni illorum contraderent: poscebantque vt hoc sponte perferret. Qui cum iusiurandum accepisset: eo quod nihil ei plus fieret quam vt hostibus traderetur: descendens de saxo: semetipsum contribulorum suorum potestati contradidit: ibique eum duobus funibus alligantes: ducebant vt traderent palestinis. Et cum in quendam locum venissent qui nunc maxilla nuncupatur: pro fortitudine que in samson videbatur: cum nomen primitus non haberet: non procul palestinis castrametantibus et occurrentibus cum gaudio et clamore: tanquam ea que cupiebant desiderabiliter adimplessent: disrumpens vincula samson: et arripiens asini maxillam que in presenti iacebat: in hostes inuectus est: et percutiens eos cum maxilla quasi mille quidem peremit: alios vero turbatos in fugam vertit. Samson igitur plusquam oportebat exultans: non dei cooperatione credebat hoc factum: sed suis virtutibus ascribebat: eo quod per maxillam alii quidem hostium ceciderunt: alii vero in fugam sunt versi. Quem dum sitis fortissima tenuisset: considerans quod nihil est virtus humana: dei cuncta esse testatus: rogabat ne propter hoc irascens eum traderet inimicis: sed vt potius

Samsonis parabola

Multos peremit Samson cum maxilla asini.

illi auxiliū i necessitate cōferret: ꝛ a malis eripet. Cui⁹ pcib⁹ misert⁹ deus: fontē circa quādā petrā de asini maxilla suauē copiosūqȝ pduxit. Inde samson ipsū locū vocauit maxilla: ꝛ hacten⁹ hoc noie nūcupat. Post hāc pugnā samson decipiēs palestinos venit i gazā: ꝛ in quodā diuersorio morabat. Agnoscētes ergo gaze pncipes ei⁹ pñtiā fecerūt isidias añ portā: ut egrediēs nō lateret. Samson vo dū hoc cognouissȝ circa mediā noctē surgēs: arripuit portas: ipsasqȝ simul clausuras ꝛ vectes: ꝛ alia eorū ligna sup humeꝝ tollens: ea sup montē hebron deferrens collocauit. His itaqȝ gestis: trāscēdebat iā leges patrias: ꝛ edicta ppria relinquebat. mores imitando peregrinoꝝ: qđ ei initiū mali fuit. Cōcupiscēs eni mulierē meretricē noie: dalilā: apud palestinos habitantē: cū ea degebat. Unde tunc iudices palestinoꝝ veniētes ad eā: pro missionib⁹ astrinxerūt: ut a samson disceret: que causa fortitudinis ei⁹ eēt: p quā vinci nō posset. Illa vo dum circa potū ꝛ huiusmodi cōsuetudinē esset constituta: ꝛ miraret eius actus: arcius agebat: ut agnosceret: quēadmodum tanta virtute pcelleret.

Samson aūt dum adhuc sapiētia fortis esset: fallebat eam dicēs. Si septē vinearū palmitibus: q adhuc flecti possunt: vinct⁹ fuero: cūctis ifirmior ero. Illa ergo tūc qdē tacuit: postea vo indicans pncipib⁹ palestinis: celebat aliquos militū intra domū: ꝛ dormiētē hebreū artissime palmitib⁹ alligauit: deinde excitans: dixit insistere aliquos sup eū. Ille ruptis palmitib⁹ tāqȝ cōtra inimicos nitebat isurgere. Tūc mulier eo sibi loquēte grauiter se ferre dicebat: si pter icredulitatē fauoris sui ꝛ tāqȝ nō celature qđ ei pderet: nollet edicere veritatē. Cūqȝ rogantē rursus falleret dicēs: septē si funibus esset alligat⁹: pderet fortitudinē: dū ꝛ hoc quoqȝ faciens: nihil gessisset: tertio alligari comas suas dixit. Cū vo neqȝ hoc verax inuenit: nimiū supplicanti: ad vltimū cum iam ei calamitas immineret: volēs pstare dalile ait. Mei deus curā habet: ꝛ ei⁹ puidētia natus: hanc nutrio comā: iubēte deo ne tondear: mea siquidē fortitudo in huius augmēto ē. Hoc illa cognoscēs: abrasis crinib⁹ eius: eū tradidit palestinis: cū iam nō valeret ab eoꝝ se inasiōe defendere. Qui auferētes eis oculos: ligatū circūduci vndiqȝ fecerūt. Procedēte vo tēpore: coma samson creuit: ꝛ dū esset festiuitas publica: palestini pncipes atqȝ nobiles cū epularēt simul in fano: cuius edificiū due colūne portabāt: adduct⁹ est ibi samson ad cōuiuiū: ut ei oēs illuderēt. Ille crudeli⁹ hoc arbitratus: eo ꝙ ab iniuriis defendere se nequiuerit: puero ducēti se psuasit: ut diceret eo ꝙ post laborē requiescere op⁹ haberet: ꝛ eū ad colūnas reclinaret. Ubi dū aduenisset: cōmouit eas: simulqȝ cūcta destruxit: subuersisqȝ cū fano columnis tria milia hominū sunt extincta: inter quos ꝛ samson vna defunctus est: cū tenuisset pncipatū israelitaꝝ ānis. xx. Dignū ē igit laudare vtutē: ꝛ fortitudinē: ꝛ magnanimitatē hui⁹ viri etiā circa mortē: ꝛ irā quā vsqȝ ad finē sui cōtra hostes exercuit. Nā ꝙ a muliere captus est: humane nature oportet ascribi: q ē ad vicia facilis: virtutis vo ei⁹ coronā memorabilia necesse ē habere pconia. Cui⁹ cognati sumētes corp⁹ sepelierūt i sarasa regione cū cognatis eius.

Capitulū. XI

Post mortē samson: pfuit israelit⁹ sacerdos heli. Sub hoc puiciā eoꝝ appbēdēte fame: elimelech qdā de bethleē ciuitate trib⁹ iude famē ferre nō valēs: vxorem suā noemi: ꝛ filios ex ea natos: celliō ꝛ malliō sumēs: migrauit i terrā moabitarum. Dūqȝ ei cūcta bn̄ pcederēt: filii sui moabitidas duxere vxores: celliō qdē orfam: mallion āt ruth. Trāsact⁹ āt ānis. x. ꝛ. viii. elimelech ꝛ filii ei⁹ i breui defūcti sūt. Noemi amare ferēs qđ ei puenerat: ꝛ desolationē caroꝝ n̄ sustinēs filioꝝ pp quos ꝛ de pria sua videbat egressa: rurs⁹ reuertebat ad iudeā. Audierat ei ꝙ iā pspa de ipa regiōe nūciarēt. Cui⁹ nur⁹ deseri ab ea n̄ tolerabāt: sȝ nec ipa refutādo eas secū pficisci poterat euitare. Et cū isisterēt: optās feliciores nuptias eis: qȝ qb⁹ fuerant iā priuate: ꝛ filios: aliaqȝ bona pferri: eas illic remanere poscebat: nec cū ea debere pficisci: i reb⁹

Dalila: Sansonis Concubina.

[..]ors Sansonis

in ceteris ꝛ terrã ꝓpriã deserentes. Et orfa quidem mansit. Ruth autē cū ei a se recedere p̄suadere non potuisset: sociam sibi duxit: in omne quicq̄d emergeret. Veniēte itaq̄ʒ ruth cum socru in bethleem: boos elimelech cognatus suscepit eas. Et cū noemi nomine suo vocarēt: ait illa. Iustius marame vocate. Significat enī lingua hebraica noemi quidem felicitatē: mara dolorem. Ruth interea tempore messis egressa ē p̄mittente socru: post metētes spicas colligere: vt alimentū haberēt: venitq̄ʒ in agrum boos. Veniens aūt post paululū boos: vidensq̄ʒ puellam: de ea agrimat suū ꝓpositū requirebat. Ille vero dū iam ab ea primitus agnouisset: domino declarauit. Qui đ fauore socrus atq̄ʒ memoria mariti sibimet copulati gratias agens: ꝛ ei experimentum rerū bonarū exoptans: spicas quidē eam colligere noluit: sed metere quicquid posset sibi portare p̄misit: precipiēs villico vt nihil eam tollere ꝓhiberet: prandiūq̄ʒ ꝛ potuʒ ei ꝑbuit: dum messores hora cōpetenti comederēt. Ruth auteʒ tollens ab eo alpheta socrui cōseruauit: ꝛ vespere cū spicis ad eam venit. Seruauerat autē ei noemi partes ciboꝝ: quos ei vicini ꝑbuerant. Narrauitq̄ʒ ꝛ ruth ea que illi dixerat boos. Cūq̄ʒ illa indicasset ꝙ cognatus eēt: ꝛ ꝓpter pietatē ei suam ꝓuidentiā exhiberet: rursus sequētibus diebus egressa ē ad colligendas spicas cū ancillis boos. Veniens autem nō post multos dies boos: cū iam esset messis ordearia maturata: ad aream ꝓpriam ibi dormiebat. Hoc cū audisset noemi: cogitabat quemadmodū cuʒ eo ruth collocarī posset. Iudicabat autē vtile: si boos ruth haberet vxoreʒ: aitq̄ʒ puelle vt circa pedes eius clam dormiret. Illa ergo dū nephas esse iudicaret: vt socrus sue iussioni resisteret: festinans ad areā: tunc quidē latuit boos ꝓfundissime dormientē. Excitatus v̄o circa mediam noctē: requirebat que eēt. Illa suum nomē dicente: ꝛ petente vt tanq̄ʒ dominus eam cubare p̄mitteret: tunc equidē quieuit. Diluculo vero anteq̄ʒ ad opus famuli mouerenī: excitans eaʒ iussit vt tollēs ordei quantū posset: ꝓperaret ad socrū anteq̄ʒ ibi dormisse videreī ab aliquibus: dicens castitatē in talibus derogatōibus eē seruandā: ꝛ maxime quando nihil ꝑpetraī aduersum. De reliquis vero sic ait. Est mihi ꝓximior genere qui te ducere possit vxorē: ꝛ si voluerit necessarie sequeris illuʒ quo te repudiante coniugē: te ego ₰m leges habebo. Hec illa socrui referente: securitas eas tenuit: spem habētes ꝙ ꝑ eis boos decetero cogitaret. Ille ergo iaʒ media die veniens in ciuitatē: ꝛ seniores colligens: mittens etiā vocauit ruth atq̄ʒ cognatuʒ. Quo veniente: elimelech inquit: ꝛ filioꝝ eius hereditatē tenes. Illo confitente hanc sibi ꝓximitatis lege competere: boos ait. Ergo nō ex media parte oportet legum habere memoriā: sed vt ₰m eas vniuersa facias. Mallionis enī vxor hic venit: ꝛ si vis partē agri obtinere: oportet te ꝛ vxorem eius ₰m leges accipere. At ille boos ꝛ hereditatē ꝛ vxorem cessit. cū ꝛ ipse cognatus esset defuncti: qui ꝛ vxorē habere dixit se iā ꝛ filios. Boos itaq̄ʒ testificans seniores: iussit mulieri vt eius calciamentuʒ solueret ₰m legem: ꝛ in faciem eius expueret. Quo facto: boos ruth duxit vxorē: eisq̄ʒ post annum masculus ē filius ꝓcreatus: quē noemi sumens consilio mulierū vocauit obed: eo ꝙ in eius senectute nutrireī. Obed enī hebraica lingua significat seruiens. Porro obed habuit filium iesse: ex quo natus est Dauid: qui regnauit ꝛ principatū suis filijs p: xx. ꝛ vnā generationes viroꝝ longo tēpore dereliquit. Hec quidē necessarie que de ruth gesta sunt explanaui: ostendere volens dei potētiam: ꝙ ei possibile est ad dignitatis culmen euehere quoscumq̄ʒ voluerit: ꝛ qualem perduxit etiam dauid: huiusmodi ortum initijs.

Cap. XII.

Hebrei itaq̄ʒ iebuseoꝝ afflictōe ꝑgrauati bellū rursū ob hmōi cāʒ hūerūt cū palestinis. Heli sacerdoti erāt filij duo: ofni ꝛ finees: circa hoies iniuriosi: ꝛ circa diuinitatem impij: nullique iniquitati parcebant: ꝛ alia quidem munera ab oblaturis propter honorē sibimet sequestrabant: alia vero rapine modo tollebant: ꝛ mulierib᷒ religionis causa venientibus cōtumelias inferebant: alijs quidē violentias faciētes

quid significat obed lingua ebraica. origo Dauid propte

alijs v̄o ꝑsuadentes donis:nihilq₃ eoꝝ vita a tyrannide pessima differebat.Quoꝝ
pater grauiter hec ferebat:sꝫ ut decebat nō corripiebat:populus aūt quāto nō sꝑabat
vētūrū dei suꝑ eos fore supplicium:tanto vehemēti⁹ gemiscebat.Cūq₃ futurā cladeꝫ
filioꝝ eius deus exposuisset ꝛ heli ꝛ samuel q illo tēpore puer erat:tūc palam suꝑ fi-
lijs habuit luctū.Uolo itaq₃ primitus de ꝓpheta loqui:ꝛ postea de heli filijs enarra-
re:necnō ꝛ infelicitatis casum:quē habuit popul⁹ hebreoꝝ. Helchana vir leuita in
ter medios ciues effrē sortis existēs:ꝛ ramatha inhabitās ciuitatē: duas vxores du-
xit:annā ꝛ fenennā:ex qua etiā ei filij sūt ꝓgeniti.Qui tñ annā cum esset sine filijs di
ligebat.Ueniēte ergo cū suis cōiugib⁹ helchana in ciuitatē sylo:vbi erat dei taberna
culū cōstitutū sicut p̄diximus:dum eaꝝ vir ꝑ epulas vxoribus ꝛ filijs distribueret ꝑ-
tes:anna respiciēs alterius mulieris filios circa matrē suā:descendit ad lachrymas:
eo ꝙ nō habuerit filios:ꝛ magna sollicitudine ingemiscebat: dūq₃ consolatione viri
cōtristari ꝓhiberet̄:venit ad tabernaculū rogans deū: ut ei sobolē concederet: filijq₃
faceret esse matrē:votū vouēs:ut p̄mogenitū suum ministratuꝝ deo dicaret:nec eum
similē cū priuatis hominib⁹ victū habere ꝑmitteret.Et dum in orationib⁹ multo tem
pore moraret̄:heli sacerdos sedēs ante tabernaculū:velut ebriā abire p̄cepit.At illa
dum nusq̄₃ se bibere fateret̄:nec ebriā eē:sꝫ ꝓpter sterilitatē filioꝝ afflicta rogassꝫ deū
fiduciā eam exhortabat̄ habere:deū ei filiū donaturū esse promittēs. Cum bona
itaq₃ spe veniēs ad maritū:cibū lassa p̄cepit:ꝛ reuertētib⁹ eā in patriā:cōcepit ꝛ peꝑit
filiū quē appellauerūt noīe samuel:q̄si a deo postulatū.Quibus veniētibus:ut ꝓ nati
uitate filij hostias imolarent:ꝛ decimas offerrēt:recordata mulier oratiōis sue ꝛ ꝓmis
sionis quā de filio vouerat deo:tradidit eū heli dicatū deo futurū ꝓphetā:crescebatq₃
eius coma:ꝛ pot⁹ eius erat aq̄. Et samuel quidē nutritus in tēplo cōmorabat̄:hel
chane aūt ex anna alij filij:ꝛ tres filie ꝓgenite sunt.Porro samuel pleno iam anno
duodecimo ꝓphetauit.Quē quodā tēpore dormientē:nominatim de⁹ vocauit.Ille
v̄o putans se a sacerdote vocatū:venit ad eū.Sacerdote v̄o dicēte eū se nō vocasse:ter
tio deus hoc fecit.Quod dū heli cognouisset:dixit ad eū.Primo quidē samuel silui:
nūc aūt dico tibi deū q vocat:ꝛ nota q̄ dicat.Cūq₃ deus iterū locutus fuisset audiens
petit:ut q̄ vellet p̄ciperet:in nullo eius ministeriū dilatur⁹.Cui de⁹:quō inquit ades co
gnosce cladē futurā israelitis omni narratione:ꝛ crudelitate maiorē:ꝛ heli filios vna
die morituros:ꝛ sacerdotiū a domo heli esse migrandū.Heli naq₃ plus suos filios
etiā cōtra eoꝝ vtilitatē elegit diligere:q̄₃ mihi placere.Cūq₃ iureiurādo cogeret heli
ꝓphetā samuelē:ut hec ei indicaret:nolebat eni eū contristare samuel de tali sermōe
tñ eo dicēte:certiorē magis habuit expectationē de eoꝝ ꝑditiōe. Samuel āt,magis
ac magis gloria augebat̄:cū vtiq₃ q̄cūq₃ ꝓphetabat:ꝓbaret̄ eē veracia. Cap̄.XIII.

Hoc itaq₃ tēpore palestini castra mouerūt suꝑ israelitas:circa ciuitatē afech:leui-
terq₃ hoc israelitis ferētib⁹ ad potiora venerūt.Uicerunt palestini:ꝛ occiderūt
hebreoꝝ vsq₃ ad tria milia:reliquā v̄o multitudinē vsq₃ ad castra ꝓpria ꝑsecuti sunt.
De sūma ergo ꝑditiōe formidātes hebrei:miserūt ad seniores ꝛ pontifices:ut arcam
dei deferrēt:q̄ p̄ñte congressi hostibus p̄ualerēt:ignorantes quomodo maior esset ab
arca:qui eis calamitatē inferre decreuerat.Aderatq₃ arca ꝑiter ꝛ pōtificis filij:q̄bus
p̄cepat pater:ut si capta arca viuere voluissent:ad eius faciē nō venirent.Finees eni
iā sacerdotij fungebat̄ officio patre hoc ꝓpter senectutē sibi ꝑmittēte.Quo facto:secu
ritas data est multa nimis hebreis tāq̄₃ ꝑ aduētum arce possent hostibus preualere.
Inimici v̄o stupescebant israelitas: metuētes arce p̄sentiam:sꝫ vtriq₃ parti nō sicut
putabant accessit. Facta nāq₃ congressiōe victoria quā hebrei sperabāt palestinis
allegata ē:ꝛ ꝑditionē quā illi metuebant:suscipiētes hebrei cognouerūt frustra se ha-
buisse i arca fiduciā.Repēte nāq₃ in manibus hostium deuenerūt:ꝛ amiserunt vsq₃

ad triginta milia virorū: inter quos ceciderunt quoq3 filij sacerdotis: et arca ab hoste ablata est. Nunciata vero pditione in sylo et arce captiuitate p quendā iuuenculū beniamiten qui interfuerat bello: cūcta ciuitas luctu repleta ē. Porro beli sacerdos sedebat ad portas in altiori sede: et audiens ciuitatis planctū atq3 putās aliquid noui circa suos effectū: euocato iuuene dū agnouisset ea que in bello fuerant gesta de filijs et alijs que de exercitu pariter dicebant: leuiter habuit tanq3 p deū prescius futurorū: quādo valde ea mala cōfundunt que pter spem repente pueniunt. Cum vero etiam arcam audisset ab hostibus captam: dolore turbatus eo q ei pter spem tantum omen accesserat: ruens de sede defunctus ē: dū octo et nonaginta vixisset annos: quorū quadraginta tenuerat principatū. Ea itaq3 die defuncta ē et cōiunx finees eius filij: dū post occasum mariti nequaq3 viuere tolerasset. Cui pregnanti nūciatus ē luctus viri. Peperit aūt filium septē mēsium: quē iccaboth appellauerat: quod nomē designat inglorium: eo q illo tēpore exercitui huiusmodi deformitas accessit. Habuit aūt principatū primus beli ex domo ithamar: qui fuit vnus filiorū aaron. Nam primitus de domo eleazari sacerdotis erant: ex quo honorē filius a patre pcipiebat: et beli finees filio suo tradidit. Post quem abiezer eius filius hunc honorē accepit: quē bozi suo filio dereliquit. Cui rursum ozi filius successit suus: et post hunc beli tenuit sacerdotiū: de quo nūc nobis smo est habitus: cuius genus vsq3 ad tempora impij salomōis hoc habuit: tunc eni sacerdotiū ex domo eleazari denuo receperunt.

Continet hic liber tēpus ānorū trigintaduorū.

Incipit liber.vi.antiquitatū.

Igitur tenētes palestini captiuā suorū hostiū arcā: sicut dudū pdiximus in ciuitatē azotū portauerūt eā: et apd deū suū dagon q̄si tropheū aliqd posuerūt. Seq̄nti vo die diluculo igressi tēplū vt deū solēniter adorarēt ineuenerūt deū suū circa arcā iacētē: iacebat.n. eius vō base sua i q̄ statut eē vidbat: quē dnuo eleuātes statuerūt: grauiter d eius cāu dolētes. cūq3 freq̄nter veiētes

Dissenteria: crudelis passio.

dagon inuenirēt iacētē: ⁊ arcā similiter adorantē: in angustia ⁊ confusione grauissima constituti sunt. Nouissime azotoꝝ ciuitatē atqꝫ ꝓuinciā diuinitus pestis inuasit. Moriebāt̄ eni crudeli passiōe dissēterie ⁊ añqꝫ velox eiꝰ iteritꝰ ꝓueniret añqꝫ aie bona resoluerēt̄ a corpe: intestina eoꝝ corrupta corpis putredine ferebāt̄ Prouinciā v̄o cōsurgēs multitudo muriū deuastabat: ita ut neqꝫ arboribꝰ neqꝫ fructibꝰ abstineret Dūqꝫ in his malis azotij tenerent̄: ⁊ resistere calamitati nō possent: intellexerūt hāc sibi cladē ꝓpter arcā dñi ꝓuenisse: victoriāqꝫ eius nō sibi ꝓ bono fuisse. Miserunt ergo ad ascalonitas: petētes: ut arcā dñi ipsi suscipent. Quibus azotoꝝ supplicatō nō erat ingrata: sꝫ eis quodāmodo gratias retulerūt: arcā v̄o pcipiētes: in malis similibus cōstituti sunt. Secundū passiones nāqꝫ azotoꝝ: passionis ascalonitis arca deuexit. Quā denuo ad alios ascalonite miserunt: sꝫ neqꝫ apud illos mansit. Nā cū ⁊ ipsi hisdē passionibꝰ turbarent̄: eā vicinis ciuitatibꝰ tradiderūt. Et isto modo arca ciuitates palestinoꝝ qnqꝫ transiuit: q̄si p̄dam quandā exigens: passionibꝰ singulas ciuitates quassans. Despati v̄o malis hi q iam videbant̄ expti: ⁊ dum audiētibꝰ hec nota fierēt: nec arcā vlterius aliq suscipe vellēt: huiusmodi imminēte mercede: ad vltimū cogitabāt quēadmodū ea carere possent: cōuenientesqꝫ quinqꝫ vrbiū principes: geth ⁊ accaron: ⁊ ascalon: necnon ⁊ gaze: ⁊ azoti: tractabant: quid fieri ꝯueniret. Et primū quidē placuit: ut arca remitteret̄ ad suos: cū deus eā ꝓprius vindicaret: ⁊ ob hoc pestes illis inferret vrbesqꝫ vastaret. Erant aūt qui dicerēt hoc equidē fieri non debere: nec falli: ut arce passionū causas ascriberēt: cū ei ptās huiusmodi aut fortitudo nō esset: qñ si habuisset deus curā eius: nequaq̄ꝫ tradita fuisset hominibꝰ: sꝫ quiescēdū: ⁊ causam harū passionū dicebant leuiter tolerandā: quod vtiqꝫ nō deberēt nisi solūmodo reputare nature: q̄ corporibus: ⁊ terre ⁊ arboribus: ⁊ omnibus q̄ ex ea cōsistunt: p tēpoꝝ casus huiusmodi mutationes ingenerat Predictas itaqꝫ sētētias consilia viroꝝ qui priscis tēporibus intellectu p̄cedebant atqꝫ prudētiā supabant: ⁊ maxime quando in rebus suadere cōgrua videbant̄: neqꝫ remittēdā arcam: neqꝫ retinēdā esse dicebant: sꝫ quinqꝫ simulacra aurea ꝓ vnaquaqꝫ ciuitate dedicāda deo ꝓ gratiaꝝ actione: quomodo eoꝝ saluti ꝓuiderit: eosqꝫ viuere fecerit: ⁊ passionibꝰ quibus p̄ualere nō poterāt liberaret: totidēqꝫ aureos anulos ⁊ mures q eoꝝ regionū depasti fuerant atqꝫ corruperāt: ⁊ hec in loculū esse mittēda ⁊ sup arcam ponēda: faciēdūqꝫ vehiculū nouū: ⁊ boues qui nup genuerāt eē iungēdas: quaꝝ partus claudendos ac retinēdos: ne sequētes matres impedirēt: sꝫ ut eoꝝ desiderio celerrimū potiꝰ iter facerēt: tūc illas depulsas portātesqꝫ arcā in triuio deserēdas: eisqꝫ cōmittenduꝫ quā vellent agere viā: ⁊ si quidē ad hebreos irent: ⁊ eoꝝ regionē ascēderēt: arcā arbitrandū causam fuisse passionū: si v̄o alibi fortuitu ꝓperarēt: reuocandā eē dicebant: ⁊ cognoscerēt: eo ꝙ arca nullā videret̄ habere virtutē. Hec itaqꝫ recte se habere indicantes repente fieri decreuerūt. Agētes aūt ea q̄ sunt p̄dicta vehiclm cum bobus deduxerunt in triuium: illudqꝫ relinquētes ibidē secesserūt. Bobus aūt recta via velut quodā ductore p̄cedēte pgētibus palestinoꝝ p̄ncipes sequebant̄: quo starent: aut quo venirent volētes agnoscere. Est aūt quidā vicus in tribu iuda: noie bethsamis: in quo venerunt boues. Cūqꝫ in campum maximum deuenissent: vlterius accedere cessauerunt: statuentesqꝫ illic vehiculum: gratum miraculuꝫ habitatoribus vici illius prebuerunt. Estatis nanqꝫ tempus erat: dum omnes in agris essent ꝓ colligēdis fructibus. Cum autē vidissent arcā: delectatione rapti: ⁊ opus manuū relinquētes: repente cucurrerunt ad eam: ⁊ deponentes arcam ⁊ vas in quo erant recondita simulacra simul ⁊ mures posuerunt super quandaꝫ petram q̄ erat in campo: ⁊ mox immolantes deo: ⁊ vehiculum simul ⁊ boues holocaustū offerētes piter epulati sūt. Hec vidētes palestinoꝝ iudices: ad ꝓp̄a sūt reuersi. Ira v̄o atqꝫ idignatō dei. lxx.

viros bethsamitis: et quinquaginta milia plebis occidit: eo quod non fuissent digni arcam contingere: quod nec sacerdotes erant qui ad eam accesserant interemit. Quos talia patientes fleuerunt sui prouinciales: et luctum in eis leuauerunt: qualem potuissent habere pro malo diuinitus misso: suumque mortuum vnusquisque lugebat: et indignos se iudicantes vt apud eos consisteret: mittentes ad omnes hebreos indicauerunt arcam a palestinis fuisse reuocatam. Qui cognoscentes hoc: reportauerunt eam in cariathiarim: proximam ciuitatem bethsamitarum: vbi in domum cuiusdam leuite aminadab nomine: qui videbatur esse iustus et vita religiosus arcam introduxerunt: velut in loco deo digno: in quo hitaret vir iustus. Ministrabant enim arce eius filii: et huic cure annis. xx. perfuerunt. Tantis enim temporibus fuit in cariathiari quam apud palestinos mensibus. vii. habitasset. Cap. II.

Umque omnis populus illo tempore quo ciuitas cariathiarim habuerat arcam in orationibus et sacrificiis dei deditus esse videretur: et maximum circa eam religionis exhiberet officium: samuel propheta videns fiduciam eorum quasi oportunum esset vt talibus loqueretur de libertate et bonis eius fecit alloquium: secundum quod credebat eorum mentibus esse gratum: et ait. O viri quibus adhuc hostes sunt grauissimi palestini: et deus iam incipiens esse propicius et amicus: non solum concupiscenda libertas est: sed etiam facienda per que vobis eius bona proueniant. Non enim optare debetis ab hominibus liberari: et agere pro quibus potius huiantis: sed estote iusti: et maliciam depellentes ab animabus vestris: easque purgantes totis mentibus iuitate deum: eumque bonis actibus honorate. Hec enim vobis facientibus bona prouenient: seruitusque fugabitur: et de hostibus repente triumphus afferetur: quem promereri non poteritis armis: non robore corporum: non multitudine populorum. Non enim malis deus promittit se talia prebiturum: sed bonis existentibus atque iustis. Ego autem vobis digna gerentibus: horum promissorum astipulator adero. Cumque dixisset hec: vniuersus populus ei fauit: et eius exhortatione gauisus est: simul et annuerunt omnes obedire deo. Quo facto congregauit eos samuel in quadam ciuitate que vocatur masphat: quod nomen deorsum inspicere hebraica lingua significat. Hic haurientes aquam imolauerunt deo: et tota die ieiunantes in orationibus conuersati sunt. Qui tamen ibidem congregati: palestinos minime latuerunt. Nam cognoscentes conuentum eorum: magno exercitu atque virtute: vt non suspicantibus bellum et imprepatis inferrent hebreis aggressi sunt. Illos autem hoc valde terruit: et ad tumultum formidinemque perduxit: et recurrentes ad samuel animas suas corruisse et morti proximas iam perditione dicebant. Et propterea quiescendum: nec virtutem hostium commouendam: quando nobis te duce ad orationes et sacrificia et iuramenta venientibus: super nudos et inermes castrametati sunt inimici. Spes ergo nobis alia nulla salutis est: nisi per te exoretur deus: vt euadere nobis concesserit palestinos. At ille et fiduciam habendam dixit: et deum allaturum eis adiutorium promisit. Et sumens lactantem agnum sacrificauit pro populo: rogauitque deum vt eos contra palestinorum bellum sua dextra tueretur: nec eos pituros despiceret: qui secundo iam videbantur afflicti. Exaudiuit itaque deus orationes hostiasque placitas: et auxiliatrici mente suscipiens: annuit eis victoriam et potentiam conferendam. Dumque adhuc esset super altare dei sacrificium positum: et nondum sacra fuisset flamma consumptum: processit e castris hostium multitudo: et acie constitit ad pugnandum: tanquam spe multa victorie. Dum vtique iudei in angustia viderentur inclusi: quando nec arma haberent: nec ad pugnandum ibidem concurrissent. Inciderant enim inopinate in rebus talibus: que etiam si predicte fuissent: non facile congregarentur. Palestinis igitur primum deus terram mouit eamque tremere fecit: et eis dubiam aliis ambiguam demonstrauit: ita vt ex eis basis subtrahi videretur: et scissa in diuersis apertionibus sorberetur. Deinde tonitruis concrepantibus: et igneis chorusicationibus longe micantibus: velut incendens eorum vultus nimis eos affecit: et ex eorum manibus arma diripiens nudos in fugam vertit. Quo facto: samuel eos cum multitudine persecutus est: et plurimos interfecit:

psecutusq; vsq; ad locū quēdā q vocat correon: ibi lapidē fixit: velut terminū victorie et hostiū fuge: eūq; lapidē fortitudinē appellauit: q̄si eis signū esset diuini solacij cōtra hostes adhibiti. Inimici vō post illā plagā nequaq; sup israelitis egressi sunt: sed timore et memoria rerū q̄ sup eos acciderat quiescebāt. Fiducia siquidē q̄ ondū fuerat palestinis aduersus hebreos: post hāc victoriā facta est hebreorum. Porro samuel sup eos castra ducēs: pemit multos: eorūq; supbia ad nihil deduxit et abstulit regionē illam: quā primitꝰ victis iudeis rapuerūt. Hec aūt erat vsq; ad ciuitatē accaron: a finibus geth extensa. Igit illo tpe inter israelitas et reliquos chananeos frequēter agebant bella: deoq; p obseruantia legū ppicio: iudei supauerūt chananeos. Propterea vō Samuel disposito populo: eisq; reddita ciuitate in ea eos conuenite pcepit: ut de diuersis actibꝰ adinuicē deceptarēt: ipse vō semel in anno circuiēs ciuitates iudicabat: et multo tēpore equitate oia expleuit. Cap. III.

DEinde senectute grauatus: et agere solēnia prepeditus: filijs suis populi tribuit pncipatū: quorum senior quidē dicebat Iohel: iunior aūt abia. Preposuit autem aliū quidē in bethleē ciuitate: ut illic sederet et iudicaret: aliū vō in bersabee diuidens populū qui eorum iudicijs obedirent. Isti siquidē facti sunt exemplū et indiciū manifestū cuiusdā: ne similes parētibus suis filij existerēt: sz ut boni quidē et moderati ex malis: et mali producerentur ex bonis. Nam et patris sui studiū nō recordantes: sz viā cōtrariā ambulantes: et muneribus turpibꝰ lucris iusticiā cōprimebant: et iudicia non vera: sz secundū pmia pferebant: et ad epulas pciosasq; cōuiuia declinātes: primū q̄dem: q̄ erant inimica deo gerebant: secūdo aūt patri videbantur aduersi: q multo studio ac prudentia gesserat: ut etiā plebs sciret seruare iusticiā. Populus itaq; dū cōtumeliā priori cōuersatiōi prophete filij facerēt: grauiter hoc ferēs ad patrē denuo remeauit: qui in ramatha ciuitate cōmorabatur: eiq; iniusticias filiorum oēs exposuit: et quō cum senex esset: et a tēpore iā defectus rebꝰ pesse nō poterat: supplicabāt ei: atq; rogabant: ut aliquē eorum regē eligeret: q et pncipatū gētis haberet et palestinos affligeret: q eis erant prioris iniusticie debitores. Capitulū. IIII.

HEc ergo verba cōcusserūt samuel pter insertā ei iusticiā: et odium circa reges. Optimā enim illius tunc cōuersatiōis electionē deus valde diligebat que dū esset sancta: beatos etiā ciues vtētes se faciebat: nimiaq; cogitatōe afflictꝰ. his dictis neq; cibi memoriā habuit: neq; somnij: sz facta nocte rerum cogitatiōes euoluēs sine sopore pmansit. Cūq; talia cogitaret: apparuit ei diuinitas: eūq; cōsolata est dicens: ne p petitione populi deberet affligi: quasi nō in illo supbi fuerint: sz magis in se: ne solꝰ sup eos ipse regnaret: et hec opa ex quo egressi sunt ab egypto molitos: nō tamē post multū tēpus eos grauissimā esse penitentiā habituros: p quā nihil equidē quod gestū fuerit: ineffectū erit. Arguētur aūt esse cōtētores: et cōsilia nō pacifica circa me: et circa tuā pphetiā habuisse. Precipio ergo tibi ut eis ordines quēcūq; monstrauero regē pdices tū eis: quales erūt: et q̄ sub rege mala passuri sint: postea qualē mutationē habere festinant. Hec samuel cū audisset: mox die facto cōuocatis iudeis: ait daturū se eis regem: sed pmitus quidē narrare eis deberet: que illis essent futura p reges: et quibus forent afflictionibus atterendi. Scitote inquit: q primū quidem filios vestros auferent: et alios quidem curruū agitatores esse videbūt: alios vero equites et armigeros: et precursores: alios millenarios: et cētenarios: faciētq; alios armorum artifices: et opifices curruū: et instrumētorū fabros: et agrorum suorum cultores: vinearūq; fossores: et nihil erit: in quo nō obediāt his q̄ iubēt: seruiētes ad similitudinē eorum qui pcio cōpantur in plebe. Sed et filias vestras inquit vnguentarias habebūt et cōq̄strias et molarias: efficiētq; oē opꝰ sub necessitate: q̄si famule plagas metuentes et verbera. Sz et vras possessiōes auferēt: et eas eunuchis suis et armigeris pdonabūt: et iumētorum

amuel prophia

greges eis distribuēt. Et vt breuiter sit dicendū: seruietis cum omnibus vestris regi: similes seruoꝝ eius effecti: horūq; ſmonū memoriā tūc hēbitis: qñ hec passi fueritis ⁊ penitētia ducti rogaueritis deū vt vestri misereat: ⁊ donet a regali onere velocissimā libertatē: qui vestras nō suscipiet p̄ces: sed eas respuēs vestras sinet: vt maloꝝ cōsiliorū tormēta sustineatis. Erat aūt populus in hac ꝓphetia futurarū rerum valde fatuus ⁊ difficilis: vt cōsilium qđ semel in mēte collocarat expleret. Nam neq; audiētes talia sunt cōuersi: neq; eisdē ſmonibus eos ꝓpheta pterruit: sed magis vehementer instabāt ⁊ regē sibi ordinari nimie postulabāt: nec cogitandū de vēturo eē cēsebāt: sed fore necessariū secū ꝓ afflictiōe inimicoꝝ habere pugnaturū regem: quando nulla ꝓinciarū in tali cōuersatione sine rege cōsisteret. Uidens aūt eos Samuel nec in his que fuerant p̄dicta cōuersos: sed potius iminentes ait. Nunc equidē ad ꝓpria singuli quiq; recedite: oportune vero vos euocabo: dum quē vobis daturus sum regē a deo cognouero. Erat igitur quidā de tribu beniamin vir nobilis morib⁹ ⁊ laudabilis nomie Cis. Huius erat filius iā iuuēculus: formaq; pulcherrim⁹: ⁊ corpe valde ꝓcerus: quiq; multos mēte ac prudētia p̄cedebat: vocabaturq; Saul. Hic vo cis dū asini p̄cipui de grege ei⁹ errassent in qb⁹ nimis: ⁊ sicut in nullo alio iumēto dlectabat: filiū suū ad requirēdos eos cū vno famulo destinauit. Qui dum tribū patriā requirēdo asinos circuisset: venit ad alias: ⁊ dū neq; in eis inuenisset: discedere cogitabat ne patri de se molestiā cogitatiōis inferret. Cumq; in ramatha ciuitate venisset: ⁊ puer qui cū eo erat dixisset ei: in ea esse ꝓphetam verū: dedissetq; cōsilia vt ad eū irēt: ac p eum de asinis quos querebant agnoscerēt: respōdit nihil habere p̄ manib⁹ quod euntes deberēt offerre ꝓphete: quoniā vie pecunia iam fuisset expēsa. Tūc famulus dixit eē quartā partē sibi sicli: ⁊ hoc ei datū posse sufficere. Errabāt eni ignorātes: eo ꝙ nō accipet ꝓpheta mercedē. Cūq; venissent ante portas: ⁊ virgines iuenientes ad aquā euntes: iterrogauerūt eas de domo ꝓphete. Que cū indicassent: adiiciebāt vt festinarēt: anteq̄ ad comedēdū accederet. Multos eni eū ea die dicebāt pascere: ⁊ ex his qui vocati fuerāt eū primū discūbere. Samuel āt ꝓpterea multos tūc ad cōuiuiū vocauerat. Nam dū precedēti die depcabatur deū vt ei p̄diceret quē cōstitueret regē: indicauerat ea hora altera die missurū se aliquē iuuenē de tribu beniamin. Porro Samuel in domo sedēs: tēpus quod ei ꝓmissum fuerat expectabat. Quo adimpleto descendēs ibat ad mēsas: occurritq; ei Saul: cui deus ꝓtinus idicauit hunc eē regnaturū hebreis. Saul āt accessit ad Samuel: eūq; salutās supplicauit: vt ei domū ꝓphete monstraret: quā scilicet vt pegrinus se ignorare dicebat. Cūq; samuel se esse dixisset: eūq; duceret ad cōuiuiū: incolumes eē ꝓ quib⁹ querēdis missus fuerat asinos indicauit: ⁊ omnia ei bona regni esse conferenda promisit. Cui saul: minimus inquit sum domine mi hac spe: ⁊ de vltima tribu que regibus apta non est: ⁊ ex inferiori patria vrbium ceterarum: sed tu me de hac spe magis illudis: ⁊ pro ridiculo me fatigare contendis: de rebus maioribus q̄ vt mihi conuenit nunc loquendo. Quem ꝓpheta deducens ad conuiuium: recumbere fecit: simul ⁊ sequentem puerum: super eos q fuerant inuitati. Erant enim numero septuaginta. Precepitq; vt pars ei regalis apponeretur. Et cum hora dormiendi aduenisset: singuli quiq; ad propria discesserūt Saul autem apud prophetam cum famulo suo soporatus est. Die ergo facto: samuel eum excitans duxit foras. Et cum extra ciuitatem venissent: famulum quidem p̄cedere iussit: illum vero remanere: quasi aliquid nullo alio presente dicturus. Dūq; Saul puerum premisisset: sumens propheta vas olei: super iuuenis caput effudit: eumque complexus ait. Esto tu rex constitutus a deo: ⁊ contra Palestinos vindicaturus hebreos. Hoc autem erit tibi signum quod te volo prescire. Cum ꝓfectus fueris inuenies tres viros in via euntes in Bethel adorare deum. Quorum

primũ qdẽ tres panes efferre videbis: secũdũ vo hedũ ꝛ tertiũ vtrẽ vini. Isti te salutabũt: ꝛ libẽter te suscipiẽt: ꝛ dabũt tibi duos panes. Tu accipiẽs: exinde venies ad sepulchrũ rachel: vbi cognosces: eo ꝙ inuẽti sint asini. Post hec venies i gabatha: ꝛ ecclesiã inuenies ꝓphetaꝝ: ꝛ diuinitus inspiratꝰ: ꝓphetabis cũ eis: ita ut oẽs habẽtes sensum cũ viderint obstupescãt: atqꝫ mirẽt dicẽtes. Unde ad hanc felicitatẽ peruenit filiꝰ cis: ut possit etiã ꝓphetare. Cũqꝫ hec signa oĩa fuerint facta: scito esse deũ tecũ: ꝛ salutabis patrẽ tuũ atqꝫ cognatos: ueniesqꝫ post hec vocatꝰ a me in galgala: ut ꝓ his deo pacificas hostias imolemꝰ. Hec aũt ꝑdicens: dimisit eũ. Porro saul oĩa ẜm ꝓphetiã samuel euenerũt. Cũqꝫ venisset in domũ: cognato suo abner queꝫ ꝓ omnibꝰ parẽtibꝰ diligebat interrogante de ꝓfectione eius: ꝛ quid accidisset: aliarũ quidẽ reꝝ nihil abscondit: neqꝫ ꝙ apud samuelẽ ꝓphetã fuisset: neqꝫ ꝙ ei asinos inuẽtos esse dixisset: de regno aũt ꝛ eiꝰ euentibꝰ: q̃ etiã si audirent: ꝛ inuidiã ꝛ incredulitatẽ parerẽt: tacẽdũ esse decreuit: qđ nec amico ꝛ ãpliꝰ sanguinis vicinitate cõiunctio cautũ aut sapiẽs credidit indicare: dubitans ut reor de humana natura quippe cum verũ sit: ꝙ pfecte nemo deuotus: nemo amicꝰ: neqꝫ cognatꝰ: ne vsqꝫ in dei donis puꝝ aliquis seruet affectũ: sꝫ circa ꝓuectꝰ sblimiũ: maliuoli ꝛ inuidiosi eẽ noscũt. Samuel autẽ cõuocauit populũ ad ciuitatẽ Maspha: ꝛ apud eũ diuino mãdato verba disposuit dicẽs. Quõ cũ eis deꝰ pstiterit libertatẽ: ꝛ subdiderit hostes bñficioꝝ sint eius immemores: ꝛ deũ quidẽ regno ꝑuauerint: nesciẽtes quõ nimis vtilimũ est: ab omniũ rerũ excelso iuuari: cũ deus vtiqꝫ omniũ sit solus excelsus: elegerint aũt habere se hominẽ regẽ q eis velut iumẽtis subditis consilio ꝛ desiderio suo aliisqꝫ volũtatibꝰ sit vsurus ꝛ potestatẽ suã sine aliqua pcitate oibꝰ sit illaturus: quiqꝫ nõ ita sicut deꝰ ꝓpriũ opus atqꝫ facturã tueri genus hoiũ festinauit: qđ deũ solũ semp cõstat efficere. Sꝫ quõ vobis iquit placuit: ꝛ hec iiuria ꝑualuit ꝯtra deũ: ordinamini oẽs p tribꝰ ꝛ sceptra: ꝛ mittite sortes vestras. Qđ dũ hebrei fecissent: sors cecidit tribui beniamin. Et dũ fuisset denuo sors missa p genus: exiit ꝓgenies metri. Cũqꝫ p viros ipsiꝰ generis sors missa fuisset: ad saul filiũ Cis sors regni ꝑducta ẽ. Quod dũ iuuenis agnouisset: semetipm abscondit: nolẽs videri ut arbitror sponte suscipe ꝑncipatũ: sꝫ tantã sui abstinẽtiã ꝛ tẽperantiã demonstrauit: ut dũ multi nec in pua felicitate gaudiũ valeãt retinere: sꝫ oĩo cõspicui eẽ desiderẽt: ille nõ solũ semetipsũ ꝓ tali regno: ꝛ tantaꝝ gẽtium futurꝰ dñs nõ oñdit: sꝫ etiã ꝯspectui eoꝝ quibꝰ erat regnaturus eripuit: ꝛ querẽdũ se nõ sine eoꝝ fatigatiõe fecit. Quibꝰ difficultatẽ patiẽtibus ꝛ cogitantibꝰ eo ꝙ nõ adesset: rogauit ꝓpheta deũ: ut ei vbi eẽt oñderet: ꝛ iuuenẽ manifestũ efficeret. Dũqꝫ cognouissꝫ a deo locũ in quo erat celatus saul: misit q eũ adduceret. Et cũ inuenissꝫ: eũ i medio populi collocauit. His eni omnibꝰ eminebat: ꝛ ipsa ꝓceritate regius erat. Dixitqꝫ ꝓpheta Hunc vobis deus dedit regẽ: videtis ꝙ ꝛ melior cũctis ẽ: ꝛ impio dignus. Cumqꝫ optasset populus regi salutẽ: ea q̃ illis erant futura ꝓpheta conscribẽs: rege audiente legit: ꝛ librũ in tabernaculo dei reuoluit: ob testimoniũ eorũ q̃ ꝑdixerat võturus generationibꝰ offerẽdũ. Dum hec itaqꝫ samuel celebrasset dimisit populũ propheta: ꝛ ipsi quidẽ in amathin ciuitatẽ patrie sue ꝓfectus est. Cũ vo saul iret in gabath: ex his q erant multi quidẽ honoꝝ viroꝝ secuti sunt: honorẽ regi debitũ exhibẽtes: plurimi vo maligni: ꝛ illum cõtẽnabant: ꝛ alios irridebãt: ꝛ neqꝫ munera offerebãt: neqꝫ studio aut sermone saul sibi placere demõstrabãt.

Capitulũ. VI.

Post mensem vo honoris eius initiũ belli causa contigit contra naas regeꝫ ammonitaꝝ. Hic eni multa mala iudeis habitantibꝰ trans iordanẽ intulit: ꝛ cuꝫ multo ac pugnaci exercitu eos afflixit: vrbesqꝫ eorũ seruituti subegit. Quoꝝ fortitudinẽ vi ꝓpria ad pñs sue subdidit ditioni: sapiẽtia vo atqꝫ tractatu sic infirmos reddebat: ut neqꝫ rursus iugũ potuissent euadere seruitutis. Eoꝝ nãqꝫ etiam qui ad eũ

aut fide data veniſſent: aut quos lege bellica cepiſſet: dextros oculos euellebat. Qđ ideo faciebat: vt ſiniſtram partẽ vultus ſui ſcutis celantes: ad bellandũ nimis forent inutiles. Et hec quidẽ ammonitaꝝ cum feciſſet habitãtibus trans iordanẽ: ſup galadinos abijt: ⁊ caſtra ponens circa ciuitatẽ iabes: legatos ad eos miſit ꝑcipiens vt ſe ei traderẽt: quatenus eoꝝ oculos dextros auferret. Qđ ſi nollent: per obſeſſionẽ eorum ciuitatẽ ſe interminabat̃ euertere: electionẽ vero in ipſis eſſe: vtrum vellẽt partem corporis amittere: aut certe vniuerſi ꝑire. Galadini vero merẽtes in talibus: neutrũ hoꝝ ꝑmittere preſumpſerũt: neq̃ ſemetipſos tradere: neq̃ repugnare. Septẽ vero dierũ inducias popoſcerũt: vt ad cõtribules legationes mittẽtes: ſolacium ab eis poſcerẽt. Et ſi quidẽ auxiliũ veniret pugnarẽt: ſi vero huius rei foret inopia: tradere ſe dixerũt paſſuri quodcũq̃ placeret hoſti. Naas autẽ ſpernens multitudinẽ galadinorũ: eorũq̃ reſponſũ: dedit eis inducias: ⁊ ſolatia a quocũq̃ vellent poſtulare ꝑmiſit. Illi ergo repente ꝑ ciuitates iſraelitaꝝ miſerunt: indicãtes que eis faceret naas: ⁊ in qua tenerẽtur anguſtia. Qui vſq̃ ad lachrymas magnãq̃ triſtitiam hoc audito venerunt. Timor autẽ eis aliud quicq̃ facere nõ ꝑmiſit. Cũq̃ legati in regis ſaul ciuitatem veniſſent: ⁊ in quibus eẽnt iabite ꝑiculis nunciaſſent: populus quidẽ idem fecit qđ illi priores: flebãt enim oẽs cognatoꝝ calamitates. Saul autẽ ab opere agri reuerſus in oppidũ venit: inuenitq̃ flentes ꝓprios ciues: ⁊ dum cãm eorũ triſtitie ⁊ cõfuſiõis inquireret: agnouit quod cõtingerat a legatis: diuinituſq̃ inſpiratus iabitas quidẽ remiſit: promittẽs eis in auxilium ſe venturũ die tertia: ⁊ ante ſolis aſcenſum hoſtes eẽ victurũ: ita vt victores eos ⁊ timore liberos ortus ſolis inſpiceret: iuſſit eorum aliquoſ ꝓ ducatu itineris ſuſtinere. Igitur volens populũ ad ammonitaꝝ bellum damni timore cõuertere: eis quo citius ſubuenirẽt: incidẽs boum ſuoꝝ neruos: hec ſe facere cunctis interminatus ẽ: ſi nõ armati alia die concurrerẽt ad iordanẽ: eũq̃ ſequerentur ⁊ ſamuelẽ: vbicũq̃ eos educerent. Illis autẽ propter timorẽ imminẽtis damni deffinito tẽpore currẽtibus in ciuitatẽ balam dinumerata multitudine: iuenit eorũ numeꝝ preter tribũ iuda ſeptingenta milia fuiſſe collectos: illius autẽ tribus ſeptuaginta milia viri fuerunt. Tranſiens ergo iordanẽ: ⁊ decem finiũ tota nocte faciens iter: oriẽte ſole exercitui in tribus partibꝰ cõſtituto: repẽte ⁊ inopinabiliter ruit ſup hoſteſ: factaq̃ pugna: ⁊ alios multos ammonitaꝝ peremit ſimul ⁊ regem. Hoc igitur opus claꝝ fecit valde ſaul: ⁊ apud omnes hebreos eum laudabilẽ demonſtrauit: magnãq̃ fecit gloriam fortitudinis adipiſci. Nam ſi quiꝫ primitꝰ fuerãt qui eum ſpreuerãt: tunc cõuerſi ſunt vt eum honorarẽt: ⁊ meliorẽ cunctorũ principatum eius iudicarẽt. Non enĩ ſufficit illi ſolũmodo iabeſſenos eripuiſſe: ſed etiam cunctã ſtuduit pugnando ãmonitarum ſubuertere regionẽ: predãq̃ exinde copioſam ſumẽs: clarus ad ꝓpria remeauit. Populus ergo ꝓ rebus que geſte fuerãt a ſaul: magna delectatione gaudebãt ⁊ ꝙ regem talẽ ordinauerãt exultabãt. Contra illos vero qui eum nihil rebus ꝓdeſſe dixerãt exclamabãt: vbi ſunt nũc illi exoluant penas: ⁊ reliqua ſimul adijciebant: vt ſolet vulgus felicitate detẽta euomere: ⁊ cõtra illos qui in principijs hmõi rerum eſſe vidẽtur auctores. Saul ãt horum quidẽ circa ſe fauorẽ amplectebat̃ ⁊ voluntatẽ: iurauit autẽ nullum ſe nocere cõtribuliũ: nec illa die necari ꝑmittere: cũ eẽt nimis incõgruum: ſi data a deo victoria: ꝓprij generis ſanguine fedaret̃: ſed deceret vt gratiã habẽtes adinuicẽ feſtiuitatẽ potius celebrarẽt. Cũq̃ ſamuel dixiſſet ſecundam ordinatiõnẽ in cõfirmatione regni ſaul oportere fieri: oẽs cõgregati ſunt in galgalã ciuitatẽ. Illic enĩ eos venire ꝑceperat: ⁊ rurſus vidẽte populo ꝓpheta vnxit ſaul oleo ſancto: ⁊ ſecũdo denũciauit regem. Itaq̃ iſto modo hebreoꝝ reſpublica ad rerũ alꝰs regum iura cõuerſa ẽ. Nam tẽpore moyſi ⁊ ieſu eius diſcipuli: qui poſt eũ dux fuit: optima ducis cõuerſatiõe regebãt̃: poſt illoꝝ vͦ morte ãnis. x. ⁊ octo populꝰ eoꝝ ſine ꝑncipe

fuit. Postea ad cõuersationẽ pristinã sũt reuersi: ei q bello τ fortitudine cũctos excelleret tribuentes iudicij potestatẽ: τ ppterea tẽp⁹ cõuersationis huiusmodi nimis eximiũ vocauerũt. Samuel aũt ppheta cõgregatis hebreis ait. Cõiuro vos p maximũ deũ: q fratres illos optimos moysen τ aaron deduxit ad vitã: τ p̃res nr̃os ex egypto: de domo seruitut ȝ eripuit: ut neqȝ verecũdie aliqd cõferẽtes: neqȝ timore pterriti: neqȝ alia q̃libet passiõe detẽti: dicatis: siqd a me prauũ aut iniustũ: aut lucri gratia: aut auaricia causa gestũ ẽ: arguite me si cui⁹ aliqd accepi: aut si vitulũ: aut ouẽ: aut cibũ recepi: aut si cui⁹ iumẽta ad vtilitatẽ meã tollẽs: aliquẽ cõtristaui: ex his ergo oib⁹ siqd abstuli dicite corã rege. Illi v̄o clamabãt hoꝝ nihil ab eo factũ esse: sȝ iuste τ sancte fuisse eũ cũ pp̄lo hebreoꝝ. Samuel aũt cũ audissȝ cũctoꝝ huiusmõi testimoniũ fuisse de eo ꝓlatũ ait. Quõ indicastis mihi: q̄ nihil incõgruũ de me dicere valeatȝ corã rege nũc audite cũ fiducia me dicẽtẽ. Quõ impie nimis egistis i deo petẽtes regẽ: cũ vos oportuisset habere memoriã: q̄ cũ septuaginta solũmõ nr̄i generis anus iacob ppter famẽ venit i egyptũ: τ illic multis milib⁹ ꝓcreatis: q̃ ad pessimũ seruitiũ egyptij pduxerũt: orõne patrũ absqȝ rege tantã multitudinẽ ex necessitate de⁹ eripuit: mittens eis moysen τ aaron frẽs: q vos eduxerũt in terrã hãc: quã nũc vtiqȝ possidetis. Et his adeptis p deũ bonis: didicistis pietatẽ atqȝ religionẽ dei: quos ille hostib⁹ subditȝ liberauit: τ p̄mũ quidẽ assyrioꝝ rege τ eoꝝ fortitudine potiores effecit: deinde prebuit victoriã ãmonitaꝝ: nouissime v̄o palestinoꝝ: τ hec oia cõcessa sũt nõ habẽtib⁹ regẽ: sȝ cũ iepte τ gedeon duces exteterũt. Que vos ergo tenuit stulticia: ut fugientes a deo: hois esse velitis sub regno. Et ego quidẽ hũc vobis institui: quẽ deus elegit: ut tamẽ vobis manifestũ sit deũ irasci: τ ingrate ferre petitionẽ vestrã in regno: faciã ut de⁹ ipse hoc vobis ostẽdat aptis indicijs: qd̄ null⁹ aliquãdo vr̄m hic vidit factũ messis tẽpore imbrem deũ depcor effũdere. Cũqȝ hec samuel dixissȝ ad pp̄lm: tonitrua subito: τ chorruscatiões: τ grãdinis ipet⁹ diuinitatȝ iussiõe ꝓrupit: v̄itatẽ pphete apud cũctos oñdens: ita ut obstupescẽtes: τ in formidine cõstituti: sese peccasse cũcti ꝓfiterenter: τ in hoc p ignorãtiã incidisse: utqȝ deũ pphetа velut optim⁹ p̄r τ mitis rogaret: quaten⁹ ꝓpici⁹ esset eis: peccatũqȝ qd̄ p incuriã τ iniqtatẽ cõmiserãt: dimitteret exorabãt. At ille ꝓmisit deũ se rogaturũ: ut eis veniam cõcederet meritoꝝ: monuit tñ eos: ut si iusti forẽt τ boni: τ haberẽt sp memoriã eoꝝ in quib⁹ p̄uaricationẽ virtutis inciderãt: τ signoꝝ dei τ legislatiõis moysi: eis cũ felicitate regia salutis esset affect⁹: si v̄o hec negligerẽt: v̄turã eis eorũqȝ regi a deo plagã maximã pphetauit. Igit̃ samuel dum hec dixisset hebreis confirmato secundo saulis regno: populum remeare dimisit ad propria.

Capitulũ. VII.

Saul igit̃ eligens quasi tria milia viroꝝ ex oi plebe: duo milia quidẽ ipse recipiens: morabat̃ i ciuitate bethlẽ: ionathe v̄o suo filio mille dedit armigeros: eũqȝ misit in gabaa. Ille aũt obsidebat castra palestinoꝝ non ꝓcul a galgalis. Palestini nãqȝ q in gabaa morabant̃: arma iudeis abstulerãt: τ munitissima loca: suisqȝ castris opportuna detinebãt: interdicentes hebreis vti ferro. Propter quã causã agricole si qd̄ instrumẽtũ eis esset necessariũ ad culturã: veniẽtes ad palestinos: fabricabãt illud. Cũ g⁹ palestini cognouissẽt castra sua ab hebreis obsessa idignati: τ contẽtũ hebreoꝝ magnã iiuriã iudicãtes: iudeis bellũ itulerũt. cc. pedestriũ qdẽ. ccc. milia: currũ v̄o. xxx milia: τ eqtũ sexaginta milia: castraqȝ posuerũt circa ciuitatẽ magnã. Qd̄ cum cognouisset saul rex hebreoꝝ descẽdit in galgalã ciuitatẽ: τ in oẽm ꝓuinciã misit pp̄lm ppter libertatẽ ad bellũ cõtra palestinos inuitãs: eorũqȝ potẽtiã vilissimã eẽ declarãs: τ nimis indignã: ut p timorẽ picula sustinerẽt. Dũqȝ populi q erant cũ saul multitudinẽ palestinoꝝ inspicerẽt: valde sũt territi: τ alij quidẽ i speluncis τ cauernis τ cloacis semetipsos celauerũt: plurimi v̄o trãs iordanẽ fuga dilapsi sũt: q erant p̄cipue ex tribu

gad ⁊ ruben. Miſitq̃ʒ ſaul ad prophetā vocans eum: vt cū eo de bello ⁊ rebus pre-
ſentibus cogitaret. Ille autē ſuſtinere eū ibi p̄cepit: ⁊ hoſtias preparare: poſt ſeptē vero
dies venturū ad eum: vt ſeptima die ſacrificātes ita cōgrederent̃ ad bellū. Qui ſuſti
nuit quidē ſicut ꝓpheta mandauit: mandatū vero nequaq̃ʒ cum ꝑfectione ſeruauit: ſʒ
cum videret ꝓphetam quidē morari: ſe autē a militibus derelinqui: celebratis hoſtijs
cum audiſſet ſamuel venientē: eius in occurſum feſtinātter egreſſus eſt. Ille ergo nō
recte eū feciſſe dixit: eo ꝙ orationes ⁊ ſacrificia que dei volūtate erant faciēda ꝓ popu
lo: offerre petulāter ipſe p̄ſumpſiſſet. Saul v̄o ſatiſfaciēte ⁊ dicēte ſuſtinuiſſe ſe quidē
p̄finitos dies: ſed ꝓ neceſſitate ⁊ diſceſſu militū: ⁊ ꝓpter hunc timorē ⁊ inimicorum
aduentū: cū in magno eēt metu: eo ꝙ auditi fuiſſent hoſtes in galgala deſcēdiſſe: ad
offerenda ſacrificia ſe fuiſſe cōpulſū. Reſpondēs ſamuel ait. Sed tu quidē ſi iuſtus
eſſes ⁊ mihi nō inobediēs: nunq̃ʒ in his que ꝓ pſentibus p̄cepit deꝰ p̄mitꝰ defeciſſes
q̃ʒ in rebus neceſſarijs expediret: vt tibi tueq̃ʒ ſoboli regnare plurimo tēpore licuiſſet.
Et ſamuel quidē ferens grauiter in his que fuerant facta: diſceſſit ad ꝓpria. Saul
autē in galgala ciuitatē habēs ſecum ſexcentos ſolūmodo viros: cū ionatha filio ſuo
venit: quorū plurimi arma nequaq̃ʒ habebāt: dum ferrum vtiq̃ʒ in ꝓuincia minꝰ eēt:
⁊ qui arma facere potuiſſent. Non eni ſinebant eos paleſtini: ſicut dudū iam declara
uimus hec habere. Igitur diuidētes tribus agminibꝰ exercitū paleſtini: ⁊ ꝑ totidē
itinera diſcurrētes: hebreoꝝ ꝓuinciā deuaſtabant: vidētibus ſcilicet ſaul rege ⁊ eius
filio ionatha: ⁊ terram defendere cū eſſent ſexcēti ſolūmodo nō valētibus. Cūq̃ʒ reſi-
deret ipſe ⁊ eius filius: ⁊ ſacerdos achias qui erat de prole heli ſacerdotis: ſuꝑ collē
excelſum: terrāq̃ʒ populari reſpicerēt: eis in maxima anguſtia cōſtitutis: ſaul filius cū
ſuo armigero cōſtituit: vt latenter ad hoſtiū tabernacula properarēt: turbatiſq̃ʒ eis ſe-
quendo modū cōmotionis inferrent. Dūq̃ʒ armiger eius ꝓnum ſe eum ſecuturū aſſe
reret: etiā ſi mors imineret: ſumens ſolaciū iuuenis ⁊ de colle deſcendētes: ad hoſtes
pariter ibant. Erant igit̃ caſtra hoſtiū ſuꝑ ſcopulum habentē ſubtiliſſimā longitudi-
nem: tribus verticibus acutiſſimis prominentē: ſcopulis ꝑ circuitū euntibus: ⁊ quaſi
ꝓpugnaculis inuaſiones pugnantiū prohibētibus. Unde cōtigebat vt cuſtodes mi-
norē haberent ſollicitudinē caſtroꝝ: ꝙ natura locus ille omnibꝰ videbat̃ eē munitus:
⁊ ad capiendū valde difficilis: eo ꝙ nō ſolum aſcendere illic: ſed etiā accedere diffici-
le videret̃. Dum ergo veniſſet ad caſtra ionathas: armigerū cōfortabat exacuēs vt
ad hoſtes accederēt: ſignū eis hoc victorie indicarēt: ſi eos ad ſe vocarēt: ſi vero nihil
loquerētur: tanq̃ʒ eis nō vocantibus reuerti deberēt. Accedētibus igitur ad exerci-
tum hoſtiū apparēte iam die: vidētes paleſtini eos alterutris dicebāt. Ecce de cauer
nis ⁊ ſpeluncis egrediunt̃ hebrei. Et ad ionathan eiuſq̃ʒ armigerū dicebāt. Uenite
aſcendite ad nos: vt vos digne ꝓ veſtris p̄ſumptionibus puniamus. Quam vocem
ſuſcipiēs grate ſaul filius: tanq̃ʒ ei victoriā deſignantē: tunc quidē ab illo loco in quo
hoſtibus fuerant viſi receſſerūt: mutanteſq̃ʒ locum venerūt ad petram que erat ꝓpter
munitionis locū deſolata cuſtodibus: ⁊ exinde quaſi reptando trahentes ſemetipſos
cū multo labore naturā loci vicerūt: vt ad inimicoꝝ caſtra conſcenderēt. Irruenteſq̃ʒ
eis dormiētibus: occiderunt quidē viginti: turbam vero ſtupore vehemētius impleue
runt: ita vt alij quidem effugerēt arma omnia relinquentes: alij vero ſemetipſos non
agnoſcētes: eo ꝙ congregati ex multis gentibus eſſent: credentes inimicos ⁊ irruiſſe
ſuper ſe iſraelitas putantes: ⁊ non hoc duoꝝ hominū preſumptione cōmiſſum: ad al-
terna bella cōuerſi ſunt. Quorum alij quidē ꝑempti moriebant̃: alij vero fugiētes per
ſaxa p̄cipites collabebant̃. Dūq̃ʒ exploratores ſaul dicerēt regi: paleſtinorum caſtra
valde turbari: requirēs ſaul ne quis ſuorū deeſſet: audiuit ſuum abiſſe filiū ⁊ eius ar
migerū: iuſſitq̃ʒ vt pontifex ſumpta veſte ſacerdotali de futuris rebus ei propheraret.

Cũqꝫ ille cõuincere eũ: ⁊ hostibꝰ fortiter ꝓualere dixisset: palestinos inuasit: ⁊ turba-
tos aggressus est: qui se inuicẽ ꝑemerũt. Qui aũt refugerãt petrisqꝫ se celauerãt iudei
audiẽtes saul esse victorẽ: cõgregati quasi decẽ milia hebreoꝝ: ꝑsecuti sunt inimicos:
cũcta regione dispsos. Igit̃ siue ꝓpter inopinate victorie gaudiũ dum sepe felices
cõtingat extolli: siue ignorantia faciẽte: palme illius decus pessima lamẽtatione feda
tũ est. Volente eni saul funditꝰ interimere palestinos ⁊ penã exoluere: maledixit he-
breis: ut si qs se a cede retinẽs inimicoꝝ añqꝫ nox futura veniret comederet: ⁊ ab in-
terfectore hostiũ: aut a ꝑsecutiõe cessaret: maledictus eẽt. Cũqꝫ saul hoc dixisset: ve-
niẽs ad qnẽdã quercũ excelsã in sorte effrem cõstitutã: ionathas filiꝰ eiꝰ dũ illic apum
cõtingisset eũ inuenire cubilia: ⁊ maledictũ patris ignorans: ⁊ populi sup eo ꝓfusionẽ
nõ agnoscẽs expsso mellis fauo comedit. Inter hec agnoscẽs: quõ nimio cũ ma-
ledicto eiꝰ pr̃ iterdixissꝫ: aliquẽ gustare cibũ añ solis occasũ: comedere quidẽ cessauit
nõ aũt recte patrẽ ꝓhibuisse dixit: qñ cũ maiori potiꝰ fortitudine atqꝫ fiducia ꝑsequẽ-
tes cibo sũpto plurimos inimicoꝝ cape ⁊ interficere potuissent. Multa siquidẽ mi-
lia palestinoꝝ interficiẽtes: circa vespam ad spolia hostiũ sunt cõuersi: magnãqꝫ p̃dã
⁊ pecora sumẽtes occidebãt. Hoc ergo a scriba nũciatũ ẽ regi: quõ ppl's peccaret in
deũ: ⁊ occisis pecudibꝰ: añqꝫ sanguis hñ dilueret: nõdũ purgatis carnibꝰ vescerẽt:
iussitqꝫ saul volui lapidẽ magnũ in medio: ⁊ p̃dicari in populo ut sup eũ interficerẽt:
⁊ carnẽ cũ sanguine nõ comederẽt: quõ hoc nequaqꝫ deo placeret. Cũctis ṽo iuxta re
gis p̃ceptũ faciẽtibus: statuit illic altare saul: ⁊ holocaustũ sup illud deo celebrauit.
Hoc antẽ altare cõstituit p̃mũ. Mox itaqꝫ volẽs ad hostiũ ꝓcedere castra: ut q̃ i eis
videbant̃ diriperet ante diẽ: militibꝰ insigniter eũ sequẽtibꝰ: ⁊ cũ multa fiducia eiꝰ p̃-
ceptis obediẽtibꝰ: vocauit rex achitob sacerdotẽ: iussitqꝫ ut cõsuleret: si deꝰ annueret:
ut eũtes ad inimicoꝝ castra: hostibꝰ denuo ꝓualerẽt. Dicẽte ṽo sacerdote: deũ respõsa
nõ dare: saul dixit. Nõ sine causa: cõsultꝰ deus vocẽ nobis nõ reddidit: q p̃mitꝰ añqꝫ
interrogaret̃ oia nũciauit. Sed hec taciturnitas ait alicuiꝰ latẽtis causa peccati ẽ. Vñ
ꝑ eũdẽ ipsũ deũ: lꝫ filiꝰ meꝰ ionathas peccasse repiat̃: interficio eũ: ⁊ deũ ita placabo:
q̃tomagis extraneo ⁊ nihil mihi cõpetenti ꝑsone suppliciũ inferre cognoscar. Cũqꝫ
hoc fieri ppl's exclamasset: repẽte cũctos i vno loco cõstituit: stetitqꝫ ipse i alia ꝑte cũ
filio: ⁊ eũ qui dereliquerat instãti sorte regrebat: inuẽtusqꝫ ionathas peccasse: interro
gatus a patre ẽ quid fecisset: ⁊ quid in sua vita nõ recte nec sancte peccassꝫ. Cui dixit
pr̃: nihil aliud scio: nisi ꝙ ignorãs hesterno maledictũ ac iusiurãdũ a te ꝓlatũ ꝑsequẽs
inimicos: fauũ gustaui mellis. Quẽ saul occidere se repẽte iurauit: quatenus ⁊ gene-
ri ⁊ nature: sit̃ amori hoc modo p̃poneret iusiurandũ. Qui nequaqꝫ mortis intermina
tione ꝑterritus: sꝫ animã ingenue nimis magnanimiterqꝫ cõponẽs: nec ego supplico
inquit pater ꝑcẽdũ mors mihi suauis est: q̃ ꝓ tua gerit̃ pietate: ⁊ populi magna victo-
ria. Maxia siqdẽ mihi ꝯsolatio ẽ: hebreos de palestinis reliqsse victores. In his
itaqꝫ ois populꝰ doluit: ⁊ nimis igemuit: iurauitqꝫ: nõ se mori ꝑmittere Jonathã: vi-
ctorie huius auctorẽ. Et ipsi quidẽ abripuerũt eũ a maledicto pr̃is: orationes ꝓ eo fa
ciẽtes: ut ei peccatũ quoqꝫ dimitteret deꝰ. Saul ṽo reuersus ad ꝓpriã ciuitatẽ: vsqꝫ
ad sexagita milia hostiũ interfecit: regnauitqꝫ feliciter: ⁊ vicinas ꝓuincias: gentesqꝫ
belli iure subiecit: id est ammonitaꝝ: ⁊ moabitaꝝ: ⁊ palestinoꝝ: idumeoꝝ: ⁊ reges eo
rum tributarios fecit. Fuerũt autẽ ei filij masculi quidem tres: ionathas: ⁊ Jesus: ⁊
melchis: filie ṽo due: merob ⁊ micol: habuitqꝫ militie principẽ patrui filiũ: abner fi-
liũ ner. Ner aũt ⁊ Cis pater Saul fuerunt fratres: filij Abihel. Habebatqꝫ Saul
curruũ multitudinẽ: ⁊ equestriũ ⁊ cũ quibuscũqꝫ pugnaret: cũ victoria remeabat: he-
breosqꝫ ad excelsũ magnitudinẽ felicitatis euexerat: ⁊ aliaꝝ gẽtiũ potentissimos de-
monstrarat. Juuenes ãt ꝓceritate ⁊ pulchritudine p̃cellẽtes elegit: eosqꝫ armigeros

[Marginal manuscript notes:]
... Jonatha · Saul filius peccauit
...tur: filius ad mortem condenatur legis transgressorem
Saul filij · et filie

suos effecit. Cap. VIII.

VEniens igit samuel ad saul: missum se dixit a deo vt eum commoneret: quia eum electum ex oibus regem fecit: et ppterea debere eum obedientem sibi esse: quo ipse quidem haberet gentium principatum: deus vero et ipsius esset et rerum omnium dominator: adijciebatque dixisse eum: quod multa mala amalechite hebreis in deserto fecerunt: quando egredientes ex egypto veniebant in regionem que nunc est eorum: ideo bello perimendos amalechitas: quibus subditis: nullum eorum debere viuum penitus relinqui aliis relinquere: sed oem necandam etatem: incipientes a mulieribus pariter et infantibus: et hoc suppliciu eos quod maiores nostros afflixerunt sustinere. Sed neque iumentis neque aliis pecudibus ob vtilitatem propriamque possessionem ait esse parcendum: sed cuncta dicanda deo: et nomen amalech secundum moysi mandata delendum. Saul vero pfessus est se pcepta coplere: et obedientiam non solum in hoc credidit: vt contra amalechitas pugnaret: sed vt etiam velociter pperaturum ee monstraret: congregauit cunctum exercitum: eumque dinumerans in galgalis inuenit israelitarum absque tribu iuda circa .xl. milia virorum: illa namque tribus sola .xxx. milia armatos hebat. Tunc ergo saul amalechitarum regionem igressus: insidias occultas circa torrentem fecit: vt non solum apte aliis ab arce pugnans: eos affligeret: sed et iopinate sup eos p icertas vias irrueret: et circundatos deuastaret. Igitur congressus i pugnam: fugauit hostes multosque pemit: et reliquos psecutus est fugientes. Cumque illud opus ppicia diuinitate copleset: amalechitarum vrbes obsedit: et alias quidem molitionibus: alias vero suffossionibus cloacarum et muris extrinsecus e diuerso edificatis: alias autem fame et siti: alias vero modis aliis obsidens: et fortiter capiens ad necem cunctorum infantum et mulierum simul inuectus: nihil crudele: nec vltra humanam naturam se facere credens: primum quod in hostes hec agebat: deinde quod pcepto diuino cui non obedire foret grande piaculum ministrabat: cepitque regem hostium agag captiuum. Cuius corporis pulchritudinem magnitudinemque miratus: decreuit esse saluandum: non hoc faciens diuina volutate: sed iudicium proprium sequens: et sine causa ei cedens vitam quasi mihicorditer: vnde illi potestas sine suo piculo miserendi non esset. Deus namque sic odiuit amalechitarum genus: vt neque infantibus parceret: quibus potius misereri natura est. Saul itaque regem agag et malorum que contra hebreos gesta videbant: auctorem a morte fuauit: et hostis pulchritudinem preceptis dei preposuit. Peccauit quoque cum eo simul et populus. Nam et illi iumentis et pecudibus pepcerunt: eaque sibi diripuerunt: iubente deo non ee seruanda: sed et alias res diuiciasque collegerunt. Siquid vero dignum possideri non erat consumpserunt. Cumque vicisset saul vniuersos a pelusio egypti vsque ad rubrum mare residentes hostes: sicimitarum gentem solummodo dereliquit. Isti namque in regione madian in medio habitabant. Quibus ante pugnam denunciauit vt abscederent: ne forte amalechitarum calamitati comunicarent. Nam dum eent cognati raguel soceri moysi: credidit esse saluandos. Saul igitur tanque in nullo pphete mandata puaricans que acceperat: dum contra amalechitas pugnaturus exiret: et velut omnibus integre conseruatis: deuictis hostibus: cum leticia reuertebatur ad ppria. Deus autem pro amalechitarum vita et rapina pecudum quam populus gesserat contristatus est: quod hec fuerant eo prohibente comissa Dirum namque iudicabat: vt cuius fortitudine fuerant adepti victoriam: eum spernerent: et nec tanque humani regis pceptionibus obedirent: dicebatque pphete penitere se: eo quod saul ordinauerat regem: quod eius iussa non faceret: sed vteretur propria volutate. Hec audiens samuel: valde confusus est: et deum cepit tota nocte rogare: vt eet ppicius saul: seque ab eius indignatione suspenderet. Qui veniam se dare saul etiam propheta poscente non annuit: iniustum esse decernens: se tantis peccatis indulgentiam condonare: non ob aliam cam asserens mala generari: nisi cum aliqui iniusticiam passi: ad vindictam negligentiores existerent: aliis extiterint. Aucupantur enim inquit gloriam benignitatis mee et patientie:

Victoria Saul [illegible] amalechitas.

Peccat Saul fuans [illegible] reg. [illegible]

Non delectat ds sup sacrificia sz sup bonos et iustos.

⁊ latēter hec pariūt. Dū ergo de⁹ pcib⁹ pphete denegasset:nec pceret:die facta Samuel ad saul venit in galgala:vidēsq3 eum rex:cucurrit ⁊ osculatus ē dicēs. Gratias ago deo:q dedit mihi victoriā:⁊ q oia p ei⁹ volūtate sunt gesta. Cui rñdēs ait samuel. Vñ ergo audio clamorē iumētoꝝ ⁊ ouiū in exercitu. Cui rñdit populū hec ad sacrificia reseruasse:genus aūt amalechitaꝝ mādato diuino oē se deleuisse nullūq3 fuisse derelictū nisi tātūmō regē:de quo qd oporteret fieri dicebat adinuicē qd cogitandum Cui ppheta dixit:deū nō sup sacrificia delectari: sz sup bonos ⁊ iustos huiusmōi āt illos q eius mādata cōsiliūq3 secunt:⁊ nihil aliud hñ se agere iudicant:nisi quod pro dei fecerint voluntate. Js enī cōtēnit:nō qñ ei sacrificat:sz qñ inobediētie spirit⁹ adhibet. Ab his enī qui ei subditi nō sunt:nec eū vā religione colūt:neq3 dum multas hostias ⁊ magnas obtulerint:neq3 dū ornamētō ex auro argētoq3 facta dicauerint suscepit hec libēter:sz potius auersat:⁊ magis studiū hoc nequicie iudicat nō esse pietatē. Ad illos aūt q solūmodo qd pcipit diuinitas recordant:⁊ mori potius elegūt q3 puaricari aliqd qd iubet:sp cōuertit ⁊ neq3 sacrificiū ab eis exqret:sz ⁊ dū sacrificauerint siue simplex aliqd:siue vilissimū:grauiter eoꝝ praua munera:q3 ditissimorum maximā suscipiet opulētiā. Tu sigdē scito tibi deū iratū:spreuisti nāq3 ⁊ neglexisti ea q tibi mādauit. Quō igit arbitraris eū sacrificia respicere: ex his reb⁹ q decreuit ille pire:nisi forte similia iudicas illa peccata:⁊ quis deo offerēda sacrificia. Scito igitur regnū tibimet auferēdū:⁊ potētiā quā a deo tibi neglexisti collatā fuisse:alij cōferēdā

Porro saul fatebat qdē inique se fecisse:⁊ peccatū se negare nō posse:trāsgressūq3 se mandata pphete dicebat:sz p timore ac metu exercitū nō phibuisse pdā diripiētez nec tantā multitudinē retinere potuisse:sz ignosce inquit:⁊ esto mitis nūc:decetero ei obseruabo ne peccē. Rogabatq3 pphetā:ut reuertēs hostias deo pacificas imolaret Ille vō cū deū illi nō pcere puideret:remeauit ad ppria. Saul aūt volēs retinere samuel apprehēdit ei⁹ palliū:violēterq3 tractū:eo q samuel ipetu facto discederet: vestē eius disrupit. Cui ppheta dixit. Sic tuū scindet impiū:⁊ accipiet illud vir bon⁹ ⁊ iustus:qñ de⁹ pmanet in suo decreto:nec mutat atq3 conuertitur. Nam mutare sententiā passionis humane:nō fortitudinis est diuine. Saul aūt impie quidē se gessisse fatebat:infecta vō facere q fuerāt facta nō posse:rogabatq3 eū:ut se corā multitudine honoraret:⁊ cū eo veniens adoraret. Quod cū fecisset samuel veniēs adorauit deū deductusq3 ad eū est rex amalechitaꝝ agag. Et dū diceret agag:q3 esset amara mors ait samuel. Sicut tu multas hebreorū mres p filijs ingemiscere lugereq3 fecisti: sic ingemiscet in tua morte genitrix tua. Jussitq3 repēte eū in galgalis mori. Ipse vō in ramathā ciuitatē abijt.

Capitulū. VIII.

Rex saul sentiēs q mala passurus eēt:q sibi deū in regno fecerat inimicū:ascendit in gaba:qd nomē interptatū significat collē:⁊ post illā diē nō vidit saul Samuelē. Cūq3 ppheta pptera tristis eēt:iussit de⁹:ut a cogitationibus quiesceret: ⁊ sumēs vas olei in bethleē ciuitatē iret ad iesse filiū obed:⁊ eius vngueret natū:quē ipse mōstraret in regē. Cum vō metueret ire:ne cognoscēs saul:⁊ aut latēter aut palā eū occideret:dicēte deo ⁊ dāte securitatē:pdictā puenit ad ciuitatē. Quē cuncti salutauerūt causam eius inquirētes aduēt⁹. Quibus dicebat venisse se ut deo sacrificaret. Tūc sacrificio celebrato:vocabat iesse cū filijs ad altare:⁊ inspiciēs filiū seniorē pcerū ⁊ optimū:credidit pp̄ter pulchritudinē hūc eē futuꝝ regē:sz puidētia diuina frustratus ē. Dum enim cōsuluissz deū:si iuuenē vngueret:quē ipse admiratus fuerat: ⁊ dignum impio iudicabat:rñdit deus:non ea videre homines q deus intēdit: sz tu inquit pulchritudinē iuuenis respiciēs: hunc arbitraris regno placere: ego aūt non corporis pulchritudinē ac speciē apicē facio eē regalē:sz animi sine dubitatione virtutē. Ille sigdē pfecte pulcher ē:qui pietate ⁊ iusticia ē simul ⁊ fortitudine: necnon ⁊

omnes nō vident que Deus intendit. ...uis sit pulcer.

obedientia splendidus: ⁊ oibus ex quibus anime pulchritudo consistit. Cūq; di=
xisset hec deus: pcepit samuel iesse: vt omnes ei suos filios demōstraret. At ille alios
quinq; venire fecit: quorū qui senior quidē erat eliab vocabat: secūdus vō aminadab
samnaa tertius: quart9 vō nathan: quintus aūt rachel: sextus asam. Uidēs āt ⁊ istos
propheta in nullo minores pulchritudine senioris: cōsuluit deum quē horum eligeret
fore regem. Quo dicēte nullum: denuo requisiuit iesse: si pter istos haberet alios filios
Qui dixit eē alium nomine dauid pastorē ouium curam habentē: iussitq; eum samuel
velociter vocari: impossibile dicēs eos esse cōmessuros anteq; ille veniret. Cumq;
venisset dauid vocatus a patre: puer colore quidē rubeus: ⁊ pulcher aspectu: tacite sa
muel dixit ad eum. Hic ē qui deo placuit ad regādū. Tunc ⁊ ipse discubuit: fecitq;
iuuenē sub se discūbere: ⁊ iesse cum reliquis filijs. Deinde vidēte dauid: sumēs oleū
vnxit eum: eiq; adhuc tacite dixit atq; significauit: quō regnare eu; deus elegerit: mo
nuitq; iustum eē debere: ⁊ eius preceptis obedire. Sic etenim regnū ei multo tēpore
fore mansurū: domūq; claram ac famosissimā habiturū: vastaturūq; pariter palestios.
Sed ⁊ cum quibuscūq; gētibus congrederet vinceret: ⁊ ingentē gloriam possideret:
quod ⁊ ipsum hr̄e ⁊ posteris relinq̄re pmittebat. Samuel quidē du; hec monuiss;
abscessit: diuinitas autē ad dauid saul relicto migrauit. Et ille quidē pphetare cepit:
sancto sup se spiritu veniēte: saul vō quedam passiones ⁊ demonia repēte comprehē=
derunt: suffocationes ei ⁊ angustias inferētes: ita vt medici ei salutis nullū remediu;
inuenirēt. Siquis tamē cantare eēt pitus: ⁊ in cithara psallere doctus: hunc adduci
iusserunt: vt cū eum demonia inuaderēt ⁊ turbarēt: sup caput eius astans psalleret: et
hymnos ediceret. Ille vō hec non dissimulauit efficere: s; queri huiusmodi hominē
protinus imperauit. Cūq; ei quidam suorū dixisset: vidisse se in ciuitate bethleē quēdā
iesse filium: adhuc etate iuuēculum: pulchrū atq; decorum ⁊ alijs studijs valde dignū
necnō psallere ⁊ hymnos cantare doctum: insup ⁊ eximiū pugnatorē: mittēs saul ad
iesse dauid sublatū a gregibus ad se venire pcepit: mandans ei velle se iuuēculum vi=
dere: de cuius pulchritudine ac fortitudine cognouisset. Ille vero misit filium: dans
ei munera saul portare. Quo veniēte gauisus ē: fecitq; eum armigeru; suum: ⁊ bonis
omnibus honorauit. Delectabat enim in eo: maxime in inuasione demonio℞: qui cū
ad eum accederēt: solus erat medicus: hymnos dicēdo ⁊ psallēdo rursus in cithara:
⁊ saul a mētis oppressione reuocando. Misit igitur saul ad patrē pueri iesse: petēs vt
apud eum dauid maneret: eo q eius psentia delectaret: ysai vero saul non contradi=
cendo concessit. Cap.X.

Post non multa siquidē tempora: palestini denuo cōgregati: ⁊ magnum sup isra
elitas omnes exercitum colligētes: inter socho ⁊ azecha castrametati sunt. Cō
tra quos denuo saul pduxit exercitum: ⁊ sup quēdam montē castra ponēs: coegit pa
lestinos priora quidē castra relinquere: ⁊ ex aduerso montis quē saul apphēderat ad=
uenire: diuisitq; eorum exercitus medius mons: qui erat positus inter eos. Igitur
descendēs quidam de exercitu palestinorum nomine goliad de ciuitate geth: vir val=
de procerus: cuius altitudo quattuor erat cubitorū: ⁊ palmi vnius: accinctus armis q̄
pro magnitudine sua natura eius corporis exigebat: indutusq; lorica cuius erat pon=
dus quinq; milium syclorum eris: galeam vō ⁊ tibialia habebat erea: que talis viri ⁊
magnitudine ⁊ inopinabilia potuissent mēbra ptegere: hasta vō eius erat non leuis
dextre portatio: sed quam ipse gestabat in humeris: cuius ferrum sexcētorum syclo℞
fuit: sequebanturq; eū multi arma portantiū. Hic igitur goliad stans inter medias
acies: vocem emisit grandē contra saul ⁊ hebreos dicēs. A pugna nunc ⁊ piculo vos
absoluo. Que eni necessitas ē nostro℞ exercitus depire. Sed date aliquē vestrum cō=
tra me pugnaturū: ⁊ totum bellū vnius victoria terminet: seruiatq; pars altera illis ⁊

Formositas dauid

quomodo dauid electus fuit ⁊ Rex judeorum per samuelem prophetam voluntate dei

Goliad palestinus.

quorũ fuerat ille qui vicerit. Est enim multo melius ꝛ tẽperãtius: vnius periculo ꝓ-
mereri: quod potestate adest multorũ. Hec cum dixisset: castra remeauit ad ꝓpria
Altera vero die rursum venit: ac eadem verba fecit: ꝛ similiter vsq; ad diem qua-
dragesimum hostes ad predictas conditiones prouocare non destitit: ita ut terreret ꝛ
ipse saul: ꝛ eius exercitus. Constituebant equidẽ acies quasi pugnaturi: ad congres-
sionẽ vero minime veniebant. Bello itaq; consistẽte inter palestinos ꝛ hebreos:
saul remisit dauid ad patrẽ suum iesse: cum ei eius tres alij filij ad solacium ꝛ pericu-
lum pugne sufficerent. Ille ergo tunc quidẽ ad ouilia ꝛ pasturas pecudũ remeauit
non multo post ad castra reuersus hebreorũ missus a patre: ut necessaria fratrib⁹ de-
portaret: ꝛ quid ageret agnosceret. Cũq; goliad denuo reuertẽs ꝛ prouocans expro-
braret: quasi nullus inter eos vir esset qui contra eum pugnare p̄sumeret: cũ fratrib⁹
loquẽs dauid ea q̃ mandauerat pater: ꝛ audiens illum blasphemantẽ exercitum: ꝛ
pariter affligentẽ indignatus ẽ ꝛ fratribus ait: paratũ se esse solum cum hoste pugna
re. Cui senior fratrum aminadab interminatus ẽ: ꝛ p̄sumptionẽ habere eum p̄ter eta
tẽ dicẽs: ꝛ expertum huius officij: iussit ad patrẽ ꝛ ad pascua remeare. Qui reueritus
quidẽ fratrem discessit: ꝛ apud quosdã militũ est locutus: ꝙ vellet cum palestino pro
uocante pugnare. Illis autẽ repẽte Saul iuuenis indicantib⁹ voluntatẽ: rex eum vo
cauit: ꝛ dum q̃reret: ut quod vellet ediceret dixit. Non deficiat mens tua rex: nec me
tuas: ego supbiam huius hostis pugnãdo ꝓsternam: ꝛ ita sublimẽ ꝛ ꝓcerum subdã
ꝛ sic iste quidẽ irridebit᷑ tuus võ exercitus gloriosus inuenietur: si neq; a viro bellatore
habet in acie perire: sed ꝓuocatus a puerili etate moriat᷑. Saul aũt eius presumptio-
nẽ atq; magnanimitatẽ valde mirante: nõ tamẽ in eo habente fiduciam ꝓpter etatẽ:
s; infirmũ esse: ut cõtra peritum hostẽ bellum susciperet: ea dicẽte: dauid ait. Polliti-
or hoc: confidẽs in deo q mecũ est: cuius etiã adiutorio fungor expimẽto. Nam dum
aliquando leo ouiculas meas inuasisset: ꝛ agnum arripuiss;: sequẽs apprehẽdi eum ꝛ
agnum quidẽ ex ore eius eripui: ipsum vero dum contra me impetum fecisset: a cau-
da comprehensum: ꝛ percussum in terra peremi. Idem ꝛ vrso faciente: in eo vlt⁹ sũ.
Putet ergo ille hostis vnũ se esse huiusmodi bestiarum: diu exprobrans exercitui: ꝛ
nostrum blasphemans deum: qui eum faciet mihi subiectum. Saul igitur volun-
tatẽ pueri atq; presumptioni similem orans deo terminum dixit. Vade ad pugnam
Et accinxit eum lorica sua simul ꝛ gladio: ꝛ apponens ei galeam destinauit. Dauid
autem oneratus his armis: cum non esset exercitatus in eis ait. Ista quidẽ rex tua
sint ornamenta: cui fortitudo est hec gestare precipua: mihi vero tanq̃ seruo tuo con-
cede sicut ego volo pugnare. Ergo positis armis sumpto baculo: ꝛ quinq; lapi-
dibus de torrente in pastorali pera: ꝛ fundam in dextera manu portans: ibat ad Go-
liad. Uidens autem eum Goliad sic veniẽtẽ spreuit: ꝛ iniuriam ei fecit quasi non
arma gerens hominum pugnaturus veniret: sed quibus canes repelli solent: di-
cens. Num me canem existimasti. Ille autem non canem: sed deterius aliquid
eum se putare respondit. Commouitq; Goliad ad iracundiam: ut ei maledictum
apponeret ex vocabulo dei sui: ꝛ interminatus est: daturum se carnes eius terre-
nis bestijs: ꝛ celi volatilibus deuorandas. Cui respondit dauid. Tu quidem ve-
nis contra me cum gladio: ꝛ hasta: ꝛ lorica: ego autem venio ad te armatus deo: qui
ꝛ te ꝛ omnem vestrum exercitum nostris manibus perditurus est. Hodie nanq;
tuum caput abscindemus: ꝛ reliquum corpus tuum similibus canibus apponem⁹:
scientq; cuncti: quõ deus presul est hebreorũ: ꝛ arma nostra ipse est semꝑ ꝛ fortitudo
Nã omnis exercitus ꝛ reliquus apparat⁹ inutilis est absente deo. Palestin⁹ aũt
armoꝝ põdere grauatus: cũ currere nõ valeret: paulatim venit ad dauid: cõtẽnẽs eũ:
ꝛ se nudũ cõfidens sil᷑ ꝛ adhuc etate puerulum sine labore perimere. Occurrit autẽ ei

dauid leonē peremit et vrsum.

iuuenis cum deo auxiliatore suo: qui ab hoste non videbatur: et sumens de pera vnum lapidum quos de torrente collegerat: et emittens eum de fundibula: percussit repente goliad in fronte: et vsque ad cerebrum pertransiuit: ita vt mox confracto capite goliad caderet pronus in terram. Tunc stetit dauid et caput eius incidit. Cadens ergo goliad: factus est palestinis occasio maxime fuge. Nam dum peritissimum suorum cecidisse conspexerunt: de rebus omnibus desperantes: resistere non valuerunt: sed videntes se victos turpique fuge se tradentes: conabantur liberari. Saul autem et cunctus exercitus hebreorum clamore facto: super eos exilierunt: et multos interemerunt: et persecuti sunt vsque ad terminos geth: et portas ascalonis. Mortui itaque sunt palestinorum .xxx. milia: et totidem vulnerata. Porro saul reuersus ab exercitu hostium: eorum castra diripuit et simul incendit. Caput autem golie dauid ad tabernaculum proprium deportauit: et hastam dicauit deo. Porro circa dauid inuidiam atque odium saul regis virgines mulieresque prouocauerunt. Occurrentes enim victrici militie cum cymbalis et tympanis: delectabantur omni letitia milites: mulieres quidem quod multa milia saul palestinorum interemisset: virgines autem quod multa dena milia exterminans dauid cepit. Hec audiens rex quod millenario numero testimonium ipse perciperet: et denum milium multitudo iuuenculo voueretur: et cogitans quod nihil post hunc tam clarum fauorem nisi regnum minus esset dauid cepit eum timere: et nimis habere suspectum: et a priori quidem officio quem vtique suum armigerum fecerat eum amouens: ne dum nimis proximus esset: eum posset occidere: constituit eum millenarium: dans ei locum quidem meliorem: et vt putabat sibimet cautiorem: volebatque eum ad hostes et prelia mittere: vt in his pericula sustinendo perisset.

Capitulum. XI.

DAuid ergo deum habens vbique ducem: quocunque venisset preualebat: et optime agere videbatur: ita vt propter excellentiam fortitudinis et populus eum et regis filia virgo concupisceret: et amore detenta cunctis ita fieret manifesta: vt hoc eius desiderium perduceretur ad patrem. Ille vero quasi percepta occasione in morte dauid: hoc libenter audiuit daturumque nuptiis eius se virginem hec sibi nunciantibus ait: si ducenta ei capita hostium aduheheret necatorum. At ille honore sic claro ei proposito: volens ex ope periculoso et incredibili gloria magis procedere: tendebat ad causam. Saul autem cogitabat eum ab hostibus perimendum: et decenter sua vota complere: si per alios et non eo faciente moreretur: iussitque suis famulis vt voluntatem dauid experirentur: qualis circa puelle nuptias esset. Illi vero ceperunt cum eo loqui: quod diligeret eum rex saul vna cum populo: et vellet ei etiam suam filiam copulare. Qui dixit. Non modicum videre putatis me generum esse regis. Mihi vero nihil tale subsistit: precipue cum sim abiectus: et a gloria vel honore segregatus. Saul autem dum famuli dauid responsa dixissent: ait. Dicite ei non me pecuniis egere: nec honoribus: quibus rebus venditur filia potius quam nuptiis collocatur: sed eligere generum habentem fortitudinem: aliasque virtutes: quas te habere manifestum est: et velle me recipe ab eo pro nuptiis filie: non aurum nec argentum: neque vt hec de domibus paternis eiciat: sed propter supplicium hostium: capita sexcenta palestinorum. Et mihi enim ipsi nullum potius quam hoc: nullum clarius munus erit. Sed et mee filie multo solennius honoribus est precipuum: viro tali et tanto testimonio de hostium triumphis decorato posse coniungi. His verbis delatis ad se dauid gauisus: quasi saul studeret eum sibi cognatione coniungere: neque consilium expectauit: nec si possibile aut difficile esset: opus presens animo cogitauit: sed repente cum sociis ad hostes pro nuptiarum pollicitatione profectus est. Deus enim erat qui cuncta facilia dauid et possibilia faciebat. Cumque multos interemisset: abscidens sexcenta capita venit ad regem. Et harum rerum probatione facta nuptias exigebat. Saul autem cum non haberet vnde promissa refugeret: et mentiri pessimum iudicaret: aut per

Magna gloria dauid

insidias eū occidere: cum forsitā etiam in hoc frustrari suo cōsilio posset: dedit ei suaȝ filiam nomine michol. Capitulū. XII

Cum ergo saul nō esset recta volūtate mansurus: videns etiā dauid ꝛ apud deū ꝛ apud hoīes approbari: expauit eum: ꝛ metū celare nō valēs: timore magnaꝝ reꝝ id est regni simul ac vite: ne priuaret vtroqꝫ: cogitauit eū crudeli calamitate pimere: eiusqꝫ morté ionathe filio: ꝛ reliquis familiaribus delegauit. Filius aūt admirans pmutationē patris circa dauid: cū nō post multā eius deuotionē nō mediocriter in eū: sȝ ad morté vsqꝫ seuiret: ꝛ cum iuuenē diligeret eiusqꝫ virtuté: dixit ei secreto voluntaté patris sui: suasitqꝫ ut die futuro se custodiret: ipse vō salutaturū se patré dixit: eiqꝫ p eo opportuno tēpore locuturū: causamqꝫ cognituꝝ: ꝛ ei exprobrare: q̄ occidi voluisset iniuste q tanta bona fuerat operat⁹: qui etiā si valde peccasset veniā pmereri debuisset: dixitqꝫ ei se post hec patris indicare sentētiā. Dauid aūt cōsilio benigno obediēs: egressus est a rege. Altera vō die ionathas venit ad saul: ꝛ dum eum letum ꝛ exultanté aspiceret: cepit de dauid pferre sermonē dicēs. In qua maiori uel minori iniquitate inueniēs culpabilē dauid: pcepisti eū pr̄ interemi: virum qui tibi q̄dem magne salutis causa fuisse probatus ē: palestinis aūt valde suppliciū: ab illusiōe ꝛ iniuriȷs simul eripiens populum hebreoꝝ: quas diebus. xl. sustinuit nullo vtiqꝫ p̄sumēte puocationis certamina sustinere: ꝛ qui post hec iussiōe tua deferens hostiū capita: sororé meā pmio accepit vxoré: cui⁹ mors tibiipsi grauior erit: nō propter solā virtuté eius: sȝ etiam pp̄ter ipsam cognationē: quando eius morte etiam filia tui vexabitur pene añ gaudium coniugȷj: veniēs ad viduitatis opprobrium. Hec ergo cogitās pater: ad clemētiam cōuertere nihil cōmitrēs in virum: primū quidem q̄ nobis magnū bñficiū p̄stitit tue salutis: quando malo spiritu ꝛ demonib⁹ in te residentib⁹: illos expulit: pacēqꝫ tue aīe condonauit: secundo aūt: quando ꝛ in tuis hostibus vltus ē. Hec eteni obliuisci: turpissimū est. His ergo sermonib⁹ mitigatus saul: iurauit filio: nihil dauid iniuste fore passurum. Sermo eni iustus: ꝛ iracundiā regis subiecit: ꝛ metū. Ionathas aūt euocato dauid: indicauit ei de sua salute: quaȝ impetrarat a patre: eumqꝫ deduxit ad regē: ꝛ erat in conspectu eius sicut prius. Eodē vō tēpore: palestinis bella gerētibus denuo sup hebreos: saul contra hostes dauid cum exercitu destinauit. Et congressus aduersus eos multos eorum pstrauit: victorqꝫ reuersus ē ad regē. Quē saul nō sicut spabat post bella suscepit: sȝ potius eius felicitate cōtristatus ē: tāqꝫ illius bonis actib⁹ videret ipse deceptus. Cūqꝫ regē rursus puerȷ astantibus demon ageret: spiritusqꝫ turbaret: vocans dauid in domo in qua iacebat tenens lanceam: eum psallere ꝛ hymnos cantare pcepit. Quo iussa faciente: insurgēs in eum: lanceam iaculatus ē: eāqꝫ dauid puidens declinauit: fugitqꝫ in domū suam ꝛ in ea tota die pmansit. Nocte vō mittens rex: iussit eum vsqꝫ ad diluculū custodire: ne latenter effugeret: quaten⁹ mane deductus ad publicū traheret ad morté. Michol aūt dauid cōiunx: filia regis: cognita volūtate patris: dauid indicauit: dubiā spē eius vite conspiciens: ꝛ de anima sua pariter diffidēs. Neqꝫ enim se credebat posse habere vitam: si fuisset illius amore priuata. Et ergo dixit. Non te hic coniux solis ortus inueniat: nam te vlterius non videbo: sed fuge citius: dum tibi prebet nox fuge p̄sidium: faciatqꝫ tibi hanc dominus longioré. Scito enim te a patre meo si inuentus fueris occidendum: Quo dicto: eum p fenestram deposuit ꝛ dimisit. Deinde constituit lectulum quasi egrotantis: ꝛ sub saga iecur spirans capre supposuit. Die vero secundo misit pater eius ut dauid deduceretur ad eum. Illa vero nuncians: eo q̄ nocte fuisset factus infirmus: ꝛ ostendens eis lectulum coopertum: dum iecur quod sb saga iacebat palpitaret: egrotum vere eē ꝛ dormire dauid qui missi fuerant crediderūt. Renūciātib⁹ aūt illis infirmū factū eē nocte: iussit eū sic adduci: se velle eum pimere

[Io]natha patrem suum Saul redarguit

[...]ndida Michol filia Saul [...] coniux David ut vir[...] [s]uu amore salvaret

dicens. Qui venientes ad lectulum: discooperientes et deceptionem invenientes factam ab eius uxore: renũciauerũt regi. Quã dũ rex culparet pater: eo q eius quidẽ liberauerit inimicũ: illum vero decepit: satisfecit ei verisimile loquẽs: quasi eam ad hec non cõsentientẽ: dauid occidere voluisset: et hoc pro salutis sue timore fecisset: pro quo ei deberet ignoscere: quia hoc necessitatis cã non volũtatis efficeret: adijciens atq3 dicens Arbitror ego pater: q ita voluisti illũ pimere: sicut me potius liberar. Et saul equidẽ veniã puelle dedit. Dauid ergo declinauit a piculo: et venit ad samuel pphetam in ramatha: eiq3 regis insidias idicauit: et q iaculo eius pene fuisset extinctus: dũ neq3 circa eum extiterit inimicus: neq3 circa hostiũ certamẽ infirmus: sed in oibus pronus et felix: q magis cã dauid inuidiã generauit. Cognoscẽs itaq3 ppheta regis iniustitiã: ramatham ciuitatẽ reliquit: et deducẽs dauid ad quẽdam locũ nomine galboa: cõmorabatur illic cũ eo. Cũq3 nunciatũ fuisset saul eo q dauid eẽt apud pphetam: misit armatos: eũq3 ad se cõprehendẽdum iussit adduci. Qui cũ venissent ad samuel: inueniẽtes ecclesiam pphetarũ: participãti sancto spiritu pphetare ceperũt. Saul autẽ audiens hoc: sup dauid alios destinauit: et illis idem faciẽtibus: denuo misit alios. Prophetãtibus aũt et ipsis qui tertio fuerãt missi: ad vltimũ iratus ipse prexit. Cum vero iam erat in pximo: anteq3 eũ videret samuel: ppphetare cepit: veniensq3 ad eos saul: spiritu vehemẽti cõpulsus: amens factus est: et exutus veste tota die canebat et nocte: dauid et samuele vidẽte. Jonathas vero saul filius occurrente sibi dauid: et de patris eius insidijs ingemiscentẽ et dicentẽ: quia dũ nihil inique gessisset neq3 peccasset: eũ pater eius occidere festinaret: rogabat vt nihil suspicaret tale: neq3 derogantibus siqui forte huiusmodi eẽnt crederet: sed vt ad se respiceret et securus eẽt: nihil tale in eo cogitante patre. Nam si cogitasset: ei sine dubio pandidisset: dũ pater eius vtiq3 cõsilium eius omne nõ celaret. Porro dauid iurauit ita eẽ: et supplicabat vt credẽs puidẽtiã eius haberet: potius q3 eum sperneret quasi mendacẽ: eiq3 renũciaret quicquid a rege p se aut cognosceret aut videret: dicebatq3 ideo nõ ei de se dixisse patrẽ: q sciret illum circa se amicicie affectũ habere. Cõtristatus ergo ionathas: eo q dauid huiusmodi patris eius eẽ circa se crederet voluntatẽ: interrogauit eũ quid velit vt faceret. Ille autẽ: noui inquit omnia te mihi cõferre et prestare velle. Crastina die initium mẽsis ẽ: et habeo consuetudinẽ sedens comedendi cu3 rege. Si tibi videtur a ciuitate egredior et maneo in campo latẽter: tu vero querẽti saul responde me pfectum eẽ in regionem bethleem in tribũ meam: ad festiuitatẽ ibidem celebrandam: adijciens etia3 q tu me ire pmiseris. Et siquidem vt assolet dici de canticis proficiscẽtibus: cum bono vadat aut aliquid simile dixerit: scito nihil in eo circa me fore dolosum nec inimicum: si vero aliter responderit: hoc tibi erit indicium: quoniã aduersum me fuerit cogitatũ: et renũciabis mihi voluntatẽ patris: misericordie hoc et affectui cõmuni distribuens: p quem fidem a me accipere: et idem tu domine famulo tuo dare voluisti. Si vero inuenis in me malignum aliquid: ipse me perime: vt sic pficiscaris ad patrem. Que verba nouissima a dauid ionathas non egre suscipiens: promisit se ea que prius poposcit esse facturum. Et siquidem triste aliquid: aut q eius odium panderet pater responderet: ei renunciare: et vt eum potius securum redderet: egressus sub diuo: nihil se ptermissurũ pro dauid salute iurauit dicens. Nunc deum quem magnũ esse vides et vbiq3 psentem: et anteq3 mentem meam sermonibus prodam: iam prescientem eum: in cõmuni pacto testem promissionis adduco. Quoniam non cessabo frequenter tentans patris animu3 cognoscere: donec mihi eius animi secreta pandantur: que cum didicero: nõ celabo: sed protinus tibi nunciabo: siue mitis circa te: siue sit valde crudelis. Nouit aũt hoc deus qualẽ eũ circa te sẽp eẽ exoro: qui et nũc tecũ ẽ: nec te dereliqt: faciatq3 te inimicoꝝ tuoꝝ: siue pr meus ẽ: siue ego: eẽ meliorẽ: tu qt boꝝ esto memor: et l3 me finire

vitā cōtingat: filios meos serua: ⁊ pro rebus p̄sentibus illis tuā retribue benignitatē.
Dūq̃ iurasset hec: dimisit dauid: ⁊ ad quēdā campi locū ire p̄cepit: in quo erat solit⁹
se exercere: quecūq̃ cognouisset a patre nūciatur⁹ se ei ꝑmittēs hoc modo ut deduce
ret puerū ⁊ mitteret sagittas tres: ⁊ si iuberet puero sagittas afferre q̄ an̄ eum iacerēt:
cognosceret: nihil esse apud patrē malicie: si diuersi aliq̄d audiret: illo dicēte a rege cō
traria similiter expectaret: securitatē se ei p̄bitur⁹ dicēs: ne quid sustineret incōgruum
utq̃ felicitatis tēpore boꝝ memor esset ⁊ vtilitatē eius filiis exhiberet. Dauid itaq̃
a ionatha hanc fidē accipiēs: ad locū ꝓximū est ꝓfectus. Altero v̄o die cum eēt men
sis initium purificatus solenniter rex ad cōuiuiū venit: ⁊ sedētibus circa eum filio io-
natha a dextris: ⁊ p̄ncipe militie abner a sinistris: vidēs eē locum dauid vacuum ta-
cuit: suspicatus eum nō eē a coitu mundum. Cūq̃ secūda die noui mēsis nō affuiss&:
requisiuit a filio ionatha: vbi iret transacto die: ⁊ p̄nti conuiuio iesse filius nō adess&.
Ille v̄o ait abisse eum se ꝑmittēte b̄m solēnitatē ad ꝓpriam regionē: eo q̄ tribus eius
festiuitatē ageret: ⁊ rogatū se p̄iter: ut etiā ipse cū eo ad sacrificia celebrāda cōcurreret
Et si p̄cipis inquit p̄r: ⁊ ego post eum vado: nosti enim quō illi deuotus sum. Tunc
igitur ionathas saul iniquitatē circa dauid agnouit: ⁊ apte volūtatē eius aspexit. Nā
iratus saul: blasphemauit eum: natūq̃ de muliere viro vltro appetētē: ⁊ proprii ho-
stē dixit: ⁊ sociū dauid ⁊ cooꝑatorē eius: ⁊ nec ipsum erubescere nec eius matrē talia
faciētē: nec volētē intelligere: q̄ donec dauid viueret: regnū eorum eēt in cautum: di-
xitq̄ ut eum vocaret: quatenus penas exolueret. R̄ndente v̄o ionatha: quid iniquū
fecit ut puniatur: non ad v̄ba iam ⁊ blasphemias irāq̃ saul accessit: s& arrepta lācea
sup eū ut r̄ndētē interficeret insiluit: ⁊ hoc quidē non impleuit ꝓhibitus ab amicis.
Manifestū aūt apparuit: saul iniciū esse dauid ⁊ q̄ eum desideraret occidere: ita ut
ꝓpter illū pene ꝓpria manu filiū interficere voluisset. Tunc ergo regis filius decli-
nato ꝑiculo: ⁊ nihil aliud p̄ tristicia valens: s& deflens eo q̄ ⁊ ipse pene mortuus fuerit
⁊ dauid necē definitā esse cognouerit: matutino facto ꝓrexit: ⁊ quasi exercitatur⁹ exi-
uit in campū: ut amico sicut c̄stituerat regis ꝓderet voluntatē. Fecit ergo ionathas si
cut pollicit⁹ ē: ⁊ sequētē puerū i ciuitatē dimisit: ut dauid i deserto loco ad faciē loque
ret. Quo viso dauid cecidit ad pedes ionathe eūq̃ adorans: saluatorē anime sue vo-
cabat. Quē ionathas eleuauit a terra: ⁊ alterutros āplexātes valde: semetipsos oscu
labant ⁊ flebant etatē suam inuidie malignitate consumptam: ⁊ futurā seꝑationem
q̄ nihil differret a morte. Deinde q̄escētes a gemitu: ⁊ memoriā iurisiurādi apud alte
rutros cōstare poscētes diuisi sunt.

Capitulū. XIII.

Et dauid quidē fugiēs saulē ⁊ imminētē ab eo mortē declinans: venit in ciuita-
tē nobe ad abimelech sacerdotē. Qui dum eum solu& venire vidisset: ⁊ nec ami
cum: nec famulū cum eo esse p̄sentē: miratus est: ⁊ causam cur nemo esset cū eo q̄siuit
Ille v̄o causam ait sibi secretā iussu regis iniunctā: ad quā non eū habere multos co
mitatus oportere dicens: q̄ constituisset ad quēdam sibi locum famulos occursuros:
petebatq̃ ut ei itineris necessaria non negaret: ꝑ que opus amici faceret: ⁊ presentib⁹
necessitatibus subueniret. Quibus adeptis: etiam arma sibi dari si qua essent p̄ mani
bus postulabat. Aderat autem illic seruis saul: genere quidem syrus: nomine doech
qui mulas p̄ascebat saul. Tunc ad dauid sacerdos ait nihil equidem se tale habere
sed esse lanceam Golie: quam ipse illo perempto deuouerat deo: eamq̃ sumens da
uid: ex omni hebreorum regione fugit in geth: que est in regno palestinorum: vbi re-
gnauit achis. Cumq̃ cognitus fuisset a famulis regis: eiq̃ manifestatus illis dicē-
tib⁹: quō dauid esset q̄ multa milia palestinoꝝ peremisset: metuēs dauid ne ab eo neca
ret: ⁊ ꝑiculū q̄ declinauerat a saul ab illo susciperet: simulauit se eē furiosū: ⁊ rabidū ita
ut spumas ex ore ꝓiciēs: ⁊ alia q̄ furiosi sunt faciēs: fidē regi vere passiōis ostēderet.

Qui famulis indignatus: eo q̄ vesanū hominē apud eū introduxissent: velociter a se dauid iussit expelli: ꝛ ita liberat⁹ de terra geth: venit in tribū iuda: ꝛ habitās in spelunca circa ciuitatē modollā misit ad fratres suos: eiq; vbi esset ipse mādauit. Illi vero ad eum cū omni cognatione sua venerūt. Sed ꝛ alij quibus aut odiū aut timor erat regis saul: ad eū pariter cōcurrerēt: facturosq; se quecūq; placerēt illi dicebant: fuerātq; oēs simul quadringēti. Tunc ille securus q: auxiliū ei fuisset adiectū: surgens inde venit ad regem moabitaꝝ: rogauitq; eū vt parētes eius donec ipse de suo fine cognosceret: in regione sua susceptos haberet. Quo ānuente: parētes eius omni tēpore quo apud eū fuerunt: dignis muneribus honorati sunt. Precipiēte vero ꝓpheta vt desertū quidē dauid relinqueret: ꝛ ad tribū iuda ꝑgens ibidē habitaret: eidem obediit: ꝛ de moab reuersus: venit in ciuitatē sarmut: ꝛ in ea moratus ē. Saul āt audiēs dauid visum cū multitudine: nō in timorē fortuitū corruit ꝛ tumultū: sed sciēs viri prudētiam atq; ꝑsumptionē: q̄ non ex eo sibi paruus timoris sonus exurgeret: q: ꝛ dolūz ꝛ labores inferret: cōuocans amicos ꝛ ꝑncipes tribus ex qua ipse erat: in collez vbi regnū habebat: ꝛ sedēs in segete: sic enim locus ille vocabat: dum circa eū esset ordo ciuilis piter ꝛ armigeri: cūctis ait. Uiri cōtribules: noui quidē q̄ meorum bn̄ficiorum nō estis imemores: quoniā ꝛ agroꝝ quosdā dominos feci: ꝛ honores populares: ꝛ officia ꝑbui. Interrogo ergo vos si maiora his dona ꝛ ampliora iesse filiuz vobis dare cōfiditis. Noui qm̄ oēs illi potius cōsentiatis: quādo meus filius etiaz ionathas ita sapit: ꝛ vos ad talia ꝑsuasit. Non enim ignoro q̄ iusiurandū cuz dauid ꝛ federa celebrauit: necnō q̄ ꝯtra me ionathas tractator eius ꝛ coopator existit: nulliq; vestrū cure est: sed tacētes rei exitū sustinetis. Cūq; rex tacuisset: alius quidē presentiū nemo respondit. Doech ꝟo syrus pastor mulaꝝ eius ait: q̄ vidisset dauid in nobe ciuitatez venisse ad abimelech sacerdotē: vt futura sibi ꝓpheticāte cognosceret: ꝑceptisq; ab eo sumptibus: ꝛ hasta golie: ad quos ire volebat ab eo fuisse directū. Tūc vocans sacerdotē ꝛ cunctā eius generationē saul ait. Quid mali passus a me: seruū inutilē iesse filium suscepisti: eiq; sumptus dedisti ꝛ arma: cū mei regni nimius inimic⁹ existat. Cur etiā futuroꝝ ei responsa ꝑbuisti. Non eni te latuit q̄ me fugeret: ꝛ odio meā domum haberet. Sacerdos āt que facta fuerāt nō negauit: sed cū fiducia se hec ꝑbuisse confessus ē: nec se dauid ꝑstitisse sed regi dicēs: nō eum tuū nouimus inimicū: sed fidelez sociū ꝛ precipuū seruū ꝛ millenariū: ꝛ q̄ horū maius est generū pariter ꝛ cognatum: et hec nō inimicis hominib⁹ ꝑstiti: sed ei qui circa te opus sue deuotiōis exhibuit. Prophetā autē ei nō modo solum: sed sepius. Dicente nāq; cū magna festinatōe fuisse se directū: si ei quibus egebat minime ꝑbuissem: nō illi putarer: sed potius tibi restitisse. Quapropter nihil dolosuz aduersum me cogitare debes: neq; in his que nūc audisti meā tunc fuisse debes credere voluntatē. Amico namq; ꝛ regis genero ꝛ millenario hec impendi: nō hosti. Hec dicēs sacerdos: nequaq; satisfecit regi saul. Qui cuz eēt in magno terrore: neq; veram confessionez crederet: iussit armatis circūastantibus vt eum cū sua cognatione perimerēt. Cumq; illi nō presumerēt cōtingere sacerdotē: sed diuinitatē formidarent: potius q̄ regi parere vellēt: tum syro doech rex sacerdotis impauit interituz. Qui sumens sue malicie similes: occidit abimelech eiusq; ꝓgeniem. Erant aūt oēs quadringēti quinq; al's trecenti. Quo facto iussit quoq; saul in ciuitatem sacerdotū nobam: ꝛ omnes occidit: nō mulieri: non infanti: non alie pepcit etati: eamq; succendit. Unus filius inde abimelech tantūmodo abiathar nomie liberatus est. Hec siquidē cōtigerūt sicut deus sacerdoti heli ꝓphetauit: ꝓpter iniquitates duorū filioꝝ eius: dicēs ꝓlem eius radicitus euellendā. Porro saul rex crudele sic op⁹ efficiēs: ꝛ totā generatōez sacerdotalē iterimēs: ꝛ neq; īfantib⁹ miam: nec senib⁹ reuerētiā hn̄s: sz ꝛ ciuitatē disꝑdēs quā ꝑriaz sacerdotū ꝓphārūq; nutricē diuinitas elegerat

ꝛ solaꝫ tales viros habere decreuerat. Hoc actū oēs fecit agnoscere: ꝛ hūano modo cōsiderare: ꝙ donec fuerint aliqui simplices ꝛ humiles: nec fuerint abusi natura: nec volūtatē suā iplere psūpserint: mās̄ueti sūt atqꝫ mites: sectātūrqꝫ solaꝫ iusticiā: ꝛ circa eā oēm studēt habere deuotionē: tūc etiā in diuinitate cōfidūt: q oib⁹ q̄ fiūt i hac vita pn̄s est: ꝛ nō solū opa: sed etiā mētē vnde pcedūt hec anteq̄ȝ fiant apte cōsiderat: cuꝫ vo ad ptāē veniūt: ꝛ supbie cumulo dilatāť tūc oib⁹ illis virtutib⁹ exuti: ꝛ velut insce na: vult⁹: ꝛ mores: et moderationē actuū reponentes: suscipiūt audiciā: supbiā: ꝛ con tētū rerū humanarū ꝛ diuinaꝝ: et dum pcipue pietatē iusticiāqꝫ spernūt: ꝛ in oib⁹ que cogitāt aut agūt sibimet arrogauerūt: tūc q̄si nō videat eos de⁹: aut certe potestatē eo rū nō habeat: pessimis grassanť in actib⁹: ꝛ qcqd aut audire metuūt: aut odio hn̄t re spuūt: q aūt irrationabiliter diligūt: hec grata: firma pa: ꝛ hoib⁹ placita simlr ꝛ deo cre dūt. De futuris vero reb⁹ null⁹ eis fit sermo: sed eos q ptulerūt multas laboꝝ mise rias exhonorāt: ꝛ eos habētes odio sil' inidiā his cōflāt: deducentesqꝫ eos ad mediū nō solū adeptos honores eis auferunt: sed p calūniā etiā vita eos priuare nitunť: pu niuntqꝫ nō pter opa digna supplicio: sꝫ derogatiōib⁹ ꝛ accusationibus nequaq̄ȝ exa minatis extinguūt: nō quos oportet hec pati: sed in quib⁹ iniuste nitunť vlcisci. Hoc igiť nobis saul fili⁹ cis q prim⁹ post illū ducē optimū rempublicā regebat i israel ma nifestū esse monstrauit: occidens tricentos sacerdotes pphetas: p suspitione quā ha buit in abimelech: deijciens etiā eoꝝ ciuitatē: ꝛ studens quodāmodo de⁹ sacerdotib⁹ pphetisqꝫ priuare: dū tantos sil' occideret: ꝛ neqꝫ patriā eoꝝ manere pmitteret: ut p⁹ illos aliqd posset oboriri. Abiathar itaqꝫ abimelech fili⁹: qui sol⁹ fuerat de sacerdo tib⁹ a saul interfectis erept⁹: fugiēs ad dauid: erūnā suorū omniū: ꝛ patris interritum declarauit. Qui ait: nō se hec eis ignorasse futura: sꝫ videns doech: suspicatū fuisse: ꝙ sacerdotē regi declararet: seqꝫ dolebat quasi huius calamitatis auctorē: ꝛ poscebat: ut cū eo decetero cōmaneret: tāq̄ȝ q in alto loco latere nō posset. Eo itaqꝫ tēpore au diens dauid palestinos ceilanoꝝ puinciā deuastare: cōsuluit deū p pphetā: si eū pu gnare pcipet. Quo dicente: ꝙ diuinitas victoriā pmisisset: cū socijs palestinos hostes inuasit: multāqꝫ eoꝝ cedē effudit: ꝛ pdā tulit. Cūqꝫ apud ceilanos esset: donec areaſ suas fructusqꝫ sine timore colligerēt: regi saul nūciatū est: ꝙ apud eos habitaret. Op⁹ ei illud ꝛ magn⁹ effect⁹ apud quos gestū ē celari nō potuit: sed fama etiā ad extraneo rū auditus aduenit: ꝛ ad regē vsqꝫ delatū est. Gauisus ergo est saul cū audissꝫ da uid in ceila cōmorari dicens: deū illū ei⁹ manib⁹ tradidisse: qn̄ coact⁹ sit venire in ciui tatē: murū ꝛ portas: ꝛ seras habētē: iussitqꝫ oi pplo: ut ad ceilam vnanimiter cōueni rent: ꝛ obsidētes eā: capiētesqꝫ dauid interimerēt. Hec itaqꝫ sentiēs dauid ꝛ agno scens a deo: quō eū forēt saul tradituri ceilite: sumēs q̄dringētos q cū eo erant: de ciui tate pfect⁹ est in desertū ꝫyf. Et rex cū audisset eū fugisse de ceila: ab ei⁹ psecutiōe ces sabat. Dauid aūt surgēs exinde: venit i quēdā locū ꝫifim: qui vocať noua: vbi io nathas filius saul veniēs ad eū: ꝛ osculatus securū esse dixit: ꝛ spem bonā habere fu turoꝝ: nec presentibus rebus eum debere deficere: quoniā regnaturus foret habita turusqꝫ sub se hebreorū omnium potestatē: quomodo gratiora essent: quecunqꝫ ma gnis laboribus euenirent. Et rursus iusiurando celebrato inter alterutros pro deuo tione vita totius ꝛ fidei: ꝛ deum vocans testem ionathas: maledixit sibi: si transcēde ret constitutum ꝛ in contraria mutaretur. Tunc ionathas dauid ibidem relinquens: paululū a timore ꝛ sollicitudine releuatū: ad saul ipse reuersus est. At ꝫiphei vo lentes gratiā prestare saul: indicauerant ei: apud se commorari dauid: promiserūtqꝫ ei: ut si veniret: illū contraderēt: quē scilꝫ dum angustia ꝫiphenoꝝ apprehēdisset: non posset vlteri⁹ alibi deuiare. Quos laudauit rex: ꝛ grās egit: indicantib⁹ inimicū: eisqꝫ pollicitus est: non tardare eorum recompensare deuotionem: misitqꝫ qui quererēt

dauid: ⁊ desertū omne pscrutarent̄: dicēs etiā se ɔtinuo secutoꝝ. Et illi qdē q directi fuerant ꝑ iuestigando ⁊ capiēdo dauid: precedebāt regē studētes fauore suo nō solū nūciare inimicū: sed etiam manifestatū in regiam potestatē cōtradere. Hi tamē iniusta ⁊ malignissima volūtate frustrati sunt: qui cū nihil mali sustinere potuissent: si non hūc indicassent sauli: ꝓpter blandimēta regia virū religiosuȝ: ⁊ ad mortē iniuste quesitum: ⁊ qui latere poterat ꝓdiderūt: ⁊ se eū tradere ꝓmiserunt. Cognoscēs āt dauid maliciā ziphenoꝝ ⁊ regis inuasionē: angustias quidē illius regionis dereliquit: fugit āt ad petrā maximā in deserto maon cōstitutā. Cūq3 saul eū ibi psequeret̄: cognouit in itiner̄ dauid ab illis āgustijs discessisse: quasi ad aliā petre partē. Et cū saul ex alia parte cōsisteret: vt eū pene iā cape potuisset: audiēs saul palestinos hebreoꝝ regioneȝ valde vastare: a dauid psecutiōe discessit: ⁊ cōtra eos qui naturaliter hostes erāt dimicandū magis necessariū iudicauit: q̄3 inimicū ꝓprium psequēdo: vastationē sue terre despicere. Sic ergo dauid iopinabiliter declinato piculo: venit in āgustias engaddi. Cū vero saul expulisset alienigēas: venerūt qui nūciarēt ei dauid in engaddi mōtib⁹ habitare. Qui sumēs tria milia armatoꝝ abijt sup eū: ⁊ cū nō eēt ꝓcul a locis illis: vidit circa iter speluncā ꝓfundā atq3 rotundā multa lōgitudie ⁊ latitudie nimis aptaȝ: in qua dauid cū q̄dringētis erat abscōsus. Dūq3 saul naturaliter vētris purgādi necessitate cogeret̄: ingressus in eā solus ē. Quē dū vidisset quidā hominū dauid: ⁊ dixissȝ in eius inimicū tēpus a deo datū: ⁊ suaderet vt vltiōis cā saul caput abscideret: q̄ten⁹ graui psecutione ⁊ miseria priuaret̄: surgēs dauid abscidit quidē summitatē vestis solūmodo: qua saul erat indut⁹: ⁊ repēte penitētia tactus ait: nō eē iustū vt suū occideret dominū: ⁊ qui.s.a deo fuerat regnare p̄ceptus. Nā licȝ iste inquit circa nos malign⁹ existat: me tñ apud eū nō decet eē talē. Cūq3 saul de spelūca fuisset egressus: accedēs dauid exclamauit a lōge: petēs vt saul audiret. Cōuerso āt rege adorauit eū ƀm morē ꝓstratus in terrā: ⁊ ait. O rex nō te oportȝ malignas ⁊ falsas derogatōes cōfingētib⁹ aures accōmodantē illis credere: ⁊ in suspitōne diligētes te viros hr̄e: sed magis operib⁹ affectū cōsiderare cūctoꝝ. Derogatio naq3 multoꝝ ē: deuotiōs v̄o clara ꝓbatio actuū v̄itate cōsistit: ⁊ ƀmo quidē cuiuslibet in vtroq3 hītus: tenet similitudinē v̄itatis ⁊ falsitatis: opera v̄o nudū hn̄t v̄itatis intuitū. Cōsidera igit̄ ex istis qualis ego circa te tuāq3 sim domū: ⁊ q̄ mihi oportet credi: ⁊ nō accusantib⁹ ⁊ dicētibus ea q̄ neq3 aio cōcepi: neq3 facere potui. Cur apponis psequi aiam meā: ⁊ nihil die noctuq3 cogitar̄ nisi aime mee interitū: quā iniuste psequeris. Quō enim nō falsam opinionem de me sumpsisti: quasi occidere te voluerī: aut quō nō impie agis in deo occidere cōcupiscēs ⁊ inimicū tuū credēs hominē qui ptāteȝ hodie hūit punire te: ⁊ a te penas exigere: sȝ noluit: cū tēpore ad hoc vsus eēm oportuno. Q̄ si ɔtra me tibi idē licuisset: nequaq̄3 sic captus p̄terissem. Quando eni tue vestis incidi partē: potui etiā caput auferre. Et ostendēs pannū vestis eius: rei fidē exhibuit. Et ego quidē iustā inquit vltionē retinui: te v̄o iniustū cōtra me habere odiū noueris. Sed deus hec iudicet: ⁊ vtriusq3 nostrum arguat volūtatē. Saul āt suā inopinabiliter admirat⁹ vitā fuisse ƀuatam: ⁊ humilitatē iuuenis naturā eius obstupescēs ingemuit. Cūq3 ⁊ dauid hoc fecisset: respōdit cū gemitu saul illū potius eē iustū. Tu inquit cā bonoꝝ mihi fuisti: ego vero tibi calamitatū: ⁊ ostēdisti hodie priscoꝝ te habere iustitiā. Quis eni inimicos suos in deserto cōprehensos saluādos eē duxerit al's dixerit: Confido itaq3 q̄ deus regnū tibi construet: ⁊ omniū hebreorū te potestas expectat: sed da mihi iurisiurādi fidē: ne meū genus extermines: neq3 habēs maloꝝ memoriā: studeas meū nomē eradicare: sȝ vt meā domū ⁊ salues ⁊ ƀnes. Iurāte v̄o dauid vt poposcerat: saul quidē ad ꝓpriū reuersus ē impiū: dauid āt cū suis abscessit in āgustias maspha. Hoc itaq3 tēpe ⁊ samuel ꝓpheta defunctus ē: vir qui nō fortuito honorē apud hebreos habuerat: cuius

Conq̄r̄ Dauid de saul.

virtus etiã apparuit in hoc ope qđ ꝑ eius deuotiõe populus multo tempore luctum duxit circa sepulturã eius: atq3 solẽnis largitatis studiũ magnũ cõpetenter exhibuit. Sepelierũt aũt in patria sua in ramatha: multisq3 fleuerũt eũ dieb⁹: nõ incõmuniter hoc faciẽtes: velut in extranei morte: s3 tanq̃3 ꝓpriũ singuli quiq3 lugẽtes. Fuit enim vir iustus: ⁊ natura benign⁹: ⁊ ꝓpterea magis amic⁹ deo: qui pfuit populo sol⁹: post mortẽ quidẽ sacerdotis heli annis duodecim cũ saul vo rege annis decẽ ⁊ octo. Et samuel quidẽ huiusmõi habuit finẽ. Erat igit quidã ziphenoꝝ: de ciuitate maon: di nes ⁊ multa pecora possidẽs: triũ nãq3 miliũ ouiũ gregẽ habebat in pascuis: ⁊ mille capraꝝ. Has ergo dauid illesas: ⁊ sine vexatiõe custodire suos pcepit: ut neq3 deside rio: neq3 egestate: neq3 ꝓ loco debito: ⁊ vbi potuisset latere aliqs eoꝝ vexare psumeret Sup hec aũt illud seruandũ dicẽs: ut nihil iniustũ fieret: ⁊ aliena tangere pessimũ iu dicarent: neq3 deũ offenderent. Hoc aũt docebat eos: homini bono pstare se credẽs ⁊ dignũ eũ esse: beneficiũ huiusmodi ꝓmereri. Erat eni illi nomẽ nabal: vir durus ⁊ studijs malignissimus: habẽs vitã detestabilẽ: cui erat vxor bona: simul ⁊ casta: ⁊ spẽ nimis eximia. Igit ad hunc nabal tẽpore quo tondebat ouẽs misit dauid viros decẽ ut eos salutarẽt: ⁊ optabat ut hoc multi ãnis efficeret ⁊ qđ esset sibi possibile ab eo p beri poposcit: cognoscẽs a suis pastorib⁹ q nihil eos aliqñ nocuerint: s3 etiã custodes eoꝝ gregũq3 fuerũt dũ multo tẽpore in deserto pariter habitassent: ⁊ q nõ eũ penituerit siqđ dauid sua largitate pberet. Nabal aũt his q missi fuerant inhumane nimis ⁊ du re respondit. Dum eni interrogasset eos quis esset dauid: ⁊ respondissent: filiũ iesse: ait. Nũc video: quia valde in semetipsis supbiunt fugitiui: ⁊ gloriant suos dños re linquẽtes. Qđ dum fuisset dauid renũciatũ: iratus ⁊ q̃dringentos quidẽ armatos seq se pcipiens: ducẽtis ad rerũ custodiã derelictis: ibat cõtra nabal: iurans illa nocte domũ se ⁊ oẽm possessionẽ ei⁹ exterminare. Non solũ vo ob hoc iratus est dauid: qa videret ingrat⁹: ⁊ nihil dedisset eis qui multã benignitatẽ circa eũ habuerant: s3 etia3 q blasphemasset: ⁊ maledixisset eis: a quib⁹ in nullo fuerat cõtristatus. Interea q dã seruus ⁊ custos ouiũ nabal dñe quidẽ sue: illius vo coniugi dixit: q miserit dauid ad virũ eius nõ solũ nec aliquid vile pceperit: sed etiã iniurias ⁊ pessimas in eum di xerit blasphemias dum omni ꝓuidentia ⁊ custodia circa eos fuerit vsus in gregibus affirmans hoc i malũ domini sui ⁊ ipsius ꝓfuturũ. Quo dicto: abigail vxor nabal eij tiens decẽ asinos: ⁊ onerans eos multis munerib⁹: nihilq3 marito dicens: eũ p ebrie tatem ipse sensu careret: profecta est ad dauid. Cui ascendenti montis angustias da uid occurrit: cum quadringẽtis viris veniens sup nabal. Quem cum vidisset mulier de asina exiliuit: ⁊ ꝓstrata in faciẽ adorauit: supplicans: ut nequaq3 nabal verba respi ceret: qui vtiq3 nabal recte vocaretur: quod nomẽ dementẽ lingua significat hebrea. Satisfaciebat aũt dicens: non se eos vidisse qui ab eo fuerant missi: ⁊ debere se veniã ꝓmereri: utq3 magis ipse ageret deo gratias: q eũ a sanguinis humani pollutione ꝓ hibuit exorabat. Nã cũ tu inqt benign⁹ sis: ille vindicat a malignis. Que eni nabal inquit mala sustineat: sup caput inimicoꝝ tuorum eueniãt. Esto mihi ꝓpicius qdem ⁊ iudica me dignã: p quã hec dona suscipias: irã vo atq3 furorẽ quẽ sup maritũ ⁊ eius habuisti domum: mihi remitte. Hec eni te decent: cum sis placidus atq3 clemens: ⁊ quod maius est regnaturus. Susceptis aũt illis munerib⁹ ait. O mulier: ꝓpici⁹ te hodie ad nos deus adduxit. Non futurũ videris diẽ: cum iurasset domũ nabal hac nocte disperdere: ut nullus vestrũ penit⁹ remaneret: cum vtiq3 sit vir ille ingratus ⁊ cal lidus circa me ⁊ socios meos: nũc pueniisti: ⁊ meũ curãte deo mutasti furorẽ: ⁊ nabal quidem licet modo ꝓpter te relinquat inultus: nõ tñ effugiet penas: sed alia causa q̃ ei cõpetit eueniet. Hec dicens dimisit mulierẽ. Illa domi reuersa est: ⁊ inueniẽs virũ cũ multis vino solutũ: ⁊ i ebrietate iacentẽ: tũc quidẽ nihil hoꝝ q̃ gesta fuerãt indicauit

maon ziphenor: ciuitas

aliena tangẽ pessimum est et offendit deus

Vara auis in terris nigro q3 simillima cigno

nabal vir durus et inhumanus

abigail vxor nabal

nabal lingua ebraica idẽ est q3 demens

digna mulieris ex oratio ad veniam expostulandam

Cui altera die cūcta significauit:sicqꝫ eū tristē reddidit:⁊ ad solutionē mēbrorū: ⁊ pe
ne ad mortē vsqꝫ deduceref:⁊ nō āplius qꝫ decē dies postea viuēs nabal defūctus
ē.Dauid aūt audiēs mortē eius:vltū sequidē a deo dixit:nabal ꝓ ꝓpa malignitate
defūctū:dedisseqꝫ illi pēas:⁊ se ab ei⁹ custodisse sāguie:mūdā bēnē dextrā.Tūc ēt
agnouit:eo ꝙ maligni diuinit⁹ vrgeanf:⁊ null⁹ inter hoīes despiciat a deo:qui dat q
dē bonis filia:malis vero refert digna supplicia. Et mittēs ad eius vxorē:petit:quo
eā sibimet copularet.Jlla vero bis q missi fuerāt:dicēs se nō dignā fore vt illi⁹ vl pe
des tangeret:tamē cū oī ꝓprio apparatu vēit:eiqꝫ cōiuncta ē:que ad hūc honorē ve
nire ꝓmeruit:tā ꝓ mō castitatis qꝫ ꝓ spē sue forme.Habuit autē dauid vxorē: quā
ṗmitus duxerat de ciuitate ebisar. Michol aūt Saul regis filiā que fuit dauid vx
or:pater eius faltim filio lais cōiunxit:qui erat de ciuitate gallim. Cūqꝫ hec fuisset
gesta:quidā zipbenorū veniētes indicauerūt saul ꝙ rursus dauid essꝫ in eorū regiōe
⁊ posset violēter eū comṗhēdere si sua ṗberet solatia.At ille cū tribus milib⁹armato
rū sup eū egressus ē.Cūqꝫ supueīsset nox castra posuit in loco quodā qui dicif ceila
Audiēs vero dauid cōtra se vēisse saul missis exploratoribus:iussit sibimet nunciari
ad quē locū iā vēissꝫ.Quibus dicētibus i ceila eū eē:surgēs nocte:ita vt lateret suos
vēit ad castra saul:ducēs secū abisai natū sororis sue sarive:⁊ achimelech gethēū.Sa
ul itaqꝫ dormiēte:⁊ circa eū p circuitum armatis:⁊ abner ṗncipe militie ꝯstitutis:da
uid igressus castra eius:nec ipse pemit eū iueniēs ei⁹ stratū:⁊ lāceā q erat fixa ad ca
put eius:nec abisai pmisit volētē eū occidere: ⁊ in hoc vehemēter instantē:sed dicēs
ordinatū a deo regē occidere eē nimis iniquū:lꝫ ille sit malus vēturāqꝫ ei penā opor
tuno tēpore ab eo qui ei ṗbuit regnū:retinuit ipetū eū volētis occiderē:⁊ ꝓ signo ꝙ eū
potuissꝫ eū interimere:⁊ potius abstinuerit:sumēs eius lanceā ⁊ vrceolū aq apposi
tū dormiēti saul nullo sētiēte in exercitu:cūctisqꝫ iacētibus latēter egressus est:cū oīa
facere potuissꝫ:que ⁊ ipsū tēpus offerret:⁊ cōtra regē digna ṗsūptio suaderet.Tran
siēs vero torrētem:⁊ in verticē montis ascēdens:vnde potuissꝫ audiri clamans voce
magna militibus saul ⁊ abner principi militie:excitauit eos a somno. Hūc.n.voca
uit ⁊ populum.Audiēte vero principe militie:⁊ requirēte quis eū vocassꝫ: dauid ait
Ego sū filius quidē iesse:vester vero fugitiuus. Cur inquit cū sis magnus:⁊ apud
regem honore precipuus corpus eius ita custodis:vt sonus sit tibi dulcior:qꝫ illi⁹ sa
lutis affectus.Hec quippe digna morte sunt atqꝫ supplicio. Dudum enim ingres
sus ē quidā in vestrū exercitū super regē:⁊ sup alios vniuersos: ⁊ nō agnouistis.
Quere lanceā regis:⁊ vrceū aque:⁊ agnosces quantū malū vos latuit intrinsecus cō
stitutos. Saul aūt cognoscēs dauid vocē: ⁊ videns quia dum eū captiuū habuissꝫ
sopore confectum:custodibus negligentibus non occidit:sed pepcit ei:quē iuste peri
mere potuissꝫ:pro salute sua gratias egit:⁊ rogauit vt cōfidens:nihilqꝫ ab eo mali iā
metuēs iret:ad propria affirmans credere se ꝙ nec semetipsū aliquis ita diligeret: si
cut Saul a dauid amaref:⁊ accusās seipsū:ꝙ eū quidē qui illū custodiř posset: ⁊ mł
ta indicia circa eū sui fauoris ostenderet:persequeref iniuste:⁊ tanto tēpore dubitan
tē de anima sua degere in fugā compelleret:ab amicis ⁊ cognatis desolatū:ipse vero
ab eo sepius liberatus non quiesceret:sed eius aīam apte desideraret auferre. Quo
facto aľs dicto:dauid iussit vt aliquis puerorum eius veniēs:tolleret lanceā: ⁊ vrce
um aque dicens.Deus vtriusqꝫ nostre voluntatis ⁊ actuum iudex sit qui nouit ꝙ ēt
presenti die cū te occidere potuissē:tui misertus abstinui. Et Saul quidem secū
do dauid manus effugiens ad regnum propriū remeauit. Metuens autem Da
uid si permanens ibi aliquando in Saul manus incideret:decreuit ad palestinos de
scendere:⁊ illic habitare. Tunc cum sexcentis qui erant circa eum venit ad achis
regem geth.Erat autem hec vna quinqꝫ palestinorum vrbium. Cumqꝫ eum rex

Malignus diuinitus vrget̄ & nullus inter homines despicit̄ a deo ·

Regē occidē ē iniqu·

ſuſcepiſſꝫ cũ viris: ⁊ habitaculum prebuiſſꝫ: habẽte eo ſimul ⁊ duas vxores achino
em ⁊ abigail: morabatur in geth. Saul autem hec audiens vlterius voluntatem
non habuit: vt mitteret ſuper eum: aut ipſe forſitan properaret: cum ſecundo pene ta-
le periculum pertulerit: vt ab illo potius potuiſſet comprehẽdi. Porro dauid nõ
placuit vt in ciuitate geth: habitaret: ſed regẽ rogauit qui eum clemẽter exceperat: vt
ei locum aliquem in prouincia donaret: vbi cum ſuis degere potuiſſet: pudori eſſe di
cens: vt ſi in ciuitate maneret: ſe ei oneroſum exiſtere. Cui dedit rex quendam vicũ
ſicelech nuncupatum: quẽ vicum ita dilexit: vt cum regnaſſet dauid: eum ipſe ⁊ eius
pueri quaſi primam poſſeſſionem honorarent. Sed de his in alio loco dicemus. Tẽ
pus itaqꝫ quod commoratus eſt dauid in ſicelech paleſtinorum fuit menſium qua-
tuor: ⁊ viginti dierum. Unde latenter inſurgens contra paleſtinos in vicina regione
conſtitutos ſerritas ⁊ amalechitas: eorum prouinciam deuaſtabat: multaqꝫ predam
iumentorum ⁊ camelorum ſumens: reuertebatur ad propria: ⁊ ab hominibus abſti-
nebat: metuẽtes ne eum diuulgarent ad regem: partẽ tamen ei prede domum mitte-
bat. Cum vero requireret rex quos vaſtaſſꝫ: predamqꝫ tuliſſet: dicẽdo eos qui ad
auſtrum iudeos conuerſabantur: ⁊ in campeſtribus habitabant ſe eſſe depopulatum
ſatiſfecit regi: ſperabat enim ꝙ dauid odio haberet propriam gentem: ⁊ ſeruus eius
foret donec apud eum conſiſteret. Capitulum. XIIII.

Eodẽ tempore paleſtinis circa iſraelitas pugnare volentibus: ⁊ mittentibꝰ ad
omnes amicos vt eis adeſſent in bello in ſela: vbi congregati erant exituri ſu-
per hebreos: anchus ſeu achus rex geth: dauid rogauit: vt cum ſuis armatis ei ſola-
tium contra hebreos preberet. Illo vero gratiſſime promittente ⁊ dicente inueniſſe
ſe tempus: in quo ei beneficiis reſponderet: ⁊ ſuſceptionis munus exolueret: promi
miſit rex cuſtodem ſui corporis poſt victoriã ⁊ belli certamen eum ſe eſſe facturum
honoris ⁊ fidei promiſſione volens voluntatem eius augere. Saul itaqꝫ rex he
breorum omnes diuinos ⁊ ventriloquos: ⁊ omnem huiuſmodi artem de ſua expule
rat regione abſqꝫ prophetis. Audiens autem paleſtinos iam eſſe preſentes: ⁊ iu-
xta ſuna ciuitatem in campo poſitam: caſtra fixiſſe ad eos cum omni exercitu ſuo ꝓ-
fectus eſt. Cũqꝫ veniſſꝫ ante montẽ quendam gelboe: ⁊ vidiſſet e diuerſo hoſtium
multitudinem: timore fortuito conturbatus eſt: dum eſſet eorum exercitus potior: ⁊
multo melior deumqꝫ conſuluit ꝑ prophetas: vt ei de prelio ⁊ eius fine prediceret.

Deo autẽ non reſpondẽte Saul magis expauit: ⁊ animo corruit: malum ſibi ap-
te imminere proſpiciẽs: cum vtiqꝫ deum arbitraretur ꝑſẽtem ſibi non eſſe: iuſſitqꝫ ſi-
bi queri mulierem ventriloquam habẽtẽ ſpiritum: ⁊ vocantẽ animas defunctorum:
uid sit ventriloqus et q significat
vt valeret agnoſcere: ſi in rebus imminentibus preualeret. Genus. n. vẽtriloquorũ
euocando mortuorum animas: ꝑ eas ſolet poſcẽtibus futura ꝑdicere. Cumqꝫ fuiſſet
a quodam famulo ei nunciatum: eſſe huiuſmodi mulierem in ciuitate endor: latenter
omnẽ exercitum relinquẽs: exutus veſte regali: ſumẽs duos famulos: quos nouerat
fideliſſimos venit in endor ad mulierẽ: rogauitqꝫ eam vt diuinaret: ⁊ animam ſuſcita
ret: cuius ipſe dixiſſꝫ. Muliere vero repugnante atqꝫ dicẽte non ſe poſſe regẽ ſper-
nere: qui genus hoc diuinantium expuliſſꝫ: ſꝫ nec illũ bene facere: qui dum nihil per
eam fuiſſꝫ leſus: ei pararet inſidias: vt prohibita faciẽtẽ pene contraderet iurauit: ne
cuiqꝫ eius diuinationẽ proderet: nec periculum fore. Cumqꝫ iureiurando ſatiſfeciſſꝫ
non eam debere metuere: ſi ei animam Samuel euocaret: illa neſciens quis eſſet ſa
muel: eam ex inferno euocabat. Cumqꝫ apparuiſſꝫ vidẽs mulier virum ſanctũ deo
decibilem: conturbata eſt: ⁊ tunc eius faciẽ obſtupeſcẽs: nonne tu es inquit rex ſaul
Hoc. n. ei Samuel indicauerat. Quo confitẽte: ⁊ perturbationẽ eius querente: ait vi-
diſſe ſe virum ſimilẽ forma deo: eoqꝫ iubẽte imaginẽ eius: formam ⁊ ſtatum eiꝰ quẽ

viderat explanare:significauit se senē iā gloriosū:τ sacerdotali pallio vidisse circūa micttū. Ex qbus ɔgnouit rex hūc Samuel esse:τ procidēs in terā salutauit τ adora uit. Anima vero Samuel inquirēte cur eam commonuissz:saul ingemiscebat necessi taté incūbere:τ hostes sibi grauiter iminere:τ eē in hesitatōe rerū presentiū cōstitutū a deo vtiqz derelictū:τ neqz respōsum promereri:neqz p prophetas: neqz p somnia: τ propterea inquit ad te qui mihi sēper pius extitisti confugi. Samuel autē vidēs eum fini vite iam proximum:ait. Superflue a me aliquid vis cognoscere: cum a deo sis derelictus. Sed regnum quidē tuum ad dauid transfereť:quod in hoc bello sciaś eē vēturum:te vero tuumqz principatum cum vita esse finiēdum:quō inobediēs fue ris deo in amalechitarum bello:τ eius nequaqꝫ mandata seruaueris: sicut viuēs ti bimet prophetaui. Igitur scito te subdēdum:τ populum inimicis:τ te cum filijs tu is die crastina in bello cadētes:mecum esse mansuros. Hec audiēs Saul tristi tia faciēte loquēdi amisit officium:τ prostratus est in terra propter dolorē qui ei fue rat indicatus potius:qꝫ propter abstinētiam. Quia enim precedēti die aut nocte ci bum non susceperat:facile non valebat exurgere:vix tamē recipiētem spiritum coe git mulier vt gustaret:hoc munus petēs sibimet repēsari pro diuinatiōe:quam sui pe riculo ei pparabat:cum ei propter timorē ipsius non licuisset. Que licet ignorasset q fuerit tamē ei preualuit vt concederet pro quibus rogauit appositum cibum sumere: quatenus recepta virtute:ad castra propria remearet. Cunqꝫ ille refutaret:τ nimis aduersaretur in angustia constitutus compulit τ psuasit ei:τ habēś vnum vitulū mā suetum a se domi nutritum:in quo solo requiescebat occiso:τ carnibus preparatis:ei vt comederet:eiusqꝫ seruis apposuit. Quo facto Saul noctanter ad sua castra reuer sus ē. Justum ē autem laudare mulieris largitatem:quia licet eius ars a rege fu issꝫ exerceri prohibita:tamē dum venisset in domum eius quos nunqꝫ viderat prius non habuit mali mēoriam vituperando eum qui eius prohibuerat disciplinaꝫ:nec a uersata ē pegrinum:τ cuius consuetudinē nequaqꝫ habuerat:sed condoluit:τ conso lata ē:dum eum cognouissꝫ regē:τ circa quē potuerat animo ingrata consistere:eū po tius vt comederet inuitabat:τ qͤ ei solummodo in paupꝛtate fuerat: hoc libēter largi terqꝫ conferebat:non aliquam retributionē eius expectans:non munus aliquod au cupans:quippe quē proxime moriturū agnouerat:cum plerunqꝫ natura sit homi num:boni aliquid aut repēsaturis beneficium exhibere: aut a quibus aliquid se cre dunt accipe:bis mutuaŕ. Bonū ē ergo illā imitari mulierē:τ bñfacere cunctis egēti bus:τ nihil arbitrari melius eē:nec amplius aliqd generi hūano cōpetere potiusqꝫ hoc vt deū ppiciū:τ bōi largitorē sēp hēamus. Igit de illa muliere dixisse sufficiat. Sermonē vero nūc faciam⁹ ciuitatibus τ populis τ gētibus pfuturū:τ bonis oībus cōgruū:ex quo puocētur vniuersi sectari virtutē:τ eterne decus appeteŕ glorie:sed τ q sapiētibus τ regibus gētiū:τ pncipibus populorū multū desideriū:τ studiū rerum bonarū adijciat:τ p salute patrie ad picula mortis libēter adducat:τ cūcta q vidētur grauia doceat eē contēnēda. Habeo rei huius auctorē saul hebreorū regē. Hic enīꝫ lꝫ futura iā nosset: τ mortē sibi iminere ppha pdicēte cognosceret:nō fugit:nec amo re vite suū exercitū prodidit iimicis:nec regie cōtueliā intulit dignitati:sꝫ potius cuꝫ oī sua domo semetipsuꝫ tradēs sił τ filijs:optimū iudicauit cū eis magis cadere pro subiectis pugnādo:τ filios vna pire:lꝫ bōi τ fuissēt:qꝫ eos in incerto relinqre:quasi regni successionē τ generis habituros. Js ergo τ iust⁹:τ castus:τ fortissimus solus mihi eē videtur: τ siquis fuit talis:aut fuerit cūctorū testimonio virtutis adoptione dignissim⁹. Nam eos q sub spe victorie proficiscunť ad bellū:τ incolumes se redire cōfidūt:qꝫuis gesserint clarū nō vidētur bñfacere q eos fortes voluerint appellare: quod de talib⁹ in historijs:τ alijs cōscriptionib⁹ inueiť:qꝫuis τ illi sint approbandi

Aīa samuelis: ubi ... p ... euocata: ... regi Saul ...

De magnanimitate Saul...

magnanimes ãt ꝛ grãdia ꝓsumentes: ꝛ rerũ terribiliũ cõtẽptores: soli dicẽdi sũt oẽs q saul imitant̃. Illi nanqꝫ q nesciẽtes quod in bello futurũ est nequaqꝫ animo defi ciũt: sꝫ in icertũ semetipsos emittũt: ꝫ aliqd grande faciãt: nõ tamẽ valde mirãdi sũt Cũ vͦo vtile nihil ventũ aio cogitat̃: sed iã mors futura ꝓscit̃: ꝛ solũmõ hoc passuri dimicant aliq: ꝛ neqꝫ terrẽt̃: neqꝫ ꝓ mortis piculo obstupescũt huiusmodi viros pfe cte fortitudis eẽ decerno. Hoc igit̃ fecit Saul ostẽdẽs ꝙ cũtos desiderãtes glie pal mã hr̃e: post mortẽ talia cõueĩt adimplere: ꝛ maxie reges quos pp cumulũ pncipat⁹ nõ solũ malos nõ licet eẽ circa subiectos: sꝫ neqꝫ mediocriter eẽ bonos. Plima quidẽ de Saul magnanimitate potui dicere: maximã mihi hoc argumẽto pbẽte ma teriã: sꝫ ne diu eius laudib⁹ videar inherere: denuo ad ea revertor: vnde egressus eẽ agnoscor. Palestinis igit̃ castra sicut pdiximus metãtib⁹: ꝛ p singlas generatões ꝛ tribus ꝛ satrapas exercitũ disponẽtib⁹: ibat cũ suo exercitu rex achis: ꝛ p⁹ euꝫ da uid cũ sexcẽtis armatis seq̃bat̃. Et cũ duces palestinorũ viderẽt inter eos hebreos: qui cũ dauid in auxiliũ regis venerãt: pcõtabant̃ a rege: q nã eẽnt. Qui dixit dauid eẽ qui fugerat Saul dñm suũ: quẽ ad se vẽientẽ ipse susceperat: ꝛ nũc velle sibi euꝫ bñ ficia repẽdere: ꝛ saul interficere: ꝓpterea in solatio ipi⁹ aduẽisse. Quo dicto culpatus ẽ a ducib⁹ palestinorũ: eo ꝙ virũ inimicũ ad solatiũ adduxerit: eũqꝫ redire suadebant: ne forte latẽter mali aliqd circa eos efficeret: hñdo tẽp⁹ ꝛ cãm: p quã suũ dñm placa re possꝫ: sꝫ si vellet ei ꝓspicere: remitteret eũ cũ suis ad locũ quẽ dederat illi pri⁹. Adijciebant aũt. Nõne h ẽ dauid: de quo cantabãt vͥgines hebreorũ: qa multa mi lia pemissꝫ. Et cũ audissꝫ rex geth vilr̃ dicta cognoscẽs vocauit dauid: ꝛ ait. Ego q dẽ cũ sim testis studij tui circa me atqꝫ deuotiõis: ꝓpterea te ad solatiũ meum addu xi: pncipib⁹ aũt nõ places. Sꝫ facto die pge ad locũ quẽ dedi tibi: ꝛ ibi meaꝫ custodi ꝓuinciã: ne quis hostiũ ad eã accedat: es. n. aio meo ps magna solatij. Dauid itaqꝫ iubẽte rege geth: vẽit sicelech. Eo tẽpore quo fuerat egressus ad solatiũ palestinorũ gẽs amalechitaꝝ igrediẽs: sicelech fortissime cepat eã: q̃ incẽsa: multaqꝫ pda ex ea ꝛ alijs palestinorũ regiõib⁹ sũpta discesserat. Inueniẽs ergo dauid vastatã oẽm ꝓ uinciaꝫ: ꝛ oia fuisse direpta: ꝛ duas vxores suas: ꝛ eos qui cũ eis erãt vna cũ filijs in captiuitatẽ ductas: cõtinuo vestẽ scindẽs: flẽs ꝛ gemẽs cũ socijs ꝛ amicis: ad hoc vsqꝫ puenit: vt ẽt dolẽtibus captiuitatẽ vxorũ ac filiorũ lachryme nimie eoꝝ fletu deficerẽt Sꝫ ꝛ ipse piculũ passus ẽ: ita vt a socijs dolẽtib⁹ captiuitatẽ vxoruꝫ ac filiorum pene lapidaret̃: ipsũ. n. solũ rei pncipẽ: ipsũ vnusquisqꝫ malorũ dicebat auctorẽ. Igit̃ ster nebat̃: ꝛ mẽtẽ suaꝫ ad deũ cõuertẽs: rogauit abiathar põtificẽ: vt indut⁹ veste sacer dotali cõsuleret deũ ꝛ ꝓphetaret: si psequẽs amalechitas: comphẽderet eos: ꝛ libe raret vxores ac filios: ꝛ vlcisceret̃ in hostib⁹. Sacerdote vͦo iubẽte vt eos psequeret̃ cõsurgẽs armatos psecutus ẽ hostes. Cũqꝫ vẽisset ad torrẽtẽ besor inuẽit virũ erran tẽ egyptiũ genere ethiopẽ: ꝛ fame defectũ qui trib⁹ dieb⁹ in deserto sine cibo pmanẽs pmũ cibo potuqꝫ eũ cõfortãs: ꝛ refici faciẽs inquirebat: cui⁹ essꝫ aut vnde. Tũc ille quidẽ se genere significat egyptiũ: ꝛ pp infirmitatẽ a suo dño derelictũ: eo ꝙ nõ vale ret sequi: pariter ẽt esse indicauit se ex eis qui incendissent: ꝛ diripuissẽt iudeã simul ꝛ si celech. Hũc ergo dauid habẽs ducẽ sup amalechitas: apprehendit eos in terra ia centes: ꝛ alios quideꝫ prãdentes: alios iã ebrios ꝛ vino solutos: ꝛ de re acta: ꝛ de ca ptiuitate vxorũ ac filiorũ gaudentib⁹ ꝛ fruentib⁹: deosqꝫ suos laudãtibus repente ir ruit sup eos: ꝛ leticia q̃ gaudebãt frustrauit. Nudi. n. ꝛ nihil huiusmodi suspicantes sed ad potũ ꝛ ad epulũ cõuersi: oẽs remissiores erãt. Et alij quideꝫ eorũ mensis ad huc appositis: apphensi sup eas extincti sunt: ꝛ sãguis eorũ cibo pmixtus est: alios vͦo inuicem se ad pocula inuitãtes occidit: multos etiã in soporeꝫ ꝯuersos extinxit: quicũqꝫ vͦo occurrere ꝛ armis iuolui: ꝛ ex aduerso cõsistere potuerunt: hi etiã facilius q̃ꝫ illi

qui iacebāt nudi pēpti sūt. Quos ab hora pma iterficiētes vsqȝ ad vesperā pmāserāt ita vt amalechitarū nō remāerēt āpli⁹ qȝ quadrigenti: qui tamē i camelis curracib⁹ ascēdētes vix euadere potuerūt. Eripuit ergo dauid alia oia q̄ tulerūt hostes: sȝ et vxores suas ⁊ sociorū. Cūqȝ reuertētes venissēt ad locū vbi ducētos qui eos nō po tuerūt sequi reliq̄rāt ad castra custodiēda: ⁊ illi quidē q̄drigēti partē pde eos accipe nō cēsebant: qui secū nō fuerāt: cū vtiqȝ deberet sufficere: si vxores cū filijs: aliaque suppellectile mererēt suscipe: seqȝ meliores ⁊ digniores: q ppe qui laborē sustinuissēt hostesqȝ peremissēt pda direpta. Dauid aūt malignā hanc ⁊ iniustā dixit eē sñiaȝ cū eēnt digni deo pbēte: vt ⁊ vlciscerētur in hostib⁹: ⁊ oēm pdam cū his qui vna ad pse quēdū egressi fuerāt: ex equo diuiderēt: quādo ad diuersorȝ custodiaȝ remāsissēt: ⁊ ex illo lex ista permansit: vt tantū accipiāt qui custodiūt castra: q̄ȝtū illi qui pugnāt. Ve niēs aūt dauid in sicelech: oibus in iudea amicis: ⁊ necessarijs ptē prede dixerit. Et vastatio quidē sicelech: ⁊ amalechitarū hmōi fuit iterit⁹. Palestinis igit̄ dimicanti bus: ⁊ pugna graui cōmissa palestini quidē vlciscūt̄: ⁊ multos suorū hostium peme rant. Saul aūt rex israelitarū: ⁊ ei⁹ filij fortiter decertātes: ⁊ vtētes oi fiducia tāqȝ gloria eorū in hōa morte: ⁊ in hostiū dimicatiōe cōsisteret: nihilqȝ hoc pciosius eē iudi cantes: oim inimicorū cohortē cōtra se cōuertētes vndiqȝ circūdati: piter sūt extincti: multos tamē palestinorū forti dimicatiōe peremerūt. Erant vero saul ⁊ ionathas: ⁊ amminadab: ⁊ melchis. His ergo cadētibus hebreorū populus cōuersus ē in fu gam: ⁊ turpitudo ⁊ ꝯfusio facta ē ex interitu Saul: ⁊ de grauissimis hostib⁹ vndiqȝ sup eos igruentib⁹. Saul aūt hoc mō pemptus ē. Dū essȝ hostiū multitudie consti patus: palestinis crebro sup eū iacula dirigētibus: oib⁹ pene pstratis: paucis exide fugientib⁹: ipse clarissime decertat⁹ ē: qui vulnera i se multa gerēs: ita vt nequaqȝ iā possȝ tolerare: nec ferre plagas: semetipsū quidem pimere erat inualid⁹: iussit aūt ar migero: vt eū gladio educto pimeret: vt nequaq̄ȝ viuū eū compbenderēt hostes. Ar migero nō presūenti dñm suū occidere: ipsū gladiuȝ suū educens: ⁊ in terra cōfigēs irruit in mucroneȝ: ⁊ cū nequiret sibi vi vltie mortis iferre: nec ferrū ei⁹ mēbra transi ret: cōuersus ⁊ videns quendā iuuenem requisiuit qs essȝ. Quem cuȝ cognouisset amalechitā: rogauit vt educto gladio eū morte q̄ vellet occideret. Quod cuȝ fecisset sublato auro ex ei⁹ brachijs: ⁊ corona regali fugit. Vidēs aūt armiger ei⁹ Saul ex tinctū: occidit ⁊ semetipsū: nullusqȝ de custodib⁹ corporis est relict⁹: sed oēs cecide rūt in mōte qui dicit̄ gelboe. Audiētes aūt hebrei qui hitabāt in cōualle trās ior danē: ⁊ qui in cāpestrib⁹ ciuitates hēbant: ꝙ Saul cecidissȝ ⁊ eius filij: ⁊ oīs cū eo pe rissȝ exercitus: relinquētes ppas citates: ad loca occultissima fugierūt. Palestini inuenientes vrbes derelictas atqȝ desertas habitauerūt in eis. Cūqȝ venissent ho stes exuere: inuenerūt corp⁹ Saul ⁊ filiorȝ eius. Quos expoliātes eorū capita trunca uerūt: ⁊ in oēm puinciā puulgauerūt hostes suos cecidisse. Quorū arma quidē ꝯse crata sunt in astaroth tēplo: corpa vo suspēderunt sup murū ciuitatis bethsan: q̄ nunc scytopolis appellat̄. Cum ergo audissēt hitatores citatis iabes galaad die tertio ꝙ truncassent Saul mortuū ⁊ ei⁹ filios palestini: crudele iudicātes euȝ isepultū despi cere: egressi viri fortissimi: ⁊ psumptiōe precipui: cum ipsa citas ⁊ corpib⁹: ⁊ aialibus viros habuerit valde robustos: tota nocte iter agētes: venerūt ad citatē bethsan: ⁊ ac cedētes ad muros hostiū: ⁊ deponētes corp⁹ Saul ⁊ filiorū eius: detulerunt i iabes hostibus pp fortitudinē eorȝ nequaqȝ phibere valētib⁹ aut presumētib⁹. Viri āt ia bes cū oi populo flētes sepelierunt corpa eorū in optio loco puincie: quē segetē ap pellāt: ⁊ ieiuniū septē dierū cuȝ mulierib⁹ ⁊ infātibus sup eos celebrauerūt tōdētes pectora ac lugētes regē ⁊ filios eius: ⁊ exercitū dñi: nec cibum desiderantes gustare vel potum. Hunc itaqȝ finē Saul prophetantē samuel habuit: quia obēdiēs deo nō

Lex [illegible] ista hodie [illegible] servatur.

Saul et filiorum suorum mors.

fuit propter mandata que contra amalechitas accepat: et quod abimelech sacerdotis generationē: et ipsum abimelech: et sacerdotum vna peremit vrbem. Regnauit ergo saul samuel quidē viuente annis decē et octo: moriente autem samuel alios duos q huiusmodi habita conuersatione defunctus est.

Incipit liber septimus.

Redictū itaqꝫ prelium gestū ē die qua dauid victis amalechitis reuersus ē in sicelech. Et cū iam ibi duos habitaret dies: tertia die venit quidam liberatus a pugna: que contra palestinos fuerat gesta: et qui Saul interemerat scissa veste: et asperso capite cinere. Qui dum adorasset dauid: interrogatus: vnde tali modo venerit: ait: ab israelitarum pugna: quibus infelicē terminūꝫ ꝓuenisse dicebat: et multa quidem hebreorum milia fuisse necata et regē pariter eorū saul cū filiis interēptum: significabatqꝫ vidisse

se & hebreorum fugam: & fugienti quoque regi fuisse presentem: quem etiam ne comprehenderetur ab hostibus ipse se rogatus ab eo iugulasse fatebatur: quia dum gladio suo incubuisset propter vulnerum magnitudinem non valebat seipsum occidere. Cum hec dixisset signa mortis eius ostendit aurum brachiorum regis & coronam: que cum expoliasset: mortuum saul ei detulerat. David itaque cum iam non discrederet: sed apta signa mortis eius inspiceret: vestem quidem repente disrupit: deflens autem & lugens cum suis totam diem in fletu & lamentatione protraxit: cui maior tristitia nata est pro morte ionathe: qui fidelissimus amicus fuerat: & ei causa salutis extiterat. Tantam enim sui virtutem david circa devotionem saul ostendit: ut non solum finem eius luctuose satis habuerit: licet sepius per eum mortis pericula passus sit: sed etiam punierit eius interfectorem. Nam cum dixisset ei: quia ipse sui accusator erat qui regem occiderat: & eum cognovisset: quia de genere amalechitarum esset: repente eum precepit interimi. Conscripsit autem epitaphium sicut fieri assolet in sepulchris quod lamentationes contineret: & laudes saul & ionathe: quod etiam usque ad meum permansit tempus. Cum vero hoc modo regi exhibuisset: planctum eius finito luctu per prophetam consuluit deum quam ei civitatem daret ad habitandum de tribu iuda. Cumque dixisset daturum se ei ebron: derelicta sicelech venit ad eam deductis duabus uxoribus suis: & qui erant cum eo cunctis armatis. Ad quem convenientes omnis populus illius tribus eum constituere regem. Qui cum audisset quod saul & eius filios sepelissent viri iabes habitatores galaditis: misit ad eos: laudans & approbans eorum opus: & virtutem: & agens gratias pro studio: quod circa defunctos habuerant: pariterque dicens quod tribus iuda eum constituisset regem. Abner itaque princeps militie saul: filius autem ner: vir efficax: & optimus valde natura: cum vidisset cecidisse regem: & ionathan: & duos alios filios eius: veniens ad castra filium saul qui relictus fuerat nomine bisboseth abripiens regem super eos qui trans iordanem erant: & totius populi pariter ordinavit: preter tribum. s. iuda: statuitque regnum eius in terra: que secundum patriam quidem linguam vocatur manaim: secundum grecos dicitur castra. Abner ergo exinde promovit electum exercitum nimis ut congrederetur cum tribu iuda: irascebatur. n. adversus eos a quibus rex david fuerat ordinatus. Huic autem occurrit missus a david ioab filius sarine sororis eius de patre sar natus: hic enim erat contra abner constitutus militie princeps. Cum quo etiam fuerant & sui fratres abysai: & azabel: & omnes armati david. Itaque veniens ad quendam fontem in civitate gabaa aciem constituit ad pugnandum. Dicente vero abner ad eum velle se probare: quis eorum robustiorem haberet exercitum: convenit inter utrosque ut duodecim viros pugnaturos mitterent: & procedentes inter medias acies: qui ex utraque parte ducum fuerant ad certamen electi: eductisque gladiis viri david: & tenentes capita hostium eorum lumbos & latera suis gladiis perforarunt: donec omnes quasi ex uno constituto perimerent. His autem cadentibus etiam reliquus direptus est exercitus: & dimicatione fortissima procedente: abner populus victus est: fugientesque ioab persequi non cessabat: precipiens armatis ut post eorum vestigia festinarent: & nequaquam occidendo deficerent. Cuius etiam fratres decertati sunt promptissime: inter quos clarior precipue fuit iunior asabel: qui tantam gloriam habuit in pedum velocitate: ut non solum homines: sed etiam equos ad currendi certamina superaret. Is igitur persequebatur principem abner: recto gressu in neutram partem declinans Cumque respexisset abner: & considerasset impetum se sequentis: & dixisset ut unius militis arma sumens ab eius persecutione quiesceret: & rursus ille nequaquam a suo conamine penitus abstineret: monente illo denuo ut recederet: ne coactus eum percuteret: & ante eius fratres ulterius fiduciam non haberet: verba eius illo despiciente: fugiens post tergum lanceam coactus emisit: eumque repente mortali vulnere penetravit. Hi vero qui cum eo persequebantur abner: cum venissent ad locum ubi iacebat asabel mortuus circumstantes nequaquam persecuti sunt hostes. Ioab autem & frater eius abysai pertranseuntes viderunt ca

Asahel pedum velocitate clarus

dauer illius: ⁊ maiorem ire fomitem contra abner habentes: pro morte fratris magna vsi velocitate vsq; ad locũ quendã noie gabaon psecuti sũt abner. Et cũ sol occũbe ret: ascẽdens in quendam collẽ cũ tribu beniamin: expectabat hostes simul ⁊ abner Qui dũ clamaret ⁊ diceret ad ioab: nõ eũ oportere viros cõtribulos tanto certamine plĳ exacuere: sed ẽt fratrẽ eius asahel deliqsse: q dũ eũ mõneret vt a psecutiõe cessaret nec acqesceret: ppterea pcussus occubuiss;: sapiẽter faciẽs ioab: ⁊ hec verba satisfa ctionẽ eẽ decernẽs: missa tuba reuocauit exercitũ: ⁊ ab vehementi psecutiõe retinuit Et ioab quidẽ in illo loco moratus ẽ: abner autẽ tota nocte iter faciẽs: ⁊ transiẽs flu uiũ iordanẽ vẽit ad castra ad saul filiũ hisboseth. Altera vo die dinũerãs ioab corpora defunctorũ: sepeliuit vniuersos. Ceciderũt aũt de exercitu quidẽ abner milites qua si trecẽti ⁊ sexagita: de dauid vero decẽ ⁊ nouẽ: ⁊ azahel. Cuius corpus reportantes ioab: ⁊ abysai in bethleem: ⁊ in monumẽto pñno sepeliẽtes: ad dauid regressi sunt in ebron. Cepit igit ex illo tẽpore bellũ intestinũ inter hebreos fieri: ⁊ multo tẽpore per mansit: pficiẽtibus sẽper eis qui cũ dauid erãt: ⁊ amplius ad bella crescẽtibus: filĳ vero saul exercit⁹ pene quotidie defluxit. Quo tẽpore nati sunt dauid filĳ nũero sex: ex totidẽ mulieribus. Quorũ senior quidẽ qui de achinoe mre pgenit⁹: appellatus ẽ ammon: secũdus aũt de vxore abigail noie eliab: terti⁹ absolon q natus ẽ de maa cha filia tholmai regis gessur: quartũ vero habuit de muliere agit: quẽ vocauit adoni am: qntum habuit de saphatia filiũ habital: sextũ ietraam de egla natũ denominauit Cumq; intestina bella cõsisterẽt: ⁊ sepi⁹ ad opa belli cõtra se vẽissent vtriusq; regꝫ ex ercitus: abner princeps militie filĳ saul: cũ eẽt sapiẽs: ⁊ valde populũ videret hre de uotũ egit vt oẽs cũ hisboseth eẽnt: qui ẽt cũ eo magna deuotiõe cõstricti multo tẽpo re pmanserunt. Post hec aũt abner in quodã crimie cõprehẽsus: cui⁹ hec causa fu it: q cũ saul cõcubina cõcumberet: noie respha filia abia culpatus ẽ a rege. Unñ do lens ⁊ grauiter idignat⁹: q nõ iustã retributiõe; mereret ab eo p quo tanta instantia laborans interminat⁹ ẽ regnũ se translaturũ ad dauid: ⁊ oñsurũ: q nõ sua fortitudine sapiẽtiaq; regnaret hisboseth sup eos q erãt vltra iordanẽ: s; illi⁹ potius opibus atq; fide. Tũc mittẽs in ebron petĳt vt a dauid fidei iusiurãdũ accipet: ⁊ eũ sociũ ⁊ amicũ hret: pmittẽs se suasurũ populo: vt a saul filio recederet: ⁊ ipsũ regẽ totius puincie cõstitueret. Dauid aũt q poscebat ipleuit. Letatus. n. in his q abner apud eũ egiss; pmũ initiũ federis hoc petĳt vt ei suã vxorẽ reduceret: quã magnis bellorũ picalis cõpasset: qppe p qua sexcenta capita palestinorꝫ saul obtulerat regi. Et vxorẽ qde; ei⁹ michol sublatã falthi: cui tũc erat copulata remisit abner ad dauid. In q re etiã hisboseth coopator accessit: scripserat. n. ⁊ illi dauid: vt vxorẽ iuste recipet suã. Conuo catis itaq; seniorib⁹ plebis ⁊ tribunis ⁊ millenarĳs vba hec abner retulit ad eos di cẽs. Sepi⁹ qdẽ patos vt ab hisboseth recederetꝫ: ⁊ ptigeretis ad dauid: ab hac vos ego volũtate retinui: nũc aũt si vultis hec iplere: pmitto: sciẽs q de⁹ p samuelẽ pphã; da uid pmisit hebreorũ oium regnũ: ⁊ pdixit q palestios ille vastaret: ⁊ subiectos effice ret. Hec audiẽtes seniores ⁊ pncipes: q ⁊ abner pnceps militie volũtatẽ cũ sua quã et pmit⁹ hũerãt circa rꝫ effect⁹ hret: vnanimes ɔsẽserũt: vt dd se regno traderẽt. Cũq; ad tlia ɔspirassẽt: ɔuocauit abner tribũ bẽiami: oẽs. n. ex ea custodes corpis erãt hisbo seth: qb⁹ ẽt ista locut⁹ ẽ. Cũq; nullũ videret sibi resistere: s; magis ad oia: q vellet ipos patos hret: sumẽs ex eis. xx. vẽit ad dd vt pmissã iurisiurãdi religiõe; firmaret: fide liora. n. erũt q p nosipos geri⁹ q; q p alios p nobis agũt vt hec vba q cũ eo hret: pnci pib⁹ diceret vt ad oẽ; tribũ q ipse p se gereret idicaret: quẽ du; splẽdide suscepiss;: ⁊ p mltos dies opulẽtꝫ ⁊ pciosoɔuiuĳs rfeciss;: petĳt vt dissus ab eo dduceret ad eũ ppl; quo pñte atq; vidẽte: ei traderet pncipatũ. Cũq; dd dimisiss; abner: adh eo ad ebrõ ñ

ꝓcul abeūte vēit ioab q erat ꝓ eo militie pꝛīceps:ꝛ agnoſcēſ qꝛ veniſſet ad regē abner ꝛ ante paululū dimiſſus eſſet federibꝰ celebꝛatis ꝓ regno dauid:metuēs ne illū qdem in honoꝛe pꝛimi oꝛdinis cōſtitueret:aut haberet regni pꝛīcipē:ꝛ cū in rebus alijs eēt aſtutus:ꝛ ꝓuidus ille certis ꝓficeret tēpoꝛibus:ipſe vero decreſceret:ꝛ militie amitte ret pꝛincipatū:viā pessimā ꝛ malignissimā cogitauit:ꝛ pꝛimū quidē temptauit:vt ei detraheret apō regem monēs vt ſe cuſtodiret ꝛ ꝓmiſſiōes nō reſpiceret abner:hec facere dicēs illum:vt ſaul filio ꝯfirmaret imperiū:ꝛ qꝛ ꝑ fallacijs atqꝫ dolo veniſſet ad eū ꝛ vellet ſpē ꝛ diſpēſatiōem regni eiꝰ agnoſcere ꝛ ſic ad ꝓpꝛia remeare. Cū vero his ꝫ his non potuiſſet pſuadere regi:nec eū videret exacui deterioꝛē ruinā rurſus aggreſſꝰ eſt. Et cū deliberaſſet:vt abner interimeret:miſit qui ſequerenť eū:ꝛ cōpꝛehēſum ex dauid nois ꝑceptione reuocarēt:tanquā eſſet aliqua ei detecturꝰ:que ipo pñte videbatur oblitus. Abner aūt dum hec audiſſet a nuncijs:appꝛehēderāt eni eū in quodā loco noie ſyra:qui aberat ab ebꝛon ſtadijs quaſi ꝟginti:nihil metuens futuroꝝ regreſſus eſt. Cui occurrens ioab ante poꝛtā ꝛ ſuſcipiēs eū quaſi maxime deuotꝰ pꝛiter ꝛ amicus:ſepe enim fingunt vere ſe eſſe bonos:ꝛ maligne ſuſpitionis extraneos:qui aliquid iniquū tentare pſumūt:ſegregauit quidē eū ab alijs hoibus:tanquā in ſecreto ei locuturꝰ:ꝛ in locū poꝛte deſertioꝛem ductū:cū eſſet ipe ſolus ꝛ abyſai frater eius:euaginato gladio eius latus effodit. Et abner quidem hoc modo ioab dolo ꝑemptus eſt ꝓ moꝛte quidē ſicut ipſe dicebat fratris aſabel:quē pſequētē ſe interemerat abner i pugna facta in gabaon:ſed vt tūc veritas habuit:ꝓ metu ſui ꝑncipatus ꝛ honoꝛis quem habere putauerat eum apud regē. Ex his itaqꝫ debet cōſiderare quilibet:quāta ꝛ qualia pſumūt hoies ꝓpter auaritie zelum:ꝛ ꝑncipatꝰ affectū:cū nulli hec cedere volunt. Nā ꝯcupiſcētes hec adipiſci ꝑ mlťa mala ad ea ꝑueniūt. Que rurſus metuētes amittere:multo deterioꝛibꝰ actiōibꝰ:vt ea retineāt implicātur:tanquā nō ſit equale malum adipiſci velle tīmnō magnitudinē ꝑtātis ꝛ dum aſſueuerit quilibet eiꝰ boniſ vti:ea rurſꝰ amittere cū i retinēdo potiꝰ excellioꝛ fit erūna:ꝓpterea crudelioꝛa moliūť:ꝛ ꝑ timoꝛe ne amittāt q adepti ſūt:ꝯmittere grauioꝛa pſumūt. Sꝫ de his quidē bꝛeuiter idicaſſe ſufficiat. Poꝛro dauid audiēs interitū abner:anio qdē grauiſſime doluit:ꝛ coꝛā oibꝰ teſtificatꝰ ē:tēdens ad deū dexterā ſuā:ꝛ clamās ꝙ nō fuiſſꝫ in abner īteritu cōſentiēs:nec eiꝰ mādato aut cōſilio fuiſſꝫ extinctꝰ:ꝛ maledicta poſuit valde grauiſſima ꝯtra eū q illū occiderat:ꝛ domū eiꝰ vniuerſam:ꝛ eos qui hoc egerant:ꝓ defūcto peniſ eſſe fecit ſubiectos. Erat enim ſollicitus:ne cōtra fidē ꝛ iuſiurandū ageret quod exhibuerat abner. Pꝛecepit autem deflere ꝛ lugere ꝛ lamentationes fieri ſuper virum:ꝛ eius coꝛpus ſolennibus honoꝛare obſequijs:cum ꝛ ipſe veſtem diſruperit ingemiſcens:ꝛ ſacco videretur indutus. Hec quidem facere pꝛecepit pꝛecedentes loculum:ipe autem lugens ꝛ deflens ſequebatur cum ſenioꝛibus atqꝫ pꝛoceribus:oſtendēs deuotiōē circa viuos:ꝛ triſtitiā circa defūctos:ꝛ ꝙ nō eiꝰ ꝯſilio fuiſſꝫ extictꝰ. Sepelierūt āt eū i hebꝛō:ve dicētes:ꝛ ꝯſcribēs lamētatiōes ſup eiꝰ ſepulcꝝ:ipe ſtās ꝑmitꝰ ſup monumētū fleuit:ꝛ alijs hoc celebꝛare ꝯtradidit. Sic ei moꝛs abner afflixit:vt neqꝫ cibū cogētibꝰ amicꝭ ſumeret:ſꝫ iuraret nihil ſe guſtatuꝝ vſqꝫ ad ſol' occaſū. Hoc itaqꝫ factū deuotiōē ei ppli adiuxit. Nā amici abner honoꝛē collatū moꝛtuo gratiſſime ſuſceperūt:ꝛ dō cuſtodē fidei crediderūt:ꝛ ꝙ oi dignitate:ꝛ rebꝰ ſolēnibꝰ eū tāquā ꝑentē ꝛ amicū colere potuiſſet:cui non vt inimico cōtumeliam fecerat:nec turpi eum:aut neglecte ſepulture tradiderit. Omnes ergo pꝛo optima ꝛ mitiſſima regis natura letabantur vnoquoqꝫ credente talem futuram regis in ſe pꝛouidētiam:qualem eū in abner moꝛte videbant. In his ergo geſtis Dauid pꝛecipuam gloꝛiam habere videbatur. Unde factum eſt:vt nullus ſuſpicaretur:abner voluntate eius occiſum.

Locutus ergo ē ad populū: ꝙ ipī quidē tristitia nō fortuita ꝓuenisset: optimi viri morte sauciato nec ꝑua detrimēta fore hebreis: illi⁹ virtute ꝑuatis: qui eos cōsilijs optimis ꝛ virtute manuū cōtra hostium fortitudinē defendere potuisset. Sed deus inquit cui cura est rerum oim: nō huius sanguinē deserat indefensū. Ego noui ꝙ ioab ꝛ abysai sarine filijs nihil ꝑualeo facere: cum sint meipo potētiores: sed vicē eis reddat ꝓ hmōi ꝑsumptione diuinitas. Igitur hoc modo abner defunct⁹ ē. Ca. II.

Audiēs mortē eius saul fili⁹ hisboseth: nō leuiter est afflict⁹: cū fuisset cognato ꝑuatus: ꝛ qui ei causam regnādi ꝑbuerat: multūqꝫ condoluit: ꝛ mortē abner vehemēter ingemuit. Sed nec ipe multo tempore sup eū vixit: sed a filijs remmon: idest bana ꝛ reccbab passus insidias interemptus est. Isti enim cū essent genere beniamite in priori ordine cōstituti cogitauerūt: ꝙ si pimerēt hisboseth: maxima dona a rege dauid ꝛ principatū militie: aut aliud qōdam munus accipere mererētur: solūqꝫ eū reperientes meridie dormiētem: ꝛ neqꝫ pñtes esse custodes: neqꝫ puellam q̄ ianuas erat obseruare solita vigilātē: sed ꝛ ipam labore ꝛ opere cōsueto simul ꝛ estu in soporeꝫ fuisse cōuersam: ingressi domū: in qua saul fili⁹ dormiebat: occiderunt eum: eiusqꝫ caput abscidētes tota die iter egerunt ꝛ velut fugiētes eos quos leserāt: ꝛ festināntes ad euꝫ cui erāt sua bñficia prebituri: ac per eū adeptari securitatē: venerūt in hebron oñdentesqꝫ dauid caput hisboseth: cōmēdabant semetipsos quasi deuotos: ꝛ interfectores inimici ei⁹ ipērij. At ille nō sicut sperabāt eoꝝ scelere delectat⁹ ait. O pessimi viri ꝛ vltiōeꝫ repente suscepturi: nescitis ꝙ ego interfectoreꝫ saul pemi: qui eius mihi coronā aureā deportauit: licet ille rogatus hoc fecisset: ne saul ꝯprehēderēt hostes. An certe mutatū me: ꝛ nequaquā esse hmōi credidistis: sꝫ quasi letarer cuꝫ malignis hoībus: ꝛ munus crederē pessimas actiones interfectoꝝ ꝓprij dñi ꝛ necantiū in suo lectulo virū iustum qui nihil opatus est mali: ꝛ vosipsos multa ꝓuidētia ꝛ honore glorificauit. Quaꝓpter illi quidē nunc debetis penas: a me excipiētes digna supplicia: qui putastis me libenter mortē illi⁹ habiturū. Non eni aliter gloriam meaꝫ fedare potuistis: q̄ꝫ vt me talia velle crederetis. Cūqꝫ dixisset hec: omni eos tormēto puniri iussit: caput vero hisboseth in tumulo abner honore maximo sepeliuit. His igit̄ finitis: venerunt omnes maiores natu hebreoꝝ ad dauid in hebron: ꝛ millenarij ꝛ duces eorum: tradiderūtqꝫ semetipsos: deuotiōeꝫ quā circa eum adhuc viuēte saul habuerāt recordantes: pariter ꝛ honoreꝫ quē ei cū esset millenari⁹ ꝑbuissent: necnō ꝛ quō p samuelē ꝓphetā a deo rex fuerat ordinatus ꝛ quō hebreoꝝ ꝓuintiā eius dimicatiōe cōtra palestinos habita: de⁹ liberari cōcesserit. Ille vero hūc fauorē gratie suscipiēs: rogauit vt in hac voluntate ꝑsisterent: nec eos huius rei causa peniteret. His ergo cōuiuijs opulentissime sagi natis: misit vt oēm populū vndiqꝫ conuocarēt. Et cōgregati sunt ex tribu quidem iuda: quasi sex milia octingenti ferētes arma: ꝛ scuta: ꝛ lanceas: isti nāqꝫ saul filio ministrabāt: quibus ꝑtermissis: tribus iuda regē fecit dauid: ex tribu aūt symeon: septē milia centū: ex tribu leui: quatuor milia septingēti: habētes principē iudā: cum quib⁹ erat princeps sacerdotū sadoch: cū viginti ꝛ duobus cognatis ꝛ ducibus: de tribu aūt beniamin: armati quatuor milia: hec eni tribus adhuc sustinebat: credēs quēquaꝫ de saul genere regnaturū: de tribu aūt effrem viginti milia ꝛ octingenti: potētissimi: ꝛ summo robore ꝑcellentes: de dimidia vero tribu manassen: sedecim ꝛ octo milia: de tribu aūt isacbar ducēti quidē ꝑnoscētes futura: armati vero viginti milia: de tribu aūt zabulon armati electi: quinquaginta milia: hec eniꝫ tribus sola ad dauid tota cōuenit: isti siquidē eadem arma habuerāt que ꝛ trib⁹ gad: ex tribu auteꝫ neptalim: viri insignes ꝛ princeps mille armis vtētes: scuto simul ꝛ lancea: quos sequebat̄ tribus sua: q̄ numero ꝯphēdi non poterat: ex tribu aūt dan: electi vigiti septē milia sexcenti: ex tribu azer quadraginta milia: ex duabus aūt tribubus: ꝛ media manasses: que trans iordanen

habitabant:armati scutis:⁊ lanceis:⁊ cassibus:⁊ loricis:⁊ gladijs:centum viginti milia:sed ⁊ reliq̄ue tribus gladijs vtebantur. Hec itaqꝫ multitudo cōgregata ē ad dauid in hebron:cum multo apparatu panis ⁊ vini:⁊ oīm que ad cibū ꝑtinere noscunt̄: ⁊ vno decreto dauid confirmauere imperium. Cumqꝫ tribꝰ diebꝰ festiuitatem populꝰ celebrasset:⁊ in hebron epulas habuisset:exurgens exinde dauid cū oībꝰ venit in hierosolymā.

Capitulum tertium

Iebuzeis aūt habitātibus ciuitatē:qui erāt ex genere chananeoꝝ: ⁊ claudētibꝰ ei portas:cecos aspectu:⁊ claudos:oēsqꝫ leprosos:ad derisiōem regis constituentibus sup̱ murū ⁊ dicētibꝰ:ꝙ ꝓhiberēt eū ceci ingredi ciuitatē:q̄ agebant despicientes eū ꝓxima munitiōe muroꝝ:iratus rex:hierosolymā obsidere cepit:⁊ m̄lto studio ⁊ labore conari:vt eā caperet:quatenꝰ in ipso principatꝰ initio suā fortitudinē demonstraret. Interminatꝰ itaqꝫ ⁊ ipsis:⁊ alijs siqui forte haberent aduersus eū resistēdi conamen:inferiorē ciuitatē magna virtute cepit. Cūqꝫ adhuc arcē obtinere nō posset:cepit honores ⁊ munera ꝓmittēdo rex pronꝰ ad opus bellicuꝫ cōmilitones ꝓuocare: vt quicunqꝫ p̱ subiectos colles in arcem cōscenderet:eāqꝫ caperet:principatū militie totius populi possideret. Cunctis itaqꝫ cōscendere festināribus:⁊ nullo labore ꝓ muneris ꝓmissi retributiōe tardantibꝰ:sarine filiꝰ ioab p̄uenit vniuersos:⁊ ascēdēs in cacumine:clamauit ad regē:exigēs militie p̄ncipatum. Expulsis itaqꝫ rex de summa arce iebuzeis:⁊ reedificās ciuitatē:eam hierosolymā nūcupauit: ⁊ omni tempore in ea sui habitauit imperij. Tempꝰ aūt quo super tribum iuda habuit principatū in hebron fuerunt āni septem:⁊ menses sex. Cunqꝫ regnū suū cōstituisset hierosolymis:rebꝰ potius clarioribus vtebat̄:deo semper ei meliora ꝓuidente:⁊ gloriā eiꝰ latius ampliante

Inter hec autem misit ad eum yram rex tyri:⁊ amicicias cum eo societatemqꝫ firmauit:misitqꝫ ei etiā dona:idest ligna cedrina:⁊ artifices viros:fabros lignarios: ⁊ instructores:qui regiā domū in hierosolymis cōstruxerūt. Dauid āt sup̱iorē muniēs ciuitatem:eiqꝫ copulans arcem:vnū vndiqꝫ corpus effecit: ⁊ cūcta muro circundedit sup̱ opus autem muroꝝ cōstituit esse ioab Primus itaqꝫ dauid iebuzeis expulsis hāc ciuitatē hierosolymā nūcupauit. Nā sub abraā nr̄o p̱ente solima vocabat̄. Quidā vero dicunt:⁊ ꝙ homerꝰ poeta hierosolymā nūcupauit. Hierō eni hebrea lingua munitio est. Fuit āt hec extranea ab hebreis oē tempꝰ:ab illo quo iesus princeps israelitarū contra chananeos pugnauit eisqꝫ deuictis:terras eoꝝ diuisit hebreis: preter hierosolymā:vn̄ nō potuerūt israelite expellere chananeos: vsqꝫ duꝫ eos dauid obsedisset:annoꝝ quingentoꝝ quindecim. Faciā memoriā cuiusdā noīe ofni:viri quideꝫ inter iebuzeos valde locupletis:qui tn̄ in possessiōe hirl'imoꝝ nō fuerit interfectꝰ a dauid:ꝓpter fauorē quē habuerat apud hebreos:⁊ qōdā bn̄ficiū vel studiū qō etiā circa ip̄m regē on̄disse videbat̄ q̄ tn̄ post paululū oportunius declarabo. Accepit antē dauid extra eas quas hūit:alias vxores:⁊ ꝯcubinas:⁊ filios genuit numero nouem quos etiā noīauit:amnā:elluneban:Natbā:Salomonē:iebar:Helieb: Falna:ina fininbas:Hellifal:necnō ⁊ filiā Thamar:quoꝝ nouē q̄dē ex generosis feīs erāt nati:duo vero quos vltimos noīauimꝰ:de cōcubinis. Porro thamar cōsanguinea fuit abessalon.

Caplm quartum.

Cognoscētes itaqꝫ palestini regē dauid factū ab hebreis:venerūt sup̱ eū in hierosolymā:⁊ app̄hēdētes ꝯuallē q̄ vocat̄ gigātū:ē ei locꝰ n̄ ꝓcul ab vrbe:illic castra posuerūt. Rex āt iudeoꝝ:quō nihil absqꝫ ꝓphia deiqꝫ iussiōe faciebat:volēs eius volūtatē agnoscere:⁊ velut astipulatorē eū habere:p̄cepit principi sacerdotū:vt q̄d deo placeret:⁊ qualis terminus foret in hoc bello cōsulto prediceret. Quo ꝓphetāte victoriam:contra palestinos eduxit exercitum:⁊ habita pugne congressione: ipse post tergum irruens super hostes: alios robore magne virtutis occidit: alios effugauit.

hierosolyma dicit
quid significat hieron
lingua ebrea.
orne

Nemo tamē credat modicū venisse palestinorū exercitū super hebreos: eo q hostes fuerit sic facillime supati: et aut nihil aut nō forte dignum aliqd memoria fecerint: sed cuncti sciant oēm syriā: et vniuersaz fenicē: et sup hec alias multas: et pugnaces gētes fuisse cū eis hac dimicatiōe cōes. Cui⁹ rei hoc maximū erit inditiū: q: cū sepi⁹ iā palestini deuicti fuissent: et de suo exercitu multa milia pdidissent: sine dubio cū maiori veniebāt virtute sup hebreos. Deniqz et hoc plio victi: denuo cū triplici manu sup dauid venerūt: et in eo loco castra posuerūt. Quo facto: rursus israelitaꝝ rex cōsuluit deuz de plio huius euētu: pphetauitqz sacerdos: vt in silua que vocat planct⁹: retineret exercitum: erāt aūt non pcul ab hostib⁹: et nec pmit⁹ se moueret: nec incipet dimicare: donec arbores vento flante mouerent. Cū vero silua pcussa fuisset: et tēp⁹ qd ei pdixerat de⁹ aduenisset in nullo morat⁹: egressus est: quasi iā ad pparatam certāqz victoriā. Cuius ipetū nō potuit multitudo hostiū sustinere: sed mox: ad pmā pgressiōem in fugā puersos: passim psequendo pstrauit. quos etiā psecut⁹ est vsqz ad ciuitatē gazaihenā: q eorū terminat regiōez. Diripuit aūt eoꝝ castra: in quib⁹ multas diuitias pperit et deos eorum simul exterminauit. Hoc igit bello hmōi qlitate finito: placuit dauid habito cōcilio cū seniorib⁹: et principib⁹: et millenariis: vt ex oi puintia: et ex oib⁹ tribubus cunctā iuuētutem ad se faceret euocari: deinde sacerdotes atqz leuitas: et euntes in cariathiarim: arcā dei exinde in hierosolymā deducerēt: et culturā ei debitā exhiberent sacrificiis et honoribus: quib⁹ mos est placari diuinitatē: qd si regnāte adhuc saul egissent: nihil mali poterāt sustinere. Igit oi populo pgregato sicuti tractauerāt: venit etiā rex ad arcam. Quā portantes de domo āminadab sacerdotes: et iponentes super vehiculum nouū: eā ducere fratres suos ac filios cū bobus pmiserūt. Rex aūt pcedebat arcam: et cuz eo ppls vniuersus: ymnū dicētes deo: et totius puintie modulatione cantantes: cū vario sono pcussionū: et diuerse saltatiōis ingenio: necnō et psalmis: et tubis simul et cimbalis: arcā deducētes in hierosolymam. Et cū venissent ad quendam locū: qui vocat area chedon: accedēs ad arcā oza: ira dei repēte pcussus est Nā cum boues declinassent arcā: extendēs ille manū suā et volēs eā retinere cuz sacerdos non esset: quō eā attingere presumpsit: extinctus est. Et rex quidē: et populus vniuersus: in morte eius affligebant. Locus aūt in quo defunct⁹ est: ozie cōcisio hacte nus appellat. Metuēs aūt dauid et cogitās: ne forte hoc pateretur ipse: si apud se susciperet arcā in ciuitate qd oza ptulerat: qui eo q solūmō manū ad eā protenderat: ita videbatur extinctus: arcā quidē non suscepit ad semetipm in ciuitate: sed pcepit: vt in agro viri cuiusdam: nomine obidam genere leuite reconderetur: que tribus mensibus ibi mansit: domumqz obidam nimis amplificauit: cui deus per eam bona multa concessit. Audiens autem rex: quō hec prouenissent obidam: et ex priori paupertate et humilitate: opulentie magna vbertate polleret: ita vt zelum circa eū omnes inspicientes haberent: securus quia nihil pateretur mali: arcam ad suā regalem vrbem reportauit. Quam sacerdotes quidem deferebant: septem vero chori quos rex constituerat pcedebant. Ipse autem ludebat in cithara atqz plaudebat: ita vt etiam vxor eius michol saul filia primi regis: videns eum facientem talia derideret. Deferētes autez arcam: posuerunt in tabernaculo: quod ei dauid constituerat. Tunc immolauit hostias copiosas atqz pacificas. et omnē populum ad conuiuia conuocauit: ita vt et mulierib⁹ et viris: et puulis distribueret collaridas panis: et assaturā: et liganum frixum et partez immolationis. Cunqz populis huiusmodi epulas prebuisset: dimisit eos: ipse vero domum propriam venit. Cui dum astitisset filia saul michol vxor eius: pro aliis quidem rebus orauit deum: vt ei bona preberet: que ipse propitius conferre potuisset: culpauit vero illū: eo q tant⁹ rex ludēdo saltatiōibus aū seruos et famulas fuissz turpiter renudat⁹. Cui dauid rńdit: non se vereri facere: q deo placerēt q vtiqz eū preposuisset

recuperatio arche pp David

ꝛ patri eius: ꝛ ceteris: ꝛ ludere sepius ꝛ saltare: ꝛ nihil quod famulis ei⁹ vel ei turpe videretur attendere. Hec itaque michol ex dauid quidem filios minime procreauit: iuncta vero ei cui illā pater su⁹ tradiderat dauid abrepta: quinq₃ filios genuerat de q̄b⁹ loco ꝓprio declarabim⁹. Uidēs aūt rex pene quotidie dei volūtate sua negotia ꝓmoueri: delinquere se putauit: si ipse quidē habitaret in domib⁹ cedrinis ꝛ excelsis: ꝛ optima ꝯstructiōe decoratis: arcā₃ vero dei in tabernaculo despicere commorari. Ob quā rem voluit tēplū edificare deo: sicuti p̄dixerat moyses. De quib⁹ reb⁹ cū locutus fuiss₃ nathā ꝓphete: ad faciēdū op⁹ aggressus est: tanquā de⁹ ei in oībus cooperator existeret. Et cū haberet iā p̄paratā ad fabricā tēpli materiā: illa nocte de⁹ nathā ꝓphetā₃ visitauit in somnis p̄cipiēs: vt dauid diceret q₂ volūtatē quidē eius ꝛ desideriū approbaret: cū null⁹ p̄mit⁹ cogitasset ei templū edificare: ꝛ ipi quidē h̄nti hui⁹modi volūtatē nō cōcedi ꝯstruere tēplū: eo ꝙ m̄ltis p̄lus decertādo eēt hostiū sanguine maculat⁹: p⁹ mortē vero ei⁹ lōga senectute suscipiēdā faciēdū tēplu₃ salomoni ei⁹ filio q ei foret successur⁹ in regno: cuiq₃ se ita ꝓspicere sicut pater filio cōpromisit: ꝛ regnū quidē filiorū ꝛ nepotib⁹ seruaturū ꝛ traditurū: ipm̄ vero si delinqueret: lāguore terre sterilitate puniēdū. Hec ergo audiēs a ꝓpheta dauid: ꝛ let⁹ effect⁹: in eo ꝙ suis nepotib⁹ regnū seruaturū fore cognosceret: ꝛ q₂ firmissime ei⁹ dom⁹ clarior foret: repēte venit ad arcā₃ ꝛ ꝓstratus in facie sua: adorauit deū: ꝛ ex oībus grās egit: tā ꝓ his: q̄ ipi iā p̄stiterat: ꝛ ex humili ac paupere tāta regni magnitudine sublimarat ꝛ ad glorie culmē euexerat: quā ꝓ regno ei⁹ nepotib⁹ ꝯpromisso necnō ꝛ ꝓpter ꝓuidētiā quā hebreis: ꝛ cor₂ libertati ꝯtulerat. Hec cū dixisset: ꝛ deū laudasset abscessit. Capl'm. V.

Intermisso siquidē pauco tēpore: cogitauit vt bellū palestinis inferret: ne vllā₃ pigritiā aut desidiā generari suis rebus inspiceret: ꝛ sicut ei p̄dixerat de⁹ subuersis hostib⁹: in pace decetero relinq̄ret posteris suis iperiū: ꝛ cōuocato rursus exercitu denūciās vt esset bello parat⁹: cūctis rite dispositis: surgēs de hierosolymis: venit ad palestinos. Quos dum bello vicisset: ꝛ multā ꝓuintiā₃ tenuisset: adiecissetq₃ terminis hebreo₂: bellū cōuertit ad moabitas: ꝛ duas quidē p̄tes eo₂ exercit⁹ victas dimicādo cōsūpsit: reliquos aūt captiuos accipiēs: ꝛ annua tributa eis iponēs: rursus cōtra adrazarū filiū quidē arai: regē vero sophine cōuertit exercitū: de cui⁹ acie habita ꝯgressione circa eufraten fluuiū pedestriū quidē p̄emit quasi viginti milia: equestriū quinq₃ milia: cepitq₃ curr⁹ ei⁹: quo₂ plurimos incēdit: centū ꝯmmō reseruauit. Audiēs āt damasci syrie rex adadus: ꝙ dauid expugnasset adrazarū tāquā amic⁹ ad eius solatia cū maxio venit exercitu: cū sicut sperabat ab oppressiōe liberatur⁹: ꝛ cōgressus denuo apud eufratē contra dauid: bello deuict⁹ est. Ceciderūt enī₃ feriētib⁹ eos hebreis de exercitu adadi quasi viginti milia: reliqui vero in fugā versi sūt. Meminit aūt regꝫ ꝛ nicola⁹ in quinto historiarū libro sic dicēs. Post hec aūt trāsacto iā multo tēpore: q̄dā ꝓuintialiū noīe adadus: valde fortissimus in damasco ꝛ alia syria p̄ter phenicē imperauit: ꝛ habuit cōtra dauid iudee regē. Cūq₃ multis p̄lijs dimicasset: nouissime circa eufraten vict⁹ est: qui tūc optim⁹ regū robore ꝛ fortitudine videbat̄. Ad hec autem etiā liberos ei⁹ dicit q₂ p⁹ illi⁹ mortē suscipiebāt ab alterutris ꝛ regnū ꝛ nomē: his verbis. Siquidē illo moriēte: ei⁹ nepotes vsq₃ ad decimā generatiōem regnauerūt: singulis quibusq₃ a patre mox in ipo principio nomē accipiētib⁹: sicut in egypto ptolomei quorū₃ terti⁹ valde potens: ꝛ reparare volens aui perditione₃: bello illato iudeis: vastauit prouintiam: que modo samaria nuncupatur. Non est autem historiographus veritate priuatus. Is est vtiq₃ adadus: qui pugnauit in samaria: regnāte achab: apud hebreos: de quo post hec loco suo narrabimus. Igitur dauid castrametatus ad damascū: oēm reliquā syrie regiōem sue ditioni subiecit: ꝛ munitiōes i ꝓuintia vniuersa ꝯstituēs: tributaq₃ eos iferre decernēs: euersus ē: aureāq₃ pharetras ꝛ arma diuersa

q̄ custodes corpis adadi gerebāt: deo dicauit in hierosolymis: q̄ postea egyptiorū rex sesach dū pugnasset cōtra eius nepotē roboā cepit: & multas alias ex hierosolymis se cū diuitias ad ꝓpria deportabat. Hec itaqꝫ dū in loco ꝓprio venerimꝰ: singula queqꝫ narrabimꝰ. Rex igit̄ hebreorū deo sibimet cooperāte: & oīa bella subdēte: etiā ꝯtra alias adrazari regis ciuitates castrametatꝰ est: idest bachā & machoneas quas capiēs magna virtute vastauit. Inuētū ergo i eis ē aurū multū: necnō & argētū: isup & es: qđ auro meliꝰ eē dicebāt ex quo etiā salomon illud magnū vas qđ mare vocabat̄ effecit: optimos cantharos: cū deo tēplū edificasset. Cūqꝫ rex emathenꝰ audissꝫ adrazar & eius exercitū fuisse vastatum: metuēs ne dauid sup eū quoqꝫ veniret: amicicijs & fide eū voluit obligare: misitqꝫ ad eū adarā filiū suū: egitqꝫ grās ꝙ iimicꝰ eiꝰ adazar fuerit expugnatꝰ: vtqꝫ societatē cū eo & amicicias faceret exorauit. Cui etiā magna munera direxit: idest vasa antiqua opatiōe facta aurea & argētea simul & erea. Dauid autē facto federe cū thou rege emathenō: eiusqꝫ dona suscipiēs: filiū ipsius cū honore ꝯpetenti vtriusqꝫ dimisit: ea vero que ab illo fuerāt destinata: & aurū aliud & argētuꝫ qđ de ciuitatibus diuersis & gētibꝰ habuerat subiugatis: secū portās dicauit deo. Non autē ipsi solūmō dimicāti: & exercitū ꝓducēti victoriā cōtulit deus: sꝫ etiā misisset abessa fratrem ioab cū magna manu in idumeā: p illū quoqꝫ victoriā ei ꝯcessit: idumeorū quoqꝫ decē & octo milia viros abisai dimicādo pemit. Tūc eni oēm idumeā rex in sua ditione pcipiēs tributa ꝓ terra & ꝓ vniuscuiusqꝫ capite ab eis accipiebat. Erat āt & naturaliter iustꝰ: & iudiciorū cōtēplatiōe ꝑissimus. Principē vero totiꝰ exercitꝰ habuit ioab: ad cōscriptiōes aūt gestorū iosaphat filiū agilud. Instituit aūt de domo finees pncipē sacerdotū abiathar: qui eius amicꝰ erat: scribā vero fecit saraiam banaie aūt filio ioiade custodiēdorū corporū pbuit pncipatū. Seniores āt filij eius circa corpꝰ & eiꝰ custodiam erāt. Recordatꝰ aūt est etiā federis: & iurisiurādi qđ habuerat cuꝫ ionatha filio saul: & amiciciarū atqꝫ studij illiꝰ oblitꝰ nō ē. Nā inter alia bona memor etiā erat eorū: qui ei pterito tpe bn̄ficia pbuissent. Precepit ergo requiri: si aliqs de saul genere supesset: cui retributiōis debitū ꝓ ionathe amicicijs repensaret. Et cum quidā fuissꝫ adductus de domo saul qui potuisset scire siqs adhuc genere supesset: interrogauit eū: si aliqu ē nosset viuere de cognatiōe ionathe: vt ꝓ bn̄ficijs illiꝰ ei sua munera repensaret Qui rn̄dit relictū eiꝰ eē filiū: noie mēphibos: vestigijs claudicātē. Is eni dū pater eiꝰ & auus nunciati fuissent in bello cecidisse: a nutrice sua raptus: & ea fugiēte lapsus eiꝰ ex humeris: gressus valde vexauerat. Dūqꝫ ꝯgnouisset: vbi vel apud quē nutriret̄: misit ad machir in ciuitatē lodabar: apud quē ionathe filiꝰ alebat̄. Quo facto: veit mēphibos ad regē: & ꝓstratꝰ in faciē adorauit eū. Dauid aūt iussit eum habere fiduciā: & sperare meliora: deditqꝫ ei domū paternā: & oēm sbstātiā: quā saul auꝰ eiꝰ habuerat: fecitqꝫ eū cōuiuā suū: pcipiēs: vt i illo die ab eiꝰ mēsa recederet. Cūqꝫ puer adorasset: & retulisset grās ꝓ verbis pariter & ꝓ donis: vocauit dauid siba: dicēs: paternā se domum & oēm saul substātiā ionathe filio cōdonasse. Illi vero pcepit: vt oparet̄ terrā: & collectos redditꝰ vniuersos i hierosolymā deportaret: atqꝫ quotidie ad mēsam regis deduceret̄ puer: ipmqꝫ sibā & filios eiꝰ numero qndeci: & famulos numero vigīt mēphibos filio ionathe donauit. Hec itaqꝫ ꝯstituēte rege: siba famulꝰ adorās: & cūcta se ꝓmitiēs facturū eē discessit. Ionathe ergo filiꝰ in hierosolyma habitauit: habēs cū rege cōuiuiū: cui oēs diligētia veluti filio regis exhibebat̄. Habuit v̄o & filiū quē appellauit michā. Ergo qui relicti fuerāt de genere saul & ionathe hunc honorē apud dauid habuisse noscuntur

Caplm. VI.

Illo itaqꝫ tempore naas amico dauid āmonitarū rege defūcto: eiqꝫ filio in regno succedēte: misit dauid ut eū cōsolaretur: mortē patris leuiter ferre monēs: atqꝫ i amicicia quā cū patre eius habuerat pmaneret. Qđ pricipes ammonitarū mala volū

dauid hauid ... beneficia [handwritten marginal note]

tate: ꝛ nō secūdū dauid cōsiliū susceperūt: exacuerūtqꝫ regem suū: dicentes: exploratores misisse dauid qui eoꝝ ꝓuinciam ꝛ exercitum clementie occasione cognoscerent ꝛ cauenda eorū colloquia suaserūt: ne incaute periculuꝫ alicui⁹ calamitatis incurrerēt. Hec itaqꝫ credens bene tractasse suos iudices ammonitaꝝ rex: legatos qui a dauid missi fuerāt: grauissimis affecit iniurijs. Radēs eni medietatē barbe eoꝝ: ꝛ vestiū eorū medietatē abscidēs: relaturos opibus ꝛ non verbis dira responsa dimisit. Rex aūt israelitarū hec cognoscēs indignat⁹ ē: ꝛ iniuriā factā sibi nequaquā despiciēs: contra ammonitas pauit bellū: vt cōtumeliā que fuerat legatis suis imposita: regis piculum vindicaret. Porro necessarij regis āmonitaꝝ ꝛ principes vidētes qꝫ federa disrupiscent: ꝛ penas pro tali p̄sūptiōe luere deberēt: semetipsos ad prelia p̄parabant. Tum vero mittētes ad syrū mesopotamie regē mille talenta: sociū eum sub hac mercede fieri poposcerūt. Habebat autem iste rex pedestriū viginti milia. Cōduxerunt aūt ꝛ regē ꝓuītie maacha: ꝛ quartū noīe abistob. Sed ꝛ isti habebāt duodecim milia armatoꝝ. Dauid aūt nō expauit: neqꝫ horū solatiū: neqꝫ āmonitaꝝ exercitū: securus de deo qui iuste cōtra eos erat ꝑ hmōi iniuria pugnatur⁹. Et cū dedisset ioab principi militie florē toti⁹ exercit⁹ misit eū cōtra illos ad preliū. Qui circa metropolim ammonitaꝝ charan achan veniens castra fixit. Igit̄ hostib⁹ egrediētib⁹: ꝛ aciē nō simul: sed in duas ptes disponētib⁹: quoꝝ auxiliatoꝝ quidē man⁹ in campo curio constituta esse videbat̄: ammonitarū aūt exercit⁹ circa portas aduersus hebreos: vidēs hoc ioab cōtraria molitione tractauit: ꝛ fortissimos quidē viros eligēs: se opposuit syro: ꝛ regibus qui cū eo erāt: reliquā vero partē fratri suo abisai tradidit: vt cōtra ammonitaruꝫ aciē dimicaret: dicens: vt si videret syros sibi ꝛ p̄ualere ꝛ fortiores esse: acie conuersa ferret ei solacia: si antem illū ammonite cōprimerēt: ipse eū similiter adiuuaret. Cūqꝫ inuitasset fratrē: atqꝫ rogasset: vt magnanimiter ꝛ fiducialiter ageret vniuersa: ꝛ graueꝫ verecūdiā metuēs decertaret: illū quidē cum āmonitis pugnatuꝝ dimisit: ipe autē syros aggressus est. Qui primo quidē fortiter restiterūt: multos tn̄ eoꝝ pemit ioab: omnes autem ꝯuertit in fugā. Qd̄ vidētes ammonite: metuēsqꝫ abisai ꝛ eius exercitū nō restiterūt: ac suos imitati: in ciuitatē repente fugierunt. Hostib⁹ ergo ita deuictis ioab ad regē cū claro triūpho in hierosolymā remeauit. Hec ergo deuictio non p̄suasit āmonitas: vt a bello qescerēt: neqꝫ dū cognoscerēt dauid victorē a pl̄ijs abstinuerūt: sꝫ mittētes ad regē syroꝝ adadezer trās eufratē: eū ad solatiū ꝯduxerūt: q habebat qui deci p̄ncipes militie sabbatoꝝ: pedestriū vero octogintamilia: ꝛ equitū mille. Cognoscēs āt rex hebreoꝝ rursus āmonitas tantū supra se exercitū ꝯgregasse: nō iā aduers⁹ eos p duces suos pugnare decreuit: sed ipse cū omni virtute trāsiēs iordanē fluuiū eis occurrit: ꝛ ꝯgressus i pugna vicit egregie: ꝛ iterfecit milia pedestriū quadragita: eqtuꝫ v̄o vsqꝫ septingētos. Prostrauit aūt in acie principē militie chadā noīe sobach: cum quo vulnere mortu⁹ esse nosciť. Mesopotamie vero dū pugna fuissꝫ h̄ mō terminata tradiderūt se dauid: ꝛ dona miserūt ei. Et ille quidē sol⁹ ē reuers⁹ i hierosolymā. Cuꝫ āt ver icboassꝫ: misit dauid p̄ncipē militie ioab: vt cū āmonitaruꝫ gēte pugnaret. Ille v̄o ꝓficiscēs: oēꝫ eoꝝ depopulat⁹ ē regiōeꝫ: ꝛ ip̄os i metropoli rabath clausos obsedit

Ca. VII.

C Ontigit igiť ea tēpestate dauid pessimū viciū: cū eēt natura iust⁹: atqꝫ religios⁹ ꝛ patrias leges magna v̄tute seruaret. Is eni dū hora meridiana iam ad vesperā d̄clinātē: in supiora r̄galia solito more deābularet: vidit mulierculā sp̄ē valde pulcherrimā. ꝛ cūctis feīs p̄ponēdā i domo ꝓpria aqua frigida se lauārē: noīe bethsabee. Cui⁹ mulieris pulchritudine stupēs: ꝯcupiscētiā retinere nō potuit. Quā dū vocari fecisset: cum ea concubuit. Que concipiens: misit ad regem: ꝛ vt cogitaret insinuauit: quatenus commissum scelus potuisset abscondi ne secundum leges patrias moreretur adultera. Dauid autem virum eius nomine vriam qui erat ioab armiger.

quibꝫ iniurijs Rex ammonitaꝝ affecerit legatos Regis Dauid ad eum missos.

Adulteriū Regis Dauid cōmissuꝫ cū bethsabee vxore vrie qui erat ioab armiger

de obsessiōe bellica fecit euocari. Quo veniēte: de exercitu ac de obsessiōe requirebat.
Illo autē referente oia ei ꝓspere ꝑuenire: tollens epulas de suo cōuiuio dedit ei: iussit
qȝ vt pergēs ad suam cōiugem: in eius recūberet amplexibus. Vrias aūt hoc quidē
nō fecit: dormitauit aūt inter alios armigeros regis. Quod dū cognouisset rex: requi
siuit: cur post tantum temp⁹ ꝓpriā nō venisset ad domū: nec ad vxorē: dum oēs de pe
regrinatiōe remeantes: hāc habeāt volūtatē. Cui respōdit: nō esse iustum vt dū comi
litones eius: ꝛ dux in terra castroꝝ ꝛ in hostium regiōe dormitarēt: ipse cū vxore ꝓpa
requiesceret: ꝛ epulis indulgeret. Et cum hec ille dixisset: ꝑcepit: vt illa die ibi mane
ret: altera vero die ꝑgere dimitteret ad ducē. Vocatus ergo rursus ad cenā vrias a
rege: ꝛ ad ebrietatē vsqȝ ꝑduct⁹: inuitāte eo studio se rege frequēter ad copulā: nihilo
minus iterū dormiuit ad ianuas regis: nullo desiderio concitat⁹ vxoris. Quo facto: ni
mie rex ꝯtristatus: scripsit ioab vriā quasi in eo deliquerit ꝑcipiēs puniēdū. Significa
uit etiā vltiōis modū: ne fieret ipe in suo scelere manifestus dicēs: vt ꝑte qua eēt hostiū
grauis manus: ꝛ posset pugnando ꝑiculum sustinere: ibi eum poneret: ꝛ cōmisso ꝑlio
iuberet cunctos ab eo recedere: vt sol⁹ in mortis ꝑiculo remaneret. Et cū hec scripsis
set: ꝛ suo signaculo munisset: epl'am ioab deferēdā dedit vrie. Ioab aūt litteras su
scipiēs: ꝛ volūtatē regis agnoscens: ad locū vbi hostes nouerat fortiter imminere vriā
cōstituit. Dedit itaqȝ ei quosdam milium optimoꝝ: seqȝ dixit oim virtuti solatia ꝑbi
turum: si forte possent ꝑtē muri deiicere: ꝛ ad interna ciuitatis intrare. Quē petit: vt cū
esset miles valde fortissimus: ꝛ haberet grām apud regē ꝛ oēm exercitū: ad hoc non
dedignaret ad hostiū incursiōeȝ accedere: sed potius huiusmodi res agere ꝯgauderet
Cūqȝ vrias fiducialiter accessisset: ioab seorsuȝ cū eo pugnaturis dixit: vt eum solū fa
cta hostiū incursiōe desererēt. Hebreis igit ad ciuitatē accedētib⁹: ammonite metuen
tes: ne illo loco vbi vrias ꝯstitut⁹ erat veniētes inimici muros ciuitatis ascēderent: eli
gentes fortissimos viros: ꝛ repente portas aperiētes magno cursu ꝛ impetu inimicos
aggressi sūt. Quod dū vidissent: oēs qui erāt cum vria sicut eis ꝑdixerat ioab recessere
post tergū. Vrias aūt dum confunderet fugere: aciēqȝ deserere: sustinuit hostem: ꝛ im
petū eorum sua viuacitate suscipiēs: ꝑemit quidē nō paucos. Circūdatus aūt ꝛ capt⁹
in medio vulneratus interiit: cū quo etiaȝ quidam alii de sociis sunt extincti. His
ita gestis: nuncios ioab misit ad regē: ꝑcipiēs eis vt dicerēt: q studuissent quidē cape
ciuitatē: ꝛ cū accessissent ad murū: multis ibi cadētib⁹ abscessissent: ꝛ siquidē irascere
tur: vrie mortē ꝑiter indicarēt. Hec igit audiēte rege: ꝛ grauiter ferēte: ꝛ dicēte eos
icaute fecisse: vt ad muꝝ vrbis accederēt: cū magis deberēt ꝑ cuniculos aut alias ma
chinatiōes cape ciuitatē: dū vtiqȝ exēplū haberēt filii gedeon abimelech: qui dum tur
rim thebes expugnare vellet: violēter a sene muliere petra ꝑcussus ꝓbaretur extinct⁹
et cum esset vir fortissimus: propter difficultatem rei turpiter sit ꝑemptus: qua memo
ria oportuisset eos muros hostium non adire: cum sit optimū apđ oēs: ut ea que gerū
tur in preliis seu bene seu male: memoria teneantur: quatenus alia qdem imitāda sint
alia fugienda. Cumqȝ hesitasset rex: et de casu bellico cogitaret: vrie morte a nunciis
indicata: repente ab indignatione cessauit. iussitqȝ ut reuertentes ioab dicerent: huma
num esse qđ contigit ꝛ bella huiusmodi semꝑ habere naturā mutabilem: ut aliquādo
quidē inimici suꝑiores sint: aliqñ vero subiecti: decetero đo i obsidiōe ꝓuidēdū: ne de
nuo in aliq̄ ꝑte deliquerēt: sȝ vall' ꝛ molitiōib⁹ diuersis obsiderēt: ꝛ ꝑualētes ciuitatē
quideȝ omnino subuerterēt: ꝛ habitatores oēs ꝑiter trucidarēt. Nūcius itaqȝ ioab ea
que fuerāt a rege dicta portabat. Vxor autē vrie bethsabee mortē sui viri cognoscens
multis eum diebus fleuit. Quiescēte vero tristicia eius ꝛ lachrymis: mox eaȝ accepit
vxorē: ꝛ fili⁹ masculus ex ea ꝓcessit. Qual nuptias de⁹ nō libēter inspexit: sȝ irat⁹ ꝯtra
dauid: apparuit in somnis ꝓphete nathā: regem culpans in his que male cōmiserat.

...omō Dauid misit Vriaȝ necandū ab inimicis vt ipse potiretur adulterio betsabe vxoris sue.
...vrie mors et extinctio.
...omō Dauid in vxorē accepit betsabe post mortē vrie.

Nathan ergo cū eēt vir vrbanus ꝛ sapiens: ꝛ cogitaret q2 reges dū in iram incitā tur:amplius eam:ꝙ iusticie iura respiciunt:interminationes quidem dei tunc tacere decreuit:ꝛ alia viro verba vtilia loqui disposuit:ꝛ dicens ei huiusmodi cām : quid de ea sentiret:manifestum sibi fieri postulabat.Duo inquit viri in vna ciuitate degebant quorum vnus idoneus erat:ꝛ multos greges iumentoꝝ:boumqꝫ ꝛ ouiuꝫ possidebat alter pauperculus:qui vnam tm̄ agnam habebat quam cū suis filijs enutriebat: cum qua etiā cibis ꝓprijs vescebat:ꝛ ꝙ nō aliter:quā filiā diligebat. Cūqꝫ hospes venis set ad diuitē:nihil de suis pecudibus voluit occidere:vt epulas amico preberet:sꝫ mi sit ad agnam paupis:ꝛ eā sublatā:pegrino conuiuiū ministrauit. Hic itaqꝫ sermo ve hemēter cōmouit regem:malignūqꝫ ꝓnūciauit illum hominē corā nathan:qui talia p petrasset:ꝛ quadruplū dixit ꝓ agna iuste redditurꝫ:ꝛ sup hoc morte multandū. Na than aūt respondēs:aiit:ipm eē quē pati talia decreuisset:q2 opus malum valde cōmi serit:reuelauit ei:ꝛ apte manifestauit iram dei:qui eū regē cunctoꝝ fecerat hebreoꝝ:ꝛ omniū in circuitu gētium multaꝝ atqꝫ magnaꝝ cōstituerat dñm: ꝛ a manib9 saul an tea liberauerat:dederatqꝫ ei cōiuges:quib9 iuste fuerat ꝛ legaliter copulatus:sꝫ quia nūc eū spreuisset:ꝛ impie contēpsisset:eo ꝙ ꝛ alienā vxorem tulisset:ꝛ viꝝ eius necan dū hostibus tradidisset:deo eū penas exoluere:ꝛ vxores eius ab vno dicebat filio vio lētias sustinere:seqꝫ ipsum fore eius insidijs expellendū:ꝛ dū eius peccatum occulte fuisset gestū:illud cunctis vidētibus ageret:moriturūqꝫ piter ꝛ pueꝝ:qui ex ea eēt ꝓ creatus. In his ergo rege turbato:ꝛ valde ꝯfuso:ꝛ cū lachrymis ꝛ tristicia impie se gessisse ꝯfesso:erat eni deicola:vir qui nil oīno in sua vita pter in casu vxoris vrie de liquerat:misertus ē deus:ꝛ reconciliatus ei:seruaturꝝ se eius vitā:regnūqꝫ pollicitus est agēti penitētiam de his:que male gesta fuerant. Cūqꝫ nathan regi ꝓphetasset:do mi reuersus est. Pueꝝ vō qui de vxore vrie fuerat generatus:grauis diuinit9 lan guor inuasit. Pro quo rex nimis afflictus:cū a cibo septē diebus abstinuisset: adhor tantibus sepe famulis nō comedit:sed vestibus atris indut9:atqꝫ ꝓstratus in cilicio iacebat in pauimēto:ꝛ deo ꝓ salute pueri supplicabat:q2 valde eius matrem amabat

Septima ergo die puero moriēte:nō presumebant hoc regi famuli nunciare: cogi tantes:q2 si cognosceret:ꝛ a cibo ꝛ ab alia sui diligētia potius abstineret: tāꝙ in luctu filij cōstitutus:quippe cū eo languēte:talia per tristiciā ptulisset. Sentiens aūt rex famulos pturbari:ꝛ ea pati que precipue solēt aliquid celare volētibus ꝓuenire:intel ligens mortuum pueꝝ:ꝛ vocans vnū de famulis:ac veritatē audiens:repēte surrexit ꝛ lauit:ꝛ sumens candidā vestem:venit ad tabernaculum dei: iussitqꝫ cibos apponi: Quo facto:multus stupor eius cognatos:ꝛ famulos apprehendit:q2 cū nihil hoꝝ pu ero languēte fecisset:eo mortuo:simul hec oia celebraret. Cūqꝫ ab eo huius facti cām requirerent:asserens eos nimis indoctos:ait:adhuc quidē viuēte puero dū spem sa lutis eius haberet hec oia faciebat:credens p hec se placare diuinitatē: quo deficiēte vita:vana tristicia nihil ꝓdesset. Qd cū dixisset:regis sapiētiā laudauerunt. Post hec aūt ingressus est ad mulierem bethsabee. Que cōcipiens:masculum filium ꝓcre auit:quē iubēte nathan ꝓphetā salomon appellauit. Porro ioab ammonitas ob sessione fortiter affligebat:aquā eis auferens:ꝛ reꝝ ceteraꝝ vbertatē:multūqꝫ eos co gebat cibi ꝛ potus inopia laborare. Ex modico nanqꝫ puteo bibebant oēs:ꝛ licet il lis eēt fontis auxilium:ne tm̄ deficeret:nō eo largius vtebant. Quo facto scripsit hec regi significans:ꝛ rogās eū vt veniret ad ciuitatē:qtenus eius nomini victoriam desi gnaret. Qd cū scripsisset ioab:approbans rex eius voluntatē:ꝛ deuotionis fidē:sum pto secū exercitu:venit:vt rabath depopularet vrbē. Quā dū bellica lege cepisset:mi lites eā vastare pmisit:ipse vō tulit coronam regis ammonitaꝝ: habētē pondus auri talētum ꝛ lapides preciosos:ꝛ in medio sui sardonicem: quā semp dauid gestabat in

Nathan propheta ex

parabola seu co[m]paratio

Salamon conceptus et natus ex bethsabee et David

capite. Multa siquidē alia ⁊ preciosa spolia in ea cōperit ac rapuit ciuitate: viros aūt
eius tormētis affecit. Hoc itaqꝫ mō etiā āmonitaꝝ vrbes q̄s cepit euertit.

: al· domus

Euertēte igiť in hierosolymā rege: dn̄s eius turpi vicio ma- Ca. VIII.
culata est. Erat eni illi filia virgo: noīe thamar: pulchritudine valde p̄cipua: ita
vt oēs femīas speciosas euinceret. Huic frater erat absolon: ex vna genitrice ꝓcrea-
tus. Hanc ammō filioꝝ dauid senior ꝯcupiuit: ⁊ cū neqꝫ ꝓpter virginitatē eius: neqꝫ
ꝓpter custodiā suo potiri desiderio p̄ualeret: crudeli ꝑcussus vulnere carpebať. Dū
qꝫ eius corpus interiori languore tabesceret: ⁊ iam dolorē macies ꝑmutaret: innotuit
ionathe cuidā cognato eius ꝑiter ⁊ amico. Erat vir iste sapiens: ⁊ intellectu nimis a-
cutus. Uidens ergo quotidie ammon nō naturale corpus habentē: accedēs interro-
gauit vt ei cām rei huius ediceret: dicebatqꝫ arbitrari se hec illū amoris occasione ꝑ-
ferre. Cunqꝫ cōfessus fuisset ei ammō passiōꝫ suā: ⁊ qꝛ sororē suā cōsanguineā cōcu-
pisset: consiliū ei suū desideriū adipiscēdi hoc mō dedit: monēs vt egritudinē simula-
ret: ⁊ venientē ad se patreꝫ peteret: vt ei sororē exhiberet: vt cōpetens egrotāti ministe
rium destinaret: qđ si fieret: priuaretur citius languore. Ammō ergo ponēs semetip-
sum in lectulo ſm ionathe consiliū simulabat infirmitatē vt dū ad eum visitandū pa-
ter venisset: poposcisset sororem ei dirigere. Quā dum pater incūctanter iussisset addu
ci: ea veniente p̄cepit: vt ei manu sua faceret panes frixos: dicens suauiter se ex eius
manibus cōmessurum. Illa vō vidente fratre cōspersa farina faciens collіridas: eas

...d sit colirida sic

qꝫ frigens obtulit fratri. Et ille q̄dem nequaq̄ꝫ gustauit ex eis: sed iussit famulos vt
oēs a domo repellerēt: vt quasi facta quiete dormiret. Cunqꝫ famuli qđ iusserat im-
pleuissent: iussit sorori: vt ei cibū ad interiorē locū domus afferret. Qđ dū puella fecis
set app̄hendens eam: vt cum eo cōcuberet suadere tentauerat. Puella vō clamabat
dicens. Noli violentiā facere nec impietatē mihi frater inferre: noli leges transcende
re: ⁊ te iniquissima cōfusione misceri: sed quiesce a re tam iniusta: ⁊ ex celeratissimo de
siderio: ex quo obprobriū ⁊ turpitudo nostre domui ꝑpetua cōferať: adijciens: qꝛ si de
hac re loqueret pater cōiugiū eius nō denegaret ei. Et hec q̄dem dicebat: volens ad
p̄ns impetū eius petulantē declinare. At ille nō acquieuit: sed nimietate amoris illi⁹
inflammat⁹: ⁊ robore eius passionis valde ꝑplexus vim intulit ei. Quē repente odiū
post stuprū sororis inuasit: ⁊ iniuria ꝑpetrata: eam surgere ⁊ abire p̄cepit. Cunqꝫ illa
in hoc deteriorē ꝓclamaret iniuriā sibi irrogatā nec vsqꝫ ad noctē eam manere ꝑmit-
teret: repēte eaꝫ discedere iussit in die: vt etiā testimoniū sue cōfusiōis incurreret. Qua
resistēte iussit famulo vt eam ꝓrsus expelleret. Illa vō dolens iniuriā simul ⁊ violen
tiam: disrupto colobio quib⁹ antique v̄gines vtebanť: hn̄te manicas: ⁊ ad talos vsqꝫ
ꝓfusas: ne facile viderenť: ⁊ cinere asperso capite ibat ꝑ mediā ciuitatē: clamās ⁊ in
gemiscens violentiā sibimet irrogatā. Quā dum inuenisset frater absolon: requisiuit
qua causa ꝓueniente hoc ageret. Et cū factā sibi dixisset iniuriam: quiescere ⁊ medi-
ocriter ait ferre germanā: ⁊ iniuriam nō putare: q̄ corrupta esset a fratre. Cui dū satis-
factum fuisset clamare: ⁊ violentiā suā multis indicare cessauit: ⁊ multo tp̄e apud fra
trem absolon vidua tollerauit al's ꝑmansit. Quod dū cognouisset dauid doluit quidē
sed cū ammon seniorem filiū suū valde diligeret eū noluit cōtristare. Quem absolon
crudeliter abhorrebat: ⁊ latenter oportunū tempus vltionis delicti illius expectabat
Igitur secund⁹ iam annus corruptōis sororis eius excesserat: ⁊ cū greges suos tō
surus ascenderet in ciuitatem baasor: est aūt hec in sorte tribus effraim: rogauit patreꝫ
vt cū fratribus ad eius cōuiuiū cōueniret. Quo recusante: ne illi grauis videreť existe-
re vel fratres dirigi supplicauit. Quibus destinatis: iussit absolon famulis ꝓprijs vt
cū viderent ammon ebrietate dissolutū: illo annuēte interficerēt eū: nullūqꝫ metuerēt.
Quo facto fratres cunctos terror grauis ⁊ tumultus inuasit: ⁊ de se quoqꝫ singuli

colobium d sit +

formidantes: ascendentesq; in equis reuertebant ad patrē. Quidā vero precedens nū ciauit patri: quasi cūctos fratres interfecisset absolon. Tunc dauid quasi oēs vere filii extincti sint & hoc a fratre tristicia que vsq; ad mortē fere videret amara nimis inuasit & eo dolore neq; cām requisiuit: nec aliud quicq;. Post hoc tāti mali facinus cogno scere vouit: neq; sustinuit: sed repente veste dirupta: prostratus in terra iacebat: lugēs filios vniuersos: & qui mortui nunciati fuerant: & simul qui eos occiderat. Jonathas vero filius semmaa fratris dauid ꝯsolabatur eū: vt a tristicia tanta recederet: nec crede ret filios alios interemptos: q; nec cā talis extaret: sed eēt credibile: q; hoc fecisset ab solon in solū ammon: ꝓpter thamar sue sororis iniuriā. Inter hec aūt sonus equorū & tumultus quorundā venientiū: attētos eos fecit. Erant aūt filij regis: qui a cōuiuio fugiebant. His lugētibus tristis pr̄ occurrit: & preter spem videns quos ante paulu lum perisse crediderat: eos amplexatus ē. Erat itaq; cunctis luctus & gemitus: illis q dem supra mortuum fratrē: regi vero super filium interemptū. Absolon aūt fugit i gessur ad auum maternū: viꝝ ꝓuincie illius potētē: apud quē trium annoꝝ tpe cōmora tus est. Cūq; dauid voluntatē haberet: vt ad reuocandū absolon filium destinaret: nō ad vindictā: qn̄ erat ira iam longo tēpore leuigata: ad hanc rem princeps militie ioab eū potius incitauit. Preparauit eni quandā mulierem iā etate ꝓuectā: vt eū sub scema te luctus interpellaret: & huiusmodi verba ꝓferret. Que ait. Duo filij mihi rex erant qui in agro fuerant in contētionē conuersi: nulloq; p̄nte qui eos placare potuisset: ab altero alter ꝑcussus interijt. Cognatis aūt interfectorem petētibus: & volētibus eū oc cidere: supplico vt mihi salutē ꝑcipias filij cōdonari: nec reliquā spem mee senectutis sinas auferri: & ꝓhibeas cunctos: qui meū filium interficere moliunt. Non eni ali ud illud poterunt seq nisi ꝙ timor regis impetrauerit. Rege itaq; mulieris ꝑcib9 an nuēte: respondens denuo mulier regi: gratias inquit ago tue benignitati: qui mee mi sertus es senectutis: & pene sine filijs desolatā: filium habere fecisti. Sed vt firma mi hi sint tue dona clemētie: precor tuo filio esto ꝓpitius: eiq; remitte delictum. Quō eni creditura sum securitatis mihi in hoc ꝓbuisse beneficium: cū te videā in cā simili cum tuo filio manere semp iratum. Factum nāq; ē: vt cū filius vnus cōtra voluntatē p̄ris mortuus sit: sponte hac cā adponatur & alius. Intellexit itaq; rex hoc consilium stu dio ioab immissum: & interrogata muliercula dū cognouisset hoc veꝝ eē: rex vocās io ab: ait impetrasse studij sui votum: eūq; absolon reuocare ꝑcepit. Non eni circa eum iā vlterius se dixit eē crudelē: sed irā indignationēq; remittere. Ille vero cū adorasset regem: & eius sermonib9 grās retulisset: repēte ꝓfectus ē in gessur: & assumpto abso lon: in hierosolymā remeauit. Premisit aūt rex dū venire filium cognouisset: & prece pit: vt ad domū ꝓpriam remearet: nō eni iustū credidit: vt mox veniētē susciperet: aut vi deret. Ille vero patre iubēte eius declinauit aspectū: cui tn̄ a familiarib9 debitum exhi bebatur officiū. Huius itaq; pulchritudo licet in tristicia positi: & diligentiā cōpetētē regis filio nō habēti nequaq; deposita ē: sed erat speciosus: & splēdebat omi decore: & corporis magna ꝓceritate: ita vt eos q erant in epulis ꝯstituti transcēderet. Cuius ca pitis erat tanta cesaries: vt vix octo dieb9 tonderi potuisset: & erat tonsure eius pōdus sicloꝝ ducētoꝝ qui faciunt quinq; minas. Habitabat aūt in hierosolymis annis du obus: habuitq; tres filios masculos: & filiā vnam nimis speciosam: quā rex postea roboā salomonis filius accepit vxorē: ex qua natus ē puer noīe abias. Inter hec mittēs absolon ad ioab poposcit ab eo: vt ꝑfecte placaret patrē: & peteret: quaten9 eū ad suum aspectum & colloquiū reuocaret. Negligēte vero ioab: mittēs aliquos suoꝝ cōfinem segetē eius incēdit. Quō cū ille cognouisset: ad absolon venit: culpans eum: & cām rei huius inquirēs. Cui respondit. Hoc ꝯsiliū ꝯpi: vt te ad nos ducere potuisse negligentē vba que ibi ꝓ paterna recōciliatione mandabā. Quapropter p̄ntem te ꝑ

coꝛ vt mitiges genitoꝛē meū. Ego nāq; peius a fuga esse iudico huc me venisse: patre
mihi hactenus irascēte. Joab aūt necessitatē eius cognoscēs ⁊ misertus: mediatoꝛ ex
iuit apud regē: eiq; locutus de filio egit: vt libenter eū susciꝑet. Quo veniēte: ⁊ in ter-
ram ꝓstrato: ac supplicāte: vt pcti veniā impetraret: poꝛrexit dexterā ⁊ alleuauit eū: ⁊
gestoꝝ obliuionem se habere pollicitus est. Ca. IX.

…salon filius dauid

ABsolon aūt dum ei hoc fuisset a patre cōcessū in ꝑuo tp̄e multos equos: ⁊ mul
tos sibi currus instituit: ⁊ armigeros qnquaginta: ⁊ diebus singulis surgēs dilu
culo ad regalia veniebat: ⁊ qui causas hēbant: ⁊ minoꝛes inueniebant in eis: delecta
biliter alloquebat: quasi nō hn̄te bonos cōsiliarios patre: sz iniustos in suis sentētijs
exn̄tes: quoꝝ iudicio grauarētur. Pꝛo qua re fauoꝛē sibi omniū collocabat: adijcie-
batq; ꝑiter dicens: qꝛ si haberet hāc ꝑtātem ipse: cūcta sub legū equitate disponeret.
Hec itaq; eo agente: pplo sibi placato: cū iam deuotōz cunctoꝝ se obtinuisse cōsi-
deret: post recōciliatōz patris annis quatuoꝛ iam trāsactis supplicauit: vt ei pater in
hebꝛon ire ꝑmitteret: quatenus ꝓmissa deo sacrificia celebꝛaret: que fugiēs deuouissz
Dauid ergo concedēte ꝓfectus est: ad quē multus ppl's eo inuitāte ꝯfluxit. Ade
rat aūt ei ⁊ cōsiliarius dauid achitofel: gilmoneus: ⁊ ducenti viri ex hierosolymis: ne
scientes quidem conamē huiusmodi: sed velut ad sacrificiū euocati. Hoc itaq; consi
lio rex ab omnibus oꝛdinatꝰ ē. Quod dū fuisset dauid nunciatū: ⁊ inopinabiliter
hoc filiū fecisse cognouisset: metuēs impietatē eius ac pꝛesumptōz miratꝰ: qꝛ nec pec-
cati veniā recoꝛdatus est: sed sup̄ illa scelera potioꝛa ⁊ iniquioꝛa cōmiserit: pꝛimū qdez
vt regnū a deo datū vellet auferre. scđo vt patrē vita ꝑuaret: deliberauit vt fugeret trās
ioꝛdanē: ⁊ vocatis amicis ac necessarijs: ⁊ de filij suꝑbia eis ꝑticipato cōsilio: cūctaq;
cōmittens deo: decem cōcubinas custodes regaliū derelinquēs: discessit ex hierosoly
mis: ⁊ alia multitudine cū eo fiducialiter egrediente: simul ⁊ sexcētis armatis: q saul
viuente fuerant ei in fuga pꝛioꝛi ꝑicipes. Abiathar aūt ⁊ sadoch sacerdotibꝰ: ⁊ oī-
bus leuitis volentibus simul egredi cū arca dei: suasit vt magis in ciuitate cōsisterent
cū eum posset deus etiā arca nō poꝛtata liberare: mandauitq; eis vt latenter gesta que
q; ei nunciarent. Habuit aūt fideles ad omnia ministros: achimaā filium sadoch: ⁊
ionathā filium abiathar. Ethai autem iethens cum eo pꝛofectus est: licet dauid eum
manere in ciuitate voluisset. Cui dum acquiescere noluisset: ei puritatem potius sue
deuotionis ostendit. Ascendente autem dauid ꝑ montem oliueti pedibus nudis:
⁊ cunctis cum eo flentibus: nunciatum est achitofel esse cum absolon: ⁊ eius parti fa-
uere. Quod dum audisset: tristicia eius magis accreuit: deum rogabat: ⁊ eum suppli-
citer exoꝛabat: vt abalienaret mentem absolon a consilijs achitofel. Foꝛmidabat eniz
ne contra se ei dando consilia pꝛeualeret. Erat eniz vir astutus: ad ꝓspiciendā vtilita
tem nimis argutus. Cunq; in montis verticē ꝑuenisset ciuitate respecta cū multis
lachꝛymis quasi amisso regno: dn̄o supplicabat. Occurrit aūt vir qdam fidelis no
mine chusi: ⁊ ipse amicus. Quē cū vidisset dauid scissa veste: ⁊ asperso capite cinere flē
tē atq; lugentē: cōsolatꝰ est eū: ⁊ a tristicia cessare poscebat. Et pꝰ hec supplicabat vt
iret ad absolō: q̄si ei cōsentiēs ⁊ eiꝰ secreta ꝯsideraret: ꝯsilijsq; resisteret achitofel: qꝛ si
cū dn̄o ꝑgeret: tm̄ ꝓdesse nō possz. Obediēs ille dn̄o eo derelicto vēit hierosolymā: quo
etiam nō post multū venit absolon. Paululū itaq; exinde ꝓcedēte dauid: syba fa
mulus mēphi bos quē curatoꝛē instituerat possessionū quas donauerat filio ionathe:
occurrit cū duobus asinis oneratis rebus in itinere necessarijs: ex quibus ipse ⁊ qui
cū eo erant refici debuissent. Requirente v̄o dauid: vbi relinqueret memphiboseth:
ait. in hierosolymis: expectantē oꝛdinari regē se in p̄nti seditōe: ꝓpter memoꝛiā bene
ficioꝝ saul. In his aūt indignatus dauid: omnia quecūq; cōcesserat mēphibos: sibe
donauit: multo iustius esse credens: vt hic q̄z ille potius hec haberet. Et siba quidem

hoc facto gauisus est. Igitur veniēte dauid in locū choran: ꝓgressus ē quidaʒ de
cognatione saul: noie semei: filius gere: ⁊ lapidabat eū: ac pessimis sermonibꝰ accu⸗
sabat. Circūstātibus aūt amicis: adhuc amplius blasphemabat: ⁊ sanguinariuʒ eū:
multorūqꝫ maloꝝ dicebat auctorē: increpans eū quatenꝰ ex illa terra veluti pollutus
excederet: deo gratias referendo qui eū priuasset regno: ⁊ ꝑ ꝓprium filiū ꝓ eo ꝙ pec
casset in dn̄m suū rite penas exigeret. Omnibꝰ aūt supra modū ꝑ motā iracundiam
ꝓuocatis ⁊ p̄cipue abysai volētē interficere semei: dauid ab ira retinuit dicens: ne ma
lis p̄ntibus opus noue occasionis admittamus. Non eni circa hunc rabidū canē mi
hi respectꝰ aut pudor ē: sʒ ad deū intētio: ꝓpter quē iste sup nos ita videt̄ inicꝰ. Nec
est admirandū: ab isto me talia sustinere: qn̄ etiā filij video exptus impietatē. Sʒ for
san aderit nobis misericordia dei: ⁊ p̄ualebimus inimicis: quo adiuuāte securo itine⸗
re ꝓperemus. Semei aūt ꝑ aliā montis p̄tē currebat: ⁊ crebras ei faciebat iniurias.

Cūqꝫ dauid venisset ad iordanē: reficiebat ibidē suos itinere fatigatos. Igitur
cū venisset absolon ⁊ achitofel ɔsiliarius in hierosolymā cū oi populo: venit ad eū a⸗
micus dauid chusai: ⁊ cū adorasset absolon: optabat regnū eius in seculo ⁊ oi tp̄e per
manere. Illo v̄o ei dicēte: cur cū p̄cipuus p̄ris eius eēt amicus eiqꝫ fidelis ad omnia
videret̄: nō cū eo tunc eēt: sed illo derelicto transisset ad eū: tēpate se facere dixit: sequi
deū: ⁊ totius populi iudiciū. His inq̄t dn̄e tecū manētibꝰ: recte ⁊ ego te sequor. Re⸗
gnū eni tibi a deo collatum ē: quapropter eandē fidē atqꝫ deuotionē tibi prebebo quā
p̄r. Non eni ꝓ rebus p̄ntibus indignari fas est: qn̄ nō extraneā ad domū mutatum
est regnum: sed in ea ꝑmansit filio succedēte p̄ri. Hec dicēs: satisfecit cū p̄us vtiqꝫ vi
deret̄ eē suspectus. Et vocato achitofel: q̄d oporteat agi tractabat. Qui suasit ei ad
ɔcubinas sui p̄ris accedere: ex hoc eni populū scituꝝ: crediturūqꝫ dicebat: q2 circa pa
trem nulla ei iā recōciliatio supesset: ex hoc cū multa fiducia aduersus eū ois multi⸗
tudo pugnaret: hactenꝰ aptas inimicicias e os habere: metuere credentes: posse p̄reʒ
cū filio quocūqꝫ tp̄e cōcordare. Hoc ergo ɔsilio flexus: iussit famulis vt tētoria in so⸗
lario regio figerent: ⁊ vidēte populo accedens: ad p̄ris sui concubinas ingressus est.
Hec aūt gesta sunt: s̄m nathā ꝓphetiā: quā dauid olim de filij inuasione signauerat.
Cū v̄o fecisset absolon que monuerat achitofel: rursus secūdo ɔsilium de p̄re contra
patrē eū ꝓferre poscebat. Cūqꝫ ille decē milia electos sibi dari petisset: vt ⁊ patrē eiꝰ
interimeret: ⁊ eos q̄ cū eo ꝑgerent incolomes reuocaret: vt tunc firmū haberet impiū
cū p̄r eius extingueret̄: dū hec sentētia placuisset: vocauit etiā chusi amicū sui p̄ris an
tiquum: sic eni ille eū vocabat. Cui dū sentētiā achitofel indicasset: q̄d etiā ei videret̄
de eadē cā̄ reqrebat. Ille v̄o cognoscēs: q2 si fierent que suadebat achitofel: dauid in
mortis p̄iculū ꝑuenisset: cōtrariā sentētiā nitebatur afferre. Nō ignoras inq̄t o rex tui
patris ⁊ eoꝝ q̄ cū eo sunt fortitudinē: q2 multis p̄lijs dimicauit: ⁊ semꝑ supatis hostibꝰ
est reuersus. Nūc equidē credo illū in exercitu ɔstitutū: est eni sicut nosti bellicosus:
⁊ idoneus oia ꝓuidere: ⁊ dolos supuenientium hostiū declinare certissimus: circa ve⸗
sperā aūt relinquere suos: aut in aliqua aula se celare: aut circa petras insidias facere
dūqꝫ cōtigerit: vt nostri ɔgrediant̄ ad preliū: illius quidē viri ad modicū se subducūt
⁊ dū securi fuerint de regis auxilio: resistūt. Et inter hec illis pugnātibus repēte cum
alio exercitu tuꝰ p̄r apparens: suis quidē fortitudinē p̄bebit ad bellum tuos v̄o inopi
nabili supuētu ꝓsternet. Fac igit̄ opationē mei ɔsilij: ⁊ cognoscēs eiꝰ vtilitatē: achito
fel refutata sentētia: mittēs in oēm ꝓuinciā hebreoꝝ: p̄cipe cōtra patrē tuū vt cunctus
cōgregetur exercitus: ⁊ sumēs ipse p̄lij militiā vniuersam: esto dux eoꝝ: vt nulli alio
cōmittas hoc bellum. Facillime eni te credo fore victuꝝ: si eū cū paucis comp̄hende
ris: cū tu multa milia pugnantiū habeas: deuotionē suā tibi p̄bere volētium. At si p̄r
tuus fuerit obsessiōe circūdatus: machinationibꝰ: aut trocleaꝝ effusionibꝰ ciuitatē illā

facillime capiemꝰ. Hec cũ dixisset ꝓbabilior apparuit q̃ʒ achitofel. Nã vltra eiꝰ cõsiliũ absolon potius huiꝰ elegit. Deus eni erat: qui in eiꝰ mẽte cõsiliũ chusi meliꝰ eẽ faciebat. Quo facto festinabat chusi ad sacerdotes sadoch ⁊ abiathar: consiliũ achitofel: necnõ ⁊ suũ pandẽs: ⁊ q2 placuissent que ipse monuerat indicauit: ⁊ exhortatꝰ est repente: vt mittẽtes hec renunciarẽt dauid: ⁊ q̃ ab aduersarijs tractata videbant̃ aperirent: adijciens: vt studeret velociter trãsire iordanẽ: ne eũ suus filius ꝑsequi festinaret: ⁊ anteq̃ʒ illi se mouissent: posset a filio cõprehendi. Sacerdotes aũt oportũe suos filios ad hoc officiũ extra vrbem celatos hẽbant. Quibus mãdantes ꝑ fidelẽ ancillam que tractabat absolon: p̃ceperunt vt dauid cũ festinatõe hec significarẽt. Illi v̓o nulla dilatõe tardãtes: sed mãdata seruãtes patꝝ: pij fideliśqʒ ministerij ⁊ officij velocitatẽ ⁊ necessitatis instantiã cito iudicãtes implendã: festinabãt ad dauid. Cumqʒ duobus stadijs a ciuitate ꝓcessissent: vidẽtes eos quidã equites: indicauerũt absolon. Ille cõtinuo vt cõprehẽderent̃ misit. Qđ cognoscẽtes filij sacerdotuʒ: ab itinere declinãtes in vicũ quendã non longe ab hierosolymis: cui nomen erat bochom inueniẽtesq̃ʒ quandã mulierculã rogauerũt vt eos celaret: ⁊ munitõʒ metẽtibus exhiberet. Illa vero iuuenes illos in puteũ repente deposuit: ⁊ expansis desuꝑ pellibus os eius aperuit. Cumqʒ ꝑsequẽtes eos venissent: ⁊ de eis mulierẽ requisissent: illa vidisse quidẽ se nõ negauit: dicens apud se eos sumpsisse potũ: ⁊ cõtinuo discessisse: tñ si cum velocitate sequerẽtur: facile eos cõprehendi posse dicebat. Cũ ergo diu secuti nõ cõprehendissent eos reuersi sunt. Mulier aũt videns eos remeãtes: ⁊ nullũ iaʒ piculum iuuenibꝰ cõprehensionis imminere cõspiciens: abstractos e lacu dimisit ad proꝑiũ itineris opus. Qui multo studio festinãtes: venerũt ad dauid ⁊ cũcta ei que tractabat absolon subtiliter indicauerũt. Tũc ille licet iam nox esset: precepit tñ suos iordanem transire cũ festinatõe. Achitofel aũt videns suã sententiã fuisse reprobataʒ ascendẽs iumentũ suũ venit ad regionẽ gilon: cõuocatisq̃ʒ omnibꝰ suis: cõsiliũ qđ dederat absolon eis exposuit: ⁊ q2 eo ꝙ auditus ipse nõ fuerat: nõ eius tardaret interitꝰ indicauit. Dicebat eni dauid post victoriã in regnũ cõtinuo rediturũ: ⁊ meliꝰ sibi fore vt libere ⁊ magnimie abrũpet vitã: q̃ʒ se dauid reseruare ad penas: cõtra quẽ absolon talia cõsilia prebuisset. Et hec cũ dixisset: accedẽs in locũ domus sue secretiorẽ: laq̃o se suspendit. Igitur achitofel iudicio suo huiusmõi morte damnatũ deponẽtes sui de laqueo sepulture tradiderũt. Dauid aũt sicut p̃diximus transiẽs iordanẽ: venit in castra optima: ⁊ munitissimã ciuitatẽ: susceperũtq̃ʒ eũ libentissime cũcte priores ꝓuincie: ⁊ fugã illius tp̃is reuertẽtes: ⁊ honorẽ ei felicitatis p̃stine cõferentes. Erãt auteʒ bergileus: galaditis: ⁊ sypha potẽtissimꝰ: ⁊ amãdias: ⁊ machir terre galaditis p̃mus. Hi nãq̃ʒ reꝝ diuiʒ copiã dauid ⁊ qui cũ eo erãt opulẽtissime p̃buerũt ita: vt neqʒ lecti strati deessent: nec panes aut vinũ: sed etiã vbertatẽ pecudũ ministrarẽt: q̃tenus ⁊ gentem laborãtibus: ⁊ ciboꝝ vtilium copiam eis ad sacietatẽ exhiberẽt. Et hi quidẽ hoc modo erant constituti.

Ca. X.

Absolon itaqʒ cõgregato magno hebreoꝝ exercitu suꝑ patre: ⁊ transiẽs fluuiuʒ iordanẽ nõ longe a castris venit in galaditidẽ regionẽ: cõstituitq̃ʒ principẽ totiꝰ exercitus amasam in loco ioab cõsobrini sui: erat eni de patre gethco: ⁊ matre abigea ꝓgenitus: abigea v̓o ⁊ saruia mater ioab dauid sorores fuere. Dauid v̓o eos qui cuʒ eo erant cũ recensuisset: ⁊ inuenisset vsq̃ʒ ad quatuor milia armatoꝝ: noluit expectare qñ suꝑ euʒ absolon veniret: sed cõstituit suꝑ suos millenarios ⁊ cẽtenarios: diuiso exercitu tripartite: ⁊ aliã q̄dem ꝑtem ioab principi militie dedit: aliam v̓o fratri eius abysai: tertiã cõmisit ethco qui erat amicus eius de ciuitate geth. Cumqʒ vellet ipse ad bellũ simul exire: amici nõ ꝑmiserũt: cõsilio eũ sapientissimo retinẽtes. Dicebãt eniʒ q2 si cũ illo deuincerẽt̃ oẽm spem vtilitatis amitterẽt: si v̓o vna ꝑte victa ad eũ reliqua

Achitophel laqo se suspendit.

remearent:possent denuo plium reparare:qn etiā hostes arbitrarent alium exercitū manere cū rege. Hoc psilium libēter accipiēs dauid:ipse quidē in castris manere decreuit:ꝛ duces ꝛ amicos ad plium destinās:rogabat vt fortitudinē sui ꝛ fidē ꝛ memoriam exhiberent:vtqꝫ puero absolon victores parcerēt:ne illo moriēte:aliqd in se mali cōmitterēt:optansqꝫ cunctis victoriā:dimisit exercitum. Ioab itaqꝫ aciē cōstituit cōtra hostes in cāpo:habēs post tergū siluā. Eduxit aūt e diuerso absolon ꝛ suū exercitum:ꝛ facta pgressione belli opa precipua manuū: ꝛ maxime psumptionis ex vtraqꝫ pte gerebant:alij quidē vt regnū dauid recipet:elaborabant:ꝛ oi magnanimitate desudabāt:alij vō:ne ꝛ eo priuaret absolon regno:ꝛ daret patri ꝓ sua psumptiōe supplicium in nullo segnes erāt:aut facere aut pati qdcūqꝫ belli casus afferret: insup metuebant etiā:ne ab ioab:ꝛ eius paucis militib⁹ tāta multitudo subiugaret. Inter hec vicit dauid exercitus robore magnitudinis ꝛ exercitatione bellorum: fugiētesqꝫ p siluas ꝛ colles psecuti sunt:ꝛ alios quidē ceperūt:alios aūt interfecerunt: ita vt plurimi caderēt fugiētes:qꝫ in acie repugnātes. Et illa qdem die quasi vigīti milia virorū ceciderūt. Exercitus aūt dauid accessit ad absolon:erat.n.cunctis ꝓceritate ꝛ pulchritudine manifest⁹. Qui metuēs ne eū comphenderēt hostes ascēdens in mula regia fugiebat. Cū velociter veheret:ꝛ ipse in toto leuis existeret:arbori maxime ꝛ ramis extēse eius reflexa cesarie inopinabiliter ē appēsus:ꝛ iumētum quidē velocitate sua quasi dnm adhuc portaret abscessit:ille vō ramis comarum alligatione retinebat astrictus. Quē cū vidisset quidē militum dauid ioab indicauit. Quo dicēte: quinqgīta siclos se ei dedisse si pemisset absolon: nec si mille siclos ei ꝓmitteret: occidere ille se filium dni sui dixit:dū oibus audiētibus pr ei⁹ ei parci rogauerit. At ille ostēdi sibi pcipiēs:vbi eū vidisset appensum:ꝛ locū inueniēs:in corde eū iaculans interemit. Armigeri vō ioab circūstantes arborem:cadauer eius deposuerunt:eūqꝫ in foueā valde ꝓfundā ꝓijciētes:aceruū sup eū lapidū posuerunt:ita vt figura sepulchri fieret:ꝛ ingentē tumulum locus ille seruaret. Ioab aūt signo dato a psecutione reuocauit exercitum:pcens cōtribulibus suis. Igitur absolon pstituerat sibi statuā marmoreā in valle regia:q̄ duobus stadijs ab hierosolymis aberat:quā appellauit suā manum dicēs:q: etiā filijs eius moriētibus:nomē eius in statua pmaneret. Erāt eni ei masculi filij quidē tres:femina vō vna thamar. Que cōiuncta salomonis filio roboā: pepit filiū abia:qui pri successit i regnū. Et de his quidē postea declarabim⁹. Igit p⁹ mortē absolon:populus quidē ad ꝓpria loca dispsus ē. Achimaas aūt sadoch sacerdotis filius:rogabat ioab:vt pueniēs ipse dauid victoriā nunciaret: ꝛ q: dei solatium ꝛ ꝓuidētiam ipsius habuisset. Cui nō cōcessit hoc ioab:dicēs:q: cū semp boni nūcij homo fuisset:mō non deberet regi mortē filij nūciare. Uocās ergo chusi:ei opus hoc iniunxit:vt qd ipse vidisset:regi etiā nunciaret. Cūqꝫ iterum achimaas rogaret: vt eum nūciare pmitteret dicēs:q: rex circa solā victoriā attētus:nequaqꝫ de absolon causaretur:cōcessit ei:vt pgeret ad dauid:tenēsqꝫ compēdiosam viā quā ipse solus nouerat:puenit chusi. Cūqꝫ sederet dauid inter portas:expectās:qn ei aliquis gesta bellica nūciaret:quidā exploratorum vidēs achimaā currentē:ꝛ quis eēt nō agnoscens:ait ad dauid:videre se aliquē veniētē. Qui cū dixisset:bonū fore nunciū:post paululū aliū quēdam sequi ꝓnūciauit. Cūqꝫ ꝛ ipm bonum nunciū assereret:vidēs explorator pcurrere:iāqꝫ vicinū eē achimaā sadoch filium sacerdotis indicauit. Qui gauisus eū bonorum nunciū eē dixit: ꝛ aliquid optabile de plio portaturum. Cūqꝫ hec dicerent a rege: veniēs achimaas adorauit:ꝛ interrogatus de pugna:regi victoriā nunciauit. Quo requirente de filio eius qd cognouisset:ait q: mox vt vidisset hostes fugatos:rogat⁹ ipe ad eū pgere festinasset:ꝛ audisse se magnas voces psequētium absolon: ꝛ nihil āpli⁹ potuisse cognoscere:eo qꝫ cogeret nimis missus a ioab victoriā nūciare. Ueniēti aūt

chusi: ꝛ adorãte regẽ ꝛ victoriã nũciante: de filio eũ dauid cõtinuo requisiuit. Tũc chusi hec inqt pueniãt tuis inimicis: q̄ recepit absolon. Qđ v̄bũ victorie gaudiũ nec apud ipsuȝ manere: nec hr̄e exercitũ pmisit. Ascendẽs eni dauid in locũ ciuitatis excellentissimũ: flebat filiũ: tundẽs crebro pectora: ꝛ capillos capitis sui dilacerãs: ꝛ oi̊ se afflictiõe castigãs clamabat dicẽs. Utinã mihi ꝛ nõ tibi o fili aduenisset interitus. Nam cũ eũ diligeret p nãm huiusmodi mortis eius euẽtui poti⁹ cõdolebat. Exercit⁹ aũt ꝛ ioab audiẽtes: q꞉ rex filiũ ita lugeret reuersi sunt nõ triũphali scemate q̄rentes ingredi ciuitatẽ: sed dolẽtes ꝛ flentes ꝛ quasi deuicti poti⁹ intrauerũt. Cũqȝ rex capite velato resideret: ꝛ filiȷ interitũ ingemisceret: introiuit ad eũ ioab: ꝛ cõsolatus est eũ dicens. O dñe rex apte demonstras ex his q̄ agis: q꞉ diligẽtes te ꝛ p te picula sustinẽtes: nec nõ ꝛ te tuaqȝ generatõȝ p̱sus abhorres: ꝛ diligis inimicos: ꝛ illos cõcupiscis poti⁹ q̄ iuste penas soluẽtes obierũt. Nã si absolon vicisset: ꝛ imperiũ firmissimũ tenuisset ꝛ nullius nostꝝ cadauer remaneret: sed oẽs a teipso ꝛ a tuis filiȷs incipiẽtes: fuissem⁹ sine dubitatõe p̱strati: nullo nr̄oꝝ hostiũ flente: sed cũctis poti⁹ cõgaudẽtib⁹: insup ẽt punientibus eos: siquis forte nostroꝝ miserati fuissent. Tu vero hec agere super maximo non confunderis inimico: qui cum tuus filius esset: nequaq̄ȝ in te impia cõmittere formidauit. Igitur recedens ab hac iniusta tristicia procede: ꝛ militibus ostende temetipsum: eisqȝ pro victoria ꝛ labore certaminis gratias age. Ego nãqȝ optime noui: quia si in hoc actu permanseris: hodie a te populus vniuersus abcedet: ꝛ alteri regnum tradet: ꝛ tunc amarissimum ac verum habebis. Hec dicens ioab: regem a tristicia reuocauit: ꝛ ad causas reipublice vtilitatis adduxit. Transformat⁹ eni a fletu dauid: ꝛ oportũe ꝯposit⁹ p aspectu ppl̄i sedit ad portas: ita vt audiẽs ppl̄s vniuersus ꝯcurreret: oẽsqȝ eũ libẽtissime salutarẽt. Hec itaqȝ tl̄ia hoc mõ sũt gesta. Ca. XI.

Pdro qui cũ absolon fuerant: ꝛ de prelio fugerant: reuertẽtes ad semetipsos: singuli mittebant p ciuitates cunctas: dauid beneficia cõmemorantes: ꝛ libertatẽ quã eis resistendo cũctis hostibus p̄buerat edicentes: culpantesqȝ semetipsos q꞉ euȝ expulissent a regno: ꝛ alium ordinassent: quo tũc defuncto principe qui ab eis fuerat constitutus. rogare deberent dauid vt ab indignatiõe quiesceret eisqȝ faueret: ꝛ recepto regno suã eis puidentiã non negaret. Hec itaqȝ dauid crebro nunciabãt. Sȝ etiã ille nihilomin⁹ misit ad sadoch ꝛ abiathar sacerdotes: vt principib⁹ loquerent̃ tribus iude: q꞉ turpe fuerit: vt alie trib⁹ añ illam dauid cõstituerẽt regem: cũ illi ꝛ cognati essent ꝛ sanguinis ꝯpticipatõe gauderẽt. Hec eadem ꝛ ad amasam principeȝ militie ei⁹ precepit edicere: q꞉ cum filius sororis sue esset: nõ suaderet populo vt dauid restitueretur imperiũ: p qua re non solũ regi recõciliari posset: sed toti⁹ militie principatũ sicut absolon ei prebuerat obtineret. Et sacerdotes q̄dem ad principes tribus iuda locuti sunt: ꝛ amasam deflexerũt: pmissiões regias edicẽtes: vt in eius p̄cibus cõsisteret.

Hoc itaqȝ facto: trib⁹ iuda misit ad regẽ legatos: rogãtes vt ad p̱prium remearet impiũ. Hoc aũt ꝛ oẽs israelite fecerũt adhortãte eos amasa. Igit̃ accedẽtib⁹ legatis ad eũ vt veniret in hierosolymã: oẽs p̄uenit trib⁹ iuda vt regi ad iordanis flumẽ occurreret: ꝛ gera fili⁹ semei cũ mille viris quos de tribu beniamin ducebat: ꝛ siba libert⁹ saul: ꝛ filiȷ ei⁹ q̄ndeciȝ ꝛ vigiti hui. Isti nãqȝ cũ tribu iuda pontẽ flumis effecerũt: vt facile rex eũ trãsiret cũ suo exercitu. Cũqȝ venisset ad iordanẽ: iuda cũ libentissime salutauit. Qui dum pontẽ adscenderent p̱stratus est ante eũ semei: ꝛ detinẽs pedes eius: veniã postulabat in his q̄ peccauerat: rogãs: vt nõ circa eũ esset acerb⁹: nec ptãte recepta: eũ iuberet dari supplicio: sȝ poti⁹ cõsideraret: q꞉ gesta pnia in his q̄ p̄us deliquisset: primus ei occurrere festinasset. Cũqȝ in his supplicaret atqȝ deposceret: abysai frater ioab ait. Nũquid p̱pterea nõ morieris q̄ cõstituto a deo rege nequaq̄ȝ blasphemare metuisti. Tunc dauid ꝯuersus ad eũ ait. Non cessas sarnic fili has cõ

Ioab alloquit⁹ dauid vt non contriste de morte Absalon filij sui.

mouere denuo nobis supiores turbas: et seditiones instātes. An ignoras: qz initium mei regni ē hodie. Quapropter oibus impie i me agētib⁹: iuro dimitti eius supplicia: et nulli sua delicta seruari. Tu ingt o semei securus esto: et nullū mortis habeto metū Qui mox adorans: cū ceteris pcedebat. Inter hec aūt occurrit et mēphiboseth de cognatione saul sordida veste circūamictus: comāqz gerens ꝓfusam et hispidā barbā Nā post fugā dauid neqz tonsus fuerat p tristicia: nec vestē deposuerat suā: seqz i hac afflictione deuouerat pmanere: donec regiā videret cōuerti calamitatē. Hunc aūt ac cusauerat syba seru⁹ apud dauid iniuste. Qui dū salutasset: eiqz ꝓstratus eēt: cepit in terrogare dauid: cur nō fuisset egressus: et eius fuge pticipatus: ille a syba fuisse dice bat se contēptum: cui dū iussisset: vt ei itineris necessaria ppararet: curare neglexerit: sz velut cuiusdā huulum contēpsisset: qui si gressus habuisset incolomes: nō ab eo ali quo mō recessisset: cū possz etiā pedib⁹ vti fuga: adijciebat piter nō solum in his ingt dñe nocuit mihi: sed etiā apud tuaz circa me pietatē derogare et mētiri maligna volun tate psumpsit. Sed noui: qz nihil hoꝝ tua mēs recepit: cum sit iusta et veritatē diligat: quam vult vbiqz semp preualere diuinitas. Nam cum a meo auo passus fuisses mā gna pericula: et omnis mea generatio ꝓ illius debuisset sceleribus depire: tu humilis et benign⁹ existēs: et qd pcipuum ē illoꝝ maloꝝ obliuionē agens: qñ potestate sūpta priora vindicare poteras: amicū me tuum eē iudicasti: et in mēsa quotidie regia posui sti: nihilqz mihi defuit: qd honorato penti debuit exhiberi. Cūqz hec dixisset ille: neqz mēphibos rex voluit castigare: nec sybā tanqz fallacē abijcere: sed cū omnia iam do nasset sybe: cum mēphibos occurrisset: et veniam mēphibos dedit: et medietatē substā tie reddi pcepit. Cui mēphibos cuncta inquit syba habeat o rex: mihi vo impium te recepisse sufficiat. Beregel aūt galaditen: viꝝ pcipuum atqz bonum: et qui multa i castris ei pbuerat: et regem vsqz ad iordanē deduxerat: rogabat dauid vt cū eo venirz ad hierosolymā: promittens eius senectutē omnino decorandā: et eius tāqz pris ha bere ꝓuidētiam. Qui desiderio suoꝝ cum eo se posse degere refutabat: dicēs senectu tem sibi sic imminere: vt etiam in rebus suauibus delectari non possit: cū vtiqz octogi ta eēt annoꝝ: et de sepulchri terio cogitaret. Qui magis e diuerso rogabat: vt si ei psta re vellet concederet eū ad ꝓpria remeare: qñ tpis longenitate: nec conuiuioꝝ epulas discerneret: et auditus iā obduratos haberet: nec sonum calamoꝝ: aut modulationuz aut talium instrumētoꝝ q reges solēt inter conuiuia mulcere sentiret. Quo nimiū sup plicante: dauid ait. Te equidem dimitto: tuum vero filium achimaan mihi concede: vt ei omnium reꝝ bonarum debeam munus impendere. Tunc beregel dimisso filio adorans regē: et optans ei vtilia prouenire sicut desiderabat domi est reuersus. Da uid itaqz venit in galgala habens secum iam mediā partē populi: et pariter tribum iu da veneruntqz ad eū in galgala primi prouincie cū grādi piter multitudine: et tribū iu da culpabant: eo qp ei latenter occurreret: cum omnes ad eū debuissent vna voluntate cōcurrere. Principes autem tribus iuda hoc modo satisfaciebant: dicentes: ne fer rent grauiter: eo qp illi precessissent: qui tanqz eius cognati: et propterea eum potius di ligentes preuenirent: et quia non quasi munera percepturi hoc fecerant: ne illi qui ve nerant postea mouerentur. Hec autem dicentibus tribus iude principib⁹: nequaqz aliarum tribuum principes cessauerunt: sed dixerunt: admiramur nos equidem fra tres qp vos soli regem cognatum vestꝝ esse dicitis. Nā qui omniū nostroꝝ potestatē a deo pcepit: omniū nostroꝝ iudicat esse cognatus. Quaꝓpter ppls egdē noster vn deci partes habet: vos autē vnā: et seniores nos sumus. Non ergo bene fecistis oc culte et latēter veniētes ad regem. Cum hec igitur inter se tribuum principes loquerē tur: vir quidam iniquus et seditione precipuus: cui nomen erat seba: filius bochri de tribu beniamin: stans in medio populi cum magno clamore dixit. Non habet

aliqs nostrꝝ ptem apud dauid: nec forte apud filiu iesse. Et post hec vba tuba canes bellu significauit fieri cotra rege: oesqz secuti sunt eu: relinquetes dauid: sola tm trib9 iuda cu eo remasit: euqz in hierosolymis rege esse costituerut. Qui cocubinas quide suas ad qs filius eius absolon ingressus fuerat: in domu alia trasmigrauit: eisqz oia pcepit necessaria ministrari: ipse vo neqqz copulatus est illis. Constituit quoqz et amasaz principe militie: et locu ei in quo ioab fuerat dedit: iussitqz vt cogregaret qztu colligi possit exercit9 ex tribu iuda: et post tres veniret: qten9 ei militia daret vniuersa euqz pugnaturu cotra seba bochri filiu destinaret. Egrediete vo amasa et circa cogregatoz exercitus remorate: du die tertia no rediret: dixit rex ad ioab. No est vtile dilatoz dare seba: ne longo tpe possit exercitu cogregare: et deterioris cladis existat auctor qz absolon. Noli inquit tardare: sed pntez sumes exercitu piter et sexcetos viros cu abysai germano tuo hostes psequi festinato: et vbicuqz reperis ei cogredere: et festina eu coprehendere: ne capies munitissimas ciuitates certamia nobis: et multos possit sudores inferre. Ioab aut nullomo moratus: sed sumes fratre piter ac sexcentos viros: et oem exercitu qui erat in hierosolymis: psecutus est eu omni festinatione seba. Cuqz lucabao vicu pcul ab hierosolymis stadijs quadraginta venisset: occurrit ei amasa cu non multo adhuc exercitu cogregato. Ioab vo accinctus gladio et lorica vestitus: veniente ad se amasam vt salutaret eu arte quada quasi cadere gladiu de vagina finxit: euqz se de terra colligere: et altera manu veniente pxime amasa quasi ei osculu daturus a barba coprehensuz: in puido gladiu vixit in vtero: euqz pemit impiu nimis et scelestissimu opus efficies: in bono iuuenculo piter et cognato: et qui nihil ei nocuerat: hns p principatu militie: et equalitate honoris inuidia. Pro hac eni causa et abner interemit: sed in illo scelere occasione dictante quasi p vindicta fratris asahel venia habere videbat: pempto aut amasa: nullu fomitem excusatois potuit inuenire

Ioab tanto igitur pempto duce: triduo psequebat seba: derelinques vnu ad eius corpus qui clamaret exercitui: quo amasa iuste pemptus esset: qui vo regi fauerent sequerentur duce ioab: et abysai eius fratrem. Cuqz cadauer illius caderet in uia: et ois populus sup eum cofluerent: et eum quadam defuncti misericordia morarent: et ioab sequi tardarent: tollens inde cadauer illius custos eius portauit in quendam locu ab itinere segregatum: et illic eum positum veste cooperuit. Quo facto ioab vniuersus populus est secutus. Cunqz psequeretur seba p omnem israelitarum puinciam: quida indicauit eum in ciuitate munitissima abelmacha residere. Quo duz venisset ioab obsidebat vrbem: vallis vndiqz circuductis: militibusqz iussit: vt eius muros omni virtute deponerent. Nam dum eum ciues loci illius suscipere noluissent: et sup eum crudeliter insisterent: tunc quedam mulier casta simul et sapiens videns patriam in nouissimo periculo constitutam: ascendens in muruz: vocauit inter armatos ioab. Quo veniente: cepit ad eu huiusmodi verba proferre. Quia cum reges et principes de9 costituisset: vt hebreoꝝ hostibus resisteretur: et israelitis pacis iura preberentur: tu ingt festinas metropolim israelitarum que nihil deliquit euertere atqz vastare. Tuc ioab orauit alt iurauit sibi propicium deum fore: et quia non haberet huiusmodi voluntatem: nec vllum de populo velle occidere: quantomagis tantam perdere ciuitatem: sz si acciperet ab eis rebellem regis ad penam id est seba filium Bochri: ab obsessione exercitum continuo reuocaret. Quod dum audisset mulier: ab ioab paruulas induties postulabat: vt hostis caput de muro repente pijceret. Quo facto descedit ad ciues eisqz locuta est dices: cur vellent pessime cu filijs et vxoribus depire pter malignu hoiem nec cognitu vnde esset: quem regem vellent habere p dauid: qui eis tanta bnficia contulisset: et vna ciuitas studeret tanto exercitui resultare. Hoc dicto suasit eis: vt sebe caput abscisuz in ioab pijceret exercitu. Quo facto ioab missa tuba: obsessioz

Sapia mulieris

repente dissoluit: et reuersus in hierosolymã: tuis populi princeps militie constitutus ẽ. Ordinauit aũt rex etiã banaiam sup corpis custodes: et sup sexcentos armatos. Ado ram aũt fecit sup tributa: et sibacba et bacbillam sup gestoꝝ conscriptores: susam vero scribam: sadocb aũt et abiathar sacerdotes instituit. Cap. XII.

Igitur post hec cũ fames ꝓuinciã inuaderet: rogauit dñm dauid: vt populi misereret: et cãm ei pariter: et medelã pestis illi⁹ indicaret. Cui ꝓphete dicebãt: velle deũ vt gabaonite vindicarent: quos rex saul impie interfecerat: et cõculcauerat iusiurandũ qđ eis iesus priceps militie ꝓbuerat senioresqꝫ firmauerant: et si vltio quã gabaonite expeterẽt ꝑ defunctis exhiberet eis: posset ꝓpitiari de⁹: et ppl's a peste liberari. Dauid aũt audiẽs a ꝓphetis hec velle deũ: euocatis gabaonitis: eos qđ vellẽt fieri requisiuit. Illis aũt septẽ de genere saul filios ad supplicium postulãtib⁹: requirẽs rex dedit eis: parcens tñmõ memphibos: filio ionathe. Sumentes gabaonite viros quos voluerunt: punierunt eos. Quo facto: cepit de⁹ repẽte pluere: et terre germina ad fructum reuocare: liberauitqꝫ a priore peste: et ad vbertatẽ hebreoꝝ ꝓuinciã hoc facto restituit. Igitur nõ multo post tpe: rex dauid castrametatus ẽ cõtra palestinos et cõmisso ꝑlio: cũ eos vertisset in fugã: solus ꝑsequẽdo reptus ẽ. Cũqꝫ eẽt fatigat⁹: quidam hostium noĩe achimon: filius asaphat: qui erat de ꝓle bigantũ: habebatqꝫ hastã cuius pond⁹ erat trecẽtoꝝ sicloꝝ: et loricã cõcatenatã et gladium: fecit impetũ quasi regem suoꝝ hostiũ pemptur⁹. Erat eni iã labore dissolutus. Tunc subito exorsus abysai frater ioab: et regẽ a repentina morte ꝓtexit: et hostẽ pariter trucidauit. Quo facto: periculum regis et pene mortẽ grauiter tulit exercitus: eũqꝫ principes cõiurauerunt: vt nequaqꝫ cũ eis exiret ad belluꝫ: ne ꝓpter fortitudinẽ atqꝫ fiduciã suã aliquid mali passus: et bonis q̃ ꝓpter eũ fuerãt sepius ꝓbita priuarent: et q̃ eo viuẽte adhuc poterant adipisci. Coueniẽtib⁹ itaqꝫ palestinis in gazã ciuitatẽ: audiẽs hoc rex sup eos misit exercitum. Inter quos tunc bellator optimus extitit: et ꝓbatissime dimicauit Sadoch et heus: qui erat vnus fortissimoꝝ dauid. Hic eni multos hostium interclusos interemit ex ꝓle al's et ꝓlẽ gigantum nimis in audacia sue fortitudinis exultantium: al's exultantẽ: fuitqꝫ victorie huius auctor apud hebreos. Post hanc vo cõpᵃ̃ssionẽ: palestini denuo pugnauerunt sup quos exercitum mittẽte dauid: fortis apparuit ephan cognatus eius. Nã cõtra singulos fortissimos palestinoꝝ solus pugnãdo peremit eos: et alios cõuertit in fugã: quoꝝ etiã multi in ꝑlio ceciderunt. Paruo itaqꝫ tpe palestini quiescẽtes: denuo castra posuerunt circa ciuitatẽ q̃ erat nõ longe a finib⁹ hebreoꝝ: eratqꝫ vir inter eos quidã: ꝓceritate sex cubitoꝝ: habẽs etiã digitos i vtroqꝫ pede necnõ et manu: vno plusqꝫ solet natura cõcedere: hoc ẽ senos. Cõtra quẽ de exercitu dauid ionathas fili⁹ sammaa pugnans deuicit: pulsisqꝫ hostib⁹ de ciuitate: toti⁹ victorie auctor effectus: maxĩe glorie culmẽ accepit. Nam et ille palestin⁹ gloriabat se de ꝓle gigantum existere. Postqꝫ pugnã nequaqꝫ cõtra isrealitas habuere certamina. Expeditus itaqꝫ dauid a ꝑlijs et ꝑiculis: cũ pace iã altissima frueret: cãtica in deũ: hymnosqꝫ vario metro cõposuit. alios quidẽ trimetros: alios quidem quinqꝫ metros: diuersaqꝫ faciẽs organa: docuit: vt leuite ẽm ea deo hymnos edicerẽt ꝑ sabbatoꝝ diẽ aliasqꝫ festiuitates. Organoꝝ aũt species huiusmodi ẽ. Canora cithara quidem decẽ chordis coaptata: et hec cum plectro pcutitur: nabla vo duodeci sonos hñs digitis tãgit. Erãt et cimbala erea: et grãdia et lata. Et de his q̃ dicta sunt sufficiant: ne oĩno hoꝝ organoꝝ natura nesciat. Circa regẽ igitur erant oẽs valde fortissimi quoꝝ insigniores et actionib⁹ clari: octo et vigiti fuerũt. Hoꝝ eni quinqꝫ tñ opa narrabo: ꝑ quos etiã virtutes alioꝝ poterunt indicari. Erant sic eni validi: vt prouinciaꝫ regerent: et gentibus preualerent. Primus itaqꝫ eusebius fili⁹ achame qui aciem hostiũ freqũter irrũpẽs: nequaqꝫ pugnãdo cessauit: donec ex eis nõgẽtos occideret.

Organoꝝ species
Canora. Citbara
Nabla
Cymbali

Fortissimi dauid.
Eusebius

eleazar

Post hūc erat eleazar fili⁹ dodi:q cū rege fuerat in sarpha. Hic aliqñ israelit⁹ for/midantib⁹ palestinoꝝ exercituū: ⁊ ab hoc fugientib⁹ solus restitit: irruensq3 sup ho/stes: occidit eoꝝ multos: ita vt sanguine occisoꝝ: gladius eius hereret dextre. Et cū palestinos tunc israelite viderēt in fugam esse cōuersos: descendētes de montibus ꝑ/secuti sunt eos: ⁊ mirabilis ac famosissima victoria tūc ꝓuenit: cū eleazar tātos inter/fecisset hostes: eosq3 israelite ꝑsequerentur: ⁊ sumerent spolia interemptoꝝ. Terci/us aūt filius heli: noie semeias. Et enim in palestinoꝝ certaminibus: dum in locum qui dicitur maxilla aciē posuissent: ⁊ rursus hebrei metuētes eoꝝ exercitū refugerēt: solus eoꝝ aciem exercitumq3 portauit: quorum alios quidem prostrauit: alios autem non ferentes eius vim ⁊ fortitudinem ꝑsecutus est conuersos in fugam. Hec igitur opera manuum ac preliorum tres isti demonstrauerunt. Quo tempore rex cū esset in hierosolymis: palestinorum ad bellandū superuenit exercitus. Tunc dauid quidem in arcē ciuitatis ascendit sicut ꝑdiximus: vt de bello ꝯsuleret deū: castra vō inimicoꝝ erant in valle fixa vsq3 ad ciuitatē bethleem: q̄ ab hierosolymis ꝓcul est stadijs vigin/ti. Dauid itaq3 sotijs ait. Bonā aquā habem⁹ in regione mea. Et ꝑcipue laudabat eam: que erat in puteo iuxta portā: mirabaturq3 si esset qui ex eo poculū ei ꝑberet qđ magis optaret: q3 siquis ei magnā pecuniā ad tēpus pn̄s offerret. Et hec cū audissēt isti tres viri: mox occurrētes: ⁊ ꝑ mediū hostiū iter facientes: venerunt ad bethleem: ⁊ hauriētes aquā: denuo ad regē ꝑ eoꝝ castra reuersi sunt: ita vt palestini eoꝝ fiduciam ⁊ magnanimitatē obstupescētes: quia sic pauci eos cōtemnerent: a dimicatōe cessarēt. Delatā itaq3 aquā noluit bibere rex: quasi de piculo ⁊ sanguine hominū sibi fuiss3 ad/uecta: ⁊ ꝓpterea nō esset bibēda: libauitq3 eam deo ⁊ de salute gratias egit virorum.

Abysai.

Post istos aūt fuit frater ioab abysai. Is eni vna die hostiū nōgentos occidit.

banaias

Quint⁹ fuit banaias genere sacerdos qui ꝓuocatus a viris insignibus in moabiti de regione sua eos virtute interfecit. Rursus aūt cū vir egypti⁹ genere: ꝓceritate mi/rabilis eū ꝓuocasset: nudus armatū ipsius iaculo ꝓstrauit ac ꝑdidit: nam auferēs ei⁹ iaculū: ⁊ viuū adhuc pugnantēq3 spolians: armis eū ꝓprijs interemit. Annumerat aūt ⁊ hoc predictis eius actionibus aut tanq̄ primū magnanimoꝝ eius operum: aut quasi non dispar. Quadā tempestate cū ningeret in puteū lapsus incidit leo. Et cum os putei esset angustum: latebat absconsus ne appareret: erat eni ipsum orificiū niue dānatū. Nullū ergo egressum leo vidēs: nec salutis exitū rugiebat. Banaias aūt au/diens bestiam ꝓclamantē: dum iter tunc ageret: accedens ad puteū in eo descendit: ⁊ baculo quem portabat in manu bestiam repente prostrauit. Tales igitur virtute fu/erunt: ⁊ reliqui numero trigintatres. Ca. XIII.

REx autem dauid volens agnoscere: quot essent milia populi totius: est oblitus moniti mosaici: quo predictum fuerat: vt si dinumeraretur populus: pro vniuscuiusq3 capite deo siclus preberetur. Precepit ergo ioab principi militie: vt pergens vniuersum dinumeraret exercitum. Quo dicente: non esse necesse hoc: non quieuit: s3 iussit numerum hebreorum insigniter adimpleri. Ioab vero sumens tribunos ⁊ scribas: ⁊ peragrans israelitarum prouinciam: considerataq3 multitudine quanta eēt hierosolymam remeauit ad regem: post menses nouem ⁊ viginti dies: obtulitq3 nu/merū regi: absq3 tribu beniamin: hanc enim dinumerare non poterat: neq3 tribū leui

Penituit autem dauid ꝙ dinumerasset populū: eo ꝙ deliquisset in deū. Fuit ergo aliorum israelitarum numerus nongenta milia virorum arma ferentium: ⁊ mili/tiam exercere valentium: iude vero tribus per se solam habuit. xl. milia. Prophe/tis itaq3 declarantib⁹ dauid: quia deus ei irasceretur: supplicare cepit eūq3 rogare: vt ꝓpici⁹ esset: ⁊ veniā pctō cōcederet. Tūc gad ꝓphetā misit ad eū de⁹: tres supplicij ꝯditōes portantē: vt eaꝝ quam ꝓbaret eligeret: vtrū vellet famē in ꝓuincia generari

annis septē:an tribus mēsibus pugnādo vinceref ab hostib⁹:an certe morbus ꝛ languor accederet trib⁹ dieb⁹ hebreis:ille vō in anxietatē huius electionis omniū rerum pessimaꝝ incurrens tribulabatur:ꝛ vehemēter animo videbaf eē ꝯfusus. Cūqꝫ propheta diceret:hoc oīmodis iminere:ꝛ responsum velociter exigeret:vt electā ab eo cōditionē deo renunciaret:cogitās rex:qꝛ si famā eligeret:cōtra alios hoc facere videretur:qn̄ ipse quidē habēs multa frumēta nō pateref inopiā: reliquis vō eēt angustia: itē si eligeret triuum mēsium victoriā hostium:ipse quidē habens circa se viros fortissimos:ꝛ custodes:nihil oīno metueret:necī vō eius exercitus subiaceret:inter hec autē cōem potius passionē:ꝛ regū ꝛ subiectoꝝ elegit:in qua timor oībus ē equalis:dicens quia multo melius ē in dei magisqꝫ in hostium manus incidere. Hec audiens ꝓpheta:renūciauit dn̄o. Qui morbū ꝛ interitum misit in exercitum hebreoꝝ. Moriebanf.n.nō vno mō:vt facile languor potuisset agnosci: sed mors qdem inerat multis langnoꝝ occisionibus:ꝛ qꝛ nō possent cognosci:facile pibant. Alius ergo sup alium moriebatur:ꝛ latēter immīnēs malum velociter ferebat interitum. Alij siquidē repēte cū vehementibus dolorib⁹:ꝛ amaro gemitu animā relinq̄bant:alij vō ipsis passionib⁹ marcescebant:ita vt neqꝫ curā exhibere corpibus ꝑualerent:sed ꝑ labore deficerent:alij aūt repētinis tenebris eoꝝ conatus abripientibus suffocati: ꝓtinus expirabant:alij sup mortuos quos sepeliebant ipsi qnoqꝫ moriebanf: impfectas relinquentes piter sepulturas. Incipiēte itaqꝫ pestifero languore eos ab hora matutina pimere:vsqꝫ ad horā prandij ꝯsumpta sunt milia septuaginta. Extēditqꝫ angel⁹ manū ad hierosolymā:vt etiā illic pestem languoris inferret. Rex aūt sacco amictus sedebat in terra:rogans deū ꝛ supplicans:vt morientiū leuigaref interit⁹. Tunc respiciēs interea:ꝛ videns angelū euaginato gladio in hirosolymā ꝓperantē:clamauit ad dn̄m dicēs:iustū eē vt ipse puniref:qui pastor erat:ꝛ greges q̄ nihil deliquerāt seruarenf:ꝛ ipse poscebat irā dei conuerti in se:ꝛ in generationē ꝓpriā potius ꝓuenire supplicium:vt innoxio populo parceref. Exaudiēs vō deus eius preces:cessare fecit interitum:ꝛ mittēs gad ꝓphetā:ꝑcepit vt ad aream iebusei orna repēte conscenderet:edificans illic altare:vt hostias imolaret. Audiēs hoc dauid nō siluit:sed mox i locū vbi ꝑceptum fuerat ꝓperauit. Orna vō terebat frumētū. Cūqꝫ vidisset regē ꝛ oēs eius pueros veniētes:occurrit ad eū:ꝛ adorauit:erat eni genere quidē iebuseus: dauid aūt ꝑcipuus amic⁹:ꝛ ꝓpterea ei nihil mali fecit:qn̄ ciuitatē sicut prediximus deuastauit. Cūqꝫ orna interrogaret cur dn̄s venisset ad famulum suū:dixit:vt areā comparaaret ab eo:quatenus altare in ea ꝯstiuēs dn̄o hostias imolaret. Qui ꝛ areā dixit ꝛ aratri boues ad holocausta se prebituꝝ ꝛ deū oratuꝝ:vt sacrificium grate susciperet Rex aūt eius quidē simplicitatē ꝛ magnanimitatē diligere se ꝓfessus est:munusqꝫ suscipe:ꝑcium vō eū reꝝ omniū accipe postulabat:dicēs nō eē iustū:gratis sacrificia celebrare. Dicēte aūt orna:vt cū vellet efficeret:quinquaginta areā syclis ab eo cōparauit:ꝛ edificato altari sacrificia fecit:ꝛ holocausta celebrauit:ꝛ hostias pacificas imolabat:quib⁹ placatus dn̄s:ꝛ denuo ꝓpitius est effect⁹. In illo siquidem loco aliqn̄ cōtigerat offerre abraā suū filiū ysaac:qn̄ cū iā pat⁹ eēt occidere filiū:ꝛ in holocaustuꝫ exhibere:ex improuiso aries apparuit ꝛ altare circūstetit:quē abraā ꝓ filio sicut ꝑdiximus imolauit. Uidens aūt rex dauid orationē suā exauditā a deo:ꝛ sacrificiū grate susceptum:decreuit vt ille locus area potius populi vocaref:quā vocē nimiꝝ oportune iam tunc pro templo illic deo edificando premisit. Deus enim misit ad eū ꝓphetā dicēs:tēplū illic eius filiū eē factuꝝ:qui eēt ei successurus i regnū. Ca. XIIII.

Post hanc itaqꝫ prophetiam iussit rex numerari colonos:ꝛ inuenti sunt: centum ꝛ octoginta milia. Ex his instituit lapidū cesores octogīta milia. Aliā vō multitudinē vt lapides veherēt deputauit:ex quib⁹ tria milia quīgētos laborātib⁹ ꝑposuit:

De orna iebuseo —

Preparauit aūt ferrū ⁊ es ad opa: ⁊ ligna cedrina valde ꝓcera: hec mittentibꝰ sydonijs: quibꝰ mādauerat: vt ei hanc materiā ministraret. Amicis vero suis dicebat: hec se tunc gerere vt regnaturo post se filio ꝑpatā mās ad opꝰ fabrice derelinqret: ⁊ nō tūc cū esset nouus ⁊ inexptus ꝓpter etatē circa talia laboraret: sed hńs hec ꝑparata: citiꝰ opus impleret. Vocās aūt filiū salomonē ꝑcepit ei vt succedēs in regnū: templū edificaret deo dicēs. q2 eū volentē hoc facere ꝓhibuisset deus bellis ⁊ hūano sanguine sordidatū: ⁊ ꝑdixisset: q2 salomon iunior filius eius edificaret templū: ⁊ q2 vt hoc noie vocaret: non ipse tanq̄ pater ꝓspexisset sed deus: ⁊ ꝓmisisset ꝓuinciā hebreoꝝ eius tpe fore felicē: ⁊ nō solū in alijs bonis ⁊ pace qđ est omniū valde precipuū: sed ⁊ belloꝝ atq̄ seditionū intestinaꝝ: futurā maximā libertatē. Tu igit inquit qūo ⁊ ante natiuitatē a deo rex fore monstratus es: nitere etiā in alijs eius ꝓuidentie dignus ēē: ⁊ pius existere: simul ⁊ iustus ⁊ fortis: mādata quoq̄ eiꝰ ⁊ leges quas nobis ꝑ moysen tradidit: ⁊ tu serua ⁊ alios nequaq̄ ꝑuaricare ꝑmittas. Templū aūt qđ te regnāte sibi ꝑcepit fieri: deo reddere festinato: nō pauescas magnitudinem opis nec labore terrearis: cuncta nāq̄ tibi añ meū obitū ꝑparabo. Scito siquidē auri talenta iam collecti decem milia: argenti vo centū milia talentoꝝ: ferri vo ⁊ eris pondus qđ ⁊ numerū posset excedere ꝑparaui: lignoꝝ ⁊ lapidū maximā copiā. Habes aūt sup hec ⁊ q lapides possint cedere: ⁊ fabricas instruere milia multa viroꝝ: ⁊ siquid his defuerit: adijcere nō moreris. Esto igitur optimus gubernator: deū habēdo patronū. Precepit aūt principibus populi quos fabricare ꝑcepat filium adiuuare: ⁊ bonis omnibꝰ abundantes: circa dei vacare religionē dicens ꝓ his fruituros pace simul ⁊ equitate que deus iustis: ⁊ pijs omnibus cōsuetus est repensare. Edificato siquidem templo arcā eum ꝑcepit illic ⁊ sancta vasa recōdere dicens: eo q añ multū tempus hoc templū habere debuerāt: nisi patres nostri deo inobediētes fuissent: cum deus vtiq̄ sibi templū postq̄ hanc terrā obtinuerūt edificare precepit. Hec itaq̄ ad principes suos dauid ⁊ ad filium suum est locutus. Ca. XV.

Et cū iam esset senex: ⁊ corpe frigidꝰ: ita vt ꝓpter etatē sic algeret: vt neq̄ multis pellibꝰ adoptus calefieri posset: cōgregati medici: ⁊ cōsiliū faciētes: tractauerūt vt ex oi regiōe speciosa vgo eligeret q̄ cū eo dormiret hoc ei cōtra frigus fore remediū: vt eū puella vgo foueret. Ad quā rē vna adolescētula ī ciuitate repta est: q̄ mulieres pulchritudine sua cūctas excelleret: noie abysag: q̄ dormiēs solūmodo cū rege calefaciebat eū. Rex āt ad cās venereas q̄ iam senectute defecerāt: ⁊ ad coitū mulieris nō valebat. Quartꝰ igit filiꝰ dauid iuuenis speciosus: atq̄ ꝓcerus ex muliere agit ei natus noie adonias: q post absolon fuerat ꝓcreatꝰ: hńs regnādi supbiā: dicebat amicis: q2 ipsum oporteret in regnū succedere: fecitq̄ sibi currus ⁊ equites: ⁊ qnquaginta viros precursores instituit. Que cū videret pater: non corripuit eū: neq̄ imperiū voluntatis eius prohibuit: donec agnosceret pro qua causa talia cogitaret. Habuit aūt adonias huiꝰ rei cooperatores principem militie ioab ⁊ abiathar sacerdotem: cui solūmodo resistebat sadoch sacerdos: ⁊ ꝓpheta nathan: ⁊ banaias: qui supra corpis custodes fuerāt: ⁊ semeias amicus dauid: ⁊ omnes viri fortissimi. Cunq̄ preparasset adonias cenam extra ciuitatē circa fontē qui erat in orto regali: ⁊ omnes fratres preter salomonē illic vocasset: necnon ⁊ principē militie ioab: ⁊ abiathar: ⁊ principes tribꝰ iuda: sadoch tantūmodo sacerdotē: ⁊ nathan ꝓphetam ⁊ banaiā ⁊ omnes diuerse volūtatis ad conuiuiū non vocauit. Hec aūt mater salomonis bethsabee nathan ꝓpheta nunciauit dicens. Adonias rex est: ⁊ dauid hoc ignorat: deditq̄ ei consilium vt saluaret se: ⁊ filiū suū salomonē: ⁊ ingressa ad dauid sola diceret ei: quia ipse quidem iurasset post se regnaturum fore salomonem: ⁊ quia adonias iam teneret imperium. Qua ad regē loquēte: ꝓpheta se asseruit ingressuꝝ: ⁊ eius vba suo testimonio firmamētuꝝ

[Marginal notes, handwritten: "…ima medicina contra frigidam senectutem." — "Adonias." — "matri"]

Credens aũt verbis ꝓphete bethsabee introiuit ad regem: ⁊ cũ soléniter adorasset:
siléſio petito: oĩa ei que ꝓpheta monuerat explicauit conuiuiũ adonie: ⁊ vocatos ab
eo abiathar sacerdoté: ⁊ ioab principem militie: ⁊ eius filios absq; salomone: ⁊ neces-
sarios eius amicos insinuans: dicebatq; q2 oĩs populus sustineret: quẽ rex ordinare
vellet: rogans vt haberet in animo: q2 post morté eius ille regnans: ⁊ eam ⁊ ei9 filium
vna pimeret. Cũq; adhuc loqueret cũ rege mulier: nunciauerunt ei: q2 nathan eum
videre vellet. Rege iubẽte vt veniret: ingressus nathan interrogabat: si ea die regẽ fe-
cisset adoniã: ⁊ ei principatũ populi tradidisset: dicens eũ splendidũ valde fecisse cõ
uiuium: ⁊ oẽs regis filios ꝑter salomoné ibidẽ inuitasse: ⁊ principé militie ioab: q cuꝫ
plausu nimio epulati ⁊ ludo eternũ eius optabant effici principatum: adijciens: neq;
me inquit: neq; sacerdoté sadoch vocauit: nec banaiã: qui supra corpis custodes erat
positus: ⁊ iustũ eẽ vt oẽs agnoscerent: si p eius factũ fuerit voluntaté. Hec dicẽte na-
than: ꝑcepit rex vocari bethsabee: paululum nanq; e cubiculo discesserat ingrediente
ꝓpheta. Cũq; venisset mulier: rex ad eã: iuro inquit tibi p deũ nostꝝ excelsum: filiũ
tuum salomoné eẽ regnaturũ: sicut ⁊ primitus iã iuraui: ⁊ hunc sup meũ soliũ fore ses-
surũ: ⁊ hoc hodie celebrandũ. Cum ergo mulier adorasset eũ ⁊ longeuã eius optasset
vitam: sadoch sacerdoté ⁊ banaiã vocari ꝑcepit. Quibus venientibus cum iussisset vt
sumpto nathã ꝓpheta: ⁊ armatis qui circa aulã regiã residebant: imponẽtes eius fi-
lium salomoné in iumẽto regio: foras ciuitaté ducerent ad fonté qui dicitur geon: ⁊ vn
guẽtes oleo sancto eũ constituerent regem: ⁊ sadoch sacerdoté: ⁊ nathã ꝓphetã hoc ce
lebrare ꝑcepit: sequẽtesq; p mediam ciuitaté tuba canerent clamantes: ineternum vi-
uere regem salomoné: ⁊ eũ sedere in regio solio constituerent: vt agnosceret oĩs ppl's:
ꝙ ei traditum a patre fuisset imperiũ. Salomoni vo mandauit de regno: vt pie ⁊ iuste
circa hebreã genté ⁊ tribuꝫ iuda viueret. Cũq; banaias optasset: vt eẽt deus salomo-
ni ꝓpitius: repente insigniter: ⁊ nullã habẽtes morã: imposuerunt salomonem in re-
gia mula: educentesq; eũ ex vrbẽ ad fonté: ⁊ oleo eũ vnguentes: introduxerunt rursus
in ciuitaté: fauẽtes: ⁊ regnum eius longeuum fieri deprecantes: deinde venientes ad
domũ regiã sedere fecerunt eũ in solio regis. Tũc oĩs ppl's mox cõuersus ad epulas
⁊ festiuitaté: letatus in calamis: alijsq; musicis organis: delectabatur: exultans: ita vt
diuersitate organoꝝ: ⁊ melodia musica oĩs terra ⁊ aer resonaret. Cũq; sensisset cla-
morem adonias: ⁊ qui eius cõuiuio pñtes erant turbati sunt: dicebatq; ioab non sibi
placere sonum tube quã audiebat. Dũ ergo cunctis in conuiuo cõstitutis: nullus gu
staret cibum: sed oẽs diuersis cogitationibus inhererent: cucurrit ad eos sacerdotis
abiathar puer noĩe ionathas. Cũq; vidisset adonias iuuené: ⁊ dixisset boni eũ nuncij
fore portitoré: ille eis pandit vniuersa de salomone: ⁊ voluntaté regis dauid aperuit.
Exiliẽtes igitur mox e cõuiuio adonias ⁊ oẽs qui vocati fuerant: a sede regali fugie-
runt. Metuens aũt adonias regẽ ꝓ his q̃ fuerant gesta: supplex factus est ei. Et dũ
cornu altaris teneret: hoc fecisse nunciatum ẽ salomoni: ⁊ q2 rogaret: vt ab eo accipe-
ret iusiurandũ: q2 non haberet rex circa eũ huius facti memoriã: nec mali aliquid susti
neret: ille mansuete misit tẽperanterq; agens: ab illo quidem delicto eũ dimisit illesũ
dicens: ꝙ si iciperet aliquid denuo nouitatis ꝓferre ipse sue punitionis auctor existe
ret. Et mittens iureiurando prebito: euocauit eũ. Qui dũ venisset: ⁊ adorasset: iussit
eũ ad domum ꝓpriam remeare: nihil decetero metuẽtẽ: vt tamen bonum se ꝓ sua vti
litate maxime exhiberet admonuit. Volẽs aũt dauid ostendere totius populi re-
gem se filium effecisse: conuocauit principes vniuersos in hierosolymam: ⁊ sacerdo-
tes ⁊ leuitas: ⁊ dinumerãs populũ: inuenit ab ãno tricesimo vsq; in quinquagesimũ
existere trigintaocto milia: ex quibus instituit curatores fabrice tẽpli: viginti tria milia
iudices ppli: ⁊ scribas eoꝝ sex milia: ⁊ totidẽ q hymnos dicerẽt deo: cãtãtes i orgãis

que dauid sicut ꝑdixim⁹ instituit. Diuisit etiā eos ꝑ generatōes: ⁊ segregās ex tribu
sacerdotes: inuenit eoꝝ generatōes vigintiquatuor: ex domo qdē eleazar sedecim: ⁊
de ithamar octo ⁊ ꝑcipiens: vt vnaqueq₃ generatio ministraret deo ꝑ dies octo: a sab
bato vsq₃ ad sabbatū: ⁊ ita oīm generatiōes sortē accipērēt: pn̄te dauid ⁊ sadoch ⁊ abia
thar sacerdotib⁹ ⁊ principib⁹ vniuersis. Et prima quidē generatio ꝯscendēs ꝯscripta
est prima ⁊ scd̄a ꝑiter ⁊ tertia: ⁊ cōsequēter vsq₃ ad vigesimāquartam: ⁊ diuisio hec ꝑ
māsit vsq₃ ad pn̄tem diē. Fecit aūt ⁊ dē tribu leuitaꝝ ꝑtes viginti ⁊ q̄tuor: ⁊ sortiti eo
dem mō cōscenderūt: vtq₃ ſm modū sacerdotū octo dieb⁹ ipsi quoq₃ ministrarēt: in
stituit. Eos v̄o qui erant de germine moysi: hos eminenti⁹ honorauit. Fecit eni eos
custodes thesauroꝝ dei atq₃ vasoꝝ: que reges deo dicare cōtingeret: iussitq₃ oīb⁹ de
tribu leui: simul ⁊ sacerdotib⁹: vt die noctuq₃ deo seruirēt: sicut eis ꝑceperat moyses.
Post hec diuisit exercitū in cohortes duodecim cū ducib⁹ suis ⁊ cētenarijs ⁊ tribu
nis. Hēbat v̄o vnaqueq₃ cohors vigintiquatuor milia viroꝝ: quos obseruare ꝑcepit
ꝑ tricenos dies a prima hora vsq₃ ad nouissimā salomonē regē cū millenarijs ⁊ cente
narijs. Cōstituit aūt iudicē vniuscuiusq₃ cohortis quē bonum iudicauit ⁊ iustum: ⁊ tu
tores thesauroꝝ: ⁊ vitium: ⁊ agroꝝ: aliosq₃ iumentoꝝ quoꝝ noīa non credidi necessa
riū reminisci. Cūq₃ hec singula ꝑdicto mō distribuisset: cōuocans in ecclesiā iudices
hebreoꝝ: ⁊ principes tribuū: ⁊ duces cohortiū: ⁊ qui in vnoquoq₃ actu: aut q sup pos
sessiō₃ regiā fuerat cōstitutus: stans excelsiore solio rex ait. Fratres cōscios vos esse
volo: q̄uo templū deo edificare deliberās: aurū multū preparaui: ꝑiter ⁊ argentū cen
tū milia talentoꝝ. Deus aūt ꝓhibuit me ꝑ nathan ꝓphetā ꝓpter bella que ꝓ vobis
gessi: ex inimicoꝝ cedibus pollutā habēs dexterā: vt ei templū edificarē: sed filiū mi
hi successurū in regnū: hoc implere ꝑcepit. Nūc io itaq₃ qm̄ dū pater noster iacob duo
decim filios habuisset: nostis iudā fuisse regem: ⁊ meipsu₃ cū sex fratres haberē ꝑpo
situm: ⁊ a deo recepisse regnū: ⁊ nullū eoꝝ grauiter hoc tulisse: ⁊ ego deposco meos fi
lios: vt nō in alterutros seditōes exerceāt: salomone regnū suscipiēte: sed agnoscētes
ꝙ deus eū elegerit: ferant eū libenter vt dn̄m. Nō eis grauis debet esse dei voluntas
qn̄ non extraneo seruiūt: sed magis letētur in fratre: honorē imperij possidentē: eiq₃
vna ꝑticipantes. Oro itaq₃ vt ꝓmissiōes dei ꝑducant ad finem: ⁊ felicitas in cuncta
ꝓuincia seminetur: omniq₃ tꝑe maneat sicut etiā sub rege salomone est ipse pollicit⁹
ꝑhiturum. Erūt aūt hec firma: ⁊ terminū bonū habitura: si pium ⁊ iustū: ⁊ custodē pa
ternaꝝ legū temetipsum o fili prebueris. Si vero has transcenderis: mala te scito esse
passurū. Rex itaq₃ dum hec cōplesset verba cessauit. Descriptiō₃ vero ⁊ ꝯstitutiō₃
edificij templi oībus suadentibus salomoni tradidit: quemadmodū fundamēta do
mus ⁊ supiora eius: ⁊ q̄ta ⁊ qualis latitudo ⁊ altitudo fieret: necnon ⁊ q̄ta vasa au
rea ⁊ argentea: quoꝝ pondus ipse decreuit: monuitq₃ eū quoq₃ ſmonibus: vt omni
instantia imineret in oꝑe: vtq₃ princeps ⁊ leuitaꝝ tribus cu₃ eo ꝑiter laborarēt ꝓpter
eius etatem: ⁊ q₂ cum deus illū elegerit: qui ⁊ fabrice templi: ⁊ presul esset imperij: fa
cile illis ⁊ non valde laboriosum edificium fore dicebat: cū ipse multa auri talēta: plu
rima vero argenti ⁊ ligna: dū ⁊ fabroꝝ multitudinē: ⁊ lapides cedentiū ꝑparasset: nec
nō ⁊ smaragdos ⁊ alios lapides ꝑciosos: sed ⁊ nunc oblatōis primitias faciens: alia
tria milia talentoꝝ auri purissimi se ꝑhiturū esse dicebat ad aditū ⁊ currū dei faciendū
ex quo ⁊ cherubin essent sub quas cōstituerent arcam. Cūq₃ tacuisset dauid: principi
bus ⁊ sacerdotibus atq₃ leuitis multū studiū oblatōis habentibus: ⁊ ꝓmissiones cla
ras ⁊ magnificas exhibentibus: que etiam sunt implete ab eis: obtulerūt auri qdem
talenta quinq₃ milia: ⁊ stateres dece₃ milia: ferri talenta multa milia. Sed ⁊ quicūq₃
preciosos lapides habuit obtulit: ⁊ in thesauros dedit cōseruandos: quoꝝ agebat cu
ram ꝓnepos moyseos: ialuis. In his itaq₃ oīs ppl's exultabat. Sed ⁊ dauid vidēs

studium ꝛ munificentiā ꝓceꝝ ac sacerdotum ꝛ simul vniuersoꝝ: deū benedicebat magna voce: patrem eū ꝛ genitorem omniū eē ꝓclamans: sꝫ ꝛ opificē rerꝫ humanaꝝ ꝛ diuinaꝝ: ꝛ quibꝰ eū ipse preposuisset psulē: simul ꝛ curatorē fecisset generis hebreoꝝ: ꝛ felicitatis eoꝝ: quoꝝ ei pbuerat principatum. Inter hec aūt orans ꝛ omni populo bona semꝑ optans: ꝛ salomoni filio mentē sanam ꝛ iustam: ꝛ in cunctis partibus virtutis incolomitatē: iussit vt etiam populus benediceret deuꝫ. Illi vō prostrati in terram adorauerunt: egeruntqꝫ gratias dauid ꝓ oibus: q̄ eo regnāte potiti sunt. Altera vō die deo hostias celebrauit: vitulos mille: ꝛ totidē arietes: ꝛ agnos mille quos i holocaustis obtulerūt: sacrificaueruntqꝫ pꝛiter ꝛ pacificas: multa milia ouium occidētes: ꝛ tota die rex festiuitatē habebat cū omni populo. Sꝫ ꝛ solomonē secūdo vnxerunt oleo regēqꝫ fecerūt: ꝛ sadoch pontificē vniuerse plebis: deducētes ad regalia salomonē: ꝛ sedere faciētes in solio pr̄is. Ab illo nanqꝫ tpe: ei cunctꝰ ppl's seruiebat.

Capi. XVI.

Post paulum vō tēpus: ꝛ dauid egritudine ꝛ senectute cōfectus: sciēs se morituꝝ: vocauit salomonem filium: ꝛ hec ei locutus ē. Ego qdē o fili iam ad vniuersoꝝ debitum ad patres ꝓcedo meos: cōe gradiēs iter omniū qui sunt nunc: quiqꝫ futuri sunt: illic pgēs vñ non licet vlterius remeare: ꝛ q̄ in hac vita geruntur agnoscere. Quapropter viuēs adhuc ꝛ iuxta mortē constitutus: ea te moneo q̄ dudum ꝛ dixi: suadēs tibi: vt sis quidē iustus circa subiectos: pius aūt circa deum qui tibi dedit impiū: atqꝫ mādata serues ꝛ leges: quas ad nos ꝑ moysen ipse trāsmisit: ꝛ neqꝫ gratia neqꝫ inimicicijs neqꝫ cōcupiscētia: neqꝫ alia passione cōstrictus has forte cōtemnas. Dei eni fauorem amittis: si leges ꝑuaricatus fueris: ꝛ e diuerso ꝓuidētiam eius in te cōuertis: si talis fueris: qualē eē rectorem decet impꝗ. Sed ego etiā deū exoro: vt genus nostꝝ regnū tpe vniuerso possideat: nec altera domus hebreoruꝫ habeat principatum: sed vt nosipsi ꝑ secula eterna regnemus. Esto aūt memor iniqtatis ioab: qui ꝑ zelum occidit duos militie principes iustos ꝛ bonos: abner filiū ner ꝛ amasam filiū ietbra. Quoꝝ mortē vt fuerit visum tibi defende: quō potior me atqꝫ potētior existēs ioab: penā hactenus declinauit. Cōmendo aūt ꝛ tibi filios berzellai galaditidis: quos in oī honore ꝛ ꝓuidētia cōseruabis: hoc munꝰ pstando mihi. Non eis eni initiū benefaciēdi cōferimꝰ: sed ea potius recōpensamꝰ: qꝛ pr̄ eoꝝ mihi i fuge tpe ministrauit. Sed semei filius gera de tribu beniamin qui multū mihi in fuga posito blasphemauit ꝓficiscēti: ꝛ post ea remeanti occurrit ad fluuiū iordanis: ꝛ fidem accepit: ꝙ nihil mali tunc pateret̄: nunc cām rationabilē requirens: decēter vlciscere.

Dum ergo filium hec monuisset: de omnibꝰ: ꝛ amicis: ꝛ de his quos nouerat pena dignos: defunctus ē: cū vixisset annis. lxx. Ex quibꝰ regnauit septē annis i ebron sup tribum iuda: ꝛ mēses sex: in hierosolymis aūt regnauit sup ꝓuinciā vniuersaꝫ annis triginta tribus. Hic eni vir fuit optimus ꝛ omni virtute plenus quos eē oꝫ in regibus: quibꝰ tantaꝝ gētium cōmittitur salus: fortis: qualis nō fuit alius. Nam in certaminibꝰ q̄ ꝓpter subiectos habuit: primꝰ ad picula ꝓperabat: laborare ꝛ pugnare milites inuitabat: ipse opando potius: nō sicut dn̄s impando: ad intelligendū ꝛ cōsiderandū de futuris: ꝛ ad dispēsationē ꝓn̄tium nimis idoneus: castꝰ: mansuetus: benignus: circa eos qui in calamitatibus erāt: iustus ꝛ nimis humanus: in his aūt q̄ regibus ꝑcipue conueniunt: in nullo penitus nisi circa vxorē vrie magnitudine potestatis deliquit. Reliquit aūt ꝛ diuitias quantas nullus alius regū: neqꝫ hebreorum: neqꝫ gentium aliaꝝ. Sepeliuit aūt eū filius salomon in hierosolymis decēter nimis: ꝛ alijs rebus q̄ solēt circa exequias regias ministrari: ꝛ multas diuitias cum eo recondidit. Quaꝝ magnitudinem ex his q̄ dicturus sum poterit quilibet agnoscere. Post tēpus eni annoꝝ mille trecentoꝝ: hircanus pontifex dū ciuitas obsideret̄ ab anthiocho rege qui pius cognominatus est filio demetrij: volēs ei dare pecunias vt

Mors dauid

ab obſeſſionē recederet: ⁊ exercitū ſuū auferret: non habēs vnde hoc adimpleret: aperuit vnum locū ſepulchroꝝ dauid: ⁊ ſublatis exinde tribus milibus talentoꝝ: ꝑtem dedit antiocho: ⁊ ita nimietatem obſeſſionis amouit: ſicut etiam in aliis indicabimus. Poſt hec aūt multo annoꝝ tempore iam tranſacta rurſus herodes rex alium locum aperiens: plurimas exinde pecunias tulit. Nullus aūt eoꝝ loculos regum inuenit: erant enim ſub terra mechanico modo recōditi: vt ingrediētibus in monumentū: nullatenus poſſent eſſe manifeſti. Sed de his quidem hec non indicaſſe ſufficiat.

Continet hic liber tempus annorum centum ſexagintatrium.

Incipit liber octauus antiquitatum.

Dauid itaq͂ʒ quot virtutū: q͂ʒtorumq͂ʒ bonoꝝ auctor extiterit cō tribulib⁹ ſuis: q͂ʒtaq͂ʒ bella pugnaſq͂ʒ geſſerit: ⁊ lōgeu⁹ ſit mortu⁹: in ꝑ̄cedenti declarauim⁹ libro. Salomōe v͂o eius filio adhuc etate iuuenculo ſuſcipiēte regnū: quem adhuc viuēs pr̄ dn̄m ppl̄i vniuerſi voluntate dei conſtituit: ſedente in ſolio patris: omnis equidem populus ſolenniter fauit: vt aſſolet inicio quatenus eius res optime regerent: ⁊ vſq͂ʒ ad ſenectutē feliciter ꝑmaneret in regno. Adonias autem qui eius etiam patre adhuc viuente tentauerat regni culmen inuadere: ingreſſus ad regis matreʒ bethſabee: eaq͂ʒ humiliter ſalutata: requiſitus ab ea: vt ſi pro aliqua petitione veniſſet ediceret: ꝓmittens ſe tota voluntate conferre: adonias itaq͂ʒ locutus eſt. Noſti quidem ⁊ ipſa regnū ⁊ ꝓpter etatem: ⁊ ꝓpter populi voluntatē fuiſſe meū: ſed decreto dei ad ſalomonem tuū filium ꝑueniſſe: me tamen amplecti ꝯfiteor: ⁊ gratis ſeruire ei: ⁊ libēter agere que iuſta ſunt. His dictis pariter poſtulauit: vt apud filium eius ſuum fratrem intercederet: eiq͂ʒ ſuaderet: dari ſibi abyſag: que cum eius patre dormierat vxorem dicens. quia ꝑ ſenectute eam pater non agnouiſſet: ſed adhuc virgo conſiſteret. Bethſabee vero ⁊ miniſtraturā ſe in hoc negocio ſtudioſe ꝓmiſit: ⁊ nuptias ꝓmereri

pter vtrūq3:q2 ⁊ rex ei vellet aliquid pstare: ⁊ illa p eo prona voluntate deposceret. Adonias aūt spe nuptiaꝶ letus abscessit. Salomonis ergo mater repēte prexit ad filium: locutura de qbus adonie supplicanti pmiserat. Et occurrēte sibi filio eāq3 cōplectēte: cū deduxisset eam ad locū vbi solium erat regni cōstitutum: rex aliud solium a dextris matri iussit apponi. Cūq3 sedisset bethsabee: vnū inquit o fili mun9 mihi petēti concede: ⁊ ne velis quasi difficile denegare: tristēq3 deserere. Cui salomon se iplere qd vellet ait: q2 sanctū eēt matri cūcta pbere: culpabat tn̄ eius petitionis initiū: qd tanq3 nō habēs firmissimaꝫ spem adeptionis huiusmōi vba pferret: ⁊ adhuc quicq3 sibi negari metueret. Tunc illa rogabat: vt vginē abysag adonie fratri donaret vxorē. Hoc vbum rex iracunde suscipiens: dimisit quidē matrē dicēs: quō adonias cās nimis eminētes appeteret: ⁊ mirari se quō nō ei posceret etiā regnum: que quasi seniori abysag dandā rogaret vxorē: q potētes haberet amicos: ioab principē militie: ⁊ abiathar sacerdotē: mittensq3 banaiā: qui erat sup corporis custodes: fratrē adoniā pcepit occidi. Vocās igitur ⁊ abiathar sacerdotē dixit ei. A morte quidem hoc te liberat q2 ⁊ cū patre meo sepius laborasti: ⁊ arcā cū eo in hanc regionē vexisti: hoc aūt tibi ppono suppliciū: eo q fueris cū adonia cōiunct9 eiq3 csenseris: vt neq3 hic moreris neq3 ad faciem meā ingrediaris: s3 pgens in tuam patriā in agris dege: ⁊ hanc cuersationē donec viuas exerceto: quō peccasti: ⁊ nō est iustū te habere sacerdotiuꝫ. Sic ergo dom9 ithamar sacerdotij honore priuata ē: pter pdictā cām sicut samuel heli pdixerat: transiuitq3 ad gen9 finees. i. ad sadoch. De genere vo finees tpe quo ad domū ithamar sacerdotiū transmigrauit: heli pmo pōtificatū accipiēte: isti descendisse noscūtur. q a sacerdotio sunt puati: vochar filius ioseph sūmi sacerdotis: hui9 filius ioathā ioathan aūt mereoth: mereoth asophi: asophi aūt achitob. achitob aūt sadoch: q pmū a rege sacerdos ē factus. Ioab igit princeps militie pemptū audiēs adonia: valde pterritus est: erat eni eius amic9 potius q3 salomonis regis: ⁊ hoc piculum pter illuis fauorem nō irrōnabilr suspicat9 est: fugit ad altare: credens sibi cautelā religiōis interuētu pietate regia pfuturā. Qd dū fuerat regi nūciatum: mittēs banaiā eū iussit adduci: vt in eius iudicio satisfaceret. Ioab aūt ait nō se relictuꝶ eē sacrariū: s3 ibi potius q3 in loco alio morituꝶ. Qd dū banaias renūciasset regi: pcepit salomon ibi sicut vellet caput eius abscidi: ⁊ hanc eū recipe penā p duob9 militie principib9: quos indecēter occiderat: ⁊ eius cadauer sepeliri: vt peccata q gessit ei9 nunq3 desererent genus: ⁊ a ioab morte ipse: eiusq3 pr eēt innoxius. Qd dū fecisset banaias: ipse priceps militie totius exercit9 cōstitutus ē. Sadoch aūt soluꝫ fecit sacerdotē: in loco abiathar quē remouit. Semei vo pcepit: vt domū sibi edificaret in hierosolymis: ibiq3 maneret: ⁊ torrentē cedron transgredi nō auderet: qd si trāscēderet: vltionē mortis incurreret: ⁊ sup hanc cōminationē iurisiurādi eū religione cōstrinxit. Semei aūt hoc pcepto salomonis gaudere se dicēs atq3 seruare: insup adijciēs iusiurandū: relicta pria in hierolymis habitabat. Trāsactis aūt ānis trib9: audiēs duos seruos q ei fugerāt i geth cōmorari: prexit vt qreret eos. Qd cū ei reuertēti cognosceret rex: q2 ⁊ mādatū ei9 ⁊ iusiurandū respuisset: grauiter hoc tulit: eoq3 vocato: tu ingt iurasti: nō te me eē relictuꝶ: neq3 ab hac ciuitate ad aliā aliqtenus egressuꝶ. Nō ergo iurisiurādi effugies vltiōꝫ s3 etiā p qb9 patrē meū fugientē iniurijs affecisti: dabis nūc penas. Agnoscas q2 nihil lucrant: q nō repente p sua iniusticia puniunt: s3 oi tpe quo se putāt nihil patiendos sine timore cōsistere: crescit eoꝶ pena: ⁊ cā maior efficitur: q3 peccasse noscuntur. Tunc semei banaias iussu regis occidit. Cap. II.

Cumq3 salomon iā regnū haberet firmū: punitis oibus inimicis: duxit vxoreꝫ filiā pharaonis regis egyptioꝶ: edificatis muris hierosolymoꝶ multū potioribus atq3 munitiorib9 q3 primitus extiterunt. Decetero maxia pace gubernauit ipiū

in nullo p iuuentutē circa iusticiā legūq; custodiā aut paternoꝝ mēoriā mandatoꝝ minor existens:sed cūcta quecūq; etate ꝓuecti sapientiaq; pfecti faciūt:cū integritate pcipua celebrabat:placuitq; ei vt veniēs in ebron:in altari ereo qd fecerat moyses sacrificaret deo. Tūc itaq; mille oues obtulit in holocaustū. Qd dum fecisset:precipue deū visus est honorasse:appuitq; illi ea nocte p somniū precipiēs:vt que vellet sibi ꝓ cultu pietatis peteret dona inferri. Salomon aūt optia ꝛ eximia postulabat:q̄ ꝛ deus grate pberet:ꝛ vtiliter homo pcipet. Non igitur aurū non argentū non alias diuitias vt hō ꝛ iuuenis sibi dari deprecatus est:hec enim multos sola putant magna ꝛ dei dona precipua esse:s; da mihi inquit dn̄e mentē sanā:ꝛ prudentiā bonā:vt circa pplm iustum possim verūq; ꝓferre iudiciū. His petitōibus placata diuinitas:ꝛ iam alia cuncta quoꝝ memoriā in prece non fecerat dare se dixit id est diuitias: seculi gloriam de inimicis victoriā:ꝛ pre oībus intellectū ac sapiam:qualē nullus alter hoīu; habuit nec regū:nec priuatoꝝ:seruaturūq; se etiā nepotibus eius imperiū multo tpe cōpromisit:si iuste viueret:ꝛ ei obediret:ꝛ patris sui in optimis actionib⁹ imitator existeret.

Hec salomon audiens dicta a deo:repente exiliuit e somno:ꝛ adorans eū: ad hierosolymā remeauit:ꝛ añ tabernaculū sacrificia celebrauit:epulasq; vniuersas exhibuit. His itaq; diebus iudiciū apud eū deductū est:cuius criminū erat inuenire difficile. Causa; vō vnde in iudiciū salomon ꝑuenerat:necessariū iudicaui referre:vt legentibus iurgij nota sit difficultas:ꝛ si tale aliqd contigerit:quasi ex imagine egregij decreti:cito possint huiusmodi ꝓferre sniam. Due ad eū mulieres socia de cōuersatione conuenerūt:quaꝝ que lesa videbatur:prima cepit hec verba ꝓferre. Habitabamus inquit o rex ego ꝛ hec in vna domo:contigit aūt ambabus:vt vna die eadem hora pareremus. Transacta iam tercia die:dormiens hec supra suū filium incubuit:ꝛ eū violenter occidit:tollensq; meū ad se cōtulit:ꝛ mortuū in vlnas meas dormiētis apposuit. Mane facto dū vbera porrigerē filio:meū quidem nō repperi:hui⁹ autem mortuū adiacere mihi cognoui:ꝛ misera certius hoc turbataq; cōsiderans:factū scel⁹ inspexi. Unde repetēs meū filium ꝛ non ab ista recipiēs:ad tuū dn̄e remediū cōuolaui. Dū enim sole simus ꝛ nullū qui nos arguat metuam⁹: cōtemnēs hec denegare ꝑsistit. His dictis requisiuit rex:quid allegare vellet ꝛ altera. Qua negante ꝙ hoc fecisset:ꝛ dicēte suū viuere filium:ꝛ aduersarie sue fuisse defunctū:cu; nullus posset h⁹ rei iudiciū discernere:sed in eius descriptione omniū mens haberet:solus rex huiusmodi questione inopinabiliter exoluit:iussitq; deferri ꝛ mortuū ꝛ viuū infantem:vocauitq; quendā armigerum precipiens:vt euaginato gladio:ambo diuiderent infantes:ꝛ vtraq; medietatē ꝛ eius qui mortuus erat:ꝛ qui viuebat accipet. In hoc ergo iudicio omnis quidem populus ignorās sententiā deridebat:quasi ab adolescēte rege ꝓlatam. Inter hec aūt vera matre proclamante ne hoc fieret : sed potius vt infantulus eius socie traderet:sibi sufficere dicens:vt tantū viueret:eumq; videret:lic; alterius esse putaretur:ꝛ e diuerso altera preparata esset vt diuisum videret infantem: insuper veram matrem tormētis affici postularet:cognoscēs rex vtriusq; voces de vero fonte cordis prolatas:reclamanti quidem ne pimeretur infantulus:iussit filiu; redonari:verā matrem eam agnoscens:alteri⁹ vō maliciā accusauit: que necato ꝓprio filio:etiā sue amice natū videre cupiebat extinctū. Hoc itaq; magnū exemplū ꝛ precipuū sapientie ꝛ prudentie eius iudiciū ppl's credidit vniuersus : ꝛ ex illo die tanq̄ diuinū habentē sensum omnes inspiciebāt. Isti itaq; principes militie ꝛ duces erant ei in omni ꝓuintia:in tribu quidem effraim vrias: in regione aūt bethleem erat dochis:dorensem aūt ꝛ maritimoꝝ regionē abiam:adab habuit sub ptāte sua duces duxitq; filiā salomonis vxorem. Campus aūt maximus erat sub banaia filio hachi cui adiecta terra est ad iordane; vsq; ꝓtensa. Galaditē vō ꝛ gauladitē vsq; ad mōte;

Quid adeo postulauit Salom.

Nota iudices.

libanū: ꝛ cētum sexaginta ciuitates maxias atq₃ munitas habēs sub se gabiar: guber
nabat eas. Achinadab aūt toti⁹ galilee vsq₃ ad sydonē curā habebat: ꝛ ipse duxit fi-
liam salomonis: noīe basinia. Maritima vō q̄ circa arcē ꝛ ciuitatē posita sunt habuit
banach: sabath aūt montē tabiꝛ: ꝛ carmelū: ꝛ inferiorē galileā: regionēq₃ vsq₃ ad ior-
danē fluuiū cōstitutā basan disponebat. Semei aūt sors beniamitidis erat inuncta: ga
bar aūt habuit regionē positā transiordanē: ꝛ sup oēs hos vnus erat posit⁹ princeps.
Mirabile itaq₃ incremētum habuit ꝛ ppl's hebreoꝝ ꝛ trib⁹ iuda: cōuersi ad terre cul
turam. Nam pace potiti: ꝛ a bellis atq₃ tumultib⁹ vlterius abstracti: insup ꝛ deside-
ratā libertatē adepti: intēpantes erāt circa substantias cōgregatas: ꝛ eas semp poti⁹
extēdendas. Erant regi ꝛ alij duces: qui syroꝝ terras ꝛ alienigenaꝝ a fluuio euphra
ten distētas vsq₃ ad egyptum gubernabāt: tributa colligētes ex gētibus. Infere-
bant aūt ꝛ eius mēse quotidiane ad regale cōuiuiū sil'e choros triginta: farine expēse
choros sexaginta: boues saginatos decē: ꝛ de pascuis viginti: agnos saginatos cen
tum. Hec oīa pter illa q̄ de venationib⁹ capiebant. i. ceruos ꝛ volatilia: sed ꝛ pisces
ab alienigenis portabant. Tantā vō multitudinē curruū habuit salomon: vt qua-
draginta milia psepia equoꝝ subiugaliū eēnt: ꝛ pterea erant duodeci milia equestriū:
quoꝝ medietas quidem regē in hierosolymis obseruabat: reliqui vō p vicos regios
dispsi manebant. Idē vō dux cui cōmisse erant mēse regalis expēse: etiā equis neces
saria ministrabat: deuehēs hec ad locū: vbi rex ipse morabatur. Tantā itaq₃ deus
pbuit salomoni prudētiam ac sapiētiam: vt etiā hoīes antiquos excelleret: ꝛ nec egy-
ptijs qui sapiētia oībus differre dicunt compatus: vel modicū minor eēt: quoꝝ vtiq₃
multā nimis sapiētiā pcedebat. Transcēdit sua sapiētia etiā eos qui apud hebreos — *De sapientia salomonis*
tunc sapiētia clarere videbant: que oīa non pteribo. Erant aūt ethā: ꝛ themā: ꝛ chal-
gal: ꝛ dardanus filij madanis. Cōposuit aūt ꝛ libros de canticis ꝛ modulatiōib⁹
quinq₃ ꝛ mille: ꝛ pabolaꝝ atq₃ similitudinū fecit libros tria milia: p vnūqdq₃ eni ar-
boris genus pabolā dixit: ab hysopo vsq₃ ad cedꝝ. Eodē mō ꝛ de iumētis: ꝛ de reli
quis terrenis: necnō aquatilib⁹: ꝛ aeris aīalibus disputauit. Nullā nāq₃ naturā igno
rabat: inexamiatāq₃ ptertijt: sed de oībus philosophat⁹ est: ꝛ disciplinā pprietatū eaꝝ
eminēter exposuit. Prestitit aūt deus etiā ei: vt ꝯ demones artē ad vtilitatē homi- — *Incantationes*
nū ꝛ eoꝝ curas edisceret: ꝛ incantatiōes instituit: qbus egritudines soleant mitigari.
Modū etiā cōiurationū: qb⁹ obstricti demones ne denuo redeāt effugant inuenit: ꝛ
hec cura hactenus apud nos multū pualere dinoscit. Vidi eteni quendā eleazaꝝ
de gēte nostra pn̄te vespasiano ꝛ ei⁹ filijs ꝛ tribunis: alioq₃ simul exercitu: curantem — *Nota modum expellendi demonia extra humanum corpus quod ... salamoni docuit*
eos q a demonibus vexabant. Modus aūt medicine fuit huiusmodi. Intulit nari
bus ei⁹ q a demonio vexabat anulū habentē subter signaculū radicē a salomone mō
stratā: deinde demoniū p nares odorantis abstraxit: ꝛ repente cecidit homo. Postea
cōiurauit eū: iuramentū obijciēs salomonis: ne ad eū denuo remearet. i. cantica q̄ ille
cōposuit sup eū dicēda. Volēs aūt satisfacere atq₃ pbare pn̄tib⁹ eleazarus hāc se
hr̄e virtutē: ponebat ante eos aut calicē aut pelui aq plenum: ꝛ demonio impabat: vt
hec egressus ab hoīe euerteret: ꝛ videntib⁹ pberet indiciū ꝙ hominē reliquisset. Quo
facto: sapiētia salomonis cūctis innotuit. Propter quā vt oēs magnitudinis ei⁹ na-
turā cognoscerent atq₃ religionē: ꝛ vt nulli⁹ rei virtus de oī genere sub sole eū lateret:
hec dicere sū cōpulsus. Audiēs ergo yrā rex tyri: ꝙ salomon dauid pr̄i successisset
in regno: ꝛ valde letatus quō dauid fuerat amic⁹: misit ad eū salutans: ꝛ pter pn̄tia
bona gaudens. Destinauit vō ad eū denuo salomon lr̄as hec hn̄tes. Rex salomō — *Epistola salamonis ad yram regem tyri*
yram regi. Scito patrem meum voluisse deo edificare tēplū: ꝛ bellis freqn̄tibus
fuisse phibitū: nō eni pmo desijt inimicos extinguere: donec eos tributarios sibimet
subiugaret: ego vō grās ago deo p pace pn̄ti: pter cui⁹ deuotionem nō dubito edi-

ficare domũ: ipse nanq3 meo patri dixit a me hāc esse faciendā. Quapropter rogo: vt aliquos mittere iubeas cũ meis ad montē lybanũ: q ligna secare possint: ad sectionē nāq3 siluaꝝ sydonij sunt doctiores nostris: mercedes vo quas decreueris ego incidē tib⁹ ligna prebebo. Legēs aũt yrā hāc epistolā: ⁊ in his q̄ scripta fuerāt delectat⁹: salomoni ita rescripsit. Rex yram regi salomoni. Dignũ est quidē3 vt bn̄dicat de us: q tibi patriũ pbuit pncipatũ sapiēti viro: ⁊ oi virtute pollēti: ego aũt in his oib⁹ de lectatus: quecũq3 mādasti libentissime ministrabo. Incidēs eni ligna pcera ⁊ multa cedrina piter ⁊ cipressina p meos ad mare destinabo precipiēs: vt ratibus factis: na uigātes ad locũ quēcunq3 volueris ea deponāt: vt tui hec ad hierosolymā deferant. Sed tu p his pbe nobis frumēta: eo q hoꝝ nobis esse videat inopia. Quapropter supplicam⁹ in hoc te esse solicitũ. Haꝝ igitur eplaꝝ hacten⁹ rescripta seruant: nō in nostris solummō libris: sed etiā apud tiros: ⁊ siquis hec voluerit integre cognosce re: rogās custodē monimentoꝝ publicoꝝ tirie ciuitatis: inueniet ea cōsona hoꝝ que a nobis edicta sunt. Hec dixi volēs lecturos agnoscere: q nihil ampli⁹ extra verita tem pferimus: neq3 ex verisimilib⁹ qbusdā aut fallacib⁹ aut delectabilib⁹ rebus hāc historiā cōponētes: examinatō3 quidē fieri nō declinam⁹: ⁊ vt nobis credat exigim⁹ imo in nullo potius hec recipi deprecamur: nisi adhibita pbatōe ⁊ māifestis inditijs virtutē ipsius veritatis habeam⁹. Rex itaq3 salomon dũ ei fuissent lre tiri regis al late eius voluntatē ⁊ fauorē valde laudabat: ⁊ ei que poposcerat repēsauit: misitq3 sin gulis ānis tritici vigīti milia choros: ⁊ totidē olei batos: batus aũt capit sextarios sep tuagintaduos: eādē vo mensurā etiā vini pbebat. Amicicie siquidē yrā ⁊ salomonis hac poti⁹ largitate creuerũt: ⁊ iurauerũt has esse iugiter pmansuras. Rex aũt indi xit omni pplo tributa triginta miliũ operarioꝝ: qtenus opus p multitudine sine labore cōstaret: diuisitq3 eos valde prudenter. Decē milia eni fecit incidere vno mēse in liba no mōte: vt duobus mēsibus remeātes ad ppria requiescerēt: donec iterũ viginti mi lia diffinito tpe suũ opus implerēt: itaq3 cōtingebat quarto mēse vt priores denuo ad laborē remearēt. Sup hos eni laboratores curator institutus est adorā. Erāt aũt ex his quos reliquerat dauid ad portandos lapides aliāq3 materiā septuagita milia vi ri: ⁊ eoꝝ qui lapides incidebāt octoginta milia ⁊ eoꝝ ppositi tria milia trecēti: veloci terq3 secabant lapides eximios ad fundamēta tēpli: quos primit⁹ polliebāt ⁊ copu labāt in mōtibus ⁊ ad ciuitatē deferebāt: fiebātq3 hec nō solũ a puincialib⁹ structori bus: sed etiam ab artificibus quos miserat rex yram. Ca. III.

Cepit aũt salomon edificare templũ āno qrto regni sui: mēse scdo: quē macedo nes artemisia vocāt: hebrei aũt hyaro: āno qngentesimoscdo filioꝝ israel pfe ctōis ex egypto. Post mille aũt ⁊ viginti ānos aduent⁹ abraā ad chananeā de meso potamia: a tpe vo diluuij anno millesimoquadringentesimo: ab adā aũt ptoplasto vs q3 ad edificatō3 tēpli salomonis pterierũt sil anni tria milia centũ ⁊ duo: qua tēpestate cepit edificare templũ. Tũc siquidē vndecimũ iam in regno tiri yrā annũ hēbat: a tiri vo conditōe vsq3 ad edificatō3 tēpli fuit tēpus annoꝝ qdraginta ⁊ ducentoꝝ. Depo suit itaq3 rex fundamēta tēpli in nimiā terre pfunditatē: de lapidib⁹ valde fortissimis ⁊ qui possēt longo tpe pmanere: qui eque cōstipati sibiq3 cōserti terre pauimentũ ⁊ for titudo sup edificati tēpli essent: ⁊ ppter inferiorē sui fortitudinē sine defectu impositā magnitudinē ⁊ pciosa3 vna pulchritudinē sustinerēt: q̄ vtiq3 fundamēta nō min⁹ pon dus habitura erāt q̄3 alia q̄ erāt tāta celsitudine ⁊ fastigio qsi ad instar mũdi: ⁊ ad ma gnificentiā fabricāda. Eleuatũ itaq3 templũ vsq3 ad camerā ex lapide albo cōstructũ cui⁹ altitudo fuit sexaginta cubitoꝝ: ⁊ lōgitudo sexaginta tantundē: latitudo aũt vigin ti. Sup hoc aũt erat aliud edificiũ equa mensura: ita vt esset ois altitudo tēpli cubito rũ centũ viginti: eratq3 cōuersu3 ad orientē. Cui⁹ vestibulũ hēbat lōgitudinē cubitoꝝ

Responsio yram regis sal.

Batus

Quo tpe hedificatu e templu Salo

Quo ordine ... templi hedificatum.

viginti quantā ⁊ latitudinē tēpli: latitudinē v̄o cubitoꝝ decē: in altitudinē surgens cu bitis centū ⁊ viginti. Edificauit aūt in circuitu tēpli viginti puulas domus: q̄ sui co pulatione tēpli totum spaciū extrinsecus ambiebāt. Naꝫ ⁊ ingressus eaꝝ ita fecit ad inuicem: vt ex alia intraret ad aliam. Haꝝ nanqꝫ singule domus latitudine quidēꝫ habebant qnqꝫ cubitoꝝ ⁊ tantūdem longitudinis: altitudinis v̄o viginti. Erant aūt supra edificate his alie: ⁊ rursus alie sup eas equales: ⁊ mēsuris: ⁊ numero: ita vt om nem altitudinē haberent ꝓxime sicut domus inferior: supior nanqꝫ circūedificata nō erat: opiebatqꝫ eas camera cedrina: ⁊ domibus quidem singulis erat hoc ꝓpriuꝫ: ⁊ imputribile tegumentū. Aliaꝝ v̄o erat tectum cōe longissimis trabibus adopertum ⁊ cūcta tegētibꝰ: ita: vt medij pietes ab eis trabibus cōstipati firmiores existerēt. Ca meras q̄ sub trabibꝰ erant de lignis eisdem fecit: celatis ope laq̄ario: auroqꝫ vestitis. Parietes aūt cedrinis tabulis exornauit: easqꝫ piter deaurauit: vt oē tēplum nimis effulgeret: ⁊ vultus ingredientiū faceret auri lumine resplēdere. Fabrica v̄o totius tē pli multa arte cōfecta est de lapidibus politis: arteqꝫ cōpositis: ⁊ nimis limpide cōsti tutis: ita: vt neqꝫ mallei neqꝫ alterius instrumēti fabrilis aliqꝺ ꝯsiderantibus apperꝫ indicium: sed pter hunc vsū ois materia cōgruēter explicita videret: vt naturali armo nia potius q̄ꝫ ferramentoꝝ crederet necessitate cōfecta. Excogitauit aūt rex ascēsum supioris domus p latitudinē pietis efficere: nō eni habuit ianuā grandē ad orientem sicut domus inferior: sed a lateribus erāt ingressus ianuaꝝ valde puaꝝ. Vestiit autē tēplum intrinsecus de lignis cedrinis vncinis fortibꝰ colligatis: qtenus hoc ꝓ muni mine ⁊ fortitudine cōstaret magna: diuisitqꝫ tēplum in duas ptes: vt interior quidem domus viginti cubitoꝝ aditū eēt: qdraginta v̄o cubitis scdo templo secerneret. In piete quoqꝫ diuidente aditum a reliquo tēplo ianuas de cedro statuit auro multo: ⁊ di uersis historiaꝝ celaturis ornatas: suspenditqꝫ ante eas vela ex magnis coloꝝ floribꝰ id ē iacinti: ⁊ purpure: ⁊ cocci: ⁊ byssi mollissimi splēdidissimiqꝫ cōtexta. Recōdidit aūt in aditu qꝺ erat latitudine cubitoꝝ viginti: ⁊ totidē longitudine duo cherubin tota ex auro purissimo: habebātqꝫ vtraqꝫ altitudinē cubitoꝝ quinqꝫ. Due ale erant i che rubin qnis cubitis extēse. Quapropter nō ꝓcul a semetipsis aberāt: ita: vt alis suis vna tangeret pietē australē: alia v̄o positum ad acquilonē: alie v̄o ale semetipsas con tingētes: arcam que in medio eoꝝ posita erat opiebant. Hec v̄o cherubin nullꝰ q̄les fuerunt dicere: neqꝫ conijcere pōt. Strauit aūt pauimētum tēpli petalis aureis: posu itqꝫ in portā tēpli ianuas ƀm altitudinē pietis mensuratas habentes latitudinē cubi toꝝ viginti: easqꝫ pulcherrime deaurauit: ⁊ vt breuiter dicā: nullā partē templi reliqt extrinsecus ⁊ itrinsecꝰ: que non eēt deaurata: operuitqꝫ similiter etiā has ianuas sicut interiores velis varie decoratis. Porta v̄o vestibuli nihil habuit hoꝝ. Misit ergo rex salomon ad yram: ⁊ ab eo accepit artificem noīe chirā: habentē matreꝫ ex genere neptalim: ⁊ patrem vriā generis israelitici: q totius qdem opis erat edoctus: pcipue tn̄ artifex ad opandū auꝝ ⁊ argentum ⁊ es: p quē. s. vniuersa ꝓ voluntate regis ī tem plo sunt diuersis machinationibus adimpleta. Fecit itaqꝫ is artifex chiram duas co lumnas ereas cū canalibus: cauatione quattuor digitoꝝ: quaꝝ erat ꝓceritas decem ⁊ octo cubitoꝝ: ⁊ ambitus in circuitu duodeci cubitoꝝ: ⁊ suprapoſuit vtreqꝫ columne capitella fusilia liliata: altitudine cubitoꝝ qnqꝫ supra quas erant erea retia facta: que opebant lilia capitū columnaꝝ: de quibꝰ pendebant bini ordines malogranatoꝝ du centoꝝ. Haꝝ siquidē columnaꝝ aliā cōstituit in pte dextra aū portā in vestibulo tem pli: vocauitqꝫ eā thalamū iachim: aliam v̄o in pte sinistra: quā nomiauit booꝫ. Fudit aūt ⁊ mare eneū in scemate emisperij: qꝺ opus ereū ꝓpter sui magnitudinē mare vo catū ē. Erat eni velut cantharus ingens: habebatqꝫ eius diametꝛ. i. ab angulo vsqꝫ ad aliū angulū cubitos decē: ⁊ grossitudo eius erat fusilis digitoꝝ quattuor: hēbatqꝫ

fundū in medio alphei sui loco: ope rotundū: decem coronis explicitū. Cui⁹ diametrum erat cubiti vnius. Circūstabant aūt in eo mari vituli duodecim respicientes singuli ad quatuor ventoꝝ regiones: hoc est tres vituli p vnamquāq₃ regionem: quoꝝ terga intus respiciebant: ꝛ super eos emisperium incumbebat. Cuius emisperij rotūditas ad interiora tendebat: capiebatq₃ hoc mare batos tria milia. Fecit autem decē cantaris bases ereas quadrangulas: ꝛ vniuscuiusq₃ latitudo fuit cubitorum quinq₃: latitudo q̄tuor: altitudo sex: cōclusumq₃ est opus pticulariter ita ornatū. Erant colūnelle quatuor quadrangule p angulos stantes: latera basis ex vtraq₃ pte in se habentes inserta: erantq₃ trine diuise: ꝛ singule earum habebant celaturas suas: id est alibi erat leo: alibi thaurus: alibi aquila: ꝛ in columnellis similiter per latera erant huiusmodi celature: quasi crispantibus pleciulis als petalis facte: quaruꝫ altitudo fuit cubiti vnius ꝛ dimidij. Erat mirum videre orbes rotarum: quemadmodū erant celate ꝛ basium iuncte lateribus. Angulos vero superiores concludebant humeri expansis vtiq₃ manibus animaliū: super quas sedebat fundus cantari reclinatus: id est incumbens super manus aquile ꝛ leonis: quod opus ita erat sibimet coaptatum: vt naturaliter insertum quodammō videretur. Inter hec autem erant ꝛ arbores celate palmarum. Huiusmodi ergo erant decem bases effecte. Fecit autem ad hec ꝛ decem cātaros rotundos ereos quorum singuli ferebant quadragenos choros: eratq₃ altitudo eoꝝ quatuor cubitorum: ꝛ tantundeꝫ ab alterutris eoꝝ labia recedebant: posuitq₃ decem hos cantaros super decem bases que vocabantur melchonoth: quinq₃ cantaros statuens a pte sinistra templi que erat ad aquilonē: ꝛ totidē a latere dextro ad austri ptem: respientes ad orientē: qd̄ etiā mare cōstituit aqua plenū: disposuitq₃ mare: vt ingrediētes sacerdotes templū in eo lauarent manus ꝛ pedes ascensuri scilicet ad altare: ꝛ cantaros ad animaliū interranea diluēda: simul ꝛ pedes eoꝝ que erant holocaustis imponēda. Fecit aūt altare ereū: cubitoꝝ viginti longitudine: ꝛ totidem latitudie altitudine v̄o decē ad holocausta celebrāda. Fecitq₃ ei⁹ vasa erea: insup ꝛ ollas ꝛ caldarias: ꝛ trullas: ꝛ arpagones: ꝛ omnia vasa opatus est ex ere: cuius splendor ꝛ pulchritudo similis erat auro: obtulitq₃ rex multitudinē mensaꝝ: ꝛ vnā quideꝫ valde p̄cipuā aureā: sup quā ponebant̄ panes dei: ꝛ huic pximas decem milia altero mō factas: sup quas vasa iacebant: id est phiale ꝛ patere auree qdem decem milia: argētee vero quadraginta milia: fecitq₃ candelabra decē milia ƀm precepta moysi: ꝛ quibus vnū in tēplo cōdidit: vt p diem luceret ƀm legē: ꝛ mensam vnā sup quā positi erāt panes ad ptem tēpli respicientē: ꝛ ad aquilonē e diuerso positū candelabꝝ qd̄ in australi pte cōstituit. aureū v̄o altare inter hec mediū erat. Hec eni oia dom⁹ habuit q̄draginta cubitoꝝ añ velū aditi: vbi erat arca recōdita. Fecit itaq₃ rex vini fusilia octoginta milia: ꝛ fialas aureas decē milia: argēteas v̄o duplici nūero: pateras aureas ad offerendā in eis similā cōsparsaꝫ ad altare octoginta milia: ꝛ argēteas duplici nūero crateras in qbus similā cū oleo fermētabant aureas qdem qnquaginta milia: argēteas v̄o dupliciter: mēsuras quoq₃ sil'es eis q̄ mosaice vocabant̄ affarones aureas qdē viginti milia: ꝛ argēteas dupliciter: thuribula v̄o aurea qbus offert̄ incēsuꝫ viginti milia: sil'r: ꝛ alia thuribula in qb⁹ portabāt a maiore altare igne ad min⁹ altare qd̄ erat in tēplo qnquaginta milia: stolas sacerdotales pōtificib⁹ cū his q̄ pendebāt ad pedes ꝛ sup hūerales: ꝛ rōnales ex gēmis mille: corona v̄o in qua deū moyses inscripserat: vna fuit que ad hūc diem vsq₃ pmāsit: sacerdotales stolas ex bisso cōtextas: ꝛ zonas purpureas singulas decē milia: ꝛ tubas ƀm pceptū moysi ducēta milia: itē stolas leuitaꝝ hymnos dicētiū ex bisso ducēta milia: ꝛ instrumēta musica ꝛ ad hymnos dicēdos adinuēta q̄ vocāt̄ nabla: ꝛ cinara ex electro ꝯstituit q̄dragīta milia. Hec oia ad honorē dei salomō copiose ꝛ magnifice fabricat⁹ ē: in nullo pcus exp̄s: sꝫ circa ornamēta

templi visus est pcipua largitate:q̄ etiā in thesauris dei recōdidit. Circūdedit aūt tem
plum p ambitū vniuersū:qd ppria qdem lingua gison:latine maceria:seu cancellus
nuncupat:tribus cubitis eius erigens altitudinē:vt ab ingressu tēpli ceteros phibe
ret:⁊ solis sacerdotibus hoc licere significaret:extrinsec⁹ vo huius tēpli aliā edifica-
uit aulā quadranguli scemate factā:erigens maximas porticus atq₃ latas: ⁊ portas
excelsas ⁊ amplas p q̄ttuor mūdi ptes in eo ꝯstituēs:quaꝝ singule ad vnūquēq₃ vē-
tum q̄ttuor angulis attēdebant:vbi ianuas aureas collocabat. In hoc ergo sacrario
ois ppl's qbus purgatio ⁊ obseruatio legitimoꝝ inerant introibāt. Si quidē mirabil'
⁊ oino pcipua fuit ⁊ populosa ad suscipiēdos aduenientes:⁊ si dici pōt etiā cōtempla-
tionem visionis ipsi⁹ excedebat aula q̄ foris erat. Magnas eni effodiens pfundi-
tates quas pter infinitā celsitudinem non poterat aliquis sine terrore conspicere:⁊
erigens fabricas in q̄dringentis cubitis eaꝝ altitudinē equales eas vtici montis in q̄
al's in quo tēplum edificabatur effecit:⁊ ppterea aula q̄ erat exterius sub diuo: facta
erat equalis tēplo. Circūdedit aūt porticibus hanc aulā duplicibus colūnis eas ex
lapide naturali portētib⁹:quaꝝ camere erant de cedro ⁊ ex laq̄aribus sculptis:bases
aūt in his oibus fecit argenteas. Cum hec igitur opa ⁊ magnitudine ⁊ decore edi
ficioꝝ atq₃ sacroꝝ templi ministerioꝝ rex salomon septē annis explesset: diuitiarum
magnā faciens ⁊ velocitatis ostensionē:vt quilibet inspiciēs omni tpe putaret exple-
ri vix potuisse qd sic breuiter visus est quantū ad opis tēpli magnitudinem terminas
se:scripsit principibus ⁊ hebreoꝝ senioribus:iubens omnem populum ad hierosoly
mam conuenire:visurum simul ⁊ templum:⁊ dei arcam ibidem portandam al's por-
taturū. Cūq₃ nunciatū fuisset omnibus vt ad hirosolymā properarent:vix ꝯuenerūt se
ptimo mense:qui lingua patria theseri:a macedonibus hyperueretheus appellatur.
Eodem tempore etiā festiuitas concurrit scenophegie:id est positionis tabernaculo-
rum q̄ satis apud hebreos excelsa atq₃ pcipua est. Portātes itaq₃ tabernaculū' qd fi
xerat moyses:⁊ oia vasa ad ministerium sacrificioꝝ dei cōstructa introduxerunt in tē-
plum. Precedebat aūt eam hostijs ⁊ ipse rex:⁊ ppl's vniuersus:⁊ leuite libaminib⁹
⁊ multo sacrificioꝝ sanguine iter totum implētes:⁊ incensū infinitū:⁊ hostiaꝝ multi-
tudinem portātes:ita:vt ois vndiq₃ aer impleret:⁊ etiā longe ꝯsistentibus odor sua-
uitatis occurreret agnoscētes aduētum dei:⁊ habitaculum sm humanā opionē crede
rent in nouā domo ei nup dicata eē faciendū. Nam neq₃ hymnos dicētes neq₃ cho-
ros agētes donec puenirent ad tēplū aliquo mō quieuerunt. Hoc itaq₃ mō arca mi-
grata est. Cūq₃ eam in aditu iā oporteret iduci:alia qdem plebs recessit: soli vo sacer
dotes qui portauerāt inter duos cherubin eā collocauerūt:q̄ eā suis alis āplexate sūt
Sic ēni erant ab artifice fabricate:vt arcā velut qddā tabernaculū aut camerationem
ptegerent. Habuit aūt arca nihil aliud:q̄₃ duas tabulas lapideas:q̄ decē vba a deo
moysi dicta in monte sina scripta retinebant. Candelabꝝ vo ⁊ mensam: ⁊ altare au-
reum statuerunt in templo ante aditum in hisdem locis in quibus ⁊ olim in taberna-
culo posita erant:⁊ quotidiana sacrificia ministrabant. Altare vo ereum statuit añ
templū cōtra ianuas:ita:vt eis apertis ad faciem eēt videntium sacrificia ⁊ hostiarū
maximas opulentias:reliqua vo vasa congregans:int⁹ in templo recondidit. Cūq₃
oia sacerdotes circa arcam cōstituissent egressi sunt:⁊ repente nō quidē tumēs:al's ve
hemens:neq₃ qualis hyemali tēpore hymbre plena solet nubes asistere:s₃ diffusa ēt:
⁊ tēperate effluxit:⁊ tēplum oē cōpleuit:⁊ facies quidē sacerdotū obūbrauit: ita: vt se
inuicē videre non possent:mētibus aūt omniū fantasiam quandam ⁊ opinionē pbuit
quasi deus descendisset in templū:⁊ libenter habitaret in eo. Talē equidē hāc habu
erunt oēs opinionem. Rex autem salomon de loco vbi sedebat exurgēs:fecit ad
deū verba:q̄ diuine nature credidit eē decētia. Tibi inqt dñe ppetuā domū quā ipse

Verba salomonis ad deum

fabricat⁹ es/esse nouim⁹ celū ⁊ terrā:simul ⁊ mare:⁊ cū tibi nequaq̄ȝ hec vniuersa suf ficiant:hoc tuo noī ꝯstitui templū:vt ex eo oꝛōnes ad te sacrificātes ⁊ imolantes emit tamus in aera:⁊ ꝯfidam⁹:ꝙ cū nobis sis p̄sens:nō a tuis sedib⁹ ꝓcul abes. Ut eni oīa videas ⁊ audias vniuersa:nō a loco vbi nūc habitas recedēs:oībus vicin⁹:⁊ vni cuiqȝ noctu ⁊ die semꝑ assistis. Cū ergo hec dixisset ad deū:verba cōuertit ad po pulū:manifestās eis dei potentiā ⁊ ꝓuidentiā eius ꝙ dauid eius pater oīa futura sicut iam multa ꝓuenerāt:⁊ foꝛent vētura reliqua p̄dixisset:qđ ipsi quoqȝ nōduȝ nato im posuit nomē:⁊ ꝙ templū ipse edificaturus:esset prim⁹ post obitū patris regnaturus: ⁊ cū oīa ſm illius ꝓphetiā fierēt:supplicabat vt deo bn̄dicerēt vniuersi:⁊ in nullo de eius ꝓmissionibus desperarēt:quas ꝓ eoꝝ felicitate p̄dixerat:sed crederēt hec implē da ex his q̄ fuerant iam trāsacta. Cūqȝ hec dixisset ad ppl'm expansis manibus ait. Opibus quideȝ impossibile est:vt valeāt hoīes ꝓ his que meruerūt deo munera debita cōpensare:diuinitas eni nullius eget:⁊ omniū rerū cōpensatōe supioꝛ est. In quo eni alijs aīalibus ꝑ te dn̄e meliores sumus effecti:in eo tuā bn̄dicimus maiesta tem:⁊ ꝓ his que stirpi nostre p̄buisti pius:necessariū est gratias agere ppl'm hebreo rū. Nullū enim aliū magis optamus habere ꝓpicium:⁊ in eo tuā circa nos deuotio nem cognoscimus ꝑ munera:quia ꝑ te est nobis vox quā ex aere habemus:⁊ ꝑ eum iterū nouim⁹ ascendentē. Per hanc ergo gratias tibi referimus primitus de hoc tem plo:qđ ex inuisibili ad tantā gloꝛiā ꝓuexisti:deinde ꝓ meipso cui oīa vsqȝ ad p̄ntem oīem sicut a te p̄dicta sunt cōdonasti. Supplico ergo de cetero:vt mihi ministres: que cūqȝ deū hominib⁹ honoratis prebere possibile est:⁊ nostrā domū omnib⁹ bonis ad augeas:sicut dauid meo patri ⁊ viuenti:⁊ circa obitū ꝓmisisti:⁊ q̄uo apud nos mane bit regnū genus illius infinitis regnū successionib⁹ adhonoꝛabis. Hec ergo nobis largire sufficienter:meisqȝ filijs virtutē que tibi sit grata cōcede. Sup hec aūt ⁊ oꝛo:vt ꝑs aliqua tui sp̄us hoc templū inhabitet:quatenus ⁊ in terra circa nos esse videris. Tibi siquidē habitatio puula est etiā omne celū ⁊ alpheus qui sub eo est omniū exn̄ tium:nō dicā hoc puissimū templū:ꝙ precoꝛ vt custodias ab oī vastatōe belloꝝ:⁊ tā q̄ȝ ꝓpꝛie possessiōi feras auxiliū. Supplico piter:vt si peccauerit ppl's aliqn̄:deinde plaga q̄dam pessima peccatis digna a te terris illata:aut sterilitas:aut coꝛruptio: aut fames:aut huiusmodi passio quā iuste transgressoribus soles inferre ꝓuenerit: ⁊ con gregatus ad hoc cōfugerit templū rogando te:vt a peste saluet: exaudibilis eis effe ctus velut intus habitās miaȝ prebeas:⁊ a malo sue calamitatis euellas. Hoc auxi liū nō hebreis solūmodo a te rogo cōferri peccantib⁹:sed etiā toti⁹ terre finib⁹:qui dū aduenerint:aut de quolibet loco ⁊ ꝓ aliquo bono p̄ces effuderit:exaudi clemēs ⁊ po stulata cōcede. Sic eni oēs agnoscēt:ꝙ tu quidē ipse a nobis tibi domū fieri voluisti. Nos autem non inhumani naturaliter sum⁹ quādo nō eos qui cōtribuli non sunt ex traneos iudicamus:sed cōiter omnibus tuū adiutoꝛium ⁊ honoꝝ effectuȝ adesse sup pliciter exoꝛamus. Hec dicens ꝓstratus in terra:⁊ deuotius adoꝛans deum:post ista surrexit:⁊ in templo obtulit hostias:⁊ replens illud sacrificijs:manifeste deū vi dit sacrificium grate suscipientem:ignis enim ex aere descendēs omnibus videntib⁹ ad altare:hostias totas abripuit ⁊ absumpsit. Hac igitur apparitiōe monstrata:po pulus quidem manifestationem hanc esse diuine habitationis in templo coniiciens: procidens adoꝛauit in terra. Rex autem cepit benedicere deum: cunctosqȝ vt hoc facerent adhoꝛtari:habentes iam circa se diuini fauoꝛis inditium: vtqȝ oꝛarent semꝑ sibi ab illo talia prouenire:⁊ vt mentem suā puram ab omni malicia cōseruarēt ad iusti ciam diuinamq̄ȝ culturam:ad seruāda mandata que ꝑ moysen eis clementia diuina contulerat:quia sic foꝛet felix gens hebreoꝛum:⁊ totius generis humani beatioꝛ: ro gabatq̄ȝ pariter:vt memoꝛiam haberent:quemadmodū bona p̄ntia cōquisissent:eaq̄ȝ

firmiter obtinerent: ⁊ maioꝛa ⁊ ãplioꝛa decetero sustinerẽt: nõ eni pcepta hec solũmõ
ꝓpter pietatẽ atq; iusticiã: sed etiã obtinẽda p hec pmia curarẽt: ꝙ eẽt apud hoies pͣ-
cipuum nõ tm̃ aliqd ꝯquirere: quantũ acqsita seruare: ⁊ nihil ꝓ eoꝝ amissione delinq
re. Hec ergo locutus ad pplm: dimisit ecclesiã: cũ sacrificia celebrasset ꝓ se: ⁊ vni
uersis hebreis. i. vitulos quidẽ. xxij. milia: oues cẽtum. xx. milia. Tunc eni primum
in tẽplo sacrificia celebrata sunt: ⁊ in eo epulati sunt oẽs hebrei cũ vxoꝛib⁹ suis ⁊ filijs
insup etiã ⁊ festiuitatẽ q̃ vocat scenophegia faciẽs ante tẽplũ clare nimis ⁊ magnifi-
ce dieb⁹ quatuoꝛdeci rex cũ oi pplo piter epulatus ẽ. Cũq; hec fuissent sufficiẽter ex
hibita: nihilq; deesset circa pietatis diuine culturã: dimittẽte rege: singuli ad ꝓpria re
mearunt: agentes grãs regi ꝓpter ꝓuidentiã quã habuisset: ⁊ opa q̃ fecisset: ⁊ oꝛãtes
deũ: vt eis regẽ pberet longeuo tpe salomonẽ. Agebant reuertẽtes cũ gaudio suũ iter
⁊ cũ delectatione hymnos decantãtes: ita: vt cũ ea iocunditate sine laboꝛe ad pꝛopria
remearẽt. Sic itaq; dũ arcam deduxissent in tẽplũ: eiusq; magnitudinẽ pulchritu-
dinẽq; vidissent sacrificijs maximis ⁊ festiuitatib⁹ impertitã: ad suas ciuitates singu
li sunt regressi. Apparuit igit regi p somniũ de⁹: significans ꝙ eius exaudisset oꝛa-
tiones: ⁊ q: ꝯseruaret tẽplum: ⁊ in eo semp habitaret: nepotib⁹. s. eius: ⁊ oi multitudi-
ne faciẽte iusticiã: ipmq; primũ si in pris sui monitis pmaneret: ad excellẽtiam ⁊ feli
citatis infinitum cũ plurima securitate asseruit vehendũ: ⁊ regnaturos semp in ea ꝓ-
uincia ex eius genere principes: ⁊ de tribu iuda: si vo mandata ꝯtẽneret: obliuioniq;
mãdaret: ⁊ pegrinos imitatus coleret deos: eẽt radicitus abscidẽdus: ⁊ neq; reliqas
ex ei⁹ genere remãsuras: s; neq; in israel vlteri⁹ noiandas: populũq; terrã quã prib⁹
eoꝝ dederat multis iustificationib⁹ eẽ priuandũ: multisq; bellis ⁊ malis exterminan
dũ: ⁊ a terra quã eoꝝ patrib⁹ pbuit ejiciẽdos: incolasq; aliene terre eẽ futuros: tẽplu;
quoq; edificatũ incẽdendũ diripiendũq; ab inimicis: s; ⁊ ciuitatẽ hostiũ manib⁹ sub
uertendã: ⁊ eoꝝ erũnas se factuꝝ fabulaꝝ relatione dignissimas: ꝓpter multitudinẽ
nimie infelicitatis: ⁊ incredulitatis: ita vt vicini eoꝝ audiẽtes mirarent calamitates:
sed ⁊ cãs inquirẽtes ꝓ qbus ita hebrei odio haberent a deo: q primitus ab eo fuerãt
ad tãte glorie atq; diuitiaꝝ culmen euecti: ab his a qb⁹ requirebãt: audirẽt: q: p pec-
catis ⁊ puaricationibus legũ paternaꝝ talia ptulissent. Hec eni ei p somniũ deũ di-
xisse ꝯscriptum ẽ. Post tẽpli vo fabricam: quã septẽ annis pdixim⁹ fuisse pfectã:
edificium domuũ regaliũ cõstruere cepit: qd tredeci annis vix ipleuit. Non eni; hu-
iusmodi ei erat feruẽs studium sicut in tẽplo. Sed illud quidẽ licet eẽt grãde ⁊ opati-
one mirabile: ⁊ cũctis simul inopinabile: coopante deo cui fiebat: terminũ pdictis an
nis accepit: regie vo domus multum tẽpli dignitate minoꝛes erant: cu; neq; materia
tãto tpe aut largitatis fuisset opulẽtia pparata: ⁊ eo ꝙ regũ habitatio: ⁊ non eẽt dei fu-
tura: tardius est effecta. Hec quidem ꝫm felicitatẽ hebraice religionis ac merito re-
gis edificata sunt: quoꝝ totã expositionẽ ⁊ oꝛdinem dicere necessarium est: vt ex hoc
oẽs cognoscant magnitudinem: cũ legentes viderint huius rei descriptionẽ. Erat ma-
gna basilica nimis ⁊ pulchra: hecq; inumera columnaꝝ multitudine poꝛtabat. Quã
ad iudicia rerũq; cognitiones distribuit: vt posset cape populi magnitudinẽ ad iudi-
cia venientẽ. Cuius longitudinis magnitudo erat cubitoꝝ cẽtum: latitudinis quinq
ginta: altitudinis triginta: colũnas quoq; quadrangulatas oẽs habebat: tegebat q;
cedro ope coꝛithio: phyalis eqlib⁹: ⁊ scutulis arte mira celat;: eratq; robusta: ⁊ varijs
decoꝛib⁹ exoꝛnata. Itẽ alia erat basilica i medio toti⁹ ãplitudis ꝯstituta: hñs latitudi
nẽ cubitoꝝ. xxx. ⁊ ꝯ tẽplũ validis colũnis extẽsũ: eratq; i ea soliũ valde decoꝝ: i quo
sedẽs rex iudicia ꝓferebat. Huic erat victa alia quoq; regioẽ basilica ⁊ reliq habita
cula ⁊ sedilia: vbi p⁹ cãs explicitas residebat: strata oia tabulis cedrinis. Et alia q-
dẽ edificauit ex marmoꝛib⁹. x. cubitoꝝ: alia vo tabulis vestita sectilib⁹ ⁊ pciosissimis

Deus p somniu sa moni apparuit sig ficans et multa.

Domu regiam instruxit salon. post tpli structuram.

exornauit fm de cuius temploꝝ: ꝛ miraculũ habitationũ regaliuʒ: cuius pulchritudo tribus ordinibus opere intexta assyrio. Quarta pars celaturis ornata: miraculũ artis videntibus offerebat: erantqʒ illic sculpte arbores ꝛ vniuersa poma quasi ramis ꝛ ex eis pendẽtibus folijs obumbrata: ita vt ꝓpter miraculũ subtilitatis agitari quodam⸗ mõ putarent: alia vero ps dealbata erat: ꝛ varijs picta coloribus. Edificauit aũt sup hec domus alias epulaꝝ ꝛ porticus valde ꝓtensas in domo regali positas: inter q̃s vnam fecit omnino preclarã ad regũ conuiuia necessariam: ꝛ vndiqʒ deauratã: necnon ꝛ alia vasa quecũqʒ sunt epulis oportuna: omnia fecit ex auro. Difficile itaqʒ est nu⸗ merare magnitudinẽ ꝛ varietatẽ domuũ aularũqʒ regaliũ: q̃ta erant maxima: ꝛ q̃ta hoꝝ inferiora: ꝛ q̃ta sub terra que videri non poterãt: necnon ꝛ pulchritudinẽ solario rum ꝛ viridarioꝝ que erãt facta delectabiliter ad aspectũ: quo exusta corpora possent ab estꝰ ardore refugere. Et vt breuiter dicam: totam regiaʒ domũ ex albo lapide ꝛ ce dro: ꝛ auro: ꝛ argento splendide nimis ꝛ opulentissime instruxit: cameras ꝛ parietes vestiens auro: quo dei templũ resplendentes exhibuit. Fecit etiam ex ebore soliũ magnitudine nimis eximiũ: atqʒ celatũ scemate tribunalis: habebatqʒ sex gradus: ꝛ in singulis eoꝝ ex vtraqʒ pte duo leones stabant: ꝛ in supioribus gradibꝰ alij totideʒ in reclinatõe vero manus erant portantes regem: eratqʒ ipsa reclinatio in vitulo respi ciente posttergum: ꝛ ex omni pte tribunal auro circumdatũ. Hec salomon vigin ti annis edificauit. Cui multum aurum ꝛ argentũ rex yram ad edificiũ contulit: insu per ꝛ ligna cedrina ꝛ cypressina: quem salomon magnis quoqʒ cõpensationibus re⸗ donauit: mittens ei p annos singulos triticũ: vinũ ꝛ oleuʒ: quibus maxime rebus eo q̄ habitaret in insula sicut diximus indigebat. Ad hec aũt ꝛ ciuitates galilee regiõis viginti numero ei non ꝓcul a tyro positas condonauit. Quas dũ circuisset atqʒ cõsi⸗ derasset displicuissetqʒ ei donũ: mittens ad salomonẽ dixit se ciuitatibꝰ nõ egere: ꝛ ex tunc he appellate sunt terra gabalon: ꝛ eni interpretatũ linguã phenica: displicere sig nificat. Misit itaqʒ pdictꝰ rex yrã ad regẽ salomonẽ rogãs eũ: vt q̃dam sophismata ꝛ v̄ba pabolaꝝ que ei dixerat apiret: ꝛ questionũ difficultates absolueret. Qui cũ esset astutior ꝛ intelligẽs: nihil hoꝝ ignorãs: sed in oĩbus rõne p̄ualens: ꝛ eoꝝ cãs agnos⸗ cens: oẽs obscuritates eoꝝ pduxit ad lumẽ. Meminit aũt hoꝝ duoꝝ ꝛ menãder q ex phenica lingua antiq̄tates sydonioꝝ in vocẽ cõuertit helladicã ita dicẽs. Mo riente aũt abybalo successit in eius regnũ filius eius yrã: qui dũ vixisset ãnis q̄nqua gintatribꝰ regnauit trigintaq̄tuor. Hic effodit amplũ terre spaciũ: ꝛ aureã colũnaʒ q̃ in iouis tẽplo dicauit: insup ꝛ lignoꝝ mãʒ a mõte lybano incidit ad tecta tẽploꝝ: ꝛ de struẽs antiq̄ sacraria: templũ edificauit herculi ꝛ astarte: ꝛ primũ herculis hoc erexit mẽse pyritio: ꝛ cõtra eucheos tributa nõ reddẽtes egit exercitũ: eisqʒ sibi subditis de nuo remeauit. Huius tpibꝰ erat abdemonis filius iuuenculꝰ qui semp ꝓpositiões q̃s impasset rex hierosolymoꝝ regi yrã soluebat. Meminit illiꝰ etiã dyon histori ographus ita dicẽs. Abybalo moriẽte filius eius yrã regnauit. Hic ptem ciuita⸗ tis positã ad orientẽ diruit: ꝛ maiorẽ vrbẽ effecit: ꝛ olimpij iouis templũ destruẽs: me diũ locũ ciuitati cõiunxit: ꝛ aureis anethimatibꝰ exornauit: ascendẽsqʒ in montẽ lyba nũ silnã maximã ad sacroꝝ secuit edificia. Et adiecit hec: regeʒ hierosolymoꝝ salo⸗ monẽ misisse ad yrã tyri regẽ: figuras q̃sdaʒ: ꝛ petisse ab eo solutõʒ ita: vt si nõ posset discernere: soluẽti pecũias daret. Cũqʒ fateret yrã nõ posse se illa dissoluere: foretqʒ multa pecuniaꝝ detrimẽta passurus: p abdimũ q̄ndaʒ tyriũ q̃ ꝓposita fuerãt soluta sunt: ꝛ alia ab eo ꝓposita q̃ si salomon nõ solueret: yrã regi pecunias multas daret. Et hec quidem dyon sic dixit. Cunqʒ rex salomon videret muros pro munimine turribꝰ indigere aliaqʒ tutione: nã fm ciuitatis meritũ oportebat etiã copiosaʒ firmi⸗ tatẽ esse muroꝝ: hec efficit: ꝛ turribus ciuitatẽ pcipuis valde circũdedit. Construxit

Quo salon. multas pa bolas et sophismata solvit yram. regi tyri.

aũt ciuitates: inter ꝓcipuas vrbes ãnumerãdas: asor: ⁊ magedon: ⁊ tertiam zazarum.
Que cũ fuisset in regione palestinoꝝ: pharao rex egypti castrametatus: ⁊ obsidens
eã cepit: ⁊ oẽs eius habitatores occidit eãq3 subuertit: deditq3 eam postea dono sue fi
lie salomonis vxori. Quapropter edificauit eã rex: cũ eẽt natura munita: ⁊ ad bella tẽ
porũq3 motus vtiliter oportuna. Non ꝓcul ab hac duas alias edificauit vrbes: q̃rũ
altera bitchora: altera vocabatur balech. Ultra has aũt fecit ⁊ ad alias ad voluptatẽ
⁊ epulas oportunas: ⁊ reꝝ tẽperamẽtis: pomorũq3 fertilitate: ⁊ aquaꝝ frigidissimaꝝ
poculis abundantes. Pergẽs v͛o ⁊ in desertũ supioris syrie: eãq3 capiens: cõsti-
tuit ibi maximã ciuitatẽ: duoꝝ dieꝝ itinere a syria supiore distantẽ: ab euphrate v͛o v-
nius: ⁊ a maxima babylone sex mansionibꝰ ꝓcul extantẽ. Ut aũt hec ciuitas a ꝑibꝰ
habitabilibus syrie ita distaret: hec cã ẽ: eo ꝙ in inferiori terra aq̃ nusq̃3 inuenit: in illo
aũt loco solũmõ fontes ⁊ putei nimis abundẽt. Hanc itaq3 edificans ciuitatẽ: ⁊ mu
ris eminẽtibus eã circũtegens thadamur appellauit: ⁊ hactenꝰ apud syros ita dice-
bat: quã greci palmirã vocant. Hec itaq3 salomon illo tꝑe rex agebat. Pro-
pter eos aũt qui q̃runt: quõ oẽs egyptioꝝ reges a mineo qui memphis edificauit: ⁊
ante multos annos fuit q̃3 noster progenitor abraã: dũ inter hec vsq3 ad salomonem
mille ⁊ triginta anni trãsierunt pharaones vocati sunt a quodã rege pharaone: qui pꝰ
priores his tẽporibꝰ impauit: pharaonũ vocabulũ assumẽtes explanare hoc necessa-
rium iudicaui: vt ⁊ caliginẽ eoꝝ ignorationis auferã: ⁊ cãm huiꝰ nois declarare con-
tendam. Pharaonis nomẽ ꝯm egyptios significat regẽ. Reor aũt eos ab infantia
quidẽ alijs noibus appellatos: veniẽtes v͛o ad regnũ hoc ꝙ lingua pͥa significaret
impium eos fuisse participatos. Nã ⁊ alexandrie reges cũ primitꝰ alijs noibꝰ voca
rent: veniẽtes ad regnũ vocati sunt ptolomei: ⁊ romanoꝝ imꝑatores a natiuitate alijs
vocati noibus cesares appellant: cũ ꝓtãs ⁊ principatꝰ eis nomẽ imponat: ⁊ nõ hisdẽ
ꝑmaneant appellationibꝰ: q̃s a genitoribꝰ susceperũt. Puto siqdẽ ⁊ herodotũ alicar
naseũ ꝓpterea: post mineũ qui mẽphim edificauit dixisse tricẽtos triginta fuisse reges
egyptioꝝ: ⁊ nequaq̃3 eoꝝ noia declarasse: qꝛ pharao oẽs cõiter vocabant. Nã post
hoꝝ obitum regnãtis mulieris vocabulũ posuit noie nicaulã eã vocitatã fuisse decla-
rans: qꝛ masculi qdem reges pharao appellationẽ habere poterant: femine v͛o neq̃q̃3
⁊ ꝓpterea naturale huiꝰ nomẽ dixit. Ego aũt ⁊ in libris nostre ꝓuincie alꝰs legis rep-
peri: qꝛ pꝰ pharao soceꝝ salomonis nullus rex egyptioꝝ hoc vocabulo nũcupatꝰ est:
⁊ qꝛ postea venit ad salomonẽ mulier quã ꝓdixi egypti ethiopieq3 regina: de qua nc n
post multa denuo referemus. Hoꝝ iõ nunc memini: vt ostenderem: quia nostri libri
⁊ egyptioꝝ de multis rebus concordare noscunt. Rex itaq3 salomon chananeos
qui in monte libano morabant vsq3 ad ciuitatẽ amathi non obediẽtes subdidit: ⁊ tri-
buta eis imposuit: vt ei ministrarent ac seruile opus efficerent: ⁊ agriculturam exhibe
rent. Ex his quosdam annis singulis eligebat: qꝛ nullus tunc seruiebat hebreorũ.
Non eni erat rationabile: vt cũ deus eis multa milia gẽtiũ subdidisset: ⁊ ex his opor
teret eos habere seruitia: ipsi in hoc scemate ꝑmanerent: q̃n oẽs armati equis ⁊ curri-
bus militabant potius q̃3 seruitia ꝑagebant. Chananeis aũt quos ad sua ministeria
tulerat: constituit principes quingentos ⁊ quinquaginta: qui sup eos omnẽ a rege po
testatẽ ꝑcepant: vt eos docerent opa seu negocia: in qbꝰ necessarij eẽ viderent. Fe
cit aũt rex etiã: multas naues in sinu egyptiaco maris rubri: in quodã loco q asyon-
gaber appellatur: nõ ꝓcul a ciuitate bellena: que nũc beronica vocat. Hec eni regio
fuit primitus iudeoꝝ. Habuit v͛o ad edificãdas naues beneficia regis yraz. Ipse
nãq3 multos viros gubernatores: ⁊ i marinis rebꝰ edoctos misit: quos iussit nauiga
re cũ dispensatoribꝰ suis ad locũ q oli ophyra: nũc terra aurea nuncupat: ẽ aũt in in-
dia: vt auꝝ deferrent: ⁊ colligentes quadringenta talenta: ad regẽ denuo sunt reuersi.

Cur egyptior reges Pharaones vocati fuer

333 reges fuerunt egyp

Igitur reginā egypti ꝛ ethiopie sapia plenā: ꝛ alijs valde mirandā audientē crebro salomonis virtutē atqꝫ prudentiā: ꝛ hñtē desideriū eius multū: ꝛ eoꝝ que illi de rege quotidie dicebanť: ad semetipsum adduxit: vt experimento ꝛ non auditu potius satisfacere potuisset: qm̄ opinio mendax sepius inuenitur: ꝛ ꝓferentis narratiōe suscipitur. Cū ergo ad eū venire voluisset: vt in pñti sapientie eius experimenta pciperet: studuit etiā qōnes ꝓferre: ꝛ eaꝝ solutōe exigere. Uenit ergo hierosolymā cū magna gloria: ꝛ apparatu multo diuitiaꝝ: cū auro ꝛ aromatibus ꝛ lapidibus preciosis: eāqꝫ rex grate suscepit: ꝛ circa eam in omnib⁹ extitit valde largissimus: ꝛ ꝓpositōes sophismatū intellectu suo cito cōcipiens: velocius q̄ȝ sperari poterat exoluebat. Cui⁹ illa sapiam ita se transcendentē ꝛ potiorem q̄ȝ audiebat agnoscens: vehementer obstupescebat: ꝛ maxime culmina regalia mirabať: eorūqꝫ pulchritudine mira: ꝛ magnitudine delectabatur egregia: nihilominus ꝛ dispositōe varia fabricaꝝ: in qua multā regis prudentiā astutiamqꝫ cernebat: plus tñ eam obstupescere faciebat domus: que silua lybani vocabať: ꝛ quotidianaꝝ opulentia cenaꝝ: ꝛ appatus eius ꝛ ministeriū: ꝛ vestes ministrantiū: eorūqꝫ decens circa suū officiū disciplina: precipue tñ sacrificia que quotidie deo celebrabanť: ꝛ sacerdotū circa hec necnō maxia diligētia leuitaꝝ. Hec videns diebus omnibus nimis admirabatur. Et cū non posset tacere miracula que videbat: vbis voluntatē sui cordis apuit dicens ad regē quibus suā mentē victaȝ esse monstrabat. Cūcta inquit o rex que p auditū veniunt ad notitiam: cū quadā incredulitate seu dubitatione suscipiunť: tuoꝝ vero bonoꝝ que ꝛ ipse in te possides: hoc ē sapientiā ꝛ prudentiā: ꝛ que tibi pstantur ex regno: non est mēdax fama: sed vera: licet multo minor q̄ȝ in pñti cōspicio. Nā opinio aurib⁹ qdeȝ aliquid suadere nitiť: dignitas vero reꝝ nō ita fieri nota: sicut aspectu ꝛ ipsa pñtia cōprobať. Ego siquideȝ neqꝫ his q̄ nūciabanť ꝓpter multitudinē ꝛ magnitudinē credēs: multo potiora cōspexi: ꝛ beatū dico ppl'm hebreoꝝ suosqꝫ tuos pariter ꝛ amicos: qui quotidie tuo vultu fruūť: ꝛ sapiam audire ꝓmerenť: Quis etiā nō bñdicat deū: sic hāc diligentē ꝓuinciā ꝛ ei⁹ habitatores: vt te ad regni culmē eueheret. Ostendēs ꝗ ante post vba hec quemadmodū eius regis habuisset affectū: etiā mūeribus apuit sue mentis iudiciū al's iudicium. Uiginti nanqꝫ auri talenta regi dedit: ꝛ aromatū innumerā multitudineȝ: ꝛ lapides preciosos. Dicunt aūt: quia ꝛ radicem balsami quā hactenus fert nostra ꝓuincia: ipsa dederit regi. Cui etiā e diuerso salomon bona multa donauit: ꝛ maxime q̄ ipsa desideranter eligeret: nihilqꝫ fuit qđ postulanti nō pberet: ꝓnius dabat q̄ illa petierat: q̄ȝ q̄ ipse magis offerret: eāqꝫ sue largitatis munere pcurrebat. Regina itaqꝫ egyptioꝝ ꝛ ethiopie dans: ꝛ rursuȝ dona recipiēs que pdiximus: ad ꝓpria remeauit. Eodem tpe dilati sunt regi a terra que vocať aurea lapides pciosi: ꝛ ligna pinea quibus vsus est ad fortitudinē templi: domūqꝫ regalē: ꝛ ad instrumēta musicorum: fecitqꝫ ex eis cytharas ꝛ nablas: vt dicerēt deo hymnū leuite. Omniū vero reꝝ que fuerāt quocūqꝫ tpe regi delata: ea que illo die deuecta sūt magnitudinē ꝛ pulchritudinem pcellebant. Nullus igitur arbitretur ꝙ ligna pinea q̄ nunc ꝓpter pcia vendentiū sic appellanť illis vicina sint: illa siquidem visione rotunda quasi pinea sunt: sed multa cādidiora: ꝛ valde fulgentia. Hoc aūt dixi vt nullus naturā vere pin⁹ ignoret. Quia vo ꝓpter vtilitatē regis eius memoriā fecim⁹: oportunū etiā iudicā⁹: significare allati auri illo tpe q̄ȝtitatē: q̄ fuit pōdere talentoꝝ sexcētoꝝ sexagitasex: nō reputatis eis: q̄ negociatores emerāt: neqꝫ ꝙ dono arabie coparchie: regesqꝫ mittebāt Conflauit ergo auꝝ: vt ducētas lanceas faceret: que siclos sexcētos haberēt. Fecitqꝫ ꝛ scuta trecēta vno quoqꝫ habēte auri minas tres: posuitqꝫ eas in domū q̄ silua libani vocatur: necnō ꝛ coopcula ex auro ꝛ lapidibus pciosis ad conuiuia necessaria pparauit. Dūqꝫ vno pcipuo artifice hec fecisset: etiā alia valoꝝ opa largitate auri vt

Domus Pharaonis · silua libani vocabatur ·

Dr. regina egypti et ethiopie venisse ad salomonem · do / nasse sibi radicem bal / sami ·

faceret exquisiuit. Non eni auꝝ aut argētuꝫ vendebatur aut emebať: sꝫ multe fuere naues quas rex in mari tharsico cōstituerat: vt interiora gētium penetrarent: ⁊ omnia cōpararēt: ⁊ compatum auꝝ argētumqꝫ regi deferrēt: necnō ⁊ elephantes: ⁊ pauos: ⁊ simias. Nauigio v̄o euntes ⁊ redeūtes tribus annis implebant. Tunc eni regis illustris opinio oēs in circuitu ꝓuincias circuibat: virtutē eius sapiētiamqꝫ vbiqꝫ diuulgans: ita vt oēs vndiqꝫ reges desiderarēt eius aspectum: ꝓpter incredulitatē reꝝ que de eo referebanť: magnisqꝫ muneribus suum circa eū studium demonstrabant. Mittebant itaqꝫ ei vasa aurea ⁊ argētea: vestesqꝫ purpureas: ⁊ aromatum genera multa ⁊ currus ⁊ equos: ⁊ onagros: mulasqꝫ q̃ virtute ⁊ pulchritudine regi placerēt: ita vt curribus ⁊ equis pristinis ex his qui dirigebanť accresceret curruum numerus quadringētoꝝ: erāt eni p̄mitꝰ mille: ⁊ iter equoꝝ duo milia: cū primitꝰ fuissent .xx. milia. Nutriebantur aūt vt eēnt pulchri piter ⁊ curraces: ⁊ compatione facta: nec decētiores alij nec velociores inueniref. Exornabantur aūt ⁊ ascēsores eoꝝ: primū decora iuuētute florētes: habētesqꝫ magnā ꝓceritatē: ⁊ satis alios excedētes: longāqꝫ diffundētes in equoꝝ sessione cesariē: ex purpura tyria veste circūamicti: auriqꝫ tincturam quotidie ī suis comis adijciētes: vt equoꝝ capita ꝑcusso sole auro radiante fulgerēt. His circa eū armatis existētibus: arcuqꝫ ferētibus: rex vectus in curru: ⁊ alia veste circūamictus: solitus erat exire ad quēdam locū: qui ab hierosolymis duobus funiculis abest vocaturqꝫ hortus: aquaꝝ rigationibus gratus ⁊ locuples. Hic ergo cā delectatiōis egrediebatur circa res oēs maxima ꝓudētia ⁊ studio semꝑ vtēs: ⁊ vbiqꝫ cultꝰ ac decoris existēs: neqꝫ viaꝝ desidiā habuit: sed regias vias q̃ ad hierosolymā ducerent: lapide nigro strauit: vt etiā ambulātibus nō possent eē difficiles: ⁊ ostēderēt diuitiaꝝ ⁊ impij dignitatē. Diuidēs aūt currꝰ: ⁊ disponēs vt singulis ciuitatibꝰ certus eoꝝ numerus eēt: paucos qdē circa se retinuit: vrbes aūt vbi dispsi sunt ciuitates curruū nominauit. Argēti v̄o tantā multitudinē fecit rex ī hierosolymis abūdare: quanti erant ⁊ lapides: sꝫ ⁊ lignis cedrinis q̃ p̄mo n̄ fuerāt: sicut arboribꝰ mori cāpos iudee ita cōplenit. Iussit aūt ⁊ negociatoribꝰ cōmertia ex egypto deferētibꝰ: vt vēderēt ei curruꝫ vnū cū duobꝰ eqs dragmis argēti sexcētis: quos ipse regibꝰ syrie ⁊ trans euphraten habitātibꝰ destiabat. Qui dū fuisset omniū reꝝ gloriosissimꝰ atqꝫ religiosissimꝰ: ⁊ prudētia ⁊ diuitijs excelleret vniuersos: q ań eū hebreoꝝ tenuerūt p̄ncipatū: nō ī his vsqꝫ ad terminū vite sue pmāsit: q̄n reliquēs solēnitatū custodiā p̄rnaꝝ: nō fine sili reꝝ q̄s de dauid p̄dixīmꝰ cōuersatꝰ ē: sꝫ circa mulieres ⁊ veneriā itpantiā turpiter exardescēs nō ꝓuicialiū solūmō delectatiōnē habuit feiaꝝ: sꝫ etiā multas ex alienigenis gētibus duxit vxores: sydonias: ⁊ tyrias: etiā āmanitidas: ⁊ idumeas: ⁊ leges ē p̄uaricatꝰ moisaicas: qbꝰ ille ꝯdixit alienigīnis mulieribꝰ hebreas debere misceri: ⁊ deos illaꝝ cepit colere: vt mulieribꝰ earūqꝫ amori placuissꝫ: cū legislator p̄dixisset: ne hebreꝰ aliene regiōis vxores duceret: ne forte illaꝝ solēnitatibꝰ mixtꝰ: ⁊ deos eaꝝ coleret: ⁊ a veneratiōe ꝓprij dei piter se abstineret. Sꝫ hec qdē despexit salomon: irrōnabili amori cō strictꝰ: ⁊ ducēs vxores pricipū insigniū viroꝝ filias nūero .lxx. al's septigētas: ⁊ trecētas cōcubinas: suꝑ has aūt ⁊ filiā regis egyptioꝝ: repēte captꝰ ab eis ē: ita vt eaꝝ seɥtaref quoqꝫ culturas. Et iō cogebaf fauoris sui p̄bere ⁊ dilectionis inditia: vt more eaꝝ patrie viueret: ⁊ que illis eēnt grata cōpleret. Etate siqdē ꝓcedēte: ⁊ rōne ꝓpter tēpus piter infirmāte: cū iā nō posset studia patria retinere: deū qdē ꝓpriū nō solū illicitis vxoribꝰ iugiter inhonorabat: sed etiā ante hec peccauerat: ⁊ circa legū custodiā iā deceptꝰ fuerat: q̄n boū eneoꝝ similitudines fecit: quos mari subiecit: ⁊ leonū quos in suo solio regali decoris cā disposuit. Nō eni hec facere fas erat: dū optimū ⁊ familiare paterne glorie ⁊ v̄tutis habuisset exēplū: qđ ei ꝓpter dei pietatē fuerat relictum Hoc ergo nō imitatꝰ cū secūdo eū deꝰ ꝑ somniū patrē monuisset seq: in gloria huius

Hic salon. ñ est seruat[...]
usqꝫ ad terminū vite su[...]
mores p̄rnos. sꝫ p̄ua[...]
ricatꝰ ē leges hebreo[...]

rei expers effectus est. Venit ergo ꝓpheta missus a deo dicēs. Quia neq3 iniqtas eius lateret eū: neq3 diu in his eēt letaturus: incriminat⁹ sit: q2 ei qdē3 nō auferret im pium: qūo dauid patri ei⁹ fuerat ꝓmissu3: moriēte vo eo: cītus filiū hoc amittere: nō tn̄ oēm ab eo pplm recessurū: sed decē quidem trib⁹ eius traderet suo: duas aūt nepo ti dauid h⁹ filio reseruaret: ꝛ ꝓpter illū qui dilexit deū: ꝛ ꝓpter hierosolymoꝝ vrbē: in qua templū hr̄e decreuit. Hec audiēs salomon ɔtremuit: ꝛ valde turbat⁹: ex oib⁹ pene bonis in quib⁹ erat repenre est mutat⁹: non multo tp̄e transeunte: ex quo hec ei ipsa ꝓuenere: que predicta fuerūt a ꝓpheta. Mox suscitauit sup eum deus inimicū adat noīe: quaꝝ inimiciciaꝝ causa fuit huiusmōi. Hic adat puer erat genere idume⁹ de semine regio natus. Qui dū ioab princeps militie dauid vastasset idumeā: ꝛ omēs qui armis vti poterāt sex mensib⁹ ꝑemisset: fugiēs venit ad pharaonē egyptioꝝ regē qui eū magna largitate suscipiēs: dedit ei domū ꝛ ꝓuinciā ad habitandū. Et cū cre uisset dilexit eū: ita vt ei vxoris sue sororē noīe talphim daret vxorē: ex qua nat⁹ est ei filius: ꝛ inter filios regis est nutritus. Audiens ergo in egypto dauid mortē3 pꝛiter ꝛ ioab: accedēs ad pharaonē rogauit vt eum ad ꝓpria remeare ꝑmitteret. Cunq3 req reret rex cur hoc peteret: aut qd passus est relinqre destinaret: cū sepius ei inoportūe ꝛ nimis insisteret atq3 rogaret: tūc qdē3 dimissus nō est: sed tp̄e quo iam salomon in malis erat ꝓpter ꝑuaricatōes ꝑdictas ꝛ dei pꝛiter irā: dimissus adat a pharaone venit in idumeā. Et cū eā nō potuisset a salomōe exercitu retollere: q2 multis ꝑsidijs hua bat: nec esset facilis eius inuasio: surgēs inde venit syriā. Iūctus aūt illic cuidā raa3 noīe: qui regē sophene adrazaꝝ dn̄m suū fugerat: ꝛ ꝓuinciā latrocinijs deuastabat: ei q3 amicicijs copulat⁹: cū haberet ille circa se latronū maximā multitudinē ascendens ꝛ tendēs syriā: rex ei⁹ effectus est. Tūc quoq3 discurrēs israelitaꝝ ꝓuinciā affligebat ꝛ adhuc viuēte salomone vastabat. Et hec qdem hebreis ꝓuenerūt ꝑ adat. In ter hec aūt hieroboā filius nabath surrexit cōtra salomonē ꝛ quosdā cōtribules suos sm̄ ꝓuinciā olim sibimet dictā. Is cū esset puer a patre derelictus ꝛ erudiret a ma tre: videns salomon robustū ꝛ nimis strenuū eū sup edificiū muroꝝ esse cōstituit: qū munitō3 ꝓpugnaculoꝝ in hierosolymis fecit. Qui ita in hoc ope laborauit: vt rex eū approbaret: eiq3 pꝛīcipatū militie sup tribū ioseph cōferret. Illo itaq3 tp̄e cū hiero boā veniret hierosolymis: occurrit ei ꝓpheta de ciuitate sylo noīe achia. Quē dū salu taret: deflexit eū paululū ex itinere ad quendā locū vbi null⁹ ali⁹ interesset: ꝛ diuidēs suū palliū quo erat indutus in duodecim ꝑtes: iussit vt hieroboā decē ex his sumeret predicēs ꝙ deus hec vellet: vt scisso principatu salomonis: filio quidem eius ꝓpter ꝓmissiō3 dauid duas relinqueret tribus: ꝛ illi decē. qūo salomō in eo peccasset: ꝛ mu lieribus earūq3 dijs se improuide subdidisset: sciens inquit causam ꝑ qua de⁹ suam dilectō3 a salomone subtraxit: esto iustus ꝛ eius custodi precepta: ꝓpositam bn̄s pal mā de pietate ꝛ honore dei ꝑcipuā. Talis vtiq3 futurus: qualē nosti fuisse dauid.

Elatus itaq3 hieroboā ex ꝓphete smonib⁹ cū eēt natura feruentib⁹ iuuenis: ꝛ re rū grandiū appetitu imensus nō quiescebat: sed cū venissꝫ ad exercitū: hn̄s memoriā eoꝝ q̄ ei dixerat achias: repente nisus est pplo suadere: vt a salomōe recederet: ꝛ reg nū ei cōtraderet. Cognoscēs vo salomon eius voluntatē ꝛ dolū q̄rebat vt eū cōprehē dens: velociter interimeret. Qd dū cognouisset hieroboā: fugit ad sesach egyptioꝝ3 regē: ꝛ vsq3 ad salomonis obitū ibi moratus est: ꝛ ne quid pateret lucratus ꝛ futuro suādus imperio. Mortuus est itaq3 salomon: valde longeuus: qui regnauit qdē annis. xl. vixit aūt quatuor ꝛ nonaginta: ꝛ sepultus est in hierosolymis: cūctos felici tate ꝛ prudentia ꝛ diuitijs reges excellens: preter illa in quibus circa senectutem de ceptus mulierum ardore preuaricatus est: de quibus ꝛ de malis que ꝓpterea ꝓuene runt hebreis: oportunius explanabo. Ca. IIII.

Adat

Mors Salomonis

Post mortē salomonis: in eius regno filio succedēte roboam: ex muliere ammanitide naama nomine procreato: repente miserunt in egyptū principes populi: et reuocauerūt hieroboam. Qui dū venisset ad eos in ciuitatē sycimorū: etiam roboā venit in eam. Placuerat eni vt illic conueniētes israelite: eum cōstituerēt regem. Adeuntes ergo eū principes populi simul et hieroboam: rogabāt dicētes vt aliquid de seruitio relaxaret: et melior eēt patre: cuius fuerant ꝑgrauati iugo: vt et ipsi deuotiores essent: et propter mansuetudinē potius q̄ timorē ei seruirēt ac diligerēt. Qui dū post tres dies responsurū se eorum petitiōibus dixisset: mox quidē eos suspectus fecit: cur non repēte que petebaꝰ annueret. Nam rē bonā et humanā eē iudicabāt: et magis in iuuene: attamē et in eo q̄ cogitare se dixerat: et nō repente negauerat: spem aliquā faciebat Qui cōuocatis paternis amicis: tractabat cū eis quale deberet populo p̄bere responsum. Illi v̄o que deuoti facerēt naturā vulgi vtiq; scientes: monebāt vt mansuete loquereꝰ ad populū: et cōmunius q̄ regibus exigeret fastus: vt ita fauorē sibimet obligaret: dū naturaliter diligant subiecti potius mansuetudinē regum: q̄ cōminationē. Tunc ille optimū consiliū forsitan deo volēte despiciēs: vocans adolescētulos secū nutritos: eisq; pandens seniorū cōsilium: quod oporteret fieri iuuenes exquisiuit. Illi vero cū neq; iuuētus: neq; deus meliora eos tractare ꝑmitteret: monuerūt vt asperius responderet ad populū: et inferiorē suum digitū: lumbis paternis diceret vastiorē Et seueritatē quam fuerant in illo cōperti: in se multo potiorē agnoscerent: et si ab illo flagellis castigati sunt: cedi a se scorpijs expectarēt. In his delectatus rex: et credēs dignitati regie cōuenire responsum: cū die tertia plebs auditura venisset: et omnis populus videreꝰ suspensus eē: vt verba regis audiret: credēs aliqd fore clemētius: reliquēs ille cōsilium seniorū respondit adolescētiū. Hec autē dei voluntate gerebantur: vt que ꝑdixerat achias perducerētur ad terminū. Tunc ergo cuncti ei s̄monibus velut opere iam ꝑcussi: et dolētes quasi iam experimēto ipsarū rerum que dicerētur afficerenꝰ: indignati sunt et oēs pariter voce magna clamauerūt: nihil sibi post illum diē eē cōmunē ad genus dauid: vel qui erant ex eo progeniti: sed solū templū ei cedere quod pater eius edificasset: eūq; iterminati sunt se relicturos: et sic amare iracundiā s̄uauerunt: vt dū misisset rex roboā quendā nomine adorā sup tributa cōstitutū: qui eos aliquomodo mitigaret: et post s̄mones qui petulāter ab etate iuuenili ꝑlati fuerāt: ad cōcordiam reuocaret: passi nō sunt: sed eū lapidātes interemerūt. Quod dū vidisset roboam: credēs quoq; se lapidandū: metuens ne et ipse tale aliquid sustineret: ascendēs in currum fugiēs mox venit in hierosolymā. Et tribus quidē iuda simul et beniamin eū constituere regē: reliqua vero ples ab illa die recedēs a filijs dauid: dominū rerū hieroboam eē cōstituit. Roboam v̄o salomonis filius conuētu facto duarū tribuū in quibus regnabat: sumens ex eis electos milites centum octoginta milia virorum: contra hieroboam et contra populum dimicare cogitabat: quatenus eum subderet sibi bello seruiturum. Prohibitus vero est a deo per prophetam Rameum: vt bellū inferret: eisq; dicebat non esse iustum vt aduersus contribules dimicarent: cum ab eo dei voluntate populus recessisset. Quo facto: nequaq; egressus est ad prelium. Diuiso itaq; regno prius narrabo quecunq; hieroboam israelitarum rex egit. Deinde que a roboam duarum tribuum rege gesta sunt explanabo. Sic enim totius ordo historie seruabitur. Igitur hieroboam institutus in sycimorū ciuitate regalibus: ibidem morabatur: quod etiam in phanuel ciuitate fecit. Dumq; non multo post scenophegie festiuitas immineret: cogitans hiroboam quia si permitteret populo vt deū in hierosolymis adoraret: pergens et festiuitatem illic solenniter agens penitentia duceretur: et propter templum: et propter dei religionem forsitan metuens ne eum quidē relinqueret: ad regem vero pristinum remearet. Et ob hoc mortis pericula sibimet

Roboam relinquens seniorum consilium: et sumens adolescentium

iminerét:opus hoc malignū sua cogitatiōe molit⁹ est. Fecit duas vitulas aureas ꝛ to tidē tēpla cōstruxit: vnū quidē in ciuitate bethel: aliud circa dan: q̄ ad fontes iordanis minoris videt existere: posuitq; has vitulas in tēplis quas p̄diximus ciuitatū: ꝛ ex i vocans decē trib⁹ quib⁹ ipse regnabat: his verbis cōtionē fecit ad populū. Uiri con tribuli nosse vos puto: q̄ ois locus habeat deū: ꝛ nō ōndit locus in quo ppꝛie pn̄s ē sz vbiq; semp exaudit: ꝛ cultores suos intēdit. Unde mihi nō videt necessitatē vos pati: ad hierosolymā pperandi ad hostiū vtiq; ciuitatē: ut adoretis deū longo itinere fatigati. Homo eni illic edificauit tēplū: ꝛ ego feci duas vitulas aureas deo equiuo cans: quaꝝ vnā quidē in bethel ciuitate dedicaui: aliā vo in dan vrbe cōstitui: quaten⁹ q̄cūq; vr̄m eis vrbib⁹ sunt vicini: adorēt in eis deū. Constituā ergo ex vobisipsis sa cerdotes earūq; leuitas: ut tribu leui nequaq̄: neq; aaron filiis egeatis: sz qui volue rit eē sacerdos: offerat vitulū deo ꝛ arietē vnū: quod ꝛ p̄mū pontificē aaron fecisse di cunt. Quod dum dixisset: seduxit populū ut a patria religione recedēs p̄uaricaretur leges. Hoc itaq; hebreis maloꝝ fuit initiū: ꝛ qui cūcta deuicerāt plys in alienaꝝ sūt gētiū ditiōe sbiecti. Sz hec q̄dē opportune narrabim⁹. Igit dū istaret vii⁹ mēse festi uitas: volēs ꝛ ipe eā\|ītā i bethel agere secuti due trib⁹ i hierosolymis celebrabāt: añ vi tulā q̄dē edificauit altare ꝛ ipe pōtifex fact⁹ cū sacerdotib⁹ ad altare cōscēdit. Cūq; eēt hostias ꝛ holocausta corā populis oib⁹ oblatur⁹: venit ad eū hierosolymis ppheta no mine iadan: missus a deo. Qui stans in media multitudine: stāte etiā rege: faciēs ad altare sermones: deus inq̄t futurū quēdā eē p̄dixit ex genere dauid noie iosiam: qui nō tantū tēporis illius supra te ꝛ altare falsos pimat sacerdotes: sz ēt ossa boꝝ popu loꝝ seducētiū ꝛ erroꝝ eorū ꝛ impioꝝ sup te tūc sit exurat. Ut aūt credāt hoc futurū: signū eis nūc p̄dico faciēdū: subito eni rumpet hoc altare: ꝛ omnis pinguedo sacrifi cioꝝ sup illud posita fundet in terrā. Hec dicēte ppheta: indignatus hieroboam: manū extēdit: pcipiēs eu; cōtinuo cōp̄hēdi. Cui⁹ man⁹ mox est arefacta: nec valuit eā denuo reuocare: sz habuit eā marcidā ꝛ solutā. Ruptū ergo est repēte sacrariū: ꝛ sicut ppheta p̄dixerat cūcta diffusa sunt. Cūq; videret feracē hominē: ꝛ pn̄tiā diuā habere cognosceret: rogauit ut supplicaret deo: quaten⁹ eius dextera curaret. Quo ro gante deū: manū sibi naturaliter restitutā gaudebat: pphetāq; rogabat enixe: ut eius cōuiuiis interesset. Iadan vo dixit: nō se pati ut ingrederet ad eū: nec panē aut aquā in ciuitate gustaret: hoc sibi p̄ceptū a deo dicens: ut etiā ꝛ alio q̄z vnde venerat itinere remearet. Hui⁹ igit abstinētiā rex miratus: erat in timore positus: ꝛ p mutationē rerū ex his q̄ dicta fuerāt: nō pspa sibimet imminere credebat. Erat aūt quidā in ciuita te senior: malign⁹ homo: falsusq; ppheta: quē hieroboā magnis studiis honorabat: cū eo dicēte q̄ illi grata forēt crebro decipet. Iste itaq; tunc erat in lectulo ppter senectu tis infirmitatē. Filiis aūt indicātibus ei pphetā qui de hierosolymis venerat: ꝛ de signi effectu: ꝛ quomodo arefacta manus dextera hieroboam: illo orante fuerat resti tuta: metuēs ne pegrinis eēt melior apud regē: ꝛ potiori honore frueret: p̄cepit filiis: ut ei repēte ad iter asinū stratum prepararēt. Quibus p̄ceptū festinanter implētibus: ascēdēs prosecutus ē prophetā: ꝛ inueniēs eū sub alta ꝛ vmbrosa ilicis arbore q̄escē tē: salutauit primū: deinde culpauit: cur apud eum non intrassz: ꝛ eēt eius hospitalita te pticipat⁹. Quo dicēte: se a deo prohibitum: ut apud quēq; in illa ciuitate gustaret: non inquit prohibuit diuinitas ut meam mēsulā deuitares. Nam ꝛ ego ppheta su; ꝛ in ea tecū religione cōmunis: ꝛ assum nunc missus a deo: quatenus te comessuru; ad me deducā. Ille vo credēs mētiēti: reuersus est. Quibus adhuc prandētib⁹ ꝛ pa riter epulantibus: deus apparuit iadan: eiusq; mandata p̄uaricantē dixit supplcia sustinere: al's supplicio subiacere: ꝛ qualitatē pene cōtinuo declarauit: leonem ei oc cursu; in itinere quo laceraret: ꝛ q̄ sepultura patria p̄uaret dixit. Hec aūt facta reor

indignanatio cōtra hieroboam.

voluntate diuina: vt hieroboam nequaq̄ verba iadā meminerit: quasi fallacis ⁊ ita de-
functi. Remeante siquidē iadā rursus in hierosolymā: occurrit leo: ⁊ deiiciēs eum de
asino pemit: ⁊ asinum quidē in nullo nocuit: sed cū eo sedens ⁊ illū ⁊ corpus ꝓphete
magna tuitione huabat: donec aliqui iter agentiū vidētes hoc: ⁊ veniētes in ciuitatem
falso ꝓphete denunciarēt. Qui missis filiis: eius corpus deuexit in ciuitatē: ac splen-
dida pompa eius celebrauit exequias: ꝑcipiens filiis vt ipsum mortuū cū illo sepeli-
rēt: dicens ꝙ oia quidē vera eēnt quecūq̄ ille ꝓphetasset aduersus illam vrbē: ⁊ altare
⁊ sacerdotes: necnō ⁊ ꝯ falsos ꝓphas: ⁊ ꝙ ipse post mortē nō pateref iniuriā: si cū eo
sepultus: ⁊ eius ossibus copularet: ꝓpter societatē ossium ꝓphete nō posset agnosci.
Sepeliēs ergo ꝓphetam: ⁊ filiis ista precipiēs: cū esset malign⁹ ⁊ impius: accessit ad
hieroboā eiq̄ dixit. Quare turbar⁹ es verbis fatui viri? Cumq̄ illi rex de sacrario ⁊
manu sua narraret: sanctū vere ⁊ ꝓphetā egregiū eū vocās: cepit destruere ei⁹ opinio
nē: ⁊ verisimilibus vtēs: rerū gestaꝝ creditā iminuere veritatē. Nitebaf eni suadere: q̄
ꝑ labore portādi multa sacrificia: eius man⁹ obstupuisset: ⁊ deinde cū requieuisset: ad
naturā ꝓpriam denuo remeasset. Altare aūt cū prius fuisset vacuū: susceptis multis
hostiis ⁊ ingētibus: ꝓpter onus ipositoꝝ fuisse ruptū ⁊ cecidisse dicebat: significauit-
q̄ ei simul ita mortē eius qui hec signa ꝑdixerat: eo ꝙ fuisset a leone discerptus: ⁊ ni-
hil eēt qd̄ ꝓpheta locutus ē. Hec ergo dicēs regi satisfecit: eiusq̄ mentē penit⁹ auertit
a deo: ⁊ a sanctis opibus: ⁊ ad actus ipios euocauit. Qui rex tantā deinceps cōtume
liā diuinitati fecit: ⁊ ita cōtra leges atrociter insiluit: vt nihil aliud quotidie q̄reret: q̄ȝ vt
aliquid noui sup ea que iā ꝑpetrauerat scelera cumularet. Igif de hieroboā hec in
ꝑsenti dixisse sufficiat. Filius āt salomōis roboam: qui sicut ꝑdiximus sup duas re
gnauit tribus: edificauit munitissimas ciuitates ⁊ magnas: bethleē ⁊ icam ⁊ thecos et
bethsura ⁊ socho ⁊ odollā: ⁊ hipam: ⁊ meresam: ⁊ ziphā: ⁊ adorā: lachis ⁊ zetherā: et
bellum: ⁊ ebron. Has quidē in sorte iuda ꝑmas edificauit: fecitq̄ ⁊ alias ꝑcipuas i
sorte beniamin: murisq̄ circūdans: custodes istituit vniuersis: ⁊ ꝑncipes militūq̄ fru
mentū simul ⁊ vinū ⁊ oleū: ⁊ alia q̄ singulis ciuitatibus ꝓ cibariis eēnt necessaria: lar
gissima vbertate recōdidit: insup aūt ⁊ scuta ⁊ iacula nimis inumera. Conuenerunt
aūt ex oibus israelitis sacerdotes ad eū in hierosolymā ꝑiter ⁊ leuite: ⁊ quicūq̄ alii d̄
populo erāt boni vel iusti: relinquētes ꝓprias ciuitates: vt culturā dei in hierosolymis
exhiberēt: minimeq̄ libēter audiebāt dū compellerētur vitulas adorare: quas fecit hie
roboā: ⁊ auxerūt impiū roboā ꝑ tres annos. Qui dū cognatā quandā duxisset vxorē
⁊ tres ex ea filios suscepisset: postea quoq̄ duxit noie machā natā de thamar: filiam
absolonis: que ⁊ ipsa videbaf eē eius cognata: de qua nat⁹ ē ei filius masculus: quē
abiā appellauit: habuitq̄ filios ex aliis cōiugib⁹: sed sup oēs poti⁹ diligebat machā.
Habuit āt lege sibi cōiunctas vxores decē ⁊ octo: cōcubinas v̄o triginta. Et filii q̄dē
ei nati sunt octo ⁊ viginti: filie v̄o sexagita. Successorē sui regni cōstituit abiā ex macha
ꝓcreatū: cui ⁊ thesaurū ⁊ munitissimas credidit ciuitates. Reor eni q̄ sepius cā ma-
loꝝ ⁊ iniquitatis: existat hoibus magnitudo rerū: earūq̄ ad potiora cōuersio. Uidēs
nāq̄ roboā regnū suū his cremētis augeri: ad ipias ⁊ iniustas cōuersus est actiones:
⁊ spreuit dei religionē: ita vt ⁊ populus ei⁹ imitaref iniquitatē cū maiorib⁹. Nam cū
ꝑncipū morib⁹ corrūpif cōuersatio: ledif deuotio subiectoꝝ: ⁊ cū viderint illoꝝ luxuri
as: sue castitatis merita respuētes/q̄si v̄tutē/eoꝝ imitari nitunf illecebras. Non enim
opa ꝑncipū approbare viderēf: nisi etiā similia agerēt. Hoc igif accidit subiectis ro-
boā. Nā cū ille ageret impie ⁊ inique: studebant ⁊ illi non esse iusti: ne rex videretur
offendi.

Cap. V.

Uapropter vindicē sup hebreos misit de⁹ regē egyptioꝝ nomie sesach: de quo
narrās erodot⁹: actus postremo eius adiūxit. Hic eni sesach q̄nto anno regni

roboā cū multis milib⁹ exercituū castrametat⁹ est. Sequebanť eni illū curr⁹ mille du/cēti: equitū vo sexaginta milia ꝛ quadraginta milia peditū: quoꝝ plurimos habebat libias: ꝛ ethiopes. Inuadēs itaqȝ regionē hebreoꝝ: munitissimas roboā ciuitates si ne dimicatiōe detinuit: ꝛ nouissime armat⁹ ad hierosolymā venit: vbi roboā ꝛ ei⁹ ex/ercit⁹ pp̄ militiā sesach tenebať iclusus: deūqȝ rogabāt ut eis victoriā salutēqȝ ꝯferret. Quos tñ ñ exaudiuit de⁹: nec eis pugnatur⁹ spem victorie ꝓmisit. Propheta quoqȝ sameas ait deū eis intermiari: eosqȝ relicturū: sicut ipsi ei⁹ videbāť deseruisse culturā. Hec audiētes: aio sūt soluti: ꝛ dū nullā viderēt i se salutē: cōfitebanť oēs ꝙ eos de⁹ iuste despexerit cū ipsi circa eū ipie crudeliterqȝ gessissent: ꝛ ei⁹ legitima spreuissent. Quos vidēs de⁹ ita deiectos ꝛ ad pniam fuisse pductos: nō se pdituꝝ eos ꝓphe di/xit: sȝ egyptijs tātū fore subdēdos: ut agnoscerēt: vtꝝ hoīb⁹ seruire eēt ifatigabili⁹: an certe deo. Capiēs ergo sesach nō lege bellica ciuitatē: sȝ pacti ꝑcedētib⁹ roboā eū su/scipiēte pp̄ timorē: ingressus federa nō seruauit: sȝ ꝛ tēplū expoliauit ꝛ thesauros do/minicos ꝛ regios exhausit: auri ꝛ argēti multa milia ꝛ inumerabilia secū deuehēs or/namēta: ꝛ nihil oino illic derelinquēs. Abstulit aūt ꝛ aureas lāceas: ꝛ scuta q̄ rex fe/cerat salomō: sȝ neqȝ pharetras aureas dimisit: q̄s dauid sūptas a rege sephone deo dicauerat. Qd̄ cū idē sesach fecissȝ: ad ꝓpa remeauit. Meminit aūt hui⁹ plij ꝛ ero do⁹ alicarnas: q̄ solūmō circa regis nomē errauit. Sȝ q̄ ꝛ gētes alias multas iuasit ꝛ palestinā ꝛ syriā subiugauit: capiēs sine plio cūctos in ea regiōe degētes. vñ palam ē: q̄ nostrā gētē subditā egyptijs iudicare vult. Ait ergo: quō ꝛ statuas eoꝝ q̄ sine p̄/lio se tradiderūt reliq̄rit: ꝛ mulieꝝ genitalia i eis celauerit. Roboam ꝛ eni rex noster ei tradidit sine p̄lio ciuitatē. Dixit aūt ꝛ ethiopas ab egyptijs didicisse genitaliū cir/cūcisionē: phenices aūt ꝛ syri i palestina fateť hoc se ab egyptijs didicisse ꝛ palam ē: quō alij nulli circūcidūť syroꝝ in palestina habitātiū ꝑter nr̄os. Sȝ de his sentiat q̄s qd̄ voluerit Igiť discedēte sesach: roboā rex ꝓ aureis lāceis ꝛ clippeis: erea eiusdē nūeri fecit: custodib⁹ regalib⁹ huāda tradidit: ꝛ q̄ cū splēdēti ꝑncipatu ꝛ claritate reꝝ debuerat ipare: sb̄ multo silētio ꝛ timore regnauit: fuitqȝ hieroboā regi cūcti tp̄ib⁹ īimi cus. Mortu⁹ ē aūt cū vixissȝ q̄nq̄ginta ꝛ septē ānis: i q̄b⁹ regnauit decē ꝛ septē vir sīl ꝑbus: ꝛ fatu⁹: ꝛ nolēs paternis amicis credere: pdiderat ꝑncipatū: sepultusqȝ ē i hie rosolymis i tumulis regū. Roboā itaqȝ successit i regnū filius abia: cuȝ hieroboā octauūdecimū ānū hr̄et i regno. Et q̄dē hmōi fine cōsumpta sūt. Cōsequēs ē nūc: ut de hieroboā dicam⁹: queadmodū ꝛ ipse fuerat cōuersat⁹. Is eni nō q̄euit īiq̄tates facere corā deo: sȝ quotidie i excelsis mōtib⁹ erigebat aras: ꝛ sacerdotes de pp̄lo eli/gebat. Cōtra q̄s ipietates supplicia nō p⁹ lōgū tēp⁹ i ei⁹ caput ꝛ toti⁹ generatōis ipsi⁹ erat relatura diuitas. Illa siq̄dē tēpestate cū ei⁹ fili⁹ nomine abimē egrotaret: dixit vxori sue ut mutata veste ꝑuatū scema suscipiēs: iret ad achiā ꝓphāṁ: asserēs eū viꝝ eē mirabilē: ꝛ futura pdicere: q̄ etiā de regno ei significassȝ: ꝛ ab eo q̄si pegrina regre ret: si puer languorē possȝ euadere. Que mutata veste sicut marit⁹ ei ꝑcepat: venit i sy lo ciuitatē: vbi morabať achias. Cūqȝ foret domū illi⁹ igressura: cū eēt iā ꝓphe visus senectute grauat⁹: apparuit de⁹ ei: vtrūqȝ denūciās: ꝛ q̄ hieroboā regis ad eū veniret vxor: ꝛ q̄d deberet ꝓ q̄b⁹ aderat rn̄dere. Qua in ei⁹ domū veniēte: velut ꝑuata simľ ꝛ pegrina: ille clamauit. Ingredere vxor hieroboā. Quid te celas. Deū latere ñ potes q̄ mihi ꝛ te ventūrā eē denūciauit: ꝛ ipauit q̄ tibi dicā. Reuertere igiť ad maritū: ꝛ dic ei hec dixisse deū. Quō te magnū ex puulo ꝛ nihil existēte cōstitui regē: ꝛ scindēs re/gnū a genere dauid tibi cōtradidi: tuqȝ hoꝝ nō recordat⁹: meāqȝ religionē deserens: fusilesqȝ deos efficiēs illos poti⁹ honorasti: deiclā te denuo: ꝛ oē tuū genꝰ extermiabo ꝛ canū voracitati volatiliūqȝ ꝑbebo: ꝛ quidā a me suscitabiť rex toti⁹ populi: qui de genere hieroboā nullū penit⁹ remanere ꝑmittat. Participabať autem isto supplicio

etiã populus: ꝛ copiosa terra hac ꝑuabit᷑: ꝛ trans eufraté vlterius disperget᷑: quõ cum cũ regis impietates secuti: deos ab eo factos adorauerũt: ꝛ meã religioné venerabilé reliquerũt. Tu vero mulier hec marito festina renũciare: filium vero tuuꝫ inuenies eẽ defunctũ. Te nãqꝫ ingrediẽte ciuitaté: spiritũ mox amittet: sepelieturqꝫ planctu ppl'i cõmuniter honoratus. Hic nãqꝫ solus ex genere hieroboã bonus fuisse videbatur.

Hec itaqꝫ ꝓpheta dicente: exiliẽs turbata mulier de morte filij lamẽtans: ꝑ viam festinãter ibat lugens ꝛ ingemiscẽs: filiũ vtiqꝫ quem in spe reliquerat viuũ vlteri⁹ nõ visura: quem cõtinuo moriturũ esse crederet. Que dũ venisset in ciuitaté: filiũ quidem sicut ꝓpheta dixerat iuenit extinctũ: regi vͦ cuncta narrauit. Cap. VI.

Hieroboam itaqꝫ nihil bonũ cogitans: multo exercitu cõgregato cõtra abiam filium roboã: qui in duabus tribubus pr̃i successerat: castrametatus est: despiciebat enim illũ ꝓpter etaté. Qui dũ hieroboam inuasioné audisset: obstupefactus ẽ: verũtamen vltra prudẽtiam iuuẽtutis ad spem bellãdi roboratus: electo ex tribus duabus exercitu: occurrit hieroboã ad quẽdam locũ qui vocat᷑ mons amorreoꝝ: ꝛ castra circũfigens: bello necessaria ꝑparabat. Erat eni eius exercitus quadraginta milia virorũ: hieroboam vͦ manus duplex erat. Cũqꝫ exercitus ex vtroqꝫ ad opus bellicuꝫ ꝛ certamina cõmittẽda esset iam in acie cõstitutus: stãs in loco excelsiore rex abia manu silentiũ impauit: ꝛ hieroboã petit vt cũ quiete prius se audiret: factoqꝫ silẽtio cepit hec dicere. Nec vos equidé ignoratis: ꝙ deus principatũ dauid ꝛ eius soboli in tẽpe vniuerso cõcesserit: miror auté quõ recedentes a meo patre: seruo suo hieroboã indecenter adheseritis: ꝛ cũ eo pugnaturi cõtra eos qui a deo regnare decreti sunt nũc aduenistis: vt eorum regnũ his prelijs auferatis. Hactenus itaqꝫ regnũ hieroboã iniuste detinuit: quod nõ reor maiori eũ tempore possessurũ: qui ideo penas etiã de ꝓterito nũc soluens: ab iniquitatib⁹ ꝛ iniurijs nõ cessabit: quas ei hactenus inferre ꝓsumpsit: sed ꝛ vos talia ꝑpetrare coegit: qui nullã a meo patre passi contumeliã: ꝛ tamẽ q: nõ que vobis placerẽt in cetu locutus est malignis hominibus credẽs: illũ quidé vt putantis ira faciente reliquistis: quod auté verius est: a deo vos ꝛ eius legib⁹ abstraxistis: cũ potius ignoscendũ fuerat nõ verbis solũmodo durioꝛib⁹ viro iuuẽculo ꝛ cõtentõis ignaro: sed etiã si ad aliquã difficultaté operis ꝑ iuuentuté fuisset experitiãqꝫ ꝑduct⁹: esset ꝑferẽdus ꝓpter salomoné patré illius: ꝛ beneficia vobis sepe collata: que dãda sunt vtiqꝫ peccatis filioꝝ: ꝑ beneficijs ꝛ affectu parentũ. Vos auté nihil eorũ cogitastis: neqꝫ tunc: neqꝫ modo: sed sup nos tantus venit exercit⁹. Vel in quo de victoria cõfiditis? An in vitulis aureis ꝛ aris in mõtibus cõstitutis? que vestre sũt impietatis ꝛ nõ religionis indicia? An certe spem vobis multitudo ꝑbuit? q: nostra castra trãscẽdit. Sed nulla virtus illic ẽ: vbi licet cũ multis milib⁹ aliquis pugnat iniuste: solũmõ eni iustitia ꝛ pietate diuina spes victorie cõstat imota: que scilicꝫ ꝛ apud nos ẽ: huãtes a principio leges: ꝛ deũ ꝓprium venerãtes: qué non manus de putrescibili silua fecerunt: nec excogitatio mali regis ꝓ populi seductione cõstruxit: sed cuius ẽ opus principiũ finisqꝫ cunctorũ. Unde suadeo etiã nunc vobis: penitentiã ꝓteritoꝝ vt habeatis ꝛ meliora cogitantes: dimicare cessetis: paternasqꝫ leges recolatis: ꝛ quicquid ad magnitudiné vos tante felicitatis euexit. Hec equidé abias est locutus ad populum. Adhuc auté eo loquente: quosdã militũ hieroboam latẽter imisit: vt abiam ex aliquibus ptibus circũdarent: quas exercitus nõ videret. Qui cũ inter hostes apparuissẽt: exercitus quidé eius cõturbatus expauit. Abias auteꝫ confortauit eos: ꝛ in domino spem habere poscebat. Tunc illi pit̃er inuocãtes dei solatiũ: sacerdotibus tubis clangentibus: cũ clamore hostẽs aggressi sunt. Et illoꝝ quidé audaciã ac iuuentuté dissoluit deus: exercitũ aũt abie fecit excelsioré. Nam quãta in illlo bello refert᷑ cedes fuisse cõmissa: neqꝫ grecoꝝ: neqꝫ barbaroꝝ referũt historie. Abia auté ꝛ filij iuda ꝛ benia

Rex Abias contra hieroboam loquitur.

Quanta fuit victoria Abie [illegible] Hieroboam.

min de exercitu hieroboā mirabilē ꝛ famosissimā ꝑceperunt deo conferrēte victoriā. Quinquaginta milia eni hostiū bello ꝓstrata sunt: eorūq; munitissimas ciuitates diri puerūt: insuꝑ bethuliā eiusq; regionē forti dimicatiōe tenuerūt. Hieroboam itaq; hac dimicatiōe fatigat⁹: nequaq̄ vires habuit: quātocūq; tēpore post hec abia vixit. Qui tñ post hanc victoriā ꝑuo tēpore suꝑueniēs: obijt cū regnasset ānis trib⁹: ꝛ sepultus est in hierosolymis: i monumētis paternis. Reliqt aūt filios quidē duos ꝛ vigīti filias aūt decē ꝛ sex: quos oēs de vxorib⁹ vigintiseptē ꝓcreauit. Huic successit i regno fili⁹ asa: cui⁹ iuuēculi fuit mater noīe maacha. Hoc ergo modo abie filij roboā nobis gesta sunt tradita. Mortuus est aūt ꝛ hieroboā rex decē tribuū: cū viginti ꝛ duob⁹ ānis tenuisset ipiū: successitq; ei fili⁹ nadab: scđo iā āno regis asa trāsacto: regnauitq; hieroboā fili⁹ annis duob⁹: patris impietati malitieq; cōcordās. Cap. VII.

IN his aūt duob⁹ ānis: castrametat⁹ est ꝯtra gebethō ciuitatē palestinoꝝ. Cūq; eā foret obsessiōe captur⁹: dolū passus a quodā amico noīe baasa mebeli filio mortu⁹ ē. Qui post ei⁹ obitū potit⁹ impio: oē gen⁹ hieroboā interemit ꝛ euenit: vt ꝫm ꝓphetiā dei: alij quidē cognatoꝝ hieroboā in ciuitate mortui lacerarēt a canib⁹ atq; cōsumerēt: alij v̄o in agris a volatilib⁹ deuorarēt. Et domus quidē hierobaam ꝓ eius impietate atq; iniquitate ꝑtulit vltionē hac vice dignam. Ca. VIII.

REx aūt hierosolymoꝝ asa dū morib⁹ eēt egregi⁹: sempq; ad diuinitatē respexerit nihilq; gereret neq; cogitaret: qđ nō eēt pietati ꝯueniēs: aut ad legū custodiā ꝑtineret suū ꝯposuit regnū: abscidēs cūctā ab eo neqciā: ꝛ ab oī macula emūdās. Habuit āt exercitū electoꝝ viroꝝ arma gerētiū scuta ꝛ lāceas: de tribu quidē iuda trecēta milia: de beniami aūt scuta arcusq; portātiū: ducēta quiquagita milia. Cūq; iā decē regnasset annis: castra ꝯtra eū mouit cū maximo nimis exercitu zara rex ethiopie: ducens pedestriū quidē ducēta milia: eqstriū v̄o decē milia: ꝛ curr⁹ trecentos. Qui dum vsq; ad ciuitatē morisan q̄ est in tribu iuda cū exercitu suo veniret: occurrit ei asa: ꝛ castris ꝯtra eū positis: in quadā ꝯualle nomie sabatatha: nō ꝓcul a ciuitate: cum vidissz ethiopū multitudinē: poscebat a deo cū clamore victoriā: ꝛ vt multa milia hostiuz ipe ꝑimeret. Neq; ei ꝛ in alio ꝯfidēdū eē dicebat: q̄z in eo qui posset etiā paucos multoꝝ potiores ōñdere: ꝛ facere infirmos fortissimis ꝑualere. Hec orāte asa signuz victorie de⁹ ōñdit: ꝛ cū gaudio: diuinitatisq; auxilio bello ꝯgressus: multos ethiopuz ꝑculit: ꝛ ꝯuersos in fugā ꝑsecut⁹ est vsq; ad gerariridē regionē. Relinquētes aūt occisionē hostiū: ad direptōem gentiū ciuitatis geraretie ꝯuersi sunt quaz cepant: eorūq; ad castra ꝑtin⁹ accesserūt: ita vt tollerēt multū auꝝ: multūq; nimis argētuz: p̄dāq; deueherent valde mirabilē camelos ꝛ sbingalia: ꝛ pecudū greges innumeros. Asa igit̄ ꝛ eius exercit⁹ sumpta hmōi a deo victoria atq; p̄da: in hierosolimis remeauit. Quib⁹ veniētibus occurrit in via azarias noīe ꝓpha: ꝛ ꝑcipiēs vt paululū a gressu itineris abstinerēt: cepit ad eos dicere: ꝙ illa victoria fuisset eis a deo ꝯcessa: eo ꝙ iustos se sanctosq; ꝑuassent: ꝛ oīa dei volūtate fecissent. Quos in ei⁹ mādatis ꝑmanētes dixit sꝑ hostib⁹ ꝑualere: ꝛ habituros diuina v̄tute felicitatē: relinquētes aūt ei⁹ religionē in ꝯtraria deuenire: futurūq; tēpus: in quo null⁹ inueniret̄ verax ꝓpha in eo pplo: neq; sacerdos: qui iuste aliqd rñderet: ob quā rē ita ciuitates sbuertēdas: ꝛ gētē in oī terra disseminādā: ꝛ vitā mirabilē ꝛ inopē habituros: suasitq; eis: vt dū hoc al's hec haberēt bñ agerēt: ꝛ nequaq̄ a diuina deuotōe recederēt. Hec audiēs rex: ꝛ ppl's gauisi sunt: multum studiū ꝛ oēs in cōe: ꝛ singuli circa iustitiā exhibebāt: misitq; rex in oēm ꝓuītiam ꝑcipiēs vt legitima diligēter vbiq; seruarēt. Sic igit̄ asa duaꝝ tribuū regis actio gerebat̄. Reuertar aūt ad regē baasa qui israeliticū populū possidebat: occideratq; nadab filiū hieroboā: ꝛ ei⁹ tenuerat p̄ncipatum. Hic eni inter saulim ciuitatē degens: ꝛ habitaculū ibi ꝯstituēs. Regnauit quidē annis vigiti ꝛ q̄tuor sz fuit malign⁹ ꝛ impi⁹

Azarias propheta Ase regi hieros[olymorum] loquitur [illegible].

vltra hieroboā ⁊ filiū eius: ⁊ populum multis malis afflixit: ⁊ deo fecit iniuriā. Qui mittens ad eum gimō ꝓphetā: dixit ⁊ se ⁊ oē gen⁹ eius exterminaturū: ⁊ hisdē malis quibus domū hieroboā pdiderat pditurꝫ ꝙ rex ab eo constitutus: bñficiū non repensauit: vt iuste ⁊ pie populo p̄sideret: cum hec p̄mitus ipis ꝓdessent: deinde gratissima deo semp forēt: sed magis imitatus est pessimū hieroboā: cuius dum depisset anima vineret tamē eius in isto malignitas: dicebatqꝫ suppliciū maloꝝ illi⁹ hunc habiturū qui ei similis extitisse videbat̄. Baasa aūt: q̄uis p ꝓphām audisset futuram sibi suoqꝫ generi ꝓ cōmissis sceleribus vltionē: tamē de reliquo non quieuit: neqꝫ respexit ꝙ male agendo depiret inglˀiose: si non penitēdo ꝓ malis p̄teritis a deo veniā mereretur: sed tanq̄ꝫ illi quibus p̄miū ꝓponit̄ laborare nō cessant: donec ad ꝓposita dona veniant. Sic ⁊ baasa/ꝓpha p̄dicēte sibi futura tāq̄ꝫ si ad magna bona concurreret: in pniciē sui generis: ⁊ totius dom⁹ interitū peior fieri quotidie non cessabat. Nāqꝫ velut adletha nequicie in his agebat̄ malis. Nouissime v̄o exercitu sumpto: rursus nō ignorabilē quādam ramath ciuitatē obsederat: que quadragita stadijs ab hierosolymis aberat: eāqꝫ capiēs: cogitauit vt in ea exercitū derelinq̄ret: quaten⁹ ⁊ inde procedens: terram asa regis inuaderet. Metuēs etiā asa coriamē hostis q̄ possit exercit⁹ qui ramath cepat eius violare ꝓuintiā: misit ad regē damascenoꝝ legatos: simul ⁊ aurum ⁊ argētum: petēs ab eo solaciū: ⁊ cōmemorās q̄ amicitiaꝫ antiq̄tus habuissent. Ille v̄o ⁊ pecuniarū opulentiā grate suscepit: ⁊ solatia p̄buit: soluēs amicitiā quā habuerat cum baasa: misitqꝫ ad ciuitates que baasan videbant̄ impio subiacere: vt eas affligeret. Qui alias quidē incēderūt: alias populati sunt. idest eleō: ⁊ abella: ⁊ alias multas. Hec audiēs rex israelitaꝝ: edificare quidē ramath atqꝫ munire cessauit: reuerti v̄o cum studio festinauit: vt ꝓprijs ferret auxiliū. Igit̄ asa ex apparatu edificioꝝ quē baasa congregauerat construxit in eo loco duas fortissimas ciuitates: quaꝝ altera gabaa: altera v̄o maspha vocabat̄.

Cap. IX.

Et post hoc tēpus non habuit iam baasa pugnandi aduersus asa. Perēpt⁹ est enim a creone: ⁊ sepultus in ciuitate thersa: cui successit filius helan. Hic cuꝫ regnasset duobus annis defunctus est: quē occidit zamarias equoꝝ ordinis dimidij p̄nceps. Nam dum epularet̄ apud dispēsatorē suum noie osa: suasit q̄busdā eq̄tibus vt subito deserētibus eum armigeris ⁊ p̄ncipibus: desolatū repiētes occiderēt. Illi nāqꝫ cūcti circa obsessiōem gabathene ciuitatis in palestina posite occapati videbāt̄. Perimēs itaqꝫ helā regē p̄nceps equoꝝ zamarias: ipē regnauit: ⁊ omne baasan genus ƀm ꝓphetiā gimon interemit. Eodē nāqꝫ modo eius domus ꝓpter impietatē radicitus est euulsa: sicut genus hieroboā p̄sse descripsimus. Exercit⁹ q̄ gabathō obsidebat audiēs quod de rege contigerat: ⁊ ꝙ zamarias occidēs eū inuasisset impiū ⁊ ipsi p̄ncipē suum amari ꝯstituere regē. Qui a gabathena vrbe mouēs exercitū: venit in thersa: ⁊ accedēs ad ciuitatem: manu bellica eam cepit. Zamarias autem videns ciuitatem fuisse detentam: fugit ad locum aule regie secretiorem: ⁊ succēdens eam semetipsum pariter concremauit: cum regnasset diebus septem. Moxqꝫ israelitarum diuisus est populus: ⁊ alij quidem themā regnare volebant: alij autē amari. Cumqꝫ vicisset pars amari: interemptus est themā: ⁊ in toto exercitu regnauit amari. Tricesimo autem anno regis asa: amari suscepit impium: ⁊ tenuit annis duodecim. Quoꝝ quidem sex annis in thersa fecit: reliquos autem in ciuitate ea que mareō appellatur a grecis vero samaria. Hic autem nominauit eam somareō a somaro quodaꝫ: qui ei montem venūdauerat: in quo ciuitatem constituerat. In nullo autem differebat a studijs p̄orum regum: nisi ꝙ peior erat: omnes enim querebant modum: quatenus suis impietatibus quotidie populum facerent a deo recedere: ⁊ ꝓpterea inscripsit al's extinxit eos: ⁊ nullum p̄misit ex eoꝝ genere supesse. Et is ergo defunctus ē in samaria

l 4

Gimon propheta

succeſſitq; ei filius abab: Ex his nāq; cognoſcitur: quātam ꝓuidētiam humanarum rerum probatur habere diuinitas: ⁊ quomodo bonos quidem diligat: malos autem abhorret: ⁊ a radice diſperdet. Iſraelitarum deniq; reges propter ſuam iniquitatem ⁊ iniuſtitiam alter ſup alterum irruētes multi puo tempore pierūt: ⁊ eorum genus exterminatum ē. Cap. X.

AZa autē rex hieroſolymorum qui duab⁹ tribubus p̄ſidebat: ⁊ ꝓpter pietatem atq; iuſticiam ad longam felicēq; a deo pductus eſt ſenectutē: ⁊ cum regnaſſet quadragintaduobus annis: bona morte defunctus eſt. Quo moriēte ſucceſſit ei filius ioſaphat: de abida matre ꝓcreatus. Hunc autē imitatorē ꝓaui ſui dauid pietate atq; fortitudine cuncti ipſis opibus decreuerūt; Sed de hoc rege non eſt modo referendi neceſſitas. Igitᷣ abab iſraelitarū rex habitabat in ſamaria: tenuitq; principatū annis viginti: ⁊ mēſibus duobus: nihil amplius renouās: q̄ȝ priſci fecerāt reges: niſi q̄ mali magnitudine tenderet ad peiora: ſupans omnē eorū nequiciā: ⁊ quod ad diuinā ptineret iniuriā viuaciter imitatus: ⁊ precipue conſtructas adorauit vitulas: ⁊ ſup hec alia peiora molitus eſt. Duxit vero vxorē filiā ionabal regis tiri ⁊ ſydonis noīe iezabel: p quam didicit eius adorare deos. Erat eniȝ mulier nimis acerrima ſiᷓ ⁊ audax Que ad tantam venit luxuriam atq; veſaniā: vt etiā deo tiri ⁊ ſydonis quem baal appellabant tēplum edificaret: ⁊ plantaret omniū arborū lucos. Conſtituit autē ⁊ ſacerdotes: falſoſq; ꝓphetas huic deo ſeruituros. Sed ⁊ ipſe rex multos huiuſmodi circa ſe fouebat: ſtulticia atq; nequicia omnes p̄ores ſuos excellens. Quidā igitᷣ ꝓpha ſummi dei de ciuitate theſbites galaditidis regiones veniens ad abab: dixit ei. Quia dixerit deus: neq; ymbrem: neq; ros illis annis in ea ꝓuincia ſe miſſurum: niſi ipſe rurſus apparuiſſet. Et in his dictis cum iuraſſet acceſſit ad partes auſtrales: ⁊ habitabat circa torrentē quēdam: vnde poculi habebat auxiliū: nam corui cibū ei quotidie deferebāt. Cūq; fluui⁹ ſiccitate nimia defeciſſet: in ciuitatē ſareptaȝ nō ꝓcul a ſydone tiroq; deuenit: que ciuitas in harum medio conſtituta eſt. Deus eīm p̄cepat cuidam illic mulieri vidue: vt cibum ei p̄beret. Cūq; non ꝓcul eēt a porta: vidit mulierem viduam ſibimet colligētem ligna. Cui cum deus ſignificaſſet hanc eſſe que ei cibū miniſtratura foret: accedēs ſalutauit eam: ⁊ ad bibēdū aquā ſibi tribui poſtulabat. Que cum ꝓcederet: denuo vocans eam: etiā panē ſibi poſcit afferri; Illa cū iuraſſet nihil ſe intus in domo habere: niſi modicū farine ⁊ paululū olei: ⁊ ꝓpterea prexiſſe ad colligēda ligna: vt conſparſa farina: ſibi ſuoq; filio panes faceret: quibus expenſis cum aliud nihil ſupeſſet vt fame morerērᷓ: ait ꝓpha. Confidēs pge: ⁊ ſpe meliori conſiſte: faciens p̄mitus mihi paululū defer. Predico nāq; q̄ non tibi deficiet hidria farine: neq; vas olei: donec dei gratia ymbrē fundat in terras. Hec ei dicēte ꝓpha: veniens ea q̄ dixerat fecit. Et ipa hūit paululuȝ: ⁊ ex hoc filio miſtrauit piter ⁊ ꝓphe: nihilq; hoꝝ defuit eis: donec ſiccitas defecerat. Meminit etiā ſiccitatis ⁊ menāder in geſtis valithioꝝ regis ita dicēs. Et ſiccitas ſup eos facta ē a mēſe hipuerithеō vſq; ad aliū annū hipuerithei. Qui dū deo ſupplicaret mlᷓta fluia ſunt emiſſa. Iſq; ciuitatē botrā edificauit in phenice: ⁊ aazō in hlipbſa. Et hoc qdē ait: ſb abab factā ſignificās ſiccitatē. Hoc. n. tpe ithbabal⁹ cui⁹ menāder fecit mētionē: regnauit in tiro. Mulier itaq; quā paulo ante diximꝰ pabulū ꝓphe p̄buiſſe: cū cecidiſſet ei⁹ fili⁹ in lāguorē: ita vt animā dimitteret: ⁊ mortu⁹ eē videreᷓ: deflēs ⁊ manib⁹ ſemetipam valde deſerpens: voceſq; q̄s dictabat luct⁹ emittēs: accuſabat apd̄ ſe ꝓpha p̄nte factā iniuriā: q̄ſi ipe pcca ei⁹ argueret: ⁊ iō puer fuiſſet extīct⁹. Ille vō eā equo aīo eē pcipiēs ſibi filiū contradi dicēs: viuū ſe eū reſtituere ꝓmiſit. Qua tradēte: portās eū ad locū in quo ipe degebat ⁊ in lectulo collocās: clamabat ad deū dicēs: q̄ nō fuiſſet bñ mulieri repēſatū q̄ illuȝ ſuſcepat ⁊ nutrierat: cū ei⁹ fili⁹ eēt ablat⁹: rogabatq; ut denuo animam puer reciperet

atq̧ viuendi copia pberet. Cūq̧ deus ⁊ matris babuisset misericordiā: ⁊ vellet pre-
cibus pphe rogantis ānuere: ne videret ad eā p lesione venisse: cōtinuo vltra omnē
opinionē reuixit puer. Jlla vō gratias pphe referēs: tunc apte se cognouisse dicebat
q loqueret ei vere diuinitas. Trāsacto itaq̧ puo tempore: ex volūtate dei pgebat
ad regē abab futurū ei nūciatur⁹ ymbrē. Erūna ei ⁊ necessarioꝝ inopia puinciaꝫ ni-
mis inuaserat: ita ut nō solum bomines pter siccitatē: sed etiam cetera animalia fa-
mes afficeret. Rex igit̄ reuocans quendā abdiā: qui erat sup eius iumēta: dixit ei: ut
ad fontes aquaꝝ ⁊ torrentes pgeret: quaten⁹ pascua animalib⁹ iueniret. Qui dū iā mi
sisset in cūctū orbē terraꝝ: ad q̄rēdū ppbam belyam: nec inuenisset: pcepit ut eū etiaꝫ
ipse requireret. Quod duꝫ fieri placuissꝫ: ⁊ rex ⁊ abdias p singula itinera prexerunt.
Contigerat itaq̧ tēpore quo iezabel regina ppbas domini occiderat: ut cētum p-
pbetas iste in speluncis absconderet: eosq̧ solūmodo pane ⁊ aqua nutriret. Cū igit̄
abdias recessisset a rege: ppba ei belyas occurrit. A quo requisit⁹ quis esset: ⁊ agno-
scēs esse ppbam ptinus adorauit. Cui ppba: pge inquit ad regē: ⁊ dic quomō assū.
Cui ille rn̄dit. Quid mali passus a me: illic me dirigis: quo possim indubitanter occi
di. An ignoras: quomodo nullū reliquit locū rex: quo nō direxit: ut te reptum ad ca-
sum necis adducat. Precauebat enī: ne dū regi nūciaret: belya alibi discedēte: men-
tiri videret: ac morte succūberet: cōmemorabatq̧ ei quēadmodū cū iezabel ppbetas
occideret: cētū ipse absconsos: ⁊ multos alios in speleo liberasset. Cui ppbeta: nibil
metuēs inqnit ad regē festinus accede: pbuitq̧ ei iurisiurandi religionē: quō illa die
ad abab ipse quoqꝫ veniret. Dūq̧ regi nūciasset: q vidisset belyam: ⁊ mox occurrit
abab: ⁊ regrēs cū ira grādi: si ipse eēt qui in pplo bebreoꝝ impietatis auctor existeret.
Tūc ppba in nullo formidās ait: eū poti⁹ mala oīa ppetrasse: eiusq̧ gen⁹ q in illam
puinciā deos alienos introduxisset: ac deū q sol⁹ est reliquissꝫ. Sꝫ nūc inquit omneꝫ
pplm ad montē carmelū pcipe ɔgregari: necnō ppbetas tuos pariter ⁊ vxoris tue quo
cūqꝫ sunt numero: ppbasq̧ lucoꝝ quasi q̄dringētos. Qui dū oēs ad peccatū montē
abab euocante venissent: stans in medio eoꝝ belyas ait. Quo vsq̧ diuisaꝫ mētē ⁊ vo
luntates babētes in bac cōuersatiōe cōsistitis. Siquidē putatis nostre puicie deū ve-
rū ⁊ solū: eū seqmini eiusq̧ mādata suate: si vō boc nō existimatis: sꝫ pegrinos credi
tis ⁊ illis exbibēda etiā putatis eē culturā: eis nibilomin⁹ obedite. Cūq̧ nibil ppls
ad talia rn̄deret: petit belyas p expimēto fortitudinis alienoꝝ deoꝝ: ⁊ sui: cui⁹ remā
serat sol⁹ ipse ppba cū illoꝝ eēt numero q̄dringēti: ut sumeret bouē: ⁊ eum occisū sup
altare poneret: nequaq̧ igne supposito: similiter etiā illos faciētes pprios deos iuo-
care: q̄ten⁹ eoꝝ bostias concremarēt: boc inqt facio cognoscet ⁊ verā dei preualere na-
turā. Quod dū placuisset: ait belyas: ut eligētes bouē illi pri⁹ occiderēt: ⁊ deos ppos
inuocarēt. Quoꝝ dū nō audiret oratio: deridēs belyas magna eos voce ad deos su-
os clamare monebat: q̄a aut pfecti aliquo fuissent: aut forte dormirēt. Jllis aūt a ma
tutino vsq̧ ad diē mediā boc faciētib⁹: ⁊ semetipsos more prio cultris ⁊ gladijs inci
dētib⁹: ⁊ nibil agētib⁹ cū ipse eēt iā bostias oblatur⁹: illos q̄dē abire pcepit: pplm vō
i pxio iussit accedere: ut viderēt ⁊ custodirēt eū: ne lignis ignē latēter immitteret. Cūq̧
populus accessisset: sumēs. xij. lapides: sm̄ tribus bebraici populi: cōstituit ex eis al
tare: ⁊ circā illud fecit foueā valde pfundā: ⁊ imposuit ligna sup altare: ⁊ eis suppo-
suit bostias: pceptiq̧ ut quatuor ydrie de fonte complete deferrent sup altare: donec
fouea que aquā sparsam exaltari suscipiebat: impleta maneret. Quo facto: cepit ora-
re deum: atq̧ clamare: ut erranti populo multo iam tempore: suam manifestā faceret
potestatē. Cūq̧ boc dixisset: repēte ignis de celo vidēte populo cecidit sup aram: ⁊
consumpsit bostias vniuersas: ita ut etiam aqua ipsa concremaretur ⁊ locus ad cine-
rem vsq̧ pduceretur: ⁊ bactenus ita pdurat. Hoc videntes israelite ceciderūt i terrā

Experimentum sacrificii factum per helyam: inter deum verum hebreorum: et gentium

z adorauerunt vnū deū: solū: maximū: verūq; clamātes: alios vero fallaciter se z vana opinione coluisse. Tūc comprehēdētes prophas suos: cūctos belya precipiēte peremerunt. Dixitq; propha regi. Perge ad cōuiuiū tuū: nihil decetero cogitans: post paululum nāq; a deo ymbrē largissimū videbis effundi. Igitur abab post hec verba discessit: helyas aūt in culmē carmeli mōtis ascēdēs: positis in terra genib9: eiusq; cōiungēs caput orauit. Quo facto iussit ut ei9 minister pergens in quēdam scopulū ad mare respiceret: z si aliunde nubē suscitari videret: z referret. Tūc eteni erat aer valde purissim9 z serenitate perspicuus. Quo ascēdēte sepi9: nihilq; videre se dicēte: dū septies hoc fecisset: ait se videre aerē aliquo modo nō tamē ampli9 q3 vni9 hominis vestigio nigrescētē. Quod dū audisset helyas: misit ad abab: iubēs ut ad ciuitatē citius abiret: antequā ymbrē prumperet. Qui mox in vrbē iezrael festinus aduenit. Tunc repēte siquidē aere obducto caligine z nubibus adoperto specie vehemēs ort9 ē z vberrim9 ymber effusus Propheta vero diuinitus inspirat9: ante currū regis ad ciuitatē iezrael vsq; prexit Audiens itaq; vxor abab iezabel: z signa q fuerant ab helya celebrata: z q prophas eius interimeret: indignata misit ad eū nuncios: z per eos interminata est se eū ita interfectur9: sicut perdiderat ille ei9 prophas. Tunc formidās helyas: fugit i ciuitatē nomine bersabee: hec est aūt in vltimo sortis iude: in terra idumeorū: quo relinquens suū ministrū: abscessit in heremū: z orauit ut moreret: nō eni se meliorē esse patrū dicens: ut illis perditis ipse viuere aliquatenus exoptaret. Quo facto: circa quādā arborem obdormiuit. Et cū eū aliquis excitasset: surgēs inuenit cibum z aquam. Comedēs aūt z percipiens ex illius cibi refectione virtutē: venit ad montē syna: vbi moyses leges a deo dicit accepisse: inueniensq; in eo speluncā quandā: ingressus in eam cōmorabat. Cūq; eū vox quedā ex icerto facta requireret: ut quid illic adesset: z cur relinqueret ciuitatē: ait: eo q occidisset prophetas alienigenorū deorū: z populo cōprobasset: qa vnus sit deus quē ab initio coluissent: z ob hoc ad suppliciū quereret a regis vxore. Rursus aūt audiens: ut sub diuū procederet: z quid oporteret fieri altera die cognosceret: ex spelunca digressus est: z facto subito terremotu: splēdorē fulgētis ignis inspexit: factoq; silentio vox diuina nequaq; eū timere precepit: quē null9 detinere posset inimicus: iussitq; ut domi reuertens: vngeret populo regem hieu: nā3 si filiū in damasco vero syrie azabel: pro se aūt propham constitueret helyseū de ciuitate abela: ut toti9 ipios populi perimeret: alios quidē azabel: alios āt hieu. Hec audiēs helyas ad regionē reuers9 ē hebreorū: z inueniēs helyseū filiū saphat arātē: z cū eodē alios vsq; ad iuga duodeci accedens: piecit sup eū palliū suū. Helyseus aūt cepit prophetare: z relictis bob9 secut9 est eū: rogans eū ut permitteret: quaten9 parētes proprios salutaret. Quo iubēte ut faceret: valedicēs eis secutus ē: z fuit helye cūcto tēpore ei9 vite discipulus z minister. De hoc itaq; propha hec dixisse sufficiat.

Capitulū. XI.

Uidā igitur naboth de azari ciuitate regio agro vicin9: rogante rege ut ei vicinū agrū quolibet precio venūdaret: quaten9 eo cōiuncto possessionē faceret potiorem qui si nollet pecunias: acciperet ex eius agris quē vellet eligere: naboth dicente: hoc se facere nolle: sed paternam sortē eligere ac possidere cōtristatus rex: qui aliis q alienum prediū non posset accipere: neq; lauacris vsus est: neq; cibis. Iezabel autem vxor sua requisiuit: cur ita tribularet: cum neq; balnea: neq; prandiū appeteret: neq; cenam narrauit ei naboth superbiā: z quia dum pre māsuetis sermonib9 z inferioribus a regia dignitate locutus ei fuisset: nō impetrando que poposcerat: pertulisset iniuriam. Illa vero rogabat: ut pusillaminitate tristiciaq; recederet: suo corpori solēniter prouideret: se dicens de naboth supplicio cogitare. Que misit litteras ad iudicem israelitarū ex noie abab: iubēs ut ieiunarent oēs: z habito conuentu: naboth facerēt presidere: cū3 vtiq; insignis esset genere z istruerēt tres quosdā viros audaces: qui contra eū testimoniū

vide quod deus eos puniat qui aliena audent occupare.

Astutia feminae Jezabel contra Naboth.

quasi deum blasphemasset ⁊ regẽ: ⁊ hoc modo perimeret. Naboth itaqꝫ ſcḋm ſcripta
regine ⁊ teſtimonio ꝯtra ſe ꝓhibito quaſi deũ blaſphemaſſet ⁊ regẽ: lapidat⁹ ⁊ mortu⁹
eſt. Audiẽs aũt hec iezabel: ad regẽ ingreſſa mox eſt: eiqꝫ dixit: ut vineam naboth
gratis accipet. Ahab aũt letat⁹ in his q̃ acta ſunt: exiliens e lecto: ꝑgebat vineam na-
both iſpectur⁹. In hoc indignat⁹ deus: miſit ꝓphetã heliã ad agrũ naboth: quaten⁹
ad ahab accederet: eiqꝫ de his q̃ fuerãt geſta loqueret: ⁊ ꝙ occidẽs veꝝ dñm agri: ipſe
illi⁹ hereditatẽ poſſideret iniuſte. Cũqꝫ veniſſet ad eum: dicẽte rege quid vellet: ait: qꝛ
pctõ pollutũ eũ inueniſſet: in illo loco in quo naboth mortuus a canib⁹ videbat̃ fuiſſe
deuorat⁹: ei⁹ ſanguinẽ ⁊ vxoris fundẽdũ: ⁊ oẽ genus eius eẽ ꝑiturũ: eo ꝙ huiuſmodi
impietates effecerint: ⁊ cõtra leges patrias ciuẽ iniuſte ꝑemerint. Cõtriſtatus autem
ahab: ⁊ penitẽtiã agens: ingreſſus eſt: ⁊ indutus ſacco nudis pedib⁹ ambulabat: non
appetens penit⁹ cibũ: ⁊ peccata ſua cõfitens: ⁊ deũ hoc modo placare cõtẽdẽs. Tũc
deus ꝓphete dixit: ahab quidẽ viuẽte: eius generis differẽdũ eſſe ſuppliciũ: ſed eius
filij tẽporibus inferẽdum. Et hec quidẽ helias regi dixit: ⁊ abſceſſit. His itaqꝫ
tẽporib⁹ adadus fili⁹ adadi regis ſyrie ⁊ damaſci: collecto ꝓuincie toti⁹ exercitu ⁊ tri-
ginta duoꝝ regũ ſolatijs habitantiũ tranſ eufraten: cõtra ahab caſtrametatus ẽ. Ille
v̾o cũ par nõ eſſet exercitu ad dimicãdũ nõ ꝓ̃ſumpſit accedere: ſꝫ oĩa neceſſaria in ciui
tatib⁹ munitis includẽs: ipſe manſit in ſamaria. Habebat eni hec muros valde for-
tiſſimos: ⁊ erat inexpugnabilis obſidẽtib⁹. Rex v̾o ſyroꝝ exercitu ſumpto venit
ad ſamariã: ⁊ obſediẽs eã: ꝑconẽ miſit ad ahab: petens: ut ei⁹ legatos ſuſcipet: ⁊ quid
vellẽt agnoſceret. Quod dũ rex iſraelitaꝝ fieri ꝑmiſiſſet: veniẽtes legati ante regẽ di-
xerũt: diuitias filios ⁊ vxores ahab adado regi dandas: ⁊ ſi ꝓmitteret hec ita facien-
da: ut tolleret hoꝝ quecũqꝫ vellet: caſtra ſolueret: ⁊ ab obſeſſione ceſſaret. Ahab autẽ
legatis dixit: ut euntes ſuo dicerẽt regi: quia ⁊ ipſe ⁊ oẽs ei⁹ poſſeſſio forẽt. Hec illis
renũciantib⁹: miſit denuo dicẽs: altera die miſſuꝝ ſe famulos: q eius regalia ꝑſcruta
rent: ⁊ amicoꝝ ⁊ cognatoꝝ domos: ⁊ quicqd in eis optimũ repirẽt auferrent: ⁊ q̃ di-
ſplicerẽt: ſola relinquerẽt. Ahab itaqꝫ ſcḋa legatiõe ſyroꝝ regis vehemẽter affectus:
collecto populo in eccleſiã dixit: qꝛ ipſe quidẽ parat⁹ fuerit ꝓ ſalute ⁊ pace cunctoꝝ ⁊
vxores ſuas: ⁊ filios ⁊ oẽm dare poſſeſſionẽ: ⁊ qꝛ hec ſyroꝝ prima legatiõe queſiſſet
nũc inquit denuo miſſa legatiõe petit ꝑſcrutandas domos: ut quicqd in eis optimuꝫ
inuenire poſſit auferat: ⁊ occaſionẽ hãc machinans ad pugnã: ⁊ ſciẽs quia meis reb⁹
nõ pepciſſeꝫ: ad v̄ras acceſſit: ego v̾o qḋ vobis placuerit exhibeo. Populus aũt
reſpondit: ei nõ obediẽdũ: ſꝫ poti⁹ cõtẽnẽdũ eſſe: ⁊ ad pugnandũ ſe ꝓ̃paratos exiſtere
Legatis itaqꝫ rex r̄ndit: ut abeũtes dicerẽt: quia ꝓ̃me quidẽ petitõni eẽt pat⁹ obedire
manere aũt ꝓ ciuiũ ſecuritate ſe ſollicitũ dicẽs: nec ſcḋam petitionẽ poſſe iplere: dimi
ſit eos. Adad⁹ aũt audiẽs hec poti⁹ indignat⁹: tertiã legationẽ miſit ad ahab intermi
nando atqꝫ dicẽdo: ꝙ altiorẽ terre cõgeriẽ muris de quib⁹ ille preſumebat erigeret: ſi
ſingulos terre pugillos de exercitu eius vnuſquiſqꝫ portaret: ⁊ his eum interminatio
nibus deterrebat. Ahab aũt reſpõdẽte quia nõ deberet gloriari qui eſſet accinct⁹: ſꝫ
qui bello ſupior demonſtratus: legati veniẽtes: ⁊ regem cum triginta duobus regib⁹
qui in eius ſolatio venerant inueniẽtes in epulis: ei renũciauerũt reſponſum. At ille
repente ꝓ̃cepit circũdari ciuitatẽ: ⁊ aggeres circa eã extolli: ⁊ nullo modo obſeſſioneꝫ
relinqui. Ahab autem his geſtis: erat cum omni populo in anguſtia cõſtitutus. Tũc
tamẽ ſecurior factus eſt: a formidineqꝫ releuat⁹: cum ad eum quidã ꝓpheta veniret
atqꝫ dixiſſet: ꝓmiſiſſe deũ: ut tanta hoſtium milia eius ditioni contraderet. Quo reg-
rẽte ꝑ quos hec victoria ꝓueniret: ꝑ filios inquit ꝓ̃ncipũ: te ſcilicet eoꝝ impitiã ꝓ̃ce-
dẽte. Conuocans aũt filios ꝓ̃ncipum rex: inuenit quaſi centum trigintaduos: agno-
ſcenſqꝫ ſyrum ad conuiuiũ fuiſſe ꝯuerſuꝫ: aperiẽs portas: filios ꝓ̃ncipũ mox emiſit.

Destructio exercitus Adadi Syrorum regis.

Exploratoribꝰ ãt renũciãtibꝰ adado qd gereret: destinauit qui eis occurrerẽt pcipiẽs ut si quidẽ ad pliũ venirẽt: eos ad se ligatos adducerẽt: si võ pacifici essent: idem efficerent. Abab aũt exercitũ babuit aliũ intra murũ in subsidijs. Porro filij pncipũ cõgressi syroꝝ custodibꝰ: mltos eoꝝ iteremerũt: ⁊ alios vsqꝫ ad castra secuti sũt. Videꝭs aũt eos rex israelitaꝝ vincẽtes: etiã aliũ exercitũ dimisit exire. Qui repẽte in syros irruẽtes: pualuerũt eis. Non eni syri spabant eos sup se sic inopinabiliter fuisse vẽturos. Quos ꝓpterea inueniẽtes nudos ⁊ ebrios: ita psecuti sunt: ut illi etiã relinquerẽt fugiẽtes: ⁊ vix in equo rex potuissꝫ euadere. Abab aũt multos in itinere psecutos interfecit syroꝝ: ⁊ eoꝝ castra diripuit: ⁊ inueniens in eis diuitias auri ⁊ argẽti nõ puas ⁊ currũ adadi: ⁊ equos q̃ sumẽs in ciuitatẽ denuo remeauit. Dicẽte võ ꝓpha: ut ppararet exercitũ: quia futuro ãno denuo sup eũ syri reuerterẽt: abab in ciuitate bec agebat. Adad aũt cũ quãto potuit exercitu de plio liberatꝰ: cuꝫ amicis ꝓprijs cogitabat: queadmodũ cũ israelitis denuo dimicaret. Qui in montibꝰ equidẽ nõ pugnãduꝫ esse dixerũt: quasi deꝰ eorũ in locis talibꝰ pualeret: ⁊ ꝓpterea tũc ab eis essent victi: sꝫ si in campo gererẽt bella deuincerẽt. Sup boc consiliũ dabant: ut reges q venerũt in solatiũ: ad ꝓpria remeare dimitteret: ⁊ eoꝝ exercitũ ad pliũ retinẽs: satrapas ordinaret: ⁊ in loco occisorũ exercitũ de prouincia eoꝝ eligeret: ⁊ equos: currusqꝫ suppleret. Credens bec sibi bñ fuisse dicta rex syroꝝ: disponebat exercitum: verisqꝫ tpe castra mouẽs: accedebat sup bebreos: veniẽsqꝫ in ciuitatẽ apbeca: in magno campo castra cõstituit. Abab võ occurrẽs ei cũ sua virtute e diuerso tabernacula sua fixit. Erat aũt quãtũ ad syrũ puus valde eiꝰ exercitꝰ. Tũc rursus accessit ad eũ ꝓpbeta: ⁊ victoriã deũ dare ꝓmisit: suãqꝫ virtutẽ oñdere: q nõ solũ in montibꝰ: sꝫ etiã i campis victor existeret: qd apud syros nõ ita cõstaret. Igit diebꝰ septẽ castris positis quiescebãt septima võ diluculo pcedẽtibꝰ bostibus aciẽqꝫ constituẽtibꝰ: ad pugnandũ e diuerso ⁊ abab suũ egit exercitũ. Tũc cõgressi robustissima dimicatiõe cõmissa: bostes cõuertit in fugã ⁊ ad eoꝝ interitũ ꝓsequẽs imminebat. Illi võ suis curribꝰ impediti ab inuicẽ sunt extincti: paucíqꝫ diffugere valuerũt in ciuitatẽ apbecath. Sꝫ ⁊ ipsi sunt mortui: muris eni cadẽtibꝰ sup eos vigintiseptẽ milia defecerũt. In plio aũt cẽtum milia sunt occisa. Rex aũt syrorũ adadus fugiẽs cũ quibusdã fidelissimis seruuloꝝ sub terraneo loco est celatus. Cui dum dixissent serui: qa clemẽtes essent ⁊ misericordes israelite: ⁊ possent modo cõsueto rogãti salutẽ ei cõferre: si eũtes rogarẽt abab: dimisit eos boc agere. Tũc illi induti saccis ⁊ restibus capita sua alligãtes: sic eni oli captiui rogabãt syri: ad abab venerũt petẽtes eũ: ut adadꝰ rex mereret salutẽ: q̃ grã eiꝰ ꝓpriꝰ foret seruus. Ille võ dicẽs: se libenter eũ suscipe si viueret: nec in plio defecissꝫ: bonorẽ quoqꝫ atqꝫ deuotionẽ exbibituꝝ se ei ut fratri debitã ꝓmisit. Tunc illi accipientes iusiurãdũ: ut nibil pateret aduersũ: eduxerũt eũ de loco: in quo videbat esse celatus: ⁊ sedẽti in curru abab obtulerũt. Qui cũ adorasset eũ: dans ei abab dexterã leuauit euꝫ in currũ: ⁊ osculatꝰ est eũ: iussitqꝫ esse secuꝝ: dicẽs: ut nibil mali deberet decetero formidare. Adad aũt gratias egit: ⁊ nullo tẽpore se obliuisci bec bñficia cõpromisit: sed etiã ciuitates israelitaꝝ quas abstulerãt reges añ eũ reddituꝝ se dixit ⁊ damascũ: ut ita rex bebreoꝝ egrederet ad sua: sicut maiores eoꝝ in samariã. Celebratis itaqꝫ federibus inter eos abab multis muneribus donatũ adadũ: ad propriũ dimisit impiũ. Igitur bellum adadi regis syrorũ quod babuit aduersus abab: ⁊ israelitas: boc modo terminatũ est. Interea quidam propbeta nomine micbeas: accedens ad vnũ israelitarũ: petit ut eam in capite pro voluntate dei percuteret. Quo nolente: predixit ei: quia eo q̃ inobediens esset deo: eiusqꝫ pcepto: leone occurrẽte pimeret. Qd dũ illi bõi contigissit: accessit ꝓpbeta rursus ad aliũ: ⁊ idẽ ut faceret ipauit. Qui duꝫ pcussisset eũ ⁊ eiꝰ verticẽ crucitasset: alligato capite accessit ad regẽ dicẽs: qa dũ eẽt in

exercitu cōstitut⁹: accepissꝫ a quodā tribuno ꝯuādū captiuū: sibiqꝫ ab eo dictū: vt si ca ptiuus fugeret: ipse moreret: quo fugiēte is qui eū tradiderat mortē ei minaret inferre. Tunc respondēte abab mortē ei iminere iustissimā: soluēs caput agnitus ē micheas eē ꝓpheta. Hac eni pabola vtebat: ꝓpter ꝯmones quos erat ei dictur⁹. Ait nāqꝫ qꝛ cū deus ei cōcessisset vt suppliciū hostis euaderet: ipse inimicū eius adadū qui deum blasphemauerat dimisisset: ꝓpterea deus decreuissꝫ ipm quidē ab illo pimi: populū v̄o ab eius exercit⁹ inuasiōe cōsumi. Iratus ergo abab ꝓphete: illū quidē clausuꝫ ser uari iussit. Cōfusus āt michee ꝯmonib⁹: ad suā domū remeauit. Igit̄ de abab hec dixisse sufficiat. Reuertar āt ad regē hierosolymoꝝ iosaphat: is eni agēs suū impiū ꝛ exercitū in ciuitatib⁹: ꝛ subiectoꝝ ꝓuinciā vniuersaꝫ cōstituēs: nō minores q̄ꝫ auus ei⁹ abias tēpe quo hieroboā sup decē tribus regnauerat munitiōes vbiqꝫ collocauit. Habuit eni ꝓpiciā ꝛ cooperatricē sibi diuinitatē: cū eēt iustus ꝛ pius: ꝛ qđ boni coram deo faceret: singulis dieb⁹ iquireret. Honorabāt āt eū reges i circuitu cōstituti cōferē tes pecūias: ita vt diuitias hr̄et āplissimas: ꝛ glīam valde p̄clarā. Anno siquidē ter tio regni sui: cōuocās ꝓuincie p̄ncipes ꝛ sacerdotes: iussit vt pagrātes vbiqꝫ oēm po pulū sub eo ꝯstitutū: docerēt p singulas ciuitates mosaicas leges: vt eas sine p̄uarica tiōe ꝯuarēt: ꝛ circa ei⁹ religionē deuoti sp existerēt. In his eteni cuncta multitudo ita gauisa ē: vt nec āplecteret potius: neqꝫ diligeret q̄ꝫ ꝯuare leges. Sed etiā cōfines ni mis amabāt iosaphat. Cūqꝫ etiā pacis federa celebrarēt: eiqꝫ palestini solita tributa redderēt: ꝛ arabes ānis singulis mistrarēt: agnas duo milia ꝛ totidē arietes: muniuit maxias ciuitates atqꝫ fortissimas: ꝛ exercit⁹ in eis ꝯtra hostes ꝛ arma p̄parauit. Tūc eni erat ei ex tribu quidē iuda armatoꝝ exercit⁹ trecēta milia viroꝝ: quoꝝ p̄ncipatuꝫ hēbat edonis: ioānes āt ducētoꝝ miliū p̄nceps erat: hos ipse duxit. Tribū beniami hūit archarius: ducēta milia. Alter aūt p̄nceps militie noīe gozonat: armatoꝝ hēbat centū milia: ꝛ post hos alia cētū milia qui regi famulabāt: quos direxit ad mūitissimas ciuitates. Is filio suo iorā accepit vxorē filiā abab: qui decē tribub⁹ impabat: nomie gotholiā. Cūqꝫ post tēpus ad samariā prexissꝫ: opulēter eū abab suscepit: ꝛ pplo qui eū secut⁹ fuerat: clarā valde largitatē hospitalitatis exhibuit: id ē tritici ꝛ vini ꝛ pecu dū vbertatē: rogauitqꝫ vt cōtra regē syroꝝ ei solatia nō negaret: q̄tenus ramoth ciuita tē in galaad cōstitutā auferret: q̄ eius p̄ris p̄mo fuerat: ꝛ a p̄re tūc regis syrie videret ablata. Promittēs v̄o iosaphat solatia se datuꝝ: q̄ꝫuis nō ab illi⁹ minor erat ei⁹ exer cit⁹: ꝛ euocāte ex hierosolymis ad samariā suū pplm: egressi foris ciuitatē ābo reges ꝛ in ꝓpriis soliis vtriqꝫ residētes: suū exercitū disponebāt. Iosaphat āt inter hec ius sit: vt si ꝓphetaꝝ quidā adeēnt: euocati cōsulerēt: si eēt eo tēpe p̄liū ꝯtra syrū agendū. Fuerat nāqꝫ tūc pax abab vna cū syro p̄manēs ānis trib⁹: exquo eū post captiuitatē dimiserat ad ꝓpa remeare vsqꝫ ad illū diē. Uocās ergo abab ꝓphas suos q̄si nu mero quadrigētos: iussit cōsulere deū: si ei victoriā cōtra adadū pugnādi cōcederet: et captionē ciuitatis ꝓpter quā bellū p̄pararet iferre. Prophis aūt dicētibus pugnare simul ꝛ vicere: ꝛ syrū eē captiuādū sicut ꝛ p̄us: itelligēs in eoꝝ ꝯmonib⁹ iosaphat q̄a sunt falsi ꝓphe: requirebat abab regē: si alter aliquis eēt ꝓpha dei vt certius đ futuris agnosceret. Abab āt eē quēdā dixit: sꝫ inuisum sibimet hoiem: eo ꝙ mala ꝓpharet: et p̄dixisset eū moriturū a syroꝝ rege deuictū: q̄propter tūc i custodia teneret: cui⁹ nomē erat micheas fili⁹ obedi. Cūqꝫ petisset iosaphat eū vocari: misit eunuchū ꝛ eduxit eū Et dū eunuch⁹ isset: idicauit ei oēs alios ꝓphas regi victoriā p̄dixisse. Ille v̄o dicēs nihil se aliud de rege fore dictuꝝ: nisi qđ deus in ore eius posuissꝫ: cū venissꝫ ad abab eūqꝫ cōiurasset: vt id quod verū eēt ediceret: ait ostēdisse sibi deū fugiētes israelitas: ꝛ eē in ꝑsecutōe syroꝝ: ꝛ ab eis cūctos dispgi p mōtes sicut greges pastorib⁹ desolatos dicebatqꝫ significatū sibi eo ꝙ alii q̄dē reuerterēt ad ꝓpa: ipm v̄o solūmō in p̄lio pimi

Cūqʒ micheas hec dixisset: ad iosaphat. Ahab ait. Nonne paulo ante significaui tibi: qlis sit circa me hois hui⁹ affect⁹: ꝛ ꝙ pessima ꝓphetaret. Et cū micheas diceret ꝙ eū oporteret oia q̄ a deo ṗdicebāť audire: ꝛ ꝙ falsi qdē ꝓphete eū exacuerēt: ut spe victorie egrederet ad bellū: immineret aūt casus ei⁹ in ṗlio erat ahab tristicia remissus Interea sedechias qdā falsus ꝓpheta accedēs ad regē ait: nō eē respiciēdū micheā q nihil diceret ṽitatꝭ: ꝛ inditō sib vtebať: beliā ꝓphetasse i iezrael ciuitate in agro nabothei sanguinē ei⁹ a canib⁹ lābēdū: sicut ꝛ nabuthei: q ṗ eū a ṗplo fuissʒ occis⁹. Quib⁹ ab illo sic ꝓphetatis: micheā dicebat esse mēdacē: qn̄ meliori ꝓphete dicere videbať contraria: ꝛ ꝙ rex tertia die moreret. Cognoscetꝭ inqt repētē: si ṽa sūt q̄ dicit iste: aut si potest spiritus sancti habere virtutem. Cesus a me palmis non nocebit mee manui: sicuti Jadā dextraʒ regis Hieroboam aridam fecit: dum eum comprehendere voluisset. Hoc eni oibus notum est. Cūqʒ ṗcussisset micheā ꝛ nihil fuisset passus confortat⁹ ahab i semetipso: ꝯ syroꝝ mouit exercitū. Uincebat arbitror illud qd̄ iminebat: ꝛ falsi ꝓphete ṽba pl⁹ q̄ʒ erat ṽitas credibilioꝛa faciebat: ut ex occasiōe ṗueniret ad finē. Tūc stās sedechias ꝛ faciēs cornua ferrea: dixit ad ahab: vnū ei māifetaissʒ de⁹: i illis oēʒ syriā subuertēdā. Michea ṽo dicēte: qa sedechias p⁹ nō m̄ltos dies i cubiculo se celaret ꝛ q̄reret penā declinare sui mēdacij: iussit rex micheā i custodiā duci amō ꝛ ioas: ṗncipū ciuitatꝭ: ꝛ nihil aliō āpli⁹ ei ṗter panē ꝛ aquā mīstrari. Ca.XII

IBit ahab ꝛ iosaphat hierosolymoꝝ rex sumētes exercitū: venerūt i ramoth galadiꝭ ciuitatē. Rex ṽo syroꝝ audiēs eoꝝ aduētū: suū eis obiecit exercitū: ꝛ nō ṗcul a ramoth castra fixit. Cōstituerūt aūt inter se ahab ꝛ iosaphat: ut ahab regiū sceā deponeret: hierosolymoꝝ rex ꝓpa stola vestit⁹ astaret i acie. Et illi q micheē dcā cōtēpserat: ṗter hitū regiū ꝛ qd̄ debebať euenit. Adad nāqʒ syrie exercitui ṗcepat vniuerso p⁹ṗncipes suos: ut nullū aliū pimerēt: nisi tm̄mō israelitaꝝ regē. Syri ṽo scā ꝯgressiōe vidētes añ aciē regē iosaphat astātē: ꝛ eū credētes esse regē ahab: ipetū fecerūt: eūqʒ circūdederūt. Dūqʒ appropinquātes ipsū nō eē cognoscerēt: recessere p⁹ tergū. Ab ortu nāqʒ diei vsqʒ ad vespā pugnātes: ꝛ ṗualēte mādato regꝭ: neminē occiderūt: q̄rētes ahab interficere solū: ꝛ iuenire nequerūt. Quidā ṽo astadi regꝭ puer noie adan: cū sagitassʒ inter hostes: regē ahab ṗ loricā in pulmōe ṗcussit. At ille casū suū exercitui manifestare noluit: ne timore cōuertereť i fugā: sʒ aurige ṗcepit: ut cōuerso curru a ṗlio declinaret. Grauiter eni ꝛ mortaliter fuerat sagittat⁹: ꝛ vsqʒ ad occasū solis factus exsanguis interijt. Igiť syroꝝ exercit⁹ nocte superueniēte signū dante ṗcone discessit a castris: ꝛ agnoscētes cūcti mortuū ahab: ad ꝓpa sunt reuersi. Corp⁹ aūt ahab sui ad samariā referētes sepelierūt: currūqʒ ei⁹ abluerūt i iazara fonte samarie regꝭ sanguine cruētatū: ꝛ tūc cognouerūt helie ꝓphetiā fuisse verā. Canes nanqʒ ei⁹ linxerūt sanguinē: ꝛ meretrices ad fontē qd̄ erat reliquū diluerūt. Mortu⁹ ē nāqʒ i ramoth: michea hūc ṗdicēte casū. Dū ergo hec ahab regi a duob⁹ ꝓphetis ṗdicta videāť: oportet magnā iudicari diuinitatē: ꝛ honorari sp ꝛ coli: ꝛ q̄ ṽa sūt recipi: q̄ʒ ea q̄ ꝓ cuiusquā libidīe dicunť cōplecti ꝛ arbitrādū: ꝙ nihil vtili⁹ ē q̄ʒ viroꝝ taliū ṗntia: ṗhēte scʒ deo: qd̄ vnusqsqʒ debeat obseruare: ꝛ cogitādū ex his q̄ regi ṗuenerūt: quia qd̄ debeť neqʒ dū ṗscitū fuerit euitať: sʒ repit i aias hoium inutili spe blādiendo: ꝛ hoc mō seducendo: donec a deo debita passio cōpleať. Hoc ergo modo videť etiā ahab deceptus: ut ṗdicentib⁹ quidē ṗditioneʒ suā nō crederet: ꝓphetantib⁹ aūt ea q̄ delectabať de se credendo moreretur. Cui ochozias successit filius in regnū.

mors ahab

HEc insunt in nono libro Josephi historiarum iudaice antiquitatis. Ca.I.

Quemadmodūʒ castrametatus est iosaphat contra moabitas: ꝛ domino pugnante mirabiliter sine ṗrelio vicerit eos. Cap.ij.

De ochozia rege israelitarū: seu de mirabilibus helye prophete: ꝛ ꝙ sublatus est ab

Cõtinet bic liber tẽpus ãnoꝝ centũ quinquagita: et mẽsium. vi.

Incipit liber. ix. antiquitatis iudaice.

Iosapbat itaqз rege ad bierosolymã remeãte: post bellũ quo solatiũ pbuerat acbab cõtra adadũ regẽ syroꝝ: sicut pdixim⁹: occurrẽs bieu ꝓpba culpauit eũ: cur acbab solatia pbuiss3: bõi impio piter et maligno: deũ dicens moleste quidẽ boc ptulisse: s3 licet peccass3 valde: tñ ꝓpter naturã ei⁹ optimã: ab icursu bostiũ pepcisse. Et tũc equidẽ ad grarum actionẽ rex et ad sacrificia dei cõuersus est. Post bec aũt cepit omnẽ suam ꝓuĩciã circuire: et populũ edocens vt leges p moysen a deo datas oino huarẽt: et pietatẽ circa deũ nihilominus exbiberent.

Constituensq3 iudices in vnaquaq3 sui imperij ciuitate: pcepit ut p nulla re ita cogitarent: q3 ut iusticiã populis exbiberẽt: 7 neq3 munera: nec cuiuspiã dignitatẽ ppter iudiciale factum aut diuitias aut gen⁹ cõsiderarẽt: s3 omnib⁹ equa iura tribuerẽt: sciẽtes quia etiã q occulte gerunt a deo nõ ignorant. Hec cũ docuisset in vnaquaq3 ciuitate duarũ tribuũ: in bierosolymã denuo remeauit: cõstituitq3 etiã ibi iudices a sacerdotibus: 7 leuitis: atq3 pmatib⁹: monens: ut diligenter 7 iusta iudicia cũcta disponerent: sin aũt de reb⁹ maiorib⁹ quidã cõtribuliũ ex alijs ciuitatib⁹ eos cõsulerẽt: cũ maximo studio eis 7 iustissime responderẽt: quando rectũ deberet esse iudiciũ in ea ciuitate cõstitutũ: vbi 7 tẽplũ dei 7 babitaculũ erat imperatoris. Horũ aũt principes constituit amasiam sacerdotẽ: 7 sabadiã qui erat de tribu iuda. Rex igit boc modo cuncta disposuit. Eo nãq3 tẽpore castrametati sunt aduersus eũ ammanite al's ãmonite 7 moabite: sumentes secũ arabũ maximã legionẽ: 7 castra posuerũt apud gaddi ciuitatẽ: que est circa paludẽ asfaltidẽ trecẽtis stadijs pcul ab bierosolymis: in qua nascitur palma pcipua simul 7 opobalsamũ. Audiẽs aũt iosapbat: quõ bostes trãseuntes paludẽ: in eius puinciã deuenissent: 7 metuens: cõuocauit in cetu populum bierosolymorũ in diuino sacrario: 7 stans contra faciẽ templi orabat: 7 inuocabat deũ ut sibi suũ auxiliũ pberet 7 robur: quatenus bostibus pualeret: dum 7 is qui templũ ipsũ edificauerat boc rogasset: ut ipse contra bostes dimicaret: 7 psumẽtes cõtra eos manus inferre cõprimeret qui vtiq3 ob boc venerũt: ut terrã quã eis ipse prebuerat: molirent auferre. Hec aũt orauit deflens: simul 7 populus vniuersis cũ vxorib⁹ atq3 filijs supplicauerũt. Quo facto: quidã iezel ppbeta pgressus in mediũ cetu3: clamauit ad populũ dicens 7 regẽ. quia deus eorũ pces audisset: 7 contra bostes sine dubio debuiss3 dimicare: pcepitq3 ut altero die electo exercitu occurrerẽt bostibus: eosq3 inuenirẽt ab bierosolyma in ascensu gaddi: qui lucis dicit culmẽ: 7 cõtra eos qdẽ non dimicarẽt: s3 tantũmõ starẽt: vidẽtes quomodo diuinitas eos expugnaret Hec võ dicẽte ppbeta: rex equidẽ 7 populus in terra pstratus: deo gratias retulerũt: leuite ãt in organis solennib⁹ incessanter dicebant bymnos. Die itaq3 facto: pcedẽs rex i desertũ sub ciuitate tbecua: dixit ad populũ qa oporteret ppbete audire verbu3: 7 ad bellũ die illa nõ cõgredi: s3 pponi debere sacerdotes cũ tubis 7 leuitas ut bymnũ dicẽtes: sic deo gratias agerent: qsi al's quõ bebreorũ puinciã ab bostib⁹ liberass3. Placuit sentẽtia regis: 7 q pcepat agebant. Deus aũt terrorẽ maximũ 7 tumultũ sup ammanitas immisit: 7 credẽtes inter se bostes suos: mutuis se vulneribus occiderũt: ita ut ex tãta militia null⁹ penitus euasisset. Iosapbat aũt respiciens in cõuallẽ: vbi bostiũ erat exercit⁹: 7 vidẽs eã plenã corporib⁹ mortuorũ: letat⁹ ẽ in dei solacio sic inopinabiliter euidenterq3 allato: ut non laborãtib⁹ illis ipse victoriã cõtulisset: iussitq3 ut exercitus bostium castra diriperet: 7 mortuos expoliaret: diebusq3 tribus exuentes eos pene defecerunt: tanta erat multitudo vtiq3 peremptorum. Quarto vero die ois populus cõgregat⁹ in quadã cõualle: de virtute 7 solacijs bñdixit deũ: p qua re etiã locus ipse vocatus est cõuallis bñdictiõis. Exinde ducẽs exercitũ ad bierosolymã rex: multis diebus ad bostias ẽ cõuersus 7 epistolas. Igit postq3 bãc ei⁹ vastationẽ alienigene gẽtes audiebãt: oẽs valde sunt territe: deũ eius auxiliatorẽ esse apte vidẽtes. Iosapbat itaq3 ex illo tpe cũ magna gloria 7 iusticia: diuineq3 pietatis amore degebat. Fuit aũt amicus 7 acbab filio israelitarũ regi. Cũ quo cõmuniõe facta in cõstructione nauiũ q a portu nauigarẽt in opbir traciarũ: nequaq3 annisum suu3 implere pualuit: naues eni p magnitudine pierũt: 7 ppterea naues vlteri⁹ nõ istruxit. Circa iosapbat igit bec sunt gesta.

Capitulũ. II.

Acbab võ fili⁹ regnauit i israel in samaria degẽs malign⁹ bõ: 7 p oia siliis vtrorq3 parẽti: 7 bieroboã: q prius iniquitatẽ fecerat: 7 populum decipe incboauerat.

Cūq3 iā in regno scd̄m haberet annu3: rex moabitaꝝ rebellauit ei: ꝛ tributa q̄ achab al's abab eius pater reddebat: ministrare cessabat. Cōtigit āt vt ochozias cū descē deret de supiorib⁹ domus sue caderet: ꝛ cū langueret: misit ad deū acharō muscā: hoc eni erat nomē illi deo: ꝛ cōsuluit de salute sua. Apparuitq3 deus helye ꝓphe: pcipiēs vt missis a rege nūtijs occurreret: eosq3 requireret si deum ꝓpriū israelitarū ppl's non haberet: ꝛ ideo misisset rex eorum ad alienū deum: vt de salute sua ɔsuleret: simul ꝛ vt faceret eos ad regē reuerti: eiq3 dicerent: q̄ nō euaderet hunc languorē3. Helya vero dei faciente pcepta: audiētes nuntij ad regem sūt cōtinuo regressi: admirātiq3 reuersio nis velocitatē: ꝛ requirēti causam: dixerūt occurrisse sibi quendā hoiem: ꝛ ꝓhibuisse q̄ dē eos vlterius ꝓcedere: reuertentes aūt nos tibi dicere ex mandato israelitaꝝ dei mā dauit: q̄ non possis ab hac egritudine liberari. Rege pcipiēte: vt ei hoie3 q̄ talia di xerat indicarēt dixerūt esse virū hyrsutū: ꝛ pellicia zona circundatu3. Ille vero p hec agnoscens helyā esse quem nuntij designabāt: misit ad eū tribunū ꝛ quinquaginta ar matos: vt eum adducerēt. Tribun⁹ aūt qui missus fuerat inueniēs helyā in mōtis ver tice residentē: petebat vt descēdēs veniret ad regē quō ille iussisset: qui si nollet: ducere tur inuitus. Cui helyas: vt agnoscas inquit me ꝓphetam verū existere: descēdēs ignis e celo cōsumat ꝛ milites tuos ꝛ te. Cōtinuo veniēs flāma: cōsumpsit ꝛ tribunū: ꝛ q̄ cū illo pariter erant. Hac pditione regi denunciata: nimis irat⁹ ad helyā tribunū aliū cum totidem misit armatis. Qui cum venisset ad ꝓphetā: credēs se eum violenter adduce re: si noluisset spōte venire: orans iterū ꝓpha ꝛ eū sicut priorē fecit igne cōsumi. Agno scens hoc rex: etiā tertiū destinabat. Ille vero cum esset sapiēs ꝛ more valde mitissi mus: veniens ad locū vbi erat helyas: ei nimis blande locut⁹ est: dicens q̄ inuit⁹ regie iussioni pens veniret ad eū: ꝛ priores nō voluntarie sed coacti necessitate venissent: ro gabatq3 vt illius ꝛ qui cum eo venerāt armatoꝝ haberet miam: ꝛ descendens veniret ad regem. Helyas aūt suscipiēs mansuetudinē: ꝛ verboꝝ eius vrbanitatē: descen dens secut⁹ est eū. Cūq3 venisset ad regē: ꝓphetauit ei dicēs: hec sibi indicasse deum eo q̄ rex eam spreuisset quasi nō esset deus: ꝛ non vere de eius languore pdicere valu isse3: ac misisset ad deum acharō vt consuleret qualis ei terminus languoris accederet ob quā rē inq̄t ɔgnosce te moriturū. Et ille itaq3 puo tpe trāsacto: sicut pdixerāt helyas extinct⁹ ē. Cui successit i regno fr̄ ei⁹ iorā: nā sn̄ filio mortu⁹ ē: hic vō iorā par fuit achab malignitate: regnauitq3 annis. xij. hō iniquitate circa deum ꝛ ipietate plen⁹. Nā3 re linquēs cultura3 sui dei deos venerabat extraneos: erat eni in alijs nimis acerbus ꝛ pessimus. Illo siquidē tēpore helyas ab hominibus est ablatus: ꝛ vsq3 ad hodier nū diē nullus finē eius cognouit. Discipulum vero sicut predixim⁹ reliquit helizeum De helya tamē ꝛ enoch qui fuit ante diluuium in libris scriptu3 est: quia sublati sunt quorum mortem nemo cognouit. Cap'm tertium

Suscipiens itaq3 regnū ioram: contra regem moabitarum mouit exercitum: qui sicut supradiximus ab eius fratre recesserat: dum pater eorum achab tributa sol ueret: ouium cum lanis suis ducenta milia. Congregans ergo ioram exercitum: misit etiam ad iosaphat: rogans eum cum esset olim eius patris amicus: vt ei solaciū cōtra ammanitas al's ammonitas pugnaturo pberet: qui ab eius recessisset imperio. Tunc ille non solum se adiutorem esse compromisit: sed etiam rege3 idumee qui sub eo erat cōpulsurum: vt ei quoq3 ad pugnam occurreret. Ioram aūt talibus ꝓmissionib⁹ solatiorum ab iosaphat rege pceptis: sumpto exercitu venit in hierosolymā: ꝛ clare ni mis ab hierosolymoru3 rege susceptus est: placuitq3 eis vt itinera ad hostes p deserta facerent idumee: non credentibus inimicis: quia exinde eis fieri potuisset inuasio. Tres ergo reges ab hierosolymis ꝓperabant: hoc est rex hierosolymorū: ꝛ israhelita rum ꝛ idumee: ꝛ dum septem diebus pagrassent iter: ad inopiam aque exercitus ꝛ iu

menta venerunt:cum duces eorū ignorātia itineris oberrassent. Et omnes hi quidē
erāt i angustia constituti:ꝑcipue tñ ioram:qui nimia tristicia faciēte clamauit ad dñm
Quid mali faciētes deduxisti tres reges:vt sine bello tradantur regi moabitaꝝ. Quē
iosaphat cōfortabat cū esset iust⁹. Qui mittēs in oēm exercitum:requirere ꝑcepit:siqs
in eo esset dei ꝓpħa vt ꝑ eum audiret volūtatē dei:⁊ cognosceret quid faciēdū essꝫ. Et
dum quidā famul⁹ iorā dixisset se illic helye discipulū helizeū filium saphat: monente
iosaphat:ad eū ꝑiter reges tres aduenerūt. Dūqꝫ ad ꝓpħe castra venissent: habebat
aūt habitaculū suū extra tabernacula ꝯstitutū:cōsulebāt eū de futura militia ꝑcipue tñ
ioram. Qui dum diceret:vt illi molest⁹ non esset:sed potius ad ꝓphetas patris sui ma
trisqꝫ ꝓperaret:quos illi venerarent quasi vere essent:rex rogabat:⁊ supplicabat:vt ꝓ
phetaret:⁊ a ꝑiculo eos liberaret:illo vero iurante ꝑ deum quia non respōderet:nisi ꝓ
pter iosaphat sanctū ⁊ iustum:deducto ad medium quodā hoie sciēte psallere: diuini-
tus inspiratus: ꝑcepit regib⁹:vt in torrente multos lacus effoderēt:dicēs. Neqꝫ nube
neqꝫ spū aliquo flante:neqꝫ ymbre diffuso:videbitis fluuiū aqua plenū:ita vt homies
⁊ iumēta vbertatis poculo satient:⁊ id vobis nō solū deus donabit:sed etiā hostes su
perabitis:⁊ vrbes moabitarū munitissimas capietis:⁊ arbores quidē incidetis pomi
feras:⁊ vastabitis ꝓuintiam:fontes aūt fluuiosqꝫ dānabitis. Hec ꝓpħa dicēte:al-
tera die priusqꝫ sol orietur:torrens vehemēter influxit. Cōtigerat autē vt trib⁹ diebus
idumea vehemēs ymber effunderet:ita vt exercit⁹ ⁊ iumēta abundātia nimia irriga-
rentur. Cumqꝫ audissent ammonite tres reges ꝑ desertū cōtra se veniētes collecto
exercitu rex eoꝝ iussit:vt mōtana exercitus eius aggrederet:ne latenter hostes ꝓuin-
tiam inuaderēt. Et cum nō esset hebreoꝝ a moabitis ꝓcul exercit⁹: respiciētes moa-
bite orto sole aquā in torrente sanguine silem:suspicati sunt:vt tres reges seinuicē pe-
missent:⁊ fluuius eorum sanguine redundaret. Qd cū arbitrati fuissent: petierunt a re
ge suo:vt eos ad spolia hostium destinaret. Et ipetu facto quasi ad diuitias ꝑparatas
ad inimicorum castra venerūt:⁊ spe sua decepti sūt. Nā circundātes eos israelite: alij
quidē eoꝝ ꝑempti:alij ꝑ vniuersaꝫ ꝓuintiā sūt dispsi. Tres ergo reges igrediētes mo
abitarū ciuitates:⁊ eas subuerterūt:⁊ agros eoꝝ depopulati sūt: ⁊ vehemēter extermi
nauerūt:replētes eos ex lapidib⁹ torrētis:⁊ arbores optimas absciderūt:⁊ fontē aqꝫ
ꝑiter obstruxerūt:ac muros vsqꝫ ad fūdamēta deposuerūt. Rex aūt moabitaꝝ dū
ꝑsecutiōem ⁊ obsessiōem nimiā pateret ⁊ videret ciuitatē capi posse:impetū fecit cum
septingētis viris:vt inter hostium castā quoquo possꝫ modo effugeret: qđ tñ implere
nō potuit. Nā ad quēdā locū veniēs valde munitū dum fugere nō valuissꝫ:reuersus
in ciuitatē:opus despatiōis :⁊ crudelis necessitatis impleuit. Filiū ei seniorē qui erat
ei successurus in regnū:eleuās suꝑ murum:ita vt a cunctis hostib⁹ videret:deo imo-
lauit holocaustū. Reges aūt vidētes hoc factū:eius necessitatis habuerūt misericor-
diā:⁊ humana cōpassione detēti:obsessiōem soluerunt :⁊ singuli ad ꝓpria remearunt
Iosaphat autē reuersus i hierosolymā in pace degebat:⁊ cū paucū tꝑis post illud
ꝑlium vixisset:defunctus est. Qui vixit annis quidē sexagita:imꝑauit quinqꝫ ⁊ vigiti
magnificāqꝫ meruit in hierosolymis habere sepulturā:similisqꝫ fuit magnorum ope-
rum dauid. Reliquit aūt filios multos:successorē vero habuit seniorē filiuꝫ iorā. Is
eni nomē hēbat fratris matris sue regis isrłitaꝝ filij achab:al's ahab. Veniēs aūt
de regione moabitide rex isrłitarū in samariā.habebat helizeū sicut ꝓpħam cui⁹ act⁹
volo narrare. Sunt eniꝫ valde ꝑcipui ⁊ historia digni:sicut ex libris sacris datur agno
sci. Ad hunc eni cum accessisset vxor abdie dispēsatoris achab:al's ahab:eiqꝫ dixissꝫ
qꝫ non ignoraret:quō vir eius liberasset a morte ꝓpħas dum reqsiuit achab:al's ahab
vxor iezabel eos occidere:⁊ contracto ex debito:centum ex eis occulte pauisset :⁊ p⁹
eius mortem a creditoribus vrgeret :atqꝫ eius filij ad seruituꝫ deducerentur:ob quā

ctus helizei prophete

causam rogabat vt eius meritis misereref opibus. ⁊ aliqđ solatium ad necessitatē ꝑbe
ret. Qui duꝫ requisisset si quid haberet in domo: aliud nihil esse sibi respōdit: nisi ꝑuū
vas olei. Tunc ꝓpha ꝑcepit: vt multa vasa vacua sibimet a vicinis accommodaret: ⁊
clausis ianuis domꝰ sue: ex illo oleo in oīa vasa diffunderet: qꝛ deꝰ ea cuncta impleret.
Qđ dum mulier fecisset: ⁊ eius filij vnūqđqꝫ obtulissent: cū impleta fuissent oīa: ⁊ nul
lum vacuum remāsisset: veniēs ad ꝓpham: nūciauit hoc ei. Jlle vero cōsiliū dedit: vt
oleū vēderet: ⁊ ꝑcium creditoribꝰ daret: ⁊ ex ipso olei ꝑcio qđ remaneret: ad alimētum
filioꝝ eiꝰ efficeret. Hoc ergo modo helizeꝰ mulierē a debito ⁊ a creditorū iniuria li
berauit. Jnter hec aūt misit helizeus ad iorā: āmonēs: vt custodiret locū quēdam
in quo esse syroꝝ volētiū eum occidere dicebat insidias. Tūc rex ad venatiōem ꝑpa
ratā nequaquā egressus est: obediēs ꝓphe. Adadus aūt rex syroꝝ: dum se vidis
set fuisse deceptū: quasi aliquis hoīm eiꝰ: ioram regi sua consilia ꝓdidisset indignatus
veluti ꝓditores secretoꝝ regis occidere minabatur: cū vtiqꝫ hoc nulli alio nisi illis tātū
modo credidisset. Et dum ei quidā ꝑntiuꝫ dixisset: ne falsa opinione teneref: nec cre
deret quō aliqui inimico eiꝰ consiliū ꝓdidissent: sꝫ helizeū ꝓpham oēs regi factas insi
dias indicasse: misit requirēs: in qua ciuitate habitaret helizeus. Jlli vero qui missi fu
erāt reuertētes: indicauerūt eum in dothai ciuitate ꝯmorari. Tūc adezer qui ⁊ adadꝰ
misit ad ciuitatē multū nimis exercitum equestriū simul ⁊ curruū: vt caperent helizeum
Qui tota nocte circūeuntes vrbē: nihil egerūt. Die itaqꝫ facta: cognoscēs hoc pro
phete minister qꝛ hostes helizeū cōꝓhendere niterent: ꝓphe qđ agebat asseruit. Jlle
vero securꝰ de auxilio dei cōtēnebat hostes: ministrūqꝫ metuētē crebro fiduciā habere
ꝑcipiebat: sperās quō ostēderit deus virtutis ⁊ ꝑtātis sue ꝑntiam. Tūc deꝰ ꝓphe ora
tiones exaudiēs: mltitudinē curruū ⁊ armatoꝝ helizeū circūstātium vt minister vide
ret ostēdit. ita vt ille remoto timore illa visione cōfortatꝰ assisteret. Post hec aūt helize
us rogabat deū: vt etiā hostiū aspectꝰ obcecaret: ⁊ nebulā eis immitteret ꝑ quā eum in
spicere nō valerēt. Quo facto: veniēs inter medios hostes requisiuit: quē ꝙrerent. Jll
aūt ꝓpham se querere rn̄dentibꝰ helizeum: ꝓmisit se eū traditurū: si ad ciuitatē in qua
essꝫ illū seꝙrent. Qui ꝑcedēte ꝓpha deo scꝫ eoꝝ mēte obcecāte: cuꝫ festinatiōe seque
banf. Tunc helizeꝰ deducēs eos in samariā ad iorā regē: ꝑcipue vt clauderēt porte: ⁊
regis exercitꝰ circa syros astare. Quo facto: rursus orauit deū: vt hostiū oculos apiret:
⁊ caliginē ab eis auferret. Tū repente ab illa cecitate reuocati: inuenerūt se inter me
dios inimicos existere. Et obstupescētes syri: in nimia sūt angustia cōstituti: ⁊ cogita
bāt qualis vtiqꝫ liberatio potuisset eis sic inopinabili ⁊ diuino opere ꝓuenire. Tūc re
ge iorā consulēte ꝓpham: si eos iaculari ꝑciperet: hoc fieri ꝓhibuit helizeus: dicēs iniu
stū esse: qui lege bellica nō capiūf occidi: illos āt nihil mali fecisse in eius ꝓuintia: sed
nesciētes ad eū venisse virtute diuina. Dedit vero cōsiliū: vt ⁊ hospitalitatē eis ꝑberet
⁊ mensa eius absqꝫ lesiōe fruerenf. Jorā ergo obediēs ꝓphe: duꝫ ꝯuiuia ꝑbuisset
opulentissima syris: dimisit eos ad ꝓpriū remeare regē Caplm IIII.

HJs vero redeūtibꝰ: ⁊ ꝙ ꝓuenerāt idicātibꝰ: admiratꝰ adezer inopiabilē isrlitaꝝ
dei ꝑntiā atqꝫ virtutē: ꝑiter ⁊ ꝓpham: cui sic adesset apte diuinitas: latēter iam
nequaquā voluit cōtra regē isrlitaꝝ aliqd attētare: metuēs helizeū: iorā vero palā ipu
gnare disposuit: multitudine militie ⁊ exercitus sui magnitudine se credēs hostibꝰ pre
ualere. Castra itaqꝫ metatus est cum magna virtute ꝯtra iorā: qui credēs nō se suf
ficere ad resistēdum syris: semetipm in samaria clausit de muroꝝ munitiōe ꝯfidēs:
Adezer aūt cogitās qꝛ si nō posset machinatiōibꝰ capere ciuitatē: tn̄ inopia ciboꝝ sa
maritas obstringeret: ad obsidiōem ciuitatis accessit: ⁊ tāta fuit apud iorā necessarioꝝ
inopia: vt ꝓpter magnitudinē famis in samaria octoginta argenteis nūmismatibꝰ ca Tu bn nota
pud asini venderef: quinqꝫ vero argēteis nūmismatibus sextarium fimi columbaruꝫ

ꝓ salute ꝯpabāt hebꝛei Inter hec timebat ioꝛā: ne ꝓpter famē traderet̃ ciuitas ini
micis: ⁊ muros quotidie circuibat atqꝫ custodes: ne quis ab eis intꝰ occultaret̃ ⁊ actꝰ
ciuitatis hostibus indicaret. Qd̄ dum faceret: quadā clamāte aliqua muliere: dn̄e mi
serere: putans eā aliquid cibi petiturā: iratꝰ maledixit ei: ꝑ deū diccs nec areā sibi eē̄
nec toꝛcular: vn̄ aliquid posset ei p̄bere. Cumqꝫ illa nihil hoꝝ se diceret postulare: nec
ꝓ cibo deposcere: sed vt eius cām dignaret̃ audire: iussit vt loqueret̃ atqꝫ diceret que
cūqꝫ vellet. Tūc illa fecisse se dixit cū altera muliere vicina ⁊ amica sua hanc pactio
nem: vt quō famis inopia talis esset: interficerēt filios suos vtreqꝫ masculos: ⁊ singul̃
diebus comederēt eos. Et ego inquit meū occidi: ⁊ p̄terito die meū ambe comedimꝰ
hec aūt non vult hoc facere: sed pacta trāscēdit: ⁊ filiū suū ne comedatur abscondit.
Hec cū audisset ioꝛā: vehementer afflictꝰ est: ⁊ scissa veste: crudeli voce clamauit. De
inde iratus: helizeū ꝓphām interficere voluit: qꝛ non supplicaret deo: cum potuissent
oēs hoc modo a malis p̄ntibꝰ liberari: ⁊ repente misit: qui eius caput auferret. Ille
itaqꝫ ad necē ꝓphē ꝑgebat: helyzeū vero regis ira n̄ latebat. Sedēs aūt in domo sua
cum discipulis suis: indicauit eis: qꝛ ioꝛā homicide filiꝰ misisset qui caput eiꝰ auferret
sed vos inquit dum venerit qui missus est ⁊ intrauerit: obseruātes ianuas claudite: eū
qꝫ paululū retinete: secuturꝰ est nāqꝫ veniēs ad me rex eo ꝙ eum penituerit sui p̄cepti.
Tunc illi helizei dicta fecerūt Ioꝛā vero penitētia ductꝰ: ob iram suā circa ꝓphāz
⁊ metuēs ne eum qui missus fuerat occideret: festinauit vt necē ꝓhiberet: ⁊ ꝓphām a
moꝛte reduceret: veniēsqꝫ culpabat eū: cur a deo absolutiōez maloꝝ p̄ntiuz mime po
stularet: sed sic eos interire despiceret. Helyzeus aūt altera die ea hoꝛa qua venerat
rex ad eum ꝓmisit multam ciboꝛum copiā affuturā: ita vt vēderetur in publico duobꝰ
syclis satum oꝛdei: ⁊ vno syclo simile satum. Hoc aūt dictum et ioꝛā ⁊ qui cum eo
erant cōuertit in gaudia: ꝓphē nāqꝫ non poterant discredere veritatē: ꝓpter rerū p̄ce
dētium cōfirmatiōem: inopiāqꝫ illius diei atqꝫ miseriā: spes iā future abundātie leui
gauit Princeps autē ꝑtis tertie cum regi amicus esset: supꝛa quē tunc ipe rex incū
bebat: incredibile est inquit o ꝓpha qd̄ dicis: ⁊ sicut impossibile ē: vt de cataractis ce
li oꝛdeum pluat deus aut similā ita nō p̄ot credi qd̄ a te nunc dicit̃ adimpleri. Ad quē
ꝓpha hec inquit videbis hoc modo fieri: sed nō gustabis ex eis. Que scꝫ sicut ab he
lyzeo fuerant p̄dicta ꝯpleta sunt Lex igit̃ erat in samaria: vt hn̄tes lepꝛā: a tali pas
sione mundi non eēnt coꝛpoꝛe: sꝫ extra ciuitatē manerēt. Quatuoꝛ ergo viri ꝓpter hāc
cām manētes an̄ poꝛtā: cum nullus eis ꝓ famis nimietate aliqd deferret: ⁊ in ciuitatē
ingredi ꝓpter legis mādata nō possent: quibꝰ vel si liceret ingredi ꝓ fame ibi necaren
tur: cogitauerunt inter se dicētes: qꝛ si illic manerēt: ꝓpter inopiā depirent: ⁊ ꝓpterea
tradere se hostibus magis eligerēt: qui aut ꝑcendo aut necādo famis eos necessitati
bus liberarent. Hoc apud se cōsiliū cōfirmātes: nocte ad castra hostium deuenerunt
Incipiebat aūt deus iam terrere ⁊ conturbare syros: ⁊ sonū curruū ⁊ armoꝝ eis ifer
re: tanquā exercitus suꝑ eos grādis accederet: ⁊ paulatim tubarū fragoꝛ eoꝝ auribus
icrepitaret: qui ita repente turbati sunt: vt relinquētes castra ꝓpꝛia: ⁊ cōcurrētes ad re
gem dicerent: qꝛ ioꝛā rex isrl̃itarū ꝯducto solatio regis egyptioꝝ ⁊ insulaꝝ suꝑ eos ac
cederet: quibus veniētibꝰ sonū tube vehemētis audirēt. Hec eis dicētibus: etiam
adezer cum ad eius aures sonꝰ similis adueniret ppl̃o credidit: ⁊ cum multa turba at
qꝫ ꝯfusione relinquētes in castris equos atqꝫ iumenta: innumerasqꝫ diuitias: repente
ꝯuertunt̃ ad fugā. Lepꝛosi aūt qui discesserāt a samaria: ad castra syroꝝ veniētes: ⁊ in
eoꝝ tabernaculis multum silentiū taciturnitatēqꝫ repperiētes: ingressi sunt in vnū ta
bernaculum: dumqꝫ nullū pꝛoꝛsus inspicerent comedētes ⁊ bibentes: poꝛtātesqꝫ mul̃
tas vestes ⁊ aurum: ⁊ extra castra celantes: deinde in aliud tabernaculū accedentes:
similiter res exinde sibi placitas tollentes: dum hoc quater fecissent: ⁊ nullꝰ eos oino

Helyzeus propha

videret: arbitrati hostes abscessisse: culpabant semetipsos: cur hec iorã regi ⁊ ciuibus minime nunciarent. Tũc illi veniẽtes añ ciuitatis muros ⁊ custodibꝰ clamãtes: indicauerũt eis q̃ de hostibꝰ cõtigissent. Illi aũt hec regis custodibꝰ indicarũt: a quibꝰ audiens rex hec ioraz: vocauit amicos suos ⁊ principes: quibꝰ ait ꝑ insidijs arte callidissima syroꝝ discessisse regem: eo ꝙ desperaret fame capi posse ciuitatẽ: vt quasi fugientibus illis: ⁊ egressis ad castroꝝ direptiõem nobis: latẽter irruerẽt ⁊ interficerẽt: ⁊ ciuitatẽ pariter deuastarẽt. Vñ vos moneo inquit: vt custodiatis vrbem: ⁊ nusq̃ȝ abire tentetis: hostes abisse credẽtes. Tunc dicẽte quodã optime arbitratũ regẽ: ⁊ cõsiliũ dante: vt duos equites vsq̃ȝ iordanẽ fluuiũ mitteret: qui cuncta ꝑquirerẽt: vt siquidẽ illi capti ab insidijs hostium deperirent: securitas exercitui fieret: ne cuncti aliquid sustinerẽt peũtes aũt paucos annumeraret illis quos vastauerat fames. Hoc dictũ cũ placuisset: rex exploratores misit. Qui iter quidẽ hostibus inuenerũt: vacuũ: plenũ vero cibis armisq̃ȝ q̃ reliquerãt: vt leues essent ad fugã. Hec cũ audisset rex: ad direptionem castroꝝ misit exercitũ. Qui nihil tulerũt vile: nec puulũ: sȝ auꝝ multũ pariter ⁊ argentũ gregesq̃ȝ diuersos iumẽtoꝝ: ⁊ ordei multa milia: quãtum nec in somnio se videre credebant. Quo facto: a malis p̃stinis liberati: maximã copiã habuerũt: ita: vt emerent duo sata ordei syclo vno: ⁊ satum simile duobus syclis: ſm prophetiam hominis dei helyzei. Statum itaque fert modium vnum ⁊ semis italicum. Horum atque honorum solus ille p̃nceps tertie partis quem p̃diximus potitꝰ non est. Nã cõstitutꝰ a rege vt staret ad portaȝ: quatenus turbã moderate ab ingressu ciuitatis emitteret: ne alterutros cõprimẽtes ad picula puenirẽt: qđ alios pati ꝓhibebat: ipse sustinuit: ⁊ oppressus hoc modo: ne gustaret ex illis que fuerãt ꝓphata defunctꝰ est: helyzeo p̃dicente eius mortẽ: dum ea q̃ vbertate ciboꝝ ille ꝓphauerat: solus ille nõ crederet. Adezer aũt syroꝝ rex cũ peruenisset ad damascũ: ⁊ agnouisset q̃ȝ diuinitas ei ⁊ eiꝰ exercitui timorẽ immisisset ⁊ fugã: ⁊ inuasione hostium nõ fuisset hoc factũ: nimis afflictꝰ: eo ꝙ ita deum haberet iratum: corruit in languorẽ. Illo itaq̃ȝ tpe dum ꝓpha helyzeus venisset in damascũ: cognoscẽs hoc adezer fidelissimũ ſuuloꝝ azabel noie misit: vt ei occurreret: ⁊ dona portaret: p̃cipiẽs ab eo requiri: si egritudinis eiꝰ piculũ posset euitare. Azabel itaq̃ȝ cũ quadragita camelis queq̃ȝ forent optima ac p̃ciosa in damascena ꝓuintia ⁊ domo regia dona portabat: ⁊ veniẽs ad helyzeũ: ⁊ decenter salutãs: ait missum se a rege adezer ad euȝ vt dona portaret: ⁊ de languore consuleret si posset euadere. Propheta vero azabel quidẽ iussit vt nihil ei mali denũciaret: dixit aũt regem esse moriturũ. Et famulꝰ quidẽ hec audiẽs: tristabatur. Helyzeus aũt flebat: ⁊ multas lachrymas effundebat: p̃uidens mala q̃ populꝰ passurꝰ esset post mortẽ adezer. Dumq̃ȝ azabel causam eiꝰ ꝯfusionis inqreret: defleo inquit israelitaruȝ ppl'm dolẽs in his malis que passurus abs te est. Interficies eni optimates eorũ: ⁊ munitissimas ciuitates incẽdes: ⁊ puulos lapidibus allisos crudeliter trucidabis: ⁊ mulieres h̃ntes in vtero: seua morte disrumpes. Azabel aũt dicẽte: q̃ mihi virtꝰ est: vt p me possint talia ꝑuenire: ait deũ sibi indicasse hec: q̃ȝ esset regnaturus in syria. Azabel itaq̃ȝ veniens ad regeȝ: illi quidẽ bona renuntiauit: altera vero die infuso laqueo vinciẽs eum strangulauit: ipseq̃ȝ apicẽ regie potestatis obtinuit. Erat enim vir efficax: multaq̃ȝ syroꝝ ⁊ ppl'i damascenorũ deuotiõe florebat: ita vt hactenꝰ ⁊ ipse adezer ⁊ azabel q post eũ regnauit quasi dij colerentur: ꝓpter h̃ficia ⁊ tẽploꝝ edificia: quibus damascenorũ exornauere ciuitatẽ. Isti nãq̃ȝ soli in pompa quotidie quasi ꝓ honore regio deferuntur ⁊ syri de eorũ antiquitate gloriantur: ignorãtes quia sũt nouelli: ⁊ nõ habẽt isti reges vltra mille ⁊ centũ annos. Iorã vero rex israelitarũ audiẽs adezer esse defunctũ: a timore ⁊ formidine quã ꝓpter eũ habebat: aliquomõ respirauit: ⁊ pacem gratanter accepit.

Capitulũ. V.

Satum quid sit.

Adezer rex syrorum

Iste azabel: famulus Adazer regis syrorum: quo rex fuit interfectus

Ioram deinde hierosolymorum rex: qui et ipse idem sicut prediximus nomen habebat: rerum apice potitus: mox ad necem fratrum suorum: et primorum pariter amicorum et principum est conversus: et malitie sue hoc fecit initium: in quibus malis differens a regibus qui ante eum iniqua te ferant in solenitatibus hebreorum: et in religione divina docuit quoque vulgus et in aliis esse malum et extraneos adorare deos per athaliam alias per otholiam. Achab filiam uxorem suam. Et deus quidem propter david regis promissionem genus eius noluit exterminare: ioram vero nihil pretermittebat quo minus aliquid quotidie nove impietatis efficeret: et quod non adnastationem patrie traditionis attenderet. Illo itaque tempore ab eo recedentibus idumeis: et primo quidem interficientibus regem: qui erat eius patri subiectus: et constituentibus quem ipsi voluerant: ioram cum equitibus et curribus noctanter in idumeam venit: et eos quidem qui vicini eius regno esse videbantur occidit. Longius autem non abiit: nihil tamen dum hoc fecisset utilitatis exhibuit. Nam omnes ab eo recesserunt: simul et qui provinciam labennam habitabant. Erat autem ita vesanus: ut etiam populum cogeret in excellentissimos montes ascendere: et deos alienos adorare. Cumque hec ageret: et omnino leges patrias a mente sua repelleret: delata est ab helya propheta ad eum epistola in qua pandebatur magnam penam eum fore passurum quoniam patrum suorum non esset imitator: sed israhelitarum regum impietatem sequeretur: insuper et cogeret tribum iuda et cives hierosolymitas relinquere sanctam patrii dei culturam: et ad ydola convenire: quod achab rex israhelitarum in suo regno fecisset: et quia fratres interemisset: et bonos viros et iustos pariter occidisset: suppliciumque quod pro his suscepturus erat: propheta in litteris indicabat: idest cladem populi: et corruptionem uxorum regis et filiorum et quia ipse quoque moreretur egritudine longa nimis afflictus: visceribus propter nimietatem interne corruptionis effusis: ita ut videret suam calamitatem: nec sibi posset ullatenus subvenire. Et hec quidem epistola significabat helye. Post breve itaque tempus: exercitus arabum iuxta ethiopiam habitantium et alienigenarum: ioram regnum aggressi sunt: et provinciam vastaverunt: et regis domum: insuper et eius filios occiderunt pariter et uxores: et unus quidem solummodo filiorum eius nomine ochozias: hostes effugiens derelictus est. Qui post hanc calamitatem predictam sibi a propheta: languorem incurrens: multo tempore fatigatus divino nutu: eius visceribus imminente miserabiliter superna indignatione defunctus est cum viscera sua diffusa vidisset. Quem etiam populus mortuum contumeliis multis affecit: ut reor credentes ita mortuum ira fuisse divina peremptum: nec exequiis regalibus eum fecere dignum: nec in patriis sepeliri monumentis: nec alium ei exhibuerunt honorem: sed veluti privatum tumulo tradiderunt. Qui iuxta annis quadraginta: regnavit octo: tradiditque principatum eius hierosolymorum populus filio eius ochozie.

Capitulum. VI.

Ioram rex israhelitarum post mortem adezer sperans ramoth capere civitatem: et eam syris auferre: cum magno apparatu castrametatus est super eos. In qua obsessione a quodam syro non mortifere sagittatus abiit in civitatem iezraelem: ut vulnus suum positus in ea curaret: derelicto in ramoth omni exercitu simul et duce nomine Hieu: qui filius erat namsi: ut post curam reverteretur ad pugnam. Helyzeus vero propheta unum discipulorum suorum dato ei oleo sancto misit in ramoth: ungeret hieu: eique diceret: quod eum regem divinitas elegisset: cui et alia pariter indicaret precipiens ei: ut sub modo fuge faceret iter: quatenus cunctos illic proficiscendo lateret. Qui dum venisset in civitatem: hieu equidem invenit cum principibus militum residentem in medio sicut ei predixerat helyzeus: et accedens ad eum: ait: quedam se ei fore dicturum. Qui dum surrexisset: et in cubiculum secutus eum fuisset: seorsum sumens eum iuvenis oleo eius caput infudit dicens eum unctum a deo regem ad Achab generis peremptionem: et ad vindicandum sanguinem prophetarum: qui ab iezabel nequiter fuisset effusus: ut domus eorum sicut nabath nabuthei et baasa propter impietatem propriam radicitus deperiret: et nullum semen de achab genere remaneret. Et ille quidem cum dixisset hec: de cubiculo protinus exiliuit: ne ab aliquo in exercitu videretur. Iesu autem venit ad locum unde surrexerat: et cum aliis principibus residebat. Quibus requirentibus ut eis diceret: cur ad eum iuvenculus advenisset

iſuꝑ ⁊ veſanū eū eſſe dicētibꝰ: recte inquit iudicaſtis: nā verba veſanie locutꝰ ē. Quibꝰ feſtinātibꝰ vt ea audirēt: atqꝫ rogātibꝰ: ait eū dixiſſe: qꝛ ipē fuerit electꝰ a deo rex. Hec itaqꝫ cuꝫ dixiſſet vnuſquiſqꝫ exuēs ſe qḋ habuerat: veſtes ei ꝓprias ſubſternebant: ⁊ mittētes tubas. hieu regē eſſe clamabāt. Illo vero exercitu cōgregato: ꝑgebat ad ioraꝫ in ciuitatē iezrabel: in quā ſicut ṕdiximꝰ ꝓ vulnere curādus abierat: quā cepat cū obſideret ramoth. Cōtigit aūt: vt eo tp̄e hieroſolymitanū rex ochozias veniſſet ad iorā: erat eni filiꝰ ſororis eiuſ ſicut dudū diximꝰ: vt viſitaret eū ꝓpter vulnꝰ qḋ in obſeſſiōe accepat. Hieu ergo ſubito volēs ſuꝑ iorā irruere: rogauit vt nullꝰ militū diſcedēs: regi iorā q̄ geſta fuerāt nūtiaret dicēs: hāc eſſe maximā eoꝝ circa ſe deuotiōeꝫ: ſi eū regē hoc ordie demōſtrarēt. Illi vero in his q̄ fuerāt dicta gratāter itinera cōſeruabāt: ne quis latenter ꝑgens: qḋ geſtū fuerat indicaret. Et hieu quidē ſumptis eqtibꝰ electis: ſedēs in curru ibat in iezrabel. Cunqꝫ ꝓximꝰ fuiſſꝫ ciuitati: explorator quē rex cōſtituerat iorā vt ad ciuitatē veniētes inſpiceret: vidēs cum multitudine veniēteꝫ hieu: nūtiauit iorā regi videre ſe eqtes veniētes. Ille vero repēte aliquē mitti iuſſit eqſtriū qui ei occurreret: ⁊ quis eſſet agnoſceret. Qui dū veniſſet ad hieu: de exercitu requiſiuit: dicēs a rege ſe miſſum. At ille nihil de his r̄ndens regrēti: ſequi ſe iuſſit. Qḋ dum explorator vidiſſet: indicauit iorā: ꝙ qui miſſus fuerat equeſtris: mixtꝰ multitudini veniret vna cum eis. Iterū rege mittēte ⁊ aliū: etiā is multitudini admixtꝰ ē: hoc eni eū facere hieu impauit. Qḋ dū explorator iorā idicaſſet: nouiſſime in curru ipē cōſcēdēs: cū ochozia hieroſolymoꝝ rege in eiꝰ occurſū egreſſus eſt. Hieu aūt cū multa moderatiōe ⁊ diſciplina agebat iter. Cūqꝫ iorā veniſſet in agꝝ naboth regrebat: ſi i exercitu recte oia gererent. Et cū ei hieu amariſſime malediceret: matrēqꝫ eiꝰ veneficā ac meretricē clamaret: metuēs rex: ⁊ nihil eū cogitare qḋ eſſꝫ ſalubre credēs: ꝯuerſo curru ſuo vt poterat fugiebat: dicēs ad ochoziā eo ꝙ inſidijs ⁊ dolo fuiſſet captus. Hieu vero ſagittā poſt eū mittēs: eiꝰ cor ſuo iaculo penetrauit: ⁊ iorā quidē repēte cadēs: flexo publice aiam dereliquit. Hieu aūt cōtinuo iuſſit vadacro principi tertie ptis vt corpus iorā in agro ꝓijceret naboth: recordās ꝓphetiā helie: quā pr̄i eiꝰ qui fuit interfector naboth ṕdixerat: quō ⁊ ipē ⁊ eius genꝰ in illiꝰ agro ꝑirēt. Hec ei cū ſederēt tūc poſt tergū currꝰ achab: vidiſſe ſe ꝓph̄a narrāte dicebat: qḋ etiā ſm illiꝰ ꝓuenit eloquiū. Igit cadēte iorā: metuēs ochozias de ſua ſalute: currū in aliā itineris ptē ꝯuertit credēs ꝙ taliter effugeret hieu. Ille vero ꝑſecutꝰ eſt eū ad quēdā aſcēſū: cōprehēdēſqꝫ ſagitta emiſſa eū ꝑcuſſit. Qui derelicto curru: aſcēdēs in equo: fugit hieu i magedon: ibiqꝫ curādus: poſt pacū vulneris illiꝰ tempuſ ⁊ ipē defūctꝰ ē: portatuſqꝫ in hieroſolymoꝝ ciuitatē: illic ſepultꝰ eſt: cū regnaſſꝫ anno vno. Fuit āt malignꝰ ⁊ plꝰ valde q̄ꝫ pr̄ eiꝰ. Cū āt hieu intraſſet in iezrabelē vrbē: iezabel ornata ſtās ſupra turri: bonꝰ ingt ſeruꝰ q occidit dn̄m ſuū. Ille vero reſpiciēs ad eā: q̄ eēt iterrogauit: ⁊ deſcēdēteꝫ ad ſe venire ṕcepit. Nouiſſime vero eunuchis impauit: vt eā de turre deijcerēt. Que dū ṕcipitata fuiſſꝫ: murū ſanguine ſuo aſpſit: ⁊ cōculcata equoꝝ pedibꝰ expirauit. mors iezabel vxoris abab
His ita geſtis: hieu ingreſſus palatiū cū ſuis amicis: ⁊ ſemetipꝫ reficiebat: ⁊ illos cōuiuijs alijſqꝫ rebꝰ ṕcepitqꝫ famulſ q iezabel ꝑemerāt: vt eā ꝓpter decus generis ſepelirēt: erat eni ex regibꝰ. Sed nihil de eiꝰ corpe qbꝰ hoc ipatū fuerat inuenerūt: niſi tm̄mō ſūmitates manuū: aliud vero corpꝰ a canibꝰ ē abſūptū. Hec audiēs hieu: helie ꝓphetiā obſtupuit: is eni in iezrabel ṕdixerat: hoc eā interitu fore ꝑituraꝫ. Interea dū abab filij ſeptuaginta in ſamaria nutrirent: miſit hieu duas epiſtolas: aliam pedagogis eoꝝ: aliā p̂ncipibꝰ ſamaritanoꝝ: dicēs: vt fortiſſimū filiū abab cōſtituerēt regeꝫ cū ⁊ currus haberēt multos ⁊ equos: ⁊ arma ad militiā: ⁊ ciuitates munitas: qḋ duꝫ facerēt: dn̄o ſuo repēſarent. Hec āt ſcripſit: volēs ſamaritanorum mētes agnoſcere.
Relegētes ergo litteras p̂ncipes ac pedagogi: timuerūt excogitātes: ꝙ nihil poſſent

cõtra eũ facere qui magnis duobꝰ ꝑualuiſſet impatoribꝰ: ſcripſerũtq ꝓfitentes :ſe eũ
hr̃e dñꝫ:⁊ facere q̃cunq ꝑciperet. Ille vero ad hec recripſit:ꝑcipiens: vt ſi obedirent
filiorum acbab abſcidẽtes capita deſtinarẽt. Tũc ꝑncipes euocãtes nutritores infan-
tũ iuſſerũt vt occidẽtes eos:capita eoꝝ abſciderẽt:⁊ mitterent ad hieu. Hec illi nihil
reſiſtẽtes egerũt:⁊ ꝯponẽtes i qbꝰ vaſcul' de vimine fact' eoꝝ capita deſtinauerũt. Hiſ
ãt allatis ad hieu cũ amicis cenãti:nũciatũ ẽ:ꝙ capita filiorꝫ abab viderent eẽ allata
qui iuſſit añ portã ex vtraq pte ex eiſ capitibꝰ aggereſ fieri. Factoq die:ad ea vidẽda
ꝓceſſit ⁊ inſpiciẽs:dicere cepit ad ppl'm:q2 ipe quidẽ cõtra ſuum dñm militaſſet:⁊ il
lũ pemiſſet eoſq cognoſcere depoſcebat de generatiõe abab:q2 oia ƀm dei ꝓuidẽtiaꝫ
fuerãt geſta ⁊ domꝰ eiꝰ ſicut helyas ꝑdixerat depiſſet. Cũq necaſſꝫ eos qui apud
iezraelitas ex abab genere ſũt inuẽti: cũ equis ad ſamariã ꝓperabat:ꝑ iter aũt inue-
niẽs aliquos fr̃es ochozie hieroſolymitaꝝ regis:iterrogabat eos quo ꝓperarẽt. Ill'
vero dicẽtibꝰ:q2 venerit vt iorã ſalutarẽt:⁊ regẽ ſuũ ochoziã:neſciẽtes ꝙ ambo ab eo
occiſi fuiſſent:hieu eoſ ꝯꝑhẽſos ꝑcepit occidi. Erãt ei numero q̃dragita ⁊ duo: Poſt
hec occurrit ei vir quidã bonꝰ ⁊ iuſtꝰ:ionadab oli amicꝰ eiꝰ. Qui cũ ſalutaſſet eũ: cepit
laudare eũ ꝙ oia cũ dei volũtate feciſſꝫ:⁊ abab genꝰ exterminaſſet. Hieu aũt ro-
gabat vt aſcẽdẽs in currũ ad ſamariã cũ eo veniret:ei ſe demõſtratuꝝ dicẽs ꝙ nulli ꝑ
ceret malignãtiũ:ſꝫ ⁊ falſos ꝓphas:⁊ falſos ſacerdotes ⁊ ſuadẽtes plebi:vt magni q
dẽ dei religionẽ deſererẽt:⁊ extraneos adorarẽt ipe puniret:cũ eẽt vtiq optima nimis
hec iſpectio:atq gratiſſima:vt bonꝰ ⁊ iuſtꝰ vir videret malos tormẽtis affligi. His cõ
ſentiẽs ionadab:aſcẽdẽs in currũ:venit ꝑiter in ſamariã Hieu ãt requirẽs omnes
cognatos abab:interfecit:volẽſq nullũ de falſis ꝓphetis:neq ſacerdotibꝰ ydolorꝫ
abab ſuppliciũ declinare:deceptiõe q̃dã ⁊ dolo ꝯꝑhẽdit vniuerſos: Cõgregato ſiqdẽ
ppl'o dixit:velle ſe duplices deos introductos quã abab colebat adorare:rogãs vt eo
rũ ſacerdotes:⁊ ꝓphe:⁊ ſerui ꝑiter aduenirẽt:q̃tenꝰ copioſa ſacrificia: ⁊ ꝑcipuas dijs
abab hoſtias imolarẽt:⁊ eẽt morte multãdꝰ ſacerdos:qui tũc nõ fuerit inuentꝰ. Deus
abab baal appellat̃. Cõſtituit itaq diẽ:quo vellet ſacrificia celebrare miſſis in oẽꝫ
iſraelitarũ regiõem nũtijs:qui ad illũ baal ſacerdotes adducerẽt. Quibꝰ ꝑiter cõgrega
tis iuſſit hieu põtificibꝰ vt darẽt oibꝰ veſtes:eiſq ſumẽtibus ingreſſus in domuꝫ cum
amico ſuo ionadab:ꝑcepit:vt cũ diligẽtia quereret̃ ne quiſ inter eos alienigena aut pe
regrinus inueniretur:cum nollet:vt ſacerdotibus ydolorum:alius intereſſet fidelium
illis vero dicẽtibus:nullum intereſſe peregrinũ: ⁊ incohoantibus ſacrificia celebrare
cõſtituit a foris octoginta numero milites armatos: quos nouerat fideliſſimos:iuſſit
q eis vt falſos prophetas occiderent:⁊ ipi in paterna ſolennitate permanerent: a qua
multo iaꝫ tempore deſtitiſſent:⁊ ſimul interminatꝰ eſt:vt ſi qui effugerẽt pro illis ani-
mas eorꝫ auferret. Illi ergo ⁊ omnes viros interemerũt:⁊ domũ baal igne con
cremauerũt ⁊ hoc mõ a peregrinis ſolẽnitatibꝰ ſamariã liberauerũt. Hic itaq ba
al ſyrioꝝ fuerat deus:acbab aũt volẽs pere ſocero iobal:qui rex tyrioꝝ tũc erat: ⁊ ſy
donis templũ ei fecerat in ſamaria:ſacerdoteſq inſtituit: ⁊ oẽs eos cultura religiõis
honorauit cum hic igitur deus fuiſſet exterminatꝰ: aureos tñ vitulos iſraelitas hieu
adorare permiſit Hec vero dum feciſſet ⁊ pro impiorum caſtigationibus cogitaſ-
ſet deus ei per prophetam ꝑdixit:ꝙ in quattuor generationibus ſuper iſrael eſſent eiuſ
filij regnaturi Igitur circa hieu talia gerebantur.

Capitulꝫ. VII

ATbalia al's otholia vero acbab al's abab filia:audiens iorã fratris ſui mortem
⁊ ochozie filij:⁊ totius generis regum vnaꝫ perditionem. ſtuduit al's ſtatuit:vt
nullꝫ de dauid domo relinqueret:ſed omne genus exterminaret: vt nullus ex eis
ad regnũ vlterius perueniret:⁊ hoc quidem ſicut potuit fecit Euaſit autem vnus

filius ozochie morte hoc modo diffugiens. Ozochias ex vno p̄re habuit sororem noīe iosabeth: cui copulatꝰ erat pōtifex ioiada. Hec ingressa regiā domū: vbi erāt in terfecti filij regū nomine ioas infātulū anniculū celatū inueniēs cū nutrice: ⁊ portās in cubiculū clausit: ⁊ latēter aluit ipsa ⁊ vir eius ioiada in tēplo sex annis: quibus in hierosolymis sup̱ duas tribus athalia: al's otbalia regnauit. Septio v̄o anno ioiada hūc sermonē pandidit qnqꝫ viris cēturionibus: eisqꝫ suasit vt ei cōsentirēt cōtra ea: q̄ ab athalia: al's otbolia fuerāt ꝑpetrata: ⁊ regnū infanti traderēt: ꝑceptūrꝰ ab eis iusiurandū: ꝙ securitas talia gerētibꝰ prepareť: ꝓdidit eis q̄ gerēda forēt atqꝫ cōplenda Tūc viri quibꝰ sacerdos ioiada suū cōsiliū commiserat: circūeuntes oēm prouinciaꝫ sacerdotes ⁊ leuitas cōgregātes ex ea simul ⁊ p̄ncipes tribuū: oēs hierosolymis ad pōtificē duxerūt. Qui mox fidē ab eis cū iureiurādo petiit: vt quod ab eo cognoscerent cū taciturnitate ꝯuarēt: donec nisus eiꝰ intētiōis potuissꝫ ipleri. Quibꝰ iurātibꝰ securꝰ effectus deducēs eū quē de genere dauid nutrierat: iste inq̄t vobis rex ex illa domo erit quā nostis deū ꝓphetasse sup̱ nos oī tp̱e regnaturā. Moneo itaqꝫ vt tertiā partē vestri eū custodire faciatis in tēplo: quartāqꝫ in oībus tēpli ianuis statuatis reliq̄ v̄o p̱s teneat portā que ducit ad tecta regalia: alia maximis multitudo cōsistat in tēplo: nullūqꝫ armatū ꝑmittatis intrare: nisi tm̄modo sacerdotes. Eis quoqꝫ precepit: vt p̱s aliq̄ sacerdotū ⁊ leuitarū circa ipsū regē assisteret cū euagiatis gladijs circundātes: vt si q̄s armatꝰ in tēplū intrare p̄sūeret: repēte ꝑimereť: ⁊ nihil metuentes regē tā fortiter obseruarēt. Illi v̄o cōsilio pōtificis obedietes: suā volūtatē op̱e declararūt. Interea ioiada apiens armamitariū quod erat i tēplo a dauid cōstitutuꝫ diuisit cēturiōibus ⁊ sacerdotibꝰ: ꝑiter ⁊ leuitis arma quecūqꝫ illic inuēit: lāceas ⁊ pharetras ⁊ quodcūqꝫ aliud app̄hēdit genꝰ armorū: armatosqꝫ circa tēplū statuit: vt māu sua totū cōstipare viderenť ingressū: ⁊ q̄si murū habita testudie molirenť: ꝑcipientesqꝫ i medio puerū: ei regiū diadema iposuerūt: ⁊ vnguēs eū ioiada: regeꝫ solēniter ordinauit. Populꝰ itaqꝫ gaudēs clamauit. Viuat rex. Porro athalia al's otbolia tumltū ⁊ laudes inopinabiles repēte cognoscēs vehemēter ꝑturbata cū suo exercitu de regalibꝰ exiliuit: Et cū vēissꝫ ad tēplū: sacerdotes quidē eam protinꝰ exceperūt: armatos vero qui sequebanť introire ꝓhibuerūt. Erat. n. a pontifice prepositi sicut dictum est vt tēpli aditus obseruarēt. Tunc athalia al's otbolia vidēs puerū stantē supra tribunal regium: eiqꝫ diadema regale sup̱impositum: scissa veste sua vehemēter exclamās iussit occidi q̱ ei fecerat insidias ⁊ principatum auferre tentauerat. Ioiada vero vocans centuriones: iussit vt educētes athaliā in cōualle cedron: eam ibi ꝑimerent: ne tēplum occidētes illic veneficā violarent: vnū precipiens: vt si quis ei ferre vellet auxiliū: pari sorte ꝑimereť. Tūc quidā cui fuerat eiꝰ iniūcta ꝑemptio: sumēs athaliam deduxit eam ad portam mularum regis: ⁊ illic interfecit. Cūqꝫ hec circa athaliaꝫ fuissent gesta: conuocans populū ⁊ armatos ioiadas in templum: coniurauit omnes: vt regi fauerēt: ⁊ eius saluti prospicerēt quando in deuotione regia deū potiꝰ honorarēt: ⁊ ne transcēderent moseas leges: iusiurandūꝫ quoque cōpulit exhibere. Pꝰ hec cōcurrētes ad domū baal: quā athalia ⁊ iorā vir eiꝰ istruxerāt ad iiuriā p̄rni dei ⁊ honorē achab al' abab: eā fūditꝰ euerterūt: ⁊ sacerdotē eiꝰ mathā noie ꝑemerūt: diligētiā v̄o atqꝫ tēpli custodiā sacerdotes ⁊ leuitas ioiada h̄re ꝑmisit: ⁊ ꝯm regis dauid p̄ceptū iussit eos secūdo. i. bis i die holocausta ⁊ sacrificia solēniter imolare: vt ꝯm legē incēsū offerrēt. Fecit āt ⁊ quosdā leuitarum portarios aad tēpli munimē: ne illic sordidum aliquod latenter intraret. Hec itaqꝫ vniuersa disponens cum centurionibꝰ ⁊ omni populo: sumens puerum de templo ioiadas eum cum vniuersis ad regalia vsque perduxit. Quo in regio solio residente: cunctus populus cum fauore solenniter acclamauit: ⁊ ad epulas conuersi simul festiuitatē multis diebus egerunt.

Ciuitas ergo equidem habebat pacem: athalia de rebus humanis ablata. Ioas itaqꝫ adeptus regnũ: erat ãnorũ septẽ: cuius mr̃ fuit noĩe iosabeth: ex regiõe bar sabe multãqꝫ habuit custodiã legũ: ꝛ culturã diue religiõis exhibuit oĩ tempore quo vixit ioiada. Etate cõgrua duxit vxores duas dante sibi põtifice: ex quib⁹ ꝛ mascu/li ei ꝛ femine nate sũt. Igit̃ de rege ioas: ꝛ queadmodũ insidias athalie diffugerit. regnumqꝫ ꝑcepit: his indicasse sufficiat. Capitulum. VIII.

AZahel ãt syrorũ rex: dũ pugnaret cõtra israelitas: ꝛ cõtra regẽ eorũ hieu: vasta uit ꝓuinciã trãs iordanẽ: que erat ad oriẽtẽ tribus ruben: ꝛ gad: ꝛ manasse: ꝛ galaath: ꝛ hatebaneã percurrẽs vbiqꝫ: ꝛ cũcta diripiẽs: ꝛ vim resistẽtib⁹ inferẽs vni/uersis. In quo nõ potuit quidẽ vlcisci hieu: dũ cunctã ꝓuinciã deuastaret: si circa di uinitatẽ supbus ꝛ cõtẽptor ex̃ns: ꝛ legitĩa sãcta despiciẽs: mortu⁹ ẽ: cũ regnasset sup israelitas annis septẽ ꝛ. xx. sepultus ẽ aũt in samaria: successorẽ ꝑncipat⁹ ioachã fili/um derelinquẽs. Regẽ vͦo hierosolymoꝝ ioas quoddã desideriũ apphẽderat: vt tẽ plũ innouaret. Quadã ergo die euocãs pontificẽ ioiadã: iussit vt in oẽm mitteret regi onẽ: ꝛ leuitas ꝛ sacerdotes exigeret ꝓ vniuscuiusqꝫ capite dimidiũ sicli ãrgẽti ad fa/bricã ꝛ renouationẽ tẽpli: quod ad iorã ꝛ athalia: ꝛ eorũ filijs videbat̃ eẽ destructuꝫ. Põtifex aũt hoc equidẽ nõ fecit: sciẽs ꝙ nullus cõferret argẽtũ. Tertio vͦo ꝛ vicesi mo anno regni sui ioas euocãs: ꝛ ioiadã ipsũ ꝛ leuitas: ꝛ quasi inobediẽtes sui prece pti culpãs: iussit vt ꝓ hac re in futuro ãno ꝓ renouatiõe tẽpli prospicerẽt. Quo facto cõsilio põtifex vsus ẽ ꝓ cõgregatiõe pecuniarũ: quod ppl's libẽter habuit: ꝛ gratãter ipleuit. Fecit nanqꝫ ligneã arcã: ꝛ vndiqꝫ muniẽs eã: vnũ foramẽ aperuit quã ponẽs in tẽplo iuxta sacrariũ: iussit singulos q̃tũ vellẽt in eã mittere p foramẽ ꝓ tẽpli repa/tiõe. Ad hoc igit̃ op⁹ oĩs ppl's libẽter accessit: ꝛ multũ argẽti: multũqꝫ auri largitus ẽ. Quo facto euacuãtes arcã rege p̃nte: scribe simul ꝛ sacerdotes gazophilatiorum di/nũerantes: quod fuerat cõgregatũ: deide eandẽ archã in ipso loco reposuerunt: ꝛ hoc diebus singulis faciebant. Cũque populus quod ei visũ fuerat obtulisset: miserunt pontifex ioiada: ꝛ rex ioas: vt cesores lapidũ instructoresqꝫ cõducerẽt ꝛ ligna maxia de optima silua deponerẽt. Tẽplo itaqꝫ reparato: aurum quod remanserat: ꝛ argẽtũ nõ paruũ ad pateras: ꝛ vini fusoria ꝛ coopcula: ꝛ vasa reliqua deputarũt: sacrificijsqꝫ quotidie adolẽdis altare tegebãt. Et hec quidẽ tẽpore quoad vixit ioiadas cõpetẽti studio gerebant̃. Cũ vero is mortuus fuisset qui vixerat ãnis cẽtũ trigita iustus ꝛ ꝑ oĩa venerandus: ꝛ sepult⁹ fuiss⁹ in hierosolymis in regijs monumẽtis: quõ generis dauid reparat imperiũ: rex ioias curã ꝑdidit diuine religionis: cũ quo ẽt ꝑmates ple bis pariter viciati sũt: vt circa solenitates ꝛ legittima iura delinquerẽt. Deus aũt du/re ferẽs transgressionẽ regis ꝛ aliorũ: misit prophas qui contestarent̃ eos vt ab huiõi gestorũ malignitate recederẽt. Illi vͦo in tali malorum more ꝛ desiderio ꝑmanserunt vt nec alios qui ante se propter legittimorum iniurias fuerant castigati: neqꝫ prophas qui predicebant al's predicabant vt pẽitentiam agerent: ꝛ conuerterent̃ ab iniquitate respicerẽt. Nam ꝛ zachariam filium pontificis ioiade lapidibus in templo rex ius/sit occidi beneficiorum patris eius oblitus. Quem cum deus prophetam constituis set: stans in media multitudine suadebat eis simul ꝛ regi: vt iusticiam facerent: et quia magna supplicia susciperent: si nollent dei preceptionibus obedire. Qui tamẽ cum moreretur: suarum passionum testem deum ꝛ iudicem proclamauit: quia pro bo no consilio: ꝛ pro his que pater eius prestiterat regi ioas: ille amare ꝛ violenter occũ/beret. Rex autem non post multum temporis spatium iustissimas penas horuꝫ in q̃bus preuaricatus est exoluit. Ueniente nanqꝫ azahel syrorum rege in eius pro/uinciam: ꝛ Geth deuastante atque depopulante: cum esset iam ad hierosolymam deducturus exercitũ: metuens ioas obsessionem: euacuatis oib⁹ dei thesauris atqꝫ

Anni ioiada iusti sacerdotis fuerr. 130.

Preuaricatio Ioas regis.

regalibus ⁊ ministerijs templi: misit syrorum regi: bis redimens eum: ne ciuitas pateretur oppressionem: aut piculũ rerũ omniũ sustineret. Cui dũ satisfactũ fuisset ingẽti multitudie pecũiaꝝ nequaqꝫ ad bierosolymã castrametatus ẽ. Joas tamẽ cũ pessimũ lãguorẽ incurrissꝫ: instãtes amici q morrẽ zacbarie ioiade filij defẽdebãt: ei isidias faciẽtes iteremerũt eũ: ⁊ sepult⁹ ẽ quidẽ i bierosolymis: nõ aũt in monumẽtis patrũ: quia fuerat inimic⁹ diuine religiõis. Uixit aũt annos quidẽ. vij. ⁊. xl. in eius vo impio successit filius ei⁹ amasias. Uicesimo ãt ⁊ pmo anno regni ioas israelitarum principatu potit⁹ ẽ ioacbam fili⁹ bieu in samaria: quẽ ⁊ babuit ãnis septẽ ⁊ decẽ: patris quidẽ sui: nec ipse imitator extĩs: ipie vo gerẽs: sicut ⁊ pmi reges qui deũ spreuisse videbant. Nũc aũt bũiliauit azabel: ⁊ eũ extẽta potestate cõtriuit: dũ aduers⁹ eum decẽ milib⁹ armatis: ⁊ quinqꝫgita milibus equitũ castra mouissꝫ. Naꝫ ⁊ ciuitates ei plimas ⁊ maxias abstulit: ⁊ ei⁹ milites trucidauit. Hec itaqꝫ passus ẽ israelitaꝝ popul⁹ ɓm belyzei pphetiã: qñ azabel q occidit dñm suũ regnatuꝝ eẽ pdixerat sup syros ⁊ damascẽos. Cũqꝫ iocbã in bis anxietatib⁹ teneret: ad preces dei: supplicatione scꝫ cõfugit: rogãs: vt eũ de azabel manib⁹ liberaret: nec pateret: vt sub illius eum ditiõe videret. Deus aũt pẽitentiã p vtute suscipiẽs: ⁊ corripe magis qꝫ pdere boiẽ bmõi volẽs: cõcessit ei qtenus belli picula decliaret. Pace itaqꝫ puicia rursus ad statũ pstinũ copiãqꝫ regressa ẽ. P⁹ morrẽ vo ioacbã filius ei⁹ ioas suscepit regnũ. Cũ septẽ iã ⁊. xxx. annos bret in regno ioas sup tribũ iuda: tenuit pncipatũ iste ioas in samaria sup populũ israel. Nã ⁊ ipse idẽ bẽbat nomẽ: quod bierosolymorũ rex: tenuitqꝫ regnũ ãnis sedeci: fuitqꝫ bon⁹: ⁊ in nullo pñe nature cõsilis. Illo quidem tẽpore dũ belize⁹ propba iã in senectute cõsisteret: ⁊ egritudinẽ incurrisset: vẽit israelitarũ rex visitatur⁹ eũ. Et dũ eũ in nouissimis iuẽissꝫ: flere cepit eo vidẽte: ⁊ ingemiscere prem eũ vocãs: ⁊ scutũ sui regni: pter eũ dicẽs nũqꝫ cõtra eũ bostes armis egisse: sꝫ se pspe sine dimicatiõe vicisse: qui dũ a vita discederet: bebreos syris relinqret: ⁊ alijs iimicis captiuãdos. Quapp nec ipsã vitã securaꝫ vlteri⁹ fore dicebat: sed gratũ sibi eẽ: vt cũ eo a pñti luce recederet. Hec dicẽte atqꝫ gemẽte rege: belyze⁹ cõsolabat eũ: iussitqꝫ allatũ sibimet arcũ extẽdere. Qui cũ prepassꝫ arcũ cõtingẽs ma⁹ eius ppba iussit vt sagittaret. Cũqꝫ tres sagittas dimisissꝫ: atqꝫ cessassꝫ ait. Si plẽs dimisisses: eradicasses syrorũ regnũ. Quia vo in trib⁹ solũmõ quieuisti: totiẽs cõgressus syris pugnãdo pualebis: ⁊ regionẽ: quã abstulerunt a tuo pre rursus obtinebis. Et rex qdẽ dũ bec audissꝫ abscessit. P⁹ nõ multũ vo tẽporis ⁊ ppba defunctus ẽ vir iusticia famosissim⁹: ⁊ in dei studijs valde preclar⁹. Miracula nãqꝫ ⁊ inopiabilia opa p suas ppbetias ostẽdit: ⁊ apud bebreos mẽoriã clarã ⁊ magnificã sepulturam bre pmeruit: ⁊ qualẽ viro ita religioso decebat impẽdi. Illo siquidẽ tẽpore contigit: vt quidam latrones in belyzei sepulcbrũ mortuum: quẽ ipsi videbant interfecisse pijcerẽt. Cuius cadauer dũ eius fuissꝫ corpori sociatum: continuo suscitatum ẽ. Et de belyseo quidẽ propbeta: ⁊ quecunqꝫ predixit: ⁊ quomodo post morrẽ virtutem diuinam babuit: bec declarata sufficiant. Defuncto itaqꝫ rege syrorum: azabel ad filiuꝫ eius addã imperiũ puenit: contra quẽ ioas israelitarũ rex cũ dimicaret: ⁊ tribus congressiõib⁹ eũ vincẽs: oẽm puinciã ab eo retraxit: ⁊ qscũqꝫ citates ⁊ vicos ei⁹ pr azabel de israbelitaꝝ regno subtraxerat liberauit. Hoc itaqꝫ ɓm ppbetiã belyzei pueniт. Cũqꝫ ꝯtigissꝫ vt etiã ioas moreret: ille quidem sepultus ẽ in samaria: regnũ vo suo filio bieroboam nomine dereliquit.

Capitulum. IX.

ANno secundo ioas regis israelitarum: regnauit super tribum iuda in bierosolymis Amasias. Cuius mater erat nomine iodam. Genere vero ciuis ⁊ iusticie puisiõe mirabilis: q cũ iuuẽis essꝫ: veniẽs ad regnũ: cogitauit vt iimicos q prꝫ ei⁹ occiderat: puniret: ⁊ cõpbẽsos oẽs occidit: filijs ãt eorũ pepcit sequẽs moiсas

Mors Ioas.

Alter Ioas.

Signu victorie demostratu Ioas regi hebreo p helizeu pphetam: i arcu et sagitt

Miracl helizei pphe

leges q nõ sanciuit propter peccata parentũ filios occidẽdos. Deide eligẽs exercitũ de tribu iuda ⁊ beniamin: qui in flore iuuẽtutis ⁊ circa triginta annos existerent: ⁊ ex his cõgregans q̃si trecẽta milia: cõstituit super eos cẽturiões: mittensq́ʒ ad regem israhelitarũ: cõduxit argẽti talẽtis cẽtũ milia armatorũ. Deliberauerat. n. vt amalechitarũ gẽtibus: ⁊ idumeis: ⁊ gabaonitis inferret bellũ. Cũqʒ ppararet̃ ad preliũ: ⁊ iã videret̃ posit⁹ in pcinctu: suasit ei propheta: vt dimitteret israelitarũ exercitũ: q̃ eẽt impi⁹: ⁊ deus eũ vinci pdiceret: vtq́ʒ suorũ solũmõ solatio vteret̃: ⁊ hostibus preualeret cũ paucis cõtra eos volẽte deo pugnãdũ. Cũ ergo grauiter hoc ferret rex: q̃ mercedes israelitis iã pbuiſſʒ ingẽtes: mõebat propha vt ageret quod deo placeret: cum possent pecũie ex ipsi⁹ mũeribus abũdare. Et illos quidẽ dimisit: cedẽs etiã q̃s dederat rex mercedes: ipse v̾o cũ suo exercitu ad pdictas gẽtes accessit. Et plio gesto vincẽs. x. quidẽ milia occidit: ⁊ totidẽ viuos cepit: eosq́ʒ deducẽs ad magnã petrã q̃ ẽ in arabia cõstituta: predã aũt ⁊ diuitias ex his gẽtib⁹ abstulit infinitas. Dũ itaqʒ in his amasias cõsisteret: israelite quos cũ mercede data remiserat idignati sũt: ⁊ credẽtes iiuriã q̃ q̃si p vituperatiõe fuiſſẽt ab eo remiſſi: eius regni terras aggreſſi sũt: ⁊ vsqʒ bethorõ procedẽtes dirupuere prouinciã: ⁊ multa quidẽ abstulere iumẽta: ⁊ tria milia boium occiderũt. Amasias in victoria ex his que gesta fuerãt eleuat⁹: deũ quidẽ qui ei borũ oium auctor extiterat cepit spnere: ac deos illos quos de amalechitarum pũincia vexerat adorare. Tũc accedẽs ppha mirari se dixit: cũ eos deos rex arbitraret̃ adorãdos: qui suos: ⁊ a quib⁹ horabant̃ iuuare nõ potuiſſẽt: nec ab hui⁹ manibus liberaſſẽt: sed peũtes defẽdeṙ cõtemsiſſẽt: ⁊ ipsi quoqʒ in hierosolymã q̃d instar hostiũ captiuorũ victi deducti fuiſſẽt. Hec itaqʒ regi mouerũt irã: ⁊ pcepit vt deberẽt dicere ad propham: interminãtes eũ se pũiturũ si ãpli⁹ loqueret̃. Et propha quidẽ tacere se dixit: pdicẽs nõ eẽ prehiturꝫ deũ ea q̃ rex facere moliret̃. Capitu. X.

AMasias v̾o dũ se abstinere nõ poſſʒ in reb⁹ felicibus cõstitut⁹: q̃s a deo pceperat: eiqʒ faceret iiurias: scripsit ad regẽ israelitarũ ioas: vt obediret ei ⁊ ipe: ⁊ ppl̃s vniuersus: sicut ⁊ p̃us obaudiebãt pentibus eius: dauid ⁊ salomõi. Qui pareṙ nollẽt: scirẽt: q̃ bellũ terminũ cause pciperet. Cui ioas rex ita rescripsit. Rex ioas regi amasie. Erat in libano mõte cypreſſus oio potẽs: ⁊ carduus exinde misit ad cypressum: petẽs vt filiã eius filio suo daret vxorem. Et dũ hec agerẽtur bestia quedã trãsiẽs carduũ conculcauit. Hoc ergo erit tibi exẽplũ: vt maiora nõ appetas: nec quõ amalechitas vicisti: in hoc exultans tibi ⁊ tuo regno videaris inferre picula. Hec legẽs amasias: ad bellũ potius incitatus ẽ: deo vt arbitror ad hoc eũ impellẽte: vt p his q̃ fuerãt ab eo cõmiſſa penas exolueret. Cũqʒ produxiſſʒ exercitum contra ioas essetqʒ iam plium cõmiſſurus: milites amasie repẽtinus terror ⁊ stupor inuasit: qualem nõ ppicius de⁹ imittit: ⁊ anteq̃ʒ venirẽt ad manus in fugã animi pauore cõuersi sũt. Illis igiṫ terroribus dispsis: cõtigit vt amasias desolat⁹ ab hostib⁹ capeṫ: eiqʒ ioas mortẽ interminat⁹ ẽ: si hierosolymitis nõ suaderet: vt apientes portas: eũ cũ exercitu in ciuitatẽ suscipent. Et amasias quidẽ mortis terrore ꝯpulsus suscipi fecit hostem. Qui destruẽs pṫẽ muri q̃si q̃dringẽtorũ cubitorũ: cũ curru ingreſſus ẽ hierosolymã: amasiãqʒ captiuũ ducens: ⁊ dñs hoc mõ hierosolymitãe citatis effect⁹: ⁊ dei thesaurum abstulit: ⁊ aurum argentumqʒ quod in amasie erat regalibus exhausit: ⁊ ita eum a captiuitate resoluens: regreſſus est ad Samariaꝫ. Hec itaqʒ gesta sunt circa hierosolymitas anno quartodecimo regis amasie. Qui post hec paſſus insidias amicorum: fugit quidem in ciuitatem lachis: interfectus est autem ab eis mittẽtib⁹: qui eum illic interimerent. Cuius corpus referentes in hierosolymam regaliter tumulauerunt. Igitur amasias hoc modo finiuit vitam propter superbiam ⁊ contemptũ quẽ habuit circa deũ: q vixit ãnos q̃dẽ q̃ttuor ⁊ q̃nq̃gita: regnauit aũt vigintinouẽ

Supbia Amasie.

Huic successit filius suus nomine ozias. Capitulum.XI.

ANno quitodecimo regni amasie: regnauit in israel fili⁹ ioas hieroboā in sama
ria annis.xi. Hic āt rex circa deū quidē iiuriosus: ⁊ iniqu⁹ extitit vehemēter:
ydola colēdo: ⁊ multa icōgrua: ⁊ opa extranea faciēdo: pplo vō israelitarū multorū
bonorū operū occasio fuit. Huic quidē ionas pphetauit: ꝙ oporteret eū syros vice
re dimicātē: ⁊ regnū ppriū dilatare in ptib⁹ aquilōis: vsqꝫ ad emath citatē a meridie
vō vsqꝫ ad asphaltiden paludē. Antiquitus.n.termi chananei isti fuerūt: sicut pnceps
iesus ea loca determiauit. Igit hieroboam castrametat⁹ ɔtra syros: ocm eorū pui
ciam sicut ionas pphetauerat deuastauit. Necessariū vō iudicaui itegritatē rerū con
tradere: studēs quecūqꝫ ⁊ de isto ppha in sacris libris inuēi ɔscripta oia declarare.
Hic.n.iussus a deo vt iret ad niniue regnū: ⁊ ibidē predicaret: ꝙ eēt amissura ciuitas
pncipatū: metuēs nō prexit: sed fugit deū in ioppe: ⁊ iuēta naue igressus i tharsū cita
tem cilicie nauigabat. Cūqꝫ tēpestas imineret asprime: ⁊ nauis submersiōis picula
sustineret: naute quidē ⁊ gubernator: ⁊ ipse naucler⁹ fūdebāt orones: qten⁹ piculū ma
ris euaderēt. Jonas aūt opiēs semetipm iacebat: ⁊ nihil metuebat horū q̄ videbat
eos afficere. Cū ergo tēpestas poti⁹ augeret: ⁊ violēti⁹ vētorū nimietate mare attolle
ret in cumulū: cogitātes sil: qꝛ aliquis nauigātiū hui⁹ tēpestatis auctor existeret: cōsti
tuerūt vt quicūqꝫ is eēt sorte pderet. Quib⁹ hoc faciētib⁹ sors cecidit in pphaꝫ. In
terrogātib⁹ āt ill vū essꝫ: ⁊ quid ageret. genere se quidē dixit hebreū: pphām vō sū
mi dei: eisqꝫ suasit: vt si vellēt pns periculū declinare: eū i pelag⁹ pycerēt: qꝛ tēpesta
tis eorū auctor existeret. Et illi quidē pus nō hoc facer psūpserūt ipiū idicātes: si pe
grinū hoiem: ⁊ qui eis suā ɔmiserat salutē: ad hec mala cōpellerēt: cū vtiqꝫ nōdū na
uis submersio pucissꝫ: a ppha vō p⁹ hec cōpulsi: ⁊ tiore sue salutis astricti eū i pela
gus piecerūt: ⁊ tēpestas quidē rēota ē. Ille vō vt hmo ē: ꝙ a ceto deuorat⁹ p⁹ tres di
es totidēqꝫ noctes i euxino pōto viu⁹ euomit⁹ ē in nulla pte corpis maculat⁹: q sup
plicās deo: vt ei veniā cōcederet p delicto: ad niniue pfect⁹ ē ciuitatē: ⁊ astās i me
dio pdicauit: ꝙ p⁹ breuissimū tēp⁹ asye pderēt pncipatū. Hec ergo eis idicās est re
uers⁹. Hāc itaqꝫ narrationē explicui: sicut scriptā inuēi. Igit hieroboā rex cū oi feli
citate vitā degēs: ⁊ regnās annos.xi. defūct⁹ ē: ⁊ sepult⁹ in samaria: cui successit i re
gnū ei⁹ filius zacharias. Eodē mō ⁊ ozias amasie fili⁹ qrto ⁊ decio iā āno regni hie
roboā duab⁹ tribub⁹ i hierosolymis impauit: cui⁹ mr fuit achelamas nomie: genere
vō ciuis. Erat āt h bonus ⁊ naturalr iust⁹ atqꝫ magnanim⁹: ⁊ ad rerū puidētiam ni
mis idustri⁹. Castrametat⁹ ɔtra palestios: eosqꝫ bello deuincēs: citates eorum cepit
p⁹ geth: ⁊ iāniā: sed ⁊ muros earū destruxit. P⁹ hāc militiā aggressus ē arabas vi
cinos egyptijs: ⁊ edificans ciuitatē circa mare rubrū: constituit in ea custodiā. Dei
de āmanitas: als ammonitas subdens: ⁊ tributa eis imponēs: ⁊ omia vsqꝫ ad termi
nos egyptiorū: sue ditioni subyciēs cepit decetero hierosolymitarū habere curā: naꝫ
quicunqꝫ muri fuerant lōgo tēpore: aut regū priorum desidia iā destructi: eos rursus
edificauit: ⁊ reparauit: necnon ⁊ quoscunqꝫ destruxerat israelitarū rex quando prem
eius amasiam captiuū tenens ingressus fuerat citatē. Edificauit autē ⁊ turres mul
tas: singulis quibusqꝫ cētum ⁊ quinquaginta cubitos habentibus altitudinis. Fe
citqꝫ ⁊ in desertis magnas valde mūitiōes: ⁊ multos aqueduct⁹ instituens. Habe
bat autem iumentorum ⁊ aliorum animalium innumeram multitudinem: quando
⁊ prouincia fertilis erat ad pascua: eratqꝫ precipue terre cultor: ⁊ curam habebat cir
ca plantationes: ⁊ semina fructuum diuersorum. Exercitum circa se habuit electo
rum trecenta octoginta milia virorum: quorum duces ⁊ tribuni: ⁊ millenarij erant
valde fortissimi: ⁊ qui suo robore possent ferri numero duo milia. Cōstituit aūt p co
hortes totum exercitum: ⁊ omnes armauit: dans vnicuiqꝫ iaculaturam ⁊ scutum:

Jone prophetia tpre hieroboam filij Joas.

Jonas a Ceto deuoratus.

Ingratatus rex.

et loricas ereas: et arcus et splendonas. Super hec autem et machinamēta multa ad oppressiōes istituit: qb⁹ petre dimitterēt̄ et iacula: et arpagiōes: et his silia prepauit. Dūq; hec ita cōstituissz mētis elatiōe corrupt⁹: et substātia mortali ditat⁹: cōtra imortalē oī tēpore agere nitebat̄. Est āt imortalis substātia: pietas circa deuz: et custodia mādatorū. Lapsus ē itaq; felicitatis euētu: et ad pr̄na pccā descēdit: q̄ ēt illuz postq; claritatē bonorū et rerū magnitudinē dereliqt apphēderūt. Hic.n. istante insigni die et generali festiuitate idutus stola sacerdotali itrauit in tēplū: oblatur⁹ icensū i aureo altari deo. Pōtifice v̄o azaria cū alijs. lxxx. sacerdotib⁹ eū phibēte ne faceret: quō hec solūmō his adiacerēt qui ex genere aarō erāt: et clamātibus ei vt exiret: et nō ageret ɔtra dei leges: irat⁹ iterminat⁹ ē eis mortē: nisi tacerēt. Inter hec āt terremot⁹ factus ē magn⁹: et stupescēte pplo claritas solis nimis effulsit: et incidit in faciez regis et illi quidē lepra ɔtinuo ꝑuenit. Ante citatē vero in loco qui dr̄ eroge scissa ē media ps mōtis ad occidētē: et sua volubilitate p q̄ttuor stadia ꝑcedēs: ad orientalez restitit mōtē: ita vt ei vias clauderet et regios ortos opprimeret. Cūq; sacerdotes regis faciē leprā apphendisse cōspiciūt: pādebāt ei calamitatē suā: hortātes vt tanq; pollutus exiret a citate. Ille v̄o cōfusiōe hui⁹ euētus affect⁹: et dū illi iā nulla essz fiducia tremefactus quod iubebat̄ iplenit. Qui lz fuissz vltra hūanas mētes elat⁹: et pp hec impie gessissz in deo/miserabilē: tn̄ hāc et vilē ptulit passionē: et tēp⁹ quidē aliquod ex citatē ɔmorat⁹ in vita p̄uata degēs: filio ei⁹ lz suscipiēte regnū: deide mesticia faciēte defūct⁹ ē. Qui vixit quidē ānos octo et sexagita: quib⁹ regnauit quiq̄gita et duob⁹: sepult⁹ ē aūt in hortis sol⁹. Zacharias aūt fili⁹ hieroboā dū mēsibus septē regnassz in israel: dolū passus occisus ē a quodā amico noie sellū: filio iotauis: qui p⁹ euz regno pcepto nō āpli⁹ q̄ dieb⁹. xxx. tenuit regnū. Priceps.n. militie manaen illo tēpore: cū essz in citate tharso: et audiret qō de zacharia fuerat gestū: surgēs inde cū oī militia vēit in samariā: et cōmisso plio sellū ꝑemit: et semetipsū cōstituit regez: surgēsq; exide in thabrain citatē vēit: cui⁹ cives obuiātes portas ei⁹: regē suscipe noluerūt. Ille v̄o vlciscēs in eis: et q̄ foris erāt depopulat⁹ ē: et citatē obsessiōe fortissima accepit: et grauiter ferēs: quod fecerūt ei⁹ ciues: oēs sil' occidit: neq; puulis pcēs: et qcquid ad culmē ptiebat ferocitatis et seuicie n̄ reliqt. Nā qō neq; alieigene capiētes eos facere potuissēt: hoc iste de suis ɔtribulib⁹ opat⁹ ē. Itaq; manaen hoc mō regnauit ānis. x. fuitq; peruersus et rerum omnium valde seuissim⁹.

Capitulum. XII.

phorphaul assyriorum rex
Manaem rex. adest.

Cūq; aduers⁹ eū castra mouissz phoial⁹ al's phoiaphul assyrioꝝ rex: ad certamina quidē pugne ɔtra assyrios n̄ accessit: sz mittēs ei mille argenti talēta: egit vt bello discederet. Ad hāc itaq; cām ꝑfuit ppl's regi manaen. Nā vnusq̄sq; p capite suo qnq̄gita prebuit dragmas: p⁹ hec defūct⁹ ē: et sepult⁹ i samaria: phaceiaz v̄o suū filiū successorē regni ꝑprij dereliqt. Qui sequēs pr̄nā crudelitatē duobus tm̄mō regnauit ānis: deide i ɔuiuio dolo cū aicis ꝑprijs pēpt⁹ ē. Phaceias.n. millēarius fili⁹ romelie ei fecit isidias q et ipse phaceia tenuit ānis p̄ncipatū. xx. Fuit āt impi⁹: et iniqu⁹. Rex v̄o assyrioꝝ teglat phalasser noie castrametat⁹ aduers⁹ israelital et cū ctā galaditē regionē vastās: et trās iordanē: et q̄ gabbani nūcupant̄: et trasa: et asaran hitatores vna captios ducēs: eos i regnū suū migrauit. Igit̄ et de assyriorū rege hec nos declarasse sufficiat. Ioathan itaq; fili⁹ regnauit in hierosolymis sup tribū iuda

Ioathan.

cui⁹ mr̄ fuit ciuil illi citat q̄ vocat̄ itralis: is rex nulla v̄tute mior fuit: sz et h⁹ gdez diuīs pi⁹: apud hoies āt extabat iust⁹: hūitq; curā rez citat: et q̄cūq; r̄parōe et ornatu pariter idigebāt: hec largissime ꝑcurabat: fecitq; portic⁹ i tēplo: et ei⁹ igress⁹ ornauit: muros quoq; q ceciderūt rurs⁹ erexit: turresq; ꝑceres et iuicibiles i eis edificauit: et i reliqs oibus q̄ in regno neglecta videbant̄: op⁹ fabricatiōis exhibuit. Qui dū ammanitis alias āmonitis intulissz bellū atq; vicissz: eos ānis singulis tributa pcepit exoluere

talēta auri centū: et tritici decē milia choros: tantūdē et ordei. Sic autem propium auxit regnū: vt hostibus quidē eius valde terribilis: familiaribus vero precipue felix. Eo itaqz tēpore fuit propheta quidā noie naum: qui de assyriorum subuersiōe et niniue vrbe prophetans hoc dicebat. Niniue quasi piscina aque cōmota: sic et populus ois turbatus: et fluctuans cōmouebitur fugiēs cūctis dicētibus: ad alterutros state et manete: aurūqz vobis et argētū diripite: et nullus hanc volūtatē agēdi habebit: cū aias suas oēs magis quam facultates saluare festinēt. Crudelis.n. alterutros decertatio hēbit: et luctus et solutio magna mēbrorū: et vultus eorū terrore pallescūt. Ubi tūc erit habitaculū leonū: et mater catulorū leonū. Dicit aūt tibi deus niniue: quō extermiabo te: vt nequaqz leones pgrediētes ex te imperēt mūdo. Sup hec aūt et multa alia predixit iste propheta de niniue q dicere necessariū nō putaui: ne legētibus viderer iportunus ostēdi. Hec aūt oia puenerūt in niniue post ānos cētū et .xv. De his ergo nūc a nobis sufficiēter expositum ē.

Porro ioathan mutauit vitā: cū vixisset annos vnum et quadraginta: ex quibus regnauit sedecim: sepultusqz ē in regijs monumētis: vēitqz regnū ad eius filiū achani: qui ipius circa deū existēs: et pfne preuaricator legis: reges israelitarum imitatus: in hierosolymis ydolorū aras istituit: et sup eas sacrificauit: in quibus etiā suū in holocaustū obtulit filiū more chananeorū: et sup hec multa alia scelera ppetrauit. Capitu. XIII.

Unqz circa hec ita vesanus existeret: castrametatus ē aduersus eū syrorum et damascenorū rex rasin: et phaceias israelitarū: erant.n. amici et recludētes eum in hierosolymis: multis eā tēporibus obsidebant: pp murorū munitionē eam cape nō valētes. Syrorū vero rex capiēs ciuitatē abilach ad mare rubrū positā et hitatores eius occidēs in ea viros statuit: et alijs in circuitu ciuitatibus ita fecit: pimens vbiqz iudeos. qui multā deuehēs predā: in damascū cū suo remeauit exercitu. Rex aūt hierosolymorū cognoscēs syros ad ppria remeasse: et credēs preualere se cōtra israelitarū regē: exercitū suū aduersus eū armauit: et cōgressus bello faciēte ira dei deuictus ē: pp impietates suas multas et maxias. Ea nanqz die cētū et .xxx. milia eius militū ab israelitis occisi sūt: et amasias princeps militie zachariā filiū regis acha in bello pemit: et tutorē totius regni ericam cōstituit: et pncipē militie tribus iude noie elicam captiuum tulit: et ex tribu bēiamin mulieres et infātes: multāqz simul diripiēs predam: i samariā sūt reuersi. Quidā vero odidas illius tpis propheta cū eēt i samaria exercitui ante muros occurrēs magna voce clamauit dicēs victoriā eis nō ppa virtute collatā: sz pp irā dei q hūit sup achā regē: culpauitqz eos cur eis nō sufficeret sua felicitas: sz et psūpserit ex tribu iuda et beniami cognatos suos captios abducere: suasitqz illis vt eos cōtinuo sinerēt ad ppa remeare: q si nō obedirēt deo subderēt repetiti pilio. Ppls igitur israelitarum i cetū cōueniēs: qd de his fieret cogitabat. Tūc qdā barachias noie cū eēt i republica pbatissimus: surgēs i medio: et cū eo tres alij dixerūt. Nō ē pmittēdū vt captiui i vrbē itroducant: ne oēs a deo pariter peamus. Sufficiāt prima peccā sicut prophe dixit. et nō nouas ipietates adiciāmus. Hec ergo milites audiētes: pmiserūt eis vt facerēt qdcūqz crederēt expedire. Sūentes ergo pdicti viri captios lauātesqz: et diligētiā exhibētes: et itineris dātes expēsas inoxios ad ppa remiserūt. Nihilominus quattuor viri venere cū eis: et vsqz ad hiericho deducētes eos nō pcul ab hierosolymis i samariā sūt reuersi. Rex aūt achā hec passus ab israelitis mittēs ad regē assyriorum thadaphasar: poposcit ab eo belli solatiū aduersus israelitas: et syros: et damascēos: multas pecūias se ei daturum eē pmittētes misitqz ei et mūera valde preclara. Ille vero legatis ad se vēiētibus: vēit i auxiliū regis achaz: et castrametatus aduersus syros: et regiōes eorum depopulatus ē: et damascū bellico iure cepit: isup et regē rasin occidit. Damascēos aūt i supiorē mediā destiauit: et quosdā assyriorum i ciuitate damascēa cōstituit: israelitarum vero terrā nimis affligēs multos ex ea captios abduxit: Dū hec cōtra syros egisset rex hierosolimorum auferēs aurum qdcūqz erat i regalibus

Naum tpre Joathan propheta

Acham Joathan filius

Odidas propheta tpre Ac

thesauris pariter & argentū: & quod erat in tēplo dei: & quicqd fuit optimū ornamētis in tēplo: deuehēs: hec vēit in damascū: & ſm promissiones dedit hec assyriorum regi. & grās ei ꝓ omnibus referēs: in hierosolymam remeauit. Hic autē rex fuit stultus: & circa modū sue vtilitatis a rōne alienus: q: neq3 dū bello cōpmeret ab assyrijs deos eorū adorare cessauit: s3 in eorū veneratiōe permansit: qua si possēt ei cōferre victoriam: & deuict⁹ assyrioꝝ denuo cepit colere deos: & oēs poti⁹ videbat̄ hōrare: q̄3 paternū verūq3 deū: cui⁹ ira fuerat ei⁹ ꝑditiōis causa. Qui ad tantā insaniā: cōtēptūq3 dei ꝑuēit: vt oīo clauderet tēplū: & solēnes offerri hostias ꝓhiberet: & ornamēta eius auferret. His igit̄ reb⁹ iniuriā faciēs deo: mortuus ē cū vixisset annis sex & triginta ex quib⁹ regnauit sedecim. Cui fili⁹ ezechias mox successit in regno. Eodē tempore mortu⁹ ē etiā rex israelitarū phaceia: dolo cuiusdā amici noīe ozias: qui tenuit regnum annis nouem: fuitq3 malignus dei contemptor. Capitulū. XIIII

Contra hūc āt castrametat⁹ ē assyriorū rex salmanasar: eūq3 cū vtiq3 ozias deū non hrēt ꝓpiciū nec adiutorē fecit sibimet subditū: & tributa definita cepit euoluere. Anno itaq3 quarto ozie regis: regnauit in hierosolymis ezechias filius achaz: & abie qui fuit ex genere ciuis. Erat aūt huic viro natura benigna iusta & valde religiosa. Nihil.n.ob aliud se credidit venisse ad regnū: neq3 aliquid necessariū: nec vtilius sibimet eiq3 subiectis arbitratus ē eē: q̄3 vt coleret dei religionē. Et cōuocās oēs populū pariter sacerdotes & leuitas: cōtionē habuit apud eos dicēs. Nō ignoratis: quō prīs mei peccato qui trāsgressus ē dei sanctā hōrabilēq3 culturā: multa & maxia mala estis exꝑti: & ab eo vestra mēs corrupta ē: & quō suasit: quos ipse colebat vos deos suos pariter adorare. Hortor itaq3 vos postq̄3 oꝑe cognouistis: quō pessimū ē agere impie: vt illorū obliuionē hn̄tes: purgetis vos a priore pollutiōe: & cū sacerdotibus atq3 leuitis cōueniētes apiatis tēplū: & purgātes illud cū solēnib⁹ sacrificijs: ad hōrē antiquū & patriū reuocetis. Sic.n.de⁹ vobis ꝓpicius erit: & irasci sup vestra peccata cessabit. Hec dicēte rege sacerdotes aperuerūt tēplū: & eijciētes pollutiōes: vasa dei & solēnia sacrificia super altare iposuerūt. Mittēs aūt rex in ꝓuinciā sibi subiectā populū ad hierosolymā cōuocauit: vt festiuitatē celebrarēt azimorū: multū nanq3 ꝓteri erat tēp⁹ ꝓpter iniqtatē ꝑdictorū regū: quod nō fuerat actū. Misit vō pariter ad israelitas: inuitās eos: vt relinquētes malā cōuersatiōnē & cōsuetudinē reuerterent̄ ad ꝑstinam dei culturā: dicēs cōcedere se veniētibus in hierosolymā: vt azimoꝝ festiuitatē agerēt: & cū eis pariter epulas exercerēt. Hec dicebat: monēs tātum nō sibi eos subiectos facere studēs: si tamē nollēt: quod si qdē voluissēt: vtiq3 beati fuissēt. Israelite vō vēientibus legatis: & eis regis ꝓprij mandata nūciantib⁹: nō solū nō acqeuerūt sed ēt legatos tanq̄3 fatuos irriserūt. Pariter ēt ꝓphas hec monētes & ꝑdicantes q̄ paterētur: si ad pietatē dei cōuerti nollēt: spreuerūt: & ad nouissimū eos cōphēdētes: interemerūt. Et neq3 in his solis iniqtatibus ꝑstiterūt: s3 horū quoq3 peiora faciebāt nec prius quieuerūt donec deus vindicās in eis: hostiū eos subderet ditioni. Et de istis quidē postea declarabim⁹. Multi tamē de tribu manasse: & zabulon: & isachar obediētes monitiōibus ꝓpharū: ad pietatis iura cōuersi sūt. Et isti oēs ad ezechiā in hierosolymā cōcurrerūt: vt adorarēt deū. His aūt veniētibus rex ezechias ascēdens in tēplum cum principibus & omni populo: sacrificauit pro se thauros septem & totidē arietes: & agnas septē: & totidē hircos: imponētesq3 manus sup capita pecudū ipse rex & ꝓncipes sacerdotibus solēnia sacrificia facere ꝑmiserūt. Et illi quidē sacrificabant & holocausta faciebant: leuite vero circūstantes cū musicis orgāis cantabant hymnos in deū atq3 psallebant: sicut docti fuerant a dauid: reliqui sacerdotes tenētes tubas cum hymnis dicētibus concrepabant. His itaq3 factis ꝓstratus in faciem & ipse rex & populus vniuersus adorauerunt deum: deinde sacrificauerūt

Ezechias rex hieros.
Achaz filius.

boues.lxx.thauros centū:agnas ducētas. Populis vero ad epulas condonauit boues quidē sexcētos:reliquaq; pecora tria milia:ꝛ omnia quidē sacerdotes ꝯm legis consuetudinē complebant. In his itaq; rex delectatus epulabatur cum populo gratias agens deo. Instantē vero azimorum festiuitatem celebrantes id ē pascha alia decetero sacrificia diebus septē exhibuerunt. Populo vero preter illa que immolata sunt:donauit rex thauros quidē tria milia:pecudum diuersorum septē milia.

Idē autē fecerunt ꝛ principes:mille namq; thauros dederunt ei: ꝛ pecora mille ꝛ quadraginta. Et dū hoc mō a salomōis regis tēpore celebratio nō fuisset effecta: tunc primum splēdide ꝛ largissime probatur exhibita. Cumq; festiuitas fuisset impleta:egressi in prouinciaȝ purgauerunt eam:sed ꝛ ciuitatē ab ydolorum omniū pollutione mundauerunt. Constituitq; rex vt quotidiana sacrificia ex eius proprijs celebrarentur impēsis ꝯm legē:ꝛ sacerdotibus atq; leuitis dicatas dari a plebe decreuit primitias frugum:vt sēper circa religionē obseruarēt:ꝛ a dei cultura separari neqrēt ꝛ populus quidē offerebat oīs fructus:vt moris erat. Domus enim ꝛ cubicula rex edificans:singulis sacerdotibus distribuit ꝛ leuitis:eorumq; filijs ꝛ vxoribus: ꝛ ita ad antiquam dei culturam denuo sunt reuersi. Hec itaq; predicto modo rex statuens:bellum egit aduersus palestinos:eisq; deuictis tenuit omnes ciuitates hostiū a gaza vsq; in geth. Rex autē assyriorum mittens interminatus ē omnē se ei⁹ subuertere principatum:nisi tributa que pater eius dabat prius exolueret. Ezechias autē de interminationibus non curabat:securus de pietate dei ꝛ prophetia Esaye a quo futura omnia certissime cognoscebat. Et de hoc qdē rege hec i presenti dicta sufficiant

Capitulum.XV.

Salmanasar autē assyriorū rex:dum ei nunciatum fuissȝ: quia israelitaruȝ rex Osias latēter misisset ad Susam egyptiorum regē:petens ꝯtra eū ab eo solatia iratus castrametatus est in Samariam anno septimo regis Osie. Et dum eū rex suscipere noluisset:annis tribus obsidens Samariam:cepit eam nono quidem āno regni Osie:septimo Ezechie regis hierosolymorum:ꝛ israelitarum regnuȝ vehemēter exterminauit:ꝛ omnē populum transmigrauit in mediam ꝛ psid am. Inter quos ꝛ regem Osiam viuū cepit atq; migrauit:aliasq; gētes ex quodā loco nomine authi: qui ex flumine psico ita vocatur:in Samaria ꝛ israelitica regione constituit. Migrauerunt ergo decem tribus israelitarum de iudea post annos numero nongentos quadraginta ꝛ septem:a quo tēpore egrediētes ex egypto maiores eorum hanc tenuere prouinciam sub principe iesu:ex quo autē recedētes a roboam qui fuit ex genere dauid:regnum hieroboam tradiderunt:sicut ꝛ prius a me significatum est:anni tūc erant ducēti ꝛ quadraginta:ꝛ menses septē ꝛ dies septē. Hic ergo finis apprehendit israelitas transgrediētes leges:ꝛ prophetis non obediētes:qui eis hanc predixere calamitatē:nec ab impietatibus recedētes. Cepit autē malorum eorum causa fabricari:ex quo seditione facta circa roboam nepotem dauid hieroboam eius seruum fecerunt regem qui in deum peccando fecit eum vniuersis populis inimicum imitantib⁹ suum malum: Et ille quidem q̄ dignus erat exoluit penam. Rex autem assyriorum inuasit pugnando cunctam Syriam:ꝛ phenicem vniuersam. Nomē vero huius regis in archiuis tyri conscriptum est. Pugnauit is aduersus tyrum:cum in ea regnauit hylyseus. De quibus testatur ꝛ menander qui temporum facta conscripsit:ꝛ tyriorum antiquitatem in grecam linguam conuertens sic ait: Hylyseus nomine regnauit annis triginta ꝛ septem:hic recedentibus cetheis nauigans reduxit eos contra quos denuo Salmanasar assyriorum rex insurgens cunctam phenicem bellis inuasit. Qui facta pace cum omnibus post terga sua reuersus est. Recessit autem a tyro ciuitas sydon: ꝛ arce ꝛ antiqua tyrus:ꝛ multe alie simul vrbes: que

semetipsas assyriorum regi tradiderunt. Quapropter tyris non subiectis: denuo rex aduersus eos egressus e phenicibus exhibentibus ei naues septuaginta: et remiges octoginta. Contra quos tyri nauigantes cum duodecim nauibus dispersis hostium nauibus cepere captiuos viros quingetos. Unde honor tyriorum propter hec creuit eximie. Reuertens autem assyriorum rex disposuit custodiam super fluuium: et aque ductus ciuium: vt tyrios haurire pocula prohiberent. Et dum hec quinque annis fuisset factum: tulerunt de effossis puteis bibetes aquas. Hec itaque in archiuis tyrijs de salmanasar assyriorum rege conscripta sunt. Igitur dum fuissent in samaria transmigrati chuthei hoc enim vocabulo hactenus vtebantur: eo quod a prouincia persida: et a quodam flumine quod chuta vocatur migrati viderentur: singuli eorum secundum gente propriam deos in samariam portauerunt: erant autem quinque.

Et cum eos more proprio colerent: ad iracundiam et furorem deum maximum prouocarunt: venitque pestiletia sup eos: per quam corrupti: cum nullam malorum medicinam inuenire possent: deum maximum colere pro salute ceperunt. Mittentes itaque ad rege assyriorum legatos: supplicauerunt: vt sacerdotes eis ex captiuis israelitarum quos pugnando tenuerat destinaret. Quo mittete sacerdotes: leges et dei culturam eos edocuerunt. Et cum cepissent eum in summa deuotione venerari: pestiletia repete cessauit: et hactenus ipsas solenitates celebrare noscuntur. Hi siquide secundum eloquium hebreorum chutei secundum genus: grece autem samarite vocantur: et propter rerum motum sepati sunt: et quando vidert iudeos esse felices cognatos appellant: et quasi de ioseph nati videantur: et ex illo cum eis habeant societatis initium: quando vero deiectos vident: nequaquam eis deuotione aut genere communicare volunt: sed et trasmigratos et alienigeas semetipsos dicunt. Sed et de his quide oportunius dicemus.

HEc insunt in decimo libro iosephi historie iudaice antiquitatis. Ca.i.
Bellum regis assyriorum sennacherib contra hierosolymam: et Ezechie regis oppressio. Capitulum.ii.
Quemadmodum deperijt assyriorum exercitus vna nocte: et rex eorum domi reuersus filiorum insidijs interemptus est. Capitu.iii.
Quomodo Ezechias infirmatus vsque ad mortem quindecim annis adiectis sibi a dño superuixit cu pace deges postea defunctus reliquit successore regni manasse. Ca.iiii.
Quia castrametati contra eum chaldei et babilonij reges: et captum agetes duxerut in babyloniam: et multo tempore ibidem retinetes: remiserunt rursum eum in regnu et de iosia rege: quam religiosus et iustus fuerit: Capi.v.
Quo egyptiorum regem nechaon agentem exercitum contra babylonios: et per iudeam iter faciete prohibuit rex iosias: pugnaque commissa vulneratus reductus in hierosolymam defunctus e: cuius filiu ioachaz rege hierosolymite fecerunt. Capi.vi.
Quemadmodum congressus e nechaon contra babylonie rege circa eufrate fluuium et reuertes in egyptum: vocatum ad se ioacham rege hierosolymorum filium Iosie vinctum duxit in egyptum: fratrem vero eius Elyachim in hierosolymis constituit rege: mutans ei nomen ioachim. Capi.vij.
Bellum nabuchodonosor regis babyloniorum contra nechao rege egypti: quo deuicto: et omni syria sibi subiugata: que ante sub rege egypti erat: venit hierosolymam et regem eius ioachim fecit sibi tributarium. Cap.viij.
Quo tertio anno post discessum regis babylonis: ioachim denuo egyptios est secutus: cui prophetauit hieremias de perditione sua et ciuitatis futura per regem babylonis: que et euenit: nam non post multum tempus nabuchodonosor castrametatus contra eum: et susceptus intra ciuitatem: ioachim quide pemit: filium vero eius ioachim

constituit regem: ꝛ multos captiuos duxit in babylonem: inter quos erat Ezechiel
prophete. Capitulū.ix.
Quō penitentia ductus rex babylonis: eo ꝙ ioachim fecisset regem: misso exercitu:
eum in hierosolymis obsedit: qui accepto iureiurando: vt nihil pateret̄ mali: nec ip
se: nec ciuitas matrē ꝛ amicos tradidit obsides: sed rex babylonis rupit iusiurandū:
naꝫ regē cum matre ꝛ amicis: simul etiam cum omni iuuētute ciuitatis vinctum ꝑce
pit ad se adduci: patruum vero eius sedechiam regē ↄstituit in hierusalem. Ca.x.
Quō etiam hūc audiēs egyptijs prebere solatia: ꝛ amicitias cum eis hr̄e castrame-
tatus contra hierosolymam: forti eam obsessione cepit: ꝛ incenso tēplo sedechiam ꝛ
populum migrauit in babyloniam: in qua transmigratione fuerunt: daniel: ananias
azarias: misael: vasa quoqꝫ sancta: q̄ erant in misterio tēpli asportata sūt. Cap.xi.
Quō godoliam prefecit prouincie rex babylonis: quo ꝑcusso a quodam ismaele: ti-
mētes reliquie israel regē babylonis: intrauerūt egytum: quod non cessit eis in pro-
sperum: nam rex babylonis post tēpus intrauit egyptū cū manu valida: ꝛ subuertit
eā: iudeos vero q̄ illo fugerant captiuos duxit in babyloniam. Ca.xij.
Uisio somniorum nabuchodonosor: ꝛ interpretatio eorum per danielem: triū quoqꝫ
puerorum in fornacem immissio: sed nulla lesio. Capitu.xiij.
Regum babylonicorum inuicē successio: ꝛ ꝑ mortē ablatio regni babylonici sub bal
thazare per cyrum ꝛ darium subuersio. Capi.xiiij.
Dāiel sub dario ī lacū leonū imissio: sꝫ nulla lesio: hō: ꝛ claritas daniel ꝛ ꝓphetie ei⁹
Cōtinet hic liber tēpus ānorū cētū: ꝛ octoginta duorū mensium sex dierum.

Incipit liber .x. antiquitatum.

Um Ezechias duarū tribuū rex quartūdecimū annum habe-
ret in regno assyriorum rex noīe sennacherib cū maxia manu ad-
uersus eū castrametat⁹: forti brachio oēs tenuit ciuitates tribuūꝫ
iuda ꝛ beniamin. Cumqꝫ hierosolymā tēderet: ꝑuēit eū missis le
gatis ezechias ꝓmittēs ꝛ obedire se ei: ꝛ tributa q̄ imparet ex-
oluere. Sēnacherib v̄o cognoscēs que legati ferebant dignū idi
cauit bello desinere: ꝛ ꝑcantiū suscipe dignitatem tunc promisit.
Qui accipiēs trecēta argēti talēta: ꝛ auri triginta amic⁹ discedit:
dans legatis iurisiurandi fidē: quia ei nihil discedēdo noceret. Ezechias autē credēs
ꝛ euacuās thesauros: misit ei pecunias: sperans se a periculo belli ꝛ regni amissiōe
liberari. Assyrius autem hec sumens: ex his que promiserat nihil cogitauit: sed ipe
ꝓfectus ad egyptios ꝛ ethiopas: principē militie rapsachen cuꝫ multo exercitus ro
bore ꝛ duobus alijs ad vastandā hierosolymā dereliquit: quorū noīa erant tharatha
ꝛ arachiris. Tūc itaqꝫ veniētes aū muros castra fixerunt: miserūtqꝫ ad ezechiā pe-
tētes: vt cū ipso posset hr̄e colloquiū. Ille vero ꝑ se quidē ꝓpter metū non abijt: tres
autē necessarios sibi misit amicos: hoc ē eliachim tutorē regni: ꝛ sobaneam: ꝛ ioan: q̄
supra scribas erat. Isti ꝓcedentes e diuerso ꝑncipum militie assyriorum steterunt.
Quos dum vidisset rapsaches princeps militie petit: vt euntes diceret ezechie.
Rex magnus Sennacherib requirit ab eo de quo presumēs atqꝫ cōfidens refugit
dominū suū: ꝛ obedire nō vult: neqꝫ suscipe exercitū eius. An certe ꝓpter egyptios
sperans exercitum suū illorū solatio subleuari. Si hoc expectat fatuus ē: ꝛ filis ho-
mini incūbēti calamo fracto: qui cū ceciderit super eum: manu vexata feriet plagam.
Sciat autem quia etiam voluntate dei contra eum castrametatus est: qui concessit ei
israelitarum vastare regnum: vt eodem modo subiectum ei disperderet regnum. Dū

hec rapsaches hebraica ligua diceret:hẽbat.n.lingue huius experimẽtũ: eliachim me
tuẽs ne populus audiẽs metu corrueret:poposcit vt syro magis loq̃ret eloquio. Il
le vero intelligẽs suspitionẽ eius ⁊ metũ maiore voce amplius clamans respondit
hebraice dicẽs. Audiant omẽs precepta regis:⁊ quod vtile ẽ eligant:⁊ se nobis tra
dant. Palam.n.ẽ quia rex ⁊ vos populum spe vana decipitis:⁊ repugnare suade
tis. Si vero p̃sumitis ⁊ exercitũ nostrum vos repellere dicitis dãte me duo milia e-
quos de exercitu mihi ꝯmisso:totidẽq; ascẽsores p̃bẽtes:vestrũ exercitũ nobis osten
dite:sed nõ h̃tis tot hoies. Quid igitur tardatis tradere vosmetipsos maioribus:q
vos capturi sũt ⁊ inuitos:dũ spontanea traditio securior vobis sit:inuita vero valde
piculosa:vt causa calamitatis existat. Hec audiẽtes:⁊ populus ⁊ legati:dicẽte assy
riorum principe:ezechie renunciauerunt. Ille ergo hec audiẽs indutus veste regali
⁊ indutus sacco ⁊ habitu miserando lege patria prostratus in facie rogabat deũ: vt
se adiuuaret:nullã aliam h̃ntẽ spem salutis:mittẽsq; ⁊ amicos quosdam ⁊ sacerdo
tes ad Esaiam prophetã:poposcit vt oraret:⁊ factis sacrificijs pro salute cõmuni ro
garet deum quaten⁹ spem hostiũ frangeret:⁊ populo suo misericordiam cõdonaret.
Propheta hec faciens mõitus a deo cõfortauit regẽ:⁊ eius aicos p̃dicens: quia si
ne bello deuicti hostes turpiter ab vrbe recederẽt:⁊ nõ cũ fortitudine illa:quã se h̃re
credebant:deũq; prouisurũ vt fortiter vastarẽt. Sʒ ⁊ ipsũ regẽ assyriorũ Sennache-
rib nõ p̃ualẽtẽ aduersus egyptios cũ ad propria remearet:ferrũ periturum eẽ predixit.
Ipso siquidẽ tẽpore scripserat Ezechie assyrius epistolas:in quibus fatuũ eum eẽ
dicebat:credẽtẽ ꝙ eius dñium posset euadere:qui multas gẽtes ⁊ maximas subdi
dissʒ:⁊ interminabat funditus se eũ disp̃dere dum caperet vrbe:nisi portas apiens spõ-
te in hierosolymis exercitũ eius exciperet. Que dũ relegissʒ ezechias: spreuit propter
spẽ quam hẽbat in deo:epistolã vero replicãs in tẽplo reposuit. Rursus aũt cũ deo
vota ⁊ orones effũderet ꝑ ciuitatẽ ⁊ pro salute cunctorũ. Esaias propheta eum asse-
ruit exauditũ:⁊ nec in p̃nti tẽpore eẽ ab assyrijs obsidẽdũ:⁊ in futuro omẽs qui ab il
lo iam capti fuerant eẽ reuersuros:⁊ tertio anno cũ pace opus suum facturos: ⁊ pro
p̃rum possessionũ sine tiore diligẽtiam habituros. Interea p̃uo tẽpore transeunte:
assyriorum ex bello quod egyptijs intulerat frustratus ab hmoi causa sine effectu re
meauit ad propria. Is.n.cum multo iam tẽpore fuissʒ cõmoratus in obsessione pe
lusij:⁊ dũ aggeres ꝯtra muros eleuati fuissẽt:quibus ciuitati nitebant insistere:audi
uit ethiopũ regẽ tharachem cũ multo exercitu ad egyptiorum vẽire solatium:⁊ p de-
sertum iter facere:vt subito in assyriorum castra irrueret. Turbatus ergo est rex sen-
nacherib ad sacerdotẽ qui vulcani castrametati quasi rex iste ad eũ regẽ egyptiorum
vẽisset:qui eẽt vulcani sacerdos:⁊ obsessionẽ pelusij hmõi cã dissoluit. Ca.II.

Orante itaq; rege hierosolymorũ ad deũ:⁊ deus exaudiẽs maximam plagam
misit in eum:⁊ multi p̃empti sũt. Herodotus autẽ errorẽ ideo facit: quia nõ as
syriorũ dicit regẽ:sed arabũ:adijciẽs quia suricũ multitudo vna nocte arcus ⁊ arma
reliqua comedit assyriorum:⁊ ꝑpterea cũ non habuerit rex arcus:exercitũ epulsio
reuocauit. Et hec quidẽ herodotus. Berosus aũt qui chaldaicam conscripsit histo
riam meminit regis sennacherib:⁊ quia regnauit sup assyrios: ⁊ castrametatus ẽ in
oẽm syriã ⁊ egyptũ:ita dicẽs. Reuersus autẽ sennacherib a prelijs egyptiacis ad
hierosolymã:cũ inuẽisset exercitũ quẽ rapsaci dimiserat in p̃iculo pestilẽtie cõstitutũ
deus.n.morbũ populo ei⁹ immiserat:ita vt p̃ma nocte eorũ qui obsidebãt depirẽt cẽ
tum octoginta quinq; milia viri cũ iudicibus ⁊ tribunis ꝑpter calamitatẽ hanc in ni
mio timore ⁊ angustia constitutis:de cuncta iam militia metuẽs effugit:cũ sua ma-
nu ad proprium regnum in ciuitatẽ que appellatur niniue. Et dum modicum tẽpus
ibidẽ commoratus fuisset:dolo a senioribus filijs adramelech ⁊ seleustro est p̃empt⁹.

Esaias propha tpr Ezechie regis hieroso[...]

Adramelech Seleustrus — Filij Senacherib.

in pprio téplo quod dr arasci. Et illi quidé p cede patris effugati ad armeniam di‑
scesserunt: successit auté in regno eius asaracoddas. Terminus obsessiõis assyriorum
cõtra hierosolymitas tali occasiõe prouenit. Capitu: III.

Ezechias aũt inopinabiliter a terroribus liberatus gratificas hostias cũ oi pplo
celebrauit deo: et cognoscés: quia nulla alia cã hostes alios quidé pemisset: ali
os vero timore mortis simul effugasset ab hierosolymis: nisi diuino solatio oi studio
et largitate vsus é circa dei cultũ. Nõ post multũ vero graui lãguore detétus a medi
cis quidé despatus é: nihilq3 nec ipse de se: nec eius amici spei vlterius sustinebant.
Adijciebat auté et alia angustia magna regi: eo q filios nõ hret: et q moriturus eét
desolatã relinqués domũ: nec successoré sui generis habiturus. Dũq3 nimis in hac p
te fatigaret: rogauit deũ vt ei puo tépore vitã cõcederet: donec filios hre posset: et nõ
prius aia puaret anteq3 fieret pr. Cui misertus deus petitioneq3 suscipiés: quia non
dolebat: eo q puandus eét bõis imperij: s3 vt filios hret: qui in eius pncipatũ succe
derét: mittés Ysaiã iussit ei dicere quia ps tertiã dié euaderet casũ lãguoris: post hec
annis qndecim supuiueret: et filios generaret. Et dũ hec mãdata dei ppha dixisset
ppter nimietaté lãguoris: et ea q inopiabiliter pmittebant nõ credés signũ aliquod
et indiciũ petit vt faceret Ysaias: qtenus hec dicéti sibi crederet: et a deo eũ missũ ve‑
re cognosceret. Nã ea q vltra rõné sunt: et spe fortiora vident hmõi rebus credunt eé
veracia. Et dũ ppheta interrogasset eũ: quod vellet fieri signũ: vmbrã solis petijt de
cem gradibus ad ea loca vnde venerat remeare. Et dũ ppheta rogasset deũ vt fieret
audiés rex impletũ eé quod voluit: repéte dissolutus a lãguore cõscédit in téplũ: et ado
rãs deũ vota debita celebrauit. Eo siqdé tépore cõtigit assyriorũ regnũ a medis sol‑
ui: quod tamé in alijs idicabo. Rex itaq3 babyloniorũ baladas misit legatos ad eze
chiam portãtes mũera: et ab eo poposcit vt ei eét socius et amicus. Ille vero legatos li‑
béter excipiés: et thesauros eis ostédés: et armorũ instructioné et aliã copiã quã in au
ro et gẽmis hébat: simul etiã mũera prebés regi balado deferéda dimisit eos. Tunc
Ysaias ppheta véit ad regé: et requisiuit vñ fuissét qui venerãt. Qui dixit de babylo
nia eos a suo rege venisse: et ostédisse se eis vniuersa: vt videtes diuitias et vtutem re
gni cognoscerét: et regi suo renũciarét. Cui ppha respõdés. Scito iquit nõ post mul
tũ tépus ad babyloniã filios tuos: et diuitias trãsmigrãdas: insup et nepotes tuos eu
nuchos eé faciédos: et amissuros virile nomé: et regi babylonie seruituros. Hec.n.
pdixit deus. Ezechias cõtristatus i his que dicta fuerãt ait: nõ se quidé velle suã gé
tem in talibus erũnis incurrere: sed quia ipossibile é q apud deum deliberata sũt posse
mutari: rogabat vt vsq3 ad vitã ipsius pax pmaeret. Meminit auté baladi regis baby‑
loniorũ berosus. Cũ itaq3 ppheta Ysaias idubitãter et mirabiliter de veritate cõfi‑
deret: et nihil falsi péitus loqueret: oia quecunq3 prophetauit: scribens dereliquit in
libris vt ex effectu postea omibus apperet. Et non solus iste ppheta: s3 et alij nũero
duodeci idé fecerũt: et oé siue bonũ siue aduersariũ alias cõtrariũ quod apud nos fit:
ħm illorũ dictum prouenire dinoscit. Sed horũ singula denuo declarabimus. Eze
chias auté rex dum supvixisset tépus quod prediximus: et omne illud spaciũ i pace
deguisset: mortuus é anno vite sue quiqgesimo et quarto: in quibus regnauit viginti et
nouẽ. Cui successit in regno filios pprius nomine manasses: de mre quidé nomine
abbsida: qui a paternis volũtatibus abscisus: et ad diuersa cõuersus: oé genus mali
gnitatis ostédit: et nihil impiũ dereliquit: sed iniquitates israelitarum imitatus est: qui‑
bus in deũ delinquétes affligebãt. Presũpsit ét téplũ dei polluere simul et citatem
oémq3 pariter regioné. Nã spnédo deũ ad hoc vsq3 pueit: vt oés hebreorũ iustos oc‑
cideret: neq3 pphetis parceret: quorũ quotidie singulos pimebat: et eorũ sanguine
hierosolymorũ plateas irrigabat. In his iratus deus misit pphas ad regẽ et populũ

fata mutari nõ poss

Manasses iniqus rex

ꝑ quos itermiat⁹ ē easdē ei future calamitates: in qb⁹ incurrerāt fres eorū israelite: cū
cū ei iniurias intulissent. Illi vō nō credidere eorū v̄bis: quibus lucrari potuerūt
vt nihil mali paterēt: opibus aūt cognouerūt fuisse v̄a q̄ a ꝓphis p̄dcā sūt. Ca. IIII.

Sic dū in eis ꝑseuerarēt: bellū sup eos intulit rex babyloniorū ꝛ chaldeorum
Is. n. misso exercitu in iudeā: ꝛ regionē eorū depopulat⁹ ē: ꝛ regē manassen
dolo captū: ꝛ ad se deductū: habuit ad ea que voluit tormēta subiectū. Manasses
aūt tunc intelligēs in quib⁹ malis eēt: ꝛ horū oim se arbitratus auctorē: supplicabat
deo vt ei hostē suū clementē faceret atqꝫ misericordē: cui⁹ orōnē deus exaudiēs: hoc
ei cōcessit: ꝛ remissus a rege babyloniorū ad sua regna reuersus ē. Cunqꝫ vēisset ad
hierosolymā: p̄orū quidē delictorū que circa deū gesserat pēitens: studebat ēt mēori-
am si eēt possibile ab aīo suo repellere: ꝛ ad seruitiū eius ꝛ oēm cultū diue religiōis
accedere: tēplūqꝫ purgare ꝛ ciuitatē: ꝛ ad hoc solū erat decetero cōstitut⁹: vt grāa deo ꝓ
dono salutis exolueret: q̄tenus in oi vita ei⁹ ei ꝓpicius ꝑmāeret. Hec āt ipse ꝛ po
pulū agere docuit: agnoscēs in qbus calamitatib⁹ icidisset ꝑ ritū qui sācte ꝯuersa-
tiōi erat aduersus: ꝛ edificās rursus altare solēnes hostias imolabat: sicut moyses
diuinā exponēdo culturā. Eodē itaqꝫ mō ꝛ ꝓ hierosolymorūꝫ cautela cogitauit: ita
vt ēt muros āntiquos cuꝫ multo studio repararet: ꝛ alios vltra eos erigeret: ꝛ turres
eminētissimas exaltaret: custodias vō q̄ āte ciuitatē fiunt multa mūitiōe firmauit: ꝛ sic
in oibus a p̄ori cōuersatiōe mutatus ē: ꝛ p⁹ hec habuit beatissimā vitā: vt multi imita
tores ei⁹ eēnt: ex quo cepit dei colere pietatē. Qui cū vixisset annis. lx. ꝛ septē: ꝛ re-
gnasset quinq̄ginta ꝛ quinqꝫ: defunct⁹ ē ꝛ sepult⁹ in ortis suis. Cui⁹ regnū ꝑuēit ad
eius filiū ammō: ꝛ nomē eius mr̄is fuit massclmis de ciuitate iecbabath. Qui dū imi-
taret opa p̄ris ei⁹ que ille in iuuētute sua p̄sūpserat: doloꝫ passus a suis in domo sua
ꝑemptus ē: cū vixisset annos q̄ttuor ꝛ viginti: ꝛ in regno fecisset tres. Populus aūt
eius ꝑemit iterfectores: eumqꝫ cū p̄re sepelierūt: regnūqꝫ iosie eius filio tradiderunt
cū eēt annorū octo. Cuius mr̄ quidē de ciuitate fuit voscheti noie ezi. Erat vero ille na
tura benign⁹: ꝛ ad v̄tutē vtiliter p̄parat⁹: ꝛ in studijs dauid regis: ꝛ intētiōe ꝛ regula
totius dispōnis eius itent⁹. Cūqꝫ ad duodecimū etatis vēisset ānū: pietatē ꝛ iusticiā
in se mirabilē eē mōstrauit. Cunctū nāqꝫ populū correxit ꝛ monuit: vt derelicta ydo
lorū secta q̄si nō eēnt dij colerēt patriū deū: ꝛ opa simul maiorū patrū in quib⁹ deliq̄-
rant velut senior emēdabat: que vō bn̄ ꝛ opportūe facta cognouerat: obseruabat: ꝛ ho
rū imitator erat: ꝛ ꝑ suā sapiam ꝛ intellectū naturalē silia celebrabat: cōsilijs vtiqꝫ bo
nis ꝛ traditionibus tradēs sensū. Sequēs. n. leges velut ordinē ciuitatis: ꝛ pietatem
circa deū gerens: oia prospe gubernabat: ꝛ maxie ꝙ a priorū regū iniquitate recede-
bat. Qui ꝛ oēm ciuitatē ꝛ prouinciā purgauit: ꝛ lucos extraneos qui facti fuerāt ab
stulit: ꝛ ornamēta que in eis a prioribus fuerant ad iiuriā dei oblata depulit: ꝛ tali mō
populū ab hmōi secta retractū ad religiōis diuine iura cōuertit. Qui ꝛ legittias obtu
lit: ꝛ holocaustoꝝ sacrificia altari solēniter rurs⁹ exhibuit: ꝛ i vnaquaqꝫ cā iusticiā nō
minus q̄ꝫ aie sue coluit medicinā: misitqꝫ in totā ꝓuinciā iubēs vt qui vellēt auruꝫ ꝛ
argētū deferrēt ad repatiōem tēpli ꝓ sua volūtate atqꝫ v̄tute. Dū itaqꝫ pecūie allate
fuissēt ad sollicitudinē tēpli ꝛ eius expēsas: preposuit amasiam qui erat ꝛ supra ciui-
tatē scriptorē ꝛ saphan: ꝛ scribā monumētoꝝ ioan: ꝛ pōtificē eliachim. Qui dilatiōnē
nulla segnicie faciētes: sed instructores: ꝛ oia que erāt necessaria p̄pabant: ꝛ hoc mō
reparatiōe templi celebrata pietas regis ostēsa ē. Qui dū octauūdecimū imperij ha
beret annū misit ad heliachim sacerdotē: iubēs vt pecūie que remāserant cōflarētur:
ꝛ fierent exinde crateres: ꝛ libatoria ꝛ phiale ad misteriū dei: ꝛ sup: ꝛ quātūcunque
aurū ꝛ argētū eēt in thesauris: etiā hoc ꝓferret ad crateras: ꝛ ad vasa huiusmodi faci
enda. Proferēs aūt helyachim pōtifex aurū: inuēit librū sacrum moyseos in tēplo

positū quē simul ejciēs dedit scribe sapbe. Qui dū relegisset vēit ad regē: ⁊ dū omia que iusserat fieri: terminū bre significasset: relegit ei ⁊ librū illū. Tūc ille cū vba libri eius audisset: scissa veste sua vocauit pontificē eliacbim: ⁊ ipsum scribā: ⁊ necessarios sit ⁊ amicos: misitq₃ eos ad quādā mulierē ꝓpbetissam noīe boldā vxorē Salomi cuiusdā insignis viri ⁊ nobilitate preclari: iussitq₃ vt euntes cōsulerēt eā: si ꝓpici⁹ fieret deus: cū metueret ne ꝑuaricādo moyseos leges ⁊ mandata maiorū periculū trāsmigrationis incurrerēt: ⁊ ad extraneas terras vēientes vitā agerēt miserabilē. Audiēs autē ꝓpbetissa que fuerāt a rege mādata: iussit vt remeātes dicerēt regi: quia diuinitas quidē decretū quod iā cōtra eos ꝓtulerat ꝑcibus infirmari nō posset: id est vt populus nō ꝑiret: aut nō de ꝓuincia pelleref: aut bōis tūc ꝑsentib⁹ nime ꝑuarētur: dū transgressi fuissēt leges: ⁊ tāto tēpore pēitentiā nō egissēt: ꝓpbetis vtiq₃ monētib⁹ vt sobrie viuerēt: ⁊ impietatis supplicia deuitarēt: que faciēda dicebat vt crederēt: qr deus ē: ⁊ nequaq₃ mētitus in vbis que p ꝓpbetas suos ꝑnūciauit: ꝓpter iusticiā tamen regis retinēdas istas erūnas: ⁊ p⁹ eius obitū definita supplicia populis inferēda. Igit illi qui missi fuerāt muliere ꝓpbetāte: remeātes nunciauerunt regi. Tunc ille mittēs vbiq₃ iussit populū ad bierosolymā conuenire: ⁊ sacerdotes atq₃ leuitas: ⁊ oēm etatē simul adeē ꝑcepit. Quib⁹ cōgregatis: ꝑmū quidē eis sacros legit libros: ⁊ stās in tribunali in multitudie media: coegit cūctos fidē ⁊ iuramēta ꝑbere: vt apud deum flerēt: ⁊ moyseos leges p oīa custodirēt. Illi vo ꝓmptissime ⁊ iurauerūt: ⁊ ꝑcepta regis iplere ꝓmiserunt. Mox itaq₃ sacrificia celebrātes: deū sibi poscebāt eē ꝓpitiū. Rex aūt sacerdoti precepit vt si quod aliud vas a ꝑntib⁹ eius oblatu₃ ydolis aut diis extraneis inueniref vt tēplo ꝓferret. Et dū fuissēt multa collecta: cōburens ea cineres eoꝝ dispsit in fluuiū: ⁊ sacerdotes ydolorū qui ex genere nō erāt aaron interfecit. Dū bec ergo fecisset in bierosolymis: ꝓcessit in vniuersā ꝓuinciā: ⁊ lucos q ab bieroboā rege ad borē deorū extraneorū facti videbanf exterminauit: ⁊ ossa falsoꝝ ꝓpbetaru₃ sup altare quod ꝑus bieroboā cōstruxerat cōcremauit. Ea igif que vēiēs ꝓpbeta ad bieroboā: cū ille sacrificaret: ⁊ popul⁹ audiret que futura esse predixerat: mō terminū pceperūt: qndo ex genere dauid iosias noīe fecit ea q̄ predicta sunt ante annos trecētos sexaginta ⁊ vnū. P⁹ rex iosias profectus ē ad cūctos israelitas q captiuitatē ⁊ seruitiū assyriorū effugierūt: eisq₃ suasit: vt impios act⁹: ⁊ bonores deoru₃ extraneorū relinquerēt: ⁊ patriū maximūq₃ colerēt deū: eiq₃ dicarēt ⁊ domos ⁊ vicos. Perscrutatus ē autē ⁊ ciuitatē: ne quod forte ydolū bñtes intra sua tecta celarent: necnō ⁊ currus qui edificati fuerāt a ꝑoribus regibus: ⁊ queq₃ alia bmōi erāt que velut deos adorabāt: ꝑiter cūcta āputauit: ⁊ boc mō purgata oī prouicia ad bierosolymā oēm pplm cōuocauit: ⁊ ad azimorū festiuitatē que pascba dr: eos adduxit: donauitq₃ populo i pascba nouellos edos ⁊ annos trigita milia: boues aūt ad bolocausta tria milia. Prebuerunt āt ⁊ ꝑmi iudeoru₃ pp pascba sacerdotib⁹ agnos quiq₃ milia ⁊ leuitis agnos duo milia: sexcētosq₃ eorū ꝑsules obtulerūt: boues vo quigētos. Et dū eēt bec abundātia q̄drupedū sacrificia faciebāt moyseos legib⁹ bostias singulas enarrātib⁹ ac mistrātib⁹: nec fuit alia similis festiuitas apud bobreos a samuelis ꝓpbete tēporibus. Cā vo eius festiuitatis bec erat: vt oīa ꝫm legis antiquā traditionē paterne solennitatis efficerentur.

Capitulum. V.

POst bec autē dū iosias in pace atq₃ diuitiis ⁊ gloria sup oēs excelleret: necbao rex egyptiorū castra posuit ad eufratē fluuiū vt cōtra medos ⁊ babylonios dimicaret: qui assyriorū soluerūt ꝑncipatū. Hēbat.n. desideriū vt regnaret in asia. Et dū venisset ad ciuitatē medin: q̄ erat de regno iosie: probibebat eū rex iosias p suā ꝓuinciā cōtra medos iter efficere. Tunc mittens legatos ad eum necbao: significauit nō se cōtra exercitum ducere: sed ad eufraten fluuium ꝓperare: adiciēs q eum non

bolda propheti[ssa]

deberet ꝓuocare ad sua bella: prohibēdo ne aliena iret ad prelia quo tēdebat. Josi as vero nō acquiescebat vbis necbao: sed istabat ne iter suū ꝑ eius faceret regionem reoꝛ vrgebat eū: vt quod imminebat accideret. Nā dum aciē exercitus sui cōpōeret ꝛ in curru vectus a cornu transiret a cornu: quidā iaculatꝰ eum egyptiorum a belli fe stinatione suspēdit. Mox. n. vulnere nimis affectus: iussit exercituꝫ reuocari: ad hie rosolymamq; remeauit. Qua plaga defunctus ē: sepultusq; magnifice i patrijs mo numētis. Qui vixit annis triginta ꝛ octo: regnauit autē ex eis vnum ꝛ triginta: oīsq; populus eum multis diebus magno luctu gemituq; defleuit: sed ꝛ hieremias ꝓphe ta mortis eius carmē lamētabili modulatione composuit: quod hactenus noscit per manere. Hic vero propheta etiā futuram ciuitatis cladē predixit: scriptoq; reliquit simul ꝛ captiuitatem nunc apud nos habitam: ꝛ babyloniorum vna migrationem. Et non solum iste predixit hec populo esse vētura: sed ꝛ propheta Ezechiel ꝑmus de his duos libros conscribēs: plebi reliquit. Erant aūt ambo genere sacerdotes: sꝫ hieremias quidē in hierosolymis ē cōmoratus a tertiodecio anno regis iosie vsque dū ciuitas vastaret ꝛ tēplum. Que vō de hoc ꝓpheta prouenerunt loco ꝓprio decla rabimus. Mortuo siquidē iosia sicut prediximus ei successit in regnum filius iocha cū triū ꝛ viginti eēt annoꝝ. Et hic quidē regnauit in hierosolymis: mr̄em vero habu it amital de ciuitate abana: fuitq; impiꝰ ꝛ scelestus.

Capitulum. VI.

Rex igit egyptioꝝ dū fuisset a pugna reuersus euocauit ioachā ad semetipsuꝫ de ciuitate syrie que dr̄ ematth. Qui dū venisset eū repēte vinxit: ꝛ seniori fratri eius ex eodē patre ꝓgēito noie eliacbim: tradidit regnū mutans ei nomen ioachim. Prouincie vō tributū posuit cētū argēti talēta: ꝛ vnū auri. Joachi ergo has pecūias exoluebat. Joachim āt deduxit i egyptū: q ēt mortuꝰ ē i ea dū regnasset tres mēses: ꝛ dies. x. Joachim vō mr̄ vocabat zabud de citate abunia. Hic vir erat natura iiustꝰ ꝛ valde nequissimus: ꝛ neque circa deum sanctus: neque circa homines māsuetus.

Capitulum. VII.

Cumq; quartū regni haberet annum: babylonie pncipatū quidā nomie nabu chodonosor accepit eodēq; tēpore cū magno apparatu ad circamin ciuitatem venit: que ē iuxta eufraten: pugnaturus cōtra regē egyptioꝝ necbao sub hoc. n. syria erat vniuersa. Dūq; cognouisset regis babylonie volūtatem: necbao penitus nō ex pauit: sed cū magno brachio sup nabuchodonosor ad eufraten venit. Qui facta con gressiōe deuictus ē: ꝛ multa milia varijs rebus belli amisit. Transiēs aūt eufratē ba bylonie rex oēm Syriā vsq; ad pelusiū cepit preter iudeā. Quarto igit anno nabu chodonosor: qui erat octauus ioachim regis hebreoꝝ contra iudeos cū magno exer citu castrametatus ē rex babylonie tributa exacturus ab ioachim: aut certe dimica turus. Ille vero metuēs eius minas: ꝛ pacē hr̄e desiderans: prebuit ei tributa q̄ pre cepat annis tribus.

Capitulum. VIII.

Tertio anno audiēs egyptios denuo cōtra babyloniā pugnaturos tributa non reddidit: sed spe egyptiaci belli deceptus ē. Nā pugnare cōtra eū egyptij mi nime ꝑsumpserunt. Propheta itaq; hieremias quotidie predicebat: q: frustra egy ptioꝝ spe tenerētur: ꝛ quia immineret ciuitati vt a rege babylonio vastaret: ꝛ rex io achim subderet ab eo. Sed hec nulla vtilitate dicebat: quādo qui crederet nullꝰ erat Nā ꝛ populus ꝛ pncipes audiētes hec negligebāt: ꝛ indignātes sup his que dice bant quasi anguriū aduersus regē propheta ferret: accusabant eū ꝛ subiectuꝫ iudicio vt ad suppliciū quoq; traderet: cōtra eū dari sētentiā postulabant: quod multi quidē aduersus eū fieri decreuerūt: seniores aūt recesserūt. Qui ea volūtate qua iuste ꝓphe tā absoluerant: ꝛ ipsa etiam alijs suadebāt ne quid mali fieret hieremie: dicentes: q: nō solū iste ciuitati prediceret futura: sed ꝛ micheas ante eum olim talia predixisset:

τ multos scirent hmōi verba dixisse: quorū nullus a regibus aliquid pertulisset: sed quasi prophete dei honorati fuerant. His itaqȝ vbis mitigātes turbas: eripuerunt hieremiā a diffinito supplicio. Qui oēs prophetias suas scribēs: ieiunante populo: τ in ecclesiā cōgregato in tēplo mēse nono: quinto anno regis ioachim: relegit librū quē de futuris rebus ciuitati τ populis τ tēplo cōscripsisse videbatur. Audientes itaqȝ pncipes tulerunt ab eo librū: iusserūtqȝ eum τ scribā baruch de medio tolli: ne quibusdā ferēt manifestati. Ipsi vero librū portantes regi dederūt. Qui pñtib⁹ amicis iussit scribā suū relegere: τ audiēs que scripta noscebantur in libro: iratus rex dissrupit eū τ igne cremauit: τ requisitos hieremiā τ baruch iussit ad se pūiēdos adduci. Illi siquidē eius tūc irā declinauerūt: nō post multū vero tēpus veniētē contra se cū magno exercitu regē babyloniorū federis iure suscepit ꝓpter metū eorū: que dcā fuerant a propheta credēs nihil se fore passurum: neqȝ per obsessionē neqȝ ꝑ pugnā. Dūqȝ rex babylonie intrasset in citatē: fidē nequaqȝ ƀuauit: sed τ iuuenes fortissios τ pulchritudine decoros hierosolymitanorū occidit vna cū rege Joachim. Quez ēt ante muros in sepultum proijci iussit: filiū vero eius ioachim cōstituit regē vniuerse ꝓuincie. Eos autē qui erant in dignitatibus cōstituti nūero tria milia captiuos duxit in babyloniā inter quos erat ꝓpheta ezechiel cū eēt adhuc puer. Hic ergo finis habuit ioachim regē: qui vixit quidē ānis sex τ triginta: regnauit autē duodecim. Successor vero eius regni ioachim de mr̄e nomine onas: regnauit mensibus tribus τ diebus .x.

Capitulum .IX.

REgē ergo babyloniorū qui ioachim cōcesserat principatū repente timor inuasit. Formidatus ē.n. ne forte habēs mali mēoriā ꝑ nece pr̄na ꝓuinciam eius inuaderet. Et mittēs exercitū regē ioachim in hierosolymis obsidebat. Ille vō cū esset natura benign⁹ τ iustus noluit ciuitatē ꝓpter se videre picula sustinere: sed sumēs matrē τ cognatos tradidit obsides ducib⁹ qui fuerāt a babylonia regeqȝ directi accipiēs ab eis iusiurandū vt nihil mali pateref: nec ipse nec citas: quorū fides nequaqȝ mansit inuiolata. Non.n. seruauit eā babylonie rex: sed pcepit pncipibus suis: vt omēs qui erant in ciuitate iuuenes captiuos sumerēt pīter τ artificesꝫ eosqȝ ad se ligatos adducerent: qui oēs fuerūt decē milia τ octingēti trigīta τ duo: simul τ ioachim cū mr̄e pīter τ amicis: quos deductos ad se habuit in custodia. Patruū vero ioachim noie sedechiā cōstituit regē: accipiēs ab eo iusiurādū vt ei ꝓuinciā custodiret τ nihil hostiliter ageret: nec faueret egyptijs. Sedechias āt erat qdē annorū viginti τ duorū quādo accepit regnū: τ nomē matris eius amias. Fuit.n. cōtra iusticiam supbus: circa quē impij locū maximū habere videbanf. Quapp τ ꝓpheta hieremias ad eū veniēns crebro testabaf dicēs: vt reliqs quidē impietates τ iniqtates desereret: τ iusticie ꝓuideret: τ neqȝ duces qui eēnt maligni respiceret: neqȝ falsis ꝓpheti eū seducentibus crederet: quasi nequaqȝ cōtra ciuitatē babylonie rex dimicaret: quia egyptij cōtra eū bella rursus īferrēt τ vincerēt: quasi hec vba nō eēnt: nec hoc mō ventura forēt. Sedechias aūt dū audiret ꝓphetā hec dicētē: cōsentiebat ei ꝑ oīa tanqȝ vera loquēti: τ qsi ꝓdesset ei: vt eius crederet vbis: sꝫ rursus eius aici subuertebant eius mētez τ a ꝓphete dictis ad ea que voluerāt adducebāt. Prophetauit aūt Ezechiel in babylone futuras populi calamitates: τ hec misit in hierosolymā: sed sedechias eorūȝ ꝓphetijs non credidit ꝓpter hmōi cām. Alia siquidē vniuersa cōsona prophetis edicta sunt: quomō τ ciuitas vastaref: τ ipse sedechias duceref captiuus in babyloniam: discordabat aūt ezechiel dicēs quia sedechias babyloniam non videret cū hieremias dixisset: quia vinctum eū rex babylonie duceret: τ eo ꝙ non idē vterqȝ dixissent: etiam illa que concordabāt: non eē vera dicebat: lꝫ ei omnia ƀm eorum euēirent prophetias: que tamen oppunius declarabimus. Igitur societatem babyloniorūȝ

Baruch propha: scripsit hieremie propham

Joachim rex hiero[sol]

Sedechias supbus rex

propha Ezechiel in babilo[nia]

quã habuit annis octo:diſſoluit:⁊ ſemetipſũ ad egyptios tranſtulit:ſperãs cum illis contra babylonios preualere.

Capitulum.X.

Interea dũ hoc cognouiſſet babylonie rex caſtra mouit aduerſus eũ:⁊ afflicta ꝓuincia:⁊ munitiões eius vna diripiẽs:ad ipſã hieroſolymorũ ciuitaté obſidendam cũ magno véiebat exercitu. Rex ergo egypti⁹ audiẽs quia ſedechias ei⁹ amicus eẽt obſeſſus:ſũpta virtute maxia bellatorũ véit ad iudeã quaſi ei⁹ ſoluturus obſeſſioné. Babilonius aũt receſſit ab hieroſolymis:⁊ occurrit egyptijs:eiſqꝫ cõgreſſus ꝑlio ſuꝑauit:⁊ eos in fugã v̈ſos de ſyria coegit exire. Dũqꝫ diſceſſiſſet babyloniorũ rex ab hieroſolymis:deceperũt falſi ꝓphe ſedechiã dicentes:q: neqꝫ babyloni⁹ rex denuo pugnaret:⁊ cõtribuli eorũ quos de ꝓuincia ad babyloniã demigrauerat cum dei vaſis oĩbus q̃ rex tulerat ad hoc téplũ reuerteréť. Sꝫ hieremias his ꝯtraria atqꝫ v̈a tranſiẽs in mediũ ꝓphetauit:dicẽs:q: male quidẽ facerét illi q regi talia ſuaderét quãdo ꝑ egyptios nihil iuuari poſſét:quos vtiqꝫ deuicens babylonie rex in hieroſolymã remearet:eãqꝫ fortiter obſideret:⁊ populũ fame corrũperet ac reliquos captiuos abduceret:ſubſtãtiaſqꝫ diriperet:ſimul ⁊ tépli diuitias exhauriret:⁊ illud inſuꝑ cõcremaret:ciuitatéqꝫ ſubuerteret:⁊ eẽnt ſeruituri babylonie regi:eiuſqꝫ nepotibus ãnis lxx. A quorũ ſeruitio nos inq̃t tũc remouebũt ꝑ ſe ⁊ medi babyloniorũ deſtruentes impiũ:⁊ ad hãc remeãtes vrbé:edificabim⁹ téplũ rurſus:⁊ hieroſolymã denuo reparabim⁹. Hec dicẽte heremia plurimi quidẽ crediderũt:ꝑncipes aũt ⁊ impij exceſſiſſe eũ a ſua mẽte dicebãt:eũqꝫ ſub hoc fomite deridebãt. Igit̃ cũ ei placuiſſet ad patriã ꝓperare:que dr̃ anathoth:viginti ſtadijs ꝓcul ab hieroſolymis cõſtituta inueniẽs eũ in itinere quidã ꝑncipũ cõprehẽſũ detinuit:calũniã faciẽs ei quaſi ad babylõios iret. Ille mẽtiri quidẽ illũ ⁊ calũniari ſibi:criméqꝫ inferre:ſe v̈o ad patriaꝫ ꝓperare dicebat. Qui ad hec v̈ba nõ flex⁹ vinctũ deduxit ad iudices magiſtratuũ:a qb⁹ oĩa v̈bera ⁊ tormẽta ꝑpeſſus:ad necis ſupplicia reſeruabať:q quodddã ꝑ tẽp⁹ hec q̃ ꝑdixim⁹ iiuſte ſuſtinuit. Anno nono ſedechie regis:decia die mẽſis decimi: babylonie rex ad hieroſolymã caſtrametatus ẽ:⁊ ſedẽs circa eã decẽ ⁊ octo mẽſes:cum ſtudio magne v̈tutis obſedit:obſeſſoſqꝫ hieroſolymitas duo mala alia ⁊ maxia deꝑ̃mebãt morbi lãguor ⁊ fames eiſ vehemẽter iſiſtẽs. Hieremias vero ꝓpheta cũ eſſet in cuſtodia non ceſſabat:ſed clamabat:ꝑ̃dicebatqꝫ apte monẽdo populũ vt regẽ babiloniorum portas aperientes exciperẽt:hoc.n.facto eos cum omni domo poſſe ſaluari: alioquin radicitus aſſerebat euelli:ꝑ̃dicabatqꝫ pariter:quõ ſi qui mãſerint in ciuitate omnino ꝑirent:aut fame conſũpti aut gladijs hoſtiũ. Si vero ad hoſtes cõfugerent: ⁊ inimicos ⁊ mortem quodãmodo declinarent. Principes hec audientes inter ipſa mala conſiſtentes non patiebantur eius verba animo ſuo percipere: ſed cum ira venientes indicauere regi:⁊ accuſantes eum quaſi veſanum occidendum eſſe prophetam poſcebant qui eorum animos frangeret:⁊ malis promiſſionibus audaciam populi valde molliret:quando dum parati eſſent omnes pro eo ⁊ patrie ſalute pugnare ille moneret vt ad hoſtes fugerent vniuerſi:quia ciuitas capienda foret:⁊ omnes in ea pariter perituri. Rex vero ipſe quidem pro bonitate ⁊ iuſticia iratus non eſt. Sed ne principibus tali tempore videretur eſſe contrarius: permiſit eis vt facerent prophete quod vellent. Qui hoc ſibi agere conceſſo: mox ingredientes in carcerem:⁊ ſumentes eum in quendam lacum plenum ceno depoſuerunt: vt morte propria ſuffocatus extingueretur. Ille ergo vſque ad guttur in luto depoſitus in his vegebat anguſtijs. Quidã v̈o ſeruorũ regis hõrib⁹ decorat⁹ genere ethiops erũnas ꝓphete regi nũciauit:dicẽs nõ recte aicos ⁊ ꝑncipes ei⁹ feciſſe vt ꝓphaꝫ i ceno ſubmergerẽt: quod op⁹ oĩ morte ⁊ viculis eſſet amarius. Hec cũ audiſſet rex penitẽtia

[Handwritten marginal notes:] ... ſecundo hieremie prophe... / ...ieremias ꝓpha in ceno ab inimicis vſqꝫ ad guttur poſitus

ductus: quia ꝓphetam pncipib⁹ tradidisset iussit ethiopi: vt sūptis triginta regis mini-
stris ⁊ funib⁹: ⁊ quicquid expediret ad salutis ei⁹ vtilitaté: cū festinatiōe hieremiā ab
straheret. Ethiops aūt sumēs qđ preceperat rex: ꝓphām de lacu reduxit: ⁊ sine cu-
stodia esse pmisit. Euocāte vero eum rege latenter: ⁊ requirēte si quid ei diuinū in re
bus pñtib⁹ posset edicere: ille habere quidē se qđ diceret asserebat sꝫ nō sibi fore credē
dum: nec dū moneret audiēdū: qñ iam q̄si malū aliquid agentē amici pdere decreuis-
sent. Ubi sunt inquit nunc qui babiloniū nequaq̄ dimicaturos esse dicebāt: audiētesq́ꝫ
fallebāt. Sed ⁊ si nūc veritatē dixero: morte me cōdēnabis. Cūq́ꝫ ei rex iusiurandū
prebuisset: quia nec ipse eū pimeret: nec pncipib⁹ supplicij iure cōtraderet: data fide se
cur⁹: suadebat ei: vt babilonijs traderet ciuitatē. Hec eni dicebat ei deū p se ꝓpheta-
re si liberari vellet: ⁊ pñtia picula declinare: ⁊ neq́ꝫ ciuitatē vsq́ꝫ ad fūdamēta deici: nec
templū ab hostibus cōcremari: qđ si nō fieret: ipe maloꝝ auctor ⁊ sibi ⁊ ciuitati huius
calamitatis existeret. Hec audiēs rex: velle se quidē q̄ monebat facere dixit: ⁊ ex-
pedire sibi: sed metuere cōtribules: qui ad regē babilonie prexissent: ne accusantibus
eū picula subiaceret. Quē ꝓpha confortabat: ⁊ frustra suppliciū suspicari dicebat: ni-
hil mali passurū: si babilonijs traderet ciuitatē: nec ipꝫ: nec filios: nec vxores ei⁹: insu
per ⁊ quia templum maneret illesum. Et hieremiā quidē cum hec dixisset dimisit
rex pcipiēs: vt nulli ciuiū que locuti fuerāt ꝓderet: sed neq́ꝫ pncipib⁹ aperiret: q si co-
gnoscētes eūꝫ a rege vocatū requirerēt: vt quid cū eo locut⁹ fuisset: eis quoq́ꝫ narraret
diceret quia poposcissꝫ: ne in vincula aut in carcerē denuo traderetur. Qui scꝫ eis hoc
dicebat: dum veniētes ad ꝓphetam requirerent quid locut⁹ fuisset ad regē. Hec q
dem ita sunt gesta. Babilonius aūt obsessionem grauius inferebat: faciens turres
cum magnis edificijs: ⁊ aggeres ingentes exaltās: ex quibus resistebat de muris pu
gnare intentibus: multasq́ꝫ machinatione erexit equans muris p circuitum ciuitatis.
Illi siquidē qui intra vrbem erant fortiter ⁊ ꝓmptissime resistebāt: neq́ꝫ fame neq́ꝫ lā
guore fatigati: ⁊ licet intus his passionibus angerentur animo: tamē fortes videbant
ad preliū: in nullo adinuentiōes inicoꝝ ⁊ machinamēta expauescētes: sed contrarias
machinationes in oibus que faciebāt illis opponere cogitātes: ita vt magnum certa-
mē eēt babilonijs simul ⁊ hierosolimitis velocitatis atq́ꝫ prudētie: his quidē nihil ar-
bitrārib⁹ ampli⁹ cōmodi q̄ꝫ captiōem illi⁹ ciuitatis: his āt salutē suā nō in alia cā ponē
tib⁹: nisi vt magno studio laborarēt: ⁊ nō desperarēt excogitare quib⁹ modis hostium
machinamēta destruerēt. Et hec passi sūt mēsibus octo ⁊ decē donec fame vastarent
⁊ iaculis q̄ turrib⁹ iaculabant aduersus eos hostes. Capta est ergo ciuitas vndeci
mo anno sedechie regis quarto mense: die nono: ceperūtq́ꝫ eā pncipes babiloniorum
quib⁹ obsessio a rege nabuchodonosor videbatur esse cōmissa. Ipse āt in reblatha ci-
uitate cōmorabatur. Nomina principum qui hierosolymam subdiderunt hec sūt: her
gella: sarrare: matuse: megarus: nabuzardan: saris. Capta itaq́ꝫ ciuitate circa me-
diam noctem: ⁊ principibus hostium ingressis in templum: agnoscens hec sedechias
rex: sumptis vxoribus: ⁊ filijs: ⁊ principibus: ⁊ amicis: de ciuitate fugit per desertum
valde tutissimum. Quod dum a quibusdā traditijs principibus babiloniorūꝫ indica
tum fuisset diluculo eum psequi sunt egressi. Quē dum circa hierichuntem apprehen-
dissent: eum circundederunt. Amici vero ⁊ principes sedechie fugiebant dūꝫ hostes
proximos esse conspicerent: dispersique sunt relinquentes eum: alter ad alium locūꝫ
fugiens ⁊ vnusquisque se liberare cōtendens. Quem comprehensum cum paucis
hostes: cum vxoribus atque filijs duxerunt ad regem. Uenientem quoque ad se
regem: nabuchodonosor impium ⁊ infelicem vocare cepit: ⁊ iurisiurandi in memo
rem quod prebuerat vt ei prouintiam custodiret. Super hec autem cum ob-
iurgauit eum ingratum: quia dum ab eo percepisset imperium quod ab eius

Machinatio: instrumentum ad obsidendum ciuitatem et destruendum

Sedechias hiero[solymorum] rex captiuus ducitur ad nabuchodonosor regem babilo[nis]

fratre tulerat ꝛ illi tribuerat: contra munificum largitorē egisse videbatur hostiliter. Dixitq; post hec. Magnꝰ deus: qui hūs tuā nequitiā odio: nostro te subiugauit imperio. His igitur verbis vsus aduersus sedechiā: filios eiꝰ iussit pariter ꝛ amicos continuo ꝑimi: ipso scȝ sedechia ꝛ aliis captiuis inspiciētibꝰ: deinde oculos eruēs sedechie eūq; vinciēs: ꝑduxit in babiloniā: Hec vero ꝓuenerūt ei q̄ hieremias ꝛ ezechiel ꝓphetauerāt: q: cōprehēsus duceret ad babilonicū regē: ꝛ loq̄ret ei ex ore suo ꝛ videret suis oculis eiꝰ oculos sicuti hieremias dixit: cecatꝰ aūt ꝛ ductus ad babiloniā: eā non vidit: sicut ezechiel ꝑdixit. Hec igit̄ que sufficiēter pūt dei manifestare naturā ne sciētibꝰ explanauimꝰ: quō diuersa est atq; multimoda ꝛ vniuersa ordine suo cōspiciēs ꝛ q̄ cōgruāt agi ꝑdicēs ignorātiā q; hoīȝ ꝛ infidelitatē redarguēs ꝑ q̄ curari nequiuerit ab his q̄ erāt passuri. Nā cuȝ ea q̄ ꝑdicebātur custodire nollēt: calamitatibꝰ noscūtur eē ꝯtraditi: ita vt eēt impossibile vt ab ea declinarēt. Igit̄ qui de genere dauid regnauerūt: hmōi cōuersatiōem habere noscūt. Fuerūt aūt viginti ꝛ vnꝰ vsq; ad vltimuȝ regem: regnaueruntq; oēs annis nōgētis: ꝛ q̄tuordecim ꝛ mēsibꝰ sex diebꝰq; decē. Ex quibus ꝑncipatū tenuit ꝑmus eoꝝ saul ānis viginti: nō tn̄ ex ea tribu cōsistēs. Porro babiloniꝰ misit ꝑncipē militie sue nabuzardā in hierosolymā: vt expoliaret templum ꝑcipiēs: vt ꝛ illud incēderet: ꝛ regalia pariter: ꝛ ciuitatē ad pauimētuȝ vsq; deponeret: ꝛ ppl̄m in babiloniā migraret. Qui dum venisset ad hierosolymā vndecimo anno sedechie regis: ꝛ templū subuertit: ꝛ vasa dei aurea argēteaq; tulit: necnō ꝛ maximū cantarum: quē imposuit salomō: insup ꝛ colūnas ereas: ꝛ capita eaꝝ: aureasq; mensas: ꝛ cādelabra: ꝛ hec auferēs: tēplū quoq; succēdit: mense quīto: initio mēsis: anno vndecio sedechie: octauo decimo aūt nabuchodonosor. Succēdit aūt ꝛ regalia: ciuitatēq; destruxit: ꝛ tēplū ita cōcrematū est: post trecētos ꝛ septuagita annos: ꝛ mēses sex: diesq; decē: exquo illud cōstat edificatū: ab egressu aūt populi: tūc erāt āni mille. lx. duo. mēses sex: diesq; decē. A diluuio vero vsq; vastatiōem templi: omne tempus fuit annoꝝ mille: nongentorum: quinquaginta septē: mēsium sex: dierum decem: exquo vero factus est adam vsq; ad ea que prouenerunt templo: anni sunt tria milia: quingenti tredecim: menses sex: dies decem. Tantus ergo numerus annorū erat. Quecūq; gesta sunt: singula vt ꝓuenere manifestauimus. Princeps itaq; regis babilonis postq̄ hierosolymā ꝛ templum subuertit. sumēs captiuos: migrauit eos: ꝛ pontificē: ꝛ zardā ꝛ sacerdotē iosedech secūdariū eius ꝛ custodes templi: ꝛ tres eunuchos qui erāt sup armatos: ꝛ amicos sedechie septē: ꝛ scribā eius: ꝛ alios ꝑncipes sexaginta: quos oēs cū vasis q̄ depdatꝰ est deduxit ad regē in reblata ꝓuintie syrie ciuitatē. Rex autē pontificis quidē ꝛ principū ibi capita iussit abscidi: ipe vero omnes captiuos ꝛ sedechiā deduxit in babiloniā: vinctū quoq; circūegit ꝛ iosedech pōtificē filiū sacre pontificis: quem occidit babiloniꝰ in reblata syrie ciuitate: sicut dudum iam designatuȝ est.

Igitur quia genus regum explanauimus: ꝛ qui fuerāt: ꝛ eoꝝ tempora cūcta narrauimus: necessarium iudicaui: etiaȝ noīa referare pontificum: qui pontificatum regū temporibus habuerunt. Primus siquidem sadoch pontifex templi fuit: qd̄ salomon edificauit: post eum filius achimaas in eius honore successit: post achimaā zarias: post hunc autem ioram ꝛ post eum anxi ioram: deinde fideas: post fideā sudeas: post hunc hilus: hilo vero successit ioathan: cui rursus vrias: vrie vero nerias: post neriam odeas fuit: post hunc sallom: deinde helchias post hunc zaroch: ꝛ post hunc fuit iosedech: qui captiuus in babiloniā ductus est. Isti itaq; oēs in pontificatum filiꝰ patri per ordinem successerunt: Veniens autem in babiloniam rex: sedechiaȝ habuit donec ad vixit in carcere. Quem dum regaliter sepelisset: vasa que in hierosolymorum templo fuerat depredatus: diis dicauit suis: ꝛ populum in babiloniorum regiōe constituit: pontificem vero soluit a vinculis.

Capituluꝫ.XI.

P Rinceps itaqꝫ militie nabuzardā dū captiuasset pplm hebreoꝝ:pauperes ꝛ eos qui se tradiderūt dereliquit:cōstituēs eis pncipē noie godoliā filiuꝫ aicbam: de nobilib⁹natū:māsuetū ꝛ iustū:iussitqꝫ vt op⁹ in terra ꝓuītie facientes:regi definita tributa psoluerēt. Hieremiā vero ꝓphā soluit de carcere:eiqꝫ suasit:vt ad babiloniā cū eo veniret:fuerat enī ei hoc a rege iussū:vt illi p oia placida ministraret:qui si nollet hoc facere:vt idicaret vbi manere vellet:q̄tenus hoc regi significaret. Propheta ergo nec sequi voluit:nec alibi cōmorari:sed libēter se abire dixit in deserta patrie: ꝛ cū miserrimis habitare reliquijs. Cognoscēs aūt eius volūtatē militie pnceps:godolie quē ꝯstituerat i hierosolymoꝝ vrbe pcepit:vt ei⁹ ꝓuidētiā in oib⁹haberet:eiqꝫ ministraret quib⁹egeret:ꝛ donās ꝓphā multis p̄ciosisqꝫ munerib⁹dimisit ad ꝓpria. Et hieremias quidē māsit apud godoliā in ciuitate ꝓuintie q̄ dicit masphat:rogabatqꝫ nabuzardā:vt cū eo dimitteret discipulū baruch filiū nerie:ex magna valde familia: ꝛ q lingua patria p̄cipue fuerat erudit⁹ Hec dū fecisset nabuzardan in babiloniā ꝓfect⁹est. At illi qui obsessa hierosolymoꝝ vrbe diffugerāt:dispsi p certa loca:dū recessisse babilonios ꝯgnouissent:ꝛ quasdā reliquias in hierosolymoꝝ terra reliquisse:ꝛ qui eā incolerēt supesse:vndiqꝫ collecti venerūt ad godoliā in masphat: Erāt aūt pncipes eoꝝ ioab fili⁹caree:ꝛ zareas:ꝛ iezomas:simul ꝛ alij Porro de genere regio erat q dam ismahel vir malign⁹ꝛ callid⁹:qui dū obsideret hierosolyma:ad regē euasit āmanitarū al's āmonitarū noie bachalim:ꝛ ibi illo tpe morat⁹est. Igit qui ad hierosolymā cucurrerāt:fecit eos godolias ibi manere:nequaq̄ babilonios metuētes colentesqꝫ terrā:nihil mali passuros esse dicebat ꝛ hec iuramēto firmauit:adijciens q: solatiū cūctis p̄beret:ꝛ siquis ab aliquo grauaret illi⁹mereret auxiliū:suasit vt singuli in q̄ vellent ciuitate morarēt:ꝛ vt mitteret cū eis qui eoꝝ habitacula repararēt:ꝛ ipe quoqꝫ faceret dū tēpus esset:vt triticū:ꝛ vinū:ꝛ oleū recōderēt:q̄ten⁹hyemis tpe pabulo nō egerēt. Hec cū dixisset:dimisit eos ad ꝓuītie loca q̄ vnusq̄sqꝫ voluerat. Fama vero discurrēte ad gētē iudee:q: venietes ad se de fuga godolias clemētissime susciperet:ꝛ ad terrā colēdā oēs habitare pmitteret:vt regi babilonis tributa psoluerēt:ꝯcurrerūt oēs ad godoliā:ꝛ in ꝓuintia habitarūt:cōsiderātesqꝫ ꝓuintiā in pace regi: ꝛ godolie benignitatē atqꝫ clementiā:iohānes ꝛ principes qui cum eo erant valde dilexerūt euꝫ: dicebantqꝫ mittendum ad regem ammanitarum al's āmonitarū bachaliꝫ:vt ismahel latenter occideret:quatenus ipse securus esset in israel:quia ille erat de regio genere: q solus poterat debellare. Cui⁹dolū dicebant posse declinare al's declinari:si potius ismahelem ipe pimeret:vt metum decetero non haberet:adijciētes insuper se timere:ne godolia magis ab illo pempto:fūditus isrlitarū reliquie depirent. Ille vero acquiescere noluit:dicens:non esse rectum contra virum qui adhuc nihil malignitatis gesserat:insidias exercere al's exerceri:non eniꝫ verisimile esset.quia in tali desolatione huiusmodi malitiā exerceret:ꝛ quem in tanta necessitate fouerat ꝛ ab inimicis alijs eripuerat:ipse perimeret:sed ꝛ si e diuerso faceret ille dolum:melius esse vt ipse perimeretur ab illo:quam homo qui ad illum ꝯfugerat:suamqꝫ salutem extradiderat:ꝛ commendauerat vitam:dolo perimeretur istorum. Et iohannes quidem:ꝛ principes qui cum eo erāt:cum non potuissent psuadere godolie:protinus recesserunt. Tempore itaqꝫ dierum.xxx.translacto:venit ad godoliā in ciuitatē masphat ismahel cum viris decem: quos godolias splendidis epulis muneribusqꝫ suscepit. Tunc godolias inter conuiuia ismahel sepius vt assolet inuitato:deebriatus est. Queꝫ ismahel vidēs ita vino repletum:ꝛ velut insensatum:ꝛ in soporem ebrietatis conuersum:surgens cū decem suis amicis eum occidit:ꝛ qui cū eo in cōuiuio recūbebāt. Et post horū pemptiōem/egress⁹p noctē:cūctos piter in ciuitate iudeos ꝛ milites trucidauit:q a babilo

Dulcis amor patriae

Ismael Godoliam ebrium occidit.

Ismael crudelis.

relinquerat

Deus apparens Hyeremie.

nijs fuerãt derelicti. Altera vero die cũ munerib⁹ veniebãt ad godoliã de puintia octogita viri: nihil sciẽtes: qđ de eo fuerat gestũ. Quos cũ vidisset ismahel: eos q̃si ad godoliã accessuros: iteri⁹ euocauit. Quib⁹ ingressis aula clausa cũctos occidit: eorũq3 corpora in lacũ pfũdissimũ ne videret̃ abiecit. Ex his itaq3 octogita viri aliq repti erepti sunt: q se rogauerũt nõ prius occidi: ãteq3 occultas in agris diuitias r pallia simul et vestes recõditas: r frumẽta mõstrarent. Hec audiẽs ismael: pepcit eis. Populũ vero q erat in maspbat cũ vxorib⁹ r filijs captiuũ duxit: inter quos et filias sedechie regis quas nabuzardã babiloniorũ pnceps godolie relipuerat conseruãdas tulit. Et dũ hec egisset: venit ad regẽ ammanitarũ. Audiẽs autẽ iohãnes r pncipes qui cũ eo erant q̃ in maspbat fuerãt gesta ab ismahel: morteq3 godolie: nimis exaspati sũt: assumẽtesq3 singuli arma sua: egressi sũt: vt ismahel viriliter expugnarẽt. Quẽ dum apphendissent: circa fontẽ chebron: illi qui ab ismahel captiui ducebant̃: vidẽtes iohãnez r pncipes: r ad solatiũ sibi venisse indicãtes: releuati sunt: r relinquẽtes eũ qui illos ceperat: ad iohãnem se cõtulerũt. Ismahel itaq3 cũ viris octo ad regẽ fugit ãmanitarũ. Johãnes ergo sumẽs: quos de manib⁹ eripuerat ismahel: r eunuchos: r mulieres: r infantes: venit ad quendã locũ quẽ caulas appellãt: r illo die ibi mansit. Deliberauerãt aũt vt inde surgẽtes: abirent in egyptum: metuẽtes ne eos babilonij pimerent: pter godolie mortẽ: q ab eis dux fuerat institut⁹. Et dum in tali cõsilio pmanerẽt: petierũt hieremiã pphetã iohãnes r pncipes qui cũ eo erãt vt deũ cõsuleret: q̃ten⁹ eis in angustijs cõstitutis quid deberẽt facere demonstraret: facturos se iurãtes: quicquid eis hieremias diceret. Cũq3 ppha oraturũ se p eis apud deũ ꝯpromisisset: post dies decẽ apparuit ei de⁹ dicẽs: vt indicaret iohãni r pncipib⁹ suis: r vniuersis: quõ cõsistentib⁹ eis in illa puintia ferret puidentia diuina solatiũ r a babilonijs quos metuebãt seruaret illesos: pficiscẽtes aũt in egyptũ perituros: r ab egyptijs illa passuros que olim fratres eorũ cõstat eẽ passos. Hec cũ dixisset iohãni r pplo deũ ppha pdicere: nõ ei credebãt: q3 deus eos puintiã habitare pceperat: s3 vt pstaret baruch suo discipulo: mentiret̃ quidẽ de diuino mãdato: suaserit ãt eis ibi manere: vt a babilonijs interirẽt. Popul⁹ ergo r iohãnes nõ obediẽtes cõsilio dei quo eos monuerat p pphetã: discesserũt ad egyptũ: ducẽtes r hieremiã piter r baruch. Dũq3 illic eẽnt idicauit pphe diuinitas venturũ regẽ babiloniorũ ad egyptũ: iussitq3 pdicere pplo: egypti vẽturã captiuitatẽ: r q3 alios qdẽ eorũ occideret: alios captiuos sumẽs in babiloniã pduceret. Et hec ita cõpleta sũt. Quito siquidẽ ãno captiuitatis hierosolimorũ q est terti⁹ r vicesim⁹ regni nabuchodonosor castrametat⁹ ẽ idẽ nabuchodonosor in iferiorẽ syriã: eãq3 detinẽs: expugnauit r ammanitas al's ãmonitas r moabitas. Cũq3 subdidisset has gẽtes: prexit ad egyptũ eãq3 subuertit: r regẽ qui tũc erat ibi occidit: aliũq3 ei i ea ꝯstituẽs: denuo iudeos captiuos duxit in babiloniã: r hebreorũ qdẽ gen⁹ huiusmodi terminũ eufraten trãsisse pcepim⁹ Igit̃ p assyrios corruit ppl's decẽ tribuum de samaria cũ regnaret apud eos osias: deinde duarũ tribuũ multitudo nabuchodonosor rege babiloniorũ: r caldeorũ captis hierosolimitis est vastata. Salmanasar trãsmigrãs isrl'itas: i eorũ regione instituit cuthreorũ gentẽ: qui pri⁹ in iteriori pte psidie r medie morabãt̃: tũc tñ samarite vocati sũt: vocabulũ puintie sumẽtes: in qua habitare videbant̃. Babiloniorũ vero rex cum duas trib⁹ captiuas duxiss3: neq3 gentez aliã in eorũ habitare fecit puintia: r ppterea desolata ois iudea r hierosolima: r tẽplũ ãnis septuagita pmansit. Dẽ itaq3 tẽp⁹a captiuitate isrl'itarũ: vsq3 ad duarũ tribuũ trãsmigratiõez: fuit ãnorũ centũ trigita mensiũ sex: dierũq3 decem. Ca.XII.

P Orro rex babiloniorũ nabuchodonosor sumẽs oẽs iudeorũ nobiliores: r cognatos regis eorũ sedechie: q r pubertate corporũ r aspect⁹ pulcritudie rsplẽdebãt: pedagogis eos p diligẽtia exhibẽda ꝯdidit: eosq3 castrauit: qđ ẽt eis q⁹q3 quos cepat ex alijs gẽtib⁹

quas vastauerat cum essent in etatis bui⁹pulcritudine ↄstituti fecisse dinoscit᷑: iussitq₃ eis ministrari de mensa sua cibos: ⁊ erudiri ꝓuintialib⁹ lr̄is pit̄er ⁊ chaldeis. Erant aūt isti sapia quidē idonei: bn̄tes exercitiū iocundū. Inter quos erāt aliqui de genere sedechie quattuoꝛ optimi ⁊ natura benigni: quoꝝ ali⁹ quidē daniel: ali⁹ aūt ananias: alius misabel: quartus vero vocabat᷑ azarias. Hoꝝ babilonioꝝ rex noīa cōmutauit: ⁊ aliis iussit appellari vocabulis: ⁊ danielē quidē vocabat balthazar: ananiā sydrach. misabel misach: azariā vero abdenago. Hos aūt rex cum essent nimis ingeniosi: ⁊ circa litteraꝝ doctrinas assidui: habebat in bonoꝛe ⁊ dilectiōe pcipua. Placuit vero daniel cum cognatis suis: vt se a cibis regie mense suspenderēt: ⁊ ab oībus aiatis generaliter abstinerēt. Et accedētes ad ascban eunuchū: cui eoꝝ diligētia fuerat a rege cōmissa: rogauerūt eū: vt ea q̄ rex iusserat eis expēdi ipē pciperet: ⁊ eis legumina comedēda pberet: vel quid aliud inaiatum vellet: ad istos cibos se esse dicētes deditos: ⁊ alios sibi valde cōtrarios. Ille vero patum quidē se esse dicebat eoꝝ volūtatib⁹ obedire sed metuere regē: ne p coꝛpis maciē vultusq₃ mutatiōe₃ ꝓderēt᷑ regi: eo ꝙ ab epulis abstinerēt: dicēs esse cōseqnēs: vt ꝓ qualitate ciboꝝ eoꝛum quoq₃ coloꝛ ⁊ coꝛpa mutarent᷑: vt dum alij pueri bene refecti a rege viderent᷑: isti eni piculi ⁊ supplicij auctoꝛes existerēt. Dum igit᷑ ascbanis foꝛmidinē hāc haberet: psuaserūt ei: vt ꝓ experimento decē diebus hec ministraret illis: ⁊ dum habit⁹ eoꝝ coꝛpis minime verteretur ad peius: in his sine dubio pmanerēt: tanquā ex hoc ledi nō possent: si vero eos sbtilioꝛes inspiceret: ⁊ deterioꝛes ab aliis: ad poꝛa conuiuia reuocaret. Quos duȝ non solum cibus ille nō noceret: sed etiā magis q̄̄ alioꝛum pinguioꝛa atq₃ decētioꝛa eoꝝ coꝛpoꝛa reperiret: ita vt illi quib⁹ regalia cōuiuia pparabant᷑ inferioꝛes eēnt: daniel autem ⁊ qui cū eo erāt crederent᷑ in magna copia epularum cōuiuari: ex illo tēpoꝛe audacter ascbanis ea q̄ quidē de mēsa regis quotidie illis pueris mittebant᷑ ipē sumebat: ⁊ illis q̄ dicta sūt mistrabat. Ut illi dū ⁊ aīe eoꝝ ꝓpter hoc eēnt limpide ⁊ ad doctrinas euecte coꝛpaq₃ eoꝝ ad laboꝛē acta cōsisterēt: nō eni aut aias hebetes habebāt: ⁊ ꝓ ciboꝝ varietate cōfusas: aut coꝛpoꝛa per eas epulas mollioꝛa: oēs velociter didicere doctrinas quecunq₃ ⁊ apud barbaros erant. ⁊ apud chaldeos precipue tamen daniel sapiētia erat idoneus: ⁊ ad somnioꝛum interpretationes exptus: eiq₃ reuelabat apte diuinitas. Igitur post annum hm egyptiace vastatiōis: rex nabuchodonosoꝛ vidit somnium valde mirabile: cuius explanatiōem ipse ei psomnium deus apēruit. Quā duȝ euigilauit oblitus mox chaldeos vocauit ⁊ magos: atq₃ diuinos: seq₃ vidisse dixit sōniū ⁊ expositiōem ei⁹: ⁊ hec simul oblitū: iussitq₃ vt dicerēt ⁊ somniū: ⁊ quid significare videret᷑. Illis vero dicētib⁹ hoc inuenire esse hoib⁹ impossibile: s₃ si visiōem exponeret: somnij explanatiōem ab eis audiret: interminatus est eis moꝛtē: nisi somnium edicerēt. Et dum faterent᷑ nō posse qđ videbat fieri oīs vna pcepit occidi. Daniel āt audiēs: quia oēs sapiētes rex iussisset interimi: inter quos ⁊ ipē cum suis cognatis piculo subiaceret: accessit ad quēdā ariochim cui fuerat pncipat⁹ cōmissus sup regis armigeros: eumq₃ rogauit: vt ei cām ediceret: pꝛo qua re rex omnes sapiētes ⁊ chaldeos: ⁊ magos iussisset occidi: ⁊ dum de somnio cognouisset: ⁊ q᷑ iussisset rex idicari sibi quā viderat visionē: qđ dum non potuissent facere: ad suum interitū ꝓuocassent regē rogauit ariochim: vt ingressus ad regē: vnam noctem peteret: vt a magoꝛum nece se retineret: sperare dicens: ꝙ ea nocte supplicās deo: somnium regis agnosceret. Ariochis vero nūciauit regi indutias quas poposcerat daniel. Tūc ille puer cū suis cognatis ad habitaculum ꝓpꝛium veniētes: tota nocte rogauit deū: vt ei somnium indicaret ne magi: ⁊ chaldei: ⁊ inter eos ⁊ illi perirent: sed vt eos potius ab ira regis eriperet: atq₃ ostenderet visionem: quam rex reuelatam sibi nocte preterita noscebatur oblitus

Deus autem misericoꝛdiam habens illoꝛum qui periculo subiacebant: simul ⁊.

Daniel al. Balthazar.
Ananias al. Sidrach.
Misabel al. Misach.
Azaria al. Abdenago.

Daniel somnioꝝ interpre[s]

danielis: ꝛ somnium ei ꝛ modum eius explanatiõis innotuit: vt ab eo rex etiam ꝙ si-
gnificaretur cognosceret. Daniel ergo a deo sibi reuelata cognoscens gauisus surrexit
ꝛ hoc fratribꝰ indicans: illos quidē q̄ de vita iã desperauerãt: ꝛ pati videbãt ad mor
tē ad securitatē ꝛ spē vite reduxit. deo ãt grãs p̄cipuas egit: q miaꝫ eoꝝ etatis hũisset.
Facto quoqꝫ die venit ad ariochim: petēs: vt eum introducere deberet ad regē: ac
dicēs: debere se somniũ qđ viderat trãsacta nocte narrare. Ingressus igit̃ ad regē
daniel: hoc p̄mo poposcit: ne sapientior putaret̃ ab alijs chaldeis ꝛ magis: q̄ dum illi
somniũ nequaquã inuenire potuissent: ip̄e indicaturꝰ accederet: qñ nõ expimēto hũa-
no nec q̄ maiori studio mēte ꝓpria laborasset vt hoc sciret: s; miseratꝰ inq̄t deꝰ oim qui
in mortis videbant̃ p̄iculo ꝯstituti: ꝛ mei: simul ꝛ qui eiusdē sũt gētis: somniũ ꝛ eiꝰ ex-
planatiõem mihi apuit. Nõ eni minꝰ ꝓ illis quã ꝓ nobisipsis vite terminũ te iubēte
multatis solicitus erã: dum vtiqꝫ iniuste viros bonos ꝛ optimos mori p̄cepas: quos
nihil qđ sit humane sapiētie p̄cepisti facere: s; qđ dei soliꝰ ē ab eis exigere voluisti. Ti-
bi itaqꝫ cogitãti qui possent mundi totiꝰ p̄ncipatũ tenere: volēs deꝰ regnaturos ostēde
re: hmõi somniũ reuelauit. Vidisti eni statuã valde ꝓcerã: cuiꝰ caput quidē erat au
reuꝫ: humeri ꝛ brachia argētea: venter ãt ꝛ femora erea: crura pedesqꝫ ferrei. Deinde
vidisti lapidē de mõtē abruptũ cecidisse sup statuã: eãqꝫ ꝓstratã: cõtriuisse totã: ꝛ nul-
lã eiꝰ p̄tē integrã reliquisse: auꝝ: ꝛ argētũ: ꝛ es: plꝰ farina cõtritũ: ꝛ spũ vehemēte flãte
direptũ: atqꝫ dispsum: lapidē vero creuisse tantũ: ita: vt ois terra ab eo videret̃ imple-
ta. Somnium itaqꝫ qđ vidisti hoc ẽst: cuiꝰ interp̄tatio hũc habet moduꝫ. Caput
quidē aureũ te significat: ꝛ qui añ te in gēte babilonia regnauerũt. Due inq̄t manꝰ
ꝛ humeri indicãt: quõ a duobꝰ regibus/vester possit destrui p̄ncipatꝰ Illoꝝ denuo
alter quidē ab occidēte erit d̄structurꝰ impium: filis eramēto cuiꝰ rursus regnũ cessare
facit qui ferro videt̃ equalis: tenebitqꝫ oia: q̄ ferri natura est robustior auro ꝛ argēto si
mul ꝛ ere. Significauit qdē ꝛ de lapide regi: qđ mihi nõ placuit indicare: s; p̄terita q̄
sũt iã facta describere: nõ futura tractare: Siquis ãt integritatē desiderãs vult hec per
scrutari: ꝛ de incertis vtrũ fiãt studet agnoscere: festinet libꝝ legere danielis: quē inue
niet inter lr̃as eē diuinas. Rex itaqꝫ nabuchodonosor hec audiēs ꝛ somniũ suum
agnoscēs: obstupuit ingeniũ daniel: ꝛ ꝓcidēs in facieꝫ eo mõ quo deꝰ adorat̃ salutauit
danielē: eiqꝫ sacrificari quasi deo p̄cepit: Cui etiã ꝓpꝛiũ dei iposuit nomē: ꝛ curatorē to
tius regni esse ꝯstituit: cũ cognatis suis: q p̄ inuidiã ꝛ dolũ p̄icula sustinuerũt ꝛ regē ex
hmõi cã offēdisse videbãt̃. Interea rex dũ fecisset statuã aureã: altitudie sexagita cubi
toꝝ: latitudie sex: ꝛ eã statuisset i maxio cãpo babilonie: dedicaturꝰ eã: cõuocauit ex oi
terra cui p̄erat p̄ncipes vniuersos eis p̄rio p̄cipiēs: vt dũ audirēt tube sonũ: ꝓstrati sta
tuã p̄iter adorarēt q vo hoc ñ facerēt: eos i ignis caminũ iterminatꝰ ē eē mittēdos. Qi
bus ergo post tube sonũ adorãtibꝰ simulacruꝫ: daniel ꝛ cognati eiꝰ minime hoc fecisse
dicũt̃: nolētes vtiqꝫ leges p̄uaricare paternas: Qui dũ victi fuissent repēte: ꝛ in igneꝫ
missi inopinabiliter diuina ꝓuidētia liberati: mortis p̄icula fugierũt. Nõ ei cõtigit eos
ignis. Reor itaqꝫ eo ꝙ nihil iniuste fecissent: in caminũ missi: nõ sũt ab igne cõtacti: ꝛ
facta est flãme natura debilior: habens in se dei ministros: qui eoꝝ corpa esse talia p̄-
parauit: vt nõ potuissent ab igne cõsumi. Hoc ergo factũ oñdit eos apud regē iustos
atqꝫ religiosos: pro quo habebãtur ab eo in honore p̄cipuo. Post paululum vero
tempus denuo vidit in somnis rex aliam visionem: quia casurus de regno cũ bestijs
esset habitaturus: ꝛ cum degisset hoc modo annis septem in deserto: reciperet denuo
principatum. Hoc cum vidisset somnium magos denuo conuocauit: eisqꝫ referens
quod viderat: interpretationem congruam exigebat. Et aliorum quidem nemo potu
it virtutem somnij comprehendere neque rem manifestare: Daniel vero solus ꝛ hoc
exposuit: ꝛ sicut ei predixerat: ita ꝓuenit. Nã cũ hitasset p̄dictũ tp̄s i heremo: ꝛ nullꝰ

[illegible]sio Nabucdonosor · expo-sita p Danielem.

Alia uisio Nabucdosor.

septē rerū dñm detinere: supplicās deo vt regnū reciperet: denuo reuersus ad illud ē

Nullꝰ igit̃ culpet me: eo q̄ ita narrauerim singula sicut in antiqs libris inueniūtur scripta. Nā ipo historie mee pncipio ꝓpter eos qui q̄stiões faciūt aut i aliquo culpare nitūt̃: astruxi dicēs: trāslaturū me libros hebraicos in eloquiū grecū: ꝛ hos volētibus apire neqȝ adijcere ipe aliqd seorsū: neqȝ subtrahere me ꝓmitiēs. Porro nabuchodonosor dū vixissȝ ānis q̄dragīta defūctꝰ ē: vir idustriꝰ: ꝛ poꝝ regum valde felicior. Meminit huiꝰ actuū ꝛ berosꝰ in libro tertio historie caldeoꝝ: ita dicēs. Audiēs āt eiꝰ pr̄ nabuchodonosor: q: satrapa qui ↄstitutꝰ fuerat in egypto ꝛ locis syrie inferioris ꝛ phenicis: recessissȝ ab eo: cū ipe iā fatigari nō possȝ: cōmittēs filio nabuchodonosor iuueni quādā ptē exercitꝰ: misit aduersus eū. Nabuchodonosor āt filiꝰ ↄgressus aduersus eū q ab eiꝰ pꝛe recesserat: facta dimicatiōe ꝛ eū vicit: ꝛ ꝓuītiā ex isto pncipio suo subiugauit imperio.

Capl'm. XIII.

Hoc itaqȝ tēpe ↄtigit: vt pr̄ eiꝰ nabuchodonosor egrotaret i babilone ciuitate ꝛ a vita recederet: qui regnauit ānis vigīti ꝛ vnū. Nabuchodonosor filiꝰ nō post multū tps morte pr̄is agnoscēs: ꝛ disponēs cās egypti reliquāqȝ ꝓuītiā: ꝛ captiuos eius ꝛ phenicū: ꝛ syroꝝ: ꝛ gētiū egyptioꝝ: ꝛ pcipiēs pncipibꝰ qbusdā amicis: vt cū magna virtute ꝛ oī vtilitate ad babiloniā cūcta deferrēt: ipe cū paucis p desertū venit ad babiloniā ꝛ potitꝰ reꝝ q̄ gubernabāt̃ tūc a chaldeis: a quodā viro optīo sibimet reseruāti totiꝰ regni paterni dñs est effectꝰ. Captiuis aūt veniētibꝰ hitatiōem ↄstituit in locis oportunissimis babilonie ciuitatis: ipe vero de diuitijs q̄s accepat de manibꝰ hostium ꝛ tēplū bellis ꝛ reliqua largissime nimis ornauit: ꝛ antiq̄ ciuitati alia quoqȝ ↄtulit: ꝛ p̄fca repauit: ita: vt nequaquā obsidētes valerēt fluuiū ↄuertere: ꝛ ciuitati aliquo mō ꝓualere: erexitqȝ tres porticꝰ intrisecꝰ: ꝛ tres extrisecꝰ de latere cocto: decēterqȝ muniēs eas ꝛ exornans valde magnifice: paternis quoqȝ regalibꝰ alia ꝓp̄rie regalia fabricatꝰ ē: quoꝝ spacia: ꝛ reliquā pulcritudinē dicere credo supuacuū. Verūtn̄ h̄ sciēdū: quia dum eēnt hec magna ꝛ nimis eximia: diebꝰ tn̄. xv. cōsumata sūt. In istis vero regalibꝰ lapides posuit: quoꝝ silr̄itudo erat instar mōtis: ꝛ plātauit diuersas arbores: fecitqȝ hortū qd̄ suspēsile dicebat̃: eo q̄ vxor eiꝰ positiōeȝ regiōis ꝓp̄rie videre desideraret q̄ nutrita fuerat in locis medie. Hoꝝ itaqȝ meminit etiā megastenis in quarto indicoꝝ libro: vbi nitit̃ approbare hūc regē fortitudine ꝛ actuū magnitudie herculē trāscēdisse. Dicit āt eū vastasse libie ciuitaē: ꝛ hiberiā. Sȝ etiā dycles in scdo colonoꝝ libro meminit huiꝰ regis: ꝛ philostratꝰ i indicꝭ ꝛ phenicis historijs dicit: q: iste rex obsedit tyrū ānis tribꝰ ꝛ decē mēsibꝰ: cū illo tpe tyro regnaret ioathabules. Hoc mō ergo diuersi scriptores huiꝰ regis fecere memoriā. Post morte vero nabuchodonosor amilmadapacꝰ q ꝛ abimaradocꝰ filiꝰ eiꝰ suscepit regnū: ꝛ hierosolymitaꝝ regem iechoniā qui ꝛ ioachim soluit a vinculꝭ: eūqȝ inter amicos necessarios hūit: ꝛ mr̄a ei dona cōcessit: fecitqȝ eū in babilonia inter reges haberi. Nā pr̄ eiꝰ fidē nō seruauerat iechonie: q se vtiqȝ cū vxoribꝰ ꝛ filijs ꝛ oī ↄgnatiōe spōte tradiderat ꝓ ciuitate: ne sicut p̄diximꝰ obsessiōe capta vastaret̃. Moriēte vō amilmadapaco post ānos octo ꝛ deceȝ sui regni: egressariꝰ filiꝰ eiꝰ tenuit pncipatū. xl. ānis. Eo quoqȝ mortuo: ad eiꝰ filiū labosordachū puenit impiū. Qd dū nouē mēsibꝰ huissȝ: regnū eo defūcto trāsijt ad balthazar q naboar nūcupat̃. Cōtra hūc itaqȝ regē castrametati sūt cirꝰ psarū rex ꝛ darius medorum. Qui dum obsiderent eum in babilonia: mirabile qddam ꝓdigiū contigisse dinoscitur. Jacebat nāqȝ cenās in domo maxima ꝛ cōuiuijs r̄galibꝰ oportuna cum suis cōcubinis piter ꝛ amicis placuitqȝ ei: vt de proprio templo vasa dei deportarent̃: q̄ hierosolymis depdatꝰ nabugodonosor: vsꝰ quidē eis nō fuerat: sȝ in templo suo dicauerat. At ille supbia ductꝰ est: vt eis vteret̃ ad pocula: ꝛ hoc mō blasphemaret

Berosus histor[iographus]

Megastenis. historiographus
Dicles.
philostratus histo[riographus]

prodigiū mirū
verba q̄ scripta fuere
illa manu · sunt ista
mane · techel · phares ·

in deo. Tūc itaq3 vidit de muro veniētē manū: ꝛ in piete quasdā sillabas scribentem. Qua visiōe turbat⁹ ꝯuocauit magos atq3 chaldeos: ꝛ oē genus similiū qđ inter barbaros somnia ꝛ hmōi signa discernere ꝓualebāt: vt ei q̄ fuerāt scripta manifestarēt. Cūq3 magi nihil penit⁹ inuenire neq3 itelligere se posse dicerēt in angustia rex cōstitui⁹: ꝛ multa tristitia ꝓpter hāc sic iopinabilē cām: in oim ꝓuīntia ꝑdicari fecit: vt qui lr̄as illas ꝛ q̄ p eas significarent posset exponere: ei torquē aureā: vestēq3 dari purpuream sicut regibus chaldeis mos erat: ꝛ tertiā ꝑtem ei sui p̄iter p̄ncipat⁹ offerret. Quo facto: dū multi magi cōcurrerēt: vt ꝓpositā munificētiā regis haberēt: inuentiōem aut significatiōem lr̄aꝝ nequaquā iuenire poterāt. Dūq3 regē videret in anxietate sua auia ꝯstitutū: cepit eū cōfortare ac dicere: eo ꝙ eēt quidam de iudea captiu⁹: ex eoꝝ genere quos deduxerat nabuchodonosor cū hierosolymā deuastassꝫ: cui nomē erat daniel: v̄ sapiēs ꝛ argut⁹: vt possit res inuenire difficiles: ꝛ q̄ soli deo nota viderēt: qui etiā nabuchodonosor regi/ cū null⁹ alter potuissꝫ dicere quib⁹ egebat: ad agnitiōis lumē adduxerat qđ q̄rebat: adijciēs: vt eū euocaret ꝛ peteret: q̄ten⁹ de lr̄is eo narrāte ꝯgnosceret: qđ null⁹ poterat iuenire: si triste aliqđ signū significaret a deo. Hec audiēs balthazar: daniel ad se venire p̄cepit. Cui cū dictū fuisset de eo: eiusq3 sapia: q2 sanct⁹ ei spūs in esset: ꝛ sol⁹ inuenire possꝫ: q̄ alij nec mēte ꝯceperāt: poscebat: vt ei q̄ scripta fuerant ꝛ q̄ significare poterāt idicaret. Qđ si faceret: purpura vestiendū: ꝛ torquē aureā circa collū ei⁹ dandā esse ꝓmisit: isup ei ꝛ tertiā ꝑtē regni ꝓ honore sapie ꝯferēdā: vt ex eis insignis vidētib⁹ appareret. Quo facto: daniel dona quidē eū retinere apud se dixit: sapiētiā nāq3 ꝛ diuinitatē sine suffragijs semper existere: ꝛ gratis ꝓdesse q̄rētib⁹: ea vero q̄ scripta videbāt ei significatuꝝ se eē ꝓmisit: dicēs: hec ei⁹ vite indicare subuersiōem: eo ꝙ neq3 ex his ex q̄bus parēs ei⁹ ꝓpter iniurias dei fuerat castigat⁹: ille didicit eē pi⁹ ꝛ nihil vltra humanā cogitare naturā: q̄ñ ꝛ nabuchodonosor mutat⁹ in bestiā ꝓpter ea q̄ ipse gesserat: post multas p̄ces ac supplicatiōes miam potuit ꝓmereri: ꝛ ad humanā redire ꝯuersatiōem: ac regna p̄stina reparare: q ꝓpter hec solū deū oēm habere virtutē ꝛ humano generi ꝓuidere donec aduixit asseruit. Tu inq̄t obliuiōem hoꝝ hn̄s multūq3 diuinitati blasphemās: in ei⁹ vasis vna cum tuis ꝯcubinis tibi ministrari fecisti. Que vidēs de⁹ ꝛ iratus: p ea q̄ scripta sūt ꝓnūciauit: qui tibi termin⁹ sit futur⁹. Ille vero lr̄e designabāt hec. Mane qđ latina lingua significare p̄ot numerū: q2 vite inquit tue de⁹ tēpus ꝛ regni dinumerauit: ꝛ ꝑuū tibi supesse decreuerit. Techel ꝛ idē hoc significat pōd⁹. Appōderās inquit de⁹ tue vite tēpus: iā illud declinare ꝓnūciat. Phares sꝫ ꝛ hoc fragmētū significat lingua romana. Frāgit inquit deus regnū tuū: ꝛ medis illud ꝑsisq3 distribuit. Cūq3 daniel hec indicās: dixissꝫ q̄ fuerāt in pariete ꝯscripta balthasar equidē regiā tristitiā q̄li poterat ꝓ tāte calamitatis significatiōe ꝓuenire detinuit: nō t̄ñ ꝓphe q̄si malaꝝ rex indici dona q̄ ꝓmiserat denegauit: sꝫ cūcta ꝯcessit: cogitās: q2 illa quidē ꝓ q̄b⁹ darent ꝓꝑa ei⁹: ꝛ nō ꝓphetāris eēnt: illū vero qui hec vere discreuerat virū bonū dicebat sil' ꝛ iustū. Igit n̄ post multū t̄pis ꝛ ip̄e ē capt⁹: ꝛ ciuitas cyro ꝑsaꝝ rege aduersus eū fortissime dimicāte tradita. Balthasar em̄ is ē sb quo capi ꝯtigit babiloniā: cū regnassꝫ iā decē ꝛ septē ānis: nepos nabuchodonosor regis: cui talē fuisse terminū p̄cepim⁹. Dari⁹ āt astiagis fili⁹: q babiloniꝝ p̄ncipatuꝫ destruxit cū cyro cognato suo: ānū hēbat sexagesimū ꝛ hm: cū babilō fuissꝫ iuasa: q t̄ñ alio noie vocabat a grecis: quiq3 danielē ꝓphām sumēs: ad se in mediā duxit: ꝛ oi honore euꝫ celebrauit: eratq3 vn⁹ inter tres satrapas quos darius sup trecētos sexagita satrapas instituerat.

= al' disseruerat

Caplm. XIIII.

Daniel itaq3 dum esset apud dariū in honore p̄cipuo: ita: vt quasi soli cūcta viderent esse cōmissa: inuidie apud ceteros crimine laborabat. Mordent enim: qui quosdā apud p̄ncipes plusq3 se valere cōspiciunt. Et dum q̄rerēt occasiōem: ꝛ dero-

gatiõis fomitẽ: vidẽtes eũ apud dariuꝫ esse ꝓbabilẽ nullã inueniebãt causam. Nam
dũ esset ꝛ sup thesauros: ꝛ oẽ suffragiũ oblatũ a quocũqꝫ despiceret: cui turpe videbat
aliquid etiã ꝓ bonis rebus accipere: nullã criminis cãꝫ accusatores inuenire faciebat
Illi vero cũ nihil haberẽt qꝺ̃ cõtra danielẽ dicẽtes: regio eũ possent honore ꝑuare: ali
um q̃siuere modũ: quo eũ minorẽ apud grãm regis ondẽderent. Videntes nãqꝫ euꝫ ter-
tio in die orantẽ ad deũ: occasiõeꝫ se inuenisse putauerũt: ꝑ quã ꝑderẽt danielẽ. Et ve
niẽtes ad dariũ nũciauerũt ei: qꝛ satrapis ꝛ eiꝰ ꝑ̃ncipibꝰ placuisset: vt triginta diebꝰ po-
pulꝰ requiesceret: quatenꝰ neqꝫ ipm aliquis neqꝫ deos eoꝝ adiret: similiter nec exora
ret: ꝛ hoꝝ siquis sñiam trãscẽderet in lacũ leonũ ꝓiturꝰ includeret. Rex aũt eorum
nequitiã nõ intẽdens: nec hec quoqꝫ cõtra danielẽ arbitratꝰ facta molimina: dixit pla
cere sibi que ab eis decreta videbant: ꝛ eoꝝ sñiaꝫ cõfirmare ꝓmisit: ꝓposuitqꝫ decre-
tum in pp̃lo: qꝺ̃ satrapũ placita designabãt. Et ceteri quidẽ iussa custodiẽtes ne tran
scẽderẽt q̃ ꝑ̃cepta videbant a rege quiescebãt: danieli vero nulla fuit in istis cura: sꝫ vt
erat solitꝰ: stans deũ cunctis inspiciẽtibꝰ adorabat. Satrape occasiõe sũpta: quã cõ
tra danielẽ inuenire q̃rebãt: mox venerũt ad regẽ: accusantes tanquã solꝰ daniel eiꝰ ꝑ̃-
cepta transcenderet: qꝛ dum nullꝰ alter apud eos orare ꝑ̃sumeret: qꝺ̃ nõ quidẽ ꝓpter i
pietatẽ: sꝫ ꝓpter custodiã fieret ꝑ̃ceptoꝝ: ille cõtẽnens ꝑ̃cepta: ad suũ oraret deũ. Cre
dẽtes eteni: qꝛ ꝓpter magnũ fauorẽ quo eũ darius diligebat: etiã illorũ decreta contẽ-
nens danieli veniã daret: in hoc potius habẽtes inuidiã: magis instabant: ꝛ ad nullã
mãsuetudinẽ recedebãt: sꝫ eum ẜm legẽ datã in lacũ leonũ ꝓiciẽdum esse poscebant
Sperãs aũt darius qꝛ eum eriperet deus: ꝛ nihil a bestiis sustineret aduersũ: cõso-
labat eũ vt fortiter ferret euentum. Rex itaqꝫ dum fuisset in lacũ missus daniel: si-
gnato lapide: qui pro ianuis in eius positꝰ erat ore discessit: ꝛ incenatꝰ totã noctẽ duxit
insomnẽ: mestꝰ ꝛ ꝓ daniele nimis afflictus. Die vero facto: surgẽs venit ad lacum
ꝛ inueniẽs eum sanũ: signaculũ quo lapidẽ obsignauerat apiens: clamauit voce ma-
gna daniel: requirens si sanus esset. Quo r̃ndente regi: qꝛ nihil passus fuisset mali: ius
sit eũ repẽte de lacu ꝓtrahi bestiaꝝ. Inimici ergo vidẽtes nihil mali ꝑtulisse daniel: di
cebãt regi: nõ eũ diuina ꝓuidẽtia custoditũ: sꝫ saciatos leones corpꝰ eiꝰ cõtingere nolu
isse. Ille vero eoꝝ nequitiã vidẽs: iussit leonibꝰ multas carnes apponi: eisqꝫ saciatis
inimicos danielis in lacũ ꝑ̃cepit immitti: vt si reuera per sacietatẽ ad eos minime leo
nes accederẽt: hoc apte cognosceret. Quo facto: ꝛ satrapis i lacũ depositis: dario mani
festatũ ẽ: qꝛ diuinitas saluauerit danielẽ. Leones ei nl̃li eoꝝ penitꝰ pepcerũt: sꝫ oẽs pi
ter discerpserũt: q̃i rapida fame pleni: ꝛ nulla cibi copia recreati. Arbitror ei qꝛ nõ fue
rũt ad hoc fame ꝓuocati leones: qui vtiqꝫ paulo añ videbãt carniũ abũdãtia saciati: sꝫ
hoim neq̃tia etiã irrõnabilibꝰ erat aialibꝰ maifesta: simul ꝛ qꝛ dei volũtate vocabãt ad
penã. Pereptis itaqꝫ hoc mõ daniel iimicis: rex clarꝰ qꝺ̃ actũ fuerat diuulgauit in oi
ꝓuitia: laudãs deũ quẽ daniel colebat: eũqꝫ verũ ꝛ oipotẽtẽ asserẽs eẽ solũ. Huit aũt
etiã daniel i honore ꝑ̃celso: ꝑ̃ncipẽ eũ suoꝝ faciẽs amicoꝝ. Cũ ergo daniel sic eẽt isi-
gnis ꝛ clarꝰ: eo ꝙ religiosꝰ existeret: edificauit i ecbbathanis medie mausoleuꝫ valde
ꝑ̃clarũ: ꝛ mirabil̃r nimis ĩstructũ: qꝺ̃ eqdẽ manet hactenꝰ ꝛ vidẽtibꝰ credit nuꝑ edifica
tũ: ita: vt ea die q̃ ꝯspicit putet eẽ ꝯstructũ. Sic eiꝰ pulcritudo noua vidẽt: ꝛ solida: nl̃la
qꝫ senectute tã magni tpis lõgeuitate ꝯfecta: cũ eadẽ edificia q̃ vbi hoies spaciãt: ꝛ ad
vetustatẽ veniãt: ꝛ sua fortitudie lõgeuitate careãt: ac ꝓprij decoris amissiõe marcescãt
Hactenꝰ ei sepeliũt ibi medoꝝ reges absqꝫ ꝑsaꝝ ꝑiter ꝛ parthorũ ꝛ cui hec cura ꝯmit
tit: sacerdos ẽ iudeorũ: ꝛ hoc fit vsqꝫ ad p̃ns tẽpꝰ. Dignũ ẽ ei de daniele dici qꝺ̃ ma
xime qlibꝫ audiẽs dẽat admirari. Qui dũ mirabil̃r ꝛ q̃i vno quodã loco maxio posuis
oia ꝓphassꝫ: ꝛ vite sue tpe apꝺ̃ reges ꝛ plebẽ i honore fuit: ꝛ gl̃iã ꝛ memoriã possidẽs
sempiternã. Oẽs itaqꝫ libri quoscunqꝫ ꝯscribẽs dereliquit: legunt hactenꝰ apꝺ̃ nos

Qualiter daniel proiectus fuerit i lacu leonum et liberatus fuerit

Susa

τ ex his credimus: q daniel loq̄bat deus. Nō solū eni futura sicut alij quoq prophe pdixit: etiā sz tempus definiuit: quo hec necesse sit adimpleri. Prophetis nāq prio ribus mala pdicentibus: τ pptera a regibus τ pplo non bene susceptis: daniel bona rum rerum ppha fuit apud eos: τ pter famā rerum quas pdicebat: fauorē videbat habere cunctorum: per euentū vero causarum veracius acquirebat dictorum fidem τ opinio nē diuinitatis habebat in populo. Reliquit enim nobis ex his que cōscripsit: vnde in tegritas ei pphetie: τ nulla mutatio possit agnosci. Ait enim: q cum esset in susis in metropoli pside: cū suis sodalib exiuit in cāpum: τ repente terremotu facto: relict sit solus: amicis eius p diuersa diffugiētibus: cōturbatusq in faciē sup ambas cecide rit manus. Cum quodā tangente eū: τ inter hec vt surgeret impante: q ten ea q erant post multas generatiōes ciuibus euētura ɔspiceret: dum surrexit ostensum sibi dixit a rietē magnum multa quidē cornua habētem: nouissimū vero eorum pcelsum: deinde re spexisse quidē ad occidētē: τ vidisse hircū exinde ferri p aerē: cogressuq arieti: τ eū scdo cornib impetu pstrauisse in terrā: τ vndiq cōculcasse: deinde se vidisse hircū de fronte cornu maximū pduxisse: quo facto: orta ex eo loco cornua q̄ttuor: τ ad ventos singulos esse cōuersa: inter que aliud puulum ortū fuisse cōscripsit. Qd dum cresceret dicebat de qui hec monstrabat: hoc expugnaturū fore eius gentē: τ ciuitatē fortiter eē capturū: templūq concrematurū. τ sacrificia fieri phibiturū diebus mille: ducētis: τ sexagintasex. Hec quidē in campo q est in susis daniel se vidisse conscripsit: τ tali modo deum sibi hanc aperuisse visiōem exposuit: arietē quidē regnum psarum τ me dorum significare dicens: cornua: eos qui regnaturi forent: nouissimū vero cornu signifi care dicens vltimū regem: τ hunc diuitijs τ glia priorum esse pcipuū. Hircū āt signifi care narrabat: q aliquis de grecis regnatur esset: qui secūdo congressus aduersus p sam: eum bello deuinceret: τ oēm gliam eius principatus auferret: τ maxio cornu qd erat in hirci fronte pmū significari regē: τ ortū q̄ttuor cornuorum illo cadēte q ad q̄ttuor ptes terre videbat aspicere: successiōez vniuscuiusq p obitū pmi regis dixit āuūcia re: τ diuisionē regni inter eos esse faciēdā: dum ille prior nec filios: nec cognatos ha bitur essz multisq annis in terrarum orbe essz regnatur τ ex eis quēdā oriri regē: τ ex pugnaturū gentē ei: τ leges atq ɔuersatiōem piter ablaturū: τ tēplū depdaturum: τ sa crificia celebrare: trib ānis esse phibiturū. Et hec vtiq gens nostra sustinuit p an tiochū qui appellatus est epiphanes: hoc est pclar: sicut vidit daniel τ añ multos cō scripsit: que oia illi deo sibi mōstrāte ɔscribēs reliq: vti legētes τ q iā puenere ɔsiderā tes: credāt in honore diuino fuisse danielē: τ p hec q sūt ita verissima epichureos erra re cognoscāt: q τ puidētiā vite negāt: τ deū res humanas curare nō existimāt: neq a pptā in corruptibiliq substātia p stabilitate cūctorū gubernari iudicāt vniuersa: sz hūc mūdū sn rectore: τ sine cura aliq ferri spōte ɔfirmāt. Que si ita sūt sine psule: sicut na ues gubernatorib desolatas ventorū violētia submergi ɔspicim: aut currus sine agi tatore ɔfringi: ita τ mūd sine puidētie regimine oli potuit deijci τ perire q̄ssat. Ego itaq daniel dicta hec respiciēs: valde puto a vera opiniōe recedere eos q nullā puidē tiā humanarū rerū dicūt habere deū. Nō ei si hec spōte gererēt scdz illi pphetiā oia puenire ɔspicerem. Ego siqdē vt de his inueni τ legi: ita ɔscripsi. Siqs āt vult opi nionē aliā seq: crimē p diuersa sententia non habebit.

Continet hic liber tempus annoꝝ ducentoꝝ quinquagintatrium: mensium quinq̄.

Incipit liber vndecimus. *Caplm primū qualiter cyrus rex persarum iudeos a babilonia in propria redire tandem fecit*

Primo imperij anno regis persaꝝ cyri. Qui septuagesim⁹ concurrebat: ex die quo nostrꝝ populum contigit ex proprijs finib⁹ ad babyloniā migrare: miseratus est captiuitatis deus: et illi⁹ calamitatis infelicium iudeoꝝ: et sicut p hieremiā prophetā añ predixerat q̄ ciuitas euerteret: postq̄ seruierunt nabuchodonosor: et nepotibus eius: et hanc sustinuerunt seruitutē p ānos fere septuaginta: rursus eos ad propriam restituit terram: et templum reedificare: et preterita frui felicitate decreuit. Concitās igitur animū cyri: fecit eū per oēm asiam scribere. Cyrus rex hec dicit. Quō me maximus orbis terraꝝ de⁹ regem cōstituit: credo hunc eē quē gens israel adorat. Is eni et meū predixit nomen p prophetas: quō templum eius edificaturus eēm in hierosolymis in terra iudea. Hec aūt cognouerat cyrus: legens libꝝ quē inter suas pdicationes isaias reliquerat ante ducentesimū et decimū annum. Sic eni in archano predicauerat dixisse deū. Quō volo cyrum quē multaꝝ et magnaꝝ gentiū regem cōstitui mittere populum meum ad propriā terrā: et templum mihi construere. Hec isaias pdicauerat: ante annos centum.xl. destructionis templi. Que dū legeret cyrus: et miraretur nomen dñi impetus eū quidam accepit: vt magnificam scripturam impleret.

Conuocans aūt clarissimos iudeoꝝ: qui babylone habitabant: dixit se concedere ad propriam iudeos remeare prouinciam: et ciuitatē hierosolymā: et templum dei recōstruere se eos.s. adiuuāte. Tunc scripsit suis ducibus illius terre vicinis: vt auꝝ cōferrēt et argentum ad tēpli renouationē: insup ad immolandū pecora. Hec cyrus cū israelitis dixisset: egressi duaꝝ tribuum principes: iude ac beniamin: vna cū leuitis et sacerdotibus: ad hierosolymam puenerunt. Multi vo residerunt babylonie: minime passi possessiones suas relinq̄re. Quo dū venissent: oēs amici regis adiuuabant eos: et conferebāt ad tēpli renouationē: alij auꝝ: alij argentum: quidā aūt et equos: ac iumētoꝝ multitudinem: et vota deo reddebant: et cōstitutas ſm veterē consuetudinē immolatiōes celebrabāt: tanq̄ recreatā et antiquam religionis ꝯsuetudinē rediuiuā. Transmisit etiā cyrus vasa dei: q̄ auferens a tēplo nabuchodonosor ad babyloniā vsq̄ portauerat. Que reuehenda tradidit mitridati custodi suoꝝ thesauroꝝ precipiens ea dari seruanda abassaro: donec tēplum reedificaret: pfecto aūt eo: traderet sacerdotibus et principibus vulgi reponenda in tēplo. Direxit etiā epistolam rex cyrus assyrie satrapis: hec continentē. Rex cyrus sisinnio: et satrabane salutē. Iudeos terram meā inhabitantes qui voluerunt ad suam patriā redire: pmisi: et ciuitatē renouare templumq̄ dei in hierosolyma rursus edificare in eodem loco in quo prius fuerat constitutum. Misi aūt et mitridatē pecuniaꝝ meaꝝ custodem: et zorobabel principem iudeoꝝ: vt fundamēta restituant: templumq̄ recondant. Cuius altitudo sit cubitorum sexaginta: eorundē et latitudo: et faciant tres pietes lapideos ex lapide polito: et vnuꝫ pietem ligneū ex materijs ipsius prouincie: similiter et altare: super qđ immolent deo.

Cyri epistola assirie satrapis

Sumptus vo de meis in his oibus volo fieri. Trāsmisi etaim vasa que de téplo rex nabuchodonosor abstulerat: tradens ea mitridati pecuniarum custodi: et zorobabel principi iudeorum: qtũs ea ad hierosolymā reportēt: et templo dei restituāt. Quorum numerus est tantus. Refrigeratoria aurea. l. argentea. lx. situle auree. l. argētee qngēte: libatoria aurea triginta: argentea duo milia: patere auree qdraginta: argētee quadringēte: et vasa alia maxima mille. Cōcedo etiā eis honorem quo potiebant parentes eorum: preterea pro iumentis: et vino: et oleo: dragmas ducētas: quinqz milia quingētas: et ad similā tritici: vigintiquinqz milia: quingentas artabas: que iubeo preberi de tributis samarie: faciantqz ei immolationes in hierosolymis sacerdotes sm leges mosaicas: et offerentes supplicēt deo pro salute regis et generis eius: vt regnū psarum pmaneat. Eos vo qui hec cōtempserint vel infirmauerit: iubeo crucifigi: substantiasqz eorum esse regales. Et epistola quidem hec habuit. Hi aūt qui ex captiuitate ad hierosolymā cōuenerūt: fuerunt milia quadragintaduo: quadringenti: sexaginta. Cap. II.

Sed dum mitterent templi fundaméta: et nimis circa edificia festinarent: omēs in circuitu gentes: presertim cuthei quos a medea et psica terra salmanasar rex assiriorum migrans: habitare fecit samariam: cum exinde pplm israel tulisset: petebāt satrapas et eos qui edificia curabant: vt impedirent iudeos: ne instaurarēt ciuitatem templumqz cōstruerent: qui pecunijs corrupti vendiderūt cutheis negligentiam et socordiam edificationum. Hec cirus ad bella occupatus ignorabat: qui exercitum ducens contra massagetas vita priuatus est. Cap. III.

Cambise aūt filio ciri principatū suscipienti: qui in assiria: et phēice: et amanitide et moabitide ac samaria morabāt: epl'am mittūt hec ptinenté. Dñe serui tui rathimus omnia accidentia scribens: et semelius scriba: et curia syrie: iudicesqz phenice. Cognoscere te rex oportet: iudeos qui ab babyloniā deducti fuerant ad nos redisse: et ciuitaté rebellem ac maliuolam ac fora eius: ac muros edificare templūqz recōstruere. Scito aūt his perfectis: neqz tributa eos pati reddere: neqz obaudire: sed etiā regibus resistere: et magis impare qz obsequi festinare. Dum ergo edificatur téplum et fieri festinatur optimū nobis visum est: rescribere tibi quatenus monumenta parētum tuorum inquiras: in quibus inuenies rebelles iudeos et regibus inimicos: ideoqz ciuitaté eorum fuisse destructā. Propterea visū est nobis et vobis certū facere qd fortassis nescitur: qño si ciuitas renouata: et vndiqz muris munita fuerit: via tibi claudetur ad inferiorem syriam et phenicem. Postqz vero cambises hanc legit epistolā: natura maliuolus existens mouetur: et scripsit hec dicens. Rex cambises rathimo accidentia scribenti: et belle semio: et semelio scribe: et reliquis cōstitutis et habitantibus phenicé et samariā: hec dicit. Legés missos a vobis apices: iussi parentū meorum inqri volumina: et inuenta est ciuitas inimica regibus semp existere: et seditiões ac bella habitatores eius cōmonisse: regesqz eorum cognouimus potenter et violenter tributa inferioris syrie et fenicis exegisse. Igitur pcipio minime cōcedi iudeos ciuitatem edificare: ne plus crescat eorum malicia. qua semp cōtra reges vsi sunt. Cū has litteras legissent rathimus: et semelius scriba et qui cū eis erant: statim equis deuecti: ppere ad hierosolymā ducentes secū multitudiné aduenerūt: et ciuitaté et templū edificare iudeos vetabāt. Que qdem opa p ānos nouē sunt impedita: vsqz ad sm annū darij regis psarum. Nam cambises sex annis regnauerat. Qui cū subiectis egyptijs reuerteretur: defunctus est in damasco. Ca. iiij.

Post magorum vero interitū: qui defuncto cambise pncipatū psarum tribus ānis tenuerūt: hi qui septé dñi nuncupant apud psas: filiū istaspis dariū regé ordinauerūt. Qui dū priuatus esset deū orauit: et si fieret rex: omnia dei vasa qz ta babylonie inuenirent: ad templū hierosolymitarum mittere se pmisit. Cōtigit aūt eodem tpe:

pꝛoficiſci ȝoꝛobabel ducē captiuoꝝ iudeoꝝ ab hieroſolymiſ ad dariū: qui regi quodā
amic⁹ extiterat. Vn̄ etiā corpoꝛis eius cuſtos cū alijs duob⁹ dign⁹ iudicatus: quē ſpe
rauerat honoꝛe potitus eſt. Primo vō imꝑij anno: darius ſūmo apparatu cenā ex
hibuit amicis: ⁊ vnaculis ſuis: ⁊ ſatrapis perſaꝝ: ⁊ ꝑfectis indie: ⁊ ethiopie: magiſtra
tibuſq; centū. xxvij. ꝓuinciaꝝ. Cū aūt ꝯpletis dapibus vnuſquiſq; ad doꝛmiendum
rediſſet: rex darius ad cubiculū veniens: paucū noctis requieſcēs: expgefact⁹ qḋ no-
ctis reſtabat: reliquum inſomne ꝑtraxit: ſermoneq; ad tres coꝛpis ſui cuſtodes cōuer
tit: ꝓmiſitq; ſummo honoꝛe fulciendū: qui eius iterrogationi ſapiēter ⁊ vē reſpōdere
valuiſſet: ⁊ veſtimēto al's veſtimentū purpureo al's purpureū indui: ⁊ in poculis aure
is bibere: ⁊ ſup auꝝ doꝛmire: curruq; frenis aureis oꝛnato: ⁊ cidari biſſina: ac toꝛque
aurea vti: ⁊ poſt ſeipm ſedere ꝑpter ſapientiam: affineq; ſuū eē vocitandū. Cū igit̄
hec illis dona ꝓmiſiſſet: pꝛimū ꝯſuluit: vtꝝ foꝛtius ſit vinū: ſcḋo: vtꝝ rex: tertio vtrum
mulieres. aut ſi his oib⁹ magis foꝛtioꝛ ſit vitas. Has cū illis ꝓpoſuiſſet q̄ones: re
quieuit. Luceſcēte aūt die: cōuocauit oēs magiſtratus: ⁊ ſatrapas: ⁊ ꝑfectos perſa
rū: ⁊ medoꝝ: ſedenſq; in ſolio quo ſolebat: vnūquēq; coꝛpoꝛis cuſtodē coꝛā oib⁹ iuſſit
ꝓnunciare: quid eis de ꝓpoſitis q̄onibus videret̄. Tunc pꝛimus excellentē vini
foꝛtitudinē oſtendens ait. Cū vini foꝛtitudinē cont̄tio: oīa id al's ipſam hoc modo
vincens al's vincentē inuenio. Nam mutat ⁊ decipit bibentiū mētes ⁊ aīos. Reges
etiā pupillo al's pupillis ⁊ ifanti al's infantib⁹ ſimiles facit: ſeruo quoq; ac libero au-
daciā cōcitat: paupes diuitib⁹ ſimiles parat. Cōuertit eni ⁊ refoꝛmat aīas: ⁊ calami-
tatib⁹ ꝯpſſaſ reficit: meſticiā extiguit: alieneq; debitoꝛes pecunie ad obliuionē ꝑducit:
ita diſponens eos: vt ſe oibus ditioꝛes putēt: nihilq; vile loquant̄: ſ; memoꝛes diuiti
aꝝ: felicibus vtantur vocabulis: ⁊ reges magiſtratuſq; contēnant. Amicoꝝ quoq; ſo
litā expellit memoꝛiā. Nam ſcit hoies etiā ꝯ amiciſſimos armare: ſocietates diſſolue
re: ⁊ ad ſobrietatē cū p' noctē vino relinquēte ꝑuenerint: excitant̄ nihil penitus de his
que in ebꝛietate cōmiſerunt cogitātes. Hec ergo ꝯſiderans oibus foꝛtitudinē vini cō
perio potioꝛem: ⁊ violenter oīa vincentē. Poſtq̄ hec pꝛim⁹ q̄ dicta ſunt de foꝛtitu-
dine vini diſſeruit: ſecūdus dicere cepit de regis foꝛtitudine: oſtendēs eū ſupioꝛem ac
potētioꝛe; his q̄ valida dicunt̄. Modū aūt ꝓbationis hinc aſſumpſit: ⁊ dixit. Dū
oīa ſub hominū coerceant̄ poteſtate: qui maria ac terras cogunt cōpetēter ſibi ſeruire:
etiā ipſi hoies ſub manu regū ac poteſtate degunt. Qui ergo ſup tā potēs ⁊ validum
aīal dominantur: cur nō inſupabiles illi virtute ac foꝛtitudine iudicent̄. Illi ⁊ bella: ⁊
picula ſubiectis imponētes audiunt̄: ⁊ eos ꝯ inimicos dirigentes ꝑpter ſuā foꝛtitudi-
nem habēt obediētes: mōtes quoq; dirui: muros ac turres deponi iubētes: ꝑterea oc-
cidi ac interfici faciunt: ne regū ꝑcepta tranſcendere videant̄. Vincentes aūt: ꝑdam
quā ipſis abſtulerint bellis: regi repoꝛtāt. Hi quoq; qui nō militāt: ſ; terrā colūt arā-
tes: cū plaboꝛauerint: ⁊ omnē opeꝝ miſeriā tolerauerint: meſſem facientes: ac fructuſ
colligentes: tributa regib⁹ offerunt: ⁊ qḋ vel dixerint vel iuſſerint: ſine dilatione cōple
tur. Qui cū oī luxuria vel libidine ſaturati doꝛmierint: alijs vigilantibus cuſtodiūtur:
tanq; ipſo timoꝛe victi: minime audient doꝛmientē relinquere vel diſcedere: ac ſibi ꝓ
uidere: ſ; vnū opus hoc exiſtimāt neceſſariū: vt ꝑmanētes cuſtodiāt regē. Cur itaq;
nō vr̄ rex cunctos foꝛtitudine ſupare: cui tot populi obſecūdare ꝑcipiunt̄. Iſto quoq;
tacēte: de mulierib⁹ ⁊ vitate tertius ȝoꝛobabel cepit docere dicēs. Sic equidē foꝛte
vinū ⁊ rex foꝛtis ē: cui omēs obaudiunt: ſ; his potētioꝛ pulchꝛitudo mulieris exiſtit.
Nā regē enixa mulier ad vitā edidit: ⁊ eos q vites plātauerunt vn̄ ꝓfluit vinū: muli
eres creauerunt ⁊ aluerūt. Nihil aūt eſt: qḋ nō ab his habemus. Nā ⁊ veſtes nobis
ab his texunt̄: ⁊ domus noſtre p has curant̄ atq; ſeruant̄: ⁊ nō poſſum⁹ a mulierib⁹
ſegregari. Sed etiā auꝝ multū ⁊ argentū ſi poſſideam⁹: ⁊ qcquid aliud fueri: pcioſu;

questio regis ad custodes corporis sui.

vini fortitudo

Regis fortitudo

Mulieris pulchra fortit...

…ritatis fortitudo

OVIDIVS
…rma bonū fragile est:
…ātumq accedit ad annos
Fit minor: & spatio car
pitū ipsa suo.

⁊ industria dignū:cū videmus decorā mulierē:oia relinquētes:speciē eius obstupesci
mus:⁊ patimur oia cōcedere que possidemꝰ vt desiderata pulchritudīe potiamur.pa
tres ⁊ altricē terrā:sepius ⁊ amicos obliuiscimur ꝓpter vxores:⁊ aīas vna cū ipsis ꝑ
dere non timemus.Sic ergo ꝑcipue cōsiderate mulierū fortitudinē.Nōne laborātes
⁊ oēm tolerātes miseriā ꝑ mare ac terrā:cū aliquid ꝑ labores acquirimꝰ:totū offeren
tes vxoribus:tanq̄ꝫ dominis tradimus. Regē quoqꝫ vidi aliq̄n tantoꝝ dn̄m a filia
rabezaci themasi noie apama cōcubina eius alapis ꝑcuti:⁊ dyadema tollentē capitis
eius sibimet imponentē:⁊ hec oia tollerantē ridebatqꝫ cū illa risisset:⁊ cū irata fuisset
mesticia cōfusus:blandimētis placuit mulierem:rogās eam ⁊ se nimis humiliās:si
q̄n tristem vidisset. Post hec inuicē respiciētibꝰ satrapis ⁊ ducibꝰ.item zorobabel
disputare de veritate cepit:euidenter q̄dem ondens:q̄ꝫtum mulieres fortes existunt:
debiles tn̄ ⁊ iste:simul ⁊ rex ad cōparatōꝫ veritatis apparēt.Nam si terra maxima ē
⁊ celū altū ⁊ velox:hec oia voluntate dei mouent̄.Verus aūt deus ⁊ iustus est:⁊ ex
eadē causa oportet veritatē fortissimā iudicari ꝙ nihil cōtra eam iniquitas valet:insuꝑ
⁊ cetera q̄dem q̄ fortia vident̄ mortalia ⁊ citius deficiētia ꝓbantur.Veritas aūt ⁊ im
mortalis ē ⁊ sempiterna:nobisqꝫ nō ⁊ pulchritudinē tꝑe tabescentē accōmodat:neqꝫ
substantiā casibus auferendā:sed iusta ⁊ religiosa discernēs ab his que iniusta vel ini
qua monstrant̄. Cū terminasset zorobabel de veritate ꝭmonē:laudante multitudi
ne optime eū dixisse:q̄m veritas fortitudinē immutabilē ⁊ nō senescentē sola possidꝫ
imꝑauit ei ⁊ rex petere ꝑter ꝓmissa q̄ vellet:nā ꝑstaturū se dixit:eo ꝙ sapiētior ⁊ pru-
dentior alijs apparuisset.Jussitqꝫ etiā secū eū sedere:⁊ affinē vocari. Tūc zoroba
bel āmonuit eū vt votū qđ deuouerat,si regnū ꝑciperet adimpleret.Votū aūt qđ ꝓmise-
rat hoc erat:reedificare hierosolymā:templūqꝫ cōstruere:⁊ vasa restituere q̄ auferens
nabuchodonosor ad babyloniā portauerat:⁊ dixit hanc eē eā petitōꝫ quā nūc me iu-
bes poscere:ꝓpter qđ iudicatꝰ sum prudēs ac sapiēs. Rex aūt in hoc letatꝰ surre
xit:⁊ eū osculatꝰ:toparchis ⁊ satrapis scripsit ꝑcipiēs vt deducerēt zorobabel:necnō
⁊ eos qui ad tēpli renouatōꝫ cū eo ꝓfecturi eēnt. Preterea mādauit syrie ac phe
nicis magistratibꝰ ligna cedrina a lybano decisa hierosolimā trāsmittere:⁊ cū eis re-
cōdere ciuitatē.Scripsit etiā liberos eē oēs iudeos:qui a captiuitate redierūt ad terrā
iudeā:ꝓhibuitqꝫ satrapas ⁊ curatores suos iudeis oꝑa imꝑare regalia.Suꝑ hec ꝑce
pit ⁊ oēm terrā quā colere valuissent:sine tributis eos possidere:iussitqꝫ etiā idumeos
⁊ samaritas:⁊ eos q̄ humilē syriā habitabāt:reddere vicos iudeoꝝ quos tenebāt in-
suꝑ ad tēpli edificatōꝫ q̄nquaginta milia dari talēta mādauit:sacrificare quoqꝫ eos le
gitimas imolatōes ꝑmisit:oēꝫ aūt impēsaꝫ ⁊ sacrā vestē q̄ huiūt tēplo ꝑncipes sacer
dotū ⁊ reliqui sacerdotes a leuitis instrumēta in q̄bus dn̄o cantēt:de suo fieri ꝑcepit:
custodibꝰ quoqꝫ ciuitatis ⁊ tēpli:iugera terre ꝑ singlos ānos:⁊ pecunias statutas ad
necessaria vite dari decreuit.Trāsmisit etiā vasa:⁊ oia q̄ cyrus an̄ ipm̄ de iudeoꝝ re-
stitutōe facere voluit:eadē dariꝰ definiuit implere. His oibꝰ a rege donatis:zoro
babel exiēs de regia domo:respexit sursū ad celū:⁊ cepit agere deo grās sapie:ꝑ quā
victoriā dario p̄nte ꝑcepat dicēs.Nequaq̄ꝫ his dignꝰ fuisseꝫ:nisi te dn̄o ꝓpicio.Ita
deo grās agēs de p̄ntibꝰ:petebat vt ei in futuris adiutor existeret. Peruenit aūt
ad babyloniā:⁊ cōtribulibꝰ suis regis mandata patefecit. Audiētes illi deo grās
offerebāt:q̄ eos patrie sue restituebat:⁊ ad potū cōuiuiaqꝫ cōuersi:ꝑ septē dies sūma
letitia fruebāt̄:restauratōꝫ regressionēqꝫ patrie festina gratulatōe celebrabāt. Po
stea oēs ꝑncipes tribuū ad hierosolymā ꝓfecturi cū vxoribꝰ ⁊ filijs ac subiugalibus
elegerūt hoies darij quos cū eis rex vsqꝫ ad hierosolymā destinauit:⁊ cū letitia ⁊ io-
cūditate:cū cantibꝰ tibijsqꝫ ac sonātibus cimbalis ibāt. Precedebat aūt eos ⁊ reliq̄
multitudo iudeoꝝ cū ludis.At illi ad hierosolymā cōscendebāt:ab vnaquaqꝫ patꝝ

tribu certus numerꝰ existẽs. Sz mihi minie visum ẽ noia patꝝ recẽsere: ne legentium aios a reꝝ ɔsequẽtia suspendẽs: obscurã illis facerẽ narrationẽ. Septuagita cantores: ⁊ cantatrices ducẽte. xlv. ɔscendũt: cameli q̃dringẽti. xxx. Sũma vo multitudis euntiũ: q circa duodecimũ ãnũ etatis habebãt: ex tribu iuda ⁊ beniamin: fuerũt q̃ter mille milia: ⁊ sex cẽta. xx. ⁊ octo milia. Leuite. iiij. milia. lxx. Mulieꝝ aũt infantũq3 cõmixtũ corpa fuerũt. xl. milia: septingẽti. xlij. Preter hos leuite cantores fuerũt cẽtũ xxviij. ianitores centũ. x. serui tẽpli trecẽti nonaginta duo: insup ⁊ alij sexcẽti. lij. dicentes qdẽ se israelitas: nullo mõ tñ valẽtes suũ ostẽdere genꝰ. Repulsi vo sunt qdẽ a sacerdotali honore: q vxores sibi copulauerant alienigenas. Hi nec suũ genꝰ dicere ꝑvalebãt: nec ĩ generatiõe leuitaꝝ vel sacerdotũ: q inuẽti fuerũt q̃si qngenti. xxv. Mãcipioꝝ vo multitudo seq̃bat eos q ad hierosolymã ꝑgebant: nũero septẽ milia trecẽti xxxv. subiugalia qnq3 milia: qngẽti. xxv. Dux vo dinumerate multitudinis: zorobabel fuit: filius salathiel: ex filijs dauid genitꝰ de tribu iuda: ⁊ iesus filius iosedech: princeps sacerdotũ: necnõ ⁊ mardochẽꝰ: ⁊ ilrebreꝰ: q a pplo principes fuerũt ɔstituti ⁊ cõtulerũt auri qdẽ minas centũ: argẽti aũt quiq3 milia. Sacerdotes ergo ⁊ leuite ꝑsq3 totiꝰ ppli iudeoꝝ q̃ãta in babylone fuit ita ad hierosolymoꝝ residẽs ciuitatem ibidẽ habitauit: reliq̃ vo multitudo ad suas pñas discessit. Cũq3 septimꝰ venissz mẽsis: ex quo d babylone egressi sũt: mittẽs iesus pnceps sacerdotũ: ⁊ zorobabel iudex cũctos ex ꝓuincia hierosolymis ɔgregauit. Qui sine dilatione ɔstruxerũt altare in loco quo priꝰ edificatũ fuerat: ⁊ legitias sup ipm hostias obtulerunt bm legẽ moysi. Dũq3 hec facerẽt: gẽtes offendebant vicine q̃ eis odiose erant. Celebrauerũt aũt illo tpe dies tabernaculoꝝ: quẽadmodũ legislator moyses pcepat. Preterea ⁊ oblationes dñi: ⁊ q̃s dicũt endebelcismꝰ: ⁊ hostias sabbatoꝝ: ⁊ omniũ sanctoꝝ dieꝝ sacrificabãt vota reddẽtes. A pmo die septimi mensis: ceꝑunt etiã renouare tẽplũ: multasq ꝑstãtes pecunias lapidũ cesoribꝰ ⁊ edificatoribꝰ: insup ⁊ alimẽta opantibꝰ mistrabãt Sydonijs vo leue ⁊ suaue videbat a libano ligna cedrina deponere: q̃ ligãtes in modũ ratiũ: ad portũ ioppe transferebãt. Nã sic ante pcepat cyrꝰ: sz tũc iubẽte dario fiebant. Que scdo ãno ꝓfectionis iudeoꝝ ad hierosolymã vecta sunt mẽse scdo: cuz ⁊ tẽpli renouatio vigeret: ⁊ fundamẽtis restitutis supedificaret a pma die sequẽtis mẽsis: anni scdi. Opibꝰ vo pposuerũt leuitas: vicesimũ iã annũ etatis agẽtes: ⁊ iesũ ⁊ filiosq: ⁊ frẽs eiꝰ: ⁊ obdoilũ frẽm iude: ex aminadab: ⁊ frẽs eiꝰ. Itaq3 tẽplũ oi studio fabricãtibꝰ eis q edificationẽ curabãt ꝓpere ɔsũmatio q3 sperabat euenit. Perfecto aũt tẽplo: sacerdotes cũ tubis: ornati habitu solẽni: ⁊ leuite: ⁊ filij asaph surgentes laudauerũt dñz laudibꝰ q̃s dauid pmꝰ eis oñderat. Cũq3 sacerdotes: ⁊ leuite: ⁊ seniores ꝓuinciaꝝ vetꝰ recordarent tẽplũ: igẽti magnificẽtia ɔditũ: ⁊ nouũ viderẽt p iopiã nõ ita ɔstructũ: arbitrati q̃ãtũ pterita felicitate minores existerẽt: tristes ac dolorẽ tenere mime valẽtes: ad lachrymas lamẽtatiõesq3 ꝓruperũt. Populꝰ vo pñtia diligebat: ⁊ de tẽpli edificatiõe letabat: qr nullã pioris memoriã faciẽs: nec antiq̃ cõpatione cruciabat. Vicebãt ergo tubaꝝ sonos: ⁊ ppli leticiã sacerdotũ ⁊ senioꝝ lamẽtatiões eo q videbat minor tẽpli ɔstructio istitisse. Cũq3 clãgores tubaꝝ audissent samarite: odiũ erga tribũ iude ⁊ beniamin habẽtes: cõcurrerũt: cãm tube volẽtes agnoscere: vidẽtesq3 q captiui iudei a babylone redeũtes: tẽplũ edificassent: petierũt zorobabel: ⁊ iesũ: ⁊ pricipes tribuũ: vt ipsis quoq3 ꝑmitteret vna cũ eis tẽplũ renouare: ⁊ in cõe adorare. Nã nõ colimꝰ dicebãt minꝰ ab illis deũ: quõ ⁊ religionis cupidi ex illo tpe sumꝰ: ex quo nos hic salmanasar rex assyriꝰ a chutia ⁊ medea migrauit. Pꝰq3 hec sunt locuti: zorobabel ⁊ iesus pncipes sacerdotũ: ⁊ duces tribuũ israel respõderũt qdẽ ipossibile eẽ se eis cõicare: quõ ipsis ꝑmissa eẽt tẽpli inouatio: pꝰ qdẽ a cyro: nunc aũt a dario: adorare vo si vellẽt licere: ⁊ hoc solũ illis eẽ cõe: ⁊ oibꝰ hoibꝰ venie-

tibus in templũ adorare deũ. Cũ vero hoc audissent cuthei: nam hac appellatõe sa-
marite vocabant: indignati ꝑsuaserunt gentibus syrie petere suos satrapas eodẽ mõ
quo prius sub cyro ⁊ cambise: vt cum ipsis templi renouatorꝫ ꝓhiberent: festinãtibus
iudeis ne morã afferent ac tarditatẽ. Per ideꝫ temp⁹ ascenderũt ad hierosolymã
sisinni⁹ syrie ac phenice ꝑfectus: ⁊ sarobazanes cũ alijs: ⁊ interrogauerũt iudeoꝝ ma
gistratus: quis eis cõcessisset templũ sic edificare: vt magis castrũ videret esse q̃ꝫ tem
plũ: vel cur porticus ⁊ ciuitatẽ tam munito circũdedissent muro. Zorobabel ⁊ p̃n
ceps sacerdotũ iesus: huos q̄dem se eẽ maximi dei dixerũt: hoc vero templũ ipsi deo
quondã a rege suo felicissimo: ⁊ qui oẽs virtute vicerat fuisse constructũ. multisq̃ꝫ tpi-
bus ꝑmansisse: sed cum sui patres iniquitateꝫ coram deo gessissent: nabuchodonosor
rex chaldeoꝝ ⁊ babylonie sua potentia suꝑans ciuitatẽ euertit: templũq̃ꝫ populatus
incendit: ⁊ populũ captiuũ ad babyloniã migrauit. Cyrus aũt qui post ipsum ꝑsaꝝ
⁊ babylonie rex imperiũ sumpsit: scripsit vt templũ reedificaret: ⁊ oĩa que exinde na
buchodonosor extulit ornamenta ⁊ vasa: zorobabel ⁊ mitridati custodi peccuniaꝝ tra
didit precipiens: vt hec iterũ ad hierosolymã reportarent: ⁊ in ꝓprio renouato restitu
erent templo. Hoc enim mandauerat festinanter fieri: ideoq̃ꝫ sabassirũ ascendere ius
sit ad hierosolymã: ⁊ operi faciendo omnimodis iminere. Qui postq̃ꝫ a cyro litteras
accepit: veniẽs studiose fundamẽta deposuit: ⁊ ex illo tꝑe hactenus hoc cõstruxit: sed
ꝓpter maloꝝ inuidiam imꝑfectum adhuc remansit. Igitur si vultis ac ꝓbatis: scri-
bite dario: vt inquirat imꝑatoꝝ monimenta: ⁊ inueniet nihil nos penitus fuisse menti
tos. Hec dicente zorobabel ⁊ principe sacerdotũ: sisinnius ⁊ qui cũ eo erant edifi
cationem vetandã iudicauerunt: donec regi dario suggererent. Statiꝫ vero ꝓpter hec
ei cõscripserunt. Tunc iudei timentes ⁊ exterriti: ne aliud q̃ꝫ prius iusserat regi vi-
deretur de templi cõstructione: fiduciã a duob⁹ ꝓphetis qui ꝑ idem tempus apd̾ eos
erant aggeo ⁊ zacharia acceperunt: dicentib⁹ nihil penitus aspersis durũ esse metuẽ-
dum: cum deus templũ predixerit innouari. Qui cũ credidissent ꝓphetaꝝ senten
tijs edificatõꝫ curabant nullũ ꝑmittentes diem. Dario vero scribentibus samaritis:
⁊ accusantibus ꝑ epistolam iudeos: q̄r ciuitatem munirent: ⁊ templũ castello magis
simile q̃ꝫ templo cõstruerent: ⁊ dicentibus non ea que fiunt ei ꝓdesse: insuꝑ epistolas
ostendentibus ꝑ quas cambises templi edificatõꝫ fieri vetuisset: cognoscens rempu-
blicam suã non esse tutã hierosolymis restitutis: cũ litteras legisset a sisinnio ⁊ q̄ cum
eo erant directas: iussit in monimentis regalibus de his inquiri: ⁊ inuent⁹ est in ecba
thanis cõstructa turre in regione medee codex: in quo hec cõscripta legunt. Pri-
mo imperij sui anno rex cyrus iussit templũ in hierosolymis renouari: cuius altitudo
esset cubitoꝝ sexaginta: latitudo eorundem ex tribus parietibus lapideis lapide po-
lito: ⁊ ligneũ parietem vnum ex materijs ipsius regionis ⁊ altare. Sumptus autem a
rege fieri disposuit: ⁊ vasa que abstulit nabuchodonosor: ⁊ ad babyloniã portauit red
di hierosolymitis. Quorum cura sub assaro syrie ⁊ phenice prefecto ⁊ magistratibus
collegis eius iniunxit: vt ipsi quidem a locis illis recederent: seruis vero dei iudeis ⁊
magistratibus eorum templũ edificare ꝑmitterent. Iussit quoq̃ꝫ vt adiuuarẽt eos ad
opera: ⁊ ex tributis ꝓuincie quã curabant darent iudeis immolationis causa thauros
⁊ arietes: ⁊ agnos ac edos ⁊ similam: oleumq̃ꝫ ⁊ vinũ: ⁊ alia quecunq̃ꝫ peterent sacer
dotes: vt orarent pro salute regis atq̃ꝫ ꝑsarum: eos vero qui mandata cõtemnerẽt: cru
cifigi precepit: ⁊ eoꝝ substantias regie domui deputari: deprecatusq̃ꝫ est orationibus
deum: vt si quis auderet edificatõꝫ templi fetare: hunc talem ꝑcuti: eumq̃ꝫ a sua iniq-
tate suspendi. Hec inueniens in cõmentis cyri darius: rescripsit sisinnio ⁊ colle-
gis eius dicens. Rex darius sisinnio equitũ prefecto ⁊ sarabateno: ⁊ collegis eius
salutem. Exemplar epistole quã in monimentis inuenim⁹ transmisi: ⁊ iubeo oĩa

fieri que in ea continētur. Ualete. Igit̃ p epistolā cognoscētes sisinnius ꝛ qui cū eo erāt: regis volūtatē de reliquo ↄpetēna faciebāt: ꝛ instabāt sacris opib⁹ adiuuātes seniores ꝛ magistrat⁹ iudeoꝝ: ꝛ pcedebat summo studio templi cōstructio: pdicētib⁹ aggeo ꝛ zacharia ſm mādata dei: ꝛ cum volūtate ciri ꝛ darij regū templū edificatū ē secūdo septē annis. Nono aūt imperij anno darij: vicesimatertia die mēsis vndecimi quē hebrei vocāt adar: macedones distrios: sacerdotes ꝛ leuite: ꝛ reliqua israelitarū multitudo post captiuitatē p renouatōe veterū bonoꝝ ꝛ dedicatiōe obtulerūt hostias thauros centū: arietes ducētos: agnos quadringētos: ꝛ hircos duodecim p duodecim tribubus. Nam tante sunt tribus israel: p suis vnaqueqꝫ peccatis. Socerdotes vō ꝛ leuite ſm legē ordinauerunt ianitores p singulas ianuas. Nam edificauerant iam iudei templi porticus: in circuitu interioris sacrarij. Ueniēte aūt die festo azimoꝝ pmo mēse quē macedones xanticū: nos aūt nisan nomīamus: omis popul⁹ ab agris in ciuitatē confluxit: diesqꝫ festos sanctificati: cum suis vxorib⁹ ꝛ filijs ſm patriam legem celebrauerūt. Sacrificiū etiā quod pascha dicit̃: quartadecima die eiusdē mēsis immolauerūt: ꝛ p septē dies nullis abstinuere delitijs. Holocaustū quoqꝫ offerētes: deo sacrificabāt: agētes ei gratias: ꝙ iterū eos terre patrie sue legibusqꝫ restituisset: mētēqꝫ regis psaꝝ ppiciā eis pbere dignat⁹ est. Quib⁹ reb⁹ admoniti: deo munifice nimis ꝛ locuplebiliter immolabāt. Habitabāt aūt in bierosolymis: ꝛ optimatum gubernatōe regebāt. Nam sacerdotes tractabant eorū negotiū: vsqꝫ quo regnare ↄtigit nepotes asamonei. Etei ante captiuitatē ꝛ trāsmigratōez: a saul ꝛ dauid q pmi impiū gēti iudaice suceperūt: alia illis erat forma reipublice p quigētos trigita duos annos: mēses sex: dies decē. Ante hos aūt reges: psules eos regebāt: qui appellabant̃ iudices ꝛ monarchi. Et hac republica vsi sunt annis plus quingētis: post mortē moysi ꝛ ducis iesu. Hec quidē reductis a captiuitate iudeis: tpibus ciri et darij oia ↄtigerūt. Samarite vō inuidi vel molesti aduersum eos erecti: mala mlta in iudeos opati sunt: diuitijs ↄfidētes ꝛ cognatōe psarū: quō ex his fuerant progressi Nam quāta iubebant̃ a rege immolatōis causa de vectigalib⁹ pberi: nullaten⁹ dare volebāt: ꝛ pfectos equitū fauētes sibi in hoc ꝛ coopātes habebāt: aliaqꝫ multa quib⁹ nocere iudeis p se: aut p alios potuissent: nō eos pigebat efficere. Placuit igit̃ hierosolymitis: mittere legatōem ad regē dariū: quo accusarēt samaritas: Legatus itaqꝫ missus est Zorobabel: ꝛ alij quatuor de magistratibus. Cum vero crimina ꝛ causas quas cōtra samaritas ferebāt a legatis rex cognouisset: dedit eis epistolā reportādā ad equitū pfectos: ꝛ curiam samarie: que huiusmodi erat scripta. Rex dari⁹ tāgane ꝛ sambale pfectis equitū: ꝛ sadrace: ꝛ velueni samaritis: ꝛ reliquis cōseruis eorū in samaria constitutis. Zorobabel: ꝛ ananias: ꝛ mardochcus legati iudeorū vos accusant: tanqꝫ molestos ꝛ impediētes tēpli constructōem: ꝛ nullatenus velle prestare ad hostias quos nobis pcepimus sumptus: Uolo igitur: vt legentes psentē epistolā pbeatis his ex regalibus thesauris: ꝛ tributis samarie omnia que illis ad immolationem sunt vtilia: quēadmodum sacerdotes vobis indixerint: vt non ptermittāt diurnis sacrificijs: ꝛ pro me: ꝛ pro persis supplicare deo. Epistola quidem hec continebat. Cap. V.

DArio autē defuncto: filius eius xerxes regnū suscipiēs: volūtatis paterne colēdi ꝛ honorādi deum heres apparuit. Omnia nāqꝫ faciebat que religiōis erant patrēqꝫ secutus: ꝛ iudeis liberaliter vtebat̃. Per illud tēpus pnceps fuit sacerdotum filius iesu nomie ioachim. Erat ꝛ in babylone vir iustus: ꝛ gloria magna positus apud multitudinē: pmus populi sacerdos noie esdras. Qui cum legum moyseos integram haberet experientiā xerxi regi amicus est fact⁹. Ad hierosolymā aūt ascēdere deliberās: ꝛ ducere secū quosdā a babylone iudeos: a rege poposcit eplam

Xerxis ep̄la: ad Syrie satrapas.

ſibi ad ſatrapas ſyrie dari: ꝑ quam noticie eorum quis eſſet intimaret. Rex autē ad ſatrapas huiuſmodi direxit epiſtolā. Rex regū xerxes: eſdre ſacerdoti: ꝛ lectori legis dei ſalutē. Opus eſſe mee clemētie putans: apud eos qui volūt ex iudea gente uel ſacerdotes ul' leuitas ſub noſtro regno cōſtitutos ꝑgere ad hieroſolymā ꝓcipio: ſi qui deſiderant ut eant: quēadmodū mihi ꝛ ſeptē meis cōſiliariꝭ viſum eſt: q̄tenꝰ viſitent iudeā: ſcd̄m ritus legū dei: ꝛ portent dona deo iſrael: que deuoui ego ꝛ mei amici. Aurū etiā ꝛ argētū quantū inuētū fuerit in terra babylonie deo dicatum: hoc omne ad hieroſolymā deportet̄ ꝓ ſacrificiꝭ dei: necnō ꝛ qd̄cūq; volueris uel ex auro ꝛ argēto cōſtruere: liceat tibi cū tuis fratribus facere. Vaſa quoq; ſacra que tibi tradita ſunt depone: ꝛ quicquid mēte cogitaueris ut fiat: impendi in his iuſſimus: ut ex regalibus theſauris efficias. Scripſi etiā cuſtodibꝰ pecuniaꝝ ſyrie ꝛ phenice: ut diligētiā habeāt circa ea que ꝑ eſdrā ſacerdotē ul' lectorē legum dei mandata noſcunt̄. Igitur ne quā de me aut de nepotibꝰ meis iram deꝰ aſſumat: oīno ꝓcipio ad vſq; tritici modios cētū: deo ſcd̄m legē dari. Et vobis dico ſacerdotibꝰ leuitis: ac ſacris cantoribus ꝛ ianitoribꝰ: ſacriſq; ſeruis: ꝛ tēpli ſcribis: ut nullomodo aut tributa ponatis: aut aliquid captioſuz: aut oneroſum. Sed etiā tu eſdra ſcd̄m dei ſapientiā ceſores ordina: q oī ſyrie ꝛ phenice tuāq; legē ſcientibꝰ indicēt: eāq; diſcēdā ignorātibꝰ trade. Et ſiqs ex gēte tua dei ſui legē ul' imꝑatoris tranſgreſſus fuerit puniat̄: ut nō tanq; ignorans videat̄ tranſgredi: ſz cognoſcēs: audacter negligere cōprobet̄. Ergo huiuſmodi contētores: aut morte: aut pecuniꝭ cōdemnent̄. Valete. Tunc eſdras hanc epiſtolā accipiens: letatꝰ deū adorare cepit: ꝛ regie beniuolētie ipſū ꝯfitebat̄ auctorē. Ideoq; oēs ipſi grās dicebat eē referēdas. Legēs aūt epiſtolā: iudeis babylonie conſtitutis: eā deſignauit. Exemplū quoq; eius ad oēs iſraelitas ꝛ mediā habitātes trāſmiſit. Hi vō cognoſcētes regis circa deū pietatē: ꝛ fauorē quē in eſdrā habere ꝓbat̄ oēs eū dilexerūt. Multi itaq; facultates ſuas deportantes: ad babyloniā venerūt: cupiētes ad hieroſolymā deſcēdere. Totꝰ aūt populꝰ iſrael in illa ꝓuincia ꝑmāſit: ideoq; due tantū tribꝰ cōſiſtunt ꝑ aſiā ꝛ europā obſequētes romanis. Decē aūt tribꝰ hactenꝰ trāſ eufraten cōmorari ꝓbāt̄: quaꝝ multitudines ineſtimabiles: minime poſſunt numero ꝯphēdi. Venerūt etiā ad eſdrā multi ſacerdotes ꝛ leuite: ꝛ ianitores: cātoreſq; ac ſerui agri: quos cōgregans de captiuitate: tranſ eufraten tribus diebus moratꝰ: ieiunia eis impoſuit: ut deo vota pro ſalute ſoluerēt: ne quid in via paterent̄ aduerſum aut ꝑ hoſtes: aut ꝑ aliā quādā difficultatē forſitā accidētē. Nam eſdras regi ꝓdicēs: q deus eos ꝑduceret: iam nō petiꝭ q eos ꝓcederent equites: ſz poſtq̄ vota ꝑfecerūt ab eufrate ſurgentes: die duodecimo primi mēſis: ſeptimo imꝑiꝭ anno xerxis ad hieroſolymā ꝑuenerūt: quīto mēſe eiuſdē anni. Et ilico eſdras cuſtodibꝰ pecuniaruz de ſacerdotali genere exiſtētibꝰ reſtituit ſacras pecunias: argēti talēta ſexcēta quinq̄gita vaſa argentea talētoꝝ cētū: vaſa aurea talētoꝝ viginti: ꝛ vaſa erea auro meliora: habētia pondo talēta duodecim. Hec nāq; rex ꝛ cōſiliariꝭ eiꝰ ꝛ oēs iſraelite babyloniam habitantes donauerūt. Cūq; eſdras tradidiſſz ea ſacerdotibꝰ: obtulit deo legitimas hoſtias in holocauſtū: thauros tredecim: ꝓ coī vō ppl'i ſalute arietes nonagita: agnos ſeptuagitaduos: hedos ꝓ purgatōe delictoꝝ duodecim. Regis quoq; diſpēſatoribꝰ ꝛ ꝓfectis oībꝰ ſyrie ac phenicis: regias litteras obtulit: q denūciationē eiꝰ agere compellebant̄: gētēq; honorabāt: ꝛ oē opꝰ bonū cū eis elaborabāt. Hec igit̄ quēadmodū ꝛ ipſe eſdras deliberauerat ꝓceſſerūt: deo eo ut arbitror dignū i his q̄ voluit iudicāte ꝓpter iuſticiā ac benignitatē eius. Quē pauco tꝑe trāſeūte aliq adierūt: accuſātes q qdā ſacerdotū ꝛ leuitaꝝ trāſgreſſi ſūt pr̄ias leges vxores alienigenas ducētes: ꝛ genꝰ ſacerdotale ꝯfūdētes: petebātq; ut legibꝰ ſubueniret: ne cōmunis ſuꝑ oēs veniēs ira calamitatibꝰ iterū eos inuolueret. Que cū audiſſet: mox pre merore veſtē diſrupit: ꝛ

Due tm̄ tribus ſb romanis ſz decem trans Eufratē cōmorari pbāt

caput barbāq; ꝯtumeliose dilacerās:sese ꝓstrauit in terrā:ꝙ tale facinus populi pri⸗
mates cōmisissent:existimās:qꝛ si ꝑcipet eis vxores cū eaꝝ filijs deserere: nemo obe
diret:⁊ ideo ꝑmanebat in terra iacēs. Cōcurrebāt aūt oēs mediocres eoꝝ ad eum:⁊
doloꝝ eius in his que facta sunt ꝑticipes erāt. Cū aūt esdras a terra surrexiſſʒ:⁊ ma
nus ad celū tetēdiſſet:dicebat. Confundoꝛ quidē a deo ꝓpter ppl'i delicta veniā su⸗
scipe qui etiā de sua memoria:ꝑntū nr̃oꝝ iniquitatē remisit. Rogabat v̄o deū qui se⸗
men aliqđ ⁊ reliquias ab illa eoꝛuʒ calamitate:vel captiuitate ꝑuauerat: ⁊ rursus ad
hierosolymā ⁊ ꝓpam terrā restituerat: qui ⁊ reges ꝑsaruʒ impēdere eis mi̾icoꝛdiam
ꝑꝑabat:veniā solita pietate cōcedere:se v̄o moꝛte quidē digna cōmisisse:bonitatꝫ aūt
dei esse:hos tales a toꝛmētis eripi. Qui postq̄ʒ oꝛādo ꝯticuit:cūctis lugētibus qui
cū vxoꝛibus ⁊ filijs ad eū ꝯuenerūt:quidā achanoniꝰ noie:ꝑmus hierosolymitanus:
accedēs ad eū dicebat ipsos quidē peccasse:cohabitātes cū alienigenis vxoꝛibus:ꝑ⸗
suadebatq; ei:oēs iurare:quatenus suas vxores cum earū filijs amouerēt:⁊ eos pu⸗
nirent:qui legi obedire contēnerent. Flexus igiꝰ esdras:fecit ꝑncipes tribuum sacer
dotū:⁊ leuitarū:⁊ israelitarū iurare ꝙ vxores suas ⁊ filios ꝺm achanonij ꝯsiliū incun
ctanter abdicarēt. Suscipiēs ergo sacramēta:statim egressus est templū:habitacu
lum vero ioannis ingressus filij eliab:⁊ nihil penitꝰ illo die ꝓpter meroꝛē comedens
ibidē cōmoꝛatus est. Facta aūt ꝑdicatōe:iubens omēs qui ex captiuitate redierāt ad
hierosolymā colligi:⁊ hos qui ante biduū: aut tres dies occurriſſent alienari a mltī⸗
tudine:⁊ substātias eoꝛum auferri decernēs:ꝺm iudicia senioꝛū: cōuenerūt itra tertiā
diē ex tribu iuda ⁊ beniamin:in vicesimo die noni mēsis:qui ꝺm hebꝛeos casleu: ꝺm
macedones appelleos vocaꝰ. Cūq; in supioꝛi loco tēpli ꝯsediſſent:ꝑñtibꝰ senioꝛibꝰ:
⁊ ꝓpter zelū vehemēter afflictis:surgēs esdras:criminabaꝰ illos qui ꝑter legis cōsue
tudines alienigenas duxiſſent vxoꝛes:nūc v̄o facturos eos rē deo gratā: ⁊ sibi vtileʒ
dicebat:si vxoꝛes eijcerēt. Cum ergo oēs se id ꝑfecturos clamarēt:sed abundātē esse
multitudinē:tēpusq; hyemale:⁊ hoc opus nō huiꝰ aut duoꝝ esse dieruʒ:sed opoꝛtere
vt duces ⁊ alij qui cū alienigenis habitabāt vxoꝛibꝰ tēpus accipent dilatōis:⁊ senio⸗
res cohabitātes cum alienigenis visitare multitudinē:cum hec decreuiſſent: ceperūt
querere a ꝑmo die mēsis decimi eos qui cum alienigenis habitabāt vsq; ad pꝛimum
diē secūdi mēsis:⁊ inuenerūt multos ex nepotibꝰ ꝑncipis sacerdotū iesu: ⁊ fratrū eiꝰ
sacerdotū:⁊ leuitaꝝ:⁊ israelytaꝝ: qui vxoꝛibus filijsq; eaꝝ dilectiōem magis legum
suarū ꝑponētes:eas ilico refutarēt. Quo facto:hostijs placātes deū:immolātes arie⸗
tes obtulerūt. Quoꝝ noia minime visum est:nobis dicere necessariū. Igiꝰ ꝑdcm
nuptiarū peccatū sic esdras purgauit:vt decetero hec ꝯsuetudo nō ꝑmaneret. Septio
v̄o mēse scenophegiā celebꝛātes:⁊ toto tūc populo ꝯgregato:ascēdētes ad supioꝛa tē
pli ad oꝛiētalē poꝛtā:esdrā rogabāt:vt leges eis mosaicas legeret. Qui stans i medio
populi:a solis oꝛtu legit vsq; ad mediū diē. Et cū audiſſent recēsitas leges:iustitiam
quidē ad pñs:⁊ imposterū docebāꝰ:de ꝑteritis aūt gemebāt:lachꝛymasq; fundebāt
⁊ recoꝛdati sunt:ꝙ si legē custodiſſent:nihil ex tot supꝛadictis malis ꝑpeſſi fuiſſent.
Cūq; videret esdras sic eos afflictos:ꝑcepit ad sua discedere:⁊ lachꝛymis abstinere
ꝓpter festos dies:in quibꝰ minime liceret affligi: hoꝛtabaꝰ q; magis ad epulationes
eos ꝯuerti:⁊ facere que sunt grata ⁊ ꝯueniētia celebꝛatiōi pñti:pniam ⁊ mesticiam de
ꝑoꝛibꝰ peccatis hn̄dā ⁊ obꝑuandū:ne quid imposterū eis simile ꝓueniret. Postq̄ʒ
v̄o eos esdras hoꝛtatꝰ est:ceperūt habere leticiā. Cūq; hoc ꝑ dies octo:in suis taber⸗
naculis egiſſent:ad ꝓꝑa disceſſerūt:laudātes deū: ꝓ emundatōe cōmuniū peccatoꝝ
esdreq; gratias referebāt. Cui ꝯtigit post gloꝛiā quā habuit deū:in senectute venerā
da finire vitā:⁊ in hierosolymis cū multa sepeliri liberalitate. Sub idem tēpus ⁊
ioachim defuncto ꝑncipe sacerdotū:filiꝰ eiꝰ eliasib in ꝑncipatū sacerdotalē successit.

Esdras docet legem

Neemias qui reconstruxit muros hierosolymorum.

Quidā aūt ex captiuis iudeis: xerxe regis pincerna: noīe neemias: occurrēs quibusdā ꝑegrinis ante metropolim ꝑsaꝝ susi: ex longo itinere ad ciuitatē intrantibus: ⁊ audiēs eos adinuicē hebraice loquētes: consulebat vnde essent ꝓfecti. Illis aūt rñdētib⁹: se a iudea venisse: rursus iterrogabat: qualiter haberet se eoꝝ multitudo: ⁊ metropolis hierosolyma. Cūq̃ dixissent: male habere ciuitatē: ⁊ depositis in solū muris multa mala gētes in circuitu positas inferre iudeis: ⁊ die tota ꝑcurrere: deuastantes ꝓuinciā: ⁊ nocte tanta mala cōferre: ⁊ multos a ꝓuincia vel ab ipsis hierosolymis captiuos abducere: ⁊ oēs vias singulis dieb⁹ cadauerib⁹ plenas inueniri occisorum: tūc neemias ꝓpter suoꝝ calamitatē fleuit: ⁊ extēdēs palmas ad celū dixit. Dñe: vsq̃quo despicis que nr̃a patit̄ generatio. Sic rapina vl̄ spolia ab oībus sum⁹ effecti. Remoranti aūt eo in porta: ⁊ hec deflenti quidā nūciauit iam regē accumbere p̄paratū. Qui statim sicut erat illotus: ad ministeriū poculi regis festinauit. Ut aūt rex cenauit: suauitate plenus: ad iuuenē respexit mestū: ⁊ querebat cur tristis esset. Tunc ille deum dep̄catus ut gratiā ei quādā postulāti p̄staret: quō inquit possum tibi rex nō talis apparere: qualē merorē in corde teneo: dū audierim patrie mee hierosolymoꝝ in qua ⁊ monumēta ⁊ sepulcra meoꝝ sunt parētū muros in terra iacētes: ⁊ portas eius icēsas Sed p̄sta mihi ꝓficiscēti muros restituere: ptēq̃ tēpli cadētē denuo recōstruere. Tūc rex annuit dare se donationē ei quācūq̃ supplicasset: ⁊ ad satrapas litteras deportādas: q̄ten⁹ eū honorarēt: ⁊ oīa q̄ opus haberet p̄berēt ei dicēs. Repelle tristiciā: ⁊ de reliquo gaudēs nobis ministra. Igit̄ neemias deū adorās: ⁊ regi gratias agēs: mesticiā vultus confusionēq̃ suā pollicitationis hilaritate mutauit. Postea autē die cōuocans eū: p̄buit ad syrie ⁊ phenicis ⁊ samarie p̄fectū addo epistolā deferēdā: in q̄ de honore iuuenis: ⁊ de impēdiis edificatiōis mādauerat exhibēdis. Ueniens ergo ad babyloniā ⁊ multos gētis sue sponte eū secutos adducēs: ad hierosolymā ꝑuenit: vicesimoq̄nto anno regnāte xerxe: ⁊ demōstrandas ep̄las porrexit addo ⁊ aliis p̄fectis equitū: ⁊ cōgregās oēm ppl̄m ad hierosolymā: stetit in medio tēpli: talē ad eos fundēs orationē. Uos scitis viri iudei: deū quidē in memoria patꝝ abraam ⁊ ysaac ⁊ iacob ꝑmanere: ⁊ ꝑ illoꝝ iusticiā nō derelinquere ꝓuidētiā nr̄i. Unde ⁊ adiuuit me: ut accipem a rege potestatē: muros vr̄os refabricare: ac reliquā ptē tēpli ꝑficere. Uolo aūt vos vicinaꝝ gētiū certe scire inimicicias: ⁊ q̄a si cognouerint magnificēter nos edificia reparare resistēt: ⁊ multa molient̄: ut nos impedire valeant. Primū ergo in deū cōfidere debem⁹: q̄ illoꝝ inimicicias potest resistere: nec die v̄o nec nocte studium edificandi relinquere: dū tēp⁹ oportunū existit. Cūq̃ hec dixiss*: iussit ⁊ magistratibus muros metiri: ⁊ opa ei⁹ diuidere ppl̄o ꝑ vicos ⁊ ciuitates: s̄m vn⁹q̄sq̃ possibilitatē: pollicit⁹ ⁊ semetipsū cū suis s̄uis edificationē adiuuare. Solutaq̃ ꝯtiōe: iudei stati op⁹ aggressi sūt. Iudei v̄o dicti sūt ex die q̄ a babylone ꝓfecti sūt ex tribu iuda: q̄ p̄or ad illa loca ꝑuenerat. Uñ ⁊ ipsi: ⁊ ꝓuincia a tali appellatiōe vocitant̄. Audiētes v̄o muroꝝ edificationē accelerari ammanite: ⁊ moabite: vl̄ samarite: ⁊ oēs qui inferiorē syriā habitabāt: moleste ferebāt: ⁊ meditabāt̄ insidias cōtexere: q̄ten⁹ volūtatē eoꝝ impedirēt: multosq̃ interficiebāt iudeos: ipsū etiā neemiā dilacerare q̄rebāt quosdā alienigenas ꝯducētes: q̄ eū ꝑimerēt. Propterea i timorē ⁊ turbā dispsis rumorib⁹ eos mittebāt: tāq̃ m̄ltis gētib⁹ ꝑatis ꝯ eos arma ꝓferre: qb⁹ turbati rumorib⁹ cōstructionē pene reliq̄rūt. Neemias aūt nullomō his ꝑmot⁹: studiū opis derelīquerat: s* custodie causa corpis sui armis satellitū circūseptus: sine vulnere ꝑmanebat: opis desiderio tribulatōnē nō sentiēs. Ita siq̄dē itēms agebat ac prouidebat sue saluti: non timore mortis: sed cognoscens post suū interitū minime cōcedi suis ciuib⁹ muros construere. Unde precepit imposterū: ut armis edificatores cincti fabricarēt.

Quare dicti sunt Judei.

Igit̄ edificatores: vel impēsarū portitores gladios habebāt: clipeos autem iuxta

eos poni decreuit. Bucinatores etiā quīgentis pedibus statuit: pcipiēs: vt si hostes apparerēt: significarēt populo: quaten⁹ armati resisterēt: ne eos nudos inermesq; op-pugnarent. Ipse vero nocte circuiēs ciuitatē: minime aut opibus: aut somno: aut ci-bo fatigabat: nihil aūt boꝝ suauiter: sed sub necessitate vtebat. Quos labores susti-nuit p annos duodeci: ꝛ mēses quatuor. Nam tāto tpe hierosolymoꝝ sunt muri pfe cti: octauo ꝛ vicesimo anno: ꝛ mēse nono impij xerxe. Sed postq̄ muri pfectōem ac-ceperūt: neemias ꝛ reliqua multitudo sacrificauerūt deo ꝓ eoꝝ edificatōne: ac p octo dies sunt epulati. Gentes igit que syriam habitabāt: audiētes factam ꝯstructōem muroꝝ: grauiter angebant. Neemias aūt in ciuitate vidēs paucos hoies habitare: rogauit sacerdotes ꝛ leuitas: vt vicos relinquētes: ad ciuitatē migrarēt: ꝛ in ea mane-rent: fabricās eoꝝ domicilia ꝓprijs expēsis. Populuz etiā agros colētem decimas fructuū ad hierosolymā iussit offerre: vt hn̄tes sacerdotes ꝛ leuite alimēta: ꝑpetua re ligionis iura nō derelinquerēt. Et hi quidē libēter sequebant decreta neemie. Ciui-tatem vero exinde contigit hominū multitudine compleri. Multa etiam alia bona laudibus digna cum summa fecisset magnificētia neemias: ad senectutē pueniēs: de-functus est: vir benignus ꝛ natura iustus atq; magnificētissim⁹ ergā ꝓpam gentē: qui in memoria eterna sui muros hierosolymitanos reliquit. Hec ergo imperij xerxe sunt anno. xxviij. mense nono.

Capt VI.

Defuncto vero xerxe: regnū ad eius filiū cirum: quem greci artarxerxen vocant contigit transferri. Quo regēte psaruz impium: piclitata est tota gens iudeorum vt cum mulieribus ꝛ filijs deperiret. Causam v̄o paulopost demōstrabo. Nam decet pmum de rege disserere: quēadmodū iudeā duxit vxorē: de regio genere: quaz nostrā dicūt huasse gentē. Nam cū regnū artarxerxes accepisset: ꝛ ordinasset ab india vsq; ad ethyopiā centū ꝛ vigintiseptē satrapas: tertio imperij sui anno: amicos suos ꝛ gē-tes psis subiectas: cum ducib⁹ earū magnifice pauit: sicut regē oportuit: qui diuitiarū ostentatōem p centū ꝛ octogita dies pauerat. Postea gētes ac legatos earū in susis p septē dies delitijs saginauit: quoꝝ ꝯuiuiū huiusmodi erat instructū. Tabernaculū eim fixerat ex aureis argēteisq; colūnis: vela purpurea sup eas extendens: vt multa milia discūbentiū operirēt. Ministrabat ergo poculis aureis: ꝛ lapidib⁹ preciosis ad delectatōem simul ꝛ spectaculū ꝑpatis. Precepit itaq; ꝛ mistris: ne cogerent bibere eos: potionē eis offerētes: quod apud psas fieri solet: immo concederent cuiq; discū bentiū: vt quēadmodū vellet epularet. Misit aūt p omnē ꝓuinciā: denūciās: vt opa relinquerēt: multisq; diebus ꝓ eius imperio letarent. Regina quoq; mulieꝝ cōui-uium in aula collegit. Quam rex prudētibus volēs ondere: ad conuiuiū iussit accede re: pulchritudine cūctas mulieres pcedentē. Que ꝓ legum custodia psaꝝ: ꝓhibētiuz ab extraneis alienas ꝯiuges videri: nō accessit ad regē. Cūq; sepi⁹ eunuchos ad eaz mitteret inuitādā: nihilomin⁹ suū denegās pmāsit aduētū. Unde rex ira ꝯmotus sol uit ꝯuiuiū: ꝛ ad se ꝯuocās septē ꝑsas: apud quos legū mādata huant: accusabat vxo rem: dicēs qualiter fuisset ab ea ꝯtemtus: cum sepi⁹ ad ꝯuiuium vocaret: ꝛ nec semel paruisset. Precepit ergo: vt ꝓnūciarēt ꝯtra eā quādā legis definitōem. Tūc vn⁹ ex his noie mochē⁹: locut⁹ est dicēs: nō ipsi soli hāc iniuriā factā fuisse: sz oib⁹ psis: picu-lū vite patiētib⁹: vt turpiter a suis ꝯtēnant vxorib⁹: nullo eim iā pudore tenebūt: exē plum regine supbie aduersum te oim rectorē hn̄tes: ꝛ hortat: vt eam que sic iniuriata fuerat regē: maximis dānis afficeret: ꝛ hoc facto: cūctis gentib⁹ denūciaret: que sunt in regina decreta. Placuit ergo: vt regina vasthi ꝓceret: ꝛ honor eius alie mulie ri pberet. At ille amore coniugis detētus: grauiter disiūctionem eius ferebat: ꝛ con-ciliari quidem ꝓpter legem non poterat: tristis tamē in sollicitudinibus permanebat

Annis xij. recōstru[...] muros hierosol[...]

Hest plcherrima

Quē vidētes amici nimio merore cōfectū: ꝑsuadebant: ut memoriā quidē vxoris: ⁊
amorē nihil ꝓ futurꝰ deponeret: ⁊ quereret ꝑ vniuersā terrā virgines decoras: ex qbꝰ
pulchriorē haberet vxorē: extingui eni prioris sic posse cupidinē: alia itroducta: ⁊ pau
latim desideriū a muliere ꝓiecta subtractū: ad cohabitantē posse cōuerti. Hoc flexus
cōsilio statim quibusdā iussit de palatio: eligere p̄cellentes virgines pulchritudine: ⁊
ad se deducere. Cū v̄o cōgregate multe fuissent: inuēta ē quedā puella in babylonia
ambobus orbata parētibꝰ: que apud auunculū noīe mardocheū nutriebat. Is eniꝫ
fuerat ex tribu beniamin. Oīsqꝫ p̄mas iudeorꝫ hester: hoc ei nomē ei erat: pulchritu
dine supabat: ⁊ grā vultus sui respiciētiū magis delectabat aspectū. Que tradite cui-
dā eunucho ꝓ diligētia: cuncta rerū ꝓuidentia fruebant: affluentia aromatū: odore ⁊
largitate vnguētorꝫ quibꝰ corpora vtunt irrigabant: ⁊ his fruebant ꝑ menses sex: nu-
mero quadringēte. Cūqꝫ putasset virgines ꝑ p̄dictū tēpus diligētie satis habuisse: ⁊
dignas iam regio factas cubiculo: ꝑ singulos dies ad cōcubitū vnam regi mittebat.
Qui post cōcubitū statim eam ad eunuchū remittebat. Veniēte v̄o ad eū hester dele-
ctatus est: in amorēqꝫ incidens puelle: legittime al's legittimā etiā duxit vxorē: ⁊ nu-
ptias celebrauit impij sui anno duodecimo: mēse qui dicit adar. Destinauit aūt ꝑ oēs
gētes eos qui aggarij dicūt: p̄cipiēs eis ꝓ suis nuptijs festa celebrare. Ipse aūt ꝑsas
⁊ p̄mos gētiū pascebat ꝑ totū mēsem ꝓ nuptijs suis. Quā cum introduxisset ad aulā
corona eam induit. Habitauitqꝫ cū eo hester: minime ei prodēs: ex qua esset natōne
Transiēs aūt ⁊ auunculus eius a babylone: ad ꝑsican susim: ⁊ habitans illic: singu
lis diebꝰ in palacio cōmorabat: requirēs qualiter puella cōuersaret: quā tanq̄ꝫ filiā
diligebat: cū legē rex posuissꝫ: ut nemo familiariū ad eum nō vocatus accederet: cuꝫ
sup solium sederet. Sedebat itaqꝫ etiā rex virgā aureā ferēs. Quā cū aliquē liberare
voluissꝫ: horꝫ qui nō vocati venirēt: porrigebat ei: ⁊ cū tetigissꝫ vitabat ꝑiculū mortis.
De his quidē sufficienter a nobis dictū est. Interiecto v̄o tp̄e insidiantibꝰ regi ba
gatha: ⁊ theodesto: bargani eunuchus seruꝰ alteriꝰ eunuchi: genere iudeus: cū intelle
xisset insidias: regine auunculo indicauit: mardocheus aūt ꝑ hester manifestans insi
diatores ꝓdidit regi. Rex aūt turbatus: veritatē inueniēs: eunuchos quidē cruci-
fixit: mardocheo aūt tunc nihil p̄stitit: quāuis salutis eiꝰ nunciꝰ extitisset: nomē tamē
eius annalibꝰ monumētis inseri p̄cepit: ⁊ in palacio eum ꝑmanere: ut amicus regi ne
cessarius existeret. Quo tp̄e aman amadathi filiū genere amalechitam: ad regem
introeuntē ꝑegrini ⁊ ꝑse salutabant. Nam hunc ei honorē xerxes ab oībus iusserat
exhiberi. Mardocheū v̄o ꝓpter sapiētiā ⁊ patrias leges nō adorātē aman: custodiri
fecit: ⁊ interrogauit eū ex quo genere esset. Audiēs aūt iudeū esse: indignatus dixit.
Oēs liberi ꝑse adorant me: hic seruus existēs: hoc facere dedignat: Et punire volēs
mardocheū: ipsum quidē a rege petere: ad tormēta ꝑuū putauit: gentē aūt eiꝰ decreuit
totā vna ꝑimere. Nam iudeos in odio satis habebat: q̄m amalechitarꝫ genus e qbꝰ
ipse fuerat ab ipsis oē ꝑierat. Audiēs ergo regē accusabat dicēs: gētē eē malignam
dispsam ꝑ vniuersuꝫ orbē: qui eius seruiret impijs: nec mixtā: nec alijs gētibꝰ coduna
tam: nec eandē cum ceteris religionē colentē: q̄ nec legibus inquit similibꝰ vtit: ⁊ ini
mica moribꝰ ⁊ ꝓfessionibꝰ tui populi ⁊ hominibꝰ cunctis existit. Sed si vis aliquot
subiectis bn̄ficiū cōmodare: iube radicitus eam ꝑire: nec eius reliquias aliquas re-
manere: nec aliquos eorū ad seruitutē aut ad captiuitatē seruari. Verūtamē: ut nullum
patiaris damnū: tributa eorꝫ de ꝓpria substātia ip̄e me prebere polliceor: quadragita
milia pecuniarū talēta vbicūqꝫ p̄cepis. Has āt pecunais libēter offero: si pacatū ab
his malis tuum fuerit imperiū. Postq̄ꝫ Aman hec intimauit: rex ei ⁊ pecunias
⁊ homines donauit: quicquid de his vellet efficere. Desiderio autem adepto: aman
statim mandat tanq̄ꝫ a rege per omnes gentes precepta hunc modum continentia.

Rex maximus artarxerxes ab india vſqꝫ ad ethiopiā: centū vigintiſeptē ꝓuincia⸗
rum p̄ncipibus ⁊ iudicibus: qui eius imꝑio ſubiecti ſunt: ſalutē dicit Cum plurib⁹
gētib⁹ imꝑaſſem: ⁊ vniuerſū orbē mee ditioni ſubiugaſſem volui: neq̄q̄ꝫ abuti potētie
magnitudine: ſed clemētia ⁊ lenitate gubernare ſubiectos: vt abſqꝫ vllo timore vitaꝫ ſi⸗
lētio trāſigētes: optata cūctis mortalib⁹ pace fruerent̄. Querēte autē me a conſiliarijs
meis: quomodo hoc poſſet impleri: vnus qui ſapiētia ac fide ceteros p̄cellebat: ⁊ erat
poſt regē ſecūd⁹ amon noīe: indicauit mihi in toto orbe terraꝝ populū eē diſꝑſuꝫ: qui
nō nr̄is vteret̄ legib⁹: ⁊ ꝯtra oīm gentiū faciens ꝯſuetudinē regū iuſſa ꝯtēneret: ⁊ vni⸗
uerſaꝝ ꝯcordiā nationū ſua diſſenſiōe violaret. Qđ cū didiciſſem⁹: videtes vnā gen⸗
tem rebellē aduerſum oē gen⁹ hoīm ꝑuerſis vti legib⁹: noſtriſqꝫ iuſſiōib⁹ contraire: ⁊
turbare ſubiectaꝝ nobis ꝓuinciaꝝ pacē atqꝫ ꝯcordiā: iuſſim⁹ vt quoſcūqꝫ aman q̄ oīb⁹
ꝓuincijs p̄poſit⁹ eſt: ⁊ ſecūd⁹ noīs mei eſt pr̄ mōſtrauerit: cū coniugib⁹ ac liberis deleāt̄
ab inimicis ſuis: nulluſqꝫ eoꝝ miſereat̄ quartadecima die mēſis adar anni p̄ntis: vt
nefarij hoīes vno die ad inferos deſcēdētes: reddāt pacē imꝑio nr̄o quod turbauerūt

Hoc ꝑ ciuitates ⁊ ꝓuincias veniēte p̄cepto: oēs ad interitū iudeoꝝ conſtituta die
ꝑabant̄: quod etiā in ſuſis ꝑabat̄. Rex vero ⁊ aman epulatōibus vacabāt: ciuitates
vero turbabant̄. Quod mardoche⁹ ꝯgnoſcēs: veſtē rupit ⁊ ſacco indutus: cinereqꝫ ꝑ⸗
fuſus: ciuitatē circuibat: clamās interimi gētem que nihil peccauit. Et hoc dicēs: ad
aulam ꝑuenit: ⁊ ante ipſam ſtetit. Nam minime ei licebat ingredi: tali circūamictum
habitu. Idem etiā oēs fecerūt iudei ꝑ ciuitates q̄bus de hoc litere ꝓponebant̄: lugē
tes ⁊ plangētes nūciatas ſibi calamitates. Cum vero q̄dam regine nūciaſſet mardo
cheum in tam miſero ante aulam habitu ſtantē: audito ſmone turbata: miſit qui eius
veſtimentū mutarēt. Quo nolente ſacco exui: quia nondū erat malū finitū: ꝓ quo ſac
cum induerat: vocās aſſiſtentē eunuchū acratheon: ad mardocheū deſtinauit: interro
gans quid ei triſticie ꝯtigiſſet: ꝙ hūc habitū nec ea petente deponeret. Tunc mardo⸗
cheus indicauit eunucho cauſam: ⁊ litteras cōtra iudeos ꝑ oēs ꝓuicias ſub rege ꝯſti
tutas trāſmiſſas: ⁊ ꝓmiſſiōem pecuniaꝝ: ꝑ quā a rege ꝑditōem gētis cōꝑauerat amā
Haꝝ etiā exemplū ad heſter tradidit reportandū: que ꝓpoſita in ſuſis fuerāt: man⸗
dans ei: quaten⁹ de his regi ſupplicaret: nec recuſaret ꝓ ſalute gētis habitum humilē
accipe: ꝑ quē regi oſtēderet: iudeis ꝑiculū imminere. Aman inquit qui ſecūdū honorē
poſt regem obtinet: accuſando iudeos: regem aduerſum eos incēdit. Hec cuꝫ re⸗
gina cognouiſſet: rurſum mittit ad mardocheū: dicēs: ꝙ nō eſſet a rege vocata: ⁊ ſiq̄s
ad eū non vocatus intraret moreret̄: niſi volēs quēdā ſeruare: porrigeret ei virgā au⸗
ream. Nam inuocato ⁊ ad eum intrāti: ſi hoc rex fecerit: hic ſolus nō interimeret̄: ſꝫ
veniā accipiēs liberat̄. Mardoche⁹ vero ea verba deportāti ſibi ad heſter eunucho
renūciare p̄cepit: nō ſue ſaluti ꝓuidere: ſed totius gētis ꝑiculū amouere. Nā ſi nunc
ipſa contēpſerit: adiutorē quidē gēti deū omnib⁹ modis futurū: ipſam vō ⁊ paternam
ei⁹ domū ab illis quos ꝯtēpſerat ꝑiturā. Heſter aūt denūciauit mardocheo ꝑ eūdeꝫ
miniſtrū: vt ꝑgēs ad ſuſis: ꝯſtitutos illic iudeos ad ꝯtiōem cōgregaret: ⁊ ieiunare cū⸗
ctos triduo ꝓ ipſa p̄ciperet: qđ ⁊ ipſa cū ſuis agēs ancillis: ꝓmiſit ſe p̄ter legē adire re
gem: ⁊ ſi mori oporteret nō recuſaret. Mardoche⁹ aūt ſm̄ heſter mādata ppl'm fecit
ieiunare: deūqꝫ ſuū petere: vt nec eam: nec gentē eius ꝑiturā ꝯtēneret: ſed vt ſeculi ſa
lutem ꝓuidit: ⁊ peccāti veniā ꝯceſſit: ⁊ nūc a denūciato dudū interitu liberaret. Non
eīm ꝓpter aliquod peccatū ita cogebat̄ ſine gloria deꝑire: cū ⁊ ipſe dn̄s noſſet cauſaꝫ
furoris aman ꝙ eum non ſaluabat. Neqꝫ enim inquit honorē quē tibi dn̄e offerebaꝫ
hunc illi quoqꝫ patiebar offerre: ideoqꝫ irat⁹ cōtra eos qui tuas leges nō trāſgrediūt̄
talia machinat⁹ eſt. Eaſdē etiā vulgus voces emittebat: petēs deū ꝓuidere ſue ſalu⸗t
cuntoſqꝫ iſraelitas ꝑ omnē liberare terram a futura calamitate: nam iam pre oculis

eam spabant: z simul habebāt. Rogabat etiā hester deū p patria se lege psternēs in terra lugubriq3 veste circūamicta. Cibū āt z potū: oīaq3 suauia renuebat p tres dies deū petens ut adiuuaret eā qten⁹ regi videret supplicās suauis eloquio: specie vero pulcherrima: ut ex vtroq3 sustenta: z ipsa picnlū euitaret: z gētis sue salutē acqreret: i aman quoq3 regis odiū cōcitaret. Sic deū p tres dies depcās: lugubrē vestē deposuit z habitu mutato ornata: sicut oportebat reginā: ibat cū duab⁹ ancillis: quoꝝ vna leuiter eā incūbētē sustentabat: altera vō sequēs longitudinē vestis: q̄ vsq3 ad terrā pfusa erat: sūmis eā digitis deportabat. Que ita facie rubore plena: verecūdū ac modestuz habens decorē: adibat regē etiā cū timore. Cū vō ad faciē ei⁹ sedētis in solio deuenisset: z vidisset eū circūdatū ornatu: q ex varia veste: ul' auro ac lapidib⁹ pciosis valde fulgebat: terribilioreq3 magis eū pter hec intuēs: cūq3 z ille asperi⁹ eā: vultuq3 iracūdo aspiceret: mēbroꝝ eā debilitas cōprehēdit: z sup ancillas q̄ ppe latera ei⁹ erāt: repente collapsa est. Rex aūt volūtate arbitror dei mētē mutauit: z timens ne qd mali vxor ei⁹ timore pateret: surrexit a sella: suoq3 eam gremio colligēs fouebat z osculabat: blādeq3 loquebat: cōfidere petēs eam: ne aliquid metueret q ad eū non vocata venisset: nā legē istā pter subiectos esse positā: ipsā aūt similiter cū eo regnantē: oēm habere licentiā. Hec dicens sceptrūq3 in manu ei⁹ ponēs: virgā sup ceruicē tetendit ei⁹: pter legē: liberās eā a mortis discrimine. Illa vō respirans: dn̄e inquit: non habeo facultatē explanandi: q̄ mihi subito cōtigerūt. Nam ut te vidi maximū z pulchrū atq3 terribilē: statim spirit⁹ me⁹ recessit: z a mea aīa sū relicta. Vix illa cū debilitate hec loquēte: etiā regē anxietas habuit: deinde cōfidere: melioraq3 spare hester inuitabat. Nā mediū ei regnū se cōcedere si hoc peteret pmittebat. Hester vō ad cōuiuiū eū cū aman amico ad se venire supplicabat: parasse ei cenā se dicēs. Cūq3 annuisset: z aduenisset: inter poculoꝝ leticiā iussit rex hester apire qd vellet: nihil eni se negatuꝝ esse pmisit: etiā si mediā ptē regni poscere voluisset. Tum illa in posterum diem explanaturam se suum consilium promisit: si rursus ad conuiuiū cum aman conueniret. Cumq3 rex promisisset: aman egressus est gaudens: q solus apud hester cū rege meruit epulari: dum null⁹ alius talē honorē potuisset adipisci. Vidēs vō in aula mardocheū: nimis indignatus est: q nō aliquā ab eo venerationē sibimet exhiberi sensisset. Tunc ingressus ad semetipsum: vxorē zarasam cum amicis vocauit: Quib⁹ p̄ntib⁹ honorē exposuit quo frueret: nō apud regē tantū: s3 z apud reginam: z qualiter illo die ad eā cū rege sol⁹ accit⁹ eēt: z in posteꝝ diē rursus imuitaret. Dicebat aūt: nō ei placuisse: q mardocheū viderat in aula iudeū. Cui rn̄dit vxor sua zarasan. Iube lignū secari qnquaginta cubitoꝝ: z mane pete mardocheū a rege crucifigēdūz Cui⁹ cōsiliū laudans: pcepit famulis lignū paratū in atrio cōstituere: qd ad penam mardochei seruaret. De⁹ aūt spem malignā aman deridebat: z accidētia puidēs: de futuris delectabat. Nam regi somnū p illaz noctē abstulit. Qui nolēs in otio vigilias pdere: s3 ad gubernationē sui pncipatus eas habere: scribā iussit libros afferre pdecessoꝝ suoꝝ: z factoꝝ eorū monimēta relegere. Cūq3 detulisset: z recēseret: inuenti sunt quidā: q p virtute sua pciū agros accepant: quorū z nomē signatū erat: alter vero pro fide donationē impetrauerat. Post hec legēdo venit ad bagathan z theodestum eunuchos: insidiatores regis: quos mardocheus indicauerat. Et cum hoc tantum scriba pronunciasset: z ad alterius transisset actus: rex euz detinuit: consulens siquid ei pro remuneratione datum scriptum haberetur. Scriba respondit. Nihil. Tūc rex iussit eum tacere: z interrogabat eos quibus hoc commissum fuerat: que sit hora noctis. Audiens autem iam dilucescere: precepit: ut q̄s inuenirent amicorum ante aulam presentem nunciarent. Euenit autē aman inueniri. Nam pter solitam horam maturius pcesserat: mortē mardochei petiturus. Cūq3 serui renūciassent aman ante

Ester nō fuit lege Stricta.

edem stare: pcepit eũ vocari. Cũ ergo intrasset: amicum inquit te sciens solum fidelẽ: peto vt ɔsiliũ mihi pbeas: quẽadmodũ debeã bm meã magnificentiã honorare quendã valde charissimũ. Aman vo putãs: ɔsilium qđ dedisset hoc sibi pfuturũ: nã amari se solũ credebat a rege: quã existimabat optimã eẽ sententiã: regi declarabat ⁊ dixit. Si vis quẽ dicis hominẽ dilectũ ⁊ glorie meritis honorari: fac eũ sup equũ pcedere: tua veste idutũ: ⁊ torquẽ aureã habere: ⁊ pcedere vnũ ex tuis necessarijs amicis: clamãtẽ p totã ciuitatẽ: q tale bñficiũ merebit: quẽ rex honorificari voluerit. Igit amã huiusmõi largitatẽ arbitratus ad se venturã: talia psuasit. Rex vo delectatus hac ammonitione: vade ait habẽs equũ: ⁊ stolã: ⁊ torquẽ: require mardocheũ iudeũ: ⁊ his illũ induẽs: antecede equũ ei⁹: Nã tu ingt amic⁹ es mihi p cunctis. Ergo pfice ɔsiliũ cui⁹ vtilis psuasor extitisti: ⁊ hec ei a nobis donent: qui meã animã liberauit. Q⁹ hec pter spẽ oẽs audiuit: mẽte ɔfusus ⁊ mesticia pcussus exijt: equũ ducẽs: cũ purpura ⁊ auro ⁊ mardocheũ repiens: añ aulã sacco idutũ: iussit exutũ: purpura circũdari. Cũ nesciẽs ille veritatẽ: sz deludi se putãs: pessime ingt omniũ hoiũ: ita calamitatẽ meã derides. Ut vo certe cognouit: q ei rex hunc honorẽ donauerit p salute quaz illi prebuerat: insidiatores eunuchos redarguens: purpura induitur: quam rex sepe vestitus gerebat: ⁊ torquẽ ceruice circũdatus: ⁊ sup equũ sedẽs: totã circuibat vndiqz ciuitatẽ: pcedente aman ⁊ pdicãte: q huiusmodi fruit donis: quẽ rex amauerit: ⁊ dignum honore pbauerit. Cũqz totã circuisset ciuitatẽ: mardoche⁹ ad regẽ ingreditur.

Aman aũt ex ɔfusione ad se recedẽs: cũ lachrymis vxori ⁊ amicis q cõtigerãt: indicauit. Illi neqq̃z puniri posse mardocheũ dicebãt: deũ eni eẽ cũ ipso credebant. Dũqz hec adinuicẽ loquerent: venerũt hester eunuchi: aman vrgẽtes ad cenã. Sabuchadas vo vn⁹ ex eunuchis: videns crucẽ fixã in domo aman quã mardocheo pauerat: ɔsuluit aliquẽ seruoꝝ: cui⁹ cã eã passet: ⁊ audiẽs regine auunculo: q aman a rege eũz petitur⁹ erat ad penã: tunc qdẽ tacuit. Cũqz rex vna cũ aman epulans iterrogaret reginã: quã vellet ab eo donatione ipetrare: ɔpletuꝝ eni se ei⁹ desiderium pmittebat tunc regina p ppli depcabat piculo: eo q tradita fuisset ad pditionẽ cũ sua gẽte: iõqz sermones ad eũ facere decreuisset. Neqz eni molestũ sibi dicebat: si amarã eius seruitutẽ iponeret: puuz eni ei hoc eẽ malũ: sz supplicabat hec amoueri. Itaqz interrogãte rege: a quo hec sanccita fuissent: accusabat iã manifeste aman: ⁊ maliuolũ ɔ eos existẽtẽ: has molitũ isidias arguebat. Tunc rex ad hoc turbat⁹: a ɔuiuio ad hortos egredit. Hester vo reginã aman petere cepit: vt veniã p peccatis exposceret: nã itellexerat: i qb⁹ iã malis eẽt. Cũqz sup lectũ pcidẽs reginã peteret: supuẽit rex: ⁊ huiusmõi visu mag⁹ icitat⁹ dixit. Pessime oiũz vxori mee iã violẽtiã irrogare conaris. Ad qđ aman obstupuit: ⁊ nihil potuit respõdere. Tũc sabuchadas enuch⁹ cepit amã accusare: quẽadmodũ inuenisset i atrio ei⁹ patã crucẽ ad mortẽ mardochei: nã hoc illi interrogãti seru⁹ indicauerat: cũ ad ipm inuitatur⁹ eũ ad cenã venisset: crucẽ aũt dicebat esse altitudine cubitoꝝ quinquaginta. Qđ rex audiens: in illa eũ pena tradere decreuit: quã cõtra mardocheũ ipse tractauerat: statiqz iussit cruci spensũ interimi. Vñ mihi ɔtigit mirari nomẽ dei: ⁊ sapiẽtiã: ⁊ iusticiã ei⁹ agnoscere: q nõ solũ maliuolẽtiã aman puniuit: sz q excogitata ɔ aliũ tormenta in eũ cõuertit: ⁊ cetero hoc sentire pmisit: quõ qui cõtra aliũ q̃dã molitus fuerit: hec in se primũ pata cognoscat. Itaqz aman honorẽ quẽ a rege pceperat supra modũ abusus: huiusmodi cruci confixus est. Rex aũt substantiã eius regine donauit: ⁊ mardocheũ aduocans: dedit ei anulũ quẽ aman ipse pstiterat. Nã iã hester ad noticiã eius pduxerat cognationẽ quam ad illũ hẽbat. Donauit vo ⁊ regina marchodeo aman possessionẽ: ⁊ supplicauit regi: liberari a mortis metu gẽtẽ iudeoꝝ: cito nota ei faciẽs: q p vniuersas puicias scripsisset amã filius amadathi. Nã pria gente sua pempta: nullaten⁹ se vitã posse tolerare dicebat.

irrogare vim

= su

Epiſtola regia ad inſtantiam Heſter regine.

Macedones mali hoies

Cui rex ꝓmiſit: nihil eam fruſtra petere: nec ſtudio eius aliquid cōtrariū ꝑuenire
Uñ precepit: vt ſcriberet q̄ vellet de iudeis noīe regio: ſignaretq; eius ſigillo: ⁊ tranſ-
mitteret ꝑ oē eius impiū: vt ſiqs legeret ſignatas ep̄las ſigillo regio: minie ſanctōibꝰ
obuiaret. Scribas ergo regales vocās: iuſſit ſcribere gentibꝰ ⁊ primatibꝰ: ⁊ magi-
ſtratibꝰ ꝑ iudeis: ab india vſq; ad ethiopiā: centū viginti ⁊ ſeptē ꝓuinciaꝝ. Ep̄le āt
hūc ordinē cōtinebāt. Rex magnꝰ artarxerxes ab india vſq; ethiopiā: centū vigīti
⁊ ſeptē ꝓuinciaꝝ ducibꝰ ac p̄ncipibꝰ: q noſtre obediūt ditioni ſalutē dicit. Multi
bonitate p̄ncipū ⁊ honore qui i eos collatꝰ eſt abuſi ſunt in ſupbiā ⁊ nō ſolū ſubiectos
regibus nitūt̄ opprimere: ſed datā ſibi glīam nō ferētes: in ipſos q dederūt moliūt̄
inſidias agitare: nec cōtenti ſunt gr̄as nō agere bn̄ficijs: ⁊ hūanitatis in ſe iura violare
ſed dei quoq; cūcta cernētis arbitrant̄ ſe fugere poſſe ſniam: ⁊ in tm̄ veſanie ꝓrupere
vt eos q credita ſibi officia diligēter obſeruāt: ⁊ ita cūcta agūt: vt oiuʒ laude ſint digni
mēdacioꝝ funiculis conēt̄ ſubuertere: dū aures p̄ncipū ſimplices ⁊ ex ſua natura ali
os exiſtimātes callida fraude ſubuertūt. Que res ⁊ ex veteribus ꝓbat̄ hiſtorijs: ⁊ ex
his q̄ gerūt̄ quotidie: qūo malis qbuſdā ſuggeſtiōibꝰ regū ſtudia deprauant̄. Uñ ꝓ
uidendū ē paci oiuʒ ꝓuinciaꝝ: nec putare debetis: ſi diuerſa iubeamꝰ ex animi noſtri
venire leuitate: ſed ꝓ q̄litate ⁊ neceſſitate tempoꝝ: ⁊ vt reipublice poſcit vtilitas ferre
ſniam. Et vt māifeſtiꝰ qđ dicimꝰ intelligatis: aman filiꝰ amatdathi: ⁊ aīo ⁊ mēte ma
cedo: alienuſq; a pſaꝝ gēte. pietatē nr̄am ſua crudelitate cōmaculās: pegrinꝰ ſuſceptꝰ
eſt a nobis: ⁊ tantā in ſe expꝰtus eſt humanitatē: vt pater nr̄ vocaret̄: ⁊ adoraret̄ ab oi-
bus poſt regē ſcđs. Qui in tm̄ arrogātie tumorē ſubleuatꝰ eſt: vt regno nos p̄uare nite
ret̄ ⁊ ſpū. Nā mardocheū cuiꝰ fide ⁊ bn̄ficijs viuimꝰ: ⁊ cōſortā nr̄i regni heſter: cū oi
gēte ſua nouis quibuſdā atq; inauditis machinis expetiuit ad mortē hoc cogitās: vt
illis interfectis: inſidiaret̄ nr̄e ſolitudini: ⁊ regnū pſaꝝ trāfferret in macedonas. Noſ
aūt a peſſimo mortaliū iudeos neci deſtinatos: in nulla penitꝰ culpa repimꝰ: ſed ecō
trario iuſtis vtētes legibꝰ: ⁊ filios altiſſimi ⁊ maximi ſempq; viuētis dei eſſe: cuiꝰ bn̄
ficio ⁊ patribꝰ noſtris: ⁊ nobis regnū eſt traditū: ⁊ vſq; hodie cuſtodit̄. Uñ ⁊ eas lit
teras q̄s ſub noīe nr̄o ille direxerat: ſciatis eē irritas. Pro quo ſcelere añ portas huiꝰ
vrbis. i. ſuſis: ⁊ ipſe qui ē machinatꝰ: ⁊ ois cognatio eius pēdet in patibul': nō nobis
ſed deo ei reddēte qđ meruit. Hoc aūt edictū qđ nūc mittimꝰ: in cūctis vrbibꝰ ꝓpo-
nat̄: vt liceat iudeis vti legibꝰ ſuis. Quibꝰ debetis eē adminiculū al's adminiculo: vt
eos qui ſe ad necē eoꝝ pauerāt poſſint interficere. xiii. die mēſis duodecimi: qui voca
tur adar. Hāc eni diē oīpotens deus meroris ⁊ luctꝰ eis vertit in gaudiū. Uñ ⁊ vos
inter ceteros feſtos dies hāc habetote diē: ⁊ celebrate eā cū oi leticia: vt ⁊ impoſteruʒ
cognoſcat̄: oēs qui fideliter pſis obediūt: dignā ꝓ fide recipe mercedē: q aūt inſidiāt̄
regno eoꝝ: pire ꝓ ſcelere. Ois aūt ꝓuincia ⁊ ciuitas: q̄ noluerit ſolēnitates huiꝰ eſſe
pticeps: gladio ⁊ igne depereat: ⁊ ſic deleat̄: vt nō ſolū hoibꝰ: ſed etiā inuia ſit beſtijs
inſempiternuʒ ꝓ exēplo cōtemptus ⁊ inobediētie Igit̄ equites ep̄las deportāteſ
exierūt: ⁊ viā ꝓpoſitā pagebāt. Mardocheus vͦo regia indutus ſtola: ⁊ corona au
rea ⁊ torque ꝓceſſit ornatuſ. Quē vidētes ita honorificatū a rege iudei in ſuſis habitā
tes: cōem exiſtimauerūt eoꝝ felicitatē. Preterea gaudiū ⁊ ſalutare lumen ꝓpoſitis
regalibus ſanctionibꝰ ꝑ ciuitates ⁊ ꝓuincias iudeos circūdedit ita: vt etiā multe gen
tes ꝓter timorē iudeoꝝ pterrerent̄: libertatē ex piculo eoꝝ cōpatā inſpicientes. Nam
duodecimi mēſis q̄rtodecimo die: qui apud hebreos adar: apud macedōes diſtrios
vocat̄: portitores regaliū litteraꝝ nūciabant: quēadmodū deberēt die quo ipſis picu-
lū iminebat inimicos cōſumere. Tūc pſidis ſatrape ⁊ tirāni: ⁊ regis ſcribe ſummū iu
deis reddebāt honorē: qm̄ timor mardochei eos ad ꝓpantiā coaceruabat. Poſtq̄
edictū regis ꝑ oēs ꝓuincias lectum eſt: in ſuſis iudei inimicoꝝ q̄ngētos interemert.

Cūq̃ rex ꝑemptoꝝ in ciuitate numeꝝ hester nunciasset: ꝛ in ꝓuincia quod factum fuisset ambigeret: si qd ampli⁹ vellet interrogauit eā. Jlla v̄o petiuit eū: vt ꝑciperet iudeis: ꝛ iposteꝝ diē ita facere in reliquos inimicos suos: ꝛ vt. x. aman filij crucifigerēt. Q̄d qdē iudeis rex ꝯcessit: nequaq̃ resistere volēs hester. Judei v̄o pati. xiiij. die mē sis occiderūt rursus aduersarioꝝ trecētos: nihil penitus possessionis eoꝝ tāgentes.

Jnterfecti sunt etiā p ꝓuinciā aliasq̃ ciuitates a iudeis septuagintasexmilia inimicoꝝ: quos strauerūt tertiadecia die mēsis: quē festū celebrauerunt. Similiter aūt ꝛ iudei in susis collecti: die. xiiij. ꝛ. xv. eiusdē mensis epulati sunt. V̄n hacten⁹ oīs in orbe terraꝝ iudei hos celebrant dies: ꝑticulas de ꝯuiuijs inuicē mittētes. Scripsit ēt mardocheus oīb⁹ sub impio artarxerxe degentib⁹ iudeis: q̄tenus hos obseruarēt dies semp eos celebrātes: ꝛ nepotib⁹ traderēt p oīa tpa celebrandos: ne alicui obliuiōi traderent: q̄ in his fuerant ab aman ꝑimi: iustūq̃ eēt: cū vitassent ꝑiculū: ꝛ inimicos punissent: honorare eos: ꝛ grãs agentes deo. V̄n ꝑdictos dies iudei celebrant: appellantes eos ꝯseruatores. Mardoche⁹ aūt magnus erat ꝛ clarissimus apud regem principatūq̃ eius regebat: ꝛ potiebat̄ cōi ꝯuersatione cū regina. Tūc iudei sup oēs libertatis licētia fruebant̄. Hec qdē sub impio artarxerxe gesta sunt. Cap. VII.

Defūcto aūt heliasib ꝑncipe sacerdotū: iudas fili⁹ ei⁹ pricipatū sacerdotalē suscepit. Defuncto v̄o ꝛ hoc: ioānes fili⁹ eius honorē suscepit. Propter quē vagos⁹ dux alteri⁹ artarxerxis tēplū violauit: ꝛ tributa iudeis iposuit: nec p⁹ dimisit quotidianas offerri hostias: q̃ p vno quoq̃ āno vectigal exigeret: dragmas q̄nq̃gita. Hoc aūt ex huiusmodi cā cōtigit: Frater erat ioānis iesus: cui vagosus amic⁹ existēs: ꝓmisit ei sacerdotij pricipatū dare. Qua ꝯfidētia iesus altercat⁹ in tēplo aduersus ioānē incitauit fratrē: vt eū interficeret: ꝛ tm̄ in tēplo facin⁹ ioānes in fratrē cōmitteret: quod nūq̃ p⁹: nec apud grecos: nec apud hebreos: at̄s barbaros ita crudeliter vel scelerate factū ē. V̄n nec de⁹ hoc ipune dimisit: sꝫ ppl̄m ꝓpter hāc cām ad seruitutē redegit: ꝛ tēplū violari a persis dimisit: dicēte vagoso. Ausi estis homicidiū i v̄ro tēplo ꝯmittere Ego ꝑemptore illo in tpe mūdior sū. Et hec v̄ba faciēs: i tēplū igressus ē. Hac igit̄ vsus occasiōe vagosus: āno septio ioānē ꝓ nece iesu puniuit. Finiēte v̄o vitam ioāne successit principatui sacerdotū fili⁹ ei⁹ iadd⁹. Erat aūt etiā ꝛ huic frater: manasses nomine. Cui sanaballath missus a dario ad samariā: satrapa: genere cuthe⁹: ex qb⁹ samarite descēderūt: audiēs clarā eē ciuitatē hierosolymā: ꝛ reges ei⁹ multa assyrijs: ꝛ habitatorib⁹ humilis syrie ꝑicula fecisse: libēter manasse copulauit suā filiā noīe ysachā: arbitrat⁹ p affinitatē obsidē ei futurā ad fidē gētis iudeoꝝ. Ca. VIII.

Per idē tpˢ ꝛ philipp⁹ rex macedonū ab egeisa pausania: filio ceraste: gen⁹ ab oreste trahēte: insidias passus ꝑimit̄. Succedēs v̄o filius ei⁹ alexander impio: trāsijt hellespōtū: ꝛ duces darij deuicit: ꝛ sup grannicū flumē ꝯfligēs cū eis. Cūq̃ ꝑcucurrisset lidiā ꝛ ioniā captiuasset frigiāq̃ ꝑdasset: ad loca pāphilie ꝑuenit: q̄d alibi explanatū ē. Hierosolymoꝝ v̄o seniores idignabant̄: q̄ principis sacerdotuꝫ iaddi frater manasses: alienigene cohabitās vxori: sacerdotij pꝛiceps existebat. Arbitrabātur eni hoc cōnubiū initiū fieri occasiōis ꝑstāde volētib⁹ leges trāsgredi ꝓ vxoꝝ copulationib⁹: q̄s ab alienigenis sibi ꝯiungere festinabāt. Nā extitisse etiā p̄orē captiuitatē p hec ꝯiugia mala putabāt: q̄ multi i his peccassent: dū nō vxores ꝓuīciales ducerēt. Jubebāt ergo manasse disiūgi ab vxore: aut nō itroire sacrariū. Principes quoq̃ sacerdotū cū ppl̄o hoc idigne ferebāt. Manasses aūt ꝓhibit⁹ a fratre ad altare accedere: ad soceꝝ sanaballan ꝑuenit: amare se dicēs filiā eius ysacha: sacerdotalē v̄o honorē maximū esse apud gentē ꝛ ciuitatē: ꝛ gen⁹ iudeoꝝ: nec velle ꝓpter huiusmōi ꝯiugiū sacerdotij iure priuari. Jtaq̃ sanaballath n̄ ei solū sacerdotiū: sꝫ etiā ꝑncipatū sacerdotij ꝛ potentiā: ac honorē oiuꝫ locoꝝ sibi subiectoꝝ dare ꝓmisit: volēs suā apud

eũ filiã pmanere. Dicebat etiã templũ ei edificare ad instar hierosolymoꝝ sup mon tẽ garizin: qui altior oibus samarie mõtib⁹ appebat: sed hoc facere cũ regis darij snia ... His pmissionib⁹ eleuatus manasses: pmãsit apud sanaballath pncipatũ sacerdo cij arbitratus se accepturũ dario cõferente. Nã iam sanaballath vergebat in senium. Multis vo sacerdotibus ⁊ israelitis huiusmõi sibi subiectis vxoribus: nõ parua sedi tio hierosolymitas hẽbat: dũ plures ad manassen transirẽt. Quib⁹ sanaballath pecu nias ministrabat: ⁊ terrã colendã: habitationẽqꝫ deputabat: oibus modis genero suo cõcordans. Eodem tpe darius audiẽs alexandrũ hellespontũ trãsisse: satrapasqꝫ suos sup granicũ fluuiũ pugna vicisse: ⁊ vlterius accessisse: exercitũ equitũ ꝫ peditũqꝫ colligẽs: occurrere statuit macedonib⁹: priusqꝫ oẽs pcurrẽtes asyam deuastarẽt. Trã siens ergo fluuiũ eufraten ⁊ montẽ cilitie thauꝝ: hostes in ipso cilitie sustinebat: illic sperãs eos expugnare. Tũc sanaballath ppter descẽsuꝫ darij gauis⁹: illico manassen dicebat: pmissa cõpleri: dario post captiuitatẽ hostiũ reuertente. Nam credebat non ipse tm̃: sed etiã oẽs asyã habitãtes: nec ad manũ belli macedonas cũ persis ppter multitudinẽ eẽ vẽturos. Aliter vo qꝫ sperabat euenit. Nã cõgressus cũ macedonib⁹ rex est vict⁹: multãqꝫ ptem exercit⁹ pdens: ⁊ captis matre: pıter ⁊ vxore: simul ⁊ filijs ad psas fugiẽs remeauit. Alexander aũt ad syriã veniẽs damascũ cepit: ⁊ subiu gata sydone: tyruꝫ obsidebat. Litteras vero ad principem sacerdotum iudeorum direxit inuitans eum auxilia sibi mittere ⁊ venalia exercitui preparare: ⁊ quenta pri us dario conferebat: ei preberet: eumqꝫ inuitauit amiciciam macedonum eligere: ne imposterum peniteret. Cũqꝫ princeps sacerdotum litterarum portitoribus rñdisset sacra dario se dedisse: ne cõtra eũ arma portaret: nec posse viuente dario cõstituta trãs scendere: alexander incitatus tyrũ quidem relinquere nõ decreuit: paulopost capi fu turam quia victa: minabat contra principẽ sacerdotũ gentis iudeoꝝ exercitũ mittere: vt omnes p eum discerent: quibus deberent cõstituta seruare. Quapropter intentius in obsidione pseuerans: vastauit tyrũ. Cũqꝫ eam cepisset ad ciuitatem gazam puenit eamqꝫ cũ duce suo habimasin obsidebat. Arbitratus aũt sanaballath oportunum inuenisse tempus: dario iam desperato: eligens de suis octo milia: ad alexandrũ pfi ciscitur: quem repit incohoantem tyri obsidionem. Cui etiam pmisit dare loca sub sua ptãte cõstituta: magisqꝫ ipsum dñm libenter habere qꝫ dariũ. Cunqꝫ se intellexisset: grate susceptũ: cõfisus iam ⁊ de pñtibus fretus: verba pferebat: dicens se generũ ha bere manassen: fratrem iaddi principis sacerdotũ iudee gentis: multosqꝫ alios cũ eo pñtes ex eadem gente: quos velle aiebat sub eo templũ locis cõstitutis edificare: hoc autem ⁊ ipsi pfututum dicebat: si diuideretur in duas partes iudeorum potentia: ne eadem concordia gens cõiuncta debellaret: aut in aliquo regibus obuiaret: quemad modũ prius ⁊ assyrioꝝ regibus cõtingebat. Cõcedente vo alexandro: omni studio annisus sanaballath edificauit templũ ⁊ sacerdotẽ manassen cõstituit: maximũ arbi tratus pmiũ ex filia nepotibus futurũ. Septem aũt mensib⁹ in obsidione tyri trãs actis: ⁊ duobus in gaza: sanaballath defunctus est. Alexander aũt capta gaza: ad ciuitatem hierosolymitaꝝ ascendere festinabat. Dõ princeps sacerdotũ iaddus audi ens: in pauore ⁊ timore cõstitut⁹: moliebat quemadmodũ macedonib⁹ festin⁹ occur reret rege indignante: ⁊ putante timorem esse cõtumaciam: al's propter priorẽ cõtuma ciam. Precipiens igitur pplo supplicatõꝫ ⁊ immolatõꝫ offerre deo: ipse deprecabat subuenire genti: a venturisqꝫ eam liberare periculis. Obdormiente vero eo post sa crificium deus precepit vt confideret: sertisqꝫ ciuitatem ornaret: portasqꝫ protinus aperiret: ⁊ alios quidem cum veste alba: ipsum autem ⁊ reliquos sacerdotes cum legitimis stolis iussit occurrere: nihil seuum sperantes pati: deo puidente. Cũqꝫ a so pore surrexisset: valde cõgaudens: nocturnũ oraculum oibus idicauit: ⁊ q vidit i som

no cunctis facere demandans: regis presentiā expectabat. Quē audiens nō longe eē a ciuitate: ꝓcessit cū sacerdotibus: ꝛ ciuili multitudine: sacrā ꝛ maiorē alijs gētibus ei ꝑparans occursionē: ad aliquē locū qui sapbin appellatur: qđ nomen latine translatū scopulum significat: ex quo loco bierosolymā tēplumq̄ȝ potuisset videre. Pbenices vō ꝛ chaldei regem secuti: putabant: qꝛ quicqd potuisset furor impialis pmittere in ciuitatē: ipse cōmitteret: ꝛ principem sacerdotum summis afficeret cōtumelijs. Quod e diuerso contigit euenire. Nā alexander ꝓuidens multitudinē vestibus albis indutā: antistites vō cū bissinis stolis: ꝛ principem sacerdotū iacinctinā ꝛ aureā stolam: super caput babentē cidarim: ꝛ sup laminam aureā: in q̄ scriptum erat dei nomen: adijt eū solus: ꝛ nomē al's numen adorauit: ꝛ principem sacerdotū prim⁹ venerat⁹ ē. Omnibus vō iudeis vna voce alexandꝝ salutātib⁹: circūastantes syrie reges: ꝛ reliq: boc facientē stupuerunt: corruptāq̄ȝ regis mentē putauerunt. Parmenion vō solus eum interrogauit dicens: cur oibus eū nō adorantib⁹ ipse adorasset principē sacerdotū gentis iudee. Cui ille nō bunc ingt adoraui: sȝ deum cuius principatu sacerdotij functus est. Nam p somniū in buiusmodi eū babitu cōspexi: adbuc in odio ciuitate macedonie cōstitus. Dūq̄ȝ mecū cogitassem: quēadmodū possem asiaȝ vincere: incitabat me nequaq̄ȝ negligere: sȝ ꝯfidenter transire. Nam semp ductuꝝ meū dicebat exercitum ꝛ persaꝝ traditurꝝ potentiā: ideoq̄ȝ neminē alium in tali stola videns: cuȝ bunc aiaduertissem: babēs visionis ꝛ ꝓbationis nocturne memoriā: salutaui. Exinde arbitror diuino iuuamine me directum: dariūq̄ȝ vicisse: virtutēq̄ȝ soluisse persaꝝ. Propterea simul etiā oia q̄ meo/al's que in eo/corde sperant: ꝓuentura confido. Postq̄ȝ bec parmeoni locutus est: principem sacerdotū bonorans: occurrentib⁹ reliquis sacerdotibus ad ciuitatē vsq̄ȝ ꝑuenit: ꝛ ad tēplum ascēdens: sacrificauit deo: ſm sacerdotis ostensionē. Ipse aūt sacerdotum principi: ꝛ reliquis sacerdotib⁹ munificēter multa donauit. Allato vō ei volumine danielis: in quo scriptū erat: quendā grecoꝝ regem pditurꝝ psaꝝ potentiā: arbitratus seipm eē quē scriptura significabat: gauisus est: ꝛ tūc qdem multitudinē dimisit. Postera aūt die cōuocans eos iussit petere: ꝛ quas vellent donationes accipe. Principe ergo petēte: vt liceret patrijs vti legib⁹: ꝛ septimū annum sine tributis eē: mādauit: ꝛ oia cōcessit. Cūq̄ȝ ab eo postulasset: vt iudeos in babylone/al's in babylonia/ꝛ media gente ꝑcipet suis potiri legib⁹: ꝓmisit libēter facere q̄ poscebat. Dicente vō ipso ad multitudinē: siqs elegerit ei militare: pmanēs in patrijs legib⁹: ꝛ ſm eas viuēs: paratū se eos ducere: se pugnaturos cū eo dixerunt. Igit' alexander ita disponēs bierosolymā: duxit ad reliqs exercitū ciuitates: oib⁹ eū ad quos ꝑuenit amabiliter suscipiētib⁹. Samarite vō metropoli tūc sicimā noie babētes: positā iux̄ garizin mōtē: i quo trāsgressores babitabāt iudei: vidētes ab alexādro ita magnifice iudeos bonoratos: coacti sūt se fateri iudeos. Nā buiusmōi samarite nature sūt: sicut p⁹ alibi demōstrauim⁹: i calamitatib⁹ mersos iudeos negāt esse cognatos: ꝟitatē ꝯfitētes: ꝛ cū viderint claꝝ eis aliqđ oblatū: tūc socios se iudaici generis ꝓfitēt' originē suā a nepotib⁹ iosepb: effrai ꝛ manasse recēsētes. Tūc ergo claritatē ꝛ multū ai sui affectū oñdētes: occurrerūt regi: paulomin⁹ q̄ȝ bierosolymite. Cūq̄ȝ laudasset eos alexāder: sicimite adierūt eū cū militib⁹: quos ad eū sanaballatb trāsmiserat: petētes: vt ad ciuitatē ꝑueirȝ: ꝛ tēplū apđ eos positū bonorarȝ. q reuertēs: ad ipos se venire ꝓmisit. Petentes aūt tributoꝝ septimi anni cōcessioȝ: nam neq̄ȝ ipsi semināt in eo cōsuluit: qui essent q talia postularēt. Cunq̄ȝ r̄ndissent bebreos se qdeȝ esse sicimitas aūt a sydonio al's sydonijs nūcupari: iterū interrogauit eos: vtrū iudei eēnt illis aūt dicētibus nō esse: at al's ꝛ ego inquit bec iudeis cōcessi: sed reuersus quideȝ ꝛ a vobis certius edoctus: que visa fuerint agā. Et sicimitis qdē ita postulationē negauit. Similiter vō amicos sanaballatb se sequi ꝑcepit ad egyptū: ibi daturū se eis

saphim

nomen יהוה idest Jehouah quod est Sanctum : significans deum trinum et vnum, nomen ineffabile, quod et Graeca τετραγράμματον i. quatuor literarum appellant

iugera terre ꝓmittens:qđ ꝛ postea fecit:thebaidā custodire ꝓuinciā eis iniungens. Igitur defuncto alexandro:ꝛ principatu a successorib⁹ eius diuiso: templū super garizin montē ꝑmansit. Et si quis culpā habuisset apud hierosolymitas:aut de cibo illicito:seu de trāsgressione sabbatoꝝ:aut de huiusmodi peccato ad sicimitas recedebat dicens se iniuste culpari. Defunct⁹ est aūt illo tꝑe ꝑnceps sacerdotū iaddus:ꝛ onias fili⁹ principatū sacerdotalē suscepit. Et in his cōstituti hierosolymite degebāt

Hec cōtinentur in duodecimo libro iosephi histoꝛiaꝝ ātiqtatis iudaice. Ca.i.

Ut ptholome⁹ fili⁹ lagi fraude vel dolis capiēs hierosolymā vel iudeaꝫ: multos migrauit ad egyptum. Ca.ij.

Qualiter filius eiusdem ptolomei qui philadelphus appellatus est:leges iudeoꝛuꝫ in grecam transtulit linguam:multosqꝫ captiuos eleazaro principi sacerdotum donauit:ꝛ oꝛnamenta deo deuouit. Ca.iij.

Quemadmodum honoꝛauerunt reges asye gentem iudeoꝛum:ciuesqꝫ multos ex ipsis in subiectis suis ciuitatibus statuerunt. Ca.iiij.

De infelicitate iudeoꝛum quam postea emendauit iosephus filius tobie:cōponens amicicias cum ptolemeo cognomine epiphanen Ca.v.

De amicicijs lacedemonioꝝ factis cū onia principe sacerdotū iudee gentis. Ca.vi.

Seditio potentiū in inuicē iudeoꝝ:quoꝝ qdaꝫ trāsierūt ad ātiochū epiphanen leges patrias relinqntes:ipse āt ātioch⁹ exercitū ducēs:ꝛ hierosolymā ciuitatem:templūqꝫ vastauit. Ca.vij.

Qualiter vetante antiocho iudeos patrijs vti legibus:mathathias filius ioannis regem contempsit:ꝛ ducem antiochi interemit. Ca.viij

De moꝛte mathathie:q valde senex ꝺfunct⁹:filijs suis gubernatoꝫ reliquit:ex qbus iudas machabeus ꝑncipatū adeptus:adiuuātib⁹ fratrib⁹ inimicos a ꝓuincia expulit:trāsgressoꝛes iudeos puniuit:terrā suā ab omni malo purgauit. Ca.ix.

Quemadmodum duces antiochi appollonius ꝛ seron congressi cum iuda:victi interierunt:ꝛ quia antiochus lisie cuidam gubernationem regni relinquens: ipse abijt in persidam congregare pecunias. Ca.x

Quemadmodū goꝛgie vel lisie exercitus cōtra iudā veniēs victus perijt: post quem triumphū iudas ingressus hierosolymā:templū purgauit:altare statuit: hostias deo imolauit:cum iam tres anni preterissent violationis templi sub antiocho. Ca.xi.

Ut iudas bellū gerēs cōtra idumeos ꝛ ꝯ āmonitas triūphās subiecit eos. Ca.xij.

Qualiter symon frater ei⁹ militās cōtra tyros ac ptolomaideꝫ edomuit eos: ꝛ qꝛ ipse iudas his cōgressus cū timotheo duce antiochi foꝛtiter triūphauit. Ca.xiij

Qualiter antiochus noiē epiphanes apud ꝑsas defunctus est. Ca.xiiij.

Quēadmodū āntioch⁹ eupatoꝛ successit pr̄i in regnū:qui militiā ꝯtra iudeos cū lisia ꝓducēs iudā in tēplo cōclusit:multoqꝫ obsidionis tꝑe trāsacto:audita fama inuasionis regni sui ꝑ philippū quendā amicicias cū iuda fecit: ꝛ ita decenter ab iudea discessit. Ca.xv.

Demetrius seleuci fili⁹ fugiēs a roma:ꝛ ꝑueniēs tyrū:imposuit sibi diadema:interfecto antiocho eupatoꝛe:cū duce suo lisia:ꝛ de bachide quem misit demetrius cuꝫ exercitu compꝛehendere iudam. Ca.xvi.

Qualiter dux nicanoꝛ post bachidē destinat⁹ aduersus iudā:cū exercitu ꝑijt. Ca.xvij

Iudas mittēs romā:rogabat ꝑ nūcios:rōanos sibi auxiliatoꝛes eē ꝛ amicos. C.xviij

Qꝫ rursus p⁹ moꝛtē nicanoꝛeis ad iudeam bachides transmissus triumphauit:ꝛ quēadmodū iudas pugnans pꝛostratus est.

Continet hic liber gesta centum:septuaginta annoꝛum.

Incipit liber duodecimus antiquitatis iudaice. Capitulū .I.

Alexander rex Macedonū vbi regnū persa℞ dissoluit: iudeamq₃ disposuit vt predictū ē a vita discessit. Cūq₃ multos pri cipatus sui successores reliquisset. Antigonus quidē Asyam apprehēdit. Seleucus aūt Babilonē: gentesq₃ vicinas obtinuit. Lisimacho cessit Hellespōtus. Macedoniā rexit Cassander. Ptolome⁹ filius Lagi Egiptū possedit. Qui dū aduersū se seditiones haberent: suūq₃ dilatare cōtenderēt principatū: diuturnis bellis ciuitates cōcusse: multis ciuibus iter certamina pereūtib⁹ ingemiscebāt. Tūc τ omnis syria sub Ptolomeo filio Lagi qui saluator nuncupatur: ɔtraria sui nominis ē perpessa. Nanq₃ hic etiā Hierosolimā depugnauit: fraudibus τ dolis ciuitatē die sabbatorū igressus sub specie sacrificij neq̄q₃ iudeis resistentib⁹ quō hostile nihil existimarēt: τ ideo ociosi veluti nihil suspecti segnes erāt. Qui cū sine labore ciuitatē apprehendisset: crudeliter eis dn̄abatur. Testis ē orationi mee Ouidi⁹ Sabatarcides: qui successor Alexādri acta cōscribēs superstitionē nostrā ꝓ qua libertatē amisim⁹ exprobrauit: cū hec diceret. Est gens que iudea dicitur ciuitatē munitā τ magnā hierosolimā detinens: que contempsit sub Ptolomeo cōstituta dū arma capere deuitasset: τ ꝓpter superfluā superstitionē seuissimū dominū pertulit habere. Sabatarcides quidē hec de gente nostra conscripsit. Ptolomeus vero multos captiuos a mōtanis iudee: vel a vicinis locis Hierosolimo℞. i. a samaria vel a Garisi trahens ad Egiptū cōmigrauit. Sed cū cognouisset eos quos ab Hierosolimis abstraxerat firmos iurisiurādi vel fidei cultores existere cū Alexādro legationē ad eos mittēti sic respōdissent Dario viuēte ɔtra eū arma neq̄q₃ sumere: post Darij expugnationē multos ad castella deputauit: τ pares cū Macedonib⁹ Alexandrie ciues statuit: fidēq₃ ab ipsis recepit: vt nepotibus suis societatē custodirent: cū τ alij non pauci iudei sponte ad Egiptum peruenissēt opulentia loco℞. Ptolomeiq₃ munificentia inuitati: quo℞ nepotes seditiones ɔtra samaritas dū sue gentis patriā oblationē seruare festinarent excitabant. Nā Hierosolimite defendebant: dicentes suū tēplū sanctū existere: τ imolationes illic trāsmitti oportere. Sichimite vͦo ad Garizim al's garizin montē destinari iubebāt. Ca. II.

Post decimū τ secundū ānū imperij Alexandri: τ post quadragesimū Ptolomei saluatoris: regnū Egipti Philadelphus obtinuit per annos triginta nouē: qui τ legē iudeo℞ interpretatus ē: τ famulantes i Egypto Hierosolimitas a seruitutis vinculo resoluit vsq₃ ad cētū viginti milia ex huiusmodi causa.

Quolibet Philadelphus egiptiorum rex legem iudeorum in grecam transtulit linguam.

Demetrius Falareus super bibliothecā regis cōstitutus dū studeret omnia per vniuersam terrā inuēta volumina cōgregare: τ acquirere si quid audisset dignū industria vel voluntate regis: quē erga collectionē codicū munificēter accēdi cognouerat: interrogatus a Ptolomeo: quot milia codicū haberet: cū viginti milia iā respōdiss₃ Sed tēpore post pauco vsq₃ ad quīquaginta milia posse ꝑuenire: τ nūciatū sibi diceret. multa apud iudeos legū eorū esse cōscripta: studio vel bibliothece regali digna: que figuris littera℞ vel sermone illorū cōposita: laborē nō paruū preberent: si i Grecū mutarētur eloquiū: cū videātur Syro℞ litteris similes eo℞ esse figure: equa ꝓnūtiatiōe vocis. nihil ergo inquit ꝓhibet tuarū pecunia℞ sumptu eas iterpretari: du₃ in bibliotheca tua illo℞ quoq₃ leges cōtineātur. Igitur rex optima Demetrij sentētia delectatus: postq₃ studiū suū multos colligēdi codices demonstrasset: scripsit ad principes sacerdotū gentis iudee hec fieri demandans. Aristenus aute₃ amicus regi necessarius: ꝓpter humilitatē moru₃ ab eo dilectus: cu₃ sepius ante nisus esset

ptholomeum petere: quatenus dimitteret captiuos iudeos qui sub imperio eius eẽnt tempus hoc petitionis prosperum arbitratus: ante loquif p̃matibus custodum regis corporis: sosibio: tarẽtino ⁊ andree. vt simul laborarent: de quibus petiturus regẽ ac cederet. Quorum snia cõfirmata: cuʒ hmõi sermonibus regem adijt dicens. Mi nime rex oportet vana nos spe negligẽter decipi: sed veritatem intimare. Nam si le gem iudeoruʒ non tantũ trãscribere: sed etiã interptari pro tua gratia studem⁹: qua ra tione possit hoc fieri: tot iudeis in regno tuo seruientibus. Quos benignitate tue ma nificentie decet a presenti iugo seruitutis absoluere: ac deo qui leges exposuit ꝓ tui re gni tutela remittere. Nam cum multa sepius indagassem: cognoui factorem eos oĩʒ deum colere: quem nos ʒena. i. ioue nõiamus: q̄ omnib⁹ idulgerʒem. i. viuere. Qua propter ad honorẽ dei quem maxima religione placant: liberos eos patrie ⁊ morib⁹ suis restitue. Cognosce tamen princeps me nec affinẽ esse eis: nec ab eadem gentiuʒ natione. vt pro illis hec suggeram: sed duʒ oim hoim factorem deũ scirẽ suauiter suos benefactores amplecti: ad hanc petitiõem perueni. Postq̄ʒ hec aristen⁹ locut⁹ est ⁊ rex in eum hilari vultu ridẽtiqʒ conspexit: quãta inquit arbitraris milia posse dimit ti. Tunc Andreas rñdit dum interfuisset: dixitqʒ pauloplus quã centum milia p̃nt existere. Non puam inquit a nobis aristene donationẽ poscis. Sosibio vero cũ p̃nti bus dicente dignum esse munificentie sue: si deo qui regnũ ei donauit has gratiarum vices offerret: rex sapienti vsus consilio: ne contra eos milites qui eos captiuauerãt facere videretur: ⁊ quorum stipendia captiuorũ absolutione minui viderentur: de suo eos erario redimere statuit: dum militibus merces annone prestaretur: ⁊ pro singulo captiuo apud eos constituto dragme centum viginti darentur. De quibus etiam pre cepta ꝓponẽre ꝓmisit: per que munificentiam suam: ⁊ aristeni petitiõem confirmaret Preterea voluntas dei affuit: per quã non tantum illos qui a patre eius vel exercitu illius translati fuissent: verum etiam illos: qui sub regno eius preextitissent absolutio ni donaret: vel si qui postea supuenissent: pro quorum redemptiõe plusq̄ʒ quadringẽ ta talenta sunt a rege largita. Unde ⁊ exemplum sanctionis ad manifestandã poste ris regis munificentiã custodiri decreuerunt: qđ erat hmõi. Quicũqʒ sub nostri pa tris imperio militantes syriam ⁊ feniceʒ cum eo iudeamqʒ vastauerũt: ⁊ captiuos ad ductos ad nostras ciuitates ⁊ ꝓuintias vendiderunt: hos ⁊ qui olim sub meo regno existunt: ⁊ si quos nunc supduxerunt dimittant: pro singulo corpore accipientes dra gmas centum viginti: ⁊ milites quidem cum annonis suis: reliqui vero a regali men sa redemptionis precium accipiant. Arbitror enim eos sine voluntate mei patris cõ tra iustitiam depredatos: prouintiamqʒ eorum fuisse vastatam. Unde ⁊ multos mili tes ꝓfectos esse al's profecisse cognouimus: dum ad egiptum eos traducerẽt. Justũ ergo conspiciens misereri eis: iubeo constitutos in seruitute iudeos omnes dominis eorum antedictam accipientibus summam absolui: nec quenq̄m in hac re fraudẽ ali quam agere sed his potius constitutionibus obedire. Dispositiones autẽ meas pre cipio: exquo misse sunt per tres dies proponi. quatenus ad iudices domini conueni ant: corpora statim ostendentes. hoc enim meo credo pro futuruʒ imperio. Contuma ces vero liceat cuiqʒ volenti nunciare: quatenus eorum substantie regis possessionib⁹ socientur. Cum hec sanctio regis lecta fuisset: ⁊ visa essent omnia iuste decreta: tan tum vero deesse de absolutione priorum: ⁊ horum qui postea ducti iudei fuissent: ipse de his sua liberalitate precepit. Preterea sciens: subitaneam distributiõem difficileʒ existere/iussit rerum ministris ⁊ regijs saccellarijs pecunias seponere al's reponere. Quo facto intra septimũ diem omnia regis precepta impleta sunt: ⁊ talenta sup qua dringenta: sexaginta pro redemptione partita noscuntur: dum ⁊ pro infantibus domi ni centũ viginti dragmas exigerẽt: sicut rex pro his demandasset: scribendo ꝓ singl'o

Sanctiois exempli. Quale fuit.

Rex Philadelphus liberans Captiuos Iudeorum.

corpore predictam summā exhiberi. Cum hec secundū regiam voluntatem munificenter disposita fuissent: iustum visum est demerito de iudaicis codicibus transcribēdis: eius allegare decretū. Nam nihil frustra a regibus dispensatur: sed omnia cū multa diligentia geruntur. Quapropter allegationes alias allegationis: vel epistolarū exemplum designauimus: et ornamentorum trasmissorum multitudinem: et quicqd i vnoquoqꝫ constructum est. Unde potest optime opificum ars ꝓspici: et vasorum oim excellentia agnosci. Allegationis autem exemplū huiusmodi ꝓbatur. Maximo regi demetrius. Precipiēte te o princeps de his que hactenus ad cōsūmationē bibliothece desunt: quatenus colligant: et de his que corruerunt vt debitam diligentiā impetrarēt: omni studio vsus in his: ad noticiam vestrā perduco legislatiōis iudaice volumina nobis cum alijs deesse. Nam figuris hebraicis: et voce gentili ꝯscripta: inexplicabilia nobis existunt. Cōtigit etiam minus diligenter ea que hñt trāsferri: dū regalē ꝓuidentiā minime ꝑcepissent: necessarium tñ est hec apud te cauti⁹ expositā reponi. Nā sapiētissima et integra legislatio: sic a deo data videt existere. Quapropter i quit acatius abdiripetas: seu cōscriptores historiarum nullaten⁹ meminisse ei⁹: nec virorū qui ƀm eiusdē legislatiōis precepta vixerūt: eo ꝙ casta nimis existeret: ac nō oporteret eam ꝓfanis linguis expōi. Si videt ergo tibi rex: scribe principi sacerdotū gētis iudee: quatenus trāsmittat seniores ab vnaquaqꝫ tribu legū peritos: vt cū eis codicū explanatiōem et cōsonātiam cognouerim⁹: et interpratationis rerū cautam expositionē acceperimus: dignos codices tua volūtate reponam⁹. Igit tali suggestiōe facta: ꝑcepit rex: vt scriberent de his eleazaro principi sacerdotū gentis iudee: simul etiā de absolutione seruientiū apud eos iudeorū: ꝑterea mandarēt ei: quia trāsmisissent ad faciēdas crateras et libatoria: pondus auri talenta quinquaginta: lapidū vero ꝓciosorū inestimabilem multitudinē: denūcians etiā custodib⁹ arcarū in qbus lapides seruabātur. vt electiōem illorū darent opificib⁹: quaten⁹ quos vellent ad speciē operis tollerēt necnō imperauit: vt pecunie ꝓ imolatiōibus et reliquis causis centum talenta sacerdoti darentur. Narrabo igit factas et modū cōstructiōis eorū: cum declarauero exēplū epl'e principi sacerdotum eleazaro a rege cōscripte: qui ꝑncipatus honorē ꝓ tali causa suscepit. Defuncto principe sacerdotū onia: filius eius symon successor extitit: qui iustus est appellatus: ꝓpter pietatē quā i deū: et fauorē quē erga regē habuisse videbat. Quo mortuo: et filiū infantulū relinquente noīe oniam: frater ei⁹ eleazar⁹ de quo sermonē fecim⁹ principatū sacerdotij suscepit: ad quē ptholome⁹ huiusmodi lr̃as destinauit. Rex ptholome⁹ eleazaro principi sacerdotū salutē. Multis habitantibus i imperio meo iudeis: quos pse cū potētes fuissent ad captiuitatē trarere: quorū aliquos pater noster ad militiā maiorib⁹ stipendijs deputās: honorauit al's honoratus est: alijs aūt in egyptū cū eo ābulātib⁹: castella et eorū custodiā demādauit: vt sint egyptijs in terrorē. Cū vero ego principatū suscepissem: oēs clementer tractaui pñtes ciues tuos: quorū pl⁹ cētū milia captiuos et seruiētes remisi: possidentib⁹ eos ꝓ redēptiōe pecunias ꝓsoluens: etatib⁹ aūt vigentes numeris militarib⁹ designaui: m'ltosqꝫ qui mihi vel ante potuissent fidē seruare in palatio ꝯstitui: arbitrat⁹ deo iocūdū ꝓ mea ꝓuidētia votū ei hoc maximū deuouere. Porro volēs et istis et oib⁹ p vniuersam terrā iudeis ꝓstare: leges vr̃as litteris grecis ab hebraicis trāslatis: in nostra bibliotheca decreui reponere. Bñ ergo facies: eligēdo viros optimos seniores sex: ab vnaqqꝫ tribu dirigere: qui per etatem legum sūt pitī: valebūtqꝫ interꝑtatiōem earū caute nobis exponere. Nā opinor his ꝑfectis: maximā nobis gl'am ꝑparare. Trāsmisi vero qui deberēt de his vobiscū disputare: andreā primatē custodū mei corporis: et aristenum mihi dilectissimos: per quos etiā primitias votorū ad tēplum: et ꝓ imolatiōib⁹: et alijs rebus: trāsmisi talēta cētū. Tu aūt manda nobis que volueris fieri: qđ grati⁹ ample

Demetrio

Exemplū allegationis

Litte Regis Ptholomei ad Eleazar sacerdotū principem.

Eleazari epl'a ad Ptholomeū regem.

ctimur. Cū regis epl'a eleazaro fuisset porrecta: nimiū liberaliter ad eum ita rescripsit. Princeps sacerdotū eleazarus: ptholomeo regi salutē. Ualētibus vobis cum arsione regina: vel filijs: bñ nobis omnia constant. Cum vero epl'am suscepissemus: satis de tua voluntate sumus gauisi. Cōgregantes aūt multitudinē legim⁹ eam quaten⁹ ōnderemus: quam pietatē erga deum habeas. Demōstrauim⁹ scʒ eas pateras quas misisti aureas viginti: argēteas triginta: crateras quinqʒ ad mensam dedicandam: ⁊ que directa sūt ꝑ imolatōe vel renouatiōe eoꝝ q̄ tēplo desūt: talēta cētū: deportatā p andreā: ⁊ aristenū charissimos tibi amicos: viros optios: ⁊ doctrina ꝑcellētes: tuaqʒ virtute dignos. Cognosce vero nos ꝑ tuis vtilitatib⁹: ⁊ ꝓter naturā aliqd velle pati dū reddam⁹ tuis bñficijs q̄ m'ltipl'r in nr̄os ciues largiris. Statim ergo ꝓ te: tuaqʒ sorore: al's vxore: vel filijs hostias obtulimus: ⁊ multitudo vota persoluit: vt vobis eueniant q̄ desideratis: ⁊ tuus ꝑncipat⁹ in pace custodiatur. Ad interꝑtandā vero legem quā ꝓ tuis cōmodis accipere postulas: elegi viros sex ab vnaquaqʒ tribu: quos direximus legē ferentes. Erit aūt vr̄e pietatis vel iusticie: vt post legis trāscriptiōem ad nos eā caute cū portitoribus remittatis. Uale. Hec quidē princeps sacerdotū rescripsit. Mihi vero non est necessariū visum: septuaginta senioꝝ ab eleazaro missorum noīa declarare: licet intimata fuissent sub epl'a. Uasoꝝ tñ magnificētiam ad constructiōem que deo rex direxit: nō incōgruuʒ exponere putaui: q̄tenus oībus munificētia regis erga deū dilucidet. Siquidē ipse largos sumptus prestitit: ⁊ semper opificibus opa transmittebat: nihil cōstrui desidiose concedēs: quoꝝ de singulis qual' fuerit magnificentia narrabo: quāuis historia narratiōem eoꝝ minime deposcat: regis ei diligentiā vl' munificētiam ita legentibus arbitror aperiri. Prius aūt de mēsa disseremus. Igitur habebat rex in ꝓposito suo valde maximā mensam cōficere. Precepit aūt dedicare in hierosolymis mense quātitatē cognosci: si possit maior fieri. Cūqʒ ꝑcepisset qualis esset illic cōstituta: ⁊ quia nihil ꝓhiberet maiorē cōstrui dixit quintuplam magnitudinē velle se facere: sed timere ne ad ministeriū ꝓ magnitudinis quantitate inutilis fieret. Nam non eā tātū ad spectaculū deuouere: sʒ etiā ministerijs: al's ministris abilē voluit dedicare. Quaꝓpter arbitrat⁹ mediocrē priorē mensam auri in opl'a ꝯfectam: magnitudine quidē supare priorem noluit: varietate vero vel pulchritudine materiali clariorē ꝯficere indicauit. Sagax ergo ad discernēdū variarū rerū naturam erat: ⁊ inuenire nouas āmirādasqʒ facturas: que sine descriptiōe fuissent. Haꝝ ipse prudēter inueniebat effectum: ⁊ ōndens artificibus: ita ꝑfici enunciabat: vt que descripta fuissent: eorū cautam similitudinē euidēter opifices imitarent. Promissa ergo ꝯplentes: mensam describere festinam⁹. Huius duorū semis cubitoꝝ longitudinē: latitudinē vnius: altudinē vnius semis ꝯstruxerunt: totam de auro formātes eam. Coronā quidē in palmā ꝯferunt: frontispicia vero versatilia: sculpturā habētia: ornatam in speciē restis ex trib⁹ ptib⁹ mare similātis. Triangulis eni existētib⁹ frōtispicijs vnusquisqʒ angul⁹ eandē forme dispositiōem habebat. Que dum verteret: vnā ⁊ non diuersam speciē demōstrabat corone. Porro pars que sub mēsa erat iclusa: pulchre cōstructa fulgebat: ps aūt que de foris apparebat: artificij decore plus cūcta splendebat: q̄ visui vel spectaculo patebat. Unde ꝑceritate ptium ambaꝝ acutā fieri cōtigerat: ne vllus angulus triū vt ꝑdixim⁹ existētiū in trāsductiōe minor videret. Dispositi vero erāt in modū funiū torno factoꝝ ꝑciosissimi lapides: aureis sperulis p foramina ꝯclusi. Partes aūt q̄ p latera corone cernebant': in speciē ouorum optimo lapide factorum figurate nitebāt: sculpture virgulas imitate: q̄ spisse circa mēsam voluebant'. Duorū autē dispositiōem circūduxerūt opifices: ornatamqʒ oīm fructuū naturā: vuas pēdentes: aristas surgētes: malagranata cōclusa. Lapides aūt secundū genus ꝑdictorum fructuum ad ꝓprium vniuscuiusqʒ colorē formatos: circa totā mēsam ex auro li

Magnificētia mēse regis et vasoꝝ eius.

gauerunt. Sub corona quoq̧ duorum similis ordo: seu virgarū cōstiterat: vt ex ābab⁹ partibus eādē operis varietatē cauamq̧ speciē mensa cōstructa ꝓferret: ne frōtispicij vel corone positio in alterā ꝑtē mense cōuersa: fieret diuersa: sed eadem vsq̧ ad pedes facies operis extenderetur. Nā ductile aurū quattuor digitis latū: secundū totā mense latitudinē sup̄ qđ pedes eius imponerēt: fecerūt: deide sperulis ⁊ clausuris eos cū corona mense cōstruxerūt: vt eundē artificij: vel magnificētie visum ꝓberēt: in quācūq̧ ꝑtem mensa cōuerteret. Super mensaꝫ aūt meandꝝ fluuium sculpserūt: lapides ꝓciosissimos in medio ei⁹ tanquā stellas vario colore ponētes. Nā carbunculū vel smaragdum iocundo aspectu fulgētes miserunt: aliorūq̧ genera lapidū qui vel industria vel emulatiōe digni: ꝑ excellētiam nature cunctis extitēt. Post meandrum aūt completum: in speciē funis quiddā circūferebatur: in medio figurā sublongā ⁊ rotundam habēs: sup̄ qđ christallin⁹ lapis erat electrum: al's electrus: impositi pari pene formarum aspectu: qui delectatiōem miram intuentibus p̄stabant. Capita vero pedū ei⁹ similia lilijs fabricauerant: curuatiōem brachioꝝ habētia sub mēsa reflexā: intus vero rectum instar lilij germen videbat: quos al's que lapis carbuncul⁹ in palmū fact⁹: figurā crepidinis ostendēs: ⁊ latitudinē octo digitorum habēs: sustentabat. Nā super eū pedum omne pondus innitebat. Sculpserūt etiam tenuissimo vel laboriosissimo torno vnumquēq̧ pedum: in quib⁹ hedere vel vitis palmites cum vuis existētib⁹ eminebant: vt nihil a veris discrepare putarent. Siquidem ad aure flatū ꝑ tenuitatē ⁊ extensiōem summitatis sue cōmote: imaginatiōem naturaliū arte ꝓbebāt. Verūetiā figuram toti⁹ mense tribus tabulis ꝯstruxere: ꝯpagine ꝑtiuꝫ i inuicē ita colligata: vt inuisibilis existeret: nec intelligeret eoꝝ insertio. Grossitudo vero mense non min⁹ dimidio cubito fuisse dinoscit. Talis ergo votiua mensa multa regis munificētia: vel preciositate materie: ac varietate pulchritudinis: ⁊ industria artificū studiose pfecta est: ⁊ licet magnitudine prioris deo deuote mense non distaret: artificio tamē ⁊ nouitate: vel claritate facture: valde melior ⁊ splēdidior elimata fugebat. Crateras etiam aureas duas fecerunt: sculpturā vipeream ab iferiore ꝑte vsq̧ ad cingulū habētes: lapidib⁹ varijs in squama cōclusis. De hinc sup̄ eos fecerunt meandrū altū cubito: cōpositione lapidū diuersoꝝ: specie magna fulgētem: in quo virgarū ordo instabat: de quibus cōplexionib⁹ simul vsq̧ ad labrum ꝓtrahebat. Per medium quoq̧ quattuor digitoꝝ sculptura pulchris lapidibus inserta: decorē craterum ostēdebat: quorum labra liliorum folijs: ⁊ vuaꝝ floribus in orbem ꝓductis corona ꝯplectebat. Et aureas quidēꝫ crateras duas: capiētes vtrasq̧ amphoram hmōi ꝯstruxerūt. Argentei vero clariorē speculis splēdorem emittebant: vt certius in his facies aspitientiū viderent. Insup̄ fecit rex pateras triginta ex auro necnō lapide precioso: ⁊ circūdate folijs hedere: vel aurosis bratteis: quasi vitis celatura artificiose obumbrabātur. Hec ideo ita fiebant ꝙ ꝑ sciētiam opificis arte mira reliquos anteirēt: ⁊ multomelius studio vel munificētia regis formabantur. Non enim tantū incessanter ⁊ large artificibus impendia prestabat: quanto etiam publicoꝝ negotioꝝ relictis regiminibus: ipse operātib⁹ semp̄ instabat: ⁊ frequenter artifices visitabat. Quapropter opa opificū diligētia regis ⁊ industria feruente ꝓpensius iminebāt. Cūq̧ hec ad hierosolymā trāsmissa ptholomei voto fuissent: ⁊ princeps sacerdotū eleazarus ea deo dicasset: portitores eoꝝ honorans: donaq̧ regi deportāda p̄stans: ad eum remisit. Ergo postquā alexandriā ꝑuentū est: ⁊ ptholomeus p̄ntiam eoꝝ cū septuaginta seniorib⁹ audiuit: statim andreā ⁊ aristenum legatos euocari precepit. Qui veniētes: ep̄l'as q̄s a principe sacerdotum deportauerunt obtulerunt: ⁊ ea que verbis eos differere iusserat edixerunt. Studēs autem colloqui senioribus ab hierosolymis ꝓ interp̄tatione legum directis: diuersos q̄deꝫ qui pro suis causis aderāt denunciauit dimitti: mirabilē hanc ⁊ p̄ter consuetudinem

faciēs dimissionē: vt qui ꝓpter huiusmodi causas ducebant: post quintum diem eum adirent. Legati vero post mensam a rege tunc dimissi: illos ab eleazaro destinatos expectabat. Dumq; seniores illi cū donisq; regi deportanda princeps sacerdotū eis dederat aduenissent: cum voluminibus transierūt: in quib9 litteris aureis ꝯscripte leges continebantur. Et rex eos de codicibus percunctabatur. Cum vero reuelarent: ⁊ ondiderent tenuitatē membrane: vel incōprehensibilem eorum compaginem rex miratus est: ꝙ ita fuissent compacta. Dumq; hoc diu fecisset: gratias inquit ago: vobis quidē ꝙ venistis: maiores vero illi qui vos destinauit: sed ante oīa deo: cuius he leges venerande ꝓbantur. Cunq; clamassent seniores: vel hi qui presentes erant: orantes prospera regi diuinitus euenire: nimiū delectatus: prorupit ad lachrymas. Nam sepius natura hoc summo gaudio patitur: quod etiam dolentibus solet accidere. Tunc iussit codices primatibus officij designari: viros autem osculatus equum dixit esse: primū ad eos facere sermonem pro quibus essent vocati: immo ⁊ diem quo ad eum deducti fuissent: clarum singulis annis per totum vite sue tempus celebrare promisit. Nam euenit eundem esse primum presentie illorum: ⁊ victorie diem: quo antigonum naua-li prelio vicerat. Epulari etiam secum eos precepit: hospiciaq; in arce denunciauit eis omnia deputari. Nicanor autem super susceptionē peregrinoꝝ constitutus: dorotheū vocās: qui de his curaȝ habebat: iussit singulis necessaria preparare. Nam ita dispositum a rege fuerat: vt alimenta quibus singule ciuitates vtuntur: exhiberentur diligēter consuetudini peregrinorum ad eos venientium: ⁊ eis omnia ad nutum eorū pararentur: quatenus cibis solitis magis delectarentur: ne forsan corrupti extraneis grauarentur: quod ⁊ circa istos effectum est. Dorotheo vero quem pro sinceritate vite super hec rex constituerat: per quem ⁊ preparauerat omnia: que ad huiusmodi conuenirent conuiuia hec implente: partem quidem mediam eorum ad dexteram suam: reliquos autem post eius accubitum: nihil pretermittens: quod ad eorum honorificentiam pertineret. Postquaȝ autem ita discubuerunt: iussit dorotheo solita ministrare: quibus omnes iudei ad eum venientes vtebantur. Tunc itaq; sacros precones ⁊ immolatores ⁊ alios qui vota faciunt recusauit: ⁊ vnum e senioribus nomine beliseum sacerdotem existentem: rex petiuit facere orationem. Qui in medio stans regi bona ⁊ subiectis eius optauit: ⁊ post plausus cum gaudio ⁊ clamore omnium surrexerunt: ⁊ residentes ad epulationem ⁊ delitias paratas se contulerunt. Preterea rex quantum satis ei visum est cepit philosophari: ⁊ vnumquēq; eorum naturales percunctari sermones: ⁊ ad contemplationem questionis accendere: cauteq; illis ad omnia respondentibus que eis obiecta essent ⁊ explanantibus: gauisus: p duodeciȝ dies hoc conuiuiū instruxit. Et qui vult singula cognoscere: que in conuiuio preparata sunt: legat volumina aristeni: que propter hec conscripserat: ⁊ agnoscet. Mirante vero eos non tantuȝ rege sed etiam menedimo philosopho: dicente omnia per prouidentiaȝ dispensari: ideoq; virtutem ⁊ pulchritudinem videri: destitit rex quidem de his facere sermonem: dicebat autem maxima sibi bona per presentiam eorum fieri: nam profuisse ei. ꝙ didicissȝ ab illis: quemadmodū deberet regnare: iussitq; dari singulis talenta tria: ⁊ deputauit illis: qui eos perducere ad diuersoria deberent. Postquam vero tres excesserunt dies: congregans eos demetrius: transijt ad stadiū maris: ⁊ vnum transiens pontem: adijt partes aquiloni coniunctas conciliūq; fecit in domo ꝓpe litus stante: ⁊ apta secretis ad cognitionē negociorum. Ubi eos perducens: petebat omnia que opus habebant ad legis interpretationem: vt ipsis p̄ntibus dicerent: vt al's ⁊ incensanter op9 implerent. Cunq; illi munificenter ⁊ laboriose cantam interpretatōem facerent: vsq; ad horam nonaȝ in hoc sedentes: ad curam corporis vertebantur: ita inuitante eos dorotheo: vel opulenter conuersationis salubria prebente: multaq; etiaȝ ex his que regi

parabantur. Mane autē ad aulam venientes: ptholomeum salutabant ⁊ rursus ad eundem locum rediebant: et manus in mari lauantes: et seipos purificātes ita legis interpretationi vacabāt. Itaqꝫ transcripta lege et ope interp̄tatōis ad effectū p lxxij. dies transacto. congregās demetrius iudeos omnes ad locum in quo translate leges fuerant: p̄sentibus etiam interpretibus legit eas. Cunqꝫ multitudo amplexa legem: vel seniores eius īterpretes: demetriū eo ꝙ magnaꝝ reꝝ inuētor eē videret laudasset rogauit etiā: vt et p̄sidib⁹ suis daret legenda: ⁊ petierūt oēs sacerdotes interpretes: seniores: et p̄positos gētis: vt bene interp̄tata: p̄maneret imobilis. Cum vero omēs sentētiā laudassent: iusserūt: vt si qđ aut sup̄fluū: aut min⁹ aliquid scriptū viderēt in lege: hoc despicerēt: ⁊ manifestū facientes emēdarēt: hoc castigātes: vt qđ semel iudicatum fuerat bene se habere: sēpiterna memoria remaneret. Gauisus ergo rex et vidēs volūtatem suā ad vtilē rem esse p̄fectam: et delectatus relectis legibus: et sensū: et sapientiam: et legislatores obstupescens: ad demetriū s̄mones facere cepit: ꝙ ita mira existeret legislatio ꝙ nemo neqꝫ historiographus: neque poeta meminisset eius. Cui demetrius respōdit: neminem fuisse ausum: haꝝ legum tangere conscriptioneꝫ ꝙ diuina et venerabilis esset: ⁊ quia lesi sunt quidā a deo hoc p̄sumētes. Significabat vero: qualiter theopompus volens in historia aliquid de his conscribere: fit mēte turbatus: plus triginta diebus: ⁊ cum ad se reuersus cum humilitate a deo veniam supplicaret: dei sibi clemētiam factam suspicatus esset: necnō ⁊ in somnis viderit: ꝙ ei idō accidisset: quia diuina scrutat⁹ esset: ⁊ p̄ferre ea ad hoīes impuros vellet: cū ꝯscribere cepisset recepit sensū. Referebat aūt ⁊ de theotecto tragediarū poeta dicens: quia cū nisus fuisset in aliquo dragmatheoꝝ meminisse: q̄ in diuino volumine cōtinēt: oculis obscuratis recognouit causam sue cecitatis: et ita liberatus est a passione deo veniam indulgente. Hec ergo rex pure suscipiens petiuit interpretes: frequenter ad se de iudea p̄ficisci: hoc enim eis ad honorem et ad donationem ab eo p̄futuꝝ dicens: nunc vero iustum esse eos dimitti dicebat: sponte aūt ad eum venientes: omnia que equum esset sapientiā eorū impetrare: et pro sua maiestate dignum largiri p̄misit. Et q̄dem tunc remisit eos donans vnicuiqꝫ optimas tres stolas: et auri talenta duo et calicem vnius talenti: totūqꝫ ꝯuiuatoriū. Principi autem sacerdotum eleazaro destinauit per eos lectos cū aureis pedibus decem: et ꝯuenientem eis suppelectilē: ⁊ calicem talētorum triginta: insuper stolas decem: ⁊ purpuram: ⁊ coronam decoram: ⁊ lineas de byssocentum: preterea ⁊ pateras: ⁊ trullam: ⁊ libatoria: ⁊ crateras aureas duas deuouendas. Petiuit autem ⁊ per epistolas: vt si quis de his viris voluisset reuerti ad se: euꝫ permitteret: dum nimium delectaretur cū eruditis habere sermoneꝫ: ⁊ diuicias suas libenter talibus impertiri. Huiusmodi quidem causam ad honorem ⁊ gloriam iudeorum ptholomeo nomīe philadelpho fieri contigit

Capitulum. III.

IMpetrauerunt autem ⁊ a regibus asye honorem: quō cuꝫ eis castrametati sūt Nam seleucus noīe nicanor in ciuitatibus quas per asyam edificauerat: ⁊ in inferiore syria: ⁊ in ipsa metropoli antiochia republica sua dignos eos effecit ⁊ equuꝫ

eis honorem cum habitatoribus macedonibus et grecis deputauit. Hactenus in eadem conuersatione eos aliquando mansisse signum est: quod iudei nolentes allienigenarum uti oleo: accipiunt alios accipiant diffinitam quandam a principibus olimpiaci certaminis pro precio olei pecuniam: populoque antiocheno in presenti bello uolenti soluere consuetudinem: mutianus prefectus tunc syrie constituta seruauit: et post hec imperatoribus Uespasiano et tito orbis terrarum: supplicauerunt alexandrini et antiocheni: ut eis ius reipublice de reliquo cum iudeis non deberet esse commune: nec ipetrauerunt. Unde potest considerari romanorum modestia: et potius magnificentia Uespasiani et titi. Qui cum multa pericula bellando contra iudeos sustinuissent: acerbe ferentes quod se tradere noluissent: sed usque ad finem pugnantes permansissent: nihil penitus eis de hoc quod dudum prestitum fuerat abstulerunt: sed simul et priorem iram et petitionem magni populi alexandrini et antiocheni uiuaciter expulerunt: dum nihil neque pro amiciciis ad gratiam istorum: neque pro inimiciciis deuictorum concederent: quatenus persolueretur aliquid pristine iudeorum utilitatis: dicentes eos in pugna dedisse penas: qui arma ceperunt: insontes autem non esse iustum sua possessione priuari. Simile vero et marcum agrippam erga iudeos sensisse cognouimus. Nam motis contra eum cretensibus: et petentibus agrippam: ut conuersationem quam eis antiochus seleuci nepos: qui apud grecos deus nuncupatur dederat soli possiderent et dicentibus: ut si cognati essent eorum iudei: colerent proprios eorum deos: habito iudicio iudei vicerunt: ut suis utantur moribus: defendente eos nicolao damasceno.

Nicolaus.

Nam agrippa interlocutus est: nihil innouare eis licere. Si quis autem certius hec vult nosse: legat nicolai centesimam et vicesimamtertiam et quartam historiam et agrippe quidem iudicium non est forsitan admirandum. Non enim pugnabat tunc gens nostra aduersus romanos. Uespasiani etiam et titi magnificentiam quilibet decentius obstupescit: qui post tot bella tantaque certamina que contra nos habuerunt tam pie dispositi sunt. Repetam autem orationem: unde ad hec uideor esse digressus.

Iudeos igitur sub imperio magni antiochi regentis asyam constitutos contigit multa tollerasse: dum terra eorum diuersis calamitatibus subiaceret: cum illis qui humilem syriam habitare videbantur. Nam cum antiochus pugnasset contra eupatorem ptholomeum: et eius filium ptholomeum: cognomine epiphanen: laborare contigit eos cum vincente et victo: et eadem pati ut pares existerent: naues turbate et tempestatibus fluctuantes: dum inter felicitatem et calamitatem antiochi fuissent communiter constituti. Cumque vicisset ptholomeum: antiochus iudeam recepit. Defuncto vero ptholomeo filio eupatore: filius eius magnam virtutem militum misit: et ducem scopam nomine: contra humilem syriam: multasque eorum ciuitates cepit.

Ex quo nostra gens expugnata adiecta ei est: et non post multum antiochus scopam vicit: confligens contra eum iuxta fontem iordanis: et multos ab exercitu eius prostrauit. Postea vero antiocho capiente syrie ciuitates: quas scopa tenuerat: ex samaria sponte gens iudeorum ad eum transiens: in ciuitatem omnem eius exercitum suscepit: et elephantis abundanter alimenta prebuerunt: et obsidente eos qui ab scopa in arce hierosolymorum relicti sunt custodes: prono animo auxilium prestiterunt. Igitur Antiochus iustum arbitratus iudeorum erga se studium liberaliter remunerandum: scripsit magistratibus et amicis testimonium exhibens quod ab eis bene tractatus est: sed et donationes quas eis pro gratia retribuere cogitauit: manifeste illis innotuit. Referam vero epistolas quas magistratibus de ipsis scripserat: preponens testimonium: quod nobis prebet polibius megelopolitanus in undecima historia sua ita

Polibius hystoricus

dicẽs. Ptolomei dux Scopa ad ſuperiora vadẽs loca: ſuperauit hyemis tempore gẽtem iudeorum. Dicit nanque ⁊ in eodem volumine: qualiter Scopam Antiochus deuincens: Bythyniam ⁊ Samariam: ⁊ Abella: ⁊ gadera cepiſſet. Paulo poſt vero tradiderunt ſe ei iudei: qui circa templum habitabant. Facte autẽ apparationiſ in templo: ad aliud tempus narrationem differamus. Polibius quidem hec in hiſtoria conſcripſit. Nos autem reducamus orationem ad narrationẽ priorem: intimantes epiſtolas regis Antiochi. Rex Antiochus Ptolomeo ſalutem. Iudei mox vt prouinciam eorum ingreſſi ſumus: liberalitatem circa nos ſuam oſtenderunt: ⁊ venientes ad ciuitatem clare nos ſuſceperunt: cum ſenioribus: ⁊ principibus occurrentes: ⁊ abunde miniſtrauerunt militibus: ⁊ elephantis victualia ⁊ nobiſcum ad arcem pugnauerunt contra cuſtodes egyptiorum. Ergo dignum ⁊ nos iudicamus eos remunerari: ⁊ reficere ciuitatem deſtructam: ⁊ rurſus in eam habitatores congregare diſperſos. Et primum conſtituimus propter pietatem eis preſtari ad immolationes victimarum: ⁊ vini ⁊ olei ⁊ libaminis precium argenteorum viginti milia: ⁊ ad ſimilam ſm prouintialem legem tritici modios mille quadrĩgentos ſeptuagintaquinque. Preberi autem hec inquit eis volo ſm mea mandata: ⁊ opus templi conſtrui: ⁊ porticus: ⁊ ſi quid oportet aliud reſtitui. Materies autem lignorum deponatur ex ipſa iudea: ⁊ ab alijs gentibus: ⁊ a libano: nullo ꝑ his exigente vectigal. Similiter ⁊ in alijs in quibus oportet clariſſimam templi fieri volumus edificationem. Conuerſetur omne genus eorum ſm proprias leges: relaxentur ⁊ ſacerdotes ⁊ ſcribe templi: ⁊ cantores ſacri a tributis: que pro ſuo capite dabãt: ⁊ regio vectigali: vel ab alijs cunctis oneribus: vt pro opere eorum ciuitas habitationibus hominum apta reddatur. His quoque qui vel nunc habitant: vel habitaturi conueniunt: donamus tributa vſque ad menſem hipherethеum: ⁊ per tres annos liberamus a tertia parte fiſcalium: quatenus eorum leſio releuetur. Et quicunque ab ipſa ciuitate ad iuga ſeruitutis abſtracti ſunt: ex ipſis genitos libertati donamus: et ſubſtantias eis reddi precipimus. Epiſtola quidem hec continebat. Ornato autem templo: edictum per omne ſuum tranſmiſit imperium: in quo continebatur neminem alienigenarum intra muros templi ingrediendi habere licentiam: nec iudeoſ niſi quibus mos eſt: purificatos ſm patriam legem: neque inferri al's inferre ciuitati equinas carnes: neque mularum: neque ferarum manſuetarum: vulpium: aut luporum: aut leporum: aut pardorum: ⁊ generaliter omnium animalium: que iudeis interdicta ſunt: vt nec pelles eorum liceret afferre: al's afferri: neque horum aliquid intra ciuitatem paſcere: ſed ſolitis parentum victimis: ex quibus ⁊ deo oportet ſacrificare al's autem ſacrificari: vti permiſſum eſt. Qui autem aliquid horum tranſgreſſus fuiſſet: iuſſit vt multatus pecunie preſtaret ſacerdotibus dragmas tria milia. Scripſit etiam teſtimonia noſtre pietatis: ⁊ fidei prebens: cum rebelles frigas ⁊ Liddos adiſſet: eo tempore: quo ad ſuperiores Perſarum ierat prouincias iubẽs zeuſidi cariſſimo: vt mitteret quoſdã nr̃orũ a babylõe ad frigiã: ita ꝑ ep̃laꝫ ſuã mandans rex Antiochuſ Zeuſidi patri ſalutem. Si ſani eſtis: bene eſt: ſanus ⁊ ego ſum. Audiens autem frigas ⁊ liddos rebellare magna cogitatione permotus: conſilium animo percepi quid oporteret fieri. Placuit autem ad caſtella vel neceſſaria loca meſopotamie ⁊ babylonie iudeoruꝫ domus duo milia cum apparatu ſuo deducere: credo enim fideles nobis eos cuſtodes futuros propter pietatem: quam circa deum habent. Nam teſtificantur parentes noſtri fideles eos: ⁊ pronum animuꝫ habere in hiſ que petiti fuerint. Volo igitur (licet difficile eſſe credaꝫ migrari) vt permit-

Epistola

Ecce immunitas ecce et sacerdotũ eius.

Edictum

Epla.

tas eos legibus proprijs vti: et cum eos ad predicta loca migraueris: ad edificandas sibi domos locum vnicuiqz distribui: terramqz colendam dari: et vitium plantatiões et tributa fructuum terre concedere per annos decem. Accipiant vero vsquequo fructus colligant triticum ad cibum seruorum quod eis sufficiat: vt nostram impetrãtes clementiam: proniores seipsos erga nos prebeant. Preterea prouidentiam faciens eorum gentis secundum possibilitatem: quatenus a nullo molestiam patiantur. De amicitia quidem magni Antiochi et iudeorum: hec a nobis pro testimõio dicta sint. Postea vero vt amicitiam et fedus Ptolomeus cum antiocho composuit: dedit ei filiã suam cleopatram ad nuptum: concedens ei humilem Syriam: et samariam: et iudeam: et Phenicem dotis nomine. Diuisis autem in vtrunqz regẽ tributis: vnusqsqz sublimissimus patrie sue colligens vectigalium summam statutã regi offerebat. Eodem vero tempore samarite infeliciter agentes: multa contra iudeos mala fecerunt: terramqz eorum depopulantes: multos inde captiuos trahebant: que facta sunt sub principe sacerdotum Onia. Nam defuncto Eleazaro principatum sacerdotij patruus eius manasses suscepit: cuius post finem vite Onias eo in honore successit filius existens Simonis: cognomine iusti: qui Simon frater Eleazari: sicut prediximus: erat.

Capitulum. IIII.

Es autem Onias paruulus mente: et pecunijs auarus existens: pro populo regibus vectigal: quod patres eius ex proprijs dabant id est viginti talenta pecuniarũ non reddens ad irã regẽ Ptolomeuz commouit: qui et legatum transmittens ad hierosolymam: culpabat Oniam non reddentem tributa: et intermi nabatur: vt si non acciperent tributa: terram eorum ad iugera metiretur et mitteret ad habitandum illic milites. Audientes vero mandata regis iudei turbabãtur: hunc autem Oniam nihil horum flectebat propter auariciam suam. Ioseppus autez quidam iuuenis etate: sed propter castitatem et suam prudentiam iustitie gloriaz habens apud hierosolymitas: patre Tobia: et ex sorore Onie principis sacerdotum progenitus: mandante matre legati presentiam: dum ille esset ad ficulam vicum: vbi natus erat: veniens in ciuitatem increpabat sacerdotem: non prouidentem innocentie ciuiũ: sed ad pericula mittere volentẽ gentẽ propter pecuniarum priuationez: dum per ipsum populũ dignitatẽ accepisset: et pncipatũ sacerdotalis hõris ipetrasset. Si ãt cupiditate haberet pecunias: ita vt propter ipsas et periculum fieri patrie: et ciues suos afflictos videre pateretur: suadebat ei ad regem ire et petere: vt ei aut omnes pecunie aut pars concederetur. Tunc Onias neqz principatum velle se gentis habere respõdit immo et sacerdotalem honorem si esset possibile paratum se esse deponere: ne tantuz ad regem accederet. Et dum nihil ad se de his pertinere dixissz: ioseppus interrogauit eum: si sibi concederet legationem ad Ptolomeum gerere pro gente. Cunqz cõcessisset Onias: ascendit ad templum ioseppus: et conuocata multitudine ad contionem nihil turbari eos vel timere suadebat propter auunculi Onie circa eos negligẽtiam: sed rogabat: vt deponerent cordis mesticiam: qua pro regis mandatis affligebantur. Nam legationem facturum se ad regem promisit: vt flecteret eum: quo nihil iniquitatis in eos efficeret. Multitudo quidem hec audiens: Ioseppo gratias egit: ipse autem a templo descendens: in hospitium suscepit Ptolomei:

legatum: donauitq; ei magnificentissima munera: et per multos dies munificentissime eum pauit: et ad regem remisit: promittens ei vt et ipse sequeretur. Nam pronior factus erat proficisci ad regem legato inuitante: et concitante eum ad Egyptu͂ peruenire: et promittente omnia que a Ptolomeo peteret per se eum impetraturu͂: quia modestiam morum eius nimis amabat. Cunq; legatus ad Egyptum peruenisset: et regi nunciasset indeuotionem Onie: et vtilitatem Joseppi: quem venturum ad eum dicebat: et satisfacturum pro excessu Onie: qui etiam regem patronum esse confideret: tanta laudum magnitudine pro adolescente vtebatur: vt regem et vxore͂ eius cleopatram prius familiarem faceret habere ioseppum q; eum haberent presentem Joseppus autem mandans amicis ad Samariam: et mutuam ab eis accipie͂s pecuniam: et parans conuenientia profectioni: vestes et pocula et subiugalia: que omia ad viginti milia dragmas essent ad Alexandriam vsq; peruenit. Contigit aute͂ per illud tempus omnes primatus et magistratus ascendere ciuitates Syrie et Phenice: vt vectigalium susciperent exactionem. Nam singulis annis potentibus per ciuitates eam rex committere consueuerat. Uidentes autem hi per viam ioseppum deridebant eius paupertatem et inopiam. Cunq; ad alexandriam peruenisset: in Memphis Ptolomeum esse cognouit: cui occurrere festinauit. Sedente autem super currum rege cum vxore et amico Athenione: qui cum legatione ad Hierosolymam destinatus: et a ioseppo hospitio clementer exceptus est. Uidens Athenio mox regi innotuit: dicens hunc esse: de quo ab hierosolymis veniens nunciauit: q; bonus inquit iuuenis et liberalis. Ptolomeus vero primus eum salutauit: et ascendere super currum fecit. Postquam vero sedit cepit rex Oniam accusare. Tu͂c ioseppus ait. Ueniam ei queso presta propter senectutem. Non enim vos latet q; senes et infantes eandem mentem contingit habere. A nobis autem redditur tibi ratio: vt ei penitus irasci non debeas. Gauisus autem rex de prudentia atq; beniuole͂tia iuuenis: plus eum quippe iam expertum diligere cepit: iussitq; in aulam regiam suscipi: et quotidie sue mense esse conuiuam. Cunq; venisset ad Alexandriam rex: videntes Syrie priores consedentem ioseppum: egre ferebant. Instante vero die quo suscipi habebant vectigalium solenniter exactiones diuersarum ciuitatum nobiles data pecunia sue patrie exigenda fiscalia conducebant: que vsque ad octo milia talenta humilis Syrie et Phenicis et iudee et Samarie colligebantur. Audiens ergo ioseppus culpabat eos qui conducebant: tanq; paruo munere exigenda regi vectigalia promisissent. Ipse aute͂ duplum dare pollicitus est: et fisci iuribus peccantium substantias applicare. Na͂ et hoc cu͂ vectigalibus tradebatur. Rex itaque libe͂ter audiuit q; ad eius erarium expectaret augmentum: et petente ioseppo confirmari sibi vectigalium conductionem interrogauit si s'm promissionem suam vades idoneos habere potuisset. Ille vero facile r͂ndit. Dabo inquit homines bonos et optimos de quibus confidas. Cunq; diceret rex: qui sunt isti vades: quos te dare promittis: ioseppus: te inquit o rex et tua͂ vxorem p vtraq; p'te spo͂sores prebebo tibi. Cuius verba libenter suscipiens Ptolomeus sine fideiussoris vectigalia eum habere p'misit. Quod factum nimis contristauit eos qui de ciuitatibus Syrie ad Egyptum venerant: q; simili non fuerant benignitate tractati: vnde cum magna confusione ad suas vnusquisque prouincias recessere. Joseppus vero accipiens a rege duo milia peditum: petiuerat enim aliquod auxilium vt vires haberet contra contumaces ac rebelles exigere: tunc mutua͂s p'pter expensas suas ab amicis regis q'ngenta tale͂ta de alexandria in Syriam est profectus: qui postq; venit in ascalona͂ vectigalia exigens ascalonitas quo͂ nihil dare volebant: sed etiam contumeliis eum grauib9 afficiebant: capiens priores ipsorum viginti trucidauit: et substantias eorum vsq; ad mil

le collectas talenta regis vtilitatibus applicauit: intimans ei que contigerunt. Mi ratus autem Ptolomeus prudentiam eius: & laudans que facta fuerant: permisit ei agere que vellet. Hec audientes Syri obstupuerunt ascalonitarum contumacie exempla: metuentes ciuitatibus suis: & ideo foribus ciuitatum reseratis deuotis animis aduentum ioseppi sustinebant. Nitentibus vero scitopolitanis contumeliis eum afficere: & vectigalia denegare que prius sine dilatione reddebant: borũ quoqꝫ priores interfecit: substantiasqꝫ eorum fisci iuribus applicauit. Colligens vero pecunias multas: & maximũ faciens lucrum ab exactione vectigalium abutebatur collecta pecunia: vt ei potentia permaneret: occasionem sibi: & causam felicitatis seruare putans ex his que congregauerat: & multa large regi & cleopatre vel amicis eorũ bona dirigebat patrocinia sibi eorum fauoremqꝫ concilians. Potitus vero hac felicitate per annos vigintiduos: & pater factus ab vna quidem vxore septem filiorum: habuit etiam ex filia fratris sui solini vnum nomine hircanum: quam accepit ex tali causa: cum fratre quondam Alexandriam pergens: ducẽte etiam secum filiam nuptiis iam maturam: vt eam coniungeret alicui sublimi iudeorum: dum apud regem cenaret: & intrasset Pantomima ad conuiuium concupiuit eam: fratriqꝫ nunciauit desideriũ suum: petẽs eum celare suum peccatum. Nam apud iudeos lege prohibetur alienigene conuenire mulieri: quapropter petebat vt fideliter causam eius cupiditatis expleret. Frater autem eius libenter ministerium suscepit: ornansqꝫ suam filiam: nocte adduxit ad eum & collocauit. Ille ex ebrietate nesciens veritatem cum fratris filia concubuit: quo sepius facto valde dilexit eam: dixitqꝫ ad fratrem ꝙ vita eius periclitaretur si rex ei minime concederet Pantomimã. Fratre vero petente nihil eum debere metuere: quia dicebat ei frui muliere vxoremqꝫ habere: & veruꝫ aperiens ei: ac dicens magis se velle filiam iniuriam sustinere ꝙ̃ illum videre ad cõfusionem detestabilem peruenire: laudans eum Joseppus de concordia fraternitatis filiam eius duxit vxorem & filium ex ea genuit hircanum vt prediximus. Qui cũ adhuc tertiumdecimum annum agens demonstrabat naturalem fortitudinẽ & prudentiam: vt etiam acerbam emulationem fratribus suis excitaret. Joseppo vero volente cognoscere quis de filiis suis virtute melior existeret: vnumquenqꝫ ad doctorũ sublimiũ studia destinauit. Et ceteri quidẽ desidia disciplinarum indocti fatuiqꝫ redierunt. Post illos autem adolescentulum hircanum direxit: dansqꝫ ei trecenta iuga boum: transmisit viã duorũ dierũ ad solitudinẽ seminare: celans lora quibus ligarẽtur: que nõ habẽs hircanus: aratorũ quidẽ sententiam reprobauit suadentium: vt ad patrẽ mitteret quosdã deferre lora. Tẽpus autẽ non arbitratus non oportere se ꝑdere dum expectaret illos qui transmittẽdi erant: excogitauit virile quoddã & maiꝰ etate sua. Occidẽs.n. decẽ iuga: carnes quidẽ operariis distribuit: pelles vero eorũ incidẽs retinacula fecit: ꝑ que iuga ligauit: & hoc modo seminans terrã quam ei ꝓcepe rat reuersus ẽ ad eum: quẽ pater suscipiẽs nimis dilexit propter prudẽtiam & argutiam mẽtis: & fiduciam eius laudans tanqꝫ solũ proprium filium diligebat: pp quod frẽs eius ꝯtristabant̃. vt vo nunciauit quidã ioseppo ꝑ illud tẽpꝰ filiũ regi ptolomeo genitũ: & ꝙ omẽs ꝓcres syrie: & subiectarũ ꝓuinciarũ celebrarẽt natalis pueri diem: cũ apparatu maximo ad alexandriã ire ipso quidẽ senio ꝓhibebat̃: filios auteꝫ iter rogauit quis illorũ ad regẽ vellet ire: maioribus vero recusãtibus: & ad tales conuẽtus indoctos se eẽ dicẽtibus: fratrẽqꝫ hircanũ posse ad regẽ ire firmantibus consuluit eum. Qui cum se promisissꝫ iturum: dicens se in via non multas opus habere pecunias: dum soleret bibere modeste: & ei decem milia dragme habunde sufficerent: gauisus est de sobrietate filii. Deferens autem parum puer patri suadebat dona quidem exinde ipsi regi non mittere: dare vero epistolam ad dispensatorem

Hircanꝰ prudens filius

in alexandriam: quatenus ei preberet pecunias ad comparationem eorum que optima vel preciosa poterat invenire. Qui opinatus decem talenta sufficere ad sumptum regij muneris: filium collaudans: vt bene admonentem scripsit dispensatori Arioni qui omnes per Alexandriam eius dispensabat pecunias: non minus tria milia talenta existentes. Nam Joseppus a Syria pecuniam ad Alexandriam mittebat. Et constituto die veniente: in quo assignari regi oportuisset. Arioni scribebat: vt eas redderet. Igitur Hircanus suggerens patri: accepit epistolã ad Alexandriamq̃ perrexit. Egresso autẽ eo fratres eius scribunt omnib⁹ regis amicis: vt eum occiderent. Qui vt peruenit ad Alexandriam: porrexit Arioni epistolam. Quo interrogante eum/quanta vellet accipere talenta: nam sperabat eum querere decẽ tantum: aut bis pauco plus: cumq̃ dixisset mille opus habere/iratus increpabat eum: quasi volẽtem luxuriose viuere: et dicebat quẽadmodũ pater eius substantiam collegisset labore vel abstinentia: et imitatorẽ fieri genitoris inuitabat. Dare aũt non plus nisi decẽ talẽta se dicebat: et hec ad regiã donationẽ. Tunc furore cõmot⁹ adolescens in vincula arionẽ misit: cuius vxor ad cleopatram demandans petijt quatenus puerum increparet: nam valde arion apud eam honoribus precellebat: quod etiam ad regis notitiam cleopatra perduxit. Itaque Ptolomeus ad hircanum mittens admirari se dicebat q̃ a patre ad se transmissus non eum vidisset: insuper et dispensatorem ligasset. Venire ergo eum: et causam sibi pro qua veniret indicare precepit: quem ferunt nuncio regis ita respondisse: legem esse penes iudeos: que prohibet communes epulas prius attingere: q̃ in templo dei immolare. Et ideo distulisset ne sine donis a patre transmissis ad regem perueniret. Propter hãc causam non ad eum venisse: seruum autem punisse non obsecutum iussionibus suis dum nihil distaret inter magnum et minorem dominum: sed si taliũ contumacia nõ emendatur: et tu inquit spera similiter a subiectis contemni. Que Ptolomeus audiens ad risum conuersus magnanimitatem adolescentis miratus est. Cumq̃ audisset Arion q̃ ita rex responsum accipiens nullum ei auxilium preberet: dedit adolescenti mille talenta: et a vinculis est solutus. Tres vero differens hircanus dies/regem reginamq̃ salutauit: quem illi libenter suscipientes viderunt: et amicabiliter pauerunt propter honorem patris. Qui latenter ad negociatores accedens comparauit ab eis pueros centum litteras scientes vnumquenque talento vno: et centũ virgines singulas eodem precio. Cumq̃ inuitatus ad regis conuiuium discubuissẽ cũ prioribus prouinciarum: vltimus omnium et tanq̃ puer ab his qui loca s̃m dignitatem habebant contemneretur. Cunque omnes conuiue regis ossa ciborum ante hircanum in mensa proijcerent: ipso tacente Trifon qui ad conuiuia et ad risus conuiuarum erat aptus: rogantibus se conuiuis iuxta mensam assistens regi ait. Vides domine anteposita ossa Hircano. Ex hoc conice q̃ et pater eius sic omnem Syriam denudauit: quemadmodum hec ossa iste carnibus expoliauit. Ridente vero ad verba Trifonis rege: et interrogante Hircanum: cur tanta ante eum ossa iacerent: apte inquit domine: nam canes semper ossa cum carnibus deuorant: sicut isti fecerunt. Idem de accumbentibus dicens: quoniam ista ante eos minime ossa iacebãt homines vero carnes comedunt: ossa autem iactant: quod et ego tanq̃ homo nũc feci. Rex autem miratus eius responsum tam sapienter dictum/omnes plaudere iussit: verbum eius laudantes. Postera vero die ad vnumquenq̃ regis amicum pergens: et ad potentes aule hos quidem salutabat: famulos autem interrogabat: que dona daturi sunt regi die natalis filij eius. Illis vero dicentibus: quosdam decẽ daturos talẽta: alios autẽ nobiles pl⁹ s̃m magnitudinẽ substantie sue: cõtristari se simulauit quasi nõ valẽs talẽ donationẽ offerre: nã pl⁹ q̃ q̃nq̃ talẽta se ñ hr̃e affirmabat:

Hircani astutia

quod serui audiētes dominis nunciauerūt: qui gauisi sūt sperātes iosepp̄ū regē of fēdere: pp mūerū paucitatē: instāte vō die ceteri qdē regi offerētes taleta ñ pl⁹ vigīti: q magnā videbātur offerre munerū quantitatē. hircanus: quos cōparauerat pueros centū ꝛ virgines totidē: vnicuiqꝫ dans talētum portare: obtulit pueros quidē regi: pu ellas autē cleopatre regine: omnibus mūerū magnificētiā admirantibus ꝛ ipsis re- gibus ꝛ amicis eorū: insup ꝛ regis seruiētibus: quia digna dona multis talētis obtu lisset: vnde ēt ꝛ mortis periculū declinauit hircanus: que fratres eius zelo ducti pa- rauerunt. Tunc ptolomeus magnanimitatē adolescētis miratus impabat ei donati onē quā vellet accipere: ille nihil plus petiuit ab eo in se fieri q̄ꝫ vt patri eius scripta dirigeret. Honorās ergo liberaliter: ꝛ donatiōes copiosas prestās patri ꝛ fratribus ꝛ oībus magistratibus scripta transmisit. Audiētes autē fratres eius hircanū a rege talia meruisse: magnoqꝫ cū honore redeuntē in occursū eius se egredi simulantes in terficere illū etiam patre sciēte omnimodo decreuerūt: irascebatur. n. ei pater ꝑpter pecunias quas regi obtulerat: ꝛ nō curabat salutē eius. Et irā quidē quam circa fi- lium ioseppus habebat regē timēs celabat. Cōmittētibus vero aduersus eū fratrib⁹ pugnā: multos eorū qui eos sequebant̄ occidit cū duobus fratribus suis. Ceteri āt ad patrē hierosolymā confugierunt: qui postq̄ꝫ ad ciuitatē vēit nullo se suscipiēte di- scessit trans iordanē fluuiū: vbi remoratus vectigal a barbaris exigebat. Per idē āt tempus regnabat in asia Seleucus qui Sother noiabat̄ filius magni Antiochi: tūc moritur ꝛ pater Hircani ioseppus vir bon⁹ ꝛ magnanimis qui populū iudeorum a pauptate ꝛ debilitate ad clarissimas rerū causas vsqꝫ pduxit: is etiam viginti ꝛ duo bus ānis Syrie ꝛ phenicis ꝛ Samarie tributa dispēsauit. Defunctus ē vero ꝛ auū culus ei⁹ Onias principatū sacerdotij simoni filio derelinquēs. Capitulū. V.

Mortuo quoqꝫ ꝛ isto: fili⁹ eius Onias in hōrē successit: ad quē rex lacedemo niorū aruis legatiōem direxit ꝛ epistolas: quarū huiusmodi cōtinebat̄ exē plar. Rex lacedemoniorū aruis Onie salutē. Legentes scripturā aliquam (margin note: Epistola)
inuenim⁹ ex vno genere iudeos ꝛ lacedemōes extitisse: ꝛ familiaritatē cū abraā so tialiter habuisse. Iustum est ergo cum fratres existatis transmittere ad nos ꝛ petere que vobis necessaria iudicatis: faciēmus vero ꝛ nos idem ꝛ vestra propria simul: ꝛ no (margin note: faciam?)
stra cōmunia reputamus. Portitor litterarum dimotilis epistolas vobis defert qua drangulo scriptas signaculum habentes aquilam: draconem vnguibus deportantē. Epistola igitur a lacedemoniorum rege destinata textum huiusmodi cōtinebat. De functo autem ioseppo populum contigit seditionem pati propter filios eius. Nam maioribus bellum gerentibus contra hircanum vltimū filiorū ioseppi: dissensit ab inuicem multitudo: pluresqꝫ maioribus auxilium ferebant cum principe sacerdotū Simone qui cognatus eorum ꝛ affinis extabat. Hircanus autem redire quidē ad Hierosolymam minime iudicauit. Sedens vero trans iordanem frequēter arabas debellabat. Edificauit ergo turrim fortissimam ex lapide albo construens eam ꝛ totam vsque ad terram sculpsit animalibus diuersis: ꝛ in circuitu fecit magnū ꝛ al tum euripum: id est piscinas. Ex petra autem contrapositi montis cuius incidens (margin note: Euripus. piscina.)
sinistram extensionem speluncas multorum spatiorum in longitudinem ibi consti- tuit. Deinde domos quasdam in ea ad conuiuia ꝛ somnum ꝛ conuersationem fe- cit aptissimam multitudini: cameratas etiam currentium aquarum delectatiōe gra- tissimas ad ornamentum totius aule. Ostia vero speluncarum aperuit minora: vt v- nus ꝛ non multi per ea possint intrare: ꝛ hoc custodie gratia condidit: vt obsessus a fratribus minime periculo subiaceret. Insuper edificauit ꝛ atria magnitudine ex- cellētia: ꝛ paradisis ornauit egregijs: ꝛ talē pficiēs locū tyrū eū noiauit: q loc⁹ ē iter a- rabiā ꝛ iudeā posit⁹ trās iordanē nō lōge a Sebonitide regiōe: pfuit ergo pribus illis p

annos septez oi tpe: quo seleucus syrie regnauerat. Hoc eni iā defuncto: post frater eius Antiochus: q epiphanes vocabat regnum obtinuit. Moritur etiaz Ptolomeus rex egyptiorū: qui similiter epiphanes nūcupabat: relinquēs duos filios minores etate: quorū vnus qui τ maior erat Philometor dicebat: minor vero Fiscon. Hircanus autē videns magnā Antiochii virtutē habentē: τ timens ne tentus ab eo tormentis afficeret pro his que ↄtra arabas egerat: vitā proprie manus internitione ↄclusit: cuius substantiā antiochus suis cōmodis applicuit. Capitulū. VI.

Per idē tēpus defuncto Onia principe sacerdotū: fratri eius antiochus sacerdotij ↄtulit principatū. Nā filius quem onias reliquerat adhuc infās erat. Demonstrabimus autē singula in loco proprio que ad hunc puerū ptinere videbunt. Jesu vero nā hic frater erat onie principatū sacerdotij rex abstulit iratus: τ dedit eū iuniori fratri eorum noie onie. Symoni aūt tres filij hi fuerunt: qui ad tres principatus sacerdotij sicut prediximus puenerūt. Et iesus quidē iasonē se noiauit. Onias autē menelaus ē nuncupatus. Seditionē itaqꝫ prius pricps sacerdotum iesus aduersū menelaū concitauit: τ diuisa in vtrunqꝫ populi multitudine: pro pte menelai filij tobie constabāt qlis consistebāt: populi vero ps pluria iasonem adiuuabat Unde τ laborātes menelaus τ filij tobie ad antiochū discesserunt: ad noticiaz ei⁹ pducētes q̄ vellēt patrias reliquere leges: τ ↄuersationē τ mores obseruare grecoruz Rogauerūt ergo eū vt pmitteret eis edificare gimnasiū hierosolimis. Cumqꝫ cōcessisset circūcisionē suā velauerunt: vt nō apparerēt in denudatiōe grecis eē dissimiles: ceteraqꝫ oia relinquētes: que illis mos patrius ipōebat: aliorum facta gētiū ritusqꝫ seqbant. Antioch⁹ aūt pro suo feliciter impio exercitū ducere deliberauit ad egyptū tract⁹ desiderio ei⁹ ↄtēnens filios Ptolomei vt debiles: ac nequaqꝫ tāta negocia regere pualētes. Perueniēs igit cū magna virtute ad pelusiū: τ dolo philometorē ptholomeū circūueniēs egyptū occupauit. Et cuz adijsset loca mēphitice ciuitatis: eā capiēs ↄtra alexādriā vt obsidēdo ptolomeuz capet ābulauit. Expulsus vero ē: nō ab alexādria tātū sꝫ etiā a toto egypto: romāis sibi denunciātib⁹ vt discederet a prouincia: sicut pri⁹ τ alibi demōstrauim⁹. Exponā ergo p ptes de hoc rege: quēadmoduz iudeā τ tēplū pariter occupauit. Nā in pria mea ↄscriptiōe capitulatim eorum mēoriā feci: nūc necessariū putaui ad certiorē eorum narrationē denuo remeare. Reuersus ergo propter romāorum timorē ab egypto rex antioch⁹ ad hierosolimorum ciuitatez ducit exercitū: quo pueniēs āno cētesimo q̄dragesimotertio: p⁹ regnuz primi seleuci centesima qnq̄gesimatertia olipiade: vicesimo τ qnto die mēsis casleu quē macedōes appelleon noiant: capit eā sine ↄflictiōe cuiuspiā: apientib⁹ ei portas his qui voluntati ei⁹ ↄsentiebāt. Ingressusqꝫ ciuitatē hierosolimorum multos interemit sibi ↄtraria sapiētes: necnō etiā eos q portas apientes ciuitatē ei tradiderūt: propter tēpli diuitias interfecit: multasqꝫ ab eo auferēs pecūias ad ātiochiā reuers⁹ ē. Postq̄ ergo expoliauit tēplū ita vt vasa dei asportaret τ lucernas aureas: τ arā aureā: τ mēsā: τ sacrariuz neqꝫ de velis abstinuit: q̄ ex bisso τ cocco erāt. Exhauriēdo autez τ thesauros nihil penitus relinquens: ad maximū iudeos luctū propter hec vsqꝫ pduxit. Nā τ quotidianas imolatiōes quas deo sm leges offerebāt celebrare prohibuit. Depredās vero totā ciuitatē: quosdā interfecit: alios captiuos cū vxorib⁹ τ filijs deduxit: ita vt nūerus multitudis captiorum vsqꝫ ad decē milia existere videret. Incendit etiā optia eius loca: τ deponens muros arcē edificauit in interiori pte ciuitatis: naz alta τ eminētior erat prius a templo: τ propter hoc muniens muris altis τ turribus custodiā macedonū ibi disposuit. Manebāt etiā in arce nihilominus hoies impij τ moribus maligni a quib⁹ ciues multa τ acerba subinde patiebant. Edificans vo τ i sacrario arā: sup eā porcos imolauit: hostias non legittimas: nec patrie religioni iudeorum congruas.

Scelestissimus Antiochus

Coegit itaq3 eos relinquētes religionē patriam idolum venerari:edificare etiam in vnaquaq3 ciuitate ⁊ vico templa deorum:⁊ aras collocātes imolare super eas porcos omni die precepit:⁊ ne quis circūcideret:aut ne filij eoꝝ. Interminat⁹ est ⁊ tormenta grauissima:siquis preter hec facere inueniretur. Caplm VII.

Constituit itaq3 prepositos:qui cogerēt impalia mandata perficere. Et multi quidem iudeorum sponte:alij vero ꝑpter timores imminētes:regis precepta sequebant. ꝓbatissimi autē ⁊ generosi:detestabile facin⁹ execrantes:patrijs legibus adheserunt. Propterea dieb⁹ singulis penis afflicti:⁊ amara passi tormenta trucidabant. nam ⁊ verberati:⁊ diuersis cruciatib⁹ fatigati:adhuc viuētes crucis patibulo figebant. Uxores vero ⁊ filios quos circūciderūt preter voluntatē regis laqueis suffocabāt:parentū eos ceruicibus illigātes. Nam ⁊ si apud aliquē volumē inuentum fuisset sacrum:aut lex:⁊ is quoq3 crudeli sorte moriebat. Uidentes samarite iudeos hec pati:dereliquo negant se neq3 cognatos ipsoꝝ:neq3 templū super garizim maximi dei vt prius esse fatebantur:consuetudinē sue facientes nature: de qua superius constat expressum:sed dicebant se medoꝝ psarumq3 colonos. Mittentes ergo ad anthiochum legatos ⁊ eplam:que subter sunt scripta significauerūt Regi anthiocho epiphani relatio a sichimitis sidonioꝝ. Nostri maiores ꝑpter crebras ꝓuitie pestilētias secuti priscā quādā superstitiōem: cōsuetudinē fecerūt:colendi que dicit apud iudeos sabbatorū dies:edificātesq3 sine numine in garizim monte tēplu3 offerebant in eo deuotas imolationes. Uobis aūt malignitatē iudeoꝝ digne rependentibus:veniētes iudices vestri:⁊ arbitrati per cognatiōem illorū nos eadē facere: similibus nos penis afficiūt:dum ab initio sidonij esse noscamur qd manifestū eē publicis constat annalib⁹:petimus ergo te beneficium ⁊ saluatore3 denūciare appollonio nostrarum partiū iudici ⁊ nicanori regalia tractanti negotia:vt nihil nos debeant molestare:quasi iudeis aliqua supstitione coniūctos:cum genere ⁊ morib⁹ab eis ꝓbemur alieni. Templum vero edificatū:qd adhuc sine cuiusq3 dei noie constat:greci iouis illud appellatiōe petim⁹ dedicari. Quo facto:vitam⁹ importunas molestias sustinere:operibusq3 sedulo vacantes:tibi soluimus redituū quantitatē. Hec petētib⁹ samaritis:rex ista rescripsit. Anthiochus rex nicanori. Sichimite sidonij porrexerunt mihi publicam relatiōem. Sed quia cogitantib⁹ nobis de statu regni cū amicis:docuerunt ab eis missi. ꝙ criminibus iudeorum in nullo ꝓbant esse pticipes:quādo moribus grecorum viuere potius elegerunt:absoluim⁹ eos a iudeorū pena nocētium:⁊ templū eorum queadmodū petierunt greci iouis appellatiōe dedicet. Eadem ⁊ appollonio partiū iudici scripsit:sexto ⁊ quadragesimo anno. mense ecbato octauodecimo die. Eodem tempore erat habitans aliquis in modin vico iudee nomine mathathias. filius Johānis. filij Simonis. filij Samoni:sacerdos de vice Joab hierosolimitis. Erant autē ei filij quiq3. Johānes qui vocat gaddis. ⁊ Simō qui dict⁹ est Thasi. ⁊ Judas:qui vocabat machabeus. ⁊ eleazarus. qui dictus est aphus ⁊ aharon qui dictus est Jonathas. Iste ergo Mathathias plangebat apud filios statum rerum:⁊ ciuitatis rapinā ⁊ templi nuditatē:⁊ calamitates plebis: dicebatq3 melius illi esse: ꝑ patrijs mori legibus:q3 ita sine gloria viuere. Uenientibus aūt ad Modin villam a rege directis:vt cogerēt iudeos facere:que precepta videbantur a rege:⁊ iubentibus illic cōstitutis idolis imolare:sm regis iussiōe3:⁊ primū Mathathiā:qui doctrina vel fama glorie reliquos anteibat sacrificare ꝯpellentibus Mathathias recusabat hoc facin⁹ dicens. Licet alij omnes iussiōibus antiochi ꝑ timore obtemperent:mihi tamē ⁊ meis filijs tale scelus nullatenus imponitur. Cunq3 tacuisset accedens quidam ex iudeis imolauit in medio sicut precepit Antiochus:iratusq3 mathathias irruit sup eum cū filijs suis habētibus gladios:eiusq3

epla

Sanj e p patrijs mori legibus quam sine glo. viuere.

sanguinem super aram effudit: et iudicem regis Apollonium qui eos ad talia cogebat: cum suis paucis militibus interemit: et aram deponens clamauit. Si quis emulatur patrias leges et dei religionem: sequatur me. Et hec dicens: cum filijs ad solitudinem exijt: relinquens omnem suam possessionem. Idem multi facientes cum filijs et vxoribus ad solitudinem confugerunt. Audientes vero ista iudices regis: auxilia conuocantes que in arce hierosolymorum pro custodia permanebant: prius quidem conabantur verbis eos flectere: vt ad penitentiam peruenirent: et eligerēt potius illa que prosunt: ne aliqua necessitate cogente eis tanq̄ hostibus vterentur. Quibus non accipientibus verba: sed contraria sapientibus: conflixerunt die sabbatorum: et sicut erant in speluncis ibi eos atroci incendio cremauerunt: dum repugnare ꝑpter diem festum noluissent: ne in malis suis honorem sabbati transgredi viderent. Nam vacare in eo nobis legitimum est. Mortui ergo sunt cum vxoribus et filijs in speluncis: globis fumiferis suffocati numero mille. Multi autē liberati sunt adiuncti mathathie: et illum sibi iudicem ordinauerunt: qui et sabbatis eos docebat pugnare dicēs. Quod si hoc non fecerint obseruantes legem: sibimetipsis erunt hostes: in illo die contra eos venientibus inimicis. Hoc dicens persuasit eis: et hactenus permanet nobis consuetudo pugnandi: etiam si tali die bella consurgant. Colligens ergo sibi Mathathias armatam multitudinem: aras deposuit ydolorum: et peccantes in eos quantos manu capere potuit interemit. Nam multi eius timore dispersi sunt ad gētes propinquas. Et pueros non circuncisos iussit circuncidi: expellens eos qui vt talia prohiberent fuerunt constituti. Cap. VIII.

Igitur eo magistrante vno anno: dum morbo grauissimo premeretur conuocauit filios suos: et circunstantibus. Ego quidem inquit o filij decretam proficiscor viam. Commendo autem vobis patrias leges obtestans: ne earum transgressores: sed potius custodes esse debeatis. Paterne vero voluntatis memores: ritus patrios custodite: et periclitantem antiquam consuetudinem restaurate: non seducti ab his qui sponte aut necessitate cadunt: sed digni meo instituto: omnem violentiam et necessitatem tollerando superate. Ita vos preparantes: vt si oporteat pro legibus grata mente moriamini. Scientes hoc quia deus tales non despiciet: sed vestram virtutem inspiciens reddet vobis et libertatem: et tribuet quandoq̨: vt cum securitate vestris moribus perfruamini. Nam corpora nostra mortalia et temporalia sunt: factorum vero monimenta immortalitatis ordinem consequuntur. Quod desiderantes/vos decet appetere gloriam: que nullo sit fine claudenda. Concordiam vō vos habere commoneo: et in quo aliquis melior existit: altero cedente vobis inuicem proprijs ministrate virtutibus: et Symonem fratrem sapientia antecedentem vobis patrem putate. Et quicquid ille persuaserit custodite. Machabeum vero/militie(propter virtutem et fortitudinem)habebitis ducem. Nam gentem defendens: hostes viriliter expugnabit. Suscipientes viros iustos et religiosos: veritatem eorum fouete.

Ista filijs locutus est: deum orans adiutorem eis fieri. Et vt populo leges proprie conseruentur: fideli corde supplicans: viuendi finem communi sorte suscepit. Et sepelitur in Modin: magnumq̨ luctum omnis populus super eum peragens. Suscepit gubernationem rerum filius eius Iudas: qui et Machabeus centesimo et sexagesimosexto anno: et adiuuantibus se primo anno fratribus: ceterisq̨ religiosis: inimicos a prouintia expulit. Et transgressores legum paternarum iudeos occidit: et purificauit ab omni malo suam terram. Cap. IX.

Hec cum audisset Apollonius dux Samarie: colligens exercitum egressus est contra iudam. Ille autem occurrit ei: et committens cum eo pugnam vicit: et multos eorum interfecit. Inter quos et ducem Apolloniū armis exuēs interemit

Optima i filios instructio

Monimenta: non corpora ... facta secuntur.

multamq3 predam ab exercitu hostium auferens:discessit. Seron ergo dux inferioris syrie: audiens q multi transirent ad iudam: z magna iam virtute circunseptus ad bellum accederet: statuit contra eum dimicare: z colligens milites sub se constitutos: uel transgressores iudeos: contra macbabeum produxit exercitum. Perueniens vero vsq3 ad bethoron: vicum iude: ibi exercitum locauit. Judas autem occurrens ei: z confligere disponens: quia milites ad pugnaz videbat propter paucitatem z ieiunium desides: hortabatur dicens. Non per multitudinem vincendos hostes aut expugnandos esse credatis: sed pietate: z hoc euidentissimum habemus exemplum: maiores nostros: qui propter iusticiam z proprias leges certantes: multa sepius milia deuicerunt. Nam nullum lesisse maxima virtus extitit. Hec dicens: suasit eis contemnere multitudinem. Confligens ergo cum syris: duce eorum interfecto cunctos ad fugam vertit. Secutus autem eos vsq3 ad campum: cecidit octo milia: reliqui fugati: ad maritima loca discesserunt. Que audiens rex Antiochus: maximo furore commotus: omnem propriam virtutem congregans: z multos ab insulis mercede conducens: parabat circa veris initium dimicare contra iudeam. At vero militibus stipendia distribuens: vidit thesauros deficere: non eniz omnia vectigalia ei reddebantur propter sediciones gentium. Nam cum magnanimus esset: ei minime sufficiebant que dudum collegerat. Deliberauit itaq3 primum ad persidam ire tributaq3 prouincie congregare. Relinquens autem pro regni gubernatione quendam lysiam: gloriaz apud se maximam possidentez: ut regeret prouincias a fluuio eufrate vsq3 ad fines egypti z inferioris asye: z partem exercitus: z elephantes ei tradens precepit ei filium suum Antiochum diligenter nutrire: z vastare iudeam: z habitantes in ea ducere captiuos: z euertere Hierosolymam: z genus eorũ omnino disperdere Hec quidem precipiẽs Lysie rex Antiochus: abyt ad persidam: centesimo z quadragesimoseptimo anno: z transiens eufraten ad superiores ascendit prouincias. Capitulũ. X.

Lysias vero eligens Ptholomeum dorimenis z nicanorem: z gorgiam viros potẽtes amicos regis: z tradens eis peditũ quadraginta milia: equitũ vero septem milia: transiyt contra iudeos. Qui vsq3 Emaus ciuitatem venientes: in campo exercitum locauerunt. Superuenerunt vero eis ad auxilia de syria uel a finitimis locis: z multi transfuge iudei: necnon z negociatorum quidam sperantes iudeorum se emere captiuos: argentum z aurum pro eorum precys deportantes. Exercitum autem z multitudinem aduersariorum iudas intendens: suadebat suis militibus confidere: hortabaturq3 spem victorie in deum habere: z ut patria lege eum saccis induti rogarent: z solitum habitum petitionis ostendentes supplicarent: quatenus preberet eis contra inimicos auxilium. Quo facto disponens eos secundum antiquum z patriũ modum per millenarios z illos dimittens: q pauloante vxores duxerant: z eos qui possessiones pauloante acquisierant: ne pro eorum desiderio minus audacter pugnarent: residuos talibus hortabatur affatibus. Tempus quidem vobis non aliud inquit necessarium est o socy: nisi ut fortiter contemnatis pericula. Nunc enim licet viriliter certando accipere libertatem: quam z propter se ipsam vobis caram: z pro diligentia colendi deum plus desiderabilem esse confido. Tanquam ergo in hoc solo vobis positis: ut accipientes eam felicem z beatam renouetis vitam: z ut scđm leges z consuetudines conuersemur: agite ne forte per negligentiam vestram iudaice gentis semen intereat. Ita ergo pugnate: mortem pro maximo lucro putantes: ut si viceritis cum libertate z patrys legibus eternam gloriam conquiratis. Parate ergo vos crastina die: audacibus animis bellum pro lege patria cõmittentes. Judas quidẽ incitans socios: ita locutus est Posthus

Non vincunt hostes in multitudine

Bona consultatio

vero transmittentibus Gorgiam cum quingentis peditibus et mille equitibus: quatenus per noctem irruerent super Judam: et ad hoc preuios eis dantibus aliquos de fugientibus iudeorum. Sentiens filius Mathathie: statuit et ipse/castra hostium latenter inuadere. Cumque cenasset: focos plurimos derelinquens: tota die proficiscens: in aduersariorum castra ad locum Emaus peruenit. Gorgias autem exploratus castra iudeorum: nec eos inueniens arbitratus in montibus eos discessisse: vbi essent querere decreuit. Lucescente vero die apparuit hostibus in Emaus Judas cum tribus militibus plus: minus armatis vtcunque propter paupertatem. Qui respiciens aduersarios optime septos: et studio militari dispositos: inuitauit iudeos dicens: etiam nudis corporibus pugnare debemus: et deum inuocare: qui sepius nos inermes contra plures et armatos victoriam fecit acquirere. Sermone finito iussit tubicines clangore significare militibus suis: quatenus inopinatos hostes inuaderent. Quorum multos resistentes occidit: reliquos persecutus est vsque ad Gazara. Et campos idumee: et Azoti: et iamnie. Prostrati sunt autem tria milia eorum. Judas ergo iubebat militibus suis hostium predam contemnere: dum adhuc certamen eis et pugna Gorgie superesset: quibus expugnatis esset prede licentia. Adhuc eo dicente hec ad milites: respexerunt illi qui cum Gorgia erant: exercitū quem in castris reliquerunt esse deuictum: castraque incensa. Nam fumus a longe eis que acciderant indicabat. Ut ergo hec ita esse qui erant cum Gorgia cognouerunt: et eos qui cum Juda erant ad aciem paratos attenderunt: mente ad fugam conuersi sunt. Judas autem sine pugna deuictis Gorgie militibus: reuersus tulit hostium spolia: multumque aurum et argentum: et purpuram et iacinctum auferens: ad propria remeauit cum letitia: laudans deum de his que potuit obtinere. Nam hec victoria desideratam eis contulit libertatem. Tunc Lysias confusus de perditione exercitus quem direxerat: statim alia sexaginta electorum milia peditum: et quinque milia equitum congregans: venit protinus ad iudeam. Et ascendens super montana Bethsure: villam iudee castrametatus est. Occurrit autem ei cum decem milibus Judas Et multitudinem hostium videns: adiutorem sibi deum fieri postulauit. Et confligens cum precursoribus aduersariorum: sine aliqua dilatione superauit. Prosternensque quinque milia eorum: factus est reliquis in timorem. Attendens ergo Lisias audaciam iudeorum: quia parati sunt mori: nisi eis viuere cum libertate licuisset: et timens eorum desperationem tanquam fortem: colligens residuum exercitum redijt ad Antiochiam: et remorabatur ibi presidia congregans peregrinorum: vt cum maiori expeditionis apparatu contra iudeos venire potuisset. Totiens igitur victis Antiochi regis ducibus. Judas contionem faciens suadebat: vt post tantas donatas sibi a diuina dispensatione victorias: ascenderent ad Hierosolymā et templum ab ydolis expiarent: legitimasque hostias imolarent. Qui dum cum tota multitudine ad hierosolymam peruenisset: templum desertum inueniens: et incensas portas: et siluas in templo per longam solitudinem pullulasse: Lugere cepit cum proprijs socijs pro templi visione. Eligens autem quosdam milites: iussit eis expugnare eos qui arcem custodiebant. Dum ipse templum a ruine feditate purgaret. Quod diligenter emundans: introduxit noua vasa: candelabrum: et mensam aramque ex auro factam. Recomposuit autem et vela in ingressu: et ianuas ipsas restruxit. Deponens quoque altare: ex lapidibus nouis aliud edificauit. Quinta vero et vicesima mensis Casleu: quem macedones Appelleon vocant: accenderunt lumina super candelabrum: et adoleuerunt holocausta in nouo altari. Hec autem facta sunt post tres annos: eodem die quo mutata est eorum religio ad prophanam ydolorum

vincit Gorgias.

Magna victoria Jude.

Judas · renouator hyerlm ·

consuetudinem. Nam templum destructum ab Antiocho: sic tribus annis permansit. Quinto ergo anno et quadragesimo et centesimo: in templo facta sunt hec: quinto et vicesimo die appellei: mensis olimpiade centesima et quinquagesimatertia. Renouatum vero est in eodem die quinto et vicesima appellei mensis: octo et quadragesimo et centesimo anno: olimpiade centesimaquinquagesimaquarta. Desolationem ergo templi contigit fieri scdm Danielis predicationem: quam ante quadringentos et octo annos predixerat: per quam significauit: quod macedones illud destruerent. Celebrauit itaque iudas cum ciuibus suis pro renouatione templi sacrificia per dies octo: nullum genus deliciarum relinquens: sed preciosissimis dapibus eos pascens; deum autem laudibus et psalmis glorificabant: sesequ mutuo cantibus delectabant. Pro renouatione vero solennium: post multum tempus insperata religione recepta legem posuerunt: ut posteri per octo dies hanc renouationem templi celebrarent. Unde et ab illo tempore hactenus hanc festiuitatem celebramus: vocantes eam lumina: eo quod preter spem hoc nobis splendidum lumen colende religionis apparuit. Murum autem in circuitu ciuitatis construxit: et aduersus incursiones hostium turres edificauit altissimas: custodes in eis deputans: sed et Bethsuram nomine ciuitatem muniuit: quatenus pro castello ea aduersus necessitates hostium vteretur.

Capitulū. XI.

HIs ita factis: gentes finitime pro reparatione uel fortitudine iudeorum hec indigne ferebant. Quapropter insurgentes: multos iudeorum per incursiones et insidias opprimebant. Aduersus quos frequenter bella Machabeus educens: ab icursionib⁹ et a malis que iudeis inferebāt eos arcere tentabat. Et super filios Esau idumeos adueniens per summitates: in ea multos eorum incendit: virosque prostrauit. Deinde contra ammanitas al's ammonitas perrexit: exercitum magnum habentes: quorum dux erat Thimotheus. Subijcientes autem et istos: azororum cepit ciuitatem et vxores: et filios eorum ducens captiuos et ciuitatē incendēs reuersus est ad iudeam.

Capitulū. XII.

AUdientes ergo eum vicine gentes reuerti: congregantur in galaditiden contrā iudeos sibi finitimos. Qui fugientes ad Theman castellum: transmiserunt ad iudam: mandantes ei quod festinaret Timotheus capere locum in quo confugerāt. Cumque legerentur epistole: a galilea nuncij quoque superuenerunt: indicantes congregari eos qui in ptholomaide: et tiro: et sydone: et alijs erant galilee gentibus. Ergo ex vtraque parte hostib⁹ nunciatis: cogitās iudas quid deberet fieri. Symonē quidem fratrem precepit tria milia electos accipere: et in solacium galileorum exire: ipse vero cum Jonathan fratre suo et octo milibus militum exiens in galaditiden: reliquit super ceterum exercitum Josephum filium Zacharie et Azariam: precipiens eis seruare diligenter iudeam: et cum nullo hostium bellum committere: donec ipse reuerteretur. Igitur Symon perueniens ad galileam et confligens inimicis: ad fugam eos conuertit: et vsque ad portas Ptholomaidis persequens: occidit tria milia eorum: et spolia tollens peremptorum: et captos ab eis iudeos: et sarcinulas eorum auferens ad propria remeauit. Judas vero machabeus et frater eius Jonathas: transeuntes iordanem fluuium: et viam trium dierum ambulantes: Nabutheos cum pace occurrentes inueniunt. Qui narrantes: que in galaditide contigissent: et quod multi eorum tribularentur per castella et ciuitates galaditidis: suadentesque ei properare contra alienigenas: ut possit a periculis iudeos eruere: flexus reuertitur ad solitudinem: et irruens primum super habitantes bethsurā: et oēm masculum etate validum trucidauit: et ciuitatem incendit. Facta autem nocte: nec

sic abstinuit. Sed profectus in castellum quo Timotheus iudeos obsidebat: ma-
ne ad eum peruenit. Et inueniens iam ad muros accedentes aduersarios: ⁊ quos-
dam scalas vt ascenderent apponentes: alios alia ferentes machinamenta: iussit tu
bicinem signum dare. Adhortatusq; milites pro fratribus ⁊ propinquis prono ani-
mo laborandum: in tres partes diuidens exercitum: hostes a tergo inuadit. Sen-
tientes ergo hi qui cum Timotheo erant: quia Machabeus est: experti iam prius
per bella virtutes ⁊ felicitates eius: ad fugam conuersi sunt. Secutus autem eos
Judas: interfecit octo milia eorum. Deueniens quoq; ad Modollam ciuitatem
alienigenam: cepit eam ⁊ omnes masculos interfecit. Ciuitatem vero ipsam incen-
dit: exiensq; inde Castomachi ⁊ Bosor: ac multas ciuitates Galaditidis euertit.
Interiecto vero tempore: Timotheus maximum preparans exercitum: aliaq; pre
sidia colligens: ⁊ Arabas mercede cōducens: venit trans torrentem prope Rephon
ciuitatem: exhortatusq; est milites dicens. Si pugnam cum iudeis commiseritis:
prono certate animo: neq; torrentem transeatis. Nam si transieritis: perditionem
vobisipsis imminere cognoscite. Judas autem audiens preparatum ad pugnam
Timotheum: cum vniuersis suis militibus festinabat ad bellum. Et transiens tor
rentem irruit super inimicos: ⁊ quosdam eorum occurrentes occidit. Alijs autem ti
mores incutiens: arma sua proijcere coegit. Quorum quidam ad locum qui dicitur
Graua fugientes: sperauerunt salutem. Judas vero ciuitatem capiens: eos in-
terfecit: ⁊ locum incendit: varia vsus specie ad hostium necem. Cumq; hec peregis
set: colligens eos qui in Galaditide erant cum vxoribus ⁊ filijs: ⁊ omni eorum sup
pellectile decreuit ad Judeam reuerti. Cum ergo venisset ad aliquam ciuitatem
que dicitur Efron in via positam: dum nec aliud iter pergere potuisset: nec reuerti
vellet: misit ad ciues in Efron rogans eos: quatenus licentiam darent ei per suam
ciuitatem transire. Nam illi portas lapidibus obstruxerunt: ⁊ exitus itineris occu-
pauerunt. Quibus minime acquiescentibus: Judas adhortatus suos circundedit
obsidione ciuitatem. Quam vna die vel nocte expugnans cepit: ⁊ omnem mascu-
lum in ea occidit: incendens totam. Quo facto per eam sibi viam apperuit vniuer-
sam. Tanta autem peremptorum erat multitudo: vt etiam super mortuos ambula-
rent. Transeuntes vero iordanem: venerunt ad magnum campum: cuius in pro-
spectu iacet ciuitas Bethsan al's Bethsamis: que grece dicitur Scitopolis. In-
de ad iudeam perrexerunt: cantantes ⁊ laudantes: ⁊ solitos pro victorijs ludos agē
tes. Ibiq; vbi immolauerunt sacrificia: gratias agentes pro his que peregerunt:
⁊ pro salute exercitus. Nam nullus iudeorum in his prelijs est defunctus. Jo- Josephus et Azarias.
seppus vero Zacharie filius ⁊ Azarias: quos presides reliquerat Judas: tempo
re quo Symon in Galilea Ptolomaidem expugnabat. Cum ⁊ ipse Judas cum
fratre suo ionatha in Galaditide debellarent: volentes ⁊ ipsi gloriam acquirere du-
cum fortissimorum. Omne sub se constitutum auxilium colligentes: ad Jamniam
venerunt. Et Gorgie duci iamnie occurrentes: prelioq; facto: duo milia suorum mi
litum amittentes: ad iudeam fugierunt. Euenit vero eis hec calamitas: quod non
obedierunt preceptis iude dicentis: vt contra neminem pugnam ante suum aduen-
tum committerent. Nam super omnes alios eius bellicos: tractatus in hoc miran
dus extitit: quod Joseppi ⁊ Azarie peccatum futurum predixerat: si transgerede-
rentur eius precepta. Judas autem ⁊ fratres eius pugnare contra idumeos non
cessabant: sed vndiq; eis imminebant. Et Chebron ciuitatem capientes: munimi
na eius deposuerunt. Et turres incendentes: depredabant terram omnem alieni-
genarum. Ad Maresan vero ciuitatem ⁊ Azotum venientes: tenuerunt eas: et

multa spolia exinde ducentes: ad iudeam reversi sunt. Capitulū.XIII.

Eodem tempore rex Antiochus superiorem prouinciā percurrens: audiuit ciuitatem persarum diuitijs excellentem Helimaidam nomine: preciosissimumqȝ templum in ea diane: ꝛ omni specie ornamentorum plenum: insuper ꝛ arma: ꝛ loricas: quas reliquisse ibi audierat filium Philippi regem macedonū alexandrū. Cōmotus ergo egreditur cōtra Helemaidā: ꝛ obsidebat eaȝ. His vero qui in ea erant minime territis impetu eius: neqȝ obsessione: sed pertinaciter repugnantibus: spe deceptus discessit. Nam exeuntes ciuitatem: fugauerunt ꝛ persequebantur eum vsqȝ ad Babyloniam. Ubi cum post multam suorum militūȝ amissionem venisset: quidam ei nunciauit ꝛ ducum perditionem: quos pugnare contra iudeos reliq̄rat: ꝛ creuisse fortitudinem iudeorum. Super priorem itaqȝ curam hoc crescente malo: incurrit ī egritudinē. Qua diu se al's eū tenente: ꝛ crescentibus passionibus intellexit ꝙ moreretur: conuocansqȝ amicos morbum suum eis atrocem indicauit: confessus hec ideo se pati: ꝙ iudeorum gentem affligens templum expoliasset: deumqȝ contempsisset. Quo dicto ilico expirauit. Unde miror polibiū magelopolitam: ꝙ vir bonus existens: dicit ideo perisse Antiochum: quia voluit templum diane in persida deuastare. Nam qui nullatenus egit peccatum: sed tantum cogitauit: nullo reatu facti tenetur. Si autem polibio videt̄ ideo Antiochū vitā finisse: multoplus verisimile creditur propter templi Hierosolymitani vastationeȝ sacrilegum regem perisse. Sed ob hoc non resisto magelopolite: cum nostra opinio vera videatur. Antiochus ergo priusquam moreretur: conuocans Philippum vnum ex socijs suis: tutorē eū regni constituit: ꝛ dans ei diadema: ꝛ stolaȝ ꝛ anulū: filio suo Antiocho iussit deportare: ꝛ censuit ut prouideret eius educationem: et custodiret ipsius imperium. Defunctus vero est Antiochus nono ꝛ quadragesimo: ꝛ centesimo anno. Capitulū.XIIII.

Lysias autem mortem eius nuncians multitudini: filium eius Antiochuȝ quem ipse nutriebat: regem constituit vocans eum eupatorem. Eodem tempore hi qui erant in arce hierosolymorum custodes macedonuȝ: ꝛ transfuge iudeorum: multa in iudeos aduersa fecerunt. Eos enim qui ascendebant in templum immolare: repente inuadentes: hostiliter imprimebant. Nam arcis culmen templi altitudinem superabat. His igitur accidentibus: Judas deuastare custodiam arcis deliberauit: et colligens omnem populum: arcem instantius obsidebat: anno principatus seleuci centesimo ꝛ quadragesimo. Construens igitur machinamenta: et aggeres accumulans: capere arcem laborabat. Multi ergo ex trāsfugis ea nocte egressi ad prouinciam: ꝛ aliquos similes ꝛ impios congregantes ad Antiochum regem vsqȝ venerunt: petentes non debere se despici: dum a contribulibus suis atrocia paterentur: que ideo sustinerent: quomodo religione sua relicta: patris eius imperio obedissent: ꝛ nunc pericula sustinerent per iudam ꝛ viros eius: necnon et custodes a rege deputati: nisi aliquod ab eo presidium mitteretur. Hec audiens adolescens Antiochus: valde iratus: et duces: et amicos conuocans: precepit colligendum exercitum: siue peregrina solacia. Congregatusqȝ est exercitus peditum quidem centum milia: equitum vero viginti milia: ꝛ elephantorum duo al's ducenta ꝛ triginta quinqȝ. Quiqȝ producens exercituȝ egressus est ab Antiochia cum lisia habente totius exercitus gubernationem: ꝛ perueniens ad idumeam: exinde bethsuram ascendit: ciuitatem nimis fortem ꝛ mu-

nitam: ⁊ circundans ciuitatem obsidebat instanter. Resistentibus ergo bethsureis ac preparationem machinamentorum eius incendentibus: multum temporis in obsidione consumptum est. Judas vero audiens regis aduentum: destitit quidem ab obsidione arcis. Occurrit autem regi castrametatus in angusto quodam loco qui dicitur Beduscarit: decem milium stadia ab hostibus distante. Rex quoq; egressus a Bethsura: per angusta duxit exercitum ad castra Machabei: factoq; diluculo: milites ordinauit in acie: ⁊ elephantos quidem sequi seipsos inuicem fecit: propter locorum angustiam: non valentes in latitudine collocari. In circuitu vero uniuscuiusq; elephantis properabant pedestres quidem mille: equites quingenti. Gestabant autem elephanti turres excelsas: ⁊ arcarios in eis: reliquamq; virtutem ex vtroq; latere montis fecit ascendere: amicos exercitui preponens: ⁊ iubens clangorem fieri: ⁊ ad hostes accessit aureos enudans clyppeos simul ⁊ ereos: vt nimium fulgorem sue claritatis emitterent: montesq; eis frementibus resultarent. Hec Judas inspiciens territus non est: sed fortiter excipiens inimicos ex eorum precursoribus vsq; ad sexcentos occidit. Eleazarus autem frater eius quem Mauronem vocabant: videns sublimiorem elephantum ornatum loricis esse regalibus: et putans in eo sedere regem accessit ad eum virtute: ⁊ multos circa elephantum perimens: alios dispersit ⁊ fugere compulit: ⁊ sub ventrem elephanti ingressus eum percussit. Qui mortali plaga percussus moriens cecidit: ⁊ Eleazarum suis compressum ponderibus interemit. Sic enim magnanimiter multos inimicorum disperdens vita priuatus est. Judas igitur hostium fortitudinem contemplatus discessit ad hierosolymam: ⁊ obsidionis necessaria preparabat. Antiochus inter hec partem expeditionis in Bethsuram misit: vt eam deuastaret. Cum reliqua autem multitudinis virtute: ipse ad hierosolymam profectus est. Bethsurite ergo territi fortitudine aduersariorum: ⁊ sua videntes necessaria defecisse: seipsos accepta fide tradiderunt.

Antiochus itaq; capiens ciuitatem: omnes ciues nudatos abiecit: ⁊ suos ibi custodes reliquit. Multo vero tempore templum obsidens in hierosolymis sedebat: pertinaciter intus repugnantibus ciuibus. Nam ad singula que contra eos statuerat rex machinamenta: ⁊ illi econtrario ad suam defensionem instrumenta bellica requirebant. Quibus ⁊ alimenta defecerunt: fructibus prioribus omnibus consumptis. Et terra illo anno non erat culta: quia septimus annus instabat: in quo secũdum legalia instituta relinquebant vacuam terram. Multi vero obsessorum refugiebant: propter inopie necessitatem. Unde relicti sunt in templo paucissimi. Et his quidem qui in templo obsidebantur: tales res accidebant. Lysias vero dux ⁊ rex Antiochus: quomodo Philippus a persida veniens nunciatus est eis commendatum sibi presumpsisse imperium: ⁊ rempublicam Antiochi sibi velle defendere: pretermittentes obsidionem: ire aduersum Philippum decreuerunt. Quod consilium nequaq; manifestum ceteris ducibus facere voluerunt: sed iussit rex Lysiam ducibus dicere: diuturnam obsessionem nihil eis proficere posse: quando ⁊ locum aduersariorum constaret esse munitum: ⁊ sibi victualium necessitas irrogetur: et expediret pacem facere cum iudeis: eosq; relinquere proprijs vti cerimonijs. Unde a nobis hactenus prohibiti existere videntur aduersi. Hec dicens de Philippi tyrannide tacendum esse decreuit: ne exercitus sui dubia corda perciperet. Hec Lysia dicente: exercitui ⁊ ducibus sententia placuit. Tunc mittens rex ad iudam: pacem promisit obsessis: ⁊ patrijs legibus eos viuere pollicetur. Hi vero suscipientes verba: ⁊ confirmatis sacramentis ⁊ fide exierunt a templo. Intrans vero Antiochus: ⁊ aspiciens munitum locum: impudenter sacramenta transgressus

Archartos: arcus portant

Eleazarus vir strenuus.

est: iussitq; omnem exercitum in circuitu stantem: deponere muros vsq; in solum. Post hec reuersus est ad Antiochiam: ducens Oniam principem sacerdotum: qui et Menelaus dicebatur. Nam Lisias persuasit regi Menelaum occidere: si vellet iudeos esse pacatos: dicens hunc fuisse initium malorum: qui flexit patrem suum cogere iudeos religionem patriam relinquere. Mittens ergo rex Menelaum ad Leriam syrie ciuitatem: interfecit eum: post decimum annum principatus sacerdotij eius: et ut ipse principatum obtineret: impulit iudeos transgredi leges. Princeps vero ordinatus est post Menelai interitum alchimus: qui et Joachim vocatus est. Rex autem Antiochus inueniens Philippum iam rebus imperantem: debellabat eum. Quem sub sua faciens potestate: occidit. Filius autem principis sacerdotum Onie: de quo prediximus adhuc puerulus defuncto patre relictus: videns quod auunculum suum Menelaum rex interfecisset: et principatum sacerdotij Alchimo dedisset: non existenti de genere sacerdotum: sed a Lisia flexus: ut transponeret honorem ab ea familia ad aliam domum: fugit ad Ptholomeum regem egypti: et honorem meruit ab ipso: et vxore eius Cleopatra: locumq; petijt in regione heliopolitana: vbi simile Hierosolymorum edificaret templum. De his quidem tempore opportuno exponemus.

Capitulum. XV.

Odem tempore fugiens Demetrius seleuci filius a Roma: et perueniens ad tirum: imposuit sibi diadema: et colligens quosdam mercede conductos satellites: ingressus est aulam: omnibus libenter eum suscipientibus. Comprehendentes vero et Antiochum regem cum Lisia: viuentes perducunt ad eum. Qui statim iubente Demetrio interempti sunt: cum regnasset Antiochus annis duobus: sicut iam et alibi demonstratum est. Conuersi sunt autem ad eum multi iudeorum maligni et transfuge: cum quibus et Alchimus princeps sacerdotum accusabant vniuersam gentem: et iudam: et fratres eius: dicentes quod omnes amicos regis interfecissent: omnesq; eius fautores perdidissent: seipsos quoq; a propria terra iactatos: extorres patrio solo factos et rogabant etiam mitti aliquem ex iudeis amicis eius: qui certius de facinoribus iude renunciaret. Demetrius ergo commotus: misit Bachidem: amicum regis Antiochi epifanis: cui omnis mesopotamia credita erat: dans ei exercitum: et principem sacerdotum Alchimum commendans: precepitq; perimi iudam: et eos qui cum illo erant. Egressus itaq; de Antiochia Bachides: peruenit hierosolymam: direxitq; nuncios ad iudam et fratres eius de amicicia uel pace loquens: dolo volens illum capere. Ille vero minime credidit: videns cum tanta multitudine exercitus eum adesse: quanta ad bellum: et non ad pacem venisset. Sed quidam ex populo attendentes que bachides concionabatur: et existimantes nihil se ab Alchimo seuum pati: consanguineo existente: ad eos transierunt: et sacramentum ab vtrisq; acceperunt: nihil eos pati: neq; illos qui eiusdem fuerunt voluntatis. Bachides vero transgressus sacramentum: sexaginta ex eis interfecit: et alios qui ad eum transire cogitabant remorari fecit: prioribus fidem non custodiens. Descendens autem ab hierosolymis: cum ad villam que dicitur birzitho venisset: multos cepit transfugas: et aliquos populi. Quos omnes occidens: denunciauit prouincialibus cunctis: ut ioachim obedirent. Cui aliquam militum partem relinquens ad prouinciam custodiendam: ad regem Demetrium antiochiam reuersus est. Joachim vero principatum suum volens confirmare: et credens: quod si fidem pparaset multitudini: tutiorem sibi magistratum acqreret: omnes seducebat verbis et ad libitum vnicuiq; loquens nimis velociter manu valida transfugarum circumseptus est. Cum quibus ministris circuibat prouinciam et quantos in ea iudeos non sibi consentientes inuenisset: occidebat. Uidens autem iudas ioachim magnum fieri: multosq; interfecisse viros bonos et venerabiles: ipse quoq; circuiens prouinciam

occidebat ptiū ei⁹ fautores. Qđ cū vidisset ioacbim: ꝛ itellexisset minime se cōtra iudā valere/ad auxilia regis Demetrij conuertitur. Veniēs igitur ad antiochiā icitauit eū Judam accusans: quasi multa ab eo mala perpessus esset: ꝛ ampliora toleraturuꝫ nisi citius vindicaretur. Cap. XVI.

Tunc Demetrius boc ꝛ suis rebus noxium putans esse: si negligeret tanta iude facinora. Nicanorem fidelissimum amicum cum exercitu destinauit: qui cum eo a Roma ciuitate fugerat: precipiens ei nullatenus genti parcere iudeorum. Nicanor vero perueniens ad bierosolymam: pugnare mox aduersus iudam minime decreuit. Dolo autem opprimere eum cupiens: mittit ei verba pacifica dicens: nulla necessitate pugnandi venisse: sed sacramentū prestare: ꝙ nibil seuissimum a rege pateretur. Hec dicente Nicanore: iudas ꝛ fratres eius flexi: nullāqꝫ fraudem suspicati: data fide suscipiunt Nicanorem cum exercitu. Qui salutans Judam: dum sermocinatur dedit signum proprijs militibus: quatenus iudam comprebenderent. Qui cum insidias intellexisset: exiliuit ꝛ ad suos confugit. Patefacta vero voluntate sua: ꝛ apertis insidijs: bellare Nicanor contra iudaꝫ decreuit: ꝛ pugnaꝫ preparans conflixit cum eo in vico Cafarsamala. Quem victum compulit ad arcem bierosolymorū confugere. Cui descendenti ab arce ad templum: occurrentes aliqui sacerdotum ꝛ seniorum salutabant eum: ꝛ imolationes ostendebant: quas pro rege deo offerri dicebant. At ille interminatus est eis templum se deponere: nisi redeunti sibi traderent iudam. Et bec quidem interminatus: exijt ab bierosolymis. Sacerdotes autem propter dictorum eius merorem: in lacbrymas proruperunt: ꝛ deo supplicabant eos ab interminatis periculis liberare. Cunqꝫ Nicanor ab bierosolymis egressus: in aliquo vico qui betboron dicitur peruenisset: ibi castra cōstituit: vbi ꝛ alia presidia de Syria destinata suscepit. Judas autem in adassis altero vico: stadijs distante triginta a Betboron castrametatus est: mille tantum socios pugne babens: quos bortatus ne pertimescerent multitudinem aduersariorum: sed qui sint ꝛ de quibus premijs pericula paterentur cogitantes vnanimiter bostes inuaderent: procedit in pugnam: ꝛ cōmittens fortissimū prelium cuꝫ nicanore: aduersarios valde cōtriuit. Deinde ipse nicanor cuꝫ atrociter decertaret occisus est. Quo cadente: ducem pdens exercitus/terga vertit ad fugaꝫ. Quos psequens iudas interficiebat: ꝛ sono tubaruꝫ in circuitu positis significabat ꝙ bostes prelio superati discederent. Quod audientes armati exiebant: ꝛ fugientibus occurrētes occidebāt eos. Ex quo prelio nullus euasit: dum nouem miliū numerus extitisset. Que victoria cōtigit tertiadecima mēsis qui dicitur apud iudeos adar: apud macedones distris. Hanc celebrant per oēm annū: festum colentes diem. Et ex illo quidem tempore breui spacio gens iudeorū ab illis calamitatibus requieuit: sed postea ad certamina rursus ꝛ pericula redierunt. Principem autem sacerdotum ioacbim volentem deponere murum sanctuarij veterem: et constructum ab antiquis propbetis: plaga quedam dei repentina pcussit: ex qua mutus in terram cecidit: ꝛ tortus per multos dies detestabiliter expirauit: principatuꝫ sacerdotij tenens annis quattuor. Quo defuncto: sacerdotium populus Jude contradidit. Cap. XVII.

Qui audiēs virtutē romanoꝝ ꝙ expugnassēt gallias: ꝛ bibernia: ꝛ cbartaginē libie: necnō ꝛ gretiā subegissēt: ꝛ reges pseuꝫ ꝛ pbilippū ꝛ magnū ātiocbū: ꝺlibe rauit cū eis aicicias copularꝫ: mittēs romā aicos suos: eupolemū filiū ioānis ꝛ iasonē eleazari: rogabatqꝫ p eos romāos auxiliatores sibi ꝛ aicos eē: ꝛ ꝺmetrio scriberꝫ q̄ren⁹ nō cōfligeret cū iudeis. Cūqꝫ venissent romā legati iude: senatus eos libēter excepit: ꝛ ea que petierunt celeriter annuit. Faciens ergo ob boc senatusconsultum: exem-

Judas sur Fortir.

plum quidem ad iudeam transmisit: ipsum vero tabulis ereis scriptum in capitolio collocauit. Erat autem huiusmodi senatusconsultum: de auxilijs τ de fide circa gentem iudeorum. Neminem subiectorum romanis debellare contra gentem permittimus iudeorum: nec alicui bellanti prebendum auxilium censemus: triticum aut naues: aut pecunias: τ si quis contra iudeos putauerit esse bellandum: sciat eis nos auxilia prestaturos: τ rursus si romanorum quilibet inuaserit terram: iudeos eis omnibus modis obstaturos. Et siquid de hoc pacto gens iudeorū voluerit uel addere: uel auferre: communi sententia populi romani faciendum esse conuenit. Scriptum est autem hoc senatusconsultum per eupolemum Joannis filium: τ Jasonem Eleazari: sub principe sacerdotum iuda: duce Symone fratre ipsius. Hec quidem prima inter romanos τ iudeos amicicia cognoscitur contigisse.

Prima: inter Romanos: & iudeos amicitia.

Capitulum. XVIII.

Demetrius autem nunciata sibi morte nicanoris: τ perditione militie: rursus ad iudeam Bachidem cum exercitu destinauit. Qui ab Antiochia egressus: puenit ad iudeā: τ i arbellis ciuitate galilee castra constituit: τ eos q ibi in speluncis habitabant (cum multi ad eas confugissent) captos suis partibus aggregauit: exindeq; mouens: ad hierolymam properabat. Qui audiens iudam in aliqua villa nomine barziton castra locantem: contra eum alacriter festinabat cum peditum viginti milibus: τ equitum duobus milibus. Jude vero fuerunt omnes duo milia. Qui multitudinem Bachidis timentes tentoriaq; relinquentes: fugierunt omnes preter octingentos. Judas autem proprijs militibus destitutus: τ hostibus imminentibus: nec tempus habens congregandi exercitum non dubitabat cum octingentis pugnam contra Bachidem committere hortatusq; suos: ut hostes inuaderent: τ pugnam viriliter sustinerent: cum illi dixissent: se non esse ad tantam magnitudinem exercitus idoneos: τ suaderent nunc quidem discedere: τ a periculis liberari postea vero inimicis collectis viribus obuiare: non hoc inquit videat solis aspectus ut terga mea hostibus nudem: sed licet omnimodo immineat perire pugnantem: fortiter stabo: omnia viriliter perferens futura pericula. Bachides vero producens de castris exercitum ad prelium: preparabat equites in vtroq; cornu disponensq; fundibularios leuiores τ arcarios ante omnem aciem: ipse in dextro cornu constitit. Qui cum sic aciem ordinasset: iussit tubicinem signum dare. Hoc idem faciens τ iudas: committit cum hostibus pugnam: τ constanter ambobus certantibus: prelium vsq; ad occasum solis extensum est. Uidens vero iudas Bachidem cum electis suis in dextro cornu ordinatum: congregans animosiores viros inuadit illam partem exercitus: τ confligens ibi ordinem eorum dirrupit: τ medios ad fugam conuertit: secutus eos vsq; ad gazara. Uidentes ergo fugam dextere partis in sinistro cornu erant: circumuenierunt: τ iudam sequentem in medio eum obsederunt. Qui fugere minime valens: circūseptus ab hostibus: stans pugnabat cum suis: multosq; interficiens aduersariorū: pcussus interijt. Juda vero interfecto: socij eius tali duce priuati: terga verterunt. Cuius corpus ab hostibus sub pacto symō τ ionathas fratres redimentes: perduxerunt ad Modin villam: vbi τ pater eorum sepultus erat: lugente eum per multos dies populo hebreorum: τ honorante secundum communem τ legitimam consuetudinem. Finis quidem talis iudam inuenit: virum fortem τ magnum τ bellicosum: τ mandatorum patris sui memorem: τ omnia pro libertate ciuium τ facere τ pati paratum. Tali ergo virtute plenus: magnam sibi gloriam et

monimenta seruauit: liberans gentem a Macedonum seruitute. Qui cum principatum sacerdotij tribus annis habuisset: defunctus est.

Hec insunt in tertiodecimo libro Josephi: historiarum antiquitatis iudaice. Capitulum. I.

Incipit liber tredecimus antiquitatis iudaice.

Quibus modis gens iudeorum macedonibus in seruitute eam tenentibus libertatem recepit ꝛ ꝙ per tanta certamina dux eorum iudas transiens defunctus est: pro ipsis bellans in volumine interiore monstrauimus. Post interitum vero iude: iterum quicunqꝫ erant impij ꝛ transgressores patrie legis: venerunt contra iudeos: ꝛ vndiqꝫ eos pessime molestabant. Adiuuabat autem eorum maliciam fames que tunc prouinciam omnẽ occupauit: ut multi propter inopiam necessariorum non tolerantes ambas calamitates famis: ꝛ inimicorum: transfugerent ad macedones. Bacbides interea iudeos qui patria reliquerunt solennia: ꝛ communem vitam elegerant congregans: custodiam eis prouincie tradidit. Qui tenentes amicos iude bacbidi prodebant: quos torquẽs crudeliter occidebat. Tantis ergo iudei calamitatibus oppressi: reliqui ex amicis iude videntes miserabiliter gẽtem pereuntem adeuntes fratrem eius Jonathan: rogabant eum: ut imitaretur fratrem suum: ꝛ illius erga suã gentẽ prouidẽtiam hortabantur: ab's adhiberet: ꝛ ne despiceret populum sine defensore pereuntem. Jonatha vero promittente paratum se esse mori pro cunctis: ꝛ credentes eum suo fratri parem existere: ducẽ iudeorũ ordinauerũt. Quod bacbides audiens ꝛ timens: ne regi vel macedonibus concitaret bella Jonathas: sicut olim

Judas dolo eum interficere statuit. Cuius voluntas non latuit ionathan neqꝫ fratrem eius Symonem. Qui colligentes sotios omnes ad deserta confugierunt: ꝛ venientes super aquam que dicitur lacus assar: ibidem commorabantur. Bacbides autem sentiens eos discessisse: ꝛ in illo loco conuersari: contra eos omni cum sua virtute progressus est: ꝛ trans iordanem castra ponens refouebat exercitum. Jonathas cognoscens Bacbidem contra se venisse: mittit fratrem ioannem qui Saddi dicebatur ad nabutbeos Arabas: vt apud ipsos deponerent supellectilem: vsqꝫquo pugnarent contra Bacbidem: erant enim amici. Joannem ergo euntem ad nabutbeos: insidijs collocatis in nabatb ciuitate filij Amri: capiunt eum vna cum suis: ꝛ rapientes omnia que portabant: occidunt ioannem ꝛ omnes sotios eius. Vindictam vero quam pro boc receperunt a fratribus eius: postea demonstrabo. Bacbides autem cognoscens ionatban in nemoribus iordanis castra posuisse: obseruans sabbatorum diem contra eum venit: tanqꝫ nō in ea pugnaturum propter legem. Ille sotios bortatus: ꝛ anime eos pericula pati dicens: in medio comprebensos fluuij et bostium: ꝛ quia aufugere non baberent: dum bostis ante faciem: fluuius a retro probiberent: orans ad deum vt victoriam sibi prestaret: cōmittit pugnam cum bostibus. Quorum multos occidens: cum videret temerarium se Bacbidem appetentēꝫ: dextramqꝫ ad feriendum extendentem: preuidens plagamqꝫ deuitans: cum sotijs in fluuium exiliuit: ꝛ pernatans trans iordanem: periculum mortis euasit. Nam bacbides fluuio relicto: ad bierosolymorum arcem discessit: vsqꝫ ad duo milia suorum amittens. Qui etiam multas iudee ciuitates capiens: muniuit biericbo ꝛ Amatutē ꝛ Betboron: ꝛ betbulam: ꝛ Pbamnatban: ꝛ Faratonem: ꝛ Tbocboam: ꝛ gazara: ꝛ turres in vnaquaqꝫ ciuitate constituens: ꝛ muros cicundans eis validos: ꝛ magnitudine precellentes: custodiam in eis statuit: vt exinde iudeos affligeret. Arcem vero bierosolymorum cautius muniuit: ꝛ tollens filios nobilium iudeorum: obsides in arce conclusit. Eodem tempore veniens quidam ad ionatban ꝛ fratrem eius symonem: nunciauit filios Amri celebrare nuptias: ꝛ nouam nuptam nobilem duci a Madaba ciuitate ꝛ Arabas cum pompa munificentissima. Jonatbas tunc et Symon tempus putantes prosperum sibi ad fratris ioannis apparuisse vindictam: cum multa potentia sotiorum egrediuntur ad Madaba: ꝛ inimicos inter montes insidijs collocatis prestolabantur. Vt autem virginem ꝛ sponsum viderunt: ꝛ multitudinem amicorum cum eis sicut in nuptijs: exilientes ab insidijs omnes occiderunt: ꝛ ornatum cum omni preda tollentes reuersi sunt: penam pro fratre ioāne a filijs amri talem exigentes. Nam ipsi cum sequentibus amicis ꝛ vxoribus vel filijs: numero quadringenti perempti sunt. Symon itaqꝫ ꝛ ionatbas ad oram iordanis reuersi ibidem permanebant. Bacbides autem omnem iudeam muniens: ad regem reuersus est. Judei vero duobus annis a bellorum tumultu requieuerunt. Tum transfuge vel impij videntes ionatban cum suis multam licentiam babere libertatis: dixerunt ad regem Demetrium: petentes mitti Bacbidē vt ionatban debellaret: quod facilius euenire pollicebantur: si vna nocte inopinanter eum inuaderent. A rege ergo Bacbides destinatus: perueniens ad iudeam omnibus scripsit amicis ꝛ iudeis auxiliari sibi: quatenus ionatban comprebenderent. Festinantibus autem eis ꝛ non valentibus ionatban tenere: quia nimis se caute tractabat. Bacbides ira commotus trasfugarum primos quinquaginta: qui sibi ꝛ regi mentiti sunt occidit. Jonatbas vero cum fratre vel sotijs ad Vtbalagam villam timens Bacbidem abscessit: edificansqꝫ turres: ꝛ muro circundans: eam babebat valde munitam. Quod audiens Bacbides: milites suos cum iudeorum auxiliatoribus perducens

contra Jonathan peruenit: et ad eius munimina accedens: per dies multos obsi-
debat eum. Qui obsidioni fortiter resistens. Symonem quidem fratrem suum expu
gnaturum bacbidem in ciuitate dimisit: ipse vero furtim egreditur in prouinciam: et
congregans manum multam: nocte Bacbidis inuadit exercitum et multos occi-
dens: Symonem fratrem fecit aduentum suum cognoscere. Qui sentiens hostes
interimi egreditur: et macedonum machinamenta obsidioni preparata suppositis flam-
mis incendit: et multos eorum viriliter interfecit. Videns autem Bacbides ab
inimicis se circunseptum: quorum alios quidem ante se: alios autem retro conspiciens
turbatus hec insperate sibi euenisse: in transfugas tanquam in deceptores suum fu-
rorem conuertit: volebatque si posset obsidione soluta sine dedecore ad propria re-
meare. Cuius voluntatem cognoscens Jonathas: legatum ad eum pro amici-
tijs destinauit: quatenus redderent inuicem sibi quos ceperant vtrique captiuos. Pu-
tans autem hanc honestiorem Bacbides discessionem: paciscitur cum Jonatha et
iurauerunt vtrique nunquam contra se arma presumere: et captiuos dantes et recipi-
entes: in antiochiam Bacbides recessit. Qui post hanc discessionem: nequaquam ad
iudeam deinceps peruenit. Jonathas vero hanc libertatem acquirens in Ma-
chima ciuitate populorum negocia disponebat: et maliuolis uel impijs cruciatis: iudeo
rum gentem purgabat. Capitulum. II.

ANno sexagesimo et centesimo epifanen Antiochi filium contigit syriam ascen-
dere: et Ptholomaidam capere ciuitatem: per proditionem militum intus
commorantium. Erant enim ingrati circa Demetrium propter superbiam su-
am: quia dum se clausisset in quadam turre regali quam non longe ab Antiochia
construxerat: a nemine videbatur: sed et rem publicam ut seditiosus negligebat. Un-
de et odium ei a subiectis exortum est: sicut iam alibi demonstrauimus. Igitur in
ptholomaidem Demetrius audiens Alexandrum peruenisse: omnem contra eum
produxit exercitum. Direxit autem et ad Jonathan legatos pro auxilijs: nam pre-
cedere Alexandrum statuit: veritus ne ille prius auxilium eius postularet: aut Jo-
nathas memor malorum sese cum inimicis coniungeret. Denunciauit ergo eum mul
titudinem congregare: obsidesque iudeorum recipere: quos Bacbides in arce hiero-
solymorum concluserat. Talibus inter hec a Demetrio Jonathas ad se nuncijs
venientibus ad hierosolymam peruenit: et epistolas regis audiente populo uel ar-
cis custodibus hilaris intimauit. Quibus relictis transfuge uel impij trepidauerunt:
precipiente rege quatenus Jonathas exercitum congregaret: et obsides reciperet.
Quos cum accepisset: suis vnumquemque parentibus reddidit. Equidem Jona-
thas in hierosolymis mansionem faciebat: renouans ciuitatem: suaque voluntate sin
gula construens: et edificans muros ciuitatis lapidibus quadratis: ut forent aduer-
sus hostes munitissimi. Que videntes custodes muniminum: iudeam relinquentes
omnes in Antiochiam fugierunt: preter illos qui in Bethsura ciuitate et in arce hie-
rosolymorum erant: quorum plurima pars impiorum et trasfugarum fuit iudeorum.
Quapropter castra non reliquerunt. Capi. III.

COgnoscens autem Alexander promissiones quas Demetrius fecerat Jo-
nathe: et fortitudinem eius: et quanta disposuerat bellans contra macedones:
et iterum qualia ipse pertulerat a Demetrio: et Bacbide duce Demetrij: et meli-
us nihil inuenire: quam Jonathe presidium: ad amicos dicebat in presenti tempo-
re. Jonathas qui et contra hostes fortis existit: et odium habet proprium in De-
metrium a quo multa mala perpessus est: si videtur amicum eum facere contra de-
metrium nunc debemus: non alias vtilius est rogare eum ad auxilium conferendum.

Cunq; ei ⁊ amicis placuisset: transmittit ad Jonathan scribens talem epistolam.
Rex Alexander ionathe fratri salutem. Fortitudinem quidem ⁊ fidem tuam
iam dudum audiuimus. Et ideo transmisimus ad te pro auxilijs: ⁊ ordinauimus
te hodie principem sacerdotum iudeorum: ⁊ amicum nostrum vocari precipimus.
Idcirco etiam destinaui tibi pro munere purpuream stolam: ⁊ auream coronam: ⁊
peto honoratum te a nobis: similem erga nos fieri. Suscipiens epistolam Jona
thas: induitur quidem sacerdotali stola celebratione tabernaculorum instante: post
quartum annum mortis Jude fratris sui. Nam neq; per ipsum tempus princeps
sacerdotum aliquis constitutus est. Collegit vero ⁊ multum exercitum: ⁊ armorum
copiam quam ipse construxerat. Quod factum vt peruenit ad Demetrium: nimis
eum multumq; contristauit: suamq; cepit accusare tarditatem: q non ante Alexan
drum esset ipse clemens erga Jonathan. Ueruntamen nec sic distulit scribere ad
Jonathan: ⁊ ad populum eius. Cuius exemplar taliter existebat. Rex Deme
trius ionathe gentiq; iudeorum salutem. Quomodo nostram seruastis amiciciam
temptantibusq; vos inimicis non consensistis. Hanc vestram quidem laudo fidez:
⁊ in his permanere quesumus: recipientes a nobis vicem vel gratiam: per quam
mereamini vectigalium vestrorum releuationem. Et quicquid predecessoribus me-
is regibus vel mihi hactenus prebebatis: omnia noueritis nostra vobis largitate cõ
cessa. Super hec etiam pretium salis vobis: ⁊ coronarum quas nobis offerebatis
vel quod pro tertia parte frugum: ⁊ medietate fructus lignorum quod parti mee cõ-
petebat: vobis ab hodierno die remitto. Sed ⁊ censum singulorum habitantiũ in
iudea: qui nostro erario proficiebat. Necnon ⁊ trium finitimarum vobis prouinci-
arum: Samarie: vel Galilee: ⁊ trans iordanẽ: vniuersa vobis concedo: a nunc per
omnia tempora. Ciuitatemq; hierosolymorum sacram ⁊ inuiolabilem priuilegia sua
possidere: liberamq; cum suis confinibus a decima parte vectigalium esse precipio.
Arcem vero committo sacerdoti vestro ionathe: vt quos ipse probauerit fideles ami
cos: custodes in eam deputet nobis seruandam. Captiuosq; iudeorum ⁊ seruien-
tes apud nos: liberos eos esse concedo. Nec post hanc sanctionem iudeorum iu-
menta violentijs angariorum subiaceant. Sabbatum autem vel omnes dies festos
⁊ tres ante eos dies: sine vectigalibus esse denuncio. Eodem modo iudeos nostrã
terram habitantes: liberos ac sine lesione dimitto. Licentiamq; mihi militare vo-
lentibus vsq; ad triginta milia prestamus: eadem quibus ⁊ meus vtitur exercitus:
vbicunq; ierint accepturi. Ordinabo ergo quosdam eorum in castris: quosdam cu-
stodes mei corporis: ⁊ duces in aula mea constituam. Precipio vero magis vestris
vti legibus: easq; custodire: ⁊ tribus propositis in iudea legibus obedire. Princi-
pemq; sacerdotum diligentiam habere volo: ne quis iudeorum aliud templum nisi
hierosolymitarum veneretur. Prebeo etiam ad sumptus imolationum per singu-
los annos: centum quinquaginta milia dragmas: queq; superfuerint pecunias ve
stras esse vobis. Decem milia autem dragmas quas reges a templo accipiunt: vo-
bis cedo: quia sacerdotibus ministrantibus templo competunt. Quicunq; itaque
ad hierosolymorum templum vel intra eius fines confugerint: debitores regalium
pecuniarum: siue qualibet causa faciente: licentiam eis indemnitatis concedo: sal-
uasq; eorum possessiones esse. Renouari vero templum impendijs ex meo factis
murosq; ciuitatis spondeo fabricari: turresq; altas construere. Et quicquid ad mu
nimen vestrum necesse fuerit: meis stipendijs restaurare polliceor. Tantum est: vt
quas cepistis amicicias nobiscum ⁊ fedus: sine simulatione seruetis. Hec qui-
dem promittens ⁊ blandiens Demetrius iudeis scripsit. Rex vero Alexander
magnũ colligens cõductum exercitum: ⁊ milites qui de syria transierũt ad eũ cõtra

epl'a

Multa blandimenta plebi iudaice p demetrium regi promissa.

Immunitas templi.

mors demetrij

Onie epla

demetriũ duxit:pugnaq3 cõmissa:cornu sinistro demetrij aduersarij sunt fugati:ꝛ per secutione diutina multi eorum occisi sunt castraq3 direpta:dextrum quoq3 cornu in quo demetrius preliabatur deuictum est:ꝛ alij quidẽ omnes recesserunt: demetrius autem fortiter pugnans nõ paucos hostiũ prostrauit. Cũq3 fugans alios equus eius ceni baratro inhesisset minime fugere valens occiditur. Nam videntes hostes quod ei cõtigisset:reuersi circũdederũt eum:ꝛ omnibus in eum iacula destinantibus: cum ille pedestris fortiter resisteret:postea multis pfossus vulneribus:nec valens susten-tare collapsus est. Demetrij quidem talis exitit finis: qui regnũ p vndecim annos rexit:sicut ꝛ alibi demonstrauimus. Cap. IIII.

Onie vero principis sacerdotum filius:eodẽ nomie quo pater nuncupatus:q3 alexandriã fugisse ad Ptholomeũ regẽ cognomine Philometorẽ diximus: videns iudeã a regibus macedonũ mala pati:volensq3 memoriã ꝛ gloriã eternã sui relinquere:ad Ptholomeũ regem ꝛ reginã Cleopatrã transmisit:petens licentiam quatenus templũ edificaret in egypto:simile hierosolymoꝝ:leuitasq3 uel sacerdo-tes de genere suo constitueret:quod desiderabat cõfidens in ppheta Ysaie:qui ante sexcẽtos annos predixerat q oporteret in egypto tẽplũ edificari maximo deo p viꝝ iudeũ. Idcirco elatus onias Ptholomeo uel Cleopatre huiusmodi destinauit epi stolam. Multa uel maxima vobis belloꝝ conficiens opera:ꝛ cum dei auxilio p ueniens ad humilẽ Syriã:ꝛ phenicẽ ꝛ in lenonũ ciuitatẽ Heliopolim:perq3 alia lo ca multa veniens preter cõstitutiones templa iudeos cõstruxisse repi: quapropter ꝛ pfidos extitisse quod etiã egyptijs accidit:pter temploꝝ multitudinẽ variarũ regi onũ. Opportunũ autẽ locum inueni q dicitur agrestis bibaste castrũ plenũ varia ma teria:uel sacris animalibus:ꝛ peto concedendũ mihi eũ dominio tuo segregatũ:qua tenus purgare templũ ibi dirutũ: ꝛ edificare maximo deo possim mensura eadem ꝛ simile hierosolymorũ p te: tuaq3 cõiuge:uel filijs:quatenus habeant egyptum habi tantes iudei:quo cõueniẽtes ᵭm cõcordiã quã adinuicẽ habent:possint tuis vtilitati-bus ministrare. Nam ꝛ Ysaias pphetaa predixerat esse in egypto dño deo sacrificiũ multaq3 talia de ipso predicauit. Hec quidem Onias regi Ptholomeo scripta transmisit. Considerent tamẽ aliqui pietatem eius ꝛ Cleopatre sue sororis uel cõiu gis ex epistola quã scripserunt. Naz peccatũ ꝛ legis transgressionẽ sup caput Onie posuerũt scribẽtes hec. Rex Ptholomeus ꝛ regina Cleopatra Onie salutem.

Legimus tuã petitionẽ in qua suggerebas pmitti tibi in Lenonũ ciuitate templũ heliopolitanũ dirutũ purgare quod appellatur agrestis bibaste. Quapropter mira-mur si deo gratũ sit templũ quod edificaturus sis in tam luxurioso loco:plenoq3 sa-cris animalibus. Sed quomodo dixisti Ysaiã pphetam iam dudum hoc predicasse cõcedimus tibi:si contra legem vestrã nõ est:ut nihil nos in deũ peccasse videamur.

Accipiẽs igit locũ Onias edificauit templũ arãq3 deo similẽ hierosolymorũ:mi-nus tamẽ ꝛ pauprimũ. Mensura vero eius ꝛ vasa minime visum est mihi nunc de-scribere. Nam in septimo libro iudaice antiquitatis inserta sunt. Inuenit ꝛ Onias quosdã sui similes iudeos sacerdotes ꝛ leuitas ibi religionẽ colẽtes. Sz de hoc tem plo late narrauimus. In alexandria vero iudeos ꝛ samairtas qui templũ tẽporibus Alexandri macedonis sup garizim montẽ construxerant:cõtigit cõtra se seditionez excitare:ꝛ propter templa corã ipso Ptholomeo certare:iudeis quidẽ dicentibus: ᵭm legẽ moysi templũ se in hierosolymis cõstruxisse: samaritanis aũt in garizim: ꝛ supplicauerunt vt cũ amicis rex cõsederet:audiẽs de his altercationẽ victosq3 morte multaret:cũ pro samaritis sabbeus ꝛ theodosius intimassent:pro iudeis vero ꝛ hie-rosolymitis andronicus mesalamis:iurauerunt p deum coram rege ᵭm leges dicta sua probare:petiueruntq3 Ptholomeũ quatenus iusiurãdi trãsgressores pimeret.

Rex ergo multos secū amicos in ↄciliū ↄgregās: sedit partes audire. Tūc iudei alexandria ↄstituti timebāt nimis de viris qui ꝑ tēpli hierosolymitani pte differebāt nam atrociter ferebā t: si hoc tam antiquū ꝛ nobile ꝑ vniuersū mūdū tēplū solueret. Cūq₃ sabbeꝰ ꝛ theodosiꝰ cōcessissent vt pmꝰ andronicꝰ vba faceret: idē andronicꝰ ap probatōem facere suā cepit ex lege vł ṕdecessoribꝰ ṕncipū sacerdotū qs: ex quo gene rē honorē sacerdotij a pře suscepisset: ꝛ quō oēs asye reges templū varijs oblatōibus ꝛ clarissimis donis honorauerūt: de garizi vō tēplo neminē ẜmonē fecisse. Que dicēs andronicꝰ: ꝛ his multa silia: regē flexit sniam ṕnūciare decernēdā: tēplum hierosoly mitanū ẜm leges moysi fabricatū fuisse: sabbeū aūt ꝛ theodosiū interficiēdos. Hec sunt que contigerunt iudeis in alexādria tpibꝰ ptholomei philometoris Ca.V.

Itaq₃ demetrio in pugna pempto: sicut supius indicauimꝰ: alexāder accipiēs regnū syrie: scripsit ptholomeo: vt accipet in mřimonio suo filiā eius: iustum q₃ hoc dicebat esse: cum paternū obtinuisset ṕncipatū: ꝛ ꝑ dei ꝓuidētiā in eo ꝑductꝰ fuis set: post ꝑditōem demetrij: s₃ etiā ꝑ alia multa dignum se eius familiaritate: vł cogna tōe dicebat. Ptholomeꝰ vō libēter spōsalia accipiēs rescripsit dicēs: gauisū₃ se eē ꝙ p̃inū suscepisset ṕncipatū: daturūq₃ ei suā filiā ꝓmisit: ꝛ occurrere iussit eū ad ptho lomaidā: quatenꝰ ei filiā suā iure traderet nuptiali. Tūc ipse puellā ad ptholomaidā ab egypto ꝓducēdā: ibiq₃ ↄiūgēdā esse ↄstituit. Ptolomeꝰ quidē hec scribēs: ꝓpe ad ptholomaidā ṕuenit: filiā cleopatrā secū adducēs: vbi ẜm ↄstitutū: alexādrū rep perit: filiāq₃ suā ei ↄiūxit: dotē argēto vł auro ẜm regiā q̃titatē ↄplēs. Cūq₃ nuptie celebrarēť scribēs alexander ionathe ṕncipi sacerdotū: iussit eū ad ptholomaidam fe stinare. Qui ṕueniēs ad reges: munificēter eis offerēs dona: claro apud eos honore potiebať. Tūc alexander ↄpulit eū ꝓpa veste exutū purpura indui: simlr̃q₃ sup tribu nal secū sedere: iussitq₃ duces cū eo ꝓcedere: pq₃ mediā ciuitatē clamare: nemini ↄtra eū qcq̃₃ dicere: vł causas licere ↄnectere. Quod cum duces fecissent regis: erga iona the inuidētes hi qui parati fuerant eum accusare: simul cum inimicis eius profugerūt veriti: ne quid pessimum paterentur. Tanto vero studio rex alexander dilexit io nathan: vt primum eum suorum describeret amicorum. Capitulum.VI.

Centesimo ꝛ sexagesimoquito anno: demetriꝰ demetrij filiꝰ cū mł'tꝫ ↄductꝫ quos ei lasthenꝰ cretēsis ṕstiterat a creta ad ciliciā nauigauit. Quod alexander au diēs in pauore turbaq₃ al's timore ↄstitutꝰ ↄtinuo de phenicia ad antiochiā festinauit vt ṕus q̃₃ huc ṕueniret demetriꝰ: eā tute disponeret. Reliqt vō humilis syrie ducem appolloniū: cognoie titū: qui cū mł'to exercitu ꝓfectꝰ ad iamniā: ionathe ṕncipi sacer dotū mādauit dicēs. Iniustū esse eū solū cū licētia vł ptāte viuere: nō obediēte₃ regi sibiq₃ dicebat hoc magnū obprobriū ab oibꝰ inferri: ꝙ eū nō ẜbigeret regi. Non ergo te inqt in mōtibꝰ abscōdas: arbitratꝰ fortitudinē te hr̃e: s₃ si ↄfidas tue v̇tuti descēde: q̃ tenꝰ ꝑ capū nr̃i milites ↄfligāt: ꝛ fortissimi belli euētꝰ demōstret victoriā meis vł tuis. Scito tñ optios ab vnaq̃q₃ ciuitate mihi ↄmilitones iūctos: q ſp tuos ꝓauos euicerť Cōtra nos al's nobis aūt in tali terra certādū ē: vbi nō lapidibꝰ s₃ armis decet fortis sime ꝑliari: ne sit locꝰ tibi quo valeas deuictꝰ effugere. His incitatꝰ ionathas: decē milia militū eligēs: ab hierosolymis egrediť cū frē symone: ṕueniensq₃ ad ioppē: ca stra iuxta ciuitatē disposuit. Nā ioppēses portas cōcluserāt: intꝰ hn̄tes custodias ab appollonio ↄstitutas. Cūq₃ ionathas obsidere passet eos: timētes ne suā ciuitatē de uastaret portas apiūt. Appolloniꝰ vō captā audiēs ioppē a ionathā: tria milia eq tū sumēs: ꝛ octo milia peditū ad azotū ṕueīt: ꝛ exinde tacite paulatiq₃ viā sibi pfecit. Cū ergo veīsset in ioppē tāq₃ recedēs: ionathā trahit ad cāpū: ↄfidēs eqtibꝰ ꝛ spē in eis hn̄s sue victorie. Cūq₃ ꝓcessisset ionathas: seq̄bať vsq₃ ad azotū appolloniū: qui cū ad cāpū vidisset hostē venisse: ↄuersus ꝑugnā cū eo cōmisit. Mille itaq₃ equites

appollonius ad insidias in aliquo torrente disposuerat: qui retro inimicis insisterent. Quod sentiens ionathas: nō est turbatus: sꝫ ordinās in quadro exercitū: ut p ambas ptes inimicos exciperēt: hortatus est: ut fortiter añ ul' retro pugnātib⁹ vbiqꝫ resisterēt. Prelio aūt vsqꝫ ad vespam ꝓcedente: dans fratri symoni ptē exercitus: iussit aduersarioꝝ eum aciē inuadere: suisqꝫ ꝑcepit: testudine facta sagittas equitū excipe. Qui cū ꝑcepta fecissent nihil ledebant̄: qꝫuis hostes sup eos frequētia tela librarēt: vsqꝫquo suas euacuassent pharetras. Nam sagitte corpa clippeis septa: minime cōtingebāt: cū cōstipatione testudinis tela veniētia refugarēt. Cū vo a pmo mane vsqꝫ vespe iaculantes aduersarij defecissent: intelligēs symon lassos eos: inuadit aciē: fortiterqꝫ cū suis militib⁹ dimicās: fugauit inimicos. Vidētes aūt equites pedites ad fugā cōuersos: et spe eoꝝ decepti sine decore et turpiter abscesserunt: et p omnē campū dispsi fugierūt. Quos secut⁹ ionathas vsqꝫ ad azotū multos occidit eoꝝ. Qui de sua salute desꝑantes: ad tēplū dagonis cōfugierūt: quod erat in azoto. Capiēs aūt incursione sua ciuitatē ionathas: incēdit eā: et oēs circa eam vicos: neqꝫ pepcit templo dagonis: sed etiā flammis cōsumpsit: et eos qui ibi cōfugerāt interfeci. Multitudo vo q̄ in illo cōcidit prelio vna cū illis qui in tēplo cōfugerant: octo milia fuerunt. Vincēs ergo tm̄ ionathas exercitū: ab azoto discessit: et ad ascalon venit: et foras ciuitatē castra ꝯstituēti: territi ascalonite: in occursum ei exierunt dona portantes. Qui laudans eoꝝ voluntatē reuersus est ad hierosolymā: multā ꝑdam ferēs: quā videbat̄ a victis hostib⁹ abstulisse. Alexander aūt deuictū audiēs ducē suū appolloniū: simulauit gaudiū: qꝫ preter eius sententiā cū ionathā cōflixisset: qui eius amicus erat: mittitqꝫ testimoniū ionathe: ꝑbens pmiū et honorē: et torquē aureū: sicut solet affinib⁹ regis dari: eiqꝫ cōmisit accaronis ꝓuincie magistratū. Cap. VII.

Eodem tēpore: rex ptholomeus philometor dict⁹: naualē ducēs exercitū et pedites: ad syriā veniebat: alexandro suo genero solatia prebiturus. Quē omnis ciuitates studiose alexandro ꝑcipiente suscipiebāt: et deducebant vsqꝫ ad gazotū: vbi oēs ꝓclamabant: accusantes ionathan qꝫ tēplum incēdisset et destruxisset: ꝓuinciāqꝫ vastasset: multosqꝫ eoꝝ interemisset. Que ptholomeus audiēs tacuit. Ionathas aūt in ioppen occurrit ptholomeo dona clarissima uel honorē ab eo ꝑcipiens et producēs eum vsqꝫ ad fluuiū qui eleutherus appellat̄: ad hierosolymā remeauit. Perueniēs ergo ptholomaidē: pter omnē spem paulomin⁹ habuit interfici ptholome⁹ insidijs alexandri quas ei p āmoniū amicū pauerat. Manifestis aūt factis isidijs ptholomeus alexandro scribit: ad penā ammoniū petēs: et dicēs insidias se ab eo passū: et vindictā sumere iustū esse. Alexandro vo nō cōcedēte ptholomeus intellexit illū causam insidiarū extitisse. Quapropter ei fact⁹ est odiosus. Antiochenis aūt et ꝑus erat odibilis alexander ꝓpter ammoniū: multa nāqꝫ p euꝫ passi fuerant: et penā qdē ab ammonio ꝓ eius delictis exegerūt: occidētes eū qui tāqꝫ mulier se ꝓperabat abscondere habitu circūdatus femineo: sicut alibi dictū est. Ptholomeus itaqꝫ accusans eum ut ꝓditorē nuptiaꝝ filie sue: transgressorēqꝫ auxilij quod ei contra demetriū deduxisset: soluit affinitatē. Nam et auferēs suā filiā: ad demetriū legationem direxit: amiciciā cū eo cōponēs: filiāqꝫ datuꝝ se illi vxorē et restituere paterno eū ꝑncipatui cōpromittēs. Demetrius vo gaudēs: suscepit legationē et nuptias. Tū nimi⁹ iam ptholomeo labor restabat: flectere antiochenos: ut demetriū susciperēt: nā inimici ei⁹ fuerūt: eo qꝫ a patre ei⁹ demetrio multa pessima passi fuissent: et alexandro tamē antiocheni ꝓpter āmoniū irascebāt̄: ut ꝑdixim⁹. Qui pulsus ab anthiochia: i ciliciaꝫ vsqꝫ ꝑuenit. Ptholome⁹ ergo ad antiochenos veniēs: rex ab illis et militib⁹ ordinat̄: coactusqꝫ duo sibi diademata supposuit: vnū asye: alteꝝ egypti. Benign⁹ aūt: et iustus existēs: nec cōcupiscēs aliena: sꝫ et futura ꝓuidens: recusare regnum decreuit:

ne romanos offenderet:ideoqȝ antiochenos in ꝯtōem cōgregās:flectit eos vt deme-
triū suscipēt:dicēs eum nequaqȝ ꝑ p̄re dolorē ꝓuatuꝝ:si bñ mereretur ab eis: doctorē
aūt in bonis ꝛ ducē se illi esse:nec se fallacib⁹ negocijs immiscere:sibi aūt dicebat egy
pti regnū sufficere. Que differēs flectit antiochenos demetriū suscipe. Alexandro
vo cū magna militia vł apparatu ad syriā a cilicia ꝓfecto:terrāqȝ antiochenoꝝ ꝑdāte
ptholome⁹ cū genero ꝯtra eū duxit exercitū. nā iam filiā suā matrimoniali iure deme
trio ꝯtradiderat: ꝛ vincēs alexādrū:ad arabiā fugauit eū. Cōtigit aūt in ꝑlio: vt equ⁹
ptholomei vocē elephātis audiēs: ptholomeū iactaret. Qđ cū vidissent hostes: ipetū
sup eū fecerūt: multisqȝ vulnerib⁹ caput ei⁹ ꝑforātes: ad piculū mortis eū adduxerūt.
Sed custodes corpis eius rapiētes eū liberauerūt: ꝛ ita ꝑ quatuor dies defect⁹ iacuit
vt nec loqui nec intelligere potuisset. Alexādri vo caput arabū potētissim⁹ zabilus
abscidēs ptholomeo trāsmisit. Qui die quīto releuat⁹ a vulneꝝ dolore: suauē sibi rem
summūqȝ spectaculū alexādri morte simł ꝛ capite vidit: qui tamē paulopost vitā fini
uit: ꝑ alexādri morte gaudio summo cōpletus. Regnauit ergo asye alexād er qui
dict⁹ est balās annis quiqȝ: sicut in alijs demōstratū est. Suscipiēs vo p̄ncipatum
demetri⁹ qui nicanor appellabat̄: fraudibus corrumpe cepit ptholomei militiā obli-
tus: ꝛ ꝙ socer eius ꝛ auxiliator fuisset: ꝛ affinis ꝑ connubiuȝ cleopatre. Quopropter
milites ptholomei ad alexādriam confugierūt: elephātos aūt demetri⁹ cōphendit.

Jonathas interea p̄nceps sacerdotum ex omni iudea sibi milites congregans:
arcem hierosolymoꝝ obsidebat: vbi custodia macedonū: ꝛ trāsgressoꝝ multitudo lo-
cata videbat̄. Et hi quidē contēnebant ionathan faciētē machinamēta: confidētes lo
ci munitōibus. Noctu vo qdam maliuoli iudei exeūtes: venerūt ad demetriū: arcis
obsidionē nūciantes. Qui nūcio incitatus: exercitū contra ionathan ab antiochia edu
xit. Cūqȝ ad ptholomaidē ꝑuenisset: scripsit ionathe: p̄cipiēs ad ptholomaidē euȝ ci
tius occurrere. Jonathas aūt obsidionē quidē minime soluere decreuit: seniores
vo populi ꝛ sacerdotes ꝯgregans: ꝛ auꝝ ꝛ argētū ꝛ vestē: cum multitudine donorum
deportans: ad demetriū vsqȝ ꝑuenit. Que cum obtulisset: iram eius molliuit: ꝛ hono
ratus firmū ab eo p̄ncipatū sacerdotij suscepit: quē a regib⁹ ante ipm donatū posside-
bat: accusantibusqȝ eum transfugis: demetri⁹ eis non credidit: sȝ ꝛ petēti quatenus ꝑ
omni iudea: vł tribus ꝓuincijs: samaria: vł ioppe: vł galilea: trecēta tantū daret talenta
ꝑ oibus his epłam ei ꝑstitit: que vba huiuscemodi ꝯtinebat. Rex demetrius io
nathe fratri: gētiqȝ iudeoꝝ salutē. Exēplū epłe quā lasteni cognato nostro scripsim⁹:
trāsmisim⁹ vobis: vt eam noueritis. Rex demetri⁹ lasteni patri salutē. Judeorum
gēti nobis amice: nostraqȝ iussa seruāti: ꝑ fide decreui dona p̄bere: ꝛ tres possessiōes
afferema: belscelida: vel ramathe: que addite sunt iudeis de samaria: ꝛ his attinētia:
ꝛ quātacūqȝ ab immolātibus hierosolymoꝝ reges accipiebāt ante me: vel quecūqȝ
de fructu terre: vel plātatis: omniaqȝ alia que nostro competūt iuri: vel paludes salis:
vel ꝑ coronis que nobis offerebant̄ eis concedo: ꝛ nihil extorqueat̄ ab his ammodo
ꝛ imposterum. Cura igit̄ vt huius epistole fiat exēplar ꝛ det̄ ionathe: quaten⁹ in nobi
li loco tēpli reponat̄. Hec scripta fuerāt. Uidēs ergo demetri⁹ pacē: nullūqȝ sup
esse piculū: nec belli timorē: soluit exercitū stipēdiaqȝ eoꝝ imminuit: ꝛ solis illis sum
ptus p̄bebat: qui cum eo a creta vł alijs insulis venerāt. Unde odium vel inimicitie
militū contra eū ꝯflate sunt: quib⁹ ipe qdē nihil p̄bebat: reges vo añ ipm eis annonas
etiā in pace sbministrabāt: vt eos in certamib⁹ si oporteret ꝑ se fideles ꝛ ꝓpitios haberēt:
atqȝ paratissimos in re bellica ꝛ pacis cū oi haberēt ꝯfidētia expetere. Ca. VIII.

Intelligēs itaqȝ odiū militū circa demetriū alexandri quidā dux: apamen⁹ ge-
nere: diodotus noīe: qui ꝛ trifon dicebat̄: venit ad malchū arabum: qui filium
alexandri antiochū nutrierat: manifestāsqȝ ei inimicitias exercit⁹ quas ꝯtra demetriū

habebant dari sibi petebat antiochũ: nã regẽ eum facere: uel paternũ principatũ ei se restituere dicebat. Qui primũ resistebat: minime credẽs: post vero multo tẽpore trifone petẽte: vincit̃ malchus: flexusqꝫ volũtate sua est ad ea q̃ trifon petebat. Princeps aũt sacerdotũ ionathas cape volẽs arcẽ hierosolymorũ: ⁊ iudeos transfugas: uel impios omnesqꝫ qui ꝑ totã ꝓuinciã custodes erant: transmittens ad demetriũ legatos cũ donis: rogabat ut de castellis iudee custodes eiiceret. Cui rex nõ hec tantũ se ꝓbere: sꝫ etiã his maiora ꝓmittebat: post finẽ belli quod pre manibꝰ habebat: petebat vero eũ ⁊ auxilia transmittere: mandans ꝙ exercitꝰ suus ab eo recessisset. Tunc ionathas tria milia militũ eligẽs destinauit. Antiocheni vero demetriũ ꝓpter hec que passi fuerant abhorrentes: ⁊ ꝓpter patrẽ eius: qui multa cõtra eos mala cõmiserat: tempꝰ seruabant quo potuissent eũ inuadere: vidẽtesqꝫ auxilia venisse demetrio ab ionatha: arbitratiqꝫ ꝙ multa cõgregaret auxilia nisi ꝑcederẽt eum arma ceperunt: ⁊ circũstãtes aulam obsidionis modo: coacto exercitu parati regẽ conabant̃ opprimere. Ille ergo videns populum hostiliter se cũ armis inuadere: colligẽs conductos ⁊ ab ionatha trãsmissos iudeos: cũ antiochenis cõfligit: quorũ vim non ferẽs vincit̃. Vidẽtes aũt iudei sic antiochenos atrociter expugnantes: sup palacii culmẽ ascẽderunt: vnde illos vulnerantes: ipsi quidẽ ꝓpter altitudinẽ tectoꝝ minime ledebant̃: illos vero celis prosternebant que de supioribꝰ ad inferiora iactabant: ⁊ sic eos de ꝓximis domibus repulerũt. Deinde igne supposito: flãma totã ciuitatẽ ex lignis ꝯstructã tectoꝝ spissitudinẽ deuorauit. Antiocheni vero nequaqꝫ valẽtes extinguere ignẽ: ad fugã cõuersi sunt: ⁊ cum iudei de tecto ad tectũ desilirẽt: ⁊ ita eos ꝑsequerent̃: ammirabilẽ cõtigit fieri antiochensium depulsionẽ. Rex aũt ut vidit antiochenos filios suos: ⁊ vxores suas velle saluare: quapropter ⁊ pugnã reliquisse: ꝑ angustas vias inuadit eos: ⁊ cõfligẽs cũ eis multos interfecit: ita ut cogerent̃ armis ꝓiectis se demetrio. Qui veniã eis ꝓ facinoribꝰ cõcessit: seditionẽqꝫ compescuit. Donauit etiã iudeis partem prede. Causam itẽ victorie sue factos eos ꝓfessus: gratias agẽs ionathe ad hierosolymam transmisit: laudans eum ꝓ auxiliis destinatis. Post aũt maliuolus cõtra eũ extitit: ꝓmissionesqꝫ fraudauit: bellũqꝫ minatus est: nisi cũcta redderet tributa: que gens iudeoꝝ prioribꝰ regibus syrie ꝑsoluebat. Et hec fecisset: nisi trifon impetũ eiꝰ ꝓhibuisset: ⁊ apparatũ eiꝰ ꝯ ionathan: erga suas vertisset curas. Reuersus eni trifon ex arabia cum puero antiocho: imponit ei q̃zuis adolescẽti diadema. Cũqꝫ oẽs milites trãsissent ad eũ: demetriũ deserẽtes: bellũ contra demetriũ ꝓducit: ⁊ cõfligẽs cum eo victoriã obtinuit: ⁊ elephantos cũ antiochensiũ ciuitate subiecit. Demetrius vero victꝰ ad ciliciam recessit. Antiochus aũt legatos ad ionathan destinans ⁊ litteras: amicum eũ sibi parauit: ⁊ pncipatũ sacerdotii cõfirmauit: ⁊ quatuor ꝓuincias que terre iudeorũ addite fuerant: insup ⁊ aurea vasa uel pocula: ⁊ purpureã vestẽ ei transmisit: hisqꝫ omnibus ei vti ꝑmisit: ⁊ fibulam auream ei donauit: primũqꝫ amicum suũ vocauit.

Symonẽ autem fratrem eius ducẽ sup omnẽ militiam a regione tiri vsqꝫ ad egyptum constituit. Ionathas ergo de donationibꝰ antiochi gauisus mittens ad eum: ⁊ ad trifonem legatos: amicũ se eis ꝓfessus est: ⁊ pugnare cum eo contra demetrium insinuans ꝓ premiis laborũ non parua mala a demetrio se esse ꝑpessum. Concedente igitur antiocho a syria uel phenice ut cõgregaret exercitũ: quatenus cum ducibus demetrii confligeret: statim ad ciuitates exiit. Que cum eum splẽdidissime suscepissent: exercitum dare non distulerunt. Veniens autẽ ad ascalonam ciuitatẽ: ⁊ munificenter cum donis sibi occurrẽtibus: hos ipsos petebat: ⁊ vnãquãqꝫ humilis syrie ciuitatem a demetrio desistentẽ ad partes antiochi transire: ac secũ bellum producere ꝓ vltione demetrii: ex his que quondẽ in eis peccasset: esse dicens dignas occasiões ꝑ quas hec cogitare deberent. Cũqꝫ flexisset ciuitates auxilium antiocho mittere:

ꝑuenit ad gazam: ſperans ſe ⁊ hoꝛum fidē ad antiochū ꝯuertere. Multū vero p̄ter quod ſperauerat aliter gazeos inuenit: qui duriſſima obiectōe non eū ſuſcipe: nec demetriū relinquere decreuerūt. Quo dū ionathas ꝯcitatus eſſet: ad obſeſſiōem eoꝛū et afflictōem ꝓuincie paraꝛ. Nam partē militie circa gazam diſponēs: cū reliqua ipſe ꝑcurrēs: cūcta p̄dabat vel incēdebat. Que cum vidiſſent gazei: nullūqꝫ auxiliū a demetrio ſibi veniſſe conſpicerēt: ⁊ ꝑiculū p̄ns: adiutoꝛiū v̄o longe ⁊ incertū eſſe vtrum veniret: optimū eſſe decreuerūt: hūc dimittētes illi obedire. Faciētes igiꝛ ad ionathā amicicias auxilia ꝓmiſerūt. Hoīes eni ante maloꝝ ꝑitiā vtilitates non itelligūt ſuas: ꝗſed cum in malis fuerint ꝯſtituti: tūc mēte ꝑcipiūt ⁊ agūt: q̄ nihil leſi facere debuerūt — Nota dictum p[…]

Jonathas ꝯſentiēs eis de amicitijs: tollenſqꝫ obſides ad hieroſolymā tranſmiſit ipſe v̄o totā ꝓuinciā ꝑcucurrit vſqꝫ ad damaſcū: dum demetrij duces audiſſet ad cedeſſam cum multa manu veniſſe. Cedeſſa inter tirum ⁊ galileā cōſiſtit. Nā hoc deſiderabant duces demetrij: vt de ſyꝛia eū ad galileā traherēt: putātes minime eū pati galileos ſibi ſubiectos affligi. Cūqꝫ ionathas eis occurriſſet: ſymonē fratrē in iudea ducē reliquit. Qui multū exercitū de ꝓuincia cōgregās: bethurā obſedebat: locuꝫ iudee munitiſſimū: nam tenebat eam demetrij cuſtodia: ſicut ⁊ p̄us a nobis demonſtratum eſt. Ut ergo aggerē cōpoſuiſſe ſymonem viderūt: ⁊ machinamēta conſtituiſſe: multaqꝫ vſum induſtria cōtra bethſure obſidionem: timuerūt cuſtodes ne capto loco interirent: ⁊ mittētes ad ſymonē: petebant fidē accipe: ne quid ab eo peſſimū paterēꝛ. Qui cum fidē dediſſet: illos quidē de ciuitate tulit: ſuamqꝫ cuſtodiā ibi conſtituit.

Jonathas itaqꝫ exiens a galilea ab aquis que gemniſaron dicunꝛ. nā ibi ſua caſtra poſuerat: ad campū qui diciꝛ aſoꝛ ꝑuenit: neſciēs illic hoſtes exiſtere. Demetrij vero duces cum ante vnū diem cognouiſſent contra ſe ionathan venire: inſidias ei ꝑ montē collocauerūt: ipſiqꝫ cum electis militibus in campo ei occurrerūt. Quos cū vidiſſet ionathas ad pugnā paratos: hoꝛtabaꝛ ſuos. Illi vero qui a demetrij ducibus ꝑ inſidias erant locati: a retro iudeos inuadunt. Qui cum timerēt ne in medio capti perirent: ad fugam ſe dederūt. Et ibi quidē omnes reliquerūt ionathan: pauci vero cum eo numero quīquaginta remanſerūt: ⁊ mathathias ſalomi: ⁊ iudas calfi: qui duces erant totius exercitꝰ. Hi audacter ⁊ inſꝑate ſuꝑ inimicos irruētes: atrociter eos fugauerūt. Tunc vero milites ionathe qui diſceſſerant: vt viderunt hoſtes ad fugam verſos congregati ꝑſequebanꝛ eos: ⁊ hoc fecerūt vſqꝫ ad cedeſſam: quo caſtra hoſtiū erant. Victoꝛ igiꝛ ionathas in illa pugna refulſit: duo milia ꝓſternens inimicoꝛum: ⁊ ad hieroſolymā reuerſus eſt. Qui cum vidiſſet omnia ſibi dei ꝓuidētia ſm̄ ſuaꝫ accedere voluntatē: legatos romā deſtinauit: reuocare cupiēs olim cum gente iudeoꝛum amicitias celebꝛatas: ſuiſqꝫ legaꝫis p̄cepit: vt redeūtes ab Ytalia: ꝑ ſparciatas tranſirent: quos deberēt ad memoꝛiā amicitie vel cognatōis reducere. Qui cum romā veniſſent: ⁊ ingreſſi ad ſenatū: mandata p̄ncipis ſacerdotū ionathe dixiſſent: ꝙ eos mitteret amicitias renouare: que p̄us ꝑ ſenatū de iudeoꝛū amicitijs fuiſſent ſtatute. Senatus dedit eis repoꝛtādas epiſtolas ad omnes aſye reges: ⁊ magiſtratus ciuitatuꝫ: quatenus ꝑ eos illeſi ad ꝓp̄a remearēt. Reuertētes aūt ad ſparciatas venerunt: ⁊ epiſtolas ionathe eis poꝛrexerūt: cuius exemplū huiuſmodi fuerat. — Ep[isto]la Romanoꝝ ad Iona[…]

Jonathas p̄nceps ſacerdotū gentis iudeoꝛū: vel curia ⁊ collegiū ſacerdotū: p̄ſidibus ⁊ ſenatui: ⁊ populo lacedemonioꝝ ſalutē. Si ſalus vobis publica vel p̄uata bene pꝛocedit: ſic eſt vt volumus: ſalui autē ſumus ⁊ nos. In p̄oꝛibus tamē tēpoꝛibus epiſtola noſtro p̄ncipi ſacerdotū onie a veſtro rege areo: ⁊ ab omni populo miſſa eſt de veſtra ſimul ⁊ noſtra cognatōe: cuius exemplū ſubiacet epiſtole: quā quidē libēter ſuſcepimꝰ ⁊ populo ⁊ areo fautoꝛes facti ſumus: non egētes huius rei appꝛobatōe: quia per ſacras noſtras litteras hoc eſſe credimus. Initio ergo recognitionis non credidimus

nos pmi facere:ne preripe videremur vestrā gloriā. Multo vo transacto tēpore: ex
quo familiaritas cōmunis extitit:in sacris ꝛ cōstitutis diebus deū p vestra salute uel
victoria sacrificiis depcamur:ꝛ cū multa nos circūstetissent bella p auariciā vicinorū
nec vobis nec aliis ppinquis molestos nos esse decreuimus. Postq̄ aūt hostes ex
pugnauim⁹:legatos ad romanos transmisimus:numeniū antiochi:ꝛ antipatrū iaso-
nis:senatorio apud nos septos honore:quib⁹ dedimus etiā ad vos epistolā: q̄tenus
renouēt vobiscū cognationē. Bene igit facitis si ꝛ vos rescripseritis ꝛ mādaueritis
siquid forsitan indigetis minime dubitantes:nos erga vestrū affectū impigros existe-
re. Lacedemonii vo libēter legatos suscipiunt:ꝛ cōponētes pacta cum eis de ami-
citiis dimiserunt. Eodē tēpore tres hereses iudeorū fuerant:que de rebus huma-
nis diuersa credebant:quarum vna pharisea dicebat:altera sadducea:tertia essenorū
Igit pharisei dicebant:fata nō oia:sed aliqua gubernare:altera vo q̄ accidūt p se cō-
sistere:genus aūt essenorū oia sub fato esse cōfirmat:ꝛ nihil esse:quod hoib⁹ nō illius
decreto pueniat. Sadducei fatū q̄dē nihil esse estimant:neq̄ p eū humana cōcludi:
sed oia nostre supponunt potestati:bonorūq̄ nosipsos autores fatent: ꝛ peiora p no-
strā elegi dementiā. Sed de his quidē certi⁹ in scdo historie iudaice libro demonstra-
uimus. Demetrii aūt duces cū vellēt pugnā in qua victi sunt restaurare: amplio-
res priori exercitu vires cōgregantes:cōtra ionathan venerunt. Qui cū audisset hoc:
citius eis ad anathetidinē occurit:neq̄ tardare decreuit:vsq̄quo ingrederent iudeā:
castraq̄ disponens non longius ab hostib⁹ quinquaginta stadiis:mittit speculatores
q castra deberēt hostiū pscrutari. Cūq̄ oia euūciassent:ꝛ aliquos nocte cepissent:q ad
uersarios supuēturos indicabant:custodias extra disposuit:ꝛ exercitū p totam noctē
armatū habebat:pcepitq̄ ut forti animo essent:ꝛ si oporteret etiā nocte pugnarēt: ne
repentino impetu turbarent. Demetrii vo duces cum audissent ionathan cogno-
uisse suū cōsiliū:pturbati q̄ inimici manifestati fuissent:nullomodo valebāt p isidias
eos inuadere.ex eo q̄ se credebant nō esse pares ionathe. Nā militib⁹ fugam medi-
tati sunt:multaq̄ facientes incēdia discesserūt:ita ut hec vidētes iudei: putarent eos
eē māsuros. Ionathas aūt cū ad castra eorū mane venisset:inuenit ea deserta. Cūq̄
intellexisset eos fugisse psequebat:quos nullaten⁹ valuit cōphēdere. Nam iā liberū
al's ligerū noie fluuiū transierāt. Unde reuersus ad arabiā:nabutheos expugnabat:
multāq̄ eorū predā abigegens:captiuosq̄ ducēs:puenit ad damascū:vbi oia ille re-
posuit Per idē tēp⁹ frater ei⁹ symō oēm pagrans iudeā ꝛ palestinā:vsq̄ ad asca
lonā muniuit castella. Que edificiis ꝛ custodiis tuta fecisset:ad ioppen puenit:ꝛ occu
pans eā:magnā introduxit ibi custodiā. Nam audierat ioppenses velle ducib⁹ de-
metrii tradere ciuitatē. Hec ergo postq̄ ionathas ꝛ symon tractauerūt: ad hiero-
solymā sunt reuersi. Cūq̄ oēm populū ad tēplū cōgregassent:suadebant muros hie
rosolymorū refabricādos: ꝛ dirutā partē muri tēpli reconstruēdā altisq̄ turribus mu
niēdā:necnō ꝛ in media ciuitate aliū edificare murū:ut custodib⁹ arcis alimentorū co
pia negaret:insup etiā castella q̄ sunt in puincia facerēt tutiora uel fortiora. Cui dum
ꝛ popul⁹ de bene ppositis cōsensisset:ipse quidē menia ciuitatis edificabat: symonē
vo misit puinciā cōmunire. Demetrius aūt transiēs ad mesopotamiam peruenit
Quā cū vellet cū babylone ꝛ supiorib⁹ puinciis obtinere:ut exinde occasiones de to
to accipet imperio:tunc greci uel macedoniā habitātes ut eis prope modū conueniret
legationē ad eū miserūt:pmittētes ei subuenire si ad illos transiret:ꝛ tradere se:uel ex
pugnare cum eo regē parthorū arsacen. Qua spe subito egredit ad eos:ut si parthos
deuinceret:viresq̄ resumeret:regem trifonem postea debellaret:longeq̄ eum a syria
pelleret. Quem cum prono suscepissent animo prouinciales: multos congregasset
viros:bellūq̄ et militiam omnem aduersus arsacen produxisset ipse viuus capitur.

tres hereses iudeorum

sicut alibi iam retulimus. Capitulũ.IX.

Trifon autem cum morte demetrij cognouisset: pfidus antiocho cepit existere. Insidiabat enim: qualiter eum interficiens: ipse regnũ teneret. Impediebant vero impetũ eius et voluntatẽ amicitie ionathe: quas cum antiocho habebat. Unde primum ionathan statuit occidere: et tunc aduersus antiochũ accedere. Fraudib9 ergo vel dolo cogitans ionathan consumere: ad bethsuram ab antiochia venit: quam greci scitopolim appellant: vbi cum electis quadragita milibus ei ionathas occurrit: putãs ad bellum eum venisse. Trifon vero cum ionathan vidisset ad pugnam paratum: donis eum pacauit: suisq3 ducibus vt ionathe obedirẽt pcepit: p hec fidẽ suam volẽs confirmare: cunctãq3 suspitõem depellere: quatenus confidẽtẽ et incautũ: nihilq3 pui dentem caperet: et psuasit ei vt exercitũ dimitteret: quem frustra dicebat esse fatigatũ ab eo: nequaq3 bello existẽte: et vndiq3 pacẽ rebus hñtibus: s3 tenere paucos: et ptho lomaidam simul venire supplicabat: nam tradere ei ciuitatẽ et omnẽ puincie modera tione3: se venisse pfitebat. Jonathas ergo nihil mali suspicatus: sed vera fide vel voluntate trifonẽ hec suadere credẽs: exercitũ dimisit: tria milia secũ sola tenẽs. Ex quibus in galilea duo milia relinquẽs: cum mille tm̃ militibus ad ptholomaidã tri fonem comitatus supuenit. Ut vo intrauit ptholomaidã: portas statim ciues serare runt: fm q eis a trifone erat pceptũ: et ionathan viuum capiẽtes: oẽs qui cu3 eo erant interemerũt. Misit quoq3 trifon illico ad galileã: qui relicto duo milia interficerent Sed hi cũ fama pueniẽte captiõem ionathe compissent: anteq3 venirẽt a trifone missi armis circũdati puincia pcesserũt. Tunc satellites trifonis cũ vidissent eos p anima decertare: nullã eis molestiã inferẽtes: ad trifonẽ reuertũt. Hierosolymite aũt cũ au dissent ionathan captũ: et cũ eo milites perisse: flebãt illius interitũ: et summa de ipso questio apud oẽs fiebat: magnusq3 timor eos inuadẽs: ptristabat ne eis virtute vl p uidẽtia ionathe puatis: vicine gẽtes inimice: et ppter ionathe mortẽ iniqtate: contra se bellũ ostituerẽt: et ad mortis picula puenirẽt: que sicut suspicabãt euenerũt. Nam gẽ tes mortẽ ionathe cũ audissent: contra iudeos bellare ceperũt tanq3 indigẽtes duce.

Trifon ergo exercitũ multũ pgregãs: ad iudeã ascẽdere statuit: vt hierosolymam debellaret. Symõ aũt vidẽs hierosolymitas metuẽtes: cepit eos allogo pfirmare qten9 forti aio eẽnt: nec ptimescerẽt trifone supueniẽte. Et puocãs in tẽplo ppl'm ala criorẽ eũ suis vbis effecit: hic allocutõis iniciũ sumẽs. Pro vr̃a igt libertate o viri iudei me ducũ cũ pre vel fratrib9 mori patũ: qs ignoret: Siqdẽ exẽplã mihi plurima nõ desunt. Mori ei p legib9 vel patria religione nr̃ãm familiam null9 timor inuadit: qui hanc voluntatem ab anima nostra possit eijcere: sed introducat magis desideriu3 vite: vel glorie. Quapropter non vti indigentes duce magno qui laborare: vel pati p vobis recuset: sequimini me prono animo vbicũq3 perduxero: nec enim melior meis fratribus existo vt mee pcã aie: neq3 peior: vt quod illis visu3 est optimũ p patrijs in terfici legib9: vel p dei religiõe deuitẽ: sed in qb9 me oportet ppriũ illis fratrẽ oñdere: in his me demõstrabo psilem. Confido ei in deo vltionẽ ab inimicis expetere: vosq3 oẽs cũ vxorib9 vl' filijs ab eo3 violẽtia liberare: tẽplũq3 incolome cũ dei auxilio reser uare. Nã video gẽtes ptẽsisse vos: tanq3 ducẽ nõ hñtes: bellaq3 ppasse: Cu3 hec symõ vba ad plebẽ fecisset: pfesti depulso ppl's animis metu: audaciã sumpsit: despe rãsq3 ad spẽ bonã repẽte mutat9 ẽ: et vnanimiter exclamauit nutu dei eẽ symonẽ ducẽ et inde vel ionathe fratrẽ pncipatũ tenere dignũ: se quoq3 oib9 ei9 pceptis obsecuturũ pmittẽs: ducis ei ptulit dignitatẽ. Tũc symõ pgregãs oẽs sui exercit9 bellatores festinauit ciuitatis muros recõstruere: turribusq3 altis et fortib9 eã munire. Destinauit etiã ionathã quẽdã aicũ suũ: filiũ absalomi cũ militib9 ad ioppẽ: impãs habitatores ei9 eijcere: nã timebat ne ciuitatẽ traderẽt trifoni: ipe vo hierosolymã tuebat. Trifon

Jonathas dolo captus

Verba symonis fris [illegible]

ãt exiẽs ab ptolomaide cũ mlto exercitu ad iudeã venit:ionathã ligatũ duces. Cui symon occurrit ad iadam ciuitatẽ:q̃ sup montẽ iacet:vnde etiã iudee campi patescũt. Cũ vo trifon a iudeis audisset:ducẽ symonẽ constitutũ:direxit ad eũ:fraudib⁹ vl do lo cupiẽs hunc quoq3 circũuenire:iubetq3 ei si vellet fratrẽ ionathã redimere:ut mitteret argẽti talẽta cẽtũ:duosq3 filios ionathe quaten⁹ fides illi haberet̃ post dimissionẽ:ne iudeã in sua ditione redigeret:quia τ tunc non ꝑ alia re: nisi ꝑ debito vectigaliũ eũ se ligasse cõfinxerat. Cũ symon intelligẽs artẽ trifonis:qa si τ argẽtũ mitteret:illc tñ fratrẽ ei⁹ minime laxaret:s3 τ filios ei⁹ hosti tradi frustra cognoscẽs: tamen territus ne a populo accusaret̃:se causam fraterne necis extitisse:ꝙ nõ pecunias: nec filios ꝓ ipso cõtraderet:colligẽs exercitũ mãdata trifonis indicauit dicẽs:ꝙ hec dolo vl insidijs plena sint:tñ optabili⁹ esse pecunias:s3 τ filios ei⁹ transmittere:q̃3 ꝓpositis a trifone nõ obediẽs:putaret̃ nõ velle fratrẽ absolui:initoq3 cu3 suis symon tractatu:filios ionathe pecuniasq3 trãsmisit. Quas trifon cũ accepisset:nec fidẽ seruare: nec ionathã absoluere voluit:s3 mox exercitũ colligẽs:ad ꝓpria remeauit:ordinatoq3 itinere p idumeã ad hierosolymã ascẽdere cupiẽs: venit ad doram ciuitatẽ idumee. Precedebat vo cũ exercitu symõ:castra ɔ eũ sp disponẽs. Qd cognoscẽtes hĩ q in arce erãt hierosolymitana ad trifonẽ dirigũt:rogantes eũ ad se ocius ꝓperare:q̃ten⁹ alimẽta eis pberet. Ille ergo p noctẽ illã equitatũ parauit:q̃si hierosolymã ascẽsur⁹ s3 niue vehemẽti ea nocte cadente:iter inuiũ repit equis vl peditib⁹ suis. Qua causa obstante:nequit ad hierosolymã trifon ascẽdere:s3 reuertẽs ad cirię:τ ꝓpe galaditiden ingressus:ionathan ibi pimi uel sepeliri iussit:τ ita ad antiochiã ꝑuenit. Symõ aũt ab iasca ciuitate transferens ossa fratris sepelijt in patria sua:luctu3 maxim oĩ sup eũ pplo faciẽte. Tũc symon ingens mausoleũ fabricãs:patri suo:fratribusq3 sepulturã ex albo τ polito lapide ɔstruxit:opus mirabile:ɔspicuũq3 faciẽs:cui⁹ τ portam vndiq3 colũnis sustẽtantib⁹ ex vno lapide visu mirabilẽ statuit:insup τ piramidas se ptẽ parẽtib⁹:vel vnicuiq3 germanoꝝ singulas supposuit:magnitudine vl decore lucẽtes:q̃ hacten⁹ seruant̃. De sepultura quidẽ ionathe:τ de edificatiõe monumentoꝝ:hoc studiũ symonis agnouim⁹. Defunct⁹ ergo est ionathas:ꝑ̃ncipatũ agens sacerdotijq3 annos q̃tuor gẽtẽ cõtinuit iudeoꝝ. Et de labore quidẽ mortis ei⁹ in mutuis documẽtis:publicisq3 monimẽtis ꝑmi anni symonis bñfactoris:τ iudeoꝝ ꝑ̃ncipis scriptũ est. Itaq3 iudei feliciter aduersarios vicinos supauerũt: cũ symõ gazaram ciuitatẽ:vl ioppen:vl iamniã deuastaret:arcẽq3 hierosolymoꝝ deponeret: ne forte inimicis refugiũ esset:vnde ꝑcurrẽtes ledere eos possent. Qd cũ fecisset:optimũ τ vtile putauit etiã montẽ sup quẽ arx cõstituta erat destruere. Quo multitudo cũctiq3 ingressi:montẽ destruebant:τ nec die nec nocte cessantes p tres annos:deposuerũt eũ ad solũ:campũq3 planissimũ fecerũt:ita ut eminẽti⁹ tẽplũ excelleret:arce vl mõte depositis. Ea q̃ tẽporib⁹ symonis gesta sũt:hũc ɔtinẽt modũ. Cap. X.

Post captiuitatẽ demetrij:nõ multo post alexandri filiũ antiochũ qui theos nominabat̃:trifon interemit tutor ei⁹ quarto impij eius anno:amicos aũt τ familiares suos ad milites transmisit:τ multas dare pecunias pollicet̃:si eum regẽ ordinarẽt. Nam demetriũ a parthis captũ nũciabat teneri:frẽm vo eius antiochũ si ꝑ̃ncipatũ optineret:multa pessima eis facturum eẽ dicebat:dum ꝓditionẽ eoꝝ vlcisceret̃. Qui cũ spassent affluẽtia pecuniaꝝ sb regno trifonis frui: ꝑ̃ncipẽ eũ ɔstituũt. Trifon ergo vt regni insignia suscepit: cõtinuo nequitiã suã patefecit:τ innotuit oib⁹:quia ꝙ priuatus humiliter multitudini obsequebat̃:nõ hoc voluntate bona: s3 impossibilitate faciebat. Postq̃3 vo regnum adept⁹ est:exuens se simulationẽ verus trifon apparuit:cepitq3 poti⁹ extraneos q̃3 clientes diligere. Pro q̃ re exercit⁹ eius recedẽs ab eo ad cleopatrã demetrij vxorẽ cõtulit se: que tũc in seleucia cum filijs erat conclusa.

mors Ionathe

Errantē vero fratrē demetrij antiocbū: qui sotber al's pius dicebat̄: nullaq3 ciuitate eū admittēte trifonis timore: mittit cleopatra: ad suas eni nuptias: ꝛ ad impiū inuitās. Quē ad hoc inuitauit suadētib⁹ amicis: ꝛ timore volētib⁹ trifoni ciuitatem seleuciam aperire. Cap.XI.

CUmq3 intrasset seleuciā antiocb⁹: ꝛ fortitudo ei⁹ p singulos dies cresceret: exijt pugnatur⁹ ꝯtra trifonē. Quē vincēs: a supiore syria repulit ad pbenicē: ꝛ in dorā castello munito ꝯclusum obsidebat: mittitq3 ad symonē p̄ncipē sacerdotū iudeorū legatos ꝓ amicitijs vel auxilijs. Qui cū libēter petitōem suscepisset: pecunias m̄ltas cū alimētis: militib⁹ dorā obsidētib⁹ large p̄buit: vt antiocb⁹ eū inter necessarios amicos pauco t̄pe pateret̄. Nam trifon dum a castello dora ad apamiā fugeret: captus in ea conclusione pemptus est: tertio sui regni anno. Cap.XII.

SEd antbiocb⁹ auaritia l' p̄uitate sua symonis obliuionē vna cū ministratis pecunijs ꝛ alimētis ꝯcepit: viresq3 militares cuidā cēdebeo amico tradēs: ad depcatiōem iudee captiuitatēq3 symonis misit. Sed cū symō audisset antiocbi p̄uaricatōe3 licet senex eēt: tamē eo q̄ nibil ab antiocbo iustū fieri videbat: ꝯcitat⁹ ad audaciā sup etatē suā iuuenilē fortitudinē accepit: ꝛ disposuit q̄dē filios cū bellicosissima p̄te militu3: ip̄e v̄o p aliā p̄tē militū cū reliq̄s virib⁹ p̄rexit ad bellū: multosq3 in vallib⁹ mōtiū ad insidias locabat: nullusq3 conat⁹ ei⁹ euasit: s3 oēm bostiū vincēs exercitū: in pace reliquā vitā agebat. Nam ꝛ ipse cum romanis de auxilijs ꝯposuerat. Ca.XIII

IGit annis octo p̄ncipatū sacerdotij iudeoꝝ regēs: morit̄ in conuiuio p insidias ptbolomei generi: ꝛ vxorē ei⁹ cū duob⁹ filijs capiēs: ꝛ victos b̄n̄s: misit: vt tertiū ioannē q ꝛ bircan⁹ vocabat̄ app̄bēderet. Qd cū sensisset iuuenis: euasit piculu3: ꝛ ad ciuitatē festinauit: ꝯfidēs de pp̄lo ꝓpter p̄ris sui b̄n̄ficia: ptbolomeiq3 odiū. Properātē v̄o p aliā portā ptbolomeū intrare: popul⁹ expulit: nam bircanu3 recepat. Hinc ptbolome⁹ ad aliq̄d castellum noīe dagō in biericbo discessit. Ca.XIIII.

ACcipiēs aūt p̄mū p̄ncipatū bircan⁹ deū bostijs placauit: ꝛ ita cōtra ptbolomei militiā ꝓduxit exercitū. Et cū ad locū p̄uenisset: in alijs oib⁹ bostē circūueniēs p̄ualebat: vicebat̄ t̄n m̄ris ꝛ fr̄m amore: quos sup muꝝ ptbolome⁹ trabēs in ꝯspectu ei⁹ torq̄bat: ꝛ p̄cipitare minabat̄ si nō ab obsidiōe discederet. Hircan⁹ aūt q̄ātū remitteret de obsidiōis industria: t̄m carissimis putabat offerre s̄bsidia: nedū male pateret̄: ei⁹ crudelitati reputaret̄. Mater aut ꝓtēdēs man⁹ petebat: ne ꝓpter eos differret: s3 m̄ltomagis ip̄etu castellū inaderet: inimicoq3 sue p̄tāti s̄bacto: ꝓ carissimoꝝ tormētis redderet retributiōem: sibi quoq3 estimās hoc eē vtilimū si p suā mortē bostes atroci⁹ depirēt. Hircanū ergo petitōib⁹ m̄ris incēsu3: castellū capiēdi furor tenebat. Rursus v̄o cū vidisset matrē cedi vl' dissipari soluebat̄: ꝛ ꝓ ingestis m̄ri tormētis: impetū deponebat obsidiōis: taliq3 necessitate obsidiōis al's obsedēdi ꝓtract⁹ septimū annū expleuit: in quo sp iudei vacāt. Nā p sep tē hūc obs̄uāt: sicut in septimis dieb⁹. Quapropter ptbolome⁹ a bello solut⁹: occidit m̄rēm ꝛ frēs bircani: ꝛ fugit ad zenonē q cotilas appellabat̄: in pbiladelpbia tyrānidem exercētem. Cap.XV.

ANtiocbus aute3 infestus symoni de interitu sui exercitus: contra iudea3 accessit quarto anno sui imperij: primo vero bircani: olimpiade centesima sexagesimasecunda. Cumq3 deuastasset prouinciam: bircanum in ciuitate inclusit: quam septem aciebus circūdedit: nibil tamē ꝓficiebat: ꝓpter murorum munimina: ꝛ ꝓpter obsessorum virtutē: necnon ꝛ aquarum inopiam: quapropter siccitatem domabatur. In parte vero planissima turres statuit celsiores: numero centū tres: tecta vnaquaq3 babēte sup q̄s militares ordines disposuit: multosq3 quotidie labores ꝯgressus inferebat: fossamq3 latā ꝛ altissimā ꝯstruēs: muros ciuitat' deposuit. Judei g̃ m̄ltas icursiōes ꝯtra moliebāt̄: ꝛ siq̄dē incautos aduersarios inuenissent: pessime eos ꝯterebant

si vo pñtes esse al's psensisse eos cognoscerēt:innocui rediebant. Ut vo noxiā multi tudinē intra ciuitatē hircan⁹ attendit cōsumēdis citius necessarijs:nihilq3 populo p desse cōspexit inutilē eius partē secernēs foras ciuitatē emisit:que vo bellicosa τ for tis erat:hanc tm̄ tenuit al's retinuit. Antiochus aūt pfectos egredi vetabat. Qui dū3 inter muros errarent:seuissimis tormētis miserabiliter animas exalabant. Cū vo fe sti dies tabernaculoꝝ venissent:miserati eos intra ciuitatē denuo receperunt. Hirca nus itaq3 ad antiochū legatos direxit:petēs inducias septē dieꝝ: ppter festiuitatem deiq3 supplicationē. Qui cū audisset:respondit legatis. Immolate. Necnō etia3 ad sacrificiū magnificentissimū destinauit thaurū:cornib⁹ inauratis τ pocula plena oib⁹ aromatib⁹ aurea vel argētea:qd̄ sacrificiū adductū susceperūt:qui ante portas stabāt τ ad templū duxerunt. Antiochus aūt iste exercitui melius antiocho epifane cla ruit:nā ille capiens ciuitatē:porcos sup aram immolauerat:τ ius carniū p totū tēplū sparserat:etiā leges iudeoꝝ:paternāq3 religionē cōfuderat: ppter q̄ gens rebellauit: τ mime recōciliari passa est:hunc vo antiochū ppter pietatē religionis:oēs pium vo cauerunt:laudantq3 modestiā eius. Hircanus etiā aiaduertēs studiū ipsi⁹ erga deū: petiuit eni ut patriā eis cōuersationē restitueret. Qui cū refutasset pessimū ɔsiliū: sua dentiū gētē cape legib⁹ dissonantē:ad oēm pietatē flexus:legatis respondit: si trade rent arma:partēq3 tributoꝝ ioppe aliarūq3 ciuitatū circa iudeā existētiū soluerēt: τ cu stodias in ciuitate susciperūt:cōfirmans pactū:finiret bellū. Iudei vo oīa pferre pter custodiā cōsentiebant:quā nō ppter aliud nisi p dissimili cōuersatiōe recusabant: pro custodia tñ obsides dare pfitebant:τ talēta argenti quingenta:ex qb⁹ statim trecenta cū obsidib⁹ obtulerūt:inter quos erat τ frater hircani. Que cū suscepisset rex antioch⁹ τ coronā ciuitatis deposuisset:obsidionē soluens discessit. Hircan⁹ vo sepulchru3 dauid apiens:q multo ditior quōdā regib⁹ fuit:tria milia talēta pecuniarū exinde p tulit:ex quib⁹ pm⁹ iudeoꝝ cepit pegrinos alere. Cōposuit etiā cū antiocho amicicias suscipiēsq3 eū intra ciuitatē:munificēter habūdeq3 militib⁹ oīa necessaria mistrabat. Cūq3 exercitū antioch⁹ ɔ parthos duceret:cū eo hircanus egressus est. De his ē te stis Nicolaus damascen⁹:sic in historia docēs. Trophēū iistēs antioch⁹ iuxta flu uiū licū:vbi vicerat in dathim parthoꝝ ducē:ibi duob⁹ dieb⁹ remorat⁹ est:petēte hirca no iudeo: ppter aliquā patriā iudeoꝝ celebrationē:in q̄ nō erat legitimū eos pficisci Et quidē hec nō est mentit⁹. Nam quinqgesima festiuitas p⁹ sabbatū instabat: in q̄ mime l3 nobis ul'i sabbat? ul'i festo die viā cōficere. Tūc ei antioch⁹ cū arsace ptboꝝ rege cōfligēs:τ multū pdens exercitū interijt. In regno aūt syrie frater ei⁹ deme tri⁹ succedit:arsace eū a captiuitate soluēte eo tēpore quo antiochus ptboꝝ terrā igres sus est:sicut prius demonstratū est. Capitulū. XVI.

Hircanus vo Antiochi morte cognita:statim ad syrie ciuitates expeditionē pa uit:arbitrat⁹ impatos eas τ debtas pugnatorib⁹ defensoribusq3 iuenire:qd̄ etiā euenit. Nā medabā cū multū exercit⁹ ei⁹ laborasset:sexto mēse capit:post etiā samo gā:ul'illas q̄ vicine fuerūt:necnō etiā sicimā:garizim:gentēq3 cuthеoꝝ q̄ tēplū edifi catū ad similitudinē hierosolymitani possidebat: qd̄ alexandri mādato sanaballath dux cōdidit: ppter manassen suū generū:fratrem iaddo al's iaddus pncipis sacerdo tū:sicut supius intimauimus. Contigit vo templū hoc dirui post annos ducentos Hircan⁹ ergo ciuitates idumee adora:cū:marissam:cunctosq3 cū domuisset idumeos pmisit eis puinciā habitare:si circūciderēt:legibusq3 iudaicis vterēt. Qui desiderio patrie terre circūcisionē τ aliā cōuersationē iudeorū ptulerūt:ideoq3 ex illo tpe cepūt. eē iudei. Quo facto:hircan⁹ pnceps sacerdotū societatē romanoꝝ renouare cupiēs le gatōnē ad ipos direxit. Cūq3 senat⁹ scripta ei⁹ suscepissз:ɔposuit amicicias hoc mō.

Fannius marci filius:cōsul:senatū omnē octauo idus februarias: in cāpu3 iussit

cōuenire: pñte luceo manlio: lucij mentinij filio: et gaio sempronio falerne filio: ꝓpter hoc quod legati iudeorū petierūt: symon filius dositbei: et appollonius alexandri: et diodorijs iasonis: viri optimi a populo iudeorū destinati: de societate vel auxilijs exbibēdis: quam cuz romanis de publicis rebus babuerūt: vt ioppe: et portus: et zora vel fontes: et ciuitates: insup et villas quas antiochus pugnās cōtra senatuscōsultuz tenuit restituātur: et quatenus nec regij milites p terrā eorū cum subiecti sint trāseāt vt etiam illa que p antiochū gesta sunt: cōtra senatuscōsultū censeant: et legatos mittant: quatenus recipiāt que ab antiocho ablata sunt: et ꝓuinciam estimēt vastatā: vtqz eis ad reges et populos liberos littere darent: quatenus ad ꝓpam domū illesi reuerterent. Placuit igit amicitias et auxilia cum hominibus bonis: et a bono populo vł amico transmissis esse renouādas. De rebus autē ablatis responderunt consulares: cum a suis negocijs senatus vacauerit: festinabit imposterū nullam in eos iniquitatē ab aliquo fieri: decernētes dare consulē fanniū publicas pecunias expēdēdas: dum ad patriam remearēt. Et fannius quidē legatos iudeorū remittit: pecunias publicas eis pstans ex senatuscōsultu: p quod debuissent cum tutela ad suā redire patriā.

In his quidē pnceps sacerdotuz hircanus erat. Interea rex demetrius cum exercitū aduersus hircanū colligeret: nec tēpus ei: nec occasio data est: cum milites: et syri maliciā eius abhorrerēt: et p legatōem peterēt ptholomeū fiscone cognominatuz: quatenus de genere seleucij trāsmitteret eis: qui deberet accipe pncipatuz. Ptholomeus autē cum alexandro zebenna exercitū mittens: pugnaqz commissa: demetrius superat. Qui dum fugeret ad cleopatrā suam vxorē in ptholomaide: ab ea non susceptus: tirum recedēs: tentus: multaqz passus ab inimicis: interijt. Ca. XVII.

Alexander autem regnum accipiens: et amicitiā cum hircano pncipe sacerdotū componens: interiecto tandem tempore: expugnatus ab antiocho filio demetrij crispi nomine occiditur. Cūqz antiochus imperiū syrie tenuisset: contra iudeā exercitum destinare timuit. Audiens vero germanum suum et ipsum nomine antiochū ex eadem matre ꝓgenitum: multas vires contra se a cizico congregasse: eum intra ꝓuinciam statuit expectare: quatenus obuius incursionibus fratris antiochi resisteret: qui cizicenus dicebatur: ꝙ in illa ciuitate nutritus esset: filius autem fuerat antiochi qui sother nuncupabatur: et vitam bello parthico terminarat. Hic etiam frater erat demetrij crispi patris. Contigit vero ambos fratres vnam vxorem cleopatrā duxisse quemadmodum et alibi retulimus. Cizicenus autem antiochus ad syriam pueniens: diu cum fratre bella commisit. Interim hircanus omni tempore illo pace fruebatur. Nam et ipse post mortem ātiochi a macedonibus destitit: dū neqz vt amicus: vel subiectus aliquid eis pbuisset. Cuius res abunde creuerunt temporib᷒ alexandri zebennei: et magis tunc quādo hi fratres contra se pugnabant. Nam dum bello occupati fuissent: hircan᷒ iudeā cū licētia possidebat: mł'tāqz pecuniaꝝ summā collegit: ambosqz inter se dimicātes ꝯtēnēs: expeditōem ꝯtra samariā ciuitatē valde munitā ꝓduxit: de q̄ suo loco referā: qualiter ab herode sit ꝯdita: et sebaste nominata. Accedēs igit ad eā studiose obsidebat: memor maloꝝ que samarite ꝯtra marissenos colonos et auxliatores iudeoꝝ ꝯmiserūt: obediētes syroꝝ regib᷒. Cū ergo menia vndiqz circūdedisset: duplici muro cīcta stadijs octoginta: filios suos obsidioni ꝑposuit: antigonū et aristobolū. Quib᷒ iminētib᷒ in tātā necessitatē famis samarite icīderūt: vt etiā illicita tāgerēt: et vocarēt adiutorē antiochū cizicenū. Qui stati veniēs ad defensionē: vincit ab aristobolo: fugatusqz a fratrib᷒: vsqz ad scitopolim currēs: euasit piculuz. Hi rursus ad samaritas reuersi: ꝯcludūt eos intra murū: vt secūdo necessitate coacti samarite: adiutorē vocarēt antiochū: q dū a ptholomeo lathiro sex milia viros petisset quos ptholome᷒ inuita mr̄e direxit: nā necdū a pncipatu eū expulerat: pmū pdatorio

modo inuadit bircani ꝓuinciā cum egyptijs: nō audēs apte pugnam committere. Nam vires suas sciebat impares: sed sperās populatione terre cogere bircanū a samarie obsidione recedere. Cūq₃ multos milites ꝑderet insidijs circūuentos discessit ad tripolim: callimandro ⁊ epicrati bellum iudaicū cōmittens Callimander ergo aduersarijs fugam simulantib⁹: ⁊ post reuersis statim consumit: epicratis aūt manifeste pecunijs seductus: scitopolim cum vicinis locis ꝓdidit iudeis: samarie vō obsidionē soluere nō potuit. Igit bircanus sub anni cōclusione capiēs ciuitatē: nō hoc solo cōtentus est: s₃ totā deleuit samariā. Nam sic eam vertit: ut vallū magis q₃ ciuitatē fuisse illic quisq₃ iudicaret. Mirabile tamē aliquid de principe sacerdotū bircano dicit: quēadmodū ei deus locut est. Nam referunt illo die quo filij eius cū cizice no conflixerant: dum ipse in tēplo solus sacerdos adoleret thura: audisse vocē ꝙ filij eius vincerent antiochū. Qui cū a templo ꝓcessisset: hoc oi populo manifestū fecit: qđ ita constanter euenit. Hircanus quidē in his degebat. Per idē vero tēpus nō solum bierosolymoꝝ iudei: s₃ ⁊ ꝓuinciales ⁊ alexandriū babitātes: ⁊ egyptū: ⁊ ciprū₃ feliciter agebant. Nam cleopatra regina cōtra filiū ptholomeū latbirū seditionē mouens: ordinauit duces chelchiam ⁊ ananiā filios onie: quē superius retulimus tēplū edificasse in terra beliopolitana ad similitudinē sacrarij bierosolymoꝝ Cleopatra tamē cum audisset bis exercitū: sine sentētia eoꝝ nihil tractabat: sicut testatus est strabon capadocus: ita dicens. Nam plures ⁊ qui cum eis descēderunt: ⁊ quos postea cleopatra mittebat: in cipro statim ad ptholomeū transiebant: soli vō iudei qui onie dicebant apud cleopatrā ꝑmansere reginā: propter chelchiam ⁊ ananiā. Hec strabon disseruit. Hircano aūt inuidiam mouit apud iudeos felicitas: magis autem pharisei. Nam mala eum volebant pati: qui tantū apud populum valebant: ut siqđ contra regē ⁊ principē sacerdotū dixissent: facile crederet. Discipulus tamē eorum ⁊ bircanus fuerat: ⁊ nimis ab eis diligebat. S₃ cū eos ad cōuiuiū vocaret: ⁊ amicabiliter pasceret: nimisq₃ delectari vidisset: dicere cepit. Scitis me velle iuste oia agere: ꝑ que deo ⁊ vobis placeam. Rogo aūt: siquid me peccantē videritis ⁊ recta via deuiātem: reuocate atq₃ corrigite. Qui dum ei testimoniū preberent: oi virtute ornatum esse letatus est. Tū vnus ex accūbentib⁹: eleazarus noie maliuolus: ⁊ seditionib⁹ gaudēs quoniam inquit dixisti: te velle veritatem cognoscere: vis iustus esse: depone pncipatum sacerdotij: ⁊ tantum sufficiat tibi populi regere magistratum. Hircano vero causam consulēte: quapropter deponeret principatū: quoniā inquit audiuimus a senioribus captiuā fuisse matrē tuā sub antiocho epiphane: quod falsum fuerat. Contra quē iritat⁹ bircanus: oēsq₃ pharisei valde indignabant. Tunc ionathas quidam de sadduceorū heresi: que cōtraria phariseis existit: valde bircano amicus: dicebat: scientibus omnibus phariseis eleasarū blasphemiā fecisse: ⁊ hoc manifestu₃ illi fieri posse si requireret illos: qua dignus esset pena ꝑ verborū qualitate multari. Cūq₃ bircan⁹ phariseos interrogasset: qua iudicarēt eum pena meritū: nō enim credo inquit cū vestra sentētia factā iniuriam: tunc illi cum eū honorari vellent: dicebant ad mensuram pene plagas ⁊ vincula sufficere: nam non videbatur digna contumelia morte multari: ⁊ quia molesti sunt naturaliter ad tormēta pharisei valde cōtristabatur: vnde illorū sententiā maledictiones eleazarū putabat sibi fecisse. Incitator vō ire eius ionathas flexit eum: relictis phariseis: ad sadduceorū partē transire: ut ⁊ leges ab eis populo dispositas solueret: custodesq₃ eoꝝ puniret. Unde summū ei vel filijs odiū a multitudine concitatum est. Sed de his quidem iterum disseremus. Nunc autem volo demonstrare: quas leges populo patrum successione tradidissent pharisei: que non sunt iter mosaicas leges conscripte: ideoq₃ sadduceoꝝ gens has expulit: dicēs illas debere tenere leges q̄ ↄscripte sūt: illas vō q̄ a ptib⁹ tradite fuissent mime custodiri.

Et de his multa questio: vel altricatões maxime fiebant: ꝛ saduceos copiosi vel diuites sequebant̄: populares vero non eis obsequebāt: sed pharisеos vnanimiter adiuuabāt. De his tamē duabus heresibus atq; assenoꝝ in secūdo volumie iudaice historie disseruimus. Hircanus autē post seditõem sedatā feliciter vixit: ꝛ pncipatū optime rexit annis trigitauno: defunctusq; reliquit filios qnq;: qui maxime al's maximis his tribus rebus dignus a deo iudicatus est: magistratu populi: principatu sacerdotij: ꝛ pdicatõe pphetie. Nam deus cum eo erat: ꝛ futuroꝝ pscientiam ei donauit ita enim cognoscebat ꝛ pdicabat: vt etiam de duobus filijs prediceret: q̄ rerū domini non diutius pmanerent. Quorum interitum ope pcium est narrare: quatenus sentiamus: quātum indigni felicitate patris fuissent.

Capitulum. XVIII.

Defuncto enim patre: maior aristobolus magistratū ad regiam dignitatē trāsferre decreuit: primusq; sibi diadema imposuit: post quadrigentos octogita ꝛ vnū annos: ꝛ tres mēses: ex quo de captiuitate babylonica populus liberatus ad ppa remeauit. Amans autē fratrē suum secūdum antigonum: simili dignitate eum ordinauit: alios vero vinculis tenebat astrictos: inclusit etiam ꝛ matrem pro magistratu altricantem: nam illam hircanus dominā esse reliquerat: qui ad tantam crudelitatem pductus est: vt vinculis eam penuriaq; consumeret: insup addidit matri etiam antigonum quem amare videbat̄: ꝛ communis regni habere consortem: accusationibus alienatus ab eo: quibus pmum quidem non credebat: aliqua amore non admittente aliqua vero p inuidiam arbitratus dicta. Sed cū antigonus clarus ab expeditõe redisset: tempore quo festiuitatē tabernaculorū deo celebrant: contigit aristobolū quidem morbo teneri. Cum antigonus agens dies festos ad templum ascendit: valde splendidissime ornatus cum suis armatis: ꝛ multum pro salute fratris orauit. Maliuoli vero cupiētes eorum separare concordiam: occasionem se cepisse pompam antigoni putauerunt: ꝛ victoriam eius coram rege: pompamq; maliuole dilatabant: quo modo in celebratõne tabernaculorum sublimis apparuit: vt non hec a priuato fieri viderentur: sed regie munificentie ostentatio crederetur: eumq; cum multitudine militum venturum ad fratris interitum nunciabant. Aristobolus autem cum his accusationibus inuitus credidisset: timens ne in fratris suspitõem incideret: simulq; suā custodiam curans: disponit custodes sui corporis: in subterraneo vel tenebroso loco.

Jacebat autem ipse in turre que antoniana dicebatur: ꝛ precepit vt inermem occiderent nullum: fratrem autem antigonum si armatus intraret interficerent: mandauitq; antigano: vt sine armis veniret. Regina vo insidiatoribus antigoni psuasit mādata portanti contradicere: quia frater tuus inquit audiēs construxisse te arma: ornatumq; bellicum: petit vt ingrediaris cum armis: quaten⁹ videat eoꝝ facturam. Quo nuncio antigonus nihil arbitrat⁹ dolosū: sed confidēs de fratris affectu: sicut erat armatus ad aristobolū ingredit̄: vt armoꝝ demōstraret ornatū. Cūq; ad turrē que stratonis dicit̄ puenisset: ab eis qui in tenebroso loco fuerāt collocati psternit̄. Cui⁹ mors ostēdit: nihil inuidia: nihil accusatõe validi⁹: neq; magis aliud secernit fidē: seu naturalem familiaritatē: q̄ iste passiões. Ammirari pōt quilibet ꝛ iudā esseū generē: qui nunq̄ in his que pdixit mētitus ē. Nam hic cum vidisset antigonū p teplū transire: clamauit socijs suis ꝛ notis: qui grām pdicēdi futura doctrine eius obseruabāt: Melius est mihi inqt mori: q̄ si morte fuero mētit⁹ antigoni: quē hodie video pituum in turre stratonis. Locus vo stadijs sexcētis distabat: vbi eū pdixit interfici. Diei quāplurima pars transierat: vt etiā dubitare vaticinatõne videret̄. Cūq; hec dixisset: tristisq; eēt: nunciat̄ ei antigonū esse defunctū in subterraneo. Nā ꝛ ipsa turris stratonis dicebat̄: eodē noie quo maritima cesarea nūcupat̄. Igit̄ vatē hoc perturbauit.

Aristobolū aūt fraterne cedis pnia fletusq; possedit: necnō etiā egritudo mētē ei⁹

Judas esseus vates

celeri dolore psuasit: τ intollerabilē passionē corrupt⁹ viscerib⁹ sustinebat: copiā quoqꝫ sanguinis euomebat. Quē dū puer aliquis portaret: lapsus ē i loco quo macule sanguinis adhuc antigoni pmanebant: ut arbitror dei puidētia disponēte. Quo facto: clamor vidētiū fusum sanguinē eleuatus est: dum existimarēt hoc puerū sponte fecisse. Clamorē vo cū aristobolus audisset: causamqꝫ requisisset tacētibus ampli⁹ minabaṫ discere volens clamoris causam: homines eni suspicanṫ in his q̄ taceṫ: τ sp eē peiora putant. Ut vo cogēti τ interminanti veritatē apuerunt: confundiṫ eius mens: pcussa cōsciētia sua: gemēsqꝫ cum lacbrymis ex alto pectore dixit. Nūquit latere deum potui in tam impijs τ crudelibus factis: ut nō scelere fraterne cedis veloci pene consumeret. Usqꝫquo improbū corpus phibes animā ad vmbras fratris τ matris accedere. Cur non eam celeriter reddis: sꝫ paulatim libo sanguinē interemtis. Que cum dixisset: moriṫ regni suo primo anno: qui etiam dict⁹ est filellin: id est amator grecorum. Multum vo patrie pfuit. Nam subegit itureos: plurimāqꝫ eorū puinciam iudeis adiecit: τ cōpulit habitantes in ea: ut si vellent in puincia pmanere: circūciderentur ƀm leges mosaicas. Erat aūt nature valde moderate: vl' pudoris ingenui: sicut testimoniū prestat strabon nomine timagenis: ita dicens. Modestus fuerat hic vir: τ nimiū iudeis vtilis. Nā puinciam eis adquisiuit: τ partē gētis itureorū sibi circūcisionis vinculo cōiunxit. Capitulū. XIX.

Defuncto tamē aristobolo: salomi vxor eius q̄ apud grecos alexandra nominatur: soluens fratres eos quos ligatos aristobolus tenebat: ut pdictū est: ianneū qui τ alexander dicebatur. regē ordinauit etate maiorē: qui nunqꝫ ad faciē patris venit. Causa vo huius odij: talis fuisse diciṫ. Cum diligeret priores filios suos hircan⁹ antigonū τ aristobolū: τ apparuisset ei deus in somnis: τ interrogasset eū: quis filioꝝ successor eius existeret: deo demonstrante vultum isti⁹: cōtristatus ꝙ omniū bonorū suorū hic heres existeret: genitū in galilea nutriri dimisit. Deus vo nequaqꝫ mētitus est hircano. Nāqꝫ regnū post aristoboli finem iste suscepit. Qui vnum e fratrib⁹ suis intentē regnū psumere interfecit: alterū vo volētē innocēter viuere honorabiliter tractabat. Is eni dum pncipatū suum sicut τ ei videbaṫ vtile disposuissꝫ: expeditionē contra ptholomaidā egit: pugnaqꝫ cōmissa: victor in ciuitatē hostes cōcludēs: obsidebat eos. Nam ex ciuitatibus maritimis: ptholomais τ gaza sole ut subijcerētur restabant: necnō etiam zoili tyranni stratonis: τ dora. Sed philometore antiocho: fratreqꝫ eius antiocho ciziceno inuicē decertātib⁹: suasqꝫ vires pdentib⁹: nequaqꝫ ptholomaite spabant ab illis auxilium. Quibus obsidione exhaustis: zoilus qui turrē stratonis doramqꝫ tenebat: agmen militare nutriēs: tyrannidē meditatus est: dum reges contra se bellarent: τ paululum ptholomaitis subueniebat: quia nec reges talē familiaritatē circa eos habebāt: ut cōfiderēt ab eis mereri solacia. Uterqꝫ eni tolerabat: qđ sepi⁹ athlet⁹ ꝯtigit: q cū virib⁹ diffidūt: erubescētes credere: otio ul' quiete certamia differūt. Reliq ptholomaitis spes erat i regē egyptiorū: ptholomeo latiro: q cū a matre depuls⁹ a regno fuissꝫ: ciprū habitabat. Igiṫ mitiētes ad eū ptholomaide petebāt auxilio venire: qtenꝰ eos a manib⁹ alexādri piclitātes eripet. Spem vo nō minimā etiā ei legati excitauerūt dicētes: si trāsiret ad syriā: haberet gazeos τ zoilū: isup τ sydonios ac multos alios: p ptholomaitis secū pugnātib⁹. Quib⁹ icitat⁹ nauigare festinauit. Per idē tēp⁹ demetri⁹ orator eloquētissim⁹: psuasit eis sentētiā pmutare: meli⁹ esse dicens: incertū iudeoꝝ sustinere piculū: qꝫ manifestā suscipe seruitutē: dū se traderēt domino: quo facto nō solū psens haberēt bellū: sꝫ multo maius ab egypto sparēt. Nā τ cleopatram nequaqꝫ pati filiū vicinū exercitū aggregare dicebat: sꝫ venturam cum maximo cōtra eum exercitū: q̄ pperabat τ a cipro filiū eijcere: τ cū ptholomeus nihil proficeret: rursus ciprum fugeret: ipsi vero nouissimum haberent periculum.

Ptholome⁹ vero: quãuis p viã cognouisset ptholomaitaꝝ volũtatẽ mutatã: nõ minus tamẽ nauigauit: ⁊ applicuit in sycamina: ibiqȝ vires suas deposuit. Omnis vero exercitus eius erat cum eqtibus ⁊ peditibus trigita milia. Quos cum iuxta ptholomaidam ꝑduxisset ⁊ applicuisset: valde cogitabat: quomodo neqȝ legatos eius susciperent: neqȝ v̾ba audirẽt. Sed cum venisset ad eum zoilus ⁊ gazai: appeterẽtqȝ auxilium sibi ꝓberi: ꝙ terra eorum a iudeis ⁊ alexandro depopularetur: soluit obsidioneȝ alexander ptholomei timore: reuersusqȝ ad ꝓpaȝ terram: deinceps bella disponebat latẽter quidẽ cleopatrã contra ptholomeũ inuitans: apte v̾o amicitias ⁊ auxilia cum eo se componere simulans: ⁊ quatuor milia talẽtorum argẽti se dare ꝓmisit: si zoilum tyrannum depelleret: terramqȝ eius iudeis traderet. Tunc ergo ptholome⁹ alexãdri amicitias suscepit: ⁊ zoilum subegit. Deinceps cum audisset latenter ad cleopatram matrẽ eius mandasse: soluit pacta que cum eo fecerat atqȝ fidem: ⁊ ad ptholomaidã quidẽ accedẽs obsidebat: ꝙ eum non suscepissent: ibiqȝ relinquẽs duces: ⁊ partẽ sui exercitus vt obsessos custodirẽt: cum reliqua parte iudeam populaturus inuadit.
Alexander vero cum ptholomei p̾uaricatõem audisset: congregauit ꝓuincialiũ quinquaginta milia: vt autẽ alij historiarũ scriptores dixerũt octogita milia. Cum ergo collegisset exercitum: occurrit ptholomeo. Ptholomeus itaqȝ subito inuadẽs asachron ciuitatẽ galilee die sabbatorum viriliter cepit eam: vnde decem milia corporuȝ: ⁊ aliã multam p̄dam abstulit. Cũqȝ temtasset sephorim ciuitatẽ: pauco distantẽ spacio a ciuitate capta: multos amisit. Post autẽ cum alexandro bellaturus p̾rexit. Cui cum alexander iuxta iordanẽ fluuiuȝ occurrisset: in loco qui asaphon dicit̾ non longe a iordane fluuio castra sua disposuit: h̃ns octo milia pugnatorum: quos ecatontamachos vocabat: id est contra cẽtum pugnãtes: quomodo ereis scutis vtebant̾. Uerum etiã fuerunt ⁊ ptholomeo ꝓpugnatores: cum clipeis ereis: sed min⁹ iudeis ornati: ideoqȝ milites ptholomei timidi ad p̄lium accessere. Sed nom p̾uam audaciam eis immittebat filostephanus: qui stratigimatoruȝ peritus: eos fluuiuȝ transire ꝓhibebat: supra quem castra sua posuerat. Alexandro inter hec minime visum est transitum eoruȝ vetare: dum putaret: quia si post dorsum fluuium haberent: nequaqȝ possent a pugna discedere. At in p̃ncipio p̄lij ex vtraqȝ parte fortiter pugnatum est: pari animositate vel studio: vt ab vtroqȝ exercitu multi ꝓsternerẽtur. Sed cum alexandri exercitũ supiorẽ filostephanus vidisset: milites diuidit: ⁊ defectos suos fortiter adiuuans: nulloqȝ subueniẽte iudeis: partem illam cum eis qui prope stabant ad fugam conuertit. Q̄d cuȝ vidissent milites ptholomei secuti iudeos interficiebant. Post autẽ reuersi reliquos ad fugam verterunt: ⁊ tãdiu ꝓstrauerunt eos: vsqȝquo ⁊ ferrum ⁊ manus eorum defecissent. Triginta ergo milia occisa fuisse dicuntur. Timagenis vero quiquagita milia retulit: reliquos autem captos: paucos vero ad suam fugisse ꝓuinciam. Tunc ptholomeus post victoriam ꝓuinciam pagrans: vespere facto in quibusdaȝ iudee villis ingressus est: quas plenas mulieribus ⁊ infantibus inueniens: iussit militib⁹ suis vt occiderent ⁊ laniarent: membraqȝ eorum in cacabis mitterent ad coquendum.
Hoc autem simulauit: vt hi qui fugerant a pugna putarent hostes suos carnibus humanis vesci: ⁊ exinde eos valde metuerent. Cepit vero ⁊ ptholomaidam: sicut alibi retulimus. Sed cleopatra cum respiceret filium suum crescere: ⁊ iudeã licẽter deuastare: ciuitatẽqȝ gazeoꝝ s̾biectã hr̃e: negligere recusauit: dum iam in portis suis euȝ p̄ñtẽ speraret eẽ futurũ: ⁊ amari ab egyptijs ꝓpter virtutẽ eius putaret eum: stati cum nauali ⁊ pedestri exercitu contra eum egredit̾: duces toti⁹ militie chelchiã ⁊ ananiam iudeos p̄ponẽs: pecunias v̾o m̾ltas: nepotesqȝ suos ⁊ testamẽta apd̾ socios al̾s choos insulã ꝯmẽdãs. Cũqȝ iussisset filiũ suũ alexãdrũ cum maxima classe nauiũ ad phenicẽ nauigare: ꝓpter refugia oẽm suaȝ expeditõeȝ cleopatra in ptholomaide deposuit.

Cũ vo eã non suscepissent ptholomaide: ciuitatẽ obsedit. Ptholomeus tñ a syria ↄ
egyptũ festinauit: putans subito eam sine militibus existẽtẽ occupare: sꝫ spe sua dece
ptus est. Per idẽ tẽpus ⁊ chelchias vnus ex ducibus cleopatre: circa inferiorẽ syriã
ptholomeũ ꝑsequẽs morit᷑. Cleopatra ergo cũ audisset filij conatũ: ⁊ ꝙ nullatenꝰ
egyptij eũ sicut sꝑabat suscepissent: trãsmisit militie partẽ: que de ꝓuincia ptholomeũ
depellerẽt. Qui reuersus ab egypto: iterꝝ in gaza hyemabat Interiecto vo tempo
re: cleopatra custodiã ptholomaidis cum ciuitate obsidione cepit. Ad quã alexẽder
summa dona deportãs venissꝫ: dixissetqꝫ mala de ptholomeo se passum refugiumqꝫ
nõ alibi nisi apud eã habiturũ: quidã amicoꝝ ꝑsuadebant ei: ut ꝓuinciã iudeoꝝ pcur
reret ⁊ obtineret: neqꝫ cõtẽneret tam optimã multitudinẽ iudeoꝝ sibi subijcere. Cũqꝫ
ananias contradicẽs suaderet iniustũ esse: si hominẽ auxiliatorẽ priuaret ꝓpriã ptãte.
verũ etiã ⁊ cognatos suos eẽ: nec te minime volo iquit ignorare regina quõ ꝓpter hãc
iiqtatẽ iimicos oẽs iudeos habebis Hec ergo anania ꝑsuadẽte cleopatra flectit᷑ ni
hil penitꝰ alexãdrũ ledere: sꝫ societatẽ cũ eo cõposuit i scitopoli syrie. Qui cũ a ptholo
mei timore liberatꝰ esset: exercitũ stati ↄ hũilẽ syriã ꝓduxit ⁊ expugnauit gadara decẽ
mẽsibꝰ oppssaꝫ: ⁊ amathunta magnũ ꝓpugnaculũ habitãtiũ sup iordanẽ: vbi optima
uł industria dignã theodorꝰ zenonis ꝑsidebat: q inspate iudeos inuasit: ⁊ decẽ milia
interfecit sarcinasqꝫ alexandri diripuit. Quo facto nequaqꝫ ꝑturbat᷑ alexãder: sꝫ mox
iuxta maritima loca ducit exercitũ: ⁊ raphiam ⁊ anthidonam expugnauit: quã postea
herodes agrippiadam nominauit. Cũqꝫ videret ptholomeum a gaza ad ciprum re-
disse: matrẽqꝫ eius cleopatrã ad egyptũ: gazeis iratus: quomodo ptholomeũ auxili-
atorẽ conuocassẽt: ciuitatẽ obsedit: ꝓuinciãqꝫ ipsoꝝ depdauit. Sed aplodorꝰ dux
gazenorũ cum duobus milibus ꝑegrinis: ⁊ decem milibus ciuiũ in exercitũ irruit iu
deoꝝ: ⁊ quandiu nox erat: gazei vincebant: arbitrantibus iudeis rursum ptholomeũ
superuenisse. Postero aũt die facto: cognoscẽtes iudei veritatẽ: reuersi gazeos inuadũt
⁊ ꝓsternunt mille. Quibus adhuc resistẽtibus: neqꝫ multitudine moriẽte perterritis:
gessere ꝑliũ: ⁊ qcqd aduersi accidisset tollerare passi sũt: ne hosti subijcerẽt᷑. Exhorta
bat᷑ aũt eos rex arabũ aretas magnanimus vir: qui sꝑabatur in auxiliũ eorũ vẽturus.
Sed contigit añqꝫ veniret aplodoro ꝑempto: ciuitatẽ capi. Nam lisimachus frater
eius inuidẽs: ꝙ ei magna gloria a ciuibus ꝑbebatur: interfecit eum: militarẽqꝫ cõgre
gans phalangam: ciuitatẽ alexandro ꝓdidit: q statim cũ ingressus fuissꝫ geuit. Post
aũt milites gazeis imisit: ut eos cruciarẽt: ⁊ ꝑ diuersa loca ꝓsternerẽt: nec tamẽ gazei
animas debiles: sꝫ paratas habẽtes: veniẽtibus iudeis resistebant: ⁊ nõ paucos dila
niabant: alij vo desolatio domos suas incẽdebant ne aliqua spolia aduersarij possent
inuenire: alij ⁊ liberos cũ vxoribus suis manibꝰ interficiebant: quatenus seruitutẽ ini
micoꝝ uł taliter euitarẽt. Cũqꝫ quingẽti ex primatibus eoꝝ in tẽplũ appollinis con-
fugissent: quorũ cõsensu ꝓdicto facta erat: hos abstrahẽs alexãder occidit: ciuitatẽqꝫ
post anni obsidionẽ deponẽs: ad hierosolymã remeauit. Eodẽ tẽpore ⁊ antiochꝰ
qui crispus dicebat᷑ morit᷑: insidijs heradiani: anno vite sue quadragesimoquinto: im
perij vo vicesimonono. Cuiꝰ ꝑncipatũ cũ filiꝰ eiꝰ seleucus suscepisset: bellauit etiã cõ-
tra fratrẽ pr̃is antiochũ: q cizicenꝰ nominabat᷑: quẽ cũ vicisset ⁊ cepissꝫ interfecit. Nõ
multo vo post: ciziceni filiꝰ antiochus: ⁊ antonius pius cũ ꝑuenissent in arodo: coro-
nãqꝫ sibi imposuissent: confligũt cũ seleuco: quẽ post victoriã ex oi syria depulerunt.
Qui cum fugeret in ciliciam: ⁊ peruenisset inopsuestiam: iterũ ab eis pecunias exige
bat. Tum populus inopsuestenus indignatus palaciũ eius incẽdit: eũqꝫ cum ami-
cis extinxit. Antiocho vo ciziceno adhuc syrie regnante: seleuci frater antiochus
bellũ cõtra eum ꝓduxit: victũqꝫ cũ suo ꝓstrauit exercitu. Post ipm vo ⁊ frater eiꝰ
philippus cum imposuisset sibi diadema: in parte ali syrie regnabat. Ptholomeꝰ

vero latirus quartū fratrem eorum demetrium: qui ceraunus dicebatur a gnido deducens: in damasco regē constituit. His autem duobus fratribus pertinaciter antiochus resistens: citius occidit. Nam laodicie gaminorum regine contra parthos bellanti cum socius aduenisset: viriliter pugnās occubuit. Syriam vero duo fratres eius tenuerūt: demetrius et philippus sicut alibi demōstratū est. Alexander autem dū cōtra eum sui seditionem mouissēt i die qua festiuitas tabernaculorum agebatur: et sup arā staret immolaturus: virgis cedrinis iaculabātur eum. Nam legitimū est apud iudeos i scenopegiis vnūquenqꝫ portare virgas ex palmis cedrinis. Demonstrauimus autē hec etian in aliis. Nec solū hac iaculatione contenti. verum contumeliose eū aggressi sūt: cū ingressi fuissent tēplū dicentes: de captiua genitū et honore sacrificii indignū. Iratus ergo sex milia eorum occidit: parietem vero ligneum circa aram et sacrarium constituens vsqꝫ ad altare: in quo solis sacerdotibus licet ingredi: multitudini introitū prohibebat: simul et peregrinos pisidas: et cilicas: nā syris inimicus existens: nō eis vtebatur. Cumqꝫ arabas moabitas: et galaditidas vicisset: tributorum incrementū eis iposuit: et amathunta expugnauit: nō audēte theodoro cum eo cōfligere. Cum vero cōseruisset pugnā cōtra abidā regē arabū: incidit ex insidiis in altissimā vallē iuxta galaditidē. Inde cum fugeret ad hierosolymā: sup infelicitatē suā habuit etiā gentē iudeorum inimicam: contra quā annis sex pugnans: interfecit quinquaginta milia. Rogāte ergo eos: vt odiū qđ in eū haberēt soluerēt: magis horrebāt eum propter que acciderūt. Cumqꝫ interrogaret eos: quid vellent fieri: omnes clamauerūt: mori eum. Ca.XX.

Nunc ad demetrium eucrū destinauerūt: vt eū auxiliatorē rogarēt: qui maxio cū exercitu dū puenisset ad eos q eū inuitauerūt circa sycimā ciuitatē castrametatus est. Alexander aūt cōductis militibus sex milibus ducētis: et iudeis viginti milibus qui ei fauebant cōtra demetriū prexit: cui equites fuerūt tria milia: pedites qdraginta milia. Multa ergo ex vtraqꝫ pte gerebantur: demetrio quidē volēte seducere cōductos milites alexandri tanquā grecos: alexandro aūt tentante iudeos demetrio sociatos auellere. Cūqꝫ neuter valuisset psuadere: sed pugnā cōmisissent: vincit demetrius: et oēs alexandri cōducti milites occidūtur: fidei simul et virtutis probatiōem ostēdentes. Multi etiam a pte demetrii milites occiderūt. Cū vero p mōtana fugisset alexander: misericordia ruine eius flexi colligūtur ad eū sex milia iudeorum. et tūc quidē recedit timore demetrius. Post āt iterū iudei contra alexādrum bella mouentes superantur ab eo: multiqꝫ eorum in pugna extincti sunt. Quorū etiā potentissimos in bethomis ciuitate cōclusos obsedit. Cūqꝫ cepisset ciuitatē et tenuisset eos: duxit ad hierosolymā: et crudelissimam in eos penā exercuit. Nā dum cenaret cū cōcubinis suis in excellēti loco: crucifigi ex ipis octingentos pcepit: liberos vero et vxores eorum corā ipis adhuc viuētibus occidi. Et hec quidē ad vltiōem fecerat p his q̄ male passus erat: sꝫ tantū humanā vindictā excessit: qꝫuis multū sudasset: et laborasset in bello cōtra eos: et in nouissimū piculū aie regniqꝫ venisset. Non enim suffecerat contra se inuicē certare: nisi etiā aduersus eum alienigenas prouocassent: et ad talē necessitatē pduxissent: vt terrā moabitidis: et galaditidis: et vicos regi arabū traderet: qtenus non auxiliaretur contra se iudeis: sꝫ et alia multa conferret: quapropter videtur hec iuste fecisse: ideoqꝫ propter hāc crudelitatis exaggeratiōem: vocatus est trucida. Aduersarii tamen eius octo milia noctu fugierūt: et quā diu vixit alexander exulabāt. Et iste quidē liberatus a seditiōe eorum: cū oi qete imposterum regnauit. Demetrius aūt cum a iudea in beroeam descendisset: obsidebāt fratrem suum philippū: cui decē milia peditum erant: et mille eqtes. Straton etiā beroee tirānus philippo auxiliū pbebat: et titicum pncipem arabum conuocabat: necnon etiā mitridatem synachem pfectum parthorum. Qui cum venissent cum multa expeditione: et obsedissent demetrium intra castra: sagittisqꝫ et siti eum angustassent: compulerunt

milites eius vt eum traderet. Cunq3 depopulassent puintiam: τ demetriu3 cepissent hūc quidē mitridati parthoꝝ regi transmiserunt: captiuos vero antiocenos gratis antiocenis reddiderunt. Mitridatis itaq3 parthoꝝ rex: demetrium maxime honorabat: vsq3 ad vite terminū. Philippus vero a pugna statim ad antiochiā prexit: eā q3 tenēs: syrie regno potitus est. Ca. XXI.

Post vero antiochus frater eius qui nuncupabat liber pater: sibi vendicās pncipatum: ad damascū peruenit: ibiq3 regnauit. Cūq3 cōtra arabas exercitum duceret: phillippus frater eius ad damascum prexit. Tum milesim⁹ qui custos arcis relictus erat: simul cum damascenis ciuitatē philippo tradidit. Ingratus vero milesio philipppus extitit: cum nihil oino p traditiōe ciuitatis ei donaret: nā3 timore putabat milesium pdidisse. Quapropter in suspitiōe eū habebat: qui rursus a damasco depellitur. Nā cum philipp⁹ ad circū exisset: milesius clausit damascum: τ antiocho seruauit. Qd factum cū audisset de philippo antiochus: reuersus ad arabiā: expeditōe3 statim contra iudeā parauit: pedites. quidē octo milia: equites aūt octingētos. Cui⁹ alexander ↄgressiōem timēs: fossam altissimā fodit: circa cafarsalā: q̄ nunc antipatris vocatur initium eius fatiēs: τ vsq3 ad ioppen. Cūq3 murum edificasset: τ turres ligneas erexisset: p stadia centum quinquaginta: antiochum expectabat. Ille aūt hec incēdio cremans: exercitum suum ad arabiā exinde trāsduxit. Cui rex arabum cedēs pmu3 deinde ex inprouiso cū decē milib⁹ equitū adueniēs: occursiōe3 antiochi fortiter debellauit. Dumq3 vinceret: antiochus occidit auxiliū pti laboranti ferēdo. Postq3 vero cecidit antiochus: milites eius ad canā villa3 cōfugiunt: vbi plurima pars eoꝝ fame consumitur. Post hunc imperat inferiori syrie aretas: exceptus in pncipatu a damascenis: ppter ptholomei iuuenis odium. Qui cum militiā cōgregasset cōtra iudeā τ circa idida vicum prelio vicisset alexādrū: cum pactis a iudea discessit. Alexander aūt iterū cū inuasisset diam ciuitatem: contra essemon pduxit exercitum: vbi plurime vel mirādē res zenonis fuerant: quā tribus aggeribus circūdans: pugnando inuasit. Exinde contra gaulam τ seleuciā pgit: τ has cū cepisset: subegit etiā valle3 que antiochi dicit: castellum quoq3 gamala. Sed cum multi demetriū ducem locorū illorū accusarēt: nimis eum indignatus damnis affecit: τ terciū ānū cōplens: soluta expeditione ad sua reuersus ē: quē iudei grate oino ppter felicitatē ei⁹ accipiūt. Per idē tempus iam syrorum: τ idumeorum: τ fenicum ciuitates iudei possidebāt: iuxta mare quidē stratonis turrē: appolloniā: ioppem: iamniam: azotum: gazam: antidone3: rafiam: rinocora: in medi terraneis vero p idumeā: aboram: marissam: oēmq3 idumea3: samariam: carmelum: τ ithabrium montes: scitopolim: gadaram: gaulanitidē: seleuciam: gabala: moabitidē: sebon: midabalem: baoronee: magna: τ onzora: cilicum: aulonem: pellantē: hāc etiā destruxerunt cum non pmisissent habitantes in ea patrios iudeorum seniores suscipere: alias quoq3 syrie ciuitates euerterūt. Post hec rex alexander crapule multū indulgens: in valitudinē incidit: τ tribus annis quartano tipo laborans: nec si ab expeditione quieuit: donec in laborib⁹ expiraret. Mortu⁹ est autē in monte gerasenorū: rabagam castellū trans iodanē obsidēs. Quem cum vidisset regina ppinquantem leto: nullamq3 spem salutis hn̄tem. deplorās futurā desolatiōem suam τ filiorum ait. Cui me ita relinquis cum filijs: alterius auxilijs egentē: dum sic scias aduersariam tibi gentem existere. Tunc ille psuasit ei mādata sua custodire: q̄tenus certum cū filijs regnu3 tutaret: τ vt mortē militibus eius celaret: vsq3quo castellum caperet: dehinc vt ad hierosolymā victrix τ splēdidissima rediret: τ pharifeis potestatem daret quid vellent agere: eosq3 honore pferret: q̄tenus illi laudātes eā ppter honorē sibi illatum: fidam ei gentē constituant. Nam posse hos multu3 apud iudeos dicebat: τ ledere si quem abbominarent: τ pdesse cui fideles existerēt: cum nimium

eis a populo crederet quicquid vellent de aliquo seuissimū referre: seqꝫ ideo offendisse multitudiné aiebat: qꝛ phariseos aliqn̄ contristasset. Tu igit inquit cum ad hierosolymā peruenieris: conuocatis militib⁹ eis meum corpus ostéde: ⁊ pmitte eis qualiter velint vti meo cadauere: siue cōtumeliose velint ⁊ insepultum relinquere: qꝛ a me iniq̄ ppessi sunt: seu aliquid in corpus meū deseruire: cōcede: neqꝫ sine illoꝝ consilio velis aliquid in tuo regno decernere. Qꝫ si hec ad eos dixeris: ego quidé clariore dignior ab eis funere: q̄ꝫ a te habebor: cum ira post morté in aliquo nō seruet: tu vero firmuꝫ tibi conficies p̄ncipatum. Hec cū sue psuasisset vxori: decessit iperij sui vicesimoseptio ãno: etatis vero quadragesimonono. Alexandra itaqꝫ cū castellū cepisset: secūduꝫ mariti mandata phariseos alloquitur: ⁊ illorū potestati mariti corpus: ⁊ regni gubernatiōem cōmendat: ⁊ ita iram quidé eoꝝ quã in alexandrū habebãt: extinxit: fideles vero eos amicos sibi parauit. Qui scdō ppl'm ad recōciliatiōem cōuocantes: res gestas alexandri explanauerūt: regé se iustum dicétes ⁊ magnū pdidisse: ⁊ tantū pplo luctuꝫ ⁊ mestitiam laudibus regis intulerunt. vt exequias ei meliores q̄ꝫ ceteris regib⁹ exhiberent. Ca. XXII.

Alexander ãt liberos relinquēs hircanū ⁊ aristobolū: vxori alexandre regnum tradidit: ⁊ ex filijs eius alter hircan⁹ rerū gubernatiōeꝫ ignorãs: vitã ociosaꝫ elegerat: nouissimus vero aristobol⁹ efficax ⁊ audax erat. Igit a populo mulier diligebatur: eo qꝛ videbat cōtristari: de quibus marit⁹ eius peccasset. Que p̄ncipé quideꝫ sacerdotum hircanū ꝓpter etaté: magis ãt ꝓpter inoscétiã ordinauit: phariseis tñ omia facere pmittens: quibus obedire multitudini p̄cepit: ⁊ si quid legū hircanus socer ei⁹ soluisset: qd̄ pharisei scdm patriam traditiōem itroduxerãt: hoc iterum restituit. Nomen regium tantū ipa ferebat: oém vero ptãtem pharisei possidebãt. Nã ⁊ trãsfugas educebãt: ⁊ ligatos soluebãt: ⁊ nihil a dn̄is penit⁹ differebant: Uerumetiã regina ꝓuidentiã sui faciebat: dum multos cōductos milites contineret: suasqꝫ vires duplas ostenderet: vt iam in circuitu reges terreret: ⁊ capet obsides ab eis missos. Pacé vero oīs habebat ꝓuintia p̄ter phariseos. Nã hi rempublicã cōturbabãt: reginã flectere molientes: q̄tenus occideret consiliarios alexandri: qui eū hortati eēnt octingentos interficere: ex quibus ipsi vnum occiderūt dyogené: ⁊ post ipꝫ alios multos: vsqꝫquo potentissimi eorum in aulã intrarét cū aristobolo: cui videbant molesta facta phariseorum. Apparebat aūt: qꝛ vellet occasiōe accepta matré a regno deponere. Qui cū igressi fuissent: ãmonebant eam: quãta fecissent: p q̄ firmã fidem suo dn̄o cōseruassent: pro quib⁹ etiam multa ab eo merita accepissent: ⁊ petebãt: ne oino spé eoꝝ euerteret. Nã cur fugerét aduersarioꝝ picula. si domi ab iimicis vltiōem tanquã pecora tolerarent. Dicebãt etiã: si ꝯtenti eēnt aduersarij mortuoꝝ interitu: ꝓpter mortuoꝝ fidé se patiéter ea que cōtigerunt pferre: si vero in hisdem pharisei pmanserint: petebãt dari sibi licentiã recedendi. Nã preter iussiōem eius nullaten⁹ aiunt pati saluti sue ꝓuidere: sed libéter in aula eius morari: ne pfidos eos post discessum putaret: obprobriū vero regine esse: si neglecti socij: mariti eius aduersarijs traderent. Nã gaudiū aretbe arabo erit: tot ⁊ tales viros a te alienari: quoꝝ prius terribile fuerat nomé auditum. Si vero phariseos p̄pone iudicas: vnūquéqꝫ in castellis dispone: ⁊ si ita aduersarios vis erigere: sine nos in humilitate consistere. Multa talia cū ei dicerét: ⁊ ad misericordiam mortuoꝝ ⁊ piclitantium vmbras alexãdri inuocarent: oés qui assistebant lachrymis completi sunt: sed amplius aristobolus: qui dum suam ondéret volūtaté: multa ꝯtra matrem locutus est. Sed illi quidem sue calamitatis cã fuerunt: dum ambitiose furenti mulieri: p̄ter ꝯstituta regni committerét moderamia. Que dū nihil sciret qd̄ ageret: ad postulatiōem eorum custodiam castellorum illis credidit p̄ter hircaniã: ⁊ alexãdriam: ⁊ macheruntã: vbi plurime ⁊ p̄ciosissime res ei⁹ reposite videbant. Nō multo

Alexandri ... Bonu consil...

post tamē suū filiū aristobolum cū exercitu destinauit ad damascum cōtra ptbolemeū qui mineus dicebat: qui nihil studio dignū agentes: ad hierosolymā reuersi sunt.

Eodē tpe nūciat triganis cum trecētis milibus armatoꝝ contra iudeā ventur⁹: qđ nimis reginā ⁊ gentē pterruit: vt dona multa nobilissima p legatos destinaret: quem obsidentē ptbolomaidam inueniunt. Nā regina suasit habitatorib⁹ ptbolomaidis: vt tigranen excluderēt. Qui cū peterent eum ꝓ sua regina: ꝓq₃ sua gente: laudat eam tigranis: ꝙ ex longinquo legatiōem ei cū donis trāsmisisset: spem etiā eis bonā ꝓmisit. Capta vero ptbolomaide nunciat tigrani: ꝙ mitridatin dum seq̄ret lucull⁹: illū quidem fugientē ad yberos minime potuiss₃ ꝯphendere: armeniā vero depopulatus obsedisset. Que cū cognouisset tigranis: domi reuertit. Interiecto vero tpe alexandra regina cū inualitudinē seuissimā incidiss₃: placuit aristobolo rempublicā₃ inuadere: ⁊ p noctē cū₃ vno famulo egressus ad castella prexit: vbi paterni sui amici degebāt Nā olim de actibus matris sue cōquerebat. Tūc vero magis verit⁹ est: ne matre defuncta: ⁊ pharifeis tenētib⁹ oē gen⁹ suum deperiret. Prouidebat eni futura: ꝙ nō posset pncipatui succedere: dum frater eius maior extaret. Conscia vero facti vxor ei⁹ fuerat: quā illic cum sua generatiōe dimisit. Cunq₃ pmū peruenisset in gabatha: vbi potentissim⁹ galestis eius amicus erat: a quo etiā suscipit: ⁊ post diem regina cu₃ aristoboli fugam sensisset: diuq₃ putass₃ discessiōem ei⁹ nō ꝓ rebelliōe fieri: venerunt qui nūciarent iam tenuisse illū pmū castellū ⁊ scđm: ⁊ reliqua oīa. Nā vno cōphenso: simul ad illius volūtatē oīa festinabāt. Tūc cūcta gens iudeoꝝ cū regina in maximis cepit eē terrorib⁹. Nā sciebāt nō longe eē aristobolū: q̄ten⁹ sibi pncipatū defenderet: timebāt etiā: ne vltiōem exigeret de illatis sibimet cōtumelijs. Placuit igit vxorē ei⁹ cū genere in supiori custodia templi cōstitui. Aristobolū āt cum multi frequēter nunciassēt regio circūdatū ornatu: ⁊ intra quindeci pene dies loca vigintiduo occupasse: vñ etiā militiā congregaret a libano vel traconitide: vel monarchis: tūc seniores iudeorum ⁊ hircanus ad reginā intrātes: petebāt vt sententiā de reb⁹ ferret instātib⁹. Nā aristobolus iam pene cuncta possederat: tātis locis occupatis. Inhonestū eni putabāt q̄uis in egritudine laboraret: sine ea aliqđ cōsiliū cape: imminere vero sibi nō longe piculū clamitabāt. Cūq₃ illa pcepisset eis agere: q̄ existimarēt ꝓdesse: multas quoq₃ causas eis vtiles adesse demonstrabat. i. gentē validam: exercitum potētissimū pecuniarum copiam: sibiq₃ deficiēte iā corpore vanū esse: ꝓ talibus laborē ipendere. Hec cum dixisset: nō multoplus decessit: anno sui regni nono: etatis vero. lxxiij. mulier q̄ debilitate sui sexus nunquā succubuit: callida circa regni detentiōem: qđ ex ipsis operibus euidenter ostensum est: ⁊ q̄ pponeret futuris pñtia: ⁊ q̄ potētie nihil pponeret pncipali: cum nec bonū aut iustum attenderet: ad summā calamitatem negocia dom⁹ sue ita pduxit: vt post multa picula ⁊ labores potestatē quā possedit nō multo tempe: tracta cupiditate pderet. Inimicis eni generis sui quā habuit tradidit ptātem: ⁊ pncipatu₃ potentiū amicoꝝ gubernatiōe puauit: ⁊ miserijs regnū post suā mortem compleuit ꝓpter malam dispositionem. Sed quāuis ita regnasset: gentem tamen in pace custodiuit. Alexandra ergo finē inuenit huiusmodi.

Hec insunt in libro quartodecimo capitula iosephi iudaice antiquitatis. Ca. i.

Incipit liber.xiiij.antiquitatis iudaice.

Lexãder regine morte in supiori volumine demõstrata: sequẽtia referam⁹: nihil festinãtes aliud: nisi mime qcꝙ̃ de gestis rebus memorie ꝑuidẽdo ꝑterire. Nã q ɔscribũt historias: ꝛ res veteres indicãt: oꝫ eos pp antiqtatẽ narratõi dec⁹ iponere: vl' explanatõi reꝝ studere pp legẽtes: qtẽn⁹ cũ aliq grã vel delectatõe expiẽtiã possint reꝝ ɔcipe. Sup oia ṽo certi⁹ cõscꝑtores debent ꝛ veritatem dicere: vt rerũ ignari possint credere lectioni. Centesima

octogesima tercia olimpiade: qnto ortensio: et qnto metello cretico cõsulibus: bellum cõtra hircanum aristobolus pparauit: pugnaqz facta pp hierichũtam multi milites hircani ad fratrem eius trãsfugerũt. Quo facto: hircanus ad arcẽ vbi aristoboli vxor et filij a matre eius erãt conclusi confugit. Cui aristobolus de reconciliatiõe verba faciens inimicitias deposuit: vt ipe qdez regnũ teneret: frater aũt puat⁹ viueret: in sua possessione ɔtẽtus. Cũqz hec disposuissent in tẽplo: et iusiurãdũ et dextras dedissent: omni pplo vidẽte: discesserũt: ille qdem in aulam regiam: hircanus vero vt puatus in aristoboli domum. Ca. II.

Amicus igitur qdez hircani genere idumeus antipater dict⁹ mltas possidens pecunias et vir efficax: aristobolo suspectus habebat ppter hircanũ. Nicolaus tñ damascen⁹ ait hũc genere nobilissimũ iudeoꝝ fuisse: ex illis qui ad iudeã a babylõe reuersi sunt. Hec aũt refert ad grãm herodis filij eius quẽ regẽ iudeoꝝ cõtigit postea fieri: de quo apto tpe dicem⁹. Hic ergo antipater q pus antipas appellabat: et eodẽ patris noie vocabat: cũ eũ alexãder rex: et vxor ei⁹ ducẽ toti⁹ idumee ordinassẽt: amicicias inisse cũ finitimis arabis: et gazeis et ascbolonitis phibet: mltis et maximis donis illos sibi cõiũgens: et cũ aristoboli potẽtiã iunior antipater formidaret: timẽs ne qd ab eo pateret ppter inimicitias: latẽter excitat ɔtra eũ iudeoꝝ validissimos viros iniustũ esse dicens negligere: dũ viderent aristobolũ inique pncipatũ habere: fratrẽqz ei⁹ porẽ eiectũ: cui magis ppter etatẽ imperiũ debebat. Et cũ hec ad hircanũ verba freqũter faceret: et diceret piclitari vitam suam: nisi puideret sibi: fecit eũ discedere: Nã indicabat aristoboli amicos nullũ tẽp⁹ ptermittere in quo nõ psuaderẽt eũ interfici: qten⁹ firmũ sibi gereret pncipatũ. His hircan⁹ vbis mĩme credebat: dũ natura bon⁹ essz: et accusatiõez facere nõ admitteret: faciebat aũt eũ innocẽtia et mentis remissio: vt debilis et inualidus putaret cũ ɔrie nature aristobol⁹ eẽt. Nã facinorosus et arrogãs erat. Sed cũ ãtipater vidissz hircanũ nõ attẽdere verba sua: nullaten⁹ pcebat singulis dieb⁹ accusationes fictas de aristobolo illi inserere: tãqz eũ interficere festinaret. Quẽ vix impulit ad arethã arabũ regẽ cõfugere: nam pmittebat ei auxiliatorem illũ quoqz futuꝝ. Igit cũ hec audissz hircan⁹: arbitrat⁹ pdesse sibi ad finitimã iudee arabiã discedere: pmittit antipatꝝ ad arabũ regẽ fidẽ ab eo accepturꝝ q refugientem ad se nõ traderet inimicis. Cũ vo accepissz fidez: antipater ad hircanũ hierolo lymam remeauit: cũ quo pauco p⁹: noctu de ciuitate egredit. Cũqz mltã fecisset viam ad petrã ciuitatẽ pueniũt: vbi palatiũ arethe erat. Ca. III.

Antipater aũt dũ multũ amic⁹ regis essz et rogaret eũ vt hircanũ ad iudeã deduceret: et hoc singulis dieb⁹ sine vlla intermissione faceret: sz etiã dona pmitteret flectit arethã. Necnõ etiã hircan⁹ pollicitus est si restitueret patrie regnũqz suscipet: oẽz terrã et decẽ ciuitates qs suus pr alexãder ab arabis accepat reddere. Fuerũt ãt medaba: labias: nabalota: arabata: galathone: iazora: monslimgon: edissa: ribdalusa oriblo. Cũ has pmissiones audissz: cõtra aristobolũ exercitũ qnquaginta milia eqtũ et peditũ pduxit. Sed cũ in plio vicissz: et mlti post victoriã ad hircanũ refugissẽt: desolat⁹ aristobolus ad hierosolymã secessit. Arabũ aũt rex oẽz agens exercitũ: et applicãs ad tẽplũ: aristobolum obsidebat: et adiecto pplo iudeoꝝ hircano pĩter obsidẽre: soli sacerdotes cũ aristobolo pmãsere. Igitur arethas cũ exercitu arabũ et iudeoꝝ circundans ciuitatẽ fortiter obsidioni imminebat. Que cũ fierẽt: tẽpore celebrationis azimoꝝ que pascha dicit pbatissimi iudeoꝝ puintiã relinquẽtes: in egyptum recesserũt. Onias vero qdã vir iust⁹ deoqz amabilis: qui dũ nõ plueret: orauit deũ qtenus solueret siccitatẽ: et audiẽs de⁹ pluit: dũ tũc celatũ eũ haberẽt ppter sediciõez abstraxerũt: et in exercitũ iudeoꝝ pduxerũt: petẽtes: vt silr oraret ɔ aristoboli milites vt soluerẽt: sicut soluta ẽ pluuia. Cũqz diu resisteret recusans a mltitudine ɔpulsus i

medio stetit ita orãdo dicẽs. Deus omniũ rex: quõ hĳ qui mecũ cõsistunt tuus existit populus: et qui obsidũt tui sacerdotes sũt: peto: vt neq3 istos exaudias cõtra illos petentes neq3 illos cõtra hos orãtes. Cumq3 hec orassz: maliuoli iudei adorti interfecerunt eũ. Deus ãt statim ab eis vltionẽ crudelitatis exegit. Nã penam exegit pro morte onie hoc modo: obsessis sacerdotib9: et aristobolo: celebratio pasche puenit: in qua solemus multas deo immolationes offerre. Cũq3 indigerẽt victimis aristoboli socĳ et petissen iudeos: vt pro victimis acciperẽt quãtas vellẽt pecunias: tunc illi mille dragmas pro singulo capite dari dixerũt. Cũq3 libẽter aristobol9 et sacerdotes pmisissẽt: per muros pecunias deposuerũt: q̃s illi cũ accepissent neq̃q3 victimas reddiderũt: s3 maliuolẽtia tracti fidei transgressores et impĳ corã deo pro fraudatione hostiaꝝ extiterunt. Sacerdotes aũt orauerũt ad deũ: q̃ten9 hoc illis impune nõ cederet. Qui nõ remorat9: penã pcellã vehemẽtem acerrimãq3 in fructus totius puintie mittẽs: cõsũpsit eos ita vt modius tritici: dragmis xi. emeret. Ca. IIII.

Pterea scauꝝ pompeius dũ in armenia adhuc tigranẽ ipse debellaret: ad syriam destinauit: Quicũ damascũ venissz et a lolio et metello nup captã ciuitatem inuenissz in iudeaz prexit. Ubi dũ venissz ad eum legati aristoboli vel hyrcani ingrediũtur: petentes auxilia. Sed dũ aristobolus pmitteret quadringẽta se dare talenta: et nihilominus hec etiam eadẽ hyrcanus offerret: scaur9 magis aristoboli pmissa suscepit. nam et diues et magnanim9 aristobolus erat et omnino paruum ei erat: qđ dari postulabat: alter vero et paup ẽt tenax: et de maiorib9 pfidam pmissionẽ ptendebat. Nam et simile non erat q petebãt idẽ v̄tute ciuitatẽ nimis munitissimã et potẽtissimã cape et transfugas cũ multitudine nabutheoꝝ bello depellere p̄dictis ergo causis flex9 scaur9: cũ pecunias accepisset soluit obsidionẽ: p̄cipiens arethã recedere: ne romanis hostib9 appareret. Igit scaur9 ad damascũ iteꝝ discessit. Aristobolus aũt cũ multis virib9 ɔtra arethã et hyrcanũ parauit excercitũ. Quib9 cõfligẽs circa locum qui capirõ dicit vicit eos: mlta milia hostiũ psternẽs: inter quos etiã et celaphõ frater ãtipatri cecidit. Sed nõ mltopost cũ pompei9 in damscũ puenissz: et inferiorem syriam pcurrisset venerũt legati ab egypto: et ab omi syria vel iudea: p quos miserat ei donũ maximũ. Aristobolus autẽ aureã misit coronam quigẽtoꝝ talentoꝝ cui9 mẽtionem fecit etiã strabon capadox ita referẽs. Uenerũt v̄o ex egypto legati cũ corona aurea quatuor milia solidoꝝ: et a iudea vittis al's vitis: vel torques aurea: quẽ noĩnabãt tepnon al's trepnon idest delectabile. Hoc vero donũ nos quoq3 vidim9 in templo rome capitolini iouis sacratũ fuisse titulũ habens aristoboli filĳ alexandri regis iudeoꝝ quod estimatũ est quigẽtis talentis. Igit aristobolus iudeoꝝ potẽtissim9: hoc donũ dicit misisse. Interiecto vero tempore: rursus legati ad eũ venerũt id est antipater pro hircano nicomedis pro aristobolo qui etiã accusabãt gabiniuz et scauꝝ q pecunias acceptissẽt: ille trecẽta talẽta: alter quadringẽta. Ca. V.

Unq3 iussissz põpei9 certãtes ad damascũ venire instãte tempore veris: cõgregans pompei9 apamenũ excercitũ de locis hiemalibus ad damascũ pperauit qui in transitu suo mox apamenam arcem euertit: quam antiochus muniuerat cizicenus dum ptholomei minei puintiam considerauit: viri maliuoli: et pene dionisio tripolitano deterioris: qui securi fuerat percussus. Et dum morte dignũ inuenisset: acceptis ab eo mille talentis: ex quib9 stipendiũ militib9 suis donauit: absoluit eũ: necnon et lisiadem oppidũ cepit vbi tirannus silas iudeus erat. Cumq3 ciuitates heliopolim et calsidem transisset in medio positum montem ascẽdit et ad inferiorem syriam damascũq3 puenit. Ubi et cõperit: q iudei cũ suis principibus hircano et aristobolo haberẽt discordiam: motãq3 audiuit gentẽ: cõtra vtrosq3 dicentẽ nõ debere sub regali ditione esse: sed patrio ritu sacerdotibus obedire: quos deus venerari precepit.

Hij nanq3 duo nepotes existerent sacerdotu: non 3tenti eo honore ad aliu3 magistratu cupiebant gentem trasducere: et seruitutis vinculis obligare. Hircanus aut accusabat: q maior frater esset: et aristobolo ptem paruam puintie data teneret: alia vero aristobolu violentia cepisse confirmas: necno etia incursione contra finitimos et latrocinia illum ppetrare criminabat: neq3 gente iudeoru a se nisi per illius violentia ad seditioem descedisse. Cui etiam hec alleganti testimoniu plus mille optimates iudei pbebant: antipatro suadente. Aristobolus aut principatu dicebat eum cecidisse pter suam naturalem et inefficacem seniciem: p qua cotetibilis videbat: se quoq3 aiebat: non tantu pro regni ambitione sumpsisse principatum: quatu3 metu: ne forte ad alios migraret. Appellari aute se regem patris sui nucupatioe et testes couocabat iuuenes pmptissimos quoru cultus purpure: vel come: necnon et falere: aliusq3 ornatus sic ei astipabat: vt no ad iudiciu intrare: sed ad pompam pcedere putaret. Pompeius tame cu hec audisset: aristobolum de violetia culpans: dimisit eos: leuiter allocutus. Na dixerat ad puintia eorum sese venturum: quo certius singula posset agnoscere: cum nabuthbeoru primum puintiam puideret: et interim eos pace habere pcepit. aristobolo aut blandiebatur: ne puintiam faceret rebellare: aditusq3 vie concluderet: qd euenit. Ca. VI.

Aristobolus eni a pompeio regressus: nec aliquid eorum que ille monuerat curans: in delon ciuitate puenit: exinde iudea prexit. Quapropter iratus pompeius expeditioem qua contra nabuthbeos parauerat in damasco a syria: legionesq3 romanoru contra aristobolu pduxit. Cunq3 peltam et scitopolim trasisset: in coreas peruenit: que initium est iudee mediterranee: vnde munitissimu oppidum super monte positum videt alexandrium noie quo aristobolus cofugerat. Tuc pompeius destinans ad eum: iussit descendere: multisq3 suadetibus romanis no rebellare: descedit. Cuq3 disputasset contra fratrem de principatu: rursus in oppidum pompeio cocedete discessit: et hoc bis et tertio fecit: sperans regnum obtinere: ad omnia que pompeius pceperat obedire se simulas: donec recederet ad munimina sua: times ne regno spoliaretur et hircano principatus traderet. Pompeius aut cu iussisset ei vt castella traderet: et custodibus ppria manu scriberet: quatenus eu susciperet: noluit obedire hec scribere

Capitulu3. VII.

Descedens at ad hierosolima bellu parauit: interiectoq3 tpe pompeio exercitu3 cotra eu ducete: quida ex ponto venies nunciauit mitridate hausto veneno defunctu: qd illi filius suus farnaces cofecerat. Cuq3 in hiericho castra posuisset: vbi maxime nascit opobalsamu: cuius cum flos acuto lapide icisus fuerat distillat: mane hierosolymis ascedit. Tuc aristobolus penites ad pompeiu descedit: pecuniasq3 offeres: in hierosolymis eu susciperet: rogabatq3 bello desinere: et que vellet cu pace disponeret. Pompeius at venia ei petenti pstitit: et mittit gabiniu cu militibus ad ciuitatem vt pecunias obtineret. Sed cu nihil horu penitus egisset: gabinius redijt: negatisq3 pecunijs de ciuitate exclusus e. Na aristoboli milites pactis minime 3senseru. Ca. VIII.

Uapropter pompeius iratus: aristobolu reclusit in carcere: et ad ciuitate3 peruenit: vndiq3 munitissima: pter septetrionale partem. Circuit eni ea vallis latissima: vel altissima: intus templu cocludes: lapideo muro fortissime costructu. Sedicio ita q3 intus hoim de psentibus rebus erat: quibusda dicetibus: pompeio tradi ciuitate: aristoboli vero socij excludere eu et expugnare psuadebat: et illu haberi vinctum. Qui cu i templo refugerent: ponte abscisso qui ciuitati iungebatur: sese ad obsidione3 parabant. alij autem exercitum pompeij susceperunt: et aulam ei tradiderunt. Pompeius ergo pisonem legatum cum exercitu destinauit palatium custodire: et domos vel templu3 obseruare. Qui prius quidem verba pacifica in templo conclusis offerebat: sed hij dum non obedissent: loca iuxta templu posita muris circudedit: ad oia hircano ministrate.

Pōpeius aūt mane circa tēplum a p̄re aglonis: vñ expugnare eos potuissent milites collocauit. Fuerāt nanq3 p illā partē turres altissime: r fosse altissime q̄ valle circundabant. Pōte nanq3 deciso munitio: extiterat: in qua valle pōpeius cū aggere3 in circuitu siluā incidētibus romāis impōeret: r videret satis fossā coequatā: machiamēta vel instrumēta bellica tyro deportata supimposuit: per que etiā templū deposuit. Sed si nobis patrius mos nō fuisset septimo die vacare nullaten⁹ aggerē costruere iudeis repugnātibus potuissēt. Nā bellātibus r occidētibus resistere lex concedit: si qd vero aliud aduersarij velint facere: nulla nobis dat licētia sabbatis eos ꝓhibere. Quapp non certantibus iudeis: nec māus armātibus turres erigere: vel machiamēta romāis licuit fabricare: quib⁹ postero die vtebant. Vñ potest nr̄a erga deū pietas legisq3 custodia cognosci: q̄ nihil tio:e obsidiōis ad immolādū impediti fuissent, sed bo in die mane r circa nonā sup arā immolabāt: r neq3 inflictiōe belli sacrificiu3 remittebāt. Nā cū capta citas fuisset tertio mēse ieiunio:ū: cētesima septuagesima olipiade: gaio ātonio: r marco tullio ciceroē cōsulib⁹: hostes tēplū ingressi cūctos peme runt: q sacrificijs occupati nullaten⁹ sacra ruperunt: haud tio:e aie ꝯturbati: haud dolo:e mo:iētiū expulsi: sed oia voluerūt circa ipsas aras pati: putātes melius esse mo:i q3 sacrificia impfecta relinq̄re. Et hāc nō ēē laudē mendacē per qua3 pietas nr̄a apparet: sed verā extitisse cuncti testant qui pōpeij gesta ꝯscripserūt: inter quos sūt r strabon: r nicolaus: necnō r titus libius romāe ꝯscripto: histo:ie. At cū machinamētu3 p̄mū illatū fuisset: turris maxia cōmota cecidit: r aperuit partē tēpli: per qua3 hostes irruperūt. Quo:ū p̄mus co:nelius faustus sylle filius cū suis militibus super murū ascēdit: post eū etiā per alterā partē furius centurio cū suis: in medio aūt fauius r ipse centurio cum turba fo:tissima. Tunc oia cede iudeo:um complebant. Quidā.n. a romanis: alij vero semetipsos occidebāt. Erant qui r p̄cipites sese flammis inter domos inijcerēt: mime valētes violentiā sustinere. Cūq3 ꝓstrati vigintiduo milia iudeo:ū: romāo:ꝝ vero pauci defuncti fuissēt: capit etiā abscaloni patruus: simul r socer aristoboli. Nō ergo parua in tēplo ꝯmissa sunt: du3 ea que p̄o:i tēpo:e inuisibilia vel inaccessibilia erāt adisset pōpeius: r cū eo nō pauci vidissent que nō liceret nisi sacerdotibus intueri. Inuenerūt autē mensā aureā: r circa eā candelabra vel libato:ia nō pauca: necnon r aromatum multitudinem: in thesauris vero sacras pecunias duo milia talenta.

Capitulum.IX.

Has pōpeius penit⁹ cōtingere noluit pp pietate3: r hoc dignū sua v̄tute fecit. Cūq3 in posterū ministris tēpli p̄cepisset illud purgare r legitima offerre deo: hircano p̄ncipatū sacerdotij donauit: eo q̄ ei vtilis appuisset: r ꝓuinciales ꝓhibuisset aristobolo auxiliū p:estare: aucto:es quoq3 belli securi percussit. Faustū vero cū alijs qui ꝓpēsius murū ascēderāt: p̄mijs dignis ho:auit: r hierosolymā sub cōditiōe fiscaliū romanis exposuit. Ciuitates etiā q̄s pri⁹ iudei de iferio:i syria ablatas subegerāt sub suo p̄ncipatu eē cōstituit: r oēm gentē p̄us nimis extēsam: suos intra fines astrinxit.: necnō r gadarā pauloāte dirutā edificauit: demetrio donās gadarenos suo liberto: reliquas āt ioppen r scitopolim: r pella vel dion: r samariā: r insuper marissā r azotū: r iamniā: r arethusā habitato:ib⁹ reddidit: que mediterranee fuerāt p̄ter alias dirutas. Gazam vero maritimam: r ioppen: r do:am: r stratonis turrim qua3 postea herodes magnifice condidit: r cum po:ticibus vel templis eam o:nasset: cesaream eam cognominauit: pompeius liberas reliquit: r a prouincia discessit. Ho:u3 malo:um hierosolymis aucto:es hircanus r aristobolus extiterunt: cum inuicem inter se bella gessissent. Nam tunc libertatem deposuimus: r subiecti romanis sumus r prouinciam: quam armis possidemus a syris ablatam. Hanc Syris compulsi sumus denuo restituere. Et insuper decem milia talenta pauco tempo:e:

romani a nobis exegerunt: ⁊ regnum quod antiquitus ſm generatōnem pͥncipibus sacerdotum dabat: populare factum est. De his quidem cōpetenti loco dicemus

Pompeius autem cum inferiorē syriam vſq3 ad eufraten fluuiū ⁊ egyptū scauro tradidiſſet: ⁊ duas legiōes romanas: p ciliciā romā ꝓrexit. Ducebat cū ſua generatōne aristobolū victum: cui due filie vel totidē filij fuerūt: quoꝝ alexāder euaſit: nouiſſimus autē antigonus cum pr̄e vel ſororibus romā deportatus est Cap. X.

Scaurus itaq3 cōtra petrā arabie cum exercitū ꝑduxiſſet: ꝓpter difficultatē ciuitatis in circuitu terram deuaſtabat. Sed exercitui romano fame fatigato: antipater obediēs pceptis hircani: a iudea triticū vel quecūq3 erāt neceſſaria deſtinabat. Cūq3 miſſus ab ſcauro legat⁹ ad aretbā ꝓrexiſſet ꝓ amicitijs q̄s cum eo h̄re debuerat: flexit eum pecunijs ne ꝓuincia predaret. Qui etiā fideiuſſor eius pro trecentis talēt extitit ⁊ in his bellum ſcaurus ſedauit. Siquidem nō minus ⁊ ipſe quia aretba concupiuit idem fieri. Cap. XI.

Interiecto v̄o tpe cū alexāder aristoboli fili⁹ iudeā inuaſiſſet: dux exercit⁹ gabinius de roma ad syriā vſq3 puenit: qui iter alia q̄ mirāda fecit: ↄtra alexādrū ꝑduxit exercitū: nullaten⁹ valēte hircano virib⁹ illi⁹ reſiſtere: cuȝ etiā erigere hieroſolymoꝝ murū feſtinaret quē pōpeius depoſuerat qđ ne faceret: ꝓhibuerūt eum romani ibi cōſtituti. Circuiēs autē ꝓuinciā: multos iudeoꝝ armauit: ⁊ maturiuſ q̄3 ſperabat collegit decem milia pedites: ⁊ mille quigētos equites: alexādriū etiā caſtellū valde munitū et macberunta iuxta mōtes arabie cepit. Igit gabini⁹ cōtra eū veniebat: cuȝ iam marcū antoniū cū romanis: aliosq3 duces pmiſiſſet. Qui cū romanis militibus ⁊ ſbiectis iudeis quos phitola⁹ ⁊ malch⁹ ducebāt: adunātes ſibi ⁊ antipꝛi ſocietatē alexādro obuiā venerūt: quos ſeq̄bat etiā gabini⁹ cū legiōe. Alexāder autē ꝓpe hieroſolymā acceſſit: vbi cū hoſtibus ꝓlio facto: peremerūt romani tria milia iudeoꝝ: capiunt etiā nō min⁹ tria milia viroꝝ. Interī gabini⁹ cū alexādriū pueniſſet caſtrū: inuitabat ↄcluſos ad pacē: veniāq3 de ꝓorib⁹ ſuis delictis pollicebat eis. Ubi cū plres hoſtiuȝ foras valloruȝ ſtarēt: marc⁹ antoni⁹ fortiter decertās: in ↄgreſſiōe mltos ꝓſtrauit. Gabini⁹ v̄o exercit⁹ ptē cū ibi reliq̄ſſet: ⁊ caſtellū vaſtaret: ipe reliquā iudeā circuibat: q̄3caſq3 inueniſſet dirutas ciuitates renouari pcepit: ⁊ ↄſtructe ſunt ſamaria vł azot⁹: ſcitopolꝭ ⁊ ātidona: rafia ł dora: mariſſa ⁊ gapa: ⁊ alie nō pauce. Cūq3 oēs gabinij pceptis obediſſēt: ciuitates mlto tpe deſte ſuos habitatores acquiſierūt. Cap. XII.

Ue cum ageret ꝑ ꝓuinciā redijt in alexādriū caſtellū. Ubi dum obſidionē ſtatueret: legatōem ad eum alexāder deſtinauit: veniā ſibi de ꝓorib⁹ ↄmiſſis poſtulans: ⁊ tradere caſtella: hircaniā vel macberuntā: poſt etiā alexādriū pollicet. Que gabinius accepta euertit. Mater v̄o alexādri cum ad eum pueniſſet: nā fauebat romanis: marito eius ⁊ alijs filijs romā abductis: cōceſſit ei gabinius q̄ poſtulaſſet. Cūq3 diſpoſuiſſet pacē cum ea: hircanū ad hieroſolymā reduxit: habituꝝ tēpli diligentiam. Quinq3 tamē curias conſtituit: equalibus turmis gentem diuiſit: quarum vna hieroſolymis degebat: alia in gadaris: tertia in amathunte: quarta vero in hierichunte: quinta in ſefforis galilee: qui regia poteſtate liberati: ſub optimatuum gubernatione viuebant. Ca. XIII.

Ed cum ariſtobolus roma ad iudeam confugiſſet: ⁊ alexādrium quod nuper dirutum fuerat renouare deſideraret: gabinius milites cum ducibus ſiſinnio ⁊ antonio: ⁊ ſeruilio mittit: vt eum oppidum reconſtrui ꝓhiberent: ſimul ⁊ caperent. Multi itaq3 iudei ad ariſtobolum tranſiebant: ꝓpter veterē eius gloriam nouis rebus ſtudentes: necnō ⁊ phitolaus dux hieroſolymoꝝ cum mille ad euȝ venerat: qui tñ inermes erāt: quos decreuit in macberūte ponere. Ariſtobol⁹ ergo eos qui armis inopes erāt dimiſit: armatos autē octo milia exn̄tes cum collegiſſ3: ꝓrexit ad bellū.

Quos romani fortiter inuadētes: prelio facto vicerūt. Et licet iudei ꝓpēsius decertarēt: tñ atrocitate hostiū ad fugā cōuertūť: quoꝝ qnqꝫ milia ꝓsternuntur: relīq vero dispsi vt vnusqſqꝫ valuit: ꝑ fugā sibi salutē quesiuit: tñ pl⁹ mille aristobolus habens in macherunte munitissimū oppidū recessit. Cūqꝫ malepugnasset: nihilominus spē sibi bonam ꝓmittebat. Per duos tñ dies obsidioni resistens: multis perfossus vulneribus: captiu⁹ cū antigono filio qui de roma cū eo fugerat ad gabinium trahitur.

Aristobol⁹ quidē his casib⁹ vsus: rursus ad romanā ciuitatē transmittiť: quo ligatus tenebať: cum regnū ꝛ sacerdotij pͥncipatū tribus annis ꝛ sex mensibus gessisset: vir clarus ꝛ magnanim⁹: filios autē eius senatuſ matri remisit: gabinio scribente hoc ei ꝓmissum fuisse ꝓ castelloꝝ ꝓditōe: sed hi quidē in iudeā remearūt. Gabini⁹ aūt cum cōtra parthos exercitū duxisset: ꝛ eufraten fluuiū trāsisset: placuit ei ad egyptuꝫ reuerti: q̄tenus ptholomeū ibi restitueret. Hec vero ꝛ ꝑ alios historiarū cōscriptores demōstrata sunt. Gabinij deinde militib⁹ antipater ministrauit triticū ꝛ arma ꝛ pecunias: ꝛ iudeos ꝓpe pelusiū auxiliatores effecit: qui custodes egyptioꝝ adituū fuerāt. Cūqꝫ ex egypto remeasset: ꝛ ad syriam ꝑuenisset: seditōibus ꝛ turbis eam inualescētem inuenit. Siquidē alexander aristoboli filius recipiēs rursus ꝑ violentiā pͥncipatum: multos iudeorū subtraxerat: magnoqꝫ cum exercitu ꝓuinciā inuadēs: omēs romanos quātos inueniret occidebat: refugiētes ad montē garizim. Gabinius aūt hec audiēs: antipatrū vt prudentē pmittit ad illos qui rebellabant: vt eorum sedaret amentiā: q̄tenus ad meliorē sensum redirēt. Qui cum prexisset: multos quidem castigauit: ꝛ ad competētia restituit. Uerūtamē alexandrū comphēdere non potuit: dum exercitū haberet triginta milia iudeoꝝ: quiqꝫ cum gabinio confligēs: vinciť: decē milibus suis ꝓpe itabriū montē ꝓstratis. Gabinius itaqꝫ cum disposuisset hierosolymoꝝ ciuitatē: antipatri volūtati obediēs: cōtra nabutheos expeditōem ꝓduxit: quos cum in pugna vicisset: parthorū trāsfugas mitridatē ꝛ orsanē dimisit: qui fide non seruata: ad ꝓpos remearūt. Sed gabinius cuꝫ oꝑa maxima vel clarissima in expeditōe fecisset: romā rediit: crasso tradēs ducatū. De pompeij ꝛ gabinij contra iudeos expeditione conscribit nicolaus damascenus: ꝛ strabo capadox: nihil vnus altero ampli⁹ exponens.

Capitulum. XIIII.

Crassus autē cū ↄtra pthos militiā ꝓduceret: ad iudeam ꝑuenit: ꝛ pecunias templi q̄s pōpeius nō tetigerat: duo milia talētoꝝ abstulit: necnō ꝛ totū reliquū aurum vsqꝫ ad octo milia talentorū. Tulit etiā ꝛ trabem aureā versatilē: trecētas minas pensātē. Mina vero apud nos due ꝛ semis libre existimātur. Tradidit ei ergo hāc trabem custos pecuniaꝝ eleazarus noīe sacerdos: nō maliuolo aīo: nā iustus ꝛ bon⁹ erat sꝫ dū ↄmissa fuisset ei custodia veloꝝ tēpli: que mira pulcritudīe vel ↄstructione p̄ciosissima resplēdebāt in hac trabe pedētia: ꝛ crassū vidissꝫ cūctū templi ornatū auferre: aureā ei trabem ꝓ redemptiōe oīm p̄stitit: dū ꝛ iusiurādū ab eo accepissꝫ: nihil aliud a tēplo tollēdū: sꝫ solo ↄtentū esse auro ab eo tradito quo mlťa milia pōdo possꝫ inuenire. Hāc autē trabem alia lignea circūdabat: ideoqꝫ latebat. Crassus vero licꝫ iurassꝫ: nihil aliud de tēplo tāgere: post acceptā tñ trabē trāsgressus: oē tēpli auꝝ deposuit. Nemo itaqꝫ mireť: si tāte diuitie in nr̄o tēplo fuissent dū has oēs ꝑ diuersā terrā iudei deū colētes ibi ex ātiquis tēporib⁹ obtulissent. Nec magnitudo p̄dictaꝝ pecuniaꝝ testionio caret: nec arrogātia nr̄a ꝑ tātā magnitudinē diuitias extulit: sꝫ mlťi ꝛ alij ↄscriptores nobis testimoniū ferūt: necnō ꝛ strabō capadox ita dicēs. Trāsmittēs mitridates i choo: tulit pecunias: q̄s ibi cleopatra regia deposuerat: veꝝ etiā ꝛ iudōꝝ octigēta talēta. Nobis itaqꝫ pecūie publice nō sūt: nisi dei tm̄. Uñ māifestū ē iudeos ꝑ asiā ↄstitutos veritos mitridatē: has pecūias i choo trāsmisisse. Nō ei ex iudā fuerṫ i choo pecūie dū citatē ꝛ tēplū mūitissimū hr̄ent sꝫ neqꝫ alexādriā hitātes iudōs visile

est hoc fecisse: dū nihilo mitridatē timerent. Testis ē nobis idē strabon ⁊ alio loco q tempore quo transijt silla in bellada cōpugnaturus mitridati: lucullum transmisisse fert in cireneā ciuitatē: ꝓpter nr̄e gētis seditionē: que totū orbē compleuit ita dicēs. Quatuor in ciuitate cireneorū ꝑtes existūt: ciuiū ⁊ agricolarū: tertia v̄o colonorū: ⁊ q̄rta iudeorū. Hec ꝑ oēs ciuitates iā dispersa ē: ⁊ nullꝯ locus mūdi facilis iuenit̄ quo n̄ hāc gentē videmꝰ. Nā egyptꝰ ⁊ cirenea dū sub vno regno fuissēt: oēm cōuersatiōem horū emulate sunt: ita vt scripturis eorū vterēt̄: ⁊ ꝑ̄scrit pecūias ſm patrias leges iudeorū ꝯgregarēt. In egypto ergo sūmā partē habitasse iudeorū demōstrat̄: ⁊ alexādrie ciuitatis maxia pars huic gēti deputata ē. Ordinat̄ v̄o etiā ꝑ̂nceps qui causas eorū ⁊ instrumēta publica debeat curare: ⁊ ꝑ̄cepta dare tanq̄ȝ ꝑ̂nceps ꝑfecte reipublice. In egypto tamē hec generatio cōualuit: eo ꝙ initio iudei egyptij fuissēt: ⁊ q̄a iuxta ꝓuinciā iudeā egyptus iacet: necnō ⁊ ꝓpter illos q exinde ad egyptū ꝑuenerūt Ad cirenā aūt ido traijt: eo ꝙ ipa finitima egypto extitissȝ: quēadmodū ⁊ iudea: ⁊ ꝙ sub vno regno prius fuissent. Strabon quidē hec retulit. Crassus aūt cū oia dispo suisset quēadmodū vellȝ: cōtra parthos egredit̄: vbi cū toto suo defecit exercitu: sicut ⁊ alibi demōstratū est. Sed cassius dum ad syriā ꝑuenissȝ: ⁊ vindicassȝ eam ex incursionibꝰ parthicis: qui nimis ꝑ crassi ꝑditionē audacōres fuerāt: rursū ad tirū ꝑuenit: et exinde ad iudeam ascendit. Jaracbenā v̄o ciuitatē inuadēs statim ꝑ̄dauit: ⁊ triginta milia viroꝝ captiuauit: pytolaum etiam seditionis aristoboli successorē cepit: antipatro inuitāte. Qui etiā cū apud eū multū valuissȝ: idumeis amicus erat de quibꝰ ⁊ vxorē nobilissimā nomine ciprin sibi cōiūxit: ex qua q̄tuor liberos ꝓcreauit: faselum ⁊ herodē: q postea rex fuit: ⁊ iosippū: ⁊ ferorā: filiā quoq̄ȝ salomoni. Hic aūt antipater dū cuȝ alijs potētissimis amicitias ⁊ hospitium copulassȝ: arabo potiꝰ se sociauit: cui etiā filios suos dū bellaret cōmēdauit. Igit̄ cassius cū expeditiōeȝ sup eufraten duxissȝ ꝓhibuit illā deuastari ꝓuintiā: sicut ⁊ ab alijs relatū est. Cap. XV.

Nteriecto v̄o tēpore cū cesar romā teneret: post pōpeij vel senatꝰ fugā: soluēs a vincul' aristobolū ad syriā trāsmisit: duas ei tradens legiones q̄tenꝰ ꝑatā illi vt posset facere iudeā. Aristobolꝰ aūt potētia a cesare donata mīme potitꝰ est. Nā pōpeiani ꝑ̄occupātes veneno eū corruperūt: ⁊ sepelierūt eū cesar' socij: q m'lto t̄ꝑe ita iacuit v̄sq̄ȝquo antoniꝰ eū ad iudeā remitteret ⁊ i regijs monumētis pōi ꝑ̄cipet. Ca. XVI.

Cipio aūt mādat pōpeio alexādrū aristoboli filiū occidēdū: dūq̄ȝ culparet eū de his que ꝑ̄us cōtra romanos egissȝ securi eū ꝑcussit. Quo in antiochia defūcto: fratres eius ptholomeꝰ minei al's minei filius: q habitabat apud calcideȝ: ꝓpe libanū mōtē ꝯstitutā detinuit. Qui cū filiū suū philippionē i ascbalō ad aristoboli vxorē direxissȝ: iussit eā destinare filiuȝ antigonū cū eiꝰ sororibꝰ. e qbꝰ alterā philippion cū dilexissȝ: vxorē eā habuit. Quē postea ptholomeꝰ pr̄ eiꝰ occidēs: matrimoniali iure eam duxit vxorē: ⁊ ꝓuidētiā fratribꝰ eius impendebat. Ca. XVII.

Ost morē vero pompeij: dum cesar contra egyptuȝ pugnaret: antipater iudeorum potentissimus mandatis hircani obediēs: multū illi vtilis apparuit. Nā mitridatis ꝑgamenus dum per coricum transiret: ⁊ minime potuisset per pelusium viam conficere: sed in ascbalone cōmoraretur: antipater ei tria milia armatos iudeos adduxit: necnon ⁊ arabū nobilissimos auxiliatores illi parauit: ⁊ propter eum omnes syri propensius cesaris partes adiuuabant. Uerum etiam ⁊ amplicus potentissimꝰ: ⁊ ptholomeus filius eius libanum montem habitātes cum omnibꝰ ciuitatibus: eādē ꝓ cesare mentē habebant. Mitridatis autē surgens a syria: cum ad pelusiū ꝑuenisset: ⁊ eū non suscepissent: ciuitatē obsidebat: cuius maxima virtute antipater ꝑ̂mus ꝑtē muri deiecit: ⁊ reliq̄s viā igredi ciuitatē ꝑauit: ⁊ pelusiū q̄dē ita deuastat̄. Antipatꝝ deīde ⁊ mitridatē eūtes ad cesarē cū egyptij iudei trāsire ꝓuīiā vetarēt q̄ al's q.

onie dicit' al's dicunt: antipater eos flexit ad cesaris amiciciā: ⁊ pncipis sacerdotu͡ʒ lr̃as eis ostēdit. Quas cū audisset mēfitidē habitātes: filii modo mitridatem ad se inuitarunt. Ad quos cū ꝓfectus eēt: ⁊ ad locū qui dr̃ delta puenisset: cōfligit cū hostib⁹ circa locū qui dr̃ iudeorū expeditio. Hēbat aūt dextru͡ʒ cornu mitridates: leuum vo antipater. Sed plio ↄmisso icliat' cornu: quo mitridates pugnabat q piclitatus eēt nisi p ripā fluuij cū suis militib⁹ antipater currēs deuictis iā aduersarijs: mortis eū picu lo liberasset. Nā victores egyptios ad fugā cōuertēs: ⁊ psecutus castra eoru͡ʒ deuastauit: mitridatemq͡ʒ fugientem retinuit. Cuius ceciderunt milites octingenti: antipatri vero octoginta.

Capitulum. XVIII.

Sed cū mitridates cesari demādass͡ʒ victoriā simul ⁊ salutē qua͡ʒ p antipatrum meruiss͡ʒ: antipatrū quidē tātū dilexit: vt ēt vteret' eo p oia bellorū picula. Qua ꝓpter ⁊ vulnerari antipatrū seuissime ↄtigit. Ergo bello finito cesar cū in Syriā nauigasset: hyrcano quidē pncipatū sacerdotij firmū indulsit: antipatrū vero ciuē romanū ⁊ sine cēsu ↄstituit. Dicit' aūt hyrcan⁹ huic quoq͡ʒ militie in egypto socius extitisse: sicut testat' strabon capadox: ex noie alinij ita referēs. P⁹ mitridatis ⁊ hyrcani pncipis sacerdotū in egyptū ꝓfectionē. Idē strabon alibi ex noie hipsicratis rursus ita retulit: mitridatē solū exisse: vocatū autē secūdo: cui ātipater iudee tutor in ascalōe tria milia militū preparauit: ⁊ alios potētissimos inuitauit sociatū ēt hyrcanū pncipem huic militie dicēs. Hec quidē strabō exposuit. Sed cū vēiss͡ʒ antigon⁹ aristoboli filius tūc ad cesarē: ⁊ p̄ris sui calamitatē defleuiss͡ʒ: q̄liter pp ipsū veneno fuerit interemptus: fraterq͡ʒ suus secure a scipione sit ꝑcussus: petebat se misereri a regno depulsū ꝑterea hyrcanū ⁊ antipatrū accusabat: ꝙ male gētē regerēt: ⁊ in se crudeliter egissent. Antipater āt cū affuiss͡ʒ: satisfaciebat de illatis sibi crimib⁹: rebellē antigonū cū suis socijs disserēs: ⁊ narrabat q̄ta ipse laborass͡ʒ in expeditiōe corā ipso cesare: ⁊ dicebat aristobolum rome tractum: ꝙ semper romanus hostis extitiss͡ʒ: fratrem vo eius latrocinij causa penam a scipione meritam sumpsisse.

Capitulum. XVIIII.

Cum hec antipater vba feciss͡ʒ: cesar hyrcanū quidē pncipē sacerdotū ordiauit antipatro vo potestatē donauit quā ipse eligeret: tutorē eū toti⁹ iudee cōstituens Hyrcano quoq͡ʒ ↄcessit patrie muros restituer: cū hāc ille grām ab eo petiss͡ʒ: nā ad huc diruti iacebāt: ex quo pōpei⁹ eos deposuerat: vn̄ a ↄsulib⁹ in capitolio senatuscō sultū hoc mō ꝓlatū ē. Luci⁹ valeri⁹ lucij filius ↄsul: ↄuēiente senatu idib⁹ decēbris: in tēplo ↄcordie: p̄sente lucio copinio: lucij colline filio: ⁊ ceparo qrini. De his q̄ alexāder iasonis: ⁊ mimini⁹ antiochi: ⁊ alexāder dorothei: iudeorū legati: viri optimi vl' auxiliatores locuti sūt: renouātes cū romāis grās: ⁊ aicicias exhibētes: clippeū aureū ꝓ iditio auxiliorū deuouerūt qnq̄gita miliū solidorū: ⁊ petiuerūt lr̃as sibi dari ad oēs liberas citates: q̄ten⁹ ꝓuicie l' port⁹ eorū nullā violētiā paterēt'. Placuit igr̃ aicicias ⁊ societatē cū eis ↄponere: ⁊ oia q̄ supplicauerūt cōcedere: clippeūq͡ʒ suscipe. Hec acta sūt sub hyrcano pncipe sacerdotū ⁊ rectore gētis. ix. anno: mēse panefo. Hyrcanus autē etiā ab atheniēsiu͡ʒ populo laudat⁹ ē: cū multū ei apparuiss͡ʒ benign⁹: nam miserūt ei scriptū huiōi decretū: sub iudice l' sacerdote dionysio: filio asclepiadis: mēse panefo: vicesimoquinto die latū est magistratibus decretū atheniensiū sub preside athode quod eudes menādri abimusius scriba exposuit muniehionis. Undecimo die cōsilio iudicum facto in theatro: suffragiū tulit dorothe⁹ pnceps sacerdotū cū quo assidēs dionysi⁹ dixit. Quō hyrcan⁹ alexādri sacerdos ⁊ rector iudeorū pmāet cu͡ʒ pplo nostro vel singulis ciuib⁹ fidelis existit: ⁊ oī circa eos vtitur industria: ibiq͡ʒ veniētes atheniēses vel legatiōis cā: seu priuatim mūificenter ad se suscipit: ⁊ prouidet quatenus illesi redeant: decretum quidem de his ⁊ p̄us factū ē: nūc vo dionysio dorothei suniensi suggerēte: ⁊ de viri vtute populo admonēte: quō voluntate͡ʒ habet bene

nobis semꝑ quod potuerit facere: placet hōrare virū aurea corōa optima ꝺm legez: et
dedicare ei imaginē aureā in tēplo ppl'i vel gſtaruz: decernere vō coronam in theatro
cum libero patri tragedie solēnia celebrantur: ⁊ in panathineis: ⁊ eluniis: ⁊ in cimni-
cis certamibus: diligentiam vero magistratus bēat: vt si pmanserit ⁊ seruauerit fauo
rē nostrum: oē quod excogitemus pro gratia vel hōre viri munificēter compleat: q̄te
nus: cū hec ita facta fuerint appareat popul⁹ nr̄ optimus eū āplecti: vicelq; redder
gratiarū: vt ille nostruz studiū iā honoribus affect⁹ imitet: imo etiā debem⁹ eliger ab
oibus atheniēsibus q decretū ei deportēt: vt cum hōrez suscepit festinet bn̄facere nr̄e
sēper ciuitati. Romāorum ergo vel ppl'i atheniēsiuz erga hyrcanū merita demon
strauim⁹. Cesar āt cuz iudeā disposuisset: syriā nauigauit. Antipater vō vt cesarē ad
syriā deduxit: in iudeā reuertit: ⁊ stati muros a pōpeio dirutos reconstruxit: seditio-
nēq; ꝓuincialiū sedāt intermiatiōib⁹ simul ⁊ ꝑsuasiōib⁹ requiescere: eos inuitans cū
diceret. Si quis hyrcāo cōsenserit: feliciter vitā suā pōt ꝑagere. Qui vō ad spē rebel
lādi puenerit: ⁊ lucro ꝑuaf: ⁊ meipsū ꝓ patrono dn̄m: hyrcanū autē ꝓ rege tyrānuz
sentiet: romāos vero ⁊ cesarē ꝓ rectoribus amaros hostes: nā mime patiunt amoue
ri: quē ipsi ṗncipē ↄstituerūt. Que cū diceret ꝓuiciā ꝑagrauit. Capitu. XX.

Ed cuz tarduz ⁊ segnē hyrcanū vidisset: ṗorē filiū suum ducē in hierosolymis
ordinauit: ꝺm vō herodē galilee tutorē demōstrauit: adhuc oio iuuenē: nā qnde
cim annorū erat: cui nihil obfuit iuuētus: dū prudētiā sup etatē hr̄et. Qui cuz occasio
nē inuēisset: stati ad v̄tutis ostētatiōem ꝓrupit. Siqdez ezechiā ṗncipē latronū comp
hēsū q syriā cū magna turba vexabat: fecit iterimi cū multis ṗdonib⁹. Quo facto ni
miū a syris amplectit: vn̄ ⁊ in amorē ei⁹ exarserūt: q̄ a latrocinijs ꝓuincia eorū esset
erepta. Laudabāt ergo eū p ciuitates ⁊ p vicos: q̄ pacē eis ṗstitisset: ⁊ tuitionē ṗdioꝝ
suorū inenisset. Quapp ⁊ sexto cesari cognato magni cesaris tūc totā regēti Syriam:
amicus factus ē. Cū vō emulatio ꝓ factis herodis faselū frēm eius intrasset studuit
nō mior tali gloria repiri: ⁊ hierosolymitas fauore sibi parabat: dū ⁊ ciuitatē hr̄et: ⁊ po
puli negotia nō ignare tractaret: Que ita antipatrū extollebāt ab oi gente tāq; eēt oi-
um dn̄s. Hōrari igit ex tali claritate cū cepisset: q̄lia sepi⁹ cōtingūt hyrcani fidē trāſ
gressus ē. Potētissimi vero iudeorum antipatrū vidētes cū filijs extolli p fauorē gē
tis: ⁊ redditus iudee vel pecūias hyrcani nimis inuidebāt ei. Nā antipater amicici
am cū impatoribus romanorū cōposuerat: ⁊ cū flexisset hyrcanū pecunias trāſmitte
re: tāq; suas: ⁊ nō hyrcano ṗstante eas romāis ṗncipib⁹ destinabant. Vn̄ manifeste
antipatrū accusabant: dicētes hyrcano. Vsq; quo istas pateris: aut nō vides antipa
trū cū filijs ṗncipatu ṗcinctos: teq; nomē tātū regiū possidere. Sz nec te lateat: nec
putes sine piculo tuo negligere negocia: dū antipater ⁊ filij ei⁹ totā nūc auctoritatem
ↄtineāt: ⁊ hāc sine tuis iussiōib⁹ disponāt. Nā herodes fili⁹ eius ezechiā ⁊ eos q cū
eo erāt pemit: nr̄amq; legē transgressus ē: q hoiem ꝓhibet occidi lz malign⁹ sit: nisi
ṗus in ↄcilio ↄdēnatus sit. Jlle vō dū nullā a te suscepisset potestatē: hec ausus ē cō
mittere. Que cum hyrcanus audisset flectitur: plus autem iram eius incenderunt
fratres: al's matres eorum: quos herodes interfecerat: dū per singulos dies in tēplo
eū peterent: vt herodes āte ↄciliū de actis suis redderet rationē. Cōmotus igitur hyr
canus herodē vocauit satisfacturum de crimibus sibi illatis. Qui suasionibus patris
impulsus venit. Nam sic ei preceperat vt non priuatus: sed cuz tutela ⁊ custodia cor
poris adueniret. Qui cum ⁊ galileam vt putauit prodesse sibi disposuisset: militum
parua manu circundatus viam secabat: vt nec terribilis videretur hyrcano cum
maxima veniens multitudine. Nec nudus vel incautus coram iudicibus esset:
immo ⁊ Sextus Syrie rector scripsit hyrcano: supplicans vt liberaret a iudi-
cio herodē: simul ⁊ interminabat ei: si non obediret: sz sexti littere occasio fuerāt: ne

quod pateret a sentētia ɔciliŋ herodes: sed magis absolueret. Nā diligebat eū hyrcanus tanq̄ꝫ filiū. Herodes āt cū i medio vna cū suis militib⁹ astitisset: oēs pterruit nec ausus ē aliquis ex his eū accusare: qui pmū cōtra eū exclamabāt: sꝫ oēs sub quiete ꝛ silētio rei exitū sustinebāt. Qui cū ita sedissēt: vn⁹ quidā noie same⁹ vir iustus ꝛ ꝑpter hoc nomē deuitās piculū: surgēs ita locut⁹ ē. Viri iudices ꝛ rex neminē scio ad iudiciū a vobis vocatū ita ɔstitisse: neqꝫ vos nosse quicq̄ꝫ sile opior: sꝫ ois qcūqꝫ in hoc iudicio pūcit exquirēd⁹: hūiliter astitit: mibicordiā a vobis expetēs: capillis ꝓlixis: ꝛ veste nigra idut⁹: hic āt herodes optim⁹ iuuēis: re⁹ ꝓ homicidio satisfacturus: de tali crimie vocat⁹: interest purpura circūdat⁹: ꝛ caput ornatū habēs cōpositione criniū: stipatusqꝫ armis: vt si cōdēnat⁹ ƀm legē fuerit: nos quidē iterficiat: ipse vo vi faciēs vitati liberet. Sꝫ herodē de his n̄ culpabo siqdē suū cōmodū plusq̄ꝫ legē fecit: sed vos vel regē accuso: qui tantā ei licētiā dedistis. Scitote tamen maximū esse deū: q̄ꝫ hunc: quē nūc ꝑpter hyrcanū vultis absoluere: qui q̄ndoqꝫ vos ꝛ ipsū regem torquebit. Nihil aūt hec dicēdo mētit⁹ ē. Nā herodes cū regnū accepisset: oēs occidit in cōcilio tunc inuētos cū ipso hyrcano: pꝛeter sameum: quē nimis dilexerat pp iusticiā eius: ꝛ q᷑ citate postbac obsessa ab herode vel sossio persuasisset populo vt herodē acciperēt: dicēs: pp peccata eū nō posse deuitari. De his quidē sub loco dicemus. Hyrcan⁹ autē cū vidisset ꝓpēsiores iudices ad necē herodis: iudiciū i postero die distulit: ꝛ mittēs ad herodē furtim psuasit ei citatē relinq̄re: vt posset piculū declinare. At ille cū discessisset in damascū fugiēs regē: ꝛ ad sextū cesarē puēissꝫ: apud se ita decreuit: vt si vocādus ad iudiciū eēt nō obediret. Indignabant autē iudices hyrcano dicētes: quō hec omnia contra eum essent. Illum vero cum nihil lateret: nihil agebat amentia vel imbecillitate sua. Capitulum. XXI.

Ed cū sextus herodē ducē inferioris syrie ordinasset: nā hoc ei pecuniŋs vēdidit: hyrcan⁹ tiebat eū neq̄ādo cōtra se exercitū duceret. Nō multis āt transactis dieb⁹ hoc euēit. Herodes. n. aduers⁹ eū expeditionē deducēs irascebat: eo q᷑ ad iudiciū vel vocat⁹ satisfactur⁹ eēt. Prohibuerūt tamē eū obuiā veniētes pr̄ antipater: ꝛ frater: ipetūqꝫ ei⁹ retinuerūt: rogātes ne accederet ꝑpe hierosolymā: ꝛ aliqō opus niteret facere cōtra eos: q cōcesserūt ei ad talē pueīre dignitatē. Deprecabant ēt vt indignationē depōeret: q᷑ vocat⁹ ad iudiciū isset: sed absolutiōis grām poti⁹ recordaret: nec ita dolorē cōsideraret: vt saluti igrat⁹ existeret: aiaduertēdo q᷑ ꝛ bellorū casus de⁹ dispēsat: q̄ ꝑpter victoriā nō oio speraret: expugnādo regē ꝛ amicū q mltū ei ꝓfuisset: nihilqꝫ spōte in eū ɔmisisset aduersi: sed ꝑ maliuolos suasores actuꝫ: qd difficultatis vmbrā pꝛestiterit. Flexus his herodes: ꝛ arbitrat⁹ satis sibi factū q᷑ suā fortitudinē genti demōstrasset: reuersus ē. Per indeā ergo taliter sese res hēbant.

Cesar autē cū romā venisset: parabat ad affricā nauigare: q̄tenus Scipionem vel catonē expugnaret. Ad quē hyrcanus dirigens legatos: petijt cōfirmare cuꝫ eo amicicias. Videt mihi necessariū ex hoc expōere: q̄liter romāorū pncipes cū nostra gēte sūt pacti: ne lateret aliquos: q ꝛ asie ꝛ europe reges studiū habuerunt sociare nostrā sibi fortitudinē: dū eorū fidem dilexissent. Sed quō multi ꝑpter odium nostruꝫ mīme credunt psicis vl macedōicis cūscriptiōib⁹ de nobis: eo q᷑ nō eadē vbiqꝫ i publicis locis demōstrant: sꝫ apud nos tātū ꝛ alios quosdā ex barbaris: de romāis tn̄ decretis nō ē ābigēdū: nā ꝛ publicis locis reposita hacten⁹ ꝛ in capitolio tabul ereis cōscripta ɔtinent. Nā ꝛ iuli⁹ cesar alexādrie iudeos p ereā tabulā demōstrauit alexādrios cines exister. Vn̄ iitiū approbatiōis faciā dū pādo senatuscōsulta: ꝛ iuliŋ cesaris de hyrcāo vel gēte nostra decreta. Gai⁹ iulius cesar: imperator ꝛ pontifex ꝛ dictator secūdo magistratib⁹ sydoniorū: vel curie: l ppl'o salutē. Si sani estis bn̄ ē: ꝛ ego sanus sū cū meo exercitu. Exēplū facii de grecia ad hyrcanū filiū alexādri pncipeꝫ

ſacerdotū: ⁊ rectoꝛē gētis iudeoꝛū vobis deſtinaui: q̄tenus in publicis vr̄is ānalibuſ
reponat̄. Uolo v̄o vos grece vel latine in erea tabula cōſcriptū hoc pōere: quod hu-
iuſmodi ē. Juli⁹ ceſar impatoꝛ ⁊ pōtifex: ſecūdo dictatoꝛ. Cū deliberata ſētentia de-
creui: quō hyrcan⁹ alexādri iudeus: ⁊ nūc: ⁊ in p̄oꝛibuſ annis in pace vel bello fidez
vel ſtudium ſuum demōſtrauit: cui multi etiam conſules teſtimonium p̄bēt: īſuper
⁊ in ꝓpinquo alexādrie loco: cū mille quigētis militib⁹ auxiliatoꝛib⁹ nobis occurrit
⁊ ad mitridatē a me deſtinat⁹ cū oī deuotiōe fidelis apparuit: ꝑꝑ has ergo cās hirca
nū alexādri filioſq; ei⁹ rectoꝛes iudeoꝛū eē: vel p̄ncipatū ſacerdotij gētis iudaice ſēꝑ
hr̄e ſm moꝛes patrios p̄cipio: ipſuz quoq; filioſq; ei⁹ auxiliatoꝛes nobis inter viros
aicíſſimos eē cēſēdoſ: ⁊ q̄ſtacunq; ſacerdotalia iura ſūt: eū vl̄ filios eius poſſidere de
cerno. Si qua vero interfuerit q̄ſtio de iudaicis reb⁹: placet nobis iudiciū de his ad-
hibere: exhyematiōes v̄o militū: aut pecūias exigēdas ab eis mīme ꝓbaui. Gaij ce
ſaris dictatoꝛis cōſulis: data cōceſſaq; decretaq; ſic ſe hn̄t: vt filij eius p̄ncipatū gē
tis iudeoꝛū: ⁊ donata ſibi loca poſſiderēt: vt p̄nceps ſacerdotū idē ⁊ rectoꝛ gētiſ iude
oꝛū vim paſſis adeēt: ⁊ qa trāſmiſiſſet ad hircanū alexādri filiū p̄ncipē ſacerdotum:
iudeoꝛū legatos q de amicitijs vel auxilio cū eo loq̄rent̄: ⁊ dedicaſſēt tabulā ereā in
capitolio in ſydone vel tyro: vl̄ aſcalone: ⁊ in tēplis apicibuſ ſcriptā greciſ vl̄ latinis
q̄ infra expoſita cōtinēt̄. Ut v̄o hoc decretū oībus ꝑ ciuitates curatoꝛib⁹ ⁊ iudicib⁹
⁊ amicis inoteſceret: ⁊ hoſp tia legatis p̄ſtarent̄: ⁊ ſāctiones vbiq; deſtinarent̄ p̄ce-
pit. Gaius ceſar impatoꝛ conſul hōꝛis vel v̄tutis: vel clemētie cā cōceſſit ꝓ cōmo
dis ſenat⁹ ⁊ populi romāi: hyrcanū alexādri filiū: liberoſq; eius p̄ncipeſ eē ſacerdo
tū: l̄ ātiſtiteſ hieroſolymoꝛū gēt; iur̄ quo ⁊ ꝓaui eoꝛū ſacerdotiū ſuū geſſerūt. Gai⁹ ce
ſar quinquies ꝯſul decreuit hos hr̄e vel mūire hieroſolymoꝛū ciuitatē ⁊ gubernar̄ eā
hyrcanū alexandri filiū p̄ncipē ſacerdotū iudeoꝛū rectoꝛē gentis ſm ſuā voluntatem
vt iudeis in ſecūdo anno locatiōis ex reditibus choꝛi. i. triginta modij ſubducantur:
neq; vt aliqui eis calūnient̄: neq; tributa ab eis exigant̄. Gaius ceſar ſecūdo dicta-
toꝛ ſanxit vt per ſingulos annos ioppēſes tributa hieroſolymoꝛū ciuitati p̄ſtēt exce
pto ſeptimo āno: quē ſabbaticū annū appellant: quō in eo neq; fructū agroꝝ colligūt
neq; ſemināt: necnō etiā hyrcano ⁊ filijs eius decias p̄beant: quas ⁊ p̄oaui eis p̄e
hebant: vt nullus vel p̄ſes: vel dux: vl̄ legat⁹ in finib⁹ iudeoꝛū auxilia colligat: vel
militibus liceat pecūias exigere ad exhyemādum: aut ꝓ noīe alicui⁹: ſed eē vndiq;
liberos. Quecūq; poſtea habuerūt: vel emerūt: vel tenuerunt: vel poſſederūt oībus
his eos potiri: ⁊ ioppē ciuitatē: quā ab initio habuerunt iudei: ⁊ cū amicicias cum ro
manis feciſſent eoꝛū eſſe ſicut ⁊ nobis p̄ius placuit impam⁹. Ex qua ciuitate hyr-
canū alexandri filium liberoſq; eius a poſſeſſoꝛibus terre: vl̄ a poꝛtu tributa cōſequi
iubemus: de ſydōe modios: xx. milia ſexcētos ſeptuagitaqnīq; per ſingulos ānos
excepto ſeptimo anno quē ſabbaticum vocant: in quo neq; arant neq; fructum arbo
rum colligunt. Predia autem in maximo campo: que hyrcan⁹ ⁊ p̄oaui ei p̄us poſſi
debant placeat ſenatui hec hyrcanū ⁊ iudeos habere eodē iure quo ⁊ p̄us poſſede
runt: manere quoq; iura que ab initio iter iudeos vl̄ p̄ncipes ſacerdotū fuerūt: ⁊ iſti-
tutiōes q̄s ꝑꝑl'o vl̄ ſenatu decernēte habuerūt: p̄terea eodē iure liceat illis vti. Et in
lidia loca ēt vel terras q̄s ꝓ hoſpitalitate reges ſyrie vel phenicis ꝑ donationē roma
noꝛū poſſederūt: eas ſenat⁹ ꝓbauit hyrcanū rectoꝛē gētis iudeoꝛū hr̄e: dari ēt licētiā
hyrcano: oībuſq; ab eo miſſis vt cū ſenatoꝛib⁹ in ludo monomarchoꝛū ⁊ beſtiarū ſe
dētes ſpectēt: ⁊ ſi petierit dictatoꝛē vel magiſtrū equitū vt i ſenatū eos itroducāt: ⁊ reſ
pōſa eis tradāt itra decimū diē: hoc fiat p⁹ ſenatuſcōſultū. Gaiuſ ceſar q̄ter impatoꝛ
quinquies ꝯſul: imꝑpetuū dictatoꝛ hmōi v̄ba fecit de iure hyrcani alexandri p̄ncipis
ſacerdotū: ⁊ rectoꝛis gētis iudeoꝛū. Predeceſſoꝛes mei impatoꝛes in ꝓuincijs cum

testimoniū hircano pncipi sacerdotū iudeorū: ⁊ iudeis corā senatu vel pplo romano pbuissent: cūq3 grās ei pplus ⁊ senat⁹ egisset: bn̄ nobis visum est memoriā hic ⁊ pui dentiā: quaten⁹ hircano ⁊ iudeoꝝ gēti: filijsq3 hircani a senatu ⁊ pplo romano: p suo erga nos fauore: grē retributōis redderēt. Juli⁹: gai⁹: dictator ⁊ ꝯsul romanorum magistratib⁹ parianoꝝ curie ac pplo salutē. Interpellauerūt me iudei in delo: ⁊ q dā de colonis iudeoꝝ pn̄tib⁹ vris legatis: ⁊ demōstrauerūt decretū p qd̄ vos eos phi betis patrijs morib⁹ ⁊ sacrificijs vti. Ergo mihi nō placet in nrōs amicos ⁊ auxilia tores talia fieri decreta: vel phiberi eos fm suā viuere ꝯsuetudinē: seu pecunias ad ꝯuiuia ⁊ ad victimas inferre: : qn̄ hec facere nec rome quidē phiberēt. Nā gai⁹ cesar nr̄ ꝯsul dū in sanctōib⁹ suis vetaret collegia p ciuitates ꝯgregari: hos solos nō prohi buit: sed pecunias ad ꝯuiuia pare iussit: ⁊ ego quoq3 alios phibēs: istis solis pcipio fm patrios mores ⁊ leges ꝯuenire. Bn̄ ergo facitis: si platā sniam ꝯtra nrōs amicos vel auxiliatores pp̄ter nr̄m erga eos studiū ⁊ fauorē aufertis. Post gaij mortem: marc⁹ antoni⁹: ⁊ publi⁹ dolabella ꝯsules cū senatū ꝯgregassent: ⁊ hircani legatos in troduxissent: locuti sunt de quib⁹ petierūt: ⁊ amicitias cū eis fecerūt: ⁊ oia hec ꝯcedi eis senat⁹ decreuit: qcūq3 postularēt: subiūcto etiā senat⁹ ꝯsultu: qten⁹ pbatiōe3 dictoꝝ habeāt qui hāc historiā relegūt: ꝙ tale fuit senatusꝯsultū ab erario ꝯscriptū de tabol publicis sub quito rutilio: erarij custode: datū. iij. idus aprilis: in tēplo ꝯcordie: dum scriberet pn̄te lucio calpurnio: vel reliquo senatu. Publi⁹ dolabella: ⁊ marc⁹ anto nius ꝯsules dixerūt. De his q̄ p senatusꝯsultū gai⁹ cesar p iudeis decernēs i erario deponere occurrit: sic placet nobis: sicut ⁊ senatui visum est: vt hec in tabulis ereis de ponant: ⁊ p singulas ciuitates trāsmittāt: qten⁹ curēt ⁊ illi in talib⁹ reponere quod de cretū est: quito id⁹ februarias: in tēplo ꝯcordie. Legati aūt pncipis sacerdotū fuert lisimach⁹ pausanie: alexāder theodori: patrocl⁹ ceree: ionatha onie. Misit quoq3 ex his legatis vnū hircan⁹ ad dolabellā: tūc asye pcōsulē: petēs eu3 soluere iudeos a militia: vt patriā custodirēt ꝯsuetudinē: qd̄ facili⁹ impetrauit. Siquidē dolabella cu3 suscepisset lrās hircani: nihil remorat⁹: scripsit p totā asyā p iudeis: ⁊ ad ephesinā ci uitatē pmā toti⁹ asye: que hmōi legebāt: sb iudice artimione: mēse limonis die pma.

Dolabella impator ephesioꝝ curie: ⁊ mgr̄atib⁹ vel pplo salutē. Alexāder theodo ri: legat⁹ hircani: filij alexādri pncipis sacerdotū ⁊ rectoris iudeoꝝ: intimauit mihi: ꝙ nō possent ciues sui militare: dū nec arma portare possint: nec iter facere dieb⁹ sabbato rū: nec alimētoꝝ fm patrias leges copiā hr̄e: iccirco ego sicut pdecessores mei impa tores pbeo eis militie remissionē: ⁊ ꝯcedo patrijs vti legib⁹ fm solēnes ⁊ sacras imo latōes: ⁊ ꝯgregare sicuti solēt p sacrificijs pecunias: ⁊ volo vos hec p singulas scribe re ciuitates. Hāc quidē dolabella hircano legatōem mittēte nris donauit licētiā.

Luci⁹ aūt lētul⁹ ꝯsul dixit. Ciues romanos iudeos tēpla hn̄tes ephesi an̄ tribunal religiōis cā a militia dimisi. xij. kal. octobris. Lucio aūt lētulo ꝯsule: ⁊ gaio marcel lo ꝯsulib⁹ pn̄te senatu: balb⁹ legat⁹ ⁊ vicari⁹: ephesioꝝ mgr̄atib⁹: curie: pploq3 salutē.

Judeos p asyā ꝯstitutos luci⁹ lentul⁹ ꝯsul me p ipis petēte a militia dimisit. Po stulās vo post hec ⁊ faniū tribunū plebis: ⁊ luciū antoniū erariū impetraui. Vos aūt capio curare: ne qs eis molestiā inferat. Decretū delioꝝ sb pside hiuito: mēse tar gilione: vicesima attitulatōe iudicū. Marc⁹ phison legat⁹ adueniēs in ciuitatē nrām p delicto militū ꝯuocās nos ⁊ mltos ciuiū: pcepit: vt si q sunt iudei ciues romani: ne quaq3 militare cogāt: eo ꝙ cornelio lētulo ꝯsuli religiōis cā iudeos dimittere placuit Qua pp̄ter obedire vos ꝯsuli op3. His silia sardiniā quoq3 de nobis decreuerunt.

Gai⁹ fanni⁹ gaij fili⁹ dux ⁊ ꝯsul: mgr̄atib⁹ cooꝝ salutē. Volo vos scire: qd̄ le gati iudeoꝝ audierūt me petēdo accipe senatusꝯsulta p ipis ꝯstituta: que etiā sbiūcta sunt. Igit volo vos curare vl puidere his hoib⁹ fm senatusꝯsultu3: quaten⁹ p nrām

ꝓuinciā ad patriā incolomes reuertant. Lucius lētulus cōsul dixit Cines romanos iudeos q tēpla iudaica habere ephesi videt̄ religiōis cā dimisi. Hoc factum est. xiij. kal. iulij. Luci⁹ antoni⁹: marci fili⁹: vicari⁹ erarij ul' ꝓcōsul: sardinioꝝ magistratib⁹ curie: ppl'oqȝ salutē. Judei ciues nostri adeūtes ꝓbauerūt nobis cōsiliū habuisse ꝓpriū ᷣm patrias leges ab initio: ꝛ locū ꝓpriū: in quo negocia ul' iudicia inicē mouerūt: ꝛ hoc petiert: q̄ten⁹ liceat illis hoc facere: qd̄ custodiri ul' ꝑmitti decreui. Marcus publi⁹: publij fili⁹: ꝛ marc⁹ luci⁹ marci publij fili⁹ dicūt. Lētulū ꝓcōsulē adeūtes inmauim⁹ ei: de qb⁹ dositheˀ cleopꝛe fili⁹ alexādrin⁹ v̄ba fecit: ut ciues romanos iudeos tēpla iudaica facere solitos si illi visū fuerit religiōis cā eos fecisse dimittat: ꝛ dimisit. xij. iulij. Lucio lētulo ꝛ gaio marcello ꝯsulib⁹: lētul⁹ decretū ꝓtulit. Ciues romanos iudeos sacraria iudaica solitos facere: ephesi añ tribunal religiōis cā dimisi. Laodicēsiū ꝑncipes gaio rabili gaij filio ꝯsuli salutē. Sosi pr̄ hircaim ꝑncipis sacerdotū legat⁹ porrexit nobis ep'am tuā: ꝑ quā designauit nobis: ab hircano ꝑncipe ꝛ sacerdote iudeoꝝ destinatos quosdā cū l'ris q̄ ꝓ sua gēte cōscripte sūt: q̄ten⁹ sabbata iudeis liceat ᷣm pr̄ias leges celebrare: ut ne qs eos qcq̄ ipediat: quō amici ꝛ auxiliatores nr̄i ꝓbāt: aut ne qs eis violētiā iferat in vr̄a ꝓuicia: ꝛ licȝ tralliai palā ꝯdicāt nō sibi placuisse q̄ ꝓ his decreta sūt: tñ ꝑcepisti hec ita fieri. Postulam⁹ aūt: ut ꝛ nobis eadē de his scribas obsequētib⁹ tuis ꝑceptis. Ep'am aūt porrectā suscepim⁹: quā reposuim⁹ inter publica nr̄a monimēta: ꝛ de reliqs q̄ ꝑcepisti ꝓuidem⁹: q̄ten⁹ in nullo culpemur. Publi⁹ ᷣuili⁹: publij galbe fili⁹ ꝓcōsul: milesioꝝ magistratib⁹ curie: ꝛ ppl'o salutem. Pritanis mercurij fili⁹ ciuis vr̄ dū i trallib⁹ negocia tractarē: insinuauit mihi ꝑter nostrā sniam iudeis vos inqetudinē iferre: ꝛ ꝓhibere eos sabbata celebrare: ul' tēpla patria ꝑficere: fructusqȝ sua cōsuetudine colligere. Volo igit' vos scire: quō audiēs v̄ba ei⁹ ul' eoꝝ q ꝯ ipsū differebāt: decreui ne ꝓhiberet'. Decretū ꝑgamenoꝝ: sub iudice gratippo mēse dio: sententiaqȝ ꝑncipū. Quō romāi sequētes suos maiores ꝓ cōi oiūȝ hoiūȝ tutela ꝑicula suscipiūt: ꝛ studēt auxiliatores ꝛ amicos suos i felicitate ul' firma pace ꝯsistere: cū trāsmisissȝ ad eos hircan⁹ ꝑnceps sacerdotū gētis iudee legatos: stratonē theodoti: appolloniū alexandrine antipr̄i: aristobolū acoynte: sosipatrū philippi viros optimos: ꝛ hij singula demōstrassent: decreuit senat⁹ de his q̄ postulauerūt: q̄tenus neqq̄ rex antioch⁹ antiochi fili⁹ legatos iudeoꝝ auxiliatores romanoꝝ noceret: imo ꝛ castella: ꝛ port⁹: ul' ꝓuinciā: ꝛ siqd aliud ab eis abstulit redderet: ꝛ liceat eis a portub⁹ deportare q̄ volūt: ꝛ ut null⁹ rex ul' ppl's a portub⁹ iudeoꝝ ul' vectigalib⁹ aliqd auferat excepto ptholomeo rege alexandrino: qa ꝛ ipse auxiliator his ꝛ amic⁹ nr̄ existit: imo etiā custodiā ab ioppe depelli sicut petiuerūt. Nostre v̄o curie luci⁹ peci⁹ vir optim⁹ iussit: ut hec curarem⁹ ita fieri: queadmodū senat⁹ decreuit: ꝛ ꝓuideam⁹: q̄tenus incolomes legati ad ꝑꝑa possint redire: necnō etiā theodoꝝ in curia: ul' cōuentū suscepim⁹. Qui cū nobis ep'am ex senatuscōsultu porrexisset: v̄ba faciēs: demōstrauit hircani v̄tutē ꝛ liberalitatē: q̄ publice uel ꝑuatim cūctis ꝓdest q ad eū cōuenerint: l'ras v̄o iter publica cōscripta reposuim⁹: ꝛ nos quoqȝ oia ꝓ iudeis agere tanq̄ auxiliatores romanoꝝ ᷣm senatuscōsultū decreuim⁹. Quippe etiā postulauit theodorus dū ep'am nobis porrigeret: q̄ten⁹ a magistratib⁹ nr̄is mittat' ad hircanū exēplar decreti: intimātis nr̄i ppl'i sniaȝ: ꝛ petētis custodiri ul' ãpliari nr̄as cū ei amicicias: ut ꝛ meminerit: tꝑib⁹ abraā: q oiūȝ iudeoꝝ pr̄ extitit nr̄os maiores amicos ei fuisse: sic̄ ꝛ i publicis ꝯscriptꝭ inuenim⁹. Decretū alicarnaseoꝝ sb̄ sacerdote memneo aristidis filio. Placuit ppl'o marco alexādro isinuāte. Quō iudei pietatis oi tꝑe studiū hn̄t: ppl'i romani oiūȝ hoiūȝ bn̄factores ꝓ iudeoꝝ amicicijs ul' auxilijs ad nostrā ciuitatē ꝑcepta miserūt q̄ten⁹ ꝑmittant' imolatiōes deo solēnes efficere. Placuit igit' ꝛ nobis cōcedere iudeis viris ul' mulierib⁹ sabbata celebrare: ul' sacrificia ꝓducere scd̄m leges

iudaicas. Siqs vo hos pbibuerit: militie re⁹ z debitoꝛ ciuitatis existat. Decretuz
sardinianoꝝ. Placuit curie: vl ppl'o: ducib⁹ intimātib⁹: quō nrām ciuitatē habitā
tes iudei: mlta vel maxia bñficia a ppl'o sepe meruerūt: nūc quoqꝫ cū ingressi fuissent
in curiā a ppl'o petere: qten⁹ restitutis suis legib⁹ vl' libertatē a senatu ppl'oqꝫ romano
ƀm ꝯsuetudinē ꝯgregēt: z iudicia sua disponāt: dat⁹ est illis loc⁹ in quo cū vxoꝛib⁹ vel
filijs possint celebrare deo patrias oꝛōnes. Igit visuz ē curie vl' ppl'o: ꝯcedere eis cō
ueniētib⁹ certis dieb⁹ agere ƀm suas leges: deputari etiā eis locū quē aptū edificatōi
bus vel habitacul' putauerūt. Habeāt etiā curatoꝛes annone ciuitatis diligētiā: vt si
q̄ op⁹ habuerit alimenta: faciāt eis itroduci. Decretū ephesioꝝ sb iudice minofilo
mēse artimino: pma die nicanoꝛ euphini dixit. Placuit ppl'o intimātib⁹ ducibus:
quō interpellauerūt in ciuitate iudei marco iulio bꝛuto pcōsule: qten⁹ agerēt sabbata
z oia facerēt ƀm patrias leges: nemine penit⁹ ipediēte: pcōsul cōcessit. Placuit igit
ppl'o pter romanos nō solū illū diē: imo ꝯcedere eis omia facere: ƀm iudaicas suas
leges. Mlta quoqꝫ talia decreta senatū vl' ipatoꝛes romanos ad hircanū p gēte nr̄a
destinasse cognouim⁹: necnō z aliaꝝ ciuitatū iudicata: vel lrās a mgr̄atib⁹ recipꝛocas
nris epl'is: ex qb⁹ hec q̄ demōstrauim⁹ flectere sine inuidia legētes putauim⁹. Nā eui
dētissima signa de amicitijs romanoꝝ z nris: demōstrāt ereis tabul': hacten⁹ in capi
tolio pmanētib⁹ z in posteris pmāsuris. Dim vo expōnē tanqꝫ supfluā z fastidiosaz
recusaui: nullū credēs tā difficillimū iueniri: q vl' opinet romanoꝝ humanitatē mime
circa nos extitisse: quā sepi⁹ ōnderunt: nos quoqꝫ de qb⁹ retulim⁹ neqq̄ꝫ mētitos esse
eos cognouim⁹. De amicitijs qdē romanoꝝ z nris illis tpibus factis retulimus
Eodē vo tpe seditōem p syꝛiā hac occasiōe ꝯtigit fieri. Bassus cecili⁹ pōpeianoꝝ p
tiū fautoꝛ: insidias sexto cesari faciēs iterfecit eū: ipe vo cū suis militib⁹ reꝝ guberna
cula tenuit. Tūc etiā maxim bellū circa apamiā ꝯmissuz ē cū ducib⁹ cesarianis: qb⁹
z antip̄ auxilia cū filijs destinauit: memoꝛiā hñs hñficioꝝ cesaris. Quapꝛopter z pu
nire pētoꝛes ei⁹ iustū putauit. Bellū vo cū traheret: marc⁹ qdē venit a roma ad sexti
successionē. Cesar autē interficit a cassio vel bꝛuto in senatu: cuꝫ pncipatū tenuissꝫ
tribus annis: z mēsibus sex: qō z p alios cōscriptoꝛes dictum est. Cap. XXII.

Ost cesaris aūt iternitōem: cū bellū ꝯflatū fuisset pncipib⁹ romanoꝝ: oib⁹ p ex
ercitu ꝯgregādo dispsis: cassi⁹ ad syꝛiā puenit. Qui cū apamenū exercitū acce
pisset: obsidionē soluēs: ambos sibi ꝯiūgit: bassuꝫ z marcū: z ciuitates circūeūdo: mi
lites cū armis ꝯglomerabat: z fiscalia grauia eis iponebat: a iudea vo pl⁹ q̄ꝫ septigēta
talēta pecuniaꝝ exegit. Antip̄ aūt cū vidisset in maxio timoꝛe l' turba negocia cōsti
tuta: diuidit pecuniaꝝ exactōes: vtroqꝫ filio eas tradēs: herodi q̄s difficili⁹ exigi pu
tabat: reliq̄s vo alijs pcepit colligere. Cūqꝫ pm⁹ herodes a galilea collegissꝫ q̄nta
fuissent ei statuta: necēāri⁹ inter amicos a cassio recipit. Nā statuerat romanis obseq:
z fauoꝛē eoꝝ sibi laboꝛib⁹ alienis pare. Alij aūt pcuratoꝛes ipas ciuitates cū habita
toꝛib⁹ vēdebāt: q̄rū cassi⁹ q̄tuoꝛ maxias captiuauit. i. gosnā: z amathūtē: necnō z liddā
z thamnā: q etiā malchū pene pdiderat: nisi hircan⁹ p antipꝛm cētum talēta de suo ei
misisset: z ita impetū ei⁹ fregisset. Sꝫ cū cassi⁹ cū mltis pecunijs a iudea discessisset
malch⁹ insidias antipatro pabat: dū interitū ei⁹ pncipatui hircani tutelā foꝛe putaret.
Qō antip̄ intelligēs: discessit trās ioꝛdanē: vbi exercitū arabicū: sil' z puicialē cōgre
gauit. Malch⁹ aūt callid⁹ exñs: iureiurādo iurabat se insidias ip̄i: l' filijs ei⁹ ñ fecisse:
satisfaciēs ei. Nā faselo hierosolymā regēte: herode vo tenēte armoꝝ custodia neq̄q̄ꝫ
se tl'ia facere l' in aio habuisse dicebat. Vñ recōciliabat cū antipꝛo. Sꝫ cū marc⁹ sy
riā pcuraret: audiuit nouis reb⁹ p iudeā malchū studere: z venit: q̄ten⁹ eū interficeret
Qō paulomin⁹ ꝯtigisset: nisi antip̄ eū petēdo liberasset: nesci⁹ qꝫ suū interfectoꝛē mal
chū liberaret. Igit cassi⁹ z marc⁹ exercitu ꝯgregato: ducē herodē toti⁹ syꝛie fecerūt

Bassus Cecilius

naues ei cũ toto exercitu ꝯmẽdãtes: ꝓmiserũt etiã regẽ eũ iudee post bellũ ordinare qđ iã tũc ꝯ antoniũ ⁊ iuuenẽ cesarẽ imineret. Tũc magꝭ verit⁹ malch⁹: antipꝫm repellere cogitabat. Cũqꝫ bircani pĩcernã pecuniꝭ redemissꝫ: nã vterqꝫ apđ eũ epulabaẗ veneno hũc virũ īterfecit: ⁊ milites armatos hũs ciuitatẽ obtinuit. Et cũ isidias malchi ꝯ patrẽ suũ berodes vł fasel⁹ intellexissent: ⁊ vindictã inferre cogitassent: malch⁹ iureiurãdo antip̄ris negabat interitũ. Cui⁹ vita sũmis laborib⁹ patriã ꝓtegẽs: ita finẽ inuenit. Fili⁹ vo ei⁹ berodes: vltionẽ qdẽ p̄ris exigere cogitauit: ⁊ cũ exercitu ꝯ malchũ venit: faselo vo p̄ori placuit. dolo magis hominẽ superare: ne belli ciuił̄ initiũ facere putareẗ: ⁊ satisfactõnẽ malchi suscepit: ⁊ credere sił̄auit: nihil eũ ad p̄ris interitũ ꝯmisisse. Sepulchrũ etiã patris ornatissimũ cõstruxere. Sꝫ cũ berodes ad samariã puenisset: ⁊ inuenisset eã afflictã refouebat: ⁊ ita inter eos certamẽ ẽ dissolutũ. Interiecto deinde breui tpe celebratõe tabernaculoꝝ instãte: cũ militib⁹ suis berodes in ciuitatẽ aduenit. Qđ cũ malch⁹ cognouisset verit⁹ bircanũ flexit: ut neqq̄ꝫ pmitteret eũ igredi ciuitatẽ. Hircan⁹ qdẽ paruit: cãmqꝫ talẽ interdictõis ꝓposuit: q͛ nõ deberet multitudinẽ alienigenaꝝ ieiunãti pp̄lo supinducere. Sꝫ berodes p̄cepta negligẽs: noctu ciuitatẽ igrediẗ. Tũc malch⁹ licet metueret: dissił̄ationẽ tñ nõ refutauit: sꝫ antipatrũ ut amicũ antiquũ manifeste plãgebat: custodiã vo corpis sui latẽter hẽbat. Placuit vo etiã berodi: nõ redarguere dissił̄atõnẽ ei⁹: sꝫ ecõtrario munerib⁹ ei blãdiebaẗ. Cassi⁹ tñ de p̄ris interitu berodi mãdauit: q̄ꝛen⁹ malchi crudelitatẽ cognosceret. Qui rescr̄psit p̄cipiẽs ei p̄ris obitũ vindicare: millenarĳs quoqꝫ intro mãdauit: berodis seq voluntatẽ. Tẽpe vo quo cassi⁹ laoditiã cepit: accesserũt ad eũ optimates p̄iter coronas ei: ul' pecunias deportãtes. Herodes itaqꝫ spat malcho ibi veniẽte se vlcisci. Sed cuꝫ ad tirũ phenice puenissꝫ malch⁹: cãmqꝫ opinat⁹ esset: mai⁹ qdẽ conat⁹ est agere: ita ut filiũ ī tiro obsidẽ cõsistẽtẽ: in ciuitatẽ igressus furti voluissꝫ auferre: ⁊ ad iudeã reuerti credẽs gẽtẽ iudeoꝝ ꝯ romanos excitaturꝝ: ⁊ deiecto bircano regnaturꝝ: dũ bello cassi⁹ ab antonio occupaẗ. Cõsilĳs tñ ei⁹ deꝰ restitit. Herodes quoqꝫ ei⁹ itelligẽs voluntatẽ: trãsmisit famulũ: q̄si hospitalia patruꝝ: qa cũctos ad cõuiuiũ inuitauerat. Et licꝫ hoc sił̄aret: ad millenarios tñ vere dixerat: q̄ten⁹ ãmoneret eos ꝯ malchũ cũ gladĳs exire. Qui cũ exissent: ⁊ iuxta ciuitatẽ eũ cõuenissent: p lat⁹ hoieꝫ vulnerib⁹ ꝯfoderũt. Hircan⁹ vo cũ fcm̄ itellexisset: obstupuit: rediẽsqꝫ ad se ꝯsuluit berodẽ: qđ eẽt fcm̄: vł q malchũ iterfecissent. Cũqꝫ berodes rñderet: cassiũ hoc iussisse: laudauit factũ: naꝫ maliuolũ ⁊ nimis patrie eũ psuasorẽ eẽ criminabaẗ. Hãc ergo ꝓ iniqtate ī ãtipatro cõmissa malch⁹ penã soluit. Cassio vo discedẽte de syria: maxia p iudeã cõcitaẗ turba in hirł̄imis: cũ felix ꝯtra faselũ vna cũ militib⁹ armareẗ. Herodes aũt ad fauiũ rcorẽ damasci ꝓficiscẽs: cũ hoc audisset: ⁊ ī fr̄is solaciũ festinare cuperet: egritudine ꝓhibeẗ.

Fasel⁹ tñ felicẽ supãs: in aliq̄ eũ turre ꝯcludit: quẽ postea sb̄ pactõis fed⁹ dimisit: bircanũ pene accusans: q͛ mł̄ta sui bñficia p̄termittẽs: inimicis suis fauorẽ impẽderet. Itaqꝫ frater malchi mł̄ta tũc occupãs loca obtinuerat: ⁊ masadã oim munitissimã: ꝯtra quẽ berodes inalitudie liberat⁹ exercitũ duxit: ⁊ auferẽs oia loca q̄ ꝯphẽderat sb̄ pactõis lege eũ dimisit. Antigon⁹ aũt aristoboli fili⁹ vt militiã ꝯgregauit: ⁊ fauiũ pecuniꝭ redemit: ptholome⁹ minei eũ ꝓpter cognatõeꝫ ad iudeã ducebat: auxiliũqꝫ etiã ei p̄bebat marion quẽ reliq̄rat cassi⁹ tirioꝝ tyrãnũ. Nã hic syriã oẽm potẽtia capiens custodiuit. Marion aũt galilee finitima inuadẽs: tria ei⁹ castella occupauit. Contra quẽ berodes cũ veīsset: oia q̄ ille tenuerat abstulit. Tirioꝝ vo custodes cũ hũanitate dimisit: qbusdã etiã ⁊ dona p̄stitit: ꝓpter ciuitatis fauorẽ. Cũ hec ergo egissꝫ obuiauit antigono: ⁊ p̄lio ꝯmisso vicit: ⁊ pene altiora iudee tenẽtẽ fortiter expulit: victoriaqꝫ potit⁹ ad hirł̄imã venit: ibiqꝫ coronas ei iã bircan⁹ q̄ꝫ pp̄ł's ob v̄tutꝫ p̄miũ offerebãt. Nã cognat⁹ bircani p affinitatẽ credebaẗ: ideoqꝫ magꝭ defẽdebat eũ veluti ducturꝝ neptẽ

ſuā frīs ariſtoboli filiā: ex qua triū mariū extitit: ⁊ duaꝝ feīaꝝ pr̄. Habuit ſiqdē p̄oꝛē
vxoꝛē noīe doir pplarē ex gēte nr̄a: ex q̄ p̄oꝛ fili⁹ ei ↄcipit antipr̄. Caſſiū itaq꞉ cū āto
ni⁹ ⁊ ceſar ī philippēſi cāpo vicīſſent: ſic ⁊ ab alijs demōſtratū ē: poſt victoꝛiā ceſar ad
ytaliā redijt: antoni⁹ aūt ad aſyā regreſſus ē. Cūq꞉ vēiſſꝫ ī bithiniā: legatōeſ vndiq꞉
obuiauerūt ei. Tūc ⁊ iudeoꝝ nobiliſſimi accuſabāt faſelū ⁊ herodē: dicētes: noīe tm̄
hircanū regē extare: hos v̄o oēm ptātē vi poſſediſſe. Herodē tm̄ antoni⁹ maxie hono
rauit: cū ad eū veniſſet ſatiſfacere ꝓ accuſatōib⁹: ꝓpter qd̄ accidit aduerſarios ei⁹ nec
ſmone aliqd ipetraſſe: nā hoc acqſierat pecunijs herodes ab antonio. Sꝫ cūꝫ ephesi
ꝑueniſſet antoni⁹: deſtinauit hircan⁹ p̄nceps ſacerdotū: nr̄aq꞉ gēs legatōem ad eum:
aureā depoꝛtātē coꝛonā: ⁊ ſupplicātē: q̄ten⁹ iudeos a caſſio abductos nō extāte bello
ſcriberet ad ꝓuīciā liberos relaxari: terrāq꞉ tp̄ib⁹ caſſij ſbꝛeptā reſtitui. Antoni⁹ vero
iuſtas iudeoꝝ poſtulatōes ↄſiderās: reſcribit iudeis ⁊ hircano: mādās etiā ſimul ⁊ ti
rijs decreta hmōi ↄtinētia. Marc⁹ antoni⁹ ipatoꝛ: hircano p̄ncipi ſacerdotū ⁊ rcōꝛi
gētis iudeoꝝ ſalutē. Si valetis letamur: valeo ⁊ ego cū exercitu meo. Liſimach⁹
pauſanie: vel ioſipp⁹ minei: vel alexāder theodoꝛi legati: ephesi ad me veniētes: p̄oꝛē
rome ↄfectā legatōem renouarūt: ⁊ hāc quoq꞉ ꝓ te tuaq꞉ gēte ſedulo diſpoſuerūt: dū
demr̄arēt tuū erga nos fauoꝛē. Qd̄ dū itellexiſſeꝫ ex decretiſ ⁊ ſmonib⁹ familiaritatē
erga nos ſuare: moꝛeſq꞉ optios vr̄os ⁊ religionē ↄſideraſſem: ꝓp̄uꝫ te nobiſcū eē iu-
dicauim⁹. Sed cū totā aſyā nr̄i ppliq꞉ romani aduerſarij ꝑcurriſſent: q nec ciuitatib⁹
nec tēplis pep̄cerūt: nec iuſiurādū qd̄ ſtatuerāt qcq̄꞉ ſuauerūt: nos nō tā ꝓ eoꝝ tm̄ cri
mine: ſed velut ꝓ cōi oim ſalute in auctoꝛes ſceleꝝ q̄ in iudeos vel alios ↄmiſſa ſunt
vidicauim⁹. Quoꝝ facinoꝛe ſolē auerſuꝫ exiſtimauim⁹: ꝙ talia in ceſare cōmiſerunt.
Impias v̄o eoꝝ inſidias macedonia tanq̄꞉ in ſuo nefandiſſimo receptaculo ſuſcepit
cū ſceleratiſſimās eoꝝ malignitates ꝑtes philippēſes cāpi obtineāt: q̄ loca maxima
vſq꞉ ad mare: mōteſq꞉ munitos occupauerāt: vt pene cūctos trāſit⁹ ſicut vnū introitū
cuſtodirēt: quos ad eoꝝ dānatōem ꝓ conatib⁹ iiuſtis grauatos deuicim⁹. Sꝫ ⁊ brut⁹
cū philippis ↄfugiſſet: circūſept⁹ a nobis: eiuſdē ꝑditōis merito cui caſſi⁹ ꝑticeps in-
uent⁹ ē. Quib⁹ opp̄ſſis: ipoſteꝝ pace frui licebit: ⁊ aſyam reſpirare a belloꝝ afflictiōe
liberatā. Igit̄ coēꝫ pacē facim⁹ cū auxiliatoꝛib⁹ a deo nobis donatā: ⁊ tāq꞉ de maxia
peſte: aſyā reuelatā: ꝑ nr̄ām refouem⁹ victoꝛiā. Memoꝛes ergo vr̄i gentē iudaicā cu-
rauim⁹ reddere letioꝛē. Lrās quoq꞉ ꝑ ciuitates ꝓpoſui: q̄ten⁹ ii q liberi ſeu ſui venū-
dati ſint: ſb gaio caſſio: ſeu ꝑ duces ei⁹ abſoluāt̄. Sup hec ⁊ donatōib⁹ a me vel dola-
bella clemēter oblatis: vos vti cupio: necnō ⁊ tirios violētos vobis eē ꝓhibeo: vl̄ q̄n-
tacūq꞉ poſſidēt iudei ↄpetentia: reſtitui p̄cipio: coꝛonā vero quam deſtinaſtis accepi.
Marc⁹ antoni⁹ ipatoꝛ: tirioꝝ mḡratib⁹ curie pploq꞉ ſalutē. Cū mihi occurriſſent
ephesi hircani p̄ncipis ſacerdotū: ⁊ rcōꝛis iudeoꝝ legati: dixerūt ꝓuīciā vos eoꝛūꝫ te-
nere: quā inuaſiſtis ſb aduerſarioꝝ nr̄oꝝ tyrānide. Qd̄ nos ꝓ ipio bellū ſuſcipiētes:
iuſta ⁊ pia ꝓuidētia vidicauim⁹: obliuioſos gr̄e: vel trāſgreſſoꝛeſ iuriſiurādi puniētes
Volo ergo ⁊ vr̄ām pacē cū auxiliatoꝛib⁹ nr̄is ↄſtare: q̄ ab hoſtib⁹ accepiſtis: hec non
ↄcedim⁹ niſi reſtituāt̄. Nā neq꞉ ꝓuīcias: nec exercitū qſq̄꞉ illoꝝ ſenatu p̄ſtāte ſuſce-
pit: ſed violēter ſurripuit: dū auxiliū eis p̄berēt q iniq̄ ↄcupiſcūt. Quapꝛopter cum illi
penā dediſſent: nr̄os auxiliatoꝛes p̄cipim⁹ ſine moꝛa recipe q̄ p̄us poſſediſſe noſcūt̄.
Vos quoq꞉ ſiqua p̄dia hircani rcōꝛis iudeoꝝ pauloāte gaio caſſio bellū illicitū ꝓdu
cente ↄtra nr̄ām ꝓuīciā ablata poſſidetis reddite: nec aliquā violētiā eis ingeratis:
vnde ledi poſſint. Siquid v̄o iuſtū ↄtra eos hētis: dū ad locū venerim⁹: liceat allega-
tōibus vti: nos aūt auxiliatoꝛib⁹ ſingula iuſta ↄſideratōe ſuauim⁹. Marcus anto
nius impatoꝛ: tirioꝝ mḡratib⁹ curie pploq꞉ ſalutē. Edictū meū vobis deſtinaui: de
quo curam vos hr̄e p̄cipio: q̄tenus in tabulis publicis deſcribat̄ lrīs ltīs vel grecis: ⁊

loco eminētissimo descriptū ponat͛: vnde ab oib⁹ relegi possit. Marcus antonius imꝑator ac triūphator dixit. Quō gai⁹ cassi⁹ alienā ꝓuinciā sub exercitu constitutā ⁊ auxiliatores depdauit: ⁊ deuastauit iudeoꝝ gētē: amicissimā pplo romano: arrogātiā illi⁹ armis cōculcātes: edictis ⁊ decretis ab illo depdata renouamus: vt restituāt͛ hec nostris auxiliatorib⁹: ⁊ q̄cūq3 corpa iudeoꝝ venūdata sunt sicut p̄us libera remittāt͛: ⁊ possessiōes p̄orib⁹ dnis resignēt͛. Siquis aūt his nris edictis nō obedierit: vlcisci i eo satisfaciētes causeꝑmittim⁹. Hec eadē ⁊ sydonijs: ⁊ antiochenis: ⁊ arabis ꝯscri psit: que tempore oportuno referemus: vt signa ꝓuidentie romanorum circa nostram gentem extitisse clareant. Ca. XXIII.

Post hec autē dū antoni⁹ ad syriā pgeret: cleopatra ei p ciliciā obuiauit: ⁊ amore suo detinuit: vbi iteꝝ cētū potētissimi iudeoꝝ ad eū ꝑueniūt: accusantes herodē cū faselo. Cōtradicebat aūt eis messalla defendēdo iuuenes: hircano p̄nte: q socer iā herodis erat. Cūq3 ambas ptes antoni⁹ audisset: ꝯsuluit hircanū: q magis gentē ob tineret. Illo v̄o rn̄dēte herode: ⁊ fratre ei⁹: antoni⁹ familiaritatē cū eis hn̄s pp p̄naꝝ hospitalitatē: quā cū gabinio p̄i eoꝝ p̄ns fecerat: hos qdē ambos tetrarchas ordina uit: ⁊ ꝯmisit eis iudeoꝝ negocia. xv. aūt ex resistētib⁹ ligauit vt eos occideret: nisi recu saret herodes. Sꝫ neq3 ita de relegatōne reuersi regescebāt. At cū antonio rursus in tiro occurrissent: m̄ltis iā corrupt⁹ pecunijs ab herode vl̄ frē ei⁹ antoni⁹: p̄sidib⁹ locoꝝ p̄cepit legatos iudeoꝝ nouis reb⁹ studētes torq̄re: ⁊ herodi p̄bere p̄ncipatū. Mox aūt herodes sedētes an̄ ciuitatē cū hircano nūciauit: ⁊ petiuit eos recedere: ne ad cer tamē venirēt: ne magnū malū eis eueniret. Cui dū qdā nō ꝯsentirēt recedere: ⁊ quasi ꝯtrarij restitissent: mox romani milites decurrētes cū armis eos inuadūt: ⁊ qbusdam ex ip̄is pēptis: m̄ltos vulnerib⁹ laniabāt: residuiq3 fugiētes: cū nimio metu adꝓpa re dierūt. Clamāte v̄o pp̄lo ꝯtra herodē: incitat⁹ antoni⁹ victos iterfecit. Secūdo tamē āno syriā obtinuit pacor⁹ regꝭ fili⁹ ⁊ barzafranes satrapa pth⁹. Quo tpe ⁊ ptholomeo minei defuncto: fili⁹ ei⁹ lisanias i regno succedēs: ꝯponit amicitias cū antigono aristo boli filio: satrapāq3 p̄dcm̄ sibi ꝯiūxit: cui⁹ ⁊ amicitijs nimis ꝯfidebat. Ca. XXIIII.

Antigon⁹ aūtꝑmittit mille talēta: ⁊ qngētas m̄lieres pthis offerre: si hircanum p̄ncipatu p̄uarēt ⁊ ip̄i traderēt: herodēq3 cū suis iterficerēt. Qd̄ nō ꝯpleuit: licet pthi ꝯtra iudeā expeditōem passent: ducēte eos antigono. Nā pacor⁹ p maritima: sa trapa v̄o barzafranes p mediterraneā ingredit͛. Tūc tirij excludūt pacorum: sydonij aūt vel ptholomēses suscipiūt turmā eqtū: quā idē pacor⁹ in iudeā destinauerat: vexa turā ꝓuinciā: ⁊ antigonū adiuturā ducē pincernaꝝ regis eis ꝓponēs. At cū a carme lo mōte qdā iudeoꝝ ad antigonū venissent pati ad auxilia: p quos spabat ptē aliquā ꝓuicie antigon⁹ cape. i. ad locū q drimi nūcupat͛: dūq3 ei qdā occurrissent: ad hieroso lymā cū suis ascēdit: vbi etiā ꝯgregatꝭ m̄ltis: ꝯtra regiā aulā ꝑuenire statuit: ⁊ hāc ex pugnaret: nisi fasel⁹ ⁊ herodes p̄lio p foꝝ ꝯmisso eos vicissent: ⁊ cū eū in tēplo conclu sissent: dirigūt armatos vt ꝓpinq̄s domos tenerēt: quos pp̄ls cū ip̄is domib⁹ igne cō sumpsit: quā iniqtatē paulopost herodes a resistētib⁹ vltiōe exegit. Cūq3 singulis dieb⁹ iter se iacularet͛: expectabat pp̄ls m̄ltitudinē deꝓuicia in quinq̄gesima celebra tione vēturā. Instāte ergo festiuo die: cū in ciuitatē m̄lta milia hoim armata l̄ iner mia ꝯgregaret͛: ꝯpleuerūt tēplū cū ciuitate q venerūt: p̄ter aulā quā herodes cū pau cis militib⁹ custodiebat. Cūq3 fasel⁹ muꝝ p̄uaret: herodes cū suis excurrebat sup ho stes. Qui cū fortiter pugnaret: ⁊ m̄lta milia fugaret: m̄lti ad tēplū: quidā etiā ad exte riorē vallū ꝯfugierūt. Nā ⁊ fasel⁹ frēm adiuuabat. Pacor⁹ aūt dux pthoꝝ cū pau cis eqtib⁹ antigono petēte ad ciuitatē p̄uēit: in ꝓspectu quidē tāq3 seditōem solutur⁹: veꝝ ātigono p̄ncipatū p̄statur⁹. Cui dū fasel⁹ occurrisset: ⁊ hospitio suscepissꝫ: pacor⁹ dolū aliquē meditat⁹ flectit eū legatōeꝫ ad barzafranē deducere. Fasel⁹ itaq3 nihil

suspicatus acquieuit:licet herodes minime approbaret ꝑpter barbaroꝝ pfidiã. Sꝫ tñ pacoro aliisq₃ ꝑpare hortãtib⁹ prexerũt legatõem ferẽtes hircan⁹ ꝛ fasel⁹. Pacorus vo cũ ducẽtos equites ꝛ decẽ hoꝝ qui liberi dicũt eis reliquissꝫ pcessit. Cũq₃ galileã intrassent:cũ armis eis occurrũt ꝑuīcie custodes barzafranis: ꝛ pmuꝫ quidẽ eos studiose suscepit:ac munera pstitit:post vo eis ɔtexebat insidias. Facel⁹ tñ cũ suis ꝑpe mare reuertebat. Ubi cũ audisset antigonũ ꝑmisisse pthis mille talẽta: ꝛ mlieres qn gẽtas:iñ suspitõe iã barbaros hẽbat. Necnõ ꝛ noctu insidias senserat:dũ quidã nunciaret ei sbito custodiã circũdatã. Tũc quidẽ capi habuissent:nisi expectassent parthi vsq₃quo hirlimis herodes ɔphenderet:ne his pus iterfectis:ille sentiẽs diffugeret.

Faselo ergo cũ psuaderẽt quidã fugiẽdo piclm euitare: ꝑpẽsi⁹ aũt ofelli⁹ q: hoc a saramalla ditissimo tũc syroꝝ audierat:nauesq₃ ad fugã tũc ꝑmitteret.nã iuxta mare fuerãt:ille minime hircano relicto frẽm adiuuare passus ẽ. Cũq₃ ad barzafranẽ accessisset:nõ eq̃ inqt te facere video:dũ tlia de nobis cogitas. Nã si pecuniis eges:plẽs tibi ab hircano ꝑferẽt q₃ antigon⁹ ꝑmisit:imo etiã nimis acerbũ ẽ:si legatos qui ad te cũ fide venert iterfeceris. Tũc barbar⁹ eo dicẽte hec:iurabat nihil veꝝ eẽ: sꝫ falsa eũ suspitõe turbari. Et hec dicẽs:ad pacoꝝ prexit. Quo eũte:pthi quidã hircanũ ꝛ faselũ ligauert:mlta de piurio pthos icrepãtẽ. At ille picerna q ɔtra herodẽ destinat⁹ fuerat:hiis mãdata vt eũ foras muꝝ ꝑcedẽtẽ ɔphẽderet:anteq₃ hoc faceret nũcij missi a faselo indicauert pthoꝝ pfidiã. Cũq₃ audisset herodes ab hostib⁹ eos ligatos:cũ q̃rel accedit ad pacoꝝ:pthorũq₃ nobilissimos:q oẽm cãm sciẽtes dissilabãt: ꝛ dicebãt eũ oportere exire foras muꝝ ad occursuꝫ lrãs deportãtiũ:ne ab aduersariis tenerẽt. nã venisse dicebãt:vt demrarẽt q₃tũ fasel⁹ ꝑfecisset. Quib⁹ herodes minime credidit:audiens ab aliis fris ɔphẽsionẽ:necnõ ꝛ suasionẽ filie hircani quã sibi despõderat:de parthis suspicabat. Quã cũ alij nõ attẽderẽt:ipse obediebat mlieri sapientissime. Dũq₃ pthi cogitarẽt:qd fieri oporteret.nã nõ eis visuꝫ ẽ palã tã maxim pncipẽ ɔphẽdere: ꝛ ipostea distulissent:herodes credẽs mag̃ q̃ de frẽ l de pthoꝝ insidiis audierat:q₃ ad uersariis ɔsentire:vespe veniẽte deliberauit euitare aduersarioꝝ picla. Igit egressus ẽ cũ armatis. Cũq₃ mulieres sup iumẽta iposuisset:mrẽm suaꝫ ꝛ sororẽ: ꝛ quã mrimonio ductur⁹ erat alexãdri filiã:q fuit aristoboli fili⁹ ꝛ hui⁹ mrẽm hircani filiã: ꝛ nouissimũ frẽm:oiaq₃ i via nccãria: ꝛ residuũ pplm ad idumeã festinauit hostib⁹ ignorãtib⁹. Quoꝝ null⁹ tã durissim⁹ nã repiri potuit:q nõ cũ pñtia cerneret misereret eoꝝ:videndo mlieres cũ infantib⁹ duci lachrymãtes ꝛ ɔgemẽtes q a pria discederẽt: ꝛ nihil iã de se bonũ expectarẽt. Sꝫ herodes fortiter atrocitatẽ rei sustinẽs: ꝛ magnanimus ɔ oẽ piclm:p viã vnũquẽq₃ ɔfidere hortabat ne traderet se mesticie q̃ posset ei⁹ fuge nocere:in q̃ sola spes salutis eoꝝ deposita eẽt. Et illi quidẽ herodis psuasiõib⁹ calamitatẽ sufferre tẽtabãt:ipse vo pene sese iteremit:dõ iugo ɔuerso mr ei⁹ mortis piclm sustineret. Cui⁹ ꝑpter passionẽ ꝛ timorẽ ne hostes eos psecuti:remorãtes circa passionis curã ɔphẽderẽt suũ gladiũ euaginãuit: seq₃ pimere conãtẽ tenuert pñtes viri dũ dicerẽt:nõ oꝫ iimicis satisfacere. Nã nõ hoc eẽ fortis:si quidẽ se de piclis liberãs:amatos traderet iimicis. Quib⁹ vbis cõpulsus:facin⁹ qd in se cogitauerat ptermisit:mrẽmq₃ curãs:pgebat viã ꝑpositã: ꝛ celeri⁹ ad masada castellũ puenit. Cũq₃ mltas pugnas ɔtra pthos excurrẽtes egisset:totas obtinuit. In fuga vo nec iudeis pepcit:qui euꝫ a ciuitate.lxx.stadiis sunt hostilr psecuti. In illo ergo loco vbi iudeos cõfudit:postea regnũ acciplẽs:aulã optimã ɔstruxit:ciuitatẽq₃ edificauit: quã herodion appellauit. Cũq₃ ad idumeã in risa vico puenisset:frater ei⁹ iosipp⁹ obuiauit ei:cũ quo ɔsiliuꝫ de oib⁹ quid fieri debuisset assumpsit:nã magna mltitudo eũ seqbat pter pegrinos ɔductos milites. Oppidũ vo masada in quo ꝑpositũ eis erat effugere:pũu erat vt tm̃ susciperet pplm: e qb⁹ pl⁹ q₃.ix.milia dimisit:pcipiẽs p idumea sese liberare:pstans eis

vie stipẽdia: necessarios vero in oppidũ adducẽs puenit. Cũq; ibi deposuiss; mulieres q̃ octingẽte fuerũt: tritico uel aq: uel alijs oportunis assũptis in oppido sufficiẽter cõstitutis: ipse ad petras arabie recessit. Parthi vero mox die facto: cũ vniuersã hierosolymã: et palaciũ depdassent: hircani tm̃ pecunias nõ tãgebãt: q̃ vsq; ad trecẽta talẽta fuerũt. S; et mulieres herodis euaserũt: ille magis q̃s deportauerat p puidẽtiã suam ad idumeã. Dũq; pthis ciuitatis pecunie nõ suffecissent: puinciã exeũtes vastabãt: et marissã potẽtissimã ciuitatẽ expugnauerũt. Antigonus itaq; cum sic ad iudeam a pthorum rege introduceref: faselũ et hircanũ victos suscepit: nimis aũt cruciabatur q mulieres fugissent: q̃s hostibus dare pmiserat. Nã has p mercede cũ pecunijs pactus ẽ. Veritus aũt ne multitudo hircano quondã regnũ restitueret: dũ adhuc a pthis custodiref. aures eius amputauit: molitus ne possit rursus ad eũ pncipatus sacerdotij puenire pp hãc diminutionẽ: dũ lex hũc honorẽ iussisset integros tm̃ obtinere. Sed faseli miretur q̃sq; fortitudinẽ. Qui cũ sciret se occidẽdũ: nõ mortẽ putauit atrocẽ esse: s; sub inimicorum pire amarissimũ iudicauit. Cũq; nõ hrẽt manus a vincul solutas: et aptas ad interficiendũ seipsũ: saxo caput suũ pcutiẽs: vitã finiuit. Dicunt aũt: q vulnere maximo confectũ pcipiẽs antigonus medicis tãq; curandũ interemit: mortiferis medicaminibus suppositis in vulnere. Cũ itaq; necdũ ad integrũ animã amitteret faselus: a q̃dã muliere audiẽs fratrẽ herodẽ aduersarios vitasse: satis internitiõnẽ viriliter et pne sustinuit: dũ relinq̃ret mortẽ suã vindicaturum: et sup inimicũ vlcisci valẽtẽ. Herodẽ interea magnitudo circũueniẽtiũ malorum nõ pterruit: s; faciebat eũ sagaciorẽ. Nã ad malchũ arabũ regẽ multa prius sibi bñficia debẽtẽ: remuneratiõnẽ accepturus pcessit: et q magis opus habuisset tũ pecunias sumere: seu sibi debitas: seu p donatiõnẽ dãdas: q: multa ipetrauerat malchus ab eo. Qui dũ fris interitũ nõ audiss;: estimabat eũ ab hostibus redimere tirijs argẽti trecẽta talẽta pmittẽdo. Adducebat aũt et faseli filiũ: septimũ ãnũ etatis ducẽtẽ: q̃tenus pignus eũ arabis deponeret. S; cũ nũcij obuiassent: et dixissent ei malchum iussisse ut a puincia sua discederet: quodq; pthi pcepissent nequaq; herodẽ suscipi: q̃ occasione vsus est ne debitũ solueret: nã et nobiliores arabes ad hoc eũ irritabãt q̃tenus pecunias lucrarer depositas: uel acceptas prius ab antipatro: rñdit herodes: nihil eos grauare venisse se: s; locuturum rem tm̃ necessariã suis negocijs. Postq; aũt ei visũ est discedere: caute pgebat cũ paucis ad egyptũ: veniensq; in quoddã templũ remoratus est. Postero vero die cum andrinoco rura puenisset: interitũ fratris sui audiuit. Malchus autẽ penitens psequebatur herodẽ: cui minime ppinquauit ad pelusiũ festinantẽ. Cũq; inuenisset classem applicatã: phibebant eũ alexãdriã nauigare. Ille vero presides appellauit: a quibus cu; multa veneratiõe pductus in ciuitatẽ: a cleopatra suscipitur: que nullatenus eum potuit ibidẽ detinẽre romã festinantẽ licet tẽpestas eẽt et ytalia plena seditionibus nunciaref. Unde cum nauigasset ad pamphiliã hyeme atrocissima: vix ad rhodum deducitur. Quos duos sibi amicissimos occurrere cu; vidisset: sabinum et Ptholomeũ et inuenisset ciuitatẽ bello cassij deuastatã: q̃uis inops esset: tamen benefacere eum non piguit: sed et sup vires suas largitus ad eã renouãdã donauit pecunias. Cũq; triremes cõstruxisset et nauigasset cũ amicis ad ytaliã i brũdisiũ deducitur: et exinde romã pcessit. Ubi prius antonio retulit q̃ contigissent ei p iudeã et qualiter frater eius faselus a parthis interemtus: et hircanus captiuus tenerer: et q antigonũ regem ordinassent mille talenta promittentẽ et mulieres quingentas que ex prioribus et de genere suo fuissent: et q suas noctu perduxisset et vitasset inimicorum manus: multas passus calamitates. Post vero deflebat periclitari suos familiares dum obsiderent: et quemadmodu; hyeme nauigasset: contemnens pericula: dum festinaret ad eum: in quo solo spes suas et auxilium firmum possideret.

Capitulum. XXV.

Atoniꝰ aũt miſĩcordia moueꝛ̃ ꝓ herodis calamitatibꝰ defles: q̃ ⁊ in tali digni-tate ꝯſtitutis hõibꝰ fortuna dñeꝛ̃: necnõ ⁊ memor amicitie pr̃is eiꝰ antipři: ⁊ pro-miſſiõis pecuniaꝝ: q̃s herodes p̃bere ꝓmiſſat: ſi rex eẽt: queadmodũ ⁊ p̃uſ tetrarcha ordinatꝰ: mľtomagis tñ ꝓpter odiũ antigoni: dũ ſediciosuꝫ ⁊ romanis eũ iimiciſſimũ arbitrareꝛ̃ ꝓpẽſior erat herodes apud eũ. Ceſar quoqꝫ ꝓpter antipři expeditiões q̃s ad egyptũ pr̃i ſuo ꝑduxit ⁊ hoſpitiũ vel oibꝰ fauorẽ quẽ exhibuit: p̃ſtãs antonio nimis ꝓ herode ſtudẽs ad petitões ⁊ ad auxiliũ de quibus herodes petierat: paratior erat. Cũqꝫ ſenatũ ꝯgregaſſet meſſal ⁊ atratenꝰ herodẽ p̃ntãtes: de pr̃is eius intimebant: ⁊ quẽ circa romanos ip̃e habuiſſet fauorẽ: ſiľ etiã antigonũ accuſabãt: hoſtẽ eũ manife-ſtũ ꝓnũciãtes: nõ ſolũ ex his q̃ p̃us ꝯmiſſat: ſꝫ quõ ⁊ nũc a ꝑthis p̃ncipatuꝫ romanis neglectis accepat. Cũ v̾o ſenatꝰ ꝓ his ꝯmotꝰ fuiſſet: ãtoniꝰ inſinuabat queadmodũ ⁊ ꝯtra ꝑthoꝝ pugnã herodẽ regnare ꝓdeſſet. Cũqꝫ hoc oibꝰ placuiſſet: decreuerũt euꝫ creari regẽ. Sũmũ tñ fuerat antonio erga herodẽ ſtudiũ: quõ ei ⁊ tm̃ p̃ncipatũ inſꝑate acquiſiuit: quẽ mĩme petiturꝰ aſcẽderat. Nũqꝫ eni putabat romanos ſibi daturos re-gnũ: qđ ſoliti erãt generi ſacerdotali donare: ⁊ iõ fr̃i ſue vxoris id p̃bere volebat: q ne pos ꝑ prẽm quidẽ ariſtoboli: ꝑ mrẽm v̾o hircani fuerat: quẽ poſtea interfecit: qđ apto tꝑe referemꝰ. Sed cũ intra ſeptimũ diẽ ꝯtuliſſet ei ſenatꝰ qđ nullatenꝰ ſperauit: ⁊ ab ytaliã diſcedere feciſſet: ſenatu dimiſſo: herodẽ mediũ h̃ntes antoniꝰ ⁊ ceſar exierunt p̃cedẽtibꝰ alijs ꝯſularibꝰ: imolaturi ⁊ depoſituri ſenatuſcõſultũ in capitolio. Herodẽ aũt p̃mo die regni p̃auit antoniꝰ: cuiꝰ initiũ fuit cẽteſima vel octogeſimaq̃rta olipiade: ꝯſulibꝰ gaio demetrio albano ſecũdo: ⁊ gaio aſione. Quo tꝑe antigonus maſada obſi debat: plenã oibus ꝓſperis: tm̃ v̾o deficientẽ aquis. Quapropter ⁊ frater herodis io-ſippus dum cum ducẽtis familiaribꝰ fugere cogitat ad arabas: dum audiret malchũ ſe penitere ꝓ his que in herode cõmiſerat: prohibuit eũ deus: qui nocte tantã pluuiaꝫ miſit: vt receptacula ciſternarũ cũcta ꝯpleréꝛ̃. Qua copia recreati exeũtes ꝯtra antigo num ꝯfligebãt: quibuſdã palã: alijs vero furtim: quoꝝ etiã multos in ꝯgreſſiõibꝰ pro ſtrauerũt. Vẽtidiꝰ aũt eodẽ tꝑe a romanis dux trãſmiſſus q̃tenꝰ ꝑthos a ſyria ꝓhi beret: iudeã ꝑuenit: manifeſte quidẽ tanqꝫ ioſippũ adiuturꝰ: omis v̾o eiꝰ machinatio erat: vt ab antigono pecunias accipet. Igiꝛ̃ cũ ꝓpe hirľimã caſtra poſuiſſet: ⁊ ſatiſ pecuniaꝝ ab antigono ſumpſiſſet: ipſe quidẽ cũ ampliori malicia diſceſſit: ⁊ vt nõ ma niſeſtareꝛ̃ pecuniaꝝ acceptio: ſilonẽ cum quadam parte militum ibi reliquit: quem ſi-militer antigonus remunerabat: vt nihil ſe moleſtaret: ſperãs rurſus ſibi parthos ad iutores. Cap. XXVI.

Erodes aũt ab ytalia cũ ad ptholomaidã nauigio veniſſꝫ: ⁊ ꝯgregaſſꝫ nõ ꝑuã expeditõem ex ꝑegrinis ſimuľ ⁊ iudeis: ꝑ galileã cucurrit ſuꝑ antigonũ. Coue niebat etiã cũ eo ſilo: ⁊ vẽtidiꝰ ꝑ dolũ ꝯpulſi: qui trãſmiſſus ab antonio fuerat: vt hero dẽ deduceret. Vẽtidiꝰ ergo dũ ꝯponeret turbas q̃s ꝑ citates ꝑthi ꝯmouerãt: in iudea pecunijs ab ãtigono corruptꝰ degebat: herodi v̾o quotidie vires creſcebãt: cui ſe pene ois galilea tradiderat. Cũqꝫ ĩpetũ feciſſꝫ herodes ĩ maſadã: nccãriũ putans circũſe-ptos ĩ oppido cognatos liberare: fit illi ĩpedimẽto ioppe. Nã aduerſariã eã exiſtẽtẽ oportebat p̃us apphẽdere: ne hrẽt pꝰ ſe relictũ oppidũ iimicoꝝ ad hirľimã ꝑgẽs. Cũ qꝫ ſilonis volũtate rebellarẽt iudei: herodes cũ paucꝭ militibꝰ eoſ ĩuadit: ⁊ ad fugã cõ uertit: ſilonẽ v̾o ĩcaute ꝯfligẽtẽ a ꝑicľo liberauit: ioppẽ quoqꝫ expugnãſ: de maſada fa miliares ſuos eripe feſtiabat. Tũc q̃dã ꝓuincialiũ ꝑꝑ p̃nã amicitiã ſubueniebãt ei: mľti v̾o ꝑꝑ eiꝰ gľam: imo etiã ⁊ alij ꝑꝑ remũeratõeꝫ b̃nficioꝝ q̃ ex ãbobꝰ accepãt: pl̃es v̾o ꝓpter ſpẽ quã in eũ tanqꝫ in regẽ h̃ẽbãt. Antigonꝰ aũt oportunos trãſitꝰ eiꝰ inſidijs ⁊ fraudibꝰ p̃occupãs: nihil: aut ꝑ ꝑuũ hoſtes ledebat. Herodes ergo de maſada fami liares ſuos eripiẽs: ⁊ riſan caſtellũ capiẽs: ad hirľimã ꝓꝑauiꝛ̃ vna cũ exercitu ſilonis

Et cū multi fortitudinē eiꝰ castraqꝫ ad occidētalē ptē posita ciuitatis cernētes metue
rēt: ptis illiꝰ custodes sagittarij eiꝰ īpetū amouebāt: qdā v̄o excursiōe facta cū hostibꝰ
decertabāt. Herodes p̄mū quidē iussit p̄conari circa muꝝ: ꝙ bono ppl'i p̄sto esset
ꝓ salute ciuitatꝭ: nec manifestoꝝ aduersarioꝝ maliciā recordaret̄: sꝫ etiā inimicissimis
abolitionē delictoꝝ q̄ in se cōmiserāt repstatuꝝ esse ꝓmisit. Antigono v̄o ꝯtra dicta
herodis clamantē siloni ul' exercitui romanoꝝ: qꝛ p̄ter suā iusticiā egissent: dū herodi
p̄uato ⁊ idumeo. i. nō integro iudeo regnū darēt: cū soliti fuissent hoc generi p̄bere di-
gno: nā ⁊ si nūc de se ul' de regno suo grauiter ferrēt: tñ sacerdotes q nihil in romanis
peccauerūt iniusta paterēt̄: si de honore deijcerēt. Cū hec ad inuicē dixissent ⁊ ad blas-
phemias puenissent: antigonꝰ repellere ꝓpe muꝝ veniētes suis p̄cepit: qꝛ iaculando
ul' ꝓpensiꝰ pugnādo facile ꝓcul a turribꝰ eiꝰ depulerūt. Tūc ⁊ silo pecuniaꝝ acceptio
nē reuelauit. Nā multos ex ꝓprijs militibꝰ remisit: dū indigētiā sūptuū reclamarent
⁊ pecunias ad alimēta postularēt: quosdā v̄o ad hyemalia loca destinauit. Nā circa
ciuitatē loca deserta erāt: eo ꝙ a militibꝰ antigoni oīa diruta fuissent: mouitqꝫ exercitū
⁊ discedere tētabat. Herodes aūt petebat duces silonis ul' milites ut nō se relinq-
rēt a cesare ul' antonio ul' a senatu honoratū: nā ꝓuidere eoꝝ inopie ⁊ facile p̄bere q-
cūqꝫ q̄rerēt se ꝓmisit. Post petitionē aūt statim ad ꝓuinciā egredit̄: nullā occasionē
discessiōis siloni relinquēs. Siqdē m'titudinē quāta nemo spabat necessarioꝝ depor
tauit a samaria: familiaribꝰ suis aministrātibꝰ triticū ul' vinū ⁊ oleū: ⁊ pecora ul' ⁊ alia
diuersa in hierichūte deducētibꝰ: p̄uidēs ne p sex dies aliqd militibꝰ deesset. Que cū
nō latuissent antigonū: stati misit p ꝓuīciā: q deberent insidijs ꝓhibere deportatores
alimētoꝝ. Cūqꝫ p̄ceptis antigoni puenissent: grādē multitudinē armatoꝝ circa hieri
chūtē cōgregātes: sup mōtes locati: custodiebāt alimēta deducētes. Sꝫ dū hec agūt̄
herodes nō ociose degebat: sꝫ. x. turmas suscipiēs quaꝝ qnqꝫ iudeoꝝ erāt: alie vero
mercede cōducte: necnō ⁊ eqtes paucos: ad hierichūta puenit. Cūqꝫ ciuitatē desertā
inuenisset: qngētos v̄o excelsa p̄occupasse cū vxoribꝰ ⁊ cognatōibꝰ: hos qdē ipse di-
misit: romani tñ irruētes ciuitatē dep̄dauere: duꝫ plenas domos pecunijs repissent.
Igit̄ custodiā rex in hierichūte reliquēs reuertit̄: ⁊ romanoꝝ militiā ad hyemalia
dimisit in idumea ul' galilea: ul' samaria. Impetrauit aūt ⁊ antigonꝰ a silone ꝓ pe-
cuniaꝝ munere: ut partē exercitꝰ romani in liddis suscipet ꝓ antonij satisfactōe. Ro-
mani itaqꝫ ī delicijs erāt: ⁊ ab armis qeti: herodi v̄o mīme visū ē otiū hr̄e: sꝫ ad iudeā
frēm iosippū cū duobꝰ militibꝰ peditū: ⁊ q̄dringētis eqtibꝰ destinauit. Ipse v̄o cū ad
samariā puenisset: ⁊ ibi deposuissꝫ matrē ⁊ alios cognatos ab masada deductos: ad
galileā vsqꝫ puenit: capturꝰ q̄dā loca: q̄ custodes antigoni p̄occupassent. Perueniēs
aūt in sephori: custodibꝰ antigoni fugatis: in abūdāti ꝓspitate erat. Postinde ꝯtra
quosdā latrones in spelūcis habitātes eqtū alā ⁊ peditū tria agmia transmisit: q̄tenꝰ
ꝓhiberent eos: ne latrociniū exercerēt. Hec aūt iuxta villā vocabulo arbilō fiebant
vbi ipse. xl. die cū oī expeditōe ꝓfectꝰ est. Hostes v̄o cū cōflixisset v̄terūt leuū cornu
agmis eiꝰ: quos ipse inuadēs fugauit: suos aūt fugiētes eo loco cōstituit: pmāsit v̄o cō
trarios p̄sequēs vsqꝫ ad iordanē fluuiū: cū p alias ⁊ alias vias diffugerēt. Itaqꝫ cū
totā galileā cepisset: p̄ter eos q ī spelūcis habitabāt: ⁊ diuisisset pecunias vnicuiqꝫ vi
ro cētū ⁊ quinq̄ginta dragmas p̄bens: ducibꝰ autē multoplꝰ: ad hyemalia eos loca
remisit. Sub idē tēpus ⁊ silo cuꝫ suis ducibꝰ ad eū venit: eo ꝙ noluisset antigonꝰ ali-
mēta p hyemalia cōstitutꝰ p̄bere. Nā plus mēse nō eos pauit: sꝫ ⁊ misit in circuitu p
ꝓuinciā p̄cipiēs: ut oīa dissipassent: ⁊ p mōtes ꝯfugerēt: q̄tenꝰ de necessarijs nihil ha
bētes romani fame cōsumerēt. Herodes v̄o ꝓuinciā eoꝝ fratrē suū hr̄e p̄cepit: sil' ⁊
alexādriū oppidū muro circūdare. Qui celerꝰ abūdāriā necessarioꝝ militibꝰ p̄parauit
⁊ alexandriū olim dirutū recōstruxit. Eodē tp̄e antonius quidē athenis morabat̄.

Per syriã aũt vẽtidiꝰ silonẽ accersiẽs ꝯtra ꝑthos: ꝑmũ quidẽ mãdauit herodẽ ad iuuare: deide vͦo ad se auxiliatores ꝯuocare. Cũq̃ herodes ꝯtra latrones in spelũcis festinaret: silonẽ q̃dẽ ad vẽtidiũ trãsmisit: ille vͦo ꝯtra illos expeditõem ꝓduxit. Erãt ei latronũ cubilia in mõtibꝰ abruptis ꝯstituta: ⁊ ꝑ mediũ altissimos hñtia trãsitꝰ saxis acutissimis circũdatos: vbi cũ oĩbꝰ suis familiaribꝰ latebãt. Rex autẽ archas construẽs: ferreis catenis ligãs: ꝑ machinã de vͤtice mõtis suꝑ eos deponebat: dũ nec ab inferioribꝰ ascẽdere ꝓpter acutũ mõtẽ potuissent: neq̃ de suꝑioribꝰ ꝯtra eos ascẽdere. Arce vͦo militibꝰ armatis plene erãt: falces lõgissimas hñtibꝰ: cũ q̃bꝰ resistẽtes latrones abstractos occidere ꝑualerẽt. Sꝫ depositiõem arcaꝝ ꝯtigit icaute disponi: dũ nimis ad alta descẽdissent. Habebãt vͦo intꝰ etiã neccãria. Cum itaq̃ arce deposite fuissent: nec auderẽt quidẽ ab spelũcis exire: vnꝰ ex militibꝰ gladio accinctꝰ: ⁊ ambabꝰ manibꝰ catenã tenẽs ex q̃ arca pẽdebat: descẽdit in spelũcã: abhorrẽs morã nõ audẽtiũ exire latronũ. Cũ vͦo ꝓpe vnã spelũcã venisset: ꝑmũ quidẽ iaculis mltos fugauit post aũt falce resistẽtes ipellebat ad ꝑcipicia ruere. Cũq̃ intꝰ ingressus eẽt: mltos occidit: ⁊ reuersus in arcã q̃euit: timor vͦo reliquos gemitũ audiẽtes: ⁊ salutis desperatio ꝯphẽdit. Rei aũt terminũ nox ꝓhibuit: ⁊ mlti rege ꝯcedẽte sese sbiectos tradiderunt Sed ⁊ eo mõ altera die in ꝯflictiõibꝰ vsi sunt: vt ab spelũcꝫ latrones exirẽt: ⁊ añ ianuas pugnarẽt. Milites aũt in circuitu silue ignẽ miserũt: ⁊ ita mltos incẽderũt. Tũc senex q̃dã intꝰ cũ. vij. filijs ⁊ vxore relictꝰ ẽ: q̃bꝰ petẽtibꝰ q̃tenꝰ eos dimitteret ad hostes exire stãs suꝑ ostiũ spelũce: vnũquẽq̃ filioꝝ suoꝝ exeũtẽ ꝓsternit: vsq̃quo cũctos iteremit post aũt ⁊ suã vxorẽ. Cũq̃ in ꝑcipicio cadauera iactasset: suꝑ illa se quoq̃ dedit: mortẽ ꝓ ꝯuitute sustinẽs: mltaq̃ ꝑus in herodẽ vociferatꝰ ⁊ infirmitatẽ exprobrãs: lꝫ rex dexterã ei tetẽdisset: ⁊ oẽm licẽtiã ꝓmisisset. Igit͛ his actis: iã oẽs speluncas obtinuerat rex. Ubi ducẽ ptholomeũ ordinãs: ad samariã cũ sexcẽtis eq̃tibꝰ ⁊ tribꝰ milibus peditũ discessit: tãq̃ atigonũ expugnaturꝰ. Ptholomeo vͦo nõ bñ cessit hec militia: siq̃dẽ hi qui ꝑus galileã turbabãt: inuadẽtes eũ iteremerũt. Cũq̃ hoc fecissent i nemoribꝰ ⁊ i difficillimis locis ꝯfugiũt: ꝑdãtes ⁊ rapiẽtes oĩa: quos reuersus herodes puniuit. Nã mltos trãsgressores iterfecit: ⁊ eos qui in munitissimis locis ꝯfugerãt: obsidiõe capiẽs occidit: ⁊ castella deposuit. Mltauit etiã ciuitates rebellibꝰ extitis: cẽtũ talẽtis. Interea pacoro bellis ruẽte: cũ ꝑthi fugissent: mittit vẽtidius machera adiutorẽ herodi cũ duabꝰ cohortibꝰ ⁊ mille eq̃tibꝰ: antonij ꝑceptis obsecutus. Machera itaq̃ ãtigono vocãte ꝑter sniaꝫ herodis pecunijs corruptꝰ ꝓꝑabat exploraturꝰ eiꝰ negocia. Cuiꝰ negocia suspecta hñs ãtigonꝰ aduẽtũ eiꝰ nõ suscepit: sꝫ fundis eũ ꝓhibuit: ⁊ demõstrauit eiꝰ volũtatẽ. Qd vbi machera sẽsit: ⁊ herodẽ optie sibi ꝑsuasisse cognouit: seq̃ peccasse nõ audiẽtẽ ãmonitõem illiꝰ: ad samaꝛi ciuitatẽ discessit: iudeos vͦo ꝑ viã occurrẽtes amicos ł inimicos ꝓstrauit: iratꝰ in his q̃ passus eẽt. Rex aũt his incitatꝰ: ad samariã ꝑrexit. Unde ad antoniũ cũ ꝓpter hec deliberaret ꝓficisci: ⁊ suggerere: ꝙ talibꝰ auxiliatoribꝰ nõ egeret: qui magis ei q̃ꝫ hostibꝰ nocerent: seq̃ ipm sufficere ad expugnatõem antigoni: macheras secutꝰ supplicat ei vt ꝑmaneret: si tñ oĩbus modis iturꝰ esset: fratrem suũ iosippũ sibi ꝑponeret: vt debellaret antigonũ. Itaq̃ petitꝰ a mechera recõciliat͛ ei. Cũq̃ reliquissꝫ iosippũ cũ militia: ꝑsuasit ei ne piclitaret͛: neq̃ machere aduersaret͛. Ipse porro ad antoniũ festinauit: qui samosata oppidũ iux͞ eufratẽ obsidebat: cũ equitibꝰ ⁊ peditibꝰ auxiliatoribꝰ. Cũq̃ ad ãtiochiã ꝑuenisset: iuenissetq̃ ꝯgregatos: qui ad ãtoniũ ꝑgere festinabãt: tiore tñ ꝙ in via barbari mltos inuaderẽt ⁊ iterimerẽt nõ audẽtes trãsire ipe eos adhortatꝰ dux itinerꝫ factꝰ est. Sꝫ cũ añ duas mãsiões samosatoꝝ venisset: insidie barbaroꝝ ibidẽ locate: euntes ad antoniũ inuadebãt. Nã spinis obstruebãt cãpoꝝ aditꝰ vbi etiã eq̃tũ ñ paucos ociose sedere barbari disposuerũt: vt cuꝫ ad cãpũ ꝑuenirẽt: impetũ suꝑ eos facerent.

Sʒ vt pmi trāsierūt: ꝛ retro obſuaret herodes: barbari ſſbito ab inſidijs quigēti ſecuti pmos ad fugā vterūt. Tūc rex impetū cū ſuis militib⁹ in eos faciēs: ſtati hoſtes inuadit. Quos cū in fugā vtiſſet: audaciā ſuoꝝ excitauit: ꝛ ↄfidēter eos fecit reuerti: q pus fugiebāt. Cū rege a tergo pugnāte: vndiqȝ barbari circūdati ꝓſternebāt. Sʒ cū multa iā direpta fuiſſent vaſa vel ſarcinule vel mācipia: vniuerſa rex hec eripiēs pgebat. Porro tñ cū multi de ſilua ꝓpiquāte eo cāpis ↄtra eū exiſſent: his ↄfligēs ipe cū cohorte fortiſſima: vtit eos in fugā: multos interimēs: oportunāqȝ ſequētib⁹ viā pſtabat qui ſaluatorē ꝛ ꝓpugnatorē eū vocauerūt. Cū aūt ꝓpe ſamoſata puexiſſet: trāſmittit antoni⁹ exercitū cū ornatu ad occurſum herodis: hanc ei honorē retribuens auxilij cauſa: nā barbaroꝝ inſidias ꝛ impetū ↄtra eos factū audierat. Cūqȝ pñtē alacriter vidiſſet ꝛ cognouiſſet ab eo q̄ p viā acciderāt: amplectebat: ꝛ vtutē ei⁹ laudib⁹ efferebat: ꝛ oſculabat eū: ꝛ pponebat ſibi quē pauloante regē ipſe mōſtrauerat. Sʒ cuʒ antioch⁹ nō multo poſt oppidū traderet: ꝛ a bello deſineret: ſoſſio quidē antoni⁹ pcepit auxiliū herodi pbere: ipe vo ad egyptū diſceſſit. Tūc ſoſſi⁹ duas legiōes cū herode pmiſit ad iudeā: ipeqȝ cū ampliore exercitu ſequebat. Cōtigit ioſippū etiā in iudea tali modo pire. Hic imemor pceptoꝝ fris ad antoniū eūtis: exercitū p mōtes ꝓduxit. Nā quiqȝ cohortes ei macbera dederat ad hiericūtē ꝓperāti: dū vellet triticū metere: ꝛ romanis militib⁹ nouis adhuc ꝛ belloꝝ inexptis exñtib⁹ quorū mlti a ſyria delati fuiſſet: aduerſarijs eū inuadētib⁹ relictis in difficillimis locis: fortiter pugnās interimit: cūctū pene exercitū pdēs: ſiquidē ſex turme extīcte ſunt. Antigon⁹ aūt cū inimicos viciſſet: capat ioſippi incidit: qd̄ quīquagīta talētis frater eius ferora redemit. Sed etiā poſt hec deſerētes galilei potētes gētis ſue: ſocios herodis i paludē mergebāt: multi quoqȝ ꝛ in iudea rebellauerūt. Macbera autēʒ oppidū guā munitiſſimū capit. Nūcij vo cū regi in daſne antiochie nūciaſſent fris caſum: ꝛ ipſo quidē hoc ſperāte ꝓpter viſiōes q̄s euidēter in ſomnis de morte fris ſui vidiſſet: feſtinans ꝓficiſcebat. Et cū ad mōtē libanū pueniſſet: octingētos exīde ſumēs: hñs etiā romanū exercitū ad ptholomaidē puenit: vnde noctu ſurgēs: cū expeditiōe galileam adijt. Cui cū hoſtes occurriſſent: ꝛ plio victi fuiſſent: in aliquo oppido ↄcludūt: vñ ꝛ pus egreſſi ſunt. Dūqȝ ↄgreſſiōes facerēt: multa tēpeſtate ↄmota: nihil valēs ↄficere exercitū ad villas ꝓpinqs pduxit. Et cū ab antonio ſecūda legio veniſſʒ: ꝛ qui oppidū tenebāt: territi nocte ipm reliquūt: ꝛ rex ad hierichūtē ꝓgebat: vltiōem exacturus ꝓ fratre. Ubi cū ꝓfect⁹ eēt: potētiſſime ſuos pauit. Poſt ↄuiuiū aūt cū ad ſupiorē domū aſcēdiſſet: dimiſit oēs qui pñtes erāt: vbi mirāda affuit dei circa regē ꝓuidētia Nā tectū dom⁹ ſſbito cecidit: ꝛ neminē ↄpſſit. Unde oēs crediderūt herodē dei amatorē eē: dū tā maxim ꝛ mirādū piculū velociter euitaſſet. Poſtremo die aduerſarij cū a ſummitate mōtiū ſex milia ad pugnā deſcēderēt: timorē romanis imiſerūt. Qui cū acceſſiſſent: iaculis lapidibuſqȝ regis ſocios exeūtes vulnerabāt: ꝛ ipm qdā telo circa pcordia pcuſſit. Antigon⁹ aūt ad ſamariā ducē mittit pampū noīe: cū aliqȝto exercitu: cupiēs hoſtib⁹ opinionē de ſe: tanqȝ de bellatore pſtare. Macbera vo duci pāpo aſſedebat. Herodes inter hec qnqȝ ciuitates cū cepiſſet: relictos ibi duo milia exñtes iterfecit: ipaſqȝ ciuitates incēdēs: redijt ↄtra pāpū: q caſtra ſua ↄtra villaʒ adſunā vocabulo diſpoſuit. Dūqȝ mlti ↄfluerēt ad eū ab hierichūte: ꝛ ab iudea: iuxͣ hoſtes acceſſit: eoſqȝ audacter pcurrētes cū eis confligēs deuicit. Quos pſequēs: ꝓ fratris ſui vindicta occidebat. Quorum multi dum in domibus armati confugiſſent: tectis auulſis: lapidibus eos deſup oppſſit. Quod factū aduerſarioꝝ magis aīos cōfregit: ſperātiū futura deteriora exiſtere. Nā ñ latuit mltitudo ad villā fugiētiū: ꝛ niſi tūc tēpeſtas grādis deſcēdiſſet: ꝛ rex ad hieroſolymā exercitū de victoria ↄfidēte deſtinaſſet: omne opus tc pfeciſſet: antigono iam fugā meditāte: ꝛ a ciuitate diſcedere.

Rex aũt vespe facto: cenare milites p̄cepit. Ipse v̄o cũ aliquã domũ lassus itrasset quo balneũ erat: pene maxim piculũ incidit: qđ ꝓuidẽtia dei vitauit. Nã dudũ ⁊ cũ vno sequẽte puero lauãtẽ: hostiũ quidã qui armati in eadem domo ꝑ timore celati fuerãt inuadũt. Quoꝝ vn⁹ exijt gladiũ tenẽs: ⁊ p ianuã currit: ⁊ post hũc secũd⁹ ⁊ tertius silr armati: nihilq₃ tñ regẽ leserũt. Postero die interẽpti pãpi caput ferocia decidẽs: ꝑ vltõe frĩs: herodi trãsmisit. Nã is manu sua illi⁹ interfector extiterat. Desinẽte v̄o hyeme regressus: inde ꝓpe hierosolymã ꝑuenit: ⁊ iuxta ciuitatem castra sua locauit: tertio regni sui anno: exquo rome ordinatus erat. Postea rursus sua castra iuxta murũ accedẽs trãsmigrauit: vñ potuisset añ tẽplũ ciuitas expugnari: sicut ⁊ prius a pompeio: ⁊ tribus aggeribus locum circũdans: turres erexit. Cũq₃ multa manu ad opus vsus fuisset: ⁊ siluam decidisset: ⁊ oportunos operantibus preposuisset: ipse ad samariam pro nuptijs discessit: ducturus alexandri filij aristoboli filiam: naz hãc sibi desponderat: sicut ⁊ prius retulimus.

Capitulum. XXVII.

Post nuptias aũt venit sossi⁹ ꝑ phenicẽ cũ exercitũ ꝑ mediterraneã p̄misisset: venit etiã multitudo equitũ ⁊ peditũ. Cũ rex quoq₃ regressus ẽ a samaria: nõ ꝑuã sup p̄orẽ expeditionẽ ꝓducẽs: siqdẽ trigita milia fuerãt. Oẽs aũt ꝓpe hierosolymoꝝ muros ꝯgregabãt: vbi circũsedebãt ꝑ aqlonis ptẽ muros ciuitatis. Quoꝝ exercitus erat vndeci cohortes peditũ: ⁊ sex milia equitũ: necnõ ⁊ auxiliatores syri: ⁊ duo duces sylo ⁊ sossi⁹: q ⁊ ab antonio missus ẽ auxiliator. Herodes aũt decertabat ꝓ se q̄tenus ab antigono p̄ncipatũ recipet: q rome dudũ hostis fuerat indicat⁹: ⁊ ꝓ illo rex herodes ꝑ senatusc̄õsultũ ordinat⁹. Cũ multa autẽ alacritate vel certaminib⁹ iudei q intra muros ꝯclusi fuerãt: herodi repugnabãt: multaq₃ ꝓ tẽplo diuulgabãt: m̄lta etiã ꝓ solacijs populi: tanq₃ liberãte eos a piculis deo: ⁊ oĩa foras ciuitatẽ distrahebãt: ne quid ad alimẽtũ vel hoim vel iumẽtoꝝ relinq̄ret: ⁊ latrocinijs furti vsi: inopiã eis parabãt. Que cũ herodes ꝑspexisset aduersuz latrocinia qdẽ in oportunissimis locis insidias posuit: de expẽsis aũt lõgi⁹ agmina militũ trãsmittens: venalia ꝯgregabat: vt intra paucũ tẽp⁹ multã affluẽtiã eis necc̄arioꝝ faceret abũdare: manuq₃ multa frequẽter opãtes: tres aggeres citi⁹ erigũt. Estas ei erat: ⁊ nullũ vel ab aere: vel ab opãtib⁹ impedimẽtũ fiebat: sed machinamẽta inferẽtes: muꝝ p̄mouebãt: ⁊ oib⁹ expimentis vtebãt: nec tñ terrebãt intra ciuitatẽ exñtes. Nã illi resistẽtes: ꝯtra istos nõ pauca excogitabãt: q̄dẽ adhuc ipfecta instrumẽta: alia v̄o pfecta ꝯburẽtes. Cũq₃ ad man⁹ venissent: nõ minores romanis audẽdo fuerũt: nisi q₂ disciplina deerat militaris aduersus machinas. Nãq₃ muros ꝯstruebãt: iã p̄orib⁹ edificijs euersis: ⁊ s̄b terrã fodientibus occurrẽtes ꝯfligebãt: ⁊ despatõne tñ poti⁹ q̄₃ ꝓuidẽtia belli vsq₃ ad vltimũ p̄manebãt: licet magna expeditõe obsessi: vel fame magna fatigati: vel inopia necc̄arioꝝ fuissent exhausti. Nã septim⁹ tũc ann⁹ acciderat. Interea ascẽdũt qdẽ sup muruz vigiti p̄ores: postea v̄o cẽturiones sossij. Nã p̄m⁹ mur⁹ capt⁹ iã fuerat dieb⁹ q̄dragita: secũd⁹ aũt qndeci: ⁊ aliq̄ circa tẽplũ portic⁹ incẽse sunt: q̄s herodes antigonũ icẽdisse dicebat: odiũ ei mercat⁹ iudeoꝝ. Sed post dũ ibi capta exterior ps tẽpli fuisset: ⁊ inferior ciuitas: ad interi⁹ sacrariũ: ⁊ ad supiorẽ ciuitatẽ iudei ꝯfugierũt. Cũq₃ timuissent ne ꝓhiberẽt eos romani deo quotidianas imolatões offerre: ꝑ legatos supplicant: ꝓmitti victimas solitas itroduci. Herodes aũt duz putaret eos iã q̄euisse consensit. Sȝ cũ nihil videret fieri q̄ putass₃: imo fortiter repugnare ꝓ ãtigoni p̄ncipatu instãter accedẽs: citatẽ expugnabat: ⁊ oĩa statĩ iternitõib⁹ sunt ꝯpleta. Siqdẽ rõani ꝓ mora obsidiõis irascebãt: herodes aũt nll'os ab iudeis aduersarios relinq volebat. Occidebãt igit' ꝑ vicos ⁊ ꝑ domos quoscũq₃ iuenissent: fugãtes eos ⁊ in tẽplo ꝯcludẽtes: neq₃ ifantib⁹: neq₃ senib⁹: neq₃ infirmitati mulierũ mĩĩcordiã p̄stantes: sed ⁊ rege destinãte ⁊ petẽte vt parcerẽt: nemo fuit q dextrã retineret imorã: sȝ furiosi cũctã etatẽ extinguebãt

Unde et antigon⁹ nec poẽ nec p̄ntẽ fortunã ↄsiderãs: a turre descẽdit: ꝓcidens ante pedes sossy. Jlle neq̄q̄ eũ misert⁹ ꝑ calamitate: sꝫ plausib⁹ incõtinẽter vsus: antigonã eũ tanq̄ feminã noiauit: quẽ nõ vt mulierẽ sine custodia remisit. Et ille q̄dẽ ligatus custodiebat: herodes võ ꝓuidebat ꝓhibẽdo alienigenas auxiliatores. Nã festinabat m̃ltitudo pegrina tẽplũ videre: et sancta in sacrario ↄstituta. Rex aũt quosdã petẽs: alijs interminat⁹: m̃ltos aũt et armis vetebat: pditõem poẽ victoriã estimãs: si quid inuisibiliũ visũ fuisset. Resecabat etiã rapinas ciuitatis m̃ltũ ↄtra sossium altricat⁹ dicẽdo. Si pecunijs et hõib⁹ romani ciuitatẽ euacuauerit: deserte regiõis me regẽ relinquẽt: sꝫ et añ ciuib⁹ ꝓstratis: breuẽ vniuersi iudei p̄ncipatũ iudicari: ꝑ repẽsiõe necis hmõi. Jlle võ cũ ꝑ obsessiõe militib⁹ iuste p̄dã ꝑmitti dixisset: r̃ndit ipse se pecunias de suo mercedẽ singulis p̄statuꝝ: et ita reliquã ciuitatẽ ꝑmissiõib⁹ ↄpletis liberauit. Nã ita munificẽter singulis militib⁹ et ducib⁹ merito regali: et ipsi sossio donauit vt oẽs pleni pecunijs abirẽt. Hec passio hierosolymoꝝ ciuitati ↄtigit: ↄsulib⁹ marco agrippa: et canidio gallo: cẽtesima et octogesimagnta olimpiade: tertio mẽse: in celebratõe ieiunioꝝ: tanq̄ reuersa calamitate q̄ sb põpeio iudeis illata ẽ. Nã tũc eodem die captiuitatis vigitiseptẽ anni eẽ noscũt. Sossi⁹ võ cũ aureã deo coronã deuouissꝫ reuersus ab hierosolymis: ãtigonũ ligatũ ad ãtoniũ pduxit. Herodes quoq̄ verit⁹ ne custodit⁹ antigon⁹ ab antonio: et rome pduct⁹: allegatõib⁹ suis senatui demõstraret se q̄dẽ ex regalib⁹ descẽdẽtẽ: herodẽ aũt p̄uatũ: et q̄ oporteret filios ei⁹ regnare ꝓpter gen⁹ si ipẽ romanis peccasset: m̃ltis pecunijs ↄpulit antoniũ: vt antigon⁹ interficeret. Q̄d cũ factũ fuisset: herodes q̄dẽ deposuit. Desijt aũt hoc mõ asamonei p̄ncipatus post cẽtũ vigīti annos. Nã de familia clarissima genere vel honore sacerdotali fuerat: Cuius cũ multa ꝑ gẽte iudaica p̄res egissent: ꝓpter mutuã seditõem p̄ncipatũ amiserunt. Trãsijt autẽ ad herodẽ antipatris filiũ de familia populari: vel genere p̄uato: et subiecto regibus. Nos igit hunc terminũ cognatõis asamoneoꝝ accepim⁹.

Incipit liber.xv. antiquitatis iudaice.

Ossius quidē ꝛ herodes qualr̄ hierosolymā ceperūt: necnon et antigonū captiuū in sup̄iore volumine demonstrauimꝰ: sequētia vō nūc explanabo. Cū totiꝰ iudee p̄ncipatū herodes sumpsisset: quātoscūqꝫ p̄uatos sui fautores inuenit: in dignitatibꝰ eos consti tuit: illos aūt q̄ cōtraria elegerāt: nō destitit tormētis singul' diebꝰ affligere. Honorabāt apud eū polion pharisēꝰ: ꝛ sameas discipulꝰ illiꝰ. Siquidē obsessis hierosolymitis: isti p̄suadebāt herodē suscipi: ꝓ quo ꝛ recōpēsatōe grāꝝ fruebāt. Nam hic erat semeas: qui quōdam in iudicio dū herodi p̄pcisset hircanꝰ: p̄dixerat indicās ei vel iudicibꝰ: ꝙ herodes liberatꝰ eos oēs p̄seq̄ret: qḋ ꝛ factū ē: deo s̄mones illiꝰ adimplēte. Eodē t̄pe cū hierosolymā tenuisset herodes: oēm ornatū ciuium auferēs: in aula colligebat. Ex quo multū pondꝰ argēti vl' auri antonio: vel amicis eiꝰ donabat. Interfecit etiā q̄dragita quiqꝫ potes p̄tes antigoni. Nā custodes p̄ portas muri disposuerat: ne quid deportari possit cū defunctis. Mortui vō cum exscrutarēt: siquid argēti: aut auri: aut aliud necāriū fuisset innētū: regi deferebat: nullꝰ vō maloꝝ terminꝰ erat. Nā auaricia rectoris: male cōgsita deterius expēdebat. Prouicia aūt inculta p̄māsit: septimo anno cogēte: in quo agriculturā exercere: illicitū nobis eē ꝓbauimꝰ. Antoniꝰ itaqꝫ cū captiuū antigonū suscepisset: deliberauit ligatū in triūpho s̄uare. Sꝫ audiēs gētē rebellare antigono fauentē: donisqꝫ herodis redēptꝰ: iudicauit in antiochia illū p̄imere: q̄ nullatenꝰ iudei quiescerēt. Qḋ testimonio strabonis capadocis ꝯfirmat: ita dicentis: Antoniꝰ antigonū iudeū in antiochia p̄ductū interfecit. Et visus ē hic p̄mū iudeorū regē occidisse: dū nō estimaret: alio modo sentētias iudeoꝝ flectere: q̄tenꝰ suscipent ꝓ illo ꝯstitutū herodē. Nā nec tormētis s̄diti: regē eū appellari patiebāt: tanq̄ꝫ magnū aliquid de potē p̄ncipe retinētes. Infamiā igit' vel odiū herodis ita minuere putauit. Hec quidem strabo locutus est. Cap. II.

Um vō herodē p̄ncipatū tenuisse hircanū p̄nceps sacerdotū audisset: q̄ captiuus apud p̄thos tenebat: rediȷt ad herodē: de captiuitate tali modo solutus. Barzafranes ꝛ pacborꝰ p̄thoꝝ duces cū captiuos hircanū p̄ncipē sacerdotū p̄us cōstitutū: post aūt ꝛ regē: ꝛ fratrē herodis faselū ad p̄thos p̄ducerēt: faselꝰ nō tolerās vinculoꝝ obp̄robriū: ꝛ oī vite p̄ponēs mortē gl'iosaꝫ: ip̄e suꝰ p̄ētor sicut p̄dcm̄ est apparuit. Hircanū vō ad p̄thos p̄ductū: fraates p̄thoꝝ p̄nceps modestiꝰ attēdebat: dū nobilitatē de p̄sapia eiꝰ audisset. Quapropter remissuꝫ a vīculis: babylone s̄uari ꝯcess't vbi ꝛ multitudo iudeoꝝ hircanū tanq̄ꝫ p̄ncipē sacerdotū ꝛ regē: ꝛ oēs vsqꝫ ad eufratē iudei habitātes honorabāt. Qui dū his frueret: ꝛ audiret herodē p̄ncipatū suscepisse mutauit spem suā: ab initio ei amicissimꝰ exn̄s: quem ꝛ g' re memorē putauit: ꝙ eum a questōe ꝛ mortis dānatōe: vel p̄iculo tormētisqꝫ liberasset. Sermones ergo iudeis p̄ferebat: festinādo ad eū ꝓficisci. Qui vetabāt ꝛ rogabāt eum p̄manere dicētes: ꝙ officioꝝ sil' ꝛ honoris in sacerdotali vel p̄ncipali dignitate nihil apud eos minus habuisset: p̄serti dum nihil ab hierosolymitanis posset ꝓmereri ꝓ diminutōe corp̄is: q̄ꝫ ab antigono p̄tulisset. Retributōes aūt nō siles a regibꝰ dāt q̄s p̄uati a b̄n̄factoribus accipiūt: nā mutat eos fortune ꝓuētꝰ. Talia cū ei suggererēt: hircanꝰ desiderio eūdi tenebat'. Cui scribēs herodes petebat fraatē ꝛ illic iudeis supplicare: q̄tenus non inuiderēt ei vna secū cōe regnū possidere. Nā extitisse dicebat: quo ip̄e grās ei reddere ꝓ b̄n̄ficiȷs: cū ab eo nutritꝰ ꝛ saluatꝰ eēt. Hec scribēs hircano: mittit ad fraatē legatū saramallā: ꝛ dona m'lta: supplicans: ne impediret gratias reddere: quos beneficio deberet. Erat autem studium eius non pro hoc: sed quomodo preter meritum principatum obtinuerat: timebat ne illi rationabiliter auferretur: ꝛ Hircanum properabat sub potestate sua redigere: vel penitus eum disperdere: quod ꝛ postea fecit.

Tūc tñ flexo ꝑbo:pecuniasq; iudeis ei dantibꝰ ut veniret:cū oi eū honore suscepit ⁊ i ꝯuētu p̄mū ei locū:⁊ in ꝯuiuijs p̄mū ei lectū cōcedebat:q; etiā decipiebat patrē vo- cando:⁊ oibꝰ modis isidias inopinatas ei ꝑabat. Disponebat etiā reliquas cū eo sui p̄ncipatꝰ vtilitates:vñ ⁊ in familia eiꝰ seditio exarsit. Nā dū obſuaret ne nobilissimꝰ quidā p̄nceps sacerdotū dei haberet:inuitauit aliquē ex ignobilissimis sacerdotē de babylone:noīe ananelū:⁊ huic p̄ncipatū sacerdotij designauit. Qđ nō ꝑtulit alexan- dra filia hircani: vxor alexādri:filij aristoboli regis:ex quo filios habuit:vnū quidez pulcherrimū aristobolū noīe ⁊ herodis cōiugalē mariamnē:forma nobilissimā. Tur bata ergo ⁊ moleste ferēs infamiā filij:ꝙ illo supstite:alter aduena p̄ncipatū sacerdo- tij meruisset:scripsit cleop̄re:sodali suo l̄ras deportāte:ut peteret antoniū p̄ncipatū sa cerdotij filio suo p̄stare. Sz antonio negligēte petitionē:amicꝰ eius gelliꝰ ad iudeā cuz ꝓpter aliq̄s cās ꝑuenissz:⁊ vidissz aristoboli pulchritudinē ⁊ magnitudinē ⁊ iuuētu- tē:mirabat̄:nō minꝰ etiā mariamnē regi cohabitantē stupebat. Vñ alexandrā hono- rū liberoꝝ matrē existimans:⁊ ad ſmōes eius veniēs:flectit eā pingere amboꝝ ima- gines:⁊ antonio destinare dicēs:cū eas viderit: petitiōes eiꝰ modis oibus adimple- bit. His elata verbis:alexandra imagines antonio direxit. Cui gellius referabat dicēs:nō ab hoīe putari: sz a quodā deo esse liberos alexandre:dum vellet ad libi- dines antoniū emollire. Qui puellā quidā erubescēs herodi nuptā accersire:verūetiā cleopatrā metuēs cōtristari:scripsit ergo puerū transmitti cū honore:addens sibi gra- tū iuuenē visū fore. His deportatis ad herodē l̄ris:nō cautū existimauit:iuuenē ex cellētē aristobolū:⁊ tunc iam sedecim annos ducētē:genere nobilissimo: ad antoniuz destinare potētissimū romanoꝝ:⁊ ꝑatū sue luxurie supponere pueꝝ:q etiā libidinosꝰ ꝑ potētiā existebat. Rescripsit ergo dicēs:si puer exierit a ꝓuincia:stati oia bello uł se ditionibꝰ cōplebunt̄:iudeis ſꝑantibꝰ reꝝ nouaꝝ mutationē. Quibꝰ rescriptis cū anto niū excusasset:iudicauit nō vltra pueꝝ uł alexādrā humiliare:sed etiā vxore sua ma- riamne valde petēte:q̄tenꝰ fratri suo p̄ncipatū sacerdotij redderet:qđ ꝓdesse arbitra- tus ē:dū nec ad antoniū ꝓficisci posset tali ꝑditꝰ adolescēs honore. Conuētū itaq; faciēs amicoꝝ:multū alexandrā accusabat:dicēdo:latēter insidias egisse ꝓ p̄ncipatu dū ꝑ cleopatrā ageret:q̄tenꝰ ipse q̄dē regno p̄uaret̄:puer aūt ꝓ ipo rerū gubernationē ab ātonio susciperet:⁊ hec q̄dē illā nō iuste postulasse:ꝙ ⁊ filiū suū a possesso iā honore p̄uaret:⁊ seditiōes in regno moueret:cū multū ipse laborassz ut possideret m̄ltis ⁊ nō fortuitis ꝑiculis:verūetiā nullatenꝰ memor ipse maloꝝ illius:sz beniuolus circa eos eēt:⁊ nūc puero p̄ncipatū sacerdotij p̄beret:ideoq; olim ordinasse dicebat ananelū ꝙ valde puer eēt aristobolꝰ. Cū tñ hec nō incaute dixissz:sz ꝓ deceptōe milieꝝ ⁊ p̄ñtiā amicoꝝ:leta ⁊ nō ſꝑans alexādra cū lachrimis satisfecit:dicēs:⁊ ꝓ sacerdotio quidē oia:⁊ ꝓ infamia festinasse:regnū v̄o nec desiderasse inq̄t:nec si oblatū eēt cupide susce pisse:cū ⁊ nūc nimiū honorē habeā ꝓpter p̄ncipatū eiꝰ ⁊ tutelā:cuiꝰ v̄tute totū genus meū effulget honoribꝰ:nūc quoq; bn̄ficijs victa:suscipio filij honorē: ⁊ imposterū ad oia ero subiecta. Petebat ergo:ut siq̄d ꝓpter genꝰ ⁊ p̄ñtē sibi fiduciā temerariū ꝓ in- dignatione fecisset:ignosceret. Postq; aūt locuti sunt dextris datis:recōciliant̄ oi ut videbat̄ sublata suspitiōe. Cap.III.

Taq; rex herodes stati p̄ncipatu sacerdotij ananelū p̄ter legē exuit: seditiones domesticas pacādo:nā nō licebat aliquē honore semel accepto fraudari: quod p̄us antiochꝰ epifanes destruxit:dū auferret ab iesu sacerdotiū : ⁊ ordinaret fratrē eiꝰ oniā:scđus aūt aristobolꝰ hircanū frēm suū p̄uauit:tertiꝰ herodes p̄ncipatū sacerdotij adolescēti tradidit aristobolo. Tūc q̄dē putabat sedasse cōtētionē:⁊ licz recōcilia- ti fuissent:nō tñ securꝰ degebat:dū alexandrā ex p̄teritis conatibꝰ ne tēpꝰ nouaꝝ rerū caperet valde timeret. Quapropter p̄cepit eā ita in aula cōuersari ut nihil sub potestate

ſua baberet:diligēter etiā cuſtodiebatur occulte ne quid ꝑter quotidianā cōuerſatōeꝫ
niteret̃ que paulati magis illā exacerbabāt:ꝛ in odio ſuſcitabāt:naꝫ ſuperbia mulie
ris diligētiā cuſtodie indignabat̃ bře:dū oia potius vellet pati q̃ꝫ fiducia ꝑuari: ꝛ fu
coſū bonorē cū ſeruitute vel metu poſſidere.Ad cleopatrā igitur in quibus exiſteret
frequenter ſe lamētādo deſtinabat:poſtulās ſibi auxiliū preberi.Que iuſſit ei furtim
cum filio in egyptū ad ſe cōfugere.Cumqꝫ bec ei placuiſſet:tale aliquid excogitauit
Duo locula tanq̃ꝫ pro mortuorū exequijs parauit:in quib⁹ ſeipſā ꝛ filiū mitti dixit.
ꝑcipiens conſcijs famulis ea noctu deferre:ꝛ exinde viam ad mare facere vbi nauē
i qua nauigarēt ad egyptū preparatā babuiſſet.Hec ſabbiōi amico alexādri eſop⁹
ſeruus eius edixit.Quod cum ſabio audiſſet ꝛ inimicus berodis eēt ꝙ inter inſidia-
tores antipatri de veneno conſcius putaretur:odium lenire per indicationis fauoreꝫ
ſperauit:ꝛ regi nūciauit inſidias alexādre.Qui cū eā vſqꝫ ad conatū ꝓcedere dimi
ſiſſet:in ipſo facinoris ope detinuit:ſed inuit⁹ cōceſſit culpā:dū putaret nullaten⁹ cle
opatrā ceſſare:ſi cōtra ſe cām inuēiſſet.Palā ergo magnanimitate vel modeſtia ve-
niā ei largitus ē.Propoſuit tamē oibus modis adoleſcentē perimere:ſed tacito ꝑꝑ
veriſiłem diſſimulationē.Cū ergo tabernaculorū feſtiuitas veniſſet que apud noſ cū
ſūma veneratiōe celebrat̃:tūc quidē diſtulit:ꝛ in delicijs ipſe ꝛ reliqua multitudo mo
nit tamē eū feſtinare volūtatē ſuā conficere inuidia.Nā cū adoleſcēs ariſtobol⁹octa
uum ꝛ decimū annū ducēs ſ͛m legē ſuꝑ arā aſcēderet victias imolaturus ꝛ ornatu ſa
cerdotali circūdatus celebraret religiōis conſequētia:magnitudinē ſuꝑ etatē oñdenſ
necnō ꝛ generis dignitatē:populi ſui excitauit fauorē:ꝛ ariſtoboli aui ſui pn̄s mēori-
am eis reduxit.Qui paulati ꝓuocati:volūtates ſuas iā demōſtrabant:gaudēteſ ſiml̃
ꝛ leticia ꝑfuſi:voceſqꝫ laudabiles in eū orōnibus mixtas emittebāt:vt māifeſtus fie
ret populi fauor ꝛ temerari⁹:ſub regno itaqꝫ cōſtituti:cū aliorū ꝑterita beneficia mēo
raret.Inter bec omnia ſtatuit berodes volūtatem quā in adoleſcentē babuiſſet iple
re.Celebratiōe autē tranſacta dū in biericbūte māeret:ꝛ in cōuiuiū eos alexādra pe
teret:berodes adulabat̃ adoleſcēti:ꝛ illiciebat ad affluētiā potiōis:paratus conlude
re:vel iuuēiliter ad grām illius iocari:ꝛ loco eſtiuo illic exiſtēte:collecti ſimul exierūt
refrigeriū captātes.Cūqꝫ fontibus aſſiſterēt:calorē meridianū aura tēperare: prius mors Aristoboli pueri
quidē natātes ſeruos ꝛ amicos ꝓſpiciebāt:poſt āt adoleſcēs cū irritaret̃:berodis a-
mici quib⁹ boc ꝑceptū fuerat tenebris iā tenētibus:ſepe eū mergētes:tanq̃ꝫ ludenteſ
nō emiſerūt vſqꝫquo eū preſſū fōtibus ſuffocarēt.Ariſtobol⁹ itaqꝫ extinctus ē: deci-
mū ꝛ octauū annū agēs etatis:cū ꝑncipatū ſacerdotij āno amplius tenuiſſet: quē rur
ſus ananelus ſuſcepit.Quo malo mulierib⁹ nūciato:inceſſabilis eas ſtati defūcti do
lor inuaſit.Ciuitas ēt rumore delato lamētis cūcta cōpleta ſūt:oibus calamitatē tāq̃ꝫ
ꝓpriā ꝛ nō alienā dolētibus.Alexādra vero pl⁹ cōſumebat̃ cōſcia ꝑemptiōis:nam
dolorē ampliorē ab ipſo funeris actu ferebat.Sed ſuſtinere neceſſariuꝫ putauit: licet
ſepi⁹ ſua māu vitā finire niteret̃:deſijt tamē ſi poſſit viuens ſufficere ad vltionē inſidi
arū ꝑempti.Vn̄ potius ſuā vitā tenebat:ne daret ſuſpitiōem filiū ſuū inſidijſ periſſe
ꝑ banc.n.diſſimulationē ſperauit ſati⁹ ſe oportūo tēpore vindicare.Illa quidē ſic cō
tinēter dolorē tolerabat:berodes āt oibus veriſiłis videbat̃:nō inſidiarū adoleſcētis
auctor extitiſſe.Nā nō tātū que ad funus ꝑtinerent ꝑgebat:ſed etiā lacbrymiſ vſuſ
aie cōfuſiōem verā eē mōſtrabat.Interdū etiā ꝛ dolore vicēte:eū ex aſpectu pulcbri
tudinis plangebat:ꝛ lꝫ adoleſcētis mors ꝓ eius tutela putaret̃:manifeſt⁹ tamē erat
ꝙ ꝓ ſatiſfactione iſta faceret.Siquidē munificēter exequias eius borās: multū ap-
paratū circa locellos:ꝛ multū aromatū fecit:nimiūqꝫ ornatū ſimul ſepulture vt dolo
rē mulierū plene deleret:ꝛ cōſolaret̃ eas ꝑ iſtā ꝑtē.Alexandrā tamē nibil tale deui-
cit:ſꝫ ſēper mali mēorē meſticia icitabat:ꝛ ſcripſit cleopatre berodis inſidias:ꝛ filij ꝑ

ditionē.Quē dū festinaret petenti subuēire:calamitates alexādre miserata propām
oēm cām cōfecit:ꝛ petere antoniū vindicare adolescētis interitū nō cessabat:cū dice
ret nō eē dignū herodē ꝑ eū regē statutū in regno:quod nō ad eū ꝑtineret:in veros re
ges tales iniquitates oñdere.Quib⁹ cū flexus antoni⁹ eēt:ad laoditiā ꝑueniēs mit
tit ꝑcipiēs herodē ad se ꝓficisci:sibiqꝫ ꝓ more aristoboli satisfacere:nā nō recte insidi
as cōfectas eē si ꝑ eū extitissent.Qui cū cām timuisset:ꝛ cleopatre cōtrarietatem que
nō cessabat antoniū suadere:q̄tenus eū dānaret:statuit quidē obedire:iā.n.nihil ali-
ud erat quod ageret.Cūqꝫ patruū suū iosippum ꝓcuratorē regni ꝛ rerū reliquissꝫ:de
mandauit ei secrete:vt si quid ab antonio passus esset:cōtinuo mariamnē occideret.
Nā dilexisse vxorē ꝓfitebatur:ꝛ timuisse:ne cōtumeliā post eius mortē pateret̃: dum
pulchritudo illius ab aliis desiderari posset:ꝑ que demōstrabat impetū antonii quez
in eā habuisset:cū olim de pulchritudie illius audisset.Herodes quidē hec ꝑcipiēs
spe incerta ad antoniū ꝑrexit.Josippus āt cū in dispensatione rerum regni statutus
eēt:ꝛ ꝓpter hoc frequēter mariānem cōueniret:ꝛ de negociis hōris cā reginā ꝑcōta
ret̃ fauorē vel amorē circa eā herodis insernit.Mulieres aūt cū illū adulatiōib⁹ emo
lissent:plus āt ab alexādra seductus iosippus:sñiam regis demōstrauit:ꝛ mādatuz
explanauit:dū fidē illis vellet facere:ꝙ p⁹ mortē sine ipa nō posset viuere dū diceret
vt si qd acerbū ab antōio pateret̃:nō sufferret ab ea nec post interitū sepāri.Hec qui
dē iosippus:mulieres āt nō hoc amorē affect⁹ herodis putauerunt:sꝫ timuerunt:ne
reuersus tyrānica crudelitate sibi mortē inferret:idqꝫ de v̄bo suspitionē non ꝑuā ꝑce
perunt.Eodē tēpore rūor in ciuitate hierosolymorū ab inimicis herodis dispsus est
ꝙ antoni⁹ tormētis eū affecisset ꝛ occidisset.Que fama cūctos quidē in aula turbauit
pl⁹ v̄o mulieres.Cū alexādra iosippū flectit:vt cū ipsis ad romana signa cōfugeret:
nā romanū agmē tūc iuxta ciuitatē sub duce iulio ꝓ regni custodia castra posuerat:di
cens ꝑmū siq̄ turba in aula cōcurreret:ipse in tuto existerēt:dū romanos ꝓpicios ha
berēt:ꝑterea si mariamnē antonius ꝑspexerit:ꝛ ꝑncipatū recipere speramus: nec in
aliquod postea seruitiū de ꝓpagine regii generis descēdemus. Cū has rōnes fu-
ge cogitasset:littere ab herode de oibus suis causis deportant̃ ꝑori rūori ꝯtrarie.Nā
cū ad antoniū ꝑuenisset confestim eū donis de hierosolymis deportatis recōciliauit:
ꝛ sermonibus dicere cōpulit:vt nequaq̄ꝫ ꝯtrarie quidē de se hr̄et:ꝛ cleopatre v̄ba ni
hil aduersus suā satisfactionē valere.Nā nō inquit iustū ē antoni⁹:vt rex de suo ꝑn-
cipatu depositus penā luat:quia qui hōrē ei dederunt:ipsi ei vti potestate ꝑmiserunt
Quo dicto flexa ē cleopatra:sciēs nequaq̄ꝫ alienū ꝑncipatum scrutari ꝓdesse. Cum
de his scriberet herodes:aliosqꝫ narraret hōres:quos ab antonio in cōuentu vel i cō-
uiuiis quotidianis hr̄et:ꝛ hec obtineret:lꝫ in accusatiōibus cleopatra nimis molesta
existeret:q̄ ꝓuincie desiderio oibus modis ꝑire illū festinasset:sed quia antonium iu
stū circa se cognosceret:nihil iā difficillimū speraret:ꝙ autez tardaret fauore firmiore
circa se antonii:sꝑaret cleopatre cōciliari aio posse:ꝛ se hoc facere dicebat: nā antoni
um petitiōes suas adiplesse:ꝛ sibi inferiorē syriam cōcessisse denūciauit:ꝛ per hoc so
latiū refutaret:vel reiiceret appellatiōes q̄s cleopatra ꝓ iudea fecissꝫ:cū he littere ꝑ-
uenissēt:desierunt ab ipetu:quē tanq̄ꝫ de mortuo habuissēt:vt ad romana signa cōfu-
gerēt:nō tamē latuit earū voluntas.Nā ꝑcessit antoniuz rex ad parthos euntē:ꝛ ad
iudeā reuertit̃:statimqꝫ soror eius salome materqꝫ eorum concilium quod habuisset
alexandra cū suis aperiunt.Salome vero ꝛ cōtra maritum iosippum accusationē ꝓ
tulit dicens:ꝙ cū mariamne frequēter cōuenisset.Hec v̄o dicebat inimiciciaruz cā:
eo ꝙ frequēter ignobilitatē generis ei⁹ in iurgio depravaret.Herodes autē callidus
sēper:ꝛ nimis mariamnē amans lꝫ:stati conturbatus fuisset: nō tamen patit̃ amore
mariamne aliquid temerariū in ea cōficere:sed in vtroqꝫ anxius: secrete eaz inquirit

vtrum ṽa eēnt de iosippo que audierat: an falsa. Illa vero cum iuramēto affirmante ꝛ satisfaciēte: ꝙ in nullo peccato fuiss; ei ꝯmixta: paulatī rex deflectit: ꝛ ira deleta cō iugis amore superat. Et vt iā satisfactū sibi de his crederet q̄ audiss;: hōestati ei⁹ mlꝉ tas agere grās: fauorē quoq; quē erga ipsā vel amorē hr̄et pandebat: vlꝉ q̄lia sepe a mantib⁹ cōtingūt: ꝯlachrymabāt inuicē magno suo studio sese pariter diligētes. Cū ṽo rex suū affectū iā ꝑtermissa emulatiōe firmasset: nū amātis ē inquit mariannes: ꝙ mandaueras iosippo: vt si qd patereris ab antonio molestū: ne ꝑimeret: que alꝫ cu; nihil tibi peccasse. Quod verbū vt audiuit herodes: exardescēs in furorē: statī eā ab āplexu dimisit: clamans: ꝛ suos capillos dilacerās: dicēdo manifestū signu; cepisse iosippū cū ea habuisse cōionē: nā nullaten⁹ ꝓdidisset: quod secrete audierat: nisi maxima fides illis interfuiss;: credēsq; de crimine: pene suā interfecit vxorē: nisi victus amore: furoris impetū refrenass;: seipsū cōsumēs: iosippū tamen vlteri⁹: nec ad sua; faciē venire ꝑmisit: alexādrā ṽo tanq̄ toti⁹ mali cā; reſuari ꝑcepit. Ca. IIII.

Nterea ꝑ syriā turba ꝯmouebat: cleopatra nō desistēte antoniū flectere: q̄ten⁹ oppressis regibus potentiā singuloꝝ ablatā sibi donaret: multūq; valebat: desiderio sui illo inflāmato: que cū in natura auara existeret: nihil iniustū reliquit. Siquidē frēm suū: quē iā habiturū regnū sciret: venenis aggressa cōsūpserat: quintū ꝛ decimum etatis annū agētē: sororē autē arsiōem ephesi ad tēplū diane cōfugiente; ꝑ antoniū extinxit. Iā pecuniarū grā ꝛ tēplum: vel corpora violabat: neq; sacrariū tam castū fuit: aut asili ꝑuilegiū tutū: cui⁹ ornatū ipsa nō abstulit: nec tā ꝓfanum vel incestū erat: quod solū potuiss; auaricie illius satisfacere. Et cū omnia expoliaret: femineis cupiditatibus nullaten⁹ satisfaciebat: siquidē cūcta deesse suis desiderijs semꝑ putabat. Quapꝑ ꝛ antoniū cōpellebat aliquid ab alijs auferētē sibi donare. Nā cu; transisset ad syriā cū eo: ꝛ eā cogitaret possidere: lisaniā quidē ptolemei filium accusans: quia parthos cōtra rēpublicā duxisset: occidit. Petiuit autē ab antonio etiā iudee vlꝉ arabie reges occidi. Antonius āt cu; ex oībus amore femine victus ess;: vt nō tātū ṽbis: sed etiā venenis videret obedire: manifestā quidē iniquitate; videns: petebat eā: ne se tantū vt peccaret cōpelleret: ne cuncta negaret ei: ꝛ ne quāta illa ꝑcepisset ꝑficiēs: palā iniquus videret. Ideoq; ꝑtes ꝓuincie vniuscuiusq; retollēs donauit ei ꝑstās etiā ciuitates que intra fluuiū eleutherū vsq; ad egyptū erant: excepto tyro: vel sydone q̄s a maioribus liberas eē cognouerat: l; multū eu; illa sibi ꝛ eas ꝑbere supplicass;. Cū hec cleopatra obtinuiss;: ꝛ deduxiss; antoniu; vsq; ad eufraten cōtra armenios euntē reuertit: ꝛ intrat apamiā ꝛ damascū: inde etiā ad iudeā ꝑuenit. Qua; cū herodes suscepiss;: cōduxit ab ea reditus hierichuntis: nā balsamu; terra illa generat: quod ꝑciosissimū ē: ꝛ nusq̄ alibi nascit: ꝛ palmas multas: vel optimas. Et du; multum tempus faceret cu; herode: tentabat cum eo cōcumbere: nā naturaliter ꝛ euidēter libidibus exardescebat: forsitan ꝛ aliquod amatorium passa ē: s; quod verisimilius ē: regno eius insidiabat: si quomō iniuriā a se factā posset per accusatiōe; adipisci: desiderio ṽo victā se eē mōstrabat. Herodes āt l; oli nullatenus faueret cleopatre: du; sciret eā oīb⁹ eē molestā: tunc tamē ꝛ āpliori odio ei⁹ detent⁹: ꝙ ꝑ luxuriam vellet illa isidias ei parare: ṽba qdē eius in ꝑsētī refutauit: cōsiliū ṽo cu; aicis suis sumpsit: vt eā sub potestate sua positā occideret: vt ꝛ se ꝛ multos malis ei⁹ liberaret: qbus iā grauis facta vel fieri posse putabat. Na; hoc ipm ꝛ antonio ꝓdesse: qa neq; illi fidelē eā eē dicebat. Cū hec cogitass;: ꝓhibebāt eū amici: ꝑmū qdē suggerētes: ꝙ nō deberet maximū ꝑiculū ꝛ manifestū ꝓ re tāta suscipe. Cunq; ꝑmāsissent supplicātes: ne qd temerarie conaret: nam nullaten⁹ antonium posse pati dicebant: q̄uis eu; munerib⁹ redimere putaret: cu; amore eius poti⁹ incēderet: ꝛ videret violentia: vel insidijs illius se eius amore ꝑuatum: nec mediocre quiddā ꝓ satisfactiōe

maxima avaricia Cleopatre.

Balsamū hierichunte nascitur et nusq̄ alibi nascitur.

possset edicere: si cōtra feminā hoc ageret: que ꝑ illud tēpus oēs dignitate supabat: vtilitatē autē quā antonio dicit futurā: verēdum eē ne potius ille temeritatez existimet ꝙ affectu tali eū ꝓuaret: vnde nō ē incertum dicebant: ꝙ maximis vel ꝯtinuis malis pncipatus eiꝰ vel generatio cōpleret: refutare vo cōcubitū: quē illa postularet ꝓ tpe hōeste suadebāt: q cū hec designarēt: ⁊ pericula merito: al's merita demōstrarēt: conatus eius cōpresserūt. Tū herodes cleopatre donis ⁊ mūeribꝰ satisfaciēs: deduxit eā ad egyptū. Antoniꝰ āt cū armeniā cepisset: artabazin tigrani filiū cū satrapū filijs ligatū in egyptū destinauit: donās eos cleopatre: cū oi regio eorū ornatu. Armenie vo pncipatū tenuit artaxias maior illius filius q tūc euaserat. Quē cū archelaus ⁊ nero cesar expulissent: tigranū nouissimū eius frēm ordinauerunt. Hec quidez postea ꝯtigerūt. Uectigalia vero que debuisset de terra donata ab antonio cleopatre: ꝓbere herodes iustū iudicauit: ne occasionē ei odij ꝓstaret. Capitulum. V.

Aretas aūt cū herodes reditus eius cōduxisset: tēpore quidem aliquāto reddebat duo milia talēta: post aūt indeuotus extitit: vix ꝑiē aliquā prebens. Herodes quidē hoc mō defraudantē: nihilqꝫ ſm iusticiā facere volentez: ꝑsequi deliberauit: sed interī ꝓpter bellū romanū hāc distulit exactionē. Nā dū in acciaco littore speraret pugna: que cētesima octogesimaseptima olimpiade ꝯtigit: ⁊ cesar cū antōio de republica decertaret: herodes ex opulēti ꝓuincia sua multo tēpore redditibus ⁊ viribus collectis antonio deputauit auxilia diligēter pparare. Sed antoniꝰ nihil auxilio eiꝰ egere se dixit: arabū aūt ꝑsequi pcepit. Nā iā audierat a cleopatra ꝑfidiam eius. Petebat.n. hoc cleopatra dū sibi putaret ꝓdesse: si vnꝰ ab altero sterneret. Cū hoc ab antonio iussū fuissꝫ: herodes milites congregauit: tanqꝫ cōfesti arabiā ingressurꝰ: parataqꝫ equitū ⁊ peditū multitudie: in dio: al's chio citatē ꝑuēit. Cūqꝫ illic ⁊ arabes occurrissēt: pugna maxia ꝯmissa ē: in q vicerūt iudei. Postea multū exercitū arabū in chana vico cōgregatū qui ē in iferiori syria: audiēs herodes vēit sup eos: ducēs maiorē partē sue militie: ⁊ ꝓpe calon sua castrametatꝰ ē: vn̄ oportune pugnaret. Cunqꝫ hec dispōeret ppl's iudeorū clamabat mora dimissa ꝯtra arabas impetū facere: dum crederēt se in hoc ꝑatos eē: qa in ꝓore pugna victores extitissēt. Igit suū studiū milite ostēdēte: rex statuit magnanimitatē eorū nō remorari: dicēs nō se deesse vtuti eoruz ⁊ pmꝰ se armās oēs ꝓduxit ad aciē. Stati autē terror arabis icidit. Cōtra quos modicū resistentes: vt viderūt inexpugnabiles: oiqꝫ plenos vtute: plurimi fugierūt: fuissentqꝫ ꝑempti: nisi athemō herodē ⁊ iudeos inuasisset: naz hic erat dux cleopatre ibi ꝯstitutꝰ: ⁊ inimicꝰ herodis: futuraqꝫ nō iprudēter ꝓspexit: vt siquid claruz agerēt arabes: ipse quiesceret: victis āt eis quod ⁊ cōtigit ex ꝓprijs paratis militibus inaderet iudeos: quos tūc lassos: ⁊ iā vicisse putātes subito supueniēs ꝓsternebat. Naz alacritatē animi ꝯtra māifestos inimicos affūentes iudei: ⁊ pꝰ victoriā remissiores: citiꝰ a recētibꝰ hostibꝰ obterunt: in locis aspis ⁊ saxosis: quorū noticiā iimici amplius habuerūt. Arabes ergo ꝓus victi se recupantes reuersi occidebāt: fiebatqꝫ diuersa ꝑditie. Rex āt herodes ꝓ actiōe pugne vectꝰ equo ducere tētauit auxiliū: sed nō valuit: lꝫ festinasset subuenire. Sed castra iudeorū cuz arabes cepissent nō mediocrē felicitatē ⁊ sine spe tenuerunt: nā victoriā quā ꝓus ꝑdiderāt: post obtinuerūt: plurimū aduersariorū ꝓsternētes exercitū. Exide latrocinijs vtebat herodes: multāqꝫ arabū terrā discurrēs: vexabat: dū sup mōtes castra dispōeret: ⁊ oio recusaret manꝰ cuz eis ex equo cōserere: frequēter tamē laboꝝ diligētia lucrū sibi acquirebat: naz ⁊ ꝓprios milites oibus modis fouebat: ruinam cupiens emendare. Capitulū. VI.

Interea acciaco bello iter cesarē ⁊ ātoniū gesto septio impij anno herodis terra iudeorum ꝯmota ē: qliter nunqꝫ aialium pestilētia ꝑ ꝓuinciā gesta: ꝑempta sūt a ruinis: etiā hoium decemmilia. Milites vo cū sub diuo degerēt: nihil ab oppssiōe

sunt lesi. Que cũ arabes inquirerẽt: ꝛ plusq̃ꝫ in veritate erat: audirẽt: que facta fuissẽt tanq̃ꝫ ꝓuincia hostiũ euersa: ꝛ hoibus peremptis nihil vlteri⁹ sibi aduersuꝫ credebant surgere. Quo cũ legati iudeoꝝ ꝑuenissẽt: pacẽ ꝓpter hec que euenerãt facturi: arabes peremerunt eos: ꝛ cum alacritate cõtra milites eoꝝ ꝑparabant. Qui nec inuasionem arabũ sustinuerunt: lꝫ calamitatib⁹ oppssi: ꝛ bellare decernũt: dum nõ pares sese plꝗs eoꝝ putarẽt: neqꝫ auxilium hñt reb⁹ suis domi subuersis. Quos ita dispositos rex flectere sermõe tẽtauit: vt recuparet eis antiquũ alacritatis animũ: ꝛ exhortat⁹ aliquos optimatũ: ausus ẽ iã ꝛ ad pplm sermocinari: nã ꝑus pigebat eum: ne male ꝓpter calamitates susciperet̃ ab eis. Petebat ergo talẽ orõnẽ ꝓferens. Nõ ignoro socij quomodo multa ꝑ hoc tẽpus facta sũt cõtra nr̃am rẽpublicã: ꝛ fortasse nec hi mõ de se cõfidunt: qui multum virtute ꝑcellunt: sed quomõ cõpellimur pugnare: nec ẽ aliqd qđ semel factum: nõ possit rursus bene tractatũ emẽdari: petere vos elegi simul ꝛ docere: ꝑ que possitis in ꝓprio alacritatis aĩo ꝑmãere. Volo tamen ꝑus vobis oñdere: ꝙ iuste bellum id conamur cõmittere: ꝓpter iniurias aduersarioꝝ: nã maxima magnanimitatis hec cã nobis existit: post vero declarare ꝙ nihil sint que nunc nobis mala supuenerũt: sed multas nos spes victorie possidere. Exordiar ãt ꝑncipia: testes vos faciẽs mei ꝭmõis. Nã arabũ iniquitatẽ nostis: ꝛ circa alios oẽs ita ꝑfidã tanq̃ꝫ barbaroꝛũ: ꝛ quia nec deũ cogitẽt: sepius .n. nos offẽderũt auaricia vel inuidia sua. Et ꝙ multa dicim⁹: dũ imineret eis: vt a ꝓprio ꝑncipatu deciderẽt: ꝛ cleopatre seruirẽt: qs alter eos de hoc tiore liberauit: nisi mea amicicia quã cũ antonio possidebã. Et illius circa nos affect⁹ nihil hos iportunũ sustinere dimisit: nam antonius cauebat agere ꝙ posset nobis in suspitiõe ꝑueire. Tamẽ ꝛ cũ vellet cleopatre ꝑtes aliq̃s ab vtraqꝫ ꝓuincia ꝑhere: hoc quoqꝫ ego dispẽsaui: multaqꝫ mũera secretius offerẽs: tutelã vtriusqꝫ acqsiui. Expẽsas ãt ipse suscepi ducẽta ꝑstãdo talẽta: duo milia ṽo fide dicẽdo: que etiã ꝑ reditib⁹ adipleui: vñ nos nihil ab eis suscepimus: ꝛ oportebat quidẽ nulla tributa ꝓnincie iudeos debere: quod ꝛ si ꝑhendũ eẽt ꝑ nobis: nõ ẽt ꝑ arabis daretur: qui nobis nec grãs agũt: nã ꝑ beneficijs iniq̃ circa nos egerũt: prius ꝙ nos aicos nõ hostes reditibus ꝑuauerunt. Nã si fides hostibus necessario seruat̃: multo melius amicis: sed nõ apud nos ẽ ita: q modis oib⁹ optimũ putãt iniquitatẽ eligere: si soluꝫ lucrũ eis possit acquiri. Est ergo q̃stio nobis vtrũ oporteat iniustos ꝑuire: dũ hoc etiaꝫ deus desideret: ꝛ ꝑceperit sẽper iniquitates ꝛ cõtũelias execrari: que nõ tãtũ ṽbo: sꝫ etiã iussit ꝑ bellũ vlcisci: nã quod videt̃ iniustum apud grecos ꝛ barbaros: hoc si dici fas ẽ: in nr̃os legatos cognoscit̃ perpetratũ. Greci siquidẽ sacros ꝛ inuiolatos dicũt eos eẽ: nos aũt optimũ ꝛ beatũ decretũ in lege a deo didicim⁹. Hi nanqꝫ ꝛ hoibus deũ placãt: ꝛ aduersarios hostib⁹ recõciliãt. Qualis igit̃ possit iniquitas peior agi: q̃ꝫ si legati qui ꝑ iusticia loquũtur intereãt. Queãdmodũ aũt possint vitã suã inoxiaꝫ custodire: seu circa bellũ feliciter agere: dũ talia ꝑpetrassẽt: mihi quidẽ nõ videt̃. An forsitan rectũ ꝛ iustũ nobiscũ ẽ: illi ṽo fortiores ob hoc putant̃. Sed ꝑmũ quidẽ indignũ ẽ vos hec credere. Nã vbi iustũ ẽ: ibi de⁹: deo vero pñte: multitudo cũ fortitudie presto ẽ. Ut ergo de nobisipsis regram⁹: vicimus ꝑmo prelio: in posteriore ṽo ñ substiterũt: sed stati cesserunt: nõ sustinẽtes nr̃e alacritatis impetũ: vincẽtes nos athenio inuasit: bellũ iferẽs nõ predictũ. In ꝑmo vero ꝑlio nomẽ ꝛ fortitudo nr̃a apparuit: in posteriori ãt iniquitate vel isidijs cõcidim⁹. Cur igit̃ minora sapim⁹ in his vbi maiores spes possidem⁹. Quomõ ãt stupescim⁹ eos qui cũ palã decertãt: sẽp vincuntur: cũ ṽo sic vincunt̃ ab iniquitate: illis hoc euenit. Virt⁹ ergo nõ in expugnatione debilium: sed in oppressiõe fortiũ appet. Si tñ queq̃ illa terrẽt: q̃ domi ꝯtigerũt: ꝛ i terremotu acciderũt: ꝑmũ qdẽ sciat: quõ hoc ipsũ ꝛ arabas decepit: duꝫ maiora q̃ꝫ ꝯtigerunt: putarẽt. Preterea nõ debẽt hec aut illis audaciã: aut nobis tiorẽ imittere. Illi nãqꝫ

nr̄is laboribꝰ vel calamitatibꝰ spes sibi assumunt:q̄s nos egressi contra eos viriliter
auferemus. Uos āt accipite alacritatē pugnādi:neqꝫ.n.intm̄ sumꝰ contriti: neqꝫ ira
dei vulnerati:vt quidā putāt:q̄ potiꝰ accidētia sūt dicēda. Que si dei sn̄ia ꝓuenerunt
liquet:ꝙ iā ƀm illiꝰ iudiciū ira desijt:dū satius vindictā de factis nr̄is accepit:al's ac
ceperunt. Nā si vellet āpliꝰ nobis nocere:nequaqꝫ flexꝰ fuisset. Belluꝫ āt q̄ ⁊ vult
fieri:⁊ iustū eē cognouit:⁊ nobis ōndit:ꝙ multis ꝑ ꝓuinciā terremotu ꝑēptis: nulꝰ
armatus iterijt:deo euidēter ōndēte:ꝙ si oēs cū filijs vel vxoribꝰ militarent:nihil pe
nitus eis iportunū accidisset. Hec ergo reputātes:ꝙ in oi tēpore dei patrociniū possi
detis:ꝑsequimini fortitudie iusta iniquos:aicis ꝑfidos maliuolos circa legatos: sē
perqꝫ vestra v̄tute deuictos. Cuꝫ hec audissēt iudei:multuꝫ audacie sumētes:ad pu
gnā parabant. Herodes āt hostijs celebratis cuꝫ magno studio:eos cōtra arabas
trāsiēs iordanē fluuiū ꝓduxit:⁊ ꝓpe aduersarios castra disposuit. Tū visum ei ē ca
stellum in medio positum occupare:quod sibi multum ꝓdesse putauit:volēti maturi
us preliuꝫ vl' cōmittere:vl' differre.nā oportuno vl' munito loco ꝯstiterat. Cunqꝫ idē
ꝓuiderēt arabes:belluꝫ ꝓ castello cōmittit:⁊ p̄muꝫ quidē ꝓtelatio: deide v̄o m l'tis
ex vtraqꝫ ꝑte ad manū v̄ēientibꝰ:arabes afflicti recedūt. Quod stati spes iudeis nō
miores erexit:v̄tutēqꝫ accēdit. Dūqꝫ magis oia vellēt arabes pati:q̄ꝫ decertarent:⁊
iudei castra eoꝝ iuaderēt:arabes coacti recedūt:nullas vincēdi spes h̄ntes: sed tā
tum ꝯ multitudie audaciā sumētes. Itaqꝫ pugna maxia facta:multisqꝫ ab vtraqꝫ ꝑ
te cadētibꝰ:arabes recedūt:quoꝝ plurimis mors fugiēdo euēit. Nā nō tātuꝫ ab ad
uersarijs terrebant:sed ipsi fugiētes:sua multitudie cōtriti moriebant. Uñ qnqꝫ mi
lia defūcta sūt:reliqui v̄o ad castra ꝯfugierūt:mime spes salutis firmas h̄ntes:ne
cessarioꝝ inopia:⁊ quod peiꝰ erat:aquarū indigētia. Iudei āt lꝫ persequerēt:tamē
inuadere castra mime ꝑmittebant:sed obsidētes erga vias eoꝝ fugere volētes arce
bant. Igit in his arabes cōstituti:legatos ad herodē dirigūt:p̄mū quideꝫ dissolutio
nē belli petētes:nā sitis eos vrgebat oia pati:dū tantū in p̄nti licētia aq̄s accipēt hau
riēdi. Qui nec legatos:nec dona suscepit:neqꝫ mediocre quidē paciꝰ ē:duꝫ obstinate
ꝑmāeret vlcisci trāsgressiōes in suos ab illis factas. Qui siti cōpulsi nimia semetipos
tradiderūt:vt ꝑ quinqꝫ dies q̄ttuor milia capent:sexto v̄o die reliqui de castris egres
si:decertare cū aduersarijs nitebant:eligētes oia pati:ne paulati sine gloria deꝑirent.
Que cū deliberassēt:nullatenꝰ decertare voluerūt:nā aio vel corꝑe in calamitatibus
afflicti ꝓ lucro mortē eē putauerūt:ne in tribulatiōibus vitā extēderent:quoꝝ septeꝫ
milia p̄ori p̄lio cōsternūtur. Cū his ergo casibꝰ vterent:arrogātiā priorē deponunt:
miratiqꝫ herodis prudētiā cesserūt:patronū eū sue gētes ꝓnūciātes. Qui eum multa
felicitatis gloria reuertit:maximā acqrēs sua fortitudie dignitatē. Capi. VII.

Sit lꝫ optie ꝑ bellū herodes res suas disposuisset:tñ in ꝑiculū incidit. Sigdē
ꝓ republica decertās antoniꝰ:i acciaco litore a cesare vicit. Tū in desꝑatiōem
sui herodes v̄ēit:dū aici ⁊ iimici putarēt nō ipune aicicias ei ꝓuēire:q̄s cū antōio ha
buisset. Quapꝑ aici quidē desꝑabāt:iimici v̄o lꝫ in ꝓspectu cōtristarent: tamē clam
nimiū letabant:sperātes meliora sibi rerū mutatiōe v̄etura. Herodes āt hircanuꝫ so
lū vidēs in dignitate regia cōstitutū:ꝓdeē suis rebꝰ opinatꝰ ē mortē illiꝰ:ne iminente
sibi a cesare ꝑiculo:ille daret occasiōem:q solꝰ regio videbat ex genere. Cū hec cogi
taret:nec daret occasiōem hircanꝰ:nā modestia moꝝ illā rerū gubernatiōem curabat
⁊ rebꝰ studebat hōis:oia cōcedēs fortūe:alexādra nimis ꝑtinax:⁊ spē rerū mutatōeꝫ
incōtinēter credēs:v̄ba ad p̄rem fecit:ne sustieret herodis iniqtatē i fāiliā suā ꝓcede
re:sꝫ custodiret spes eoꝝ:petebat vt ⁊ malcho arabiā tenenti scriberet:q̄tenꝰ susciperet
eos ad se refugiētes:nā si mors venerit iimico cesaris herodi ad se p̄ncipatū v̄eturum
⁊ ꝑꝑ ppl'oꝝ fauorē:⁊ ꝑꝑ generis dignitatē. Dū his eū flectere v̄bis niteret hircanus

verba depellebat. Sed ꝑtinacia muliebri dū illa ꝑmanēſ: nec noctu: vł iterdiu deſinēs
herodis erga ſe iſidias accuſaret: ꝯpellit eū epiſtolā dare doſitheo cuidā aico: in qua
ſcriptū erat: vt arabs eqtes q deberēt eū ad ſe ꝑducere mitteret ꝓpe paludē bitumis
q̄ diſtat ab hieroſolymis ſtadijs. cc. Credebat. n. doſitheo: dū nimis eū ſibi ipſe ⁊ a⸗
lexādra exiſtiarēt: ꝑꝑ iimicitiaſ: q̄s cū herode hr̄et: vt ioſippi cognat⁹ q̄ȝ ille ꝑemerat
q2 ⁊ illoꝝ q̄ tyro ꝓſtrati fuerāt ab antōio: p̄o2 fr̄ exiſteret. Sed hec doſitheuȝ nullate
nus hircano fidū in miſterio ꝑauerūt. Nā ꝑponēs illͦ regis aicicias: porrigit herodi
ep̄łam: q eū ꝓ fide nō tātū laudauit: verū etiā iuſſit ei: vt miſtraret relique cauſe: q̄te⸗
nus epiſtolā traderet malcho: lr̄aſqȝ ab illo recipet: cū nō ꝑuū putaret ⁊ illi⁹ ſn̄iaȝ co
gnoſcere. Que cū doſithe⁹ alacri⁹ miſtraret: arabs reſcripſit ⁊ ipſū hircanū ſe ſuſcipe
vł oēs q cū eo vēirēt. Deſtiauit etiā qui deberēt eos caute ꝑducere. At v̄o ⁊ hāc epi
ſtolā herodes ſuſcepit: ꝯfeſti vocato hircāo: de factis ei⁹ cū malcho pactis regrebat.
Cūqȝ ille negaſſ ȝ: ep̄łas corā cōcilio demōſtrās: virū iterfecit. Hec noſ cōſcripſim⁹
q̄ in aialib⁹ regis herodis cōtinebanť. Alij v̄o nō ita exiſtimāt: ſed magis herodē in
ſidias ꝯtra hircanū cōtexiſſe: q̄ten⁹ eū iterficeret: dicūt ita ſcribētes: in aliquo ꝯuiuio
ſine ſuſpitiōe quēdā ſmonē hircāo itulit: ſi q̄s ep̄łas a malcho ſuſcepiſſ ȝ. Qui duȝ ſe
cōfeſſ⁹ eēt: ſalutatorios apices accepiſſe: ille rurſus iterrogās: ſi q̄ ſuꝑ hec ēt dona re
cepiſſet: nihil ā pli⁹ rn̄dit q̄ȝ. iiij. iumēta trāſmiſſa ſuſcepiſſe. Occaſiōe hac inuenta: do
na eē corruptiōis: vł ꝓditiōis vociferās: viꝝ iuſſit occidi. Signa v̄o ſūt mime hircanū
peccaſſe: q̄ten⁹ termino tali occūberet: modeſtia moꝝ ei⁹: ꝙ nihil i iuuētute ſua atro
cius aut acri⁹ egiſſet: q2 ⁊ cū ipſe regnū habuiſſet: plurimā gubernationem antipatro
cōmiſerat: cū iā octogeſimū duceret ānū: ⁊ cū mlťa tutela ſciret herodē regnū poſſide
re: ⁊ eufraten trāſiſſe: hōrāteſ eū: q̄ oia deſpexiſſe eū: ⁊ aliquid nouitatiſ molitū: nimiſ
icredibile ē: q2 nec nature illi⁹ aptū erat: ſed molitiōe herodis occiſus ē. Ita quidē fi
nem vite inuēit hircan⁹: diuerſas ⁊ varias calamitateſ exꝑtus. Nā in p̄ncipio vi mr̄
ei⁹ alexādra regnauit: p̄ncipat⁹ ſacerdotij gētis iudeoꝝ nouē ānis hōrē obtinuit: ma⸗
treqȝ defūcta cū impiū ſuſcepiſſet: ⁊ hoc trib⁹ mēſib⁹ gubernaſſet: depelliť ab ariſto⸗
bolo fr̄e: reſtituiť aūt iterū a pōpeio: ⁊. xl. ānis hōre viuus: ho regnū ꝑ ātigonū ꝑdidit:
⁊ corꝑis diminutiōem paſſus: apud ꝑthos captiu⁹ ꝑduct⁹ ē: ⁊ exide ad ꝓpria p⁹ tpſ
remeās ꝓpter ſpes ab herode ꝓmiſſas: nihil ſicut ſꝑauit execut⁹ ē. Itaqȝ multis
vite paſſiōib⁹ iuolut⁹: ⁊ quod peſſimū ē vt dixim⁹ in ſenectute: nō dignū vite terminū
ipetrauit. Siqdem modeſt⁹ ⁊ mediocris in oibus exiſtebat: ⁊ plīma ſui impij ſub diſ
pēſatorib⁹ innocēs tractabat: neqȝ callid⁹ regnū diſpōere: ātipatro herodiqȝ vſqȝ ad
hoc conamē apuit iter. Herodes āt hircāo iterfecto: a ceſare nihil optimū ſꝑans de
reb⁹ ſuis ꝑꝑ aicicias q̄s cū ātonio habuiſſet laborabat. Cūqȝ in ſuſpitiōe alexādraȝ
hr̄et: ne tꝑus nāciſcereť: ⁊ multitudinē ⁊ turbā i regno vł reb⁹ ſuis cōcitaret: cōmen⸗
dauit oia fr̄i ſuo ferore: matrē āt ciprīā cū ſorore: ⁊ cognatiōem cūctā i maſada ꝯſtituit
iubēs: vt ſi qd̄ de ſe ꝑiculū audirēt: p̄ncipatū ſibi aſſūerēt mariāne v̄o ſuā vxoreȝ: ꝙ ñ
potuiſſet vi iimica cū ſorore vł mr̄e cōuerſari: i alexādrio cū alexādra matre ſua depo
ſuit: ioſippū ⁊ ituracū ſoeniū ſuꝑ eaſ dimittēs fidoſ ſibi aicos: quos ſub ſpē hōris cu⸗
ſtodire mlieres reliqt. Quib⁹ ēt mādauerat: vt ſi qd de ſeipſo ꝑiculoſū audirēt: ābas
iterficerēt: regnū v̄o filijs ſuis cū fr̄e ferora cuſtodirēt. Cū hec mādaſſet: ipſe rhodeo
ad ceſarē ꝓperabat. Cūqȝ i citatē delat⁹ eſſet: depoſuit qdē diadema: aliud v̄o nihil
de dignitate ſua diminuit. At v̄o cōem ſmonē cū ceſare iſeruit: tū mlťo pou⁹ ſuā ma
gnitudinē: ſueqȝ maieſtatis hōrē ſeruauit: dū nec ad p̄ces: neqȝ ad petitiōeſ ꝯuerteret
tāq̄ȝ de peccatis ſatiſfaciēs: ⁊ rōne actuū ſuoꝝ cōfidēs ſine dubitatiōe ceſare dicebat
aicicias ſibi maxias cū ātonio fuiſſe: oiaqȝ ꝓ v̄tute ſua egiſſe: q̄ten⁹ ille rerū potētiaȝ
ſortireť: militie tamē ei⁹ nullaten⁹ cōicaſſe: eo ꝙ occupatas arabas expugnaret tranſ

misisse vo ꝛ pecunias ꝛ frumēta: nō tamē min⁹ ad dignitatē suā. Nā qui fatet̃ amicū vel bñfactorē aliquē hr̃e debet virib⁹ aie vl̃ corpis aut substātie pricipē ēt ad piculuꝫ exhibere: quod ego nō min⁹ inqt q̄ꝫ oportebat effeci. Illud vo integre gessi: qꝛ q̄ꝫuis victū in acciaca pugna nō reliq: neqꝫ māifeste trāsiui: cū ꝛ ipa trāsiret fortūa: sꝫ bnaui ei fidē q̄ꝫq̄ꝫ nō oportun⁹ auxiliator: tñ cōsiliari⁹ fidelissim⁹ extñs. Nā cā salutis ꝛ rerū potestas q̄liter ꝓdeēt onndi: dū cleopatrā hortarer occidi: ꝙ si pēpta illa fuisset: nullateu⁹ a reꝝ pncipatu cōcidissꝫ: imo magis ꝛ tuas facili⁹ indignatiōes euitasset. Ex quibus nihil ille agēdo: sibi quidē icōmode: tibi vo vtiliter ꝓfuturā ꝓponēdo demētiam perijt. Nūc ergo siqdē ꝑ antonij ira nr̃am fidē fuisse iudicas: nō sū denegatur⁹: qꝛ pui neqꝫ meū erga illū fauorē euidēter pdicās recusabo: si vo psona ablata: qs sim circa bñfactorē: vel ql̃ aicus regras: poteris a factis me cognoscere. Nā lꝫ nomē ablatuꝫ fuerit: nihilomin⁹ aiciciarū firmamētū in nobis poterit approbari. Ca. VIII.

Um hec dixissꝫ: ꝛ oib⁹ sue aie libertatē onndissꝫ: nō mediocriter cesaris liberalitatē: vel idulgētiā meruit: intātū vt criminū cās ꝓ fauore ei⁹ vidicari deposceret ꝛ tūc diadema rurs⁹ sibi reposuit: cesare iuitāte: dū nihil sec⁹ circa eū: q̄ꝫ pus erga antoniū apperet. Tūc cesar oēm ei horē addidit: ceteris regib⁹ scribēs: cuꝫ oi alacritate herodē sibi occurrisse. Postq̄ꝫ vo hāc satisfactionē pter spem susceptam cognouit: vidensqꝫ sicut pus firmiorē sibi pncipatū a cesare datū: decretūqꝫ romanoruꝫ sibi ꝓ stabilitate sua mercatū: secut⁹ ē cesarē ad egyptū ābulantē. Cūqꝫ sup vires suas amicis dōa obtulisset: liberalitatē magnanimitatēqꝫ suā onndēs: petebat: ne alexāder amicus antonij aduersi aliquid pateret̃. Sꝫ hoc nō ipetrauit: qꝛ iā iniurādo cesar poccupatus fuerat. Redijt āt iterū ad iudeā cū āpliore horē: ꝛ spantib⁹ cōtraria: stuporeꝫ cum metu icussit: ꝙ clarior a piculis dei ꝓuidētia remeasset. Cōfesti ergo susceptiōem cesari p syriā in egyptū eūti parabat. Itaqꝫ cū eū suscepisset cuꝫ oi regio apparatu ptolemaide: ꝛ pbuisset exercitui sūpt⁹ affluēter: oio inter fidelissimos reputat⁹ ē. Dūqꝫ expeditionē cesar deputaret: in cētū quinq̄gita domib⁹ ornatis: eū cū amicis suscepit Prebuit āt p loca arida trāseūtib⁹ necessariā hūanitatē: ita vt nec vinū nec aq: q̄ potius militib⁹ acceptabilis erat: alicui deficeret: ipsi ēt cesari octigēta talēta donauit: oibusqꝫ demōstrauit: ꝙ pl⁹ clarior i regno suo remūerādo cū apparuisset: vt magis fidē ei⁹ ꝛ alacritatē cesar ꝓbaret. Cui ꝛ redeūti rurs⁹ herodes ab egypto nō min⁹ porem largitatē exhibuit. Tūc quoqꝫ cū ad regnū suū redisset: turbatā oēm domum inuenit: ac grauiter ferētē vxorē suā: ꝛ matrē eius alexādrā: dū putarēt nō ꝓ corporū tutela in illo oppido se positas: sed tanq̄ꝫ i carcerē: cū nihil ille neqꝫ de suo: neqꝫ de aliēo in potestate hr̃ent. Mariānes quidē amorē regis: dissimulationē ꝛ deiectionem putabat. Angebat̃ āt: ꝙ si quid ille piculosū pateret̃: nec spē vite possꝫ hr̃e: mādataqꝫ iosippo data recordabat̃. Quapp custodes cū nimia diligētia mitigabat: magis vo soemum dū illi putaret oēm potestatem creditam. Soemus autem in initio fidelis: nihil penitus de mādatis herodis palā fecit: sed cū sermonibus vel donationibus mulierū flexus paulatim deuictus esset: in vltimo cuncta regis mādata dilucidauit: dū tamē nō oio speraret eum cū eadem potestate reuersurum: sed ꝛ potius periculum fugeret: ne rediret insignior: ideoqꝫ nō parua mulieribus putauit prestare: vtiqꝫ āpliorē beneficiorum retributionē se accepturū: si regnarēt: ꝙ si ꝓspere cuncta gerēs herodes reuerteret̃: nequaq̄ꝫ cōtra volūtatē vxoris cū posse facere sciret: dum cognosceret oi ratiōe regis amorē erga mariānē āpliorē existere. Itaqꝫ cū huiusmodi illū fefellisset spēs: secreta oia iudicauit. Mariānes hec grauiter audiēs: nec finē sibi de piculis herodis iuenire putās: cui et ifesta fuerat: nullaten⁹ eū equitatē ipetrare orabat: ꝛ lꝫ difficileꝫ vitā suā p⁹ morē illi⁹ putaret: nihil tñ de sui animi passiōib⁹ celauit: nā cū ille maxias

res ꝑter spē ipetrasset: nauigauit. ⁊ p̄mū vxori sue de his bonis nūciauit: solāq; ꝑpo nēs oib⁹ ꝑpter amorē ⁊ cōsuetudinē quā cū ea habuisset salutauit. Cui dū; felicita tē suā referret: nullaten⁹ gaudētē: sed ⁊ poti⁹ grauiter ferētē itellexit. Nō hec celare dolorē poterat: s; ꝓ decore nobilitatis sue ad oscula gemebat: narratiōibus v̄o ei⁹ ne quaq; letabat̄: s; potius ꝯtristari se demōstrabat. Ut v̄o nō suspecta tātū: s; etiā mā̄i festa herodē facta turbarēt: ꝯtristabat̄: aiaduertēs irrōnabile circa se vxoris odiū non celatū: iccirco duriter tolerabat: dūq; amorē ferre nō potuiss;: nec i ira: nec amore per manebat: sēp ab altero in alterū trāsiēs: i vtroq; icōstā̄s erat. Sic ergo iter odiū ꝉ amo rē destitut⁹: sepius parauit vīdicare in illa superbiā: sed timuit: ne ꝑoccupatam suam aiam cupidie debilitaret: ⁊ nullaten⁹ occidere eā ptulit: dū vereret̄ ne perempta illa: maiorē penā ꝓ amore illi⁹ iterit⁹ sustieret. Intelligētes ergo eū ita de mariāne soror ei⁹ ⁊ mr̄ optimū putauerūt tp̄s ꝓ illi⁹ odio recepisse: ⁊ loq̄bant̄ nō pauca herodē inci tātes i odiū: qui nec isuauiter hec v̄ba attēdebat: neq; facere quicq; i vxorē tāq; credu lus p̄sūebat. Dei⁹ ergo doloꝝ passiōe succēdebat̄: dū neq; illa odiū celaret: neq; iste amorē. Cōfessiq; aliquid nefādissimū actū fuisset: nisi cesar nūciat⁹ eēt contrarios vi cisse: ⁊ iterēptis ātonio ⁊ cleopatra cūctā egyptū possedisse. Quapp festinās ad cesa rē: reliquit domū ita dispositā. Cui ꝑficiscēti mariānē soemo ꝯmendās: multas hr̄e gr̄as ei ꝓ diligētia ꝑfitebat̄: ⁊ ꝑtez magr̄at⁹ a rege ꝑmeruit: ⁊ ille quidem honorem hunc obtinuit.

Capitulum. IX.

Erodes v̄o cū i egyptū ꝑuēiss;: cesari cū āpliori fiducia s̄monē iseruit: tāq; iā aic⁹. Siquidē de satellitib⁹ gallis cleopatre: q̄drigentos ei donauit: ⁊ terra; ei rurs⁹ reddidit: quā p illā ꝑdiderat. Addidit etiā regno ei⁹ gadara: ꝉ ioppē ⁊ samariā: necnō ⁊ maritimā gazā vꝉ antidonē vel ioppē: ⁊ stratonis turri. Cūq; hec adquisis set: ⁊ cesarē comitat⁹ vsq; ad antiochiā eēt: reuertit̄: ⁊ q̄ttū res suas extrisec⁹ feliciter tractabat: tātū domesticis laborib⁹ affligebat̄: ꝓserti circa cōiugē: de q̄ poti⁹ felicitate; quōdā videbat̄ habuisse: nā amorē nō miorē illis ptulit: quos i historys cognouim⁹ cupidine retētos. Sed h̄ merito mariānem dilexit: q̄ cū i alys casta ꝉ fidelꝭ eēt: mulie bre ꝉ modestū quiddā naturalr̄ hēbat. Nā dn̄abat̄ marito suienti libidini: ⁊ sepius cōtumeliose eū aggressa ē. Quod ille dissimulās portabat: blādiebat̄ tamen l; mr̄is ei⁹ vel sororis ignobilitate; illa derideret ⁊ detraheret. Illo v̄o tp̄e maiorib⁹ accusa tionib⁹ a suspitiōe nutritis: anni spatium cōpletur: ex quo herodes a cesare reuersus erat: ⁊ cum iamdudum culpa volueretur: tunc erupit alia occasione data. Meridie nanq; dum voluisset requiescere accersiit mariannem amore quem in ea semper ha bebat astrictus. Que cum intrasset: non cum eo incubuit: aꝉs concubuit: sed festinā ter eum depulit: ⁊ improperauit ei sui patris vel fratris interitum. Qui cum grauiter tulisset contumeliam: ⁊ paratus ad facinus esset: sentiens soror regis salome paratu; olim pincernam regium intromittit: precipiens dicere: qualiter suaderet ei mariānes amatorium confecisse regi: ⁊ siquidem ille turbaretur: ⁊ interrogaret quale hoc fuisset responderet: venenum illam tenuisse: petentemq; seipsum sumministrare. Si vero nullatenus de amatorio rex commoueretur: dimitteret vacuum: dum nequaq; hoc ei periculum ferret. Hec dicens: eum hoc tempore locuturum intromittit. Qui tāq; verisimilia ducturus cum studio ingreditur: asserens mariannem p̄mia sibi prestitisse dum flecteretur amatorium regi porrigere. Cunq; ad hoc rex cōmotus fuisset: vene num inquit erat: quod illa monebat dari. Cuius virtutem ipse se non scisse fatebatur ideoq; nūciasset: q̄ten⁹ ipse regreret. Itaq; cū talia v̄ba herodes audiss;: ⁊ dudū ia; furibūd⁹: tūc poti⁹ excitat̄: ⁊ eunuchū q mariāne fidelissim⁹ erat: de veneno torq̄bat cognoscens: ꝙ sine illo tale aliquid non fecisset. Qui cum necessitatibus interesset:

nihil quidē tortus de veneno dixit:vxoris aūt odiū qđ in eum haberet ꝓpter sermōes
quos soemus explanasset:manifestauit ei. Cum hec dixisset iratus rex exclama-
uit dicens:nullaten⁹ soemū sibi fidelissimū prioribus tēpibus hec ꝓdidisse mādata:ni-
si quid amplius inter eū ⁊ mariamnē ꝓuenisset. Et soemū quidem ꝓtinus interimi p̄
cepit:vxori vero iudicium colligens:familiarium accusatiōem parauit:studioseq; exe
cut⁹ est de relatiōibus amatoriꝫ vel veneni. Eratq; sermōe incōtinens:⁊ iracūda: quā
ita sentiētes qui p̄ntes erāt:mortiferā in eā sniam ꝓtulerunt. Dum hec snia ꝓnun-
ciaret̄:subuenit quidā ei vel aliquib⁹ p̄ntibus:ne ita temerarie illā interficerent: sȝ de
ponerent eam in aliqua regali custodia. Tum salome cum suis festinauit e medio mu
lierē abducere:que poti⁹ regem impulit:caue inquiēs seditiōem multitudinis:si illa vi
xerit. Mariamnes interea ita trahebat̄ ad necē. Cōsiderās autem alexandra
tempus:⁊ ꝙ ꝑuam spem haberet:eadem ab herode passura:contra p̄orem suā fiduci
am nimis valde commutabatur. Nam volens ostendere se ignorasse causam.exiens
multa mala contra filiam vociferata est:⁊ omnibus audientibus clamabat:malā cir-
ca maritum:⁊ ingratam extitisse.quapropter iuste pati:ꝙ audacter ei restitisset. nec re
tribuisset beneficiorum tantorum remunerationem. Inter hec talia ⁊ inhonesta si
mulantem:⁊ audentem etiam capillos suos euellere: multa quidem in ea ab aliis vi
tuperatio deformis dissimulationis apparuit. Quod potius a pereunte comprobatū
est:cum nec verbum in initio dedisset:nec ad illius improperatōes turbata respexisset
sed qualiter animi grauitate peccatum matris ferret:euidenter demōstrabat. Ipsa si-
quidem non timido gressu neq; mutato corporis colore ad mortē ducebat̄: generosita
tem suam nequaquā in extremitate demutās. Et illa quidē sic interijt:femina que
ad ꝯtientiā ⁊ magitudinē animi optima erat:modestia vero ei nō defuit: pulcritudine
āt corporis ⁊ affabilitatꝭ dignitate magisq; siquis existimare posset oēs mulieres an
ibat:occasio tn̄ ex die maior ꝓuenit:ne cū gratia regis vel delectatōe viueret. Nā dū sp
potiret̄ illi⁹ amore:⁊ nihil difficile ab illo speraret:fiduciā imoderatam habuit ꝯtrista
bāt autē eā q̄ erga suos euenerāt. Hec oīa ei quēadmodū passa fuisset dicēdo: ad vl
timū inimicas sibi apuit al's parauit matrē vel sororē regis:⁊ illū simul in quo tantum
cōfidēs nihil qđ molestū sibi oriret̄ sperabat. Postq; interijt:regis potius deside
riū exarsit:vt sepius nomen illius inuocaret. Moliebat̄ aūt oīa facere que potuissent
solaciū afferre:cōuiuia:colloquia:que nihil ei ꝓfuerūt:gubernatiōes e iā regales recu
sabat:⁊ tn̄ doloribus tenebat̄:vt aliqn̄ mariamnē vocare ministris tanquā viuētē va-
lētemq; p̄ciperet. Cū sic haberet̄:superuenit egritudo pestifera:que plures ppl'i vel
amicoꝝ eius extinxit:⁊ omnib⁹ p̄buit suspicari:per iram dei hec cōtigisse:pro iniqtate
erga mariamnē ꝯfecta. Ideoq; ad peiora rex ꝓuenit:vt vltimo solitudines eligeret:
sub occasiōe venatiōis. His confectus cogitatiōib⁹:nō potuit mltos dies ꝓtrahe
re:sȝ incidit in difficilimā inualitudinē. Nā iflāmatiōe vel astrictiōe gutturis:mētisq;
mutatione tenebat̄:⁊ q̄ potuissent curā exhibere:nihil penitus ꝓfuerūt:sed ꝯtraria in
ueniebant̄. Vn̄ postea desperatione facta medici dū nequaquā medicaminib⁹ allatis
egritudo decresceret:⁊ rex nihil potuisset accipere:oīa que ille vellet iusserunt ei p̄bere
desperatiōem salutis casui deuouentes. Et ille quidē in samaria sebasta noīata in
ualid⁹ iacebat:alexādra vero in hierosolymis habitās:cū audisset in quib⁹ esset hero
des:festinauit custodias ciuitatis obtinere:que due fuerant:vna quidē ipsius ciuitatis
altera vero templi:quas siquis sub potestate sua comprehendisset:omnem gentē sibi
subdebat. Nā immolationes nullatenus sine his fiebāt:quas nō exercere ipossibile
iudeis videbat̄:parati vtiq; magis vitā amittere:q̄ȝ religiōis dei solitū sacrificiū nō
iplere. Igit̄ custodib⁹ eaꝝ alexādra obtulit:ꝙ oportuisset ipi vl' filijs herodis eas tra
dere ne qs eas alter p̄occuparet:illoq; defūcto: reꝝ ptātē teneret:dicēs q: si a morbo

quo detinetur euaserit:tutius eas poterit custodire. Cum hec verba fecisset:nō pa-
tienter tulerunt: sed fideles prioribus temporibus extiterunt:tunc magis ⁊ propter
odiū alexādre:putātes nō se optime herode viuēte desperare. Quorū vnꝰ cōsobrinus
regis noīe mane:confestim nunciauit regi alexādre sententiā. Qui nihil remoratꝰ:in-
terfici eam ꝑcepit. Ipse vero vix ⁊ multo labore cum egritudinē euitasset:animo
vel corpore debilitatꝰ simul:⁊ fastidiosus in oībus cāis factus:ad penā peccātiū para
tior erat:idcirco ⁊ amicos sibi necessarios interemit:custodibarū:vel lisimachū:vel an
tipatrū:gadiam vocatum:necnon ⁊ dositheū:ex hac occasione. Custodibarꝰ gene-
re quidem idumeꝰ:erat inter ꝑmos dignitate:qui a proauis sacerdotes videbanť: go
ze:quē deum idumei arbitrabanť. Hircano vero rempublicā eoꝝ sub iudaicas le
ges redigēte:cum herodes regno successisset:iudicē custodibarū idumee vel gaze de-
clarauit:⁊ dat ei sororē salomin:iosippum occidens ꝓrē eius maritū sicuti demōstra-
uimus. Cū hec custodibarꝰ ꝑter spem libenter impetrasset:eleuatꝰ felicitatē paula-
tim excedebat:putās nō esse bonū:se iudicē herodis ꝑcepta ꝑficere:neqꝫ idumeos sꝫ
lege iudaica existere. Quapropter destinauit ad cleopatrā:dicens:idumeos semꝑ illi
us maiorū fuisse:ac ꝓpter hoc iustum esse:vt peteret ꝓuintiā ab antonio. Nā se para-
tum ꝯfirmabat trāsferre fauorē suū ad illā. Agebat tn̄ hec:nō ꝙ potius cleopatrā dn̄a
ri desideraret:sed estimabat:si pluribus viribus herodes ꝑuareť:facilius iā possꝫ sibi i
gentis iudeoꝝ ꝑncipatū vendicare:occasione generis ⁊ pecuniaꝝ quas ꝑpetuo ꝑ illi-
cita lucra acquisierat. Et cleopatra quidē antoniū petens:ꝓuintiā minime obtinu
it. Nunciātur autē hec verba herodi. Qui paratꝰ custodibarū interficere:matris pe
titionibus vel sororis:veniam ei donauit:sed nō insuspectū eum imposterū ꝓ ꝑoribus
conatibꝰ dereliquit. Tempore vero interiecto:cum cōtigisset salome a custodibaro di
scordare:mittit statim ei repudium:cōnubium rennuens:nō secūdū leges iudeorum.
Nā marito quidē apud nos licet hoc facere:vxori vero nullatenꝰ separe ⁊ ducere aliū
nisi ꝑus a ꝑore marito dimittať. Salomi tn̄ nō generali lege:sed ꝑtātis sanctiōe cōnu
bium separauit:⁊ ad fratrē herodē dicebat:ꝓ illius fide maritū se reliquisse:dum co-
gnosceret eum cū antipatro vel lisimacho vel dositheo nouis rebus studentē:fidē ꝑo
sermoni de babe liberis iponebat:ꝙ seruarenť apud eum duodecim annis:q̄ multū
stuporē regi preter spem verba fecerunt. Nā babe liberos destinauit olim ꝑsequi ꝙ i
imica sui fuissent:tunc vero per tempis longitudinē de memoria eius exciderāt. Quo
rum inimicicie ⁊ odium hinc ortū est Cum antigonus regnū haberet:⁊ herodes
ciuitatem hierosolymorum obsideret:necessitate vel malis quāta obsessis assistūt plu
res inuocabant herodem:⁊ ad illū clamabant:babe autem filij dignitatibus ꝑcellēteſ
⁊ apud ppl'm validi:pmanebant cum antigono:⁊ herodem accusabant: ⁊ seruandū
regio generi ꝑncipatum suadebant. Ciuitate vero capta:cum herodes rempublicam
tenuisset:custodibarus exitus ciuitatis obstructurus ordinatur:quatenus nō recede-
rent ab ea:qui ciuium rei aut regi contrarij extitissent:sciens in opinione vel in honore
populi babe liberos esse:⁊ putans magnam partem sibi eos fore in rerum mutatione
Qui illorum saluti studens:abscondit in ꝓprijs presidijs:⁊ tunc quidem iureiurando
herodem flexit nihil de illis scisse se. Quare liberatus est a suspitione. Rursusqꝫ edi-
cto a rege posito:⁊ omnem modum excogitante vt eos inueniret:non est confessus.
Sed cum primum negasset:non sine pena sui putauit postea viros ostendere:⁊ non fi
de iam tantum.sed ⁊ necessitate eos celare festinabat. De his cum nunciatum a soro
re fuisset:rex destinans ad loca vbi commorabantur simul cū alijs accusatis illos oc
cidit:vt iā nihil esset residui de genere hircani:sed regnū suo possideret arbitrio:nemie
in dignitatibꝰ existente:qui iniquitatibꝰ eiꝰ resisteret. Idcirco potius a patrijs moribꝰ
excedebat:⁊ ꝑegrinis inētiōibꝰ veterē statū corrūpebat:q nullatenꝰ maclari debuisset

Unde nõ minora nobis imposterũ mala ꝓuenerũt: diuersis recedẽtib⁹ maioꝝ pietate corruptis: ꝛ ꝑmũ quidẽ certamen quinquẽnale cesari cõstituit: ꝛ theatrũ in hierosolymis cõdidit: ꝛ rursum in campo maximo amphiteatrũ: vtraqꝫ conspicua: morib⁹ vero iudaicis aliena. Siquidẽ vsus aut apparatio taliũ nequaqꝫ tradita fuerat Celebratiõem quidẽ illã clarissimã ꝑ quinquẽniũ cõstruebat: nuncians finitimis: ꝛ cõuocans ab omni gente athletas: ꝛ oĩa certamina ꝛ de tota terra inuitabat: vt spe ꝓpositoꝝ ꝑmiorum ꝛ victorie gloria cõuenirẽt Igit̃ collecti sunt capitales artifices: nõ tm̃ hij qui exercitatiõib⁹ corporis ꝓualerẽt: sed ꝛ musica ꝓcellẽtes: quos timelicos vocant: ꝓponens maxima victorie ꝑmia: oẽsqꝫ nobilissimos ad cõflictiõem ꝯuenire vocitabat. Cõstituit quoqꝫ quadriiugis ꝛ biiugis: ꝛ vnius equi cursui non ꝑua dona: ꝛ oĩa q̃ munificentia vel decore apud singulos ꝑfulgebãt: volẽs habere clariora: spectaculũ liberalitate ꝯposuit: theatrum vero circa cesaris imagines habebat: ꝛ trophea gentiũ quas bellãdo ille deuicerat: auro scilicet vel argento puro cunctis instructis: ꝛ neqꝫ de veste neqꝫ de vasis: aut lapidibus ꝓciosissimũ aliquid defuerat: qð nõ certãtib⁹ offerebat.

Apparatus etiã ferarũ fuit. Nã leonib⁹ multis cõgregatis: ꝛ alijs que eminerent ferocitate: ꝛ raro inueniunt̃: quoꝝ inter se altricatiões ꝛ pugne cõtra hoĩes excogitabant̃: ꝑegrinis quidẽ ãmiratio sumptuũ: ꝛ delectatio spectaculi videbat̃: ꝓuintialibus aũt euidẽtissima solutio moꝝ: qui apud nos colunt̃. Impiũ eni est: feris hoĩes ꝓ hoĩm spectaculo subdere: iniquũ etiã ꝑegrinis morib⁹ solita ꝑmutare: sup oĩa vero ꝯtristabant eos trophea: dum putarẽt imagines esse armis obsitas: quia nõ patrium illis fuerat talia colere. Qð nec herodẽ latebat: qui violẽtiã quidẽ eis inferre oportunum nõ putauit: loq̃bat̃ aũt ꝛ cõsolabat̃ vt supstitiõem eoꝝ auferret: sed nullaten⁹ persuadebat: dũ grauiter illi tulissent ea q̃ videbãt soluta lege ꝯmittit. Illi vero vnanimiter clamabãt dicẽtes. Licet oĩa existimem⁹ tolerabilia: tñ hoĩm imagines vel trophea nõ esse patriũ in ciuitate admitti ꝯfitemur. Herodes ãt turbat⁹ ꝛ intelligẽs nõ facile eos resistentes deuinci sine solatio: accersit quosdã ꝑmos eoꝝ ad theatꝝ: ꝛ ondens trophea cõsuluit quid illis hec viderent̃. Qui cũ clamassent hoĩm imagines: ꝓcipiẽs auferri ornatũ impositũ: ondit ligna nuda: q̃ statim spoliata risum plurimũ spectãtib⁹ incusserũt. Tali mõ multitudinis impetũ mitigauit herodes: vt iã plurimi mutati nõ offẽderet̃. Quidã vero ꝑmanebãt in difficultatib⁹ suis: ꝙ solita numine contuebant̃: ꝛ putabãt initiũ patrñs legib⁹ destruẽdis. Unñ optimũ existimauerũt magis pericula pati q̃ꝫ mutatã rẽpublicã negligi: dum herodẽ ꝓspicerẽt violẽter introducere q̃ nõ solita fuissent: ꝛ verbo quidẽ regẽ: opib⁹ aũt hostẽ oĩm demõstraret. Unde cõiurauerũt omne periculũ se subire decẽ ciues: ꝛ gladios sub vestimento portabant. Inter quos fuit quidam oculis captus: qui per indignationem eorum que audiebat fieri: se ipsum pati que ꝛ illi firmabat: qui non mediocrem eis impetum in conatibus periculosis immisit. Quod consilium cum deliberassent: ex composito ad theatrum pergebant: sperantes non posse herodem fugere: si subito eum inuaderent. Cũqꝫ parati cũ audacia ꝓperarent. vnus eorum qui ꝑscrutãtes singula renunciabant regi: eoꝝ conspirationem intelligens: parato regi theatrum ingredi indicauit Qui confestim sciens odiũ ꝙ plures i eũ habuissẽt: ꝛ seditiões quotidianas: discedẽs ad aulã: noiati accusatos vocauit. Qui cũ a ministris euidẽter capti fuissent: sciẽtes ꝙ nõ euitarẽt ꝑiculuꝫ ornauer̃t necessariũ vite finẽ: nr̃aꝫ deponẽtes animi sui fiduciã. Nec ei negauer̃t actũ sꝫ ꝛ demõstrauer̃t gladios: ꝯfessiqꝫ sũt bñ: ꝛ pie ꝯiuratõeꝫ se fecisse: lucri qdẽ nulli⁹ cã neqꝫ ꝓ suis dolorib⁹: sꝫ ꝓ cõib⁹ cãis: q̃s huare: aut ꝓ his mori cũctis dignũ videret̃. Talia qdẽ illi de volũtate isidiaꝝ fiducialiter ꝓlocuti: a regalib⁹ ministris circũsepti ducebãt̃: oẽmqꝫ penã passi ꝑimũt̃. Nõ multo pl⁹ eũ q talia nũciauit odio qdã rapiẽtes nõ tm̃ iterfecerũt: sꝫ ꝛ mẽbratĩ dilacerãtes: canib⁹ apposuer̃t. Uidebãt ãt mlti ciuium

que fiebāt: ꝛ nemo nunciauit: vſquequo herodi acerbioꝛē ꝛ certioꝛē faciēt inquiſitioeꝫ quedā mulieres toꝛte confeſſi ſunt: que hec vidiſſent. Herodes vero eos qui facinuſ cōmiſerunt ſimul cum tota domo pemit Cōcurſus vero ꝛ audacia ppl'i quā ꝑ legibus habebāt: non remiſſioꝛē faciebant herodē: ſed multo potius cautioꝛeꝫ: qui ſtatuit vndiqꝫ ſeſe munire: vt ſiqui nouis rebus ſtuderē, manifeſta fieret eoꝝ ꝯſpiratio: dum ciuitas ab aula q̄ ꝯuerſabaṫ: ꝛ a templi cuſtodia tutareṫ q̄ antonia dicebaṫ. Samariā quoqꝫ deliberauit muris circūdare: quā mutato noie ſebaſtiā appellauit putās etiam ꝓdeſſe ꝓuintie: locū munire qui de hieroſolymis aberat vni⁹ diei via: ꝛ olim vocabaṫ ſtratonis turris etiā eū cōſtructū ceſareā noiauit: ꝛ i maximo campo electos eqtes deputās: locū edificauit: qui in galilea gaba vocaṫ: ꝛ trans fluuiū ſebonitideꝫ.
Hec ergo paulatim ſemp ꝓ tutela ſua molit⁹ pfecerat: circūdans, cuſtodijs totā gentē vt nequaquā ptātem haberet ſeditiōes ꝓmptas agere: quib⁹ puo motu facto frequenter vtebanṫ: nec laterent ſi mouerenṫ: aſſiſtētib⁹ ſemp in ꝓximo qui cognoſcerēt: ꝛ ml'tos quidē auxiliatoꝛes ſuos: plures āt ex finitimis inhabitare illic fecit: dū munificentia duct⁹ templū cōſtrueret: quo ſimile ꝑus nec in nobiliſſimis ciuitatib⁹ exiſtebat: qđ magis ꝓ tutela ſua cōſtruens: in honoꝛe augusti ceſaris ſebaſten appellauit: ꝛ ꝓuintie ptem melioꝛeꝫ que ꝓpe fuerat diſtribuit habitatoꝛib⁹: vt ꝓno animo cōueniētes in ea cōuerſarenṫ: muroqꝫ firmiſſimo circūdanſ altioꝛa loca: cuſtodijs cōmuniuit: ne magnitudine minoꝛ eſſet maximis ciuitatib⁹. Nā viginti ſtadia habuit intus: in medio vero mēſura vni⁹ ꝛ ſemis ſtadij locū ſtatuit vndiqꝫ decoꝛatū. In quo templū altitudine vl' publica pulcritudine excellēs edificauit: paulatimqꝫ totā ciuitatē exoꝛnās: munitiōi quoqꝫ ꝓſpexit ei⁹: cui⁹ pulcritudinē ob memoꝛiā poſteris voluit ſue relinquere largitatis. Capitulū. X.

Odē tpe terciodecimo anno regis herodis inſtante: magne calamitates ꝓuītiā occupauerūt: ſiue de vltiōe: ſeu caſu ſic occurrēte. Siquidē pꝛius gelu pcuſſa terra: fruct⁹ nullaten⁹ inferebat: ṗterea ꝛ ciueſ p inopiā frumenti moꝛb⁹ ꝛ paſſio peſtifera poſſidebat. Qui cōtinue maloꝝ diuerſitate ꝯpꝛehenſi: dum indigerent cura vel alimentis: plus peſte moꝛiebanṫ: moꝛb⁹ ita peuntiū ꝛ viuētiū ſolacia auferebat. Nā coꝛruptis frugibus terre: hoꝛreiſqꝫ exhauſtis: nulla ſpes alimētoꝝ ꝓpter peſtilētie maluꝫ vllaten⁹ ſpectabaṫ. Neceſſitas ergo plurima inopie non min⁹ ipi regi q̄ꝫ ppl'o imminebat. Siquidem vectigalia q̄ de terra ſolit⁹ erat accipere: minime colligere ꝑualebat: ꝛ pecunias ꝯſumpſerat: largiſſime ciuitateſ edificādo: nec erat qđ dignū auxilio videretur. Interea deliberabat ipi conferre pꝛeſidiū qđ difficilimū fuerat: duꝫ nec vicini habuiſſent vnde alimenta pꝛeberent: quia nec ipſi leuioꝛa toleraſſent: ꝛ pecunijs deficiētibus licet potuiſſent pauca plurimis comparare: bene tamen arbitrat⁹: nequaquā auxiliū negligere: oꝛnatū regiū incidit: neqꝫ ṗcioſiſſimis vaſis: neqꝫ artificio ṗcellentiſſimis pcens. Mittebat autem pecuniam ad egyptum petronio pꝛeſidi a ceſare cōſtituto: ꝛ cū non pauciſ ad eum confugiſſent ꝓpter eandē neceſſitatem: ꝛ amicus herodis pꝛiuatim exiſteret: volens ſubiectis eius ſubuenire: pꝛimis ipſis depoꝛtare triticū conceſſit: per omnia eos ꝛ in emtione ꝛ in nauigatione releuās: vt maxima pars ipſe huius auxilij fieret. Nam herodes his depoꝛtatis: non tm̄ ſententias in hoꝛroꝛe ſe ꝑ‸us habentium mutauit: ymo maximā oſtentatiōem ſui fauoꝛis ꝛ patrocinij lucidauit Siquidem pꝛimum bis quantum potuiſſent per ſe panificare triticum diuiſit Pꝛeterea multis exiſtentibus qui ſenio vel altera infirmitate tenti non ſufficerent alimenta ſibi preparare: pꝛouidebat eis conſtituendo piſtoꝛes: qui paratos panes venderēt:
Diligentiā autem ne cum piculo hyemarent habuit: cum cōpꝛehendiſſet eos etiā veſtiū inopia. Nā coꝛruptis ꝛ oino conſumptis pecoꝛib⁹: neqꝫ lane: neqꝫ alioꝝ veſtimentoꝝ copiaꝫ habuerunt. Que cum iam ꝓcuraſſet: ꝛ ciuitatib⁹ finitimis conſbatur

Peſtilentia

Que sit mensura chori.

pdesse:semina syris prebendo. Quod multum etiã ei ꝓfuit: dum gratiam exinde sibi acquisisset. Terra eni post hec fructus suos vberius ondente: nõ minus quinquagin ta milia hoim quos ipse pauerat ad ꝓpria destinauit. Cũ hoc modo calamitatibus oppressum regnũ omni munificentia vel industria recuperasset: non pax τ in circuitu finitimos similibus passioibus afflictos releuauit. Nã nõ fuit qui p necessitatẽ ad eum veniens: non eius auxilium inueniret ẽm suã dignitatez. Sed τ ppli: vel ciuitates τ priuati ad eũ cõfugientes solaciũ impetrarũt: inmm vt estimaret indigẽtib⁹ extraneis plus decem milia tritici choros expendisse. Chorus ãt habebat modia attica decem: In ipso vero regno suo: lxxx. milia expẽdit. Hanc eius diligentiã τ solicitudinez apud iudeos tm cõtigit preualere: τ diuulgari apud alios: vt antiquã in eũ odia cõmota ꝑ puaricatiõibus legum: per quas etiã regno totius gentis pene puari putaret: libe ralitate sua ꝓsus extingueret: animi sui magnificentiã pter opinionẽ demõstrans: populum aũt intm mutauit: vt talem eũ arbitraret: non qualẽ expti sunt dudũ: sed q̃lez in necessitatib⁹ ꝓbauerũt. Eodẽ tpe τ auxilia cesari quigẽtos electos sui corpis custodes destinauit: quos elegiseus gallus ad mare rubrũ pduxit. Post hec ad meliora reb⁹ sibi ꝓuenientib⁹ palacia i superiore ciuitate cõstruxit: magnas exigens domos τ ornatu pciosissimas vt plures viros ammiratiõe sui cape potuissent: scdm mensuraz aũt τ appellatiões eis imposuit: nã vna cesaris: alia agrippe vocabat. Desiderio deinde cõmotus: cũ nihil pponeret sue libidini: filiam symonis sibi cõiunxit: qui hierosolimita filius buti cuiusdã alexãdrini sacerdos inter nobilissimos cum filiã haberet optimã: τ tũc in hierosolyma noiatam: hui⁹ pulcritudo animũ herodis inflãmauit τ ne suspicaret violentia vel tirãni de hoc agere: melius arbitratus est nuptijs puellaz ducere. Ideoq̃ symonẽ dignũ regia cognatiõe iudicãs. dum suum desideriũ ꝯplere vellet p honores euexit: statimq̃ iesum soabetis filiũ a pncipatu sacerdotij deposuit: τ symonẽ ordinauit: atq̃ affinitati sue cõiunxit. Cum vero nuptie pfecte fuissent: edificauit castellũ in loco quo prius iudeos cum a pncipatu p antigonũ pene decidisset euicerat: qd est ab hierosolymis sexagita stadijs natura munitũ: ad edificatiõem oportunissimũ: instar collis manu factũ: vt esset in rotundo circuitio eius. Cõcludit autem in circuitu turris: rectũ hñs scenasum ducẽtis gradib⁹ edificatũ: int⁹ ãt dom⁹ regie preciosissime τ ad munimen τ ad ornatũ simul effecte. Circa initiũ ergo collis hitacula ꝯstructionis pspicue: τ aq̃ductus fecit: nã nõ ille loc⁹ ꝓprias habuit aquas: sed longe pplurimis sũptibus deductas. Circa cãpũ vero ciuitas erat edificata: q̃ collẽ ꝓ arce habebat. Cũq̃ oia ei ẽm spẽ euenissent: seditiões ꝯtra regnũ nequaq̃ spauit oboriri duob⁹ modis subiectos regens: timore quidẽ: ꝙ esset ad penã nõ meritis diligẽtia vo ꝙ in necessitatib⁹ magnanim⁹ appareret. Circũdedit ãt tutelã extrisec⁹ tanquã murũ subiectis parãs: nã τ ciuitates extraneas diuersarũq̃ regionũ reges patrijs muneribus ad amicicias suas flectebat. Unde magnificẽtia sua cesarẽ: τ romanoꝝ potentissimos placabat: trãsgrediẽdo leges: dum templa erigeret ritui nr̃o ꝯtraria. Nã nobis interdicta sũt delubra vel figuras more paganoꝝ honorare: q̃ foras ꝓuintiaz iude ꝓ cesaris fauore faciebat in ciuitatib⁹: ꝓ quaꝝ ꝯstructiõe multas pecunias expendebat. Attẽdẽs vo ppe mare locũ oportunũ ciuitati: qui quondã stratonis turris dicebat: nõ qualẽcũq̃ vrbẽ illic sed lapide albo palatijsq̃ pciosissimis ciuitatem ꝯstruxit. Portũ quoq̃ trãqllũ magnitudine: similẽ pireo tutũq̃ ꝯfugiũ nauib⁹ phentẽ ꝯstituit. Que ciuitas iacet in fenice ẽm pelag⁹ ad egyptũ inter ioppen: τ dora oppida maritima: q̃ statiõem nauiũ difficilimã hñt ꝓpter affrici ꝓcellas. Cui difficultati remedium pstãs: descripsit in circuitu portũ: q sufficeret maximis classib⁹ locũ pbere refugij: lapides igentes in altũ vlnis vigintiquinq̃ deponẽs: quoꝝ lõgitudo. xxv. pedũ erat: altitudo autẽ nõ min⁹ decẽ τ octo latitudo nouez: sup quos turres disposuit: q̃ꝝ maxima

Et hoc hodie fit.

drusus nominatur a druso cesaris priuigno:ostia vero portus contra aquilionem ex-tabant:in medio aũt in turris erat:sup quã templũ cesaris positũ:nauigãtib⁹ apparebat:habẽs statuas:vnã quidẽ rome:alterã aũt cesaris:ciuitas vero cesarea vocabat̃: que subtus cloacas nõ minores superioribus edificijs habet:quarũ alie quidẽ modice spatio nõ longo ad portum ꝛ ad mare fundũt:vna vero media est:oim receptaculũ purgamẽtoꝝ:que ymbribus ꝛ mare influente diluunt̃. Edificauit etiaꝫ theatrum ab australi latere portus:amphitheatrũ quoqꝫ multa milia hoim capiens:in cõspectu pelagi cõstruxit. Itaqꝫ pfecta ciuitate:duodecimo anno:cũ nec ab re lassaretur:neqꝫ rex sumptib⁹ deficeret:deliberauit filios suos rome trãsmittere ad cesarem:alexãdrum vel aristobolũ. Qui cũ ascẽdissent:ꝛ in domo pollionis:viri nimis strẽnui: ꝛ herodis amici ↄuersarent̃:cesar eos cum omi humanitate suscepit:pollicitus licentiã herodi pstare:quẽ vellet sibi successorẽ relinquere:insup ꝛ puintiã draconẽ ꝛ bataniaꝫ vel auranitẽ ei cõcessit:hmõi occasiõe. Zenodorus quidã conductor dom⁹ lisanie fuit.cui dum reditus nõ sufficerẽt:de latrocinijs p traconẽ ampli⁹ acquirebat. Que loca habitãt latrones damascenoꝝ predã agentes. Hos zenodorus minime phibebat ppter cõmunionẽ lucri. Cum ergo mala paterent̃ finitimi:varronẽ tũc psidem interpellabant:rogantes:vt cesari patefaceret iniquitatẽ zenodori. Cesar aũt delata suggestione rescripsit latrocinia exterminari:puintiã aũt deputari herodi:tanquã illius diligentia idigentẽ:qꝛ difficilima domicilia ꝛ aquaꝝ receptacula:ꝛ deposita frumẽta habentes:possent diu sostinere picula:muniti speluncis. Cum hec gratia cesaris herodes accepisset:ad puintiã traconẽ pgens:maliuolos latrones oppressit: ꝛ in circuitu desideratã pacẽ oibus pbuit. Zenodorus aũt cõtristat⁹:primuꝫ ꝙ a magistratu depositus fuisset:magis aũt inuidia:ꝙ prefectura herodi tradita esset:ascẽdit rome accusaturus eũ:vñ nihil agens reuersus est Interea aggrippe successori cesaris trãsionium misso:circa mitilenẽ locuturus herodes occurrit:pristinaqꝫ amicicia renouata redijt ad iudeã. Gadarensiũ aũt quidã ad agrippã puenerunt accusantes herodẽ: quos ille nullo responso dato:ligatos regi trãsmisit Arabes quoqꝫ iã dudũ infesti pncipatui herodis:seditionem conabant̃ rebus eius inferre:occasione hmõi nata. Zenodorus eni cũ iam de se diffideret:pfecture sue ptem aliquã auranitidis:quinquagima talentis vendidit:que cũ in donatiõe cesaris haberet̃:tanquã iniuste ea sublata contẽdebant sepius quidem incursiõib⁹ violentiã inferre:necnõ ꝛ inopes milites flectebant expectantes rebellionẽ:quaꝫ desiderant:qui student male vite sue consulere.

Que cum cognouisset herodes:de puintia sua seditionũ auferebat occasiones. Igitur septimodecimo anno regni herodis:cesar ad syriaꝫ puenit:vbi gadarensium plurimi herodẽ accusabãt:grauẽ eum sibi:ꝛ tirãnũ in pceptiõibus intimãtes. Hec ãt dicere compellabat zenodorus:cũ iurasset:nullatenus eos relinquere: vsquequo ab herodis imperio eos auferret. Quibus cõmoti gadarenses: ꝛ cõfitẽtes ꝙ nihil passi fuissent ab herode:cui eos agrippa tradidisset:qui crudelis quidẽ in pprios:human⁹ ãt erat in alioꝝ peccatis : accusabant rapinas ꝛ contumelias: pbantes ꝛ euersiones tẽploꝝ Et herodes quidem indignatus:parat⁹ erat satisfacere:cesar autem amplectebatur eum:nihil de fauore suo dicens per seditiõem multitudinis commutanduꝫ. Et in primo quidem die de his sermones prolati sunt : imposterum vero nulla processit cognitio. Siquidẽ gadarenses videntes cesaris ꝛ concilij intentioneꝫ:timore territi:ne regi traditi afficerentur : quidam sese noctu gladio percusserunt : alij precipites sese dederunt:quidam in fluuio sponte submersi defecerunt : que videbantur temeritatis: non peccati fuisse supplicia. Quapropter nequaquam cesar remoratus : herodem a reatu soluit necnon occurrit etiaꝫ non mediocris ei felicitas. Nam zenodorus precordijs ruptis malo sanguine profluẽte:in antiochia syrie vitam finiuit.

Cesar aũt ꝛ huius possessionis partem nõ paruã herodi cõcessit:que inter tracone ꝛ galileã erat:ylatha:vel paniada:ꝛ in circuitu terrã. Dimisit aũt eum: ꝛ curatoribus syrie ꝑcepit:vt scđm illius sniam oĩa tractarẽt:ꝛ in tm̃ felicitatis ꝓcessit: vt cũ duo isti romanoꝝ imperium regerent:cesar vel agrippa:terciũ sibi amicũ ꝯiunxerũt herodem Qui cum in tanta fiducia cõsisteret:fratri sue ferore petiuit tetrarchiam a cesare: centũ talentoꝝ fideiussor existens:ita vt siquid ille pateret filij eius immunes euaderent. Sed cũ cesarẽ comitatus esset vsq3 ad mare:rediẽs:in terra zenodori pulcerrimũ ei templũ construxit:iuxta paniada:vbi spelunca pulcra in monte consistit:sub qua terre altitudo inaccessibilis est:aquis imobilibus plena:indeq3 fontes iordanis fluuij nascunt. Quẽ locum templo constructo:cesari deuouit. Tũc etiã terciã ꝑtem tributorum cõcessit subiectis suis. occasione sterilitatis:plus aũt recõcilians eos:ne aduersarent vlterius. Nam in talibus operibus pietate soluta moleste de ꝑuaricatis legibus ferebant:ꝛ sermones faciebãt adinuicẽ. Qui dum his incitarent:diligẽtiã3 habuit hec se dare:auferens quidem otium:ꝛ ꝑcipiens semper in laboribus eos occupari. Nã neq3 cõmunis deambulatio fiebat:neq3 cõuentus in ciuitate:sed oĩa custodiebant:ꝛ seuissima tormenta captis inferebantur:cum multi palam vel furtim in carcerẽ hircani tracti illic extinguerent:ꝛ intus in ciuitate pariter ꝛ in vijs. nã erant qui cõueniẽtes in vnũ speculabant eos. Dicũt etiam:nec ipm hoc neglexisse:sed sepius priuatũ accipiens habitũ:nocte cum pp̃lis cõuersabat:expimẽtũ faciẽs:quid de principatu suo sentirent:ꝛ si quos omnino atroces:nec approbantes sua opera inuenisset:oĩbus modis ꝑsequebat:ꝛ reliquã multitudinẽ sacramentis impellebat sibi fidelẽ existere: ꝛ cogebat fauorẽ cũ iureiurando sibi:vel ꝑncipatui custodire. Quorum multi placãtes eum: vel timentes:veniebãt ad qđ postulasset:alios vero seruãtes suã opinionẽ: ꝛ grauiter ferentes ꝙ cogerent:modis omnibus occidebat. Flectebat autẽ ꝛ pollionẽ grauiter pharisеum:ꝛ sameã:sociosq3 illoꝝ sibi iurare. Qui licet nõ obtemperassent: tñ nõ sũt torti. dum venerationes ei⁹ ꝑ pollionẽ impetrassent. Liberati sũt etiã de hac necessitate hij qui dicuntur apud nos esseni. Genus aũt hoc est:qđ cõuersatiõe vtit:quã apud grecos pytagoras tradidit. De his itaq3 in alijs certius explanabo. Essenos autem ex hac causa sic honorabat:quia maius quiddã de his sentiebat:ꝗ3 de mortali natura dicere puto. Na3 nõ inhonestus sermo videbit:in historiaꝝ genere de his talib⁹ intimare. Quidã essenorum noĩe manaem⁹ fuit:ꝑ oẽm vitã benigna volũtate ꝓbatus ꝑsciam a deo futurorum hñs. Is dum adhuc herodẽ puerum ad doctorem euntẽ vidisset:vt regẽ iudeoꝝ salutauit. Qui illusum se reputãs cõmonebat eum sermonẽ adhuc ꝑuatus. Manaemus hic ridens:ꝛ feriẽs manu posteriora eius:regnabis inquit feliciter:nã iam a deo dignus iudicat⁹ es:recole manaemi plagas:vt hoc tibi sit signũ de peccatis in regno cõmittẽdis. Iam optima est ratio:si iustitiã ꝛ dei pietatẽ dilexeris:ꝛ modestiã circa ciues habueris:sed non talẽ ꝛ futurũ intelligo du3 oĩa cognoscã Felicitate nãq3 oẽs ꝑcellis:ꝛ habebis gloriam eternam: obliuionẽ vero pietatis vel equitatis possidebis. Hec non latebũt deum in vltimo vite ꝓ tuo facinore Quib⁹ nullatenus aĩm intendit:dum spes herodi deesset:paulatim vero:cu3 eleuat⁹ vsq3 ad regnum fuisset:ꝛ feliciter principatum egisset:accersijt manaemũ:ꝛ de tempore quantum regnaret consuluit eum. Manaemus aũt cum oĩno nihil dixisset:sed tacuisset:interrogauit si decem tantum anni regni sui essent:respondit:ꝛ. xx. ꝛ. xxx. sed finẽ nõ addidit. Herodes aũt istis cõtentus:manaemũ cũ honore dimisit:ꝛ oẽs essenos ꝓpter illum honorabat. Hec sibi licet miranda legentibus demonstrare festinauimus:ꝛ ostendere:multos apud nos talem diuinationis habuisse noticia3. Ca. XI.

Praeterea decimo ꝛ octauo anno regni herodes post predicta edificia:opus non minimũ inchoauit. Siquidem dei templum maximũ construere: ꝛ muru3 altũ

ꝛ decoꝝ erigere iudicauit: dum putaret id nobilius omnibus suis factis ꝑficere: ꝛ ad eternā memoriā ꝑuenire. Sed dum non facile populo ꝑsuaderi cognosceret: propter operis magnitudinē: conuocās eos hac oratōne mulcebat dicens. Alia que a me in regno sunt facta o viri contribuli al's contribules: vt de his laudē ꝓferā: credo superfluū: tanq̄ꝫ mihi quidē minorē: licet vobis vtilitatē maiorē ferre videant. In difficultatib⁹ eni nec neglexi que ad vestra ꝯmoda ꝑtinerēt: neqꝫ in extructōnibus mihi magis: q̄ꝫ vobis omnib⁹ festinaui tutelā impēdere: ꝛ puto ꝙ dei consilio ad hāc felicitatem euectus sum: ad quantā nō ꝑus gens iudeoꝝ aliquādo ꝑuenit. Cōstructe nāqꝫ sunt ꝑ ꝓuinciā ciuitates: quas habitatorib⁹ plenas: munitōibus ornātes: gen⁹ nostrū exaltauim⁹: quas opošum videt mihi scientib⁹ enumerare. Quod autē nitor efficere: omni pietate ꝑcellētius: explanabo. Bene enim nostis: ꝙ istud maximo deo tēplum nostri patres edificauerūt: cum a babylonia remeassent: ꝛ quia desunt ei ad magnitudinem in altum cubiti. lx. ƀm instar illius: quod salomon ꝯstruxerat. Nemo negligētiam pietatis parentū nostroꝝ accuset: nō culpa illoꝝ factū est breui⁹ templū: sed cir⁹ ꝛ darius idaspe filius huiusmodi mensurā edificatōis fieri ꝑceperūt. Quibus illi seruientes: vel successoribus eoꝝ: ꝛ post illos macedonibus: non habuerūt aptū tēpus quod ad eiusdē antiqui formā istius mensurā ꝑduceret. Nunc autē quomodo nutu dei ꝑncipatui meo pax larga cōcessa est: ꝛ diuitiarū possessio: ꝛ multitudo redditūūꝫ: ꝛ quod maximū est: amicitia fauorqꝫ romanorū: qui omniū rerū domini existunt: cur non studem⁹ relictū necessitate seruitutis tēpore opus corrigere: ꝛ integrū deo prebere pro bñficijs eius in meo regno collatis. Talia concionāte herode: multis ammiratōem sermo ꝓnūciatus ꝑter opinionē imposuit: nec aliqua desperatiōe cōmoti sunt nisi ꝙ anxiabant: ne eo soluto aliquid emergeret: ꝛ opus moraret ad finē vsqꝫ ꝑduci iccirco maior illis ꝛ difficilis putabat magnitudo conaminis. Quos cum herodes cerneret dubitantes: adhortabat eos dicens: se non ꝑus deponere tēplū: nisi oīa ꝑpararent: que ad perfectionē eius ꝑtinerēt. Nam neqꝫ mētitus est: ex hoc quod ꝓmiserat. Ille eni plaustra parauit: que lapides veherēt: decē milia elegit peritos artifices ꝛ mille numero sacerdotes: qui ꝛ stolas ƀm eorū honorē habitūqꝫ parauit: sꝫ ꝛ quosdam cementarios: alios autē fabros: alios lignarios eruditos ad templi fabricā hortabat. Cūqꝫ omnē apparatū alacriter aggregasset: antiquis fundamentis solutis noua imposuit: super que templū erexit: longitudine centū cubitorū: latitudine centū cubitorū: altitudine centū viginti. Qui viginti cubiti: per tempus fundamentis desiccatis resederūt: quod post hec tēporibus neronis renouare deliberauim⁹. Edificatum est vero templū ex lapidibus albis ꝛ tenacissimis: quorū magnitudo in longitudine vigintiquiqꝫ cubitorū: altitudine octo: latitudine duodeci erat. Toti⁹ nanqꝫ tēpli circuitus ꝛ portic⁹ vndiqꝫ humillima: altissimū vero mediū fuit: vt a multis stadijs cōspiceret: ꝛ in ꝓuincia ꝯstitutis: ꝛ ꝯtra habitātib⁹ aut accedētib⁹ cerneret: ianuas autē introitus: ꝛ superliminaria: necnō ꝛ vela: iuxta templi magnitudinē vario ornatu decorauit. Aureos flores ambiētes colūnas fecit: super quarū capita vitis tendebatur: botros aureos hñs pendētes: qui mirandā magnitudinē ꝛ artificij claritatē vidētib⁹ exhibebāt ꝓpter materiei pulchritudinē. Circūdedit etiā ꝛ porticib⁹ maximis oē templū: ꝛ ƀm quātitatē vniuscuiusqꝫ rei sumptibus omnia pora supauit. Portic⁹ vero due maximis parietibus fulciebant: ipsi autē parietes opere inaudito cōstructi erant. Nam collis erat saxosus: paululū erectus a parte orientali ciuitatis ꝓnus sup arcem: quē dudum rex salomon per dei ꝓuidentiā magnis operibus muro circundederat: ab inferioribus partibus incipiens: quem vallis altissima circundabat. Saxa vero ab affrico exposita plumbo ligauit: vt interiora loca cōplecterent multū spacium structura comprehendente: ꝛ in alto quadrangulo facto: vt vastitas lapidum a fronte

videret:ab interiore vo parte ferro ligati:compaginē munirent immobilē p oia tēpora. Cūq3 ita factū opus cōtinuaret vsq3 ad summitatem collis pduxit: ꝛ fossas circa murū positas cōplens:planū sup equaleq3 cōfecit:quadriporticus i circuitu:vnaqq3 porticu longitudinē stadij cōcludente:ꝛ intra hanc porticū:circa ipsam summitatē aliꝰ murus superiꝰ saxosus ambiebat oia. Ad orientali vo pte pari longitudine porticum duplicē habebat cōtra templi ianuas constitutā:quā multi reges priores cōstruxerāt circa oēm vo sacrarij orbē spolia barbarorū fixa:que rex herodes deuouit:addēs etiā que ꝛ ipse a barbaris ceperat. Per latus aūt aquilonis turris alta:angulosa:munita valde fuerat:quā ante herodē reges ꝛ sacerdotes generis asamoneoꝝ ꝯstruxerunt: ꝛ barin denominauerant:ut illic sacerdotalē stolā deponerent::qua cū opus habuisset ut immolaret pnceps sacerdotū induebat. Hanc rex herodes suo loco reseruauit: post cuius obitū:sub romanis fuit vsq3 ad tempora tiberij cesaris:sub quo vitelliꝰ syrie procurator cū ꝓfectus hierosolymis:ꝛ susceptus a populo clarissime fuiss3: volēs eis vices retribuere:ut sacerdotalē stolā sub sua potestate haberent:scripsit tiberio cesari:ꝛ ille cōcessit. Et pmāsit stola sub potestate iudeoꝝ:vsq3quo obisset rex agrippa. Post quē cassius longinꝰ cui tunc syria parebat:cū cuspio fado iudee ꝓcuratore imperauerūt iudeis in antonianā turrim eam deponere:dicētes:romanis oportere dños esse:sicut ꝛ prius. Destinauit igit legatos ad claudiū cesarē:ut de his peterēt. Qui cū puenissent:iuuenis agrippa rome rex cōstitutꝰ:petens ab imperatore potestatē eius accepit:scribēte vitellio syrie ꝓcuratore. Prius aūt sub sigillo pncipis sacerdotū: ꝛ custodū pecuniaꝝ fuerat:qui ante vnū die celebrationis ad pncipē custodie romanorum ascendentes:ꝛ requirentes suu3 sigillū stolam tollebant:transeūte vo festiuitate in eodē loco deportantes:ꝛ pncipi custodie ostendētes:similiter cu3 sigillis deponebat. Hanc aūt barin:id est turrē:iudeoꝝ rex herodes munitiorē cōstruens ꝓ templi custodia:ad gratiā antonij:amici quidē sui:pncipis vo romanoꝝ: antoniā nomiauit. A parte aūt occidentalis muri quattuor porte stabant:quarū vna ad aulam tendebat interposita valle que erat in medio eius vie:die aūt ad suburbana:quarta vo ad ciuitatē:multis gradibus ad inferiorē vallē tendentibꝰ:ꝛ exinde rursus ad superiora ascendētibus. Nam ex aduerso tēpli ciuitatis in modū theatri iacebat: circundata valle altissima:per oēm australē tractū. Quarta aūt frons que ad meridianū sola als solem posita erat:habuit ꝛ ipsa quidē in medio portas sup quas regia porticꝰ triplici lōgitudine terminata:ab oriente valle incipiēs:ad occidentalē finita amplius tendi nō potuit. Opus autē fuerat dignū narrari omnibꝰ qui sub sole sunt. Siquide3 altissime vallis sic erat:ut nullatenꝰ videri potuisset:siquis eius altitudinē attendisset: sup quā porticus ille steterat. Ex q̄ siqs a summo:id est a tertio tecto notasset: ꝛ ꝓfunditate3 edificiorum videre vellet:tenebris pfundebat:ita ut nō posset visus ad immēsam altitudinē puenire. Columniarum autē ordines consistebāt in quadra longitudine nam quartus paries colligabat pariete lapideo:grossitudo vo vniuscuiusq3 columne tres coiunctas vlnas habebat:longitudo autē pedes vigintiseptē:duplici spina supposita:multitudo aūt omniū cētū sexaginta due fuerunt. Capita vo columnarum scōm modū corinthiū sculpta:ammiranda ꝓpter magnitudinē operis. Cūq3 quattuor ordines fuissent:tres quidē media loca tenebant:quoꝝ duo eodem modo facti: latitudinē habebant pedum triginta:longitudine stadia tres: altitudine quinquaginta pedibus tendebant:medius vo ordo latitudinē viginti pedum habebat: altitudine3 centum:nam dupla super vtrūq3 fuerat. Tecta vo lignis sculptis in figuras diuersas apparebant:medie vo porticus altitudo in immensu3 tendebant:habens columnas cōpositas politas vndiq3 quarū cōpago incōprehensibilis omnibus videbatur. Talis qdē pmꝰ murꝰ fuerat:a medio vo nō multū scōus distabat: gradibus paucis

ascendēdus: quem paries circuibat lapideus: titulū habens: qui ꝓhibebat alienigenas ingredi morte interminata. Interior aūt murus ꝑ australē partē ꝛ aquilonis tractū: tres in pariete ianuas habebat a sese distātes: per orientalē vero vnā maximā per quā trāsiebamus: purificati cum mulieribus. Inaccessibile autē sacrarium fuit: intra quod tertiū erat: vbi sacerdotibus solis ingredi licebat. Ante quod sacrariū ara erat: super quam immolatōes ꝛ holocausta deo imponebant. Horum atriū nullomodo rex herodes intrauit: cum vtiqꝫ ꝓhiberet quia sacerdos non existeret: sed opibus muros ꝛ porticus exteriores curabat. Que cum octo annis edificasset: templo per sacerdotes in vno anno: ꝛ quīqꝫ mensibus pacto: omnis populus leticia completus est: ꝛ p̄mum quidem ꝓ celeritate gratias deo agebant: deinde de alacritate regis quā in dedicatōe habuit laudibus eum extollebant. Rex autem trecentos boues optulit deo: ꝛ alij ꝫm vires suas: quorū numerus nullatenus estimabat. Nam cum occurrisset templi dedicatio: regisqꝫ natalitius dies quo p̄cipatū assumpserat: insignis ē celebrata festiuitas. Construxerat ꝛ effossam viam ad aulam ab antonia intra tēplum ducentē per ianuam orientalē: super quam ꝛ turrem edificauit: quatenus ꝛ subterraneū haberet ascēsum: ꝓpter populi seditōes. Dicit autē per illud tēpus dum templū construeret: quia in die quidem non plueret: nocte vero ymbres descēderent quatenus templi cōstructio non ꝓhiberet. Quod verbum nostri patres tradiderunt: nec est incredibile: si ꝛ aliam dei ꝓuidētiā aliquis consideret. Templū quidē huiusmodi ꝯstructōe finitū est.

Incipit liber.xvi.antiquitatis iudaice.

In amministratiõe rerũ studiũ herodes habens rex oẽs iniqtates ꝓhibere que p ciuitates ꝛ ꝓuincias fiebant: legẽ statuit nullatenus priori similẽ in qua ipse firmauit fures vendi Que res non pena tñ grauis: sed ad cõfusionẽ patrie: solutionẽqꝫ cõsuetudinis existebat. Nam alienigenis ꝛ nõ eũdẽ vite modũ habẽtibus seruire i bis q̃ imperasset: peccatũ in religionẽ: nõ pena excedentiũ erat: dum in ꝑorib⁹ cautũ fuisset de hac pena. Nã iubebant leges quadruplum fures reddere: nõ habẽtẽ vo tãtũ venũdari nõ tñ alienigenis: neqꝫ imppetuũ seruire iudeũ: sed sexto anno absolui. Ergo pter cõstitutionẽ ꝛ pter legẽ reddi hãc penã supbũ videbat: nec regis sꝫ tirãni i vniuersos sbiectos tormẽtũ atrocissimũ excogitatũ: qd ppl'i parabat discordiã. Eodẽ tpe herodes ad ytaliã nauigauit cesarẽ desiderãs salutare: ꝛ videre filios suos rome degentes. Cesar quidẽ amicabiliter eũ suscipiẽs: ꝑfectos ei doctrina filios reddidit: quos ꝛ ad ꝓpriã domũ reduxit. Cũ vo ab ytalia redissent: studiũ ppl'i circa iuuenes erat: ꝛ p spicuos eos oib⁹ fecit magnitudo corporis: ꝛ regi⁹ ornat⁹: forma nõ deficiente Et inuidiosi statim visi sunt salome sorori regis: ꝛ illis q accusationib⁹ mariamnẽ dãnauerant: dũ putarent: si ꝑualerẽt vltionẽ exigerẽt de his q̃ in matrẽ suã cõmissa videbant. Causaꝫ vo timoris ad illoꝝ criminationẽ trãsferebãt: dũ dicerent: nõ libẽter cũ patre eos cõmorari ꝓpter matris interitũ: ꝛ quia iniustũ eis videret simul cũ interfectore genitricis manere: ꝛ ex veritatẽ sumẽtes initiũ ad verisimilitudinẽ descendẽtes affligere eos tẽtabant: ꝛ fauorẽ patris quẽ erga filios habebat auellere. Qd nõ manifeste ei dicebant: sed in multitudinẽ rumorẽ spargẽtes: herodi nũciari credebant: vnde odium in eos patris exarsit Interea oi suspitione vel accusatione ꝑtermissa: rex amore filioꝝ honores largit⁹ est ꝛ vxores eis nobilissimas iunxit: aristobolo quidã filiã salome beronicẽ: alexãdro vo archelai regis capadociũ filiã glafiram. Capitulum.II.

Cum hec disposuisset: ꝛ audisset marcuꝫ agrippã nauigasse rursus ab ytalia ad asyam: festinauit ad eũ: a quo petijt: ut ad regnũ ei⁹ accederet: ut obtineret que oportebat ab hospite vel amico. Qui cũ flexus esset: letus ad iudeã ꝑuenit. Herodes aũt nihil qd ei placuerit reliqt: in nouis ciuitatib⁹ eũ suscipiẽdo: edificia demonstrando amplissima: ꝛ oĩ deliciaꝝ apparatu reficiẽdo eũ cũ amicis in sebastia: vel cesaree portu a se cõstructo: ꝛ in oppidis alexandrio: ꝛ herodio: vel hircanio. Ducebat

etiam eum ad ciuitatē hierosolymorū: occurrēte cūcto populo cū laudibus. Agrippa aūt deo quidē centū boues imolauit: pauit etiā magnifice pplm. Qui lʒ multos dies illic vellet remorari: tñ ppter tēpus nauigatōis festinauit rursus ad oniā: muneribus ab herode multis donat⁹: vna cū suis amicis nobilib⁹ puenit. Ca.III.

Ex aūt post hyemē veris tpe pparauit rursus ad eum: sciēs exercitū ad bossorū pducturū. Cūqʒ p rhodū ⁊ choo nauigasset: putauit eum in lesbo inuenire. Flatu vero aquilonis in chio remorat⁹ est: vbi multos sibi occurrētes donis regalib⁹ honorabat. Cūqʒ ciuitatis porticū vidisset dirutā: quā in bello mitridatico depositā: nō facile ppter magnitudinē ⁊ pulchritudinē restaurari ꝯtigerat: pecunias pbēs q̄nte supabundare potuissent ad opis pfectōem: pcepit ciuib⁹: vt non negligerent: sed citi⁹ ornatū sue ciuitatis erigerēt. Ipse vo cessante pcella: ad mitilenā accessit: ⁊ exide ad bizantiū pfect⁹: cum audisset vltra ceruleas cautes iam agrippā nauigasse: festinauit ⁊ ad sinopem ponticā descēdens: subito illi insperatus apparuit: a quo libenter exceptus: honorib⁹ fruebat. Cum quo ⁊ toti⁹ expeditōis tpe labores partit⁹ est. Cūqʒ pnincias pōticas ordinassent: p paflagoniā ⁊ cappadociā: ⁊ exinde p maximā frigiaʒ pfecti: ephesi puenerūt: vnde ad samū nauigauerūt. Multa vo p ciuitates singulas bñficia regis ꝯm petitōes interpellantiū fiebant: dum largitōibus minime parcerent: sed ⁊ si qui aliquid ab agrippa petissent: arbitrio suo postulata ꝯplebat. Cūqʒ bonus ⁊ largus pstando petētib⁹ esset: nullūqʒ ꝯtristaret: agrippā similiter ad bñficia prouocabat. Nam iliensibus al's militensibus eum reconciliauit iratum: persoluit ⁊ pecunias quas pcuratoribus cesaris chij debebant: aliorum quoqʒ petitōnes munificenter complebat. Cap.IIII.

Umqʒ ad oniam puenissent: iudeorū populi p ciuitates habitātes: tēp⁹ ⁊ fiduciam nacti violētias referebāt quas patiebant dum ⁊ legib⁹ pprijs vti non sinerent: damna etiā p calūniā exactorū in festis diebus darent: ⁊ pecunias quas ad hierosolymā al's ab hierosolyma transmittebāt: ⁊ multis calamitatib⁹ opprimerēt: romanis semp pcipiētib⁹ eis ꝯm ppas leges viuere. Que cum suggessissent herodi: psentauit eos vt audiret agrippa eorū allegatōes: nicolaū autē quēdā ex suis amicis dedit: qui p eis oraret. Agrippa vero romanorū nobilissimos: ⁊ reges ⁊ potētes q tūc psto erāt cum ad ꝯciliū secū pduxisset: nicolaus ita p iudeis locutus est. Omnes quidē o maxime agrippa indigētes oportet p necessitate ꝯfugere ad eos: qui violētiā possint auferre. Hi vo qui nūc interpellāt: fiduciā pus a vobis datā quā sepi⁹ optauerūt: nullaten⁹ se pdere p vos postulāt qui dedistis. Petūt eni vt hec que acceperunt a vobis qui soli potestis pstare seruent. Nā dānis afficiunt: nō ab aliquo meliore: sʒ ab his quos piter secū sbiectos vobis esse cognoscūt. Et siquidē maxima sunt que a vobis meruerūt laudabiles vident: q ita se pbauerunt bñficijs dignos: si vo minora sunt: inhonestū est: si nec hec firmauerūt qui pstiterūt. Hi qui violētiā iudeis ingerunt nisi putarēt bonos eos esse: q a vobis talia meruissent: non eis inuiderent: ⁊ vra beneficia cessare niterent. Q siquis interroget: vtrū velint patrijs legib⁹ ipsi puari. i. imolatōibus ⁊ pōpis qua factis al's fictis dijs offerūt: scio libēter eos oia pati: qꝫ patrias leges amittere. Nam ⁊ bella ppter hoc mu'ti amplectunt verētes: ne transgrediant patrias leges: ⁊ libertatē quib⁹ nūc vniuersum hoim p vos potit: qd nos etiā petim⁹ vt liceat nobis p puinciam seruare solēnia. Cur ergo hi que pati nolūt: in alios committūt. Illud vo ꝯsiderem⁹. Nūquit est popul⁹: aut ciuitas: aut gens aliqua hoim: quib⁹ maximū bonū apparuit ꝯtinētia vestri imperij: vel potētia romanoꝝ: vel audet aliquis eorū bñficia infirmare: licet sit amēs. Nam nemo est: qui nō hoꝝ pticeps: vl' publice vel priuatim existat. Q ⁊ siquis auferat que vos donastis: nihil firmū: neqʒ sibi qd p vos habuerit obtinebit. Uestra enim beneficia quis enumerare preualeat.

Si recordatus fuerit regnū antiquū τ modernū impium: mlta existunt: q̄ a felicitate vestra ɔcessa sūt. Nostra v̄o licet clara sunt: nō tñ inuidiosa: ꝓpter vos qui donastis. Hoc tm̄ pfrui postulam⁹: vt sine impedimēto patriā religiōem seruemus. Qd̄ τ p se inuidiosum esse nō debet: siquidē deus letat᷑ honorat⁹. Ex nostris vero solēnijs nihil inhumanū est: oīa enim religiosa τ iustitia salutari deuota. Neq̧ celamus mandata: quib⁹ vtimur monimētis pietatis τ humanaꝝ ꝓfessionū. Septimum v̄o remittimus doctrina nostroꝝ solléniuꝫ imbuti. Quapropter nullatenus peccam⁹: bone nāq̧ ꝓbā tur leges quas colimus siquis p se eas requirat: τ antique existentes: licꝫ τ aliquibus nō sic esse videantur: vt earū honor p longitudinē tēporis non facile repellatur ab his qui τ eas caste custodiunt: quib⁹ nos priuāt per violētiā. Pecunias nāq̧ q̄s deo cō ferimus: rapiētes manifestū sacrilegium ɔmittunt. Vectigalib⁹ vero grauantes nos in festis diebus: ad iuditia τ ad mercemonia nō necessaria nos pertrahunt: ꝓ ɔtume lia religionis q̧ nos colere ɔgnoscūt: de q̄ nō iustum odium habēt. Siqdē vestrū ipe rium ꝙ oib⁹ dñat᷑ ꝓbitatē quidē laudat: ɔtumelias autē fortiter abhorret. Postula mus igit᷑ maxie agrippa violētias auferri: ut nō ꝓhibeamur legitimis nostris in solē nitatib⁹ pfrui: τ ne substācie nr̄e rapiāt᷑ ab his quib⁹ nullā violētiā inferim⁹. Nā pe tim⁹ nō tm̄ iusta: sꝫ etiā a vobis primo donata: possumusq̧ ꝓ his senatuscōsulta: τ ta bulas in capitolio positas legere q̄s certū est expimēto nr̄e circa vos fidei datas. Et si nullaten⁹ fideles vobis apparuissem⁹: deberēt tñ firma esse q̄ donastis: τ nō tm̄ no bis: sed etiā oib⁹ hoib⁹ pstatis: eos beneficioꝝ largitionib⁹ ampliantes: quoꝝ singula siquis enumerat: post immēsam orationē longo sermone cōficere. Nos v̄o hec iuste impetrasse si velim⁹ ostendere: sufficiat nobis ut priora taceam⁹ hic noster rex: qui vo biscū p̄sens residet. Qualiter ei⁹ fides erga vestrā familiā claruit. Quis eni fauor ei⁹: aut quis in vos nō cogitat⁹ ē honorandi causa q̄ defuit. Quis cohibet vestra circa nos numerāda beneficia explanare. Sed bonū puto: p̄us patris ei⁹ antipatri res gestas explicare. Qui cū egyptū cesar intrasset: cū duob⁹ militib⁹ armatis ei auxiliatur⁹ oc currit: nec in terrestrib⁹ certaminib⁹: neq̧ naualib⁹ minor apparens. Et quid oporret dicere: q̄ʒtū ꝓfecit illo t̄pe: tot donationib⁹ cesaris accumulat⁹. Singulas v̄o memo rare cesaris epistolas: q̄s tunc senatui ꝓ ipso destinauit: publicos etiā honores: ꝙ ciuē romanū antipatrū ordinasset: supfluū puto referre. Sufficit eni me demonstrare: iuste nos beneficia vestra possedisse: q̄ p vos postulam⁹ cōfirmari: q̄ etsi p̄us nō extitissent sperabam⁹ affectū circa vos nostri generis: τ vestri erga nos acquirere. Nūciat᷑ enim nobis ab hierosolymorū iudeis: qualiter ꝓuinciā ingressus esses: τ deo pfectas im molationes: honorando eū integris supplicatiōib⁹ psoluisses: τ quō populū pauisses τ ab illo munera suscepisses: q̄ p gentes τ ciuitates signa uel iudicia hospitalitatis τ amicicie vestre putant᷑: q̄ meruit iudeoꝝ gens p herodis ꝓuidentiā. Hec admonen tes vna cū isto tibi cōsidente rege: petim⁹ te nihil supfluū: sꝫ vt q̄ vos dedistis: ne cōce datis ab alijs auferri. Cū hec nicola⁹ disseruisset: nulla est facta a grecis cōtrouersia Nō eni in iudicio hec: sed in couētu ventilabant᷑: hac tñ occasione ꝓ satisfactione vsi sunt dicētes: ꝙ inquilini p ꝓuinciā iudei violētiā habitatorib⁹ ei⁹ ingererent: dum illi indigenas se demonstrabāt: τ licꝫ suis solēnijs vsi: tñ nil lederent eos Cap. V.

Ergo intelligens agrippa violentiā eos pati: hec respōdit: ꝓpter herodis ami ciciā vel fauorē: paratū se esse cūcta iudeis cōcedere. Tamē inquit q̄ postulant p se iusta pspicunt᷑: τ si ampli⁹ petissent: nō me piguisset: q̄ nō lederēt romanū impiū eis cōcedere. Sed quō hec τ p̄us acceperūt: infirmari nullaten⁹ concedo: quos volo sine molestia ꝓprijs sollēnijs potiri. Cū hec interlocut⁹ fuisset: cōciliū dimisit. He rodes autem affectui eius gratias exoluebat. Ille pariter eum amplectabatur: τ ita tunc discesserunt. Capitulū. VI.

Rex autem domi reuerti volens:nauigauit: et ad cesaream ductus: non multis diebus ꝓspero flatu ventoꝝ ad bierosolymã ꝑuenit. Ubi ↄcilium toti⁹ populi cõgregans:cum multi ex ꝓuincia cõuenissent:contõne habita: oratiõem toti⁹ sue ꝑfectionis explanauit:et que iudeis in asya ꝑ eum ꝓuenissent: vt sine violentia impo sterum possent degere. Narrauit etiam que felicitas vel gubernatio sui principatus eis ꝓfuissent:necnõ et quartã ꝑtẽ fiscaliũ ꝑteriti anni ↄcessit. Qua illi oratione vel gra letati:cũ summa exultatõe:bona orãtes regi recesserũt. Ca.VII.

Procedebat autẽ seditio domestica:et acerbiorẽ accipiebat ꝓuectum:cum tanq̃ bereditariũ odium suscepisset circa adolescẽtes salome: et sumpsisset de matris eorum morte audaciam:dumq; vellet neminem illis relinquere:qui posset mortẽ eorum vindicare. Cũq; adolescẽtes a genitore discordarẽt:memoria matris que falsis accusatõibus fuerat interempta: et imperij cupiditate: rursus simile malum priori ortum est:dum derogatões ab illis circa salome et ferora fierent: insidie vero ab his circa adolescẽtes. Nam odium par ꝓ alterutris fuerant:modus autẽ odij nõ similis dum illi quidẽ manifeste detraherẽt:inbonestũ putantes iram celare: illi vero nõ tali modo:sed callide et maliuolis accusatõibus vterent̃:seducẽtes semper adolescẽtes: quorum audaciam putabant ad necem posse fieri genitoris. Qui nullaten⁹ ꝓ matris flagicio ↄfundebant̃:nec eam credebant iuste perisse: imo magis festinabãt in auctorem bomicidij vindicare. Deinde cũcta ciuitas istis sermonibus cõpleta:miserabat̃ innocentiã adolescentiũ:diligentia vero salome crescebat: et ab illis occasiones accipiebat:dum sic cõtristarent̃ ꝓpter indignũ matris interitũ. Dicebant enĩ:misere qdẽ ↄtigisse matris obitũ:se vero miseriores:qui cõpellerent̃ cũ interfectorib⁹ matris cobabitare. Hec aũt ad peiora absentia regis ꝓcedebãt. Ca.VIII.

Cum ergo berodes redisset:et ꝑplo interlocut⁹ esset sicut ꝑdixim⁹: statim ꝭmones ad eum per ferorã et salomen ꝓferebant̃: magnũ ei ab adolescẽtib⁹ ꝑiculũ imminere:ꝙ minime sustinerẽt inultũ matris interitũ. Addebant etiam:ꝙ archelai capadocis spe niterent̃:tanq̃ ꝑ illum ad cesarem ꝓfecturi:et patrẽ berodẽ accusaturi. Per que cõfestim cõterritus berodes obstupuit:quod et alij eadem nunciassent. Recordabat̃ autem ꝑ̃scas calamitates:ꝙ nec vxore ꝑ̃uatus: seditõibus liberata domus eius fuisset:que ꝑ̃ꝛum grauiora et peiora pateret̃. Quapropter cõtristabat̃:ꝙ omnia ꝑ̃ter spem feliciter ei forinsecus deus ꝑ̃stitisset:et domesticis calamitatib⁹ vinceretur.

Turbatus ergo et buiusmodi calamitatib⁹ afflictus: in deiectionẽ adolescentium antipatrum filium suum ante ꝑ̃ncipatũ sibi genitũ de ꝑ̃uata vxore illis ꝑ̃ponens: oia in eum transtulit:dum putauit sic cõterere filioꝝ fiduciã mariamne:et temeritatẽ eoꝝ damnare:dum illi crederent alium ꝑ̃ter se patri succedere:depositoq; de antipatris ꝓuectione supcilio posset eos ad meliora cõuertere. Quod non sicut putauit euenit: nã pueris omnino sua deiectio grauis apparuit. Qua antipater fiducia potitus quã ꝑ̃us non babuit festinauit fratres affligere:eorumq; accusatoribus consentire: quibus pater facile credebat:alienatus a filioꝝ amore. Sodalibus ergo ministris vsus ne ipse in suspitõem veniret:patris animũ in fratres accẽdebat:nã multos iã acquisierat sue volũtatis ministros ꝓpter spem quã de regno iã babuit:fide ṽo pris putabat̃ hec facere:vnde pl⁹ tristicie adolescẽtib⁹ occasiões crescebãt. Nã sepi⁹ ab eis lachryme ꝓ ↄtẽptu suo et matris recordatõe fundabant̃:patrẽq; manifeste apud amicos tãq; iniustũ accusabãt. Que maliuoli ꝑ antipatrũ berodi renũciãtes:nõ ꝑuã in aula seditionẽ ↄmouebãt. Quare exacerbat⁹ rex accusatõib⁹:et bumiliare nimis mariãne filios volẽs:maiora in bonorẽ antipatri excogitabat:adeo:vt et matrẽ ei⁹ dudũ ↄtẽptã reduceret:et cesari sepi⁹ ꝓ eis scriberet. Agrippa ṽo post dispẽsatõem decẽnalẽ asye romã ascẽdẽte:rex a iudea nauigãs ad eũ:solũ antipatrũ secũ duxit. Cui eũ cũ multis

donis cōmēdauit: quaten⁹ rome cesari amicū faceret: ut iā oēs crederēt cōtēptis adolescentib⁹ in illū regnū patris transferri. Ipse quoq₃ scribens rome: multis amicis antipatrū cōmendabat. Qui cōtristabat: q absens fratres suos solite accusare mime preualeret: timebat enī: ne mutat⁹ pater: modestius filios mariamne diligeret. Cūq₃ hec cogitasset: sua maligna voluntate vsus: exinde incitare patrē spabat: vnde contra fratres frequenter scribēs: vereri patris interitū simulabat: vsq₃quo herodē ad tantā iram vel furorē pduxisset: ut iam apte cōtra filios niteret. At ille ne tantū facin⁹ perpetraret: meli⁹ putauit romā nauigare: et filios apud cesarē accusare: nihilq₃ sibi tale pmittere: qd ppter magnitudinē impietatis piculosū existeret. Cū vo romā puenisset: et ad aquileiā ciuitatem preuxisset: cesarem compellare festinans: tpe apto de maximis suis calamitatib⁹ intimauit: filiosq₃ suos psentans: insolentiā et audaciā eorū accusauit: q festinassent patrē suū pimere: regnūq₃ tirānico more inuadere: dū ipse licētiā haberet nō necessitate: sz recto iudicio tradere regnū pmanēti filio circa paternam pietatē quā a cesare pcepisset: ut quē vellet sibi successorē relinqret: cū illi nō solū regno sz et vita mererent priuari: qui tale facin⁹ in patrē moliti sunt: quoꝝ temeritatē diu portans: nūc cogeret cesaris aures talib⁹ verbis polluere: cum nihil passi sint molestū aut grauare a patre: cur vo iniustū eis videret: si pncipatū quē multis laborib⁹ uel periculis suis acquisiuit cōcederet et preberet ei q₃ meritū estimaret. Nā hoc inquit pmiū cum alijs iusticie donis existit: si meritis quisq₃ gratiā pcedentē recōpensauerit ei qui talem diligentiā habuerit: ut retributione tanta dignus existat. Impiū enim ē uel de hoc ipso cogitare: dum nō possint ad regnū nisi patre pempto accedere: quib⁹ hacten⁹ pater honores uel diuitias administrauit: cōiugesq₃ nobilissimas genere copulauit: aristobolo quidē filiā sue sororis: alexandro vo filiam arcbelai regis capadocum. Pro quibus cōmissis dū talia fecissent: potestatē habēs nō in eos se vindicasse dicebat: sed ad cōmunē benefactorē cesarē adduxisse: et auferēs a se totū q₃tū aut pater lesus: aut rex insidiat⁹ potuisset agere: pariter eos in iudicio secū fecit astare: et reliquū esse: aut eos occidi: ne cū timore maximo ipse viueret: aut se opprimi: qten⁹ vtriq₃ fabula hominū uel obprobriū forent. Cap. IX.

Um hec herodes apud cesarē filios suos accusando dixisset: iuuenesq₃ eo dicente lacbrimarent: et cōfusi de tali accusatiōe licet liberū sermonē ac fidelem a conscientia possedissent: tn̄ patris criminationib⁹ difficilē satisfactionem putabāt fore: dum arbitrarent honeste et cū fiduciā patrē redarguere. Erat ergo eis inopia dicēdi et lachryme cū gemitu: dum timerent: ne putarent mala conscientia satisfactiōez nō inuenire. Turbationem aūt eorum cesar attendens: sicut erant innoxij: credidit: q conscientia non facinorosa: sed imperita modestia minime sese preualerent purgare. Unde etiam facti miseratione digni cunctis presentibus patrē cōmouerunt ad veraz misericordiā: videntesq₃ propitium eum et cesarem: et alios presentes: vnus eoꝝ alexander accusationes dissoluere nisus est. Pater inquit: tuus quidē erga nos affectus euidenter manifestus: ex ipso iudicio apparuit. Nam siquid in nos crudele recogitasses: non nos ad omniū seruatorem cesarem deduxisses: dum tibi quod velles liceret ut pri. Nemo eni queq₃ volēs interficere: ad tēpla eū sacrariaq₃ pducit: vnde vita conquiritur: que morte nobis peior existeret: si tale aliquid in patre cogitassemus. Siquidem sermonem fiducia veritatis inuenit: cum beatos nos fore sciamus: te mitigantes: et pericula fugientes: si vero accusatio preualuit: solem iam videre superfluum iudicamus. Quod ergo dicis: regnum desiderare nos verisimilis contra iuuenes causa videtur: et q de misere matris interitu subiungis: a priori calamitate argumenta percipiens: nobis ingeris crimen. Considera tamen: quia hec communia cunctis existunt: et similiter in alijs dici possunt: dum nihil probi-

heat: si regis filij sint iuuenes: ⁊ matre eorum defuncta: omnes in suspitione patris esse tanq̄ꝫ insidiatores. Sed opinio eoꝝ ad talē crudelitatē nō sufficit. Dicat vō q̄sq̄ꝫ si tale aliquid p̄sumptũ est a nobis: vnde credibilia hec appareāt. Nũquit hoc mani festis indicijs poterit approbari: aut veneni ꝯfectio: aut equaliũ cōiuratio: aut seruoꝝ corruptio: aut littere ꝯtra te destinate: dum ⁊ hec possent licet non facta criminatiōibꝰ ꝯfingi: domo regia nō concordāte. Principatũ etiā quem tu dicis premiũ esse pieta- tis: sepius euenit causam fieri maligne rei. Culpam nāq̄ꝫ nostram nullus probabit Accusatōes vero quēadmodũ soluat: qui excusatōnes non vult audire. Locuti sumꝰ quiddā: sed non ꝯtra te: nam hoc iniustũ esset: sed in eos: qui siquid dictũ fuerat mini me tacuerũt. Matrē vero quidē nostrā planximus: non ꝙ defuncta esse: sed quia de rogabat̃ ei ab indignis: volentibꝰ p̄ncipatũ inuadere. Scimusne patrē possidere q̄cq̄ꝫ ⁊ nos non possidemus. Et dum regijs honoribꝰ fruamur: frustra festinamꝰ: si te occi dendo regnum tenēre voluerimus: quibus ꝓ hoc facinore nec terra peruia: nec mare nauigabile videt̃. Nunquid subiectorũ pietas: ⁊ gens religiosa cōcedere habuit par ricidas rempublicā obtinere: aut sanctissimũ a te confectũ ingredi templuꝫ. Ut vero hec omnia omittā: homicidiũ multũ viuente cesare posset dimitti. Sed neq̄ꝫ filios im pios creasti: neq̄ꝫ stultos: sed infelices: teq̄ꝫ indignos. Si vero neq̄ꝫ causas habes neq̄ꝫ insidias inuenis: quid tibi ad fidem sufficit: in tali crudelitate. An putas de ma tris interitu cōiecturā sumere: que nos non incitare: sed magis mitigare posset. Am- pliorem quidem satisfactōem volebamus sermone inserere: sed non recipiũt ꝓlixiorē oratōeꝫ: que minime commissa cernunt̃. Quapropter an̄ oīm dominũ cesarē p̄n̄ti tp̄e paciscimur: si sine suspitōe tua cum veritate circa nos tuũ affectũ ostēdis: pariter pos- sumus viuere: licet non feliciter: quia maxima mala sepius ex falso crimine generāt̃ p̄manēte vtiq̄ꝫ in te aliquo merore culpe nostre. Nam nobis vita iocũda nō videtur: si tu eam vt immeritis largiaris. Cum hec dixisset: ⁊ cesar: nec p̄us magnitudineꝫ criminationis crederet: tunc magis placabat̃: ⁊ frequēter herodem attendens: vide- batur mitigare. Cũq̄ꝫ p̄sentium miseratōe rumor in aula diuulgatus esset: regē facie- bat inuidiosum incredibilis accusatio. Nam adolescentũ etas: corporis pulchritudo mirandũ eis auxiliũ cōferebat: plus vero: quia oratio cōuenienter ⁊ sapiēter in alexā dri verbis occurrerat. Cesar autem modicũ remoratus: ad adolescētes quidē licꝫ ab accusatōe extranei viderent̃: hocipsum tamē peccasse eos ꝓnũciauit: ꝙ nō tales se patri p̄buissent: vt non darent criminatōi occasiōem: herodē vero petebat: vt oēm opi nionē abijciēs recōciliaret̃ cum filijs: dum non esset credibile ab eis scelus hoc potu- isse committi. Cum hec p̄suasisset: iuuenibꝰ innuit ad vestigia patris sese ꝓijcere. Qua supplicatōe pater eos lachrymabiliter ⁊ flebiliter est amplexꝰ: q̄d cernētes qui aderat flexi miseratōe: in lachrymas facile ꝓruperũt. Illi aũt gratias cesari agentes pariter discesserũt: ⁊ vna cũ his antipater simulās̃ leticiā ꝓ eorũ recōciliatōe celebrata

Postero die herodes quidem cesari donauit trecenta talenta: ad spectacula ⁊ mu nera populo romano tribuenda. Cesar autem metalli ei eris ciprij dimidios red- ditus: ⁊ dimidiam procuratōem prebuit: ⁊ hospitalitatibus eum ⁊ muneribus hono rauit: ⁊ de regno potestatem concessit: quem vellet filiorũ successorē relinquere: vł p- tiri vnicuiq̄ꝫ regnũ: vt ad oēs ꝑueniret: illo tamē viuente hoc agere nō ꝑmisit dicens: oportere eum dum viueret ⁊ regni: ⁊ filioꝝ dn̄atōem possidere. Hec dum ordinasset rursus redijt ad iudeam. In cuius absentia non parua pars regni defecerat traco nitidis: quos relicti iudices iterũ sub impiũ eiꝰ redegerũt. Herodes aũt cuꝫ filijs dũ nauigaret: ⁊ ꝑuenisset in eleusiā cilitie: que postea sebaste dicta est: inuenit cappa- docie regem archelaũ expectantē: ⁊ de filiorũ recōciliatōe gaudentē: ⁊ ꝙ alexāder q filiam eius habuit ab accusatōe solutus esset: donatōesq̄ꝫ sibiīuicē vt reges dederunt

Unde cũ herodes ad iudeã puenisset: ⁊ ingressus in templũ fuisset: de suis ꝓsperis actib⁹ allocut⁹ est populũ cesaris in se munificentiã explanans. In fine vͦ ad ꝑsuasionẽ filioꝝ sermonẽ cõuertit: ut in aula: ⁊ in alijs cũctis cõcordarẽt: quos ⁊ post reges futuros demonstrauit: primũ antipatrũ: postea vͦ filios mariamne: alexandrũ ⁊ aristobolũ: hortabaturq; eos dũ ipse viueret sibi in oib⁹ obedire: quia nec p etatẽ impediret: nec p senectutẽ suam rempublicã gubernare. Cũ hec dixisset: cõtiõe dimissa multi sub expectatione filioꝝ ei⁹ nouis reb⁹ studebãt. Cap. X.

Odẽ tempore pfecta est cesarea: quã edificauit decennali tpe: vicesimooctauo anno regni sui: olimpiade centesima: ⁊ nonagesimasecũda: cui⁹ in dedicatiõe celebratio ul' apparat⁹ munificentissim⁹ fuit. Nã pceperat carmina musica vl' palestras cõuenire. Preparauerat etiã feras: ul' gladiatores: cursusq; equoꝝ: ⁊ reliqua miranda spectacula in honorẽ quinquẽnalis cesaris. Cui cesar cũ sua vxore iulia ꝓ dedicatione ciuitatis maxima liberalitate summũ direxerant apparatũ: quorũ summa qngentis talentis estimata est. Cũq; multitudo ad ciuitatẽ cõuenisset ꝓ spectacul' ⁊ legationes quas populi destinauerant beneficijs ei⁹ grãs agentes pariter occurrissent: cunctos suscepit in diuersorijs ⁊ cõuiuijs p dies quindecim: ac spectacula vl' delicias ministrauit: vnde insignis ei⁹ magnanimitas potuit diuulgari. Quapropter phibent cesarẽ vel agrippã sepi⁹ dixisse: ꝙ magnitudini herodis imperiũ ei⁹ deesset: ⁊ ẽ dignũ eũ esse syrie vel egypti regnũ possidere. Post huius vrbis dedicationem in campo qui cafarsalã vocabatur: loco aquoso ⁊ optima terra arboribus: ⁊ fluuio circũdata ciuitatẽ edificauit: quã noie antipatri antipatridã nuncupauit: pulchritudine uel amenitate decoratã: necnõ ⁊ noie matris locũ iuxta hierichuntẽ edificans munitione uel domicilijs optimũ: ciprũ noiauit: ymo ⁊ noie fratris faseli: ꝑpter amorẽ q̃ in eũ habuerat cõstruxit turrim in ea ciuitate: nõ minorẽ faro alexandrino ꝓmunitione ciuitatis: quã in fratris memoriã faselũ vocauit. Appellationis vͦ eiusdẽ ⁊ ciuitatẽ circa hierichuntẽ cõdidit. Bñficia ipsi⁹ q̃ alijs ciuitatib⁹ p syriã ⁊ ellada ul' apud quos eũ cõtigit ꝓficisci donauit minime possum⁹ explanare: nobilissima vͦ uel maxima facta ei⁹ in rhodios extiterũt. Siquidẽ pithiũ ipse suis sũptibus cõstruxit: ⁊ phuit m'lta talenta ad nauiũ cõfectionis. In nicopolitana etiã ciuitate: quã in acciaco cesar edificauerat: multa publica loca cõdidit. Antiochenis magnã ciuitatẽ syrie habitãtib⁹ plateã longã in media ciuitate positã ex vtraq; pte porticib⁹ ordinauit: ⁊ viam lapide polito strauit: ad ornatũ ⁊ voluptatẽ habitãtiũ: necnõ ⁊ olimpiacũ certamẽ appellatiõe dignũ ꝑpter pecuniaꝝ inopiã melius reditib⁹ deputatis effecit: ⁊ imolationib⁹ vl' reliquo ornatu celebrationẽ ei⁹ insignẽ redidit. Pro qua munificentia ppetuus agonitheta nominat⁹ est. Alijs quidẽ mira videt' differentia voluntatis nature ei⁹. Nã si largitiones considerent': q̃ omnib⁹ donauit hominib⁹: quis potest negare: munificẽtissime nature eũ fuisse. Si vͦ tormẽta ⁊ iniquitates in subiectos ul' domesticos ei⁹ attendant': durissim⁹ ⁊ ferus oiq; pietate alienus putat'. Unde incõstãtẽ ⁊ sibi contrariã eius voluntatẽ estimabant. Quod ego minime puto: dum vnã causaʒ in vtroq; dominãtẽ considero: nam dum ad immensam largitionẽ munificentiãq; pduceretur: si alicubi psentis glorie spes occurrisset vel future: sumptib⁹ profusis: alacriter eã emere festinabat. Qua propter compellabat' seuus in subiectos existere: dum presentibus consumptis pecunijs: alias vellet acqrere. Cũq; cognosceret ꝑpter violentias suas se subiectoꝝ odio teneri: corrigere quidẽ vicia nõ facile poterat: conabat' autem odiũ suũ occasione pecuniarũ vlcisci. Familiarium vero qui eum verbo non placuissʒ: se seruũ dicendo: aut si suspicatus fuissʒ aliquẽ de pncipatu cogitare: nullatenus se poterat moderari: sed persequebat' ⁊ cognatos ⁊ amicos: tanquã hostes. Et dum vellet solum se honorari: talib⁹ delictis sucubuit. Testimoniũ etenim phibent huiusmodi

passionis eum fuisse: in cesarē uel agrippam: uel in alios amicos honores exhibiti. Nam qualr ipe adulabatr maiorib⁹: similiter sibi a sbiectis fieri expetebat. Sz gens iudeoꝝ lege hoc agere ꝓhibetr: ꝛ ɔtēta inani gloria: solā expectat iusticiā. Unde rex eos exosos habebat: ꝙ nō potuissent eū tēplis vel imaginib⁹ honorare. Hui⁹ rei grā arbitror in suos quidē seuissimū: in extraneos vo munificū paruisse. Ca.XI.

Pterea iudei per asiam ꝛ libiam atrociter affligebantur: dū nō eisdē legibus sicut sub antiquis regibus vterentur: sed violentia paganorū opprimerentur. vt pecunias sacras violenter amitterēt. ideoqꝫ ad cesarē pro his legatōem destinauerūt Qui scribens per prouintiā: suis eos legibus vti precepit: quaꝝ exempla subiungimus que demōstrant volūtatē quā ab initio ꝓ nobis romani imperatores habuerūt Cesar august⁹ pōtifex: tribunitie: ptātis dicit Quō gens iudeoꝝ fidelis nō solū pñti tpe: sed etiā priori: ꝛ magis patri meo dictatori ꝛ cesari populoqꝫ romano: ꝛ princeps hircanus apparuit: placuit mihi ꝛ senatui: cum sententia populi romani iudeos suis legib⁹: ꝛ patrio iure frui permittere: sicut ab hircano principe sacerdotū altissimi dei: ꝛ sacraria eorū inuiolata pmanere: ꝛ pecunias ab eis ad hierusalem trāsmissas: reddi custodib⁹ pecuniarū: neqꝫ vadimonia sabbato vl sexto die ab hora nona exigi. Siquis aūt inuētus fuerit auferens sacros eorū codices: aut pecunias a synagogis: huiusmodi sacrilegijs teneatr: ꝛ sba eius publico rome deputetur. Suggestionē vero eoꝝ ꝓ pietate mea quā habeo sup oēs homines: ꝑ gaiū marciū censorinū mihi porrectam: ꝛ hoc decretū pcipio ꝓponi in nobilissimo loco: quē omnis asia meo nomini dedicauit. Siquis aūt trāsgressus fuerit hanc ɔstitutōnem: nō mediocrē penā exsoluat. Scriptū est in templo cesaris. Cesar norbano flacco salutē. Judei qui antiqua ɔsuetudine solēt pecunias sacras ad hierosolymā trāsmittere sine impedimento hoc faciāt. Hec quidē cesar iussit: agrippa vero scripsit ꝓ iudeis hoc modo. Agrippa mgr̄atibus: senatui: populoqꝫ ephesiorū salutē. Pecuniarū sacrarū que in hierosolymoꝝ templū trāsmittūtr: diligētiā ꝛ custodiā in asya iudeos hře pcipio: ꝑm patriū morē. Hos aūt qui sacras pecunias iudeoꝝ auferūt: ꝛ ad asylū ɔfugiūt iubeo retrahi: iudeisqꝫ tradi: quos iure etiā sacrilegij retrahūt. Scripsit vo silano mgr̄atū gerenti ne sabbato iudei cōpellantr vadimonia pbere. Marcus agrippa: cirenēsiū mgr̄atibus: senatui ꝛ pplo salutē. Judei qui p cirenen habitāt: ꝓ quib⁹ iā august⁹ scripsit in libia fabio mgr̄atū gerēti: alijsqꝫ ibi ꝓuincie ꝓcuratorib⁹: q̄ten⁹ sine ipedimēto pecunie hierosolymis ꝑm morē suū trāsmittantr: nūc me interpellauerūt: qui ab aliqbus calūniatorib⁹ affligūt occasiōe tributoꝝ que nequaqꝫ debēt: ꝛ ꝓhibētr solēnia sua pagere: qd nullomodo ipedire admoneo. Sed ꝛ siqs sacras pecunias ciues ab eis abstulerūt: has ipis reddi pcipio: ꝛ in reliquo corrigi: ne talia ɔmittātr. Gai⁹ norbanus flacc⁹ ꝓcōsul: sardinēsiū mgr̄atib⁹ ꝛ senatui salutē. Cesar scripsit mihi pcipiēs ne quaqꝫ iudeos ꝓhiberi patria cōsuetudine pecunias colligētes ad hirlm trāsmittere. Scpsi ergo vobis: vt sciatis: qm cesar ꝛ ego sic volum⁹. Nihilominus ꝛ iuli⁹ ꝓcōsul scripsit ita. Ephesioꝝ mgr̄atib⁹: senatui ꝛ pplo salutē. Per asyā iudei habitātes idib⁹ febrūa. ephesum mihi iudicāti: demōstrauerūt cesarē augustū: ꝛ agrippā ɔcessisse eis ꝓpis vti legib⁹: imo ꝛ pmitias q̄ singuli eoꝝ sua volūtate: pietatis causa quam in deū hūt solēt trāsmittere: habeāt licētiā sine impedimēto hoc agere. Petierūt aūt vt ego silr cū decretis a cesare vel agrippa meā sniam ɔfirmarē. Uolo igitr vos cognoscere: quō decretis augusti ꝛ agrippe parēs: pcepi eos vti ꝛ huare sine ipedimēto sua solēnia. Hec io explanauim⁹: quō ɔscripta nr̄a ampli⁹ apud grecos uētura sunt: vt demōstrē eis: q: cūctū honorē ab itio ipetrātes: nihil ex patrijs legib⁹ ꝓhibiti sum⁹ a magistratib⁹ agere: sz ꝛ defendabamur religiōez ꝛ honores i deū huātes quoꝝ facio sepi⁹ mētōz: ut mutatr scti odijs cause q̄ nobis obhoc ul illr irrōnabilr iserte sūt euellātr

Octaviani epistola

De judeorum primitiis.

Nā legibꝰ hiſdē nulla gens ſꝑ vtit̄:dū ⁊ ꝑ ciuitates multa religiōis differentia huet̄
iuſticie vͦo a cūctis hoibꝰ ſiſr̄iter ſtudeat̄:q̄ cōmoda grecis vl̄ barbaris exiſtit:de q̄ nr̄e
leges multā rationē habētes oēs hoies debent nos ut amicos: ⁊ hoſpites amplecti.
Nā oportet nō differētia religionū nos alienos facere:ſed nō ſeruatꝰ benignitatꝫ affe
ctus:q̄ oim hoiuꝫ cōmunē vitā poterit cuſtodire. Redeo vͦo ad reliqua monimen-
ta cōſcriptionis. Cap.XII.

Gitur herodes ſicut ꝑdixi cōſūptis ſuis pecunijs audiēs hircanū ante ſe regeꝫ
aperuiſſe tumulū dauid: ⁊ tria milia talētoꝝ inueniſſe:multoplꝰ credēs depoſi-
ta:q̄ ad oēs ſumptos ſuos ſufficerēt tumulū ingredit̄ noctu:dū nequaq̄ȝ vellet hoc ci
uitatē ſentire.Unde fideliſſimos amicos tm̄ ducens : pecunias qdē depoſitas ſicut
hircanꝰ nō inuenit:ornatū vͦo:⁊ vaſa aurea plura tulit.Dūq̄ȝ oē ſtudiū poneret: ⁊ inq
ſitionē diligētiorē faceret:ac vellet interiꝰ ingredi ad vrnas:in quibꝰ dauid ul' ſalomo-
nis corpora poſita erāt:duo eiꝰ ſatellites flāmis exuſti ſunt ab interiori ꝑte occurrēti-
bus.Tūc ille timore ꝑterritꝰ egredit̄: ⁊ ꝓ piaculo monumētū ex lapide candido ante
ianuā magnificētiſſimis cōſtruxit expēſis. Cuiꝰ ⁊ nicolaus hiſtoriographꝰ memi-
nit:ſꝫ deſcēſū regis obticuit:dū inhoneſtū hoc factū cognoſceret: qđ ſꝑ in ſuis egit cō
ſcriptis.Nā viuente rege: ⁊ cū eo degēs ad gratias eiꝰ ⁊ fauorē illa tm̄modo dicebat:
q̄ ad gloriā eiꝰ ꝑtinebāt:multas vͦo iniq̄tates eiꝰ mutabat: ⁊ cū multo ſtudio celabat.
Nā mariamne filiorūq̄ȝ eiꝰ mortes crudeliter factas ad ſatiſfactionē cupiēs ꝑducere
ut luxurioſā illā: ⁊ adoleſcētes pr̄is inſidiatores accuſauit.Res geſtas aūt regis:am
pliorbꝰ laudibꝰ extollens:delicijs eiꝰ ſtudioſe ſatiſfecit.Cui venia danda eſt: q2 non
hiſtoriā:ſed laudē cōſcripſit.Nos vͦo genere aſamoneorū regū ꝓpinqui: ⁊ cū hono-
re ſacerdotiū habēteſ:aliqd mētiri fedū putauimꝰ ideoq̄ȝ cū veritate geſtoꝝ memoriā
recenſemꝰ. In domeſticis vͦo malis herodes cōſtitutꝰ affligebat̄:nā multi ex regꝫ
ira capſētes audaciā:accuſabant ꝓpinquos ⁊ amicos eiꝰ.Quibꝰ ita inter ſe diſpoſitꝫ
nulla requies erat. Siquidē ſalome inimica filijs mariamne: ariſtobolo ſuam filiā
cōiunctā nullatenꝰ fidē eiꝰ ſeruare dimittebat:dū flecteret eā:ut q̄cquid locutꝰ ſecrete
fuiſſet nūciaret ſibi: ⁊ in altricationibꝰ q̄ inter cōiugales ſepiꝰ cōtingūt:cogebat puellā
dicere:q̄ de marito ſciebat.Illa vͦo dicebat:ꝙ ſepiꝰ memoriā ſue matris mariamne
faceret: ⁊ ꝙ patrē odio haberet:frequēter aūt intermiaret̄:quia ſi ꝑncipatū optineret:
filios quos herodes ab alijs vxoribꝰ habebat traditos magiſtris literarū:in agris cō
ſtitueret:dū magis apti eſſent ad hoc opus:q̄ȝ haberēt circa ſtudia diligentiā : vxores
vͦo ſi quando videret maternū indui ornatū:ꝓ preſentibꝰ ornamentis cilitijs interclu
di:ne ſolē viderēt.Que cōfeſtim ꝑ ſalomen regi nūciata:dolorē eius inflammabant.
Urgebat̄ vͦo multo peius omnibꝰ credens: ⁊ inuicē ſe accuſantibꝰ. Tunc autē filijs
interminatꝰ:ſatiſfactiōibꝰ eorū ad p̄ſens mollitꝰ:impoſteꝝ atrocius exarſit. Nā fero
ra cū ad alexandrū veniſſet filiā archelai glafirā ſicut ꝑdiximꝰ habētē ſalomen inquit
dicentē audiui:ꝙ herodes in amorē glafire ſue nurus incidiſſet: ⁊ mime deſiderij ſo-
laciū poſſit inuenire.Qđ ille audiens adoleſcentia ul' emulatiōe cōmotus:que hono
ris cauſa circa puellā ab herode fiebant:ꝓpter amorē hec eū facere ſuſpicabat̄.Do-
lorē ergo minꝰ tolerās:patri nunciauit cū lacbrymis:q̄ ferora dixiſſet. Herodes āt
multomagis feruēs: ⁊ mēdaciū ipudice criminationis non ferēs:turbabat̄: ⁊ ſepius
exclamans maliuolētiā familiariū:qualis ipſe erga eos fuiſſet: ⁊ q̄les eos inueniſſet
cōuocauit ferorā.Quē hmōi aggreſſus peſſime inq̄t oim:in quo ad tā imēſam l' infā
dā indeuotionē perueniſti:ut talia de nobis exiſtimes aut loq̄ris. Nonne video tuā
voluntatē:quam nō in meā iniuriam te talia verba producere : ſed inſidias ⁊ venena
immittere filio ꝓ mea perditione feſtinaſti.Quis eni alter niſi bonitate dei retentus
quā hic puer in ſe habet:portare potuiſſꝫ in patrē nō vindicare tā crudelē opinioneꝫ.

in tumulo David tria milia
talentorum inventa

David et Salomonis corpora
in urna posita

nicolaus historiographus

Primus enim gladium in dextra: q̄ꝫ hoc verbū in animo eius debebas immittere contra patrē. Quid autē canaris male loquēdo de me: nisi vt eoꝝ fauorē fraudib⁹ tibi concilies. Nam talia dixisti: qui tue tantum impietati fuissent cogitanda. Abscede iam pessime circa fratrem ac benefactorem: ꝛ tecum quidem hec malicia conscientie conuiuat. Ego vero vindico sicut soleo in meos: nec vindicans merito in eis: sed magis beneficijs exornās: quibus indigni esse noscunt. Talia quidem rex. Feroras statim mesticia plenus: salomen inquit hec psuasit: ꝛ ab illa sermones audiui. Que mox vt audiuit nam p̄sens erat: exclamauit: quod nihil tale ab ipa dictum fuisset: ꝛ quod festinarent omnes ad odium regis eam pducere: cūctisqꝫ modis eam occidere: propter fidem quam erga eum semper habere cognoscerent in p̄senti sibi insidiari: quia sola reflecteret fratrem: ne vxorem quam nunc haberet repudiaret: regisqꝫ filiam in matrimonio sibi coniūgeret. Quapropter me falsis inquit accusatōnibus est aggressus.

Cum hec dixisset: crines suos dilacerans: ꝛ pectora manibus tundens: verisimilis ad negatōem esse constabat: maliuolentia vero morum: dissimulatōem redarguebat. Feroras autem in medio restitit: nullam habens satisfactōem. Nam alexandro se dixisse confessus est: audisse vero a salome minime comprobauit. Unde diu cōfessione sermonū inter eos facta: rex fratrem vel sororem auersatus: filium pro constantia laudauit: quod sibi sermones ferore nunciasset. Hac lite facta: salome vt accusatōnis commote caput omniū odio tenebat: quam vxores regis vt maliuolaꝫ abhorrebant: quod natura malignam eam cognoscerēt. Occasione ergo data: semper eam accusabāt herodi: quarum fiducia ex huiusmodi causa magis accreuit. Rex arabū oriadas nomine naturaliter regnis ꝛ regni negocijs pene inefficax: habebat dispēsatorē regni sui astutum: iuuenem: ꝛ in omibus nimis ornatū: cuius edictioni omnis arabia subiacebat. Is pro causa quadam cum ad herodem puenisset: ꝛ cenaret cū rege: vidit salomen: ꝛ desiderio eius captus est: audiens p̄sertim quod vidua esset: amplius inflāmatus loquit de nuptijs eis. Salome vero male tunc a fratre tractata: iuuenisqꝫ accensa decore: libenter consentit ad nuptias. Et cum rursus ad cenam conuenissent: monstrabant non mediocria signa cupidinis eorū. Que mulieres regi nunciauerunt: deridentes impudentiā illius. Herodes vero cum feroram interrogassꝫ ꝛ obseruare p̄cepisset in cena quid illi facerent inter se: nunciauit ei quod nutibus vel oculis non laterēt de suo pudore. Post hec arabs quidem in suspitiōem veniens recessit. Cūqꝫ tribus mensib⁹ remorat⁹ esset: rursus rediit: ad hoc ipm sermonē herodi factur⁹: postulās dari sibi matrimoniali iure salomen: dum non incōmoda ei foret affinitas eius: cum arabum p̄ncipatu: quem iam sibi nunc adesse: magis vero futurum explano al's exēplo credebat. Cūqꝫ hūc herodes sermonem sorori retulisset interrogans: si ad nuptias cōsentiret: illa sine mora consensit. Cum illum quoqꝫ inquirit: si vellet inscribi legib⁹ iudeorum ꝛ circūscidi: eo quod aliter non posset salome penit⁹ sibi iūgi. Ille respōdit: nullatenus ista ꝯsentire: quia si actum fuerit: se ab arabis non solum regno: sed ꝛ vita priuari. Quo dicto recessit. Salomen autē ex illo die feroras iam de luxuria criminari cepit: nec tamen tm̄ quantū regis vxores: que dicerēt eam cum adulteria commisisse.

Puellā nāqꝫ quā fratri suo ferore rex despōsauerat: ipse quidē non accepit victus amore: sicut p̄diximus: vxoris absentis. Salome autē rogabat filio suo de custobaro nato eam ꝯiungere: ꝛ dissuadet rex a ferora: dum adolescentē suspectū haberet propter patris interitū: iustius aūt esse: vt duceret eam filius suus: qui magistratus tetrarchie successor extabat. Cūqꝫ p̄ore pacto soluta puella duceret a filio ferore: p̄stitit rex dotē centū talenta. Itaqꝫ dissensiones familiares non cessabant: sed maiores ei turbe crescebāt: ꝛ incidit tale aliquid ex causa nō honesta: ꝛ citi⁹ ad difficultatē vsqꝫ pcessit. Fuerūt eni eunuchi regi propter pulchritudinē non mediocriter acceptabiles: quorum

vnus pincerna: alter infertor: alter vo lectuli regis creditari⁹ q ꝛ cōsilio ei⁹ interent. De quib⁹ nunciauit quidā regi: ꝙ hij ab alexandro multis pecunijs corrupti essent. Qui requirenti regi de facta quidē cōmunione: vel pmixtione cōfessi sunt: aliud vero nihil acerbū scire de patre dixerūt. Cūq; magis torquerent: ꝛ in necessitatibus eēnt: sempq; ministri atroces in eos insisterēt ad gratiā antipatri: hoc cōfessi sunt: ꝙ odiū circa patrē ꝛ inimicicias alexander haberet: ꝛ psuaderet eis herodē spernere: velut su pfluū: ꝛ cooperientē senectutis sue tempora: dum annos etatis celaret: ꝛ ad se iā respire: tāq; regnū habentē in vito patre: ꝛ ꝙ alij nullaten⁹ sed sibi citi⁹ primus loc⁹ venturus esset: non propter genus tm: sed pparationib⁹ patratā ei dominatiōnē esse quia plures ex ducib⁹ ꝛ amicis secū haberet: qui cuncta p se pati vł facere essent parati.

Hec cū herodes audisset: totus in furore metuq; tract⁹: ea que ad cōtumeliā dicta cognouit moleste tulit. Aliam vo suspitionē periculosam suscepit. Unde ex vtrisq; incitatus timebat: ne p veritate cōflata fuisset in eū cōiuratio fortior pore: ꝛ custodias vndiq; cōmuniens: secrete questionē fecit. Speculatores aūt eis de quib⁹ suspicabat opposuit: ꝛ dum in opinione vel odio cunctos haberet: arbitriū p tutela concipiens: multū contra insontes acerbus factus est. Sed magis ac magis validi videbant ei ꝛ terribiles: quos nō frequenter nominabat: ppter insolitā cōuersatiōnē: ꝛ si forte vocasset: statim de interitu suo securi nō erāt. Postea vo oēs ppinqui dū nihil habuissent firmū ad spem sue salutis: cōtra se cōuersi existimabāt vtile: siqs anticipās aliū accusasset: ꝛ hoc sibi salutē posse cōferre: si suis facinorib⁹ alios onerarēt ꝛ eo cadebāt in quo ceteros insidiabant immittere. Nam regis penitētia ne filios occideret ꝙ nō manifeste peccassent intercedebat: ipsi vo quod peius est nō desistebant similia committere: sed ad pena currebant parē: dū vlciscerent in eos qui prius eos accusassent.

Talis ergo dū fuisset in aula turbatio: multis amicis rex palatiū interdixit. Quā interdictiōnē maxime cōstituit his: qui fiduciā potiorē habebant. Siquidē andromechū ꝛ gemellū viros ab initio amicissimos: qui multū in republica eius legationibus ꝛ consilijs domesticis pfuerūt: eiusq; filios docuerant: ꝛ q pre filijs pmū fiducie locū haberent recusauit suscipere: andromachū quidē: ꝙ filius eius demetrius amic⁹ alexandri esset: gemellū vo fidelē illi sciens: qa ꝛ in conuiujs ꝛ in studijs rome cum ipso degebat. Quos honoste quidē expulit ne indecens aliquid cōtra viros nobilissimos cōstituere videret: sed caute agens: fiduciā eoꝝ cum honore amputauit: ne p potētiā aliquid in eum cōmitterent. Horū aūt omniū maloꝝ autor erat antipater: qui patris incōstantiā intellexerat: cū iam dudū ei cōsedisset. Unde magis suadere videbatur: ut auferret vnusquisq; potentiū. Tūc ergo rex andromacho cū ceteris expulso de colloquio vł fiducia: reliquos fidelissimos alexandri cum tormentis interrogabat: ut siquid cōtra se cōflatū scirent edicerent. Equidē moriebant dum nō haberēt qd dicerent. Ille vo cōsumebat: quia tales quales existimabat nō inueniebat. Callidus autē antipater: ꝙ ex veritate ad cōstantiā ꝛ fidē deducere non valebat: plus incitabat requirendo a pluribus latentem coniurationem. Proinde cum aliqui ex pluribus retulissent: ꝙ cognoscerent adolescentem cum laudaretur corporis sui magnitudo: vł sagittandi peritia: cūq; alia que ad virtutem super omnes haberet: hec sibi dixisse potius bona nature officere: dum pater inuideret: ꝛ idcirco ambulando cum eo sese humiliare: ne longior appareret: in venationib⁹ vero cum sagittarent illo presente: nō recte iaculari ppter genitoris inuidiā: quam de gloria sua haberet. Cūq; verbū scrutaret: ꝛ remissio penarum corporis interuenisset: addebat: ꝙ fratrē aristobolū cōsciū haberet: ut in venatione patrem perimentes: ad romam cōfugerent: regnūq; peterēt: repertas vero ꝛ literas adolescentis ad fratrē aristobolum: in quib⁹ patrē accusabat non iuste fecisse: dum terram tribuisset antipatro ducentorum talentorum reditus.

Quibus dictis putauit herodes verum existere: quod de filijs suspicabatur: et statim apprehedens alexandrū ligauit. Deinde vero remisit suam atrocitatē: dum nec que audisset crederet: et estimaret nihil dignuz pro insidijs ex his conflatū apparuisse: sed querela esset, vel iuuenilis temeritas: et q eum manifeste interficientes rome confugerēt: non verisimile videbat. Et maius aliquod sperans inuenire iniquitatis filij signum dicebat non sibi placere temerarie filium colligasse. Torquens autē amicos nobilissimos alexandri non paucos: nihil penitus de quibus suspicabat confessos inuenit. Cūq3 in hoc multus apparatus existeret: et terrore vel turba palacium plenum esset: vnus quidam iuuenis vt in necessitates puenit: romam dixit transmisisse alexandrū et petisse: vt citius euocaret a cesare: habere se manifeste causam suggerere contra patrē q regem parthorū mitridatū contra romanos sibi recōciliasset: addens quia venenū etiam alexander in ascalone ei parasset. Cum herodes hec audiēs: et credens q solaciū temeritatis inuenisset: statim de veneno pcepit inquiri quod tamē nullatenus potuit inuenire. Magnitudinē ergo malorum alexander volens confirmare: negare quidem distulit incitādo temeritatē patris ad multo maiora delicta: forsan autē et per hoc amputare volens felicitatē eius quā in accusatōnibus credēdis habebat: tamen nullatenus obtinuit: dum omne regnū concutere voluisset. Siquidē litteras in quatuor libris destinauit dicens: q non oporteret torqueri quēquā: nec vlterius hoc pcedere. quia reuera insidie facte essent: in quas cōiurasse feroram vel fidelissimos amicos eius asserebat: salomen autem noctu super se ingressam: et cum inuito cōcubuisse: cūctosq3 simul illic contra eum iure venturos: quatenus eum occidētes: pficerent: quod semp in expectatōne meditassent. Inter hos etiam ptholomeus et sapinius fidelissimi regis accusant. Nam nihil aliud videbat: q3 si rabies quedam incidisset beluarum more: aut amicissimi contra se armarent. Idcirco nec satisfactio veritatis habebatur sed indiscrete perditōnes pnunciabant. Cūq3 aliquibus vincula: et alijs mortes: alijs vero insperatos dolores infligeret: turpiter regnum a priore felicitate dehonestatuz est. Et seuissima erat herodi vita: dum turbatus nemini crederet: magnumq3 expectationis tormentum haberet: quod sepius super venturum sibi filium crederet. Ita q3 nocti vel die turbatus: in furorē et insaniā pene lapsus est. Ca.XIIII.

Archelaus autem rex cappadocie: cum hec de herode audisset: territus pro filia: vel de adolescente contristatus: pro tantis amici turbationibus in iudeam venit: nec in contētu que cōtigerat ponens: diligēter prius cūcta pcōctatus est: nec tamē in aliquo quasi culpans herodē: q temerarie fecisset aggressus: verens ne p reconciliatiōe ad furorem eum perduceret: sed alium ordinem tenens: emendare que acciderāt cepit. Nam iuueni interminabat: herodē autem mitem dicebat: duz nihil temerarie fecisset: matrimoniū quoq3 filie soluere pmittens: et nec ipi parcere: si in aliquo reperta illi conscia: non indicasset. Cum talem pter expectatōem herodes archelaū vidisset: et quia plus ipo furorē suum demōstrasset: rex mutatus ab iracūdia sua: dum putaret iuste acta que fecisset: paulatim ad patris affectū rediit. Misericordia ergo inter vtrosq3 apparuit: cum aliqui pro iuuene satisfecissent: et herodes ab ira mutaret. Tū archelaum similiter increpantem attendens: petit ne nuptias solueret quod minatus esset: quia q3uis parum ire adhuc habebat in his que iuuenis commiserat: archelaus tamen vt modestiorem eum faceret: criminationes in amicos referebat: dicens illorū esse: q iuuenem malignitate sua corrumperent: fratremq3 regis in suspitōez mittebat Nam dum herodes iram cōtra feroram habuisset: et ferora indigeret regis recōciliatione: simulq3 credēs: q3 eum archelaus flectere potuisset: accessit ad eum cum veste nigra: petens: vt fratrem pro eo peteret. Quem archelaus nec spreuit: nec cōfestim se herodi suadere posse pmisit: imo hortatus est ad regē euz accedere: et supplicādo cōfiteri

se omniũ maloꝝ auctorẽ extitisse: quia ꝓdessent hec ad ei⁹ indignationẽ mitigandam plusq̃ sua suggestio. His flexus ferora que inter se ambo constituerãt: pter spem adolescẽtis accusationes absoluit. Cũq; ꝛ ferorã archela⁹ recõciliasset: ad capadociã reuertitur: gratus tanq̃ nemo alter illo tempore factus herodi. Quapropter ꝛ muneribus eũ munificentissimis ornauit pre omnib⁹ magnifice: ꝛ inter necessarios amicissimũ arbitratus est. Constituit ꝛ romã ꝓficisci: quõ de his cesaris scripta susceperat. Et vsq; antiochiã eis simul euntib⁹ syrie ꝓcuratorẽ ticium: inimicũ archelai: ei herodes amicũ fecit. Cũq; rome fuisset: ꝛ inde reuertit̃: factũ est bellum inter ipsum ꝛ arabas: ex huiusmodi causa. Qui traconẽ al's traconitidẽ habitant regionẽ: quã cesar a zenodoro tollẽs: herodis ꝓuincie addidit: latrocinandi licentiã non habebant: sed agrum colere: ul' sub quiete viuere cogebant̃: qd illis minime cõmodũ erat: multaq; herodi gloria ꝑ hac diligẽtia sua surrexerat. Cap. XIIII.

Dicitur quãdo nauigauit rome: ut filiũ alexãdrũ accusans: cesari antipatrũ commendaret: fama vulgauit mortuũ eum esse. Qua cõperta traconitide habitãtes subtrahentes se ab eius pncipatu: rursusq; ad solitũ reuersi morẽ finitimos agros depopulabant̃: cõtra quos egressi ꝓcuratores regis: oẽs domuerunt. E quib⁹ quadraginta pncipes latronũ cũ cognatiõe sua a tracone ꝓuincia ad arabiã recesserũt: silleo suscipiente eos: ꝑ causa ire quã habebat: negatis nuptijs salome. Quibus cũ locum munitũ dedisset: illi non tantũ iudeã sed ꝛ inferiorẽ syriam depredabant̃: refugia sibi prestante silleo. Capitulũ. XV.

Erodes aũt roma reuertens: cõperit plurima regni sui a latronib⁹ male tractata: nec posse duces suos latrones cõphendere nec habere qualiter tutelã suam munirẽt: illis arabũ patrocinijs fultis. Cũq; grauiter ferret: ipse traconẽ pueniens familiares eoꝝ pemit. Vñ illi poti⁹ ad iracũdiã incitati: legẽq; habẽtes ut i eos vindicarẽt: q familiares eoꝝ occidissent: cũctã herodis terrã vexabant ꝛ depdabantur. Ille võ referebat hec cesaris ducib⁹ saturnino ꝛ volumnio: volẽs latrones ad penã petere. Nã illi fortiores ꝛ plures facti: oĩa pturbabãt: affligẽdo regis herodis ꝓuinciã: ꝛ villas depdando: ꝛ captos hoĩes interemẽdo: ut bello similis esset violẽtia quã faciebãt: nã iã plus mille extabãt. Herodes aũt latrones qdẽ petebat: ꝛ debitũ qd ꝑ silleũ mutuassent obado al's ouado talẽta quingẽta: iã cõstituto die trãsacto: in quo statutũ fuerat pecunias reddi. Silleus aũt obadũ al's ouadũ despiciẽs: dũ ipe guber naret: latrones quidẽ denegauit ꝑ arabiã esse: de pecunijs võ differebat. Quapropter cognitiones corã saturnino ul' volumnio ꝓcuratorib⁹ syrie cõmittebant̃. Qui statuerũt intra tricesimũ diẽ herodẽ pecunias debere recipere: ꝛ eos q de vtroq; regno confugissent inuicẽ reddere. Et apud herodẽ quidẽ arabũ nullus penit⁹ est: nec ꝑ affectionẽ: nec alio modo tent⁹. Arabes aũt passi sunt latrones apud se teneri. Cũq; cõstitut⁹ dies transisset: nec silleus de quo statuerat aliqd cõposuisset: romã ascẽdit. Redditionẽ võ pecuniaꝝ ul' latronũ herodes exequebat̃. Cũ saturninus ꝛ volumni⁹ pre cepisset indeuotos psequi: exercitũ assumẽs herodes: arabiã ingressus: tribus dieb⁹ septẽ mãsiones fecit. Cũq; prope castellũ vbi latrones erãt puenisset: cepit quidez oẽs eos insidijs: euertit võ castellũ qd repta vocabat̃: cũ neminẽ penit⁹ lesisset. Itaq; arabis ad auxiliũ veniẽtib⁹ cũ nacebo duce pugna cõmittit̃: in q̃ pauci qdẽ herodis nacebus aũt dux arabũ cũ vigintiqnq; suis ceciderũt: reliq võ ad fugã conuersi recedunt. Puniẽs aũt hoꝝ rex tria milia circa traconẽ idumeoꝝ locauit exercitũ: ꝛ latrones ibi cõstitutos arcebat: ꝛ de his ducib⁹ circa fenicẽ existẽtib⁹ mãdauit demonstrãdo: q nihil ampli⁹ in indeuotos executus arabas q̃ oportebat egisset. Que illi qdẽ requirentes: inueniebãt neq̃q; mẽdacium esse. Cap. XVI.

Vnde võ silleo cũ rome gesta indicassent: ꝛ magis singula exaggerassent: ꝛ ille

in aula pmaneret tūc inter cesaris amicos statim hec audiēs: mutata nigra veste ad eū ingressus: suggessit q bello cūcta arabia cōflicta: totūq3 regnū cōmotū ab herodis exercitu fuisset: et lachrymis fusis: quigentos quidē cū duobus milibus arabū pmates pisse dicebat: interfectū aūt et ducē eorū nacebū ppinquū et affinē sibi: diuitias autem reptis castello cōstitutas depredasse: dū p egritudine cōtemtus obadus al's ouadus ei nō suffecisset occurrere: quia nec ipse nec exercitus arabū interfuisset. Talia syleo dicente: et inuidiose insup addente: q nec ipse rediret ad puintiā: nisi crederet: qr cesar de pace oim cogitaret: neq3 si presens fuisset ɔmodū esset cū herode bellū cōmittere: his dictis cesar irritatus: presentes herodis homines pcōtatus ē: qui tūc a syria venissent si exercitū herodes ad arabiā deduxisset. Qui cū ei hoc dicere cōpellerētur nec cām facti suggererent: ira cesar cōmotus scripsit: herodi cūcta quidē grauia: summa vero eple huius erat. Olim amico nūc vero sbiecto. Scripsit aūt de his sylleus arabis. Qui releuati neq3 latrones ad se fugiētes reddiderūt: nec pecunias restituerūt: s3 etiā et pascua que mercede tenebant minime solito reditu possidebāt: iudeorū rege cesaris furore humiliato. Tūc quoq3 traconitide habitātes cū arabis aggressi custodiā3 iudeorū: afflixerūt eos: nō tm p sua vtilitate: sed et memoria poris belli: p herodē sibimet irrogati. Que rex ferebat pdita fiducia quā in cesaris amicitijs habuerat: du3 secūdo legatōes suas satisfacturas p culpis nō susceptas cognosceret. Estuabat etiā de sylleo: cui credebat a cesare: qui pns rome conabat defuncto obado al's ouado rege arabū in regnū succedere: multis cesari pmissis pecunijs: alijsq3 in aula potētib9.

Interea obado al's ouado moriēte: dinea: qui post aretha dict9 est: regnū arripuit. Cesar aūt arethe minabat q regnare psumpsiss3: pusq3 sibi de hoc scriberet. Ille vo cū donis multis cesari coronā aureā multorū talētorū destinauit: et eplam p quā sylleū criminabat vt maliuolū seruū: et obadū al's ouadū veniēs ei9 pēptū: vxoresq3 arabu3 ab eo adulteratas: dū causas reipublice rege viuēte gubernaret: imo et ere alieno sibi vellet p pecunias pncipatū acquirere. Quib9 nullaten9 aio cesar intēdēs: remisit dona.

Arabia vo vel iudea plurib9 malis affligebāt: dū regū vn9 quidē qr necdū firmū impiū hēbat pdatores nullaten9 phiberet: herodes aūt iratū cesarē p sua vindicta vidēs: oēs illorū iniquitates portare cogebat. Deinde tātis circū instātib9 malis: iudicauit iterū romam trāsmittere: si posset mediocriter p amicos cesarē placare. Direxit aūt nicolaū damascenū. Dom9 aūt ei9 vel filij sui multo pei9 illo tpe erāt dispositi: et lic3 sine suspitōe nūq3 fuissent: malū tn ex hmōi causa preualuit. Ca. XII.

Lacedemoni9 euricles: nobilis domi: mal9 autem aio luxuriosusq3: ad herodē veniēs: multis donis ei9 fauorē ɔparauit: vt iter necārios amicos ei9 deputaret. Qui manēs apud antipatrū: aditū vel ɔsuetudinē cū alexandro hēbat. Nā archelai cappadoci sese dicebat hospitē: et ideo p glaphirā valde honorabat eū: cūctisq3 blandiebat. Semp aūt dicta vel facta notabat: vt exide posset accusatōib9 ɔfertis gratias herodis conquirere: vnde singuli existimabāt multū sibi fidelē existere. Quapropter alexāder vt adolescēs et dolēs de his q passus fuisset: narrauit: q3 pr alienat9 fuisset: et mr sua interfecta ab eo pisset: antipatrū aūt sibi pposuisset: et quēadmodū ille intolerabilia de eo patri dixisset: et ad odiū illum incitasset: vt nec in ɔuiuijs eū: nec conuentu dignaret adesse. Cū vo talia dolēs defleuisset: statim euricles antipatro oia nūciauit dicēs. Nō p mea vtilitate tibi hec nūcio: sed tuis iā vict9 honorib9 et rei magnitudine: pcipio cauere alexādrū. Nā hec nō sine dolore dicēs: inesse suis vbis audaciā demōstrabat. Igit antipater cū eū sibi fidelē esse existimasset: magnas ei donationes optulit: et deide flectit herodi eadē explanare. Qui nō sicut ab alexādro audierat intimauit: sed vbis suis aliquā vitatē accusatōi addens: aim regis imutabili odio filiorū ɔpleuit. Quia a rege donatōem qnqgīta talētorū accipiēs ad archelaum rege3

cappadotie ꝑfectus: alexandrum modestū: vel bonū referebat: multumq; laborasse: quatenus eum reconciliaret pater. Quapropter ab illo quoq; multa dona suscipiēs recessit. Qui nec in lacedemonia talia facere desistens: multis iniquitatibus immersus: patria priuatus excessit. Rex autē iudeorū nō sicut prius ꝯtra alexandrū vl' aristobolum tm̄mō accusatioēs audiebat: sꝫ etsi nullus aliquid ei nūciassꝫ: ipe ꝑscrutabat' licētiāq; dedit volētib⁹ qddā ꝯtra eos referre. Cū vero euaredū quendā licꝫ vellet tamē nō libēter accusātē audiuit: quia ⁊ ipsū vt cōsciū abhorrebat. Superuenit aūt cōtra adolescentes aliquid pei⁹: dū omēs premioꝝ ꝓmissiōe ducerēt': aliquid acerbū cōtra hos nunciare: ⁊ tāq; ꝓ salute regis dicētes: etiam falsa suggerebāt. Duo enim fuerūt herodi fortitudine vel magnitudine corporis ꝓcellētes: iocūdus ⁊ tyrānus noīe. Qui cū offendissent regē expulsi: alexādrū secuti in exercitationib⁹ ab eo honorabant': pecuniasq; ⁊ donationes accipiebāt. Quoꝝ statim rex in suspitione ductus: torquebat eos Qui cū m'lto tēpore sustētassēt: post victi: dicebāt: ꝙ eis suasissꝫ alexāder herodē in venatione feras sequētē ab equo deijcere: vt ita facile eū suis ꝓfoderēt. Qđ olim ei cōtigebat. Demōstrauerūt etiā aurū in oppido celatū: ⁊ ꝓpositū venationis cōuincebant ꝙ sibi tela regalia alexādri iussionibus dedisset. Post hec prīceps custodie alexādri oppidi apprehēsus torquebat': quasi vellet suscipe custodiā adolescētiū: ⁊ prebere eis in castello positas r'gales pecunias. Et ille quidē nihil tale ꝯfessus est: filius vero ei⁹ ista facta fuisse dicebat: litterasq; porrexit: quasi manu alexandri factas: que ita continebant. Cū dei auxilio que ꝓposuim⁹ oīa cōfecta sunt. Ergo veniem⁹ ad vos: sꝫ sicut ꝓmisistis in castello nos suscipite. Post hanc ep'lam: herodes quidē de filioꝝ insidijs credidit: Alexāder aūt dyofantū inq; scriptorē imitatū suā manū: ⁊ has ꝑ antipatrū litteras astute scripsisse. Dyofantus eni talis erat. Quapropter in huiusmōi ⁊ alijs reb⁹ cōiunctis interijt. Rex aūt cū corā multitudine ꝓduxisset in hierichunte filios ⁊ accusatores eoꝝ: hos quidē multi manu iaculantes interemerūt. Cūq; ipetū ⁊ sup alexandrū occidendū fecissent rex eos per ptholomeum ⁊ ferorам prohibuit. Custodiebantur autem: ne quis ad eos ingrederetur ⁊ speculabantur: ne quid facerent uel dicerent. Et quid amplius. Cum damnatorum infamia tenerentur horum vnus aristobolus: existimnas suā socrū condolere suis calamitatib⁹: ⁊ regē in odio habere: ⁊ tu inqt piculo ꝑditionis cōmunicas: dū accusata de nuptijs syllei: cūcta putaris ꝑdere. Hec aūt illa statim fratri nūciauit. Qui nullaten⁹ sese cōtinēs ligari eos ⁊ distractos ab inuicē que male de patre sensissent: scripto porrigere ꝓcepit. Qui pceptis coacti: scribūt: insidias quidē cōtra eū nec cogitasse nec instruxisse: fugā vō meditatos: ⁊ hanc ꝓpter necessitatē: dū in suspitione ul' difficultate vitā suā haberēt. Eodē tēpore cū ab archelao de cappadocia legat⁹ mela noīe nobilissim⁹ ꝑuenisset: herodes volens erga se ꝑfidiā archelai manifestam facere: vocauit alexandrū sic ut in vincul' erat: ⁊ rursus consuluit de fuga q̄liter: ⁊ vbi statuisset discedere: cuꝫ alexander ad archelaū dixisset: ⁊ ab eo ꝓmissum sibi fuisse: ut rome destinaret': nihil vō aliud neq; importunū: aut acerbū in patrē cogitasse: nec ea que p maliuolentiā aduersarioꝝ cōficta eēnt vera existere: ac velle si adhuc tyrann⁹ viueret: ut questiōe cautiore fcā: veritas appareret: sꝫ hunc citi⁹ perisse: antipatro ꝑ amicos populū incitante. Cū talia retulisset: iussit melā cū alexandro fil' ad glafiram duci: ut interrogaret': siquid ea cognouisset de insidijs in herodē cōstructis. Qui cum venissent: statim glafira ligatū alexādrū videns: caput suū ꝑcussit: ⁊ stupefacta nimis ingemuit. Fuerunt aūt adlescentis ⁊ p̄sentiū lachryme: ⁊ spectaculū dolore plenū: nec diu potuerūt interrogare ul' respōdere. Dein multo post ptholomeo qui iussus erat eos ꝑducere interrogāte glafirā: siqd de his que fiebant cognosceret: alexander respōdit. Quid meū hec ignoraret que etiā mea plus mihi diligit': dum ⁊ cōmunes filios haberemus. At illa clamauit: ꝙ nihil

cognosceret importunũ: si tñ aliqd saluti ei⁹ pdesset nõ recusaret etiã mentiẽdo ꝯfiteri Alexander aũt nihil ipiũ inqt: nec qđ pater suspicabat. qa nullaten⁹ hec c ipe cogitaui Tu vero mulier: quid aliud scis: nisi ꝙ ad archelaũ fugere deliberauimus: ⁊ exinde romam ascendere. Eadem ⁊ illa confessa est. Herodes autem in archelaum de pfidia suspitiõem habuit: deditq; olimpho ⁊ volũnio litteras: pcipiens eas transmit/tendo per eleusiam ciuitatẽ cilitie archelao tradere: culpans eũ ꝙ insidiarũ pticeps cum filijs suis esset: ⁊ exinde romam nauigarẽt: vbi si nicolaũ inuenirẽt aliquid pfe/cisse: ne cesar in eadem difficultate pmaneret: darent litteras vel argumẽta: que cõtra iuuenes constructa destinauerat. Archelaus autẽ litteras accipiẽs: suscipe se qui/dem adolescẽtes confessus est: quia pdesset eis vel patri: ne quid p eius discordiam eueniret: ad cesarem autem transmittere: vel aliud pfidum contra illum agere: nihil adolescẽtibus penitus pmisisse. Legati vero cum hec audissent: ⁊ romam perue/nissent: litteras porrexerũt: quia cesarem placatum inuenerũt. Nam de legatiõe nico lai taliter euenit: vt hic ad aulam ascendit: pmum quidẽ nõ p quo venerat: sed sylleũ accusare deliberauit. Quod multi intelligẽtes: nicolaũ adeuntes: iniquitates omnes syllei nunciabant: ⁊ ꝙ multos obadi al's ouadi peremisset. Quorum indicia manife sta ex litteris eius demonstrabant. Cap. XVIII.

Icolaus felicitatẽ quandam sibi existimãs oblatam: moliebat p accusatõnem syllei cesarem herodi reconciliare. Sciebat enim: quia si vellet satisfacere de fa ctis eius non pmitteret: si vero sylleum accusaret: tempus pro herodi dicendi posset inuenire. Constituto ergo die nicolaus pñtibus legatis arethe accusabat sylleum ⁊ cum ceteris addebat regis multorũq; arabum simul interitũ: ⁊ pecunias quas mu tuas accepisset pro nullo reipublice commodo: necnon ⁊ adulteria: non tantũ per ara biam: sed etiam romanarũ mulierũ. Addebat autem: quod acerbius cõcitaret regis animum: nihil verum docuisse de factis herodis. Cũq; ad hunc locum peruenisset: cesar quidem interrogauit: si herodes exercitũ contra arabiam non duxisset: nec duo milia quingẽtos occidisset: nec captiuos traxisset: puinciãq; deuastasset. Ad quem nicolaus respondit: pro his magis se velle suggerere: ꝙ nihil: aut multo minus vt au dierat factum fuisset. Sed tu inquit vt iustus hec atrociter estimasti. Quod cum pter opinionẽ cesar audisset: ⁊ iussisset vt diceret: nicolaus satisfaciẽdo: quingẽtorũ talento rum conscriptionẽ pduxit. In qua cautum fuerat: licere herodi constituto die transa cto pecunijsq; non redditis totam arabiam inuadere. Introductam vero per puiciã militiam: non expeditõem dicebat: sed multitudinẽ suas pecunias volentem exigere nec constituto die: sed multo post introductã. De qua re cum sepius quidẽ saturninũ ⁊ volũnium pcuratores syrie interpellasset: deinde coram illis in berutho cum sylle⁹ per tuam fortunam iurasset: intra tricesimum diem pecunias se prebere: necnon ⁊ eos qui a regno herodis transfugissent: nihil horum eo faciẽte: rursus ad pcuratores hero des puenit. Cui cum pcepissent pignora sumere: statim puinciam cuz suis ingressus ꝙ isti bellum dicit ad inuidiam pcuratorũ tuorum qui hoc fieri denunciauerũt ꝫm cõ scriptionũ statuta. Iste vero inquit non tantum deos: sed ⁊ tuum numen periurãs de cepit. Restat mihi tam de captiuis disserere. Latrones traconem habitantes: qdra/ginta pmum: deinde multi tormẽta factorũ timẽtes: refugium sibi fecerunt arabiam: quos sylleus cum suscepisset: contra omnes homines vastabat terram: quã eis habi tandam: ⁊ lucra latrocinij cum eis ptiebat. Spospondit autẽ per eadem sacramenta ⁊ eos reddere: die quo pmiserat se debituz soluturũ. Quidergo? Potestne mõstrare in pñti quẽq; alium ex arabum puincia: q; hos abstractos quos refero: nec cunctos vt ait: sed qui nequaquaz latere potuerũt. Ita ergo calũnia de captiuitate declarata: maximũ cesar intellige mẽdaciũ: ⁊ falsitatẽ ad tuã excitandã iram ab isto confictam.

Nam cũ ingressus arabiã noster exercit⁹ fuisset: ꝛ vnus uł alter de socijs herodis cõ cidissent: coactus resistere: nacebũ ducẽ eoꝝ cũ viginti quinqꝫ ꝓstrauit. Quoꝝ ꝑ vno quoqꝫ centũ iste referens: duo milia quingentos perisse dixit. Hac oratione cesar ꝑmotus: ꝛ an sylleũ cõuersus: furore plenus: interrogauit quanti arabum perissent. Qui cõturbatus: errasse se dixit. Deinde pacta debiti legunť: litterequꝫ imperatoꝝ ꝛ ciuitatũ que latrocinia criminabanť. Mutat⁹ ergo cesar: sylleũ quidẽ mortis sentẽtia dãnauit: herodi vͦ recõciliať: satisfaciens: ꝙ ex falsa criminatiõe atrociter ei scripsisset. Nam ita sylleo respõdisse ꝓhibeť. Quis est iste: qui me impulit mẽdosa suggestionẽ virũ mihi amicũ offendere. Sylleus quidẽ pecunias creditorib⁹ redditurus ꝛ post puniẽdus destinať. Cesar autẽ adhuc irascebať arethe: quia ꝑncipatum non suis ꝑceptis: sed ꝓpria ꝑsumpiõe cepisset. Cogitabat ergo ꝛ arabiã herodi tradere sed impedierũt littere quas rex miserat ꝑ olimpiũ ꝛ volumniũ. Qui cũ cesarẽ audissẽt placatũ: statim ꝑcepto herodis litteras vł ꝓbationes quas de filijs miserat porrexerunt. Quas cũ cesar legisset: ꝑncipatũ aliũ addere seni ꝛ male sentiẽti de filijs nõ estimauit. Uidens ergo legatos arethe: ꝛ improperans ꝙ temerare nisus esset nõ ab se regnũ accipere: dona suscepit: ꝛ ꝑncipatũ ei firmauit. Cap. XIX.

Erodi vͦ scripsit: ꝙ placat⁹ ei fuisset ꝛ de filijs eius cõtristareť: ꝑcipiẽs ut siqd acerbũ contra eũ ꝑsumpsissent: ꝑsequereť tanqꝫ in patris ꝑuaricatores: nam huiusmodi potestatẽ ei dedit: si vͦ fugam tm̃modo cogitassent: ut improperãs mitigaret eos: ne aliquid crudele peragerent. Admonuit vͦ: ut cõcilio in berітho congregato: quo multi romani habitant: ꝛ simul imperatorib⁹ syrie ꝛ archelao rege cappadocie: quantosqꝫ alios existimaret amicicijs ei⁹ uel honorib⁹ clarissimos: eoꝝ sententijs qđ oporteret impleret. Herodes aũt cũ littere venissent: letus ꝓ recõciliatione: ꝛ ꝙ sibi potestas sup filios fuisset cõcessa: statim accersijt cunctos a cesare constitutos ad conciliũ: ꝑter archelaũ: quẽ ꝓpter offensam noluit interesse: ne quid voluntati sue impediret. Cũqꝫ in beritho imperatores ꝛ alij cõuenissent: filios nõ ꝑmisit ad conciliũ accedere: sed in villa quadã sydonioꝝ palestũ noie iuxta ciuitatẽ reliquit: ut vocati ad cõciliũ ꝑsentareť. Solus aũt ingressus. c. l. viris cõsidentib⁹: accusabat filios: ꝛ causa quidẽ nõ erat acerba: quantũ ad veritatis: indicia: multũ vͦ dissimilis patrꝭ filios criminantis. Nam violenter orabat: ꝛ approbatione causa turbabať: ꝛ maximi furoris uel ferocitatis signa monstrabat. Defendebat etiã tanqꝫ vera: que in odio filioꝝ dicta fuerant: ꝛ que ipse cõtra filios scripserat legebat in quib⁹ insidiarũ nulla cõscriptio fuit: tantũ vͦ ꝙ fugere cogitassent: ꝛ derogatiões quedã: ꝛ obprobria ꝓpter odiũ quod in eos habebat. Que cũ legisset: clamauit iurando: ꝙ meli⁹ vita ꝑuaretur: qꝫ talia vellet audire. Deinde cũ dixisset: ꝙ ꝛ natura ꝛ cesare cõcedente potestatẽ haberet: addidit ꝛ patriã legẽ sibi ꝑcepere: si quando parẽtes filios accusarent: ꝛ sup capita eoꝝ manus suas imponerent: necesse populos circũastantes eos lapidare: ꝛ huiusmodi morte ꝑimere: quã legẽ ipsam paratã in patria quidẽ uel in regno facere voluisset: sed expectare illoꝝ iudicia: cognitores autẽ inuenisse eos in manifestis filioꝝ ꝛ nõ paruis criminib⁹: ut temp⁹ habentes dignũ: nullatenus deberent negligere: ne alijs talia ꝓuenirent. Cum hec rex itaqꝫ dixisset: nec adolescẽtes ad satisfactionez transissent: videntes iudices ꝙ modestiã uł recõciliationẽ minime assumeret rex: potestatẽ ei cõfirmauerũt. Et prim⁹ quidẽ saturninus: vir consularis: ꝛ in dignitatibus clarissim⁹: mitẽ sententiã ꝓtulit dicens. Damno filios herodis: interfici vͦ nõ iustũ arbitror: quia ꝛ ipse filios habeo: ꝛ regẽ puto sic velle: qꝫuis infelices filios se habere cõsentiat. Post quẽ saturnini filij tres qui ei⁹ erant ligati: sententiã eandẽ cũ patre ꝓtulerunt. Uolumnius aũt ecõtra morte puniendos filios herodis respondit: ita circa patrẽ iniquos inuentos. Eadem cũ plures dixissent: ut nihil ambiguũ esset quo

…turni vir consularis
…mitis erga filios

…lumnius aut satur-
…nino in sentia contrarius

minus intelligeret morte damnatos adolescentes: statim herodes ad tyrum puenit: ducens miseros adolescétes. Cũq3 nicolaus ad eum roma delatus esset: τ pus ipse sententias in beritho de filijs pnũciatas audisset: herodes cõsuluit quid amici ei⁹ de hoc rome deliberassent. Ille ait. Quod τ mihi videt: scilicet impia esse que illi de te senserant: oportere vero legatos τ custoditos cohercere: τ siquid tibi aliud visum fu erit. Prouide tamẽ: ne plus iracũdia q̃3 modestia vsus esse videaris. Naz minime dimitti solutos puto: ne talia ɔmittãt: que nullaten⁹ possent corrigi. Multi etiã tuorũ amicorũ eadem rome deliberauerũt. Herodes autẽ cum tacuisset mesticia tent⁹: post iussit nicolaũ secum nauigare. Moxq3 vt ad cesareã delatus est: rumor a populo de filijs eius euolabat: cũctis sustinẽtibus vbi causa eueniret. Dum sic piclitarent τ doloribus eorũ cõdolerẽt dicere aliquid palam: aut dicentẽ audire sine periculo nõ erat Unde misicordiã cum dolore cõclusam sine voce ɔpmebãt. Unus autẽ miles noie tyro: cum filio suo equeuo vel amico alexãdri: cũcta que alij timore tacita dolebãt cuz libertate loquebat: τ sepi⁹ clamabat inter multitudinez dicens: q̄ perisset veritas: q̄ iusticia ab hominibus recessisset. Uigẽt inquit mẽdacia vel malignitas: tantamq3 ne bulam humanis negocijs intulerũt: vt maxime calamitates vel miseria p nihilo iudicent. Cum talia sepius exclamasset: licet non sine discrimine: vitas tñ oẽs mouebat. Quapropter singuli timẽtes se occultabant: sed hec illum dicẽtem libẽter audiebant. Qui cum regez petisset: vt solus soli que vellet ediceret: cõcessumq3 ei non fuisset: nõ possum inquit rex cõtinere p tali dolore fiduciã: vel audaciã meam necessariã quidẽ tibi τ commodam: siquid vtile velis ab ea suscipe: mee vero tutele cõtrariã. Deinde subsecut⁹ ait. Quo tua mens sagacissima recessit: aut cur supabũdans sapientia sensu multat: quo plures vel maximos acquisisti triũphos. Quid est: q̄ cognati vel amici remorant petitõibus tuam flectere pietatẽ: quos tibi minime iudico esse cognatos vł amicos si despexerit tale scelus: in tuo beatissimo fieri pncipatu. Tu vero nõ puides quid eueniat si duos adolescẽtes ab vxore tibi regia creatos: τ in omni summitate vir tutis pcellentes occidis: teq3 solum in senectute relinquis: cum vno filio male vitam tuam disponẽte: τ cum cognatis quos totiẽs iam morte damnasti. Nonne cogitas: q̄ multitudo tacens crudelitatẽ tuam conspicit τ odit: exercit⁹ quoq3 cũctus τ pmat⁹ eius misericordiã quidem de infelicibus: odium vero in te hec faciẽte concupiuit.

Cum hec rex in initio non libẽter audisset: τ ɔmonuissent eum verba tironis: p que manifeste familiariũ perfidiam exprobrauerat: paulatim immensa τ militari fiducia vsus tiro concidit: τ turbatõe compleuit herodem. Qui cũ magis increpari q̃3 admoneri se putasset: τ quia milites eum abhorrerẽt: τ pmatus eorum indignarent: pcepit nominatos cũctos cum tirone ligatos in custodia detineri. Cum hoc factũ fuisset: τ trifon quidam tonsor regis inuẽta occasiõe regem adisset: ait. Suasit mihi tiro sepi⁹ dicens: vt regem tondẽs: guttur eius inciderẽ: nam inter pmos apud alexãdrũ poteris esse: magnasq3 donatões ab eo accipe. Que cum dixisset: eum rex comphẽdi pcepit: τ tormẽtis tironem τ eius filium: atq3 tonsorẽ subdi. Cũq3 tiro ita consisteret: videns filius patrẽ suũ crudeliter laceratũ: nec hñtẽ spem salutis: futurũq3 sibi iudiciũ ex tormentis paratum intelligens: se inquit veritatem nunciare: si verbo confirmaret tormenta patris τ sua remittere. Cũq3 rex fidem dedissz: dixit sibi constituisse tironẽ manu sua regem adire τ occidere si copia daret: vt solum eum inueniret: multaq3 pa ti quatenus alexandro prestaret. Que cum ille dixisset: patrẽ a necessitate soluit. Incertum autem est: vtrum hec veritate an necessitate retulerit: vt aliquod perfugium in psñtibus malis inueniret. Ca.XX.

Erodes autem licet deliberasset iam dudum filios interimere: tunc tamẽ festi nauit crudelitati sue finem imponere: τ in contione pducens: trecentos priores

militū reos factos cum tirone filioq3 eius: ꝛ accusatore tonsore: criminabaꝛ corā oib⁹ Et illos quidē multitudo peremit: alexander autē ꝛ aristobolus in cesaream tracti patre precipiente laqueo perimuntur. Corpora vō noctu alexandrium ponūtur quo matris eorū pater: pluresq3 cognati: vel proaui positi esse videbanꝛ.

Incipit.xvij.liber antiquitatis iudaice.

Antipatro autẽ postq̃ fratrũ extitit accusator: et i p̃ris facinꝰ extreme impietatis et crudelitatis impulsor: haut sane ꝓ voto spes vite sequẽtis apit. Nam q̃uis amittẽdi regni metu fuerat liberatꝰ: q iam videlicet illud cum fratribꝰ se ꝯmunicatuꝝ fore non cerneret: operosius tamẽ et ambiguum regnũ sibi fieri magis magisq̃ sentiebat. Siquidẽ odiũ vniuerse gentis: aduersus illũ erat exortũ. Fuit vero illi etiã hoc valde cõtrariũ: q totã ꝯtristabat militiã: dũ aduersam ab ea gereret ꝓtinꝰ volũtatem: in qua ꝓculdubio omnia regni munimẽta cõsistũt: et maxime quotiẽs gẽtẽ aut populũ vniuersum nouarũ reꝝ cupidine ꝑturbari ꝯtigeret. Tm̃ eteni piculũ ei fratrũ ꝓcurauit interitꝰ. Uerũtamẽ cũ patre pͥter pticipat regnãdi negociũ: non aliter q̃z si rex etiã ipse cõsisteret: ampliora q̃z ei negocia credebãt: et vnde pire debuisset: firmitatẽm magis fauoris inuenerat: q quasi ꝓ herodis tutela fratrũ suoꝝ ꝑditor extitisset et non inimicitia qua circa illos et circa patrẽ ipm̃ detinebat. Talibꝰ eni eum maliloquijs induxerat. Que oia machinatões erãt viã cõstituẽtes qua aduersus herodẽ tẽderet: vt antipater accusatores nõ haberet de his que patrare cogitabat: herodes aũt omni refugio nudaret: nõ hñs qui sibi auxiliaret: cũ antipater hostis manifestꝰ existeret. Proinde odio paterno illas fratrũ insidias ꝑpetrabat. Pulsabat aũt ampliꝰ vt ab incepto nõ desisteret: q cernebat moriẽte quidẽ herode certe sibi p̃ncipatũ esse vẽturũ: ꝓlixiꝰ aũt viuẽte: multa sibi surreptura picula: si eiꝰ factio ꝓderet cuiꝰ extabat ipe ꝯpositor: et que si palã fieret hostẽ illi patrẽ ꝯpellebat existere. Propter que ad donãdum erat largus et afflnẽs: et etiã eos qui circa patrẽ erãt lucris pulsabat in gentibus vt aduersus eum hominũ odia ꝯcitarẽt: et maxie illos quos rome possidebat amicos missionibꝰ magnoꝝ munerũ sibi beniuolos ꝯpabat. Ante oẽs aũt saturninũ qui tunc curã syrie gerebat inducere magna spe incitabat: sed etiã saturnini frẽm ꝓmereri festinabat. Ad hec sororẽ regis viro inter p̃mos apud herodẽ ꝯiũctã: suo modo vtens: ad se volebat attrahere. Erat quippe ad fingẽdas amicitias colloquẽtibꝰ secũ callidꝰ et ad odiũ dissimulãdũ valde credibilis: et ad celãdũ semetipm̃ satis astutissimꝰ. Nõ tñ decipe valebat suã nutricẽ que illũ iam ante abũde cognouerat: et ab eo falli nõ poterat. Siquidẽ oibꝰ eiꝰ factõibꝰ iam antea fuerat reluctata: ob moꝝ eiꝰ improbitatem: q̃uis eiꝰ filiã hrẽt vxorẽ ꝓuidẽtia matris antipatri: et eiꝰ ipsiꝰ instãtia illã suscipiẽs: q̃ p̃mo fuerat aristoboli sociata cõnubio. Nam alterã calleas filiꝰ viri eiꝰ hẽbat vxorẽ: sed nullũ hoc ei tutamẽ erat: quo minꝰ eiꝰ intelligeret iniquitas: sicut nec p̃us cognatio quicq̃z obstiterat: quo minꝰ odibilis hret. Interea salome festinãtẽ sylleo arabo ꝯiũgi corpali libidine cõcitatã: herodes ꝯpellit cũ alexa inire cõnubiũ: cooperante quoq̃z illi iulia: et ꝑsuadẽte salome: ne illius rẽnueret nuptias: ne inimicitie inter eos maturiꝰ orirent. Jurabat quippe herodes: nunq̃ si circa salome beniuolũ fore: nisi ꝯiugiũ alexe suscipet: et obediret iulie vtpote cesaris ꝯiugi: ad hec etiã vtilia suadẽti.

Interim filiã archelai regis herodes ad suũ destinat patrẽ: q̃ fuerat alexandro iugata: dotẽ etiã restituẽs: ut nullũ inter eos certamẽ oriret. Capl'm.ij.

Ipse aũt enutriebat filiorum filios diligenter admodũ. Erant eni alexãdro quidẽ ex glafira virilis sexus duo: aristobolo aũt ex berenice salome filia masculi tres: puelle due: et sepius amicis presentib⁹ corã se herodes eos cõstituẽs: filiorũ quoqʒ fortunã causamq̃ʒ deplorans: orabat: ne tale quicq̃ʒ filiorũ filijs accidisset: sʒ et cũ virtute crescentib⁹ vicissitudinẽ illi nutricationis et educationes exolnerẽt. Desponsabat aũt eis maturo iam tempore decurrente: maiori natu quidẽ alexandri filiorũ filiã ferore: aristoboli vo filio filiã antipatri: filiã vo aristoboli denominat antipatri filio alteram vo ex filiab⁹ aristoboli herodi filio suo: fuerat aũt is regi natus ex filia pontificis. Patern⁹ quippe mos erat: ut simul plures haberem⁹ vxores. Agebat autẽ filiorũ desponsationẽ rex miram infantulorũ parentibus orbatorũ: ad beniuolentiam eorũ p societatem coniugalem antipatrũ prouocare desiderans. Antipater aũt non cessabat circa infantulos ea voluntate versari: qua circa fratres quoqʒ fuerat agitatus. Incitabat autem eum studium patris quod circa infantulos gerebat: sperans eos maiores ac meliores suis fratribus fore: presertim cũ in virilem etatem prorumperẽt: archelao etiam auxilium nepotibus prebituro: viro in regni culmine constituto: et ferora in murum vnam ex eis suscepturo filiam: tetrarches enim erat iste. Excitabat autẽ eum vniuersa quoqʒ multitudo: que circa infantulos quidem misericordi mente mouebat: aduersus eum odium autem in omnibus gerebat: propter quod claruerat tãte in fratres iniquitatis astructor. Machinabatur quoqʒ dissoluere que patri placuerãt aduersum sibi reputans: si tanta contra se talium adunaret potentia. Et differebat quidem herodes sequi postulationes antipatri ut ipse quidem aristoboli filiam in cõnubio susciperet: ferore vero filius fratris eius alexandri filiam. Et sponsiones quidem nuptiarum huiusmodi gerebantur: regem tamen inuito. Herodi vero ea tempestate vxores erant nouem: antipatri mater: et filia pontificis: ex qua etiaʒ omonim⁹ illi filius fuerat procreatus. Erat autem ei etiam fratris filia coniuncta: et cum ea neptis altera: ex his quidem proles nulla germinauerat. Erat etiam in vxoribus ex gente samareorũ vna: ex qua filij extiterant antipas et archelaus: et filia olimpias nomine: et hanc quidẽ postea iosippus suscepit vxorẽ: qui regis fuerat fratruelis. Archelaus autẽ et antipas rome apud quendã familiarem educabat. Coniuncta illi erat etiã cleopatra sed hierosolymites: et filij ex ea fuerant nati: herodes et philippus qui etiam rome educabantur. Erat in vxoribus etiã pallas: que faselũ ei peperat filiũ. Sup has quoqʒ fedra: et helpis erant vxores ex quib⁹ due filie fuerãt procreate: examana noie: ac salome. Filie aũt maiores natu: ex vna matre procreate cũ alexandro quarũ intuebat ferora nuptias: cõiuncte erãt vna qdẽ antipatri sororis filio: altera vo faselo: et iste quoqʒ fratris herodis fuerat filius: et hoc quidem ex dispositiõe factũ erat herodis. Tunc autem volens aduersus traconitas munitus existere: cogitauit vicum iudeis edificare non distantem magnitudine ciuitatis: ut p hoc inaccessibiles hostibus faceret limites sue prouincie. Et cognoscens virum quendam iudeũ ex babilonia: cum equitibus quingentis et sagittarijs plurimis: cognatorum etiam multitudinem vsqʒ ad centum ferme numerum virorũ eufraten fluuiũ transmeasse: et in antiochia in loco qui dicit dafne syrie conuersari cũ saturnino qui tunc ibidẽ ipator militie cõsistebat: illũ ei locũ ad habitandũ benigna largitate cui balatha nomen erat cedere pmisit. Euocabat ergo eum cum tota multitudine omniũ qui eũ fuerant cõsecuti: spondens daturũ se terrã in regione que dicit batanea. Destinauerat eni eum intra traconitidẽ cõstituẽdũ volens ei⁹ habitatiõnẽ obstaculum cõtra hostes habere. Promittebat itaqʒ illam regionẽ sine tributis esse daturũ: et liberos fore que moris

erat illi⁹ regionis habitatorib⁹ exhibere: imuneq; eis terrã ꝛ nullis illatõib⁹ obnoxiã ꝑbiturũ. His ꝑsuasus babyloni⁹ venit: ꝛ suscipiẽs regionẽ: oppida: ꝛ municipia plura cõstruxit. Et vicum bathyra nomie cõstituẽs: obstaculũ erat ꝛ oppositũ qdã al's oppositio quedã ille vir aduersus thraconitas iudeis de babylonia ad hierosolymã ꝑ sacrificiorũ tpa veniẽtib⁹: ne quis eoꝝ latrocinijs thraconitarũ isidijsq; lederet ꝛ aduentabãt ad eum plurimi: maximeq; illi vndiq; ɔcurrebãt: a quib⁹ patern⁹ mos iudeoꝝ ꝛ instituta colebant. Quib⁹ reb⁹ illa regio breui populosa facta est: ꝑpter qđ immunis ab omnib⁹ functõibus ꝑmanebat: viuẽte dũtaxat herode. Ceterũ postq; philipp⁹ fili⁹ eius ꝑncipatũ regni suscepit: modicas paruo tpe illis functiões iposuit: agrippas vero maior ꝛ fili⁹ eius qui omonim⁹ quoq; illi cõstabat eos admodũ grauauere: nõ tamẽ eis de libertate ipsoꝝ cum possent vllã intulere molestiã. Sed romani deinde dominatũ illi⁹ regiõis adepti: libertatis quidẽ eorũ etiam ipsi seruauere, dignitatem impositõibus aũt eos functionũ vsq;quaq; grauauerũt. Et hec quidẽ oportuno tempore diligẽter exequar oratõe ꝑcedẽte. Zamaris aũt babyloni⁹ iter hec vita defungit': qui ad possidendam illam regionẽ ab herode fuerat acquisitus: quiq; cum virtute viuens: filios quoq; optimos reliquerat: iacimum quidẽ: qui fortitudine clarus extabat: is equites babylonios qui sub illo fuerãt continebat: ꝛ beli: quos rex afficiebat abunde muneribus. Sed iacimus in senectute defunctus: philippũ filium dereliquit: ꝛ manu bonũ: ꝛ alijs ꝟtutis artib⁹ vsui supra quẽlibet accõmodũ. Ob hoc fida illi amicitia: ꝛ firmissimus fauor cum agrippa rege ꝑuenerat: militiãq; totã quã rex habebat: iste curabat: ꝛ vbicũq; deducendam res postulabat: eius regimine ducebatur.

Capitulum. III.

Erode autẽ in quibus retuli cõstituto: in antipatrum spectabãt cũcta negocia: ꝑpterea quia vtilis ac ꝑmpt⁹ a rege putabat': ꝛ rex hanc firmitatẽ nõ amiserat potestatis: quam ei pater promptius indulgebat: spe quasi fauoris eius ac fidei. Ad hec erat etiam ad deriuãdam in se audacissim⁹: quõ incognita erat patri ei⁹ nequicia: ꝛ quõ ad fidem faciendã in dicẽdo callebat. Erat etiã cũctis terribilis: nõ tm̃ magnitudine potestatis: q̃tum puersitate morum: ꝛ q̄ erat ad male loquẽdũ ꝑcacissimus. Maxime aũt eum feroras accurabat: vicissimq; curabat'. Nam eum callide valde circũuenerat ãtipater: ꝛ maxime ꝑ mulieres ad occupãdos ei⁹ aios ambigerat. Dedit⁹ quippe fuerat feroras vxori matriq; ei⁹ atq; sorori: licet mulierũ gen⁹ horreret: ob iniuriã filiaꝝ suaꝝ virginũ: verũtñ has patiebat': ab hisq; ducebat': ꝛ nihil ab eo sine illis mulierib⁹ agebat'. Nam hominẽ illũ etiam medicaminibus accurabant: sed et sibimet inuicem cooperari nequaq; mutuo fauore cessabant. Ita enim eas omnimodis antipater induxerat: partim ꝑ semetipm̃: partim etiam ꝑ ꝑꝑam matrem. Nam idem he quatuor mulieres sentiebant: idemq; loquebant'. Ferore tamen circa antipatrum in nonnullis minimis sane rebus sentẽtia habebat'. Erat autem illis in cõtrarium nitens regis sororiam diu cũcta circũinspiciẽs: ꝛ amicitiã eorũ in perniciem herodis cõstrui cernẽs: ꝛ annũciãdo non abstinẽs. Illi autẽ sentiẽtes molestaz esse regi suam adinuicem beniuolentiã: consiliũ inuenit: vt manifesta eorũ amicitia nõ eẽt neq; palam conuentũ facerent: odiũ autẽ ꝛ maliloquia vbi tempus exigeret cõtra semetipsos confingerent: maxime autẽ sub herodis presentia: vt ad eum de semetipsis talia deferrent: secrete vero beniuolentia inter eos firmior certiorq; constaret. Et sic quidem illi gerebant: salome autem nihil ꝑrsus latebat: neq; ꝑmum eoꝝ ꝑpositũ ad huiusmodi negocia festinare neq; tunc: quãdo secretas machinatões ɔstruebãt. Cũcta quippe illorũ mulier indagabat: que amplificãs ꝛ atrociora faciẽs: ad fratrem ꝑprium ꝑferebat secretos eorum conuentus insinuãs ꝛ cõuiuia: ꝛ ɔsultatõnes occulte smotimq; consertas: que ad eius interitum tenderent: nisi maturius proderentur.

Indicabat quoqȝ illos in manifesto quidem aduersarios sibimet quasi constare: ⁊ ⁊ ad lesiones mutuas ficte loqui: finemqȝ festinare: secrete ⁊ ab alterutris remoti beni uolentiā in se cōfirmare maximā ⁊ quotiēs in quibusqȝ negocijs singulis fierēt illud agere qđ amicicia postularet: ⁊ polliceri sibi etiā pugnare cōtra quos opus esset: mō ut illud astu uel fauore mutuo nō sentiret efficere. Illa quidē hec ⁊ huiusmodi inue stigabat oia: ⁊ integra ad fratrē conueniēs cūcta deferebat: sentiētē quidē iā etiā ipsuȝ plurima p semetipsum: sed ad audiēdū aliquid licet excitat⁹ eēt sororis accusationib⁹ retardātē. Erat eni porcio qđā iudeorū hoim de scropolositate ⁊ sbtilitate paterne legis gloriātiū: ⁊ culturā diuinitat⁊ simulātiū: a qb⁹ iducebāť mlieres ille supra memo rate: hi dicebāť pharisei: q possent maxīe regi nō modicū afferre presidiū. Erant eni pcaces ad bellū gerēdū: legionesqȝ inferēdas immaturi⁹ eleuati. Cū igiť cūcta gens iudaica iureiurando iurasset cesaris se propriā fore: ⁊ oib⁹ reg⁊ regionib⁹ fauere: isti viri nō iurauerūt. Erant aūt numero supra sex fere milia: quos rex pecuniario dāno mul tauerat. Qđ damnū vxor p eis ferore cōtulerat. Illi vo beniuolentiā quasi p vicissi tudine referētes: futuroꝝ sibi agnitionē nutu diuinitat⁊ infusā eē predicabant: qa herodi videlicet terminus regni iam esset ex supna maiestate decretus: tam ipsi: qȝ vniuerse cognationi eius: illā aūt regnū possessurā: atqȝ ferorā: vel filios: qui ex eoꝝ semine de scenderēt Et hec quidē regi nunciabāť: nō eni salomē ista fugiebant: ⁊ quō pluri mos regalis aule corrumpere niterenť Rex autē interfecit phariseos: qui causa se ditionis extiterant: ⁊ vagoan eunuchū: ⁊ sibi carum quendā: qui tunc primatuȝ inter eos habebat honestatis dignitate decoratū filiosqȝ eius peremit: oēsqȝ ei cognatione uel familiaritate cōiunctos: quibus ille phariseus psagabat. Magnificabatur apud etiam vagoa situti pater: ⁊ plurimis rebus bene meritus ac pfuturus apud regem fu turū. In manibus enim eis cūcta fore pdicabat: prebente illi ⁊ cōiugij firmitatē: ⁊ fi lioꝝ: veluti proprijs filijs.

Caplm. iiij.

Erodes itaqȝ vltus ex phariseis qui fuere conuicti: cōuentū congregat amico rū ⁊ accusationē ferore cōiugis: iniuriāqȝ virginū ⁊ audaciā illius mulieris ex ponens ⁊ crimen vxoris ad diminutioneȝ dignitatis illius referens ⁊ honoris: ꝙ ei certaminū seditiones aduersus fratrē: ⁊ bellū ex illi⁹ ingenio ac verbis operibusqȝ cō surgerēt: quantū poterat hortabať ut illa inter eos simulatio solueret: quod fore firma bat: si societatē illi⁹ effugeret ppter illa que gesserat. Nihil enim cū fratre ferora gra tie pmanere posse definiebat: si secum illam haberet: que bonū ingeniū circa se fratr⁊ euerteret. Iubebat igiť vxorē abijcere: que inter fratres causa belli cōstaret: ⁊ si ma gni precij consanguinitatē suā duceret: illam cōiugaret: sic enim posset nullomodo ca ritas fraternitatis imminui At ferora licet illo sermone moueret: tamē affirmabat neqȝ aliquid iuris ex germanitatis necessitudine detractuꝝ: neqȝ dilectionē cōiugis abnuere: eligere se potius mori dicebat: qȝ illa muliere priuari: q sibi gratia constaret.

Herodes vo differebat circa fero ram sup hoc iracundiam: qȝuis cuperet sumere pro rebus gestis vltionem. Antipatro tamen interdixit ⁊ matri eius: cum ferora mis cere colloquium: uel cum illis mulierib⁹: que cum illo erant: obseruarentqȝ: si al's ne in vnum aliquatenus conuenirent. Illi vero profitebanť quidem: conueniebāt tamē quando temporis oportunitas prouocabat: ⁊ simul etiam conuiuabantur feroras ⁊ antipater. Ferebatur etiam sermo: ꝙ antipater ferore coniugi misceretur: eo operan te illis ad conuentus faciendos antipatri matre. Suspectum autem patrem ha bens ⁊ timens antipater: ne circa se amplius eius odium processisset: scribit amicis rome: postulans: ut scriberent herodi: quatenus celeriter antipatrum mitteret: si mulqȝ cum eo munera digna: mandaret testamentum etiam in quo post se regeȝ de clararet antipatrū: quō iā defunct⁹ erat herodes: qui ei ex filia pōtificis fuerat pcreat⁹

Quo facto: pergit vna quoqꝫ cum antipatro: ꝛ sylleus arabs: nihil ex his que pcepat cesar peragens: vnde quoqꝫ antipater ante cesarem eius accusator extiterat: pro quibus nicolaus patiebat iniuriam. Accusabat etiam ꝛ ab aretha sylleus: eo ꝙ plures occideret in petra castello benemeritoꝝ hominū preter suam conscientiam: maxime autem fondum virum omni virtute decoratum: iusticiaqꝫ pollentem: sed etiam fabatonem cesaris seruum. Sylleus autem causas habuit ex hisdem criminibus propagatas. Erat quidam corinthus herodis regis vnus custoduꝫ corporis: cui maxie cura plurima committebat. Huic persuadet sylleus pecunias maximas pollicens vt herodem occideret: hoc etiam pmiserat. Quod agnoscens fabbatus sylleo indicāte: statim regi denunciauit. Ille vero corinthum tormentis examinans: fecit omnia depalari. Detinuit autem secum duos arabas: confessioni corinthi credens: ꝛ filarchum: ꝙ syllei fuisset amicus. Qui etiam ipsi: nam eos rex tormentis affecerat: ꝯfessi fuerant: quod eos exhortaret: nuncians corinthuꝫ non agere molliter: ꝛ sicubi opꝰ esset rei: ferro cooperarent ad ppetrandū facinus inter eos complicituꝫ. Ad hec etiā saturninus omnibus ei ab herode denunciatis: rome eos destinat. Feroram vero fortiter in amore coniugis permanentē: discedere ad ppria herodes pcepit. Ille vero gratanter accipiēs: ad suam tetrarchiam non moratus abscessit: plurimū se iureiurando constringens: non prius reuerti: antequā mortem herodis aduerteret. Proinde ab herode morte constricto petitus: vt veniret p aliquibus sibi mandatis si mors contingeret iniungendis: nullo modo psuasus est aduenire: ne iurisiurādi violator existeret Non tamen herodes in his rebus imitat illius exemplum: meliorē circa ferorā voluntatem sue mentis ostendens. Naꝫ paulopost: ipse cepit egritudine laborare. Ad quem herodes non solum non euocatus aduenit: sed etiam mortuum eum recepit: atqꝫ ad hierosolymā detulit: ꝛ iuxta morem exequias ei honorabiliter: magnificeqꝫ celebrauit: ingentēqꝫ luctum super eum supraqꝫ quisqꝫ ratus erat exposuit. Hoc antipatro licet romam nauigasset: malorum tamen extitit aduersitatūqꝫ pncipiuꝫ: ex hinc enim iam cepit fratricidij factio denudari. Narrabo itaqꝫ omnem super hoc hominis rōem: exemplum generi humano in futura tempora pmansurum: ad vtilitateꝫ his qui voluerint virtutis esse cultores. Ca.V.

Ferora igit mortuo: humatoqꝫ celebritate magnifica: duo ex liberis eius: qui ab eo in honore hebebant: ad herodē veniūt postulantes: ne inultaꝫ morē fratris relinqueret: quin potius inquisitōem faceret acerbe mortis ꝛ calamitose repentineqꝫ translationis. Illo autem attonito facto liberoꝝ sermonibus fidelia nanqꝫ narrabāt apud coniugem die pxima anteqꝫ egritudinē incurreret eum cenasse retulerunt: venenum autem in cibo sumpsisse: ex eoqꝫ perisse: quod venenum allatum essꝫ ab arabica muliere: amoris faciendi gratia. Amare se nanqꝫ fingebat: re autem vera ad interitum erat ferore petitum. Sunt quippe ad venena conficienda artificiosissime arabice mulieres. Persuasum enim illi dicebant: vt venenum venundaret: ad loca quippe illa venisse referebant matrem ferore coniugis ꝛ sororem: vnde illud venenū adportātes: cenam illi preparauere: in quo ille veneno sumpto perijt. His verbis primus excitatus: ancillas earum mulierum tormentis examinat: inter quas etiam aliquas liberarum. Et adhuc in occulto remanente negocio: quia nulla earū aliquid depalauerat: nouissime quedam inflictis ei magnis ex tormento doloribus: nihil quidem aliud dixit: nisi deum inuocans: vt talibus supplicijs antipatri matrem traderet imprecata est: que omnium illorum malorum causa consisteret. Hec ad instigandum ačs instandum herodem magis magisqꝫ coegerunt: vt cuncta mulierum illarum secreta tormentis erueret. Tunc omnia palam facta sunt: et conuiuia: et conuentus secreto facti sepissime: sed etiam sermocinationes: que ad ipsos et ad filium solum

uerant facte: uel illa que ab eo ad mulieres ferore deferebantur. Erant aũt munera ſcentum talentorũ: ut ſecreto ferore pſuaderent: quicquid antipater imperaret. Prodebatur etiam odium quo in patrẽ concitarentur: ꝛ lamentationes: quas ad matrem propriã frequẽtabat: quod tam prolixe pater aduiueret: ſibi iã imminere ſeniũ: ut etiã ei ſi regnũ veniret: nõ liceret iocunde iam viuere p etatis grauitudinẽ atqꝫ moleſtiam: ad hec etiã multos ſibi fratres in regno illo coaleſcere: ꝛ fratrũ plures filios: ex qbus oib⁹ minus ſpem ſuã tutã haberet. His etiam addebat dixiſſe ꝙ p idem iã tempus fratri potius in regno ſuo licentiã habere cõcederet: crudelitatẽ quoqꝫ plurimã regis accuſare: ꝛ filioꝝ cedes: ſe quoqꝫ timere: ne vſqꝫ ad ipſum hoc malũ ptingeret. Arcẽ quoqꝫ romã pergendi cõſiliũqꝫ narrabat: ferorã quoqꝫ ad ſuam tetrarchã ex ei⁹ diſceſſiſſe ſententia. Quib⁹ herodes auditis: cognoſcebat ferozis ſue ſermones quos ad ſe ſepe detulerat. Incitabat aũt rex ſup antipatri nequicia: iuſſitqꝫ matrẽ ei⁹ ornamenta ſua cũcta cõtradere: que multorũ pcio conſtarent talentorũ. Que poſtqꝫ abſtulit: reiecit eã: ꝛ in amiciciã mulierum ferore pro damnatione dicauit. Amplius autem aduerſus filiũ iracundiam regis incendebat vir ſamarites antipater nomine qui filio regis antipatro curator extabat. Nam cum alia quidẽ ei in tormentis apperuiſſet: illud quoqꝫ pdiderat: quõ venenũ mortiferũ cõfecerat: dederatqꝫ ferore: iubẽs: ut poſt ei⁹ abſceſſum cũ iã ſpaciũ aliquanti temporis cucurriſſet: vbi ratio puocaret: patri protinus ppinaret: ꝛ dicebat attuliſſe illud venenũ ex egypto antifalum vnũ ex amicis antipatri: tranſmiſſum aũt ferore p theudionẽ fratrẽ matris antipatri: ꝛ hoc modo ad vxorẽ ferore deueniſſe: dante marito ad cuſtodiendũ. Quod illa quoqꝫ fatebat rege ſcrutante negociũ: ꝛ pcurrens tanqꝫ venenũ allatura: miſit ſe de tecto deorſum: non tñ interijt: quõ cadens in pedes: terra ſuſcepta ſit: ac deinde poſtqꝫ recreauit animã: pmittit ei herodes ſalutẽ: eiuſqꝫ domeſticis dũmodo ab ea nequaqꝫ occultaret veritas neqꝫ ſe illi malũ pro ingratitudine redditurũ iurabat: ſi cuncta cũ veritate proderet: ul' modum quo geſta conſtarent. Ad hec illa dicebat iſta ab alijs enunciata: firmabatqꝫ allatũ eſſe venenum ex egypto ab antifalo: medicũ quippe eſſe fratrem eius aiebat: a quo prouiſum fuerat: p theudionẽ aũt viro ſuo tranſmiſſum: ſe vo cuſtodire illud a ferora ſuſceptũ: aduerſum ipſum ſane ab antipatro preparatum. Cum igitur ferozas egritudine inquit teneret: ꝛ eum aduentu tuo cõſolationeqꝫ curares: videns circa ſe beniuolentiã tuã condidit mente deiecta: ꝛ me conuocans: o mulier inquit induxit me antipater aduerſus patrem ſuum fratrẽ meum: conſilia iniqua cõſtituens. Nam venenũ in eius perniciẽ nundinatus eſt. Nũc itaqꝫ quomodo frater erga me nec ante iniquũ aliquid geſſit: ꝛ nunc propoſitum bone voluntatis oſtendit: me autem nõ poſt multũ de hac luce ſentio receſſurum: age: ne cum conſcientia fratricidij ad noſtros progenitores abierim: illud venenum adportans: epiſtolãqꝫ antipatri: me vidente combure. Ego autẽ plurimum eius igni contradens: aliquantulum reſeruaui: ut ferora defuncto: ſi me o rex male fortaſſis attenderes: illo vſa ſeculi huius neceſſitates effugerẽ. Hec dicens: ꝛ venenũ ꝛ pixidam in mediũ protulit. Sed ꝛ frater antifali ꝛ mater eius eadẽ fatebantur: tormentoꝝ vehementia cõpulſi: ꝛ pixidam illam quoqꝫ nihilo minus agnoſcebant. Accuſabatur quoqꝫ filia pontificis: vxor regis: tanqꝫ omnium conſcia fuiſſet: ſed ea celare maluerit. Ob q̃ illam herodes emiſit: filium autem ei⁹ ex teſtamento deleuit in ceteris permanente: ſed etiam ſocerum pontificatu priuauit ſymonẽ boeti: ſubſtituit vo mathiam theophili hieroſolymitẽ genere. Dũ ea gerũt bathillus quoqꝫ libertus antipatri venit ex roma ꝛ tormentis examinat⁹ inuenit venenũ aliud attuliſſe qd matri antipatri daret: ab illa ferore tradẽdũ: ut ſi primũ venenũ min⁹ fortaſſe regẽ pemiſſet: ꝛ hoc maturi⁹ vteret. Apportabat etiã lrãs ab amicis herodis rome ꝯſtitut ꝯſilio antipri ꝛ dictatiõe ꝯpoſitas accuſationẽ hñtes archelai atqꝫ

philippi: q quasi de patre quereret pro nece aristoboli & alexandri: semetipsos quoq herodi misereri nũciabãt: & euocabant quidez a patre: veluti non ob alias res: nisi vt etiam ipsos extingueret. Hec quippe magnorũ munerũ amici gerebãt opitulãtes antipatro. Scripsit etiam antipater pater de fratribus: culparũ genera magna cõfingẽs omni modo eos adiudicãs: etatẽ eorum ausam asscribẽs: qua impelli possent neqciã sui patrare ppositi. Ipse vero certamini quod cum sylleo gerebat: magno studio fuit intẽtus: & accusatõi pmorum virorum rome constitutorũ se totum dederat. Monilia quoq preciosa ducẽtis talentis empta parauerat. Miret fortasse aliquis: quoniã tãtis aduersus eum in iudea motis turbinibus ferme. vij. mensium tempore decurrẽte nihil illi fuerit nũciatum. Causa vero huius rei erat obseruatio viarum atq custodia & odiũ hominũ quo circa eum execratõe tenebãt. Nullus eteni erat: qui pnus esset ppo piculo illius tutamẽ salutẽq cõquirere. Cap. VI.

Erodes sane antipatro scribẽte q cũcta que oporterent peragens: maturius adueniret: celans suam indignatõem: rescribit iubens: ne vlla desidia ppediretur ne quid in eius absentia ipe forte pateret. Et simul quoq de matre ipius minimũ qddam expostulanda causat: pmittens tamẽ ei se recõciliatũ iri: cum ipe ptinus adueniret: & in omnibus erga eum dilectõem sue mẽtis apiebat: formidãs: ne forte qcq suspicans differret ineũde vie negociũ: atq rome demorãs: aliquas sibi difficultates pararet: & in regno romano rumoris alicuius fieret admister. Has itaq in cilicia lrãs accepit: alrs autẽ tarento: in quarũ textu ferore declarabat casus. Quibus lectis: egre satis tulit & aspere: nõ pter ferore gratiã: sed q patris interitu: vt pmiserat: nõ peracto defecerat. Circa celenderũ autẽ celicie veniẽs: cepit de causa nauigatiõis ambigere: vtrum deberet domũ sicut instituerat tendere: abiectõe matris adductus in dubium. Tunc ex amicis ps suadebat expectare: donec agnosceret: que domi mota gestaq fuissent. Alij vero hortabant: ne nauigatõem domi differret: solutũrũ eim suo aduẽtu omẽs causas aduersitatis aiebãt: nam neq tunc aliũde illos fluctus euenisse: nisi q eius absentia facultatẽ accusatoribus virtutẽq pbuisset. His psuasis ptinus nauigauit: et exceptus est portu nomie sebasta: quem herodes magnis opibus cstructum: sebastam ad honorẽ cesaris appellauit. In aptis autẽ iam malis erat antipr: nullo ad eum cominus accedẽte: nullo colloquẽte: sicuti cum fuisset egressus votis eũ ac secũdis pcibus psequebant: nũc ecõtra aduersis eum maledictis non phibebant excipe. Clerebant enim cũcti: q penam esset fratribus p sua impietate solutus. Ea tempestate contigerat forte varum quintiliuz in hierosolymis agere: qui successor saturnini ad syrie regionẽ fuerat destinatus. Venerat quippe consultatũ herodi: ab eodẽ postulatus: p causis in quarũ dispõibus hesitabat. Quibus vna cõsessuz hñtibus: venit antipater: cũctis illi rebus incognitis. Quiq cum ingressus esset aulam regiã: indutus purpura ipm quidem ianitores excipiũt: amicos aũt qui circa illum erant: aulam accedere phibebant. Cepit itaq pturbari: in que mala deuenerit manifesto cognoscẽs. Deniq pater salutatum accedentẽ repulit: fratricidij simul accusans: & cõsilia obiectans sup suimetipius interitũ: quorũ omniũ auditorẽ ac iudicẽ in crastinũ varũ fore confirmat. Et ille quidẽ tanto malo audito pariter atq imminẽte: ipa magnitudine fatigatus abscessit. Cui mater & vxor accurrũt: que residue fuerãt de filiabus antigoni: qui añ herodẽ in iudea regnauerat: ex quibus vniuersa cognoscẽs: cepit se certamini iudicioq pparare. Sed die postera consessum faciunt varus sil atq rex: amici etiam vtrorũq conuocant. Aderant quoq regis cõsanguinei: & salome soror: & sig nũciaturi forent: que pdiderãt examinatõe tormẽtorũ: serui deniq antipatri ex materno illi iure cõuenientes: qui ante fuerant cphensi: eplam deferẽtes antipatro: q fuerat i hac pscripta sniam: ne ad patriã repedaret: q cũcta videlicet ad pris noticiã reuelata puenissent:

solūq; illi suffugium remansisse: uel apud cesarem: ⁊ sub patris potestate nō cadere.
Antipatro vō patris genibus ꝓuoluto: atq; deprecanti: ne iudiciū de illo reb⁹ icognitis ꝓmereť quin poti⁹ facultate sibi auditoris contributa purgatū iri se apud prēm posse firmabat: quē iubens herodes in mediū ꝓduci: ipse lamentari primit⁹ cepit: ꝙ tales illi filios habere cōtigisset: ꝑ quos ei fortune tales exurgerent aut inde tantā diuinitatis indignationē cōparauerat: ut sua senectus in antipatri nequicias incidisset.
Memorabat etiā enutritōes ⁊ educatōes: q̄s filijs studiose ꝑbuerat: opū quoq; ⁊ facultatū affluentiā: in quibuscūq; temporib⁹ ipsi cuperent: sꝑ illis ꝓtinus adiacere: ⁊ ꝙ nullū esset impedimētū quo eoꝝ cōsilio periculū mortis incideret: dum illi regnū impie rapere festinarent: anteq; ipse legi nature ɔcideret. Unde se valde mirari dicebat antipatrū: quoꝝ spe subleuat⁹ auderet sine vlla refrenatione ad talia tantaq; ꝓrumpere quādoquidē eū regni successorē etiā scribēdo declarasset: sz etiā vite sue tēpore in nullo minor existeret: nō claritudine dignitatis nō virtute potentie: quinquaginta deniq; illū talenta ex reditib⁹ sumere: ad hec trecēta talenta romā eunti dona dedisse. Increpabat etiā illū de fratrib⁹: ꝙ si velut malignos accusauerit: cur eoꝝ imitator extitisset: si vō innocentes fuissent: inique aduersus cōsanguineos crimina cōfecisset: nam illa oīa que de illis nūciata fuissent: a nullo alio nisi ab illo semetipsuz ꝓtinus aduertisse: cōsilioq; ei⁹ gessisse cūcta: que aduersus illos fuerint gesta: quos nunc prorsus absolueret: isto illis in paricidij facinore succedente. Hec simul dicens ꝓfundebat ⁊ lachrymas: que illū interclusa voce loqui ampli⁹ nō sinebant. Uerū nicolaus damascenus: regis amicus: ⁊ in omnib⁹ cū eo vna semꝑ versat⁹: ⁊ modū quo res geste fuerint assecut⁹: rogabať a rege: ut ipse residua loquereť: quecūq; ad demōstratōnē cause redargutionēq; ꝑf cerent. Sed antipater ecōtra cōuersus ad patrē: semetipsū excusare nitebať. Enumerabat itaq; cūcta sue circa illū benignitatis exēpla: honoresq; sibi a patre cōcessos: quos minime ꝑcepisset: nisi virtute dign⁹ ⁊ officijs erga illū meritū habereť: eninuero ꝓuidisse se semꝑ q̄ vsui necessaria forent: cōsiliūq; semꝑ circūspectis rationib⁹ antecepisse: ac si quando ad rem explanandā manu opus esset: suo labore negocia cūcta ꝑegisse: neq; credibile cōstaret: ut qui sepi⁹ ex alioꝝ insidijs patrē strenue liberaret: nūc ipsum insidiatorē patris effici: ut deleret oīa sue virtutis vetera monimenta molimine repētini facinoris: ꝑsertim: cū successor iam regni fuissz ostēsus ⁊ simul etiā bono rerū: honorūq; potireť: que vsq; ad ꝑsens tempus eū habere constaret: neq; illud esse verisimile prorsus aiebat: ut qui cūctaꝝ reꝝ dimidiū sine sui periculo: ⁊ cū virtutis honestate teneret: velle totū cū crimine atq; periculis appetere: incertus vtrūne valeret affectū sue cupidinis obtinere: ꝑsertim cū ꝓ tali causa suos fratres vidisset extinctos quoꝝ facinoris ⁊ nūciatorē ⁊ accusatorē ipsum esse cōstareť: ꝙ nisi ab ipso ꝓdereť occultū ꝓculdubio ꝑmaneret: quoꝝ etiā postmodū ꝙ esset malignitas eoꝝ circa patrē ad fidē perducta punitor extaret. Et ibi quidem hec sua dicebat esse monimēta: quib⁹ conuersationē suā cum magna beniuolentia circa patrem agitasse probaretur: Rome vero que gesserit: testem cesarem conuocabat: quē iuxta ac deum fallere nemo posset: quorum fidem facere literas ab eodem cesare destinatas: quibus literis haut recte esse fortiores aut fideliores reputare accusationes hominū volentium inter eos turbas ⁊ iurgia concitare: quas accusationes a suis inimicis confictas aiebat: quas se reuerso vltra iam habere non possent. Causabatur etiaz de tormentis: ꝙ eorum violentia factum esset ut falsa dicerentur: doloris quippe ac necessitatis eam esse naturam: ut doceat eos qui subiecti sunt illa loqui que viderint grata dominantibus quorum se potestate tormentis adigi sentiunt. His dictis: immutatio est totius facta consessus. Satis etenim miserabantur antipatrum profusione lachrymarū: ⁊ vult⁹ hūilitate miserabile: ita ut etiā inimicis lamētabilis appareret.

Nam flectebat quoqȝ herodis anim⁹ inclinat⁹: licet conaret suā mētem alijs nō esse manifestā. Nicola⁹ aūt exorsus ab illis vbis quib⁹ rex pncipiū fecerat: cām amplificare cepit: ⁊ cūcta que vel tormētis eruta: vel testib⁹ erāt relata pferēs ɔgregabat vndiqȝ criminis pbamēta: maxie vo vtutē regis ⁊ clemētiā lōga narratōe pferebat: qlr nutritōes ⁊ edificatōes in studijs doctrinaꝝ filijs suis impēderat: quaꝝ rerū labor in nullo ei pfuisset ac ɔmodo in alias ab alijs calamitatib⁹ irruērit: qȝqȝ se nō imitari diceret ppam filioꝝ incōsideratiōem: q ⁊ adhuc fuissent adolescētuli: ⁊ decepti facile a prauis suasorib⁹ corrupti: in trāsuersum declinassent: natureqȝ iura reliquissent: vt immaturi⁹ qȝ oporteret regnādi cupidine repirent: antipater vo furiā admodū se psus expauescere: nō modo pter pma bñficia: in quib⁹ eū affatim fuerat munerat⁹ que cū essent tam magna: multaqȝ: eius tñ animū lenē reddere nō quiuerūt more venenatorū repētiū: licet illa repētia quālibet sint aspsa: bñficijs aliquaten⁹ leniunt. Nō soluȝ ergo in hoc expauescere se dicebat prauitatē antipatri: verūetiā q fortune iam fratruȝ pro exēplo pcederēt: quo min⁹ imitator eoꝝ exñs: impetū suū a crudelitate retineret: qȝqȝ inquiēs o antipater qui temeritatis fratrū nūciator extitisti: ⁊ documētoꝝ scrutator: ⁊ punitor redargutorū: cur nō repulisti animo que in illis te pdēte culpamus: sed potius ad imitandū flagiciū illorum insania ⁊ libidine raptus es. Unde claret: q nec illa a te p tutamine gesta sunt patris: sed pro fratrum infeliciū interitu festinata: vt illorum odium ostentando: amator quasi patris crederis: quatinus possis ad eius insidias iter facilius adipisci: potestatē a patre pcipiens: quod etiam ipsis opibus approbatur. Ambiebas enim: vt fratres interimerent: de nequicia redargui: vt aūt conscieis proderent: minime curasti. Unde certum est: te quoqȝ cum illis aduersus patreȝ insidias construxisse: accusatōem illis ppando: vt si forte ad effectuȝ venissent: tibi lucrum patricidij puenisset: vt ex duobus pcertaminibus tu fructus pcipes gaudiorū: tuis moribus competētes. Et circa fratres quidem qualis extiteris manifestus es: nam super eorum morte velut de rebus gloriabare magnificis. Quod quidē esset dignum ita te sape: si tu non deterior extitisses. Sed te occulto aduersario patris extāte: claret: quia illos non veluti patris insidiatores habebas exosos: nam haut ita exorbitares similem nequiciā cupiēs ppetrare: sed timens: ne regni fierēt successores: quos tibi videbas iustius posse pponi: patrem super fratres extinguere festinabas: ne celeriter tua aduersus fratres factio pderet: ⁊ pro quibus tu merebaris penas luere ab infelici patre suppliciū sumere conabaris: ac parricidiū non commune cogitasti: sed quale vix a quoquā nunc in vita hominū vel videri potuit: vel audiri. Non solū eniȝ filius patri insidias preparabas: verum diligēti quoqȝ ⁊ beneficia multa prestanti. Socius quippe regni constabas: successor in nomine: in dispōibus pticeps: in fruendo communis. Nam ⁊ successor ante iam denūciatus: ⁊ iocunditatē ac fructuȝ regni iam ante capere in nullo phibitus: ad spem etiam futuri gerēdam ex sentētia es pris ac litteris cōmunitus. Sed tu non ex herodis clemētia rerum iudex eras: sed tua voluntate ac nequicia opera paterna pensabas: volens patri in omnibus tibi obedienti etiam partem quam possedisset abripere: ⁊ confingebas verbis velle saluare eū: quē rebus ipis ⁊ operibus interimere nitebaris. Et non solum tu malignus extabas: verumetiam matrem prauis tuis replebas inuentōnibus: fratrūqȝ volūtatē aduersam: sediciosamqȝ reddebas: qui etiam patrem bestiam appellare ausus es: cum habeas ipe mētem omni serpēte peiorem. Siquidē illorū aduersus patrē venena colligebas Et quem patrem: qui te tantis bñficijs muneratus est. Ecōtra eum auxilia diuersa postulabas: ⁊ artibus varijs p viros atqȝ mulieres vtebaris: quatenus interimeres hominem senio ⁊ etate confectum: quasi ad nocendum non sufficeret sola tue mētis iniquitas. Et nūc venisti post tormenta liberorum atqȝ seruorū: que pter te viris ac

mulieribꝰ ꝯstant inflicta: ⁊ cōtra denūciationes cōiuratoꝝ tuoꝝ inficiatū ire festinas. Et nō solū patrē hominibꝰ auferre conatus es: sed etiā leges: virtutēqꝫ vari: ⁊ ipsius iuris naturā: ipsāqꝫ conaris interimere veritatē. Itane confidis in tua impudētia: ut etiā tormentis temetipsuꝫ subiici velis: cū causeris de tormentis eoꝝ qui examinati sunt: ut illi quidē qui ea dixerūt que ad liberationē tui patris attineant veritatē minime tenuisse videant᷑: tormenta vō que tibi fuerint adhibita velis indagasse veritatē. Nōne saluas o vare: nōne liberas regē: factionē a suo sanguine sustinentē. Per maiestatē imperii romani: ꝑ virtutē tuā obtestamur: ut hanc atrocissimā bestiā: que ꝑ ꝑditiōne alīs proditiōe fratrū pater se beniuolū esse simulabat: quatenꝰ posset solitariū ⁊ oī consanguinitate desertū de regno ꝓpellere: adiudices: atqꝫ cōdemnes. Non ꝓuincias hunc sceleratū ducendū ad necem. Scias quō patricidiū cōmunis iniuria est: ⁊ nature ipsiꝰ: ⁊ totiꝰ vite hominū: neqꝫ minus facinorosus reputandus est qui cogitauerit: tametsi eū effectū nō cōtigerit adipisci. Naturā ipsaꝫ iniuriat: qui talibꝰ supplicia nō importat. Addebat etiā illa q̄ mater antipatri ad aliquos muliebri locuta est: ariolationes quoqꝫ ac diuinatiōes sup rege factas: ⁊ sacrificia memorabat. Dicebat item ⁊ qcqd antipater cū ferore mulieribꝰ lasciuire dicebat᷑: cōmessatōes quoqꝫ sordidas amoresqꝫ narrabat. Deniqꝫ examinatiōes tormētoꝝ: ⁊ testificatiōes plurimas inferebat: que sane plurime cōstabant. Nā alias quidē ante pauerat: alias ex repētinis nūciis simitates accepat: ex quibꝰ pora magis firmabāt᷑. Plurimi quippe hoies: q̄ antea timore antipatri silētio ꝑtereunda mandabant: cernētes eū accusatiōibꝰ primis adhibitē: ⁊ aduersa fortuna inimicis eiꝰ apte ꝓmptēqꝫ cōtraditū: quia odio ineffabili aduersus eū nitebant᷑: oīa tunc ꝓdebāt. Incitabāt᷑ quoqꝫ ad accusandū nō solū honore factorū eiꝰ: ⁊ magnitudine scelerū eiꝰ q̄ uel patrauerat: uel patratū ire presumpserat: sed etiā improbitate quā circa patrē ⁊ fratres exercuerat parricidiis: ⁊ ꝙ sp eum senserāt neqꝫ odiū merito: neqꝫ amorē benignitate: circa quēpiā habuisse: sꝫ sue tamē cōmoditatis intuitu. Quoꝝ oīm illud eū ampliꝰ adgrauabat: ꝙ nulli extiterāt: q res ex equo bonoqꝫ iudicabāt: ꝙ eoꝝ animꝰ odio amiciciaqꝫ iure careret. Dicebāt ergo se olim ista sensisse: ꝓhibitosqꝫ sp annūciādo: libertate vō data in mediū cūcta deferre. A quibꝰ ꝓferebant᷑ multiformia ꝓbamēta neq̄q̄ꝫ accusari de falsitate valentia: q̄d neqꝫ benignitate circa herodē: neqꝫ timore piculosio tacerēt: sꝫ solo rerū indicio iniqtatē antipatri ꝓferebant: dicentes: ꝙ non in suis actibꝰ antipater vtilitatē herodis ⁊ munimē attenderet: sꝫ sola nequicia ad illa facinora fuerit cōcitatꝰ: ꝓpter qd oī pena dignū esse loquebant᷑. Multa etiā a plurimis sine vlla interrogatiōe dicebant᷑: ita ut antipater quāquā in omnibꝰ rebꝰ impudēs: ⁊ ad metuēdū ꝓmptissimꝰ atqꝫ callidissimꝰ esset: tū tunc tanta cōfusiōe fuit oppressus: ut neqꝫ negare: neqꝫ cōtradicere valuisset. Nicolao igit᷑ finē dicendi redarguēdiqꝫ faciēte: varus iubebat antipatruꝫ: ut se de tantis criminibꝰ expurgaret: si aliq̄s astructiōes haberet: quibꝰ obnoxiꝰ illoꝝ que importata erant nō esse monstraret᷑: nā ipse quoqꝫ optare se patre certo nosse dicebat: ut in nullo cōtra se cogitasse fieret manifestꝰ. Ille vō in faciē ꝓuolutus: deo rē oībusqꝫ cōmendabat: qui sibi testificarent᷑: nihil se improbū cogitasse: atqꝫ signum a deo fieri postulabat: insidiatorē se patris penitꝰ nō fuisse. Solēt quippe vniuersi qbꝰ iusticia deest: qū facinorū aliquoꝝ ꝑpetratores existunt dicere: sibi liberū arbitriū ex diuinitate cōcessuꝫ: qū vō in picula ceciderint: iustū recipiētes iudiciū: ꝑ inuocatiōnē eiꝰ oīa testimonia conant᷑ auertere: qd etiā antipatro contingebat. Cum tanta nāqꝫ velut absente diuinitate ante gesserit: tunc autem iusto eum dei iudicio vndiqꝫ concludente: defectu purgationum ad dei iudicium absolutionem accusationum criminumqꝫ ferebat: potentie diuine causam tribuens: ut eius testimonio in medio veniret: quanta pro patre gesserit: quantaqꝫ periculosa pro eius salute presumpserit.

Uarus aūt cum sepius interrogaret antipatrū: ꝛ nihil ampli⁹ille q̄3 dei pferret inuocationem: videns in infinitū rem pergere: iussit venenū in mediū pferri: vt expiret: q̄nā esset vis eius. Et adductus quidā eoꝝ qui fuerāt morte damnati: bibit iubente varo: confestimq3 moritur. Tunc exurgens: abibat e consessu: ꝛ die postera in antiochiam prexit: vbi freq̄ns illi fuerat conuersatio: eo ꝙ sirorū regnum ibi fuerat constitutum. Capitulum. VII.

Herodes autē continuo in vinculis filium obstringi iussit. Incerte autē erant plurimis cōfabulatiōes vari que ad regē habebant. Dicebāt nōnulli: ꝙ ex ei⁹ snia fecerit: quecūq3 de antipatro gesta sunt. Ligans ergo eum: destinauit romā ad cesarē litteras: omne declarātes negotium: sed etiā qui pn̄ti relatiōe cesarē docerēt nequicias antipatri. Dephendit aūt in his diebus etiā epistola ab antifalo ad antipatꝝ scripta. In egypto aūt erat iste. Que soluta a rege: talia declarabat. Misi tibi epistolam ab acmes: nō parcens anime mee. Scis enim: quomodo periclitabor a duobus domesticis: si hoc fuerit agnitum. Tibi aūt psperitas ad gerēdā cām pueniat. Et epistola quidem talia loquebat. Rex aūt q̄rebat alteram epistolā: que tū inueniri nō poterat. Nā ꝛ seruus antifali: qui lectā adportauerat epl'am aliā se suscepisse denegabat. Cum aūt hesitaret rex: vnus amicoꝝ herodis inspiciēs interiorē tunicā serui: nā3 duabus erat indutus: arbitratus est in interiori tunica litteras obcelari: ꝛ erat ita.
Inuenitur ergo epl'a: in qua erāt scripta hec. Acmes antipatro. Scripsi patri tuo qualem voluisti p̄sus epistolam: ꝛ rescriptū faciēs epl'e que ad meā dominā veluti a salome directa est destinaui. Quā cum legerit: certo scio puniturū salomē: tanquā insidiatricem. Erat autem epistola tanquā salome ad dominā suā ab antipatro dictata: sub salome noīe: quantum ad snias ptinebat: stilo aūt acmes ꝯposita: in qua cōtinebant ista. Acmes regi herodi. Ego studiū habēs: ne te quicquā lateat que aduersum te gerunt: inueniens epl'am salome ad meā dominā contra te cōscripta3: cum periculo quidē meo: sed cū tua tū vtilitate cōscripsi: tibiq3 direxi. Hāc aūt illa cōscripsit: volēs sylleo cōiungi. Scidi igitur hanc epistolā: ne fortassis ego de mea vita periclitarer
Ad ipsum aūt antipatrū epistola scripta erat: ꝙ eius iussiōib⁹ ministerium gesserit: vt ad herodē scriberet: eo ꝙ quasi salome insidias illi pparare festinaret. Sed etiā rescriptū eius epl'e que quasi ad suā dominā fuerat a salome destinata direxerat. Erat aūt acmes iudea quidem genere: in seruitio aūt erat iulie cesaris coniugis: ꝛ hec gerebat amicicia quam cum antipatro iunxerat: compata ab eodē antipatro magnis pecuniarum muneribus: vt eius aduersus patrē ꝛ nutrice3 suffragaret insidijs. Herodes aūt stupefactus magnitudine nequitiarum antipatri: impellebat quide3: vt confestim eum pimeret velut pcellā magnarū turbinēq3 causarū ꝛ nō solum ipm: sed etiā sororē insidiātem domūq3 cesaris sua iniquitate corrūpentē. Accedebat aūt etiā salome: crebro pectus pcutiēs: ꝛ se interfici postulās: siquid forsitan tale in ea probaret. Herodes conuocans filium interrogabat: iubens: vt siquid haberet aperiret: increpabat q3 a patre dicente. Quō inimicus omnino repertus es: age nūc: ꝛ qui tecū ad hec negotia operam dedere: nullomō moreris aperire. Ille aūt in antifalum cūcta referebat nullumq3 alium causam horum extitisse firmabat. Herodes vero ad modū dolēs volebat romā ad cesarē filiū destinare: vt supliciū p suis factiōib⁹ sumeret: sed timēs ne fortassis amicorum suffragio valeret effugere: ipm quidē vinctū sicut ꝛ antea custodiebat. Uerū legatos misit ad accusandū filiū cū litteris: intimādaq3 oia: q̄ acmes illi ad pficiendā factionē fuerat suffragata: exemplaria quoq3 transmisit epistolarū.
Interea legati romam proficiscunt docti: in pn̄tia que loqui vel respōdere debuissent
Capitulū. VIII.

Ed rex morbo pgrauatus: testamētū scribit: iuniori fillo regnū retribuens: odio

qd̄ circa archelaū philippūq3 ex antipatri accusatiōe cōceperat. Cesari vero mille taléta dereliquit: iulie quoq3 cesaris vxori: ꝛ filijs ꝛ amicis: ꝛ libertis cesaris quingenta: filijs etiā suis: filiorūq3 filijs pecunias ꝛ reditus distribuit. Salomē sororē3 magnifice locupletauit: ꝙ eā scilicet erga se beniuolam semꝑ agnouerit: ꝛ nunquā aliqd ex aduerso moliente. Desparans autē3 contra morbū se posse subsistere: nam annum agebat circiter. lxx. exasperat⁹ est: irrationabili furia: ꝛ amaritudine mētis incens⁹: volebat si potis esset: iudeoꝝ cuncta dispdere. Causa vero huius rei erat: ꝙ se contemni putabat: eo ꝙ casum suum iocunde gentē totā existimabat accipere. Sup hec quoq3 quidā popularium hominū seditiōem excitauerant ꝓpter hmōi cām. Erat qdā iudas arifei: ꝛ mathias margalothi: iudeorū eruditissimi: ꝛ supra ceteros legis expositores doctissimi populo etiā amabiles: ꝓpter iuuētutis eruditiōem. Semꝑ ei eos totos consumebāt dies cūcti: quib⁹ inerat studiū: ꝛ cura virtutis. Isti igit audiētes regē morbo pregratum: ꝛ remedij minime receptabilē: oēm excitauere iuuētutē: vt opa quecunq3 a rege ꝑter patriā legē facta fuissent: euertentes ꝓ lege dei gloriosa niterent exercere certamina. Etenim ꝓpter ei⁹ ꝑsumptiōem: ꝛ ꝓpter qd̄ pretor humanū morē fuerat cōuersatus in plures: oīa illi mala cōtigisse firmabāt: egritudinē quoq3 ꝑn̄tem nō ei ob aliud accidisse. Fecerat eni herodes quedā cōtra legē: q̄ iudas ꝛ mathias vociferabant. Nā cōstruxerat sup portā templi mun⁹ q̄si deo ꝓpositū: aquilā aureā imanē vel qualitate vel quātitate opulentā. Prohibet aūt lex imaginū eleuatiōes vel aialium ꝓpositiōes cōstituere: his qui volunt ƀm eius p̄cepta ꝯuersari. Proinde hortabant illi sophiste aquilā illā loco diuellere. Enimuero mortalib⁹ inquiūt multo iocundius debet esse periculum: qd̄ ꝓ cōuersatiōe paterne legis: ꝛ pro virtute suscipit: quā vite quātacūq3 dulcedo. Nā morte quidē fama ꝛ laus sempiterna conquirit: ꝛ nascituris hoibus memoria iocūda relinquit exemplū virtutis ꝛ glorie. Nā etiā si qsquā3 sine periculo valeat aliqd̄ p̄clarū opus efficere: post paululum tamen venturam mortem nature lege non valebit effugere. Proinde pulcrum est his qui studium habēt amorēq3 virtutis: cum laudib⁹ ꝛ cū honorib⁹ de hac vita discedere. Leuigatio qppe maxia est: ꝓ bonis operib⁹ interire: q̄ nō nisi mediatiōe p̄iculi cōquirunt filijs atq3 cognatis vel alijs quibuscūq3 qui ab eodē stemate deducūt: siue fuerūt viri: siue mulieres: siue qlib3 alteri: qb⁹ ꝓuideri o3 iposteꝝ: vt ad eos vtilitas glie ꝑueniat. Et illi qdē hmōi verbis iuuenes excitarāt. Defert ad eos repēte rumor: regē vita decessisse q sophistis illis ad modū suffragatus est: mediaq3 die ascēdētes: euulsere aquilā ꝛ securib⁹ cōcidere. Cūq3 plurim⁹ esset tumult⁹ in templo ecce dux regis cū militibus venit nunciat⁹ quippe illi fuerat nisus eoꝝ: ꝛ existimās ex maiore illos cōspiratiōe etiā manu congressuros ad ꝑliū: ampliorē secū numerū militū duxerat: qui possent ipetū sustinere illoꝝ: qui moliebant anathema tēpli deijcere. Quo irruēte sup eos: nequaq3 vim ei⁹ sustinere valuerūt: s3 sicut solet turba vulgaris ꝑsūptiōe magis stulta: q̄3 cauta ꝓuidentia ꝯgregata: oēs ꝯtinuo fugierūt. Ex quib⁹. xl. soli iuuenes animi ꝯfidētia remāsere: quos dux cōphēdit: cū ꝑncipib⁹ facti: iuda ꝛ mathia. Inglorīū eni iudicauerunt loco cedere: aduentūq3 ducis effugere. Hos oēs ꝑducit ad regē. Quos cum iterrogasset: cur intantam audatiā ꝓrupissent: vt ornamēta templi euellerent: illi gessimus i quiunt que gesta sūt: ꝛ cōsulto nos illa gessisse ꝓfitemur: que ad virtutē attinent: quas viros decere certū ē. Siquidē3 prudentū est defensare dignitatē legis ꝛ numinis: nec mirari debes: si tuis institutis instituta ꝑferimus que nobis moyses inspiratōe dei cōscripta dereliquit. Morté quoq3 ac suplicia quelibet iportes: cū iocunditate subimus Non enim pro iniusto facinore: sed pro amore pietatis nobis sustinēda sunt. Et illi quidem talia loquebantur in nullo minora verba q̄3 fuerat cōmissi presumptio preferentes. Rex autem vinculis eos constringi p̄cipiens: euocauit ex hierichunte iu

iuit post fun era virtus

deorum principes. Quibus aduenientibus: conuentus oim congregatur: ipse vero in lecto recumbebat q pre inualitudine stare non poterat. Enumerabat igit psumptiones seditiosorū iuuenum: in quibus sepius fuerat deprehēsū: templi quoq3 ornamenta q3 suis fuissent magnis sumptibus cōstructa memorabat: qualia per annos.c.xxv. neq3 asomeum regem cōstruere: neq3 psapiam eius valuisse narrabat: se autē ad honorem diuinitatis illud templum anathematibus alīs fabricis admiratione dignis ornasse: quo post eius mortem gratā sui memoriā iocundamq3 relinqueret. Exprobrabat etiā q iniurias illi non dubitarent ingerere. Ceterum presumptum facinus verbo quidē ad suas pertinere iniurias: re autem ipsa z veritate siquis vellet meritum examinare facinoris: sacrilegium commissum esse firmabat. Ad hec illi propter eius crudelitatē ne contra se quoq3 fortassis exasperatus vltiones in eos aliquas moliretur: humiliter responderunt dicentes: neq3 ex sua sententia contigisse neq3 illa commissa inulta esse debere. Ille vero circa ceteros quidem quasi mansuetus extiterat mathiam autē pōtificem sacerdotio remouit velut conscium: z causam seditionis extantem pmouit autem azarum pontificem: fratrem vxoris sue. Mathie autem pontificatus tpe: prouenerat alterum extitisse pontificem: ad vnius videlicet diei functionem: quam iudei cum ieiunio celebrant. Causa vero talis erat. Mathia sacerdotali fungēte officio nox in solennem lucescebat diem: in qua futurum erat ieiunium. Cum visum est sibi omnino mulieri esse commixtum: ppterea q3 sacerdotio pfungi non potuit: sed iosephus elimi filius: cognatus eius secundum carnem: pro eo munere sacerdotali perfūgitur. Hunc ergo mathiam herodes pontificatu remouerat: alterum vero mathiā q seditiōem excitauerat: z aliquos viros ex socijs seditionis illius: viuos igni contradidit. Sed etiam luna eadem nocte defecerat. Herodē porro amarior in dies morbus vrgebat: suplicia deo commissi sceleris expetente. Ignis quippe lentus inerat: nō tamen conflagratiōem insuperficiē corporis agentem prodens: quantum extrinsecus crescens operabatur incendiū. Auiditas quoq3 in explebilis semper inerat cibi: nec tamen facietas vnquam rabidis incitata faucibus valebat implere ingluuiem. Intestina interius vlceribus tabida putrescebant doloribus quoq3 coli seuissimus cruciabatur: humor liquidus ac luridus erga pedes tumidos oberrabat. Similis illi quoq3 z circa pubē erat afflictio: sed z verenda ipsa putredine corrupta: scatebant vermibus spiritus quoq3 incredibilis erecta tentigo: que fuerat satis obscena diritate fetoris: et anhelitus respiratione creberrima: contractus quoq3 per cuncta mēbra sbsistēs: vim noxiam operabatur: que omnem tolerantie contulerat firmitatem. Dicebatur igit ab his: quibus inerat diuinandi peritia: diuinitus has penas ob impietatē eius z mlta crudeliter gesta deposci. Ipsi tamē multū spes salutis instabat: si forte posset contra morbos aliqua remedia puidere. Medicos quoq3 aduocans vt vterentur si quid possent ad salutē pficere postulabat: z transiens iordanē fluuiū: aquis calidis que sunt circa calliorā: die noctuq3 fouebatur. Hee igitur aque calide sup alia q3 hēbāt cōmoda etiam portabiles erant. Mergebat autem aqua illa in paludem: que sulphurifera vocitatur. Preterea visum est medicis: vt eū in dolio oleo pleno confouerent. Ubi cū missus esset: ita defecit: vt ab omnibus mortuus putaretur. Tūc grandis seruorum vlulatus exortus est. Cum igitur nulla iam de eo spes salutis existeret: iussit militibus quinquagenas dragmas aureas distribui: plurima quoq3 ducibus z amicis suis munera tribuebat. Deinde reuersus in hiericuntē preualentibus nigris coleribus: exasperatus iniquius est: vt ipso moriente: idignum facinus ageretur. Uenerant quippe ex locis omnibus per eius preceptum iudeorum optimates: z erant plurimi: siquidem ex omni gente fuerant conuocati. Ad hec etiam fuerat mors contētoribus precepti pposita. Magna igitur in omnes regis furia concitata est: ppterea culpabiles z in

culpabiles in yppodromio concludens: sororem suā salomen: vtrūq3 eius alexā convocat ꝛ mortem suā nō in longū differri denunciat tantis se dolorib9 circūuētū: fore cūctis satis optabile: se aūt sine luctu ꝛ deploratiōe peritutū: ꝙ regibus: maxime autem sibi magni meroris esse firmabat: neq3 suū arbitratū iudeoꝝ falli ꝓposito: ꝙ ꝛ eis sua mors amabilis foret ꝛ grata: nā etiam se viuente sepius illos ꝛ seditiōes ꝛ secessiones fuisse molitos: ꝛ in eius semp iniurias fuisse festinos: ceterum leuigatiōem quandam illis natam esse dicebat ꝙ talibus ipse doloribus vrgeret: ꝓinde petere se ab illis: ꝙ eos sciret contra eius gloriam in nullo venturos: vt agerent: qualiter eius exequie bonorabiles sup ceteros reges: ꝛ luct9 amplior ageret. Nō futurū dicebat: si peregissent vt iudei ex animo in eius morte deplorare lamentariq3 cogerent. Cum igit me inquit aiam videritis expirantē: circūuallātes yppodromiū omni militia nec dum mea morte vulgata: confestim oēs illos inclusos iaculari ꝑficite: ꝛ ita cunctis intereuntib9 duo cōmoda ꝓuentura: ꝙ ꝛ regnum illis post suam mortē firmū ꝑseueraret: hostib9 amputatis: ꝛ sup suā mortē luctū celebrandū esse magnificū. Et ille quidem lacrimādus talia lamentat: ꝛ cognatos oēs beniuolētiam circa se fidemq3 seruare postulat inuocatiōem diuinā interponēs: ne cum inbonorificentia sua mors: ꝛ cum indignitate tractaret. Illi vero ꝓfitebant in nullo se eius precepta trāsgressuros. Sed ego cōperi illius bois mentem cōsiderans: etiam per pntia mādata nihil humanū penitus habuisse. Siquidem de hac vita discedens ꝓcurabat: quaten9 oēm gentē orbatā ꝛ desertam parētibus dilectissimis relinqueret: iubens vnū ex vnaquaq3 domo interimi: qui nihil iniustum neq3 in ipm: neq3 in alios admisisse fuerant deprehensi. Hec igitur illo suis parentibus demādante: deportant ꝛ litere ab legatis: qui ad cesarē romā fuerant missi. Quarum hec erat snia: ꝙ acmes indignatiōe cesaris extincta fit: ꝑ facinoribus que cum antipatro ꝑpetrare tētauerat: ipsum aūt antipatrum in patris voluntate dimissum: vt qd placeret ex eius snia fieret: ipm etenim ꝛ patrem esse ꝛ regē: siue illū in exilium detrudi siue illum morte multari vellet: in eius ꝓposito constitutū. His auditis herodes: paulisper animū refouit: voluntate scriptorū ꝛ morte acmes in superbiā subleuatus: ꝛ potestate puniēdi quā acceperat in filium. Sed ꝑualentib9 crescētibusq3 doloribus: interitui ꝓpinquabat: ꝛ quāquā in multo defectu contineret: appetebat tamen cibum: ꝛ postulans malum: quesiuit cultrum. Erat eni illi talis mos: vt ipe persemetipsum malum accurans: ꝛ p ptes modicas recideret: ꝛ comederet. Sumens ergo cultrum: circūspiciēsq3 ne quis adesset: voluit semetipsū3 interimere quod forsitan ꝑfecisset: nisi ꝑueniens manū eius anabus contineret: nepos enim eius erat: ꝛ magnum clamans: statim vlulatus per totam aulā3 exortus ē ꝛ tumultus.

Capitulum. IX.

Hec cum ad antipatrum ꝑuenissent: credidit suū patrē vite terminum suscepisse ꝑcipiensq3 fiduciam tam verbis q3 motibus ita totus animo gestiebat: tanquā3 si fuisset liberatus e vinculis: ꝛ regnum in suis manibus sine vllo labore ꝑceperit. Tunc cepit cum custode ergastuli de sua dimissione fabulari: magna se continuo spōdens dona ei tributurū3. Ille vo non solū non acquieuit vt faceret que volebat antipater: verum etiam cuncta regi denunciat: intimās ei eius mentē3: ꝛ que ab eo munera spondebant. Tunc herodes quāuis ꝛ ante nō minore odio ferret in filium: cū3 audisset custodē ergastuli illa narrātem: magnum ꝓtinus exclamauit. Tunc quasi sans caput: quāq3 in extremo vite teneret ꝛ cubito sese attolens statim destinās quendam armigerorum suorum sine vlla dilatione celeriter necari iubet antipatrum sepulturamq3 eius in hircania sine vllo honore fieri. Cap'lm. X.

Testamentū interea scribebat mente mutabili: ꝛ antipatrum quide3 quē sibi successorē i regno designauerat tetrarcha3 facit galilee regiōis atq3 peroe: archelao

vero regnum contribuit. Gaulanitidem aũt ⁊ thraconiten: ⁊ batbaniam: ⁊ baniadaꝫ philippo filio quidẽ suo: fratri aũt archelai germano tetrarchie iure cõcessit: iamniam vero ⁊ azotum ⁊ faselidã: salome sorori distribuit: sed ⁊ argenti signati miriadas quinquaginta. Disposuit etiã de ceteris suis cognatis: atqꝫ cõsanguineis: opibus eos reditibusqꝫ locupletãs. Cesari sane argẽti signati mille miriadas: preter vasa quedaꝫ aurea: quedã argenta: ⁊ metallis ꝑciosa: ⁊ artificis opere venustissima dereliquit: indumenta quoqꝫ preciosa: iulie vero cesaris coniugi: ⁊ alijs nõnullis quingẽtas miriadas. His dispositis: quinto die postquam antipatrum filium necauerat defungitur regnans postquam antigonum interemit: annos. iiij. ⁊. xx. postquam autem a romanis regnum preceperat. vij. ⁊. xxx. vir crudelis in omnes equaliter: ire quidem subditus: a iusticia vero effrenatus: fortuna vero ꝓpicia: supra quẽlibet affluenter abusus: ex plebio in regnum assurgens: ⁊ picula plurima eludens: quibꝰ sepius fuerat circunseptus: diuturnitate vite ꝑfunctus est. domi circa filios quantum quidem ad eius sniaꝫ etiam ibi ꝓsperitate potitus est: eo ꝙ se suos inimicos supasse censebat: meo vero iudicio: super oẽs infelicissimus. At salome ⁊ alexas: añquã mors regis diuulgata foret: ex ippodromio iudeos abire ꝑmittũt ad ꝓprias domos: dicẽtes: regem iussisse: vt vnusquisqꝫ in suas regiões abscederet. Hoc aũt fecerũt: bñficium illi genti prestare cupiẽtes. Interea mors regis magis diuulgatur. Caplm. XI.

Unc salome ⁊ alexas cunctã militiã cõgregãtes in anphiteatro qđ hiericbunte erat: primũ quidẽ epistolam regis legi fecerũt: quã ad milites fecerat: deide gratias eius in eos ꝓ fide ac beniuolẽtia quã circa eũ exhibuerũt insinuãt: petitiões quoqꝫ eius: vt similes se circa archelaum filiũ eius exhiberẽt: quẽ regẽ constituit intimabant. Ptholomeus etiã cui fuerat testamẽtum a rege creditum: anulusqꝫ de quo signauerat cõmissus: cõtinẽtia testamẽti denunciat: qđ testamẽtũ non posse robur firmitatẽqꝫ suscipere dicebat: nisi cuncta que in eo essent deferrẽtur ad cesarẽ. Fit cõtinuo fragor ingens: honorãtium archelaum: regẽqꝫ ꝓclamãtium: milites quoqꝫ cuncti: ⁊ vniuersi duces: fauorẽ: ⁊ beniuolẽtiã ꝓmittebant: paratosqꝫ se ac ꝓmptos ad omnia ꝓfitentur adiutorẽqꝫ deuꝫ supplicatiõibus aduocabant. Ca: XII.

Ehinc sepulturaꝫ regi ꝑparabant. Cure nãqꝫ fuit archelao: vt exequie patris q̃ꝫ magnifica possent celebritate gererent: vtqꝫ memoratum ꝓferrent cum rege mortuo ꝓducendum. Portabat itaqꝫ in lecto aureo: lapidibꝰ depicto varijs atqꝫ ꝑciosis: stramina vero ostro erãt auroqꝫ contexta: eratqꝫ ipse mortuꝰ circũamictus purpureis vestimẽtis: caput eius diademate coronatum: sceptrum quoqꝫ in manu eius velut si a viuo teneretur erat appositum: circa lectum autem erat frequentia filioꝝ: mltitudo cognatoꝝ. Circa quos omnis militia stipata ꝑgebat: ꝑ ꝓprias distincta nationes: ⁊ discreta noibus. Erãt aũt tali ordine distributi. Nã primi quidẽ ꝑgebant eius armigeri: ꝑ quos omnes therecũ manus: post istos etiam natio germanorum: atque galatharum. Hos item sequebat cum ornatu maximo cuncta belligeratoria multitudo. Cetera vero militia postrema sequebat: in euꝫ scilicet modũ digesti: qualiter solebant in bellum ꝓcedere: ⁊ suis ducibus ordinari. Post hos sequebantur seruoruꝫ eiꝰ quingenti: odores varios: ⁊ aromata deportantes. Pergebant autẽ in herodiũ stadijs distante octo: illic eni est eius sepultura ex eius iussione confecta. Et herodes quidẽ hoc modo defungit. Archelaus aũt ꝑ vij. dies luctum sup patrẽ honore regio ex more gerit: tantos eteni dies lex paterna ꝑcepit obseruari. Cõuiuia ita qꝫ celebrans: ⁊ luctum exoluens: ascẽdit in tẽplũ. Ibi magnis ei clamoribus fauebatur: magnisqꝫ: ꝑdicabatur laudibus: secundũ ꝙ vnusquisqꝫ arbitrabatur maiora q̃ꝫ alius conferre ꝑconia. Cũ vero tribunal ille cõscẽdens quod sibi fuerat ꝑparatuꝫ ⁊ considẽs: omnibus benigna loquebat: ⁊ sibi ꝓpitios cõparabat: gaudio fauoris oiꝫ

τ voluntati quā ex beniuolētia circa se cunctoꝝ accepat gratias se illis habere narrabat: ꝙ lesi a patre nihil circa se mali ab illis reciprocaret: se autē aduisurum: vt eis bonorum vicissitudinē redderet: eorūq; remuneraret alacritatis affectū rogaret vero: vt nūc interim ꝑcerent noīe illū regis honorare: sufficere sibi dignitatē potestatis aiebat: quā tunc firmā esse dicebat: cum testamētum a patre scriptum: a cesare firmaret. Ob quā causam neq; in hierechūte cūcta militia diadema illi imponere cupiēte voluerat suscipere: ambiguum honorē estimās ex tali re sibi ꝓuenturū: ꝙ esset adhuc incerta voluntas ei⁹: qui posset illi regnum ꝓprie firmiusq; concedere: nō sibi defuturam circa illos benignitatē: que beniuolētie eorum vicissitudinē reportaret. Festinare quippe se i oībus enarrabat meliorē se suo patre circa illos ōndere: Illi vero vt plebeia multitudo cōsueuit: in ipsis pͥmis diebus vidētes regis lene pͥncipium: voluntates suas laudibus τ fauoribus aperiebāt: τ quāto māsuetius cū eis loq̄bat archelaus: tanto āplius nomē archelai pdicabant: deinde ad munerū petitiōes: intercessionesq; vertuntur. Alij quidē functionū publicarū leuigatioem cum clamore postulabant: pars vero vinctorum solutiōes expetebat: qui fuerant ab herode deuincti alij vero grauedines quas herodes inemptiōibus τ in publicis nundinis cōstituerat: auferri vociferabātur. Archelaus porro in nullo illis cōtraria r̄ndebat: sed i omnib⁹ accurate: estimās regni fore suffragiū: si multitudinis beniuolētiā compasset. Dehinc ad sacrificia offerenda deo conuertit: τ cū amicis cōuiuia celebrāda. Caplm. XIII.

Um hec interim aguntur: congregant iudeoꝝ iuuenes plurimi: nouarum reruꝫ cupidine concitati: τ ceperūt de morte mathie alioꝝq; cum eo ab herode interemptoꝝ tumultuosa voce causari: dicētes ꝙ iniuste pempti: etiā exequiarū honore herodis timore caruerant. Erāt aūt isti: ꝓ quibus turba loq̄batur: qui fuerant euulsione auree aquile pempti. Magnum ergo turba ꝓclamāte: τ clamitatiōibus vtente: quasdam etiā iniurias quasi ex hoc posset ad illos mortuos aliq̄ leuigatio ꝑuenire: proterue ꝓcaciterq; iactāte: cōgregabat magꝭ magisq; numerosa multitudo: τ vltiōeꝫ mortuorum ab archelao fieri debere poscebāt: suppliciꝭ eoꝝ qui sub herode fūgebant honoribus. Et pͥmū quidē oīm sacerdotio remoueri pōtificē quē herodes fecerat ꝓclamabant: virum mundum: τ secūdum leges suas dignū ad pontificatum ꝓmouendū esse dicebant. Archelaus āt licet ista grauiter ferret: annuebat tñ: impetū eoꝝ mitigare festinās: donec iter ad romā qđ ꝓpositum habebat sine tumultu pageret: τ cū de sese volūtatē cesaris agnouisset: respicere dixit: quid agendum foret: τ de cunctis repetitionibus eorum legitime dispositurū: neq; tunc tps esse dissensionis: aut cōtumelias ingerēdi: magis āt vnitatis atq; cōcordie donec ex pcepto cesaris ad eos cū firmitate regni recurreret: tūc quippe in cōe cōsulere: de quibuscūq; tractādū esse videret: tūc āt sustinendū esset: ne forte seditiōis quoq; crimē incurrerēt. Et ille quidē hec dicēs ducēq; suū edocēs: mittit ad eos: hec ipa locuturū. Illi porro ꝓclamantes: ducē loqui penitus nō sinebat: periculū quoq; minabant: siquis eos ab assumptiōe sua reuocare voluisset: τ instabāt suā libidinē magis explere: q̄ʒ imperātiū subiacere cōsilijs. Graue nāq; illis videbat: si cum herode viuente amicis puati fuissent: eodē mortuo nullā vltiōem fieri mortuoꝝ. Illud eni iustū legitimūq; dicebāt: nō ꝙ ratio dictaret: sʒ ꝙ eorū libidini voluptatē posset afferre: fatui ad ꝓuidendū: quātū illis esset ex ea re piculū nasciturū. Plurimis itaq; ab archelao missis: vt tumultū seditiōemq; mitigarent alijs ex regis psona loquētib⁹ alijs aūt ex illi⁹ quidē snia: sed veluti ex sua mēte monētibus: illi nullū penit⁹ aduertebāt: sed amplior firmit⁹: τ turba mouebat: cōcurrente etiā plurima multitudine: ꝙ illa tempestate iudeis dies festus iminebat: qñ azima secundū obseruatiōem paterni moris exercent. Pascha eni illa festiuitas vocitat: ad recordatiōem τ memoriā exit⁹ ex egypto: τ sacrificat ab eis illo die cū alacritate magna

quare iudei celebrant diem azimorum et sic pasce festum

pecudum etiã numerosa multitudo: quãta in nulla alia solénitate. Concurrit ergo ex vniuersa regione magna copia populoꝝ: plures etiã ex montanis locis adueniunt: religiõem numini soluturi. Sed iuuenes qui seditiõem excitauere: iudã mathiãq3 lamẽtant: veluti doctores expositoresq3 legis ãtique: ꝛ ꝑsistebãt in tẽplo: suffragiõe quoq3 victualium abunde subsistẽte. Nã seditiosis hoibus turpe nõ ducebat ab alijs cibos expetere. Anxiꝰ ãt archelaꝰ ne in deteriꝰ eoꝝ ꝓcessisset audacia: cohortes destinat armatoꝝ: cũ quibꝰ etiã tribunũ militarẽ mittit: vt eoꝝ coherceat impetũ: ꝛ ꝑmum quidẽ: vt illos sediciosos repellerẽt ꝛ ab alia multitudine separarẽt. Sed venientibus militibꝰ: illi sediciosi cũ ingẽti alacritate: excitata secum etiã turba: sup tribunum ac tota ꝑsidia cum voce magna inuicẽ hortãtes impetũ faciunt: ex quibꝰ plurimi fusi: pauci ãt cum tribuno sauciati diffugiũt. Archelaus ãt cũcta pessumdare censebat nisi multitudinis illiꝰ impetũ frãgeret: tumultũq3 illũ resecatũ extingueret. Cũctã igitur mittit militiã: vt eos qui sibi in templo habitacula cõstruxerãt: exinde repellerent. Ceduntur itaq3 ab equitibꝰ circiter tria milia hoim: reliqua vero in mõtes ꝓximos refugit multitudo. Ceterũ ex edicto cunctos ad suas regiões discedere iubet archelaus. Quiq3 cõtinuo discesserũt: festiuitatẽ deserẽtes minime celebratã: maioris timore periculi ꝓpulsati: licet essent in mortis temeritate ꝑcipites. Interea archelaꝰ ad mare ꝓximum cum matre descẽdit: nicolaũ secũ ꝛ ptholomeũ hñs: ꝛ amicoꝝ plurimũ comitatũ: philippoq3 fratri omnia gubernãda dereliquit: domũ ei regnũq3 cõmẽdans. Salome quoq3 soror herodis cũ eo simul egreditur: oẽs secũ ducẽs ꝓsapiã: ad hec etiam plurimi cognatoꝝ: verbo quidẽ: veluti cũ archelao cõlaboraturi: vt ei regnũ a cesare firmaret: re ãt vera: vt aduersus eum niterẽtur: maxime illa q̃ ab eo in templo gesta sũt accusando ꝓponere. Obuiam fit archelao sabinꝰ cesaris curator: earũ rerũ que in syria possidebat: in iudeã ꝑgens: ꝓ cõseruatõe thesauroꝝ herodis. Quẽ varꝰ ab hac intentõe reuocauit: per ptholomeũ qui trãsibat ab archelao cõuocatꝰ: Sabinꝰ ergo vari gratia neq3 arces obtinuit quecũq3 fuerãt in iudeoꝝ ciuitatibꝰ cõstitute: neq3 thesauros consignauit: s3 oia sub iure dimisit archelai: donec qd de his cesari videret agnosceret. Proinde in cesarea se sustinuit sic ei repromiserat se esse facturũ. Ca. XIIII

Sed cũ romã nauigasset archelaus: varus perexit antiochiã: sabinus ascẽdit i hierosolymã: ꝛ aulas regias obtinet: euocãsq3 oẽs oppidoꝝ ꝑfectos: ꝛ quotquot rerũ dispẽsatores fuerãt: ratiocinari cepit: ꝛ arces vt sibi traderẽt multos expetere. Ex hoc iã illi quos ꝑfecerat custodes archelaꝰ: mãdata eiꝰ implere non poterant: sed custodiebãt oia secũdũ interdicta sabini: vsq3 ad cesaris ꝑceptũ. Nauigat etiã romã in illis diebus antipater herodis filius: regnũ etiã ipe petiturus hortatu salome ꝛ ꝓmissionibus incitatus dicẽtis: iustiores causas illũ habere archelao ad regnũ ꝑcipiendũ: qꝛ ꝑmũ testamẽtũ in quo is successor regni fuerat constitꝰ: firmiꝰ: qꝛ illud sana mẽte fecisset herodes: hoc aũt iã sensu pre valitudine diminuto cõscripserat. Ducebat secũ etiã matrẽ: ꝛ fratrẽ nicolai ptholomeũ: amicũ herodis satis honorabilẽ: sed etiã sibi valde gratissimũ atq3 fauentẽ. Maxime aũt eũ incitabat ad regnũ yreneꝰ rethor vir opiniõe clarꝰ: ꝛ ad dicẽdũ acerrimꝰ. Idcirco etiã freti: eos qui ꝑsuadebãt cedẽdu archelao: siue qꝛ regio testamento successor fuerit institutꝰ: siue qꝛ maior natu esset aduertere contẽnebant. Sed cum romam venissent: oẽs cognati ab archelao discedẽtes ad istũ conueniunt: non beniuolentia circa eum aliqua constricti: sed odio quo aduersus archelaum irritabantur. Maxime autem libertatem desiderabant: ꝛ romanorum iudices magis: q̃3 reges proprios habere cupiebant. Quod si hoc minus ꝓcederet: antipatrum magisq3 archelaum sibi regem conducibilius estimantes: impetrare laborabant. Sabinus quoq3 accusatiõem archelai apud cesarem deposuit. Inter hec cesar suscipiẽs ab archelao litteras: in quibus iura a patre sibi relicta ꝓposuit

testamentum quoque cognoscens : ⁊ ratiocinia thesaurorum herodis cum anulo
consignatorio quem ptholomeus apportauerat : cepit conspicari quem ordinandũ
ratio postularet Legens quoqꝫ litteras vari ⁊ epistolas sabini: summam quo
que thesaurorum vel quid pecunie per singulos annos impenderetur aduertens
litteras quoque quas antipater pro regno promerendo transmiserat recensens: con
gregabat ad consultandum omnes senatorū ordinis : ⁊ amicos: in quibus etiam ga
ium filium agrippe : ⁊ iulie sue filie adoptiuum . Deinde illis omnibus in con-
cessum inductis: copiam facit: vt quisqꝫ de quibus moueretur ediceret. Ibi primũ
salome filius antipater dicendi potētissimus: ⁊ archelao satis infestus : huiꝰmodi v̄
ba locutus est: dicēs archelaum verbo quidē ꝓ regni petitiōe se fingere laborare: ope
re vero omnem regni potētiam possidere: anteqꝫ ei a cesare in quo cuncta ptās sita eēt
indulgeret. Huius testimoniũ esse dicebat eius audaciā: quā p̄sumpserat in die festo
multos interimere. Qui si iniustum aliquid gessissent: alius inter eos deberet vlcisci:
qui eos possit legitima ⁊ ordinata ptātem cōpescere: ⁊ nō ab illo tantaꝫ cedem fieri o
portere. Qui si vt rex illud fecisset: cōtumeliā grandē cesari intulisse firmabat ꝙ igno-
rans quid de eo adhuc disponiturꝰ esset regia iam vti potestate p̄sumeret. Si aūt vti pri
uatus illa gessisset: amplius eum deliquisse narrabat: ꝙ regnũ non possidens: suppli-
cia quibus libet intulerit: de quibus decretũ cesaris debuit expectari. Opponebat illi
etiam iudicum militarium mutationes ⁊ ordinatiōes: ad hec etiā illũ in solio regali ⁊
causas plurimas iudicasse: ac determinasse proclamabat: tanquā a rege legitime ius
potestatis integrum possidente petitionum quoqꝫ plurimoruꝫ promissa publice facta
memorabat: nec quid eum amplius iuris ac potestatis habiturũ: dum in regno a cesa
re firmaretur. Opponebat illi etiā: ꝙ ex yppodromio vinctos sponte dimiserit: ⁊ plu
rima alia: siue que facta fuerant: seu que facta quideꝫ non erant: sed credibilia videbā
tur propter naturam sui: qḋ fieri posse indicabatur a iuuene: tum etiam ab accenso re
gnandi cupidine. Dicebat etiam luctum eum patris penitus neglexisse : prohibitos
quoqꝫ omnes a rege cuꝫ moreretur videndo: vñ initiũ quoqꝫ seditionis affirmabat ex
ortum: ꝙ eum videbant circa patrem suum mortuum qui ei multa ⁊ magna bona pre
stiterat tam nequiter conseruari: vt velut in se lachrimas per diem publice configentē
occulto aulem voluptate regni percepti perfrui ⁊ noctes in delicijs agitare: erga cesa-
rem quoqꝫ huiusmodi se prebiturum archelaum: cum ei regnādi iura tribueret: qualē
se circa patrem exhibuisse cognoscitur: tripudiare nāqꝫ ⁊ cantus exercere in morte pa
tris: tanquam si hostis aliquis interiret: ⁊ ꝙ nunc aduenisset ad cesarē calliditate vsuꝫ
dicebat: vt se regni percipere firmitatem desiderare simularet: cum omni iam vsus eēt
potestate: quanta illi nec amplior a cesare rerum domino posset attribui. Maxime ve
ro eadem que in templo facta fuerant verbis exaggerabat: ⁊ impietatem obiectabat
ꝙ in die festo sacrificijs diuinis instantibus: multa milia hominũ cesa fuissent: in qui-
bus multi peregrini plurimi insontes indigne miserabiliter occubuerint: templũ quo
qꝫ plenum cadaueribus mortuorum: non alienigena forte perimente: sed eo qui se re-
gni iura legitime percepisse iactabat Unde apparet inquit illud opus crudelitatis
libidine peregisse: vt integre se plenum tirannidis negocium prosecutum esse testetur
per iniquitatem admissam : qua cunctis hominibus constaret odibilis. Festina-
bat enim quoquo modo regnum accipere : sciens ꝙ pro sui merito nunquam posset
vel in somnis regiam potestatem legitimo iure promereri. Nam ⁊ patri suo certos
esse suos mores agnouerat: vñ se regni ab eo successorē disponi proculdubio despera-
bat: nisi per egritudinem ac morbos quibus nō solum corpore confecto defecerat: ve
rumetiam animo parum valido erat. Ceterum quando mens eius sospes fuisset ⁊ sa
na: ⁊ corpore forti vt digne ac merite negocia cūcta disponeret: i antipatrũ potestatem

regnandi contulerat: testamento iure legittimeq; confecto: nam qualis porro rex iste
possit existere: qui aut contento cesare ius sibi totius potestatis arripuit: aut si a cesa
re se dominum fieri: τ ab eo regnum sperabat accipere: cur ciues suos sine illius pce
pto priuatus adhuc: τ in templo die festo instante tam crudeliter interemit. Et an
tipater quidem huiusmodi verba locutus: testes etiam introduxit: τ plurimos ex co
gnatis: per quos sua dicta firmaret. Cumq; is loquendi finem faceret surgit nico
laus pro archelao verba facturus: dicebat nanq; illa quidem que in templo contige
rant: potius eorum qui passi sunt q̃ȝ archelai potestate contigi sse: siquidem tantū eos
facinus aggressos fuisse: vt non solum iniurias contumeliasq; iactarent: sed etiā eos
qui deuoti humiliterq; viuere disponebant: vlcisci pertenderent. Cumq; hostilia mł'
ta o perarentur: verbo quidem aduersus archelaum: rei autem acerbitate aduersus ce
sarē: necessariū archelaus iudicauit: vt eos ab insolentia τ improbitate reuocaret.
Sed illi eos quos archelaus ad sedandas turbas miserat: interimere festinabant: si
ne vlla dei vel loci vel festiuitatis reuerentia. Mirari se sane dicebat: non confundi
antipatrum: q̄ talium defensor existeret: dummodo inimicicie sue quas contra arche
laum gerebat libitū faceret: τ odio magisq̃ȝ natura iustitie iudicaret: illos purgare ge
stiendo qui cuncto scelere aduersus suos principes arma corripuerint. Cetera ve
ro de quibus archelaum accusauerant: in eos ipsos accusatores referebat: dicens ni
hil sine ipsorum consultatione vel consensu factum: gestumue fuisse: sed animo ledē
di nunc in transuersum ab equitate discedere: Nam neq; scirent taliter res esse dispo
sitas: qualiter accusabant: sed ad inuidiam archelai cuncta deprauare: τ tantam illos
cupidinem inuasisse obsistendi archelao: viro quidem cōsanguinitate propinquo: cō-
uersatione autem eis familiari per omne tempus adiuncto. Testamentum etiam
patrē sana mente cōscripsisse narrabat: firmiusq; illud esset quod posterius fuissȝ scri
ptum: q̄ in hoc posteriore dominum cuncte ordinationis cesarem constitueret: queȝ
minime illorum improbitatem imitaturum dicebat: qui herodi iniuriam faceret: i cu
ius vita omnibus essent bonis omniq; potestate perfuncti. Nunc autem ad con
tumelias quidem voluntatis eius τ intellectus in omnibus festinarent: sed nequaq̃ȝ
cesarem iniurias illius viri admittere: qui τ amicus fuerit τ auxiliator: τ omnia i sua
potestate dimiserit: neq; pati vt testamentū eius solueret: quod de sua fide fretus scri
pserit: neq; virtutē cesaris imitaturam esse illorū accusatorumȝ: criminatorumq; nequi
ciam: fidem eius in omni mundo ad exemplar propositam τ indubitatam cunctis gē
tibus esse referebat: vnde nequaq̃ȝ possit herodi alienationem τ furiam mentis ascri
bere: quem per multum tempus optime regnum gessisse cognouerit: successionēque
optimo filio dicasse: sed neque iudicium regis circa electionem successoris peccasse
firmabat: immo magis prudenter τ optime iudicasse: q̄ omnia ad voluntatem: pote
statemq; cesaris redegisset. Postquam hec nicolaus enarrauit: τ finem loquēdi
fecit: cesar archelaum sibi ad genua procidentem cum honorificentia subleuauit: pro
nuncians eum dignum regni perceptione: magnumq; sue mentis momētum grām q;
declarauit: τ non aliter esse se facturum: nisi quecunque testamento continerentur.
Interea cūcti archelao fauere: nō tamē certū aliqd fuerat definitū. Igit fcā solutiōe
ꝯsessus apud seipsū cesar cōsiderabat: vtrūne archelao regnū ꝯfirmare deberet: an oi
herodis generi disptiri. Interea mr̄ archelai morbo ꝑgrauata defūgit: sed ēt a varo q
in syria militie magister erat: littere veniūt: significātes seditiōes decessiōesq; iudeoꝶ.
Postq̃ȝ .n. archelaus nauigauerat: cūcta gēs varijs motibus fuerat: tumultuationi-
busq; turbata. Sȝ var⁹ adueniēs eos q cā seditiōis extiterāt: supplicijs τ tormt̄ȝ adc
git: rebusq; ꝯpositȝ i ātiochiā repedabat: vnū ordinē militū i hierosolymis derelinquēs
q iudeis si forte aliqd seditiōis molirent: obuiā irēt: sed nec sic tamē seditio termiat

Nam postq̃ꝫ varus abscessit: sabinus curator cesaris illic remanens iudeos cepit opprimere: ex militia sibi multos armigeros faciens: quorum satellitio aduersus iudeos affligendos vtebatur. Unde illi perturbati ad seditiones excitandas necessitate cogebantur. Capitulum. XV.

Sed etiam arces violenter obtinuerat: ⁊ thesauros regios scrutatus sumpserat lucrorum ⁊ rapinarum cupidine concitatus. Imminente igitur penthecoste: festiuitas nanqꝫ hec apud nos sic paternaliter appellatur: non tantum religionis gratia: quantum indignatione succensi propter improbitatem ⁊ oppressionem sabini multa milia congregata sunt hominum galileorum ⁊ hierichuntinorum immensa multitudo: ⁊ quotquot trans iordanem fluuium habitabant: sed etiam incolarum magna manus adunata: qui plus alijs incensi: in vltionem sabini conspirauerant. In tres itaqꝫ partes diuisi: diuersa loca occupant. Et vna quidem pars yppodromium tenuerat. Ceterarum vero duarum altera pars ab aquilone vsque ad austrum versa circa tēplum erat: altera vero ad orientem loca posita detinebat. Tertia vero pars yppodromium: sicut diximus ad occidentem occupauerat: quo loco etiam aula regalis extabat. Erat autem illis tota festinatio vt romanos inclusos obsessosqꝫ constringerent. Sed sabinus timens tam etiam multitudinem eorum: q̃ꝫ mobilitatem ingenij: quippe quibus mors contēptui erat: dummodo cepta perficeret confestim scribit ad varum: postulans: vt q̃ꝫ citissime subueniret: in magno periculo esse cunctam a se ibi militiam derelictam: ipse autem altissimam turrim arcis ascendens cognomento faselum: in honore fratris herodis faseli edificatam atqꝫ ita nominatam: qui in prelio parthorum defecerat: annuebat romanis: vt iudeos exeuntes aggrederentur: cunqꝫ ipse neqꝫ ad amicos auderet vllo pacto descendere: alios ante se pro suarum facinore rapinarum mortem hortabatur appetere. Sed romanil egressis cum fiducia: pugna vtrimqꝫ aspersa satis exorta est: ⁊ licet romani opere bellico: ⁊ experientia superiores existerent: ⁊ plures ex iudeis occumberent: obstinatio tamē iudeorum nequaq̃ꝫ tā dira belli facie frangebant: sed circūeuntes pene templū ascēdunt in portic⁹ q̄ fani areaꝫ cōtinebant: ⁊ ibi multū preliū profligat: saxa q̄dā māib⁹ voluebant: quedā fundis vel tormētis ceteris emittebāt: ad hec etiam cum arcubus intermixti romanorū plurimos sauciabāt. Nā oportunitate loci iudei sup̱iores extiterāt. Romāi vero in incerto positi: nec ict⁹ ancipites euitare: nec hostē vllis iaculis poterāt vulnerare. Proinde cū in hunc modū non breui tēpore pugnaret: postremo romani impune se talia ppetī: ignem porticibus submittūt: iudeis qꝫ semp̱ portic⁹ erāt non sentiētibus: ignis porro a plurimis appositus: cōtinuo in flammas exestuat: tectaqꝫ corripuit: quorū materies: q̄ erat cū pice ceraqꝫ puncta: ⁊ in superficieꝫ deaurata: ignē cōfestim suscepit: quo incēdio op̱a illa magna ⁊ admiratione digna disp̱ereūt. Sed etiam eos qui super porticus propugnantes astiterant: repentinus corripuit: ⁊ insperatus interitus: alij simul cum tectis concidentibus pessum ibant: pars hostium confixi perire vulnerati: pleriqꝫ defectu concilij: ⁊ sub talis cladis stupore: aut igni se se contradunt: aut gladijs abusi suis intereunt: vt malum quasi quo se videbant circunseptos effugerent. Quotquot autem retrorsum via qua ascenderent recurrentes a ruina vel incendio liberantur: a romanis continuo sine vllo negocio necantur: Quippe nudi armis ⁊ animi timore soluti: veniebant in manibus romaorum. Proinde ex cunctis qui tecta conscenderant: nullus valuit penitus euadere. Romani autem per illud incendium in fiduciam subleuati: interius progrediuntur: ⁊ erarium vbi templi opes seruabantur arripiunt: ⁊ plurima quidem a militibus furata sunt. Sabinus autem vix inde quadringēta talenta publice valuit ratiōe ꝯquirere

Interea iudeos plurimum contristabat tam interitus sociorum q̄z erarij: anathemi- thumq̄z direptio: et tamen quotquot eorum vel peruersitate mentis obstinati vel pu- gnaces promptiq̄z constabant: aulam regiam vndiq̄z vallantes: minabantur incen- dium: et cunctos ibidem vna interitui dare: nisi celer abscessissent. Nam se quoq̄z co piam illis exeundi si id eligerent daturos: sabino quoq̄z si etiam ipso vellet exeundi tribuere facultatem: pollicebantur. Dum iste geruntur: nonnulli ex regijs militi- bus ad iudeos transeunt. Rufus autem et gratus tria milia pugnatorum ex mi- litia herodis sub se habebant: viros corpore exercitatos et strennuos. Cum his igitur omnibus sese romanis adijciunt. Rufus etiam equites aliquantos habe- bat: ipsos quoq̄z secum romanis auxilio duxerat. At iudei obsidionem minime negligebant: sed etiam menia cuncta circuibant: hortabanturq̄z omnes vt illam opor tunitatem se saluandi: et in libertatem paternam respirandi non perderent. Sabi- no vero optabile fuit: vt egrediens abscederet: sed committere semetipsum non aude bat: suorum consideratione factorum: et q̄ hostes admodum infideli mente esse co- gnouerat: simul etiam vari prestolabatur aduentum: eumq̄z si adesset obsidionem il- lam esse soluturum. Ea tempestate etiam alia plurima: turbis tumultibusq̄z ple- nissima prouenerunt: que totam iudee regionem grauiter desolabant. In quibus cunq̄z nanq̄z locis: alij lucri cupiditate concitati: pars inimicicia iudeorum ad excitā da bella ferebantur. Militauerunt quondam herodi duo milia hominum hincin de congregatorum. Hi ergo in vnum collecti: et seorsum a ceteris decedentes: ad uersus regios milites pugna congrediuntur. Utebantur autem alcibiade duce: herodis nepote: quem sibi prefecerant: qui tam in campis ad pugnam strēnue fere batur: q̄z in locis asperis arte preualebat: propter experientiam quam ex vsu belli p̄ ceperat. Judas quidam erat filius ezechie prepositi latronum: qui multū quon dam preualuerat: sed temporibus herodis cum magno fuerat labore deprehensus. Iste igitur iudas circa seforim galilee congregans multitudinem virorum perdito rum: atq̄z desperatorum: cum eis aulam regiam pugnaturus inuadit. Ex qua copi am armorum: quantuncunq̄z ille locus habebat abripuit: exinde suos omnes armat sumit etiam cunctas opes que ibidem pro custodia fuerant derelicte. Hic terribilis vniuersis effectus est. Nam huc atque illuc agebat: et ducebat exercitum: libidi ne rei maioris accensus: et emulatione regnandi sine vlla virtute vllaq̄z prudentia: s̄z ad vim inferendam tantum: et ledendum pronior et proclivis extabat: sperans ex hoc sibi dignitatem gloriamq̄z venturam. Extiterat quoq̄z Symon seruus quidē he rodis regis: verum decorus vir magnitudine corporis ac fortitudine prestans: cui ma gna fuerant credita commissaq̄z negociatis igit̄ rex intemperantia subleuat⁹: diade ma suo capiti p̄sumpsit iponere: et aliquāta multitudine cōgregata: rex pronunciat̄ in sania simul: furiaq̄z populorū: sed etiā ipse dignū semetipsū existimans super omnes qui regnū ante gessissent: aulā regiam in hierichunte succendit: et omnia que ibi habe bant̄ abripuit. Multa itaq̄z in diuersis locis p̄ vniuersā p̄uinciam: vbi regia cōsiste bant tabernacula comburebat: cunctaq̄z exterminio dabat: ignibus concremando. Ampliora quoq̄z iste gereret: et amplius ab eo illa regio deleretur: ni celeriter muta- tio contigisset: nā exercit⁹ militū regiorū qui se romāis addiderat: tota māu: totaq̄z v̄- tute cōgrediens: occurrit symoni: vbi multa vi die lōgo certat̄. Sed plures qui ex lo cis trans iordanē cum symone fuerāt cōgregati: neq̄z ordis: neq̄z dispōnis bellice gna ri: siquidē temeritate magisq̄z disciplina pugnabāt: a regijs occubuere militibus: sed etiā ipsū symonem p̄ fugas se et p̄ mōtis fauces saluari cupientē gratus occurrēs: ca put ei abscidit. Incēsus est etiam illis diebus sup̄ iordanē locus nomie emachoes a quibusdam hominibus Symoni consimilibus. Sic igitur in illa gente multa

dementia vagabatur: propter quod regē proprium nō habebant: q populum virtute ac moderatione disponeret: ꝛ ꝓpter quos alienigene irruperant: per quod seditiose mentes occasionē accipientes: ad bella concitāda succense sūt: itētiōe sola deuastādi ꝛ aliena rapiendi. Ceterum ꝛ athonges vir neqꝫ generis dignitate conspicuus: neqꝫ virtute decoratus: sed opū tātū consilius abundantia. Pastor enim erat iste: ꝛ cūctis in oībus reb⁹ obscurus: verum magnitudine corporis ꝛ robore preualens: ausus est etiam ipse in regni conspirare potentiam. Erant quippe illi fratres quattuor etiaꝫ ipsi corpore magni: ꝛ de fortitudine gloriantes: ꝛ ex hoc credebant sese regnum omnibus modis obtinere: nam vnusquisqꝫ eorum turmam propriam ductabat. Congregatur itaqꝫ ad eos plurima multitudo. Et illi quidem ductorum fungebantur officio: ꝛ sicubi opus erat discurrebant: bellicos exercendo conflictus. Ille vero diadema suo capiti circumponens: ad consultandum concilium conuocabat: vt quid facto opus esset decerneret. Uidens autem cuncta in sua potestate: cepit insania ferri: maxime ꝙ rex a populo vocabatur: ꝙ sibi ad regendum que vellet nihil esse impedimento cernebat. Deniqꝫ tam ipse ꝙꝫ fratres eius magna conspiratione frementes: odio romanorum ꝛ regiorum militum bellum gerere festinabant. Nam equaliter aduersus vtrosqꝫ infesta mente ferebantur: aduersus regios quidem milites propter iniurias: quas eos sub herode perpetrasse reputabant: aduersus romanos autē ꝙ eorum in presenti potestas existeret. Igitur asperitas huius mali tempore percurrente crescebat: nullusqꝫ interitum poterat euitare. Nam alios quidem spe lucri exterminabant: alios autem occidendi consuetudine perimebant. Incurrunt etiam aliquando romanorum turme circa emmaum: ꝛ circundantes arium centurionē qui ductabat exercitum: quadraginta ex eis vulnerauere: qui fuerant manu excitatorie meliores: ceteri vero timore fugientes: a grato qui multitudinem regie militie ductabat defensati saluantur: suos mortuos relinquentes. Et multa parte diei romane legionis milites insequentes plurimos sauciabant: superantur tamen postea: ꝛ cōprehenduntur: alius quidem cum graco confligens: alter autem cum ptolemeo. Maiorem vero fratrem archelai milites comprehendunt. Nouissimus autem eorum super his que contigebant merore confectus hesitare cepit: qualiter saluaretur. Nam se solum remansisse cernens: ꝛ omni manu militum spoliatum: fidei patruelis archelai se committit ac tradidit: sed hec quidem postea contigerunt. Igitur sic iudea latrocinantium facta fuerat habitatio. Si quis enim manum aliquam congregaret: que secum ad seditiones faciendas conspirare presumeret: statim rex efficiebatur: exurgens ad communem regionis interitum. In breui quidem ꝛ in minimis rebus iudei romanis noxii consistentes: inuidia tamen contribulium ciuiumque suorum ad omnia nequitie opera ferebantur. Interea varus mox vbi que gesta sunt sabino scribente cognouit: timens illi legioni quam in hierosolymis dereliquerat: duas reliquas legiones assumens: tres quippe in Syria fuerant constitute: assumens etiam equitum alas quattuor: ꝛ auxilia que reges tetrarche diuersi mandauerāt: maturabat presidium illis qui in iudea obsidione tenebantur afferre. Dicebant autem omnibus ꝙ Ptolomaidam pergeret. Dant illi etiam berицii transeunti subsidium mille quingentorum virorum. Mandat illi ꝛ arethas quoqꝫ petreus: qui odium circa herodem ꝛ amiciciam autem cum romanis adduxerat non paruam peditum ꝛ equitum manum. Congregato itaque in Ptolomaida omni exercitu: exinde patrem filio tradens: vnum amicorum suorum destinat galileos expugnatum: qui super Ptolomaidam habitant. Ille autem galileam ingrediens: magna vi pugnare cepit. Et primum seforin capiēs: habitatores quidē oēs captios abduxit: ciuitatē autē ignibus tradidit. Uarus autem samariā cū oī manu igredit̄: sed

a ciuitate abstinuit:erat enim crimine seditionis immunis:sed quodam vico Ptole
meiarus nomine collocat: quem vicum arabes odio Herodis hostili more com-
burunt. Iter quoque agentes: alium vicum fasso nomine: magnum atque o-
pulentum: idem arabes comprehendentes: incendio concremarunt: ⁊ quaqua
versum exercitus ibat:igne cuncta ⁊ cede replebantur: succendit etiam emmaus ca
stellū:varo iubente gr̄a mortuoꝝ. Hinc itaq; in bierosolymā tendit. Illi porro q ad
obsidiōes fuerant ꝯgregati:faciē ipsā nō ferentes exercit⁹:passim cūcti diffugiūt: im
ꝑfecta seditiōis oꝑa relinquētes:qui vͦo in bierosolymis fuere iudei:varo grauiter in
cusante:excusatiōibus diuersis semetipsos purgare nitebant:ꝙ multitudo illa ꝑꝑ fe
stiuitatē fuerit ꝯgregata:bellū āt nequaq; ex eoꝝ sn̄ia cōtigisse:sed temeritate adue
narū fuisse ꝯmotū:seipsos āt cū romanis obsessos poti⁹ q̄ obsidēdi gessisse ꝓpositū
Venerūt autē in occursū varo iosepp⁹ berodis regis nepos:⁊ grat⁹ atq; rufus oēm
exercitū quē sub se bēbant:secū pariter adducētes:occurrūt etiā romā:qui obsidione
tenebant. Sabinus aūt nō volens in faciē vari veīre:ex alia pte bierosolymis egredi
ens:mare vͦsus abscessit. Interea varus p oēm regionē partē militie mittit: quesituꝫ
eos qui cā seditiōis extiterant. Deprebensis aūt qui māifestabant:alios qui cā ma
li extitere supplicijs cruciabat:quosdā vͦo dimittit:in quib⁹ culpa leuior inuenit. Fu
ere aūt qui ꝑꝑ banc cām in crucē acti sunt:ferme duo milia boium. Hoc igit mō re-
bus collectis:atq; cōpositis:maximā partē militie ad sedes ꝓpas dimittit:grauem
eā illis locis existimās:nā in plurimis excesserāt:⁊ eius iura cōtempserāt lucroꝝ
ac rapine cupidine. Ipse vero decē milia iudeoꝝ in vnū locum fuisse cōgregatos au
diens:festinus occurrit:vt eos cōprebēderet. Illi autē anteq; cōprebēsi fuissēt:semet
ipsos tradidere bortatu aciabi. Tūc varus multitudini quidē veniā contribuit: ipos
aūt ductores:qui cām secessiōis excitauerant ad cesarē mittit. Cesar vero plerosque
ex eis ꝑmittit:illos aūt qui berodis cognati fuere:supplicijs adegit:ꝙ nulluꝫ iustitie
gerētes respectū:cōtra familiares ⁊ sāguineos arma tētauerant. Et varus quidē ista
disponēs:⁊ ꝑꝑ ꝑsidia vnā legionē quā etiā ꝑmo dimiserat bierosolymis derelinquēs
in antiocbiam repedare festinat. Capitulū. XVI.

Rcbelao vero apud romam commorante:alioꝝ negocioꝝ principia:pul
lulabant:quoꝝ bec erat causa. Venerat Romam legatio iudeoꝝ:su-
per octo milia bominum:petentium vt suis legibus viuerent: ⁊ legati quidem qui ex
decreto totius gentis fuerant: missi quinquaginta fuere. Cetera vero multitudo ro
me ad eos venerat. Cesare autem concilium faciente cum amicis:ceterisq; roma
noꝝ primatibus:⁊ in Appollinis templum congregante:quod ab ipso fuerat ma
gnis opibus impensisq; fundatum. Legati quidem cum vniuersa multitudie in-
digentium iudeoꝝ causam acturi conueniunt. Arcbelaus autem econtra cum
amicis aderat. Quotquot vero regis fuere consanguinei:ab arcbelao per odiuꝫ sepa
rantur:iudeis autem aduersus eum consociabantur:non tamen semetipsos publice
demonstrabant:graue putantes:⁊ ad confusionem propriam pertinere:si ante cesarē
contra consanguineum ⁊ familiarē loqui presumerent. Aderat etiam pbilippus
de Syria veniens:vari concitatus bortatu:prima quidem causa vt fratri adesset.
Nam ei plurimum varus fauebat. Enimuero arbitrabatur:quia illo regno soluto p
partes:posset distribui:siquidem plures essent qui suis legibus viuere postulabant.
Unde vero pbilippum bortabatur vt pro se laboraret:quo posset etiam ipse par-
tem aliquam regni percipere. Data igitur iudeoꝝ legatis copia dicendi: cepe-
runt pro dissoluendo regno multa loqui:⁊ primum ex iniquitatibus berodis argumē
ta multa sumere:dicentes eum nomine tantum fuisse regem:re aūt vera tyrannidis
facinora ꝑpetrasse:⁊ multam per eū desolatōnem rerum factā eē iudeoꝝ naturaliter

eum etiam ad nouitates inueniendas pronum fuisse proclamabant: ⁊ tantos quidem iudeorum eius crudelitatibus interisse: quantos nunquam ex historia perisse cogno- scerent: sed multo amplius semet qui viuerent infeliciores existere: non solum eis qui quibus ostensiõe vultus asper: ⁊ indignatiõe mentis terribilis apparebat: sed etiã eis bus substantias suas arripuit: ciuitates quidem extraneas ⁊ ab alienigenis habita- tas eum ornare ⁊ locupletare: cum ꝑditione ⁊ exterminio eorum qui sub eius regno habitabant: omnem gẽtem penuire ⁊ necessitati contraditam: cum paucis autẽ regno delicijsq₃ frueref: plurimos quoq₃ ex nobilibus ciuitatibus: ⁊ nobili natos genere pe perimeret: nullis rationabilibus subsistentibus causis: nisi vt eorum substantias ra- puisset: ⁊ quibus vitam fortasse concessisset: rerum suarum amissione damnaret. Iaz vero in exactionibus inquiunt functionem aliam quidez pro muneribus publicis cũ augmentis annalibus exigebat: alia vero lucrorum gratia post functiões a seruis exa ctoribus: vel amicis eius diripi solere causabãt: nec solũ ista que ad damnũ auri ⁊ ar genti ꝑtinebant agi: sed virgines etiam corrumpi: matronas pollui: que pudorẽ sui ta cebant: sicut ab illis qui gerebant desiderabatur qui videlicet facinora sua timebãt: ne in publicuz proderentur: tantasq₃ sub herode se iniurias ⁊ contumelias passos fuisse quãtas nec vlla bestia posset ingerere: si facultas dareť vt hoĩbus imperaret. Et mul tas quidẽ sepius calamitates suam gentem passam dicebant: sed nunquã se in tantã infelicitatẽ: tantamq₃ cladem prorsus incidisse: exemplũ nãq₃ iniquitatis ⁊ facinoris herodẽ vniuerse genti fuisse. Et optabiliter se archelaum quidem regem denominas- se firmabant: quia post herodẽ quemlibet malũ ferendũ ⁊ tolerandum vtiq₃ decerne bant qui tamen ipsis initijs se quasi mitiorẽ herodi conabatur ostendere: veruz postea verens: ne non ꝓprius herodis filius crederet: nihil vltra distulit: s₃ stati aperuit sue mentis indicia: ⁊ cum nondum erat regni consecutus integram firmitatẽ: ꝙ in cesaris arbitrio consisteret: illius regni potestatẽ vel tribuere: vel negare: dedit tñ ingenij sui ꝓ positiq₃ monimẽta: qualiter posset in futuro illud regnum gerere: ex his que in ipsis initijs ꝑpetrare ꝑsumpsit: vt ciues in templo die festo velut numini eos offerens: au- deret occidere: vnde iuste vniuerse genti illum fuisse exosum: ꝓpter merita sue crude- litatis ⁊ sceleris. Ob id quoq₃ ⁊ has querelas: legatiõem totam gentem destinasse fir mabant. Petebant ergo: vt eoruz ꝓuintia regibus careret: ⁊ syrie iungeretur: vt ab il lis iudicibus regerentur: qui illuc ex roma ad gubernãdam ꝓuintiaz mitterenť: ⁊ tũc cognosci posse dicebant: vtrum ne seditiosi essent: ⁊ tumultũ cõcitatores: an subiecti ⁊ deuoti si probis iudicibus: ⁊ rectoribus vterentur. Talia iudeis dicentibus: nico- laus regem criminibus expurgabat: herodez quidem: quomodo per omne tempus quo advixerit nũquam fuerit accusatus: non enim vera posse dicere confirmabat eos qui cum haberent aliquid vnde causarentur: illo viuente pretermittentes quando pos sent: in quibꝰ lesi fuerant vindicari: illo mortuo querelas importune confingerent: illa vero que sub archelao acta essent: ad illorum improbitatem iniuriasq₃ redigebat: qui contra ius ⁊ contra leges talia comisisse presumpserint quiq₃ cedis fecere principiuz in eis qui se a tumultibus prohibebant. Incusabat eos etiam ꝙ seditionis libidi- ne tenerentur: ⁊ ꝙ pernicaces essent ad obediendum vel legibus vel iustitie: dum cu- perent in omnibus suis assumptionibus vincere. Hec itaq₃ nicolao dicente: cesar hincinde que dicta sunt audiens: conuentum dimisit ⁊ post paucos dies: archelaum quidem non pronunciat regem: dimidie vero iudee regionis que herodi tributa red- debat tetrarcham constituit: spondens ei quoq₃ regiam dignitatem: si laboribus ⁊ fa- uoribus circa semeipsum meritus appareret alteram quoq₃ dimidiam bifariaz distri buit alteris herodis filijs: philippo videlicz: ⁊ antipatro: q ꝯ frem archelaũ de vniuer so regno certauerant. Et huic quidem regio trans iordanen galilea tributa reddebat

que constabant in talentis ducentis per singulos annos. Philippo autem batanea cum traconitide z auranitis: cum aliqua parte domus que zenodori dicebatur: reddebant talenta centum. Ceterum Archelao idumea: z iudea: z Samaria. Hec. n. leuigate fuerant q̃rta pte functionũ ex decreto cesaris: pp quod in seditiõe ceteremultitudini pticipes nõ fuere. Erant ãt citates q̃ archelao tributa reddebãt: strato nis turris: z sebasta cũ ioppe: z hierosolymis: gaza võ z gadara: z ipse fuere grece citates: q̃s abscidens a dispensatiõe syrie: additamento iudee regiõi cõiunxerat. Accedebãt ergo archelao tributa p vnũquẽq3 annũ talenta. cccc. ex oib⁹ regiõib⁹ q̃s in sua potãte susceperat. Et hec q̃dẽ de filijs herodis ordiata sũt. Salome ãt sup illa q̃ fr̃ i testamẽto reliq̃rat: erat ãt iãnia z azot⁹: z faselis argẽti signati miriade q̃nq̃gita: cesar ẽt donat ei ad hitandũ aulã regiã q̃ fuerat i ascbalõe cõstituta. Intrabãt etiam z huic redit⁹ ex oibus suis talẽta p ãnos singulos. lx. dom⁹ aũt e.⁹ in regiõibus erant q̃ sub archelai fuere potãte. Accipiũt quoq3 cõsanguinei regis q̃cũq3 in testõ declarãtur. Duab⁹ ãt filiab⁹ eius vĝinbi⁹pter illa que pr̃ reliq̃rat: cesar ẽt vtriq3 dona largit vicenas q̃nas miriadas argẽti signati: easq3 cõiunxit ferore filijs: cũcta võ que illi fuerãt dimissa: p filios herodis distribuit. Erãt autẽ quinq̃gita z mille talenta pauca sibi sumẽs vascula: que non tam ei magnitudine vel precio: q3 recordatione regis accepta constabant. Capitulum. XVII.

Is igit a cesare dispositis: iuuenis quidam: iudeus quidẽ genere: sed apud sydonios nutrit⁹: a quodã romanorũ libertino: qui eũ in cognitiõem herodis induxerat: silitudine forme puocat⁹: q̃ videbat alexãdro cõsimilis filio herodis qui fuerat iterempt⁹: testificabant quoq3 illi cũcti: quoꝝ aspectib⁹ occurrebat ex hoc occasione sibimet eẽ reputabat quo regnũ possz excipe: z assumẽs secũ adiutorẽ sue gentis hoiem scientẽ cuncta que i palacio gerebant: z igenio callidũ ad magna negocia perturbãda: eo sibi hui⁹ factiõis magisteriũ pbẽre cõscẽdit. Dicebat ergo se alexãdrũ eẽ herodis filiũ ex morte suatũ ab his quib⁹ vt eũ pimerẽt fuerat delegat⁹: occidẽres qp pe alios p quos imaginẽ cõplete iussiõis ondererẽt: z expectatores fallerẽt: illũq3 z ei⁹ frem aristobolũ saluauisse. His igit figmẽtis z ipse in supbiã extollit: z alios quot occurrerẽt eludebat. Interea cretã appulit iudeorũ oibus q cũ illo colloq̃ũ miscuere: psuasio facta ẽ. Vñ illi quoq3 pecũiaruz abũdãtia cepit affluere: plimis hincide donãtibus. Preter vẽit ad meliũ: ibi quoq3 cõgregat meliora. Nã ei pl'es offerebãtur pecũie fide q̃ ex regio sãguine illũ descẽdere iudicabãt: z sepe cp posset pzni regni iura pcipe: vicẽq3 pstãtibus reportare. Ibat igit romã plurimis in ei⁹ obsequo veiẽtibus: z dicearcheã appulsus: ibidẽ quoq3 qui hitabãt: iudeos silib⁹ fallacijs illudere decipeq3 nõ desistit. Accurrebãt nanq3 illi veluti regi: z alij quidẽ ali: maxie tamẽ illi qui fãiliaritatẽ z amicicĩã eũ herode possederãt. Cã võ maxia deceptiõis erat hominib⁹ qui illũ cũ voluptate a referẽtib⁹ aduertebãt. Ad hec etiã accedebat fides ex forme vultusq3 silitudine: eteni etiã qui plurimum fuerant cum alexandro conuersati: nihilominus inducti fuerant ad credendum: illũ non fuisse alterum: sed alexandrum herodis filium: ita vt etiam alijs nescientibus iurare presumerent. Proinde ingredienti romam: z fama sui cuncta replenti in occursum egreditur iudeorum plurima multitudo: instar miraculi salutem eius factam diuinitus admirantes: z cũ gaudio illum maiore suscipiunt: maxime propter maternum genus: quod erat valde clarissimum. Proinde cum ciuitatem intraret: per plateas z vicos in sella portabatur: cũcto regali cultu compositus ex opibus z questibus: quas per diuersa loca perceperat. Congregatur itaque ad eum maxima multitudo: voces plurime: clamoresq3 cũ fauore reddebant: z oia fiebãt que solẽt ad gaudia mentes hominũ concitare: presertim in tali euentu: vbi preter spem salutem illius factam esse mirabantur.

Sed vbi cesari nuncius ille allatus e: nõ quidẽ credebat: pp quod sciret herodez nõ facile posse in quibuslibet negocijs decipi, pserti in illis in quib⁹ animuz intenderet: tamẽ sperãs potius se cõtingere: celatũ: al's celã quendã suũ libertũ qui sepi⁹ fuerat cũ illis infãtul⁹ collocut⁹ mittit: vt videret alexãdrũ. Ille ãt cũ vidisset nulla meliori discretione visus e q̃3 visa fuerat multitudo. Verũ cesar decipi oĩo nõ potuit: quõ erat quidẽ ille siĺis alexãdro: sed nõ ita vt eos posset iducere: qui prudenter inspicere: discernereq3 valerẽt. Siquidẽ iste falsus alexãder ex labore z ope valde cõstabat attritus: i illũ autẽ delicatudo ex delicijs: z fortitudo de frequẽti exercitatiõe cõcurrerant: huic autẽ duri⁹ z grossius erat corpus. Intuẽs igit̃ mẽdacia conspirantẽ iuxta discipulũ atq3 doctorẽ: z cũ fiducia vba pferẽtes examinabat: rẽ etiã de aristobolo cũctã pquirẽs: quid de illo quoq3 fuerit factũ: z semetipsũ obstupere simulãs: rogabat: ob quã cãm aristobolus quoq3 nõ venisset: quo regnũ etiã ipse dignitatẽq3 sibi deposceret. Cũq3 ille rñdisset: in cypro illũ insula remãsisse: marinis piculis sit̃ fatigatuz: et territũ: vt si forte sibi aliquid inoptabile puenisset: saltim ille saluaret̃: ne oẽ gen⁹ marianne penitus interiret: talia. n. illũ doctor ille respõdenda docuerat: cesar illuz semotim adolescentulũ a ceteris abducẽs: tibi inquit mercedis gr̃a salus a me prestabitur si nõ tẽtaueris etiam me arte deceptionis inducere. Dic itaq3 mihi quis tu sis: z qs te ad talia cõfingẽda ptulerit: maior quippe e tua etate hec adinuẽta calliditas. Tũc ille: neq3. n. vltra mẽtiri potuit: in periculo constitut⁹: aperte cesari oẽ figmentuz: vel q̃li modo: vel a quo fuerit cõmẽtatũ. Tũc cesar falli quidẽ alexãdrũ nequaq̃3 contra quod pmiserat fecit: vidẽs autẽ eũ aptũ laboribus: in ordie cõstituit numeroq3 nautarũ: illũ vero qui talia psumẽda psuasit: morte cõdemnat. Meliensib⁹ autẽ condemnatio sufficiens visa e: vt quãtoscunq3 sumptus vel pecũias in falsum alexãdruz erogassent: irreparabiliter amisisset. Et circa falsũ equidẽ alexandrum res cũ magna temeritate psumpte: finẽ huiusmodi pceperunt. Capitulũ. XVIII.

Archelaus autẽ tetrarchiam suscipiẽs: mox vt iudeã attigit: iozarum boethĳ de pontificatu remouit: exprobrans ei: q̃ cũ seditiosis vna cõueniret: eleazarũ autem fratrẽ eius ad põtificatũ subrogat. Edificat etiã in hierichunte aulã regiam: cuz elegãtia z decore mirabili: medietatez quoq3 aquar̃ q̃ ad irrigationẽ agrorum influebant: tractu ductuq3 cõstructo diuertit in cãpũ: quod ab ipso fuerat palmarum arboribus cõsitũ. Vicũ etiã edificat: cui nomẽ archelaidẽ cõstituit: p̃inã quoq3 legẽ trãsgrediẽs: glafirã archelai quidẽ filiã: alexãdri vero fratris coniugẽ: ex qua filios quoque susceperat: sibimet accersijt vxorẽ. Iudeis vero fas nõ erat fratrũ vxores accipe. Sed neq3 eleazarus in põtificatu diuturno tẽpore pseuerat. Siquidẽ etiam sup ipsuz constituit iesũ osee filiũ. Interea decio ãno pncipatus archelai: oĩs nobilitas iudeorum p̃matesq3 samarie: nõ ferẽtes crudelitatẽ eius: moresq3 tyrãnicos: apud cesarẽ accusatiões ei istituũt: maxie: quia cognouerãt eũ cesaris mãdata transgressũ: nam ei p̃ceperat: vt mãsuete: demẽterq3 cõuersaret̃ ad populũ. Cesar igit̃ vt hec aduertit indignatione cõmot⁹: curatorẽ eiusdẽ archelai rerũ earũ q̃ rome fuere: archelaus etiã ipe dicebat̃: ptinus aduocat: ceterũ scribẽdũ archelao indignũ existiat: illum autez destinat: vt archelaũ celeriter exhiberet. Ille cõtinuo sine vlla dilatiõe nauẽ ascẽdens: nauigat celeriter: z in iudeã venit: archelaũq3 occupat cũ amicis epulũ celebrantẽ: mentem ei cesaris apuit: atq3 vt cõfesti egrederet̃ citatẽ cõpellit. Cesar ãt veiẽte archelao aliquib⁹ accusatorib⁹ astãtibus: cãm hincide cognoscit: sed vbi se paruz se expurgat archela⁹: in exiliũ trudi pcipit̃: i viẽna citate gallie hitaculo cõtributo: pecũias vo ei⁹ rõnib⁹ iussit sociari fiscalib⁹. S3 añq̃3 romã suiss3 vocat⁹ archelaus sõniuz suis aicis tale recitauit. Vidisse se nãq3 dicebat spicas decẽ nũero: plẽas turgẽresq3 frumẽtis vigorẽq3 itegrũ possidẽtes: qs videbat a bub⁹ cõedi. Sed hoc vidẽs magnis fluctib⁹

eius animus fatigabatur:a quibus dum sciscitaretur:illi per diuersas contrariasqꝫ opiniones solutionesqꝫ discinduntur. Tunc symon:vir esseus veniens: mutationē rerum illo somnio significari dicebat:arcbelao non sane in rebus secundis aut com modis ꝓuenturam: Boues nanque laborēs ꝛ miseriam significare firmabat: ꝓpter quod soleat illud genus animalium laboribus affligi ꝛ conteri: mutationem autem rerum illo somnio demonstrari dicebat:ꝙ terra boum laboribus ꝛ operibus exarata in seipsa permanere penitus non sinatur:perspicax autem.x.periodum decē ānorū terminari manifestabat. Unam quippe futuram estatem ꝛ tempus suppleri asseuerabat arcbelao:quo de ꝑncipatu sue potestatis exiret. Et ille quidem hoc modo som nium illud exposuit. Quinto vero die postquam illud somniū arcbelao fuerat de monstratum:euocator eius arcbelaus procurator suus in iudeam venit a cesare desti natus. Similiter ꝛ glafire vxori eius:ꝛ regis arcbelai filie prouenit. Que primo sicut supra ostendimus:alexandro in coniugium sociata:constabat herodis quidem filio:sed fratri arcbelai. Postea vero ꝙ idem alexander a patre fuerat interemptus iobato lybiorum regi coniungitur. Quo defuncto:item illam viduatam in cappadocia a patre arcbelaus in coniugium suscepit:marianne excludens:que sibi fuerat cōiugata. Tantus siquidem illum glafire amoris ardor incenderat. Cum vero iuncta esset arcbelao:tale somnium ipsa quoqꝫ contuetur. Uidebat quasi alexandrum sibi astantē:ꝛ se quidē illi adgaudere: eūqꝫ libenter ꝛ alacriter āplexari:illū vero exprobrationes ei protinus imputare dicentē. O glafira:nempe vel nunc confirmas ꝓuer bium quo dicitur:fidem mulieribus non habendam. Nonne mihi iureiurando con stricta es:sed ꝛ iugali federe virgo sociata. Postꝙ filios quoqꝫ suscepim⁹:amores nostros oblita es secundarum cupidine nuptiarum:sed neqꝫ hoc tibi sufficere iudica sti:quinetiam cum tertio sponso concumbere presumpsisti:ꝛ sine pudore domum no stram ingrediens:thorum genialem polluisti:cum arcbelao ius coniugale consociās vt illum virum haberes:quem meum fratrem esse constaret. Uerum ego nunꝙ tui penitus obliuiscar:neqꝫ beniuolentie qua semper circa te detentus sum caream. Li berabo sane te vniuersis obprobrijs:meā sicuti fuisti firmā stabilemqꝫ ꝑficiens. Que cū illa familiaribus retulisset:post paucos dies vita defungit̄. Hec ergo haud sane importuna huic nostro opi ratus iserui:ꝑmo quidē:quia ea que circa ipsos reges con tigisse noscunt̄ innotui:deinde vt exēplo vera probent̄:dicere illi a quibus imortalitas disputat̄ animarū:aut etiā vt appeat diuina prouidētia reꝝ humanaꝝ cūcta disponi: ne incredulitate huiusmodi reꝝ homines ledant̄ in moribus. Enimuero qui hec cre diderit:nullo modo prohibetur ꝑ dies singulos ad v̄tutis augmenta procedere. Ar chelai v̄o regio tributaria facta:syrie dispensationi coniungit̄. Interea cirinus vir cōsularis a cesare destinat̄:censum in Syria dispositurus:ꝛ domū arcbelai reditur⁹.

Incipiunt capitula libri.xviij.

Incipit liber. xviij. antiquitatum. Capitulum. I.

Yrinus aūt vnus de his q semp in cōsultatione cōgregabātur: vir p oium magisteriorū & pncipatuū officia celebratus p cūctas admistratiōes cōsulatus culmē ascēdens: & in cūctis admistra-tionibus: & alijs dignitatibus clarus: cū paucis venit ad syriā censor gētis a cesare destinat⁹: & appreciator vniuscuiusque sub stantie. Capitu. II.

Mittit etiā cū eo copinius ductor totius eq̄strīs agminis: potesta temq3 iudeorū oium gerēs. Venit etiā cirin⁹ iudeā: nā dispēsa-tioni syrie fuerat adunata: vniuersorū depdatur⁹ substantias: & archelai redditurus

pecunias. Porro iudei lʒ in ipsis initijs descriptionis nomē dirū hrent: subijciūtur tamē ne āplius subsisterēt: psuadēte illis pōtifice iozaro: boetbi nanqʒ erat iste filius Et illi quidē cūcti ratione pōtificis: depredari suas permisere substantias: nihil amplius hesitantes. Capitulum.III.

Ed iudas gaulonites: hō ex citate: cui nomē erat gamalas: saddocū pharriseū sibi cōiungēs: recessionē facere festinabat: nā depdationē & censū nihil aliud eē dicebāt qʒ integrā seruitutē. Proinde ad defendēdā suaʒ libertatē: totā plebē diuersis exhortatiōibus incitabāt: oēm quoqʒ illis coopaturā eē creaturā: si p bono libertatis hōrē suam & gloriā magnanimitate tueref: sed etiam deum nō aliter ill' auxiliatorē fore: nisi talibus consilijs ad agendum pcederent. Capitulum.IIII.

Js itaqʒ diebus āplius eorū aiūs incitaf: vt etiā ab homicidijs se nullo mō arcerent: quoniā cū magna volūtate quicqd ab illis dicebaf hauriebāt: atqʒ hoc modo in magnū malū seditio illorū & audacia prūpebat: nihilqʒ fuit malorū quod p illos nō pullularet viros: & supra qʒ dici potest: illa gens continuationibus est repleta bellorū & clades inter eos & latrocinia: depredationesqʒ gerebāt: obtētu quidē vtilitatis defensionisqʒ cōmunis: sed reuera ppriorū lucrorū gratia tota seditio gerebatur. Multe itaqʒ cedes ciuiū sociorūqʒ ppetranf: postreō in inuicē cōuertunf: nō secus qʒ cōtra hostes infēsius ageref bellū. Jtaqʒ quotidie depdatiōes: captiuitates: cedes: vbiqʒ ɔcurrebāt: ita etiā vt tēplū dei ignibus cremaref. Tātū valuit nouitas & institutionū mutatio prnarū. Siquidē iste iudas & saddocus quartā philosophiam nouiter itroduxerant: cui⁹ amatores copiā cōquirētes: seditiōib⁹ ac tumultib⁹ replenere rēpublicā. Sed ēt malorū futurorꝫ radices pessimas plātauere p insolētiā incōsuete philosophie: de qua volo pauca disserere. Capitu.V.

Udeis igif philosophie tres erāt: etiā inde ab initio in istitutis patrijs derelicte essenorū: sadduceorū: & tertia q̄ philosophanf: q dicebanf pharisei: & quāqʒ de eis explanaueri in secūdo libro iudaici belli: tamē etiā nunc cōmeorationis gratia breuiter attingā. Pharisei.n.quotidianā cōuersationē exiguam habēt: & prsus abiectā: nihil mollitudini aut delicatudini penit⁹ indulgētes se q̄cunqʒ iudicio ratiōis oportere cōpta sunt illa sequunf: ppositis nullo mō reluctanf: maiores natu cōpetēti hōre veneranf: ita vt nec cōtrariū quiddā alicui aliq̄n r̄ndeant: fato geri oia credūt: sʒ neqʒ liberū arbitriū hois auferūt: iudiciū dei futurū eē sentiūt: illic cūctos hoies propria merita recepturos: tā eos q dē qui ḃm virtutē vixerunt: qʒ illos q nequitia deprauati sūt. Aias āt imortales dicūt: sed ēt in iferno cōgrua vnicuiqʒ hitacula p meritor vel v̄tutis vel iiqtatis attribui: sicut vnicuiqʒ viuēti gerebaf studiū & alias quidē aias eternis trudi carcerib⁹: al's āt facilitatē reuiuiscēdi pcipere: & ob hec populis quideʒ sūt acceptabiles credibilesqʒ. Quātacunqʒ itē ad culturā diuinitatis ptinēt oronum celebratiōes: tēplorū cōstitutiōes: expositiōibus suis faciēda eē pdicāt. Nā tātū virtutib⁹ eorū platū ē testimoniū: vt ad eos p̄lime ciuitates: & maxia multitudo cuʒ studio grādi cōfluerēt: opione adducti: q̄ meliores ceteris estimanf. Sadducei aūt aias mortales existimāt: simulqʒ cū corpib⁹ interire. Nullas v̄o alias obseruationes pter legē custodiūt: aduersus doctores āt philosophie sue certari & reniti gloriosū ānuerāt sed ad paucos admodū doctria eorū puēit & mod⁹ excitatiōis. Primates āt apud eos dignitatib⁹ hōribusqʒ celebranf. Esseni āt ad deū cūcta redigūt: imortalē aiaʒ dicūt iusticiā āt rē p̄ciosā: p q̄ ēt vsqʒ ad mortē pugnādū eē pdicāt: i tēplo anathēata ppōnēda phibēt: sacrificia vl' hostias cū pplo nō celebrāt: q se p̄lumū ab eis putāt mūdicia vl' sāctitate differre: & merito se a cōi cōgregatiōe discernūt: remotim sacrificia facientes: cultu v̄o morū atqʒ ɔuersatiōib⁹ optimi ad colēdā terrā & exercēdā oi studio itēti. Jllud ēt hūt dignū: & valde mirabile q i alijs nō inuēias gētib⁹ tā grecorꝫ qʒ ēt

Qualis sit phariseorum vita et quomodo credant.

Saduceorum vita et opi[…]

Essenorum vita et opin[…]

barbarorũ: ꝙ oẽs illis opes in medio sũt: ⁊ ab eis oia possident: nihil ãpliꝰ inter eos ditior fruitat: nihil paupior defraudat: ac si nihil oio possideat. Et illi quidẽ hoc mõ de se gerũt. Sũt autẽ sup quattuor milia hoium nũero. Uxores nõ ducũt: neqꝫ huos hre festinãt: aliud quippe iniqtatẽ: aliud seditiõis oportũitatẽ estimãt. Isti ergo semotim apud semetipsos adviuũt: mutuas sibi vicissitudies mistrãtes: susceptores autẽ redituũ ꝓmouent: curatoresqꝫ cõstituũt: qui cũcta que terra ꝓfert in vsus: necessarios admistrent. Sacerdotes optios viros eligũt: cibus illis simplex ẽ: habitꝰ insũptuosus ⁊ mũdus. Quare ergo phie iudas pnceps extitit: cuiꝰ fecimus mentionẽ. Huiꝰ ius seqces in vestitu: in hitu: ceterisqꝫ aliis: pharisees cõsentiũt: circa libertatẽ ṽo immobilẽ retinent atqꝫ imutabilẽ sniam. Nã huiꝰ rei cupido magna eorũ mentibꝰ ẽ infixa. Solũ.n. pncipẽ ⁊ dñm dicunt deũ oium: mortis aũt multas ⁊ varias spẽs sustinere ꝓ nihilo pendũt: vel cognatorũ supplicia: vł amissiões amicorũ oio cõtemnunt: dũmõ nullũ hoiem dñm dicere cõpellant. Nonulli nanqꝫ viderunt: qliter sepiꝰ aliq eorũ in suppliciis imutabiles ꝑmãsere. Uñ plimi quoqꝫ illiꝰ gẽtis hoc stultitie morbo insanabiliter egrotarũt: gessio flouio pncipatũ huiꝰ vanitatis obtinẽte. Nã ex hac quoqꝫ supbia ad seditiões excitãdas romãis: recedẽdiqꝫ ab eis: ⁊ ipse pcipitatus ẽ: ⁊ alios pcipites dedit. Et phie quidẽ genera hec atqꝫ huiusmodi sũt apud iudeos. Interea cirinus opibꝰ restitutis archelai: descriptiõeqꝫ pfecta: que facta ẽ tricesimo septio ãno: postqꝫ antoniꝰ acciaco bello fuerat a cesare supatus: iozarũ quoqꝫ pontificẽ: seditionem a multitudine passum sacerdotali deponit officio: ananũ in põtificatu substituens.

Capitulum. VI.

Erodes aũt ⁊ philippꝰ tetrarchiã suã eorũ vnusqsqꝫ suscipiẽs: herodes sephorin muro circũdedit: ad istar ⁊ siltudinẽ galilee: quã anthocratoridan appellat. Alia aũt betharanta citas: etiã ipsa ẽ: quã muro circũsepiẽs: iuliã ex noie iulie vxoris cesaris noiat. Philippꝰ aũt paniadã que ẽ circa fontẽ iordãis flumis cõstruẽs cesareã nũcupauit. Tũ etiã bethsaidã ꝓximã stagno genesar edificat: ⁊ dignitatẽ ei ciuitatis attribuit: habitatorũqꝫ multitudie replet: aliarũqꝫ necessariarũ reruꝫ copia refertã facit: ⁊ iuliã omonimã cesaris filie vocat. Copinio autẽ iudeã illo tpe gubernante: quẽ supra docuimꝰ cũ cirino destinatũ: huiusmodi factũ in iudea ꝓuenit. Azimorũ dies agebant: quã festiuitatẽ pascha vocamꝰ: in q mos erat: ex media nocte portas tẽpli a sacerdotibꝰ apiri. Et tũc itaqꝫ aptis portis: viri qdẽ samarite occulte i hierosolymã veniẽtes ꝑ tẽpli cũctas porticꝰ: ⁊ ꝑ totũ fanũ ossa iaciũt mortuorum. Et ex illo cepit i templo custodia maior a sacerdotibus exerceri: — Azimorũ ritus.

Capitu. VII.

Opiniꝰ aũt nõ post multũ tẽporis romã reuertit: cui successor regende ꝓuicie marcus efficit: sub quo etiã salome herodis regis soror vita defungit: iulie cesaris vxori derelinquẽs iaminiã ⁊ oẽm suã toparchiã: ⁊ in cãpo faselidam ⁊ archelaidã cõstitutas que etiã plimis cõsite vere palmitibꝰ: quorũ fructus optimus ⁊ valde pcipuus. Sed huic quoqꝫ succedit anniꝰ rufus: sub quo etiã cesar emorit: romãorũ secũdꝰ impator. vii. ⁊. l. in impio ãnos adviuens mẽses. vi. dies aliquẽtulũ sup duos ex quibus. xiiii. ãnis silł cũ eo ãtonius rei publice gubernacula rexerat. Viuẽs itaqꝫ ãnos. lxxvii. vita decessit. Huic succedit in pncipatu tyberiꝰ nero vxoris eiꝰ iulie filius qui fuit romãis. iii. impator: sub quo qntus iudeorũ rector valerius gratus efficitur: annii rufi successor. Is ananũ remouẽs sacerdotio: hismahelũ filiũ iabi põtificẽ designauit. Sed ⁊ hũc nõ multo post abiiciens: eleazarũ anne põtificis filium sacerdotio surrogauit. Post ãnũ ṽo etiã hũc arcet offõ: ⁊ symõi cuidã camithi filio ministeriũ põtificatus attribuit. Sed nõ ãplius ⁊ ipse qꝫ vniꝰ ãni spacio eodẽ pfũctus officio: iosephũ cui caiphas nomẽ fuit: habuit ordie successorẽ. Et gratꝰ quidẽ talia gerens: romã reuertit postqꝫ. xi. ãnos i iudea cõpleuerat. Huic successor põtiꝰ pilatus

effectus ē. Herodes aūt tetrarcha ad magnā amiciciā tyberij puenit: edificans ciui tatē: quā ex eius ɔgnomēto tyberiadā denoīauit: menibus eā firmis fortibusq; circū dans: in regiōe galilee iuxta stagnū genesar: vñ aque calide nō lōge distabāt: in vico cuius nomē erat amathus. In hāc cōfines plurimi ɔfluxere: atq; etiā ex tota galilea nō pua multitudo cōcurrit. Ex oi quoq; regiōe que sub illo fuerat cōstituta: ab eo co acti cōueniūt: vt ibidē cōmanerēt. Multi etiā ex nobilitate illuc hitandi grā trāsferū tur. Suscepit etiā quotquot hincide veniebāt inopes ꝛ egenos: plerosq; etiā quos li beros nō eē cōstaret: quib⁹ tamen securitatē libertatis attribuit: ꝛ bñficia plura cōtu lit: vt hoc inuitamēto nollent ex illa citate discedere. Priuatas etiā domos ex ppijs opibus fabricabat: terras largiebat: vt i his oibus stabiles hitatores efficeret: maxie āt ex pria lege trāscribens: in q̄ significat vt hitatio septē dierū ciuem loci pficiat.

In illis dieb⁹ morit etiā fraathes parthorū impator: insidijs illi a fraate filio ppatis ꝫm hūc modū. Fraates impator postq; legittimos filios habuit: asciuit sibi italici ge neris cōcubinā: cui nomen erat thermusa. A cesare iulio cū alijs mūerib⁹ hec ei fue rat cōdonata: ꝛ pmū quidē ea sicut dixi ꝓ cōcubina vtebat: capt⁹ mira pulchritudi ne mulieris. Procedente vō tpe filioq; ex ea fraate suscepto: cōiugē eā legittie desi gnauit: quā hōrabiliter tractabat in oibus: ꝛ qcquid diceret ei obediebat. Itaq; fe stināā: vt pthorū pncipat⁹ filio suo ɔtigeret: quod videbat aliter fieri nō posse: nisi ex inde legittios filios aliquib⁹ argumentꝫ excluderet: psuadet impatori vt illos romā obsides destinaret. Proinde illi: nō. n. facile fuit fraati: dispōnibus thermuse resiste re: romā a pře mittunt: ꝛ solus in regno fraatis filius enutrit. Sed postquā adoleuit graue reputās ac malitiosū: vt pncipatū pře tribuēte susciperet: insidias ppat patri: co opante sibi etiā matre. Nā sermo quoq; ferebat: ꝙ ei cōcubitu misceret. Itaq; pro vtroq; facinore genti factus ē exos⁹: tā parricidio q̄; amore mřis nefādo: seditiōibus excitatis āteq̄ā āplior fieret: ex regni potestate depulsus emorit. Cōcordātes itaq; in vnū parthorū fortissimi cernentesq; sine pncipe se nō valere cōsistere: ceperūt inspi cere: quisnā illis ex genere arsacidarū fieret impator: nā aliūde fieri non licebat: vnde quoq; vsq; in hodiernū diē pollutū: dicūt ꝛ iniuriatu ex semine mulieris italice illud imperiū. Herodē itaq; p legatos asciscunt. Sed postquā iste quoq; suscepit impiū: cepit inuidiosus eē multitudini: atq; suspectus pp imensā crudelitatē: erat quippe ita seuerus: ꝛ oibus modis imitis. Hūc ergo cōgregati simul extinguūt. Plerīq; autē dicebāt: ꝙ eū in sacrificijs inter altaria pemerūt: nā eis moris erat in diuinis celebra tionib⁹ cultros portare. Apud plīmos tamen opio illa ē: ꝙ dū venatū pgit occisus ē Legationē itaq; romā mittunt: vnū ex obsidibus ad impiū postulātes: ꝛ mittit illis bonones: ceteris suis frībus antelat⁹: ꝙ iudicabat fortunam suā: potestatēq; non in solenter aut nimie tractatur⁹. Sed barbare multitudini celerria cōuersio suborit. Si qdem sūt etiā natura mutabiles. Māsuetudinē itaq; ei⁹ ceperūt cōtemnere: idignū putātes: vt seruo subijcerent alieno. Nam obsidatū seruitutē esse definiebāt neque eni iure belli datū: sed quod peius putabāt in pace ad iniuriā sue gentis ꝛ regni alie nigenis esse contraditū. His ergo querelis gens vniuersa cōmota: illū pturbat ipe rio: cōfestimq; artabanū euocant medorū regē arsacidarū genere descēdentē. Per suasus artaban⁹ vēit cū oi militia. Cui bonones occurrit: ꝛ multitudine cōgregata parthorū: cū eo bello cōgreditur. Artabanus aūt victus cōfugit ad mōtes medie: ꝛ nō post multū tempus cōgregās etiā ipse magnas turmas exercitus: cū bonone cō fligit: ꝛ victus bonones cū pauco ad seleuciā cōfugit equitatu. Artabanus aūt fusū parthorū exercitū insequens: magnā stragem opatus est. Tūc barbaris grādi metu cōpressis ad cōtexti fōtem cū magna multitudine pgit. Illo itaq; parthis impante bonones in armeniam venit: ꝛ pmo quidē in illa regiōe cepit impare: deide vero ad

Amathus.

romãos legatiõem mittit. Sed vbi tyberius petitionẽ eius abnuit: ille itẽ ad parthos cõuertit̃ ⁊ bellũ artabano denũciat: quãdo quidẽ nulla illi recuꝑandi regni machinatione succurrebat. Ceterũ armenij q circa nifatẽ hitant: artabano fuere sociati: a gbus detentus honones sylano syrie rectori cõtradit̃. Ille ãt ex verecũdia: quõ eũ rome nouerat: custodiuit: honorificeꝫ tractauit. Armeniã: ẽ aũt orodi artaban⁹ vni suoꝝ filiorũ tradidit. Ea tẽpestate morit̃ etiã cõmagene rex antiochus: ⁊ plebs aduersus nobilitatẽ scindit̃: ⁊ mittit vtraqꝫ pars legatiõem ad romã: nobilitas quidẽ statũ reipublice habitũqꝫ mutare desiderãs: vt p̃sidali dispensatiõe regeret̃: multitudo vero regnũ hr̃e ꝓprio more cupiebat. Senatus aũt vtraqꝫ legatione suscepta: ex decreto germanicũ mittit: cuncta syrie forte negocia correcturũ agente fortuna quo facilius interiret. Nã veniens in ꝑtibus orientis: ⁊ in melius cũcta disponẽs: a pisone venẽo perimit̃ sicut iam in alijs indicatum est.

Capitulum. VIII.

Pilatus aũt iudee rector exercitũ de cesarea secũ assumẽs: tendit ad hierosolymã: vt leges solueret iudeorũ. Nã secũ statuas cesaris: que in signis militaribus inerãt intromittit. Imagines aũt: aut aliquid huiusmodi facere lex nr̃a ꝓhibet ⁊ propter hoc ãte illũ oẽs iudee rectores: sine signis ingrediebant̃ menia ciuitatis. Primus itaqꝫ pilatus ignorãtibus populis itrogressus: signa que secũ apportabat: in ciuitate cõstituit. Illi vo mox vt rẽ cognouerũt: congregati veniũt cesareã: dieb⁹ plurimis supplicãtes: vt imagines de hierosolymis auferrent̃: Pilato vero abnuente: ꝙ iniuriã cesari facere si fieret estimabat: iudei nullo mõ discedũt. Tunc ille occulte in insidijs armatos milites collocat. Cũqꝫ pro tribunali sedisset: quod ei fuerat i stadio nã eũ locũ in isidijs quas p̃parauerat aptũ eẽ perspexerat: iudeiqꝫ iterũ supplicarent: signo dato: milites ꝓcessere: iudeis vndiqꝫ circũdatis: cepit pilatus mortẽ cõminari: nisi quieuissẽt. At illi mortẽ se potius electuros: q̃ꝫ cõstitutiões legis sue trãsgressuꝫ iri firmabãt. Tũc pilatus ãmirans fortitudinẽ iudeorũ in cõseruãdis legalibus ꝯstitutis: cõfestim imagines de hierosolymis auferri p̃cepit: cesareãqꝫ perduci. Voluit etiã ex opibus tẽpli aqueductũ ꝑgenie in hierosolymã fabricare: suscipiẽs initiũ torrentis quod stadiorũ duũ miliũ interuallo distabat. Sed iudei nõ libẽter accipiunt ⁊ circa eos qui opabant̃ multa milia hoium cõgregata: clamabãt vt ab illo ope cessaretur. Pleriqꝫ etiã maledictionibus vtebant̃: cõtumelias quoqꝫ iactãtes: sicut vulgaria solet multitudo. Ille vo milites a dorso iudeos circũuẽire p̃cipiẽs: iubebat vt decederẽt. Illis aũt ad cõtũelias iniuriasqꝫ cõuersis: dato signo militibus: iussit vt iudeos inuaderẽt. Milites porro ãpliora q̃ꝫ iussi erãt ꝑpetrãtes: multitudinẽ magna cede ꝓsternũt. Plures igit̃ ibi deficiũt: pleriqꝫ aũt sauciati discedũt. Itaqꝫ hoc modo seditio illa terminatur.

Capitulũ. IX.

Uit aũt hisdẽ tẽporibus iesus sapiẽs vir: si tamẽ virũ eũ nominare fas ẽ. Erat enim mirabiliũ operũ effector: ⁊ doctor oĩum eorũ hoium q libẽter audiũt que vᷓa sunt. Et multos quidẽ iudeorum: multos etiam ex gẽtib⁹ sibi adiunxit. Christus hic erat. Hunc accusatiõe p̃morũ nostre gẽtis virorũ: cũ pilatus in crucẽ agẽdũ decreuisset: nõ deseruerunt hi qui ab initio eũ dilexerũt. Apparuit. n. eis tertia die iterum viuus: ƀm ꝙ diuinitus inspirati ꝓphe vel hec: vel alia de eo inũera miracula futura eẽ p̃dixerãt Sed ⁊ in hodiernum christianoruꝫ qui ab ipso nuncupati sunt: ⁊ nomen perseuerat ⁊ genus.

Capitulum. X.

Isdẽ tẽporibus alia iudeos seuiora ꝑturbant. Nã ẽt in tẽplo isidis: quod rome fuerat cõstitutũ factum quoddã turpitudĩe plenum obprobrioqꝫ cõtigit, qð p̃mũ explanabo: tum demũ ad illa que apud iudeos euenere trãsibo. Paulina quedam mulier erat rome: maiorũ dignitate p̃clara studio castitatis intẽta: honestatꝭ opinione ꝑspicua. Erat ẽt opũ magnitudine locuples: ⁊ vultus pulchritudĩe decorosa

etate aūt qñ maxie mulieres pudicicia decorant. Hec nupta erat saturnino: etiam ipso genere: opib⁹: ceteroq₃ cultu cōsimili. Huius itaq₃ amore detinet iuuēis qdā noie mūdus: ex nūero equestri: sed i gradu iā emerito ɔstitut⁹: ⁊ dignitate magna sublimis: idone⁹ etiā ad mūera largiēda: sūptusq₃ faciēdos. Nā mēorate quoq₃ mulieri maiora dōa ꝓmiserat: q̄ illa cōtemnēte maxio fuerat amore succēsus: vt ēt .xx. miriadas dragmarū atticarū se daturū ꝓ vno cōcubitu spopōdisset: sed neq₃ sic illa deflexa ē. Tū ille nimiā infelicitatē morbi suscipiēs: siqdē nec cibū valebat accipe: morti se addixerat: hoc vnū sibi iudicās tanti mali fore remediū. Et ille quidē tale decretū aio infigēs: p dies singulos agebat: vt celeri morte rapet. Erat aūt mūdo liberta q̄dā ex parentib⁹ noie ida: oium malorū ⁊ iniqtatū coagulū. Hec grauiter ferēs: ꝙ ille iuuēis se dānaret in mortē: nā clarebat oio peritur⁹: accedēs erexit eū: ⁊ cepit cū eo talia fabulari: que aium eius bōe spei facerent. Promittebat se nanq₃ actura apud paulinā: vt qnq₃ miriadas accipiēs: cōcedert iuuēi quod volebat. His itaq₃ dictis: iuuenē de morte reuocās: sūpsit ab eo pecūie quātū placuerat: sed nō eadē via paulinam aggredit: q̄ fuerat añ tentata: cernēs aium mulieris nullo mō capi pecunijs. Sciēs vo ꝙ admodū eēt illa cultura isidis occupata: tale aliquid machinat. Accedit ad quosdā ex tēplo isidis sacerdotes: quibus interpositiōe iurādi fidē seruare psuasit: dās ēt in pñti duas miridias ⁊ dimidiā: ꝓmittēs ēt aliud tātū: si quod vellet: habuisset effectū. Tūc causā apit: amorē iuuenis idicat: orat vt ⁊ mulierē qbus posset modis iduceret. Illi āt pecuniarū cupidine capti ꝓmittūt quicqd imparet ꝓtinus ipleturos: psertim aūt ipse maxim⁹ sacerdotū: vt paulinā cōueiret: ac suis vbis ipelleret pollicet. Finxit āt se ex egypto venisse: ab anubio destinatū: ꝙ is grandi circa paulinā amore teneret: eūq₃ deū sibi iussisse: vt romā vēiret: mulieriq₃ pcepta numis apportaret. Libēter illa ⁊ optabiliter suscipit: atq₃ ad aicas gloriādo denunciat: ꝙ ab anubio tali merito digna iudicet. Hoc ēt intimauit marito: ꝙ āborū cenā anubi⁹ cōcupiscat. Ille āt grata cōcessit pudiciciā cōiugis nō ignorās: Illa igit pgit ad tēplum ⁊ cū cenasset: tēpusq₃ quiescēdi vēisset: vniuerse ianue a sacerdote claudunt. Cuncta quoq₃ lumina subtrahūt: mūdus autē intro latebat occultus. Qui postq̄ factū silentiū ē ad mulierē deuēit. Illa aūt existimās deū eē reuerēter accipit: atq₃ ita cū ea mūdus pnoctās: circa vicinū lucis abscessit. Illa aūt mane facto cōsurgēs: atq₃ ad suū virū veniēs: aduētū ad se numis enarrauit. Silr ēt loqt ad aicas: magnā sibi ex hoc glorificationē reputās ꝓuenisse: ⁊ quia vba quoq₃ ad illā fecisset: anubi⁹ indicabat. Sed ex audiētibus alīj nō credebāt: naturā inspiciētes rei: ps aūt credebat: q: dū verū ad miraculū dicebant: pudiciciā attēdentes: dignitatē quoq₃ referebāt. Tertia vero die postq̄ factū ē occurrēs ei mūdus: o paulina inqt: saluasti mihi .xx. miriadas: q̄s posses familiaribus tuis rebus adijcere: nunc autē nec meis postulationib⁹ defuisti: ⁊ dānificatiōe liberasti. Nā in tēplo tota nox a te cū mūdo pacta ē: nec mei nois interest voluptate percepta. Nihil .n. ad pficiendū negocium obfuit: ꝙ anubius vocitat⁹ sū. Et ille quidē talia locutus abscessit: illa vero in mentē suā rediens: tunc primum illud facinus intellexit: ⁊ scissis ꝓtinus vestimentis ad viruz cucurrit: factionemque apuit: tā magni facinoris depcata: ne suā iniuriam neglexisset. At ille impatori cūcta denunciat. Tunc tyberius diligenter cām examinās: vniuersū sacerdotū scelus inuenit: ⁊ ipsos quidē cum ipsa que cā totius iniqtatis extiterat: adegit in cruces: templū autē ipm funditus euertit: statuāq₃ isidis in tyberim fluuium iactari pcepit: mūdum āt exilio cōdemnauit: dignum eū maiore pena nō iudicās: ꝙ amoris vehemētia deliquisset. Et ea quidē que in tēplo isidis ꝓuenere: tali fine conclusa sunt. Nunc ad rē redeo vt explicem que iudeis rome eodem tempore contigerunt: sicut etiam ante prestrinxi. Erat quidā vir genere iudeus: de sua patria profugus: accusabatur autē

legalium transgressione preceptorum: vnde apud suos quoque reus habebatur: etiam malignus in omnibus. Iste per multos dies legem se moysi exponere simulabat: et tres viros in omnibus similes sibi consocians: seducunt vulviam quandam vnam de cetu nobilium vt legi iudaice animum suum dederet. Cui persuadebant: vt ostri et auri plurimum in hierosolymam mitteret: templi ornatui profuturum. Quod illi sumentes proprijs vsibus absumpsere: propter quod etiam argumentis et fallacijs antea cuncta pegerant. Tunc tyberius: nam et totum negocium saturninus insinuat: vir vulvie piter amicus et tutator: iubet roma cunctos iudeos excedere. Consules vero quattuor milia ex iudeis militantes mittunt in sardorum insulam: plurimos autem militare nolentes propter legis patrie custodiam affecere tormentis: atque hoc modo propter nequitiam quattuor hominum vniuersa multitudo pellitur ex vrbe. Sed neque samareorum gens turbis fuit expers: vel tumultibus aliena. Hos enim peruertit vir quidam mentiri proculdubio iudicans caphedon nomine: qui omnem plebem suasionibus artificiosis induxerat vt in montem garizim omnes accurrerent: quem cum sanctum haberent ac venerabilem. Pollicebatur enim se ascendentibus ostensurum vniuersa vasa: que ibidem a moseo fuissent obruta. At illi persuasi verbis illius armantur: et considunt in quodam vico: cuius est nomen tirathua: atque hincinde plurimos congregabant: vt cum maxima multitudine montem ascenderent. Sed hos in ipso ascensu pilatus occupat: omnem equitatum precedere iubens: et ductu velocissimos: atque ibi circa memoratum vicum pugna committitur: et alios obtruncant: plerosque in fugam vertunt: maximam partem capiunt: quorum seditionis princeps vel eos qui in fugiendo tunc plurimum vulnerant: pilatus interfecit.

Capitulum. XI.

Sed ex hoc samareorum gente turbata cuncti potiores ad vitellium veniunt: qui per id tempus gerebat principatum syrie: atque apud eum pilatum accusant: quod iniuste tantos occiderit. Non enim a romanis discedendo: sed iniuriam pilati declinando: in tiratbua congregatos esse promebant. Tunc vitellius marcellum vnum ex suis amicis qui curaret iudeam constituit: pilatum autem romam pergere: vt de his que a iudeis accusabatur: se in iudicio cesaris expurgaret. Tunc pilatus postquam in iudea decimum compleuit annum: pergit romam vitellij iussione compulsus: non enim posset eius dispositionibus reluctari. Sed antequam pilatus romam veniret: tyberius ex humanis rebus abscessit.

Capitulum. XII.

Vitellius autem veniens in iudeam: ascendit hierosolymam: et erat forte tunc festiuitas a maioribus instituta: que pascha vocatur. Vitellius itaque magnificus ac munificus extitit in populos: nam et venalium rerum precia leuigauit: et in alijs plurimis circa eos liberalis apparuit: sed etiam stolam pontificis: vniuersumque eius cultum atque ornatum in templo haberi permisit: et sub pontificum potestate seruari secundum institutionem moris antiqui: Nam antequam vitellius venisset: in antonia seruabatur. Arx enim huiusmodi nomine censebatur. Vt autem ibidem seruaretur: talis extiterat causa. Pontificum quidam hircanus nomine: vnus ex multis: nam plures hoc vocabulo fuerant nuncupati: prius in loco templi vicino tabernaculum construxerat: et ibi ex maxima parte degebat: vbi etiam stolam pontificalem habuit. Nam custos eius extabat: propter quod ea soli licebat inducere: quando intrabat templum. Ceterum quando in ciuitatem exiebat: priuatis indumentis vtebatur. Hanc itaque consuetudinem et ipse et filij eius: et eorum filij: multo tempore conseruabant. Sed postquam herodes accessit in regnum: illud tabernaculum opportuno loco sibi existimans situm opulentius construxit: et antoniam ex nomine antonij: qui ei amicus erat appellat: sed etiam stolam sicut eam ibi reperit: ita etiam precepit custodiri existimans ex hoc nihil seditionis aduersus se populum commoturum. Similiter etiam fecit archelaus filius eius: postquam he-

rodi successit in regnum. Et deinde archelao excluso: a romanis seruabatur stola ponti-
ficis in illo tabernaculo: ex lapidibus fabricato: sub sigillo sane pontificū et in gazofi-
latio habebatur: a quo et cetera templi ornamenta: et candelabrū quoq; seruabatur: qđ
tantum per dies festos ad vsum pontificū tradebatur. Trāsacta vero festiuitate: iterum
in loco ꝓprio reponēda reddebatur: et per tres vtiq; festiuitates singulis quibusq; ānis
et per ieiunia: dabatur atq; reddebatur. Vitelli⁹ aūt tūc secundū morē antiquū stolā illā
pontificum potestati contribuit: neq; permisit: vt quādo vsui opus esset: a gazofilacio
peteretur. Hoc itaq; beneficium iudeis indulgens pontificē iosippū cognomēto
caipham sacerdotali remouit officio: cui ionathan filiū anne in pontificale ministeriū
subrogauit. Que cum egisset: tunc confestim quod in antiochiā ducit ingreditur. Mit-
tit etiam tyberius ad vitelliū litteras: iubens ei: vt amiciciā cū artabano parthoꝝ ipe-
ratore conficeret: Terrebat enim eum: q inimicus extaret: et armeniā inuasisset: ne for-
te amplius eius concepta ꝓgrederetur audacia: monetq; vt non aliter eius amicicie cre-
deretur: nisi suos filios obsides prebuisset. Hec itaq; ad vitelliū scribēte tyberio: il-
le magnis muneribus psuadet hiberoꝝ et labanoꝝ regi: vt cum artabano sine vlla di-
latione pugnaret. At illi a pugna quidem abstinēt: verum scithas concesso eis transi-
tu aperiētes caspias pilas: in artabani regiones immittūt: atq; ita deuastatur armenia:
omnisq; terra parthorum hostibus impletur et cladibus. Nam primi eoꝝ passim vbiq;
perimuntur: turbis et lucta cuncta complentur. Filius etiam ipi⁹ impatoris, in ea pu-
gna perimitur cum exercitu numeroso. Nā multe miriades ibi defecere parthorum:
ipmq; artabanū per munera vitellius corruptis amicis eius: et consanguineis pene ꝑ-
diderat. Sed cum dolos intelligeret artabanus: seq; circūuentū irremediabiliter ag-
nouisset: nam erant plures qui ei insidias parabant: cū paucis fidelibus ad superiores
satrapias abscessit: atq; ita se insidiātium dolis eripuit. Postea vero magnā manum
decoarum sacorumq; congregans: cum resistētibus sibi pugna congreditur: et superans
suum tutatus est principatum. Hec tyberius audiēs: iussit postea cū artabano ami-
ciciā fieri: quod etiam ille libenter amplectitur. Hoc aūt quando gerebatur: circa eufratē
fluuiū erāt artabanus et vitelli⁹: atq; ibi de pacis federe cōlocuntur: in medio sibi pōte
fluminis occurrentes: paucos secū vterq; qui sibi munimēto forēt adducēs. Ibi post
q̄ de pace locuti sunt: herodes eis tetrarcha cōuiuium in loco medio ꝑparat: taberna-
culū ex velamētis preciosis exornās. Tunc artabanus dat obsidem tyberio dariū ~~Darium filium Artabanj~~
suū filiū: cum quo etiā munera magna multaq; trāsmittit. In quibus etiā hoiem ma-
gnitudine septem cubitoꝝ: genere iudeum: noie lazarū misit: qui propter corporis va-
stitatem gygas vocabatur. His itaq; peractis: vitellius an ad antiochiā: artabanus
aūt in babiloniā reuertitur. Herodes āt volēs semetipsum tali nuncio commenda-
re: litteras per huiusmodi destinat portitores: in quibus intimat pacem factā: obsides-
q; susceptum: postremo cuncta denunciat: que ad negocium pertinebāt: nihil penitus
ꝑtermittens. Postea vero cum a vitellio de his rebus destinarentur epistole: rescribitur
a cesare: q cuncta iam ante cognouerit: herode de omnibus edocēte. Ex hoc vitelli⁹
supra q̄ quisq; ratus erat indignatiōe turbatur: non tamen suum animū aperit: sed iram
mēte seruabat: donec reuerteretur. gaio sumente regimen principatus.

Capitulum. XIII.

Tunc etiam philippus herodis hui⁹ frater vita defungitur: vicesimo quidē secūdo
anno iperāte tyberio: ipe aūt p. xxxv. annos rector aduixit: sub suo iure possidēs
traconitidis et gaulonitidis regionē. Ad hec etiā vātaneoꝝ vniuersā gētē suo regimie
gubernabat. Is moderatū et māsuetū se cūctis quib⁹ iperabat exhibuit: nullas op-
pressiōes aliquibus impoiās: nā ei⁹ ad subiectos cōuersatio talis erat. Procedebat
cum paucis: electis: sibiq; gratissimis: in causis iusta iudicia proferebat: in itinere oc-

occursātib⁹ vel opis egentibus auxiliabatur impigre: ac si forte oppressiōem senserat alicuius: statim in solio considens causam audiebat: iuste pti adiutor iniuste punitor existens. Hic ergo moritur inualida: vñ magnis exequijs in monimētum defert: qđ ab ipso ante fuerat constitutum: iuxta paniadā: exequieq̧ sunt illi magnifice celebrate

Principiatum autem eius tyberius cesar assumēs: siquidem nullum reliquerat filium: dispensationi syrie regiminiq̧ coniunxit: functiones autem tributarias quecūq̧ colligerentur in eadem precepit tetrarchia seruari. His quoq̧ temporib⁹ inter aretbā petreum: ꝛ berodē regem simultatio magna contigit: propter buiusmodi causam.

Herodes tetrarches vxorem babuit aretbe filiam cum qua non paruum tempus aduixerat. Sed cum romam euocaretur: transiēs in domo berodis exceptus est. Frater eius erat etiam ipse: sed nō ex vna matre ꝓgenitus. Herodes enim ex filia symonis sacerdotis fuerat ꝓcreatus. Cumq̧ ibi esset: berodiadis amore captus est: vxoris alterius berodis: filia enim erat ista aristoboli soror autē agrippe maioris. Audet igitur de muliere de nuptijs ineundis miscere sermonē. Illa vero suscipiēte pacta firmātur: vt cum roma reuersus fuisset: illa connubij iura suscipere. Erat enim in pactis: vt filiam aretbe regis excluderet. Et berodes quidem romam talibus pactis firmatis aduebitur. Sed cum reuersus fuisset: pagens rome ꝑpter que fuerat euocatus: vxor eius fideliter cuncta cognoscens: que inter eum fuerant berodiademq̧ composita: eū q̧ eam ille cuncta cognouisse sentiret: rogat virum: vt in macberunta vbi limes erat aretbe berodisq̧ regionis: ab eo mitteret: nibil sue voluntatis aperiens. Hoc berodes libenter accipiens: mittit vxorem: nibil eam sensisse penitus arbitrat⁹. Illa vero: pmiserat enim ante multum tempus ad patrem: vt ei apud macberunta omnia pararent q̄ itineris vsus exposceret: a ductoribus aretbe suscipitur: confestimq̧ intrat arabiam atq̧ ibi ab illis ductoribus ad alios: ab illisq̧ rursus ad alteros transmissa cum sūma celeritate patri perducitur: cui cunctā berodis aperit voluntatē. Ille vero exbinc inimiciciarum sumpsit initium: atq̧ ab vtroq̧ exercitu congregato in regione gamalica bello confligitur: non quidem ipsis pñtibus: sed ductoribus ab vtraq̧ pte trāsmissis Pugna atq̧ facta: ꝛ exercitu berodis afflicto: ꝓditiōe profugarum: qui de pbilippi tetrarcbia ad berodē quasi auxiliandi causa cōuenerant: bec berodes scribit ad tyberium. Ille autem indignatus q̧ aretbas talia ppetrauerit: scribit vitellio: vt ei incūctāter bellū inferret ꝛ aut viuum eum vinctum adduceret: aut certe mortui caput auferet

Tyberius quidem vt bec ageret: rectori syrie demādabat. Ca. XIIII.

Quibusdam autem iudeorum videbatur ideo perisse berodis exercitum q̧ i euȝ satis iuste indignatio diuina commota sit: pro vindicta iobannis: qui vocabatur baptista. Hunc eni berodes occidit: virum valde bonum qui precipiebat iudeis v̄tuti operam dare: iusticiam colere: in deum seruare pietatem: ꝛ per baptismuȝ in vnū coire: tum demum enim baptismū acceptabile fore: si non solum ad abluenda peccata sumatur: verumetiam ad castimoniam corporis: atq̧ ad anime iusticiam purificatiōnemq̧ seruetur: omniumq̧ pariter virtutum velut signaculum ꝛ custodia quedam fidelis babeatur. Que cum ab eo precepta buiusmodi docerentur: atq̧ ad audiendum eum perplurima multitudo concurreret: veritus berodes: ne forte doctrine eius persuasione ppli a suo regno discederēt: videbat eni: q̧ p̄ceptis ei⁹ ac monitis parata eēt plebs in oibus obedire: meli⁹ credidit pusq̧ noui aliqđ fieret: puenire boieȝ nece: q̧ postmodū turbatis rebus: seram penitudineȝ gerere. Ex sola bac suspitione berodis vinctus in castellum macberunta abducitur iobannes: ibiq̧ obtruncatur Judeis autē sicut iā diximus videbat pro eius vltione interitū illi⁹ exercitui deum inportasse quo berodes sumpsisset digna supplicia Uitellius vō cepit oia preparare: vt bellū cum aretba perageret. Sumēs igitur duas legiōes: ꝛ peditum ꝛ equitum vniuersam

Jo. Baptista occidit.

manū:cūctosqꝫ auxiliarios ex regib⁹ qui sub romanis erant simul adducēs:pergebat ꝑ iudeā transitum facere. Sed veniētes in occursum ei⁹ ꝓmates iudeorum:postulabāt ne per eoꝝ regionē iter ageret:ne compellerēt contra legē suā imagines ⁊ signa suscipere. Quibus auditis ille ꝑsuasus:mutata sniā quā ante consulto ꝓuiderat:per căpū magnum ire ꝑcepit exercitum:ipse autē cum herode tetrarcha ⁊ amicis ascēdit hierosolymam de hostias imolatur⁹. Nam dies festus iudeorum ꝓpinquus instabat. Ad quam festiuitatem occurrēs:fauorabiliter ac decenter ab omni multitudine iudeorum except⁹ ibiqꝫ peragens dies festos:ionathan pontificali remouit officio:qđ eo filo ei⁹ fratri contradidit. Quarto aūt die allate sunt illi littere:in quibus significabat̄ mors tyberij:⁊ vt omnem multitudinē congregās: ad deuotiōem gaij:iurare compelleret. Milites quoqꝫ ⁊ auxilia cuncta ad loca ꝓpria dimittebat:q̄ bellum iam gerere non valeret nesciēs gaij propositū:in quē potestas rerum translata cōstaret. Dicebat̄ etiam q̄ hoc arethas ex augurio antea cognouisset. Nā cum ad eū vitellius nūcium belli misisset:fertur vitellij militib⁹ respōdisse:impossibile esse ꝓrsus: vt ad petreos romanus exercitus aduenerit:antea eni vnum ex ꝑncipibus moriturum:vel eum qui bellū imperauisset:vel illum qui impetrātis ꝓposito ministraret:vel illum aduersus quē plius pararet̄. Vitelli⁹ interea ī antiochiā repedauit. Agrippa vō aristoboli fili⁹:ānō añqꝫ tyberi⁹ moreret̄ romā venit:volēs apud iperatorē agere:vt sibi aliquā tribueret ptāte.

Volo igitur plenius explicare:de vniuerso herodis genere:qualiter fuerit ꝓpagatum:simul eni ⁊ sermo ad hanc historiā ptinēs amplius enitescet:ꝑ quē ꝓbabit̄ nihil ꝓdesse vel exercitus vim:vel corporis valitudinem:vel alia que videntur mortalibus appetenda:sine pietate qua colitur deus. Siquidem intra.c.annorum spacium preter paucos:nam admodum plures erant:cuncta herodis origo consumpta est. Super hec etiam ad humilitatē ⁊ modestiā humanum genus adducitur: cum illius familie calamitates audierit postremo etiā:omnis res agrippe declarabitur:digna maiore miraculo:qualiter ⁊ priuatus ⁊ abiectus ad tantam magnitudinē potestatis ascendit:qđ nullus scientiū eum de illo homine aut sperare posset:aut credere. Dixi quidē etiam antea de his:tamen nunc quoqꝫ diligentius explanabo. Herodi maiori fuere ex mariāne hircani:filie due:ex quibus vna:idest salome nupta fuerat faselo nepoti suo: filio faseli fratris herodis:hanc enim pater ipe tradiderat:altera vero:idest cypris antipatro:etiam ipsa nepoti quidem herodis:filio autē sororis eius salome. Et faselo quidem ex salome procreantur filij.v.antipater:herodes:⁊ alexander:filie autem alexandra ⁊ cypris:quā in coniugium acceperat agrippas filius aristoboli. Alexandrā autem honorabilis vir ciprianus ex nobilibus habebat vxorem:sed nullos suscipiens filios cypris emoritur. Uerum ex agrippa quidem pueri procreantur duo:filie autē tres:berenice:mariāne:drusilla. Agrippa autem ⁊ drusus pueri vocabantur:quorum drusus:antequā ad adolescentiam veniret emoritur:agrippa autem a patre mittebat̄ Herodes autem ⁊ aristobolus:⁊ berenice:etiam hij quoqꝫ filij fuerūt herodis maioris:berenice autem custodibari fuit ⁊ salome filia sororis herodis. Hos aristobolus infantulos dereliquerat:occisus a patre cum alexandro fratre:sicut ante iam diximus. Sed hij postqꝫ adoleuerunt:ducunt quidem agrippe frater mariānem filiā olimpiadis:herodis regis filie:⁊ iosippi qui erat herodis regis frater aristobolum. Tercius autem agrippe frater aristobolus ducit iotapatam sigerammi filiam emesorum regis:ex quibus nascitur puella cuius audiendi sensus fuerat obturatus:nomine iotapata:⁊ isti quidem masculorum filij fuere:herodiadis quoqꝫ erat his soror progenita: que herodi herodis maioris filio fuerat iūcta:quē ex mariāne susceperat symōis pōtificis filia. Ex istis etiam salome filia ꝓcreat̄ qua ꝓcreata:herodiadis legē paternā trāsgrediens:herodi coniungitur:fratri viri sui: ex vno patre progenito:viuum deserens

virũ. Hic ãt cui cõiuncta est: tetrarchiã habebat galilee: filia vero eius salome philip po filio herodis nupta est: tetrarche traconitidis regionis. Sed isto sine filio moriente aristobol⁹ eã in cõiugium suscepit: filius herodis: frater agrippe. Ex quib⁹ filij quoq; nascunt̃. iij. herodes: agrippa: aristobolus. Et salome quidẽ tali modo ꝓsapia ꝓpaga tur. Ei aũt ex antipatro filia ꝓcreat̃ cypris: quã alexas selcias sumit vxorem. Alexe vero huiusq; mulieris filia: fuit item cypris. Herodes aũt ⁊ alexãder: quos f̃res dixim⁹ antipatri: sine filijs moriunt̃. Aleãdro aũt herodis regis filio: qui a patre fu erat interempt⁹: alexãder ⁊ tygranes filij generãt̃: ex archelaica pradocoꝝ regis filia ⁊ tygranes quidẽ cum regnaret in armenia: accusatus in roma: sine prole defungitur Alexãdro aũt tygranes omonimus fratris ei⁹ gignitur fili⁹. Et iste alexander qui du xit antiochi cõmagenorum regis filiã iotapatam nomine: lesidi cilicie ciuitatis a vespa siano rex efficitur. Et alexandri quidem origo confestim vt pullulauit: culturã genus sue dereliquit: ad ritus transiens moresq; gentilium: cetere vero filie herodis: nullam prolem penitus habuere. Herodis aũt quã memoraui prosapia permãsit vsq; ad tempus quo agrippa maior regnum accepit. Capl'm. XV.

His itaq; de herodis genere declaratis: nũc de agrippa narrabo: vel qualis illi aduersitas fortune ꝓuenerit: vel qualiter omnes calamitates effugerit: atq; ad magnã dignitatẽ ꝑtatemq; conscẽderit. Ante paucum igitur tempus q̃ rex hero des de vita discederet: agrippa apud romã erat: vbi maximã familiaritatẽ cũ druso ty berij filio conquisierat: ⁊ cum antonia drusi maioris coniuge: ꝓpter qđ hec matrẽ eius in honore magno haberet: ⁊ venerabiliter appellaret. Agrippa vero magnus ⁊ na tura largus existens: ⁊ ad donãdum valde munificus viuẽte quidẽ matre suam volũ tatem non valebat ostendere: veritus: ne illam in aliquo cõtristaret. Mortua vero ma tre: ⁊ ꝓprij factus arbitrij: cepit opes suas abundanter effundere: ⁊ alia quidẽ quotidi ani victus gratia opulenter erogarat: alia muneribus in diuersis expenderat plurima vero in libertis cesaris dabat: ꝙ per eos posset aliquid adiuuari. Proinde hoc modo semetipsum exhibens: breui ad magnã penuriam egestatẽ peruenit. Accessit etiã illi aliud: vnde rome permanere prohiberetur: Contigit enim tyberij filiũ mori. Quo mor tuo: tyberius prohibuit omnes amicos filij sui omnesq; familiares ante faciem suam accedere: ne illis visis recordatiõe filij facta: dolor ei luctusq; moueretur. Ob hanc igi tur causam in iudeam agrippa nauigando perrexit: videns se apud romã miserabili ter viuere: ꝓpter quod omnes suas opes amiserat: ⁊ nullus illi aditus esset: vñ poss; aliquos questus habere: nam multas etiam ibi pecunias sub fenore acceperat: a qui bus cum vrgeretur: vnde debitum consolueret: non habebat. Defectu igitur consilij ⁊ confusione ꝙ se aliter videret: discessit in quãdam turrem: que in malathoes fuerat constituta: addicens semetipsum: vt de hac luce defungeret. Que cũ vxor eius cypris ita esse sentiret: cepit omnibus modis laborare: vt eum a morte prohiberet. Inuenit ergo consilium: vt ad suam sororem herodiadẽ scriberet: quam herodes tetrarcha vxo rem acceperat intimans ei in quibus agrippa esset constitutus vel q̃liter se vell; mor te damnare: oportere illam ꝓpter consanguinitatem auxilium ferre. Illi vero euocan tes agrippã: habitatiõe; illi in tyberiada cõstituũt: ⁊ aliquãtũ eris ꝑ singulos dies: qđ ad victũ eius subministraret̃ dare ꝑcipiũt. Sed in hoc herodes nõ multo tꝑe ꝑseuerat licet etiã ipa q̃ darent̃ sufficiẽtia nõ fuissent. Nã cũ aliquo die ꝑ vinũ hoc herodes ex probraret agrippe: agrippa ipaciẽs exprobratiõis abscessit: atq; inde perrexit ad flac cum virum consularẽ cum quo rome amiciciã non ꝑuam induxerat. Is eni tunc gu bernatiõem syrie dispensabat. Cunq; suspectus esset a flacco: apud eũ interim dege bat. Retinuit etiam ibi flaccus aristobolũ fratrẽ agrippe: s; simulate diuersũ: haud sa ne ꝑ hoc in aliquo ꝑpediebãt̃: quo min⁹ amiciciã cõsulis honoremq; mererẽt̃. Sed

nō tñ aſtriſtobol⁹ aduerſando ceſſabat:donec eū flacco quoq; reddidiſſet inuiſū:huiuſ modi cām offenſiōis inueniēs. Damaſceni cū ſydonijs ꝑ militib⁹ certamē exercebāt. Cunq; inter eos flaccus auditurus foret:illi cognoſcētes agrippā: ꝙ apud eum plurimū poſſet:rogabant:vt eoꝝ ꝑtis fautor exiſteret argentū ei plurimū ꝓmittentes. Et ille quidē oīa ſtudioſe gerebat:ꝙ damaſcenis ſuffragaretur auxilium. Ariſtobolus aūt:nō eni eum latuit pecuniarū que fuerat facta ꝓmiſſio:cām deportat ad flaccū. Que cū fieret examinatiōe manifeſtior:a ſua grā repellit agrippā. Ille aūt extrema penuria circūſeptus ad ptholomaidā ꝑgit:atq; ibi neceſſitate reifamiliaris ſtrict⁹:cōſiliū capit in italiam nauigādi. Sed cum eum ſumptuū ꝓhiberet inopia:marſiū libertum ſuum rogabat vt ei in tanto molimine adiutor exiſteret:ab aliquib⁹ pecunias mutuando: ⁊ marſias ꝑmū quēdam berenice matris agrippe libertum:ſed iure teſtamēti eius:factum ditionis antonie:poſtulat:vt ei aliquas pecunias daret ſcriptura ⁊ fide mediāte. Ille vero querebaꝰ de agrippa ꝑ cuiuſdā fraude pecunie:⁊ compellit marſiā:ſub cautiōe dare miliū atticarū facereq; vt duo milia min⁹ quīgētos accipet. Ille porro ꝯceſſit:q: nō erat aliud qđ egiſſ;. Sūpta itaq; pecunia agrippa athedonā venit ⁊ repiēs nauē tūc ꝓpōitū pagebat. Hoc agnoſcēs crēniuſ capito:iānie curator militeſ mittit:ab vt eo argēti.xxx.miriadaſ exigerēt:q̄ rome theſaur᷑ ceſariſ debebāt. Quiq; veniētes:agrippā pecuniā dare cōpellunt. Ille vero facturū ſe quod videbaꝰ aſſimulans:nocte alexādriā ꝓfugit:vbi alexādru; depcaꝰ alabarchū:vt ei.xx. miriadas mutuas largireꝰ. At ipſe quidem ſibi daturum ſe nō ꝓmiſit:cyprie aūt ſimilia poſtulanti non abnuit:obſtupeſcens ſtudium dilectiōis ei⁹ erga ꝓprium virū: ⁊ ꝙ eā videbat boneſtatis cuncto genere decoratam. Alexander igitur.v.illis talenta in alexādria mutaꝰ:ꝓmittēs:vt cum inde archeā veniret:ibi reliquum daret:timēs agrippā: ꝙ eſſet in expenſis ꝓfuſior. Et cypris quidē exinde virum in italiam nauigaturū dimittens: ipſa cum filijs in iudeā reuertitur. Agrippa vero puteolis appulſus:epiſtolā ad tyberium ceſarem ſcribit:qui tunc capreis agebat:pn̄tiam ſuā ſignificās:vt dignus fieret vultui ceſaris apparere:quo continentiā ab eo mereret. Petebat ergo:vt ei capreas venire concederet. Tyberius autē nihil ſtilatiōe ꝓducēs:clemēter illi ⁊ humane reſcripſit:inter alia quoq; ſe gaudere ſignificās illū ad ſe ſoſpitem repedare. Cunq; ille capreas aduenſſet:nihil minus ei ceſar alacritatis exhibuit:q̄; per lr̄as oſtenderat. Nā ⁊ amplexatus eſt eum: ⁊ magnifica hoſpitalitate ſuſcepit. Sed poſtero die allatis litteris ab berennio capitone:in quibus ſignificabaꝰ:ꝙ agrippa.xxx.miriadaſ debens ſoluendo non adeſſet: ⁊ ob id tempore quo ſe ſpoponderat redditurū ꝓfugit exactores deuitans animus ceſaris immutat⁹ eſt. Nā cum illa; legiſſet epiſtolā: indignatione commotus:ingreſſum ad ſe interdixit:donec ab eo debitu; redderetur. Ille autem nequaquam ex ceſaris indignatione commotus:antoniam deprecabatur germanici matrem: ⁊ gai:qui poſtea ceſar effectus eſt:vt ei.xxx. miriadas mutuas imparti retur:ne ab amicicia tyberij decidiſſ;. Illa vero berenice matris agrippe recordatiōe nā ſe he mulieres admodum diligebant:ſiquide; pariter gaio lac prebuerant:pariterq; illum enutrierant:argentum quod poſtulat impertitur. Quod cum pro debito reddidiſſet:nullomodo poſt hec ab amicicia tyberij prohibetur. Deinde tyberius ceſar eum ſuo nepoti coniunxit:iubens:vt ei in omnib⁹ proceſſiōibus adheſiſſet. Agrippa vero:propter quod ab antonia cum magna gratia fuiſſet exceptus:cepit omni niſu agere:vt gaium eius filium in omnibus accuraret:qui fauore matris in magnis habebatur honoribus. Erat ibi forte quidam genere ſamareus:libertus ceſaris: ab eo mutuatur:miriadas centum:ex quibus antonie reſtituit quod debebat:ex reliquo autem:gaium amplius accurabat:vn̄ apud eū maiorē adipiſciꝰ dignitatē. Per dies igiꝰ agrippa circa gaiū i meli⁹ ꝓcedente:quodā die ꝑmo fit de tyberio. Cūq; agrippa

ex affectu vota ꝓfunderet: vt celeriter defuncto tyberio: gaio daretur imperium: quem meliorem dignioremqꝫ in omnibus esse firmabat: inter auditores horuꝫ verboꝝ forte fuit quidã etiã euthicus agrippe libertus ⁊ auriga: ⁊ tunc quideꝫ silentio q̃d audiuẽrat tradidit: postea vero cum eũ agrippa furti argueret ꝓ vestibus aliquibus: ⁊ reuera aliqua vestimẽta subtraxerat fugiens cõprehẽdit̃. Cumqꝫ ad pisonẽ duceret̃: qui tũc custos fuerat ciuitatis: causam fuge requisit⁹: verba quedã secreta cesari se nũciare dicit: eius munimini salutiqꝫ ꝓ futura. Proinde vinctum mandat ad capreas. Tyberius autẽ more suo vtens: habuit eũ in vinculis custoditũ. Magnã enim sollicitudineꝫ ꝓ semetipso gerebat: sup quemlibet aut imperatorẽ cogitans aut tirãnum. Naꝫ neqꝫ legationes facile suscipiebat: neqꝫ ducum suorum: vel curatorum: vel aliorum in ceteris constitutorum officijs remotiões: vel ꝑfectiões celebrabat: nisi forte: cum quisquã in aliqua dep̃henderet̃ offensa. Alioquin nulli ab eo dabat̃ nisi morte successio: nam vinctorum aliquas secretas denũciat̃ões suspectas habebat. Vñ cum amici causam huius dispositiõis inquirerẽt: rñdisse fertur: legationem vinctoꝝ se quideꝫ ideo nec facile suscipere: nec cito dimittere: ne ceteri videntes alios facili⁹ absolutos: ex hoc plures ad se venire incitarent̃: ⁊ sibi frequẽtia legatorũ molestiã inquietudinis apportaret: presertim cum necesse esset etiã eis dona largiri. Magistratus aũt semel datos: diõ se iugiter ꝑmittere dicebat illis quibus fuerint concessi ꝙ intelligeret consuli ꝑ hoc ⁊ prestari ex magna ꝑte subiectis. In natura nãqꝫ oẽm administratiõeꝫ hoc habere firmabat: vt circa opes acquirẽdas faceret hoies studiose festinare. Cũ sibi non se aliqñ penitꝰ in officio ꝑmanere perspexerit: manifestũ: ꝙ omne gerat studium: vt antequaꝫ arceat̃ officio: q̃ꝫ plurimum possit acquirat. Unde quoqꝫ ad furta plurimi ⁊ rapinas cõcitant̃. Si vero ꝑseueraturos se in administratiõibus certo cognoscãt: licẽtia plurima cõquirendi pigriores ⁊ quietiores fiũt ad furta vel fraudes aliquas faciẽdas. Cũ autem celeres successiões dantur hominibus: nequaquam subiecti sufficiunt: ducib⁹ depredantibus: quibus largitas non est temporis attributa quo repleti essent studiuꝫ omne lucrandi deponere. Exemplum etiam eis ꝓferebat quendam vulneratum: ad cuius vulnus musce congregabantur plurime. Quem quidam transeuntium cum vidisset: miseratus est eius calamitatem: ratusqꝫ: ꝙ imbecillitate nimia muscas illas a se non posset abijcere: ⁊ opus haberet alterius beneficio: interrogauit eum causaꝫ cur sibimetipse non auxiliaretur: molestiam repellendo muscarum. Cui ille respondens amplius inquit mihi lesionis importas: si has presentes fugaueris. Iste quidem iaꝫ replete sanguine: non eo modo moleste sunt: quin etiam aliquantulum remissius insistunt: si vero his amotis alie famelice congregentur: ita illud vulnus inuadunt: vt etiã si intereant: non valeant effugari. Propterea igitur ⁊ seipsum dicebat subiectis ꝑ rapinas iudicum fatigatis consulere: per hoc quod nõ crebro in administrationib⁹ alios substitueret: qui more muscarũ cum naturaliter ad lucra referentur tum etiam remotionis timore: amplius incitarentur ad rapiendi cupidinem. Testificatur autẽ huic meo sermoni ꝙ hui⁹ esset nature tyberius: ip̃m eius op⁹ inspectum: qũo quidẽ duobus et xx. annis in imperio actis: duos tm̃ dispẽsatores in iudeaꝫ misit: quorum illa gẽs gubernatione regeret̃: gratũ atqꝫ pilatũ: qui ei successerat: nec in sola iudea forte talis extitit: sꝫ etiam in ceteris regioibus nõ aliter apparuit. Sꝫ etiã vinctorũ examinationes se differre ꝓpterea dicebat: quia si ꝯdẽnati morerẽtur liberatio ꝑ hoc hoim malignoꝝ imminẽtiũ illꝭ adessꝫ: cũ vero in custodia tenerẽt̃ maiorẽ illis sicut meriti essent inferri calamitatẽ. Propter has igit̃ ⁊ hui⁹mõi causas etiã euthic⁹ audit⁹ nõ fuerat: sꝫ retinebatur in vinculꝭ. Tẽpore vero procurrẽte: tyberius ex capreis tusculanuꝫ venit: distãtẽ a roma iteruallo stadiorũ cẽtũ. Agrippa vͦ rogabat ãtoniã: vt ageret: quo euthici aduersũ se discuteret̃ accusatio. Honorabilꝭ q̃ppe apđ tyberiũ hẽbat̃ ãtonia ⁊ ꝯgnatiõis

No —
de muscis

τ dignitatis gratia: nã drusi fratris eius vxor extiterat: sed etiã virtute pudicicie: Eta te nãq3 viridi viduata pmãsit: spernẽs secũdi viri coniuginm: cum etiã a sebasto cuicũ q3 nubere iuberetur: omnemq3 suam vitam liberã detractionibus gessit. Tiberio quo q3 beneficium grande pstiterat: cum fuissent a seano insidie preparate: amico viri sui: τ potentiam magnam tunc habente: eo q multarũ tunc miliciaru3 ductor existeret τ q in consilium eius plures ex nobilitate cõcurrerẽt: libertorumq3 se ad eum magna ma nus addiderit: sed τ milicia ois fuerat ante corrupta. Igitur omnib9 per dies augmẽ tũ accedebat insidijs: τ pene seianus totum opus impleratt: nisi antonia seiani mali gnitate prudentior suam exercuisset in hac causa fiduciam. Nã cum cognouisset: que de tyberio tractarentur: scribit ad eum oia diligenter: τ p pallantẽ quendam seruoru3 suorum fidelissimum: litteras in capreas destinat ad tyberium. Ille autẽ insinuata co gnoscens seianum cum conscijs vniuersis interimit: antoniã aũt licet etiam ante vene rabilem haberet: venerabiliorẽ tamen ex eo habuit: eiq3 in oibus obediebat. Ab hac igitur tyberius rogatus vt examini daret eutbicum: siquidem inquit tyberius menda cium est: aduersus agrippam quod dicitur: meritum habebit eutbicus dignumq3 sibi suppliciũ: si vero in examinẽ datus: que dicit vera claruerint: in illum qui cãm exami nari compellit omnis pena reuertitur. Sed agrippa cum ei hec ab antonia dicerentur magis instabat: deprecans exaiationẽ cause fieri. Antonia vero: non enim valebat a grippam contemnere: q erat vehemens in petendo: tempus oportunum inueniens: pcedente etia3 agio eius filio τ agrippa pmeridiano: iam quippe pransi pcesserant postulabat tyberium: vt vocato eutbico: celebraretur examen. Cum ille: sciunt inquit antonia dij: quia non ex mea snia: sed a te coactus geram: quicquid in hac causa fuerit gestum. Hec dicens: iubet macronem qui seiano successerat: vt adduceret eutbicum At ille sine vlla dilatione cum esset adductus: cepit eu3 tyberius pcõtari: quid nã di cendum haberet aduersus eum: qui ei libertatis munus indulserit. Cum ille: o domi ne inquit: vehebatur carruca gaius τ agrippa cum illo: ego autem ante pedes eorũ as sidebã: τ cum multi sermones verterent: hoc etiã inter plura locutus est ad gaium a grippa. O si veniat aliquãdo dies: quãdo isto sene defuncto: mundi tu suscipias pnci patum: nihil eni tyberi9 fili9 eius ipediet: q a te facile valebit occidi. Tũ eni mundus beat9 erit τ ego cũ eo beat9 efficiar. Tunc tyberi9 credibilia q̃ acta sũt reputãs: siml etiã q irã veterẽ reseruaret agrippe: pter qd eũ iusserat tyberiũ suũ filiũ: nepotẽ dru si frequẽtare suis cõuẽtibus: τ curare: qua3 iussiõem agrippa contẽserat: totũq3 se gaio dediderat: hũc inquit macro vinciri facito. Sed macro nõ satis itelligẽs: de quo illud veri9 imperaret: nã nec sperabat eũ de agrippa tale vnq̃3 aliquid cogitare: s3 interro gauit: vt certi9 qd iuberet agnosceret Cũq3 cesar in yppodromio deambularet: pue nit ad agrippã: eũq3 manu cõprehẽdẽs: dixit. O macro: hũc iussi vinciri. Illo etiam tũ ingrẽti quẽ nã pciperet: agrippã inquit. Et agrippa subito pturbatus ad depcatio nes ↄuertit: ↄmemoratiõem ei9 filij faciẽs: cũ quo fuiss3 vna nutrit9: τ tyberij: cu3 quo piter fuerat educat9. Haut tñ pficiebat aliqd: s3 ducebat ostro vestitus in vinculis: τ erat ardor magn9: nã estatis tps extabat: τ ex vino quo in epulis multo fuerãt vsi: ce pit siti vehemẽter incẽdi. Vñ quoq3 anxius factus: pter decus atq3 dignitatẽ cepit cũ cta respicere: vñ posset sitis inuenire remedium: conspitiensq3 quendã ex famulis gaij taumastum noie: aquam in vase portantem: petiuit bibere. Illo aũt porrigente: susce pit: atq3 auide bibit: τ spero inquit o puer: q in bono tibi hec effecta fuerit ministratio Nam cum hec effugero vincula: nullomodo tardabo libertatẽ tibi a gaio promereri qui mihi etiam vincto ministeriu3 pbuisti: sicut etiã añ nunquã neglexisti: cum fuisse3 in dignitate constitutus. Neq3 enim hec dicens mentit9 est: sed vicissitudinẽ ei meri tã reddidit. Nã p9modũ rex effect9: taumasto libertatẽ a gaio pmeruit: curatorẽq3 cũ

seianus insidias pparauit

seianus cũ cõscijs interim

pransi

yppodromo

fecit sue sustātie:sʒ etiā morlēs filio suo agrippe ⁊ berenice filie in eodē ministraturuʒ officio dereliquit:atqʒ in hoc honore senio grādeuus defungit. Et hec quideʒ postea facta sunt. Agrippa vero tunc vinctus stabat ante palatium:in quadā arbore ꝑ anxietate reclinatus cum plurimis:qui simul fuerant vincti:⁊ quodā alite considente sup arborē in qua fuerat agrippa reclinatus:quē bubonē romani vocant:quidē ex vinctis germanus noie comtemplatus:interrogauit milites:quisnā esset ille:qui ostro vestiretur:⁊ agnoscens:ꝙ agrippa vocaret:genere autem esset iudeus:ex his qui in illa gente primates haberentur:petiuit conligatum sibi militem:vt ad eum copiā accipet accedēdi:ꝙ vellʒ ab eo de patria eius aliquid ꝑcontari. Qđ cum ei cōcederet accessit ⁊ per interptem:o iuuenis inquit:affligit quidē te repētina mutatio:magnā tibi fortunam calamitatis importans:sed verba tibi denunciabo:que tibi ex numine diuino fugam totius mali portendunt. Scito ergo deos tibi tam mee patrie q̄ʒ huius loci testes inuoco:ex quorum prouidētia hec nobis vincula ꝓuenerūt:ꝙ neqʒ cupidine fallendi neqʒ vanum tibi gaudium afferre desiderās:dicam:que dixero. Siquidē tales ꝓnūciationes q̄ non valent ipsis operibus approbari:magis faciunt meroris augmentum q̄ʒ si nihil verborū illorum aduertas:ideoqʒ iustū putaui hoc deorū ꝓsagium nūciare. Impossibile nāqʒ est:non te confestim de his vinculis liberari:⁊ ad ꝓuectum diuturnū magne dignitatis ⁊ ptātis ascēdere:ita:vt inuidiā ab vniuersis habeas:qui te nūc miseranter attendūt:exitus etiam vite in beatitudine te repperiet cōstitutū:diuiciasqʒ plurimas:oiaqʒ que ꝓma mortales dicūt tuis filijs qui tibi nati fuerint derelinques. Memineris autem:quđ cum iterum hunc alitē videris:intra quinqʒ dies finem vite tibi venturum. Et hec quidem tibi cuncta cōplentur:nisi vano hec a numine disponūtur:cui placuit prenūciādi causa illum alitem destinare. Ego autem iniustum putaui si talia cognoscens:te quoqʒ ne cognosceres defraudarē. Nam vtile tibi fore iudicaueris paululum afflictū esse meroribꝰ:cuʒ in manus tuas cuncta mortaliū bona deuenerint:⁊ omnem infelicitatem in qua nunc detrahimur effugeris. Et germanꝰ quidem talia predicēs:tantum risum excitauit agrippe:quantum postea apparuit dignus miraculo. Antonia vero grauiter ferens agrippe calamitatē:intercedere quidē pro eo apud tyberium suspectū esse cernebat:ad hec etiā infructuosum fore. Sane inuēti sunt ei a macrone milites tales:qui eum sine districtiōe seruarent. Adhibet etiā talis cēturio:qui illis ꝓesset militibus:sed etiā qui cum eo ligaret talis inuentus est. Lauacra quotidiana cōcedebantur sed etiā copia libertis ⁊ amicis ad eū intrandi tribuitur aliaqʒ omnia ꝑmittunt:quibus sollicite curaret. Intrabāt aūt ad eum amicꝰ sylas ⁊ ex libertis marsias:⁊ stocheus cibos afferētes quos libēter habebat:aliāqʒ diligentiā q̄ necessaria solet esse in rebus talibus exercebāt:idumēta quoqʒ deportātes:sub ostentu vendēdi. Cum autem noctis adesset aduentus:stramina cōponebant:cōscijs fauētibꝰ militibꝰ. Nā eis macro cōmendans aūt ꝑdixerat. Et hec quidem agebant per menses sex:quibus agrippa in his infortunijs habebat. Tyberius autē reuersus in capreas:febrium ardore corripit:⁊ primum quidem mediocriter:sed ipeius egritudine procedente contrariam de eo spem habebat euodus amantissimus ei omnium libertorum. Is iussit ad eum filios eius adduci. Oportere nāqʒ dicebat:vt cum eis loqueretur:anteq̄ʒ terminū vite susciperet. Erāt aūt illi filij:non quidem proprij sed adoptati:nam drusus eius filius iam fuerat mortuus:cuius filius tyberius fuerat adoptatus cognomento gemellus:⁊ gaius germanici fratris filius:iam adolescentulus:⁊ liberalibus apprime disciplinis institutus:qui etiam ⁊ populo honorabilis erat ⁊ carus ꝓpter germanici patris eius virtutem. Nam hic ad magnuʒ honorem apud populos fuerat sublimatꝰ:propter māsuetudinē morū:⁊ ꝓpter affabilitatē qua cunctis gratus extabat. Et cum ipse clarus esset:nō se tamen preferebat:sʒ oibꝰ

par esse volebat. His igit̃ rebus non solũ apud populũ: sed etiã apud ipsum senatũ magnꝰ habebat. Ad hec etiã vnusquisqꝫ diuersarũ gentiũ: alius cõfabulationis grã alter fide ac mãsuetudinẽ quã in eius morib⁹ moribusqꝫ cernebat: ad amorem fuerat excitatus. Ceterũ eius morte luctus magnꝰ apud vniuersos exposit⁹ est: nõ sicut assolet: vt ꝑncipi placaret: ficto dolore monstrato: sed vera cũcti tristicia merebãt. Nã ei⁹ mortẽ vnusquisqꝫ ꝓpam suam reputabat: ita eius mores eiusqꝫ colloquia cũctis bõibus grata fuerant. Unde ad filiũ quoqꝫ ipius amor cũctorũ fauorqꝫ ꝑuenerat: maxime autẽ ois militia eius amore tenebat: ita vt gloriã reputarẽt ꝓ eo mori si rõ postularet quo ipe susciꝑet ꝑncipatũ. Sed tũc tyberi⁹ euodo iussit: vt sb ipso diluculo infantulos illos adduceret. Ipse aũt dñs pris supplicabat: vt ei signũ manifestũ ostenderẽt quisnã post eum in impiũ succederet: festinãs quidẽ vt nepoti suo ꝑncipatũ relinqret maiorẽ tñ credẽs sua snia: suoqꝫ ꝯsilio diuine dispensatõem ꝓuidẽtie: ideo a dñs sibimet demõstrari desiderabat. Supplicãti deniqꝫ illi omen tale mõstrat: ad illũ videlꝫ venturũ esse ꝑncipatũ: qui ad eũ sequẽti die ꝑmus ex oibus aduenisset. Hec ille cognoscẽs: mitit ad nepotis sui pedagogũ: iubẽs vt ꝑmo mane puerũ ad se ꝑduceret: putãs vlla re numinis suꝑare sniam. Sed de⁹ ecõtra de impio decernebat. Illo igit̃ talia cogitãte: ecce dies illuxit: ꝛ iubẽs euodo: vt quisquis toris esset infantul⁹: eũ ad se ꝑmit⁹ euocaret: illeqꝫ egressus: gaiũ ante tabernaculũ reppit: nam tyberi⁹ necdum aderat: ciboꝝ acceptõe tardat⁹. Ille autẽ ignorãs totũ quid agebat: quicqꝫ tyberius cuꝑet: veni inquit: vocat te pater. Et hoc dicto: eum in tabernaculum introduxit.

Tyberi⁹ autẽ vt vidit gaiũ: tũ ꝑmũ intellexit maiestatis suꝑne potẽtiã: ꝛ ꝙ non sit in hoim ptãte de imperij cõstitutõe decernere. Tũc ille ꝑmũ lamẽtat⁹ est semetipsum quidẽ: ꝙ ei⁹ cõsiliũ fuerat infirmatũ: ꝛ ei potestas ordinãdi quẽ vellet ablata: tyberiũ autẽ nepotẽ: ꝙ nõ solũ de impio decidisset: sed etiã ipaꝫ salutẽ ꝛ vitã agere nõ illi sine ꝑiculo fore cernebat: ad hec etiã inuidiã illi ex cognatõe futurã esse. Nam timore vel odio suspectũ fieri gaiũ rebat: taꝫ ex eo ꝙ ꝑncipatũ accipe festinauerit: qꝫ ex eo ꝙ eũ insidiaturũ sibi putatur⁹ esset: credẽs: quasi festinaturũ in se redigere ptãtẽ. Et tũc quidẽ in his malis erat tyberi⁹: ex illo euẽtu augurij: qd ei presagũ fuerat: eo ꝙ ei⁹ nepos amisisset impiũ. Unde multũ anxius: se quoqꝫ culpabat: ꝙ illud auguriũ postulasset accipe: ꝛ ꝙ cũ liceret de hac vita merorib⁹ liber abscedere ignoratiõe futuroꝝ: ꝑ snãipius imprudentiã factũ esse: vt cũ infelicitate magna: ꝛ magno dolore discederet.

Tunc tamẽ licet valde turbat⁹: ꝙ impetũ ad quos nollet cernebat esse venturum pugnauit cum animo suo: vt huiusmodi verba loqueret ad gaiũ. O fili inquit cum habeã ꝓpiquiorẽ tyberiũ: tñ tibi ex mea snia deorũqꝫ decreto: impij cõtribuo ptãtem. Rogo autẽ te: vt nihil aduersus aliquẽ recorderis: qui mihi in ꝑncipatu administer extiterit: vel qui mihi beniuolẽtiã exhibuerit aut fauorẽ: ne aliquẽ ledas ꝓpter me: q te ad tantã sblimo magnitudinẽ dignitatis: neqꝫ circa tyberiũ min⁹ aliquid charitatis exhibeas: qꝫ te ꝛ cognatõi debere cognoscis: ꝛ mihi: qui tibi tantorum bonoꝝ auctor existo: vt dignã vicissitudinẽ mee circa te beniuolẽtie reddas: ꝛ simul tyberiũ cures: vt etiã cõsanguinitati quod debes exhibeas: ꝛ munimẽ tibi vel principat⁹ vel salutis acquiras: cum tibi eum feceris adiũctum. Nam solitari⁹ quisqꝫ ampli⁹ patꝫ ꝑiculis maxime cum in tanta rerũ celsitudine als mobilitate quisquã fuerit cõstitut⁹: ad hec quoqꝫ quia nec dij impunitũ quicqꝫ relinquũt: quod cõtra fas aut ius: aut cõtra fed⁹ nature fuerit ꝑpetratũ. Et hec quidẽ tyberi⁹ loquebat. Gaius autẽ ꝛ si ficta locutum tyberiũ senserat: ꝛ ipse longe aliter in animo gerebat: tamẽ ꝓ tempe benigne respõdit: ꝛ facturũ se omnia pollicet. Ceterũ in impium veniẽs: ꝛ tyberiũ extinxit: ꝛ ipse non post multũ tẽpus insidijs interẽptus est. Sed hec postea. Tunc autem tyberi⁹ gaiũ successorẽ in ꝑncipatu ꝓnunciãs: paucis diebus adviuẽs vita defũgit. Tiberij mors

Imperauit aũt dies.iij.mẽses.vi.ãnos.ij.ꝛ xx. Gaius autẽ quart⁹ romanoꝝ effi cit impatoꝛ. At romani audientes tyberij moꝛtẽ:hilares agere ceperunt: pꝛospero letificati nuncio:nõ tamẽ ad credẽdũ:uel exercẽdũ gaudiũ fiduciam gerebant: nõ qa foꝛte nollent:nam multis suis pecunijs cõparare diligerent:illũ nunciũ verũ esse sed timuere:ne si falso nuncio concitati:gaudia sua ꝑderent:ab illo cogniti perirent:ꝙ ei⁹ moꝛte gauderent. Plures quippe ille nobiles romanoꝝ extinxerat. Nã erat impoꝛ tabilis:in ira irreuocabilis:ad quicqd ꝑpetrandũ cupiditas impulisset:ꝛ sine ratõne quoqꝫ iudeoꝝ occisionẽ inueniẽs:in omnib⁹ que faciẽda decernebat asper agrestisqꝫ constabat. Ob hec illi moꝛtẽ eius audiẽtes suam leticiã manifestare verebant̃ In terea marsias agrippe bonũ depoꝛtans nunciũ:cũ in balneo reperisset:iam egrediẽti noto ei signo dato:hebꝛeaqꝫ lingua locut⁹:moꝛtuus est inquit leo. At ille verbũ intel ligens:gaudio cepit extolli. Tibi inquit sup omnia pꝛo hoc etiaꝫ bono nuncio gratie abũdantes reposite sunt:tantũ ut vera sint que dicunt̃ Tũc cẽturio qui agrippe cu stodiẽdo pꝛeerat:intẽdens iam festinationẽ marsie qui aduenerat:ꝙ gaudiũ agrippe qd̃ ex eius verbis illi cõtigerat:ratus nouitatẽ quandã significatã: interrogabat eos quid vellet ille sermo qui fuisset allat⁹. Illi tantisp secretũ auferre trepidabant: sed dum vrgeret:nihil hesitans indicauit agrippa. Iam eni amiciciã magnã induxerat. Ille aũt gaudiũ magnũ ille sermone pꝛecipiẽs ꝙ etiã ꝓsperitatẽ ex hoc agrippe cer nebat cõuiuiũ ponit. Eis epulantib⁹:potuqꝫ indulgentioꝛe ꝓcedente:venit quidam dicens:viuere tyberiũ:ꝛ intra paucos dies in ciuitatẽ vẽturꝫ. Tũc cẽturio aspere val de illo sermone turbat⁹:ꝑpter quod cernebat moꝛte digna que gesserat:ꝙ moꝛte cesa ris audita:cũ illo vincto gaudens cõuiuiũ celebꝛauerit:ex lecto ponit agrippam. Tu inquit fallere festinasti:moꝛtẽ impatoꝛis falso denuncians:sꝫ scito hunc sermonẽ pe na tui capitis expiandũ. Hec dicens:confestim ligari iubet agrippã: ꝛ constringi arcioꝛe custodia. Et nocte quidẽ illa agrippa in malis fuerat cõstitut⁹: sequẽti vͦ die ꝑ omnẽ ciuitatẽ de moꝛte tyberij sermo firmat̃:ꝛ iam iamqꝫ homines illum sermonẽ confidẽter ac publice ꝓferebant. A gaio quoqꝫ destinant̃ epistole:vna quidẽ ad sena tum:moꝛtẽ tyberij nũcians:altera vero ad pisonẽ custodẽ tunc tempoꝛis ciuitatis: in qua iubebat agrippã ex militũ auferri custodia:ꝛ ad domũ transferri in qua pꝛimitus habitabat:anteqꝫ haberet̃ in vinculis:ꝛ ibi tunc iterim erat:in remissioꝛi custodia.

Sed gaius postqꝫ romã venit:tyberij coꝛp⁹ secum adducẽs:iusta ei secundũ moreꝫ patrium opulenter magnificeqꝫ celebꝛauit. Agrippã vͦ cum ipsa die cupet absolue re:antonia ꝓhibuit:nõ odio aliquo circa vinctũ:sꝫ opinioni consulens gaij:ne putare tur moꝛtẽ tyberij gratanter accipe si eum tam celeriter absoluisset:qꝫ ille deuinxerat. Uerũtamẽ nõ multis dieb⁹ ꝑtereuntibus:eum accersiuit in domũ tondiqꝫ ꝑcepit: ꝛ vestibus cultuqꝫ mutato:dyadema capiti eius imposuit ꝛ regẽ ꝯfirma tetrarchie phi lippi:donans ei etiã lisanie alteram tetrarchiã. Pꝛo catena vero ferrea quã gerebat auream ei parẽ pondere cõdonauit. Magistrũ autẽ equitũ in iudea constitutoꝝ ma rillũ destinat. Uerũ scđo anno gaij cesaris agrippa postulat:ut nauigare ꝑmittere tur ad ꝓpꝛia:quo ꝓuinciã sibi cõmissam:ꝛ aliqua necessaria certo dispẽsans modera mine:reuertatur. Et ꝑmittente impatoꝛe:venit in patriã:ꝛ pꝛeter spem omniũ rex ab omnib⁹ cernebat̃ cum magno miraculo ꝛ in hoc cunctis apparebat: quantã habe bat in omnib⁹ foꝛtuna licentiã. Omnes etiã hesitabant cõparantes penuriã hominis in quam tpe pꝛioꝛi deuenerat:ꝛ ꝓsperitatẽ pꝛesentẽ qua fuerat sublimatus. Pleriqꝫ etiã beatificabant hominẽ:ꝙ nõ fuerit defraudat⁹ recupatione foꝛtune. Alij etiã pe ne incredibilia putabant:licet suis intuerent̃ obtutib⁹. Tãtaqꝫ quippe i agrippa rerꝫ mutatio cernebat̃:ut quoꝛũdã mẽtes vterent̃ in dubiũ. Cap.XVI.

Erodias autẽ soꝛoꝛ agrippe q̃ herodi cũcta fuerat:tetrarcha eni erat iste galilee

ꝓuincie: ⁊ trans iordanē: ꝑtātē fratris ex inuidia nō ferebat: ꝙ eū in maiori dignitate cerneret ꝙ̄ʒ maritū: ⁊ ꝙ de ꝓuincia quidē cū fuga discesserit: debitū nō valēs absolue-re: reuersus aūt eēt cū amplissima dignitate. Cōtristabatꝛ igitꝛ grauiterqʒ portabat: tan tam mutatōeʒ fratris: maxime aūt qn̄ eū intuebatꝛ cū regalibꝰ insigniis incedētē: atqʒ hincinde circūferre multitudine ꝑplorꝝ: infelicitatē sue tolerabat inuidie. Sʒ viri aīm cōcitabat: exhortādo: vt romam nauigaret: similēqʒ sibi dignitatē imploraret a cesare: intolerabilē nāqʒ sibimetipsi vitā esse firmabat: si agrippa filiꝰ aristoboli: qui culpatꝰ a patre: mori meruerit: inopia magna ꝯpssus: ita vt aliter nō possʒ euadere creditores nisi nauigatōe diffugeret: atqʒ hoc modo patria decedēs: cū regali fuisset dignitate re uersus: ipse v̄o cū esset filiꝰ regis: ⁊ frater eiꝰ qui tetrarchiā illā an̄ possederat: vn̄ ma-gis ei cognatōis iure deberetꝛ: sederet in humilitate: p̄uate degēs vite. Nō si antea ni hil herodē ꝯtristabat: ꝙ minorē honorē parēte ꝓ̄p̄o possideret: saltē tūc excitari debe-ret ꝯsanguinei tam p̄clarissima dignitate: neqʒ se pati debere: supari ab eo: cui pecūia sua sbuentū est: ꝯfusiōiqʒ debere deputare: vt ille preiret honoribꝰ: qui atꝛriori tp̄e sua sustētabatꝛ mi̇ꝛicordia. Verꝝ romā inquit ꝑgamꝰ: nec labori ꝑcētes: nec sumptibꝰ: nō eni ꝓ auro re peritura debemꝰ ꝓhiberi: ne ad honores valeamꝰ ampliores ascēdere: sed omne quicquid nobis est expendamꝰ: vt regnū valeasꝛ adipisci. Jlle v̄o repugna bat ociū diligēs ⁊ quietē: ⁊ molestiā rome declinās: moliebatꝛ eā rōne deplacare. Et illa quāto videbat eum quiescere cupiētē: tāto ampliꝰ instabat: iubēs ne aliqd agēdū p̄termitteret: quo posset regnū a cesare ꝓmereri. Nisꝛ igitꝛ illa nullo modo cessabat donec sepiꝰ fatigādo: in eū suā fecit trāsire sententiā. Jlle igitꝛ p̄parās opulēter vni-uersa: ⁊ nihil sumptibꝰ parcēs: nauigat romā: simul secū herodiā adducēs. Agrippa v̄o intentōem eoꝝ intelligēs: vel qualiter p̄pabantꝛ attendēs: etiā ip̄e seip̄m p̄parabat Cum aūt nauigasse eos cognosceret: mittit etiā ipse romā quēdā de libertis suisꝛ noie fortunatū: plurima cesari munera deportātē: ⁊ ep̄lam aduersus herodē. Jpsum etiā instruit: que ore ꝓ̄p̄o gaiū edoceret oportunitate repta. Qui cū sbsecutꝰ esset herodeʒ: ep̄las cesari reddidit. Nam simul in dicearcheā veniētes: gaiū apud baias nō inue-niunt: que ciuitas est parua cāpanie. v. stadioꝝ interuallo distās a dicearchea. Habi tacula quoqʒ ibi impialia opulēter cōstructa sunt opibꝰ diuersoꝝ ꝑ tp̄a p̄ncipū magni fice pornata. Lauacra calida ille locꝰ exhibet: aquis ex terra vitro manātibus: aptis saluti corpoꝝ: quos al's que ibi lauari ꝯtigerit. Gaiꝰ aūt mox vt herodem suscepit ⁊ p̄mū sermonē cum eo cōmiscuit: ꝯfestim agrippe suscepit ep̄las: quibꝰ accusatiōes ꝯtinebantꝛ herodis. Accusatōes aūt erāt hmōi: cōsilū habnisse herodē cuʒ seiano ad-uersus tyberiū: ⁊ cum artabano partho aduersus gaiū. Probamentū aūt huius rei dicebatꝛ: ꝙ haberet herodes cōstructōem immēsam armoꝝ: que. lxx. milibꝰ pugnatu rum suffecisset: hanc in armamētario herodis repositā dicebat asseruari. Quibus lectis motꝰ gaiꝰ ꝑcōtatꝛ herodē: si verū esset quod de armis nunciaretꝛ. Jlle vero cuʒ aliter dicere nō posset: ne v̄itate ꝯuinceretꝛ: respōdit esse arma. Tunc cesar verā cre dens accusatōem tetrarchiā eius abstulit: ⁊ agrippe regnū ꝯiūxit: sed etiā omēs eius opes silr̄ agrippe cōtribuit: ip̄m aūt eterno ꝯdēnauit exilio: habitaculū illi cōstituens in lugdunēsi gallie ciuitate. Cognoscēs v̄o herodiadē agrippe esse sororē: opes et alia quecūqʒ ꝓ̄p̄a esse ꝓbarentꝛ ei restituit: arbitrās in consilio viri cōsciam non fuisse tutabatꝛ eni eaʒ ꝙ sororē agrippe cognouerat. At illa: tu quidē inquit imperator magni fice satis sicut dignitatē tuam decebat hec mihi largiris: verū ego tuo vti non possuʒ bn̄ficio: tuisqʒ muneribꝰ ꝓpter dilectōem qua marito meo cōstringor: cui socia i ꝓsp̄i-tatibus exn̄s: iustū non existimo: vt eū in hac fortuna derelinquā. Tum ille magni tudinē animi eius indigne suscipiēs: statim eam cum herode misit in exilium: eiusqʒ sbam agrippe ꝯtribuit. Et herodiadi quidē ꝓ inuidia quā circa fratrem gerebat: et

Ex his intelliguntur que … Seiano multis versibus … Juvenalis in satyra … us in terris.

herodi ob id q muliebres orationes ⁊ vanitates aduertit:tale iudiciū ex puidētia di-
uinitatis illatū est. Gaius aūt primo quidē ac sequēti anno magnifice reb⁹ vtebat
⁊ mediocrē semet exhibens:fauor illi p dies tam apud romanos: q̄z apud ceteros sb
iectos amplior augebat Sz pcedente tēpore magnitudine dignitatis:humanū pdi
dit intellectū:⁊ sese volebat diuinitate que vera est honorari. Cap.XVII.

Illo tēpore cū in alexandria seditio pueniret inter iudeos ibidē habitātes:atq̄z
paganos:terni ex vnaq̄q̄z pte legati mittunt ad gaiū. Cap.XVIII.

Erat vo inter alexandrinoꝝ legatos vnus:appio noīe:q iudeos plurimū blas-
phemabat:multa quidē ⁊ alia dicens:illud aūt eos p̄ ceteris accusabat:qm̄ ce-
saris honores haberent omnino cōtētui. Nam cū romano impio subiectos : templa
gaio fundare altera constituere:atq̄z alia sicut dijs celebrare firmaret:a solis iudeis du
ci pclamabat inglorīū:debere quoq̄z istos simulacris honorare cesarē:nomēq̄z ei⁹ ha
bere iurabile. Hec igit appione:⁊ alia huiusmodi durissima plocuto:quib⁹ eum in
supbiā eleuari posse censebat. Philo econtra suscepit:qui preerat legatiōi iudeorum
vir in oib⁹ vtiq̄z magne glorie:nā alexandri alabarche german⁹ extabat philosophie
quoq̄z nō expers:idoneus etiā defensare causas:⁊ perorare q̄cūq̄z accusatōib⁹ subia-
cebant. At hunc ex secretario gai⁹ iubet excludi:absentemq̄z fieri. Nā indignatio
ne succensus est:ut crederet aliqd seuissimū perpetrare Cū philo egredius e secre
tario dixit ad iudeos qui forte circa illū fuerant:ut animo cōfidentes existerent: neq̄z
gaij furore terrerent:nā prope eē:ut ipsis operib⁹ deū repugnāre clarescceret. CaXIX

Interea gaius grauiter ferens:q in tanto despectu apud iudeos solos existeret
legatū in syriā mittit petroniū:successorē vitellio:iubens ut cū numerosa manu
iudeā inuaderet:⁊ si quidē sponte suciperent eius simulacrū:erigeret in templo dei:si
vo resistere molirent pugnando superans:idipsuz incūctāter efficeret atq̄z ita petro-
nius in syriā decreta cesaris exigens pgebat:ut mandatis cesaris minister existeret.
Cūq̄z auxilia plurima quanto potuit cōgregaret duasq̄z romane militie legiōes assu-
meret:ptholomaidā venit:ibiq̄z hiberna pagens:ut primo veris tēpore preliū posset
agere cū iudeis:inde quoq̄z consiliū suū cesari p litteras intimauit. Ille aūt laudabat
ei⁹ sententiā:iubens ut nullo modo pretermitteret:⁊ si minus obediētes essent:preliū
iudeis intentius importaret. Interea iudeoꝝ multa milia veniūt ad petronium in
ptholomaidā deprecātes:ne ad solutionē:⁊ ad transgressionē paterne legis cogerent
Si aūt modis omnib⁹ statuisset simulacrū in hierosolymā inferre:ibiq̄z cōstituere:se-
metipsos primitus si placeret interimi postulabant. Neq̄z ei possumus inquiūt quo
ad viuim⁹ rem istā admittere:que nobis ne fieret interdicta est:ab eo legislatore: cui⁹
autoritatē nō valem⁹ omnino cōtemnere:neq̄z illas cōstitutiones paruipēdere possu-
mus:quos proaui maioresq̄z nostri vtq̄z ad suū interitū seruare. Petroni⁹ autē re-
spondit. Si in primis essem:ut meis vterer ad agendū qd oporteret cōsilijs: iusta vo
bis ad me hec esset oratio:nūc aūt cesare iubente:incubuit mihi multa necessitas : ei⁹
decreta cōplendi:ne si cōtēpsero:aliud periculū mai⁹ incurrā. Tūc iudei: qm̄ inquiūt
ita sapis o petroni:ut transgredi cesaris mandata nō audeas : neq̄z nos legis diuine
precepta transgredimur:q virtute maiorū nostrorū ⁊ laborib⁹ instituti: nunc vtq̄z sine
transgressione viuim⁹:neq̄z in tantā ausi fuerim⁹ nos precipitare neqniciā : ut q̄ a deo
interdicta sunt fecerim⁹:uel aliqb⁹ bonis illecti:uel metu mortis adacti: sed fixū aio
tenem⁹.ut p seruatione legis nostre cūcta picula subeam⁹:spe[c]ie gerentes. fortissimā
deum nobis auxiliaturū in p̄sentia:⁊ mercedē postea redditurū:si p ei⁹ cultura fueri-
mus aliq̄ mala ppessi. Si vo voluerim⁹ tibi obedire:nō solū infamiā debilitatis icur
rimus q timore tra[n]gressores legis efficimur:verūetiā immaniter offendim⁹ deū: qui
etiā te iudice multo antiquior tpe censet esse q̄z gaius. Tūc petronius cōsiderans ex

verbis eorum immutabile firmumq; ppositu3: τ sine pugna non posse gaij precepta pficere i eius erigedo simulacro: nec sine multa cede negociũ illud euadere: assumẽs oẽs amicos: τ cũcta sua seruitia: in tyberiadẽ pgit volẽs iudeoꝝ τ ɔstituta cognoscere vel cuiusmodi essent: vel qualibet ordinib⁹ haberent. Judei vero magnũ quide3 sibi ex bello romanoꝝ cernebãt imminere piculũ: sed magis iudicabant sbigi: q3 ipij efficerẽt in deũ. Multa itaq3 milia petronio in occursu3 veniũt ad tyberiadẽ vndiq3 ɔfluẽtes: τ supplicatõibus vtebant̃ ne cogerent̃ ad talia: neq3 pollueret̃ ciuitas erecti one simulacri. Ad hec petroni⁹: τ pugnabitis inquit cõtra cesarẽ: neq3 illius potẽtiã neq3 vestrã reputãtes infirmitatẽ. At illi: minime nos inquiũt pugnare disponimus: verũetiã sumus mori ante parati: q3 legis nostre mãdata soluam⁹. Simulq3 in faciẽ pstrati: pimi se patos esse firmabãt. Et hec quidẽ per dies .xl. gerebãt: culturam quoq3 terre negligẽtes: cum maxime temp⁹ exigeret. Nam iam ea pars anni verte‑batur: quãdo solent semina terre mãdari: tantus quippe eos fauor moriẽdi accẽderat ne simulacrũ aliquod poneret̃ in ciuitate. Taliter igit̃ si rebus habẽtib⁹: aristobolus agrippe regis frater: τ elicias maior: τ alij quoq3 optimi viri ex eade3 ipsa familia: et plures de pmatib⁹ ad petrõniũ venere depcãtes: vt bene de negocio pñti consuleret: neq3 de tante multitudinis pditõe cogitaret: quin potius scribendũ gaio decerneret: significãs immobilẽ animũ iudeoꝝ: neq3 eos cõstitutiõem simulacri velle suscipere: oẽm quoq3 culturã terre negligere: sed in occursum suum venisse: τ pugnarẽ quidem nec velle nec posse: mori tamẽ incũctãter paratos: anteq3 trãsgressores sue legis exi‑sterent: debere igit̃ consuli: ne in aliud intenta multitudine: terra inculta remaneat: τ postea p inopiã latrocinia ppetrarent̃. Fortassis eni possit gai⁹ tyberius emolliri: τ ni hil crudele decernere: neq3 alia disponere quibus ad seditionem populus excitetur. Et aristobol⁹ quidẽ: alijq3 qui cum illo erant: talibus petroniũ depcant̃. Pe‑tronius vero instãte aristobolo τ ceteris: videns quoniã nõ p rebus minimis suppli cant: videns etiã iudeoꝝ cõstantiã senũ quoq3 ratus: vt multa milia hominũ p ipsum darent̃ in mortẽ: si vellet gaij furie ministrare: simul etiã se deum offensurũ: τ cũ pessi‑mis postea spẽbus aduiuere: multo melius iudicat: vt scriberet gaio: aut eius animũ mitigãs: vt nihil p eũ iniquũ cõtingeret: aut si forsitan indignatõem cõmoueret̃ q̃ ei⁹ minime mãdata ɔpleuerit: τ aduersus eum aliquid mali decerneret: bene cõtentum esse iudicabat p meliore causa: τ p tanta hominũ multitudine subire discrimẽ. Cõ‑uocans igit̃ in tyberiadã magnã multitudinẽ iudeoꝝ: nam multa milia illuc fuerant cõgregata: τ cõstituens in circuitu cũctas militias τ turmas: visus est pmo nõ suam: sed cesaris pferre sentẽtiam dicens: timere se iracundiã gaij: pinde accessurũ ad pfi‑cienda que sibi pcepta sint oportere se firmabat: qui tãto fuisset ex eius bñficijs hono re sublimat⁹: vt nihil cõtrariũ eius volũtati pageret. Verũ non arbitror inquit iustum esse vt salutẽ honorẽq3 meũ non p vobis qui tam plures estis impendã: nec pmittã: vt p me paterne vestre legis instituta soluant̃: neq3 adeo dignitatẽ tẽpli dei cõtẽnere: vt p ptãtes pncipũ: iniurie vestris religionib⁹ ingerant̃: sed scribã ad gaiũ vestras illi volũtates: intimãs quantũ possum causam adiuuãs: τ vim in bono ppositũ: τ spero quia aderit deus: cuius ptãs potior est omni humano molimine: humanaq3 virtute: potens est enim: τ nos in conseruatõne legis vr̃e ptegere: τ me tutari: vt nec ab ipsis etiã excidã humanis honorib⁹: q̃ si etiã exasperet̃ forsitan gaius: vt iram suam in me vellet effundere: sumã omne piculũ: oẽm miseriã: quecũq3 corpi possit infligi: ne vos tãtos p reb⁹ optimis peũtes intuear. Jte igit̃ vnusquisq3 vr̃m ad op⁹ ppum: τ terre vr̃e culturã impẽdite: ego vo romã lr̃as destinabo: τ oĩa p vobis: tam p me q3 p ami‑cos: que rei ɔueniãt agere nõ omittã. Hec dicẽs: iudeoꝝ dimitti ɔgregatõe3 iubet vt culture terre diligẽtiã exhiberẽt. Omẽs aũt nobiles pplos alloquio adhortabatur

ut spem meliorē gererēt. Et ille qdē hoc modo mltitudinē letificare festinabat. Deꝰ aūt suā manifestauit repente ꝑsentiā ⁊ adiutoriū suū in omnibꝰ fore petronio. Simul eni ut finē loquēdi fecit: cōfestim ingens descēdit pluuia ꝑter spem omniū nā illo die ab ipso solis ortu serenitas magna claruerat: nullūqꝫ signū pluuie in celo fuerat visū: sed etiā ōis annus magna fuerat ariditate siccatꝰ: ita ut desꝑatio fuisset exorta: nō solū pluuie: sed etiā si vnqꝫ posset celū tectū nubibꝰ apparere. Tūc igit etiā ꝑter cōsuetudinē tanta inundatio venit aquaꝝ: ut iudeis spes magna fecit in nullo frustratū iri petroniū ꝓ eoꝝ negocio laborantē. Petroniꝰ aūt ampliꝰ obstupuerat: videns manifestissime deū iudeoꝝ se cōsolatoꝝ ostendere: ⁊ multū suā declarasse sentētiā: ita ut nec illi forte cōtradicere valerēt: quibꝰ religioni nostre reluctari tota laborat intentio. Scribit ergo ad gaiū postulans: ne tanta milia hominū cōtemneret: que non possent sine bello ⁊ ingenti cede a transgressione sue religionis impelli: perire quoqꝫ tanta tributa que ab illa gente darent: memoriā etiā nō bonā romani nominis in posteriora tempora relinqui: suꝑ hoc quoqꝫ virtutē diuinā iudeis ꝑbere presidiū. Nam ꝓbatuꝫ esse firmabat: ꝓ iudeis euidenter inditiū. Et petroniꝰ quidē huiusmodi litteras destinauit: agrippa vō rex iā eni tunc rome fuerat ampliꝰ in amicicia gaij gratiaqꝫ crescebat. Et forte quandā die epulū ꝑparauerat cesari: vbi magnā impenderat diligentiā: ut omniū in cibis elegantiā vinceret: oēsqꝫ suauitates: ⁊ delicias studiosius ꝓuideret ita ut nō solū ceteros anteiret adinuentionibꝰ epularū: sꝫ nec ipse gaius multū cupiēs ei posset equari. Tunc gaiꝰ ad modū admiratꝰ tam ingeniū eiꝰ q̄ꝫ magnificētiam animi: ꝙ suꝑ virtutē suā sumptus expēderet ut sibi placeret: voluit munificētiā agrippe remunerare. Tū itaqꝫ ex delicijs ⁊ voluptate: ac vino hilarior effectꝰ cū ab agrippa ad potū inuitaret: ⁊ ꝑmū inquit q̄ꝫ tibi honorificentiā exhibui ꝓ beniuolētia ⁊ fauore q̄ꝫ circa me semꝑ habuisti: ut etiā apud tyberiū periculū ingens incurreres: verūgā ī omnibꝰ te video ⁊ virtute ꝑditū: ⁊ nos amore suꝑantē: indecoꝝ existimo tuo circa me studio suꝑari. Volo itaqꝫ qđ antea minus feci: modo ꝑficere: ⁊ tantas tibi munerū codias attribuere: ut magnū nomē tuis opibꝰ: ⁊ tuis accedat honoribꝰ. Et ille quidē hec dicebat: existimans ꝙ posset aliquos reditꝰ sibi donodare: ul' ciuitates exhibere. Ille aūt q̄ꝫuis ꝑparatū haberet: qđ petere cupiebat: timēs vō: suā noluit aꝑire sentētiā: sed cōfestim respondit gaio: q̄a neqꝫ ꝑmo lucro: sed eiꝰ gratia delectatꝰ: ut ꝯtra tyberij ꝑceptū studiū accuratiōis ei impenderet: neqꝫ modo se aliqd agere intentiōe lucri: sed sola eiꝰ gratia sꝑ fuisse contentū: nā ⁊ multa sibi ab eo ⁊ maiora fuisse donata: q̄ si tua inquit virtute tuaqꝫ potentia minora sunt: meo tamē hoc est accipientes merito ⁊ dignitate mea: multū cōstat esse maiora. Gaius aūt obstupescens eiꝰ cōtinētiā magis instabat: ut diceret qđ sibi cuꝑet donari. Ille: quō inquit o dn̄e magnanimitate nimia dignū me muneribꝰ tuis existimas: postulē: nihil qdē qđ ad diuitias opesqꝫ ꝑtineat: nā me anterioribꝰ tuis muneribꝰ admodū locupletē reddidisti: sꝫ illud peto: qđ tibi ⁊ opinionē pietatis efficiat: ⁊ diuinitatis mereat auxiliū: vna etiaꝫ mihi gloria fuerit apud audiētes: ꝙ nihil a te petierim: ad vsus ꝑtinens tēporaliū rerū. Postulo igit: ut erectionē statue quā in templo iudeoꝝ faciendā petronio ꝑcepisti: vltra nolis effici. Et ille quidē licet ꝑiculosuꝫ existimaret illud exposcere: nā nisi rectū quod petebat iudicaret cesar: nihil aliud nisi mortē auferret illa petitio: ergo q̄ꝫuis ꝑiculosū esse censeret: tamē cōtemtis alijs sibi necessarijs: ⁊ vtilibꝰ: illud a cesare postulauit.

Gaius aūt: tū ab eo ꝙ ab agrippa taliter fuerat accuratꝰ: q̄a indignū existimabat mēdax corā tantis arbitris apparere: ante quos alacriter cōpellabat agrippā: qđ vellet expetere: paululū sui penitens: mox vero virtutē agrippe miratꝰ: ꝙ suū regnū non reditibꝰ nō pecunijs: nō alio quocūqꝫ munere amplificare cupiuerit: sꝫ ꝓ cōseruanda rege culturaqꝫ diuinitatis illibata celebranda interuentor extiterit: cōcessit: ac scribit

ad petronium:laudans quidem eum:ꝙ exercitus instruxerit: pugnareqꝫ cuꝫ iudeis fuerit ꝑparatus:⁊ omni nisu laborauerit iniūcta ꝑficere. Uerum statuam inquit: si te contigerit erexisse:vt constituta est ꝑseueret:si vero necdum erecta est: nihil vltra fatigādum exercitū:⁊ auxilia dimittēda:teipm̄ vero ad ea que missus es curāda ꝯuenit ꝓficisci:nam vltra iam opus non habeo vt erigat̄ statua. Hoc eni agrippe gratie cōcessum esse volo:viro honorabili mihi semꝑ:sed nūc ampli⁹ honorādo. Et gai⁹ qdeꝫ talia scribit petronio:anteq̄ꝫ seditio maior orirer̄. Nam ita iam mētes oim̄ tumebāt: atqꝫ talia volūtatū:eoꝝ indicia mōstrabant̄:vt si forte cōtrari⁹ nūcius adueniret:pati essent aptū bellū gerere cum romanis. Sed gaij amic⁹ erat obnoxi⁹ turpitudini:alien⁹ bono cōsilio:⁊ in oibus que facienda decerneret:ira magis ꝑtinax ad implendū: moderari se nullomodo sciēs:sed beatitudinē iudicās:si omne qd̄ sibi esset voluptati ꝑficeret. Postea scribit petronio hm̄oi verba. Quomodo inquit dona q̄ tibi iudei dedere:meliora iudicas:q̄ꝫ mea ꝯplere ꝑcepta:⁊ cūcta que illis libita sunt studes efficere:mea mādata ꝯtēnens:iubeo tui temetipm̄ iudicē fieri: ⁊ eligere qd debeas pati qui me ad tantā iracūdiam cōcitasti:vt exemplū efficiare cūctis ⁊ ꝑ̄ntibus ⁊ futuris: ꝙ nullus audeat impatoꝝ mādata ꝯtēnere. Hāc igit̄ ep̄lam destinauit quidē petronio:nō tamē ipso viuēte ꝑducit̄. Petroni⁹ autē tardi⁹ eam aliquāto suscepit:remoratis nauigio portitorib⁹:intm̄ vt etiā ante hāc ep̄laꝫ alias petroni⁹ lr̄as accepissꝫ in quib⁹ de morte cesaris certior redderet̄. Non eni obliuisci poterat deus tātoꝝ piculoꝝ:que petroni⁹ cum alacritate magna subierat:vt iudeis in honore eius religionis grām ꝑstitissꝫ:⁊ gaium de medio auferēs:mercedē illi dignā ꝓ illi⁹ impietate restituit coopatus est autē petronio. Nam tāta illi dilectio cōparata est:tam rome: q̄ꝫ in vnoquoqꝫ regno:vt dei gratia sup euꝫ euidēs appareret. Rome quoqꝫ senatoꝝ ordinis ⁊ quotquot dignitatib⁹ eminebāt:tam v̄tutis merito:q̄ꝫ odio gaij:qd̄ ꝓpter ei⁹ crudelitatē iniquitatēqꝫ cōceperāt:circa petroniū magno fauore ferebant̄. Mortu⁹ autē est [illegible] nultū tpis q̄ꝫ fuerat ep̄la scripta petronio:in qua eum morte dānauerat. [illegible]sam autē p quā extinct⁹ est:⁊ totū ordinē insidiarū:narrabo ꝓcedēte s̄mone. Petronio vero p̄mo venit ep̄la:mortē indicās gaij:post aliquātū vero tpis ea i qua ꝓpa manu semetipm̄ interimere iubebat̄. Ubi mirāda est diuine clemētie ꝓuidētia quō sine vlla dilatōe tātā illi retributōem mercedis indulserit ꝓ honore quē exhibuit tēplo dei:⁊ ꝓ adiutorio qd̄ iudeis ꝑstitit:vt p eū bn̄ficiū salutis accipēt. Ca.XX.

Ontigit etiā p id temp⁹ iudeis illis qui i mesopotamia ⁊ babylonia habitabāt valde magna calamitas:vbi quoqꝫ multa cedes accidit: q̄nta nunq̄ꝫ añ refert̄ in historia. De qua cūcta diligēter absoluā: vt causas ipas ex quib⁹ ꝓuenit insinuē Neerda dicit̄ babylonie ciuitas:admodū populosa:hn̄s circa se plurimā fecūdāqꝫ regionē:que cum alijs plurimū bonis tum etiā hōib⁹ referta est:hostib⁹ quoqꝫ ipa dī inadibilis. Nam eam eufrates vndiqꝫ circūueniēs:in medio ꝯtinet vniuersam. Ad hec etiā menib⁹ est munita firmissimis. Est autē alia ciuitas:cuius nisibus vocabulum est:circa eiusdē fluminis fluēta cōstructa: vnde iudei quoqꝫ natura ꝯfidentes locoꝝ: cēsum quē solēt in honore dei tribuere:ibidē custodiendū illo tempore deponebant. Sed etiā alia munera decora temploꝝ illis ciuitatibus habuere: nam eis veluti peno:vel ꝓmūctorio munitissimo securius vtebant̄: hinc autem in hierosolymam cum tempus expeteret pecunias dirigebāt. Plura quoqꝫ inde hominū milia pascebant̄. Erant itaqꝫ duo quidē homines:asine⁹:⁊ anile⁹ al's anuleus nomine neerdatienses quidē genere:⁊ inter se germani fratres. Hos p̄cepat mater:nam p̄re orbati fuere:vt nauiū oparent̄ velamina:quia nō indecoꝝ apud eiusdem loci ciues hoc opus habebat̄:ita vt etiam plures apud iudeos viroꝝ:eis exerceant̄ operibus que vsui marino ꝑficiāt. Hos quadā die magister qui eidem operi p̄erat:apud

quē etiā ipsaꝫ artē didicerant:de aduentu ꝛ tarditate culpauit:in eosqꝫ verberib⁹ vlt⁹ est. Illi ergo grauiter hoc ferentes:arma quecūqꝫ in eius domo seruabant̄ abripiūt: ꝛ pgūt in quendā vicū:qui diruptio fluminū vocabat̄: vbi optima solebant pascua germinare:eaqꝫ ibi reposuerunt. Quo facto:cōgregant̄ ad eos plurimi iuuenes:quot quot egestate laborant. Hos armis instruūt:ipsi vero veluti ductores agebant. Ibi quandā sibi extruentes arcē:demandat vniuersis:q̄ p illa pascua armenta sua ductabant:ut eis censuꝫ redderent atqꝫ ex hoc ꝛ cū eis amiciciā haberēt:ꝛ aduersū hostilē quidē populū si forte ꝓrumperet auxilio se fore firmabant. Illi v̄o dicto obaudiētes fuere:non enim aliter facere valebāt:ꝛ ex pecorib⁹ mittebant quantacūqꝫ iubebant̄ Hinc ꝓinde man⁹ illis ꝛ virt⁹ amplior accedebat:ꝛ potestatē habebant quecūqꝫ animus vellet efficere:alios fugare vel ledere:alios regere u̅l curare:nō solū incolas regionis:sed etiā quos forte transire cōtingeret:nomēqꝫ eoꝝ formidolosū satis habebatur ꝛ p dies singulos de eis sermo crescebat:donec ad regē parthorum vsqꝫ peruenit audit⁹. Satrapa vero babylonie postq̄ꝫ iste cognouit voluit eos in ipsis initijs reprimere anteq̄ꝫ eis licentia crescente:malū amplius oriret̄. Et congregans manū q̄ꝫplurimam potuit:sed etiā ex partibis:babylonijsqꝫ q̄ꝫplurimoꝝ:aduersū eos repente:tendebat:nolens eos nunciū sui anteq̄ꝫ veniret accepere: p occulta ductans exercitum. Et veniens in quendam memorosuꝫ locum:ibidem latuit. Et sequenti die: illucescebat nāqꝫ sabbatū:quo iudei nihil operant̄:ratus est resistere non ausuros: atqꝫ hoc modo sine pugna victos posset abducere. Paulatim ergo ac pedetenti accedebat ad locum:ut cum ꝓximis fieret statim in eos irrueret. Sed asineus sicut forte cum alijs nonnullis consederat:ante quos arma fuere iacentia:o viri inquit: hinnit⁹ equorum meas aures allapsus est:non equaꝝ amore: sed equorum viros vehentiuꝫ hinnitus existere nam etiam strepitum frenorū simul aduerto. Vereor itaqꝫ: ne nos circūfusi hostes aggressi sint. Sed citius quispiā ex vobis spectatū ꝓcurrat: qui nobis quid nam istud sit manifeste denunciet. Opto aūt falsa me locutum fuisse: ꝛ decepturn potius veri similitudine sonitus:q̄ꝫ vera sensisse Et ille quidem huiu⁹ modi verba locutus est. Cum ecce:simul quidam aduenīūt spectaculi negociu[illegible] ꝛ celeriter accurrentes:neqꝫ tu inquiunt falleris:sed integre coniecrasti:que aduersus nos geruntur. Ab hostibus circūdati quippe sumus dolo:nihil brutorum animaliū differentes. Nam plurimus equitatus inuadit:eo presertim tēpore:quando nudi omnibus armis extamus:obid:q̄ lex paterna vacare nos:ꝛ nihil agere precipiat. Asineus porro non secundum speculatoris sententiam q̄ deberet fieri decernebat: sed legale magis existimans:ne dimissis manibus peuntes leticiam hostibus exhiberēt: oportere iudicabat:ut non sine hostium vltione operarent̄. Arma itaqꝫ corripit: aliosqꝫ qui circa illum erant similiter adhortatur:eos in audaciam excitans: ut virtutis memores:hostes itinere fessos inuaderent:atqꝫ impetum facientes:multos obtruncāt: alios effugauerunt. Nam eos securitas qua se putauerant quasi cuncta parata repturos:ignauos ꝛ molles effecerat. Parthorū autem imperator cum ei tale nuncium aduenisset:obstupefactus super illorum fratrum audacia:desiderauit eos videre:ꝛ cum eis miscere colloquium: ꝛ mittit ex armigeris fidelissimum qui diceret: quomodo imperator. Artabamus quamuis lesus a vobis: ꝛ quamuis sua prouincia depredata:tamen nulla circa vos indignatione quam debebat accensus est: sed consideratione virtutis vestre magis in vestram gratiam factus attonitus: misit me: dextram vobis fidemqꝫ prebiturum: ut ad eum veniatis: et eius habeatis amiciciam: nullum dolum: aut insidias formidantes: dona etiam se daturum promittit:ꝛ honoribus sublimare: ex quibus potentia vobis maior accrescat. Tunc asineus ipse quidem distulit:sed fratrem suum anileum al's anuleum cum munerib⁹

mittit que preparare potuerunt. Et ille quidem ita perrexit: atq3 perueniens: ad imperatorē ingredit. Artaban⁹ autē audiens anileū al's anuleū venisse: interogabat causam: cur etiā asine⁹ nō simul adueniret. Cūq3 audisset q̄ timore suū aduentū sbtraxerit: tūc per deos cepit patrios cōtestari: nihil se mali facturū in eos: si se ei⁹ cōmitterent fidei. Inter illos barbaros esse solet indiciū: vt nunq̄3 quisquā inter eos postq̄3 dextrā pbuerit mentiat: nec quisquā de fide dextrā datis dubitauerit. Et artaban⁹ quidē ista gerens: mittit anileum al's anuletum psuasurū fratri: vt ad eū etiā ipse pariter adueniret. Agebat autē hec impator: opus habens illis fratribus: p tutamine illius satrapie: pter quod in illa regione facile possent ab eius impio decedere: vt anteq̄3 tale aliquid cōtingeret: ipse illos per amicitiam occuparet. Timebat etiam: ne in babylonia plurimi se asineo coniūgerent: ꝛ ille manu valida congregata psertim in illis locis tam munitissimis: facile se a psarum imperio defensaret. Et ille quidem talia reputans: dimittebat anileum. Anileus al's anuleus autē psuasit fratri: intimans ei munificentiā ꝛ alacritatē imperatoris: tum etiam iusiurandum quod ei prebuerat: pinde ad artabanū cum alacritate pergebant. Ille autē cum gra magna eos suscipiens: admirabat asineū: q̄ ita magnanimus extitisset: cum corpus possideret ad videndū breue: ꝛ quod contēmi ab intuentibus haberet: eiusq3 prudētiam strennuitatēq3 considerans: fertur ad amicos dixisse: q̄ maior esset anima corpe tam minore. Ostendensq3 asineū vni ductorū suorum abdagati nomine: atq3 eius nomen indicans: omnemq3 virtutem ꝛ strennuitatē eius intimans: qualis extitisset in bello: abdagates postulabat pmissum sibi contribui: vt eum occideret: atq3 iniurias eius ꝛ depopulationes quas in puincias commiserat: vltum isset. Non permittam inquit impator hec fieri in eum virū qui mea fide psumēs: dexterā a me: iuratōemq3 deorum accipiēs: venire pperauit. Tu quia vir bonus extas in bello: nihil periurijs meis opus est: vt parthorū iniurias vlciscaris: descēdentē vero si cupis insequere: eū si poteris iure belli superato. Mane itaq3 facto: accersiri iubet asineū. Tempus tibi est inquit: o iuuenis ad ppa descēdendi: ne forte plurimos ad te ductorum irrites: et sine mea consciētia pereas. Commēdo autem tibi babylonie regionē: vt eam ledi a latronib⁹ nō permittas: sed tua virtute a malis omnibus defendatur. Dignus nāq3 sum a te optimo homie hanc reciprocatōem accipe: qui tibi fideles amicos omnino seruauerim: neq3 ad eos attendi: qui fuerant ad tuum interitū irritati: sed ad salutem tuam tutandā sedulo festinaui. Hec dicēs: eum donatū munerib⁹ ꝯpetētibus: in ppa3 destinat regionē. Ille autē domū reuersus: oppida ꝯstituit ꝛ castella: que pmo fuere restaurādo cōfirmat: atq3 ita ex breui magnus effectus est: tantaq3 per eum negocia gerebant: quāta nunq̄3 ab alio ante ipsum geri potuerūt. Tantus ergo fuerat factus: vt etiam ab ipsis parthoꝝ ductorib⁹ honoraret: qui ad illam regionē per tpa mittebant. Nam solam babylonioꝝ honorificētiā habere minorē ducebat: quā sue ṽtutis merito debere iubebat exolui. Omnia igit negocia que in mesopotamia gerebantur: ex eius ptāte pendebāt: ꝛ amplius eius felicitas per annos .xv. amplificata crescebat: ꝛ honoꝝ omniū vigore ac flore pollebat. Sed dū tali psperitate fruerēt subito malorum illos occupauere pncipia: que hmōi de causis acciderunt. Postq̄3 enim strēnuitate ac virtute ad magnam puenere potentiā: ꝯuertūt ad iniurias perpetrādas: ꝛ transgressiones paternarū legum: cupiditatibus in trāsuersum agentibus. Deniq3 parthorum quēdam ductorem inuadūt: qui ad gubernandam illam missus fuerat regionem. Quem etiam propria vxor fuerat comitata. Hec cum in alijs pluribus rebus laudabilis extitisset: tunc pulchritudine cunctas feminas anteibat: ita: vt magnum decoris miraculum spectantibus apportaret. Hanc anileus al's anule⁹ siue pulchritudinem eius auditu cognoscens: siue ppo visu prospiciens: adamauit.

Deinde cepit insidias eius viro ꝑparare:eūqȝ hostiliter inuadēs interimit: illam aūt abripēs sibi coniunxit. Que mulier haut equidē sine magnis calamitatibꝰ anilei al's anulei domū ingressa est sed tā ipi q̄ȝ asineo fratri:magnoꝝ maloꝝ deportauit aggerē ꝑ huiusmodi causā. Cū eni illa post mortē viri deorū suoꝝ simulacra sumpsisset: que more paterno tam ab ipsa q̄ȝ viro eius religione colebant:cepit ea domi habere: ⁊ simili ea cultu venerari sed etiā cū alicubi forte ꝑgebant in exteras regiones: secū illa simulacra portabat. Et p̄mo quidē latēter hunc ritū religionis exercebat:postea vero cepit etiā marito monstrare:quali modo uel lege deos illos cū primi sui cōiuge coleret· Cū socij eoꝝ:qui ab eis inter p̄mos honorabāt:p̄mū q̄dē inter ipsū anileū al's anuleū locuti sunt: quia nō deceret hebraicoꝝ ꝯtēto: ⁊ neglectꝭ suis legibꝰ eā mulierē accipe:que cōtrario ritu aliā religionē habens:interdicta sibi sacrificia dijs extraneis exhiberet:debere illū aiebāt rebꝰ suis bene cōsulere:ne forte amore mulieris: ⁊ voluptate corporis captꝰ:illa celebrari ꝑmitteret q̄ se regnūqȝ suū pessūdaret. Sed cuȝ nihil ꝓficerēt talia cōmonētes:virū etiā quēdā illoꝝ q̄ maxime inter eos honore fungeret:quō ampliore fiducia locutꝰ sit:interemit. Ille v̄o moriēs:maledixit ipi anileo al's anuleo:fratriqȝ ipsius asineo:cūctisqȝ socijs:ut similiter ab hostibꝰ interirent: ipsi quidē:ꝙ tale in se facinꝰ ꝑpetraret:illis aūt ꝙ nō ꝓhibuerint:neqȝ vllū auxiliū tulerint hoi ꝓ legibꝰ paternis: ⁊ ꝓ tota gēte ꝓloquēti. Cuiꝰ mortē oēs q̄dē grauiter ferebant:tolerabāt tñ nō ob aliud:nisi quia illoꝝ potentia ad infelicitatē ducebat. Cū āt culturā etiā deoꝝ parthoꝝ audissent:vltra tolerandū nō esse iudicabāt opꝰ anilei al's anulei:ꝙ in legē patriā iniurie gerebant. Itaqȝ plurimi cōgregati ad asineū accesserunt: ⁊ cū magnis vocibꝰ increpabant dicētes. Bene quidē esset:si neqȝ primum tale aliq̄d fieret. Sed quia iam factū est:saltē nūc correctio cōsequat: anteq̄ȝ illud peccatū tam illi:q̄ȝ ceteris omnibꝰ adducat interitū:eiqȝ exprobrabant ꝓpter nuptias cum alienigena muliere cōtectas:cōtra cōsuetudinē legis ipsorū ⁊ supsticionē mulieris q̄ ad iniuriā dei sui fuisset inducta. Ille aūt:quāuis peccatū fratris agnosceret magnorū maloꝝ fuisse causā ⁊ fore:veꝝtñ victꝰ ꝯsanguinitatꝭ fauore tolerabat:veniāqȝ fratri dabat:ꝙ fortiore malo libidinis vincebat· Sed cū plures ad eū ꝑ dies accusatōes a pluribꝰ aduenirent:tū de his anileo al's anuleo loqui cōpulsus est:increpans eum ⁊ quiescere de cetero iubens ab illis operibꝰ: ⁊ ut mulierē ad sua ꝓpria:parētesqȝ reuocaret. Sed nihil eoꝝ verborū precipiebat effectū. Mulier aūt sentiens tumultū qui ꝓpter se pp̄l'os obtineret:venenū inter cibos dedit asineo. Quo ille accepto: defunctus est. At illa sine vllo timore postea degere cepit:solū sui iudicē habens: queȝ sentiebat suo amore cōstrictum. Porro anileꝰ al's anuleꝰ solꝰ regni moderamina excipiēs:exercitūqȝ sumēs:vicos mitridatis inuadit viri apud ꝑthos in p̄mo loco cōstituti: ⁊ regis artibani filiā in cōiugio possidentis. Ubi cū irrūpet:oia prede dedit: ⁊ multas pecunias inde:multosqȝ captiuos abripuit: ⁊ numerosum pecus abduxit: ⁊ alia plurima que ad diuitias opulentiāqȝ ꝑtineret noscunt. Sed cū hec mitridates audisset:ꝙ talis in suis vicis preda ⁊ captiuitas fuisset effecta:grauiter ferens: ꝙ ipse ante nihil lesisset anileū al's anuleū:anileus al's anuleus v̄o ꝙ exordiū tante sumpsisset iniurie:tanta in se dignitate contemta: congregans q̄ȝ plurimū potuit equitatum: sed etiam etate feruentium non minimā manum: aduersus anileum venit: ⁊ contendebat:ut cum eo bello decertaret. Sed anteq̄ȝ ad eum venisset: quodam vico occulte castra disposuit:ut inde ꝓxima die in hostes irrumpet al's irrueret:quomodo sabbatū illuscescebat q̄n a iudeis ociū ⁊ vacuitaꝭ exercet. Anileꝰ al's anuleꝰ aūt ista cognoscēs a quodā hoie syro:alienigena ex alio vico q cū alia integre nūciaret:tū etiā vicū intimabat:vbi mitridatꝰ mansionē fecerat milites itaqȝ paratos faciens:castris egressus ē:cūctis ignorātibꝰ ꝙ aduersus parthos tenderet. Et circa noctis fere q̄rtā

custodiam hostes inuadit: alios dormiētes obtruncat: plerosq3 in fugam conuertit.
Mitridatē autē viuū tenens: secū ducebat sup asinū nudū imponēs: quod valde ignominiosissimū apud parthos habet. Cūq3 ad locū ꝓpum puenit hortabāt amici vt mitridatē extigueret. Sed cōtra ipm cōsiliū ille aliud dicebat: nō rectū esse dicens: vt mitridatē extigueret: virū pmo genere apud parthos ortū: ꝛ necessitudine cōnubij apud regē artabanū magnifice honorabilē: nūc aūt vt cūq3 tolerabile censeat esse qd factū est: qm̄ ac si iniuriat9 est mitridates: verūtn̄ būficio salutis: erit se liberātib9 grāz debitur9: si vero quicq3 patiat: nequaq3 regē artabanū patiēter laturū: sed magnā cladem iudeis importaturū babylonia cōstitutis. Parcere itaq3 illi meli9 videt: ꝛ propter cōsanguinitatē qua regi coniūctus est: ꝛ p tanta dignitate qua inter suos honorabilis ac magn9 habet. Et ille quidē talia in contiōe loquēs: omnibus psuasit. Dimittit igit mitridates. Sed ei reuertēti: eius mulier exprobrat: nisi festinaret vtpote regis gener in tanta dignitate cōstitut9: supplicia sumere de his qui ꝯtumeliā ingessissent. Turpe nāq3 illi esse dicebat: vt salutē eligeret postq3 captiu9 in manus hominis venit: ꝛ nūc aut vltum ire suā iniuriā intēderet: aut se p deos iurare ꝯiugij federa soluturam. Has ille exprobratōes p dies singulos minime ferēs: magnanimitatē etiā mulieris metuēs: ne inter eos coniugiū solueret: non sponte quidem neq3 volēs congregans manū q̄plurimā potuit aduersus iudeos tendebat in tollemmam: salutem estimans: si parthus impune fuisset a iudeis repulsus belli certamine. Anile9 al's anule9 autē vt cognouit ad se tendentē cum multa manu mitridatē: inglorīū iudicauit si in locis suis maneret: ꝛ nō magis anteueniēs hostes occurreret: ex ꝓspitate prima confidēs: iterū se pugnaturū credēs: audētib9 v̄tutis etiā robur accrescere. Multi itaq3 se illi supiorū exercitus coniūxere: sperātes p̄dam se sicut antea relaturos: ꝛ ipa pma facie horrorē hostib9 illaturos. Pergūt itaq3 illo die stadia. xc. p loca vasta ꝛ inaquosa iter faciētes: sed medio die ardore solis ingens sitis iudeos occupat. Mitridates autem apparens continuo: fessos itinere: ac siti fatigatos inuadit. Illi nec estum: nec arma ferre valentes ꝓfugiunt. Parthi vero insequentes: magnam cedem faciunt: iudeorum multe miriades al's plebes occūbunt. Anileus al's anuleus autem: ꝛ quotquot circa eum erant: in silua se recipiunt. Mitridates itaq3 magnam victoriam sumens: magno gaudio cepit exultare. Congregat autem ad anileum al's anuleum infinita multitudo hominū pessimorū: ꝛ suam salutem puipeudentium quos anileus al's anuleus suscipiebat: volens ex his recompēsatiōem efficere multitudinis que bello pierat: sed haut sane similes illis: qui bello pierāt. Nam erat vulgus inexercitum. Sed tamen cum hac multitudine irrupit in vicos babyloniorum: eosq3 passim depopulatur. Tnm babylonij q̄uis ad bellum parati: mittunt tamen in neerdam: ad iudeos qui ibidem habitabant: tradi sibi anileum al's anuleum expetentes. Illi vero nequaq3 illorum sermonem accipiētes: ꝓuocabant eos ad preliū. Uerūtamen aditum legatis babyloniorū permisere: vt ad anileum al's anuleū puenirent: ꝛ cum eo quicquid vellent protinus loquerētur. Babylonij locum integre speculantes: quo se constituerat anileus al's anuleus: ꝛ cuncta diligenter inspiciētes occulti nocte somno depressos inuadunt: necant quantoscūq3 reperiunt: ipsumq3 anileum al's anuleum obtruncant: atq3 hoc modo babylonij iniurijs anilei al's anulei: et grauedine liberati sunt. Impressio nāq3 eis illa magna constabat: odio quo circa eos detinebat. Nam pene semp inimicitias exercebāt. Causa v̄o huius ire fuit lex eoꝝ pr̄na: quā ille oppugnabat: ꝛ ꝓpterea sibi semp inuicē emulabāt: vn̄ suoꝝ qsq3 oportunitatē inuenerat: ab iniurijs nō parcebat. Tūc itaq3 hoc modo peūte anileo al's anuleo cepere babylonij iudeis instare. Illi v̄o ꝛ grauiter ferētes impssionē babylonioꝝ: ꝛ repugnare penit9 nō valētes: in seleuciā cū suis oīb9 emigrarūt. Seleucia

Mitridatem sup asinū nudū imponens.

Miriades

ciuitas est ad modū opulens ꝛ decora: quā seleuc⁹ nicanor fabricatus est. Habitant aūt eam macedoniorꝫ plurimi: ꝛ grecorꝫ abūdantissimi. Est ibi etiā syrorꝫ nō minima multitudo. In hanc igit̃ iudei refugiūt: ꝛ p. v. quidē annos illesi: ꝛ inexpti malorꝫ fuere. Sexto vō anno: nam babylonie corruptio eorꝫ magna contigit ꝛ ruina: ꝛ ob hoc plurimi in seleuciā magis magisqꝫ cōfugiūt: eos amplior ibi clades suscepit: ꝑpter causam: quā breuiter enarrabo Grecis in seleucia habitantib⁹ aduersus syros ex maxima pte inimicicie vite gerebant̃: sed greci sp supiores extabant. Tunc itaqꝫ cohabitabant eis ꝛ iudei q aduenererāt. Syri autem seditionē mouentes: ceperunt supiores existere ex consensu ꝛ auxilio iudeorꝫ: hoim considerate se in piculo precipitantiū: ꝛ intentionē solā ad bellū gerendū habētiū. Tūc iudei hac seditione supant. Illi vō nullā aliā rationē cernebant: qua possent statū suū pristinū ꝛ dignitatē reformare: nisi syros a iudeis separēt. Unusquisqꝫ igit̃ eorꝫ verba faciūt ad syros cū quo quisqꝫ se familiaritatē habere cernebat: atqꝫ hoc mō pacē inter se: amiciciāqꝫ ꝯponūt Primates itaqꝫ viri ex vtraqꝫ pte pacta quib⁹ ꝛ pax ꝛ cōcordia seruaret̃ instituūt: atqꝫ hoc modo inuicē exhortant̃: ut cū iudeis bellū gerant. Quos ex cōstituto repēte inuadūt: interimūtqꝫ sup quinquaginta milia hoim. Pereūnt igit̃ oēs pter admodū paucos: qui forte aut amicorꝫ aut vicinorꝫ misericordiā cōseruati sūt. Et cū iā ibidē viuere nō poterant: discedunt exinde in thesifontem ciuitatē vicinā seleucie: vbi cōsuetus est parthorū rex p singulos annos hiberna pagere: vbi etiā plurime eius opes: ꝛ plurim⁹ regni cultus asseruat̃. Nulla tamē iam eis spes viuendi fuerat derelicta: nā etiā ibi ois gens iudeorꝫ terrore regis premebat̃. Nō eni tam babylonios ꝙ seleucos formidulosos habebant: sꝫ etiā ois multitudo syrorꝫ: que in illis locis habitabat ad ipsum cum seleucijs loquebāt̃: ut bellū gererent cū iudeis. Ob hoc ergo discedūt etiā inde in neerdā: ꝛ in nisibis: ꝛ ꝑpter munimētū illarū ciuitatuꝫ tutos se esse posse censebant. Sup hec etiā habitabant̃ ille ciuitates ab hoib⁹ bellicosis Et ea quidē que circa iudeos babilonie cōstitutos: acta sunt huiusmodi fuere.

Incipit liber decimusnonus antiquitatis iudaice.

Gaius nõ in solos iudeos: q in bierosolymis fuere: ⁊ eos q in bis regiõibꝰ babitabãt: iniusticie sue demõstrabat insaniã: sed ꝑ omnẽ terrã ⁊ ꝑ oẽ mare sup eos ꝑcepta destinabat: quaqua vͤsum impiũ romanũ ꝓtẽdit: ⁊ plͥbꝰ cũcta calamitatibꝰ adim plenit: q̃les añ nunq̃ꝫ bistorie ꝓdiderũt. Maxime autẽ oim roma cladẽ ꝑpetiebat: quã in nullo bonorabiliorẽ ceteris ciui tatibꝰ estimabat. Nam cũ oẽs ceteros libenter tractaret: baut alͥs nõ ita se natũ: ⁊ oẽs quãticũqꝫ ex nobilibꝰ vel generosis clarissimi cõstabãt. Multa etiã crimina ꝑpetrabat aduersus eqtes romanos. Qui dã boc dignitatis noie cẽsebant: opibꝰ aũt pene pares senatoribꝰ existebãt: ꝓpter qđ etiã in ꝯuẽtu senatꝰ interesse solebãt: quos valde inbonoros babuit: plͥmosqꝫ ex eis morte dãnabat: quoꝝ etiã pecunias auferebat. Nam mltas etiã cedes nõ ob aliud: nisi vt eoꝝ auferret pecunias ꝑpetrabat. Diuinũ vero sibi cultũ ⁊ bonores volebat nõ cũ bõibꝰ exbiberi: sed etiã in tẽplũ iouis veniẽs: qđ capitoliũ quidez vocãt: magis venerabile aũt illis est oim temploꝝ: frẽm se iouis est ausus appellare. Sed etiã alia que gerebat: non erãt furoris aliena. Nam etiã ex dicearcbia ciuitate qui in cãpania cõstituta est: ad mesanam que alia quoqꝫ est martuma ciuitas: graue putãs vt remis trãsitũ faceret: putãsqꝫ sbijcere sibi etiã boc elemẽtũ posse: velut dño maris existente: talia etiã volebat fluctibꝰ gerere: qualia solet terre natura sustinere. Voluit ergo ⁊ a li tore ad litꝰ stadia ferme .ccc. in medio mari: ⁊ intra tam vastũ sinũ pontẽ ꝯstruere: sup quẽ carrucis ⁊ diuersis vebiculis itinera valeret efficere. Sed etiã temploꝝ paganorũ nullũ despoliatũ reliquit. Quecunqꝫ eni pictura aut sculptura venusta fuere: vel alio quolibet opificio pulcbra simulare: atqꝫ omnimodo anatbematizata: deferri iussit ad se. Non eni alibi pulcbras res esse dicebat oportere: nisi in pulcbriore loco. Hũc aũt romã esse firmabat. Non solũ aũt suã domũ: sed etiã bortos aliaqꝫ sua babitacula vbicũqꝫ terrarũ italie cõstabãt: ex talibꝰ repleuerat ornamẽtis. Nam etiam iouẽ olimpiũ qui maxime apud gẽtiles venerabilis babet: quẽ fideas ataneꝰ fecerat ausus est in romanã trãsferre ciuitatẽ: nec tamẽ ad effectũ res ꝑducta est: arcitectis di cẽtibꝰ ad meminiũ regulũ: cui res illa fuerat impata: eo ꝙ si illud moueret simulacrũ: aliquid malũ posset accidere. Fert aũt meminiꝰ etiã ꝓdigijs ꝓpter boc mltis accepts distulisse negociũ. Verũtamẽ eiusmodi verba scribit ad gaiũ: vnde piculũ mortis illi ꝓtinus imminebat: euasit tamẽ: quõ gaius morte ꝑuentus est. Intm̃ etiã ꝓrupe rat eius insania: vt cum ei filia fuisset exorta: eam ꝑducẽs in capitoliũ sup genua simu lacri cõstitueret: cõmunẽ sibi natã: iouiqꝫ cõfirmãs: duos patres vni ꝓli constituens. Et bec illũ talia ꝑpetrãtẽ: prob nefas boies tolerabãt. Molitꝰ est etiã buos ad accusatoẽm excitare dñoꝝ: quecũqꝫ vellẽt impublicũ crimina deportare. Illi autem quecũqꝫ illis pessima oriebant in aio: nulla ꝓbibebant dicere rõe: cernẽtes gratũ illi fore: quicqd mali dixissent: ita: vt etiã claudiũ auderet polidences seruꝰ eiꝰ accusare: ⁊ ille patiebat aduersus patruũ suũ geri capitale iudiciũ: sperãs etiã ipꝫ quo faciliorẽ po tẽtiã aduersꝰ ceteros adipisceret extiguere: ñ tñ assecutꝰ ẽ qđ volebat. Repleta igit vniuersa republica diuersis mal: diuersisqꝫ calũnijs ex audacia buoꝝ aduersꝰ dños vbiqꝫ isti die gerebãt: ab alijs qdẽ vt suas iiurias ꝓ bis q̃ passi sunt defẽsarẽt: ab alijs aũt ꝑuenire boies cuplẽtibꝰ cũ sibi ab eis ꝓ clͥpis suis aliqđ suppliciũ iminere sẽtirẽt. Proide quõ corruptis legibꝰ ⁊ bõibꝰ in afflictõe ꝯstitutis: nõ ꝑuũ beatitudinis momẽtũ: illiꝰ mors bois apportauit: sed etiã gẽti nr̃e: que breui iam ois interiret: nisi mors illum celeriter occupasset: volo sup eo cũcta disserere. Nã alͥs de deo quoqꝫ magnã fidelitatẽ ꝯfert

Fideas Atenius.

Nota maxima Gaij insaniam

hoib⁹: ꝛ solaciũ in calamitatib⁹ cõstitutis: at etiã conectionẽ his: q putant ꝓsperitatez esse ppetuã docetq3: ne reb⁹ scd͞is quisq3 pessime cõmutet: sz v͞tute studiũ esse pcolẽdũ. Uias equidẽ tres mors illa pauerat: ꝛ haꝝ vnusquisq3 viri boni p̄uatũ in cõsilijs habebãt. Emili⁹ eni regul⁹ ex cõrripe hiberie ciuitatẽ originẽ ducens: cõgregauerat plurimos: ut siue p illos: siue p semetipsũ alacriter gaiũ interimeret: alteri⁹ aũt p̄ncipatũ gerebat cassi⁹ chereas tribun⁹: sz etiã minutian⁹ nõ puã p̄te hoim ad hoc op⁹ cõgregauerat. Causa aũt erat illis odiũ: quo circa gaiũ vniuersi tenebant. Et regulus quidẽ iracũdiã ei⁹ ꝛ iniusticiã quã in cũctos vtebant horrebat. Gerit quippe indignatiõis aliquid anim⁹ liber ut iniqtatẽ ferre nõ valeat. Hic ergo cũ multis aduersus gaiũ cõsiliũ capit: cũ amicis ꝛ cũ alijs: qui efficaces ei videbant ad causam minutian⁹ aũt: ut lepidũ vlcisceret amicũ suũ: hunc eni cũ aliqb⁹ suis cõciuib⁹ gaius extinxerat. Sup hoc quoq3 sibi timebat: ne a gaio similiter pateret. Nam videns ex alijs exemplis sibi mortẽ iminere: festinabat suũ preuenire p̄iculũ. Chereas v͞o confusionẽ suã ꝛ gaij obprobria nõ ferebat: qb⁹ eũ arguebat: ꝙ q̄si nihil in se fortitudinis gereret: insup etiã plurimũ sibi p singulos dies iminere cernebat. Mortem quoq3 gaij oẽs honestũ op⁹ ꝛ libeꝝ: libẽter excipe reputabãt: ceteri v͞o cupiebãt sup hoc habere cõmune cõsiliũ videntes tantas iiurias: ꝛ exemplũ paruũ dari cupiẽtib⁹ p̄ncipatum. Oẽs ergo ut tãtis cladib⁹ liberarent: desiderabãt aduersus gaiũ aliqd geri: decere nãq3 ad talia negocia bonos viros accedere: p salute pietatis: ꝛ impij macula auferẽ da: aiebãt cũ suo discrimie. Sup oia aũt chereã ad opus gerendũ excitabat melioris fame cupiditas: ꝛ q͞a cernebat facilẽ sibi aditũ fore ad gaiũ: tribun⁹ nãq3 erat: ꝛ p hoc se opportunitatẽ reptuꝝ putabat: qua p̄imeret gaiũ. Interea ludi curules agebãt: circa que spectacula: magnũ gerit a romanis studiũ. Cõcurrũt eni alacriter ad circuz ꝛ p quibuscũq3 reb⁹ op⁹ habuerint: ab impatorib⁹ cõgregatiõe facta deposcunt. Illi v͞o ꝙ multitudini nõ iudicãt resistẽdũ: cõfestim grate petita cõcedũt. Rogabãt itaq3 tunc gaiũ: cũ oi intentione postulatiõib⁹ vtẽtes: ut censuũ releuationes efficeret: ꝛ grauedines cũctas auferret. Ille v͞o nolebat ista cõcedere. At illi voces ampli⁹ eleuabant. Tũ ille diuersos p diuersa loca mittẽs: iubet clamantes abripi: ꝛ sine vlla dilatione cõfestim interimi. Et ille quidẽ talia iusserat: qb⁹ aũt p̄ceptũ erat: iussa ɔplebãt Plurimis itaq3 p hac causa moriẽtib⁹: populus spectans: clamare cessauit. Tũc oib⁹ sue facultates in cõtentu fuere videntib⁹ alios p suis opib⁹ ad interitũ puenire.

Hec ꝛ huiusmodi chereã excitabãt: ut magnanimiter ingrederet causam: ꝛ insidias quas pauerat gaio pficeret: ut eũ tam nequiter aduersus hoies exaspatũ reprimeret. Et sepi⁹ cõuiuio gaij: volebat rem aggredi: ꝛ tamẽ cõsideratione reuocabat: nõ se cernens inuenire opportunitatẽ: qualẽ negociatã esse iudicabat: verens: ne frustra ad tantũ op⁹ acccederet: sz ita rem moderabat: ut cõsiliũ sui animi cõsequeret effectum. In hoc igit multo t͞pe militabat: nõ libenter cõuersationẽ sustinẽs gaij. Cũ aũt eũ cõstituisset gai⁹ sup oẽs publicas functiones: ꝛ cetera alia q̄ cesaris erãt: inferẽda thesauris: p illud oẽ op⁹ a rato negocio priuabat. In quo tñ maiorẽ sibi virtutẽ implẽdi opis aggregabat: ꝙ more suo magis reb⁹ vtabat q3 gaij obediebat ipso: parcebat eni humilib⁹: atq3 depressis. Unde ad iracundiã quoq3 puocauit gaiũ: ita ut eũ de mollicie pri⁹: ꝛ de socordia criminaret: nõ valerẽ sicut ipse vellet pecunias ɔgregare. Cõtumelias igit illi plurimas igerebat: ꝛ muliebria oppingebat noia: oi ɔfusiõe plenissima. Et hec qdẽ: cũ in alijs increparet ipse magis gerebat: in qbusdã celebratõib⁹ ministerioꝝ: quas ipse cõstituerat. Stolas nãq3 muliebres induebat: ꝛ circũpositiõez ɔplicatorũ criniũ adhibens: aliaq3 que ad ornamentũ cultũq3 muliebrẽ p̄tinent: ipse sustinẽs: huius cõfusionẽ criminis audebat alijs exprobare: Chereas aũt: quãdo hec vestimenta cesar sumebat indignatione ferebatur: maxime cum illa vestimenta

oppingebat noia muliebria

indignatōe ferebať:maxime cū illa vestiméta ministris irridētibꝰ redderet: ita vt etiā
tribuni in derisionē eū baberēt ⁊ obprobriū. Nam cum sumpturi essent mistri a cesare
muliebria vestiméta ꝑdicabāt:aliquas vt ꝯsueti erāt ad lusum illum ꝓferre facetias.
Propter boc etiā ei fiducia maior accessit:vt socios quosdā acciperet:quibꝰ se ostēde
ret non pro causis minoribus indignari. Nā erat etiam pompidiꝰ senatorius:ꝗ pene
per oēs ordines ⁊ gradus administrationis trāsierat. Epicureus aūt erat: ⁊ ꝓpter
boc:ocij ⁊ quietis studiosus. Hūc dimidiꝰ inimicꝰ eiꝰ accusauit eo ꝙ posset gaiū male
loquijs turpibꝰ infamare ⁊ eo assumēs qntiliā mulierē:ꝗ in rebus scenicis erat ꝓpter
pulcritudinē clara:⁊ pulcritudine plurimoꝝ amorē babebat ⁊ studiū:nā etiaꝫ ab ipso
pōpidio diligebať:accusatio autē fuerat falsa. Jlla vero graue iudicāte testimoniū in
causa mortis aduersus amatorē ꝓferre:puniri eā dixit debere dimidiꝰ Tum gaius
excitatus iubet ch̄eream sine vlla dilatione cōtinuo tormētis examinare qntiliā. Nā
⁊ in rebus capitalibus:⁊ vbicūqꝫ tormētis opus essꝫ:eodem cberea vtebatur: ꝓpter
quod eū crudeliꝰ arbitrabať ministeriū exbibere:timentē:ne ab eodem mollicie ⁊ so-
cordie culpareť. Quitilia itaqꝫ dū ad tormenta ducereť: cōsociorū cuiusdā pedem
calce deꝑmens: signauit eos debere cōfidere:⁊ nibil de tormentis eius penitꝰ timere
Chereas tn̄ eam ac si nolēs adegit:timens ꝓpter illā ipse subire periculum. Et nibil
differens:eā inꝯspcm̄ gaij deducit:fedatā tormētis atqꝫ deformatā vt etiam ab amato
ribus suis sine vlla voluptate videreť. Tūc gaius illaꝫ speciem nō sustinēs:sꝫ ad-
modū ꝯpassus qntilie:eo ꝙ grauiter tormtīs fuissꝫ affecta:liberā crimine:absolutamqꝫ
ꝓnunciat:⁊ cū ea simul pompidiū. Jpsam etiā pecuniarū dono muneratur:vnde illi
solatiū essꝫ:ꝓpter quod grauiter erat debilitata tormtīs. Nā nō solū sanitas eiꝰ corpo
ris supplicijs corrupta erat:sꝫ etiaꝫ pulcritudo defedata. Hec igiť grauiter cbereā cō-
mouerūt:ꝙ ꝑ eū bomines torquereť. Unde quoqꝫ suā iracūdiam nō sustinens dixit
ad clemētē:atqꝫ papiniū:quoꝝ clemēs quidem suꝑ militiā ꝯstitutꝰ erat. Papinius
suꝑ eos qui gaij fuere custodes. O clemēs inqt minus fecimꝰ in agēdo que ꝓ impa-
tore constabāt. Nam etiā eos qui aduersus eius principatū coniurationem fecerant
multa ꝓuidētia vigilātes:⁊ laboribꝰ desudātes:alios quidē extiximꝰ:alios aūt tormē
tis affecimꝰ:intm̄:vt etiā ipsi gaio mirabiles viderenť. Jta nostram militiā cū nimia
seueritate tractamꝰ. Tacēte aūt clemēte:grauiter quidē se ferre ꝗ impabanť: tam
oculis erat ꝗꝫ vultu:⁊ colore manifestꝰ: v̄bis aūt insaniā impatoris apire iniustū esse
iudicauit. Chereas autē clemētē ꝓuidēter ꝑparās:cepit fiducialibꝰ vti v̄monibus
⁊ ad eū enarrabat mala:ꝗ ciuitatē:⁊ illud obtineret impiū:⁊ ꝙ v̄bo quidē gaiꝰ illoruꝫ
esse cā maloꝝ diceref:si v̄o quisqꝫ rē inqt cū v̄itate discutiat:inueniet o clemēs ꝙ ego
sim totiꝰ mali cā:⁊ bic papiniꝰ: ⁊ tu:qui romanis ⁊ vniuerse bumanitati ꝓ bonis oia
tormēta:⁊ oēs clades ingerimꝰ:nō iperijs ꝯpulsi gaij:sed nr̄a in boc volūtate ꝓgressi
Festinemꝰ igiť ꝯp̄mere tm̄ iniuriatorē in ciues socios:oēsqꝫ sbiectos:cui nos misteriū
exbibeamꝰ:⁊ veluti satellites atqꝫ carnifices ad eiꝰ crudelitates implēdas extamꝰ:⁊
arma que aduersus bostes ꝓferre debemꝰ:in nr̄os ciues ꝯuertimꝰ:nō ꝓ libertate:nō
ꝓ impio romano:sed ꝓ salute eiꝰ:qui sue iniquitati festinat cūcta sbijcere. Nam siľ et
nr̄a corꝑa:⁊ nr̄as cōscias ꝑ singulos dies polluimꝰ tormētis ⁊ sanguine miseroꝝ: do
nec etiā alter aliquis inueniať:qui in nos quoqꝫ tale gaio misteriū exequať. Non ei
ꝓpter bec ꝗ gerit cū fauore circa nos ꝯuersabiť:magis aūt cū suspitōe. Ad bec etiaꝫ
cum pereuntiū multā stragē effecerit: nō ei poterit gaij vnqꝫ seuicia terminari:quō nō
iudicio in talibꝰ causis intēdit:sed sola libidine ad bominū cedē impelliť: tum demū
etiā nos cūctis pereūtibꝰ ꝯiūget. Ad bec clemēs cōsiliū cheree manifestiꝰ approba
bat:taceri aūt iubebat:ne in plures sermo ferreť:⁊ diffusis passim rebꝰ ꝗ gererēt:an-
teqꝫ res ꝯsequať effectū:secreto ꝓdito:⁊ insidijs ꝓpalatis: ipsi ducerentur ad penam

ſed tēpore procedente rem ſpei ɔmittere:ut oportunitatē fortuna tribuēte op⁹ nouiter adimplerent:ſe tamen dicebat per ſenectutē nō poſſe audaciā gerere:ad tantū nego-ciū incboandū. His vō q̄ a te o cbereа tractata dictaq; ſunt:cauti⁹ aliquid fortaſſis inueniā:docenti⁹ aūt quis poterit inuenire. Et clemēs quidē cōtinuo mutare ſen-tentiā:oia que audierat:queq; ipſe dixerat:cepit efferre p plurimos. Chereas autē formidans:prexit ad ſabinū:extantē virū dignū:quē etiā libertatis cognouerat ama-torē:r ppterea diſpoſitiones illoꝝ temporū hoſtiliter adhorrentē. Opus itaq; putās ut celeriter que cogitabat incipet:oportunū eſt ratus:ut cū eorū cōmunicaret maximo duce timore:ne a clemente ſecreta pderent̄. Sup hec etiā dilatiōes temporū aliquid cōtrarij reputabat allaturas. Cū aūt libenter ſabin⁹ ad talē cogitationē taleq; volū-tatē cōſentiret:tunc quidē tacere ſe dixit:r ad nullū de tali re ſuā pferre volūtatē: nec manifeſtaturū eſſe firmabat:ſ; ſi aliqd inquit viriliter volumus efficere:nihil dilatio-nis penitus detur. His igit̄ dictis:exinde couertunt̄ ad minutianū: ipſis quidem ſtudijs r virtute parem:r ſimilia ex animi magnitudine cupientem:conſanguineū tñ gaij:ſ; ſuſpectū pter mortē lepidi. Multā nanq; inter ſe amiciciā minutianus lepi-duſq; poſſidebant:r ppterea etiā ipſe timore piclitabat̄:ne ſimiliter eū perimi con-tingeret. Erat quippe gaius omni nobilitati terribilis:ut putaretur aduerſus vnum-queq; ſingulari inſania prupturus. Propter hoc eni alterutri ſibimet erant p rerum neceſſitate formidini:r voluntatē quā circa odium gaij gerebant indicare nō poterāt. Ob cui⁹ vtiq; ſuſpitionē:nec deuotionē ſibimet apte impendere pſumebāt. Dū igit̄ cōueniſſent:r minutiano honorē ſicuti pus exhibuiſſent:erat ei dignitate pclar⁹ ciuiū r cūctoꝝ ore laudatus:inter pncipia ſermonū precedēs ille verba fecit ad cheream: requirens qd ſignū illa die percepit. Per totā nāq; ciuitatē grata cheree videbat̄ in-iuria:quā p ſignoꝝ datione ipſe portabat. Et ille inter verba locanda nihil mot⁹: mi-nutiano reſpondit:eiq; ſermonē de reb⁹ talib⁹ faciendū eſſe cōmiſit: r tu mihi inquit da libertatis ſignū. Gratias ago tibi:qui me ampli⁹ acuiſti:q̄; ego p memet implere cōſueui. Neq; mihi ſermonib⁹ iam plurib⁹ op⁹ erit:ſ; hoc ſufficere iudico: ſi etiā tibi idē placeat qd r mihi:qñ etiā pusq; conuenirem⁹:ei⁹ noſcimur fuiſſe ɔmuniōis. Uno itaq; gladio ſum accinct⁹:qui ſufficere poſſit ambob⁹: in quo cōſenti fortiter: r acce-dam⁹ ad opus. Princeps aūt ſi vis ipſe cōſulto:iubens operib⁹ imminere. Quod ſi cepero tui cooperationē ſolatij:pſequar graſſatōe ferri cōceſſa mihi te cōfirmāte fidu-cia:p hoc eni ipſū quoq; ferrū efficaci⁹ ſolet exiſtere. Impellor eni ad actū: nō p his que patior ego:dū ſpe ipſe circūferar. Non vtiq; hec lenitas mea picula tantūmodo me ɔſiderare pmittit:dū r libere patrie:atq; legibus:r adempte virtuti:r tante cōdo-leam peſti:q̄ cūctos ſimul pter gaiū apprehendit. Dign⁹ eni ſum apud te iudicē fi-de rerū huiuſmodi:quando etiā tu ſapere talia cōprobaris. Tūc minutian⁹ conſi-derans ardorē ſermonū eius:libenter amplexatus eſt:r eius audaciam approbauit atq; laudauit:r valedicto cū votis eū precibuſq; dimiſit. Quidā enim aſſeruabāt ea que cogitabant̄ quodā auſpicio fuiſſe firmata. Nam dum chereas ingrederet̄ curiā; vox cuiuſdā de populo fert̄ emiſſa:que quaſi admoneret dicens. Perfice qd agēdū eſt:opitulante diuinitate. Quo facto:primū quidē chereas expauit: ne quis coniu-ratoꝝ videret̄ pdidiſſe ſecretum:nouiſſime vō cōſiderans:quia hec p inuitatione di-cerent̄: ſiue cōmonente aliquo conſciorum: ſeu certe deo:qui cuncta humana reſpi-cit cōſulente:omnib⁹ ad cōfortationē inſidiaꝝ cauſa patuiſſet: vniuerſi ſimul armati ſunt:alij quidem ex ordine ſenatorio:alij vero romanorum r equitum qui conſcij eſſe videbantur. Neq; enim erat vir nobilitate ſeu felicitate preditus:qui gaij tranſitum nō ardenter appeteret. Quapropter omnes quo poſſent ſtudio ut vita puaret̄: totaq; confidentia atq; virtute ad tyranni cedem erant r ſermonib⁹ r operibus preparati.

Nā ꝛ calistinus libertinns gaij: vir vn⁹ potētia sūmi culminis eleuat⁹: qui nihil ali
ud potestate sua q̄ȝ tiranno equ⁹ esse putaretur timoꝛe cūctoꝛum ꝛ magnitudine pecu-
niarum que ei nimis accesserāt eo ꝙ esset in muneribus accipiēdis: ꝛ iniurijs exercē-
dis acerrim⁹: ꝛ vigoꝛem vltra modum haberet: cum naturā gaij stabilē esse sciret: ꝛ in
quibus declinasset nequaq̄ȝ posse reuocari: ꝛ multas quidē al's piculi causas: necnon
ꝛ magnitudinem pecuniarū haberet: accedit latenter ad claudiuȝ sperās q̄ si ei cede
ret pⁿcipatus deficiēte gaio: honoꝛē silēm ei pberet: eo ꝙ illi grām ꝛ verba clemētie i-
pendisset pⁱmitus. Ait ergo q̄ iussus a gaio claudiū veneno pimere crebꝛas hui⁹ rei di
latiōes exquisisset: ne talia pp̄etraret. Sed mihi videt̄: q̄ fingebat hec calestin⁹ volēs
capere claudium. Nā neqȝ gai⁹ studēs interfici claudiū: honestas poterat occasiōes
exquirere: neqȝ calistin⁹ iussus optabilē reȝ gaio pp̄etrare si distulisset mādata dn̄i sui
picula potuit declinare. Sed claudiū diuitas quidē a gaij vesania liberauit. Calistin⁹
aūt ꝓ cōmendatione sui finxit hāc grām: q̄ ei nequaq̄ȝ ꝓbabat̄ iniuncta. Hij quidē
q circa chereā erāt: differebāt quotidie duȝ multos segnicies detineret: chereas āt nul
lam moꝛā gerebat: sed oē tempus ad agendū opoꝛtunissimū iudicabat. Nā dū gaius
in capitoliū ascēdisset: vt ꝓ filia sacrificaret: venit freq̄nēter ad eum: ꝛ in impialis loci
culmine stantem vidēs ac pplo auri ꝛ argēti pecunias dispgentē: dum hec in ministe-
ria gererēt: pcipitē ex eminēti loco cogitauit impellere: cū se a nullo videri putaret. nec
insidias fecisse crederetur: ꝛ licet non optata moꝛs euenisset: ipi tn̄ accessisset audacia
vt etiā preter ferrum pimeret gaium. Tantū habuit cum cōiuratis chereas ardoꝛem:
metuēs ne tpa opoꝛtuna diffluerent. Illi vero videbant quidem eum ꝓ sua libertate
sollicitum: poscebāt aūt: vt patum tempus: vsqȝ ad solēnitatē spectaculoꝝ differret: ne
dum conamē nequiuerit implere al's impleri turba fieret ciuitati dum cōscij requirerē-
tur a gaio: ꝛ insidiaꝝ nō valeret vtilitas in futuro: sed hoc vtile foꝛe: vt in celebꝛatione
spectaculoꝝ res potius tentaret̄ agi. Hec spectacula in palacio ob honoꝛē cesaris
in pⁱuo eius rotundo tēplo agunt̄: qui pⁱmus ptātem pp̄li cōuertit in seip̄ȝ: q̄ scȝ roma-
ni nobiles cum filijs simul ꝛ cōiugibus libenter spectare noscunt̄. Tunc eni gai⁹ ne-
gligens: ad oīs ita facilis erat incursus qn̄ multa milia hoiȝ pp̄ulo cōcurrerāt: vt po
tuisset quilibet ad eius necē audacter accedere: absentib⁹ quoqȝ custodibus: qui licet
vellent: nō tn̄ ei presidium facile depoꝛtarēt. Spectabat ergo chereas: ꝛ venietib⁹
spectaculis: pⁱma die nitebat̄: vt quod fuerat pcogitatū: sine dilatiōe foꝛtune solacijs ad
impleret: qui tn̄ trib⁹ dieb⁹ ludoꝝ trāsactis: vix die nouissimo op⁹ valebat terminare.

Itaqȝ chereas aduocās cōiuratos: satis inquit: o etiā pteritū tps nr̄am pr̄ obiura-
re segniciē: ꝓ his que cum tanta virtute tractata sūt ꝛ neglecta noscūt̄. Et meli⁹ est: ne
ꝓditiōe facta pereat causa: ꝛ poti⁹ gai⁹ nos afficiat: cūctoꝝqȝ auferat libertatē his die
bus quos nos tyrānidi ei⁹ adijcim⁹: cū ꝛ nos decetero debeam⁹ esse liberi: ꝛ alijs cāȝ
pꝛebere felicitatis: pteritiqȝ seculi honoꝛē ꝛ miracula repare. Illis vero nequaq̄ȝ con
tradicētibus: q̄si nō bn̄ fuisset hoꝛtatus neqȝ actū hūc aduerse suscipiētibus: sȝ potius
ꝯticescētibus: cur inquit o foꝛtissimi segnes estis. An nō videtis hodie spectaculoꝛuȝ
diē eē nouissimū: ꝛ gaium ferri ad alexādriam nauigaturū: vt egyptū cōtemplet̄. Ho
nū ergo vobis est: vt vr̄is manibus romane gloꝛie auferatis obꝓbꝛiū: ꝛ hoc terra ma
riqȝ diuulget̄. Nā quō non iuste erim⁹ confusiōis obnoxij: siquis eum egipti⁹ videat̄
pimere: iniuriā nō ferēs libertatis oppꝛesse. Ego siquidē nequaq̄ȝ cogitationes vr̄as
differre potero: sed hodie ad picula simul accedo: grate ferēs: quicqd ex eis euenerit:
animo scȝ ꝯsistens ad picula oīa pparato: q̄ȝ vt mihi huius laudis possit euenire pua
tio. Hec ille dicens: ꝛ ipse audacijs armat⁹ est: ꝛ reliquis fiduciā pparauit: cūctis
qȝ iā erat desideriū: vt conamē attingeret̄ nihilqȝ differēs diluculo ad palatiū multitu
do equestrium armata cōuenit. Mos erat tribunis ense cinctis petere ab impatoꝛe

ſignum qđ ei ꝯpetebat: vt ſignū accipet. Cōcurrebāt ergo ad palatiū oīs: vt ꝑ ſpecta
culo loca ſibimet occuparent. Cunqꝫ multa plebe atqꝫ cōpreſſiſſe gaiꝰ exultaret: ita
vt pre multitudine: neqꝫ ipſo ſenatui: nec romanis equitibus locus eēt: ſꝫ oīs ꝑmixti
ſederēt: cum viris ꝑiter mulieres: ⁊ liberi vna cū ſeruis: gaiꝰ ꝓceſſu ſibimet facto: pio
ceſari ſolēniter imolabat: cuiꝰ etiā ſpectacula celebrabat. Et duꝫ de ſacrificijs aliquid
ſanguinis cecidiſſet contigit: vt ex eo cruore cuiuſdā ſenatoris aſprene noīe veſtis adi
pleretur: qđ factuꝫ gaio quidē prebuit riſū: aſprene vero auguriū fuit aptū: qui ſcꝫ vna
cū gaio ꝑemptꝰ eſt. Fert itaqꝫ gaiū vltra ſuā naturā illa die mitiſſimū: ita vt oībus
eiꝰ humil' ſalutatio mira videret. Qui poſt ſacrificia ad ſpectacula veniēs ꝓſidebat ⁊
circa eum ꝓ̂mi ꝓcerum. Eſt aūt ipm ſpectaculuꝫ: vbi ānis ſingulis exhibet in duabꝰ
cellis quaꝝ altera quidē ducit ad atriū: altera vero ad porticum: ingreſſibꝰ ⁊ egreſſibus
apta: q̄tenꝰ non turbent qui interius eſſe noſcunt. Eſt eni illic ⁊ alia cella: in qua luſo
res exerceri ſolent atqꝫ cantores: Reſidēte itaqꝫ pplo: ⁊ cherea cū tribunis nō ꝓcul
a gaio: dextrū nāqꝫ cornu ceſar tenebat: quidā bathibiꝰ ex ordinē ſenatorū: vir militaris
cluditū ꝯſularē virū iuxta ſe reſidentē nullo audiēte requirebat: ſiquis ei aliqd dixerit
nouitatis. Quo dicēte: nihil ſibi ea die nūciatū: o clūdite inquit hodie tyrānicidij cer-
tamē agit. Tūc cluditis: o fortiſſime inquit tace: ⁊ mox verſus ſubiūxit homeri dicēs
in greco qđ eſt in latino: ne quis aliꝰ maliuolꝰ ſermonē exaudiat. Cūqꝫ multa poma i
theatro ſpectātibus ſpargerēt: ⁊ ꝑiter aues inumere: ⁊ q̄ ꝓ raritate ſua ſūt cōparātibꝰ
precioſe: gaiꝰ lites ⁊ rapinas ꝓpter hec actas libenter inſpiciebat. In illo ſiquideꝫ
ſpectaculo duo ei auguria ꝓuenerūt. Mimus nāqꝫ eſt introductus quo actū eſt: vt iu
dex deprehenſus crucifigeret: ⁊ panthomimꝰ fabulā ſaltauit cyrine in qua ⁊ ipa occi
ſa: ⁊ eius filia mirra videbat: atqꝫ ſanguis inimica arte diffuſus: ⁊ circa iudicē crucifi-
xum: ⁊ circa cyrinā: atqꝫ mirrā. Cōſtat aūt: qm̄ ⁊ dies ipe fuit: quo philippū aminthe
filiū: macedonū regem in ſpectaculū ingrediētē vnꝰ ſocioꝝ ſuſtinet in ſpectaculo vſqꝫ
ad finem: eo ꝙ nouiſſimꝰ erat dies: an certe vſus balneis: atqꝫ cibis illic deinde reme
aret ſicut ⁊ prius. Minutianꝰ iuxta gaium ſedēs: ac metuēs: ne in vacuuꝫ tempus
efflueret: ſurgēs cū etiā cherā videret egreſſum: ꝑgebat vt cōfortaret eū. Tūc egrediē
tem tenuit gaius a veſte: ⁊ quaſi ꝑ amiciciā: quo inquit pergis o beatiſſime. At ille re-
veritꝰ ceſarē cū timore ſedit. ⁊ paululū quieſcēs: denuo ſurrexit ⁊ abijt. Cui egredienti
non ipediuit iter gaiꝰ: credēs eū ad neceſſaria ꝓgredi. Aſprenas quoqꝫ cū eſſet ⁊
ipſe ꝑiceps operis admonebat gaium ſicut ⁊ prius vt ingreſſus ad balnea atqꝫ pran
diū ad ſpectacula remearet: q̄rens: vt ad finē ſua tractata ꝑducerēt. Illi ſiquideꝫ qui
circa chereā erāt exacuebāt alterutros: quaſi tꝑs eſſet ſingulos preparari: ne ad opus
abſētes inuenirētur: ⁊ negligētes oportunū tꝑs amitterēt. Erat nāqꝫ etiā dies iā circa
horā nonā. Chereas itaqꝫ tardāte gaio erat paratus vt ingrederet ad ſedē eiꝰ: ꝓſci
us tn̄: quia illic necē ꝓ̂ncipis cū multo ſanguine ſenatoꝝ ⁊ ſimul equeſtriū adimpleret
licetqꝫ arderet: meliꝰ tn̄ eſſe iudicauit: omniū tutamē libertatemqꝫ ſeruare. Cūqꝫ
eſſent omnes ad ſpectaculoꝝ vota cōuerſi: gaius ſignū ſurgendi fecit: turbaqꝫ repēte
facta: ꝯuerſi ſūt coniurati: ⁊ pplos impellabant: vt quaſi gaio ſecreti officium preberēt
opere vero volētes habere licentiā: vt eū in ſilentio trucidarent. Precedebat itaqꝫ
claudius patruus eiꝰ: ⁊ marcꝰ minutianus ſororis cōiunx: necnō ⁊ valerius aſyaticus
quos etiā ſi voluiſſent repellere: ꝓpter dignitatis reuerētiam non valebāt. Gaius ve
ro ſequebat cum paulo arruntio. Cūqꝫ iā eſſet intra regalia: rectum dimiſit iter: vbi
conſtituti erant famuli: qui ei gratifice miniſtrabāt. claudio ſcilicet precedēte: ⁊ cōuer-
ſilentur ſus eſt ad locū quēdā anguſtum: atqꝫ ſilenter iturus ad balnea: ſimul ⁊ pueros q ve
nerant ex aſya contemplaturus qui eorum forēt vtiles ad himnos miniſterioruꝫ que
erat celebrare conſuetus: aut qui ad pyrricā in theatris apti eſſe viderēt. Tūc itaqꝫ

occurrit ei chereas: vt signũ peteret. Quo quasi ad ei⁹ illusiõem signũ dante languẽtiũ nihil ille morat⁹: iniurijs vtebat aduersus gaiũ: ꝛ euaginato gladio ei intulit plagã vehementẽ: nõ tñ oino mortalẽ: Sũt qui dicũt: hoc ꝓuidentia cheree factũ ne gai⁹ vnius plage vulnere moreret: sed plagarũ multitudine sauciat⁹: maiori dolore cremaret. Sed mihi nõ videt hic sermo credibilis: eo ꝙ in hui⁹ mõi actib⁹ timor talẽ nõ exigit rationem. Nã si chereas ita cogitauit oim stulticiã precessisse credẽd⁹ est: voluptatẽ magis fauori prebens: q̃ʒ per celeritatẽ sibi ꝛ cõiuratis ꝑiculoꝝ euasiõem acquirẽs: dum possent multe machinatiões auxilioꝝ gaio cõferri: anteq̃ʒ potuisset mori. Vñ certũ ẽ q꞉ chereas nõ circa supplicia gaij restitit: sed de se ꝛ amicis vt potuit cogitauit: qñ etiã acta causa silentio magis est: vt iudicium fugeret ac iracũdiã: ꝛ quaten⁹ res gesta celaret: sermonib⁹ vsus: ꝛ ꝑ se ꝑderet: simul ꝛ tps. Et hec quidẽ licet vt voluerit vnicuiq̃ʒ tractare. Gaius itaq̃ʒ vulneris dolore ferebat: inter humerũ eni ꝛ collũ ensis illat⁹ iuguli est ossibus retentus: ne vlteri⁹ possʒ accedere. Quo facto: neq̃ʒ clamauit: nec vocauit quẽlibet amicoꝝ: seu incredulitate: siue imprudẽtia: sed dolorẽ fortiter ferẽs: anterius fugiebat. Quẽ suscipiẽs corneli⁹ sabin⁹: ꝛ ipse iã sua mente ꝑstruct⁹ ipulit. Cũ genu flexo cadentẽ multi circũstantes: singuli adinuicẽ gladijs ꝛ q̃si ad certamina discerpserũt. Cõstat aũt: q꞉ vltim⁹ aqlas ei mortis intulit plagã. Vis itaq̃ʒ cã cheree indubitãter attribuẽda est. Nã licet cũ multis hoc opus effecerit: tñ ꝑmus cogitauit queadmodũ gereret ꝛ ꝑm⁹ ceteris hoc ausus fuit edicere: quib⁹ suscipiẽtib⁹ in illi⁹ necem verbo: subinde alios cõgregauit ꝛ sapiẽter cuncta disponẽs: vbi erat sniaꝝ adhibenda ꝓfessio: etiã sermõib⁹ locutus est vtilib⁹: nõ necessitatẽ sue presũptiõis iponẽs vt dum tẽpus exigeret: manib⁹ vterent. Is quoq̃ʒ rẽ ꝑor aggressus est: ꝛ virtutẽ illius necis ad iplenit: atq̃ʒ ipsum facilẽ gaio iã moriẽte cõcessit. Quaꝓpter iustũ est vt etiam q̃cunq̃ʒ ceteri gesserunt: cheree cogitatiõi ꝛ labori manuũ: ac ṽtutib⁹ applicent. Gaius itaq̃ʒ hoc mõ multis vulneribus iacebat extinct⁹. Chereas vero ꝛ ceteri ꝑimẽtes gaiũ: ꝑ eadẽ itinera reuertentes: euadere se ipossibile iudicabãt ꝓpter hec vtiq̃ʒ q̃ fuerant gesta. Nõ eni paruũ erat ꝑiculum ꝑemisse ꝑncipẽ stulticia ppl'i sepi⁹ honoratum cum ꝛ a militib⁹ nõ sine sanguine de morte ei⁹ eẽt faciẽda sedicio. Jis dũ essent anguste vie: i quib⁹ hoc opus effectũ est: ꝛ maxia turba repleret eas militũ. q illo die ꝓ custodia ꝑncipis aderãt: ꝑ vias alias discedẽtes ad domũ venere germanici patris gaij: q̃ʒ tunc etiã ꝑemerũt. Erat eni hec dom⁹ ꝯiuncta regalib⁹: eo ꝙ hij qui in eminẽtia cõstituti sũt dieb⁹ sue potẽtie in talib⁹ habitare noscunt: ꝛ declinãtes multitudinis inuasionẽ: esse iã debebat in requie. Cũ itaq̃ʒ lateret adhuc pestis illato gaio: ꝑmuʒ a germanis est agnita. Erãt eni armigeri equiuocũ gentis sue celtice hñtes tacina: quorũ patrie mos est importabili vti furore sicut hispanis: aut ceteris barbaris: eo ꝙ oẽs huiusmodi hoies rõe minores sint: corpis robusti: ꝛ impetu ꝑmo quibuscũq̃ʒ cõgressi hostibus preualẽtes: cũ nõ haberẽt ṽtutib⁹ discretiõem ꝓ vtilitate cũctoꝝ: sʒ tm̃ sibi ꝓspiceret: qb⁹ gai⁹ carissim⁹ ob hoc erat: ꝙ pecuniaꝝ munerib⁹ eos sibi placauerat al's placauerit. Euaginatis ergo gladijs ingressi sũt domũ ꝑscrutãtes cesaris ꝑemptores quoꝝ tribun⁹ sabinus erat: qui nõ tm̃ ṽtute ꝛ fortitudine maioꝝ: quãtuʒ suo robore cũ monomachus esset hanc obtinuerat dignitateʒ. His itaq̃ʒ requirẽtib⁹ asprenas ꝑmus occurrẽs exoluit penas: cui⁹ vestẽ sanguis sacrificioꝝ sicut diximus cruẽtauerat ꝛ nõ ei bonũ fecisse auguriũ videbat. Post hũc occurrit eis barbar⁹ norban⁹: fortissimus ciuiuʒ: ꝛ de cuius maiorib⁹ ipatores multi ꝓcesserãt cui⁹ etiã ciues eminẽtiã nõ ignorabãt. Is cũ esset valitudine robustus: ꝑmo sibimet occurrẽtiũ abripiẽs gladium: ꝑmixtus alijs cõtẽdebat: ne sine aliorum iteritu moreret. Qui multoꝝ agmine cõstipatus: frequẽtiuʒ vulneꝝ illatiõe defunctus est. Tertius ãt anteius ex ordine senatorio: germanis sicuti ꝑores occurrit. Is vt videret gaiũ iacẽtẽ ꝛ letaret aduenerat: q꞉

Gaius cesar a cherea vulneratus ad morte

p̃reꝫ illiꝰ eiuſdē noīs effugauerat:eūqꝫ ne ſic faciatꝰ:militibꝰ deſtinatꝫ occiderat. Ade
rat ergo añius vt gaij videret funꝰ turbataqꝫ ſubito domo:dū ſe vellet occulere:furētes
germanos ⁊ tunc ſubtiliter inquirētes:qui gaiū occiderāt:etiā inoxios vna ꝑimentes
latere nō potuit. Et illi quidem ita ſūt mortui Dum igit̃ in theatro de gaij morte ve
niſſet ſermo:admiratio ⁊ incredulitas facta eſt. Alij naqꝫ valde delectabant̃ in eiꝰ mor
te:⁊ licet dudum ſcirēt ſibimet vtilē fore hoc nō ſinebāt̃ credere ꝑ timorē. Quibuſdaꝫ
vero hoc in deſꝑatiōe erat:cum neqꝫ vellēt circa gaium huiꝰ mōi aliqd ꝓuenire:nec ve
re hoc crederēt:quaſi nō poſſet aliquis hoim opus huiꝰ v̄tutis iplere. Erāt eni quibꝰ
nō erat grata mors gaij:mulieres:⁊ infātes ⁊ quidā militū:alij ꝓpter mercedē:⁊ nihil
aliud q̄ꝫ tirāno ꝯueniēte ad iniurias potētiſſimoꝝ ciuiū illius miniſterio p̄parati:muli
eres āt ac iuuenes ꝓpter ſpectaculoꝝ:⁊ monomarchoꝝ munera:in quibꝰ ſolet vulgo
delectatio miniſtrari:⁊ ꝓpter carniū dilaceratiōes q̄s in ludis agebat gaiꝰ:vt q̄ſi ppl'o
voluptatē exhiberet:ꝓ v̄itate āt ad ſaciādā ſue crudelitatis inſaniā. Serui itaqꝫ dños
ꝯtēnebāt:⁊ ad iniuriādū eos:eiꝰ fulciebant̃ auxilio. Facile naqꝫ eis mētiētibꝰ contra
dños credebat̃:eoꝝqꝫ pecunias oſtēdentibus ⁊ libertas ⁊ diuitie ſuccedebāt nec ac
cuſatiōe metuebāt penā:quibus erāt ꝓpoſita p̄mia:octauaꝑs ſubſtantie ſenatoꝝ.
Igitur vel ſi aliquibꝰ in theatro credibil' videbat̃ de gaij ꝑemptiōe ſermo:eo ꝙ aut p̄
ſciſſent inſidias:aut optaſſent de his q̄ nūciabant̃:nō ſolū gaudia retinebāt:ſed etiā au
dire hoc aut dicere fugiebāt:metuētes:ne cū verū n̄ appareret:pene ſuccūberēt:q̄ſi no
ta ſue volūtatis apientes. Illi vero qui inſidias p̄ſciebāt:ampliꝰ ſe celabāt formidan
tes:ne dum alicui amatori tirānidis hoc pāderēt:ꝓdētes viuēte gaio punirēt̃. Nā ⁊
alius ſermo fuerat diſꝑſus in ppl'o:qꝛ res quidē a cōiuratis fuiſſet tētata:nō tñ gaius
extinctus ſꝫ ablatꝰ a medicis:ductꝰ fuiſſet ad curā:nulluſqꝫ verax cui ſe quicūqꝫ cōmit
teret.aut ſuā pāderet volūtatē. Nā ⁊ ſiquis amicꝰ erat:ꝓpter fauorē tirāni videbat̃ eē
ſuſpectꝰ ⁊ multomagis odioſis nō poterat credi. Dicebat̃ ut ſenatoribꝰ a quibuſdā eo
rum animos ꝑturbātibꝰ:eo ꝙ inter ipſa ꝑicula atqꝫ vulnera vt erat ſanguine cruētatꝰ
veniſſet in forum:⁊ cōtionē habuiſſet ad ppl'm:q̄ reficiebāt eoꝝ mētes:neqꝫ loca ſue
cuſtodie relinquebāt:formidātes ne illis q̄libet impingeret̃ culpa:qñ nō q̄ voluntate
diſcederēt accuſari poterāt:aut dānari:ſꝫ quēadmodū vellēt accuſatores aut iudices.

Cū itaqꝫ turba germanoꝝ euaginatis gladijs ſpectaculū circūdediſſꝫ:cūctis ſpe
ctātibus metus ſue ꝑditiōis acceſſit:⁊ ex oībus aditibus terror erat:q̄ſi repēte ingre
diētiū gladijs caperēt̃ ⁊ neqꝫ diſcedēdi ſecuritatē habebāt:nec in theatro poterāt mo
rari ſine ꝑiculo. Illis igit̃ irruētibus in theatro fragor eruptus eſt ſupplicātiū atqꝫ
dicētium qꝛ ⁊ q̄ cogitata fuiſſent:ſi tñ aliqd ꝓueniſſet:⁊ q̄ dicebāt̃ geſta neſcirēt:⁊ de
berēt parcere:nec alienā p̄ſūptiōem eis qui nō eēnt culpabiles irrogarēt:ſed exquire
rēt ꝯmiſſores:ſi tñ aliqd ſcelus ꝓbaret̃ eē cōmiſſū. Et illi quidē hec ⁊ his potiora cuꝫ
lacbrymis ⁊ ꝑcuſſiōe vultus ſepiꝰ clamitabāt:faciētes ea q̄ ꝑiculi ⁊ mortis vicinitas
exigebat. Ad hec militū ira ceſſauit:⁊ pn̄ia ducti ſūt in ſpectaculo ꝯſtitutos occide
re. Erat eni crudele etiā illis:licet viderēt̃ exaſꝑati:portabāt eni capita aſprene:⁊ eoꝝ
quos vna ꝑemerūt. Que cū viderēt in ſpectaculo poſiti:ampliꝰ ſūt cōcuſſi ꝓ dignitate
virorum:⁊ miſericordia hmōi caſuuꝫ. Quaꝓpter ⁊ ſemetipos a talibus erumnis eua
dere nō credebāt:⁊ incertum ſibi fore:ſi tāta ꝑicula poſſent declinare. Ideoqꝫ licꝫ a
liqui apte ⁊ iuſte odium circa gaium habuiſſent:eius alacritatis munus expulere:cū
ad tāta ꝑicula ꝑueniſſent:⁊ ſpe totius cecident vite. Fuit igit̃ arruntius quidā gra
tus homo inter p̄cones rerum venalium:⁊ ꝓpterea magnitudine vocis vtebat̃:indu
tus veſtibus diuerſi coloris:ad inſtar nobilium romanorum:habebatqꝫ potētiā agen
di q̄ vellet in ciuitate in his q̄ tunc ⁊ poſtea gerebāt̃. Is aptauit ſemetipm veluti do
lētē.ſꝫ ⁊ ipſe odio gaium haberet:eratqꝫ timore ſuperior eius contio atqꝫ militia: qua

Ad instar

nitebat͛ salutē in reb⁹ pñtibus apparere: ⁊ oēm apparatū ⁊ ornatū q̄si de carissimi p̄ncipis morte amisissē cōfingēs ꝑgressus est in theatrū: vt mortē gaij denūciaret. Quo facto: quies hoim affuit: ne possent vlteri⁹ ignorātiā fluctuari   Deinde etiā statuas arrunti⁹ ⁊ loca singula circuibat: reuocās germanos: ⁊ cum eo tribuni iubentes recondi ferrū: atq3 manifestātes: gaium fuisse defūctū. Hoc ergo factū apte in theatro collectos eripuit: ⁊ vniuersos qui furorē incurrerāt germanoꝝ a morte seruauit: nā p̄us spē hñtes viuere gaiū: a nulla factiōe penit⁹ abstinebāt. Tantā eni deuotiōem circa eū habuerāt: vt etiā post amissiōem anime ei⁹ fauorabiles eēnt   Quē dum apte mortuum cognouissent: ab iracūdia diuersoꝝ: ⁊ supplitio quieuerūt: eo ꝙ vindicta illis vtil͛ iam nō esset: nec foret qui eis ꝑ talib⁹ repēsaret. deinde timētes ad potiorē iniuriā ꝓrumpere: ne senatū cōtra se ꝓuocarent: si ad eos iperij sūmitas deueniret.   Igit͛ germani a sua rabie q̄ eos inuaserat ꝑ gaij morte quieuerūt.   Chereas aūt: dum nimis esset de minutiano sollicit⁹: ne germanoꝝ insania fuisset extinct⁹: singulos militū de ei⁹ salute requirebat. Et minutianū quidē clemēs adduxit in mediū: ad chereā vero cōuersus cū multis alijs senatorib⁹: iusticie ⁊ v̄tuti attestabat͛ eius laudās cogitatiōem ⁊ actum sine formidine cōpletū tirānidē dicēs ad nihilū fuisse ꝑductā: eo ꝙ iniuriarū voluptate fuerit eleuata: quippe cū non posset felix vita illi preberi: qui virtuti ꝓbaret͛ odibil͛: sed cū tali calamitate deficere q̄li gai⁹: qui etiā añ cōiuratorū ꝯsensū ꝓprium facin⁹ sibi cōstituit inimicū: agēdo iniurias diuersorū: ⁊ ꝓuidētiā legis exterminādo: vt quos habebat caros: sibi hostes efficeret: ⁊ sermone quidē alios eius esse ꝑemptores: ope vero semetipsum sine dubio ꝑdidisset.   Iā ergo surgebāt de theatro custodie: q̄ p̄ncipio ꝑnitiose fuerāt: qñ oēs abscedere festinabāt. Cui⁹ mali tunc causa fuit alcion medic⁹ abrept⁹ quidē quasi ad curā aliquorū vulneratorū: ⁊ mittēs qui cū eo erat: vt q̄si ad medicinā necessaria deportarēt: quos exinde ꝑ v̄itate dirigebat: vt picula declinarēt   Interea cōuentus agit͛ senatorū ⁊ plebis in foro. Et popul⁹ quidē inquisitiōe3 de gaij ꝑemptorib⁹ vehemētius faciebat. Aderat ⁊ senat⁹: inter quos asyatic⁹ valeri⁹: vir cōsularis: stās in pplo: tumultuātib⁹ illis ⁊ dirū eē clamātibus: eo ꝙ impator eis ignorātibus videret͛ occisus: dū ⁊ cuncti requirerēt: qui sunt qui gaium interemerūt: vtinam inquit ego. Ad hec aūt ⁊ cōsules edicta ꝓposuerūt accusantes gaiū atq3 iubētes pplo simul ⁊ militibus: vt ad ꝓpria remearēt: pplo quidē multā requiē ꝓmittētes: militibus āt honores: si tñ cū solita disciplina cōsisterēt. ⁊ nulli q̄libet cōtumelie gen⁹ inferrent Erat enim metus ne forsan exasperati mala ciuitati facerēt: ⁊ ad rapinas: aut ad templorum spolia verterent. Cōuenerat itaq3 ois multitudo senatorū: ⁊ maxime cōsentiētes aduersus gaium: fiducia iam vtentes: ⁊ in contentu maximo constituti: quasi i eis respublica resideret.

Capl'm. II.

Nterea subito de domo raptus est claudius.   Milites eni facto concilio: alterutri de rebus agēdis dedere sermonē. Uidebāt eni impossibile fore: vt tātis rebus existētibus quis rēpublicā gubernaret: nec sibi vtile siquis illorum qui cooperatores in nece gaij fuerunt: ad imperiū perueniret: sed bonum esse: si nō dum ꝑfectis rebus: claudiū p̄ncipē facerēt: defuncti patruū: ⁊ oim senatoris dignitate p̄cipuu3: v̄tute maiorū fultum: militari disciplina pit͛ eruditum. Hunc deliberauerunt in medio statuētes imperatore3 facere: dignisq3 solēnitatibus honorare.   Sentius itaq3 saturninus licet claudium cognouisset raptū: ⁊ q3 idē videbat͛ ad hoc inuitus accedere: nō tñ declinabat integra voluntate: stans in medio senatus: nihilq3 metuens: apud liberos fortesq3 viros perorauit hec dicēs. Licet incredibile sit o romani libertatis nos acquisisse dignitatē: eo ꝙ longo tpe nobis abfuerit: verūtñ tenemus eā incertā quidem: quantum ad magnitudinē p̄stine seruitutis s3 tñ alacritatē ferre possibilē: si eius felicitatem nequiuerimus amittere. Satis est enim ⁊ vna hora sensum virtutis habētibus cu3 se

cura voluntate in patria libera degere: z legib⁹ florētib⁹ aliqñ cōicare. Ego siquidē iā poris libertatis oblit⁹: quā olim quidē amisim⁹: nūc āt magna btitudine retinem⁹: reuerētiā exbibēdā bis qui gnieti in ea atqȝ nutriti sūt: z nō minorē a dijs bonorē bis viris prebēdū esse decerno: qui licet sero z in bac etate nos eā gustare fecerunt ita vt etiam in futuro secula ei⁹ premia teneam⁹. Sufficiet itaqȝ etiā bec dies z iuuenib⁹ nostris z quicūqȝ senuim⁹ quidē: qñ ei⁹ ꝯspiciētes libertatē: cū dulcedine moriemur: iunioib⁹ āt eo ꝙ sit eis doctrina vtutis. Vñ ꝯstat: viros esse istos: quoꝝ labore cōsistim⁹ ꝑpter bec que nuꝑ gesta noscūt: qz nibil q̄z cū vtue degere mai⁹ est: de qua cōsueuit libertas bumana solūmō cogitere. Ego siquidē antiq̄ noui: auditu cognoscēs: q̄ vero visu conspexi: valde sunt grauia. Malis eni in gentib⁹ inuaserūt rēpublicā pncipes tirannide ꝓbibētes vtiqȝ oēm virtutis modū: z magnanimitatis officiū libertati derogātes: docētes blādimēta pіter z timorē: eo ꝙ nō pncipib⁹ cūcta subijciāt. Ex quo ei iuli⁹ cesar ptātē ppl'i soluit: z oꝛnamēta legū cōprimēs rēpublicā cōturbauit: iusticiā puaricat⁹ z sua delectatiōe vict⁹: nibil est mali qȝ nō irruit citatis successoꝛib⁹ adinuicē impiū sibi detrabētib⁹: ad destructiōeȝ scȝ patrie libertatꝭ: z vt pcipue i dfectū robur ciuiū deueniret: arbitrati suā eē minutiōem: si viciosis vterēt boib⁹. z vtute pcelsos: nō solū gl'e immanitate puarent: sȝ etiā ad mortē vsqȝ pducerēt. Singuli nāqȝ regnātiuȝ q̄qȝ grauia ꝯmiserūt. Quoꝝ gai⁹ qui bodie moꝛtu⁹ est ampli⁹ extitit seuioꝛ vniuersis qui nō solum in ciues: sed etiā in cognatos pіter z amicos effrenatā intulit sue ferocitatis insaniam iniuste penas exigēs: z veluti furiosus in boies atqȝ deos ferus existēs. Nil eteni tirānus suauitatis babere pōt. Nōne cū iniuria vobis abusus est. Nonne in pecunijs vos z in cōiugibus cōtristauit. Nōne omne votū vrm precib⁹ angebat insistētib⁹ inimicis. Aduersa siquidē tirānis cūcta libertas est: nec eis vnq̄ȝ fauere pōt: sed nec ipi: q cōsentiūt eis patiūt turpia sustinere. Sentiētes nāqȝ tirāni quib⁹ malis insignes viros affligāt: z eos vidētes impaciēter talia sustinere: nec tñ ignoꝛare qȝ gerit: sȝ solatiū expectare: boc solūmō suā credūt ꝯpare securitatē: si eos potuerit penit⁹ amputare. Vis igit erepti malis: z sub alterutra vrī ditione cōstituti qȝ reipublice maxīe ꝓdest z ad psentē respicit deuotiōem: insidijs amputatis: z restituta ciuilitate: iustuȝ est cōi vtilitati ꝓuideatis: z qȝ placet nō imminēte piculo cēseatis: qñ nō erit dñs qui rēpublicā gubernatur⁹ eligit vt ciuitatē ledere: z impali iure cuilibet loquenti penaꝝ multa genera possit inferre. Sub tirāno siquidē ꝙ illi displiceat dici pōt: nec diuersa sentētia reluctari. Bacten⁹ igit amittētes delectatiōem pacis: z cōsueti degere mō seruili: impoꝛtabiles incurrētes erūnas: etiā ꝓximis maloꝛum videbamur auctoꝛes: fugiētesqȝ cū virtutute moꝛi: nouissima cōfusiōe piuimus. Quaꝑpter pmitus tirānicidis decernite bonores egregios: z maxime cassium cbereā pncipē foꝛtiū viroꝝ annūciate: qui cū alijs vir vnus z cōsilio z ope acquisitoꝛ nr̄e libertatis apparuit: cuius nunq̄ȝ dignū est obliuisci: qui ꝯtra tirānidē nr̄a ꝓ libertate pmus cōsilium sūplit: z semetipm piculo ꝓ salute nr̄a ante cūctos ingessit. Opus est eni optimum: z viris liberis opoꝛtunū: bñficiū prestantibus aliqd repensare dignū. Qualis scȝ vir iste circa nos extitit. Nō simul cassio z bꝛuto: qui gaium iuliū pemerūt. Illi nāqȝ pꝛincipia seditionis belloꝝ ciuilium: subuersionemqȝ ciuitatis excitauerunt: bic autem cum tirannicidij grassatiōe etiaȝ malis eius pꝛiuauit vꝛbem. Sentius itaqȝ bis sermonibus vsus est: senatu delectabiliter audiēte z equitibus romanis qui pñtes erant. Quo facto: quidaȝ trebellius maxim⁹ insiliens: anulum de digito traxit: babentē lapidē inclusum: in quo foꝛma gaij celata videbatur: quē ille sibi studio dicendi que suadebat impleri fuerat oblitus detrabere Et celatura quidem est agnita nox autē continuo subsecuta est. Chereas vero cū signum a consulibus petiſſȝ: z illi libertatem ei dedissent: miraculuȝ fuit cunctis: z velut incredulitas: quia reuersa videret ad cōsules bec potestas. Vij siquidem anteq̄ȝ

tirannus inuaderet ciuitatem:rebus ciuilib⁹ ꝛ militaribus ꝓsidebāt:qui senatui cōsentiebant. Erāt āt cohortes q̄ttuor:quibus viuere sine ṗncipe magisq̄ꝫ sub tirānide cōplacebat. Milites itaqꝫ cum tribunis abibant. ꝛ ppl'i discedebāt leti hāc spem habētes atqꝫ cogitatiōem:q̄si ipi gubernatiōem reipublice rursus acquirerēt: ꝛ nequaqꝫ alij subiacerēt:inter quos chereas precipuus existebat. Igitur chereas periculum credens si gaij vxor ꝛ filia supessent:ꝛ nō omnis domus eius piter deperiret: q̄ñ siqs ex eis derelinqueret̄:nō hoc sine peste ciuitatis letoqꝫ cōstaret: insup ꝛ ꝓpositū suum pficere:ꝛ odiū qd̄ circa gaium habebat explere festinās:misit lupum vnū tributorum qui vxorē gaij filiāqꝫ pimeret. Erat eni is lup⁹ cognatus clemētis cui hoc officiū tradiderunt:quaten⁹ vel hoc opere virtutis tirānicidij particeps esset: ꝛ quasi in omnib⁹ videret̄ insidijs ṗoribus consensisse. Quibusdam vero cōiuratoꝝ crudele videbatur: vt cōtra mulierē taliter vteretur:dicentib⁹ gaium sua magis natura malis vsuꝫ:q̄ꝫ vxoris consilio facinora molitum:quibus ꝛ ciuitas vexata esset:ꝛ flos ciuium deperisset Et illi quidē his assertionibus eam defendere nitebant̄. oim aūt malorum que gesta fuerant a gaio:hec erat caput. Gaio nāqꝫ dederat poculum:vt eius mentem suo potuisset subiugare seruicio ꝛ amori:incātationibusqꝫ ad vesaniā transformatum ita sibi deuinxerat:quatenus fortune omniū romanoꝝ ꝛ totius vrbis cui presidebat ei subdite viderentur nihilqꝫ defensores eius valere potuerunt. Missus itaqꝫ lupus:i nullo moratus est ministerium eo momento differre:ne culpabilis esset in his que pro vtilitate publica videbantur iniuncta:veniensqꝫ ad palatium:inuenit consoniā gaij cōiugem iuxta viri corpus humi prostratam ꝛ oīs in luctu positos sicuti moris est mortuis exhiberi corporibus:eratqꝫ sanguine vulnerum eius plena:ꝛ maxima calamitate circūdata:necnō ꝛ filia iacebat simul:nihilqꝫ aliud illic audiebat̄:nisi culpa gaij: tāqꝫ nō bene gubernātis:ꝛ q: vxor eius frequēter ventura talia predixisset. Hec eni ratio ꝛ tunc ꝛ nunc simul estimat̄:ꝛ in oim mentes ita est circa eos qui cōpatiunt̄. Alij nāqꝫ dicebāt q: suasisset gaio:vt recedēs a seuicia ꝛ crudelitate ciuiū:humiliter ꝛ cū vtute rempublicā gubernaret:qui cuꝫ in sua seueritate viueret: ꝓptera taliter depisset:alij vero:quia cum sermo de coniuratis peruenisset ad gaium suasisset illa:vt sine vlla dilatiōe velociter cūctos placaret:q: licet nihil iniuste tētasse aliqui ꝓparent̄:tm̄ hoc agēs cuncta picula declinaret. Que vero a cesonia dicta sunt:ꝛ que de ea hoies dicebāt:hec sunt. At illa cum vidisset veniente lupum corp⁹ gaij monstrabat: ꝛ vt ad ꝓximū veniret eum cum lachrymis exorabat. Cūqꝫ eum vidisset mēte attonitū:ꝛ nulla cōpassione motū:cognoscēs ad qd̄ venerat:ei suū iugulū pparabat:ꝛ lugens:ꝓmpti⁹ea faciebat:que agere soliti sunt:qui in vite despatiōe cōstituunt̄. Tum inuitauit eum: vt q̄ decreta fuerant:non moraret̄ implere. Et illa quidē magnanimiter a lupo hoc mō pempta est:ꝛ sup eam filia piter extincta est. Hec dum egisset lupus:se vertens:cheree ꝛ eius socijs indicauit. Gaius igit̄. iiij. impij sui anno:minus. iiij. menses:ita defūctus est:vir ꝛ ante regnum nequitia summus:libidinib⁹ subiugatus:derogatiōib⁹ amicus:in rebus terribilibus timidus:ꝛ semp auidus pciōis:in quibus nō oportebat nimie largus:acquirens diuitias occidendo:ꝛ contra leges agendo:ꝛ diuinitate ac legibus maiorem se esse studens:atqꝫ videri volens. Is fauore ppl'i sepe deceptus:q̄cunqꝫ leges tanquā turpia sapiunt:sua credidit esse ornamēta:virtutis ꝛ amiciciarum immemor:qn̄do contra hec cum illatiōe supplicij frequēter exorsus est:inimicuꝫ sibi estimās quicquid virtuti eēt aptissimū:ꝛ in his que concupisceret nullo contradicente cedens. Unde etiam ꝓprie sorori pmixtus:odium ciuiuꝫ maxime cepit habere:eo q̄ simile aliquid longo tempore minime factum esse constaret. Opus autem magnū aut regium nihil ab eo ad vtilitatem presentium temporum:aut futurorum repperitur gestum:nisi q̄ circa regium ꝛ syriam propter aduentum nauiū frumenta ex egypto defe

De hac cesonia vide qu[e] scribit Juuenalis in satyra q incipit credo pudicitiam. et p Suetonium in vita C. caligule in rubrica de matrimo[nijs] et vxoribus eius.

Mors cesonie Gaij calig[ule] vxoris p lupū virum f[...]

rentiū horrea decenter instituit:hoc eni cōstat maximū ꝛ nauigātib⁹ vltimū: qḋ tñ non venit ad effectum:sed semiplenū ab eo dum segnius construit derelictum est. Cuius more hec cā fuit:eo ꝙ rebus inutilib⁹ sibiqꝫ placitis volūtatib⁹ studens:ꝛ illic expēsas efficiēs:melioris operis dereliquit vtilitatē. Insup ꝛ fuit rethor optim⁹:greca lingua pariter ꝛ latina ad dicēdum velocissimus:ꝛ ad itelligēda aliena opera pparat⁹:ita vt maiori oratiōe dictis cōtradiceret alienis:ꝛ acerrimo ingenio:meditatiōisqꝫ labore suum magis opus excellere dictiōis fortitudine cōprobaret. Nūc nāqꝫ tyberi⁹ tāqꝫ fratris nepotē:quē etiā habuit successorē:magna necessitate studuit erudiri:cū ipse eisdē ānis primo floruerit. Gaius itaqꝫ puer colebat hec quasi cognatus:ꝛ imago pncipis. Ob quā rem ciuib⁹ meruit presidere:qḋ nō tñ obtinere preualuit:neqꝫ ex eruditiōis opere bona ꝯgregata seruare:sed abusus potestate:puenit ad mortē. Difficile nāqꝫ est:vt illis possit acquiri virtus:quibus facile videt agere quo trahunt. Initio siquidē:faciente eruditiōis causa amicis studebat dignis:zelo melioꝝ rerum postea pduct⁹ ad iniuriam:onus ꝛ odiū quod circa eū hoies omissa priori deuotiōe gerebāt ad id vsqꝫ descēdit:vt ab eisdē isidias passus extingueret. Claudius igitur sicut dixi superi⁹:interruptione facta viarum:egrediebatur de theatro. Qui gaio mortuo:ꝛ domo cesaris nece turbata:in angustia pro sua salute cōsistens:ꝛ in quodā artissimo loco deueniens se celabat:nullā piculoꝝ cām:nisi ruborum formidans. Is eni cū puatus esset:mediocriter se tractabat inter omnes:sufficienter doctus:ꝛ disciplina maxime greca cōpositus:qui etiam se ab omni turbarum inquietudine subtrahebat. Tunc itaqꝫ dum trepidatio ppl'os obtineret:ꝛ omne palatiū ferocitate militū plenuꝫ esset:ꝛ terror atqꝫ indisciplinatio cūctos puatos apprehēdisset:summi duces in curia de his que forent agēda tractabāt. Et gaij quidē interitū puipēdentes:eo ꝙ iuste videret extinct⁹:q̄ sibi essent vtilia potius cogitabāt:quēadmodū bene cūcta disponerēt. Cūqꝫ germani ad necē pemptores gaij requirentes:sue magisqꝫ cūctoꝝ vtilitati ꝯsulerent:claudi⁹ turbat⁹:ꝛ nequaqꝫ de salute sua secur⁹:maxime:qꝛ capita ferri viderat asprene:ꝛ quos cū eo cōstabat occisos:stabat in quodā loco sup paucos grad⁹: obscuritate celatos. Tūc gratus quidā militū i palatio vidēs eum:nec pfecte pre obscuritate cognoscēs:credēs hoiem esse:qui magis in eo loco insidias faceret:prime veniēs eūqꝫ apprehēdēs agnouit:seqꝫ seqūētibus ait. Iste germanus est:eū cōstituam⁹ impatorem. Claudi⁹ videns eos in suo raptu pparatos:ꝛ metuēs:ne ppter gaiū ipse quoqꝫ moreret: parcendū sibi esse poscebat:eisqꝫ sua facta cōmemorabat. Tūc grat⁹ subridēs dexterā ei porrexit:ꝛ noli inquit de tua salute pusillanimis esse:cuꝫ te magis oporteat magnanimiter de impio cogitare:quod dij auferētes gaio:mūdoqꝫ ꝓspiciētes:tue cōcessere virtuti. Perge nūc:ꝛ maiorum tuorum recipe soliū. Supportabatqꝫ eū:nequaquā valētem ambulare pedibus:propter timorem scꝫ:gaudiūqꝫ dictoꝝ. Concurrebāt autē circa gratum etiam multi militum:ꝛ videntes claudium duci quasi ad suppliciuꝫ reꝝ gestarum tanquā pro viro sua vita quieto:ꝛ multa picula in principatu gaij ppesso dolebant. Pluribus autem militibus aggregatis:factaqꝫ turba:fuge totius plebis exorte sunt. Tunc claudio propter corporis debilitatem fugere non valente: eum in vehiculo rapientes pro eius incolomitate solliciti:cum fuga ad palatium venerunt Qui locus vt sermo tradit primus in ciuitate romana habitaculum dedit hominibus Cūqꝫ iam rempublicam tenere videretur:multomagis militum concursus procedebat:cunctis vtiqꝫ aspectum claudij libenter inspicientibus:eumqꝫ principem statuere festinantibus:pro fauore germanici eius fratris:qui magnam gloriam sue vite reliquerat vniuersis:insuper etiam cogitantibus de auiditate senatorie potestatis:ꝛ que pridē suo principatu deliquerāt. Inter hec etiā rurs⁹ cogitabāt:qꝛ iperiū deductū ad vnū piculo nō careret:qñ qḋcūqꝫ vellet sol⁹ efficere ꝓ fauore senatui grām ꝓpensaret

sufficiẽter inter alterutros cogitabãt: ꝛ que solẽt ꝑuenire quotidie loquebantᷣ. Erant ergo diuise he sñie ppl'i atq3 senat⁹. Hi dignitatẽ p̃stinã appetebãt: ꝛ onerosũ seruitium ꝑ tyrãnoꝝ iiuria decliabãt: ppl's ãt inidiã circa senatũ hñs: ꝛ auariciã ei⁹ effugiens in raptu claudij ꝑ impatoris ordinatiõe gaudebat. Tunc itaq3 pene bellu3 iam ciuile sub põpeio flagrabat: quod tñ impatore cõstituto sedatũ est. Inter hec senatus agnoscẽs claudiũ a militibus abreptũ: misit ad eũ viros de suo cetu virtute claros: q eũ admoerent: vt ꝑ adeptiõe regni nullã vi faceret: sed magis vt senatui tantoꝝ virorũ vn⁹ cederet: ꝛ cõem vtilitatẽ ꝓspiciẽtibus legib⁹ subiaceret: vtq3 mẽoꝛ eẽt: quoꝝ3 maloꝝ prisci tyrãni occasio fuerint citati: ꝛ qui sub gaio etiã ipse cũ eis p̃icula p̃tulerit neq3 imitaretᷣ tyrãnidis on⁹: ꝛ iiuriã ab alijs grauiter irrogatã: spõte ad subuersiõem patrie coarmaret: s3 vt magis põrẽ ṽtutẽ sue qetis oñderet: qten⁹ ei hõres liberioꝝ ciuiũ: ꝛ legũ decreta succederẽt: quo fcõ fauorẽ impantiũ: ꝛ quib⁹ impatᷣ acquireret: qꝛ si neq3 mortẽ tẽpare vellet: nec cederet auctoritati senatorie: grãdẽ manũ ad resistẽdũ hr̃ent: ꝛ armatorũ copiã ꝛ multitudiem famuloꝝ: quibus aduersus eũ fortiter vterẽtᷣ maximũ ṽo sibimet eẽ remediũ spei atq3 fortũe: sed etiã deos nõ alijs p̃bituros esse solatia: nisi eis qui cũ virtute ꝛ bono p̃ncipio ad ꝯgressionẽ certamis aduenirent: cu3 ipsi. s. ꝑ patrie libertate pugnarent. Et legati quidem venarius ꝛ braccus ãbo tribuni his vtebantᷣ verbis: ꝛ ꝓstrati claudiũ suppliciter exorabãt: ne belloꝝ ac subuersionis foret occasio ciuitati: videntes vtiq3 eũ militũ multitudie circũseptũ: ꝛ in cõparatione illius exercitus consules nihil eẽ: suadebantq3 simul: vt si appeteret p̃ncipatũ: a senatu magis sibi datũ accipet: quod esset ꝓsperius atq3 felicius: si nõ cũ iniuria: sed cũ fauore decernentiũ potius imparet. Claudius igitᷣ sciebat quidẽ cũ qua senat⁹ arrogantia verba hec direxisset: ꝛ ad presens miti sententia mediocriter se tractabat: s3 tam ꝓpter metum ꝛ instantiam militũ: q̃3 regis agrippe preceptum cogebatur tãtu3 principatum qui sponte venerat cedere non debere: Ca. III.

Hic ergo agrippa cõpletis solennibus circa mortem gaij a quo fuerat honorat⁹ ꝛ eius lectũ lugubriter prosecutus: agnoscens claudium a militibus raptum festinabat ad eum. Quẽ turbatum inueniens ꝛ paratum vt senatui cederet: exacuit monens: vt imperiũ sibi defenderet. Cũq3 talia dixisset: abscessit. Quẽ cu3 senatus euocasset ad curiã: vnguens caput vnguẽtis q̃si ab scorio remearet: senatũ interrogabat: quid de claudio gereretur. Illis autẽ que gesta fuerant dicentibus ꝛ consulentibus quã ipse sententiã possideret: paratum se quidẽ mori pro gloria curie sermone professus est: ꝛ tractandũ suasit de vtilitate cunctorũ: opus eẽ dicens: si resistere claudio vellent armis atq3 militibus: quibus eum viriliter expugnarent: ne forsitan imparati incidere viderentur in malis. Respondente vero senatu armorum copiam ꝛ pecunias abundare: sed etiam militum aliquam partẽ cõgreganda: qtenus libertas seruis emergeret: opto inquit agrippa ꝛ curiam peragere: ꝛ vos que desiderij vestri sũt: dicendu3 tamen est indubitanter: qꝫ credo fore pro vestra salute. Scitis militiam: que pro claudio pugnat: longo tempore armis imbutam: nostra vero pars hominum est incerta: fluctatio ꝛ turba multorum: ꝛ seruitute inopinabiliter liberata retineri difficilis. Nos ergo aduersus expertos bella suscipimus: producentes viros: neq3 gladios scientes educere. Quapropter mihi videtur esse mittendum ad claudium: qui suadeant cõponendam esse huiusmodi causam. Si censetis etiam me legatione fungi: paratus sum. Hec cum dixisset: cunctis consentientibus: missus cum alijs: claudio tumultum senatus exposuit: eumq3 magis latenter exacuit imperialiter ꝛ dignitat⁹ potestate respondere. Tunc Claudius ait non esse mirabile: si imperatore3 non libenter exciperet curia: que crudelitate priorum principum fuerat vulnerata. Sed dũ eius mansuetudinem progustaret: cum nomine tantum ipse princeps foret:

ope vo cõmunitas imparet:eo q multarũ variarũq rerum videret exptus:pspe vo impiũ sibimet obuenisse gauderent. Et legati qdẽ hec audientes vba reuersi sũt ad senatũ. Claudi9 ãt cõgregato exercitu loqbat:ab eis iusiurãdũ secũ pmanẽdi accipi ens:donauitq singulos custodes corporũ qnq milib9 dragmis:r ducib9 mũerũ p meritã portionẽ largit9 ẽ:sed r militib9 absẽtib9 silia cõpromisit. Cõsules itaq duo care senatũ ad tẽplũ triũphatoris adhuc nocte exñte:quorũ alij qdẽ semetipsos i ci uitate celarũt:cõsultatiõem refugiẽtes eorũ:alij vo in agros ppos sũt egressi:pspiciẽ tes:quõ sires ad effectũ veĩret:in libertat9 despatiõe cõsisterẽt pstatius iudicãtes sine piculo huiẽdi cũ segnicie viuere:q possidẽtes dignitate patrũ sub salute dubia cõma nere. Uerũtamẽ nisi ãplius.c.collecti sũt:quib9 in cõe de pñti statu tractãtib9 repen te clamor cõgregati exercitus ẽ emissus:petẽtiũ vt militaris impator eligeretur:r ne quaq pncipatus romãus a multis solueret. Et hoc qdẽ milites apud semetipsos de creuerãt ne cũct9 sil:sed vni traderet impiũ:hoc tm senatui cõcedẽtes vt ipsis qui di gnus videret eligerẽt. Ob quã rẽ cõtraria erãt vota senat9 r ppli:multo magis autẽ tã p amissiõe glorie libertatis:q p formidine claudij. Erãt vo qui eligerẽt aliquos ex genere nobiliũ:dignitatib9 r cõiunctiõe cõiugũ ppollẽtes. Minutian9 nãq mar cũ fortitudine dignũ qui iuliã gaij sororẽ hẽbat vxorẽ studebat eligere:vt rex culmie potiret. Cõsules vo diuersis occasiõibus differebãt. Sed ẽt valeriũ asyaticũ minu tianus anpõebat:r pene homicidia fcã sunt desiderãtiũ pncipatũ:vt claudio quoquo mõ repugnaret. Monomarchor vo turba nõ pua militũ p noctẽ ad citat9 custodiã positorũ cõcurrebat ad claudiũ. Quapp alij nõ ãn vrbis libertatẽ:alij quoq claudiũ metuẽtes a cõsulib9 abscesserũt. Diluculo aũt chereas cũ socijs ad mediũ trãseũtes vba facere nitebant ad milites. Quos cũ multitudo vidisse:silẽtiũ postulãtes:r di cendi initia faciẽtes cõtinuo disturbauit:nõ acquiescẽs eis vt aliquid allegarent:eo q ipsi ad monomarchiã piter cõspirassent. Tum regnaturo fauebant:tanquã nõ patiẽ tes senatui cedere potatẽ:qui ẽt si impare niterent:milites nõ sinerẽt interfectores gaij regnare. Inter hec igit chereas irã nõ ferẽs:impatore poscentiũ populorũ datur re pmisit ducẽ:qui ei signũ abeũti deportaret. Erat.n.h ethic9:agitator pisani:gario r militib9 circa solẽnitates circẽsiũ:r seditiões:atq opa ihõesta deuotus:multaq che reas obprobria sibi reluctãtib9 iferebat:s r caput claudij se dicebat ablatur. Pes sima nãq ẽ isipiẽtia cũ furore. Milites ergo nõ reuertẽtes vba cheree:s euaginãtes gladios:r signa tollẽtes ad claudiũ deuenerũt:cõicaturi ill' qui ẽt phuerãt iusiurãdũ Senat9 ãt r csules i desolatiõe relicti sũt:ñ differẽtes aliqd a puat9:eratq eis formi do piter r ãgustia:ignorãtib9 quid passuri forẽt:dũ claudi9 pualeret:r semetipsis adi uicẽ derogabãt:r pniam facti gerebãt. Sabin9 aũt vn9 iterfector gaij trãsiẽs ad me diũ:pmit9 semetipm iterficere miat9 ẽ:q claudiũ pncipẽ cõstituere:r huitutẽ dñari videre. Sz r chereas hãc magnanimitatẽ asseq cõpulit. Qui dũ cõtẽsiss gaiũ:r pm9 auctor hõe fuiss vite:neq sic prie vidicare potuit libertatẽ. Chereas ãt de morte qd i nllo dicebat eẽ dubitãdũ:ltm mẽtẽ claudij trutinare:r illi quidẽ i his erãt. Ad mili tes ãt õis vndiq ppls cõcurrebat. Interea qntus põpei9 dũ accusaret milites:r p libertate senatui supplicaret:ipetu fcõ euagiat9 gladijs nisi mitis claudi9 phibuiss op9 i eũ necis ipleuerãt. Tũc claudi9 ereptũ cõsulẽ a piculo:fecit sibimet assidere. Senatores ãt qui cũ quito fuerãt:nõ sili hõre suscepit. Nã quidã eorũ etiã plagis af fecti sũt:r ad eũ venire cõpulsi. Antoni9 ãt vulneratus effugit:eratq piculũ vniuer sis. Tũc rex agrippa accedẽs ad claudiũ:postulauit vt circa senatũ mitis existeret: dicẽs:quia siquid crudelitatis exerceret i curia:nõ eẽt sup quos ei9 cõsisteret iã pote stas. Claudi9 aũt his flexus.senatũ ad curiã cõuocauit. Cũq de palatio p citatẽ ipse pcederet:obsequentibus in eius pcessu militib9:cũ multo nimis ipetuq a ridiculo

lo gaij interfectores i publicũ properũt: chereas τ sabin⁹ phibentes eũ mãdato pol lionis: q̄ aũ paululũ claudi⁹ ducẽ custodũ corpis instituerat. Claudi⁹ itaq̄ dũ ad pa latiũ denuo venisset: cõgregãs alios ptulit sñiam in chereã: cui⁹ opus quidẽ videba tur eẽ pclarũ. Sed pollioi pcipue cãm mortis applicabãt: q tãtũ opus fieri psuaserat τ vt ipse piter p metu futuri tẽporis depireti: iustũ eẽ clamabãt. Ducebat itaq̄ chere as ad mortẽ: τ cũ eo lup⁹: sequebant q̄ multi romanorũ. Dr ãt q chereas magnani miter hãc cladẽ excepit: nõ solũ vultu nequaq̄ deposito: sed ẽt lupũ resolutũ i lacbry mas obiurgando. Cũq̄ turba ad vidẽdũ psequeret: dũ venisset ad locũ: requirebat militẽ: si interficiẽdi meditationẽ hfet: rogauitq̄ vt gladiũ ad necẽ suam deferret: quo gaiũ ipse videbat occidisse. Et feliciter ergo mortu⁹ ẽ chereas: vnius vulneris pcus sione finit⁹: lupus autẽ crudeliter est extinctus plimarum ictu plagarum: eo q ceruicem mollius pparass ad necẽ. Post paucos vo dies iminente festiuitate: romãi bo norauerũt facta cheree: petẽtes expiationẽ fieri: eo q eius mẽorie fuissent ingrati. Hoc itaq̄ mõ chereas vita puatus est. Sabinus aũt dũ eum claudius nõ solum ab soluisset a culpa: sed etiam dignitatẽ quã habuerat remisisset: iniustũ credens vt relin queret cõiuratos: semetipsũ occidit gladio: sic incũbens: donec euz vsq̄ ad capulum vulnus absorberet.

Capitulum. IIII.

Claudi⁹ itaq̄ susceptos milites dispgens: edicta pposuit: τ pncipatũ agrippe: quẽ gaius ei pstiterat ipse cõfirmãs: regẽ quoq̄ collaudãs: adiecit ei omen be rodis: quod ad vsus ei⁹ sup iudeos τ samaritas habuerat. Et hec quidẽ debitũ pro prij generis ei restituit. Abelan vo lisanie: τ quecũq̄ in libano mõte sũt: ei de suo pa riter adiecit impio: τ publice i media citate romana cũ agrippa federa celebrauit. Antiocho quoq̄ regnũ auferẽs quod hẽbat: ciliciã τ cõmagenẽ donauit ei. Distixit ãt lisimachũ aũ sibi aiciciarũ iure cõiunctũ: q etiã antonie mr̄is eius tutor extiterat: τ circa gaiũ deuict⁹ erat: cui⁹ filius berenice agrippe filiã duxit vxorẽ. Quã dũ marcus alexãdri fili⁹ fuiss mortu⁹ resumẽs virginẽ fr̄i suo herodi agrippa cõiunxit: petẽs ei regnũ chalcidis a claudio. Hoc itaq̄ tẽpore seditio inter iudeos atq̄ paganos i ale xandria citate surrexit. Moriẽte nanq̄ gaio sub cuius principatu ab alexandrinis videbat afflicta iudeorũ gens recepta fiducia repente veniũt ad prelia. Claudius autẽ egypti prefecto mãdauit vt seditionẽ amoueret. Et supplicãtibus sibi regibus agrippa piter τ herode: edictũ misit in alexãdriã atq̄ syriã: huiusmodi orone conscri ptũ. Tyberius: claudi⁹: cesar: pius: germãicus: tribunitie potestatis dicit. Notuz ẽ iudeos i alexãdria cõstitutos: q ẽt alexãdrini vocant: cohabitasse tẽporibus priscis alexãdrinis: τ paria citatis iura a pncipibus ipetrasse. Quod palã ẽ ex rescript eorz piter τ dictis. Sz postq̄ nr̄o impio alexãdria p sebastũ noscit subiugata: suata eis sũt iura sua a pfect p diuersa tẽpora destinatis: τ nulla de legib⁹ eorũ mutatio facta est tẽpore quo aqlas in alexãdria fuit. Moriente vo sebasto pncipe gẽtis eorũ: sic fuert vt singuli eorũ in suis solẽnitatib⁹ pmãerent: neq̄ coacti sũt religionis pr̄ne iura tran scẽdere. Quapp alexãdrios eleuatos ɔtra iudeos ibidẽ cõstitutos: q tpib⁹ gaij cesa ris p vehemẽti ei⁹ supbia sil τ ipudẽtia: al's iprudẽtia: q nollet gẽs iudeorũ patriaz religionẽ trãscẽdere: τ illũ deũ appellare: huiliati sũt: pcipio: vt nequaq̄ pp iprudẽtiã gaij de iure iudeorũ aliqd auferri nitat: sz suata eis iura pora mãeãt vtriq̄ i suis solẽni tatib⁹: q̄obrẽ ptẽ vtrãq̄ pcipio magnã hr̄e curã: τ postq̄ hec dcã fuerit pposita nl'la decetero tba fiat. Edcm̄ sigdẽ i alexãdria p iudeis missũ hmõ eẽ dinoscit. Dõ vo in oi orbe dircectũ ẽ: his ɔtiet eloqis. Tyberi⁹ claudi⁹ pi⁹ germãic⁹ tribũitie potãt ɔsul ordiarius secundo dicit. Petentibus me regibus agrippa τ herode carissimis: qua tenus eadem iudeis iura concederem in omni impio romãorũ: potiusq̄ i alexãdria cõstitutis: libẽter hoc phui: nõ solũ petẽtibus hoc concedens: sed ẽt ipsos pro quibus

rogatus sũ dignos existimãs ꝓpter fidẽ ⁊ amiciciã romãis impensã: pcipue iustũ eẽ decernens: vt neqꝫ grecorũ vlla ciuitas eorũ iure pͥuaret: quõ ad dei culturã hec hua re nascunt. Optimũ ergo iudico iudeos in oĩ mũdo sub nobis cõstituto pͥnas solen nitates sine ꝓhibitiõe celebrare: quibus iã nũc precipio: vt meã hanc mãsuete custo diant: ⁊ ipsi aliarũ gentiũ religiõem nequaqꝫ adnihilare ptentent: sed suas leges ob seruent. Hoc igit edictũ meuꝫ iudices ciuitatũ atqꝫ coloniarũ: ⁊ municipioꝝ itra ita liã ⁊ extra eã: regesqꝫ piter ⁊ potẽtes p ꝓpos legatos transcribere velint: ꝓpositum nõ minus. xxx. diebus eẽ i loco: vñ ex hũili ab oĩbus legi possit. His igit edictis in alexãdriã ⁊ oẽm terrarũ orbẽ directis: ostẽdit cesar claudius quã voluntatẽ circa iu deos habuerit. Hox ãt etiã agrippã reddito ei regno: maximis cumulatũ donis re misit ad ꝓpria pͥncipibus ꝓuinciarũ atqꝫ presidibus lr̃is suis scribẽs: vt ei hõrẽ de bitũ exhiberent. Ille vᵒ dũ meliori fuissꝫ fortuna ꝓuectus: cũ celeritate reuersus ẽ: veniensqꝫ ad hierusalẽ: gratificãs hostias celebrauit: nihil quod erat legittimũ dere linquẽs: vnde ⁊ multos nazarenos tõdi precepit. Aureã vᵒ catenã quam ei dederat gaius: factã ad instar põderis ferree catene: in q̃ manꝰ regie fuerãt obligate: vt tristis fortũe mẽoriã reuocaret: ⁊ testioniũ de rebꝰ melioribus phiberet: in tẽplo suspendit su pra gazophilatiũ vt ⁊ maximũ eius indicaret casũ: ⁊ sit oñderet: posse eũ qui corrue rit denuo suscitari. Hoc. n. illius catene oblatio oĩbus idicabat: quã rex agrippa ex pua cã ãtequã dignitatẽ fuerat alligatꝰ: ⁊ post paululũ cõpedibus absolutꝰ: ad regnũ pͥscũ ꝓbat clarius euectus. Propter hec ergo oportet intelligi: q2 res hoĩum ⁊ lap sũ facientẽ corruũt: ⁊ incliata ad culmis fastigiũ sepius reducunt. Perfecto igit a grippa cultu exhibito deo: seophilũ quidẽ ione filiũ põtificatu semouit: ⁊ boethũ sy monis: cui cognomẽtũ erat cantbera: hõrẽ eius attribuit. Duo eteni erant frẽs symo ni: ⁊ boethus pr̃: cuiꝰ filiã habuit rex herodes vxorẽ: sicut supius declaratũ ẽ. Cũ frĩ bus ergo sacerdotiũ habuit. Symonis autẽ onie tres filij in macedonioꝝ pͥncipatu fuerũt: sicut in pͥori scriptura cõtradidi. Rex igit agrippa hoc mõ sacerdotes ꝯstituẽs hierosolymitis cõpensationẽ eorũ deuotiõi restituit: ⁊ vniuscuiusqꝫ modum bñ dispo nens: affectuosã prebuit largitatẽ. Prefectũ vᵒ militie totius fecit sylã: virũ q multis laboribus ei sepe cõicauerat. Igit tẽpore puo ptereũte dorite iuuenes pponẽtes ve nerationi pͥsũptionẽ: cũ natura viderent audaces: tollẽtes cesaris simulachrũ in syna goga statuere iudeorũ. Quod opus agrippã vehemẽter exaggerauit. Videbat nãqꝫ ad destructionẽ pͥnarum legũ eẽ celebratum. Pro qua re ad publium petroniũ pre sidem syrie festinanter aduẽit: ⁊ cõtra doritas cõquestus ẽ: qui nõ minus indignatus cũ vtiqꝫ ⁊ ipse transgressionẽ legũ fcãm nimiã eẽ iudicaret ipietate indisciplinatorum doritarũ hec cum magna indignatione scripta direxit. Capitulũ. V.

Publius petronius legatus tyberij: claudij cesaris: pij germanici: primatibus doritensium dicit. Audiuimus: quoniam quidam vestrum tante superbie p̃ sumptione abusi sunt: vt nec dictis cesaris claudij: pij germanici subderentur: quibꝰ sanctitum est: iudeos obseruatione pͥnarum legum esse dimittendos: vosque omnia contraria fecisse cognouimus: synagogam prohibentes consistere iudeorum: cum in ea posueritis cesaris symulachrum: preuaricationem scilicet agentes non solum con tra iudeos: sed contra ipsum imperatorem: cuius symulachrum melius poneretur in omni iudeorum templo: q̃ in debito loco: cum vtiqꝫ decreto cesaris sit sanctituꝫ: vnũ quenqꝫ habere in locis proprijs potestatem. Uerumtamen cum edictuꝫ imperato ris precipientis vt iure solennitatibus suis vtantur: ⁊ cum grecis pariter conuersen tur: contempseritis: risibile est si dicam cur mei iudicij fueritis immemores. Quapro pter eos q cõtra dictũ cesaris talia cõmiserũt: cũ etiã eorũ indices indignent q̃ñ ñ ꝓ pa volũtate asserũt: sꝫ ipetu plebis ipletũ a cẽturiõe ꝓclo vitellio ad me duci pcipio:

q̃ten⁹ possint gestorũ reddere ratiõnē. Primates v̄o seu p̄ncipes moneo: vt si nolint videri hāc querelā sua volũtate celebratā: culpabiles p̄sõas centurioni demõstrent: nullā seditiõis aut sitis relinquentes occasiõem: quā. s. maliuoli venari his opibus demõstrant. Mihi nanq; ⁊ carissimo meo regi agrippe nulla potior cura ē: q̃ ne gens iudeorũ occasiõem sũat vidicte grã: vt ad tumulũ seditiõis accedat. Ut aũt apti⁹ sciatis: quid ⁊ cesar ex hmõi cā p̄cepit: dicta ei⁹ alexādrie destiata: huic scripture p̄posui que lʒ oibus nota eē videant: tũc ēt apud tribunal meũ carissimus mihi rex agrippa hec legit: allegās: vt nõ oporteat eis dõa impatoris auferri. Agite itaq; me p̄nũciante vt decetero nulla seditiõis aut turbe querat occasio: sʒ vnusquisq; sue religiõis iura sectet. Petroni⁹ igit hoc mõ que fuerāt cõmissa correxit: vt denuo nihil possʒ huius mõi p̄petrari. Rex āt agrippa symonē cāthera põtificatu p̄uauit: ⁊ denuo ionā anne cõstituit: eũ. s. existimās digniorē: cui tñ gratũ nõ fuit tātā recipe dignitatē: p̄ qua re supplicabat: hec dicens. Tu quidē o rex meo hõri cõgaudens: hāc mihi ɔstituis p̄po cõsilio dignitatē: lʒ me ad põtificatũ nunq̃ dignũ iudicauerit de⁹: semel tñ cũ idutus sim stola sacerdotij sufficit mihi: p̄us. n. sũ dign⁹ indutus: q̃ nũc denuo recepturus. Tu v̄o si mõ vis: vt accipiat: dignior hũc hõrē: agnosce: q; oi peccato mũdior ē apud deũ: ⁊ apud te rex frē mihi: q possʒ ad hũc hõrē dignus accedere. In his ergo hmõibus rex agrippa collaudās ione volũtatē: p̄buit mathie eius frī põtificatũ: ⁊ nõ multo post tp̄e petronio successit marsus q syriā gubernabat. Sylas igit p̄fect⁹ regʒ agrippe: quoniā in oi fortũa ei fidelis extiterat: ⁊ nec in p̄iculorũ ei⁹ cõione recesserat: sʒ cũ eo in māifestis laborib⁹ atq; necessitatib⁹ succubuerat: circa eũ magnā hēbat fiduciā cõcedere sibi petij apud eũ parē hõrē p̄ aiciciarũ p̄stia firmitatē: ⁊ neq̃q; patiebat ei legalr obedire: ita vt maxia ab eo bñficia postulãdo: onerosus eē videret: cũ semetipsũ imensa arrogatiõe glorificaret: ⁊ regi sepius ad mēoriā cās tristicie p̄duceret vt studium quo tunc circa eum gerebat oñderet. Quod cũ crebro faceret vt mihi videt improperare beneficia noscebat. Cuius rex aptā fiduciā tolerare nõ potuit. Non ē. n. temporũ ignobiliũ grata mēoria: neq; suauis agnoscit: qui frequenter ea que p̄stat improperat. Quid plura dũ frequenter sylas regis p̄uocaret irā: ⁊ ille plus indignatiõi q̃ rationi tribueret: nõ. n. remouit a p̄fectura solũmodo: sed etiā tradendũ vinculis in patriā destinauit. Cũq; eius ira lõgo fuisset tempore mitigata: ⁊ perspecta ratõe i memoriam reuocasset: quantos pro eo labores ille p̄tulerat: eius remisit culpam. Die siquidem festiuo natiuitatis sue: dum cuncti quibus imp̄abat in letitia magna consisterent: sylam reuocari iussit: secum scilicet commēsurum. Ille vero modum libertatis quem iustum esse credebat: venientibus ad se non tacuit dicens. En ad queʒ me honorem euocat rex: quem denuo post paululum ablaturus est. Quippe nec primos honores deuotionis exhibite custodiuit: qui iniurijs me afficere non quieuit. Cum qua ergo fiducia: aut qua conscientia ad eum veniam. Quantis eum malis eripui: pericula quanta sustinui vt illi salus acquireretur ⁊ honor: pro quibus omnibus retributionem merui: vincula ⁊ carcerem tenebrosum. Nunquam ergo bonum obliuiscar malorum: mihi enim pro bonis actionibus: etiam post solutionem carnis ⁊ anime hec memoria reseruatur. Hec loquens poscebat vt regi dicerentur agrippe. Qui dum eum cognouisset: animo non posset mitigari: dimisit eum in carcere custodiri. Hierosolymorum vero muros: qui circa nouam respiciunt ciuitatē: publicis sumptibus munitissimos latitudine ⁊ altitudine fabricatus est. ⁊ omni humano reddiderat tutamine fortiores: nisi marsus syrie preses claudio cesari: quod agebatur suis litteris indicasset. Quamobrem claudius rebellandi causa suspicatus hoc fieri agrippe mādauit: vt a murorũ edificatiõe cessaret. Qui mox vt iussũ agnouit: reluctādũ ei nõ cēsuit. Fuit eteni rex iste nā bonus: ⁊ ab beneficia munifica p̄paratus: ⁊

citatē ꝓpꝛijs sūptibus exoꝛnare nō tardus: ita vt sua claritate: mūeribusqꝫ gauderet: ⁊ fauoꝛabiliter sue vite iura disponeret: in nullo sil'is herodi regi. Illi nanqꝫ erat mēs callida ad supplicia ꝑparata: ⁊ aduersus odiosos sine retētatiōe ꝑniciosa: grecis ma-gisqꝫ iudeis familiaris exn̄s: ⁊ alienigenarū citates sepe nobilitās: ipēsa magna pe cuniarū balnea: theatra: ⁊ tēpla: poꝛticusqꝫ cōstituēs: iudeoꝛū v̄o ciuitatē nulla fabri-ca reparauit: nec aliquā eis ꝑbuit ipensā: vn̄ potuissent hr̄e eius mēoꝛiā. Moꝛes āt a-grippe erāt māsueti circa oēs bn̄ficia silia cōferebat. Alieīgenis quoqꝫ erat clemens etiā in ill' dōa sue voluntatꝫ ōn̄dens circa suā gentē ꝓ mō benignꝰ: ⁊ potius ꝯpassiōe ꝓnus. Grata siquidē ei cōmoꝛatio: atqꝫ frequens i hierosolymis erat: seqꝫ in p̄rna solennitate seu puritate ſuabat: nullaqꝫ dies ꝑteribat: ōstijs viduta solennibꝰ. Quidā igit' in hierosolymis vir noīe symō q putabat' mādata legitīa ꝑfecte discernere mł-titudīe in eccl'ia cōgregata: cū rex cesareā ꝑrexissꝫ: eū accusare ꝑsūpsit: q̄si nō sāctū: ⁊ iustū: suadēs: vti rex ꝓhiberet' a tēpli limīe: quo nisi dignis igredi n̄ liceret. Hec ergo regi l'ris idicata sūt a ꝑfecto: qꝛ symō talia cōcionatꝰ eēt. Quē rex euocatū dū tūc eēt i theatro: sedere iuxta se fecit: ⁊ sub silētio mitissime reqsiuit. Dic mihi qd hoꝛuꝫ q̄ h̄ agunt' cōtra legē esse censet. Ille v̄o nihil hn̄s quod rn̄deret: veniā postulabat. Tūc rex circa eū magꝭ placatꝰ q̄ꝫ ab aliquo crederet': indicās ēt māsuetudīem cōue nire regi potiꝰ q̄ꝫ furoꝛē mūeribus hōꝛatum remisit ad ꝓpꝛia. Capitulū. VI.

Et cū multꝭ multa cōcesserit: ꝑcipue hericios hōꝛauit. Instruxit. n. theatrū am plitudīe ⁊ pulchritudine ꝑcipua decoꝛatū: ⁊ āphiteatrū copiosa ipensa cōstructū: sed ⁊ balneas ⁊ poꝛticus celsis opibus exaltauit: nullaqꝫ tenacitate sūptuū: aut pulchri-tudīe fedauit: aut magnitudinē quālibꝫ iminuit: quoꝛū oīum dedicatiōem largissime ac magnifice mīstrauit. Cū igit' in theatro spectacula celebꝛaret: musica queqꝫ illic in strumenta ꝑduxit: ⁊ varia delectationū opa affluenter exhibuit. In āphiteatro aūt multitudini monomarchoꝝ suā largitatē cuncte ōn̄dit. Ubi volens nūerositate ꝯcer tātiū delectatiōeꝫ spectātibꝰ exhibere: alios septingentos pugnaturos emisit: quos-cunqꝫ malignos habuit: in hac actiōe distribuens: vt ⁊ illic hoc mō pugnarent: ⁊ opꝰ belli voluntas pacis existerēt. Hos itaqꝫ passim hoc mō cunctos extīxit. Quibꝰ spe ctaculis celebꝛatꝭ: i tyberiadā vꝛbeꝫ galilee migrauit: eratqꝫ iter alios reges valde cō spicuꝰ: ad quē venit cōmagenensis rex ātiochꝰ: ⁊ damascenoꝝ sigerāmꝰ: ⁊ cotis mio ris armenie q ēt i pōto polemōiaco regnabat: ꝑiter ⁊ herodes fr̄ eiꝰ qui ⁊ ipe chalci-dis hēbat impiū: habuitqꝫ colloquiū apud eos susceptiōe ⁊ aicicijs valde dignissimū ita vt ōn̄deret sue sapīe culmē: ⁊ i p̄nti eos videret' regal'r hōꝛare. Sꝫ his apud agrip-pā ita degentibus: marsus syrie pꝛeses aduenit. Capitulū. VII.

Erū agrippa rex sciens eū hōꝛabileꝫ romāis eē ꝓcessit e citate: occursurus ei: q̄si ab stadijs. vij. Hoc eteni ꝑ̄ncipiū inimiciciarū circa marsū fuit. Sedens. n. i tribunali agrippa inuitauit alios reges: quoꝛū concoꝛdia marso: ⁊ tanta ꝑiter aicicia in suspitiōem repente venit: nō credenti expedire romāis: reges huiusmodi hr̄e con sensū. Mox itaqꝫ ad vnūquenqꝫ mittens: mādauit: vt nō segniter ad ꝓpꝛia remea rent. Hec agrippa dolenter accepit: ⁊ ꝓpterea quidē marso factus ē inimicꝰ. Ma-thia v̄o pōtificatu spoliato: ꝓ eo cōstituit sacerdotē elioneū canthere natū. Igit' cum tertiū ān̄ū iudee cōplesset in regno: venit in cesareā citateꝫ: que ꝑ̄mitꝰ turris stratonis appellabat': ibiqꝫ spectaculū ad hōꝛē cesaris ꝓ eiꝰ salute celebꝛabat: ad quā festitatē oīs ꝓuīcie multitudo nobiliū: sil' ⁊ ꝓceruꝫ vna cōuenerāt. Secunda vero spectacu loꝛum die: stola vestitus vndiqꝫ argento contexta: ita vt textus eēt valde mirabilis: venit ad theatrū̄ incipiente die: ⁊ pꝛimis radijs sole oꝛiēte dimissis: argēti claritas rep cussa fulgoꝛē reddit valde perspicuū: ⁊ oculis insipientibus foꝛmidādū. Mox autē adulatoꝛes voces fauoꝛabiles emittebāt: que nec illi hōe ꝓ v̄itate videbant': deū sci-

lz appellãtes eũ: atqȝ dicẽtes: ꝓpicius esto nobis: qꝛ licet hactenꝰ te velut hominẽ timueris: attamen iam nunc superioris nature te esse conspicimus. Has aũt voces rex nequaq̃ compescuit: nec impia eorũ verba cõpressit. Post paululũ vo respiciẽs vidit supra suũ verticẽ in quodam culmine sedentẽ bubonẽ: quẽ etiã mox eẽ malorũ casum intellexit qui fuerat ei aliquando bonũ. Mox ergo passionez mortiferam corde suscipiens: ꝛ vehemẽter vteri dolore pcussus: respiciẽsqȝ suos amicos: ergo inquit vester deus: vitã iã mutare cõpellor. Repẽte nanqȝ increpitus sũ: cũ mẽdaces ad me clamarent: nã qui vocabat̃ imortalis a vobis: ecce iã ducor ad mortẽ. Suscipienda ẽ snĩa que ꝓfert̃ a deo. Viximus eteni nõ praue: sed claritatẽ beatitudis appetentes. Hec cũ dixissȝ: crescẽte dolore cõpmebat̃. Tuȝ cum festinatione ad regalia reportatus ẽ: ꝛ sermo apud cũctos egressus ẽ: qꝛ indubitãter moriturus eẽt. Mox itaqȝ cũ cti cũ cõiugibꝰ simul ꝛ liberis lege patria in saccis iacẽtes: depcabant̃ ꝓ rege deum ꝛ oia luctu gemituqȝ cõplebantur. Rex aũt cum in domo sublimiore iaceret: deorsũ respiciẽs: atqȝ videns eos ꝓstratos eẽ: nec ipse a lacbrymis potuit abstinere. Quiqȝ vero diebus cõtinuo vẽtris dolore confectus: vita priuatus ẽ habens annũ etatis q̃rtum ꝛ q̃nq̃gesimũ: septimũ vero regni. Quattuor nãqȝ sub cesare gaio regnauit ãnis sub philippo tetrarcha tribꝰ: q̃rtũ vo cũ herode tres ãt reliquos sub claudij cõpleuit impio in q̃bus ꝛ iudeã pcepit: ꝛ samariã: atqȝ cesareã: ꝛ tributa sui innũera auxit imperij. Multũ tamẽ a diuersis mutuũ sũpsit. Nã cũ eẽt valde munificꝰ supplicãtibus larga mũera cõferebat: ꝛ dona sine aliq̃ parcitate pbebat. Igit̃ cũ mors eius pplis essȝ ignota: cõspirãtes simul herodes calcidis rex: ꝛ thelcia pfectus: ꝛ regis amicus aristonẽ quẽdam fidelissimũ mistrorũ destinauerũt ꝛ sylam quõ eorum erat inimicus quasi iubente rege peremerunt. Capitulum. VIII.

Ex igit̃ agrippa hoc mõ cõuersatꝰ discessit a vita q de suo genere filiuȝ dereliquit: agrippã noie: agentẽ septimũ ꝛ decimũ etatis annũ: ꝛ filias tres: q̃rũ alia quidẽ noie beronice sexto decio etatis ãno herodi pr̃is fratri videbat̃ eẽ coniuncta: v̾gines autẽ due erãt: maria ꝛ drusilla: maria quidẽ decimũ agẽs annũ: drusilla vo sextũ. Eratqȝ despõsata a suo pr̃e maria archelai celeusit a l's cheleu filio: drusilla vero filio antiochi cõmagenẽsis regis qui dicebat̃ epifanes. Cũqȝ mors agrippe cũct̾ innotuisset: cesariẽsis ꝛ sebasteni bñfactorũ eiꝰ imẽores: pessimas res egerũt blasfemãtes vehemẽter idecẽterqȝ defũctũ. Sȝ ꝛ militũ q̃ tũc aderat multitudo i domũ eiꝰ abeuntes: ꝛ statuas filiarũ reg̾ v̾ginũ diripiẽtes: p̾iter ad loca fornicaria detulerũt: ꝛ statuẽtes eas i publico reclinãtes: eis fedas cõtũelias iferebãt: ꝛ turpiora facinora q̃ȝ dici fas ẽ scelest̾ actibꝰ adiplebãt: celebrãtes cõuiuia publica coronati: ꝛ madẽtes vnguẽtis ꝛ oleo: sacrificia p̾iter exhibẽtes: prãdiaqȝ sibimet alterutri ꝓ regia morte reddentes. Erãt ãt imẽores nõ solũ agrippe: q multas eis pbuerat largitates: sed ẽt aui eiꝰ herodis: qui ipsas citates istruxerat: porticusqȝ sil̾ ꝛ tẽpla claris ꝓbabat fabricaꝰ ipẽsis: filiꝰ vo defũcti agrippa erat tũc rome: ꝛ alebat̃ a cesare. Capitu. IX.

Tunc claudius audiẽs agrippã fuisse defunctũ: ꝛ sebastenos atqȝ cesariẽses e mortuo cõtũelias intulisse: graui dolore pculsus ẽ: eratqȝ pparatus vt eiꝰ filiũ agrippã in illius regnũ dirigeret successorẽ: volẽs etiã iusiurãdũ quod cũ illo habuerat cõfirmare. Et conuocatis aicis indicauit: quod deliberat sup cõmendato sue fidei puero: iterrogãs quid ꝛ ipsis videret̃: vtrũ cogitata de hoc mãere: vel nõ decernerẽt. qui pspecto cesaris animo prudentius aliquid consiliati sunt: collaudantes quidem benignitatis eius propositum: voluntatem aũt eius incautã esse dicẽtes: vt puero: q nec infãtiles ãnos excesserat: magnitudinẽ tãti regni cõmitteret: cui eẽt ipossibile tãta gubernacula detinere. Cũqȝ videret eos recte locutos cesar: pfectũ i iudeã totũqȝ regnũ direxit cuspiũ fadũ. quo fcõ ẽt horẽ defũcto pstitit: ne marsũ ad eiꝰ regnũ: qui illi

Ignauus bubo dirũ mortalibȝ omen.

fuerat iimic⁹ eueberet. Pre oib⁹ āt fado pcepit claudi⁹: vt cesariēses r sebastēos p defūcti cōtūelijs coerceret. Cohortes vō celariensiū r sebastenorū quinqʒ nūero in pontū trāsferri iussit: vt ibidē militarent: r ex neruis romanorū in syria constitutis eli gerent milites qui eorū loca cōplerent. Sed nequaqʒ tali iussiōe migrati sūt. Mittē tes nanqʒ legationē ad claudiū supplicauerūt: r in iudea cōsistere meruerūt. Vñ ēt futuris tpibus cā maximarū calamitatū iudeis effecturi sūt: sumētes in iitio semina belli sub floro. Quamobrem tempore quo vespasianus vicit: sicut post paululum re- feremus: eos ex illa regione migrauit.

Capitula in librum vicesimum.

Ec insūt in vicesimo libro iosephi historiarū iudaice ātiqtatis. Ca.i.
Quēadmodū claudi⁹ post agrippe mortē: in syriā misit successorē marso cassiū lōginū: r qa fadus miss⁹ pcurator iudee: indignat⁹ iudeus qui trans fluuiū erant po siti: qa pter volūtatē suā cōtra filadelfenos arma sūpserunt: tres viros pores ipsorum cōprehēdens: vnū occidit: duobus fugā imisit: r de ptolemeo principe latronum ad eum deducto r occiso. Capitulū.ij.
Quia fadus pcurator iudee: r cassius lōgin⁹ pses syrie pceperūt iudeorū pmoribus vt talarem tunicam r pontificalē vestem in antonia constituerent sub potestate roma norum sicut r prius. Capitulum.iij.
Quomodo claudius cesar rogatus ab agrippa senioris agrippe filio: cōcessit iudeis petitiones ipsorum: r fado rescripsit. Capitulū.iiij.
Quemadmodum herodes frater agrippe defuncti petijt a claudio potestatē templi r sacerdotum ordinationem: r impetrauit. Capitulum.v.
Quemadmodum helena adiabenorum regina r eius filius izates solennitates r ri tus zelati sunt iudeorum. Capitulū.vi.
De fame q̄ apphēdit ciuitatē hierosolymorū: r mitigata per helenam reginam adiabe norum r eius filium izatem qui de paganismo cōuersus fuerat in iudaismum: r de artabano rege parthorum. Capitulū.vij.
De mago quodā qui pphām se eē asserēs plīmos iudeorū seduxit. Capit.viij.
Quomodo tyberius alexander in iudeam directus administrator: filios iude galilei populum seducentes occidit. Capitulum.ix.
Quomō tyberio alexādro cuman⁹ successit in iudea: r q defuncto herode frē regis agrippe defūcti: agrippa iuuēis ei⁹ hūit pncipatū: cesare sibi claudio ɔcedēte. Ca.x.
Quia aduentu cumani presidis in iudeam a cesare destinati: sub eo multi vsqʒ ad.xx milia iudeorum perierunt quarta die azimorum. Capitulū.xi.
Seditio iudeorum contra samaritas: r quia multi iudeorum extincti sunt per cuma num adiuuantem samaritas. Capitulum.xij.
Quia numidi⁹ q̄drat⁹ syrie pses audiēs hec: r ascendēs in iudeā pmates iudeorum atqʒ samaritanorū romā iussit ascēdere: pariter r cumanū r celerē: vt claudio cesari de- berent ex his q̄ fuerāt gesta reddere rōnē: r q quosdā iudeorū ipe puniuit. Capi.xiij.
Quia claudius audiens inter eos: iudeos quidē absoluit a culpa: rogat⁹ ab agrippa rege: cumanū vero exilio deportauit: celerē aūt millenariū r samaritanorum pmates morte multauit. Capitulum.xiiij.
Felix mittit pcurator i iudeā: r q̄ʒ la potās adiecta sit agrippe regi p claudiū. C.xv.
Morit claudi⁹ cui successit nero q mrē r vxorē r alios m̄ltos generis sui iterfecit. C.xvi
Quia felix missus i iudeā: r iueniēs pūciā a latronib⁹ nimis afflictā: psperit vt il lis iterēptis: pacē tribueret regiōi: pncipē vō latronū eleazarū victū direxit ad cesarē r de morte ionathe pontificis. Capitulū.xvij.

ccisio iudeorum i diebus azimorum

Incipit liber.xx.antiquitatum.

Oriēte itaqȝ agrippa rege: sicut in libro precedēte narrauim⁹: cesar claudi⁹ misit successorē marso cassiuȝ longinū: memorie ↄferēs hoc defuncti: a quo viuēte rogat⁹ fuerat: ne marsus vlteri⁹ syrie psideret. Fadus inter hec dū pfecture culmine in iudeā venisset: ↄpit iudeos habitātes trās fluuiū ↄtra filadelfenos hntes contentōnem pro finib⁹ vici: cui⁹ nomē est meas. Erātqȝ illic armatoꝝ plurimi ↄgregati: qui pter voluntatem pmaiū suoꝝ sumētes arma: multos filadelfenoꝝ peremisse noscunt. Hec audiēs fadus: vehemēter accēsus est: eo q nō ei⁹ rehuassent iudicio qui se dicebāt a filadelfenis fuisse lesos: sed vsqȝ ad manum venissent. Qui sumens tres pores ipius seditōnis allegari pcepit. Deinde quēdam eoꝝ antibam noie iussit occidi: duobus autē reliquis: amaraco et eleazaro: fugam immisit. Ptholomeus autē pnceps latronū: et qui multa mala idumeis et arabis frequēter intulerat: nō multo post ad eum deduct⁹: morte multatus est. Hoc itaqȝ modo cūcta iudea latronibus est purgata: fadi puidētia atqȝ sollicitudine. Ca.II.

Squoqȝ fadus tūc cūctos vocās sacerdotes et pores hierosolymitarū: admonuit eos: vt talarē tunicā: et sacerdotalē stolam qua solus pōtifex indui solet: in antonie castro reponerēt: vt sicut pus in romanoꝝ ptāte iacerēt. Illi vero nequaquā cōtradicere psumpserūt: sed rogabāt fadum atqȝ longinū: nam et ipe cum multo exercitu ad hierosolymā venerat: metuēs ne pceptis fadi multitudo resisteret iudeoꝝ: et ab eis suppliciter exorabāt: vt cinerēt legatōem ad claudiū destinari: quatenus ab eo peterēt: vt sacerdotalē vestem haberēt in ppa ptāte: et ipsi sustinerēt donec claudij responsa perciperēt. Illi vero ita se hec prestare dixerūt: si eoꝝ filij obsides pberētur. Quibus obediētibus filiosqȝ dantibus legati sunt missi. Cūqȝ romam venissent: audiens agrippa iuuenis: defuncti filius causam aduētus eoꝝ. Erat nāqȝ sicut prediximus apud pdictū claudiū: cesari supplicauit: vt eisdem iudeis concederet: mittens ad fadum sua scripta: que de sacerdotali veste poscebant. Vocās itaqȝ claudius legatos iudeorum: pmisit se cōcedere que petebant: iussitqȝ vt agrippe gratias dignas exoluerent: cuius pcibus hec eis iura donaret. Quāobrē huiusmodi ad fadū misit epistolam. Cap.III.

Claudius cesar germanicus: tribunitie potestatis: quinquies cosul: ordinarius quater: impator decies: pater patrie: hierosolymitarū pncipibus: curie: populo

iudeorum: et cuncte genti salutem. Agrippa meo carissimo: et piissimo: quem ego conutriui: et habeo mecum: perducente ad me legatos vestros: gratias agentes: eo quod habeam gentis vestre sollicitudinem et cum summa deuotione pro sacerdotali veste atque corona supplicante: ut sub vestra potestate consistant: que sunt a me postulata concedo: sicut vir fortissimus: et mihi carissimus vitellius fecit. Huic itaque voluntati consensi: primum quidem propter pietatem meam: volens vnumquemque exhibere suam in paterna traditione culturam deinde sciens: quia dum hec fecero: et ipsius regis herodis: et aristoboli iuuenis potentium personarum: quorum circa me pietatem: et circa vos studium esse cognosco: amplissimas amicicias collocabo. Scripsi vero ob hanc causam et cuspio fado meo procuratori. Nomina vero litteras deferentium hec sunt. Cornelius: leo: trifon: theodionis: dorotheus: nathelis: iohs: iouis: panis data. xiiii. kal. iulii. consulibus ruffo: et pompeio: siluano. Cap. IIII

Erat autem a cladio cesare et herodes frater agrippe defuncti: cui illo tempore calcidis regnum videbatur esse commissum potestatem templi et sacerdotum ordinationem: et omnia pariter impetrauit. Ex illo vero fuit apud omnes liberos eius hec potestas: vsque ad belli finem. Herodes itaque a pontificatu remouit cantherum: et ioseph cami filium ei successorem dedit. Ca. V.

O sigdem tempore helena adiabenorum regina: et filius eius izates ad sollennitatem iudeorum hec causa peruenientes migrauerunt. Monobazus adiabenorum rex: cui cognomen erat bozeus: sororem helenam amore captus duxit vxorem. Que dum ex eo haberet in vtero: contigit: ut dum ea dormiente super ventrem mulieris manum poneret per soporem: quandam subito vocem audierit: precipientem ut manum de ventre eius auferret: ne infantem in ea vexaret: qui prouidente deo et principium esset et finem felicissimum possessurus. Qua voce turbatus: repente surgens: hec dixit vxori: et natum filium iozatum nuncupauit. Habebat autem ex helena et alium seniorem filium. nomine monobazum: et alios filios ex aliis mulieribus procreatos: maximam tamen deuotionem quasi vnigenito iazati desiderabiliter impendebat. Pro qua re ille inuidiam fratrum sustinebat. Habebat et odium quando cuncti contristabantur: quod eum pater omnibus preponebat. Hoc pater apte cognoscens: illis quidem ignouit: sciens quia non hec agebant pro malicia: sed quod singuli fauorem patris desiderabant. Iazatem vero cum pro eo valde metueret: ne odio fratrum mali aliquid sustineret: multis muneribus farcinatum: in castro pasmi misit ad abenerigum regem: commendans ei nati salutem. Abnerigus autem libenter eum excepit: et pro multa deuotione filiam suam amacbos nomine ei dedit vxorem: donauitque prouinciam ex qua perciperet multa tributa. Monobazus autem cum iam senectute grauaretur: et paucum sibi tempus viuendi superesse videret: voluit aspectum filii antequam moreretur inspicere: et vocans eum: delectabiliter est amplexus. Cui dedit quoque prouinciam que dicitur carrorum: terra fertilis amomi: in qua etiam reliquie sunt arce noe: que ex ymbrium diluuio liberata fertur: et hactenus videre volentibus demonstratur. Commorabatur itaque iazatis in hac regione: et dartabanem parthicum ad iudeam destinauit. Cum enim legibus crederet iudeorum: studebat et ipse conuerti: et credens se perfectum non esse iudeum: nisi signum circumcisionis acciperet: erat hoc agere preparatus. Quod dum cognouisset mater eius: prohibuit: dicens ei fore periculum: quia cum esset rex multorum: acqreret inimicicias subiectorum: cum peregrinas solennitates et sue genti extraneas adimpleret: nec pati eos super se regnare iudeum. Et illa quidem hec dicens: omnino prohibuit. At ille ad ananiam verba referebat. Qui matri dixit: atque interminatus est: quia nisi acquiesceret: repente decederet. Cui mater ait: metuere se: ne causa omnibus indicata: periculum ipse supplicii sustineret qui quasi auctor et doctor existeret operum indecentium apud regem. Tunc ille audiens hec: respondit: quia posset etiam preter circumcisionem colere diuinitatem si apud se omnino decerneret leges iudaicas obseruare: et hoc esse firmius: quam circumcisionem accipere: veniamque illi datam deum: opus hoc non implenti propter necessitatem: subiectorumque formidinem. Tunc ergo rex huiusmodi sermonibus acquieuit. Post hec autem cum neque suum desiderium abiecisset: iudeum quendam alium de galilea venientem: melazarum nomine: et leges eruditum patrias: inuitauit: ut

circūcisionis opus impleret. Qui cū intrasset ad eū: ⁊ inuenisset legē moyseos legentem ignorās inquit o rex moyseos iura: ⁊ per hoc al's per hec deo facere videres iniuriam. Non enim solum facere te oportet eas: sed ꝑmitus facere que precepta sunt Quādiu sine circūcisione permanes: legibus nequaq̄ nosceris obedire. Sed si nōdū ex hoc legisti legem: vt scias quapropter hoc geraſ: vel nunc lege. Hec audiens rex: actum differri non pertulit: sed ad aliam conuersus est domū: ⁊ vocans medicū quod precipiebaſ impleuit. Tunc euocata matre: ⁊ anania doctore: eis quod egerat explanauit. Qui repente non mediocri timore sunt terri: ne causa cunctis manifesta ta rex periculum deiectōnis incurreret: non patiētibꝰ subiectis virū extranei dei cultorem sibimet superesse: ipsiq̄ pariter periculū sustinerēt: quasi huius rei viderentur autores. Deus autem presens erat: qui illorum metum non perduxit ad terminum. Nam cum multa pericula ⁊ iazates ⁊ eius filij sepius incurrissent: eum ex ingentibus liberauit angustijs: ⁊ salutis dona concessit: ostendens: quia respicientibus ad eum: ⁊ ipi soli credētibus nequaq̄ fructus pietatis auferſ. Sed hec quidē postea explanabimꝰ. Igiſ helena regis mater videns regem pacifice gubernari: ⁊ suū filium esse beatum: ⁊ vltra cunctas gentes ꝓuidentia diuina religiosum: desiderium habuit hierosolymitarū conspicere ciuitatē: atq̄ cunctis hominibus diuulgatum dei templum suppliciter adorare: ⁊ hostias pacificas offerre. Ob quam rem filio supplicauit. Quo mater petente proneꝰ consentiente: ⁊ multam ꝑparatōem itineris faciente: ⁊ plurimas dante pecunias: descendit in hierosolymā: etiam filio multo eā itinere deducente. Cuiꝰ aduentꝰ hierosolymitis tūc ꝓfuit valde: Ca. VI.

Nam dum eorū ciuitatē illo tempore fames apphendisset: ⁊ multi fuissent egestate consumpti: helena regina misit quosdā suorū: alios quidem ad alexandrinorum vrbem: vt frumenta ex eius pecunijs compararēt: alios ciprum: quatenus caricas ex abūdāti deferrēt. Cūq̄ venissent hec onera deportātes: alimēta indigentibꝰ illa diuisit. Quapropter genti nostre bene ficiorū suorū maximā memoriā dereliquit. Cuius filius iazates audiens hanc famē: multas pecunias hierosolymitarū primatibus destinauit. Et alia quidē multa bona hi ꝑncipes in nostra ciuitate gesserūt: que postea declarabimꝰ. Artabanꝰ itaq̄ rex parthorū sentiēs sibimet satrapas inimicos: degere apud eos sibi indicauit incautū. Quapropter ei visum est: vt pergeret ad iazatem regē: salutē apd̄ eū inuenire se credēs: ⁊ ita ad regnū ꝓpꝛiū remeare. Sūptis ergo cognatoꝝ atq̄ familiariū circa mille viros: venit ad regem iazatē. Cūq̄ ipe illū aperte nosset: iazates vero artabanū penitus ignoraret: inueniēs eum in itinere cōstitutum ⁊ astans ei: ꝓor ẜm morem patriū adorauit. Deinde: o rex inquit: ne me despexeris tuum seruū: nec circa supplicē sis superbus: miser enim rerum mutatōe factus existens ex rege ꝑuatus: tuū posco solatiū. Perspice siquidē inconstantiā fortune: ⁊ hanc scito esse communē: et vim similem habiturā. Nam si me sine vindicta despexeris: erunt audaciores plurimi circa alios etiam reges. Hec ergo artabanꝰ cum lachrymis edicebat: capite reclinato deorsum. Iazates autem vt eius nomen audiuit: ⁊ artabanū suppliciter sibi respexit astantem: mox ex equo resiliens: habe inq̄t fiduciam o rex: nec te presentia fata confundant. Velociter enim erit tibi mutanda tristicia: amicum nanq̄ me ⁊ auxiliatorem inuenies plusq̄ credis: aut enim in parthorum regno te rursus: aut in meo constituā regem. Hec dicens: regem artabanum imposuit equo: ipe vero pedibus sequebaſ: honorē tribuēs ei: quasi regi maiori Respiciēs igiſ hoc artabanꝰ grauiter tulit: ⁊ per ꝑsentē fortunā honoremq̄ iurauit: descensurū se: nisi ille rursus ascenderet atq̄ preiret. Tunc ille in equo ascendēs: eūq̄ ad regalia sua perducens: omnem ei honorem libenter exhibuit: et in consessu atq̄ conuiuijs primum recubitū ei parauit: non presentem fortunam intendens: sed eius

pristinā dignitatē eūqȝ ratione frequēter cōsolatus est: quia cōmunes sunt oib⁹ fortune permutationes hominib⁹. Scripsitqȝ parthis suadens eis: ut artabanū suscipent regē: pmittens eū pristinoꝝ in se nō habere memoriā: simul ꝛ iuramēta prebens. Parthis vo suscipe quidē se velle eū non negantib⁹: sed non posse dicentib⁹ habere regē: eo ꝙ cinnamū iam cōstituissent pncipē: ne forte inter eos emergeret: agnoscens eoꝝ cinnamus voluntatē: mandauit ut veniret artabanus: regnū ꝓpriū recepturus. Cui vtiqȝ credens artabanus reuersus est: occurritqȝ cinnamus: ꝛ adorans eum: ꝛ regem simul apellans: auferens de suo capite: imposuit eius vertici dyadema. Sic igit artabanus p iazatē rursus in regno vnde p proceres suos ceciderat restitut⁹ est: nec fuit immemor beneficioꝝ in se gestorū: sed iazatem magnis muneribus redonauit. Nan ꝛ thiara recta pmisit ei vti: ꝛ in aureo lecto quo solis parthoꝝ regibus licet dormire cōcessit: deditqȝ ei maximā ꝛ optimā regionem regis armenioꝝ: cuius terre nomen est nisibis: in qua etiā primitus fecerunt antiochiā ciuitatē: quā migdoniam nuncupauerūt. His itaqȝ muneribus a rege parthorum iazates honoratus est.

Post paululū vero tempus artabanus regnū perdani filio dereliquit. Is veniēs ad iazatē: suadebat ei: ut sibi contra romanos pugnaturo ferret auxilium: cui tamen suadere non potuit. Iazates enim romanoꝝ sciens potentiā atqȝ fortunam: putabat eū impossibilia bella temtare. Insup dū misisset quinqȝ filios etate nouellos ut linguā nostre patrie ꝛ eruditionē sub integritate condiscerent: sed ꝛ matrē: ut templum sicut prediximus adoraret: erat segnior ad bellandū. Sȝ ꝛ pardanē sepius prohibuit narrans ei romanorū virtutes: ꝛ credens eum per talia verba terrere: quatenus a desiderio contra romanos bellandi recederet In his ergo parthorū rex indignatus: bellum aduersum iazatem repente pronunciauit. Sed nullam in hoc vtilitatem habere ꝓmeruit: deo scȝ spem eius adnihilante. Agnoscentes eni parthi pardanis voluntatē ꝛ quia contra romanos bellum suscipere decreuisset: illum quidem extinxerunt: principatum vero cotardi eius germano contradiderunt. Cui etiaȝ post paululum per insidias rebus humanis ablato: successit frater bologessis: qui duobus ex eodem patre germanis suis prebuit potestatē: paccoro quidem seniori medorum: tiridati vero iuniori dedit armeniā. Monobazus igitur regis frater: pariter ꝛ ei⁹ cognatio: videntes iozatem propter pietatem quā circa deum habebat vltra oēs hoies excellentem: habuerunt ꝛ ipsi desiderium: ut mores patrios relinquentes iudaicis solennitatibus obedirent. Horum nisus subiectis fuit valde gratissimus: ꝛ in hoc ꝓceres indignati: iram equidem retinebant expectantes oportunuȝ tempus: ut in eis vlciscerentur. Quamobrem ad abiam regem arabie scripserunt: multas se daturos pecunias promittentes: si contra eorum regem castra moueret: simulqȝ professi sunt circa primam congressionēȝ eum se quoqȝ deserere: quem vellent propter odiū quod eorum cultum reliquerat penas exoluere. Dictis ergo sacramento firmatis: festinabant ad terminum peruenire His itaqȝ flexus arabie rex: cum multo exercitu venit ad iazatem. Tunc in ipsa prima congressione: antequaȝ ad manus accederent: facto signo omnes iazatem velus vno vincti funiculo reliquerunt: ꝛ dorsum hostibus dantes effugierunt. Non tamen iazates expauit: sed concilium proditionis agnoscens a primatibus factum et ipse cum exercitu discessit: causamqȝ requirens: ut agnouit constitutum ad arabas factum: auctores quidem interfecit. Altera vero die congressus plurimos occidit: omnes auteȝ simul in fugam vertit: ipsumqȝ regem persequens: in quodam castro arsanum nomine circunclausit. Quo tamen forti dimicatione preualuit: captoque castro dum abiam regem non inuenisset viuum: quoniam se ipse peremerat: abripiens omnem predam que in eo videbatur esse magna amplitudine constituta: madiabenorum regressus est regionem.

Primo quidē conamine adiabenoꝝ ꝓceres nō valentes aduersus regē: deo scilicet eos eius ꝑtāti tradēte: neqꝫ tūc quiescere voluerūt: sed scripserūt parthoꝝ regi bologessi: rogātes eum: vt iazatem occideret: ꝛ eis pncipē de parthoꝝ genere ꝯstitueret: dicentes se odio hr̄e ꝓpꝛium regem: qui iura patrie destruxerat: ꝛ extranea diligebat. Hec audiēs rex parthoꝝ: eleuat9 ad bellū est: ꝛ cum iustā belli nō inueniret occasionē: datos ei a patre honores repetit: ꝛ resistēti bellū se inferre minat9 est. His auditis: iazetes nō mediocriter turbatus est: ꝛ iudicās turpitudinē sibi fore: si ꝓpter metū collatis honorib9 cedere videret: sciens insup: qꝛ etiā si his cederet: parthoꝛuꝫ rex ab eius inimicitijs nō cessaret: decreuit magis deo curatori omniū anime sue pericula cōmittere: eūqꝫ maximū habere se arbitrat9 auxiliatorē: filios quidē ꝛ cōiuges cōstituit in munitissimis locis: cūctaqꝫ frumēta ꝛ fenū: ꝛ pabula ꝯgregauit. Quibus gestis: hostiū sustinebat aduentū. Veniēte v̄o parthoꝛū rege cū exercit9 sui multa v̄tute pedestriū ꝑiter ꝛ equestriū: ꝛ cū magna velocitate faciēte vallū circa flumē medoꝛū scilꝫ ꝛ adiabenoꝝ ꝓuinciā terminātē: etiam iazates castra posuit nō ꝓcul ab eo hn̄s circa se equestriū quasi. vi. milia. Quo facto: venit ad iazatē nunci9 a parthoꝝ rege direct9: qui eoꝝ v̄tutē ediceret: quō ab eufrate fluuio vsqꝫ ad betroꝝ terminū resideret: simul ꝛ sbiectos reges ei adesse dicēs interminat9 ꝑiter: qꝛ penas iazates exolueret: eo q circa suū dn̄m eēt ingrat9: a cui9 manib9: neqꝫ de9 eum posset quē colebat eruere. Hec dicēte nūcio: iazates nosse se quidē parthoꝝ exercitū dixit suo abundātius potiorē. Sciēdū tn̄: qꝛ cūctis hōib9 melioꝛ esset deus. Et hmōi dato rn̄so: ad supplicatōem dei cōuersus terre se ꝓsternēs: ꝛ cinere caput implens: cum filijs ꝛ vxorib9 ieiunauit: inuocās deum atqꝫ dicēs. Dominatoꝛ dn̄e: si nō frustra me tue dignitati subiecti: ꝛ iuste omniū te solū ꝛ p̄mū dn̄m esse cognoui: adueni auxiliatoꝛ: non pꝛo me solūmodo vltur9 in hostib9: sed quia etiā cōtra tuā virtutē cum nefanda p̄sumptione locuti sunt. Et ille quidē hoc modo ingemiscēs: cum lachꝛymis supplicabat: quē repēte deus exaudiuit. Ea nāqꝫ nocte hologessus accepit epistolas: in quibus scriptū erat: quia dacus ꝛ isacus cum maxima manu contēnentes eius absentiā ad diripiendā parthoꝛū ꝓuinciā deuenissent. Quapꝛopter nihil agens: retroꝛsum denuo remeauit. Sic itaqꝫ iazates deo ꝓuidēte parthici regis īterminatōem effugit

Post paululū vero tēpus: cum quinquagesimūquintū etatis: ꝛ vicesimūquartū regni cōplesset annū: relinquēs filios masculos. xxiiij. ꝛ filias. xxiiij. vita p̄uatus est: successionē regni fratrē monobazū hr̄e p̄cepit: repensans ei: quia ꝑ eius absentiā post moꝛtē patris regnū ei fideliter cōseruasset. Cuius mater helena audita filij moꝛte: grauiter quidē tulit: ꝛ sicut potuit mater que pijssimū filiū videbat amisisse: verūtn̄ cōsolata est: audiēs regni successionē ad senioꝛē suum filiū fuisse ꝑductā: ad quē etiam pergere festinabat. Cūqꝫ venisset ad regionē adiabenoꝝ: nō multo tp̄e sup filium iazatem vixit. Monobasus autē ꝛ illius ossa ꝑiter ꝛ germani mittēs in hierosolymis: sepelire p̄cepit in mausoleis: quos mater tribus ꝓcul stadijs ab hierosolymis construxisse videbat. Sed quecūqꝫ rex monobasus in vite sue tp̄e gesserit: postea declarabimus. Cap. VII.

Situr dū fad9 iudeā ꝓuinciā gubernaret: quidā vir magn9 noīe theodas pp̄lo multa suasit: vt sumētes sbstātias suas seq̄rent eūꝫ ad ioꝛdanē fluuiū: semetipꝫ asserēs esse ꝓphā: ꝛ p̄cepto fluuiū diuidere: vt eis facile trāsitū p̄beret. Hec ergo dicēs: seduxit quidē multos: nō tn̄ ꝑmisit eos fad9 ad expimētū sue insipiētie peruenire: sed repēte cohoꝛtē misit equestriū sup eos: que inopinabiliter irruēs: multos quidem ꝑemit: plurimos autē viuos cepit: ip̄mqꝫ theodam compꝛehēdētes: capitis sectione multauerunt. Hec sunt ergo que iudeis contigerūt: tēpoꝛe quo fadus in eoꝛū p̄fuit regione. Ca. VIII.

Enitq; fado successor: tyberi⁹ alexander alexandri fili⁹: q etiā alexandrie fuit alabarchis: id ē pnceps salis: genere diuiciisq; alexandrinoꝝ cūctos excellēs sed etiā filio suo alexandro diuina cultura melior: quippe cū ille in paternis solēnitati bus nō pmansit. Hoꝝ ergo tēporib⁹ cōtigit illa maxima fames: qͣ etiā helena re gina multis pecunijs frumenta cōparans ex egypto: indigētib⁹ sicut pdixim⁹ est par tita. Insuper autē iacobū atq; symonē: ⁊ filios iude galilei: qui populū a romanoꝝ potestate subducere nitebant sub cirino iudee preside sicut prediximus crucifigi ale xander imperauit. Cap.IX.

Alabarchis .i. princeps salis

Erodes aūt rex calcidis remotiorē successionē hanc ananie nibidei contribuit.

Tyberio aūt alexandro cuman⁹ successor aduenit. Defunctusq; est herodes frater regi agrippe maioris: octauo anno claudij pncipat⁹: tres filios derelinquēs ari stobolū: qui ei de priori fuerat vxore pgenit⁹: ⁊ ex berenice fratris filia: berenicianū: ⁊ hircanū. Cui⁹ regnū claudi⁹ cesar agrippe iuueni tradidit. Cap.X.

Editiōe igit incidente in hierosolymitaꝝ ciuitate: dū cumanus in iudea p reꝝ gubernatione cōsisteret: multi iudeoꝝ pempti sunt: sed primit⁹ causam narrabo pp̄ter quā talia puenerant. Instante festiuitate pasche: in qua mos est nobis azi ma offerre: dū vndiq; ad festiuitatē hanc popul⁹ cōuenisset: metuens cumanus: ne q̄ p multitudinē turba aut res uel actio nasceret: iussit militib⁹: ut vnā aciem armatoꝝ facientes: circa pontifices tēpli cōsisterēt: ut si forte tale aliqd nasceret: tumultuantiū inquietudinē phiberent: hoc eni ⁊ priores psides iudee in huiusmodi festiuitatib⁹ facie bant. Cūq; quarta dies eius celebratiōis excessisset: quidā militū reuelans geni talia sua populo demonstrabat. Quod illi videntes: ad iram furorēq; pducti sunt: nō semetipsos cōtumeliā passos: sed in deo impietatē gestā esse dicentes: quidē vo pcā tores: cumanū blasphemātes: asserebant militē ab eo summissum. Cuman⁹ autē audiēs: ⁊ ipse nō mediocriter puocat⁹ est. Uerūtn̄ hortabat eos a seditione quiescere ne in festiuitate inquietudines excitarent. Quib⁹ dū suadere nō posset: ⁊ illi ad blas phemias magis accenderent: iussit oēs milites arma sumentes ad antoniā cōuenire Erat eni hoc castrū sicut pdixim⁹ suppositū tēplo. Multitudo itaq; videns ibidē milites cōgregari: perterrita cepit effugere. Et dū se milites pseq crederēt: p angustos exitus pariter cū timore fugiētes oppssi sūt: ⁊ multos adinuicē cōterētes interemerūt. Uiginti milia eni annumerati sunt q in illa turba defecerūt. Quepropter erat eis p festiuitate luct⁹: ⁊ oēs obliti orationū: atq; sacrificioꝝ: ad lamētationes lacrimasq; cō uersi sūt. Has ergo passiōes vni⁹ militis luxuria generauit. Nōdū vo luct⁹ gene rat: ⁊ alter incidit denuo sup eos. Quidā eni q ex illa turba fugiētes euaserūt: via publica veniētes quasi cētū stadijs pcul a ciuitate: ⁊ stephanū cesaris seruū iter agētē more latrocinij spoliātes oēm ei⁹ diripuere sbstantiā. Audiēs hoc cuman⁹ milites cōtinuo destinauit: pcipiēs vicinos diripi vicos: ⁊ nobiles eoꝝ vinctos ad se adduci. Igit vastatione facta: qdā militū leges moyseos in quodā vico repiēs: easq; sumēs cūctis vidētib⁹ rupit: ⁊ multas blasphemias atq; cōtumelias eis iposuit. Iudei vo hec audiētes: ⁊ multi pariter cōcurrētes: i cesareā descēderūt. Illic ei cuman⁹ erat. Ad quē accesserūt dicentes: nō sese: sꝫ deū ad cui⁹ iniuriā hec facta videbant vlcisci: se aūt nolle vi uere: dū leges patrias sic tractari viderent. Cuman⁹ aūt metuēs: ne denuo tumul tū ppls excitaret: suadētib⁹ amicis milicie q cōtumeliā fecerat legib⁹ secure pcusso: occasionē secūde seditionis abrupit. Cap.XI.

Antonia arx supra templum

Ost hec igit inter samaritas atq; iudeos inimicicie huiusmodi causa puenerūt

Mos erat galileis tempore festiuitatū ad sacrā cōcurrere ciuitatē: ⁊ iter facere per samariam. Dum ergo aliquando iter haberent p vicū noie ginais inter sama riā ⁊ campū maximū cōstitutū: quidā cōserētes litem: multos eorum interemerunt.

Primi itaq₃ galileoꝝ audiētes que gesta fuerāt ad cumanū venerūt rogātes eū vt interēptoꝝ necē inquireret. At ille pecunias a samaritis accipiēs: neglexit hoc facere Tūc galilei dolētes: multitudinē excitauere iudeoꝝ: vt arma sumerēt: ⁊ suā defēderēt libertatē: ſuitutē amarissimā eē dicētes: ⁊ iniurias iportabiles: in talibus nō defendi. Primatib⁹ aūt eoꝝ eos ɔpescere volētib⁹ ac ꝑmittētib⁹ q₂ faceret vīdictā cumanus: illi penit⁹ nō ɋcgescētes: ad man⁹ ꝓgressi sunt: ⁊ sumētes in auxilio eleazaruʒ dinei q ꝑ mltos annos latrocinia faciebat in ɔ̄motib⁹: vicos aliquos samaritanoꝝ incēdētes: cūcta diripuerūt. Cuman⁹ aūt hoc audiēs: atq₃ sumēs sebastinoꝝ cohortē ⁊ pedestriū iiij. ordines: ⁊ coarmās pariter samaritas sup iudeos egressus ē: factaq₃ ɔgressiōe: mltos quidē pemit: plīmos aūt viuos cepit. Primi vō hierosolymoꝝ genere pariter ⁊ honore: vidētes adiūctā calamitatū magnitudinē deuenissent: induti saccis: ⁊ cinere capita sua ɔplētes: oīo eis q resultauerāt vt qescerēt supplicabāt: ponētes āñ ocl'os eoꝝ ſbuertēdā ꝓpaʒ regionē: ⁊ tēplū pariter ɔ̄cremādū: vxoꝝ ac filioꝝ captiuitates futuras ⁊ iō rogabāt vt mutarēt volūtatē: ⁊ ꝓiciētes arma quiescerēt: ⁊ decetero ad ꝓpa remearēt. Hec ergo dicētes: flexerūt eos. Quoꝝ alij recesserūt: latrones aūt ad munitiora loca ꝓfecti sunt. Ex illo oīs iudea latrocinijs est impleta. Ca.XII.

Samaritanoꝝ vō ꝑmates ad numidiū q̄dratū syrie ꝓsidē: qui illo tpe ī tyro erat aduenīētes accusare iudeos: q₂ vicos eoꝝ incēderit ac diripuerit. Et ꝓ his qdē q̄ ipsi passi fuerāt: nō tm̄ se dolere dicebāt: nisi q₂ romanoꝝ ɔ̄tēserit ꝑtātē: ad quoꝝ iudiciū debuerāt ꝓ sua siqua fuisset lesiōe ɔcurrere. Nūc aūt q̄si romanos iudices nō hērēt: hec ab eis acta dicebāt: ⁊ ꝓpterea vindictā fieri postulabāt. His ergo samarite q̄rebant: iudei vō ⁊ seditōis ⁊ litis auctores samaritas fuisse dicebāt: ⁊ ante oēs cumanū munerū oblatōe corruptū: qui pēptoꝝ necē voluerit vindicare. Quadrat⁹ aūt cū audisset distulit vindicare: dicēs: tūc se sniam ꝓlaturū: cū iudeā veniēs vitatem ſbtiliter indagaret. Et illi quidē nihil agētes reuertebāt. Post paululū vō tēp⁹ q̄drat⁹ in samariā venit: vbi auctores seditōis audiēs: ⁊ quosdā samaritanoꝝ ac iudeorū indisciplinatos inueniēs: crucifixit eos: quos cuman⁹ captiuos habuerat. Et exinde veniēs in quēdā vicū noīe liddā: nō breuiorē magnitudine ciuitatɉ: sedēs in tribunali: ⁊ secūdo samaritas audiēs: a quodā samareo didicit: quō qdā prim⁹ iudeorū noīe dori⁹: ⁊ aliqui cū eo iuuenū numero q̄tuor pplo suasissent: vt a romanoꝝ ꝑtāte recederēt. Et illos quidē q̄drat⁹ ꝑcepit occidi: anianū vō pōtificē: ⁊ anianū mgr̄m alligās: romā direxit: q̄ten⁹ oe his q̄ gesta fuerāt: redderēt cesari claudio roēʒ: iussitq₃ ꝑmatib⁹ samaritanoꝝ atq₃ iudeoꝝ pariter ⁊ cumano ⁊ celeri millenario ⁊ violētiaꝝ inhibitori: vt ad impatorē ꝑgerēt ꝓ alterutris iter se qōib⁹ audiēdis. Ipse vō metuēs: ne multitudo iudeoꝝ seditōem iterū incitaret: hierosolymis venit: inuenitq₃ vrbē ī pace degētē: ⁊ festiuitatē patriā deo celebrātē. Cōfidēs ergo nihil ab eis ingetudinis generari: relinquēs eos in festiuitate: reuersus est antiochiā. Cap.XIII.

Cuman⁹ aūt ⁊ qui cū eo erāt: necnō ⁊ ꝑmi samaritanoꝝ romā directi: acceperūt ab impatore cōstitutū diē: quo deberēt rerū suarū cās exponere. Habebāt eīm patrociniū cuman⁹ ⁊ samarite libertoꝝ cesaris ⁊ pariter amicoꝝ: q scilʒ ꝑualere potuerant ɔ̄tra iudeos: nisi agrippa iuuenis cū rome ɔsisteret: ⁊ ꝑmos iudeoꝝ oppmi videret: vxorē impatoris agrippinā suppliciter exorasset: vt marito suaderet: q̄ten⁹ decēter audiēs: sua iusticia seditionū puniret auctores. Claudius autē his ꝑcibus prestructus: causam audiens: dum agnouisset malorum ꝑncipes fuisse samaritas: eos quidem qui ascenderant ad eum: iussit occidi: cumano autem fugam dedit. Celerē vero millenarium precepit in hierosolymam duci: ⁊ omnibus videntibus per totā vrbem tractum laceratumq₃ dispergi. Ca.XIIII.

Misit aūt ⁊ claudiū felicē pallātis fratrē in iudeā ꝓsidē: qui reb⁹ in regiōe iudee

p̄ſideret. Cūqꝫ decimū p̄ncipatꝰ cōpleſſet ānū: agrippe philippi tetrarchiā donauit ⁊ bataniā: ⁊ traconitidē ſil' adiecit: vna cū abela q̄ fuerat de tetrarchia liſanie. Calcidē vō ei abſtulit: cui .iiij. p̄fuerat annis. Agrippa aūt ſumens donatiōes ceſaris: aziazo regi amaſoꝝ volēti ſe circūcidere ſororē druſillā dedit vxorē. Epiphanes ei antiochi regis filiꝰ: eiꝰ nuptias refutauit: nolens iudeoꝝ ſolēnitates ſeq: licet hoc facturū ſe eiꝰ cōpromiſerit patri. Mariā vō dedit archelao helcij filio: cui agrippa p̄re fuerat p̄mitꝰ deſponſata. Quibꝰ nata eſt filia: noīe beronice. Nuptie aūt inter druſillā ⁊ aziazū celebrate nō multo tēpore interueniēte huiuſmodi cauſa ſolute ſunt. Dū felix in iudeā veniſſet āminiſtrator: vidēs hāc cūctas mulieres pulchritudine p̄cellērē: eiꝰ ſpeciē cōcupiuit: ⁊ quendā iudeū ſymonē noīe amicū ſuū: genere cipriū magnū': mittens ad eam: ſuadebat: ut derelicto viro nuberet ei: ꝓmittens eā beatā fieri. Illa vō nō bene faciēs: ⁊ declinare volēs inuidiā beronicis ſororis ꝓpter pulchritudinē ſuā: tranſcendere paternā ſolēnitatē flexa eſt: ⁊ felicis nuptias ē ſecuta. Ex quo ſuſceptū filiū vocauit ad agrippā. Sed' quēadmodū iſte iuuenis cum vxore per incendiū hebij montis temporibꝰ titi ceſaris deperierit: poſtea declarabimꝰ. Beronices vō poſt herodis mortē qui eius fuerat maritꝰ ⁊ patruus: multo tēpore viduata: fama diſcurrēte: quia cū fratre coiret ſuaſit polemoni regi licie: ut circūciſus eam haberet vxorem. Sic eni iudicabat falſas oblocutiones poſſe monſtrari. Polemon autē flexus ē: maxime ꝓpter diuicias eiꝰ. Non multo tamē poſt eoꝝ nuptie ꝑmanſerūt: ſꝫ beronice ꝓpter nimietate coitꝰ ut dixerūt polemonē dimiſit. At ille ſolutis nuptijs: etiā ſolēnitates iudeoꝝ pariter dereliq̄t. Eodē vō tp̄e ⁊ maria repudiās archelaū: ꝯiūcta ē demetrio alexādrino: iudeo genere ⁊ diuitijs valde claro: tūc eni ⁊ alabarches erat. Suſceptūqꝫ ex illo filiū: agrippe vocabulo nuncupauit. Sed de ſingulis hoꝝ ſb̄tiliter poſtea declarabimus.

Capl'm. XV.

Claudiꝰ interea ceſar defunctꝰ eſt: cū impaſſet annis tribꝰ ⁊ decē: ⁊ mēſibꝰ .viij. diebꝰ xx. Eſt aūt ſermo quorūdā: q̄a ab vxore agrippina fuerit veneno ꝑemptꝰ cuiꝰ agrippine pater fuit germanicꝰ ceſaris frater: vir aūt eiꝰ dometiꝰ: barbarꝰ: nobiliſſimus romanoꝝ. Quo moriēte: viduatā multo tempore claudius duxit vxorē: habentē filiū: qui patris nomine dometius vocabatur. Claudius ergo ꝓpter zelū agrippine: meſſaliā ꝑemit vxorē: ex qua filios habuerat: brittannicū ⁊ octauiā. Erat aūt ei ⁊ antonia filia ſenior quā prima vxore noīe petina habuerat. Octauiā itaqꝫ deſpōſauit neroni: ſic eni eū poſtea vocitauit: cū ceſar eū filiū adoptaſſet. Agrippina aūt metuēs ne britannicꝰ creſcēs regnū a patre ꝑciperet: ⁊ volens impiuꝫ ſuo filio preparare: de morte claudij ſicut erat ſermo tractauit. Quo mortuo: repēte miſit p̄ncipem militie burrū: ⁊ cū eo tribunos libertorū valde p̄potentes: qui deducerent ꝑ caſtra neroneꝫ: ⁊ eū morte p̄ncipis adorarēt. Nero itaqꝫ hoc modo p̄ncipatu ſumpto brittannicuꝫ quidē veneno latenter occidit: matrē vō ꝓpriā interemit: hoc ei retributionis munus impendens: nō ſolū pro matris officio: ſed etiā ꝙ ei ſuis machinamētis romanoꝝ p̄buerat p̄ncipatū. Peremit etiā octauiā ſuā vxorē: multoſqꝫ viros inſignes: quaſi inſidias ei feciſſent. Sed de his quidē deſino plura narrare: multi nāqꝫ de nerone hiſtorias cōſcripſerunt. Quorū quidā pro gratia beneficiorū eius neglexere veritatē: alij vō propter odium ⁊ eius inimicicias ſic impudenter mendacijs inuoluti ſunt: ut apta reprehenſione ſint digni. Mirandi tamē a me non ſunt: qui de nerone mentiti eſſe noſcunt: dum neqꝫ p̄orū geſta cōſcribentes: veritatē videantur hiſtorie cuſtodiſſe: licet circa eos neqꝫ odiū habuiſſe noſcant: eū longis poſt eos tēporibꝰ extiterunt. Sꝫ de his q̄dē q veritatē hiſtorie ꝓuidere nolūt: liceat ſcribere ſicut volūt. Probāt eni hoc habere grauiſſimū. Nos aūt ꝓpoſitū veritatis: ꝑfectionē p̄ſentis negocij breuiter cōp̄hendere nitimur: ⁊ q̄ nobis iudeis euenerūt enūciamꝰ nō negligētes aut ca

[Cla]udius imperator ab agri
pina eius uxore vene
natus cū boleto unde
Iuuenalis Et minus ergo
nocens agripine boletus
et Suetonius in vita claudij
in capitulo de testamento et
morte eius ubi tres ponit
opiniones quomodo vene
natus fuerit ab Agrip
pina quartam ponit
cornelius tacitus quem
vide si vis.

lamitates: aut delicta referare studētes. Reuertar igit̄ ad narratōem casuū gētis nr̄e.

Primo itaqꜫ imperij neronis anno: moriēte aziazo al's aziozo amasoꝝ rege: frater eius sucessit in pricipatu: ꝛ minoris armenie p̄sulat⁹ aristobolo herodis regis calcidei filio a nerone ꝯmissus est. Sed agrippe donauit cesar partē quādam galilee tyberiadis tetrarchie ꝑcipiēs: vt ei esset subiectus: deditqꜫ ei ꝛ iuliadē ciuitatē: trās fluuium constitutam: ꝛ vicos circa eam positos. xiiij. Ca. XVI.

Res itaqꜫ iudeoꝝ cremētū sp̄ a peiori suscipiebāt. Latronū nanqꜫ denuo ꝛ magorū hoim turbis seducētiū pplm: est repleta ꝓuicia. Quoꝝ m̄ltos cotidie cū latronib⁹ capiēs felix necabat: pīter ꝛ eleazarū dinei filiū: q latronū ordinē instituerat: ꝑ insidias cepit viuū. Dās eni fidē: qꜫ nihil mali sustineret: flexit eū ad se venire: quē vinctū romā direxit ad cesarē. Hīs aūt inimicitias felix apud pōtificē ionathan: eo ꝙ eēt pius: ꝛ ab eo moueret: vt reb⁹ iudeoꝝ meli⁹ ꝯsideret: ne q̄relā a plebe susciperet: cū popl'⁹ petisset a cesare: vt ipe in iudeā dirigeret' admistrator: occasionē q̄rebat ꝑ quā remoueret eū: qui videret ei sepi⁹ importun⁹. Graue nanqꜫ est nocere volētib⁹ si crebri⁹ arceant'. Pro hac igit' cā felix fidelissimū amicorū ionathe quēdā noie iosephi: genere hierosolymitā: multarū pecuniarū ꝓmissiōe flexit: vt sup ionathā latrones induceret: qui eū vita ꝓuarēt. Ille aūt sumpto cōsilio: hoc modo ꝑ latrones necē illi⁹ appetiuit. Ascenderūt quidā eoꝝ ad ciuitatē: q̄si adoraturi deū: gladiosqꜫ sub veste portātes: ꝛ ꝓmixti populis: pemerūt eū. Cūqꜫ mors ei⁹ inulta remāsisset: decetero cū omni fiducia latrones in festiuitatib⁹ ascēdebāt: ꝛ gladios abscōsos hn̄tes: quos volebāt inimicoꝝ ꝓmixti populis pimebāt: ꝛ nō solū in reliqua ciuitate: sed etiam in templo quosdā interimebāt. Naz ꝛ ibi sepi⁹ cedes facere p̄sumpserūt: nihil se agere impietatis existimātes. Ob quā cām arbitror etiā deū auersatū nr̄am vrbē ꝛ templū: velut neq̄qꜫ suo habitaculo mūdū tradidisse romanis: ꝛ vt purgatio fieret ciuitat': ignē ꝛ seruitiū intulisse: dū vellet nos cū vxorib⁹ atqꜫ filijs crebris castigare calamitatibus. Opa itaqꜫ latronū hoc implebāt scelere ciuitatē. Magis v̄o ꝛ seductores populos suadebāt: vt eos in heremū sequerent': dicētes se dei ꝓuidētia signa ꝛ prodigia mōstraturos: Multiqꜫ in hac insipiētia flexi supplicia ptulerūt: q̄m dum ad hoc accessessissent: a felice puniti sunt. Ca. XVII.

Oc eni in tpe venit aliquis ex egypto ad hierosolymā dicēs se eē ꝓphā: ꝛ populari multitudini p̄suasit: vt cū eo ad montē q d' oliuarū positū e diuerso ciuitatis ꝓcul stadijs. v. cōscēderēt: velle dicēs eis exinde mōstrare: qꜫ eo viuēte hierosolymoꝝ muri corruerēt: vnde ingressum eis faciēdū eē ꝓmittebat. Felix aūt dum hec audisset: iussit militib⁹ vt arma sumerēt. Quo fcō cū m'ltis eq̄strib⁹ impetu fcō ab hierosolymis irruit sup eos: q̄dringētos quidē eoꝝ gladijs interemit: ducētos v̄o viuos cepit: ipe aūt egypti⁹ lapsus fuga dispuit. Rursus itaqꜫ latrones pplm ꝯtra romanorū prelia cōcitabāt suadētes: ne eis subiacere deberēt: ꝛ sibi resistentiū vicos incendebant atqꜫ diripiebant. Cap. XVIII.

Nter hec autem iudei habitores cesaree: contra syros pro equitate ciuilitatis huiusmodi fecere seditiōem. Judei nāqꜫ p̄mos se esse dicebāt eo ꝙ cōditor cesaree rex herodes de genere fuerit iudeorum: syri vero de herode quidem ita esse ꝯfitebāt': dicebāt aūt cesareā stratonis turrim p̄mitus vocitatā: ꝛ tūc nullū habitatorē ipsi⁹ ciuitatis fuisse iudeū. Hec audiētes p̄fecti ꝓuincie: sumētesqꜫ ex vtraqꜫ ꝑte seditōis auctores: plagarū affecere vulnerib⁹: ꝛ tēpestatē litis coꝝ ad breue tēpus hoc opere sedauerūt. Rursus quoqꜫ iudei habitātes in ciuitate: diuitijs ꝯfidētes: ꝛ ꝓpterea sp̄nentes syros: blasphemijs studebāt eos ad iurgia denuo ꝓuocare. Illi v̄o pecunijs quidē minores: sed sapiētia fortiores: dū multi cesariēsiū ꝛ sebastenoꝝ sb romanis ibidem militarēt: pauco tpe ꝛ ipsi iudeis iniurias sermonibus inferebant.

Post:alterutros se ita lapidauerunt donec ex vtraqꝫ pte vulnerati cōciderēt: verūtñ vicere iudei. Felix aūt cū vidisset belli mō eoꝝ esse certamē: metuēs petebat iudeos: ut a lite cessarēt. Quib⁹ nō audiētib⁹ milites armatos misit: ⁊ multos qdē eoꝝ pemit plurimos aūt viuos cepit: ⁊ domos quorūdā multꝫ pecunijs refertas expilari militari irruptiōe pmisit. Judeoꝝ vō modestiores ⁊ dignitate nobiliores: metuētes ꝑ semetipis rogauere felicē: ut milites missa turba reuocaret: eisqꝫ detero pceret. Qō felix facere eoꝝ pcib⁹ acqeuit. Hoc itaqꝫ tpe: rex agrippa dedit pōtificatū hysmabeli filio fiab Exorta est ei ⁊ pōtificū ꝯtētō ꝯ̄ sacerdotes ⁊ hierosolymitaꝝ pmates. Unusqsqꝫ eni eoꝝ cateruas ꝑcaciū ⁊ sediciosoꝝ boim colligēs: videbat eē pnceps. Et ꝯferētes semetipsos ad lites: alterutris derogabāt: ⁊ se lapidib⁹ obruebāt. Qui aūt ꝓhiberet nō erat: sꝫ ut in ciuitate sine psule: audaci ptāte ab oib⁹ talia gerebāt. Tātā siqdē impudētiā atqꝫ psūptionē pōtifices obtinuerāt: ut etiā seruos suos ad areas destinare psūpserint: q decimas sacerdotib⁹ cōpetētes auferrēt. Uñ fiebat: ut sacerdotes p inopiā deperirēt. Sic eni ingētoꝝ vis oppssa grauitate iusticie pualuerat. Cap. XIX.

Porcio siqdē festo directo a nerone ꝑ successiōe felicis: pmi iudeoꝝ cesareā habitātes: ascēderūt romā: accusaturi felicē. Qui sine dubio poterat penas exoluere ꝑ lesiōe iudeoꝝ: nisi plurimū cinero ꝑ fris pallāt⁹ pcib⁹ idulsisset: cui tūc honorē maximū ipēdebat. Interea pmates syroꝝ cesariēsiū berillo pedagogo neronis: q officiū sup grecos habebat: p ep̄las mltꝫ pecunijs suaserunt: ut a nerone peteret: dari eis ep̄lam: p quā ius ciuilitatꝫ qd cū eis hēbāt iudei coiter penit⁹ nō fieri itimaret. Berill⁹ ergo ipatorē rogauit atqꝫ ꝓmeruit: ut hmōi scriberet ep̄la: q̄ tñ gēti nr̄e postea ingentiū maloꝝ fuit occasio. Agnoscētes nāqꝫ iudei cesariēsis: q̄ fuerāt scripta ꝑ syris: tātas suscitauere sediciōes: donec bella succederēt. Festo igit in iudeā veniete ꝯtigit ut ꝓuincia a latronib⁹ vastaret ⁊ vici oēs incēderēt. Precipue nāqꝫ sicarij abūdabāt vtētes gladiolis magnitudine similib⁹ psicoꝝ ensiū: cū summitatib⁹ obuncis: ⁊ q̄les sūt romanoꝝ sice: qb⁹ etiā vocabulū sicarioꝝ latrocinātes habuerūt. Hij nāqꝫ lateter pmixti: i festiuitatib⁹ pp̄loꝝ sic pri⁹ diximus ad ciuitatē ꝑ cultura dina ꝯueniētiū: quos volebāt facile pimebāt. Sepi⁹ etiā cū armis ad vicos inimicoꝝ veniētes diripiebāt: ⁊ cūcta piter ꝯcremabāt. Interea diuersis reb⁹ turbata ꝓuincia: fest⁹ mltitudinē destinauit equestriū atqꝫ pedestriū: sup pp̄los q decepti fuerāt a quodā mago: salutē eis: ⁊ maloꝝ requiē ꝓmittēte: si eū sequi in desertū cōtenderēt. Quo facto: ⁊ ipsū seductorē ⁊ seductos: irruētes qui missi sunt occiderunt. Cap. XX.

Hoc tpe rex agrippa fabricat⁹ est edificiū magnitudine valde pcipuū: in palacio hierosolymoꝝ: iuxta theatꝝ. Qō palaciū factū ē olim a filijs asamonei: in loco eminēti positū. Qō etiā volētib⁹ ciuitatē respicere delectabilē ꝯferebat aspectū: vnde rex inclinat⁹: inspiciebat ea q̄ gerebāt in tēplo Hec itaqꝫ vidētes hierosolymoꝝ pmates grauiter habuerūt. Nō eni patriū erat: ut ea q̄ fiebant in tēplo: ⁊ maxie cū sacra dispēsaret: aliqs exceptꝫ sacerdotib⁹ aspiceret. Quapropter parietē excelsū edificauerūt circa edē: q̄ erat i iteriori sacrario ad occidētē versa. Hic ergo paries nō solū triclinij regalis aspectū abstulit: sꝫ etiā occidētalis portic⁹ q̄ erat in exteriori tēplo: vbi custodias in festiuitatib⁹ pp tēplū hr̄e rōani solebāt. In his igit idignat⁹ rex agrippa: ⁊ pcipue fest⁹ pfect⁹: pcepit eis: ut opus edificatū repēte destruerēt. At illi rogauerūt ut eis ptās daret: q̄ten⁹ ob hoc legatos dirigerēt ad neronē: dicētes nō se vitaꝫ habituros: si quedā ps tēpli destrueret. Tūc pmittēte festo: miserūt de suis pmatib⁹ decē: sil ⁊ hysmaelē pōtificē: ⁊ helchiā gazophilacē. Nero aūt audiēs eos: nō soluꝫ veniā gesti opis ꝯdonauit: sꝫ etiā edificiū manere pmisit: hoc bñficiū pompeie cōiugi religiose: ꝓ iudeis supplicāti cōdonans. Qui decē quidē q venerāt redire pcepit: helchiā vō ⁊ hysmahelē obsidū loco retinuit. Rex igit hec agnoscēs pōtificatum

dedit ioseph filio symonis pontificis: qui cognomen habebat cadis. Porro cesar misit albinũ in iudeã pfectũ: morte festi cognoscẽs. Rex autẽ denuo ioseph quidẽ põtificatu priuauit: et anani filio qui et ipe anan9 vocabat eius successionẽ dedit. Hunc etenim seniorẽ ananũ dicunt fuisse felicissimũ: filios naq3 habuit: qui oẽs dei pontificatu sunt functi: dum et ipe pmit9 hunc honorẽ plurimis tpibus habuisset: quod nulli põtificũ apud nos puenisse dinoscit. Ananus autẽ iunior cum põtificatum suscepisset: erat vehemẽter asprimus et audax: secta sadducens: qui circa iudicia sunt vltra oẽs iudeos valde crudeles: sicuti iam declarauimus. Cap. XXI.

Cum ergo hui9 secte anan9 eẽt: credẽs se inuenisse tẽp9 oportunũ: festo mortuo et albino in itinere cõstituto: cõciliũ fecit iudicũ: et quosdã deducẽs ad semetipsũ inter quos et fratrẽ iesu q dr xps: noie iacobũ: qsi ɔtra legẽ agẽtes accusans: tradidit lapidãdos. Qui aũt videbãt moderatissimi eẽ ciuitatis: et circa legis integritatẽ hre sollicitudinẽ: grauiter hec tulere: miserũtq3 latẽter ad regẽ: rogãtes eũ: vt scriberet anano: ne talia ppetraret: cũ neq3 prius recte fecisset. Quidã vero eorũ etiã albino occurrerũt ab alexãdria veniẽti: eũq3 docuerũt: q' nõ liceret anano pter illi9 volũtatẽ ɔgregare cõciliũ. Albin9 autẽ eorũ sermonib9 flexus: cum iracũdia scripsit anano: interminat9 eum penas exoluere. Quapropter et rex agrippa sublato ei põtificatu: q' tribus habuerat mẽsibus: iesum dãnei filiũ in eius loco cõstituit. Cũq3 albin9 in hierosolymitarũ venisset vrbẽ: omni puidẽtia nisus est: vt puincia pacẽ hrẽt: et ideo sicariorũ plurimos interemit. Põtifex igit' anan9 p singulos dies ad meliorẽ gloriã cõscẽdebat: et fauorẽ ciuiũ habebat pariter et honorẽ. Erat eni locuples: et quotidie albinum atq3 põtificẽ muneribus complacabat. Habuit autẽ famulos valde laboriosos: qui cum pcacibus cõuersati viris: pgentes ad areas: sacerdotũ decadas accipiebãt: tum facientes: et non abstinentes a cede nõ dantiũ: sed etiã alij põtifices similia seruorũ illius pagebant: cum nullus vtiq3 phiberet. Quapropter sacerdotes qui olim ex decadis alebant: tunc inopie necessitate deficiebãt. Rursus igit' siccarij festiuitatis tpe noctu ciuitatẽ ingrediẽtes: ɔphenderũt viuũ scribam migrat9 eleazari filiũ ananie pontificis: et alligãtes eduxerũt e ciuitate. Deinde mittẽtes ad ananiã: dixerũt ita sese scribam remissuros ad eum: si albino suaderet: vt decem viros quos ex eis ceperat: et victos habebat absolueret. Ananias autẽ pter necessitatẽ albino vt hec faceret psuasit: q' op9 maximorũ malorũ fuit initiũ. Latrones naq3 semp moliebãt' vt aliquos familiariũ capẽt ananie: quos nõ aliter: nisi quosdam sicariorũ recipent: dimittebant. Cũq3 numer9 eorũ iterũ accreuisset: capta fiducia rursus puinciã affligebat. Hoc itaq3 tpe rex agrippa philippi cesareã amplius fabricatã: ad honorẽ neronis nerodiam appellauit: et berichijs theatrũ pecunijs multis instructum annalibus spectaculis cõdonauit: innumeras illic expẽsas efficiẽs. Frumẽta nanq3 populo copiosa: et oleũ opulẽter exhibuit: et omnẽ pariter ciuitatẽ statuarum pulchritudine: et antiquorũ imaginibus exornauit: et pene omne decus regium ibi migrauit. Quapropter crescebat aduersus eum odiũ subiectorũ eo q' illorũ põpam auferẽs: ornaret extraneã ciuitatẽ.

Jesus autẽ gamelielis fili9 a rege successionẽ pontificat9 accepit: iesu dãnei honore priuato: et ppterea seditio inter alterutros orta ẽ. Faciẽtes eni collectionẽ prauorũ hoim: frequẽter vsq3 ad lapides blasphemijs pcedẽtib9 inciderũt. Anan9 aũt pcellebat eos: qñ diuitijs suis paratos accipe pecunias redimebat. Custobar9 ei et saul maximã ei mltitudinẽ ɔgregabãt: cũ eẽnt de genere regio: et pp agrippe cognatiõẽ pplĩ fauorẽ hrẽnt: volẽti scz iura et res infirmorũ diripe pparati. Ex quo pcipue ɔtigit nrãz ciuitatẽ lãguere magis: cũ vtiq3 res eius ad peiora pueheret'. Ca. XXII.

Albinius itaq3 cum audisset sibi successorẽ gessiũ florũ fuisse directum: volens aliqd hierosolymitis pstare: pducẽs vinctos q erant idubitãter morte digni

Pontifex Ananus fuit lapidari Jacobum fratrez Jesu q dicit christus. Qui Jacobus filius fuit Joseph viri beate virginis ex p[ri]mo tamen matrimonio procreat[us]

[illegible]

Munera crede mihi: placant hoĩes q[ue] Deosq[ue].

Sacerdotes olim ex decadis alebantur.

eos pcepit occidi. Alios aūt qui ex pua querela tenebant̄ in carcere: pecunijs sūptis abire pcepit: ⁊ ita gestū est: ut carcer quidē purgaret̄ a noxijs: sed ꝓuincia latronibus impleret̄. Interea ex tribu leui quicūq꞉ erant hymnoꝝ dictores: psuaserunt regi ut facto cōcilio eis cōcederet quaten⁹ stola linea ꝑxime sacerdotib⁹ vterent̄ ei⁹ regnū decere dicentes: ut memoriā de nouitate introducta pciperet. Qd̄ petentes: impetrauerunt. Rex eteni cū voluntate eoꝝ qui cōcilio psidebant hymnidicis hoc ꝯcessit: ut posita veste pma. Linea sicut voluerant vterent̄. Oia cōtraria paternis legib⁹ agebāt̄ quib⁹ spretis nō poterāt pene nō solui Igit̄ cū iam tūc etiā tēplū videret̄ esse pfectū: ⁊ ciues ꝯspicerēt: artifices vltra decē ⁊ octo milia vacātes opib⁹ ⁊ labore idigētes vnde mercedes acciperent: quib⁹ scꝫ ex ope tēpli alimēta ministrabant̄ pecuniasq꞉ repositas ꝑpter timore romanoꝝ habere nō valere: tunc habito cōsilio: ut cura haberet̄ artificū: ⁊ eis poti⁹ liceret expendi thesauros: qn̄ si vna hora quilibet operaret̄: mercedes accipet: regi psuaserūt: ut orietalē porticū alti⁹ eleuaret. Erat aūt hec portic⁹ i exteriori tēplo posita in cōualle ꝓfunda quadringentoꝝ cubitoꝝ pietes habēs: ex lapide quadrato alboq꞉ cōstructos. Singuloꝝ eni lapidū erat longitudo cubitorū viginti: altitudo vō sex: opus salomonis regis: qui primit⁹ tēplū oē cōstruxit. Rex autē dū ei a claudio templi fuisset cura cōmissa: iudicans qa ois operis destructio qdē eēt facilis instructio vō difficilis: ⁊ pcipue ad hanc porticū ⁊ tēpore ⁊ copiosis pecunijs op⁹ eēt: hoc quidē supplicantibus fieri denegauit ciuitatē vō sterni albo lapide non ꝓhibuit.

Jesu aūt filio gamalielis pontificatū puato dedit hūc honorē mathie theophili: sb cui⁹ pōtificatu: ⁊ bellū romanoꝝ cōtra iudeos sumpsit initiū. Necessariū inter hec credo ⁊ historie pn̄ti esse cōueniēs: narrare de pōtificib⁹ quō incohauerūt: ⁊ quib⁹ fungi hoc honore pmissū est: ⁊ quanti fuerunt vsq꞉ ad bellū finē. Primū itaq꞉ oium dicunt aaron fratrē moyseos pōtificatū sumpsisse diuinū: quo moriēte successisse mox filios: ⁊ ab alijs eoꝝ denuo liberis honorē vni⁹ distributū. Unde legitimū est nullū posse pōtificatū pcipe: nisi de sāguine fuerit aaron: ex alio nāq꞉ genere neq꞉ si i regno ꝯstitut⁹ sit: pōtificatū pōt adipisci Fuerūt itaq꞉ oēs ab aaron sicut dixim⁹ pmo vsq꞉ ad finasū q belli tēpore p discordiā pontifex ordinat⁹ est: nūero. lxxxiij. Ex qb⁹ i deserto tēporib⁹ moyseos cōsistente tabernaculo qd̄ moyses deo dicauit: vsq꞉ dū ad iudeā ppl's aduenissꝫ: vbi salomō rex edificauit tēplū: pōtificatū habuerūt viri numero xiij. Primi nāq꞉ donec vitā finirēt morte: habebāt inerūpibiliter hūc honorē postea vō etiā viuētib⁹ successio pbebat̄. Sꝫ dij quidē. xiij: aaron existētes ex genere: p successionē sumebāt honorē. Fuit āt hebreoꝝ respublica pmo quidē sub ppli ptāte: post hoc aūt sua vni⁹ pncipatu sita: tercio vō sub regib⁹. Temp⁹ ergo quo isti. xiij. habuere pncipatū: a die q̄ egyptū pr̄es nr̄i moyse duce reliquerūt: vsq꞉ ad edificationē templi qd̄ salomō rex hierosolymoꝝ in vrbe cōstruxit: fuit annoꝝ xij. ⁊ sexcentoꝝ. Post illos itaq꞉. xiij. pōtifices. decē ⁊ octo alij hanc tenuere ptātē: a salomonis regis tēporibus hierosolymis sibimet succedētes: vsq꞉ ad aduentū nabuchodonosor babiloniorū regis: q castrametat⁹ aduersus vrbē: tēplū qdē cōcremauit: gētē vō nr̄am in babiloniā migrauit: ⁊ pontificē iosedech captiuū duxit. Tēp⁹ eni pōtificat⁹ hoꝝ q̄dringētorū. lxvi. fuit annoꝝ: mēsiū sex. dierūq꞉. xx. cū vtiq꞉ iudei sb regib⁹ essent cōstituti. P⁹ tēpus aūt annoꝝ. lxx. captiuitatis geste p babylonios cyrus psaꝝ rex dimisit ex babylonia iudeos ad ꝓpriā remeare terrā: atq꞉ cōcessit templū edificare captiuis. His itaq꞉ remeātib⁹: iison pōtificatū sumpsit: ⁊ ex ei⁹ genere alij. xv. vsq꞉ ad tēp⁹ regis antiochi: q vocabat̄ eupator hūc habuere psulatū. Cōuersabant̄ aūt populari ptēte ānis quadringētis. xiij. pmusq꞉ antiochus q̄ pdixim⁹: ⁊ pnceps militie ei⁹ lisias: oia cui erat menela⁹ cognomentū pontificatu deposuerūt: pimētes eū in beroea ⁊ cōstituerūt pontificē ioachim: ex genere quidē aaron: nō aūt ex ista domo. Propterea āt ⁊ onias

...mo inchoauerit Pontifices
q poterant creari, et qt fuerint
usq ad belli finem.

defuncti fratruelis: et nomē referens pris: veniēs in egyptū ptholomei philometoris amic⁹ effect⁹ et cleopatre ei⁹ vxoris: suasit eis: vt ſm heliopoliticā legē deo ɔstituerent templū: hierosolymitano simile: et eū pōtificē ordinarēt. Sed de tēplo apud egyptū edificato: sepi⁹ declarauim⁹ Joachi vō cū trib⁹ ānis habuisset pōtificatū defunct⁹ est cui nemo successit: sed p annos. vij. ciuitas fuit sine pontifice. Igit ionathas frater iude machabei ipo tpe suscepit pōtificatū: quē tenebat. iiij. annis. Quo p insidias moriēte dolo triphonis: sicut supi⁹ iā quodā loco narrauim⁹: accepit hūc honorē symon german⁹ ei⁹. Huic p dolū quoqꝫ generi i ɔuiuio morienti: fili⁹ successit hircan⁹. Qui cū tenuissꝫ pōtificatū ānis. xxxi. i senectute morit cū et pōtificatū tēnissꝫ et regnū. Quo defūcto: aristobol⁹ ei⁹ maior fili⁹ ei successit: q pm⁹ sibi diadema iposuit: ac p⁹ ānū morit. Cui⁹ vxor alexādra frēm ei⁹ alexādra ɔstituit i regno. Alexāder aūt: cū et regnasset: et sacerdotiū tenuissꝫ ānis. xxvij. vita puat⁹ ē: alexādre ɔiugi pcipiēs: vt ipa pōtificē ordinaret. Que pōtificatū qdē hircano suo filio dedit: regnū vō ipa retinēs ānis. ix. defūcta ē. Cui⁹ fili⁹ hircan⁹ p tēp⁹ pōtificatū obtinuit. Post mortē nāqꝫ alexādre: dimicauit aduersus eū frater ei⁹ aristobol⁹: et dū vicisset: illū qdē pōtificatu remouit: ipe vō et regnū tenuit: et dei pōtifex fuit. Hui⁹ āno tertio regni: mēse sitr tertio: veniēs pōpei⁹: et hierosolymitarū ciuitatē forti dimicatōe deuicēs: ipm qdē rome cū filijs victū misit: hircanū vō denuo i pōtificatu restituit: quē gēti qdē psidatū hre pmisit: diademate vō vti phibuit. Habuit aūt hircan⁹ hāc ptātē sup nouē pores alios annos. xl. Barzafranes aūt et pacor⁹ pthie potētes: trāseūtes eufratē: et pugnātes aduersus hircanū: ipm qdē ceperūt: aristoboli vō filiū antigonū ɔstituere regē. Qui dū trib⁹ ānis et mēsib⁹ totidē tenuissent regnū: sossi⁹ et herodes obsederūt eū: captūqꝫ trāmiserūt ātonio antoni⁹ vō defunctū antiochiā trucidauit. Herodes vō ɔmisso regno sibimet a romanis neqꝫ ɔstituit ex genere asamonei pōtifices: sꝫ qbusdā ignobilib⁹ et q solūmodo de sacerdotib⁹ eēnt pter aristobolū tribuit hūc honorē. Aristobolū nāqꝫ filiū hircani: q a pthis capt⁹ fuerat: pōtificē ɔstituēs: sororē ei⁹ mariamnē duxit vxorē. Ob quā rez fauorē ppli sibimet collocauit: pter hircani memoriā. Deinde metuēs: ne cūcti ad aristobolū declinarēt: eū in hiericho suffocari dolo machinat⁹ ē cū nataret: sicuti iā declarauim⁹. Post hūc aūt neqꝫ alicui ex genere asamonei pōtificat⁹ tribuit ptātem. Silia quoqꝫ gessit in cōstitutōe sacerdotū archela⁹ herodis fili⁹: piter et rōani postea sup iudeos obtinētes imperiū. Sunt ergo viri qui ab herodis tēporib⁹ pōtificatuꝫ hbuerūt vsqꝫ ad diē qua titus templū et ciuitatē capiens cōcremauit: cuncti simul viginti nouem. Tempus autē horū: anni sunt centū et septem. Quorū quidā conuersati sunt: sub herodis regno: et filij eius archelai. Post horū vero mortē: populi quidem potestate cuncta gerebant: presulatū tamē gentis pōtifices obtinebāt. Hec ergo de pōtificibus dicta sufficiāt. Gessius itaqꝫ florus missus a nerone successor albino: plurimis malis iudeos attriuit. Erat nanqꝫ genere dazoni⁹: habuit aūt vxorem nomine cleopatrā: que dum esset amica pompeie neronis vxoris: et malignitate marito nō minor: per eam vir eius infulas huius dignitatis adept⁹ est. Sic aūt florus circa potestatē malign⁹ fuit et violentus: et pre magnitudine malorū ei⁹: albinū quasi beneficij largitorē iudei laudarēt. Ille nāqꝫ malignitatē celabat: et ne penit⁹ dephenderet a turba quodāmodo puidebat. Gessi⁹ aūt flor⁹ q̄si ad docendā nequiciā missus iniqtates suas in gentē nrām apta malignitate pompabat: neqꝫ direptiōi pcēs: neqꝫ modū iniusti supplicij derelinquēs. Erat eni inflexibilis ad miserādū: et oib⁹ lucris auar⁹: qui etiā in latronū direptōe cōicabat. Sine timore nāqꝫ mlti ad hoc accedebāt cū illi⁹ pmissiōe: vt de sua salute minime cogitarēt. Qd op⁹ nō erat mediocriter cōdolēdū. Quapropter ifelices iudei cū nō valerēt vastatōes sustinere latronū: cogebāt a ppis solēnitatib⁹ recedētes cūcti diffugere: vt meli⁹ vbicūqꝫ liceret apd alicigeas hītarēt

Flor⁹ igit̄ fuit: q nos ɔ rōanos bellū fec̄ assūere: meli⁹ iudicās citi⁹ q̄ȝ paulati: ꝛ p tpa nos pire. Initiū qppe sūpsit h̄ pliū scdo qdē āno āmistratiōis flori. xij. aūt neronis iperij. Sȝ ea qdē q̄cūq̄ȝ aut facere coacti sum⁹: aut pati: pfecte scire poterīt q legere voluerint libros a me de iudaica dimicatōe ɔscptos. Hic igit̄ ponā terminū āntqtatis histoꝛie: postq̄ȝ ēt bellū cepi ɔscribere. Cōtinet aūt hoc op⁹ a pma hois natiuitate traditioné vsq̄ȝ ad. x. ānū neronis iperij. Ea sigdē q̄ nobis iudeis ꝓuenerīt i egypto: ꝛ syria: palestina: ꝛ q̄cūq̄ȝ ꝑpessi sum⁹ ab assyrijs ꝛ babylonijs. l' circa nos pse seu macedones egerūt: ꝛ p⁹ eos rōani: sicuti reoꝛ sūt cū itegritate ɔposita. Nis⁹ suȝ aūt ēt descptioné ɔseruare: q p annos duo milia ɔstituti sūt Cōscpsi ēt sine erroꝛe successiōes regū: act⁹ eoꝝ: ꝛ ɔuersatōes enūciās: ꝛ monamarchoꝝ ptātes enarrās: sic ex sacr; libris de reb⁹ oib⁹ descptio ɔtinet. Hoc ei i pncipio histoꝛie me facere ɔpromisi. Dico sigdē cū fiducia: ope iā pfecto: q: null⁹ alter licet volūtatē habuerit: neq̄ȝ iude⁹: neq̄ȝ alienigena potuit h negociū grecis ita sbtiliter explanare. Hñs ei idubitāter a ɔgētilib⁹ meis maximā eruditōnē nr̄e ꝓuincie ēt grecas studui lr̄as adipisci. Artis nāq̄ȝ grāmatice expimētū sūpsi: integritatē v̄o ꝓlatiōis vboꝝ: possidere me pr̄na ɔsuetudo ꝓhibuit: qppe cū apud nos n̄ recipiāt eos: q elocutionē mltaꝝ gētiū didicisse noscūt eo q coē putēt hoc officiū nō liber; tm̄mō sȝ ēt volētib⁹ huis. Sapiaȝ v̄o illos testant̄ hr̄e tm̄mō: q leges sb itegritate cognoscūt: ꝛ v̄tutē sacraꝝ lr̄aꝝ iterptari possūt. Propterea mlt; i hoc studio laborātib⁹: vix duo qdē aut tres adepti: ꝛ laboꝝ fructu repēte potiti sūt. Nō erit foꝛsan iuidiosū etiā de genere meo: ꝛ vite actib⁹ postea breuiter enarrare. In his ergo dicere vlteri⁹ de āntqtate cessabo: libr; exñtib⁹. xx. hñtib⁹ v̄o lx. milia versuū. Et si diuinitas ɔcesserit: p discursū cōmeōꝛabo rurs⁹ ꝛ cās belli: ꝛ eoꝝ q̄ ad pñtē ptinēt diē: q̄ ē tertijdecimi qdē āni domiciāi cesar; pncipat⁹: mihi āt a natiuitate qnq̄gesimi ꝛ sexti. Proposui q̄q̄ȝ nobis ɔscribere nr̄as ēt. i. iudeoꝝ sectas: i iiij. libr; de deo ei⁹q̄ȝ sb̄a: ꝛ d̄ legib⁹ ꝛ cur ꝑ eas aliō facere ꝑmittimur: aliō ꝓhibemur.

Impssū Venetijs p Raynaldū de nouimagio. Anno dñi. M. cccc. decio die maij

Vita Josephi.

Hieronym⁹ squarȝafic⁹ alexādrin⁹. Raynaldo de nouimaio impssoꝛie artis. op. s.

Cum e grecia i Italiā traiecissē: iosephiq̄ȝ libros offēdissē: quos antea q̄ȝ hinc decederē librarijs castigatissimos: ꝛ emēdatissimos sūma diligētia ipmēdos eē demādauerā. Nō ut questū ɔseq̄rer: sȝ ut aliq̄ ex pte de lingua latina bn̄ merit⁹ esseȝ ꝛ cognitiōes multaꝝ reꝝ ꝓpagarēt. Vidi op⁹ eruditissimū nūdū absolutū: ꝛ ut i annalib⁹ veteꝝ facile dephēdi pōt a Ruffino aqligiensi in linguā latinā trāslato: opus egregij inquā auctoꝛis: qui sine titulo: sine vita: ꝛ sine elogio erat in lucem ꝓditurus: qō cū aiaduertissē hoc a me ferēdū mime putaui. Obiter ipi⁹ vitā ex iuratissimis auctoꝛib⁹ elicitā sbiecim⁹. Fuit ei ioseph⁹ hierosolymitan⁹: mathatie sacerdot; fili⁹ tpe Tyberij cesar; nat⁹. Cū iesus eēt cruci affix⁹: ꝛ vsq̄ȝ ad Traiani tpa ɔsenuit a Vespesiano cū Tito filio cū bellū i hierosolymā gererēt: capt⁹ fuit quidē litteraꝝ: ꝛ multaꝝ reꝝ pit⁹: sacerdotio insignit⁹: ꝓphetaꝝ ac somnioꝝ iterpres optim⁹: ac futuroꝝ n̄ ignar⁹: ꝓdigia ꝛ mlta exposuit. Apud iudeos Nerone regnāte: q̄ visa fuere armatas [et aves] acies. s. celo currere: atq̄ȝ aera subito nubiū igne collucere: ꝛ pleraq̄ȝ alia mlta q̄ i ei⁹ legūt̄ histoꝛia. Joseph⁹ ad pniciē vrbis futura affirmauit. Cui sentētie vulg⁹ assentiēs ab ipis rōano deffecere: occasiōe sibi oblata. Propterea q pfecti romāi missi essēt ɔ iudaicā religionē ut aqlas tēplo inferrēt. Judei rōanoꝝ auaricia vexati eoꝝ pfectos trucidarūt. Aqlas e tēplo deiecerūt: ipamq̄ȝ citatē iugo Neronis leuarūt: ꝓuicias muniūt: q eis pessēt creāt: atq̄ȝ ex trib⁹ i q̄ ē metropol' hierosolyma eiq̄ȝ samaria pria Tertia galilea gētib⁹ finitima iosepho obuenit q rei militaris belli ipetū a rōanis missum p̄mo excipet. Et cū igni ferroq̄ȝ ois ꝓuincia deuastaret: i iopathā mōtanā citatē

obſidef. Tādē ioſepb⁹ ꝑqſit⁹ a Veſpaſiāo dū ī puteo latitarer mulieris īdicio cogno ſcit: eo nicanorē tertiū tribunū militū miſit: cū ꝓores militeſ ab ioſepbo nō audirēt: q faciū īcēſaꝝ metu ꝑterrit⁹ oeluſis ſocys. Nā ꝛ ꝑmlti iudeoꝝ cū eo erāt i ꝑtātē ioānoꝝ ꝑuēit. Quē īpator oiligēti cuſtodia ſuari iuſſit. Ille aūt veſpaſiāo ſemotiſ arbitriſ allogt: ſibi ꝛ filio īpatores fore ꝑdixit: quē veſpaſian⁹ nō iuit⁹ audiuit: q̄ oia vt euenere ioſepbū ab oī ſuitute ſoluit: atq̧ ſūmis laudib⁹ tollit. Auguriiſ p⁹ euerſionē bieroſolyme ꝑfecit ciuitate donat⁹: cū tito: ꝛ veſpaſiāo p̄re vixit ānis. xxvi. atq̧ cognoīe flauie familie donat⁹. Nec ēt ꝑtermittēda duxi: q̄ ex bieronimo carpii ꝛ ceſſim. i. ſb epythomate collegi: qđ ob ingētia ei⁹ illuſtria facinora: vtpote vir ſinglariſ eruditōe ꝑdit⁹ vt ex libris. vij. iudaice captitatiſ quos īpatorib⁹ p̄ri ꝛ filio obtulit exploratiſſimū fuit ſtatuā rome meruerit: qđq̧ ſcripſerit alios. xxiiij. antiqtatū libros ab exordio mūdi vſq̧ ad q̄rtūdecimū ānū domiciāi ceſariſ qđue arcbeotecos. i. ꝯflict⁹ aduerſ⁹ appiōez grāmaticū alexādrinū. Aliaq̧ ꝑclara opa accuratiſſime ꝯſcꝑta reliqrit: que in man⁹ nrās ꝑterq̧. xx. volumia ātiqtatū: ꝛ bieroſolyme captitatiſ ſeptē: ꝛ in appionē duo receciderūt. Nō ad ꝯmēorādū ſum⁹ admodū curioſi: ſed a me boc vnū iterpoſitū iri ſūmo ſtudio duxi in ignominiā iudaice prauitatiſ: qn vir egregi⁹ optie de xp̄o ſenſiſſe videaf cū inquit. Eodē tp̄e ieſus vir ſapiēs: ſi tñ virū eū oz dicere. Erat ei mirabiliū patrator opū q libēter v̄a ſuſcipiūt: ꝑlimos quoq̧ tā de iudeis: q̄z de gētib⁹ ſui ſectatores bñit ꝛ credebaf eſſe xp̄s cūq̧ iuidia nroꝝ ꝑncipū cruci eū pilat⁹ addiſixet: nibilomin⁹ qui eum dilexerāt ꝑſeuerauerūt.

a Primū vacat
Ioſepbi iudei
de tranſ.
Deus igif
ꝑmanſerunt
b Quod cum
immolaturū ſe
one ipſa
Hec inſunt in
autem fratrē
c noſtrum boc
ꝑncipatū
ſufficerēt
bebreos aſcen.
d Cūq̧ iam
longitudine
veſtimento
ordinationi
o ſibimet occupaſ.
nec contemſi
dereliquit
eum venire
e cupiditate
genus in conſi.
cbananeorum
minuens
f boc autem
tabernaculum
iſraelitarum

ſuffocauit
g aut fide data
gad ꝛ ruben
ſuos effecit
obedientia
b Cui altera
viderat expla.
qui iacebant
ſe ꝛ bebreoꝝ
i Natbā ergo
formidantes
boc facto
remearent
k ſtudiū ꝛ
ꝑpter vtrūq̧
libanum ꝛ
viginti quantā
l poſt mortem
voluntate
etiam populus
vltra bieroboā
m Cūq̧ iam in
cauſam rogabat
videret
inſuper ꝛ
n boues. lxx.
conſtituit
in ꝑꝓo templo
poſitum quem

ꝛ multos
o Quia darius
proficiſci
tribu certus
fieri que in
caput barbāq̧
p Incipit liber
corpe ꝑdictam
gauerunt
parabāf
q ſanguinē
vero tranſmit
ſic abſtinuit
nitam ꝛ cir.
r Rex ergo
ne romanos
ꝑuenit ad ga.
ſicut alibi
ſ vero latirus
eis a populo
Quēadmoduz
medio ſtetit
s teſtimoniuz
iudaicas
ſuam fratris
ſuſpicatus
t ſua baberet
vtrum vera
ſunt leſi

v̄ba depellebat
v ꝛ decoruz erigere
aſcendendus
etiam eum
Rex autez domi
u in aula ꝑma.
cognoſceret
min⁹ intelligeref
exercituz in
x varus autem cuz
deorum ꝑncipes
vero regnuz
pecudum etiā
y eius anim⁹
pecunias
effectus eſt
etate autem
z par eſſe volebat
ꝑuincie ꝛ trās
verbis eorum
ad petronium
ꝛ Nā ꝛ caliſtin⁹
occurrit ei
nitebaf ſalutē
tirann⁹ inuaderet
ꝯ Quia veniēte
circūciſionis
Primo quidē
Primi itaq̧

Jacobini

VENICE

REYNALDUS DE NOVIMAGIO

JOSEPHUS, Flavius. Opera. [In the translation of Rufinus Aquileiensis. Edited by Hieronymus Squarzaficus.]
31 March, 10 May, 1481.

Hain 9453, 9456; B.M.C., part V, p. 256.

Printed with gothic type, in folio. Part I has 120 leaves, the first and the last blank; the last blank leaf is lacking in the Library's copy, as are signatures 25 and 26. Part II has 232 leaves, the first blank; this blank leaf is missing from the Library's copy. There are 48 lines to a leaf. The size of a leaf is 298 × 207 mm., and the text measures 203 × 123 mm. There are numerous marginal manuscript notes throughout the book. Contemporary vellum binding.

Excepting his Autobiography, this volume contains all the works of Josephus: "De Bello Judaico" ("The Jewish War") and "Contra Appionem" ("Against Appion") in Part I, and "De Antiquitate Judeorum" ("Jewish Antiquities") in Part II. In the colophon of the second part the date is incomplete, given as M.CCCC; it seems certain, however, that both parts were printed in 1481.

The life of Josephus is told by himself in his autobiography. He was of noble family, claiming descent on his mother's side from the once royal house of Asmoneans. In his youth he studied the teachings of the various Hebrew sects, and afterwards joined the Pharisees. At the age of twenty-six he made an extended visit to Rome, where Nero's wife, Poppea, showed much kindness to him. Impressed by the splendor of the City and by the power of the Empire, he tried upon his return to persuade his countrymen of the folly of their revolutionary hopes. Some of the most influential members of the Great Council, the Synhedrion, were well disposed to listen to him, and as news of fresh disturbances arrived from Galilee, Josephus was sent to the province to pacify it — or organize it as the need might be. In Galilee Josephus saw that the country, with the exception of the town of Sepphoris, was in active rebellion; and he suddenly found himself — a friend of Rome and an advocate of peace — at the head of the revolution. He now played the revolutionary himself, but his activities were jealously watched and he was soon denounced as a traitor. In the spring of 67 the actual fight finally began. Josephus's troops fled before the innumerable legions of Vespasian, and in a short time the whole province was conquered by the Romans. The fortress of Jotapata held out the longest. Josephus was within the walls, and when the fortress fell he fled into a cistern. He found there forty soldiers of the garrison in hiding. The incident that followed is justly famous. Josephus suggested to the soldiers that they should give themselves up as prisoners; the men, however, did not want to hear of surrender and threatened him with death. Rather than capitulate, they decided to commit suicide. But Josephus — who, as he wrote, "was not destitute of his usual sagacity" — prevailed upon them to kill one another in turn, instead of committing suicide. They cast lots, and Josephus and another were left the last survivors. "Whether we must say it happened so by chance, or whether by the providence of God," he himself did not know. The rest was an easy matter. To quote further from his own account, "as he was very desirous neither to be condemned by the lot, nor if he had been left to the last, to imbrue his right hand in the blood of his countryman, he persuaded him to trust his fidelity to him, and to live as well as himself." In a short time he and his companion were taken captives. "The Governor of Galilee" had no hard time in the Roman camp; he received more gifts than formerly he had obtained spoils. The Romans even accorded him a new wife. Indeed, he won the friendship of Vespasian, the Roman general, to whom he very cleverly foretold that he would soon become emperor. The "prophecy" was fulfilled in 69, and in recompense Josephus regained his freedom. It was then that he assumed the name Flavius, the family name of Vespasian. During the siege of Jerusalem, led by Vespasian's son Titus, Josephus acted as intermediary between the Romans and the Jews, but his efforts failed, and the fight continued with raging bitterness. After the razing of the city, Josephus retired to Rome where he lived on a pension granted to him by the emperor. His life from now on was occupied with literary labors. He died probably in 95.

Modern Jewish historians, as formerly the zealots of Galilee, regard Josephus as a traitor. He probably was that. He never believed in the success of the revolution, and the fact that he accepted the governorship of Galilee was very likely prompted by his desire to preserve order. He was vain and ambitious, and quite shameless in his cynicism, yet he was convinced that he was serving the good of his country. There can be no doubt that, whatever might have been the resistance of Galilee, the outcome of the war could not have been different. And the destruction of Jerusalem and the abolition of the Jewish state proved only too well that Josephus was right from the beginning. A clear-seeing man among fanatics, who insanely hurled their race and country into the abyss, Josephus does not seem to deserve the reproof which modern historians, with gloomy solemnity, are ready to bestow upon him. Had Josephus's services, even as late as the siege of Jerusalem, been accepted, the city — and the lives of hundreds of thousands — would have been spared. The Jewish zealots, those ancient communards, fought with death-contemning heroism; but the glamour of their bravery cannot obscure the fact that they ruined their country forever.

"The Jewish War" was Josephus's first work, published in about 75 A.D. It consists of seven books: the first covers the period from the taking of Jerusalem by Antiochus Epiphanes to the death of Herod the Great; the second describes the time from Herod to the outbreak of the revolution; the third book tells of the campaign in Galilee; the fourth records the events from the siege of Gamala in Galilee to the coming of Titus to besiege Jerusalem; and finally the last three books are devoted to the siege and capture of Jerusalem.

The value of "The Jewish War" lies in the fact that it is the account of a contemporary, and of a person who was in a position to know. As the author wrote: "There was nothing done during the siege of Jerusalem which escaped my knowledge; for what happened in the Roman camp I saw and wrote down carefully; and I was the only man that understood what information the deserters brought out of the city."

Josephus's other work, "The Jewish Antiquities," is larger in scope than "The Jewish War." It consists of twenty books, starting with the Creation and carrying the history of the Jews to the revolution under Nero. This work was published in 93, eighteen years after the appearance of "The Jewish War." Josephus was accused of deliberately magnifying the significance and achievements of the Jewish people. One of his sharpest critics was Appion, the Alexandrian scholar, who pointed out that the classic Greek writers — poets and historians — had not even taken notice of the Jews. In his reply "Against Appion," Josephus answered the charges. The Greeks never came in contact with the Jews, Palestine being an inland country, he wrote; and the records of the Babylonians and Egyptians, who are far more ancient than the Greeks, have plenty to say about them. Then, with calm and dignity, he defended the religious customs of his race and proved that the Jews were loyal subjects of Rome. Josephus was steeped in Greek culture and thus was able to meet his opponent on his own ground. The book is a fine piece of apologetic literature.

The translation from Greek into Latin was made by Rufinus, one of the closest friends and later one of the bitterest foes of Saint Jerome. In his youth Rufinus was a monk in a monastery at Aquileia, near Venice. In 374 he went to Egypt to visit Saint Jerome. The Arians forced him to leave the country. Rufinus went to Jerusalem, where, on the Mount of Olives, he founded a monastery. His friendship with Saint Jerome lasted for twenty-five years; their quarrel started about Origen. Rufinus was an admirer of the great Alexandrian, and translated several of his works into Latin. He translated many other important works into Latin, among them Eusebius's "Ecclesiastical History," the writings of Saint Basil and Gregory of Nazianzus. His visit to Rome was cut short by the invasion of Alaric's barbarians. Rufinus fled the city, and after some time found shelter in a Sicilian monastery, where he died in 412.

Josephus's works exist in innumerable manuscripts, and were reprinted many times during the fifteenth century. With the scribes and illuminators "The Jewish War" was especially a favorite subject.

Reynaldus de Novimagio (Nymegen), the printer of the edition to which the Library's copy belongs, was a Dutchman. He began printing in 1477 and was at work, with varying fortunes, till 1496.

Bought in April, 1916.